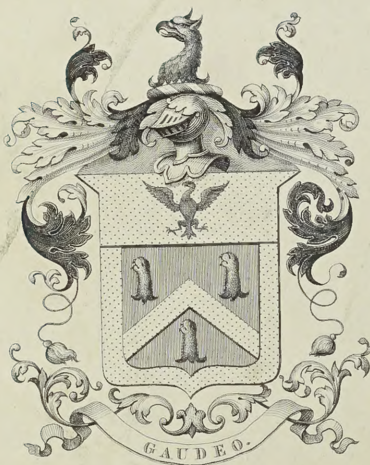
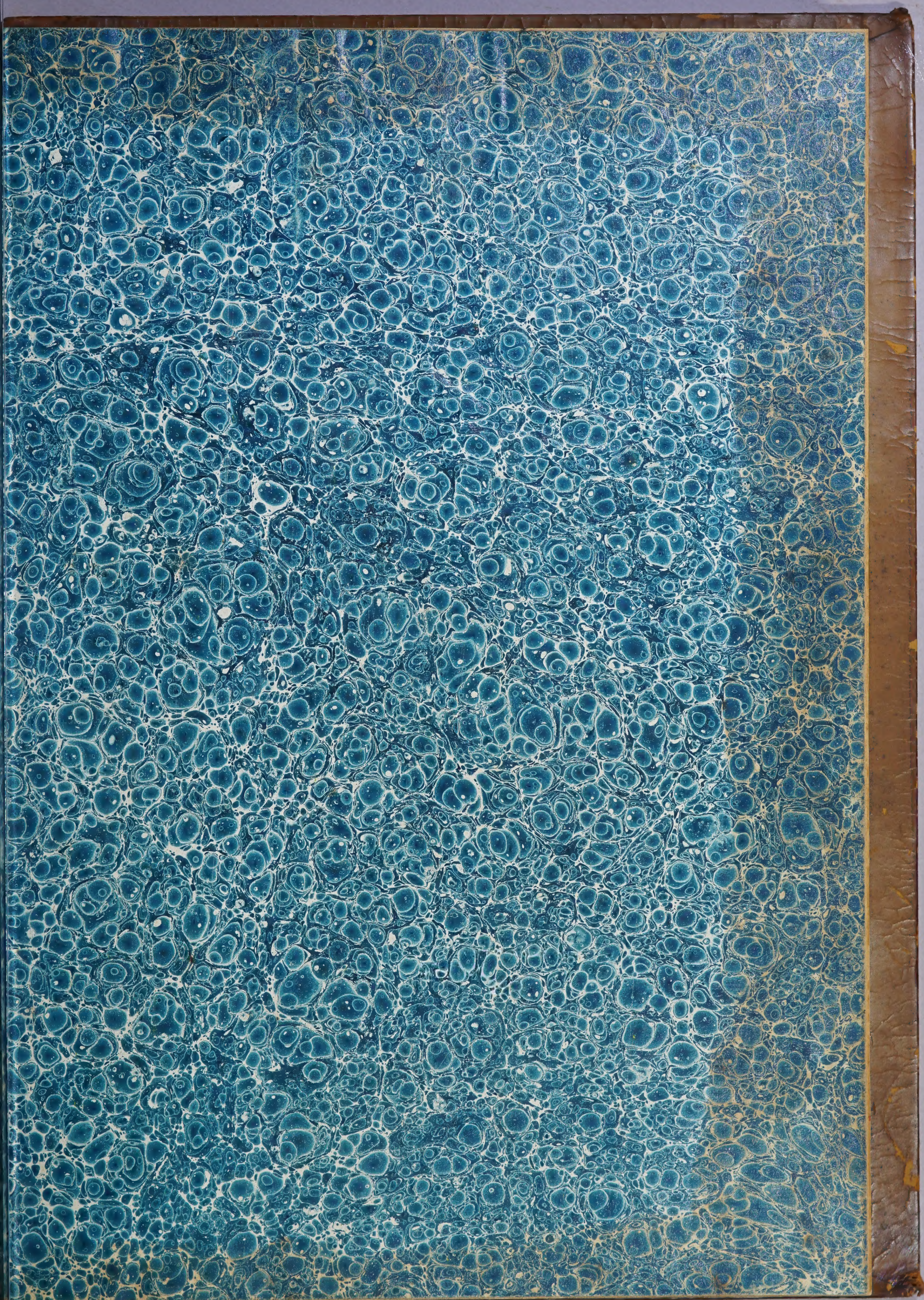
JCB

GAUDEO.
John Carter Brown.

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud
Hospitium petri ꝛ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ instrumentū vetus hebdoas innuit. octo
Lex noua signatur. ter quinqꝫ receptat vtrumqꝫ.

Vocabularium hebraicum atqꝫ chaldaicū totius veteris testamenti cū alijs tractatibus prout infra in prefatione continetur in academia complutensi nouiter impressum.

John Carter Brown

Ad lectorem.

Um his qui diuine legis integram cognitionē ac in ea christum qui vera ſapientia eſt pio mentis affectu conquirūt: ꝙ plurimum conferat earum linguarum peritia: quibus primaria origine ſacra eloquia ſpiritu ſancto dictante conſcripta ſunt: vt omnes ferme eccleſiaſtici tractatores in quāplurimis locis aperte teſtantur. Ideo poſtꝙ iubēte Illuſtriſſimo ac Reuerēdiſſimo in xp̄o patre & dn̄o Dn̄o Fratre Franciſco Ximeneȝ de Ciſneros ſacroſancte Roman̄. eccleſie TT. Sancte Balbine Preſbytero Cardinali Hiſpanie nūcupato ſancteꝫ Toletan̄. eccleſie Archiepiſcopo Hiſpaniarū primate ac regnorum Caſtelle Archicancellario in cōmunem chriſtiane reipublice vtilitatem dedimus nouum teſtamentum Greco Latinoꝫ ſermone impreſſum: adiecto inſuper quam vtiliſſimo lexico grecarum omniū dictionū que in eo cōtinentur: daturi quā primū vetus inſtrumentū (quod iam nūc in prelo eſt) Hebraica chaldaica Grecaꝫ lingua cū ſingulis latinis interpretationibus excuſſum. En premitimus vobis veluti pro deguſtamento & preludio operis copioſiſſimū Hebreorū Chaldeorumꝫ vocabulorū dictionarium. Opus profecto ſacrarū litterarum ſtudioſis ſupraꝙ dici poſſit vtiliſſimū ſummo labore elucubratum nec minori etiam ſtudio & ſedulitate correctum. In quo non modo ſimplices dictionum interpretationes tam primitiuarum quam deriuatiuarum totius veteris īſtrumēti ſeriatim continentur: ſed (quod omniū operoſiſſimū fuit) quot locis in eodem veteri teſtamento vna queꝫ dictio ꝓpter lingue illius fecunditatem multiplicet ſignificata adiectis ꝙplurimis concordantiis continuo ſubiungitur. Aſſignata cuiꝫ loco propria ſignificatione qua ibidem vſus eſt latinus interpres. Ceterum cum magna pars reconditorum vtriuſꝫ teſtamenti myſteriorum in etymologia propriorum nominū ſiue hominum ſiue rerum quarumuis abſtruſa lateat: non paruamꝫ vim & adiutorium prebeat ad ſoluenda enigmata & figuratas locutiones ſcripturarum: adiectus eſt ſecundo loco tractatus de nominum propriorum interpretatione: que per vtrumꝫ teſtamētum tam Hebraico ꝙ Chaldaico ac etiam Greco ſermone paſſim diſperſa legūtur: vt facile ex ipſa nominum ab eterno preuiſa impoſitione oēs docibiles dei valeāt non occidentem litteram ſed ipſum myſtici abditiꝫ ſenſus nucleum quē ſpiritus ſanctus intra littere vterum obumbrauit reuelata facie ſpeculari: littere velamine ablato Appoſita deinde eſt legendorum Hebraicorum characterum ars & inſtructio: vna cum ipſa Hebree lingue grammatica ex ſummis ipſorum autoribus accuratiſſime collecta atꝫ eo ordine digeſta: vt nullibi (aut certe in ꝙpauciſſimis) preceptoris opera deſiderari poſſe videatur. Et quoniā in hebreo chaldeoꝫ idiomate difficiles cognitu ſunt primitiue dictionum origines ad ipſorū deriuatiuorum notitiam perquam neceſſarie: opere precium etiam viſum eſt precepta nonnulla hac de re adiungere: quibus noſſe ſtudioſus valeat quibus litteris demptis (quod litterarum genus accidentale ab ipſis appellatur) maneat thema ipſum ſiue pura dictionis origo in dictionario requirēda. Quāuis autem in ipſa veteris teſtamēti impreſſione (que nunc in manibus eſt) poſitiones he & nominum origines in margine hebraice & chaldaice littere notate ſint: multum tamen tum ad lingue abſolutam cognitionem tum ad ſtudioſorum curioſitatem facere viſum eſt ſi ex arte id & non ſolo vſu cognoſceretur. Poſtremum tandem voluminis locum obtinet aliud dictionarium latini abecedarii ordine digeſtum: quod omnia veteris teſtamenti latina vocabula citatis prioris vocabularii paginis hebraice proferre docet: vt non tantum hebraica latine: ſed verſa vice latina hebraice poſſis enunciare. Que omnia lector ſtudioſe beniuolo gratoꝫ animo ſuſcipito: & ad diuine ſapientie cognitionem referto. Ita enim fiet: vt bonorum laborum glorioſus ſit fructus: & tu tandem intelligere incipias quantum relique humane ſapientie lectiones a celeſtium literarum nectare ſuperentur. vale.

Incipit vocabularium He=

braicum totius veteris testamenti cum aliis dictionibus
chaldaicis ibi contentis. Et hoc secundum ordinē Alpha
beti hebraici.

אב Pater.
אב Ab. pater natura vel etate. honore. doctrina vł
fide. Gen̄.17. Erisq̄ pater multarum gentium
Exo.20. Honora patrem tuum & matrē tuam
2.Re.7. Ego ero ei in patrem. Eze.22. Patrem & matrem
contumelia affecerunt in te. Mal.1. Filius honorat patrē.
Et in eodem. Si ergo pater ego sum vbi est honor meus.
Pa. p autore vł inuētore. Signat ēt autorē vel inuētorē alicui9 ministerii vel officii.
Gen̄.4. Qui fuit paf habitātium in tētoriis atq̄ pastorum
Pf doctrine z morū. Et in eodē. Ipse fuit paf canētium in cithara. Dicitur ēt pa
ter doctrine & morum. quia quando aliquis sequitur do
ctrinam & mores alicuius: dicitur eius filius. 4.Reg.2. Pa
ter mi pater mi currus israel & auriga eius. Eze.16. Pater
tuus amorreus: & mater tua cethea. Et iohan.8. Vos ex pa
tre diabolo estis & desideria patris vestri vultis facere. Po
Pa. p pricipe vł dn̄o. nitur etiā pro principe vel domino. 4.Reg.4. Pater & si
rem grandem dixisset tibi propheta facere debueras. Dici
Pa. fidei. tur etiam pater fidei. Ad roma.4. Sed & ei qui ex fide est
Abrae qui est pater omnium nostrum. Et recipit aliquan
do in fine iod quando post se regit genitiuum & dicitur.
אבי אבי Abi. Gen̄.10. Pater omnium filiorum heber. Esa.9. Pa
ter futuri seculi. & in plurali declinatur sicut nomina femi
אבות nina & dicitur. אבות. Aboth. idest patres. Exo.20. Reddēs
Patres. iniquitatem patrum in filios. 4.Reg.14. Non morientur
patres pro filiis. Hiere.7. Patres succēdūt ignem. Et com
אבי ponitur cum pronominibus hoc modo. אבי Abi. i. pater
Pf. meus meus. Gen̄.45. Adhuc pater meus viuit. & in lingua chal
אבא daica dicitur. אבא Abba siue. אבהתי Abahathi. i. pater siue
Pater siue Pf meus. pater meus. Da.2. Tibi deus patrū nostrorum confiteor.
אבהתי Pro quo hebrei legunt tibi deus patris mei: siue tibi deus
Pa. meus pater mi confiteor. אביך Abicha. i. pater tuus. Esa.43. Pa
אביך ter tuus primus pecauit. אביו Abiu. i. pater suus aut pater
Pf tuus. eius vel ipsius. Gen̄.37. Increpauit eum pater suus. אבינו
אביו Abinu. i. pater noster. Nu.27. Pater noster mortuus est in
Pf suus. deserto. אביכם Abichem. i. pater vester. Gen̄.45. Et tolli
אבינו te inde patrem vestrū. אביהם Abihem. idest pater eorum.
Pf noster Gen̄.43. Igitur israel pater eorum dixit ad eos. & quādo
אביכם referitur ad feminam hoc modo. אביך Abich. idest pater tu
Pf. vester us fe. ge. Ruth.2. Et q̄ reliqueris parētes tuos. Pro quo in
אביהם hebreo habetur. Et reliqueris patrē tuū & matrem tuam.
Pf eorum. אביה Abiha. Pater su9 vel eius aut ipsius. s. femine. Iudi.1.
אביך Monuit vir su9 vt peteret a patre suo agrū. אביכן Abichen
Pf tuus. idest pater vester fe. ge. Gen̄.31. Sed & pater vester circun
אביה uenit me. אביהן Abihen. i. pater earū. Exo.2. Que cū re
Pf suus. uertissent ad raguel patrē suū. & in nu. plu. hoc mō. אבותי
אביכן Abothai. i. patres mei. Gen̄.48. Deus in cuius conspectu
Pf. vester ambulauerūt patres mei. אבתיך Abothécha. i. patres tui.
אביהן Psal.44. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. אבתיו Abo
Pf earum thau. i. patres eius vel patres sui. 4.Reg.15. Sicut fecerant
אבותי patres ei9. אבותינו Abothénu. i. patres nostri. Psal.43. pa
Pfes mei tres nostri narrauerūt nobis. אבותיכם Abóthechem. i. pa
אבותיך tres vestri. Hiere.2. Quid īuenerūt in me patres vestri ini
Pfes tui. quitatis. אבותם Abotham vel אבותיהם Abóthehem. i. pa
אבותיו tres eorū vel patres sui. Iob.15. Et non abscondunt patres
Pfes eius suos. & quando refertur ad feminā vel ad feminas hoc mō
אבתינו אבותיך Abotháich. Patres tui. s. alicuius femine. אבותיה A
Pa. nostri bothe'ha. patres sui vel eius. s. femīe. אבותיכן Abothechen
אבותיכם idest patres vestri. fe. ge. אבותן Abothan vel אבותיהן Abó
Pa. vestri thehen. i. patres earū. vnde notandum q̄ pronomina pri
אבותם Pa. eorum אבותיך Patres tui אבותיה

me persone. vt ego. meus. nos. noster. tam in numero sin
gulari q̄s in plurali sunt cōmunia masculo & femine mo
do sint in compositione vt. אבי Abi vel אבינו Abinu. i. pa
ter meus vel pater noster: vel per se posita vt אני Ani vel
אנו ánu. i. ego vel nos. Et mō p̄dicto cōponuntur oīa pro
nomina cū noībus appellatiuis vt. אדני Adoni. i. dn̄s me
us. אדנך Adonécha. i. dn̄s tuus. &c. Et hoc debet etiā nota
ri in noībus appellatiuis. de quibus dicetur in sequētibus.
אבב Abab. virēs: aut virgultum: seu lignum virescēs: aut אבב
noue fruges adhuc virescētes. Exo.9. Eo quod linū Virens.
esset virens. & inde mēsis nouarum frugum dicitur. אביב אביב
Abib. Exo.13. Hodie egredimini mense nouarum frugū. Noue fruges.
& in eodem.23. Tempore mensis nouorū. s. fructuū. Deu.
16. obserua mensem nouarū frugū: & verni primum tpis. Vernū tp̄s
vbi ponitur ēt pro verno tpe. & aliqn̄ deficit vltimū beth
quod duplicatur: & scribitur p simplicē beth: & loco beth
quod deficit ponitur punctū dagues ī ultima syllaba. Iob
8. Cum adhuc sit in flore. Pro quo hebrei legunt. Cum Flos.
adhuc sit in viriditate sua. Pro quo ī hebreo est. אבו Ibbo. Virescens אבו
Significat etiā amena virgulta seu ligna virentia atq̄ fru
ctifera: pro quo btūs Hieronymus poma transtulit. vt Cā Poma.
ti.6. Descendi in hortum nucum vt viderem poma cōual
lium. Pro quo ī hebreo est. אבי Ibbe. Et etiam spica cū no אבי
uis frugibus tritici seu hordei vocatur אביב Abib. Leui.2. אביב
De spicis adhuc virentibus torrebis eas igni. Spica vi.
אבד Abad. Perire. disperire. disperdere. perdere. Psal.1. אבד
Et iter impiorum peribit. Hester.4. Et dom9 patris Perire.
tui peribitis. Iob.3. Pereat dies in qua natus sum. Et in eo
dem. & effugium peribit ab eis. Esa.57. Iustus periit & nō
est qui recogitet. Deut.8. Predico tibi q̄ omnino dispere Disperire Perdere.
as. Nu.24. Et perdat reliquias ciuitatū. Iob.14. Et hoīes
ergo similiter pdes? Psal.5. perdes oēs qui loquuntur men אבדה
dacium. vnde res perdita vocatur. אבדה Abeda. Leui.6. Res pdita
Siue rem perditā īueneris. Inde. אבדון Abaddon. i. pditio אבדון
siue exterminans vel exterminatio. Iob.26. Non est ope Perditio.
rimentum perditioni. Et in eodem.28. perditio & mors
dixerunt auribus nostris audiuimus famā eius. Prouer.15
Infernus & perditio corā dn̄o. Apo.9. Et habebant super
se regem angelum abyssi cui nomē hebraice abadon: gre
ce autem apolion: & latine habens nomen exterminans.
אבה Aba. velle desiderare. acquiescere. Deut.27. Et non אבה
voluit dominus deus tuus audire Balaam. Prouer.1. Velle.
Fili mi si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis. vbi in Acqescere
fine dictionis ponitur aleph loco he. & ab hac dictione
deriuatur. אביונה Abiiona. i. desideriū. voluptas. Pro quo אביונה
beatus hieronymus transtulit capparis. Eccl.12. Et dissipa Desideriū Capparis
bitur capparis. Et inde dicitur. אביון Ebion. idest pauper אביון
inops. Psal.70. Ego vero egenus & paup sum. Et dicitur Pauper.
ebion eo quod sp desiderat res necessarias quibus caret.
& inde dicitur. אבה Ebe. Iob.9. Sicut naues poma portan אבה
tes. Pro quo hebrei legunt. Sicut naues desiderii. i. deside Poma Desideriū
rantes ire ad portum. Potest tamen deriuari a dictione su
praposita. אבי Ibe. que significat poma. Canti.6. Vt vide אבי
rem poma conuallium. Poma.
אבוי Abói. Miseria. heu. ve. Prou.23. Cuius patri ve. pro אבוי
quo hebrei legunt. Cui miseria vel cui ve: quod est Ve.
interiectio dolentis. Tamen diuidendo hanc dictionem
potest interpretari. patri ve: sicut est in littera nostra. אב.
Ab. enim patrē significat. & און oi. ve siue heu interpreta Heu.
tur. licet in cōpositiōe pdatur ibi vna littera. s. aleph. & in
lingua chaldaica etiā sine illa littera significat ve vel heu.
אבח Abach. cōturbatio. pauor. fremit9 stridor. districtio אבח
gladii vel mucronis. et recipit tau in fine et dicitur

אבחת Cõturbatio.

אבחת Ebchath. Ezech.21. In omnibus portis eorũ dedi cõturbationem gladii. Et ſolum inuenitur in loco predicto. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignificat omnia alia ſupradicta.

אבטח Pepones Cucumeres. אבטיחים

אבטח Abtiach. Pepo. Nume.11. In mẽtem nobis veniũt cucumeres & pepones. Et ſolũ inuenitur in numero plurali.ſ. אבטיחים Abatichim.

אבך Cõuoluere.

אבך Abach. Implicare cõuoluere. Eſa.9. Et cõuoluentur in ſuperbia fumi. Et ſolũ inuenitur in p̄dicto loco. Et dicunt aliqui hebrei quod ſignificat eleuare: vnde in predicto loco ipſi legunt. Et eleuabuntur in ſuperbia fumi.

אבל Lugere.

אבל Abal. Lugere. Exo.33. Audiens ppl's ſermonẽ hunc peſſimũ luxit. 1. Reg.15. Lugebat ſamuel ſaul. Et in eo.16. Vſqꝫquo tu luges ſaul. Iob.14. Et aĩa eius in ſemetipſo lugebit. Oſee.10. Quia luxit ſup eũ populus eius. Et inde dicitur. אבל Abel.i.lugẽs.p̄s.34. Quaſi lugẽs & cõtriſtatus ſic humiliabar. Eſa.61. Et ponerẽ cõſolationẽ lugentibus Sion. Et ĩde dicitur. אבל Ebel.i.luctus. Eccl'.7. Melius eſt ire ad domũ luctus ꝙ̄ ad domũ cõuiuii. Et Amos.5. Vocabũt agricolã ad luctũ. Item. אבל Abal. Sed. p̄fecto. vtiqꝫ. Geñ.17. Sed etiã Sara vxor tua pariet tibi filium. Et in eo. 42. Merito hec patimur quia peccauimus ĩ fratrẽ noſtrũ. pro quo hebrei legũt profecto ſiue vtiqꝫ hoc patimur quia peccauimus in fratrẽ noſtrũ. Itẽ. אובל Vbal. Riuus ſeu fluuius. Sed beatus Hieronymus trãſtulit portã. Dañ.8. Vidi autem in viſione eſſe me ſuper portam vlai. pro quo Symmachus tranſtulit ſuper paludem vlai. Et dicunt aliqui hebrei quod in loco predicto vbal eſt nomen proprium fluuii: et vlai nomen fontis vnde oritur.

אבל Lugens. אבל Luctus. אבל Sed. Profecto. אובל Porta. Palus.

אבן Lapis.

אבן Eben. lapis. & eſt generis feminini. vt Geñ.29. Et os eius grãdi lapide claudebatur: vnde ibi illud adiectiuũ grãdi eſt gñis feminini quod denotat lapidem eſſe gñis feminini. Et ĩ lingua chaldaica ſcribitur cum aleph in fine & dicitur. אבנא Abna. Dañ.2. Lapis autẽ qui percuſſerat ſtatuam &c. Et in plurali. אבנים Abanim.i.lapides. Ioſue.10. Et dñs miſit ſup eos lapides magnos: vbi ſub voce maſculina eſt generis feminini: quia illud adiectiuũ magnos: in hebreo eſt generis feminini: quod denotat lapides eſſe generis feminini: vt dictũ fuit in ſuperiori tractatu: qui de grammatica hebraica tractat. Et aliqñ in nũero plurali p̄dit vltimũ mem.ſ. qñ iungitur cũ alia dictione vel qñ regit poſt ſe genitiuũ: & dicitur. אבני Abne. Exo.28. Sumeſqꝫ duos lapides onychinos. Zach.9. Et lapides ſancti eleuabũtur ſup terrã eius. Pro quo in hebreo eſt: & lapides ſanctitatis &c. quia dictum fuit in ſupiori tractatu ꝙ nõia pluralis numeri in ĩm deſinẽtia in ſtatu regiminis amittũt mem vltimũ. Et inde אבנים Obnáim.i.ſedes ſeu ſella vbi pariens ſedet tempore partus: vel vbi figulus ſedet laborando. Exo.1. Et tp̄s partus aduenerit pro quo he.le. & videbitis in ſella.ſ. pariẽtis. Hiere.18. Et ip̄e faciebat opus ſup rotã. vbi pro rota eſt dictio obnáim. & profertur in nũero pl'ali: & caret ſingl'ari.

אבנא Lapis. אבנים Lapides. אבני Lapides. אבנים Sedes. Sella parientis. Rota

אבנט Baltheus. Zona אבנטים

אבנט Abnet. baltheus ſacerdotalis. zona. Exo.29. Cingeſqꝫ baltheo Aarõ. Leuit.16. Accingetur zona linea. Et in plurali. אבנטים Abnetim.i.balthei.

אבס אבוס Saginatũ. Altilia. Pingues. אבוס Preſepe.

אבס Abas. ĩpinguare. ĩcraſſari. ſaginare. ĩde. אבוס Abus.i. ſaginatũ. Prouer.15. Melius eſt vocari ad olera cũ charitate ꝙ̄ ad vitulũ ſaginatũ cũ odio: & in plurali. Abuſim.i. ſaginati ſiue impinguati. 3. Reg.4. Et auiũ altiliũ. pro quo hebrei legũt. Et auiũ pinguiũ. Et inde dicitur. אבוס Ebus. .i. preſepe: eo quod ibi impinguantur aĩalia. Eſa.1. Cognouit bos poſſeſſorẽ ſuum: & aſinus preſepe domini ſui. & in plurali. אבוסים Ebuſim. id eſt preſepia.

אבעבע Veſice.

אבעבע Abaabua. veſica vel inflatio. Exo.9. Erunt in hominibus & iumẽtis vlcera & veſice: & ſolũ inuenitur in numero plurali.ſ. אבעבעות Abaabuoth.

אבעבעת

אבק Puluis. אבקת Puluis. אבק Luctari.

אבק Abac. puluis. Naũ.1. Et nebule puluis pedũ eius. Et qñ regit poſt ſe genitiuũ recipit in fine thau: & dicitur. אבקת Abcath. Cãti.3. Et vniuerſi pulueris pigmetarii: et inde deriuatur verbũ. אבק Abac.i. luctatus eſt. Geñ.32. Et ecce vir luctabatur cum eo vſqꝫ mane: eo ꝙ luctatores frequenti pedum motu puluerem excitent.

אבר אביר Potens. Deus. אבירים Potẽtes. Angeli. Tauri.

אבר Abar. p̄ualere. ĩde. אביר Abbir.i. valid9 vl' potẽs aut robuſt9 Geñ.49. Per man9 potẽtis Iacob. 1. Reg.22. Potẽtiſſimus paſtorũ Saul: & aliqñ accipitur pro deo. p̄s.132. Votũ vouit deo iacob: & in eodẽ. Tabernaculũ deo iacob. Et ĩ pl'ali. אבירים Abbirim.i. potẽtes: & aliqñ accipitur pro angelis. p̄s.78. Panẽ angelorũ manducauit hõ. & etiã accipitur pro tauris: eo quod ſunt fortiſſima aĩalia. p̄s.21. Tauri pingues obſederũt me. Et. p̄s.49. Nũquid mãducabo carnes taurorũ. Itẽ אבר Abar. plumeſcere. Iob.39. Nũquid p̄ ſapiẽtiã tuã plumeſcit accipiter. Inde אבר Eber.i. ala vel pẽna. p̄s.54. Quis dabit mihi pẽnas ſicut colũbe. Inde deriuatur אברה Ebra. q̄ dictio partẽ ſignificat circa poſteriora volucrũ: vt. p̄s.67. Et poſteriora dorſi eius in pallore auri: et etiam ſignificat alam vel pennã Iob.39. Penna ſtruthiõis ſimilis eſt pennis erodii. Ponitur etiam pro membro: vt Ezech.17. Longo membrorum ductu.

אבר Plumeſcere. אבר Penna. אברה Poſteriora. Ala. Penna. Mẽbrum.

אגד אגדה Faſciculus אגדות Faſciculi.

אגד Agad. faſciculus: manipulus: colligatio: & ſcribitur cũ he ĩ fine: & dicitur. אגדה Agudda.i. faſciculus. Exo.12 Accipietiſqꝫ faſciculũ hyſſopi. Amos.9. Et faſciculũ ſuũ ſuper terrã fundauit. Et in plurali. אגדות Aguddoth.i. faſciculi. Eſaie.58. Solue faſciculos deprimentes.

אגז Nux.

אגז Egoz. nux. Canti.6. Deſcendi in ortum nucum. & ſolum inuenitur in predicto loco.

אגל Stille. אגלים

אגל Egel: gutta: ſtilla: & inuenitur tãtũ in numero plurali. Iob.38. vel qs genuit ſtillas roris. Inde. אגלים Eglaím nomẽ proprium loci. Eſa.15. Vſqꝫ ad agalim vlulatus eius.

אגם Stagnum. אגמים Paludes. Stagna. אגמון Circulus. Deprauãs Feruens. Lebes vel chaldaria.

אגם Agã. Pelagus: palus: lacus: ſtagnũ. p̄s.106. Poſuit deſertũ in ſtagnũ aquarũ: & Eſa.35. Et que erat arida in ſtagnũ. Et in plurali. אגמים Agãmim.i. ſtagna vel paludes. Exo.7. Et riuos & paludes. Eſa.42. Et ſtagna arefaciã. Inde. אגמון Agmõ.i. hamus vel circulus. Iob.40. Nũquid pones circulũ in naribus eius: & Eſa.58. Nũquid contorquere quaſi circulũ caput ſuũ: & Eſa.9. Vbi dicitur incuruãtem & deprauantẽ: pro eo quod in trãſlatione noſtra eſt deprauãtem in hebreo eſt Agmõ. Sed hebrei dicũt ꝙ ſignificat iuncũ in ſupradicto loco. Significat etiã lebetẽ ſiue caldariam Iob.41. Sicut ole ſuccenſe atqꝫ feruentis pro quo hebrei legunt ſicut ole ſuccenſe atqꝫ caldarie vel lebetis.

אגן Crater. אגנת Crateres.

אגן Agan. Crater. Cãti.7. Vmbilicus tuus crater tornatilis & in plurali. אגנת Aganoth.i. Cratere. Exo.24. Tulit itaqꝫ moyſes dimidiã partẽ ſanguinis & miſit in Crateras.

אגף Agmen.

אגף Agaph. exercitus ſiue agmẽ Eze.17. Cũ vniuerſo agmine ſuo gladio cadent: & in eodem.39. Et cades tu et omnia agmina tua.

אגר Colligere. Cõgrega. אגרת Epiſtola. אגרא אגרתא Epiſtola. אגרות Epiſtole. אגרת Nũmus.

אגר Agar. cõgregare: colligere Deut.28. Et vinũ nõ bibes nec colliges: & Prouer.6. cõgregat ĩ meſſe quod comedat. ĩde. אגרת Igéret.i. ep'la. eo quod ĩ ea colligũtur m'lta verba Nee.6. Et ep'lam hẽbat ĩ mãu ſua: & ĩ lĩgua chaldaica dicitur. אגרא Igera: ſiue. אגרתא Igartha. Eſd.4. Scripſerũt epiſtolã vnã. Et in eo. Hoc ẽ exẽplar ep'le. & in pl'ali. אגרות Igeroth.i. ep'le. 2. Parali.30. Scripſitqꝫ ep'las ad ephraim & manaſſem: & inde. אגרת Agorath.i. pecunia ſiue nũmus. vt. 1. Reg.2. Et offerat nũmum argenteum & tortam panis.

אגרטל Phiale. Peluis.

אגרטל Agartal. phiala. & inuenitur tm̃ in numero pl'ali. Eſdre.1. Phiale argẽtee triginta. Sed hebrei dicũt quod ſignificat peluim in quo manus lauantur.

אֲדַב Adab.cōtristari.tabescere.merore cōsumi.1.Re.2.Et tabescat aīa tua.& solū inuenitur in loco predicto.

אֱדַיִן Edáin.In ligua chaldaica est aduerbiū tpis & significat tūc Dañ.2. Tūc danieli mysteriū p visionē noctis reuelatū est:& in eo.Tūc arioch festinus ītroduxit danielē. scribitur etiā cū beth in principio & dicitur.בֶּאדַיִן Bedáin. vt in eo.Tunc daniel requisiuit de lege atq; sententia.

אָדַם Addā.rubere siue rubicūdū eē:aut flauescere.Proue.23.Ne ītuearis vinū qñ flauescit Esa.1. Et si fuerit rubra quasi vermiculus.Thren.4.Rubicundiores ebore antiquo.p quo hebrei legunt. Rubuerūt siue rubicūdiores fuerūt plusq; ebur ātiquū.& īde.אָדוֹם Adom.i.ruffus vel rubicūd9 Geñ.25.Da mihi de coctiōe hac ruffa:& Nu.19.vt adducāt ad te vaccā ruffam Cāti.5.Dilectus me9 cādidus & rubicūd9.& ide.מְאָדָּם Meoddā.i.ruffus siue rubricat9 Nau.2. Clypeus fortiū ei9 ignitus.pro quo heb.le.Clypeus fortiū ei9 ruff9 siue rubricat9:& ī plu.מְאָדָּמִים Meoddamim.Exo.25. Et pelles arietum rubricatas. Et aliqñ geminātur due vltime littere:& dicitur. אֲדַמְדָּם Adāddā.i. ruffū vel rubeū Leui.13.Si alba vel ruffa macula fuerit .& recipit ī fine tau: quod denotat nomē esse femininū:in eo.ca.vbi dicitur.Et in loco vlceris cicatrix alba apparuerit siue subruffa.Inde. אֹדֶם Odē.quod ē lapis p̄ciosus rubei coloris : quod nostra trāslatio sardiū trāstulit Exo.28. In primo versu erit lapis sardius.& Eze.28. Oīs lapis p̄ciosus operimētū tuum sardius topatius : & īde.אֲדָמָה Adama.i.terra ruffa aut humo. Geñ.6.Cūq; cepissent hoīes multiplicari sup terrā:& ī eo.2.Produxitq; dñs deus de humo oē lignū.& inde dicitur. אָדָם Adam.i.hō aut hūanus.vel terrenus Geñ.1.Faciamus hoīem ad imaginē & silitudinē nostrā.& in eo.8.Sēsus em̄ et cogitatio hūani cordis: & aliqñ accipitur p primo hoīe: vt Geñ.2. Erāt aūt vterq; nudus Adā & vxor eius.& aliqñ ponitur pro hoīe in vniuersali siue pro humana natura:vt Nu.3.Ab homine vsq; ad pecus . & p̄s.115. Omnis homo mendax:& caret numero plurali.

אָדוֹן Adon.dñs.dñator.Geñ.18.Et dñs me9 vetust9 est.p̄s.113.A facie dñi mota ē terra.Esa.3.Ecce dñator dñs exercituū:& in eo.Mittet dñator deus exercituū in pinguib9 eius tenuitatē:& in plu.אֲדֹנִים Adonim.i.dñi vel dñatores. et qñ regit post se genitiuū amittit vltimā litterā.s.mem:& dicitur אֲדֹנֵי Adone.i.dñi.& vtroq; modo dicitur de deo.s. in nu. plu. De primo Malac.1. vbi dicitur Et si dñs ego sū: vbi ē timor me9 . pro quo in hebreo est dñi noīatiui casus plu.nu.s.& si dñi ego sum:vbi ē timor meus.De.2.p̄s.135. vbi dicitur.Cōfitemini dño dñorū.pro quo in heb.est.Cōfitemini dñis dñorū. In aliis vero locis pro dño ponitur. אֲדֹנָי Adonái:quod interp̄tatur dñi mei ī plu.& hoc qñ scribitur eisdē litteris quibus p̄nunciatur.s.aleph.daleth.nun. iod.Sed nomē dñi Tetragrāmaton.pro quo btūs Hieronymus cōiter trāstulit dñm: ī heb.scribitur cum quattuor litteris.s.iod.he.vau.he.& significat esse vel essentiā aut gñationē.Itē.אֶדֶן Aden.basis.fulcimētū:& in plu.אֲדָנִים vel אַדְנֵי Adanim vel adane.i.bases Exo.26. Bases argēteas: & ī eo.36.Cū quadragīta basibus argēteis. & Iob.38. Super quo bases eius solidate sunt.

אָדַר Adar.magnificare.extollere. fortificare.Esa.42.Et magnificaret legē & extolleret. Et inde verbū passiuum.נֶאְדַּר vel נֶאְדָּרִי Needari.Exo.15.Dextera tua dñe magnificata ē ī fortitudie:& īde.אַדִּיר Addir.admirabilis .fortis.magn9.magnific9.excellēs.p̄s.8.Dñe dñs noster q̄ admirabile ē nomē tuū.Iudicū.5.In phiala fortiū obtulit butyrū.Esa.33.Nec trieris magna trāsgredietur:& Eze.17.Et erit ī cedrū magnā.& aliqñ scribitur sine Iod ī medio.& cū thau ī fine.& dicitur.אַדֶּרֶת Addáreth.& significat grādē in gñe femi.vt Eze.17.Vt sit in vineā grādem.Significat etiā magnificētiā:vt Zach.11.Q̄m vastata ē magnificētia eorū. Inde.אַדֶּרֶת Addéreth.i.palliū. Geñ.25.In morē pellis hispidus.pro quo he.le.in morem pallii hispidi vel hirsuti.Et Iosue.7.vidi inter spolia palliū coccineū.&.4.Reg.2. Tulitq; helias palliū suū & inuoluit illud.Significat etiā genus vestimēti quo reges vel magnifici viri vtebātur.Ione.3.Et surrexit de solio suo & abiecit vestimentū suū a se. Itē.אֲדָר Adar.nomē duodecimi mēsis: secūdū cōputationē hebreorū. Ester.9. Igitur duodecimi mēsis quē adar vocari iā dixim9.Itē.אִדַּר Idar siue.אִדְּרָא idera.ī ligua chaldaica significat areā.Dañ.2.Et reducta sunt quasi in fauillā estiue aree.

אֲדַרְגָּזְרַיָּא Adargazraia. in lingua chaldaica significat duces siue magistratus Dañ.3. Duces & tyrānos & prefectos.et solum inuenitur in numero plurali.

אַדְרַזְדָּא Adrazda.in lingua chaldaica est aduerbium exhortandi.i.diligenter Esdre.7.tribuantur diligenter in domo dei celi.

אֲדַרְכֹּן Adarcō.gen9 pōderis vl̄ monete quod nostra trāslatio solidū trāstulit. Esdre.8.Crateras aureas viginti : q̄ habebāt solidos millenos.& solū inuenitur in nu.plu. scilicet.אֲדַרְכֹּנִים Adarconim.i.solidi : vt in predicto loco.

אֲהָהּ Aha. Interiectio est dolētis.Hiere.1.A.a.a.dñe deus ecce nescio loqui.Ioel.1.A.a.a.diei.& ī heb.est vna dictio tm̄ q̄ sonat aha: & ē cōposita ex tribus litteris.s.Aleph. he.he. & aliqñ ponitur pro heu.vt Ezech.9. Heu.heu.heu. dñe deus.vbi similiter in heb.est vna dictio tm̄.s.aha.

אָהַב Ahab.amare.diligere. Geñ.25. Isaac amabat esau eo quod de venatiōibus illius vesceretur: & Rebeca diligebat Iacob.& in eo.37.Israel aūt diligebat Ioseph.et ide. אֹהֵב Oheb.i.diligēs siue amās.Esa.61. Quia ego dñs diligens iudiciū . & in plu. אֹהֲבִים Ohabim.vel אֹהֲבֵי Ohabe .i.diligētes siue amātes vel amores.p̄s.118. Pax multa diligētibus legē tuam.& Prouer.8.Ego diligētes me diligo:& in eo.7.Et fruamur cupitis amplexibus. p quo heb.legūt. Et letemur siue exultemus amoribus siue dilectionibus. Inde.אָהוּב Ahub.i.dilectus siue amicus. & in gñe femi.אֲהוּבָה Ahuba.i.amica vel dilecta. Osee.3. Dilige mulierē dilectā ab amico. & inde.אַהֲבָה Ahaba.i.dilectio.amor.charitas.2. Reg.1.Et amabilis sup amorē mulierū.Et Cāti.8.Fortis vt mors dilectio. & in eo. Aque multe nō poterūt extinguere charitatē.Significat etiā dilectā.Cāti.2.Ne suscitetis nec vigilare faciatis dilectam. Inde.נֶאֱהָב Neehab.i.dilectus siue amabilis.2.Re.1. Saul et Ionatas amabiles & decori valde.

אֱהִי Ehi.vbi. Osee.13. Vbi est rex tuus.& solū in hoc loco ponitur p vbi.in aliis vero locis est verbū substātiuū futuri tpis & deriuatur ab hoc verbo הָיָה Haia. quod significat fuit.Interpretatur aūt ero.vt in capl'o preallegato vbi dicitur. Ero mors tua o mórs:morsus tuus ero inferne.

אָהַל Ahal. Tētoriū siue tabernaculū. tēdere splendere.siue lucere. Geñ.13.Et habitauit ī sodomis. p quo ī hebreo ē:& tetēdit tabernaculū siue tētoriū ī sodomis.& ī eo. Mouēs igitur Abraam tabernaculū suū venit & habitauit iuxta cōuallē mābre.pro quo in heb.est.Et tetendit Abraā tabernaculū suū & venit & habitauit iuxta cōuallē mābre. Et vtrūq; est verū.nā mouebat tabernaculū suū ab vno loco & tēdebat illud in alio loco p suas māsiones:donec venit ad habitādū in cōuallē mābre.Et inuenitur etiā predicta dictio sine Aleph.Esa.13:vbi dicitur. Nec ponet ibi tentoria arabs.vbi ponitur. יַהֵל Pro.יַאֲהֵל Iahel pro Iaahel. & īde. אֹהֶל óhel.i.tabernaculū vel tētoriū. Geñ.18. Apparuit dñs abrae sedēti in hostio tabernaculi. & ī eo. Festinauit Abraā

Tabescere. Tunc. Tunc. Flauescere. Rub: esse. Rubicundus. Ruffus. Rubicundus. Ignitus. Ruffus vel rubricatus. Rubricati. Ruffum. Subruffa. Sardius. Terra. Humus. Homo. Humanus. Adam. Dñs. Dñator. Dñi. Dñs. Dñi. Basis. Bases. Extollere. Magnificari. Admirabile. Fortis. Magna.

Grandis. Magnificentia. Pellis. Pallium. Vestimētū. Adar. Area. Duces. Diligēter. Solidus. Numus. Solidi. Numi. A.interiectio. Heu. Amare. Diligere. Diligens. Diligētes. Amores vl dilectiōes. Dilectus. Dilecta. Amor. Dilectio. Charitas. Dilecta. Amabilis. Vbi. Ero. Habitare. Tēdere tētorium. Tentorium ponere. Tabernaculum.

Tentoriũ. in tabernaculũ ad ſarã.& in eo.31.In mõte galaad fixit ten=
אהלים toriũ ſuũ.Et in plu.אהָלִים Ohalim.i.tabernacula vel tento
Taberna= ria.Geñ.25. Habitabat ĩ tabernaculis.& aliqñ ponitur pro
cula. Splẽdere. ſplẽdere. vt Iob.25.Ecce luna etiã nõ ſplẽdet.ꝑ quo aliqui
Extẽdere. heb.le.Ecce luna etiã nõ extẽdit ſiue expãdit.ſ. lumẽ ſuũ in
modũ tẽtorii.iuxta illud Eſa.13. Stelle celi & ſplendor earũ
nõ expãdent lumẽ ſuũ.Et cõmuniter pro ſplẽdere ſcribitur
אֲהָלוֹת ſine aleph.de quo vide ĩfra in dictiõe. הָלַל Halal.Itẽ אֲהָלוֹת
Ahaloth.aloe.vt Cãt.4. Myrrha & aloe cũ oĩb9 primis vn
Aloe Gutta. guẽtis.ps̄.44.Myrrha & gutta & Caſia.vbi pro gutta po=
nitur eadẽ dictio.ſ.ahaloth.i.aloe. Alii dicunt genus eẽ aro
matis quod medici ſandalũ vocãt. & aliqñ ſcribitur cũ Iod
et mem in fine:& dicitur אֲהָלִים Ahalim ĩ eodẽ ſignificato.
אֲהָלִים Proue.7. Aſpſi cubile meũ myrrha & aloe.Et nu.24.vt ta
Aloe. bernacula q̄ fixit dñs. pro quo heb.le.vt aloe quã plantauit
Taberna= dñs.Sed ẽt põt ſignificare tabernacl'a ſicut ẽ ĩ noſtra trãſla=
cula. tione.vt ſupra dictũ eſt.& licet ibi ponatur verbũ plãtauit:
põt tñ cõuenire cũ tabernaculis.quia eſt equiuocũ & ſigni=
ficat etiam figere.vt Dañ.11. vbi dicitur.Figet tabernaculũ
ſuum apedno inter duo maria.

או אוֹ O.vel.aut.ſiue.ſi.Exo.21. Qui percuſſerit ſeruũ vel an
cillã.& in eo. Si autẽ vna die vel duobus ſuperuixerit. &
Vel. Aut. in eo. Si percuſſerit quiſpiã oculum ſerui ſui aut ancille. Et
Leui.1.De turturibus & pullis colũbe.pro quo in hebreo le
gitur.De turturibus vel de pullis colũbe.& in eo.5.Offerat
duos turtures vel duos pullos colũbarũ.& in eo.12.Cũq; cõ
Siue. pleti fuerint dies purgationis ſue pro filio ſiue pro filia. Itẽ
Si. ponitur pro ſi. vt.1. Reg.20. Si quid forte reſponderit tibi
Et. pater tuus dure.ponitur etiam.pro &.vt Leui.4.Et poſtea
intellexerit pctm̃ ſuũ.& aliqui hebrei legũt ſi poſtea intelle
xerit. Et in eo. & cognouerit peccatum ſuum. Prouer.30.
Gallus ſuccinctus lumbos ſuos et aries.

אוב אוֹב Ob.Phyton.demõ.vel ars phytonica.vt Leui.20.Vir
ſiue mulier in quib9 phytonicus vel diuinatiõis fuerit
Phytoni= cus. ſpũs. & Eſa.29. Et erit quaſi phytonis de terra vox tua.& ĩ
Phyton. plul'i.אֹבֹת Oboth.i.phytones Deut.18 Nec phytões cõſula=
אבת tis.& Eſa.8.Et cũ dixerit ad vos q̄rite a phytonib9.Signifi
Phytões. cat etiã ĩn nũero plu. vtres ſiue lagũculas.Iob.32. En vẽter
Lagũcule. me9 q̄ſi muſtũ abſq; ſpiracl'o:quod lagũcl'as nouas dirũpit.

אוד אוּד Vd. Torris.Titio.vt Zach.3. Nũquid nõ iſte torris eſt
Torris. erutus de igne.cuius plurale אוּדִים Vdim ponitur Eſa.
אודים 7.vbi dicitur.Cor tuũ ne formidet a duabus caudis titionũ
Titiones. fumigãtiũ iſtorum.אוֹדוֹת Odoth . propter.cauſa.ſ.alicuius
אודת vel gratia alicuius:vt Nu.12. Propter vxorẽ eius.Ethiopiſ=
Propter ſam.& Ioſue.14.Noſti qd locut9 eſt dñs ad Moyſen hoĩem
De. dei de me & te . Pro quo hebrei legunt ꝑpter me et te.vel
Propter cauſa mei & cauſa tui:aut gratia mei & gratia tui:ſiue ſuper
cauſa mea & ſup cauſa tua.& hoc vltimũ eſt magis propriũ
quia cõmuniter preponitur dictio עַל Al.i.ſup. Sicut Geñ.
26.Annunciantes ei de puteo quẽ foderant.Pro quo in he=
Cauſa. breo eſt.Annunciantes ei ſuper cauſa putei quẽ foderant.

אִוָה אִוָּה Iua. Deſiderare. Cõcupiſcere. Deu.5. Nõ cõcupiſces
Cõcupiſce= re. domũ proximi tui.& Eſa.26. Aĩa mea deſiderauit te
in nocte. Sed in hebreo illud deſiderauit eſt prime ꝑſone.
Deſidera= re. Et tũc illud aĩa mea erit ablatiui caſus.i.in aĩa mea deſidera
ui te in nocte.& inde אַוָּה Aua.i.deſideriũ. Deut.12.Si autẽ
אַוָּה Deſideriũ. comedere volueris & te eſus carnium delectauerit occide et
comede.pro quo in hebreo eſt verũtamen in omni deſide=
rio aĩe tue occides & comedes carnes. Sed trãſlator noſter
אַוַּת trãſtulit ſeſum.vbi ponitur אַוַּת Auath ꝑ אַוָּה Aua.quia noĩa
in he deſinẽtia qñ poſt ſe regũt gtm̃ mutãt illud he in thau
תַּאֲוָה Et inde aliud nomen in quo additur thau in principio.ſ.
Deſideriũ. תַּאֲוָה Thaaua.i.deſideriũ.ps̄.112.Deſiderium peccatorũ pe
ribit.& Prouer.13.Deſiderium ſi cõpleatur delectat animã.
& inde מַאֲוַיֵּי Maauaie per additionẽ mem ĩ principio.i.de מַאֲוַיֵּי
ſideria.vt.ps̄.139.Ne tradas me dñe a deſiderio meo pecca= Deſideria.
tori.pro quo Beatus hieronymus in pſal.iuxta hebraicam
veritatẽ tranſtulit.ne des dñe deſideria impii.Et inde ꝑ ad
ditionem littere nun in principio נָאוָה Naaua.i.deſiderabi נָאוָה
lis vel placens:aut decens vel ſpecioſum aut pulchrũ. Cãti. Formoſa. Pulchrũ.
1. Nigra ſum ſed formoſa filie ieruſalem. & in eo. Pulchre
ſunt gene tue ſicut turturis. et Prouer.17. Non decẽt ſtultũ Decens.
verba compoſita.et in eo.19. Nõ decent ſtultum delicie.et
in eo.26.Sic indecens eſt ſtulto gloria.et Eſa.52.Quã pul=
chri ſuper mõtes pedes annunciãtis et predicantis pacem.

אוֹחַ Oach . Gen9 beſtie mõſtruoſe vel ſerpẽtis.pro quo אוח
dracones trãſtulit Beatus Hieronymus.Eſa.13.et re
plebuntur domus eorum draconibus. et ſolum inuenitur Dracones.
in numero plurali in loco predicto.

אוֹי Oi.ve.heu. Nume.21. Ve tibi moab.et Eſa.6. Ve mihi אוי
quia tacui. Ve.

אֱוִיל ſiue אֱוִיל Euil.ſtultus. Iob.5.virũ ſtultũ ĩterficit iracũ= אול אויל
dia. Oſee.9.Scitote iſrael ſtultum prophetã.et in plu=
rali. אֱוִילִים Euilim. Prouer.1.Sapientiam atq; doctrinam Stultus.
ſtulti deſpiciunt . Inde אִוֶּלֶת Iueleth. i.ſtulta inſipiens ſi= אוילים Stulti.
ue ſtulticia.Prouer.14. Sapiens mulier edificat domũ ſuã. אולת
inſipiens ſtructam quoq; manibus deſtruit.& in eo. Impa= Inſipiẽs.
tiẽs opabitur ſtultitiã. Itẽ אוּלַי Vlai.ſi forte.forte.forſitan.ſi. Stultitia.
Geñ.18. Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate. Ioſue.9. אולי
Forte in terra que nobis ſorte debetur habitatis. Significat Si.
etiam niſi.vt Nume.22. Et niſi aſina declinaſſet de via. De Forte. Niſi.
verbo autem אוּלָם vel אוּלָם Vlam.vel vlam dicetur infra in אולם
dictione אֻלָם Alam.

אוֹן On.fortitudo.virtus.dolor.luctus.triſtis.murmurans. און
Iob.18. Arctabuntur greſſus virtutis ei9.& in eodẽ.4. Virtus.
Virtus illi9 ĩ vmbilico vẽtris ei9.& Oſee.12.Et ĩ fortitudine Fortitudo.
ſua directus eſt cũ angelo. et Geñ.59. Et principium dolo= Dolor.
ris mei. Pro quo hebrei legũt principiũ fortitudinis mee. Fortitudo.
Iob.20.Et manus illius reddẽt ei dolorẽ ſuum. et in eo.21. Dolor.
Deus ſeruabit filiis ſuis dolorẽ patris.Deut.26.Nõ comedi Luctus.
ex eis in luctu meo.Threñ.3. Quid murmurauit homo vi= Murmu= rare.
uens. Et quaſi hec oĩa beatus Hieronymus voluit cõplecti
in hoc verbo מִתְאֹנְנִים Mithonenim. pro quo murmur do מתאננים
lentium pre labore traduxit Nu.11. vbi dicitur. Interea or= Murmur.
tũ eſt murmur ppl'i quaſi dolentiũ pre labore. Pro quo he=
brei legũt. Et fuit ppl's quaſi murmurãtes vel quaſi dolẽtes
pre labore.& in plu.אוֹנִים Onim.i.fortitudines.ſiue dolo= אונים
res. aut fortes vel dolẽtes. & beatus Hieronymus traduxit Solliciti.
ſollicitos. Prouer.11. Expectatio ſollicitorũ peribit.idẽ אָוֶן אָוֶן
Auen.i.iniquitas.iniuſtitia.vanitas.dolor.idolũ.vt.ps̄.35. Iniquitas
Verba oris eius iniquitas & dolus.& in eo. Iniquitatem me
ditatus eſt in cubili ſuo.& ps̄.9. Sub lingua eius labor & do Dolor.
lor.& ps̄.89. Et amplius eorum labor & dolor. Nume.23.
Non eſt idolum in Iacob.et Oſee.12.Inueni idolum mihi. Idolum.

אוּץ Os.ĩſtãter hortari.cogere.feſtinare.ãguſtiari.ſiue tur אוץ
bari.Geñ.19.Cogebãt eum angeli dicẽtes: ſurge tolle Cogere.
vxorẽ tuã.et Exo.5. Prefecti quoq; operũ inſtabãt.i.feſtinã Inſtare.
ter cogebãt.vbi ponitur אָצִים Aſim.ioſue.10.Et nõ feſtina= אצים
uit occũbere ſpatiũ vnius diei. Prouer.19. Qui feſtinus eſt Feſtinare.
pedibus.offendet.ioſue.17.Quia anguſta eſt tibi poſſeſſio Anguſtare
montis ephraim.Hiere.17. Et ego non ſum turbatus te pa= ſiue arcta= re turbari.
ſtorem ſequens.& Eſa.22. vbi dicitur. Nolite incumbere vt Incũbere.
conſolemini me.Pro eo quod in littera noſtra eſt incumbe=
re:in hebreo eſt ſimilis dictio ſicut ſupra.

אוֹר Or.illũinare.lucere.Geñ.1.Et illũinẽt terrã.Exo.14. אור
Et illuminãs noctẽ.ps̄.12.Illũina oculos meos.et. ps̄. Illumĩare

17.Q͞m tu illuminas lucernã meã. et.p̄s.67. Illuminet vultum suũ sup nos.et.p̄s.139.Et nox illuminatio mea in deliciis meis.Pro quo in psalterio beati Hieronymi quod ĩmediate trãstulit de hebreo sic habetur.Nox quoq; luxerit co-
Lucere. rã me Iob.41.Post eũ lucebit semita.& p̄s.96.Alluxerunt fulgura eius orbi. Esa.60. Surge illuminare ierusalẽ. Inde
אור nomẽ אור Or.i.lux.vel lumẽ aut illuminatio.Geñ.1.Dixit
Lux. q; deus fiat lux:& facta est lux.& in eo.Appellauitq; lucem
Lumen. diẽ.Iob.22.Et in viis tuis splẽdebit lumen.et.p̄s.35. In lu-
illumĩatio. mine tuo videbimus lumẽ. & p̄s.26. Dñs illuminatio mea
אורה et salus mea.Inuenitur etiã אורה Ora cũ he in fine .Hester
Lux. 8.Iudeis aũt noua lux oriri visa est.& ĩ plu. אורים Orim.i.
אורים lumina seu luminaria.p̄s.139.Qui fecit luminaria magna.
Lumĩaria. Ponitur etiã אור Or.p sole.vt Iob.31.Si vidi solẽ cũ fulge-
אור ret et lunã incedentẽ clare . & aliq̃n recipit mem in princi-
Sol. pio:et dicitur מאור Maor.i.luminare.Geñ.1. Luminare ma
מאור ius vt p̃esset diei:et luminare minus vt preesset nocti. & in
Luminare plurali מאורת Meoroth.i. luminaria.In eodem. Fiant lu-
מאורת minaria in firmamẽto celi.et in eo.Fecitq; deus duo lumi-
luminaria naria magna.inde מאיר Meir siue מאירה Meirath.i.illũinãs
מאיר p̄s.18. Preceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos.& Inde. נאור
מאירה Naor.p additionẽ nun in principio.i.illuminans siue illu-
illuminãs minatus.p̄s.75. Illuminãs tu mirabiliter a mõtib9 eternis.
נאור et dicũt hebrei q; etiam supradicta dictio אור Or.significat
illuminãs pluuiã & fulgur.nã vbi legitur in trãslatiõe nostra. Iob.37
אור Frumentũ desiderat nubẽt: nubes spargit lumẽ suũ. ĩpi le
Lumen. gũt.Et nubes spargit pluuiã suã. & ĩ eo.37. Vbi dicitur. Et
Pluuia. lumẽ illius sup terminos terre:ĩpi legũt.et fulgur illius sup
Fulgur. terminos terre.Itẽ אורות Oroth.herbe virides:et forte vi-
אורות sum aspectu cõfortãtes & illuminãtes. A superiori dictione
deriuatũ.4.Reg.4. Et egressus est vnus ĩ agrũ vt collige-
Herbe. ret herbas.Itẽ אור Or siue אור Vr.i.ignis.Iob.41.Sternuta
אור tiõe ei9 splẽdet ignis.& Esa.31.Cui9 ignis est in sion. Vnde
אור illud quod habetur.Geñ.15.Ego dñs q eduxi te de vr Chal
Ignis. deorũ.Aliqui hebrei dicũt q; in eodẽ loco vr est:nomẽ cõe
Ur. et q; significat ignem. & legũt sic.Ego dñs qui eduxi te de igne chaldeorũ.Dicũt eñi q; Abraã nolens adorare ignem quẽ chaldei adorabãt fuit missus in ignẽ & inde virtute di-
אורים uina liberatus. et in plu. אורים Vrim. pro quo beatus Hieronymus trãstulit doctrinã.Exo.28. Pones in rationale iu
Doctrina. dicii doctrinã & veritatẽ.& Leui.8.In quo erat doctrina et veritas.Deut.33.Perfectio tua & doctrina tua a viro sancto
Doctrine. tuo.Esa.24.In doctrinis glorificate dñm.Sed q̃n loquitur de vestibus sacerdotalibus:dicũt aliqui hebrei q; ibi p vrim intelligitur nomẽ dñi tetragrãmatõ inclusum in rationali.
מאורת Alii fatẽtur se nescire quid significet.Itẽ מאורת Meurath.p
Cauerna. additionẽ mem in principio.i.foramẽ siue cauerna in qua sunt serpentes. Esa.11. Et in cauerna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet.
אות
Signum. אות Oth.signũ.Geñ.4. Posuit dñs signũ in ca in.Exo.3.
אותת Hoc habebis signũ q; miserim te.& in eo.4.Si nõ au
Signa. dierint sermonẽ signi prioris : credẽt verbo signi sequẽtis.
את Et deut.13.Et predixerit signũ atq; portentũ.et in plurali.
אתא אותת Ototh.i.signa.Exo.4.Fecit signa corã pplo.et nu.
Signum. 2. Singuli p turmas signa atq; vexilla castra metabũtur fi-
אתיא lii Israel.& p̄s.134.Misit signa et pdigia in medio egypti.
אתין Et ĩ lingua chaldaica dicitur את Ath.siue אתא Atha.et ĩ plu.
Signa. אתיא Athaia.siue אתין Athin. Dañ.3. Signa & mirabilia fe
אות cit apud me deus.Et in eo.6. Faciens signa & mirabilia.Et
Littera. etiam vtuntur hoc nomine אות Oth.pro littera.et in plura
אתיות li. אתיות Othioth.id est littere.
Littere. אז
Tunc. אז Az.tũc.Exo.15.Tũc cecinit moyses.Iosue.1. Tunc diri ges viã tuã.p̄s.92.Parata sedes tua ex tũc.& q̃nq; scribi
tur cũ Iod in fine & dicitur אזי Azai.p̄s.124. Forte viuos אזי
deglutissent nos:& in eo. Forsitan aqua absorbuisset nos. Forte.
et in eo.Forsitã pertrãsisset aĩa nostra.Pro quo hebrei legũt Forsitan.
Tunc siue vtiq; viuos deglutissent nos. Tũc siue vtiq; aqua Tunc.
absorbuisset nos.Tunc siue vtiq; pertransisset aĩa nostra.
אזב Ezob.hyssopus genus herbe.Exo.12.Fasciculũq; hys אזב
sopi tingite ĩ sanguine. et Leui.14. Et lignũ cedrinũ Hyssopus.
vermiculũq; & hyssopũ.&.3.Reg.4. Vsq; ad hyssopũ que egreditur de pariete. p̄s.50. Asperges me dñe hyssopo & mundabor . & scribitur cum littera vau in secunda syllaba.
אזדא Azda.in lingua chaldaica significat ãbulare siue re אזדא
cedere. Dañ.2.Et sermo recessit a me.Et in eodem. Recedere.
Scitis q; recesserit a me sermo.
אזל Azal.abire.ãbulare.recedere. deficere. Iob.4. Quo- אזל
mõ si recedat aque de mari.Prouer.20. Et cũ recesse- Recedere.
rit gl̃iatur.1. Reg.9. Panis deficit in sitarciis nostris. Deut. Deficere.
32. Videbitq; q; infirmata sit manus. quod hebrei sic expo Infirmari
nũt. Videbit quod recessit siue defecit robur vel potestas.nã p manu9 aliq̃n ĩtelligitur robur vel potestas.est etiã nomẽ la pidis sic nũcupati.1.Reg.20.Et sedebis iuxta lapidẽ cui no
mẽ est Ezel.et dicũt hebrei quod vocabatur Ezel: eo quod Ezel.
erat signũ eũtibus siue iter agentibus quã viam caperent.
אזן Ozen.auris.Exo.21. Perforabisq; aurẽ ei9 subula. & ĩ אזן
eo.29.Et pones sup extremũ auricule dextre. Iob.12. Auris Auricula.
Auris verba diiudicat.& ĩ plu. אזנים Oznaim.i.aures.p̄s. אזנים
113. Aures hñt & nõ audiẽt. & Deut.23. Ponitur p baltheo Aures.
vbi dicitur.Gerẽs paxillũ ĩ baltheo.Hebrei tñ ĩ hoc loco ar Baltheus.
ma ĩterp̃tãtur.Inde verbũ tertie cõiugatiõis האזין Heezin.i. Arma. האזין
audiuit.auscultauit.aurib9 pcepit.Deut.33.Audite celi q̃ lo Audire.
quor.& p̄s.5.Verba mea auribus pcipe dñe.&.p̄s.16.Auri- Auribus p
bus pcipe orõnẽ meã. & Esa.1.Et aurib9 pcipe terra.& ĩde cipere.
verbũ אזין Azin.i.audiui.Iob.32. Audiui prudẽtiã vestrã. אזין
et aliq̃n scribitur sine aleph.Prouer.13. Malus obedit lĩgue Audiui
iniq̃ vbi ponitur מזין Mezin p מאזין Maazin. ĩde מאזנים מזין
Moznaim.i.statere in numero plu. Leui.19. statera iusta & Obedire.
equa sint põdera.Iob.31. Appẽdat me ĩ statera iusta.& p̄s. מאזנים
61.In stateris vt decipiãt de vanitate ĩ idipm.& solũ inueni Statera.
tur ĩ p̃rali nũero apud hebreos. Inde verbũ אזן Izen.i.põ- אזן
derauit siue exq̃siuit.Eccl̄s.12.et enarrauit q̃ fecerat & ĩuesti Enarrare.
gãs cõposuit parabolas multas. Pro quo heb.le. Põderauit Põderare
siue exquisiuit:et ĩuestigauit cõposuitq; parabolas multas.
אזק Azac.Catena siue compes.& solum inuenitur in nu- אזק
plu.Hiere.40. Q͞n tulit eũ vinctũ catenis in medio Catena.
oĩm. & in eo. Ecce solui te hodie de catenis q̃ sunt in mani-
bus tuis.ĩuenitur etiã sine Aleph.p̄s.149.Ad alligãdos re- Cõpedes.
ges corũ in cõpedibus.& Naũ.3.optimates eius cõfixi sunt זקים
in cõpedibus. Vbi ponitur באזיקים p בזיקים Baaziquim. באזיקים
אזר Azar.cingere.accingere.precingere.1.Reg. 2.Et in- אזר
firmi accincti sunt robore. Iob.28. Accinge sicut vir Accingere
lumbos tuos.& Esa.8.Accingite vos & vincemini.& in eo.
45.Accinxi te & non cognouisti me.p̄s.17. Et precinxisti precingere
me virtute ad bellũ. Et.p̄s. 92. Indutus est dñs fortitudine
& precinxit se. Inde אזור Ezor.i.cingulũ vel cinctorium.vt אזור
Esa.5.Non soluetur cingulũ lũborũ eius.& in eo.11.Et erit Cingulum
iustitia cingulũ lumborũ eius & fides cinctorij renũ eius.
אח Ach. Frater siue germanus.Geñ.24. Habebat aũt Re- אח
beca fratrẽ noĩe laban. & ĩ eo.27. Venit germanus tu9 Frater.
fraudulẽter & accepit bñdictionẽ tuã.& in eo. Ecce esau fra
ter tuus minatur vt occidat te.& in eo.42. Adducite fratrẽ
vestrũ.& q̃n post se regit genitiuũ vel q̃n cõponitur cũ pro אחי
noĩbus tũc recipit ĩ fine Ioth. & dicitur. אחי Achi.vt Geñ. Frater.
14.fratris eschol & fratris Aner.& ĩ eo.42.Adducite fratrẽ אחים
vestrũ.& in plu. אחים Achim.i.fratres.Geñ.13.Fratres eñi Fratres.

fumus. & ps.132. Ecce quam bonū & quā iucūdū habitare fra-
tres in vnū. & qñ post se regit genitiuū vel qñ cōiūgitur cū
pronoībus tūc amittit mem. vt ī precedēti tractatu grāmati
אחות ce dictum est. & in gñe feminino אחות Achoth.i.soror.Geñ.
Soror. 4.soror vero Tubalcain Noema. & in eo.12. Dic ergo obse
cro te quod soror mea sis. & ī eo. Quā ob causam dixisti eē
אחיות sororē tuā. & in plu. אחיות Achioth.i.sorores.1. Paralip.2.
Sorores. אחוה Quorū sorores fuerūt saruia & abigail. inde אחוה Achua.i.
Germanitas. fraternitas vel germanitas. Zach.11. Vt dissolueret germa-
nitatē inter Iudā & Israel. Et etiā qñ duo sūt fil'es ponitur su
אח pradicta dictio.s. אח Ach. pro altero ipsorū. & ī gñe femini
Alter. no אחות Achoth. p altera. Exo.26. Quib⁹ tabula alteri ta-
אחות bule cōnectatur. & in eo.25. vbi dicitur. Respiciatq; se mu-
Altera. tuo. pro q ī hebreo est respiciantq; alter ad alterū. Item אח
אח Ach. Pyra. focus. beatus hieronymus trāstulit arulā. Hiere.
Arula. 36. Et posita erat arula corā eo plena prunis. & in eo. & pro
אח iecit in ignē qui erat sup arulā. Itē אח Ach. heu. Interiectio
Heu. dolētis. Eze.6. Et dic heu ad oēs abominatiōes malorū do-
האח mus israel. & recipit he ī principio. & dicitur האח Heach.i.
Euge. Euge. ps.39. q dicūt mihi euge. euge. & ps.34. Euge euge
אח vidit oculus noster. Ponitur etiā supra dicta dictio אח Ach.
Pro. pro אחד Echad.i.vnum. Eze.18. Et fecerit vnum de istis.
אחד אחד Echad. vnus siue vnū. vt Geñ.1. Et factū est vespere &
mane dies vn⁹. Deut.6. Dñs de⁹ tu⁹ de⁹ vn⁹ est. Prou.
Unus. Unum. 1. Marsupiū vnū sit oīm nrm. Eccl's.9. Qui ī vno peccauerit
multa bona perdet. Et in genere feminino אחת Achath.i.
אחת vna. Altera. Quedā. Semel. Deut.21. Si habuerit hō vxores
duas: vnam dilectam & alterā odiosam.4.Regū.4. Mulier
Una altera quedam. aūt quedā de vxorib⁹ pphetarū. Et aliqñ ponitur pro vno
ī gñe neutro. vt Geñ.11. Erat aūt terra labii vnius. Iob.39.
Unum. Vnū locut⁹ sum quod vtinā nō dixissem. Significat etiā se-
mel. Leuit.16. Et oretis pro filiis israel & pro cūctis pctīs eo
Semel. rū semel in anno.3.Reg.10. Semel p tres annos ibat in thar
sis. & .4. Reg.4. Deambulabat in domo semel huc atq; il-
luc. & in eo.6. Et obseruauit se ibi nō semel neq; bis. ps.61.
Semel locutus est deus. Et aliqñ preponitur ei beth. & dici-
באחת tur באחת Beachath.i.semel vel in vno. Nu.10. Si semel clā
Semel. gueris. Iob.33. semel loquitur de⁹. Prouer.28. Qui puersis
graditur viis cōcidet semel. Tñ cōiter significat ī vna siue in
אחדים vno in gñe neutro. & in plu. אחדים Achadim.i.vni. Eze.
37. & erunt in vnione in manu tua. pro quo He.le. Et erūt
vni siue vnici in manu tua. Accipitur etiam pro paucis. vt
Pauci. Geñ.29. Et videbātur illi pauci dies pre amoris magnitu-
התאחדי dine. & inde verbū התאחדי Hithachadi. p quo Beatus hie-
Exacuere. ronymus transtulit Exacuere. Eze.21. Exacuere valde ad
חדד dextrā & ad sinistrā. de quo vide ifra in dictiōe חדד chadad.
אחה אחו Achu. Pratū locus virens siue carectū. Et scribitur cū
vau in fine loco he. Geñ.41. Et pascebat in locis palu
Locus palustris. stribus. Iob.8. Aut crescere carectum sine aqua. & dicūt ali-
Carectum. אח q hebrei q īde deriuatur אח Ach.i.frater de quo vide supra.
אחז Achaz. Apprehēdere. tenere. obtinere. Possidere. Ad
Apprehendere. herere. Exo.4. Et apphēdes caudā eius. ps.47. Tre-
Tenere. mor apprehēdit eos. Geñ.25. Plantā fratris tenebat manu.
Obtinere. Exo.15. Dolores obtinuerūt habitatores philistiim. Iob.26.
Anticipare. Qui tenet vultū solii sui. ps.76. Anticipauerūt vigilias oclī
mei. p quo. he.le. Apphēdisti siue tenuisti vigilias oculorū
Herere. meorū.3.Re.6. Vt nō hererēt muris tēpli. & ī eo. ponitur p
Operire. opire: vbi dicitur. Et oppuit domū lignis cedrinis. Signifi-
Capere. cat etiā capere vel possidere. vt Cāt.2. capite nobis vulpes
Posidere. אחזה paruas. Geñ.34. Negociamini & possidete eā. Inde אחזה
Possessio. Achuza.i.possessio vel apphensio. Geñ.23. Date mihi ius
sepulchri. p quo he.le. Date mihi possessionē siue apprehē
sionē sepl'chri. & Leui.25. reuertetur hō ad possessionē suā

אחלי Achale vel אחלי Achalai .i. vtinā aduerbiū deprecā אחלי אחלי
di.4.Re.5. vtinā fuisset dñs me⁹ ad pphetā. ps.118.
vtinā dirigātur vie mee ad custodiēdas iustificatiōes tuas. Utinam.
אחלמה Achlāma. amethist⁹ lapis pcios⁹. exo.28. liguri⁹ אחלמה
achates & ametist⁹. & alii dicūt q signt chrystallū Ametistus Christalus
אחר Achar. Differre. Tardare. Morā facere. Geñ.34. Nec אחר
distulit adolescēs quin statim quod petebatur exple- Differre.
ret. Deut.23. Cū votū voueris dño deo tuo nō tardabis red Tardare.
dere. ps.69. Dñe ne moreris. Eccl's.5. Si qd vouisti deo: ne Morari.
moreris reddere. Et aliqñ scribitur cū Iod loco aleph. vt.2.
Reg.20. Et morat⁹ ē extra placitū. ide אחר Achar vel אחרי אחר
Achare.i.post. postea. postq;. Geñ.22. Que postq; gesta sūt אחרי
& in eo.30. Noli respicere post tergū. & in eo.35. Et semini Postq;.
tuo post te. Nu.12. Postea reuocabitur. Osee.11. post deum Post.
ambulabūt. & ide אחור Achor.i.posteriora siue retro aut re Postea. אחור
trosum vel tergū. ps.77. Percussit inimicos suos ī posteriora. Posteri⁹.
Geñ.49. Cadat ascēsor ei⁹ retro. ps.9. In cōuertēdo inimi Retro.
cos meos retrorsū. ps.34. Cōuertatur retrorsū & reuereātur Retrorsum.
ps.43. Nō recessit retro cor nrm. ps.138. Nouissia & ātiq Nouissima
tu formasti me. p q he.le. Retro & añ formasti me. Eze.2.
Qui erat script⁹ itus & foris. p quo he.le. Qui erat scriptus Foris.
intus & retro.i.in pte posteriori. quod est idē cū lrā nrā. & ī-
de אחרי Achore.i.posteriora. Exo.33. Videbis posteriora אחרי
mea. & inde אחרון Acharon.i.nouissim⁹ vel posterior aut posteriora. אחרון
postrem⁹. Prouer.31. Et ridebit ī die nouissimo. Esa.9. No- Nouissim⁹ אחרנים
uissimo aggrauata est via maris. & in plu. אחרנים Acharo-
nim.i.nouissimi postremi vel vltimi. Geñ.33. Liā vero &
filios ei⁹ ī secūdo loco. p quo he.le. Liā vero & filios ei⁹ po- Postremi
stremos siue posteriores. & in eo. Rachel aūt & ioseph ī no-
uissimo. p q ī hebreo ē nouissimi vel vltimi. Iob.18. in die Nouissimi אחרנה
ei⁹ stupebūt nouissimi. et inde אחרנה Acharona.i.nouissi-
me aduerbiū. Nu.2. Et nouissimi pficiscētur. p q in hebreo Nouissime
hētur. Et nouissime pficiscētur. ide אחרנית Achoranith.i. אחרנית
retrorsū vel posteri⁹. vt Geñ.9. Et incedētes retrorsū opue- Retrorsum
rūt verēda prīs sui.3.Reg.18. Et tu cōuertisti cor eorū iterū Iterum.
p quo he.le. Et tu cōuertisti cor eorū retrorsū.i.in tpe pteri
to. Quod est idē sensus cū lrā nrā. Inde אחרית Acharith.i. אחרית
nouissimū vltimū siue posterius aut postremū vel finis. vt
Geñ.49. Vt annūciē q vētura sunt vobis ī nouissimis die- Nouissimū
bus. Deut.32. Vtinā saperēt & itelligerēt ac nouissima pui
derēt. Eccl's.7. Meli⁹ est finis orōnis: q principiū. Et quia
pmiū seqtur laborē. ideo etiā ponitur p pmio vl' mercede. Finis.
Prouer.24. Quam cum inueneris habebis in nouissimis
spē. p quo he.le. Quā cū iueneris habebis premiū vel mer Spes. Premium
cedē. & Hiere.29. vt dem vobis finē et patiētiā. p quo he.
le. Vt dem vobis pmiū siue mercedē vl' spē. Itē אחר Acher. אחר
Alius vel alter. Nu.14. Qui plenus alio spū secutus est me Alius.
Iob.31. Serā et alius comedet. et. ps.108. Et episcopatū eius
accipiat alter. et Esa.28. In loqla em. labii et lingua altera Alter.
loqtur ad populū istū. Et ī lingua chaldaica scribitur cū nū
in fine et dicitur אחרן Acharan. Dañ.2. Nec repietur quisq; אחרן
qui indicet illum. pro quo hebrei legunt. Et alius nō est qui Alius.
indicet illū. et in plu. אחרים Acherim.i.alii vel alteri. Exo. אחרים
20. Non habebis deos alienos coram me.i.alios.
אחשדרפנים Achasdarpenim. principes vel satrape qui אחשדר.
vident faciē regis. Ester.3. Ad oēs satrapas Satrape. Pricipes.
regis. et in eo.8. Ad principes pcuratoresq; et iudices. Esd.
8. Satrapis qui erāt in cōspectu regis et ducib⁹. Et ī lingua
chaldaica dicitur אחשדרפניא Achasdarpenaia. Dañ.3. Mi- אחשדר. Satrape.
sit ad congregandos satrapas. Et solū inuenitur in nu. plu.
אחשתרנים Achasteranim veredarii. vt Ester.8. egressi אחשתר.
q sūt veredarii celeres. et solū īuenitur ī nu. Veredarii.
plu. ī loco pdicto. et dicūt hebrei q signāt mulas. ex equa et

onagris mansuefactis genitas: que sunt velocissime cursu.

אחת Una. אחת Ponere Reponere. אט Demisso capite. Paulatim

אחת Achath. vna siue vnū aut semel. de quo vide sup̄ in dictiōe. אחד Echad cū daled in fine. Itē אחת Achet. in lingua chaldayca significat ponere vł reponere. Esdre. 5. Et pone ea in tēplo quod est in ierusalē. et in eo. 6. Qui erant reposita ī babylone. Et in eo. Que et posita sint in tēplo dei.

אט At. leniter. paulatim. 3. Re. 21. Et ambulauit demisso capite. Pro quo hebrei legūt. Et ambulauit paulatī siue pedetētim. Et illud quod hētur Osee. 11. Et declinaui ad eū vt vesceretur. vbi ꝓ eo quod in lrā nostra est declinaui in hebreo hētur supradicta dictio. s. אט At. vt dicetur īfra ī verbo. נטה Nata. a quo deriuatur. et recipit ī pricipio lamed & dicitur לאט Leat. i. paulatī. leniter. suauiter. 2. Re. 18. Serua te mihi puerū absalō. pro quo hebꝛ. legūt. lenit mihi de puero absalō. sed translator trāstulit sensū. et Iob. 15. Sed verba tua praua hoc ꝓhibēt. Pro quo hebrei legūt. & loq̄tur suauiter tecū. et ēt recipit ī fine iod et dicitur. לאטי Leiti. Geñ. 33 Et sequar paulatī vestigia eius. Itē אטים Itim. malefici. vel diuini: & solū inuenitur in numero plurali. Esa. 19. Interrogabunt simulachra sua & diuinos suos.

לאט Leniter. Praui Suauiter. לאטי Paulatim. אטים Diuini.

אטד Atad. Tribulus. vel spina. Pro q̄ in nostra trāslatiōe hētur rhamnū. Ps. 58. Priusꝗ̄ intelligeret spine vr̄e rhamnū. est etiā nomē ꝓpriū. Geñ. 50. Et venerūt ad areā atad. quod male in aliq̄bus codicibus hētur acad pro atad.

אטד Rhamn⁹. Atad.

אטם Atam. claudere. obturare. Ps. 57. Sicut aspidis surdi et obturātis aurē suā. et Prouer. 21. Qui obturat aurē suā ne audiat pauperē. Esa. 33. Qui obturat aurē suā ne audiat sanguinē. Inde. אטום Atum. i. clausum. siue obturatū. et in plurali אטומים Atumim. vel אטומות Atumoth. in gñe fe. i. clausi. vł clause. siue obturate. Ezech. 40. Et fenestras obliq̄s. Pro quo hebrei legūt. Et fenestras clausas siue obturatas: nō q̄d oīno essent clause: sed quod erāt magis clause a parte exteriori: sicut fit cōiter in fenestris ecclesiarū. sicut exponūt hebrei. Vnde trāslatio nr̄a recte trāstulit obliq̄s.

אטם Obturare. אטום Obturatū. אטומים אטומות Oblique Claudere vł obturare.

אטן Etun. Tapetes. Proue. 7. Lectulū meū straui tapetib⁹ pictis ex egypto. & solū īuenitur ī loco p̄dicto. et scribitur cū vau & pūcto surec in secūda syllaba. & dicūt hebrei q̄d significat funes qa in lingua syra cōiter ponitur ꝓ funib⁹.

אטן Tapetes Funes.

אטר Atar. claudere. siue obturare. ps. 69. Et ne vrgeat sup me pute⁹ os suū. i. Ne obturet vł claudat supme puteus os suū. Et btūs hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicā veritatē trāstulit. Et ne coronet sup me pute⁹ os suū. quod etiā pōt stare: mutādo litterā aleph in ain. & fortasse etiā cū littera aleph pōt significare corōare: sicut multe alie dictiones hebraice. q̄ quāuis scribātur diuersis lr̄is: idē significāt: et maxime qñ habēt aliquā similitudinē in ꝓlatione. sicut sunt aleph & ain: que ambe pronūciātur in gutture secūdū hebreos. Inde. אטר Iter. sinister. q vtitur manu sinistra pro dextra. & secūdum beatū hieronymū dicitur ille qui vtraꝗ̄ manu pro dextera vtitur. vt Iudi. 3. Qui vtraꝗ̄ manu pro dextera vtebatur. & ī eo. 20. Ita sinistra vt dextera pliātes.

אטר Argere. Claudere. Coronare. אטר Sinister. Qui vtraꝗ̄ manu ꝓ dextera vtitur

אי E. Vbi. quis. vel quid. aut vnde. & est dictio īterrogatiua vel dubitatiua. Geñ. 4. Vbi est abel frater tuus. Eccl's. 11 Nescis q̄d magis oriatur. & Esa. 50. Quis est hic liber repudii matris vr̄e. 1. Reg. 30. Cuius es tu vł vnde. & ponitur etiā ꝓ nō vel nullū. Prouer. 31. Quia nullū secretū ē vbi regnat ebrietas. Inde deriuatur nomē ꝓpriū. איכבוד Iccabod q̄d interp̄tatur: vbi gloria vł nō est gl'ia. 1. Reg. 4. Et vocauit puerū ichabod dicēs: trāslata est gloria dn̄i de israel. Et in hebreo nō est illud dn̄i. debet tñ subintelligi. & recipit in fine he. & dr̄. איה Aie. i. vbi. de quo īfra in suo loco dicetur. Itē. אי I. i. ve. interiectio dolētis. vt Eccl's. 10. Ve tibi terra cui⁹ rex est puer. & in eodē. 4. Ve soli: qui cū ceciderit non habet subleuantē se. vbi pōitur. אילו Ilo. cōpositū ab אי I. i. ve. & לו Lo. i. ei. Itē אי I. insula. Esa. 20. Et dicet habitator insule hui⁹. et Iob. 22. Saluabitur innocēs. Pro q̄ he. legūt Saluabit insulā īnocēs. & alii dicūt q̄d pōitur ibi. אי I. pro איש Is. per appositionē lr̄e sin. & sic legūt. saluabitur vir innocens. q̄d est idē cū lr̄a nr̄a. & in plurali איים Iim. i. insule. Ps. 71. Reges tarsis & insule munera offerent. et Ps. 96. Letentur insule multe. Ezech. 26. Et turbabūtur insule in mare. & qñ post se regit gtm̄ scribitur sine mē. vt Geñ. 10. Ab hiis diuise sunt insule gentiū. & Hiere. 2. Transite ad insulas cetim. idē nomē quorūdā aīalium mōstrosorū cōiter in desertis vel insulis repertorū: q̄ dicuntur איים Iim. pro quo btūs hieronymus transtulit vlulas. Esa. 13. Et r̄ndebūt vlule in edibus eius. & etiā trāstulit alibi onocētauros. Esa. 34. Et occurrent demonia onocentauris

אי Ubi. Quid. Quis. Nullum. איכבוד Ubi gloria. איה Ubi. אי Ue. אילו Ue ei. אי Insula. איים Insule. איים Ulule. Onocentauri.

איב Aiab. Inimicare. inimicū esse. Exo. 23. Inimic⁹ ero inimicis tuis. Inde אויב Oieb. i. inimicus. 1. Reg. 18. Et factus ē saul inimicus dauid. et Ps. 8. Vt destruas inimicum & vltorē. et ī gñe. fe. scribitur cū tau ī fine. vt Mich. 7. Ne leteris inimica mea. Et in pl'ali אויבים oibim. vel אויבי oibe. Leuit. 26. Cadent inimici vr̄i gladio. & Ps. 17. Et inimicos meos dedisti mihi dorsū. Treñ. 1. Et facti sunt ei inimici. Inde איבה Eba. i. inimicitia. Geñ. 3. Inimicitias ponā īter te & mulierē. et Eze. 25. Et īplētes inimicitias veteres.

איב inimicū eē אויב Inimicus. Inimica. אויבים אויבי Inimici. איבה Inimicitia

איד Ed. Afflictio. interitus. pernicies. calamitas. Ps. 17. Preuenerunt me in die afflictionis mee. & Prouer. 1. Ego quoꝗ̄ in interitu vestro ridebo. & in eodē. Et interit⁹ quasi tēpestas ingruerit. Itē איד Ed vapor. siue nubes. pro quo translatio nostra fontē trāstulit. Geñ. 2. Sed fons ascēdebat de terra. Sed hebrei vaporē vel nubē interp̄tantur. et Iob. 36. Vbi dicitur: & infundit imbres ad īstar gurgitū: pro eo quod in lr̄a nr̄a ē gurgitū. in hebreo est eadē dictio.

איד Afflictio. Interitus. איד Fons. Vapor vel nubes. Gurges.

איה Aieh. Vbi. aut q̄lis. siue q̄les. Geñ. 18. Vbi ē sara vxor tua. Iudi. 8. Quales fuerunt viri q̄s occidistis Itē. איה Aiah. vultur. Leui. 11. Miluū ac vulturem iuxta genus suū.

איה Ubi. Qualis. איה Uultur.

איך Ech. quomodo. vt Geñ. 39. Quō ergo possū hoc malū facere. Exo. 6. Quō audiet me pharao. & Osee. 11. Quomodo dabo te ephraim. & recipit ī fine he. Et dicitur איכה Echa. i. quomodo. vt Exo. 2. Quō palā factū est verbum hoc. et Esa. 1. Quō facta est meretrix ciuitas fidelis. Threñ. 1. Quō sedet sola ciuitas plēa pp'lo. Et aliqñ pōitur pro vbi. vt Canti. 1. Vbi pascas vbi cubes in meridie. & aliqñ scribitur per caph duplicatū. Et dicitur איככה Echacha. vt Canti. 5. Spoliaui me tunica mea: quō induar illa. laui pedes meos: quō inquinabo illos. et Ester. 8. Quomodo enim potero sustinere necē et interfectionē populi mei.

איך Quomō. איכה Quō. Ubi. איככה Quō.

איל Eial. fortitudo. robur. siue valitudo. vel potestas. Ps. 21. Tu aūt dn̄e ne elōgaueris auxiliū tuū a me: ad defēsionē meā conspice. pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit. Tu aūt dn̄e ne longe fias fortitudo mea in auxiliū meū festina. et Ps. 87. Factus sum sicut hō sine adiutorio. Pro q̄ btūs hieronym⁹ in codē psalterio trāstulit. Factus sum sicut hō inualidus. i. sine fortitudine vł valitudine. & aliqñ scribitur sine iod: et pōitur lamed ī pricipio & dicitur. לאל Leel. i. valitudo siue fortitudo. vt Geñ. 31. E tnunc quidem valet manus mea. Deut. 28. Et nō sit fortitudo in manu tua. Et inde. איל El. i. fortis. potēs. robust⁹. Eze. 17. Sed & fortes terre tollet. & in eo. 31. Tradidi eū in man⁹ fortissimi gētiū. & ēt scribitur sine iod: et significat deū siue fortissimū. vt Geñ. 14. Erat enī sacerdos dei altissimi. & in eo. 33. Inuocauit sup illud fortissimū deū isra'l. vbi pōitur ꝓ fortissimo. Et de hoc dicetur īfra in dictiōe אל El. Item. איל A'il siue איל El. aries. Geñ. 22. Viditꝗ̄ post ter

איל Fortitudo. לאל Ualere. Fortitudo. איל Fortis. Fortissim⁹ איל איל

Aries. gum arietē.Exo.29.Arietem aūt cōsecrationis tolles.Et in
אלים plŕali.אלים Elim.i.arietes.Exo.25. Et pelles arietū rubrica
Arietes. tas.Et in eodē.29.Et arietes duos īmaculatos.Ps.113.Mon
איל tes exultauerūt ſicut arietes.Itē.איל El.cāpeſtria.ſiue vallis
Cāpeſtria. Geñ.14. Vſq3 ad cāpeſtria pharan. Accipitur etiā pro li-
Frons edificij. mine ſiue frōte edificii.Ezech.40.Et ad frontē atrii porte
אלים vndiq3 per circuitū.Et in plurali.אלים Elim.i. frontes edi-
ficii.vt in eodē.Et mēſura vna frontiū ex vtraq3 parte.& in
Frontes. eodē.Et fecit frontes p ſexaginta cubitos.Et aliqñ in ſupra
dicto loco ſcribitur ſine iod in medio:tam in ſingulari q3 in
איל plurali.Itē.איל Aial.ceruus. Ps.41.Sicut ceruus deſiderat
Ceruus. ad fontes aquarū. Eſa.35. Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus.
אילה Et in gñe fe.dicitur.אילה Aiala.vel.אילת Aieleth.i.cerua.
אילת Geñ.49.Neptalim ceru9 emiſſus.qđ in hebreo legitur in
Cerua. gñe fe.ſcilicet cerua emiſſa. Prouer.5. Cerua chariſſima &
אילים gratiſſim9 hinnulus.Et in plurali. אילים Aialim.i.cerui.
Cerui. Canti.2.Similis eſt dilectus meus capree hinnuloq3 ceruo-
אילות rum.Et in plurali femīo. אילות Aialoth .i. cerue.Iob.39.
Cerue. Et parturiētes ceruas obſeruaſti.& ſub gñe maſculino intel
ligitur femininū:et ecōtrario: tā in ſingulari q3 in plurali.

אים אים Aiom.horribilis: vel terribilis.Abach.1.Horribilis
Horribilis et terribilis eſt.cui9 femininū eſt. אימה Aiūma.Cā-
אימה ti.6.Terribilis vt caſtrorū acies ordinata.Inde אימה Ema.
Terribilis ideſt terror. ſiue horror.aut timor. vel formido.aut indi-
אימה gnatio.Geñ.15.Et horror magnus & tenebroſus īuaſit eū.
Horror. Formido. Exo.15.Irruat ſup eos formido.Ps.54.Et timor mortis ce
Timor. cidit ſup me.Prouer.16.Indignatio regis nuncii mortis.Et
Indignatio in plurali. אימים Emim.i.terribiles.ſiue horribiles.vel for
אימים midabiles.ſiue furores.aut portēta.Iob.20.Vadēt & veniēt
Horribiles ſup eum horribiles.Ps.87. Exaltatus aūt humiliat9 ſum &
Terrores. cōturbatus.Pro quo hebrei legunt.Portaui terrores tuos &
cōturbatus ſum. Vnde beatus hieronymus ī pſalterio iuxta
Furor. hebraicā veritatē trāſtulit. Portaui furorē tuū & cōturbatus
Portēta. ſum.et Hiere.50.Terra ſculptiliū eſt & in portētis glorian
tur:et inde quidā populi qui erant qſi gigantes appellātur
אימים אימים Emim.Deut.2. Emim primi fuerūt habitatores ei9
populus magnus & validus vt de enachim ſtirpe quaſi gi-
gantes crederētur:& eſſent ſimiles filiorū enachim:deniq3
moabite appellabāt eos emim.et dicūtur ſic a trore:qm ſūt
אימתני timendi & horribiles viſu.Et inde.אימתני Emthani. quod
Mirabilis in līgua chaldaica ſignificat terribilē vel admirabilē. Dañ.
7.Et ecce beſtia quarta terribilis atq3 mirabilis.

אין אין En.Non.ſiue nihil.Geñ.28.Non eſt hic aliud niſi do
Non. mus dei. Leui.26.Et nō erit qui exterreat.1. Reg.2.
Non eſt ſanctus vt eſt dñs: et nō eſt fortis ſicut deus noſter.
Nihil. 2.Paraľ.2.Nihil erat in arca niſi due tabule.Dicitur etiā אין
אין áin .i.nihil .vel nihilū .ſiue non. Eſa.40.Ecce vos eſtis ex
Nihil. Non. nihilo.et Oſee.13.Et ſaluator nō eſt pter me. et recipit mē
מאין in principio.Et dicitur.מאין Meáin.i.non.nec. Hiere.30.
Nec. Ve quia magna dies illa:nec eſt ſimilis eius.et ē hec dictio
מאין מאין Meáin eſt aduerbiū interrogatiuū loci: & ſignificat
Vnde. vnde.vt Geñ.29.Fratres vñ eſtis.et Ps.120. Vnde veniet
auxiliū mihi.et etiā cōponitur cū littera chaph in prīcipio
כאין et dicitur. כאין Cheáin.i.quaſi.pene. tanq3 nihilū.vel qua
Pene. Tanq3 nihilum. ſi non. Ps. 73. Pene effuſi ſunt greſſus mei. et. Ps.38. Et
ſubſtātia mea tanq3 nihilū ante te.

איפה איפה Epha. genus menſure. quod in noſtra trāſlatione
Ephi. dicitur. ephi. Exo.16. Gomor aūt decima pars eſt
ephi. Ruth.2.Inuenit ordei quaſi ephi menſuram. & aliqñ
Modius ponitur pro modio. Leui.19. Iuſtus modius equuſq3 ſexta-
ri9. & ſcribitur aliqñ ſine iod. Leui.5. Offeret pro pctō ſuo
ſimile partē ephi decimā.Et qñ poſt ſe regit genitiuū tunc
mutat he vltimū in tau:ſicut alia noīa feminina in he deſi-
nentia.vt.1. Reg.17.Accipe frībus tuis ephi polēte. Item.
איפה Epho.vbi.vel quādo.Geñ.37. Vbi paſcant greges. איפה
Ruth.2.Vbi hodie collegiſti.et Iob.38. Vbi eras quando Vbi.
ponebā fundamēta terre. Et aliqñ ponitur pro qñ.vt Iob.
4. Aut qñ recti deleti ſunt.ſcribitur etiā cum uau in fine Quādo.
loco he.vt Iob.17.Vbi eſt ergo nūc preſtolatio mea.vbi po
nitur. איפו Epho pro eo quod in littera noſtra eſt nunc. איפו
Inuenitur etiā. איפוא Epho.cum vau et aleph in fine.& in Nunc. איפוא
terptatur vbi:ſiue nūc: vel hic aduerbiū loci.vt Geñ.27.
Quis igitur ille ē: q captā venationē attulit mihi. Pro quo Igitur.
hebrei legūt.Quis nūc ille ē qui captā venationē attulit mi Nunc.
hi.Et aliqui hebrei dicūt q etiam in loco predicto ponitur
pro vbi. et legūt ſic. Quis vbi ille eſt.Et dicūt q deficit ibi Vbi.
cōiunctio q̄dā: ac ſi diceret. Quis et vbi ille eſt.ſicut Abac.
3.Vbi nos habemus ſol & luna ſteterūt in habitaculo ſuo.p
quo in hebreo habetur. Sol luna ſteterūt in habitaculo ſuo.
vbi ſimiliter deficit illa cōiunctio.et Geñ.27.ubi dicitur.Et
tibi poſt hac fili mi ultra qd faciam: pro eo quod in littera Poſt hac.
noſtra eſt poſt hac in hebreo habetur predicta dictio.

איש Is.vir.homo. maritus.quilibet.quicūq3.vnuſquiſq3. איש
quiſq3.alter.Geñ.2.Hec vocabitur virago:qa de viro Vir.
ſumpta eſt.Et in eodē.30. Etiā hac vice mecū erit maritus Maritus
meus.et Exo.11.Poſtulet vir ab amico ſuo.& in eodē. Fuit-
q3 moyſes vir magnus valde in terra egypti. Leui.17.Ho- Hō qlibet.
mo quilibet de domo iſrael ſi occiderit bouē aut ouē. Et in
eodē.Homo quilibet de domo iſrael & de aduenis qui pere
grinātur inter vos.& in eo.Homo quicūq3 de filiis iſrael & Hō qcunq3
de aduenis qui peregrinātur apud vos.et in eodē.19.Vnuſ Vnuſqſq3
quiſq3 patrē ſuū & matrē timeat.et in eodē.25.Reuertatur
homo ad poſſeſſionē ſuam & vnuſquiſq3 rediet ad familiā
priſtinā. Ponitur etiā pro altero.vt Exo.21. Si rixati fue-
rint viri: & percuſſerit alter proximū ſuum.Et in eodē.25. Alter.
Vbi nos habemus reſpiciātq3 ſe mutuo verſis uultibus: in
hebreo habetur.Et aſpectus eorū quiſq3 ad fratē ſuū:ſiue al
ter ad frēm ſuū:aut alter ad alterū.qa ſicut ſupra dictū ē hec
dictio frater aliqñ ponitur in ſcriptura p alter de duobus
qñ ſunt ſiľes. Accipitur etiā איש Is.p viro forti et magno איש
ſiue nobili vel prīcipali.vt.1. Reg.26. Nūquid nō vir tu es. Vir ſcilicet nobilis.
ideſt nobilis et precipuus vľ prīceps. Vnde ſubditur.& quis
alius ſimilis tui in iſrael.Et.3.Reg.2.Confortare et eſto uir Vir fortis.
fortis.vbi in hebreo nō ē illud fortis:ſed ſubintelligitur ſub
nomine viri.Et aliquādo pōitur pro nomine ſpeciei. quod
ſub nomine hominis ſiue viri intelligitur etiam femina.vt
Exo.21.Qui percuſſerit hominem volens occidere morte Homo.
moriatur.& p̄s.1.Beatus vir qui non abiit in cōſilio impio
rum. Vbi ſub hoc nomine.איש Is.Intelligitur tam maſcu- איש
lus quā femina.& etiā accipitur pro maſculo cuiuſcūq3 ſpe-
ciei. Vt.Geñ.7.Ex omnibus animātibus mūdis ſeptena et
ſeptena maſculū & feminā: de animantibus vero īmundis maſculus.
duo maſculū & feminā.vbi pro maſculo habetur.איש Is:et
pro femīa.אשה Iſa.et in plurali אישים Iſim.i.viri.Prouer. אישים
8.O uiri ad vos clamito. et Eſa.53. Deſpectū et nouiſſimū Viri.
virorum.Et in genere feminino ſcribitur ſine iod & cū he
in fine et dicitur.אשה Iſa.ideſt mulier. Virago.vxor.femi- אשה
na.vnaqueq3.qlibet. Geñ.2.Et edificauit domin9 deus co- Mulier.
ſtam quam tulerat de adā in mulierē. et in eodē.Hec voca- Virago.
bitur virago:quia de viro ſumpta eſt.et in eodem.4. Adā
vero cognouit vxorem ſuam.et in eodem.7. Ex omnibus Vxor.
animantibus mundis ſeptena maſculum et feminam: de Femina.
animantibus vero immundis duo maſculum et feminam.
Exo.27. Pro eo quod nos habemus quinq3 cortinas ſibi
iungentur mutuo:in hebreo habetur quinq3 cortine erunt
iuncte vnaqueq3 ad ſororem ſuā.i. vnaqueq3 ad alteram. vnaqueq3

Sed trāslator transtulit sensum. Scribitur etiā cū tau in fine loco he. & dicitur. אֵשֶׁת Eseth. idest mulier. siue vxor. vt Prouer. vltimo. Mulierē fortē quis inueniet. et Exo. 18. Tulit sephoram vxorem moysi. Et in plurari. אִשֹׁת Isoth. idest mulieres. vt Ezechi. 23. Sic ingrediebantur ad oola & ooliba. mulieres nefarias. & pōitur cōmuniter pro mulieribus. נָשִׁים Nasim quod nomē deriuatur ab. אֱנוֹשׁ Enos de quo infra in suo loco dicetur. Item אִישׁוֹן Ison. obscurū vel tenebrosum. siue pupilla. s. oculi. Prouer. 7. in noctis tenebris & caligine. et in eodē. 20. Extinguetur lumen eius in mediis tenebris. & accipitur etiam pro pupilla oculi: eo quod cōmuniter est nigri coloris. Prouer. 7. Legemq́ meam vt pupillā oculi tui. ps. 17. Custodi me vt pupillā oculi.

אִית Ith. siue אִיתַי ithai. in lingua chaldaica signat eē. Dan. 2. Non est homo super terrā qui sermonē tuū rex possit implere. Et ī eodē. Quorū nō ē cū hominib9 cōuersatio

אֵיתָן Ethan. Fortis. robustus. durus. siue asperū. & saxosū Gen. 49. Sedit in forti arcus eius. & Nu. 24. Robustū quidē ē habitaculū tuū. Exo. 14. Cūq́ extēdisset Moyses manū suā contra mare: reuersū est primo diluculo ad priorē locū. pro quo hebrei legūt. reuersū est primo diluculo ad fortitudinē suam siue ad vigorē suū. & ps. 73. Tu siccasti fluuios ethan. Pro quo beatus Hieronymus interpretationē nominis sequens in psalterio iuxtā hebraicam veritatē trāstulit. Tu siccasti flumīa fortia. & Deut. 21. ponitur pro aspero & saxoso. vbi dicitur & ducent eam ad vallem asperā atq́ saxosam. et Iob. 33. Vbi dicitur. & oīa ossa illius marcescere facit: pro eo quod ī littera nostra est marcescere facit: in hebreo habetur supradicta dictio. s. ethan pro quo hebrei legūt fortiter siue fortis scilicet dolor. & in plurali אֵיתָנִים Ethanim idest fortes vel robusti. vt Mich. 6. Audiant montes iudicium domini: & fortia fundamenta terre. Ponitur etiam pro optimatibus vel pricipibus. vt Iob. 12. Et optimates supplātat. ponitur quoq́ pro nomine proprio. 3. Reg. 8. cōuenitq́ ad Regem salomonem vniuersus israel mēse ethanim. Vbi vitio scriptorū ponitur in translatione nostra. Bethanim. p ethanim.

אַךְ Ach. Tantūmodo. solūmō. Duntaxat. sed. saltē. verūtm̄. et. quidē. vere. certe. autē. adhuc. forsitā. Nu. 12. Nūtm̄modo per moysem locutus ē dn̄s. Leuit. 21. ita dūtaxat vt intra velum nō ingrediatur. Esa. 43. Verūtamen seruire me fecisti ī peccatis tuis. Exo. 10. Sed nūc dimitte peccatum mihi etiā hac vice. Gen. 29. Os quidē meū es & caro mea. 1. Reg. 25. Vere frustra seruaui omīa: que huius erant in deserto. Exo. 21. si autem vno die vel duobus superuixerit. Gen. 18. Si loquar adhuc semel. ps. 138. Et dixi forsitā tenebre conculcabūt me. significat etiā. quā. vt. ps. 72. quā bonus israel deus. & aliquando ponitur causa ornatus orationis sicut apud latinos alique dictiones enclitice. & ideo aliquando omittitur a translatore. vt Leuit. 23. Vbi dicitur decimo die mensis huius septimi: dies expiationis erit. vbi premittitur supradicta dictio scilicet. אַךְ Ach. que omittitur a translatore. et similiter in aliis locis.

אָכַל Achal. Comedere. deuorare. consumere. comburere. Gen. 37. Fera pessima comedit eum. Exo. 34. Panē non comedit & aquā nō bibit. Leui. 26. Et comedetis panē vestrū in saturitate. Et in eodē. Et comedetis vetustissima veterum. Ps. 68. Zelus domus tue comedit me. et Ps. 78. Quia comederūt iacob. Exo. 15. Deuorauit eos sicut stipulam. & Leuit. 9. Et ecce egressus ignis a dn̄o deuorauit holocaustū. & Ps. 13. Qui deuorāt plebem meā sicut escam panis. Significat et cōsumere. vt Deu. 4. Dn̄s deus tuus ignis cōsumēs est. & Iudi. 6. Ascenditq́ ignis de petra: & carnes azymosq́ panes cōsumpsit. 2. Reg. 11. Et nunc hunc & nūc illum cōsumit gladius. Item significat cōburere. vt Exo. 3. Et videbat q rubus arderet: et nō cōbureretur. Et inde. אֹכֶל ochel. i. victus. siue cibus. vel esca. Gen. 42. Vt emamus victui necessaria. Et in eodē. Sed serui tui venerūt vt emerēt cibos. Et in eodē. 43. Reuertimini & emite nobis pauxillū escarū. Et inde. אֲכִילָה Achila. i. comestio. vel cibus. 3. Reg. 19. Et ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & q̄draginta noctibus. Et recipit in principio mem. Et dicitur. מַאֲכָל Maachal. i. cibus. vt Iudi. 14. De comedēte exiit cibus. Et etiā scribitur cū tau in fine. & dicitur. מַאֲכֹלֶת Maacholeth. i. cibus. Esa. 9. Et erit in cōbustionem & cibū ignis. Et inde. מַאֲכֶלֶת Maacheleth. i. gladius. vel culter. Gen. 22. Et arripuit gladiū vt īmolaret filiū suū. & in plurali. מַאֲכָלוֹת Maachaloth. Prouer. 30. Generatio que pro dentibus gladios habēt: & cōmandit molaribus suis. Pro quo hebrei legūt. Generatio que pro dentibus gladios habent: et cultros pro molaribus.

אָכֵן Achen. Siquidē. certe. vere. ergo. itaq́. Exo. 2. Quō palā factū est verbū istud. p quo hebrei legūt: siquidē siue certe palā factū est verbū. Ps. 82. Vos autē sicut hoīes moriemini. Esa. 49. Ergo iudiciū meū cum dn̄o.

אָכַף Achaph. curuare. flectere. cōpellere. Prouer. 16. Anima laborantis laborat sibi: quia cōpulit ad illud os suū. Et solū īuenitur in loco predicto. & Iob. 33. Et eloquētia mea non sit tibi grauis. vbi pro eo q in littera nostra est eloquētia mea in hebreo habetur אַכְפִּי Achpi. Et dicunt hebrei q ibi ponitur per additionē aleph in principio pro כַּפִּי Chapi. i. manus mea. Et legūt sic. Et manus mea non sit tibi grauis. Sed si dictio supradicta diuidatur in. אַךְ ach. quod significat. certe. aut quidē. sicut supradictū est: & פִּי pi. quod significat os meū: tunc erit talis littera. s. et quidē os meū nō sit tibi graue. quod ē idē sensus cū littera nostra.

אִכָּר Icar. Agricola. vt Hiere. 51. Et collidā in te agricolam: & iugalē eius. et Amos. 5. Et vocabūt agricolā ad luctū. & ī plurali. אִכָּרִים Icarim. i. agricole. Hiere. 14. Cōfusi sūt agricole. et in eo. 31. Agricole & minātes greges

אַל Al. Non. neq́. ne. nequaquā. noli. siue nolite. Exo. 12. Non comedetis ex eo crudū. & Ps. 120. Non det in cōmotionē pedē tuū: neq́ dormiet qui custodit te. Prouer. 3. Noli prohibere benefacere eum qui potest. Et in eodē. 23. Noli laborare vt diteris. & in eodē. 30. Neq́ est rex qui resistat ei. Canti. 1. Nolite me cōsiderare q fusca sim. Hiere. 51. Non tendat qui tendit arcum suū. Osee. 4. Ne derelinquat saltē iuda: & nolite ingredi in galgala & ne ascenderitis in bethauē: neq́ iuraueritis viuit dn̄s. Vbi pro eo q in littera nostra ē ne. & neq́. & nolite. in hebreo ponitur supradicta dictio. Ponitur etiā pro. in. vel cōtra. vt. 1. Reg. 17. Vbi dicitur in quē irruisti hodie. i. cōtra quē irruisti hodie. & subditur cōtra meridiē ceni. Itē. אֵל El. deus. siue fortis. vt Gen. 14. Erat eni sacerdos dei altissimi. et in eodē. Benedictus abram deo excelso: qui creauit celum & terrā. et benedictus deus excelsus. Et in eodē. 17. Ego sum deus oīpotens. & in eodē. 33. Inuocauit sup illud fortissimū deū israel. Vbi ponitur. אֵל El. pro fortissimo. & Iosue. 22. Fortissime deus israel ipse nouit. Ps. 42. Sitiuit aīa mea ad deū fontem viuū. Pro quo in hebreo habetur. Sitiuit aīa mea ad deū fortem viuū. et etiā. lxx. traduxerūt ischyron. i. fortem. vnde vitio scriptorū fuit positum ibi fontē pro fortem. et in plurali. אֵלִים Elim. i. fortes vel dii. vt. Exo. 15. Quis siīlis tui in fortibus dn̄e. Accipitur etiā pro diis gentiū siue pro idolis. vt Esa. 1. Cōfundātur ab idolis qb9 sacrificauerūt. et in eo. 57. Qui cōsolamini in diis. Vide ēt supra ī dictōe. איל El. cū iod

Marginalia (left): אִשָּׁה Mulier. Vxor. אִשֹּׁת Mulieres. נָשִׁים Mulieres. אֱנוֹשׁ אִישׁוֹן Tenebre. Pupilla. s. oculi. אִית אִיתַי esse. אֵיתָן Fortis. Robustum. Fortitudo. Fortia. Aspa atq́ saxosa. Marcescere. אֵיתָנִים Fortia. Optimates. Ethanim. אַךְ Tātūmodo. Dūtaxat. Verūtamē. Etiam. Quidem. Vere. Autem. Adhuc. Forsitam. Quam. אַךְ אָכַל Comedere. Deuorare. Cōsumere.

Marginalia (right): Cōburere. אֹכֶל Victus. Cibus. Esca. אֲכִילָה Cibus. מַאֲכָל Cibus. מַאֲכֹלֶת Cibus. מַאֲכֶלֶת Gladi9. מַאֲכָלוֹת Cultri. אָכֵן quomodo. Siquidē. Autem. Ergo. אָכַף Cōpellere. Eloquētia. אַכְפִּי כַּפִּי אַךְ אִכָּר Agricola. אִכָּרִים Agricole. אַל Non. Neq́. Noli. Nolite. Ne. In. Contra. אֵל Deus. Fortissim9 אֵל Fortis. אֵלִים Fortes. Idola. Dii. איל

אֶל in medio dictiõis.Item.אֶל El.cum apice segol significat.
ad.apud.in.sup.cum.per.cõtra.de.a.vl'ab.Geñ.2.Et addu
Ad. xit eam ad adam.Et in eodẽ.4.Dixit caim ad abel fratrem
suum. Et in eodẽ. Respexit dñs ad abel & ad munera eius.
Apud. Exo.6.Locutusq; ẽ dñs ad moysen.Itẽ ponitur pro apud
Geñ.12.Et laudauerunt illã apud pharaonẽ.Et in eod.37.
Accusauitq; fratres suos apud patrem.Ponitur etiã pro.in.
In. vt.Geñ.23.Sepeliuit Abraam vxorẽ suam in spelũca agri
duplici.& in eodẽ.27.Madianite vẽdiderũt eũ in egypto.
Exo.29.In qua pones testimonium quod dabo tibi.Signi
ficat etiã.sup.vt.2. Re.2.regẽq; cõstituit sup galaad & sup
Super. Cum. gesuri & super iezrael. Itẽ significat.cũ.vt.Geñ.49.Sepe
lite me cũ patrib9 meis .Itẽ signat.per.vel.contra.3.Reg.
18 . Siquidẽ cherubim expãdebãt alas super locum arce.
Per. Contra. Eccl.1.Et gyrat p meridiẽ.1.Reg.27. Cõtra meridiẽ iude
& cõtra meridiẽ ieramiel & cõtra meridiẽ ceni.2. Re.5.Si
ascendã cõtra philisteos.Itẽ põitur p.de.siue p.a.vel.ab.vt
Geñ.20.Dixitq; abraã de sara vxore sua soror mea ẽ.Et in
De. eodẽ.41.Et oẽs prouincie veniebãt in egyptũ:vt emerent
A. escas.Pro quo in hebreo habetur.vt emerẽt escas a ioseph.
Ezech.1.Et facies leonis a dextris ipsorũ quattuor.et aliqñ
ponitur pro articulo:ad denotandũ q dictio sequẽs est dati
Articulus dti casus. ui casus vl'accusatiui.Geñ.3.Mulieri quoq; dixit. vbi pmit
titur supradicta dictio.el. Et in eo. Vocauit dñs deus adam.
Accusatiui casus. vbi ẽt ponitur in hebreo.el.ad denotandũ q adã est accusa
tiui casus.et aliqñ scribitur cũ iod ĩ fine:& dicitur.אֱלֵי Ele.
אֱלֵי idest.in.aut secus.Iob.3.Gaudẽtq; vehemẽter cũ inuenerĩt
In. sepulchrũ.Pro quo hebrei legũt. Qui letabãtur ĩ exultatio
ne:gaudẽt cũ inuenerint sepulchrũ.Et in eodẽ.29. Radix
Secus. mea apta ẽ secus aqs.Ponitur ẽt aliqñ.אֵל El. pro. אֵלֶּה ele.
אֵל .i. isti vel ii.aut hec. Geñ.19.Dũmodo viris istis nihil mali
אֵלֶּה faciatis.et in eodẽ.16.Daboq; posteris tuis vniuersas regio
Isti. Hi. nes has.& est oĩs generis & cuiuscũq; casus:qa noĩa hebrai
ca sunt indeclinabilia.Cõponitur ẽt cũ pnoĩbus hoc modo
אֵלַי אֵלַי Elái.i.ad me.אֵלֶיךָ Elécha.i.ad te.אֵלָיו Eláu.i.ad eum.
Ad me. אֵלֵינוּ Elénu.i.ad nos.אֲלֵכֶם Alechem.i.ad vos . אֲלֵהֶם Ale
hem.i.ad eos. & qñ refertur ad feminam hoc modo.אֵלַיִךְ
Elaích.i.ad te.אֵלֶיהָ Elécha.i.ad eã.אֲלֵיכֶן Alechen.i.ad vos.
אֲלֵיהֶן Alehen.i.ad eas.prima psona tam in singulari q̃ in
plurali est sicut in masculino.

אלל אֲלַל Alal.in lingua chaldaica significat lamẽtari.eiulare.
Lamẽtari. plangere.vlulare.Et inde.אַלְלַי Alelái.i.ve.iteriectio
אַלְלַי doletis vel eiulãtis.Iob.10.Si ipius fuero ve mihi.Michee.
Ve. 7.Ve mihi qa factus sum sicut qui colligit in autũno.& ali
quãdo scribitur cũ simplici lamed.Ioel.1. Plange qñ virgo
Plãgere. אֱלִי accincta sacco.vbi põitur.אֱלִי Eli.quod ẽ verbũ secũde pso
אֱלִיל ne iperatiui modi gñis feminĩ.Itẽ. אֱלִיל Elil.i.idolũ.nihil
Idolum. siue inane aut vanũ.Esa.10.Quõ inuenit man9 mea regna
Peruersũ dogma. idoli.Iob.13.Et cultores peruersorũ dogmatũ.Pro quo he
Idolũ siue inane vel nihil. brei legũt:medici idoli omnes vos:siue medici vel cultores
inanitatis vel nihilitatis oẽs vos. nã põt deriuari a supradi
אֱלִילִים cta dictiõe. אַל Al.que significat nõ siue nihil.& in plurali
Idola. אֱלִילִים Elilim.i.idola vel demões.Leui.19.Nolite cõuerti
Demonia. ad idola.ps.95.Oẽs dii gentiũ demonia.Esa.2.Et idola pe
אֱלִיל nit9 cõterẽtur.Ponitur etiã.אֱלִיל Elil.pro fraudulẽtia.Hie
Fraudulẽtia. re.14.Et diuinationẽ fraudulentam & seductionẽ cordis
sui prophetant vobis.

אלגביש אֶלְגָּבִישׁ Elgabis.grãdo.Ezech.13. Et dabo lapides pgrã
Grandes. des.pro quo hebrei legũt.Et dabo lapides grãdi
Grando. nis.Et in eo.Et iber inundans in furore meo erit & lapides
grãdes.Et in eo.38.Et imbre vehemẽti & lapidibus immẽ
Immẽsus. sis.vbi ponitur pro immẽsis elgabis. nã significat grãdinẽ
qñ lapides grandinis sunt magni & in magna quãtitate.Et
de hoc vide infra in dictione.גָּבִשׁ Gabas.

אֵלֶּה אֵלֶּה E'le.isti.iste.ista.siue hi.he.hec. Geñ.2.Iste sunt ge
Iste. nerationes celi & terre.Et in eo.9. Isti sunt filii noe
Isti. et ab iis disseminatũ est omne genus hoĩm sup vniuersam
Ii. terrã.Et in eodẽ.36.He aũt sunt gñationes esau:& hec noĩa
He. filiorũ eius.Et in eo. Hi duces filiorũ esau.Exo.1.Hec sunt
Hec. noĩa filiorũ israel. Et est oĩs gñis & oĩs casus.vt supra dictũ
אִלֵּין ẽ.& in ligua chaldaica dicitur.אִלֵּין Ilen vl'.אִלֵּךְ ilech.Dañ.
אִלֵּךְ 2.Et cõteret oĩa hec.Et in eo.3.Viri isti contẽpserũt te rex.
Isti. אָלָה אָלָה Ala.Iurare.maledicẽ.ĩprecari.vt Iudi.7. Et sup qb9
me audiẽte iuraueras.Iob.31.Vt expeterẽ maledicẽs
Iurare. Maledicẽ. aĩam eius.Inde.אָלָה Ala.i.iuramẽtũ aut maledictio siue ex
אָלָה ecratio.Geñ.26.Sit iuramentũ inter nos.Eze.16.Sicut de
Iuramẽtũ maledictio. spexisti iuramẽtũ. Ps.9. Cuius maledictione os plenũ est.
Execratio. Ps.78.Et de execratione & mendacio annũciabũtur. Esa.
אָלוֹת 24. A facie maledictionis luxit terra. Et in plurali. אָלוֹת
Maledictiones. Aloth. Deut.29.Iuxta maledictiões q̃ in libro legis huius
ac federis cõtinẽtur.Et in eodẽ.30. Oẽs aũt maledictiones
תַּאֲלָה has cõuertet super inimicos tuos. Et inde. תַּאֲלָה Thaala.i.
Labor. labor.fatigatio.Threñ.3.Dabis eis scutũ cordis laborẽ tuũ.
אֱלוֹהַּ Item.אֱלוֹהַּ Elóha. deus.Iob.3.Non reqrat eũ deus desup.
Deus. Et in eo.4. Nũquid homo dei cõparatione iustificabitur.
Abac.3.Deus ab austro veniet.Et in lingua chaldaica dici
אֱלָהּ tur.אֱלָהּ Ela vel אֱלָהָא elaha.Dañ.2. Vt qrerent misecordiã
אֱלָהָא a facie dei celi.Et ĩ eodẽ.Tibi deo patrũ meorũ cõfiteor.Et
Deus. אֱלֹהִים scribitur plural'r.אֱלֹהִים Elohim.i.deus. Geñ.1.In pricipio
Deus. creauit deus celũ & terrã.ps.7.Deus iudex iust9. et qñ post
se regit gtm amittit mẽ:sicut cẽta noĩa plalia ĩ im desinẽtia
אֱלֹהֵי & dicit אֱלֹהֵי Elohe.Exo.3.De9 hebreorũ misit me ad vos.
Deus. Deut.10.Ipse ẽ deus deorũ.Et vt ait btũs hieronym9 ĩ epla
ad marcellã: est cõis numeri : quod et vnus deus vocatur &
Dii. plures. Deut. 4.Neq; est alia natio tã grãdis:q̃ habeat deos
apropinquãtes sibi.1.Reg.28.Deos vidi ascẽdẽtes de ter
ra.Et in eo.4.Quis nos saluabit de manu deorũ sublimiũ
אֱלָהַיָּא istorũ. Et in lingua chaldaica dicitur.אֱלָהַיָּא Elahaia siue
אֱלָהִין אֱלָהִין Elahin .i. dii.Hiere.10.Dii qui celos & terrã nõ fece
runt. Dañ.2. Exceptis diis quorũ nõ est cum hoĩbus cõuer
Dii gentiũ. satio. Accipitur ẽt pro diis gentiũ : qui dicũtur dii secundũ
opinionẽ eorũ a qbus colũtur. Geñ.35. Abiicite deos alie
nos qui in medio vestri sunt.Ps.95.Oẽs dii gentiũ demo
nia.Osee.3.Et ipi respiciũt ad deos alienos. Accipitur etiã
pro angelis siue pro hoĩbus sanctis vel potẽtibus seu prin
cipibus vel iudicibus:qui dicũtur dii participatiue.Geñ.6.
Vidẽtes filii dei filias hominũ q essent pulchre: acceperũt
sibi vxores ex oĩbus quas elegerãt.Quod exponũt hebrei
Potentes vel pncipes. de filiis potentiũ & principũ.2.Regũ.7.A facie populi tui
quẽ redemisti tibi ex egypto gentẽ & deũ eius.i.principẽ
Angeli. eius.Ps.8.Minuisti eũ paulomin9 ab angelis.Ps.96.Ado
rate eũ oẽs angeli eius. Ps.137.In cõspectu angelorũ psal
Dii pro iudicibus. lam tibi.Ps.81.Ego dixi dii estis. Exo.21.offerat eum dñs
אֵלָה diis.Et in eo.22. Diis nõ detrahes.Item.אֵלָה Ela.terebin
Terebith9. thus vel quercus.Geñ.35.At ille infodit eos subter terebin
thũ que est post vrbẽ siche. Iosf.24.Et tulit lapidẽ pergrã
Quercus. dem : posuitq; eum subter quercum que erat in sanctuario
dñi. Iudi.6. Venit angelus dei & sedit sub quercum.Esa.1.
Cum fueritis velut quercus defluẽtibus foliis.

אִלּוּ אִלּוּ Ilu.Si.quãuis.Ester.7.Atq; vtinã in seruos & famu
Utinam. Si. las venderemur esset tolerabile malũ & gemẽs tace
Etiã si. rem.Pro quo hebrei legũt.Atq; si in seruos et famulas vẽ
אֲלוּ deremur tacerẽ.Eccl.6.Etiã si duobus millibus annis vixe
rit.Itẽ.אֲלוּ Alu.in lingua chaldaica ẽ aduerbiũ demõstra
Ecce. אָלַח tiuũ.i.ecce siue.en.Dañ.2.Et ecce qñ statua vna.
Fetere. אָלַח Alach .fetere.corruptũ siue inutilem esse. Et inde

verbū passiuū prime cōiugationis quod recipit nū in pri
cipio & dicitur.נֶאֱלַח Neelach. Iob.15.quanto magis. abo
minabilis & inutilis hō.& p̄s.13.omēs declinauerūt simul
inutiles facti sūt.p̄s.52.vbi eadē Verba habentur.

אֻלַי vlay.si forte.forte.forsitam. De quo vide supra in di
ctiōe.אוּלַי vlay cū littera vau ī priā syllaba.itē. אֱלִי
אֱלִיָּה Eli.i. plāge .de quo vide supra.in dictiōe.אֱלַל Alal.
alya.cauda. vt leuit.3.adipē & caudā totā cū renib9
אֱלִיל elil.idolū.siue demō.de q̊ vide sup̄.ī dictiōe אֱלַל alal
אָלַם Alā.facere māipulos vl̄.manipl̄os ligare.vt Ge.37.
Putabā nos manipl̄os ligare ī agro.Inde אֲלֻמָּה Alū
ma.i.manipulus.Geñ.37.& Quasi consurgere manipulū
meū & stare.& in plurali.אֲלֻמִּים Alūmim. Secundū termi
nationē masculinorū vl̄ אֲלֻמּוֹת Alumoth.secundū termina
tionē femininorū:eodē libro et cap.vbi sup̄.Itē.אָלַם alam
obmutescere mutū eē.p̄s.30.muta fiant labia dolosa. & p̄s
38.Obmutui & humiliat9 sū.& ī eodē. obmutui et nō ape
rui os meū.Esa.53.Et quasi agn9 corā tōdente se obmute
scit.& inde.אִלֵּם Ilem.siue.אֵלֶם Elem.i.mutus.siue muta.vt
Geñ.4.Quis fabricat9 ē mutū.p̄s.37.Sicut mut9 nō ape-
riēs os suū.& ī titulo psalmi.55.vbi dicitur In finē ꝓ popu
lo.qui a sāctis lōge factus ē:in tituli inscriptiōe ipi dauid.ꝓ
quo beatus Hieronimus in psalterio iuxta hebraicā veri-
tatē trāstulit.victori ꝓ colūba muta : eo quod ꝓcul abierit
dauid humilis & simplex.& in plurali . אִלְּמִים Ilemim.i.
muti.Esa.56.canes muti nō valētes latrare vidētes vana.
Itē אֻלָם vlam.siue אוּלָם vlam.vere.vtiq̧.sed.alioquī verūta
mē.Numeri.14.viuo ego & implebitur glīa dñi vniuersa
terra.vbi premittitur in hebreo dictio vlā.s.vere siue vtiq̧
viuo ego.Iob.1.sed extēde manū tuā:& tāge cūcta q̄ possi.
det.et ī eodē.2.alioquī mitte manū tuā et tāge os eius & car
nē .et in eodē.11.Atq̧ vtinā deus loqueretur tecū.et in eo-
dem.13.Prius vos ostēdēs fabricatores mēdacii.ꝓ quo he.
le.Et vere siue vtiq̧ vos fabricatores mēdacii.p̄s.58.Si ve
re vtiq̧ iusticiā loqmini.vbi pōitur.אֵלֶם Elem pro.אֻלָם V
lam.Signat ēt אֻלָם Vlam.siue אוּלָם Vlam porticū siue vesti
bulum. 3.Reg.6.Et porticus erat ante templū viginti cubi
torū.&.p̄s.52.Et firmamentū in plagis eorū.pro quo bea
tus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē tran-
stulit .& firma sint vestibula eorū.Ezech.40.& mēsus ē ve
stibulū porte octo cubitorū.& in eodē vestibulū aūt porte
erat intrinsec9.et in plurali אֵלַמִּים elamim.secūdū termina
tionē masculinorū. siue אֵלַמּוֹת elamoth.Secundū termina
tionē femininorū vt in eo.40 .sil̄r aūt erāt & ī vestibulis fe
nestre p gyrum.et in eo.& vestibula in circuitu Item.אַלְמָן
Alman .viduus siue viduatus vt.Hiere.51.Non fuit vidua
tus israel & iuda a dño deo suo.& in.gene.feme.אַלְמָנָה Al
mana.i.vidua.vt Geñ.38.esto vidua in domo patris tui.&
Esa.i.Defendite viduā.et in plurali.אַלְמָנוֹת Almanoth.p̄s.
65.patris orphanorū et iudicis viduarū.Thren .5. matres
nostre q̄si vidue.et ide.אַלְמֹן Almon .i.viduitas vt.Esa.47.
Et venient tibi hec duo subito in die vna sterilitas et vidui
tas.et hoc idē signt̄. אַלְמְנוּת Almenuth.vt Geñ.38.que de-
positis viduitatis vestibus assūpsit theristrum. Esa.54. Et
opprobrii viduitatis tue nō recordaberis amplius. & inde-
domus siue palatia iam destructa dicuntur metaphorice
אַלְמְנוֹת Almanoth.vt Esa.13.& respōdebūt vlule ī edibus
eorum.Itē.אַלְמֹנִי Almoni.i.ille cui9 nomen tacetur in scri
ptura:et deriuatur a supradicta dictiōe אָלַם Alam q̄ signifi
cat obmutescere.Ruth.4.declina paulisp̄.et sede hic vocās
eū noīe suo.&.4.Reg.6. in loco illo et illo ponam9 īsidias
אֵלוֹן Elon.siue . אַלּוֹן Alon quercus . Gene . 35. Et sepul-
ta ē ad radices bethel subter quercū & appellauit no-
men loci illius quercus fletus.& in plurali. אַלּוֹנִים Alonim
siue.אַלּוֹנֵי Alone.vt Amos.2.et fortis ipse quasi quercus.&
zacha.11.Vlulate quercus basan.significat etiā cōuallē siue
locū in quo sunt multe quercus & alie arbores.vt Geñ.12.
Et vsq̧ ad cōuallē illustrē.& in eodē.18.Appuit aūt ei dñs
in cōualle mābre.Itē. אִילָן Ilan.siue אִילָנָא ilana.in lingua
chaldaica significat arborē.Dañ.4. Et ecce arbor ī medio
terre.Et in eodem. Succidite arborem.

אֶלֶף Elef.mille.vt Geñ.20.Ecce dedi mille argēteos fratri
tuo.Nu.31.Mille viri de singulis tribubus eligantur.
Canti. 4 . Mille clypei pendēt ex ea. Et in eo.8.Mille tui
pacifici.& ī plurali.אֲלָפִים Alaphim.siue אַלְפֵי Alphe .i.mil
lia siue milleni.vt Exo.34. Qui custodis misericordiā in
millia.& Dan.7. Millia milliū ministrabāt ei:et cum regit
post se gtm̄.dicitur. אַלְפֵי Alphe. vt Iob.1.Fuit possessio
eius septē millia ouiū:& tria millia camelorū. ponitur etiā
singulare pro plurali: videlicet qñ precedit alius numerus
minor.dūmodo excedat numerū denariū.vt Exo.12.sexcē
ta fere millia peditū.& Nu.25.Et occisi sunt viginti q̄ttuor
millia.vbi in hebreo ponitur mille in singulari ꝓ millia in
plurali.Accipitur etiā pro familia in q̄ est hoīm multitu do
vt Iudi.6. Ecce familia mea minima est in manasse.& pro
duob9 millibus tm̄ dicitur אַלְפַּיִם Alphaim.vt Esdre.2.Filii
feros duo millia.et in eodē.Fili beguay duo millia qnq̄gin
ta sex.& inde. מַאֲלִיפוֹת Maliphoth.i.ea q̄ in millibus multi
plicata sunt.vt.p̄s.143.Oues eorū fetose.pro quo btūs Hie
ronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit.pe-
cora nostra in millib9. Itē.אָלַף Alaph . docere siue discere
Iob.18 .docuit iniquitatē tuā os tuū. Et in eodē.33. Tace &
docebo te sapientiā.Proue.22.Ne forte discas semitas eius.
et aliqñ scribitur sine aleph.vt Iob.35. Qui docet nos sup
iumēta terre.vbi pōitur.מַלְּפֵנוּ Malephénu.pro מַאַלְּפֵנוּ ma
alephénu. & inde. אַלּוּף Alluf.i.dux:siue doctus.aut doctor
vl̄ magister. Geñ.36.Dux themā.Dux omar.Dux sephua.
Ps.54.Dux meus & notus meus. pro quo hebrei legūt:do
ctor vel magister meus & notus me9.Prouer.2.Que reliqt
ducē pubertatis sue.et in eodē.16.Et verbosus separat prin
cipes.i. duces. Ponitur ēt pro federatis.vt in eodē.17.Qui
autē altero sermōe repetit separat federatos. Et inde agnus
qui precedit gregē: & est dux aliorū.dicitur .אַלּוּף Aluph.
pro quo btūs Hieronymus traduxit māsuetū. Hiere.11. Et
ego quasi agnus māsuetus qui portatur ad victimā. signifi
cat ēt bouē vel taurū aut armentū.et inuenitur tm̄ in nūero
plurali.s.אַלּוּפֵי Aluphe. siue. אֲלָפִים Alaphim.vt Ps. 143.
Boues eorū crasse.& Esa.30.Et tauri tui & pulli asinorū q
operātur terrā.Deu.7.Oleo & armētis gregib9 ouiū tuarū
et in eodē.28.Greges armētorū tuorū & caule ouiū tuarū.

אָלַץ Alas.molestare siue angustiare.vt Iudicū.16.Cumq̧
molesta esset ei :& per multos dies iugiter adhereret
spaciū ad quietē nō tribuēs.pro quo hebrei legūt:cūq̧ mo
lesta esset ei verbis suis per singulos dies:& angustiasset eū.
et solum inuenitur in predicto loco.

אַלְקוּם Alcū.verbū cōpositū est.ab .אַל Al.quod signifi-
cat neq̧ siue nō.& קוּם Cū.quod significat cōsur-
gere siue resistere.Prouer.30.Neq̧ ē rex qui resistat ei.pro
quo heb.legūt:et rex nō cōsurget cū eo : siue nō resistet ei.
q̄ ē idē cū litt̄a nostra.pōt ēt legi sic.s.& rex cui nēo resistet:

אִם Im.si:siue.nū:nūquid.cum: vl̄ quādo.Geñ.4.Si bene
egeris recipies.& Exo.1.Si masculus fuerit interficite
eum : si femina reseruate.Thren.3. Quia si abiecit & mise-
rebitur.ponitur etiam pro siue vt Exo.19.Siue iumentum
fuerit siue homo non viuet.Eccl̄.12.Siue bonū siue malum
sit. Item ponitur pro.an.vt Geñ. 24. Vtrum prosperum

An. iter suum fecisset deus an non.Exo.17.Est ne deus in nobis
an non.& quando cōponitur cum ista littera. הַ ha et dici-
הַאִם tur. הַאִם. Haim tūc significat num siue nūquid.vt Nume.
Num. 17.Num vsq; ad internicionē delendi sum9.&.Iob.6.Ecce
Ecce Nunquid. non est auxiliū mihi in me.pro quo hebrei legunt nūquid
non est auxilium meū in me.ponitur etiā pro cum vel quā
Cum. do.vt Nu.36. Cum iubileus.i. quinquagesimus ann9 adue
nerit.& qn̄ iungitur cū iuramēto tūc ponitur pro negatiōe
Si. vt.p̄s.88.Semel iuraui in scō meo si dauid mentiar.i.ꝙ nō
mētiar. &.p̄s.95.Vt iuraui in ira mea:si ītroibūt in requiē
meam.et p̄s.131.Sicut iurauit dn̄o votū vouit deo iacob: si
introiero in tabernaculū domus mee.Et cum cōponitur cū
וְאִם hac syllaba וְ ve. & dicitur . וְאִם Veim . tunc significat et
Et si. si.quod si . sin autē.si aūt.Exo.20.quod si dixerit seruus di
Quod si. Si autē. ligo dn̄m meū.& in eodē.Si autē filio suo desponderit eā.
Sinautem Nu.16.Sin autem nouā rem fecerit dn̄s.et cum preponitur
כִּי אִם ei dictio. כִּי ci.et dicitur.כִּי אִם Ci im tunc ambe dictiōes ali
Nisi. quando significāt nisi vel sed.vt.Gen̄.32.Non dimittam te
Sed. nisi benedixeris mihi.& p̄s.1.Sed in lege dn̄i volūtas eius.
עַד et quando premittitur ei dictio. עַד Ad.que significat vsq;:
Donec. tūc ambe dictiones significāt quoadusq; siue donec.vt Ge-
ne.24.Non comedā : donec loquar sermones meos .habet
etiā alios modos significandi qui possunt reduci ad supra-
אֵם dictos.Item.אֵם Em.Mater.vt Gen̄.3.Mater cunctorū vi-
Mater. uentiū.&.Exo.20.honora patrem tuū & matrem tuā.poni
tur etiā pro biuio vel capite viarum.vt Eze.21.Stetit enim
Biuiū. rex babylonis in biuio in capite duarū viarū. accipitur etiā
pro familia vel populo.vt.2.Regū.20.Et tu vis subuertere
אִמּוֹת ciuitatem: & euertere matrem in israel.& in plurali. אִמּוֹת
Matres imoth.i.matres.vt Thren.2.Matribus suis dixerūt . Dici-
אֻמּוֹת tur etiā.אֻמּוֹת Vmmoth. Secundū terminationē feminorū.
אֻמִּים siue. אֻמִּים Vmmim. secūdū terminationē masculinorū &
Tribus. Populi significat tribus aut gentes vel populos.vt Gen̄.25. Duo-
decim principes tribuū suarū.&. Ps .116. Laudate eū oēs
אֻמָּה populi.Et in ligua chaldaica dicitur.אֻמָּה Vmma.Dan̄.3.Et
Tribus oīs populus & trib9 et lingua.& in plurali. אֻמַּיָּא Vmmaia.
אֻמַּיָּא vt in eodē.vobis dicitur populis tribub9 & linguis.et inde
Tribus dicūt aliqui ꝙ deriuatur.אַמָּה Amma.i.cubitus de quo vide
אַמָּה in dictione sequenti.
Cubitus.

אָמָה Ama.famula:vel ancilla: aut cubitus. Gen̄. 21.eiice
Ancilla אָמָה ancillā hanc & filiū eius. non enim heres erit filius
Famula ancille.Exo. 2 . Misit vnam e famulabus suis.& in plurali.
אַמָהוֹת אַמָהוֹת Amahoth . vt Gen. 20 . Sanauit deus abimelech
Ancille. et vxorem ancillasq; eius.Et Nau̅.3.Et ancille eius gemen
tes.significat etiā predicta dictio cubitū.Gen̄.6. Et in cubi-
Cubitus. to cōsumabis sūmitatē eius.Exo.26.Et cubitus ex vna par
te pēdebit.Hiere.51.pedalis precisiōis tue.pro quo hebrei
אַמּוֹת legunt.cubitus.i.mēsura auaricie tue siue precisionis tue .
Cubiti. Et in plurali.אַמּוֹת Ammoth.Deu.3.Nouē cubitos habens
אַמָּתַיִם longitudinis.et in numero duali.אַמָּתַיִם Amathaim.i.duo
duo cubiti cubiti.Exo.25.Longitudo habebat duos & semis cubitos.
אַמִּין et in lingua chaldaica in plurali dicitur. אַמִּין Ammin.i.cu
Cubiti. biti.Dan̄.3.Latitudine cubitorū sex.

אָמַל אָמַל Amal. Deficere.infirmū siue imbecillem esse.Eze.
Imbecille seu īfirmū esse. 16.In quo mūdabo cor tuū . pro quo hebrei legūt.
q̄ȝ imbecille siue infirmū factū est cor tuum . Tamen si illa
littera aleph:que ponitur in principio illius dictiōis est pri
me persone futuri tēporis & non est de substantia dictionis
אֻמְלַל Tunc potest esse sensus sicut in littera nostra. Inde . אֻמְלַל
Infirmari vmlal . per duplicē lamed.i.infirmus siue imbecillis factus
est:aut defecit:vel desertum est.vt.1.Regū.2.Et que multos
Imbecill. habebat filios infirmata est.et Neemie.4.quid iudei faciūt
imbecilles. Et.Ps.6.Miserere mei domine quoniam infir-
mus sum.Esa . 24.Infirmata est vitis.Et in eodem. Et in-
firmata est altitudo populi terre.Hiere.15.infirmata ē:que
peperit septem.Esa . 16. Quoniā suburbana esebon deser- Desertū eē
ta sunt.Et scribitur aliqn̄ cū vau.in prima syllaba.

אָמַן Aman .Credere. fidelem esse. stabilē esse .permane אָמַן
re.Genesis. 15. Credidit Abraam deo. vbi ponitur Credere.
הֶאֱמִין Heemin.quod est verbum tertie coniugationis.Et הֶאֱמִין
Exo.4.Non credent mihi.Et in eo. Vt credāt inquit quod Credere.
apparuerit tibi dn̄s.Et in eo.Si non crediderint inquit tibi
Et in eo.Credent verba signi sequētis. et in eodem.14.Et
crediderūt dn̄o.p̄s.26. Credo videre bona dn̄i.Et. p̄s.115.
Credidi propter qđ locutus sum.p̄s.77.Nec fideles habiti Fidelē eē
sunt in testamēto eius.Significat etiā stabilem esse.aut per Stabilē eē
manere.vt Iob.4. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles.et
Esa.7.Si nō credideritis non permanebitis. vbi sīlis dictio
ponitur pro ꝑmanebitis sicut pro credideritis. inde. אֱמוּנָה אֱמוּנָה
Emuna.i.fides.credulitas.veritas.stabilitas.indeficiens.4. Fides.
Reg.12.Sed in fide tractabant eam. p̄s.32.Et omnia opera
eius in fide.Esa.11.Et fides cinctoriū renum eius.Et osee.2
Sponsabo te mihi in fide. Item ponitur pro veritate.vt p̄s.
35.Et veritas tua vsq; ad nubes. p̄s.118. Et in veritate tua Veritas.
humiliasti me.Et in eodē.omnia mādata tua veritas.Signi
ficat etiā stabilitatē vel firmitatē.vt. Exo.17.Et factū est vt
manus illius non lassarētur.i.non deficerēt:sed essent stabi
les pro quo in hebreo est.Et fuerūt manus eius veritas siue Stabilitas
stabilitas.Et idē significat.אֹמֶן Omen.et in plurali.אֱמוּנִים אֹמֶן
Emunim.i.veritates.siue fideles aut veraces. p̄s.11.Quoni אֱמוּנִים
am diminute sunt veritates a filiis hominum.& inde. נֶאֱמָן Veritates. נֶאֱמָן
neeman.i.fidelis.verax.stabilis;indeficiens.Nu.12.Qui in
omni domo mea fidelis ē.1.Reg.2.Et suscitabo mihi sacer Fidelis.
dotem fidelē.2.Reg.7. Et fidelis erit dom9 tua et regnum
tuū vsq; in eternū.3.Reg.11.Et suscitabo tibi domū fidelē.
Iob.12.Mutans labiū veraciū. Esa.33.Aque eius fideles.i. Verax.
stabiles siue indeficiētes. Hiere.15.Facta est mihi quasi mē Stabilis indeficiēs.
dacium aquarū infideliū.pro quo in hebreo est. Aquarum
que nō sunt fideles.i.que nō sunt stabiles.Et in lingua chal
daica dicitur. מְהֵימַן Meheman.i.fidelis.Daniel.2.Et fidelis מְהֵימַן
interpretatio eius. Et inde. אֵמֻן Emun. i.fides siue credu- Fidelis. אֵמֻן
litas.Deut.32.Et infideles filii.pro quo in hebreo est filii in Fides.
quibus non est fides:siue credulitas :aut veritas. Et inde.
אָמֵן Amen.quod est aduerbium affirmandi. vt Deut.27. אָמֵן
Et respōdebit omnis populus amen.& in eodē. & dicet oīs Amen.
populus amen.et Esa.65. Benedicetur in deo amen. Et in
hebreo in hoc loco amen est genitiui casus. interp̄tatur aūt
amen.vere siue fideliter.aut fides.siue veritas.vnde Apoca
lypsis.3.dicitur.Hec dicit amē testis fidelis & ver9.et inde.
אָמְנָם Omnam. Siue. אֻמְנָם Vmnam .i.vere . vtiq;. Gen. אָמְנָם
18. Num vere paritura sum anus.Et idem significat. אָמְנָה אֻמְנָם
omna.vt Gen̄.20.Alias autem & vere soror mea est.Item. Vere
אֹמֵן Omen.i.Alumnus.nutrici9 vel nutrix.vt Nu.11.Sicut אָמְנָה
portare solet nutrix infantulū. Ester.2. Qui fuit nutricius Vere
filie fratris sui edisse.Esa . 49.Et erunt reges nutricii tui. אֹמֵן
Item. אָמָּן Amman.Artifex. siue opifex.Canti.6. Que fa Nutrix. Nutricius
bricata sunt manu artificis. Item. אָמוֹן Amon.i.multitudo אָמָּן
quasi . הָמוֹן Hamon. Hiere.52.Et ceteros de multitudine Artifex.
trāstulit nabuzardan princeps militie. אָמוֹן Multitudo

אָמַץ Amas . Preualere . superare . firmare. vel robora- אָמַץ
re.confortare. Roboratū vel robustum esse.siue vi
riliter agere. Gen̄.25.Populusq; populū superabit . Deut. Superare
2.Et offirmauerat cor illi9.i.cōfortauerat siue roborauerat Offirmare
cor illius.Iob.4.Et genua trementia confortasti. p̄s.26.Et Cōfortare
confortetur cor tuū & sustine dn̄m.Et. p̄s.141.Quia cōfor
tati sunt sup me. Ruth.2. videns ergo noemi ꝙ obstinato

ruth animo decreuiſſet ſecum pergere. pro quo hebrei legunt. Et vidit ꝙ ipſa confortabatur ad eundum ſecum. 3. Reg. 12. Porro rex roboam feſtinus aſcendit currum. Pro quo hebrei legunt. porro rex roboam confortatus eſt vt aſcenderet currum. Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum in locis predictis.

irmare. Prouer. 8. Quando ethera firmabat ſurſum. & Zach. 12. Confortentur mihi habitatores ieruſalem in domino deo ſuo.

oborare. Iob. 16. Roborarē vos in ore meo

obuſtum e. Ioſ. 1. Et eſto robuſtus valde. & in eodem. & viriliter age. inde

אַמִּיץ ortis. obuſtus. אַמִּיץ Amis. ideſt fortis vel robuſtus. Iob. 9. Sapiens corde & fortis robore. Amos. 2. Robuſtus corde inter fortes nudus fugiet in die illa. Et aliquando ſcribitur cum littera mem in principio & dicitur. מְאַמֵּץ Meames. vt Prou. 24. Et vir doctus robuſtus & validus. cuius plurale מַאֲמַצֵּי Maamaſſe. ponitur. Iob. 36. vbi dicitur. Et omnes robuſtos fortitudine.

מְאַמֵּץ מַאֲמַצֵּי obuſti.

אַמּוּץ ortis. & inde אַמּוּץ Amus. ideſt fortis. vt Zach. 6. In quadriga quarta equi varii & fortes. & dicunt hebrei ꝙ in hoc loco ſignificat ſubruffos vel rubicundos. Alii vero dicunt ꝙ in predicto loco accipitur pro equis qui ſunt coloris cineris.

אָמַר icere. אָמַר Amar. dicere. loqui. precipere. cogitare. eligere: ſiue exaltare. Geñ. 1. Dixitqꝫ deus fiat lux. Et in eo. Dixit quoqꝫ fiat firmamentum. Et in eo. 4. Dixitqꝫ cayn ad abel fratrē ſuum. Ps. 148. Quia ipſe dixit & facta ſunt. Exo. 5. Hec dicit dominus deus.

לֵאמֹר icens. & inde. לֵאמֹר Lemor. ideſt ad dicendum: pro quo in tranſlatione noſtra communiter ponitur dicens. vt Exo. 40. Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen dicens. pro quo hebrei legunt. Locutuſqꝫ eſt dominus

d dicēdū ad moyſen ad dicendum ſcilicet: filiis iſrael vel aliis. Nam illud lamed quod ponitur in principio dictionis communiter ponitur pro ad: quando preponitur gerundio vel infinitiuo vt לַעֲשׂוֹת Laaſoth. ad faciendum. לֶאְסֹר Leeſor. ad alligandum. vt. Ps. 149. Ad faciēdam vindictam in nationibus. & in eodem ad alligandos reges eorum in compedibus.

לֵאמֹר icitur. ponitur etiam לֵאמֹר Lemor pro verbo inperſonali ideſt dicitur. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit vulgo dicitur. Hiere. 3. Vulgo dicitur. ſi dimiſerit vir vxorem ſuam. Et aliquādo ſcribitur ſine aleph. vt. 2. Reg. 19. Et amaſſe dicite. vbi ponitur. תֹּמְרוּ Thomru. pro תֹּאמְרוּ Thomru. Et. p̄s. 136. Quia dicitis in cogitatione. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit.

ontradicere. Quia contradicent tibi ſcelerate: quod magis conſonat cum hebreo. vbi ponitur יֹמְרוּךָ iomrūcha pro יֹאמְרוּךָ iomrūcha. & inde

אֹמֶר erbum. אֹמֶר ómer ſiue אִמְרָה Imrath. ideſt verbum vel eloquiū. vt Ps. 18. Non ſunt verba neqꝫ ſermones. & Ps. 147. Qui

loquium emittit eloquium ſuum terre. & in plurali. אֲמָרִים Amarim ſiue אִמְרֵי imre. aut אֲמָרוֹת Amaroth. ideſt verba ſiue eloquia. Iob. 6. Et in ventum verba profertis. Et p̄s. 11. Eloqa domini eloquia caſta. Prouer. 1. Ad intelligendum verba prudentie.

אֲמָרִים אֲמָרוֹת erba. loquia.

אָמַר Precipeř. Et ēt ſupradicta dictio אָמַר Amar. ponitur pro p̄cipere. vt Geñ. 3. Cur precepit vobis deus vt non comederetis ex oī ligno paradiſi. & Eſter. 6. Iuſſitqꝫ ſibi afferri hiſtorias. & Iob. 9. Qui p̄cipit ſoli & nō oritur. Et in eo. 37. Precipit niui vt deſcendat in terrā.

מַאֲמָר erbum. & inde מַאֲמָר Maamar. ideſt verbū ſiue preceptū. vt Eſter. 2. Quidquid enī ille p̄cipiebat obſeruabat eſter. Pro quo in hebreo habetur. verbū ſiue p̄ceptū mardochei faciebat Eſter.

אָמַר Putare. Itē אָמַר Amar. ſignificat cogitare vel putare: ꝙ eſt dicere in corde. vt. Iudi. 15. putaui ꝙ odiſſes eā. Et ī eo. 20. putauerūt ſolito more cedere. 4. Reg. 5. Putabā ꝙ egrederetur ad me. 2. Reg. 21. niſus eſt pcutere dauid. pro quo he. le. dixit. ſ. in corde ſuo ſiue cogitauit percutere dauid. & Eccl's. 2. Dixi ergo in corde meo.

Cogitare. Eligere. Itē ponitur pro exaltare ſiue eligere. vt Deut. 26. Dn̄m elegiſti hodie. Et in eo. en dominus elegit te hodie: vbi ponitur הֶאֱמִיר Heemir: quod eſt verbum tertie coniugationis. Et dicunt hebrei ꝙ ſignificat exaltare. Et inde ille ramus qui eſt in ſummitate arboris dicitur אָמִיר Amir vt Eſa. 17. Et ſicut excuſſio olee duarum vel trium oliuarū in ſummitate arboris. pro quo he le. in ſūmitate rami. ſ. illius qui eſt in ſūmitate arboris. Et in eo. ponitur pro ſegete. vbi dicitur: ſicut aratra & ſegetes que derelicta ſunt a facie filiorum iſrael. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. ramum ſiue virgultum. de quo vide etiam infra in dictione חָרַשׁ Charas. Item ponitur pro ſuperbire. vt Eſa. 61. Et in gloria eorum ſuperbietis vbi ponitur תִּתְיַמָּרוּ thithiamáru ſine aleph: ſicut in aliquibus locis ſupradictis. Itē אִמַּר Imar in lingua chaldaica ſignificat arietem ſiue hedū Eſdre. 6. Et hedos in holocauſta.

הֶאֱמִיר אָמִיר Arbor. Ramus. Seges. תִּתְיַמָּרוּ אִמַּר Aries.

אֶמֶשׁ émes. heri. nocte preterita. Geñ. 19. Ecce dormiui heri cum patre meo. Et in eodem. 31. Sed deus patris tui heri dixit mihi. Et in eodem. Reſpexit dominus & arguit te heri. Et accipitur ibi heri pro nocte preterita. nā premittitur in textu. Viditqꝫ in ſomnis dicentem ſibi dominum. Pro quo in hebreo habetur: & venit de⁹ ad laban ſyrum in ſomno noctis. אֶמֶשׁ Heri.

אֱמֶת Emeth. veritas. verus. Geñ. 47. Et facias mihi miſericordiam & veritatem. 3. Reg. 10. Verus eſt ſermo quem audiui in terra mea. Ioſ. 2. Detis mihi verum ſignū. 4. Reg. 20. Fiat tantum pax & veritas in diebus meis. Ps. 18. Iudicia domini vera. Ps. 84. Veritas de terra orta eſt. אֱמֶת Veritas. Verus.

אַמְתַּחַת Amthach. ſaccus. vt Geñ. 44. Imple ſaccos eorum frumēto quantum poſſunt capere: & pone pecuniam ſingulorum in ſummitate ſacci. אַמְתַּחַת Saccus.

אָן An. quo. aduerbium īterrogandi loci vel temporis. vt. 1. Reg. 10. Quo abiſti. & Iob. 8. Vſqꝫ quo loqueris talia. אָן Quo.

אָנָּא Anna. Aduerbium obſecrandi vel rogandi. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit obſecro. vt Geñ. 50. Obſecro vt obliuiſcaris ſcelerum fratrū tuorum. & Ps. 117. O domine ſaluum me fac: o domine bene proſperare. Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. O domine ſalua obſecro. obſecro domine proſperare obſecro. & aliquādo ſcribitur. אָנָּה Anna cum he in fine loco aleph. vt. Ps. 115. O domine libera animam meam. & in eo. O domine quia ego ſeruus tuus. vbi beatus Hieronymus etiam tranſtulit obſecro: ſicut in ſupradicta dictione. & Exo. 32. Obſecro peccauit populus iſte pctm̄ maximū. אָנָּא Obſecro. O. אָנָּה O. Obſecro.

אֲנָא Ana. in lingua chaldaica eſt pronomen prime perſone & ſignificat ego. Dañ. 4. Ego Nabuchodonoſor quietus eram in domo mea. אֲנָא Ego.

אִנְבַּא Inba. In lingua chaldaica ſignat fructū. Dañ. 4. Et fructus eius nimis. Et in eo. Et diſpgite fruct⁹ eius. אִנְבַּא Fructus.

אָנָה Ana. quo. aduerbium interrogandi loci vel tpis. huc & illuc. quoqꝫ. vt Ps. 12. Vſqꝫ quo domine obliuiſceris mei in finē: vſqꝫ quo auertis faciē tuam a me. Et in eo. Vſqꝫ quo exaltabitur inimicus meus ſuper me. & Ps. 138. Quo ibo a ſpiritu tuo: & quo a facie tua fugiā. & Canti. 5. Quo abiit dilectus tuus. & qñ duplicatur ſupradicta dictio: ſignificat. huc. & illuc. ſiue quoqꝫ. vt. 3. Reg. 2. Et nō egredieris inde huc atqꝫ illuc. Et in eo. Quacunqꝫ die egreſſus fueris huc & illuc ſcito te eſſe moriturū. &. 4. Reg. 5. Nō abiit ſeruus tuus quoqꝫ. eſt ēt aduerbium obſecrandi vel rogandi vt ſupra dictū eſt. אָנָה Quo. Huc illuc. Quoqꝫ.

אָנָה Lugere. Merere. Item אָנָה Ana. lugere. contriſtari ſiue meſtū eſſe. vt Eſa. 3. Et merebunt atqꝫ lugebunt porte eius. Et in eodem. 19. Et merebunt piſcatores. Et inde. תַּאֲנִיָּה Thaaniia & אֲנִיָּה Aniia. ideſt luctus & meror: ſiue triſtitia. vt Thren. 2. Et repleuit in filia Iuda humiliatum & hu- תַּאֲנִיָּה אֲנִיָּה Humiliatū

Luctus meror. miliatam. Pro quo he.le. & repleuit siue multiplicauit in filia iuda luctum & merorem vel tristitiā. Item. אָנָה ina. fortuitu vel casualiter accidit: siue occasionem quesiuit. vt Exo.21. Qui autem non est insidiatus: sed deus illum tradidit in manus eius. 4.Reg.5. Animaduertite & videte ꝙ occasiões querit aduersum me. Et inde תֹּאֲנָה thoana. idest occasio. vt Iudi.14. Et quereret occasiones cōtra philistiim. Hiere.2. in desiderio anime sue glutiuit ventū amoris sui: nullus auertet eam. pro quo hebrei legunt in desiderio aīe sue glutiuit ventum occasionis sue: quis auertet eam: siue occasiōem eius quis auertet. Nomina enim hebraica sunt indeclinabilia: vt supra dictum est. Item אֲנָה Ana in lingua chaldaica significat. ego. vt Dañ.5. Porro ego audiui de te ꝙ possis obscura interpretari.

(Margin: אָנָה Casu accidere. Occasionē querere. תֹּאֲנָה Occasio. אֲנָה Ego.)

אִנּוּן אִנּוּן Inun. in lingua chaldaica est pronomen tertie persone pluralis numeri. idest illi. siue. ipsi. Dañ.2. In diebus autem regnorum illorum. (Margin: Illi.)

אָנַח אָנַח Anach. Suspirare. ingemiscere. vt Exo.2. et īgemiscentes filii israel propter opera vociferati sunt. & Prouer.29. Cum impii sumpserit principatum: gemet populus. & Esa.24. Ingemuerunt omnes qui letabantur corde. Thren.1. Sacerdotes eius gemētes. & in eodē audierūt quia ingemisco ego. Ezech.21. Ingemisce in contritione lumborum. Ioelis.1. Quid ingemuit animal. & ide אֲנָחָה Anacha. idest gemitus: vel suspirium. Iob.3. Anteꝗ comedam suspiro. pro quo in hebreo habetur. Ante cibum meum suspiriū meū venit. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. & Ps.6. Laboraui in gemitu meo. & Esa.35. fugiet dolor & gemitus. & in plurali. אֲנָחוֹת Anachoth. vt Thren 1. Multi enim gemitus mei.

(Margin: Ingemiscere. Gemere. אֲנָחָה Suspiriū. Gemitus. אֲנָחוֹת Gemitus.)

אֲנַחְנוּ אֲנַחְנוּ Anachnu. Nos. vt Ps.19. Nos autem surreximus & erecti sumus. & aliquando scribitur sine aleph. et dicitur. נַחְנוּ Nachnu. vt Thren.3. Nos iniꝗ egimus et ad iracundiam prouocauimus. (Margin: Nos. נַחְנוּ Nos.)

אֲנִי אֲנִי Ani. ego. vt Geñ.15. Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeorum. & in plurali אָנוּ anu siue אֲנַחְנוּ Anachnu. idest nos vt supra dictū est. & hec tria pronomina. s. ego tu. ille. variantur in hebreo per omnes casus. alia vero nomina sunt indeclinabilia & inuariabilia. Sed vtuntur quibusdam articulis ad denotandum casus. vt dictum fuit in p̄cedenti tractatu de gramatica hebraica: vbi posite sunt variationes pronominum per omnes casus tā in singulari ꝗ̄ in plurali. Item אֳנִי Oni. nauis. vt Esa.33. Non transibit super eum nauis remigum. Ponitur etiā pro classe vt.3.Reg. 9. Classe quoꝗ fecit rex Salomon. Scribitur etiam cum he in fine. & dicitur אֳנִיָּה Onia. vt Ione.1. Et inuenit nauem euntem in tharsis. & in plurali. אֳנִיּוֹת Onioth. i. Naues. Ps. 103. Illic naues ptrāsibunt. & Esa.23. vlulate naues maris.

(Margin: Ego. אֲנַחְנוּ Nos. אֳנִי Nauis. Classis. אֳנִיָּה Nauis. אֳנִיּוֹת Naues.)

אֲנָךְ אֲנָךְ Anach. litum. i. linitū. siue trulla cementarii qua liniunt parietes. Amos.7. Et ecce dñs stans super murum litum & in manu eius trullam cementarii. vbi pro trulla cementarii ponitur in hebreo eadem dictio que ponitur pro lito. Et in eo. Quid tu vides amos & dixi trullam cementarii. Et in eodē. Ecce ponam trullam in medio populi mei israel. Et solum inuenitur in locis predictis. Et dicunt hebrei ꝙ significat lapidem plumbeum vel stāneum quo cementarii vtuntur ne edificium sit tortuosum: quia in lingua punica vel arabica stannum dicitur אֲנָךְ Anach. & sic legunt. Ecce dominus stans super murum stanneum: idest edificatum cum tali instrumento: & in manu eius stannum idest lapidem stanneum. & sic in sequentibus.

(Margin: Litum. Trulla cementarij. Stannum)

אָנֹכִי אָנֹכִי Anochi. ego. vt Geñ.15. Ego ꝓtector tuus. & Exo. 20. Ego sum dominus deus tuus. (Margin: Ego.)

אָנַס Anas. cogere. compellere. vim facere: difficile siue impossibile esse. Ester.1. Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum. & in lingua chaldaica significat difficile siue impossibile esse. Dañ.4. Et omne sacramentum nō est impossibile tibi. & aliqui hebrei legunt. non est occultum siue coopertum tibi.

(Margin: אנס Cogere. Impossibile esse.)

אָנַף Anaph. indignari. siue iratum esse. vt Deut.1. Cum mihi quoꝗ iratus deus propter vos dixerit. & Ps.2. Nequando irascatur dominus. inde אֲנָפָה Anapha. Nomē auis in lege prohibite. Pro quo beatus Hieronymus transtulit charadrion. vt Leuit.11. Erodionem & charadriō iuxta gen⁹ suū. & aliq hebrei dicūt ꝙ signat q̄ddā gen⁹ milui.

(Margin: אנף Irasci. אֲנָפָה Charadrio)

אָנַק Anac. ingemiscere. dolere. mugire. vel clamare pre dolore. Ezech.8. Super frontes virorum gementiū & dolentium. Et in eo.24. Ingemisce tacens. Hiere.51. Et in omni terra eius mugiet vulneratus. & inde אֲנָקָה Enca: siue אֲנָקַת Encath. idest gemitus. Ps.101. Vt audiret gemitus compeditorum. Inde אֲנָקָה Anaca significat quoddam animal: pro quo beatus Hieronymus transtulit mygale. Leuit.11. Mygale chameleon & stellio. Et aliqui hebrei dicūt ꝙ significat quoddam genus reptilium quod semper gemit vel clamat: dictum a verbo supradicto.

(Margin: אנק Gemere. Ingemiscere. Mugire. אֲנָקָה Gemitus. אֲנָקָה Mygale.)

אָנַשׁ Anas. desperare. dolere. infirmari. vt.2.Reg.12. Percussitꝗ dominus paruulum quem peperit vxor vrie dauid & desperatus est. & Ps.68. Improperium expectauit cor meum & miseria. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Opprobrio contritum est cor meum & desperatus sum. Et inde אָנוּשׁ Anus. idest violentus. grauatus. inscrutabilis. insanabilis. desperatus. vt Iob.34. Violenta sagitta mea absꝗ vllo peccato. & Esa. 17. Et dolebit grauiter. Hiere.17. Prauum est cor hominis & inscrutabile. Et in eo.30. Insanabilis est fractura tua. & in eodem insanabilis est dolor tuus. Et in genere feminino אֲנוּשָׁה Anusa. Mich.1. Quia desperata est plaga eius. Item אֱנוֹשׁ Enos. homo. vt quidam volunt a superiori dictione deriuatum eo ꝙ in presenti vita semper est in miseriis & doloribus. Ps.102. Homo sicut fenū dies eius. & Esa. 51. Quis es tu vt timeas ab homine mortali. & Hiere.17. Et diem hominis nō desideraui. Sed hebrei in hoc loco legunt אָנוּשׁ Anus: sicut supra: & sic legunt. & diem desperationis vel infirmitatis vel doloris nō desideraui: scilicet cōtra suos aduersarios & persecutores: quia non appetebat vindictam. potest etiam supradicta dictio אֱנוֹשׁ Enos. deriuari a verbo נָשָׁה Nasa que significat obliuionem: & additur aleph in pricipio huius dictionis Enos sicut in multis nominibus deriuatiuis. Et idem dicit eusebius in libro de preparatione euangelica. Et allegat illud p̄si·8. Vbi dicitur. Quid est homo quod memor es eius. vbi pro homine ponitur enos. q. d. quid est iste oblitus siue obliuiosus ꝙ memor es eius. Est ēt nomē propriū enos filii seth. vt habetur Geñ.5. & 1. Paralip.1. Et in plu. אֲנָשִׁים Anasim. i. hoīes. aut viri. vt Geñ.18. Apparuerūt ei tres viri stātes prope eū. Et in eo.19. Viri ciuitatis vallauerūt domū illius. 1. Re.25. Hoīes isti boni satis fuerūt nobis. & Iob.4. Quādo solet sopor occupare hoīes. & ponitur אֱנוֹשׁ Enos in singulari pro plurali. vt Ps.9. Vt sciant gentes quoniam homines sunt. Et in lingua chaldaica dicitur אֱנָשׁ. siue אֱנָשָׁא Enasa. idest homo siue homines. Dañ.2. Non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit interpretari. Et in eodem. In quibus habitant filii hominum. Et in genere feminino amittit aleph. & dicitur נָשִׁים Nasim. i. mulieres: siue vxores. vt Exo.1. Non sunt hebree sicut egyptie mulieres. & Deut.17. Nō hēbit vxores plurimas. & Esa.3. Et mulieres

(Margin: אָנַשׁ Desperare. Miseria. אָנוּשׁ Violentus. Grauiter. Miserabilis. Insanabilis. אֲנוּשָׁה Desperata. אֱנוֹשׁ Homo. אָנוּשׁ desperatio. Enos. אֲנָשִׁים Viri. Homines. אֱנוֹשׁ Homines. אֱנָשׁ Homo. אֱנָשָׁא Homines. נָשִׁים mulieres.)

dominate sunt eis.

אַנְתְּ u. אַנְתְּ Anthe. in lingua chaldaica est pronomen secunde persone.idest tu. Dañ.2. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo.

אָסָם claria. אָסָם Asam.celariũ:siue horreum. & inuenitur tantum in numero plurali. Deut.28. Emittet dominus benedictionem super cellaria tua.& Prouer.3. & implebũtur horrea tua saturitate.

אָסוֹן ulcꝗmali periculũ. Mors. אָסוֹן Ason .Periculũ siue mors. Geñ.42. Ne forte in itinere quicꝗ patiatur mali. pro quo he.le. Ne forte in itinere accidat ei periculum siue mors. Et in eo.44. Si tuleritis & istum & aliquid ei in via contigerit.idest aliquid periculi vel infortunii ei cõtigerit. Exo.21. Si autem mors fuerit subsecuta: reddet animam pro anima.

אָסַף ógregar. olligere. אָסַף Asaph.congregare.colligere. contrahere.retrahere. reuocare. auferre. disperdere. Geñ. 49. Congregamini & audite filii iacob.& Nu.11. Congrega mihi septuaginta viros. Et in eodem congregãs septuaginta viros de senioribus israel. Hiere.10. Congrega de terra confusionem tuam. Mich. 2. Congregatione congregabo iacob totum te. Item significat colligere. vt Geñ.49. Colligit pedes suos super lectum. Nu.19. Colliget autem vir mũdus cineres vacce. Et in eo.20. Pergat inquit aaron ad populos suos. Pro quo hebrei legunt. colligatur Aaron ad populos suos. Et in eo.& Aaron colligetur & morietur ibi. Et in eo.31. Et sic colligeris ad populum tuum. Iudi.19. Nullusꝗ sub tectum suum nos vult recipere. vbi ponitur in hebreo colligere pro recipere. 4. Reg.22. Idcirco colligam te ad patres tuos: & colligeris ad sepulchrum tuum in pace.& Esa.10. Sicut colliguntur oua que derelicta sunt. Et in eo.57. Viri misericordie colliguntur: a facie enim malitie collectus est iustus.& inde festũ tabernaculorum vocatur

אָסִיף Tépusquo fructus colliguntur. אָסִיף Asiph. A colligendo eo ꝙ in eo tempore colligebantur fructus & reponebantur in horreis. Exo.23. Solẽnitatẽ quoꝗ in exitu anni quando congregaueris omnes fruges tuas de agro. Et inde אֹסֶף oseph siue אֲסֵפָה Asipha. idest collectio.& in plurali. אֲסֻפּוֹת Asuphoth. siue אֲסֻפִּים Asuphim.idest collectiones vel congregationes. Et accipitur etiam pro concilio quod est collectio vel congregatio plurimorum.vt.1.Paralip.26. In qua parte domus erat seniorum concilium. Et in eo. Vbi erat concilium bini & bini. Eccl's.12. Que per magistrorum concilium data sunt a pastore vno. Et inde illa pars exercitus que nouissime proficiscebatur in castris dicitur מְאַסֵּף Measeph .i. recolligens. quia recolligebat omnes qui dispersi erant & errauerant per viam. Nu.10. Nouissimi castrorum omnium profecti sunt filii dã. pro quo he.le. Et profectum est vexillum castrorum tribus dã recolligens omnia castra.& Iosue.6. Reliquum vulgus arcam sequebatur. pro quo he.le. & recolligens.& aliqñ duplicantur due vltime littere principales.& dicitur אֲסַפְסֻף Asaphsuph.idest vulgus promiscuũ quod se miscuerat & recollegerat cum populo israel qñ egressi sunt de egypto.vt Nu.11. Vulg⁹ quipe promiscuum quod ascenderat cum eis flagrauit desiderio. Item אָסַף Asaph. significat contrahere vel retrahere. vt.1.Reg.14. Contrahe manum tuam.&.2.Reg.10. Cõtraxit omnem israelem & transiuit iordanem. Ioelis.2. Et stelle retraxerunt splendorẽ suũ. Itẽ ponitur pro reuocare. vt Nu.11. Reuersusꝗ est moyses & maiores natu israel in castra. pro quo he.le. Collectus siue reuocatusꝗ est moyses. Et in eo.12. Separetur septẽ diebus extra castra & postea reuocabitur. Et in eo. Donec reuocata ẽ maria. Significat ẽt curare vel sanare hoiem leprosum eo quod leprosus habitat extra ciuitatẽ. 4. Reg. 5. Profecto curasset eũ a lepra quã habet. Et ĩ eo. Quia iste misit ad me vt curẽ hoiem a lepra sua. Et in eo. Et curaret me. Itẽ ponitur pro auferre: quod est idem quod retrahere vt Geñ.30. Abstulit de⁹ opprobriũ meũ.i.retraxit. et Iob. 27. Diues cũ dormierit nihil secũ auferet. Ps.103. Auferes spm̃ eorũ & deficiẽt.& Esa.16. Et auferetur letitia & exultatio de carmelo. Signãt ẽt perire vel disperdere: aut cõsumere. vt Iudi.18. Et ipse cũ omni domo tua pereas. 1. Reg.15. Discedite ab amalech ne forte inuoluã te cũ eo. pro quo hebrei legũt. Ne forte disperdã te cũ eo. Hiere.8. vbi nos legimus congregans congregabo eos. hebrei legũt disperdẽs disperdam eos. siue cõsumens consumã eos. Et sil'r. Sopho 1. vbi dicitur cõgregãs congregabo oĩa. pro quo he.le. consumẽs consumã oĩa. Et sic infra eo.cap. vbi dicitur congregans hominem & pecus. Congregans volatilia celi.

Margin: Seqtia: ultricꝗ mali · Sõgregar · Colligere · Sẽpus quo fructus colliguntur · Sõcilium · Nouissimi · Recolligẽs · Reliquum vulgus · Vulgus promiscuum · Cõtrahere · Retrahere · Reuocare · Curare · Auferre · Perire · Disperder · Cõgregar

אַסְפַּרְנָא Diligẽter. Studiose. אָסְפַּרְנָא Asparna. in lingua chaldaica sigñat diligẽter siue festinãter aut studiose. Esdre.5. Et opus hoc diligenter struatur. Et in eo.6. Studiose sumptus dentur viris illis. Et in eo. Diligenter executi sunt.

אָסַר Ligare. Vincire. אָסַר Asar. vincire. ligare. cõstringere. obligare Geñ.42. Frater vester vnus ligetur in carcere. Et in eo. Et ligans illis presentibus. Iudi.16. Vinxit eum cum latẽtibus apud se insidiis. Et in eodẽ saltẽ indica mihi quo ligari debeas. Et in eo. Quibus rursum dalila vinxit eũ. 4. Reg.23. Vinxitꝗ eum pharao nechao in rebla. Sigñat ẽt cõstringere siue obligare. vt Nu.30. Aut se cõstrinxerit iuramento. Et ĩ eo. Et iuramentũ quo obligauit aĩam suã. Itẽ sigñat iungere currum vel quadrigã aut plaustrum. ꝙ est idem quod ligare. vt Geñ.47. Iuncto ioseph curru ascendit obuiã pri.& Exo.14. Iũxit ergo currũ & oẽm populũ suũ assumpsit secum.&.1.Reg.6. Et duas vaccas fetas quibus non est impositum iugum iungite in plaustro. Et quia currus & quadrige ligabantur ad preliandum: ideo aliquando significat disponere prelium: aut incipere prelium. vt.3.Reg. 20. Et ait quis incipiet preliari.& inde אָסִיר Asir. siue אָסוּר Asur idest vinctus vel ligatus. vt Iudi.15. Non te occidemus sed vinctum trademus. Hiere. 40. Quando tulit eum victum catenis in medio omnium. Et in plurali. אֲסוּרִים Asurim. siue אֲסִירִים Asirim. vt Geñ.39. Traditꝗ ioseph in carcere vbi vincti regis custodiebantur. Et in eo. Qui tradidit in manu illius vniuersos vinctos qui in custodia erant. Ps. 67. Qui educit vinctos in fortitudine. Esa.14. Vinctis ei⁹ nõ aperuit carcerem. Zach. 9. Tu quoꝗ in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Significat etiam אֲסוּרִים Asurim. siue אֲסוּרֵי Asure ligaturas siue vincula. vt Iudi.15. Ita vincula quibus ligatus erat dissipata sunt & soluta. Eccl's.7. Vincula sunt manus eius. Et quandoꝗ deponit aleph. Eccl's.4. Quod de carcere catenisꝗ interdum quis egrediatur ad regnum. vbi ponitur הַסּוּרִים Hasurim pro הָאֲסוּרִים Haasurim. inuenitur etiam אֲסֻרוֹת Asuroth. in feminina terminatione. vt. 2. Reg. 3. Manus tue ligate non sunt. Et inde מֹסֵרוֹת Moseroth. idest ligature siue vincula. vt Iob.39. Et vincula eius absoluit. Ps.106. Et vincula eorum dirupit.& Ps.105. Dirupisti vincula mea. Et inde carcer dicitur בֵּית הָאֲסוּרִים Beth haasurim. idest domus vinctorum. vt Iudic.16. Et clausum in carcere molere fecerunt. Et in eo. qui adductus de carcere ludebat ante eos. Et inde אֱסָר Esar. idest vinculum. siue edictũ aut constitutio. Dañ.6. Locuti sunt regi super edicto.

Margin: Cõstrĩgere · Obligare · Iungere · Incipere prelium · אָסִיר אָסוּר Vinctus · אֲסוּרִים אֲסִירִים Vincti · אֲסוּרִים Vincula · Carcer · הַסּוּרִים הָאֲסוּרִים אֲסֻרוֹת Ligature · מֹסֵרוֹת Vincula · Carcer · אֱסָר Edictũ

אָע Lignum. אָע Aa siue אָעָא Aaa. in lingua chaldaica significat lignũ. Esdre.5. Et ligna ponantur in parietibus.

אַף Quoꝗ. אַף Aph. etiam. quoꝗ. attamen. etenim. quantomagis. ira. naris. Leuit.26. Ego quoꝗ hec faciã vobis. Et in

Tamen. eodem. Attamen etiã cum essent in terra hostili nõ penit⁹
Etenim. abieci eos. Ps. 96. Etenim correxit orbẽ terre: qui nõ cõmo
Quãto magis. uebitur. Iob. 4. Quantomagis hi qui habitant domos lu-
הַאַף teas. Et qñ preponitur ei lr̃a he & dicitur. הַאַף Haaph. tunc
Nũquid. est aduerbiũ interrogandi: vel dubitandi. pro quo in tran-
slatione nr̃a ponitur nunquid. vt Geñ. 18. Nũquid perdes
iustũ cũ impio. Sed hebrei legunt: nunquid ẽt perdes iustũ
cũ impio: & qñ iũgitur ei hec dictio. כִּי chi. & dicitur אַף כִּי
Aph chi. tunc significat. itaq̃. siue quantomagis. vt Geñ. 3.
Cur. Cur precepit vobis deus vt nõ comederetis ex oĩ ligno pa
Itaq̃. radisi. Pro quo aliqui hebrei legũt. Itaq̃ precepit vobis de
us vt non comederetis ex omni ligno paradisi. Translatio
chaldaica trãstulit vere. & quesitiue. q. d. Es ne verũ quod
precepit vobis deus vt nõ comederetis ex omni ligno pa-
radisi. Sed cõmuniter significat quãtomagis. vt. 3. Reg. 8.
Quãto magis. Quãtomagis dom⁹ hec quã edificaui tibi. & Iob. 25. Quã
tomagis homo putredo & filius hominis vermis. Et in eo.
Quantum 9. Quantus ergo sum ego vt respondeam ei. Pro quo he-
brei legunt. Quantomagis vt ego respondeam ei. Prouer.
11. Si iustus in terra recipit: quantomagis impius & pecca-
אַף tor. Item אַף Aph. idest ira vel furor. Iob. 36. Simulatores
Ira. & callidi prouocant iram dei. Ps. 6. Domine ne in furore
Furor. tuo arguas me. & Ps. 77. Et ira dei ascendit super eos. Ps.
94. Quia iuraui in ira mea si introibũt in requiem meã.
& Ps. 137. Et super iram inimicorum meorum extendisti
manum tuã. Significat etiã faciem siue vultum: vt Geñ. 2.
Facies. Et inspirauit in faciem eius spiraculum vite. Et in eo. 3. In
Vultus. sudore vultus tui vesceris pane tuo. & in lingua chaldaica
scribitur aliqñ cũ littera nũ in medio. Dañ. 2. Et cecidit in
faciem suam. Significat etiam nares: vel nasum. vt Ps. 114.
Nares. Nares habent & non odorabunt. Canti. 7. Nasus tuus sicut
Nasus. turris libani. Esa. 2. Quiescite vos ab homine cuius spirit⁹
אַפַּיִם in naribus eius est. & in plurali. אַפַּיִם Apáim. i. furores:
Furores. vel nares: aut facies. Et cũ premittitur ei dictio אֶרֶךְ érech.
idest longus: & dicitur אֶרֶךְ אַפַּיִם érech apáym. interpreta
lõganimis tur longanimis. i. tardus ad iram. vt Ps. 102. Longanimis
& multũ misericors. Et aliqñ interpretatur patiẽs: vt Exo.
Patiens. 34. Patiens & multe miserationis ac verax. Et econtrario
qñ premittitur ei קְצַר cesar. i. curtus: vel breuis: & dicitur
קְצַר אַפַּיִם Cesar apáim. tunc significat iracundũ. i. breuis
vel facilis ad iram. Prouer. 14. Impatiens operabitur stul-
Impatiẽs titiam. & etiam dictio אַפַּיִם Apáim ponitur pro tristi vel
אַפַּיִם Tristis. tristitia. vt. 1. Reg. 1. Anne aũt dedit vnam partem tristis.

אָפַף Circũdare אָפַף Aphaph. circũdare. vt Ps. 17. circũdederũt me funes
mortis. & Ps. 39. Qm̃ circundederunt me mala: quo-
rum non est numerus.

אָפַד cõstringere astringere. אָפַד Aphad. cõstrĩgere. astrĩgere. cĩgere. Exo. 29. Qđ cõ
stringes baltheo. & Leuit. 8. Quod astringens cingu
אֵפֹד lo aptauit rationali. & inde dicitur אֵפֹד Ephod. i. superhu-
Super humerale. merale. eo quod cõstringebatur cũ rationali. vt Exo. 28. fa
cies aũt superhumerale. Et in eo. Et stringatur rationale a-
nulis suis cũ anulis suphumeralis vita hyacĩthina vt mane
at iunctura fabricata: & a se inuicem rationale & suphume-
rale nequeant separari. Et aliqñ ponitur in translatiõe nr̃a.
pro baltheo: vel cingulo. vt Leuit. 8. In locis supradictis.
Baltheus. Cingulum Significat ẽt vestimentũ siue ornamentũ quoddã sic nomi
Ephod. natũ. vt. 2. Reg. 6. Porro dauid erat accinctus ephod lineo
אֲפֻדָּה Et recipit in fine. he vel thau. & dicitur אֲפֻדָּה aphuda. siue
אֲפֻדַּת אֲפֻדַּת aphudath. vt Exo. 28. Ipsa quoq̃ textura & cũcta o-
Textura. peris varietas erat ex auro. & Esa. 30. Et vestimẽtũ cõflati-
Vestimẽtũ lis auri tui. vbi ponitur p̃ vestimẽto. & ĩde deriuatur אַפַּדְנוֹ
אַפַּדְנוֹ Apadno. Dañ. 11. Et figet tabernaculũ suũ apedno ĩter duo
Apedno. maria. pro quo in hebreo est. Et figet tabernacula apedno
inter duo maria. Et dicunt hebrei quod apedno significat
ornamentum suum. & sic ipsi legunt: & figet tabernacula ornamẽtũ.
ornamenti sui inter duo maria.

אָפָה Apha. coq̃re. vt Geñ. 19. Et coxit azyma: & comede אָפָה
runt. Exo. 12. Coxeruntq̃ farinã quã dudũ de egyp- Coquere.
to cõspersam tulerant. Exo. 16. Coquite que coquẽda sunt.
& cõiter accipitur pro coctione panis. Et inde אֹפֶה ophe. i. אֹפֶה
panificus siue pistor. vt Geñ. 40. Pincerna regis egypti &
pistor. & in plurali. אֹפִים ophim. In eodem. Videns pisto- Pistor.
rum magister q̃ prudenter somniũ dissoluisset. Hiere. 37. אֹפִים
Et daretur ei torta quottidie panis excepto pulmẽto. Pro q̃ Pistores.
he. le. Et daretur ei torta quottidie panis de vico pistorũ. &
in ge. fe. אֹפוֹת ophoth. 1. Re. 8. Filias quoq̃ vestras faciet si- אֹפוֹת
bi vnguentarias & focarias & panificas. Et inde מַאֲפֶה Ma- Panifice.
aphe. i. coctura: siue coctũ. vt Leuit. 2. Cum aũt obtuleris sa מַאֲפֶה
crificiũ coctũ in clibano. & aliqñ scribitur sine aleph & cũ Coctum.
tau in principio & nũ in fine. vt Leuit. 6. Offeret aũt eã ca-
lidam. & sequitur in hebreo. Coctã oblationẽ minutatim
diuisam. vbi ponitur. תֻּפִינֵי thúphine. in numero plu. quia תֻּפִינֵי
secundum hebreos duplici coctione coquebatur. Itẽ אֵפֹה אֵפֹה
Epho siue אֵפוֹא Epho. i. vbi. de quo vide supra in dictiõe. Vbi.
אֵיפֹה Epho cum iod in medio dictionis.

אֹפֶל Ophel. tenebrosũ: siue caliginosum. caligo. tenebre: אֹפֶל
aut serotinũ. Iob. 3. Noctẽ illã tenebrosus turbo possideat. Tenebros⁹ turbo.
Et ĩ eo. 23. Nec faciẽ meã opuit caligo. et Amos. 5. Et caligo Caligo.
& nõ splendor in ea. & qa caligo est cã timoris vel horroris
ideo ponitur pro horrore: vt Iob. 10. vbi dicitur. Sed sempi Horror.
tern⁹ horror ĩhabitat. & recipit in fine. he. & dicitur. אֲפֵלָה אֲפֵלָה
Aphela. Prouer. 7. In noctis tenebris & caligine. & Ioelis. Caligo.
2. Dies tenebrarũ & caliginis. Et quandoq̃ recipit mem in
principio. & dicitur. מַאְפֵל Maaphel. vt Iosue. 24. Et posu מַאְפֵל
it tenebras inter vos & egyptios. Significat etiam serotinũ Tenebre.
eo quod diu ocultatur sub terra & ẽ in tenebris. Exo. 9. Tri Serotinũ.
ticum & far non sunt lesa: quia serotina erant. vbi ponitur
אֲפִילֹת Aphiloth. & Hiere. 2. Nunquid solitudo factus sum אֲפִילֹת
israeli aut terra serotina. vbi ponitur מַאְפֵּלְיָה Maaphelia. Serotina.
tamen hebrei primam significationem sequentes legunt. מַאְפֵּלְיָה
aut terra tenebrosa vel caliginosa.

אֹפַן Ophan. siue אוֹפַן ophan. rota. Exo. 14. Et subuertit ro אֹפַן
tas curruũ. Et in hebreo est in numero singulari. s. sub Rota.
uertit rotã curruũ. Sed in hebreo aliqñ põitur singulare p̃
plurali & ecõuerso. Esa. 28. nec rota plaustri sup cyminũ cir
cuibit. Ezech. 1. Apparuit rota vna sup terrã. Et in eo. qua
si sit rota ĩ medio rote. Et in eo. 10. Et rotas istas vocauit vo
lubiles audiẽte me. pro q̃ in hebreo ẽ rotã vocauit volubilẽ
in aurib⁹ meis. i. audiẽte me. & in plu. אֹפַנִּים ophanim. i. ro אֹפַנִּים
te. vt in eo. 1. Et aspectus rotarũ et opus earũ. Et in eo. Spũs Rote.
em̃ vite erat in rotis. Sign̄at ẽt tp̃s opportunũ vel congru-
um ad aliqd loquẽdũ vel operãdũ. vt Prou. 25. Mala aurea
in lectis argenteis: q loqtur verbũ in tp̃e suo. vbi p̃ eo quod Opportunum.
in lr̃a nr̃a est in tp̃e suo in hebreo ponitur. אָפְנָיו Ophnau.
Et in ista significatione solum inuenitur in loco predicto. אָפְנָיו

אָפֵס Aphes. deficere. finiri: consumari. complere. Geñ. אָפֵס
47. Quare morimur corã te deficiente pecunia. Et Deficere.
in eo. Si preciũ nõ habetis. Pro quo in hebreo est. Si defe-
cit argentũ vel pecunia. Esa. 16. Finitus est puluis. Psal. 76. Finiri.
aut in finẽ misericordiã suã abscindet. Pro q̃ btũs Hierony
mus in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ transtulit. ergo
ne compleuit vsq̃ in finem misericordiam eius. & inde. Cõplere.
אֶפֶס éphes. idest defectus. terminus. finis. nihilum. non. אֶפֶס
sed. veruntamen. Prouer. 26. Cum defecerint ligna extin- Defectus.
guetur ignis. Esa. 5. Agrum agro copulatis vsq̃ ad termi- Terminus
num loci. Amos. 6. Et respondebit finis est. Et in plurali. Fin i.

אֶפְסֵי Termini. Fines. אֶפְסֵי Aphse.ideſt termini vel fines.vt.Ps.2.Et poſſeſſionē tuam terminos terre.Et p̄s.66.Et metuant eum omnes fines terre.Item אֶפֶס ephes.ideſt non ſiue nihilum.vt Eſa. 40. Quaſi nihilum & inane reputate ſunt ei. Et in eodē. 45.Quoniam abſq̧ me non eſt deus.& in eo. & nō eſt deus abſq̧ me.& in eo.47.Et non eſt preter me alius . Et in eo.52.Ecce accola veniet qui non erat mecum.et in eo.Et aſſur abſq̧ vlla cauſa calūniatus eſt eum. pro quo hebrei legunt.Et aſſur pro nihilo calūniatus eſt eum:quod eſt idem ſenſus. Item ſignificat.ſed.verūtamen.caue ne.vt Nu.13. Sed cultores fortiſſimos habet.Et in eo.22.Caue ne aliud quam precepero tibi loquaris.3.Reg.12. Verūtamen quia blaſphemare feciſti inimicos nomen domini.Et quia vt ſupra dictum eſt : ſignificat terminum vel finem alicuius rei: Et talus eſt terminus vel finis corporis humani : inde dicitur.אַפְסַיִם Aphſaim.ideſt tali . vt Ezech.47.Et traduxit me per aquam vſq̧ ad talos.

אֶפַע Apaa.Nihil ſiue id quod nō eſt.vt Eſa. 41. Ecce vos eſtis ex nihilo:& opus veſtrum ex eo quod non eſt.et ſolum inuenitur in predicto loco.Et cum ſcribitur cum littera he in fine & dicitur.אֶפְעֶה Epheh . tunc ſignificat viperam.vt Iob. 20. Et occidet eum vipere lingua . et Eſa.30. Vipera & regulus volans.

אָפַק Aphac.continere ſe.vel cohibere.Confortari.Gen̄. 43.Rurſumq̧ lota facie egreſſus continuit ſe. Et in eo.45.Nō ſe poterat vltra cohibere ioſeph.& Eſa.63.Multitudo viſcerum tuorum & miſerationum tuarū ſuper me continuerunt ſe.Et in eodē. 64. Nunquid ſuper iis continebis te domine.1. Reg. 13. Neceſſitate compulſus obtuli holocauſtum domino.pro quo hebrei legunt. Et confortatus ſum & obtuli holocauſtum domino . Eſter.5. Et diſſimulata ira reuerſus in domum ſuam.Inde. אָפִיק Aphic.i. fortis decurſus.fluctus.torrens.riuus.fons.Iob.6.ſicut torrens qui raptim tranſit in conuallibus. & in plura.אֲפִיקִים Aphicim.Ps.125.Sicut torrens in auſtro . quod in hebreo legitur in plurali ſcilicet ſicut torrētes vel riuuli in auſtro . et Eſa.8.Et aſcendet ſuper omnes riuos eius.& Ezech .35. Atq̧ in torrentibus interfecti gladio cadent. Ioel.3.Et ſup omnes riuos iuda ibunt aque.Item ponitur pro fontibus. Ps.17.Et apparuerūt fontes aquarum.Et p̄s.41. Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum . Item ponitur pro rupibus.ut Ezech.6.Hec dicit dominus deus montibus & collibus rupibus & vallibus.Et in eo.31.Et in vniuerſis rupib⁹ terre.Tamē hebrei in hiis duobus locis pro rupibus legūt rupturis terre: vbi torrentes vel riui decurrunt . Accipitur etiam pro fortibus.vt Iob.12.vbi nos habemus & eos qui oppreſſi ſunt releuat:ibi hebrei legūt:& cingulū fortiū diſſoluit. Item ponitur pro fiſtulis eris vel ferri:eo quod ſunt fortiſſime.Iob.4.Oſſa eius velut fiſtule eris.

[Margin: Continere, Cohibere, Neceſſitate compelli, Cōfortari, Diſſimulare, אָפִיק Torrens, אֲפִיקִים Torrētes, Riui, Fontes, Rupes, Fortes, Fiſtule]

[Margin: אֶפֶס Nihilum, Non, Abſq̧ vlla Cauſa, Sed, Caue ne, Verūtamē, אַפְסַיִם Tali, אֶפַע Id qđ non eſt, אֶפְעֶה Vipera]

אֵפֶר Epher.cinis.fauilla.vt Gen̄.18.Cū ſim puluis & cinis Ps.101.Quia cinerem tanq̄ panem manducabā.Iob 42.Et ago penitentiā in fauilla & cinere . Ponitur ēt pro puluere. vt.3. Re.20.Et mutauit aſperſione pulueris os & oculos ſuos.& in eo.At ille ſtatim abſterſit puluerem de facie ſua.Sed in iſtis duobus locis predictis pro puluere in hebreo habetur.אֲפֵר Apher.& dicūt hebrei quod ſignat velamen ſiue tegumētū. Et ſic legunt . Et mutauit ſe velamine ſiue tegumēto ſup oculos ſuos. Et ī eo.At ille abſtulit velamen ſiue tegumentum ab oculis ſuis.Et ſecundum hebreos inde deriuatur.אַפִּרְיוֹן Apirion.i.tabernaculum vel lectica cortinis velata. Pro quo in nr̄a trāſlatione ponitur ferculū.Canti.3.Ferculū fecit ſibi rex Salomon de lignis libani.Item. אוֹפִיר Ophir.filius fuit Iectan.vt habetur Gen̄. 10.Is ſortitus eſt terram ditiſſimā in india vbi multum aurū inuenitur & ab eo illa terra nomen accepit:et vocata eſt. אוֹפִיר Ophir.vt.3.Reg.9. Qui cū veniſſent in ophir ſumptum inde aurum quadringentorū viginti talētorū detulerūt ad regē ſalomonē.Iob.28.Nō comparabitur tinctis indie coloribus . ubi pro india ponitur ophir . Et ēt ponitur ꝓ auro obrizo.vt Eſa.13. Precioſior erit vir auro & homo mundo obrizo.Et Iob.22.Et pro ſilice torrentes aureos.

[Margin: אֵפֶר Cinis, Puluis, אֲפֵר Velamen, אַפִּרְיוֹן Ferculum, אוֹפִיר, Ophir, Indie, Obrizū, Aurum]

אַפְּתוֹם Apethos.in lingua chaldaica ſignificat preceptū ſiue ſtatutū.Eſd. 4. Et vſq̧ ad reges hec noxa ꝑueniet. pro quo he.le. Et precepto vel ſtatutis regū nocet. & ſolum inuenitur in predicto loco.

[Margin: אַפְּתוֹם Preceptū Statutum]

אַץ As. inſtanter hortari . cogere. feſtinare . De quo vide ſupra in dictione אוּץ Os.

[Margin: אַץ Cogere]

אֶצְבַּע Eſbaa.digitus . de quo vide infra in dictione צֶבַע Sebaa.

[Margin: אֶצְבַּע Digitus]

אָצַל Aſal.Reſeruare.vł ſeparare.auferre.dimittere.Gen̄. 27.Nunquid nō reſeruaſti & mihi bn̄dictionē. Nu. 11.Et auferam de ſpiritu tuo tradāq̧ eis. Et in eo . Auferēs de ſpiritu qui erat in moyſe:& dans ſeptuagīta viris.Eccl̄s. 2.Et oīa que deſiderauerūt oculi mei nō negaui eis . Pro q̄ hebrei legunt.Et oīa que deſiderauerūt oculi mei non ſeparaui vel nō abſtuli ab eis.Ezech .42. Propterea eminebant de inferioribus & de mediis a terra . vbi pro eo quod in lr̄a nr̄a eſt eminebant in hebreo habetur . נֶאֱצַל Neeſal. quod eſt verbū paſſiuū prime cōiugatiōis . Pro quo he.le. ꝓpterea ſeparabatur vel ſeparatū erat de inferioribus . Et inde אֲצִילָה Aſila.i.diſtantia ſiue ſpatiū.vt Ezech.41.Sex cubitorū ſpacio.Et inde.אֲצִילֵי Aſile.i.ſeparati.vel lōginqui:aut qui ꝓcul receſſerūt.Exo.24. Nec ſup eos q procul receſſerāt de filiis iſrael miſit manū ſuā.et Eſa.41. Et a longinquis eius vocaui te.Tamen hebrei dicūt ꝙ in iſtis duobus locis predictis ponitur pro prīcipibus vel magnatib⁹: eo qđ ſunt diuiſi & ſeparati a reliquo vulgo. Itē אֵצֶל eſel.i. Prope.iuxta.apud.Gen̄.39.Et ille recuſabat ſtuprū.Pro q̄ in hebreo ſic habetur. Et non exaudiebat eā : vt concūberet iuxta eā vel apud eā:et vt eſſet cū ea . ſed beatus Hieronymus tranſtulit ſenſū. & Leuit.6. Et pones iuxta altare. et Ezech.40.Et limē porte iuxta veſtibulū porte intrinſecus calamo.vno inde אַצִּילוֹת Aſiloth.i.cubiti . Hiere .38. Sub cubito manuū tuarum.Pro quo in hebreo eſt ſub cubitis manuum tuarū.Ezech.13.Ve qui cōſuunt puluillos ſub omni cubito manus.Et etiam in hoc loco in hebreo eſt in nu.plu.ſ.ſub oībus cubitis manus.Nam hec dictio אַצִּילוֹת Aſiloth non inuenitur in hebreo in numero ſingulari in iſto ſignificato. Et dicūt hebrei ꝙ ſignat partē brachii ab humero vſq̧ ad cubitū.Nā alias cubit⁹ אַמָּה Amma dicitur.

[Margin: אָצַל Reſeruare, Auferre, Negare, Eminere, נֶאֱצַל, Separare, אֲצִילָה Spacium, אֲצִילֵי qui procul receſſerunt, Lōginqui, אֵצֶל Iuxta, אַצִּילוֹת Cubiti]

אָצַר Aſar.recondere.reponere.theſaurizare . vt.4.Reg. 20.Auferētur oīa que ſunt in domo tua: & que condiderūt p̄res tui.et Eſa.23.Nō condentur neq̧ reponētur. & Amos.3. Theſaurizātes iniquitates & rapinas in edib⁹ ſuis.Et inde.אוֹצָר Oſar.i.theſaurus vel cellariū . vt Deut. 28.Aperiet tibi dominus theſaurum ſuum optimū cellū. & Nee.10.ad gazophylaciū in domo theſauri.& Hiere.38 Ingreſſus eſt domū regis que erat ſub cellario.& in plurali אוֹצָרוֹת Oſroth .ſecundū terminationē femininorū.i. theſauri:vel cellaria:aut celle.vt Ps.134. Qui producit vētos de theſauris ſuis.et.1.Paralip.27.Super cellis autem vinariis zabdias Aphonites.

[Margin: אָצַר Condere, Theſaurizare, אוֹצָר Theſaurus, Celarium, אוֹצָרוֹת Theſauri, Celle]

אַקּוֹ Aco.Genus aīalis ſilueſtris.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit tragelaphum.vt Deut.14.Bubalū.tragelaphum.pygargum.Et ſolum inuenitur in predicto loco.Et dicunt hebrei ꝙ ſignificat hircum ſilueſtrem.

[Margin: אַקּוֹ Tragelaphus]

ארר maledicere. ארור Maledictꝰ. ארורים מארריםMaledicti. מארה Egestas Penuria. Colligere

ארר Arar.maledicere.execrare.Gen̄.5.In terra cui maledixit dn̄s.&in eo.27 Qui maledixerit tibi sit ille maledictꝰ.Iob.3.Qui maledicūt diei.Et aliq̄n scribitur cū simplici res.vt Nu.22.Veni igitur & maledic pplo.et in eodē. Et maledictus in quē maledicta cōgesseris.et Iudi.5.Maledicite terre meroz.Malach.2. Et maledicā benedictionibꝰ vestris:et maledicā illis. Et inde·ארור Arur.i. maledictus. vt Gen̄.3.Maledictus eris inter oīa animātia. Et in eo.49. Maledictus furor eorū quia pertinax.Hiere.17. Maledictꝰ homo qui cōfidit in hoīe.et in plurali.ארורים Arurim.siue מאררים Mearerim.i.maledicti siue maledicētes. vt Nu.5. Ingrediētur aque maledicte in ventrem tuū. et.1.Reg.26. Maledicti sunt in cōspectu dn̄i.Et inde מארה Meera.i.maledictio.pro q̄ trāslatio nr̄a egestatē siue penuriā traduxit. vt Prouer.3.Egestas a dn̄o in domo īpii.et Malach.3.Et in penuria vos maledicti estis. Significat ēt supradicta dictio cū simplici res Colligere.vel.decerpere fructus.de quo vide infra in dictione ארה Ara.

אראלם Vidētes.

אראלם Erelam.videntes.Esa.33.Ecce vidētes clamabūt foras.hebrei tamē dicūt q̄d אראלם Erelam est nomen cuiusdam hierarchie angelorum . et sic legunt . Ecce angeli eorum clamabunt foras . Beatus vero hieronymus in suis explanationibus sup hoc loco sic ait. Verbū hebraicū arelā ꝑ quo aquila symmachus & theodotio interpretati sunt apparebo eis:extremā syllabam diuidētes & legētes Are lam: hebrei significare āgelos arbitrātur:& esse prophetiā:post vocationē gentiū & diuitias ecclesie de subuersiōe templi quod flebāt angeli nequaq̄ intus habitātes sed exeuntes foras.hec hieronymus.

ארב Insidiari. וירב Pro. ויארב ארב Insidie מארב Insidie. ארב Latibulū. ארבות Cataracte. Fenestre. Fumariū. ארבה ארבות Allisio. Insidie ארבה Locusta.

ארב Arab.insidiari.Deut.19.Siquis aūt odio habens proximū insidiatus fuerit vite eius. Ps.10.Insidiatur in abscōdito quasi leo in spelūca sua.Prouer.1. Si dixerint veni nobiscū insidiemur sanguini.Et in eodē.12.Verba īpiorum insidiātur sanguini.Et scribitur aliquādo sine aleph. vt.1.Reg.15.Vbi dicitur. Et tetendit insidias in torrente. Vbi ponitur וירב Vaiareb.pro ויארב Vaiaareb. inde ארב Oreb.i.insidians.siue insidie.Ios.8. Pone insidias vrbi.Et in eodē.Consurgetis de insidiis & vastabitis ciuitatē.& recipit in fine mem.& dicitur מארב Maarab. Ps.10.Sedet in insidiis cū diuitibus.& inde ארב áreb.i.latibulū vnde prospicientes insidiātur.Iob.37.Ingredietur bestia latibulum suū. et inde ארבות Aruboth.i.cataracte siue fenestre ex quibus aliq̄n insidiatur.Gen̄.7.Et cataracte celi apte sunt.Esa.60. Et quasi colūbe ad fenestras suas.Accipitur etiā pro fumario quod est foramē siue fenestra quedā.vt Osee.13. Et sicut fumꝰ de fumario.vbi pōitur ארבה Arubba in nūero singulari.Itē ארבות Arubboth.ponitur pro allisione.Esa.25.Et humiliabit gloriā eius cū allisione manuū eius. Tamen hebrei primā significationē sequētes legūt.Et hūiliabit gloriā eius cū insidiis manuū eius.Itē ארבה Arbbe.locusta.Exo.10. Ecce ego inducā cras locustam in fines tuos. Et in eodē. Ventus vrens leuauit locustas.

ארבע ארבעה Quattuor.

ארבע Arbaa.siue ארבעה Arbaa.quattuor.vt Gen̄.2.Qui inde diuiditur in q̄ttuor capita. Prouer.30. Quattuor sunt minima terre.Esa.11.A quattuor plagis terre.

ארג Texere. Plectere. ארג ארג Tela. ארג Texens ארגים

ארג Arag.texere.plectere.Exo.35.Et texant oīa.Iudi.16 Si īquit septem crines capitis cū licio plexueris.Esa.59.Et telas aranee texuerunt.& inde ארג E'reg.siue ארג áreg.i.tela.siue textura.Iudi.16.Extraxit clauū cū crinibus et licio.pro quo hebrei legūt.Extraxit clauū cū tela & licio. Iob.7.Dies mei velocius transierūt q̄ a texente tela succiditur.Et inde. ארג Oreg.i.textor siue texens. Esa.38.Prescissa est velut a texēte vita mea.Et in p̄rali ארגים órguim. 1.Reg.17.Hastile aūt haste eius erat quasi liciatoriū texentium. Esa.19.Et texentes subtilia. & in genere feminino. ארגות Orgoth . 4. Reg . 23 . Pro quibus mulieres texebant quasi domūculas luci.

Texentes ארגות

ארגון Purpura. ארגז Arca vel capsella. ארגמן Purpura. purpureū.

ארגון Argueuan in lingua chaldaica significat purpurā. Dan̄.5.Purpura vestietur.

ארגז Argaz.Arcula.i.arca paruula.vel capsella.1. Reg.6. Ponetis capsellam ad latus eius.

ארגמן Argaman.purpura siue purpureū. Exo.25. Hyacinthum & purpuram cocūq̄ȝ bis tinctum. Canti.3.Accensum purpureum.

ארה Metere. Decerpere Colligere. vīdemiare. maledicer. ארי Leo. אריה Leo. אריאל ארות Presepia. ארו Ecce. ארז Cedrus. ארזים Cedri. ארזים Cedri. ארזה Attenuare cōtignatio

ארה Ara.Colligere.decerpere.metere.maledicere.vt Cāti.5. Mesui myrrhā meā cum aromatibus meis. Pro quo hebrei legūt.Decerpsi vel collegi myrrhā meā.Ps.79. Vindemiāt eam omnes qui pretergrediūtur viam.pro quo hebrei legūt.colligūt vel decerpunt.ponitur etiā pro maledicere.vt Nu.22.Veni igitur & maledic poplo qui fortior me est. Et de hoc vide supra in dictione ארר Arar.& inde. ארי Ari siue אריה Arie.i.leo.de q̄ vide infra post dictionē ארח Arach.vide ēt ibi de dictiōe אריאל Ariel.et inde ארות Vruoth.i.p̄sepia.3.Reg.4.Et hēbat salomō q̄draginta millia presepia equorū.2.Paral.32.Et presepia oīm iumētorū.

ארו Aru.in lingua chaldaica significat ecce: siue en. Dan̄.7.Et ecce quattuor venti celi pugnabant in mari magno.Et in eodē.Et ecce bestia quarta terribilis.

ארז E'rez.cedrus.vt.3. Reg.4. Et disputauit sup lignis a cedro que est in libano vsq̄ȝ ad hyssopū que egreditur de pariete. Ps.91.Sicut cedrus libani multiplicabitur. Et in plurali ארזים Arazim.vt Ps.148.Lingna fructifera et oēs cedri.Scribitur etiā cū puncto surech in secūda syllaba:et dicitur ארזים Aruzim.Ezech.27.Cedros quoq̄ȝ habebant in negociationibus tuis.Et inde ארזה Arza.quod secundū hebreos significat cōtignationē domorū ex lignis cedrinis factā.Soph.2.Vbi nos habemus q̄m attenuabo robur eius.hebrei legūt.Quoniā cōtignatio nudata est: siue dissipata est.potest etiā deriuari a verbo רזה Raza.quod significat attenuare sicut est in littera nostra.Et tūc illa littera aleph que ponitur in principio dictonis erit prime persone futuri indicatiui.

ארח Gradiri. ארח Semita Iter. Via. Cōsuetudo ארחות Semite. Calles. ארח Viator. אורחים Viatores. ארחת Viatores ארוחה Annona. Cibaria.

ארח Arach.itinerare.ire.gradiri.vt Iob.34. Qui graditur cū operātibꝰ iniquitatē.inde ארח órach.i.semita via.iter.cōsuetudo.Gen̄.49.Cerastes in semita.Iob.16. Et semitā ꝑ quā nō reuertar.Ps.26 Et dirige me ī semitā rectā. Ps.138.Semitā meā & funiculū meū inuestigasti.Proue.2. Qui derelinquūt iter rectū.Et in eodē.15. Doctrina mala deserentiū viam Et in eodē. Via iustorū absq̄ȝ offendiculo. Acipitur etiā pro cōsuetudine. Gen̄.18. Desierant fare fieri muliebria.pro quo in hebreo est. desierat fare fieri con: cōsuedo mulierum·Et in plurali ארחות Orchoth.i.semite. vie.calles.Iudi.5.Quieuerūt semite & qui ingrediebantur per eas ambulauerūt per calles deuios.& inde ארח Orćach idest viator.vt Hiere.15.Et quasi viator declinās ad manēdum.Et in plurali אורחים orchim.vt in eo.9. Quis dabit me in solitudine diuersorium viatorum . Et inde ארחת Orchath.i.comitatus viatorū. Gen̄.37.Viderunt ismaelitas viatores venire de galaad.Et inde.ארוחה Arucha.idest annona siue viaticum vel cibarium quod datur per singulos dies.vt.4.Reg.vltimo. Annonam quoq̄ȝ constituit ei sine intermissione : que dabatur ei a rege per singulos dies.Hiere.vltimo . Et cibaria eius cibaria perpetua dabātur ei a rege babylonis statuta ꝑ singulos dies.Prouer.15.Melius est vocari ad olera cum charitate: q̄ȝ ad vitulum saginatum cum odio.Pro quo hebrei legūt.melius est cibariū si-

ue viaticum oleris cum charitate: q̄ vitulum saginatum cū odio. Sed idem est sensus cum littera nostra.

אֲרִי Leo. אֲרִי Ari. Leo. Nu. 23. Et quasi leo erigetur. 1. Reg. 17. Et veniebat leo & vrsus & tollebat arietē. Et in eo. Leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus. & aliquando scri-

אַרְיֵה Leo. bitur cum littera he in fine & dicitur אַרְיֵה. Arieh. idest leo Gen̄. 1. Accubuisti vt leo. Ps. 7. Nequando rapiat vt leo animam meam. Ps. 21. Salua me ex ore leonis. Amos. 3. Numquid rugiet leo in saltu. Est etiam nomen propriū loci. 4. Reg. 15. Iuxta argob & iuxta ariph. debet legi. iuxta argob

אֲרָיוֹת Leones. & iuxta arieh. & in plurali. אֲרָיוֹת Araioth. secundum terminationem femininorum. vt. 3. Reg. 10. Et duo leones iuxta

אֲרָיִים Leunculi. manus singulas. Inuenitur etiā אֲרָיִים Araiim secundum terminationem masculinorum. vt in eo. 10. Vbi dicitur leū

אַרְיָא Leo. culi stantes. & in lingua chaldaica dicitur אַרְיָא Aria. idest leo & in plurali אַרְיָוָתָא Ariauatha. i. leones. Dan̄. 6. Mitte

אַרְיָוָתָא Leones. tur in lacum leonum. inde אֲרִיאֵל Ariel. idest fortis. magn9

אֲרִיאֵל Leones. aut robustus quasi leo. 2. Reg. 23. Ipse pcussit duos leones moab. quod hebrei exponunt duos fortissimos moab. vel secundum translationem chaldaicam: duos magnos & pricipes moab. & componitur ab אֲרִי Ari. idest leo: & אֵל El

אֲרִיאֵל pro altari. quod significat fortem. accipitur etiam אֲרִיאֵל Ariel pro altari holocausti. vt Ezech. 43. Et ab ariel vsq; ad sursum cornua quattuor: & ariel duodecim cubitorum in lōgitudine. Scribitur etiam sine iod & cum he in principio & dicitur

הַאֲרִאֵל הַאֲרִאֵל Haarel. vt in eo. cap̄. 43. vbi dicitur. Ipse autem ariel quattuor cubitorum. accipitur etiam ariel pro ciuitate ierusalem in qua erat altare holocausti. Esa. 29. Ve ariel ariel

אֶרְאֶלָּם ciuitas quam expugnauit dauid. De dictione autē אֶרְאֶלָּם Erelam vide supra post dictionem אָרַר Arar.

אָרַךְ אָרַךְ Arach. prolongare. in longum differre. longū facere. siue longum esse. Gen̄. 26. Cūq; pertransissent

Prolōgar dies plurimi. pro quo hebrei legunt. Cūq; prolongarentur sibi ibi dies. Deut. 6. vt prolongentur dies tui. Et in eo.

Longiores sse. 22. Et longo viuas tempore. 2. Paralipo. 5. Quia paululū longiores erant. Prouer. 28. Qui autem oderit auariciam

Lōgū fac. In longū differre. longi fient dies eius. Esa. 54. Longos fac funiculos tuos. Ezech. 12. In longum differentur dies. Et in eo. 31. Et eleuati sunt rami eius. Pro quo hebrei legunt. Et prolongati

אֹרֶךְ Lōgitudo. sunt rami eius. & inde אֹרֶךְ órech. idest longitudo dilatatio. Gen̄. 6. Trecentorum cubitorū erit longitudo arce. & Exo. 25. Duos cubitos & dimidiū tenebit longitudo eius. Deut.

Dilatatio. 30. Ipse est enim vita tua & longitudo dierū tuorū. Ezech.

אָרוּךְ 17. Longo membrorum ductu. Et in eo. 31. In dilatatione

Longus. arbustorum suorum. & inde אָרוּךְ Aruch. idest lōgus. & in

אֲרֻכָּה genere feminino אֲרֻכָּה Arucha. idest longa siue longior.

Longa. vt Iob. 11. Longior terra mēsura eius. & inde אַרְכָה Archa.

אַרְכָה Tēpus lōgum. Quod in lingua chaldaica significat temporis longitudinem. Dan̄. 7. Et tempora vite constituta essent eis. Accipi-

אֲרוּכָה Sanitas. tur etiam אֲרוּכָה Arucha pro medicina vel sanitate post longum tempus acquisita. vt Esa. 58. Et sanitas tua citius orietur. Dan̄. 4. Forsitan ignoscet deus delictis tuis. pro quo hebrei legunt. forsitan erit sanitas seu medicina delicto tuo.

Cicatrix. In aliis vero locis beatus Hieronymus transtulit cicatricē. 2. Paralipo. 24. Et obducebatur parietum cicatrix. Nee. 4 Quod obducta esset cicatrix muri ierusalē. Hiere. 8. Quare igitur non est obducta cicatrix filie populi mei. Et in eo.

אֲרִיךְ 30. Obducam enim cicatricem tibi. Et inde אֲרִיךְ Arich. quod in lingua chaldaica significat sanum vel conueniens Esdre. 4. Et lesionē regis videre nefas ducimus. Pro quo

Sanum. hebrei legunt. Et damnum siue lesionem regis non est sa-

אַרְכֻּבָּה nū nobis videre: siue nō ē cōueniēs nobis videre. אַרְכֻּבָּה Arcubba. in lingua chaldaica significat genu.

Dan̄. 5. Et genua eius ad se inuicem collidebantur. Genua.

אֲרָם Aram. syria. vel syrus. 2. Reg. 8. Facta ē syria seruiens dauid. Et in eo. 10. Conduxerunt mercede syrū roob. Scribitur etiam cum iod in fine & dicitur אֲרַמִּי Arami. idest syrus. Deut. 26. Syrus persequebatur patrem meum. & in genere femenino אֲרַמִּיָּה Aramia. idest mulier de siria. & inde. אֲרָמִית Aramith. idest siriace. Dan̄. 2. Responderunt chaldei regi siriace. Esdre. 4. Epistola autem accusationis scripta erat siriace & legebatur sermone siro. Item אַרְמוֹן Armon. palatium. domus magna. 3. Reg. 16. Ingressus est palacium & succendit se cum domo regia. Prou. 28. Et iudicia quasi vectes vrbium. pro quo hebrei legunt. Et iudicia quasi vectis palatii. Esa. 25. Domum alienorum vt non sit. & in plurali אַרְמְנוֹת Armenoth. i. palatia. domus. edes. Esa. 23. Suffoderunt domos eius. Hiere. 49. Et deuorabit menia benadab. pro quo hebrei legunt. Et deuorabit palatia benadab. Amos. 1. Et deuorabit edes eius. Et in eo dē. 2. Et deuorabit edes ierusalē Scribitur ēt cū littera he in principio & in fine. & dicitur הַרְמוֹנָה Harmona. Amos. 4. Et proiiciemini in armon. & dicunt hebrei q; est nomē appellatiuum et q; significat palatium siue domum magnam sicut supra armon cum aleph in principio. — אֲרָם Siria. Sirus. אֲרַמִּי Sirus. אֲרַמִּיָּה אֲרָמִית Siriace. אַרְמוֹן Palatiū. Urbs. Domus. אַרְמְנוֹת Domus. Menia. Palatia. Edes. הַרְמוֹנָה Palatiū.

אָרוֹן Aron. arca. Exo. 25. Arcam de lignis setim compingite. Deut. 10. Faciesq; arcam ligneam. accipitur etiā pro loculo in quo mortuus reponitur. vt Gen̄. 50. Reposit9 est in loculo in egypto. Item אֹרֶן óren. genus arboris quod translatio nostra pinum nominat. Esa. 44. Plantauit pinum quam pluuia nutriuit. — אָרוֹן Arca. Loculus. אֹרֶן Pinus.

אַרְנֶבֶת Arnebeth. lepus. vt Leui. 40. Lepus quoq;: nā & ipse ruminat. — אַרְנֶבֶת Lepus.

אֲרַע Araa. siue אַרְעָא araa. In lĩgua chaldaica significat terram. Hiere. 10. Pereant de terra & ab iis que sub celo sunt. Significat etiam inferius seu minus. Dan̄. 2. et minus te argenteum. idest inferius te. & inde אַרְעִית arith. idest pauimentum. Dan̄. 6. Et nō peruenerunt vsq; ad pauimentum laci. — אֲרַע אַרְעָא Terra. Inferiori9 אַרְעִית Pauimentum.

אֶרֶץ éres. Terra. patria. regio. Gen̄. 1. In principio creauit deus celum & terram. Et in eo. Terra autem erat inanis & vacua. Et in eo. 12. Et veni in terram quam monstrauero tibi. Iob. 28. Terra de qua oriebatur panis. Ps. 26. Credo videre bona domini in terra viuentium. Hiere. 22. Terra terra terra: audi verbum domini. Accipitur etiam p patria vel regione. Gen̄. 30. Dimittite me: vt reuertar in patriam meam. Leuit. 18. Iuxta morem regionis chanaan ad quam ego introducturus sum vos non agetis. Et in plurali אֲרָצוֹת arasoth. idest terre vel regiones. vt Gen̄. 26. Tibi enī & semini tuo dabo vniuersas regiones has. Ps. 104. Et dedit illis regiones gentium. Ps. 114. Placebo domino in regione viuorum. pro quo in hebreo habetur. Deambulabo coram domino in terris viuentium siue in regionibus viuorum. & sic transtulit beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem. scilicet deambulabo coram domino in terris viuorum. — אֶרֶץ Terra. Patria. Regio. אֲרָצוֹת Regiones. Terre.

אַרְקָא Arca. in lingua chaldaica significat terrā. Hiere. 10. Dii qui celum & terram non fecerunt. & solum inuenitur in predicto loco. — אַרְקָא Terra.

אָרַשׂ aras. despondere. desponsare. Deut. 20. Quis est homo qui desponsauit vxorem & non accepit eā. Osee. 2. Et desponsabo te mihi in sempiternum. & despōsabo te mihi in iustitia & iudicio & in misericordia & in miseratiōibus & despōsabo te mihi in fide. & inde אֲרֶשֶׂת Orasa. siue מְאֹרָשָׂה Meorasa. idest desponsata. vt Exo. 22. Si seduxerit quis virginem nondum desponsatā. Deut. 22. — אָרַשׂ Desponsare. אֲרֶשֶׂת מְאֹרָשָׂה Despōsata

אֲרֶשֶׁת Voluntas.

Si puellam virginem desponderit vir. pro quo hebrei legunt. Si puella virgo fuerit desponsata viro. Item. אֲרֶשֶׁת Areseth. eloquiū. sermo. pro quo translatio nostra volūtatem transtulit. Ps.20. Et volūtate labiorū eius nō fraudasti eum. Et solum inuenitur in predicto loco.

אֵשׁ Ignis. אִשׁ Vir. אִשֶּׁה Oblatio.

אֵשׁ Es. ignis. Geñ.22. Ecce inqt ignis & ligna. Exo.12. Edent carnes nocte illa assas igni. Et in eodē.19. Eo quod descendit sup eum dñs in igne. Nu.11. Et absorptus est ignis. Deut.4. Quia dñs deus tuus ignis cōsumens est. Ps.17. Et ignis a facie eius exarsit. Ps.38. In meditatione mea exardescit ignis. Ps.65. Transiuimus per ignē & aquā. Michee.6. Adhuc ignis in domo impii. Et licet in supradicto loco quidā legūt. אִישׁ Is.i.vir. Tamē ad hoc quod significaret virū debebat scribi cū iod in medio dictionis. & in lingua chaldaica scribitur aliqñ cum aleph in fine. Dañ.7. Et traditū esset ad cōburendū igni. & inde. אִשֶּׁה Ise.i.oblatio vel sacrificiū quod in igne offerebatur. Leuit.1. Adolebitq; ea sacerdos sup altare in holocaustū & suauē odorem dño. Pro quo he. legūt. Adolebitq; sacerdos oīa sup altare in holocaustū & oblationē vel sacrificiū odoris suauissimi dño. et sic infra vbi similia verba habētur. Et eodē.3. Et offerent de hostia pacificorum in oblationē dño. Et in eodē. Adolebūtq; ea sup altare ī holocaustū lignis igne supposito in oblationē suauissimi odoris domino.

אָשַׁשׁ Cōfundere. Cōfortare. Fundare. אֲשִׁישֵׁי q̄ letantur. Fūdamēta. אֻשַּׁיָּא Parietes. Fūdamēta. אֲשִׁישֵׁי Vinacia. Lagene. אֲשִׁישׁוֹת Flores. אֲשִׁישָׁה Simila frixa oleo. Lagena.

אָשַׁשׁ Asas. Confundere. erubescere. Esa.46. Memētote istud & cōfundemini. Tamē hebrei dicūt q̄d significat cōfortare siue fundare. vnde in supradicto loco ipsi legunt. Memētote hoc & cōfortamini siue fundamini. & īde אֲשִׁישֵׁי Asise.i. fundamēta. Esa.16. His qui letātur sup murum cocti lateris loquimini plagas suas. Pro quo hebrei legunt. Fundamētis muri cocti lateris. Et dicūt hebrei q̄ per fundamēta intelligūtur viri fortes atq; primarii sup quib9 fundabatur illa ciuitas: que habebat muros cocti lateris: q hebraice dicitur chareseth.i.murus fictilis. & sic transtulit beatus hieronymus Hiere.48. vbi dicitur. Et cor meū ad viros muri fictilis dabit sonitū tibiarū. & inde אֻשַּׁיָּא Vsaia quod in lingua chaldaica significat parietes siue fundamēta. Esd.4. Et parietes cōponentes. Et in eodē.6. Et ponant fundamēta supportātia. Itē אֲשִׁישֵׁי Asise.i.vinacia. Osee.3. Et diligūt vinacia vuarū. Sed hebrei dicunt q̄ significat dolia siue lagenas aut cyphos. & sic legunt. Et diligunt dolia siue lagenas vuarū.i.vini. & inuenitur in feminina terminatione. אֲשִׁישׁוֹת Asisoth. Pro quo beatus hieronymus transtulit flores. Canti.2. Fulcite me floribus. & in nūero singulari אֲשִׁישָׁה Asisa. Pro quo translatio nostra traduxit Similā frixā oleo. 2.Reg.6. Et similā frixam oleo. 1.Paral.16. Et frixam oleo similā. Sed etiā in his locis hebrei legūt: et lagenam siue cypum.s. plenum vini.

אֶשֶׁד Scopulus. Effusio. אַשְׁדֹּת Radices.

אֶשֶׁד Esed. Effusio. siue decursus. s. aquarū. aut radix mōtis: vbi aque pluuiales cōfluūt. Nu.21. Scopuliq; torrentiū inclinati sunt: vt requiescerent in arnō. Pro quo hebrei legunt. Effusio siue decursus torrētium inclinatus est vt requiesceret in arnon. et in plurali אַשְׁדֹּת Asdoth. Deut.4. vsq; ad radices montis phasga.

אִשָּׁה Mulier. אִשֶּׁה Oblatio.

אִשָּׁה Isa. Mulier. virago. vxor. vnaquecq;. De quo vide supra in dictione אִישׁ Is.i.vir. a quo deriuatur. Item אִשֶּׁה Ise.i.oblatio siue sacrificiū quod offerebatur in igne super altare. De quo vide supra in dictione אֵשׁ Es.

אָשְׁיָה Fūdamēta. אָשְׁיוֹת

אָשְׁיָה Asiia. fundamētum & solū inuenitur in nūero plurali. vt Hiere.50. vbi dicitur. Ceciderūt fundamēta eius. vbi pro fundamentis ponitur אָשְׁיוֹת Asioth. secundum terminationē pluralem femininorum.

אֶשֶׁךְ Testiculus.

אֶשֶׁךְ Asech. Testiculus. Leuit.21. Vbi ponitur in nr̄a translatione herniosus. Pro quo hebrei legunt. Compressus vel attritus testiculo. & solū inuenitur in predicto loco.

אֶשְׁכָּר Munus.

אֶשְׁכָּר Escar. Munus. siue donum. De quo vide infra in dictione שָׂכַר Sacar.

אֶשֶׁל Nemus.

אֶשֶׁל Esel. Arbor. & est nomē generale ad omnē arborē. Pro quo beatus hieronymus nemus transtulit. Geñ.21. Abraā vero plantauit nemus. 1.Reg.31. Et tulerūt ossa eorum & sepelierunt in nemore iabes.

אָשַׁם Delinqre. Peccare. Delictū cognoscere. Cōuinci de licto. Dolere. Perire. Interire. Disperire. אָשָׁם אַשְׁמָה Delictū. Error. peccatū. Hostia pro delicto. Mulcta vel pena.

אָשַׁם Asam. delinquere. peccare. errare. perire. disperire. Leuit.4. vt faciat quicq; de iis que lege dñi prohibētur: atq; delinquat. Et in eodē.5. Subiacebit delicto. Et in eodē. Quia per errorem deliquit in dñm. Et in eodem.6. Pro singulis que faciēdo peccauit. Hiere.2. Omnes qui deuorant eum delinquēt. Et in eodē.50. Et hostes eorū dixerunt non peccauimus. Significat etiā quādo aliquis cōuincitur delicto: & quando cognoscit peccatū suum & agit penitentiā. Leuit.5. Oblitaq; postea intellexerit delictū suū: agat penitentiā pro peccato. Et in eodē.6. Conuicta delicto reddet omnia que per fraudē voluit obtinere. Zach.11. Occidebant & non dolebāt.i.non penitebat eos: quia non reputabāt hoc peccatū. Significat etiā perire vel disperire. aut interire. vt Ezech.6. Et dissipabūtur & interibunt are vestre. Osee.14. Pereat samaria: qm̄ ad iracūdiam prouocauit deū suū. Ioel.1. Sed & greges pecorum disperierūt. Ps.5. Iudica illos deus. Pro quo hebrei legūt. Disperde illos deus. & inde אָשָׁם Asam. siue אַשְׁמָה Asma.i.peccatū. delictum. error. vt Leuit.6. Iuxta estimationē mensurāq; delicti. Et in eodē.4. Si sacerdos qui vnctus est peccauerit delinquere faciens populū. Pro quo in hebreo habetur. Si sacerdos qui vnctus est peccauerit pro delicto populi siue pro peccato populi. Et in eodē.5. Quia per errorem deliquit in dñm. Et in eodē.6. Pro peccato aūt suo offeret arietem immaculatū. Esa.53. Si posuerit pro peccato animam suam. Accipitur etiā pro victima siue hostia que offerebatur pro delicto vel peccato. Leuit.7. Hec est lex hostie pro delicto. Et in eodē. Mactabitur & victima pro delicto. Accipitur etiam pro mulcta vel pena que imponitur alicui pro aliquo delicto vel peccato.

אַשְׁמָן Caliginosum.

אַשְׁמָן Asman. Locus immundus. vel dessolatus. Pro quo translatio nostra habet caliginosum. Esa.59. Impegimus meridie quasi in tenebris: in caliginosis quasi mortui. & solū inuenitur in numero plurali in predicto loco.

אַשָּׁף Magus. אַשָּׁפִים Magi. אַשְׁפָּה Pharetra. אַשְׁפּוֹת Stercus. sterquiliniū. אַשְׁפַּתּוֹת Stercora.

אַשָּׁף Asaph. magus. Dañ.2. Verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni hariolo & mago & chaldeo. & in plurali. אַשָּׁפִים Asapim. vt in eodē. Precepit aūt rex vt cōuocarentur harioli & magi & malefici & chaldei. Item אַשְׁפָּה Aspa. pharetra. Iob.39. Super ipsum sonabit pharetra. Esa.49. In pharetra sua abscondit me. Threñ.3. Misit in renibus meis filios pharetre sue. Item אַשְׁפּוֹת Aspoth. stercus siue sterquiliniū. Ps.112. De stercore erigens pauperem. Nee.3. vsq; ad portā sterquilinii edificauit melchias. & scribitur in plu. אַשְׁפַּתּוֹת Aspathoth. Threñ.4. Amplexati sūt stercora.

אָשַׁר Btificare. Bēm facere. bēm dicere. bēz p̄dicare. אֹשֶׁר Btitudo. אַשְׁרֵי Beatus.

אָשַׁר Asar. Beatificare. beatū facere. beatum dicere. siue beatū predicare. beatum esse. Iob.29. Auris audiēs beatificabat me. Esa.9. Et erunt qui beatificant populum istum seducentes. Ps.40. Et beatum faciet eum in terra. Geñ.30. Beatā quippe me dicent omnes mulieres. Esa.30. Qui beatū te dicunt: ipsi te decipiunt. Canti.6. Et beatissimam predicauerunt eam. Et inde אֹשֶׁר Oser.i.beatitudo. Geñ.30. Dixitq; lia: hoc p̄ beatitudine mea. & inde אַשְׁרֵי Asre.i.beatus. siue beati. aut beata. nam scribitur pluraliter et est oīs numeri & oīs generis. Iob.5. Beatus homo qui corripitur a dño. Ps.1. Beatus vir qui non abiit in consilio

impiorũ.Ps.32. Beata gens cuius est dñs deus eius. Eccl's. 10.Beata terra cuius rex nobilis.3.Reg.10.Beati viri tui & beati serui tui.Ps.83. Beati qui habitant in domo tua dñe. Ps.118.Beati imaculati in via.scribitur etiã cum littera mẽ in pricipio & dicitur מְאֻשָּׁר Meusar.Prouer.3.Et qui tenuerit eam beatus.Item אָשַׁר Iser.ambulare.dirigere.subuenire.Prouer.9.Et ambulate per vias prudẽtie. Et in eodẽ.4. Nec placeat malorũ via.Pro quo hebrei legunt. Necambules:siue ne gradiaris in via malorũ.Ps.16. Proiicientes me nunc circũdederũt me.Pro quo btũs hieronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatẽ transtulit.Incedẽtes aduersum nos nunc circũdederũt nos.significat etiã dirigere vel subuenire.Prouer.23.Et dirige in via animũ tuum.Esa.1.Sub uenite oppresso iudicate pupillo.Inde אֲשׁוּרַי Asure.i.gressus aut vestigia.Ps.16.Perfice gressus meos in semitis tuis. Ps.36. Non supplantabũtur gressus eius. & aliqñ ponitur אֲשֻׁר Asur in singulari sine vau in medio:& significat gressus vel vestigia aut semitã.Iob.23.Vestigia eius secutus est pes meus. Et in eodẽ.31.Si declinauit gressus meus de via. Itẽ אֲשֶׁר Aser.dictio est relatiua oĩs generis & vtriusq̧ numeri.i.quis.vel qui.que.quod.qui.que. & est ideclinabilis sicut alia noĩa hebraica.Geñ.1. Diuisitq̧ aquas q̃ erant sub firmamẽto ab iis que erant sup firmamentũ.Et in eodem. Cuius semen in semetipso sit.& in eodẽ.3.Mulier quã dedisti mihi.Nu.13.Hec sunt noĩa virorũ quos misit moyses.Ponitur ẽt pro cõiunctione ꝙ.quia. qm̃.eoꝙ.vt.3.Reg.15.Eo ꝙ fecisset dauid rectũ in oculis dñi. Ps. 118. Quia eloquia tua non custodierũt. Itẽ significat vt:vel immo. Ruth.3.Et prouidebo vt bene sit tibi.1.Reg.15.Et ait saul ad samuelẽ: immo audiui verbũ dñi. Itẽ significat.si.Leui.4.Si peccauerit princeps.Deut.11. Si obedieritis mãdatis dñi dei vr̃i. Habet etiã alios modos significandi qui possunt reduci ad supradicta.Itẽ אֲשֵׁרָה Asera.lucus. Deut.16.Non plantabis tibi lucũ & omnẽ arborẽ iuxta altare dñi dei tui.3.Reg.15. Et in luco ei⁹ quẽ cõsecrauerat.Et in pl'ali אֲשֵׁרִים Aserim. secundũ formã masculinorũ. Exo.34. Lucosq̧ succide.3. Reg.14.Edificauerũt enim & ipsi aras & statuas et lucos. Et inde dr̃ אֲשׁוּרִים Asurim.Pro quo btũs hieronym⁹ trãstulit pretoriola que sunt cellule parue in naui ex lignis facte.Ezech.27.Pretoriola de insulis italie.& per additionẽ tau in principio dr̃ תְּאַשּׁוּר Theasur.quod significat quodã genus arboris.quod nostra translatio buxũ nominat. Esa. 41.Ponã in deserto abietẽ & vlmũ et buxum simul.

אֵת Eth.Articulus est obliquorũ casuũ.& preponitur per sone patienti.& cõiter ponitur ad denotandum accusatiuũ casum. Geñ.1.In principio creauit deus celũ & terrã. Vbi ante celũ p̄ponitur predictus articulus אֵת Eth.et similiter ante terrã.& sic infra. Et fecit deus firmamentũ. Et in eodẽ.Fecitq̧ deus duo luminaria magna. & in eo. Et creauit de⁹ hominẽ.Et in eodẽ.44.Iam vrbem exierãt.Et in pluribus aliis locis sacre scripture.quia vt sepe dictũ est nomina hebraica sunt indeclinabilia.& ideo habent aliquos articulos per cõpositionẽ vel per appositionẽ:qui denotãt casus nominũ:qui õmittũtur in nr̃a trãslatione:eo q̃d noĩa declinantur per casus.& aliqñ in hebreo cognoscitur casus nominũ ex cõtextu orationis sine aliquo articulo. Geñ.5. In die qua creauit deus hominẽ. Vbi nullus articulus preponitur huic dictoni hominẽ que hebraice dicitur Adam. Et aliqñ supradictus articulus אֶת Et.Preponitur noĩatiuo. Geñ.49.Et omnipotens benedicet tibi. Vbi huic nomini oĩpotens preponitur predictus articulus. et. 1. Reg.17. Et veniebat leo vel vrsus & tollebat arietẽ.4.Reg.6.Caderet ferrũ securis in aquã.& in eo.9.Sedentes in curribus sequebamur achab patrẽ huius.Nee.9.Reges nostri non fecerũt legem tuã.Hiere.35. Preualuerunt sermones ionadab filii rechab. Ezech.43. Filii hoĩs locus solii mei & locus vestigiorũ pedum meorũ.Et in eodẽ.39.Qui sepeliãt & requirant eos qui remanserãt.Pro quo in hebreo habetur. Sepelientes transeuntes eos qui remanserant.vbi huic dictioni transeũtes preponitur p̄dictus articulus.& similiter oĩbus noĩatiuis predictis.et aliqñ ponitur ad denotandũ datiuũ casum.vt Leui.13.Ostenderetq̧ sacerdoti.Iob.26.Quem docere voluisti.Pro quo in hebreo habetur.Cui annũciasti sermones siue verba.& aliqñdo ponitur predicta dictio אֵת Eth.pro ad.vt Iudi.19.Et nũc vadim⁹ad domũ dei.1.Reg. 30.Accedens autẽ dauid ad populũ salutauit eos. Itẽ ponitur pro de.vl' a.vt Iosue.22.Et a nostro cõsortio ne recedatis. Hiere.15. Et adducã inimicos tuos de terra quã nescis. Ponitur etiã pro cum.Geñ.25. Potuit coire quispiã de populo cum vxore tua.Et in eodẽ.37. Pascebat gregem cum fratribus suis.et in eo.Et erat cũ filiis bale & zelphe.Exo.1. Qui ingressi sunt in egyptũ cum iacob.Ps.77.Et non est creditus cum deo spũs eius.Itẽ ponitur pro cõtra.Geñ.14. Inierunt bellũ cõtra bara regem sodomorũ: & cõtra bersa regem gomorre.& cõponitur cum pronoĩbus hoc modo. אֹתִי Othi.ideſt me.אֹתְךָ óthcha siue אֹתָךְ Othach.idest te.vt Geñ.12. Et interficient me & te reseruabunt. אֹתוֹ Otho.i.eum vel ipsum aut illũ. אֹתָנוּ Othánu.i.nos accusatiui casus. אֶתְכֶם Ethchem.i.vos.accusatiui casus.אֶתְכֶן Ethchen.i.vos fe.gñis.אֹתָם Otham.i.eos. aut semetipsos. vt Ezech.34. Ve pastorib⁹ israel qui pascebant seipsos.אֹתָנָה Othána siue אֶתְהֶן Ethhen.i.eas.& aliqñ scribitur cum vau in prima & pũcto olem & dicitur אוֹתְהֶן Othhen.vt Ezech. 23.Et cõfodiãtur gladiis eorũ. pro quo in hebreo habetur Et cõfodient eas gladiis eorũ. Et similiter cõponitur cum pronominibus: quando ponitur pro cum.hoc modo.אִתִּי Ithi.i.mecũ. & aliqñ est aduerbiũ hortandi. Pro quo btũs hironymus transtulit veni. Canti.4. Veni de libano sponsa mea:veni de libano.אִתְּךָ Ithecha siue אִתָּךְ Ithach.i.tecũ אִתּוֹ Itho.i.secũ aut cum eo.אִתָּהּ Itha.i.cũ ea. אִתָּנוּ Ithánu idest nobiscum.אִתְּכֶם Ithechem.i.vobiscũ.אִתְּכֶן Ithechen. idest.vobiscum.fe.gene. אִתָּם Itham.cum eis vel cum illis aut cum ipsis.אִתָּן Ithan.cum eis vel cum illis.fe.ge.Itẽ אַתְּ Ath.i.tu.fe.ge.& aliquãdo ponitur pro masculo.vt Nu.11. vbi dicitur. Sin autẽ aliter tibi videtur. Pro quo hebrei legunt. Si autẽ sic tu facies mihi.Deut.5.Cuncta que dixerit deus noster tibi:loqueris ad nos.Pro quo in hebreo est. Tu loqueris ad nos.Ezech.28.Tu cherub extentus & ꝓtegens In aliis vero locis scribitur cum he in fine. & dicitur אַתָּה Atha.i.tu.Geñ.3.Et tu insidiaberis calcaneo eius. Et in eo. 4.Et tu dñaberis illius. Exo.19. Tu enim testificatus es & iussisti dicens.& in eodẽ. Ascendesq̧ tu & aaron tecũ.Sed quãdo refertur ad feminã:semp scribitur sine he.et in pl'ali אַתֶּם Athem.i.vos.vt Geñ.43. Vos autẽ eritis innoxii. Et in eodẽ. Vos aũt abite liberi ad patrem vestrũ.& qñ refertur ad feminas scribitur cũ littera nũ in fine.et dicitur אַתֶּן Athen.i.vos.fe.ge. Et aliqñ additur he in fine. & dicitur אַתֵּנָה Athéna.vt Geñ.31.Et ipse nostis ꝙ totis viribu meis seruierim patri vestro.pro quo in hebreo est.Et vos nostis. Et in lingua chaldaica scribitur cum nun in fine etiã si referatur ad masculos.et dicitur אַתּוּן Athun.i.vos. Dañ.2. Quod tẽpus redimitis.pro quo hebrei legũt.Quod tẽpus vos redimitis. Item אֵת Eth.i.ligo instrumentũ quo terrã fodimus.vt.1.Reg.3.Vt acueret vnusquisq̧ vomerẽ suũ & ligonẽ. Et in plurali אִתִּים Ithim.i.ligones.vt.1. Reg.13. Retuse itaq̧ erant acies vomerũ et ligonum. & aliqñ bea-

Articulus datiui. את Ad. A. De. Cum Contra. אתי Me. אתי Mecum. Veni אתה Tu. אתם Vos. אתן Vos אתנה Vos. אתון Vos. את Ligo. אתים Ligones.

tus hieronym⁹ transtulit vomeres siue aratra. Esa.2. Et cõ-
Vomeres. Aratra. flabunt gladios suos in vomeres. Ioel.3. Concidite aratra vestra in gladios.

אָתָה Venire. אָתָה Atha. Venire. accedere. Iob.37. Ab aquilone aurum venit. Esa.21. Venit mane & nox. Deut.33. Et cũ eo sanctorũ millia. Pro quo hebrei legũt. Et venit de millibus sanctorũ. Hiere.3. Ecce nos venimus ad te. Mich.7. In die illa vsq; ad te veniet. Et aliqñdo scribitur sine he in fine. vt Esa.41. Et veniet ab ortu solis. Et quãdoq; mutatur he finalis in iod. vt Iob.3. Quia timor quẽ timebã venit mihi. et Esa.21. Conuertimini & venite. Et in eodẽ.41. Appro-
Accedere. pinquauerũt & accesserũt. Et in eo.56. Omnes bestie agri venite ad deuorandũ. & in eodẽ. Venite sumamus vinum. Inuenitur etiã sine aleph in principio: & ponitur in fine loco he finalis. Deut.33. Qui venit cum principibus populi. Et aliqñ ponitur he in prĩcipio loco aleph. Esa.21. Occur-
Afferre rentes sitienti afferte aquã. Hiere.12. Properate ad deuorã-
dum. pro quo hebrei legũt. Venite ad deuorãdum siue ad
אוֹתִיוֹת comedendũ. & inde אוֹתִיוֹת Othiioth. i. ea que ventura sunt.
Ventura. Esa.41. Annũciate que ventura sunt in futurũ. Et in eodẽ. 45. Ventura interrogate me.

אָתוֹן Asina. אָתוֹן Athon. Asina. vt Nu.22. Et strata asina profectus est. Et in eodẽ. Cũq; vidisset asina stantẽ angelũ. Et in eo. Et aperuit dñs os asine. scribitur etiã cum littera vau in secunda syllaba in eodẽ capĩo. & in plurali אֲתֹנוֹת Athonoth.
אֲתֹנוֹת Asine. idest asine. vt Geñ.32. Asinas viginti & pullos earũ. Iudi. 5. Qui ascenditis sup nitentes asinos. Pro quo in hebreo habetur. Qui ascenditis sup nitẽtes asinas. 1. Reg.9. Perie-
אֵתָן Fortis. rant autẽ asine cis patris saul. Item אֵתָן Ethan. fortis vel robust⁹ aut asperũ vel saxosum. De quo vide supra in dictiõe אית Eth. quia cõiter scribitur cum littera iod in medio di-
אַתּוּן אַתּוּנָא ctionis. Itẽ אַתּוּן Athun siue אַתּוּנָא Athuna. In lingua chal
Fornax daica significat fornacẽ siue furnũ. Dañ.3. Eadẽ hora mittetur in fornacẽ ignis ardentis. Et in eo. Missi sunt in mediũ fornacis ignis ardentis. Et in eodẽ. Fornax autem succensa erat nimis.

אֲתַר אֲתַר Athar. In lingua chaldaica significat excutere. Dañ. 4. Excutite folia eius. Significat etiã locũ. vt supra
Excutere Locus. in eodẽ.2. Nullusq; locus inuẽtus est eis. Esd.6. Et referatur in templũ ierusalẽ in locum suum.

De incipiẽtibus a littera. ב. Beth.

בְּ בְּ Be. In. cum. quãdo. ad. per. contra. Sed hec littera benũq; reperitur sola per se sicut nec vlla alia littera hebraica reperitur sola sed in cõpositione cum noĩe vel pronomine aut cum verbo siue participio vel gerũdiis. & ponitur pro
In. Cum. in. aut cum vel cõtra. vt Geñ.1. In principio creauit deus celum & terrã. Et in eodẽ.33. Et prosequerer te cum gaudio et cum canticis & cũ tympanis & cum citharis. Ps.125. In cõuertendo dñs captiuitatẽ sion. Osee.6. Cum cõuertero captiuitatẽ populi mei. Item ponitur pro quando. Geñ.2. Quãdo creati sunt. Et in eodẽ.16. Qñ peperit ei Agar is-
Quando. maelem. Et in eodẽ.25. Quãdo nati sunt paruuli. & in eo. 41. Quãdo stetit in conspectu regis. Item ponitur pro ad.
Ad. Geñ.1. Faciamus hoĩem ad imaginẽ & similitudinẽ nr̃am. Et in eodẽ. Et creauit deus hominẽ ad imaginẽ & similitudinem suã: ad imaginẽ dei creauit illum. Et in eodẽ.5. Ad similitudinẽ dei fecit illum. Item ponitur pro per. Geñ.21.
Per Iura ergo per dñm ne noceas mihi. Et in eodẽ.22. Per memetipsum iuraui dicit dñs. Et in eodẽ.28. Angelos quoq; dei ascendẽtes & descendẽtes per eam. Ps.65. Transiuim⁹
Contra per ignem & aquã. Ponitur etiã pro cõtra. Geñ.16. manus eius contra oẽs & manus omniũ cõtra eum. Exo.14. Dñs enim pugnat pro eis cõtra nos. Nu.12. Locutaq; est maria et aaron contra moysen. Deut.2. Ne moueamini cõtra eos. Et in eodẽ.5. Ne loquaris contra proximũ tuũ falsum testimoniũ. Iob.22. Et erit oĩpotens contra hostes tuos. & cõ-
בִּי ponitur cum pronoĩbus sic. בִּי Bi. i. in me. בָּךְ Becha siue בָּךְ
In me. Bach. i. in te. בּוֹ Bo. in illo aut in eo vel in ipso. בָּהּ Ba. in illa vł in ea aut in ipã. בָּנוּ Bãnu. in nobis. בָּכֶם Bachem. i. vobis בָּכֶן Bachen. in vobis. fe. ge. בָּם Bam siue בָּהֶם Bahem. in illis aut in eis vel in ipsis. בָּהֶן Bahen in eis vel in ipsis: aut in illis. feminini generis.

בָּבַת Pupilla בַּת Pupilla. בָּבַת Babath. Pupilla. s. oculi. Zach.2. Qui autem tetigerit vos tangit pupillam oculi sui. Inuenitur etiã cum simplici beth. et dicitur בַּת Bath. i. pupilla. Threñ.2. Ne taceat pupilla oculi tui.

בָּא Venire. בָּא Ba. venire. ingredi. De quo vide infra in dictione בּוֹא Bo cum vau in medio: quia ab eo deriuatur.

בָּאֵר Explanare בָּאֵר Baar. Explanare. declarare. elucidare. Deut.1. cepit moyses explanare legẽ. Et in eodẽ.27. Et scribes sup lapides oĩa verba legis huius plane & lucide. Abac.2. Scribe visum & explana eũ sup tabulas. Item בְּאֵר Beer. Puteus
בְּאֵר Puteus. Geñ.21. Quoniã ego fodi puteũ istum. Et in eodẽ.26. Et reperierũt aquã viuam. Pro quo in hebreo habetur. Et reperierunt puteũ aquarũ viuentiũ. Et in eo. Fodit aliũ puteum. Et in plurali בְּאֵרוֹת Beeroth. i. putei. Geñ.14. Vallis
בְּאֵרוֹת Putei. aũt siluestris habebat puteos multos bituminis. et in eodẽ. 26. Omnes puteos quos foderãt serui Abraam.

בָּאַשׁ Fetere. בָּאַשׁ Baas. Fetere. computrescere. fedare. confundere. odiosum esse. tristari. displicere. Exo.5. Quoniã fetere fecistis odorem nostrũ corã pharaone. Et in eodẽ.7.
putrescere Computrescere. Et putrescet aqua. Et in eodẽ. Cõputruitq; fluuius. & in eo. 16. Et scatere cepit vermibus atq; cõputruit. Ps.37. Putruerunt & corrupte sunt cicatrices mee. Eccľs.10. Musce morientes perdunt suauitatẽ vnguenti. Pro quo hebrei legunt. Musce morientes fetere faciũt. Significat etiã odiosum esse siue fedare vel confundere. Geñ.34. Odiosum fecistis me
Odiosũ e[sse] chananeis. 1. Reg.27. Multa mala operatus est cõtra populum suũ israel. Pro quo hebrei legũt. Odiosus factus est cũ populo suo israel. 2. Reg.10. Videntes aũt filii Amon q; iniuriam fecissent dauid. pro quo hebrei legũt. Videntes aũt filii amon q; odiosi siue fetidi essent dauid. Et in eodẽ.16.
Fedare Cõfundere Vt cum audierit oĩs israel q; fedaueris patrẽ tuũ. & Prouer. 13. Impius autẽ confundit. Et in lingua chadaica significat
Cõtristar[i] cõstristari siue displicere. Dañ.6. Satis cõtristat⁹ est. & inde.
באשׁ Fetor. בְּאֹשׁ Beos. i. fetor vel putredo. Esa.34. Et de cadaueribus eorũ ascendet fetor. Ioel.2. Et ascendet fetor ei⁹. Amos.4. Et ascendere feci putredinẽ castrorũ vřorũ. Et inde בְּאֻשָׁה
בְּאֻשָׁה Vua fetid[a] Basa. i. vua fetida & pessimi saporis que vocatur labrusca.
Spina. Iob.31. Et pro ordeo spina. pro quo hebrei legunt. Et pro
בְּאֻשִׁים Labrusc[e] ordeo labrusca. cuius plurale בְּאֻשִׁים Beusim habetur Esa. 5. An quod expectaui vt faceret vuas & fecit labruscas.

בַּג Bag. Cibus. esca. Ezech.25. Et tradam te in direptionẽ
Direpti[o] Cibus. gentiũ. Pro quo hebrei legunt. Et tradam te in cibũ vel in escam gentibus. Nam supra dixerat ipsi comedẽt fruges tuas: & ipsi bibent lac tuũ. & preponitur ei פַּת Path. Quod
פַּתְבַּג Cibi. significat panẽ vel cibũ. & dicitur פַּתְבַּג Pathbag. Pro quo beatus hieronym⁹ aliqñ transtulit cibos. vt Dañ.1. Et cõstituit eis rex annonã per singulos dies de cibis suis. Et in eo. Ne pollueretur de mensa regis. i. de cibis regis. Et in eodẽ.
Panis. Qui vescuntur cibo regio. & aliqñ transtulit panẽ. vt in eodem.11. Et comedẽtes panẽ cum eo cõterent eum.

בָּגַד Bagad. Preuaricari. aspernere. contẽnere. spernere. despicere. Esa.24. Preuaricantes preuaricati sunt.
[Pre]uarica[ri]

Hiere.12.Bene est oibus qui preuaricantur & iniq3 agunt. Osee.5. In dño preuaricati sunt. Significat etiã spernere aut contẽnere vel despicere.Exo.21.Si spreuerit eam. Esa. 33.Et qui spernis:nõne tu sperneris.& in eodẽ.Cum fatigatus desieris contẽnere cõtemneris. Hiere.3. Quomodo si contẽnat mulier amatorẽ suũ:sic contẽpsit me domꝰ israel. Threñ.1. Oẽs amici eius spreuerũt eam.Malach.2.Quare ergo despicit vnusquisq3 vestrũ fratrem suũ. et in eodẽ. Et vxorem adolescentie tue noli despicere.& inde בָּגֶד Beged siue בָּגֶד Bâged.i.preuaricatio vel contemptio. Esa.24.Et preuaricationẽ trãsgressorũ.& in plurali בְּגָדוֹת Bogdoth. idest preuaricatiões.& inde בֹּגֵד Boged.i. preuaricator.vel qui spernit.Esa.21.Qui incredulus est infideliter agit. pro quo hebrei legũt. Qui spernit p̄uaricator est:siue qui preuaricator est spernit.& in eodẽ.33.Et qui spernis : nõne tu sperneris.et in plurali בֹּגְדִים Bogdim.i.preuaricatores vel transgressores. Esa.24.Et preuaricationẽ transgressorum preuaricati sunt.Hiere.9. Quia oẽs adulteri sunt & cetus preuaricatorũ.& in gñe fe.בֹּגֵדָה Bagoda siue בּוֹגֵדָה Bogeda vt Hiere.3.Et vidit preuaricatrix soror eius iuda. et in eo. Et non timuit preuaricatrix iuda soror eius. Itẽ בֶּגֶד Beged Pãnus.vestis.siue vestimentũ.vt Geñ.28. Et dederit mihi panem ad vescendũ et vestimentũ ad induendũ.Exo.28. Faciesq3 vestem sanctã aaron fratri tuo.Ps.101.Et oẽs sicut vestimentũ veterascent.Esa.64.Et quasi pãnus mẽstruate vniuerse iustitie nostre.Et in plurali בְּגָדִים Begadim.i.pãni vel vestimenta. Leui.12.Lauabit vestimẽta sua. Itẽ בָּגָד In felicitate aut venit felicitas. De quo vide ĩfra in dictione בַּר gad:quia est dictio composita.

בִּגְלַל Biglal.Propter.ob gratiã. Geñ.12.Et viuet aĩa mea ob gratiam tui. Deut.15. Vt benedicat tibi dñs deus tuus in omni tẽpore. Pro quo hebrei legũt. Quia propter hanc rem benedicet tibi dñs deus tuus in omni ope tuo.

בַּד Bad.linũ.vel lineus.diuinus vel diuinator:aut mẽdax. vectis. ramus.pondus. Leui.16. Tunica linea vestietur feminalibꝰ lineis verenda celabit: accĩgetur zona linea cidarim lineã imponat capiti.Significat etiã diuinũ vel diuinatorem.& solũ inuenitur בַּדִּים Badim in nũero plurali. Esa.44.Signa diuinorũ irrita facit Hiere.50.Gladius ad diuinos eius qui stulti erunt:et quia isti cõmuniter mentiũtur ideo secundũ hebreos etiã significat mẽdaces siue mendacia.Iob.11. Vbi nos habemus:tibi soli tacebũt homines? hebrei legũt.Mendacia tua tacebũt hoĩes? Et in eodẽ.41. Non parcã ei verbis potentibus.pro quo ipsi legũt.Non tacebo mendacia eius. Vide etiã de hoc ĩfra in dictione בָּדָא bada.Significat etiã vectes siue fortitudinẽ.Exo.25.Facies q3 vectes de lignis setim. Esa.16.Et indignatio eiꝰ plusq3 fortitudo eius.Accipitur etiã pro membris vel brachiis eo quod sunt quasi vectes & in illis est fortitudo.Iob.18.Deuoret pulchritudinẽ eius: & cõsumat brachia eiꝰ primogẽita mors.& etiã pro pulchritudine habetur ibi eadẽ dictio. Ponitur etiã pro profundo.vt in eodẽ.17. In profundissimũ infernũ descendant oĩa mea.Sed etiã in hoc loco hebrei legunt.Membra siue brachia.s.mea in ĩfernũ descendãt. Itẽ accipitur pro ramis arboris eo q̃d sunt sicut mẽbra in homine.vt Ezech.19.Et egressus ignis de virga ramorũ eiꝰ. et in eodẽ.17.Et fructificauit in palmites.significat etiã בַּד Bad.equalitatẽ ponderũ vel mensurarũ.s.qñ de diuersis rebus tantũ accipitur de vno q̃tum de alio.vt Exo.30. Equalis ponderis erunt oĩa. Pro quo in hebreo habetur. Bad cũ bad erunt.i.tantũ cum tanto erunt : quasi dicat tantum de vno quantum de alio.

בָּדָד Badad.solus.solitarius.Et est oĩs generis & vtriusq3 numeri. Leui.13.Solus habitabit extra castra. Deut.32.Dominus solus dux eius fuit.et in eodẽ.33.Habitabit israel cõfidenter & solus.Esa.27. Ciuitas enĩ munita desolata erit. idest sola vel solitaria.Hiere.49.Soli habitabũt. Threñ.1. Quomodo sedet sola ciuitas.Et in eo.3. Sedebit solitarius et tacebit.& aliq̃ndo scribitur cum vau in prima syllaba.et dicitur בּוֹדֵד Boded.i.solitarius. Ps.101. Sicut paser solitarius in tecto.Osee.8.Onager solitarius sibi ephraim.& recipit articulum lamed in principio.& dr̃ לְבָדָד Lebadad.i. solus.solitarie.singulariter.et est oĩs generis & vtriusq3 numeri.vt Nu.23.Populus solus habitabit.Ps.4.Quoniã tu domine singulariter. Mich.7. Habitantes solos in saltu. Et aliq̃ scribitur cum simplici daled.& dicitur לְבַד Lebad idest solꝰ.seorsum.singulariter.Zach.12.Et plangẽt terre: familie & familie seorsum : familie domus dauid seorsum: et mulieres eorũ seorsum.Et cõponitur cum p̄nominibus hoc modo.לְבַדִּי Lebadi.solus ego.Deut.1.Non possum solus sustinere vos. לְבַדְּךָ Lebadécha. solus tu.Exo.18.Solus illud non poteris sustinere. לְבַדּוֹ Lebado. solus ille. Geñ. 32.Mansit solus.& in nostra trãslatione amittũtur iste persone.s.ego.tu.ille.quia subintelligũtur ex verbis appositis לְבַדָּהּ Lebada.sola illa.לְבַדֵּנוּ Lebadénu.soli nos לְבַדְּכֶם Lebadechem.soli vos.לְבַדְּכֶן Lebadechen.sole vos.feme.ge. לְבַדָּם Lebadam.soli illi.לְבַדָּן Lebadan.sole ille.Item לְבַד Lebad.i.preter.excepto.absq3. Deut.18.Excepto eo q̃d in vrbe sua ex paterna eis successione debetur. 3. Re.5.Absq3 prepositis qui p̄erant singulis operibus.& etiã preponitur ei lr̃a mem.& dicitur מִלְּבַד Milebad.i.absq3. excepto. preter.Geñ.46.Absq3 vxoribꝰ filiorũ eiꝰ. Leui.23.Exceptis sabbatis dñi.Deut.4.Non est alius preter eum.

בָּדָא Bada.Fingere.mẽtiri.3.Reg.12.Quintadecima die mensis octaui quem finxerat de corde suo.Nee.6.De corde enim tuo tu cõponis hec.i.tu fingis hec mendacia. Et dicunt aliqui ꝙ ab hac dictione deriuatur.בַּדִּים Badim. quod in supradicta dictione diximꝰ significare diuinatores seu mendaces.

בָּדַל Badal.Diuidere.separare.Geñ.1.Diuisit lucem a tenebris.& in eodem. Et diuidat aquas ab aquis. Exo.26. Quo & sanctuariũ & sanctuaria sanctuarii diuidẽtur. Nu. 16.Nunquid parũ vobis est ꝙ separauit vos deus.& in eo. Separamini de medio cõgregationis huius.Deut.10.Eo tẽpore separauit dñs tribum leui.Esd.6. Et oẽs qui se separauerant a coinquinatione gentiũ terre.Et in eodẽ.9.Non est separatꝰ populus israel.Et in eodẽ.10. Separamini a populis terre. Esa.56. Et non dicat filius aduene qui adheret domino dicens:separatione diuidet me dñs a populo suo. Item בְּדַל Bedal.cartilago.siue extremum auris. Amos.3. Quomodo si eruat pastor duo crura aut extremũ auricule Item בְּדִיל Bedil.stannũ.Nu.31.Et stannũ & plumbũ.Esa. 1.Auferam omne stannũ tuũ.Ezech.27.Argento ferro stãno plumboq3 repleuerũt nundinas tuas . Zach.4.Et videbunt lapidẽ stãneũ in manu zorobabel.

בְּדֹלַח Bedolach. bdeliũ.quod secundũ aliquos est genus lapidis preciosi.Geñ.2.Ibi inuenitur bdeliũ & lapis onychinus. et Nu.11.Erat autẽ man quasi semen coriandri coloris bdelii.

בָּדַק Badach.instaurare.vel reparare ruinam vel fissuras domorum.2.Paral.34.Vt instaurarent templũ & infirma queq3 sarcirent. In lingua vero chaldaica significat scrutari vel rimari:aut ĩuestigare.Inde בֶּדֶק Bedec.i. rima vel scissura:siue illud quod venit ad restaurandũ:vel indiget restauratiõe.vt.4.Reg.12.Et instaurarẽt sartatecta domus siquid necessariũ viderint instauratione. Ezech. 27.

Senes biblii & prudentes eius habuerūt nautas ad ministerīū varie supellectilis tue. pro quo hebrei legūt. Senes giblii & prudētes eius fuerūt in te: cōfortantes vel reparātes rimam vel scissuram tuā.i.restaurātes quicquid indiget restauratione.

scissura vel rima.

בדר בָּדַר Badar. In lingua chaldaica significat dispergere vel disseminare.vt Dañ.4.Dispergite fructus eius.

Dispgere

בה בָּה Ba.in illa.vel in ea.aut in ipsa.siue in qua.Et est dictio composita cuius partes non inueniūtur per se.vt dictū est supra in principio huius littere Beth.

In ea.

בהה בֹּהֵה Bóhu.vacuum.siue vacuitas.aut nihil. Geñ.1. Terra autē erat inanis & vacua.Vbi pro inanis ponitur.תֹהוּ Thóhu.et pro vacua ponitur בֹהוּ Bóhu.cum vau in fine loco he.& habētur eedē dictiōes.Hiere.4 vbi dicitur.Aspexi terram & ecce vacua erat & nihil.vbi pro vacua ponitur. תֹהוּ Thóhu.& pro nihil ponitur.בֹהוּ Bóhu.et Esa.34. Vbi nos habemus & extendetur sup eam mensura vt redigatur ad nihilū & perpendiculū in desolatione:in hebreo habetur & extendetur sup eam mensura thóhu & lapides bóhu. vbi tranflatio nr̃a pro thóhu transtulit nihilū.& pro bóhu desolationē.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ thóhu sit res omni forma carens.vt est materia prima. Et bóhu aptitudo habendi:siue desiderium quod mouet materiam primam ad omnem formam naturalem.

Vacuū. בהו Nihil. Desolatio.

בהט בַּהַט Bahat.genus lapidis.pro quo btūs hieronymus smaragdum transtulit.Ester.1.Super pauimentū smaragdino et pario stratū lapide.& solū inuenitur in p̄dicto loco.

smaragd⁹

בהל בָּהַל Bahal.Turbare.conturbare.festinare. accelerare.terrere.timere.temere loqui.vel temere festinare. Exo. 15.Tunc cōturbati sunt principes edom.1.Reg.28.Cōturbatus enī erat valde.Iob.4.Tetigit te & cōturbatus es. Et in eodē.23. Et omnipotens cōturbauit me.et Ps.2. Et in furore suo cōturbabit eos.et Ps.6. Et aīa mea turbata est valde. & in eodē. Erubescant & cōturbētur vehemēter oēs inimici mei.et. Ps.29.Et factus sum cōturbatus.et Ps.82. Et in ira tua turbabis eos.Significat etiā festinare vel accelerare.vt.2.Paparal.25 Ad quā me deus festinato ire precepit.Ester.6.Et cito eum ad conuiuiū quod regina parauerat pergere cōpulerūt.Et in eodē.8. Egressi sunt veredarii celeres.Prouer.20.Hereditas ad quā festinatur in p̄ricipio Et in eodē.28.Qui festinat ditari & aliis inuidet.Eccl's.7. Ne sis velox ad irascendū.& in eodē.8.Ne festines recedere a facie eius. Item significat terrere.vel pertimescere.aut temere loqui.Geñ.45.Et non poterāt respondere fratres nimio terrore perterriti.Iob.21.Et ego quādo recordatus fuero pertimesco.Eccl's.5. Ne temere quid loquaris.et īde בֶּהָלָה Behala siue נִבְהָלָה Nibhala.i.festinatio.velociter.conturbatio.terror.Leui.26.Visitabo vos velociter.& Ps.77. Et anni eorū in festinatione.Soph.1.Quia cōsummationē cum festinatione faciet cunctis habitantibus terrā.Esa.65. Nec generabūt in conturbatione. et in lingua chaldaica dr̄ הִתְבְּהָלָה Hithbehala.i. festinatio siue festinanter. Dañ. 2. Tunc arioth festinus introduxit danielē.Pro quo hebrei legunt. Tunc arioth cum festinatione introduxit danielem. Et in eodē.3. Surrexit prope.i.festinātèr. Esd.4. Et abierunt festini.pro quo hebrei legūt.Et abierūt cū festinatiōe.

Cōturbari. Cōturbare Turbare. Festinare. Cito pgere Accelerař. Festinari. pterrere. ptimescere Temere loqui. בֶּהָלָה נִבְהָלָה Velociter. Festinatio cōturbatio. הִתְבְּהָלָה Festinatio

בהם בָּהֶם Bahem.in illis. vel in eis.aut in ipsis.et est dictio cōposita vt dictum est supra.

In illis

בְּהֵמָה בְּהֵמָה Behema.animal. bestia.iumentū.pecus. Deut.14. Hoc est animal quod comedere debetis.Nee.2.Nisi aīal cui sedebam.Prouer.30. Leo fortissimus bestiarum. Exo.19.Siue iumentū fuerit siue homo nō viuet.Nu.3.Ab homine vsq; ad pecus mei sunt.Et quādo post se regit genitiuū:vel quādo cōponitur cum pronominib⁹: tunc mutat he in tau.sicut & alia noīa hebraica in he desinētia.vt Nu. 3.Et pecora leuitarū pro pecoribus eorū.quod in hebreo legitur singulariter.s. Et pecus leuitarū pro pecore eorū. Et in plurali בְּהֵמוֹת Behemoth.Deut.32.Dentes bestiarū immitā in eos.Iob.12.Interroga iumēta & docebūt te. Et in eodē.Qui docet nos super iumēta terre. Esa.30. Onus iumentorū austri.Ps.8. Insuper & pecora campi. Ioeľ.2. Nolite timere aīalia regionis.Abac.2.Et vastitas animaliū deterrebit eos.Accipitur etiā pro noīe proprio quod ponitur pro demone.vt Iob.40. Ecce behemoth quē feci tecū fenum quasi bos comedet. Tamē hebrei qui occidentē litteram sequūtur dicunt:ꝙ in hoc loco accipitur pro quodā animali ignoto incredibilis magnitudinis quod vocatur behemoth in plurali terminatione.

Animal Bestia. Iumentū Pecus. בְּהֵמוֹת Bestie. Iumēta Pecora Aialia. behemoth

בהן בֹּהֶן Bóhen.pollex.Leuit.14.Et super pollicē manus eius ac pedis dexteri.& in plurali בְּהֹנוֹת Behonoth.i.pollices.Iudi.1.Quē persecuti cōprehederūt cesis sūmitatibus manuū eius ac pedum.Pro quo hebrei legūt.Quem persecuti cōprehenderūt:et absciderunt pollices manuū eius ac pedum.et in eodē.Septuaginta reges cesis manuū ac pedū summitatib⁹.pro quo hebrei legūt. cesis pollicibus mauū ac pedum.sed idem est sensus.

בֹּהֶן Pollex בְּהֹנוֹת summitates Pollices.

בהק בֹּהַק Bóhac.macula in cute coloris candidi.Leui.13. Sciat non esse lepram:sed maculam coloris candidi & hominem mundum.

בֹּהַק Macla coloris candidi.

בהר בַּהַר Bahar.candor.albedo.inde בַּהֶרֶת Bahéreth.i.macula candida vel quasi lucens. Leuit.13. Aut quasi lucens quippiā.i.plaga lepre.& in eodē. Sin autē lucis candor fuerit in cute.& in eodē. Sin aūt in suo loco candor steterit. et in eodē. Vir siue mulier in cuius cute candor apparuerit. & in eodem.Si deprehenderit subobscurū alborem lucere in cute.Et inde בָּהִיר Bahir.i.lucidū vel candidū sicut est nix. Iob.37. Subito aer cogetur in nubes. p̄ quo hebrei legūt Lucidū vel candidū est in nubibus.

בַּהַר Candor בַּהֶרֶת q̄si lucens. lucis cādor Candor בָּהִיר Lucidū.

בו בּוֹ Bo. In illo.vel in eo.aut in ipso.et est dictio cōposita cuius partes nō inueniūtur per se.vt supradictū est.

בו In illo.

בוא בּוֹא Bo.venire.ingredi.intrare. introducere. ītromittere afferre. adducere. Geñ.6. Finis vniuerse carnis venit ad me.et in eodē.19.Venerūt duo angeli sodomā.& in eo. 24.Veni ergo hodie ad fontem aque.& in eodē.27.Venit german⁹ tuus frauduleter.et Exo.22.Maxime si cōductū venerat pro mercede operis sui.et in eodē.20.Veniā ad te et benedicā tibi.1.Reg.4.Venit deus in castra.Ps.35.Non veniet mihi pes superbie.Abac.2. Quia veniens veniet & non tardabit.Significat etiā ingredi: vel introire. Geñ.6. Et ingredieris arcam tu & filii tui. et in eodē.7.Ingredere tu & oīs domus tua in arcam.Et in eodē.34. Ingressi sunt vrbem cōfidenter.& in eo.38. Et accepta vxore ingressus est ad eam.et Ps.5.Introibo in domū tuam.et Ps.17.Et clamor meus in cōspectu eius introibit in aures ei⁹. Ps.62.Introibūt in inferiora terre. Ps.78. Introeat in cōspectu tuo gemitus cōpeditorū.Ps.99.Introite portas eius in confessione.et Esa.2.Introibūt in speluncas petrarū.et sepe scribitur sine vau in medio:vt in aliquibus locis predictis.& aliquādo loco vau ponitur iod.s.quādo est verbū tertie coniugationis:et tunc significat afferre: vel introducere.aut adducere :vel offerre.Geñ.27. Affer mihi de venatione tua. Et in eodē.33.Suscipe benedictionē quā attuli tibi.& in eo. 42.Adducite fratrē vestrū.et in eodē. Obtulerū ei munera et in eodē. Et deferte viro munera. & in eo.Introduc viros domū.& in eodē. Introducti sumus vt deuoluat in nos caluniā.Exo.35.Omnis multitudo filiorū israel obtulit mente

בוא Venire. Ingredi Introire Afferre Adduc Offerr Deferr Introdu

promptissima. Et in eodem.36. Plus offert populus q̃ ne-
cessarium est. Leui.2.ac deferet ad filios aaron sacerdotis.
Inferre. Et in eo.4. Et adducet illũ ad hostiũ tabernaculi: & ĩ eo. in
feret sacerdos qui vnctus est de sanguine eius. Deut.12. Et
offeretis in loco illo holocausta. Esa.1. Nõ offeratis vltra sa
Intromittere. crificiũ frustra. Ezech.37. Ecce ego intromittã in vos spm̃
Esa.41. Et adducet magistratus quasi lutũ. Et in eodẽ.49.
Et afferent filios tuos in vlnis. & Hiere.39. Vt adducere-
tur in babylonẽ. Ezech.8. Et adduxit me in hierusalẽ. Acci
pitur etiã pro introitu solis sub orizonte qđ in nr̃a transla
tione dicitur occidere vel occũbere. Geñ.15. Cũq; sol occũ
Occidere. beret. Eccl's.1. Et oritur sol & occidit. Esa.60. Nõ occidet vl
בוא tra sol tuus. Et inde בוא Bo. siue בא Bo. sine vau in medio di
בא ctiõis. i. Ingressus siue introitus. 1. Reg.16. Pacificus ne est
Ingressus ingressus tuus. Et sic. 3. Reg.2. Vbi eadẽ verba habentur.
Introitus Ps.120. Dñs custodiat introitũ tuum & exitum tuum. Pro
quo in hebreo habetur. Dñs custodiat exitũ tuum & introi
לבא tũ tuum. Et aliqñ prepõitur ei littera lamed: & dicitur לבא
Introitus Lebo. vt Iudi.3. vsq; ad introitum emath. Amos.6. Ab in
troitu emath vsq; ad torrentem deserti. Qñq; etiã preponi
מבוא tur ei littera mem. & dicitur מבוא Mebo. i. ingressus vel in
Introitus troitus: aut occasus. s. solis. vt Iudi.1. Ostende nobis introi-
Occasus. tũ ciuitatis. Ezech.26. Quasi per introitum vrbis dissipa
te. Ps.103. Sol cognouit occasum suum. Ps.112. A solis or-
tu vsq; ad occasum. Et aliqñ scribitur cum he in fine: et dici
ביאה citur ביאה Bia. i. Introit⁹. Ezech.8. Et ecce ab aquilõe por-
Introitus te altaris idolum zeli in ipso introitu. & etiã scribitur cum
באכה caph & he in fine & dicitur באכה Boacha. i. ingressus vel in
troitus. aut veniens. vel ingrediens. siue pergẽs. Geñ.10.
Facti sunt termini Chanaan venientibus a sidone gerarã
Ingrediẽs vsq; gazã donec ingrediaris sodomã. & in eodem. Et facta
Pergens. est habitatio eorũ de messa pergẽtibus vsq; sephar. & in eo
Introiẽs. dem.25. Que respicit egyptum introeuntibus assyrios. Et
תבואה inde תבואה Thebua. i. fructus. fruges. prouentus vel redi-
Fructus. tus: eo q̃ veniũt per singulos annos. Leuit.25. Colligesq;
Fruges. fructus eius. Et in eodem tp̃s em̃ frugum vẽdet tibi. Nu.18.
Et reputabitur vobis quasi de area & de torculari dederitis
primitias. Pro quo hebrei legunt. Et reputabitur leuitis q̃si
fructus aree & quasi fructus torcularis. sed beatus hierony-
mus transtulit sensum. Deut.22. Et que nascuntur ex vinea
pariter sanctificentur. i. fruct⁹ vinee. & Eccl's.5. Et qui amat
diuitias fructum nõ capiet ex eis. 4. Reg.8. Restitue ei oĩa
Redditus. que sua sunt: & vniuersos reditus agrorum.
בוב בוב Bub. Concauũ. vacuũ. inane. vanum. Et scribitur per
נבוב additionem nun in principio. & dicitur נבוב Nebub.
Inane. vt Ezo.27. Non solidum sed inane & cõcauum intrinsec⁹
Cõcauum facies illud. Hiere.52. Et intrinsec⁹ caua erat. i. cõcaua. Iob.
Vanus. 11. Vir vanus in superbiam erigitur.
בוז בוז Buz. siue בוז Boz. Contemnere. despicere. depredari.
בוז diripere. Prouer.23. Quia despicient doctrinã eloquii
Cõtẽnere. tui. Et in eodẽ. Ne contẽnas cũ senuerit mater tua. Cãti.8.
Despicere Quasi nihilum despicient eũ. Pro quo in hebreo habetur.
Predari. Despectione despicient eum. Esa.24. Et depredatione pre
Diripere. dabitur. & in eodem.10. Vt auferat spolia & diripiat predã
בוז Item בוז Buz. põitur pro nomine. & significat contẽptum
Cõtemptũ siue despectum. Iob.12. Lampas cõtempta apud cogitatio
Despectio nes diuitum. & in eodẽ.31. Et despectio propinquorum ter
ruit me. Ps.30. In superbia & in abusione. Pro quo heb. le
gunt. In superbia & in despectione. & aliqñ scribitur sine
vau in medio: & etiam qñq; duplicatur vltima littera zain
& multa alia deriuantur ab eo: de quo vide infra in dictiõe.
בזז בזז Bazaz. & in dictione בזה Baza.
בוך בוך Buch. Cõfusum siue deuiũ esse. oberrare. Coarctari. fle

re. Ingemere. & scribitur per additionem nun in princi-
pio. & dicitur נבוך Nabuch. Exo.14. Coarctati sunt in ter- נבוך
ra. i. confusi vel oberrantes sunt in terra. Hester.3. Et cun- Coarctare
ctis iudeis qui in vrbe erant flentib⁹. Pro quo hebrei legũt. Flere.
Et ciuitas susa flebat siue confusa erat. & Ioel.1. Mugierũt Mugire.
greges armenti. Et aliqñ scribitur sine vau in medio dictio
nis. & inde מבוכה Mebucha. Pro quo trãslatio nostra habet מבוכה
fletum. Esa.22. Dies enim interfectionis & conculcationis Fletus.
& fletus dño deo exercituum in valle visionis.
בול Bul. Germẽ. Herba. Truncus. s. ligneus. Iob.40. Huic בול
montes herbas ferunt. Esa.44. Ante truncũ ligni p̃- Herba.
cidam. significat enim quidquid terra producit: modo sint Trucus.
herbe: modo arbores vel ligna. vnde proprie interpretatur
germẽ. & scribitur aliquando cum Iod in principio & dici- Germen.
tur יבול Iebul. i. Germẽ. siue fructus. Leuit.26. Et terra gig יבול
net germẽ suum. Ps.66. Terra dedit fructum suum. Abac. Germen.
2. Et non erit germen in vineis. Et etiã de hoc vide infra in Fructus.
dictiõe יבל Iabal. Et qñ scribitur cum littera mem in prin
cipio & dicitur מבול Mabul: tunc significat diluuium. Geñ. מבול
6. Ecce ego adducam aquas diluuii super terram. Et in eo- Diluuium
dem.7. Propter aquas diluuii. Et quia mensis octobris abũ
dat imbribus: ideo appellatur in hebreo. בול Bul. 3. Reg.6. בול
Et in anno vndecimo mense bul ipse est mensis octauus p̃- Bul.
fecta est domus.
בון Bun. Intelligere. Docere. de quo vide infra in dictio- בון
ne. בין Bin.
בוס Bus. cõculcare. calcare. diripere. Ps.59. Et ipse ad nihi בוס
lũ deducet tribulãtes nos. Pro quo btũs Hieronym⁹ in
psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et ipse con Cõcalcare
culcabit hostes nostros. Prouer.27. Anima saturata calca- Calcare.
bit fauum. Et esa.14. Et in montibus meis conculcem eũ.
Zach.10. Et erunt quasi conculcantes lutum. Et aliquãdo
duplicatur vltima littera samach. Esa.63. Hostes nostri cõ-
culcauerunt sanctificationem tuam. & Hiere.12. Conculca
uerunt partem meam. Ezech.16. & vidi te conculcatam in
sanguine tuo. & inde מבוסה Mebusa. idest conculcatio. siue מבוסה
conculcata. Esa.18. Ad gentem expectantem & conculca- Cõculcata.
tam. Et in eodem.22. Dies enim interfectionis & concul- cõculcatio
cationis & fletus domino deo exercituum in valle visiõis.
Et inde מובס Mubas. idest conculcatum. Pro quo trãslatio מובס
nostra habet putridum. Esa.14. Quasi cadauer putridum Putriduz
non habebis consortium cum eis in sepultura. Et aliquãdo
scribitur cum thau in principio & dicitur תבוסה Thebusa. i. תבוסה
Conculcatio vel cõtemptio. 2. Paralip.22. voluntatis quip
pe fuit dei aduersus ochoziã. Pro quo hebrei legunt. A deo
em̃ fuit cõculcatio vel comtemptio ochozie. Nã Iehu cõptẽ cõculcatio
sit eum & iussit iis qui sequebantur eum vt percuterent Contẽptio
etiam ipsum ochoziam: quamuis erat rex Iuda. vt habe-
tur. 4. Regum.9. Et aliquando scribitur cum littera sin lo-
co samach & significat diripere. Amos.5. Idcirco pro eo Diripere.
quod diripiebatis pauperem & predam electam tollebatis בושׁסכם
ab eo. vbi ponitur בושׁסכם Bosaschẽ pro בוססכם Bosaschẽ: בוססכם
Secundum aliquos hebreos. Alii vero dicunt quod ei⁹ pri בשׁס
mitiuum est בשׁס Basas. de quo infra in suo loco dicetur.
בוץ Bus. linum vel byssus. aut sericum. Hester.1. sustenta- בוץ
ta funibus byssinis atq; purpureis. Et in eodem.8. Et Byssus.
amictus serico pallio. In lingua vero syra communiter po Sericum.
nitur pro lino.
בוק Boc. dissipare. deuastare. euacuare. disrumpere. Esa. בוק
24. Dissipatione dissipabitur terra. Hiere.9. Et dissi- Dissipari.
pabo cõsiliũ Iuda & Hierusalem. Naũ.2. Dissipata est & scis Dissipare.
sa & dilacerata. Vbi p̃ dissipata põitur בוקה Buca. & p̃ scis- בוקה
sa põitur מבוקה Mebuca: qđ a supradicta dictione deriuatur מבוקה

per additionem mem in principio. et aliquando geminatur vltima littera coph. et dicitur. בוקק Bochec. vt Esa. 24. ecce dominus dissipabit terram. et de hoc vide infra in dictione בקק Bacac. et aliquando scribitur sine vau in medio et cum littera nun in principio que denotat verbum passiuum prime coniugationis. Esa. 19. et disrumpetur spiritus egypti in visceribus eius.

Margin: בוקק Dissipare. Disrūpere

בור Bor. cisterna. lacus. carcer. Gen. 37. Miserunt eum in cisternam veterem. Et in eodem. Extrahētes eum de cisterna vendiderunt eum ismaelitis. Exo. 21. Si quis aperuerit & foderit cisternam. & Ps. 27. assimilabor descendentibus in lacum. Ps. 39. Et eduxit me de lacu miserie. Esa. 38. Non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Et in eodem. 51. Et ad cauernam laci de qua precisi estis. Thren. 2. Inuocaui nomen tuum domine de lacu nouissimo. Item ponitur pro carcere eo ꝙ est similis cisterne vel lacui. Geñ. 41. Protinus ad regis imperium eductum de carcere ioseph totonderunt. & in plurali ברת Boroth. vt Deut. 6. Cisternas quas non fodisti. & Hiere. 2. Et foderunt sibi cisternas dissipatas.

Margin: בור Cisternā. Lacus. Carcer. ברת Cisterne.

בוש Bos. Erubescere. confundere. tardare siue moram facere. Iudi. 3. Expectantes diu donec erubescerent. & 4. Reg. 2. Coegerunt eum donec acquiesceret. Pro quo hebrei legunt. Coegerunt eum donec erubesceret. siue donec moram faceret. Ps. 22. In te sperauerunt & non sunt confusi. Ps. 30. Erubescant impii & deducantur in infernum. Ps. 69. Confundantur & reuereantur qui querunt animam meam. Ps. 70. Cum confusi fuerint & reueriti qui querunt animam meam. Esa. 23. Erubesce sidon. Et aliquando scribitur sine vau in medio dictionis: vel loco eius ponitur iod scilicet quando est verbum tertie coniugationis. 2. Reg. 19. Confudisti hodie vultum omnium seruorum tuorum. Esdre. 8. Erubui enim petere a rege pedites & equites. Et in eodem. 9. Confundor & erubesco leuare faciem meam ad te. Ps. 13. Consilium inopis confudistis. Ps. 43. Et odientes nos confudisti. Ps. 52. Cōfusi sunt quoniam deus spreuit eos. pro quo hebrei legunt. Confudisti. siue confundere fecisti. scilicet illos. Hiere. 48. Quoniam vastata est & confusa. & in eodem. confusa est fortis & tremuit. & inde מביש Mebis. idest confusionem faciens: siue ignominiosus. Prouer. 19. Qui affligit patrem & fugat matrem ignominiosus erit & infelix. Et in genere feminino. מבישה Mebisa. Prouer. 10. Et putredo in ossibus eius que confusione res dignas gerit. idest que confusionem facit. Et inde בושה Busa. idest confusio. verecundia. obprobriū. vt. Ps. 88. Perfudisti eum confusione. Et idem significat בשת Boseth. 1. Reg. 20. In confusionem tuam & in confusionem ignominiose matris tue. & Ps. 130. Inimicos eius induam confusione. Hiere. 3. Confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra. vbi secundum hebreos confusio accipitur pro idolo. Et quandoq; recipit nun in secunda syllaba. & dicitur בשנה Bosna. idest confusio. verecundia. Osee. 10. Confusio ephraim capiet. Inde מבושי Mebuse: quod significat membra verenda. Deut. 25. Et aprehenderit verenda eius. Et quandoq; duplicatur littera sin: & significat erubescere siue morari aut moram facere. Geñ. 2. Erat autem vterq; nudus adam scilicet & vxor eius: et non erubescebant. Exo. 32. Videns populus ꝙ moram faceret moyses. Iudic. 5. Cur moratur regredi currus eius.

Margin: בוש erubescere. Moram facere. Cōfūdere. מביש Ignominiosus. מבישה Cōfusionē faciēs. בושה Confusio. בשת Confusio. בשנה Confusio. מבושי Verenda. Erubescer. Moram facere. Morari.

בז Baz. contemnere. despicere. depredari. De quo vide in dictione sequenti & infra in dictione בזה baza.

בזז Bazaz. depredari. siue depopulari. predari. diripere. Nume. 31. Quidquid habere potuerunt depopulati sunt Deut. 2. Absq; iumentis que in partem venere predantium Iosue. 8. Iumenta autem & predam ciuitatis diuiserunt sibi filii israel. Pro quo hebrei legunt. Iumenta autem & predam ciuitatis depredati sunt sibi filii israel. Hiere. 30. Cunctosq; predatores tuos dabo in predam. Et in eodem. 50. Gladius ad thesauros eius qui diripientur. Ezech. 39. Et depredabuntur eos quibus prede fuerunt. Et aliquando scribitur cum simplici zain. Esa. 8. Festina predari. Et in eodem. 10. Et pupillos diriperent. & in eodem. 11. Simul predabuntur filios orientis Soph. 2. Reliquie populi mei diripient eos. Et de hoc vide supra in dictione. בוז Boz. & inde בז Baz. siue בזה Biza. idest preda. depredatio. direptio. Nu. 14. Paruulos vestros de quibus dixistis quod prede hostibus forent. Hester. 9. Predas de sustantiis eorum agere noluerunt Esa. 10. Vt auferat spolia & diripiat predā.

Margin: בזז Depopulari. Predari. Depredari. Diripere. Predari. בז בזה Preda. Spolia.

בזא Baza. Diripere siue dissipare. Esa. 18. Diripuerūt flumina terram eius.

Margin: בזא Diripere.

בזה Baza. contemnere. despicere. spernere. paruipendere. detrahere. Vilipendere. diripere siue depredari. Nu. 15. Verbum enim domini contempsit. 1. Reg. 2. Qui autem contemnunt me erunt ignobiles. 2. Reg. 12. Quare cōtempsisti verbū domini. Ps. 16. Ad nihilum deductus ē in conspectu eius malignus. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Despicitur oculis eius improbus. Prouer. 1. Sapientiam atq; doctrinam stulti despiciūt. Esa. 37. Despexit te & subsannauit virgo filia sion. Ps. 21. Quoniam non spreuit nec despexit deprecationem pauperum. Ester. 1. Paruipendent imperia maritorum. Scribitur etiam aliquando בז Baz. sine he in fine. Prouer. 13. Qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat. & Zach. 4. Quis enim despexit dies paruos. & in de. נבזה Nibze. idest contemptus siue despectus. ps. 118. Adolescentulus sum ego & contemptus. Esa. 53. Desiderauimus eum despectum & nouissimum virorum. & in plurali נבזים Nibzim. Malach. 2. Propter quod & ego dedi vos contemptibiles. Et aliquando recipit nun & mem in principio. Et dicitur. נמבזה Nemibza. idest despectum aut vile 1. Reg. 15. Quidquid autem vile fuit & reprobum demoliti sunt. Et inde בזוי Bazui. idest contemptus vel direptus. Esa. 42. Ipse autem populus direptus & vastatus. & in genere feminino בזויה Bezuia. Eccl's. 9. Sapientia pauperis contempta est. & inde בוז Buz. idest contemptio vel despectio. vt Iob. 31. Et despectio propinquorum terruit me. & de hoc vide supra in dictione בוז Buz. & inde בזיון Bizaion idest contemptio siue despectio. Ester. 1. Vnde regis iusta est indignatio. Pro quo in hebreo est. & iuxta abundantiam contemptionis vel despectionis: et indignatio. scilicet est. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum e sensu non verbum ex verbo: sicut et in pluribus aliis locis sacre scripture: et maxime in libro Hester.

Margin: בזה Cōtēpnere. Despicere. Spernere. Paruipēdere. בז Detrahere. Despicere. נבזה Cōtēptus. Despect⁹. נבזים cōtēptibiles. נמבזה Uile. בזוי Direptus. בזויה Contēpta. בוז Despectio. בזיון Cōtēptio. Despectio.

בזק Bazac. Fulgur. corruscatio. Ezech. 1. et animalia ibant et reuertebantur in similitudinem fulguris corruscantis. est etiam nomen propriū loci. Iudic. 1. et inuenerunt Adonibezech. in bezech. 1. Reg. 2. et recensuit eos in bezech

Margin: בזק Fulgur.

בזר Bazar. Diuidere. dispergere. dissipare. Ps. 67. Dissipa gentes que bella volunt. pro quo hebrei legunt. disperge siue diuide gentes que bella volunt. Dañ. 11. et diuitias eorum dissipabit.

Margin: בזר Dissipare Dispgere

בחל Bachal. variare. instabilem esse. Zach. 11. Siquidem et anima eorum variauit in me. et solum inuenitur in predicto loco. et dicunt hebrei ꝙ significat abominari vel abhorrere.

Margin: בחל Uariare.

בָּחַן Bachan. Probare. tentare. Iob. 7. Et subito probas illum. Et in eodem. 23. Probauit me quasi aurum. Et in eodem. 34. Auris enim verba probat. & in eodem. Pater mi probetur iob vsque in finem. Ps. 16. Probasti cor meum & visitasti nocte. & Ps. 25. Proba me domine & tenta me. Ps. 80. Probaui te apud aquam contradictionis. Hiere. 20 Tu autem domine exercituum probator iusti. Ezech. 21. Plaude super femur quia probatum est. & Zach. 13. Et probabo eos sicut probatur aurum. Malach. 3. Et tentauerunt deum: & salui facti sunt. & inde. בֹּחַן Bochan. idest probatus: siue probatio. aut probamentum. Esa. 28. Ecce ego ponam in sion lapidem preciosum probatum. Et inde בָּחוֹן Bachon. idest fortis. siue robustus: aut probatus: vel probator. Hiere. 6. Probatorem dedi te in populo meo. Pro quo hebrei legunt fortem vel robustum dedi te in populo meo. Et vtrumque potest significare: nam eius plurale ponitur pro robustis. Esa. 23. Vbi dicitur in captiuitatem traduxerunt robustos eius. & inde בַּחַן Bachan: quod secundum hebreos significat etiam arcem siue turrim fortissimam & excelsam. Esa. 32. tenebre & palpatio facte sunt super speluncas. Pro quo hebrei legunt. Munitio & arx facte sunt in speluncas: siue per speluncas. de quo beatus Hieronymus super hoc loco sic ait. Pro tenebris & palpatione in hebraico dicitur ofel & bachan: quas hebrei duas turres esse in ierusalem arbitrantur excelsas atque firmissimas: que his appellantur nominibus. Quarum prior interpretatur tenebre siue nubilum: eo quod vsque ad nubes erigeret caput: altera probamentum & firmitas: siue vt symmachus vertit inquisitio: eo quod in contemplando culmine eius oculi fallerentur. Hec hieronymus.

בָּחַר Bachar. Eligere. Gen. 13. Elegit sibi loth omnem regionem circa iordanem. Exo. 17. Elige viros: & pugna contra amalech. Deut. 30. Elige ergo vitam vt & tu viuas. Iudi. 5. Noua bella elegit deus. 1. Reg. 16. Non elegit dominus ex istis. Et in eodem. 20. Nunquid ignoro quod diligis filium isai. Pro quo hebrei legunt. Nunquid ignoro quod eligis filium isai. &. 3. Reg. 18. Eligite vobis bouem vnum Iob. 34. Iudicium eligatur nobis. Ps. 64. Beatus quem elegisti & assumpsisti. Ps. 118. Viam veritatis elegi. Esa. 7. vt sciat reprobare malum & eligere bonum. Et in eodem. 48. Elegi te in camino paupertatis. Hiere. 8. Et eligent magis mortem quam vitam. Zach. 2. Et eliget adhuc ierusalem. Et in eodem. 3. Qui eligit ierusalem. & inde בָּחוּר Bachur. idest electus. siue iuuenis. 1. Reg. 9. Erat autem ei filius vocabulo saul electus & bonus. Eccl's. 11. Letare ergo iuuenis in adolescentia tua & in diebus iuuentutis tue. Et in plurali בַּחוּרִים Bachurim. idest electi. vel iuuenes. Iudi. 14 Sic enim iuuenes facere consueuerant. Ps. 77. Et electos israel impediuit. Et in eodem. Iuuenes eorum comedit ignis. Esa. 23. Non enutriui iuuenes. scribitur etiam cum iod in secunda syllaba tam in singulari quam in plurali & dicitur בָּחִיר Bechir. idest electus. 2. Reg. 21. In gabaa saul quondam electi domini. Et in plurali בְּחִירִים Bechirim. siue בְּחִירֵי Bechire. idest electi. Ps. 88. Disposui testamentum electis meis. Ps. 104. Filii Iacob electi eius. vnde ibi electi est nominatiui casus pluralis numeri. Et refertur ad filios. scribitur etiam cum nun in principio & dicitur נִבְחָר Nibchar. idest electus. prouer. 10. Argentum electum lingua iusti. & quandoque ponitur mem in principio & dicitur מִבְחָר Mibchar. i. electio. & ponitur pro electis. Gen. 23. In electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum. pro quo hebrei legunt. in electione sepulchrorum nostrorum. Exo. 15. Et electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Ezech. 22. Et succident electas cedros tuas. & inde בְּחֻרוֹת Bachruth. idest tempus iuuentutis quod est electum tempus. Eccl's. 11. Et in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tue.

בָּטָא Bata. proferre. pronunciare. promittere. Leuit. 5. Anima que iurauerit & protulerit labiis suis. Et in eodem. Et idipsum iuramento & sermone firmauerit. Pro quo hebrei legunt. Ad omne quod pronunciauerit vel protulerit homo cum iuramento. & inde מִבְטָא Mibta. idest. prolatio: vel pronunciatio. Nu. 30. Et semel de ore eius verbum egrediens. Pro quo hebrei legunt. & prolationem siue pronunciationem labiorum eius.

בָּטָה Bata. proferre. pronunciare. promittere. sicut in dictione supradicta: que etiam scribitur cum littera he in fine. Prouer. 12. Est qui promittit & quasi Gladio pungitur. Quod etiam potest legi sic scilicet Est qui profert vel qui pronunciat & quasi gladio pungit.

בָּטַח Batach. sperare. confidere. fiduciam vel confidentiam habere. fiducialiter agere. securum esse. 4. Reg. 18. In quo confisus es vt audeas rebellare. & in eodem. An speras in baculo arundineo. Iob. 6. Confusi sunt quia sperauit. Et in eodem. 4. Et habet confidentiam quod influat iordanis in os eius. Ps. 21. In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt & liberasti eos. Ps. 24. Deus meus in te confido non erubescam. Ps. 25. In ipso sperauit cor meum. & Ps. 31. Sperantem autem in domino misericordia circundabit. Ps. 48. Qui confidunt in virtute sua. ps. 117. Quam confidere in homine. & in eodem. Quam sperare in principibus. Esa. 12. Fiducialiter agam & non timebo. Et in eodem 26. Quia in te sperauimus. Et in eodem. Sperastis in domino in seculis eternis. Hiere. 12. Cum autem in terra pacis securus fueris. Et in eodem. 17. Maledictus vir qui confidit in homine. Et in eodem. 28. Et tu confidere fecisti populum istum in mendacio. vbi ponitur verbum tertie coniugationis. & sic Esa. 36. Vbi dicitur. nec conturbet vos ezechias dicens dominus liberabit nos. pro quo hebrei legunt. Nec confidere faciat vos ezechias dicens. & inde. בֶּטַח Betach. siue בִּטְחָה Bitcha. idest spes. confidentia. fiducia. securitas. ps. 4. In spe constituisti me. ps. 15. Insuper & caro mea requiescet in spe. Esa. 30. In silentio & in spe erit fortitudo vestra. & in eodem. 32. & cultus iustitie silentium & securitas vsque in sempiternum. Soph. 2. Hec est ciuitas gloriosa habitans in confidentia. ponitur etiam aduerbialiter. vt Gen. 34. Ingressi sunt vrbem confidenter. & aliquando recipit lamed in principio & dicitur לָבֶטַח Labetach. idest fiducialiter. confidenter. secure. prouer. 3. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua. Ezech. 38. Habitantesque secure. & aliquando scribitur cum littera nun in fine. & dicitur. בִּטָּחוֹן Bitachon. 4. Reg. 18. Que est ista fiducia qua niteris. & aliquando recipit mem in principio & dicitur מִבְטָח Mibtach. idest fiducia. spes. confidentia. Iob. 8. Et sicut telam aranearum fiducia eius. ps. 21. Spes mea ab vberibus matris mee. prouer. 21. Detraxitque robur fiducie eius. & inde בַּטֻּחוֹת Batuchoth. pro quo beatus hieronymus transtulit audacter. Iob. 12. & audacter prouocant deum. pro quo hebrei legunt. & securitates vel confidentie prouocantibus deum. scilicet abundant.

בָּטַל Batal. vacare. siue cessare. ociosum esse. prohibere. Eccl's. 12. Et ociose erunt molentes in minuto numero Esdre. 4. prohibeatis viros illos: vt vltra non edificent. & in eodem. & prohibuerunt eos in brachio & robore. & in eodem. Tunc intermissum est opus domus domini. idest tunc cessauit.

Margin notes (left): בָּחַן Probare. Tentare. בֹּחַן Probatum. בָּחוֹן Probator. Fortis. Robusti. בַּחַן Arx. בָּחַר Eligere. בָּחוּר Electus. Iuuenis. בַּחוּרִים Iuuenes. Electi. בָּחִיר Electus. בְּחִירִים בְּחִירֵי Electi. נִבְחָר Electus. מִבְחָר Electi.

Margin notes (right): בְּחֻרוֹת Dies iuuentutis. בָּטָא Proferre. pronunciare. מִבְטָא Prolatio. Pronunciatio. בָּטָה Promittere. Proferre. Pronunciare. בָּטַח Confidere. Sperare. Confidentiam habere. Fiducialiter agere. Securum esse. בֶּטַח בִּטְחָה Spes. Securitas. Confidentia. Confidenter. לָבֶטַח Fiducialiter. בִּטָּחוֹן Fiducia. מִבְטָח Fiducia. Spes. בַּטֻּחוֹת Audacter. Confidentie. בָּטַל Ociosum esse. Prohibere.

בֶּטֶן Uterus. בֶּטֶן Beten vterus.venter.Geñ.25.Due gentes sunt in vte
ro tuo.3.Reg.7.Iuxta mensuram columne contra re
Uenter. tiacula. Pro quo hebrei legunt. Iuxta ventrem contra re
tiacula. dicitur autem venter columne pars media siue
pars crassior ipsius colũne.Ps.21.In te ꝓiectus sum ex vte
ro.Prouer.13.Venter autem impiorum insaturabilis.cuius
בָּטְנִים plurale בָּטְנִים Botnin. nõ inuenitur in hoc significato sed
pro fructu arboris pini: secũdum hebreos.Sed btũs Hiero
Terebinth⁹ nymus traduxit terebinthi fructus.Geñ.43.Stactes & ter
rebinthi & amigdalarum.

בִּיב בּוּב בִּיב Bib.concauum.vanum.inane.vacuum. De quo vide
supra in dictione בּוּב Bub.

בִּיהּ In ea. בִּיהּ Be.in ligua chaldaica significat in eo.vel ĩ ipso.Dañ.
4.Et esca vniuersorum in ea.et in hebreo est mascu
lini generis.

בִּין Intelliger בִּין Bin.intelligere.cogitare. aspicere. intueri. Iob.23.
Et intelligam quid loquitur mihi.Ps.5. Intellige cla
morem meũ.Ps.49.Intelligite hec qui obliuiscimini de
um.Ps.81.Nescierunt nec intellexerunt.Ps.93. Intelligi
te insipientes in populo.Prouer.2.Tunc intelliges timorẽ
domini.Et in eodem.8.Intelligite paruuli astutiam. & in
eodem.14. Sapientia callidi est intelligere viam suam.Et
in eodem.24.Qui inspector est cordis ipse intelligit. Esa.
28.Et quem intelligere faciet auditum.Dañ.9. Ego dani
el intellexi in libris.Et in eodem.11. Et docti in populo do
Docere cebunt plurimos. i. intelligere facient plurimos. Et in eo
dem.12.Et ego audiui & non intellexi.Et aliquando scribi
tur sine iod in medio dictionis.vt Ps.138.intellexisti cogi
tationem meã delonge.Iob.13.Audiuit auris mea & intel
lexit singula. Dañ.8. Fac intelligere istam visionem. Et in
Cogitare. eodem.11.Et cogitabit aduersus eos qui dereliquerunt te
stamentum sanctum.Et quando est verbum tertie coniuga
tionis recipit.he.in principio.scilicet in preterito et in im
הָבִין peratiuo & in infinitiuo.& dicitur.הָבִין Hebin.et in presen
ti vel participio recipit litteram mem in principio & dici
מֵבִין tur מֵבִין Mebin.et aliquando mutat iod.in vau.scilicet quã
do est verbum quarte cõiugationis vel in voce passiua pri
me coniugationis.Et tunc significat intelligere:siue doce
re:considerare:respicere.Esa.10.Et in sapientia mea intel
Intelliger lexi.Hiere.30.In nouissimo dierũ intelligetis ea.Deut.32.
Docere. Circunduxit eum & docuit.3.Reg.3.Quem diligentius in
Intueri. tuens clara luce.Iob.11.Et videns iniquitatem nonne con
siderat. Et in eodem.37. Sta & considera mirabilia dei.&
Cõsiderar. inde בִּינָה Bina.i.intelligẽtia siue intellectus,prudentia.sa
בִּינָה pientia.Deut.4.Hec est vestra sapientia et intellectus co
Sapiẽtia. ram populis.Iob.20.Et spiritus intelligentie mee respon
Intellect⁹ debit mihi.Et in eodem.38.Aut quis dedit gallio intelligẽ
tellig ẽtia. tiam.Esa.11.Spiritus sapientie & intellectus.Prouer.4. Et
attendite vt sciatis prudentiam. & inde נָבוֹן Nabon. siue
Prudẽtia. מֵבִין Mebin.idest intelligens siue prudens.Deut.4.En po
נָבוֹן pulus sapiens & intelligens gens magna hec.Prouer.1. Et
מֵבִין intelligens gubernacula possidebit. Et in eodem.8. Recti
Intelligẽs sunt intelligentibus.Et in eodem.14. In corde prudentis
Prudens requiescit sapientia.Et inde תְּבוּנָה Thebuna. i. intelligen
תְּבוּנָה tia.siue intellectus.aut prudentia.Iob.12.Ipse habet consi
Intelligen lium & intelligẽtiam.Ps.135.Qui fecit celos in intellectu.
tia Iob.12.Et in multo tempore prudentia.Prouer.2.Pruden
Intellect⁹ tia saluabit te.Et in eodem.24. Et in prudentia roborabi
Prudẽtia tur.ponitur etiam pro sapientia.vt. Ps.146. Et sapientie
Sapiẽtia. eius non est numerus.Item בֵּין Ben.inter.intra. intermedi
בֵּין um.Geñ.1. Diuisitq; aquas que erãt sub firmamento ab iis
que erant super firmamentum.Pro quo hebrei legunt. Di
uisitq; inter aquas que erant sub firmamento & inter aquas
que erant super firmamentum.& in eodem.13. Facta est ri Inter.
xa ĩter pastores Abraã & Loth. Exo.14. Qui ẽ inter mag
dalum et mare.Leuit.10. vt habeatis scientiam discernẽdi
inter sanctum et profanum & inter pollutum & mundum.
Ps.103.Inter medium montium pertransibunt aque. inue Iter mediũ
nitur etiam בֵּינוֹת Benoth.i.inter.Ezech.10. Et imple ma בֵּינוֹת
num tuã prunis ignis que sunt inter cherubim.Inde בֵּינַיִם Inter.
Benaim.idest Intermedius Pro quo translatio nostra ha בֵּינַיִם
bet Spuriũ.1.Reg.17. Et egressus est vir spurius de castris Spurius.
philistinorum.pro quo hebrei legunt. Et egressus est vir
intermedius de castris philistinorum.eo ꝙ stabat inter du Interme
as acies.Item בֵּן Ben.sine iod in medio significat filium.de dius.
quo vide infra in dictione בָּנָה Bana. בֵּן

בֵּיצִים Besim.siue בֵּיצֵי Bese.oua.Deu.22.Et matrem pul בֵּיצִים
lis vel ouis desuper incumbantem. Iob.39. Dere בֵּיצֵי
linqt in terra oua sua. Esa.10. Sicut colligũtur oua q̃ dereli Oua.
cta sunt. & in eodem.59. Oua aspi dum ruperunt.& eius בֵּיצָה
singulare בֵּיצָה Besa. non inuenitur in sacra scriptura:sed ĩ
aliis libris hebraicis ĩuenitur ꝓ ouo.

בֵּיר Bair.cisterna. Hiere.6. Sicut frigidam facit cisterna בֵּיר
aquã suã.Item בִּירָה Bira.habitatio.palatiũ.1.Parali. Cisterna.
29.Neq; enim homini preparatur habitatio sed deo.signi בִּירָה
ficat etiã ciuitatem vel vrbẽ.scilicet regiam. Ester.1.Susa ci Habitatio.
uitas regni eius exordiũ fuit.Et in eodẽ.2.Erat vir Iudeus Ciuitas.
ĩ susis ciuitate. Et in ligua chaldaica dicitur בִּירְתָא Birtha.i. בִּירְתָא
castrum. Esdre.6. Et inuentum est in echbathanis ꝙ est ca Castrum.
strum in medenaprouĩcia.& in plurali בִּירָנִיּוֹת Biranioth. בִּירָנִיּוֹת
idest palatia siue domus magna.siue castella. Pro quo bea
tus Hieronymus transtulit domos ad instar turrium.2. Pa
ralip.17.Et edificauit in iuda domos ad instar turrium. Et Domus.
in eodem.27.In saltibus castella & turres. Castella.

בַּיִת Baith.siue בֵּית Beth.Domus.Geñ.19.Declinate in do בַּיִת
mum pueri vestri. Et in eodem. viri ciuitatis vallaue בֵּית
runt domum illius.Exo.13.in manu forti eduxit nos domi Domus.
nus de terra egypti de domo seruitutis. Nu.22.Si dederit
mihi balach plenam domum suam argenti & auri.Deut.6.
Et meditaberis sedens in domo tua.Et in eodem.25.Et vo
cabitur nomẽ eius in israel domus discalciati. Significat ẽt
gentem vel familiam.vt domus israel. domus iuda.domus
dauid. Accipitur etiam pro nido auium vel pro habitacu
lo animalium. Ps.83. Etenim passer inuenit sibi domum. Domus a
Ps.103.Herodii domus dux est eorum.Item significat int⁹. uium.
intrinsecus.inter.Exo.25. Et deaurabis eam auro mundis Intus.
simo intus & foris.3.Reg.7.Quorum posteriora vniuersa Intrĩsecu
intrinsecus latitabãt.Iob.8.Et inter lapides cõmorabitur. Inter.
Itẽ accipitur ꝓ carcere.Esa.14.vinctis eius nõ aperuit car Carcer.
cerem.Accipitur etiam pro loco vel pro spacio quod con
tinet aliquã rẽ:vel appropriato alicui rei:quod dicitur do
mus eius.3.Reg.18.Fecitq; aqueductum quasi per duas ara
tiunculas in circuitu altaris.Pro quo in hebreo habetur.fe
citq; aqueductum quasi domus duorum satorum sementis
in circuitu.i.quasi spacium vel locum in quo poterant se Spaciũ
minari duo sata sementis.et sic dicitur Bethacarem quod
interpretatur domus vinee. idest locus vinearum.& sic de
reliquis.et in plurali בָּתִּים Bathim. siue בָּתֵּי Bathe.i.edes. בָּתִּים
domus.Exo.1.Et edificauit illis domos.Leuit.25. Edes le בָּתֵּי
uitarum que in vrbibus sunt semper possunt redimi. Pro Dom⁹.
uer.1.replebimus domos nostras spoliis. Inuenitur etiam Edes.
pro ediculis siue domunculis.4. Reg.23. Destruxit quoq; Edicule.
ediculas efeminatorũ que erant in domo domini pro qui
bus mulieres texebant quasi domunculas luci. Significat domũcu
etiã ornamentũ quoddã muliebre,pro quo beat⁹ Hierony
mus trãstulit olfactoria.Esa.3. Et olfactoria & ãnulos et in olfactor

aures vbi pro olfactoriis in hebreo habetur בָּתֵּי הַנֶּפֶשׁ Ba the hanephes quod interpretatur domus anime. Et dicunt hebrei quod sunt quedam ornamenta que pendebant in pectore vel supra cor sicut sunt olfactoria & similia. Item
בִּיתָן בִּיתָן Bithan. Nemus. vel silua. Ester. 1. In vestibulo horti &
Nemus. nemoris. Et in eodem. 7. Qui cum reuersus esset de horto nemoribus consito. Hebrei tamen dicunt φ significat pala tium vel domus facta in horto uel nemore ad solatium uel
בִּית refrigerium. Item בִּית Bith. in lingua chaldaica significat
Dormire. dormire. siue manere. Dan̄. 6. Et dormiuit incenatus.

בָּךְ בָּךְ Becha. in te. et est dictio composita cuius partes non in ueniuntur per se. sicut supra dictum est.

בָּכָא בָּכָא Bacha. fletus. planctus. Ps. 83. Disposuit in valle la chrymarum in loco quē posuit. Pro quo beatus Hie ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtu
Fletus. lit. Transeuntes in vallem fletus fontem ponent eam. Hebrei vero dicunt φ significat quoddam gen⁹ arboris cuius
בְּכָאִים plurale est בְּכָאִים Bechaim. Pro quo piros trāstulit Beatus
Piri. Hieronymus. 2. Reg. 5. Et venies ad eos ex aduerso pirorū Et in eodē. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumi ne pirorum. 1. Paralip. 14. Vbi eadem verba habentur.

בָּכָה בָּכָה Bacha. flere. plorare. plāgere. 2. Reg. 1. Filie israel su
Flere. per saul flete. Ps. 125. Euntes ibant et flebant mitten
Plorare. tes semina sua. Hiere. 13. In abscōdito plorabit anima mea. Et in eodē. 31. Rachel plorans filios suos. Thren. 1. Plorans plorabit in nocte. Osee. 12. Fleuit & rogauit eum. et qñq̧ scribitur sine he in fine. Gen̄. 21. Leuauit vocem suam & fle uit. Et in eodem. Cumq̧ eiulatu magno fleret. Et in eodē. 50. Ruit super faciē patris flens. Ps. 136. Illic sedimus et fle
Plangere uimus. Hiere. 22. Plangite eum qui egredietur. Ezech. 8.
בֶּכִי Plangentes adonidem. Et inde בֶּכִי Bechi. i. fletus. ploratus planctus. profundū. Gen̄. 45. Eleuauitq̧ vocem suam cum
Fletus. fletu. Esa. 15. Ascendit domus dibon ad excelsa in planctū.
Planctus Hier. 31. Quiescat vox tua a ploratu. significat etiam fluct⁹
Profūdū siue profundum. s. aquarum ad similitudinem lachrymarū abundantium. Iob. 28. Profunda quoq̧ fluuiorum scrutatus est. Et aliquando scribitur cum littera nun in principio
נִבְכֵי et dicitur נִבְכֵי Nibche. ut in eodē. 38. Nunquid ingressus
Profūdū es profundum maris. Inde בּוֹכִיָּה Bochia. i. flebilis. siue plo
בּוֹכִיָּה
Plorans. rans. Thren. 1. Idcirco ego plorans. Et inde בָּכוּת Bachuth. i
בָּכוּת fletus. Gen̄. 35. Vocatūq̧ est nomē loci illius quercus flet⁹.
Fletus.

בָּכֶם בָּכֶם Bachem. in vobis. siue in vos. et est dictio composita cuius partes non inueniuntur per se: vt dictum est su pra. et quando refertur ad feminas scribitur cum littera nū
בָּכֶן in fine et dicitur בָּכֶן Bachen. i. in vos vel in vobis. fe. ge.

בָּכַר בָּכַר Bachar. primogenitum facere. siue primogenitū cō
Primogenitum con stituere. stituere: aut primitias offerre vel primitiua afferre. vt Leuit. 27. Primogenita que ad deum pertinent nemo san ctificare poterit. pro quo hebrei legunt. Omne primogeni tum quod domino cōstitutū est nemo sanctificet. Deut. 21.
Primoge Non poterit filium dilecte facere primogenitū. Ezech. 27
nitum face Per singulos mēses afferet primitiua. et inde. בְּכוֹר Bechor.
re.
בְּכוֹר . i. Primogenitus. vel maior. aut primitiuum. Gen̄. 25. Pri
Primoge mogenitus ismahel nabaioth. Et in eodē. 38. Fuitq̧ her pri
nitus. mogenitus iude. Et in eodem. 43. Sederunt coram eo pri mogenitus iuxta primogenita sua. Et in eodem. 48. Qui
Maior. maior natu erat. Exo. 4. Filius meus primogenitus israel. Et in eodē. 13. Sanctifica mihi omne primogenitū. Ps. 88. Et ego primogenitum ponam illum. Hiere. 31. Et efrain
Primitiuū. primogenitus me⁹ est. 3. Reg. 16. In ahyram primitiuo suo
בְּכִירָה fundauit eam. et in ge. fe. בְּכִירָה Bechira. i. primogenita vel
Maior. maior. Gen̄. 19. Dixitq̧ maior ad minorem. Et in plurali
בְּכֹרוֹת בְּכֹרוֹת Bechoroth. i. primogenita. vel primogeniti. Gen̄. 4

Abel quoq̧ obtulit de primogenitis gregis sui. & quando post se regit genitiuum dicitur בְּכוֹרֵי Bechore. Esa. 14. Et pascentur primogenita pauperum. Et inde בְּכוֹרָה Bechora. i. primogenitura vel primogenita. s. ius primogeniture Gen̄. 25. Vende mihi primogenita tua. Et in eodē. Quid mihi proderunt primogenita. Deut. 21. Et huic debentur primogenita. Et in omnibus locis predictis in hebreo legi tur in singulari. s. primogenitura vel ius primogeniture. & inde בִּכּוּרִים Bichurim. siue בִּכּוּרֵי Bichure. primitie vel pri mitiua. Exo. 23. Primitias frugum terre tue defferes in do mum domini dei tui. Leuit. 2. Si obtuleris munus primi tiarum frugum tuarum domino. Nu. 28. Dies etiam primi tiuorum quando offeretis nouas fruges domino. Et inde בִּכּוּרָה Bicura. i. ficus que primum venit ad maturitatem. Osee. 9. Quasi prima poma ficulnee. Mich. 7. Precoces ficus desiderauit anima mea. Et eadem dictio ponitur pro temporaneo. Esa. 28. Quasi temporaneum ante maturita tem autumni. cuius plurale בִּכּוּרִים Bichurim. ponitur pro grossis. Naū. 3. Sicut ficus cū grossis suis. inde מַבְכִּירָה Mab chira. i. Mulier qñ prīo parit. pro q̄ puerperā transtulit bea tus Hieronymus. Hiere. 4. Angustie sicut puerpere. Et in de בִּכְרָה Bichra. Significat quoddā gen⁹ animalis magni & velocissimi cursu. pro quo beatus Hieronymus transtulit cursorem. Hiere. 2. Cursor leuis explicans vias suas. cuius plurale בִּכְרֵי Bichre Dromedarios transtulit. Esa. 60. Dro medarii madian et epha.

בַּל Bal. ne. non. neq̧. Ps. 15. Quoniam bonorum meo rum non eges. et in eodem. Quoniam adextris est mi hi ne commouear. Ps. 103 Terminū posuisti quem non trāſ gredientur: neq̧ conuertentur operire terram. Prouer. 23. Et mens eius non est tecum. Et in eodem. Vulnerauerunt me sed nō dolui. Traxerūt me & ego nō sensi. & recipit in fine. iod. & dicitur בְּלִי Beli. i. non. absq̧. sine. 2. Reg. 1. Cli peus saul quasi non esset vnctus oleo. Ps. 71. Donec aufera tur luna. pro quo hebrei legunt. Donec nō sit luna. Ps. 58. Sine iniquitate cucurri. Esa. 14. Subiiciētem in furore gen tes crudeliter. Pro quo hebrei legunt. Subiiciētem in furo re gentes persecutione absq̧ cessacione. i. incessabili. Et in eodē. 38. Tu autem eruisti animam meam vt non periret. Et etiam recipit mem in principio & dicitur מִבְּלִי Mibeli. i. non. sine. absq̧. eo φ non. Exo. 14. Forsitan non erant se pulchra in egypto. Iob. 4. Tigris periit eo φ non haberet predam. Thren. 1. Eo φ non sunt qui veniant ad solemnita tem. Et etiam recipit in principio beth. & dicitur בִּבְלִי Bi bli. i. ne. non. absq̧. Deut. 19. Qui percusserit proximū su um nesciens. Et aliquādo scribitur cū lamed in principio. et dicitur לִבְלִי Libli. Esa. 5. Et aperuit os suum absq̧ vllo termino. Et componitur predicta dictio בְּלִי Beli. cū dictio ne עַל Al. que significat ascensionem et dicitur בְּלִיַּעַל Beli al. i. non. ascendens. potest etiam componi cum dictione עֹל Ol. quod significat iugū: & interpretari absq̧ iugo. Et sic interpretatur aliquando in translatione nostra. Iudi. 19. Venerunt viri ciuitatis illius filii belial. i. absq̧ iugo. Et ali quando translator pro belial posuit iniquum. Ps. 40. Ver bum iniquum cōstituerunt aduersum me. Quandoq̧ etiā interpretatus est diabolum siue diabolicum. 3. Reg. 21. Et adductis duobus viris filiis diaboli. Et in eodem. At illi vt viri diabolici dixerunt contra eum testimonium. Ponitur ēt בְּלִיַּעַל Belial. pro preuaricatiōe Naū. 1. Mente ptractans p̄uaricationē. cōponitur ēt predicta dictio בְּלִי Beli. cū di ctione לוֹ Lo. que significat ei. vel eius. aut sibi. vel sui & dr̄ בְּלִילוֹ Belilo. i. nō eius. vel nō sui. aut nō illi⁹. Iob. 18. Habi tent in tabernaculo illi⁹ socii ei⁹ qui nō est. & in eo. 42.

Right margin: Primogenita. בְּכוֹרֵי Primogenita. בְּכוֹרָה Primogenita. בִּכּוּרִים בִּכּוּרֵי Primitie primitiua. בִּכּוּרָה Primum pomum ficulnee. Precox. ficus. Temporaneum בִּכּוּרִים Grossi. מַבְכִּירָה Puerpera בִּכְרָה Cursor. בִּכְרֵי Dromedarii. בַּל Non. Ne. Neq̧. בְּלִי Non. Sine. absq̧ מִבְּלִי Non. Eo quod non. בִּבְלִי Ne לִבְלִי absq̧. בְּלִיַּעַל absq̧ iugo Iniquum. Diabolus. diabolic⁹. Preuaricatio. בְּלִילוֹ

Nō ſuum. Agrum non ſuum demetūt. Componitur ēt cū dictiōe מָה
בְּלִימָה Ma que ſigñt quid:ſiue aliqd.& dicitur בְּלִימָה belima:qđ ſi
gnificat nō aliquid.i.nihil.Iob.26. Et appendit terrā ſup
Nihil. בַּל nihilo.Item בַּל bal in lingua chaldaica ſigñat cor.Dañ.6.
Et pro daniele poſuit cor vt liberaret eum.

Cor. בָּלַל בלל Balal.confundere.miſcere.cōmiſcere. Geñ.11.Quia
ibi confuſum eſt labium vniuerſe terre.Pro quo heb.
le. qa ibi confudit dñs ſiue cōmiſcuit dñs labiū vniuerſe
Cōfundeř. Cōmiſceř. terre.Oſee.7.Ephraim in populis ipſe cōmiſcebatur.Et a
liqñ ſcribitur cum ſimplici lamed.Geñ.11.Et cōfundamus
נַבְלָה ibi linguā eorū.vbi ponitur נַבְלָה Nabla.& inde. בְּלִיל Be
בְּלִיל lil.i.pabulū iumentorum ex diuerſis mixtū.Eſa.30. Con
Pabulum iumētorū. mixtum migma comedent:ſicut in area ventilatū eſt.Iob.
6.Aut mugiet bos cum ante preſepe plenū ſteterit. pro q̄
he.le. Aut mugiet bos ſuper pabulū ſuū.i. exiſtens ſup pa
יָבַל bulum ſuum.& inde verbum יָבַל Iabal.i.pabulū prebuit.
Pabulum prebere. Iudi.19.Et pabulū aſinis prebuit.inde בְּלוּלָה Belula.i.cō
בְּלוּלָה mixtū vel cōmixta.pro quo Beatus hieronymus tranſtu
Cōſperſa. lit cōſperſam.Leuit.2.Simile cōſperſe oleo & abſq; fermē
בְּלוּלֹת to.& in plu. בְּלוּלֹת Beluloth.Nu.6.Qui cōſperſi ſūt oleo.
Conſperſe & inde תְּבַלּוּל Thebalul.quod ſignificat maculā in pupilla
תְּבַלּוּל oculi:quā albuginē nominat trāſlatio noſtra. Leuit. 21.Si
Albugo. albuginem hñs in oculo.a confuſione pupille dictū.& ide.
תֶּבֶל תֶּבֶל Thebel.i.confuſio.ſcelus.Leuit.20. Vterq; moriatur
Scelus quia ſcelus operati ſunt.Eſa.10.Et furor meus ſuper ſcelus
eorū.& ſcribitur cum accentu in prima ſyllaba. nā ſi accen
tus ponatur in ſecunda ſyllaba tūc ſigñat mundū vel orbē
1.Reg.2.Et poſuit ſuper eos orbē.Iob.18. Et de orbe trāſ
Orbis. feret eū.Ps.23.Orbis terrarū & qui habitant in eo. Et de
hoc vide infra in littera thau.

בָּלַג בלג Balag.confortari.refrigerari.ſubridere.Ps.38. Remit
refrigerař. te mihi vt refrigerer.Iob.11.Commuto faciem meam
Dolore torqueri. & dolore torqueor.pro quo hebrei legunt. Commutabo
faciem meam & refrigerabor ſiue confortabor. Et quia
lachryme ſunt refrigerium dolorem patiēti:ideo ponitur
Plangere etiam pro plangere.Iob.10.Dimitte me vt plangam pau
lulum dolorem meum. ſed ēt in hoc loco hebrei legūt.di
mitte me vt conforter vel refrigerer paululum. Amos.5.
Cōfortari. Subrideř. Qui ſubridet vaſtitatem ſup robuſtum. & inde מַבְלִיגִיתִי
Mabligithi.Pro quo in noſtra tranſlatione ponitur dolor
מַבְלִיגִי meus.Hiere.8.Dolor meus ſuper dolorem. Hebrei tamē
Dolor meꝰ dicunt φ ſignificat refrigerium meum ſiue confortatio
nem meam.

בָּלָה בלה Bala ſeneſcere.inueterare.vetuſtate cōſumi. atterere
ſiue conterere.vetuſtum facere Geñ.18. Poſtq̄ conſe
Seneſcere nui & dominus meus vetulus eſt:voluptati operam dabo.
Inueterař Nee.9.Veſtimenta eorū non inueterauerunt.Ps.31. Quo
niam tacui inueterauerunt oſſa mea.Ps.48. Et auxilium
eorum inueteraſcet. Ps.101. Et omnes ſicut veſtimentum
veteraſcent.Eſa.65.Et opera manuum eorum inuetera
bunt electi mei. Deut.8. Veſtimentum tuum quo operieba
ris nunquam vetuſtate defecit.Et in eodem.29.Non ſunt
Vetuſtate deficere. attrita veſtimenta veſtra neq; calciamenta pedum veſtro
Atterere. rum vetuſtate conſumpta ſunt.Ioſ.9.Trita ſunt & pene cō
Vetuſtate conſumi. ſumpta.1.Paralip.17. Neq; filii iniquitatis atterent eum.
Cōterere. Dañ.7.Et ſanctos excelſos conteret. Thren.3.vetuſtam
Vetuſtum facere. fecit carnem meam & pellem meam. Ezech.23.Et dixi ei
que attrita eſt in adulteriis.& ide בָּלוֹת Baloth.i. vetuſtas.ſi
בָּלוֹת ue ſenectꝰ.Ps.91.Et ſenectus mea in miſericordia vberi. &
Senectus. inde בָּלִים Balim.ideſt veteres.Ioſue.9.ſaccos veteres aſi
בָּלִים nis imponentes. Et in genere feminino בָּלוֹת Baloth.vt
Veteres. in eodem.Et inde בְּלוֹיֵי Beloie. ideſt vetera ſiue antiqua.
בָּלוֹת בְּלוֹיֵי Hiere.38.Tulit inde veteres pānos & antiqua que putrue
rant.Et in eodem.Pone veteres pannos & hec ſciſſa & pu Antiqua. Veteres.
trida ſub cubito manuum tuarum. & inde בַּלָּהָה Balaha.i. בַּלָּהָה
terror.turbatio.Eſa.17.In tempore veſpere & ecce turba Turbatio.
tio.& in plurali. בַּלָּהוֹת Balahoth.ideſt conturbationes vel
formidines.Iob.10. Vndiq; terrebunt eum formidines. formidines.
Ponitur etiam pro interitu.vt in eodem. & calcet ſuper eū
quaſi rex interitus.Item ponitur pro nihilo. Ezech. 26. Interitus.
In nihilum redigam te.Et in eodem.28.Nihil factus es & Nihilum.
non eris in perpetuum.

בלו Belo.in lingua chaldaica ſignificat vectigal quod da בְּלוֹ
tur pro vnoquoq; capite.Eſdre.4.Tributum quoq; & Vectigal.
vectigal & annuos redditus non dabunt.

בליעל Belial.interpretatur non aſcendens: ſiue abſq; iu בְּלִיַּעַל
go.aut iniquus:vel diabolicus. De quo vide ſupra
in dictione בַּל Bal. quia eſt dictio compoſita vt ibi dem
dictum eſt. בָּלָט

בלט Balat.paulatim.Abſcondite.clam.ruth.3.Et venit ab Abſcōdite
ſcondite.1.Reg.18.loquimini ad dauid clam. Clam.

בלם Balam.conſtringere.coarctare.refrenare. Ps.31. In בָּלַם
camo & freno maxillas eorum conſtringe. Pro quo cōſtringeř
hebrei legunt in camo & freno maxillas eius ſiue os eius
ad conſtringendum ſiue ad refrenādū.vbi ponitur לִבְלוֹם לִבְלוֹם
Liblom.Et ſolum inuenitur in predicto loco. De dictione
autem בְּלִימָה Belima.ideſt nihil.vide ſupra in dictiōe. בַּל בְּלִימָה
Bal vnde deriuatur. Nihil.

בלס Balas cum ſamach in fine.ideſt vellicare.ſiue excute בָּלַס
re Amos.7.Sed armentarius ego ſum vellicans ſyco Vellicare
moros.& ſolum inuenitur in hoc loco.

בלע Balaa.deuorare.abſorbere.glutire.deſtruere. precipi בָּלַע
tare.Geñ.41.Deuorantes omnem priorum pulchri deuorare.
tudinem.Exo.7.Sed deuorauit virga Aaron virgas eorū.
Et in eodem.15. Deuorauit eos terra. Nu.16. Et aperiens
terra os ſuū deglutiat eos.Et in eo. Deuorauit eos cum ta Deglutire
bernaculis ſuis.Deut.11.Quos aperto ore ſuo terra abſor Abſorbeř.
buit.2.Reg.17.Ne forte abſorbeatur rex.Iob.7.nec dimit
tis me vt glutiam ſaliuam meam.Et in eodem.8. Si abſor Glutire.
buerit eum de loco ſuo.& in eo. 20. Diuitias quas deuora
uit euomet.Et in eodem.37.Etiam ſi locutus fuerit homo
deuorabitur.Ps.34.Ne dicant deuorauimus eum. & Ps.
68.Ne abſorbeat me profundum. & Ps.106. Et omnis ſa
pientia eorum deuorata eſt.& Ps. 123. Forte viuos deglu
tiſſent nos.Prouer.1.Deglutiamus eum ſicut infernus vi
uentem.Et in eodem.19.Et os impiorum deuorat iniqui
tatem.Eſa.28. Abſorpti ſunt a vino.Et in eodē.49.Fuga
buntur qui abſorbebant te.Hiere.51. Abſorbuit me quaſi
draco. Et in eodem. Et eiiciam quod abſorbuerat de ore
eius. Abac.1. Et taces deuorante impio iuſtiorem ſe. Si
gnificat etiā precipitare ſiue diſſipare vel diruere.2. Reg. Precipitare.
20.Quare precipitas hereditatem domini. Et in eodem.
Non precipito nec demolior.Iob.10. Et ſic repente preci
pitas me.Ps.54.Precipita domine diuide linguas eorum
Eccľs.10.Et labia inſipientis precipitabunt eum.Eſa.9.Et
qui beatificantur precipitati.Et in eodem.19.Et conſilium
eius precepitabo.Et in eodem.25.Precipitabit mortem in
ſempiternum.Thren.2.Precipitauit dominus & non pe
percit.Eſa.13.Et viam greſſuum tuorum diſſipant. Signi Diſſipar
ficat etiam diruere. Nu.4. Alii nulla curioſitate videant
que ſunt in ſanctuario priuſquam inuoluantur.pro quo he
brei legunt. Et non ingrediantur ad videndum quan
do diruitur ſanctuarium.i. quando ea que ſunt in ſanctua Diruere
rio auferūtur de loco ſuo vbi ſunt ſita & inuoluūtur ad por
tandū ea quādo caſtra mouebāt. vnde idem eſt ſenſus cum
littera noſtra.Inde בֶּלַע Balaa.i.Precipitatio. ſiue deuora בֶּלַע

cipitatio. tio vel dissipatio. Ps.51. Dilexisti oīa verba pcipitationis.

בִּלְעֲדֵי Biladai. Excepto. absq̧. preter. nisi. Gen̄.14. Exceptis his que comederunt iuuenes. Et aliqn̄ vltimū iod nō est de substantia dictionis sed denotat pronomē prime persone. vt in eodē. 41 Absq̧ me deus respōdebit prospera pharaoni. Et cōponitur cū pronominibus sic. בִּלְעָדַי Biladai. i. Absq̧ me: vt supra. בִּלְעָדֶיךָ Biladecha. i. absq̧ te. Gen̄.41. Et absq̧ tuo imperio non mouebit quisq̧ manū aut pedem. Et recipit in principio mē. & dicitur מִבַּלְעֲדֵי Mibalade. i. absq̧. preter. Ios.22. Preter altare dn̄i dei nr̄i. Ps.17. Quis deus preter dominum.

בָּלַק Balac. Nudare. siue dilacerare. Destruere. Esa.24. Ecce dn̄s dissipabit terrā & nudabit eam. Nau̅.2. Dissipata est & scissa & dilacerata. vbi ponitur מְבֻלָּקָה Mebulaca pro dilacerata.

בִּלְתִּי Bilthi. Nisi. preter. ne. non. Nu̅.12. Nihil aliud respiciunt oculi nr̄i nisi man. et in eodē.32. Preter caleb filiū iephone. Et aliqn̄ vltimū iod non est de substantia dictionis sed denotat prōnomē prime persone. Osee.13. Et saluator non est preter me. Et aliqn̄ significat ne vel nō.1. Reg.20. Cogitabat em̄ quod nō esset mūdus. Iob.14. Donec atterātur celi non euigilabunt. pro quo hebrei legūt. Donec nō celi. i. donec non sint celi nō euigilabūt. Potest etiā deriuari a dictione supra posita. בָּלָה Bala: que significat atterere sicut est in nostra translatione. Esa.10. Ne incurueminisub vinculo. & in eodē.14. Cedentem populos in indignatione plaga insanabili. pro quo hebrei legūt. Plaga nō cessante. Et recipit in principio mē. & dicitur מִבִּלְתִּי Mibilthi. i. non: siue eo quod nō. Nu̅.14. Et dicāt non poterat introducere populū in terrā. & qn̄q̧ recipit in principio lamed. Et dicitur לְבִלְתִּי Lebilthi. i. vt non. nec. ne. Deut.4. Et iurauit vt nō transirē iordanē nec ingrederer terrā optimā. et in eodē.17. Nec eleuetur cor ei⁹ in supbia sup fratres suos neq̧ declinet in partē dexterā vel sinistrā.

בָּם Bam. in eis. vel in illis. aut in ipsis. Et ē dictio cōposita cuius partes non inueniūtur per se: vt dictū est supra in principio huius littere beth. Et quādo refertur ad feminas scribitur cum nun in fine loco mem.

בָּמָה Bama. excelsum. altitudo.1. Reg.9. Sacrificiū est hodie populo in excelso.3. Reg.3. Illud quippe erat excelsum maximum. Esa.2. Quia excelsus reputatus est ipse Et in pl̄ali בָּמוֹת Bamoth. i. excelsa. siue altitudines. Deut.32. Et cōstituit eum super excelsa terre.3. Reg.15. Excelsa autē non abstulit. Ps.17. Et super excelsa statuēs me. Esa.14. Ascendā super altitudines nubiū. ponitur etiā pro collo eo q̄ est pars excelsa in homine. Deut.33. Et tu eorum colla calcabis.

בְּמוֹ Bemo. in. per. Iob.37. Ingredietur bestia latibulum suū. pro quo hebrei legūt. Et ingredietur bestia in latibulū vel in insidiis. Esa.43. Cum ambulaueris in ignem non combureris.

בָּן Ban. in eis. et refertur ad feminas. vt dictū est supra. Itē בֵּן Ben. filius. de quo vide infra in dictione sequēti.

בָּנָה Bana. edificare. extruere. construere. Gen̄.4. Et edificauit ciuitatem. Nu̅.23. Edifica mihi septē aras. Deut.20. Quis est homo qui edificauit domū nouam: & non dedicauit eam. Ios.8. Tunc edificauit iosue altare dn̄o deo.3. Reg.8. Edificans edificaui domū habitaculū tuū. Ps.101. Quia edificauit dn̄s sion. Eccl̄s.9. Extruxitq̧ munitiones per girū. Hiere.30. Et edificabitur ciuitas in excelso suo. Et aliquando scribitur sine he finali. Gen̄.2. Edificauit dominus deus costam quā tulerat de adam in mulierē. Et in eodē. Edificauit autē noe altare dn̄o. Exo.1. Edificauerūt q̧ vrbes tabernaculorū pharaoni. Iob.3. Et qui edificant sibi solitudines. Nu̅.33. Imponētes vocabula vrbibus quas extruxerat. Deut.20. Et extrue machinas donec capias ciuitatem. Ezech.27. Abietibus de sanir extruxerunt te. Et inde בִּנְיָן Binian. i. edificiū. structura. Ezech.40. Et mensus est latitudinē edificii calamo vno. Et idē significat בִּנְיָה Binia. cum he in fine loco nū. vt in eodē.41. Et quod separatum erat edificium & parietes eius longitudinis centum cubitorum. Significat etiam supradicta dictio בָּנָה Bana. filios habere vel filios suscipere. Gen̄.16. Si forte saltē ex illa suscipiam filios. inde dicitur בֵּן Ben. i. filius quia est quasi edificium parentū eius. Potest etiā deriuari a dictione supradicta. בִּין Bin. quod significat itelligere. vt supra dictum est. et ideo Hiere.49. vbi nos hēmus. Periit cōsiliū a filiis. Aliqui hebrei legūt. Periit cōsiliū ab intelligētib⁹: et sic transtulerūt. lxx. qa ē equiuocū ad vtrūq̧. & accipitur multipliciter. s. p filio naturali. Gen̄.5. Et genuit filios & filias. et in eodem.18. Et habebit filium sara vxor tua. & in eodē.45. Ioseph filius tuus viuit. Accipitur etiā pro filiis filiorū vel pro quocūq̧ descendēte ab alio: qui dicitur filius eius. vt filii israel. filii Iuda. filii Leui. Nu̅.16. Audite filii leui. Et nō solum pro filiis filiorū sed etiā pro filiis filiarum. Gen̄.31. Filie mee & filii. Pro quo hebrei legūt. Filie filie mee: & filii filii mei. s. sunt: qui vtiq̧ erant filii filiarū suarū. Accipicipitur etiā pro filio adoptiuo. Exo.4. Filius meus primo genitus israel. et supra in eodē.2. Quem illa adoptauit in locum filii. Pro quo in hebreo habetur. Et fuit illi in filiū. Accipitur etiā pro discipulo vel pro quocūq̧ qui sequitur doctrinā alterius: qui dicitur filius eius.4. Reg.2. Vidētes autē filii prophetarū qui erant in hiericho. vnde magister vel dn̄s aut princeps pater appellatur in scriptura. vt dictū est supra in principio huius voluminis. Et etiā cuiuscunq̧ opera facit eius filius dicitur. Deut.3. Omnes viri robusti. pro quo hebrei legunt. Omnes filii fortitudinis.1. Reg.2. Porro filii heli filii belial.3. Reg.21. Et eductis duobus viris filiis diaboli fecerunt eos sedere cōtra eum. Ps.88. Et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Vnde saluator in euāgelio ioānis.8. ait. Si filii abrae estis: opera abrae facite. Et etiā quando aliquis est dignus aliqua re vel aliqua pena dicitur filius illius rei. Deut.25. Si autē eum qui peccauit dignum viderint plagis. Pro quo in hebreo habetur. Si autē qui peccauit filius fuerit flagellationis. i. dignus plagis sicut est in littera nostra.2. Reg.12. Viuit dn̄s quia filius mortis est vir qui fecit hoc. Et etiā q̄ndo aliquis habet aptitudinem ad aliquā rem aut ex ea producitur dicitur filius eius. Iob.41. Non fugabit eum vir sagittarius. Pro quo in hebreo habetur. Non fugabit eū filius arcus. Esa.5. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. i. in angulo terre pinguissime apto oliuis. sicut exponūt hebrei. Et in eodē.21. Tritura mea & filia aree mee. Pro quo in hebreo habetur. Et filius aree mee. & dicitur filius aree granū frumenti: eo quod producitur in ea. Thren̄.3. Misit in renibus meis filios pharetre sue. vbi per filios pharetre itelligūtur sagitte Et etiā viri alicuius ciuitatis vel loci aut regionis siue populi dicūtur filii eius. vt Gen̄.21. Presentibus filiis populi mei. Esa.11. Simul predabūtur filios orientis. Hiere.2. Filii memphis & taphnis. Thren̄.4. Filii sion inclyti. significat etiā etatē vel duratione. Exo.12. Agnus absq̧ macula masculus anniculus. Pro quo hebrei legūt. Agnus absq̧ macula masculus filius vnius anni. i. etatis vnius anni. Et.1. Reg.13. Filius vnius anni erat saul cum regnare cepisset. Accipitur etiā pro paruo animali cuiuscūq̧ speciei qui adhuc sequitur matrē. Gen̄.18. Et tulit inde vitulū. pro quo in he-

Margin (left): cipitatio. | בִּלְעֲדֵי Excepto. Absq̧. | מִבַּלְעֲדֵי Preter. | בָּלַק Nudare. Dilacerare. מְבֻלָּקָה Dilacerata | בִּלְתִּי Nisi. Preter. | Non. | Ne. | מִבִּלְתִּי Non. | לְבִלְתִּי Vt non. Nec. | בָּם In eis. | בָּמָה Excelsum. | בָּמוֹת Excelsa. | Altitudines Colla. | בְּמוֹ In. | בָּן בֵּן | בָּנָה Edificare. | Extruere.

Margin (right): בִּנְיָן Edificium בִּנְיָה | Filios suscipere. בֵּן Filius. | Filius pro nepote. Filius pro successore. Filii pro filiis filiarum. | Fili⁹ adoptiuus. | Filius pro discipulo | Dignus. | Etas.

Filius. breo habetur filius vacce. & similiter vbicunq; nos habemus vitulũ de armento: in hebreo habetur vitul⁹ filius vacce. Et sic pullus colũbe in hebreo dicitur filius colũbe. & in plurali בָּנִים Banim siue בְּנֵי Bene. vt in aliquibus locis supradictis. Et in genere feminino scribitur irregulariter. Nam cũ deberet dici בְּנַת Benath: dicitur בַּת Bath: & deficit littera nun que est littera substantialis. & significat filiã. Geñ. 30. Peperit filiã nomine dinam. Exo. 2. Descendebat filia pharaonis vt lauaretur in flumine. Ps. 136. Filia babylonis misera. Threñ. 2. In tabernaculo filie sion. et in eodẽ. Et cõsolabor te virgo filia sion. Et accipitur quasi eisdem modis quibus. בֵּן ben: vt supra. Itẽ significat pupillã vt dictum est supra in dictione בָּבַת Babath. Et eius plurale בָּנוֹת Banoth scribitur regulariter cum littera nun. Et significat filias. Geñ. 5. Et genuit filios & filias. & in eodẽ. 49. Filie discurrẽtes sup murũ. Canti. 1. Nigra sum sed formosa filie ierusalẽ. Et etiã accipitur pro villis vel viculis aut suburbanis quia sunt quasi filie ciuitatis. Iudi. 1. Manasses quoq; non deleuit bethsan & chanath cũ viculis suis. Inde תַּבְנִית Thabnith. i. similitudo. exemplar. descriptio. Exo. 25. Iuxta similitudinẽ tabernaculi quod ostendã tibi. Et in eodẽ. Inspice & fac secundũ exemplar quod tibi in monte monstratũ est. 4. Reg. 16. Et similitudinẽ iuxta omne opus eius 1. Paral'. 28. Dedit autẽ dauid salomoni filio suo descriptionem porticus templi. Et in eodẽ. Vt ex ipso fieret similitudo quadrige cherubin. & in eodẽ. Vt intelligerẽ vniuersa opera exẽplaris. de dictione אֲבָנִים obnaim vide supra in dictione אֶבֶן eben.

(Margin: Filii. בָּנִים בְּנֵי Filij בְּנַת בַּת Filia. בָּנוֹת Filie. Viculus תַּבְנִית similitudo. Exemplar. Descriptio)

בָּנוּ Banu. in nobis. & est dictio cõposita cuius partes non inueniũtur per se vt dictum est supra.

(Margin: בָּנוּ In nobis.)

בָּסַס Basas. conculcare. calcare. De quo vide supra in dictione בּוּס Bus.

(Margin: בָּסַס Cõculcare)

בֹּסֶר Boser. vua acerba. siue botrus immaturus. Iob. 15. Ledetur quasi vinea in flore botrus eius. Hiere. 31. Patres comederũt vuam acerbam: & dentes filiorũ obstupuerunt. et in eodẽ. Omnis homo qui comederit vuã acerbam obstupescẽt dentes eius. Accipitur etiã pro quolibet fructu immaturo. Esa. 18. Et immatura perfectio germinabit.

(Margin: בֹּסֶר Botr⁹ immaturus vua acerba immaturũ.)

בָּעָה Baa. Querere. requirere. inuestigare. petere. feruere. Esa. 21. Si queritis querite cõuertimini venite. & in eodẽ. 30. Et requisita in muro excelso. Dañ. 6. Vt oĩs qui petierit aliquã petitionẽ. Et aliqñ scribitur cum aleph in fine. vt in eo. Qui rogaret quicq; de diis. et in eo. Orat obsecratione sua. i. rogat vl' petit petionẽ suã. Significat ẽt feruere. Esa. 64. Sicut exustio ignis tabescerẽt: aque arderẽt igni. Pro quo hebrei legũt. Sicut exustio ignis tabescerent: aque ferueren ti igni. & ide deriuatur. אֲבַעְבֻּעֹת Abaabuoth. q̃d significat pustulas siue vesicas que fiunt ex feruore vel cale factione sanguinis. Exo. 9. Erunt enim in hominibus & iumentis vlcera & vesice.

(Margin: בָּעָה Querere. Petere. Rogare. Feruere. אֲבַעְבֻּעֹת Vesice.)

בָּעַט Baat. recalcitrare. calce abiicere. Deut. 32. Incrassatus est dilectus & recalcitrauit. 1. Reg. 2. Quare calce abiecistis victimam meam. Et translatiue ponitur pro cõtemnere aut vilipendere.

(Margin: בָּעַט recalcitrarẽ Calce abiicere.)

בָּעַל Baal. possidere. dominari. in potestatẽ habere. subiugare. maritũ esse. l. habere vxorẽ. siue rem cũ muliere habere. Esa. 26. Dñe deus noster possederũt nos dñi absq; te. et in eo. 54. Quia dominabitur tui qui fecit te. Hiere. 31. Et ego dominat⁹ sum eorũ. Significat etiã maritũ ẽẽ siue vxorẽ habere: eo q̃ vir est quasi dñs vxoris & possidet eam. Deut. 24. Si acceperit homo vxorẽ & habuerit eam. et Malach. 2. Et habuit filiam dei alieni. Accipitur etiã pro dormire cũ vxore. Deut. 21. Et postea intrabis ad eam: dormiesq; cum illa. Ponitur etiã pro inhabitare terrã que erat deserta. eo q̃ redigitur in potestatẽ habitantiũ: & possidetur ab illis sicut vxor a viro. Esa. 62. Et terra tua inhabitata Et in eodẽ. Et terra tua inhabitabitur. Et inde בַּעַל Baal. i. dominus. possessor. siue possidens. vel habens. aut vir. siue maritus. Exo. 21. Dñs quoq; bouis innocẽs erit. & in eodẽ. Bos lapidibus obruetur: & dominũ eius occidẽt. & in eo. Reddet dñs cisterne preciũ iumentorũ. Esa. 16. Dñi gentiũ exciderũt flagella eius. Ponitur ẽt p̃ habẽte vxore vel pro marito. Exo. 21. Si habens vxorẽ & vxor egredietur simul. Et in eodẽ. Subiacebit damno quantũ maritus mulieris ex petierit. Geñ. 20. Habet enim virũ. Pro quo hebrei legũt. Et ipsa est maritata marito. vbi ponitur בְּעֻלַת Beulath. pro maritata. Deut. 22. Si dormierit vir cũ vxore alterius. Pro quo hebrei legũt. Si dormierit vir cũ vxore maritata marito. Ponitur etiã pro habente vel possidẽte quancũq; rem. Geñ. 37. Ecce somniator venit. pro quo hebrei legũt. Ecce habens somnia venit. Et in eodem. 49. Inuiderunt ei habentes iacula. Esa. 41. Habens rostra serrantia. Significat etiã principem vel magistrũ: eo q̃ habet dominiũ vel scientiam. Leuit. 21. Sed nec in principe populi sui cõtaminabitur. Eccl's. 12. Que per magistrorũ conciliũ data sunt a pastore vno. est etiã בַּעַל Baal. nomen idoli qui erat quasi dominus eis a quibus collebatur.

(Margin: בָּעַל Possidere. Dñari. Vxorẽ hẽre. Dormire cum vxore. Inhabitare terram. בַּעַל Dñs. Vxorẽ hñs Maritus Vir. בְּעֻלַת maritã hñs Habens. Princeps Magister בַּעַל)

בַּעֲלִיל Baalil. Separatũ. Ps. 11. Argentũ igne examinatũ probatũ terre. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatem transtulit. Argentũ probatum separatũ a terra. Et dicunt aliqui hebrei quod deriuatur a supradicta dictõe בַּעַל Baal. que significat dominiũ: eo quod argentum purissimũ habet dñium sup alias res terrestres. Iuxta illud Eccl's. 10. Pecunie obediunt omnia. vbi in hebreo argentum ponitur pro pecunia.

(Margin: בַּעֲלִיל Separatũ. Argentũ)

בָּעַר Baar. Ardere. comburere. succendere. ledere. depasci. auferre. ferre. separare. insipientẽ fieri Exo. 3. Et videbat q̃ rubus arderet. & in eodẽ. Quare non cõburatur rubus. et in eodẽ. 35. Non succendetis ignẽ. Leui. 6. Quẽ nutriet sacerdos subiiciens ligna. Pro quo hebrei legũt. Et succendet sup illud sacerdos ligna. Nũ. 11. Vocauitq; nomẽ loci illius incensio: eo q̃ succensus fuisset contra eos ignis domini. Deut. 4. Qui ardebat vsq; ad celum. Et in eodem. 5. Et montẽ ardere vidistis. Iudi. 15. Sicut solent ad ardorem ignis ligna consumi. pro quo hebrei legũt. Sicut ligna que succensa sunt igni. Et in eodẽ. Quibus succensis & cõportate iam fruges & adhuc stantes in stipula concremate sunt. Ps. 17. Carbones succensi sunt ab eo. Ps. 82. Sicut ignis qui cõburit siluam. Esa. 1. Et succendetur vtrũq; simul. et in eo. 10. Et succẽdetur & deuorabitur spina eius & vepres in die vna. & in eodẽ. 40. Et liban⁹ nõ sufficiet ad succendendũ. Et in eodẽ. 43. Et flamma non ardebit in te. Hiere. 4. Et succẽdatur & nõ sit q extinguat. & in eo. 7. Patres succẽdũt ignem. et in eodẽ. 30. Et factus est in corde meo quasi ignis estuans. & in eodẽ. 36. Et posita erat arula coram eo plena prunis. pro quo hebrei legũt. Et arula erat coram eo succẽsa. i. plena prunis: sicut est in littera nostra. Threñ. 2. Succẽdit in iacob quasi ignis. Ezech. 39. Et succendẽt & comburent arma. Naũ. 2. Et succendam vsq; ad fumũ quadrigas tuas. Malach. 4. Ecce enim dies veniet succensa. Inde בְּעֵרָה Beera siue תַּבְעֵרָה Thabeera. i. incendiũ. siue incensio. Exo. 22. Reddet damnũ qui ignẽ succenderit. pro quo hebrei legunt. Reddet. s. dãnum qui incendit incendiũ. Nu. 11. Vocauitq; nomen loci illius incensio. Et inde בְּעֵר Baer. i. Ardor succensio. focus. Esa. 4. In spiritu iudicii & spiritu ardoris Et in eodẽ. 44. Et facta est hominibus in focũ. Significat

(Margin: בָּעַר Ardere Cõburere Succẽder[e] Cõcrema[re] Estuare בְּעֵרָה [תַּבְ]עֵרָה Incend[ium] Incen[sio] Ardo[r])

etiam ledere. vel depasci. aut demetere. Exo. 22. Si leserit quispiā agrū vel vineā. Et in eo. Et dimiserit iumentū suū vt depascatur aliena. Esa. 3. Vos autē depasti estis vineā. 3. Reg. 16. Ecce ego demetam posteriora baasa & posteriora domus eius. et in eodē. 21. Et demetā posteriora tua. Item significat auferre: vel separare. Deut. 13. Auferes malū de medio tui. & in eodē. 17. Auferes malū de israel. et in eodē 22. Et auferes malum de medio tui. & in eodē. 26. Attuli quod sanctificatū est de domo mea. Pro quo hebrei legūt. Abstuli vel separaui. s. a cōmunibus vsibus. et in eodē. Nec separaui ea in qualibet immūditia. Iudi. 20. Vt auferatur malū. Et qa qn̄ aliquis eligitur separatur de medio aliorū ideo pōitur בְּעֵר Baer. pro electione vel ꝑ electo. Nu. 24. Et fueris electus de stirpe cain. Ponitur etiam pro ostensione. Esa. 6. Et cōuertetur & erit in ostensionē. Tamē aliqui hebrei legūt in hoc loco. Et erit in separationē vel in ablationem. Alii sic. Et erit in pastum: sequētes predictas significationes. Significat etiā insanire: siue insipientē vel stultū esse. Hiere. 10. Pariter insipientes & stulti probātur. & in eodē. Stultus factus est oīs homo a scientia sua. Et inde נִבְעָרָה Nibara. i. insipiens. Esa. 19. Dederunt consiliū insipiens. Et idē significat בַּעַר Baar. Ps. 91. Vir insipiens non cognoscet. Et in plurali בְּעָרִים Boarim. i. insipiētes. Ps. 93. Intelligite insipiētes in populo. Ezech. 21. Dabo te in manus hominū īsipientiū. et inde בְּעִיר Beir. i. Iumentū. Geñ. 45. Onerantes iumēta vestra ite in terrā chanaā. Exo. 22. Et dimiserit iumentū suū. Nu. 20. Vt et nos & nostra iumēta moriamur. & in eodē. Ita vt ppl'us biberet & iumēta.

בָּעַת Baath. Conturbare vel exagitare. obstupescere. terrere. 1. Reg. 16. Et exagitabat eum spiritus neq̄. Et in eodē. Ecce spiritus dn̄i malus exagitat te. Hester. 7. Quod ille audiēs illico obstupuit. Esa. 21. Emarcuit cor meū tenebre stupefecerūt me. Et idē בְּעָתָה Beatha. i. Terror. siue formido. Hiere. 8. Tēpus medele & ecce formido. Et in pl'ali. בִּעוּתֵי Biuthe. Iob. 6. Terrores dei militant contra me. Ps. 78. Terrores tui conturbauerunt me.

בֹּץ Bos. cenum. vel lutū. Hiere. 38. Demerserūt te in ceno et in lubrico pedes tuos. vbi ponitur lubricū pro luto. Et aliquādo scribitur cum he in fine vt in sequēti dictione.

בִּצָּה Bisa. Humor. cenū. Iob. 8. Nunquid virere potest scirpus absq̄ humore. et in eodē. 40 In locis humētib'. pro quo hebrei legūt. In ceno vel in loco cenoso. cuius plurale scribitur cū aleph loco he: et sigñat loca cenosa vel humida. Pro quo beatus Hieronymus transtulit littora: eo q̄ plerūq̄ sunt cenosa vel humida. Ezech. 47. In littoribus autē eius et in palustribus non sanabūtur.

בָּצָל Basel. cepe. Nu. 11. Porriq̄ & cepe & allia. Et solū inuenitur in numero plurali in predicto loco.

בָּצַע Basaa. prodesse. siue lucrari. auariciā sequi. auare rapere. auaricie studere. cōcupiscere. succindere. complere perficere. Geñ. 37. Quid prodest si occiderimus fratrē nostrum. Iob. 22. Aut qd ei prodest si imaculata fuerit via tua. et in eodē. 27. Que est enim spes hypocrite si auare rapiat. Prouer. 1. Sic semite oīs auari. Pro quo in hebreo habetur. Sic semite oīs sectantis auariciā. vel omnis cōcupiscentis cupiditatem. Prouer. 15. Conturbat domū suā qui sectatur auariciam. Hiere. 6. Omnes sectantur auariciā. Ezech. 22. Et auare proximos tuos calūniabaris. Et in eodē. Ad perdendas aīas auare sectando lucra. Significat etiā succindere aut vulnerare. Iob. 6. Soluat manuū suam & succidat me. Esa. 38. Dum adhuc ordirer succidit me. Ioel. 2. Sed & per fenestras cadent: & non demoliētur. i. non scindentur vel non vulnerabūtur. Amos. 9. Auaricia enim in capite oīm. Pro quo hebrei legūt. Et vulnerabit eos in capite oēs siue in capite omniū. Potest etiā legi sic. s. et auaricia eorum in capite omniū. quod est idē sensus cum littera nostra. Item significat cōplere vl' īplere aut pficere. Esa. 10. Et erit cū impleuerit dn̄s cuncta opera sua in monte sion. Threñ. 2. Cōpleuit sermonē suū. Zach. 4. Et manus eius pficient eam. Inde. בֶּצַע Besa siue בֶּצַע Basaa. i. Auaricia. lucrum. cupiditas. rapina. precissio. Exo. 18. Et qui oderint auariciā. Iudi. 5. Et tamē nihil tulere predantes. Pro quo in hebreo habetur. Rapinam argenti siue lucrum argenti non acceperūt. Ps. 118. Inclina cor meū deus in testimonia tua & non in auariciā. Prouer. 28. Qui odit auariciā longe fiēt dies ei'. Esa. 56. Vnusquisq̄ ad auariciā suam. & in eodem. 57. Propter iniquitatē auaricie eius iratus sum. Mich. 4. Et interficies dn̄o rapinas eorum. Hiere. 51. Venit finis tuus pedalis precissionis tue.

בָּצֵק Basac. Subtritū esse: siue attritū esse. Deut. 8. Et pes tuus non est subtritus. Nee. 9. Pedesq̄ eorū non sunt attriti. Et inde בָּצֵק Basec. i. massa vel pasta eo q̄ fit terendo manibus vel pedibus. Exo. 12. Tulit igitur populus conspersam farinā. i. massam ex aqua & farina confectā. & in eodem. Coxerūtq̄ farinam quā dudū de egypto conspersam tulerant. Osee. 7. Quieuit paululum ciuitas a cōmixtione fermenti.

בָּצַר Basar. deesse siue desistere. ꝓhibere. auferre vidēmiare. munire. Geñ. 11. Nec desistēt a cogitationib' suis donec eas ope cōpleāt. Iob. 42. Et nulla te latet cogitatio. Pro quo hebrei legūt. Et non prohibetur vel non auferatur a te cogitatio. Ps. 75. Qui aufert spiritū principum. Et inde בַּצֹּרֶת Basoreth. i. Tempus prohibitionis pluuie. pro quo beatus Hieronymus transtulit siccitatē. Here. 17. Et in tpe siccitatis nō erit solicitū. Et idē sigñat בַּצָּרוֹת Basaroth in plurali. vt in eodē. 14. Quod factū est verbū dn̄i ad hieremiā de sermonibus siccitatis. Significat etiā vindemiare vel vuas colligere. Leuit. 25. Et vuas primitiarū tuarū non colliges quasi vindemiā. Deut. 24. Si vīdemiaueris vineā tuam. Iudi. 9. Vastantes vineas vuasq̄ calcantes. Pro quo hebrei legunt. Et vindemiauerūt vineas suas: & calcauerūt scilicet vuas. Et inde בֹּצֵר Boser. i. vindemiator. Hiere. 6. Conuerte manū tuam quasi vindemiator ad cartallū. Et in plurali בֹּצְרִים Bosrim. vt in eodem. 49. Si vindemiatores venissent super te: non reliquissent tibi racemū. & inde בָּצִיר Basir. i. vindemia. Leui. 26. Apprehēdet messium triturа vindemiam: & vindemia occupabit sementē. Iudi. 8. Melior est racemus ephraim vindemia abiezer. Itē significat munire. Esa. 22. Et destruxistis domos ad muniēdum murū. Hiere. 51. Si firmauerit in excelso robur suū. i. muniérit. et inde בָּצִיר Basir. i. munitio vel munitus. Zach. 11. Succissus est saltus munitus. et aliquādo scribitur cū mem in principio & dicitur מִבְצָר Mibsar. i. munitio vl' munita. Hiere. 8. Cōuenite & igrediamur ciuitatē munitā. Abach. 1. Ipse super oēm munitionē ridebit. Et in plurali מִבְצָרִים Mibsarim siue מִבְצָרוֹת Mibsaroth. i. munitiones. Threñ. 2. Destruxit in furore suo munitiones virginis iuda. Dañ. 11. Et capiet vrbes munitissimas. Et aliqn̄ scribitur cum lr̄a nū in fine. & dicitur בִּצָּרוֹן Bisaron. Zach. 11. Cōuertimini ad munitionē vincti spei. Et inde בְּצוּרָה Besura. i. munita vel murata. Esa. 27. Ciuitas enī munita desolata erit. Et in plurali בְּצֻרוֹת Besuroth. Nu. 13. Et vrbes fortes atq̄ muratas. 2. Reg. 20. Ne forte inueniat ciuitates munitas & effugiat nos. Significat ēt ea que sunt difficilia intellectu. Pro quo beatus hieronym' transtulit firma. Hiere. 33. Et annūciabo tibi grandia & firma que nescis. Et inde בֶּצֶר Baser. i.

filex:qui eft lapis dur9 & firmiffimus.Iob.22. Dabit pro
Silice. terra filicem:& pro filice torrentes auri.Hebrei tamē dicūt
quod in predicto loco fignat aurū:eo ꝙ difficile habetur.

בָּקַק בקק Bacac.vaftare. diffipare.demoliri.difrūpere.euacuare.Efa.24.Ecce dñs diffipabit terram.Ofee.10.Vi-
Diffipare. Euacuare. tis frōdofa ifrael.Pro quo hebrei legūt. Vitis euacuata.i.in
fructuofa ifrael.& idē fignat frōdofa.i.īfructuofa:qa humo
rem quē debuerat in vuas tranfmutare: mutauit in foliorū
Vaftare et frondiū multitudinē.Naū.2. Quia vaftatores diffipaue
runt eum.Et aliqndo fcribitur cum fimplici coph. Efa.19.
Difrūpere Et difrūpetur fpiritus egypti in vifcerib9 eius. et in eo.14.
Diffipatione diffipabitur terra.Hiere.9.Et diffipabo cōfi-
Demoliri. lium iuda & ierufalem.& in eodē.51.Et demolientur terrā
eius.Et de hoc vide fupra in dictione בוק Buc.

בַּקְבּוּק בקבוק Bacbuc.vas tefteū cuius os eft anguftū. Et a fono nomen accepit:quia cum mergitur in aqua:vel cū
ex eo aqua effunditur facit talem fonū. Pro quo beatus hie
Lagūcula. ronymus laguncula traduxit. Hiere.19.Vade & accipe la-
gunculā figuli tefteam.& in eodē.Et conteres lagūculā.

בָּקַע בקע Bacaa.rumpere.irrūpere.erūpere.interrūpere.difrūpere.diuidere:vl'fcindere.diffecare. aperire.euellere.
Rumpere. Geñ.7.Rupti funt oēs fontes abyffi magne.Iof.9.Vtres vi
ni nouos īpleuimus:nunc aūt rupti funt. Efa.34.Et circū-
fodit & fouit ī vmbra ei9.Pro quo hebrei legūt.Et rumpit
& fouit in vmbra ei9.et in eodē.59.Oua afpidū ruperunt.
Irrūpere 2.Reg.23.Irruperūt ergo tres fortes caftra philiftinorum.
4.Reg.3.Tulit fecū feptingentos viros educentes gladios
vt irrūperent ad regem edon.Iob.26. Vt non erūpat pa-
Erūpere. riter deorfum.Prouer.3.Sapientia illius eruperunt abyffi.
Efa.58. Tunc erūpet quafi mane lumē tuū. & in eodē.59.
Et quod confotū eft erūpet in regulū.Ezech.13.Et erūpere
faciam fpiritū tempeftatū.4.Reg.25. Et interrupta eft ci-
uitas.2.Paral'.32. Et obfedit ciuitates munitas volens eas
capere.Pro quo hebrei legūt.Et obfedit ciuitates munitas
Interrūpe vt interrūperet eas fibi.i.vt vi armorū caperet eas fibi. Ps.
77.Interrupit mare & perduxit eos. Et in eo. Interrupit
Dirūpere petrā in heremo. Nu.16. Dirupta eft terra fub pedibus eo-
rum.3.Reg.1.Et infonuit terra a clamore eorū.pro quo he-
brei legūt.Et difrupta eft terra a clamore eorū.i.tam forti-
ter clamabāt ꝙ videbatur ac fi terra difrūperetur. Iob.32.
Quod lagūculas nouas difrumpit. Ps.73.Tu dirupifti fon
tes & torrentes. Efa.64.Vtinam difrumperes celos. Item
ponitur pro fcindere vel dilacerare aut diffipare. Ps.140.
Sicut craffitudo terre erupta eft fuper terrā.Pro quo beatus
Hieronymus in pfalterio iuxta hebraicā veritatē trāftulit
Scindere. Sicut agricola cū fcindit terrā. Efa.35. Quia fciffe funt in
deferto aque.et in eo.63.Qui fcindit aquas ante eos.Ofee
13.Beftia agri fcīdet eos.Mich.1.Et valles fcīdētur. Abach.
3.Fluuios fcindes terre.Zach.14.Et fcindetur mons oliua
rum ex media parte fui . Item fignificat aperire vel diffe-
Aperire. care. Iudi.15.Aperuit itaqꝫ dñs molarē dentem in maxilla
Diffecare afini.Hiere.39. Aperta eft ciuitas.Amos.1. Eo ꝙ diffecue-
Auellere rint pregnātes galaad.Item pōitur pro auellere.Efa.7. Et
auellamus eū ad nos.Itē ponitur pro dilacerare vel diffipa
re.Hiere.29. Et dilacerabis oēm humerū eorū. Ezech.30.
dilacerare. Diffipare. Et alexandria erit diffipata.Et īde מְבוּקָעָה Mebucaa.i.fcif-
מְבוּקָּעָה fa vel interrupta aut diffipata.Ezech.26.Quafi per introi
Diffipata. tū vrbis diffipate. Et in pl'ali מְבוּקָעִים Mebucaim.i.fciffi.
מְבוּקָּעִים Iof.9.Et vtres vinarios fciffos atqꝫ confutos.& inde בְּקִעִים
Sciffi. Bechiim.i.Sciffure vl'fciffiōes.Efa.22.Et fciffuras ciuitatis
בְּקִעִים dauid videbitis.Amos.6.Et percutiet domū maiorē ruinis
Sciffure et domū minorē fciffionibus. Et inde בִּקְעָה Bicaa.i.cāpus
בִּקְעָה vel planicies aut vallis que eft inter duos montes & diuidit
inter eos. Geñ.11. Inuenerunt campum in terra fenaar.et Campus.
Deut.8.In cuius campis & montibus erūpunt fluuiorum
abyffi.Efa.4.Erunt praua in directa & afpera in vias pla-
nas.Pro quo hebrei legūt.Erunt praua in directa & afpera Planicies
in campū fiue in planiciē aut in vallē.Et inde בֶּקַע Bechaa. בֶּקַע
ideft dimidiū fiue particula cuiufdā ponderis fecundū he-
breos.Pro quo in noftra tranflatione habetur duos ficlos.
Geñ.24.Protulit vir inaures aureas appendētes ficlos du duo ficli
os.pro quo hebrei legūt.Protulit vir inaurem aureā appē
dens dimidiū ponderis.Exo.38.Oblatū eft autē ab iis qui Dimidium
tranfierunt ad numerū. pro quo hebrei legunt. Dimidius
ficlus per fingula capita.

בִּקֵּר Bicher.querere.vifitare.recenfere. Leuit.13.Sin aūt bִקֵּר
poft emundationē rurfus creuerit macula in cute:nō Querere Vifitare
queret amplius.Ps.26.Et vifitem templū eius.4.Reg.16.
Altare vero ereū erit paratū ad voluntatē meam. pro quo
hebrei legūt. Altare verò ereū erit mihi ad vifitandū fiue
ad querendū.Efd.4.Vt recēfeas ī libris hiftoriarū. Ezech. Recenfere
34.Et vifitabo eos ficut vifitat paftor gregē fuū. ponitur
etiā pro eligere.vt Leuit.27.Non eligetur nec bonum nec Eligere
malū.Inde בֹּקֶר Bócher.i.mane fiue matutinū.dictū fortaf בֹּקֶר
fe a querendo.nam mane incipimus res querere aut vifita
re.Geñ.1.Et factum eft vefpere & mane dies vn9. Exo.14. Mane.
Iamqꝫ aduenerat vigilia matutina.Iob.38.Cum me lauda
rēt fimul aftra matutina.Et in pl'ali בְּקָרִים Becharim. Efa. בְּקָרִים
33.Efto brachiū noftrū in mane. Threñ.3. Noui diluculo. Mane.
Et inde בִּקֹּרֶת Bicóreth.i.vapulatio:vel vapulata.Leui.19. בִּקֹּרֶת
Vapulabūt ambo.pro q hebrei legūt. Verberata erit : fiue Vapulatio
vapulatio erit.i. vapulauit ipfa:fiue vapulabūt ambo ficut
eft in littera nr̄a.Et deriuatur a p̄dicta dictiōe בִּקֵּר Bicher
ideft vifitauit:eo ꝙ punitio delicti eft vifitatio. Iuxta illud
pfalmi.88.Vifitabo in virga iniquitates eorū & in verbe-
ribus peccata eorū.Itē בָּקָר Bacar.i.vacca fiue bos.Geñ.12. בָּקָר
Fuerūtqꝫ ei oues & boues.& in eodē.21.Tulit itaqꝫ abraam Bos.
oues & boues & dedit abimelech. Et ponitur in hebreo fin
gulare pro plurali :quia eft nomē fpeciei.et in eodē. 18. Et
tulit inde vitulū tenerrimū.p quo in hebreo legitur. Et tu
lit inde filium vacce tenerrimū.i.vitulū paruū qui adhuc
fequitur matrē.et eft idem fenfus cū littera nr̄a.& fimiliter
in aliis locis vbi in hebreo habetur filius vacce : in tranfla-
tione noftra ponitur vitulus : fiue vitulus de armēto. nam
ponitur etiā pro armento. Geñ.18. Ipfe vero ad armentū
cucurrit.Exo.10.Cum ouibus & armentis.Deut.32. Buty-
rum de armento. Ofee.5. In gregibus fuis & in armentis Armentum
fuis vadēt ad querendū dñm. Et plural'r declinatur בְּקָרִים בְּקָרִים
Becarim.fecundū terminationē mafculinorū.pro quo bea Bubali
tus hieronymus tranftulit bubalos. Amos.6. Aut arari po
teft in bubalis.Et inde בֹּקֵר Bocher.i.armētarius.Amos.7. armētarius
Sed armentarius ego fum.

בִּקֵּשׁ Biches.Querere.requirere.petere.deprecari.roga- בִּקֵּשׁ
re.Geñ.37.Fratres meos quero.Exo.2.Et querebat Querere
occidere moyfen. & in eodē.4. Mortui enim funt oēs qui
querebāt animā tuam.1.Reg.10.Quefierūt ergo eum.et in
eodē.13.Quefiuit fibi dñs virum iuxta cor fuū. & in eodē.
20.Et requirat dñs de manu inimicorū dauid. & in eodē. Requirere
23.Si quis quefierit animā meā:queret & animā tuā.Efter.
2.Quefitūqꝫ eft & inuentū.Ps.4. Et queritis mendacium.
Ps.26.Vnam petii a dño hanc requirā. Canti.5. Quefiui
et non inueni illum.Ezech.3.Sanguinē eius de manu tua
requirā.Malach.2.Et legem requirent ex ore eius. Signifi
cat etiā petere vel deprecari.Efd.8.Et peteremus ab eo viā Petere
rectam.Efter.4.Et deprecaretur eum pro populo fuo. Et Deprecari
in eodē.7. Vt rogaret hefter reginā pro anima fua.Dañ.2. Rogare

Et rogauit eunuchorũ prepositũ ne contaminaretur. Et in
בַּקָּשָׁה Petitio de בַּקָּשָׁה Bacasa.i.petitio siue depcatio.vt Hester.5.Que
est petitio tua hester regina.
בַּר בָּר Bar.Filius.frumẽtum.electus.purus.vel mũdus. Dañ.
ilius. 7.Et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis venie
bat Et inde Bariona interpretatur filius colũbe:& barto-
lomeus filius ptolomei.significat etiã frumentũ vel triticũ
rumentũ riticũ. Geñ.41. Et oẽ frumẽtum sub pharaonis potestate cõda-
tur.& in eodẽ.Tantaq; fuit abũdantia tritici vt arene maris
coequaretur. et in eodẽ.45. Et totidẽ asinas triticũ in iti-
nere panesq; portantes.Ps.71.Erit firmamentũ in terra in
summis montiũ. Pro quo in hebreo habetur.Erit fragmẽ
tum siue particula frumẽti vel tritici in terra in capite mõ-
בָּרִי tium.Et aliquãdo additur littera iod in fine: & dicitur בָּרִי
rumentũ Beri. Iob.37.Frumentũ desiderat nubes.Ponitur etiã pro
astus pabulo vel pastu.Iob.39.Et pergũt ad pastum.Item signi-
ectum. ficat electum.Prouer.31. Quid electe mi : quid electe vteri
mei:quid electe votorũ meorũ. Canti.6. Pulchra vt luna
electa vt sol. Significat etiã purum vel mundũ siue lucidũ.
undus. Iob.11.Et mundus sum in cõspectu tuo.Ps.2.Apprehendi
ure. te disciplinã.Pro quo beatus hieronym⁹ in psalterio iuxta
hebraicã veritatẽ transtulit:adorate pure. Ps.18. Preceptũ
cidum domini lucidũ. Ps.23. Innocens manibus & mũdo corde.
Ps.72.Quã bonus israel deus iis qui recto sunt corde.pro
quo hebrei legũt. Quam bonus israel deus iis qui mundo
sunt corde. Prouer.14. Vbi non sunt boues presepe vacuũ
est.pro quo hebrei legũt.Vbi non sunt boues presepe mũ-
dum est. sed ponitur ibi mundũ pro vacuo sicut est in litte
בֹּר ra nostra.Et inde בֹּר Bor.i.puritas siue purũ.Ps.17.Et se-
uritas urum. cundũ puritatẽ manuũ mearũ. Esa.1.Et excoquã ad purũ
scoriã tuã. Vide etiã de hoc in sequẽti dictione בָּרַר Barar.
et in dictione בָּרָה Bara.quia secundũ he. ab eis deriuatur.
בָּרַר בָּרַר Barar. Eligere.mũdare.probare.vel examinare. Ps.
17.Et cum electo electus eris. Dañ.11.Vt conflẽtur &
gere. eligantur & dealbẽtur.& in eo.12.Eligentur & dealbabun
tur & quasi ignis probabũtur multi. Et aliquãdo scribitur
cum simplici res.1. Reg.17. Eligite ex vobis virũ. Ezech.
20.Eligam ex vobis trãsgressores & ipsos. Significat etiã
undare. urgare. mũdare vel purgare. Esa.52. Mũdamini q fertis vasa dñi.
Hiere.4.Non ad vẽtilandũ & nõ ad purgãdũ.Et in eo.51.
Acuite sagittas. pro quo hebrei legũt. mũdate sagittas.&
est idem sensus. nam cũ sagitta acuitur mũdatur a rubigi-
ne.Item significat probare vel examinare. Eccl's.3. Vt pro
obare baret eos deus & ostenderet similes esse bestiis. & in eodẽ.
8. Omnia hec tractaui in corde meo vt curiose intellige-
minare. rem. pro quo hebrei legũt. Omnia hec tractaui in corde
בָּרוּר meo & vt probarẽ vel examinarẽ oĩa hec. Inde בָּרוּר Barur
irus. idest purus siue electus.Iob.33.Scientiã labia mea puram
loquẽtur.Esa.41.Posuit me quasi sagittam electã.Et in plu
בְּרוּרִים cti. rali בְּרוּרִים Berurim.i.electi vel mũdi.1. Paral.16.Et post
בַּר cum heman & idithum & reliquos electos.Et inde בַּר Bar
tus idest electus.purus.mundus. & in ge.fe. בָּרָה Bara.de quo
בָּרָה vide supra in dictione precedenti. Et inde בֹּרִית Borith.i.
בֹּרִית ba bo. herba qua panni mundãtur. Hiere.2.Si laueris te nitro &
multiplicaueris tibi herbã borith.Et dicũt aliqui hebrei ꝙ
significat saponẽ quo panni dealbãtur.nam in hebreo nõ
est illud herbam:sed sic:& multiplicaueris tibi borith.
בָּרָא are. בָּרָא Bara. Creare. fingere.succindere. excidere.eligere.
impinguare.Geñ.1.In principio creauit deus celum
et terram.Et in eodẽ.2. Iste sunt generatiões celi & terre
quando creati sunt.et in eodẽ.5.In die qua creauit deus ho
minem.Ps.50.Cor mundũ crea in me deus. Ps.101.Popu
lus qui creabitur laudabit dñm.Ps.148. Ipse mandauit &
creata sunt.Esa.4.Et creabit dñs super omnẽ locũ montis
sion.& in eodẽ.54.Ecce ego creaui fabrũ sufflantẽ in igne
Et in eodẽ.57.Creaui fructũ labiorũ. Et inde בּוֹרֵא Bore בּוֹרֵא
idest creans vel creator.Esa.42.Creans celos & extendens Creans
eos.& in eodem.45.Creans te iacob. et in eodem.45. Et
creans tenebras:faciens pacem & creans malum.Eccl's.12.
Memento creatoris tui.Et inde בְּרִיאָה Beria.idest crea- Creator בְּרִיאָה
tura vel res nouiter creata. Nu.16.Sin autẽ nouam rem fe- Noua res.
cerit dominus. Significat etiã eligere sicut precedens di-
ctio.Ezech.21. Et manu capiens cõiecturam in capite vie
ciuitatis coniiciet.pro quo hebrei legũt. Et manu eligens
siue & locum eligens in capite vie ciuitatis eliget.nam pro Eligere
eo quod in littera nr̃a est manu:in hebreo habetur יָד Iad.
que dictio licet cõmuniter significet manũ tamẽ ĩ hebreo
aliquãdo ponitur pro loco: vt ĩfra dicetur. Item בָּרָא Bara בָּרָא
idest succindere vel excindere. Ios.17. Ascende in siluã &
succide tibi spatia . Et in eodẽ. Succides tibi atq; purga- Succidere
bis ad habitandũ spatia.Ezech.23.Et cõfodiantur gladiis
eorum.i.succidãtur gladiis eorum. Significat etiã impin-
guare.vel incrassari.aut comedere.vel cibũ capere.1. Reg.
2.Vt comederent primitias oĩs sacrificii israel populi mei.
Pro quo hebrei legũt. Vt impinguaremini primitiis oĩs Impinguare
israel populi mei.2.Reg.2.Et nec comedit cum eis cibum. Comedere
vide etiã de hoc infra in dictione בָּרָה Bara. Et inde בָּרִיא בָּרִיא
Bari.i. pinguis vel crassus. Iudi.3. Erat aũt eglon crassus Crassus
nimis. Et aliqñdo scribitur cum he in fine & dicitur בְּרִיאָה בְּרִיאָה
Beria.i.crassum.vel pingue.aut electum.Ezech.34.Et qđ Crassum.
crassum erat occidebatis.Abach.1.Et cibus ei⁹ electus.Scri Electus
bitur etiã cum he loco aleph. Et dicitur בְּרִיָּה Biria.Ezech. בְּרִיָּה
34.Ecce ego ipse iudicabo inter pecus pingue & macilen- Pingue.
tum. Et in plurali בְּרִיאִים Beriim.i.crassi.vel pingues.3. בְּרִיאִים
Reg.4.Et decem boues pingues.Et in ge.fe. בְּרִיאוֹת Be- Pingues.
rioth.i.crasse vel plene.Geñ.41. De quo ascendebãt septẽ בְּרִיאוֹת
boues pulchre & crasse nimis.et in eodẽ.Septẽ spice pullu- Crasse.
labant in calamo vno plene ac formose. Itẽ בָּרָא Barra.in
lingua chaldaica significat agrũ siue foris aut foras. Dañ. בָּרָא Ager.
2.Filii hominũ & bestie agri.
בַּרְבֻּרִים Barburim. quodã genus auium.3. Reg.4.Ex- בַּרְבֻּרִים
cepta venatione ceruorũ caprearũ atq; bubalo
rum:et auium altiliũ.vbi ponitur barburim abusim.i.auiũ Aues.
pinguiũ vel saginatarũ.Et solum inuenitur in numero
plurali in predicto loco.
בָּרָד Barad.grãdo.Exo.9.Ecce pluam cras hac ipsa hora בָּרָד
grandinẽ multam nimis.& in eodẽ. Vt fiat grando in Grando
vniuersa terra egypti.Esa.32. Grando autẽ in descensione
saltus:supple erit.Inde בְּרֻדִּים Berudim.i.respersi punctis בְּרֻדִּים
seu maculis variis ad similitudinẽ grandinis.Geñ.31.Vari-
os & maculosos & diuersorũ colorum. & in eodẽ. Varios Maculosi.
maculosos atq; respersos.vbi ponitur pro respersis. Zach. Respersi.
6.Et in quadriga quarta equi varii & fortes. vbi ponitur
pro variis. Varii.
בָּרָה Bara.cibare.vel cibũ capere.aut comedere.vesci.prã בָּרָה
dere.eligere.2.Reg.3.Cumq; venisset vniuersa mul
titudo cibum capere cum dauid. & in eodẽ.13. Veniat oro Cibũ cape
thamar soror mea:vt det mihi cibum.& in eodẽ.Et cibum
paratum capiam de manu eius.Et in eodẽ. Vt vescar de ma Vesci
nu tua.Et aliqñ scribitur cum aleph in fine loco he.De quo
vide supra in dictione בָּרָא Bara. Significat etiã eligere.1.
Reg.17.Eligite ex vobis virũ. De quo vide supra in dictio Eligere
ne בָּרַר Barar. Inde בִּרְיָה Biria.i.cibus vel pulmentum.2. בִּרְיָה
Reg.13.Vt faciat pulmentũ.& in eodẽ.Et fac ei pulmentũ. pulmentũ. Cibum.
Et in eodẽ. Infer cibum in conclaui.& inde בָּרִי Beri.i.fru- בָּרִי
mentũ.vt supra in dictione בַּר bar dictum est.Et inde בָּרוֹת בָּרוֹת

בָּרוּת *Esca.* Baroth. siue בָּרוּת Baruth. i. esca vel cibus. Ps. 67. Et dederunt in escam meã fel. Threñ. 4. Facti sunt cibus earum. Et a supradicta dictiõe בָּרָה bara. potest deriuari illud quod habetur Geñ. 35. s. כִּבְרַת אֶרֶץ Chibrath. eres. i. cum dat cibũ terra: siue quãdo gignit terra: hoc est in vere. Et ideo beat⁹ hieronymus optime traduxit vernum tempus. vbi dicitur. Venit verno tpe ad terrã que ducit ephratã. & in eodẽ. 38. Eratq́ vernum tempus. et. 4. Reg. 5. Traduxit electum tẽpus. vbi dicitur abiit ergo ab eo electo tempore. quod est idẽ quod vernũ tẽpus. Vide etiã de hoc ĩfra in dictione כַּבִּיר Cabir. Quia secũdũ aliquos hebreos illa littera caph que ponitur in principio: est littera substãtialis hui⁹ dictionis. כִּבְרַת *Spaciũ t're.* כִּבְרַת Chibrath. et dicũt quod significat certũ spaciũ terre vt puta vnum milliare. et sic legunt. Eratq́ spaciũ terre ad introitum ephrata. et similiter. 4. Reg. 5. Abiit ergo ab eo spaciũ terre. Sed prima opinio est magis propria: quia nõ habet simile vnde כִּבְרַת Chibrath significet spaciũ. de dictione aũt בְּרִית בְּרִית Berith. que significat pactũ vel fedus. vide infra in dictione בָּרַת Beroth.

בַּרְזֶל *Ferrum. Ferreus.* בַּרְזֶל Barzel. ferrum siue ferreus. Geñ. 4. In cuncta opera eris ac ferri. Deut. 3. Mõstratatur lectus ei⁹ ferreus. 2. Reg. 23. Armabitur ferro & ligno. 4. Reg. 6. Accidit autẽ vt cum vn⁹ materiam succidisset caderet ferrum securis in aquam. Ps. 104. Ferrum pertransiit animam eius. Ps. 106. Vincti in mendicitate & ferro.

בָּרַח *Fugere* בָּרַח Barach. Fugere. effugere. fugare. Geñ. 31. Noluitq́ iacob cõfiteri socero suo quod fugeret. 1. Reg. 19. Et aufugit atq́ saluatus est. & in eodẽ. 20. Fugit autem dauid de naioth. Ps. 138. Et quo a facie tua fugiam. Dañ. 10. Et fugerunt in absconditum. Osee. 12. Et fugit iacob in regionẽ syrie. Ione. 1. Surrexit ionas vt fugeret in tharsis. Et q̃ndo est verbum tertie cõiugationis significat fugare. 1. Paral. 8. *Fugare.* Hi fugauerũt habitatores geth. & in eodẽ. 12. Et omnes fugauerũt qui morabãtur in vallibus. Nee. 13. Quem fugaui a me. Iob. 41. Non fugauit eum vir sagittarius. Prouer. 19 Qui affligit patrẽ & fugat matrẽ. Et inde מִבְרָח מִבְרָח *Profugus* Mibrach. idest profugus. Ezech. 17. Et oẽs profugi eius cum vniuerso agmine suo. Significat etiam moueri siue peruenire de vno loco in alium. s. quãdo ille motus est festinus & violentus. Exo. 36. Fecit quoq́ vectem alium: qui per medias tabulas ab angulo vsq́ ad angulũ perueniret. *Peruẽire. Festinãter abire.* Nu. 24. Reuertere in locũ tuũ. pro quo hebrei legũt. Fuge siue festinãter abi in locũ tuũ. Inde בְּרִיחַ בְּרִיחַ Beriach. i. vectis eo q͞ mittebatur per medias tabulas et mouebatur de vno extremo in aliũ. Exo. 36. Fecit q̃q́ vectẽ aliũ. Iob. 38. Et posui vectẽ & ostia *Vectis.* Prou. 18. Et iudicia quasi vectis vrbiũ. Et in plu. בְּרִיחִם בְּרִיחִם Berichim. siue בְּרִיחֵי בְּרִיחֵי Beriche. *Vectes.* Exo. 25. Facies quoq́ vectes de lignis setim. Ps. 106. Quia contriuit portas ereas & vectes ferreos confregit. Esa. 15. Vectes eius vsq́ ad segor. et in eodem. 43. Et detraxi vectes vniuersos. Tamẽ hebrei in his duobus locis precedentibus pro vectibus legũt profugos aut fugitiuos siue mobiles. Est enim equiuocũ vt dictũ est: et potest etiã significare profugos siue mobiles. & eodem modo. Esa. 37. vbi dicitur. In die illa visitabit dñs in gladio suo duro & grandi & forti super leuiathan serpentem *Profugus* vectẽ: potest etiã legi. Sup leuiathan serpentẽ profugũ siue mobilẽ. & hebrei legũt. Sup leuiathan serpentẽ claudentẽ siue clausum: eo q͞ vectis ẽ instrumẽtũ quo ostia claudũtur.

בָּרַךְ *Bñdicere.* בָּרַךְ Barach. benedicere: salutare. gratias agere. genuflectere. Geñ. 1. Benedixitq́ illis deus. Et in eodem. 12. Benedicam benedicentibus tibi. Et in eo. atq́ in te benedicẽtur vniuerse cognationes terre. et in eo. 14. Et dominus in cunctis benedixerat ei. Et in eo. 22. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. Et in eo. 27. Vt benedicat tibi anima mea. Et in eo. 49. Benedixitq́ singulis benedictionibus propriis. Exo. 12. Et abeuntes benedicite mihi. Nu. 23. Et tu econtrario benedicis ei. Et in eo. Ad benedicendum adductus sum. Deut. 33. Benedic domine fortitudini eius. Ios. 24. Sed econtrario per illum benedixit vobis. 1. Reg. 9. Quia ipse benedicet hostie. Iob. 1. Operibus manuum eius benedixisti. Ps. 102. Benedic anima mea domino. Et in eo. Benedicite domino omnes angeli ei⁹. Ps. 117 Benediximus vobis de domo domini. Ps. 131. Viduam ei⁹ benedicens benedicam. Esa. 65. Qui benedictus est super terram: benedicetur in deo Amen. Et in eo. 66. Qui recordatur thuris: quasi qui benedicit idolo. Et aliquando ponitur per antiphrasim pro maledicere vel blasphemare. 3. *Bñdicere p maledicere.* Reg. 21. Benedixit naboth deum et regem. Iob. 1. Ne forte peccauerint filii mei et benedixerint deo in corde suo. Ponitur etiã pro salutare vel gratias agere. 1. Reg. 13. *Salutare. Grãs agere.* Et egressus est saul vt salutaret eum. 2. Reg. 8. Et gratias ageret eo q͞ expugnãsset adadezer. 4. Reg. 4. Si occurrerit tibi vir non salutes eum. Item significat genu flectere. Geñ. 24. *Genu flectere.* cũ fecisset camelos accumbere. idest genu flectere. Et in eo. 41 Vt omnes coram eo genu flecterent. vbi ponitur אַבְרֵךְ Abrech per additionem aleph in principio. 2. Paralip. 6. Flexis genibus corã vniuersa multitudine israel. Ps. 94. Ploremus ante dominum qui fecit nos. Pro quo in hebreo habetur. Flectamus genua ante dominum qui fecit nos, Et sic transtulit beatus Hieronymus iuxta he. ve. Inde בָּרוּךְ בָּרוּךְ *Bñdictus.* Baruch. idest benedictus. Geñ. 24. Ingredere benedicte domini. Nu. 24. Qui benedixerit tibi erit ipse benedictus. Deut. 28. Benedictus tu in ciuitate et benedictus in agro. Ps. 134. Benedictus dominus ex sion. Et aliquando scribitur cum littera mem in principio et dicitur. מְבוֹרָךְ מְבוֹרָךְ *Bñs.* Meborach. idest benedictus. Iob. 1. Sit nomen domini benedictũ Et in genere feminino. בְּרוּכָה בְּרוּכָה Berucha. siue מְבוֹרֶכֶת מְבוֹרֶכֶת *Benedicta.* Meborecheth. idest benedicta. 1. Reg. 25. Et benedicta tu q̃ prohibuisti me hodie ne irem in sanguinem. Deut. 33. De benedictione domini terra eius. Pro quo hebrei legunt. Benedicta domini terra eius. Et in plurali בְּרוּכִים בְּרוּכִים *Benedicti.* Beruchim. 2. Reg. 2. Benedicti vos a domino. Et inde בְּרָכָה בְּרָכָה *Bñdictio.* Beracha. i. benedictio. Geñ. 27. Et accepit benedictionem tuam. Et in eodem. Nunquid non reseruasti ait et mihi benedictionẽ. Et in plurali בְּרָכוֹת בְּרָכוֹת *Bñdictiones.* Berachoth. vt Geñ. 49. Benedictionibus celi desuper: benedictionibus abyssi iacentis deorsum: benedictionibus vberũ et vulue: benedictiones patris tui confortate sunt benedictionibus patrum eius. Accipitur ẽt benedictio pro munere vel dono. Geñ. 33. Suscipe benedictionem quam attuli tibi. 4. Reg. 5. Obsecro itaq́ vt accipias benedictionem a seruo tuo. Ponitur etiam pro conuẽtione vel pacto. Esa. 36. Facite mecum benedictionem & egredimini ad me. Inde בֶּרֶךְ *Genu.* Berech. idest. genu. Esa. 45. Mihi curuabitur omne genu. Et in plurali. בִּרְכַּיִם Bircaim siue בִּרְכֵּי birche. idest genua. *Genua.* Geñ. 50. Filii quoq́ machir filii manasse nati sunt in genibus ioseph. Deut. 28. In genibus & in suris. Iob. 4. Et genua trementia confortasti. Itẽ. בְּרֵכָה Berecha. significat piscinã siue stagnum. 3. Reg. 22. *Piscina.* Lauerũt currum eius in piscina samarie. 4. Reg. 18. Et steterunt iuxta aqueductum piscine superioris. Esa. 22. Congregastis aquas piscine inferioris. Et in plurali. בְּרֵכוֹת *Piscine.* Berechoth. Eccl's. 2. Et extruxi mihi piscinas aquarum. Canti. 7. Oculi tui sicut piscine in esebon.

בְּרֹמִים בְּרֹם Berom. preciosum. Ezech. 27. Gazarũq́ p̃ciosarũ. et solũ inuenitur in numero plurali in predicto loco. *Preciosum.* Et dicunt hebrei q͞ significat quoddã genus vestimẽti pre

בְּרַם Verūtamē Sed.
ciosissimi. Item בְּרַם Beram in lingua chaldaica significat sed siue verūtamen. vt Dan̄.2. Sed est deus in celo. & in eodem.4. Veruntamē germen radicū eius in terra sinite.

בָּרַק Fulgurare. בָּרָק Fulgur. בְּרָקִים Fulgura. בָּרֶקֶת Smaragd⁹.
בָּרַק Barac. Fulgurare. coruscare. splendere. Ps.143. Fulgura coruscationē & dissipabis eos. Iob.20. Et fulgurans in amaritudine sua. Abach.3. In splendore fulguratis haste tue. Inde בָּרָק Barac.i.fulgur.coruscatio.2.Reg.22. Fulgur & consumpsit eos. Et in plurali בְּרָקִים Beracim.i. fulgura. Ps.96. Alluxerunt fulgura eius orbi terre. Ps.134 Fulgura in pluuiam fecit. Et inde בָּרֶקֶת Bareceth: quod significat quendā lapidem preciosum splendidum. Pro quo beatus hieronym⁹ transtulit smaragdū. Exo.28. In primo versu erit lapis sardius & topazius & smaragdus. Exo.28. Saphyrus & carbunculus & smaragdus.

בַּרְקָן Tribulus.
בַּרְקָן Barcon. tribulus. genus spine. Iudi.8. Et cōterā carnes vestras cum spinis tribulisq; deserti. & in eodē. Tulit ergo seniores ciuitatis & spinas deserti ac tribulos. Et solū inuenitur in numero plurali in predicto loco.

בְּרוֹשׁ Abies. בְּרוֹשִׁים Abietes. Agitatores.
בְּרוֹשׁ Beros. genus arboris. pro quo beatus hieronymus abietē transtulit. Esa.55. Pro saliūcula ascēdet abies. Et in eodē.6. Abies & buxus & pinus simul. Zach.11. Vlula abies quia cecidit cedrus. Et in plurali בְּרוֹשִׁים Berosim.i. Abietes. Esa.14. Abietes quoq; letati sunt sup te. Ponitur etiā pro agitatoribus curruū: eo ꝙ talibus lignis vtebātur in curribus. Naū.2. Et agitatores cōsopiti sunt. Potest etiā per abietes que sunt arbores magne & excelse intelligi principes & magnates. Et ita transtulit chaldaicus interpres in loco predicto. Alii vero dicūt ꝙ in eo loco per abietes intelligūtur lancee siue alia arma missilia: eo ꝙ plerūq; fiebant ex tali ligno.

בְּרוֹת Cupressus. בְּרִית Pactum Fedus.
בְּרוֹת Beroth. cupressus. genus arboris. Canti.1. Ligna domorum nostrarū cedrina: laquearia nostra cupressina. Et solum īuenitur in numero plurali in predicto loco. Item בְּרִית Berith.i.pactū vel fedus. Gen̄.9. Et statuam pactum meū vobiscū. & in eodē.17. Ponā pactum meū tecū. Exo.23. Non inibis cum eis fedus. Deut.29. Hec sunt verba federis. Esa.28. Percussimus fedus cum morte. Et dicūt aliqui hebrei ꝙ deriuatur a dictione supradicta בָּרָה Bara: que significat succindere: eo ꝙ antiquitus illi qui faciebant pactum vel fedus occidebant aliquod animal & diuidebant illud in duas partes & transibant inter eius diuisiones. Hiere.34. vbi dicitur. Et non obseruauerūt verba federis quibus assensi sunt in conspectu meo: vitulū quē consciderunt in duas partes & transierūt inter diuisiones eius principes iuda & principes ierusalem eunuchi & sacerdotes & omnis populus terre qui transierunt inter diuisiones vituli. Et ideo in sacra scriptura plerūq; fedus vel pactū iungitur cum verbo percutere vel ferire. Ios.24. Percussit iosue in die illa fedus. 1.Reg.11. In hoc feriā vobiscū fedus. et Hiere.31. Ecce dies veniēt dicit domin⁹ & feriam domui israel & domui iuda fedus nouum.

בּוֹשׁ
בּשׁ Bos. confundi. erubescere. De quo vide supra in dictione בּוֹשׁ Bos. cum vau in medio dictionis.

בָּשַׁשׁ
בָּשַׁשׁ Basas. Morā facere. tardare. erubescere. de quo vide supra in dictione בּוֹשׁ Bos.

בָּשַׁל Maturescere. Coquere.
בָּשַׁל Basal. Maturare. coquere. dequoquere. assare. Gen̄.40. Et post flores vuas maturescere. Ios.5. Mittite falces quoniā maturuit messis. Significat etiam coquere. Exo.12. Non comedetis ex eo crudum quid: nec coctum aqua. & in eodē.16. Et que coquenda sunt coquite. Leui.6. Vas autē fictile in quo cocta est confringetur. Nu.6. Et armum coctū arietis. Deut.16. Et coques & comedes in loco quē elegerit dn̄s. 3.Reg.19. Et in aratro boū coxit carnes. Ezech.24. Et discocta sunt ossa illius. Et in eodē.46. Iste est locus vbi coquēt sacerdotes pro peccato & pro delicto et vbi coquēt sacrificiū. Ponitur etiā pro assare. vt.2.Paral.35. Et assauerūt phase super ignem. & inde מְבַשְּׁלוֹת Mebasceloth.i.coquine. pro quo in translatione nr̄a habetur culine. Ezech.46. Et culine fabricate erant subter porticus.

Assare. מְבַשְּׁלוֹת Culine.

בֹּשֶׂם Aromatū. suauis odor. בֶּשֶׂם cinamomū. בְּשָׂמִים Aromata.
בֹּשֶׂם Bossem. aroma siue aromaticū: vel suauis odor. Canti.5. Messui myrrham meā cum aromate. Esa.3. Et erit pro suaui odore fetor. Et hoc idē significat בֶּשֶׂם Besem Exo.35. Et cinamomi mediū.i.ducentos & quinquaginta siclos: calami similiter. pro quo hebrei legūt. Et cīnamomi aromatici medium.i.ducentos quinquaginta siclos: & calami aromatici simil'r. Et in plurali בְּשָׂמִים Besamim. Exo.25. Aromata in vnguentū & thymiamata boni odoris. Et in eodē.30. Sume tibi aromata

בָּשַׁס Diripere.
בָּשַׁס Basas. Diripere. conculcare. Amos.5. Pro eo quod diripiebatis pauperē. Et de hoc vide supra in dictione בּוֹס Bos cum littera samach in fine.

בָּשַׂר Nūciare. Bonū nūciū portare annūciare. מְבַשֵּׂר annūciās. מְבַשֶּׂרֶת euāgelizās. מְבַשְּׂרוֹת Euangelizantes. בְּשׂוֹרָה Nūcius. Merces. בָּשָׂר Caro. Carneus. Caro. בִּשְׂרָא Caro pro hoībus. בְּשׂוּר incarnatio. בְּשׂוּרִי
בָּשַׂר Basar. Nunciare. annunciare. bonum nuncium portare. euangelizare. 2.Regum.18. Curram & nunciabo regi. et in eodem. Non eris nuncius in hac die: sed nunciabis in alia: hodie nolo te nunciare. Et in eodem. Bonum apporto nuncium. Esa.60. Et laudes domini annunciantes. Hiere.20. Qui annunciauit patri meo dicens: natus est tibi puer masculus. Et inde מְבַשֵּׂר Mebaser. idest Annuncians: vel euangelizans: siue qui annunciat vel qui euangelizat. Esa.52. Quam pulchri super mōtes pedes annunciantis & predicantis pacem annunciantis bonū. Et in ge.fe. מְבַשֶּׂרֶת Mebasereth.i.que annunciat vel que euāgelizat. Esa.40. Super montem excelsum ascende tu qui euāgelizas sion. quod in hebreo legitur in ge.fe. scilicet tu que euangelizas sion. Et in eodem qui euangelizas ierusalem. pro quo hebrei legunt que euangelizas ierusalem. cuius plurale מְבַשְּׂרוֹת Mebaseroth habetur Ps.67. Domin⁹ dabit verbum euangelizantibus virtute multa. Et inde בְּשׂוֹרָה Besora.i.nuncius siue annūciatio: vel euangelizatio. 2.Reg.18. Non eris boni nuncii baiulus. Accipitur etiam pro premio vel mercede quod datur pro bono nūcio relato. 2.Reg.4. Cui oportebat me mercedem dare pro nuncio. Item בָּשָׂר Basar. caro. siue carneus. Gen̄.2. Et caro de carne mea. Et in eodem.6. Nō permanebit spiritus meus in homine in eternū quia caro est. Et in eodem. Excepto ꝙ carnē cū sanguine non comedetis. Exo.30. Caro hominis non vngetur ex eo. Iob.10. Nunquid oculi carnei tibi sunt. Ps.15. Insuper & caro mea requiescet in spe. Esa.17. Et ponit carnē brachium suū. Et accipitur caro aliquando pro cōsanguinitate. Gen̄.29. Os meum es & caro mea. Et in eodem.37. Frater enim & caro nostra est. Esa.58. Et carnem tuā ne despexeris. 2.Reg.5. Os tuum & caro tua sumus. Accipitur ēt pro omni animato. Gen̄.6. Finis vniuerse carnis venit ad me. Et in eodem vt interficiam omnē carnē in qua est spiritus vite. Ps.135. Qui dat escam omni carni. Et aliqn̄ accipitur pro solo homīe. Ps.64. Ad te omnis caro veniet. Esa.40. & videbit omnis caro pariter qd os domini locutum est. & in eodem.66. Veniet omnis caro vt adoret coram facie mea dicit dn̄s. & in lingua chaldaica scribitur aliqn̄ cū aleph in fine & dicitur בִּשְׂרָא Bisra. Dan̄.2. Quorum non est cum hominibus conuersatio. vbi ponitur caro pro hominibus. & inde בְּשׂוּר Besur. idest incarnatio. Osee.9. Vbi nos habemus sed & ve eis cum recessero ab eis. in hebreo habetur: sed & ve eis incarnatio mea ex eis. vbi ponitur בְּשׂוּרִי Besuri cū littera sin. Ad hoc enim ꝙ significaret cum recessero debebat scribi cū littera samach.

Vnde.lxx. Interpretes ita transtulerunt. Sed & ve eis caro mea ex eis. vt refert beatus Hieronymus super hoc loco. Et dicit ve eis: quia ex hoc quod iudei pro maiori parte remã serunt in infidelitate secuta fuit eis miseria & infelicitas. Et hoc idem dicit Nicolaus de lyra in tractatu de differentiis nostre translationis ab hebreo.

בַּת בַּת Bath.bathus.genus mensure liquidorũ.3.Reg.7. Duo
Bathus. milia bathos capiebat. Ezech.45. Statera iusta: & ephi iustum: & bathus iustus erit vobis. & in eodem. vt capiat de cimam partem chori bathus: & decimam partẽ chori ephi
בַּתִּים & in plurali בַּתִּים Bathim. vt in eodem. quia decẽ bathi im
Bathi. plent chorum. Item בַּת Bath. idest filia. & in plurali בָּנוֹת
בַּת Banoth.i.filie. de quo vide supra in dictione בָּנָה Bana.
בָּנוֹת בַּתָּה Batha. vastitas vel desertum. Esa.5. Et ponam eam de
בַּתָּה sertam. & in plurali בַּתּוֹת Bathoth. Pro quo beat⁹ Hie
Valles. ronymus trãstulit valles. Esa.7. Et veniẽt & requiescẽt oẽs in torrentibus vallium.

בַּתֻל בַּתֻל Bethul. virgo. incorruptus. tamẽ nõ inuenitur in scri
בְּתוּלָה ptura nisi בְּתוּלָה Bethula in.ge.fe.i. virgo incorrupta
Virgo. Geñ.24. virgoq; pulcherrima incognita viro. Deut.32. Iuuenem simul ac virginem. Esa.37. Virgo filia syon. Hie
בְּתוּלֹת re.31. Reuertere virgo israel. & in plurali בְּתוּלֹת Bethuloth.
Virgines. idest virgines. Esa.23. Nec ad incrementum perduxi virgi nes. & Amos.8. In die illa deficient virgines pulchre. Et
בְּתוּלִים inde בְּתוּלִים Bethulim siue בְּתוּלֵי Bethule.i. virginitas. vel si
בְּתוּלֵי gna virginitatis. Deut.22. Non inueni filiam tuam virgi nem. Pro quo hebrei legunt non inueni filie tue virginita
virginitas tem. & in eodẽ. Et ecce hec sunt signa uirginitatis filie mee Iudi.11. Et plãgam virginitatem meam cũ sodalibus meis. & semper inuenitur in numero plurali secundum termina tionem masculinorum. & caret singulari.

בָּתַק בָּתַק Bathac. Perfodere. trucidare. Ezech.16. et trucidabũt
Trucidare te gladiis suis. & solum inuenitur in predicto loco.

בָּתַר בָּתַר Bathar. diuidere. partiri. Geñ.15. Qui tollẽs vniuer
Diuidere. sa hec diuisit ea per mediũ. & in eodem. Aues aũt non
בֶּתֶר diuisit. Inde בֶּתֶר Bether. siue בֵּתֶר Bẽther.i. diuisio siue pti
בֵּתֶר tio aut pars. vt Geñ.15. Et vtrasq; partes contra se altrinse
Pars. cus posuit. & in eodem. Transiẽs inter diuisiones illas. Vbi
Diuisio. ponitur בְּתָרִים Betharim in numero plurali. et Hiere.34.
בְּתָרִים Et transierunt inter diuisiones eius. Et in eodẽ qui transie
בֶּתֶר runt inter diuisiones vituli. põitur etiã בֶּתֶר Bẽther pro no
Bether. mine proprio. Canti.2. Similis esto dilecte mi capree hin nuloq; ceruorum super montes bether. Vbi vicio scriptorũ ponitur ibi in nostra translatione Bethel pro Bether. Nã debet scribi cum littera.t. & non cum.l. Et interpretatur di
בָּתַר uisio siue partitio. Item בָּתַר Bathar in lingua chaldaica si
Post. gnificat post vel postea. Dañ.2. Et post te cõsurget regnum aliud.

De incipiẽtibus a littera. ג Gimal.

גַּג גַּג Gag. tectũ vel solarium. Deut.22. Facies murum tecti p
Tectum. circuitũ. Ios.2. Ipsa vero fecit ascendere viros in solariũ
Solarium domus sue. 1. Reg.9. Et locut⁹ est cũ saule in solario. Ps.101.
גַּגּוֹת Sicut passer solitarius in tecto. Et in plurali גַּגּוֹת Gagoth.i.
Tecta. tecta vel solaria. Ps.128. Fiant sicut fenum tectorũ. Esa.22. Quia ascendisti & tu omnis in tecta.

גָּאָה גָּאָה Gaa. magnificari. exaltari vel eleuari. crescere. super bire. Aut in superbiã eleuari. Exo.15. Cantem⁹ dño:
Magnifi cari. gloriose enim magnificatus est. Pro quo hebrei legũt. Ma gnifice enim magnificatus est: siue magnificatione magni
גָּאֹה גָּאָה ficatus est: aut exaltatione exaltat⁹ est. vbi ponitur גָּאֹה גָּאָה Gao Gaa. significat etiã crescere Iob.8. Nunquid potest vi rere scirpus sine humore. Ezech.47. Qm̃ intumuerant aque profundi torrẽtis.i. creuerant aque profundi torrẽ Crescere.
tis. Item significat superbire vel in superbiã eleuari. Iob.8 Supbire
Et propter superbiam quasi leena capies me. Et inde גֵּאֶה גֵּאֶה
Gee.i. superb⁹. elatus. arrogans. Iob.40. Et respiciẽs oẽm Arrogans
arrogantem humilia eum. & in eodem. Respice cunctos su Superb⁹.
perbos & humilia eos. Esa.2. Quia dies domini exercituũ super omnem arrogantem & excelsum. & aliquando scribi tur sine he in fine. Esa.16. Superbus est valde. & in plurali. גֵּאִים
גֵּאִים Geim. Prouer.15. Domum superborũ demolietur do Superbi.
minus. & idem significat גְּאֵיוֹנִים Geeionim. Ps.122. Op גְּאֵיוֹנִים
probrium abundantibus & despectio superbis. & inde גָּאוֹן גָּאוֹן
Gaon.i. Superbia. arrogantia. altitudo. Prouer.16. Contri Superbia
tionem precedet superbia. Esa.13. Et quiescere faciam sup Arrogãtia
biam infidelium. & in eodem.16. Et arrogantia eius & in dignatio ei⁹ plusquã fortitudo eius. Hiere.12. Quid facies in supbia iordanis. et Osee.7. Et humiliabitur supbia isrl̃ in facie eius. Amos.6. Detestor ego supbiã iacob. Zach.11. Vox rugitus leonum: quia vastata est superbia iordanis.i. altitudo iordanis. Et sic est in chaldaica translatione.s. alti Altitudo.
tudo iordanis. Ponitur etiam pro gl'ia vel maiestate. Exo. Gloria.
15. Et in multitudine glorie tue deposuisti oẽs aduersarios Maiestas.
tuos. Esa.2. A facie timoris domini & a gloria maiestatis
eius. Inde גַּאֲוָה Gaaua.i. superbia. arrogantia. elatio. Ps.30. גַּאֲוָה
In superbia & abusione. Ps.35. Non veniat mihi pes super Superbia
bie. Esa.30. Et arrogantiam fortium humiliabo. ponitur Arrogãtia
etiam pro corpore. Iob.41. Corpus illius quasi scuta fusi Corpus.
lia. De quo vide infra in dictione גֵּו Geu. Et aliquando scri bitur sine vau. Et dicitur גֵּאָה Gea. Prouer.8. Arrogan גֵּאָה
tiam & superbiam & viam prauam & os bilingue detestor. Arrogãti[illegible]
& inde גֵּאוּת Geuth.i. superbia. Ps.6. Os eorum locutũ est su גֵּאוּת
perbiam. Accipitur etiã pro excellentia vel gloria. Ps.92. Superbia
Dominus regnauit decorem indutus est. pro quo btũs Hie ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trãstulit. Gloria.
Dominus regnauit: gloria indutus est.

גָּאַל גָּאַל Gaal. Redimere. emere. inquinare. Exo.6. Ac redimã in brachio excelso. Et in eodem.15. Dux fuisti in mi Redimere.
sericordia tua pp̃lo quem redemisti. Ps.71. Ex vsuris & ini quitate redimet animas eorum. Esa.43. Noli timere quia redemi te. & in eodem.48. Dicite redemit dominus seruũ suum iacob. & in eodem.63. Ipse redemit eos. Osee.13. De morte redimã eos. Significat etiam emere vel redimere iu re propinquitatis rem propinqui venditam vel alienatam vel si ipsemet redimat quod vendiderat. Leuit.25. Põt re dimere quod ille vendiderat. Et in eodem. Si non redeme Redimere.
rit. Et in eodem. Qui voluerit ex fratribus ei⁹ redimet eũ. & in eodem. Sin aũt ipse potuerit redimet se. Ruth.3. Si te voluerit propinquitatis iure retinere: bene res acta est: si aũt noluerit ego te absq; vlla dubitatione suscipiã. pro quo hebrei legunt. Si redemerit te: bene: redimat: & si non rede merit: ego te redimã. Sed btũs Hieronym⁹ trãstulit sensum Et in eodem.4. At ille respondit ego agrum emã. Et in eo Emere.
dem. Cedo iuri propinquitatis. Pro quo hebrei legunt. Nõ possum redimere siue non possum emere. Et in eodem. tu vero vtere priuilegio quo me libẽter carere profiteor. Pro quo hebrei legunt. Tu vero redime tibi redemptiõe mea: quia non possum redimere. Sed beatus Hieronymus trans stulit sensum in locis predictis. Et inde גְּאוּלָּה Geula.i. גְּאֻלָּה
redẽptio aut facultas vel licentia redimendi. Leuit.25. Sub Redẽpt[illegible]
redemptionis conditione vendetur. & in eodem. Habebit Licẽti[illegible]
licentiam redimendi donec vnus impleatur annus. & inde dimend[illegible]
גֹּאֵל Goel idest redemptor. Iob.19. Scio enim q̃ redemptor meus viuit. Ps.18. Domine adiutor meus & redẽptor me⁹

Esa.41.Et redemptor tuus sanctus israel. Et in eodem.59. Et venerit siō redemptor. Accipitur etiam pro propinquo vel proximo: eo q̄ iure propinquitatis habebat licentiā redimendi vt supradictum est. Leuit.25.Propinquus ei⁹ pōt redimere.& in eodem. Si aūt nō habuerit proximū. Ruth.4.Cūq; vidisset propinquū preterire.Ponitur etiam predicta dictio גאל Gaal.p antiphrasin pro inquinare vel coinquinare.aut cōtaminare.vel polluere.aut fedare. siue obscurare.Esa.63.Et oīa vestimenta mea inquinaui. Thren.4.Polluti sūt sanguine.Dañ.1.Proposuit aūt daniel in corde suo vt non pollueretur de mensa regis. & in eodem. Et rogauit eunuchorum prepositum ne contaminaretur.Malach.1.Offertis super mensam meam panem pollutum: & dicitis in quo polluim⁹ te.Soph.3.Ve prouocatrix & redēpta.pro quo hebrei legunt. Ve prouocatrix & contaminata siue fedata vel deturpata.Potest etiam significare redēptā sicut est in littera nostra. Significat etiam obscurare vel deturpare.Iob.3.Obscurent eum tenebre & vmbra mortis. Item ponitur pro eiicere vel separare aliquem tanquā pollutum & immundum.Esdre.2. Et eiecti sunt a sacerdotio. & similiter.Nee.8.vbi eadem verba habentur.

גב Gab.altitudo.eminentia.dorsum.supercilium. statura. Ps.128.Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores Leuit.14.Radet capillos capitis barbamq; & supercilia. Ezech.1.Statura quoq; erat rotis.& in eodem.Et totū corpus oculis plenum.pro quo hebrei legunt. Et dorsa eorū oculis plena.Quod est idem sensus cum littera nostra. Et in eodem.43.Hec quoq; erat fossa altaris.pro quo hebrei legunt.Et hec erat altitudo siue statura altaris. Potest etiā deriuari a sequenti dictione גבא Gebe.quod significat cisternam vel fossam: sicut est in littera nostra.Item ponitur pro lupanari.eo quod meretrices stabant in loco eminēti: vt viderentur a transeuntibus. Ezech.16.Edificasti tibi lupanar.& in eodem.Et destruent lupanar tuum. ponitur ēt גבים Gebim in plurali pro cisternis vel fossis.de quo vide infra in dictione גוב Gob.& inde גבן Giben. per additionē nun in fine.quod secūdum hebreos significat excelsum vel eminentem.Ps.67.Mons coagulatus: mons pinguis. pro quo btūs Hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit.Mons excelsus &c.de quo vide infra in dictione גבן Giben.quia secundum aliquos hebreos illa littera nun est de substantia dictionis.

גבא Gebe.cisterna.vel palus. Esa.30. Aut hauriatur parū aque de fouea . Pro quo hebrei legunt . Aut hauriatur parum aque de cisterna siue de palude.Cuius plurale ponitur pro palustribus.Ezech.47.In littoribus aūt eius & in palustribus non sanabuntur.

גבה Gaba.exaltari. sublimē esse. eleuatū esse siue eleuari. superbire.Iob.11.Excelsior celo est: & quid facies. Ps.112.Qui in altis habitat.Ps.130. Domine non est exaltatū cor meum nec elati sunt oculi mei. Prouer.16. Et ante ruinam exaltabitur spirit⁹.& in eodem.17.Qui exaltat ostiū suum querit ruinam.Esa.3.Pro eo quod eleuate sunt filie sion. & in eodem.5.Et exaltabitur dominus exercituū in iudicio.& in eodē.52.Et sublimis erit valde.& in eodē.55 Sicut exaltantur celi a terra: sic exaltate sūt vie mee a viis vestris.Ezech.16.Et eleuate sunt & fecerunt abominatiōes & in eodem.19.Et exaltata est statura eius. & in eodem.31. Propterea eleuata est altitudo eius.vbi ponitur גבא Gaba. cum aleph in fine loco he. Abdie.1. Si exaltatus fueris vt aquila.& inde גבה Goba.siue גבהות Gabhuth.i.altitudo.sublimitas.exaltatio.eleuatio siue elatio.1.Reg.16.Non respicias vultum eius: neq; altitudinem stature eius. Ps.102.Secundum altitudinem celi a terra.Esa.2.Incuruabitur omīs sublimitas hominū. & in eodē.7. Siue in excelsum supra. vbi ponitur הגבה Hagbcha.& inde גבה Gaboha. vel גבהה Geboha.i.excelsus.sublimis.eleuatus. 1.Reg.2.Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes.pro quo hebrei legunt. Nolite multiplicare loqui sublime sublime. Eccl's.5. Quia excelso excelsior est alius.& Esa.2. Et super omnem turrē excelsam.& in plurali גבוהים Gebohim. Eccl's.5. Et super hos quoq; eminentiores sunt alii. Item גבה Geba.i.elatus. superbus.arrogās.Ps.100.Superbo oculo & insaciabili corde.Prouer.16.Abominatio domini omnis arrogans.

גבח Gibeah.recaluaster.depilatus. Leuit.13. Et si a fronte ceciderint pili recaluaster & mundus est. & inde גבחת Gabacbath.i.recaluatio.depilatio.vt in eodem.Si autem in caluitio siue in recaluatiōe albus vel ruffus color fuerit. Accipitur etiam pro depilatione panni aut vestimenti.vt in eodem.Eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra.pro quo hebrei legunt.Corrosio enim est in caluitio suo vel in recaluatione sua.& dicunt hebrei quod caluitium quod in hebreo dicitur קרחת Carachath est a parte posteriori.& גבחת Gabachath.i.recaluatio est a pte anteriori.& idem videtur inuere textus cum dicit.& si a fronte ceciderint pili: recaluaster & mundus est.

גבל Gabal. terminare.limitare.i.terminum vel limitē ponere. Exo.19.Cōstituesq; terminos populo per circuitum.& in eodem.Tu enim testificatus es & iussisti dicēs.Pone terminos circa montem.Deut.19.Non assumes & transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores. Ios.18. Qui est terminus illius ab oriente.Pro quo hebrei legunt. Et iordanis terminabit illum ab oriente.Zacha.9. Emath quoq; in terminis eius.s.erit vel cōputabitur. pro quo hebrei legunt.Emath quoq; terminabitur siue limitabitur in ea.& inde גבול Gebul.i.termin⁹ vel confinium.Nu.21.Arnon terminus est Moab.& Ios.1.Erit terminus vester. Ps.103.Terminum posuisti: quem non transgredientur.Et in plurali.גבולות Gebuloth.siue גבולי Gebule.Iob.24. Alii terminos transferūt.Ps.73.Tu fecisti omnes terminos terre.Esa.60.Vastitas & contritio in terminis tuis.Accipitur etiam aliquando pro fine vel definitiōe.Ps.147.Qui posuit fines tuos pacem.Esa.28.Et milium & viciam in finibus suis.ubi ponitur in hebreo singulare ꝑ plurali.Ezech.43.In summitate montis omnes fines eius. & in eodē.Et definitio eius vsq; ad labium eius.& in eodem.ca.ponitur in translatione nostra pro corona que fit ad decorem in summitate alicuius vasis & est definitio vel terminus ipsius vasis.vbi dicitur.Et corona in circuitu eius dimidii cubiti.& in eodem.Et super coronam in circuitu.Significat etiā qn̄ terminus vel finis alicuius rei iungitur cum termino vel fine alterius: & maxime quando ambe sunt similes.Exo.28 Facies in rationali catenas sibi inuicem coherentes.vbi ponitur גבלות Gabluth.pro eo quod in littera nostra est sibi inuicem coherentes.

גבן Giben. Eleuatus.excelsus.Et significat etiam Gibbosum: eo quod gibbus est eleuatio vel tumor in dorso. Leuit.21.Si fracto pede: si manu: si gibbus: si lippus.& scribitur in plurali cum duplici nun.& dicitur גבנונים Gabnunim.Ps.67.Mons coagulatus: mons pinguis.pro quo hebrei legunt.Mons eleuationū : mons basan.Vnde beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē sic transduxit.Mons excelsus: mons basan. Alii vero interpretantur.Mons gibbosus a predicta dictione גבן Guiben: que significat gibbosum . Potest etiam significare coagulatum Sicut.lxx. transtulerunt: a dictione גבינה Gebina.i.caseus

Margin notes, left (cut off): ...opīqu⁹ / ...oxim⁹. / ...quinare / ...olluere. / ...tamīare / ...scurare. / ...icere. / גב / ...orsum / ...percilium. / ...tatura. / ...upanar. / גבים / גבן / ...celsus. / גבא / ...terna vl / ...lus. / ...palustres / גבה / ...celsiorē / ...e. / ...altari. / ...euari. / ...ublimē / ...e. / גבא / ...altari. / גבה / גבהות

Margin notes, right: Altitudo. sublimitas / הגבה / גבה / גבהה / Sublime. / Excelsus. / Excelsior / Excelsa / גבוהים / Eminentiores. / גבה / Superb⁹. / Arrogans / גבח / Recaluaster. / גבחת / recaluatio / גבל / Terminos constituere / Terminos ponere. / Termīare. / גבול / Terminus / גבולות / גבולי / Finis. / Definitio. / Corona. / Sibi inuicem coherentes. / גבלות / גבן / Gibbus / גבנונים / Coagulat⁹ eleuatio. / Excelsus.

quil. t coagulatione lactis. Iob.10. Et sicut caseum me coagulasti.

גֶּבַע Collis. גֶּבַע Gebaa. collis. Zach.14. De colle remon ad austrũ ierusalem. & aliquando scribitur cum he in fine: & dicitur
גִּבְעָה Collis. גִּבְעָה Gibaa. Hiere.2. In omni enim colle sublimi. Et in eodem.16. Et venabuntur eos de omni monte & de omni colle. & in eodem.50. De monte in collem transierunt. & quãdo post se regit genitiuum scribitur cũ tau in fine loco he.
גִּבְעַת & dicitur גִּבְעַת Gibaath. Ios.5. Et circumcidit filios israel in
גְּבָעוֹת colle preputiorum. & in plurali גְּבָעוֹת Gebaoth. siue גְּבָעוֹת
גִּבְעוֹת Colles. Giboth. i. colles: Geñ.49. Donec veniret desiderium collium eternorum. Nu.23. De collibus cõsiderabo eũ. Deut. 33. Et de pomis collium eternorum. Ps.64. Et exultatiõe colles accingentur. est etiam nomen proprium loci: eo qđ
Gabaa. erat situs in colle. Iudi.19. Sed transibo vsq; gabaa. Esa.10.
גָּבִיעַ Gabaa sedes nostra. Inde גָּבִיעַ Gabiaa. i. calix. vel scyphus.
Scyphus. Geñ.44. Scyphum aũt meum argenteum & preciũ quod
גְּבִעִים dedit tritici pone ĩ ore sacci iunioris. & in plurali גְּבִעִים Gebiim.
Scyphi Exo.25. Tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos. & inde מִגְבָּעַת Migbaath. i. pileus vel tiara.
מִגְבָּעַת Tiara Exo.29. Et baltheos ac tiaras in gloriam & decorem. & solum inuenitur in numero plurali.

גִּבְעֹל Folliculus גִּבְעֹל Gibood. Folliculus lini. Exo.9. Et linum iam folliculos germinaret. Et solum nuenitur in predicto loco.

גָּבַר prevalere. Cõfortari. גָּבַר Gabar. preualere. cõfortari: vel confirmare. roborare vel roborari. fortem vel violentum esse. Confirmare Geñ.7. Et aque preualuerunt nimis super terrã. & in eodẽ. 49. Benedictiones prĩs tui confortate sunt. 1. Reg.2. Quia
fortiorẽ eẽ. non in fortitudine sua roborabitur vir. 2. Reg.1. Aquilis velociores leonibus fortiores. s. sunt. Iob.15. Et contra om
Roborari. Violẽtũ eẽ nipotentem roboratus est. Et in eodem.21. Subleuati sunt confortatiq; diuitiis. & in eodem.36. Quia violẽti fuerũt. Ps.11. Linguam nostram magnificauimus. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatem trãstulit. Linguam nostram roboremus. Ps.64. Verba iniquo-
Corroborari. rum preualuerunt super nos. Ps.102. Corroborauit misericordiam suã super timentes se. Eccľs.10. Multo labore exa
Superare. cuetur. Pro quo hebrei legunt. Et exercitus superabitur. Potest etiam legi sic. s. & viribus preualebit. quod est idem
Cõfirmare Cõfortare. sensus cum littera nostra. Dañ.9. Cõfirmabit autem pactũ multis. Zach.10. Et confortabo domum Iuda & domũ Io-
גְּבוּרָה seph. & in eodem. Cõfortabo eos in domino. & inde גְּבוּרָה Gebura. i. robur. potentia. virtus. Iudi.8. Iuxta etatem ro-
Robur. Potentia. bur est viri. 2. Paralip.10. In manu tua est fortitudo & potẽtia. Ps.64. Accinctus potentia. Ps.79. Excita potentiam
גְּבוּרְתָּא tuam & veni. & in lingua chaldaica dicitur גְּבוּרְתָּא Gebur
Fortitudo. tha. Dañ.2. Quia sapientia & fortitudo eius sunt. & in plu
גְּבוּרוֹת rali גְּבוּרוֹת Geburoth. i. potentie. vel potentatus. aut virtu-
Potẽtat⁹. Potentie. tes. vel fortitudines. Ps.19. In potentatibus salus dextere eius. Ps.70. Introibo in potentias domini. Ps.88. Si aũt in potentatibus octoginta anni. Ps.105. Quis loquetur potẽ-
Uirtutes tias domini. Ps.150. Laudate eum in virtutibus eius. Et in-
גִּבּוֹר de גִּבּוֹר Gibor. i. potens. robustus. fortis. Geñ.10. Ipse cepit
Potens Robustus esse potens in terra. & in eodem. Et erat robustus venator coram domino. Ruth.2. Homo potens & magnarum opũ
Fortis. Ps.23. Dominus fortis & potens: dominus potẽs in prelio. Esa.3. Fortem & virum bellatorem. & in eodem.49. Nun-
גִּבּוֹרִים quid tolletur a forti preda. & in pľali גִּבּוֹרִים Giborim. i. po
Fortes. tentes: vel fortes: aut robusti. Canti.3. En lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortibus israel. & in eodem
Potentes Omnis armatura fortium. Esa.5. Ve qui potentes estis ad
גְּבִיר bibendum vinum. & inde גְּבִיר Gebir. i. Dñs vel dominator
Dominus aut superior. Geñ.27. En dñm tuũ illum constitui. & in ge-

nere feminino גְּבִירָה Gebira siue גְּבֶרֶת Gebereth. Geñ.16. De גְּבִירָה
spexit dominam suam. & Esa.47. In sempiternũ ero dña. Domina.
Hiere.13. Dic regi & dominatrici. & inde גֶּבֶר Geber. siue Dñatrix. גֶּבֶר
גֶּבֶר Gebar. i. vir. siue homo. eo quod habet potestatem vel
dominium supra mulierem. Deut.22. Nõ induetur mulier
veste virili: nec vir vtetur veste feminea. Iob.3. Viro cuius Uir.
abscondita est via. & in eodem.34. Quis est vir vt est Iob.
& in eodem.38. Accinge sicut vir lumbos tuos. Ps.17. Et
cum viro innocente innocens eris. Ps.88. Quis est homo Homo.
qui viuet: & non videbit mortem. Prouer.30. Viam viri in
adolescentia. Hiere.17. Maledictus homo qui cõfidit in homine. & in eodem. Benedictus vir qui confidit in domino.
& in eodem.22. Virum qui in diebus suis non prosperabitur. & in eodem.31. Femina circundabit virum. Threñ.3.
Ego vir videns paupertatem meam. & in eodem. Bonum
est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Dañ.8.
Ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. & in plurali
גְּבָרִים Gebarim. Exo.10. Ite tantum viri. & in eodem.12. גְּבָרִים
sexcenta fere millia peditum virorum. & in ligua chaldaica Uiri.
dicitur גֻּבְרִין Gubrin siue גֻּבְרַיָּא Gubraia. Dañ.3. Sũt er- גֻּבְרִין
go viri iudei. & in eodem viri isti contempserunt te. Poni- Uiri.
tur etiã גֶּבֶר Geber. pro singulis. Ioeľ.2. Singuli in calle suo גֶּבֶר
ambulabunt. Item גֶּבֶר Gaber. i. gallus gallinaceus. Esa.22. Singuli גֶּבֶר
Sicut asportatur gallus gallinaceus. Gallus. gallinace

גָּבִישׁ Gabis. eminens: siue grande. Iob.28. Excelsa & eminentia non cõmemorabũtur. vbi pro excelsa & emi- בִישׁ
nentia in hebreo habetur רָמוֹת Ramoth & גָּבִישׁ Gabis. Et Eminens
dicunt hebrei quod sunt lapides preciosi: sic dicti propter
suam excellentiam. Nam dictio ramoth excelsa siue alta interpretatur. Prouer.24. Excelsa stulto sapiẽtia. Vbi pro ex
celsa põitur ibi ramoth scriptũ eisdem litteris sicut in supra
dicto loco. Põitur etiam pro serico. Ezech.27. Vbi dicitur. Sericum
Et sericum & chodchod proposuerunt in mercato tuo. Sed
dictio גָּבִישׁ Gabis solum inuẽitur in supradicto loco: & ab
eo componitur אֶלְגָּבִישׁ Elgabis. pro quo beatus Hierony- אֶלְגָּבִישׁ
mus transtulit Pergrandes. siue grandes. Ezech.13. Et dabo lapides pergrandes. Et in eodem.38. Et imbre vehemẽ pgrande
ti & lapidibus immensis. vbi pro immensis põitur elgabis. Immens
Et dicunt hebrei q; significat grandinem qñ. s. lapides grãdinis sunt magni & in magna quantitate. Nã dictio אֵל El
cum qua compõitur fortem siue fortissimum significat vt
supra in dictione אֵל El dictum est.

גַּד Gad. felicitas. fortuna. coriandrum. Geñ.30. Dixit feliciter. & idcirco vocauit nomẽ eius gad. pro q' in hebreo
habetur. In felicitate: siue venit felicitas: & vocauit nomen Felicita
eius gad. Et. lxx. transtulerunt: in fortuna. Potest etiam deriuari a sequenti dictione גָּדַד Gadad que significat expedi
tionem siue accinctum vel procinctum. vnde beat⁹ Hieronymus in libro de hebraicis questionibus super hoc loco
sic ait. vbi nos posuimus in fortuna: & grece dr̃ ἐυτύχηκα
quod potest euent⁹ dici. in hebreo habetur בָּגָד Bagad. Quã
aquila interpretatur venit accinctio. Nos autem dicere possumus in procinctu. Ba. enim potest prepositionem sonare
in: & venit. Gad euentus: ergo siue procinctus quod gad di Procin
citur Zelphe filius gad vocatus est. hec Hieronymus. ponitur etiam גַּד Gad. p fortuna. Esa.65. Qui ponitis fortune Fortun
mensam: & libatis super eam. Et dicunt aliqui hebrei. quod
in predicto loco accipitur גַּד Gad pro stella iouis: eo quod
iupiter in lingua arabica sic vocetur. Alii vero dicunt quod
significat certam cõstellationem stellarum. De quo vide in
fra in sequenti dictione גָּדַד Gadad. Item גַּד Gad. significat
coriandrũ. Nu.11. Erat aũt man quasi semen coriãdri. corian

גָּדַד Gadad. accingere se ad prelium. Expedire se: copulare

vel colligere exercitum.Incidere vel concidere.aut dilacerare.Geñ.49.Gad accinctus præliabitur ante eum.& ipse accingetur retrorsum. Hiere.5. Et in domum meretricis luxuriabantur.pro quo hebrei legunt.Et in domo meretricis colligebantur siue copulabantur.s.tanquam exercitus. Michee.5.Nunc vastaberis filia latronis. Pro quo hebrei legunt.Nunc accingeris.s.ad prelium filia latronis vel filia accincti.Potest etiam interpretari Nunc concideris siue incideris.& aliquando scribitur cū simplici daleth.Abac.2.Vt ascēdam ad populum accinctum nostrum.Ps.93. Captabunt in animam iusti.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veri. transtulit copulabuntur aduersus animam iusti. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ ab hac dictione deriuatur גַּד Gad.quod supra diximꝰ significare certam copulationē vel constellationem stellarum.Inde גְּדוּד Gedud.i.accinctus vel expeditus.s.ad prelium:vel latro siue latrūculus:aut turma vel exercitus.2.Reg.22. In te enim curram accinctus.Ps.17.Qm̄ in te eripiar a tentatiōe.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.In te enim curram accinctus. Nam eadē verba ponuntur in hebreo in hoc loco sicut supra.2.Reg. Hiere.18.Adduces enim super eos latronē repente. Osee.7.Spolians latrūculus foris. Significat etiam turmam vel exercitum.1.Paralip.12.Suscepit ergo eos dauid & constituit principes turme.Iob.29. Cūq; sederem quasi rex circundāte exercitu.& in plurali.גְּדוּדִים Gedudim siue גְּדוּדֵי Gedude.i.latrones vel latrunculi.aut turme vel exercitus. 2.Reg.4.Duo viri principes latronum erant filio saul.4.Reg.4.Immisitq; ei dominus latrunculos chaldeorum & latrunculos syrie & latrunculos moab & latrunculos filiorum amon.& in eodem.6.Et vltra non venerunt latrones syrie in terram israel.Iob.19.Simul venerunt latrones eiꝰ Item גָּדַד Gadad.significat scindere vel incidere.aut concidere siue dilacerare.Deut.14.Non vos incidetis nec facietis caluitium.3.Reg.18. Incidebant se cultris & lanceolis. Hiere.16.Non se incident. & in eodem.41. Rasi barba & scissis vestibus & squallentes.pro quo hebrei legunt. Rasi barba & scissis vestibus & incisi.s.vngulis quod fiebat in signum luctus & tristitie.& in eodem.47.Vsquequo concideris.& in eodem.48. Et in cunctis manibus colligatio. Pro quo hebrei legunt. In cunctis manibus incisiones. Potest etiam significare colligationes.sicut dictum est supra.ponitur etiam pro geniminibus vel pro frugibus. Ps.64.Riuos eius inebria multiplica genimina eius.pro quo beatus Hieronymus transtulit. Sulcos eius inebria multiplica fruges eius.Tamen hebrei dicunt quod significat riuulos qui fiunt quando agricola scindit terrā cum aratro: & ex vtraq; parte sulci fiunt.

גְּדַבְרַיָּא Gedabraia.in lingua chaldaica significat tyrannos siue magnates.Dañ.3.Duces & tyrannos.

גָּדָה Gada.ripa.littus.& solum inuēitur גְּדוֹת Gedoth in numero plurali.Ios.3.Iordanis autem ripas aluei sui tēpore messis impleuerat.Esa.8.Et fluet super vniuersas ripas eius.

גְּדִי Gedi.hedus.Geñ.38.Et misit hedum de capris. Exo.24.Non coques hedum in lacte matris sue.Esa.11.Pardus cum hedo accubabunt.& in plurali גְּדָיִים Gedaiim.siue גְּדָיֵי Gedaie.Geñ.27.Affer mihi duos hedos.Cāti.1.Et pasce hedos tuos.

גָּדַל Gadal.siue גִּדֵּל Gidel. Magnificare siue magnificari.grandem vel magnū fieri.crescere. exaltare.enutrire. Geñ.41.Vno tantum regni solio precedam te.pro quo in hebreo habetur.Tantūmodo solium magnificabo siue exaltabo supra te.Nu.14. Magnificetur ergo fortitudo domini. Ios.4. In die illo magnificauit dñs Iosue.1. Reg.26.Sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificetur aīa mea in oculis domini.2.Reg.7. Idcirco magnificatus es domine deus.& in eodem.Et magnificetur nomen tuum in sempiternum.3.Reg.10. Magnificatus est rex salomon super omnes reges terre.Iob.7.Quid est homo quia magnificas eum.Ps.17. Magnificans salutes regis eius.Ps.33.Magnificate dominum mecū.Ps.40. Magnificauit super me supplantationem.Ps.103.Domine deus meus magnificatus es vehementer.Ps.137. Quoniā magnificasti super omne nomen sanctum tuum. Eccl's.2. Magnificaui opera mea. Esa.42.Et magnificaret legem & extolleret.Ezech.16.Et grandis effecta es.& in eodē.38 Et magnificabor & sanctificabor. Dañ.11.Et eleuabitur & magnificabitur aduersus omnē deum. & in eodem. Quia aduersus vniuersa consurget.pro quo hebrei legūt. Quia aduersus vniuersa magnificabitur.Abdie.1.Et non magnificabis os tuum in die angustie. Ponitur etiam pro exaltare.Ios.3.Hodie incipiam exaltare te.Hester.3.Post hec rex asuerus exaltauit amā.Esa.10.Aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur.Item significat crescere. Geñ.21. Creuit puer & ablactatus est. & in eodem.25. Quibus adultis. pro quo in hebreo habetur.Creuerūt pueri.& in eodē.26. Ibat proficiens atq; succrescens donec magnus vehementer effectus est.1.Reg.2.Puer aūt samuel ꝓficiebat atq; crescebat. 2.Reg.5.Et ingrediebatur proficiēs atq; succrescēs Esdre.9.Delicta nostra creuerūt vsq; ad celū.Iob.31.Quia ab infantia creuit mecum miseratio.Ione.4.Neq; fecisti vt cresceret.Item significat nutrire siue enutrire.Esa.1.Filios enutriui & exaltaui.& in eodem.23.Non enutriui iuuenes. & in eodem.49. Plantauit pinum:quā pluuia nutriuit.Et in eodem.40.Et istos quis enutriuit.Ezech.31. Aque nutrierunt eū.& in eodē.44.Neq; comā nutrient. Dañ.1.Vt enutriti tribus annis postea starent in conspectu regis.& inde גֹּדֶל Godel.i.magnitudo.siue magnificētia.Exo.15. In magnitudine brachii tui fiant immobiles quasi lapis. Esa.9.In superbia & magnitudine cordis.Ezech.31.Eratq; pulcherrimus in magnitudine sua.Scribitur etiam cum he in fine & dicitur גְּדוּלָּה Gedula.Ps.144.Et magnitudinis eiꝰ non est finis.& in eodem.Et magnitudinē tuam narrabūt. & inde גָּדוֹל Gadol.i.magnus.siue magnificus: qualitate siue quantitate.Exo.11.Fuitq; moyses vir magnus valde.1. Reg.25.Et homo ille magnus nimis.4.Reg.20. Fleuitq; ezechias fletu magno.Ps.75.In israel magnū nomen eiꝰ. Esa.12.Quia magnus in medio tui sanctus israel.Hiere.10. Magnus tu & magnum nomen tuum.Thren.2.Magna est velut mare contritio tua. Malach.4. Anteq; veniat dies dñi magnꝰ.Et in.g.f.גְּדוֹלָה Gedola.4.Reg.4.Erat ibi mulier magna.Et in plurali גְּדוֹלִים Gedolim.i.Magni.2.Re.7.Iuxta nomen magnorum qui sūt super terram. Ps.135. Qui fecit luminaria magna.& in eodem. Qui percussit reges magnos.& in.g.f. גְּדוֹלוֹת Gedolod.i.magne: siue magna in.g.n.Hebrei enim non habent genus.n.Sed pro eo aliquando vtuntur masculino vt supra: & aliquando fe. vt Iob.5.Fecit magna & inscrutabilia.Ps.130. Neq; ambulaui in magnis:neq; in mirabilibꝰ super me.Ps.135. Qui fecit mirabilia magna solus.& inde מִגְדָּל Migdal.siue מִגְדֹּל Migdol.i.turris.Geñ.11.Faciamꝰ nobis ciuitatem & turrē. & in eodem.Fixit tabernaculum trans turrim gregis. Prouer.17.Turris fortissima nomen domini. Canti.4. Sicut

turris dauid collū tuū. Eſa.5. Et edificauit turrim in medio eius. Hiere.31. Et edificabitur ciuitas domini a turre ananehel. Ezech.29. A turre ſyene vſq; ad terminos ethiopie & in plurali מִגְדָּלִים Migdalim. ſecūdum terminationem maſculinorum. ſiue מִגְדָּלוֹת Migdaloth. ſecundum terminationem femininorum. 2. Paralip.26. Et edificauit ozias turres in ieruſalem. Canti.8. Et vbera mea ſicut turris. pro quo in hebreo habetur. Et vbera mea ſicut turres. Eſa.30. Cum ceciderit turres. Ezech.27. Et pigmei qui erāt in turribus tuis. Inde גְּדִילִים Gedilim. i. fimbrie veſtium aut funiculi in fimbriis veſtiū. Deut.22. Funiculos in fimbriis facies per quattuor angulos pallii tui.

(Marg.: מִגְדָּלִים מִגְדָּלוֹת Turres גְּדִילִים Funiculi)

גָּדַע Gadaa. ſuccindere. proſcindere. abſcindere. confringere. Deut.7. Lucos ſuccidite: & ſculptilia comburite. 1. Reg.2. Et precidam brachium tuum. Eſa.9. Sycomoros ſucciderunt. Et in eodem.10. Et excelſi ſtatura ſuccidentur. Hiere.48. Abſciſſum eſt cornu moab. Significat etiā confringere. Ps.74. Et omnia cornua peccatorum cōfringam. Eſa.14. Corruiſti in terra. pro quo hebrei legunt. Cō fractus es in terra. & in eodem.22. Et frangetur & cadet. Threñ.2. Confregit in die furoris ſui omne cornu iſrael.

(Marg.: גָּדַע Succidere abſcindere cōfringere)

גִּדֵּף Gideph. blaſphemare. opprobrare. vilipendere. cōtemnere. 4. Reg.19. Quibus blaſphemauerūt pueri regis aſſyriorum me. & in eodem. Cui exprobraſti & quem blaſphemaſti. Nu.15. Quoniam aduerſus dominum rebellis fuit. Pro quo hebrei legunt. Quoniam dominum ipſe contempſit vel blaſphemauit. Et inde גִּדּוּף Giduph. i. blaſphemia vl' opprobrium. Et in plurali גִּדּוּפִים Giduphim. ſiue גִּדּוּפֵי Giduphe. Eſa.43. Dedi ad internicionē iacob & iſrl' in blaſphemias. & in eodem.51. Et blaſphemias eorum ne metuatis. Sopho.2. Audiui opprobrium moab & blaſphemias filiorum amon.

(Marg.: גִּדֵּף Blaſphemare. גִּדּוּף גִּדּוּפִים Blaſphemie.)

גָּדַר Gadar. ſepire. circunſepire. ſepem edificare. circūedificare. concludere. Iob.19. Semitam meam circunſepſit. Oſee.2. Et ſepiam eam maceria. Eſa.58. Et vocaberis edificator ſepium. Threñ.3. Circūedificauit aduerſum me: & in eodem. Concluſit vias meas lapidibus quadris. & inde גְּדֵר Geder. ſiue גָּדֵר Gader. i. ſepes. maceria. murus. peribolus. Nu.22. Stetit angelus domini in anguſtiis duarum maceriarum quibus vinee cingebantur. pro quo hebrei legunt. Stetit angelus domini in ſemita vinearum Sepes hinc & ſepes inde. & beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum. Eccl's.10. Qui diſſipat ſepem: mordebit eum coluber. Prouer.14. Et maceria lapidum deſtructa erat. Eſa.5. Auferam ſepem eius. Ezech.13. Neq; oppoſuiſtis vos murum pro domo iſrael. & in eodem.42. Et peribolus exterior. & in eodem. In latitudine periboli atrii. Ponitur etiā in eodē capitulo גְּדֶרֶת Gedereth. p veſtibulo. vbi dicitur. Que via erat ante veſtibulum ſeparatum per viam orientalem ingredientibus. & etiam in hoc loco hebrei legunt. Murum ſiue peribolum. Inuenitur etiam גְּדֵרָה Gedera. cū he in fine. i. ſepes. 1. Paralip.4. Habitantes in plantationibus & in ſepibus apud regem. & ponitur ibi in hebreo ſingulare pro plurali. Et in plurali גְּדֵרוֹת Gederoth. ſecundū terminationem femininorum. ſiue גְּדֵרִים Gederim. ſecundum terminationem maſculinorū. Ps.79. Vt quid deſtruxiſti macerias eius. Ps.88. Deſtruxiſti oēs ſepes ei⁹. Mich.7. Dies vt edificentur macerie tue. Naū.3. que conſident in ſepibus in die frigoris. & inde גִּדְרוֹת Gidroth. i. caule ouiū eo q̃ ſunt circunſepte. Nu.32. Caulas ouiū fabricabimus.

(Marg.: גָּדַר Circunſepire. Sepire. Circūedificare. Cōcludere גְּדֵר Sepes. Maceria Murus Peribol⁹ גְּדֶרֶת Veſtibulū. גְּדֵרָה Sepes. גְּדֵרוֹת גְּדֵרִים Macerie Sepes. גִּדְרוֹת Caule.)

גָּדִישׁ Gadis. aceruus. aut fruges coaceruate: ſiue cōgeries. Exo.22. Si egreſſus ignis inuenerit ſpicas & cōprehenderit aceruos frugum. Iudi.15. Et comportate iam fruges & adhuc ſtantes in ſtipula concremate ſunt. Iob.21. Et ſuper congerie mortuorum vigilabit. & in hebreo non habetur illud mortuorum. debet tamen ſubintelligi.

(Marg.: גָּדִישׁ Aceruus Fruges Cōgeries)

גֵּה Ge. hic. Ezech.47. Hic eſt terminus in quo poſſidebitis terram. & ſolum inuenitur in hoc loco. Nam in aliis locis ſcribitur זֶה Ze cum littera Zaim.

(Marg.: Hic.)

גָּהָה Gaha. ſoluere. ceſſare. Oſee.5. Nec ſoluere poterit a vobis vinculum. hebrei vero dicunt quod ſignificat medicari vel ſanare. vnde in predicto loco ipſi legūt. Et nō ſanabit a vobis infirmitatem vel dolorem. In tranſlatione chaldaica habetur. Nec ceſſare faciet a vobis flagellū. Et ſolum inuenitur in predicto loco. & Prouer.17. vbi dicitur. Animus gaudens etatem floridam facit. pro quo hebrei legūt. Cor gaudēs bn̄facit ſanitatē. i. ſanitatē bonā facit. vbi pro ſanitate ponitur גֵּהָה Geha: a predicta dictiōe deriuatū.

(Marg.: גָּהָה Soluere. Sanare Ceſare. Etas florida. Sanitas גֵּהָה)

גָּהַר Gahar. proſterni pronus in terra. Incumbere. 3. Reg.18. Et pronus in terra poſuit faciem ſuam inter genua ſua. 4. Reg.4. Et incubuit ſuper eum. & ſolum inuenitur in locis predictis.

(Marg.: גָּהַר Proſterni Incūbere)

גֵּו Geu. corpus. tergum ſiue dorſum. Eſa.50. Corpus meū dedi percutientibus. & in eodem.51. Et poſuiſti vt terra corpus tuum. Ponitur etiam pro tergo vl' dorſo. 3. Reg.14. Me autem proieciſti poſt tergum tuum. Nee.9. Et proiecerunt legem tuam poſt terga ſua. Prouer.10. Et virga in dorſo eius qui indiget corde. Eſa.38. Quia proieciſti poſt tergum tuum omnia peccata mea. Ezech.23. Et proieciſti me poſt tergum tuum. & ſcribitur aliquando cum aleph in medio. vt Iob.41. Corpus illius quaſi ſcuta fuſilia. & aliquando ſcribitur cum Iod & he in fine. & dicitur גְּוִיָּה Geuia. ſiue גְּוִיַּת Geuiath. i. corpus. & in plurali גְּוִיּוֹת Geuioth. De quo vide infra in dictione גֵּוָה Geua. Item גֵּו Geu. ſignificat int⁹ ſeu medium. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit cōuallem: eo quod eſt in medio duorum montium. Iob.30. Qui de conuallibus iſta rapientes. pro quo hebrei legunt. De intus vel de medio expellebantur vel eiiciebantur. In lingua vero chaldaica גּוֹ Go. ſignificat intus vel medium. Dañ.3. Eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. pro quo hebrei legunt. Eadem hora mittetur in medium fornacis ignis ardentis. & in eodem. Ceciderunt in medio camini ignis ardentis. & aliquando ſcribitur cum aleph in fine. vt in eodem. Nōne tres viros miſimus in medio ignis. Item גֵּוָה Geua. cum he in fine. ponitur pro vagina. Iob.30. Eductus & egrediens de vagina ſua. Sed etiam in hoc loco hebrei legunt eductus & egrediens de interiori ſiue de intus aut de medio ſcilicet vagine.

(Marg.: Corpus Tergum Dorſum. Conuallis Intus. Mediū Vagina)

גּוֹב Gob ſiue גֹּבַי Gobai. locuſta. Amos.7. Et ecce fictor locuſte. Naū.3. Et paruuli tui quaſi locuſte locuſtarum. & in lingua chaldaica locuſta dicitur גֹּבָא Goba cum aleph in fine. Itē גּוֹב Gob. fouea. ſiue foſſa. & in plurali גֵּבִים Gebim. 4. Reg.3. Facite alueum torrentis huius foſſas: Eſa.33. Velut cum foſſe plene fuerint de eo. Hiere.14. Venerunt ad hauriendum non inuenerūt aquam. pro quo hebrei legūt. Venerunt ad foueas ſiue ad ciſternas: non inuenerunt aquā Nam in lingua chaldaica ciſterna vel lacus dicitur גּוּבָּא Guba. vt Dañ.6. mittetur in lacum leonū. vide etiam de hoc ſupra in dictione גֵּב Gab. Ponitur etiam גֵּבִים Gebim. pro laquearibus que fiunt in tectis domorum: in quibus fiunt foſſe parue. 3. Reg.6. Texit quoq; domū laquearib⁹ cedrinis.

(Marg.: Locuſta Foſſe. Foueę Lacus Laquearia)

גּוּד God. accingere ſe ad prelium. expedire ſe. ſcindere. aut dilacerare. De quo vide ſupra in dictione גָּדַד Gadad.

גֵוָה ..loria. ..uperbia

גֵוָה Geua. Altitudo. Exaltatio. elatio. superbia. Iob. 22. Qui enim humiliatus fuerit: erit in gloria. Vbi ponitur exaltatio vel altitudo pro gloria. Et in eodem. 33. Et liberet eum de superbia. Hiere. 13. In abscondito plorabit anima mea a facie superbie. Ponitur etiam pro vagina. De quo vide supra in dictione גֵו Geu. & inde גְוִיָּה Geuiia. idest corpus. siue statura. aut cadauer. Naum. 3. Neqꝫ est finis cadauerum. Et quando post se regit genitiuum vel quando componitur cum pronominibus. Tunc mutat he vltimũ in thau. Geñ. 47. Quod absqꝫ corporibus & terra nihil habeamus. Pro quo in hebreo habetur. Quod absqꝫ corpore nostro & terra nostra. Iudi. 14. Et ecce examen apum in ore leonis erat. Pro quo in hebreo habetur. Et ecce examen apum in corpore leonis erat. Et in eodem. Noluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat. 1. Reg. 31. Et tulerunt cadauer saul & cadauer filiorum eius de muro bethsan. Dañ. 10. Et corpus eius quasi chrysolithus. vide etiã de hoc supra in dictiõe גֵו Geu. & in plurali. גְוִיּוֹת Geuiioth. Ps. 109. Iudicabit in nationibus: implebit ruinas. Pro quo hebrei legunt. Iudicabit in nationibus implebit corpora siue cadauera: aut implebit corporibus vel cadaueribus. Potest etiam deriuari a dictione גַיְא Ge: que significat vallem. Vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatem transtulit. Iudicabit in gentibus implebit valles. Item גֵוָה Geua. idest vagina. de quo vide supra in dictione גֵו Geu.

..adauer. ..orpus. ..uine. ..orpora. ..l cadaue.. ..alles. גֵוָה ..agina.

גּוֹז Goz. volare. tondere. extrahere. transire. Nu. 11. Ventus autem egrediens a domino arreptas trans mare coturnices detulit. Pro quo hebrei legunt. Et ventus egressus est a domino: & fecit volare coturnices de mari. Iob. 1. Et tonso capite corruit in terra. Et de hoc vide infra in dictione גָּזַז Gazaz. Ps. 70 De ventre matris mee tu es protector meus. Pro quo hebrei legunt. De ventre matris mee tu es extractor siue eductor meus. Ps. 89. Quoniam superuenit mansuetudo & corripiemur. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Quoniam transiuimus cito & aduolauimus. Et in aliquibus locis supradictis scribitur sine vau in medio dictiõis. De quo vide infra in dictione. גָּזַז Gazaz.

..olare. ..ondere. ..trahere ..ransire.

גּוֹחַ Goach. educere. extrahere. erumpere. ingemiscere. Ps. 21. Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre. Iob. 38 Quando erumpebat quasi de vulua procedens. Et in eodem. 40. Quod influat iordanis in os eius. Vbi ponitur יָגִיחַ Iagiach. Quod est verbum tertie coniugationis. Pro quo hebrei legunt: quod faciat extrahi iordanem in os eiꝰ. Ezech. 32. Et vẽtilabas cornu in fluminibus tuis. Pro quo hebrei legunt. Extrahebas siue erumpebas in fluminibus tuis. Potest etiam deriuari a dictione נָגַח Nagach. que significat cornu percutere siue cornu ventilare. De quo infra in suo loco dicetur. Ponitur etiam pro ingemiscere. Michee. 4. Dole & satage filia sion. Pro quo hebrei legunt. Dole & ingemisce filia siõ: ab eo fortasse quod etiam educit lachrymas. Et dicunt aliqui quod ab eo accepit nomen fluuius paradisi qui dicitur גִּיחוֹן Gion. eo ꝙ educitur ad irrigandum hortum & terram qua fluit. Et secundum hebreos ipse est nilus qui etiam educitur ad irrigandam terram egypti qua fluit.

..trahere. ..rumpere ..nfluere. ..entilare. ..gemisce גִּיחוֹן

גּוֹי Goi. Gens. natio. Geñ. 15. Veruntamen gentem cui seruituri sunt ego iudicabo. Et in eodem. 12. Faciamqꝫ te in gentem magnam. Et in eodem. 20. Nun gentem ignorantem & iustam interficies. Exo. 19. Eritis mihi regnum sacerdotale & gens sancta. Deut. 4. Que est alia gens sic inclyta. Et in eodem. Nec est alia natio tã grãdis. Ps. 104. Et transierunt de gente in gentem. Ps. 105. Ad letandum in letitia gentis tue. Ioelis. 1. Gens enim ascendit in terra mea. Soph. 2. Et residui gentis mee possidebunt illos. Et in plurali. גּוֹיִם Goim. idest gentes vel nationes. Geñ. 17. Erisqꝫ pater multarum gentium. Et in eodem. 25. Due gentes sunt in vtero tuo. Deut. 15. Et dominaberis nationibus plurimis. Esa. 5. Et eleuabit signum in nationibus procul. Osee. 8. Nunc factus est in nationibus quasi vas immundum. Et in eodem. Sed & cum mercede conduxerunt nationes nunc congregabo eos. Iohel. 1. Vt dominentur eis nationes.

..ens. Natio. גּוֹיִם Gentes. Nationes

גּוּל Gol. Exultare. letari. De quo vide infra in dictione גִּיל Guil. quia commũiter scribitur cum iod in medio dictionis.

גּוּל Exultare.

גָּוַע Gauaa. consumi. aut etate consumi. deficere. obire. mori. interire. Geñ. 6. Et vniuersa que sub terra sunt consumentur. Et in eodem. 7. Consumptaqꝫ est omnis caro. Et in eodem. 25. Et deficiens mortuus est in senectute bona. Et in eodem. Deficiensqꝫ mortuus est. Et in eo. 35. Consumptusqꝫ etate mortuus est. Et in eodem. 49. Collegit pedes suos super lectum & obiit. Nume. 27. Ecce consumpti sumus omnes. Et in eodem. Num vsqꝫ ad internicionem cuncti delendi sumus. pro quo hebrei legunt. num vsqꝫ ad internicionem consumendi sumus. Et in eodem. 20. Vtinam periissemus inter fratres nostros. Ios. 22. Atqꝫ vtinam solus periisset in scelere suo. Iob. 34. deficiet oĩs caro simul. Et inde גֹּוֵעַ Gouea. idest deficiens vel laborans in extremis. Ps. 87. Pauper sum ego & in laboribus a iuuentute mea. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et erumnosus sum a iuuentute mea.

גָּוַע Consumi. Deficere. Etate consumi. Obire. Delere. Perire גֹּוֵעַ Laborans Erũnosus.

גּוּף Guph. Corpus: siue cadauer. Et additur ei littera tau in fine. & dicitur גּוּפַת guphath. 1. Paralipo. 10. Et tulerunt cadauera saul & filiorum eius. Et aliquando scribitur sine littera vau in medio. Pro quo beatus hieronymus transtulit vestem. Exo. 21. Cum quali veste intrauerit: cum tali exeat. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ etiam in hoc loco significat corpus. Et legunt sic. Si cum corpore suo intrauerit: cum corpore suo exeat. idest si solus absqꝫ vxore & liberis intrauerit: solus exeat. Iuxta illud Geñ. 47. Absqꝫ corporibus & terra nihil habeamus. In translatiõe autem chaldaica sic habetur. Si solus intrauerit: solus exeat. Vnde sequitur si habens vxorem: & vxor egredietur simul. scilicet cum eo.

גּוּף גּוּפַת Cadauer. Vestis. Corpus.

גּוּר Gur. Peregrinari. habitare. aduenam esse. Incolere siue incolam esse. timere. expauescere. vereri. congregare. colligere. Geñ. 12. Descenditqꝫ Abram in egyptum vt peregrinaretur ibi. Et in eodem. 19. Ingressus est inquiunt vt aduena. Pro quo hebrei legunt. Ingressus est ad peregrinandum. Et in eodem. 26. Et peregrinare in ea Geñ. 47. Ad peregrinandum in terram tuam venimus. Exo. 12. Quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam. Pro quo in hebreo habetur. Et si peregrinatus fuerit apud vos peregrinus. Iudic. 17. Peregrinari voluit vbicunqꝫ sibi cõmodum reperisset. Ruth. 1. vt peregrinaretur in regione moabitide. 4. Reg. 8. Et peregrinare vbicunqꝫ repereris. Iob. 28. Diuisit torrentem a populo peregrinante. Ps. 5. Nec habitabit iuxta te malignus Ps. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. Esa. 15. Habitabunt in te profugi mei. Et in eodem. 33. Quis poterit habitare de nobis cum igne deuorante: quis poterit

גּוּר Peregrinari. Habitare.

habitare de nobis cum ardoribus sempiternis. Et in eodē. 54. Ecce accola veniet qui non erat mecum. Pro quo hebrei legunt: ecce habitans habitabit siue ecce peregrinans peregrinabitur vel accola erit absq; me. idest qui erat absq; me: & beatus Hieronymus transtulit sensum: potest etiam legi sic: ecce congregans congregabitur absq; me. idest *Incolere.* absq; imperio meo. Hiere. 40. Non incolet eam filius hominis. Et aliquando scribitur sine vau in medio dictionis. *Aduenam esse.* Geñ. 21. Et terre in qua versatus es aduena. Et in eodem. *Peregrinari.* 32. Apud laban peregrinatus sum. Exo. 12. Eadem lex erit indigene & colono qui peregrinatur apud vos. Leuit. *Accolā eē.* 17. Et de aduenis qui peregrinantur apud vos. Ps. 104. accola fuit in terra cham. Ps. 119. Heu mihi quia icolatus meus prolongatus est. Pro quo hebrei legunt. Heu mihi quia peregrinatus sum in mosoch. Et secundum hebreos mosoch est nomen cuiusdam prouincie. Vt habetur. Ezech. 38. vbi dicitur. Pone faciem tuam contra gog & terrā magog principem capitis mosoch & tubal. Tamen potest significare protrahere vel prolongare sicut est in littera nostra: vt infra in suo loco dicetur. *Habitare.* Esa. 11. Et habitabit lupus cum agno. Et in eodem. 54. Aduena quondam tuus adiūgetur tibi. Pro quo hebrei legunt qui peregrinabatur siue qui habitabat tecum adiungetur tibi. Potest etiam legi sic: qui congregatur aduersum te: irruet vel cadet in te. Et aliquando duplicatur littera res. 3. Reg. 17. Etiam ne viduam apud quam ego vt cumq; sustētor afflixisti. Pro quo hebrei legunt. Etiam ne viduam apud quam ego peregrinor vel habito afflixisti. Potest etiam deriuari a dictione גָּרָה Gara. que significat ruminare: vt infra dicetur. & sic erit idem sensus cum littera nostra. Scribitur etiam sine vau & cum duplici res. Pro quo beatus hieronymus transtulit *Ruere.* ruere. Hiere. 30. Procella ruens in capite impiorum quiescet. & de hoc vide infra in dictione גָּרַר Garar. inde גֵּר ger *גר* idest peregrinus. Aduena. incola. inquilinus. proselytus. *Peregrinus.* Geñ. 15. Scito prenoscens q; peregrinum futurum sit semen tuum. Et in eodem. 23. Aduena sum & peregrinus apud vos. *Aduena.* Exo. 2. Aduena fui in terra aliena. Et in eodem. 22. Aduenam non contristabis. Et in eodem. 23. Peregrino molestus non eris. Iob. 31. Peregrinus foris non mansit *Incola.* Ps. 38. Quoniam aduena ego sum apud te. Ps. 118. Incola ego sum in terra. Significat etiam proselytum. 1. Paralipo. *Proselyt⁹* 22. Et precepit vt cōgregarentur omnes proselyti. Ezech. 14. Quia hō hō de domo israel & de proselytis. Et in plurali *גרים* גֵּרִים Gerim. Leuit. 19. Fuistis enim & vos aduene in *Aduene.* terra egypti. Et in eodem. 25. Et vos aduene & coloni mei *Inquilini* estis. Iob. 19. Inquilini domus mee & ancille mee sicut alienum habuerunt me. Ps. 145. Dominus custodit aduenas. & Esa. 5. Et deserta in vbertatem versa aduene comedent. *גרת* Et in genere feminino גֵּרָת Garath. Pro quo beatus Hieronymus *Hospita.* hospitam transtulit. Exo. 3. Sed postulabit mulier *מגור* a vicina sua & ab hospita sua. Et inde מָגוּר Megur: siue *מגורי* מְגוּרֵי Megure. idest peregrinatio vel peregrinationes. siue *Peregrinatio.* habitatio: aut habitacula. Geñ. 47. Dies peregrinationis vite mee centum triginta annorum sunt parui & mali & non peruenerunt vsq; ad dies patrum meorum: quibus *Habitacula* peregrinati sunt. Ps. 54. Quoniam nequitie in habitaculis eorum. *גור* Item גּוּר Gur. idest timere. pauere. vereri. Deut. 1. Nec accipietis cuiusquam personam. Pro quo in hebreo *Timere.* habetur. Nec timeatis quenquam. Et in eodem. 32. Sed propter iram inimicorum distuli. Pro quo hebrei legunt. Nisi iram inimicorum timerem. Alii vero dicunt q; dictio אָגוּר Agur que ponitur in predicto loco deriuatur a dictione suprapósita אָגַר Agar. que significat colligere. Et legūt *Colligere* sic. Nisi ira inimicorum collecta vel aucta: scilicet fuisset. *Vereri.* Iob. 3. Et quod verebar accidit mihi. Et in eodem. 19. Fugite ergo a facie gladii. Pro quo hebrei legūt. Timete vobis a facie gladii. Osee. 10. Vaccas bethauen coluerunt habitatores *Colere.* samarie. Pro quo hebrei legunt. Vaccas bethauen timuerunt habitatores samarie: potest etiam legi sic. Vaccas bethauen incoluerunt habitatores samarie. Et aliquando scribitur sine vau in medio. Deu. 28. Et conuertet in te omnes afflictiones egypti quas timuisti. Iob. 9. Verebar omnia opera mea. & inde מָגוֹר Magor. idest timor. pauor. terror. *מגור* Hiere. 6. Quoniam gladius inimici pauor in circuitu. *Pauor.* Et in eodem. 20. Non phassur vocauit dominus nomen tuum: sed pauorem vndiq;. Et in eodem. Ecce ego dabo te in pauorem. Et in eodem. 46. Terror vndiq; ait dominus. *Terror.* Et aliquando scribitur cum littera he in fine vel tau. & dicitur מְגוֹרָה Megora. siue מְגוֹרַת Megorath. idest timor siue *מגורה* illud quod timetur. Prouer. 10. Quod timet impius veniet *Quod timetur.* super eum. Esa. 66. Et que timebant adducam eis. Et inde מְגוּרֵי Megure. i. timores vel terrores. aut terrentes. thren. *מגורי* 2. Qui terrerent me de circuitu. Ezech. 21. Gladio traditi sunt cum populo meo. Pro quo hebrei legunt. Terrores siue timores gladii fuerunt cum populo meo. Potest etiam *Terrores* deriuari a dictione מָגַר Mager. quod in lingua chaldaica significat tradere sicut est in littera nostra. Item גּוּר Gur. i. cōgregare. Ps. 55. Inhabitabunt & abscondent. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. Congregabuntur abscondite. Ps. 58. Irruerūt in me *Cōgrega[re]* fortes. Pro quo beatus hieronymus in eodem psalterio trāstulit. Congregantur aduersus me fortissimi. Ps. 139. Tota die constituebant prelia. Pro quo hebrei legunt. Tota die congregabant prelia: siue congregati sunt in preliis. vnde beatus Hieronymus in eodem psalterio transtulit. Tota die versati sunt in preliis. Abach. 1. Traxit illud in sagena *Trahere* sua. Pro quo hebrei legunt. congregauit vel collegit illud in sagena sua. Et aliquādo scribitur cum duplici res. Osee. 7. Super triticum & vinum ruminabant. Pro quo hebrei legunt. Super triticum & vinum congregabantur vel colligebantur. potest etiam deriuari a dictione. גָּרָה Gara: que *גרה* significat ruminare: sicut est in littera nostra. Inde מְגוּרָה Megura. idest Horreum vbi fruges congregantur vel recolliguntur. Aggei. 2. Nunquid iam semen in germine est *Horreu[m]* Pro quo hebrei legunt. Nunquid iam semen in horreo est *[מ]גורות* Et in plurali. מַמְּגוּרוֹת Mameguroth: cum duplici mem in *Horre[a]* principio. Ioel. 1. Demolita sunt horrea. Item גּוּר Gur. idest catulus. Geñ. 49. Catulus leonis iuda. Deut. 33. Dan catu- *Catulu[s]* lus leonis. Et in plurali גּוּרִים Gurim: siue גּוּרֵי Gure. thrē. *[גור]ים* 4. Lactauerunt catulos suos. Naum. 2. Leo cepit sufficien- *Catuli* ter catulis suis.

גּוּשׁ Gus. gleba vel luti portiuncula. Pro quo beatus hieronymus sordes transtulit. Iob. 7. Induta est caro mea putredine & sordibus pulueris. Et solum inuenitur in predicto loco. *Sorde[s]*

גָּז Gaz. transire. volare. tondere. De quo vide supra in dictione. גּוֹז Goz. & etiam in dictione sequenti. *Transi[re]*

גָּזַז Gazaz. Tondere. Geñ. 31. Eo tempore ierat laban ad tondendas oues suas. 1. Reg. 25. Et accidit vt tonderetur grex eius. Et in eodem. Audiui q; tonderent pastores *Tonde[re]* tui greges tuos. 2. Reg. 13. Factum est autem post tempus bienii vt tonderentur oues absalon. Et in eodem. Ecce tondentur oues serui tui. Et aliquando scribitur cum simplici zain. Geñ. 38. Nunciatumq; est thamar q; socer illius a-

scenderet in thamna ad tondendas oues. Iob. 1. Et tonso capite. Pro quo in hebreo habetur. Et totondit caput suum. Hiere. 7. Tonde capillum tuum & proiice. & Mich. 1. Decaluare & tondere super filios delitiarum tuarum. Naum. 1. Si perfecti fuerint & ita plures: sic quoq; attondentur.

גֹּזֵז Et inde גֹּזֵז Gozez. idest tondens: vel tonsor. Gen. 38. Ascendebat ad tonsores ouium suarum. 1. Reg. 25. Carnes pecorum que occidi tonsoribus meis. Esa. 53. Et quasi agnus coram tondente se. & inde גִּזֵּי Gize. i. tonsiões. Amos 7. Et ecce serotinus post tonsionem regis. Et dicuntur ibi tonsiones blada que incipiunt tuelari que tondebantur pro animalibus regis nutriendis. Sicut exponit Nicolaus de lyra super hoc loco. Et inde גִּזָּה Guiza. siue גֵּז Guez. idest vellus. Iudi. 6. Si ros in solo vellere fuerit. Et in eodem. Expresso vellere concham rore impleuit. Et in eodem. Oro vt solum vellus siccum sit. Ps. 71. Ascendet sicut pluuia in vellus. Et quando regit post se genitiuũ scribitur cum tau in fine. & dicitur. גִּזַּת Guizath. Iudi. 6. Ponam hoc vellus lane in area. & inde גָּזִית Gazith. idest rasum: aut leuigatum. vel politum. 1. Paralipo. 22. Ad cedendos lapides & poliendos. Thren. 3. Conclusit vias meas lapidibus quadratis. vbi pro lapidibus quadratis in hebreo est גָּזִית Gazith: eo q; lapides quadrati ceduntur & poliuntur.

גִּזְבָּר Gizbar. thesaurarius: vel custos arce publice. 1. Esdre. 7. Omnibus custodibus arce publice. Et supra in eodem ponitur in nostra translatione pro nomine proprio. Vbi dicitur p manum mithridatis filii gazabar. Sed etiam in hoc loco hebrei dicunt quod est nomen appellatiuum: et quod significat thesaurarium vel custodem arce publice. Et in hebreo non habetur illud filii. Sed: sic p manum mithridatis gazabar: idest thesaurarii.

גָּזַל Gazal. predari. vi auferre. aut vi extorquere. Rapere violenter aliquid subtrahere. depredari. Gen. 21. Et increpauit abimelech propter puteum aque quem vi abstulerant serui eius. Et in eodem. 31. Timui ne violenter auferres filias tuas a me. Leuit. 6. Vel vi aliquid extorserit. 2. Reg. 23. vi extorsit hastam de manu egyptii. Deut. 28. Asinus tuus rapiatur coram te. Ps. 68. Que non rapui tũc exsoluebam. Prouer. 4. Et non capitur somnus ab eis nisi supplantauerint. Pro quo hebrei legunt. Et rapitur somnus ab eis nisi supplantauerint. Et in eodem. 28. Qui subtrahit aliquid a patre & a matre. idest qui violenter subtrahit. Ezech. 18. Per vim nihil rapuerit. & inde גֶּזֶל Gezel. siue גְּזֵלָה Gezela. idest rapina vel preda. vt Leuit. 6. Reddet omnia que per fraudem voluit obtinere. Pro quo hebrei legunt. Reddet rapinam quam rapuit. aut calumniam quam calumniatus est: aut depositum quod fidei eius creditum fuerat: vel rem perditam quam inuenit. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum: & paucis verbis comprehendit omnia supradicta. Ps. 61. Et rapinam nolite concupiscere. Et quando regit post se genitiuum: tunc scribitur cum tau in fine. & dicitur. גְּזֵלַת Gezelath. Esa. 3. Et rapina pauperis in domo vestra. Et in plurali גְּזֵלוֹת Gezeloth. Ezech. 28. Rapientem rapinas. Item. גּוֹזָל Gozal. pullus. Et accipitur pro pullo columbe. Pro quo Beatus Hieronymus transtulit columbam. Gen. 15. Turturem quoq; & columbam. Inuenitur etiam in numero plurali pro pullis. Deut. 32. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos super eos volitans.

גָּזָם Gazam. Eruca. Ioel. 1. Residuum eruce comedit locusta. Et solum inuenitu n predicto loco.

גֶּזַע Gezaa. Truncus. radix. Iob. 14. Et in puluere emortuus fuerit truncus illius. Esaie. 11. Egredietur virga de radice iesse. Et in eodem. 40. Nec radicato in terra trũco eorum. vbi ponitur pro trunco.

גָּזַר Gazar. diuidere. scindere. abscindere. decernere. disponere. statuere. ordinare. 3. Reg. 3. Diuidite inquit infantem viuum in duas partes. Ps. 135. Qui diuisit mare rubrum in diuisiones. 4. Reg. 6. Cumq; venissent ad iordanem cedebant ligna. Ps. 87. Et ipsi de manu tua repulsi sunt. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et ipsi de manu tua abscissi sunt. & Esa. 53. Quia abscissus est de terra viuentium. Abach. 3. Abscindetur de ouili pecus. Thren. 3. dixi perii. Pro quo hebrei legunt. dixi abscissus sum. Et inde גְּזֵרָה Gezera. siue גִּזְרָה Gizra. i. diuisum vel separatum. aut diuisio: vel separatio. Leuit. 16. Cumq; portauerit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam. idest in terram separatam vel diuisam extra hominum habitationem. Ezech. 41. Et quod separatum erat edificium & parietes eius longitudinis centum cubitorum. & in plurali גְּזָרִים Gezarim. Gen. 15. Et lampas ignis transiens inter diuisiones. Et inde מַגְזֵרוֹת Magzeroth. Pro quo beatus hieronymus transtulit cultros. 2. Reg. 12. diuisitq; cultris. Hebrei tamen dicũt q; significat serras quibus ligni scinduntur. Item גָּזַר Gazar. Significat decernere vel statuere: siue disponere. Iob. 22. Et decernes rem & veniet tibi. Hester. 2. Et que passura esset. Pro quo hebrei legunt. Et quod decretum siue ordinatũ fuerat super eã. Aut & quod statutum fuerat super eam. Ponitur etiam pro declinare. Esa. 9. Et declinabit ad dexteram & esuriet. Sed etiam in hoc loco hebrei legunt. Et decernet siue ordinabit ad dexteram & esuriet. idest decernet vel determinabit declinare ad dexteram & esuriet. Et inde גָּזְרִין Gazrin siue. גָּזְרַיָּא Gazraia: quod in lingua chaldaica significat aruspices siue hariolos. Dañ. 2. Arioli magi & aruspices. Et in eodem. 4. Tunc ingrediebãtur harioli magi chaldei & aruspices. Et inde. גְּזֵרָה Gizra. idest dispositio. sententia: pro q̃ nostra translatio pulchritudinẽ transtulit. Thren. 4. Vbi dicitur. Saphyro pulchriores. Quod potest interpretari sic. Saphyrus dispositio eorum. Potest etiam significare abscissionem: vt supra dictum est. Vnde hebrei in hoc loco legunt. Saphyrus abscisio eorũ. idest nitidi & lucidi ac si essent abscissi ex saphyro. Et in lingua chaldaica significat sententiam. Dañ. 4. in sententia vigilum decretum est.

גַּחַל Gachal. carbo. pruna. 2. Reg. 22. Grando & carbones ignis. Et in eodem. Carbones succensi sunt ab eo. Ps. 119. Cum carbonibus dessolatorum. Ps. 139. Cadent super eos carbones. Prouer. 25. Prunas enim congregabis super caput eius. Et in eodem. 26. Sicut carbones ad prunas. Esa. 44. Et coxi super carbones eius panes. Et in numero singulari scribitur cum tau in fine et dicitur. גַּחֶלֶת Gacheleth. Esa. 47. Non sunt carbones quibus calefiant. Quod in hebreo legitur in numero singulari. scilicet non est pruna. Ponitur etiam pro scintilla. 2. Reg. 14. Et querunt extinguere scintillam meam.

גָּחוֹן Gachon. Pectus. Gen. 3. Super pectus tuum gradieris. Leuit. 11. Quidquid super pectus graditur.

גַּיְא Gai. siue גֵּיא Ge. vallis. Nu. 21. Ramoth vallis est in regione moab. Deut. 3. Mansimusq; in valle. Esa. 28. Qui erant super verticem vallis pinguissime. Et in eodem. 40. Omnis vallis exaltabitur. Inuenitur etiam in genere feminino. Zach. 14. Prerupto grandi valle. pro quo hebrei legunt. vallis magna valde. Et aliqñ scribitur sine aleph. vt Iof. 8. Ad septẽtrionalẽ vrbis plagã. Inter quã

Margin: ...nsor. ...ondens. גֵּז ...nsio. גִּזָּה גֵּז ...llus. גִּזַּת ...llus. גָּזִית ...olitum. ...pides q̃ ...ati. גִּזְבָּר ...stos arce publice ...zabar. גָּזַל ...auferre ...extorq̃re ...pere. ...btrahe ...ervi3 ra ...e. גֶּזֶל גְּזֵלָה ...pina. גְּזֵלַת ...pina. גְּזֵלוֹת גּוֹזָל ...llus co...lumba. ...lli. גָּזָם ...ca. גֶּזַע ...ncus. Radix. גָּזַר Diuidere. Scindere. Abscidere. גְּזֵרָה גִּזְרָה Separatũ. גְּזָרִים Diuisiões. מַגְזֵרוֹת Cultri. Serre. גָּזַר decernere. Declinare. גָּזְרִין Aruspices. גְּזֵרָה Pulchritudo. Abscisio. Sentẽtia. גַּחַל Carbo. Pruna. גַּחֶלֶת Carbo. Scintilla. גָּחוֹן Pectus. גַּיְא Vallis.

Vallis. & eos vallis erat media. Et in plurali. גֵּאָיוֹת Gueaioth. siue
גֵּאָיוֹת גֵּאוֹת Gueoth. Ezech.6. Hec dicit dominus deus montibus
גֵּאוֹת & collibus rupibus & vallibus. Vbi littera iod ponitur pro
Valles. littera aleph. Et in eodem.35. In vallibus tuis atq; in tor-
rentibus tuis interfecti gladio cadent. Vbi littera iod ante-
ponitur littere aleph.

גִּיד גִּיד Guid. neruus. Gen̄.32. Quam ob causam nō comedūt
Neruus. neruum filii israel: quia emarcuit in femore iacob vsq;
in presentem diem: eo ꝙ tetigerit neruum femoris eius. E
גִּידִים sa.48. Et neruꝰ ferreus ceruix tua. Et in plurali. גִּידִים Gui
גִּידֵי dim. Siue גִּידֵי guide. Iob.10. Ossibus & neruis cōpegisti
Nerui. me. Et in eodem.40. Nerui testiculorum eius perplexi
sunt. Ezech.37. Et dabo super vos neruos.

גִּיל גִּיל Guil. exultare. letari. coetaneus: siue coeuus. Ps.2. Et e
Exultare. xultate ei cum tremore. Ps.12. Qui tribulant me exul-
tabunt si motus fuero. Ps.149. Et filii sion exultent in re-
ge suo. Prouer.23. Exultat gaudio pater iusti. Esa.9. Sicut
exultant victores capta preda. Osee.10. Et editui eius sup
eum exultauerūt. Abac.3. Exultabo ī deo iesu meo. Zach.
9. Exulta satis filia sion. Et aliquando scribitur sine iod in
medio. vt Ps.12. Exultabit cor meum in salutari tuo. & p̄s.
15. Et exultabit lingua mea. Pro quo in hebreo est. & exul
tabit gloria mea. Esa.65. Et exultabo in ierusalem. & inde
גִּילָה גִּילָה Guila. idest exultatio. Esa.65. Ecce ego creo ierusalē
Exultatio. exultatione. Et aliquando scribitur sine he: & dicitur. גִּיל
גִּיל Guil. idest exultatio. Iob.3. Gaudentq; vehementer cum
inuenerint sepulchrum. Pro quo hebrei legunt. Qui leta-
Exultatio. bantur in exultatione gaudent cum inuenerint sepulchrū
Osee.9. Noli letari israel: noli exultare sicut populi. Pro
quo hebrei legunt. Noli letari israel ad exultationem sicut
populi. Et aliquando scribitur cum tau in fine. Et dicitur
גִּילַת גִּילַת Guilath. Pro quo beatus hieronymus transtulit leta-
Letabūda. bunda. Esa.35. Et exultabit letabunda & laudans. Item גִּיל
גִּיל Guil. coetaneus. coeuus. eo quod isti letantur ad inuicem.
Coeuus. Dan̄.1. Pre ceteris adolescentibus coeuis vestris.

גִּיף גִּיף Guiph. Claudere. oppilare. Nee.7. Cumq; adhuc assi-
Claudere. sterent clause porte sunt & oppilate. Et solum inueni-
Oppilare. tur in predicto loco. Et in lingua chaldaica plerunq; si-
gnificat claudere scilicet portas.

גִּיר גִּיר Guir. Cinis. Esa.27. Cum posuerit omnes lapides al-
Cinis. taris sicut lapides cineris. & solum inuenitur in predi-
cto loco. & Dan̄.5. Vbi dicitur in superficie parietis aule re
Supficies gie. vbi pro superficie ponitur גִּירָא Guira cum aleph in
גִּירָא fine. Et dicunt hebrei ꝙ significat calcem siue gypsum quo
Gypsum. parietes leuigantur.

גַּל גַּל Gal. Aceruus. tumulus. vt Gen̄.31. Fecerunt tumulum
Tumulus. comederuntq; super eum. Et in eodem. Quem voca-
Aceruus. uit labam tumulum testis & iacob aceruum testimonii. Et
in eodem. Tumulus iste testis erit. 2. Reg.18. Et comporta
גַּלִּים uerunt super eum aceruum lapidum. & in plurali גַּלִּים Ga-
Aceruí. lim. idest aceruí. Osee.12. Nam & altaria eorū quasi aceruí
גַּל Ponitur etiam גַּל Gal. pro horto. vt Canti.4. Hortus con
Hortus. clusus fons signatus. Tamen hebrei dicunt ꝙ in predicto lo
גֻּלּוֹת co significat fontem. Et in plurali. גֻּלּוֹת Guloth. idest fon-
tes. Pro quo beatus hieronymus transtulit irriguum. Ios.
Irriguum 15. Dedit itaq; ei caleb irriguum superius & irriguum in-
ferius. Iudi.1. Vbi eadem verba habentur. Vide etiam de
hoc in dictione sequenti.

גָּלַל גָּלַל Galal. deuoluere. voluere. inuoluere. amouere. rotare.
deuoluere. Auferre. Gen̄.29. Quibus congregatis deuoluerent
Amouere. lapidem. & in eodem. Et amoueamus lapidem de ore pu-
tei. Et in eodem.43. Vt deuoluat in nos calumniam. 2. Re.
20. Amassa autem conspersus sanguine iacebat in media
via. Pro quo hebrei legunt. Amassa autem inuoluebatur Inuoluer
sanguine. Esa.9. Et vestimentum mixtum sanguine. idest
inuolutum sanguine. Et aliquando scribitur cum simplici
lamed. Gen̄.29. Et amouit lapidem quo puteus claudeba-
tur. Ios.15. Hodie abstuli opprobrium egypti a vobis. Et Auferre.
in eodem.10. Voluite saxa ingentia ad os spelunce. Ps.21. Voluere.
Sperauit in domino eripiat eum. pro quo hebrei legunt.
Deuoluit ad dominum eripiat eum: & potest subintelligi
spem suam. Sed beatus hieronymus in psalterio iuxta he-
braicam varitatem transtulit. Confugit ad dominum sal- Cōfugere
uet eum. Ps.36. Reuela domino viam tuā. Pro quo hebrei
legunt. Volue super dominum viam tuam. Potest etiam de
riuari a dictione גָּלָה Gala: que significat reuelare vel dete-
gere: vt infra in suo loco dicetur. Esa.34. Complicabūtur Cōplicar
sicut liber celi. Pro quo hebrei legunt. Voluentur siue in-
uoluentur sicut liber celi. Nam antiquitus libri voluebātur
sicut rotuli: vt infra dicetur. Et aliquando duplicantur due
prime littere. Iob.30. Et ad meas miserias deuoluti sunt.
Hiere.51. Et euellam te de petris. Pro quo hebrei legunt.
Et deuoluam te de petris. siue rotare te faciam de petris vł deuoluer
de rupibus. Et inde גַּלְגַּל Galgal. i. rota. siue volubilis. Ps. Rotare. גַּלְגַּל
76. Vox tonitrui tui in rota. Ps.82. Deus meus pone illos Rota.
vt rota. Eccl's.12. Et confringatur rota super cisterna. Esa.
5. Et rote eius quasi impetus tempestatis. Et in eodem.28.
Nec rota plaustri super cyminum circumibit. Ezech.1. Ro
tas vocauit volubiles. Quod in hebreo legitur in numero Volubil
singulari: scilicet rotam vocauit volubilem. Est etiam גִּלְגָּל גִּלְגָּל
Guilgal nomen proprium loci. Ios.5. Vocatumq; est no-
men loci illius galgala. Et in eodem manseruntq; filii isra Galgala
el in galgalis. Inde גֻּלְגֹּלֶת Gulgóleth. idest caput aut calua גֻּלְגֹּלֶת
ria: eo ꝙ est rotundum. Exo.16. Gomor per singula capi-
ta. 1. Paralipo.10. Et corpus eius affixerunt in templo da- Caput.
gon. Pro quo hebrei legunt. Caput siue caluariam eius af- Caluari
fixerunt in templo dagon. Nam. 1. Reg.31. Dicitur ꝙ cor-
pus eius suspenderunt in muro Bethsan: Philistiim enim
amputauerunt caput saul. vt habetur. 1. Paralip.10. et cor-
pus affixerunt in muro Bethsam: & caput siue caluariam
in templo dagon. Et inde caluarie locus dicitur golgotha. Golgot
Matthei.27. Et venerunt in locum qui dicitur golgotha:
q̊d est caluarie locꝰ. Et īde גְּלִילִים Guelilim siue. גְּלִילֵי Gue גְּלִילִים
lile. idest circuli. eo ꝙ sunt rotundi. Ester.1. Qui eburne- Circul
is circulis inserti erant. In alio vero loco beatus Hierony
mus transtulit tornatiles. Canti.5. Manus eius tornatiles. Torna
Et inde מְגִלָּה Meguila. idest volumen. libellus. Quia anti
quitus solebāt libros voluere & nō cōpaginare. Zach.5. Et
ecce volumen volans. Et in eodem. Ego video volumen Volum
volans. & inde גֵּלֶל Gelal. idest fimus. stercus. vt Ezech.4.
Et stercore quod egreditur de homine opperies illud. Et Sterc
in eodem. Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus hu Fimu
manis. Soph.1. Et corpora eorum sicut stercora. vbi poni
tur גְּלָלִים Gelalim in numero plurali. accipitur etiam גְּלָל
Guelal. pro marmore. eo ꝙ est rotundum. vt Esdre.1. Qui
edificatur lapide impolito. Pro quo hebrei legunt. Qui e-
dificatur lapide marmoreo. Et inde גִּלּוּל Guillul. idest abo Marm
minatio vel sordes. & accipitur pro idolo: sic dictum a ster
core & fetore. vt Deut.29. Vidistis abominationes & sor- Abomi
des. idest idola eorum. Ezech.16. Et super idola abomina- tio. Idolu
tionum tuarum. Et in eodem.18. Et oculos suos non leua-
uerit ad idola domus israel. Ponitur etiam pro inmundi-
tiis. Vt in eodem.14. Posuerunt inmunditias suas in cor- Immu
dibus suis. Et in eo. Qui posuerit īmunditias suas in corde tie.
suo. & inde גַּל Gal. i. acerūꝰ. Iob.8. Sup aceruū petrarū radi
ces eiꝰ dēsabūtur. & de hoc vide ī dictiōe p̄cedēti. Accipitur Acer

etiam pro fonte . Et in plurali. גלות Guloth . ideſt fontes vel irriguum . De quo vide ſupra in dictione precedenti. Inde גלי Gale.ideſt fluctus.dictū a circulis qui in aqua fiūt Ps.64.Sonum fluctuum eius.Ps. 88 . Motum autem fluctuum eius tu mitigas.Ione.2. Omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierūt.Et inde גולה Gula :quod ſignificat vas rotundum.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit lampadem.Zach.4.Et lampas eius ſuper caput eius.Et in eodem.Vna a dextris lampadis & vna a ſiniſtris eius.Scribitur etiam cum thau in fine & dicitur גולת Gulath.Pro q̄ beatus hieronymus tranſtulit vittam:eo ꝙ circumuoluitur capiti vel alii membro.Eccl's.12. Et recurrat vitta aurea. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a ſupradicta dictione גל Gal que ſignificat fontē.& in plurali גולות Guloth .Pro quo beatus hieronymus tranſtulit funiculos.1.Paralip.7. Et funiculos capitellorum ſuper capitella columnarum.Et in eodem. Vt opperirent duos funiculos qui erant ſuper capita columnarum.Erant enim funiculi erei circumuoluti capitibus columnarum.Et inde גליל Galil.ideſt terminus. vel confinium.Et in plurali גלילות Gueliloth.ideſt termini vel confinia ſecundum hebreos. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit tumulos:eo ꝙ in terminis vel confinibus fiunt acerui vel tumuli rotundi ad terminos diuidendos. vt Ioſ.22.Cumq; veniſſent ad tumulos iordanis. Et in eodem . Super iordanis tumulos contra filios iſrael.Ezech. 47.Aque iſte que egrediuntur ad tumulos ſabuli orientalis:vbi ponitur גלילה Gelila cum littera he in fine.Poteſt etiam deriuari a dictione גל Gal que ſignificat aceruum vel tumulum.Ponitur etiam גליל Galil ſiue גלילות Gueliloth pro galilea.vt Ioſ.13.Omnis videlicet galilea philiſtiim.vbi pro galilea ponitur גלילות Gueliloth.Eſa.9. Viam maris trans iordanem galilea gentium.vbi ponitur גליל Galil.Sed in locis ſupradictis hebrei legunt terminos vel terminum:aut confinium vel confinia . Inde בגלל Biglal. i. propter .ob gratiam.Gen̄.12.Et viuet anima mea ob gratiam tui. Deut.15 . Vt benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore.Pro quo hebrei legunt. Quia propter hāc rem benedicet tibi dominus deus tuus in omni opere tuo.

גלב Galab.tonſor.Et ſolum inuenitur in numero plurali. vt Ezech.5.Sume tibi gladium acutum radentem pilos.Pro quo hebrei legunt.Sume tibi gladium acutum nouaculam tonſorum:ideſt acutum ſicut nouacula tonſorum.

גלד Geled.cutis.Iob.16. Saccum cōſui ſuper cutem meam Et ſolum inuenitur in predicto loco.

גלה Gala.reuelare.diſcooperire.nudare .detegere . Tranſmigrare.migrare.captiuare.transferre.Exo.20.Non aſcendes per gradus ad altare meum:ne reueletur turpitudo tua. Leuit.18 . Omnis homo ad proximam ſanguinis ſui non accedet vt reuelet turpitudinem eius.Et in eodem. Turpitudinem patris tui & turpitudinem matris tue non diſcooperies. Et in eodem . Turpitudinem vxoris patris tui non diſcooperies.Ruth.3.Diſcooperies pallium quo operitur.Et in eodem . & diſcooperto a pedibus eius pallio ſe proiecit.Et in eodem.Quod audire te volui.Pro quo hebrei legunt.Et ego dixi reuelabo aurem tuam.1.Reg.9.dominus autem reuelauerat auriculam ſamuelis.2.Reg.6.diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum. Iob.12.qui reuelat profunda de tenebris.Et in eodem.20.Reuelabūt celi iniquitatem eius.Ps.118.Reuela oculos meos.Prouer. 11.Qui ambulat fraudulenter reuelat arcana.Et in eodem. 16.Reuela domino opera tua.Et in eodem.19.Niſi ea dixeris que verſantur in corde ſuo.Pro quo hebrei legunt . Niſi cum reuelatur vel detegitur cor ſuum.Et eſt idem ſenſus cum littera noſtra.Et in eodem.25.Secretum extraneo nō reueles.Eſa.22.Et reuelabitur operimentum iude . Et in eodem.Et reuelata eſt in auribus meis vox domini exercituum.Et in eodem.40.Et reuelabitur gloria domini . Et in eodem.37.Reuela crura tranſi flumina . Et in eodem . Et reuelabitur ignominia tua.Et in eodem.57. Quia iuxta me diſcooperuiſti.Hiere.11. Tibi enim reuelaui cauſam meam.Et in eodem.49.Reuelaui abſcondita eius.Ezech. 13.Et reuelabo fundamentum eius.Amos.3.Niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos prophetas . Et in eodem. 5.Et reuelabitur quaſi aqua iudicium .Ponitur etiam pro aperire:quod eſt diſcooperire.vt Leuit.22. Ipſaq; aperuerit fontem ſanguinis ſui.Nu.22.Protinus aperuit domin? oculos balaam.Et in eodem.24.Et ſic aperiuntur oculi eius.Iob.20. Apertum erit germen domus illius. Et in eodem.33.Tunc aperuit aures virorum . Prouer. 27.Aperta ſunt prata.Item ponitur pro nudare:quod eſt detegere.vt Gen̄.9.Et nudatus iacuit in tabernaculo ſuo. 2. Reg.6. Et nudatus eſt quaſi nudetur vnus de ſcurris.Ezech.16.Et nudabo ignominiam tuam coram eis.Ponitur etiam pro apparere . 1.Reg.14.Cumq; apparuerimus eis.ſed hebrei in hoc loco legunt .Cumq; diſcooperti vel detecti fuerimus eis.Et inde גלוי Galui.i.diſcoopertum:vel apertū : aut notum.vt Eſter.3.Vt omnes prouīcie ſcirent.Pro quo hebrei legunt. Vt in omni prouincia daretur edictum diſcoopertum vel notum omnibus populis.Hiere.32.Et ſigna forinſecus.ideſt diſcooperta & nota.Et aliquando ſcribitur ſine he.vt in aliquibus locis ſupradictis . & inde גליון Gilaion. ideſt volumen.liber.Eo quod in eo reuelantur ea que ignoramus & neſcimus.Eſa.8.Sume tibi librum grandem . Et inde. גליונים Gilionim . ideſt ſpecula : eo ꝙ in eis apparent ſeu reuelantur ea que eis opponuntur . Eſa.3 . Et ſpecula & ſindones & vittas & theriſtra . Et ſolum inuenitur in numero plurali & in predicto loco . Item. גלה Gala.ſignificat tranſmigrare.migrare.captiuare . transferre . Eſa.5.Propterea captiuus ductus eſt populus meus. Et in eodem.49.Ego ſterilis & non pariens tranſmigrata & captiua.Hiere.13.Tranſlata eſt omnis iuda tranſmigratione perfecta.Thren.1.Migrauit iuda propter afflictionem . Et in eodem.4.Non addet vltra vt tranſmigret te.Ezech.12. Et tranſmigrabis per diem coram eis : tranſmigrabis autem de loco tuo.Oſee.10.In gloria eius quia migrauit ab eo.Amos.6.Nunc migrabunt in capite tranſmigrantium. Et in eodem.7.Et iſrael captiuus migrabit de terra ſua. Et ſupra in eodem.5.Et galgala captiua ducetur . Naum . 2. Et miles captiuus adductus eſt.Item ponitur pro tranſferre.1.Reg.4.Tranſlata eſt gloria domini de iſrael.2. Reg. 15.Et egreſſus es de loco tuo . Pro quo hebrei legunt. Et tranſlatus ſiue tranſmigratus es de loco tuo . 4 . Reg.16. Et tranſtulit habitatores eius.Et in eodem .17 . Et tranſtulit Iſrael in aſſyrios. 1. Paralipo. 5 . Et tranſtulit ruben & Gad & dimidiam tribum Manaſſe. Eſter.2 . Qui tranſlatus fuerat de ieruſalem.Et in eodem .Nabuchodonoſor rex Babylonis tranſtulerat.Eſa.38.Generatio mea ablata eſt & conuoluta eſt a me.Pro quo hebrei legunt. Generatio mea ablata eſt & tranſlata eſt a me. Hiere.29 .Et ad omnem populum quem traduxerat Nabuchodonoſor de ieruſalē. Et in eodem.39. Et ſuperfluos vulgi qui remanſerant trāſtulit Nabuzardan magiſter militum.Amos.1. Et transferetur populus Syrie.Et in eodem . Eo ꝙ tranſtulerit captiuitatem perfectam . Item ponitur pro auferre . Ioſ.5. Hodie abſtuli opprobrium egypti a vobis . Ps . 118 . Auferte a me opprobrium & contemptum . Et inde . גולה Gola

Aperire. Nudare. Apparere גלוי Diſcoopertum. Nota. גליון Liber. גליונים Specula. גלה Captiuare Tranſmigrare. Migrare. Trāſferre. Auferre. גולה

גָּלוּת captiuitas גָּלוּת sive גָּלֻת Galuth.i.Transmigratio.Captiuitas. Esa.45. Et captiuitatem meam dimittet.Hiere.28.Et omnem trāsmigrationē iude.Et in eodē.29.Et ad reliquias seniorū transmigrationis. Abdie.1.Et transmigratio exercitus huius filiorū israel.& in eodē.Et transmigratio hierusalem que in bosphoro est.Et in lingua chaldaica scribitur cū aleph in fine.& dicitur גָּלוּתָא Galutha.Dañ.2.Inueni hominē de filiis transmigrationis Iudee.

Transmigratio. גָּלוּתָא Transmigratio.

נָּלַח Radere. נָּלַח Galach. Radere. Tondere.Leuit.13.Radetur hō absq; loco macule.Nu.6.Quod radet ilico in eadē die.& in eodem.Tunc radetur Nazareus ad ostiū tabernaculi. Et in eodē.Postq; Rasum fuerit caput eius. Deut.21. Que radet cesariē.Iudi.16. Si rasum fuerit caput meū. Et in eodem. rasit septem crines eius.Esa.7. In die illa radet dñs in nouacula conducta.Hiere.41.Rasi Barba & scissis vestibus. Ezech.44.Et caput suum non radent.

גָּלַם inuoluere. גָּלַם Galam.Inuoluere.4.Reg.2.Tulitq; Helias pallium suum: & inuoluit illud.Et inde גְּלוֹמֵי Gelome.i.inuolutiones:aut panni siue vestes inuolute.Ezech.27.Inuolucris hyacinthi & polymitorū.Pōitur etiā גֹּלֶם Golem pro re imperfecta vel informi.Ps.138.Imperfectum meum viderunt oculi tui.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit.Informē adhuc me viderunt oculi tui.

גְּלוֹמֵי inuolucris. גֹּלֶם Impfectū.

גַּלְמוּד Solitaria. Sterilis. גַּלְמוּד Galmud.Solitarius.Solus.Sterilis.vt Iob.3.Sit nox illa solitaria.Et in eodē.15. Congregatio eñ hypocrite sterilis.Et in eodem.30.Egestate & fame steriles.Esa.49. Ego sterilis & non pariens.vbi pro eo quod in littera nostra est.Non pariens.in hebreo ponitur.גַּלְמוּדָה Galmuda in genere feminino.

Nō pariēs גַּלְמוּדָה

גָּלַע Cōmiscere גָּלַע Galaa.cōmiscere.Miscere.Prouer.20.Omnes aūt stulti cōmiscentur cōtumeliis.Pro quo Hebrei legūt. Oīs aūt stultus cōmiscet se siue cōmiscetur.s.Cōtumeliis vel cōtentionibus.Nā supra immediate dixerat.Honor est homini qui separat se a cōtētionib9.Et ponitur ibi יִתְגַּלַּע ithgalaa:quod est verbum quarte cōiugationis.Ponitur etiā idē verbum supra in eodē.17.vbi dicitur. Et anteq; calūniam patiatur iudiciū deserit. Pro quo hebrei legunt. Et anteq; cōmisceatur iurgium siue iudicium desiste vel desere. Et in eodē.18.In omni tēpore erit exprobrabilis.Pro quo hebrei legunt. In omnī tempore siue in omni re cōmiscetur. scilicet contentionibus.l.Contumeliis.Et solum inuenitur in predictis locis.

יִתְגַּלַּע Cōmiscere

גָּלַשׁ Ascēdere. Apparere גָּלַשׁ Galas.Ascendere. Apparere.Canti.4. Capilli tui sicut greges caprarum:que ascenderunt de monte Galaad.Et in eodē.6.Capilli tui sicut greges caprarum: que apparuerunt de Galaad.Et solum inuenitur in his duobus locis.Et dicunt aliqui hebrei ꝙ significat Manicare.i. Mane surgere.Quia idem significat in lingua Arabica vel Punica.In lingua vero chaldaica significat Tondere vel Depilare. Vnde aliqui hebrei in predictis locis legunt. Que attonse sunt de monte galaad.

Tondere.

גַּם Etiam Quoq;. גַּם Gam. etiā. quoq;.et.q;.Etenim.equidem.namq;. sed. Sed et.Geñ.27.Benedic etiam & mihi pater mi .Et in eodem.Mihi quoq; obsecro vt benedicas.Et in eo.29.Dedit etiam istum mihi . & in eodem.30. Vt prouideam aliquando etiam domui mee . Exo.7 . Et fecerunt etiam ipsi per incantatiōes egyptiacas.Nu.4.Tole summam etiam filiorum gerson.Et in eodem.16.Vt vobis etiam sacerdotiū vendicetis.Deut.1.Mihi quoq; iratus deus propter vos.Et in eodem.3.Tradidit dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basam.Et in eodem. 23 . Etiam post decimam generationem.Ruth.1.Etiam si possem hac nocte concipere.Et in eodem.2 . De vestris quoq; manipulis proiicite de industria.1.Reg.8. Sic faciūt etiam tibi. Et.2. Reg.11.Mane hic etiam hodie.Et in eodem.& mortuus est etiam vrias Etheus.4.Reg.2.Vbi est deus helie etiā nūc. Ester.5. Etiam cras cum rege pransurus sum.Prouer.14. Etiam proximo suo pauper odiosus est . Esa.14 . Abietes quoq; letate sunt super te.Et in eodem.23 . Ibi quoq; non erit requies tibi.Et in eodē.28.Hi quoq; pre vino nesciérunt.Thren.4.Ad te quoq; perueniet calix.Hiere.48.Et erit in derisum etiam ipse.Osee.5 . Ruet etiam iudas cum eo.Zach.9.& relinquetur etiam ipse deo nostro . Ponitur etiam.Pro.et.vel q;.vt Geñ.27.Et erit benedictus.& in eodem.Comeditq; precium nostrum.& in eodē.44.Et nos & apud quē inuentus est cyphus.& in eodem.50.Habuitq; in comitatu currus & equites.& in eodē. Veneruntq; ad eū fratres sui.Exo.12.Et vos & filii isrl.Hiere.22.Et in domo mea inueni malum eorum.Et in eodem.33. Et pactū meū irritū esse poterit &c.Item pōitur pro etenim vel pro equidem.Ps.18.Etenim seruus tu9 custodit ea.ps.24. Etenim vniuersi qui sustinent te non confundentur.ps.82.Etenim assur venit cū eis.Ps.83.Etenim passer inuenit sibi domū. & in eodem.Etenim benedictionem dabit legislator. Ps. 118.Etenim sederunt principes aduersum me loquebātur. Ps.138.Etenim illuc man9 tua deducet me.Esa.49. Equidem & captiuitas a forti tolletur.Hiere.33. Equidem & semen iacob & dauid serui mei. Ponitur etiam גַּם pro Nam et:siue pro nāq; vt.1.Reg.17.Nam & leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus.Ps.22. Nam & si ambulauero in medio vmbre mortis.Ps.118. Nam & testimonia tua meditatio mea est. Hiere.23. Propheta namq; & sacerdos polluti sunt.Item ponitur pro sed.Geñ.13.Sed & loth qui erat cū Abraam.Exo.12.Sed & vulgus ꝑmiscuum. Threñ.3. Sed & cum clamauero.Habet etiam alios modos loquendi: qui possunt reduci ad supradictos.Et aliquando ponitur causa ornatus orationis.Sicut apud latinos alique dictiones encliticę.Et ideo aliquando omittitur in nostra translatione. Geñ.27.Cur vtroq; orbabor filio.Pro quo hebrei legunt. Cur ēt vtroq; orbabor filio.Exo.12. Surgite:egredimini a populo meo vos & filii israel..Pro quo hebrei legunt. Surgite:egredimini a populo meo etiam vos etiam filii israel. Et in eodem.Oues vestras & armēta assumite. Pro quo hebrei legunt.Etiā oues vr̄as & armenta assumite.& in eodē. Et abeuntes benedicite mihi.Pro quo hebrei legunt.Et abeuntes benedicite etiam mihi.Prouer.14.Risus dolore miscetur.Pro quo hebrei legunt.Etiam in risu dolet cor.Et similiter in aliis locis omittitur p̄dicta dictio in nostra trāslatione. Scribitur etiam cum sin in principio. Geñ.6. Quia caro est.Pro quo hebrei legunt.In eo quod etiam caro est. vbi etiam preponitur beth prepositio.Potest etiam deriuari a dictione שָׁגָה saga que significat errare siue ignorare. & tunc erit talis littera.s.in errore suo siue in ignorātia sua caro est.i.quia carnalis est ideo ignorat vel errat.

Et. q;. Etenim Equidem Nam Nam Sed.

גָּמָא Gama.Bibere.Ingurgitare.sorbere.vt Geñ.24.Pauxillum aque mihi ad bibendū prebe.Pro quo hebrei legūt.Da mihi bibere obsecro pauxillum aque: siue fac me ingurgitare vel sorbere pauxillum aque.Et Iob.36.Feruēs & fremens sorbet terram.Item גֹּמֶא Gōme.Scirpus. Papyrus.Iuncus.Exo.2.Sumpsit fiscelam scirpeam.Iob.8. Nūquid virere potest scirp9 absq; humore.Esa.18. Et in vasis papyri super aquas.& in eodē.35.viror calami & Iunci.

Bi[bere] Ing[urgitare]. So[rbere] Sc[irpus] Pa[pyrus] Iun[cus]

גֹּמֶד Gomed.Mensura palme manus.Iudi.3.Qui fecit sibi gladium ancipitem habentem in medio capulum longitudinis palme manus.Et aliqui hebrei dicunt ꝙ significat

Me[nsura] Pa[lme]

גמדים pygmei. גמה

cat cubitum.Et inde גמדים Gamadim.Pro quo beat⁹ hieronymus transtulit pygmeos :|qui sunt homines breuissime stature.Ezech.27.Sed & pygmei q erāt in turrib⁹ tuis

מגמת facies. aspectus. aduersum

גמה Gama.aspectus.similitudo.& scribitur cū mē in principio & mutatur he vltimum in tau ratione adiuncti. & dicitur מגמת Megamath.Abach.1.facies eorum ventus vrens.Pro quo hebrei legunt.Aspectus vel similitudo facierum eorum ventus vrens:siue ventus orientalis.Et solum inuenitur in predicto loco.Et dicūt aliqui hebrei φ significat aduersum vel contra. Et legunt sic .Ex aduerso facierum eorum ventus vrens.In translatione chaldaica sic habetur.Ex aduerso facierum eorum similes sunt vento orientali:Qui est ventus calidus & vrens.

גמל reddere. retribuet. largiri גמול retributio. vicissitu- tio. גמולה vicissitudo תגמול retributio. ablactare גמול ablactat⁹ formari perfectio גמל camelus. גמלים cameli.

גמל Gamal.retribuere.reddere.largiri.ablactare.Geñ.50.Et reddat nobis omne malum quod fecimus.pro quo hebrei legunt. Et reddat nobis omne malum quod retribuimus ei:vel quod reddidimus ei. Ps.12. Cātabo domino qui bona retribuit mihi.Ps.17. Retribuet mihi dominus scd̄m iustitiam meā.Ps.102.Neq3 secūdū iniquitates nostras retribuit nobis.Ps.114. Quia dominus benefecit tibi.Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit.Quia dn̄s reddidit tibi. Ps.136 Retributiōem tuā quam retribuisti nobis.Esa.3. Qm̄ reddita sunt eis mala.Et in eo.63.Sup omnibus que reddidit nobis dn̄s.Et in eo.Et super multitudinem bonorū dom⁹ israel:que largitus est eis.& īde גמול Guemul.i.retributio vicissitudo.vicē.vltio.vt.Ps.130. Ita retributio in anima mea.Esa.3.Retributio enim manuum suarum fiet ei.Et in eodem.59.Et vicissitudinē inimicis suis.Et in eodem.In insulis vicem reddet.Ioel.3.Nunquid vltionem vos redde tis mihi.Et aliquando scribitur cum he in fine: & dicitur גמולה Gemula.vt.2.Reg.19. Non indigeo hac vicissitudine.Scribitur etiam aliquando cum tau in principio:& dicitur תגמול Tagmul.idest retributio.Ps.115.Pro omnibus que retribuit mihi.Pro quo hebrei legunt. Omnes retributiones eius super me.Significat etiam ablactare. Geñ. 21.Creuit igitur puer & ablactatus est:fecitq3 abraam grande conuiuium in die ablactationis eius.1.Reg.1.Non vadam donec ablactetur infans.Et in eodem.Et mane donec ablactes eum.Et in eodem.Et adduxit eum secum postq3 ablactauerat.Et inde גמול Gamul.idest ablactatus.Ps.130. sicut ablactatus est super matrem suam. Esa.11. Et in cauerna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet.Et in eodem.28.ablactatos a lacte auulsos ab vberibus.significat etiam quando fructus qui sunt quasi lac incipiunt indurari & recipere propriam formam.Nume.27.In amygdalas deformati sunt. Pro quo hebrei legunt.Et ablactauit amygdalas.Esa.18.Et immatura perfectio germinabit Pro quo hebrei legunt.Et vua acerba ablactata.idest perfecte deformata erit germinatio eius. Item גמל Gamal.i. camelus:& est promiscui generis.vt Leuit.11. Sicut camelus.Deut.14.Camelum leporem & chirogrillum. Esa.21. Ascensorem asini & ascensorem cameli.& in plurali גמלים Gemalim.siue גמלי Gemale.idest cameli.Geñ.12. Et asine & cameli.Et in eodē.Tulitq3 decem camelos de grege domini sui.Et in eodem.32.Camelos fetas cum paruulis suis triginta.Et in eodem.37.Et camelos eorum portantes aromata.

גומץ fouea.

גמץ Gumas.fouea.Eccl's.10.Qui fodit foueam:incidet in eam.Et solum inuenitur in predicto loco.Et scribitur cum vau in prima syllaba loco vocalis.

גמר consumari. Deficere. Perficere

גמר Gamar.deficere.finire.perficere.consumari.siue consumare.Ps.7. Consumetur nequitia peccatorum.Ps.11. Saluum me fac domine quoniam defecit sanctus.Ps.76.A generatione in generationem.Pro quo in hebreo habetur.Consumauit siue consumatum est verbum a generatione in generationem.Vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit.consumabitur verbum de generatione in generationem.Ps.56. Deum qui benefecit mihi.pro quo hebrei legunt.Deum perficientem super me.Ps.137.Dominus retribuet pro me. Pro quo hebrei legunt.Dominus consumabit siue perficiet pro me. scilicet opera que non possum facere.Vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem sic transtulit: dn̄s operabitur pro me.Et inde גמיר guemir. quod in lingua chaldaica significat doctissimum siue perfectissimū Esdre.7.vbi dicitur.Esdre scribe doctissimo salutem.

גמיר doctissim⁹

גן paradisus. Hortus גנה Hortus. גנת גנים גנות Horti.

גן Gan.hortus.paradisus.Geñ.2. Plantauerat autem dominus deus paradisum voluptatis.Et in eodem. Lignum etiam vite in medio paradisi.Canti.4.Hortus conclusus soror mea sponsa.Et in eodem.5.Veni in hortū meū. Et in eo.6.Dilectus meus descendit in hortum suum.& scribitur aliqn̄ cū he in fine in.ge.fe.Et dicitur גנה Gāna:vt Esa.61. Et sicut hortus germen suum germinat. Et qn̄ regit post se genitiuum mutat he vltimum in tau:& dicitur גנת Guinnath.Canti.6.Descendi in hortum nucum .& in plu. גנים Gannim secundum formam masculinorum: siue גנות Gannoth secundum formam femininorum. Nu. 24.vt horti iuxta fluuios irrigui.Canti.4.fons hortorū.Esa.1.Erubescetis sup hortos quos elegeratis.Hiere.29.plātare hortos

גנן protegere. מגן protector. Scutus. Clypeus. Pelta. מגנת Scutum. מגנים Pelte. Clypei.

גנן Ganan.protegere.Esa.31.Protegens & liberans.Et aliqn̄ scribitur cū simplici nū.Vt in eo.Sic proteget dn̄s. exercituum ierusalē.Et in eo.37.Et protegam ciuitatē istā vt saluem eam. Osee.11.Protegam te israel.& inde מגן Magen.idest protector siue protegens.aut scutum vel clypeus.Geñ.15.Ego dn̄s protector tuus.Ps.17.Protector ē omnium sperantium in se.Osee. 4. Dilexerunt afferre ignominiam protectores eius.Significat etiam scutum vel clypeum aut peltam:eo quod protegit.vt deut.33. Scutum auxilii tui.2.Reg.1.Quia ibi abiectus est clypeus fortium. Et in eodem.Clypeus saul quasi non esset vnctus oleo .Et ī eo 22.Scutū meū & cornu salutis mee.3.Reg.10. trecēteq3 mine auri vnā peltā vestiebāt.Esa.21.Surgite pricipes arripite clypeū.Naū.2.Clypeus fortiū eius ignit⁹.Et aliqn̄ scribitur cū thau in fine.& dr̄ מגנת Meginath.vt Thren.3.dabis eis scutū cordis.& in plu.מגנים Maguinim:scd̄m formam masculinorū.siue מגנות maguinoth.scd̄m formā femininorū.vt.3.Reg.10.Et trecētas peltas ex auro ꝓbato.2.Parali. 12.& clypeos aureos q̄s fecerat salomō.Et in eo.26. Preparauit quoq3 eis Ozias.i.cuncto exercitui clypeos & hastas Et in eodem.23. Deditq3 ioiada sacerdos centurionibus lanceas clypeosq3 & peltas.

גנב Furari.

גנב Ganab.furari.Geñ.32.Et rachel furata ē idola prīs sui. Et in eo.Noluitq3 iacob cōfiteri socero suo φ fugeret. Pro quo he.le.Et furatus est iacob cor laban syri: eo qd̄ nō nūciauit ei qa fugiēs ipse.Et in eo.Nec indicare mihi.|Pro quo he.le.Et furatus es cor meū & nō indicasti mihi.i.occultasti vel abscōdisti a me.Et sic est in translatione chaldaica. Et in eo.Cur furatus es deos meos.Et in eo.Quidquid furtim peribat: a me exigebas.Et in eo.40.Quia furtī sublatus sum de terra hebreorū.Exo.20.Nō furtū facies.Et ī eo. 21.Qui furatus fuerit hoīem:& vendiderit eū.Et in eo.22. Et ab eo qui susceperat furto ablata fuerint.Et in eo.qd̄ si furto ablatū fuerit:restituet damnū.2.Re.15.& solicitabat corda virorū israel.pro quo he.le.Et furabatur absalon corda virorum israel. Et in eodem.19. Et declinauit populus in

die illa ingredi ciuitatem:quomodo declinare solet popu lus versus efugiens de prelio.Pro quo hebrei legunt.Et fu ratus est se populus in die illa ad ingrediendum in ciuita tem.idest absconditе vel furtiue ingressus est populus ciui tatem.Iob.4.Porro ad me dictum est verbum abscondi tum & quasi furtiue.Hiere.23.Qui furantur verba mea

גנב & inde.גנב Ganab.idest fur.Exo.22.Si inuenitur fur du

Fur. plum reddet.Iob.24.Per noctem vero erit quasi fur.Ps.

גנבים 49.Si videbas furem currebas cum eo.Et in plurali.גנבים

Fures. Ganabim.idest fures.Abdie.1.Si fures introissent ad te.&

גנבה inde גנבה Geneba.idest furtum.Exo.22.Si non habuerit

Furtum. quod pro furto reddat:ipse venundabitur.Et in eodem.Si inuentum fuerit apud eum quod furatum est.Pro quo he brei legunt.Si inuentum fuerit in manu eius furtum.

גנה גנה Gana.hortus.de quo vide supra in dictione גן Gan.

Hortus. גנז גנז Ganaz.thesaurus.siue gaza:vel locus vbi reponitur au rum vel argentum seu vestes preciose.Ester.3.Et decē millia talentorum appendam arcariis gaze tue.Ezech.

Gaza. 27.Gazarumq; preciosarum.Vbi pro gaza siue gazis po

גנזי nitur in hebreo.גנזי Ginze in numero plurali:nam caret numero singulari.

גנזך גנזך Ganzach.cellarium.repositorium.vt.1.Paralip.28.

Cellarium Descriptionem templi & porticus & cellariorum.Et solum inuenitur in numero plurali & in predicto loco.

געה געה Gaa.Mugire.Iob.6.Aut mugiet bos cum ante prese

Mugire. pe plenum steterit.

געל געל Gaal.abiicere.abominari.respuere.aborrere.Leuit.

Abiicere. abominari 26.Et nō abiiciet vos anima mea.Et in eodem.Abo minabitur vos anima mea.2.Reg.1.Quia ibi abiectus est

Abortire. clypeus fortium.Iob.21.Bos eorum concepit & non abor

גועל tiuit.& inde.גועל Goal.idest abiectio.Ezech.16.In abie

Abiectio. ctione anime tue.

גער גער Gaar.Increpare.Geñ.37.Et increpauit eum pater su

Increpar. us.Ps.9.Increpasti gentes:periit impius.Ps.67.In crepa feras arundinis.Ps.105.Et increpuit mare rubrum: & exsiccatum est.Ps.118.Increpasti superbos.Esa.17.Et increpabit eum & fugiet procul.Et in eodem.54.Vt non irascar tibi & non increpem te.Naum.1.Increpans mare: & exsiccans illud.Zach.3.Increpet dominus in te sathan. Malach.2.Ecce ego proiiciam vobis brachium.Pro quo hebrei legūt.Ecce ego increpabo vobis siue ꝓ vobis semē tem siue brachium.Et in eodem.3.Et increpabo pro vo

גערה bis deuorantem.Et inde.גערה Geara.idest increpatio si

increpatio ue redargutio.Ps.103.Ab increpatione tua fugient.Pro uer.13.Qui autem illusor est non audit cum arguitur.pro quo hebrei legunt.Et illusor non audit increpationem si

Redargutio. ue redargutionem.Et aliquando scribitur cum mem in

מגערת principio & tau in fine.& dicitur.מגערת Migeereth.Deut.

increpatio 28.Et increpationem in omnia opera tua.

געש געש Gaas.commouere.turbare.intumescere.impetum fa

Cōmouere cere.2.Reg.22.Commota est & contremuit terra.&

cōquassar. in eodem.Et conquassata quoniam iratus est eis.Pro quo hebrei legunt.Et commota sunt.Et sic habetur.Ps.17.vbi eadem verba ponuntur in hebreo.Iob.34.Et in media

Turbare. nocte turbabuntur.Hiere.25.Et bibent & turbabuntur.

intumesce re. Et in eodem.46.Et veluti fluuiorum intumescunt gurgi tes eius.Et in eodem.Et velut flumina mouebuntur flu ctus eius.

גף גף Gaph.arx.pinnaculum.ala siue penna.vt Prouer.9.Vt

Arx. Vestis. vocaret ad arcem.Ponitur etiam pro veste.vt Exo.21. Cum quali veste intrauerit:cum tali exeat.de quo vide su pra in dictiōe גוף Guph.Scribitur etiam cum aleph in pri cipio.Et significat exercitum siue agmen.De quo vide su pra in dictione אגף Agaph.Item.גף gaph.in lingua chal

גף daica signat alam siue pennam.Dan.7.Et alas hēbat aqle. Ala.

גפן גפן Gephen.vitis.vt Geñ.40.Videbam coram me vitem Vitis.

Iudi.9.Et locuta sunt ligna ad vitem.4.Reg.4.Et in uenit quasi vitem siluestrem.Ps.127.Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue.Osee.10.Vitis frondo sa israel.Et aliquando ponitur in nostra translatione pro vinea.vt Geñ.49.Ligans ad vineam pullum suum.Nu. Vinea.

6.Quidquid ex vinea esse potest.Deut.32.De vinea sodo morum vinea eorum.Iob.15.Ledetur quasi vinea in pri mo flore.Ps.79.Vineam de egypto transtulisti.Et in plu

rali גפנים Gephanim.Canti.2.Vinee florentes dederunt גפנים

odorem suum.Abach.2.Et non erit germen in vineis.Et Vinee.

in omnibus locis predictis hebrei legunt vitem siue vites. Et aliquando ponitur in hebreo singulare pro plurali.vt Esa.7.Omnis locus vbi fuerint mille vites.& Hiere.8.nō est vua in vitibus.Pro quo in hebreo habetur.Non sunt vue in vite.

גפר Gofer.Leuigatum:seu bituminatum.Geñ.6.Fac tibi גפר

arcam de lignis leuigatis.Et solum inuenitur in pre Leuigatū.

dicto loco:& dicunt hebrei ꝙ significat quodam genus li gni leuissimi sic nominati.vnde ipsi legunt.Fac tibi arcā de lignis gopher.& sunt qui dicunt ꝙ signat quadratū.A Gopher.

lii vero dicūt ꝙ signat quodam genus cedri.btūs vero hie ronymus in libro de hebraicis questionibus super hoc lo co sic ait:ꝓ quadratis lignis:bitumīatis legim⁹ in hebreo.

גפרית Gophrith.sulphur.Geñ.19.Igitur dominus pluit גפרית

super sodomam & gomoram sulphur & ignem. Sulphur.

Deut.29.Sulphure & salis ardore comburens.

גרר Garar.serrare.dissecare.ruere.& inde מגרה Megera. גרר

i.serra.3.Reg.7.Tam ītrinsecus quam extrinsec⁹ ser מגרה

rati erant.Pro quo he.le.Serrati erant serra intrinsecus & Serrare. Ruere.

extrinsecus.Hiere.30.Procella ruens in capite impiorum quiescet.Hebrei tñ dicunt ꝙ etiam in hoc loco signat ser rare vel dissecare.Et legūt sic:procella dissecans vel detrū Dissecare.

cans in capite impiorū quiescet.Alii vero dicunt ꝙ deriua tur a supradicta dictione גור Gur.Que signat habitare vel peregrinari.Ponitur etiam in nostra translatione pro su stentari.3.Reg.17.Etiam ne viduam apud quam ego vt cūq; sustentor afflixisti.de quo vide supra in dictione גור Sustētari.

Gur.& aliqñ scribitur cū simplici res.Prouer.21.Rapine ī piorum detrahent eos.Pro quo he.le.Rapina impiorum Detrahere Dissecare.

dissecabit eos.Potest etiam deriuari a dictione נגר Nagar. que significat detrahere vel defluere.vt infra dicetur.

גרב Garab.scabies.Deut.28.scabie quoq; & prurigie:ita גרב

vt curari nequeas.& in lingua chaldaica significat v Scabies.

trem vel lagenam.

גרגר Gargar.granum.Pro quo beatus hieronymus tran גרגר

stulit oliuam.Esa.17.Duarum vel trium oliuarum Granum. Oliua.

in sūmitate rami.Et solū inuenitur in ꝑdicto loco:& ī nu. גרגרה

plu.Itē גרגרה Garguera.guttur.collū.Prou.1.Et torques Collum.

collo tuo.Et ī eo.3.Circūda eas gutturi tuo.& scribitur in hebreo plr:qa caret singľari.Et aliqñ scribitur cū simplici gimel & simplici res & additur littera nun in fine.& dici

tur גרון Garon.i.guttur.Ps.13.Sepulchrū patēs guttur eo גרון

rū.Ps.113.Non clamabūt in gutture suo.Ps.149.Exalta Guttur.

tiōes dei in gutture eorum.Esa.58.Clama ne cesses.Pro q he.le.Clama in gutture siue cum gutture ne cesses.

גרד Garad.radere.scalpere.Iob.2.Qui testa saniem rade גרד

bat.Et solum inuenitur in predicto loco. Radere

גרה Gara.incitare.irritare.ꝓuocare.inire bellū.litē mo גרה

uere.Deut.2.videte ergo diligēter ne moueamī cōtra Irritare. Inire pre lium.

eos.i.ne irritetis siue neꝓuocetis eos ad bellū.et ī eo.ne ie

mouerí ad prelium. as aduersus eos prelium. Et in eodem. Neq; mouearis ad prelium. 4. Reg. 14. Quare prouocas malum vt cadas
Prouocař tu & iudas tecum. Hiere. 50. Quoniam dominum prouo-
תִּגְרַת casti. Et inde. תִּגְרַת Thigrath. ideſt prouocatio ſiue irrita-
tio vel contentio. Ps. 38. a fortitudine manus tue ego de-
fecí. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebrai
Contentio cam veritatem tranſtulit a contentione manus tue conſu-
גֵּרָה matus ſum. Item גֵּרָה Guera. ideſt ruminare. Leuit. 11. Om
Ruminař. ne quod habet diuiſam vngulam & ruminat. Et in eodem
גֵּרָה Et ſus qui cum vngulam diuidat non ruminat. Item. גֵּרָה
Guera. obolus. genus ponderis ſeu genus monete. Exo.
Obolus. 30. Siclus viginti obolos habet. Et ſecundum aliquos he-
breos ab hac dictione deriuatur גָּרוֹן Garon. ideſt guttur. de
quo vide ſupra in dictione גַּרְגַּר Gargar.

גָּרַז גָּרַז Garaz. excidere. Ps. 30. Proiectus ſum a facie oculorū
Excidere. tuorum. Pro quo hebrei legunt. Exciſus ſum a facie o-
גַּרְזֶן culorum tuorum. & inde גַּרְזֶן Garzen. ideſt ſecuris. Deut.
Securis. 19. Et in ſuciſſione lignorum ſecuris fugerit manū. Eſa.
10. Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum qui ſecat in ea

גּוֹרָל גּוֹרָל Goral. ſors. Nu. 33. Singuli vt ſors ceciderit: ita tribue
Sors. tur hereditas. Ioſ. 15. Sors filiorum iude. Ps. 21. Et ſu-
per veſtem meam miſerunt ſortem. Prouer. 1. Sortem mit
גּוֹרָלוֹת te nobiſcum. Et in plurali. גּוֹרָלוֹת Goraloth. ideſt ſortes. Le
uit. 16. Mittenſq; ſuper vtrunq; ſortem. Pro quo hebrei le
Sortes. gunt. Et mittat ſacerdos ſuper duos hircos ſortes. Ione. 1.
Et miſerunt ſortes.

גֶּרֶם גֶּרֶם Garem. cartilago. os: aut fortis: vel durus: ſiue oſſeus
Cartilago. Oſſa. vt Iob. 40. Cartilago illius quaſi lamine ferree. Pro-
uer. 17. Spiritus triſtis exſiccat oſſa. Et in eodem. 25. Et lī
Durities. gua mollis confringet duritiam vbi ponitur in hebreo os
pro duritia. Dan̄. 6. Et omnia oſſa eorum comminuerunt.
Fortis. Ponitur etiam pro forti. Gen̄. 49. Iſacar aſinus fortis. Itē.
גָּרַם גָּרַם Garam. cōfrīgere. Nu. 24. Oſſaq; eorum confringet.
Cōfrīgere. Ezech. 23. Et fragmenta eius deuorabis. Pro quo hebrei le
gunt. & teſtas eius confringes. ſcilicet dentibus. Soph. 3. Iu
dices eius lupi veſpere non relinquebant in mane. pro quo
hebrei legunt. Iudices eius lupi veſpere non confringebāt
ſcilicet oſſa in mane. Quaſi dicat: in veſpere confringebāt
oſſa & deuorabant ea: & nihil in mane relinquebant. Item
גֶּרֶם גֶּרֶם Gerem. ideſt gradus quo aſcenditur: aut tribunal. 4.
Tribunal. Reg. 9. Poſuerunt ſub pedibus eius in ſilitudinē tribunalis
גֹּרֶן גֹּרֶן Goren. area. Gen̄. 50. Venerunt ad aream achad. Deut.
Area. 16. Quando collegeris de area & de torculari. Eſa. 21.
גְּרָנוֹת Et filia aree mee. Et in plurali גְּרָנוֹת Goranoth. vt Oſee. 9.
Aree. Super omnes areas tritici. Ioel. 2. Implebuntur aree frumē
גָּרוֹן to. Item גָּרוֹן Daron. ideſt guttur. De quo vide ſupra in di-
Guttur. ctione גַּרְגַּר gargar.

גָּרַס גָּרַס Garas. confringere. frangere. Thren. 3. Et confregit
Confrīger. Concupiſce. ad numerum dentes meos. Ps. 118. Concupiuit ani-
ma mea deſiderare. Pro quo hebrei legunt. Confracta ſiue
contrita eſt anima mea deſiderio. Et aliquando ſcribitur
גֶּרֶשׂ cum ſin littera in fine loco ſamach. & dicitur גֶּרֶשׂ Geres
Cōfrīgere. ideſt confractum vel contuſum. Leui. 2. Et confringes in
Fractum. modum farris. Et in eodem. Partem farris fracti & olei.
גָּרַע גָּרַע Garaa. diminuere. auferre. prohibere. confringere.
Diminuere. Exo. 5. Nec minuetur quicquam ex opere veſtro. Nu.
11. Quare fraudamur vt non valeamus oblationem offer
re. Pro quo hebrei legunt. Quare minuimur. ideſt inferio
res ſumus: vt non valeamus oblationem offerre. Et in eo-
dem. 3. De noſtra hereditate minuetur. Et in eodem. Con
fundatur fortium diſtributio: & aliorum poſſeſſio ad ali-
os tranſeat. Pro quo hebrei legunt. Addatur hereditas ea
rum hereditati tribus quibus fuerint vxores: & de noſtra
hereditate minuetur. Deut. 4. Non addetis ad verbum:
nec auferetis ex eo. Iob. 15. Et tuliſti preces coram deo. i- Auferre.
deſt abſtuliſti vel diminuiſti. Et in eodem. Et inferior te e
rit eius ſapientia. Pro quo hebrei legunt. Et diminuta eſt
apud te ſapientia: ſiue ablata eſt a te ſapientia. Et in eo-
dem. 36. Non auferet a iuſto oculos ſuos. Et in eodem. qui
aufert ſtillas pluuie. Ezech. 16. Et auferam iuſtificationem
tuam. Significat etiam cōfringere vel cōcidere. vt Ezech.
5. Ego quoq; confringam: & non parcet oculus meus. E- Cōfrīgere
ſa. 15. Omnis barba radetur. ideſt concidetur. Hiere. 48. Concidere
Omnis barba raſa erit. & inde מִגְרָעוֹת Migraoth. Pro quo
Beatus hieronymus tranſtulit trabes: eo quod exciduntur מִגְרָעוֹת
vt. 3. Reg. 6. Trabes autem poſuit in domo per circuitum Trabes.
forinſecus: vt non hererent muris templi. Hebrei tamen di
cunt ꝙ muri templi erant minus craſſi a parte ſuperiori: &
ꝙ tabulata a parte poſteriori ſuſtentabantur in muro eo ꝙ
erat craſſior a parte inferiori: ita ꝙ trabes non ingredie-
bantur in muro ſed capita earum a parte poſteriori erant
īnixa muro: & illud muri quod erat diminutum in craſſi
tudine a parte ſuperiori dicitur מִגְרָעוֹת Migraoth ſecun-
dum hebreos.

גָּרַף גָּרַף Garaph. trahere. vt Iudi. 5. Torrens ciſſon traxit cada גָּרַף
uera eorum. Item. אֶגְרוֹף Egroph per additionem a- Trahere.
leph in principio ſignificat pugnum. vt Exo. 21. Et percuſ אֶגְרוֹף
ſerit alter proximum ſuum lapide vel pugno. Eſa. 58. Et Pugnus.
percutitis pugno impie. Et aliquando ſcribitur cum mem
in principio & dicitur מֶגְרְפוֹת Megrephoth: et ſignificat מֶגְרְפוֹת
ſtercus ſiue glebas. Ioel. 1. Computruerunt iumēta ſub ſter Stercus.
core ſuo. Pro quo aliqui hebrei legunt ſic. Computruerunt
diſſeminata ſub glebis ſuis: ſcilicet ne pullularent. Nam v- Glebe.
troq; modo poteſt legi vt infra dicetur in dictione. פָּרַד
Parad.

גָּרַשׁ גָּרַשׁ Garas. eiicere. abiicere. expellere. cōmouere. vt Gen̄. גָּרַשׁ
3. Eiecitq; adam. Et in eodem. 4. Ecce eiicis me ho- Eiicere.
die a facie terre. Et in eodem. 21. Eiice ancillam hanc et fili-
um eius. Exo. 2. Et eiecerunt eas. Et in eodem. 6. Et in ma
nu robuſta eiiciet eos de terra ſua. Et in eodem. 11. Poſt hec
dimittet vos et exire compellet. Et in eodem. 12. Cogenti- Exire com
bus exire egyptiis. Pro quo hebrei legunt. Quia eiecti ſiue pellere.
expulſi ſunt de egypto. Et in eodem. 23. Qui fugabūt eue
um et cananeum. ideſt qui expellent vel eiicient eueum Expellere.
et cananeum. Et in eodem. Non eiiciam eos a facie tua an-
no vno. Et in eodem. Paulatim expellam eos de conſpectu
tuo. Et in eodem. 34. Ego ipſe eiiciam ante faciem tuam
amorreum & cananeum. Nu. 22. Si quomodo poſſim per
cutere & eiicere eum de terra mea. 1. Reg. 26. Qui eiece
runt me hodie vt non habitem in hereditate domini. Ps. Abiicere.
77. Et eiecit a facie eorum gentes. Ezech. 31. Iuxta impie
tatem eius eieci eum. Ion̄. 2. Et ego dixi abiectus ſum a cō
ſpectu oculorum tuorum. Ponitur etiam pro commouere Fluctuare
vel fluctuare. vt Eſa. 57. Impii autem quaſi mare feruens.
ideſt commotum vel fluctuans. Et in eodem. Et redundant
fluctus eius in conculcationem & lutum. Pro quo hebrei le
gunt. Et commouent aque eius cenum & lutum: ſiue con- Cōmouere.
culcationem et lutum. Et inde mulier repudiata que eie-
cta eſt a viro ſuo dicitur גְּרוּשָׁה Guerusa. vt Leuit. 21. Neq; גְּרוּשָׁה
eam que repudiata eſt a marito. Ezech. 44. Viduam et re Repudiata.
pudiatam non accipiant vxores. Et īde גְּרֻשׁוֹת Guerusoth גְּרֻשׁוֹת
Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit cōfinia. Ezech. 45
Separate confinia veſtra a populo meo. Hebrei tamen di Confinia.
cunt ꝙ in hoc loco ſignificat tributa que prīcipes eiiciebāt
ſeu imponebant ſuper populum. & inde מִגְרָשׁ Migreſe ſi מִגְרָשׁ
ue מִגְרָשׁוֹת Migreſoth. i. ſuburbana. Leuit. 25. Suburbana Suburbana.

autem eorum non veneant.Nu.35.Et suburbana sint pecoribus ac iumentis.Ios.14.Et suburbana sint ad alenda pecora.Et in eodem.21.& suburbana eius per circuitum. Et aliquando ponitur pro classibus.Ezech.27.A sonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes . Item.

גֶּרֶשׁ Fructus. גֶּרֶשׂ

גֶּרֶשׁ Gueres.i.maturitas seu fructificatio:sic dictũ ab excidẽdo seu expellendo fructum ex arboribus. Deut. 33.De pomis fructuũ solis ac lune.Item גֶּרֶשׁ Gueres cum ceboleth in littera sin significat confractum siue contussum.De quo vide supra in dictione גֶּרֶס Garas.

גָּשַׁשׁ Palpare. Attrectare.

גָּשַׁשׁ Gasas.palpare.attrectare.vt Esa.59.Palpauimus quasi ceci parietem:& quasi absq; oculis attrectauimus. Et solum inuenitur in predicto loco.

גָּשַׁם Pluere. מַגְשִׁימִים גֶּשֶׁם Pluuia. Imber. Hyems. Corpus.

גָּשַׁם Gasam.pluere.vt Hiere.14.Nunquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant.Vbi ponitur מַגְשִׁימִים magsimim. Quod est participium plurale tertie coniugatiõis. idest facientes pluere.Inde גֶּשֶׁם Gesem.idest pluuia.imber Leuit.26.Dabo vobis pluuias temporibus suis.Iob.37.& Imbri fortitudinis sue.Ps.67.Pluuiam voluntariam segregabis deus.Prou.25.Ventus aquilo dissipat pluuiã. Eccl's. 12.Et reuertantur nubes post pluuiam.Esa.44.Plantauit pinum quam pluuia nutriuit.Et in eodem.55.Quomodo descendit imber & nix de celo.& aliquando ponitur in nostra translatione pro hyeme:eo quod in eo abundant pluuie.Iob.37.Qui precipit niui vt descẽdat in terram & hiemis pluuiis.In lingua vero chaldaica significat corpus. vt Dan.3.Et nihil potestatis habuisset ignis in corpibus eorũ

גַּת Torcular. גִּתּוֹת torcularia גִּתִּית torcularis.

גַּת Gath.torcular.Iudi.6.Cumq; gedeon filius eius excuteret atq; purgaret frumenta in torculari.Esa.63. Et vestimenta tua sicut calcantium in torculari.& in plurali גִּתּוֹת Guithoth.Nee.13.In diebus illis vidi in iuda calcantes torcularia in sabbato.Et aliquando scribitur cum iod in secunda syllaba.Et dicitur גִּתִּית Guithith.vt in titulo psalmi octaui.vbi dicitur in finem pro torcularibus psalmus dauid.hebrei tamen dicunt q; ille psalmus & similiter alii habent talem titulum eo quod dauid composuerit illos cum esset in geth ciuitate philistinorum:que interpretatur torcular .Alii vero dicunt q; גִּתִּית Guithith.est nomen cuiusdam musici instrumenti quod fuit inuentum in geth:in quo cantabatur ille psalmus.

De incipientibus a littera ד Daled.

דַּד דַּדֵּי Vbera. Mamme.

דַּד Dad.Mammilla.mamma.vber. Et solum inuenitur in numero plurali.s.דַּדֵּי Dade.Prouer.5.Vbera eius inebrient te omni tempore.Ezech.23.Et fracte sunt mamme pubertatis earum.Et in eodem.Et ibi confregerunt vbera pubertatis eius.Canti.1.Quia meliora sũt vbera tua vino. Potest etiam significare dilectiones siue amores:vt infra dicetur in dictione דּוֹד Dod.

דָּא Hec.

דָּא Da.in lingua chaldaica significat hec siue hoc.Dañ.4 Nonne hec est babylon ciuitas magna. Et in eodẽ.7. diuerse inter se.pro quo hebrei legũt.diuerse hec ab hac.

דָּאַב Languere Infirmari Dolere. מַדִיבוֹת מַאֲדִיבוֹת

דָּאַב Daab.dolere.languere.Infirmari.esurire.Ps.87. Oculi mei languerunt pre inopia.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Oculus meus infirmatus est ab afflictione. Hiere.31.Et vltra non esurient.pro quo hebrei legunt. Et vltra non dolebunt.Et aliquando scribitur sine aleph.Leui.26.Et consumat animas vestras.vbi ponitur מַדִיבוֹת Madiboth.pro מַאֲדִיבוֹת Maadiboth:quod est verbum tertie coniugationis.Pro quo hebrei legunt.Dolere facientes siue infirmare facientes animam.Et inde דְּאָבָה Deaba. idest dolor . infirmitas.Pro quo beatus hieronymus transtulit egestatem siue esurientem.Iob.41.Et faciem eius p̃cedet egestas. Hiere.31.Et animam esurientem saturaui. Et aliquando scribitur cum nun in fine & dicitur דַּאֲבוֹן Daabon.Deut.28. Et animam consumptam merore . Pro quo hebrei legunt.Et infirmitatem siue langorem vel merorem anime.

דְּאָבָה Egestas. Esuriens. דַּאֲבוֹן Meror.

דָּאַג Solicitum esse. Timere. דְּאָגָה solicitudo. Cogitatio. דָּג Piscis.

דָּאַג Daag.solicitũ esse.formidare. timere . 1 . Reg. 9. Et solicitus sit pro nobis.Ps.37.Et cogitabo pro peccato meo.Pro quo Beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et solicitus ero pro peccato meo.Esa.57.Pro quo solicita timuisti.Hiere.17.Et in tempore siccitatis non erit solicitum.Et in eodem .38.Solicit9 sum propter iudeos qui transfugerunt ad chaldeos . Et in eodem.43.Et fames pro qua soliciti estis adherebit vobis. Et inde דְּאָגָה Deaga.idest solicitudo vel timor.Pro quo in translatione nostra ponitur cogitatio.Ios.22 . Et non magis ea cogitatione & tractatu diceremus.Item.דָּג Dag.i. piscis.vt Nee.13.Inferentes pisces & omnia venalia . De quo vide infra in dictione דָּגָה Daga.

דָּאָה Volare. דָּאָה Yxon.

דָּאָה Daa. volare.deut.28.In similitudine aquile volãtis. Pro quo hebrei legunt.Sicut volat aquila. Et aliquãdo scribitur cum aleph in fine loco he.Ps.17. Et volauit super pennas ventorum.& inde דָּאָה Daa : quod est nomen auis inmunde:sic dicta a magnitudine volatus . Quam nostra translatio yxon nominauit.Deut. 14 .yxon & vulturẽ ac Miluum.

דִּיב דִּבְיוֹנִים Stercus. colũbarũ

דִּיב Dib.fimus.stercus.& componitur cum dictione ionim que significat columbas.& dicitur דִּבְיוֹנִים Dibionim. idest stercus columbarum . 4 . Reg. 6 .Et quarta pars cabi stercoris columbarum quinq; argenteis . & solum inuenitur in predicto loco.

דָּבַב Ruminare Faciẽs loqui. דִּבָּה Fama. Infamia. Vitupatio Cõtumelia

דָּבַב Dabab.denunciare.facere loqui.diffamare. Canti.7. Labiisq; & dentibus illius ad ruminandum. Pro quo hebrei legunt:faciens loqui labia vetera siue antiqua. & inde דִּבָּה Dibba.idest fama vel infamia.aut detractio seu vituperatio.Geñ.37. Accusauitq; fratres apud patrem crimĩe pessimo.Pro quo hebrei legunt.Et adduxit ioseph famam eorum malam ad patrem suum.Nu.13. Detraxeruntq; terre quam aspexerant.Pro quo hebrei legunt. Et exire fecerunt infamiam vel detractionem terre quam aspexerant. Prouer. 25 . Et exprobare non cesses . Pro quo hebrei legunt.Et infamia tua non reuertetur: idest non cessabit. Ponitur etiam in nostra translatione pro vituperatione vel pro contumelia.Ps.30.Quoniam audiui vituperationem multorum.Prouer.10.Qui profert contumeliam insipiẽs est.Hiere.20.Audiui enim contumeliam multorum & terrorem in circuitu.

דֹּבֶא Senectus.

דֹּבֶא Daba.senectus.Deut.33.Sicut dies iuuentutis tue:ita & senectus tua.Et solum inuenitur in predicto loco. Et dicunt aliqui hebrei q; significat fortitudinem.

דְּבַח Immolare. דְּבַח Hostia. מַדְבְּחָא Altare.

דְּבַח Dabach.in lingua chaldaica significat immolare vel sacrificare . 1 . Esdre . 6 .In loco vbi immolant hostias.& inde דְּבַח Debach siue דִּבְחָא Dibcha.idest hostia vel sacrificium: vt in predicto loco . & inde מַדְבְּחָא Madbecha idest altare . vt . 1 .Esd.7 . & offerte ea super altare templi dei vestri.

דְּבֵלָה Massa de ficis. דְּבֵלִים Masse caricarum.

דְּבֵלָה Debela.carica. siue palatha . idest massa deficis.1. Regum.30.Dederuntq; ei panem vt comederet & biberet aquam sed & fragmen masse caricarum . Esa . 38. Et iussit esaias vt tollerent massam deficis. Et in plurali dicitur דְּבֵלִים Debelim .1 . Regum. 25 . Et ducentas massas caricarum . Et . 1 . Paralipo . 12 . Afferebant panes in

a inis & camelis & mulis & bobus ad vescendum & farinā
Palatha. & palathas.
דבק דָּבַק Dabac. adherere. conglutinare. agglutinare. compin
gere. attingere. apprehēdere. comprehendere. sequi
Adherere. Sociare. Geñ. 2. Et adherebit vxori sue. Et in eodem. 34.
Sichem filii mei adhesit anima filie vestre. Deut. 4. Vos
autem qui adheretis domino deo vestro. Et in eodem. 10.
Ipsi adherebis. Et in eodem. 13. Et non adherebit de illo a
nathemate quicquam in manu tua. Et in eodem. 30. Et illi
adhereas. Ios. 22. Adhereatisq; ei & seruiatis. 2. Reg. 20.
viri autem iuda adheserunt regi suo. 4. Reg. 3. Veruntamē
in peccatis Hieroboā filii nabath qui peccare fecit israel
adhesit. Iob. 29. Et lingua eorum gutturi suo adherebat. &
Coherere. in eodem. 41. Vna alteri adherebit. Et in eodem. Membra
carnium eius coherentia sibi. Ps. 21. Et lingua mea adhesit
faucibus meis. Ps. 118. Adhesit pauimēto anima mea. Et in
eodem. Adhesi testimoniis tuis domine. Prouer. 18. Ma
gis amicus erit quam frater. Pro quo hebrei legunt. Magis
adheret quam frater. Hiere. 13. Sicut adheret lumbare ad
lumbos viri. Et in eodem. 42. & fames qua soliciti estis ad
herebit vobis. Ezech. 3. Et linguam tuam adherere faciam
palato tuo. Et in eodem. 29. Et pisces tui squamis tuis ad
Cōglutinare. herebunt. Item ponitur pro conglutinare vel agglutinare
Geñ. 34. & conglutinata est anima eius cum ea. Ps. 43. cō
Agglutinare. glutinatus est in terra venter noster. Hiere. 13. Sic aggluti
naui mihi omnem domum israel. Ezech. 29. & agglutina
Cōpīgere. bo pisces fluminum tuorum squamis tuis. Ponitur etiam
pro compingere. Iob. 34. & glebe compingebantur. Sig
nificat etiam attingere vel contingere, aut apprehendere
Apphēdere. Cōphēdere. vel comprehendere. Geñ. 19. Ne forte apprehēdat me ma
lum. Et in eodem. 31. & comprehendit eum in monte ga
Cōtingere. laad. 2. Parali. 3. Alam cherub alterius contingebat. Signi
Persequi. ficat etiam sequi vel persequi. Iudi. 20. & cum vltra tende
rent persecuti sunt eos. 1. Reg. 31. Irrueruntq; philistiim in
saul & in filios eius. idest persecuti sunt eos. 1. Paralipo. 10.
Cumq; appropinquassent philistei persequentes saul & fi
דֶּבֶק lios eius. Inde דֶּבֶק debec. idest glutinum siue coniunctio
Glutinum aut iunctura. Esa. 41. Dicens glutino bonum est. & in plu
דְּבָקִים rali דְּבָקִים debacim. 3. Reg. 22. & percussit regem israel in
ter pulmonem & stomachum. Pro quo hebrei legunt. & p
Iuncture. cussit regem israel inter iuncturas & loricam. Et per iunctu
ras intelligitur torax qui fit ex laminis ferreis sibi inuicem
iunctis.
דִּבֵּר Loqui. דִּבֵּר Diber. loqui. dicere. sermocinari. ĩterficere. subiicere
Geñ. 17. Cumq; finitus esset sermo loquētis cum eo.
Et in eodem. 18. Quia semel cepi loqui ad dominum meū.
Et in eodem. Ne queso indigneris domine mi si loquar. &
in eodem. 24. Qui locutus est mihi & iurauit mihi dicēs.
Et in eodem. 31. Caue ne quicquam aspere loquaris cōtra
iacob. Et in eodem. 37. Nec poterant ei quicquam pacifice
loqui. Et in eodem. 42. Locutus est nobis dominus terre.
Exo. 4. Et ipse loquetur pro te. Et in eodem. 13. Locutusq;
est dominus ad moysen. Et in eodem. 19. Moyses loqueba
tur. Et in eodem. 20. Loquere tu nobis & audiemus. Nu.
7. Audiebat vocem loquentis ad se. Et in eodem. 12. Locu
ta est maria & Aaron contra Moysen. Et in eodem. Vel per
somnium loquar ad illum. Et in eodem. Ore enim ad os al
loquor ei. Et in eodem. 21. Locutusq; contra dominum &
Moysen ait. Et in eodem. 27. Iustam rem postulant filie sal
phaad. Pro quo hebrei legunt. Iuste siue recte loquuntur fi
lie salphaad. Deut. 31. Et loquar audientibus eis. 1. Reg. 1.
Porro anna loquebatur in corde suo. Et in eodem. 19. Lo
cutus est ergo ionathas de dauid bona. 2. Reg. 23. Spiritus
domini locutus est per me. &. 4. Reg. 2. Cumq; pergerent
& incendentes sermocinarentur. Nee. 13. Ex media parte Sermocinare.
loquebantur azotice. & nesciebant loqui iudaice. Iob. 7. lo
quar in tribulatione spiritus mei. Et in eodem. 33. Loqua
tur lingua mea in faucibus meis. Ps. 2. Tunc loquetur ad e
os in ira sua. Ps. 14. Qui loquitur veritatem in corde suo.
Ps. 27. Qui loquuntur pacem cum proximo suo. Ps. 30.
Que loquuntur aduersus iustum iniquitatem. Ps. 49. Se
dens aduersus fratrem tuum loquebaris. Ps. 86. Gloriosa
dicta sunt de te. Ps. 88. Tunc locutus es in visione sanctis tu Dicere.
is. Prouer. 23. Et cor tuum loquetur peruersa. Et in eodem
25. Qui loquitur verbum in tempore suo. Eccl's. 1. Locu
tus sum in corde meo. Et in eodem. 7. Sed & cunctis ser
monibus que dicuntur ne accommodes cor tuum. Canti. 8
In die quando alloquenda est. Esa. 8. Loquimini verbum
& non fiet. Hiere. 9. Docuerunt linguas suas loqui menda
cia. Ezech. 2. Et loqueris verba mea ad eos. Dañ. 10. Cum
q; loqueretur mecum conualui. Osee. 2. Et loquar ad cor
eius. Et in eodem. 10. Loquimini verba visionis inutilis.
Et in eodem. 12. & locutus sum super prophetas. Zach. 2.
Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur. Ma
lach. 3. Quid locuti sumus contra te. Vbi ponitur verbum
passiuum prime coniugationis: quod scribitur cum littera
nun in principio. Et in eodem. Tunc locuti sunt timentes
dominum vnusquisq; cum proximo suo. & inde דָּבָר Da דָּבָר
bar. siue דְּבַר Debar. i. verbum. sermo. eloquium. Res vel ali דְּבַר
quid. causa. negocium. tractatus. ordo. responsum. Iudi.
3. Verbum secretum habeo ad te. o rex. 1. Reg. 17. Nūquid Verbum.
non verbum est. 2. Reg. 1. Quod est verbum quod factum
est. 3. Reg. 17. Et verbum dei in ore tuo verum est. Iob. 4.
Porro ad me dictum est verbum abscōditum. Ps. 32. Quia
rectum est verbum domini. Ps. 44. Eructauit cor meum
verbum bonum. Ps. 106. Misit verbum suum & sanauit e
os. Ps. 118. Verbum tuum permanet in celo. Prouer. 14. in
nocens credit omni verbo. Esa. 2. Verbum quod vidit esai
as filius Amos. Hiere. 29. Et suscitabo super vos verbum
meum bonum. Ezech. 1. Factum est verbum domini ad e
zechielem. Item ponitur pro sermone. Geñ. 24. A deo e
gressus est sermo. Exo. 33. Audienspopulus sermonē hūc Sermo.
pessimum. Deut. 30. Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo
& in corde tuo. 1. Reg. 3. Et sermo domini erat preciosus.
3. Reg. 10. Non fuit sermo qui regem posset latere. 2. Para
lipo. 9. Firmetur sermo tuus quem locutus es. Iob. 26. Et
cum vix paruam stillam sermōis eius audierimus. Ps. 147
Velociter currit sermo eius. Prouer. 12. Et sermone bono
letificabitur. Et in eodem. 25. Gloria dei est zelare verbū:
& gloria regum inuestigare sermonem. Hiere. 18. Nec ser
mo a propheta. Et in eodem. 44. Cuius sermo complea
tur. Item ponitur pro re: vel pro aliquo. Geñ. 37. Pater ve
ro rem tacitus considerabat. Exo. 9. vt nil omnino pereat Res.
ex his que pertinent ad filios israel. Pro quo hebrei legunt
Et non morietur siue nō peribit ex oībus que pertinēt ad
filios israel quicquam siue aliquid aut res. Nu. 23. Et quod Quicquā.
cumq; imperauerit loquar tibi. Pro quo hebrei legunt. & Quodcūq;
quodcunq; siue rem quam ostenderit mihi loquar tibi. De
ute. 23. & nihil in eis appareat feditatis. Pro quo hebrei le
gunt. & non appareat in te turpis res aut feditatis aliquid.
Iudi. 18. Nullo eis penitus resistente. Pro quo hebrei legūt
Et non resistente re siue aliquo in terra. Et in eodem. In Aliquod.
quo nullius rei est penuria. 2. Reg. 11. Non te frangat ista Res.
res. Et in eodem. 17. Et sic res latuit. 4. Regum. 5. & si
rem grādē dixisset tibi ꝓpheta facere debueras. Ps. 63. In
tenderūt arcum suum rem amaram. Ecclesiastes. 8. Neq; Opus.

permaneas in opere malo.Pro quo hebrei legũt.Neq; per
maneas in re mala siue in aliquo malo.& in codẽ. Qui cu=
stodit preceptum:non experietur quicquã mali.i.aliquid
mali.Esa.39.Nõ fuit res quam nõ ostenderim eis in thesau
דְּבָרִים ris meis.Et in plurali דְּבָרִים Debarim .i. verba. Sermões
Sermões. res.Geñ.11.Erat aũt terra labii vnius & sermonum eorũdẽ
Verba. Deut.4.Ne obliuiscaris verborum que viderunt oculi tui.
Et in eodem vocem verborum eius audistis.3.Reg.8.Et
sint sermones mei isti &c.Ps.18.Non sunt loquele neq; ser
mones.Ps.118.Cõfirma me in verbis tuis. Ezech.1.Cun=
Res. דִּבְרֵי cte res difficiles.Et qñ post se regit genitiuũ dicitur דִּבְרֵי
Dibre.Ps.35.Verba oris eius iniquitas & dol9.Põitur etiã
Verba. דָּבָר דָּבָר Dabar pro causa.Ios.5.Hec aũt causa est secunde circũ
Causa. cisionis.3.Reg.11.Et hec est causa rebellionis aduersus eũ.
Negociũ. Item ponitur pro negocio vel tractatu.Exo.18.Vltra vires
tuas est negocium.Ios.22.Et non magis ea cogitatiõe atq;
Tractatus tractatu.Item ponitur pro ordine.Esa.5.Et pascẽtur agni
Ordo. iuxta ordinem suum.Ps.109.Secundũ ordinem melchise=
דִּבְרָתִי dech.Vbi põitur דִּבְרָתִי Dibrathi cũ Tau & Iod in fine: ra
tione genitiui sequentis.Significat etiam eloquiũ siue re=
Sponsio. sponsum vel sponsionem.Exo.8.Pro sponsione ranarum
Responsũ quam condixerat pharaoni.Hiere.5.Et responsum nõ est
in eis.Osee.1.Principium loquendi dño in osee. Pro quo
hebrei legunt.Principiũ eloquii siue sermonis dñi in osee
Et aliquando additur littera mem in principio & dicitur
מִדְבָּר מִדְבָּר Midbar .i.eloquium.Canti.4.Et eloquium tuũ dul
Eloquium ce.Et aliquãdo huic dictiõi דָּבָר Debar siue דִּבְרַת Dibrath
preponitur dictio עַל Al.& dicitur עַל דָּבָר Al debar siue
עַל דִּבְרַת Al dibrath.Et tunc ambe dictiones significãt pro
pter:quia: vel gratia alicuius rei:aut super aliquod:vl' p ali
Propter. quo.vt Geñ.43.Propter pecuniam quam retulimus pri9
Quia. in saccis nostris.Deut.24.Quia noluerunt vobis occurre
re in pane & aqua.Eccl's.3.Dixi in corde meo de filiis ho=
Propter. minum.i.propter filios hominum.Et in eodem.8.Et pre=
cepta iuramenti dei. Pro quo hebrei legunt.Et propter iu=
ramentum dei:siue & super verbum iuramenti dei.Dañ.2.
Vt. Sed vt interpretatio regi manifesta fieret.Inde דְּבִיר Debir
דְּבִיר i.Oraculum:siue domus interior que dicebatur Sancta san
ctorum:eo quod ex eo dabantur responsa & verba diuina.
3.Reg.6.Per circuitum templi & oraculi.& in codẽ.Oracu
Oraculum lum aũt in medio domus in interiori parte fecerat.Et in eo
dem.8.Et intulerunt sacerdotes arcam federis domini in
locum suum in oraculum templi.Beatus hieronymus sup
epistolam ad Ephesios sic ait.Interiora corporis nostri in
nouum vocabulum transeant: dicanturq; debir: quod nos
oraculum siue responsum possumus appellare.& vt contẽ
tiosius verbum exprimamus ex verbo locutorium dicere
דִּבֵּר possumus.Item דִּבֵּר Daber.i.interfecit siue subiecit.2.Pa=
Interficere ralip.22.Surrexit & interfecit oẽm stirpem regiam dom9
Subiicere Ioram.Ps.46.Subiecit populos nobis.Sed beatus Hiero=
nymus in psalterio iuxta hebraicã veri. transtulit in hoc lo
Cõgregare co.Congregauit populos subtus nos.& inde דֶּבֶר Deber si=
דֶּבֶר ue דָּבֶר Daber.i.mors pestis siue pestilẽtia.vt Exo.5.Ne for
דָּבֶר te occurrat nobis pestis aut gladius. Et in eodem.9.Pestis
Pestis. valde grauis.& in eodem.Et percutiam te & populũ tuum
peste.Ps.90.A negocio perambulãte in tenebris. Pro quo
beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatem
Mors. trãstulit.A peste in tenebris ambulãte.Osee.13.Ero mors
מִדְבָּר tua o mors.Et inde מִדְבָּר Mydbar.i. desertum. Solitudo:
eo quod est locus contrarius vite humane.Geñ.21.Habita=
Desertum. uit in deserto Pharã.Exo.4.Vt seruiat mihi in deserto. Et
in codẽ.14.Cõclusit eos desertũ. & in codẽ.19.In die hac
Solitudo. venerunt in solitudinem Sin. Deut.1. In solitudine cam=
pestri.Ps.54.Et mansi in solitudine.Ps.101.Similis factus דְּבוֹרָה
sum pelicano solitudis.Inde דְּבוֹרָה Debora.i.apis. Esa.7. Apis.
Et api que est in terra assur.Et in plurali.דְּבוֹרִים Deborim דְּבוֹרִים
idest apes.Deut.1.Sicut solent apes persequi. Iudi.14. Et Apes.
ecce examen apũ in ore leonis erat.Ps.117.Circundederũt דָּבָר
me sicut apes. Item דָּבָר Dabar.i.caula.s. ouium. Mich.2. Caula.
Quasi pecus in medio caularum. Vbi ponitur הַדָּבְרוֹ Hada הַדָּבְרוֹ
bro cum he in principio & cum vau in fine.Et dicũt hebrei
q; significat cõsuetudinem siue ductum.eo quod in lingua דָּבָר
chaldaica דָּבָר Dabar significat ducere vel minare. Inde Ducere.
דֹּבְרוֹת Dobroth id est ducte: in gñe feminino.Pro quo btũs דֹּבְרוֹת
Hieronymus transtulit rates.3.Reg.5.Et ego componam Rates.
eas in ratibus.

דְּבַשׁ Debas.Mel.Geñ.43.Modicũ resine & mellis. Exo. דְּבַשׁ
13.Vt daret tibi terrã fluentẽ lacte & melle. Iudi.14. Mel.
Quid dulcius melle.1.Reg.14.Omnis quippe terre vulg9
venit in saltum in quo erat mel.2.Paralip.39.Mellis quoq;
& omnium que gignit humus decimas obtulerũt. Et dicũt
hebrei q; etiam accipitur p melle dactylorum: qui in terra
illa sunt valde melliflui. Item דַּבֶּשֶׁת Dabeseth. Gibbus.s. דַּבֶּשֶׁת
camellorum.Esa.30.Et super gibbum camellorum thesau Gibbus.
ros suos. Piscis.

דָּג Dag.Piscis.De quo vide in dictione sequenti. דָּג

דָּגָה Daga.crescere.multiplicari.piscari. Geñ.48. Et cre= דָּגָה
scant in multitudinem super terrã.Hiere.16.Ecce ego Crescere.
mittã piscatores multos dicit dñs & piscabuntur eos. Inde Piscari.
דָּגָה Daga.i.piscis.Exo.7.Pisces quoq; q sunt in fluuio mo דָּגָה
rientur.& in eodem.Et pisces qui erant in flumiue mortui Pisces.
sunt.Nu.11.Recordamur pisciũ quos comedebamus in egy
pto.Et quando post se regit genitiuum mutat he vltimum
in Tau. Geñ.1.Et presit piscibus maris.& in eodem.Et do=
minamini piscib9 maris.Ezech.29.Et agglutinabo pisces
fluminum tuorum.Et in predictis locis in hebreo ponitur
singulare pro plurali.dicitur etiam דָּג Dag.sine he in fine. דָּג
vt Ione.2.Et preparauit dñs piscem grandẽ.Scribitur etiã Piscis.
דָּאג Dag.cum aleph in medio dictionis.Nee.13.Afferentes דָּאג
pisces & oĩa venalia.Et in plurali דָּגִים Dagim.i.pisces. דָּגִים
Eccl's.9.Sed sicut pisces capiuntur hamo. Et qñ post se re= Pisces.
git genitiuũ amittit mem & dicitur דְּגֵי Dege.Geñ.9. Oẽs דְּגֵי
pisces maris manui vestre traditi sunt. Ps.8. Volucres celi Pisces.
& pisces maris.& inde דַּיָּג Dayag siue דַּוָּג Dauag per appo דַּיָּג
sitionẽ Iod vel Vau in medio dictionis.i.piscator. Esa.19. Piscator.
Et merebunt piscatores. Ezech.47. Et stabunt super illa דַּוָּג
piscatores.

דֶּגֶל Degel. Vexillum.aut signum exercitus:siue quodlibet דֶּגֶל
insigne.Nu.2.Singuli per turmas signa atq; vexilla & Signum.
domos cognationum suarum castrametabuntur.Et in eo.
In castris filiorum ruben ad meridianam plagam erit prin
ceps elisur filius sedeur.pro quo hebrei legunt. Vexillum Vexillum.
vel signum castrorum ruben ad meridianam plagam per
turmas suas & princeps filiorum ruben elisur filius sedeur.
Et inde דָּגוּל Dagul idest insigne vel signatum . Pro quo דָּגוּל
Beatus Hieronymus transtulit electum . Canti . 5 . Di= Electus.
lectus meus candidus & rubicundus : electus ex millibus.
Et inde verbum.נִדְגֹּל Nidgol. Pro quo in nostra transla= נִדְגֹּל
tione habetur magnificabimur.Ps.19. Et in nomine dei Magnifi=
nostri magnificabimur.Sed beatus hieronymus in psalte= cari.
rio iuxta hebraicam veritatem transtulit:& in nomine dei Ducere
nostri ducemus choros.Potest etiam legi sic.Et in nomĩe choros.
dei nostri ducemus vexilla vel signa : aut signati vel insi=
gnes erimus . Et inde נִדְגָּלוֹת Nidgaloth.pro quo beatus נִדְגָּלוֹת
hieronymus trãstulit castrorũ acies ordinate.s.p signa atq; Acies ordi
vexilla .Canti. 6. Terribilis vt castrorum acies ordinata. nate.

דָּגָן Frumētū · דָּגָן Dagan. Frumentum. Geñ.27. frumento & vino stabiliui eum. Deut.11. Vt colligatis frumētum & vinum & oleū. 2. Paralip.32. Apothecas quoq; frumēti vini & olei.

דָּגַר Fouere · דָּגַר Dagar. fouere. incumbare sicut aues solent super oua incubare. Esa.34. Et circunfodit & fouit in vmbra eius. Hiere.17. Perdix fouit que non peperit.

דָּדָה · דָּדָה Dada. tacere. recogitare. Ps.41. Quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis vsq; ad domū dei. Pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Quia veniam ad vmbraculum tacebo vsq; ad domum dei. Esa.38. Recogitabo tibi omnes annos meos. Hebrei tamen dicunt q; significat ambulare paulatim siue moueri. Sicut infra dictio נָדַד Nadad. que significat mouere aut migrare. vt Esa.10. Migrauit m edemena. Et in eodem. Et nō fuit qui moueret pennam. Et sic exponūt illud psalmi.41. scilicet mouebor siue ambulabo cum eis vsq; ad domum dei. Et illud Esa.38. Exponunt sic scilicet cōmouebo oēs annos meos. idest reuoluam eos in cogitatiōe mea in amaritudine anime mee.
(margin: Tacere. Cogitare. Migrare. Mouere)

דְּהַב · דְּהַב Dahab. In lingua chaldaica significat aurum vt Dañ.2. Caput ex auro optimo. Et in eodem. Es argentū & aurum. Et inde מַדְהֵבָה Madheba per additionem mem in principio. idest aurum tributarium. Pro quo beatus hieronymus transtulit tributum. Esa.14. Quomodo cessauit exactor: quieuit tributum.
(margin: Aurum. מַדְהֵבָה Tributū.)

דָּהַם נִדְהָם · דָּהַם Daham. stupefacere. conturbare. Et inde participiū passiuum נִדְהָם Nidham. Hiere.14. Quare futurus es sicut vir vagus. pro quo he.le. sicut vir stupefactus siue conturbatus. Et solum inuenitur in predicto loco.
(margin: Cōturbat⁹)

דָּהַר · דָּהַר Dahar. fremere. Naum.3. Vox impetus rote & equi frementis. Et inde דַּהֲרוֹת Daharoth. idest fremitus. vel impetus. Iudi.5. Fugientibus impetu & per preceps ruentibus fortissimis hostium. Pro quo hebrei legunt. Ab impetu siue a fremitu fortium eius. Item תִּדְהָר Thidhar. p additionē tau in principio: significat quoddam genus arboris. Pro quo beatus hieronymus transtulit vlmum. Esa.41. Ponam in deserto abietem & vlmum & buxum simul. Et aliqui hebrei dicunt q; significat quandam speciē cedri.
(margin: Fremere. דַּהֲרוֹת Impetus. Fremitus. תִּדְהָר Vlmus.)

דֹּב · דֹּב Dob. vrsus. 1. Reg.17. Et veniebat leo vel vrsus & tollebat arietem. Prouer.28. Leo rugiens & vrsus esuriens. Et aliquādo scribitur sine vau in medio. vt.1. Reg.17. Leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus. Esa.11. Vitulus & vrsus pascentur. Threñ.3. Vrsus insidians factus est mihi. Et in plurali דֻּבִּים Dubim. i. vrsi. 4. Reg.2. Et egressi sunt duo vrsi de saltu.
(margin: Vrsus. דֻּבִּים Vrsi.)

דַּוָּג · דַּוָּג Dauag. piscator. De quo vide supra in dictione דָּגָה Daga. Et inde דּוּגָה Duga. i. instrumētum piscatoriū secundum hebreos quo pisces coquūtur. Amos.4. Et reliqas vestras in ollis piscatoriis. Et aquila in lebetibus pisciculorum transtulit. vt ait beatus hieronym⁹ in suis explanatiobus super predicto loco.
(margin: דּוּגָה Piscatoriū)

דּוֹד · דּוֹד Dod. Dilectus. patruus. aut patruelis. vber. māma. seu mamilla. caldariū. cophinus. calathus. Canti.1. Fasciculus myrrhe dilectus meus mihi. Et in eodē. 2. Dilectus me⁹ mihi & ego illi. & in eodē. 5. Qualis est dilectus tuus ex dilecto. Et in eodē. 8. Innixa super dilectum suū. Itē ponitur pro patruo. Hiere.32. Et venit ad me ananehel filius sellū patrui mei. Et aliquādo scribitur sine vau in medio. Leui.10. Vocatis autē moyses misahele & elissaphan filiis oziel patrui aaron. Et in eodē. 25. Qui noluerit ex fratribus suis redimet eum aut patruus. Ponitur etiā pro patrueli. Esa.4. Canticum patruelis mei vinee sue. Hiere.32. Ecce ananehel filius sellū patruelis tuus veniet ad te. Et in eodem. In oculis ananehel patruelis mei. Ponitur etiā pro vbere. vel māma. Prouer.7. Veni inebriemur vberibus. Scribitur etiam pro vberibus vel pro māmis sine vau in medio dictionis. vt Cāti.1. Quia meliora sunt vbera tua vino. & in eodem. Memores vberū tuorum super vinū. et in eodē. 4. Quā pulchre sunt māme tue soror mea sponsa. et in eodē. Pulchriora sunt vbera tua vino. Et in eodē. 7. Ibi dabo tibi vbera mea. hebrei tamē in predictis locis p vberib⁹ vel mamis legunt dilectiones siue amores: quia eisdē litteris vtrū q; scribitur. vt Ezech.16. Et tēpus tuū tempus amantium. vbi pro eo quod in littera nostra est amantiū: in hebreo est דֹּדִים Dodim sine vau: sicut in locis supradictis. vide etiā de hoc supra in dictione דַּד Dad. Item דּוּד Dud. i. caldarium. 1. Reg.2. Et mittebat eam in lebetem vel in caldariū. Ponitur etiā pro cophino. Ps.80. Manus eius in cophino seruierunt. Item ponitur pro calatho. Hiere.24. Calathus vnus ficus bonas habebat nimis. & in eodē. Et calathus vnus ficus habebat malas nimis. Et in plurali דּוּדִים Dudim. 4. Reg.10. Et posuerūt capita eorū in cophinis. Et aliquando scribitur cum littera aleph in fine: de quo vide in dictione sequenti.
(margin: Dilectus. Patruus. Patruelis. Vber. Māma. Amātes. דֹּדִים דּוּד Caldariū. Cophinus Calathus. דּוּדִים Cophini.)

דּוּדָאִים · דּוּדָאִים Dudaim. mandragore. Geñ.30. Reperit mādragoras quas matri lie dedit. et. Canti.7. Mandragore dederunt odorem suū. et solum inuenitur in numero plurali. et qñ post se regit genitiuū amittit mē: & dicitur דּוּדָאֵי Dudae. vt Geñ.30. Da mihi partem de mandragoris filii tui. Ponitur etiā pro cophinis vel calathis. vt Hiere.24. Et ecce duo calathi pleni ficis.
(margin: Mādragoř. דּוּדָאֵי Cophini.)

דָּוָה · דָּוָה Daua. merens. dolēs. mēstruata. Threñ.1. Tota die merore confectam. Et in eodē. 5. Propterea mestum factū est in dolore cor nostrū. Et aliquādo scribitur cum Iod in fine loco he. Et dicitur דְּוַי Dauai. i. dolor. Infirmitas. merror. aut merens Ps.40. Dñs opem ferat illi super lectū doloris eius. Thren.1. Et cor meum merens. Ponitur etiā דְּוַי Deue pro angustia. Iob.6. Nunc pre angustia cibi mei sunt Et aliquādo scribitur cū mem in principio. Et dicitur מַדְוֶה Madue. Deut.7. Auferet dñs a te omnē languorem & infirmitates egypti pessimas. Ponitur etiā מַדְוֶה Madue pro vestimētis. vt.2. Reg.10. Et precidit vestes eorum medias. de quo vide infra in dictione מַד mad. Item דָּוָה Daua. i. menstruū siue menstruata. Leui.12. Iuxta dies separationis mēstrui. Et in eodē. 15. Et que menstruis tēporibus separatur. Esa.30. Et disperges ea sicut immūditiam menstruate.
(margin: Merore cōfecta. Mestū esse in dolore. דְּוַי Dolor Merens. Angustia מַדְוֶה Infirmitates מַדְוֶה Vestes. דָּוָה Menstruū Mēstruata)

דּוּחַ · דּוּחַ Doach. ipellere. expellere. euertere. eiicere. lauare. Ps.34. Et angelus dñi coarctās eos. Pro q̄ beat⁹ hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit. Et angelus dñi impellat. Ps.35. Expulsi sūt nec potuerūt stare. Hiere.27. Vt eiiciā vos & pereatis. Et aliquādo scribitur sine vau in medio. de quo vide infra in dictione דָּחָה Dacha. Itē significat lauare. s. quādo est verbū tertie coniugationis: et tunc mutatur littera vau in iod. vt Esa.4. Et sanguinē ierusalem lauerit de medio eius. 2. Paral.4. Vt lauarent in eis omnia que in holocaustis oblaturi erant. Pro quo hebrei legunt Ad lauandū in eis: omnia que in holocaustū oblaturi erant lauabant in eis. Ezech.40. Ibi lauabāt holocaustū.
(margin: דּוּחַ Impellere Expellere. Eiicere. Lauare)

דּוּךְ · דּוּךְ Doch. terere. Et inde מְדוֹכָה Medocha. i. Mortariū: eo quod in eo teritur. vt Nu.11. Frangebat mola siue terebat in mortario. Et inde דַּךְ Dach. i. pauper. egenus. humilis. contritus. Ps.9. Et factus est dominus refugiū pauperi Ps.73. Ne auertatur humilis factus confusus. Vide etiam de hoc īfra in dictione דַּךְ Dach. & in dictione דָּכָה Dacha.
(margin: דּוּךְ מְדוֹכָה Mortariū. דַּךְ Pauper Humilis)

דּוֹם · דּוֹם Dom. Tacere. silere. quiescere. expectare. vt Ps.61. Veruntamē deo subiecta esto anima mea. Pro quo beat⁹

Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Verūtamē deo tace anima mea. Amos.5.Ideo prudens in tempore illo tacebit.Et aliquando scribitur sine vau.vt Leuit.10.Q̄d audiēs tacuit aarō.Hiere.47.Et refrigerare & sile.Threñ.2.Nec taceat pupilla oculi tui.& in eodem.3.Sedebit solitarius & tacebit.significat ēt quiescere.siue expectare.Iosue.10. Sol cōtra gabaon ne mouearis.pro quo hebrei legunt.Sol contra gabaon quiesce vel expecta.i.sta ne mouearis. Et in eodem. Et stetit sol & luna .i. quieuit.1. Reg.14. Manete donec veniamus ad vos.i.quiescite vel expectate. Vide ēt infra in dictione דָּמַם Damam.& in dictiōe דָּמָה Dama.In de דּוּמָה Duma.i.silentium. Pro quo in nostra translatione ponitur infernus.Ps.93.Paulominus habitasset in inferno anima mea.Et inde דּוּמִיָּה Dumia.i.silētium.Ps.61. Nōne deo subiecta erit anima mea.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Attamen ad deum silebit anima mea. Ps.64. Te decet hymnus de⁹ in syon. Pro quo beatus Hieronymus trāstulit. Tibi silentium laus deus in syon.

[Tacere. Silere. Quiesce. Expectate. דּוּמָה Infernus. דּוּמִיָּה Silentium.]

דּוּן Dun.iudicare.iudicium esse.iudicio contēdere.certare.litigare.Geñ.6.Non permanebit spūs meus in homine in eternum.Pro quo hebrei legunt.Non certabit siue non litigabit spiritus meus in homine in eternum. Alii vero legunt sic.Non iudicabit spūs meus in hoīe in eternum. Vñ beatus Hieronymus in libro de hebraicis questionibus sup predicto loco sic ait.In hebreo scriptum est:Non iudicabit spiritus meus homines istos in sempiternum:qm̄ caro sūt. hoc est:quia fragilis est in homine conditio nō eos ad eternos seruabo cruciatus:sed hic illis restituam quod merentur.Ergo non seueritatem vt in nostris codicibus legitur: sed clementiam dei sonat:dum peccator hic pro suo scelere visitatur.hec Hieronymus. Alii vero dicunt ꝙ potest deriuari a dictione נָדָן Meden que significat vaginā:quasi esset spiritus in homine sicut gladius in vagina.& legūt sic. Nō vaginabitur spiritus me⁹ in homine.i.non manebit vel p̄manebit.Concordat cum hoc burgensis in additionibus super hoc loco.Iob.19.Et scitote esse iudicium.& aliquādo scribitur sine vau in medio.Geñ.15.Veruntamen gentem cui seruituri sunt ego iudicabo.Et in eodem.30. Iudicauit mihi dominus.Hiere.5.Causam vidue non iudicauerunt Et in eodem.22.Iudicauit causam pauperis & egeni in bonum suum.Et aliquando scribitur cum Iod in medio loco vau.Geñ.49.Dan iudicabit populum suum.Deut.32. Iudicabit dominus populum suum.Iob.35. Iudicare coram illo.Ps.71.Iudicabit populum tuum in iustitia.Ps.109.Iudicabit in nationibus.Eccl's.6.Et non possit contra iustiorem se iudicio contendere.Esa.3.Stat ad iudicandos populos.& aliquando scribitur cum nun in principio & dicitur נָדוֹן Madon:& significat certare vel litigare. vt.2.Reg.19. Omnisq; populus certabat in cunctis tribubus israel.Inde דִּין Din.i.iudicium siue causa.s.que agitur in iudicio. Iudi.5.Et sedetis supra in iudicio. Iob.36. Causa tua quasi impii iudicata est:causam iudiciumq; recipies. Hiere.5. Causam vidue non iudicauerunt.& in eodē.22.Iudicauit causam pauperis & inde דַּיָּן Daiam.i.iudex.Ps.67. Patris orphanorum & iudicis viduarum.& inde מָדוֹן Madon.i.contentio.Lis.Rixa.Iurgium.Discordia.vt Prouer.15. Vir iracundus prouocat rixam. Et in eodem. 16. Homo peruersus suscitat litem.Et in eodem.17.Qui dimittit aquam caput est iurgiorum.Quod in hebreo legitur in numero singulari scilicet caput est iurgii.Et in eodem.22.Eiice derisorem & exibit cum eo iurgium.2.Reg.21. Quartum bellū fuit in geth:in quo vir fuit excelsus.& ponitur ibi מָדוֹן Madon pro excelso.Pro quo aliqui hebrei legūt.litigiosus vel rixosus.i.bellicosus.Potest etiam deriuari a dictione מִדָּה Midda que significat mēsuram.vt sit sensus.In quo vir fuit mensure siue mensuratus.i.excelsus.Et in plurali scribitur sine vau & dicitur מְדָנִים Medanim.vt prouer.6.Qui seminat inter fratres discordias.& in eodem. 10. Odium suscitat rixas.& aliquando scribitur cum Iod loco vau & dicitur מִדְיָנִים Midianim. vt prouer.18.Contradictiones cōprimit sors. Et in eodem.21.Melius est sedere in angulo domatis q̄ cum muliere litigiosa. pro quo hebrei legūt quā cum muliere litigiorum vel litium. Et in eodem.Quam cū muliere rixosa.Pro quo hebrei legunt.Quam cum muliere rixarum vel litium. Et in eodem.27. Tecta perstillātia in die frigoris & litigiosa mulier comparantur.Ponitur ēt pro iudiciis.vt prouer.18.Et iudicia quasi vectes vrbium. Sed etiam in hoc loco hebrei legūt.Et iurgia siue lites. Itē מְדִינָה Medina.i.prouincia. de quo vide infra in dictione מְדָן Medin.

[דּוּן דּוּן Certare. Iudicare. Esse iudicium. Iudicare. Iudicio cōtendere. נָדוֹן Certare. דִּין Iudicium Causa. דַּיָּן Iudex. מָדוֹן Rixa. Litis. Iurgium. מָדוֹן Excelsus. Mensura. מְדָנִים Discordie. Rixe. מִדְיָנִים cōtradictiones. Lites. Iudicia. מְדִינָה Prouincia.]

דּוּץ Dus.Precedere.vt Iob.41.Et faciē eius precessit egestas.& solum inuenitur in predicto loco.& dicunt hebrei ꝙ significat letari siue gaudere:quia in lingua chaldaica significat gaudium vel letitiam.& legunt sic.Et corā eo letabitur meror:siue ante ipsum gaudebit dolor. Tamē si littera daleth mutetur in littera res:que est quasi eiusdem figure:tunc significat precurrere siue precedere. Sicut est in littera nostra.

[דּוּץ Precedere. Letari.]

דּוֹק Doc.Nihil.vt Esa.40.Qui extēdit velut nihili celos. De quo vide infra in dictione דָּקַק Dacac.

[דּוֹק Nihil.]

דּוּר Dur.Habitare.durare.vt.Ps.83.Magis q̄ habitare in tabernaculis peccatorum.& in lingua chaldaica aliqñ scribitur cum aleph in medio loco vau.vt Dañ.2. Et omia in quibus habitant filii hominū.& inde מְדוֹר Mador.i.habitatio.Dañ.2.Quorum non est cum hominibus conuersatio.idest habitatio.& in eodem.4. Et cum bestiis feris erit habitatio tua.& inde דּוֹר Dor.i.generatio.Etas.i.temp⁹habitationis vel durationis hominis.vt Geñ.15. Generatiōe aūt quarta reuertentur huc. Deut.23.Tertia aūt generatiōe intrabunt in ecclesiam domini.& in eodem.32.Generatio enī peruersa est.Ps.13.Q̄m dominus in generatione iusta est.Eccl's.1.Generatio preteriit & generatio aduenit. Esa.38.Generatio mea ablata est.& in eodem.53.Generationē eius quis enarrabit.& in plurali דּוֹרִים Dorim. Secundum formam masculinorum siue דּוֹרוֹת Doroth secūdum formā femininorum.vt Ps.71.Et ante lunam in generatiōe & generationem.Pro quo hebrei legunt. Et ante lunam in generatione generationum.Esa.41.Vocans generatiōes ab exordio.Item דּוּר Dur.i.strues.s.lignorum.vt Ezech.24. Compone quoq; struem ossium sub ea.& inde מְדוּרָה Medura.i.pyra.focus.vt in eodem. Ve ciuitati sanguinum: cuius ego grandem faciam pyram. Esa.30.Nutrimenta eius ignis & ligna multa.pro quo hebrei legunt. focus siue Pyra eius ignis & lingua multa.

[דּוּר Habitare. מְדוֹר Habitatio. דּוֹר Generatio. דּוֹרִים דּוֹרוֹת Gñatiões. דּוּר Strues. מְדוּרָה Pyra.]

דּוּשׁ Dus.triturare.terere.cōterere Iob.39.Aut bestia agri conterat.Esa.25.Et triturabitur moab sub eo sicut teruntur palee in plaustro.Et in eodem.28.Non enim in serris triturabitur gith. Et in eodem. Verum nō in perpetuū triturans triturabit illum.Et in eodem.41. Triturabis mōtes & cōminues.& osee.10. Ephraim vitula docta diligere trituram.Pro quo hebrei legunt. Ephraim vitula docta diligens triturare. Amos.2.Eo quod triturauerunt plaustris ferreis galaad. Mich.4. Surge tritura filia sion. Et aliqñ scribitur sine vau.vt Iudi.8.Cōteram carnes vestras cum spinis tribulisq; deserti.Et aliquando scribitur cum littera

[דּוּשׁ Conterere. Triturare. Terere.]

Iod in medio loco vau.vt Deut.25. Non ligabis os bouis
דַּיִשׁ triturantis.& inde דַּיִשׁ Dais.i.tritura. vt Leuit.26. Et ap-
prehendet messium tritura vindemiam.& aliquando scri-
ritura bitur cum mem in principio.vt Esa.21.Tritura mea & filia
דִּישֹׁן aree mee. Item דִּישֹׁן Dison.nomen est cuiusdam animalis.
ygarg⁹ Pro quo beatus Hieronymus transtulit.Pygargum. Deut.
14.Bubalum.tragelaphum.pygargum.

דָּחָה דָּחָה Dacha.Impellere.expellere.eiicere.euertere. supplā-
tare.decipere.preuaricari facere.Ps.117.Qui cogita
pplātare xpellere. uerunt supplantare gressus meos. Prouer.14. In malitia
mpellere sua expelletur impius.Hiere.23. Impellētur & corruēt in
ea.& in eodem.29.De cunctis locis ad que expuli vos. Et
jcere in eodem.Cunctis gentibus ad quas ego eieci eos.Et aliqñ
scribitur cum vau in medio.de quo vide supra in dictione
דּוּחַ Doach. Item significat abstrahere vel auertere. siue fa-
bstrahe cere alios preuaricari.vt Deut.13.Quia voluit te abstrahe-
uertere re a domino deo tuo.& in eodem.Et auerterunt habitato-
res vrbis sue atq; dixerunt.& ponitur ibi verbum tertie cō
iugationis quod scribitur cum he in principio & Iod in se-
reuari- ri facere cunda syllaba.2.Paralip.21. Et preuaricari fecit iudam.i.
auertit a cultura dei.vide etiam de hoc infra in dictiōe נָדַח
דְּחִי Nadach.& inde דְּחִי Dechi.i.lapsus. Ps.55.Et pedes meos
apsus a lapsu.& similiter.Ps.104. Vbi eadem verba habentur.&
דְּחוּיָה inde דְּחוּיָה Dechuia.i.delapsa.siue depulsa.Ps.61.Tāq; pa-
epulsa. נִדָּחִים rieti inclinato & macerie depulse.& inde נִדָּחִים Nidachim
.i.eiecti siue profugi.vt Ps.149.Dispsiones israel cōgrega
ecti. bit.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebrai-
rofugi cam veritatem transtulit.eiectos israel congregabit.Esa.11
Et congregabit profugos israel.& in eodē.16.Habitabunt
in te profugi mei moab.& etiam de hoc vide infra in dictio
מִדְחֶה ne נָדַח Nadach.& inde מִדְחֶה Midche per additionē mem
uina. in principio.pro quo beatus Hieronymus transtulit ruinā
vt prouer.26.Os lubricum operabitur ruinam.

דְּחַל דְּחַל Dachal.in lingua chaldaica significat terrere siue ti-
errere. mere.Dañ.4.Somnium vidi & perterruit me. Et in-
דְּחִיל de דְּחִיל Dechil.i.terribilis.Dañ.2.Intuit⁹ ei⁹ erat terribilis

rribilis דַּחֲוָן דַּחֲוָן Dachauan cibus siue cena.Dañ.6.Cibiq; non sunt al
lati coram eo.hebrei tamen dicunt quod significat in
bus strumentum musicum:seu tibiam.

דֹּחַן דֹּחַן Dochan.milium.vt Ezech.4.Et tu sume tibi frumen-
ilium. tum & hordeum & fabam & lentem & milium. & solū
inuenitur in predicto loco.

דָּחַף דָּחַף Dachaph.festinare.perterritum accelerare.vt.2.Para
lip.26.Sed & ipse perterritus accelerauit egredi. He-
territ⁹ clerare. ster.3.Festinabant cursores qui missi erant.& in eodem.6.
stinare. Et aman festinauit ire in domum suam.

דָּחַק דָּחַק Dachac.Coarctare.Angustiare. Opprimere.Ioel.2.
arctare Vnusquisq; fratrem suum non coarctabit. & Iudi.2.
stare Et liberabat eos de cede vastantium.pro quo hebrei legūt.
ibulare gustiar A facie tribulantium & angustiantium vel coarctantiū eos

דַּי דַּי Ddai. siue דֵּי De.Sufficientia.abundantia.satis.vt Exo.
דֵּי 26.Plus offert populus q̄ necessarium est. Pro quo he-
fficiētia brei legunt.Plus offert populus q̄ sufficientia vel abundā-
ādātia. tia est operis.i.plus q̄ sufficit operi.& in eodem. Eo quod
oblata sufficerent & abundarent. Leuit.5. Sin aūt non po-
tuerit offerre pecus.pro quo hebrei legunt. Si non inuene-
rit manus eius sufficientiam pecudis.i.si non potuerit ha-
bere precium sufficiens pro emptione pecudis.& in eodē.
25.Et ipse precium ad redimēdum potuerit inuenire. pro
quo hebrei legunt.Et inuenerit quantum sufficit pro redē
ptione sua.& in eodem.Quod si non inuenerit manus ei⁹
vt reddat precium.pro quo hebrei legunt.Quod si non in
uenerit manus eius sufficientiam vt reddat ei. Deut.15.Et
dabis mutuum quo eū indigere prospexeris.Pro quo he-
brei legunt.Mutuans mutuabis ei iuxta sufficientiam que
ei deficit.2.Paralip.30.Quia sacerdotes qui possent suffi-
cere sanctificati non fuerūt.vbi preponitur lamed & mem
& dicitur לְמַדַּי Lemiddai.i.ad sufficientiam. Hester.1. Vñ לְמַדַּי
regis iusta est indignatio.Pro quo hebrei legunt. Et iuxta sufficiētia.
sufficientiam vel abundantiam contemptionis vel despe-
ctionis:& indignatio.s.est.sed beatus Hieronymus in locis
predictis transtulit sensum. & prouer.25.Mel inuenisti co-
mede quod sufficit tibi.& in eodē.27. Sufficiat tibi lac ca- Sufficere.
prarum in cibos tuos.Esa.40.Et libanus non sufficiet ad
succendendum:& animalia eius non sufficient ad holocau
sta.i.non erunt satis.Hiere.29.Rapuissent quod sufficeret
sibi.Nañ.2.Leo cepit sufficienter catulis suis. significat ēt sufficiēter.
דֵּי Dde.Transitus vel transmigratio ex vno tēpore in aliud דֵּי
vel ex vno loco in alium.Et tūc cōiter scribitur cum littera
mem in principio.& dicitur מִדֵּי Midde.Esa.66.Et eritmē
sis ex mense & sabbatum ex sabbato.i.per singulos mēses מִדֵּי
& per singula sabbata.ponitur etiā pro a principio.1. Reg. A pricipio
18.A principio aūt egressionis eorum.Ponitur etiam pro Frequēter
frequenter .4.Reg.4.Cūq; frequenter inde transiret.i.sta
tutis temporibus.& aliquando hec dictio דֵּי Dde.est sylla-
bica adiectio que ponitur causa ornatus oratiōis.vel ad de-
notandum multitudinem vel magnitudinem rei cui pre-
ponitur.& scribitur aliquando cum beth vl'caph aut mem
in principio & dicitur בְּדֵי Bede.siue כְּדֵי Chede.aut מִדֵּי בְּדֵי
Midde.& aliquando omittitur in nostra translatione.vt.3. כְּדֵי
Reg.14.Cūq; ingrederetur rex in domum domini porta- מִדֵּי
bant ea.vbi huic verbo ingrederetur premittitur מִדֵּי Mid
de.Iob.39.Vbi audierit buccinam dicit vah.pro quo in he
breo habetur בְּדֵי Bede buccine dicit vah.i. in abūdantiam
vel multitudinem buccinarum dicit vah.& Hiere.51.Et la-
bores populorum ad nihilum & gentium in ignem erunt.
Pro quo in hebreo habetur.Et laborabunt populi in דֵּי De
nihilum:& gentes in דֵּי De ignis laborabūt. Itē כְּדֵי Che-
de.ponitur pro instar.vt Iudi.6.Et in instar locustarū vni- כְּדֵי Instar
uersa complebāt.Item מִדֵּי Midde ponitur pro dum siue ꝑ מִדֵּי
ex quo.vt Hiere.31.Quia ex quo locutus sum de eo adhuc Ex quo
recordabor eius.Itē דִּי Di.in lingua chaldaica est ꝓnomen
relatiuum & est omnis generis & vtriusq; numeri. Hiere. דִּי
10.Dii qui celum & terram non fecerūt.Dañ.4.Nōne hec Qui
est bablyon ciuitas magna quam ego edificaui & in eodem Quā
5.Quos volebat interficiebat:& quos volebat percutiebat Quos
quos volebat exaltabat:& quos volebat humiliabat. & ali-
quando significat ꝙ coniunctionem.Dañ.2.Certe noui ꝙ ꝙ
tempus redimitis scientes ꝙ recesserit a me sermo.& aliqñ
preponitur ei littera caph & dicitur כְּדִי Cede.& tūc in eadē כְּדִי
lingua chaldaica significat quādo.Dañ.5.Quando autem Quādo
eleuatum est cor eius. Et aliquando preponitur ei dictio
הָא He:& tunc ambe dictiones significant sicut vel queād-
modum.vt Dañ.2.Sicuti ferrum misceri teste non potest. Sicut.
Est etiam דִּי Di.articulus genitiui casus.Dañ.2. Ab arioch דִּי
principe militie regis.& in eodem. Sit nomen domini be-
nedictum.Et quando preponitur dictio עַד Ad.tunc ambe
dictiones significant donec:siue quoadusq;.Dañ.2.Donec Donec.
tempus transeat.& in eodem.4.Donec scias ꝙ dominatur
excelsus.

דַּיָּג Daiag.piscator.De q̄ vide supra in dictione דּוּג Dog. דַּיָּג

דַּיָּה Daia.miluus.Deut.14.Vulturem ac miluum iuxta ge דַּיָּה
nus suum.& in plurali דַּיּוֹת Daioth.vt Esa.34.illic cō Miluus. דַּיּוֹת
gregati sunt milui alter ad alterum.& habet terminationē Milui.
femininam in hebreo tam in singulari q̄ in plurali. Et est
promiscui generis.

דְּיוֹ Atramētū דְּיוֹ Deio. Atramentum. Hier. 36. Et ego scribebā in volu- mine atramento.

דֵּין Hic. דֵּין Den in lingua chaldaica est pronomen demonstratiuū idest hic siue iste: & in genere feminino vel neutro scribitur cum aleph vel he in fine: vt infra dicetur in dictione דְּנָא Dena.

דָּיֵק Munitio. דָּיֵק Daiec. propugnaculum siue munitio. vt. 4. Reg. 25. Et extruxerunt in circuitu eius munitiões. Ezech. 4. Et edificabis munitionem & comportabis aggerem.

דָּךְ Illa illis דָּךְ Dach. in lingua chaldaica est pronomen demōstratiuū tertie persone: & est omnis generis. Esdre. 4. Quia si ciuitas illa edificata fuerit. & in eodem. qm̄ vrbs illa vrbs rebellis. & in eodem. 6. Sinite templum illud fieri.

דָּכָא consumere Conterere Atterere cōminuere cōfringere Humiliare דָּכָא Dacha. consumere. conterere. confringere. humiliare. vt Iob. 4. Consumentur velut a tinea. & in eodē. 5. Et contererētur in porta: & non erit qui eruat. Et in eodē. 6. Et qui cepit ipse me conterat. Et in eodem. 19. Et atteritis me sermonibus. Et in eodem. 22. Et lacertos pupillorū cōminuisti. pro quo hebrei legunt. Et brachia pupillorum conterebantur vel cōfringebantur. Et in eodem. 34. Et introducet noctem & conterentur. Ps. 71. Et humiliabit calūniatorem. Ps. 142. Humiliauit in terra vitam meam. Esa. 53. Attritus est propter scelera nostra. Et in eodem. Et dn̄s voluit conterere eum in infirmitate. Threñ. 3. vt contereret sub pedibus eius omnes vinctos terre. Ponitur etiā pro Mundare. דַּכָּא mundare. vt Hiere. 44. Non sunt mundati vsq; ad diem hanc. & inde דַּכָּא Dacha. i. contritio siue contritus vel attritus aut humilitas vel humilis. Deut. 23. Non intrabit eunu- Attritus chus attritis vel amputatis testiculis. Ps. 89. Ne auertas hominem in humilitatem. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit conuertēs Contritio. Humilis. homines vsq; ad cōtritionem. Esa. 57. In excelso & in sancto habitans & cum contrito & humili spiritu. & in plura- דַּכְּאֵי Humiles li דַּכְּאֵי Dachee. i. cōtriti vel humiles. Ps. 33. Et humiles spiritu saluabit. & scribitur aliquādo cum vau in fine. ut Prouer. 26. Lingua fallax odit veritatē. Pro quo hebrei legūt. Lingua fallax siue lingua mendacii odit humilitatem: siue conterentem se. i. corripientem se. Scribitur etiam cum he in fine vt in dictione sequenti.

דָּכָה Humiliare דָּכָה Dacha. conterere. humiliare. sicut dictio supradicta. Ps. 9. In laqueo suo humiliabit eum. Ps. 43. Qm̄ humiliasti nos in loco afflictionis. Ps. 50. Et exultabūt ossa humiliata. pro quo beatus Hieronym9 in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Vt exultent ossa que con- cōfringere Conterere fregisti. & in eodem. Cor contritum & humiliatum de9 nō despicies. Ps. 88. Tu humiliasti sicut vulneratum superbū דַּךְ & inde דַּךְ Dach. i. pauper egenus. De quo vide supra in di- דּוֹכִי Fluctus ctione דּוּךְ Doch. & inde דּוֹכִי Dochi. i. fluctus. eo quod conterunt vel confringunt se inuicem. Ps. 92. Eleuauerunt flumina fluctus suos.

דִּכֵּן Illa. Ille. דִּכֵּן Dicen. In lingua chaldaica est pronomen demonstratiuum. i. illa siue ille. Dañ. 2. Statua illa magna. & in eodem. 7. Et de cornu illo quod habebat oculos.

דּוּכִיפַת Upupa דּוּכִיפַת Duchiphath. nomen auis inmūde. Pro quo beat9 Hieronymus traduxit Vpupā. vt Leuit. 11. Vpupā quoq; & vespertilionem.

דְּכַר דּוּכְרָן Memoria. דְּכַר Dechar. in lingua chaldaica significat recordari siue meorari. & inde דּוּכְרָן Duchran. siue דּוּכְרָנָא Duchrana. i. memoria siue commemoratio aut memoriale. Esdre. 6. Talisq; scriptus erat in ea cōmentarius. Pro quo hebrei legunt. Et sic erat scriptum in ea memoria siue memoriale דּוּכְרָנַיָּא Historie & in plurali דּוּכְרָנַיָּא Duchranaia. & pōitur pro historiis vl' cōmentariis que sunt memorie priscorū tēporū. Esdre. 4. vt recenseas in libris historiarum. Et in eodem. Et inuenies scriptum in commētariis. Item דְּכַר Dechar. in lingua chaldaica significat masculū siue agnū. Esdre. 7. Et agnos & hedos in holocaustum. cōmētariis דְּכַר Agnus.

דַּל דַּל Dal. Pauper. egen9. De quo vide infra in dictiōe sequēti

דָּלַל דָּלַל Dalal. attenuare. pauperē esse. Esa. 29. Attenuabūtur & siccabuntur riui fluminum. & aliquando scribitur cum simplici lamed. vt. 2. Reg. 13. Quare sic attenuaris ma cie fili regis. Iob. 28. Quos oblitus est pes egētis hominis & inuios. pro quo hebrei legunt. Quos oblitus est pes: attenuati sunt ab homine. i. diminuti & cōmoti sunt. Ps. 114. Humiliatus sum & liberauit me. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxtā hebraicam veritatem transtulit. Attenuatus sum & me saluauit. Esa. 17. Attenuabitur gloria iacob. & in eodem. 38. Attenuati sunt oculi mei suspiciētes inexcelsum. Sed dicunt aliqui hebrei q; in predicto loco deriuatur a dictione דָּלָה Dala Que significat eleuare. & legunt eleuati sunt oculi mei &c. Inde דַּל Dal. i. attenuatus. macilentus. pauper. egenus. vt Leuit. 14. Quod si paup est & non potest manus eius inuenire que dicta sunt. Ps. 40. Beatus qui intelligit super egenum & pauperem. Ps. 140: Et ostium circunstantie labiis meis. pro quo hebrei legūt. Serua super pauperem labia mea. & beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trāstulit. Serua paupertatē labiorum meorum. potest etiam deriuari a dictiōe דֶּלֶת Deleth que significat ostium vt infra dicetur. & in plurali דַּלִּים Dalim. 2. Reg. 3. Dom9 autē saul decrescens quottidie. Pro quo hebrei legunt. Domus autem saul euntes & attenuati. i. quottidie attenuabātur. i. decrescebant. Hiere. 39. Et de plebe pauperum qui nihil penitus habebāt dimisit nabuzardā. & in plurali feminino דַּלּוֹת Daloth. vt Geñ. 41. In tantum deformes & macilente vt nunq̄ tales in terra egypti viderim. & inde דַּלָּה Dala. i. macies. tenuitas. paupertas: Esa. 38. Dū adhuc ordirer succidit me. Pro quo hebrei legunt. De macie vel de tenuitate succidit me. i. infirmitate succidit me. Et quando post se regit genitiuum mutat he in tau. & dicitur דַּלַּת Dalath. i. paupertas vt. 4. Reg. 25 Et de pauperib9 terre reliquit vinitores & agricolas. quod in hebreo legitur collectiue. s. de paupertate terre. i. de congregatione pauperū. & in plurali dicitur דַּלּוֹת Daloth. Hiere. 62. De pauperibus autem populi & de reliquo vulgo. & in eodem. De pauperibus vero terre reliquit nabuzardan. vbi ponitur paupertas pro pauperibus. Ponitur etiā דַּלַּת Dalath. pro cesarie vel coma. vt Canti. 7. Et come capitis tui sicut purpura regis. vide ēt infra in dictiōe דָּלָה Dala. Attenuare דַּל Pauper Egenus. דַּלִּים Attenuati pauperes דַּלּוֹת Macilente דַּלָּה Macies. דַּלַּת Pauptas. דַּלּוֹת pauperes. דַּלַּת Coma.

דָּלַג דָּלַג Dalag. transilire. saltare. vt Canti. 2. Ecce iste venit saliens in montibus. Esa. 35. Tūc saliet sicut ceruus claudus. Soph. 1. Et visitabo super omnem qui arrogāter ingreditur super limen. Pro quo hebrei legunt. Et visitabo sup omnem transilientem vel salientem super limen. In trāslatione chaldaica sic habetur. Et visitabo sup oēm qui ambulat in ritu philistinorū. Nā sacerdotes philistinorū nō calcabāt limē tēpli Dagon: sed trāsiliebāt illud. vt hētur. 1. Reg. 5. דָּלַג Salere. Transilire

דָּלָה דָּלָה Dala. Haurire. Exhaurire. Sufferre. Eleuare. Exo. 2. Que venerant ad hauriendam aquam. & in eodē. In super & hausit aquam nobiscum. Prouer. 20. Sed homo sapiens exhauriet illud. Inde דְּלִי Dali. siue דְּלִי Deli. i. situla qua aqua exhauritur. Nu. 24. Fluet aqua de situla eius. & Esa. 40. Ecce gentes quasi stilla situle. Item דָּלָה Dala. i. eleuare. sufferre. Ps. 29. Exaltabo te domine quoniam suscepisti me. Pro quo hebrei legunt. Exaltabo te domine quoniam eleuasti me vel sustulisti me. Prouer. 26. Quomō pulchras frustra habet claudus tibias: sic indecēs est in ore stul- דָּלָה Haurire. דְּלִי Situla. eleuare sufferre.

torum. Poteſt etiam legi ſic. Eleuate.i.tollite crura a clau-
do: quia nihil proſũt quãuis ſint pulchra: & ſic exponunt
aliqui hebrei. Vnde idem eſt ſenſus cum littera noſtra. Eſa.
38. Attenuati ſunt oculi mei ſuſpicientes in excelſum. pro
quo hebrei legunt. Eleuati ſunt oculi mei in excelſum ſiue
ad excelſum. Poteſt etiã interpretari. Attenuati ſunt: ſicut
eſt in littera noſtra. De quo vide ſupra in dictione דלל Da
lal. & inde דליות Dalioth.i.rami ſiue propagines. Eo qꝺ
ſunt excelſe vel eleuate. Hiere.11. Et combuſta ſunt fruteta
eius. pro qͥ hebrei legunt. Et cõfracti ſunt rami eiꝰ. Ezech.
17. Reſpicientibus ramis eius ad eam. & in eodem. Et pal-
mites ſuos extendit ad eam. Et in eodem. Sub vmbra fron-
dium eius nidificabunt. pro quo hebrei legunt. In vmbra
ramorum eius habitabunt.

דלח Dalach. turbare. conturbare.ſ. aquas pedibus cõculcã-
do. vt Ezech.32. Et conturbabas aquas pedibus tuis.
Et in eodem. Et non turbabit eas pes hominis vltra: neqꝫ
vngula iumentorum turbabit eas.

דלף Daleph. ſtillare. vt Iob.16. Ad deum ſtillat oculꝰ meꝰ.
Eccl's.10. Et in infirmitate manuũ perſtillabit domꝰ.
Ps.118. Dormitauit aĩa mea pre tedio. pro quo beatus Hie
ronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem trãſtulit.
Diſtillauit anima mea pre ſtultitia. & ſecũdũ hebreos poni
tur ibi diſtillare ꝓ lacrimare vel plorare: iuxta illud Hiere.
13. In abſcondito plorabit anima mea a facie ſuperbie. & in
de דֶלֶף Deleph.i. ſtilla pluuie ſiue ſtillicidium. Prouer.27.
Tecta perſtillantia in die frigoris. Pro quo hebrei legunt.
Stilla ſiue ſtillicidiũ continuum vel aſſiduũ in die frigoris.

דלק Dalac. incendere. ſuccendere. ardere. perſequi. vt. Ps.
7. Sagittas ſuas ardẽtibus effecit. Ps.9. Dum ſuperbit
impius: incenditur pauper. Prouer.26. Sic labia tumentia
cum peſſimo corde ſociata. Pro quo hebrei legũt. Sic labia
ardentia ſiue perſequentia & cor peſſimum. Eſa.5. Vt vino
eſtuetis. pro quo hebrei legunt. Vinũ incendit eos. Ezech.
24. Congere oſſa: que igne ſuccendam. Abdie.1. Et ſuccẽ-
dentur in eis & deuorabunt eos. Inde דַלֶּקֶת Dalecheth.i.
incendium ſiue ardor. Deut.28. Percutiet te dominus ege
ſtate: febre: frigore: & ardore. Significat etiam perſequi. vt
Geñ.31. Et ob quod peccatum meum ſic exarſiſti poſt me.
pro quo hebrei legunt. Et quod eſt peccatum meum: quia
perſecutus es poſt me. Poteſt etiã legi ſicut eſt in littera no-
ſtra: quia eſt equiuocum vt ſupra dictum eſt. 1. Reg. 17.
Et reuertẽtes filii iſrael poſtqꝫ perſecuti ſunt philiſteos in-
uaſerunt caſtra eorum. Threñ.4. Super montes perſecuti
ſunt nos.

דֶלֶת Deleth. oſtium. ianua. Geñ.19. Ac poſt tergũ acclau-
dens oſtiũ. Exo.21. Et applicabitur ad oſtiũ. 3. Reg.
6. Et vtrũqꝫ oſtium duplex erat. 4. Reg.12. Aperuitqꝫ fora
men deſuper. pro quo hebrei legunt. Aperuitqꝫ foramẽ in
oſtio eius ſiue in ianua eius. Prouer.16. Sicut oſtium verti-
tur in cardine ſuo. Eſa.57. Et poſt oſtium & retro poſtem
poſuiſti memoriale tuum. Et aliquando ſcribitur ſine tau.
& dicitur דַל Dal. vt. Ps.140. Et oſtium circunſtantie labiis
meis. & de hoc vide ſupra in dictione דלל Dalal. & in plu-
rali דַלְתוֹת Dalthoth. ſiue דַלְתֵי Dalthe. aut דְלָתַיִם Delatha
im.i. oſtia. porte. value. ianue. Ioſ.6. Et in nouiſſimo libero
rum ponat portas eius. 3. Reg.6. Et in ingreſſu oraculi fe-
cit duo oſtiola de lignis oliuarum. & in eodẽ. Et duo oſtia
de lignis abiegnis. & in eodem.7. Per cardines oſtiorũ do
mus interioris ſancti ſanctorum & oſtiorum domus tẽpli
ex auro erant. 2. Paralip.3. Et poſtes & parietes & oſtia.
Nee.6. Valuas non poſueram in portis. & in eodem.7. Et
poſui valuas. & in eodem: Cũqꝫ adhuc aſſiſterẽt clauſe por
e ſunt. Iob.40. Portas vultus eiꝰ quis aperiet. Eſa.45. Ape
riam coram eo ianuas.

Marginal notes (left, partly cut off): dliut · ...uare · דליות · ...mi. · ...almites · דלח · ...urbare · ...rbare · דלף · ...llare. · ...orare. · דלף · ...lla · ...cidiũ. · דלק · ...ere · ...endere · ...nere. · ...are · ...endere · דלק · ...e. · ...ſequi. · דלת · ...m · ...ua. · דל · ...n · דלת · ...e. · ...la. · ...

Ianue.

דם Dam. ſanguis. cruor. homicidiũ. vt Geñ.9. Excepto qꝺ
carnem cũ ſanguine non comedetis: ſanguinẽ eñ aĩarũ
veſtrarum requiram. & in eodem. Quicunqꝫ effuderit hu
manum ſanguinem: fundetur ſanguis illius. Exo.7. Et ſit
cruor in omni terra egypti. & in eodem.12. Et ſument de
ſanguine: ac ponent ſuper vtrũqꝫ poſtem. Leuit.17. Sãgui
nis reus erit: quaſi ſi ſanguinem fuderit. Deut.32. De cruo
re occiſorum & de captiuitate. Ioſ.2. Reus ſibi erit: ſanguis
ipſius erit in caput eius. & in eodem. Cunctorum autẽ ſan.
guis qui tecum in domo fuerint redundabit in caput no-
ſtrum. 2. Reg.1. ſanguis tuus ſit ſuper caput tuum. & in eo
dem.23. Nun ſanguinem hominum iſtorum qui profecti
ſunt & animarum periculum bibam. Iob.16. Terra ne ope
rias ſanguinem meum. Ps.57. Manus ſuas lauabit in ſan-
guine peccatoris. Ps.71. Et honorabile nomen eorum co-
ram illo. pro quo beatus Hieronymꝰ in pſalterio iuxta he
braicam veritatem tranſtulit. Et precioſus erit ſanguis eo-
rum coram oculis eius. Ezech.19. Mater tua quaſi vinea in
ſanguine tuo. Sed in hoc loco dicunt hebrei qꝺ deriuatur a
dictione דָמָה Dama infra poſita que ſignificat aſſimilare.
Et ſic ipſi legunt. Mater tua quaſi vitis in ſimilitudine tua.
Accipitur etiam pro pena vel noxa effuſionis ſanguinis.
Nu.35. Abſqꝫ noxa erit qui eũ occiderit. & in plurali דָמִים
Damim. ſiue דְמֵי Deme.i. ſanguines. vt Geñ.4. Vox ſãgui
nis fratris tui clamat ad me de terra. pro quo hebrei legũt.
Vox ſanguinum fratris tui clamantiũ ad me de terra. Sed
chaldaicus interpres tranſtulit etiam ſingulariter: ſicut eſt
in littera noſtra. 2. Reg.3. Mundus ego ſum & regnũ meũ
vſqꝫ in ſempiternum a ſanguine abner. quod etiam in he-
breo legitur pluraliter.ſ. a ſanguinibus abner. Eſa.1. Ma-
nus enim veſtre ſanguine plene ſunt. Pro quo hebrei legũt
Manus enim veſtre ſanguinibus plene ſunt. Oſee.1. Et ſan
guis ſanguinem tetigit. Pro quo hebrei legunt. Et ſangui-
nes in ſanguines tetigerunt. & in eodem.12. Et ſanguis eiꝰ
ſuper eum veniet. quod etiam in hebreo legitur in plurali.
Zach.9. Et auferam ſanguinem eius de ore eius. Pro quo
hebrei legunt. Et auferam ſanguines eius de ore eius. Et
ſic communiter vbi apud hebreos legitur in plurali. in no
ſtra tranſlatione transfertur ſingulariter: exceptis aliquibꝰ
locis: aut quando ſignificat penam capitalem vel penã ef-
fuſiõis ſanguinis. Ps.50. Libera me de ſanguinibus deꝰ.
Ps.54. Viri ſanguinũ & doloſi non dimidiabũt dies ſuos.
Ps.105. Et interfecta eſt terra in ſanguinibus. & aliquando
ponitur pro homicidio vel pro reatu ſanguinis. vt Exo.22
Non erit reus ſanguinis. pro quo hebrei legunt. Nõ erunt
ei ſanguines.i. non imputabitur ei pena effuſionis ſangui
nis. & in eodem homicidium perpetrauit. pro quo hebrei
legunt. Sanguines ei. ideſt pena homicidii imputabitur ei
Deut.19. Ne ſis ſanguinis reus. Accipitur etiam pro pericu
lo mortis: vel ſanguinis effuſione. vt Deut.22. Facies mu-
rum tecti per circuitũ: ne effundatur ſanguis in domo tua.
Pro qͥ he.le. Facies murum tecti: & nõ ponas ſanguines in
domo tua.i. non ponas periculũ effuſiõis ſanguinis in do
mo tua. Ponitur etiam דָם Dam ꝓ vino rubro ſanguinei co
loris. vt Deut.32. Et ſanguinẽ vue vt biberet meraciſſimũ.

דמם Damam. ſilere. tacere. conterere. quieſcere. immobi-
lẽ eſſe. expectare. vt Eſa.47. Sede tacens & intra in
tenebras filia chaldeorum. & Threñ.3. Bonum eſt preſtola
ri cum ſilentio ſalutare domini. pro quo hebrei legunt. Bo
nũ eſt preſtolari & ſilere ad ſalutare domini. Abach.2. Ve
qui dicit ligno expergiſcere: ſurge lapidi tacenti. & aliqñ

Marginal notes (right): דם Sanguis. · Cruor. · Mora. דָמִים · Sãguines · Reus ſan guinis. · homicidiũ · דָם Sãguis.ſ. vue. · דָמַם Tacere. · Silere.

scribitur cum simplici mem.vt.1.Reg.2. Et impii in tene-
Côticescere bris conticescent.Iob.29.Et intenti tacebant ad consilium
meum.Ps.30.Erubescant impii & deducantur in infernū.
Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit.Confundantur impii taceant in infer
no.Esa.15.Quia nocte vastata est Ar moab conticuit..Hie
Silere. re.8.Et sileamus ibi quia dominus deus noster silere nos
fecit.& in eodem.25.Et conticuerunt arua pacis.& in eo-
dem.51. Nolite tacere super iniquitatem eius Threñ.2.
Côticuerunt senes filie sion.& in eodem.3.Sedebit solita-
rius & tacebit.Amos.5.Ideo prudens in tempore illo tace
bit.Significat etiam quiescere vel immobilem esse aut ex-
Immobilē esse. pectare.vt Exo.15.Fiāt immobiles quasi lapis. Iosu.10. Sol
contra gabaon ne mouearis. Pro quo hebrei legunt. Sol
Quiescere contra gabaon quiesce vel expecta.i.esto immobilis. Et in
Stare. eodem.Et stetit sol & luna.i.quieuit.1.Reg.14. Manete do
Manere. nec veniamus ad vos.i.quiescite vel expectate. Iob.30.In-
teriora mea efferbuerunt absq; vlla requie.Pro quo hebrei
legunt.Interiora mea efferbuerunt & non quieuerunt.vi-
de etiam de hoc supra in dictione דום Dom. & infra in di-
דְּמָמָה ctione sequenti.& inde דְּמָמָה Demama.i.silentium.trāqui
litas.quies.vt.Ps.106.Et statuit procellam eius in auram.
pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit.Statuet turbinem in tranquillitatem.
Trāqlitas. idest in silentium vel quietem.Ponitur etiam pro aura. vt
Aura. 3.Reg.19.Et post ignem sybilus aure tenuis.

דָּמָה דָּמָה Dama.assimilare.similē eē.adeqre.tacere.existimare
cogitare.putare.opprimere.excidere.vastare. consu
Similē eē. mere.Ps.48.Et similis factus est illis.Ps.101.Similis fact9
sum pellicano solitudinis.Ps.143. Homo vanitati similis
factus est.Canti.2.Similis est dilectus meus capree hinnu-
Assimilare loq; ceruorum.& in eodem.5.Assimilaui te amica mea.&
in eodem.7.Statura tua assimilata est palme.Esa.14 Simi
lis ero altissimi.& in eodem.40.Cui ergo similem fecistis
deum.& in eodem.Et cui assimilastis me.Hiere.6.Specio
se & delicate assimilaui te filia sion. Threñ.2. Vel cui assi-
milabo te filia ierusalem.Ezech.31.Cui similis factus es in
Adequare magnitudine tua.& in eodem.Abietes non adequauerunt
summitatem eius.& in eodem.Omne lignum in paradiso
dei non est assimilatum illi.& in eodem.32.Leoni gētium
assimilatus es.Osee.12.Et in manu prophetarum assimi-
דְּמוּת latus sum. & inde דְּמוּת Demuth.i.similitudo. exemplar
similitudo imago.Geñ.1.Faciamus hominem ad imaginem & simili
tudinem nostrā.Ezech.1.Et in medio eius similitudo quat
tuor animalium.& in eodem.Similitudo aūt vultus eorū.
& in eodem.Et similitudo animalium & aspectus eorum.
Exemplar. Pōitur etiam pro exēplari.vt.4.Reg.16. Misit rex achaz
ad vriam exemplar eius.Itē ponitur pro imagine. vt Esa.
Imago 40.Et quam imaginem ponitis ei.& aliquando scribitur
sine tau.vt Ezech.19.Mater tua q̄si vinea in sanguine tuo.
Pro quo aliqui hebrei legunt.Mater tua quasi vitis in simi
litudine tua.Sed magis proprie significat sanguinem sicut
דִּמְיוֹן est in littera nostra:vt dictum est supra in dictiōe דָּם Dam.
& inde דִּמְיוֹן Dimion.i.similitudo.vt.Ps.16.Susceperūt me
similitudo sicut leo paratus ad predam.pro quo beatus Hieronymus
in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Similitu
do eius quasi leonis desiderantis predam.Significat etiam
Tacere. supradicta dictio דָּמָה Dama.tacere.aut silere. vt Esa.6.Ve
mihi quia tacui. Threñ.3.Oculus meus afflictus est:nec ta
cuit.Item significat estimare siue existimare aut cogitare
vel putare:aut arbitrari.vt.Ps.47.Suscepimus deus mise-
ricordiam tuam in medio templi tui.Pro quo beatus Hie-
Estimare ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtu-

lit.Estimauimus deus misericordiam tuam in medio tem-
pli tui.Ps.49.Existimasti inique q; ero tui similis. Ester.
4.Ne putes q; animam tuam tantum liberes. Esa.10. Ipse Putare. Arbitrari.
autem non sic arbitrabitur.i.cogitabit. & in eodem.14.
Iurauit dominus exercituū dicēs:si non vt putaui ita erit.
Significat etiam opprimere aut excidere siue deuastare aut
consumere.2.Reg.21.Virum qui attriuit nos & oppressit opprimere
iniq;.Osee.4.Nocte tacere feci matrem tuam.Pro quo he
brei legunt.Nocte oppressi siue deuastaui aut excidi matrē Deuastare
tuam.Potest etiam significare tacere feci: sicut supra dictū
est.&.lxx.sequētes primum significatum transtulerūt.No-
cti assimilaui matrem tuam.& in eodem.10. Transire fecit Transire
samaria regem suum.pro quo hebrei legūt.Deuastauit vel
consumpsit aut excidit samaria regem suum.& in eodē.11.
Sicut mane transiit:pertransit rex israel.Pro quo hebrei le
gunt.Mane excissus siue consumptus est rex israel.Abdie. Cōsumere.
1.Quomodo conticuisses.Pro quo hebrei legūt. Quomō
excissus vel consumptus es.Soph.1.Conticuit omnis popu
lus chanaā.Hiere.17.Cōticuit ascalon.Quod hebrei expo
nunt.Excissus est siue consumptus vel deuastatus est. Pōt Excidere
etiam significare conticescere:vt supra dictum est.& inde
דְּמִי Demi.i.excissio.siue consumptio.vt Esa.38.Ego dixi דְּמִי
in dimidio dierum meorum.pro quo hebrei legūt.Ego di
xi in excissione vel in consumptione dierum meorum.Et Excissio
secundum hoc significatum exponunt aliqui hebrei aliqua
que supra in dictione דָּמַם Damam diximꝰ significare ta-
cere vel silere.vt.Ps.30.Erubescant impii & deducantur in
infernum.Hiere.9.Et sileamus ibi quia dominus deus no Silere.
ster silere nos fecit.& in eodem.25.Et conticuerūt arua pa Conticere
cis.vbi in predictis locis aliqui hebrei dicunt q; significat
excidere vel opprimere:aut consumere.Sed potest signifi
care tacere aut silere vel conticiscere:sicut supra dictum est
quia possunt deriuari a dictione supradicta דום Dom. siue
a dictione damam.De quo vide in predictis dictionibꝰ. In
de דֳּמִי Domi.i.silentium.vt Esa.62.Et ne detis silentiū ei. דֳּמִי
Ps.82.Deus quis similis erit tibi.pro quo beatus Hierony Silentium
mus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trāstulit. Deꝰ
non silentium tibi.Et propter predictam equiuocationem
potest etiam interpretari.Deus non similis tibi.i.nullus est
similis tibi.Scribitur etiam cum he in fine & dicitur דּוּמִיָּה דּוּמִיָּה
Dumia.vt.Ps.21.Et nocte non ad insipientiam mihi. Pro
quo beatus Hieronymus transtulit.Et nocte nec est silentiū Silentium
mihi.Ps.38.Obmutui & humiliatus sum: & silui a bonis.
Pro quo beatus Hieronymus transtulit. Obmutui & silētio
tacui de bono.Et de hoc vide supra in dictione דום Dom.

דֹּמֶן Domen.stercus siue sterquilinium. vt.Ps. 82. Facti sūt דֹּמֶן
stercus terre.Hiere.9.In sterquilinium super faciē ter- Stercus sterqliniū
re erūt.& in eodem.Et cadet morticinium hominis quasi
stercus super faciem regiōis.& inde מַדְמֵנָה Madmena per מַדְמֵנָה
additionem mem in principio & he in fine.i. sterquiliniū
secundum hebreos.Sed beatus Hieronymus trāstulit plau
strum.Esa.25. Sicut teruntur palee in plaustro. Ponitur Plaustrū
etiam מַדְמֵן Madmen pro silentio vel silente sicut dictio מַדְמֵן
supradicta. Hiere.48. Ergo silens conticesces. vbi pro eo Silens
quod in littera nostra est silens: in hebreo ponitur מַדְמֵן
Madmen.& dicunt aliqui hebrei q; est nomen proprium
cuiusdam loci regionis moab.Et interpretatur stercus siue
sterquilinium.

דָּמַע דָּמַע Damaa.lachrimare siue lachrimas fundere. plorare. דמע
vt Hiere.13.Plorans plorabit & deducet oculus meus Plorare
lachrimā. & inde דִּמְעָה Dimaa.i.lachrima. vt in loco pre- דִּמְעָה
dicto.&.4.Reg.20.Vidi lachrimam tuam. Esa.25. Aufe- Lachrima
ret dominus deus lachrimā.& Threñ.1. Et lachrime eius

in maxillis eius. Quod in hebreo legitur in singulari. s. & lachrima eius in maxillis eius. & sic in aliquibus aliis locis vbi in translatione nostra legitur pluraliter. in hebreo legitur singulariter. & in plurali dicitur דְּמָעוֹת Demaoth. i. lachrime. vt Threñ. 2. Defecerūt pre lachrimis oculi mei. Significat etiam דִּמְעָה Dimaa Liquorem. s. vini vel olei. secūdū hebreos. vt Exo. 22. Pro eo quod nos habemus decimas & primitias tuas nō tardabis offerre. Hebrei legūt. Plenitudinem tuam. s. frugum: & liquorem tuū. s. vini vel olei: non tardabis. s. offerre. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum.

דְּמָעוֹת achrime דִּמְעָה iquor.

דַּמֶּשֶׂק Damesec. nomē proprium viri vel loci. vt Geñ. 15. Et filius procuratoris domus mee: iste damasc⁹ eliezer. 4. Reg. 8. Venit quoq; eliseus in damascū. Esa. 7. Caput syrie damascus. Amos. 3. In plaga lectuli & in damasci grabato. Sed in predicto loco dicunt aliqui hebrei ꝙ est nomen cōmune: & ꝙ significat angulum. & sic ipsi legunt. In plaga lectuli & in angulo grabati. Alii vero dicunt ꝙ deriuatur a dictione מֶשֶׁק Mesech. que significat gubernare: siue sustentare. vt sit sensus. In plaga lectuli & in sustentaculo grabati.

דַּמֶּשֶׂק amascus ngulus. ustētaculm.

דְּנָא Dena. siue דְּנָה in lingua chaldaica est pnomē demōstratiuum generis feminini vel neutri. Dañ. 2. Vt que rerent miam a facie dei celi super sacramento isto. & in eodem. sacramentum hoc reuelatum est mihi. & in eodem. hoc est somniū. Et quandoq; preponitur ei littera caph. & dicitur כִּדְנָה. i. sic aut huiuscemodi. Hiere. 10. Sic ergo dicetis eis. Dañ. 2. Verbum huiuscemodi non sciscitatur.

דְּנָא ste. oc. כִּדְנָה ic. uiusce odi.

דּוֹנַג Donag. cera. vt. Ps. 67. Sicut fluit cera a facie ignis. Ps. 96. Mōtes sicut cera fluxerunt a facie domini. Michee. 1. Sicut cera a facie ignis.

דּוֹנַג era

דָּעַךְ Daach. extinguere. conterere. consumere. vt Iob. 21. Quotiēs lucerna impiorū extinguetur. Ps. 117. Exarserunt sicut ignis in spinis. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. Extincti sunt quasi ignis spinarum. Prouer. 20. Extinguetur lumen eius in mediis tenebris. Significat etiam conterere vel cōsumere. ut Iob. 6. Et vt incaluerint soluentur de loco suo. i. conterentur vel consumētur. Esa. 43. & cōtriti sunt quasi linū.

דָּעַךְ xtiguere. onterere sumere.

דֳּפִי Dophi. opprobrium. Scandalū vt. Ps. 49. Et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. & solum inueni tur in predicto loco. Beatus vero Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit opprobrium.

דֳּפִי candalū pprobriū

דָּפַק Daphac. pulsare. impellere. vt Iudi. 19. Et circūdātes domū senis fores pulsare ceperūt. Cāti. 5. Vox dilecti mei pulsantis. Geñ. 37. Quas si plus in ambulando fecero laborare morientur vno die. Pro quo hebrei legunt. Et si impellerent eas vno die morientur omnes o ues. i. si eas fecero ambulare plus solito: morientur omnes oues. Vnde beatus Hieronymus transtulit sensum.

דָּפַק ulsare mpellere

דָּק Dac. siue דָּקַק. cōminuere. cōterere. attenuare. Et semper scribitur cum simplici coph. vt Exo. 30. Cūq; in tenuissimum puluerem vniuersa cōtuderis. Pro quo hebrei legunt. Et contūdes ea & cōminues. & in eodem. 32. Et cōtriuit vsq; ad puluerem. pro quo hebrei legunt. Et contriuit donec cōminutum est. Deut. 9. Omnino quoq; in puluerem redigens. i. in puluerē cōminuens. 2. Reg. 22. Quasi lutum platearum cōminuam eos. & illud quod habetur psalmo. 17. Et quasi lutum platearum delebo eos. Ibi enī scribitur אֲרִיקֵם Aricem per res & non per daleth. 4. Reg. 23. Combusit & cōminuit in puluerem. 2. Paralip. 34. Lucos etiam & sculptilia succidit atq; cōminuit. Et in eodem Lucos & sculptilia contriuit in frusta. Pro quo hebrei legunt. Lucos & sculptilia contriuit ad comminuēdum. i. in minutissimas partes. Esa. 28. Neq; in vngulis suis comminuet eum. & in eodem. 41. Triturabis gentes & cōminues Michee. 4. Et cōminues populos multos. & inde דַּק Dac. idest minutum siue cōminutum aut tenue vt Exo. 6. Apparuit in solitudine minutum & quasi pilo tussum. Accipitur etiam pro minutissimo vel tenuissimo puluere. vt Esa. 29. Et erit sicut puluis tenuis multitudo ventilantiū te. & in eodem. 40. Ecce insule quasi puluis exiguus. & scribitur aliquādo cum he in fine & dicitur דַּקָּה Daca. vt Leuit. 16. Et hauriens manu compositum thymiama in incensum. Pro quo hebrei legūt. Et plenis pugnis siue pugilis suis thimiamatis aromatum comminuti aut tenuis. 3. Reg. 19. Et post ignē sybilus aure tenuis. & in plurali דַּקּוֹת Dacoth. vt Geñ. 41. Confecteq; macie. Pro quo hebrei legūt. Et tenues carne. & in eodem. Alie quoq; totidem spice tenues. Item דַּק Dac. i. lippus secundum beatū Hieronymum. vt Leuit. 21. Si gibbus si lippus. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco significat eū qui habet tenuē pellē vel telā super pupillā oculi. & inde דּוֹק Doc. pro quo beatus Hieronym⁹ transtulit nihilum. Esa. 40. Qui extendit velut nihili celos. & ēt in hoc loco hebrei dicūt ꝙ significat cortinā vel telā tenuē. & legūt sic. Qui extēdit velut cortinā vel telam celos.

דָּק דָּקַק ninuere nterere ninuere

דַּק Minutum. Puluis tenuis. דַּקָּה Cōminuti. דַּקּוֹת Tenues. דַּק Lippus. דּוֹק Nihilum.

דָּקַר Dacar. perfodere. transfigere. cōfigere. vt Nu. 25. Et perfodit ambos simul: virum. s. & mulierem. Iudi. 10 Qui iussa perficiens interfecit eum. pro quo hebrei legūt. Et transfixit eum & mortu⁹ est. 1. Reg. 31. Euagina gladiū tuū & percute me. pro quo he. le. Euagina gladiū tuum & transfige me vel confige me. Esa. 13. Omnis qui inuentus fuerit occidetur. pro quo hebrei legūt Transfigetur vel pfodietur. s. gladiis. Zach. 12. Aspicient ad me quem cōfixerunt. & in eodē. 13. Et cōfigent eū pater eius & mater eius & inde מְדֻקָּרִים Meducarim. i. transfixi vel cōfixi. s. gladiis pro quo btūs Hieronymus trāstulit vulneratos. Hiere. 37 Et relicti fuerint ex eis aliq vulnerati. & inde מַדְקְרוֹת Madceroth. i. confixiones vel cōpunctiones. Prouer. 12. Est qui promittit & quasi gladio pungitur. pro quo hebrei legunt Est qui promittit vel qui profert quasi compunctiōes vel perfossiones gladii.

דָּקַר perfodere. Trāffigere percutere. Occidere. מְדֻקָּרִים Transfixi Uulnerati מַדְקְרוֹת Pungere Compunctiones.

דַּר Dar. nomen cuiusdam lapidis preciosi. vt Ester. 1. Sup pauimentum smaragdino & pario stratū lapide dispositi erant. & dicunt hebrei ꝙ significat lapidem lucidum & quod deriuatur a דָּרוֹם Darom quod significat meridiem.

דַּר Lapis parius.

דְּרוֹר Deror. libertas. remissio. electio. turtur. vt Leuit. 25. Et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre tue. i. libertatem. Hiere. 34. Predicans vt dimitteret vnusquisq; seruum suum. pro quo hebrei legunt. Predicans eis remissionem vel libertatem: vt dimitteret vnusquisq; seruum suum. & in eodē. Vt predicaretis libertatē vnusquisq; ad amicū suū. & in eodē. Ecce ego predico libertatē ait dominus. & scribitur cum vau in secūda syllaba. Significat ēt דְּרוֹר Deror purum vel electū. vt Exo. 30. Sume tibi aromata prima myrrhe electe. i. eius que libere transit per manus mercatorū. Est etiā nomē cuiusdā auis. pro quo in nrā trāslatione ponitur turtur. vt. Ps. 83. Etenī passer inuenit sibi domum & turtur nidum. & beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he. ve. posuit genus pro specie & transtulit auem. Et similiter Prouer. 26. Sicut auis ad alta transuolans & passer quolibet vadens. vbi ponitur pro passere. Et dicūt alii qui ꝙ significat hirundinē: eo quod libere nidificat apud homines in quacūq; domo absq; vllo timore.

דְּרוֹר Remissio. Libertas. Electum. Turtur. Passer

דֵּרָאוֹן Deraon. abominatio. opprobriū. vt Esa. 66. Et erūt vsq; ad sacietatem visiōis omī carni. Pro quo hebrei legūt

דֵּרָאוֹן

opprobriū Erūt in opprobriū: siue in abominationem omni carni. Potest etiā significare sicut est in littera nostra. vt sit dictio composita a דַי De. quod significat abūdantiam vel sacietatē aut satis: & רָאוֹן Raon quod deriuatur a verbo רָאָה Raa. quod significat videre. & licet dictio דַי De. scribatur cum littera Iod ad hoc quod significet abundantiā vel sacietatem: tamen in cōpositione potest omitti illa littera: sicut in aliis dictionibus compositis in quibus deficiunt vel superfluunt alique littere & maxime quando sunt littere vocales: sicut est Iod. & translatio chaldaica concordat cum littera nostra. in qua sic habetur. Donec dicant iusti satis vidimus. ponitur etiam predicta dictio דֵּרָאוֹן Deraon. Dañ. 12
דֵּרָאוֹן vbi dicitur. Alii in opprobrium vt videant semper. i. vt satis videant. Pro quo hebrei legunt. Alii in opprobrium in
satis videt. abominatio abominationem semper. potest etiam legi sic. In sacietatē vel in abundantiam visionis semper. Quod est idem sensus cum littera nostra.

דָּרְבָן Stimulus דָּרְבֹנוֹת Stimuli דָּרְבָן Darban. stimulus. vt. 1. Reg. 13. vsq̧ ad stimulum corrigendum. & in plurali דָּרְבֹנוֹת Darbonoth. vt eccl's. 12. Verba sapientium sicut stimuli.

דָּרַג מַדְרֵגָה Maceria מַדְרֵגוֹת Sepes. דָּרַג Darag. maceria. sepes. & scribitur cum mem in principio & cū he in fine & dicitur מַדְרֵגָה Madrega. vt Cāti. 2. In cauernis macerie. & in pl'ali מַדְרֵגוֹת Madregoth. Pro quo beatus Hieronymus transtulit sepes. Ezech. 38. Et cadent sepes & omnis murus. Sed in suis explanationibus super loco predicto dicit ꝙ significat munitiōes. & in lingua
דְּרַג chaldaica דְּרַג Darag significat gradum vel locū eminentē.
Gradus דַּרְדַּר Tribulus. דַּרְדַּר Dardar. tribulus. vt Geñ. 3. Et spinas & tribulos germinabit tibi. Et solum inuenitur in predicto loco. Et ponitur ibi in hebreo singulare pro plurali.

דָּרַךְ דָּרַךְ Darach. calcare. conculcare. ambulare. incedere. ire. viam facere. dirigere. tēdere. extendere. s. arcum. vt
Calcare. Deut. 1. Et ipsi dabo terrā quam calcauit. & in eodē. 11. Oīs locus quē calcauerit pes vester: vester erit. & in eodē. 33. Et tu eorū colla calcabis. Iosu. 1. Oēm locū quē calcauerit vesti-
Cōculcare. giū pedis vestri. Iudi. 5. Cōculca aīa mea robustos. & in eodem. 20. Ceciderunt atq̧ prostrati sunt ad orientalē plagā vrbis gabaa. pro quo hebrei legūt. Calcauerūt siue conculcauerunt eū vsq̧ cōtra gabaa. Iob. 22. Nūquid semitam seculorū custodire cupis: quā calcauerunt viri iniqui. i. ꝑ quā
Ambulare ambulauerunt viri iniqui. & in eodē. 28. Non calcauerunt eā filii institorum. Ps. 90. Sup aspidem & basiliscū ambulabis. Esa. 11. Ita vt transeant per eū calciati. i. vt ambulent vel incedant per eū. & in eo. 59. Oīs qui calcat in eis ignorat pacem. i. oīs qui ambulat vel incedit in eis. Michee. 1. Et calcabit super excelsa terre. Significat etiā calcare vuas
Calcare. vuas. vel oliuas in torculari. vt Iudi. 9. Vastātes vineas vuasq̧ calcantes. Nee. 13. Calcantes torcularia in sabbato. Esa. 63. Et vestimenta tua sicut calcantis in torculari. & in eodem. Torcular calcaui solus. Hiere. 25. Celeuma quasi calcantiū cōcinetur. Threñ. 1. Torcular calcauit domin⁹. Michee. 6. Tu calcabis oliuas. Item significat viam facere siue viam pre-
Viā facere. parare. vt Abach. 3. Viam fecisti equis tuis in mari. Potest etiam legi sic. Calcasti in mari equis tuis. Ponitur etiam ꝑ
Triturare. triturare. vt Hiere. 51. Filia babylonis tempus triture eius.
Dirigere Significat ēt dirigere vel incedere. Ps. 24. Diriget māsuetos in iudicio. & in eodem. Dirige me in veritate tua. Poni-
Oriri. tur etiam pro oriri. vt Nu. 24. Orietur stella ex iacob. Sed
Incedere. etiā in hoc loco hebrei legunt. Incedet siue ambulauit stella ex iacob. Inde דֶּרֶךְ Darech. siue דֶּרֶךְ Derech. i. via. Iter.
דֶּרֶךְ consuetudo. Mos. vt Geñ. 6. Omnis quippe caro corruperat viam suam. Et in eodem. 19. Et mane proficiscemini in
Via. viam vestram. & in eodem. Et custodierit me in via ꝑ quā ambulo. Exo. 4. Cūq̧ essent in itinere in diuersorio. & in Iter.
eodem. 18. Viam per quam ingredi debeant. Nu. 21. Et tedere cepit populus itineris ac laboris. & in eodem. Via regia gradiemur. Iosu. 23. En ego hodie ingredior per viam vniuerse terre. Iudi. 17. Cūq̧ venisset in mōtem ephraim iter faciens. 1. Reg. 12. Et docebo vos viam rectam & bonā. 3. Reg. 13. Nec reuerteris per viam qua venisti. & in eodē. Abiit ergo per aliam viam & non est reuersus per iter quo venerat. Iob. 17. Et tenebit iustus viam suā. Ps. 1. Qm̄ nouit dominus viam iustorum & iter impiorum peribit. Ps. 2. Neq̄n irascatur dn̄s & pereatis de via iusta. Esa. 10. Et baculum suum leuabit super te in via egypti. & in eodē. 40. Parate viā dn̄o. Ponitur ēt pro more vel consuetudine: vt Geñ. 19. Et nullus virorum remansit qui possit ingredi ad nos iuxta morē vniuerse terre. & in eodem. 31. Quia iuxta Mos. cōsuetudo.
consuetudinem feminarum nunc accidit mihi. & etiam ponitur aliqñ in nr̄a translatiōe via: pro more vel cōsuetudīe
Et in plurali דְּרָכִים Derachim. i. vie. vt Hiere. 6. State sup דְּרָכִים
vias & videte. & qñ post se regit genitiuum vel qñ cōponitur cū pronominib⁹ āmittit litterā mem. vt Leuit. 26. De Vie.
sertaq̧ fiēt vie vestre. 2. Parali. 13. Reliq̄ aūt sermonū abie viarūq̧ & operū eius. Ps. 24. Vias tuas dn̄e demonstra mihi. Ps. 118. Vias meas annunciaui. Ps. 137. Et cantēt in viis dn̄i. Prouer. 10. Qui aūt deprauat vias suas manifestus erit & in eodem. 28. Qui peruersis graditur viis concidet semel. & in eodē. 31. Et diuitias tuas ad delēdos reges. Pro q̄ hebrei legūt. Et vias tuas ad delēdos reges. Esa. 58. Et glorificaueris eū dū non facis vias tuas. vbi ponitur ibi vias ꝑ negociis vel operibus. Inde מִדְרָךְ Midrach. i. quātum pōt מִדְרָךְ
calcare vnius pedis vestigiū: vt Deut. 2. Neq̧ enī dabo vo- Quātū potest calcare vni⁹ pedis vestigium.
bis de terra eorum quātū pōt vnius pedis calcare vestigiū
Item דָּרַךְ Darach. tendere. s. arcū vel sagittas. vt. Ps. 7. Ar- דָּרַךְ
cum suum tetendit. Ps. 10. Qm̄ ecce peccatores intenderūt Tendere.
arcū. Ps. 36. Et intenderunt arcum suum. Ps. 63. Intēderūt arcū rem amarā. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Intenderūt sagittam suā verbū amarissimum. Esa. 5. Omnes arcus eius extenti. & in eodē. 21. Extendere.
A facie arcus extenti. Hiere. 9. Et extenderunt linguā suā quasi arcum mendacii. & in eo. 51. Nō tēdat qui tēdit arcū suum. Threñ. 2. Tetendit arcum suum quasi inimicus.

דַּרְכְּמוֹן Darchemon. drachma. solidus. vt Esdre. 2. Auri solidos q̄draginta millia & mille. Nee. 7. Auri drachmas viginti millia. & solum inuenitur in numero plurali. דַּרְכְּמוֹן Solidus. drachma.

דָּרוֹם Darom. meridies. siue austrū. vt Deut. 33. Mare & meridiem possidebit. דָּרוֹם Meridies.

דְּרַע Daraa. in lingua chaldaica significat brachiū. Dañ. 2. Pectus & brachia de argento. & scribitur etiam cum aleph in principio. & dicitur אֶדְרַע Edraa. Esdre. 4. Et prohibuerunt eos in brachio & robore. דְּרַע Brachium אֶדְרַע Brachium

דָּרַשׁ Daras. querere. cōsulere. exquirere. requirere. vt Geñ. 9. Sanguinem enī animarū vestrarū requirā. & in eodem. Et de manu fratris eius requirā animā hoīs. & in eo. דָּרַשׁ Requirere
42. Sanguis eius exquiritur. Leuit. 10. Cū q̄reret moyses Exquirere
exustū reperit. Deut. 4. Si tñ toto corde q̄sieris eū. & in eo.
13. Quere solicite & diligēter rei veritate perspecta. Esdre. Querere
10. Vt quererent rē. vbi ponitur דָּרְיוֹשׁ Darios ꝑ דְּרֹשׁ Deros. & Ps. 9. Queretur peccatū illi⁹ & non inuenietur. Ps. 13. Aut requirens deū. Ps. 21. Laudate dn̄m qui requirunt eum. Ps. 33. Exquisiui dn̄m & exaudiuit me. Ps. 108. Et eiiciantur de habitationibus suis. pro quo beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit. Et querātur in parietinis suis. Ps. 110. Exquisita in omnes volūtates ei⁹ Ps. 118. In toto corde meo exquisiui te. Esa. 31. Et dn̄m nō

exquisierũt. & in eo. 55. Querite dñm dũ iueniri põt. & in codẽ. 58. Me etenim de die in diem querunt. & in eodẽ. 62 Tu aũt vocaberis quesita ciuitas. & in eodem. 65. Quesierunt me qui antea non interrogabant. Ponitur ẽt pro consulere vel interrogare. vt Geñ. 25. Perrexitq; rebeca vt cõsuleret dominũ. Ezech. 14. Et venerit ad prophetam vt interroget per eum me. & in eodem. 20. Venerunt de senioribus israel vt interrogarent dñm. & in eo. Nunquid ad interrogandũ me vos venistis. & in voce passiua significat respõdere ad interrogata. vt in eodẽ. 14. Nunquid interrogatus respõdebo eis. & in eo. 20. Viuo ego quia non respondebo vobis. & inde מִדְרָשׁ Midras. i. liber in quo scribuntur res geste: eo quod in eo requiruntur res geste seu preterita. vt 2. Paralip. 13. Reliqua aũt sermonũ abie viarũq; & operum eius scripta sunt diligentissime in libro addo prophete.

Consulere interrogař | Respõdere | מִדְרָשׁ Liber.

דָּשָׁא Dasa. germinare. pululare. Herbã facere. vt Geñ. 1. Germinet terra herbam virẽtem. Ioel. 2. Quia germinauerunt speciosa deserti. Inde דֶּשֶׁא Dése. i. herba. dũ est tenera & recẽs orta. Geñ. 1. vt supra. & in eodem. Et protulit terra herbam virentem. Deut. 32. Quasi imber super herbam. Hiere. 50. Qm̃ effusi estis sicut vituli super herbã.

דָּשָׁא Germinare. דֶּשֶׁא Herba

דָּשֵׁן Dasan. impinguare. incrassari. Pinguẽ esse. cinerem colligere. vel a cinere mundare. Deut. 31. Cũq; comederint & saturati crassiq; fuerint. Ps. 19. Et holocaustũ tuũ pingue fiat. Ps. 22. Impĩguasti in oleo caput meũ. Prouer. 11. Anima que benedicit impinguabitur. & in eodẽ. 13. Aĩa aũt operantiũ impinguabitur. & in eo. 15. Fama bona impinguat ossa. & in eo. 28. Qui vero sperat in dño saluabitur. pro quo hebrei legunt. Qui vero sperat in domĩo impinguabitur. Esa. 34. Incrassatus est adipe. & in eo. Et humus eorum adipe pinguium. Pro quo hebrei legunt. Et humus eorum adipe impinguabitur. & inde דָּשֵׁן Dasen. i. pinguis vel crassus. vt Esa. 30. Eritq; vberrimus & pinguis. & in plurali דְּשֵׁנִים Desenim siue דִּשְׁנֵי Disne. Ps. 21. Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terre. Ps. 91. Vberes & bene patiẽtes erunt. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Pingues & frondẽtes erũt. & inde דֶּשֶׁן Desen. vel דָּשֶׁן Dasen. cũ accentu in prima syllaba. i. pinguedo. crassitudo. vt Iudi. 9. Nũquid possum deserere pinguedinem meã. Ps. 66. Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. Esa. 55. Et delectabitur in crassitudine aĩa vestra. Hiere. 31. Et inebriabo aĩam sacerdotum pinguedine. Item דֶּשֶׁן Desen siue דָּשֶׁן Dasen. i. cinis. vt Leuit. 1. In quo cineres effundi solent. pro quo hebrei legũt. In locum cineris. & in hebreo caret nũero plurali. & in eodẽ. 6 Tolletq; cineres quos vorans ignis exussit. 3. Reg. 13. Et effũdetur cinis q in eo est. & inde verbũ דִּשֵּׁן Dasen. i. cineres colligere. vel a cinere mundare. vt Exo. 27. Faciesq; in vsus eius lebetes ad suscipiendos cineres. Nu. 4. Sed & altare mundabũt cinere. & inde illud psalmi. 20. Et holocaustum tuũ pinguefiat: exponũt aliqui hebrei. Et holocaustũ tuũ incineretur. i. in cinerẽ redigetur sup altare holocausti.

דָּשֵׁן Incrassari impinguare | דָּשֵׁן Pinguis. דְּשֵׁנִים Pingues. | דֶּשֶׁן Pinguedo. Crassitudo | דֶּשֶׁן Cinis. | דִּשֵּׁן Cinerẽ sua pere. A cinere mundare

דָּת Dath. edictũ. lex. ritus. constitutio. sñia. Esdre. 8. Dederũtq; edicta regis satrapis qui erant de cõspectu regis. Ester. 1. Scientium leges ac iura maiorum. & in eodẽ. & scribantur iuxta legem persarum atq; medorũ. & in eodem. 3. Nouis vtens legibus. & in eodem. Insuper & regis scita cõtemnens. Pro quo hebrei legunt. Et leges siue edicta regis non ipsi faciunt. i. cõtemnũt. & in eodẽ. Statimq; edictũ pependit in susis. & in eodẽ. 4. Et tunc ingrediar ad regẽ contra legem faciens. Dañ. 2. Vna est de vobis sñia. & aliqñ scribitur cum aleph in fine. vt in eodem. Et egressa sñia sapientes interficiebantur. Ponitur ẽt pro tributo quod datur regibus vl' principibus per singulos annos. vt Esdre. 6. vt de arca regis. i. de tributis que dantur de regiõe trãs flumen.

דָּת Edictum | Lex. | Sententia | Tributum

דִּתְאָה Ditha in lingua chaldaica significat herbã siue fenum. Dañ. 4. Et cum feris pars ei9 in herba terre.

דִּתְאָה Herba.

דְּתָבְרַיָּא Dethabraia. in lingua chaldaica significat optimates siue magnates. & solum inuenitur in nũero plurali. Dañ. 3. Duces & tyrãni & optimates.

דְּתָבְרַיָּא optimates

De incipientibus a littera. ה. He.

הַ Ha. Ista particula הַ Ha. Nunq; reperitur sola per se sicut neq; vlla alia littera hebraica. Sed apponitur nomini vel verbo & aliquibus aliis partibus orationis. Et qñ preponitur: tunc cõmuniter est quasi articulus demõstratiuus sicut in greco. ὁ. ἡ. τό. qui sunt articuli masculini & feminini & neutrius sicut in nostro vulgari dicitur. El. la. los. las. Et sic in hebreo dicitur הָאִישׁ Hais. i. vir cũ predicto articulo El. s. vir specialis de quo habemus aliquam cognitionem: vel de quo facta est aliqua mentio. & ideo nunq; apponitur nomini proprio quia est notus per se & non indiget tali articulo. nec etiam predictus articulus apponitur nomini qñ illud nomẽ iungitur cũ pnomine deriuatiuo. s. Meus. tuus suus. noster. vester. Nisi in paucis admodũ locis: vt Ios. 7. Et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei. vbi huic nomini tabernaculi mei in hebreo preponitur predictus articulus & dicitur הָאָהֳלִי Haaholi. Et quãtum memoria teneo solum inuenitur in predicto loco. In aliis vero locis semper apponitur nomini quod non habet post se pnomen adiunctum. vt Geñ. 42. Locutus est nobis dñs terre dura. pro quo in hebreo habetur. Locutus est nobis vir dominus terre dura. vbi preponitur predicta particula הַ Ha huic dictioni vir. Exo. 11. Fuitq; moyses vir magnus valde. Pro quo in hebreo habetur. Etem̃ vir moyses magnus valde. s. fuit הָאִשָּׁה Haisa. i. mulier cum predicto articulo. la. vt Geñ. 3. Mulier quã dedisti mihi sociã. הָאֲנָשִׁים Haanasim. idest viri. cum predicto articulo los. vt Geñ. 34. Irati sunt valde. pro quo in hebreo habetur. Irati sũt viri valde. Exo. 35. Viri cum mulieribus prebuerũt. הַנָּשִׁים Hanasim. i. mulieres cum predicto articulo. las. vt in eodem. 15. Egresseq; sunt oẽs mulieres post eam. & predictus articul9 הַ Ha preponitur omnibus casib9 & generib9 & nũeris. Nomĩatiuo vt הָאָרֶץ הָיְתָה Haares haitha. i. terra erat. vt Geñ. 1. Terra aũt erat inanis & vacua. genitiuo vt מִקְוֵה הַמַּיִם Micue hamaim. i. cõgregationem aquarum. vt in eodem. Cõgregationesq; aquarũ vocauit maria: Datiuo vt עַל הָאָדָם Al haadam. i. homini. vt in eodẽ. 2. Precepitq; ei dicens. Pro quo in hebreo habetur. Precepitq; dñs de9 homini siue ipĩ adẽ dicens. Accusatiuo ut אֶת הַשָּׁמַיִם Eth hasamaim. i. celos. vt in eodem. 1. In principio creauit deus celum & terrã. Vocatiuo vt הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם Haazinu hasamaim. i. audite celi. vt Deut. 32. Audite celi que loquor. Ablatiuo vt בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי Baiom hasemini. i. in die octauo. vt Leuit. 9. Facto aũt octauo die. & aliqñ ponitur pro hoc articulo vocãdi. o. vt הַמֶּלֶךְ Hamelech. i. o. rex. vt Iudi. 3. Verbũ secretũ habeo ad te. o rex הַשָּׂר Hasar. i. o princeps. vt. 4 Reg. 9. Verbum mihi ad te o princeps. & in eo. At ille dixit ad te o princeps. הַנַּעַר Hanaar. i. o adolescens. vt. 1. Reg. 17. De qua progenie es. o adolescẽs הָרֹאֶה Haroe. i. o videns. vt. 2. Reg. 15. O vidẽs reuertere in ciuitatem הַכֹּהֲנִים Hacohanim. i. o sacerdotes. vt Malach. 1. O sacerdotes qui despicitis nomen meum. Et secũdũ hebreos nunq; preponitur nomini proprio predictus articulus: nisi tm̃ nominibus appellatiuis. Et licet preponatur huic nomini ade tamẽ preponitur ei prout est no

הַ | Artic'ls de mõstratiu9 | Articulus nomĩatiui | Articulus genitiui. | Articulus datiui. | Articulus accusatiui. | Articulus vocatiui. | Articulus ablatiui. | Articulus vocandi.

mē appellatiuum & ſignificat hominem. Significat ēt q̄ſi ꝓnomē demōſtratiuū.vt הָאִישׁ Hais.i.ille vir.vt.2.Reg.12 Tu es ille vir qui feciſti hāc rem.vbi pro eo quod in lr̄a noſtra eſt ille vir in hebreo habetur Hais. הָאִשָּׁה Haiſa.i.illa mulier.vt.1.Reg.1.Ego ſum illa mulier que ſteti coram te hic הָרְחָבָה Archaba.i.illa latiſſima.Hiere.51.Murus babylonis ille altiſſimus. debet legi latiſſimus.& in hebreo murus eſt generis feminini.& aliq̄n ſignificat emphaſim.i. nimiam quandā expreſſionem vel excellentiam.Sicut apud latinos.Alexander ille magnus.Sic apud hebreos.dicitur. הָאֱלֹהִים Haelohim ſiue הָאֵל Hael.i.ille deꝰ qui eſt ſup oēs deos. הַגָּדוֹל Hagadol.i.ille magnꝰ. הַגִּבּוֹר Hagibor.i.ille potens. הַנּוֹרָא Hanora.i.ille terribilis vt Deut.10.Deꝰ magnꝰ & potens & terribilis.vbi omībus his dictionibus preponitur predictus articulus הַ Ha.vt הָעַלְמָה Haalma.i. virgo cū predicto articulo·vt Eſa.7.Ecce uirgo cōcipiet & pariet filium. Apponitur etiam hec littera הַ cum apice patha nomini uel pronomini aut uerbo.Et eſt articulꝰ interrogādi uel dubitandi: & ſignificat nunquid uel nun.vt Geñ.4.Nūquid cuſtos fratris mei ego ſum.& in eodem.18. Nun vere paritura ſum.& in eodem.20.Nun gentem ignorantem & iuſtam interficies.& in eodem.27.Nun vnā tm̄ benedictionem habes.& in eodē.34.Nunquid vt ſcorto abuti debuere ſorore noſtra.& in eodē.37.Nunquid rex noſter eris.Et in eodem.41.Nun inuenire poterimꝰ talem uirū.& Exo.2.Nun occidere me uis.Nu.11.Nunquid ego concepi oēm hanc multitudinem.& in eodem.16.Nun parum uobis eſt. Iob.4.Nunquid homo dei cōparatione iuſtificabitur. Et ſic in aliis q̄ꝫ plurimis locis. Item ponitur pro forſitan. vt Exo.14.Forſitā non erāt ſepulchra in egypto.Iob.11.Forſitan veſtigia dei cōprehendes. Item ſiguificat vtrū. Geñ.24.Vtrum proſperum iter ſuum feciſſet deus.& in eodem 27.Vtrum tu ſis filius meus eſau.& in eo.37.Vide vtrū tunica filii tui ſit.& in eodem.42.Vtrum falſa an vera ſint. Exo.16.Vt tentem eū vtrum ambulet in lege mea.Nu.11. Iam nunc videbis vtrum meus ſermo opere compleatur. & in eo.13.Vtrū fortis ſit an infirmus.ponitur etiam in predicto loco pro An. & in eodē.16.An & oculos noſtros vis eruere. &.1.Reg.21.An deſūt nobis furioſi.Iob.40.An extrahere poteris leuiatan hamo.Item ponitur pro hac particula.Si.interrogatiue vel dubitatiue.vt Geñ.8· Vt videret ſi iam ceſſaſſent aque·& in eo.43.Si pater viueret:ſi haberemus fratrem.& Exo.4.Vt videam ſi adhuc viuāt.Ps.13.Vt videat ſi eſt intelligens.Ps.57.Si vere vtiqꝫ iuſtitiam loquimini.Item ponitur pro.Ne.Interrogatiue uel dubitatiue aut admiratiue.vt.3.Reg.13.Tu ne es vir dei qui veniſti de iuda.& in eo.17.Etiam ne viduā apud quam ego vtcūqꝫ ſuſtentor afflixiſti.& in eodem.18.Tu ne es ille qui cōturbas iſrael.Item ponitur pro ecce.vt Iob.26.Ecce gigantes gemūt ſub aquis.Et q̄n apponitur verbo vel participio aliquādo ponitur pro noīe relatiuo.ſ.qui.que.quod. vt Geñ.2.Ipſe eſt qui circuit oēm terrā euilaꝫ.& in eodē.24.Quis eſt ille homo qui venit per agrum.Ioſ.10.Et ait ad principes qui ſecū ierant.vbi ponitur הֶהָלְכוּ Hehalchu. ideſt qui ierant vel qui ambulauerant.& Eſdre.10.Omnes viri qui duxerūt vxores alienigenas. Eſter.1. Qui regnauit ab india vſqꝫ ad ethiopiam. Habet fortaſſe & alios modos ſignificādi: qui poſſunt reduci ad ſupradictos. De quo vide in ſuperiori tractatu grāmatice.

Ille. Nunquid. Nun. Forſitan. Vtrum. An. Si. Ne. Ecce. Qui.

הַהּ Hah.interiectio eſt dolentis.pro quo beatus Hieronymus tranſtulit. Ve.vt Ezech.30. Vlulate ve diei. & aliquādo ſcribitur cū aleph in prīcipio.& dicitur אֲהָהּ Ahah. De quo vide ſupra in littera aleph.

הַהּ Ve.

הֵא He.ecce.vt Geñ.47.Accipite ſemina & ſerite agros. Pro quo hebrei legunt.Ecce vobis ſemen & ſerite terrā.& Ezech.16.Quapropter & ego vias tuas in capite tuo dedi.pro quo hebrei legunt.Et etiam ego ecce viam tuam in capite.ſ.tuo dedi.

הֵא Ecce.

הַבְהַב Habhab..offerre.vt Oſee.8.Hoſtias offerent. & ſolum inuenitur in predicto loco.& dicunt aliqui hebrei ꝙ deriuatur a dictione יָהַב Iahab.que ſignificat adducere vel afferre ſiue offerre. Alii vero dicūt ꝙ ſignificat cōcremare ſiue aſſare.quia idem ſignificat in lingua chaldaica & arabica.

הַבְהַב Offerre

הָבָה Haba.aduerbium eſt exhortandi vel inuitandi.ſ.eia. age. agite. beatꝰ Hieronymꝰ tranſtulit venite.Geñ.11 Venite faciamꝰ lateres.De ꝗ vide īfra in dictiōe יָהַב Iahab.

הָבָה Venite.

הָבַל Habal.euaneſcere.ſiue vanū eſſe. Aut vane agere: vel vane loqui.vt.4.Reg.17.Secutiqꝫ ſūt vanitates & vane egerūt.Iob.27.Et quid ſine cauſa vana loquimini.Hiere.2.Et ambulauerunt poſt vanitatem & vani facti ſunt. & inde הֶבֶל He͏̀bel ſiue הֲבֵל Hábel.i.vanitas aut vanum.& in plurali הֲבָלִים Habalim.i.vanitates aut vana.vt Eccl̄s.1. Vanitas vanitatum dicit eccl̄s: vanitas vanitatū & oīa vanitas. & in eo. Vidi cūcta que fiunt ſub ſole & ecce vniuerſa vanitas.& in eodē.2.Et eſt quicq̄ꝫ tam vanū . & in eo. Adoleſcētia & voluptas vana ſunt.Deut.32.Irritauerūt me in vanitatibus ſuis.Hiere.10. Vana ſunt & opus riſu dignū.Pōitur etiam pro idolis vel pro ſculptilibus .vt in eodem.14. Nūquid ſunt in ſculptilibus gentium qui pluat.

הָבַל Vane agere Vana loq. Vanum eē הֶבֶל הֲבָלִים Vanitas. Vanitates Vanum Sculptilia

הָבֶן Haben.genꝰ eboris.Sed quia eſt dictio obſcura & inuſitata.ideo btūs Hieronymꝰ poſuit in trāſlatiōe ipſum hebraicū.vt Ezech.27.Dētes eburneos & hebeninos. vbi ponitur in hebreo הָבְנִים Habnim.in nūero plurali.& ſolū inuenitur in predicto loco.Et dicunt aliqui hebrei ꝙ ſignificat quoddā genus ligni pulcherrimi.

הָבֶן Hebenini הָבְנִים

הֹבֵר Hober.augur.aſtrologus.vt Eſa.47.Stent & ſaluent te augures celi qui contemplantur ſydera.lxx. vero ſic tranſtulerunt. Stent & ſaluam te faciant aſtrologi celi.& ſolum inuenitur in nūero plurali & in predicto loco.

הֹבֵר Augures. Aſtrologi.

הָגָה Haga.meditari.loqui.clamare.ſonos ſeu verba proferre.rugire.gemere.amouere.auferre.vt Iob.27.Neqꝫ lingua mea meditabitur mendacium. Ps.1. Et in lege eius meditabitur die ac nocte.Ps.2.Et populi meditati ſunt inania.Ps.62.In matutinis meditabor in te.Ps.70.Sed & lingua mea tota die meditabitur iuſtitiam tuam.i. loquetur. Ps.76.Et meditabor in oībus operibꝰ tuis.Eſa.33.Cor tuū meditabitur timo rē.& in eo.37.Meditatꝰ eſt in ſpiritu ſuo duro per diē eſtus.Sed dicunt hebrei ꝙ in predicto loco ſignificat amouere vel auferre·& ſic legunt. Amouit ſiue abſtulit in ſpiritu ſuo duro.& in eodē.59.Concepimꝰ & locuti ſumus de corde verba mendacii.ponitur ēt pro clamare. vt.Ps.113.Nō clamabūt in gutture ſuo.& btūs Hieronymꝰ in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Nō ſonabunt in gutture ſuo.Eſa.8.Qui ſtridēt in incantationibus ſuis.pro quo hebrei legunt. Qui garriūt & clamāt vel ſonant aut loquūtur Item ſignificat rugire vel gemere.vt Eſa.31. Quomō ſi rugiat leo & catulus leonis ſup predam ſuā.& in eo.59.Et q̄ſi columbe meditantes gememus.& ſupra in eodē.38.Meditabor vt colūba.i.gemā vel rugiam vt colūba.Inde הֶגֶה Hege.i.ſonus.ſermo.locutio.gemitꝰ.vt Iob.37.Et ſonum de ore eius procedētē.&.Ps.59.Sicut aranea meditabuntur . Pro quo beatꝰ Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit.Quaſi ſermonē loquēs.ponitur etiā pro gemitu.pro ꝗ beatꝰ Hieronymus tranſtulit carmē.ſ.lugubre vel triſte. vt Ezech.2. Et ſcripte erant in eo lamentationes & carmen

הָגָה Meditari. Amouere. Loqui Clamare Sonare Rugire Gemere הֶגֶה Sonus Carmen.

& ve.& aliqñ scribitur cum duplici gnimal.& significat clamorem vel rugitum aut meditationem.vt.Ps.5. Intellige clamorem meum.& beatus Hieronymus transtulit.Intelli ge rugitum meum.Ps.38.In meditatione mea exardescet ignis.& aliqñ scribitur cum tau in fine & dicitur הָגוּת Haguth.vt.Ps.48.Et meditatio cordis mei prudentia. Inde הִגָּיוֹן Higaion.i.meditatio.vt.Ps.9. In operibus manuum suarum comprehensus est peccator.pro quo hebrei legūt. In operibus manuum suarum corruit impius meditatio semper.siue meditatione semper.Ps.18.Et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.Ponitur etiam pro cantico.vt.Ps.91.Cum cātico in cithara.Item הָגָה Haga.amouere.auferre.2.Reg.20.Amoto ergo illo de via transibat oīs vir.& Prouer.25.Aufer rubiginem de argento.& in codē. Aufer impietatem de vultu regis.

(Margin: Rugitus. Meditatio. הָגוּת Meditatio. הִגָּיוֹן Meditatio. Canticum. הָגָה Amouere. Auferre.)

הָגַן Hagan.separatū.vt Ezech.42.Que via erat aū vestibulū separatum per viam orietalē ingredientibus.vbi pro eo quod in littera nostra est separatum in hebreo habetur הַגִּנָּה Hagina.& solum inuenitur in predicto loco.& dicunt hebrei ꝙ significat rectum siue directum. Tamē si illa particula הַ Ha esset articularis sicut supra in principio huius littere dictum est.Tunc dictio גִּנָּה Gina significat hortum siue pomerium.& tunc poterit esse talis littera.s.que via erat ante vestibulum siue ante peribolum horti siue pomerii per viam orientalem ingredietibus. Alii vero dicūt ꝙ predicta dictio deriuatur a dictione נָגַן Nagan.que significat canere vel psallere.& legūt.Que via erat ante peribolum vel clausuram organizationis vel cantici.i. vbi leuite canebant laudes deo.& huius opinionis est Nicolaus de lyra cui concordat translatio chaldaica.

(Margin: הָגַן Separatū. הַגִּנָּה Canere.)

הֵד Hed.laus.siue gloria.vt Ezech.7. Prope est dies occisionis & non glorie montium.& dicunt hebrei ꝙ significat sonitum siue clamorem aut resonantiam.Et ꝙ deriuatur a sequenti dictione que significat sonitum vel clamorē Alii vero dicunt ꝙ deriuatur a dictione הוֹד Hod.que significat laudem vel gloriam.sicut est in littera nostra. De quo infra dicetur.

(Margin: הֵד Gloria.)

הֵידָד Hedad.sonitus.strepitus.clamor.pro quo beatus Hieronymus transtulit vocem calcātium.Esa.16.Vox calcantium irruit.& in eodem. Vocem calcantium abstuli.i. clamorem vel strepitum quem calcantes in torculari faciūt Quod etiam dicitur celeuma.vt Hiere.25. Celeuma quasi calcantium concinetur.& in eodem.48.Nequaꝗ̄ calcator vue solitum celeuma cantabit.& in eodem.51. Et super te celeuma cantabitur.in quibus locis ponitur predicta dictio pro celeuma.Et scribitur cum iod in prima syllaba.

(Margin: הֵידָד Vox calcā tium. Clamor. Celeuma.)

הַדָּבְרֵי Hadabre siue הַדָּבְרַיָּא Hadabraia in lingua chaldaica significat optimates siue principes. & solum inuenitur in numero plurali.Dañ.3.& ait optimatib⁹ suis.

(Margin: הַדָּבְרֵי Optimates.)

הָדָה Hada.extendere.mittere.s.manū.vt Esa.11.Et in cauernam reguli qui ablactatus fuerit manū suam mittet.Et solum inuenitur in predicto loco.

(Margin: הָדָה Mittere.)

הָדַךְ Hadach.conculcare.conterere.vt Iob.40. Et contere impios in loco suo.& solū inuenitur in predicto loco.

(Margin: הָדַךְ Conterere.)

הֲדֹם Hadom.scabellum.vt Ps.109. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.Esa.66. Terra autem scabellum pedum meorum.Item הַדָּם Hadem.in lingua chaldaica significat scidere:aut in frusta secare & inde הַדָּמִין Hadamin.i.frustra seu fragmenta. Dañ.1. Peribitis vos.pro quo hebrei legunt.in frusta concidemini.& in eodem.3.Dispereat:& domus eius vastetur.pro quo hebrei legunt.In frusta concidatur.

(Margin: הֲדֹם Scabellū. הַדָּם Scindere. הַדָּמִין Frusta.)

הֲדַס Hadas.myrtus.vt Nee.8.Frōdes myrti & ramos palmarum.Esa.41. Dabo in solitudine cedrum & spinā & myrtum.& in eodem.55. Et pro vrtica crescet myrtus. & in plurali הֲדַסִּים Hadasim. pro quo beatus Hieronymus transtulit.Myrteta.Zach.1.Et ipse stabat inter myrteta que erant in profundo.

(Margin: הֲדַס Myrtus. הֲדַסִּים Myrteta.)

הָדַף Hadaph.impellere.expellere. subuertere. vt Nu. 35. Si per odium quis hominem impulerit.Deut.6.vt deleret omnes inimicos tuos coram te.pro quo hebrei legūt. Vt expellat omnes inimicos tuos coram te. Prouer.10. Et insidias impiorū subuertet.Esa.22.Et expellam te de statione.Hiere.46.Non stetit:quoniam dominus subuertit eum Ezech.34.Pro eo quod lateribus & humeris impingebatis.i.expellebatis vel impellebatis.

(Margin: הָדַף Impellere. Expellere. Subuertere. Impīgere.)

הָדַר Hadar.decorare.honorare.gloriare.glorificare.vt Leuit.19.Et honora personā senis. Prouer. 25. Ne gloriosus appareas coram rege.i.ne glorieris coram rege seu ne glorificeris. Threñ.4.Faciem senum non erubuerunt. Pro quo hebrei legunt. Facies senum non sunt honorate. vel non sunt decorate. Dañ.5.Deum qui habet flatum tuū in manu sua non glorificasti.Exo.23.Et pauperis non misereaiis in iudicio.pro quo hebrei legunt.Et pauperē non honorabis siue non decorabis in iudicio. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum.& inde הָדָר Hadar siue הֶדֶר Heder.i.pulcher siue decorus:aut pulchritudo vl' decor.vt Leuit.23. Sumetisꝗ̄ vobis die prīo fruct⁹ arboris pulcherrime.Ps.95.Confessio & pulchritudo in conspectu eius.Ps. 103.Cōfessionem & decorem induisti. Dañ.11. Et indign⁹ decore regio.Ps.144.Magnificentia glorie sanctitatis tue loquetur.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit decorē glorie magnitudis tue & verba mirabilium tuorum loquar. Dañ.4. Et in gloria decoris mei.& aliqñ scribitur cū tau in fine.vt.Ps.95. Adorate dñm in atrio sancto eius.pro quo beat⁹ Hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicam veritatem trāstulit.Adorate dominum in decore sanctuarii.2.Paralip.20.Vt laudarent eū in turmis suis. pro quo hebrei legunt.Et laudarent decorē sanctuarii siue decorem sanctum aut in decore sanctuarii. Ponitur etiam pro dignitate. vt Prouer.14. In multitudīe populi dignitas regis.i.gloria siue decor regis.& in plurali הַדְרֵי Hadre.pro quo in nostra translatione habetur splēdores.Ps.109.In splendoribus sanctorum.Sed beat⁹ Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem pro הַדְרֵי Hadre.legit הַרְרֵי Harere cum duplici res.i.montes.vbi sic transtulit.In montibus sanctis.Et hec varietas cōtigit propter similitudinem res & daleth: que sunt quasi vnius figure.& fortasse in libris antiquis erat scriptū הַרְרֵי Harere cū duplici res.Inde הָדוּר Hadur.i.decorus gloriosus siue formosus.vt Esa.63.Iste formos⁹ in stola sua.& in pl'ali הֲדוּרִים Hadurim.vt in eodem.45.Et gloriosos terre humiliabo. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco significat anfractus:siue abrupta:vel circuitus viarum:aut vias non rectas. & sic legunt.Et distorta.i.ea que non sunt recta rectificabo siue anfractus vel abrupta.s. viarum equabo.Item הֲדַר Hadar in lingua chaldaica significat reuertere. Dañ.4. Et ad honorem regni mei decoremꝗ̄ perueni.pro quo hebrei legunt.Et ad honorem regni reuersus sum siue reduct⁹ sum.

(Margin: הָדַר Honorare. Gloriari. Glorificar. הָדָר Pulcher. Pulchritudo. Decor. Dignitas. הַדְרֵי Splēdores. Montes. הָדוּר Formosus. הֲדוּרִים Gloriosi. הֲדַר Reuertere.)

הוֹ Ho.ve.Interiectio dolentis.vt Amos.5.Et in cūctis que foris sunt dicetur ve.ve.& solū inuenitur in pdicto loco.

(Margin: הוֹ)

הוּא Hu.pronomen est tertie persone aut verbum substantiuum.s.ipse vel ipsum.ille vel illud.iste vel istud.is vl' id. est vel fuit.Gñ.1.Ipse est qui circuit omnem terram eui

(Margin: הוּא Ipse.)

Ipsum. lath.& in eodem.Ipsum est nomen eius.Et in eodē.18.Ipe
Ille. vero stabat iuxta eos.& in eo.27. Quis igitur ille est qui
Iste. dudū captam venationem attulit mihi.Exo.6.Iste est aarō
& moyses.& in eo.Iste est moyses & aaron. Ester.7. Quis
est iste & cuius potentie.Et accipitur etiam in genere neu-
tro:quia hebrei non habent genꝰ neutrum:sed pro eo vtū
הִיא tur cōiter genere masculino & aliquando feminino.Scribi
tur etiam הִוא Hi cum vau in medio dictionis. & cum pun-
cto hiric in genere feminino.s.ipsa.illa.ista.vt Geñ.3. Mu-
lier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno.pro quo
Ipsa in hebreo habetur.Ipsa dedit mihi de ligno. & in eodem.
הוא Ipsa conteret caput tuum.Sed in predicto loco in codicibꝰ
hebreorum scribitur הוא Hu cum puncto surec:quod inter
pretatur ipse vel ipsum & refertur ad semen: De quo supra
dixerat:inimicitias ponam inter te & mulierem & semen
tuum & semen illius. Vtroqꝫ tñ mō legi potest.: quia eisdē
litteris vtrūqꝫ scribitur in hebreo scilicet ipsum & ipsa.Et
Illa. in eodem.17. Delebitur anima illa de populo suo. & in eo-
dem.24.Ipsa est mulier quam preparauit dominꝰ filio do
mini mei.& sic in aliis locis ponitur הוא Hi.cum vau in me
הוא dio dictionis in genere feminino.Item ponitur הוא Hu.p
Qui. hoc nomine relatiuo quis vel qui.vt Geñ.14.Qui habita-
bat in sodomis.& in eodē. Qui habitabat in conualle mā-
bre.Ponitur etiam pro hoc verbo substantiuo Sum es fui.
vt Geñ.20.Quia propheta est.& in eodem. In omni lo-
co ad quem ingrediemur dices ꝙ frater tuꝰ sim.Deut.32.
Videte ꝙ ego sim solus. Vide etiam de hoc infra in dictio
ne הָוָה Haua.

הוד הוֹד Hod.gloria.laus.confessio.honor. decor siue species.
Gloria. Nu.17.Et dabis ei precepta cunctis videntibus & par-
tē glorie tue.2.Paralip.29.Et tibi laus.s.est.& Iob.39. Glo
Confessio. ria narium eius terror.Ps.103.Confessionem & decorē in-
duisti.Ps.148.Confessio eius super celum & terrā. Hiere.
22.Ve domine:ve inclyte.Pro quo hebrei legunt.Ve domi
ne siue ve domino & ve glorie eius.Dañ.11.Et non tribue-
Honor. tur ei honor regius. Osee.14. Et erit quasi oliua gloria
eius.Zach.10. Quasi equum gloria eius in bello. Signifi-
cat etiam decorem siue speciē.1. Paralip.7. Soror autem
Decorus. eius regina peperit virum decorū.Dañ.10. Et species mea
Species immutata est in me.

הָוָה הָוָה Haua.verbum est substantiuū.s.sum es fui.vt Geñ.27.
Esto dominus fratrum tuorū.Esdre.4. Nam & reges
Esse. fortissimi fuerunt in ierusalem.Nee.8.Et leuare te velis su-
per eos in regē.Pro quo hebrei legunt.Et tu es sup eos rex
siue & tu velis esse super eos rex. Eccl's.2. Quid enim ꝓde
rit homini de vniuerso labore suo.pro ꝙ he.le.quid enī est
homini de vniuerso labore suo.Et aliquando scribitur cum
aleph in fine.vt in eodem.11.In quocūqꝫ loco ceciderit ibi
erit.& Iob.37.Qui precipit niui vt descendat in terrā.Pro
quo hebrei legunt. Qui precipit niui esse in terra.i.vt de-
scendat in terram sicut est in littera nostra. Dañ.2. Tu rex
videbas.Pro quo hebrei legunt.Tu rex videns eras. & ali-
quando scribitur cum lamed in principio & aleph in fine
Calamitas loco he.Dañ.2.Sit nomen domini benedictum in secula.vi
הוה de etiam de hoc infra in dictione הָיָה Haia.Item הֹוָה Houa
siue הַוָה Haua aut הַוֹּת Hauath.i.calamitas.vanitas.insidie.
iniquitas.peruersitas.vt Iob.6.Et calamitas quam patior.
Esa.47.Irruet super te calamitas quam non poteris expia
Vanitas. re.Ponitur etiam pro vanitate.Ps.51.Et preualuit in vani-
tate sua.Sed beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebrai-
cam veritatē transtulit.Confortatus est in insidiis suis.Pro
uer.10.Insidias impiorum subuertet.Michee.7.Et magnꝰ

locutus est desiderium anime sue.Pro quo hebrei legūt. Et Insidie
magnus locutus est iniquitatem vel peruersitatem anime Iniquitas
sue.Sed mutando he primum in aleph:tunc potest signifi- הַוֹּת
care desiderium.& in plurali.הַוֹּת Hauoth.Ps.37.Et qui in Vanitates
quirebant mala mihi locuti sunt vanitates.sed beatus Hie-
ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit
insidias.Ponitur etiam pro iniustitia. vt. Ps.51. Iniustitiā Iniustitia.
cogitauit lingua tua.Pro quo beatus Hieronymus transtu
lit in predicto psalterio.Insidias cogitat lingua tua.Ps.54
Et labor in medio eius & iniustitia. Pro quo beatus Hiero
nymus in predicto psalterio transtulit.Insidie in vitalibus
eius.Ponitur etiā pro iniquitate.vt.Ps.56.Donec transeat
iniquitas.Sed etiam in hoc loco beatus Hieronymꝰ in pre
dicto psalterio transtulit.Donec transeant insidie. Et dicūt
aliqui hebrei ꝙ ab hac dictione deriuatur verbum תְּהוֹתְתוּ
Thehothethu.Pro quo.lxx.trāstulerunt irruitis. vt. Ps.61. Irruere
Quousqꝫ irruitis in hominem. Pro quo beatus Hierony-
mus in predicto psalterio transtulit. Vsquequo insidiami- Insidiari.
ni contra virum.

הוֹי Hoi.ve.interiectio dolentis.siue o.quod est aduerbium הוי
vocatiui casus.vt Esa.1. Ve genti peccatrici.& in eodem
5.Ve qui coniungitis domum domui.& in eodem.Ve qui Ve.
trahitis peccatum in funiculis vanitatis.& in eodē. Ve qui
dicunt malum bonum & bonum malum. & in eodem. Ve
qui sapientes estis in oculis vestris.& in eodem.Ve qui po-
tentes estis ad bibendum vinum.& in eodem.10.Ve qui cō
dunt leges iniquas.& in eodem.Ve assur virga furoris mei
& Hiere.22.Non plangent eum ve frater & ve soror:non
concrepabunt ei ve domine & ve inclyte.& in eodem.47.
O mucro domini vsquequo non quiesces. & Zach.2.O. O.
O fugite de terra aquilonis.& in eodē.2.O sion fuge.Esa.
55.Omnes sitientes venite ad aquas. Pro quo hebrei le-
gunt. O omnes sitientes venite ad aquas.& aliquando scri
bitur sine Iod.& dicitur הוֹ Ho de quo supra dictum est.

הוֹן Hon.diuitie: siue multitudo aut abundātia diuitiarum. הון
substantia.sufficientia.satis.vt.Ps.118.Sicut in omnibꝰ
diuitiis.Prouer.11.Non proderunt diuitie in die vltionis. Diuitie
Et in eodem.13.Et quasi pauper cum in multis diuitiis sit.
Et in eodem.19.Diuitie addunt amicos plurimos.Ponitur
etiam pro substantia.vt Prouer.1.Omnem preciosam sub- Substātia
stantiam reperiemus.& in eodem.3.Honora dominum de
tua substantia.Et in eodem.6.Omnem substantiam domꝰ
sue tradet.Et in eodem.10.Substantia diuitis vrbs fortitu-
dinis eius.Et in eodem.13. Substantia festinata minuetur.
Et in eodem.24.Vniuersa substantia preciosa & pulcherri
ma.Significat etiam satis vel sufficientia. vt Prouer.30.Et
quartum ꝙ nunquam dicit sufficit.Et in eodem. Ignis ve- sufficiētia.
ro nunqꝫ dicit sufficit.Ponitur etiam pro precio.vt.Ps.43
Vendidisti populum tuum sine precio.idest sine substantia Precium
vel sine diuitiis.

הָזָה Haza.dormitare secundum hebreos.& inde הֹזִים Ho הזה
zim.idest dormitantes.Pro quo beatus Hieronymus הזים
transtulit.videntes vana.quasi חֹזִים Chozim cum littera
cheth.Esa.56.Videntes vana dormientes & amantes som- Vana.
nia.& solum inuenitur in predicto loco.

הִי Hi.ve.Interiectio dolentis.vt Ezech.2. Et scripte erant הי
in eo lamentationes & carmen & ve.& solū inuenitur in Ve.
predicto loco.

הִיא Hi.pronomen est tertie persone generis feminini.i. היא
ipsa.illa.ista.ea.eadē.vt Geñ.20.Et ipsa ait frater me- Ipsa.
us est.Iudi.4.Que iudicabat populum.Et in eo. Et sede-
bat sub palma que nomine illius vocabatur. Pro quo he-

brei legunt. Et ipsa sedebat sub palma debbora. Threñ. 1. Habitauit inter gentes pro q̃ in he. hř ipsa habitauit inter gẽtes. Et aliquando scribitur cũ vau in medio dictiõis sicut supra dictum est in dictione הוא Hu. Ponitur etiam pro hoc verbo substantiuo sum es fui. vt Geñ. 12. Quare non indicasti mihi ꝙ vxor tua esset. Et in eodem. 20. Dixitq; de sara vxore sua soror mea est. Ps. 118. Quia in eternum mihi est.

הָיָה Haia esse. verbum substantiuum. egrotare. euanescere. vt Geñ. 6. Noe vir iustus atq; perfectus fuit in generationibus suis. Et in eodem. 10. Ipse cepit esse potens in terra: & erat robustus venator coram domino. Et in eodẽ. Fuit autem principium regni eius babylon. Et in eodem. 21. Et fuit cum eo. Et in eodem. 26. Sit iuramentum inter nos. Exo. 3. Ego sum qui sum. & in eodem. Qui est misit me ad vos. Et in eodem. 9. Ecce manus domini erit super agros. Iudi. 16. Infirmus ero vt ceteri hominum. 1. Reg. 1. Fuit vir vnus de ramathaim. 2. Reg. 4. Duo viri principes latronum erant filio saul. Et ĩ eo. 7. Ego ero ei in patrẽ & ipse erit mihi in filium. Dañ. 1. Fuit autem daniel vsq; ad annum primum cyri regis. Et aliquando scribitur sine he finali. vt in aliquibus locis supradictis. Scribitur etiam aliquando cum duplici iod. vt Geñ. 24. Soror nostra crescas in mille millium. Pro quo in hebreo habetur. Soror nostra tu sis in mille millium. 2. Reg. 15. Si veneris mecum eris mihi oneri. & a predicta dictiõe: & a supradicto verbo הָוָה Haua. deriuatur nomen domini tetragrammaton quod scribitur quattuor litteris. scilicet. Iod. he. vau. he. & significat esse vel essentiam. pro quo beatus hieronymus & alii interpretes traduxerunt dominum: & etiam hebrei pro hoc nomine legunt אֲדֹנָי Adonai. idest dominus. de quo vide supra in dictione אָדוֹן Adon. Et aliquando predicta dictio הָיָה Haia. põitur ꝓ hoc verbo. fio. fis. fit. vt Geñ. 1. Fiat lux & facta est lux. Et in eodem. Fiat firmamentũ in medio aquarum. Et in eodem. Et factum est ita. Et in eodem. Fiant luminaria. & Ruth. 1. Et factum est in diebus vnius iudicis. Threñ. 3. quis est iste qui dixit vt fieret. Ezech. 1. Factum est verbum domini ad ezechielem filium buzi. Et in eodem. 6. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et in voce passiua aliquando recipit nun in principio. vt Deut. 4. Si facta est aliquando huiuscemodi res. Iudi. 19. Nunquam res talis facta est. Prouer. 13. Desiderium si compleatur delectat animam. Pro quo hebrei legunt. Desiderium factum. idest completum delectat animam. Significat etiam infirmari siue languere: quando scribitur cum nun in principio. vt Dañ. 8. Et ego daniel langui & egrotaui per dies. Item significat euanescere siue perire. pro quo beatus hieronymus transtulit fugit. vt Dañ. 2. Et somnus eius fugit ab eo.

הֵיךְ Hech. Quomodo. vt. 1. Paralipo. 13. Quomodo possum ad me introducere Arcam dei. Dañ. 10. Et quomodo poterit seruus domini mei loqui cum domino meo.

הִים Him. Turbare. tumultuari. perdere. interficere. Ps. 54. Contristatus sum in exercitatione mea & cõturbatus sum. Michee. 2. Tumultuabuntur a multitudine hominum. Et aliquando scribitur sine iod. vt Deut. 7. Et interficiet illos donec penitus deleantur. Vbi vltimum mem non est de substantia dictionis: sed est pronomen relatiuum numeri pluralis. & Ruth. 1. Velox apud cunctos fama percrebuit. Pro quo hebrei legunt. Et conturbata est omnis ciuitas super eis. Siue tumultuata est omnis ciuitas super eis. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. Vide etiam de hoc infra in dictione הָמַם Hamam. & in dictione הָמָה Hama. Et inde מְהוּמָה Mehuma. idest perturbatio. pauor. interfectio. vt Deut. 7. Donec penitus deleantur. Pro quo hebrei legunt. Perturbatione siue interfectione magna nimis. Et. 1. Reg. 5. Fiebat enim pauor mortis in singulis vrbibus.

הִין Hin. Velle. paratum esse. vt Deut. 1. Cumq; instructi armis pergeretis in montem. Pro quo hebrei legunt. Et voluistis ascendere in montem: siue parati fuistis ascendere in montem. Et dicunt aliqui hebrei ꝙ deriuatur a dictione הֵן Hen: que significat ecce. Item. הִין Hin. Mensura erat liquidorum. vt Exo. 29. Et quartam partem Hin. Et Nume. 28. Et quartam partem Hin vini.

הֵיכָל Hechal. Templum. palatium. & communiter scribitur cum iod in prima syllaba. vt. 3. Reg. 6. Et porticus erat ante templum. Ps. 5. Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Ps. 10. Dominus in templo sancto suo. Ps. 143. Circum ornate vt similitudo templi. & Esa. 6. Et ea que sub ipso erant replebant templum. Et in eodem. 39. Et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Hiere. 7. Nolite confidere in verbis mendacii dicentes: templum domini: templum domini: templum domini est. Et secundum hebreos ponitur ibi templum ter eo quod in tres partes erat diuisum. scilicet in domum exteriorem que dicebatur porticus. Et in domum mediam in qua erat mensa & candelabrum. Et in domum interiorem in qua erat arca & cherubin que dicebatur oraculum siue sanctum sanctorum. Dañ. 1. Et qui possent stare in palatio regis. Amos. 8. Et stridebunt cardines templi. Et in plurali. הֵיכָלִים Hechalim: siue הֵיכְלֵי Hechle. secundum terminationem nominum masculinorum siue. הֵיכָלוֹת Hechaloth. Secundum terminationem femininorum. vt. Ps. 44. A domibus eburneis ex quibus delectauerunt te. idest a templis vel a palatiis eburneis. Prouer. 30. Stellio manibus nititur & moratur in edibus regis. idest in palatiis regis. Ponitur etiam pro delubris. Esa. 13. Et syrene in delubris voluptatis. Osee. 8. Et oblitus est israel factoris sui & edificauit delubra.

הָכַר Hacar. Opprimere. Iob. 19. Et non erubescitis opprimentes me. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ significat impudenter agere. siue ingratum esse. Quia in lingua Arabica significat impudentiam. Vnde in predicto loco ipsi legunt. Et non erubescitis impudenter agitis contra me: siue ingrati estis mihi. Et inde הַכָּרַת Hacarath. idest impudentia siue ingratitudo. Esa. 3. Agnitio vultus eorum respondebit eis. Pro quo hebrei legunt: Impudentia vultus eorum respondebit eis. Vnde subditur. Et peccatum suum quasi sodoma predicauerunt: & non absconderunt. Potest etiam deriuari a verbo נָכַר Nacar. Quod significat cognoscere vel agnoscere. sicut est in littera nostra.

הָלַל Halal. Laudare. gloriari. letari. splendescere. fulgere Insanire. conturbare. iniq; agere. Iudi. 16. Quod etiam populus videns laudabat deum suum. 1. Paralipo. 16. Laudate nomen sanctum eius. Pro quo hebrei legunt. Laudamini siue gloriamini in nomine sancto eius. Et in eodem. 29. Confitebimur tibi & laudabimus nomen tuum inclytum. 2. Paralipo. 20. Laudabant dominum

Margin notes (left): הִיא Ipsa. — Esse. — הָיָה Esse. — Fieri. — Languere. Euanescere. — הֵיךְ Quomodo. — הִים Turbare. Tumultua. — Interficere.

Margin notes (right): מְהוּמָה Perturbatio. Pauor — הִין Velle. paratũ eẽ. — הִין Hin genus mensure. — הֵיכָל Templum — Palatium — הֵיכָלִים Domus. Templa. Palatia. Edes. — Delubra. — הָכַר Opprimere. — Impudenter agere. igratũ eẽ. הַכָּרַת Agnitio Impudentia. — הָלַל Laudare.

deum israel voce magna. ps. 9. Quoniam laudatur peccator in desideriis anime sue. ps. 21. In medio Ecclesie laudabo te. Ps. 62. Et labiis exultationis laudabit os meum. Et in eodem. Laudabuntur omnes qui iurant in eo. Ps. 101. Et qui laudabant me aduersum me iurabant. Sed beatus hieronymus aliam significationem sequens in psalterio iuxta hebraicam ve. transtulit. Exultantes per me iurabant. Ps. 118. Septies in die laudem dixi tibi. pro laudaui te. Et in eodē. Viuet anima mea: & laudabit te. Ps. 134. Laudate nomen domini laudate serui domini. Ps. 145. Lauda anima mea dominum. Ps. 148. Laudate dominum de celis. Ps. 150. Omnis spiritus laudet dominū. Prouer. 27. Laudet te alienus & non os tuum. Et in eodem. 31. Mulier timens deum ipsa laudabitur. Et in eodem. Laudent eam in portis opera eius. Canti. 6. Regine & concubine & laudauerunt eam. Esa. 38. Neq; mors laudabit te. Et in eodem. 45. In domino iustificabitur & laudabitur omne semen israel. Et inde מְהֻלָּל Mehulal. siue מַהֲלָל Mahalal. idest laudabilis: siue laus: vel laudatio. vt. 1. Reg. 22. Laudabilem inuocabo dominum. Prouer. 27. Sic probatur homo ore laudantis. Pro quo hebrei legunt. Et homo iuxta laudem suam siue iuxta laudationem suam. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. Et inde תְּהִלָּה Thehila. siue תְּהִלַּת Thehilath. idest laus. siue laudatio aut laudabilis. vt in titulo psalmi. 44. Vbi dicitur laudatio ipsi dauid. & in eodem Ps. Laudationem domini loquetur os meum. Hiere. 49. Quomodo dereliquerunt ciuitatem laudabilem. Et in plurali. תְּהִלּוֹת Thehiloth. vt. Ps. 21. Tu autem in sancto habitas laus israel. Pro quo hebrei legunt. Et tu sanctus habitator siue habitās laudes israel siue laudatiōes israel. Beatus vero hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et tu habitator sancte laus israel. Et ponitur ibi singulare pro plurali. & Esa. 60. Et laudes domini annunciantes. Scribitur etiam pluraliter. הִלּוּלִים Hilulim. idest laudationes. Pro quo beatus hieronymus transtulit laudabiles. vt Leuit. 19. Quarto autem anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis domino. & inde הַלְלוּיָה Aleluia. idest laudate dominum. & est dictio composita ab הַלְלוּ Halelu. q; significat laudate vt supra. & יָה Ia: quod est vnum de nominibus dei: & ponitur pro domino. vt Ps. 146. Laudate dominum quoniam bonus est psalmus. Vbi pro eo quod in littera nostra est Laudate dn̄m: in hebreo habetur הַלְלוּיָה Haleluia. Itē הָלַל Halal significat gloriari vel letari. scilicet quando est verbum quarte coniugationis. vt. Ps. 48. Et in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Ps. 51. Quid gloriaris in malitia: qui potens es in iniquitate. Ps. 96. Et qui gloriantur in simulachris suis. Ps. 105. Et gloriemur in laude tua. Prouer. 20. Et cum recesserit gloriabitur. Et in eodem. 27. Ne glorieris in crastinum. Hiere. 9. Non glorietur sapiens in sapientia sua: & non glorietur fortis in fortitudine sua: & non glorietur diues in diuitiis suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur. Ponitur etiam pro letari. vt Esa. 41. Et in sancto israel letaberis. Et inde הִלּוּלִים Hilulim. Pro quo beatus Hieronymus transtulit choros cātantium. vt Iudi. 9. Et factis cantantium choris ingressi sunt fanum dei sui. Item הָלַל Halal. idest splendere. fulgere. lucere. Iob. 29. Quando splendebat lucerna eius super caput meum. Et in eodem. 31. Si vidi solem cum fulgeret. Et in eodem. 41. Sternutatio eius splendor ignis. Esa. 13. Quoniam stelle celi & splendor earum non expandent lumen suum. vide etiam de hoc supra in dictione אָהַל Ahal. & inde הֵילֵל Helel. idest lucifer. vt Esa. 14. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Significat etiam הָלַל Halal Insanire: vt. 1. Reg. 21. Et collabebatur inter manus eorum. Pro quo hebrei legunt. Et insaniebat inter manus eorum. Hiere. 25. Et bibent & turbabuntur & insanient. Ponitur etiam pro conturbare. vt Eccl's. 7. Calumnia conturbat sapientem. Et Naū. 2. In itineribus conturbati sunt. Item ponitur pro iniq; agere. Ps. 74. Dixi iniquis nolite iniq; agere. Et inde הֹלְלִים Holelim. idest stulti siue iniqui. Ps. 5. nec permanebunt iniusti ante oculos tuos. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Non stabunt iniqui in conspectu oculorum tuorum. Ps. 72. Quia zelaui super iniquos. Et inde מְהֹלָל Meholal. idest stultus. siue iniquus. pro quo beatus hieronymus transtulit. Errorem. Eccl's. 2. Risum reputaui errorem. & inde הוֹלֵלוּת Holeluth. idest insania vel stultitia secundum hebreos. Sed beatus hieronymus transtulit. errorem. Eccl's. 1. Erroresq; & stultitiam. Et in eodem. 7. Et vt cognoscerem impietatem & errorem imprudentium. & in eodem. 10. Et nouissimum oris illius error pessimus. Et supra in eodem. 9. transtulit contemptum. vbi dicitur. Vnde & corda filiorum hominum implentur malicia & contemptu in vita sua. Et inde תָּהֳלָה Tahola. Pro quo beatus hieronymus transtulit prauitatem. vt Iob. 4. Et in angelis suis reperit prauitatem.

הֲלֹא Halo. Nonne. nunquid non: vtiq;. ecce. Gen̄. 20. Nōne ipse dixit mihi soror mea est. Et in eodem. Nōne pro rachel seruiui tibi. Exo. 4. Nonne ego dominus. Iudi. 9. Nunquid non est ipse filius ierobaal. Prouer. 8. Nunquid non sapientia clamitat. Et aliquando scribitur cum vau & aleph in fine. vt Gen̄. 4. Nonne si bene egeris recipies. Et in eodem. 31. Nonne quasi alienas reputauit nos. Et in eodem. 42. Nunquid non dixi vobis nolite peccare in puerum. Et aliquando ponitur pro vtiq; siue pro ecce. vt Exo. 4. Aaron frater tuus leuites scio q; eloquens sit. Pro quo hebrei legunt. Vtiq;: siue ecce Aaron frater tuus leuites. Deut. 4. Qui est in rabath filiorum amon. pro quo hebrei legunt. Vtiq; est siue ecce est in rabath filiorum Amon. Iof. 1. Ecce precipio tibi confortare & esto robustus. Et. 1. Reg. 10. Ecce vnxit te dominus super hereditatem suam in principem. Et in eodem. 23. Nonne ecce dauid latitat apud nos. Vbi ponitur pro nonne & ecce. Ruth. 2. Audi filia ne vadas in alterum agrum ad colligendum. Vbi in hebreo premittitur supradicta dictio. scilicet vtiq; siue ecce audi filia. 1. Reg. 13. Ego enim sum qui precipio vobis. Vbi similiter in hebreo premittitur supra dicta dictio הֲלֹא Halo. Vide etiam de hoc infra in dictione לוּא Lo.

הָלְאָה Hala. Vltra. trans. illuc. Deinceps. vt. 1. Reg. 10. Cumq; abieris inde & vltra transieris. Et in eodem. 20. Ecce sagitte vltra te sunt. Et in eodem. Ecce sagitta ibi est: porro vltra te. Amos. 5. Et migrare vos faciam trans damascum. Ponitur etiam pro illuc. vt Gen̄. 19. Recede illuc. Nu. 16. Et ignem huc illucq; dispergat. Vbi ponitur pro huc & illuc. Item significat deinceps. vt Leuit. 22. Die autem octauo et deinceps offerri poterunt. 1. Reg. 18. A die illa et deinceps. Et inde deriuatur נַהֲלָאָה Nahalaa. idest remota vel eiecta aut repulsa. Et est participium passiuum in hebreo. Pro quo Beatus hieronymus transtulit. Eam que laborauerat. vt Mich. 4. Et eam que laborauerat in gentem robustam. Lxx. vero transtulerunt. Et repulsam. Potest etiam deriuari a dictione. לָאָה Laa. Que significat laborare. sicut beatus hieronymus transtulit.

Marginalia (left): מְהֻלָּל Laudabilis — Laus. תְּהִלָּה תְּהִלַּת — Laudatio. — Laudabilis — תְּהִלּוֹת — Laudes. — הִלּוּלִים — laudabiles הַלְלוּיָה Aleluia. — laudate dominum. — הָלַל — Gloriari. — Letari. הִלּוּלִים Chori cantantium. — הָלַל Splendere Fulgere. — הֵילֵל

Marginalia (right): Lucifer הָלַל Insanire. — Cōturbare — Iniq; agere. הֹלְלִים Iniqui — מְהֹלָל Error. הוֹלֵלוּת — stultitia. Error. — Contēpt⁹. — תָּהֳלָה Prauitas — Nonne. הֲלֹא Nonne. Nunqd nō — Vtiq;. — Ecce. — הָלְאָה Vltra. — Trans. — Illuc. — Deinceps. נַהֲלָאָה — Ea que laborauerat. Repulsa.

הָלָה Hala. Iniq; siue praue agere. & inde תַּהֳלָה Tahola. i. Prauitas. Iob. 4. Et in angelis suis reperit prauitatē. De quo vide supra in dictione הָלַל Halal.

הָלַךְ Halach. Ambulare. gradiri. ire. incedere. procedere. Discurrere. transire. Geñ. 3. Et cum audissent vocem domini dei deambulantis in paradiso. Et in eodem. 5. Et ambulauit enoch cum deo. Et in eodem. cum deo ambulauit noe. Et in eodem. 17. Ambula coram me. Et in eodem. 32. Ecce properat in occursum tuum. Pro quo hebrei legunt. Et ecce ipse ambulat in occursum tuum Et in eodem. 48. Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei. Leuit. 26. Et ambulabo inter vos. Deut. 22. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum tuorū Ios. 10. Et ait ad principes exercitus qui secum ierant. Et ponitur ibi הָלְכוּא Halchu cum aleph addita in fine. 3. Re. 21. Et ambulauit demisso capite. Iob. 23. Si ad orientem iero nō apparet. Et in eodem. 24. Nudos dimittunt homīes indumenta tollentes. pro quo hebrei legunt. Nudum faciunt ambulare absq; indumento. Et in eodem. 30. Merens incedebam sine furore. Ps. 1. Beatus vir qui non abiit in cōsilio impiorum. Ps. 14. Qui ingreditur sine macula. idest qui graditur vel ambulat sine macula. Ps. 25. Et complacui in veritate tua. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et ambulabo in veritate tua. Ps. 37. Tota die contristatus ingrediebar. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Tota die merens ambulabam. Ps. 42. Quare contristatus incedo. Ps. 54. In domo dei ambulauimus in consensu. Ps. 84. Iustitia ante eum ambulabit. Ps. 118. Beati immaculati in via: qui ambulant in lege domini. Ps. 130. Neq; ambulaui in magnis neq; in mirabilibus super me. Prouer. 6. Aut ambulare super prunas. Et in eodem. 7. Abiit via longissima. Et in eodem. 8. In viis iustitie ambulabo. Et in eo. 13. qui cum sapientibus graditur. Abach. 2. In luce sagittarum tuarum ibunt. Ponitur etiam pro discurrere vel procedere aut transire. vt Exo. 9. Ac discurrentia fulgura super terram. Iob. 41. De ore eius lampades procedunt. Ps. 72. Et lingua eorum transiuit in terra: sed beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit & līgua eorum deambulauit in terra. Item ponitur pro venire. quod est etiam ambulare. vt Nu. 22. Cur non statim venisti ad me. Hiere. 51. qui fugitis gladium venite & nolite stare. Et in voce passiua prime coniugationis ponitur pro adduci. Ps. 108. Sicut vmbra cum declinat ablatus sum. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. quasi vmbra cum declinatur adductus sum. Et inde הֲלִיכָה Halicha. idest deambulatio. vel locus super quo ambulant. Pro quo beatus hieronymꝰ transtulit. Iter. vt Naum. 2. Ruent in itineribus suis. quod in hebreo legitur singulariter. scilicet in deambulatione sua siue in itinere suo. Et in plurali. הֲלִיכוֹת Halichoth. vt Iob 6. Considerate semitas theman itinera saba. Prouer. 31. Considerauit semitas domus sue. Abach. 3. Ab itineribus eternitatis eius. Accipitur etiam הֲלִיכֵי Haliche pro pedibus. Iob. 29. Quando lauabam pedes meos butyro. & inde הֵלֶךְ Helech. idest viator siue peregrinus. vt. 2. Reg. 12. Cum autem peregrinus quidam venisset ad diuitem. Et inde מַהֲלָךְ Mahalach. idest iter. vt Nee. 2. Vsq; ad quod tēpus erit iter tuum. Ione. 3. Et niniue erat ciuitas magna itinere trium dierum. Et in eodem. Et cepit ionas introire ciuitatem itinere diei vnius. & pluraliter. מַהֲלְכִים Mahalechim. idest itinera. siue deambulatoria. vel ambulantes. vt Zach. 3. Et dabo tibi ambulantes de iis qui nunc hic assistunt. Quod etiam potest legi sic. Et dabo tibi deambulatoria inter assistentes hos. Scribitur etiam aliquando cum thau in prīcipio & in genere feminino: et dicitur תַּהֲלֻכוֹת Thahaluchoth. Nee. 12. Et ierunt ad dexteram super murum. Pro quo hebrei legunt. Et deambulatoria siue deambulantes ad dexteram super murum. & inde הֲלָךְ Halach. quod significat reditum siue tributum ꝙ accipitur a viatoribus. Esdre. 4. Tributum & vectigal & annuos reditus non dabunt. Et in eodem. Tributum quoq; & vectigal & reditus accipiebant.

הָלַם Halam. percutere. q̄ssare. concutere. excidere. vt Iudi. 5. Vngule equorum ceciderunt. idest percusserūt Potest etiam legi sic. Vngule equorum percusse siue q̄ssate sunt. & subditur ratio fugientibus impetu & per preceps ruentibus. Et in eodem. Et percussit sisaram. Ps. 73. In securi & ascia deiecerunt eam. idest exciderunt eam. Esa. 16. Domini gentium exciderunt flagella eius. id est propagines eius vel ramos eius. Esa. 28. Errantes a vino. Pro quo hebrei legunt. Percussi siue conq̄ssati a vino. Ponitur etiam pro cudere quod est idem quod percutere vel q̄ssare. vt Esa. 41. Confortauit faber erarius percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis. Et inde הַלְמוּת Halmuth. idest malleus. vt Iudi. 5. Sinistram suam misit ad clauum: & dexteram suam ad fabrorum malleum. Et in plurali scribitur cum mem in principio. & dicitur מַהֲלֻמוֹת Mahalumoth. vt Prouer. 19. Et mallei percutientes stultorum corporibus. Et inde יַהֲלֹם Iahalom per additionem iod in principio: quod significat quendam lapidem preciosum. Pro quo Beatus Hieronymus transtulit hyaspidem. Exo. 28. In secundo carbūculus: sapphyrus & hyaspis. & Ezech. 28. Sardius topazius & hyaspis. Hebrei tamen dicunt ꝙ significat lapidem adamantem: eo quod frangit & diuidit alias gēmas durissimas. Item הֲלֹם Halom. idest huc: illuc. vt Iudi. 18. Quis te huc adduxit. & in eo. 10. Vtrum nam venturus esset illuc. 1. Reg. 14. Et huc illucq; difugiens. Et in eodem. Accedamus huc ad deum. 2. Reg. 7. quia adduxisti me hucusq;. Ps. 72. Ideo conuertetur populus meus hic Pro quo Beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Propterea conuertetur populus eius huc.

הֵם Hem. Pronomen est tertie persone pluralis numeri. scilicet ipsi. isti. illi. hi. vt Geñ. 14. Isti accipient partes suas. Exo. 6. Hi sunt qui loquūtur ad Pharaonem. Ps. 94. Semper hi errant corde: & isti non cognouerunt vias meas. Et in genere feminino scribitur cum littera nun in fine. De quo infra dicetur. Inuenitur etiam nun in fine in genere masculino. vt Ruth. 1. Si eos expectare velitis donec crescant. Et recipit in fine he. & dicitur הֵמָּה Hema. vt Geñ. 6. Isti sunt potentes a seculo. ponitur etiam pro verbo substantiuo. vt Geñ. 48. Et respondit: filii mei sunt. Cāti. 6. Sexaginta sunt regine. Et aliquando duplicatur he & mem. vt Ezech. 7. Non ex eis nec ex populo nec ex sonitu eorum. Vbi pro eo quod in littera nostra est ex populo: in hebreo habetur מֵהֶמְהֶם Mehemehem. Quod potest interpretari. Ex eis. & dicunt hebrei ꝙ ponitur ibi pro filiis filiorum. Cui concordat translatio chaldaica. Potest etiam deriuari a dictione הָמָה Hama. Que significat tumultum aut multitudinem. idest populum. vt sit sensus. Non ex eis nec ex tumultu eorum: nec ex sonitu eorum. & in lingua chaldaica scribitur aliquando cum vau in medio & dicitur הוֹם Hom. idest hi siue illi aut ipsi. Hiere. 10. Sic ergo dicetis eis. dicitur etiam הִמּוֹ Himo. siue הִמּוֹן Himon. Dañ. 2. Et comminuit eos. Esdre. 4. Et habitare eos fecit in ciuitatibus samarie.

הָמַם הָמַם Hamam. conterere. consumere. interficere. occidere pterrere. cõturbare. tumultuari. personari. Esa. 28 Nec vexabit eum rota plaustri. Pro quo hebrei legunt. conterere. Nec conteret Rota plaustri. Et licet in predicto loco pro eo quod in littera nostra est neque: in hebreo non ponatur negatio: sed vau littera cum puncto seua: quod est coniunctio: tamen cum precedenti negatione valet pro neque. vt infra dicetur in principio littere vau. Et Hiere. Deuorare. Cõsumere. 51. Deuorauit me nabuchodonosor Rex Babylonis. Pro quo hebrei legunt: contriuit siue consumpsit me nabuchodonosor rex babylonis. Et aliquando scribitur cũ Interficere Occidere. simplici mem. vt Exo. 14. Et interfecit exercitum eorum. Et in eodem. 23. Et occidam omnem populum ad quẽ ingredieris. Ester. 9. Vt occideret illos atq; deleret. Iosu. 10. & Perterrere. conturbauit eos dominus a facie israel. Iudi. 4. Perterruit q; dominus sisaram. 1. Reg. 7. Et exterruit eos. 2. Reg. 22. Cõsumere. Fulgura & consumpsit eos. Ps. 17. Fulgura multiplicauit. Cõturbare & conturbauit eos. vide etiam de hoc supra in dictione הִים Him: & infra in dictione sequenti.

הָמָה הָמָה Hama. tumultuari. sonare. conturbare. rugire. 1. Re. Personare. Tumultuari. 4. Et personuit terra. 3. Reg. 1. Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultuantis. Et in eodem. Et insonuit ciuitas. Prouer. 20. Luxuriosa res vinum & tumultuosa ebrietas. Sonare. Ps. 45. sonuerũt & turbate sunt aque eorum. Ps. 82. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt. Esa. 16. Super hoc venter meus ad moab quasi cithara sonabit. Et in eodem. 17. Et multitudo maris sonantis. Pro quo hebrei legunt. Vt sonitus maris sonabunt. Hiere. 6. Vox eius quasi mare sonabit Et in eodem. 31. Qui conturbat mare & sonant fluctus ei9. Et in eodem. 48. Cor meum ad moab quasi tibia eris sonabit. Et in eodem. 51. & sonabunt fluctus eorum quasi a- cõturbare. que multe. Ponitur etiam pro conturbare. vt Ps. 45. Conturbate sunt gentes. Ps. 54. Contristatus sum in exercitatione mea: & conturbatus sum. Ps. 76. Memor fui dei & delectatus sum. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Recordans dei conturbabar. Hiere. 31. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum. Ezech. 7. Quasi columbe in conuallibus omnes trepidi. idest conturbati. Ponitur etiam pro latrare. Ps. 58. Et famem patientur vt canes. Pro quo beatus hieronymus in Latrare. psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et latrẽt vt Rugire. canes. Ponitur etiam pro rugire. vt Esa. 51. Et rugiemus q̃si vrsi omnes. vide etiam supra in dictione הִים Him. & in- הֹמִיָּה de הֹמִיָּה Homia. idest tumultuosa vel sonans: aut conturbata. Pro quo beatus hieronymus transtulit frequens. vt Esa. Frequens 22. Vrbs frequens ciuitas exultans. & inde הֶמְיָה Hemia. i. הֶמְיָה Sonitus. sonitus. Esa. 17. Concidit cadauer tuũ. Pro quo hebrei legunt. Sonitus organorum tuorum. scilicet detractus est ad inferos. sed propter equiuocationem dictionum potest etiam legi sicut beatus hieronymus transtulit. Inde הָמוֹן Ha- הָמוֹן Tumultus mon. idest tumultus. sonit9. multitudo. populus. diuitie. 1. Reg. 4. Quis est hic sonitus tumultus huius. Et in eodem 14. Tumultus magnus exortus est. Hiere. 46. Ecce ego visitabo super tumultum alexandrie. Amos. 5. Aufer a me tu- Sonitus. multum carminum tuorum. Ezech. 17. Nec ex sonitu eorum. significat etiam multitudinem siue populum. vt Geñ multitudo 17. Quia pater multarum gentium constitui te. 3. Reg. 18. Quia sonus multe pluuie est. Et. 4. Reg. 7. Quia ipsi tantum sunt in vniuersa multitudine israel. 2. Paralip. 20. Venit contra te multitudo magna. Et in eodem. Nolite timere neq; paueatis hanc multitudinem. Esa. 13. Vox multitudinis in montibus. Et in eodem. 16. Et auferetur gloria moab super omni populo multo. Et in eodem. 17. Ve multitudini populorum multorum. Hiere. 3. Vere mendaces erãt colles & multitudo montium. Ezech. 32. Fili hominis cane carmen lugubre super multitudinem egypti. Et in eodem. Deiiciam multitudinem tuam. Et in eodem. Et attraxerunt eam & omnes populos eius. Et in eodem. 39. Et Populi. vocabitur vallis multitudinis gog. & scribitur in plurali הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים Hamonim. idest populi. Ioel. 3. Populi populi in Populi. valle concisionis. Et inde dicitur הֲמוֹנָה Hamona. nomen הֲמוֹנָה proprium ciuitatis in qua sepelienda erat multitudo Gog vt Ezech. 39. Nomen autem ciuitatis Hamona & munda- Hamona. bunt terrã. Ponitur ẽt הָמוֹן Hamon. pro diuitiis: vel pro multitudine diuitiarum. Ps. 36. Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas. Eccl's. 5. Qui amat diui- Diuitie. tias. Ponitur etiam pro angelo. Esa. 33. A voce angeli fugerunt populi. Sed beatus hieronymus in explanationibus Esaie super predicto loco sic ait. A voce enim angeli quem Angelus. symmachus ita vt in hebreo scriptum est transtulit Hamon quem hebrei gabrielem autumant & habere etymologiam populi. Inuenitur etiam אָמוֹן Amon cum aleph in pri- אָמוֹן cipio loco he: & significat populum vel multitudinẽ. Hiere. 52. Et ceteros de multitudine transtulit Nabuzardan multitudo princeps militie.

הֲמֻלָּה הֲמֻלָּה Hamula. loquela. vociferatio. sonitus. Hiere. 11. Ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea. Ezech. Loquela. sonus. 1. Quasi sonus erat multitudinis vt sonus castrorum. Pro quo hebrei legunt. sonus siue vox vociferationis vel loquele vt sonus castrorum. scilicet erat. Et dicunt aliqui hebrei q; littera he que ponitur in principio non est de substantia dictionis: sed est littera articularis: vt supra in principio huius littere dictum est. & dicunt q; idem significat quod מִלָּה מִלָּה Milla. idest verbum vel sermo aut loquela. sicut infra dicetur.

הָמַן הָמַן Haman. multiplicari. aut superare: scilicet multitudine. Ezech. 5. Quia superastis gentes que in circuitu superare. vestri sunt. Et inde dicunt aliqui q; deriuatur הָמוֹן Hamon הָמוֹן multitudo idest multitudo. Populus. tumultus. sonitus. de quo vide supra in dictione הָמָה Hama.

הָמַס הָמַס Hamas. Tabescere. contabescere. Esa. 64. Sicut exu- Tabescere stio ignis tabescerent. Hebrei tamen dicunt q; significat arefacere. Vnde in predicto loco ipsi legunt. sicut exu- Arefacere stio ignis arefacti. scilicet sunt: vel essent. Nam ponitur ibi הֲמָסִים הֲמָסִים Hamasim in numero plurali. Alii vero dicunt q; de riuatur a dictione מָסַס Masas. que significat tabescere. vt Ps. 67. Sicut fluit cera a facie ignis. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem. transtulit. Sicut tabescit cera a facie ignis.

הָמַר חָמַר Hamar. fouea. Et scribitur cum mem in principio: & in numero plurali. scilicet מַהֲמֹרוֹת Mahamoroth. vt מַהֲמֹרוֹת Ps. 139. In miseriis non subsistent. Pro quo beatus hiero- Miserie. nymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit in foueas vt non resurgant. & solum inuenitur in predi- Fouee. cto loco.

הֵן הֵן Hen. Ecce. en. Aduerbium demonstratiuum. vt Geñ. 3. Ecce adam quasi vnus ex nobis factus est. Et in eodem. Ecce. 4. Ecce eiicies me hodie a facie terre. Et in eodem. 11. Ecce vnus est populus. Et in eodem. 30. Gratum habeo quod petis. Pro quo hebrei legunt. Ecce siue en iam esset secundum verbum tuum. Deut. 10. En domini dei tui celum est. En. Iob. 33. Ecce & me sicut & te fecit deus. Et in eodem. quia querelas in me reperit. Pro quo hebrei legunt. Ecce querelas siue occasiones in me reperit. Et in eodem. Hoc est ergo in q' non es iustificat9. Et in eo. Ecce hec oĩa operatus est deus. Ps. 50. Ecce .n. in iniquitatib9 cõcept9 sũ. et ĩ eo.

הן Ecce enim veritatem dilexisti. Ponitur etiam הן Hen. pro si vt Exo. 8. quod si mactauerimus ea que colũt egyptii corã eis lapidibus nos obruent. Iob. 13. Etiã si occiderit me in ipso sperabo. Hiere. 2. Et videte si factũ est huiuscemodi. Itẽ.

הן הן Hen. pronomen est tertie persone pluralis numeri feminini generis. Nu. 27. Et ei in hereditatem succedant. Pro quo hebrei legunt. Et transire facies hereditatẽ patris earũ ad eas vel ad ipsas. Et aliquando accipitur in genere masculino. Ruth. 1. Si eos expectare velitis donec crescant. De q̃ vide supra in dictione הם Hem.

הנה הנה Hine. ecce. en. sicut dictio precedens. vt Gen̄. 1. Ecce dedi vobis omnem herbam. Et in eodem. 12. Ecce cõiux tua. Et in eo. 18. Ecce in tabernaculo est. & in eo. 22. Ecce inquit ignis & ligna. Et in eo. 24. En rebeca coram te est. Et in eo. 28. Et ero custos tuus quocunq̧ perrexeris. Pro quo he. le. Ecce ego tecum & custodiam te vbicunq̧ p rexeris. Et cõponitur cũ pronominibus hoc modo. s. הנני Hineni. i. ecce ego. Gen̄. 6. Ecce ego adducã diluuii aquas super terram. Esa. 65. Dixi ecce ego ecce ego. הנך Hinecha siue הנך Hinach. idest ecce tu. vt Gen̄. 16. Ecce ait concepisti. Pro quo he. le. Ecce ait tu concepisti. Deut. 31. Ecce tu dormies cum patribus tuis. הנו Hino. i. ecce ille: siue ecce ipse. vt Iob. 2. Ecce in manu tua est. Pro quo he. le. Ecce ille ĩ manu tua. s. est. הננו Hinenu. idest ecce nos. vt Gen̄. 14. En omnes nos serui sumus domini mei. Ios. 9. Nunc autem in manu tua sumus. Pro quo hebrei legunt. Nunc autem ecce nos in manu tua. s. sumus. 2. Reg. 5. Ecce nos os tuum & caro tua sumus. Hiere. 3. Ecce nos venimus ad te. הנכם Hinechem. idest ecce vos. הנם Hinam idest ecce illi. Et quando componitur cum pronomine prime persone vel tertie aut per se positum ponitur aliquando pro hoc verbo adsum siue paratus sum. aut presto sum. vt Gen̄. 22. At ille respondit adsum. Et in eodem. Quid vis fili. Pro quo hebrei legunt. Ecce ego fili mi siue adsum fili mi. Et in eodẽ. 27. Audio: quis es tu fili mi. Pro quo hebrei legunt. Ecce ego siue adsum: quis es tu fili mi. Et in eodem. 37. Quo respondente presto sum ait. Nu. 14. Parati sumus ascendere ad locum. 1. Reg. 12. Presto est rex vester quem elegistis. 3. Reg. 1. Adest nathan propheta. Esa. 58. Primus ad sion dicet ecce adsum. Pro quo hebrei legunt. Primus ad sion ecce adsunt. idest dicet ad sion: ecce adsunt filii tui. Item הנה Hena idest huc. modo. aduerbium loci vel presentis temporis. & vtroq̧ modo ponitur. Gen̄. 15. Vbi dicitur generatione autem quarta reuertentur huc: necdum enim complete sunt iniquitates amorreorum vsq̧ ad presens tempus. Et in eodem. 44. Et huc vsq̧ non comparet. Et in eodem. 45. Et adducite eum ad me. Pro quo hebrei legunt. Et adducite patrem meum huc. 2. Reg. 5. Non ingredieris huc. Hiere. 50. Huc facies eorum veniet. Item הנה Hena. Pronomen ẽ tertie persone pluralis numeri femini generis. vt Exo. 1. Ipse enim obstetricandi habent scientiam. Nu. 31. Nonne iste sunt que deceperunt filios israel. Accipitur etiã in genere masculino. 2. Reg. 4. Ingressi sunt autem domũ. Pro quo hebrei legunt. Et ipsi ingressi sunt domũ. Accipitur etiam pro verbo substantiuo. Gen̄. 6. Videntes autem filii dei filias hominum ꝙ essent pulchre.

הס הס Has. silere. tacere. Amos. 6. tace & nõ recorderis nominis dñi. Soph. 1. Silete a facie dñi dei. Zach. 2. Sileat omnis caro a facie dñi. Nu. 13. Inter hec caleb compescẽs murmur populi qui oriebatur contra moysen ait. Pro quo hebrei legunt. Et silere fecit caleb populum ad Moysen vel pro moyse. idest propter murmur qui oriebatur contra eũ

הפך הפך Hapach. vertere: siue verti. reuerti. conuertere. conuerti. Euertere vel euerti. Subuertere: aut aduersari. Peruertere. mutare. Deut. 23. Vertitq̧ maledictionem eius in benedictionem. 3. Reg. 22. Verte manum tuam & eiice me de exercitu. Prouer. 12. Verte impios & non erunt. Iudi. 20. Quod cum cernerẽt filii israel in ipso certamine positi. Pro quo hebrei legunt. Et versus est vir israel in certamine. & in eodem. Versa facie fortissime resistebant. 1. Re. 4. Irruerant enim in ea dolores subiti. Pro quo hebrei legunt. Versi enim fuerant dolores eius in eam. Siue euerse vel dissolute sunt compages eius in ea. Nam eadem verba ponuntur. Dan̄. 10. vbi dicitur. Dñe mi in visione tua dissolute sunt compages mee. Ester. 9. Versa vice superiores iu dei esse ceperunt. Iob. 30. redactus sum in nihilũ. i. versus sum in nihilum. Et in eodem. 41. in stipulam versi sunt ei lapides funde. Prouer. 12. verte impios et non erunt. Thrẽ. 5. hereditas nostra versa est ad alienos. Itẽ significat reuerti. vt. 1. Reg. 25. reuersi sunt itaq̧ pueri dauid per viam suã. 4. Reg. 5. Quando reuersus est homo de curru suo. 2. Paralip. 9. que reuersa abiit in terrã suã. Ios. 8. presertim cum ii qui simulauerunt fugã et tendebãt ad solitudinẽ contra persequentes fortissime restitissent. Pro quo hebrei legunt Et populus qui fugerat ad desertum reuersus est contra p̄sequentem idest contra populum persequentem. Osee. 7. Ephraim factus est subcineritius panis qui non reuersatur. Item significat conuertere siue conuerti. Ps. 77. Conuertit in sanguinem flumina eorum. Et in eodem. Conuersi sunt in die belli. Ps. 104. Conuertit cor eorum vt odirẽt populum eius. Iob. 38. Restituetur quasi lutum signaculum. Pro quo hebrei legunt: conuertetur siue vertetur vt lutum signaculum. Esa. 34. Et conuertentur torrentes eius in picem. Thren̄. 3. Et conuertit manum suam tota die. Osee. 11. Conuersum est in me cor meum. Ioel. 2. Sol conuertetur in tenebras. Item significat euertere vel aduersari. 2. Reg. 10. Et exploraret ciuitatem & euerteret eam. 1. Paralipo. 19. vt explorent & inuestigent & scrutentur terram. pro quo hebrei legunt. Vt scrutentur & euertant & explorent terram. Iob. 19. Et quem maxime diligebam aduersatus est mihi. Item significat subuertere. Gen̄. 19. Vt non subuertam vrbem pro qua locutus es. Et in eodem. Et subuertit ciuitates has. Iob. 9. Quos subuertit in furore suo. & in eodem. 28. Subuertit a radicibus montes. Thren. 4. Que subuersa est in momento. & inde הפכה Haphecha. idest subuersio. Gen̄. 19. Et liberauit lot de subuersione vrbium. & aliquãdo scribitur cum mem in principio. vt Deut. 29. In exemplũ subuersionis sodome & gomorre. Itẽ ponitur pro peruertere Hiere. 23. Et peruertistis verba dei viuentis. Et inde הפך Haphech. idest peruersio siue peruersum. Esa. 29. Peruersa est hec vestra cogitatio. Et aliquando scribitur pluraliter. & cum tau in principio & dicitur תהפכת Thahpuchoth. Deut. 32. Generatio enim peruersa est. Pro quo hebrei legunt. Generatio enim peruersionum vel auersionũ est. Prouer. 2. Ab homine qui peruersa loquitur. Et in eodem. Et exultant in rebus pessimis. Pro quo hebrei legunt. Et exultant in subuersionibus pessimis. Et in eodem. 23. Et cor tuum loquetur peruersa. Et aliquando duplicantur littera pe & littera caf. & dicitur הפכפך Haphachpach. Prouer. 21. Peruersa viri via aliena est a deo. & inde מהפכת Mahapecheth. Quod ponitur pro neruo carceris quo malefactores vel qui peruerse agunt vinciuntur. Hiere. 29. Vt mittas eum in neruum & in carcerem. Significat etiam predicta dictio voluere. Iudi. 7. Videbatur mihi quasi subcineritius panis ex ordeo volui & in castra madian descendere. Iob. 37. Et nubes spargũt lumẽ suũ: que lustrãt cuncta per circui

Uertere. Uerti. Reuerti. Conuertere. Conuerti. Euertere. Aduersari. Subuertere. הפכה Subuersio. Peruertere. הפך Peruersio. תהפכת Peruersa. הפכפך Peruersa. מהפכת Neruus. Voluere.

tum Pro quo hebrei legunt. Et ipse siue & ipsum in circui
tu voluitur. Et in eodem. 38. Restituetur vt lutum signacu
lum. Pro quo hebrei legunt: voluetur siue reuoluetur vt lu
tum signaculum. Item significat mutari. idest ab alio in a-
Mutari. liud verti vel conuerti. vt Exo. 14. Mutatumq; est cor pha
raonis & seruorum eius super populum. Leuit. 13. Et pi-
los in album mutatos. Iob. 30. Mutatus es mihi in crude-
lem. Hiere. 13. Si mutare poterit ethiops pellem suã. Dañ.
הֶפֶךְ 10. Et species mea imutata est in me. & ide הֶפֶךְ hephech. i.
contra. econuerso. econtrario. contrarium. vel contra consuetudi
nem. vt Ezech. 16. Et factum est in te contra consuetudinẽ
contrariũ. mulierum. Et in eodem. Et factnm est in te contrarium. in
מִתְהַפֶּכֶת de מִתְהַפֶּכֶת Mithapécheth. idest versatilis. Geñ. 3. Et flame
Versatilis. um gladium atq; versatilem.
הֹצֶן הֹצֶן Hósen. instructio. scilicet belli vel exercitus. Ezech.
Instruct⁹. 23. Et venient super te instructi curru et rota. et solum
inuenitur in predicto loco. Et dicunt aliqui hebrei q̃ signi
ficat quoddam instrumentum bellicum: vel quoddam ge
nus vehiculi quo in bellis vtebantur.
הַר הַר Har. mons. Geñ. 10. Vsq; sephar montem orientalem.
Mons. Exo. 3. Et venit ad montem dei. Et in eodem. 25. Se-
cundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.
Ps. 3. Et exaudiuit me de monte sancto suo. Ps. 10. Trans-
migra in montem sicut passer. Ps. 14. Quis requiescet in
monte sancto tuo. Ps. 23. Quis ascendet in montem domi
ni. Et aliquando scribitur cũ he in fine. vt Geñ. 14. Et qui
remanserant fugerunt ad montem. Et in eodem. 19. In
montem saluum te fac. Et in eodem. Nec possum in mon-
te saluari. & in predictis locis ponitur he finalis loco ad vel
in. sicut מִצְרַיְמָה Misráima. idest ad egyptum: vel in egyp-
הָרִים tum. & in plurali. הָרִים Harim. idest montes. Geñ. 7. Op-
Montes. pertiq; sunt omnes montes excelsi. Iob. 28. Subuertit a ra
dice montes. Ps. 71. Suscipiant montes pacem populo. Et
aliquando duplicatur littera res. vt in sequenti dictione.
הָרָר הָרָר Harar. mons. Geñ. 14. In montibus seir vsq; ad cam
Mons. pestria. Pro quo hebrei legunt. In monte suo seir vs
q; ad campestria. Ps. 28. Prestitisti decori meo virtutem.
Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit. Prestitisti monti meo fortitudinem.
הַרְרֵי Et in plurali הַרְרֵי Harere. Deut. 8. Et de montibus eris me
Montes. talla fodiuntur. Ps. 35. Iustitia tua sicut montes dei. Ps. 49
Iumenta in montibus & boues. Ps. 85. Fundamenta eius
הֲרָרִי in montibus sanctis. Et inde הֲרָרִי Harari. idest montanus.
mõtanus. Hiere. 17. Sacrificantes in agro. Pro quo hebrei legunt.
Montanus in agro. Nam dicitur montanus ex multa con
suetudine sacrificandi in monte vel in agro.
הָרַג הָרַג Harag. occidere. interficere. Geñ. 4. consurrexit cain
Interficer̃ aduersus fratrem suum abel & interfecit eum: & in eo
dem. Omnis igitur qui inuenerit me occidet me. Et in eo
dem. Omnis qui occiderit cain. Et in eodem. Quoniam
Occidere. occidi virum in vulnus meum. Exo. 2. Nũ occidere me vis
sicut occidisti heri egyptium. Et in eodem. 4. Ecce ego in
terficiam filium tuum primogenitũ. Et in eodem. 11. Ob
secro vt interficias me. Et in eodem. 25. Occidat vnusquis
q; proximos suos: qui initiati sunt beelphegor. 2. Reg. 3. I-
gitur ioab & abisai frater eius interfecerunt abner. Iob. 5.
Virum stultum interficit iracundia. Et in eodem. 20. Occi
Mortifica det eum lingua vipere. Ps. 44. Quoniam propter te mor
re. tificamur tota die. idest occidimur. Ps. 77. Et occidit pĩ-
gues eorum. Et in eodem. Cum occideret eos querebant
eum. Et in eodem. Occidit in grandine vineas eorum. Pro
uer. 1. Auersio paruulorum interficit eos. Eccl's. 3. tempus
occidendi & tempus sanandi. Esa. 22. Et ecce gaudium &
letitia occidere vitulos & iugulare arietes. Ezech. 26. Fi
lie quoq; eius que sunt in agro gladio interficientur. & in-
de הֲרֻגִים Harugin. siue הֲרֻגֵי Haruge. idest interfecti vel oc הֲרֻגִים
cisi Prouer. 7. Et fortissimi quiq; ĩterfecti sunt ab ea. Hie- Interfecti
re. 18. Et viri earum interficientur morte. pro quo in he-
breo habetur. Et viri earum erũt interfecti morte. Ezech.
37. Et insufla super interfectos istos. Et inde הֲרֵגָה Harega. הֲרֵגָה
idest occisio vel interfectio. Hiere. 12. Sanctifica eos in diẽ
occisionis. Et in eodem. 19. Non vocabitur amplius locus Occisio.
iste thophet & vallis filii ennon: sed vallis occisiõis. Zach.
11. Pasce pecora occisionis. Et aliquando scribitur sine he
in fine: & dicitur הֶרֶג Hereg. vt Ester. 9. Percusserunt iu- הֶרֶג
dei inimicos suos plaga magna & occiderunt eos. Pro quo
hebrei legunt. Percusserunt iudei inimicos suos percussio
ne gladii & occisione & perditione. Esa. 27. Aut sicut occi Occisio
dit interfectos eius sic occisus est. pro quo hebrei legũt: aut
sicut occisio interfectorum eius sic occisus est. Et in eodem.
30. In die interfectionis multorum cum ceciderint turres. interfectio
Ezech. 26. Cũ occisi fuerint in medio tui. Pro quo hebrei
legunt. In occidendo occisionem in medio tui. Sed beat⁹
hieronymus transtulit sensum.
הָרָה הָרָה Hara. concipere. vt Geñ. 4. Que concepit & peperit הָרָה
cain. Et in eodem. 16. At illa concepisse se videns de- concipere.
spexit dominam suam. Et in eodem. 38. Ad vnum igitur
coitum mulier concepit. Nume. 11. Nunquid ego concepi
omnem hanc multitudinem. Iudi. 13. Sed concipies & pa-
ries filium. Iob. 3. Et nox in qua dictum est conceptus ẽ ho
mo. Esa. 8. Ecce virgo concipiet. Et in eodem. 33. Conci
pietis ardorem. Et in eodem. 26. Concepimus & quasi par
turiuimus. Et in eodem. 59. Conceperũt dolorem & pepe
runt iniquitatem. Et in eodem. Concepimus & locuti su
mus de corde verba mendacii. Osee. 1. Et concepit & pepe
rit filium. Significat etiam gignere. vt. 1. Paralip. 4. Genu Gignere.
itq; mariam & samai & iesba. inde הָרָה Hara. idest p̃gnãs. הָרָה
vel concipiens aut conceptus. vt Geñ. 16. Ecce concepisti.
Pro quo hebrei legunt. Ecce tu pregnãs. Et in eodem. 38. Pregnãs.
Et videtur vterus illius intumescere. Pro quo hebrei le-
gunt. Et ecce illa pregnãs. Et in eodem. De viro cuius hec
sunt concepi. Pro quo hebrei legunt. De viro cuius hec sũt
ego pregnans. Exo. 21. Et percusserit quis mulierem pre
gnantem. Hiere. 30. Et vulua eius conceptus eternus. Et in conceptus
plurali הָרוֹת Haroth. idest pregnantes. 4. Reg. 8. Et paruu הָרוֹת
los eorum ellides: & pregnantes diuides. & in eodem. 15. pregnãtes
Et interfecit omnes pregnantes eius. Amos. 5. Eo quod
dissecuerunt pregnantes galaad. & inde הֵרוֹן Heron. idest הֵרוֹן
conceptio vel cõceptus. vt Geñ. 3. Multiplicabo erumnas
tuas & conceptus tuos. & aliquando scribitur cum iod & conceptus
dicitur הֵרָיוֹן Heraion. idest conceptus. Ruth. 4. Et dedit il הֵרָיוֹן
li dominus vt conciperet. Pro quo hebrei legunt. Et dedit
illi dominus conceptum. Osee. 9. Gloria eorum a partu & conceptus
ab vtero & a conceptu. & inde הוֹרִים Horim. siue הוֹרֵי Hore הוֹרִים
idest progenitores vel patres. vt Geñ. 49. Confortate sũt
benedictionibus patrum eius. Patres.
הַרְהַר הַרְהַר Harhar. in lingua chaldaica significat cogitationẽ הַרְהַר
& solum inuenitur in nũero plurali. scilicet הַרְהֹרִין הַרְהֹרִין
Harhorin. Dan. 4. Et cogitationes mee in stratu meo. cogitatiões
הָרַס הָרַס Haras. destruere. dissipare. conterere. deponere. ter הָרַס
minos transcendere. Exo. 23. Sed destrues eos. Iudi. Destruere
6. Et destrues aram baal. Iob. 12. Si destruxerit: nemo est
qui edificet. Ps. 10. Quoniam quem perfecisti destruxerũt
Prouer. 14. Insipiens structam quoq; manibus destruet. &
in eo. 24. & maceria lapidum eius destructa erat. Esa. 49
Destruẽtes te & dissipantes a te exibunt. Thren. 2. Destru

xit in furore suo munitiones virginis iuda. Ponitur etiam
issipare. pro dissipare. Hiere.1. Et dissipes & edifices & plantes. Et
in eodem.31. Et dissiparem & disperderem & affligerem.
Ezech.36. Quia ego dominus edificaui dissipata. Et su-
pra in eodem ponitur pro suffosis: vbi dicitur. Et destitute
uffodere atq3 suffose munite sederunt. Ioel.1. Dissipate sunt apothe
ce quoniam confusum est triticum. Item ponitur pro de-
eponere ponere vel conterere. Exo.15. Deposuisti aduersarios tuos
onterere Ps.67. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum. signi
āscēdere. ficat etiam transcendere terminum. Exo.19. Ne forte velit
transcendere terminos ad videndum dominum. Et in eo-
dem. Sacerdotes autem & populus non transeant termi-
הֶרֶס nos. Inde. הֶרֶס Heres. idest destructio vel dissipatio. Esa.19
Ciuitas solis vocabitur vna. Pro quo hebrei legunt. Ciui-
estructio tas destructionis vel dissipationis vocabitur vna. Sed si p-
dicta dictio. הֶרֶס Heres scribatur cum cheth: que est quasi e
iusdem figure cum littera he: tunc significat solem vel te-
stam aut testeum. Et fortasse in bibliis hebraicis antiquis e
rat scriptum חֶרֶס cheres cum littera cheth: sicut beat9 hie-
ronymus transtulit. Nam in suis explanationibus sup hoc
loco sic ait. חֶרֶס cheres enim verbum ambiguum est: & te-
esta. sta dicitur & sol: eo q vtrunq3 areat & siccum sit. Hec hiero
nymus. in translatione autem chaldaica sic habetur. Ciui-
הֲרִיסוּ tas solis que destruenda est vocabitur vna. Et inde הֲרִיסוּת
Harisuth. idest destructio siue ea que corruerant: aut ruina.
uina. vt Esa.49. Et terra ruine tue. Amos. 9. Et ea que corrue-
rant restaurabo.

הָתַת הָתַת Hathath. insidiari. irruere. Ps.61. Quousq3 irruitis in
ruere. hominem. Et solum inuenitur in predicto loco. Et di
cunt aliqui hebrei q deriuatur a supradicta dictione הָוָה ha
ua. De quo vide in predicta dictione.

הָתַל הָתַל Hathal. circunuenire. fallere. mentiri. illudere. Geñ.
rcūuenir 31. Sed & pater vester circumuenit me. Exo.8. Verū-
allere. tamen noli vltra fallere. Iudi.16. Per tres vices mentitus es
entiri. mihi. 3. Reg.18. Illudebat eis helias. Iob.13. Aut decipietur
ludere. vt homo vestris fraudulentiis. pro quo hebrei legunt. Aut
ccipere. sicut illuditur homini illudetis ei. vel sic: aut sicut mentimi
ni homini mentiti estis ei. Hiere.9. Et vir in fratrem suum
הוּתָל deridebit. idest illudet. Et inde הוּתָל Huthal. idest dece-
ptum siue illusum. pro quo beatus hieronymus transtulit.
sipiens insipientem. vt Esa.44. cor insipiens adorabit illud. Et in
הֲתֻלִים de הֲתֻלִים Hathulim. idest mendaces: siue illudentes aut il-
édaces. lusores. Iob.17: Non peccaui. pro quo hebrei legunt. Si nō
mendaces mecum. Et idem dicit Burgeñ. in suis additioni
מַהֲתַלּ bus super predicto loco. Et inde מַהֲתַלּוֹת Mahathaloth. pro
rores. quo beatus hieronymus transtulit errores. vt Esa.30. Vide
te nobis errores.

De incipientibus a littera. ו Uau.

Vau littera nunquam reperitur sola per se: sicut nec vlla a-
lia littera hebraica: vt dictum est in precedentibus. Sed ap-
ponitur nomini & verbo & aliis partibus orationis: et tunc
communiter ponitur pro coniunctione scilicet. &. q3. quo
q3. autem. at. atq3. vero. ac. igitur. sed. cumq3. aut. vt Geñ.1.
In principio creauit deus celum & terram. & in codē. Ter-
ra autem erat inanis & vacua. & in eodem. Et tenebre erāt
super faciē abyssi: & spiritus domini ferebatur super aquas
Et in eodem. Et fecit deus firmamentum. Et in eodem. 4.
t. Fuit autem Abel pastor ouium & cain agricola. Et in eo-
dem. Iratusq3 est cain vehementer. Et in eodem. Dixitq3
oq3. dominus ad eum. Et in eodem. 5. Vixit quoq3 seth. Et in
eodem. 6. Ostium autem arce pones in latere. Et in eodem
9. Vixit autem noe. Et in eodem. 15. Turturem quoq3 & co
lumbam. Et in eodem. 24. At illa cito tollens pallium. E- At.
xo. 2. At ille vbi est inquit. Et in eodem. 14. In curribus
atq3 equitibus. Et in eodem. 16. Atq3 computruit. Iob. 1. Atq3.
Simplex & rectus ac recedens a malo. Ps. 1. Et in lege eius Ac.
meditabitur die ac nocte. Ponitur etiā in nostra translatio
ne aliis modis quāplurimis. Nam aliquando ponitur pro
vero. vt Prouer. 2. Impii vero de terra pdentur. Et in eodē. Uero.
10. filius vero stultus mestitia est matri sue. Eccl's.1. terra ve
ro in eternū stat. Ponitur etiā pro igitur: siue pro ergo. vt
Geñ. 2. formauit igitur dominus hominem. Et in codē. Tu Igitur.
lit ergo dominus deus hominē. Et in eodē. Igitur perfecti Ergo.
sunt celi & terra. Et in eodem. 3. Vidit igitur mulier. Et in
eodem. 12. Nunc igitur ecce coniūx tua. Et in eodem. 16. I-
gitur sarai vxor abraam nō genuerat. Exo. 1. Bene ergo fe
cit deus obstetricibus. Et in eodem. Precepit ergo pharao
omni populo. Item ponitur pro sed. vt Geñ. 2. Sed fons a- Sed.
scendebat de terra. & in eodem. 31. Sed deus patris tui dixit
mihi. Exo. 3. Sed postulabit mulier a vicina sua. Ps. 6. Sed
tu domine vsquequo. Canti. 1. Nigra sum sed formosa. Itē
ponitur pro cumq3. vt Geñ. 3. cumq3 agnouissent se esse nu Cumq3.
dos. Et in eodem. 4. cumq3 essent in agro. Exo. 2. cumq3 iā
celare non posset. Deut. 4. cumq3 quesieris ibi dominum
deum tuum. Iob. 2. cumq3 eleuassent procul oculos. Et in
eodem. 29. cumq3 sederem quasi rex circūdante exercitu.
Item ponitur pro aut. siue pro vel. vt Geñ. 31. Aut si tu pre Aut.
terieris malum mihi cogitans. Et in eodem. 41. Absq3 tuo
imperio non mouebit quisq3 manum aut pedem. Exo. 21.
Qui percusserit patrem suum aut matrem. Et in eodem.
Qui maledixerit patri suo aut matri. Leuit. 17. Quod si nō
lauerit vestimenta sua vel corpus. Et in eodem. 22. Sin autē Uel.
vidua vel repudiata. Et in eodē. 25. vel qui ex his nati fue-
rint. Iob. 38. Aut thesauros grandinis aspexisti. Ps. 8. Aut
filius hominis quoniam visitas eū. Ps. 14. Aut quis requi
escet in monte sancto tuo. Item ponitur pro etiam. Geñ. 1.
Dixit etiam deus producant aque. Et in eodē. 2. Lignum Etiam.
etiam vite in medio paradisi. Et in eodem. 28. Vouit etiam
votum dicens. Hiere. 5. Si etiam viuit dominus dixerint.
Item ponitur pro enim: vel nam: aut nanq3. vt. Geñ. 20.
Habet enim virum. Et in eodē. 24. Habitabat enim in ter Enim.
ra australi. Exo. 19. Nam profecti de raphidim. 1. Reg. 4. Nam.
Egressus est nāq3 israel. Canti. 2. Nam vinea nostra floruit. Nanq3
Abach. 1. Equites nāq3 eius de longe venient. Ponitur etiā
pro itaq3. Geñ. 11. Tulit itaq3 thare abrā filium suum. Exo. Itaq3.
1. Posuit itaq3 eis magistros operum. Et in eodem. 14. Ti-
muit itaq3 populus dominum. Deut. 11. Ama itaq3 domi-
num deum tuum. Item ponitur pro siquidē. vt. 1. Reg. 28. Siquidem
Siquidem philistiim pugnant aduersum me. 4. Reg. 7. Si
quidem dominus audiri fecerat. Item ponitur pro interea
aut interim vel preterea. vt. Geñ. 35. Interea locutus est do Interea
minus ad iacob. Et in eodem. 43. Interim fames omnem Interim.
terrā premebat. Exo. 1. Surrexit interea rex nouus super
Egyptum. Et in eodem. 38. Fuerūt pretera centum talenta Preterea.
argenti. 2. Paralip. 34. Ossa preterea sacerdotum combu-
sit. Ponitur etiam pro quādo vel pro vnde. vt. Geñ. 11. Sem
erat centum annorum quando genuit Arphaxath. Et in eo Quando.
dem. 13. Vnde facta rixa inter pastores gregum. Et in eodē. Unde.
26. Vnde appellauit eum abundantiam. Et cum preceden
ti negatione ponitur pro Neq3. vt. Exo. 20. Non facies ti-
bi sculptile neq3 omnem similitudinem. Et in eodem. Neq3.
Nec eorum que sunt in aquis sub terra. Deut. 18. Neq3 in-
cantor: neq3 phythones consulat. Nume. 23. Neq3 filius

hominis vt mutetur. Eſa.28. Neqꝫ vexabit eum rota plauſtri. Thren.3. Non enī humiliauit ex corde ſuo & abiecit filios hominum. ideſt neqꝫ abiecit filios hominum. Ezech. 13. Neqꝫ oppoſuiſtis murum pro domo iſrael. Habet fortaſſe in noſtra tranſlatione alios modos ſignificandi qui poſſunt reduci ad ſupradicta. Hebrei tamen in omnibus locis ſupradictis dicunt quod ponitur pro coniunctione. Et aliquando ponitur vau littera vbi nihil videtur copulare vel coniungere. vt Geñ.22. Die autem tertio eleuatis oculis vidit locum procul. Pro quo in hebreo habetur. In die tertio & leuauit abraam oculos ſuos & vidit locum procul. Et in eodem.36. Et hi filii ſebeon Aya & anna. Pro quo in hebreo habetur. Et hi filii ſebeon & aya & anna. Et ſimiliter ponitur in principio librorum: vbi nihil videtur copulare vel coniungere. vt Exo.1. Hec ſunt nomina filiorum iſrael. Pro quo in hebreo habetur. Et hec ſunt nomina filiorum iſrael. Iudi.1. poſt mortem ioſue conſuluerunt filii iſrael dominum. Pro quo hebrei legunt. Et factum eſt poſt mortem ioſue & conſuluerunt filii iſrael dominum. Ruth. 1. In diebus vnius iudicis quando iudices preerant. pro q̄ hebrei legunt. Et factum eſt in diebus quando iudicabant iudices. 1. Reg.1. Fuit vir vnus de ramathaim. pro quo hebrei legunt. Et fuit vir vnus de ramathaim. Eſdre.1. In anno primo cyri regis perſarum. Pro quo hebrei legunt. Et in anno primo cyri regis perſarum. Eſter.1. In diebus aſueri. Pro quo in hebreo habetur. Et factum eſt in diebus aſueri. Et aliquando ponitur in noſtra tranſlatione in principiis librorum. vt Leuit.1. Vocauit autem moyſen. Nu.1. Locutuſqꝫ eſt dominus ad Moyſen. Ezech.1. Et factum eſt in triceſſimo anno. Item littera vau prepoſita verbo preteriti temporis facit ipſum temporis futuri: & econuerſo. vt Geñ.27. Tempuſqꝫ veniet cum excutias & ſoluas iugum eius de ceruicibus tuis. Et in eodem. Eritqꝫ ſemen tuum q̄ſi puluis terre & dilataberis ad orientem & occidentem. Et in eodem. Et benedicentur in te & in ſemine tuo. Item facit de preterito futurum. vt in eodem. Cumqꝫ veniſſet ad quendam locum. Et in eodem. Tulitqꝫ de lapidibus que iacebant. Pro quo hebrei legunt. Et tulit de lapidibus loci. Et in eo. Viditqꝫ in ſomnis ſcalam. Et de hoc plenius in arte grāmatica dictum eſt.

Sequuntur dictiones quarum prima littera ſubſtantialis eſt vau. & ſunt due tantum & aliqua nomina propria: ſunt autem que ſequuntur.

וָו
capita.

וו Vau. Paxillus. ſiue clauus: cuius caput eſt curuum inſtar littere vau. Et ſolum inuenitur in numero plurali. Pro q̄ beatus hieronymus tranſtulit capita. Exo.26. Quarum capita aurea & baſes enee. Et in eodem.27. Et capita earum cum celaturis ſuis argentea. Et dicunt hebrei ꝙ erant quidam paxilli vel claui affixi in capitibus colūnarum ex quibus pendebant cortine et velamina.

וָהֵב
Facere.

והב Vaheb. facere. vt Nu.21. Sicut fecit in mari rubro ſic faciet in torrentibus Arnon. Vbi pro eo quod in littera noſtra eſt fecit: in hebreo ponitur ſupradicta dictio. ſcilicet והב Vaheb. Et ſolum inuenitur in predicto loco. Et dicunt hebrei ꝙ eſt nomen proprium loci ſic dicti propter aliquā cauſam ignotam apud illos. Vnde in hebreo de verbo ad verbum ſic legitur. ſcilicet: ad vaheb in rubrum et ad torrētes Arnon. ideſt venerunt ad locum qui dicitur vaheb. et inde in mare rubrum et ad torrentes Arnon. ſcilicet venerunt. vnde in ſequentibus dicitur profectiqꝫ ſunt de ſolitudine in mathana: de mathana in nahaliel: de nahaliel in bamoth. ſcilicet venerunt. Et in hebreo non habetur illud profectiqꝫ ſunt. Sed ſubintelligitur. Et licet in aliis locis ſacre ſcripture vbi ponuntur manſiones filiorum iſrael nō inueniatur locus dictus וָהֵב Vaheb. non repugnat ſupradictis: ſicut nec inuenitur locus dictus mathana neqꝫ nahaliel niſi tantum in predicto loco: vbi dicitur quod profecti ſunt de ſolitudine in mathana: et de mathana in nahaliel. Alii vero dicunt ꝙ predicta dictio וָהֵב Vaheb deriuatur a dictione יָהַב Iehab. Que ſignificat molem vel onus. vt. p̄s.54. Iacta ſuper dominum curam tuam. Pro quo ipſi legunt. Iacta ſuper dominum onus tuum ſiue mollem tuam. Vnde ī predicto loco legunt ſic. A mole in mare rubrū vſqꝫ ad torrentes arnon. Et ſecundum beatum Hieronymum ſupradicta dictio יָהַב Iehab ſignificat charitatem. Nam in ſupradicto pſalmo iuxta he. ve. ſic tranſtulit. ſcilicet. Proiice ſuper dominum charitatem tuam. Et in lingua chaldaica ſignificat dare vel tradere aut afferre. De quo vide infra in dictione יָהַב Iahab. ſunt etiam aliqua nomina propria a littera vau incipientia. Sicut eſt וָפְסִי vapſi. vt Nu.13. De tribu nephthalim naabi filium vapſi. Et ſimiliter וַשְׁתִּי Vaſthi. Eſter 1. Vaſthi quoqꝫ regina fecit conuiuium feminarum.

De incipientibus a littera. ז zain.

זְאֵב
Lupus.
זְאֵבִים
Lupi.

זאב Zeeb. Lupus. vt geñ.49. Beniamin lupus rapax. Eſa.11. Et habitabit lupus cum agno. Et in plu. זְאֵבִים Zeebim ſiue זְאֵבֵי Zeebe. ideſt lupi. Ezech.22. Quaſi lupi capientes predā. Abach.1. Et velociores lupis veſpertinis.

זאת
Iſta.

זאת Zoth. Iſta. vel hec. De quo vide infra in dictione זֶה Ze.

זְבֻב
Muſca.
זְבוּבִים
Muſce.

זבב zebub. muſca. vt Eſa.7. ſybilabit dñs muſce q̄ ē ī extremo flūinū egypti. & ī plu. זְבוּבִים zebubī. ſiue זְבוּבֵי zebube. Eccl's.10. muſce moriētes ꝑdūt ſuauitatē vnguēti

זָבַד
Dotare.
זֶבֶד

זבד Zabad. dotare. vt Geñ.30. Dotauit me de⁹ dote bona. et īde זֶבֶד Zebed. i. dos. ſiue dotatio. vt in ꝑdicto loco.

זָבַח
Immolare
Sacrificar[e]
Mactare.
Occidere.

זבח zabach. īmolare. ſacrificare. occidere. mactare vt Geñ. 31. Immolatiſqꝫ victimis in mōte. pro quo in hebreo habetur. Et immolauit iacob victimā in mōte. Exo.5. Et ſacrificemus dño deo nr̄o. Et ī eo. Ite et ſacrificate deo vr̄o in terra hac. Et in eo.8. et dimittā ppl'm vt ſacrificent dño. Et in eodem. abominationes enim egyptiorū īmolabim⁹ Et in eo. Qđ ſi mactauerimus ea q̄ colūt egyptii. Et in eo. 22. Qui immolat diis occidetur. Et in eo.23. Nō imolabis ſup fermēto ſanguinē victime mee. Leuit.17. Et nequaqꝫ vltra īmolabūt hoſtias ſuas demonibus. Nu.22. Cumqꝫ occidiſſet balac boues & oues miſit ad balaā. Deut.16. Immolabiſqꝫ phaſe dño deo tuo. Et in eo. qđ imolatū ē veſpe. pro quo. he. le. qđ īmolabis veſpe. Et in eo.33. Ibi īmolabunt victimas iuſtitie. 1. Reg.1. vt adoraret & ſacrificaret dño. Et in eo. Et īmolauit elcana. Et ī eo.15. vt imolet dño deo tuo in galgalis. 3. Reg.8. mactauitqꝫ ſalomon hoſtias pacificas q̄s īmolauit dño. Et in eo.13. Et īmolabit ſup te ſacerdotes excelſorū. & in eo.19. Tulit par boū & mactauit illud. 1. Paralip.29. Immolauerūtqꝫ victimas dño. 2. Paralip.7. Rex aūt & oīs ppl's īmolabāt victimas. Et in eo. Mactauit igitur rex ſalomō hoſtias boū. Et in eo.28. quos ego placabo hoſtiis. pro quo he. le. Eis ſacrificabo ſiue īmolabo. & in eo.33 Cūctis idolis quos manaſes fuerat fabricatus īmolauit. p̄s. 4. Sacrificate ſacrificiū iuſtitie. Ps.26. Et īmolabo in tabernaculo eius hoſtiā vociferationis. p̄s.49. Immola deo ſacrificiū laudis. Ps.115. tibi ſacrificabo hoſtiā laudis. Eſa.65. qui īmolāt ī hortis. & in eo.66. qui mactat pec⁹ q̄ſi q excerebret canē. Oſee.4. Sup capita mōtiū ſacrificabāt. & īde זֶבַח zébach. i. victima. hoſtia. ſacrificiū. Exo.12. dicetis eis victima trāſitus dñi eſt. Leuit.3. Si hoſtia pacificorū fuerit eius

זֶבַח
Victima.
Hoſtia.

oblatio.Ps.39.sacrificiū & oblationē noluisti.& in plurali. זְבָחִים Zebachim.siue זִבְחֵי Zibche.Exo.24. Immolaueruntq; victimas pacificas dño.Deut.33.Ibi īmolabūt victimas iustitie.1.Reg.15.Nūquid vult deus holocausta & victimas.Et aliqñ scribitur in plu.זְבָחוֹת Zebachoth secūdū formā noīm femininorū.vt Osee.4. Et cōfundētur a sacrificiis suis.& inde מִזְבֵּחַ Mizbeach.siue מִזְבַּח Mizbach .i. Altare vbi sacrificia vel hostia offerūtur.Geñ.8.Edificauit aūt noe altare dño.Exo.20.Altare de terra facietis mihi.& in eo.21.Ab altari meo euelles eū vt moriatur. Accipitur ēt pro altari incensi.vt Exo.30.Facies quoq; altare ad adolendū thymiama.& in plu.מִזְבְּחוֹת Mizbechoth.vt Ps.83. Altaria tua dñe virtutū.Osee.10.secūdū multitudinem fructus sui multiplicauit altaria.

זָבַל Zabal.cohabitare.vt Geñ.30.Etiā hac vice mecū erit vir meus.Pro quo hebrei legunt. Hac vice cohabitabit mihi vir meus.Et inde זְבֻל Zebul.i.habitaculum.vt.3.Reg.8.Edificans edificaui domū et habitaculū tuū. Abach 3. Sol & luna steterunt in habitaculo suo.

זְבַן Zabā.in lingua chaldaica significat. Emere.seu vēdere Dañ. 2. Quod tempus redimitis.idest emitis.

זָג Zag.Folliculus vuarū.Nu.6.Ab vua passa vsq; ad acinū nō comedet.Pro quo he.le. Ab acinis vsq; ad folliculum .s.vue nō comedet.Et solum inuenitur in predicto loco.

זֶה Ze.Pronomen est demonstratiuū vel relatiuū.i.iste.hic ipse.ille.qui vel quod.iā.Et est oīs casus & vtriusq; numeri & generis masculini vel neutri.vt Geñ.5. Iste consolabitur nos.Et in eo.11.Ceperuntq; hoc facere.Et in eo.31. Sicq; per viginti annos in domo tua seruiui. ꝑ quo he.le. Isti mihi viginti anni in domo tua. s. trāsacti sunt.siue iste mihi vigessimus annus in domo tua.s.transactus est. Et in eo.41.Nun inuenire poterimus talē virū qui spū dei plenus sit.Pro quo he.le.Nun inuenire poterimus sicut hic.s. est:virū qui spiritu dei plenus sit.Exo.32.Moysi eī huic viro qui nos eduxit de terra egypti ignoramus quid acciderit.Et in eo.Egressusq; est hic vitulus.Et in eo.33.Et verbū istud quod locutus es faciā.Deut.3. Montem istū egregiū & libanum.Ios.2.Innoxii erimus a iuramento hoc.1.Reg.14.Et occidite super istud.2.Reg.11. Et nunc hūc & nunc illū consumit gladius. vbi ponitur etiā pro illo.3.Reg.19. Et ecce angelus dñi tetigit eū .pro quo he.le. Et ecce angelus dñi iste tetigit eū: siue qui tetigit eū.Ps.23. quis est iste rex glorie.Ps.47.Qm̄ hic est deus deus noster in eternū. Ps.55.Ecce cognoui quia deus meus es. ꝑ quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Hoc scio quia deus meus es.Ps.67. Sinai a facie dei israel .pro quo he.le. Iste siue ille sinai a facie dei israel .s. motus est vel distillauit Beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Et sinai a facie dei israel.Eccl's.7.Bonum est te sustētare istū: sed ab illo ne subtrahas manū tuā : vbi ponitur pro isto & pro illo.Et in eo.8.Oīa hec tractaui in corde meo.Canti.2 Ecce iste venit saliens in mōtibus.Et ī eo.En ipse stat post parietē nrm.Esa.25.Iste dñs sustinuimus eū.Zach. 1. Iste iā septuagesimus annus est.ponitur ēt pro iam.2 .Reg.14 Quasi mulier iam plurimo tpe lugens mortuū.zach.7. Sicut feci iā multis annis.Et aliqñ ponitur relatiue. Iob.19. Et quē maxime diligebā aduersatus est mihi.Ps.73.mons sion in quo habitasti.Ps.103.In locū quē fundasti eis. Et in eo.Draco iste quē formasti ad illudendū ei. Vbi ponitur ꝑ demōstratiuo & relatiuo simul.Prouer.23.Audi patrem tuum qui genuit te.Ponitur etiam pro aduerbio hac. vt Nu. 13.Ascendite per meridianam plagam.pro quo hebrei legunt. Ascendite hac in meridiem siue per meridiem. Scribitur ēt cum beth in principio & dicitur בָּזֶה Baze & significat.hic.idest in hoc loco.vt Exo.24.Expectate hic donec reuertamur ad vos.Apponitur etiā ei mem in principio et dicitur מִזֶּה Mize.i.ab hoc vel ab isto aut ab ipso. Et aliquādo ponitur aduerbialiter & signat hinc vel istinc. i. ab hac vel ab ista parte vel de isto loco.Geñ.42. Non egrediemini hinc.Exo.17.Sustentabant manus eius ex vtraq; parte. Pro quo he.le. Sustentabant manus eius hinc vnus & hinc vnus .i. vnus ex vtraq; parte. Exo.33. Vade ascende de loco isto. Scribitur etiā זֹה zo cum puncto holē & tunc est generis feminini vel neutri.Eccl's.2.Et gaudio dixi quid frustra deciperis.Pro quo he.le.Et letitie.s.dixi quid ipsa facit.Et in eo.5.Hoc est donū dei.Et in eo.7. Cuncta tētaui in sapiētia.Pro quo he.le. Omnia hec tētaui in sapientia. Et aliqñ scribitur cum vau loco he & puncto holem & dicitur זוֹ Zo.vt Eccl's.5.Miserabilis prorsus infirmitas. Pro quo hebrei legunt.Etiam hec mala infirmitas .s. est.Osee. 7.Ista subsannatio eorum in terra egypti. Et aliqñ scribitur cum pūcto surech & dicitur זוּ Zu.Ps.11.Custodies nos a generatiōe hac in eternū.Ps.61.Duo hec audiui.Esa.42. nōne dñs ipse cui peccauimus. & in eo. 43. Populum istū formaui mihi.Abach.1.Hec est fortitudo eius deo suo. Et aliquando ponitur relatiue.vt Exo.15.Populo quem redemisti.Ps.9.In consiliis quibus cogitant.Ps.16. A facie impiorum qui me afflixerunt. Et aliquando scribitur pro relatiuo & demonstratiuo simul. Ps.9. In laqueo isto quem absconderunt. Ps.31. Intellectum tibi dabo et instruam te in via hac qua gradieris.Ps.67.Cōfirma hoc deus quod operatus es in nobis. Ps.131.Et testimonia mea hec que docebo eos .Ps.141.In via hac qua ambulabam.Scribitur etiam cum littera aleph & tau in fine & dicitur זֹאת Zoth. & communiter est generis feminini.Leuit.6. Hec est lex holocausti.Deut.33.Hec est benedictio.4.Reg.8. Domine mi rex hec est mulier & hic est filius eius.Ps.131. Hec est requies mea in seculum seculi. Et aliquando ponitur in nostra translatione in genere neutro:quia hebrei non habēt genus neutrum:sed pro eo aliquādo vtuntur masculino & aliquando feminino.Geñ.42. Iam nunc experimentum vestri capiam.Pro quo hebrei legunt. In hoc probabimini.idest experimentum vestri capiam.4.Reg.5. Sic & sic locuta est puella.Pro quo hebrei legunt.vt hoc & vt hoc locuta est puella.idest taliter & taliter: vel sic et sic.sicut est ī littera nostra.Iob.22.Hoc scio a principio.Et in eo.33.Hoc ē ergo in quo nō est iustificatus.Et in eo.34. Audi quod dicitur.Et in eo.35.Nunquid equa videtur tibi tua cogitatio Pro quo hebrei legunt.Nunquid hoc cogitasti in iudicio. Ps.26.In hoc ego sperabo.

בָּזֶה Hic. מִזֶּה Hinc. זֹה Ipsa Hoc. זוֹ Hec. Ista. זוּ hec. Ipse. Iste. Qui. hec que זֹאת hec. hoc. Quod.

זָהָב Zahab.aurū.Geñ.2.vbi nascitur aurum: & aurum terre illius optimum. Exo.25. Et deaurabis eā auro mūdissimo.Iob.23.Probauit me quasi aurum quod per ignē transit.Et in eodem.37.Ab aquilone aurum venit.Sed in predicto loco dicunt hebrei ꝙ accipitur aurū ꝑ puritate vł serenitate aeris ad similitudinem auri purissimi .& etiā dicunt ꝙ accipitur translatiue pro oleo mundissimo & purissimo.vt Zach.4.In quibus sunt suffusoria ex auro .pro ꝗ ipsi legunt.Infundentia ex se aurum. idest oleum purum & mundissimum & aurei coloris.

זָהָב aurum. Oleum.

זָהַם Zahā.Inqnare. abomiābile facere.Iob.33. abomiābilis ei fit in vita panis.& solū īuenitur in ṗdicto loco.

זָהַם abomabilē fieri.

זָהַר Zahar.oñdere.monere.admōere.ṗuidere. pōstēdere anūciare.cauere.obseruare.Exo.18.oñdasq; pplo cerimonias & ritus colendi.4.Reg.6.Et preoccupauit eū.Pro ꝗ he.le.Et admonuit eū siue obseruauit eū.Eccl's. 4. q ne-

זָהַר Ostendere Admonere

Preuidere. scit preuidere in posterū.Et in eo.12.His amplius fili mi ne requiras.pro quo he.le.His amplius fili mi caue:siue admo
Cauere. nitus sis:aut preuide.Ezech.3.Et annunciabis eis ex me.
Annūciare. Admonere. idest admonebis.Et in eo.Si dicēte me ad impiū morte mo rieris nō ānūciaberis.& in eo.Vt auertatur a via sua mala. Pro quo he.le.vt caueat impius a via sua mala.Et in eo.qa nō annūciasti ei.Et in eo.Si aūt tu ānunciaberis iusto.Et i eo.Viuēs viuet quia annunciasti ei.Pro quo he.le.Viuēs viuet qa admonitus est:vel quia obseruauit se.& in eo.33.Et cecinerit buccina:& annūciauerit populo.Et in eo.Et non
Obseruare. obseruauerit se.Et in eo.Sonū buccine audiuit & nō se obseruauit.Et in eo.vt se custodiat ipius a via sua mala.signat ēt fulgere.i.splēdere.vt Dañ.12.Et qui docti fuerint fulge
Fulgere. זהר bunt sicut splēdor firmamēti.& inde זֹהַר Zohar.idest splē
Splendor dor.vt in pdicto loco.& Ezech.8.Quasi aspect⁹ splēdoris & visio electi.

זו זו Zo.siue זו Zu.Pronomen est demonstratiuum vel relatiuū aut vtrūq; simul.De quo vide supra in dictiōe זה Ze.

זוב זוב Zob.fluere.Manare.fluxum sanguinis vel seminis pa
Fluxū pati ti.vt Leuit.15.Mulier que patitur multis diebus fluxū sanguinis.Et in eo.Vel que post mēstruū sanguinē fluere
Fluere. non cessat.Ps.77.qm̄ percussit petrā & fluxerunt aque. Esa.48.Et scidit petrā & fluxerunt aque. Accipitur etiā זוב
זוב Zob.pro ipso fluxu.& aliqñ scribitur sine vau.vt Hiere.
Fluxus. זב 49.Fluxit vallis tua.s.sanguine īterfectorū.sicut exponūt hebrei.& inde זָב Zab.i.fluēs vel manās:siue ille qui pati
Qui patitur fluxum. זבה tur fluxū.vt Leui.15.Vir q patitur fluxū seminis & i ge.fe. זָבָה zaba siue זָבַת zabath.vt in eo.& Exo.3.In terrā q̄ fluit
Que fluit. Fluens. Manans. lacte & melle.& in eo.13.Vt daret tibi terrā fluētem lacte & melle.Nu.16.que lacte & melle manabat.Deut.6.Terrā lacte & melle manātē.Ponitur ēt זוב zob pro extabescere.vt
זוב Threñ.4.qm̄ isti extabuerūt consumpti a sterilitate terre.
Extabescere Sed etiam in hoc loco hebrei dicunt q; significat fluere.& legūt sic.qm̄ ex istis fluebant confossi vel perfossi.

זוד זוד Zud.superbire.superbe agere.temere operari.& scri
Supbe agere. Supbire. bitur sine vau.Exo.18.Eo quod supbe egerint contra eos.Hiere.50.Quia cōtra dn̄m erecta est.pro quo he.le. Quia cōtra dn̄m superbiuit vel supbe egit.& aliqñ scribitur cū iod in medio loco vau.vt Exo.25.Si quis p īdustriā occiderit fratrē suū vel p insidias.pro quo he.le.& cū supbierit vel cū temere egerit vir cōtra fratrē suū vt occidat eū
Temere agere. p insidias.Nee.9.Cognouisti enī quia supbe egerāt cōtra
זד eos.Et in eo.Ipsi vero & pres nr̄i supbe egerūt.Et inde זד
Supbus. Zed.i.supbus.vt Prouer.21.Supbus & arrogās vocatur in
זדים doctus.& in plu.זֵדִים Zedim.Ps.18.Et ab alieis parce ser uo tuo.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve.trāstulit.A supbis quoq; libera seruū tuū.Ps.118.Incre
superbi pasti supbos.& in eo.Superbi iniq; agebant vsquequaq;.
זדון Ps.139.Abscōderūt supbi laqueū mihi.& inde זָדוֹן zadon
Supbia. i.supbia siue supbus.Prouer.11.Vbi fuerit supbia:ibi erit contumelia.Et in eo.21.Qui in ira operatur superbiā.Hie
Supbus. re.50.Ecce ego ad te superbe.Et in eo.Et cadet supbus &
זדנים corruet.& in plu.זֵדוֹנִים Zedonim.Ps.123.Forsitā ptrāsisset aia nr̄a aquā ītolerabilē.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.forsitan transissent super a
Superbe. nimam nostram aque superbe.

זוה זוה Zaua.angulus.& inuenitur tm̄ in numero plu.s.זָוִיּוֹת
זויות Zauioth.i.anguli.vt Ps.143.Filie nostre cōposite.pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. filie nr̄e quasi anguli ornati.Zach.9.Et quasi cornua alta
Anguli. מזוים ris.i.quasi anguli altaris.ide מְזָוִים Mezauim.pro quo bea
Prōptuaria. tus hieronymus transtulit.Prōmptuaria.Ps.143.Prōptuaria eorū plena.& etiam in hoc loco he.le.anguli nr̄i pleni.

זוז זוז Zuz.limen.postis.s.porte.& scribitur cū mē in princi מזוזה
Postis. Limen. pio & he i fine & dicitur מְזוּזָה Mezuza.vt Exo.12.Ac ponēt sup vtrūq; postē.Et in eo.21.Et applicabitur ad ostium & postes.Deut.6.Scribesq; ea in limine & ostiis dom⁹ tue.Ezech.43.Fabricati sunt limen eorū iuxta limē meū.

זול זול Zul.vilipendere.spnere.& scribitur sine vau.Esa.46
vilipēdere qui confertis aurū de sacco.pro quo he.le.qui paruipēditis siue vilipenditis aurū de sacco.s.ad fabricandū idola producebant aurum de sacco paruipendentes illud ac si esset alia res parui valoris.Et aliqñ scribitur cū iod loco vau
Spernere. זלל vt threñ.1.Oēs qui glorificabant eam spreuerunt eam.Et inde זֹלֵל Zolel cū duplici lamed.i.vile:Hiere.15.Et si sepa
Uile rau eris pciosū a vili.& de hoc vide ifra in dictiōe זלל Zolel

זון זון zun.in lingua chaldaica signat vesci vel nutriri.Dañ.4
Vesci. Et ex ea vescebatur oīs caro.& inde.מָזוֹן Mazon.i.esca siue nutrimentū.Geñ.45.Et totidem asinas triticū in itinere panesq; portantes.Pro quo he.le. Et totidem asinas
Esca זן portantes triticū & panes & pulmentū siue escā.Dañ.4.& esca vniuersorum in ea.Et aliqñ scribitur sine vau & dr̄ זָן
Nutrimentum. Zan.Ps.143.Eructantia ex hoc in illud.Pro quo hebrei legunt.Eructantia de nutrimēto in nutrimentū:siue de pulmento in pulmentum.& in lingua chaldaica significat genus vel speciem.vt Dañ.3.Et vniuersi generis musicorū. Vnde in supradicto loco aliqui hebrei legunt.Eructantia
Genus. siue educentes de genere in genus.et similiter.2.Paralipo. 16.Vbi dicitur posueruntq; eum in lectulum suū plenum aromatibus et vnguentis meretriciis:vbi pro meretriciis
זנים ponitur in hebreo.זְנִים Zenim.pro quo aliqui hebrei le
Genera gunt.Plenum aromatibus et vnguentorum speciebus vel generibus.i.plenum diuersis generibus vnguentorum.po test etiam significare sicut est in lr̄a nr̄a. De quo vide infra in dictione זנה zaua.Dicunt etiam hebrei q; a predicta di
זונה ctione potest deriuari זוֹנָה zona:quod ponitur pro meretri
Meretrix. ce.vt Ios.2.Vbi dicitur ingressi sunt domum mulieris me retricis.et q; potest etiam significare hospitatricē vel cauponā:que solet escas vendere.Cui cōcordat translatio chal daica.et simil'r Ioel.3.Vbi dicitur.Et posuerunt puerum in
Prostibulum prostibulo.vbi pro prostibulo ponitur predicta dictio.scilicet זוֹנָה zona.Alii interpretantur sic.s.Et posuerunt siue
Caupona. tradiderunt puerum in cauponam.idest vendiderunt eum p nutrimēto vel esca vñ sequitur.et puellā vēdiderūt p ui
זן no ut biberet.vide ēt de hoc infra in dictiōe זנה zana.Itē זן Zen.i.arma siue baltheū.et scribitur cū aleph i pricipio et
אזן dr̄ אָזֵן Azen.Deut.23.Gerēs paxillū in baltheo.inde זנות
Baltheum זנות zonoth.pro quo beatus hieronymus transtulit Habenas. ut.3.Reg.22.Et habenas lauerunt iuxta uerbum domini.
Habene.

זוע זוע zua.mouere.cōmouere.cōtremiscere.Eccl's.12.qñ cō
Cōmouere Mouere. cōtremiscere. mouebūtur custodes dom⁹.Ester.5.et nō solū nō assur rexisse sibi sed neq; motū quidē de loco.p q̄ he.le.Et non surrexit et nō mouit se p eo.Dañ.6.cōtremiscāt et paueāt deū danielis:et aliqñ duplicātur pria et ultia lr̄a.ut Abach.
זועה Vexatio. 2.Et suscitabuntur cōmouentes te.i.uexātes te.et ide זְוָעָה zeuaa.pro quo beatus hieronymus transtulit uexationē. ut Esa.28.sola uexatio intellectum dabit auditui.

זור זור zur.exprimere.pmere.cōculcare.circūligare.exhorre
Exprimere conculcare scere.alienare.extraneū fieri.Iudi.6.expsso uellere cō cham rore ipleuit.Iob.39.Pes cōculcet ea.Esa.59.Et qd̄ cōfotū ē erūpet i regulū.p quo he.le.Et qd̄ cōculcatū uel fractū fuerit erūpet in regulū.pōitur ēt p circūligare.Esa.
circūligare. 1.nō ē circūligata nec curata medicamine.Sed ēt in hoc loco hebrei legūt.nō ē expssa.s.a sanie ul' putredie q̄ medici
מזור solēt exprimere ut uult⁹ mūdificetur.et ide מָזוֹר mazor.i. cōculcatio siue cōfractio:aut ifirmitas scd̄m hebos.p q̄ btūs

hieronymus transtulit vinculum: siue alligandū. Hiere. 30 Ad alligandum curationem tuā vtilitas nō est tibi. Osee. 5 Et vidit ephraim languorē suū: & iudas vinculū suū. Et in eo. Nec soluere poterit a vobis vinculum. Ponitur etiā in nostra translatione pro insidiis. vt Abdie. 1. Ponent insidias subter te. Ponitur etiam pro exhorrescere aut alienare vt Iob. 19. Halitum meū exhorruit vxor mea. Ps. 57. alienati sunt pctōres a vulua. ps. 68. Extraneus fact⁹ sū fratribus meis. Ps. 67. Non sunt fraudati a desiderio suo. Pro q̄ he. le. Nō sunt alienati. i. nō recesserūt a desiderio suo. Esa. 1. Abalienati sunt retrorsum. Ezech. 14. Quia recesserūt a me in cūctis idolis suis. i. quia alienati sunt a me. Et ī eo. Si alienatus fuerit a me. & inde זָרָא Zara cū aleph in fine. i. alienatio: & ponitur ꝑ nausea. vt Nu. 11. Donec exeat per nares v̄ras & vertatur in nauseā. & inde זָר Zar. i. alien⁹ vl' extraneus. Leuit. 10. Offerētes corā dn̄o ignē alienū. Nu. 3. Quisquis alienus accesserit morietur. Prouer. 11. qui fidē facit pro extraneo. & in plu. זָרִים Zarim. i. extranei vel alieni. Prouer. 5. Ne forte impleantur extranei viribus tuis. Esa. 1. Regionē vestrā corā vobis alieni comedūt. Et in eo. Sicut in vastitate hostili. pro quo he. le. Sicut subuersio alienorū. ponitur ēt זָרִים Zarim pro erūpētibus vel ꝑ ventilatoribus. Hiere. 18. Aut euelli possunt aque erūpētes frigide. Et in eo. 51. Et mittā in babylonē ventilatores & ventilabūt eū: & de hoc vide infra in dictione זָרָה Zara. Item זוֹרֵר Zorer cū duplici res signat oscitare. vt. 4. Reg. 4. Et oscitauit puer septies. Hebrei tn̄ legūt. & sternutauit puer septies. quia in lingua chaldaica significat sternutare.

זָחַח Zachach. separare. leuare. & scribitur cum simplici cheth. Exo. 28. Et a se iuicē rōnale & suphumerale nequeant separari. & solū inuenitur in predicto loco.

זָחַל Zachal. incuruari. expauescere. serpere. reptare. Iob. 23. Iccirco demisso capite veritus sum vobis indicare meam sententiam. Pro quo he. le. Iccirco incuruatus sum siue expaui & timui indicare meam scientiam vobis. Signat ēt reptare vel serpere. Deut. 32. Cū furore trahentiū super terrā atq; serpētiū. mich. 7. velut reptilia terre. & īde זֹחֶלֶת Zocheleth. Nomen propriū cuiusdam lapidis. 3. Reg. 1. Iuxta lapidem zoeleth.

זִיו Ziu. Nomē mēsis: qui apud nos dicitur aprilis. 3. Reg. 6. In anno quarto mense zio ipse est mensis secundus regni salomōis. & ī ligua chaldaica signat splēdorē vel amenitatē. vnde scd̄m hebreos sic dr̄ ab apparitione florum. Item זִיו ziu. in lingua chaldaica signat staturā siue aspectū. Dan̄. 2. Statura sublimis. Et in eo. 3. Et aspectus faciei eius mutatus est.

זִיז Ziz Omnimodū: siue vniuersitas. Esa. 66. Et delitiis affluatis ab oīmoda gloria eius. Ps. 49. Et pulchritudo agri mecum est. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et vniuersitas agri mecū est. Ps. 79. Et singularis ferus depastus est eam. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Et oēs bestie agri depaste sunt. & dicūt aliqui hebrei q̄ predicta dictio זִיז Ziz est genus ad omnia animalia fera & agrestia. Alii vero dicunt q̄ est nomen bestie fere ignote sic dicte. & solum inuenitur in locis p̄dictis

זִיק Zic. flama. & solum inuenitur in numero plurali. s. זִיקוֹת Zicoth scd̄m formā femininorū. Esa. 50. Ecce oēs vos accendentes ignem accincti flamis: ambulate in lumine ignis vestri & in flamis quas succendistis. Inuenitur etiam זִקִּים Zicim scd̄m formā pluralē masculinorū & ponitur pro compedibus. Ps. 149. Ad alligandos reges eorū in cōpedibus. Naū. 3. Optimates eius cōfixi sunt in compedibus. Ponitur ēt ꝑ lanceis. vt Prouer. 26. Qui mittit sagittas & lanceas in mortem. Lancee

זַיִת Zaith. siue זֵית Zeth. oliua siue oliuetum. Geñ. 8. Portans ramū oliue virentibus foliis. Exo. 23. Ita facies in vinea & in oliueto tuo. Hiere. 11. Oliuam vberē pulchrā. & in plu. זֵתִים Zethim. Ps. 127. Filii tui sicut nouelle oliuarū. Oliua. Oliuetum. Oliue.

זָכַךְ Zachach. Purificare. Mūdare. Siue mūdū vel cādidū fieri. & scribitur cū simplici chaph. Iob. 9. Et fulserint velut mundissime manus mee. Pro quo he. le. Et mundauerim siue purificauerim in mūditia manus meas. Et ī eo. 15. Et celi non sunt mūdi in conspectu eius. Thren. 4. candidiores nazarei eius niue. & inde זַךְ Zach. i. purus seu mūdus aut lucidus. Leuit. 24. Vt afferant tibi oleum de oliuis purissimū. Iob. 8. Si mundus & rectus incesseris. Et in eo. 33. Mundus sum ego & absq; delicto. & in genere feminino זַכָּה Zaca. i. mūda. Exo. 30. Galbanū boni odoris & thus lucidissimū. Pro quo in hebreo habetur lucidissima: quia thus apud hebreos est generis feminini. Iob. 16. Cum haberem mundas ad deum preces. Pro quo hebrei legunt. & oratio mea munda. s. est. Vide etiā de hoc in dictione sequēti. & inde. זְכוֹכִית. Zechochith. i. vitrum: eo quod est mundum & lucidum. Iob. 28. Non adequabitur ei aurum vel vitrum. & dicunt hebrei q̄ ponitur ibi pro vitro crystallino. quod est purissimum et preciosissimum. Fulgere. Mūdare. Mundū eē. cādidū eē. purissimū. Mundus. Lucidissimum. Munda. Vitrum

זָכָה zaca. immaculatū esse. mundare. seu mūdū apparere iustificare. corrigere. Iob. 15. Quid est homo vt immaculatus sit. Pro quo he. le. Quid est homo vt mundus sit siue vt mundus appareat. Et in eo. 25. Aut apparere mūdus natus de muliere. Ps. 72. Ergo sine causa iustificaui cor meum. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Ergo frustra mūdaui cor meum. Esa. 1. Lauamini: mūdi stote. Ps. 118. In quo corrigit adolescentior viam suam. Ponitur etiam pro vincere. Ps. 50. Et vincas cum iudicaris. Potest etiam legi sic. scilicet: et mundes vl' corrigas cū iudicaueris. Vide ēt de hoc in dictiōe precedenti. Et inde זְכוּ zachu. siue זָכוּת zechuth. quod in lingua chaldaica signat iustitiā vel mūditiā. Dañ. 6. quia corā eo iustitia inuēta est in me. Immaculatum esse. Mundum apparere. Iustificar. Mūdū eē. corrigere. Vincere. Iustitia.

זָכַר zachar. recordari. meminisse. memorari. Geñ. 8. recordatus aūt est dn̄s noe. Et in eo. 9. Et recordabor federis mei. Et in eo. 40. Memento mei cū bn̄ tibi fuerit. Et in eo. Vt suggeras pharaōi. ꝑ q̄. he. le. & memineris mei apud pharaonē. & in eo. Et tn̄ succedētibus ꝓsperis p̄posit⁹ pincernarū oblitus est interp̄tis sui. pro q̄ in hebreo hr̄. & nō ē recordat⁹ p̄positus pincernarū ip̄ius ioseph & oblitus ē eius. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. Exo. 20. Memēto vt diē sabbati sctifices. Et in eo. In oī loco in quo memoria fuerit nois mei. ꝑ q̄. he. le. i oī loco ī q̄ recordari vel memorari fecero nomē meū. & in eo. 23. Et ꝑ nomē exterorū deorū nō iurabitis. ꝑ q̄. he. le. & nois exterorū deorū nō recordabimini. Siue nomē exterorū deorū nō noīabitis. Nu. 10. Et erit recordatio v̄ri corā dn̄o deo v̄ro. Et ī eo. 11. Recordamur pisciū q̄s comedebam⁹ in egypto gratis. Deut. 16. vt memineris diei egressiōis tue de egypto. Et in eo. Et recordaberis q̄m seru⁹ fueris in egypto. & ī eo. 25. Memēto qd fecerit tibi amalech. 1. Re. 25. Et recordaberis ancille tue. 4. Re. 9. memini q̄n ego & tu sedētes in curru seq̄bamur achab. Et in eo. 20. Memēto queso quō ambulauerim corā te. Ester. 9. Isti sunt dies quos nulla vnq̄ delebit obliuio. ꝑ q̄. he. le. Et isti dies mēorati. s. erūt. Iob. 4. recordare qs vnq̄ inocēs piit. p̄s. 18. Memor sit oīs sacrificii tui. p̄s. 41. Hec recordatus sum. Ps. 77. Et recordatus ē qa caro sunt. Ps. 113. Dominus memor fuit nostri. Ps. 136. Si non meminero tui. Et in titulo Ps. 137. Vbi dicitur. Psal Recordari meminisse memorari.

mus dauid in rememorationem sabbati. Pro quo hebrei legunt. Psalmus dauid ad commemorandum siue ad recordandum. Canti. 1. Memores vberum tuorum super vinum Esa. 43. Ne memineritis priorum. Et in eodē. 62. Qui reminiscimini domini: ne taceatis. Et in eodem. 66. Qui recordatur thuris quasi qui benedicat idolo. Hiere. 13. cum recordati fuerint filii sui ararum suarum. Thren. 3. Memoria memor ero. Et in eodem. 5. Recordare domine quid acciderit nobis. Ezech. 3. Et non erunt in memoria iustitie eius quas fecit. Et in eodem. 18. Et omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. Et in eodem. Omnes iustitie eius quas fecerat non recordabuntur. Et in eodem. 21. Ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendū. Et in eodem. Pro eo quod recordati estis manu capiemini Ione. 2. Domini recordatus sum. Ponitur etiam pro nominare. 1. Reg. 4. Cumq; ille nominasset arcam dei. & inde זֵכֶר זֵכֶר Zecher. idest memoria. recordatio. commemoratio. Exo. 17. Delebo enim memoriam amalech. Ps. 9. Periit memoria eorum. Ps. 29. Et confitemini memorie sanctitatis eius. Ps. 110. Memoriam fecit mirabilium suorum. Osee. 14. Memorabile eius sicut vinum libani. & aliquando scribitur cum nun in fine & dicitur זִכָּרוֹן זִכָּרוֹן zicharon siue zichron. i. memoria. recordatio. monumentum. memoriale. Exo. 39. In monumentum filiorum israel. Nu. 10. Vt sint vobis in recordationem dei vestri. Eccls. 1. Non est priorum memoria. Esa. 57. Et post ostium & retro postem posuisti memoriale tuum. & in plurali. זִכְרוֹנוֹת zichronoth. & ponitur pro historiis vel annalibus: eo quod in eis commemorantur preterita. Ester. 6. Iussitq; sibi afferri historias & annales priorum temporum. inuenitur etiam מַזְכֶּרֶת mazchereth. cum mem in principio. idest commemorans vel commonefaciens. Pro quo beatus hieronymus transtulit inuestigans. Nu. 5. Et oblatio inuestigans adulterium. inde אַזְכָּרָה אַזְכָּרָה Azchara. idest commemoratio vel memoriale aut monumentum. Leuit. 2. Et ponet memoriale super altare Et in eodem. Qui cum obtulerit ea: tollet memoriale de sacrificio. Et in eodem. De qua adolebit sacerdos in memoriam muneris. Et in eodem. 24. Vt sit panis in monumentum oblationis domini. & dicunt hebrei q; significat suffumigationem vel odorationem. & dicunt quod predicta dictio זָכַר Zachar est equiuoca & q; etiam significat suffumigare vel odorari. nam Esa. 66. vbi nos legimus: qui recordatur thuris. Ipsi legunt. Qui odoratur vel qui suffumigat thus. & similiter in aliquibus locis predictis. Item זָכָר Zachar. masculus. Geñ. 1. Masculum & feminam fecit eos. Exo. 12. Agnus absq; macula masculus anniculus. Leuit. 12. Mulier si suscepto semine peperit masculum. & in plurali זְכָרִים זְכָרִים Zecharim. idest masculi. Exo. 13. Quidquid habueris masculini sexus. Pro q; in hebreo habetur. Quoscūq; habueris masculos. & inde זְכוּר זְכוּר Zechur. idest masculinū Exo. 23. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram domio. & inde verbum. תִּזָּכֵר Thizachar. idest si fuerit masculus: vel si fuerit generis masculini. Exo. 34. omne quod aperit vuluam generis masculini meum erit. idest si fuerit masculus.

זַל זַל Zel. Vilipendere. contemnere. De quo vide supra in dictione זוּל Zul.

זֹלֵל זֹלֵל Zolel. vorator: siue commessationibus vacans. vilis. despectus. Deut. 21. comessationibus vacat & luxurie atq; conuiuiis. Ponitur etiam pro vili. Hiere. 15. Si separaueris preciosum a vili. Thren. 1. Vide domine & considera quoniam facta sum vilis. & inde זְלוּת זְלוּת Zuluth. idest vilissimum: aut conteptus. Ps. 11. Cum exaltati fuerint nouissimi filiorum hominum. Pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. cum exaltati fuerint vilissimi filiorum homium. & in hebreo ponitur ibi singulare pro plu.

זַלְג זַלְג Zaleg. fuscinula. tridens. & scribitur cum mem in principio & dicitur מַזְלֵג Mazleg. vt. 1. Reg. 2. Et habebat fuscinulam tridentem. & in plu. מִזְלָגוֹת Mizlagoth. Exo. 27. Et forcipes atq; fuscinulas. 1. Parali. 28. Ad fuscinulas quoq; & phialas.

זַלְזַל זַלְזַל Zalzal. propago. ramusculus. Esa. 18. Prescindētur ramusculi. & solū inuenitur in nu. plu. & ī pdicto loco.

זַלְעָף זַלְעָף Zalaaph. horror. procella. tempestas. Ps. 118. Defectio tenuit me pro peccatoribus. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtuli. Horror tenuit me ab impiis. & ī plurali. זַלְעָפוֹת Zilaaphoth. Ps. 10. Spiritus procellarum pars calicis eorum.

זוּלַת זוּלַת Zulath. absq;. preter. Excepto. 4. Reg. 24. Exceptis pauperibus populi terre. Scribitur etiam cum iod in fine: & dicitur זוּלָתִי Zulathi. Deut. 1. Preter caleph filium iephone. & aliquando illa littera iod ponitur pro pronomine prime persone. Osee. 13. Deum absq; me nescies.

זָמַם זָמַם Zamam. cogitare. Deut. 19. Sicut fratri suo facere cogitauit. Ps. 30. Vt acciperent animā meā consiliati sūt idest cogitauerunt. Thren. 3. Fecit dn̄s que cogitauit. Ps. 139. Cogitauerūt cōtra me: ne derelinquas me. Sed hebrei in predicto loco dicunt q; est nomen & legunt sic. Cogitationem eius ne educas. idest ne educas eam in actu. vñ beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Scelera eius ne effundantur. Hiere. 51. Quia cogitauit dominus & fecit. & aliqñ scribitur cū simplici mē. vt Geñ. 11. Ne desistēt a cogitationibus suis: donec eas opere compleant. pro quo hebrei le. Et nunc nō phibebitur ab eis quodcunq; cogitauerint ad faciendū. Ps. 16. Et non est inuenta in me iniquitas: vt nō loquatur os meū opera hoīum. Pro quo he. le. nō inuenisti: quod cogitaui non transisset os meum vel nō trāsire os meum. & hic est finis versus in hebreo. & sequitur alius versus. in opera hoīum. Beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit sic. Et nō inuenisti cogitationes meas non transire os meum. Hiere. 4. Cogitaui & non penitebit me. & inde זִמָּה זִמָּה Zima siue זִמַּת Zimath. i. cogitatio. Prouer. 24. Cogitatio stulti peccatum. significat etiā malā cogitationem vel peccatum ex proposito: aut piaculum siue scelus vel nefas. Leuit. 19. Ne contaminetur terra: & impleatur piaculo. Et in eodem. 20. Qui supra vxorem filiā duxerit matrem eius: scelus operatus est. & in eodem. Nec permanebit tantum nefas in medio vestri. Ezech. 16. Et nō fecit iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis. Et in eodem. Scelus tuum & ignominiā tuā tu portasti. Et in eodem. 22. Scelus operati sunt in medio tui. Et in eo. 23. Sic ingrediebantur ad oolam & oolibam mulieres nefarias. Et in eodem. Et auferam scelus de terra. Osee. 6. Quia scelus operati sunt. & in plurali. זִמּוֹת Zimoth. idest cogitationes vel scelera. Iob. 17. Cogitationes mee dissipate sunt. Esa. 32. Ipse vero cogitationes concinnabit ad perdēdos mites. & aliquando scribitur cum mem in principio & dicitur מְזִמָּה Mezima. idest cogitatio vel consilium. vt ps. 138. Quia dicitis in cogitatione. Prouer. 2. Consilium custodiet te. & in eo. 3. Custodi legem meā atq; consiliū. Et in eo. 5. Vt custodias cogitationes. Hiere. 11. Quid est q; dilectus meus in domo mea facit scelera multa. Vbi ponitur מְזִמָּתָה Mezimatha cum tau & he in fine. & pōitur ibi in hebreo singulare p plurāi: nā plur̄r dicitur מְזִמּוֹת Mezimoth. Prouer. 14. Et vir versutus odiosus est. Pro quo he. le. & vir cogitationum vel scelerum odiosus est.

Marginal glosses (left column): Reminisci. Nolare (Nominare). זָכַר Memoria. זִכָּרוֹן monumētū recordatio Memoria memoriale זִכְרוֹנוֹת Annales. מַזְכֶּרֶת inuestigās אַזְכָּרָה memoriale Memoria Monumētum. Suffumigare. זָכָר Masculus זְכָרִים masculi זְכוּר masculinū תִּזָּכֵר Si fuerit masculus. זַל Vilipēdere. זֹלֵל Commessationibus vacans. Vile. זְלוּת

Marginal glosses (right column): Vilissimi. זַלְג Fuscinula מִזְלָגוֹת Fuscinule. זַלְזַל ramusculi. זַלְעָף Horror. זַלְעָפוֹת Procelle. זוּלַת Excepto. זוּלָתִי Preter. Absq;. זָמַם Cogitare. זִמָּה Cogitatio Piaculū. Scelus. Nefas. זִמּוֹת Cogitationes. מְזִמָּה Cogitatio Consilium Scelus. מְזִמָּתָה מְזִמּוֹת Scelera.

זְמַן Zeman.tempus.Nee.2.Et constitui ei tēpus.& Eccl's. 3. Omnia tempus habent. & Dañ.2. vt tempus daretur ei.& in lingua chaldaica scribitur aliquando cum aleph in fine.vt in eodem.3.Statim vt audierūt. pro quo hebrei legunt.Eodē tempore vt audierūt. &c.& in plu.זְמַנִין Zimnin. siue זִמְנַיָּא Zimnaia.i.tempora. Dañ.2. Et ipse mutat tempora.& in eodē.6.Et tribus temporibus in die flectebat genua.Itēm זְמַן Zamen.in lingua chaldaica significat componere vel preparare. Dañ.2.ꝙ interpretationem quoq; fallacem & deceptiōe plenam composueritis.& inde מְזֻמָּנִים Mezumanim secūdum terminationem pluralem masculinorum.siue מְזֻמָּנוֹת Mezumanoth secūdum terminationem femininorum.i.tempora statuta aut constituta vel determinata.Nee.10.Per tempora a temporibus anni ad annum.pro quo hebrei legunt.Per tempora statuta vel determinata de anno in annum.& in eodem.13. In temporibus constitutis & in primitiis.

זָמַר Zamar.psallere.cantare.secare.putare.s.vites.Iudi.5 Psallam domīo deo israel.Ps.46. Psallite regi nostro psallite.& in eodem.Psallite sapienter.Ps.137. In conspectu angelorū psallā tibi.Ps.146. Quoniam bon⁹ est psalmus deo nostro.Pro quo hebrei legunt. Quoniam bonū est psallere vel cantare deo nostro.& inde מִזְמוֹר Mizmor .i.psalmus vel canticū.vt in titulis psalmorū.Ps.3.Psalmus dauid cū fugeret a facie absalom. & sic de reliquis. & inde זָמִיר Zamir.i.cantus.s.auium circa ver.vel putatio.s.arborum.Canti.2.Tempus putatiōis aduenit.Quod alii interpretantur.Tempus cantus aduenit.& in plurali.זְמִרוֹת Zemiroth.i.cantica vel carmina.Iob.35.Qui dedit carmina in nocte.Ps.118.Cantabiles mihi erant iustificationes tue. &inde.זִמְרָה Zimra siue זִמְרָת Zimrath . i.laus siue canticum.Exo.15.Fortitudo mea & laus mea dominus.Ps.117. Vbi eadem verba habentur.& in vtroq; loco deficit iod littera in fine : que ponitur pro hoc pronoīe mea:tamē sub intelligitur.Esa.51.Gratiarum actio & vox laudis. Pōitur etiam pro canticis. Amos.5.Et cantica lyre tue non audiā. & inde זְמָרָא Zemara . qđ in linga chaldaica sigñat musicam siue canticū.Dañ.3.Et vniuersi gēnis musicorum. & inde זַמָּרַיָּא Zemaraia.i.cantores.Esdre.7. Cantoribus & ianitoribus.Significat etiam זִמְרָה Zimra optimum:eo qđ est laudabile.Geñ.43.Sumite de optimis terre frugib⁹. & inde מְזַמְּרוֹת Mezameroth.Quod significat quedā instrumenta musica secūdum hebreos.pro quo beatus Hieronymus trāstulit psalteria.Hier.52.Psalteria & phialas & mortariola .in alio vero loco traduxit Fuscinulas. vt.3. Reg. 7. Et forcipes aureos & hydrias & fuscinulas.4. Reg. 12. Et fuscinule & turibula.Item זָמַר Zamar.i.secare vel putare. Leuit.25.Sex annis putabis vineam tuam.& in eodem.Et vineam tuam non putabis.Esa . 5 .Non putabitur & nō fodietur.& inde זָמִיר Zamir.i.putatio.Canti. 2.Tempus putationis aduenit.Potest etiam interpretari tempus cantici aduenit.Sigñat ēt palmitē vel ꝓpaginē:eo ꝙ putatur & sciditur ex arbore.Esa.25.Propaginem fortium marcescere faciet.& inde זְמוֹרָה Zemora.i.palmes.propago.ram⁹.germē.vitis.Nu.13.Absciderunt palmitē cū vua sua.Eze.8.Et ecce applicant ramū ad nares suas.& in p̄dicto loco dicunt hebrei ꝙ significat fetorem vel malum odorem.ponitur ēt pro vite vel germine.Eze.15.Quomodo fiet de lignovitis Esa.17.Et germen alienum seminabis.& in plurali זְמוֹרִים Zemorim.i.propagines.Nañ.2.Et propagines eius corruperunt & inde מַזְמֵרוֹת Mazmeroth.i.falces siue ligones. Esa.2.Et cōflabūt gladios suos in vomeres:& lanceas suas in falces.& in eodem.18. Et prescindentur ramusculi eius falcibus.Ioel.3.Concidite aratra vestra in gladios: & ligones in lanceas.Et solum inuenitur in numero plurali. Item זֶמֶר Zamer.nomen cuiusdam animalis:pro quo beat⁹Hieronymus transtulit Camelopardalum.Deut.14 . Orygen & camelopardalum .

זָנָב Zanab.cauda.Exo.4.Et apprehēde caudam eius. Deut.28.Constituet te dominus in caput & non in caudam.Esa.9.Et disperdet dominus ab israel caput & caudā & in eodem.Et propheta docens mendacium ipse est cauda.& in plurali זְנָבוֹת Zenaboth.Iudi.15.Et falces ligauit in medio.pro quo hebrei legūt.Et posuit falcem in medio duarum caudarum.Esa.7.Et cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum.& inde זִנֵּב Zineb.i.caudam abscidit vel extremos percussit aut cecidit. Deut.25.Et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit.Iof.10.Et extremos quoq; fugientium cedite.

זַן Zan.siue זֵן Zen.esca.nutrimentum.species siue genus De quo vide supra in dictione זוּן Zun.

זָנָה Zana.fornicari.luxuriari.Geñ.38.Fornicata est tamar nurus tua.Leuit.19.Ne prostituas filiā tuam. Pro quo hebrei legunt.Non contaminabis siue non violabis filiam tuam:vt facias eam fornicari.i.ne exponas eam fornicationi.& in eodem.20. Vt fornicaretur cum moloch.& in eodē Et fornicata fuerit cum eis.& in eodem. Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro.i.si fornicata fuerit. Deut.31. Populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos . Iudi.19.Que reliquit eū.pro q̄ hebrei legunt.Et fornicata est ab eo concubina eius.2.Paralip.21.Et fornicari fecit habitatores ierusalem.Ps.72.Perdidisti omnem qui fornicatur abs te.Esa.23.Et fornicabitur cum vniuersis regnis terre.Hiere.3.Tu autem fornicata es cum amatoribus multis Ezech.6.Quia contriui cor eorum fornicans & oculos eorum fornicantes.Osee.1.Quia fornicans fornicabitur terra a domino.& in eodem.2.Quia fornicata est mater eorū & in eodem.3.Non fornicaberis & non eris viro.& in eodē 4.Fornicati sunt & non cessauerunt.& in eodem.Fornicatione fornicati sunt.& in eodem.5. Quia nunc fornicatus est ephraym & īde זוֹנָה Zona.i.meretrix.fornicaria .Geñ. 38.Suspicatus est esse meretricem.Leuit.21.Sordidā & meretricem non accipiant.Iof.2.Ingressi sunt domum mulieris meretricis.& dicunt aliqui hebrei ꝙ in predicto loco significat hospitatricem vel cauponam. De quo vide supra in dictione זוּן Zun.Iudi.11.Fili⁹mulieris meretricis.Prouer.7.Et ecce occurrit ei mulier in ornatu meretricio.2.Paralip.16.Posuerunt eum super lectulum plenum aromatibus & vnguentis meretriciis.vbi ponitur זָנִים Zenim. De quo vide supra in dictione זוּן Zun.Esa.1.Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis.& in plurali זוֹנוֹת Zonoth.i.meretrices.3.Reg.3.Tunc venerunt due mulieres meretrices.ponitur etiam זוֹנוֹת Zonoth pro habenis.De quo vide supra in dictione זוּן Zun.& inde זְנוּת Zenuth.i. fornicatio. Nu. 14. Et portabunt fornicationem vestram.Osee.4.Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor.& aliquando scribitur cū littera tau in principio & dicitur תַּזְנוּת Thaznuth. Ezech. 16.Et exposuisti fornicationem tuam omi transeunti. & in eodem.Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaā.& in eodem.23.Insuper & fornicationes suas quas habuerat in egypto non dereliquit. Et aliquando duplicatur littera nun in nūero plurali & dicitur זְנוּנִים Zenunim siue זְנוּנֵי Zenune. Osee.1.Sume tibi vxorē fornicationū & fac filios fornicationum.& in eodem.2.Auferat fornicationes suas a facie sua.Nañ. 3 . Propter multitudinē fornicationū meretricis.

זָנַח Abiicere. Replere. Polluere.

זָנַח Zanach.abiicere.repellere.deficere.i.parali.11.Eo q' abiecisset eos ieroboã & posteri ei⁹.& in eodẽ.29. Cũctamq; tẽpli supellectilẽ quã polluerat rex achaz.pro quo hebrei legunt.quã abiecerat rex achaz.Threñ.2.Repulit altare suum.& in eodem.3.Et repulsa est anima mea.& in eodem.Quia non repellet in sempiternum dñs.ponitur etiã pro deficere.Esa.19.Et deficient flumina vbi additur littera aleph ante litterã Zain.

זָנַק Fluere. Saltare.

זָנַק Zanac.fluere.Deut.33.Dan catulus leonis fluet largiter de basan.& solum inuenitur in predicto loco.& dicunt hebrei q̃ significat saltare:quia in lingua syra idem significat.& in hebreo non habetur largiter:sed sic.Fluet de basan siue saltabit de basan.

זֵיעַ Sudor.

זֵיעָא Ziaa.sudor. De quo vide infra in dictione יָזַע Iazaa.

זַעֲוָה Dispersio. Cõmotio

זַעֲוָה Zaaua.dispersio siue cõmotio.Deut.28.Vt disperaris per omnia regna terre.pro quo hebrei legunt. Et eris in dispersionem vel in cõmotionẽ p omnia regna terre

זָעַךְ Breuiare Amputare

זָעַךְ Zaach.breuiare.Iob.17.Dies mei breuiabuntur.& solum inuenitur in predicto loco.& dicunt hebrei q̃ significat scindere siue amputare.vnde ipsi legũt.Dies mei conscissi sunt siue amputati sunt.

זָעַם Detestari Irasci Indignari זַעַם Ira. Furor. זָעוּם Detestãd⁹ זְעוּמָה Plena ire נִזְעָמִים Irati detestabiles Tristis.

זָעַם Zaam.detestari.irasci.indignari. Nu.23.Propera & detestare israel.& in eodem. Qua ratiõe detester quẽ dominus non detestatur.Ps.7.Nunquid irascetur per singulos dies.& Prouer.24.Et detestabũtur eos trib⁹. Dañ. 11.Et indignabitur contra testamentum sanctuarii.Zach.1 Vsq; quo tu non misereberis ierusalem & vrbiũ iuda quib⁹ iratus es.& inde זַעַם Záam.i.ira.furor.indignatio. detestatio.Ps.68.Effunde super eos iram tuam.Osee.7.Cadẽt in gladio prĩcipes eorũ a furore lĩgue sue. & inde זָעוּם Zeum idest detestandus siue ille cui aliquis irascitur. Prouer. 22. Cui iratus est dominus incidet in eam.& in genere feminino זְעוּמָה Zeuma.pro quo beatus Hieronymus transtulit plenam ire.Michee.6.Et mensura minor ire plena.& inde נִזְעָמִים Nizaamim.i.irati vel detestabiles. Pro quo beatus Hieronymus transtulit tristem. Prouer.25. Et facies tristis linguam detrahentem.& in hebreo scribitur pluraliter Quia facies est in hebreo pluralis nũeri & gñis masculini.

זָעַף Irasci Minari Feruere. זַעַף Ira. Feruor. זָעֵף זֹעֲפִים Tristes. Macilẽti

זָעַף Zaaph. irasci. ira feruere. Minari.2. Paralip. 26. Iratusq; ozias tenens manu thuribulum.& in eodem.Minabatur sacerdotibus.Prouer.19.Et contra dominum feruet animo suo.& inde זַעַף Záaph.i.ira feruor. Michee.7. Iram domini portabo.Ione.1.Et stetit mare a feruore suo. & inde זָעֵף Zaeph.i.furibundus.3.Reg.20.Furibundus venit in samariam.& in plurali זֹעֲפִים Zoaphim.i. furibundi vel tristes.Geñ.40.Ad quos cum introisset ioseph mane& vidisset eos tristes.Ponitur etiã pro macilẽtis. Dañ.1. Qui si viderit vultus vr̃os macilẽtiores pre ceteris adolescẽtib⁹.

זָעַק Clamare Vociferari Inuocare. Accersere. cõclamare cõgregare Cõuocare. זְעָקָה Clamor

זָעַק Zaac.Clamare.vociferari.vocare.conuocare. congregare.accersere.1.Reg.15.Et clamauit ad dominũ tota nocte.2.Reg.3.Ibat ingrediens & clamans. 2. Paralip.18. At ille clamauit ad dominum.Nee.9.Cõuersiq; sunt & clamauerunt ad te.Iob.35.Propter multitudinem calũniatorum clamabunt.Ps.21.Ad te clamauerunt & salui facti sũt. Esa.15.Clamauit esebon & eleale. & in eodem.57. Cumq; clamaueris liberent te.Ezech.17.Clama & vlula fili hominis.Osee.7.Et non clamauerunt ad me in corde suo.Ponitur etiam pro vociferari.Exo.2.Et ingemiscẽtes filii israel propter opera vociferati sunt.Ios.8.At illi vociferantes pariter & se mutuo cohortantes. Abach.1. Vociferabor ad te vim patiens.Item ponitur pro vocare siue inuocare. Osee 8. Me inuocabunt deus meus.Zach.6.Et vocauit me & locutus est ad me. Significat etiam accersere vel congregare aut conuocare siue conclamare.Iudi.4.Qui accersitis zabulon & neptalim ascendit.& in eodem.18.Cõclamãtes secuti sunt. pro quo hebrei legunt. Congregati siue collecti sunt.& in eodem.Quid tibi vis cur clamas.pro quo hebrei legunt.Cur congregatus vel collectus es.s.cum viris dom⁹ tue.2.Reg.20.Conuoca mihi oẽs viros iuda. & in eodem. Abiit ergo amasa vt conuocaret iudam.& inde זְעָקָה Zaaca siue זַעֲקַת Zaacath.i.clamor vociferatio. vt Geñ.18.Clamor sodomorum & gomorreorũ multiplicatus est.Nee.9 Clamorẽq; eorum audisti.Iob.16.Neq; inueniat in te locũ latendi clamor meus.Esa.15.Q̃m circũdedit clamor terminum Moab.Hiere.50.Et clamor inter gẽtes auditus est.

זְעֵר Paululũ. Modicum מִזְעָר Paucus

זְעֵר Zeer.paululũ.parũ.modicũ.Iob.36.Sustine me paululum & indicabo tibi.Esa.28.Modicum ibi: modicũ ibi.& scribitur cũ mem in prĩcipio & dicitur מִזְעָר Mizaar. Esa.24.Et relinquentur homines pauci.Quod in hebreo legitur singulariter.s.& relinquetur homo paucus.& ponitur ibi singulare pro plurali.& in eodem.29. Nõne adhuc in modico & in breui conuertetur libanus in chermel.

זֶפֶת Pix.

זֶפֶת Zepheth.siue זֶפֶת Zápheth.Pix. Exo.2. Et liniuit eã bitumine & pice.Esa.34. Et cõuertentur torrẽtes ei⁹ in picem & erit terra eius in picem ardentem.

זָקַק Purgare. Colare. Cõflare Distillare. זִקִּים Cõpedes

זָקַק Zacac.purgare.cõflare.colare.distillare.Ps.11.Purgatum septuplum.Esa.25.Vindemie defecate.pro quo hebrei legunt. Feces colate seu purificate.Malach.3.Et colabit eos quasi aurum & quasi argentum.& aliquando scribitur cum simplici coph.Iob.28. Et auro locus est in quo conflatur.& in eodem.36.Et effundit imbres instar gurgitum.pro quo hebrei legunt. Et distillabunt imbres. Item זִקִּים Zicim.i.compedes.Ps.149.Ad alligandos reges eorum in cõpedibus.De quo vide supra in dictione זִק Zic.

זָקֵן Senescere זָקֵן Senex. Senior זְקֵנִים Senes. זֹקֶן Senectus זִקְנָה Senecta זְקֻנִים Senectus זָקָן Barba. Mentum.

זָקֵן Zacan.senescere.Geñ.18.Nũ vere paritura sum anus. Pro quo hebrei legũt.Nũ vere paritura sum cum ego senuerim.& in eodẽ.27. Senuit aũt isaac. Ios.13. Senuisti & longeuus es.1.Reg.12.Ego autem senui & incanui.Iob. 14.Si senuerit in terra radix eius.Prouer.22. Etiam cum senuerit nõ recedet ab ea.& inde זָקֵן Zachen.siue זָקָן Zecã idest senex aut senior.Geñ.19.A puero vsq; ad senem. & in eodem.24.Erat aũt abraã senex.& in eodẽ.Dixitq; ad seruum seniorem domus sue. Leuit.19. Et honora personam senis.& in plurali זְקֵנִים Zechenim siue זִקְנֵי Zicne. Geñ. 18.Erant autẽ ambo senes.Exo.24. Et septuaginta senes ex israel.& inde זֹקֶן Zóchen.i.senectus.vt Geñ.48. Oculi enim israel caligabant pre nimia senectute.Scribitur etiam cum he in fine & dicitur זִקְנָה Zicna.i.senecta vel senectus. Ps.70.Ne proiicias me in tempore senectutis.& in eodem Et vsq; ad senectam & senium de⁹ ne derelinquas me. Esa. 46.Et vsq; ad senectam ego ipse.Declinatur etiam pluraliter.& dicitur זְקֻנִים Zecunim.i.senectus. Geñ.21. Et peperit filium in senectute sua.& in eodem.38.Eo quod in senectute genuisset eum.pro quo hebrei legunt.Quia filius senectutis fuit sibi.Itẽ זָקָן Zacan siue זָקָן Zecan.idest barba siue mentũ.Leuit.13.Vir siue mulier in cuius capite vl' barba germinauerit lepra.1.Reg.17.Et apprehendebã mentũ eorum & suffocabam interficiebãq; eos.2. Reg.10. Rasitq; dimidiam partem barbe eorum.& in eodẽ.Manete in hierico donec crescat barba vestra.& in eodẽ.20. Et tenuit manu dextera mentum amasse.Ps.132.Quod descẽdit in barbam barbam Aaron.Esa.7.Et pilos pedum & barbã vniuersam.Hiere.41.Rasi barba & scissis vestibus.

זָקַף Erigere

זָקַף Zacaph.leuare.erigere.Ps.144.Et erigit omnes elisos.& solum inuenitur in predicto loco.

זָר Extraneus

זָר Zar.extraneus.alienus.De quo vide supra in dictione.

זָר זוּר Zur. Item זֵר Zer. circulus ſiue corona. De quo vide in
[...]lus fra in dictione. זָרָה Zara.

זָרַר זרר Zarar. oſcitare. 4. Reg. 4. Et oſcitauit puer ſepties.
[...]tare Hebrei tamen dicūt ꝙ ſignificat ſternutare. De quo
vide ſupra in dictione זור Zur.

זָרַב זרב Zarab. Diſſipare. Iob. 6. Tempore quo fuerint diſſi-
[...]ſipare. pati peribunt. & ſolum inuenitur in predicto loco.

זָרָה זרה Zara. ſpargere. diſpergere. ventilare. circundare. alie-
[...]argere nare. exhorrere. Exo. 32. Quem ſparſit in aquã. Nu.
[...]pergere 16. Ignem huc illucq; diſpergat. Iob. 18. Aſpergatur in ta-
bernaculo eius ſulfur. Prouer. 1. Fruſtra em̄ iacitur rete
ante oculos pēnatorum. i. fruſtra ſpargitur vel extenditur.
Hiere. 31. Qui diſperſit iſrael cōgregabit eum. & in eodem
49. Diſpergam eos in omnem ventū. Ezech. 5. Tertiã ve-
ro aliam diſperges in ventum. & in eodem. Tertiam vero
partem tuam in omnem ventum diſpergam. & in eodē. 6.
Et diſpergã oſſa veſtra circa aras veſtras. Malach. 2. Et diſp
gam ſuper vultum veſtrū ſtercus ſolēnitatum veſtrarū. Si-
[...]ntilare gnificat etiam ventilare. Ruth. 3. Et hac nocte areã hordei
ventilat. Hiere. 4. Non ad ventilandū & non ad purgandū
& in eodē. 49. Et ventilabo eos in om̄s vētos iſtos. & in eo
dem. 51. Et mittã in babylonem ventilatores & ventilabūt
זָרִים eam. vbi ponitur etiã זָרִים Zarim ꝑ vētilatoribꝰ. Ezech. 5
[...]latores Et ventilabo vniuerſas reliquias tuas. & in eodē. 22. Et vē-
tilabo te in terras. & in eodē. 29. Et ventilabo eos in terras.
Zach. 1. Hec ſunt cornua que ventilauerunt iudam per ſin-
מִזְרֶה gulos viros. & inde מִזְרֶה Mizre. i. ventilabrum. Eſa. 30. Si
cut in area vētilatum eſt. Pro quo hebrei legunt. Quod vē
[...]labrū. tilatū eſt cū pala & cū ventilabro. Hiere. 15. Et diſpergam
מְזָרִים eos vētilabro in portis terre. & inde מְזָרִים Mezarim. qđ ſe
cūdū hebreos ſignificat ventos ventilãtes a parte ſeptētrio
nali qui ſunt frigidiſſimi. pro quo beatus Hieronymꝰ trãſ-
[...]turus. tulit arcturū. Iob. 37. Ab interioribus egredietur tēpeſtas
זָרָה & ab arcturo frigus. Item זָרָה Zara. i. circunligare. circun-
[...]ingere dare. 2. Reg. 22. Accinxiſti me fortitudine ad preliū. Ps.
138. Semitã meã & funiculum meum inueſtigaſti. pro quo
hebrei legunt. Semitã meã & accubationem meam circun-
[...]ūdare dediſti vel circunligaſti. Sed beatus Hieronymus in pſalte
rio iuxta hebraicã veritatē primã ſignificationem ſequens
ita trãſtulit. Semitam meã & accubationē meã euentilaſti.
זֵר Inde זֵר Zer. pro quo btūs Hieronymus tranſtulit coronã
ſiue labium quod fiebat per circuitū arce vel menſe aut al-
taris thymiamatis. Exo. 25. Facieſq; ſupra coronam aureã
[...]na per circuitū. & in eodē. Facieſq; illi labium aureum per cir-
[...]um. cuitum. & in eodem. Et ſuper illam alteram coronã aureo-
lam. & in eodem. 30. Facieſq; ei coronã aureolam per gyrū
זָרָה & duos anulos aureos ſub corona. Item זָרָה Zara. i. aliena-
[...]nare re ſiue alienatū eē. exhorrere. De quo vide ſupra in dictio
זָרָא ne זור Zur. & inde זָרָא Zara cū aleph in fine loco he. ideſt
alienatio vel horror. pro quo beatus Hieronymus tranſtu
[...]ſca lit nauſeam. vt Nu. 11. Donec exeat per nares veſtras & ver
מַמְ[...] tatur in nauſeã. & inde dicūt aliqui ꝙ deriuatur מַמְזֵר Mam
zer. quod ſignificat adulterinū. i. natus de adulterio vel de
[...]corto ſcorto natus. De quo vide infra in dictione מָזַר Mazar.

זַרְזִ[...] זרזיף Zarziph. ſtillare. irrorare. Ps. 71. Sicut ſtillicidia ſtil
[...]are. lãtia ſuper terram. vbi pro eo quod in littera noſtra
eſt ſtillantia in hebreo ponitur זַרְזִיף Zarziph. Beatus Hie
ronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatē ſic tranſtu-
[...]are lit. vt ſtille irrorantes terram. & ſolum inuenitur in predi-
cto loco.

זַרְזִ[...] זרזיר Zarzir. nomen eſt cuiuſdã animalis. pro quo beatꝰ
[...]s ſuc Hieronymus tranſtulit Gallus ſuccinctus. Prouer.
[...]s. 30. Gallus ſuccinctus lumbos ſuos & aries. & ſolum inueni-
tur in predicto loco. & dicunt aliqui hebrei ꝙ ſignificat ca-
nem leporarium qui eſt precinctus lumbos & velociſſimꝰ
ac fortis. Alii vero dicunt ꝙ ſignificat leopardum qui etiã
eſt gracilis circa lumbos & fortiſſimus. & pōt deriuari a di
ctione זָרַז Zaraz. que in lingua chaldaica ſignificat accin- זָרַז
gere vel precingere. Accingere

זרח Zarach. oriri. vt Geñ. 19. Sol egreſſus eſt ſuper terrã.
pro quo hebrei legunt. Sol ortus eſt ſuper terrã. Iob. זָרַח
9. Qui precipit ſoli & non oritur. Ps. 111. Exortum eſt in te Oriri.
nebris lumē rectis corde. Eccl's. 1. Et oritur ſol & occidit. 2. Exoriri
Paralip. 26. Statimq; orta eſt lepra in fronte eius. Eſa. 58.
Et orietur in tenebris lux tua. & in eodem. 60. Et gloria do
mini ſuper te orta eſt. & in eodem. Super te autem orietur
dominus. & in eodem. Et reges in ſplendore ortus tui. Ma
lach. 4. Et orietur vobis timentibus nomen meū ſol iuſti-
tie. & inde locus vbi oritur ſol dicitur מִזְרָח Mizrach. i. ortꝰ מִזְרָח
ſiue oriēs. Ps. 102. Quantum diſtat ortus ab occaſu. Ps. Ortus.
112. A ſolis ortu vſq; ad occaſum. Eſa. 43. Ab oriente addu Oriens
cam ſemen tuum. & in eodem. 46. Vocans ab oriente iuſtū
& inde אֶזְרָח Ezrach. i. indigena quaſi inde ortus. Exo. 15. אֶזְרָח
Tam de aduenis q̃ de indigenis terre. & in eodem. Eadem Indigena.
lex erit indigene & colono qui peregrinatur apud vos. Le
uit. 19. Sed ſit quaſi indigena inter vos aduena qui habita
uerit in vobis. Significat etiam אֶזְרָח Ezrach quoddam ge אֶזְרָח
nus arboris: quam cedrū nominat tranſlatio noſtra. Ps. 36
Vidi impium ſuper exaltatum & eleuatum ſicut cedrus li-
bani. & dicunt aliqui hebrei ꝙ ſignificat quandã arborem Cedrus
que ſemper eſt viridis & recens quaſi ſit in ortu ſuo: quam
aliqui putant eſſe laurum. vnde legunt ſic. Vidi impium ro
buſtum & fortem quaſi laurum virentem. Sed beatus Hie Laurus
ronymus primã ſignificationem ſequēs in pſalterio iuxta
hebraicã veritatē ſic tranſtulit. Vidi impium robuſtū & for
tiſſimū ſicut indigenam virentem. Eſt etiam אֶזְרָחִי Ezra אֶזְרָחִי
chi cognomē cuiuſdã viri: fortaſſe eo quod erat orientalis.
vt in titulo pſalmi. 88. vbi dicitur. Intellectꝰ ethã ezraites. Ezraites

זרם Zerem. impetus. tempeſtas. turbo. ſ. aquarum. imber
gurges. fluxus. Eſa. 28. Sicut impetus grãdinis turbo זֶרֶם
conſurgens: ſicut impetus aquarum multarum. & in eodem Impetus.
25. Quaſi turbo impellens parietem. & in eodem. 32. Erit Turbo.
vir ſicut qui abſconditur a vento & celat ſe a tempeſtate. po Tēpeſtas.
nitur etiam pro imbre. Iob. 24. Quos imbres mōtium ri-
gant. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco ſignificat ri- Imber.
uos vel fluctus qui impetuoſe deſcendunt de montibus. &
legunt ſic: a fluctibus montium ſiue a riuis montium hume
ctabuntur. Itē ponitur pro gurgite. Abach. 3. Gurges aqua
rum tranſiit. Scribitur etiam cū tau in fine & dicitur זִרְמָה Gurges
Zirma in genere feminino. pro quo beatus Hieronymus זִרְמָה
tranſtulit fluxum. vt Ezech. 23. Sicut fluxus equorū fluxus
eorum. & inde verbum זָרַם Zarom. i. impetuoſe fluere: ſi Fluxus
ue impetuoſe percutere. Ps. 76. Multitudo ſonitus aquarū זָרַם
vocem dederūt nubes. Pro quo beatus Hieronymꝰ in pſal
terio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Excuſſerūt aq̃s impetuoſe
nubila. i. impetuoſe fluxerūt aque de nubibꝰ. Ps. 87. Que fluere.
pro nihilo habentur eorum anni erunt. pro quo beatꝰ Hie
ronymus in pſalterio iuxta hebraicã veritatem tranſtulit.
Percutiente te eos vt ſomnium erunt. percutere.

זרע Zaraa. ſeminare. ſerere. Geñ. 26. Seuit autem iſaac זָרַע
in terra illa. Exo. 23. Sex annis ſeminabis terram tuã.
Leuit. 19. Agrum tuum non feres diuerſo ſemine. & in eo. Serere
25. Non ſeretis neq; metetis ſponte in agro naſcētia. & in Seminare
eodem. Seretiſq; anno octauo. Deut. 22. Non ſeres vineam
tuam altero ſemine. & in eodē. 29. Ita ut non ſeratur. Iudi.
6. Cūq; ſeuiſſet iſrael. Iob. 4. Seminant dolores & metunt

eos.& & in eodē.31.Seram & ali⁹ comedat.Ps.106.Et semi
nauerunt agros & plantauerunt vineas.Ps.125.Qui semi
nant in lachrimis in exultatione metent.Eccl's.11.Mane se
mina semen tuum.Esa.17.Et germen alienū seminabis.&
in eodē.32.Beati qui semiatis super oēs aquas.& in eo. 40
Et quidem neq̧ plantato neq̧ sato:quod in hebreo legitur
pluraliter.s.neq̧ plantati suntq̧ neq̧ sati sunt..& in eodē.55
Et dat semē serenti. Hiere.4.Et nolite serere inter spinas.
& in eodem.12.Seminauerunt triticū & spinas messuerūt.
Ezech.36.Et arabimini & accipietis semētem.pro quo in
hebreo habetur.& seminabimini. Osee.2.Et seminabo eā
mihi in terra. Accipitur etiam pro generare. Leuit.12.Mu
Semen suscipere. lier si suscepto semīe peperit masculum.pro quo hebrei le
gunt. Mulier si seminificauerit.i.si fecit semē & generauit
& peperit masculum.Nu.15.Erit innoxia & faciet liberos.
Pro quo in hebreo habetur.& erit innoxia & seminabitur
semine.i.faciet liberos.sicut est in littera nostra.& inde זֵרֹעַ
זֹרֵעַ Zoréaa siue מַזְרִיעַ Mazriaa.i.seminificans: vel semē faciēs
aut semen afferens.Geñ.1.Germinet terra herbā virentē
Faciens semen. & facientē semen.vbi ponitur מַזְרִיעַ זֶרַע Mazriaa zéraa.
Pro quo hebrei legunt.Seminificantem semen.& in eodē
Et protulit terra herbam virentem & facientem semen. &
Afferēs semen. in eodem.Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem se
זָרוּעַ men.& inde. זָרוּעַ Zarûaa.i.seminabile vel seminatum.
Leuit.11.Si ceciderit super sementem.pro quo hebrei le
Semiabile gunt Si ceciderit super omnē sementem seminabilem vel
seminatā. Ps.96.Lux orta est iusto.pro quo in hebreo ha
betur.Lux semiata est iusto.Sed si scribatur cum lr̄a cheth
in fine.tunc interpretatur orta est. Sed in bibliis hebraicis
זָרוּעַ reperitur זָרוּעַ Zaruaa cū ain in fine.quod interpretatur se
זֶרַע minata est. et inde זֶרַע Zéraa siue זָרַע Záraa .i.semen vl' se
Semen mentis.Geñ.1.Cuius semen in semetipso sit. & in eodem.
3.Inimicitias ponam inter te & mulierem & semen tuū &
semen illius.Et in eodem.8.Cunctis diebus terre sementis
et messis.Et in eodē.13.Semini tuo dabo terrā hanc. Et in
eodem.15.Scito prenoscēs ꝙ peregrinū futurum sit semē
tuū.Leuit.11.Si ceciderit super sementē non polluet eam.
Nu.11.Erat aūt man quasi semen coriandri.Et in eodē.24
Et semen illius erit super aquas multas. Deut.4. Et elegit
semen eorum post eos.1.Reg.1.Dederisq̧ serue tue sexum
virilem.pro quo hebrei legunt.Dederisq̧ serue tue semen
virorum.i.semen virile.Esa.17.Et mane semen tuum flore
bit.Dicitur enim semen tā de frumento q̄ de herbis vel plā
tis & etiā de hominib⁹.sicut dicitur fructus arboris & fru
מִזְרָע ctus ventris.Et aliquando scribitur cum mem in principio
Sementis & dicitur מִזְרָע Mizraa.Esa.19.Et omnis semētis irrigua
זְרָעִים siccabitur.& in plurali זְרָעִים Zeraim.1.Reg.8. Sed et sege
tes vestras et vinearū reddit⁹ addecimabit.pro quo hebrei
Semina. legunt.Semina vestra et vineas vestras addecimabit. Esa.
61.Et sicut hortus germen suum germiat.pro quo hebrei
זֵרְעִים legunt.Et sicut hortus semina sua germinat.& inde זֵרְעִים
Zeroim.i.legumina.Dañ.1.Et dentur nobis legumina ad
Legumia. uescendum . Scribitur etiam cum littera nun & dicitur
זֵרְעֹנִים זְרֹעַ זֵרְעֹנִים Zeronim.i. legumina.Itē זְרֹעַ Zeróa.i. brachiū
Brachium siue armus.Exo.6.Ac redimā vos in brachio extēto. & in
eodē.15.In magnitudine brachii tui fiant immobiles q̄si
lapis.Iob.26.Et sustentas brachium eius qui nō est fortis.
Et in eodē.40.Et si habes brachium sicut deus.Ps.135. In
manu potenti & brachio extento. Esa.33.Esto brachiū no
strum in mane.Et in eodem.52.Parauit dominus brachiū
sanctum suum.& in eodem.53.Et brachium domini cui re
uelatum est.Malach.2.Ecce ego proiiciam vobis brachiū.
Sed in predicto loco hebrei habent זֶרַע Zéraa.i.semen. vt
supra. Vnde ipsi legunt sic.s.Ecce ego increpabo vobis se
men vel sementem.Et aliquādo additur aleph in principio
& dicitur אֶזְרֹעַ Ezróaa.i.brachium. Iob.31. Et brachium אֶזְרֹעַ
meū cū suis ossibus confringatur. Hiere.32.Et in manu ro Brachium
busta & in brachio extento .Significat etiam זְרֹעַ Zeróaa. זְרֹעַ
Armū.Nu.6.Et armum coctum arietis.Deut.18.Dabūt sa Armus.
cerdoti armū ac ventriculum.& in plurali זְרֹעִים Zeroim זְרֹעִים
siue זְרֹעֵי Zeroe secūdum terminationem masculinorum
aut זְרֹעוֹת Zerooth secundū termiatione femininorū. Geñ. זְרֹעֹת
49.Et dissoluta sunt vincula brachiorū eius. Deut.33.Sub Brachia
ter brachia sempiterna.Ps.17.Et posuisti vt arcum ereum
brachia mea.Ps.36.Q̄m brachia pctōrū cōterētur.Esa.51.
Et brachia mea populos iudicabunt.Dañ.11.Et brachia au
stri non sustinebunt.& in eodem.Et brachia pugnantis ex
pugnabuntur a facie eius.& in eo.Et brachia ex eo stabūt.
זָרַק Zarac.spargere.aspergere.dispergere.fundere.effun זָרַק
dere.Exo.9.Et spargat illud moyses in celum.Nu.19. Spargere
Quia aqua expiationis non est aspersus.& in eodē.Et non Aspergere
est aqua lustrationis aspersus.2.Paralip.34.Et super cumu
los eorū qui eis immolare consueuerant fragmenta disper Dispgere
sit.ponitur etiā pro fundere vel effundere. Exo. 24. Partē Fundere
aūt residuā fudit super altare.Leuit.1.Fundentes per altaris
circuitum.& in eodem.Sanguinem vero illius fundent sup Effundere.
altare.Ezech.36.Et effundam super vos aquam mundam. מִזְרָק
Osee.7.Sed & cani effusi sunt in eo.& inde מִזְרָק Mizrac.i.
phiala vel peluis aut vas in quo recipiebant sanguinem vel
aquam ad aspergendum.Nu.7.Phiala argentea habens se Phiala
ptuaginta siclos.& in eodem.Phialā argenteā habentem se
ptuaginta siclos.& in plurali מִזְרָקִים Mizracim siue מִזְרְקֵי מִזְרָקִים
Mizrece scd'm termiatione masculinorū aut מִזְרָקוֹת .Miz Phiale
racoth .secūdum terminationem femininorū .Nu.7.Phia
le argentee duodecim.3.Reg.7.Et phialas & mortariola &
thuribula ex auro purissimo.1.Paralip.28. Fuscinulas q̧q̧
& phialas.Hiere.52. Et psalteria & phialas & mortariola.
Amos.6.Bibentes in phialis vinū.Zach.14.Quasi phiale
coram altari. In alio vero loco beatus Hieronymus inter
pretatus est Amulas.3. Reg.7.Fecit ergo hiram lebetes & thuribula
scutras. & amulas.& similiter infra ī eodē. Ponitur etiā pro
thuribulis.4.Reg.12.Fuscinule & thuribula & tube. זֶרֶת
זֶרֶת Zéreth.palmus:aut mensura palmi.vt Exo.28.Men Mensura
suram palmi babebit tam in longitudine q̄ in latitu palmi.
dine.Esa.40.Et celos palmo ponderauit.

De incipientibus a littera.ח.Cheth.

חַח Chach siue חָח choach.armillea.circulus.spina.compes. ח
siue catena.Exo.35.Viri cum mulieribus prebuerūt ar Armilla
millas & inaures. Quod in hebreo legitur singulariter.s.
prebuerunt armillam & inaurem.& ponitur ibi singulare
pro plurali.Iob.40.Aut armilla perforabis maxillam ei⁹.
Ponitur etiam pro circulo.4.Reg.19.Ponam itaq̧ circulū Circulus
in naribus tuis.Esa.37.Vbi eadē verba habentur.Et in duo
bus locis predictis scribitur cum iod in fine.i. circulū meū.
Et dicunt hebrei ꝙ in trib⁹ locis predictis significat hamū
Ponitur etiā pro Carduo vel spina.2.Paralip.25. Carduus Carduus
qui est in libano.Prouer.26.Quō si spina nascatur in ma Spina
nu temulenti .vbi ponitur pro spina חוֹחַ Choach cū vau in
medio dictionis.Potest etiā legi sic.Quomō si armilla ascē
dat in manu temulenti.& in plurali חֹחִים Chochim.Cāti.2
Sicut lilium inter spinas.ponitur etiam pro catenis vel cō Spine.
pedibus:eo ꝙ sunt in figura rotunda sicut circuli. vt.2.Pa
ralip.33.Et vinctum catenis atq̧ cōpedibus duxerunt eum Catene
in babylonem.Ezech.19.Et adduxerunt eum in catenis in
terram egypti.vbi pro catenis ponitur חַחִים Chachim. &

in eodem. 29. Beatus Hieronymus transtulit frenum. vbi dicitur & ponam frenum in maxillis tuis. vbi pro freno ponitur in hebreo חַחִים Chachim. in plurali.

חָבַב Chabab. diligere. Deut. 32. Dilexit populos. & inde חֹב Chub. pro quo beatus Hieronym⁹ transtulit sinū. Iob. 31. Et zelaui in sinu meo iniquitatem meam. Potest ēt deriuari a dictione sequenti.

חָבָא Chaba. abscondere. celare. latere. Geñ. 3. Et abscōdit se adam & vxor eius. & in eodem. Et timui eo quod nudus essem & abscondi me. & in eodem. 31. Cur ignorante me fugere voluisti. Pro quo hebrei legunt. Cur absconditus es vt fugeres. Iosue. 6. Abscondit enī nuncios quos direxeramus. & in eodem. Eo quod absconderit nuncios quos miserat. Et in eodē. 10. Fugerant enim quinq; reges & se absōderant in spelunca. & in eodē. Latentes in spelūca vrbis maceda. 1. Reg. 10. Ecce absconditus est domi. & in eodem. 13. Absconderunt se in speluncis. & in eodē. 14. En hebrei egrediuntur de cauernis in quibus absconditi fuerant. & in eodem. Qui se absconderant in monte ephraim. 3. Reg. 18. Tulit ille centū prophetas & abscondit eos. 4. Reg. 6. Que abscondit filium suum. 2. Paralip. 18. Quādo ingressus fueris cubiculum de cubilo vt abscōdaris. Iob. 5. A flagello lingue absconderis. & in eodē. 24. Et oppresserūt pariter mā suetos terre. pro quo hebrei legunt. Pariter abscōditi sunt mansueti terre. Esa. 42. Et in domibus carcerum abscōditi sunt. Ponitur etiam pro indurari. Iob. 38. vbi dicitur. In similitudinem lapidis aque durantur. i. indurantur. Et etiā in predicto loco hebrei legunt absconduntur: quia quando aque indurantur in lapidem: iam non ibi apparent aque: sed absconduntur & latent. Ponitur etiam pro protegere. Esa. 49. In vmbra manus sue protexit me. i. abscondit me vel celauit me. Scribitur etiam sine aleph vel cum he in fine loco aleph. De quo vide infra in dictione sequenti. & inde מַחֲבֵא Machabe. i. latibulum. Esa. 32. Et erit vir sicut qui absconditur a vento. Pro quo hebrei legunt. Et erit vir sicut latibulum venti. i. locus vbi absconditur a vento. & in plurali מַחֲבָאִים Machaboim. i. latibula. 1. Reg. 23. Considerate & videte oīa latibula in quibus absconditur. Vide ēt de hoc in dictione sequenti.

חָבָה Chaba. abscōdere. celare. latere: sicut dictio precedēs. Ios. 2. Ibiq; latitate tribus diebus. 3. Reg. 22. Quando ingredieris cubiculum intra cubiculū vt abscondaris. Esa. 26. Abscondere modicum ad momentum. Hiere. 49. Et celari nō poterit. & inde חֶבְיוֹן Chebion. i. abscōsio. Abach. 3. Ibi abscondita est fortitudo eius. pro quo hebrei legunt. Et ibi absconsio fortitudinis eius. s. est. & inde מַחֲבַת Machabath. i. craticula siue sartago. Leuit. 2. Si autem de craticula fuerit sacrificium. Ponitur etiam pro sartagine. vt in eodem. 6. Que in sartagine oleo conspersa frigetur. Ezech. 4. Et tu sume tibi sartaginem ferream.

חָבַט Chabath. excutere. purgare. Deut. 24. Si fruges colligeris oliuarum. pro quo hebrei legunt. Quando excusseris oliuas tuas. quod est idem sensus cū littera nostra. Nam oliue virga excutiuntur & postea fructus colligūtur. Iudi. 6. Cūq; gedeon filius eius excuteret atq; purgaret frumenta. Ruth. 2. Virga cedens & excutiens. Esa. 28. Sed in virga excutietur git. & in eodem. 27. Excutiet dominus ab alueo fluminis.

חָבַל Chabal. pignorare vel pignus accipere. aut pign⁹ auferre. corrūpere. cōputrescere. fedare. dissipare. demoliri. disperdere. parturire. dolere. nocere. obligare. Exo. 22. Si pignus a proximo tuo acceperis. Deut. 24. Nō accipies loco pignoris inferiorem & superiorem molam: quia animam suam apposuit tibi. pro quo hebrei legunt. Null⁹ pignorabit. i. nullus accipiet loco pignoris inferiorem & superiorem molam: quia animam ipse pignorat. Quod exponens translatio chaldaica ita transtulit. Quia cum eis fit nutrimentum ad sustentationem anime. & in eodem. Neq; auferes pignoris loco vidue vestimentum. Iob. 22. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum. & in eodem. 24. Abstulerunt pro pignore bouē vidue. & in eodem. Et vulgus pauperum spoliauerunt. Pro quo hebrei legunt. Et super pauperem acceperunt pignus siue abstulerunt pign⁹. Prouer. 20. Et pro extranea aufer pignus ab eo. Ezech. 18. Pignus non retinuerit. pro quo hebrei legunt. Pignus non pignorabit. & inde חֲבֹל Chabol siue חֲבֹלָה Chabola. i. pignus vel res pignorata. vt in eodem. 18. Pignus debitori reddiderit & in eodem. Pignus non reddentem. & in eodem. 33. Et pignus restituerit ille impius. Amos. 2. Et super vestimentis pignoratis accubuerunt. Item חָבַל Chabal. i. corrumpere vel computrescere fedare. Nee. 1. Peccauimus: vanitate seducti sumus. Pro quo hebrei legunt. Peccauimus: corruptiōe corrupti sumus tibi. siue feditate fedati sumus tibi. Esa. 10. Et computrescet iugum a facie olei. Mich. 2. Propter imūditiam eius corrumpetur putredine pessima. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. Item significat dissipare vel demoliri aut disperdere. Eccl's. 4. Et dissipet cuncta opera manuum tuarum. Canti. 2. Capite nobis vulpes: que demoliuntur vineas. Esa. 13. Vt disperdat omnem terram. & in eodem. 54. Ego creaui interfectorem ad disperdēdū. Iob. 34. Quia ergo ego locutus sum ad deum: te quoq; nō prohibebo. Pro quo hebrei legunt. Quia ad deum dicitur peperci non dissipabo vel non disperdam. i. solus deus pōt dicere peperci non dissipabo. vel ad deū pertinet dicere peperci non dissipabo vel non disperdam. Item ponitur pro parturire. Ps. 7. Ecce parturit iniustitiam & concepit dolorem. Canti. 8. ibi corrupta est mater tua: ibi violata est genitrix tua. pro quo hebrei legunt. Ibi parturiuit te mater tua. Ibi pturiuit gēitrix tua. Sed in hoc loco trāslator noster secutus est aliā significationem supra positam. & inde חֵבֶל Chebel. i. partus siue dolor. Esa. 66. Anteq; veniret partus eius. & in plurali חֲבָלִים Chabalim siue חֶבְלֵי Cheble. i. dolores. Iob. 21. Dolores diuidet furoris sui. & in eodem. 39. Et rugitus emittunt. vbi ponitur rugitus pro doloribus. s. parturientium. Ps. 17. Dolores inferi circundederunt me Esa. 13. Torsiōes & dolores tenebūt. Osee. 13. Dolores parturientis venient ei. & inde חֲבָל Chabal siue חֲבוּלָה Chabula. i. corruptio vel delictum. Dañ. 3. Et nihil corruptionis in eis est. & in eodem. 6. Et coram te rex delictum non feci. Significat etiam predicta dictio in lingua chaldaica nocere Dañ. 6. Et non nocuerūt mihi. Item חָבַל Chabal. i. obligare. irretire. Prouer. 13. Qui detrahit alicui rei: ipse se in futurū obligat & inde חֶבֶל Chebel. i. funis vl' funicul⁹. Deut. 32. Iacob funicul⁹ hereditatis eius. Ios. 2. Demisit ergo eos per funem de fenestra. Zach. 2. Et in manu eius funiculus mensorum. & in plurali חֲבָלִים Chabalim siue חַבְלֵי Cheble idest funes. 2. Reg. 22. Funes inferni circundederunt me. 3. Reg. 20. Ponamus itaq; saccos in lumbis nostris & funiculos in capitibus nostris. Iob. 36. Et vinciantur funibus paupertatis. Ps. 15. Funes ceciderunt mihi in preclaris. Ps. 118. Funes peccatorum circūplexi sunt me. Esa. 33. Et oēs funiculi eius non rumpentur. Ezech. 27. Que obuolute & astricte erant funibus. Osee. 11. In funiculis adā trahā eos. Zach. 11. Et alteram vocaui funiculos. vbi pro funiculis ponitur חֹבְלִים Choblim. & potest etiam legi. corrumpentes siue dissipantes. Et quia terra siue possessio metitur cū fu-

Pignorare · Auferre pignus. · Pign⁹ retinere. · חֲבֹל Pignus · חָבַל · Corrūpere · Computrescere. · Dissipare. · Demoliri. · Disperdere. · parturiuit · חֵבֶל Partus. · חֲבָלִים Dolores. · חֲבָל Corruptio · Delictum. · חָבַל Obligare. · חֶבֶל Funiculus · Funis. · חֲבָלִים Funes. · חֹבְלִים

niculo sicut dicitur Amos.7.Et humus tua funiculo metietur. Ideo põitur etiam חֶבֶל Chébel.pro hereditate vel possessione aut regione.Deut.3.Tradidi medie tribui manasse omnem regionem argob vsq; ad terminos gesuri. Ios.17. Cur dedisti mihi terram in possessionem & sortis & funiculi vnius.Ezech.47.Quia ioseph duplicem funiculum habet.i.duplicem possessionem vel hereditatem. Accipitur etiam חֶבֶל Chébel.pro pedica vel laqueo: eo quod fit ex fune.Iob.18. Abscondita est in terra pedica eius.& inde חִבֵּל Chibel.i.malus nauis.eo quod in eo ligantur omnes funiculi nauis.Prouer.23.Et quasi sopitus gubernator amisso clauo.pro quo hebrei legunt.Et quasi dormiens in capite mali.s.nauis.& inde חֹבֵל Chobel.i.nauta vł gubernator nauis.Ione.1.Et accessit ad eũ gubernator & dixit ei. Ezech. 27. Sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui. & in eodem. Et vniuersi gubernatores maris in terra stabunt.& inde תַּחְבֻּלוֹת Thachbuloth.i.gubernacula. Prouer.1.Et intelligens gubernacula possidebit. Et in eodem.20. Et gubernaculis tractanda sunt bella. & in eodem. 24. ponitur pro dispositione. vbi dicitur. Quia cum dispositione initur bellum. Hebrei tamen dicũt q in predictis locis accipitur pro consiliis uel astutiis aut versutiis. Sicut supra in eodem.12. Vbi dicitur & consilia impiorum fraudulẽtia: vbi ponitur pro consiliis.& eadem dictio ponitur in nostra translatiõe pro gubernante.vt Iob.37. Vbicũq; eas voluntas gubernãtis duxerit. Pro quo hebrei legunt. In consiliis suis.i.in voluntate sua. Item חֶבֶל Chébel.i.cuneus.congregatio.grex. vt.1.Reg.10. Obuium habebis gregem prophetarũ. Et in eodem. Et ecce cuneus prophetarum .& ab hoc significato dicunt aliqui hebrei q deriuatur dictio חֲבָלִים Chabalim. quam supra diximus significare funiculos. Ps. 108. Funes peccatorum circũplexi sunt me. pro quo ipsi legunt. Caterue siue cunei peccatorum. Et similiter Zach.11. Vbi dicitur & alteram vocaui funiculos.

חֲבַצֶּלֶת Chabaséleth.flos vel lilium. Canti.2. Ego flos cãpi. Esa.35. Et florebit quasi lilium. & solum inuenitur in predictis locis.

חָבַק Chabac.amplexari. complecti. Geñ.29. Cõplexusq; & in oscula ruens.& in eodem.33. Amplexatus est eũ. 4.Reg.4. Habebis in vtero filium. Pro quo hebrei legunt Tu amplexaberis filium. Iob.24. Et non habẽtes velamẽ amplexantur lapides. Prouer.24. Glorificaberis cum eam fueris amplexatus. Eccl's.3. Tempus amplexandi & temp9 longe fieri ab amplexibus. ubi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & in eodem.4. ponitur pro complicare vbi dicitur. Stultus complicat manus suas. Canti.2. Et dextera illius amplexabitur me. Threñ.4. Amplexati sũt stercora.& inde חִבֻּק Chibuc.i.amplexus siue amplexatio vel complicatio. Prouer.24. Pauxillũ manus conseres vt quiescas. Pro quo hebrei legunt. Pauxillum amplexationis vł complicationis manuum.s.erit tibi vt quiescas.

חָבַר Chabar.iungere.coniungere.congregare.colligere. sociare.copulare. amicitiã vł fedus inire. participare. incantare.i.incantationes facere. Geñ.14. Omnes hi cõuenerunt in vallem siluestrem.i.coniũcti vel cõgregati sunt. Exo.26. Quinq; cortine sibi iũgẽtur mutuo:& alie quinq; nexu simili coherebunt.i. coniungentur. & in eodem. Ex quibus quinq; iunges seorsum.& in eodem.28. Duas oras iunctas habebit in vtroq; latere.& in eodem. Et in vnũ reddent. Pro quo hebrei legunt. Et iungatur.s.in vnum. & in eodem.36. Coniunxitq; cortinas quinq; alteram alteri. Et in eodem. Quorum quinq; iũxit seorsum. Et inde dicitur מַחְבֶּרֶת Machbéreth siue חֹבֶרֶת Chobáreth.i.illa ora cortine in qua ponebãtur circuli vel anse ad cõiungẽdas cortinas. vt in pdicto loco. Iob.16. Cõsolarer & ego vos sermonib9. Pro quo hebrei legunt. Coniungerẽ siue copularem super vos sermones.i.cõponerẽ sermones consolatorios ad consolandum vos. Ps.93. Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis.idest nunquid iungetur tibi sedes iniquitatis. Ezech. 1.Iunctecq; erant penne eorum alterius ad alterum.& in eo. Due penne singulorum iungebantur. Significat etiã amicitias vel fedus inire aut confederari vel participare.1.Paralip.20. Post hec iniuit amicitias iosaphath rex iuda cum ochozia rege israel.& in eodem. Et particeps fuit vt faceret naues.& in eodem. Quia habuisti fedus cum ochozia. Dañ.11. Et post finem annorum federabuntur.& in eodem Et post amicitias cum eo faciet dolum.idest postq̃ iniuit amicitias cum eo faciet dolum. Ps.121. Vt ciuitas cuius participatio eius in idipsum.& inde חָבֵר Chaber.i. particeps. socius.sodalis. Ps.118. Particeps ego sum omnium timentium te. Prouer.28. Particeps homicide est. & in plurali. חֲבֵרִים Chaberim siue חַבְרֵי Chabre.i.participes vł socii aut sodales. Iudi.20. Quasi homo vnus eadem mente vnoq; cõsilio. pro quo hebrei legunt. Quasi homo vnus participes siue socii.i.conformes in vnum. Iob.40. Cõcidant eũ amici.i.socii vel participes. Canti.1. Ne vagari incipiã post greges sodalium tuorum. Esa.1. Principes tui infideles: socii furum. Ezech.37. Et scribe sup illud iude & filiis israel sociis eius.& in eodem. Et cuncte domus israel sociorũq; eius. Ponitur etiam חַבּוּר Chabur pro participe. vt Osee.4. Particeps idolorum ephraim. Põitur etiam in genere feminino Malach.2. Et hec particeps tua. & inde חֶבְרָה Chebra siue חֶבֶר Chéber.i.societas.congregatio.participatio. Iob.34. Qui graditur cum operantibus iniquitatem. Pro quo hebrei legunt. Qui graditur in participationem vel societatẽ cum operantibus iniquitatem. Osee.6. Participes sacerdotum. pro quo hebrei legunt. Participatio vel congregatio sacerdotũ.& inde מְחַבְּרוֹת Mechaberoth.i.iuncture siue comissure.1.Paralip.22. Ferrum quoq; plurimum ad clauos ianuarum & ad cõmissuras atq; iuncturas.2. Paralip.24. Et ligna ad cõmissuras edificii & ad cõtignationem domorum. Item חָבַר Chabar significat incantare siue incantationes facere. Eo quod fit cum amicitia & pacto vł participatione demonum. vel cum congregatione serpentum. Deut.18 Ne sit maleficus neq; incantator. Pro q̃ hebrei legũt. Neq; maleficus neq; incantans incantationem. siue neq; qui incantat incantationem. vbi ponitur verbum & nomen abeo deriuatum. Ps.57. Et venefici incantãtis sapienter. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Neq; incantatoris incantationes callidas Esa.47. Et propter duriciam incantatorum tuorum. Prouer.21. Quam cum muliere litigiosa & in domo communi Pro quo hebrei legunt. Quam cum muliere litigiosa & in domo incantationis. Potest etiam legi sicut est in littera nostra: nam potest significare participationem vel societatem aut congregationem: sicut supra dictũ est. Inde חַבּוּרָה Chabura.i.liuor. tumor carnis. eo quod in tali percussione congregatur & congelatur sanguis. Exo.21. Liuorem pro liuore. Esa.1. Vulnus & liuor & plaga tumens.& in eodem. 53. Et liuore eius sanati sumus.& in plurali חַבּוּרֹת Chaburoth Prouer.20. Liuor vulneris abstergit mala. quod in hebreo legitur pluraliter.s. liuores vulneris. Ponitur etiam pro cicatricibus. Ps.37. Putruerũt & corrupte sunt cicatrices mee Et qñq; geminantur beth & res. & dicitur חֲבַרְבֻּרָה Chabarbura.idest macula siue varietas. vt Hiere.13. Aut pardus varietates suas.

חֶבֶל Regio. Possessio. חֶבֶל Pedica חִבֵּל Malus nauis. חֹבֵל Gubernator. תַּחְבֻּלוֹת Gubernacula. Dispositio Consilia. Gubernãs חֶבֶל Grex Cuneus חֲבָלִים Cunei. חֲבַצֶּלֶת Flos Lilium. חָבַק Complecti amplexari. Cõplicare. חִבֻּק Ãplexatio. חָבַר Cõiungere. Iungere. מַחְבֶּרֶת

Adherere. Amicitias inire. Federari. participa[re] חָבֵר Particep[s] חֲבֵרִים Participes Socii. Sodales. [ח]בּוּר Particeps. [ח]בְרָה Societas cõgregati[o] [מְחַ]בְּרוֹת Iunctur[e] Cõmissur[e] [חָ]בַר Incanta[re] Incãtat[io] [חַבּ]וּרָה Liuor. [חַבּ]וּרֹת Liuores Cicatri[ces] [חֲבַרְ]בֻּרָה Variet[as]

חבש חָבַשׁ Chabas.vincire.ligare.alligare.circunligare. circun
uoluere.sanare.curare.sternere.s.iumẽtum. Exo.29
gare alligar Et imponesei mitras.pro quo hebrei legunt. Et alligabis
vel circunligabis eis mitras.Nam mitra circũligabatur ca
piti cum vitta byssina.Ps.146.Et alligat cõtritiones eorũ
Esa.30.In die qua alligauerit dominus vulnus populi sui.
Ezech.24.Corona tua circunligata sit tibi. & in codẽ. 30.
oluere Et ecce non est obuolutum vt restitueretur ei sanitas.Et in
eodem.Et fasciretur linteolis.i.obuolueretur.Et in eodem
34.Quod cõfractum est non alligastis.& in codẽ.& quod
confractum fuerat alligabo.Ione.2.Pelagus operuit caput
meum.pro quo hebrei legunt.Pelagus circũligatũ est vel
obuolutũ est capiti meo. Ponitur etiam in nostra trãslatio
ne pro scrutari.vt iob.28.Profunda quoq; fluuiorum scru
tari tatus est.Item ponitur pro demergere.vt in eodem.40.Et
rgere facies eorum demerge in foueam.Sed etiam in predictis lo
cis hebrei dicunt q significat ligare vel comprimere.Item
significat mederi.vel sanare.aut curare.eo quod medici li
gant & circunuoluũt vulnera.Iob.5.Quia ipe vulnerat &
leri medetur.& in eodem.34.Nunquid qui non amat iudiciũ
are sanari potest.Esa.1.Neq; curata medicamine.& in eodem.
חבש 61.Vt mederer contritis corde.& inde חֹבֵשׁ Chobes.pro q
beatus Hieronymus transtulit medicum.Esa.3.Responde
licus. bit in die illa dicens nõ sum medicus.Hebrei tamen in pre
dicto loco interpretantur vinculatorem.i.ille qui compre
hendit malefactores & mittit eos in vincula. Item signifi
cat sternere.s.iumentum.quod est idem quod ligare. Gẽ.
nere 22.Et strauit asinum suum.Nu.22.Et strata asina profect9
est.2.Reg.16.Et cum duobus asinis qui onerati erant ducẽ
tis panibus.pro quo hebrei legunt.Et cum duobus asinis
stratis & oneratis ducentis panibus.& in eodem.19.Dixiq;
ei ego famulus tuus vt sterneret mihi asinũ.3.Reg.13. Ster
nite mihi asinum.

חבת ago חֲבַת Chabath.sartago.craticula.1.Paralip.9.Prefectus erat
eorũ q̃ in sartagine frigebantur.Scribitur ẽt cũ mem
מחבת in principio & dicitur מַחֲבַת Machabath. De quo vide su
pra in dictione חָבָה Chpba.

חג חַג Chag.Festum.solemnitas.De quo vide infra in dictione
sequenti.

חגג חָגַג Chagag.festum celebrare.sacrificare.circundare.gira
re.cõmouere.turbare.Ps.41.In voce exultatiõis & cõ
fessionis sonus epulantis.pro quo beatus Hieronymus in
im ce psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.In voce lau
re. dis & confessionis multitudinis festa celebrantis.& cõmu
niter scribitur cum simplici guimal.Leuit.23.Celebrabitis
ferias domini septem dieb9.& in eodem.Celebrabitisq; so
lẽnitatem eius.& in eodem.Et mense septimo festa celebra
bitis.Naum.1.Celebra iuda festiuitates tuas. Zach.14.Ce
lebrent festiuitatem tabernaculorum.ponitur etiam pro sa
rificar crificare.s.sacrificia que in solẽnitatibus solebant offerri.
Exo.5.Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deser
חג to.& inde חַג Chag.i.festum.festiuitas.solẽnitas.ferie.Exo.
nitas 10.Est enim solẽnitas dei nostri.& in eodem.32.Cras solẽ
nitas domini est.Leuit.23.Solẽnitas azymorũ domini est.
c. & in eodem.Erunt ferie tabernaculorum septem diebus.
festᵒ. Deut.16.Et celebrabitis diem festũ hebdomadarum. & in
חגים plurali חַגִּים Chagim siue חַגֵּי Chage.vt Esa.29.Solẽnitates
itates euolute sunt.Ezech.45. In solemnitatibus & in calendis.
itates Amos.5.Odi proieci festiuitates vestras. Accipitur etiam
חג חַג Chag.pro sacrificio aut pecude vel animali quod offere
batur in solẽnitate.Exo.23.Neq; remanebit adeps solẽni
tatis mee vsq; mane.i.adeps animalis quod offertur in so
lẽnitate.Ps.117.Constituite diem solemnem in condensis.

Pro quo hebrei legũt,Ligate sacrificium.s.solẽne vel pec9 Pecus.
quod offertur in solẽnitate in condensis.Malach.2.Et dis
pergam super vultũ vestrũ stercus solẽnitatũ vestrarũ.idest
stercus aĩaliũ que offerebãtur in solemnitatib9:sicut expo
nũt hebrei.Significat etiã p̃dicta dictio חג Chag girare vel
circũdare.Iob.26.Terminũ circundedit aquis.& de hocvi Circũdare
de infra in dictione חוג Chug.Et quia in solẽnitate fit com
motio & tumultus. ppl'i:ideo ponitur etiã pro turbare. Ps.
106.Turbati sunt & moti sunt sicut ebri9.& inde deriuatur Turbare
sequens dictio.

חגא Chaga.turbatio.pauor.Esa.19.Et erit terra iuda egy
pto in pauorem. חָגָּא

חגב Chagab.quoddã genus locuste.vt Leuit.11.Atq; locu Pauor
sta:singula secũdũ genus suũ.Eccl's.12. Et impingua חָגָב
bitur locusta.& in plurali חֲגָבִים Chagabim.Nu.13.Quib9 Locusta
comparati quasi locuste videbamur. חֲגָבִים
Locuste

חגוה Chaga.foramen.scissura.& scribitur cum vau loco he חֲגָוֶה
& inuenitur tm̃ in nũero plurali.s.חַגְוֵי Chague. vt Cã חַגְוֵי
ti.2.Colũba mea in foraminibus petre. Abdie.1. Habitãtẽ Foramina
in scissuris petrarum.

חגר Chagar.cingere.accingere.circunligare.contrahere.
Exo.12.Renes vestros accingetis.& in eodem.29.Ac חָגַר
cingesq; eos baltheo. Leuit.16. Accingetur zona linea.3. Accingere
Reg.20.Accingerunt saccis lumbos suos.Ps.44.Accinge
re gladio tuo super femur tuum.Ps.64.Et exultatione col
les accingentur.Ps.75.Et reliquie cogitationis diẽ festum
agent tibi.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta
he.ve.transtulit.Reliquiis ire accingeris.Prouer.31.Accin
xit fortitudine lumbos suos.Ezech.7.Accingent se ciliciis
Ponitur ẽt pro cõtrahere.2.Reg.22.Et cõtrahentur in an Cõtrahere
gustiis suis.& inde חגור Chagur siue חֹגֵר Choger.i.accinct9 חָגוּר
siue accingens.2.Reg.6.Porro dauid erat accinctus ephod Accinctus
lineo.& in eodem.21.Et accinct9 erat ense nouo.3.Reg. 20
Ne glorietur accinctus eq; vt discinct9.& in gñe feminino
חֲגֹרַת Chagarath.i.accincta.vt Ioel.1.Quasi virgo accĩcta חֲגֹרַת
facco.& inde חֲגֹר Chagor.i.cingulũ vel cinctoriũ. balthe9. Accincta
zona.Prouer.31.Et cingulum tradidit cananeo. Scribitur חֲגֹר
etiã in genere feminino.& dicitur חֲגוֹרָה Chagora.3.Reg.2 Cingulum
Et posuit cruorem belli in baltheo suo.4.Reg.3.Conuoca חֲגוֹרָה
uerunt oẽs qui accincti erãt baltheo.Esa.3.Et pro zona fu Baltheus.
niculus.& aliq̃n additur mem in principio.vt in eodem.3. Zona
Et pro fascia pectorali cilicium. Pro quo hebrei legunt.Et
pro fascia cinctoriũ vel cingulum sacci.& in pl'ali חֲגֹרֹת Cha חֲגֹרֹת
goroth.Pro quo beatus Hieronymus transtulit perizoma
ta.vt Gẽ.3.Et fecerunt sibi perizomata. Perizomata

חד Chad.in lingua chaldaica significat vnũ.Dañ.2.Et ecce
quasi statuã vnã.& in sermone chaldaico est gñis mascu חַד
lini.& in gñe feminino scribitur cũ aleph vel he in fine.& Unus.
dicitur חֲדָא Chada siue חֲדָה Chada.Dañ.2.Vna est de vo חֲדָא
bis sententia.Esdre.4.Scripserunt epistolam vnam. Una.

חדד Chadad.acuere.velocẽ esse.& cõiter scribitur cũ sim חָדַד
plici daleth.Prouer.27.Ferrũ ferro acuitur:& homo Acuere
acuit faciẽ amici sui.Ezech.21.Gladius exacutus est & lima
tus.& in eodem.Vt cedat victimas exacut9 est.Scribitur ẽt
cum littera aleph ante cheth.vt Ezech.21.Exacuere valde Exacuere
ad dexteram & ad sinistram.Significat etiam velocem esse.
Abach.1.Et velociores lupis vespertinis.Sed etiam in hoc Velocẽ eẽ.
loco hebrei legunt.& acutiores sunt lupis vespertinis.i.ha
bent dentes acutiores ad deuorandũ:q̃ lupi in vespere. &
inde חַדָּה Chadda.i.acuta.vt Esa.49.Et posuit os meũ q̃si חַדָּה
gladium acutum.& in hebreo ponitur in genere feminino Acuta.
quia gladi9 in hebreo ẽ feminini gñis.& inde חֲדוּדֵי Chad חֲדוּדֵי
dude.Pro quo beatus Hieronym9 transtulit.Radios:eo qđ

tendunt ad acuitatem.Iob.41.Sub ipso erunt radii solis.

חָדָה Letari. Letificare. Vnire.

חדה Chada.letari.gaudere.letificare.vnire.Exo.18. Letatusq́ est iethro super omnibus bonis.Ps.20.Letificabis eum in gaudio.Significat etiam vnire vel conuenire.vt Geñ.49.Et in cetu illorū nō sit gloria mea.pro quo he.le. Et in cetu illorum nō vniatur vel nō cōueniat gloria mea. Iob.3.Non computetur in diebus anni..pro quo hebrei legunt.Non vniatur in diebus anni vel non sit vnus ex diebus anni.Nam in lingua chaldaica significat vnitatem. vide etiam de hoc infra in dictione יַחַד Iachad. & inde חֶדְוָה Chedua.i.gaudiū.vt.1.Paralip.16.Fortitudo & gaudiū in loco ei⁹. Nee.8.Gaudiū em̄ dñi erit fortitudo vr̄a.Itē חֲדָה Chadda.in lingua chaldaica significat pectus.Dañ.2.Pect⁹ autem & brachia de argento.

חֶדְוָה Gaudium. חֲדָה Pectus.

חָדַל Cessare Desinere Recedere Deesse. Deserere Quiescere

חדל Chadal.cessare.desinere.derelinquere.deserere.dimittere.recedere.quiescere.Geñ.2.Et cessauerunt edificare ciuitatem.& in eodem.41.Et copia mensuram excederet.pro quo hebrei legunt. Vsquequo desiit numerari: qm̄ non erat nūerus.Sed btūs Hieronym⁹ transtulit sensū Exo.9.Et cessauerunt tonitrua.& in eodē.Et cessabunt tonitrua.& in eodē.14.Recede a nobis vt seruiam⁹ egyptiis Deut.15.Non deerunt pauperes in terra. Iudi.5. Cessauerunt fortes in israel & quieuerunt.& in eo. Nunquid possū deserere pinguedinem meam.& in eodē. Nūquid possum deserere dulcedinē meā.1.Reg.12.Absit autē a me hoc peccatum in dño vt cessem orare pro vobis. Iob.3. Ibi impii cessauerūt a tumultu.Ps.38.Vt sciam quid desit mihi.Prouer.19.Non cesses audire fili doctrinā.significat etiam quiescere qn̄ ponitur pro cessare vel desinere.Iudi.15. Tamen adhuc ex vobis expetam vltionē: & tunc quiescam.Iob.14 Vt quiescat donec optata veniant. Esa.1. Quiescite agere peruerse.& in eodem.2.Quiescite ergo ab homine.& in eodem.24.Quieuit sonitus letantium.Ezech.2.Si forte audiant & quiescāt.& in eo.3.Qui audit audiat: & qui quiescit quiescat.Amos.7.Dñe deus quiesce obsecro.Zach.11.Et si non quiescite.& inde חֶדֶל Chadel.Pro quo beatus Hieronymus transtulit quietem.Esa.38.Non aspiciam hominē vltra & habitatorem quietis.& inde חָדֵל Chadal.pro q̄ beatus Hieronymus transtulit nouissimum .i.despectum vel derelictum.Esa.53.Despectum & nouissimum virorum.

חֶדֶל Quies. חָדֵל Nouissim⁹

חֵדֶק Spina. Paliurus.

חדק Chadech.spine genus.vt Prouer.15.Iter pigrorū q̄si sepes spinarum.In alio vero loco beat⁹ Hieronymus transtulit.Paliurum.Mich.7.Qui optimus in eis est quasi paliurus.

חֶדֶר Cubiculū.

חדר Cheder.cubiculum siue locus interior:aut penetrale. Exo.8.Et ingredientur domū tuā & in cubiculum lectuli tui.3.Reg.20.Ingressus est ciuitatem in cubiculū qđ erat intra cubiculum.& in eodem.22.Quando ingredieris in cubiculum intra cubiculum vt abscondarisCanti.3.Et in cubiculum genitricis mee.& aliquādo scribitur cum he in fine.vt Geñ.43.Et introiēs cubiculum fleuit.Iudi.15. Cū cubiculū eius solito vellet intrare.& in plurali חֲדָרִים Chadarim siue חַדְרֵי Chedre.i.cubicula vel cellaria.Esa.26.Vade popule me⁹ intra in cubicula tua.Prouer.24.In doctrina replebuntur cellaria.Ponitur etiā pro partibus interioribus vel pro penetralibus.vt Deut.32.Et intus pauor.pro q̄ hebrei legunt.Et de interioribus pauor.s.erit.Iob.9.Et interiora austri.& dicūt aliqui q̄ sunt stelle in parte meridionali iuxta polum antarcticum.& quia non videntur ab hominibus existentibus in parte septentrionali dicuntur interiora austri.& in eodem.37.Ab interioribus egredietur tempestas.Prouer.7.Penetrantes interiora mortis.& in eodem.18.Et ipsa perueniunt vsq́ ad interiora mortis. Ponitur etiam pro abscondito.vt Ezech.8.Et vnusquisq́ in abscondito cubilis sui.& inde verbum.חֹדֶרֶת Chodereth.idest in cubiculum vel in absconditum ingredi facies.s. propter timorem vel terrorē.Pro quo beatus Hieronymus transtulit obstupescere faciet.vt Ezech.21.Hic est gladius occisionis magne qui obstupescere eos faciet.

חֲדָרִים Cubicula. Cellaria. Interiora. Absconditū חֹדֶרֶת Obstupescere faciēs

חָדַשׁ Innouare Renouare Instaurare חָדָשׁ Nouus Nouum. Noua

חדש Chadas.innouare.renouare.instaurare.1. Reg.11. Et innouemus ibi regnū.Ps.50.Et spm̄ rectū innoua in visceribus meis.Ps.103.Et renouabis faciem terre. Iob.10. Instauras testes tuos contra me.Esa.61.Et instaurabunt ciuitates desertas.& inde חָדָשׁ Chadas siue חֲדָשָׁה Chadasa. idest nouus:noua:nouum.vt Exo.1.Surrexit iterea rex nouus super egyptū.Leuit.23.Et sic offeretis sacrificiū nouū dño.& in eo.26.Et vetera nouis supuenientib⁹ proiicietis. Deut.20.Quis est hō qui edificauit domū nouā.& in eodē 24.Cū acceperit hō nuper vxorē.pro quo he.le.Cum acceperit hō vxorē nouā.2.Reg.21.Et accinctus erat ense nouo & in hebreo non habetur ense: sed subintelligitur. Eccl's.1. Nihil nouū sub sole.& in plurali חֲדָשִׁים Chadasim.i.noui siue noua.Deut.32.Noui recentesq́ venerunt. Iudi.5. Noua bella elegit deus.Canti.7.Noua & vetera dilecte mi seruaui tibi.Threñ.3.Noui diluculo mlta est fides tua. & inde חֹדֶשׁ Chodes.i.mensis.& dicitur sic propter nouā lunam que fit in principio cuiuslibet mēsis apud hebreos:quia hebrei cōputant annum per menses lunares.Geñ.8. Requieuitq́ arca mense septimo decima septima die mēsis super montes armenie.Exo.12.Mensis iste vobis principiū mēsium.Leuit.16.Mense aūt septimo decima die mensis.Nu. 11.Sed vsq́ ad mensem dierū.Esa.66.Et erit mensis ex mēse.Osee.5.Nunc deuorabit eos mensis cum partibus suis. & in plurali חֳדָשִׁים Chodasim.i.menses.Geñ.38.Post tres menses nunciauerunt iude·Iob.14.Numerus mensiū eius apud te est.Esa.47.Et supputabāt menses. Accipitur etiā חֹדֶשׁ Chodes.pro prima die mensis.i.pro calendis.1.Reg. 20.Ecce calende sunt crastino.& in eo.Cras calēde sunt. & in eodē.Et venerunt calende.4.Reg.4.Hodie nō sunt calende.Ezech.45.In solēnitatibus & in calēdis.vbi pōitur חֳדָשִׁים Chodasim in plurali.Et in eo.46.Et adorabit populus terre ad ostiū porte illius in sabbatis & in calendis coram dño.Ponitur ēt in nostra translatiōe pro menstruo:eo qđ accidit mulieribus in quolibet mense.Hiere.2.In menstruis eius inueniēt eam.Sed etiā in hoc loco hebrei legūt. In mense suo inuenient eam.

חֲדָשִׁים Noui. חֹדֶשׁ Mensis חֳדָשִׁים Menses. חֹדֶשׁ kalende חֳדָשִׁים menstruus

חדת Chadath.in lingua chaldaica significat innouare siue nouum.Esdre.6.Et ordines de lignis nouis.

חֲדַת Nouum.

חוב Chob.Debitum siue debitor.vt Ezech.18. Pignus debitori reddiderit.& inde verbū.חַיֵּב Chiieb.i. cōdenare.Dañ.1.Condemnabitis caput meū regi.

חוֹב Debitor. חַיֵּב Cōdēnare.

חוג Chog.circūdare.gyrare.vt Iob.26.Terminū circundedit aquis. & inde חוּג Chug.i. circulus.gyrus. circinus. Prouer.8.Quādo certa lege & gyro vallabat abyssos. Esa. 40.Et sedet super gyrū terre. Ponitur etiam pro cardine. vt Iob.22.Et circa cardines celi perambulat.& aliqn̄ additur mem in principio: & dicitur מְחוּגָה Mechuga.pro q̄ beatus Hieronym⁹ trāstulit circinū.vt Esa.44. Et in circino tornabit illud.

חוג Circūdare חוג Gyrus. Cardo מְחוּגָה Circinus

חוד Chud.enigma vel problema proponere.vl'si latine posset dici enigmatizare vel problematizare. Iudi.18.Proponam vobis problema.& in eo.Propone problema tuum Ezech.17.Fili hominis propone enigma.& inde חִידָה Chida.i.problema vel enigma.vt in locis predictis.& in plurali חִידוֹת Chidoth.Nu.12.Palā & nō per enigmata deum videt.3.Reg.10.Venit tentare eū in enigmatibus. Prouer.1.

חוד problema proponere חִידָה חִידוֹת Enigmata

Verba sapientum & enigmata eorum. Abach.2. Nunquid
non omnes isti super eum parabolam sument & loquelam
enigmatũ eius.& inde אֲחִידָן Achidan: q̃d in lingua chal-
daica significat secreta enigmata. Dañ.5. Interp̃tatio som
niorum & ostensio secretorum.

חָוָה Chaua.annunciare.ostendere.indicare.Iob.15.Ostẽ-
dam tibi audi me.& in eodem.32. Ostendã vobis etiã
ego meã sapientiã.& in eo.Et ostendã scientiã meã.& in eo
dẽ.36.Sustine me paululũ & indicabo tibi.& in lĩgua chal-
daica scribitur aliq̃n cum aleph in fine loco he. Dañ.2.Et in
terp̃tationẽ eius indicabimus.& inde אַחֲוָה Achaua: p̃ ad
ditionem aleph in principio.i.indicatio siue annunciatio.
Pro quo beatus Hieronymus transtulit enigmata. Iob.13.
Et enigmata mea percipite aurib⁹ vestris. Pro quo hebrei
legunt.Et annunciationem meã vel indicationem meam
in auribus vestris.s.percipite.Inde חַוֹּת Chauoth.i.oppida
aut ville siue vici.Nu.32.Et occupauit vicos eius. & in eo-
dem.Quos appellauit auothiair.i.villas iair.

חוֹז Choz.prouincia.regio.portus.& additur mem in prin
cipio.& dicitur מָחוֹז Machoz. Ps.106. Et deduxit eos
in portũ voluntatis eorũ.& solũ inuenitur in p̃dicto loco.

חוָח Chauach.locus abditus subterraneus.& solum inueni
tur in numero plurali.1.Reg.13.Et absconderunt se in
speluncis & in abditis.Item חוֹחַ Choach.i.spina.De quo vi
de supra in dictione חַח Chach.

חוּט Chut.filũ.funiculus.Geñ.14.A filo subtegminis vsq;
ad corrigiam calige non accipiam.Eccl's.4.Et funicu
lus triplex difficile rumpitur.Ponitur etiã pro vitta.Cãti.
4.Sicut vitta coccinea labia tua. Item חוּט Chut in lingua
chaldaica significat parietes componere vel inuicem con-
iungere sicut vnus pannus cum alio coniungitur filo.
Esdre.4.Et parietes componentes.& inde in lingua chal-
daica sarcinator dicitur חַיָּט Chaiat.

חוּל Chul.dolere.parturire.cruciari. contremiscere. obste-
tricare.Infirmare siue infirmatum esse.vulnerare.Ex-
pectare.cõquiescere.residere.morari.venire.formare.crea
re.tripudiare siue choros ducere.& aliq̃n scribitur sine vau
in medio.& q̃nq; mutat vau in iod.s.q̃n est verbũ tertie cõ-
iugationis.Q̃nq; etiam scribitur cũ duplici lamed in fine.
scilicet q̃n est verbũ quarte cõiugationis: vt patebit in locis
sequentibus.Deut.2.Et in morẽ parturientiũ cõtremiscãt.
Iob.9.Cũctis diebus suis impius superbit.pro quo hebrei
legunt.Cunctis diebus suis impi⁹ dolet siue infirmatur aut
cruciatur.& in eo.26.Ecce gigantes gemũt sub aquis.i.do-
lent vel cruciantur.Ponitur etiã in eodem pro obstetricare
vbi dicitur.Obstetricãte manu ei⁹ eductus est coluber tor-
tuosus.& in eo.39.Parturientes ceruas obseruasti. Ps.9.In
quinate sunt vie illius in omni tempore.Pro quo btũs Hie
ronymus in psalterio iuxta hebraicã veritatẽ transtulit.Par
turiunt vie eius in om̃i tp̃e.i.doloribus vel cruciatibus ple-
ne sunt.Ps.29.Vox dñi preparantis ceruas.pro quo beat⁹
Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Vox dñi
obstetricans ceruas.Esa.13.Quasi parturientes dolebunt.
& in eo.23.Non parturiui & non peperi. & in eo. Dolebũt
cum audierint de tyro.& in eo.26.Dolens clamat in dolori
bus suis.& in eo.Et quasi parturiuim⁹.& in eo.45.Et ma-
tri quid parturis.& in eo.51.Et ad saram que peperit vos.i.
dolores partus sustinuit.& in eo.54.Hinni que non parie-
bas.& in eo.66.Anteq̃ parturiret peperit.& in eo.Nũquid
parturiet terra in die vna.& in eo.Quia parturiuit & pepe
rit sion filios suos.Hiere.4.Vocem em̃ quasi parturientis
audiui.& in eo.Vẽtrẽ meũ doleo.& in eo.5.Percussisti eos
& non doluerunt.& in eodẽ.Et a facie mea non dolebitis.
Ezech.30.Quasi parturiens dolebit.Mich.4.Dole & sata
ge filia sion.Ponitur etiam pro cruciari.vt Ioel.2. A facie
eius cruciabuntur populi.Item ponitur pro cõmouere siue Cruciari.
contremiscere vel cõturbare.Ps.28.Vox dñi cõcutiẽtis de-
sertũ : & cõmouebit dñs desertum cades.Sed beatus Hiero Cõmouere
nymus in psalterio iuxta he.ve.trãstulit.Vox dñi parturire
faciens desertum: parturire faciens dñs desertum cades.Po
test etiam legi sic. Vox dñi cõtremiscere faciens desertũ: cõ
tremiscere faciens dñs desertum cades.Ps.96.Vidit & com
mota est terra.Sed btũs Hieronymus in psalterio iuxta he.
ve.trãstulit.vidit & cõtremuit terra.Ps.113.A facie dñi mo-
ta est terra.Et etiã in hoc loco beatus Hieronymus in psal-
terio iuxta he.ve.transtulit. A facie dñi contremiscit terra.
Hiere.51.Cõmouebitur terra & conturbabitur.Item poni
tur pro infirmari.vt Mich.1.Quia infirmata est in bonum Infirmari
Eccl's.5.Est & alia infirmitas pessima.De quo vide infra in
dictione חָלָה Chala.Ponitur etiã pro vulnerare.1.Reg.21.
Et vulneratus est vehementer a sagittariis.Esa.51.Vulnera
sti draconem.& in eo.53.Ipse aũt vulnerat⁹ est propter ini Vulnerare
quitates nr̃as. Inde חִיל Chil.i.dolor. Ps.47.Ibi dolor vt חִיל
parturientis.Scribitur etiam cum he in fine & dicitur חִילָה Dolor.
Chila.i.dolor.vt Iob.6.Et affligens me dolore.& aliquan- חִילָה
do duplicatur lr̃a Cheth & lr̃a Lamed & dicitur חַלְחַל Chal Dolor.
chal.i.doluit siue consternatus est dolore.vt Ester.4.Q̃d חַלְחַל
audiens cõsternata est.& inde חַלְחָלָה Chalchala.i.dolor.an Cõsternari
gustia.ut Esa.21.Propterea impleti sunt lumbi mei dolore. חַלְחָלָה
Ezech.30.Et erit pauor in ethiopia.& in eo. Et erit pauor Dolor.
in eis.vbi ponitur pro pauore.Ponitur etiã pro defectione. Pauor
Naum.2.Et defectio in cunctis renibus.Sed in predictis lo- Defectio
cis hebrei interpretantur dolorem.Ponitur etiam predicta
dictio חוּל Chul.pro dissipare.Prouer.25.Vent⁹ aquilo dis חוּל
sipat pluuias.vide etiã infra in dictione חָלַל Chalal.& in di Dissipare.
ctione חָלָה Chala.Significat etiã expectare vel prestolari.
vt Geñ.8.Expectatis aũt vltra septem diebus.Iudi.3.Expe
ctantes diu donec erubescerẽt.Iob.35.Iudicare coram illo Expectare.
& expecta eum.Ps.36.Subditus esto dño & ora eum.pro q̃
beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trãstulit. Ta-
ce dño & expecta eum.Threñ.3.Bonũ est prestolari cũ silẽ
tio salutare dñi.Vide etiã de hoc infra in dictione יָחַל Ia- prestolari.
chal.Ponitur etiã pro permanere.Iob.20.Et propterea ni-
hil permanebit de bonis eius.Item significat conquiescere permaneř.
siue morari aut venire vel residere.vt.2.Reg.3.Et veniat su
per caput Ioab.Hiere.23.Et tempestas erũpens super capi Venire.
ta impiorum veniet.vbi etiã ponitur pro erumpẽs. & in eo
dem.30.In capite impiorum cõquiescet.Osee.8. Et quie- Cõq̃escere.
scent paulisper ab onere regis & principum. Ponitur etiã
in nostra translatione pro incipere.vt Threñ.4.Et non ce
perunt in ea manus.Sed etiam in hoc loco hebrei legunt. Incipere.
& non metate sunt siue non quieuerũt aut non morate sũt
in ea manus vel loca: quia in momento & absq; mora sub-
uersa fuit sodoma.Osee.11.Cepit gladius in ciuitatibus ei⁹
vbi etiã hebrei legunt.Resedit siue moratus est aut quieuit Residere
gladius in ciuitatibus eius.Significat etiam creare vel for-
mare.vt Deut.32.Et oblitus es dei creatoris tui.Ps.89.Et Creare.
formaretur terra & orbis.Prouer.8.Ante om̃es colles ego Formare
parturiabar.Pro quo hebrei legunt.Ante oẽs colles forma
ta vel creata sum.Põt etiã significare sicut est in littera nr̃a:
vt supra dictum est.Ponitur etiã pro cõcipere. Ps.50. Ecce
em̃ in iniquitatibus conceptus sum.Prouer.8. Adhuc non Cõcipere
erant abyssi & ego concepta eram.Ponitur etiam pro deter
minare.vt Prouer.26.Iudicium determinat causas. Sed ẽt determiař.
in hoc loco hebrei dicũt q̃ significat formare vel creare.&
legunt sic.Magnus siue princeps creat vel format oĩa : aut

ſuſtentat omnia. Nam pro eo qđ in predicto loco eſt iudi-
ciū in hebreo habetur רַב Rab: qđ ſi ſcribatur cū pūcto hi-
ric & legatur רִיב Rib: tūc ſignificat iudicium: ſicut eſt in lit-
חול tera noſtra. ſignificat etiam חול Chol. tripudiare ſiue Cho
Ducere Choros. ros ducere. Iudi. 21. Cūq; videritis filias ſilo adducendos
choros ex more ꝓcedere. & in eo. De his que ducebāt cho-
מָחוֹל ros. & inde מָחוֹל Machol ſiue מְחוֹלָה Mechola. i. chorus. vt
Chorus Ps. 149. Laudent nomen eius in choro. Canti. 7. Quid vi
debitis in ſunamite niſi choros caſtrorū. Quod in hebreo
legitur in numero ſingulari. ſ. quid videbitis in ſunamite
מְחוֹלוֹת quaſi chorum caſtrorum. Hiere. 51. Tūc letabitur virgo in
choro. & in plurali מְחֹלוֹת Mecholoth. Exo. 50. Egreſſeq;
ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis & choris. &
Chori חול in eodem. 32. Vidit vitulū & choros. Item חול Chol. i. are-
Arena. na. Deut. 33. Et theſauros abſconditos arenarum. Ps. 138.
Et ſuper arenā multiplicabuntur. Oſee. 1. Et erit numerus
filiorum iſrael quaſi arena maris. Pōitur etiam pro palma
Palma arbore. Iob. 29. Et ſicut palma multiplicabo dies. Sed etiā
in hoc loco hebrei legunt. Et ſicut arena multiplicabo dies
Alii vero dicunt ꝙ in predicto loco eſt nomen cuiuſdam
חול auis ſic nominate: que eſt longiſſime vite. Item חול Chol.
Profanū. ideſt profanū. laicū. pollutum. contaminatum. De quo vi-
de infra in dictione חָלַל Chalal.

חום חום Chum. fuluum. ruffum. fuſcum. Gen̄. 30. Et quodcūq;
Fuluum. fuluum & maculoſum varium q; fuerit. & in eodē. Et
omnia que non fuerīt varia & maculoſa & fulua. Ponitur ēt
pro nigro. vt in eo. Cūctum aūt gregem vnicolorem. i. al-
Niger. bi & nigri velleris tradidit in manu filiorū ſuorū. pro quo
hebrei legunt. Omnē in quo erat album: & oēm nigrum in
arietibus tradidit in manibus filiorū ſuorū. & etiā in locis
חום predictis pro fuluo hebrei legūt nigrum. Item חום Chom
Calor. i. calor ſiue calidꝰ. De q̃ vide infra in dictiōe חָמַם Chamā.

חוס חוס Chus. parcere. miſereri. vt Gen̄. 45. Neq; dimittatis
quicq; de ſupellectili veſtra. pro quo he. le. Et oculus
Parcere veſter non parcat ſiue non miſereatur ſuper ſupellectilia
veſtra: ſiue ſuper vaſa veſtra. Deut. 13. Neq; parcat ei oculꝰ
tuus. 1. Reg. 24. Sed pepercit tibi oculus meus. Ps. 71. Par-
cet pauperi & inopi. Eſa. 13. Super filios non parcet oculus
eorum. Hiere. 13. Non parcam & nō cōcedam. Vbi ponitur
Misereri pro concedere. pro quo he. le. Non parcā neq; miſertus ero
Flecti. ſiue non miſertus ero & non parcā. & in eo. 21. Et nō flecte-
tur neq; parcet neq; miſerebitur. Vbi ponitur pro flecti.
ſcilicet miſericordia. pro quo he. le. Non parcet ſuper eos
neq; parcet neq; miſertus erit. Ezech. 7. Et non parcet ocu
lus meus ſuper te. & in eo. 16. Nō pepercit ſuper te oculꝰ. &
in eodē. 20. Et pepercit oculus meus ſuper eos vt non inter
ficerem eos. & in eo. 24. Neq; parcā neq; placabor. Ioel. 2
Parce dn̄e populo tuo. Ione. 4. Tu doles ſuper hederā. i. tu
miſertus es ſiue pepercisti ſuper hederam. & in eo. Et ego
non parcam ſuper niniue. & aliquando ſcribitur ſine vau.
vt in aliquibus locis predictis.

חוף חוף Choph. portus. littus maris. De quo vide infra in dictio
Portus ne חָפַף Chaphah.

חוץ חוץ Chus. foris. foras. forinſecus. extra. extrinſecus. preter
excepto. vicus: ſiue callis: aut platea. & quandoq; appo
nitur ei littera beth: ſiue littera mem: aut lamet: & dicitur
בַּחוּץ Bachus ſiue מִחוּץ Michus. aut לַחוּץ lachus. Gen̄. 6. Et
Extrinſecꝰ bitumine linies eam tam intrinſecus q̄ extrinſecꝰ. & in eo-
Extra dem. 19. Eduxerunt eum & poſuerūt extra ciuitatē. & in eo
Foris. dem. 24. Cur foris ſtas. Exo. 25. Et deaurabis eā auro puriſ
ſimo intꝰ & foris. Deut. 24. Sed ſtabis foris. & in eo. 32. Fo
ris vaſtabit eos gladius. Prouer. 1. Sapientia foris predicat.
Ezech. 41. Et vſq; ad domū interiorem & forinſecus. & ali
quando ſcribitur cū he in fine. & dr̄ חוּצָה Chuſa. vt Gen̄. 15 חוּצָה
Eduxitq; eum foras. & in eo. 24. Qui feſtinus egreſſus eſt Foras.
ad hominē vbi erat fons. pro quo he. le. Et cucurrit labā ad
hominē foras ad fontē. Prouer. 5. Deriuentur fontes tui fo
ras. Ezech. 40. Et ad latus exteriꝰ quod aſcendit ad oſtium Exterius
porte. Significat etiā preter. ſiue excepto. vt Eccl's. 2. Quis
ita deuorabit & deliciis affluet vt ego. Pro quo he. le. Quis
deuorabit ſiue quis mādūcabit: & quis deliciis affluet pre- Preter
ter me. i. pluſq; ego. Vide etiā de hoc in dictione חוּשׁ Chus
cum ſin in fine. Hiere. 37. Et daretur ei torta quottidie pa- Excepto.
nis excepto pulmēto. Hebrei tn̄ in predicto loco legūt ſic.
vt daretur ei torta quottidie panis de vico ſiue de calle pani
ficū vl' piſtorū. Nā ponitur ēt pro calle vel platea. vt. 3. Reg.
20. Fac tibi plateas in damaſco. Iob. 5. Et irrigat aquis vni- Platea
uerſa. pro quo he. le. Et mittit aquas ſuper faciē platearum
vel calliū. Eſa. 51. Et quaſi via tranſeuntibꝰ. pro quo he. le. Callis
Et quaſi callis tranſeuntibꝰ. Hiere. 5. Circuite vias ieruſalē.
Pro quo he. le. Circuite calles ſiue plateas ieruſalem. & in eo
dem. 7. Et in plateis ieruſalē. & inde חִיצוֹן Chiſon. i. extrīſe חִיצוֹן
cus. forinſecus. exterior vl' exterius. 3. Reg. 6. Quaſi promi
nentes de pariete & egredientes. & ſequitur in hebreo. In-
trinſecus & extrinſecus. & in eo. Sed & pauimentum domꝰ Extrinſecꝰ
texit auro intrinſecus & extrinſecus. Ezech. 41. Intrinſecꝰ
& forinſecus ad menſuram. Scribitur etiā cum he in fine & Forinſecꝰ.
dicitur חִיצוֹנָה Chiſona. vt in eodem. 42. Et eduxit me ad חִיצוֹנָה
atrium exterius. & in eodem. Et contra pauimentum ſtratū Exterius
lapide atrii exterioris. & in eodem. 44. Cūq; egredientur
ad atrium exterius.

חוק Choc. preceptum. legitimū. inſtitutio. ſtatutū. conſue- חוק
tudo. De quo vide infra in dictione חָקַק Chacac.

חָוַר Chauar. erubeſcere. Eſa. 29. Neq; modo vultus eiꝰ eru- חָוַר
beſcent. Item חור Chur. ſignificat colorem aereum. vt Erubeſcer.
Eſter. 1. Et pendebāt ex om̄i parte tentoria aerei coloris & חור
carbaſini. & in eo. 8. Fulgebat veſtibꝰ regiis hyacinthinis vi Aereus co
delicet & aereis. hebrei tn̄ dicunt ꝙ ſignificat album. Nā in lor.
lingua chaldaica חִיוָר Chiuar ſignificat album vel candidū Candidū
Dan̄. 7. Veſtimentum eius cādidum quaſi nix. & inde חֹרִי חִיוָר
Chori. pro quo beatus Hieronymus tranſtulit farinam. eo Albus.
quod eſt alba. Gen̄. 40. Quod tria caniſtra farine haberem חֹרִי
ſuper caput meū. Item חור Chur. foramen. ſpelunca. cauer- Farina
na. 4. Reg. 12. Aperuitq; foramen deſup. Canti. 5. Dilectus חור
meus miſit manū ſuam per foramē. Eſa. 11. Et delectabitur Foramen.
infans ab vbere ſuper foramen aſpidis. & in plurali חוֹרִים חוֹרִים
Chorim ſiue חוֹרֵי Chore. pro quo beatus Hieronymꝰ trāſtu
lit cauernas ſiue ſpeluncas. 1. Reg. 13. En hebrei egrediun
tur de cauernis. Iob. 30. Et in cauernis terre vel ſup glareā. Cauerne
Naū. 2. Et impleuit preda ſpeluncas ſuas. Eſa. 19. Et texen- Spelunce
tes ſubtilia. Pro quo hebrei legunt texentes retia. eo quod
ſunt plena foraminibus. pōitur ēt pro ſtercore. vt Eſa. 36. Stercora
Vt comedant ſtercora ſua. & inde מַחֲרָאוֹת Mochraoth. i. la מַחֲרָאוֹת
trine. 4. Reg. 10. Et fecerunt pro ea latrinas. Sed in margīe Latrine
habetur מוֹצָאוֹת Moſaoth. quod interpretatur egreſſiones
Itē חור Chor. i. optimus ſeu nobilis aut liber vel ingenuus חוֹרִים
& inuenitur tm̄ in nūero pl'ali. ſ. חוֹרִים Chorim ſiue חוֹרֵי optimate
Chore. vt Nee. 5. Et increpaui optimates & magiſtratus. & Nobiles.
in eo. 13. Et obiurgaui optimates iuda. Eſa. 34. Nobiles eiꝰ
non erunt ibi. Hiere. 27. Et oēs optimates iuda & ieruſalē.
& inde חורין Chorin. i. nobilitas ſiue libertas. Eccl's. 10. Bea חורין
ta terra cuius rex nobilis eſt. pro quo he. le. Beata terra cuiꝰ
rex filius nobilitatis vel libertatis. ſ. eſt & eſt modꝰ loquēdi Nobilitas
hebraici idiomatis vt pro nobili dicatur filius nobilitatis.

חוּשׁ Chus. feſtinare. delectari ſiue deliciis affluere. Ps. 37. חוש
Intende in adiutorium meum. Pro quo beatus Hiero

nymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Festina in auxiliū meū. Ps. 69. Dñe ad adiuuādū me festina. & aliqñ scribitur sine vau. vt Deut. 32. Et adesse festināt tpa. Iob. 31. Et festinauit in dolo pes meus. Esa. 8. Festina predari. Abach. 1. Quasi aquila festinans ad comedendū. & aliqñ scribitur cū iod loco vau. s. qñ est verbū tertie cōiugatiōis. Ps. 54. Expectabā eū qui saluū me fecit. pro quo beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Festinabo vt saluer. Esa. 5. Et cito veniat opus eius. & in eo. 28. Qui crediderit nō festinet. & in eo. 60. Subito faciā illud. pro quo he. le. Festinare faciā illud. i. festināter vel cito faciam illud. & inde חוּשִׁים Chusim. i. festini uel festinātes. pro quo beatus Hieronym⁹ trāstulit accinctos. vt Nu. 32. Nos aūt ipi armati & accincti pergemus ad preliū. & inde חִישׁ Chis. i. cito siue festināter Ps. 89. Qm̄ superuenit māsuetudo. pro q̄ btūs Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Qm̄ transiuim⁹ cito. Ponitur etiā supradicta dictio חוּשׁ Chus pro delectari vel deliciis affluere. vt Eccl's. 2. Quis ita deuorabit & deliciis affluet vt ego. Hebrei vero sēsum vocāt חוּשׁ Chus. videlicet sensū vis⁹ siue auditus aut odorat⁹ vel gust⁹ seu tactus. & sic in predicto loco aliqui hebrei legunt. Quis deuorabit: aut qs sentiet. i. quis sensibus fruetur vt ego. i. plusq̄ ego.

חָזִיז Chaziz. fulgur. Iob. 38. Et viam sonantis tonitrui. pro quo hebrei legūt. Et uiam fulguris sonantis: nam post fulgur sequitur tonitruū sonans. & dicunt aliqui hebrei q̄ etiā significat nubem. & in plurali חֲזִיזִים Chazizim. pro q̄ beatus Hieronymus transtulit nubes. Zach. 10. Et domin⁹ faciet nubes & pluuiam imbris dabit eis. Alii dicunt q̄ deriuatur a sequenti dictione que significat videre. vnde. lxx. in predicto loco p̄ nubib⁹ īterp̄tati sūt fātasias. i. appitiōes.

חָזָה Chaza. videre. aspicere. respicere. speculari. cōtēplari Exo. 24. Viderūtq̄ deū & comederūt & biberūt. Iob. 15. Quod vidi narrabo tibi. & in eo. 19. Et in carne mea videbo deū saluatorem meū. quē visurus sum ego ipe. & in eodem. 27. Ecce vos oēs nostis. pro quo he. le. Ecce vos oēs vidistis. & est idem sensus cum lr̄a nostra. Nam ponitur ibi videre pro intelligere vel nosse. Sicut in aliis locis. & in eo. 36. Oēs hoīes vident eū. Ps. 26. Vt videā voluntatem dñi. Ps. 45. Vacate & videte opera dñi. Ps. 57. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Esa. 1. Quam vidit super iudam & ierusalē. & in eo. 2. Verbum quod vidit esaias fili⁹ amos. & in eo. 26. Dñe exaltetur man⁹ tua vt nō videāt: videāt & cōfundantur. & in eo. 29. Et principes vestros qui vident visiones operiet. & in eo. 47. Qui cōtemplabātur sydera & supputabant menses. Mich. 4. Et aspiciat in sion ocul⁹ noster. & inde חֹזֶה Choze. i. videns. vt. 1. Paralip. 25. Oēs isti filii heman videntis regis in sermonibus dei. & in eodē. 29 Atq̄ in volumine gath vidētis. 2. Paralip. 12. Scripta sunt in libris semeie prophete & addo videntis. & accipitur pro propheta. vt. 1. Reg. 9. Qui p̄pheta dicitur hodie olim vocabatur videns. Ponitur etiā חֹזֶה Choze. pro pacto. vt Esa. 28 Et cum inferno fecim⁹ pactum. & in eo. Et pactum vestrum cum inferno nō stabit. Sed hebrei etiā in predicto loco interpretantur videntem siue speculā aut speculatorē. & inde חָזוֹן Chazon siue חִזָּיוֹן Chezion. cū iod in medio aut חִזָּיוֹן Chizaiō. i. visio. vt. 1. Re. 3. Nō erat visio manifesta. Iob. 20 Et transiet sicut visio nocturna. Esa. 1. Visio esaie filii amos. & in eo. 22. Onus vallis visionis. & in eo. 29. Et erit sicut sōniū visionis nocturne. & in plurali חֶזְיֹנוֹת Chezionoth. i. visiones. vt Iob. 4. In horrore visionis nocturne. Qđ in hebreo legitur in plurali. s. in horroribus visionū noctis. & in eo. 7. Et p̄ uisiones horrore cōcuties. & inde מַחֲזֶה Machaze. per additionē mem in principio. i. visio. vt Geñ. 15. Factus est sermo dñi ad abram p̄ visionē dicēs. Nu. 22. Qui visionē oīpotētis videt. vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū. 2. Reg. 7. Et e regione se respiciētes. pro quo in hebreo habetur. visio ad visionē vel cōtra visionē. Et beatus Hieronymus transtulit sensum. & aliqñ scribitur cum tau in fine. & dicitur חָזוּת Chazuth. i. visio. vt. 2. Paralip. 9. In visione quoq̄ addo videntis. Esa. 21. Visio dura monstrata est mihi. & in eo. 29. Et erit uobis visio omniū. & in lingua chaldaica dicitur חֶזְוָא Chezua. Dañ. 2. Tunc danieli mysterium per visionē noctis reuelatū est. Ponitur etiā חָזוּת Chazuth pro insigni. Dañ. 8. Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos. & in eo. Et orta sunt quattuor cornua subter illud. pro q̄ he. le. & orta sunt insignia quattuor subter illud. i. quattuor cornua grādia que poterant videri a lōge. Significat etiā aspectū. Dañ. 4. Et aspect⁹ illi⁹ erat vsq̄ ad terminos vniuerse terre. Pōitur etiā predicta dictio חָזָה Chaza pro cōmorari vel apprehendere. vt Iob. 8. Et inter lapides cōmorantur. & in eo. 23. Nō apprehendā eū. & lr̄a aleph que ponitur in predicto loco in principio dictiōis est prime p̄sone futuri tpis. & in fine deficit lr̄a he sicut in aliis locis predictis. Itē חָזֶה Chaze. i. pect⁹. vt Exo. 29. Sumesq̄ pectusculū de ariete. & in eo. Sanctificabisq̄ pectusculū consecratum. & in plurali חָזוֹת Chazoth. i. pectora. vt Leuit. 9. Posuerūt sup pectora. & in eo. Pectora eorum & armos dexteros separauit.

Visio
חָזוּת Visio
חֶזְוָא Visio
חָזוּת Insigne
Aspectus. חָזָה
Cōmorari. Apphēdere
חָזֶה Pectus.
חָזוֹת Pectora

חָזַק Chasac. confortare siue confortari. corroborare. inualescere. preualere. vim inferre. instaurare. consolidare. indurare siue indurari. apprehendere. tenere. retinere. obtinere. continere. Geñ. 41. Nā & illos oppresserat fames. pro quo hebrei legūt. & cōfortata est siue inualuit fames in terra egypti. & in eo. Et malū inopie temperarēt. pro quo he. le. Et cōfortata est siue inualuit fames in vniuersa terra. & in eo. 48. Qui confortatus sedit in lectulo. pro quo he. le. & cōfortatus est israel & sedit in lectulo. Exo. 12. Vrgebātq̄ egyptii populū israel de terra exire velociter. pro quo hebrei legunt. Et inualescebat. i. vim faciebat egyptus super populū ut velociter emitterent eos de terra. Exo. 19. Et sonitus buccine paulatim crescebat in maius & prolixius tendebatur. pro quo he. le. Et sonitus tube ibat & confortabatur siue inualescebat nimis. Nu. 13. Confortamini & afferte nobis de fructibus terre. Deut. 3. Precipe iosue & corrobora eum. & in eo. 31. Viriliter agite & cōfortamini. & in eo. Confortare & esto robustus. Iudi. 1. Postq̄ aūt confortatus est israel fecit eos tributarios. 1. Reg. 4. Confortamini. & 2. Reg. 3. Dauid proficiens & semp se ipo robustior. & in eo. 10. Si preualuerit aduersum me syri. & in eo. Si autem filii amon preualuerint aduersum te. & in eo. Esto vir fortis & pugnemus pro populo nr̄o. pro quo he. le. Cōfortare & cōfortemur pro populo nr̄o. & in eo. 11. Conforta bellatores tuos. & in eo. 24. Obtinuit sermo regis verba ioab. i. magis preualuit sermo regis. & similis dictio ponitur. 1. Paralip. 21. vbi dicitur. Sed sermo regis magis p̄ualuit. 4. Reg. 14. Cūq̄ obtinuisset regnū. pro quo he. le. Cūq̄ corroboratum esset regnū in manu eius. & in eodē. Et preualuit fames in ciuitate. 2. Paralip. 21. Cumq̄ se confirmasset. i. corroborasset vel confortasset. & in eo. 26. Propter crebras victorias. pro quo he. le. Qm̄ cōfortatus uel corroboratus est vsq̄ ad summum. & in eo. Eo qđ auxiliaretur ei dñs & corroborasset illum. & in eo. 28. Et nullo resistēte vastauit. pro quo he. le. Et non confortauit vl' nō corroborauit eū. Nee. 6. Quā ob causam magis cōfortaui manus meas. Ps. 31. Viriliter agite. Ps. 146. Qm̄ cōfortauit seras portarū tuarum Esa. 28. Ne forte constringantur vincula vestra. pro quo he

Cōfortare.
Inualescere.
Cōfortari. Corroborare.
Preualere
Cōfirmare
Corroborari.
Viriliter agere.

Cõfortare. brei legunt. Ne forte confortentur vel corroborentur vincula vestra. & in eo. 35. Confortate manus dissolutas. & in eodẽ. 41. Et fratri suo dicet confortare. & in eo. Confortauit faber erarius percutiens malleo. & in eodẽ. Et confortauit eum clauis. Hiere. 20. Fortior me fuisti. Ezech. 3. Manꝰ em̃ dñi erat mecũ confortans me. & in eo. 30. Et recepto robore possit tenere gladium. pro quo he. le. Vt roboraretur siue vt inualesceret: vt possit tenere gladiũ. Osee. 7. Cõfortaui brachia eorũ. Malach. 3. Inualuerunt sup me verba vestra. Significat etiã instaurare. siue consolidare. vt. 4. Reg. **Instaurar.** 12. Et instaurarent sartatecta domꝰ. & in eo. Non instaurauerunt sacerdotes sartatecta templi. & in eo. Quare sartatecta nõ instauratis. & in eodẽ. Ita ut impleretur instauratio domꝰ dñi. & in eo. Ad muniendã domũ. i. ad instaurandã domũ. Ponitur etiã pro edificare. vt Nee. 3. Et iuxta eũ edi**Edificare.**ficauit marimuth filius vrie. & in eo. Et iuxta eum edificauerunt tecueni. & in eo. Et portam veterem edificauerunt. **Cõsolidar.** Ponitur etiã pro consolidare. Esa. 54. Et clauos tuos consolida. Item significat indurare. vt Exo. 4. Ego indurabo **Indurare.** cor eius. & in eo. 7. Induratũq; est cor pharaonis. & in eo. 9. Indurauitq; dñs cor pharaonis. & in eo. 14. Et indurabo cor eiꝰ & persequetur vos. & in eo. Et ego indurabo cor egyptiorũ. Hiere. 5. Indurauerunt facies suas supra petrã. **Apprehendere.** Significat etiam apprehendere siue tenere vel retinere. vt Geñ. 19. Apprehenderũt manus eiꝰ. & in eo. 21. Et tene ma**Tenere.**num illius. Exo. 4. Extendit & tenuit. & in eo. 9. Quod si **Retinere.** adhuc renuis & reties eos. 2. Reg. 3. Abner regebat domũ saul. pro quo hebrei legũt. Abner tenebat domũ saul. i. sustentabat eam. Quod est idẽ cũ littera nostra. 3. Reg. 2. Et apprehendit cornua altaris. Iob. 2. Adhuc tu permanes in simplicitate tua. pro quo he. le. Adhuc tu apprehendis siue retines simplicitatem tuã. Ps. 34. Apprehende arma & scutum. Iob. 26. Qui apprehẽdit aures canis. Esa. 41. In quo **Capere.** apprehendi te ab extremis terre. Ponitur etiã pro capere vel continere. vt. 2. Paralip. 4. Capiebat tria millia metre**חֹזֶק** tas. & inde חֹזֶק Chozec. i. fortitudo. robur. vis. Esa. 8. Sicut **Fortitudo** in manu forti erudiuit me. pro q̃ he. le. In fortitudine manus erudiuit me. Amos. 6. In fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. Scribitur etiã cum he in fine. vt. 1. Reg. **Uis.** 2. Alioquin tollam vi. 2. Paralip. 26. Sed cum roboratꝰ eet eleuatum est cor eius. Pro quo hebrei. le. Et in fortitudine **Robur.** sua siue in robore suo eleuatum est cor eius. Ps. 17. Diligam **חָזָק** te dñe fortitudo mea. & inde חָזָק Chazac. i. fortis vel robu**Fortis.**stus. vt Nu. 13. Vtrũ fortis sit an infirmus. & in eo. Quia fortior nobis est. 3. Reg. 19. Et spũs grandis & fortis. Prouer. 23. Propiquꝰ em̃ illorũ fortis. Esa. 28. Ecce fortis & validꝰ. Amos. 2. Et fortis non obtinebit virtutẽ suã. Ponitur ẽt ꝑ **Fortitudo** fortitudine. vt Esa. 40. Ecce dñs deus in fortitudiẽ veniet. **חֲזָקָה** & in gñe feminino חֲזָקָה Chazaca. i. fortis. vel robusta seu valida. Exo. 3. Non dimittet vos rex egypti vt eatis nisi ꝑ **Ualida.** manũ validã. Exo. 6. Per manũ em̃ fortẽ dimittet eos & in **Robusta.** manu robusta eiiciet eos de terra sua.

חֲזִיר Sus Aper. חֲזִיר Chazir. sus. porcus. Aper. vt Leuit. 11. Et sus qui cum vngulam diuidat non ruminat. Ps. 79. Exterminauit eam aper de silua. Prouer. 11. Circulus aureus in naribus suis. idest in naribus porci. Esa. 65. Qui comedunt carnem suillam.

חָטָא Peccare. חָטָא Chata. peccare. errare. expiare. aspergere. mundare siue purgare. vt Geñ. 20. Et ideo custodiui te ne peccares in me. & in eo. 39. Quõ ergo possum hoc malum facere & peccare in deũ meũ. & in eo. 40. Accidit vt peccarẽt duo eunuchi. & in eo. 43. Ero peccati reus in te om̃i tpe. Pro q̃ in hebreo habetur. Peccabo tibi om̃i tpe. Exo. 5. Et iniuste agitur cõtra populũ tuũ. Pro quo he. le. Et peccat ppl's tuꝰ. siue & peccatũ populi tui. s. est: iniuste nos affligendo. Et in eodẽ. 9. Peccaui etiam nunc. & in eo. 23. Ne forte peccare te faciant. & Leuit. 4. Anima que peccauerit per ignorantiã. & in eo. Si peccauerit princeps. Nu. 21. Peccauimus quia locuti sumus cõtra dñm & te. Iosu. 7. Peccauit israel. 1. Reg. 14. Quod populus peccasset dño. & in eo. Et nõ peccabitis domino comedentes cum sanguine. 3. Reg. 14. Qui peccauit & peccare fecit israel. & in eo. In peccatis suis que peccauerunt. & in eo. 16. Et peccare fecisti populũ meũ. & in eodẽ. Et peccatũ eius quo fecit peccare israel. & in eo. 21. Et peccare fecisti israel. 4. Reg. 17. Et peccare eos fecit peccatũ maximũ. & in eo. 21. Et peccare fecit etiã iudã. Iob. 1. In om̃ibꝰ his non peccauit Iob labiis suis. & in eo. 7. Peccaui quid faciam tibi. & in eo. 24. Vsq; ad inferos peccatum illius. pro quo hebrei legunt. Vsq; ad inferos peccauerunt. Potest etiã legi sicut est in littera nostra. Nã eisdẽ litteris vtrũq; scribitur. Ps. 4. Irascimini & nolite peccare. Ps. 105. Peccauimus cum patribus nostris. Prouer. 8. Qui aũt in me peccauerit ledet animã suã. Eccl's. 5. Ne dederis os tuum vt peccare facias animã tuã. Esa. 29. Qui peccare facitis homĩes in verbo. Threñ. 5. Patres nostri peccauerunt. Abach. 2. Et peccauit anima tua. aliqñ scribitur sine aleph. vt. 4. Reg. 13. Verũtñ nõ recesserunt a peccatis ieroboã qui peccare fecit isrl'. Significat etiã deuiare. vel errare. vt Iudi. 20. Et sic fundis lapides ad certum iaciẽtes vt capillum quoq; possent percutere. pro quo he. le. Fundis lapides iaciẽtes ad capillũ & nõ errabant. i. non deuiabant in alteram partem. Itẽ signi- **Deuiare.** ficat dãnũ soluere siue dãnũ reddere. vt Geñ. 31. Ego dãnũ **Dãnũ reddere.** omne reddebã. s. quasi sim peccati reus. Inde חוֹטֵא Chote. **חוֹטֵא** idest peccans siue peccator. vt Prouer. 11. Quãto magis im- **Peccator.** pius & peccator. & Eccl's. 9. Et qui in vno peccauerit multa bona perdet. pro quo he. le. Et peccator vnus facit perdere bona multa. potest etiã legi sic. & peccãs in uno perdet bo- **Peccans.** na multa. & in pl'ali חַטָּאִים Chataim. i. peccatores. vt Geñ. **חַטָּאִים** 13. Et viri sodomite erant pessimi & peccatores corã dño. 3. **Pctõres.** Reg. 1. Erimus ego & filius meus peccatores. i. quasi peccati rei. & inde חֵטְא. i. peccatũ. vt Esa. 53. Et ipse peccata multo **חֵטְא** rum tulit. pro quo in hebreo habetur. & ipe peccatũ multo **Peccatũ.** rum tulit. s. in nũero singulari. & Threñ. 1. peccatũ peccauit ierusalem. Osee. 12. Nõ inuenient mihi iniquitatẽ quã pec- cauí. & cõiter scribitur cũ he vel tau in fine. & dicitur חַטָּאָה **חַטָּאָה** Chataa siue חַטָּאת Chatath. i. peccatũ. vt Geñ. 4. Statim in foribus peccatũ tuũ aderit. & in eo. 18. Et peccatum eorum **Peccatum.** aggrauatum est nimis. & in eodem. 20. Quia induxisti super me & super regnum meũ peccatũ grande. Exo. 32. Vt induceres super eũ peccatũ maximũ. & in eo. Vos peccastis peccatũ maximũ. & in eo. Aut dimitte eis hanc noxam. i. **Noxa.** hoc peccatũ. & in eo. 34. Qui aufers iniquitatem & scelera atq; peccata. & in hebreo legitur singulariter. s. & scelꝰ atq; peccatũ. Leuit. 4. Et postea intellexerit peccatum suũ. Esa. 5. Et quasi vinculũ plaustri pctm̃. & in plurali חַטָּאוֹת Cha- **חַטָּאוֹת** taoth secũdũ terminationẽ femininorũ siue חַטָּאִים Cha- **חַטָּאִים** taim. secundum terminationem masculinorum. vt Iob. 13. Respõde mihi quantas habeo iniquitates & peccata. Eccl's. **Peccata.** 10. Quia curatio cessare faciet peccata maxima. Significat etiã predicta dictio חָטָא Chata. expiare. s. a peccato vel im- **חָטָא** mũditia: siue mundare vel purgare aut lustrare. vt Leuit. 8. Quo expiato & sanctificato. pro quo hebrei legunt. Et ex- **Expiare.** piauit altare & sanctificauit eum. & in eodem. 9. Et expiato altari fecit holocaustum. Nu. 9. Expiatusq; die septimo lauauit se & vestimẽta sua. & in eo. Si quis hoc ritu nõ fuerit expiatꝰ. & in eo. 31. Et aliquid in vtẽsilia ꝑparatũ de capra-

rum pellibus & pillis et ligno expiabitur. Ponitur ēt in eo.
ſtrare. pro luſtrare vel ſanctificare. vbi dr̄. Luſtrabitur die tertio &
tificare ſeptimo. & in eo. Aqua expiatiōis ſanctificabitur. Ponitur
pergere ēt pro aſpergere. vt Nu. 19. Aſpergetur ex hac aqua die ter
tio & ſeptimo. Et in eo. Si die tertio aſperſus nō fuerit. Et ī
urgare. eo. Et aſperſus hac cōmixione nō fuerit. Ps. 50. Aſperges
חִטֵּאת me dn̄e hyſſopo & mūdabor. Pōitur ēt ꝓ purgare vt Iob.
ſtratio. 41. Et territi purgabūtur. & inde חַטָּאת Chatath. i. luſtratio
חַטָּאת ſiue expiatio. vt. Nu. 8. Aſpergātur aqua luſtratiōis. ſignat
ēt חַטָּאת Chatath hoſtiā vel ſacrificiū quod offertur ad ex-
ſtia pro piandū peccatū. vt Exo. 29. Eo quod ꝓ peccato fit. Leuit.
ccato. 6. Iſta eſt lex hoſtie pro peccato. Et in eo. In loco vbi offer
tur holocauſtū īmolabitur. Pro quo he. le. In loco vbi īmo
latur holocauſtū īmolabitur hoſtia pro peccato. Et in eodē
Hoſtia enim que offertur ꝓ peccato cuius ſanguis infertur
in tabernaculum. & inde מְחַטֵּא Mechate. ideſt. ille qui of-
מְחַטֵּא fert hoſtiam pro peccato. vt in eo. Sacerdos qui offert co-
erēs ho medet eam.
iā ꝓ pcō
חָטַב חָטַב Chatab. ſecare. ſcindere. ſuccindere. excidere. Deut.
indere. 29. Exceptis lignorū ſciſſorib9. Ezech. 39. Et nō por
ccidere tabunt ligna de regionibus nec ſuccident de ſaltibus. Inde
חֲטֻבוֹת חֲטֻבוֹת Chatuboth. Pro quo beatus hieronymus trāſtulit.
petes Tapetes. vt Prouer. 7. Straui tapetibus pictis ex egypto. &
מְחֻטָּבוֹת inde מְחֻטָּבוֹת Mechutaboth. i. ornate. vt p̄s. 143. Filie eorū
compoſite circūornate vt ſimilitudo templi. Pro quo btūs
nati. hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. filie noſtre
quaſi anguli ornati ad ſimilitudinem templi.
חִטָּה חִטָּה Chita. triticum. frumentū. vt Exo. 9. Triticum autem
ticum. & far nō ſunt leſa. Ps. 80. Cibauit eos ex adipe frume-
mētū. ti. Eſa. 28. Et ponet triticū per ordinē. Ioel. 1. Vlulauerūt vi
חִטִּים nitores ſuper frumēto. declinatur ēt plr̄ & dicitur. חִטִּים chi
tim. i. frumentū. ſiue triticū. Iudi. 6. Cumq; gedeō filius e-
mētū. ius excuteret atq; purgaret frumētū. Ps. 147. Adipe fru-
menti ſatiat te. Canti. 7. Venter tuus ſicut aceruus tritici.
Hiere. 12. Seminauerunt triticum.
חָטַם חָטַם Chatam. obturare. Pro quo beatus hieronymus trā-
renare ſtulit. Infrenare. Eſa. 48. Et laude mea infrenabo te.
חֹטֶם & ſolum inuenitur in p̄dicto loco. Et dicunt aliqui hebrei
ꝙ deriuatur a חֹטֶם Chōtem. quod in lingua chaldaica ſigni-
us. ficat naſū vel nares. Et quia in hebreo ira & nares vna ea-
dē dictione ſignificantur. ſ. אַף aph: vt ſupra dictū eſt. ſilr̄ in
predicto loco dicunt ꝙ ſignificat cōtinere furorē & legūt
ſic: & laude mea. i. ꝓpter laudē meam cōtinebo ſiue refre-
nabo furorem meum tibi.
חָטַף חָטַף Chataph. rapere. vt Iudi. 21. Et rapite ex eis ſinguli v
ere. xores ſingulas. Ps. 9. Inſidiatur vt rapiat pauperem:
rapere pauperem dum attrahit eum.
חֹטֶר חֹטֶר Chōter. virga. vt Prouer. 14. In ore ſtulti virga ſup-
a. bie. Eſa. 11. Egredietur virga de radice ieſſe.
חַי חַי Chai. viuere. vt Gen̄. 5. Et factū eſt omne tēpus quod vi
re. xit adā. Et in eo. 11. Porro arphaxath trigīta quinq; an-
nos vixit. & de hoc vide infra in dictione חָיָה Chaia.
חַיִּים חַיִּים Chaiim ſiue חַיֵּי chaie. vite. & caret numero ſingl̄.
De quo vide infra in dictione חָיָה Chaia.
חִיֵּב חִיֵּב Chiieb. condēnare. Dan̄. 1. Condēnabitis caput meum
nare. regi. De quo vide ſupra in dictione חוב Chob.
חָיָה חָיָה Chaia. viuere. viuificare. ſuſcitare. ad vitā reſeruare. vi
uere. vitam cōcedere. ſanare. edificare. extruere. ſiue
inſtaurare. & aliq̄n ſcribitur ſine he in fine vt in aliquibus
re. locis ſequentibus. Gen̄. 5. vixit aūt adā centū triginta an-
nis. Et in eo. Vixit quoq; ſeth. Et in eo. 6. Vt poſſint viue-
re. Et in eo. 12. Et viuet aīa mea ob gratiā tui. Et in eo. 17.
Vtinā iſmael viuat corā te. Et ī eo. 19. Et viuet anima mea.

Et in eo. 20. Et orabit pro te & viues. Et in eo. 27. Viues in
gladio. Et in eo. 47. Et vixit in ea decē & ſeptem annis. E-
xo. 1. Si femina reſeruate. Pro quo he. le. Et ſi femina fuerit
& viuat. Leuit. 18. Que faciens hō viuet in eis. Nu. 14. Io-
ſue autem filius nun & chaleb filius iephōe vixerūt. Deut.
5. vt viuatis & bene ſit vobis. Et in eo. 8. Non in ſolo pane
viuit homo. Et in eo. 30. Et viuas atq; multiplicet te. 1. Re.
10. Viuat rex. 4. Reg. 1. vtrū viuere queam de infirmitate
mea hac. Et in eo. 4. Tu aūt & filii tui viuite de reliquo. i. vi
tam ſuſtentate. Iob. 14. Putas ne mortuus homo rurſum vi
uat. Et in eo. 21. Quare impii viuunt. Ps. 17. Viuit dn̄s &
benedictus deus meus. Ps. 21. Et viuent corda eorū in ſecu
lū. Et in eo. Et anima mea illi viuet. Ps. 117. Nō moriar ſed
viuam. Eccl's. 6. Et vixerit multos annos. Eſa. 26. Viuent
mortui tui. Et in eo. 38. Dn̄e ſi ſic viuitur. Hiere. 27. Et ſer
uite ei & populo eius & viuetis. Thren̄. 4. In vmbra ſua vi
uemus in gentibus. Ezech. 13. Et viuificarēt aīas que non
viuūt. & q̄n eſt verbū tertie cōiugatiōis: tūc ſignificat viui
ficare ſiue viuere facere. ſuſcitare: ſiue ad vitā reſeruare. aut
vitā concedere: vel viuere ꝑmittere. vt Gen̄. 47 Salus nr̄a ī
manu tua eſt. Pro quo he. le. viuificaſti nos. Exo. 2. Malefi-
cos nō patiaris viuere. pro quo he. le. Maleficam non viui Viuificare
ficabis. i. nō permittas eā viuere. Nu. 22. Et illa viueret. pro
quo he. le. Et illā viuificarē. i. viuere permitterē. Et in eodē Ad vitam reſeruare
31. Cur feminas reſeruaſtis. pro quo he. le. Cur feminas vi Viuere ꝑmittere.
uificaſtis. i. ad vitā reſeruaſtis. Ioſ. 2. Vt ſaluetis patrē meū
ac matrē. Pro quo he. le. vt viuificetis. ideſt ad vitā reſerue- concedere vitam.
tis: ſiue viuere permittatis. Et in eodem. 14. Conceſſit au-
tem dominus mihi vitam. Iudi. 21. Et date ſunt eis vxores
de filiabus iabeſ galaad. Pro quo in hebreo habetur. & date
ſunt eis vxores quas viuificauerant. ideſt ad vitam reſerua-
uerant. 1. Reg. 2. Dominus mortificat & viuificat. 4. Reg.
8. Cumq; ille narraſſet regi quomodo mortuū ſuſcitaſſet. Suſcitare.
Et in eo. Hic eſt filius meus quē ſuſcitauit heliſeus. Nec. 9.
Et tu viuificans omnia hec. Ps. 40. Dominus conſeruet eū Viuificare
& viuificet eum. Ps. 84. Deus tu conuerſus viuificabis nos
Eſa. 57. Vt viuificet ſpiritum humilium. Ezech. 13. Viuifi
cabant animas earum. Abach. 3. In medio annorum viui-
fica illud. Ponitur etiam pro ſaluare. ideſt ad vitam reſerua Saluare.
re. vt Gen̄. 7. Vt ſaluetur ſemen ſuper faciem vniuerſe ter-
re. Item ponitur pro alere. vt Ps. 32. Et alat eos in fame. itē Alere.
ſignificat ſanare. vt Ioſ. 5. Donec ſanarentur. Eſa. 38. Et ca Sanare.
taplaſmaretur ſuper vulnus & ſanaretur. Item ponitur pro
extruere vel edificare. vt. 1. paralipo. 11. Ioab autem reliqua
vrbis extruxit. Nec. 4. Nunquid edificare poterunt lapi- Extruere
des de aceruis pulueris. & inde חַי chai. ideſt viuus ſiue vi- Edificare.
uens. Iob. 12. In cuius manu anima omnis viuentis. p̄s. 83. חַי
Cor meum & caro mea exultauerunt in deo viuo. Eſa. 38. Viuens.
viuens viuens ipſe confitebitur tibi. Leuit. 13. Quando ve Viuus.
ro caro viuens in eo apparuerit. p̄s. 57. Sicut viuentes ſic
in ira abſorbet eos. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ in predicto lo
co ſignificat crudum. vt. 1. Reg. 2. vbi dicitur. Non accipiā crudum.
carnem coctam ſed crudam. vbi pro cruda ponitur חַי chai.
ponitur etiam pro forti vel fortiſſimo. vt. 2. Reg. 28. Bana חַי
ias filius ioiade viri fortiſſimi. 1. Reg. 25. Et ſic dicetis: ſit Fortiſſim9
fratribus meis & tibi pax. pro quo hebrei legunt. Et ſic di
cetis viuo. ideſt magno vel forti viro & tibi pax & domui
tue pax. & pro viuo in hebreo eſt לֶחָי Lechai: quod ſi lega
tur לְאַחַי Leechai. tunc ſignificat fratribus meis. Sicut eſt ī
littera noſtra. Eſt etiam חַי Chai aduerbium iurandi. Aduerbiū. iurandi.
vt Nume. 14. viuo ego & implebitur gloria domini vni-
uerſa terra. Ruth. 3. Ego te ſuſcipiam viuit dn̄s. 1. Reg. 25.
viuit dn̄s & viuit aīa tua. & aliq̄n ſcribitur cum puncto cere

in prima syllaba & dicitur חֵי Che.vt Gen̄.42.Per salutem
pharaonis nō egrediemini hic.i.p vitā pharaonis.4.Reg.
חַיִּים 4.Et viuit anima tua nō dimittā te.& in plu.חַיִּים Chaiim
Viui. .i.viui siue viuentes.vt Ps.114.Placebo dn̄o in regione vi
uorū.Ps.123.Forte viuos deglutissent nos.Ps.55.Descen=
dant in infernum viuētes.Prouer.1.Deglutiamus eū sicut
infernus viuētē & integrū.Quod in hebreo legitur pl'r.s.
deglutiamus eos sicut infernus viuētes & integros. Canti.
Viuentes. 4.Puteus aquarū viuentiū.Ezech.32.Qui dederunt for=
midinē suā in terra viuentiū.& in lingua chaldaica dicitur
חַיַּיָּא חַיַּיָּא Chaiaia.Dan̄.2.nō in sapiētia q̄ est in me plusq̄ in cū
Viuentes. ctis viuētibus.Itē חַיִּים Chaiim: siue חַיֵּי Chaie.i.vita.& in
חַיִּים hebreo declinatur pl'r.vt Gen̄.2.Lignū ēt vite in medio pa
Vita. radisi.Et in eo.23.Vixit aūt sara centū viginti septem an=
nis.pro quo he.le.Et fuerunt vite sare centū viginti septē
anni.Deut.30.ipse enim est vita tua.Iob.10.Vitā & miseri=
cordiā tribuisti mihi.ps.7.Et cōculcet ī terra vitā meā.ps.
33.Quis est homo qui vult vitā.Eccl's.6.Vt pgat illuc vbi
חַיָּה est vita:& in ge.fe.חַיָּה Chaia.i.viua siue viuens.Gen̄.1.Et
Viuens. oēm aīam viuentē.Et in eo.2.Et factus ē homo in aīam vi=
חַיּוֹת uentem.Et in plu.חַיּוֹת Chaioth.idest viue siue viuentes.
Viuentes. Ponitur ēt חַיָּה Chaia pro vita.vt Gen̄.18.Veniam ad te tē
חַיָּה pore isto vita comite.Et.4.Reg.4.Si vita comes fuerit.
Vita Sed hebrei in predictis locis legūt.Quasi hora viua.i.sicut
in ista hora vel in isto tempore quo viuitis. Sed beatus hie
ronymus trāstulit sensū.Iob.33.Abominabilis ei fit in vi=
ta panis.Hebrei tn̄ dicunt q in predicto loco accipitur pro
anima viuēte.Et legunt sic.Et abominatur anima eius pa=
nem.Et in eo.Appropinquauit corruptioni anima eius &
vita illius mortiferis.Et in eo.Sed viuens lucem videret.
Pro quo he.le.Et vita eius siue anima eius in luce videret.
Esa.57.Vitā manus tue inuenisti.Ezech.7.Et adhuc in vi
מִחְיָה uentibus vita eorū.& inde מִחְיָה Michia.i.viuificatio siue
id quod ad vitā pertinet:aut id quod ad victū est necessari=
um.Gen̄.45.Pro salute enim vr̄a misit me dn̄s.p quo he.
viuificatio le.Pro viuificatione.i.pro sustentatione vite misit me dn̄s.
Leuit.13.Ipsa quoq3 caro viua apparuerit. Pro quo he.le.
Ad vitam & viuificatio carnis viue apparuerit.Iudi.6 Nihil oīno ad
pertinēs. vitam pertinēs relinquebant.Et in eo.17. Et que ad victū
Ad victus sunt necessaria.Inde nomen propriū חַוָּה Chaua dicitur.
necessari= eo quod sit mater oīum viuentiū.Gen̄.3.Et vocauit Adam
um. nomē vxoris sue euā:eo q̄d esset mater cunctorū viuētiū.i
חַוָּה qua dictione mutatur iod in vau:sicut in aliis locis.Itē חַיָּה
Eua. Chaia.i.animal.bestia.siue fera.vt Gen̄.1.Et bestias terre se
חַיָּה cundū species suas.Et in eo.Et fecit deus bestias terre. Et ī
Bestia. eo.Vt sint nobis in escam & cunctis animantibus terre. Et
in hebreo in predictis locis ponitur singulare pro plurali.
Animal. Et in eo.7.Ipsi & omne animal secūdū genus suum. Et in
Fera. eo.37.Fera pessima comedit eū.Leuit.11.Hec sunt anima=
lia que comedere debetis.& in hebreo legitur sing'r.s. hoc
est aīal.Et in eo.17.Siue venatiōe aut aucupio ceperit ferā
vel auē.Deut.14.Hoc est aīal q̄d comedere debetis.Ps.73.
Ne tradas bestiis aīas confitentes tibi.Quod in hebreo le=
gitur sing'r.s.ne tradas bestie.Ezech.10. Ipsum est animal
quod videra iuxta fluuiū Chobar.in lingua chaldaica dici
חֵיוָה tur חֵיוָה Cheua.Dan̄.2.Et bestias agri.Et ī eo.4.Subter eā
Bestia. habitabant animalia & bestie.& in plu.חַיּוֹת Chaioth.vt ps
Animal. 13.Aīalia pusilla cū magnis. Ezech.1.Et in medio eius si
חַיּוֹת militudo quattuor aīaliū.Et in eo.Et aīalia ibāt & reuerte=
animalia. bantur.Accipitur ēt pro obstetricibus.vt Exo.1.Ipse enim
obstetrices obstetricādi habēt scientiā.Pro quo he.le. Obstetrices enī
sunt.Alii vero legunt.Q̄m bestie sunt.i.nō indigēt obste=
חַיָּה trice sicut bestie.Itē חַיָּה Chaia.ponitur pro cetu vel cōgre

gatione populi.Pro quo btūs hieronymus trāstulit statio=
nē siue castra.vt.2.Reg.23.Cōgregati sūt philistiim in sta= Statio.
tione.Et in eo.Castra aūt philistinorū erāt posita inualle gi Castra.
gantū.& scd̄m hoc significatū.ps.67. vbi nos legimus a= Cetus.
nimalia tua habitabūt in ea:aliqui hebrei legūt. Cetus siue
castra tua habitabūt in ea.Et in eo.increpa feras arundinis
Pro quo ipsi legunt increpa cetum siue castra arundinis.
חַיִל Chel.siue חַיִל chail.exercitus.fortitudo.robur.virtus. חַיִל
substātia.diuitie.ātemurale.3.Re.20.cōgregauit oēm
exercitū suū.Et in eo.Et instaura numerū militū qui ceci= Exercitus
derūt de tuis.pro quo he.le.& tu cōstitue tibi exercitū sicut
exercit9 qui cecidit de te.4.Reg.18.Misit aūt rex assyrio=
rum Tartan cū manu valida.pro q̄ he.le. Cū exercitu gra=
ui.& in eo.25.Venit nabuchodonosor rex babylonis ipse
& oīs exercitus eius in hierl'm.Et in eo. Et persecutus est e
xercitus chaldeorū regē.2.Paralip.14.Habuit āt in exerci
tu suo portantiū scuta.Et in eo.Egressus est cōtra eos zara
ethiops cū exercitu suo decies cētena millia. Esr̄.1.Fortissi
mis persarū & medorū.Pro quo he.le.Exercitui persarū &
medorū.Esa.36.cū manu valida.pro quo he.le.cū exercitu
graui.Hiere.32.& tūc exercitus regis babylonis obsidebat
hierl'm.Et in eo.37.Igitur exercitus pharaonis egressus ē
de egypto.Ezech.37.Exercitus grandis nimis valde.& in
eo.38.cetus magnus & exercitus vehemens. Significat ēt
virtutē siue fortitudinē vel robur.Gen̄.37.Q̄d si nosti in
eis esse viros industrios.pro quo he.le. viros fortitudinis Fortitud
vel virtutis.Exo.18.prouide aūt de oī plebe viros sapiētes
& timētes deū.pro quo he.le.prouide aūt de omni plebe vi
ros fortitudinis vel virtutis & timētes deū.Et in eo. Et ele=
ctis viris strenuis.i.viris fortitudinis vel virtutis.Nu.24.
israel vero fortiter aget.Ruth.4.Vt sit exemplū virtutis in Robur.
ephrata.1.Reg.2.Et infirmi accincti sunt robore.ps.17.Et Virtus.
precinxisti me virtute ad bellū.ps.32.in abūdantia aūt vir
tutis sue nō saluabitur.ps.47.ponite corda vestra in virtu
te eius.ps.58.Disperge illos ī virtute tua.ps.59. In deo fa=
ciemus virtutē.ps.83.ibunt de virtute in virtutē ps.117.
Dextera dn̄i fecit virtutē.ps.121.fiat pax in virtute tua.pro
uer.31.Mulierē fortē quis inueniet.Esa.8.Auferetur forti= Fortis.
tudo damasci.Et in eo.60.Fortitudo gentium veniet tibi. Fortitu
Hiere.17.Fortitudinē tuā & thesauros tuos in direptionē
dabo.Ioel'.2.Ficus & vinea dederunt virtutē suā. Mich.4.
Et fortitudinem eorum dn̄o vniuerse terre.Soph.1. Et erit
fortitudo eorū in direptionē.& aliq̄n scribitur sine iod in
medio.vt Abdie.1.Et transmigratio exercitus huius filio=
rum israel.Ps.9.Et cadet cum dominatus fuerit pauperū.
vbi pro eo q̄d in lr̄a nr̄a est pauperū:in hebreo est חֶלְכָּאִים כָּאִים
chelcaim.& secūdum hebreos est dictio composita & signi
ficat exercitū oppressorū vel cōgregationē humiliū. De q̄
vide infra in dictione חֵלֶךְ chelech.& ī plu. חֲיָלִים chaialim לִים
idest exercitus pluralis numeri.vt Eccl's.10. Multo labore
exacuetur.pro quo he.le.Et exercitus superabitur.quasi di Exercit
cat nō.pōt etiā legi sic.& fortitudinibus siue viribus supe=
rabit.Hiere.40.Iohannā aūt filius caree.& oēs principes
exercitus.Quod in hebreo legitur pl'r.s. Et oēs principes
exercituū.Et in eo.41.Et oēs pricipes bellatorū.i. exerci=
tuū.Itē חַיִל chail.i.substātia vel diuitie.vt Gen̄.34. Paruu ל
los quoq3 eorū & vxores duxerūt captiuas.pro quo he.le.
Et omnem substantiam eorum & omnes paruulos eorū & Subst
vxores eorū captiuauerūt & depredati sunt.Deut.8. Ne di=
xeris in corde tuo fortitudo mea & robur manus mee hec
mihi omnia prestiterunt.Pro quo hebrei legunt. Ne dixe
ris in corde tuo fortitudo mea & robur manus mee fecerūt
mihi substantiam hanc siue diuitias has. Et in eodem.Sed

recorderis dñi dei tui ꝙ ipse tibi vires ꝓbuerit. & sequitur in hebreo vt faceres.i.vt adquireres substãtiã siue diuitias Iob.20.Diuitias quas deuorauit euomet.Et in eo.21.Subleuati sunt confortatiq; diuitiis.Ps.48. Et relinquent alienis diuitias suas.Ps.61.Diuitie si affluerint nolite cor apponere.Prouer.31.Ne dederis mulieribus substantiã tuam Et in eo.Multe filie cõgregauerũt diuitias.Esa.30.Portantes sup humeros iumẽtorũ diuitias suas.Signãt ẽt חֵיל chel antemurale . Treñ.2.Luxitq; antemurale . ponitur etiam חֵיל chel ꝓ agro.vt.3.Reg.21.Canes comedent iezabel in agro iezrael.Hebrei tñ dicũt ꝙ in predicto loco signãt fossa tũ quod fit in circuitu muri ciuitatis: siue locũ vel spaciũ quod est inter murũ & antemurale.Ponitur ẽt pro obsidione.2.Reg.20.Et obsessa est vrbs.ꝓ quo he.le.& stetit in obsidiõe.Itẽ חִיל Chil.i.dolor.De q̃ vide sup ĩ dictiõe חול chol.

חִין Chin.deprecatio.vt Iob.41. Et ad depcãdũ cõpositis. & dicũt aliqui hebrei ꝙ signãt firmitatẽ siue validitatẽ. & legũt sic.& firmitate seu validitate cõpositiõis sue. Alii vero dicũt ꝙ deriuatur a dictiõe חֵן Chanan . per interpositionẽ iod sicut in aliis locis solet fieri: & ꝙ significat gratiam.vt infra dicetur.& legunt sic.& grã compositionis sue.

חַיִץ Chis.paries siue murus.vt Ezech.13.Et ipse edificabat parietẽ.& solum inuenitur in predicto loco.

חֵיק Chec.Sinus.vt Exo.4.Mitte manũ tuã in sinũ tuum. Et in eo.Retrahe ait manũ tuã in sinũ tuũ.Nu.11.Porta eos in sinu tuo.Deut.28.Et vxori que cubat in sinu suo. 2.Reg.12.In sinu illius dormiens.Iob.19. Reposita ẽ spes mea in sinu meo.Ps.34.Et oratio mea in sinu meo conuertebatur.Prouer.5.Et foueris in sinu alterius.Et in eo.16 Sortes mittũtur in sinu.Et in eo.21.Et donũ in sinu indignationẽ maximã.Eccl's.7.Quia ira in sinu stulti requiescit.Esa.40.Et ĩ sinu suo leuabit.Et ĩ eo.65.Et remetiar opus eorũ primũ in sinu eorũ.Mich.7.Ab ea que dormit ĩ sinu tuo.Ponitur ẽt pro medietate alicuius rei :sicut sinus ẽ in medio hoĩs.vt.3.Reg.22.Fluebat aũt sanguis plage in sinu currus.Quod hebrei exponũt ĩ mediũ currus . Ezech. 43.Et de sinu terre vsq; ad crepidinẽ nouissimũ.Et in eo. Et sinus eius vnius cubiti per circuitum. vbi secundum hebreos sinus accipitur pro medietate seu concauitate.

חֵיךְ Chech.palatũ.guttur.vt Iob.34.Et guttur escas gustu diiudicat.Canti.2.Et fructus eius dulcis gutturi meo. Et in eo.5.Guttur illius suauissimũ.& in eo.7. Guttur tuũ sicut vinũ optimũ.Threñ.4. Adhesit lingua lactentis ad palatũ suũ.& Ezech.3.Et linguã tuã adherere faciã palato tuo.Osee.8.In gutture tuo sit tuba.& inde חַכָּה Chaca.per additionẽ he in fine.i.hamus.De q̃ vide ĩ dictiõe sequẽti.

חַכֵּה Chaca.expectare.prestolari.vt Iob.3. Qui expectant mortẽ & nõ venit.& in eo.32.Igitur heliu expectauit iob loquẽtẽ.Esa.8.Expectabo dñm qui abscõdit faciẽ suã a domo iacob.Et in eo.30.Propterea expectat dñs vt misereatur vestri.Et in eo.Beati oẽs q expectãt eũ. Dañ.12.beatus qui expectat & perueniet vsq; ad dies mille trecẽtos triginta quinq;.Abach.2.Si morã fecerit expecta eũ.Itẽ חַכָּה Chaca.i.hamus.vt Iob.40.An extrahere poteris leuiatan hamo.Esa.19.Et lugebunt omnes mittentes in flumẽ hamum.Abach.1.Totum in hamo subleuauit.

חַכְלִיל Chachlil.pulchrum.vt Geñ.49.Pulchriores sunt oculi eius vino.i.colore illustriores vt exponunt aliq. & solum inuenitur in predicto loco.Et dicũt aliqui hebrei ꝙ significat rubicundum siue rubeum . Vnde ipsi legunt. Rubuerũt oculi ei⁹ a vino.siue rubicũdiores oculi ei⁹ vĩo.

חָכַם Chacham.sapere.sapientem esse.Sapiẽtiam siue prudentiã docere.Sapiẽtie operã dare . Sapienter agere. vt Deut.32. Vtinam saperent & intelligerent.3.Reg.4. Et erat sapientior cunctis hominibus.Ps.104 . Et senes eius prudentiam docuit.Prouer.8.Audite disciplinam & estote sapientes.Et in eodem.9.Si sapiens fueris tibimetipsi eris.Pro quo hebrei legunt.Si sapiens fueris tibi met sapiens eris.vel sic.Si sapias sapias tibi ipsi.Et ĩ eo.19. Vt sis sapiens in nouissimis tuis.Et in eo.23.Fili mi si sapiens fuerit animus tuus.Et in eodem.27.Stude sapientie fili mi & letifica cor meum.Pro quo hebrei legunt. Sapuit siue sapiens fuit filius meus & letificatum est cor meum . Eccl's . 2. Quid mihi prodest ꝙ maiorẽ sapientie dedi operam . pro quo hebrei legunt.Et ad quid sapui ego amplius. Et in eodem.7.Neq; plus sapias quam necesse est.Zach.9. Assumpserunt sibi quippe sapientiam valde. ꝓ quo hebrei legũt. Quia sapuit siue sapiens fuit valde.Significat etiam sapiẽter vel callide agere.vt Exo.1.Venite sapienter opprimamus eum.Ps.57.Et venefici incantantis sapienter.& inde חָכְמָה Chochma.idest sapientia.vt Exo.31.Et impleui eum spiritu dei sapientia & intelligentia.Deut.4 . Hec est enim sapientia vestra & intellectus.3.Reg.2.facies ergo iuxta sapientiam tuam.Et in eo.3.Videntes sapientiam dei esse in eo.Et in eo.4.Dedit quoq; deus sapiẽtiam salomoni.Iob. 11.Vt ostenderet tibi secreta sapientie.Prouer.1. Sapientiã atq; doctrinam stulti despiciunt.Et in eo.8. Ego sapientia habito in consilio.& in lingua chaldaica dr̃. חָכְמְתָא Chochmetha.Dañ.2.quia sapientia & fortitudo eius sunt.& ĩ plurali חָכְמוֹת Chochmoth.Ps.49.Os meum loquetur sapientiam.Pro quo hebrei legunt.Os meum loquetur sapiẽtias Et sic transtulit beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve.Prouer.24.Excelsa aũt stulto sapientia. Q̃d in hebreo legitur pluraliter.s.excelse stulto sapientie.tamẽ in hebreo aliquando ponitur plurale pro singulari . vt supra in eo.1. Sapientia foris predicat.Et in eo.9.Sapientia edificauit sibi domum.Quod in hebreo legitur sic.Sapientie edificauit sibi domum.Quod exponunt hebrei sic.idest vnaqueq; sapientia edificauit sibi domum.& inde חָכָם Chacham. idest sapiens.vt Geñ.41.Prouideat rex virum sapientem & industrium.Iob.15.Nunquid sapiens respondebit quasi inventum loquẽs.Ps.106.Quis sapiens & custodiet hec. Prouer.1.Audiens sapiens sapientior erit.Eccl's. 2. Sapientis oculi in capite eius.Esa.3.Et sapientem de architectis .& in eo.31.Ipse autem sapiens adduxit malum . & in plurali. חֲכָמִים Chachamim siue חַכְמֵי Chachme.i.sapiẽtes.vt Deut. 1.Date e vobis viros sapientes.Iob.5.Qui apprehendit sapientes in astutia eorum.Ps.48.Cum viderit sapiẽtes morientes.Prouer.3.Gloriam sapientes possidebunt. Eccl's.7 Cor sapientiũ vbi est tristitia.Esa.5. Ve qui sapientes estis in oculis vestris.& ĩ lĩgua chaldaica dicitur חַכִּים Chachim i.sapiẽs.Et ĩ plu . חַכִּימַיָּא Chachimaia siue חַכִּימִין Chachimin.Dañ.2.Sapientes interficiebantur.Et in eo. Dat sapiẽtiam sapiẽtibus.& in genere feminino חֲכָמָה Chachama .vt 2.Reg.14.Et tulit inde mulierẽ sapientẽ.Et in plu. חַכְמוֹת Chachmoth.vt Iudi.5.Vna sapiẽtior ceteris vxorib⁹ eius hec socrui verba rñdit.pro quo he.le.Sapientes dñe vel dominatores eius rñdebãt ei: & ẽt ipsa rñdebat sibi . Tñ aliqñ in heb.põitur plr̃e ꝓ singulari.vt Prouer.14. sapiẽs mulier edificat domũ suã.Pro q̃ in hebreo hr̃.Sapiẽtes mulieres edificat domũ suã.Quod heb.exponũt.i. vnaqueq; mulier sapiẽs edificat domũ suã.ĩde תַּחְכְּמֹנִי Thachchemõi.i . sapiens.vt.2.Reg.23.Dauid sedens in cathedra sapientissim⁹.

חַל Chal.placenta.torta.collirida:& scribitur cũ he vel tau ĩ fine & dr̃ חַלָּה siue חַלַּת chalath.vt Nu.15.sepabitis primitias dño de cibis vestris.Pro quo he.le. Separabitis pri-

Placenta collirida. חַלּוֹת mitias domino de pasta vel massa vestra tortam vel placē=
tam separabitis. 2. Reg. 6. Singulis colliridam panis vnam
& in plurali חַלּוֹת Chaloth. Pro quo beatus hieronymus trā
stulit panes siue colliridas. vt Leuit. 7. Si pro gratiarum a
ctione oblatio fuerit offeret panes absq; fermento. Et in eo
Panes. collirides. dem. Et colliridas olei admixtione conspersas.
חָלַל חלל Chalal. Vulnerare. Interficere. occidere. infirmari. dis
sipare. irritum facere. Profanare. contaminare. pollue
re. violare. communem facere. incipere. tibia canere. Ps.
108. Et cor meum conturbatum est intra me. Pro quo bea=
tus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Cor me
Uulnerari um vulneratum est intrinsecus. Esa. 14. Et tu vulneratus
es sicut & nos. Et in eodem. 51. Vulnerasti draconem. Et in
eodem. 53. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates
Occidere. nostras. Ezech. 28. Cum sis homo & non deus in manu oc
cidentium te. vide etiam de hoc supra in dictione חול Chul
חָלָל & inde חָלָל Chalal. idest occisus. vulneratus. Interfectus.
Occisus. vt Nu. 19. Si quis in agro tetigerit cadauer occisi hominis.
Et in eodem. 31. Omnis qui occiderit hominem vel occi=
sum tetigerit. Deut. 21. Hominis cadauer occisi. Et in eodē
32. De cruore occisorum & de captiuitate. Quod in hebreo
legitur singulariter. scilicet de cruore occisi. Ps. 88. Tu hu=
miliasti sicut vulneratum superbum. Hiere. 51. Et in omni
Uulnerat⁹ terra eius mugiet vulneratus. Threñ. 2. Cum deficerēt qua
si vulneratus in plateis ciuitatis. Ezech. 26. A sonitu ruine
Interfect⁹ tue & gemitu interfectorum tuorum. Quod in hebreo legi
tur singulariter. scilicet a gemitu interfecti. Et in eo. 28. Et
morieris in interitu occisorum. Pro quo hebrei legunt. &
morieris in interitu siue in morte occisi. Et in eodem. Et
corruent interfecti in medio eius. Pro quo hebrei legunt.
& corruet interfectus siue vulneratus in medio eius. Sed in
hebreo aliquando ponitur singulare pro plurali: & econ=
חֲלָלִים uerso: sicut supra dictum est. & in plurali חֲלָלִים Chalalim
Uulnerati Interfecti siue חַלְלֵי Chalele. vt. 1. Reg. 17. Cecideruntq; vulnerati de
philistiim in via sarim. Et in eodem. 31. Et ceciderunt inter
fecti in monte gelboe. 1. Paralip. 5. Vulnerati multi corrue
runt. Iob. 24. Et anima vulneratorum clamat. Ps. 87. Si=
cut vulnerati dormientes in sepulchro. Prouer. 7. Multos
enim vulneratos eiecit. Hiere. 9. Et plorabo die ac nocte
interfectos filie populi mei. Et in eo. 14. Si egressus fuero
Occisi. ad agros ecce occisi gladio. Threñ. 4. Meli⁹ fuit occisis gla
dio q̄ interfectis fame. Ezech. 21. Super colla vulneratorū.
חֲלוֹת & inde חֲלוֹת Chaloth. idest vulneratio siue infirmitas. vt ps
infirmitas 76. Et dixi nunc cepi. pro quo hebrei legunt. Et dixi infir
mitas mea est. Vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta
ibecillitas hebraicam veritatem transtulit. Et dixi imbecillitas mea ē
חָלַל Ponitur etiā חָלַל Chalal pro dissipare. Prouer. 25. Vētus
Dissipare. aquilo dissipat pluuias. Item ponitur pro irritum facere.
Irritū isa= cere. vt Nu. 30. Non faciet irritum verbum suum. Significat eti
am profanare siue violare aut contaminare vel polluere. 1.
Uiolare. Paralipo. 5. Sed cum violasset torum patris sui. Nec. 13. Et
Profanar̄ profanastis diem sabbati. Ps. 54. Contaminauerunt testa=
mentum eius. Ps. 88. Si iustitias meas profanauerint. Et in
eodem. Profanasti in terra sanctuarium eius. Esa. 23. Vt de
traheret superbiam omnis glorie. Pro quo he. le. vt viola=
ret vel contaminaret superbiam omnis glorie. Et in eo. 43
cōtaminar̄ Et contaminaui pricipes sanctos. & in eo. 48. Propter me
Blasphe= mare. propter me faciam vt nō blasphemer. vbi ponitur pro blas
phemare. Ezech. 7. Et violabūt arcanū meū. Et in eo. Et cō
taminabunt illud. Et in eo. Et possidebūt sanctuaria eorū.
pro quo he. le. & violabūtur sanctuaria eorū. & in eo. 22. Et
possidebo te in cōspectu gētiū. pro quo he. le. & violat⁹ fue
ram in te in cōspectu gentiū. pōt etiā deriuari a dictiōe נָחַל
Nachal que sigñat possidere sicut est in lr̄a nr̄a. & in eo. 13.
Et violabāt me ad populū meū. Et in eo. 20. Et feci pp no=
mē meū vt nō violaretur corā gētibus. Et in eo. Ne violare
tur corā gentibus quibus eieci eos. Et in eo. 25. Super san=
ctuariū meū quia pollutū est. & in eo. 28. Et polluent deco Polluere
rem tuū. Et in eo. Et eieci te de mōte sctō dei. Pro quo he.
le. & profanaui siue cōtaminaui te de mōte sancto dei. i. tan
q̄ profanū & cōtaminatū eieci. Et in eo. Polluisti sanctifica
tionē tuā. Et in eo. 36. Et polluerūt nomē sanctū meū. Et in
eo. Et sanctificabo nomē meū magnū quod pollutū est in=
ter gentes. Et in eo. 39. Et nō polluā nomē sanctū meū am
plius. Amos. 2. Vt violarent nomē sanctū meū. Malach. 1.
Et vos polluistis illud. Et in eo. Quia cōtaminauit iudas
Item significat communem facere. vt Deut. 20. Quis ē ho
mo qui plantauit vineā & necdū fecit eā esse cōem: & quod
sequitur de qua vesci omnibus liceat: non est in hebreo: sed
est expositio translatoris. Et in eo. Et alius homo eius fun=
gatur officio. Prō quo he. le. Et alius hō faciat eā esse cōem. חָלָל
Et inde חָלָל Chalal. i. profanus vel cōtaminatus. vt Ezech. Profanus
21. Tu aūt profane impie dux israel. & in gñe femínino חֲלָלָה
חֲלָלָה Chalala. i. cōtaminata vel polluta. Pro quo beatus hie
ronymus transtulit vile ꝓstibulū. vt Leuit. 21. Scortū & vi Uile prostibulum.
le prostibulū nō ducēt vxorē. & in eo. viduā āt & repudiatā
& sordidā. Vbi ponitur pro sordida. & inde חול Chol. i. lai= Sordida. חול
cus. cōe. pollutū: vl' ꝓfanū. vt. 1. Reg. 21. Nō habeo laicos pa
nes ad manū sed tm̄ panē sanctū. Et ī eo. Porro via hec pol Laicus.
luta ē. Ezech. 22. Inter sanctū & ꝓfanū nō habuerūt distāti Pollutus profanus
am. & in eo. 44. Et populū meū docebūt quid sit inter sā=
ctū & pollutū. & inde חָלִילָה Chalila. i. absit. s. tanq̄ pollutū חָלִילָה
& ꝓfanū. Geñ. 18. Absit a te vt rē hāc facias. & in eo. 45. ab Absit.
sit a me vt sic agā. Ios. 22. absit a nobis hoc scelus. 1. Reg. 12
Absit aūt a me hoc pctm̄ in dño. Iob. 27. Absit a me vt iu
stos vos esse iudicē. Itē supradicta dictio חָלַל Chalal poni=
tur pro expectare. vt Iob. 35. Iudicare corā illo: & expecta Expectare
eū. De quo vide supra in dictiōe חול Chul. significat etiam
incipere. & tūc est verbū tertie cōiugatiōis qd̄ scribitur cū
he in pricipio & cū simplici lamed. vt in aliquibus locis pre
dictis. vt Geñ. 4. Iste cepit iuocare nomē dñi. ꝓ quo he. le.
Tūc ceptū est siue inceptū est ad inuocādū nomē dñi. Ali= Incipere.
qui vero hebrei primā sigñatiōnē sequētes legūt sic. Tunc
profanatū est ad inuocādū nomē dñi. i. attribuere nomen
dei idolis. qa tūc ceperūt idolatrare. & in eo. 9. Cepitq; noe
vir agricola exercere terrā. Nu. 16. Et plaga deseuit. Pro q̄
he. le. Et plaga incepit. Et in eo. Quā iā vastabat incendiū.
pro quo he. le. Et ecce inceperat plaga in pplo. Deut. 2. In=
cipe possidere. Et in eo. Hodie incipiā mittere terrorē atq;
formidinē tuā. Ios. 3. Hodie incipiā exaltare te. Iudi. 20. &
instātius persequebātur cesis de exercitu eorū triginta vi=
ris: vt viderūt quasi colūnā fumi de ciuitate cōscēdere. pro
quo he. le. Et beniamin cepit pcutere vulneratos de viris is
rael quasi triginta viros quia dixerūt vtiq; pcussus est ante
nos sicut ī bello prio: & eleuatio. s. ignis vel fumi incepit cō
scēdere de ciuitate colūna fumi. s. ascēdebat. sed btūs hie. trā
stulit sensū. 1. Reg. 3. & oculi ei⁹ caligauerāt. ꝓ q̄ he. le. & o=
culi eius ceperūt caligare. & in eo. Incipiā & cōplebo. Et in
eo. 22. Nū hodie īcepi ꝓ eo cōsulere dñm. Hiere. 25. Ego
īcipio affligere. & īde הַתְּחִלָּה Thechila. i. pricipiū siue initiū. תְּחִלָּה
vt Geñ. 43. Iā ante descēdimus vt emeremus escas. Pro q̄
he. le. Descēdētes descēdimus in pricipio vt emerem⁹ escas Pricipiū
Prou. 9. pricipiū sapiē timor dñi. Itē חָלִיל chalil. sigñat q̄d חליל
dā istrm̄ musicū: vt. 1. Reg. 10. Et añ eos psalteriū & tympa= Tibia.
nū & tibiā. Esa. 30. Et letitia cordis sicut qui pgit cū tibia. & חלילים
in pl. חֲלִילִים Chalilim. 3. Reg. 1. canētiū tibiis & letātiū. vbi Tibie.

ponitur nomē & verbū ab eo deriuatū. Hiere. 48. Cor meum ad moab quasi tibia eris resonabit. qđ in hebreo legitur plr. s. cor meū ad moab quasi tibie resonabit. Et in eo. Dabit sonitū tibiarū. Et inde חוללים Cholelim. i. canentes tibiis vel choris. Ps. 86. Sicut letantiū oīum nrm habitatio est in te. Pro quo he. le. Et cantores quasi canentes tibiis vl' choris oēs fontes mei in te. vñ beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et cantores quasi in choris omnes fontes mei in te. Scribitur etiā cū mem in principio & dr̄ מְחוֹלְלִים Mecholelim. vt. 3. Reg. 1. Canētiū tibiis & letātiū: vt dictū est supra. & in gñe feminino מְחוֹלְלוֹת Mecholeloth. i. canentes choris vel tibiis siue ducentes choros. vt Iudi. 21. De iis que ducebāt choros. & inde מָחוֹל Machol. i. chorus. De quo vide supra in dictione חול Chol. & quia tibia est instrumentū cōcauū. Inde dicitur מְחִלּוֹת Mechiloth quod sigñat cōcauitates. s. terre. pro quo btūs hieronymus trāstulit voragines. Esa. 2. Et introibunt in speluncas petrarum & in voragines terre. Et inde חַלּוֹן Chalon. i. fenestra. vt Geñ. 8. Aperiens noe fenestram arce quam fecerat. Et in eo. 26. prospiciēs abimelech rex palestinorū p fenestrā. Iudi. 5. Per fenestrā respiciens. Et in plr. חַלּוֹנִים Chalonim siue חַלּוֹנֵי Chalone. secūdū terminationē masculinorū: aut חַלּוֹנוֹת Chalonoth scđm terminationē femininorū. vt. 3. Reg. 6. Fecitq; in tēplo fenestras obliquas. Canti. 2. Respiciens p fenestras. Hiere. 9. Quia ascendit mors p fenestras nr̄as. Ezech. 40. Et fenestras obliquas in thalamis. Reperitur ēt חַלּוֹנַי Chalonai in numero plu. pro חַלּוֹנִים Chalonim. vt Hiere. 22. Et aperit sibi fenestras.

חֶלְאָה Chala. rubigo. Ezech. 24. Olle cuius rubigo in ea ē & rubigo eius nō exiuit ex ea. Et ī eo. & cōsumatur rubigo eius. & in eo. Et nō exiuit ex ea nimia rubigo eius neq; per ignem.

חָלָב Chalab. siue חֵלֶב Cheleb. lac. adeps. vt Geñ. 18. Tulit quoq; butyrum & lac. Et in eo. 49. Et dentes eius lacte cādidiores. Exo. 13. Vt daret tibi terrā fluentem lacte & melle. Et in eo. 23. Non coques hedum in lacte matris sue Deut. 32. & lac de ouibus. Esa. 55. Emite absq; argento & absq; vlla cōmutatione vinū & lac. Ezech. 25. Ipsi bibēt lac tuū. Itē חֵלֶב cheleb. i. adeps. vt Exo. 29. Sumes & adipem totū. Leuit. 3. Nec sanguinē nec adipem oīno comedetis. Et in eo. 7. Adipē ouis & bouis & capre nō comedetis. Et in eo. Adipē cadaueris morticini. ps. 16. Adipē suum cōcluserūt. Ps. 118. coagulatū est sicut lac cor eorū. pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Incrassatū est velut adeps cor eorū. Tamē eisdē lr̄is vtrūq; scribitur. s. lac & adeps. & in plu. חֲלָבִים chalabim siue חֶלְבֵי Chelbe. i. adipes. vt Leuit. 8. Posuit sup adipes. 3. Reg. 8. Et adipem pacificorū. quod in he. legitur plr. s. Et adipes pacificorū. ponitur ēt pro pingui vel p pinguedine. vt Geñ. 4. Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorū. i. de pinguibus. Leuit. 3. Et qdqd pinguedinis est intrinsecus. Et in eo. Et pinguedinē que operit vētrē. Itē sigñat optimū vl' electū siue medullā cuiuscūq; rei. vt Geñ. 45. vt comedatis medullā terre. Nu. 18. Oēm medullā olei & vini & frumēti. Et in eo. Optima & electa erunt cūcta. & in eo. Si preclata & meliora queq; obtuleritis ex decimis. Deut. 32. Et hircos cū medulla tritici. & inde חֶלְבּוֹן Chelbō. i. pingue. vt Ezech. 27. In vino pingui in lanis coloris optimi. Itē חֶלְבְּנָה Chelbena. i. galbanū. vt Exo. 30. Sume tibi aromata stacten & onychem & galbanum boni odoris.

חֶלֶד Chéled. orbis: siue vita: vel tēpus vite. Ps. 38. Et substātia mea tanq; nihilū ante te. Pro quo btūs hieronym⁹ in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Et vita mea quasi non sit in cōspectu tuo. Ps. 48. Auribus pcipite oēs qui habitatis orbē. In aliis vero locis varie trāstulit btūs hieronym⁹. nā aliqñ trāstulit ,pfundū. vt. Ps. 16. A paucis de terra. pro quo btūs hieronymus in p̄dicto psalterio trāstulit. Qui mortui sunt in ,pfūdo. Ps. 58. Memorare que mea substātia est. pro quo in p̄dicto psalterio traduxit. Memēto mei de profūdo. Itē traduxit vesperā. vt Iob. 11. Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperā. Hebrei tñ in oībus locis p̄dictis dicunt φ sigñat orbē siue tēpus determinatum vite humane. Item חֹלֶד Choled. idest mustela. vt Leuit. 11. De iis que mouentur in terra mustela & mus.

חָלָה Chala. egrotare. languere. infirmari. dolere. orare. rogare. vt Geñ. 48. Nunciatū est ioseph φ egrotaret pater su⁹. Iudi. 16. Infirmus ero vt ceteri hoīes. 1. Reg. 22. nō est qui doleat vicē meā. 2. Reg. 13. Ita vt ,ppter amorē illius egrotaret. & in eo. cuba super lectū & langorē simula. Pro quo he. le. Et egrotare. i. langorē simula. sicut est in lr̄a nr̄a. Et in eo. Et quasi egrotare cepit. 3. Reg. 14. In tpe illo egrotauit Abia. Et in eo. Vt cōsulat te pro filio suo qui egrotat. Et in eo. In tēpore senectutis sue doluit pedes. 4. Reg. 1. cecidítq; ochozias per cancellos cenaculi sui quod habebat in samaria & egrotauit. 2. Paralip. 16. Egrotauit autem Asa āno tricessimo nono regni sui. & in p̄dicto loco scribitur cū aleph in fine loco he. Prouer. 23. Verberauerunt me sed nō dolui. Canti. 2. Quia amore lāgueo. Esa. 14. Et tu vulneratus es sicut & nos. Pro quo he. le. Et tu infirmatus es sicut & nos. potest ēt sigñare sicut est in lr̄a nr̄a. De quo vide supra in dictione חול Chul. & in dictiōe חָלַל Chalal. & in eo. 39. Audierat eī φ egrotasset & conualuisset. Et in eo. 53. Et dñs voluit conterere eū in infirmitate. vbi ponitur הֶחֱלִי Hecheli: qđ est verbū tertie cōiugatiōis. i. īfirmare fecit. et Hiere. 5. Percussisti eos & nō doluerūt. Et in eo. 12. Hereditatē acceperūt & non eis profuit. pro quo he. le. Infirmati sunt & nō eis profuit. & ponitur ibi verbū passiuū prime cōiugatiōis: qđ scribitur cū littera nun in principio. & potest etiam significare sicut est in littera nostra. De quo vide īfra in dictiōe נחל Nachal. Dañ. 8. & ego daniel lāgui & egrotaui p dies. vbi siſr scribitur cū nun in pricipio Amos. 6. Et nihil patiebātur sup cōtritionē ioseph. vbi ēt ponitur ibi verbū passiuū prime cōiugatiōis. i. nō sunt infirmati vl' nō doluerūt sup cōtritionē ioseph. Mich. 1. qa infirmata est in bonū q̄ hītat in amaritudinibus. & in eo. 6. & ego ergo cepi pcutere te. pro q̄ he. le. Et ego quoq; feci te īfirmari pcutiēs te. Potest ēt legi sicut est in lr̄a nr̄a. De quo vide supra in dictiōe חָלַל Chalal. & inde חֹלֶה Chole. siue חֹלָה Chola. i. egrot⁹ siue infirmus aut infirma: vel infirmitas. Nee. 2. cū te egrotū nō videam. Eccl's. 5. Est & alia infirmitas pessima. Ezech. 34. Et qđ egrotū ē nō sanastis. Et in eo. & qđ īfirmū fuerat cōsolidabo. Et aliqñ scribitur cū nun in pricipio & dr̄ נַחְלָה nachla. vt Esa. 17. ablata est messis in die hereditatis. ,pq̄. he. le. In die īfirmitatis. pōt ēt sigñare sicut est in lr̄a nr̄a. Nā eisdē lr̄is vtrūq; scribitur in he. Ezech. 34. Quod infirmū est nō cōsolidastis. & ī eo. Et cornibus vr̄is vētilabatis oīa īfirma. In aliis vero locis ,p נַחְלָה nachla btūs Hie. trāstulit pessimā. vt Hiere. 10. pessima plaga mea. Et in eo. 14. cōtrita ē virgo filia ppl'i mei plaga pessima vehemēter. & inde חֳלִי choli. i. īfirmitas: siue lāgor. vt Deut. 7. Auferet dñs a te oēm lāgorē. 3. Reg. 17. Et erat lāgor fortissimus. 4. Reg. 1. Vtrū viuere queā de infirmitate mea hac. 2. Paralip. 16. Et neq; in infirmitate sua q̄siuit dñm. Esa. 1. Oē caput lāguidū. & in eo. 53. vere lāgores nr̄os ipse tulit. Scribitur ēt חֳלָאִים cholaim in plr̄. cū lr̄a aleph loco iod. vt Deut. 28. infirmitates pessimas & pseuerātes. scribitur etiā

Orbis. Profūdū. Vespera. Temp⁹ vite humane. חֹלֶד Mustela. חָלָה Egrotare. Infirmari. Dolere. Infirmari. חֹלֶה Egrotus. infirmitas. נַחְלָה infirmitas. Pessima. חֳלִי Langor. infirmitas. חֳלָאִים Infirmitates.

מַחֲלָה cum mem in principio & cū he in fine.& dr̄ מַחֲלָה Macha-
la.siue מַחֲלֶה machale.i.infirmitas siue langor. vt Exo.15.
Langor. cunctū langorē quem posui in egypto nō inducam sup te.
2.Paralip.21.Tu aūt egrotabis pessimo langore vteri.Pro
uer.18.Spūs viri sustentat imbecillitatē suā.Pro quo he.le.
infirmitas Spūs viri sustentat infirmitatē suā vel lāgorē suū.& in plu.
מַחֲלוּיִם מַחֲלוּיִם Machaluim.vt.2.Paralip.24.Et abeuntes dimise
Langores runt eū in langoribus magnis.Scribitur etiā cū tau in pri-
תַּחֲלֻאִים cipio & cū littera aleph loco iod.& dr̄ תַּחֲלֻאִים Thachaluim
siue תַּחֲלוּאֵי Thachalue.vt Deut.29.Videntes plagas terre
Infirmita illius & infirmitates quibus eam afflixerit dn̄s.Et etiā pro
tes. eo qđ in lr̄a nr̄a est afflixerit in hebreo ē supra dicta dictio.
scilicet חֶלָּה Chila.i.infirmare fecit.2.Paralip.21.Mortuus
q; est in infirmitate pessima.Quod in hebreo legitur plu-
raliter.s.in infirmitatibus pessimis: vbi ponitur תַּחֲלוּאִים
Thachaluim.Ps.102.Qui sanat oēs infirmitates tuas.Hie
re.14.Si itroiero in ciuitatē: ecce attenuati fame. Pro quo
Egrotatio he.le.Ecce infirmi vel lāguidi fame.Et in eodem.16.Mor-
nes. tibus egrotationum morientur.Itē חָלָה Chala.i.orare.ro
חָלָה gare.Deprecari.vt Exo.32. Moyses autē orabat dn̄m de-
Orare. um suū.1.Reg.13.Et faciē dn̄i nō placaui.i.nō oraui siue nō
Deprecari rogaui.3.Reg.13.Deprecare faciē dn̄i dei tui.Et in eo.Ora
Rogare. uit vir dei faciē dn̄i.Esa.57.Propterea non rogasti. Item.
חַלָּה חַלָּה chala.i.torta vel placenta aut collirida. De quo vide su
Torta. pra in dictione חול chul.Item חֲלִי choli.i.monile:seu mar-
Placeta: garita.Prouer.25. Inauris aurea & margarita fulgens.&
חֲלִי recipit in fine he vel tau. vt Osee.2. Et ornabatur inaure
margarita sua & monili suo.Et in plurali mutat iod in aleph vt canti.
Monile. 7.Iuncture femorum tuorum sicut monilia.

חַלְחַל חַלְחָלָה Infirmari. חַלְחַל Chalchal.Dolere.infirmari.cōtristari.& idē חַלְחָלָה Chalchala.i.dolor siue angustia.De quo vide supra in dictione חול chul.

חָלַט Rapere. חָלַט Chalat.rapere.vt.3.Reg.20.Rapuerunt verbū ex ore eius.Et solum inuenitur in predicto loco.

חֵלֶךְ חֶלְכָה Pauper. חֶלְכָּאִים Paupes. חֵלֶךְ Chélech.Paup.& scribitur cū he ī fine & dr̄ חֶלְכָה chel cha.vt Ps.9.Oculi eius in pauperē respiciūt.Et in eo. Tibi derelictus est pauper.& in plu.scribitur cū aleph loco he & dr̄ חֶלְכָּאִים chelchaim.vt ī eo.Et cadet cū dn̄atus fue- rit pauperū.Hebrei tn̄ dicūt q; in predicto loco est dictio composita & q; significat cetum vel congregationē dolen tiū vel oppressorū.De quo vide supra in dictiōe חֵיל chail.

חָלַם Sōniare. חָלַם Chalam.somniare.sanare. confortare. roborare. vt Gen̄.28.Viditq; in somnis scalam stantem super ter ra.Pro quo he.le.& somniauit & ecce scala stabat in terra. & sic in sequentibus vbi translatio nr̄a habet vidit somni- um siue vidit in somnis:Hebrei legunt.somniauit somniū. Et in eo.Accidit quoq; vt visū somniū referret fratribus su is.Pro quo he.le.& sōniauit ioseph somniū & narrauit eū fratribus suis.Et in eo.Audite somniū quod vidi.Et in eo. Aliud quoq; vidi somniū.Et ī eo. Quid sibi vult hoc som niū quod vidisti.Et in eo.40. Viderunt q; ambo somniū. Et in eo.41.Post duos annos vidit pharao somnium.Et in eodem.vna nocte vterq; vidimus somniū.Et in eodē.vidi somnia:nec est qui edisserat.Et in eodem.42. Recordatus q; somniorum que aliquando viderat.Deut.13.Aut qui sō- niū vidisse se dicat.Et in eo.Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur.pro quo he.le. Propheta aūt ille aut somnians somniū illud.Esa.29. Sicut somniat esuriēs & comedit.Hiere.23.Dicentes somniaui somniaui. Et in eodem.29.Neq; attendatis ad somnia vestra que vos sōni
חֲלוֹם atis.Ioel.2.Senes vestri somnia somniabunt.& inde חֲלוֹם Chalom.i.somniū.vt Gen̄.31.Dixitq; angelus domini ad me in somnis.Quod in hebreo legitur singulariter. s. in somnio.Et in eo.viditq; in somnis dicentem sibi dominū Somniū.
Pro quo in hebreo habetur.Et venit deus ad labam syrum in somno noctis.Et in eodem.37.Audite somnium meū.
Nu.10.vel per somnium loquar ad illum.Et in plu. חֲלֹמוֹת חֲלֹמוֹת
Chalomoth.vt Gen̄.37.Ecce somniator venit.Pro quo he
brei legunt.Ecce vir somniorum venit.Et in eodē.Et tūc Somnia.
apparebit quid illi prosint somnia sua. Eccl's.5. Vbi sunt
multa somnia plurime sunt vanitates.Et in lingua chaldai
ca dicitur חֵלֶם Chélem.siue חֶלְמָא Chelma.Dan̄.2.Dic sō- חֵלֶם
niū seruis tuis.Et in eo.4.Somniū vidi & perterruit me. Somniū.
Et in plu.חֶלְמִין Chelmin.siue חֶלְמַיָּא Chelmaia.Vt in eo. חֶלְמִין
5.Et interptatio somniorum: & ostensio secretorum.Itē somnia.
חָלַם Chalam.idest sanare siue cōfortare aut roborare. aug חָלַם
mentare.vt Iob.39. Separantur filii earum & pergunt in Separare
pascua.Pro quo hebrei legunt.Roborantur siue confortan Roborare
tur filii earum & pergunt in pascua.idest crescunt & augen
tur.Et est idem sensus cum littera nostra.Nam postq; robo
rantur & crescunt separantur a matribus & pergunt in pas
cua.Esa.38.Corripies me & viuificabis me.pro quo hebrei Corripere
legunt.Sanabis me siue confortabis me & viuificabis me. Sanare.
Item חַלָּמוּת Chalamuth.idest vitellum oui: secundum he- חַלָּמוּת
breos.Iob.6.Aut potest aliquis gustare quod gustatum af
fert mortem.Pro quo hebrei legunt.Aut est sapor vel gu-
stus in albugine vitelli.Et solum inuenitur in predicto lo- Vitellū
co.& si diuidatur predicta dictio potest interpretari sicut ē
in littera nostra.Nam חַלָּה Chala potest significare venire
siue afferre.Vt dictum est supra in dictiōe חול Chul.& מות
Muth mortem significat.vt infra dicetur.Item אַחְלָמָה A- אַחְלָמָה
chlama.Lapis preciosus quem translatio nostra amethistū Amethistū
vocat.De quo vide supra in littera aleph. Quia secundum
aliquos hebreos littera aleph est littera substantialis hui9
dictionis.secundum alios vero est addita & ideo deriuatur
a supradicta dictione חָלַם Chalam.

חַלָּמִישׁ Durissima.s.petra. saxum. silex. חַלָּמִישׁ Chalamis.silex.saxum.Petra durissima.vt Deut.8 Qui eduxit riuos de petra durissima. vbi ponitur pro durissima:quasi diceret de petra silice.Siue de petra sa xo.idest de petra silicea vel saxosa. Et ī eodem.32.Oleum q; de saxo durissimo: vbi ponitur pro saxo.Iob.28. Ad si- licem extendit manum suam.Esa.50.Ideo posui faciē me am vt petram durissimā.vbi ponitur pro petra durissima.

חַלּוֹן Fenestra חַלּוֹן Challon.fenestra.vt Hiere.22.Qui apit sibi fenestras. De quo vide supra in dictione חָלַל Chalal.

חָלַף Transire. Abire. Pertransire. חָלַף Chalaph.Transire.pertransire.abiicere.mutare. per- forare.Secare.conterere.1.Reg.10.Cumq; abieris in- de & vltra transieris.Iob.9.Si abierit non intelligam eū. Et in eo.Pertransierunt quasi naues poma portantes. Ps. 89.Mane sicut herba transeat.Et in eo.Mane floreat & trā seat.Canti.2.Imber abiit & recessit.Esa.21.Sicut turbines ab austro veniunt.Pro quo hebrei legūt. Sicut turbines ab חֵלֶף austro pertranseunt.siue ad transeundum.Et inde חֵלֶף cha loph.idest transitus.Prouer.31.Et causis omnium filiorum qui pertranseunt.pro quo hebrei legunt. Omnium filiorū Transitus. חֵלֶף transitus.Et dicunt hebrei q; accipitur pro presenti seculo qui transit & est in continua mutatiōe. Item חָלַף Chalaph idest mutare:siue permutare:aut immutare. vt Gen̄.31.Et Mutare. Immutare. mutauit mercedem meam decem vicibus.Et in eo. Immu tasti quoq; mercedem meam decem vicibus.Et in eo. 35. Ac mutate vestimenta vestra.Et in eodē.41.Ac veste mu- tata obtulerunt ei.pro quo hebrei legunt. Et mutauit vesti menta sua & venit ad pharaonem.Leuit.27. Sanctum erit & mutari nō poterit.Ps.101.Et sicut opertorium mutabis eos & mutabuntur.Esa.9.Sed cedros immutabimus.Et in eodem.24. Quia transgressi sunt leges mutauerunt ius.

Et in eo.40.Qui sperãt in dño mutabũt fortitudinẽ.Ponitur ẽt pro instaurare vel renouare.vt Iob.14. Si precisũ fuerit & rursum virescet.Pro quo he. le. Si precisũ fuerit rursum innouabitur siue instaurabitur.Et in eo.29. Et arcus meus in manu mea instaurabitur.& inde חֲלִיפָה Chalipha.i.immutatio siue innouatio:aut istauratio.vt Iob.14. Donec veniat imutatio mea.Et in plu.חֲלִיפוֹת Chaliphoth Iob.10.Et pene militant in me.Pro quo he. le. Mutatiões & militia mecũ.ps.54.Nõ enim est illis cõmutatio. Quod in hebreo legitur plr.f.Nõ enim sunt illis cõmutationes siue immutatiões.ponitur ẽt חֲלִיפוֹת caliphoth pro vestibus mutatoriis vel optimis.vt Iudi.14.Dabo vobis trigĩta sindones & totidẽ tunicas.pro quo he.le. Dabo vobis triginta sindones & totidem mutatorias vestes.Et in eo. vos dabitis mihi triginta sindones & eiusdẽ numeri tunicas. Et ĩ eo.& ablatas vestes dedit iis qui problema soluerant. pro q̃ he.le.Et abstulit vestimenta eorũ & dedit mutatoria.f.vestimenta iis qui problema soluerant.4.Reg.5,Et decẽ mutatoria vestimẽtorũ.Et in eo.Da eis talentũ argenti & vestes mutatorias duplices.Accipitur ẽt חֲלִיפוֹת chaliphoth pro viris qui vicissim mutabantur per singula tempora. vt.3.Reg.5.Mittebatq; eos in libanũ decẽ millia per menses singulos vicissim.i.qui per singulos menses mutabantur. Et inde חֵלֶף chéleph.i.pro.sic dictum a cõmutatione vnius p altero vt Nu.18.Quia preciũ est pro ministerio quo seruitis.signãt ẽt predicta dictio חָלַף chalaph.perforare.siue cõterere:aut percutere:vel incidere.vt Iudi.5. Et tempus valide perforans.Iob.20.Et irruet in arcũ ereũ. pro quo he.le.perforabit eum siue cõteret eũ arcus ereus.Esa.2. Et idola penitus conterentur.ponitur etiam pro sustinere.vt Iob 11.Si sustinuerit omnia & in vnũ coaceruauerit. Sed etiam in hoc loco hebrei dicunt q signãt conterere vel incidere. Et legunt sic.Si cõtriuerit & concluserit & coaceruauerit. potest etiã legi sic.Si immutauerit.Et ĩde מַחֲלָף Machalaph i.culter:ab incidẽdo vel perforando dictus.& solum ĩuenitur in numero plu.f.מַחֲלָפוֹת Machalaphoth.vt Esdre.1.cultri viginti nouẽ.& inde מַחְלְפוֹת Machlephoth.i.cincinni siue crines capitis.fortasse a mutatione dicti eo quod mutantur in tempore senectutis.vt Iudi.16. Si septẽ crines capitis mei licio plexueris.

חָלַץ Chalas.Eruere.extrahere.auferre.tollere.deponere. nudare.eripere.liberare.armare.expedire. vt Leuit. 14. iubebit erui lapides in quibus lepra est.Deut.25.Tollet calciamentũ de pede eius. Osee.5.Ablatus est ab eis.itẽ ponitur pro nudare.Threñ.4.Sed & lamie nudauerũt mãmam.itẽ significat eripere siue liberare.vt ps.6. Conuerte re dñe eripe animã meã.ps.7.Decidam merito ab inimicis meis inanis.pro quo he.le. Et liberaui inimicos meos in vanũ siue in vacuũ.Beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Et dimisi hostes meos vacuos.ps.17.saluũ me fecit qm̃ voluit me.i.eripuit vel liberauit me.ps.107 vt liberentur dilecti tui.ps.139.Eripe me dñe ab homine malo.Prouer.2.Iustus de angustia liberatus est.Esa.58.& ossa tua liberabit.Hebrei tñ dicunt q in predicto loco significat impinguare siue quietum esse. Vnde in pdicto loco ipsi legunt.Et ossa tua impinguabit siue quiescere faciet. Itẽ חָלַץ Chalas. Armare siue expedire. vt Nu.31. Armate inquit ex vobis viros ad pugnã.Et in eo.32.Nos autem ipsi armati & accincti pgemus ad preliũ.Et in eo. Expediti pgite corã dño ad pugnã.& inde חָלוּץ Chalus.i.expeditus siue armatus.vt in eo. Et oĩs vir bellator armatus iordanẽ transeat.Et in eo.oẽs expediti pgamus ad bellũ. & ĩ hebreo legitur singl'r.f.oĩs expeditus corã dño ad bellũ .f. pget.& in plu.חֲלוּצִים chalusim.siue חֲלוּצֵי chaluse.i.armati siue expediti.Nu.31.Duodecim millia expeditorũ. & in eo.Ipsi armati pgemus corã dño ĩ terrã canaã.& ĩde.חֲלִיצָה chalisa.i.armatura.vt.2.Reg.2.Et tolle tibi spolia eius. p quo he.le.Et tolle tibi armaturã eius.Potest ẽt significare sicut est in lrã nrã.Nã supra diximus q predicta dictio significat nudare siue auferre.Potest etiam legi sic.Et tolle tibi vestimẽta eius.Nã in plĩ ponitur pro vestimentis siue p vestibus mutatoriis.vt Iudi.14.Quorũ ablatas vestes dedit his qui problema soluerãt.scribitur etiã cũ mẽ in principio & dr̃ מַחֲלָצוֹת Machalasoth.vt Esa.3.Et mutatoria & palliola & linteamina.Zach.3.Et induite mutatoriis.i.vestibus mutatoriis. Item חֵלֶץ Chalas.i.lũbus. & solũ inuenitur in numero plu.f.חֲלָצַיִם Chalasaim. vt Geñ.35.Et reges de lumbis tuis egredientur.Et Iob.38. Accinge sicut vir lumbos tuos.Esa.32. Accingite lumbos vestros.

(חֲלוּצִים Expediti armati. חֲלִיצָה armatura. מַחֲלָצוֹת mutatoria. חֵלֶץ חֲלָצַיִם Lumbi.)

חָלַק Chalac.diuidere.distribuere.partiri.mollificare.lenire. dilabi. blandiri. adulari.dolose agere. Geñ.14. Et diuisis sociis irruit super eos nocte.& in eo.49. Diuidã eos in iacob.& in eo.Et vespere diuidet spolia. Exo.15.persequar & cõprehendã:diuidã spolia. Deut.4. Que creauit dñs deus tuus in ministeriũ cũctis gentibus .pro quo he. le.Que diuisit siue distribuit dñs deus tuus cunctis gentibus.Ios.13.Et nũc diuide terrã in possessionẽ nouẽ tribubus.Et in eo.18.Qui necdũ acceperãt possessiones suas. Pro quo he.le. Qui necdũ diuiserant possessiones suas .& in eo.Diuidite vobis terrã in septem partes. Et in eo.19. Partitiq; sunt terram. Et in eo.22. Diuidite hostiũ predã. 2.Reg.6.Et partitus est vniuerse multitudini israel. Et in eo.19.Tu & siba diuidite possessionẽ.1.Paralip.16. Et diuisit vniuersis per singulos viros.Et in eo.23. Et distribuit eos dauid.Et in eo.24.Et diuisit eos dauid & sadoch. Et in eo.Diuisit aũt eis:hoc est filiis eleazar.Iob.38. Per quam viam spargitur lux.Pro quo hebrei legunt. Per quam viam diuiditur siue distribuitur lux.Ps. 59. Partibor sichimam.Prouer.17.Et inter fratres hereditatem diuidet.Esa. 33.Tunc diuidentur spolia predarũ multarũ.Hiere. 37. vt diuideret ibi possessionem in conspectu ciuium. Hebrei tamen in predicto loco aliam significationem sequentes legunt sic. Vt dilaberetur inde in medio populi. siue per medium populi.Et in hebreo non habetur hereditatem: sed potest subintelligi: sicut est in littera nostra. Osee.10. Diuisum est cor eorum. Amos.7.Et humus tua funiculo metietur.Pro quo hebrei legunt.Funiculo diuidetur vel distribuetur: scilicet inimicis tuis.& est idem sensus. Nam p mẽsuram funiculi diuidenda erat.Mich.3. Qui regiones nostras diuidat.Item ponitur pro spoliari.eo quod spolia diuidũtur inter bellatores.vt.2.Paralip.28.Igitur achaz spoliata domo domini & domo regum ac principum dedit regi assyriorum. & inde חֵלֶק Chelec. siue חֶלְקָה Chelca.aut חֲלוּקָה Chaluca.i.diuisio.pars.portio.partitio.vt Geñ.14 Et ptibus virorũ q venerũt mecũ.Quod in he. legitur singulariter.f.& parte virorũ qui venerũt mecũ. Nu.18. Nec habebitis partẽ iter eos: ego pars & hereditas tua.Deut.33 Q̃d in parte sua doctor eẽt repositus.Ps.118. Portio mea dñe dixi.Threñ.3.Pars mea dñs.Amos.4. Pars vna compluta est:& pars altera super quã nõ pluit:aruit.Et in eo.Et comedit simul ptẽ.Accipitur ẽt חֵלֶק chélec.siue חֶלְקָה chelca p agro vel possessione.eo qd̃ diuiditur inter heredes.vt Ruth.2.accidit ãt vt ager ille herẽt dñm noĩe booz.2.Reg. 14.Scitis agrũ ioab iuxta agrũ meũ. Et in eo. Succẽderũt ergo serui absalom segetem igni.Pro quo he.le. Succẽderũt ergo serui absalom agrũ siue possessionẽ.& in eo. Qua

(חָלַק Diuidere. Partiri. Distribuere. Spoliare. חֵלֶק חֲלוּקָה Pars. Portio. חֵלֶק Ager)

re succenderunt serui tui segetem meā igni.i.partē agri in quo erat seges. 4.Reg.11.Iezabel quoq; comedēt canes i
חֲלָקִים agro iezrael.& in plu.חֲלָקִים Chalacim.i. partes siue diui-
Partes. siões.vt Iosu.18.Lustrātes eā in septē partes diuiserūt. Scri-
מַחֲלֹקֶת bitur ēt cū mem in principio & cū tau in fine & dr̄ מַחֲלֹקֶת
מַחְלְקוֹת Machalóceth.i.diuisio siue pars.& in plu. מַחְלְקוֹת Mach-
Partes. lecoth. vt Iosu.12.Singulis partes suas tam in mōtanis q̄ i
Diuisiões. planis atq; campestribus.2.Paralip.26 . Diuisiões aūt ianí torū.& in eo.35.In diuisionibus singulorū sicut p̄cepit da uid.Accipitur ēt pro vice siue pro turma : que erat ps ho- minū deputata in ministeriū regis vel tēpli.vt.1.Paralipo.
Uices. 23.Et distribuit eos dauid per vices filiorū leui.Et i eo.27 Qui ministrabant Regi iuxta turmas suas. Et in eo.Prime
Turma turme in primo mense iesboam preerat. Et in eo . Secundi
Turme. mensis habebat turmā dudi ahoites . 2.Paralip.23. Nō di- miserat abire turmas que sibi per singulas hebdomadas succedere consueuerant.Et in eo.35.Per familias turmasq;
חָלַק leuiticas.Itē חָלַק Chalac.i.Mollificare . lenire. blandiri . a dulari.blande vel ficte loqui . dolose agere . p̄s.54. Diuisi
Lenificare. sunt ab ira vultus eius.Pro quo he.le.Lenificauerūt magis q̄ butyrū os suū. Vnde btūs hieronymus in psalterio iux- ta he.ve.transtulit.Nitidius butyro os eius .Prouerb.2.Et
Mollificare ab extranea que mollit sermones suos. Et in eo.5 .Et niti- dius oleo guttur eius.i.lenius siue blandius oleo guttur e- ius.s.est.Et in eo.28.Magis q̄ ille qui per lingue blandi-
Blādiri mēta decipit.Pro quo he.le.Magis q̄ ille qui blanditur si-
Adulari . ue adulatur lingua.Et in eo.29.Qui blādis fictisq; sermo
Blande fi nibus loquitur amico suo.Ps.5. Linguis suis dolose age-
cteq; lo- bant.Ps.35.Qm̄ dolose egit in cōspectu eius. Et inde חָלָק
qui. Chalac.i.lenis siue blādus.vt Geñ.27.Et ego lenis.Iosu.11.
Dolose a- Et partē montis que ascēdit seir.Pro quo he .le . A monte
gere. leni qui ascendit seir. & scd̄m hebreos dicitur lenis : eo q̄d
חָלָק
Lenis. in eo nō erāt arbores neq; aliquid asperū.Potest ēt legi sic. A monte diuiso.& sic est in translatione chaldaica.Ezech. 12.Neq; diuinatio ambigua in medio filiorū israel. p̄ quo he.le.Neq; diuinatio lenis siue mollis.i.adulatoria & dece-
חֵלֶק ptoria.& inde חֵלֶק Chélec.siue חֶלְקַת Chelcath. i . blāditie siue lenitas.vt Geñ.27.Et colli nuda p̄texit.Pro quo he.le.
Lenitas. Et super lenitatē colli sui. Et secundū primā significationem pōt ēt legi sic.s.& sup partē colli sui.i.sup illā partē que est
Blandus. nuda.& est idem sensus cū lr̄a nostra.Prouer.6.A blanda li gua extranee.Et in eo.7.In blanditiis labiorum protraxit
חֲלָקוֹת illū.& in plu.חֲלָקוֹת Chalacoth.vt Esa.30 . Loquimini no-
Blanditie bis placentia.i.blanditias vel adulatiões.Ponitur ēt חֲלָקוֹת
חֲלָקוֹת Chalacoth.pro dolosis vel pro dolis vel frauduleter.vt.ps.
Dolosa. 11.Labia dolosa in corde & corde locuti sunt. Et in eo.Dis- perdat dn̄s vniuersa labia dolosa.Ps.72.Verūtū p̄pter do
Doli. los posuisti eos. Sed beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Verūtamē in lubrico posuisti eos.Dañ.11.
Fraudule- Et impii in testamentū simulabūt fraudulenter .ponitur ēt
ter. חָלָק Chalac.pro lubrico.Prouer.26.Et os lubricū opatur
חָלָק ruinas.Et aliqñ duplicatur littera lamed & lr̄a coph.& dici-
Lubricū. tur.חֲלַקְלַק Chalaclac.Et reperitur tm̄ pl̄r.s. חֲלַקְלַקּוֹת cha
חֲלַקְלַקּוֹת laclacoth.vt Ps.34.Fiant vie illorū tenebre & lubricū.Hic re.23.Via eorū erit quasi lubricū in tenebris. Itē חַלּוּק cha-
Lubricum luc.accipitur p̄ lapide leni.Pro quo btūs hieronymus trā
חַלּוּק stulit limpidissimum: sicut sunt lapides torrentis . vt.1.Re.
Limpidissi 17.Et elegit sibi quīq; limpidissimos lapides. & scd̄m hāc
mus la- significationem.Esa.57. Vbi nos legimus in partibus tor
pis. rētis pars tua.hebrei legūt.in lapidibus torrētis pars tua.
חָלַשׁ חָלַשׁ Chalas.debilitare.infirmari.vulnerare.Exo.17. Fu-
Debilitare gauitq; iosue amalech.pro quo he.le . Et debilitauit siue vulnerauit iosue amalech . Iob. 14 .Homo vero cum

mortuus fuerit & vulneratus.Esa.14 . Corruisti in terrā q Uulnerare
vulnerabas gentes.& inde חַלָּשׁ Chalas.i. debilis vel infir- חַלָּשׁ
mus.vt Ioel.3.Infirmus dicet quia ego fortis sum . & inde Infirmus.
חֲלוּשָׁה Chalusa.i.debilitas.Pro q̄ btūs hieronym⁹ trāstulit חֲלוּשָׁה
fugā. vt Exo.32. Neq; vociferatio cōpellētiū ad fugā. Fuga.
חַם Cham.calefieri. De quo vide in dictione sequenti . חַם
חָמַם Chamā.calefieri.calefacere.incalescere.& aliqñ scribi חָמַם
tur cū simplici mē.vt Exo.16.Cūq; incaluisset sol liq̄ Incalesce-
fiebat.1.Re.11.Cras erit vobis salus cum īcaluerit sol.3. Re. re.
1.Cumq; operiretur vestibus nō calefiebat. Et in eo .Et ca- Calefieri.
lefaciat dn̄m nostrū regē.4.Reg.4.Et calefacta ē caro pue ri.Iob.6.Cū incaluerint soluētur de loco suo . Et in eo . 31. Et de velleribus ouiū mearū calefactus est. Et in eo.39. Tu forsitā in puluere calefacies ea.Ps.38.Cōcaluit cor meū in tra me.Eccl's.4.Si dormierint duo fouebūtur mutuo.i.ca- Fouere.
lefient mutuo.Et in eo. Vnus quō calefiet.Esa.44 . Sūpsit ex eis & calefactus est.Et in eo.Et calefactus est & dixit vah: calefactus sum: vidi focū.Et in eo.47.Nō sunt prune qui bus calefiant.& p̄ eo q̄d in littera nostra ē qbus calefiāt in
hebreo est לַחְמָם lachmā.i.ad calefaciēdū se.& eadem dictio לַחְמָם
pōitur Iob.30. Vbi dr̄ & radix iuniperorū erat cibus eorū. vbi p̄ eo q̄d in littera nr̄a est erat cibus eorū in hebreo po- nitur p̄dicta dictio.vnde hebrei legūt.Et radix iuniperorū ad calefaciēdū se.potest ēt deriuari a dictiōe לֶחֶם Léchem. que signat panē vel cibū sicut est in littera nostra.Esa.57. Qui cōsolamini in diis.Pro quo he.le.Qui calefacti estis i diis siue in idolis.i.in lignis ex qbus idola fiunt.Et ponitur ibi verbū passiuū prime cōiugationis : quod scribitur cū littera nū in principio.Potest etiā deriuari a dictione נָחַם Nacham que signat cōsolari sicut est in lr̄a nr̄a . Osee. 7. Oēs calefacti sunt quasi clibanū.Aggei.1.operuistis vos & nō estis calefacti. Vide ēt de hoc infra in dictiōe יָחַם Iachā.
Et inde חוֹם Chom.idest calor.estus.feruor . vt Geñ. 8.Fri- חוֹם
gus.& estus.Et in eodem.18.In ipso feruore diei . Nee.7. Estus.
Vsq; ad calorem solis. Iob.24.Ad nimium calorem tran- Feruor.
fiet ab aquis niuium.Hiere.51.In calore eorum ponam po Calor.
tus eorum.Et inde.חַם Cham.i.calidus.vt Iosu.9.Calidos as חַם
sumpsimus panes.1.Reg.21. Vt ponerentur panes calidi . Calidus.
Iob.37.Nonne vestimenta tua calida sunt.Et inde חַמָּה chā חַמָּה
ma.idest sol.eo quod calefacit.Canti.6. Electa vt sol. Esa. Sol.
24.Et confundetur sol.Et in eodem.30.Et erit lux lune si- cut lux solis.Ponitur etiam חַמָּה Chāma pro calore . vt Ps. חַמָּה
18.Nec est qui se abscondat a calore eius . Et dicunt aliqui Calor.
hebrei q̄ inde deriuatur חוּם Chum:de quo supra dixímus significare nigrum siue russum.
חֶמְאָה Chema . Butyrum . & scribitur in singulari cum he חֶמְאָה
vel tau in fine & dicitur חֶמְאָה Chema siue חֶמְאַת Che חֶמְאָה
math.vt Geñ.18.Tulit quoq; butyrum & lac.Deut.32. Bu- Butyrum
tyrum de armento & lac de ouibus.Iudi.5. In phiala for- tium obtulit butyrum.Esa.7 . Butyrum & mel comedet. Scribitur etiam aliquando sine aleph.vt Iob.29.Quando lauabam pedes meos butyro.vbi ponitur חֵמָה Chema pro חֶמְאָה Chema.& pluraliter declinatur sicut nomina femini na.vt Ps.54.Diuisi sunt ab ira vultus eius.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem tran stulit.Nitidius butyro os eius.Hebrei vero legunt plurali- ter.scilicet lenificauerunt plusquam butyrū os eius.De quo dictum est supra in dictione חָלַק chalac.
חָמַד Chamad . Concupiscere . Desiderare . vt Exo . 20 . חָמַד
Non concupisces domum proximi tui. Et in eodem Concupis-
Nec desiderabis vxorem eius . Et in eodem . 34 . Nul- re.
lus insidiabitur terre tue. Pro quo hebrei legunt . Nullus Desiderare
concupiscet vel desiderabit terram tuam . Deutero .

7. Nō cōcupiſces argentū & aurū de quibus facta ſunt. Ioſ. 7. Et cōcupiſcēs abſtuli & abſcōdi. Prouer. 12. Deſideriū īpii monumentū eſt peſſimorū. Pro quo he. le. Deſiderat ſi ue cōcupiſcit impius venari peſſimos. Poteſt ēt legi ſicut ē in lr̄a nr̄a: ſicut infra dicetur in dictiōe מַצָּד Maſad. Canti. 2
חֶמֶד In vmbra illius quē deſiderauerā ſedi. & īde חֶמֶד Chémed ſiue חֶמְדָּה Chemda. i. cōcupiſcētia. cupido. deſiderium ſiue
idera- deſiderabile. Ps. 105. Pro nihilo habuerūt terrā deſiderabi
is. lem. Eſa. 32. Plangite ſuper regione deſiderabili. Hiere. 12
upiſcē Dederūt portionē meā deſiderabilē in deſertū. Dañ. 11. Et erit in cōcupiſcētia feminarū. Ezech. 23. Iuuenes cupidi-
ido. nis vniuerſos. Oſee. 13. Ipſe deripiet theſaurum omnis va ſis deſiderabilis. Zach. 7. Et poſuerūt terrā deſiderabilē in deſertum. Ponitur ēt pro deſiderato. vt Aggei. 2. Et veniet
חָמֻד deſideratus cunctis gentibus. & inde חָמוּד Chamud. i. deſi-
idera derabile. & in plu. חֲמֻדִים Chamudim: ſiue חֲמֻדוֹת Chamu-
e. doth. i. deſiderabiles vel deſiderabilia. vt Ps. 38. Et tabeſce-
חֲמֻדֹת re feciſti ſicut araneam animā eius. Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Et poſuiſti quaſi
idera tineā deſiderabilia eius. & in hebreo ſcribitur in predicto
ia. loco ſingulariter. ſ. deſiderabile eius. Eſa. 44. Et amantiſſi ma eorū nō ꝓderūt eis. i. deſiderabilia eorū. Dañ. 9. Quia
deria. vir deſideriorū es. Et in eo. 10. Et panē deſiderabilē nō co-
medi. Ponitur ēt ꝓ optimo vel valde bono. vt Geñ. 27. Et
de bo veſtibus eſau valde bonis quas apud ſe habebat domi. 1.
m. Reg. 9. Et cuius erunt optima queq; iſrael. Scribitur etiam
tima. cum mem in principio & dicitur מַחְמָד Machmad. & in plu
מַחְמַד rali מַחְמַדִּים Machmadim ſiue מַחֲמַדֵּי Machamade Canti. 5.
מַחֲמַד Et totus deſiderabilis. et Ezech. 24. Ecce ego tollo a te de
idera- ſiderabile oculorū tuorū. & Oſee. 9. Deſiderabile argentū
s. eorū. Threñ. 1. Omnium deſiderabilium ſuorum que ha-
idera- buerat. Et in eo. Manum ſuam miſit hoſtis ad omnia deſi-
ia. derabilia ſua. Et in eo. Dederunt precioſa queq; pro cibo. i. deſiderabilia queq;. Ioel. 3. Et deſiderabilia mea pulcherrima intuliſtis in delubra veſtra. ſcribitur ēt cum nū in pri-
נֶחְמָד cipio & dicitur נֶחְמָד Nechmad. i. deſiderabile. Geñ. 3. Aſ-
idera pectuq; delectabile. Pro quo he. le. Et deſiderabile ad intel
e. ligendū ſiue intellectui. Prouer. 21. Theſaurus deſiderabi-
lis & oleum in tabernaculo iuſti. Et in plu. נֶחְמָדִים Neche
נֶחְמָדִ madim. ps. 18. Deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pre-
idera cioſum multum.
a.

חָמָה Chama. ſocer. ſocrus. murus. vt Geñ. 38. Nunciatū eſt thamar ꝙ ſocer illius aſcenderet in thānath. Et in eo.
er. Miſit ad ſocerū ſuū. Reperitur ēt fe. ge. pro ſocru. vt Ruth.
rus. 1. Orpha oſculata eſt ſocrum ſuā. Mich. 7. Nurus cōtra ſo-
חוֹמָה crum ſuam. Item חוֹמָה Choma. i. murus. Ioſ. 2. Dom⁹ enim
rus. eius herebat muro. 1. Reg. 25. Pro muro erant nobis. 2. Re. 11. Quare acceſſiſtis ad murū. Canti. 8. Si murus eſt edifice mus ſuper eum propugnacula argentea. Et in eo. Ego mu
חוֹמוֹת rus. Et in plu. חוֹמוֹת Chomoth. i. muri. vt Deut. 28. Et deſtru
i. antur muri tui firmi atq; ſublimes. & Canti. 5. tulerūt palli um meū cuſtodes murorū. Eſa. 49. Muri tui coram oculis meis ſemper. Et in eo. 60. Et edificabūt filii peregrinorum muros tuos. Et in eo. Et occupabit ſalus muros tuos. Inue
חוֹמֹתַיִם nitur ētחוֹמֹתַיִם Chomothaim ꝓ duobus muris: ſicut & alia
muri nomina in aim deſinētia que cōiter ſignificāt dualē nume
חַמָּה rū. vt Eſa. 22. Et lacū feciſtis inter duos muros. Itē חַמָּה cha ma. i. ſol ſiue calor. De quo vide ſupra in dictione חַמָּם Cha
חֵמָה mam. Item חֵמָה Chema. i. furor. ira. De quo vide infra in di
חֶמְאָה ctione יָחַם Iacham. Item חֶמְאָה chema. i. butyrum. vt Iob. 29
um. Quando lauabam pedes meos butyro. De quo vide ſupra in dictione חֶמְאָה Chema cum aleph. Quia cōmuniter ſcri- bitur cū littera aleph excepto in loco predicto.

חֹמֶט Chómet. Genus ſerpentis vel animalis īmundi. pro quo beatus hieronymus tranſtulit lacertam. vt Leuit. חֹמֶט
11. Lacerta & talpa omnia hec immunda ſunt. Lacerta.

חָמַל Chamal. miſereri. parcere. indulgere. Exo. 2. Cernēſ- ꝙ paruulū vagientē miſerta eius ait. Deut. 13. Vt miſe חָמַל
rearis & occultes eū. 2. Reg. 12. parcens ille ſumere de oui- Miſereri. Parcere.
bus & bobus ſuis. Et in eo. Eo quod fecerit verbum iſtud & nō pepercit. Et in eo. 21. pepercitq; rex miphiboſeth filio ſaul. Hiere. 13. Nō parcā & nō concedā. Et in eo. 15. Quis e- nim miſerebitur tui hierl'm. Et in eo. 21. Nō parcet neq; mi ſerebitur. Et in eo. 50. Nō parcatis iaculis. Et in eo. 51. No- lite parcere iuuenibus eius. Ezech. 16. Vt faceret tibi vnum ex his miſertus tui. Malach. 3. Et parcam eis ſicut parcit vir
filio ſuo. Et īde חֶמְלָה Chemla. i. miſeratio ſiue mīa. vt Geñ. חֶמְלָה
19. Eo qđ parceret dn̄s illi. ꝓ quo he. le. In miſeratiōe dn̄i Miſeratio
ſup eū. Ponitur ēt ꝓ indulgētia. vt Eſa. 63. In dilectiōe ſua Indulgentia.
& indulgentia ſua ipſe redemit eos. Scribitur etiā cū mem
in principio & dicitur מַחְמָל Machmal. vt Ezech. 24. Et ſu מַחְמָל
per quo pauet aīa veſtra. pro quo he. le. Et ſuper miſeratio- nem ſiue indulgentiam anime veſtre. ideſt ſuper illud cui anima veſtra miſeretur & indulget.

חַמָּן Chaman. Simulachrū. & ſolū inuenitur ī numero plu חַמָּן
rali. vt Leuit. 26. Et ſimulachra veſtra confringam. 2. Simulachra.
Paralip. 34. Et ſimulachra que ſuppoſita fuerant demoliti ſunt. Et dicūt aliqui hebrei ꝙ deriuatur a ſupradicta dictio ne חַמָּה Chama. que ſignificat ſolem & ꝙ erant ſimulachra ſiue imagines ſolis. Ponitur etiam pro delubris. vt Ezech.
6. Et conterentur delubra veſtra. Delubra.

חָמַס Chamas. Iniq; vel iniuſte agere. Iniq; opprimere. le חָמַס
dere. Diſſipare. contēnere. polluere. Geñ. 16. Iniq; a- Iniq; agere
gis cōtra me. Iob. 21. Et ſententias cōtra me iniquas. ꝓ quo
he. le. Et cogitationibus contra me iniq; vel iniuſte agitis. Iniuſte agere.
ſ. cogitādo de me mala. Ezech. 22. Neq; opprimatis iniq;. Opprimere iniq;.
Itē ponitur pro ledere vel diſſipare. vt Iob. 15. Ledetur q̄- ſi vinea in primo flore. Prouer. 8. Qui aūt in me peccaue- Ledere.
rit ledet animā ſuā. Threñ. 2. Et diſſipauit quaſi hortū tēto-
riū ſuū. Ponitur ēt ꝓ contēnere. vt Ezech. 22. Sacerdotes e Diſſipare.
ius cōtempſerūt legē meā. Itē ponitur pro polluere. Hiere. Cōtēnere.
13. Pollute ſunt plante tue. Et inde חָמָס Chamas. i. Iniqui- Polluere. חָמָס
tas. iniuſtitia. iniuria. oppreſſio. Geñ. 6. Et repleta eſt ini- Iniquitas
quitate. 2. Reg. 22. De iniquitate liberabis me. Ps. 71. Ex v ſuris & iniquitate redimet animas eorum. Ponitur etiam ꝓ
mendaci. vt Deut. 19. ſi ſteterit teſtis mendax contra homi Mendax.
nem. ideſt teſtis iniquitatis. & in plurali. חֲמָסִים Chamaſim חֲמָסִים
Ps. 139. Ab hominibus iniquis eripe me. Et inde תַּחְמָס tha Iniqui. תַּחְמָס
chmas. Quod ſignificat quodam genus auis īmunde: quā tranſlatio noſtra noctuam vocat. vt Leuit. 11. Struthionem
& noctuam & larum. Noctua.

חָמֵץ Chames. fermentare. vt Exo. 12. Tulit igitur populus חָמֵץ
conſperſam farinā anteq̄ fermentaretur. Et in eodē. Fermētari.
Neq; enim poterat fermentari. Leuit. 6. ideo nō fermētabi tur. Oſee. 7. Donec fermentaretur totum. & inde חָמֵץ Cha חָמֵץ
mes. i. fermentū. ſiue fermētatū. vt Exo. 12. Quicūq; come derit fermentum peribit anima illa ex iſrael. Et in eo. 23. Fermētū.
Non immolabis ſuper fermento ſanguinem victime mee. Leuit. 2. Omnis oblatio que offertur domino abſq; fer-
mento fiet. Leuit. 7. Panes quoq; fermentatos. Amos. 4. Fermentatus.
Et ſacrificare de fermentato laudem. ideſt ſacrificiū laudis. Scribitur etiā cū littera mem in principio & cū tau in fine
& dicitur מַחְמֶצֶת Machmeſeth. vt Exo. 12. Qui comederit מַחְמֶצֶת
fermentatum peribit anima eius. Et in eodem. Omne fer- Fermētatū
mentatū nō comedetis. Et inde חֹמֶץ Chómes. i. acetum. vt חֹמֶץ
Nume. 6. Acetum ex vino & ex qualibet alia potione. Acetum.

חֲמֵץ Ps.68.Et in siti mea potauerũt me aceto.& ide verbũ חֲמֵץ
Chames.i.exacerbari siue cõtrahi.vt Ps.72. Quia inflam
Contrahi. matũ est cor meũ.Pro quo beatus hieronymus in psalterio
חֹמֵץ iuxta he.ve.trãstulit quia contractũ est cor meũ . Item חֹמֵץ
Chomes.i.nocens siue iniquus.vt Ps.70. De manu contra
Iniquus. legem agentis & iniqui.pro quo btũs hieronymus in psal=
Nocens. terio iuxta he.ve.transtulit.De manu iniqui & nocentis.&
חָמוֹץ inde חָמוֹץ Chamos.i.oppressus . Esa .1.Subuenite oppres
Oppress⁹. so.Itẽ חָמִיץ Chamis.i.pabulũ.Pro q̃ btũs hieronymus trã
חָמִיץ stulit.Migma.vt Esa.30.Cõmixtum migma comedent.he
Migma. brei tamen dicunt ꝙ in p̄dicto loco sigñat granũ frumẽti
חָמוּץ purum & mundũ.Itẽ חָמוּץ Chamus.i.tinctus.Esa.63.quis
Tinctus. est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra.

חָמַק חָמַק Chamac. Diuertere.declinare.vt Canti.5.At ille de=
Declinare clinauerat.Hiere.31. Vsquequo deliciis dissolueris fi=
lia vaga.Pro quo he.le. Vsquequo diuertes siue declinabis
חַמּוּקֵי .s.a via recta filia vaga:siue filia aduersatrix. & inde חַמּוּקֵי
Chamuce . Pro quo beatus hieronymus transtulit iunctu=
Iuncture. ras.vt Canti.7.Iuncture femorum tuorum sicut monilia.

חָמַר חָמַר Chamar·Turbare.intumescere.vt Ps.45 . Sonuerũt
Turbare. intumesce re. & turbate sunt aque corũ.pro quo beatus hieronym⁹
in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Sonantibus & intume=
scentibus gurgitibus eius.Et aliqñ duplicatur lr̃a mem &
חֲמַרְמַר lr̃a res & dicitur חֲמַרְמַר Chomarmar.vt Iob.16.Facies mea
intumesce re. intumuit a fletu .Threñ.1.Conturbatus est venter meus.
Item חֵמָר Chemar.bitumẽ.vt Geñ. 11. Habuerunt late=
חֵמָר res pro saxis & bitumen pro cemento.Et in eo. 14 . val=
Cõturbare Bitumen. lis aũt siluestris habebat puteos multos bituminis . Inde
verbum bituminare . Exo. 2.Et liniuit eã bitumine ac pi
ce.vbi ponitur nomen & verbũ ab eo deriuatum.s. bitumi
חֹמֶר nauit eam bitumine ac pice.Item חֹמֶר Chómer.i. lutum si
ue cementũ ex calce & arena cõmixtũ:siue aceruus : aut co
rus.vt Exo.1. Operibus duris luti & lateris. Iob.10.Memẽ
Lutum to queso ꝙ sicut lutũ feceris me.Et in eo.38.Restituetur vt
lutũ signaculũ.Esa.64.Nos vero lutũ:& fictor noster tu .
Abach.3.In luto aquarũ multarũ.Potest etiam legi . Coa=
ceruationẽ siue cõgregationẽ aquarũ multarũ . Iuxta illud
Ps.32.Cõgregans quasi in vtre aquas maris . Ponitur etiã
Cementũ pro cemento.vt Geñ.11.Et bitumen pro cemento . Sigñat
Agger. ẽt aggerẽ siue aceruũ.vt Exo.8.Congregauerũt eas in in
חֹמֶר mẽsos aggeres.Item חֹמֶר Chómer.corus genus mensure.
vt Esa.5.Et triginta modii sementis facient modios tres.
Corus. Pro quo he.le.Corus sementis faciet ephi. Et est idem sen=
sus.Nam corus cõtinet triginta modios:& ephi est decima
pars cori.vt Ezech.45. Vt capiat decimã partẽ cori batus
& decimã partẽ cori ephi. Osee.3.Quindecim argenteis &
חֲמוֹר coro hordei.Item חֲמוֹר Chamor.i.asinus.vt Geñ.22.Stra=
Asinus. uit asinũ suũ.Et in eo.49.Isachar asinus fortis . Deut . 28.
Asinus tuus rapiatur coram te.Iudi.15.In maxilla asini in
mãdibula pulli asinarũ deleui eos: & percussi mille viros .
Pro quo aliqui hebrei legũt sic. in maxilla asini coaceruá=
tio aceruorũ.s.percussa est de philisteis.sequitur.In maxil=
la asini percussi mille viros.Quia vt dictũ est asinus & acer
uus eisdem litteris scribitur in hebreo . De quo vide Bur=
geñ .in additionibus super predicto loco .1. Reg . 16 .Tulit
itaqꝫ Isai asinũ plenũ panibus.Et ĩ hebreo nõ habetur ple
num sed sic.Tulit itaqꝫ isai asinũ panũ.i.onustũ siue plenũ
panibus sicut est in littera nr̃a.4.Reg.6.Caput asini octo=
חֲמֹרִים ginta argenteis venderetur.& in plu . חֲמֹרִים Chamorim .
Asini. i.asini.vt Geñ.12.Fuerũtqꝫ ei oues & boues & asini .Et in=
יַחְמוּר de dicunt hebrei ꝙ deriuatur יַחְמוּר Iachmur.Pro quo bea
Bubalus. tus hieronymus trãstulit bubalũ.Deut.14. Ceruũ & capre
am & bubalum.Hebrei dicunt ꝙ significat quoddã genus
ceruorũ.Item חֶמֶר Chémer.vel חֲמַר Chámar.i.vinum siue
merũ.vt Deut.32.Et sanguinem vue biberent meracissi= Vinum.
mum.Ps.74.Quia calix in manu dñi vini meri.i.optimi
plenũ.Esa.27.In die illa vinea meri cantabitur ei.Et in li= Merum
gua chaldaica scribitur aliqñ cum aleph in fine & dr̃ חַמְרָא
Chamra.Dañ. 5.precepit ergo iam temulentus.ꝓ q̃ he.le. Vinum
Precepit in gustu vel sapore vini.& in eo . Bibebant vinũ.

חָמֵשׁ Chames.quinqꝫ.vt Esa . 43 . Ita vt quinqꝫ partibus
excederet.Et in eodẽ.45.Adhuc enim quinqꝫ anni Quinqꝫ.
residui sunt.1.Reg.25.Et quĩqꝫ arietes coctos.Esa.19.Erũt
quinqꝫ ciuitates in terra egypti.Et in genere masculĩo scri
bitur cũ he in fine & dicitur חֲמִשָּׁה Chamissa . contra mo=
rem aliorũ nominũ.Geñ.14.Quattuor reges contra quin
qꝫ.Et in eo.47.Extremos quoqꝫ fratrum suorũ quinqꝫ vi
ros constituit.Et similiter alia nomina numeralia a tribus
vsqꝫ ad decem seruant predictũ ordinem: ꝙ in genere ma
sculino assumunt he in fine.vt infra in suis locis dicetur.in
de verbum חִמֵּשׁ Chimes.i.quintam partem tulit.Siue quĩ=
tam partem imposuit.ac si diceremus quintauit :sicut a de= Quintare
cem dicitur decimauit.vt Geñ.41.Et quintã partẽ fructuũ Quintam partem t[ollere].
cõgreget in horrea.Pro quo he.le.Et quintet terrã egypti.
Et est sensus sicut in lr̃a nr̃a.Inde חֲמִישִׁי Chamisi .i.quĩtus.
vt Geñ.1.Et factũ est vespere & mane dies quintus . & inde Quintus
חֹמֶשׁ Chómes siue חֲמִישִׁית Chamisith.i.quinta .s. pars . vt
Geñ.47.Quintam partem regi dabitis.Et in eo . In vni= quinta p[ars]
uersa terra egypti regibus quinta pars soluitur. Leuit.5.&
quintã partẽ ponet.Et in eo.Et quintã desuper partẽ dño
cui damnũ intulerat. Nu.5.Quintãqꝫ desuper ei in quem
peccauerit . Accipitur etiam חֲמִישִׁית Chamisith ꝓ quĩquã
gulato.i.pro re quinqꝫ angulorũ.3.Reg.6. Postesqꝫ angu=
lorũ quinqꝫ.i.quin quãgulati.Sicut in eo.dicitur quadran= Quinquangulati.
gulati.Et inde חֲמִשִּׁים Chamisim.idest quĩquaginta. Geñ.
18.Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate . Et inde quin= Quinquaginta.
quagenarius dicitur שַׂר חֲמִשִּׁים Sar chamisim . idest prin=
ceps quinquaginta.vt Exo.18.Et cõstitue ex eis tribunos
& centuriones & quinquagenarios & decanos . Pro quo in Quinquagenarii.
hebreo legitur. Principes milliũ & principes cẽtum & prĩ
cipes quinquaginta & principes decem : scilicet virorum.
Et inde חֹמֶשׁ Chómes.Pro quo beatus hieronymus tran=
stulit inguen.2.Reg.2.Percussit ergo eum abner auersa ha
sta in inguine.Et in eo.3.Et percussit eum ibi in inguine Inguen.
& mortuus est.Et in eo.4 . Et percusserunt eum in ingui=
ne.Et vt dicit nicolaus de lyra est locus in corpore humano
post quintam costam vbi pendent membra vitalia.Et quia
arma bellica sunt fabricata cum costis & iuncturis ferreis
ad similitudinem humani corporis & protegunt hominẽ
vsqꝫ post inguen: inde dicitur חֲמֻשִׁים Chamusim .i .arma=
ti.vel quia homines armati procedebant ordinatim quin=
queni ad bellum.Exo.13.Et armati ascenderunt filii israel
de terra egypti.Et Ios.1.Vos ãt trãsite armati añ fr̃es ur̃os. Armati

חֵמֶת Chemath.siue חֵמֶת Chémeth.Lagena . hydria . vter.
Geñ.21.Et tollẽs panem & vtrem aque imposuit sca= Vter
pule eius.& in eo.Cũqꝫ cõsumpta eẽt aqua in vtre.Osee.7
Ceperũt prĩcipes furere a vino.Pro q̃ he.le.Ceperũt prĩci Lagena
pes lagenã siue vtrẽ vini:vel de vino.põt ẽt sigñare irã si=
ue furorẽ sicut est in lr̃a nr̃a.vt Iob.21.Et de furore oĩpotẽ Furor.
tis bibet.De quo vide infra in dictiõe יַחַם Iacham . Poni=
tur ẽt pro felle.Deut.32.fel draconũ vinũ eorũ.Abach . 2. Fel.
Ve qui potũ dat amico suo mittẽs fel suũ.Sed ẽt in predicto
loco hebrei dicũt qđ sigñat hydriam siue vtrem.

חֵן Chen.Gratia.De quo vide in dictione sequenti.

חָנַן Chanan.misereri.gratificari. donare.s.per gratiã .dep̄
cari.orare.Geñ.43.Deus inquit misereatur tui fili mi. Miserer[i]

Exo.33.Et miserebor cui voluero. Pro quo in hebreo habetur. Et miserebor cui miserebor: siue cui misertus sum. Vnde in epistola beati pauli ad Romanos.cap̄.9. Sic habetur. Moysi enim dicit miserebor cui misertus sum. & scribitur in predictis locis p̄ simplicē nun: sicut & in aliq̄bus aliis sequētibus. Iudi.21. Miseremini eorū. Iob.19. miseremini mei miseremī mei saltē vos amici mei. Ps.6. Miserere mei de⁹ q̄m infirm⁹ sum. Ps.25. Audiuit dn̄s & misertus ē mei. Ps.30. miserere mei dn̄e q̄m tribulor. p̄s.36. Iustus aūt miseretur & tribuit. Ps.66. Deus misereatur nr̄i. Ps.76. Aut obliuiscetur misereri deus. Ps.101. Quia tempus miserendi eius. Prouer.14. Qui aūt miseretur pauperi beatus. Et in eo.19. Feneratur aūt dn̄o qui miseretur paup̄is. Esa.26. Misereatur impio & nō discet iustitiā. Et in eo.30. Propterea expectat dn̄s vt misereatur tui. Et in eo. Miserans miserebitur tui. Et in eo.33. Dn̄e miserere mei. Amos.5. Si forte misereatur dn̄s deus exercituū. Malach.1. Et nunc deprecamini vultum dei vt misereatur nostri. Sign̄at ēt donare vt Geñ.33. Quos donauit deus seruo tuo. Et in eo. Et quā donauit mihi deus tribuens oīa. Ps.118. Et de lege tua miserere mei. Pro quo btūs hieronymus ī psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et legem tuā dona mihi. Et quādo est verbū quarte coniugationis tunc sign̄at deprecari siue orare. aut quasi per gratiā vel misericordiam petere. vt Geñ.42. Cū q̄ deprecaretur nos. Deut.3. Deprecatusq̄ sum dn̄m. Iob.19. Ore proprio deprecabar illū. Et in eo. Et orabam filios vteri mei. Et q̄a ille qui orat vl̄ deprecatur submisse loq̄tur: ideo ponitur in nr̄a translatione p̄ submisse loqui. Prouer.26. Quādo submiserit vocem suā nec crederis ei. Itē ponitur p̄ ingemiscere. vt Hiere.22. Quomodo cōgemuisti cū venissent tibi dolores. Sed etiā in predicto loco hebrei legunt. Quō deprecata es cū venissent tibi dolores. vl̄ sic. Quā gratiā siue quā misericordiā habuisti cū venissent tibi dolores. Inde חֵן Chen.i.gr̄a Geñ.18. Si īueni gratiā in oculis tuis ne transeas seruū tuum. Et in eo.39. Et dedit ei gratiā in conspectu principis carceris. Exo.3. Daboq̄ gratiam populo huic. Et in eo.12. Dn̄s autem dedit gratiā populo corā egyptiis. Et aliq̄n scribitur cū littera iod ī medio & dr̄ חִין Chin. De quo supra dictū est in suo loco. & inde חֲנִינָה Chanina.i. misericordia siue gratia. Pro quo beatus hieronymus transtulit requiē. Hiere.16. Qui nō dabūt vobis requiē. & inde תְּחִנָּה Thechina.i. clementia. mīa. gratia. deprecatio siue obsecratio. aut preces. vt Iof.11. Et non mererentur vllam clementiam. 3. Reg.8. Respice ad orationē serui tui et ad preces eius. Et in eodem. Et exaudies in celo orationes eorum & preces eorum. Et in eodem. Sint oculi tui aperti ad deprecationem serui tui & populi tui. Hiere.38. Prostrabam ego preces meas coram Rege. Declinatur etiam pluraliter תַּחֲנוּנִים Thachanunim siue תַּחֲנוּנֵי Thachanune. secundum formam nominum masculinorum. vt Ps.27. Quoniam exaudiuit vocē deprecationis mee. Ps.129. Fiant aures tue intendentes in vocē deprecatiōis mee. Prouer.18. Cum obsecrationibus loquitur pauper. Hiere.31. Et in misericordia reducam eos. Zach.12. Spiritum gratie & precum. Reperitur etiam תַּחֲנוּנוֹת Thachanunoth. secundū formā noīum femininorū. vt Ps.85. Et intende uoci deprecationis mee. Inde חִנָּם Chinam.i. gratis siue gratuito aut frustra: supuacue. Geñ.29. Nun quia frater meus es gratis seruies mihi. Exo.21. Egredietur gratis absq̄ pecunia. Nu.11. Recordamur pisciū quos comedebamus in egypto gratis. Ps.34. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui. Et in eo. Superuacue exprobrauerūt animam meam. Prouer.1. Frustra eī iacitur rete ante oculos p̄ennatorū. Malach.1. Et nō incēdat altare meum gratuito. Gratuito. חנה

חנה Chana. castrametari. castra ponere. manere. expugnare. obsidere. circūdare. scilicet castris obsidentiū. Exo. 13. Castrametati sunt in etham. Et in eo.14. Reuersi castrametentur e regione phiairoth. Et in eo. in conspectu eius castra ponetis super mare. Et in eo.15. Et castrametati sūt iuxta aquas. Et in eo.9. Castrametati sunt in eodem loco. Et in eo. Ibiq̄ israel fixit tentoria. Pro quo hebrei legunt. Et mansit ibi israel. Iudi.11. Et castrametatus est trans Arnon. Et in eo.19. Mane apud me etiam hodie. Pro quo he. le. Manete obsecro: ecce dies manendi vel quiescēdi. i. est. eo quod iam tendebat ad occasum. vt supra in eodem dicitur. 1. Reg.4. Et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii. Et in eo. Porro philistiim venerūt in aphec. Pro quo he. le. Et philistiim manserūt siue castrametati sunt in aphec. Et in eo.13. Et ascendentes castrametati sunt in machmas. Et in eo.17. Castrametati sunt inter sochoth & azecha. Ponitur etiam pro obsidere vel expugnare aut circūdare. i. castris obsidentium. 2. Reg.12. Et obside ciuitatem & cape eā. 3. Reg.16. Porro exercitus obsidebat gebbeton. 2. Paralip. 32. Et obsedit ciuitates munitas volens eas capere. Ps.26. Si consistant aduersum me castra. idest si obsederint vel castrametati fuerint aduersum me. Esa.29. Ve ariel ariel ciuitas quā expugnauit dauid. & potest etiā legi. Ciuitas in qua mansit vel in qua habitauit dauid. Et in eodē. Et circundabo te quasi spheram. Zach.8. Et circundabo domum meam ex iis que militant mihi. Et inde תַּחֲנוֹת Thachanoth. idest mansio siue castrametatio. 4. Reg.6. In loco illo & illo ponamus insidias. Pro quo hebrei legunt. In loco illo & illo mansio mea: scilicet erit ad insidiandum. Et inde מַחֲנֶה Machane. idest castrametatio. Siue castra. aut turma. circunuallatio. Et est vtriusq̄ generis tam in singulari quā in plurali. vt Geñ.32. Castra dei sunt hec. Et in eodem. Si venerit esau ad vnam turmam & percusserit eam: alia turma que reliqua est saluabitur. Et in eodem. Ipse vero mansit nocte illa in castris. Nu.2. In castris filiorum ruben ad meridianam plagam. Deut.23. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum tuorum. Et in plurali מַחֲנִים Machanim: siue מַחֲנַיִם Machanaim secundum formam masculinorum: aut מַחֲנוֹת Machanoth secundum formam femininorum. idest turme. castra. agmina. vt Geñ.32. Et appellauit nomen loci illius Mahanaim. idest castra. Et in eodem. Et diuisit populum in duas turmas. Et in eodem. Et nunc cum duabus turmis regredior. Nu.10. Quando mouenda sunt castra. Et in eodem.13. Vrbes quales: murate an absq̄ muris. pro quo hebrei legunt. Vrbes quales in quibus habitant: si in castris an in munitionibus. & est sensus sicut in littera nostra. 1. Reg.17. Congregantes autem philistiim agmina sua. Et in eodem.29. Congregata sunt ergo philistiim vniuersa agmina. Canti.6. Quid videbitis in sunamite nisi choros castrorū. Et inde חֲנֻיוֹת Chanuioth. idest mansiones parue. siue habitacula ad pernoctandum secundum hebreos. Pro quo beatus Hieronymus transtulit ergastulum. Hiere.37. Itaq̄ ingressus est Hieremias in domū laci. & in ergastulum. Et inde חֲנִית Chanith. idest lancea siue hasta. vt. 1. Reg.17. Hastile autem haste eius erat quasi liciatorium texentium. Et in eodem. Ipsum autem ferrum haste eius. Et in eodem.18. Tenebat autem saul lanceam. Et in eodem.19. Nisusq̄ est saul configere dauid lancea. 1. Reg.22. Hastam manu tenens. Et in eodem.26. Ecce hasta regis. 2. Reg.23. Ipse est qui leuauit hastam suam. Et in plurali חֲנִיתִים Chanithim secundum formam masculinorum: siue חֲנִיתוֹת Chanithoth

Lancee. secundum formam femininorum.vt.2.Paralipo.23.Dedit q; ioiada sacerdos centurionibus lanceas clipeosq; . Esa.2. Et lanceas suas in falces.

חָנַט חנט Chanat . condire.s.aromatibus :sicut in corporibus mortuorũ fieri solet vt seruentur a putrefactione.pro ducere.proferre.vt Geñ.50.Precepitq; seruis suis medicis
Condire. vt aromatibus condirent patrem suum . Et in eo. Quibus iussa complentibus.Pro quo hebrei legunt.Et condierunt medici israelem.Et in eodem . Iste quippe mos erat cadauerum conditorum.Et in eo.Et conditus aromatibus repo
חָנַט situs est in loculo.Itẽ חנט Chanat.i. producere.proferre.s. quando arbor profert primos fructus: vel qñ ficus profert
Proferre. grossos suos.Canti .2 .Ficus protulit grossos suos. Et inde
חִטָּה dicunt aliqui q; deriuatur חִטָּה Chita.i.triticum vel frumẽ
Triticum. tum:eo qd in lingua chaldaica dicitur חִנְטִין Chintin.vt Es
חִנְטִין dre .6 . Frumentum sal vinum & oleum.Et de hoc vide su
Frumẽtũ. pra in dictione חִטָּה Chita.

חָנַךְ חנך Chanach.Initiare.dedicare.erudire.ĩbuere. s. primis rudimentis.Deut.20 . Quis est homo qui edificauit
Dedicare. domum & non dedicauit eam.Et in eo.Et alius dedicet eã. 3.Reg.8.Dedicauerunt templũ dñi rex & filii israel. Inde
חֲנוּכָּה חֲנוּכָּה Chanucha.i.dedicatio.vt Nu.7 . Hec in dedicatione
Dedicatio altaris oblata sunt.Et in titulo.ps .30.Psalmus cantici in de
חָנַךְ dicatione domus.Item חנך Chanach.erudire.siue imbuere.scilicet primis elementis vel a primis moribus . vt Prouer.22.Prouerbium est:adolescens iuxta viã suã: etiam si se
Erudire. nuerit nõ recedet ab ea.pro quo hebrei legunt . Erudi siue
Imbuere. imbue adolescentem iuxta viam suam : etiam si senuerit
חֲנִיכִים non recedet ab ea.Et inde חֲנִיכִים Chanichim. idest eruditi siue imbuti legibus domus . Pro quo beatus Hieronymus
Expediti. transtulit expeditos.vt Geñ.14.Numerauit expeditos ver naculos suos.

חִנָּם חנם Chinam.Gratis siue gratuito.superuacue.frustra .De
Gratis. quo vide supra in dictione חָנַן Chanan.

חֲנָמַל חנמל Chanamal.pruina.Ps.77.Et moros eorũ in pruina
Pruina sed btũs hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trãstulit frigus.Hebrei tamen dicunt q; significat speciẽ grãdinis.Et solum inuenitur in predicto loco.

חָנַף חנף Chanaph.polluere.maculare .simulare.hypocritã esse.
Polluere. seducere. Accipere personam.Nu.35.Ne polluatis ter ram habitationis vestre.Et in eo. Que insontium cruore
Maculare maculatur.Ps.105.Et interfecta est terra in sanguinibus .p quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve . trãstulit. Et polluta est terra in sanguinibus.Et ẽt in trãslatione nr̃a fortasse debet legi infecta p ĩterfecta.Esa.24.Et terra ĩterfecta ẽ ab hĩtatoribus suis.vbi sil'r p interfecta debet legi in fecta.i.polluta siue vitiata aut cõtaminata.Hiere.3. Nunqd nõ polluta & cõtaminata erit terra illa.& in eo. Et polluisti terrã in fornicatiõibus tuis.Et in eo.23 . Propheta nãq; &
simulare. sacerdos polluti sunt.Dañ.11.& ipii in testm̃ simulabũt frau
חֲנֻפָּה dulẽter.& inde חֲנֻפָּה Chanupha.i.pollutio vel cõtamiatio
Pollutio. Hiere.23.A pphetis hil'm egressa est pollutio sup oẽm ter
חָנֵף rã.Et inde חָנֵף Chaneph.i.hypocrita.simulator . fallax . vt
Hypocrita Iob.8.Spes hypocrite peribit.& in eo.13 .Non eĩ veniet in cõspectu eius oĩs hypocrita.Et in eo.15.Cõgregatio eĩ hypocrite sterilis.Et in eo.20.& gaudiũ. hypocrite ad instar
simulator. pũcti.Et in eo.34.qui regnare facit hoiem hypocritam pp pctã populi.Et in eo.36.Simulatores & callidi pũocãt iram dei.Ps.34.tẽtauerũt me subsãnauerũt me.Pro q btũs hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trãstulit.In simulatione
simulatio. verborũ fictorũ.& in he.legitur in pl'i.s.in simulatorib9 vl' simulatiõibus.Esa.9.Quia oĩs hypocrita est & nequã . Et
Fallax. in eo.10.Ad gentẽ fallacẽ mittã eum.Et in eo.33. Possedit timor hypocritas.Et inde חֹנֶף Choneph .i. hypocrisis vel simulatio.vt Esa.32. Vt perficiat simulationem. חֹנֶף simulatio.

חָנַק חנק Chanac.strangulare.necare.laqueo suffocare. 2.Reg. 17.Disposita domo sua suspẽdio ĩteriit.i.laqueo se suf focauit.Iob.7 . Quam ob rem elegit suspendium anima mea.Naum.2.Et necauit leonibus suis. laqueo suf focare vel suspendere Necare.

חֶסֶד חסד Chesed.misericordia.beneficiũ.gratia.Geñ. 21. Hãc miam facies mecũ.& in eo. Iuxta miam quã feci tibi facies mihi.Et in eo.47.Et facies mihi miam & veritatẽ. Exo.15.Dux fuisti in misericordia populo quẽ redemisti. Et in eo.34.Faciens misericordiã in millia.Deut.7.Custo diens pactũ & miam.2.Reg.16.Hec est inquit gratia tua ad amicũ tuum.Iob.6.Qui tollit ab amico miam.Ps.25 .qm̃ mia tua ante oculos meos est.Ps.88.Misericordias dñi in eternũ cantabo.& in eo.qm̃ dixisti in eternũ mia edificabitur.Prouer.3.Misericordia & veritas non te deserant . Esa.16.Et preparabitur in mia solium.Et in eo. 57 . Et viri mie colliguntur.Ione.2. Misericordiam suã derelinquũt . i.nõ recordãtur beneficiorum tanq; ingrati. Et inde חָסִיד Chasid.i.misericors.sanctus.benignus.benefaciens.siue q est in statu gratie.Ps.4.Qm̃ mirificauit dñs sanctũ suum. Ps.11.quoniã defecit sanctus.Ps.15 . Non dabis sanctũ tuũ videre corruptionẽ.Et inde verbũ חָסַד Chasad.i.sanctum vel misericordem esse.Ps.17.Cum sancto sanctus eris.vbi ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum.Item חָסַד chasad.ponitur per antiphrasin pro improperare siue insultare.vt Prouer.25.Ne forte insultet te qui audierit. Et inde חֶסֶד Chesed.idest improperium siue nefas.vel res nefaria vt.Leuit.20.Nefariam rem operati sunt.Item חֲסִידָה Chasida.Nomen auis est inmunde . Pro quo beatus hieronymus transtulit porphyrionem.Leuit.11 . Onocrotalum & porphyrionem.Hebrei tamen dicunt q; signat ciconiam. Misericordia. Gratia. Beneficiũ. חָסִיד sanctus. חָסַד sanctũ esse. חָסַד Insultare. חֶסֶד nefaria res חֲסִידָה Porphyrion.

חָסָה חסה Chasa.confidere.fiduciam habere.sperare . protegere.Tutari.Deut.32 . Vbi sunt dii eorum: in quib9 ha bebant fiduciam.Ps.5.Et letentur omnes qui sperant in te Ps.16.Qui saluos facis sperantes in te.Ps.30.In te dñe spe raui.Ps.35.In tegmine alarum tuarum sperabunt. Ps.56. Quoniam in te confidit anima mea.Et in eodem. Et ĩ vm bra alarum tuarum sperabo.Ps.63.Letabitur iustus in do mino:& sperabit in eo.Prouer.14.Sperat autem iustus in morte sua.Esa.14. Et in ipso sperabunt pauperes populi eius.Naum.1.Et sciens sperantes in se. Soph.3 . Et sperabunt in nomine domini.Item significat protegere vel tutari.vt Iudi. 9. Venite & sub vmbra mea requiescite.i. ptecti & securi estote.Ps.60.Protegar in velamento alarũ tuarũ.ps. 90. Et sub pennis eius spabis.i. ptegeris.& ide חָסוּת Chasuth.i.fiducia.Protectio.vt Esa . 30 . Et fiducia vmbre egypti in ignominiã.Et inde מַחְסֶה Machse.i.spes.fiducia. Protectio.ps.45.Deus nr̃ refugiũ & virtus.pro quo beat9 hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit . Deus nr̃a spes & fortitudo.Ps.61.Deus adiutor noster in eternũ. pro quo beatus Hieronymus transtulit.Deus spes nostra semper.ps.70.Et tu adiutor fortis . pro quo beatus Hieronymus transtulit.Et tu spes mea fortissime.ps. 90. Dicet domino susceptor meus es tu.pro quo beatus hierõymus trãstulit.Dicẽs dño spes mea. Et in eo.qm̃ tu dñe spes mea .ps 103.Petra refugium herinaciis.i. ptectio siue tutamen herinaciis.Esa.25.Spes a turbie : vmbraculum ab estu.Et in eo.28.quia posuimus mendacium spes nostra. חָסָה Fiduciam habere. sperare confidere. Protegere חָסוּת Fiducia. מַחְסֶה spes. Refugium

חָסַל חסל Chasal. deuorare deuastare. Deu.28.qm̃ locuste deuo rabũt oĩa.& ide חָסִיל Chasil.i.bruch9.gen9 locuste.si ue rubigo a deuorãdo vl' deuastãdo dictũ.vt Esa .33.sic col ligitur bruch9.Iohel'.1.residuum bruchi comedet rubigo. חָסַל Deuorare חָסִיל Bruchus.

חָסַם Chasam.claudere siue ligare.s.os.vt Deut.25.Non ligabis os bouis terentis. Ezech.39. Que obstupescere faciet pretereuntes.Pro quo hebrei legunt.Que claudere faciet pretereuntes.s.ora vel nares propter magnitudinem fetoris cadauerum mortuorum.Sicut exponunt hebrei.& inde מַחְסוֹם Machsom.i.illud quo aialiũ ora claudũtur.Pro quo translatio nostra habet custodiã.vt.Ps.38.Posui ori meo custodiã.Beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit silentium.

חֹסֶן Chosen.fortitudo.potentia.diuitie.opes.vt Prouer.15 Domus iusti plurima est fortitudo.Dañ.4. In robore fortitudinis mee.& aliquando scribitur cum aleph in fine. & dicitur חִיסְנָא Chisna.Dañ.2.Et regnum & fortitudinẽ & imperium & gloriam dedit tibi.Accipitur etiam pro diuitiis vel substantia aut opibus.Esa.33.Diuitie salutis sapiẽtia & scientia.Hiere.20.Et dabo vniuersam substantiam ciuitatis huius.Ezech.22.Opes & precium acceperunt.& in de verbũ.חָסַן Chasan.i.thesaurizare.reponere.Esa.23.Nõ condentur nec reponẽtur.& inde חָסֹן Chason.i. fortis siue potẽs.Esa.1.Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe & opꝰ vrm q̃si scintilla.pro quo hebrei le.Et erit fortis in stuppã & opus suum q̃si scintilla.Amos.2.Et fortis ipse quasi quercus.& aliq̃n scribitur cum iod in secunda syllaba. & dicitur חֲסִין Chasin.vt.Ps.88.Quis similis tui potens es dñe.Item חֲסַן Chasan in lingua chaldaica significat obtinere vel possidere aut hereditare.Dañ.7.Et obtinebit regnum vsq; in seculum.Et in eo.Et regnũ obtinebũt sancti.i. possidebũt.

חֲסַף Chasaph siue חַסְפָּא Chaspa.in lĩgua chaldaica significat fictile siue testam.Dañ.2. Quedã aũt fictilis. & in eodẽ.Tunc contrita sunt pariter ferrum:testa.

חִסְפֵּס Chasphas. minutum siue contussum.& additur lr̃a mem in prĩcipio & dicitur מְחֻסְפָּס Mechuspas.Pro q̃ btũs Hieronymꝰ transtulit.Quasi pilo contusũ.Exo.16 Apparuit in solitudine minutum & quasi pilo cõtussum.& solum inuenitur in predicto loco.& dicunt aliqui hebrei φ significat rotundũ.In translatione chaldaica habetur quasi decorticatum.

חָסֵר Chasar.deesse.deficere.indigere.diminui.vt Geñ.8. Et ceperunt minui post centum quinquaginta dies. Et in eodem.At vero aque ibant & decrescebant.i. deficiebant vel minuebantur.& in eodem.18.Quod si minꝰ quinquaginta iustis quinq; fuerint.Pro quo hebrei legũt.Si forte deficiãt de quinquaginta iustis quinq;. Exo.16. Nec qui minus parauerat reperit minus.Pro quo hebrei legũt. Nec qui minus parauerat diminuit.s.mensurã gomor.& est sensus sicut in littera nostra.Deut.2.Et nihil tibi defuit.& in eodem.8.Et rerum omniũ abundantia perflueris. Pro q̃ he. le.Nihil indigebis in ea.Et in eodem.15.Et dabis mutuum quo eum indigere perspexeris. 1.Reg.21. An desũt nobis furiosi.3.Reg.17. Nec lecythꝰ olei minuetur. & in eodẽ. Et lecythꝰ olei non est imminutꝰ. Nee.9.Nihil eis defuit.Ps.8 Et minuisti eum paulominꝰ ab angelis.Ps.22.Et nihil mihi deerit.Prouer.10.Et virga in dorso eius qui indiget corde.& in eodem.12.Quam gloriosus & indigens pane.& in eodem.28.Dux indigens prudentia multos opprimit.& in eodem.31.Et spoliis non indigebit.Eccl's.4. Et fraudo animam meam a bonis.i.diminuo bona anime mee.& in eodem.6.Et nihil deest anime sue.Canti.7. Nunq̃ indigens poculis. Esa.23.Et potum sitienti auferat.Pro quo hebrei legunt.Potum sitiẽti diminuat siue indigere faciat. Hiere. 44.Indiguimus omnibus.& inde חֶסֶר Chaser siue חֹסֶר Choser.i.defectus.egestas.indigentia.vt Prouer. 10. Indocti autem in cordis egestate morientur..& in eodem.28.Et ignorat φ egestas superueniet ei.& inde חֹסֶר Choser.i.penuria.egestas.indigẽtia.defectus.Deut.28.Propter rerũ oĩm penuriã.Iob.30.Egestate & fame steriles.Amos.4.Et indigentiã panis in oñibus locis vestris.& inde חֶסְרוֹן Chesron idest defectus siue diminutio.aut indigentia. Eccl's.1. Stultorum infinitus est numerus.Pro quo hebrei legunt.Et defectus nõ potest numerari.Potest etiam legi sic. Et deficiẽs vel indigens.s.corde & intellectu non potest numerari. Et tunc erit sensus sicut in littera nostra. & ponitur ibi in hebreo singulare pro plurali.sicut in pluribus aliis locis. Et inde מַחְסוֹר Machsor.i.defectus siue indigẽtia.aut penuria. Iudi.18.In quo nullius rei est penuria.& in eodem.19.Nulla re indigemus nisi hospitio.Pro quo hebrei legunt.Nullius rei est indigentia.& in eodem.Et prebebo omnia que necessaria sunt.Pro quo hebrei legunt.Omnis indigentia tua super me.Et est sensus sicut in littera nostra. Prouer. 28.Qui dat pauperi non indigebit.i.non erit ei indigẽtia vel egestas.

חֹסֶר Penuria. Egestas Indigẽtia חֶסְרוֹן Defectus. מַחְסוֹר Penuria. Indigẽtia

חַף Chaph.mundus siue immaculatus. De quo vide in dictione sequenti.Quia inde deriuatur secũdũ hebreos.

חָפַף Chaphaph.occultare.velare.protegere.btũs Hieronymꝰ trãstulit:q̃si in thalamo morari.Deut.33.Quasi in thalamo tota die morabitur.Pro quo he.le.Protegens super eum tota die.Inde חוּפָּה Chupa.i.thalamus.eo quod est coopertus & velatus.Ps.18.Et ipse tanq̃ sponsus procedẽs de thalamo suo.Ioel'.2.Egrediatur spõsus de cubiculo suo. & sponsa de thalamo suo.& inde חוֹף Choph.i.portus vel littus.aut statio nauium:eo quod occultat & protegit naues. Geñ.49.Zabulon in littore maris habitabit. & in eodem Et in statione nauium.Hiere.47.Et aduersus maritimas eius regiões.Pro quo he.le.Et aduersus portum maris. Et inde חַף Chaph.i.mundus siue immaculatus.vt Iob.33.Immaculatus & non est iniquitas in me.

חַף חָפַף In thalamo morari protegere. חוּפָּה Thalamꝰ. חוֹף Littus. Statio nauium. Maritima Portus חַף Immaculatus.

חָפָא Chapha.irritare.De quo vide in dictione sequenti.

חָפָה Chapha.operire.tegere.velare.vt.2.paralip.3.Domũ quoq; maiorẽ texit tabulis ligneis abiegnis. & in eodem.Texit domum & trabes eius & postes.& in eodem.Cenacula quoq; texit auro.Ester.6.Lugens & operto capite. & in eodem.7.Et statim operuerũt faciem eius.Ps.67. Pẽne columbe deargentate.Pro quo in hebreo legitur.Coopte argento.Hiere.14. Operuerunt capita sua.Itẽ חָפָא Chapha.cum aleph in fine.i.irritare siue detrahere.s.occulte.vt 4.Reg.17.Et irritauerunt filii israel verbis non rectis dominum deum suum.

חָפָא חָפָה Tegere Operire Cooperire חָפָא Irritare.

חָפַז Chaphaz.festinare siue festinãter abire.formidare.expauescere.mirari.admirari.stupescere.strĩgere.2.Reg. 4.Cũq; festinaret vt fugeret cecidit.4.Reg.8. Que proiecerant syri dum turbarentur.i.dum festinarent vt fugerẽt. 1.Reg.23.Porro dauid despabat se posse euadere.pro q̃ he. le.Et dauid festinabat ire a facie saul.Potest etiam legi sic.& dauid formidabat ad eũdum a facie saul.i.formidabat posse abire a facie saul.quod est idẽ sensus cũ littera nostra. Itẽ significat formidare siue expauescere.Deut. 20. Nolite cedere neq; formidetis.Ps.103.A voce tonitrui tui formidabunt. Itẽ significat mirari.siue admirari.aut stupescere:vel excessum mentis.vt Iob.40.Ecce absorbebit flumẽ & nõ mirabitur.Ps.30.Ego dixi in excessu mentis mee. Ps.34. Cõturbati sunt cõmoti sunt.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Cõturbati sunt admirati sunt.Ps.115.Ego dixi in excessu meo.& beatus Hieronymus in predicto psalterio trãstulit.Ego dixi in stupore meo & inde חִפָּזוֹן Chiphazon.i.festinatio aut pauor.vel admiratio siue excessus.s.mentis.vt Exo.12.Et comedetis eum fe

חָפַז Festinare. Festinãter fugere. Formidare Mirari Excessꝰ mẽtis. חִפָּזוֹן

Festinatio stinanter.Pro quo hebrei legunt.Comedetis eum in festi=
Pauor natione.Deut.16.In pauore egressus est de egypto.Põitur
etiã pro tumultu. vt Esa.52. Qm̃ nõ in tumultu exibitis
Tumultus חֹפֶן חֹפֶן Chophen.Interior pars manus: que vola dicitur siue
pugnus vel pugillus.& solum inuenitur in nũero plu=
Manus rali.Exo.9.Tollite plenas manus cineris de camio. Leuit.
16.Et hauriens manu cõpositum thymiama. Pro quo he=
brei legunt. Et plenis manibus siue pugillis thymiamate.
Pugillus Eccl's.4.Melior est pugillus cũ requie:q̃ plena vtraq̃ ma
nus cum labore.

חָפֵץ חָפֵץ Chaphes.velle.placere.voluntatem aut complacẽtiã
habere.siue dilectionẽ vel amorem habere. Geñ.34.
Amabat enim puellam valde.pro quo he.le.Quia volebat
Voluntatẽ aut voluntatem siue cõplacentiã habebat in filia iacob.Nu.
habere. 14.Si propicius fuerit dñs.pro quo he.le.Si voluntatẽ ha=
buerit dñs.aut si vult dñs.Deut.21.Si aũt postea nõ sederit
animo tuo.pro quo he.le.Et si non habueris voluntatẽ vel
cõplacentiã in ea.& in eo.25.Sin aũt noluerit accipere vxo
Velle. rem fratris sui.i.si non voluerit.Iudi.13. Si dñs nos vellet
occidere.1.Reg.15. Nunquid vult dñs holocausta & victi=
mas.Ps.146.Non in fortitudine equi volũtatem habebit.
Canti.8.Donec ipsa velit. Ezech.18. Nunquid voluntatis
mee est mors impii.i.nunquid voluntatem habeo in mor=
te impii. & in eo.Quia nolo mortẽ morientis.pro quo he.
le.Quia non habeo voluntatẽ in morte moriẽtis:siue quia
non volo mortem morientis.& in eodem.33.Viuo ego di=
cit dominus nolo mortem impii.i.non volo. Ponitur etiã
Stringere pro stringere.vt Iob.40.Strinxit caudam suam quasi ce=
חֵפֶץ drus.& inde חֵפֶץ Chephes.i.voluntas.complacentia.bene=
Volũtas. placitum.Ps.1.Sed in lege domini volũtas eius. Ps.110.Ex
quisita in omnes voluntates eius.Esa.58.In die ieiunii ve
stri inuenitur voluntas vestra.& in eo.Facere voluntatẽ tuã
in die sancto meo.& in eo.Et non inuenitur voluntas tua.
Ponitur etiam in numero plurali.pro reb⁹ preciosis.i.pro
iis que desiderantur.vt Prouer.3.Et omnia que desideran=
tur huic non valent comparari.

חָפַר חָפַר Chaphar.fodere.explorare.contemplari. considera=
re.scrutari.confundere siue cõfundi.erubescere.Geñ.
Fodere 21.Qm̃ ego fodi puteũ istum. & in eo.26. Omñs puteos q̃s
foderant serui patris illius.& in eo.Fodit alios puteos:quos
foderant serui patris sui abraã.& in eo.Foderũtq̃ in torrẽ
tem.& in eo.Profectus inde fodit alium puteũ.Nu.21. Pu=
teus quem foderunt principes.Iob.12.Et defossus securus
dormies.Quod sic exponitur ab hebreis.s.dormies secur⁹
quasi terra esset defossa in circuitu tuo.Sicut fit in arce vel
fortalicio ne inimici possint accedere ad murum.Eccl's.10
Qui fodit foueam incidet in eam. Hiere.13. Et fodi & tuli
lumbare.Item significat explorare vel considerare aut con
Explorare. templari seu scrutari.Ios.2.Vt explorarent terram.& in eo
Cõsiderare. dem.Et omnẽ terram considerare venerunt.Iob.3. Quasi
Scrutari effodientes thesaurum.pro quo he.le.Et scrutantur eam.s.
Cõtẽplari. mortem magis q̃ thesauros.& in eodẽ.39.Inde contẽpla=
tur escam.Significat etiam confundere vel erubescere. Ps.
Cõfundere 33.Et facies vestre non confundentur.Prouer.13. Impius
autem confudit & cõfudetur.& in eodẽ. 19. Ignominiosus
Erubescere. erit & infelix.pro quo he.le.Confundere faciens & erube=
scere faciens.Esa.1.Erubescetis super hortis quos elegera=
tis.& in eo.24.Erubescet luna & confundetur sol.& in eo=
Pudere. dem.33.Confusus est libanus.& in eo.54.Non enĩ te pude
חָפַשׁ bit.i.non erubesces.Hiere.15.Confusa est & erubuit.
Libertate חָפַשׁ Chaphas.liberum eẽ.liberare.i.libertate donare. Le
donare. uit.19.Nec libertate donata.& in eodẽ.Quia nõ fuit
חָפְשִׁי libera.& inde חָפְשִׁי Chopsi.i.liber vel liberatus.Exo.21.In

septimo egredietur liber gratis. Deut.15.In septimo anno Liber
dimittes eum liberum.& in eo.Et quem libertate donaue=
ris:nequaq̃ vacuum abire patieris.Iob.3.Et seruus liber a
domino suo.& in eo.39.Quis dimisit onagrũ liberum.Ps.
87.Inter mortuos liber.& in plurali חָפְשִׁים Chopsim. Hie= חָפְשִׁים
re.34.Vt dimitteret vnusquisq̃ seruum suum & ancillam Liberi
suam liberos.& inde חֹפֶשׁ Chophes.i.libertas. Ezech. 27. חֹפֶשׁ
In tapetibus ad sedendum.pro quo hebrei legunt.In pan= Libertas
nis siue in vestibus libertatis ad sedendũ siue ad equitandũ
idest pannis siue tapetibus quibus liberi vtuntur.sicut ex= חָפְשִׁית
ponunt hebrei.& inde חָפְשִׁית Chopsith.pro q̃ beatus Hie
ronymus transtulit separatam.vt.2.Paralip.26. Et habita= Separata.
uit in domo separata plenus lepra.i.libera ab aliorum ho=
minum habitatione.

חָפַשׂ Chaphas cũ apice ceboleth.scrutari. inuestigare.mu חָפַשׂ
tare.Geñ.44.Quos scrutat⁹ incipiens a maiori vsq̃ Scrutari
ad minimũ.1.Reg.23.Scrutabor eũ i cũctis millibus iuda.
Ps.63.Scrutati sunt iniquitates:defecerunt scrutantes scru
tinium.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatũ. Ps.
76.Et scopebã spm̃ meũ.pro quo hebrei legunt.Et scruta=
batur spiritus meus siue inuestigabat vel inuestigabatur.
Prouer.2.Et sicut thesauros effoderis illam.i.scrutatus fue=
ris vel inuestigaueris illam.& in eodẽ.20.Que inuestigat inuestigare
omnia secreta ventris. Threñ.3. Scrutemur vias nostras.
Amos.9.Inde scrutans auferam eos.Soph.1.In tẽpore illo
scrutabor ierusalem in lucernis.Abdie.1. Quomodo scru=
tati sunt esau.vbi põitur in hebreo verbũ passiuum prime
coniugationis quod scribitur cũ nun in principio. Item si=
gnificat mutare.s.habitum vel vultũ.vt.1.Reg.28.Mutauit Mutare.
ergo saul habitum suum.3.Reg.20. Et mutauit aspersione
pulueris os & oculos suos. & in eodem.22. Sume arma tua
& ingredere prelium. pro quo he.le. Muta.s.habitum &
ingredere prelium.& in eodem. Porro rex israel mutauit
habitum suum.Iob.30.In multitudine eorum cõsumitur
uestimentum meũ.pro quo hebrei legunt.In multitudine
fortitudinis.s. dolorum mutatur vestimentum meum. Et
est sensus sicut in littera nostra. Prouer. 28. Regnantibus
impiis ruine hominũ.pro quo hebrei legunt. Cum surre=
xerint impii mutatur homo.vel secũdum aliam significa=
tionem scrutatur siue inuestigatur homo.

חֵץ Ches.Sagitta.De quo vide in dictione sequenti . quia חֵץ
inde deriuatur.

חָצַץ Chasas.diuidere.dimidiare. vt Iob.21. Et numerus חָצַץ
mensium eius dimidietur.Item חָצַץ Chasas.i.sagit= Dimidiare
ta.iaculum.Ps.76.Etenim sagitte tue transeunt.& cõmuni חָצָץ
ter scribitur cũ simplici sade.& dicitur חֵץ Ches.vt.4.Reg. חֵץ
19.Nec mittet in eum sagittam.Hiere.9. Sagitta vulnerãs Sagitta.
lingua eorũ.& in eo.50. Non parcatis iaculis.quod in he= Iaculum
breo legitur singulariter.s.iaculo vel sagitte.Scribitur etiã
cum iod in fine & dicitur חֵצִי Chesi.vt.1.Reg.20.Iecit aliã חֵצִי
sagittam trãs puerum.& in eo. Ecce ibi est sagitta.4.Reg.
9.Et egressa est sagitta per cor eius.& in plurali חִצִּים Chi= חִצִּים
sim siue חִצֵּי Chise.vt Deut.32.Sagittas meas complebo in Sagitte
eis.1.Reg.20.Et ego tres sagittas mittam iuxta eũ. Ps.19.
Sagitte potẽtis acute.& ĩde מְחַצְצִים Mechases siue חֹצֵץ Cho מְחַצֵּץ
ses.i.ballistarius siue sagittarius aut phalanx vel turma ar=
matorum & curruum.Iudi.5.Vbi colisi sunt currus. Pro q̃ ballistarius
hebrei legunt. A voce sagittariorum uel ballistariorũ.Pro Turma
uer.30.Et egredietur vniuersa per turmas suas.Item חָצָץ חָצָץ
Chasas.i.calculus siue lapillus.Prouer.20.Et postea imple
bitur os eius calculo.Ponitur etiam translatiue pro nume= Calculus
ratione vel numero.vt Threñ.3.Confregit ad numerũ dẽ Numerus
tes meos.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Cõfre=

git calculo siue in modum arene dentes meos.

חָצַב Chasab.fodere. scindere. secare. percutere. excidere. sculpere.dolare. Deut.6. Cisternas quas non fodisti. Pro quo in hebreo habetur.Cisternas defossas siue excisas quas non fodisti siue nō excidisti.& in eodem.8. Et de mō tibus eius eris metalla fodiuntur.2.Paralip.2.Et octoginta millia qui cederent lapides de mōtibus.Ps.28. Vox domini intercidentis flamā ignis.i.excidentis.Et beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Vox domini diuidens flāmā ignis.Prouer.9.Excidit colūnas ei⁹ septem. Esa.5.Torcular extruxit in ea.pro quo he.le.Torcular excidit siue effodit in ea.& in eodē.10.Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea.& in eodem.15. Attendite ad petram vnde excisi estis.& in eodem.22. Quia excidisti tibi hic sepulchrū: excidisti in excelso memoriale. Pōitur etiam pro percutere.Esa.51.Nunquid non tu percussisti superbum.Item significat sculpere siue dolare.vt Iob.19 Vel certe sculpātur in silice.Osee.6.Propter hoc dolaui in prophetis.& inde מַחְצֵב Machseb.i.lapicidium.s.locus vnde lapides exciduntur.vt.4.Reg.22.Vt emantur ligna & lapides de lapidicinis.

חָצָה Chasa.diuidere.Partiri.dimidiare.separare.Geñ.33. Diuisitq; filios lie & rachel.Exo.21. Vendent bouem viuum & diuidēt precium.& in eo.Cadauer aūt mortui inter se dispartient.i.diuident.Nu.31.Diuidesq; ex equo predam.& in eodem.Ex media parte filiorū israel quā separauerat.Iudi.7.Diuisitq; trecētos viros in tres ptes.4. Reg. 2.Et diuise sunt huc atq; illuc.Iob.40.Diuident illum negociatores.Ps.54.Non dimidiabunt dies suos.Esa.30.Velut torrens inundans usq; ad mediū colli. Pro quo hebrei legunt.Vsq; ad collum dimidiabit.& est sensus sicut in littera nostra.Dañ.11.Et diuidetur in quattuor vētos celi. Et inde חֲצִי Chasi siue חֵצִי Chési.i.dimidium.semis.siue media pars.vt Exo.12.Factum est autem in noctis medio. Et in eodē.25.Cuius longitudo habebat duos & semis cubitos.& in eodem.Latitudo cubitum & dimidium.& in eodē Altitudo cubitum similiter ac semissem.3. Reg.3. Et date dimidiam partem vni & dimidiam partem alteri. & inde חֲצוֹת Chasoth.i.dimidium.Exo.11.Media nocte īgrediar in egyptum.Ps.118.Media nocte surgebam ad confitendū tibi.Scribitur etiam cū mem in principio & dicitur מַחֲצִית Machasith siue מֶחֱצָה Mechesa.i.dimidiū siue dimidia ps. vt Exo.30.Dimidium sicli iuxta mensuram templi.& in eodem.Media pars sicli offeretur dño.Leuit.6. Medium ei⁹ mane & medium eius vespere.Nu.31.Ex media quoq; parte filiorum israel accipies.& in eodem.Dataq; est media ps his qui in prelio fuerant.

חֵצֶן Chisen siue חֹצֶן Chósen.sinus.vlna. Nee.5. Insup excussi sinum meū.Ps.128.Et sinum suum qui manipulos colliget.Esa.49.Et afferent filios tuos in vlnis. Et alíqui hebrei dicunt φ significat brachium.

חָצַף Chasaph.in lingua chaldaica significat vrgere siue temere agere seu īpudēter agere.& inde מַחְצְפָא Machsepha.i.vrgens siue temeraria vel impudens.Dañ.3. Et iussio regis vrgebat.Ponitur etiā pro crudeli.vt in eodē.2. Et tam crudelis sentētia a facie regis esset egressa. Et etiam in predicto loco hebrei legunt.Impudēs siue temeraria sniā.

חָצַר Chasar.clangere.vel canere.s.tuba.& scribitur cū duplici sade.vt.1.Paralip.15.Sacerdotes clangebant tubis.2.Paralip.5. Et cū eis cētum viginti canētes tubis.& in eodem.7.Porro sacerdotes canebāt tubis ante eos. & in eodem.29.Hi qui tenebant tubas erāt in officio suo.pro quo hebrei legunt.Et tube clangebant: siue vt ita dicā: tibicinabant.vbi ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum.& in de חֲצֹצְרָה Chasósra.i.tuba.vt Osee.5.Clangite buccina in gabaa tuba in rama.& in plurali חֲצֹצְרֹת Chasósroth.i.tube vt Nu.10.Fac tibi duas tubas argenteas.& in eodem.31. Et tubas ad clangendum tradidit ei.Ps.97.In tubis ductilib⁹. Item חָצֵר Chaser. Atrium.vestibulū.villa.& reperitur generis cōis tam in singulari φ in plurali.Exo.27. Facies & atrium tabernaculi.& in eodē.In latitudine uero atrii.& in eodem.40.Circundabisq; atrium tētoriis.2.Reg.17.Qui habebat puteum in vestibulo suo.3.Reg.6.Edificauit atriū interius.& in eodem.7.Et atrium maius rotundū.2. Paralip.7.Sanctificans quoq; salomon mediū atrii. Ester.1.In vestibulo horti & nemoris.& in eodem.6. Amā quoq; exterius atrium domus regie intrauerat.Hiere.26.Sta in atrio domus domini.& in eodem.36.In vestibulo superiori in introitu porte noue.& in eodem.37.Et mansit ieremias in vestibulo carceris.Ezech.10.Et atrium repletum est splendore glorie domini.& in eodem.40. Vsq; ad frontem atrii interioris.& in eodem.Et porta atrii interioris.& in eodē. Et introduxit me in atrium interius.& in eodem. Et vestibulum eius ad atrium exteri⁹.Et in eodem.46.Porta atrii interioris que respicit ad orientem.& aliquādo scribitur cū he in fine.Hiere.36.Et ingressi sunt ad regem in atriū. & in plurali חֲצֵרִים Chaserim siue חֲצֵרוֹת Chaseroth.i.atria. vt.Ps.83.Concupiscit & deficit anima mea in atria dñi. & in eodem.Quia melior est dies vna in atriis tuis.Ps.99.Et atria eius in hymnis.Esa.1. Vt ambuletis in atriis meis. Ponitur etiam pro villa vel oppido tam in singulari φ in plurali.Geñ.25.Per castella & oppida eorum.Exo.8.Et mortue sunt rane de domibus & de villis. Leuit.25.Sin autem in villa fuerit domus que muros non habet.Nu.34.Vnde egredientur confinia ad villam nomine Addar.Ios.15.Ciuitates & ville earum.Esa.24. In domib⁹ habitabit cedar. pro quo hebrei legūt.In villis siue in oppidis habitabit cedar.& inde חָצִיר Chasir.i.herba.fenum.3.Reg.18. Si forte possimus inuenire herbam.Iob.8. Et ante omnes herbas arescit.& in eodem.40.Fenum quasi bos comedet.ps.103. Producens fenum iumentis.Ps.128.Fiāt sicut fenum tectorum.Esa.15.Quia aruit herba. & in eodem.37. Et herba tectorum que exaruit.Et in eodem.40. Omnis caro fenū. & in eodem.34.Et germinabunt inter herbas. Ponitur ēt pro pascuis.siue pro virore.vt Esa.34.Et erit cubile draconū & pascua struthionū.& in eodē.35. Viror calami & iunci.Significat etiam porrū.vt Nu.11. Porriq; & cepe & allia.

חֲצֹצְרָה Tuba. חֲצֹצְרֹת Tube. חָצֵר Atrium. Vestibulū. חֲצֵרִים Atria. Oppidum. Villa. חָצִיר Herba. Fenum. Pascua. Viror. Porrum.

חק Choc.lex.legitimum.preceptum.ritus. De quo vide in dictione sequenti. — חק Lex

חָקַק Chacac.decernere.statuere.precipere.leges condere. describere.depingere.exprimere.exarare.Prouer.8. Et legum conditores iusta decernunt.Esa.10. Ve qui cōdūt leges iniquas.vbi etiam pro legibus pōitur חִקְקֵי Chicece. ac si diceret.ve qui decernunt decreta iniqua siue ve qui statuunt statuta iniqua.Esa.22.Diligenter in petra tabernaculum tibi.Pro quo hebrei legunt. Describens vel exarans in petra tabernaculum suum.Ezech.23.Imagines chaldeorū expressas coloribus. & aliqñ scribitur cum simplici coph. vt Iob.4.Vt exarentur in libro stilo ferreo.Prouer.8.Qñ certa lege & gyro vallabat abyssos.& in eodem.Quādo appendebat fundamenta terre.pro quo hebrei legunt.Quando statuebat vel decernebat siue describebat aut certa lege vallabat fundamenta terre.Esa.30.Et in libro diligēter exara illud.Ezech.4.Et describes in eo ciuitatem ierusalem.Et inde מְחֻקָּק Mechucac.i.illud quod decernitur vel statuitur. pro quo btūs Hieronymus transtulit iudicia.vt Prouer.31.

חָקַק Leges cōdere. חִקְקֵי Exprimere. Exarare. Describere. מְחֻקָּק

מחקק Ne forte bibant & obliuiſcātur iudiciorū.& inde מְחֹקֵק Me
Dator legis. chochec.i.legiſlator aut legifer. doctor. dux. princeps. vt
Nu.21.In datore legis & in baculis ſuis.Eſa.33.Domin⁹ le-
Legiſlator gifer noſter.Ponitur etiā pro doctore. vt Deut.33. Q𝑑 in
Legifer Doctor. parte ſua doctor eſſet repoſitus.Item ponitur pro duce vel
Dux. principe.vt Geñ.49.Nō auferetur ſceptrū de iuda & dux
Princeps de femore eius.Iudi.5.De machir principes deſcenderūt.
Scribitur etiam ſine mem in principio.vt in eodē.Cor meū
חקקי diligit principes iſrael.& inde חֹקְקֵי Chicheche.i.leges ſiue
Leges ſtatuta.vt Eſa.10.Ve qui condunt leges iniquas. Et ſecūdū
hebreos ſignificat etiā cogitationes.vt Iudi.5.Vbi nos legi
Cogitationes. mus magnanimorū reperta eſt cōtētio.Pro quo ipſi legūt.
Magne cogitationes cordis uel exarationes cordis.& inde
חק חקה חֹק Choc ſiue חֻקָּה Chuca vl' חֻקַּת Chucath.i.lex.legitimū.
preceptū. rit⁹.cultus.ius.cerimonia. ſtatutum. cōſuetudo.
terminus.& eſt cōmunis generis tam in ſingulari ꝙ in plu
Lex. rali.Geñ.47.Et factum eſt quaſi in legem.Exo.12. Et cele
brabitis eam domino in generationibus veſtris cultu ſem-
Ritus piterno.i.lege vl' ritu ſempiterno.& in eodem. Et cuſtodie
tis diem iſtum in generationes veſtras ritu perpetuo. & in
eodē.Cuſtodi verbum iſtud legitimū tibi & filiis tuis. & in
Religio eodem.Hec eſt religio phaſe.i.lex ſiue ritus phaſe.& in eo
Cultus. dem.13.Cuſtodies huiuſcemōi cultum ſtatuto tēpore. & in
eodē.28.Legitimū ſempiternū erit Aaron & filiis eius. &
Ius. Legitimū. in eodē.29.Cedētq; in partē Aaron & filiorū eius iure per
petuo.& in eo.30.Legitimū ſempiternū erit ipſi & ſemini
eius.Leuit.6. Legitimum ſempiternū erit in generationi-
bus ueſtris.& in eodē.7.Et dedi aaron & filiis eius lege per
petua.& in eodē.10.Quod datū eſt tibi & filiis tuis de obla-
tionibus dñi.Pro quo hebrei legunt.Quia legitimum ſiue
ſtatutum eſt tibi & filiis tuis.& in eodē.16 Eritq; hoc vobis
Preceptū. legitimum ſempiternū.& in eodē.18.Nec in legitimis eo-
rum ambuletis.& in eodē.Et precepta mea ſeruabitis.& in
eo.26.Si in preceptis meis ambulaueritis. Nu.9.Preceptū
idem erit apud vos tam aduene ꝙ indigene.& in eodē.19.
Hec eſt religio victime.pro quo hebrei legunt.Hoc eſt legi
Cerimōia. timum legis ſiue hec eſt cerimonia legis.1.Reg.30.Et factū
Conſtitutū eſt hoc ex die illa & deinceps cōſtitutū & prefinitum.Ps.2.
Preceptū. Predicans preceptum eius.Ps.93.Qui fingis laborē in pre
cepto.Ps.118.Ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.pro quo
beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Ad
cuſtodienda precepta tua.& in eodē.Iuſtificationes tuas cu
ſtodiam.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit. Precepta
tua cuſtodiā.Ps.148.Preceptū poſuit & nō preteribit.Eſa.
Ius. 24.Mutauerunt ius.Hiere.32.Et accepi librum poſſeſſio-
Rata nis ſignatū & ſtipulationes & rata.vbi ponitur pro rata.i.
ſtatuta vel determinata.& in eo.33.Et leges celo & terre nō
poſui.Ezech.20.Ergo & ego dedi eis precepta nō bona:&
in eodem.36.Sacrificium dño legitimum iuge atq; perpe
tuum.& ponitur ibi plurale pro ſingulari. Mich.7.Longe
fiet lex.Soph.2.Priuſꝙ pariat viſio.pro quo in hebreo ha
betur.Priuſꝙ pariat lex ſiue preceptum aut ius.& in littera
Iuſſio noſtra debet legi.Priuſꝙ pariat iuſſio. Quia ſic eſt in bi-
bliis noſtris antiquis.vnde beatus Hieronymus exponens
predictū locū ſic ait.Anteꝙ preceptū ſequatur effectus. Si-
gnificat etiā illud quod datur alicui ex ſtatuto legis vel a na
tura aut ex conſuetudine.vt in aliquibus locis predictis &
Statutum Geñ.47.Quibus & ſtatuta cibaria ex horreis publicis pre
bebantur.Prouer.30. Tantūmodo victui meo tribue neceſ-
ſaria.i.cibaria ſtatuta ex natura.& in eodē.31. Deditq; pre-
dam domeſticis ſuis & cibaria ancillis ſuis.i.ſtatuta cibaria
Ponitur etiā pro termino.vt Iob.14. Cōſtituiſti terminos
Terminus eius qui preteriri non poterunt.& in eodē.26. Terminum
circundedit aquis.& in eodem.38. Circundedi illud termi
nis meis.Eſa.5.Et aperuit abſq; vllo termino. Item poni-
tur pro tempore.i.pro tempore ſtatuto.vt Iob.14.Et cōſti
tuas mihi tempus in quo recorderis mei.Ponitur etiā ꝓ vo
luntate.vt Iob.23.Cum expleuerit in me voluntatem ſuam Voluntas.
Sed etiam in hoc loco hebrei legunt.Cum expleuerit termi
num meum ſiue ius vel legem meam.Item ponitur pro ſi-
nu.vt in eodem.23.Et in ſinu meo abſcondi verba oris ei⁹. Sinus.
Vbi ꝓ ſinu pōitur in hebreo חק Chuc ꝓ חֵיק Chec. חק

חָקָה Chaca.depingere.deſcribere.ſculpere.conſiderare.vt חקה
Ezech.23.Cūq; vidiſſet viros depictos in pariete. & Depigere.
inde מְחֻקֶּה Mechuche.i.ſculptū ſiue depictū.pro quo btūs מחקה
Hieronymus tranſtulit.Regulam.vt.3.Reg.6.Opere qua- Sculptum Regula.
dro ad regulam.Ponitur etiam pro conſiderare.vt Iob.13. Cōſiderare
Et veſtigia pedum meorum conſideraſti.Sed etiā in predi
cto loco hebrei legunt.Deſcripſiſti vel ſculpſiſti. Vide etiā
de hoc in dictione precedenti.

חָקַר Chacar.querere.inueſtigare.ſcrutari.explorare. con- חקר
ſiderare.ſupputare.probare.Deut.13.Quere ſollicite Querere.
& diligenter.Iudi.18.Vt explorarent terram & diligenter Explorare.
inſpicerent.i.diligenter inueſtigarent vel conſiderarent.& Inueſti
in eodem.Dixerūtq; eis ite & cōſiderate terram.1.Reg.20. gare.
Si inueſtigauero ſententiam patris mei.1.Paralip.19.Vt in
ueſtigent & ſcrutētur terram tuā.2.Paralip.4.Ita vt igno
rarent pondus eris.Pro quo hebrei legunt.Non poterat in
ueſtigari pōdus eris.Et eſt ſenſus ſicut in littera nr̄a.Iob.5.
Vt inueſtigauim⁹ ita eſt.& in eo.28.Et enarrauit & prepara
uit & inueſtigauit.& in eodem.29.Et cauſam quam neſcie-
bam diligētiſſime inueſtigabam.Ps.43.Nōne deus requi-
ret iſta.Prouer.18.Et venit amicus eius & inueſtigauit eum Requirere
& in eoē.25.Gloria regū inueſtigare ſermonē.& in eo.28
Et pauper prudens ſcrutabitur eū.Eccl's.12.Et inueſtigans Scrutari.
compoſuit parabolas multas.Thren.3.Et queramus & re-
uertamur ad dominū.Ponitur etiam pro ſupputare.vt Hie
re.46.Succiderūt ſaltum eius ait dominus quia ſupputari
non poteſt.Significat etiam probare.vt. Ps.138. Dñe pro- Supputar
baſti me.Sed beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. Probare.
tranſtulit.Dñe inueſtigaſti me.& in eodem. Proba me de⁹
& ſcito cor meū.& etiā beatus Hieronym⁹ in hoc loco trāſ
tulit.Scrutare me deus & cognoſce cor meum.& inde חֵקֶר חקר
Checher.i.inueſtigatio vl' ſcrutatio.vt.Ps.144.Et magni
tudinis eius non eſt finis.Pro quo beatus Hieronymus in
pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit.Et magnitudinis eius nō eſt
inuentio.i.non eſt inueſtigatio vl' ſcrutatio.Prouer.25.Ce-
lum ſurſum & terra deorſum & cor regum inſcrutabile.pro Inueſtigatio.
quo hebrei legunt.Et cordis regum non eſt ſcrutatio.i. nō
eſt eius ſcrutari ſupradicta.Poteſt etiam legi ſicut eſt in litte
ra noſtra.& in eodem.Sicut qui mel multum comedit non
eſt ei bonum:ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis opprimetur a
gloria.Eſa.40.Nec eſt inueſtigatio ſapientie eius.Ponitur
etiam pro veſtigiis.vt Iob.11.Forſitan veſtigia dei compre Veſtigia.
hendes. Pro quo hebrei legunt. Forſitan inueſtigationem
vel ſcrutationem dei comprehendes.

חָרַר Charar.arere.exſiccari.ſuccēdi.eſtuare.iraſci: ſiue ira חרר
ſuccendi.Et cōmuniter ſcribitur per ſimplicem res.
vt Iob.30.Et oſſa mea aruerunt pre caumate. Scribitur in Arere
predicto loco cū he in fine.& aliqñ ſcribitur cū nun in prin
cipio.ſ.quando eſt verbum paſſiuum prime coniugatiōis.
vt.Ps.68.Rauce facte ſunt fauces mee.pro quo he.le. Aruit
ſiue exiccatum eſt guttur meū. Vnde beat⁹ Hieronymus in Exſiccare
pſalterio iuxta he. ve. trāſtulit. Exaſperatū eſt guttur meū. Exaſpare
Ps.101.Et oſſa mea ſicut cremium aruerunt.i.exſiccata ſūt.
Hiere.6.Defecit ſufflatorium in igne.i.combuſtū vel ſuc-

censum est.Ezech.15.Et medietas eius redacta est in fauillam.pro quo hebrei legunt.Et medietas eius exsiccata est siue exaruit vł succesa est.& in eo.Quāto magis cum illud ignis deuorauerit & consumpserit.i.succenderit.Pōitur ēt pro tabescere vel liquefieri.vt Ezech.24.Et ossa tabescent & in eodē. Vt incalescat & liquefiat es eius.Sed etiā in predictis locis hebrei dicūt ꝙ significat exsiccare vel succēdere. Itē ponitur ꝓ insanire.vt Esa.24.Ideoq; insaniēt cultores eius.Et etiā in predicto loco hebrei legunt. Arescent vł succendentur habitatores eius.Potest etiā legi sicut est in littera nostra.Nā significat etiā furere vel irasci quod est idē qđ insanire.De quo vide infra in dictione חָרָה Chara. & inde חֲרֵרִים Charerim.i.siccitas.vt Hiere.17. Sed habitabit in siccitate in deserto.& scribitur pluraliter in hebreo in predicto loco:& nunꝙ̄ reperitur in numero singulari.duplicatur ēt aliqñ littera cheth & dr̄ חַרְחַר Charchar.i.incēdit vel succendit.vt Prouer.26.Sic homo iracundus suscitat rixas idest succendit vel incendit rixas.& inde חַרְחֻר Charchur. idest morbus ardens siue ardor. Deut.28. Ardore & estu & aere corrupto.

חרב Charab.arere. exsiccare. vastare. desolare. destruere. dissipare.desertum facere.siue desertum esse. Geñ.8. Primo mense prima die mēsis iminute sunt aque. Pro quo hebrei legunt.Exsiccate sunt aque.& in eo. Vidit ꝙ exsiccata esset superficies terre.Iudi.16.Si septem neruiceis funibus necdū siccis.Iob.14.Et fluui⁹ vacuefactus arescat.Pro quo hebrei legunt.Et fluui⁹ exsiccetur & arescat.Esa.19.Et fluuius desolabitur.i.arescet atq; siccabitur. & in eo.37. Et siccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggerum. & in eo. 44.Qui dico profundo desolare.Pro quo hebrei legunt. Qui dico ꝓfunditati.s.maris vel fluminis arescere vel exsiccare.Potest etiā legi sicut est in littera nostra:quia est equiuocū ad vtrūq;.& in eodē.51.Numquid nō tu siccasti mare. Hiere.51.Et desertum faciam mare eius.i. exsiccabo mare eius. Osee.13. Et desolabit fontē eius.i. exsiccabit. Naū.1. Et oīa flumina ad desertum deducens. Pro quo hebrei legunt.Et oīa flumina exsiccans siue arefaciens.& inde חָרָבָה Charaba.i.siccū aridū siue arida.vt Geñ.7.Et cūcta in quibus spiraculū vite est in terra mortua sunt.Pro quo hebrei legunt.Et cuncta in quibus spiraculū vite est in arida mortua sunt.Exo.14.Et vertit mare in siccum. Leuit.7. Siue oleo conspersa siue arida fuerit.Prouer.17.Melior est bucella sicca cum gaudio.Eze.30.Et faciā alueos fluminū aridos.& inde חֹרֶב Chóreb.i.siccitas.calor.estus.vt Iudi.6.Et in omni terra siccitas.& in eodem. Oro vt solum vellus siccum sit.& in eodem.Et fuit siccitas in solo vellere. Esa.25. Vmbraculū ab estu.& in eo.Sicut estus in siti.& in eodē.Et quasi calore sub nube torrente.Hiere.5. Siccitas super aq̄s eius.Aggei.1.Et vocaui siccitatē super terram.Scribitur ēt cum puncto cegol in prima syllaba & dicitur חֶרֶב Chéreb. idest estus.vt Deut.28.Ardore & estu. Scribitur etiam cū nun & dicitur חַרְבוֹן Charbon.i.siccitas vel estas.Ps.31. Dū confringitur spina.pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Cum exarserit estas. Itē חָרַב Charab.Deuastare.desolare.destruere.dissipare.desertum esse. Iudi.16.Qui deleuit terram nostrā.i.deuastauit vel desolauit.Nee.2.Ciuitas domus sepulchrorū patrū meorum deserta est.Esa.34.A generatione in generationem desolabitur.& in eodē.37.Desertas fecerunt reges assyriorū terras & regiones earum.& in eodem.49.Destruentes te & dissipantes a te exibunt.& in eodem.60.Et gētes solitudine vastabuntur.Hiere.2.Et porte eius desolamini vehementer. & in eodē.26.Et vrbs ista desolabitur. & in eodem.33. In loco isto quem vos dicitis esse desertum.& in eodē.50. Dissipa & interfice quos post eos sunt.& in eo. Dissipate vniuersos fortes eius.Ezech.6. Vrbes deserte erunt.& in eodē Et dissipabuntur & interibunt are vestre.& in eodem.26. Implebor :deserta est.& in eodem.Cum dedero te vrbē desolatā.Soph.3.Desertas feci vias vestras.Aggei.1.quia domus mea deserta est.& inde חָרֵב Chóreb.i. destructio siue destructum vel desertū. solitudo.vt Esa.61.Et instaurabūt ciuitates desertas.Quod in hebreo legitur singulariter.s. ciuitates destructionis.i.ciuitates destructas vel desertas sicut est in littera nostra. Eze.29. Et erit terra egypti in desertum & in solitudinem.Soph.2.Et coruus in superliminari. Pro quo hebrei legunt.Et destructio in superliminari.Sed si scribatur cum aym in prima tūc significat coruū. & in plurali חֳרָבוֹת Charboth siue חֲרָבוֹת Charaboth.i. destructiones aut destructa vel deserta. vt Esa.48. Non sitierunt in deserto.Quod in hebreo legitur pluraliter.s.in desertis.vel secundū primā significationem in siccitatibus. & in eodē.61.Et edificabunt deserta a seculo.Ezech.13. Quasi vulpes in deserto.pro quo he.le. In desertis. & in eo.36. Torrentibus vallibusq; & desertis parietinis.& in eo.Et instaurauero ruinosa.pro quo he.le.Et edificabuntur deserta & in eo.Et ciuitates deserte & destitute.Ps.108.Et eiiciātur de habitationibus suis.pro quo beat⁹ Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatē trāstulit. Et exquirātur in parietinis suis.Scribitur etiam cum mem vel nun & dicitur מַחֳרָבוֹת Machoraboth siue נֶחֱרָבֹת Necheraboth.vt Ezech. 29.Et ciuitates eius in medio vrbium subuersarum.vbi ponitur pro subuersis.& in eodem.30.Et vrbes eius in medio ciuitatum desertarum erunt.& inde חָרֵב Chāreb siue חֶרֶב Chéreb.i.gladius.ensis.culter.mucro.& secundū hebreos est genus ad omnia ferramenta acuta quibus scindimus. Geñ.3.Et flāmeum gladium atq; versatilem. & in eo. 27. Viues in gladio.& in eo.48.Quam tuli de manu amorrei in gladio & arcu meo. Exo.5. Ne accidat nobis pestis aut gladius.& in eodem.20.Si enim leuaueris cultrū tuum sup eum polluetur. Leuit.26.Et gladius non transibit termīos vestros.Nu.22.Cernens asina angelum stantem in via euaginato gladio.Deut.33.Scutum auxilii tui & gladius glorie tue.Iudi.3.Qui fecit sibi gladium ancipitem.& in eo.Et tulit sicam de dextero femore suo.idest & tulit gladium.& in eodem.7.Gladius domini & gedeonis.1.Reg.13.Non est inuentus ensis & lancea in manu totius populi.2. Reg.2. Nū vsq; ad internitionem tuus mucro deseuiet.Iob.41.Cum apprehenderit eum gladius non subsistet. Ps.36.Gladium eorum intret in cor ipsorum.Ps.43.Neq; eñ in gladio suo possederunt terram.Esa.27.In die illa visitauit dominus in gladio suo.Hiere.4.Et ecce peruenit gladius vsq; ad animam.& in eodem.33.Et ad munitiones & ad gladium.& in eodem.47.Vsquequo cōcideris o mucro dñi.Ezech.5.Sume tibi gladium acutum radentē pilos.& in eo. 21. Mucro euagina te.& in plurali חַרְבוֹת Charboth siue חֲרָבוֹת Charaboth.vt Iof.5.Fac tibi cultros lapideos.3. Reg. 18. Incidebant se iuxta ritum suum in cultris & lanceolis.Esa.2.Et cōflabunt gladios suos in vomeres.Ponitur etiam pro instrumentis ferreis acutis quibus muri destruuntur.Pro q̄ btūs Hieronymus transtulit Armaturā.vt Ezech.26. Et turres tuas destruet in armatura sua.& inde verbum חָרַב Charab. Quod significat pugnare.siue trucidare.vt.4. Reg.3. Pugnauerunt reges contra se & cesi sunt mutuo.

חרג Charag.contrahere.constringere.vt.2.Reg.22.Et cō trahentur in angustiis suis.& solum inuenitur in predicto loco.& in lingua chaldaica significat timorem.

Dissipare.
חָרֵב
Destructio
Solitudo.
חֳרָבוֹת
Deserta
Ruinosa.
Parietine
מַחֳרָבוֹת
Subuerse.
Deserte
חֶרֶב
Gladius.
Culter.
Sica.
Ensis.
Mucro
חֲרָבוֹת
Cultri.
Gladij.
Armatura
חָרַב
Pugnare.
חרג
Cōtrahere
Timor.

חַרְגֹּל חרגל Chargol.species volatilis quattuor habēs pedes.pro quo beatus Hieronymus transtulit. ophimachū. vt
Ophimachus. Leuit.11. Atacus atq; ophimachus.& solū inuenitur in pre dicto loco.& dicunt aliqui hebrei φ est genus locuste.

חָרַד חרד Charad.pauere.formidare. timere. expauescere. obstupescer.admirari.terrere. tremer.cōmoueri.vt Geñ.
Expauescere. 17.Expauit isaac stupore vehementi.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.Iudi.7.Qui formidolosus & ti
Pauere. midus est.& in eodē. Turbato omni exercitu. pro quo he brei legūt.Et omnē exercitum pauere fecit: siue exterruit. 1.Reg.4.Erat aūt cor eius pauens ꝓ arca domini.& in eo.
Terrere 13.Et omīs populus perterritus est qui sequebatur eum.& in eodē.14.Sed & omīs populus stationis qui ierat ad pre
Obstupescere. liandū obstupuit.& in eodem.16.Et admirati fūt seniores
Admirari. ciuitatis.2.Reg.17.Percutiam eū : cūq; fugerit omnis populus qui cum eo est percutiam regem desolatum.pro quo hebrei legunt.Terrebo eum & omnem populū qui cum eo est: & percutiam regem solū.3.Reg.1. Territi sunt ergo & surrexerunt.Iob.11.Et non erit qui exterreat. & in eo. 37.
Timere Super hoc expauit cor meū.Esa.29.Et stupebunt & timebunt a facie cōmotionis manus dñi.& in eodem.66.Audi
Tremere. te verbum domini qui tremitis ad verbum eius.Ezech. 30 Egredientur nuncii a facie mea ad conterendā ethiopiam. Pro quo hebrei legunt.Ad terrendam siue ad exterrendā ethiopiam: vel vt contremiscere faciant ethiopiam:siue vt expauescere faciant ethiopiam.& in eo.32. Et obstupescēt
Formidare. reges singuli pro anima sua.Osee.11.Et formidabunt filii maris. & in eodē pōitur pro auolare.vbi dicitur.Auolabūt quasi auis ex egypto.Pro quo hebrei legunt.Mouebuntur
Cōmoueri siue cōmouebūtur q̄si auis ex egypto.i.velociter cōmouebuntur pre timore vel terrore. Ponitur etiā pro laborare vl' ministrare:quod est motus quidam.vt.4.Reg.4. Ecce se
Ministrare dule in omnibus ministrasti nobis.pro quo hebrei legunt. Ecce laborasti pro nobis omnē laborem istū.Siue ecce ministrasti pro nobis omē ministerium istud. vbi pōitur ver
חֲרָדָה bum & nomen ab eo deriuatum.& inde חֲרָדָה Charada.i. stupor.tremor.terror.timor.vt Geñ.27. Stupore veheme
Stupor ti & vltra q̄ credi potest admirans ait.Ezech.26.Et induē
חֲרָדוֹת tur stupore.vbi ponitur in hebreo חֲרָדוֹת Charadoth in nu mero plurali.Ponitur etiam in nostra translatione pro mi
Miraculū raculo quod est res stupenda.1.Reg.14.Et factum est mira culum in castris.& in eodem.Et factum est quasi miraculū
Timor a deo.Prouer.29.Qui timet hominem cito corruet.pro q̄ hebrei legunt.Timor siue tremor hominis dabit ruinam. & est sensus sicut in littera nostra.

חָרָה חרה Chara.irasci.indignari.furore succēdi.emulari.Geñ.
Irasci. 4.Quare iratus es.Exo.32.Cur domine irascitur furor tuus contra populū tuum.Deut.11.Iratusq; dñs claudat celum.& in eodē. 31. Et irascetur furor meus contra eum. 2.Reg.22.Q̄m iratus est eis.& in eodem.24.Et addidit furor domini irasci contra israel.4.Reg.22. Iratus est furor eius contra iudam.Iob.32.Porro aduersum amicos ei⁹ in
Indignari dignatus est.Ps.123.Cum irasceretur furor eorum in nos. Ione.4.Putas ne bene irasceris tu.Zach. 10. Super pastores iratus est furor meus. Scribitur etiā sine he. vt Geñ. 4. Iratusq; est cain vehementer.Exo.32.Iratusq; valde proie cit de manu tabulas.Nu.12.Iratusq; contra eos abiit. Scribitur etiam cum nun in principio.s.qñ est verbum passiuū prime coniugationis.Pro quo beatus Hieronymus trāstu lit pugnare.vt Canti.1.Filii matris mee pugnauerunt con
Pugnare tra me.Esa.41.Omnes qui pugnant aduersum te. Vide ēt
חֳרִי de hoc supra in dictiōe חָרַר Charar.Inde חֳרִי Chori.i. ira. vt Exo.11.Et exiuit a pharaone iratus nimis. pro quo he brei legunt.Et exiuit a pharaone cum ira furoris.Deut.30 Ira.
חָרוֹן Que est hec ira furoris ei⁹ īmensa.& inde חָרוֹן Charon.ira. furor. vt Exo.15. Misisti iram tuam. & in eo.32. Quiescat Ira.
ira tua & esto placabilis.4.Reg.22.Verūtamen nō est auer sus domin⁹ ab ira furoris sui magni.Ps.2.Et in furore suo Furor
conturbabit eos.Ps.84.Auertisti ab ira indignationis tue
חָרָה Ponitur etiam חָרָה Chara pro emulari.vt Ps.36.Noli emu
lari in malignātibus.& in eo.Noli emulari in eo qui ꝓspe Emulari.
ratur in via sua.Sed beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatem transtulit Contendere. & inde verbū
הֶחֱרָה tertie coniugationis.s.הֶחֱרָה Hechera.Pro quo beatus Hie
ronymus transtulit.In monte.Nee.3.Post eū in monte edi In monte.
ficauit Baruch filius Zachai. Quod potest legi sic.s.post eum emulatus.idest imitatus edificauit Baruch filius Zachai.vel secūdū primā significationē irat⁹.quia fortasse in uitus edificauit : tamen si pro littera cheth scribatur cū littera he:que est quasi eiusdem figure:vt dicatur הֶהָרָה Hahára tunc significat in monte sicut est in littera nostra.

חָרוּז חרז Charuz.monile.torques.& solum inuenitur in nūero
Monile plurali.s.חֲרוּזִים Charuzim vt Canti.1.Collum tuum
חֲרוּזִים sicut monilia.& secundum aliquos hebreos scribitur etiam cum aleph in principio loco cheth.Ezech.27. Vbi nos legimus cedros quoq; habebāt in negociationibus tuis.pro quo ipsi legunt.Monilia siue torques habebāt in negociationibus tuis.Sed melius in translatione nostra.De quo vide supra in dictione אֶרֶז érez.

חַרְחַר חרחר Charchar.succendere.siue incitare.s.rixas vl' iurgia De quo vide supra in dictione חָרַר Charar.

חֶרֶט חרט Cheret.stilus:siue opus fusorium. Esa.8. Et scribe in
Stilus. eo stilo hominis.Exo.32.Formauitq; opere fusorio. Sed etiam in hoc loco hebrei legunt.& formauit eum stilo.
חֲרִיטִים scilicet ferreo.& inde חֲרִיטִים Charitim.Pro quo beat⁹ Hie
Acus. ronymus transtulit Acus.s.ornamētū muliebre.Esa.3.Lin teamina & acus.Ponitur etiam pro marsupiis vel saccis. vt
Sacci 4.Reg.5.Ligauitq; duo talenta argenti in duobus saccis.

חַרְטֹם חרטם Chartom.hariolus.incantator. maleficus. vt Dañ.
Hariolus. 2.Ab omni hariolo & mago.& in plurali חַרְטֻמִּים
חַרְטֻמִּים Chartumim .i.incantatores siue hariolı aut malefici. Exo.
Incantationes 7.Fecerunt etiam ipi per incantatiōes egyptiacas.& in eo
Malefici dem.Feceruntq; similiter malefici egyptiorum.& in eodē. 8.Fecerunt aūt & malefici per incantationes suas similiter. & in eodem.Et dixerunt malefici ad pharaonem digit⁹ dei est.Dañ.2.Precepit aūt rex vt conuocarentur harioli.Poni
Harioli tur etiam pro coniectoribus.vt Geñ.41.Misit ad omnes cō
Cōiectores iectores egypti.

חָרַךְ חרך Charach.inuenire.Prouer.12.Non inueniet fraudulē
Inuenire tus lucrū.& solū inuenitur in predicto loco.& dicūt he brei φ significat inurere vl' adurere siue assare.vnde in pre
Inurere dicto loco ipsi legunt.Non inuret siue non assabit fraudulē tus venationem suam.Quod sic exponitur ab hebreis:qua si dicat.Quidquid dolo vel fraude acquiritur velociter perìbit nec fraudulentus fruetur eo.Aliivero dicunt φ signifi cat stigmatizare siue signare.i.signa vel stigmata in rebus propriis ponere:vt inter alienas possint cognosci vel inue
Adurere niri.& in lingua chaldaica significat adurere.Dañ.3.Et ca
חֲרַכִּים pillus capitis eorum non esset adustus.Item חֲרַכִּים Chara
Cancelli chim.cancelli.Canti.2.Prospiciens per cancellos. & solum inuenitur in numero plurali in predicto loco.

חָרוּל חרל Charul.sentis.vrtica.spina. Iob.30. Et esse sub senti
Sentis. bus delicias computabant.Prouer.14. Et ecce totum
Vrtica repleuerant vrtice.Soph.2.Siccitas spinarū & aceruū salis.
Spine

חָרַם חרם Charam.delere.destruere.desolare.occidere. anathematizare.deuouere. cōsecrare. Nu.21. Delebo vrbes

eius. Esdre.10. Auferetur vniuersa substantia eius. Pro q hebrei legunt. Destruetur vniuersa substantia eius: siue occidentur vniuersa pecora eius. Esa.11. Et desolabit dñs linguam maris egypti. Item significat occidere siue interficere. vt Exo.22. Qui immolat diis occidetur. Nu.21. Quem ille interfecit subuersis vrbibus eius. Ios.6. Et interfecerũt omnia que erant in ea. & in eodẽ.10. Regemq; illius interfecit. & in eodẽ. Sed omne quod spirare poterat interfecit. Hiere.50. Dissipa & interfice. & in eodẽ. Et interficite eã. Item significat anathematizare. vt Ios.6. Vos aũt cauete ne de his que precepta sũt quippiam cõtingatis & sitis preuaricationis rei: & omnia castra israel sub peccato sint. pro quo hebrei legunt. Vos aũt cauete ab anathemate ne anathematizemini: & accipiatis de anathemate: & ponatis castra israel in anathemate. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. Ponitur etiã pro consecrare vel deuouere aliqd dño: ne quis eo fruatur qũ sit anathema. Leuit.27. Et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum. & in eo. Omne quod domino consecratur siue homo fuerit siue animal. & in eo. Quidquid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum est domino. & inde חֵרֶם Cherem.i. cõsecratio. anathema: occisio. interfectio. rete. siue sagena. vt Leuit. 27. Et omnis consecratio que offertur ab homine nõ redimetur. pro quo he.le. Et omnis consecratio que cõsecratur vl deuouetur ab homine. vbi ponitur verbum & nomẽ ab eo deriuatum. Nu.15. Omne quod ex voto reddiderint filii israel tuum erit. Pro quo he.le. Omnis consecratio.i. omne quod deuouetur in israel.s. domino: tuum erit. & cõmuniter ponitur pro anathemate. Deut.7. Ne fias anathema sicut & illud est. & in eodem. Quia anathema est. & in eo.13. Et non adherebit de illo anathemate quicq; in manu tua. & Ios.6. Sitq; ciuitas hec anathema. & in eo. Tulerũtq; de anathemate. & in eo. Quia pollut⁹ est anathemate. Zach.14. Et anathema non erit amplius. Malach.4. Et percutiã terram anathemate. scribitur etiã cum he in fine. vt Nu.21 Et vocauit nomen loci illius horma.i. anathema. Item ponitur pro morte vel interfectiõe. vt.3.Reg.20. Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua. Esa.14. Et sup populum interfectionis mee ad iudicium. Mich.7. Vir fratrẽ suum ad mortem venatur. Significat etiam rete vel sagena quibus aues vel pisces capiuntur. vt Eccl's.7. Que laqueus venatorũ est & sagena cor eius. Ezech.26. Siccatio sagenarum erit in medio maris. Abach.1. Traxit illud in sagena sua. & in eodem. Propterea immolabit sagene sue. Itẽ חָרוּם Charum.i. ille qui habet maculam in naribus.s. qui habet nasum grandiorem vel minorem quam homines communiter hñt. vt Leuit.21. Si vel puo vel grãdi vel torto naso.

חֶרְמֵשׁ Chermes. falx. Deut.23. Falce autem non metes. & solum inuenitur in predicto loco.

חֶרֶס Chéres. sol. vt Iob.9. Qui precipit soli & nõ oritur. Scribitur etiam cum he in fine. & dicitur חַרְסָה Charsa. vt Iudi.14. Die septimo ante solis occubitum. & inde חַרְסִית Charsith.i. orientalis secundũ hebreos. vt Hiere.19 Iuxta introitũ porte fictilis. Pro quo hebrei legunt. Iuxta introitum porte orientalis. Potest etiam deriuari a dictione חֶרֶשׂ Chares. Que significat testam siue fictile: quia secũdũ hebreos frequenter ponitur littera sin cum apice cibboleth pro littera samach. vnde beatus Hieronymus in explanationibus super Esaiam capl'o.19. sic ait. Cheres eñ verbũ ambiguum est & testa dicitur & sol. eo qd vtrũq; areat & siccum sit. hec Hieronymus. Item חֶרֶס Cáhres.i. prurigo. Deut.28. Scabie quoq; & prurigine.

חָרַף Charaph. exprobrare. improperare. blasphemare. cõuiciari. ignominiam facere. reprehendere. morti uel discrimini se offerre. hyemare. Iudi.8. Super quibus exprobrastis mihi dicentes.1. Reg.17. Ego exprobraui agminibus israel hodie. & in eo. ad exprobrãdũ eñ israel ascẽdit. & in eodem. Quis est enim hic philisteus incircuncisus qui exprobrauit aciem dei viuentis.2.Reg.22. Et blasphemauit israel. & in eo.23. Quando exprobrauerunt philistiim.4.Reg.19. Cui exprobrasti & quem blasphemasti. Ps.41. Exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei. Ps.54. Qm̃ si inimicus me⁹ maledixisset mihi. pro quo btũs Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trãstulit. Non eñ inimicus exprobrauit mihi. Ps.68. Et opprobria exprobrãtium tibi ceciderunt super me. Ps.73. Vsq; quo deus improperabit inimicus. Ps.118. Et rñdebo exprobrãtib⁹ mihi verbũ. Prover.27. Vt possim exprobrãti respõdere sermonem. & inde חֶרְפָּה Cherpa.i. opprobrium. improperiũ. ignominia vt Geñ.30. Abstulit de⁹ opprobrium meũ.1.Reg.17. Et tulerit opprobriũ de israel. 2. Reg.13. Ego eñ ferre non potero opprobriũ meũ. Ps.21. Opprobriũ hoĩm & abiectio plebis. Ps.68. Improperium expectauit cor meũ. Esa.4. Aufer opprobrium nostrũ. & in eo.20. Ad ignominiam egypti. & in plurali חֲרָפוֹת Cherphoth siue חֲרָפוֹת Charaphoth Ps.68. Et opprobria exprobrantiũ tibi. Dañ.12. Alii in opprobriũ vt videant semp. Qd in hebreo legitur pluraliter scilicet in opprobria. Significat ẽt reprehẽdere. vt Iob.27 Neq; eñ reprehẽdit me cor meũ. Et secũdũ hebreos significat etiã desponsare. vt Leuit.19. Pro eo qd nos habemus Que sit ancilla etiã nobilis. hebrei legunt. Que sit ancilla desponsata viro. Sed nõ habet simile vnde significet despõsare. Significat ẽt offerre se discrimini vel morti. vt Iudi.5. Zabulon vero & Neptalim obtulerunt animas suas morti. Item חָרַף Charaph.i. hyemare. vt Esa.18. Et oẽs bestie terre super illũ hyemabunt. & inde חֹרֶף Chóreph.i. hyems. vt Geñ.8. Estas & hyems. Amos.3. Et percutiã domũ hyemalem cũ domo estiua. Zach.14. In estate & hyeme erũt. Item ponitur pro frigore. vt Prouer.20. Propter frig⁹ piger arare noluit. Ponitur etiã pro iuuẽtute vel adolescẽtia. vt Iob.29. Sicut fui in diebus adolescentie mee.

חָרַץ Charas. mutire. latrare. inire prelium. decernere. prescindere. decidere. Exo.11. Apud oẽs aũt filios israel non mutiet canis. Ios.10. Nullus contra filios israel mutire ausus est. & aliqui hebrei exponũt pro mutire.s. mouere linguam & exacuere. Itẽ significat inire preliũ. vel secũdũ hebreos exacuere se ad preliũ. vt.2.Reg.5. Tũc inibis preliũ. Itẽ ponitur pro decernere. vt.3.Reg.20. Hoc est iudicium tuũ quod ipse decreuisti. & inde נֶחֱרָצָה Necherasa.i. concisa vel decisa. pro quo beatus Hieronymus transtulit Abbreuiationẽ. Esa.10. Consumationẽ enim & abbreuiationem dñs deus exercituũ faciet. & in eo.28. Consumationẽ enim & abbreuiationem audiui. Quod hebrei exponunt consumationẽ decisam uel definitam. & inde חָרוּץ Charus.i. precisio vel concisio aut abbreuiatio. Iob.14. Breues dies hominis sunt. Esa.10. Consumatio abbreuiata.i. decisa vel definita. Ioel'.3. Populi in valle cõcisiõis. & in eo. Quia iuxta est dies dñi in valle cõcisionis. Significat etiã חָרוּץ Charus secũdũ hebreos hominẽ rectũ & iustum vel diligentẽ cui⁹ opera sunt decisa & definita ratiõe & intellectu. Pro qd btũs Hieronymus trãstulit forte vel robustũ. vt Prouer.10. Manus aũt fortium diuitias parat. & in eo.12. Manus fortium dominabitur. & in eo.21. Cogitatiões robusti semp in abũdantiã. Ponitur etiã pro diligente vel sollicito. Itẽ חָרוּץ Charus. significat instrumentũ quo frumentum trituratur siue excutitur: eo quod est acutum & scindit fruges. vt Esa.28.

Non em̄ in ferris triturabitur git.vbi ponitur pro ferris.& in eo. 41.Ego poſui te quaſi plauſtrum triturans.vbi ponitur pro triturāte.& in plurali חֲרֻצוֹת Charuſoth.i. plauſtra quibus trituratur. vt Amos .1.Eo qđ triturauerunt in plauſtris ferreis galaad.& inde חֲרִיצֵי Chariſe. Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit Carpēta.vt.2.Reg.13. Et circūegit ſuper eos ferrata carpenta.ſ.ſcindētia.&.1.Paralip.20. Et fecit ſuper eos tribula & trahas & ferrata carpēta tranſire.Ponitur etiam חֲרִיצֵי Chariſe pro caſeis vl' pro formelis caſei. vt.1.Reg.17.Et decem formelas caſei has deferes. pro quo hebrei legunt.Decē caſeos lactis hos deferes.ponitur ēt חָרוּץ Charus pro habēte cicatricē.vt Leuit.22.Si cicatricem habens ſi papulas.Item חָרוּץ Charus.i.menia ſiue murus:eo quod in parte ſupiori tendunt ad acuitatē.Dañ.9.Edificabitur platea & muri.Item חָרוּץ Charus.i.aurū.vt Iob.41. Sternet ſibi aurū quaſi lutum.Ps.76. Et poſteriora dorſi eius in pallore auri.Prouer.3.Melior eſt acquiſitio eius negociatione auri.& in eo.8.Doctrinā magis q̄ aurum eligite.& in eo.Melior eſt fructus eius auro & lapide precioſo. & in eo.12.Et ſubſtantia hominis erit auri preciū.Zach.9 Et aurū vt lutū platearū.Itē חֲרַץ Charas in lingua chaldaica ſignificat lumbū vel renes.Dañ.15.Et compages renum eius ſoluebantur.

חַרְצַב Charſub. nodus ſiue colligatio. & ſolum inuenitur in nūero plurali.ſ.חַרְצֻבּוֹת Charſuboth.vt Eſa.58. Diſſolue colligationes impietatis.Ps.72.Quia non eſt reſpectus morti eorū.pro quo he.le.Quia nō ſūt colligationes ſiue vincula morti eorū.Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Quia nō cogitauerūt de morte ſua.i. nō ſunt eis colligantia & innodatiōes morti eorū.

חַרְצָן Charſan.acinus.i.granulū vue. & ſolū inuenitur in numero plurali.vt Nu.6.Ab vua paſſa vſq; ad acinum.pro quo hebrei.le.Ab acinis vſq; ad folliculū.ſ.vue.

חָרַק Charac.fremere.frendere.ſtridere.ſ.dentib⁹.vt Iob. 16.Infremuit cōtra me dentibus ſuis.Ps.34. Frēduerunt ſuper me dentibus ſuis.Ps.36.Et ſtridebit ſup eū dentibus ſuis.Ps.111.Dentibus ſuis fremet & tabeſcet.Threñ.2 Et fremuerunt dentibus.

חָרַשׁ Charas.ſilere.tacere.diſſimulare ſe audire.obſurdeſcere.tacitū cogitare.arare. Geñ.34.Siluit donec venirent.Nu.30.Et tacuerit voti rea erit.& in eo.Qua die audierit vir & nō cōtradixerit:voti rea erit.Pro q̄ he.le.Qua die audierit vir & tacuerit:voti rea erit. & eſt idē ſenſus cū littera noſtra.& in eo.Si audierit vir & tacuerit. & in eodē. Qđ ſi audiens vir tacuerit.Iudi.16.Et ibi tota nocte cū ſilentio preſtolabantur.pro quo.he.le.Et ſiluerūt ibi tota nocte.1. Reg.7. Ne ceſſes ꝓ nobis clamare ad dñm deū nr̄m. ideſt ne ſileas a clamore.Nee.5.Et ſiluerunt nec inuenerūt quid reſponderent.Iob.11.Tibi ſoli tacebūt hoīes.& in eo. 41.Non parcam ei.Pro quo he.le. Non tacebo mendacia eius.Ps.27.De⁹ me⁹ ne ſileas a me.Ps.34.Vidiſti dñe:ne ſileas.Ps.38.Ne ſileas qm̄ aduena ego ſum apud te.Ps.49 De⁹ noſter nō ſilebit.Eſa.41. Taceant ad me īſule.& in eo. 42. Silui patiens fui.Soph.3.Silebit in dilectiōe ſua.Item ſignificat diſſimulare ſe audire:vel obſurdeſcere.vt.1.Reg. 10.Ille aūt diſſimulauit ſe audire.Mich.7.Et aures eorum ſurde erūt.& inde חֵרֵשׁ Cheres.i.ſurdus.Exo.4. Aut quis fabricatus eſt mutū & ſurdū.Leuit.19.Non maledices ſurdo.Ps.37.Ego aūt tanq̄ ſurdus non audiebā.Ps.57.Sicut aſpidis ſurde.Eſa.29.Et audient in die illa ſurdi verba legis.& in eo.35.Et aures ſurdorum patebunt. & in eo. 42. Surdi audite.& inde חֶרֶשׁ Chéres.i.tacite ſiue clam.pro q̄ beatus Hieronymus tranſtulit in abſcondito. Ioſ.2. Miſit igitur Ioſue fili⁹ nun de ſethim duos viros exploratores in abſcondito.Item חָרַשׁ Charas.i.tacite cogitare : vel tacite cōtemplari.vt Geñ.24.Ipſe aūt cōtemplabatur eam tacite.1.Reg.23.Quia prepararet ei ſaul clā malū.i.tacite cogitaret.Iob.4.Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem.pro quo he.le.Quin potius vidi cogitantes iniquitatem.Prouer.3.Ne moliaris amico tuo malū.pro quo he.le. Ne cogites contra amicū tuū malū.& in eo.6. Cor machinās cogitationes peſſimas.i.cogitans.& in eo. 12. Dol⁹ in corde cogitantiū mala.& inde חָרָשׁ Charas ſiue חֹרֵשׁ Chores.i.faber.artifex.opifex.ſiue induſtrius. vt Geñ.4. Qui fuit malleator & faber.1.Reg.13.Porro faber ferrarius nō inueniebatur in om̄i terra iſrael.2.Reg.5. Artifices lignorū artificeſq; lapidum.3.Reg.7.Artificem erarium & plenū ſapientie.4.Reg.24.Et omnē artificē & incluſorem.1.Paralip.4.Genuit ioab patrē vallis artificū:ibi quippe artifices erant.Eſa.44.Fabri em̄ ſunt ex hoībus.& in eo.Faber ferrarius lima operatus eſt.& in eo.Artifex lignarius extēdit normā.Hiere.29.Et faber & incluſor.Ezech.21.Fabricantiū interitū.Ponitur ēt pro ſculptore. Exo. 28. Opere ſculptoris & celatura gēmarii.Item pōitur pro architecto. Eſa.3.Et ſapientem de architectis & prudētē eloquii myſtici.& inde חֲרֹשֶׁת Charóſeth.i.artificium ſiue fabrefactio.vt Exo.31.Marmore & gēmis & diuerſitate lignorū.pro quo hebrei legūt.Et in artificio lapidis & in artificio ſiue fabricatione lignorū.Eſt etiā חֲרֹשֶׁת Charóſeth nomē proprium loci.vt Iudi.4.Ipſe aūt habitabat in charoſeth gentiū. Itē חָרַשׁ Charas.i.arare.vt Deut.22.Nō arabis in boue ſimul & aſino.Iudi.14.Si non araſſetis in vitula mea.Ps.128.Supra dorſum meū fabricauerūt pctōres.pro quo beat⁹ Hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit.Sup ceruicem meā arauerūt arantes.Hiere.26.Sion quaſi ager arabitur. Ezech.17.Exaratū ſuper latitudinē cordis eorū.Amos.6. Aut arari poteſt bubalis.& inde חָרִישׁ Charis.i.aratio ſiue tēpus arandi.Geñ.45.Quibus nec arari poterit nec meti. Pro quo he.le.In quib⁹ nec erit aratio nec meſſis.Exo.34 Die ſeptimo ceſſabis arare & metere.pro quo he.le. Die ſeptimo ceſſabis ſiue quieſces:in aratiōe & in meſſe quieſces 1.Reg.8.Et aratores agrorū ſuorū.pro quo he.le.Et ad arandū rationē ſuā.& inde מַחֲרֶשֶׁת Macharéſeth.i.vomer ſiue aratrū.vt.1.Reg.13.Vt acueret vnuſquiſq; vomerē ſuum & ligonē & ſecurim & tridentē & ſarculū. vbi ponitur etiam pro ſarculo.& in eodē.Retuſe erant acies vomerū. & inde חֲרִישִׁית Chariſith.i.vehemēs aut validus ventus: ſecūdum hebreos:qualis ſolet accidere in tēpore arandi.Pro q̄ beat⁹ Hieronymus tranſtulit vrentē.Ione.4.Vēto calido & vrēti.Item חֹרֶשׁ Chóres.virgultū denſis frondibus. Ezech.31 Et frondibus nemoroſis.Ponitur etiā in tranſlatiōe noſtra pro aratro ſecundū aliam ſignificationē ſupradictam. Eſa. 17.Sicut aratra & ſegetes que derelicta ſunt a facie filiorum iſrael.Sed etiam in predicto loco hebrei legūt.Virgultū & ramū.vt dictū eſt ſupra in dictiōe אָמַר Amar:Inde חֹרְשָׁה Chorſa.i.ſiluane.mus. ſalt⁹.vt.1.Reg.23.Porro dauid erat in deſerto ziph in ſilua.& in eo.Et abiit ad dauid in ſiluā. & in eodē.Manſitq; dauid in ſilua.& in eo. Ecce dauid latitat apđ nos ī locis tutiſſimis ſilue.& in plurali חֳרָשִׁים Charaſim.2.Paralip.27.Et ī ſaltibus caſtella & turres. Itē חֶרֶשׂ Chéres.cum apice ceboleth in littera ſin.i.teſta.teſteus.fictilis.vt Leuit.6.Vas aūt fictile in quo cocta eſt confringetur. Iob.2. Qui teſta ſaniem radebat. Ps.21. Aruit tanq̄ teſta virtus mea.Eſa.16.Ad murū cocti lateris.vbi ponitur ꝓ cocto latere.& in eo.30.Et non inuenietur de fragmentis ei⁹ teſta.& in eo.45.Teſta de ſamiis terre.Pro quo he.le.Teſta

Serra. Triturans חֲרֻצוֹת Plauſtra. חֲרִיצֵי Carpenta. חֲרִיצֵי Formele. חָרוּץ Cicatrices habēs חָרוּץ Murus חָרוּץ Aurum חֲרַץ Renes. חַרְצַב חַרְצֻבּוֹת Colligationes חַרְצָן Acinus חָרַק Fremere frendere. Stridere חָרַשׁ Silere Tacere. Silere. Diſſimulare ſe audire חֵרֵשׁ Surdus חֶרֶשׁ

In abſcondito. חָרַשׁ Tacite cōtemplari Tacite cogitare Moliri. Machiari Cogitare. חָרָשׁ Faber Artifex Fabricator. Sculptor. Architectus. חֲרֹשֶׁת Artificiū Charoſeth חָרַשׁ Arare Exarare. חָרִישׁ Aratio. מַחֲרֶשֶׁת Vomer. Sarculus חֲרִישִׁית Vēt⁹ vrēs חֹרֶשׁ Virgultū cū frōdib⁹ Aratrum. חֹרְשָׁה Silua חֳרָשִׁים Saltus. חֶרֶשׂ Fictile Teſta. Coct⁹ later

de testis terre.& est idē sensus. Nā de insula samo affereban tur vasa testea que vasa samia appellabantur. Threñ. 4. Quomō reputati sunt in vasa testea. Ezech. 23. Et fragmē ta eius deuorabis. pro quo he. le. Et testas eius. i. fragmenta
חֶרֶשׂ teste eius confringes. s. dētibus. Item חֶרֶשׂ Chares. i. sol. vt Iob. 41. Sub ipso erunt radii solis. De quo vide supra in di ctione חֶרֶס Chares cum samach in fine. & solum in predi cto loco scribitur cū sin in fine loco samach.

חרת חָרַת Charuth. sculpere. vt Exo. 32. Scriptura q̄q̄ dei erat sculpta in tabulis.
lpere.

חָשׁ חוּשׁ Chas. festinare. De quo vide supra in dictione חושׁ Chus.

חָשַׁשׁ חֲשַׁשׁ Chasas. calor siue ardor. Esa. 5. Et calor flāme exu rit. & in eo. 33. Concipietis ardorem & parietis sti pulā. Hebrei vero dicunt q̄ significat quisquilias.

חָשַׁב חָשַׁב Chasab. cogitare. existimare. putare. reputare. estima re. in precio habere. numerare. vel cōputare. aut sup
tare. putare. Geñ. 50. Vos cogitastis de me malum. & in eodem. Sed deus vertit illud in bonum. Pro quo hebrei legūt. Sed deus cogitauit illud in bonum. 2. Reg. 41. Quare cogita sti huiuscemodi rem. Ps. 34. Cogitantes mihi mala. & in eodem. Loquentes dolos cogitabant. Ps. 39. Domin⁹ solici tus est n. ei. i. cogitauit pro me. Ps. 40. Aduersum me cogi
mare tabant mala mihi. Ps. 72. Existimabā vt cognoscerē hoc. Ps. 76. Cogitaui dies antiq̄s. Ps. 118. Cogitaui vias meas. Prouer. 16. Qui attōitis oclis cogitat mala. & ī eo. 24. Qui cogitat mala facere. Ezech. 11. Hi sunt viri qui cogitant ini quitatē. Threñ. 2. Cogitauit dñs dissipare murū filie sion. Osee. 7. Et in me cogitauerunt malitiam. Amos. 6. Sicut
re dauid putauerunt se habere vasa cantici. Mich. 2. Ve qui co gitatis inutile. & in codē. Ecce ego cogito super familiam istā. Naum. 1. Quid cogitatis contra dominū. & in eodem. Ex te em̄ exiuit cogitans cōtra dñm. Ione. 1. Et nauis peri clitabatur conteri. pro quo he. le. Et nauis putabatur conte ri siue cogitabat conteri. i. viri nauis cogitabant nauem cō teri. Malach. 3. Timentib⁹ dñm & cogitantibus nomē eius. Itē significat reputare siue extimare. aut in precio habere.
tare. Geñ. 15. Et reputatum est ei ad iustitiā. & in codē. 31. Nōne quasi alienas reputauit nos. Nu. 18. Vt reputetur vobis in oblationem primitiuorū. & in eo. Et reputabitur vobis q̄si de area & de torculari. & in eo. 23. Et inter gentes nō reputa bitur. Deut. 2. Terra gigantū reputata est. 1. Reg. 1. Estima
re uit ergo eā heli temulentā. 3. Reg. 10. Non erat argētū neq̄ alicuius precii putabatur in diebus salomonis. 2. Paralip. 9 Argentum in diebus illis pro nihilo reputabatur. Iob. 18. Quare reputati sumus vt iumenta. & in eo. 41. Estimauit abyssum quasi senescentem. Ps. 43. Estimati sumus sicut oues occisionis. Prouer. 17. Stultus si tacuerit sapiens repu tabitur. Esa. 2. Qm̄ excelsus reputatus est ipse. & in eo. 13. Qui argentum non querant. i. non estiment: vl' pro nihilo reputent illud. & in eo. 29. Et chermel in saltum reputabi tur. & in eo. 33. Non reputabit homines. & in eo. 53. Vnde nec reputauimus eum. & in codē. Et nos putauimus eum quasi leprosum. Threñ. 4. Quomō reputati sunt in vasa te stea. Item significat numerare siue supputare vel computa
taf re. vt Leuit. 25. Cōputabuntur fructus ex eo tp̄e quo vendi
taf dit. & in eo. Supputatis dūtaxat annis a tp̄e vēditionis sue.
are & in eo. Ponet rationē cū eo iuxta annorū numerum. i. nu merabit vel supputabit cū eo. 4. Reg. 12. Et nō fiebat ratio iis hominibus qui accipiebāt pecuniā. i. non numerabatur vel non supputabatur eis. & sequitur sed in fide tractabant
are eam. & in eo. 22. Verūtñ nō supputetur eis argentū. Ps. 31.
מַחְ Beatus vir cui non imputauit dñs peccatū. & inde מַחֲשָׁבָה

Machasaba siue מַחֲשֶׁבֶת Machasébeth. i. cogitatio: siue exi stimatio. Geñ. 6. Et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malū. Hiere. 18. Et cogito contra vos cogitationē. Ezech. 38. Et cogitabis cogitationē pessimā. & in plurali מַחֲשָׁבוֹת Machasaboth. i. cogitationes. vt Exo. 31. Ad excogitandū quidquid fabre fieri potest. Pro quo he. le. Ad excogitan dum cogitationes ad faciendum. & in eo. 35. Ad excogitan dum cogitationes & faciendum. Iob. 5. Qui dissipat co gitationes malignorū. Ps. 39. Et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Ps. 55. Aduersum me oēs cogitatiōes eorū. Esa. 55. Non em̄ cogitationes mee cogitationes ve stre. Hiere. 11. Quia cogitauerunt super me cogitatiōes. & in eo. 18. Venite & cogitemus cōtra ieremiā cogitationes. & īde חֹשֵׁב Choseb. i. polymitari⁹ siue op⁹ polymitariū vl' plumariū. eo q̄d fit multa cogitatiōe & industria. Exo. 26. Opere plumario facies. & in eo. 28. Opere polymito. & in eo. 35. Vt faciat opera abietarii & polymitarii & plumarii. & inde חֵשֶׁב Céseb. i. ipsa cōtextura ingeniosa & subtilis. vt in eo. 28. Ipsa quoq̄ textura & cūcta operis varietas. Scri bitur etiam cū mem in principio. & dicitur מַחֲשֶׁבֶת Macha sabeth. i. illud quod subtiliter excogitatur vel adinuenitur. vt in codē. 35. Quidquid fabre adinueniri pōt. Inde חֶשְׁבּוֹן Chesbon. i. cogitatio. ratio. numeratio. cōputatio. Eccl's. 7. Et quererem sapientiā & rationē. & in eo. 9. Quia nec op⁹ nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos. & in plurali חִשְּׁבֹנוֹת Chisebonoth. Pro quo beatus Hieronym⁹ transtulit machinas siue questiones. vt. 2. Paralip. 26. Et fe cit in ierusalē generis machinas. Eccl's. 7. Et ipse se infini tis miscuerit questionibus.

Cogitatio

מַחֲשָׁבוֹת

Cogitatio nes.

חֹשֵׁב Opus plu marium. Opus po lymitariū. חֵשֶׁב

מַחֲשֶׁבֶת Quidquid adinuēitur חֶשְׁבּוֹן Ratio.

חִשְּׁבֹנוֹת Machine. Questiōes

חָשָׁה Chasa. tacere. silere. negligere. 4. Reg. 2. Et ego no ui: silete. Nee. 8. Leuite silentiū faciebant in omni po pulo. i. silere faciebant omnē populū. Ps. 27. Ne q̄n taceas a me. Ps. 106. Et siluerunt fluctus eius. Eccl's. 3. Tempus ta cendi & tempus loquendi. Esa. 42. Tacui semp. & in codē. 58. Nec cogitasti in corde tuo quia ego tacens. & in eo. 62. Propter sion non tacebo. Ponitur etiam pro negligere. vt Iudi. 18. Nolite negligere nolite cessare. 3. Reg. 22. Et ne gligimus tollere eam de manu regis syrie.

חָשָׁה Silere.

Tacere.

Negligere

חֲשַׁח Chasach. in lingua chaldaica significat oportere vel opus esse aut necesse esse. Dañ. 3. Non oportet nos de hac re respōdere tibi. Esdre. 4. Q̄d si necesse fuerit vi tulos & agnos. & in eo. 7. Sed & cetera quibus opus fuerit.

חֲשַׁח Oportere. Necesse eē Opus esse

חָשַׁךְ Chasach. obscurare. cōtenebrare. denigrare. Geñ. 10 Operuerūtq̄ vniuersam supficiē terre vastātes oīa. Pro quo he. le. Operuerūtq̄ vniuersam supficiē terre & ob scurata vel contenebrata est terra. Iob. 38. Quis est iste in uoluens sentētias sermōibus impitis. pro quo he. le. Quis est iste obscurans cōsiliū sermonibus absq̄ sciētia. & est idē sensus cum lr̄a nostra. Ps. 68. Obscurētur oculi eorum ne videant. Ps. 73. Quoniā repleti sunt qui obscurati sunt ter re domibus iniquitatum. Ps. 104. Misit tenebras & obscu rauit. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & si militer. Ps. 138. Quia tenebre non obscurabuntur a te. Ec cl's. 12. Anteq̄ tenebrescāt sol & luna & stelle. Esa. 5. Et lux obtenebrata est in caligine eius. & in eo. 13. Obtenebratus est sol in ortu suo. Hiere. 13. Date domino deo vestro gloriā anteq̄ contenebrescat. Threñ. 5. Ideo cōtenebrati sūt ocu li nostri. Amos. 8. Tenebrescere faciam terram in die lumi nis. Significat etiam denigrare. vt in eodē. 4. Denigrata est sup carbones facies eorum. Ezech. 30. Et in taphnis ni grescet dies. Sed in predicto loco in hebreo scribitur חָשַׂךְ Chasach cum ceboleth in littera sin. Quod significat vita re siue prohibere aut cessare vt infra dicetur: vnde in predi

חָשַׁךְ Obscurar.

Tenebre scere. Obtene brare.

Denigrar. Nigrescer.

חָשַׂךְ

חָשַׁךְ cto loco hebrei legũt. & in taphnis cessabit dies. inde חֹשֶׁךְ Chosech.i.obscuritas siue tenebre.& in hebreo legitur sin gulariter.s.tenebra.vt Geñ.1.Et tenebre erant super faciẽ abyssi.& in eo.Et diuisit lucem a tenebris. Iob.3. Dies illa vertatur in tenebras.Ps.17.Dñe deus meus illumina tene bras meas.Ps.27.Posuit tenebras latibulum suum. Esa.5. Ponentes tenebras lucem:& lucem tenebras. Ioel.2. Dies tenebrarum & caliginis.& aliqñ scribitur cum he vel aleph in fine & dicitur חֲשֵׁכָה Chasecha siue חֲשׁוֹכָא Chasocha. vt Geñ.15.Et horror magnus & tenebrosus inuasit eum.Ps. 17.Tenebrosa aqua in nubibus aeris.Ps.138.Sicut tenebre eius ita & lumen eius. Dañ.2.Nouit in tenebris constituta. & aliqñ scribitur cũ mem in principio & dicitur מַחְשָׁךְ Ma chsach.vt Esa.29.Quorũ sunt in tenebris opa. Ps.87. Et notos meos a miseria.Pro quo he.le.Noti mei contenebra tio.i.non video eos ac si essent in tenebris. Et beatus Hiero nymus in psalterio iuxta hebraicã veritatem trãstulit. No tos meos abstulisti.Qđ etiã potest legi: si scribatur cũ pũ cto ceboleth in littera sin:vt infra dicetur.& pluraliter decli natur חֲשֵׁכִים Chasechim siue מַחֲשַׁכִּים Machasachim.i. ob scuritates siue tenebre.vt Esa.50.Qui ambulat in tenebris & non est lumen ei.Threñ.3.In tenebris collocauit me.

(Margin: Tenebre — חֲשׁוֹכָא Tenebre. — מַחְשָׁךְ Tenebre. — Contenebratio — חֲשֵׁכִים מַחֲשַׁכִּים Tenebre.)

חָשַׂךְ Chasach.cum apice ceboleth in littera sin.vitare.eui tare.prohibere.retinere.reseruare.custodire.s.a pec cato vel a malo.cessare facere.siue cessare.Geñ.20.Et ideo custodiui te ne peccares in me.i.prohibui siue retinui te ne peccares in me.Et in eo.22.Et non pepercisti filio tuo vni genito propter me.Pro quo hebrei legunt. Non prohibui sti siue non vitasti filium tuum vnigenitum a me. & in eo. 39.Neqȝ quicqȝ est quod non in mea sit potestate.pro quo hebrei legunt.Et non prohibuit siue non vitauit vel nõ re tinuit a me quicqȝ.1.Reg.25. Et seruum suum custodiuit a malo.i.ꝓhibuit vel retinuit a malo.Esdre.9. Liberasti nos de iniquitate nostra.Pro quo he.le.prohibuisti nos. Iob.30 Et faciem meã cõspuere non verentur.pro quo he.le. Et a facie mea non euitauerunt conspuere.& est idem sensus cũ littera nostra.& in eo.38.Que preparaui in temp⁹ hostis. Pro quo he.le.Que reseruaui vel retinui ad tempus hostis siue ad tempus tribulationis.Ps.18.Et ab alienis parce ser uo tuo.Pro quo hebrei legunt.A superbis quoqȝ prohibe seruum tuum. Vnde beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ transtulit.A superbis quoqȝ libera ser uum tuum.Prouer.10.Qui aũt moderatur labia sua prudẽ tissimus est.i.qui prohibet vel retinet labia sua.Item signi ficat cessare.vt Iob.16.Non quiescet dolor meus.i.non ces sabit.& supra in eodem.Et mouerem labia mea quasi par cens vobis.pro quo hebrei legunt.Et motus labiorũ meo rum cessaret siue quiesceret.Prouer.21.Qui aũt iustus est tribuet & non cessabit.Esa.14.Subiicientem in furore gẽ tes crudeliter.Pro quo hebrei legunt. Subiicientem in fu rore gentes persecutione incessante siue absqȝ cessatione. & in eodem.58.Clama ne cesses.

(Margin: Custodire. Prohiber — Euitare — Reseruare — Cessare)

חָשַׁל Chasal.debilitare.lassare.domare.Deut.25.Et extre mos agminis tui.qui lassi residebãt. Et in lĩgua chal daica ponitur pro domare.vt Dañ.2.Quomodo ferrũ cõ minuit & domat oĩa.Sed etiã in predicto loco hebrei dicũt ꝙ significat debilitare vel conterere.

(Margin: חָשַׁל Lassare Domare)

חַשְׁמַל Chasmal.electrũ.Ezech.1.Et de medio eius quasi species electri.& in eo.Et vidi quasi speciem electri Scribitur ẽt cũ he in fine & dicitur חַשְׁמַלָה Chasmala. vt in eo.8.Quasi aspect⁹ splẽdoris & visio electri.Et dicũt aliqui hebrei ꝙ significat angelum sic nominatum. Sed beatus Hieronymus in suis explanationibus dicit ꝙ significat ele ctrum:& quod est argento auroqȝ preciosius.

(Margin: חַשְׁמַל Electrum. חַשְׁמַלָה)

חַשְׁמַן Chasman.legatus.vt.Ps.67.Venient legati ex egy pto.& solum inuenitur in numero plurali in predi cto loco.

(Margin: חַשְׁמַן Legatus.)

חֹשֶׁן Chosen. pectorale siue rationale.i.ornamentũ sacer dotale: quod summus sacerdos gerebat supra pectus & cor suum.Exo.25.Ad ornandum ephod & rationale. & in eo.28.Rationale quoqȝ iudicii facies.& in eodẽ.Portabitqȝ Aaron noĩa filiorũ israel in rationali iudicii sup pect⁹ suũ.

(Margin: חֹשֶׁן Rationale)

חָשַׂף Chasaph.discoopire.nudare. reuelare. haurire.exhau rire.Ps.28.Et reuelauit cõdensa.Esa.20. Discooper tis natib⁹ ad ignominiam egypti.& in eo.47.Discooperi humerum tuum.& in eo.52.Parauit dñs brachium sanctũ suum.pro quo he.le. Reuelauit siue discooperuit dñs bra chium sanctum suũ.Hiere.13.Vnde & ego nudaui femora tua.Ezech.4.Et brachium tuum erit extentũ.pro quo he. le.Et brachium tuum discoopertum siue nudatum. & inde מַחְשֹׂף Machsoph.i.nudatio siue discoopertio.pro quo bea tus Hieronymus transtulit spoliatum. Geñ.30. In his que spoliata.i.nudata fuerãt candor apparuit. Significat etiam haurire.vt Esa.30.Aut hauriatur parum aque de fouea.Ag gei.2.Et intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquagi ta lagenas.pro quo he.le.Et ĩtraretis ad torcular ad exhau riendũ quinquaginta lagenas.Inde חֲשִׂיפֵי Chasiphe.i.par ui greges.vt.3.Reg.20. Quasi duo parui greges caprarũ.

(Margin: חָשַׂף Reuelare Discoopir Parare. — Nudare — מַחְשֹׂף Spoliatus — Haurire. — חֲשִׂיפֵי Parui greges.)

חָשַׁק Chasac. adherere.concupiscere.diligere.Amore iũ ctum esse.vt Geñ.34.Sichem filii mei adhesit anima filie vestre. Deut.7.Non quia cunctas gentes numero vin cebatis iunctus est vobis dñs.i.adhesit vobis.Esa.38.Tu au tem eruisti animam meam vt nõ periret.pro quo.he.le.Tu autem dilexisti siue desiderasti animã meam.i.tu autem ad hesisti anime mee vt non periret.& inde חֵשֶׁק Chesec.i. il lud quod optatur vel desideratur.vt.3.Reg.9.Et oĩe quod optauerat & voluerat facere.Itẽ significat vestire siue coope rire aliquid laminis siue celaturis aureis vel argenteis:eo quod adheret & iungitur illud aurum vel argentum ei rei cui apponitur.vt Exo.27.Omnes colũne atrii vestite erant argenteis laminis.& in eodem.38.Sed & ipas colũnas atrii vestiuit argento.Et inde חִשּׁוּק Chasuc.i.illa celatura argẽ tea:qua columna vestiebatur.vt in eodem.27.Capita cum celaturis suis habebunt argentea.& in eodẽ.38.Capita co lumnarum & tota operis celatura argẽtea.Item חִשּׁוּק Cha suc.i.radius rotarum.eo quod est infixus & iunctus rote.3. Reg.16.Et axes & radii earum.

(Margin: חָשַׁק Adherere. — Iunctũ e — Diligere חֵשֶׁק — Qđ optat. — Vestire. — חִשּׁוּק — Celatura. חִשּׁוּק — Radius)

חָשַׁר Chasar.cribrare.2.Reg.22.Cribrans aquas de nubi bus.Hebrei tñ dicunt ꝙ significat dẽsitatem siue col ligantiam. Vnde ipsi legunt. Densitas aquarum . vbi po nitur חַשְׁרַת Chesrath cum tau in fine.Significat etiam ex tremã circũferẽtiam rotarum:quã translatio nostra canthũ vocat.vt.3.Reg.7.Et axes earũ & radii & canthi.

(Margin: חָשַׁר Cribrare Densitas חַשְׁרַת — Canthus)

אֲחַשְׁתְּרָנִים Achastheranim.veredarii.De q̃ vide supra ĩ littera aleph.

(Margin: אֲחַשְׁתְּרָנִ Veredarii)

חָתַת Chathath. pauere. expauescere. timere. formidare. perterrere:siue perterritum esse. Superare:vel supa tum esse.deficere.confringere:siue confractum esse. Et cõ muniter scribitur cum simplici tau.vt Deut.31. Noli time re:neqȝ paueas.Ios.1.Noli metuere & noli timere.2. Para lip.20.Nolite timere nec paueatis.Iob.7.Terrebis me per somnia.& scribitur in predicto loco cum duplici tau. & in eo.31.Et despectio propinquorum terruit me. & in eo.32. Extimuerunt nec responderunt.& in eo.41. Qui fact⁹ est vt nullum timeat.Ps.17.Et cõponens quasi arcum ereum brachia mea.pro quo he.le.Et cõfract⁹ est vel superatus est

(Margin: חָתַת — Pauere. Timere Terrere — Extimescere. — Terere — Cõfringe)

arcus ereus brachiis meis.Et similiter.2.Reg.22. Vbi eadẽ verba habentur.Poteſt etiã deriuari a dictiõe נָחַת Nachath & eſſe ſenſus ſicut in littera noſtra.De quo infra in ſuo loco dicetur.Prouer.17.Plus proficit correctio apud prudentẽ quã centum plage apud ſtultum.Pro quo he.le.Frangit vel conterit correctio vel increpatio apud prudentẽ.Eſa.7.De ſinet ephraim eſſe populus.pro quo he.le. Cõfractus erit ephraim a pplo:ſiue deficiet ephraim a populo.i.ne ſit po pulus.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.& i eo.9.Et ſceptrũ exactoris ei⁹ ſupaſti ſicut in die madian.& in eo.30. A vo ce dñi pauebit Aſur.& in eo.31.Et pauebunt fugiẽtes prin cipes eius. & in eo.51.Et iuſtitia mea non deficiet.Hiere.1. Ne formides a facie eorũ:ne forte timere te faciam vultum eorũ.& in eo.17. Paueant ipſi & nõ paueã ego.& in eo.30. Ne paueas iſrael.& in eo.46.Vidi ipſos pauidos & terga vertentes.& in eo.49.Et pauere faciam elam coram ini micis ſuis. Vbi ſcribitur cũ duplici tau.& in eo.50.Vinctus eſt Marodach.i.confractus vel ſuperat⁹ eſt.& in eo.Supera ta ſunt idola eorum.& in eo.Gladius ad fortes ei⁹ qui time bunt.i.ſuperabuntur.& in eo.51.Et emarcuit arcus eorum ideſt confractus vel ſuperatus eſt arcus eorum.Abdie.1.Et timebunt fortes tui a meridie.Abach.2.Et vaſtitas anima lium deterrebit eos.Malach.2.Et a facie nominis mei pa uebat.Ponitur etiam pro deſcendere.vt Iob.21.Et in pun cto ad infernum deſcendũt.De quo vide infra in dictione נָחַת Nachath.& inde חַתַּת Chathath ſiue חִתִּית Chithith.i. timor.pauor.terror.formido.vt Geñ.35.Terror dei inua ſit oẽs per circuitũ ciuitates.Ezech.32.Qui dederant quõ dam formidinẽ ſuã in terra viuentium.& in eo.Qui poſue runt terrorẽ ſuũ in terra viuentiũ.& in eo.Qui deducti ſũt cum interfectis pauentes.pro quo he.le.In pauore ſuo.Po nitur etiã חַתַּת Chathath.pro plaga.vt Iob.6.Et modo vi dentes plagam meã timetis. & inde מְחִתָּה Mechitha.i. pauor ſiue contritio vel cõfractio.vt Prouer.10.Pauor pau perum egeſtas eorum.& in eo.Et pauor his qui operantur iniquitatẽ.& in eo.18 Os ſtulti cõtritio eius.& inde חַתְחַתִּים Chathchathim.per geminationẽ cheth & tau.i.formidan tes. vt Eccl's.12.Excelſa quoq; timebũt & formidabũt in via.

חָתָה Chatha.fouere.ſ.ignẽ:ſiue cõgregare aut portare. vt Prouer.6.Nunquid põt hõ abſcondere ignẽ in ſinu ſuo.i.fouere vel portare ignẽ in ſinu ſuo.& in eo.25.Pru nas eñ congregabis ſuper caput eius.Eſa.30. Et non inue nietur de fragmentis ei⁹ teſta:in qua portetur ignicul⁹ de incendio.Ponitur etiam pro pficere.vt Prouer.17.Pl⁹ pro ficit correctio apud prudentẽ.Item ponitur pro euellere.vt Ps.51.Euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo. Sed in his duobus locis predictis ſcribitur ſine he in fine & põt de riuari a dictione חָתַת Chathath.que ſignificat cõfringere. vt ſupra dictũ eſt.vel a dictione מָחָה Macha.De quo infra di cetur.& inde מַחְתָּה Machtha.i.vas in quo ſubſtentatur vel portatur ignis.Pro quo beatus Hieronymus tranſtulit thu ribulũ.vt Exo.10.Arreptiſq; nadab & Abiu thuribulis im poſuerũt ignem.& in eo.16.Aſſumptoq; thuribulo quod de prunis altaris ipleuerat. Nu.16.Tollite vnuſquiſq; thu ribula ſua.& in eo.Tolle thuribulũ & hauſto igni de altari. Significat ẽt vas vbi ea que emuncta erant extinguebãtur. Exo.25.Et vbi ea que emuncta ſunt extinguntur.

חָתַךְ Chathach.incidere.precidere.determinare.ſtatue re.beatus Hieronymus tranſtulit abbreuiare.vt Dañ. 9. Septuaginta hebdomade abbreuiate ſunt ſuper populũ tuũ & ſuper vrbẽ ſanctã tuã.Hebrei tñ legũt. Preciſe vel de termiate ſunt.& ſolum inuenitur in predicto loco. Hebrei tñ cõmuniter vtuntur hoc verbo p incidere. vel precide re:aut ſecare. — *Secare.*

חָתַל Chathal.inuoluere.circunligare.faſciare.ſ.pannis vel linteolis.vt Iob.38.Et caligine illud quaſi pannis in fantie obuoluerẽ.Ezech.16.Nec inuoluta pannis. & in eo. 30.Vt ligaretur pannis & faſciaretur linteolis. — חָתַל *Obuoluer. Inuoluer. Faſciare.*

חָתַם Chatham.ſignare.ſigillare.ligare.ſub ſignaculo clau dere.ratificare.obfirmare.Deut.32.Et ſignata in the ſauris meis.3.Reg.21.Et ſignauit eas anulo eius.Nee.9.Et Et ſignant principes noſtri.& in eo.10.Signatores aũt fue runt.Eſter.3.Et littere ſignate ipſius anulo miſſe ſunt.Iob. 9.Et ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo.& in eo.14.Signa ſti quaſi in ſacculo delicta mea.& in eo.24.Perfodit in te nebris domos: ſicut in die cõdixerat ſibi.i.ſicut in die ſigna uerat.Nã fures in die conſiderant & ſignãt locum per quẽ in nocte perfodiãt domũ.& in eo.37. In manu oĩm hoĩm ſignat.Canti.4.Hortus cõcluſus fons ſignatus. Eſa.8. Si gna legem in diſcipulis meis.Hiere.32.Scripſi in libro & ſignaui.& in eo.Et accepi librũ poſſeſſionis ſignatũ.Dañ. 12.Et ſigna librũ.Item ponitur pro inſtruere vel erudire. vt Iob.33.Et erudiens eos inſtruit diſciplina. Pro quo he. le.Et in diſciplia eorũ ſignat:ſiue & in vinculis eorũ ſignat vel claudit.Ponitur ẽt pro creſcere.i.qñ humor creſcit & coagulatur:in tantum q claudit meat⁹ p quos fluit. Leuit. 50.Cũq; per ſingula momẽta adheſerit carni eius atq; cre uerit fedus humor.Inde חֹתָם Chotham.i.ſigillũ vel ſigna culũ:aut anulus.vt Iob.38.Reſtituetur vt lutũ ſignaculum. Canti.8.Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuũ.Ezech.28. Tu ſignaculum ſimilitudinis.Ponitur ẽt pro anulo in quo eſt ſigillum.vt Geñ.38.Anulum tuũ & armillã & baculum quẽ manu tenes.3.Reg.21.Et ſignauit eas anulo ei⁹.& Hie re.22.Si fuerit iechonias filius Ioachin regis iuda anulus in manu dextera mea.Ponitur etiam pro ſquamis que ſunt cõpacte & coniuncte inuicem.vt Iob.41.Cõpactum ſqua mis ſe prementib⁹.Pro quo he.le. Clauſum ſignaculo ſtri cto.Et beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum. — חָתַם *Signare. Sub ſigna culo claudere. Inſtruere. Claudere.* חֹתָם *Signaculum. Anulus.*

חָתַן Chathan.nubere.conubia iungere.coniugio aſſocia ri.affinitatem contrahere.generum fieri.Deut.7.Nec ſociabis cum eis coniugia.Ioſ.23.Et cũ eis miſcere cõnubia atq; amicitias copulare.1.Reg.18. In duobus gener meus eris hodie.et in eo.Nũc ergo eſto gener regis.& in eo. Nũ parum videtur vobis generum eſſe regis.& in eo. Vt fieret gener regis.i.vt cõtraheret affinitatẽ cum rege.& inde חֹתֵן Chothen.i.ſocer.affinis:cognatus.vt Exo.3. Moyſes autẽ paſcebat oues iethro ſoceri ſui.& in eo.18. Venit ergo ie thro cognat⁹ moyſi.& in eo.Qui egreſſus in occurſum co gnati ſui.Nu.10.Dixitq; moyſes obab filio Raguel madia nite cognato ſuo.Iudi.19.Cui rurſum locutus eſt ſocer. Re peritur ẽt in gñe feminino pro ſocru.Deut.27.Maledictus qui dormit cum ſocru ſua..Inde חָתָן Chathan.i.gener.ſpõ ſus.Geñ.19.Habes hic quẽpiã tuorum generum. & in eo. Locutus eſt ad generos ſuos. Iudi.15. Samſon gener than natei.1.Reg.18. Vt fiam gener regis.Ponitur ẽt pro ſpõſo. Exo.4.Spõſus ſanguinum tu mihi es.Ps.18.Et ipẽ tanq̃ ſponſus pcedens de thalamo ſuo.Eſa.61.Tanq̃ ſponſum decoratum corona.& in eo.62.Et gaudebit ſponſus ſuper ſponſam.Hiere.6.Vocem ſponſi & vocem ſponſe. Ioel.2. Egrediatur ſponſus de cubiculo ſuo.& inde חֲתֻנָּה Chathun. .i.nuptie ſiue deſponſatio.Cãti.3.In die deſpõſatiõis illi⁹. — חָתַן *Coniugia ſociare. Connubia copulare. Generum fieri. Affinitatẽ cõtraher.* חֹתֵן *Socer. Cognatus.* חָתָן *Gener. Sponſus.* חֲתֻנָּה *Deſponſatio.*

חָתַף Chathoph.rapere.feſtinare.ſiue aliquid repente age re.Iob.9.Si repente interroget quis reſpondebit ei. & inde חֶתֶף Chetheph.i.raptor.pro quo beatus Hierony mus tranſtulit latronem. vt Prouer. 23. Inſidiatur in via quaſi latro. — חָתַף *Repente agere.* חֶתֶף *Latro*

חָתַר Perfoder fodere. מַחְתֶּרֶת Fossio. Fossa. חָתַר Descēdere. Remigare

חָתַר Chathar. fodere. perfodere. remigare. vt Iob. 24. Perfodit in tenebris domos. Ezech. 8. Et dixit ad me fili hominis fode parietem. & in eo. 12. Perfode tibi parietē & in eodē. Et vespere perfodi mihi parietē. & inde מַחְתֶּרֶת Machthéreth .i. fossio siue fossa quā fures faciunt in pariete ad furandū. Exo. 22. Si effringens fur domū siue suffodiens fuerit inuent⁹. pro quo he. le. Si in fossiōe aut in fossa inuentus fuerit fur. Hiere. 2. Non in fossis inueni eos. Ponitur etiā predicta dictio חָתַר Chathar ꝑ descēdere. Amos. 9. Si descenderint vsq; ad infernum. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Si effoderint in inferno siue in fouea. s. vt abscondant se. Item ponitur translatiue pro remigare vt Ione. 1. Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridā.

De incipientibus a littera. ט Tet.

טֵאטֵא Scopare.

טֵאטֵא Tata. scopare. vt Esa. 14. Et scopabo eam in scopa. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & solum inuenitur in predicto loco.

טְאֵב Placere.

טְאֵב Taab. in lingua chaldaica significat placere: siue bonum videri. Dañ. 6. Tunc vehementer gauisus est super eo. pro quo hebrei legunt. Tunc regi multū placuit super eo.

טָבַח Occidere. Immolare. Percutere טֶבַח Victima. Occisio. מַטְבֵּחַ Occisio. טַבָּח Coquus. טַבָּחִים Milites Exercitus. Militia. טַבָּחוֹת Focarie.

טָבַח Tabach. occidere. mactare. immolare. Geñ. 43. Occide victimas & instrue conuiuiū. Exo. 22. Si quis furatus fuerit bouem aut ouem & occiderit. Deut. 28. Bos tuus immoletur coram te. i. occidatur. 1. Reg. 25. Et carnes pecorum que occidi tonsoribus meis. Prouer. 9. Immolauit victimas suas. Hiere. 11. Et ego q̄si agnus mā suetus qui portatur ad uictimā. i. q portatur ad occidēdū. Threñ. 2. Percussisti nec misert⁹ es. i. occidisti. Inde טֶבַח Tébach siue טִבְחָה Tibcha. i. occisio. aut victima. vt Geñ. 37. Occide victimas. Vbi ponitur verbū & nomen ab eo deriuatum. sicut etiā in aliquib⁹ locis supradictis. Ps. 43. Estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Esa. 53. Sicut ouis ad occisionem ducetur. & aliquādo scribitur cū mem in principio & dicitur מַטְבֵּחַ Matbéach. vt Esa. 14. Preparate filios ei⁹ occisioni. & inde טַבָּח Tabach. i. occisor. carnifex. coquus. eo quod occidit animalia & aues ad coquendū. vt. 1. Reg. 9. Dixitq; samuel coquo. & in eo. Leuauit aūt coquus armum & posuit ante saul. & in plurali טַבָּחִים Tabachim. pro quo beatus Hieronymus transtulit milites siue exercitum aut militiam. eo quod occidunt homines in bello. Geñ. 38. Putiphari eunucho pharaoni magistro militum. & in eodem. 39. Princeps exercitus sui. Hiere. 52. Venit nabuzardan princeps militie. & vt beatus Hieronymus ait in libro de hebraicis questionibus super Genesim. lxx. interpretes principem coquorum trāstulerunt pro magistro vel principe exercitus. & in lingua chaldaica dicitur טַבָּחַיָּא Tabachaia. Dañ. 2. Ab ariocho principe militie regis. & in genere feminino טַבָּחוֹת Tabachoth Pro quo beatus Hieronymus transtulit focarias. i. coquas vt. 1. Reg. 8. Filias quoq; vestras faciet sibi vnguentarias & focarias.

טָבַל Tingere. Intingere. Baptizare

טָבַל Tabal. tingere. intīgere. baptizare. Geñ. 37. Et in sanguine hedi quem occiderant tinxerunt. Exo. 12. Tingite in sanguine qui est in limine. Leuit. 4. Cūq; intinxerit digitum in sanguine. & in eo. 14. Tinget in sanguine passeris. Deut. 33. Et tingit in oleo pedē suum. Ios. 3. Et pedibus eorum in parte aque tinctis. vbi ponitur verbum passiuum: quod scribitur cum nun in principio. Ruth. 2. Et intinge bucellam tuam in aceto. 1. Reg. 14. Et intinxit in fauum mellis. 4. Reg. 5. Descendit & lauit septies in iordane idest baptizatus est septies. Iob. 9. Tamen sordibus intinges me. Ezech. 23. Et tiaras tinctas in capitibus eorum.

טָבַע Submergere. Infigere. Demergere Defigere טַבַּעַת Anulus. Circulus טֶבַע Natura

טָבַע Tabaa. Submergere. demergere. immergere. defigere. infigere. Exo. 15. Submersi sunt in mari rubro. Iob. 28. Sup quo bases eius solidate sunt. i. infixe sunt. Ps. 9. Infixe sunt gentes in īteritu quē fecerūt. Ps. 68. Infixus sum in limo profundi. Et in eo. Eripe me de luto vt nō infigar. Hiere. 38. Descenditq; hieremias in cenū. i. infixus vel demersus est in cenū. Et in eo. Demerserūt in ceno & in lubrico pedes tuos. Treñ. 2. Defixe sunt in terra porte eius. & inde טַבַּעַת Tabáath. i. anul⁹: eo qđ infigitur digito. Geñ. 41. Tulitq; anulū de manu sua. Exo. 28. Facies & duos anulos aureos. Nume. 31. Anulos & dextralia ac murenulas. ponitur etiā pro circulo qui est q̄si anulus. Exo. 25. Et quattuor circulos aureos quos pones ꝑ quattuor arce angulos. Et in eo. Duo circuli sint in latere vno & duo in altero. vtūtur etiā hebrei hac dictiōe טֶבַע Tébaa pro natura: cū de natura loquūtur. sed nō reperitur in veteri testamēto.

טַבּוּר Umbilicus

טַבּוּר Tabur. vmbilicus. & trāslatiue dicitur de medio terre: sicut vmbilicus est in medio ventris. Iudi. 9. Ecce populus de vmbilico terre descendit. Ezech. 38. Habitator vmbilici terre. Quod btūs hieronym⁹ in suis explanationib⁹ exponit. in medio terre.

טֵבֵת Tebeth

טֵבֵת Tebeth. Nomen proprium mensis: quem nos decembrē vocam⁹. Ester. 2. Mēse decīo q vocatur tebeth.

טָהַר Mundare. Mūdū eē Purificar Purgare טָהוֹר Mundus Mundissimus. Purissim טָהֳרָה Purificatio.

טָהַר Tihar. mundare. purificare siue purificari. purgare. mundum esse. Geñ. 35. Et mundamini ac mutate vestimenta vestra. Leuit. 12. Et mūdabitur pro fluuio sanguinis sui. & in eodē. Et sic mundabitur. & in eodem. 13. Mundabit eam quia scabies est. & in eodem. Lauabitq; homo vestimenta sua & mundus erit. & in eodē. Quomodo mundari debeat vel contaminari. & in eo. 14. Precipiet ei qui purificatur vt offerat duos passeres. & in eo. Asperget illum qui mundandus est vt iure purgetur. & in eo. Ponet super extremum auricule dextere eius qui mundatur. & in eodē. 15. Lotis vestibus & toto corpore in aquis viuentibus erit mūd⁹. & in eo. 16. In hac enim die expiatio erit vestri atq; mūdatio: corā dn̄o mūdabimini. Et in eo. 22. Et occubuerit sol tunc mūdatus vescetur. Nu. 8. Purificabis eos iuxta hūc ritū. & in eo. Cūq; lauerīt vestimēta sua & mūdati fuerīt. Ios. 22. Et vsq; in p̄sentē diē hui⁹ sceleris in vobis ꝑmanet. Pro quo he. le. De quo nō sumus mūdati vsq; in diem hanc. 4. Reg. 5. Recipiet sanitatē caro tua atq; mūdaberis. Et in eo. Lauer in eis & mūder. Nee. 12. Et mūdati sunt sacerdotes & leuite & mūdauerūt populū. Iob. 4. Aut factori suo purior erit vir. Et in eo. 37. Et vētus transiens fugauit eas. i. mūdauit & purificauit aerē a nubibus. Ps. 50. Et a peccato meo munda me. Esa. 66. Qui sanctificātur & mūdos se putant in hortis. Hiere. 13. Non mūdaberis post me. Ezech. 22. Tu es terra immunda. Pro quo hebrei legunt. Tu es terra non munda: siue non purificata. & in eodē. 39. Vt mundent terram. Malach. 3. Et sedebit conflans & emūdans argentum. & in eodem. Et purgabit filios leui. & inde טָהוֹר Tahor in genere masculino: siue טְהֹרָה theora in gn̄e feminino. i. mundus siue munda: aut purus vel pura. Geñ. 7. Ex omnibus animantibus mūdis tolles septem & septē. Exo. 25. Deaurabis eam auro mundissimo. Leuit. 13. Caluus & mundus est. & in eo. 24. Super candelabrum mundissimum. & in eodem. Super mensam purissimam. Nu. 9. Si quis aūt mundus est. & in eodē. 19. In loco purissimo. 1. Reg. 20. Ne forte non esset mundus nec purificatus. Ps. 50 Cor mundum crea in me deus. & inde טָהֳרָה Tahora. siue tahorath. i. purificatio siue purgatio vł mundatio. Leuit. 12 Trigīta trib⁹ dieb⁹ manebit in sanguine purificatiōis sue.

undítia Et in eo.13.Et redditus mūditie iterū lepra creuerit.Et in
eo.14.Offeret& ea die octauo purificationis sue.Et in eo.
ūdatio qui habere nō potest oīa in emūdationē suī.ps.88. Destru
xisti eum ab emūdatiōe.Ezech.44.Et postq̄ fuerit emū
טֹהַר datus.pro quo he.le.Et post emūdationē suā.Inde טֹהַר tó
har.i.puritas vel mūditia.beatus hieronymus trāstulit sere
enum. nitatem vel serenū.Exo.24.Et quasi celū cum serenū est.

טוֹב טוֹב Tob.bonū vel pulchrū esse.bene agere.Nu.24.quam
lchrū pulchra sunt tabernacula tua.Canti.4.Pulchriora sūt
vbera tua vino.& qn̄ est verbū tertie cōiugatiōis tūc scribi
tur cū iod in medio loco vau & significat benefacere. vt.2.
acere. Paralip.6.Bene equidem fecisti huiuscemodi habere vo-
luntatem.De quo vide ēt infra in dictiōe יָטַב Iatab.& īde
טוֹב טוֹב Tob.i.bonus.optimus.pulcher.decorus.beneplacens.
us. bonū:siue bonitas.vt Geñ.1.Et vidit lucem q̄ esset bona.
& in he.est gn̄is masculini.& in eo.& vidit deus q̄ esset bo-
nū.& in eo.Vidit deus cūcta que fecerat & erāt valde bona.
& in eo.2.Et lignū scientie boni & mali. & in eo.3.Q̄d bo
nū esset lignū ad vescēdū.& in eo.Vidit requiē q̄ eēt bona
imus. Nu.10.Quidquid optimū fuerit ex opibus.Ps.37.Q̄m se
quebar bonitatē.p̄s.72.Quā bonus deus israel.Ps.110.In
tellectus bonus oībus facientibus eū.Eccl's.7.Qui placet
deo effugiet illā.i.qui bonus est corā deo. & in eo.8.Erit
bonum timentibus deum.Et in eo. Nō sit bonum impio.
Mich.7.Qui optimus est in eis quasi paliurus. Et aliqn̄
טוּב scribitur cū surec:& dr̄ טוּב Tub.vt Geñ.24.Ex oībus bo-
um. nis eius portans secū.Et ī eo.45.& ego dabo vobis oīa bo
na egypti.Et in eo.quia oēs opes egypti vestre erunt. pro
quo he.le.quia oē bonū egypti vobis erit.Exo.33.Ego oñ
dam oē bonū tibi.Ps.30.quā magna multitudo dulcedinis
tue dñe.pro quo btūs Hieronymus in psalterio iuxta he.
itas. ve.transtulit.quā multa est bonitas tua.Ps.144.Memori
am abūdantie suauitatis tue eructabūt.pro quo btūs Hie-
ronymus transtulit.memoriā multe bonitatis tue loquen-
tur.Esa.33.Et super multitudinē bonorū domus israel.po
טוֹב nitur etiā טוֹב Tob. pro pulchro vel decoro aut elegāte vel
ans. hilari.vt Exo.2. Et vidēs eū elegātē abscōdit eū.1.Reg.9.
rus. Electus & bonus.i.electus & decorus vel elegās. vnde seq-
tur ab humero & sursum eminebat super oēm populū.po-
ris nitur ēt pro hilari.Ester.1.Cū rex esset hilarior.& in plura
טוֹבִ טוֹבִים Tobim.i.boni.3.Reg.2.Quia interfecit duos viros
iustos melioresq̄ se.Ps.124.Benefac dñe bonis. Eccl's.4.
Melius est duos esse simul.i.meliores sunt duo simul.Et in
eo.11.Et si vtrūq̄ simul melius erit.pro quo he.le.& si am-
bo simul bona erūt.Hiere.44.& saturati sumus panibus
& bene nobis erit.pro quo he.le.& erimus boni.i.felices &
diuites:sicut ipsi exponunt.& in lingua chaldaica scribitur
טַב sine vau & dr̄ טַב Tab.Dañ.2.& caput ex auro optimo.& in
num טוֹבָ ge.fe.scribitur cum he in fine & dr̄ טוֹבָה Toba.Exo.18.Le
tatus& est iethro sup oībus bonis: quod in hebreo legitur
m. singulariter.s.super omne bonū.Et ponitur ibi in hebreo
femininū pro neutro:quia hebrei nō habēt genus neutrū:
sed pro eo aliqn̄ vtuntur gn̄e masculino:& aliquando femi
nino.Nu.13.Ipsa terra bona aut mala.& in eo. Valde bona
est.Ps.15.Quoniam bonorum meorum non eges. p quo
beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit:bo
nū mihi non est sine te.Eccl's.7.In die bona fruere bonis.
טֹבֹ Et in plu.feminīo טֹבֹת Thobot.i.bōe vel pulchre.vt Geñ.
6.Videntes filii dei filias hominū q̄ essent pulchre. Et in
re. eodem.44.Septem spice pullulabant in culmine vno ple
ne ac formose.Et in eodem.Septem boues pulchre & sep-
טָוָה tem spice plene.

טָוָה Taua.nere.filare.Exo.35.Sed & mulieres docte que ve
nerant.Debet legi que neuerant.idest filauerant. Et in eo-
dem.Et pilos caprarum.pro quo hebrei legunt.Et omnes
mulieres quibus eleuatum est cor in sapientia filauerūt seu Filare.
neuerūt capras. idest pilos caprarum.Et inde מַטְוֶה Matue מַטְוֶה
idest filatum.vt supra in eodem.Dederunt hyacinthum &
purpurā.pro quo he.le. obtulerūt filatum hyacinthum &
purpuram.

טוֹחַ Toach.linire.oblinire.complanare.Exo.15.Puluis ela טוֹחַ
tus & alia terra lita.Et communiter scribitur sine vau Linire.
vt supra in eodem.Et luto alio lini domū.Et in eodē. Post
q̄ denuo lita fuerit.Esa.44.Obliti enim sunt ne videant
oculi eorum.s.luto vel cemēto vt nō videāt. Ezech.13.Illi
autem liniebant eum luto absq̄ paleis. Et ī eodem. Dic ad
eos qui linunt absq̄ temperamēto. Et in eo. Et destruā pa-
rietem quem linistis. Et in eo. Et nō sunt qui liniunt eum.
Et inde טִיחַ Tiach.idest litura.vt in eo. Vbi est litura quā טִיחַ
linistis.Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatū.Po- Litura.
nitur etiam pro deaurare quod est quasi linire. vt.1. Para
lip.29.Ad deaurandos parietes templi.Et inde טֻחוֹת Tu- Deaurare.
choth.i.occulta vel abscōdita:ac si essent lita ne quis ea pos טֻחוֹת
sit videre.Ps.50.Incerta & occulta sapientie tue manifesta
sti mihi.pro quo hebrei legunt. In absconditis & in occul Abscōdita
to sapientiam manifestasti mihi. Beatus hieronymus in
psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Abscondi-
tum & arcanum sapientie tue manifestasti mihi.Ponitur e
tiam pro visceribus hominis.eo quod sunt occulta.Iob.38
Quis posuit in visceribus hominis sapientiam. Viscera.

טוּר Tur.Ordo.versus.progressio.s.linearis.Paries.mōs. טוּר
Exo.28.ponesq̄ in eo quattuor ordines lapidum.Et ī Ordo.
eodem. In primo versu erit lapis sardius. Et in eodem. Versus.
In secundo .s. versu carbunculus & sapphyrus.3. Reg. 6.
Edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum poli-
torum et vno ordine lignorum cedri. Et in eodem. 7.Et
quattor deambulatoria inter columnas cedrinas. pro quo
hebrei legunt.Super quattuor ordines colūnarū cedrina-
rum.Et in eodem. Vnus autem ordo habebat colūnas quī
decim.Significat etiam parietem.vt Ezech.46. Et paries Paries.
per circuitū ambiens.Et inde טִירָה Tira.Pro quo beat⁹ hie טִירָה
ronymus transtulit propugnacula. Canti.8. Si murus est propugna
edificemus super eum propugnacula argentea.De quo vi- cula.
de infra indictione טִיר Tir.Item טוּר Thur.siue טוּרָא Thu טוּר
ra:in lingua chaldaica significat montem. Dañ.2.donec ab
cissus est de monte lapis. Et i eodem factus est mōs magn⁹. Mons.

טוּשׂ Tus.Properare.festinare. Beatus hieronymus trāstu טוּשׂ
lit. Volare.Iob.9.Sicut aquila volans. Volare.

טְוָת Teuath.in lingua chaldaica significat incenatum siue טְוָת
ieiunū. Dañ.6.Et dormiuit incenatus. Ieiunus.

טַח Tach.linere.De quo vide supra in dictione טוֹחַ Thó- Incenat⁹.
ach. טַח

טַחָה Tacha.iacere.s.arcu. Geñ.21. Quantū potest arcus ia Linire.
cere.Et solum inuenitur in predicto loco: vbi pōitur טַחָה
מְטַחֲוֵי Metachaue.cū mē in principio & vau loco he.Et se- Iacere ar-
cūdū aliquos hebreos est participium secunde coniugatio cu.
nis.scd̄m alios vero ē nomē pl'e pro iactibus siue ictibus. מְטַחֲוֵי

טָחַן Tachan.molere.frangere.s.mola.cōminuere. contere טָחַן
re.abuti.Exo.32.& cōtriuit vsq̄ ad puluerē. Nu.11.frā Contererc
gebat mola.Deut.9.Et ī frustra cōminuēs.Iudi.16.& clau- Frangere.
sū ī carcere molere fecerūt.Esa.3.& facies pauperū cōmoli- Cōminuer
tis.Et in eo.47.Tolle molam & mole farinā. Accipitur ēt Molere.
translatiue p actu coitus.vt Iob.31.Scortū alterius sit vxor Scortū eē
mea.pro quo in hebreo habetur. Molat siue tundat alteri
vxor mea. Quod exponunt aliqui hebrei sic. quasi di-
cat seruiat alteri vxor mea: sicut olim seruos & ancillas

molere faciebant.sicut ēt modo faciũt sarraceni. Threñ.5.
Abuti. adolescentibus impudice abusi sunt. Quod in hebreo legi-
tur sic.s.adolescētes ad molendũ deducebãt.i. molere facie
מְחָנָה bant. Inde מְחָנָה Tachana.i.mola.vt Eccl's.12. In humilita-
Mola. te vocis molētis. Et in plurali טְחֲנוֹת Tochanoth. vt in eo.
טְחֲנוֹת Molentes Et ociose erunt molentes.

טְחֹר טְחֹר Tachor.morbus ani qui ficus vocatur: quã infirmi-
Ficus ifirmitas ani. tatē translatio nr̃a circũloquẽdo exprimit. Deut.28.
Percutiat te dñs vlcere egypti & partē corpis per quã ster-
cora digerũtur.1.Reg.5.Et cõputrescebãt pminētes exta-
les eorũ.Et in eo.Et percutiebantur in secretiori parte na-
Anus. tiũ.Et in eo.6.Quinq3 anos aureos facietis. Vbi ponitur p
anis.Et in eo.Facietisq3 similitudinē anorũ vrorũ. Et solũ
inuenitur in numero plu.s.טְחֹרִים Techorim siue טְחֹרֵי Te
chore. Et in predictis locis in textu ponitur עֳפָלִים Apolim
pro טְחֹרִים Techorim.& in margine ponitur techorim:qd̃
hebrei legũt. Reperitur etiã in textu techorim.vt.1. Reg.6.
Hi sunt aũt ani aurei q̃s rediderũt philistiim p delicto suo.

טֹטֶף טֹטֶף Totaph.scd̃m hebreos est ornamẽtũ quod frõtib9 su
is imponũt: vt recordentur preceptorũ dei.& solũ in
טוֹטָפוֹת uenitur in numero plu.s.טוֹטָפוֹת Totaphoth.pro quo trãsla-
Mouebãt. tio nr̃a transtulit mouebuntur. Deut.6. Erũtq3 & mouebun
tur inter oculos tuos.Et solũ inuenitur in p̃dicto loco. Sed
in lingua chaldaica significat ornamentum frõtis vel brachii
Nam.2.Reg.1. Vbi dicitur & tuli diadema quod erat in ca-
pite eius & armillam de brachio illius: ibi in translatione
טוֹטֶפֶת chaldaica ponitur טוֹטֶפֶת Totepheth.pro armilla.
Armilla.

טִיט טִיט Tit.lutum.cenũ.vt Ps.17. Vt lutũ platearũ delebo eos
Lutum. Ps.39. Eduxit me de lacumiserie & de luto fecis. Ps.
68. Eripe me de luto vt nõ infigar. Esa.57. Et redũdãt flu-
ctus eius in cõculcationē & lutũ. Abach.2. Vsq3quo aggra-
uat cõtra se densũ lutũ. Vbi ponitur עַבְטִיט Abtit:que ē di-
ctio composita a עָב Ab quod significat densum & טִיט Tit
quod significat lutum.

טִיל טִיל Til.mittere.immittere.proiicere. eiicere. abiicere. vt
Mittere. Ione.1. Dñs misit ventũ magnũ in mari. Et in eo. Et
miserũt vasa que erant in naui in mare. Et in eo. Tollite me
& mittite in mare. Et in eo. Et tulerũt Ionã & miserunt in
mare. Scribitur ēt sine iod in medio.vt.1.Reg.20. Et arripu
Proiicere p̃cipitare. it saul lanceã vt percuteret eũ.pro quo he.le. Et proiecit sa-
ul lanceã. Iob.40. Et videntibus cũctis precipitabitur.i.p
iicietur. Prouer.16. Sortes mittuntur in sinu. Hiere.16. Et
Eiicere. eiiciam vos de terra hac. Et in eo.22. Quare abiecti sũt ip-
Abiicere. se & semē eius.& aliqñ duplicatur lr̃a tet & lr̃a lamed:& dr̃
טַלְטֵל טַלְטֵל Taltel.i.proiicere siue asportare. Esa.22. Ecce dñs
Asportare asportari te faciet sicut asportatur gallus galinaceus.

טִינָא טִינָא Tina. in lingua chaldaica significat lutum. Dañ.2.
Lutum. & ferrum mixtum teste & luto.

טִיר טִיר Tir.habitatio.commoratio. palatium. Et scribitur in
Habitatio fine cum he vel tau.vt Ps.68. Fiat habitatio eorũ de-
Propugnacula. serta. Ponitur etiam pro propugnaculis.vt Canti.8. Edifi
cemus super eũ ppugnacula argentea. Pro quo he.le. Ha-
טִירוֹת bitationē siue palatiũ argenteũ. Et in plu. טִירוֹת Tiroth.p
quo btũs hieronymus transtulit oppida. Geñ.25. Per ca-
Oppida. stella & oppida eorũ. Ponitur ēt p porticu.vt Ezech.46.
Porticus Et colũne fabricate erãt subter porticus per gyrũ. Itē poni
Caule. tur p caulis.s.ouiũ.vt Ezech.25. Et collocabũt caulas suas
in te. Et aliqui hebrei dicunt q̃ predicta dictio deriuatur a
supradicta dictione טוּר Tur. Que significat parietem siue or-
dinē lapidũ vel lignorũ: quibus domus vel habitatio fit.

טַל טַל Tal.ros.vt Geñ.27. Det tibi deus de rore celi. Et in eo.
Ros. In pinguedine terre & ĩ rore celi desup. Exo.16. Mane
q̃q3 ros iacuit p circuitũ castrorũ. Deut.32. Fluat vt ros elo
quium meum. Iob.38. Quis genuit stillas roris. Ps.132. Si
cut ros hermon qui descendit super montē sion. Canti.5.
Quia caput meum plenum est rore. Esa.26. quia ros lucis
ros tuus. Zach.8. Et celi dabunt rorē suum.

טָלַל טָלַל Talal.tegere.operire vt.Nee.3. Ipse edificauit eã & te
Tegere. xit. In lingua chaldaica significat vmbrã siue obum-
Umbra. brare.vel operire.vt Geñ.19. quia ingressi sunt sub vmbra
culminis mei. Vbi pro vmbra que hebraice dr̃ צֵל Sel.in trã
טְלַל slatione chaldaica ponitur טְלַל Telal. Dañ.4. Subter eam
Habitare. habitantes bestie agri.i.obũbrate vel tecte erãt subea. Et se
טַל cundum hebreos inde deriuatur טַל Tal.i.ros.de quo supra
Ros. dictum est in dictione precedenti.

טָלֻא טָלֻא Talu.maculosũ.i.diuersi & varii coloris: aut cõsutũ
ex fragmētis diuersorũ colorũ: vl' q̃ñ vetera nouis re
Maculosũ farciuntur.vt Geñ.30. Et separa cunctas oues varias & spar
so vellere.i.maculoso vellere. Et in eo. quodcũq3 ruffum &
maculosum variũq3 fuerit tam in ouibus q̃ in capris erit
merces mea. Et in eo. Et oĩa que nõ fuerint varia & macu
losa & fulua. Et in eo. Et separauit in die illa capras & oues
& hircos & arietes varios & maculosos. significat ēt consu-
tũ ex variis fragmētis vel pitaciis siue ex pannis diuersorũ
Pitaciis consuta. colorũ.vt Ios.9. Calciamētaq3 perantiqua: que ad indiciũ
vetustatis pitaciis consuta erant. Ezech.16. Fecisti tibi ex-
Consutum celsa hinc inde cõsuta.i.cooperta ex pannis diuersorum co
lorum consutis.

טָלֶה טָלֶה Tale.agnus.vt.1.Reg.7. Tulit aũt samuel agnũ lactã-
Agnus. tem vnum. Esa.65. Lupus & agnus pascentur simul.
טְלָאִים & in plurali mutat he in aleph.& dicitur טְלָאִים Telaim.i.
Agni. agni.vt.1.Reg.15. Et recensuit eos quasi agnos. Esa.40. In
brachio suo congregabit agnos.

טַלְטֵל טַלְטֵל Taltal.asportare.proiicere. De quo vide supra in di
Asportare ctione טִיל Til.

טָמֵא טָמֵא Tama.siue טָמֵא Time.polluere.contaminare. Inqui
nare. Immundum vel pollutum esse.sordescere.pro
fanare. Geñ.34. Quod cum audisset iacob. Pro quo he.le.
Contaminare. Et iacob audiuit quod contaminauit siue profanauit dinã
filiam suã. Et in eo. Seuientes ob stuprum sororis. Pro quo
he.le. quia contaminauit vel poluit aut profanauit dinam
sororem suã.s.sichem profanauit eam. Leuit.11. Et erit im-
Immũdus esse mundus vsq3 ad vesperam. Et in eodem. Et super quod ce-
Polluere ciderit quicq3 de morticinis eorũ polluetur. Et in eodem.
Et oē liquens quod bibitur de vniuerso vase ĩmundũ erit.
Et in eo. Ne polluatis animas vr̃as in oĩ reptili. Et in eo.12
Et inmũda erit septē dieb9. Et in eo. Sin aũt feminã pepe
rit: immũda erit duabus hebdomadis. Et in eodē.13. Et ad
arbitriũ eius separabitur.pro quo he.le. Et videbit eum sa
cerdos & contaminabit eum.idest pollutũ iudicabit: siue in
munditie cõdemnabit eũ.& est idem sensus cũ lr̃a nr̃a. Et
in eo. Et immũditie cõdẽnabitur. & in eo. Contaminabit
itaq3 eum sacerdos. Et in eo. Tunc sacerdotis iudicio pol-
luetur & inter immũdos reputabitur. Et in eo.13. Condem
nabit eũ haud dubie lepre: que orta ē in caluicio. p quo he.
le. Contaminãs cõtaminabit eũ sacerdos: quia ĩ capite suo
lepra sua.s.est. Et in eo. Quomodo mũdari debeat vel cõta
minari. Et in eo.15. Omne stratũ in quo dormierit ĩmũdũ
erit. Et in eo. Et ipse lotus aqua immũdus erit vsq3 ad ves-
perã. Et in eo.18. Ne polluamini in oĩbus his q̃bus cõtami
nate sunt vniuerse gentes. Et in eo. Et q̃bus polluta ē terra
Et in eo.21. Ne cõtaminetur sacerdos in morte ciuium suo
rum. Et in eodem. Sed nec in principe populi sui contami
nabitur. Nu.5. Ne contaminent ea cum habitauerim vobis
cum. Et in eodem. Que vel polluta est vel falsa suspicione
appetitur. Et in eodem. Sin autem declinasti a viro tuo at

q polluta es.Et in eo.Si polluta est & cōtempto viro adulterii rea.Et in eo.6.Qm̄ polluta ē sanctificatio eius. Deut.24.quia polluta est.4.Reg.23. Contaminauit quoq; thopheth.Et in eo.polluit rex & cōtriuit statuas. Ezech.4.Ecce anima mea nō est polluta.Et in eo. 23. Polluerunt sanctuariū meū.Osee.5.Contaminatus est israel. Et aliquādo scribitur sine aleph.De quo vide in dictione sequenti. Et inde טָמֵא Tame.i.pollutus.cōtaminatus. immūdus.sordidus.Leuit.11.Chirogryllus qui ruminat vngulamq; nō diuidit immūdus est.Et in eo.vt differentias noueritis mūdi & immūdi.& in eo.13.Contaminatū ac sordidū se clamabit.Esa.6.Quia vir pollutus labiis ego sum & in medio populi polluta labia habentis ego habito.Ezech.4.Sic comedēt filii israel panem suū pollutū inter gentes.& in plurali. טְמֵאִים Temeim.Leuit.11.Et omnia hec immūda sunt vobis.Nu.9.Ecce aūt quidā immūdi super anima hoīs. Et in eo.Immūdi sumus sup anima hominis. & in gn̄e feminino טְמֵאָה Temea.i.polluta aut contaminata vel sordida.vt Leuit.15.Immūda erit quasi sit in tpe mēstruo.Et in eodē.27.Animal immūdū quod immolari dn̄o nō potest.Et in eo.Qđ si immūdū est animal.Et ponitur ibi in hebreo in genere feminino:quia aīal in hebreo est generis feminini. Iosu.22.Qđ si putatis immūdā esse terrā possessionis vestre.Ezech.22.Sordida nobilis.Pro quo he.le.Sordida nominis.Et inde טֻמְאָה Tuma.i.immūditia. pollutio . Leuit.5.Et si tetigerit quicq; de immūditia hominis iuxta omnem impuritatē qua pollui solet.Et in eo.15. Quādiu subiacet huic passioni.i.huic immūditie.Iudi.13. Nulloq; vescatur immūdo.Et ponitur ibi in hebreo immūditia p immūdo.Ezech.22.Immūditiā menstruate humiliauerunt in te.Et in plu.טֻמְאוֹת Tumoth.i.immūditie vel sordes.Leuit.16.Et expiet sanctuariū ab immūditiis filiorū israel.& in eo.In medio sortiū habitatiōis eorū.Debet legi sordiū.

טָמָה Tama.Immūdū esse.sordescere.contaminare.pollure.Et scribitur sine he.Leuit.11.Ne tāgatis quicq; eorum ne immundi sitis.Iob.18.Et sorduimus coram te. Et est idem cum dictione precedenti.

טָמַן Taman.abscōdere.celare.cooperire.vt Gen̄.35. At ille infodit eas sub terebinthū.i. abscōdit eas sub terebinthū. Exo.2. Percussūq; egyptiū abscōdit in sabulo.4 Reg.7.Et abierūt & abscōderūt.Iob.18 . Abscōdita est in terra pedica eius.Et in eo.31.Et celaui in sinu meo iniquitatē meā.Et in eo.40.Abscōde eos in puluere simul. Ps.139.Abscōderunt superbi laqueū mihi.Prouer.19.Abscōdit piger manū suā sub ascela.Hiere.13.& abscōde ibi illud in foramine petre.Et in eo.Et abii & abscondi illud in euphratem.Et in eo.Et tuli lumbare de loco vbi ascōderā illud.Et in eo.43.Et abscōdes eos in crypta.& inde טָמוּן Tamun.i.abscōsio siue locus abscōditus aut latibulū.Pro quo beatus hieronymus transtulit foueā.Iob.40. Et facies eorū demerge in foueā.& inde מַטְמוֹן Matmon.i. abscōsio vel abscōditū.pro quo btūs hieronymus trāstulit thesaurum : eo qđ abscōditur.vt Gen̄.43.Deus patris vestri dedit vobis thesauros in saccis vestris.Iob.3. quasi effodiētes thesaurum.Hiere.41.Habemus thesauros in agro.

טֶנֶא Tene.cartallum.canistrū.Deut.26.Et pones in cartallo.& in eo.Suscipiēsq; sacerdos cartallū de manu tua Ponitur etiam pro horreo.vt in eodem.28. Benedicta horrea tua & benedicte reliquie tue.

טָנַף Tanaph.inquinare.Canti.5.Laui pedes meos quō inquinabo illos.& solum inuenitur in predicto loco.

טָעָה Taaa.errare.vt Hiere.13.Errare fecerūt populū meū. Et est idē cū verbo תָּעָה Thaa.cū tau in principio. De quo īfra dicetur in littera tau.

טָעַם Taā.gustare.gustu diiudicare.mādūcare .1 . Reg.14. Gustās gustaui ī sūmitate virge que erat ī manu mea paululū mellis.2.Reg.3.si añ occasū solis gustauero panē. Iob.6.Aut pōt aliquis gustare qđ gustatū affert mortem . Et in eo.12.Et fauces comedētis saporē.Pro q he.le.& fauces siue guttur escā gustat sibi.i.gustu diiudicat.Et ī eo. 34 Et guttur escas gustu diiudicat.Ps.33.Gustate & videte qm̄ suauis est dn̄s.Prouer.31.Gustauit & vidit qm̄ bona est negociatio eius.Ione.3.Hoīes & iumenta & boues & pecora nō gustent quicq;.Ponitur ēt p comedere vel manducare. vt.1.Reg.14.Et nō mādūcauit vniuersus populus panē .& inde טַעַם Taam.i.gustus.sapor.Exo.16.Gustusq; eius quasi simile cū melle.Nu.11.Saporis quasi panis oleati.Dañ.5. Precepit ergo iam temulētus.pro quo he.le. precepit ī gustu vel sapore vini.Et ē sensus sicut ī lr̄a nr̄a. & ide מַטְעַמִּים Mataamim.i.fercula.cibi.esce.pulmētū.& solū inuenitur ī nu.plu. vt Gen̄.27.Fac mihi inde pulmentū . Et in eo . Et fac cibos vt comedā.Et in eo. Vt faciā ex eis escas patri tuo. Et in eo.Coctosq; de venatione cibos intulit prī .prouerb.23.Et ne desideres cibos eius. Item טַעַם Taam. i .eloquiū. doctrina.disciplina.ratio.sententia.statutum . 1.Reg.25.& benedictū eloquiū tuū.Iob.12.Et doctrinā senū auferens. Ps.118.Bonitatē & disciplinā & scientiā doce me.Et in titulo psalmi.33.vbi dr̄.psalmus dauid cū mutauit vultum suū corā abimelech.pro quo he.le.cū mutauit eloquiū suū siue rationē suā corā abimelech.Prouer.26.Sapientior sibi stultus videtur septē viris loquētibus sententias.Ione.3. Et dixit in niniue ex ore regis & principū.i.ex sententia vel statuto aut decreto regis.Et in lingua chaldaica dr̄ טְעֵם Teem Dañ.2.Et a me preceptū est .Et in eo. Nunc aūt audite sententiam.Pro quo he.le. Nūc aūt ponite decretū siue sententiā.Et in eo.5.Quis dedit vobis cōsiliū vt domū hanc edificaretis.i.quis dedit vobis preceptū vel decretū aut edictū vt domū hanc edificaretis.Et in eo . Cyrus. rex babylonis posuit edictū vt domus dei edificaretur.Et in eo. Vtrū nā a cyro rege iussum fuerit.Et in eo.6.Tunc darius rex pcepit. i.posuit edictum vel decretum.& in eo . cyrus rex decreuit vt domus dei edificaretur.Et in eo.a me ergo positum est decretū.Et in eo.7.Ego artaxerxes rex statui atq; decreui. Et in eo.ponitur pro ritu:vbi dicitur omne qđ ad ritū dei celi pertinet.Dañ.2.Tunc daniel requisiuit de lege atq; sententia:vbi pōitur p sentētia.scribitur ēt chaldaice cū aleph in fine.& dr̄ טַעְמָא Taama.vt Dañ.6 .vt satrape illis redderēt rationē.Esdre.4.Donec si forte a me iussum fuerit . Et in eo.5.Donec res ad dariū referretur.i.donec ratio huius rei ad darium referretur.

טָעַן Taan.onerare. iterficere vulnerare. vt Gen̄. 45.onerantes iumenta ite in terram chanaam . Esa . 14 .cum his qui interfecti sunt gladio.

טַף Taph. puerorū vel īfantiū cōgregatio aut familia.& ponitur cōiter p puulis vel liberis. vt Gen̄ .34 . paruulos q́q; eorū & vxores duxerūt captiuas.& in eo.43.ne moriamur nos & puuli nr̄i.Et in eo.45.ad subuectionē puulorū suorū ac cōiugū. & ī eo.47. pbens cibaria singulis. p quo he.le.iuxta puulos vel iuxta familiā singulorū.& in eo .Et in cibū familiis & liberis vestris. & ī eo.50.absq; puulis & gregib⁹.Nu.31.quidqd est gn̄is masculini ēt ia paruulis.& in eo.Puellas aūt & oēs feminas virgines reseruate.

טָפַף Taphaph.Garrire.plaudere.applaudere.Esa.3.Et nutibus oculorum ibant & plaudebant.& secundum hebreos inde deriuatur טַף Taph .i.familia vel paruuli. De q dictum est in dictione precedenti.

טָעַם Gustare. Gustu diiudicare. Māducare טַעַם Gustus. Sapor. מַטְעַמִּים Pulmētū. Esce. Cibi טַעַם Eloquium Doctrina. Disciplina Sententia טְעֵם Preceptū sententia. Consilium Edictum. Iussum Decretum Ritus. טַעְמָא Ratio. Iussum. טָעַן Onerare. טַף Paruuli. Familia. טָפַף Plaudere טַף Familia.

טֹפַח Mensura q̄ttuor digitorum. Mensura palmi.

טֹפַח Tóphach.siue טֶפַח Téphach. Mensura quattuor digitorū:siue palmus. Exo.25. Altā quattuor digitis. & ī eo.37. Coronā aureā interrasilem quattuor digitorum.3. Reg.7. Crassitudo aūt luteris triū vnciarū erat. pro q̄ he. le. Et crassitudo eius mensure quattuor digitorū siue mensure palmi erat. Et eadem verba habentur in hebreo.2.paralip.4. Vbi dr̄:porro vastitas eius hēbat mēsurā palmi. & fortasse eadē est mensura.s.triū vnciarū & palmi. Ezech.40. Calamus mēsure sex cubitorū & palmo. Et in eo. Et labia eorū palmi vnius. Et in eo.43. Qui hēbat cubitū & palmū. Et scd̄m hebreos in locis p̄dictis palmus accipitur pro mensura manus nō digitis expansis sed iunctis. & inde טִפֻּחַ Tipúach.i.ad mēsurā palme. & solū inuenitur ī nu. plu. vt Threñ.2. Paruulos ad mēsurā palme. & inde טְפָחוֹת Tephachoth scd̄m terminationē femininorū.i.mēsurabiles. vt Ps.38. Ecce mēsurabiles posuisti dies meos.i.ad mēsurā palme: que est breuis mēsura: quasi dicat breues. ponitur etiam טְפָחוֹת Tepachoth p̄ sūmitate parietis. eo q̄d erat in sūmitate quasi mēsura palmi in crassitudīe vel spissitudine. vt.3. Reg.7. Serrati erant a fundamēto vsq̄ ad sūmitatē parietū. Et inde verbū טִפַּח Tipach.i.mēsurare augmentare. educare. vt Esa.48. Et dextera mea mēsa est celos. Threñ.2. Quos educaui & nutriui. Et inde מִטְפַּחַת Mitpácha.i.palliū. Ruth.3. Expāde inquit palliū tuū quo operiris. & in plu. מִטְפָּחוֹת Mitpachoth. Pro quo btūs hiero. trāstulit. Linteamīa. vt Esa.3. & linteamīa & acus & specl'a.

Palmus. טִפֻּחַ Mensura palme. טְפָחוֹת Mēsurabiles. טְפָחוֹת Sūmitas. טִפַּח Mēsurare Educare. מִטְפַּחַת Pallium. מִטְפָּחוֹת Linteamina.

טָפַל Taphal. applicare. iungere. cōponere. curare. p̄s.118. Multiplicata est super me iniquitas supborū. pro q̄ btūs hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Applicauerūt mihi mendaciū superbi. Iob.13. Prius vos ostendens fabricatores mendacii.i.cōpositores vel applicatores mēdacii. Ponitur ēt pro sanare vel curare. eo q̄d fit applicādo frigida calidis & ecōtrario. Iob.14. Sed curasti iniquitatē meā.

טָפַל Multiplicare. Applicar̄. Curare.

טִפְסַר Tipsar. nomē propriū scd̄m nr̄am trāslationē. Hiere.51. Numerate cōtra eā tapsar. Hebrei tn̄ dicūt q̄ sign̄at ducē vel principē. & sic ipsi legūt. Numerate siue cōstituite cōtra eā ducē vel principē.s.exercitus. in alio vero loco btūs hieronymus trāstulit paruulos. Naū.3. Et paruuli tui quasi locuste locustarū. Sed etiā ī p̄dicto loco hebrei legunt. Et principes vel duces tui quasi locuste locustarum. Et solum inuenitur in locis predictis.

טִפְסַר Tapsar. Dux.

טְפַרָא Taphra ī līgua chaldaica sign̄t vngulā. Et solū īueītur ī nu. plu. Dañ.4. Et vngues eius vt vngues auiū.

טְפַרָא Vngula.

טָפַשׁ Taphas. Incrassare. hebetare. Ps.118. Coagulatū ē sicut lac cor eorū. pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit incrassatum est velut adeps cor eorum. & solū inuenitur in predicto loco. & in lingua chaldaica significat insanire vel insipientem esse.

טָפַשׁ Incrassari. Insanire.

טָרַד Tarad. stillare. perstillare. eiicere siue exulare. Proue.27. tecta perstillātia in die frigoris. & solū inuenitur in p̄dicto loco. Hebrei tn̄ dicūt q̄ sign̄at cōtinuare siue cōtinuo laborare. vnde in predicto loco ipsi legunt. Stillicidium cōtinuū vel assiduū in die frigoris. vnde hoīem quasi cōtinuo laborantē ipsi vocāt טָרֻד Tarud. & laborem assiduū vocāt טִרְדָה Tirda. & in lingua chaldaica sign̄at p̄dicta dictio eiicere siue abiicere vel exulare. Dañ.4. Eiicient te ab hominibus. Et in eodem. Et ex hominibus abiectus ē.

טָרַד Perstillar̄. טָרֻד טִרְדָה Eiicere. Abiicere.

טָרָה Tara. contabescere. putrescere. Inde טְרִיָּה Teriia.i. putridū. tabefactū. Iudi.15. Mandibulā asini que iacebat arripiēs.i. que tabescebat humiditate terre. Esa.1. vulnus & liuor & plaga tumens.i. plaga tabescens. & solum inuenitur in predictis locis.

טָרָה Tabescere. טְרִיָּה Tumens.

טָרַח Tarach. desiderare. Scd̄m nr̄am trāslationē. vt Iob.37. Frumētū desiderat nubes. Hebrei tn̄ dicūt q̄ significat laborare. vñ in p̄dicto loco ipsi legunt. frumētum facit laborare nubē. & īde טֹרַח Tórach. labor. fatigatio. beatus hieronymus trāstulit negociū siue molestiā. Deut.1. negocia vr̄a & pōdus & iurgia. Esa.1. fc̄tā sunt mihi molesta.

טָרַח Desiderar̄. Laborare. טֹרַח Negociū. Molestia.

טֶרֶם Térem. anteq̄. priusq̄. necdū. nondū. Geñ.2. anteq̄ oriretur in terra. Et in eo.19. prius aūt q̄ irēt cubitū. Et in eo.24. Nec dū intra se verba cōpleuerat. Exo.9. Noui aūt q̄ & tu & serui tui necdū timeatis deū. Et in eodē.10. Nōne vides q̄ perierit egyptus.i. nōdū vides q̄ perierit egyptus.1. Reg.3. Anteq̄ extingueretur. & in eo. Porro samuel nec dū sciebat dn̄m. Ps.118. Priusq̄ humiliarer ego deliqui. Esa.65. Eritq̄ anteq̄ clamēt ego exaudiā. Et aliq̄n scribitur cū beth in principio & dr̄ בְּטֶרֶם Betérem.i. anteq̄. priusq̄. Iudi.14. Die septimo ante solis occubitū.i. anteq̄ sol occūberet.1. Reg.2. Etiā anteq̄ adolerēt adipē. Ps.57. priusq̄ intelligerēt spine vr̄e. Esa.66. Anteq̄ parturiret peperit. Et aliquando scribitur cum mem in principio & dicitur מִטֶּרֶם Mitérem. vt aggei.2. Anteq̄ poneretur lapis super lapidem in templo domini.

טֶרֶם Anteq̄ Priusq̄ Necdum Nondum. בְּטֶרֶם anteq̄. Priusq̄. מִטֶּרֶם anteq̄.

טָרַף Taraph. rapere. laniare. capere. enutrire. siue victum tribuere. Geñ.49. Beniamin lupus rapax. pro q̄ he. le. Beniamin lupus rapiet.i. quasi lupus rapiet. Et supra in eo.37. Bestia deuorauit ioseph. pro quo he. le. Rapina raptus est ioseph. Exo.22. Si comestū a bestia.i. si captū vel raptū fuerit a bestia. Deut.33. Cepitq̄ brachiū & verticem. Ps.8. Ne forte rapiat vt leo aīam meā. p̄s.21. Sicut leo rapiens & rugiens. Ps.103. Catuli leonū rugientes vt rapiant. Hiere.5. Qui egressus fuerit ex eis capietur. Ezech.19. Et didicit p̄dā capere. Et in eo.22. quasi lupi rapiētes predā: vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatum. Osee.5. Ego capiā & vadā. & ī eo.6. quia ipse cepit & sanauit nos. Amos 1. Et tenuerit vltra furorē suū. p̄ quo he. le. Et ceperit vel rapuerit vltra furore suo. & īde טְרֵפָה Terepha.i. captū vel occisū. aut laniatū.s.a bestia: aut rapina: vel p̄da. vt Geñ.31. Nec captū a bestia ostendi tibi. Exo.22. Deferat ad eū q̄d occisum est. Leuit.22. Morticiniū & captū a bestia nō comedēt. Ezech.44. Omne morticinū & captū a bestiis de auibus & de pecoribꝰ nō comedēt sacerdotes. Scribitur ēt sine he & dr̄ טֶרֶף Téreph. siue טָרֶף Tareph. vt Geñ.49. Ad predā fili mi ascendisti. Nu.23. Donec deuoret predā. p̄s.75. Illuminās tu mirabiliter a mōtibus eternis. p̄ quo he. le. A mōtibus prede vel rapine. vnde btūs hiero. in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. a mōtibus captiuitatis. Ezech.19. Et didicit predā capere. Itē טָרַף Taraph.i. enutrire. victū tribuere. vt Prouer.30. tribue tm̄ victui meo necessaria & inde טֶרֶף Téreph.i. victū. cibus. esca. vt. p̄s.110. Escā dedit timētibꝰ se. Malach.3. Et sit cibꝰ in domo mea. Prouer.31. Deditq̄ predā domesticis suis. p̄ quo he. le. Deditq̄ cibū siue victū domesticis suis. vñ seq̄tur. & cibaria ācillis suis. Pōt ēt legi sicut est in lr̄a nr̄a. Quia ē equiuocū vt dictū ē. Itē טָרָף Taraph. Palmes siue ramꝰ. aut foliū.s. raptū ex arbore a p̄rio sign̄ato deriuatū. Geñ.7. portās ramū oliue virētibus foliis in ore suo. Ezech.17. Et siccabit oēs palmites germinis eius. Et ēt in lingua chaldaica sign̄at folium.

טָרַף Rapere. Capere. טְרֵפָה Captum Occisum. טֶרֶף טָרֶף preda. Captiu. טָרַף טֶרֶף Nutrir. Esca Cibus Victus. טָרָף Ramu. Palm. Foliu.

De incipientibus a littera. י Iod.

יָאַב Iaab. Desiderare. Ps.118. Quia mandata tua desideraui. & solum inuenitur in predicto loco.

יָאַל Iaal. velle. acquiescere. incipere. capere. iurare. adiurare. Stulte agere: siue stultum esse. Iudi.17. Acquieuit & mansit apud hominem. Et in eodem.19. Queso te vt

hodie hic maneas. pro quo hebrei legunt. Acquiesce obsecro & mane. 4. Reg. 5. Melius est vt accipias duo talenta. pro quo hebrei legũt. Si vis accipe duo talenta. siue acquiesce & accipe duo talenta. Et in eodem. 6. Veni ergo & tu cũ seruis tuis. pro quo hebrei legunt. Volle siue acquiesce obsecro & vade cum seruis tuis. Ponitur etiam pro incipere. vt Geñ. 18. Quia semel cepi: loquar ad dominum meum. Deut. 1. Cepitq; moyses explanare legem. 1. Reg. 17. Cepit tentare si armatus posset incedere. Iob. 6. Et qui cepit ipse me conterat. Et in eodem. Veruntamen quod cepistis explete. Osee. 5. Quoniã cepit abire post sordes. Hebrei tamen in omnibus locis predictis interpretantur velle siue acquiescere. Et aliquando scribitur sine iod in principio. vt in aliquibus locis predictis. Item ponitur pro iurare siue adiurare. vt Exo. 2. Iurauit ergo moyses q̃ habitaret cũ eo. 1. Reg. 14. Adiurauit autem saul populum dicens. Itẽ significat stulte agere siue stultũ esse. & tunc est verbũ passiuum prime coniugationis: quod scribitur cum nũ in principio. vt Nu. 12. Ne imponas nobis hoc peccatũ quod stulte commisimus. Esa. 19. Stulti facti sunt principes taneos. Hiere. 50. Gladius ad diuinos eius qui stulti erunt.

יְאֹר Ieor. riuus. fluuius. flumen. Amnis. Geñ. 41. Putabat se stare super fluuium. Et in eodem. Et pascebantur in ipsa amnis ripa. Exo. 2. In carecto ripe fluminis. & in eodem. 7. Et stabis in occursum eius super ripam fluminis. Et in eodem. Et super fluuios eorum & riuos & paludes. Et in eo. Et pisces qui erant in flumine mortui sunt: computruitq; fluuius. Et in eo. 8. Et ebuliet fluuius ranas. Esa. 19. Attenuabuntur & siccabuntur riui aggerum. Et in eodem. Nudabitur alueus riui a fonte suo. Et in eodem. Et omnis sementis irrigua siccabitur. Vbi ponitur pro irrigua. Ezech. 29. Et dicis meus est fluuius. Amos. 8. Et eiicietur & defluet quasi riuus egypti. Scribitur etiã sine iod. vt in eo. Et ascendet quasi fluuius vniuersus. & solum in p̃dicto loco scribitur sine iod. & communiter accipitur pro nilo fluuio egypti. Ponitur ẽt pro flumine tigri. vt Dañ. 12. Vnus hinc super ripam fluminis & alius inde ex altera ripa fluminis.

יָאַשׁ Iaas. Desperare. renunciare. Spem vel curam alicuius rei a corde amouere. cessare. vt. 1. Reg. 27. Et desperet saul cessetq; me querere. Eccl's. 2. Renũciauitq; cor meum vltra laborare sub sole. Et qñ est verbũ passiuũ prime coniugationis tunc scribitur sine iod & cũ nun in principio & dicitur נוֹאָשׁ Noas: & est cuiuscunq; persone & vtriusq; numeri: & profertur in voce actiua. vt Hiere. 2. Et dixisti desperaui. Et in eo. 18. Qui dixerunt desperauimus Iob. 6. Et in ventũ verba profertis. vbi pro eo quod in littera nostra est profertis in hebreo habetur supra dicta dictio נוֹאָשׁ Noas. idest amouetis ea verba a corde vestro: & sine cogitatione & meditatione profertis ea iuentum. Esa. 57. nec dixisti quiescam. idest cessabo.

יָאַת Iaath. conuenire. acquiescere. federari. vt Geñ. 34. Sed in hoc valebimus federari. Et in eo. Vnum ẽ q̃d differt tantum bonum. pro quo hebrei legunt. Sed in hoc acquiescent siue conuenient nobiscum viri: vt habitẽt nobiscum vt simus vnus populus. Sed beatus hieronym⁹ transtulit sensum. Et in eo. Tantũ in hoc acquiescamus & habitantes simul. 4. Reg. 12. Prohibitiq; sunt sacerdotes vltra accipere pecuniã a populo. Pro quo he. le. Et acquieuerũt sacerdotes vt nõ acciperẽt pecuniã a populo. Hiere. 10. Tuũ est enim decus. i. tibi cõuenit decus siue regnum.

יָבַב Iabab. eiulare. vlulare. vt Iudi. 5. Per fenestrã respiciens vlulabat mater eius. & solum inuenitur in predicto loco. & in lingua chaldaica communiter significat vlulare vel clangere. s. tuba. — Clangere.

יָבַל Iabal. deducere. Adducere. afferre. asportare. Ps. 59. qs deducet me in ciuitatem munitam. Ps. 75. Qui in circuitu eius affertis munera. Esa. 18. Deferetur munus domino exercituum. Et in eodem. 23. Ducent eam pedes illius. Esd. 5. & asportare fecit ea in templum babylonis. Et inde יוּבַל Iubal. idest riuus siue deductio aquarum: aut humor. s. aquarũ. Hiere. 17. Quod ad humorẽ mittit radices suas. p̃ quo he. le. q̃d iuxta riuũ mittit radices suas. Et in plu. יִבְלֵי Ible. Esa. 30. Riui currentiũ aquarũ. Et inde יְבוּל Iebul. idest germen. vt Leuit. 26. Et terra gignet germẽ suũ Iob. 20. Apertũ erit germen domus illius. Abach. 3. Et nõ erit germen in vineis. Et de hoc vide supra in dictiõe בוּל Bul. Item יוֹבֵל Iobel. i. buccina siue sonitus buccine. s. cornee: qua vtebãtur in iubileo. vt Exo. 19. Cum ceperit clãgere buccina tunc ascendãt in montem. Ios. 6. Tollent septem buccinas quarum vsus est in iubileo. Pro quo in hebreo habetur. Tollent septem buccinas iubileas. i. quarum vsus est in iubileo: sicut est in littera nostra. Et in eo. Cumq; insonuerit vox tube longior atq; concisior. Et in eodẽ. Et septem alii sacerdotes tollant septem iubileorum buccinas. Et inde quinquagessimus annus vocatur יוֹבֵל Iobel. Quia in eo personabant buccinis. vt habetur Leuit. 25. vbi dicitur. & clanges buccina. Et in eo. Ipse est enim iubileus. Et in eo. Anno iubilei redient oẽs ad possessiones suas. Et in eo. Et redimi non poterit etiam in iubileo. Itẽ יַבֶּלֶת Iabeleth. Macula animalis. pro quo beatus hieronymus trãstulit papulas. Leuit. 22. Si cicatricem habẽs: si papulas.

Marginalia: יָבַל Deducere. afferre. Deferre. asportare. יוּבַל Humor. Riuus. יִבְלֵי Riui. יְבוּל Germen. יוֹבֵל Buccina. Iubileus. יַבֶּלֶת Papule.

יָבַם Iabam. Vxorẽ fr̄is defuncti in cõiugẽ accipere. siue illi associari. Geñ. 38. Et sociare illi vt suscites semẽ fratri tuo. Deut. 25. Sed accipiet eã frater eius & suscitabit semẽ fr̄is sui. Et in eo. Nõ vult frater viri mei suscitare semẽ fratris sui in israel: nec me in cõiugiũ sumere. Et inde frater mariti dicitur יָבָם Iabam. vt in eo. Sed accipiet eã frater eius. Et in eo. Nõ vult frater viri mei suscitare semẽ fratris sui. Et vxor fratris dr̄ יְבָמָה Iebama. siue יְבִמְתּ Iabemeth. vt in eo. Perget mulier ad portam ciuitatis. i. perget vxor fr̄is ad portã ciuitatis. Et ĩ eo. Accedet mulier ad eũ corã sen iorib⁹. Et ẽt vxor fr̄is mariti dr̄ יְבָמָה Iebama. vt Ruth. 1. En reuersa est cognata tua ad populum suum. vbi ponitur p̃ cognata: que erat vxor fratris mariti sui.

Marginalia: יָבַם Sociare. Vxorẽ fratris in cõiugiũ accipere. יָבָם Frater mariti. יְבָמָה Vxor fr̄is.

יָבַשׁ Iabas. siccare. exsiccare. arere. exarescere. cõfũdere. siue cõfundi. vt Geñ. 8. Donec siccarentur aque sup terrã. & in eo. Et vigesima die mẽsis arefacta ẽ terra. Ios. 2. Audiuim⁹ eĩ q̃ siccauerit dñs aquas: maris. & in eo. 5. Q̃d siccasset dñs fluẽta iordãis. 3. Reg. 17. Post dies aũt aliquãtos siccatus est torrẽs. Iob. 12. Si cõtinuerit aquas oĩa siccabuntur. ps. 21. Aruit tanq̃ testa virt⁹ mea. Prouer. 17. Spũs tristis exsiccat ossa. Esa. 19. Et fluuius desolabitur atq; siccabitur. Ezech. 17. Cumq; tetigerit eam ventus vrens siccabitur: & ĩ areis germinis sui arescet. Et in eo. Et siccaui lignũ viride. & in eo. 37. Aruerũt ossa nr̄a. Osee. 13. Et siccauit venas eius. Ioel'. 1. Oĩa ligna agri aruerũt. Et in eo. Q̃m exsiccati sunt fontes aquarũ. Amos. 4. Et ps altera sup quã non pluit aruit. Naũ. 1. increpãs mare & exsiccãs illḋ. & ĩde יָבֵשׁ Iabes. i. aridus. siccus. vt Ios. 9. Panes quoq; quos portabãt ad viaticũ duri erãt. p̃ q̃ he. le. Et oĩs panis sui viatici arid⁹ siue siccus erat. & in eodem. Nunc autem sicci facti sunt. & ĩ plu. יְבֵשִׁים Iebesim. Nu. 6. vuas recẽtes siccasq; nõ comedẽt. Et in genere feminino scribitur יְבֵשָׁה Iebesa. vt in eo. 11. aĩa nr̄a arida ẽ. & ĩ plu. יְבֵשׁוֹת Iebesoth. vt Ezech. 37. Sic caq; vehemẽter. & inde יַבָּשָׁה Iabasa. siue יַבֶּשֶׁת Iabeseth.

Marginalia: יָבַשׁ Siccare. Arescere. Arescere. Exsiccare. יָבֵשׁ Aridus. Siccus. יְבֵשִׁים Sicci. יְבֵשָׁה Arida. יְבֵשׁוֹת יַבָּשָׁה יַבֶּשֶׁת

arida. ideſt arida.vel terra habitabilis .vt Geñ.1. Et appareat ari
Sicca. da.Ps.65.Qui conuertit mare in aridā.Ps.94. Et ſiccam
manus eius firmauerunt.Eſa.44.Et fluenta ſuper aridā.
יַבֶּשְׁתָּא & in lingua chaldaica dicitur יַבֶּשְׁתָּא Iabeſtha.Dañ.2.non
eſt homo ſuper terra qui ſermonē tuū poſſit implere. pro
quo hebrei legunt.Non eſt homo ſuper arida . Itē יָבֵשׁ Ia
arida. bas.ideſt cōfundere.ſiue cōfundi.aut erubeſcere.vt.2.Reg.
יָבֵשׁ 19.Confudiſti hodie vultū omniū ſeruorū tuorū . Eſa.29.
Confūdere Nō modo confundetur iacob.Et in eodem.30.Oēs cōfuſi
ſunt.& ſolum in predicto loco ſcribitur cum aleph & iod ī
medio dictionis.Hiere.8.Confuſi ſunt ſapientes . Ioel.1.
Confuſum eſt vinum & elanguit oleū.Et in eo . Cōfuſi ſūt
agricole.Et in eo.Quia confuſum eſt gaudium a filiis ho=
minū.Zach.10.Et confundentur omnia profunda flumi=
nis.Hebrei tamen in predicto loco ſecundum primam ſi=
gnificationē legūt.Et exſiccabuntur oīa ꝓfunda fluminū.

יָגֵב יָגֵב Iageb.ager.vt Hier.39.Et dedit eis vineas & ciſternas
in die illa.Pro quo hebrei legunt. Et dedit eis vineas
ager & agros in die illa.Et ſolum inuenitur in numero plurali.
יֹגֵב Poteſt etiam deriuari a dictione גֵּבֶא Gebe.Inde יֹגֵב Iogeb
ideſt agricola.vt.4.Reg.25.Et de pauperibus terre reliqt
agricola. vinitores & agricolas.Hier.52.Reliquit prīceps militie vi
nitores & agricolas.

יָגָה יָגָה Iaga.affligere.humiliare.contriſtare.abiicere. Iob.19
affligere. Vſqꝫquo affligitis animam meam.Eſa.51. Et ponam
Humiliare illum in manu eorum qui te humiliauerunt . ideſt qui te af
abiicere. flixerunt.Threñ.3.Et abiecit filios hoīum. Et in eo. Quia
ſi abiecit & miſerebitur:vbi ponitur הֹגָה Hoga.cū he ī pri=
cipio.Et ſupra in eo.1.Quia dñs locutus eſt ſuper eā. Pro
Cōtriſtare quo hebrei legunt.Quia dñs afflixit ſiue contriſtare fecit
eam.Poteſt etiam deriuari a dictione הָגָה Haga que ſigni=
ficat loqui ſicut eſt in littera noſtra . vt dictum eſt ſupra in
littera he.Et in eodem.vt locutus eſt dominus. pro quo he
brei legunt.Quoniam afflixit vel contriſtare fecit dñs.Et
יָגוֹן inde יָגוֹן Iagon.ideſt dolor.triſtitia. vt Ps.30.Quoniam
Dolor. defecit in dolore vita mea.Eſa.35.Fugiet dolor & gemitꝰ.
Hiere.45.Quoniā addidit dominꝰ dolorem dolori meo
תּוּגָה Et inde תּוּגָה Thuga. ideſt triſtitia ſiue meſtitia.Prouer.10.
Meſtitia. Filius autem ſtultus meſtitia eſt matri ſue. Et in eo . 14.Et
נוּגוֹת extrema gaudii luctus occupat.ideſt triſtitia : & inde נוּגוֹת
Luctus. Nugoth ſecundum terminationem pluralem femininorū
ideſt contriſtate ſiue dolentes.Pro quo beatus hieronymꝰ
ſquallide. tranſtulit.ſquallide. Threñ.1.Virgines eius ſquallide . Et
נוּגֵי inde נוּגֵי Nuge.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit nu
Nuge. gas.Soph.3.Nugas que a lege receſſerant congregabo.De
quo btūs hieronymus in ſuis explanationibus ſuper pre=
dicto loco ſic ait.Id quod diximꝰ nugas ſciamus in hebreo
ipſum latinum eſſe ſermonem:& propterea a nobis ita vt
in hebreo erat poſitum :vt noſſe poſſimus linguam hebrai
cam omnium linguarum eſſe matricē . hec Hieronymus .

יָגַע יָגַע Iagaa.laborare.deficere.ſcilicet pre labore. Ioſ.7. qua
re omnis populus fruſtra vexabitur.pro quo hebrei le
Laborare. gunt.Non facias laborare ibi omnem populum. Ps.6.La
boraui in gemitu meo.Ps.68.Laboraui clamans. Iob.20.
Luet que fecit omnia . ꝓ quo hebrei legunt.Reddet quod
laborauit.ideſt in quibus laborauerat.Prouer.23 . Noli la=
borare vt diteris.Eſa.40.Non deficiet nec laborabit.Et in
eo.43.Nec laboraſti in me iſrael.Et in eo. Nec laborem ti=
bi prebui in thure.ideſt nec laborare te feci . Et in eo . Pre=
buiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis . Et in eo.63. Nō
laborabunt fruſtra.Hiere.51.Et labores populorum ad ni
hilum.Pro quo hebrei legunt.Et laborabunt populi in ni
hilum.Malach.2.Laborare feciſtis dominum in ſermoni=
bus veſtris.Et in eodem.In quo eum fecimus laborare .po
nitur etiam pro deficere.ſcilicet pre labore.vt.2. Reg . 23.
Donec deficeret manus eius. Et inde יְגִיעַ Iegiaa . ideſt la= Deficere.
bor.fatigatio.Geñ.31.Afflictionem meam & laborem ma יְגִיעַ
nuum mearum.Deut.28.Et omnes labores tuos comedet Labor.
populus quem ignoras.Ps.127 .Labores manuum tuarū
quia manducabis.Eſa.45.Labor egypti & negociatio e=
thiopie.Et in eodem.55.Et laborem veſtrum non in ſatu
ritate.Oſee.12 .Omnes labores mei non inuenient mihi
iniquitatem.& inde יָגֵעַ Iageaa.ideſt laborioſus ſiue labore יָגֵעַ
confectus.aut feſſus labore.Deut.25 Quando tu eras fame Labore.
& labore confectus·& in plurali יְגֵעִים Iegeim ſiue יְגִיעֵי Ie confectus
gie.Iob.3.Et ibi requieuerunt feſſi robore.Eccl's.1. Cūcte יְגֵעִים
res difficiles.ideſt laborioſe. Feſſi Difficiles.

יָגֹר יָגֹר Iagar.timere.formidare.vereri. Deut.28 . Afflictiōes
egypti quas timuiſti.Iob.3.Et quod verebar accidit mi Timere.
hi.Et in eodem. 9. Verebar omnia opera mea.Ps. 118. Am Vereri.
puta opprobrium meum quod ſuſpicatꝰ ſum.pro quo bea
tus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatē trā
ſtulit. Auerte opprobrium meum quod reueritus ſum.Hic Formidar.
re.22.Et in manu quorum tu formidas faciem.Item יְגַר Ie יְגַר
gar. Aceruus.tumulus.Geñ.31.Quem vocauit laban tumu Tumulus.
lum teſtis·

יָד Iad.Manus.poteſtas.fortitudo.virtus . conſilium . Per= יָד
cuſſio ſiue plaga.locus.Geñ.8.Extenditqꝫ manum ſuā. Manus.
Et in eodem.16.Manus eius contra omnes & manus om=
nium contra eum.Et in eodem.19 . Apprehenderunt ma=
num eius & manum vxoris.Et in eodem.24 . Pone manū
tuam ſuper femur meum.Et in eodem. 38 . Vnus protulit
manum.Et in eodem.33.De manu mea require illum . E=
xo.4.Mitte manum tuam in ſinu tuo.Et in eodem. 9 .Ec=
ce manus dñi erit ſuper agros.Et in eodem.13.ī manu for=
ti eduxit te dominus de egypto.Et in eodem.14.Et manū
magnam quam exercuerat dominus contra eos . ideſt vir=
tutem ſeu potentiam.Et in eodem.23 . Non iunges manū
tuam vt pro impio dicas falſum teſtimonium . Et in eodē.
29.Poſtqꝫ initiaueris manus eorum.Nu.11.Nunquid ma=
nus domini inualida eſt.Deut.3.Magnitudinem tuam ma
numqꝫ fortiſſimam.iudi.2.Manus domini ſuper eos erat.
Et in eodem.3.Qui vtraqꝫ manu pro dextera vtebatur . 1.
Reg.5.Aggrauata eſt manus domini ſuper azotios .Et in
eodem.Fiebat manus domini per ſingulas ciuitates . Et in
eodem.Grauiſſima valde manus domini dei.Ps.20. inue=
niatur manus tua omnibus inimicis tuis.Ps.31 . Grauata ē
ſuper me manus tua.Canti.5.Dilectus meus miſit manum
ſuam per foramen.Eſa.5.Et extendit manum ſuam ſuper
eum.Et in eodem.8.in forti manu erudiuit me.Et in eodē
25.in alliſione manuum eius.& eſt communis generis.vt
Ezech.2.Et ecce manus miſſa ad me in qua erat inuolutus
liber.pro quo ī hebreo habetur & ecce manus miſſa ad me
in quo erat volumen libri.Nam iungitur cū adiectiuo miſ=
ſa ꝙ eſt generis feminini & cum relatiuo quo ꝙ eſt gene
ris maſculini.& ſimiliter in aliis locis . Ponitur etiam pro
poteſtate vel fortitudine ſicut in aliquibus locis predictis.
& Geñ.41.& omne frumentum ſub pharaonis poteſtate Poteſta
condatur.Nam illud quod eſt in poteſtate alicuius dicitur
eſſe in manu eius.Geñ.24.Ex omnibus bonis eius por=
tans ſecum.Pro quo hebrei legunt . Omnia bona domini
ſui in manu ſua.ideſt portans ſecum in poteſtate ſua . Nu.
21.Et tulit omnem terram que dictionis illius fuerat . Pro
quo hebrei legunt.Et tulit omnem terram de manu illius.
ideſt de poteſtate illius.Et in eodem.31.Et tubas ad clangē
dum tradidit ei.pro quo hebrei legunt. Et tubas ad clangē

dū in manū ei⁹.i.in potestate ei⁹. Et in eo. Numerū pugnatorū quos habuim⁹ sub manu nr̄a.i. potestate nostra. Iof. 8. Et nō potuerūt vltra huc illucq; fugere. Pro quo hebrei legunt Et non fuerunt in eis manus ad fugiendum. i. non fuit in eis potestas seu virtus. 2. Regū. 8. vt dominaretur super fluuium euphratem. Pro quo hebrei legūt. vt conuerteret manum suam.i. potestatem suam super fluuiū euphratem. Ps. 88. ponam in mari manum eius.i. potestatem eius. ps. 94. In manu eius sunt omnes fines terre. prouer. 18. Mors & vita in manibus lingue.i. in potestate lingue. Et ēt qn̄ aliquis subditur alteri: dicitur in scriptura dare ei manum.i. esse sub eius potestate. vt Leuit. 25. Si attenuat⁹ fuerit frater tuus & infirmus manu. Pro quo hebrei legūt. Si attenuatus fuerit frater tuus & declinauerit manum suam tecum. 1. Paralip. 29. Cuncti filii regis dauid dederunt manum suam & subiecti fuerunt regi salomoni. 4. Reg. 10 Si est inquit da mihi manum: qui dedit ei manum suam. Threñ. 5. Egypto dedimus manū. Ponitur etiam pro consilio vel dispositione. 2. Reg. 14. Nunquid manus ioab tecum est.i. consiliū vel dispositio ioab. Esdre. 3. Vt laudarēt dn̄m per manus dauid regis israel.i. ex dispositione vel p̄cepto dauid. Ponitur etiam pro plaga vel percussione. vt in aliquibus locis predictis. & Iob. 23. Et man⁹ plage mee aggrauata est super gemitū meum. 1. Paralip. 21. vertatur obsecro manus tua in me. Ps. 76. Manibus meis nocte contra eum. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Manus mea nocte extenditur. idest plaga mea nocte extēditur. Hiere. 15. A facie manus tue solus sedebam. idest a facie plage vel percussionis tue. ponitur etiā pro loco. vt Nu. 2. Singuli per loca & ordines suos proficiscētur. Deut. 23. Habebis locū extra castra. Iudi. 11. vel in cunctis ciuitatibus supra iordanem. pro quo he.le. vel in cunctis ciuitatibus que sunt iuxta loca arnon. 2. Reg. 14. Scitis agrum ioab ad agrū meū. vbi ponitur p agro. Et in eo. 18. Et appellatur manus absalon vsq; in hāc diē: quod hebrei exponunt. Et appellatur locus Absalon vsq; in hanc diem. Geñ. 34. terra in potestate vr̄a est. pro quo hebrei legunt. terra spaciosa manibus est coram vobis i. spaciosa locis. Ps. 103. Hoc mare magnum & spaciosum manibus. idest spaciosum locis. Iob. 1. Et asine pascebātur iuxta eos. pro quo hebrei legūt. Iuxta loca eorum. Hiere. 6. Et pascet vnusquisq; eos qui sub manu sua sunt. pro quo hebrei legunt. Et pascet vnusquisq; locū suum. Potest etiā intelligi sicut est in littera nostra. Et ī eo. 57. Dilexisti strātū eorum manu aperta. Pro quo hebrei legūt. Dilexisti stratum eorum: locum vidisti. Potest etiam legi manum vidisti. & tunc erit sensus sicut in littera nostra. Ponitur etiam pro causa. vt Hiere. 41. Quos percussit propter godoliā. pro quo in hebreo legitur Quos percussit in manu godolie.i. causa godolie siue propter godoliam: sicut est in littera nostra. ponitur etiam pro fornice.i. pro loco vel arcu triumphali. 1. Reg. 15. Et erexisset sibi fornicem triūphalem. Ponitur etiam pro prophetia. vt Ezech. 1. Et facta ē super eū ibi manus dn̄i.i. prophetia dn̄i. Et in eo. 37. Facta est super me manus dn̄i. Ponitur ēt pro parte. vt Geñ. 43. Ita vt quinq; partibus excederet. Et in eo. 47. Quattuor reliquas.s. partes permitto vobis in semente. 2. Reg. 19. Decē partibus maior ego sum apud regē. vbi pro partibus ponitur ידות Iadoth. secundū terminationē pluralē feminino rū. Et cōiterscribitur in plu. scd̄m terminationē masculino rū.s. ידים Iadaim. siue ידי Iede. vt Geñ. 27. Et manus sūt esau. Exo. 17. Manus moysi erāt graues. & ī eo. 32. cōsecrastis man⁹ vr̄as hodie dn̄o. Esa. 45. Et opus tuū absq; manibus est.i. absq; firmitate & duratiōe. & in lingua chaldaica scribitur aliqn̄ cū aleph in fine & dicitur ידא Ieda.i. man⁹ — ידא Manus.
Dañ. 5. Et rex aspiciebat articulos manus scribentis. & in plurali ידין Iadain. Dañ. 2. Donec abscissus est lapis de mōte sine manibus. Ponitur ēt ידי Iadai pro ידים Iadaim. vt Ezech. 13. ve qui consuunt puluillos sub oī cubitu manuū. — ידין
Item ponitur ידות Iadoth pro manibus sedis que erant ad similitudinē manus hominis. vt. 3. Reg. 10. Due manus hinc atq; inde tenentes sedile: & duo leones stabant iuxta manus. Item ponitur pro axibus currus. vt in eodem. Et axes earum & radii & canthi. Et in eodem ponitur pro celaturis vel sculpturis in quibus erant figure manus: vbi dicitur habens celaturas variasq; sculpturas ex semetipsa. Ponitur etiam pro incastraturis tabularū. vel pro angulis. Exo. 26. In lateribus tabule due incastrature. Et ī eo. vt bine bases singulis tabulis per duos angulos subiiciantur. — ידות Manus sedis. Axes. Celature. Incastratur. Anguli.

ידד Iadad. Proiicere. deiicere. mittere. & scribitur cū simplici daleth. vt threñ. 3. Et posuerūt lapidē super me. pro quo he.le. & proiecerūt lapidem in me. Hiere. 50. Omnes qui tenditis arcū debellate eā. pro quo he.le. Oēs qui tenditis arcū iacite ad eā.s. iacula vel sagittas. vnde subditur. nō parcatis iaculis. & Abdie. 1. & super ierusalē mittebāt sortē. Zach. 1. vt deiiciāt cornua gentiū. Itē ידיד Iedid i. dilectus. amantissimus. Deut. 33. Amantissimus domini habitabit confidenter. Ps. 83. Quam dilecta tabernacula tua. Hiere. 11. Quid est q̄ dilectus meus in domo mea fecit scelera multa. & inde ידידות Iedidúth.i. dilectio. Vt in eo. 12. Dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius. Pro quo hebrei legunt. Dedi dilectionem anime mee. idest dilectam anime mee. — ידד Ponere. Proiicere. Mittere. Deiicere. ידיד amātissim⁹ Dilecta. Dilectus. ידידות Dilectio.

ידה Iada. laudare. confiteri. iacere. deiicere. vt Geñ. 49. Iuda te laudabūt frēs tui. Leuit. 5. Agat penitentiā p peccato suo. pro quo he.le. Et cōfiteatur illud in q̄ peccauit. & in eo. 16. Confiteatur oēs iniquitates filiorū israel. & in eo. 26. Donec confiteātur iniqtates suas & maiorū suorū. Nu. 5. Et cōfitebuntur peccatū suū. 3. Reg. 8. Cōfitētes nomini tuo. Nee. 1. Et cōfiteor p peccatis filiorū israel. Iob. 4. Et ego cōfitebor q̄ saluare te possit dextera tua. p̄s. 6. In inferno aūt qs cōfitebitur tibi. Ps. 9. Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo. p̄s. 27. Et ex volūtate mea cōfitebor ei. p̄s. 44. ppterea populi cōfitebūtur tibi. p̄s. 48. cōfitebitur tibi cū bn̄feceris ei. p̄s. 53. & cōfitebor noī tuo qm̄ bonū est. p̄s. 66 Cōfiteātur tibi populi deus: cōfiteātur tibi populi omnes. Et in aliqbus locis p̄dictis cōfiteri accipitur pro laudare vel grās agere. vt īfra dicetur in fine hui⁹ dictiōis. Prouer. 28. qui aūt cōfessus fuerit & reliqrit ea mīam cōsequetur. Esa. 38. quia nō īfernus cōfitebitur tibi. & inde הידות Huiedoth siue יהידה Iehuda.i. laus vel confessio. pro quo beatus hieronymus trāstulit ad laudādū: vel hymnos. Nee. 11. ad laudādū & ad cōfitendū in orōne. & in eo. 12. & sup hymnos ipi & frēs eorū. & inde תודה thoda.i. cōfessio. laus. siue grāū actio. Iof. 7. Da gloriā dn̄o deo israel & cōfitere. pro q̄ he. le. & da ei cōfessionē. Esdre. 10. & nūc date cōfessionē dn̄o deo. Ps. 94. preocupemus faciē eius in cōfessiōe. p̄s. 99. In troite portas eius in confessione. ponitur etiam pro laude. p̄s. 49. Immola deo sacrificiū laudis. Amos. 4. sacrificare de fermēto laudem. Item ponitur pro gratiarum actione. Leuit. 22. Si immolaueritis hostiā pro gratiarū actiōe dn̄o Esa. 51. Gratiarum actio & vox laudis. ponitur etiam תודה thoda. pro choro laudātium siue gratias referētiū. vt Nee. 12. Et statui duos choros laudantium. Et in eodem. Et chorus secundus gratias referentium. Inde deriuatur יהודה Iuda. qd̄ interpretatur laudatio siue confessio. vt Geñ. 29. — ידה Laudare. Confiteri. הידות Adlaudandū. Hymni. תודה Confessio. Laus. Gratiarū actio. תודה Chor⁹ laudantium. יהודה

Et ait modo cōfitebor dño.& ob hoc vocauit eū iudam.vñ beatus hieronymus in hebraicis questionibus sup p̄dicto loco sic ait. Iuda cōfessio dr̄ a cōfessione:ita cōfessoris nomen est dictū.verūtamē hic cōfessio ꝓ gratiarū actiōe aut pro laude accipitur. vt frequēter in psalmis & in euangelio :confiteor tibi dñe celi & terre.i.gratias ago tibi siue glorifico te.hec Hieronym9. Accipitur ēt pro iudea siue ꝓ terra iudee.Ps.75.Notus in iudea deus.Hiere.14. Luxit iudea & porte eius.Et in lingua chaldaica dicitur יְהוּד Iehud.Dañ.2.Inueni hominē de filiis transmigrationis iudee.Et inde יְהוּדִי Iehudi.i.iudeus.vt Zach.8.Et apprehēdent fimbriā viri iudei.& in plu. יְהוּדִים Iehudim.Nec.4. Quid iudei faciūt imbecilles.Ester.3.Iudeis noua lux oriri visa est.& inde יְהוּדִית Iehudith.i. iudaica lingua siue iudaice.2.Paralipo.32.Insuper & clamore magno lingua iudaica cōtra populū qui sedebat in muris ierusalē personabat.Nec.13.Nesciebāt loqui iudaice.Esa.36. Non loquaris nobis iudaice.Et quia principalis tribus & regalis erat tribus iuda:ideo gens & terra & etiā lingua ab eo nomē accepit.& inde מִתְיַהֵד Mithiahet.i.ille qui imitatur ritū & religionē iudeorū.vt Ester.8.Vt plures alterius gentis & secte corū religioni & cerimoniis iungerentur.Itē יָדָה Iada.i. Proiicere.siue deiicere.aut mittere. De quo vide supra in dictione יָדַד Iadad.

Iudea. יְהוּד Iudea. יְהוּדִי Iudeus. יְהוּדִים Iudei. Lingua iudaica. Iudaice. מִתְיַהֵד Qui imitatur ritum iudeorum. יָדָה Proiicere

יָדַע Iadaa.scire.nosse.cognoscere.manifestare.sentire.misereri.conterere.siue confringere.Geñ.3. Scientes bonū & malū.Et in eo.Cunq̧ cognouissent se esse nudos.Et in eo.22.Nunc cognoui ꝙ timeas deū.Et in eo.31.Ignorabat ꝙ rachel furata esset idola.Pro quo he.le.Et nō sciebat iacob ꝙ rachel furata esset ea.s.idola. Et sic in sequentib9 vbicūq̧ ponitur ignorare vel nescire in hebreo sunt due dictiones.s.nō scire.Et in eo.48.Scio fili mi scio. Exo. 2. Stante procul sorore eius & considerante aduentū rei.pro quo hebrei legunt.Et stetit soror eius procul:vt sciret quid fieret de eo.Et est idem sensus cū littera nostra.Et in eo.5. nescio dñm.Et in eo.7.Et scient egyptii quia ego sum dominus.Et in eo.33.noui te ex nomine.Et in eo.vt sciam te. Et in eo.In quo enim scire poterimus ego & populus tuus.Deut.4.Vt scires qm̄ dñs ipse est deus. Et in eo. Scito ergo hodie & cogitato in corde tuo.Et in eo.Scio cōtētionē tuā.1.Reg.3.Porro samuel necdū sciebat dñm.Et in eo. 17.noui superbiā tuā.Et in eo.21.nā & pueris meis condixi in illū & illū locū.Pro quo he.le.Et pueros scire feci illū & illū locū.Et in eo.22.Donec sciam quid faciat mihi deus.2.Reg.5.Et cognouit dauid qm̄ confirmasset eū dñs regem.Iob.9.Qui transfert montes & nescierunt. Et in eo. 19.Scio ꝙ redemptor meus viuit.& in eo.Scitote esse iudiciū.& in eo.38.Et ostendisti aurore locū suū. Pro quo he. le.Scire fecisti aurorā locū suū.Et in eo.42.Scio quia omnia potes.Ps.9.vt sciāt gētes qm̄ hoīes sunt.Ps.34.Veniat ei laqueus quē ignorat.Ps.50.Et occulta sapiētie tue manifestati mihi.Ps.40.In hoc cognoui qm̄ voluisti me.Ps.73 Et nō cognouerūt sicut in exitu super sūmū.pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trāstulit.Manifesta.s. erant in introitu desuper.p̄s.137.Et alta a lōge cognoscit. Et ī eo.138 Tu cognouisti sessionē meā & resurrectionē meam.p̄s.143.Quid est homo quia īnotuisti ei.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Quid est homo quia agnoscis eum.prouer.12.nouit iustus iumētorum suorum animas.Canti.6.nesciui: anima mea cōturbauit me.Esa.7.vt sciat reprobare malum & eligere bonū. Et in eode m.19.Et cognoscent egyptii dñm.Et in eo.50. vt sciam sustentare eum qui lassus est verbo. Et in eodem.53.Et scientem infirmitatem.Et in eodem.58. Et scire vias meas volūt.Hiere.2.Scito & vide.& in eo.9.In hoc glorietur qui gloriatur:scire & nosse me.Et in eo.31. Postq̄ ostendisti mihi percussi femur meum. pro quo hebrei legunt.Et postquam notus factus sum.scilicet mihi :percussi femur meum.Ezech.2.et scient quia propheta fuerit in medio eorum.Osee.2. & scies quia ego dñs.& in eodem. 13.ego cognoui te in deserto.Zach.14.& erit dies vna que nota est domino.& aliquando scribitur sine iod. vt in aliquibus locis predictis.Et quando est verbum passiuum prime coniugationis:tunc in preterito indicatiui scribitur cū nun & vau in principio loco iod:& dicitur נוֹדַע nodaaa.vt Exo.6. & nomen meum adonai non indicaui eis.pro quo hebrei legunt.& nomine meo adonai non sum factus notus eis:siue non sum cognitus eis.Deut.21. & ignorabitur cedis reus.idest non est cognitus.Iudi.16.& non est cognitum in quo esset fortitudo eius.1.Reg.22.& audiuit saul ꝙ apparuisset dauid.idest ꝙ esset notus vel manifestus. Ps. 75.Notus in iudea deus.Esa.19.Et cognoscetur dominus ab egypto.Et quando est verbum tertie coniugationis tūc scribitur cum he & vau in principio.vt Exo.33. Et non indicas mihi quem missurus sis mecum. pro quo hebrei legunt.Et nō facis me scire quem missurus sis mecum. idest non manifestasti mihi vel non indicasti mihi : sicut est in littera nostra.Leuit.4.Et postea intellexerit peccatum suum.pro quo hebrei legunt. Et notum factum fuerit peccatum suū. Et in eo.Et cognouerit peccatum suum.pro quo hebrei legunt.Et cognitum fuerit siue notum fuerit peccatum.Et est idem sensus cum littera nostra.p̄s.24. Et testamentum ipsius vt manifestetur illis.pro quo hebrei legūt. vt scire faceret illos.p̄s.89. Sic notum fac.p̄s.97. notum fecit dominus salutare suum.p̄s.104.Annunciate inter gētes opera eius.idest n ota facite inter gentes opera eius.Ezech.16.notas fac ierusalem abominationes suas. Et quando est verbum quarte coniugationis scribitur cum he & tau in principio.vt Geñ.45.Et nullus interesset alienus agnitioni mutue.idest quando agnitus siue notus factus est a fratribus.Nu.12.In visione apparebo ei.pro quo hebrei legunt.In visione notus factus ero ei.Significat etiam supradicta dictio יָדַע Iadaa.cognoscere carnaliter. vt Geñ. 4.Adam vero cognouit vxorem suam.Et in eodem. Et cognouit cain vxorem suam. Et in eodem.38. Attamen vltra non cognouit eam.Nu.31. Et mulieres que nouerūt viros in coitu.Et in eodem. Et omnes feminas virgines reseruate.Pro quo hebrei legunt. Et omnes paruulas feminas que non nouerunt virum in coitu :reseruate. 3.Regum.1.Et rex non cognouit eam.Ponitur etiam pro sentire.vt Geñ.19.Et ille non sensit.& in eodem.& nec quidem tunc sensit.Prouer.23.Traxerunt me & ego non sensi.ponitur etiam pro liberare.vt Exo.2. Et respexit dominus filios israel & liberauit eos. potest etiam reduci ad primum significatum.Nam scire dei est misereri vel liberare.Ponitur etiam pro conterere vel comminuere. vt Iudi. 8.Et contriuit cum eis atq̧ comminuit viros sochoth. Et secundum hanc significationem exponunt aliqui hebrei illud quod habetur.Prouerb.10.Qui autem deprauat vias suas manifestus erit.Pro quo ipsi legunt.Qui autem deprauat vias suas conteretur vel comminuetur. Et in eodē. 14.Et indoctos quoq̧ erudiet.pro quo ipsi legunt. Et inter stultos siue indoctos conteretut. Potest etiam legi sic. Et inter indoctos notus siue manifestus erit. Et tunc erit idem sensus cum littera nostra. Ezech. 19. Didicit viduas facere.Pro quo ipsi legunt.Et confregit vel contriuit vi

יָדַע Scire. Cognoscer. Nosse. Māifestar. Inotescere. Agnoscer. נוֹדַע cognosci. Esse notū. Notū facere. יָדַע cognoscer carnaliter. Sentire. Liberare. Conterere Cōminuere

duas eius.poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. Inde
דֵּעָה Deaa.ideſt ſcientia vel cognitio. Et eſt communis
generis.vt Ps.72. Et ſi eſt ſcientia in excelſo. Eſaie.
11.Quia repleta eſt terra ſcientia domini.Hiere.3.Et pa=
ſcent vos ſcientia & doctrina.Et aliqñ ſcribitur ſine he.vt
Iob.36.Repetam ſcientiam meam a principio. & commu=
niter ſcribitur cũ tau in fine & dr̃ דַּעַת Daath.vt Geñ.2.Li
gnũq; ſcientie boni & mali. Exo.31. Et impleui eũ ſpiritu
dei:ſapientia & intelligentia & ſcientia.Iob.33. Scientiam
labia mea purã loquentur.& in eo.38. Quis eſt iſte inuol=
uẽs ſententias ſermonibus imperitis.pro quo hebrei legũt
Quis eſt iſte qui obſcurat.i.celat conſilium ſermõibus abſ=
q; ſcientia.& in eo.42.Quis eſt iſte qui celat conſiliũ abſ=
q; ſcientia.Ps.18.Et nox nocti indicat ſcientiam. Ps.138.
Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me.Prouer.1.Adoleſcen=
ti ſcientia & intellectus.Et in eo.2.Et ſcientia anime tue
placuerit.Et in eo.8.Doctrinam magis q̃ aurum eligite.
Vbi ponitur pro doctrina.Dañ.12.Et multiplex erit ſcien
tia.& in plu.דֵּעוֹת Deooth ſecundum terminationem femi
ninorum ſiue דֵּעִים Deim ſcd̃m terminationem maſculino
rũ.vt.1.Reg.2.Quia deus ſcientiarũ dñs eſt.Iob.36.Et p=
fecta ſcientia probabitur tibi.pro quo hebrei legunt. Et p=
fecte ſcientie tecũ.ſ.ſunt.Et in eo.Magnas & perfectas ſci=
entias.Inde מַדָּע Madaa.ideſt ſcientia vel diſciplĩa.vt Dañ.
1.Et doctos diſciplina.& in eo.pueris autem his dedit de=
us ſcientiam.Ponitur etiam pro cogitatione. vt Eccl's.10.
In cogitatione tua regi nõ detrahas. & inde מַנְדְּעָא Man
dea: q̃ in lingua chaldaica ſignificat ſcientiam. Dañ.2.Et
ſcientiam intelligentibus diſciplinam.& inde מוֹדָע Modaa
ideſt notus ſiue cõſanguineus.propinquus.vt Ruth.2.erat
autem viro abimelech conſanguineus.Et in eo.3.Propin=
quus noſter eſt.Ponitur etiam ꝑ amico. vt puer.7.Et pru
dentiam voca amicam tuam.& inde מְיֻדָּע Meiudaa. ideſt
notus.vt.4.Reg.10.Et notos & ſacerdotes. Iob.19.Et qui
me nouerant obliti ſunt mei.Ps.54.Dux meus & notus
meus.Et ſecundum aliquos inde deriuatur מַדּוּעַ Madũaa.
Que eſt dictio interrogatiua.ideſt.quare.cur.vt Num.16.
Cur eleuamini ſuper populum domini. De quo vide infra
in littera mem.Inde יִדְּעֹנִי Ideoni.i.diuinus ſiue hariolꝰ.
aut magus.vt Leuit.19.Neq; ab hariolis aliquid ſciſcitemi
ni.Deut.18.Neq; phytones conſulat neq; diuinos.Eſa. 8.
Querite a phytonibus & diuinis:qui ſtridunt incantationi
bus ſuis.

יָהַב Iahab.dare.afferre.tradere.Eſdre.5.Tradidit eos ĩ ma
nus nabuchodonoſor regis aſſyriorum.Dañ.2.Dat ſa
pientiam ſapientibus.Et in eo. Imperium & gloriã dedit
tibi.Et in eodem.Et munera multa & magna dedit ei. Et
in predictis locis ſcribitur in lingua chaldaica cum iod in
prĩcipio.In hebreo vero ſcribitur ſine iod Geñ.30.Da mi
hi liberos.Ruth.3.Expande inquit pallium tuum.pro quo
hebrei legunt.Da ſiue affer pallium tuum. Ps.28. Afferte
domino filii dei:afferte domino filios arietum :afferte do
mino gloriam & honorem.Prouer.30.Dicentes affer affer
Oſee.4.Dilexerunt afferre ignominiam protectores eiꝰ.
& inde הָבָה Haba.Quod eſt aduerbiũ exhortandi vel inui
tandi ad aliquid operandum.ideſt eia. age. agite.Beatus
hieronymus tranſtulit.venite.Geñ.11. Venite faciamus la=
teres.Et in eo.Venite igitur deſcendamus & confundamꝰ
ibi linguã eorũ.Exo.1.venite ſapienter opprimamus eum
Scribitur etiam ſingulariter.pro quo btũs hieronymꝰ trã
ſtulit.Dimitte.vt Geñ.38.Ingredienſq; ad eã ait: dimitte
me.Item יְהָב Iehab.i.cura.vt Ps.54.Iacta ſuper dominũ
curam tuam.Et aliqui hebrei legunt onus vel pondus tu=
um.Beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veri charitas.
tatem tranſtulit.Proiice ſuper dominum charitatem tuã.
Et ſecundum hanc ſignificationem deriuatur a dictione
אַהֲבָה Ahaba:que ſignificat charitatem vel dilectionem.

יְהָךְ Iehach:in lingua chaldaica ſignificat referre.ſiue ire.a Referre.
ut ambulare.Eſd.5.vt res ad dariũ referatur.& in eo. יְהָךְ
6.Et referantur in templũ in hieruſalẽ.& in eo.7.Cuicun
q; placuerit in regno meo de populo iſrael & de ſacerdoti=
bus eius & leuitis ire in ieruſalem tecum :vadat. Ire.

יַהֲלֹם Iahalom.hyaſpis lapis precioſus.vt Exo.28.In ſe= יַהֲלֹם
cundo carbunculus ſaphyrus & hyaſpis.hebrei tñ di Hyaſpis.
cũt q̃ ſignãt adamãtẽ.De quo vide ſupra ĩ dictiõe הַלֹם Halõ

יָהִיר Iahir.Arrogans.temerarius.ſuperbus.Prouer.21.ſup
bus & arrogans vocatur indoctus.Abach.2.Sic erit vir יָהִיר
ſuperbus:& non decorabitur. ſuperbus.

יוֹם Iom.Dies.tempus.& accipitur aliquando pro die arti יוֹם
ficiali.i.pro tempore quo ſol lucet ſuper noſtrũ horizõ
tem.vt Geñ.1.& appellauit lucem diem:& tenebras noctẽ. Dies.
& in eo.8.& nox & dies non requieſcent.i.non ceſſabunt.
Et in eodem.31.Die noctuq; eſtu vrgebar & gelu. Nu.11.
Surgens ergo populus tota die illa & nocte ac die altero cõ
gregauit coturnicũ multitudinẽ.& ſimiliter in pluribus a=
liis locis.Accipitur ẽt aliquando pro die naturali viginti=
quattuor horarũ.vt Geñ.1.& factum eſt veſpere & mane di
es vnus.& ſimiliter in ſequentibus in eo.capi. Exo.2.Me=
mento vt diem ſabbati ſanctifices.Leuit.23.Dies primus ce
leberrimus.4.Reg.7.Hec enim dies boni nũcii eſt.Ps.60
vt reddã vota mea de die in diem. & aliqñ duplicatur litte=
ra mem & dicitur יוֹמָם Iomam.vt Exo.13.Per diem in colũ יוֹמָם
na nubis:& per nocte in colũna ignis.Et in eo.Nunq̃ de= Dies.
fuit colũna nubis per diẽ.Iob.5. Per diem incurrunt tene
bras.Ps.1.& in lege eius meditabitur die ac nocte.Ps.12.do
lorem in corde meo per diẽ.Ps.21.Clamabo per diẽ & nõ
exaudies.ps.41.in die mandauit dominus miam ſuam.&
in plu.יָמִים Iamim ſiue יְמֵי Ieme.vt Geñ.29. Et videban= יָמִים
tur illi pauci dies.& in eo.41.poſt duos ãnos vidit pharao
ſomniũ.pro quo he.le.poſt duos annos dierũ. i. poſt duos Dies.
annos cõpletos: ſicut exponũt hebrei.& ĩ eo.47. quot ſũt
dies annorũ vite tue.Et in eo.dies peregrinatiõis vite mee
Leuit.15.Et immũdus erit ſeptẽ diebus.Et in eo.Mulier q̃
patitur multis diebus.Nu.11.Sed vſq; ad menſem dierum.
Deut.6.Vt prolõgentur dies tui.Iob.38.Nunquid poſt or
tũ tuũ precepiſti diluculo.pro quo heb.legunt. Nunquid a
diebus tuis precepiſti diluculo.ideſt a die qua ortus es.ſcri
bitur etiam in plurali יוֹמַיִם Iomaim.triſyllabum. & accipi יוֹמַיִם
tur pro duobus diebus tantum ſiue pro biduo. vt Exo. 21. Dies duo biduũ
Si autem vno die vel duobus ſuperuixerit.Num.9.Si vero
biduo aut vno menſe.Et in eodem.11.Non vno die vel duo
bus.Scribitur etiam יְמוֹת Iemoth. ſecundum terminatio= יְמוֹת
tionem pluralem femininorum.vt Deut.32.Memento di= Dies
erum antiquorum.Ps.89.Pro diebus quibus nos humilia
ſti.Et aliquando ſcribitur cum nun in fine loco mem. vt
Dañ.12.Et ſtabis in ſorte tua in fine dierum. ponitur etiã.
יָמִים Iamim pro anno:ſecundum hebreos. ſcilicet quando יָמִים
ponitur abſolute ſine determinatione numeri. Leuit.25. Annus
Habebit licentiam redimendi donec vnus impleatur an=
nus.Et ſubditur in hebreo.Diebus erit redemptio eius. i=
deſt vno anno erit redemptio eius.Geñ.24.Maneat puel
la ſaltem decem dies apud nos.pro quo hebrei legunt. Ma
neat puella apud nos dies aut decem. Et dicunt hebrei q̃
per dies intelligitur annus:& per decem intelliguntur de=
cem menſes.vt ſit ſenſus.Maneat puella apud nos annum
aut decem menſes. Poteſt etiam intelligi ſicut eſt in littera

nostra.& est magis congruum.Exo.13.Custodies huiuscemodi cultū statuto tēpore a diebus in dies.i. ab anno in annum.Nu.9.Aut vno mense vel longiori tempore.vbi pro longiori tempore ponitur יָמִים Iamim.& dicunt hebrei quod accipitur pro vno anno.1.Reg.1.Et ascēdebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus.pro quo in hebreo habetur. Et ascendebat vir ille de ciuitate sua a diebus in dies. Quod hebrei exponunt de anno in annū: et est idem sensus cum littera nostra.Et in eo.27.Fuit aūt numerus dierū quibus habitauit dauid in regione philistinorū quattuor mensiū. Pro quo he.le.Fuit aūt numerus dierū quibus habitauit dauid in regione philistinorum dies & quattuor menses.& p dies intelligitur annus secundū hebreos. Potest etiam intelligi ꝙ habitauit ibi aliquot diebus vltra quattuor menses.Tamen infra:capitulo.29.Dixit rex achis de dauid: & est apud me multis diebus vel annis. Et potest exponi sic. Quod in ipsis diebus quibus habitauit apud eū probauit eū esse fidelissimū ac si habitasset apud eū multis annis.ponitur etiam pro tempore:tam in singulari ꝙ̄ in plu. Geñ. 30.Egressus aūt ruben tempore messis triticee. Exo.32. In die vltionis visitabo & hoc peccatū eorū.i. tpe vltionis. Leuit.15.Quasi sit in tpe menstruo.Nu.3. Ex quo percussi primogenitos in terra egypti. Pro quo hebrei legunt. In die.i.in tempore quo percussi primogenitos in terra egypti.Deut.31.Et irascetur furor meus cōtra eos in die illo.i.in tempore illo.1.Paralip.11.Et interfecit leonē in media cisterna in tpe niuis.Scribitur ēt cū he vel caph in principio & dicitur הַיּוֹם Haiom siue כְּיוֹם Chaiom.i. hodie siue tēpus presens.vt Geñ.21.Et ego nō audiui p̄ter hodie. Et in eo.22.Vnde vsq; hodie dicitur.Et in eo.25. Vende mihi primogenita tua.Pro quo he.le. Vende mihi hodie primogenita tua.Et in eo.Iura ergo mihi.Pro quo hebrei legunt.Iura mihi hodie.Exo.13.Hodie egredimini .1. Reg. 9.Hodie enim venit in ciuitatē.p̄s.2. Ego hodie genui te. Ps.94.Hodie si vocem eius audieritis. Et aliqñ scribitur cū caph & he in principio.& dr̄ כְּהַיּוֹם Chehaiom.i. hodie siue quadam die.vt Geñ.39.Accidit aūt quadā die vt itraret ioseph domū.1.Reg.2. Incēdatur primū iuxta morem hodie adeps.Et in eo.9.Hodie enim inuenietis eū. Et qñ predicta dictio duplicatur & dicitur יוֹם יוֹם Iom iom tunc sigñat per singulos dies.siue de die in diē.aut quottidie.vt Geñ.39.Huiuscemodi verbis per singulos dies loquebatur.Esa.58.Me etenim de die in diem querunt.Et in lĩgua chaldaica dr̄ יוֹמָא Ioma.i.dies.& ĩ pl'. יוֹמַיָּא Iomaia siue יוֹמִין Iomin.i.dies uel tempora.Dañ.2.que ventura sunt in nouissimis temporibus. Et in eodem.4. igitur post finem dierum.

Margin: יָמִים · Annus. · Tempus. · הַיּוֹם Hodie. · כְּהַיּוֹם Quadam die. · Hodie. · יוֹם יוֹם p singulos dies. · יוֹמָא · יוֹמַיָּא · יוֹמִין · Tempora. · Dies.

יוֹן Ion. colūba. Et declinatur in singulari cū he in fine sicut noīa feminina:& accipitur tam pro masculo ꝙ̄ pro femina.& in plu. יוֹנִים Ionim.secundū terminationē masculinorū.vt Geñ.8.Emisit quoq; colūbam.4.Reg.6.Et quarta pars cabi stercoris columbarum.Ps.67.Penne columbe deargentate.Canti.1. Oculi tui colūbarum. Et in eodem. 2.Colūba mea in foraminibus petre.Et in eo.5. Oculi ei9 sicut colūbe super riuulos aquarū.Et in eo.6. Vna est colūba mea.Esa.59.Quasi colūbe meditātes gememus. Et in eo.60.Et quasi colūbe ad fenestras suas. Hiere.25. A facie ire colūbe.Et in eo.50.A facie gladii colūbe.Et in duobus locis predictis potest legi pro colūba deuastantis vel de populantis.De quo vide infra in dictione יָנָה Iana.Ezech.7. Quasi columbe conualliū.Item יָוֵן Iauan. cenum siue limus. Ps. 40.Et de luto fecis.Pro quo btūs hieronymus ĩ psalterio iuxta he.ve.transtulit.& de luto ceni. Ps.68. Infixus sum in limo profundi. Item יָוָן Iauan.i.grecia.Esa.66. In italiam & greciā ad insulas longe. Zach.9.Et suscitabo filios tuos sion sup filios tuos Grecia. Et vt refert beatus hieronymus in hebraicis questionibus sup Genesim. Iauā Significat populos grecos qui iones appellantur: vnde & mare ionium dicitur.hec Hieronymus.

Margin: יוֹן Columba. Columbe. · יָוֵן Cenum. Limus. · יָוָן Grecia.

יָזַם Iazam.cogitare.vt Geñ.11.Nec desistent a cogitationibus suis.Pro quo hebrei legunt. Et nunc non vitabitur siue non prohibebitur ab eis omne quod cogitauerunt facere.Et de hoc vide supra in dictione זָמַם Zamam.

Margin: יָזַם Cogitare.

יָזַן Iazan.armare.& inde מְיֻזָּנִים Meiuzanim. idest armati secundum hebreos.Beatus Hieronymus transtulit Amatores.Hiere.5.Equi amatores in feminas & emissarii facti sunt.& dicunt aliqui ꝙ deriuatur a זוּן Zon quod significat nutrire quasi diceret: equi saginati.

Margin: יָזַן · מְיֻזָּנִים Amatores · זוּן

יֶזַע Iazaa.Sudor.Ezech.44.Et non accingetur in sudore.Scribitur etiam sine iod in principio & dicitur זֵיעָה Ziaa cum he in fine.& quando post se regit genitiuum mutat he in tau & dicitur זֵעַת Zeaath.Geñ.3.In sudore vultus tui vesceris pane tuo.

Margin: יֶזַע Sudor. · זֵיעָה · זֵעַת Sudor.

יָחַד Iachad.vnire.vnicum facere.vt Ps.85. Letetur cor meum vt timeat nomen tuum.Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Vnicum fac cor meum vt timeat nomen tuum. & aliquando scribitur sine iod.vt Geñ.49.Et in cetu eorum non sit gloria mea.Pro quo hebrei legunt.Et in cetu eorum non vniatur.idest non conueniat gloria mea. Et de hoc vide supra in dictione חָדָה Chada.& inde יָחִיד Iachid. idest vnicus.vnigenitus.vt Geñ.22.Tolle filium tuum vnigenitū. Ps.24.Quia vnicus & pauper sum ego.Prouer.4.Tenellus & vnigenitus coram matre mea.Hiere.6. Luctum vnigeniti fac tibi.Et in genere feminino יְחִידָה Iechida. vt Iudi.11.Occurrit ei vnigeñita filia sua.Ps.21.Et de manu canis vnicam meam.p̄s.34.A leonibus vnicam meam. Et inde יַחַד Iachad.idest simul.in vnum.pariter.Iob.19. Simul venerunt latrones eius.Et in eodem.38.Cum me laudarent simul astra matutina.Ps.2.Et principes conuenerunt in vnum.Ps.48.Simul in vnum diues & pauper. Et aliquando scribitur cū vau in fine & dicitur. יַחְדָּו Iachdau.vt Geñ. 13.Vt habitarent simul.Et in eodem.Et nequibant habitare communiter.idest pariter.Et in eodem.22.Cumq; duo pergerent simul.Deut.22.Non arabis in boue simul & asino.Et in eodem.25.Quando habitauerint fratres simul. Ps.47.Conuenerunt in vnum.Ps.54. Qui simul mecū dulces capiebas cibos.Hiere.31.Iuuenes & senes simul.& aliquando scribitur cum iod & vau in fine.vt Hiere. 46.Et ambo pariter conciderunt.Et in eodem. Versi sunt & fugerunt simul.Et in eodem.49.Sacerdotes eius & principes eius simul.

Margin: יָחַד Unici facere. · יָחִיד Unigenit. · Unicus. · יְחִידָה Unigenita Unica. · יַחַד Simul. · In vnum. · יַחְדָּו Simul. Pariter. · In vnum.

יָחַל Iachal.Expectare.sperare.prestolari.Geñ.8.Expectauit nihilominus septem diebus aliis.Iob.14.Cunctis diebus quibus nunc milito:expecto.Et in eo. 29. Expectabant me sicut pluuiam. p̄s.32. Quemadmodum sperauimus in te.Ps.118.In quo mihi spem dedisti. Pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Quem me sperare fecisti.Ps.130.Speret israel in domino.Ezech.13.Et perseuerauerunt confirmare sermonē. Pro quo hebrei legunt.Et sperauerunt confirmare sermonem.& Michee.5.Et non prestolabitur filios hominum. Et in voce passiua prime coniugationis scribitur cum nun & vau in principio loco iod.Ezech.19. Que cum vidisset quoniam infirmata est & periit expectatio eius. Pro quo hebrei legunt. Et vidit quod cum expectaretur:

Margin: יָחַל Expectare · Sperare · prestolari

periit expectatio eius.ideſt cum eſſet in expectatione: periit expectatio eius. Poteſt etiam deriuari a dictione ſupra dicta חָלָה Chala.que ſignat infirmari: ſicut eſt in lr̃a nr̃a. & qñ eſt verbũ tertie cõiugatiõis: tunc ſcribitur cũ he & vau ĩ principio loco iod. vt Iob.32. Expectaui enim ſermões veſtros. Et in eo. Qm̃ igitur expectaui & non ſunt locuti. Ps. 129. Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit aĩa mea ĩ dñõ. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. trãſtulit. Suſtinuit anima mea & verbũ eius expectaui. & in prima perſona futuri temporis dicitur אֹחִילָה Ochila. pro quo btũs hieronymus tranſtulit Aggrediar. vt. 2. Reg. 18. Non ſicut tu vis: ſed aggrediar eũ coram te. Hebrei tamen legunt. Nõ ſic expectabo corã te. i. nõ expectabo vt tu percutias eũ. ſed ego ipſe aggrediar eũ corã te. in alio vero loco beatus hieronymus tranſtulit Doleo. Hiere. 4. Vẽtrẽ meũ doleo. De quo vide ſupra in dictione חול Chul. Quia poteſt etiam deriuari ab eadẽ dictione. & inde תּוֹחֶלֶת Thocheleth. i. expectatio ſiue ſpes. vt Iob. 40. Ecce ſpes ei⁹ fruſtrabitur. Prouer. 13. Spes que differtur affligit animam.

יָחַם Iacham. calefacere. calefieri. cõcipere. vt Eccl's. 2. vn⁹ quõ calefiet. & ponitur tranſlatiue ꝑ concipere. Geñ. 30. Et in cõſpectu earũ conciperent. Et in eo. Factumqꝫ eſt vt in ipſo calore coitus oues intuerentur virgas. Et in eodẽ Igitur qñ primo tpe aſcendebantur oues. i. concipiebant. Et in eo. Vt in earũ cõtemplatione cõciperẽt. beatus hieronymus in hebraicis queſtionibus ſic ait. In eo aũt loco vbi ſcriptũ eſt: vt cõciperent in virgis: in hebreo habetur. Leiahamena. vim verbi hebraici niſi circuitu exprimere non poſſum. Leiachamena enim ꝑprie dicitur extremus in coitu calor quo corpus oẽ cõcutitur & patranti voluptati vicinus eſt finis. Hec hieronymus. Ps. 50. Et in peccatis concepit me mater mea. Eſa. 57. Qui cõſolamini in diis. ꝑ quo he. le. Qui calefacti eſtis in diis ſiue in idolis. Poteſt etiã legi ſicut eſt in littera noſtra. Nam poteſt deriuari a dictione נָחַם Nacham. que ſignificat conſolari: ſicut infra dicetur. vide ẽt de hoc ſupra in dictione חָמַם Chamam. Inde חֵמָה chema. ſiue חֵמַת Chamath. i. ira. furor. indignatio. vt Deut. 29 Et eiecit eos de terra ſua in ira & in furore. Eſter. 7. Et regis ira quieuit. Iob. 6. Quarũ indignatio ebibit ſpũm meum. Et in eo. 21. Et de furore oĩpotẽtis bibet. Ps. 6. Neqꝫ in ira tua corripias me. Ps. 36. Et derelinque furorem. p̃s. 57. furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis. p̃s. 75. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi & reliquie cogitationis diem feſtum agent tibi. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve. tranſtulit. Quia ira hominis confitebitur tibi: reliquiis ire accingeris. p̃s. 89. Et in furore tuo turbati ſunt. Prouer. 16. Indignatio regis nũcii mortis. Eſa. 27. Indignatio nõ eſt mihi. Et in lingua chaldaica ſcribitur cum aleph in fine loco he. Dañ. 3. tunc nabuchodonoſor ĩ furore & ira. Ponitur ẽt חֵמַת Chamath pro felle vel pro veneno. vt Deut. 32. Fel draconum vinum eorum. Ps. 139. Venenum aſpidum ſub labiis eorũ. Abach. 2. Mittens fel ſuũ. De quo vide etiã ſupra in dictione חֵמַת Chamath. Ponitur ẽt חֶמְאָה Chema pro butyro vt Iob. 29 quando lauabam pedes meos butyro. De quo vide ſupra in dictione חֶמְאָ Chema cum aleph in fine.

יַחְמוּר Iachmur. bubalus. Deut. 14. Ceruum & capream & bubalum. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignificat quoddã genus ceruorum.

יָחַשׂ Iachas. Genealogia. proſapia. cognatio. aut dinumerare. vel deſcribere. ſ. per cognationes & genealogias vt. 1. Paralipo. 4. Hec habitatio eorum & ſedium diſtributio. Pro quo hebrei legunt. Hec eſt habitatio eorum & cognationes vel genealogie eorum. Et in eo. 5. Et non eſt ille reputatus in primogenitum. ideſt non eſt deſcriptus in primogenitum ſecundum genealogiam ſuam. Et in eodẽ. 9. Vniuerſus ergo iſrael dinumeratus eſt. Et in eodem. Et deſcripti in villis propriis. 2. Paralip. 12. Et diligenter expoſita. ideſt deſcripta vel dinumerata. Eſdre. 2. Hi queſierunt ſcripturam genealogie ſue. Et in eodem. 8. Hi ſunt ergo principes familiarum & genealogia eorum. Nee. 7. Vt recenſerem eos. ideſt deſcriberem ſecundum ſuas genealogias. Et in eodem. Et inueni librum cenſus eorum. i. deſcriptionis genealogie eorum.

Deſcribere per genealogias. Dinumerare. ſ. per cognationes. Genealogia.

יָחֵף Iacheph. Diſcalciatus. vt Eſa. 20. Vadens nudus & diſcalciatus. Et in eodem. Nudam & diſcalciatam. Hiere. 2. Prohibe pedem tuum a nuditate. ideſt ne ſit diſcalciatus.

יָחֵף Diſcalciatus.

יָחַר Iachar. morari. moram facere. 2. Reg. 20. Et moratus eſt extra placitum quod ei conſtituerat rex. De quo vide ſupra in dictione אָחַר Achar

יָחַר Morari.

יָטַב Iatab. bonũ eſſe. benefacere. placere. exhilarare. perſeuerare. cõponere. ornare. & iungitur cũ quacũqꝫ actione que bene vel perfecte ſit acta. Geñ. 12. Vt bene ſit mihi pro te. Et in eodem. Abraam vero bene vſi ſunt propter illam. Exo. 1. Bene ergo fecit deus obſtetricibus. Leuit. 5. vt vel male quid faceret vel bene. Deut. 5. Bene omnia ſunt locuti. Et in eodem. 8. Et ad extremum miſertus eſt tui. i. bene fecit tibi. Et in eodem. 12. Vt ſit bene tibi & filiis tuis poſt te. Iob. 24. Et vidue bene non fecit. Ps. 32. Beneplacite ei in vociferatione. p̃s. 35. Noluit intelligere vt bene ageret. Ps. 48. Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Ps. 124. Bene fac domine bonis. Prouer. 30. Tria ſũt que bene gradiuntur & quartum incedit feliciter. Pro quo hebrei legũt. Et quattuor bene incedentes. Eſa. 1. Diſcite benefacere. & in eodem. 23. Bene cane: frequenta canticum. Et in eodem 41. Bene quoqꝫ an male ſi poteſtis facite. Hiere. 1. Bene vidiſti. Et in eodem. 2. Quid niteris bonam oſtendere viam tuam. Et in eodem. 4. Bene autem facere neſcierunt. Et in eodem. 7. Bonas facite vias veſtras. Et in eodẽ. Quoniã ſi bene direxeritis vias veſtras. Et in eodem. vt bene ſit vobis. Et in eodem. 10. Quia nec male poſſunt facere nec bene. Et in eodem. 13. Et vos poteſtis bene facere. Et in eodẽ. 32. Non deſinam eis bene facere. Ezech. 36. Boniſqꝫ donabo maioribus quam habuiſtis ab initio. Mich. 2. Nonne verba mea bona ſunt. Item ſignificat placere. vt Geñ. 34. Placuit oblatio eorum. Et in eodem. 41. Placuit pharaoni conſilium. Leuit. 10. Aut placere domino ĩ cerimoniis mẽte lugubri. Et in eodem. Quod cum audiſſet moyſes recepit ſatiſfactionẽ. Pro quo hebrei legunt. Et audiuit moyſes & placuit in oculis eius. Ioſ. 22. Placuitqꝫ ſermo cũctis audientibus. 1. Reg. 29. Sed ſatrapis non places. 2. Reg. 3. Et placuerunt eis cũcta que fecit rex. Nee. 2. Et ſi placet ſeruus tuus ante faciem tuam. Eſter. 2. Placuit ſermo regi. Et in eodem. Que placuit ei & inuenit gratiam in conſpectu illius. Ps. 68. Et placebit domĩo ſuper vitulum nouellum. Item ſignificat exhilarare ſiue letari. vt Iudi. 19. Pariterqꝫ letemur. Et in eodem. Et duc letum diem. pro quo hebrei legunt. Et exhilara cor tuum. Et in eodem. Illis epulantibus & poſt laborem itineris reficientibus corpora. pro quo hebrei legunt. Illis exhilarantibus corda ſua. 2. Regũ. 13. Cum temulentus fuerit amnon vino. Pro quo hebrei legunt. Cum hilaris fuerit amnon vino. Eſter. 1. Itaqꝫ die ſeptimo cum rex eſſet hilarior: & poſt nimiam potationem incaluiſſet mero. Item ponitur pro perſeuerare. 1. Reg. 20 Si autem perſeuerauerit patris mei malitia. Mich. 7.

יָטַב Bene eſſe. Bene vti. Bñ facere. Bñ placere. Bñ agere. Bene dirigere. Bonũ eẽ. Placere. Letari. Exhilarare.

Malum manuum suarum dicunt bonū. Pro quo he. le. Su-
per malū manuū suarū ad perseuerandū. Potest etiam legi
sicut est in littera nostra. Item ponitur pro componere vel
Cōponere. ornare. vt Exo. 30. Quando componet lucernas incendet
Ornare. illud. 4. Reg. 9. Et ornauit caput suum. vide etiam supra in
הֵיטֵב dictione טוֹב Tob. & inde הֵיטֵב Heteb. i. bene. perfecte: aut
Omnino. beneplacitum. omnino. valide. Deut. 9. omnino quoq; in
puluerem redigens. Et in eodem. 13. Quere solicite & dili-
genter. idest bene & perfecte. 4. Reg. 11. Et imagines con-
triuerunt valide. Ione. 4. Bene irasceris tu. Et in eo. Bene
Valide. irascor ego vsq; ad mortem. idest omnino siue multū iras-
Bene. cor vsq; ad mortem. Et inde מֵיטַב Metab. i. optimū. Exo.
מֵיטַב 22. Quidquid optimū habuerit in agro suo vel in vinea.
Optimum יַיִן Iain: siue יֵין Ien. vinum. vt Gen̄. 9. Bibensq; vinum in-
יַיִן ebriatus est. Et in eodem. 59. Lauabit in vino stolā suā.
Vinum Leuit. 10. Vinum & omne quod inebriare potest non bibe-
tis. Nu. 15. Et vinum ad libamentum. Et in eodem. Et vinū
ad liba fundenda. Deut. 32. Fel draconum vinū eorum. Et
in eo. Et bibebāt vinū libaminū. Ps. 59. Potasti nos vino
cōpunctionis. Ps. 74. Et vini meri plenus mixto. Canti. 1.
Quia meliora sunt vbera tua vino. Et ī eo. 8. Dabo tibi po-
culū ex vino cōdito. Hiere. 13. Omnis laguncula implebi-
tur vino. Et in eodem. 25. Sume calicē vini furoris. Thren̄.
2. Vbi est triticum & vinum. Osee. 14. Memoriale eius si-
cut vinum libani.
יָכַח יָכַח Iachach. Increpare. arguere. corripere. reprehendere.
Increpare preparare. Gen̄. 21. Et increpauit abimelech ꝓpter pu-
Arguere. teum aque. Et in eodem. 31. Respexit dominus & arguit te
heri. Leuit. 19. Sed publice argue eum. 1. Paralip. 16. Et in-
crepauit pro eis reges. Iob. 5. Beatus homo qui corripitur
corripere. a deo. Et in eo. 6. Cum e vobis nullus sit qui possit arguere
Et in eodem. Ad increpandum tantum eloquia concinna-
tis. Et in eodem. 9. Non est qui vtrunq; valeat arguere. &
in eo. 13. Verūtamen vias meas in conspectu eius arguam,
Et in eodem. 15. Arguis verbis eum qui non est equalis ti-
bi. Et in eo. 22. Nunquid timēs arguet te. & in eo. 33. Incre-
pat quoq; per dolorem in lectulo. Ps. 6. Domine ne in furo-
re tuo arguas me. Ps. 49. Non in sacrificiis tuis arguam te.
Ps. 140. Et increpabit me. Prouer. 3. Quē diligit dn̄s corri-
pit. Et in eo. 9. Noli arguere derisorem ne oderit te: argue
sapientem & diliget te. Et in eo. 15. Non amat pestilens eū
qui se corripit. Et in eo. 19. Si aūt corripueris sapientē in-
telliget sapientiam. Et in eo. 28. Qui corripit hominē gra-
tiam postea inueniet. Hiere. 2. Et auersio tua increpabit te
Diiudicar. Mich. 6. Et cum israel diiudicabitur. i. arguet eū. Signāt ēt
preparare. preparare. vt Gen̄. 24. Ipsa est quam preparasti seruo tuo
isaac. & in eo. Ipsa est mulier quam preparauit dn̄s filio dn̄i
mei. Scribitur etiam cum nun in principio. s. qn̄ est verbū
passiuū prime coniugationis. vt Gen̄. 20. Memento te de-
prehensā. Pro quo he. le. Et corripiaris siue esto increpata
vel reprehensa. vnde ī littera nostra fortasse debet legi. me-
mento te esse reprehensam. Esa. 1. venite & arguite me di-
Arguere. cit dn̄s. Pro quo hebrei legunt. Venite & arguamur dicit
dn̄s. i. ad inuicem arguamus vel disputemus. & secundū he-
נֹכַח breos inde deriuatur נֹכַח Nochach. idest contra. e regione
contra. Iob. 23. Proponat equitatem contra me. & inde תּוֹכֵחָה To-
תּוֹכֵחָה checha siue תּוֹכַחַת Tochachath. i. Increpatio. correptio. aut
Increpatio correctio. vt Ps. 38. In increpationibus propter iniquita-
tem corripuisti hominem. ps. 149. Increpationes in popu-
lis. Prouer. 1. Et increpationes meas neglexistis. Et in eo-
dem. & via vite increpatio discipline. Et in eodem. 10. Qui
correptio. autem increpationes relinquit: errat. & in eodem. 27. Me-
lior est manifesta correptio: q̄ amor absconditus. Osee. 5.

In die correptionis in tribubus israel.
יָכֹל Iachol. posse. valere. ꝓualere. Gen̄. 19. Nec possum in יָכֹל
monte saluari. & in eo. Quia non potero facere quic- Posse.
q̄. & in eodem. 32. Qui cum videret q̄ eum superare non
posset. & in eodem. Quantomagis contra homines preua-
lebis. & in eodem. 44. Imple saccos eorum frumento quā- Preualer.
tum possunt capere. & in eodem. 45. Non se poterat vltra
cohibere ioseph. Exo. 2. Cumq; iam celare nō posset. Et in
eodem. 8. vt educerent cyniphes & non potuerunt. Et in eo-
dem. 18. Et precepta eius poteris sustentare. Et in eodem.
40. Nec poterat moyses ingredi tectum federis. Nu. 9. qui
non poterant facere phase. Iob. 4. Sed conceptum sermo-
nem tenere quis poterit. Et in eodem. 42. Scio quia om-
nia potes. ps. 12. ne quando dicat inimicus meus preualui
aduersus eum. Ps. 39. Et non potui vt viderem. Ps. 128. Et
enim non potuerunt mihi. Esa. 47. Quam non poteris
expiare. Hiere. 3. Et fecisti mala & potuisti. Ezech. 7. Ar-
gentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos. Valere.
Inde מִיכַל Michal. pro quo beatus hieronymus transtulit. מִיכַל
Gustatum. 2. Reg. 17. Transierunt festinanter gustata pau- Gustatum.
lulum aqua. ac si diceret מַאֲכָל Maachal. cum aleph loco iod
quod significat cibum vel degustationem. vt supra dictū
est in dictione. אָכַל Achal. Hebrei tamen dicunt q̄ signifi-
cat riuum siue vadū aque. vnde in predicto loco ipsi legūt. Riu⁹ vadū
Transierunt riuū siue vadum aque. In translatione chaldai-
ca habetur. Transierunt iordanem.
יָכַת Iacath. concidere. comminuere. Nu. 14. percutiens יָכַת
eos atq; concidens. Deut. 9. Et in frustra comminuēs. concidere.
& de hoc vide infra in dictione כָּתַת Chathath. cōminuere
יָלַל Ialal. vlulare. exclamare. s. pre dolore vel angustia. E- יָלַל
sa. 13. Vlulate quia prope est dies domini. Et in eodem Vlulare.
14. Vlula porta: clama ciuitas. & in eodem. 15. Moab vlula-
bit. Et in eodem. Et in plateis eius omnis vlulatus descen-
det in fletum. & in eodem. 52. Dominatores eius iniq; a- Iniq; age-
gunt. Pro quo hebrei legunt. Dominatores eius vlulare fa- re.
ciunt. scilicet illos quos iniq; opprimunt. Et in eodē. 65. &
pre contritione spiritus vlulabitis. Hiere. 47. & vlulabūt
omnes habitatores terre. Osee. 7. Sed vlulabant in cubili-
bus suis. Soph. 1. Vlulate habitatores pile. Zach. 11. Vlula a-
bies. & in eodem. Vlulate quercus basan. Reperitur etiam
quandoq; sine iod & per defectum vnius lamed. vt. 1. Reg.
4. Pregnans erat vicinaq; partui. Pro quo aliqui hebrei le-
gunt. Pregnans erat ad eiulādum. idest imminentibus do-
loribus partus. vbi ponitur לָלַת Lalath pro לְיַלֶּלֶת Leie-
lalath. Alii vero dicunt q̄ deriuatur a dictione sequēti que
significat parere. & q̄ ibi deficit littera daleth: ac si diceret
לַלֶּדֶת Lakedeth. i. vicina partui. Sicut est in littera nr̄a. In-
de יְלָלָה Ielala. idest vlulatus siue clamor. vt. Esa. 15. Vsq; יְלָלָה
ad gallim vlulatus eius. Et in eodem. Et vsq; ad puteum he- Vlulatus.
lim vlulatus eius. Hiere. 25. Et vlulatus optimatum gre-
gis. Soph. 1. Vox clamoris a porta piscium: & vlulatus a se-
cunda. Zach. 11. Vox vlulatus pastorum. Scribitur etiam si- יְלֵל
ne he & dicitur יְלֵל Ielel. & ponitur pro vastitate solitudi- Vasta soli-
nis. vbi auditur ventus quasi vlulatus & clamor. Deut. 32. tudo.
In loco horroris & vaste solitudinis.
יָלַד Ialad. parere. pturire. nasci. gignere. generare. vt Gen̄. יָלַד
3. In dolore paries filios. Et in eo. 4. Que concepit & Parere.
peperit cain. Et in eodem. 16. Ecce concepisti & paries fi-
lium. & in eodem. 26. Iamq; tempus pariendi aduene-
rat. Et in eodem. 30. Post quem peperit filiam. Et in
eodem. 35. Cum parturiret Rachel. Exo. primo. Quan- Parturire.
do obstetricabitis hebreas. idest quando feceritis parere
hebreas. Et in eodem. 21. Et peperit filios & filias. Leuit.

12. Mulier si suscepto semine peperit masculum, & in eodem. Si feminā peperit. 1. Reg. 2. Donec sterilis peperit septē. Iob. 15. Et cōcepit dolorem & peperit iniquitatem. Esa. 23. Non parturiui & non peperi. & in eodem. 26. Et pe perimus spiritū salutis. & in eo. 54. Lauda sterilis que non paris. & in eodem. 59. Conceperunt laborem & pepe runt iniquitatem. & in eo. 66. Anteꝗ̄ parturiret peperit. & in eodem. Aut parietur gens simul. & in eodem. Quia parturiuit & peperit sion filios suos. Hiere. 15. Infirmata est que peperit septē. Soph. 2. Priusꝗ̄ pariat visio. Item significat nasci. s. quando est verbum passiuum. Geñ. 40. Dies tertius natalicius pharaonis erat. i. dies in quo natus est. & in eo. 46. Filii aūt ioseph qui nati sūt in terra egypti. & in eo. 48. Duo ergo filii tui qui nati sunt tibi. & in eodem. 50 Filii manasse nati sunt in genibus ioseph. Exo. 1. Quidqd masculini sexus natum fuerit. Ios. 5. Populus aūt qui natus est in deserto. Iudi. 13. Quid debemus facere de puero qui nasciturus est. 2. Reg. 5. Natiqꝫ sunt dauid & alii filii & filie & in eodē. Et hec nomina eorum qui nati sunt in ierusalem & in eodē. 21. Et erat de origīe harapha. Pro quo he. le. qui natus erat de harapha. & in eodē. Hi quatuor nati sunt de harapha. 1. Paralip. 3. Porro in ierusalem nati sunt ei filii. Iob. 3. Pereat dies in qua natus sum. & in eo. 5. Homo nascitur ad laborem. & in eo. 11. Se liberum natum putat. & in eodem. 15. Nunquid primus homo tu natus es. Ps. 21. Populo qui nascetur. Ps. 89. Priusꝗ̄ montes fierent. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. Anteꝗ̄ mōtes nascerētur. Eccls. 3. Tempus nascēdi & tēpus moriēdi. Esa. 9. Paruulus natꝰ est nobis. Ezech. 16. Et quādo nata es in die ortus tui. Item significat gignere siue generare. s. quando est verbum tertie coniugatiōis. vt Geñ. 5. Et genuit filiū ad imaginē & similitudinē suā. & in eodē. Postꝗ̄ genuit seth: & in eo. Et genuit enos. & in eodem. Genuitqꝫ filios & filias. & in eo. 10. Porro chus genuit nēbrod. & in eodem. 48. Reliquos autem quos genueris post eos tui erunt. Leuit. 18. Que domi vel foris genita est. & Deut. 32. Deum qui te genuit dereliquisti. Iob. 28. Quis genuit stillas roris. & in eo. Et gelu de celo quis genuit. Ps. 2. Ego hodie genui te. Prouer. 23. Audi patrem tuum qui genuit te. & in eodem. Qui sapiētem genuit. Esa. 45. Ve qui dicit patri quid generas. & in eo. 66. Nunquid ego qui alios parere facio ipse non pariā. i. nō generabo. & in eo. Si ego qui generationem ceteris tribuo. i. qui alios generare facio. Hiere. 16. Sup filios & filias q generantur in loco isto. Ezech. 18. Quod si genuerit filium. Osee. 5. Filios alienos genuerunt. & in eo. 9. Quod si genuerint: interficiam amātissima vteri eorum. Ponitur etiā pro numerare uel recensere per generationes vel cognationes. Nu. 1. Recensentes eos per cognationes & domos & familias. Inde יוֹלֵדָה Ioleda siue יוֹלֶדֶת Iolédeth. i. pariens siue parturiens. vt Leuit. 12. Hec est lex parturientis. Ps. 47. Ibi dolores vt parturientis. Hiere. 31. Pregnans & pariens simul. Osee. 13. Dolores parturientis venient ei. & inde יִלּוֹד Ielud. i. natus vel genitus. vt Iob. 14. Homo natus de muliere. & in eodē. 25. Aut apparere mundus natus de muliere. Ponitur etiam ꝓ paruulo vel infante. vt. 3. Reg. 3. Date illi infantem viuum. & inde לֵדָה Leda. i. partus. vt. 4. Reg. 19. Et vires non habet parturiens. pro quo hebrei legunt. Et vis siue virtus nō est ad partum. Et est idem sensus cum littera nostra. Osee. 9. A partu & ab vtero & a conceptu. & inde מְיַלֶּדֶת Meialédeth. i. obstetrix. vt Geñ. 38. In qua obstetrix ligauit coccinum. Exo. 1. Dixit aūt rex egypti obstetricibus hebreorum. & inde תּוֹלָדָה Tholada. i. generatio. & solum reperitur in numero plurali. s. תּוֹלְדֹת Thóldoth. i. generatiōes. vt Geñ. 2. Iste sunt generationes celi & terre. & in eodem. Hic est liber generationis Adā. & in eodē. 6. He sunt generationes Noe. & in eo. 25. He sunt generationes Ismael. & in eo. 36. Et he sunt generationes eius. Et quia in predicto loco non numerantur generationes ipsius Iacob: sed ea que ei acciderunt: ideo dicunt hebrei ꝙ aliquando ponitur predicta dictio pro rebus que accidunt. Quasi ea tēpus pariat iuxta illud Prouer. 27. Ne glorieris in crastinum ignorans quid superuentura pariet dies. Scribitur etiā cum mem in principio loco tau. & dicitur מוֹלְדוֹת Moldoth. vt Ezech. 16. Radix tua & generatio tua de terra chanaā. & inde מוֹלָדָה Molada siue מוֹלֶדֶת Moladath. i. natiuitas. vt Geñ. 24. Et de terra natiuitatis mee. & in eodē. 32. Reuertere in terrā natiuitatis tue. Ponitur etiā pro cognatione. vt in eo. 12. Egredere de terra tua & de cognatione tua. & inde וָלָד Valad. i. generatio. ut Geñ. 11. Erat aūt sarai sterilis nec habebat filios. Pro quo hebrei legunt. Non erat ei generatio. & inde יְלִיד Ielid. i. natus vel genitus. & iungitur cum dictiōe בַּיִת Baith: que significat domū. i. natus vel genitus domi. Pro quo beatus Hieronymus transtulit vernaculū. vt Geñ. 14. Numerauit expeditos vernaculos suos. & in eodē. 17. Tam vernaculus ꝗ̄ emptitius circuncidetur. & in eodē. Tulitqꝫ Abraam israel filium suum & vernaculos domus sue. & in eodē. Tam vernaculi ꝗ̄ emptitii & alienigene. & inde יֶלֶד Ieled. i. puer. infans. paruus. Geñ. 21. Abiecit puerū subter vnā arborē. & in eo. Non videbo morietē puerum. & in eo. 37. Puer non cōparet. Exo. 2. Cernēsqꝫ in ea paruulū. & in eo. Que nutrire possit infantulū. & in eodē. Et nutriuit puerum. 2. Reg. 6. Igitur Michol filie saul non est natus filius. 3. Reg. 3. Diuidite infantem viuum. Esa. 9. Paruulus natus est nobis. & in plurali יְלָדִים Ieladim siue יַלְדֵי Ialde. Geñ. 33. Diuisitqꝫ filios Lie & rachel. & in eodē. Et posuit vtrāqꝫ ancillā & liberos earum in principio: Liā vero & filios eius in secūdo loco. & in eodē. Paruuli sunt quos donauit mihi deus. Exo. 21. Et abortiuum quidē fecerit. Pro quo hebrei legunt. Et egressi fuerint paruuli eius. i. fetus eius. & est sensus sicut in littera nostra. Esa. 2. Et pueris alienis adheserūt & in eodē. 8. Ego & pueri mei quos dedit mihi deus. Ponitur etiam pro fetibus. vt Iob. 39. Incuruantur ad fetum. Itē ponitur pro pullis. vt in eo. 38. Quando pulli eius clamant ad deū. & in genere feminino יַלְדָּה Ialda. vt Geñ. 34. Accipe inquit mihi puellā hanc. & inde יַלְדוּת Ialduth. i. adolescentia siue pueritia. vt Eccls. 11. Letare iuuenis in adolescentia tua. & in eodē. 12. Adolescentia enim & voluptas vana sunt.

תּוֹלְדֹת Gñationes
מוֹלְדֹת Gñationes
מוֹלָדָה Natiuitas
Cognatio.
וָלָד Filius. Generatio
יְלִיד Vernacul⁹
יֶלֶד Puer
Paruulus
Infantul⁹
Filius.
Infans
יְלָדִים Filii Liberi
Paruuli
Pueri.
Fetus.
Pulli.
יַלְדָּה Puella
יַלְדוּת Adolescentia.

יָלַךְ Ialach. ire. abire. vadere. ambulare. recedere. pergere. gradi. egredi. venire. deducere. decurrere. vt Geñ. 12. Egressꝰ est itaqꝫ abraam sicut preceperat ei dominꝰ. i. abiit & in eodē. Et iuit cū eo loth. & in eo. 30. Egressus autem rubē tp̄e messis triticee. & in eo. 36. Et abiit in alteram regionem. Exo. 2. Egressꝰ est post hec vir de domo leui. & in eodem. 4. Abiit moyses & reuersus est ad iethro socerū suū. & in eodem. Vadam & reuertar ad fratres meos. & in eodē. Qui perrexit obuiam ei. & in eodem. 15. Ambulauerūtqꝫ tribus diebus per solitudinē. & in eo. 34. Obsecro vt gradiaris nobiscum. Nu. 10. Veni nobiscum vt benefaciamus tibi. & in eodem. Non vadam tecum. & in eodē. 16. Pergēs cito ad populum. Deut. 31. Abiit itaqꝫ moyses. 1. Reg. 2. Et abiit Elcana in ramatha. Esa. 57. Et abiit vagus in via cordis sui. Hiere. 7. Et abierunt in voluptatibus. Threñ. 1. Et abierunt absqꝫ fortitudine. Osee. 11. Post dominum ambulabunt. Mich. 1. Vadam spoliatus & nudus. & aliquādo scri

יָלַךְ
Abire
Ire.
Egredi.
Vadere
Pergere.
Ambulare
Gradi.
Venire.

Egredi. bitur sine Iod.vt Geñ.12. Egredere de terra tua. Exo. 4.
Vadere Vade in pace.& in eodem. Vade & reuertere in egyptum.
Venire. & in eodem. Vade in occursum moysi. Nu.23. Veni mecū in alterum locum. Iudi.19. Veni obsecro & declinemus ad
Peruenire vrbem iebuseorum.& in eodē. Et cum illuc peruenero manebimus in ea.2.Paralip.25. Veni videamus nos mutuo.
Ambulare Eccl's.2. Vadam & affluā deliciis. Esa.2. Et ambulabim⁹ in semitis eius. Est etiā verbū exhortandi.vt Geñ.37. Melius est vt venundetur ismaelitis.pro quo hebrei legunt. Veni-
Venite. te & venūdemus eū ismaelitis. Esa.1. Venite & arguite me dicit dñs.& in eodem.2. Venite & ambulem⁹ in lumine dei nostri. Hiere.18. Venite & cogitemus cōtra hieremiā. & in eodem. Venite & percutiamus eū in lingua.& qñ est verbū tertie coniugationis: tūc ponitur pro adducere vel deducere aut portare. Exo.1. Accipe puerum istū.i.porta vel duc
Ducere puerum istum.& in eodem.14. Et abstulit illud dominus flante vento vehementi.pro quo hebrei.le. Et duxit dominus mare. Esa.42. Et deducā cecos in viam. Threñ.3. Me
Deducere. Adducere minauit & adduxit. Ponitur etiā pro decurrere vel fluere.
Fluere. vt Ezech.21. Et per cuncta genua fluent aque. Ioel.3. Et colles fluent lacte: & per oēs riuos iuda ibunt aque.i.fluent.

ילף ילפת ילף Ialaph.scabies siue impetigo. & additur tau in fine.& dicitur ילפת Ialepeth.vt Leuit.21. Si iugē scabiē si im-
Scabies petiginem in corpore.

ילק ילק Ielec.bruchus.gen⁹ locuste.vt Hiere.51. Qm̄ replebo te hominibus q̄si brucho.& in eodem. Adducite equū
Bruchus. quasi bruchū aculeatum. Naum.3. Bruchus expansus est & aduolauit.

ים ים Iam.mare.vt Geñ.1. Et dominamini piscibus maris.&
Mare in eodem.14. Que nūc est mare salis. Exo.14. Ingressi sunt filii israel per mediū maris. Deut.11. Vsq₃ ad mare occidentale. Iob.7. Nunquid mare sum ego. & in eodem.28 Et mare loquitur non est mecum. Ps.113. Mare vidit & fugit. Esa.11. Sicut aque maris operientes. Hiere.5. Qui posui arenam terminū mari.& in eo.51. Et desertum faciā mare eius. Accipitur etiā pro quacunq₃ cōgregatione aquarum: & etiam pro vase grandi in quo aque congregabantur.vt.3.Reg.7. Fecit quoq₃ mare fusile.& in eo. Mare autē posuit ad dexterā partem templi.4.Reg.16. Et mare depo
ימים suit de bobus ereis.& in eo.25. Et mare eneū. & in plurali
Maria. ימים Iamim.i.maria.vt Geñ.1. Congregationesq₃ aquarū vocauit maria. Ps.23. Quia ipē super maria fundauit eum. Et quia mare nostrum mediterraneum est in parte occidētali respectu terre promissionis vl' respectu ierusalem: ideo
ים ponitur ים Iam pro occidente vel parte occidētali.vt Geñ.
Occidens 13. Ad aquilonem & meridiem ad orientē & occidentem. & in eo.28. Et dilataberis ad orientem & occidētem. Exo. 26. Ad occidentalē vero plagam tabernaculi facies sex tabulas. Nu.3. Hi post tabernaculum metabuntur ad occidētem. Deut.33. Mare & meridiem possidebit.i.occidentē & meridiem. Ps.106. A solis ortu & occasu ab aquilone & mari. Beatus hieronymus super predicto psalmo sic ait. Videtur quidem quattuor dixisse climata: orietem & occidentē meridiē & boreā.hoc est quattuor climata mundi. Sed non ita psalm⁹ cōtinet. Hic em̄ habet A solis ortu & occasu: ecce duo climata: ab aquilone: hoc est a septētrione: ecce tria climata: & mari: mare vtiq₃ in occidente est. Ergo videte qm̄ occidētem bis nominauit: & meridiem nec semel. Et infra vbicunq₃ mare auditis secundū climata semp intelligitur occidens.a situ em̄ ierusalem mare hoc magnū quod dicitur in occidente est. hec Hieronymus. Inde ימים Iemim.
ימים pro quo beatus Hieronymus transtulit aquas calidas. Geñ.
Aque calide. 36. Iste est ana qui inuenit aquas calidas in solitudine. Hebrei tamen dicunt q̄ in predicto loco ponitur pro mulis
Muli. ex equa & asino generatis. Vnde beat⁹ Hieronymus in hebraicis questionibus super predicto loco sic ait. Multa & varia apud hebreos de hoc capitulo disputātur: apud grecos quippe & nostros super hoc silentiū est. Alii putant iamim maria appellata. Iisdem em̄ litteris scribitur maria quibus & nunc hic sermo descriptus est. Et volunt illum dum pascit asinos patris sui in deserto aquarum congregationes reperisse. Que iuxta idioma lingue hebraice maria nuncupentur.: quod.s.stagnum repererit: cuius rei inuētio in eremo difficilis est. Nōnulli putant aquas calidas iuxta punice lingue viciniam que hebree cōterminis est hoc vocabulo signari. Sunt qui arbitrentur onagros ad hoc admissos esse ad asinas: & ipsum per istiusmodi reperisse concubitum vt velocissimi ex his asini nascerentur qui vocantur iemim. Pleriq₃ putant q̄ equarum greges ab asinis in deserto ipse fecerit primus ascendi: vt mulorum inde noua contra naturam animalia nascerentur. hec Hieronymus.

ימין Iamin.dextera.aut dexter. Auster siue austral': aut meridies.& scribitur cum iod in secunda syllaba. Geñ.13. Si tu dexteram elegeris.& in eodem.24. Vt vadam ad dexte-
Dextera ram siue ad sinistram.& in eodē.48. Et posuit ephraim ad dexteram suam.& in eo. Qui extendēs manū dexteram posuit super caput ephraim.& in eodem. Vidēs aūt ioseph q̄ posuisset dexteram manū super caput ephraim. Exo.15. Dextera tua dñe magnificata est.& in eo.29. Armūq₃ dex-
Dexter. trum. Nu.20. Neq₃ ad dexterā neq₃ ad sinistram declinabimus. Iudi.13. In dextro femore.1.Reg.11. Vt eruam omniū vestrū oculos dextros. Iob.40. Q̄d saluare te possit dextera tua. Ps.15. Qm̄ a dextris est mihi. Pro q̄ hebrei. le. Qm̄ in dextera mea est.& in eo. Delectatiōes in dextera tua. Ps. 25. Et dextera eorū repleta est muneribus. Ps.44. Astitit regina a dextris tuis. Pro quo he.le. Astitit regina ad dexteram tuam. Ps.143. Et dextera eorum dextera iniquitatis. Prouer.27. Et oleū dextere sue euacuat. Esa.41. Suscepi te dextera iusti mei. Hiere.22. Si fuerit ieconias fili⁹ Ioachin regis iuda anulus in manu dextera mea. Ezech.1. Et facies leonis a dextris ipsorum quattuor. Abach.2. Circundabit te calix dextere dñi. Zach.2. Oculus eius dexter tenebrescēs obscurabitur.& est in hebreo cōmunis generis. Scribitur ēt
ימני ימני Iemani cum iod in fine.i.dexter in genere masculio.
Dexter. vt.3.Reg.7. Cūq₃ statueret colūnā dexteram. Et in hebreo scribitur ibi in genere masculino: quia colūna in hebreo est
ימנית generis masculini.& in genere feminino dicitur ימנית Iemanith cum tau in fine.vt Exo.29. Sup extremū dextere
Dextera auricule Aaron. Leuit.14. Super extremū dextere auricule qui mundādus est. Et inde verbū dexterare.s. latine posset dici.i.declinare ad dexterā siue tenere dexteram aut vti
Ad dexterā declinare. Dexteram tenere. Dextera vti. dextera. Geñ.13. Si ad sinistrā ieris ego dexteram tenebo. 1.Paralip.12. Et vtraq₃ manu fundis saxa iaciētes. Pro quo hebrei legūt. Vtentes dextera & sinistra in lapidibus.& est sensus sicut in littera nostra. Ezech.21. Exacuere valde ad dexteram siue ad sinistram. Scribitur etiam cum aleph loco iod.vt Esa.30. Et nō declietis neq₃ ad dexteram neq₃ ad
Ad dexterā declinare ad sinistrā. Et inde beniamin interpretatur filius dextere. Geñ.35. Pater uero appellauit eū beniamin.i.filius dexte-
Beniamin filius dextere. re.& inde ימני Iemini.i.vir de tribu beniamin. Ester.2. De stirpe iemini.& debet scribi cum littera.i.& non cum lr̄a.g. sicut cōmuniter scribitur in nostris codicibus. Ponitur etiā
ימני Vir de tribu beniamin. ימין Iamin.pro austro: eo quod quando homo respicit ad orientem habet ad dexterā austrum siue meridiem.vt.Ps. 88. Aquilonem & mare tu creasti. pro quo he.le. Aquilonē
Mare. Meridies & meridiē siue austrum tu creasti. Et beatus Hieronymus

in pſalterio iuxta hebraicã veritatẽ tranſtulit. Aquilonẽ & dextrum tu creaſti. Scribitur etiam cum tau in principio & dicitur תֵּימָן Themã.i.auſter ſiue meridies. Exo. 26. Quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad Auſtrum. Iob. 9. Et interiora auſtri. & in eodem. 39. Expãdet alas ſuas ad auſtrum. Abach. 3. Deus ab auſtro veniet. Ponitur etiam יָמִין Iamin. pro diebꝰ. ſicut יָמִים Iamim cũ mem in fine. vt Dañ. 12. Et ſtabis in ſorte tua in fine dierum.

יָמַר Iamar. ſuperbire. Eſa. 61. Et in gloria eorum ſuperbietis. Tamen aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a dictiõe אָמַר Amir. De qua ſupra dictum eſt in littera aleph: & qđ ſignificat exaltare. Vnde in predicto loco ipſi legunt. Et in gloria eorum exaltabimini. in tranſlatione chaldaica habetur. & in gloria eorum deliciabimini. i. deliciis affluetis.

יָנָה Iana. contriſtare. affligere. decipere. depopulari. ſpoliare. Exo. 22. Aduenam non contriſtabis. Leuit. 25. Qñ vendes quippiam ciui tuo vel emes ab eo ne cõtriſtes fratrem tuum. i. ne decipias eum. & in eodem. Nolite affligere cõtribules veſtros. Hiere. 22. & pupillũ & viduã nolite cõtriſtare. Ezech. 18. Et hoĩem non contriſtauerit. & in eodem. Egenum & pauperem contriſtantem rapientem rapinas. & in eodem. 22. Pupillum & viduam contriſtauerunt apud te. Ponitur ẽt pro depopulari vel deuaſtare. vt Ezech. 45. Et non depopulabuntur vltra principes populũ meũ. & in eodem. 46. Et nõ accipiet princeps de hereditate populi per violentiam & de poſſeſſione eorũ. pro quo hebrei legunt. Et nõ accipiet princeps de hereditate populi vt depopuletur vel ſpoliet eos de poſſeſſione ſua. & eſt idem ſenſus cum littera noſtra. Eſa. 49. Et cibabo hoſtes tuos carnibus ſuis. Pro quo hebrei legunt. Et cibabo ſpoliantes te vel decipientes te carnibus ſuis. Et inde poteſt deriuari dictio יוֹנָה Iona. i. affligens vel deuaſtans aut depopulans. Hiere. 25. A facie ire columbe. Pro quo hebrei legunt. A facie ire affligentis vel depopulantis. Poteſt etiam ſignificare colũbam ſicut eſt in littera noſtra. vt dictum eſt ſupra in dictiõe יוֹן Ion. Et ſimiliter in eodem. 50. A facie gladii columbe. Soph. 3. Ve prouocatrix & redempta ciuitas columba. vbi pro columba hebrei legunt decipientem vel affligentem aut depopulantem. Sed magis communiter ſignificat colũbam ſicut eſt in littera noſtra.

יָנַח Iamach. ponere. reponere. dimittere. relinquere. requieſcere facere. Geñ. 2. Et poſuit eum in paradiſum voluptatis. & in eodem. 39. In argumentum ergo fidei ſue retẽtum pallium oſtendit marito reuertenti domum. Pro quo hebrei legũt. Et repoſuit pallium eius iuxta ſe donec reuerteretur maritus eius ſiue dñs eius in domũ ſuam. Exo. 16. Quidquid aũt reliquum fuerit reponite vſqꝫ in mane. & in eodem. Et repone coram dño. & in eodem. Poſuitqꝫ illud Aaron in tabernaculo reſeruandum. Nu. 17. Quas cum poſuiſſet Moyſes coram domino. Deut. 14. Et repones intra ianuas tuas. Ezech. 44. Et reponet ea in gazophylacio. & in eodem. Vt reponat benedictionem domui tue. Zach. 5. Et ponetur ibi ſuper baſim ſuam. Significat etiam dimittere vel derelinquere. vt Exo. 32. Dimitte me vt iraſcatur furor meus contra eos. Nu. 32. In ſolitudine populum derelinquat. 1. Paralip. 16. Non dimiſit quẽqꝫ calũniari eos. Item ſignificat requieſcere. vt Prouer. 29. Erudi filiũ tuũ & refrigerabit te. i. requieſcere te faciet. Eſa. 14. Et requieſcere eos faciet. & in eodem. Cum requiem dederit tibi dominus de labore tuo. Threñ. 5. Laſſis non dabatur requies. Ezech. 37. Et requieſcere vos faciam. & de hoc vide etiam infra in dictione נוֹחַ Nóach. & inde נַחַת Náchath. i. requies vt Iob. 17. Saltem ibi erit requies mihi. & in eodem. 36. Requies autem menſe tue erit plena pinguedine. Eccľs. 4. Melius eſt pugillus cum requie. & in eodem. 9. Verba ſapientiũ audiuntur in ſilentio. i. in requie. & inde מֻנָּח Munach. ideſt locus dimiſſus uel ſeparatus. Ezech. 41. Et erat interior domus in lateribus domus. Pro quo hebrei legunt. Et locꝰ dimiſſus vľ ſeparatꝰ in lateribꝰ domꝰ. & in eo. Et oſtiũ lateris ad orationẽ. Pro quo hebrei legunt. Et oſtium lateris ad locum dimiſſum. & in eodem. Et latitudinem loci ad orationem quinqꝫ cubitorum.

Silentiũ
מֻנָּח
Interior domus.
Locus dimiſſus.
Oratio.

יָנַק Ianac. ſuggere. lactare. nutrire. ſ. lacte. Geñ. 21. Qđ ſarra lactaret ei filium. Exo. 2. Que nutrire poſſit infantulum. i. lactare. & in eodem. Et nutriuit puerum. Deut. 32. Vt ſuggeret mel de petra. & in eodem. Inundationem maris quaſi lac ſuggent. 1. Reg. 1. Et lactauit filium ſuũ. 3. Reg. 3. Vt darem lac filio meo. Iob. 20. Caput aſpidum ſugget. Eſa. 60. Et ſugges lac gentium. & in eo. Et mamilla regum lactaberis. & inde מֵינֶקֶת Menéceth. i. nutrix. vt Geñ. 24. Dimiſerunt ergo eam & nutricem illius. & in eodem. 35. Mortua eſt debbora nutrix rebece. Inde יוֹנֵק Ionec. i. ſuggẽs ſiue lactans aut infans ab vbere. vt Nu. 11. Sicut portare ſolet nutrix infantulum. Deut. 32. Lactantem cum homine ſene Ps. 8. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudẽ. Cãti. 8. Suggentem vbera matris mee. Eſa. 11. Et delectabitur infans ab vbere. Significat etiam יוֹנֵק Ionec ramum: ſiue virgultum. eo quod ſuggit humorem a radice arboris: ſicut infans ab vbere. Iob. 15. Ramum eius arefaciet flãma. Eſa. 53 Et aſcendet ſicut virgultum coram eo. Oſee. 14. Ibunt rami eius.

יָנַק
Lactare
Nutrire.
Suggere.
מֵינֶקֶת
Nutrix.
יוֹנֵק
Infantulꝰ
Lactans
Suggens.
Infans ab vbere.
יוֹנֵק
Ramus
Virgultũ.

יָסַד Iaſad. fundare. fundamentum iacere. Statuere. Conſtituere. Exo. 9. A die qua fundata eſt. Ioſ. 6. In primogenito ſuo fundamenta illius iaciat. 3. Reg. 16. In abiram primitiuo ſuo fundauit eam. 2. Paralip. 3. Et hec ſunt fũdamẽta que iecit ſalomon vt edificaret domũ dei. 2. Paralip. 31. Menſe tertio ceperunt aceruorũ iacere fundamenta. Eſdre. 3. Porro templum dei nondum fundatum erat. & in eo. Fũdato igitur a cementariis templo domini. & in eodem. Eo quod fundatum eſſet templum domini. & in eodem. Qui viderant templum prius cum fundatum eſſet. Ps. 23. Quia ipſe ſuper maria fundauit eũ. Ps. 101. Initio tu domine terram fundaſti. Ps. 103. Fũdauit terram ſuper ſtabilitatẽ ſuã. & in eodem. In locum quem fundaſti eis. Eſa. 28. Ecce ego mittam in fundamẽtis ſion lapidem. pro quo hebrei legũt. Ecce ego fundatus in ſion lapis. & in eo. 44. Et tẽplo fundaberis. & in eodem. 54. Et fundabo te ſaphyris. Abach. 1. Vt corriperes fundaſti eũ. Zach. 4. Manus zorobabel fundauerunt domum iſtam. & in eodem. 8. In die qua fundata eſt domus domini. Ponitur etiam pro ſtatuere vel cõſtituere. vt. 1. Paralip. 9. Quos conſtituerunt dauid & ſamuel. Eſter. 1. Sed ſicut rex ſtatuerat. Item ponitur pro perficere. vt. Ps. 8. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Ex ore infantium & lactentium fundaſti fortitudinem. Item ſignificat conuenire. vt. Ps. 2. Et principes conuenerunt in vnum. Ps. 30. Dũ conuenirent ſimul aduerſum me. & inde יְסוֹד Ieſod ſiue יְסוּד Ieſud. i. fundamẽtum. vt Iob. 4. Qui terrenum habẽt fundamentum. & in eodem. 22. Fluuius ſubuertit fundamentum eorum. Ps. 86. Fundamenta eius in montibus ſanctis. quod in hebreo legitur ſingulariter. ſ. fundamentũ eiꝰ in mõtibus ſãctitatis. & btũs Hieronymꝰ in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit fundamentum eius in montibus ſanctuarii. Ps. 136. Exinanite vſqꝫ ad fundamentum. Prouer. 10. Iuſtus autem quaſi fundamentum ſempiternũ. Ponitur etiam pro baſi vel fundo alicuius rei. vt Leuit. 4.

יָסַד
Fundare
Fundamẽta iacere.
Cõſtituere
Statuere.
Perficere
Cõuenire.
יְסוֹד
Fũdamẽtũ

Basis Omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim alta-
ris. & in eodem. Iuxta basim altaris holocaustorum. Poni-
Principiū tur etiam pro principio qđ est quasi fundamētum. Esdre.
7. Quia in primo die mensis primi cepit ascendere de ba-
bylonia. Pro quo he.le. Fuit fundamentum siue principiū
ascensionis de babylonia. Scribitur etiam aliqñ cum mem
מוסד in principio & dicitur מוּסָד Musad.i.fundamentū: siue fun-
Fūdamētū datum. vt.3.Reg.7. Serrati erant a fundamento vsq; ad sū-
mitatem. Esa.28. In fundamento fundatum .vbi duplica-
tur predicta dictio. & in eodem.30. Et erit transitus virge
מוסדי fundat⁹. & in plurali מוּסְדֵי מוֹסָדוֹת Mosde siue Mosdoth
מוסדות idest fundamenta. vt Deut.32. Et montiū fundamenta cō-
Fūdamēta buret. Ps.17. Et fundamenta montiū conturbata sunt. Pro-
uer.8. Quando appendebat fundamenta terre. Hiere. 51.
Et lapidem in fundamentis. Ezech.41. Per circuitum fun-
data latera.

יָסַךְ Iasach. vngere. linire. Exo.30. Caro hominis non vn-
Ungere getur ex eo. Vide ēt de hoc infra in dictione סוּךְ Such.

יָסַף Iasaph. addere. adijcere. augere. cessare. Geñ.8. Que
non est reuersa vltra. pro quo he.le. Et non addidit re-
Addere uerti vltra ad eum. & in eode.30. Et vocauit nomen illi⁹ io-
seph dicens. Addat mihi dominus filium alterum. Vnde io-
seph additamentum vel augmētum interpretatur. & in eo.
38. Attamen vltra non cognouit eā. Pro quo hebrei legūt.
Et nō addidit vltra cognoscere eam. Exo.1. Et si ingruerit
contra nos bellum addatur inimicis nostris. Leuit.27. Ad-
det quintam partem earum. Nu.36. Sequetur possessio sua
& trāslata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur.
Pro quo he.le. Et minuetur possessio earum de possessio-
ne patrum nostrorum & addetur ad possessionem tribus
cui fuerint.s.nupte. & in eodem. Confundatur sortium di-
stributio: & aliorum possessio ad alios transeat. Pro quo he.
le. Et addatur possessio earum ad possessionem tribus cui
fuerint: & de possessione tribus patrum nostrorum minue-
tur possessio earum. Sed beatus Hieronymus transtulit sen-
sum. Deut.4. Non addetis ad verbum quod ego precipio
vobis. & in eo.5. Nihil addēs amplius. Sed in predicto loco
Cessare aliqui hebrei legunt. Et non cessabit.s.vox. Sed magis com-
muniter significat addere sicut est in littera nostra. & in eo.
Si em̄ audierimus vltra vocem domini. pro quo hebrei le-
gunt. Si addiderim⁹ audire vocem domini. 2. Reg.24. Et
addidit furor domini irasci contra israel. 3. Reg. 10. Maior
est sapientia & opera tua q̄3 rumor quem audiui. Pro q̄ he.
le. Addidisti super rumorem vel super famā. & est sensus si-
cut in littera nostra. Iob.29. Addidit quoq; iob. & in eo.39
Vltra non addam. & in eo.40. Nec vltra addas loqui. Pro-
uer.11. Alii diuidunt propria & ditiores fiunt .i. adduntur
eis diuitie. Eccl's.3. Non possumus eis quicq; addere. Esa.7.
Adijcere Et adiecit domin⁹ loqui ad Achaz. & in eo.8. Et adiecit do-
minus loqui ad me. & in eodem.26. Indulsisti gēti domīe:
Indulgere indulsisti genti. pro quo he.legunt. Addidisti genti dñe: ad-
didisti genti. & in eodem.29. Ecce ego addam ut admira-
tionem faciam populo huic. & in eo.38. Ecce ego adiiciam
super dies tuos quindecim annos. & in eo.47. Quia vltra
non vocaberis mollis & tenera. Pro quo he.le. Quia nō ad-
des vt vocent te mollem & teneram. & in eo. Quia non vo-
caberis vltra dña regnorum. Osee.1. Quia non addam vl-
tra misereri domui israel. & in eo. Non addam vt diligam
Cessare eos. Significat etiā cessare. vt Nu.11. Prophetauerūt nec vl-
tra cessauerunt. Et aliquando scribitur cum aleph loco iod.
vt Exo.5. Nequaq̄3 dabitis vltra paleas populo. Pro quo he-
brei legūt. Nequaq̄3 addatis dare paleas populo. 1. Reg.18
Et saul magis cepit timere dauid. Pro quo he.le. Et adiecit
saul timere a facie dauid. & inde נוֹסָפוֹת Nosapoth.i. addi- נוספות
tamenta. Esa.15. Ponā enim super dibon additamenta. Additamēta.

יָסַר Iasar. erudire. castigare. corripere. ligare. vincire. Le- יסר
uit.26. Addam correptiões vestras septuplum. Pro q̄ Corripere
hebrei legūt. Addam corripere siue castigare vos septuplū
& in eodē. Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam.
idest si eruditi vel castigati non fueritis. & in eodem. Et cor-
ripiam vos septem plagis. Deut.4. De celo te fecit audire
uocem suam vt doceret te.i.erudiret te. & in eodē.8. Quia Docere
sicut erudit filium suum homo: sic dominus deus tuus eru- Erudire
dit tē. Iob.39. Nunquid qui contendit cū deo tam facile cō-
quiescet. pro quo he.le. Nunquid qui contendit cū deo eru-
diet siue corripiet aut corripietur. Ps.2. Erudimini qui iu-
dicatis terram. Ps.93. Beatus homo quem tu erudieris dñe.
Ps.117. Castigans castigauit me dominus. Prouer.9. Qui Castigare
erudit derisorem. & in eo. Erudi filium tuum. & in eo. 29.
Seruus verbis erudiri nō potest. Esa.8. In forti manu erudi-
uit me. & in eodem.28. Et erudiet illum in iudicio. Hiere.
6. Erudire ierusalem. & in eo.30. Et castigabo te in iudicio.
& in eo.31. Castigasti me domine & eruditus sum. Hiere.25
Et discēt oēs mulieres.i.erudiētur vel castigabūtur. Osee.
7. Et ego erudiui. & in eo. Cedam eos secundum auditionē
cetus eorum.i.erudiam siue castigabo vel corripiam eos. &
in eo.10. Iuxta desiderium meū corripiā eos. & inde מוּסָר מוסר
Musar.i.eruditio. correptio siue increpatio. disciplina. do-
ctrina. Iob.5. Increpationē domini ne reprobes. & in eo. Increpatio.
20. Doctrinam qua me arguis audiam. & in eo.33. Et eru- Doctrina
diens eos instruit disciplina. Prouer.1. Ad sciendam sapiē- Disciplina
tiam & disciplinā. & in eo. Ad suscipiendam eruditionem. Eruditio
& in eo.3. Disciplinā domini fili mi ne abiicias. Esa.53. Di-
sciplina pacis nostre super eum. Hiere.10. Doctrina vanita-
tis eorum lignum est. Significat etiam vinculum vel colli-
gationem. vt Iob.36. Et vincula eius absoluit. Ps.2. Disrū- Vinculum
pamus vincula eorum. Ps.115. Dirupisti vincula mea. Hie-
re.5. Et vincula eius ruperūt. & in eo.30. Et vincula tua di-
rūpam. Ponitur etiam pro baltheo. ut Iob.12. Baltheum re- Baltheus
gum dissoluit.

יָעַד Iaad. cōuenire. statuere. constituere. despondere. despō- יעד
sare. testificari. pactum vel fedus facere. sustinere. Exo.
21. Cui non reddita fuerit. pro quo hebrei legunt. Quā nō Despōsare
desponsauit siue cui non despondit. & in eo. Si autem filio
suo despōderit eam. & in eo.25. Inde precipiam & loquar Despōdere
ad te. Pro quo hebrei legunt. Et cōueniam tecū illic & lo- Couenire
quar tecum: siue & constitutus ero tibi illic & loquar tecum
& in eo. In quo loco apparebo tibi.i.conueniam ad loquen-
dum tecum. Amos.3. Nunquid ambulabūt duo pariter: ni-
si conuenerit eis. Pro quo hebrei legunt. Nisi cōuenerint.
Item ponitur pro congregari: qđ est in vnum conuenire.
vt. Ps.47. Qm̄ ecce reges terre congregati sunt. Item po- Cōgregari
nitur pro constituere. Ios.20. He ciuitates cōstitute sunt cū- Cōstituere
ctis filiis israel. 2. Reg.20. Et moratus est extra placitū qđ
ei cōstituerat rex. Hiere.24. Positi ante templum dñi.i.cō-
stituti. Ezech.21. Quocunq; faciei tue est appetit⁹. pro quo
hebrei legunt. Quocunq; facies tua constituta est. & est sen-
sus sicut in littera nostra. Item significat federari siue fedus
vel pactum percutere. vt Nee.6. Et percutiamus fedus pari- Percutere fedus.
ter. & in eo. Tractem⁹ nobiscum in domo dei.i.federemur Federari
siue conueniamus in vnum in domo dei. Ponitur etiam p̄
testificari. vt Iob.9. Nemo audet pro me testimonium dice- Testificari
re. Item pōitur pro sustinere. vt Hiere.49. Et quis sustine- Sustinere
bit me. Inde מוֹעֵד Moeed.i.tempus statutum vel constitu- מועד
tum: siue placitum aut terminus. testimonium. fedus. pa-
ctum. solemnitas. festum. Geñ.1. Et sint in signa & tempora Tempus

Exo.13.Custodies huiuscemodi cultum statuto tempore. Nu.9.Et faciant filii israel phase in tempore suo.& in eodē 16.Qui tempore concilii per nomina vocabātur.Deut.31. Post septē annos anno remissionis.Pro quo hebrei legūt. Statuto tempore anni remissionis.2.Reg.20. Et moratus est extra placitū quod ei constituerat rex.Et licet in bibliis nostris modernis habeatur.Et morat⁹ est extra palaciū.Tñ in bibliis nostris antiquis habetur.Et moratus est extra placitum.i.extra tempus vel terminū quod ei cōstituerat rex. & in eodem.24.A mane vsq; ad temp⁹ constitutum.Iob. 30.Vbi constituta est domus omni viuenti.Ps.74.Cum accepero tempus:ego iustitias iudicabo.Hiere.8. Miluus in celo cognouit tempus suum.Item ponitur pro testimonio vel testamento.vt Exo.40.Eriges tabernaculum testimonii.Leuit.1.Et locutus est ei dñs de tabernaculo testimonii. Esa.14.Et sedebo in monte testamēti.Ponitur etiam pro federe. Exo.40. Nec poterat moyses ingredi tectum federis.& in eodem. Ingressusq; moyses & Aaron dimissa multitudine in tabernaculum federis.Ponitur etiam ꝓ tēplo vel tabernaculo vbi multitudo hominū conueniebat. vt Threñ.2.Demolit⁹ est tabernaculum suū.Ps.73.Et gloriati sunt qui oderunt te in medio solēnitatis tue. Pro quo hebrei legunt. In medio templi tui. Beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicā veritatem transtulit. In medio pacti tui.& in eodem.Quiescere faciamus oēs dies festos dei in terra.Pro quo hebrei legunt. Incenderunt oīa tabernacula dei in terra.Sed btūs Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Incenderunt omnes solēnitates dei in terra. Significat etiā solēnitatem siue festum:in quo multitudo hominum conueniebat ad templum siue ad tabernaculum. vt Leuit.25.He sunt ferie dñi.i.solēnitates dñi. Nu. 10.Dies festos & Kalendas.2.Paralip.30. Et comederunt septem diebus solēnitatis.Esa.1.Et solēnitates vestras odiuit anima mea.Threñ.1.Eo quod non sint qui veniant ad solētatem.& in eodem.2.Obliuioni tradidit dominus in syon solēnitatem & sabbatum.Ezech.45.In vniuersis solēnitatibus israel.& in eodem.46.Et in nūdinis & in solēnitatibus.vbi ponitur מוֹעֲדִים Moaadim.secundum terminationem pluralem masculinorum.& sic in aliquibus locis predictis.Reperitur etiā מוֹעֲדוֹת Moaadoth.secundum terminationem pluralem femininorum.2.Paralip.8.In Kalēdis & in festis diebus.Pōitur ēt מוֹעֵד Moeed pro agmine:in q̄ multi homines conueniunt.vt Esa.14.Et non est qui effugiat agmen eius. Inde עֵדָה Eeda siue עֲדַת Aadath.i.cetus. siue congregatio.Multitudo.s.hominū.Ecclesia.Exodi.12 Loquimini ad vniuersum cetum filiorum israel. Leuit.8. Et congregabis omnem cetum israel.& in eodem.19. Loquere ad omnem cetum filiorum israel.Nu.1.Cū omi multitudine.& in eodem.10.Quibus conuocare possis multidinem.& in eodem.16.Sufficiat vobis ꝙ omnis multitudo sanctorum est.Iob.15.Congregatio enim hypocrite sterilis.Ps.67.Congregatio taurorum in vaccis populorū.Ps. 73.Memor esto congregationis tue.Ps.110.In consilio iustorum & congregatione.Accipitur etiam pro cōgregatione vel multitudine mēbrorum.pro quo beat⁹ Hieronym⁹ transtulit Artus.Iob.16.Et in nihilū redacti sunt omnes artus mei.Accipitur etiam pro congregatione vel multitudine apum.Iudi.14.Et ecce examē apum in ore leonis erat. vbi ponitur pro examine.

יָעָה, Iaa.afferre.amouere.subuertere. Esa.38. Et subuertet grando spem mendacii.& inde יָעִים Iaim.i.instrumēta quibus accipiebant prunas seu carbones de altari holocausti.vel quibus voluebantur carnes que cremabantur super altare.Et solum inuenitur in numero plurali. Pro quo beatus Hieronymus transtulit forcipes.Exo.27.Et forcipes atq; fuscinulas.& in eo.38.Et in vsus eius preparauit ex ere vasa diuersa lebetes & forcipes.Pōitur etiam pro tridentibus.Nu.4.Fuscinulas ac tridentes vncinos & hastilia. Itē ponitur ꝓ scutris.3.Reg.7.Fecit ergo hyram lebetes & scutra. Ponitur ēt pro creagris.2. Paralip.4. Fecit hyram lebetes & creagras.& in eo.Et lebetes & creagras. & phialas.& aliqui hebrei dicunt ꝙ significat coclearia.

Forcipes. Tridentes Scutra Creagre.

יָעַז, Iaaz.impudens.& scribitur cum nun & vau in principio & dicitur נוֹעָז Noaaz.Esa.33.Populū imprudētem non videbis.pro quo in bibliis nostris antiquis habetur.Populum impudentem non videbis.i.procacē & absq; verecūdia.& aliquādo scribitur sine nun.& dicitur עָז Aaz. Deut. 28.Gentem procacissimam.Dañ.8.Consurget rex impudens facie.& de hoc vide infra in dictione עָזַז Aazaz. & aliqui hebrei dicunt ꝙ predicta dictio נוֹעָז Noaaz significat barbarum:per mutationem nun in lamed sicut לֹעֵז Loeez quod significat barbarum.vt.Ps.113. Domus iacob de populo barbaro.

יָעַז Impudēs. Procacissima. Impudēs. נוֹעָז Barbarus

יָעַט, Iaat.inuoluere.induere.operire.Esa.59. Opertus est quasi pallio zeli.& in eodem.61.Et indumento iustitie circundedit me.i.induit siue inuoluit me.& de hoc vide infra in dictione עָטָה Aata.Item יְעַט Iaat in lingua chaldaica significat consiliū inire siue consulere. Dañ.6.Consilium inierunt omnes principes .& inde עֵיטָא Etha.i.consilium siue decretum.pro quo beatus Hieronymus transtulit legem.Dañ.2.Requisiuit de lege atq; sententia. & inde יָעֵט Iaat.i.cōsiliarius.Esdre.7.A facie enim regis & septē consiliariorum eius missus es.

יָעַט Operire Inuoluere יְעַט Consilium inire עֵיטָא Lex. יָעֵט Cōsiliari⁹.

יָעַל, Iaal.prodesse.1.Reg.12.Que non prosunt vobis.Iob. 21.Et quid nobis prodest si orauerimus eum. & in eo. 35.Quid tibi proderit si ego peccauero.Esa.30.Qui eis ꝓdesse non potuit.Hiere.2.Populus vero meus mutauit gloriam suam in idolum.pro quo hebrei legunt.Popul⁹ vero meus mutauit gloriam suam in id quod non prodest. & est idem sensus.Nam idolum nihil prodest:immo multum nocet.& in eodem.16.Que eis non profuit.& in eo. 23.Qui nihil profuerūt populo huic. Abach.2.Quid prodest sculptile quia sculpsit illud sculptor suus.Ponitur etiā pro preualere.vt Iob.30.Insidiati sunt mihi & preualuerunt.Item יָעֵל Iaal.i.caprea.gen⁹ cerui:secundū hebreos.Beatus Hieronymus trāstulit ibicem.1.Reg.24 Etiā super abruptissimas petras q̄ solis ibicibus peruie sunt.Iob.39.Nunquid nosti temp⁹ part⁹ ibicum in petris.& scribitur in gñe femino cū he vł tau in fine.& dr̄ יַעֲלָה Iaala.Pro quo btūs Hieronymus trāstulit Hinnulum.Prouer.5.Cerua charissima & gratissimus hinnulus.

יָעַל Prodesse. Preualet יָעֵל Ibices. יַעֲלָה Hinnulus

יַעַן, Iaan.quia.eo quod.propterea.vt Geñ.22.Quia fecisti hanc rem.Leuit.26. Eo quod abiecerint iudicia mea. vbi in hebreo ponitur predicta dictio bis:propter vehemētiam cōminationis quasi diceret.Eo quod & eo qđ abiecerint:siue propterea & propterea.Esa.61.Eo quod vnxerit me dominus.Ezech.5.Quia superastis gentes que in circuitu vestro sunt.& in eodem.12.Vt non videat oculo terram.Item יַעֲנָה Iaana.i.struthio:auis immunda. Leuit.11. Struthionem & noctuam.& prepōitur ei in hebreo dictio בַּת Bath.que significat filiam.i.filia struthionis.vt in predicto loco.& Iob.30.Et socius struthionū.pro quo hebrei legunt.Et socius filiarum struthionis.Esa.13. Et habitabunt ibi struthiones.pro quo hebrei legunt. Et habitabunt ibi filie struthiōis.Declinatur etiam pluraliter יְעֵנִים Ieenim vt Threñ.4.Quasi struthiones in deserto.

יַעַן Quia Quod. יַעֲנָה Struthio. יְעֵנִים Struthiones.

יָעֵף יָעַף Iaaph. Deficere. lassari. lassatū esse: vel defatigatum
Deficere esse. Esa.40. Non deficiet nec laborabit. Et in eodē.
Deficient pueri & laborabunt. Et in eo. Ibunt & non defi-
cient. Hiere.51. Et labores populorū ad nihilū & gentium
in ignem erunt. Pro quo hebrei legunt. Et laborabūt po-
puli in nihilū: & gentes in ignem deficient siue fatigabun
יָעֵף tur. Abach.2. Et gentes in vacuum deficient. Et inde יָעֵף
Iaeph. i. lassus siue fatigatus aut defessus. 2. Reg.16. Vinū
Defessus autē vt bibat si quis defecerit in via. Pro quo hebrei legūt.
Lassus. Et vinū vt bibat defessus siue fatigatus in deserto. Esa.40
Qui dat lasso virtutē. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ a predicta
dictiōe יָעַף Iaaph deriuatur illud Dan̄.9. Ecce vir gabriel
quem videram in visione a principio cito volans tetigit
me. Vbi pro eo quod in lrā nrā est cito volans: in hebreo
מוּעָף habetur מוּעָף Muaaph. Pro quo ipsi legūt fatigatus fatiga-
tione. sed melius deriuatur a dictiōe עוּף oph: que signat vo
Volare. lare. et tūc erit littera volās volatu. i. cito volans sicut est in
תּוֹעָפָה littera nrā. & inde תּוֹעָפָה Toaapha. i. fortitudo. coaceruatio
Fortitudo. altitudo. & solum inuenitur in numero plurali. s. תּוֹעָפוֹת
תּוֹעָפוֹת Toaaphoth. Nu.23. Cui⁹ fortitudo similis est rhinocerotis.
Iob.22. Et argentū coaceruabitur tibi. Pro quo hebrei le-
gūt. Et argenti coaceruationes vel fortitudines tibi. s. erūt
Altitudies Ps.94. Et altitudines montiū ipsius sunt.

יָעַץ יָעֵץ Iaas. Consiliari. consiliū inire. cōsilium dare. cogitare
excogitare. decernere. statuere. Nu.24. Verūtū pgēs
ad ppl'm meū dabo tibi cōsiliū. 3. Reg.12. Iniit cōsiliū rex
Cōsiliū da- roboā cū seniorib⁹. Et in eo. Quod datis cōsiliū. 1. Parali.
re.
Consilium 13. Iniit autē consilium dauid cum tribunis. 2. Paralip.30.
inire. Inito ergo consilio regis & principū. Nee.6. Et ineamus
consilium pariter. Iob.26. Cui dedisti consiliū. Ps.16. Be-
nedicam dominū qui tribuit mihi intellectū. Pro quo bea-
tus hieronymus in psal'. iuxta he. ve. transtulit. Benedicam
dominū qui dedit mihi consiliū. Esa.7. Eo quod consiliū
inierit contra te syria. Et in eodē.8. Inite cōsilium & dissi-
pabitur. Et in eodē.40. Cum quo iniit consiliū. Et in eo.
45. Consiliamini simul. Nau̅.1. Mente pertractans preua-
ricationē. Pro quo hebrei legūt. Consiliās preuaricationē:
siue consiliarius belial. i. peruersus vel absqꝫ iugo. Ponitur
etiā pro cogitare. vt Ps.31. firmabo super se oculum meū.
pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicā ve
Cogitare. ritatem transtulit. Cogitabo de te oculo meo. Ps.82. Et co
gitauerunt aduersus sanctos tuos. Esa.14. Hoc consilium
quod cogitaui super omnē terrā. Et in eodē.23. Quis co-
gitauit super tyrum. Et in eo. Dn̄s exercituū cogitauit hoc
יוֹעֵץ Et inde יוֹעֵץ Ioees. i. consiliarius. 2. Reg.15. Achitophel cō
Cōsiliari⁹. siliarium regis. 2. Paralip.25. Nunquid consiliarius regis
es. Iob.12. Adducit consiliarios in stultū finem. Esa.3. Et
sapientem consiliariū de architectis. Et in eodē.9. Admi-
עֵצָה rabilis consiliarius deus fortis. Et inde עֵצָה Eesa siue עֲצַת
Consilium Aasath. i. Cōsilium siue cogitatio. vt Iob.12. Ipse habet cō
silium & intelligentiā. Et in eodē.21. Consilium impiorū
longe sit a me. Ps.1. Beatus vir qui non abiit in consilio im
piorum. Et in eodē.19. Et omne consilium tuū confirmet.
עֵצוֹת Et in plurali עֵצוֹת Eesoth. Deut.32. Gens absqꝫ cōsilio est.
Consilia. Quod in hebreo legitur pluraliter. s. absqꝫ cōsiliis. Esa.25.
Cogitatōes Cogitationes antiquas fideles. Scribitur etiā cum mem in
מֹעֵצוֹת principio. & dicitur. מֹעֵצוֹת Moaasoth. i. consilia siue cogi-
Adinuētio tationes: aut adinuentiones. Ps.5. Decidant a cogitationi-
nes. bus suis. Ps.80. Ibūt in adinuētionib⁹ suis. Prouer.1. suisqꝫ
Voluptates consiliis saturabūtur. Ponitur etiam pro voluptatibus. vt
Hiere.7. Sed abierunt in voluptatibus suis.

יַעַר יָעַר Iaar. silua. saltus. nemus. fauus. s. mellis. Deut.19. In sil
Silua. uam ad ligna cedenda. 1. Reg.14. Omne vulgus venit
ad saltum in quo erat mel. Ps.79. Exterminauit eam aper Saltus
de silua. Ps.131. Inuenimus eam in campis silue. Canti.2. Si
cut malus inter ligna silue. Esa.29. Et chermel in saltum re
putabitur. Ezech.15. Quomō lignum vitis inter ligna sil-
uarum: quod in hebreo legitur singulariter. s. inter ligna
silue. & in plurali יְעָרִים Ieraarim. secundum terminationē
masculinorum: siue יְעָרוֹת Ieaaroth. secundū terminationē
femininorum. vt. Ps.28. Et reuelauit condensa. Pro q̄ bea
tus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et reue
lans saltus. Ezech.34. Et securi dormiēt in saltibus. Signi- Saltus
ficat etiā fauum. s. mellis. 1. Reg.14. Extenditqꝫ summitatē
virge quā habebat in manu & intinxit in fauum mellis. Cā
ti.5. Comedi fauum meum cum melle meo. Fauus

יָפָה Iapha. decorare. pulchrum vel decorum esse. Canti.7.
Quā pulchri sunt gressus tui. & in eodem. Quam pul Pulch
chra est & decora. Ezech.16. Et decora facta est vehemen- Decor
ter nimis. & in eo.31. Erat pulcherrimus in magnitudine
sua. & aliquādo duplicatur littera iod & littera pe: propter
excellentiam pulchritudinis. Ps.44. Speciosus forma pre
filiis hominum. pro quo beatus Hieronymus in psalterio
iuxta hebraicam veritatē transtulit. Decore pulchrior est fi Decor
liis hominum. Hiere.10. Argento & auro decorauit illud.
Inde יֳפִי Iophi. i. pulchritudo. species. decor. vt Ps.49. Ex
sion species decoris eius. Prouer.31. Et vana est pulchritu- Decor
do. Zach.9. Quid est pulchrum eius. i. quid est pulchritu- Pulchritudo
do eius. & inde יָפֶה Iaphe siue יָפָה Iapha aut יְפַת Iephath.
idest pulcher: siue pulchra. aut decorus vel decora. Gen̄.12.
Noui ꝙ pulchra sis mulier. & in eo.39. Erat aūt ioseph pul Pulch
chra facie & decorus aspectu. Canti.1. Pulcher es dilecte mi Pulch
& decor⁹. & in eodē. Ecce tu pulchra es amica mea. Ezech. Decor
31. Pulcher ramis & frōdibus nemorosus. & in eo. Qm̄ spe Spec
ciosum feci eum. Duplicatur etiam littera iod & littera pe.
& dicitur יְפֵהפִיָּה Iephephiia. Pro quo beatus Hieronymus
transtulit elegantem atqꝫ formosam. Hiere.46. Vitula ele- Elega
gans atqꝫ formosa egyptus. Form

יָפַח Iaphach. loqui. apparere. Ps.26. Quoniam insurrexe-
rūt in me testes iniqui: & mentita est iniquitas sibi. pro
quo hebrei legunt. Quoniam insurrexerunt in me testes
iniqui & loquens mendacium. Beatus Hieronym⁹ in psal- Loqu
terio iuxta hebraicam veritatē transtulit Et apertum mēda
dacium. Prouer.14. Profert aūt mendacium testis dolosus.
& in eodem.19. Qui loquitur mendacium non effugiet.
Hiere.4. Vox filie syon inter morientes. Pro quo hebrei le
gunt. Vox filie syon conqueritur. i. conquerendo loquitur. Conq
Abach.2. Et apparebit in fine & non mentietur. Ponitur
etiam pro fiducialiter agere. Ps.12. Fiducialiter agā in eo. Appa
Item ponitur pro dominari. Ps.9. Omniū inimicorū suo Fiduc agere
rum dominabitur. Hebrei tamen dicūt ꝙ in predicto loco Dom
significat illaqueare: siue irretire. De quo vide infra in di-
ctione פּוּחַ Púach.

יָפַע Iaphaa. apparere. illustrare. clarificare. Deut.33. Appa
ruit de monte pharan. Iob.1. Et non illustretur lumie. Appa
Ponitur etiam pro adiuuare. vt in eodem.10. Et consilium Illus
impiorum adiuues. Item ponitur per antiphrasim pro ob Adiu
scurare vel contenebrescere. vt in eodem. Sed sempitern⁹
horror inhabitat. Pro quo hebrei legūt. Et obscuratur vel Obs
contenebrescit sicut tenebre. Potest etiam legi sic. Et appa-
ret sicut tenebre vel sicut obscuritas. Inde יִפְעָה Iphaath. i. il
lustratio aut decor. Ezech.28. Et polluent decorem tuum. Dec

יָפֶת Iapheth. portentum: siue ostentum. signū. prodigium
& scribitur cum mem & vau in principio loco iod. &
dicitur מוֹפֵת Mopheth. Exo.7. Cum dixerit vobis pharao
ostendite nobis signum. Ps.7. Tanqꝫ prodigium fact⁹ sum Pro

multis.Eſa.8.Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi domi
nus in ſignum & in portentum.& in eodē.20.Signū & por
tentum erit ſuper egyptum. Ezech.12. Quia in portentū
dedi te.& in eodē.Ego portentūveſtrū.& in pluraliמוֹפְתִים
Mopthim.Exo.4.Vide oīa oſtēta que poſui in manu tua.
& in eodem.Et multiplicem ſigna & oſtenta mea. Deut.6.
Fecitqꝫ ſigna & prodigia.& in eo.29. Signa illa portētaqꝫ
ingentia.

יָצָא Iaſa.egredi.exire.procedere.educere.ꝓducere. Geñ.
2.Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis.& in eo
dem.15.Qui egredietur de vtero tuo.& in eo.27.Et egreſ
ſo iacob foras.Exo.11. Media nocte egrediar in egyptum.
&in eodē.Poſt hec egrediemur: & exiuit a pharaone.Nu.1.
Omniū virorū fortiū ex iſrael.Pro quo he.le. Oīum egre
dientiū in exercitu.i.omiū qui ſunt talis etatis qui poſſint
ad bella procedere.& in eo.Oms qui poterant ad bella pro
cedere recenſiti ſunt.i.qui poterāt ad bella egredi. & in eo.
11.Donec exeat per nares veſtras. Deut.14. Qui naſcūtur
in terra.i.qui egrediūtur de terra.& in eo.20. Si exieris ad
bellum contra hoſtes tuos.& in eo.24.Nō procedet ad bel
lū.Iudi.21.Ad ducēdos choros ex more procedere. Ruth.
2.Vt cum puellis ſuis exeas ad metendū.1.Reg.8. Et egre-
dietur ante nos.& in eo.22.Maneat oro pater meus & ma-
ter mea vobiſcum.Pro quo he.le.Egrediatur ſiue exeat pa-
ter meus & mater mea vobiſcū.i. egrediatur de loco ſuo &
maneat vobiſcū.2.Reg.11.Eo tempore quo ſolent reges ad
bella procedere.Ps.18.Tanqꝫ ſponſus procedens de thala-
mo ſuo.Eſa.11.Egredietur virga de radice ieſſe. Hiere.2.
Nam & ab iſta egredieris.& in eo.48.Quia florens egre-
dietur.Ezech.46.Per eandem viam exeat.Oſee.6. Et iu-
dicia tua quaſi lux egredientur.Amos.5.Vrbs de qua egre
diebantur mille.Abach.3.Egredietur diabolus ante pedes
eius.& in eo .Egreſſus es in ſalutem populi tui.& aliqñ ſcri
bitur ſine aleph.vt Deut.28.Que egrediuntur de medio fe
minū eius.Iob.1.Nudꝰ egreſſus ſum de vtero matris mee.
Scribitur etiā aliqñ ſine iod.vt Geñ.8.Egredere de arca.&
in eo.27.Et egredere foras. Nu.12. Egredimini a populo
meo.Eſa.30.Egredere dices ei.Et qñ eſt verbum tertie cō-
iugationis tunc ſignificat educere.vt Geñ.8. Et educ tecū.
& in eo.15. Et eduxit eū foras. & in eodē .19. Educā eas ad
vos.& ī eo.38.Que cū duceretur ad penā .i.cū educeretur.
Exo.3.Vt educas populum meum filios iſrael de terra egy
pti.& in eo.Ego dñs qui educā vos de ergaſtulo egyptiorū
& in eo.18.Et ꝙ eduxiſſet dñs iſrael de egypto.Deut.4.Et
eduxit de fornace ferrea. Et in eo.8. Qui eduxit riuos de
petra duriſſima.Iob.10. Quare de vulua eduxiſti me. Ps.
17.Et eduxit me in latitudinem.Ps.103. Vt educas panem
de terra.Ps.141.Educ de cuſtodia aīam meā.Eſa.40. Qui
educit in numero militiā eorū.& in eodem.42.In veritate
educet iudiciū.Item ſignificat producere.vt Geñ.1.Produ-
cat terram animā viuentē.& in eo.38.Producite eam vt cō
buratur.Iob.12.Et abſcōdita ꝓduxit in lucē. Ps.134.Qui
producit ventos de theſauris ſuis.Ponitur etiā pro impēde
re vel diſtribuere.vt. 4.Reg.12.Qui impēdebant eam in fa
bris lignorū.& in eo.15.Indixitqꝫ manahen argentū ſup
iſrael.i.diſtribuit vt vnuſquiſqꝫ ſolueret certam quantitatē.
Inde מוֹצָא Moſa.i.exitus ſiue egreſſus aut progreſſus vel
proceſſus.Nu.33.Quas deſcripſit moyſes iuxta caſtrorum
loca que dñi iuſſione mutabant.pro quo he.le.Et deſcripſit
moyſes exitus ſiue progreſſus eorū.et.3. Reg.4.Et educe
bantur equi ſalomoni de egypto.Pro quo hebrei legūt. Et
egreſſus ſiue exitus equorum ſalomonis de egypto.ſ. erat.
Ps.64.Exitus matutini & veſpere delectabis.i.delectare fa
cies.Ps.106.Et exitus aquarum in ſiti.Eſa.58.Et ſicut fons Fons.
aquarum.i. ſicut exitus aquarū.Mich.5. Et egreſus eius ab Egreſſus.
initio.Ponitur etiā מוֹצָא Moſa. pro oriēte.i. pro loco exitꝰ
ſolis.vt. Ps.74. Quia neqꝫ ab oriēte nec ab occidēte. Scri- Oriens
bitur ēt cū tau in prīcipio loco mem.& in nūero plurali dici
tur תוֹצָאוֹת Thoſaoth.vt Nu.34.Et peruenīet ad meridiē תוֹצָאוֹת
vſqꝫ ad cadeſbarne.pro quo he.le.Et erunt exitus eiꝰ a me
ridie vſqꝫ ad cadeſbarne.& in eodē.Et ad vltimū ſalſiſſimo
claudentur mari.pro quo hebrei legunt. Et erunt exitꝰ eiꝰ Exitus.
mare ſalis.Ps.67.Et dñi dñi exitus mortis.& inde צֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵי
Seeſae : ſiue צֶאֱצָאִים Seeſaim.i. germē.eo quod produci-
tur vel egreditur a terra.Eſa.44. Orbis & omne germen Germen.
eius.Significat etiam progeniem aut ſtirpem vel filios.vt
2.Paralip.32.Filii qui egreſſi fuerāt de vtero eiꝰ. Iob.5.Et Filii
progenies tua quaſi herba terre.Et in eodem.35.Et proge Proníes.
nies mea erradicetur.Eſa.8.Et ſtirps vteri tui vt lapilli eiꝰ. Stirps.
Et in eodem.22.Et vaſorū diuerſa genera. Pro quo hebrei
legunt.Filios & filias.in tranſlatiōe chaldaica habetur filios
& filiorum filios. Et inde צוֹאָה Soah ſiue צֵאָת Seath.i. fi- צוֹאָה
mus ſiue ſtercus. aut ſordes. eo quod educitur foras. Deut.
23.Et egeſta humo operies .i. ſtercus humo operies . pro Egeſta.
uer.30.Et tamen non eſt lota a ſordibus.Eſa.4.Si abluerit
dñs ſordes filiarum ſion . Et in eodem.28 . Omnes enim Sordes.
menſe replete ſunt vomitu ſordiūqꝫ.Ezech.4. Et ſtercore Stercus.
quod egreditur de homīe operies illud.Et īde צוֹאִים Soim. צוֹאִים
ſordidi.vt Zach.3.Erat indutus veſtibus ſordidis.Et in eo. Sordidi.
Auferte veſtimēta ſordida ab eo.& inde צַאֲנָן Saanan.i.exi צַאֲנָן
tus.vt Mich.1.Non eſt egreſſa que habitat in exitu. Hebrei Exitus.
tamen dicunt ꝙ eſt nomen proprium loci. Sed non reperi-
tur niſi tantum in hoc loco.

יָצַב Iaſab. ſtare. ſtatuere .Conſtituere. Erigere. verificare. יָצַב
Exo.2. Stante procul ſorore eius. Pro quo hebrei.le. Stare.
Et ſtetit ſoror eius procul.& in eodē.14.State & videte ma
gnalia domini.& in eodē.15.Stetit vnda fluens.& in eo. 19
Et ſteterunt ad radices montis.Nu.22.Stetitqꝫ angelus do
mini in via.& in eodē.Cernens aſina angelum ſtantem in
via.Deut.32.Conſtituit terminos populorum.Ps.2.Aſtite Cōſtituere.
runt reges terre. Ps.73.Tu feciſti oēs termīos terre. Pro ꝗ Aſtare.
hebrei legunt.Tu ſtatuiſti ſiue conſtituiſti omnes termīos Statuere.
terre.Eſa.3.Stat ad iudiciū dñs.Threñ.2. Firmauit dexte-
ram ſuam quaſi hoſtis.pro quo hebrei legunt.Stat dextera
eius quaſi hoſtis.& in eodē.Et poſuit me quaſi ſignū ad ſa-
gittam.i.ſtatuit me. Zach.11.Et id quod ſtat non enutriet.
Ponitur etiā pro erigere.vt Geñ.35. Erexitqꝫ iacob titulū Erigere.
ſuper ſepulchrū eius.1.Reg.15.Et erexiſſet ſibi fornicē triū
phalem.Item ponitur pro corrigere.1.Reg.12. Vſqꝫ ad ſti- Corrigere.
mulum corrigendum.Inde מַצָּב Maſab ſiue מוּצָּב Muſab.i. מַצָּב
ſtatio. 1.Reg.14. Veni & tranſeamus ad ſtationem philiſti- Statio.
norum.& in eodem.Per quos nitebatur ionathas tranſire
ad ſtationem philiſtinorum.& in eodem.Sed & omnis po-
pulus ſtationis eorum.Eſa.22.Et expellā te de ſtatione tua.
& in eodē.29.Et faciam cōtra te aggerem.pro quo hebrei Agger.
legunt.Et obſidebo contra te ſtatione.ſ.militantiū.vbi po-
nitur מוּצָּב Muſab cum pūcto ſurech in prima ſyllaba. Scri מוּצָּב
bitur etiā cum he in fine & dicitur מַצָּבָה Maſeba.vt Zach.9 מַצָּבָה
Et circundabo domū meam ex his qui militant mihi. Pro
quo hebrei legunt.Et circundabo domū meam ſiue caſtra-
metabor circa domum meam ſtatione.ſ.militantiū mihi.&
inde הֻצַּב Huſab.Pro ꝗ btūs Hieronymus trāſtulit militē. Statio. הֻצַּב
Naū.2.Et miles captiuus adductus eſt.Hebrei tamē dicunt
ꝙ in predicto loco ponitur pro regina vel domina. Nā ſe-
quitur in eodem.Et ancille eius minabantur. Ponitur etiā
מַצֵּבָה Maſeba pro titulo vel ſtatua.Geñ.28.Et erexit in titu מַצֵּבָה

Titulus lum.& in eodem. Et lapis iste quem erexi in titulū.& in eo.
35. Erexitq; iacob titulum super sepulchrum eius. hic est ti
tulus monumenti Rachel. Exo.23. Et cōfringes statuas eo=
Statua. rum. Deut.7. Et confringite statuas.& in eo.16. Neq; facies
tibi atq; constitues statuam. 4. Reg. 13. Tulit enim statuas
baal: quas fecerat pater eius.& in eo.10. Et protulerunt sta=
tuam de fano Baal. Ezech.26. Et statue tue nobiles in terrā
corruent. Scribitur etiam cum nun in principio. & dicitur
נְצִיב נְצִיב Nesib.i. statua siue statio. vt Geñ.19. Que versa est in
Statua. statuam salis. De quo vide infra in dictione נָצַב Nasab. Itē
יְצַב יְצַב Iasab in ligua chaldaica significat verificare.i. veritatē
Verificare inquirere aut veritatē discere. Dañ.7. Post hec volui diligē
ter discere de bestia q̄rta. Pro q̄ he. le. post hec volui verifi=
יְצִיב care.i. veritatē discere de bestia quarta.& inde יְצִיב Iasib.
יְצִיבָא siue יְצִיבָא Iasiba.i. veritas siue verum aut vere vel certe.
Certe. Dañ.2. Certe noui q; tempus redimitis. Pro quo hebrei le=
Verum. gunt. In veritate noui.& in eodem. Et verum est somniū.
Vere. & in eo.3. Qui respondentes regi dixerunt vere rex.

יָצַג יָצַג Iasag. ponere. reponere. remanere. retinere. detinere.
Ponere. statuere. Geñ.30. Posuitq; eas in canalibus.& in eodē.
33. Oro te vt de populo qui mecum est saltem socii rema=
Retinere. neāt vie tue. Pro quo hebrei legūt. Oro vt retinere faciam
tecum de populo qui mecum est. Et est sensus sicut in litte=
ra nostra. Exo.10. Oues tū vestre & armenta remaneant.i.
Remanere retineantur vel reponātur. Iudi.6. Ponā hoc vellus lane in
Statuere. area. Iob.17. Posuit me quasi in prouerbium vulgi. Hiere.
51. Reddidit me quasi vas inane.i. posuit vl' statuit me. Osee.
Constituere 2. Et statuam eā secundū diē natiuitatis sue. Amos.5. Et cō
stituite in porta iudiciū.& aliqui hebrei dicunt q; predicta
dictio deriuatur a dictiōe נָצַג Nasag. cū nun in principio.

יָצַע יָצַע Iasaa. sternere. extēdere. Ester.4. Sacco & cinere mul=
Sternere. tis pro stratu vtentibus. Iob.17. Et in tenebris straui
lectulum meum. Ps.138 Si descendero in infernū: ades. pro
quo hebrei legunt. Si strauero in infernum.s. lectulum vel
יְצוּעַ stratum meum. Esa.14. Subter te sternetur tinea.& in codē
Stratum. 58. Et saccum & cinerē sternere.& inde יְצוּעַ Iesuaa.i. stra=
tum. Geñ.49. Et maculasti stratum meum. Ps.62. Sic me=
mor fui tui super stratum meum. Ps.131. Si ascendero in le=
ctum strati mei. Scribitur etiā cum mem in principio.& di=
מַצָּע citur מַצָּע Masaa. Esa.28. Coangustatum est enim stratum.
Stratum יָצִיעַ Inde יָצִיעַ Iasiaa. Pro quo beatus Hieronymus trāstulit ta
Tabulatū. bulatum.i. stratum tabularum in circuitu templi.3. Reg.6.
Et edificauit super parietem templi tabulata per gyrum.&
in eodem. Tabulatum quod subter erat quinq; cubitos ha=
bebat latitudinis.& in eodem. Et edificauit tabulatū super
omnem domum.

יָצַק יָצַק Iasac. fundere. effundere. infundere. conflare. fluere.
Fundere. stringere. Geñ.28. Fundens oleum desuper. Exo.25.
Et quattuor circulos aureos. Pro quo hebrei legunt. Et fun
des ei quattuor circulos aureos.i. opere fusorio facies.& in
eodem.37. Fudit & quattuor circulos aureos. Leuit.2. Fun
detq; super eam oleum.3. Reg.7. Erant fusiles & stabant su=
per duodecim boues.& in eodem. In campestri regiōe ior=
danis fudit ea rex.& in eodem.18. Et fundite super holocau
stum.4. Reg.3. Qui fundebat aquam super manus helie.&
in eodem.4. Et mitte inde in omnia vasa.i. infunde inde in
Infundere. omnia vasa.& in eodem. Et illa infundebat.& in eodem. In
fuderunt ergo sociis vt comederent.& in eodem. Infunde
turbe vt comedant. & Iob. 22. Et fluuius subuertit fun=
Effundere. damentum eorum. Pro quo hebrei legunt. Et fluuius effu=
sus est in fundamentum eorum.& in eodem.28. Et lapis so
lutus calore in es vertitur. Pro quo hebrei legunt. Et lapis
funditur siue infunditur in es. Et est sensus sicut in lr̄a no=
stra.& in eodem.29. Et petra fundebat mihi riuos olei. &
in eodem.38. Quādo fundabatur puluis in terra. Pro quo
hebrei legunt. Quando fundebatur puluis in terra. Ps.44
Diffusa est gratia in labiis tuis. Esa.44. Effundam enim Diffu
aquā sup sitientē. & in eo. Effundam spiritum meum sup
semē tuum. Zach.4. Et septem infusoria lucernis que erāt
super caput eius. Item pōitur pro cōflare vel fluere. vt Exo.
37. Conflans quattuor anulos aureos.& in eodē.38. Qui= Confl
bus conflate sunt bases sanctuarii.3. Reg.22. Fluebat autē Fluere
sanguis plage in sinu currus. Itē ponitur pro stringere vel
indurari. Iob.14. Cor eius indurabitur quasi lapis.& in eo. Indur
Et stringetur quasi malleatoris incus. Pōitur etiam pro de= Strin
ponere vel proiicere. vt Ios.7. Proiecerunt q; ante dominū Proii
2. Reg.15. Et deposuerunt arcam dei.& inde מוּצָק Musac.i. Depo
fusile vel fusus.2. Paralip.4. Mare aūt fusile. Iob.37. Qua= Fusile
si ere fusi sunt. Potest etiam legi quasi ere indurati vel cōstri
cti.i. solidi sunt siue stabiles sunt. Nam pōitur etiam pro sta
bili. vt in eodem.11. Et eris stabilis & non timebis. Ponitur Stabi
etiam pro terra que est stabilis. vt in eodem.38. Quādo fun Terra
dabatur puluis in terra.& inde מְצוּקֵי Mesuce. Pro quo bea
tus Hieronym⁹ transtulit cardines. vt.1. Reg.2. Domini enī Card
sunt cardines terre.& inde צָקוּן Sacun. Pro quo beatus Hie
ronymus transtulit tribulatio. Esa.26. In tribulatione mur= Tribu
muris doctrina tua eis. Potest etiā deriuari a dictione צוּק
Soc. De quo vide infra in littera sadic.

יָצַר יָצַר Iasar. formare. fingere. plasmare. creare. coangusta=
re. arctare. Geñ.2. Formauit igitur dominus deus ho= Form
minem.& in eodem. Formatis igitur dominus deus de hu
mo cunctis animantibus terre. pro quo hebrei legūt. Et for
mauit dominus deus de humo oīa animalia terre. Exo.32.
Et formauit opere fusorio. Ps.32. Qui finxit sigillatim cor Fing
da eorū. Ps.73. Estatem & ver tu plasmasti. Ps.93. Aut qui Plas
finxit oculum non cōsiderat.& in eodem. Qui fingis labo=
rem in precepto. Ps.94. Et siccam manus ei⁹ formauerūt.
Ps.103. Draco iste quem formasti. Ps.138. Tu formasti me.
& in eodem. Dies formabuntur & nemo in eis. Esa.27. Et
qui formauit eum non parcet ei.& in eodem.37. Ex dieb⁹
antiquis plasmaui illud.& in eodem.47. Formaui eum &
feci eum.& in eodem.43. Ante me non est formatus deus.
& in eodem. Populum istum formaui mihi.& in eodē.44
Et formans te ab vtero.& in eodem. Quis formauit deum.
& in eodem. Et in malleis formauit illud.& in eodem. For=
maui te: seruus meus es tu.& in eodem.45. Vt habitaretur
formauit eū. Hiere.1. Priusq; te formarē in vtero noui te.&
in eodē.18. Ecce ego fingo contra vos malum. Zach.12. Et
fingens spūm hominis.& inde יוֹצֵר Ioser.i. formator siue
plasmator aut plastes. vel figulus seu fictor. Ps.2. Et tāq; vas Figu
figuli confringes eos. Esa.29. Et figmentū dicat fictori suo Fict
non intelligis.& in eodem.41. Et velut plastes conculcans Plas
humum.& in eodem.44. Plastes idoli nihil sunt. & in eo.
45. Nunquid dicit lutum figulo suo quid facis.& in eodē.
Hec dicit dominus sanctus israel & plastes eius. Hiere.18.
Descende in domum figuli.& in eodem. Sicut lutum in ma
nu figuli.& in eodem.19. Accipe laguncul am figuli testeā.
Amos.7. Et ecce fictor locuste. Abach.2. Quia sculpsit ill&
fictor suus.& in eodem. Quia sperauit in figmēto fictor ei⁹
Ponitur etiam pro statuario. Zach.11. Proiice illud ad sta=
tuarium.& in eodem. Et proieci illos in domo domini ad
statuarium. Potest etiam in predicto loco legi figulum. Scri
bitur etiam sine iod.& dicitur צוּר Sur. Esa.44. Et forma= Form
tor quem ego non nouerim. Hebrei tamen in predicto lo=
co legunt fortem. De quo vide infra in dictione צוּר Sur.
Inde יְצוּרַי Iesure.i. membra. Iob.17. Et membra mea in Mem

יֵצֶר nihilum redacta sunt. Inde יֵצֶר Iéser.i.figmentū. Plasma
mētū matio.formatio. Ps.102. Quia ipse cognouit figmentum
nostrum.Esa.29.Et figmentum dicat fictori suo. Ponitur
nsus et etiā pro sensu vel cogitatione.vt Gen.6.Et cūcta cogitatio
gitatio cordis intenta esset ad malum.& in eodem.8.Sensus enim
& cogitatio humani cordis in malum prona sunt.1.Paralip.
error 28. Et vniuersas mentium cogitationes intelligit. Esa.26.
Vetus error abiit. Pro quo hebrei le.Cogitatio.s.bona fir-
mata est siue confirmata est.& secundū hebreos predicta di-
יֵצֶר ctio יֵצֶר Iéser.significat appetitum vel desiderium homīs
etitus ad bonum vel ad malum.vnde in predicto loco poterit esse
יָצַר sensus sicut in littera nostra. Item יָצַר Iasar .i.arctare siue
coangustare.Iudi.2.Et vehementer afflicti sunt. pro quo
tare. hebrei legunt. Et arctati siue angustati sunt valde. & Iob.
18.Arctabuntur gressus virtutis eius.& in eodem. 20. Cū
ustari satiatus fuerit arctabitur. Prouer.4.Non arctabuntur gres-
sus tui.Esa.49.Nunc angusta erunt pre habitatoribus. Itē
territ significat perterritū esse siue angustiari vel cōtristari.Gen.
esse 32.Timuit iacob valde & perterritus diuisit populū.1.Reg.
istari. 30.Et cōtristatus est dauid valde. Pro quo hebrei legūt. Et
coarctatus siue angustiatus est dauid valde.2.Reg.13. Et de-
periret in eam valde. pro quo hebrei legunt. Et angustia-
מֵצַר tus est amnon valde .& inde מֵצַר Mesar.i.angustia vl' tribu-
latio. latio.Ps.117.De tribulatione inuocaui dominum.& in plu-
מְצָר rali מְצָרִים Mesarim.Threñ.1.Apprehēderūt eam inter an-
ustie gustias.vide etiam de hoc infra in dictione צָרָה Sara.

יָצַת יָצַת Iasath.succendere.comburere.incendere. exurere.2.
cēder. Reg.14.Et succendite eum igni.& in eodem. Succen-
derunt ergo serui Absalon segetem igni.& in eodē. Qua-
re succenderunt serui tui segetem meam.4.Reg.22. Ma-
dere gna enim ira dei succensa est contra nos.& in eodem.Et in-
cendetur indignatio mea in hoc loco.Esa.9. Et succende-
tur in densitate saltus.& in eodem.27.Succendam eam pa-
rere. riter.& in eodem.33.Spine congregate igni comburētur.
re Hiere.2.Ciuitates eius exuste sunt. & in eodem.10.Q̄m in-
censa sunt eo quod non sit vir pertrāsiens. & in eodem. Et
exuta sit quasi desertum.& in eodem.51.Incēsa sunt taber-
nacula eius.Threñ.4.Et succendit ignem in sion. Ezech.
20.Ecce ego succendam in te ignem.

יֶקֶב יֶקֶב Iéceb.torcular.Deut.16.Quando collegeris de area &
ular de torculari.4.Reg.6.Vnde te possū saluare: de area
vel de torculari. Esa.5. Et torcular extruxit in ea. Osee.9.
Area & torcular non pascet eos.

יָקַד יָקַד Iacad.ardere.exardere. incendere. Leuit.6. Ignis in
eodem altari erit.Pro quo hebrei legunt.Et ignis alta-
dere ris incendetur siue ardebit in eo vel in ipso. & in eo. Ignis
re autem in altari semper ardebit. Deut.32.Et ardebit vsq; ad
inferni nouissima.Esa.10.Succēsa ardebit quasi combustio
יְקוֹד ignis.& in eodem.65.Ignis ardens tota die. & inde יְקוֹד
ndiū. Iecod.i.incendiū siue combustio.Esa.30.In qua portetur
מוֹקֵ ignis de incendio.& inde מוֹקֵד Moced.i.incendiū siue cre-
miū.Leuit.6.Cremabitur in altari tota nocte.Pro quo he-
ium brei legunt.Super incendium vel cremium eius super alta-
ium. ri tota nocte. Ps.101. Et ossa mea sicut cremium aruerunt.

יִקְּהָ יִקְּהָה Iiceha.expectatio.Et scribitur cum tau in fine ratione
יִקְּהַ genitiui sequētis.& dicitur יִקְּהַת Iicehath.vt Gen.49
tatio Et ipse erit expectatio gentium.Et aliqui hebrei dicunt q;
significat auscultationem vel obedientiam. Vnde in predi-
lta cto loco ipsi legunt. Et ipsi erit auscultatio vel obedientia
populorum.idest ipsi obedient populi.Et sic est in transla-
tione chaldaica.Alii vero dicunt q; significat congregatio-
nem.Scribitur etiam sine iod.Pro quo beatus Hieronym9
is transtulit partum.Prouer.30. Et qui despicit partum ma-
tris.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Et qui despi-
cit obedientiam matris.

יָקַע Iacaa. affigere.suspendere.s.in patibulo. crucifigere. יָקַע
Nu.25. Et suspende eos contra solem in patibulis.1. Suspende
Reg.21.Vt crucifigamus eos domino.& in eodē. Qui cru- re.
cifixerunt eos in monte coram domino.& in eodē. Et colli- Crucifige
gentes ossa eorum qui affixi fuerant.Vide etiam de hoc in- re.
fra in dictione תָּקַע Thacaa. Et secundum aliquos hebreos Affigere.
a supradicta dictiōe deriuatur dictio תְּקַע Thécaa. Pro quo
beatus Hieronymus transtulit.emarcuit.Gen.32.Et statim תָּקַע
emarcuit.Hebrei tamen dicunt q; in predicto loco signifi- Emarcesce
cat separare vel dislocare. Vnde in predicto loco ipsi legūt. re.
Et separata est siue dislocata est coxa femoris iacob.i.reces- Separare
sit de loco coherentie eius.Et eadem dictio ponitur pro re-
cedere.Hiere.6.vbi dicitur. Ne forte recedat anima mea a
te.Sed de hoc vide infra in dictione קָעַע Caaa cum dupli- Recedere.
ci aym.Quia inde deriuatur secundum aliquos hebreos.

יָקַף Iacaph. circundare. circuire.in rotundum tōdere. in
orbem transire. Ios.6.Circuite vrbem cuncti bellato- יָקַף
res semel per diem.Pro quo hebrei legunt. Et circuibitis Circuire.
vrbem cuncti bellatores:circuire vrbem semel per diem.Ps
16.Inimici mei animam meam circundederunt.Ps.21.Cō- Circūdare
cilium malignantium obsedit me. Pro quo beatus Hiero-
nymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.
Concilium pessimorum valauit me.i.circundedit me.Esa. Vallare.
15.Quia circundedit clamor terminum moab. Threñ.3.
Et circundedit me felle & labore.Leuit.19. Ne in rotūdum In rotun-
attondebitis comam.Iob.1.Cūq; in orbem transissent dies dum aton-
conuiuii. Vide etiam de hoc infra in dictione נָקַף Nacaph. dere. In orbem

יָקַץ Iacas. euigilare. expergiscere.suscitari.Gen. 9. Euigi- transire.
lans autem Noe de somno.& in eodem.28. Cūq; eui- יָקַץ
gilasset iacob de somno.& in eodem.41.Expergefact9 pha- Euigilare.
rao rursum dormiuit. & in eodem.Euigilans pharao post Expergisce
quietem.Ioel.1.Expergiscimini ebrii & flete. Abach.2.Et re.
suscitabuntur lacerantes te.& in eodem. Ve qui dicit ligno Suscitare.
expergiscere.

יָקַר Iacar.honoratum vel honorabilem esse.preciosum
esse.siue in precio esse. Appreciari.1.Reg.18. Et ce- יָקַר
lebre factum est nomen eius nimis.Pro quo hebrei legunt. Honoratū
Et honoratum est nomen eius nimis. & in eodem. 26. Eo esse.
quod preciosa fuerit aīa mea in oculis tuis hodie.4.Reg.5. Preciosū
Noli despicere animam meam & animam seruorum tuorū esse.
qui mecum sunt.Pro quo hebrei legunt. Honorabilis vel
preciosa sit anima mea & anima seruorum tuorum qui me-
cum sunt in oculis tuis. Et est sensus sicut in littera nostra.
Ps.35.Quemadmodum multiplicasti misericordiam tuā
deus.Pro quo beatus Hieronym9 in psalterio iuxta hebrai-
cam veritatem trāstulit. Quā preciosa est misericordia tua
deus.Ps.36. Vt honorificati fuerīt & exaltati.Ps.71.Et ho- Honorifi-
norabile nomen eorum coram illo.Pro quo beatus Hiero- care.
nymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.
Et preciosus erit sanguis eorum coram oculis eius. Ps.138.
Mihi autem nimis honorati sunt amici tui deus.Esa.13.Pre-
ciosior erit vir auro.& in eodem.43. Ex quo honorabilis Honorabi-
factus es in oculis meis.Ponitur ēt pro appreciari.vt Zach. lem esse.
11.Decorum precium quo appreciatus sum ab eis.Item po- Appciari.
nitur pro subtrahere.Prouer.25.Subtrahe pedē tuū de do- subtrahe
mo proximi tui. Hebrei tamen in predicto loco legūt.Pre-
ciosum.idest rarum fac pedem tuū de domo proximi tui:
quia omne rarum preciosum. Et est idem sensus cum lit-
tera nostra. Et inde nomē adiectiuum יָקָר Iacar.siue יְקַר יָקָר
Iecar. idest preciosus honorabilis.1. Reg.3. Et sermo dñi יְקָר
erat preciosus in diebus illis.Iob.28.Omne preciosum vi- Precios9.

dit oculus eius.Ps.15.Preciosa in conspectu domini mors
sanctorum eius.Eccls.10. Preciosior est sapientia paruaqꝫ
gloria ad tempus stultitia. Ponitur etiam pro honore aut
Magnitudo. magnitudine vel gloria.Ester.1. Ac magnitudinem atqꝫ in
stātiā potētie sue.& in eo.Et cuncte vxores tam maiorū ꝙ̄
Honor. minorum deferant maritis suis honorem.Ps.44.Filie re
gum in honore tuo.Ps.48. Et hō cum in honore esset nō
intellexit.& in lingua chaldaica scribitur aliquando cum
יְקָרָא aleph ī fine & dicitur יְקָרָא Iecara. Dañ.2.Et gloriā dedit
Gloria. tibi.& aliquādo scribitur sine iod.vt Prouer.17.Et precio-
si spiritus vir eruditus.& aliquando scribitur cum duplici
iod.scilicet in principio & in medio & dicitur יַקִּיר Iacir.
יַקִּיר i.honorabilis.Hiere.31.Si filiꝰ honorabilis mihi ephraim.
Honorabilis. Significat etiam difficilem vel grauem.Dañ.2. Sermo eñ
Grauis. quem tu queris rex grauis est.idest difficilis est. Ponitur ēt
יָקָר יָקָר Yacar.pro claro vel lucido.vt Iob.31.Et lunam incedē
Clare. tem clare. Item ponitur pro precio.vt.Ps.48. Et precium
Precium. redemptionis anime eorum. Zach.11. Decorum precium
quo appreciatus sum. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo
יְקָרִים deriuatū.& in plurali יְקָרִים Iecarim.vt Threñ.4. Filii siō
Honorabiles. inclyti.i.honorabiles vel preciosi. Et in genere feminino
scribitur cum he vel tau in fine & dicitur יְקָרָה Iecara siue
יְקָרָה יְקָרַת יְקָרַת Iecarath.Prouer.3.Preciosior est cunctis opibꝰ.Esa.
28.Lapidem probatum angularem preciosum. Et in he-
Preciosa. breo scribitur in genere feminino scilicet preciosam: quia
lapis in hebreo est generis feminini.& in plurali feminino
יְקָרוֹת יְקָרוֹת Iecaroth.3.Reg.5.Vt tollerent lapides grandes:|lapi
Preciose. des preciosos.Pōitur etiam iecaroth pro frigore.vt Zach.
Frigus. 14.Non erit lux:sed frigus & gelu.Hebrei tamen dicunt ꝙ
in predicto loco significat claritatem sicut supra dictum est
Vnde in predicto loco ipsi legunt.Non erit lux clara & den
Clara. sa.idest obscura: quasi dicat.Nō erit lux multum clara neqꝫ
multum obscura sed media.sicut in eodem sequitur.Et erit
dies vna que nota est domino : non dies neqꝫ nox. Potest
etiam deriuari a dictione קָרַר Carar que significat frigidi-
tatem:sicut est in littera nostra.
יָקַשׁ יָקֹשׁ Iacas.offendere.illaqueare.irretire. scandalizare. of-
fendiculum siue scandalum ponere.aut laqueum siue
retia ponere:scilicet more venatorum aut aucupum. Deut.
Offendere 7.Neqꝫ assumes ex eis quicꝙ̄ ne offendas. & in eodem.12.
Illaqare. Caue ne imiteris eas.Pro quo hebrei legunt.Caue ne illa-
queatus sis vel ne irretitus sis post eas.siue ne offendas post
eas. Ps.123. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo
Venari. venantium.Ps.140.Custodi me de laqueo quem statuerūt
mihi. idest quem more venatorum posuerunt mihi. Pro-
Illaqari. uer.6.Illaqueatus es verbis oris tui.Esa.8.Et cadent & cō-
Irretire. terentur & irretientur. Hiere.49. Illaqueaui te & capta es.
מוֹקֵשׁ Inde מוֹקֵשׁ Moces.i.scandalum offendiculum . Laqueus.
Scanda Ruina.Exo.10.Vsqꝫ quo patiemur hoc scandalum.& in eo.
23. Certe erit in scandalum tibi. Leuit.19. Nec coram ceco
Offendiculum. pones offendiculum.Ponitur etiam pro ruina.Esa.8.Et in
Ruina. laqueum & in ruinam habitantibus hierusalem.& in plura
מוֹקְשׁוֹת li מוֹקְשׁוֹת Mocsoth. secundum terminationem feminino-
Scādala. rum.Ps.140.Et a scandalis operantium iniquitatem. Scri-
מוֹקְשִׁים bitur etiam מוֹקְשִׁים Mocsim secūdum terminationem plu
Scādala. ralem masculinorum.Ps.139.Scandalum posuerunt mihi.
Quod in hebreo legitur pluraliter scilicet scandala posue-
runt mihi.Ponitur etiam pro sudibus.vt Iob.40.Et in su-
יָקוּשׁ dibus perforabis nares eius . & inde יָקוּשׁ Iacus. Pro quo
Sudes. beatus Hieronymus transtulit Aucupem.Prouer.5.Et qua
Auceps. si auis de insidiis aucupis.Hiere.5.Insidiantes quasi aucu-
Ruina. pes laqueos.Ponitur etiam pro ruina.Osee.9. Laqueꝰ rui
יוֹקְשִׁים ne factus est.& inde יוֹקְשִׁים Iucasim.i.capti laqueo vel re-
ti. Eccls. 9.Et aues laqueo comprehenduntur: sic capiūtur Captl.
homines in tempore malo.
יָרֵא Iare.timere.extimescere.Geñ.3.Timui eo qꝫ nudus Timere.
essem.& in eodem.18.Negauit sara dicens non risi:ti-
more perterrita.Pro quo hebrei legunt.Quia timuit. & in
eodem.19.Timuerat enim manere in segor.& in eodē.32.
Quia valde eum timeo.Exo.1. Timuerunt autem obstetri-
ces deum.& in eodem.2.Timuit moyses & dixit.& in eo-
dem.34.Timuerūt prope accedere.Leuit.19. Vnusquisqꝫ
patrem & matrem timeat.Nu.14.Neqꝫ timeatis populum
terre.Deut.4.Et discant timere me omni tempore.& in eo
dem.20.Non timebis eos.& in eodem.25. Et non timue-
ris deum.Ios.9.Timuimus igitur valde. & in eodem. 24.
Timete dominum.1.Reg.18.Et saul magis cepit timere da
uid.Iob.6.Et videntes plagam meam timetis.Ps.21.Qui
timetis dominum laudate eum. Ps.33.Timete dominum
omnes sancti eius.Ps.111.Beatus vir qui timet dominum.
& in eodem.Confirmatum est cor eius non commouebi-
tur.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebrai
cam veritatem transtulit.Firmatum est cor eius non time-
bit.Ps.127.Beati omnes qui timēt dominum.Prouer.24
Time dominum fili mi & regem.& in eodem.31.Mulier ti
mens deum ipsa laudabitur.Esa.59.Et timebunt qui ab oc
cidente sunt nomen domini.Osee.10.Non eñ timemꝰ do
minum.Et quando est verbum tertie coniugationis tunc si
gnificat terrere.idest timere facere. vt Nee.6. Omnes eñ Terre
hi terrebant nos.& in eo.Et tobias mittebat epistolas vt ter
reret me. 2. Reg.14. Nunc igitur veni vt loquar ad domi-
num meum regem presente populo.pro quo hebrei legūt.
Nunc igitur veni vt loquar ad dominum meū regem ver-
bum hoc quia terruit me populus. Potest etiam deriuari a
dictione רָאָה Raa: que significat videre. & tunc erit talis
littera scilicet videbit enim me populus. idest vidente po-
pulo:quod est idem cum lr̄a nostra. Et inde verbū passiuū
תִוָּרֵא thiuare:qꝫ pōitur Ps.129. vbi dicitur. Quia apuꝫ te
propiciatio est & propter legem tuam. pro quo hebrei le-
gunt. Quia apud te propiciatio est vt timearis. vnde bea-
tus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē trās
tulit.Quia tecum propiciatio:cum terribilis sis. Sed si pro
תִוָּרֵא Thiuare.legatur תּוֹרָה Thora.mutata aleph vltima in
he.tunc significat legem.Sicut.Lxx. transtulerunt. Inde
יִרְאָה Ira siue יִרְאַת Irath.idest timor. vt Iob.28.Timor Timo
domini ipsa est sapientia.Ps.2.Seruite domino in timore.
Ps.18.Timor domini sanctus permanet in seculum seculi.
Ps.54.Timor & tremor venerunt super me.Ps.110.Initiū
sapientie timor domini.Prouer.1. Timor domini princi-
pium sapientie.& inde מוֹרָא Mora.idest timor.terror. pa-
uor.terribilis.Geñ.9.Et terror vester ac tremor sit sup cun Terr
cta animalia.Deut.34.Magnaqꝫ mirabilia que fecit moy-
ses coram vniuerso israel.quod in hebreo legitur singulari
ter:scilicet magnūqꝫ mirabile siue terribile quod fecit moy
ses.tamen in hebreo aliquando ponitur singulare pro plu-
rali & econuerso.Ps.75.Terribili & ei qui aufert spm̄ prin Terr
cipum.Esa.8.Et timorem eius ne timeatis.& in eodē.Ipse Tim
est pauor vester.Malach.1.vbi est timor meus.Et in plurali Pau
מוֹרָאִים Moraim.idest terribilia siue horribilia : vel horri-
biles. Deut.4. Per pugnam & robustam manum exten- Mor
tūqꝫ brachium:& horribiles visiones . Pro quo he.le. Per visi
pugnā siue in pugna & in manu robusta.& ī brachio exten
to & in terribilibus vel horribilibus magnis . Scribitur ēt Terr
cum he in fine loco aleph.Ps.9. Pone domine legislatorē
super eos.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta
hebraicam ve.trāstulit.Pone domine terrorē eis.Tñ si pro

מוֹרָה Mora legatur מוֹרֶה More: tunc significat preceptorē
נוֹרָא vel legislatorem sicut Lxx. transtulerunt. Inde נוֹרָא Nora
ibilis ideſt timendus siue terribilis. Geñ. 28. Quā terribilis eſt in
quit locꝰ iſte. Exo.15. Terribilis atq; laudabilis. Ps.75. Ter
ribilis apud reges terre. Ps.110. Sanctum & terribile nomē
eius. Esa.18. Ad populum terribilem poſt quem nō eſt aliꝰ
נוֹרָאָ & in gñe feminino נוֹרָאָה Noraa. vt Esa.21. De terra hor-
ibilis ribili. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco accipitur ꝓ
longinqua. Eo quod solent homines in terra peregrina &
longinqua timere: cum nesciant eorum mores & consuetu
נוֹרָא dines. & in plurali נוֹרָאוֹת Noraoth. i. terribilia. Ps.64. Mi
ibilia rabile in equitate. Pro quo hebrei legunt. Terribilia in iu-
ſtitia. Et beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit. Terribilis in iuſtitia. Ps.105. Terribi-
lia in mari rubro. Ps.144. Et virtutem terribilium tuorū
dicent. Ponitur etiam aduerbialiter pro terribiliter. vt. Ps.
ibilis 138. Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es.

יָרַד ירד Iarad. descēdere. hūiliari. deducere. detrahere. deflue
edere re. deponere. Geñ.11. Descendit autem dominus vt vi
deret ciuitatem. & in eodem.12. Descenditq; Abrā in egy-
ptum. & In eodem.18. Descendam & videbo. & in eodem.
43. Iam ante descendimus vt emeremus escas. & in eodē.
45. Descende ad me ne moreris. Exo.15. Descenderūt in
profundum quasi lapis. & in eodem.19. Eo quod descendiſ
set dominus super eum. Nu.11. Vt descendam & loquar ti-
bi. Iudi.11. Dimitte me vt duobus mensibus circūeā mon-
tes. pro quo hebrei legunt. Dimitte me duobus mensibus
vt vadam & descendam super montes. & dicunt aliqui he-
brei ꝙ in predicto loco ponitur per antiphrasim descendā
pro ascendam. Alii vero dicunt ꝙ ideo dicitur descendam:
eo quod domus eius erat in maspha qui eſt locus eminen-
tior aliis montibus circuniacētibꝰ. & in eodem.19. Et dies
mutabatur in noctem. pro quo hebrei legunt. Et dies descē
derat valde. i. descenderat vel declinauerat ad vesperam. &
eſt sensus sicut in littera noſtra. 1. Reg.23. Ephod secum ha
bens descenderat. & in eodem. Descendit ad petram & ver
sabatur in deserto maon. & in eodem.26. Aut in prelium
descendens perierit. & in eodē.29. Non descendat nobiscū
in prelium. Ps.29. Saluaſti me a descendentibus in lacum.
& in eodem. Dum descendo in corruptionem. & Ps.45.
Descendant in infernum viuentes. Prouer.30. Quis ascen
dit in celum atq; descendit. Esa.30. Qui descenditis in egy
ptum. & in eodem.50. Descendet in fletum. & in eodem.63
Quasi animal in campo descendens. & in eodem.64. Vti
nam dirumperes celos & descenderes. Significat etiam hu
miliare vel subiicere. vt Deut.20. Donec capias ciuitatem
que contra te dimicat. pro quo hebrei legunt. Donec descē
icere dat. i. subiiciatur. s. ciuitas. & in eodem.28. Et deſtruantur
muri tui firmiſſimi atq; sublimes. i. subiiciantur vel humi-
lientur. Item significat deducere. i. deorsum ducere. vt Hie
cere. re.9. Et deducant oculi noſtri lachrimas. Threñ.1. Et oculꝰ
meus deducens aquas. & aliquando scribitur sine iod vt in
aliquibus locis predictis. & quando eſt verbum tertie con-
iugationis tunc significat. Deponere vel defluere aut detra
here seu deducere. Descendere facere: siue deorsum ponere
aut deorsum fluere: seu deorsum trahere. vt Geñ.24. Que
nere. festinans deposuit hydriā de humero. & in eodē.43. Sed et
aliud attulimus argentum. i. deduximꝰ. & in eodem.45.
cere. Et adducite eum ad me. Exo.33. Iam nūc depone ornamē
tum tuum. Nu.1. Deponent leuite tabernaculum. & in eo.
4. Deponent velum quod pendet ante fores. & in eodem.
10. Depositumq; eſt tabernaculum. 1. Reg.21. Defluebant sa
re. liue eius in barbam. Ps.54. Deduces eos in puteum interi

tus. Ps.77. Et deduxit tāq; flumina aquas. Esa.10. Et detra Detrahere
xi quasi potens in sublime residentes. & in eodem.14. Ve-
runtamen ad infernum detraheris. Threñ.2. Deduc quasi
torrentem lachrimas. Ezech.32. Et detrahe eam ipsam &
filias gentium. Ponitur etiam pro cōtriſtari. vt. Ps.54. Cō Cōtriſtari
triſtatus sum in exercitatione mea. Et aliqui hebrei dicunt
ꝙ in predicto loco significat cōqueri. Ponitur ēt pro operi
re. vt.3. Reg.6. Et operuit tā cherubim ꝙ̄ palmas auro. He Operire.
brei tamen dicunt ꝙ in predicto loco significat expandere
vel extendere. Quia idē significat in lingua chaldaica. Vn-
de in predicto loco ipsi legunt. Et extendit super cherubim Extēdere
& super palmas aurum. Inde מוֹרַד Morad. i. descensus. vt מוֹרַד
Ios.10. Et essent in descensu bethoron. Hiere.48. In descē
su horonaim. Item מוֹרַד Morad. i. dependens vel declinās Decensus.
vt.3. Reg.7. Quasi lora ex ore dependentia. מוֹרַד
Dependēs

יָרָה ירה Iara. iacere. proiicere. iaculari. sagittare. mittere. immi
tere. docere. oſtendere. Exo.15. Currus pharaonis &
exercitum eius proiecit in mare. & in eodem.19. Aut cōfo-
dietur iaculis. Pro quo hebrei legunt. Aut iaculatione iacu Proiicere
labitur. i. proiicientur in eum iacula. & eſt idem sensus cum Jaculari.
littera noſtra. Ios.18. Vt coram domino deo veſtro mittam
vobis sortem. 1. Reg.20. Et ego tres sagittas mittam iuxta Mittere.
eum. & in eodem. Iecit aliam sagittam trans puerum. & in Jacere.
eodem. Venit itaq; puer ad locum iaculi quod miserat iona
thas. & in eodem.21. Et consecuti sunt eum viri sagittarii. i.
mittētes sagittas. 2. Reg.11. Ex muro tela mittātur. 4. Reg.
13. Iace sagittam: & iecit. 2. Paralip.35. Ibiq; vulneratꝰ a sa
gittariis. pro quo hebrei legunt. Et iecerunt mittentes. s. ia
cula in regem Iosiam. Ps.63. Et exaltabitur deꝰ: sagitte par
uulorum facte sunt plage eorum. pro quo beatus Hierony
mus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Sa- Sagittare
gittabit ergo eos deus iaculo repentino inferētur plage eo
rum. Poteſt etiam legi sicut Lxx. transtulerūt: quia eisdē lit
teris vtrūq; poteſt scribi in hebreo: mutatis tamē punctis.
Esa.37. Non iaciet ibi sagittam. & aliquando scribitur cum
aleph loco he. vt.2. Reg.11. Et direxerunt iacula sagittarii.
ideſt iecerunt siue miserunt iacula. 2. Paralip.26. Vt mitte-
rent sagittas & saxa grandia. Scribitur etiam aliquādo sine
he & sine aleph. vt Nu.21. Iugum ipsorū disperiit ab ese-
bon. Pro quo hebrei legunt. Proiiciemꝰ eos: periit esebon.
ideſt proiiciemus eos & pugnabimus contra esebon. Poteſt
etiam deriuari a dictione נִיר Nir: que in lingua chaldaica
significat iugum. sicut eſt in littera noſtra. Item יָרָה Iara. i. יָרָה
oſtendere siue docere. vt Exo.15. Qui oſtendit ei lignum. Oſtendere
& in eodem.35. Dedit in corde eius. Pro quo hebrei legūt.
Et ad oſtendendum vel ad docendum dedit in corde eius. Docere.
ideſt vt poſſint alios docere. 4. Reg.12. Quibus docuit eū
ioiada sacerdos. Iob.6. Docete me & ego tacebo. & in eodē
27. Docebo vos per manum dei. Ps.118. Legem pone mi-
hi domine viam iuſtificationum tuarum. Pro quo beatus
Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trans
tulit. Oſtende mihi domine viam preceptorum tuorum.
Prouer.4. Et docebat me atq; dicebat. Esa.2. Et docebit
nos vias suas. & in eodem.28. Quem docebit scientiam. &
in eodem. Deus suus docebit illum. Ponitur etiam pro eri-
gere. vt Geñ.31. En tumulus hic & lapis quem erexi. Item Erigere.
ponitur pro comparare. vt Iob.30. Comparatus sum luto. Comparar̄
ideſt oſtēdit me eē lutū: sicut exponūt hebrei. & inde מוֹרֶה מוֹרֶה
More. i. docēs siue oñdēs vel legislator. Iob.36. Nullꝰ simi-
lis ei in legislatoribꝰ. Ps.83. Etenī bñdictionē dabit legisla Legislator
tor. Pro q̄ btūs hieronymꝰ in psalterio iuxta he. ve. trāſtulit
Bñdictiōe quoq; amicietur doctor. Prouer.5. Neq; audiui Doctor.
vocem docentium me. Esa.30. Et erunt oculi tui videntes Docens.

preceptorem tuũ. Ioel. 2. Qui dedit vobis doctorem iusti-
מוֹרֶה tie. Ponitur ẽt מוֹרֶה More pro illustri. vt Geñ. 11. Vsq; ad cõ
Illustris uallem illustrẽ. Hebrei tñ dicũt q in predicto loco est nomẽ
ꝓpriũ loci. & simil'r. Deut. 11. Vbi dicitur. que est iuxta val-
lẽ tẽdentẽ & intrãtẽ ꝓcul. pro q̃ he. le. Que est iuxta vallem
מוֹרֶה מוֹרֶה More. i. ostendens. Ponitur etiã pro excelso. Iudi. 7.
Excelsum. Ad septentrionalẽ plagam collis excelsi. & inde תּוֹרָה Tho
תּוֹרָה ra. i. lex. doctrina. vt Exo. 12. Eadem lex erit indigene & co
Lex. lono. & in eodẽ. 24. Daboq; tibi tabulas lapideas & legem
atq; mandata. Deut. 27. Et scribes super lapides omĩa ver-
ba legis. Esa. 2. De sion exibit lex. & qñ post se regit geniti-
uum mutat he vltimũ in tau. vt Exo. 13. Vt lex eius semp sit
in ore tuo. Leuit. 6. Hec est lex hostie pro peccato. 2. Reg. 7
Ista eñ est lex Adam dñe deus. Ps. 1. Sed in lege dñi volun
תּוֹרֹת tas eius: & in lege eius meditabitur. & in plurali תּוֹרֹת Tho-
Leges. roth. i. leges. vt Geñ. 26. Legesq; seruauerit. Leuit. 26. Hec
יוֹרֶה sunt mandata atq; precepta & leges. Item יוֹרֶה Iore. i. plu-
Tpanea uia tẽporanea siue matutina. Deut. 11. Dabit pluuiam terre
Imber matutinus tue temporaneã. Hiere. 5. Metuam9 deũ qui dat nobis plu-
uiam tẽporaneam. Ioel. 2. Et descendere faciet ad nos im-
יוֹרֶה brem matutinũ & serotinum. Ponitur etiã יוֹרֶה Iore ꝓ ine
Inebriare briare vel irrigare. Prouer. 11. Et qui inebriat ipe quoq; ine
מוֹרֶה briabitur. Vide etiã de hoc infra in dictione רָוָה Raua. & ẽt
dictio מוֹרֶה More de qua supra dictum est q significat do
ctorem vel preceptorem: in aliquib9 locis predictis hebrei
interpretantur imbrem vel pluuiam. s. temporaneam.

יָרֵחַ Luna יָרֵחַ Iareach. Luna. Mensis. Iob. 25. Ecce luna etiam non
splẽdet. Ps. 8. Lunã & stellas que tu fundasti. Ps. 71. Et
ante lunã in generatione & generationem. Ps. 103. Fecit lu
nam in tempore. Esa. 13. Et luna non splendebit in lumine
suo. & in eodẽ. 66. Et luna tua non minuetur. Declinatur ẽt
יְרָחִים pluraliter יְרָחִים Ierachim: quasi sint plures. eo q' in quoli
bet mense luna innouatur. Deut. 33. De pomis fructuum so
Lune. lis ac lune. Quod in hebreo legitur pluraliter. s. lunarum.
& in lingua chaldaica scribitur cum nun in fine loco mem.
Dan. 4. Post finem mẽsium duodecim. Ponitur etiam pro
Mensis mense tam in singulari q̃ in plurali. eo quod apud hebreos
Menses. cõputabantur menses lunares. Exo. 2. Abscondit eum tri-
bus mensibus. 3. Reg. 6. Anno quarto fundata est dom9 do
mini in mense Zio. & in eo. in mẽse Bul. Iob. 29. Quis mi
hi tribuat vt sim iuxta menses pristinos.

יָרַט יָרַט Iarat. peruertere. declinare. Nu. 22. Quia peruersa est
Peruertere via tua: mihiq; cõtraria. Iob. 16. Et manibus impiorũ
Declinare me tradidit. i. me declinauit siue vertit.

יָרֵךְ יֶרֶךְ Ierech siue יָרֵךְ Iarech. femur. hastile. lat9. Geñ. 24. Po
Femur. ne manũ tuã subter femur meũ. & in eo. 32. Tetigit ner
uum femoris eius. & in eodem. Qui emarcuit in femore ia
cob. Ezech. 24. Et omnẽ partem bonã & femur & armũ. &
יְרֵכַיִם in plurali יְרֵכַיִם Ierechaim. Exo. 28. A renibus vsq; ad fe
Femora. mora. Põitur etiã pro pede vel hastili cãdelabri vnde pro-
Hastile. cedunt calami. vt Exo. 25. Hastile eius & calamos. Item po-
Latus. nitur pro latere vel plaga aut regione. vt Leuit. 1. Ad latus
altaris quod respicit ad aquilonem. Scribitur etiã cum tau
in fine: quod denotat genus femininũ. vt Geñ. 49. Pertin-
gens usq; ad sidonẽ. Pro quo hebrei legunt. Et latus eius si
ue regio vel plaga eius vsq; ad sidonem. Exo. 26. Ad occi-
Plaga. dentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas. Esa.
14. Et sedebo in mõte testamenti in laterib9 aquilonis. Po
Angulus. nitur etiam pro angulo. vt Exo. 26. Et rursum alias duas q̃
in angulis erigantur.

יָרַע יָרַע Iaraa. displicere. dure vel aspere accipere. callide age-
re. malignari. affligere. vexare. inuidere. 1. Reg. 8. Dis-
Displicere plicuitq; sermo in oculis samuelis. & in eo. 18. Et displicuit
in oculis ei9 iste sermo. 1. Paralip. 21. Displicuit aũt deo q'
iussum erat. Geñ. 21. Dure accepit hoc Abraã. Pro quo he. Dure
le. Et displicuit verbum siue res nimis in oculis Abraam. pere. Asper
& in eodẽ. Non tibi videatur asperũ. pro quo hebrei legũt. vide
Non displiceat in oculis tuis. & est sensus sicut in littera no-
stra. & in eodẽ. 38. Eo quod rem detestabilẽ fecerat. Deut. 15
Neq; ages quippiam callide in eius necessitatibus subleuã-
dis. Pro quo hebrei legunt. Neq; displiceat in oculis tuis cũ
dederis ei. i. nec durum vel asperum tibi videatur. Ponitur
etiam pro affligere siue vexare. 2. Reg. 20. Nunc magis af- Afflig
flicturus est nos siba filius Bocri. Iob. 20. Affligetur qui
relictus est in tabernaculo suo. Ps. 105. Et vexatus est moy- Vexa
ses propter eos. Item ponitur pro inuidere. Deut. 28. Inui Inuid
debit fratri suo. & in eodem. Inuidebit viro suo. i. callide vl'
maligne aget contra eum. Ponitur etiã pro vlulare. vt Esa-
15. Super hoc expediti Moab vlulabunt: anima eius vlula- Vlula
bit sibi. Vide etiã de hoc infra in dictiõe רוּעַ Roa. Itẽ יְרִיעָה
Ieriaa. cortina. sagum. Exo. 26. Decem cortinas de bysso re Corti
torta. & in eodem. Longitudo cortine vnius habebit vigin
ti octo cubitos. & in eodem. Facies & saga cilicina vndecim
& in eodem. Longitudo sagi vnius habebit triginta cubi- Sagu
tos. Et quia cortine solebant fieri quandoq; ex pellib9: ideo
nostra translatio aliquando traduxit pellem pro cortina. vt
2. Reg. 7. Et arca dei posita sit in medio pelliũ. i. in medio Pell
cortinarum ex pellibus. Ps. 103. Extendens celum sicut pel
lem. Canti. 1. Sicut pelles salomonis.

יָרַק Iarac. expuere. cõspuer. Leuit. 15. Si saliuã huiuscemo
di homo iecerit super eum qui mundus est. Nu. 12. Si Sali cere.
pater eius expuisset in faciem ei9. Deut. 25. Expuetq; in fa- Expu
ciem eius. & aliquando scribitur sine iod. vt Iob. 30. Et fa-
ciem meam conspuere non verentur. Esa. 50. Faciem meã Cons
non abscondi ab increpantib9 & cõspuentibus in me. & in-
de רוֹק Roc. i. saliua. sputum. Iob. 7. Nec dimittis me vt glu Sali
tiam saliuam meam. Item יֶרֶק Ierec aut יָרֹק Iaroc. i. herba
fenum. virens. olus. Geñ. 1. Vt habeant ad vescendum. Pro
quo hebrei legunt. Oĩs viridis herba siue omne olus herbe Viri
ad vescendum. s. sit. & in eodem. 9. Quasi olera virentia tra Olus
didi vobis omnia. Deut. 11. Vbi iacto semine in hortorum
morẽ aque ducuntur irrigue. Pro quo hebrei legũt. Vbi se-
minabis semen tuum & irrigabis pede tuo sicut hortũ ole-
ris. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. 4. Reg. 19.
Et virens herba tectorum. Iob. 39. Et virentia queq; ꝑqui-
rit. & inde יְרַקְרַק Ieracrac. i. viride siue pallidum. aut viror
vel pallor. vt Leuit. 13. Si alba vel russa macula fuerit infe- Viren
cta. Pro quo hebrei legunt. Si pallida vel russa macula
fuerit. & in eodem. 14. Quasi valliculas pallore siue rubo- Pall
re deformes. Ps. 67. Et posteriora dorsi eius in pallore au-
ri. Beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veri- Pall
tatem transtulit. Et posteriora eius in virore auri. & inde
יֵרָקוֹן Ieracon. i. pallor. & ponitur pro rubigine vel aurugi Viro
ne. vt Deut. 28. Ardore & estu & aere corrupto ac rubigine Rubi
Hiere. 30. Et conuerse sunt vniuerse facies in auruginem. Auru
Amos. 4. Percussi vos vento vrente & aurugine. & simili-
ter aggei. 2. vbi eadem verba habentur.

יָרַשׁ Iaras. possidere. hereditare. acquirere. heredem esse.
exterminare. disperdere. expellere. delere. cõsumere.
vastare. depauperare. Geñ. 15. Et ecce vernaculus meus he
res me9 erit. idest hereditabit me. & in eodem. Nõ erit hic Here
heres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo ipsum habebis Here
heredem. Pro quo hebrei legunt. Ipse hereditabit te. & in
eodẽ. 21. Non eñ erit heres filius ancille. Nu. 13. Ascenda-
mus & possideamus terram. & in eo. 14. Et semen ei9 possi
debit eã. Deut. 4. Et ingrediẽs possideas terrã. & in eo. 12.

Gentes ad quas ingredieris possidendas. Et in eo. Et posse
Tidef. deris eas atq; habitaueris in terra earũ. & in eo. 18. Gentes
iste quarũ tu possidebis terrã. Et in eo. 19. Et possederis
eam habitaueris q; in vrbibus eius. & in eo. Quam dñs de
us tuus daturus est tibi in possessionẽ. Et in eo. 26. Quam
dñs deus tuus tibi daturus est possidendam & obtinueris
eam. i. possederis. Et in eo. 33. Mare & meridiem posside-
bit. Ios. 1. Ad possidendam terram quam dñs deus noster
daturus est nobis. Et in eo. 13. Que necdum sorte diuisa
est. pro quo he. le. Que necdũ possessa ẽ. Iudi. 11. Et tu vis
possidere terrã eius. Et ĩ eo. Nõne ea que possedit chamos
deus tuus tibi iure debentur: que aũt dñs deus noster vi-
ctor obtinuit in nostrã cedẽt possessionẽ. pro quo he. le. nõ
ne quod possidere te fecit chamos deus tuus illud posside-
bis: & oẽ quod possidere fecit siue oẽs quos eiecit vel expu
lit dominus deus noster a facie nostra illud possidebimus
Esdre. 9: Et heredes habeatis filios vestros. 1. Paralip. 28.
Vt possideatis terram bonam. Ps. 36. Iusti autem heredita
ditaf bũt terrã. Et in eo. Mansueti autem hereditabunt terram.
Esa. 65. Et hereditabũt eã electi mei. Hiere. 49. Cur igitur
hereditate possedit Melchom gad. Et ĩ eo. Et possidebit is-
rael possessores suos. Osee. 9. vrtica hereditabit eos. Ab-
die. 1. Et hereditabunt hi qui ad austrum sunt mõtẽ Esau.
Et in eo. Et possidebit domus iacob eos qui se possederãt.
i. possessores suos. vbi ponitur verbum & nomen ab eo de
riuatũ. Et in codem. Et possidebunt regionem ephraim.
Zach. 9. Ecce dñs possidebit eã. Et aliqñ scribitur sine iod
vt in aliquibus locis predictis. Deut. 2. Incipe possidere. 3.
יוֹרֵשׁ Reg. 21. Surge posside vineã Naboth. Inde יוֹרֵשׁ Iores. i.
heres. possessor. vt Hiere. 49. An heres non est ei. Mich. 1
יְרֻשָּׁה Adhuc heredẽ adducã tibi. & inde יְרֵשָׁה Ieresa. siue יְרֻשָּׁה
Ierusa. i. hereditas. possessio. Nu. 24. Et erit idumea pos-
essio. sessio eius. Et ĩ eo. Hereditas seir cedet inimicis suis. Deut.
2. Quia in possessionẽ esau dedi mõtẽ seir. & in eo. Quia
litas filiis loth tradidi eam in possessionem. Ps. 60. Dedisti here
מוֹרָשׁ ditatem timentibus nomen tuum. & aliquando scribitur
cum mem in principio & dicitur מוֹרָשׁ Moras. idest posses
essio. sio. vt Esa. 14. Ponam eam in possessionem ericii. Et inde
מוֹרָשָׁה מוֹרָשָׁה Morasa. siue מוֹרֶשֶׁת moreseth. i. hereditas. possessio
litas Deut. 33. Hereditatem multitudinis Iacob. Mich. 1. Propte
rea dabit emissarios super hereditatem geth. significat eti
am predicta dictio יָרַשׁ Iaras. exterminare. siue disperde-
re vel delere. aut expellere. vel consumere. siue vastare. Et
tunc communiter est verbum tertie coniugatiõis. Exo. 15.
erc. Interficiet eos manus mea. i. dispdet vel exterminabit eos
manus mea. & in eo. 34. Cum enim tulero gentes a facie
tua. i. cũ exterminauero vel expulero gẽtes a facie tua. Nu.
ere. 14. Feriam igitur eos pestilentia atq; consumã. Et in eo.
33. Disperdite cunctos habitatores terre illius. Et in codẽ.
Sin autem nolueritis interficere habitatores terre. i. exter-
nina minare vel consumere. Deut. 2. quibus expulsis atq; dele-
ere. tis. & in eo. Et fecit illos habitare pro eis. pro quo hebrei le
gunt. Et expulerunt eos & habitauerunt pro eis. Et in eo.
7. quomodo potero delere eas. Et in eo. 9. qui cõterat eos
& deleat atq; disperdat velociter. Et in eodem. Sed quia il-
le egerunt impie introeunte te delete sunt. Et in eodẽ. 28.
Et fruges terre tue rubigo consumet. Ios. 8. Et vastabitis
ciuitatem. Iudi. 1. Nec potuit delere habitatores vallis ben
iamin. Et in eo. qui deleuit ex ea tres filios enach. Iob. 13.
& consumere me vis peccatis adolescentie mee. Ponitur ẽt
ere pro extrahere. vt in eo. 20. De vẽtre eius extrahet eas de-
ere us. Ponitur etiam pro torquere. vt in eodem. 17. Torquen
tes cor meum. Item significat depauperare vel pauperẽ

facere. Gen. 45. Ne & tu pereas & omnis domus tua. Pro
quo he. le. Ne depauperis tu et omnis dom⁹ tua. i. ne pau Depaupe-
pertate vel inopia pereas. 1. Reg. 2. Dominus pauperẽ fa- rare.
cit & ditat. Iudi. 14. An idcirco vocastis nos ad nuptias vt Expoliaf.
expoliaretis nos. pro quo hebrei legunt. vt depauperaretis
nos. idest vt faceretis nos pauperes. Alii vero secundũ pri-
mam significationem legũt sic scilicet vt hereditaretis nos
idest vt quasi iure hereditario expoliaretis nos. Prouer. 30
Aut paupertate compulsus furer. pro quo hebrei legũt. ne
depauperer & furer. Inde רָשׁ Ras. i. pauper. ps. 81. & humi רָשׁ
lem & pauperem iustificate. De quo vide infra in dictione Pauper.
רֹאשׁ Ros. Inde תִּירוֹשׁ Thiros. idest vinum. Gen. 27. Frumẽ תִּירוֹשׁ
to & vino stabiliui eum. Deut. 7. Frumento tuo atq; vinde Uinum
mie. Pro quo hebrei legunt. frumento tuo & vino tuo. & ĩ
eodem. 11. vt colligatis frumentum & vinum & oleũ. Osee.
2. & hec nesciuit quia ego dedi ei frumentum & vinũ. Po-
nitur etiam pro grano vue de quo vinũ exprimitur. Esa.
65. Quomodo si inueniatur granum in botro. Granum.
יֵשׁ Ies est. verbũ substantiuum tertie persone. De quo vide יֵשׁ
infra in dictione יֵשָׁה Iasa.
יָשֵׁשׁ Iases. siue יָשִׁישׁ Iasis. senex. antiquus. longeuus. de
crepitus. 2. Paralip. 36. Non est misertus adolescen- יָשֵׁשׁ
tis & virginis & senis nec decrepiti quidem. vbi ponitur p Decrepit⁹
decrepito. Iob. 11. Et senes & antiqui sunt in nobis. Quod Antiquus
in hebreo legitur in numero singulari. Et in plu. יְשִׁישִׁים.
vt in eo. 12. In antiquis est sapientia. Et in eo. 32. Iunior sũ יְשִׁישִׁים
tempore: vos autem antiquiores. Et potest deriuari a pre- Antiqui.
dicta dictione יֵשׁ Ies que significat est. eo quod diu est: &
longe durat.
יָשַׁב Iasab. Habitare. sedere. manere. stare. expectare. mo- יָשַׁב
rari. collocare. ducere. Gen. 4. Et habitauit profugus Habitare.
in terra. Et in eodem. 13. Et nequibant habitare communi
ter. Et in eo. Abram habitauit in terra canaam: loth vero
moratus est in oppidis que erant circa iordanẽ. Et in eodẽ Morari.
19. Timuerat enim habitare in segor. Et in eo. 25. Iacob
aũt vir simplex habitabat in tabernaculis. Et in eo. 35. Et
ascende bethel & habita ibi. Et in eo. 45. Et habitabis ĩ ter
ra gesen. Leuit. 23. Et habitabis in vmbraculis septem die
bus. Nu. 13. Amalech habitat in meridie. Et in eo. Canane-
us vero moratur iuxta mare. Deut. 12. Et habitabitis in ter
ra. Et in eo. 25. Quando habitauerit fratres simul. 2. Reg.
5. Reuertere & habita cũ rege. ps. 21. Tu autem in sancto
habitas. Ps. 83. Beati qui habitant in domo tua domine.
Ps. 122. qui habitas in celis. Ps. 131. Hic habitabo quoniam
elegi eam. Ps. 139. Habitabunt recti cum vultu tuo. Esa. 5.
Nunquid habitabitis vos soli in medio terre. Et in eo. 13.
Non habitabitur vsq; in finem. Et in eo. 44. Qui dico ie
rusalem habitaberis. Hiere. 17. In terra salsuginis & inha-
bitabili. pro quo he. le. in terra salsuginis que non habita-
tur. Et in eo. 22. vrbes inhabitabuntur. Et in eo. 42. Non
habitabimus in terra ista. Thren. 1. Habitauit inter gẽtes. Inhabitaf
Ezech. 26. Quomodo peristi que habitas in mari. Et ĩ eo.
Sicut ciuitates que non habitantur. Et aliquando scribitur
sine iod vt in aliquibus locis predictis. Significat etiam se
dere. vt Gen. 21. Seditq; e regione procul. Et in eo. 31. Ab- Sedere.
scondit idola subter stramenta cameli & sedit desuper. Et
in eodem. 43. Sederunt coram eo. Et in eo. 49. Sedit in
forti arcus eius. Exo. 2. Et sedit iuxta puteum. Exo. 16. quã
do sedebamus super ollas carnium. Leuit. 15. Et vbicunq;
sederit. Nu. 32. Et vos hic sedebitis. Deut. 1. Sedistis ergo in
cadesbarne multo tempore. 1. Reg. 4. Heli sedebat super
sellam. Et in eo. 20. Et ego ex more sedere soleo iuxta re-
gem. Et in eodem. & sedebis iuxta lapidem cui nomen est

Azel. Et in eo. Et ſedit rex ad comedendū panem. p̄s.1.&
in cathedra peſtilentie nō ſedit. p̄s.28. Et ſedebit dñs rex
ineternū. p̄s.109. Sede a dextris meis. p̄s.131. Sedebunt ſu-
per ſedem tuã. Eſa.14. Et ſedebo in mōte teſtamēti. Itē ſi-
Manere. gnificat manere. vel quieſcere. vt Geñ.19. Et manſit ī mō-
te. Et in eo. Et manſit in ſpelunca. Leuit.12. Sed manebit
triginta tribus diebus. Et in eo.23. Omnis qui de genere
eſt iſrael manebit in tabernaculis. Nu.20. Et manſit popu-
lus in cades. Ioſ.5. Manſerunt in eodem caſtrorū loco. 1.
Reg.1. Et maneat ibi iugiter. Ruth.2. Et nec ad momentū
quidē domū reuerſa eſt. Pro quo he. le. Modicum quidem
Quieſcere manet vel quieſcit in domo. vel ſic. Hec habitatio eius in
domo modica eſt. Eſa.30. Supbia tantū eſt quieſce. Hiere.
42. Si quieſcētes manſeritis in terra hac. Itē ſignificat ex-
Expectare pectare vel preſtolari aut morari. Exo.24. Expectate hic
preſtolari. donec reuertamur ad vos. Iudi.6. Ego preſtolabor aduen-
Morari. tū tuum. 2.Reg.19. Cum moraretur ī caſtris. Eſter.2. mar-
הוֹשִׁיב docheus morabatur ad ianuã regis. Et inde verbū tertie cō-
iugationis הוֹשִׁיב Hoſib: quod ſignificat Habitare facere.
ſedere facere: aut collocare. Geñ.47. In optimo loco fac
Habitare facere. eos habitare. Et in eo. Ioſeph vero patri & fratribus dedit
poſſeſſionem in egypto. pro quo he. le. Et habitare fecit io-
ſeph patrē ſuū & fratres ſuos & dedit eis poſſeſſionem in
Sedere facere. terra egypti. 3.Reg.21. Et ſedere facite nabot inter pri-
mos populi. Et in eo. Et ſubmittite duos viros filios Belial
pro quo he. le. Et ſedere facite duos viros filios Belial. Et ī
eo. Et ſedere fecerūt Nabot inter primos populi. Ps.67.
Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo. Ps.112. vt
Collocare collocet eū cū principibus. Et in eo. Qui habitare facit ſte-
rilem in domo. Hiere.32. Et reducam eos ad locum iſtum
& habitare eos faciam confidenter. Ezech.25. Et colloca-
bunt caulas ſuas in te. Item ponitur pro ducere. ſ. vxorem.
Eſdre.10. Qui duxerunt vxores alienigenas. i. habitare e-
Ducere. as fecerunt ſecum. Et in eodem. Omnes viri qui duxerunt
vxores alienigenas. Nee.13. Sed & in diebus illis vidi iude-
os ducentes vxores. Ponitur etiam pro reducere. 2.Reg.15
Reducere. Si reduxerit me dominus. Pro quo hebrei legunt. ſi redu-
יוֹשֵׁב cens reduxerit me dominus. Inde. יוֹשֵׁב Ioſeb. ideſt habita-
tor ſiue habitans. vel ſedens. Geñ.25. Iacob autem vir ſim-
Habitans. plex habitans in tabernaculis. Exo.15. Dolores obtinue-
Habitator. runt habitatores philiſtiim. Et in eo. obriguerunt omnes
habitatores canaan. Ps.16. Sicut catulus leonis habitans in
Sedens. abditis. p̄s.106. ſedentes in tenebris & in vmbra mortis. E-
ſa.6. Vidi dominū ſedentem ſuper ſoliū. Et in eo.10. Noli
שֶׁבֶת timere popule meus habitator ſion. & inde שֶׁבֶת ſebeth. i.
habitatio vel ſeſſio: aut ſedes: vel cathedra. vt. 2.Reg.23. da-
uid ſedens in cathedra ſapientiſſimus. Et ſupra in eo. Com-
Sedens. burentur vſq; ad nihilum. pro quo hebrei legunt. Combu-
Habitatio. rentur in habitatione vel in ſeſſione. ideſt in loco vbi ſunt.
Poteſt etiam deriuari a dictione שֶׁבֶת ſabath que ſignificat
Ceſſare. ceſſare vel deſinere. quaſi dicat. vſquequo ceſſent vel deſi-
nant eſſe. & erit ſenſus ſicut in littera noſtra. p̄s.138. Tu co-
Seſſio. gnouiſti ſeſſionem meam. Hiere.9. Habitatio tua in me-
Solium. dio idoli. Threñ.3. Seſſionem eorū & reſurretionē eorū vi-
מוֹשָׁב de. Amos.6. Et appropīquatis ſolio iniquitatis. Inde מוֹשָׁב
Moſab. i. habitatio. ſeſſio. cathedra. ſedes. Leuit.25. Qui vē-
diderit domum intra vrbis muros. pro quo he. le. Qui vē-
Habitatio. diderit domum habitationis intra vrbem muratam. 4.Re-
gū.2. Ecce habitatio vrbis huius optima eſt. p̄s.131. Elegit
eã in habitationē ſibi. Ponitur ēt ꝓ ſede vel cathedra aut
Seſſio. ſeſſiōe. 1.Reg.20. Requiretur enī ſeſſio tua. & in eo. Cumq;
Chatedra. ſediſſet rex ſup cathedrã ſuã. p̄s.1. Et in cathedra peſtilētie
Cognatio. nō ſedit. ponitur ēt ꝓ cognatiōe. 1.Reg.9. oīs vero cogna-
tio dom⁹ ſibe ſeruiebat mephiboſeth. pro quo he. le. oīs ha-
bitatio dom⁹ ſibe. i. oēs qui habitabãt in domo eius. Et in
plu. מוֹשְׁבוֹת Moſboth. Exo.12. In cūctis habitaculis veſtris מוֹשְׁבוֹת
edetis azyma. Et inde נוֹשֶׁבֶת Noſebeth. i. habitabilis in ge- Habitacla.
nere feminino. vt Exo.16. Donec venirent in terrã habita- נוֹשֶׁבֶת
bilem. & inde תּוֹשָׁב Thoſab. i. inquilinus ſiue colonus. vt habitabilis תּוֹשָׁב
Leuit.22. Inquilinus ſacerdotis & mercenarius nō veſce-
tur ex eis. Et in eo.25. ſed quaſi mercenarius & colon⁹ erit Inquilin⁹ Colonus.
tecū. Ponitur ēt pro peregrino vel aduena. vt Geñ.23. Ad-
uena ſum & peregrinus apud vos. Exo.12. Aduena & mer- peregrin⁹.
cenarius non comedet ex eo. Et in eo.25. Et ſuſceperis eū Aduena.
quaſi aduenam & peregrinum.

יֵשָׁה Iaſa. Eſt. erat. eſſet. fuiſſet. ſiue illud quod eſt. eſt enim יֵשָׁה
verbū ſubſtantiuum tertie pſone. & ſcribitur ſine he
& dicitur יֵשׁ Ies. Exo.17. Eſt ne deus in nobis an non: Nu. יֵשׁ
9. Quotquot diebus fuiſſet nubes ſup tabernaculū. ꝓ quo Eſt. Erat.
he. le. Et erat. i. eueniebat qđ erat diebus numeri ſup taber-
naculū. Et in eo. Et ſi fuiſſet nubes a veſpere vſq; mane. 4. Fuiſſet.
Reg.10. Nūquid eſt cor tuū rectū. Et in eo. Et ait Ionadab
eſt. Iob.16. vtinã eſſet aīa veſtra pro aīa mea. p̄s.7. ſi eſt ini- Eſſet.
quitas in manibus meis. Prouer.11. Alii diuidunt propria
& ditiores fiunt. pro quo he. le. Eſt qui diſperſit vel qui di-
uidit & additur amplius. & eſt ſenſus ſicut in littera noſtra.
Et in eo.14. Eſt via que videtur hoī recta. & qñ cōponitur
cū pronominibus tūc eſt ſecūde vel tertie perſone. vt Geñ.
24. ſi direxiſti viã meã. pro quo hebrei legunt. ſi es tu diri-
gens viam meam. Et in eo. ſi facitis miſericordiam & veri-
tatem cum domino meo. pro quo he. le. ſi eſtis vos facien-
tes miſericordiam & veritatem cū dño meo. Deut.29. ſed
cunctis preſentibus & abſentibus. pro quo he. le. ſed cum
eo qui eſt hic nobiſcum ſtãte hodie corã dño deo noſtro &
cū eo qui non eſt nobiſcum hodie. ſed beatus hieronymus
trãſtulit ſenſum. ſignificat ēt יֵשׁ Ies illud quod eſt ſiue ali-
quid. vt Prouer.8. Vt ditem diligētes me. pro quo he. le. vt
hereditare faciam vel poſſidere faciam diligentes me eſt.
i. illud quod eſt ſiue aliquid. & inde תּוּשִׁיָּה Thuſiia. i. illud Illud qđ תּוּשִׁיָּה
quod eſt. Et dicunt hebrei ꝙ ſignificat ſapientiam vel legē
aut fortitudinē. Eo quod ꝓprie dicūtur eſſe & exiſtere. Bea-
tus vero hieronymus varie tranſtulit. Nã aliqñ traduxit ſa-
pientiã vel prudētiã. vt Iob.12. Apud ipſum eſt fortitudo Sapientia. Prudētia.
& ſapientia. Et in eo.26. Et prudentiã tuã oſtēdiſti pluri-
mam. In alio vero loco traduxit ſalutem. Prouer.2. Cuſto- ſalus.
diet rectorum ſalutem. Mich.6. Et ſalus erit omnibus timē-
tibus nomen eius. item tranſtulit equitatem vel iuſtitiam.
vt Prouer.8. Meum eſt conſilium & equitas. Eſa.28. Et ma- Equitas.
gnificaret iuſtitiam. Item tranſtulit legem. vt Iob.11. Et qđ Iuſtitia.
multiplex ſit lex eius. Prouer.3. Cuſtodi legem meam atq; Lex.
conſilium. Item ponitur pro neceſſariis. ideſt cognatis vel Neceſſarii.
amicis. vt Iob.6. Neceſſarii quoq; mei receſſerunt a me.
Sed in hebreo in predicto loco ponitur verbum ſingula-
ris numeri ſcilicet receſſit a me. vnde hebrei legunt. Et ſa-
pientia vel prudentia receſſit a me. ſignificat etiam illđ qđ
ſapienter vel prudenter excogitatur. Iob.5. Ne poſſint im- qđ ceperant.
plere manus eius quod ceperant. pro quo in hebreo habe-
tur. Et non facient manus eius תּוּשִׁיָּה Thuſiia. ideſt illud qđ
excogitauerant. Alii vero legunt. Et non facient manus ei⁹ Efficacia.
efficaciam. Item ponitur pro tempore. Prouer.18. In om- Tempus.
ni tempore erit exprobrabilis. Item pōitur pro valide. Iob Valide.
30. Et quaſi ſuper ventum ponēs eliſiſti me valide.

יָשַׁח Iaſach. humiliare. incuruare. Eſa.2. Et incuruauit ſe Incuruare.
homo. Et in eodem. Et humiliabitur altitudo virorū. Humiliare.
Eſa.51. Qui dixerunt anime tue incuruare vt tranſeamus.
Et inde nomen יֶשַׁח iaſach. ideſt incuruatio. humiliatio.

Michee.6.Et humiliatio tua in medio tui.& inde שַׁחַת Sá= chath.ideſt fouea.Ps.93.Donec fodiatur peccatori fouea. Et de hoc vide infra in dictione שׁוּחַ Sóach. & in dictione שַׁחַת Sachath.

יָשַׁט Iaſat.Extendere.tendere.porrigere. Eſter.4.Niſi forte rex auream virgam ad eum tetenderit.Et in eodem.5.Et extendit contra eam virgam auream.

יָשַׁם Iaſam.deſolare.In ſolitudinē redigere. diſſipare.demoliri.vt Geñ.47.Ne pereunte cultore redigatur terra in ſolitudinem.Nu.21.Laſſi peruenerunt in iophe. Pro quo hebrei legunt. Et deſſolauimus eos vſq; nophe Poteſt etiam legi ſic. Et femine ſiue mulieres vſq; nophe. ideſt laſſi quaſi mulieres venerunt vſq; nophe.Et eſt idem cum littera noſtra.Nam dictio hebraica נָשִׁים Naſim que ibi ponitur poteſt eſſe verbum prime perſone pluralis numeri a ſupradicta dictione deriuatum. & poteſt etiam eſſe nomen quod communiter ſignificat mulieres. Hiere.49. Et niſi diſipauerint cum eis habitacula eorum. Ezech.6. Et excelſa demolientur & diſſipabuntur.& in eo.12.vt deſoletur terra a multitudine ſua.& in eo.19. Et deſolata eſt terra & plenitudo eius.& de hoc vide infra in dictione שָׁמַם ſamam.Inde יְשִׁימוֹן Ieſimon.i.ſolitudo.deſertum. Deut. 32.In loco horroris & vaſte ſolitudinis. p̃s.67.Cum pertranſieris in deſerto.Ps.106.Errauerunt in ſolitudine in deſerta via.

יָשַׁן Iaſan.dormire.dormitare.ſoporatum eſſe.quieſcere. requieſcere.Inueterare.vetus eſſe.Geñ.41.Rurſũ dormiuit & vidit alterũ ſomniũ.Iudi.16.Dormire eũ fecit ſuper genua ſua.Iob.13.Et ſomno meo requieſcerem.p̃s.3. Ego dormiui & ſoporatus ſum. p̃s.43.Quare obdormis Ps.77.Et excitatus eſt tanq̃ dormiens dñs. Ps.120.Ecce non dormitabit neq; dormiet qui cuſtodit iſrael. Prouer. 4.Non enim dormient niſi cum malefecerint. Eccl's.5. Saturitas diuitis non ſinit eum dormire.Canti.5.Ego dormio & cor meũ vigilat.Hiere.51.Et dormiẽt ſomniũ ſempiternũ.Ezech.34.Securi dormient in ſaltibus. Ponitur ẽt ꝑ quieſcere vel requieſcere.vt.Ps.4.In pace in idipſum dormiam & requieſcam.Inde שֵׁנָה Sena.ſiue שְׁנַת Senath. ideſt ſomnus.dormitio.ſopor.vt Geñ.28.Cumq; euigilaſſet iacob de ſomno.Ps.75. Dormierunt ſomnum ſuum. Ps.131.Si dedero ſomnũ oculis meis.Prouer.20.Noli diligere ſomnum.Eccl's.5.Dulcis eſt ſomnus operãtis. Hiere.51.Et dormient ſomnum ſempiternum.Dañ.2.Et ſomnus eius fugit ab eo.Et aliqñ ſcribitur cũ aleph in fine loco he.vt p̃s.126.Cum dederit dilectis ſuis ſomnum. Item יָשָׁן Iaſan.i.vetus ſiue vetuſtum.Leuit.25.Et comedetis veteres fruges.Et in eodem.Donec noua naſcantur edetis vetera.Et in eo.26.Et vetera nouis ſupuenientibus proiicietis.Scribitur ẽt cũ nũ in principio & dicitur נוֹשָׁן Noſan.vt in eo.Comedetis vetuſtiſſima veterum.Et in genere feminino נוֹשֶׁנֶת Noſéneth cum tau in fine. vt Leuit.13. Lepra vetuſtiſſima iudicabitur.& inde verbum paſſiuum נוֹשָׁן noſan.ideſt inueteratum eſſe ſiue antiquũ eẽ.Deut.4. Et morati fueritis in terra.pro quo hebrei legunt. Et inueterati fueritis ſiue antiqui facti fueritis in terra.

יָשַׁע Iaſaa.ſaluare.ſaluum facere.liberare.eruere.Exo.14 Liberauitq; dominus in die illo iſrael.Nu.10.Vt eruamini de manibus inimicorum veſtrorum.Deut.33.Popule qui ſaluabitur in domino.1.Reg.10. Qui ſolus ſaluauit vos de vniuerſis malis.Et in eodem.14.Quia non eſt domino difficile ſaluare vel in multis vel in paucis. Et in eo. 25.Et ſaluauit manũ tuã tibi.4.Re.6.ſalua me dñe mi rex qui ait nõ te ſaluet dñs : vnde te poſſũ ſaluare.p̃s.17.Qm̃ ſaluũ fecit dñs xp̃m ſuũ.p̃s.21.Salua me ex ore leonis. Ps. 27.Saluũ fac populũ tuũ.Ps.32.Non ſaluatur rex per multam virtutem.Ps.67.Deus noſter deus ſaluos faciendi. Ps. 79.Et oſtẽde faciẽ tuã & ſalui erimus. Ps.105.Saluos fac nos dñe deus noſter.Ps.117.o dñe ſaluum me fac. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit. Obſecro dñe:ſalua obſecro.&ponitur ibi in hebreo הוֹשִׁיעָה נָּא Hoſiaana.Pro quo oſana canit Eccl'ia.& ſũt in hebreo due dictiones.ſ.הוֹשִׁיעָה Hoſiaa.Quod ẽ verbũ imperatiui modi.i.ſalua vel ſaluũ fac.& נָא Na.Quod eſt dictio deprecatiua.i.obſecro.Ps.137.Et ſaluũ me fecit dextera tua. Eſa.45 Iſrael ſaluatus eſt in dño ſalute eterna.Et in eo.49.Et filios tuos ego ſaluabo.Hiere.23.In diebus illis ſaluabitur Iuda.Et ĩ eo.31.ſalua dñe populũ tuũ. Oſee.1. Et ſaluabo eos in dño deo ſuo:& non ſaluabo eos in arcu & gladio. & ĩde יֵשַׁע Ieſaa.i. Salus.ſaluatio.ſalutare.2.Reg.23. Cuncta eñ ſalus mea & omnis voluntas.p̃s.17.Et cornu ſalutis mee. p̃s.26.Dñs illuminatio mea & ſalus mea.p̃s.50.Redde mihi letitiam ſalutaris tui.p̃s.84.Et ſalutare tuum da nobis. Eſa.61.Quia induit me veſtimẽtis ſalutis. Abach.3. Egreſſus es in ſalutem populi tui:in ſalutẽ cũ xp̃o tuo. Scribitur ẽt cũ vau in medio & he in fine & dicitur יְשׁוּעָה Ieſuaa. vt p̃s.3.Dñi eſt ſalus.p̃s.32.Fallax equus ad ſalutẽ.p̃s.117. Et factus es mihi in ſalutẽ. Abach.3. Quadrige tue ſaluatio. Scribitur ẽt cũ tau in fine loco he.vt Geñ.49. Salutare tuum expecto dñe.Ps.34. Dic anime mee ſalus tua ego ſũ. Eſa.52.Et videbũt oẽs fines terre ſalutare dei nr̃i.& in plurali.יְשׁוּעוֹת Ieſuooth.vt.p̃s.27.Et ꝓtector ſaluationũ xp̃i ſui eſt.Et aliqñ ſcribitur cũ tau in principio loco iod & dicitur.תְּשׁוּעָה Theſuaa.vt.2.Reg.23.Fecitq; dñs ſalutẽ magnã.p̃s.36.Salus aũt iuſtorũ a dño.p̃s.59. Et vana ſal⁹ hominis.p̃s.143.Qui das ſalutem regibus.prouer.11. Salus aũt vbi multa cõſilia.& in eo.21.dñs aũt ſalutẽ tribuit. Et aliqñ ſcribitur cum mem in principio.vt Ezech.16. & aqua non es lota in ſalutem.& inde מוֹשִׁיעַ Moſiaa.ideſt ſaluator: vel ſaluãs.vt Iudi.3.Qui ſuſcitauit eis ſaluatorem. Eſa.19. Et mittet eis ſaluatorẽ & ꝓpugnatorẽ.Et in eo.43. & ſaluator nõ eſt abſq; me.Et in eo.63.& factus eſt eis ſaluator. Et in plurali. מוֹשִׁיעִים Moſiim. Nee.9. dediſti eis ſaluatores. Et inde deriuatur ſacratiſſimum nomen ieſus. Quod hebraice dicitur יְהוֹשֻׁעַ Iehoſũaa. Zach.3. Et oſtendit mihi dominus ieſum ſacerdotem magnum. Et in eodem.Quia ecce lapis quem dedi coram ieſu.& interpretatur ſaluator.Matthei.1.Et vocabis nomen eius ieſũ: ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum a peccatis eorum.

יָשְׁפֵה Iaſpe.hyaſpis. lapis precioſus ſecundum hebreos. Vnde ab hebreo habuit originem.Sed Beatus hieronymus tranſtulit Beryllus. Exo.28. In quarto chryſolithus onychinus beryllus.Ezech.28.Chryſolithus & onix & beryllus.

יָשַׁר Iaſar. placere. Rectum eſſe.dirigere. in directum ire. Nume.23. Si forte placeat deo: vt inde maledicas eis. Iudi.14. Quia placuit oculis meis. Et in eodem.Deſcenditq; & locutus eſt mulieri que placuerat oculis eius.1.Regum.18.Placuit ſermo in oculis Dauid. 3. Regum.9.Et non placuerunt ei.1.Paralipo.12. placuerat enim ſermo omni populo. 2.Paralipo.32. Et auertit eas ſubter ad occidentem vrbis Dauid. Pro quo hebrei legunt. Et direxit eas. Hiere.18. Sicut placuerat in oculis eius vt faceret.& in eodem.27.Et dedi eam ei qui placuit in oculis meis.Item ſignificat rectum eſſe vel in directum ire.vt.1.Regum.6. Ibant autem in directum vacce. Ps. 32.Quia rectum eſt verbum domini. Item ſignificat

Saluũ facere.
הוֹשִׁיעָה נָּא Oſana. Salua obſecro.
יֵשַׁע Salus.
Salutare.
יְשׁוּעָה Salus.
Saluatio.
Salutare.
יְשׁוּעוֹת ſaluatiões
תְּשׁוּעָה ſalus.
מוֹשִׁיעַ ſaluator.
מוֹשִׁיעִים ſaluatores
יְהוֹשֻׁעַ Ieſus
ſaluator.
יָשְׁפֵה Iaſpis.
Berillus.
יָשַׁר Placere.
In directum ire.

Dirigere. dirigere. Ps. 5. Dirige in conspectu tuo viam meã. ps. 118.
Propterea ad oĩa mandata tua dirigebar. Prouer. 3. Et ipse
diriget gressus tuos. Et in eo. Et palpebre tue precedãt gres
sus tuos. pro quo he. le. Et palpebre tue dirigant cõtra te vł
ante te aut corã te. Et in eo. 9. Et pergentes in itinere suo. p
quo he. le. Et dirigentes itinera sua. Esa. 40. Rectas facite
Rectũ facere. in solitudine semitas dei nostri. Ponitur ẽt pro humiliare.
Humiliare vt in eo. 45. Et gloriosos terre humiliabo. Hebrei tamẽ in
predicto loco legunt. Et distorta vel aspera rectificabo. i.
יָשָׁר recta faciam ea. Inde יָשָׁר Iasar. i. rectus: siue rectitudo. aut
Rectum. Rectus equitas. Iudi. 21. Vnusquisq; quod sibi rectum videbatur
Equitas. hoc faciebat. Iob. 1. erat vir ille simplex & rectus. Et in eo.
23. Proponat equitatem contra me. ps. 10. Equitatem vi
Recta. dit vultus eius. Ps. 24. Dulcis & rectus dñs. Prouer. 29. A-
יְשָׁרִים bominatur eos qui in via recta sunt. & in plu. יְשָׁרִים Iesa-
Recti. rim. vt. ps. 18. Iustitie dñi recte. ps. 32. Rectos decet collau-
Recte. datio. Ps. 48. Et dominabũtur eorum iusti in matutino. i.
dñabuntur eorũ recti. Osee. 14. Quia recte vie dñi. Inde
יֹשֶׁר יֹשֶׁר Iosser. i. rectitudo siue equitas. Deut. 9. Neq; enim pro
Equitas. pter iustitias tuas & equitatem cordis tui. Iob. 32. Simpli-
ci corde meo sermones mei. pro quo he. le. Rectitudine si-
ue equitate cordis mei sermones mei. Prouer. 2. Qui reli
quunt iter rectũ. pro quo he. le. Qui relinquunt itinera re
Rectitudo ctitudinis. Et in eo. 4. Ducã te per semitam equitatis. Et a
מִישׁוֹר liquando scribitur cum mem in principio & dicitur מִישׁוֹר
Equitas. Misor. ps. 44. Virga equitatis virga regni tui. Esa. 40. &
Directum erũt praua in directa. Malach. 2. In pace & equitate ambu-
מֵישָׁרִים lauit. & in plu. מֵישָׁרִים Mesarim. Ps. 16. Oculi tui videant
Equitates equitates. Prouer. 1. Iustitiam & iudiciũ & equitates. Poni-
Recti. tur ẽt p rectis. Canti. 1. Recti diligunt te. Ponitur ẽt מֵישָׁרִים
Mesarim in nostra translatione pro blando. Prouer. 23. In
Blande. greditur blande. Quod hebrei exponunt suaue vel cõpla-
cens. Et ponitur ibi in hebreo plurale pro singulari. potest
ẽt legi sic. vadit siue ingreditur recte vel directe. Canti. 7.
Sicut vinũ optimũ dignũ dilecto meo ad potandum. pro
quo he. le. Sicut vinũ optimũ vadit siue ingreditur ad dile
Suauiter. ctũ meum suauitater vel in cõplacentiã. vel sic. vadit siue i-
יְשֻׁרוּן greditur dilecto meo recte vel directe. vbi similiter põitur
Directus. מֵישָׁרִים Mesarim. in plurali pro singulari. Inde יְשֻׁרוּן Ie-
Rectissim⁹ surun. i. rectus vł directus: aut rectissimus. Deut. 32. Incras
satus est dilectus. Debet legi directus. Et in eodem. 33. Erit
apud rectissimũ rex. Et in eodem. Non est alius vt deus re
מֵיוּשָׁר ctissimi. & inde מֵיוּשָׁר Meiusar. pro quo btũs hieronymus
Ope q̃dro trãstulit opere quadro. 3. Reg. 6. Opere quadro ad regu-
Extensum. lã. Hebrei dicũt q̃ signãt extensum vel cõplanatũ.
יַת יַת Iath. in lingua chaldaica est articulus accusatiui casus. si
Articulus accusatiui casus. cut in hebreo hec dictio אֶת Eth. de qua supra dictum ẽ
in littera aleph. Et eodem modo componitur cum prono-
minibus sicut dictum est in predicta dictione אֶת Eth.
יְתִב יְתִב Iatheb. in lingua chaldaica significat sedere vel habita
Sedere Habitare. re. Dañ. 7. Et antiquus dierum sedit. Esdre. 4. Et habi
tare eos fecit in ciuitatibus samarie.
יָתֵד יָתֵד Iathed. paxillus. clauus. Deut. 23. Gerens paxillum in
Paxillus. Clauus. baltheo. Iudi. 4. Tulit itaq; iael vxor Aber clauũ taber
naculi. Et in eo. 5. Manũ suam misit ad clauum. Et in codẽ.
16. Et clauum his circunligatum terre fixeris. Et in eodẽ.
Extraxit clauum cum crinibus & licio. Esa. 22. Et figam il
lum paxillum in loco fideli. Et in eodem. Auferetur paxil-
lus qui fixus fuerat. Zach. 10. Ex ipso angulus & ex ipso pa
יְתֵדוֹת xillus. Et in plurali. יְתֵדוֹת Iethedoth. Exo. 27. Tam paxil-
Paxilli. los eius quam atrii.
יָתוֹם יָתוֹם Iathom. Pupillus. orphanus. Exo. 22. Vidue & pupil
Pupillus Orphan⁹. lo non nocebitis. ps. 9. Orphano tu eris adiutor. Et in
plu. יְתוֹמִים Iethomim. ps. 67. Patris orphanorũ & iudicis
viduarũ. Threñ. 5. Pupilli facti sumus absq; patribus.
יָתַר יָתַר Iathar. remanere. relinqui. relinquere. superesse. ex-
cellere. excellens esse. Exuperare. Geñ. 32. Traductis-
q; omnibus que ad se pertinebant remansit solus. Exo. 10.
Et quidquid pomorum in arboribus fuit que grando dimi
serat. idest reliquerat. Et in eodem. Nihilq; omnino virens
relictum est in lignis. Et in eodem. 16. Nullus relinquat ex
eo in mane. Et in eodem. Sed dimiserunt quidam ex eis vs
q; mane. Et in eodem. 29. Quod si remanserit de carnibus
consecratis. Et in eodem. Combures reliquias igni. idest
quod remansit vel relictum est. Leuit. 2. Quod autem reli-
quum fuerit. Et in eodem. 7. Si quid in crastinum remanse
rit. Ios. 11. Et non reliquit vllum de stirpe Enachim. 3. Reg.
18. Ego remansi propheta domini solus. ps. 78. Posside fi
lios mortificatorum. Pro quo beatus hieronymus in psal-
terio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Relinque filios
interitus. Prouer. 2. Et simplices permanebunt in ea. idest
remanebunt in ea. Esa. 1. Relinquetur filia sion vt vmbracu
lum in vinea. Et in eodem. Nisi dominus exercituum reli-
quisset nobis semen. significat etiam excellere. vel supera-
re. vt Geñ. 49. Effusus es sicut aqua: non crescas. idest non
excelles vel non habebis excellentiam que tibi debebatur
vt primogenito super fratres tuos. Prouer. 12. Qui negli-
git damnum propter amicum iustus est. Pro quo hebrei le
gũt. Excellit siue exuperat proximũ suũ siue amicũ suũ iu
stus. idest excellentior est iustus alio quocũq;. & inde נוֹתָר
Nothar. siue מוֹתָר Mothar. idest illud quod relinquitur vł
remanet. vt. 4. Reg. 4. Tu autem & filii tui viuite de reli-
quo. Inde יֶתֶר Iether. siue יוֹתֵר Iother. Plus. magis. ampli-
us. reliquum. residuum. Geñ. 49. Prior in donis & maior
in imperio. idest plus in donis & magis in imperio. Ps. 30.
Et retribuet abundanter facientibus superbiam. idest retri-
buet magis vel amplius. Eccl's. 7. Et magis prodest viden-
tibus solem. Et ĩ eo. 12. His ãplius fili mi ne requiras. Esa.
56. Et erit sicut hodie sic & cras & multo amplius. Ponitur
etiam pro reliquo vel reliquiis aut residuo. Leuit. 14. q̃d
autem reliquum est olei. 1. Reg. 15. reliqua vero occidimus
Ps. 16. Et dimiserunt reliquias suas paruulis suis. Ioel. 1.
Residuum eruce comedit locusta & residuum locuste co-
medit Bruchus. & inde יִתְרָה Ithra. i. Excellẽtia. plus: siue
magnitudo. vt Esa. 15. Secundum magnitudinẽ operis &
visitatio eorum. Scribitur etiam cum tau in fine & dicitur
יִתְרַת Ithrath. Hiere. 48. Quia plus fecit quam potuit: id
circo perierũt. Et in hebreo nõ est quã potuit. debet tamen
subintelligi. & inde יוֹתֵר Iother. idest amplius. magis. exce
lentia. Eccl's. 1. Quid habet amplius homo de vniuerso la-
bore suo. Et in eodem. 2. Et nihil permanet sub sole. idest
nihil est amplius sub sole. Et in eodem. Et vidi q̃ tantum
precederet sapientia stultitiam quantum differt lux a tene
bris. pro quo hebrei legunt. Et vidi quod est excellentia sa
pientie ab stultitia: sicut est excellentia lucis a tenebris. Et
in eodem. 3. Quid habet amplius homo. Ponitur etiã pro
insuper. Vt in eodem. 5. Et insuper vniuerse terre rex im-
perat seruienti. Scribitur etiam cum mem in principio &
dicitur מוֹתָר Mothar. vt in eodem. Et nihil habet homo iu
mento amplius. Item יֶתֶר Iether. funiculus. Neruus. idest
corda arcus. ps. 11. Parauerunt sagittam suam in pharetra.
Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit. Posuerunt sagittã suã sup neruũ. Iob.
4. Qui aũt reliqui fuerint auferẽtur ex eis. pro quo he. le.
Vtiq; auferetur siue mouebitur funiculus eorũ in eis vel cũ
eis. Et secundum hebreos per funiculũ intelligitur hic liga

tura vel firmitas.poteſt deriuari a primo ſignificato & legi ſic.ſ.Auferentur ſiue mouebūtur reliquie eorū in eis vł cum eis.Quod eſt idem ſenſus cum littera noſtra.vel ſecundum aliud ſignificatum ſic.Auferetur excellentia eorum cum eis.Et in eo.30.Pharetram enim ſuam aperuit. Pro quo hebrei legunt.funiculum meum ſiue cordam meā diſſoluit vel aperuit.& in plurali יְתָרִים Ietharim.vt Iudi.16. Si ſeptem neruiceis funibus.Et in eodem. Attulerūtq; ad eam ſatrape philiſtinorum ſeptem funes. Scribitur etiam cum mem in pricipio & dicitur מֵיתָרִים Metharim.vt Nu. 3.Funes tabernaculi & omnia vtenſilia eius.& in eo.& paxilli cum funibus.Item יֹתֶרֶת Iothereth.ideſt tela vel reticulum quod pendet ex iecore.Leuit.3.& reticulum iecoris cum renunculis. & in eodem. & vtrumq; renunculum cū adipe qui eſt iuxta ilia reticulumq; iecoris. Ponitur etiam pro aruina.vt in eodem.& aruinam iecoris cum renunculis.Item ponitur pro adipe.vt in eodem.4.& adipem iecoris cum renunculis.

De incipientibus a littera.כ.Caph.

Iſta littera.כ.Caph nunq̄ reperitur ſola per ſe ſicut neq; vlla alia littera hebraica: ſed apponitur nomini vel verbo & aliquibus aliis partibus orationis & tunc ſignificat. quaſi.ſicut.tanq̄.quemadmodum.cum.quando.iuxta.ſecundum.Geñ.3.ecce adam quaſi vnus ex nobis. & ī eo.10.quaſi nēbrod robuſtus venator coram domio. & in eo.19.viſus eſt eis quaſi ludens loqui.& in eo.33. Quaſi viderē vultum dei.& ī eodem.38.Ne ipſe moreretur ſicut fratres ei9. & in eodem.48.Sicut ruben & ſymeon.Exo.15. Que deuorauit eos ſicut ſtipulam.Deut.1.Sicut ſtellas celi. Ps.1.& erit tanq̄ lignū.& in eo. Tanquam puluis quem proiicit ventus.p̄s.2. Tanq̄ vas figuli.Ps.17.qui pfecit pedes meos tanquam ceruorum.p̄s.18.& ipſe tanquam ſponſus. Ps.36.quemadmodum fumus deficiant.p̄s.41. quemadmodum deſiderat ceruus ad fōtes aquarum.p̄s.77. quemadmodum patres eorum.Item ſignificat cum vel quando. vt Exo.9.Cum egreſſus fuero de vrbe.Deut.17. Poſtquā autem ſederit in ſolio regni ſui.Pro quo he.le.Et erit qñ ſederit in ſolio regni ſui. Eſter.1.Qñ ſedit in ſolio regni ſui. Oſee.7.Cum ſanare vellem iſrael.Item ponitur pro iuxta vel ſecundum.vt Geñ.21. Iuxta miſericordiam quā feci tibi.Et in eo.43.Primogenitus iuxta primogenita ſua:& minimus iuxta etatem ſuam.Exo.25. Secundum exēplar quod tibi in mōte monſtratū eſt.p̄s.7.Iudica me dñe ſecūdū iuſtitiā meā & ſcd̄m innocentiā meā. Ps.61. Quoniam tu reddes vnicuiq; iuxta opa ſua.Habet fortaſſe & alios modos ſignificandi qui poſſunt reduci ad ſupradicta.

Sequuntur dictiones quarum prima littera ſubſtantialis eſt.כ.Caph.

כָּאַב Caab.Dolere.Iob.14.Attamen caro eius dum viuet dolebit.Inde.כֹּאֵב Coeb.ideſt dolens.Ps.68.Egoſum pauper & dolens.Et in plurali כֹּאֲבִים Coabim. Geñ. 34. Quando grauiſſimus vulnerum dolor eſt. Pro quo hebrei legunt.Cum eſſent dolentes. Et inde verbum tertie coniugationis quod ſignificat dolere facere vel dolorem inferre.Hiere.28. Et ſpina dolorem inferens. Ponitur ēt pro vulnerare vel contriſtare. vt Iob.5. Quia ipſe vulnerat & medetur.Ezech.13.Quem ego non contriſtaui.Item ponitur tranſlatiue pro lapidare vel lapidibus percutere.p quo btūs hieronymus trāſtulit operire. ſ. lapidibus.4.Reg.3.Et oēm agrū egregiū operietis lapidib9. & inde כְּאֵב Ceeb.i.dolor.Iob.2. Videbant enim dolorem eē vehemētē.Eſa.65.Et vos clamabitis pre dolore cordis.ſcribitur ēt cū mē in principio & dr̄ מַכְאוֹב Machob.Exo.3.Et ſciēs dolorem eius.Eccl's.1.Qui addit ſcientiam addit dolorem.Et in eo.2. Cuncti dies eius doloribus & erumnis pleni ſunt. Eſa.53. Virum dolorum.Et ī eo.Et dolores noſtros ipſe portauit.Threñ.1.Si eſt dolor ſicut dolor meus. Ponitur etiam כְּאֵב Ceeb.pro compaſſione vel miſeratione.vt Iob.31.Quoniā ab infantia creuit mecū miſeratio. מַכְאוֹב Dolor. כְּאֵב Miſeratio

כָּאָה Caa.conterere.merere facere.percutere.Ps.108. Et cōpunctum corde mortificare.ideſt contritum corde Prouer.18.Spiritum vero ad iraſcendum facilē quis poterit ſuſtinere.pro quo hebrei legunt.Et ſpiritum merentē vel triſtem aut cōtritū quis poterit ſuſtinere.Ezech.13.pro eo quod merere feciſtis cor iuſti.Dañ.11. Et venient ſuper eum trieres romane & percutietur.ideſt conteretur. Et dicunt aliqui hebrei q̄ a predicta dictione deriuatur חֶלְכָּאִים Chelcaim.& q̄ eſt dictio compoſita & ſignificat exercitū vel cōgregationē oppreſſorū vel merentiū.pro quo tranſlatio noſtra pauperes traduxit.p̄s.9. Et cadet cum dñatus fuerit pauperū. De quo vide ſupra in dictiōe חֵלֶךְ Chelech. כָּאָה Conterere. Merere. Percutere חֶלְכָּאִים Pauperes

כֹּכָב Cochab. Stella.ſidus.Nu.24. Orietur ſtella ex iacob Amos.5.Sidus dei veſtri.Et in plu.כּוֹכָבִים Cochabim. Geñ.1.& ſtellas.Et in eo.15. Et numera ſtellas ſi potes.p̄s. 8.Lunam & ſtellas que tu fundaſti.Eſa.47. Augures celi qui contemplantur ſidera. Abdie.1.Si inter ſidera poſueris nidum tuum.Et quando poſt ſe regit genitiuum ſcribitur ſine mem & dr̄ כּוֹכְבֵי Cochbe.Geñ.26.ſicut ſtellas celi. כֹּכָב Stella. Sidus. כּוֹכָבִים Sidera. כּוֹכְבֵי

כָּכָה Cacha. ſic.ita.Exo.12.Sic autē comedetis illum. De q̄ vide infra in dictione כֹּה Co. כָּכָה Sic.

כָּבַד Cabad.Grauare.aggrauare.premere.opprimere. mł̄tiplicare.Grauē vel ponderoſum eſſe.Honorare. glorificare.honoratū ſiue glorioſum eſſe.Geñ.18. Et peccatū eorum aggrauatū eſt nimis.Et in eo.43. Fames omnē terram vehementer premebat.Pro quo hebrei legunt. Et fames graueſcebat in terra.Et in eodem.48. Oculi enim iſrael caligabant pre nimia ſenectute. Pro quo hebrei legunt,Oculi enim iſrael grauati erant pre ſenectute. Exo. 5.Opprimantur operibus .ideſt aggrauentur. Et in eodem.7.Ingrauatum eſt cor pharaonis.Et in eodem.8.Ingrauauit cor ſuum:& non audiuit eos.Et in eodem. Et ingrauatum eſt cor pharaonis.Et in eodem.10.Ego enim induraui cor eius.ideſt aggrauaui.1.Regū.5. Aggrauata eſt autem manus domini ſuper azotios.Et in eodem. Et grauiſſima valde manus domini dei. pro quo hebrei legunt. Et grauabatur valde manus dei ibi.Et in eodem.6.Quare aggrauatis corda veſtra ſicut aggrauauit egyptus & pharao.Et in eodem.31.Totū pondus prelii verſum eſt in ſaul.pro quo hebrei legunt.& ingrauatum eſt prelium in ſaul ſiue contra ſaul.2.Reg.13.Et grauemus te.Et in eodem. 14.quia grauabat eū ceſaries.3.Reg.12. Pater tuus aggrauauit iugū noſtrum.2.Paralip.25.Et idcirco erigitur cor tuum in ſuperbiam.pro quo hebrei legunt.Et erexit te cor tuum ad aggrauandum:ſcilicet prelium.Ps.37.ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me.Eſa.6.Et aures eius aggraua. Ponitur etiam pro multiplicare.vt Naum.3. Congregare ergo vt bruchus:multiplicare vt locuſta.& inde כָּבֵד Cabed ſiue כֹּבֶד Cobed.aut כְּבֵד Cebed.ideſt grauis ponderoſus. multus ſiue multiplicat9.magn9ſiue vehemēs.vel,pminēs Geñ.12. preualuerat enim fames in terra.pro quo he. le. Grauis enī erat fames in terra.Exo.4.impeditioris & tardioris lingue ſum.pro quo he.le.quia grauis oris & grauis līgue ego ſū.& eſt ſēſus ſicut in lr̄a noſtra.& in eo.9. peſtis valde grauis.Et in eodem.17. Manus autem moyſi erant graues. Ps.37.Sicut onus graue. prouer.27. Graue eſt כָּבַד aggrauare Premere. Grauare. Opp̄imere. Ingrauař. Aggrauař multiplicař. כָּבֵד כֹּבֶד Grauis. Graue.

saxum & onerosa arena.Esa.1.Populo graui iniquitate. & in eodem.21. A facie grauis prelii.Naum.3. Et grauis ruine.Hebrei tamen in predicto loco legunt.Et multitudo cadaueris.

Magnus — Nam ponitur etiam כָּבֵד Cabed.pro multo vel magno aut vehementi vel prominenti.vt Geñ.49.Plāctu magno atq; vehementi.Et in eodem . Planctus magnus est iste egyptiis.Exo.10.Et sederunt in cūctis finibus egyptiorum innumerabiles.idest multe.Et in eodem.18. Vltra vires tuas est negocium.idest multo magis quam vires tue.

Multum. multitudo — Nu.20. Statimq; egressus est obuius cum infinita multitudine.3.Reg.3.Populum tuum hunc multum.Esa.32.Et vmbra petre prominenti.

prominēs. Diues. — Ponitur etiā pro diuite. vt Geñ. 13.Erat autem Abraam diues valde.idest auctus & multiplicatus in bonis.Sed beatus hieronymus in hebraicis questionibus super predicto loco sic ait . Quomodo potuerit exiēs de egypto esse diues valde.Quod soluitur hebraica veritate in qua scribitur.Abraam grauis vehementer:hoc ē

Grauis — כָּבֵד מְאֹד Cabed meod:egypti pondere grauabatur:& licet videantur esse diuitie pecoris auri & argenti : tamen si egyptie sunt viro sancto graues sūt.Hec hieronymus.&in de

כְּבֵדוּת — כְּבֵדוּת Cebeduth.idest grauitas siue ponderositas.Beatus hieronymus transtulit Profundum.Exo.14. Ferebanturq; in profundum.

Profūdū. Grauitas. — Pro quo hebrei legūt .& deduxit eos in grauitate.i.grauiter & ponderose. Significat etiam supradicta dictio

כָּבֵד Glorificar Honorare — כָּבֵד Cabad.honorare siue glorificare.Exo. 14.Et glorificabor in pharaonem.Et in eodem.20.Honora patrem tuum & matrem.Leuit.10.Et in conspectu omnis populi glorificabor.Nu.22.Paratum habeo honorare te.Et in eodem. An quia mercedem aduentui tuo reddere nequeo.Pro quo hebrei legunt.An quia non possum honorare te.Et in eodem.24.Decreueram quidem magnifice honorare te.Iudi.13.Vt si sermo tuus fuerit expletus honoremus te.1.Reg.2.Quicunque honorauerit me glorificabo eum.Et in eodem.15.Honora me coram senioribus. Iob.14.Siue nobiles fuerint filii eius . idest siue honorati vel glorificati fuerint.Ps.14.Timentes autem dominum glorificat.Ps.49.Sacrificiū laudis honorificabit me.

Honorificare. — Prouer.12.Quam gloriosus & indigens pane.pro quo hebrei legunt.Quam glorificans vel honorans se & indigens pane.Et in eodem.13.Qui autem aquiescit arguenti glorificabitur.Et in eodem.27.Et custos domini sui glorificabitur.Esa.24.In doctrinis glorificate dominum.Et in eodē 26.Nunquid glorificatus es.Et in eodem.58 . Et sanctum domini gloriosum & glorificaueris eum. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.Et in eodem.66 .propter nomē meum glorificetur dominus.Hiere.30.Et glorificabo eos & non attenuabuntur.Hebrei tamen in predicto loco secundum aliam significationem legunt. Et multiplicabo eos & non minuentur.Ezech.27 . Et glorificata es nimis in corde maris.

כָּבוֹד Gloria. Honor. — Inde כָּבוֹד Cabod.idest gloria. honor. Geñ.45.Et nunciate patri meo vniuersam gloriam meā. Exo.16.Et ecce gloria domini apparuit in nube.Nu. 24. Sed dominus priuauit te honore.Iosf.7. Et da gloriam domino deo israel.1.Reg.4.Translata est gloria de israel.p̄s. 4.Filii hominum vsquequo graui corde:vt quid diligitis vanitatē.pro quo hebrei legunt.Filii viri vsquequo gloria mea pro ignominia diligitis vanitatem.vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam ueritatem sic trāstulit.Filii viri vsquequo inclyti mei ignominiose diligitis vanitatem.p̄s.7.Et gloriam meam in puluerem deducat.p̄s 15.Et exultauit lingua mea:pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit , Et exultauit gloria mea.p̄s.28.Et in templo eius omnes dicent gloriam.p̄s.29.vt cantet tibi gloria mea.p̄s.72.Et cum gloria suscepisti me.Prouer.20.Honor est homini qui separat se a contentionibus.Et in eodem.25.Gloria dei celare verbū & gloria regum inuestigare sermonem . Esa. 14 . vniuersi dormierunt in gloria.Et in eo.16.Auferetur gloria moab. Et in eodem.40.Et reuelabitur gloria domini. Malach.1. vbi est honor meus.& inde כְּבוּדָּה Cebuda . idest gloriosa vel honorabilis. preciosum.p̄s.44.Omnis gloria eius filie regis.Ezech.23.Et sedisti in lecto pulcherrimo.i. honorabili.Et in hebreo est generis feminini.ponitur etiam pro precioso.Iudi.18.Et omne quod erat preciosum . Et inde נִכְבָּד Nicbad.idest honorabilis. inclyt9.nobilis.gloriosus Geñ.34.Et erat inclytus in omni domo patris sui.2 .Reg. 6.Quam gloriosus fuit hodie rex israel.& in plu. נִכְבָּדִים Nichbadim . Nu.22.plures & nobiliores quā ante miserat p̄s.149.Et nobiles eorum in manicis ferreis.Et in genere feminino נִכְבָּדוֹת Nicbadoth.p̄s.86.Gloriosa dicta sunt de te.Et in hebreo est generis feminini pluralis numeri.idest res gloriose dicte sunt de te.Item כָּבֵד Cabed . idest iecur. Leuit.1.Et omnia que adherent iecori. Et in eodem.3 .Et reticulum iecoris.Prouer.7.Donec transfigat sagitta iecur eius.Ezech.21.Exta consuluit.pro quo hebrei legunt.vidit in iecore.Threñ.2.Effusum est in terra iecur meum.

כָּבָה Caba.extinguere.vt Leuit.6.Ignis autem in altari semper ardebit.pro quo hebrei legunt.&ignis in altari ardebit & non extinguetur.& in eodem.Et nunquam deficiet in altari.idest nunquam extinguetur.1.Reg.3.Nec poterat videre lucernam dei antequam extingueretur. 2 . Reg. 14.Et querunt extinguere scintillam meam. Et in eodem 21.Ne extinguas lucernam israel.2.paralip.29. Et extinxerunt lucernas.Canti.8.Aque multe non poterunt extinguere charitatem.Esa.42.Et lignum fumigans non extinguet.Et in eodem.44 . Contriti sunt sicut linum & extincti sunt.

כֶּבֶל Chébel.compes.vinculum.p̄s.104.Humiliauerūt in compedibus pedem eius.p̄s.149 . Et nobiles eorum in manicis ferreis.idest in vinculis vel compedibus ferreis & inde כָּבוּל Cabul.pro quo translatio nostra posuit ipsū hebraicum.3.Reg.9.Et appellauit eas terram cabul. idest sterilem & incultam: sicut exponunt hebrei . Alii vero dicunt q̄ significat arenosam siue lutosam in qua pedes ambulantium comprehendantur & figātur quasi essent in cōpedibus & uinculis.

כָּבַס Cabas.Lauare.abluere.Geñ.49.Lauit in vino stolā suam.Exo.19.Lauentque vestimenta sua.Leuit.11.lauabitq; vestimenta sua.Et in eodem.13.Lauabitq; hō vestimenta sua & mundus erit.& in eodem.Et lauabunt id in q̄ lepra est.Et in eodem.postquam vestis est lota.Nu.8. & lauerint vestimenta sua.& in codem.31.Et lauabitis vestimēta vestra.p̄s.50.Amplius laua me ab iniquitate mea . Hiere.2.Si laueris te nitro.& in eodem. 4 . Laua a malicia cor tuum.& inde כּוֹבֵס Cobes.idest lauans aut fullo.Esa.7 . In via agri fullonis.Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מְכַבֵּס Mechabes.vt Malach.3. Quasi ignis cōflans & quasi herba fullonum.

כּוֹבַע Cóbaa.Galea.armatura capitis.1.Regū.17. Et posuit galeam eream super caput eius.Esa.59.Et galea salutis in capite eius.Ezech.27.Clypeum & galeam suspenderunt in te.& in plurali כּוֹבָעִים Cobaim. Hiere. 46.Et state in galeis.

כַּבִּיר Cabir. Multiplex.magnus.multus.grandis.fortis. potens.Iob.8.Et spiritus multiplex sermones oris tui. Et in eodem.15.Multo vetustiores quam patres tui. Et in

eodem. Deus potentes non abiicit: cũ & ipse sit potens. Esa. 16. Paruus & modicus nequaq̃ multus. Scribitur etiam aliquando cũ aleph in medio. Esa. 10. Et detraxi quasi potens in sublime residentes. Pro quo hebrei le. Et detraxi multitudinẽ habitãtiũ. Potest ẽt legi sicut est in littera nostra. De quo vide supra in dictione אַבִּיר Abir. & in plurali כַּבִּירִים Cabirim. Iob. 34. Cõteret multos & innũerabiles. Esa. 17. Sicut sonitus aquarũ multarũ sonabunt· & aliqñ scribitur cum mem. & dicitur מַכְבִּיר Machbir. i. mľtitudo siue multi. Iob. 30. Et dat escas multis mortaliũ. & inde verbum tertie coniugationis qđ significat magnificare seu multiplicare. vt Iob. 36. Et absq; sciẽtia verba multiplicat. Item כַּבִּיר Cabir. i. pellis. 1. Reg. 19. Et pellem pilosam caprarũ posuit ad caput eius. & inde כְּבָרָה Cebara. i. cribrum. eo quod cõmuniter fit ex pelle. Amos. 9. Sicut concutitur triticum in cribro. & inde מִכְבָּר Michbar. Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trãstulit craticulã. Exo. 27. Craticulãq; in modũ retis eneam. & in eo. 38. Craticulãq; eius in modũ retis fecit eneam. & inde מַכְבֵּר Machber. i. stragulũ: seu vestis densa: aut tegmẽ 4. Reg. 8. Et tulit stragulum & infudit aquã. & inde כִּבְרַת Chibrath. Pro quo beatus Hieronymus transtulit vernum tempus siue electum temp⁹. Geñ. 35. Venitq; verno tpe ad terram que ducit ephratam. 4. Reg. 5. Abiit ergo ab eo electo tpe. Et de hoc vide supra in dictione בָּרָה Bara. Itẽ כְּבָר Cebar. i. iam. Eccľs. 1. Iam precessit in seculis. & in eodẽ. 2. Vt sequi possit regem factorem suũ. Pro quo hebrei le. Vt sequi possit regem qui iam fecerunt eũ. & in eodẽ. Et futura tpa obliuione cuncta pariter operiẽt. Pro quo hebrei le. Eo quod iam diebus vẽturis siue futuris oĩa obliterabũtur & in eo. 3. Quod factũ est ipm permanet. Pro quo hebrei legunt. Quod fuit iam est. & in eo. 4. Et laudaui magis mortuos quam viuentes. Pro quo hebrei legũt. Et laudaui mortuos qui iam mortui sunt magis q̃ viuentes. & in eodem. 6. Iam vocatum est nomen eius. & in eo. 9. Simul perierũt. i. iam perierunt. & in eodẽ. Quia deo placent opera tua. pro quo hebrei legunt. Quia iam deo placent opera tua.

כָּבַשׁ Cabas. Subiicere. Subigere. in seruitutem redigere. Subiugare. Opprimere. Geñ. 1. Et replete terram & subiicite eã. Nu. 22. Cũ fuerit terra vobis subiecta. 2. Reg. 8. De vniuersis gentib⁹ quas subegerat. Nee. 5. Et ecce nos subiugamus filios nostros & filias in seruitutem. & in eodẽ. Et de filiabus nostris sunt famule. i. sunt subiecte. Ester. 7. Etiam reginam vult opprimere me presente. Hiere. 34. Et subiugauerunt in famulos & in famulas. Zach. 9. Et subiicient lapidibus funde. Ponitur ẽt pro deponere. vt Mich. 7. Deponet iniquitates nostras.

כֶּבֶשׂ Cebes cũ pũcto cebolet in littera sim. i. agnus. Leuit. 4. Si aũt de pecoribus obtulerit. Pro quo hebrei legunt. Si aũt agnũ obtulerit. Nu. 7. Agnum vnũ anniculũ in holocaustũ. Esa. 11. Et habitabit lup⁹ cum agno. & in plurali כְּבָשִׂים Cebasim. i. agni. Exo. 29. Agnos anniculos per singulos dies iugiter. Nu. 7. Agnos anniculos per singulos quiq;. & in genere feminino כַּבְשָׂה Cabsa. i. agna siue ouis. Nu. 6. Et ouem anniculã immaculatã pro peccato. 2. Reg. 12. Pauper aũt nihil habebat omnino preter ouẽ vnã paruulã. & in plurali כִּבְשׂוֹת Chibsoth siue כְּבָשׂוֹת Chebasoth. Geñ. 21. Et statuit abraã septem agnas gregis. & in eodem Quid sibi volunt septem agne iste.

כַּד Cad. hydria. lagena. Geñ. 24. Habens hydriam in scapula sua. 3. Reg. 17. Hydria farine non deficiet. Eccľs. 12. Et conteratur hydria super fontem. & in plurali כַּדִּים Cadim. Iudi. 7. Et dedit tubas in manibus eorum lagenasq; vacuas ac lãpades ĩ medio lagenarũ. & ĩ eo. Et hydrias cõfregerũt.

כִּידֹד Cidod. scintilla. teda. Iob. 41. Sicut tede ignis accense. & secundum hebreos inde deriuatur כַּד Cad. i. hydria vel lagena. De quo dictum est supra in dictione precedenti. — כִּידֹד Teda. כַּד

כְּדַב Chadab in lingua chaldaica significat mentiri seu fallere. & inde כִּדְבָא Chidba. i. mendaciũ seu mẽdax aut fallax. Dañ. 2. Quod interpretationem quoq; fallacem & deceptione plenam composueritis. — כְּדַב Mentiri. כִּדְבָא Fallax.

כַּדְכֹּד Cadchod lapis precios⁹. Quẽ trãslatio nr̃a hyaspidẽ vocat. Esa. 54. Et ponã hyaspidẽ propugnacula tua. In alio vero loco trãslator posuit ipsum nomen hebraicũ. Ezech. 27. Et sericũ & codchod ꝑposuerũt in mercato tuo. — כַּדְכֹּד Hyaspis.

כַּדּוּר Cadur. pila. sphera. Esa. 22. Quasi pilã mittet te in terram. vbi deficit littera caph similitudinis que ponitur pro quasi: propter euphoniam ne littera caph geminetur. & in eodẽ. 29. Et circũdabo te quasi spheram in circuitu tuo. Ponitur etiam כִּידוֹר Chidor pro prelio· vt Iob. 15. Sicut regem qui paratur ad preliũ: eo quod in prelio globus militũ circundabat regem quasi sphera. — כַּדּוּר Pila. Sphera. כִּידוֹר Prelium.

כֹּה Co. sic. ita. hic. illic. huc. illuc. hinc. illinc. Geñ. 15. Sic erit semen tuũ. & in eo. 32. Sic loquimini domino meo esau. & in eodem. Hec dicit frater tuus iacob. Pro quo hebrei legunt. Sic dicit frater tuus iacob. Exo. 3. Sic dices filiis israel. Nu. 16. Sic benedicetis filiis israel. & in eodẽ. 32. Nõne ita fecerunt patres vestri. 1. Reg. 3. Hec faciat tibi deus & hec addat. pro quo hebrei legũt. Sic faciat tibi deus & sic addat. Et vbicũq; in prophetis legimus: hec dicit dñs. Hebrei legũt. sic dicit dominus. & aliquando duplicatur littera caph. & dicitur כָּכָה Cacha. vt Exo. 12. Sic aũt comedetis illũ. & in eo. 29. Omnia que precepi tibi facies super Aarõ & filiis ei⁹. Pro quo hebrei legũt. Et facies Aaron & filiis eius sic: iuxta omĩa que precepi tibi. Nu. 11. Sin aũt aliter tibi videtur. Pro quo he. le. Et si sic tu facies mihi. Ester. 6. Sic honorabitur quẽcũq; rex voluerit honorare. Eccľs. 11. Sic nescis opa dei. Canti. 5. Quia sic adiurasti nos. Est etiam predicta dictio כֹּה Co. aduerbium loci. i. hic. huc. illuc. hinc. illinc. vel temporis. vt Geñ. 22. Ego & puer illuc vsq; properantes. & in eodem. 31. Pone hic coram fratribus meis. Exo. 2. Cũq; circunspexisset huc atq; illuc. Nu. 11. Quantum vno die confici potest ex omni parte castrorũ. pro quo hebrei le. Quasi via vnius diei hinc: & quasi via vnius diei illinc in circuitu castrorũ. & est sensus sicut in littera nostra. 3. Reg. 18. Cũq; se verteret huc atq; illuc. Significat etiam tempus presens. vt Exo. 7. Et vsq; ad presens audire noluisti. — כֹּה Sic. Ita. כָּכָה Sic. כֹּה Illuc. Hic. Huc. Illuc. Hinc. Presens tempus.

כָּהָה Caha. caligare. obscurare. obscurari. corripere. contristare. debilitari: aut infirmari. Geñ. 27. Et caligauerũt oculi eius. Deut. 34. Non caligauit oculus eius. 1. Reg. 3. Et oculi eius caligauerant. Iob. 17. Caligauit ab indignatione oculus meus. Naũ. 3. Non est obscura cõtritio tua. Zach. 11. Et oculus eius dexter tenebrescens obscurabitur. Significat etiam corripere vel cõtristare aut infirmari. 1. Reg. 3. Et non corripuerit eos. Esa. 42. Non erit tristis nec turbulentus. i. non cõtristabitur. Ezech. 21. Et infirmabitur omĩs spiritus. & inde כֵּהָה Cheha. i. obscurum vľ tenebrosum. vt Leuit. 13. Si obscurior fuerit lepra & non creuerit. & in eodem Et cicatrix subobscura. & in eo. Et ipsa lepre species fuerit subobscura. & in eodẽ. Si deprehenderit subobscurum albo rem lucere in cute. Ponitur ẽt pro fumigante. Esa. 42. Et linũ fumigans nõ extinguet. Quod alii obscurũ & tenebrosum trãstulerũt. vt ait btũs Hieronym⁹ in explanationibus sup predicto loco. Põitur etiam ꝑ merore vel tristitia. Esa. 61. Pallium laudis pro spiritu meroris. — כָּהָה Caligare. Obscurari. Corripere. Cõtristare. Infirmari. כֵּהָה Obscurus. Subobscura. Fumigãs. Meror.

כְּהַל Cahel. in lingua chaldaica significat posse siue valere. Dañ. 2. Vere potes mihi indicare somnium. & in eo. 5 — כְּהַל Posse.

Non poterunt nec scripturam legere.

כָּהַן Sacerdotio fungi. Ministrare. Cahan.ministrare.s.in sacris. sacerdotio fungi. sacerdotē ordinari.Exo.28.vt sacerdotio fungatur mihi.& in eodē.In quibus sanctificatus ministret mihi.& in eo. Sāctificabisq; illos vt sacerdotio fungantur mihi. & in eo.35. Vt fungātur officio suo in sacris.Nu.13.Cōsecratis manib⁹ vt sacerdotio fungerētur.& in eo.Functiq; sunt sacerdotio eleazar & ithamar.Pōitur ēt pro decorare.vt Esa.61.Tāq; sponsum decoratū corona.i.tanq; spōsus qui more sacerdotis decoratur corona atq; aliis vestibus p̄ciosis atq; pulcherrimis: sicut exponūt hebrei.& inde כֹּהֵן Cohen.i.sacerdos.

Decorare. כֹּהֵן Sacerdos. minister.vel ille qui preest sacris.Geñ.14.Erat autē sacerdos dei altissimi.& in eo.41.Deditq; ei vxorē Asenez filiā putipharis sacerdotis heliopoleos.Exo.2.Erāt aūt sacerdoti madian septē filie.Leuit.4.Si sacerdos peccauerit. Et in eo.6.Vestietur tunica sacerdos.& in eo.13.Adducetur ad Aron sacerdotē.Deut.17.Nolens obedire sacerdotis imperio.Ps.109.Tu es sacerdos in eternū.Hiere.52. Saraiam sacerdotē primū & sophoniā sacerdotē secūdū. & in plurali

כֹּהֲנִים Sacerdotes. כֹּהֲנִים Cohanim. Geñ.47.Preter terrā sacerdotum que a rege tradita fuerat eis.Leuit.21.Loquere ad sacerdotes filios Aaron.2.Reg.8. Sadoc & abiathar erant sacerdotes. 4.Reg.10.Et notos & sacerdotes.Iob.12.Qui ducit sacerdotes inglorios.Osee.6.Particeps sacerdotū.Accipitur ēt pro magno vl' pricipali.vt.2.Reg.8.Filii aūt dauid sacerdotes erant.i.primi & principales ad manū regis. vt habetur 1.Paralip.18.vbi dr̄.Porro filii dauid primi ad manum regis.2.Reg.20.Hira aūt hiraites erat sacerdos dauid.i.primus & principalis in domo regia.sicut exponunt hebrei.

Principales. Quia nō erat de gn̄e sacerdotali.& inde כְּהֻנָּה Cehuna.i.sacerdotiū.Nu.16.Vt vobis etiā sacerdotiū vendicetis. & in eo.25.Et erit tā ipi & semini ei⁹ pactū sacerdotii sempiternū.

כְּהֻנָּה Sacerdotium.

כַּוָּא כַּוִּין Fenestre. כַּוָּא Chaua.in līgua chaldaica sigñat fenestrā.& in pl'ali כַּוִּין Chauin.Dañ.6.Et fenestris apertis in cenaculo suo.

כָּוָה Cōburere. כְּוִיָּה Adustio. מִכְוָה Exustio. Cōbustio. כָּוָה Caua.cōburere.exurere.Prouer.6.Vt nō plāte comburantur eius.Esa.43.Cū ambulaueris in igne nō cōbureris.& inde כְּוִיָּה Ceuiia.i.cōbustio vel adustio.vt Exo.21 Pedē pro pede adustionē pro adustione.Scribitur etiam cū mem in pricipio.& dicitur מִכְוָה Michua.i.cōbustio. Leuit. 13.Caro aūt & cutis quā ignis exusserit. Pro quo he.le. Caro aūt in cuius cute fuerit exustio ignis.& in eo.Plaga combustionis est.& in eo.Quia cicatrix est combusture.

כֹּחַ Fortitudo. Robur. Virtus. Fructus. כֹּחַ Coach.fortitudo.virtus.robur. & cōiter scribitur sine vau.Geñ.49.Tu fortitudo mea & principium doloris mei.Exo.15.Dextera tua dñe magnificata est in fortitudie. Deut.8.Fortitudo mea & robur manus mee.Iob.3.Ibi requieuerūt fessi robore.& in eo.9.Sapiēs corde est & fortis robore.& in eo.26.In fortitudine ei⁹ repēte maria cōgregata sunt.& in eo.30. Quorū virt⁹ manuū mihi erat p̄ nihilo.Ps.22.Aruit tāq; testa virtus mea.Ps.28. Vox dñi in virtute.Ps.37. Dereliquit me virt⁹ mea.Ponitur ēt p̄ frumēto vl' fructu: qui dicitur virtus & fortitudo terre.Iob.31 Si fruct⁹ eius comedi absq; pecunia.Itē כֹּחַ Coach.i.aīal immundum.Pro quo beatus Hieronymus transtulit.Chameleon.Leuit.11.Chameleon & stellio & lacerta.

כֹּחַ Chameleō.

כּוּל כֹּל Capere. Continere. כּוּל Col.capere.cōtinere.posse.ferre.sustiere.sustētare.nutrire.pascere. & cōmuniter scribitur cū iod in medio loco vau.3.Reg.7.Duo milia batos capiebat.& in eo.8. Qm̄ altare eneū qd' erat corā dño min⁹ erat & capere nō poterat holocaustum.2.Paralip.4.Capiebatq; tria millia metretas. Hiere.2. Et foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinere non valēt aquas.Ezech.21. Vt interficias & fulgeas.Pro quo he le. Vt capias siue cōtineas.i.vt sis capacissim⁹ interfectiōis & fulgeas: sic enim exponitur ab hebreis. Et similis dictio habetur infra in eodē.23.vbi dicitur.Que est capacissima ebrietate.Significat ēt sustinere vel sustentare.vt Hiere.6. Laboraui sustinēs.Ioel.2.Quis sustinebit eū. Itē ponitur pro appēdere.vt Esa.40.Quis appēdit trib⁹ digitis molē terre.Pōt ēt legi sustinuit trib⁹ digitis.Alii vero legunt & mēsus est.& scribitur in predicto loco cū caph & lamed tm̄. Et aliqn̄ duplicātur predicte due lr̄e & dr̄ כִּלְכֵּל Chilchel.i. cape.sustinere.sustētare.dispēsare. pascere. alere. enutrire. 2.Paralip.6.Si celū & celi celorū te nō capiunt. Prouer.18. Spūs viri sustentat imbecillitatē suam. Hiere.20.Ferre nō sustinēs.Malach.3.Et quis poterit cogitare diē aduēt⁹ ei⁹. Pro quo he.le.Et quis sustinebit diem aduentus ei⁹. Significat etiā pascere vel alere aut enutrire. Geñ.45. Ibiq; te pascā.& in eo.47.Et alebat eos omnēq; domū patris sui. 2.Reg.19.Prebuit alimenta regi cū moraretur in castris.3. Reg.18.Et pauit eos pane & aqua.& in eo.20.Et filii israel recensiti sunt & acceptis cibariis p̄fecti. Zach.11. Et qd̄ stat nō enutriet.Significat etiā disponere vel dispensare.Ps.111 Disponet sermones suos in iudicio..Et btūs Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trāstulit.Dispensabit verba sua in iudicio.& secūdū aliquos hebreos inde deriuatur כִּילַי Chilai.Pro quo beatus Hieronymus transtulit fraudulentum. De quo vide infra in dictione כִּיל Chil.

כּוּן Chun. parare.prepare.dirigere.formare.firmare. cōfirmare.stabilire.Geñ.43.Et instrue conuiuiū.i. para vel prepara conuiuiū.& in eo. Illi vero parabāt munera. Exo. 23.In locū quem preparaui tibi.Nu.23.Et para totidē vitulos.1.Reg.7.Preparate corda vestra dño.& in eo.13.Iam nūc preparasset dñs regnū tuū.2.Paralip.12. Nō prepauit cor suū.& in eo.27.Eo quod direxisset vias suas. & in eo. 29.Et ecce exposita sunt oīa corā altari dñi.pro quo he.le. Et preparauimus: & ecce oīa corā altari dñi. & in eo. 31.Vt prepararent oīa horrea in domo dñi.& in eo.35. Et preparate vos p̄ domos & cognatiōes vestras. & in eo. Preparatūq; est ministeriū.& in eo.Sibi aūt & sacerdotibus postea parauerūt.Esdre.7.Parauit cor suū vt inuestigaret legem. Iob.39.Quis preparauit coruo escā. Ps.7. Et in eo parauit vasa mortis.Ps.67.Parasti in dulcedie tua paupi deus. Ps.101.Et semen eorū in seculū dirigetur.Ps.102.Dñs in celo parauit sedē suā.Ps.118.Vtinā dirigantur vie mee.& in eo.Gress⁹ meos dirige secūdū eloquiū tuū.Ps.140.Dirigatur oratio mea sicut incēsum in conspectu tuo. Ps.146.Et parat terre pluuiā.Prouer.19.Parata sunt derisoribus iudicia.Esa.14.Preparate filios eius occisiōi.& in eo.16.Et preparabitur in mia soliū.& in eo.30.A rege preparata.pro q̄ he.le.Etiā regi preparatur.Hiere.24.Positi ante templum dñi.i.parati vel preparati.Ezech.28.In die qua cōditus es preparata sunt.& in eo.38.Prepara & instrue te & oēm multitudinē tuā.vbi ponitur ēt pro instruere.Itē pōitur pro valere.vt Iudi.12.Eādem lrām spicā exprimere nō valēs.pro quo he.le.Et nō valebat loqui sic.i.nō poterat dicere sebolet.vel sic.Et nō dirigebatur vel nō instruebatur ad loquendum.i.nō recte loquebatur sicut ei dicebatur. Significat ēt formare.vt Iob.31.Et formauit me in vulua vnus. Sed etiā in predicto loco hebrei legūt.Et parauit nos in vulua vn⁹. Significat etiā firmare vel cōfirmare.aut stabilire vel roborare.vt.1.Reg.20.Nō stabilieris tu neq; regnū tuū.2. Reg. 5.Qm̄ confirmasset eū dñs regem.& in eo.7. Et firmabo regnū eius.3.Reg.2.Et firmatū est regnum eius nimis. Et in eo.3.Cōfirmatū est igitur regnū in manu salomōis. Prouer.4.Et oēs vie tue stabilientur.Ezech.4.Et obfirmabis faciē tuā ad eā. Scribitur etiā aliqn̄ cū duplici nun.s. quādo

Sustine[re] Appēde[re] כִּלְכֵּל Capere Sustēta[re] Sustin[ere] Pasce[re] Alere. Accipe[re] cibaria Enutri[re] Dispo[nere] Dispē[sare] Fraud[ulen]tus. Para[re] Prep[arare] Dirig[ere] Valer[e] Form[are] Stab[ilire] Cōfi[rmare] Firm[are] Obf[irmare]

est verbum quarte cõiugationis.vt Exo.15.Sanctuariũ tuũ
dñe firmauerũt manus tue. Iob.8.Et diligenter inuestiga
patrũ memoriã.Pro quo he.le.Et prepara siue dirige.s.te
ad inuestigationẽ patrũ.Ps.7.Et dirigens iustum.Ps.9.Pa
rauit in iudicio thronũ suũ.Ps.10.Parauerunt sagittas suas
in pharetra.Ps.23.Et sup flumina prepauit eũ.Ps.36.A do
mino gressus hominis dirigentur.Ps.89.Et opa manuum
ozare. nostrarum dirige.Prouer.24. Et prudẽtia roborabitur.i.
stabilietur vel cõfirmabitur.Esa.51.Et parauerat ad perdẽ
dum.& in eodem.62. Donec stabiliat & donec ponat ieru=
נָכוֹן salẽ laudem in terra.& inde נָכוֹן Nachõ.i.rectũ siue certum
itas aut preparatum vel firmum.Geñ.41. Firmitatis indicium
um est.Pro quo he.le. Quia firmũ vel certũ est verbum. Exo.
um 8.Non potest ita fieri.Pro quo hebrei legunt.Non est rectũ
atus. ita fieri. Et in eodem.34.Esto paratus mane.Deut.17. Et
verum esse reperies. Pro quo hebrei legũt. Et ecce veritas:
um paratum vel certum verbũ .s.est.i. Reg.23. Et reuertimini
ad me ad rem certam.Et in eodem.26.Et didicit quod illuc
venisset certissime. Nee.8. Mittite partes eis qui non pre=
parauerant.i.qui non habẽt paratum vel preparatũ.Ps.50.
atum Et spiritum rectum innoua in visceribus meis.Ps.56. Para
tum cor meum deus paratum cor meum. Ps.92.Parata se=
atus des tua ex tũc.Osee.6.Quasi diluculũ preparatus est egres
נְכוֹנָה sus ei9.Scribitur etiã cũ he in fine & dicitur נְכוֹנָה Nechona.
as Ps.5.Quoniam non est in ore eorum veritas. Pro quo bea
tus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Nõ est
um eñ in ore eorũ rectũ. Inde כֵּן Cen aduerbium .i. recte.Sic.
כֵּן Ita.similiter.pariter.Nu.27.Iustam rem postulant filie Sal
phaad. Pro quo he .le. Recte siue rectum filie Salphaad lo
quuntur.& in eo.36.Recte trib9 filiorũ Ioseph locuta est.
4.Reg.7.Non recte facimus.Eccl's.8.Et laudantur in ciui
tate quasi iustorũ operũ.pro quo he.le.Et laudantur in ci=
uitate quasi recte operentur.Hiere.8. Nemo quod bonum
כֵּנִים est loquitur.i.quod rectũ est.& in plurali כֵּנִים Cenim.i.re=
fici ctĩ.Beatus hieronymus transtulit Pacifici.Geñ.42.Pacifi
כֵּן ci venimus.& in eo. si pacifici estis. Est etiã כֵּן Chen aduer
bium similitudinis .i. ita. sic. similiter. sicut. Geñ.1. Et fa=
ctum est ita.& in eo.25.Si sic mihi futurũ erat.& in eodem.
43.Si sic necesse est.Exo.1.Tanto magis multiplicabantur
& crescebant.Pro quo he.le.Sic multiplicabantur & sic cre=
scebant.& in eo.7.Feceruntq3 moyses & Aaron sicut pre=
liter. ceperat dñs.& in eo.Feceruntq3 similiter malefici.& in eo.
10.Sic dñs sit vobiscum.Iudi.21.Alias aũt non repererunt
quas simili modo traderent.pro quo he.le.Et non inuene=
runt eis sic vel similiter.i.non inuenerũt certum numerum
mulierũ secũdũ numerũ virorũ.2.Reg.18.Non sicut tu vis.
er. 3.Reg.7.Et in iũcturis similiter desuper.& in eo.Pariterq3
habebat vnũ cubitũ & dimidiũ.Ester.7.Vt hec auderet fa
cere.i.vt sic auderet facere. Ps.1.Nõ sic ipii. Esa.33. Sic erit
malus tuus vt dilatare signũ non queas.& in eo.51.Et habi
tatores eius sicut hec interibũt.pro quo he.le.Sic interibũt
vel similiter interibunt.Hiere.23.Et fortitudo eorum dissi
milis.Pro quo he.le.Et fortitudo eorũ nõ sic: vel nõ simili
ter.Osee.11.Sic abierunt a facie eorũ. Et aliqñ preponitur
לָכֵן ei littera lamed & dicitur לָכֵן Lachẽ.i. Propterea siue ideo.
Idcirco.vt Geñ.4.Nequaq3 ita fiet sed omis qui occiderit
cain septuplũ punietur.Pro quo he.le.Ideo siue propterea
omnis qui occiderit cain. Et in eo .30. Dormiat tecum hac
ea. nocte.Pro quo he.le. Propterea siue ideo dormiat tecũ hac
nocte.Iob.20.Idcirco cogitationes mee varie succedunt si
bi.& in eodem.32.Ideo dicam audite me. & in eodem.37.
Ideo timebunt eum viri.Esa.5.Propterea captiuus duct9
est populus meus.& in eodem.Propterea dilatauit infern9

animam suam:& in eodem.29.Propterea hec dicit domi=
nus ad domum iacob.Soph.2.Propterea viuo ego dicit do
minus.Preponitur etiam ei littera Beth & dicitur בְּכֵן Be= בְּכֵן
chen.Pro quo beatus Hieronym9 transtulit Tunc.vt Ester.
4.Et tunc ingrediar ad regem.Eccl's.8.Vidi impios sepul Tunc.
tos.pro quo hebrei legunt.Et tũc siue & interdum vidi im
pios sepultos.Et aliqñ prepõitur ei dictio עַל Al.& dr̃ עַל כֵּן
Alcen.i.propterea.ideo.idcirco.quã ob rem. Geñ.2.Quã עַל כֵּן
obrẽ relinquat homo patrẽ suũ & matrẽ.& in eo.11. Idcir= Quãobrẽ.
co vocatum est nomen loci illius babel.& in eodem.16.Pro Idcirco
pterea appellauit puteum illum puteum viuentis. & in eo= Propter
dem.18.Idcirco enim declinastis ad seruum vestrum. & in
eodem.29.Et idcirco appellauit nomen eius leui. & in eo=
dẽ.38. Quia nõ tradidi eam sela filio meo. Pro quo he.le.
Quia propterea nõ tradidi eã sela filio meo.i.propterea fe
cit hoc scel9 quia nõ tradidi eã sella filio meo.Ps.1. Ideo nõ Ideo.
resurgũt ipii in iudicio.Ps.41. Propterea mẽor ero tui de
terra iordanis.Eccl's.8.Absq3 timore vllo filii hoĩm perpe
trant mala.Pro quo hebrei legunt Propterea cor filiorum
hominum impletur in eis ad faciendum mala.i.impletur
malicia & nequitia.Cãti.1. Ideo adolescẽtule dilexerũt te.
Abach.1.Propter hoc lacerata ẽ lex.& ĩ eo.Propterea egre
ditur iudiciũ puersũ.Et a p̃dicta dictiõe deriuatur מָכוֹן Ma= מָכוֹן
chon.i.firmitas.basis. habitatio.sedes.Exo.15.Firmissimo firmissimũ
habitaculo tuo quod operatus es domine. Scribitur etiam
cum he in fine & dicitur מְכוֹנָה Mechona.3.Reg.7. Et fecit מְכוֹנָה
decem bases eneas quattuor cubitorum longitudinis bases Basis.
singulas.& in eodem. Et ipsum opus basiũ interrasile erat
& in eodem.In summitate autem basis erat quedam rotun
ditas.Zach.5.Et ponatur ibi super basim suam. Dicitur ẽt
כֵּן Can.i.basis.Exo.30.Facies & labium eneum cũ basi sua. כֵּן
& in eodem.31.Et omnia vasa eorum labium cum basi sua. Basis.
Ponitur etiam pro sede vel gradu.vt Geñ.40. Et restituet
te in gradum pristinum.Scribitur etiam cum he in fine &
dicitur כַּנָּה Cana.Ps.79.Et perfice eam quã plantauit dex Gradus.
tera tua.Pro quo hebrei legunt. Et basim vel sedem quam כַּנָּה
plantauit dextera tua. Vnde beatus Hieronymus in psal=
terio iuxta he.ve.transtulit.Et radicem quam plãtauit dex Radix.
tera tua.& inde תְּכוּנָה Thechuna.i.sedes siue habitatio.Pro תְּכוּנָה
quo beatus Hieronymus transtulit solium. Iob. 23. Et ve= Solium.
niam vsq3 ad soliũ eius. Item כַּוָּן Cauan .i.torta siue placen כַּוָּן
ta.& solum inuenitur in numero plurali.s.כַּוָּנִים Cauanim. כַּוָּנִים
Hiere.7.Vt faciant placentas regine celi.& in eodem.44. Placente
Nunquid sine viris nostris fecimus ei placentas. Item כִּיּוּן כִּיּוּן
Chiun.i.imago.Amos.5.Et imaginem idolorum vestro= Imago
rum.Et aliqui hebrei dicunt q̃ significat idolum saturni.
Eo quod saturnus in lingua arabica sic nominatur.

כּוֹס Cos.calix.scyph9. Geñ.40.Tuli ergo vuas & expressi כּוֹס
in calicem.& in eodem.Et tradidi poculum pharaoni. Calix.
Pro quo hebrei legunt.Et tradidi calicem in manu pharao
nis.Ps.10.Pars calicis eorũ.Ps.22.Et calix meus inebriãs.
Ps.74. Quia calix in manu domini. Ps.115. Calicem sa=
lutaris accipiã.Hiere.25.Sume calicẽ vini furoris. Threñ.
4.Ad te quoq3 perueniet calix.& in plurali כּוֹסוֹת Cosoth. כּוֹסוֹת
Hiere.35.Scyphos plenos vino & calices.Item כּוֹס Cos.no Scyphi.
men est auis.Pro quo beatus Hieronymus transtulit bubo כּוֹס
nem.Leuit.11.Et accipitrem iuxta genus suum: bubonem Bubo.
& mergulum.Ps.101.Factus sum sicut nycticorax in domi= Nicticorax
cilio.Pro quo beatus Hieronym9 in psalterio iuxta he. ve.
transtulit. Factus sum quasi bubo solitudinum.

כּוּר Cur.fornax.caminus.Deut.4.Vos autem tulit domi= כּוּר
nus & eduxit de fornace ferrea egypti:vt hr̃et ppl'm. Fornax
Prouer. 27.Quomodo probatur in conflatorio argentũ.

Caminus. & in fornace aurum.Esa.48.Elegi te in camino pauperta
tis.Ezech.22.Et ferrum & plumbū in medio fornacis. Et
כור in eo. Vt cōflatur argentū in medio fornacis.Item כֹּר Cor
Corus. idest Corus.Genus mensure.3.Reg.5.Viginti millia coros
מְכוֹרָה tritici in cibum domui ei⁹.Inde מְכוֹרָה Mechora.Pro quo
beatus Hieronymus transtulit Radicem vel natiuitatem.
Radix Ezech.16.Radix tua & generatio tua de terra canaā.& in eo
dem.21.In terra natiuitatis tue iudicabo te.Hebrei vero di
cunt φ significat habitationē siue coloniam.

כוש כּוּשׁ Cus.propriū nomē est filii Cham.Gen̄.10.Filii autem
Cus. cham cus & mesraim. Et ab eo dicta est ethiopia que
Ethiopia hebraice dicitur.Cus.vt Gen̄.2.Circuit oēm terram ethio
כּוּשִׁי pie.Ps.67.Ethiopia preueniet manus ei⁹ deo.& inde כּוּשִׁי
Cusi.i.ethiops.vt.2.Paralip.14.Et egressus est contra eos
Ethiops. zara ethiops.& in titulo.Ps.7.vbi dicitur.Sup verba ethio
pis filii gemini.& secūdū hebreos vocatur ibi saul ethiops:
eo quod nō potuit mutare cor suum ne odiret dauid : sicut
nec ethiops potest mutare pellē suā.Hiere.13.Si mutare po
כּוּשִׁים test ethiops pellē suam.& in plurali כּוּשִׁים Cusim.2.Para-
Ethiopes. lip.14.Exterruitq̄ dn̄s ethiopes.& in eo. Fugeruntq̄ ethio
כֻּשִׁיִּים pes.Scribitur etiā cū duplici iod.& dicitur כֻּשִׁיִּים Cusiim.
vt Amos.9.Nunqd non vt filii ethiopū vos estis mihi.& in
כּוּשִׁית genere feminino כּוּשִׁית Chusith.i.ethiopissa. Nu.12. Pro-
Ethiopissa pter vxorem eius ethiopissam.Et dicūt hebrei φ ethiopes
& madianite & ismaelite idē sunt.& ideo vxor moysi dici-
tur in predicto loco ethiopissa quāuis esset madianitis.

כָּזַב כָּזַב Cazab.mentiri.frustrari.fallere.deficere. Nu.23. Non
Mentiri est deus quasi homo vt mētiatur.4.Reg.4.Noli men-
Frustrari. tiri ancille tue.Iob.24.Quis me pōt arguere esse mētitū.
& in eo.40.Ecce spes eius frustrabitur eū.Ps.77.Et in lin
guā sua mētiti sunt ei.Ps.88. Si dauid mētiar. Ps.115. Oīs
homo mendax.Prouer.14.Testis fidelis nō mentietur. Et
Deficere. in eo.30.Et arguat te & inueniaris mendax.Significat etiā
deficere vel cessare.Esa.58.Et sicut fons aquarū cuius non
deficiūt aque.Gen̄.38.Quo nato parere vltra cessauit.He-
brei tn̄ dicunt φ in predicto loco est nomē proprium loci.
& legunt sic.Et erat in chezib qn̄ peperit eū.Beat⁹Hierony
mus in libro de hebraicis questiōib⁹super predicto loco sic
ait.Verbū hebraicū hic p loci vocabulo positū est:qd̓ aqui
la pro re transtulit dicēs.Et vocauit nomē eius sela:& factū
est vt mentiretur in partu postq̄ genuit eū. Postq̄ em̄ ge-
nuit sela stetit partus eius:chezib ergo non nomen loci sed
mendaciū dicitur.vn̄ & in alio loco scriptum est.mentietur
opus oliue.i.fructū oliua nō faciet.hec Hieronym⁹.& inde
כָּזָב כָּזָב Cazab.i.mendaciū.Ps.4. Et queritis mendaciū. Pro-
Mendaciū uer.30.Vanitatem & verbū mendacii longe fac a me. & in
כְּזָבִים plurali כְּזָבִים Cezabim.Iudi.16.Et falsum locutus es.pro q̄
Mendacia hebrei legunt.Et locutus es mihi mendacia.Prouer.14.Et
profert mendacia versipellis.Osee.7.Et ipsi locuti sunt cō
tra me mēdacia. Scribitur ēt aliqn̄ cū aleph in pricipio. &
אכזב dicitur אַכְזָב Achzab siue אַכְזִיב Achzib.Hiere.15.Facta es
אַכְזִיב mihi quasi mendaciū aquarū infideliū.Mich.1.Dom⁹ mē-
Mendatia dacii in deceptionē regibus israel.Hebrei tamen in predi-
cto loco legūt.Domos Achzib in deceptionē siue in mēda
ciū regib⁹israel.Est em̄ achzib nomē proprium loci.De q̄
habetur.Iof.15.vbi dicitur & ceila & achzib & maresa.Sed
translatio nostra posuit interpretationem pro nomine.

כזר כָּזָר Chazar. crudelis.Et additur ei littera aleph ī pricipio.
אכזר & dicitur אַכְזָר Achzar.Iob.30.Mutat⁹ est mihi in cru
Crudelis delē.& in eo.41.Non quasi crudelis suscitabo eū. Et aliqn̄
אַכְזָרִי scribitur cum iod in fine & dicitur אַכְזָרִי Achzari. Pro-
uer.12.Viscera aūt impiorum crudelia. Hiere.6. Crudelis
est & non miserebitur.& in eodem.30.Percussi te castigatio
ne crudeli.& in eodem.50.Crudeles sūt & immisericordes
אַכְזְרִיּוּת & idē אַכְזְרִיּוּת Achzariiuth.i.crudelitas.vt Prouer.17.Ira
Crudelitas non habet misericordiam.Pro quo hebrei legunt.Crudeli
tas ire. Potest etiam legi sic.Crudelitatem ira.s. habet.& est
sensus sicut in littera nostra.

כֹּחַ Coach.fortitudo.virt⁹.robur.potētia.potestas.De q̄ vi
de supra in dictiōe כּוֹחַ Choāa cū vau in medio dictiōis.

כחד כָּחַד Cachad.celare.abscondere.occultare.latere.negare.de
lere.destruere.desolare.percutere.Gen̄.47.Non cela
Celare. mus domino nostro.1.Reg.3. Oro te ne celaueris me. Et
Abscōdere in eo.Hec faciat tibi deus:& hec addat si absconderis a me.
& in eo. Et nō abscōdit ab eo.2. Reg.18. Nequaq̄ hoc re-
Latere gē latere potuisset.Iob.15.Sapiētes cōfitentur & nō abscō-
Occultare dūt a prib⁹ eorū.& in eo.20. Abscōdit illud sub lingua sua.
Ps.138.Nō ē occultatū os meū a te.Signāt ēt negare.Iob.6
Negare Nec cōtradicā sermonib⁹sancti.i.nō negabo sermōes sācti.
Significat ēt destruere vl̓ delere. aut desolare seu succidere
Conterere vel percutere.Exo.23.Quos ego cōteram.i. destruam vel
Disperdere disperdam.Iob.4.Aut quādo recti deleti sunt.& in eo.15.
Delere Habitabit in ciuitatib⁹ desolatis.& in eo.22.Nōne succissa
Desolare est erectio eorū.2.Paralip.32. Et percussit omnem virum
Succidere robustum & bellatorem.
Percutere

כחל כָּחַל Cachal.Linire. Circunlinire. Ezech.23. Circunlinisti
Circūlinire stibio oculos tuos.

כחש כָּחַשׁ Cachas.negare.mentiri. deficere. Gen̄.18. Negauit
Negare sara.Leuit.6.Negauerit pximo suo depositū. Deut.
33.Negabunt te inimici tui.Iof.24.Ne forte negare veli-
tis & mentiri domino deo vestro.2.Reg.22.Filii alieni resi
Mentiri stent mihi.Pro quo hebrei legunt. Filii alieni mentientur
mihi siue negabunt mihi.Ps.17.Filii alieni mētiti sunt mi
hi.Ps.65.Mentiētur tibi inimici tui.Esa.59.Peccare & mē
tiri contra dominū.Osee.4.Maledictū & mendaciū & ho
micidium.Pro quo hebrei legunt.Maledicere & mentiri si
Deficere ue negare : &interficere.&in eodem.9. Et vinū mentietur
eis.i.deficiet.Abach.3.Mentietur opus oliue. Zach. 13. Et
Mutare nec operientur pallio saccino vt metiantur.Ponitur etiam
pro immutari.Ps.108.Et caro mea mutata est propter oleū
Hebrei tn̄ dicūt φ in pdicto loco significat marcescere vel
Marcescere extenuari.Vnde ipsi legūt.Et caro mea marcescit siue exte
nuatur a pinguedine siue ab oleo.Iob.16.Vbi nos legim⁹.
Et suscitatur falsiloquus aduersus faciē meā cōtradicēs mi-
hi.Ipsi legūt.Et suscitatur in me macies meas siue tenuitas
mea in faciē meā testificatur. Vnde premittitur. ruge mee
testimonium dicūt contra me. Potest etiā intelligi sicut est
Mendaciū in littera nostra.Inde כַּחַשׁ Cachas.i.negatio mendaciū si-
ue mendax.Ps.58.Et de execratione & mendacio annūcia
būtur.Esa.30.Filii mēdaces filii nolētes audire legem dei.
Osee.7.In malicia sua letificauerunt regē & mēdaciis suis
principes.& in eo.10.Comedistis fructū mendacii.& in eo
dem.11.Circūdedit me ephraim in negociatione. Debet le
gi in negatione vel in mendacio.

כִּי Chi.Quia.qm̄.φ.enim.quidē.cū.qn̄.si.Gen̄.2.Quia in
Neg ipso cessauerat ab oī̄ opere suo.& in eo.4.Qm̄ occidi
Quia virū in vuln⁹meū.& in eo.5.Quia tulit eū dn̄s. & in eo.11.
Quoniam Quia ibi cōfusū est labiū vniuerse terre. & in eo.20. Quia
propheta est.& in eo.21.Quia in isaac vocabitur tibi semē.
& in eo.26.Qm̄ potētior nobis fact⁹es.& in eo.32. Qm̄ si
cōtra deū fortis fuisti.Exo.8.Qm̄ nō est sicut dn̄s de⁹ nr̄.&
in eo.23.Quia nō dimittet cū peccaueris.Ps.1. Qm̄ nouit
dn̄s viā iustorū.ps.17.Quia custodiui vias dn̄i.ps.23.Quia
ipse sup maria fundauit eū.Dan̄.9. Quia recessimus a te.
φ & aliqn̄ signāt qd̓ vl̓ quidē.Gen̄.1.Et vidit de⁹ lucē φ eēt φ
bona.& in eo.12.Quare nō indicasti mihi φ vox tua esset.

Et in eo.15.Qđ possessurus sum eā. Exo.23. Quod si audieris vocē eius.& in eo. Quod tibi certe erit in scādalum. Iob.9.Vere scio ꝙ ita sit.& in eo.40. Quod influat iordanis in os eius.Itē ponitur pro enim vel quidē.Gen̄.2. Non enim pluerat dn̄s deus.& in eo.8.Aque enim erāt sup vniuersam terrā.& in eo.16.Dixit em̄ ꝑfecto hic vidi. Exo.10. Est em̄ solēnitas dn̄i dei nostri.& in eo.14.Dn̄s em̄ pugnat pro eis.Et in eo.16. Ignorabāt enim quid eēt.& in eo.34. Populus em̄ dure ceruicis est.Nu.15.Verbū em̄ dn̄i cōtempsit.1.Reg.21.Et quidem si de mulieribus agitur.Iob.14. Tu quidē gressus meos dinumerasti.Thren̄.3.Nō em̄ humiliauit ex corde suo.Itē significat cū vel qn̄.Gen̄.4.Cū operatus fueris eam.& in eo.30.Qn̄ placiti tp̄s aduenerit. Exo.7.Cū dixerit vobis pharao ostēdite signa.Deut.6.Cū interrogauerit te filius tuus.& in eo.7.Cū vero introduxerit te dn̄s deus tuus in terrā.& in eo.12.Qn̄ dilatauerit dn̄s deus tuus terminos tuos.& in eodē.13.Qn̄ audieris vocem dn̄i dei tui.Iosu.17.Cū subuerteris cananeū.Prouer.23 Qn̄ sederis vt comedas cū principe.& in eo.26.Qn̄ submiserit vocem suā.Ponitur ēt pro si.Exo.1.Si ingruerit cōtra nos bellū.& in eo.23.Si seruieris diis eorū.Deut.4.Si genueris filios ac nepotes.Ps.12.Qui tribulāt me exultabunt si motus fuero.Ps.22.Nā & si ambulauero in medio vmbre mortis.Prouer.23.Si em̄ percusseris eū virga non morietur.Item ponitur pro vt.Gen̄.38.Quid dabis mihi vt fruaris cōcubitu meo.Iudi.8.Vt dem⁹ exercitui tuo panes.Ponitur ēt aliqn̄ relatiue.vt.Gen̄.48.Qui maior natu erat.Iob.41.Nō quasi crudelis suscitabo eū.pro quo hebrei le.Nō ē crudelis qui suscitet eū.Pōitur ēt pro sed.Iosu.17.Sed transibis ad mōtē.Ponitur ēt pro quāuis.vt in eo. Quē dicis ferreos habere curr⁹ & esse fortissimū.Pro quo he.le.Quāuis curr⁹ ferreos habeat & quāuis sit fortissim⁹. Et qn̄ ꝑponitur dictiōi אם Im.& dicitur כי אם Ci im.tūc ambe dictiones significāt nisi.Sed.quia si.Qđ si.Gen̄.32. Nisi benedixeris mihi.Deut.16.Sed in loco quem elegerit domin⁹.Ps.1.Sed tanq̄ ventus quē proiicit vētus.Esa.59. Sed iniquitates vestre diuiserunt inter vos & deū vestrum. Hiere.37.Sed & si percusseritis omnē exercitū chaldeorū. 1.Reg.14.Quia si super ionathā filium meū factū est.Hiere.Si laueris te nitro.pro quo he.le.Quia si laueris te nitro.i.quāuis laueris te nitro.Thren̄.3.Quia si abiecit:& miserebitur.& aliquādo preponitur ei lr̄a he.& dicitur הכי Hachi.& est dictio dubitatiua.i.num quia.nūquid.vt Gen̄.29 Num quia frater meus es gratis seruies mihi.2.Reg.9.Putas ne est aliquis q remāserit de domo saul.i.nūquid est aliquis.Iob.6.Nunquid dixi afferte mihi.Reperitur ēt affirmatiue pro iuste siue vtiq̄.Gen̄.27.Iuste vocatū est nomē eius iacob.2.Reg.23.Et inter tres nobilior.Pro quo he.le. Et de tribus vtiq̄ nobilior.

כיד Chid.interitus.interfectio.Iob.21.Videbunt oculi ei⁹ interfectionē suā.& inde כידון Chidō.i.clype⁹.scutū.hasta siue lancea:1.Reg.7.Et clypeus ereus tegebat humeros eius.Iob.39.Vibrabit hasta & clypeus.Hiere.50.Arcū & scutū apprehēdāt.Significat ēt lāceā siue hastā.vt Iob.41. Et deridebit vibrātē hastā.Ios.8.Leua clypeū qui in manu tua est.Pro quo he.le.Extende lanceā siue hastā que in manu tua est.Et sic est in translatione chaldaica.s.hastam.Potest etiam legi sicut est in littera nostra.

כיל Chil.fraudulentus.& additur in fine lr̄a iod.& dr̄ כילי Chilai.Esa.32.Nec fraudulētus vocabitur maior.& in eodem.Fraudulenti vasa pessima.Hebrei vero dicunt ꝙ significat auarum siue parcum.

כים Cim.nomē stelle vel cōstellationis stellarum.& additur he in fine.& dicitur כימה Cima.pro quo beat⁹ Hieronymus trāstulit Hyadas:siue pliadas.Iob.9.Qui fecit arcturū & oriona & hyadas & interiora austri.& in eo.38.Nūquid cōiungere valebis micātes stellas pliadas.In alio vero loco traduxit arcturū.Amos.5.Facientē arcturū & orionē & cōuertētem in mane tenebras.& aliqui hebrei dicunt ꝙ sunt septem stelle in fine signi arietis. כימה Hyades Pliades Arcturus

כיס Cis.marsupiū.saccul⁹.Deut.25.Nō habebis in sacculo tuo diuersa pondera.Et pro pōdere ponitur in hebreo lapis.Prouer.1.Marsupiū vnū sit oīum nostrū.& in eo.16. Et opera eius lapides sculi.Debet legi sacculi.i.oīa pōdera sacculi.Nā vt supra dictū est in hebreo aliqn̄ ponitur lapis pro pondere.Esa.46.Qui confertis aurum de sacculo. כיס Sacculus Marsupiū

כף Ceph.petra.saxū.rupes.Iob.30.In cauernis terre.vel sup glareā.pro quo he.le.In cauernis terre & petrarū. Hiere.4.Et ascenderunt rupes.& inde in euāgelio cephas interpretatur petra.Iohānis.1.Tu vocaberis cephas qđ interpretatur petrus.vnde petrus dicitur a petra. כף Petra. Rupes. Cephas

כיור Ciior.cōcha.siue labrū.i.vas in quo erat aqua ad lauādum.Exo.30.Facies & labrū eneū cum basi sua.Et in eo.38.Fecit & labrū eneū cum basi sua.2.Paralip.4.Fecit quoq̄ cōchas decem.Pōitur ēt pro lebete.1.Reg.2.Et mittebat eam in lebetem.Significat ēt כיור Ciior fornacē vel caminū.Zach.12.Sicut caminū ignis in lignis.& īde כירים Ciraim.i.instrumētū in quo sustentātur olle ad ignem posite.Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trāstulit.Chytropodes. Leuit.11.Siue clibani siue Chytropodes destruentur. כיור Labrum. Cōcha. Lebes כיור Caminus. כירים Chytropodes.

ככה Cacha.Sic.Ita.De quo vide supra in dictiōe כה Co. ככה

ככר Cicar.torta.massa.talentū.De q̄ vide infra post dictionem כר Char. ככר Talentum

כל Col.omnis.totus.vniuersus.& est communis generis & vtriusq̄ numeri.De quo vide in dictione sequēti. כל

כלל Calal.cōplere.cōsumare.perficere.Ezech.27.Ipsi cōpleuerūt pulchritudinē tuam.& inde כליל Celil.siue Calil.i.totū.cōsumatū.pfectū.itegrū.Exo.28.Facies & tunicā superhumeralis totā hyacīthinā.1.Reg.7.Holocaustū integrū dn̄o.Thren̄.2.Heccine est vrbs quā dicūt pfecti decoris.Ezech.15.Quia perfecta erat in decore meo. & in eo.18.Perfectus decore.Ponitur ēt pro totali combustiōe aut pro holocausto.Leuit.6.Et tota cremabitur in altari.& in eo.Omē em̄ sacrificiū sacerdotum igne consumetur.Deut.13.Et cum ipsa ciuitate succēdes:ita vt vniuersa cōsumas.Iudi.20.Et flāmas in sublime ferri.Pro quo he.le. Et ecce ascēdit totalis exustio ciuitatis vsq̄ ad celū.Pōitur etiā pro holocausto.Ps.50.Tūc acceptabis sacrificiū iustitie oblationē & holocaustū.Itē כליל Calil.i.penitus.totaliter.Esa.2.Et idola penitus cōterentur.& inde מכלל Michlol.i.vestis varia seu multifariā.Ezech.23.Indutis veste varia.& in eo.27.Ipi negociatores tui multifariā.& īde מכלל Michlal.i.species pulchritudo oīmoda.Ps.49.Ex sion species decoris ei⁹.Sed beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve.trāstulit.De siō pfecto decore.& inde כלול Chelul.pro quo btūs Hieronymus trāstulit.Desponsationem. Hiere.2.Et charitatē despōsationis tue.& inde כלה Cala.i. sponsa siue nurus.Cāti.4.Quā pulchre sunt māme tue soror mea spōsa.Esa.49.Et circūdabis tibi eos sicut spōsa.Significat ēt nurū.vt Gen̄.38.Nesciebat em̄ ꝙ nurus sua eēt. 1.Reg.4.Nur⁹ aūt ei⁹ vxor phinees.Ezech.22.Socer nurū suā polluit.Mich.7.Nurus cōtra socrū suā.& īde כל Col.i. oīs.totus.cūctus.vniuersus.& est cōmunis gn̄is & vtriusq̄ nūeri.Gen̄.1.Viditq̄ deus cūcta que fecerat.& in eo.2.Ex omni ligno paradisi comede.& in eodem.3.Et terram comedes,cunctis diebus vite tue.& in eodem.4.Omnis qui

כלל Complere כליל Totum Integrū. Perfectū. Totalis cōbustio. Holocaustum. כליל Penitus מכלל Vestis varia. מכלל Species כלול despōsatio כלה Sponsa Nurus. כל Cuncta Omnis

Omnes. occiderit cain. & in eodem.24.Ex omnibus bonis ei⁹ por
tans secum.& in eodem.41.Omnesq́ prouincie veniebāt
Omnia. in egyptum.Exo.24.Omnia que locutus est dominus fa-
Omne. ciemus.& in eodem.33.Ego ostendam tibi omne bonum
Totum. meum.Leuit.2.Ac totum thus.Deut.6.Diliges dominum
deū tuum ex toto corde tuo.4.Reg.8. Et omnia bona da
masci.i.ex oībus bonis damasci. Ester.5. Cum hec oīa ha-
beam.Ps.1.Et oīa quecūq́ faciet prosperabūtur.Ps.13.Oēs
declinauerūt.Ps.118.Quoniā oīa seruiūt tibi. & in eo.Cla-
maui in toto corde meo.Ps.150. Oīs spūs laudet dnm.pro
uer.4.Et vniuerse carnis sanitas.& i eo.10.Et vniuersa de-
Uniuersa. licta operit charitas. & in eo. Vniuersa propter semetipm
operatus est dns.Hiere.1.Et vniuersa que mandauero tibi
loqueris.Itē pōitur pro quicquam vel pro aliquid. Leuit.
Quicq́ 3.Nec sāguinem nec adipem oīno comedetis.i.nec quicq́
sanguinis vel adipis comedetis.4.Reg.4.Non habeo an-
cilla tua quicq́ in domo.Et aliquando significat nullum si
ue nihil.s.cum precedenti negatione vel sequenti.Exo.20
Non facies omne opus in eo.i.nullū opus facies in eo. Nu.
Nullum 10.Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man.2. Reg.12.
Nihil. Pauper autem nihil habebat omnino.& in lingua chaldai
כֹּלָא ca scribitur cū aleph in fine & dicitur כֹּלָא Cholla. Dan.2.
Omnia. Quomodo ferrum cōminuit & domat omnia. & compo-
nitur cum pronominibus hoc modo כֻּלִּי Culli.i.totus ego
כֻּלְּךָ Cullech.i.totus tu.כֻּלּוֹ Cullo.i.totus ille siue omnis il-
le.כֻּלָּנוּ Cullanu.i.omēs nos. כֻּלְּכֶם Cullechē.i.omnes vos
כֻּלָּם Cullam.i.omnes illi siue vniuersi illi.Et aliquādo scri
bitur cum he & dicitur כֻּלָּהֶם Culaham.i.omēs ipsi aut vni
uersi illi.2.Reg.23.Quasi spine euellentur vniuersi.i.vni-
uersi illi.& in genere feminino mutat mem in nun.& dici-
tur כֻּלָּן Cullan.i.omnes ille.Scribitur etiam aliquādo cum
he in fine.& dr̄ כֻּלָּנָה Cullana. Geñ.42. In me hec omīa
mala reciderunt.& aliquando scribitur cum duplici he. Et
dicitur כֻּלָּהֶנָה Cullahana.3.Reg.7.Fusura vna & mensura
sculpturaq́ consimili.pro quo hebrei legunt. Fusura vna &
מִכְלוֹת mensura vna & sculptura vna omnibus illis.& Inde מִכְלוֹת
Omnia. Mechloth. Pro quo beatus Hieronym⁹ transtulit omīa.2.
Paralip.4. Omnia de auro purissimo facta sunt. & aliqui
hebrei dicunt ꝙ significat vasa. De quo vide infra in dictio
ne כָּלָה Cala.

כָּלָא כָּלָא Cala.prohibere.vetare.cessare.claudere.Geñ.8.Et ꝓ
Prohiber hibite sunt pluuie de celo.Exo.36.Sicq́ cessatum est
a muneribus offerendis.Pro quo hebrei legunt. Et prohi-
bit⁹ est popul⁹ ab oblatione.i.a muneribus offerendis.Nu.
11.Domine mi moyses prohibe eos.Ps.39.Ecce labia mea
non prohibebo.& in eodem.Tu autem domine ne lōge fa
cias miserationes tuas a me.Pro quo beatus Hieronymus
in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Tu domine non prohibe
bis misericordias tuas a me.ps.87.Traditus sum & nō egre
Claudere. diebar.Pro quo beatus Hieronymus trāstulit. Clausum &
non prodeuntem.Ps.118.Ab omni via mala prohibui pe-
des meos.Hiere.32.Et hieremias propheta erat clausus in
atrio carceris qui erat in domo regis iuda.Et sequitur in he
breo. Clauserat enim eum sedechias rex iuda. Aggei.1.
propter hoc super vos prohibiti sunt celi ne darēt rorem:
כֶּלֶא & terra prohibita est ne daret germen suū.& inde כֶּלֶא Ce-
le siue כְּלוּא Calu.i.clausura siue carcer. Esa.42. De domo
carceris sedentes in tenebris.& in eodem. Et in domibus
Carcer. carcerum absconditi sunt.Hiere.37.Ipse enim prepositus
erat sup carcerē.& in eo.Quia misistis me in domū carce-
ris.& in eo.52.Et eduxit eū de domo carceris. & in eo. Et
מִכְלָא mutauit vestimēta carceris eius.& inde מִכְלָא Michla.i.oui
Caula. le siue caula vbi pecora clauduntur.Ps.77. Et sustulit eum

de gregibus ouiū.Pro quo hebrei.le.Et tulit eū de caulis si-
ue de ouilibus ouium.Scribitur ēt cū he in fine loco aleph.
vt Abach.3. Abscindetur de ouili pecus.& inde כִּלְאַיִם Ci- Ouile. [...]אים
laim.i.mixtim: siue mixtio duarū specierū vel diuersarum
rerū.Leuit.19.Iumenta tua nō facies coire cū alterius ge-
neris animantib⁹: agrum tuū non seres diuerso semine: ve Mixtio
stē q̄ ex duob⁹ texta est non indueris.Pro quo he.le. Iumē
tum tuū nō facies coire mixtione: agrū tuū non seres mix-
tione.& vestis mixtim.s.de lana & lino contexta nō ascen-
dat sup te. Vbi in hebreo ter ponitur predicta dictio.Et bea
tus Hieronymus transtulit sensum.

כֶּלֶב Cheleb.canis.Exo.11.Apud oēs aūt filios israel non
mutiet canis.Deut.23.Nec precium canis.1. Reg.17. Canis.
Nunquid ego canis sum.& in plurali כְּלָבִים Chelabim.Ps.
21.Quoniā circūdederūt me canes. Esa.56. Et canes muti Canes.
nō valētes latrare.Item כְּלוּב Chelub.i.canistrū. Beatus Hie Canist
ronymus trāstulit vncinū. Amos.8.Et ecce vncinus pomo Uncin
rū.Significat etiā locū ex virgultis cōtextū in quo aues ser-
uantur vel capiuntur.Pro quo beatus Hieronymus trāstu-
lit decipulā.Hiere.5.Sicut decipula plena auib⁹.Est ēt כָּלֵב Decipu
Caleb nomē propriū viri.Nu.13.De tribu iuda caleb filiū Caleb.
Iephone. & inde כָּלִבִּי Calibi.i.vir de gñe caleb.1. Reg. Uir de
25.Erat aūt de gñe caleb. nere ca

כָּלָה Cala.perficere.cōplere.cōsumare.finire.cessare.cōsu-
mere.delere.disperdere.deficere.expectare: seu desi-
derare.prohibere.Geñ.2.Igitur perfecti sunt celi & terra. Perfi
& in eo.Cōpleuitq́ deus die septimo opus suū. & in eo.28 Cōple
Vtrū clamorē qui venit ad me ope cōpleuerint.& in eo.24
Cūq́ ille bibisset.pro quo he.le.Et cōpleuit dare ei potum
& in eo.Donec cūcti bibant.Pro quo he.le. Donec cōpleāt
vel perficiāt bibere.& in eo.41.Igitur trāsactis septē vber
tatis annis. Pro quo he.le.Et cōpleti siue finiti sunt septem
vbertatis anni. Exo.5. Cōplete opus vestrū. & in eo.39.
Perfectū est igitur omne op⁹ tabernaculi.Nu.7.In die quo
cōpleuit moyses tabernaculū.Deut.26.Qñ cōpleueris deci
mā cūctarū frugū.1.Reg.20.Scito quia cōpleta est malitia
eius.3.Reg.8.Cūq́ cōplesset salomō orās.2.Paralip.7.Cō
pleuitq́ salomon domū dñi.Iob.36.Cōplebunt dies suos
in bono.Ps.71.Defecerūt hymni dauid filii iese.pro q̄ bea
tus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Cōple
te sunt orationes dauid filii iese.Hiere.8.Finita est estas. & Finire
in eo.43.Factū est aūt cū cōplesset hieremias loquens ad
populū.& in eo:44.Donec penit⁹ cōsumātur.Ezech.43
Eo ꝙ cōsumpsi eos in ira mea.Itē significat cessare.Nu.27
Vt qescāt qrele eorū a me.i.vt cesset vł finiātur.2. Reg.14. Cessar
Cessauitq́ rex dauid psequi absalō.Itē significat dispdere
aut delere vel cōsumere.Exo.33.Ne forte dispdā te in via. Dispd
Nu.16.Vt eos repēte dispdā.& in eo.25.Vt nō ipē delerem Delere
filios isrł. Iob.7.Et cōsūpti sūt absq́ vlla spe.Ps.73.De me Cōsum
dio sinu tuo in finē.Pro q̄ btūs Hieronym⁹ in psalterio iu
xta he.ve.trāstulit.Ad mediū sinū tuū cōsumēs.Ps.118.Pau
lomin⁹ cōsumauerūt me in terra.Esa.10. Et consumabitur
indignatio.& in eo.49.Fortitudinē meā cōsumpsi.Hiere.
14.Et ego cōsumā eos.& in eo.16.Et gladio & fame consu
mētur.& in eo.49.Donec cōsumā eos.Malach.3.Et vos fi
lii iacob nō estis cōsumpti.& aliqñ scribitur cū aleph in fi-
ne loco he.Dañ.9.Vt cōsumatur preuaricatio.Itē signifi-
cat deficere.Deut.28.Et deficientib⁹ ad cōspectū eorum to Defic
ta die.3.Reg.17.Hydria farine nō deficiet. Ps.68. Defece-
runt oculi mei dum spero in deum meū. Ps.70. Cum defe
cerit virtus mea ne derelinquas me.Ps.118. Defecit in salu-
tari tuo anima mea. & in eodem. Defecerunt oculi mei in
eloquium tuum.Hiere.14.Defecerūt oculi eorū.Threñ.3.

Quia non defecerunt miserationes eius. Item significat expectare vel desiderare. Iob.31. Et oculos vidue expectare feci. Ps.83. Concupiscit & deficit aīa mea in atria dñi. ꝑ quo he.le. Concupiscit & desiderat anima mea ad atria domini siue in atria dñi. z.Reg.14. Cessauitq; rex dauid persequi absalom. pro quo he.le. Et desiderauit dauid egredi ad Absalom. Potest ēt intelligi sicut est in littera nostra. vt supra dictū est. Item significat prohibere siue claudere. vt Geñ.23. Nullusq; te ꝓhibere poterit. 1.Reg.6. Vitulosq; earum concluserunt domi. i. ꝓhibuerunt exire. Et in eo.25. Que' ꝓhibuisti me hodie ne irē ad sanguinē. Et aliqñ scribitur cū aleph loco he. vt. p̄s.118. Ab omni via mala ꝓhibui pedes meos. & de hoc vide supra in dictione כָּלָא cala. cum aleph in fine. & inde כָּלָה cala. i. consumatio. Esa.10. Cōsumationem enim & abbreuiationē dñs deus exercituum faciet. Ezech.11. Consumationē tu facis. Soph.1. Quia cōsumationē cū abbreuiatione faciet. Ponitur ēt aduerbialiter. i. cōsumate siue perfecte. vt Exo.11. Post hec dimittet vos & exire compellet. pro quo he.le. Post hec dimittet vos & cū dimiserit cōsumate siue perfecte eiiciet vos hinc. & ē sensus sicut in lr̄a nostra. & aliqñ scribitur cum tau in principio & dicitur תִּכְלָה Thichla. i. cōsumatio. p̄s.118. Omnis cōsumatiōis vidi finem. scribitur ēt cū tau ī fine & dicitur. תַּכְלִית Thachlith. i. finis siue cōsumatio. vt Iob.28. Et vniuersorū finē ipe cōsiderat. Ps.138. pfecto odio oderā illos i. fine vel cōsumatiōe odii oderam illos. & inde כִּלָּיוֹן Cilaion. i. consumatio. Esa.10. Consumatio abbreuiata inundabit iustitiā. & inde כְּלִי Cheli. i. vas siue instrumētū. Arma. ornamentū. vestis. Geñ.24. Prolatisq; vasis argenteis & aureis: ac vestibus dedit ea rebecc. Exo.22. Si quis comēdauerit alicui pecuniā aut vasa. Et in eo.25. Omne pōdus candelabri cū vniuersis vasis suis habebit talentum auri. Leuit.6. Vas fictile in quo cocta est confringetur: ꝙ si vas eneū fuerit. Et in eo.15. Et vbicūq; sederit. pro quo he.le. Et oē vas in quo sederit. i. oīs sedis vel sella aut instrumentum in quo sederit. & in eo. vas fictile cōfringetur. & ī eo. Vas aūt ligneū lauabitur aqua. Nu.19. Et mittet aquas viuas sup eos in vas. & in eo.35. Si quis ferro percusserit. ꝑ q̊ he.le. Si quis vase ferreo. i. instrumento ferreo percusserit. Et in eo. Si ligno percusserit. Pro quo hebrei legunt. aut si vase ligneo. i. instrumento ligneo percusserit. Deut.23. Foras autem ne feras tecum. pro quo hebrei legunt. Et in vase tuo ne reponas. sed beatus hieronymus transtulit sensū. Ester.1. Et aliis atq; aliis vasis cibi inferebantur. Ps.2. Et tanq̄ vas figuli confringes eos. Esa.22. Omne vas paruulum a vasis craterarum vsq; ad omne vas musicorū. i. īstrumentum musicum. Et in eo.32. Fraudulenti vasa pessima sunt. & in eodem.54. Omne vas quod fictum est cōtra te. Significat etiam arma. Geñ.27. sume arma tua. & ī eodē.49. Vasa iniquitatis bellantia. i. arma iniquitatis. Pōitur etiam pro veste. vt Deut.22. Non induetur mulier veste virili. Esa.61. Et quasi sponsam ornatam monilibus suis. pro quo hebrei legunt. Et quasi sponsam ornatam vasis suis. i. vestimentis vel ornamentis suis. Et etiam instrumenta cuiuscūq; rei dicūtur in hebreo vasa eius. vt Ps.70. confitebor tibi in vasis psalterii. Esa.13. Dominus & vasa furoris eius. Zach.11. sume tibi vasa pastoris stulti. & inde מִכְלוֹת Michloth. i. vasa secundum hebreos. z.Paralip.4. Omnia de auro purissimo facta sunt. pro quo he.le. vasa de auro. potest etiam signare oīa sicut est in littera nostra. de quo vide supra in dictione כָּלַל Calal. & inde כִּלְיוֹת Celaioth. i. renes siue renūculi. Leuit.3. Et duos renes. & in eo. Et reticulū iecoris cū renūculis. Iob.10. reposita ē hec spes mea in sinu meo. pro quo he.le. Cōsumati siue pfecti sunt renes mei ī sinu meo. De quo vide Burgeñ. in additiōibus sup p̄dicto loco. p̄s.15. Increpuerūt me renes mei. Ps.25. Vre renes meos & cor meū. p̄s.138. Quia tu possedisti renes meos. Hiere.11. Qui ꝓbas renes & corda. & solū inuenitur in nu. plu. Ponitur ēt ꝑ medulla. Deut.32. Cum medulla tritici. Et dicūt hebrei ꝙ ponitur ibi pro granis tritici: eo quod in figura assimilantur renibus. Item כַּלָּה Calla. i. spōsa. siue nurus. De quo vide supra in dictione כָּלַל Calal.

כָּלַח Calach. Seniū vel senecta. beatus hieronymus transtulit. abūdātiā. s. dierū: qđ est idem qđ senecta. Iob.5. Ingredieris ī abūdātia sepulcrū. & ī eo.30. Et vita ipa putabātur īdigni. i. lōgiori vita. ꝑ quo he.le. sup ipos piit senecta.

כִּלְכֵּל Cilcal. sustinere. sustentare. Enutrire. De quo vide supra in dictione כּוּל Chol.

כָּלַם Calā. erubescere. revereri. cōfundi. siue cōfūdere. molestare. Nu.12. Nōne debuerat saltē septē diebus rubore suffundi. 1.Reg.20. Eo qđ confudisset eū pater suus. z.Reg.10. Erāt enī viri cōfusi turpiter. Iob.11. A nulo cōfutaberis. i. cōfūderis. p̄s.39. Et reuereātur qui volūt mihi mala. p̄s.73. Ne auertatur humilis factus confusus. Hiere.3 noluisti erubescere. Et in eo.6. Et erubescere nescierunt. & in eo.14. Cōfusi sunt & afflicti. pro quo he.le. Cōfusi sunt & erubuerūt. & in eo.31. Cōfusus sū & erubui. Ezech.36. Confundemini & erubescite. Itē significat molestare. 1.Reg.25 Nunquā eis molesti fuimus. & in eo. boni satis fuerunt nobis & nō molesti. Iudi.18. Et nullo eis penitus resistente. i. nullo molestante. & īde כְּלִמָּה Celimma. i. verecūdia. cōfusio. opprobriū. p̄s.68. Operuit cōfusio faciē meā. Prouer.18. Stultū se esse demōstrat & cōfusione dignū. Hiere.20. Opprobrium sempiternū. quod nulla obliuiōe delebitur. Esa.50. Faciem meā non abscondi ab increpantibus. pro quo he.le. Faciem meā nō abscondi ab opprobriis vel cōfusiōibus. vbi ponitur כְּלִמּוֹת Celimmoth in nūero plurali.

כֵּלַף Celaph. Instrumentum dolatorium. Et solum inuenitur in numero plurali. s. כֵּלַפּוֹת Celaphoth. Ps.73. In securi & ascia deiecerūt eā. Pro quo beatus hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. bipenni et dolatoriis deraserunt.

כַּמָּה Cama. Desiderare. Cōcupiscere. quādo. quod. siue quātum. Ps.62. Quā multipliciter tibi caro mea. Pro quo beatus hieronym⁹ in psalterio iuxta hebraicā veritatem transtulit. Desiderauit ad te caro mea. Significat ēt quādo. aut quot. Ps.34. Dñe quādo respicies. Ps.118. Quot sunt dies serui tui. Iob.13. Respōde mihi quātas habeo iniquitates Zach.2. Et videam quanta sit longitudo eius & quanta latitudo eius.

כְּמוֹ Cemo. sicut. tanq̄. Iob.19. Quare ꝑsequimini me sicut deus. p̄s.28. Et comminuet eas tanq̄ vitulū libani. p̄s.57. sicut cera que fluit auferentur. Et in eo. Sicut viuentes sic in ira. p̄s.62. Sicut adipe & pinguedine repleatur aīa mea. & cōponitur cū ꝓnominibus hoc modo כָּמוֹנִי Camóni. i. sicut ego. כָּמוֹךָ camócha. i. sicut tu. 3.Reg.22. sicut ego sum ita & tu. pro quo he.le. sicut ego sicut tu. Esa.38. sicut ego hodie. כָּמֹהוּ Camōhu. sicut ille. Exo.9. qualis nō fuit in egypto. ꝑ quo he.le. Sicut ille nō fuit in egypto. כָּמֹנוּ. Camōnu. i. sicut nos. Geñ.34. Si volueritis esse similes nostri. i. sicut nos. כְּמוֹכֶם. Cemochem. sicut vos. Iob.12. Et mihi est cor sicut & vobis. כְּמוֹהֶם Cimohem sicut illi.

כּוּמָז Cumaz. Ornamentū muliebre. Beatus hieronymus transtulit Murenulas. Nu.31. Dextralia ac murenulas.

כַּמֹּן Camon. cyminū. Esa.28. Seret gīt & cyminū sparget Et ī eo. Nec rota plaustri super cyminū circuibit. Item

Margin: מִכְמַן Thesauru⁹

מִכְמַן Michmā.i.thesaurus absconditus. Dañ.11. Et dominabitur thesaurorum auri & argenti.

Margin: כָּמַס Conditum

כָּמַס Camus.reconditum siue absconditū. Deut. 32. Nōne hec cōdita sūt apud me.& solū īuenitur ī p̄dicto loco.

Margin: כָּמַר Incalescere. Cōmoueri Exurere. Cōturbare כָּמָר כְּמָרִים Editui. Aruspices מִכְמַר Retiaculū Illaqueatus. מִכְמֹרֶת Rete.

כָּמַר Camar.incalescere.exurere.cōmotum siue cōturbatū esse. Geñ. 43.quia cōmota sunt viscera eius. Pro quo he.le.Quia incaluerūt miseratiões eius:siue commote sunt miserationes eius.Threñ.5.Pellis nr̄a quasi clibanus exusta est.Osee.11.Pariter cōturbata est penitudo mea.i.cōmota ē penitudo mea.Item כָּמָר Camar.i.edituus siue minister templi vel altariū.Et solū inuenitur in nu. plu . s. כְּמָרִים Cemarim. Osee.10.Et editui eius super eū exultauerūt.Soph. 1.Et noīa edituorū cū sacerdotibus. Pōitur ēt pro aruspicibus.vt.4.Reg.23. Et deleuit aruspices quos posuerunt reges iuda. Item מִכְמַר Michmar.i.rete aut retiaculū.siue illaqueatū.p̄s.140.Cadent in retiaculo eius peccatores . Esa. 51.Sicut orix illaqueatus.Abach.1.Et congregauit in rete suū.Scribitur ēt cū tau ī fine & dicitur מִכְמֹרֶת Michmóreth Esa.19.& expandentes rete super faciem aquarum.

Margin: כֵּן כִּנִּים Cinifes. כִּנָּם Cinifes.

כֵּן Cen.sic.ita.De quo vide supra in dictione כון Cun.Item כִּנִּים Cinim.i. cinifes. Exo.8.Et sint cinifes in vniuersa terra egypti.Et solū īuenitur ī nu.plu.& in p̄dicto loco.Scribitur ēt sine iod & dr̄ כִּנָּם Cinam.vt in eo.Et facti sunt cinifes in hominibus & in iumentis.

Margin: כָּנָה Equare. Assimilar. Subsister.

כָּנָה Chana.Equare.assimilare. Iob.32. Et deū homini nō equabo.Esa.44.Et ī noīe israel assimilabitur . hebrei tñ dicūt ꝙ sig͂nat cognominare.vnde in p̄dicto loco ipi legunt.Et in noīe israel cognominabitur.Et in eo.45.Assimilaui te & nō cognouisti me.pro quo he.le. Cognominaui te & nō cognouisti me.Ponitur ēt ꝓ subsistere . Iob.32. Nescio enī quādiu subsistā.& ēt in predicto loco he.le.quia nescio cognominare.potest ēt deriuari a dictiōe כון Cun : que sig͂nat firmare vel subsistere sicut est in littera nostra. vel a dictiōe כַּנָּה Cana que sig͂nat sedē vel basim aut radicē

Margin: כְּנָוָת Consilium Cōsiliator

כְּנָוָת Cenauath.in lingua chaldaica sig͂nat cōsiliū siue cōsiliatorē.Esdre.4.Et reliqui qui erant in consilio eorum.Et in eodem.Et reliqui cōsiliatores eorū.& dicūt hebrei ꝙ significat cetum seu congregationem hominum.

Margin: כְּנֵמָא huiuscemodi. Taliter.

כְּנֵמָא Cenema.in lingua chaldaica significat huiuscemodi.siue taliter.aut hoc modo.Esdre.4.Scripserunt epistolam vnā de ierusalem huiuscemodi.Et in eodem. 5. Et ita diximus eis.i.taliter.& in eo.Huiuscemodi autē sermonem responderunt nobis.

Margin: כָּנַס Cōgregar Coaceruar Colligerer מִכְנָסֵי Femialia.

כָּנַס Canas.congregare.colligere.coaceruare. 2. Paralip. 22.Et precepit vt cōgregarentur omnes proselyti. Ester.4. Vade & congrega omnes iudeos.Ps.32. Cōgregās sicut in vtre aquas maris.p̄s.146.Dispersiones israel congregabit.Eccl's.2.Coaceruaui mihi argētū & aurū . Et in eo.3.Et tempus colligendi lapides.Esa.28.Et palliū breue vtrūq; operire non potest.pro quo hebrei legunt .Et pallium breue cum colligitur.idest cum colligitur ad operiendum vnum non potest alium operire . Vnde beatus hieronymus transtulit sensum. Inde מִכְנָסֵי Michnese.idest femoralia seu feminalia.Exo.28.Facies & feminalia linea . Leuit.16.Feminalibus lineis verenda celauit.Ezech.44.Et feminalia linea erunt in lumbis eorum . Et solum inuenitur in numero plurali.

Margin: כָּנַע Humiliare conterere. Erubescer Reuereri. כְּנַעַן canaam. כְּנַעֲנִי cananeus. Negociator. Institor. Mercator כִּנְעָה negociati[o]

כָּנַע Canaa.Humiliare.conterere.erubescere. reuereri . vt Iudi.3.Humiliatusq; est moab in die illo sub manu israel.& in eo.4.Humiliauit ergo deus in die illo iabin regē Canaā. Iudi.8.Humiliatus est aūt madiā corā filiis israel . 3.Reg.21.Nōne vidisti humiliatū Achab corā me:quia igitur humiliatus est.2.Paralip.33 .Et quia humiliati sunt auersa est ab eis ira dn̄i.Et in eo.Et egit penitentiā valde corā deo.i.humiliatus est corā deo valde.Nee.9. Et humiliasti corā eis habitatores terre.p̄s.106.Et humiliatum est in laboribus cor eorū.Itē significat cōterere.Deut. 9.Qui cōterat eos . sig͂nat ēt erubescere vel reuereri.Leuit.26 .Donec erubescat incircūcisa mens eorū.2.Paralip.33. Et non est reueritus faciē dn̄i sicut reueritus est Manases pater ei⁹ Itē כְּנַעַן Cenáan.nomē propriū viri.s.filii Cham. Geñ.10. Filii āt cham chus & Mesraim & phut & canaā.& ab eo dicta est terra canaā.Geñ.11. Vt irent in terrā canaā. p̄s.104. Tibi dabo terrā canaā.Et inde כְּנַעֲנִי Cenaani.i. cananeus. vt Geñ.13.cananeus & pherezeus habitabant in terra illa. Et in eo.38.Filiam hominis cananei. sig͂nat ēt mercatorē vel negociatorē aut institorem.vt Iob.40.Et diuident illū negociatores.Esa.23.Institores eius īclyti terre . Zach . 14.Et nō erit mercator vltra in domo dn̄i . Vnde illud qđ habetur Prouer.31.cingulum tradidit cananeo. hebrei legūt.Et cīgulū tradidit mercatori vl' negociatori. & Ezech. 17.Et trāsportauit eā in terrā canaā. Quod hebrei exponunt in terra negociationis vel mercationis . vnde subditur in vrbe negociatorū posuit eū. Osee.12. Canaā in manu eius statera dolosa.pro quo he.le.Mercator seu negociator in manu eius statera dolosa. Vnde beatus hieronymus in suis explanatiōibus super ꝓuerbia . capitulo vltimo sic ait.Bene etenim nomine canaā qui gentiliū populū ꝑcreauit & interpretatur cōmutator cōuersa ad fidem gentilitas designatur:que felicissima comutatiōe a vitiis ad virtutes: a diabolo transmigrauit ad xp̄m . Hec hieronymus . Inde כִּנְעָה Cinaa.i.mercatio seu negociatio.Hiere. 10 . congrega de terra confusionem tuam.pro quo he.le.congrega de terra negociationē tuā.i.substantiā tuā. Vnde beatus hieronymus super p̄dicto loco sic ait.precipitur ierusalem vt qd quid habet foris substantie in vrbē munitissimā cōgreget: & lōge obsidioni paret alimēta:cōgrega inquit & de foris & de terra hoc est de agris substantiā tuā siue confusionem. Quidquid enim habes cōfusione dignū est.Hec hieronymus.Potest ēt significare cōfusionē vel erubescentiam: sicut supra dictum est.

Margin: כָּנָף Ala. Penna. כְּנָפַיִם Ale. Penne. כָּנַף Auolare כָּנָף Angulus Ora vestimenti. Extremum Plaga. Finis. Templum כִּנּוֹר Cithara

כָּנָף Canaph. Ala.penna. Angulus. ora . s . vestimenti . vt Exo.19.Quomodo portauerim vos super alas aquilarum.Et in eo.25.Expandētes alas & operientes oraculū . Deut.4.vel auiū sub celo volantiū.pro quo he.le . Omnis auis alate.i.habentis alas.Ruth.2.Sub cuius confugisti alas.Iob.39.Penna struthiōis similis est pennis erodii.Esa. 10.& non fuit qui moueret pennā.& in plu . כְּנָפַיִם chenaphaim.siue כַּנְפֵי chanphe.vt in aliquibus locis predictis:& Iob.39.Expandet alas suas ad austrū.Ps.77 . Penne colūbe deargētate.p̄s.138.Si sumpsero pennas meas diluculo. Prouer.1.Frustra aūt iacitur rete ante oculos pennatorū. Zach.5.Et spūs in alis earū:& habebāt alas milui.Malach. 4.Et sanitas in pennis eius.Et est in hebreo cōis generis . vt patet in locis predictis.Inde verbum כָּנַף Canaph.i. auolare.Esa.30.Et nō faciet auolare a te vltra doctorem tuum. Item כָּנָף canaph.i.angulus.aut ora vestimēti.Nu.15 .vt faciant sibi fimbrias per angulos quattuor palliorū.Deut.22 Per quattuor angulos pallii tui.Aggei.2. In ora vestimenti sui.Pōitur ēt pro angulo vel fine aut extremo terre. Iob 38.Et tenuisti concutiens extrema terre.Esa.11. A quattuor plagis terre.idest a quattuor angulis terre .Et in eodem 24.A finibus terre laudes audiuimus.Ponitur etiam pro templo.Dañ.9.Et erit in templo abominatio desolatiōis.

כִּנּוֹר Cinor.cithara.Geñ.4.Ipse fuit pater canentium in cithara & organo.Iob.30.Versa est in luctum cithara

nostra.ps.32.Confitemini dño in cithara.Ps.56. Exsurge in psalterio & cithara.& in plu. כִּנֹּרִים Chinorim secundũ terminationẽ masculinorũ.siue כִּנֹּרוֹת Chinoroth.scd̃m terminationem femininorũ.3.Reg.10.Et citharas lyrasq̧ cantoribus.ps.136.Suspendimus organa nostra.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. suspendimus citharas nostras.Ezech.26.Et sonitus cithararũ tuarũ non audietur amplius.Ponitur etiam pro lyris.1. Paralip.15.Cantores in organis musicorum nablis videlicet & lyris & cymbalis.

כְּנַשׁ Canas.in ligua chaldaica significat cõgregare.Dañ.3.misit ad congregandos satrapas.

כֵּס Ces.folium.sedes. De quo vide infra in dictione כִּסֵּא Cise.

כָּסַס Casas.numerare.supputare.Et scribitur cũ simplici samech.Exo.12.Iuxta numerũ aĩarum que sufficere possunt ad esum agni.pro quo he.le.Iuxta numerum vel supputationẽ aĩarũ vniuscuiusq̧ iuxta esum suum numerabitis sup agnũ.& inde מֶכֶס Méches.i.supputatio.vel numeratio.pro quo btũs hieronymus transtulit partem.s.numeratã vel supputatã.Nu.31.Et separabis partẽ dño. Et in eo.E quibus in partẽ dñi supputate sunt oues sexcente. scribitur etiam cũ tau ĩ fine & dicitur.מִכְסַת Michsath.vt Exo.12.Iuxta numerũ aĩarũ q̃ sufficere possint. Leuit.27.supputabit sacerdos iuxta annorũ numerũ vsq̧ ad iubileum.

כִּסֵּא Cise. Soliũ.sedes.thronus.Geñ.41. vno tãtũ regni solio p̃cedã te.Exo.11.A primogenito pharaonis qui sedet in solio eius.2.Reg.3.Et eleuetur thronus dauid.1.Paralip.29.Seditq̧ salomõ in solio dñi. Iob.26. Qui tenet vultum solii sui.Esa.66. Celum sedes mea est.Hiere.17.Soliũ glorie altitudinis a principio.Et aliqñ scribitur sine aleph & dr̃ כֵּס Ces.vt Exo.17.Quia manus solius dñi.debet legi solii dñi.pro quo he.le.Quia manus sup soliũ dñi vel sup thronũ dñi.suple est.Et secundũ aliquos hebreos ĩ duobus locis scribitur cũ he in fine loco aleph.3.Reg.10. Qui habebat sex gradus.pro quo he.le.Sex gradus erat throno.Et in eo.Et sũmitas throni rotũda erat.Sed in libris hebraicis reperitur ẽt in predictis locis cũ aleph in fine.sicut in supradictis.Et in plu.כִּסְאוֹת Chisoth.Ps.121. Quia illic sederũt sedes in iudicio:sedes sup domũ dauid. Item כֶּסֶא Cése.i.terminus siue dies constitutus vel insignis. ps.80. In ĩsigni die solẽnitatis nostre.Scribitur ẽt cũ he in fine loco aleph.pro quo btũs hieronymus diē plene lune trãstulit Prouer.7.In die plene lune reuersurus est.& est idem. Nã apud hebreos dies insignis phase & tabernaculorũ erat in plenilunio.

כָּסָה Cisa. operire.coopire.celare.abscõdere.tegere. Geñ.7.Opertiq̧ sunt oẽs montes excelsi.Et in eo.25. At illa tollens cito palliũ suũ operuit se.Et in eo.38. Operuerat enim vultũ ne agnosceretur.Exo.15.Abyssi operuerũt eos.Et in eo.40.Operuit nubes tabernaculũ testimonii. Nu.4.Inuoluentq̧ eo arcam testimonii.i. operient.Et in eo.Cumq̧ inuoluerint Aaron et filii eius sanctuarium.i. operuerint.Et in eo.9.Operuit illud nubes.ps.31.Et iniusticiã meã nõ abscondi.Ps.43.Cooperuit nos vmbra mortis.Ps.71.Operuit mõtes vmbra eius.ps.142. Ad te confugi.pro quo hebrei legunt. A te coopertus sum.vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem. transtulit. A te protectus sum.Prouer.10.Et vniuersa delicta operit charitas.Et in eo.12.Qui aũt dissimulat iniuriã callidus est.Pro quo hebrei legunt. Qui autem celat iniuriam callidus est.Et est sensus sicut in littera nostra.Et ĩ eo. Homo versutus celat scientiã.Et in eo.26. Qui operit odium fraudulenter.Eccl's.6.Et obliuione delebitur nomen eius.Pro quo hebrei legunt.Et in tenebris nomen eius operietur.Esa.23.Et vestiantur vsq̧ ad vetustatem.i. cooperiantur.Et in eo.58.Cum videris nudũ opi eum.Hiere.51 In multitudine fluctuũ eius operta est.Ezech.16. Et cpuisti illas.Et in eo.18.Et nudũ opuit vestimẽto.Et in eo.24. Vt possit operiri puluere.Et in eo.30. Et ipsam nubes operiet.Et in eo.31.Et operui eũ abysso.Et in eo.32. Et operiam cum extinctus fueris celos.Et in eo.solem nube tegam. Et inde כְּסוּי Cesui.i.operimentum.velamẽ. Nu.4.& operient rursum velamine hyacĩthinarũ pelliũ. Et in eo.Et extendet desuper operimentũ hyacĩthinarũ pelliũ. scribitur etiam cum tau in fine & dicitur כְּסוּת Cesuth.Geñ.20. Hoc erit tibi in velamen oculorum.Exo.22.Ipsum est enim solum quo operitur.Pro quo he.le.Ipsum est enim operimẽtum eius solum.Deut.22. Per quattuor angulos pallii tui quo operiris.idest operimenti tui quo operiris. Iob.24. Quibus non est operimentum in frigore. Et in eo.26.Et nullũ est operimẽtũ pditioni.Esa.50.Et saccum ponã operimentum eorum.scribitur ẽt cum mem in principio & dicitur מִכְסֶה Michse.Exo.26.Facies & operimẽtum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis.& super hoc rursus aliud operimentum.

[Margin: Tegere כְּסוּי Uelamen. Opimẽtũ. כְּסוּת Uelamen. Opimẽtũ. Pallium. מִכְסֶה Opimẽtũ.]

כָּסַח Casach.scindere. succidere. dirumpere.Ps.79.succensa igni & suffosa.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ transtulit. succensa igni & dirupta.Esa.5.Et facta sunt morticinia eorum quasi stercora.pro quo he.le.Et facta sunt morticina eorum succisa vel dirupta.Et in eo.33.spine congregate igni cõburẽtur. Pro quo he.le.spine succisse vel scisse igne comburentur

[Margin: כָּסַח Dirũpere. Succidere]

כָּסַל Casal.insanire.stultum vel insipientem esse. stulte agere.Hiere.10.Pariter insipientes & fatui probabuntur.Et inde כְּסִיל Cesil.idest stultus.insipiens. ps. 48. Simul insipiens & stultus peribunt.Ps.91.Et stultus non intelligit hec.ps.95.Et stulti aliquando sapite.Prouer.18.nõ recipit stultus verba prudentie.Et in eo. Os stulti cõtritio eius.Eccl's.2.stultus in tenebris ambulat.Et in eo.4. Stultus complicat manus suas.Et inde כֶּסֶל Césel.i. stultitia.insipientia.vecordia.fiducia.spes.robur.fortitudo. Latus siue ilia.Iob.8.Nõ ei placebit vecordia sua. ps.48. Hec via illorum scandalum ipsis. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Hec via insipientie eorũ.scribitur etiam cũ he in fine & dicitur כִּסְלָה Chisla.ps.84.Et in eos qui conuertuntur ad cor. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ trãstulit. Vt nõ conuertãtur ad stultitiã.scribitur ẽt cum tau in fine & dicitur.כְּסִילוּת Cesiluth.Prouer.29. Mulier stulta & clamosa.Item כֶּסֶל Césel.i.fiducia.spes. p̃s.77. Et ponant in deo spem suam.Ponitur etiam pro robore vel fortitudine.vt Iob.4. Vbi est timor tuus fortitudo & patientia tua.Et in eodem.31.si putaui aurum robur meum.sed ẽt in predictis locis hebrei legunt spem vel fiduciam. Item כֶּסֶל Césel.idest latus.Iob.15.Et de lateribus eius aruina dependet.Prouer.3.Dñs enim erit in latere tuo. & in plurali כְּסָלִים Cesalim.idest latera siue ilia. vt Leuit.3.cum adipe quo teguntur ilia.Et in eo.Cum adipe qui est iuxta ilia.Item כְּסִיל Cesil.i.sydus celeste. pro quo beatus hieronimꝰ transtulit oriona.vt Iob.9.Qui facit arcturum & oriona. Amos.5.Facientem arcturum & oriona.In alio vero loco pro כְּסִיל Cesil posuit arcturum.Iob.38.Aut gyrum arcturi poteris dissipare.significat.ẽt splendorem.Esa.13. Stelle celi & splendor earum.

[Margin: כָּסַל Insipiẽtẽ esse. כְּסִיל Insipiens Stultus. כֶּסֶל Uecordia. Insipiẽtia כִּסְלָה Stultitia. כְּסִילוּת כֶּסֶל Spes. Fortitudo Robur. כֶּסֶל Latus. כְּסָלִים Ilia. כְּסִיל Oriona. כְּסִיל splendor.]

כָּסַם Casam.tondere.Ezech.44. sed tondentes attondẽt

[Margin: כָּסַם Tondere]

כֻּסֶּמֶת Far. כֻּסְּמִים Vicia.

capita sua.Item כֻּסֶּמֶת Cusémeth.i.far.genus frumẽti.Exo 9.Triticũ aũt & far nõ sunt lesa.Declinatur etiã plr .כֻּסְּמִים Cusemim .pro quo beatus hieronymus transtulit viciam. Ezech.4.Milium & viciam.

כָּסַף Desiderare. Concupiscere. נִכְסַף Amabilis. Desiderabilis. כֶּסֶף Argentum. Argenteus. Pecunia. כְּסַף כַּסְפָּא Argentum

כסף Casaph.cõcupiscere.desiderare.Geñ.31. Et desiderio erat tibi domus patris tui.pro quo he.le.Quia deside rio desiderasti ad domũ patris tui.p̃s.16.Susceperunt me si cut leo paratus ad predã.ꝓ quo beatus hieronym⁹ in psal terio iuxta he.ve.transtulit.similitudo eius quasi leonis de siderantis p̃dã.Ps.83.Cõcupiscit & deficit anima mea in a tria dñi.Iob.14.operi manuũ tuarũ porriges dexteram. pro quo he.le.opi siue ad opus manuũ tuarũ concupisces, vel desiderabis.Et ĩde נִכְסַף Nichsaph.i.desiderabilis siue a mabilis.Soph.2.Conuenite congregamini gens nõ ama bilis.i.nõ desiderabilis.& ĩde כֶּסֶף Ceseph.i.argẽtũ.pecũia. Geñ.13.Erat aũt abram diues valde in possessiõe auri & ar gẽti.Iob.3.Qui replent domos suas argẽto.p̃s.11.Argẽtũ igne examinatũ.ponitur ẽt ꝓ nomine adiectiuo.s. pro ar gẽteo.vt Geñ.44.Cyphum meũ argẽteum.Exo.3. Vasa argentea & aurea.Itẽ ponitur pro pecunia seu moneta: vt Geñ.23.Pecunia digna tradat eã mihi.Exo.22.Si quis cõ mẽdauerit alicui pecuniã.Leuit.25. Pecuniã tuã nõ dabis ei ad vsurã.Eccl's.10.pecunie obediũt oĩa.Inuenitur ẽt ĩ nu mero plurali.Geñ.42.Et reponerẽt pecunias singulorum in sacculis.& in lingua chaldaica dicitur כְּסַף Cesaph. siue כַּסְפָּא Caspa.i.argentũ.Dañ.2.pectus & brachia de argen to.Et in eo.Et argentum & aurum.

כִּסֶּת Puluillus

כסת Cesath.puluillus.Ezech.13. Ve qui consuunt puluil los sub omni cubitu manus.Et in eodem.Ecce ego ad puluillos vestros.

כְּעַן Nunc. כְּעֶנֶת In pace. Salutem dicunt. כְּעֶת salutẽ dicẽs

כען Cean. in lingua chaldaica sigñat nunc siue mõ. Dañ. 2.Et nunc ostende mihi que rogaui te.Item כְּעֶנֶת Ceé neth: aduerbiũ est salutandi quod in epistolis ponebatur a pud chaldeos sicut apud latinos dicitur salutẽ aut pacẽ dice re.Esdre.4.Et reliquis regionibus trans flumẽ in pace.Et in eo.Serui tui qui sunt trãs flumẽ salutẽ dicunt.& in eo.7. Esdre sacerdoti & scribe legis dei celi doctissimo salutẽ. Et aliqñ scribitur sine nun & dicitur כְּעֶת Ceeth.vt in eo.4.sa lutem dicens & pacem.

כָּעַס Irasci. Irritare. Ad iracundiam cõcitare. Prouocare. Irridere. כַּעַס Ira. Iracundia Indignatio. Furor. Meror.

כעס Caas.irasci.indignari.irritare.prouocare.s.ad iram. 2.Paralipo.16.Iratusq; est Assa aduersus videntem. Ps.111.Peccator videbit & irascetur.Et inde verbum secun de vel tertie cõiugatiõis.qđ sigñat iratũ facere.siue irritare vel prouocare.s.ad irã.Deut.31.Vt irritetis eũ in opa manu um vestrarũ.& in eo.32.Et in abominatiõibus ad iracun diã cõcitauerũt.& in eo.Et irritauerũt in vanitatibus suis. Et in eo.Et in gẽte stulta irritabo eos.1. Reg.1. Affligebat quoq; eã emula eius.pro quo he.le.Et ꝓuocabat siue irrita bat eã emula eius.Et in eo.Et sic ꝓuocabat eã.i.ad iracũdi am cõcitabat.3.Reg.16.Vt me irritares. Et in eo. prouocã tes dñm deũ israel in peccatis eorũ.4.Reg.16.Feceruntq; verba pessima irritãtes dñm.Et in eo.21.Et irritaret eũ. & in eo.23.Ad irritãdũ dñm.Ezech.32.Et irritabo cor popu lorũ multorũ.ponitur ẽt pro irridere. vt Nee.4. quia irri serũt edificãtes.i.ad irã prouocauerũt. & inde כַּעַס Caas.i. ira.furor.indignatio.irritatio.meror.Deut.31.sed propter irã inimicorũ distuli.Iob.5.vere stultũ interficit iracũdia Et in eo.17.Caligauit ad indignationẽ oculus meus.p̃s.6. Turbatus est a furore oculus meus.prouer.17. Ira prĩs fili us stultus.ponitur ẽt ꝓ merore vel tristitia.vt.1. Reg.1. Ex multitudine doloris & meroris mei locuta fũ vsq; in p̃ses. scribitur ẽt cũ sin & pũcto ceboleth in fine.vt Iob.6. Vtinã appẽderẽtur pctã mea qb⁹ irã merui.& ĩ eo.10.& multipli

Cura. כְּעָסִים Irritati[ones]

cas irã tuã aduersũ me.põitur ẽt ꝓ cura.Eccl's.5.& in curis multis.& ĩ erũna atq; tristitia.& ĩ plu.כְּעָסִים ceasim.4. Re. 23.propter irritatiões quibus ꝓuocauerat eũ manasses.

Palma

כף Caph.pugillus.palma.ideſt vola manus. vel planta pe dis.aut phiala.De quo vide in dictione sequenti.

Incuru[are] Iacere. Cõtorq[uere] Curuar[e] Incuru[antem] Ramus Manu[s]

כפף Caphaph.curuare.incuruare.p̃s.56.ĩcuruauerũt aĩam meã.p̃s.144.Et erigit oẽs elisos.i.oẽs curuos vel in curuatos.Beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trã stulit.& erigit oẽs iacẽtes. scribitur ẽt cũ simplici pe. Esa. 58.Nũquid cõtorquere vt circulũ caput suũ.i. incuruare q̃ si circulũ caput suũ.Mich.6.Curuabo genu deo excelso.ꝓ quo he.le.Curuabor deo excelso.põt ẽt subintelligi genu: sicut est in lrã nrã.Et inde כִּפָּה Cipa.pro quo btũs hierony mus transtulit incuruantẽ.Esa.9.Incuruãtẽ & deprauantẽ. Hebrei tñ dicũt q sigñat ramũ vel virgultũ. eo qđ rami in curuantur versus terrã.vnde in p̃dicto loco ipĩ legũt. ramũ & iuncũ.& dicũt q per ramũ & iũcũ significãtur fortes & i becilles.Iob.15.& manus eius arescet.pro quo he.le. Et ra mus eius nõ virescẽs.põt ẽt sigñare manũ sicut est in lrã no stra.vt infra dicetur.Et in plu.כַּפּוֹת Capoth.pro quo beat⁹ hieronymus trãstulit spatulas.Leuit.23.spatulasq; palma rũ & ramos ligni.& inde כַּף Caph.i.pugillus. palma. inte rior pars manus seu pedis.eo qđ est recurua a parte interio ri:aut phiala.Exo. 9.Extẽdã palmas meas ad dñm. Leuit. 9.Addẽs in sacrificiũ libamẽta que pariter offeruntur. pro quo he.le.Et obtulit munus seu oblationem & impleuit pu gillũ ex ea.Iudi.8. Forsitan palme manuũ zebee & salma na in manu tua sunt.3.Reg.7.quãtum pugillus cape potest farine.2.Paralipo.6.Palmis in celum leuatis. Prouerb. 31. Palmas suas extendit ad pauperem.Ecclesiastes. 4. Meli or est pugillus cum requie quam plena vtraq; manu. Poni tur etiam pro manu.vt Exo.33.Et protegam dextera mea donec transeam.Pro quo hebrei legunt. Et protegam su per te manu mea seu palma mea donec transeam. Et in eo dem.Tollamq; manum meam.Leuit.8. Tradensq; omnia Aaron & filiis eius.pro quo hebrei legunt. Et posuit om nia super manus Aaron & super manus filiorum eius. Et in eodem.Rursumq; suscepta de manibus eorum.3.Reg.8 Et manus expanderat ad celum. Iob.16.Absq; iniquitate manus mee.Et in eo.29.Et digitum supponebant ori suo. Pro quo hebrei legunt.Et manum seu palmam suppone bant ori suo.Prouerb.10.Egestatem operata est manus re missa.Esa.28.Statim vt manu tenuerit deuorabit illud. & in eodem.69.ecce in manibus meis descripsi te.& in plura li כַּפַּיִם Capáim.siue כַּפּוֹת Capoth.vt in aliquibus locis p̃di ctis & ẽt in sequentibus.ponitur etiã pro planta pedis seu pro vestigio.Deut.28.A planta pedis vsq; ad verticem tu um.& in eodem.Non valebat nec pedis vestigium figere. Esa.1.A planta pedis vsq; ad verticem.Et in eo.60. Et ado rabunt vestigia pedũ tuorũ.3.Reg.18.Ecce nubecula par ua quasi vestigiũ hominis.Et ab eius similitudine ponitur ẽt ꝓ nube scđm he.Iob.36.In manibus abscõdit lucẽ.pro quo he.le.nubib⁹ abscõdit lucẽ.Threñ.3.leuem⁹ corda nrã cum manibus.pro quo he.le.leuemus corda nostra ad nu bes.ideſt sursum.Significat etiam os concauum in quo se mur voluitur.Pro quo translatio nostra neruum transtu lit.Geñ.32.Tetigit neruum femoris eius.Et in eodem. Eo qđ tetigerit neruũ femoris eius.Itẽ sigñat phialã siue vas cõcauũ.pro q̃ btũs hiero. trãstulit mortariolũ.Nu.7. mor tariolũ aureũ appẽdẽs decẽ siclos.& in plu.כַּפּוֹת.capoth. E xo.25.parabis & acetabula ac phialas. Nu. 7. Mortariola aurea duodecim.2.paralip.24.Phiale quoq; & cetera va sa.ponitur etiam כַּפּוֹת Capoth pro pesulo ostii.vt Canti.5.

Spatu[las] Palm[a] Pugil[lus] Manu[s] Palm[a] Plan[ta] Vesti[gium] Nube[s] Osse[um] Neru[um] morta[riolum] phial[a] morta[riola]

Pessulum ostii mei aperui dilecto meo.

ulum. כִּפָּה Capha .cōprimere.extingnere.Prouer.21. Mun⁹ ab sconditum extinguit iram.

כָּפַל Caphal.duplicare.Exo.26.vt sextū saxū in fronte tecti duplices.Ezech.21.Et duplicetur gladius ac tripli- licare cetur.Et ide כָּפוּל Caphul.i.duplicatum siue duplex. Exo. 28.Quadrangulum erit & duplex. Et inde כֶּפֶל Cephel. i. duplicatio.Iob.41.Et in mediū oris eius quis intrabit. ꝓ quo he.le.In duplicatiōe freni ei⁹ quis ītrabit.& īde מַכְפֵּלָה Machpela.i.duplex siue duplicata.Geñ.23.Vt det mihi speluncam duplicē.Et in eo.Sepeliuit Abraā vxorē suā ī speluca duplici.& inde כִּפְלַיִם Ciphlaim.i.duplicia.Esa.40 Suscepit de manu dñi duplicia pro oībus pecatis suis.

כָּפַן Caphā.colligere.recolligere.Ezech.17. Et ecce vinea ista quasi mittēs radices ad eā.pro q̄ he.le. Et ecce vitis ista collegit radices suas ad eā siue super eā.i.recollegit ab aliis locis & misit eas ad eam. Item כָּפָן Chapham .i.fames Sterilitas.Iob.5.In vastitate & fame ridebis.

כָּפִיס Caphis.lignū qđ est inter iūcturas edificiorū.Abach. 2.Et lignū quod inter iūcturas edificiorū ē rñdebit.

כָּפַר Caphar.placare.Expiare.propiciare.orare.rogare deprecari.auferre.delere.linire.bituminare.Geñ.32.Dixit enim placabo illū muneribus.Exo.29.Per singulos dies ad expiādū.Et in eo.Et sit placabile sacrificiū.pro quo he.le.Quibus expiabitur siue placabitur.& in eo.Septem diebus expiabis altare.& Leuit.14.Vt placet ꝓ eo dñm.& in eo.23.Et propicietur vobis dñs deus vester.Et in eo.30 Et placabit super eo in generationibus vestris. & in eo.Et ꝓpicietur aīabus eorum.Nu.35. Nec aliter expiari potest. Deut.21.Propicius esto populo tuo israel.1.Reg.3.Idcirco iuraui domui heli q̄ non expietur iniquitas domus eius. Prouer.16.Vir sapiens placabit eam.Esa.47.Quā nō poteris expiare.Itē sigñat orare aut rogare vel deprecari. vt Exo.30.Et deprecabitur Aaron sup cornua eius.Et in eo. 32.Si quomodo quiuero eū deprecari pro peccato vestro. Leuit.4.Rogabitq̄ pro eo & dimittetur ei. & in eo. 5.qui rogabit pro eo offerens arietem. Et in eo. qui orabit ꝓ eo quia nesciēs fecerit.Et in eo.12.Orabitq̄ pro ea sacerdos. Item sigñat auferre vel delere.Deut.21.Et auferetur ab eis reat⁹ sanguinis.Esa.28.Et delebitur fedus vestrū cū morte.i.auferetur.Itē sigñat linire vel bituminare.Geñ.6. & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. Vbi pōitur verbum & nomen ab eo deriuatū.Et inde כַּפֹּרֶת Caporeth .i. ꝓpiciatoriū vel cooptoriū.Exo.25.facies & ꝓpiciatorium de auro purissimo.& īde כֹּפֶר Copher.i.illud qđ datur in ꝓpiciationē vel p̄ciū.Exo.21.Quod si preciū fuerit ei impositū.Et in eo.30.Dabūt singuli preciū pro aīabus suis.Nu. 35.Non accipietis p̄ciū ab eo qui reus est sanguinis.Iob.33 Inueni in quo ei propicier. Esa.43.Dedi ꝓpiciationē tuā Et inde כִּפֻּרִים Chipurim.i. propiciatiōes vel expiatiōes. Exo.30.Susceptamq̄ pecuniā que collata est a filiis israel. Pro quo he.le. Et suscipies pecuniā ꝓpiciationū a filiis israel.Leuit.23.Decimo die mēsis huius septimi dies expiationū erit.Et in eo.Quia dies propiciatiōis est:quod in hebreo legitur in nu.plu.s.propiciationū.Item כָּפָר Cephar. i.villa.1.Reg.6.Ab vrbe murata vsq̄ ad villā. Et in plurali כְּפָרִים Chepharim.Canti.7.Cōmoremur ī villis.Item כֹּפֶר Chephor.i.species aromatica.Beatus hieronymus transtulit cyprum:quasi ab hebreo deriuatum.Canti.1. Botrus cypri dilectus meus mihi.& in plu.כְּפָרִים Chepharim.vt ī eo dem.4.Cypri cum nardo.Et aliqui hebrei dicunt q̄ significat camphoram.Item כְּפוֹר Chephor.i.pruina.Exo.16.In similitudinem pruine super terram.p̄s.146. Nebulam sicut cinerem spargit.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Pruinā sicut cinerē spargit. Itē כְּפוֹר Chephor idest peluis siue crater.Esdre.8.Et crateras aureas viginti.Item כְּפִיר Chephir.i.catulus leonis.Ps.16. Et sicut catulus leonis habitans in abditis.Esa.31. Quomodo si rugiat leo & catulus leonis.Amos.3.Nunquid dabit catulus leōis vocem suam .Et in plu. כְּפִירִים Chephirim.Ps. 103.Catuli leonum rugientes vt rapiant. ponitur etiam ꝓ leone. p̄s.33. Diuites eguerunt & esurierunt.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Leones indiguerunt & esurierūt.Ps.34.A leonibus vnicā meam. Ps.90.Et cōculcabis leonē & draconē.Prouer.28.Et iustus quasi leo cōfidēs.Ezech.19. Et eduxit vnum de leunculis suis:leo factus est.Et in eo.32.Leoni gentiū assimilatus es. Et in eo.38.Negociatores tharsis & oēs leones eius. quod hebrei exponunt: omnes fortes vel principes eius. dicti a similitudine leōis.Ponitur ēt כְּפִירִים Chephirim pro vitulis.Nee.6.Veni & percutiamus fedus pariter in vitulis. nā antiquitus quando inibant fedus vel pactū diuidebant vitulum aut vitulos seu aliud quodcunq̄ animal & transibāt inter diuisiones eius.vt infra dicetur in dictione כָּרַת Carath.Hebrei tamen dicunt q̄ in predicto loco כְּפִירִים Chephirim est nomen proprium loci.

כְּפוֹר Crater. כְּפִיר Catulus leonis. כְּפִירִים Catuli. Leones. Leo. כְּפִירִים Vituli.

כָּפַשׁ Chapas.cibare.Threñ.3.Cibauit me ciere. Et solū in uenitur in p̄dicto loco.Hebrei tñ dicūt q̄ sigñat inuoluere.vnde in p̄dicto loco ipi legunt. Inuoluit me cinere. — כָּפַשׁ cibare. Inuoluere.

כְּפַת Capheth.in lingua chaldaica significat ligare.vel vincire.Dañ.3.vt ligatis pedibus sidrach misach & abdenago.Et in eo. Et statim viri isti vincti cū brachis suis.& in eodem.Ceciderunt in medio ignis ardentis colligati. — כְּפַת Ligare. Vincire.

כַּפְתֹּר Caphthor.Pomum. spherula. cardo scilicet ianue. aut limen.Exo.25.Et spherulas ac lilia ex ipso ꝓcedentia.Et in eodem.Spheruleq̄ simul & lilia. Et in eodem.Et spherule igitur & calami ex ipso erunt. Accipitur etiam pro cardine: eo quod est rotundus.Amos.9. Percute cardinem.Item ponitur pro limine.Soph.2.In liminibus eius morabuntur. — כַּפְתֹּר Spherula. cardo. Limen.

כַּר Car.agnus.aries.miles.stramentum. Esa.16. Emitte agnum domine dominatorem terre.Et in eodem.30. pascetur in possessione tua in die illo agnus spaciose. Et in plurali. כָּרִים Carim.Deut.32.Cum adipe agnorum. Ps. 36.Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint & exaltati deficient.Pro quo hebrei legunt.Et inimici domini quasi gloria arietum deficient.idest quasi adeps vel pinguedo arietum deficient: sicut ipsi exponunt.p̄s.64. Induti sunt arietes ouium.Hiere.5.Deducā eos quasi agnos ad victimam. Ponitur etiam pro arietibus ferreis quibus destruebantur muri ciuitatis. Ezech. 4.Et dabis contra eam castra & pones arietes in gyro.Et in eodem. 21.Vt ponat arietes contra portas.Ponitur etiam pro militibus vel pro legione militum.vt.4.Regum.11.Et assumens centuriones & milites.vbi pro militibus ponitur כָּרִי cari. cum iod in fine.& infra in eodem. Tulitq̄ centuriones & cereti & pheleti legiones.Pro quo hebrei legunt. Tulitq̄ centuriones & milites & cursores. Item כַּר Car.idest stramentū. Geñ.31. Abscondit idola subter stramenta cameli. — כַּר Agnus. כָּרִים Agni. Arietes. Milites. כָּרִי. כַּר stramentū.

כִּכָּר chicar.torta.massa.talētū.planicies.Exo.29. tortāq̄ panis vni⁹.1.Reg.2.& offerat nūmū argēteū & tortā pāis.Hierc.37.& vt daretur ei torta cottidie pāis.sigñat ēt talētū.vt Exo.25.habebit talētam auri purissimi.4. Reg. 5.Melius est vt accipias duo talenta.2.Paralip.36.Et condēnabit terrā cētū talētis argēti & talēti auri. Zach.5. Et ecce talētū plūbi portabatur.sigñat ēt regionem campes- — כִּכָּר Torta. Talentum

trem vel planiciem.Geñ.13.Vidit omnem regionem iordanis.i.omnem planiciem iordanis.Et in eo.Elegitq; sibi **Regio.** loth regionem circa iordanem.Et in eo.19.Nec stes in omni circa regione.3.Reg.7.In campestri regione iorda= **Cāpestris.** nis fudit ea rex.

כָּרַר **Stramētū** כָּרַר Carar .stramentū. seu reclinatoriū iumentorū.& scribitur cum simplici res. De quo vide supra in dictione כַּר Car.

כְּרֻב **Cherub.** כְּרֻב Cherub. Exo.25.Cherub vnus sit in latere vno & alter in altero.p̄s.17.Et ascendit super Cherubim & volauit.Quod in hebreo legitur singulariter.s.Et ascendit super cherub.Ezech.10.Rota vna iuxta cherub vnum .Et in eodē.Facies vna facies cherub.& in plu .כְּרֻבִים Cherubim כְּרֻבִים **Cherubim** Geñ.3.Collocauit ante paradisum voluptatis Cherubim . Exo.25.Duos cherubim aureos & ꝓductiles facies.& ī eo. Et erūt cherubim expandentes alas.& in eodem.26 .opere plumario & pulchra varietate cōtextū .pro quo hebrei legunt.opere plumario siue polymitario facies eum cherubim.i.figuris cherubim.Et ī eo.36.Coccoq; bis tincto opere vario.Pro quo hebrei legunt.Coccoq; bis tincto cherubim.2.Reg.6.Super quam inuocatum est nomen domini exercituum sedentis in cherubim.3.Reg.6.Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis oliuarum . & in eo.7.Leōes & boues & cherubim.2.Paralipo.3.Et celauitcherubim in parietibus.Ezech.10.& intellexi quia cherubim essent.Et scd̄m aliquos hebreos est genus ad oēm formam vel figuram.& dicunt ꝙ cherubim qui erant in propiciatorio erant in figura humana:& qui ponūtur in Ezechiele erant in figura quattuor aīalium que in eodem continentur.Ponitur etiam pro principe vel magno . Ezech . 28. Tu cherub extensus & protegens.

כַּרְבֵּל **Induere** כַּרְבֵּל Carbal.Inuoluere.induere.vt.1.Paralipo.15.Porro dauid erat indut⁹ stola byssina.Item כַּרְבַּל Carbal in כַּרְבַּל lingua chaldaica significat calciamentum . Dañ.3 . Vincti **Calciamētum.** cum brachis suis & thiaris & calciamētis & vestibus missi sūt in fornacē ignis .he. vero dicūt ꝙ significat quoddam genus vestimenti.

כָּרָה **Fodere.** כָּרָה Cara .fodere.perfodere.scindere.incidere.emere .parare .seu preparare.Geñ.50.In sepulchro meo quod fodi mihi . Exo.21. Si quis aperuerit cisternam & foderit. p̄s.7.Lacum aperuit & effodit eum.p̄s.39 . Aures autem perfecisti mihi. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Aures fodisti mihi. Ps.93.Donec fodiatur peccatori fouea.Prouerb.16.Vir insipiens fodit malum.Et in eodem . 26. Qui fodit foueam **concidere.** incidet in eam.Signat ēt cōcidere.Iob.4 . Concident eū כָּרֹת amici.& inde כָּרֹת Geroth.idest loca que exciduntur vel circunfodiuntur pro ouibus vel pro pastoribus ad quiescen **Requies.** dū.Soph.2.& erit funiculus maris requies pastorum.& in מִכְרֶה de מִכְרֶה Michre.idest fossio.excisio.vt supra in eo.& aceruī **Excisio.** salis.pro quo hebrei legunt.& excisio vel fosio salis.idest aceruus vnde sal exciditur vel effoditur. significat etiā predicta dictio parare.siue preparare.4.Reg.6. Apposita est eis ciborum magna preparatio. pro quo hebrei legunt . & **Preparare** preparare fecit eis apparatū magnū.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.Ponitur etiam pro subuertere. **subuertere** Iob.6.Et subuertere nitimini amicum vestrum.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.& preparatis contra amicū vestrum.idest paratis vosmetipsos contra amicum vestrū. Significat etiam emere siue conducere.Deut.2.Aquā emptam haurietis & bibetis.pro quo hebrei legunt.Et etiam aquas emetis ab eis & bibetis.Osee.3.Et fodi eā mihi quin **Emere.** decim argēteis.pro quo he.le.& emi siue cōduxi eā mihi quindecim argenteis.potest etiā legi sicut est in littera nostra.Vnde beatus hieronymus in suis explanationibus sic ait.fodit itaq; eam sibi.idest adulteram siue conduxit quindecim argenteis.quando dicit fodi ostendit vineam que a domino plantata est:& in multis locis scripturarū ponitur significans populum iudeorum.Sin autem legerimus conduxi.adultere precium non vt cum propheta dormiat sed vt contenta mercede sua adulterare desistat.Hec hieronymus.vnde illud quod habetur.Geñ.50 .In sepulchro meo quod fodi mihi.Potest etiam legi.In sepulchro meo quod emi mihi.& inde מֶכֶר Mécher.i.emptio siue precium emptionis.Nu.20.Dabimus quod iustum est . pro quo hebrei legunt.Dabo precium earum.Prouer.31.procul & de vltimis finibus precium eius.

כְּרַז Caraz in lingua chaldaica significat preconizare siue predicare.Dañ.5.Et predicatum est de eo ꝙ haberet potestatem tertius in regno.& inde כָּרוֹזָא Caroza.i.preco. vt in eodem.3.& preco clamabat valenter.

כָּרַךְ Carach.inuoluere.induere.& īde תַּכְרִיךְ Thacrich.per additionem tau in principio.idest pallium quo inuoluitur.Ester.8.& amictus serico pallio atq; purpureo.

כַּרְכֹּב Carcob.arula.Exo.27.Quos pones subter arulā altaris Et in eodem. 38 . Et subter eam in altaris medio arulam . & dicunt hebrei ꝙ significat circuitum siue ambitum.

כַּרְכֹּם Carcom.crocus.Canti.4. Nardus & crocus.& solū inuenitur in predicto loco.

כִּרְכֵּר Charcar saltare.2.Reg.6.Dauid saltabat totis virib⁹ ante dñm.inde כִּרְכָּרוֹת Chircaroth.pro quo beatus Hieronymus transtulit carrucas.Esa . 66 . & in mulis & in carrucis.

כֶּרֶם Chèrem.vinea.Geñ.9.Et plātauit vineam.Exo.22. Si leserit quispiam agrum vel vineam.Iob.24.Et vineam eius quem vi oppresserunt vindemiant. Canti.1.Vineam meam non custodiui.Et in eo.2 . Nam vinea nostra floruit.Esa.1.Vt vmbraculum in vinea.Et in eo.3.Vos enī depasti estis vineam meam.& in plurali כְּרָמִים Cheramim. Nu.22.Quibus vinee cingebantur.1.Reg.8 . Et vineas & oliueta optima tollet. Canti.1.Posuerunt me custodem in vineis.Ponitur etiam singulare pro plurali.Iudi.15. Vt vineas quoq; & oliueta flamma cōsumeret. & inde כֹּרְמִים cormim.i.vinitores.Et solū inuenitur in numero plurali. 4. Reg.25.Et de pauperibus terre relinquit vinitores & agricolas.Esa.4.Agricole & vinitores vestri erunt.

כַּרְמֶל Carmel.frumentum nouum.seu spice adhuc virescētes.4.Reg.4.Et frumētum nouum in pera sua. In alio vero loco btūs hieronymus transtulit pultes ex segete. Leuit.24.Et pultes nō comedetis ex segete.est etiā כַּרְמֶל Carmel nomē montis in quo erant vinee & segetes & alie arbores fructuose.1.Reg.25.Et possessio eius in carmelo. 3.Reg . 18 . Et congregauit prophetas in monte carmeli. Esa.10.& gloria saltus eius & carmeli eius . Et in eo .16.Et auferetur letitia & exultatio de carmelo .Et in eodem.29. Conuertetur libanus in carmel & carmel in saltum reputabitur.Et in eodem.35.Decor carmeli & saron.Hiere.46. Et sicut carmelus in mare veniet.Item כַּרְמִיל Carmil significat colorem coccineum.2.Paralip.2.Purpura coccino & hyacintho.Et ī eo.In hyacintho & bysso & coccino.Et ī eodem.3.Fecit quoq; velū ex hyacītho purpura cocco & bysso.Et secundum honc significatum exponunt hebrei illud Canti.7.Caput tuū vt carmelū.i.vt coccinū. Nā sequitur ī eodem.Et come capitis tui sicut purpura regis.

כָּרְסֵא Cursa.in lingua chaldaica significat soliū siue thro

num.Dañ.5.Depositus est de solio regni sui.& in eodē.7. Thronus eius flāme ignis.& in plurali כָּרְסָוָן Carsauan. vt in eodem. Donec throni positi sunt.

כִּרְסֵם Carsam.exterminare.Ps.79.Exterminauit eā aper de silua.& solum inuenitur in predicto loco.

כָּרַע Caraa. accubare. incuruari. curuare genua. genuflectere. Geñ.49. Accubuisti vt leo & quasi leena. Nu. 24.Accubās dormiuit vt leo.Iudi.7.Qui aūt curuatis genibus biberint.& in eodem. Reliqua multitudo flexo poplite biberat.pro quo he.le.Et reliquus populus curuauerunt genua ad bibendū.Iudi.11.Decepisti me. Pro quo he.le.Incuruans incuruasti me.i.humilians humiliasti me.2. Reg.22. Incuruasti resistentes mihi subtus me.3. Reg.8. Vtrūq; enim genu in terrā fixerat.i.incuruauerat. & in eo. 19.Quorum genua non sunt incuruata ante baal.4. Reg. 1.Curuauit genua cōtra heliam. Iob.4.Et genua trementia cōfortasti.Pro quo he.le.Genua incuruātia siue curuata cōfortasti.& in eo.31.Et super eam incuruentur alii.Ps.17. Et supplantasti insurgentes in me subtus me.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trāstulit.Incuruasti resistentes mihi sub me.Ps.77.Et electos israel impediuit.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit.Et electos israel incuruauit.Esa.10. Ne incuruemini sub vīculo.&in eodē.45.Quia mihi curuabitur oīe genu.& in eodem.65. Et oēs vos in cede corruetis.i.incuruabimini.& īde כְּרָעַיִם Ceraaim.i.genua vl crura. Leuit.1. Intestinis & pedib9 lotis aqua.& in eo.Intestina vero & pedes lauabūt aqua.pro quo he.le.Intestina & genua siue crura.& in eodem.11.Sed habet longiora retro crura.Amos.2 Duo crura aut extremum auricule.

כַּרְפַּס Carpas.color carbasinus.Ester.1.Tentoria aerei coloris & carbasini.& solum inuenitur in predicto loco.

כְּרֵשׂ Céres.venter.Hiere.51.Repleuit ventrem suum teneritudine mea.& solum inuenitur in predicto loco.

כָּרַת Carath. scindere.abscindere.erradicare.disperdere. perire.occidere.pacisci.siue inire pactū.pcutere siue ferire fedus.Leuit.20.Succidāq; eū de medio populi sui. Et in eodē.Succidāq; ipm & omnes qui consenserint ei. Nu. 13.Absciderunt palmitē cū vua sua.Deut.19.Et in succissione lignorū securis effugerit manū. & in eo.20. Succide & extrue machinas.& in eodē.23.Amputatis testiculis & abscisso veretro.Iudi.6.Et nem9 quod circa arā est succide.Et in eo.Super struē lignorū que de nemore succideris. & in eodē.Lucūq; succisum.& in eo.Et succidit nemus.1. Reg. 20.Nō auferes misericordiam tuam.pro quo hebrei legūt. Nō abscindes misericordiā tuā.& in eo. Qñ erradicauerit dñs inimicos dauid.i.qñ succiderit.4.Reg.19.Et succidi sublimes cedros eius.2.Paralip.2.Operariis qui cesuri sunt ligna.Esa.14.Non ascēdat qui succidat nos.Hiere.46.Succiderunt saltum ei9.Ezech.16.Non est precissus vmbilicus tuus.Itē significat disperdere siue delere vel perire.aut interire.Geñ.17.Delebitur anima illa de populo suo.Sed etiā in predicto loco hebrei legunt. Abscidetur siue succidetur aīa illa.Exo.8.Vt abigantur rane a te & a domo tua.i.vt intereant vel succidantur.& in eo.12.Quicūq; comederit fermentatū peribit aīa illa de israel.& in eo.31.Peribit anima illius de populo suo.Leuit.17.Et sic peribit de medio populi sui.& in eo.Interibit de populo suo.& in eodē.Et disperdam eum de populo suo.Nu.15.Peribit de populo suo. Et in eodem.Idcirco delebitur & portabit iniquitatem suam. Deut.19.Cū disperderit dominus deus tuus gentes.3.Reg. 14.Et percutiam de ieroboam mingentem ad parietem.i. dispdā vel interficiam.& in eo.18.Et non penitus iumenta pereant.Ps.36.Reliquie impiorum peribūt.Hiere.51.Dñe tu locutus es contra locum istum vt disperderes eū. Ioel.1. Periit sacrificium & libamen de domo dñi.& in eodē. Alimenta perierunt. Amos.1.Et disperdā homines a facie terre.& in eo.Et disperdā habitatores de campo idoli.Soph.3 Disperdidi gentes.Ponitur etiā pro interficere vel occidere.Leuit.20.Et interficiā ipsum de medio populi sui. & in eodem. Occidentur in cōspectu populi sui.& in eodem.Interficientur ambo de medio populi sui.4.Reg.9.Et percutiā de domo Achab mingentē ad parietem.i. interficiā vel occidā.Ezech.25.Et interficiā iterfectores.Dañ.9. Et post hebdomadas sexaginta duas occidetur xp̄us.& inde כְּרִיתֻת Cerithuth.i.abscisio vel separatio.& accipitur pro libello repudii quo vir ab vxore separabatur.Deut.24.Scribet libellum repudii.Esa.50.Quis est hic libell9 repudii matris vestre.Hiere.3.Et dedissem ei libellū repudii.& īde כְּרֵתִים Cerethim.pro quo beatus Hieronymus transtulit interfectores siue perditos.Ezech.25.Et interficiam interfectores Amos.2.Gens perditorum.& inde כְּרֵתִי Cerethi nomen legionis militum:eo quod occidebant & trucidabant homines in bello.2.Reg.8.Banaias aūt filius Ioiade super cerethi & phelethi.& in eodem.15.Et legiones cerethi & phelethi.Significat etiam supradicta dictio כָּרַת Carath pangere vel inire aut percutere fedus vel pactum:eo quod antiquit9 qñ inibant fedus vel pactum occidebant vitulum siue aliud quodcunq; animal:& diuidebant illud & transibant inter diuisiones eius:vt habetur Hiere.34.vbi dicitur.Et nō obseruauerunt verba federis quibus assensi sunt in conspectu meo: vitulum quem conciderunt in duas partes:& transierunt inter diuisiones eius.Geñ.15.In illo die pepigit dominus fedus cum Abraam.& in eodem.22.Percusseruntq; ambo fedus.& in eodem.Et inierunt fedus in puteo iuramenti.Exo.23.Non inibis cum eis fedus. & in eodem. 34.Ecce ego inibo pactū videntibus cunctis.Deut.5. De9 noster pepigit nobiscum fedus.1.Reg.11.Habeto nos federatos.Pro quo hebrei legunt. Percute nobiscum fedus seu ini nobiscum pactum.& in eodem.In hoc feriam vobiscū fedus.& in eodem.20.Pepigit ergo ionathas fedus cum domo dauid.Et in hebreo in predicto loco non habetur fedus:sed subintelligitur.& in eodem.22.Maxime cum fili9 meus iunxerit fedus cum filio isai.Pro quo hebrei legunt. Cum percusserit vel inierit filius meus cum filio isai.s.fed9 vel pactum.Esdre.10.Percutiamus fedus cum deo nostro. Esa.55.Feriam vobiscum pactum sempiternum. Osee.10. Et ferietis fedus cum mendacio.& in lingua chaldaica ponitur pro horrere.Dañ.7. Horruit spiritus meus.

Interficere. Occidere. כְּרִיתֻת Repudiū. כְּרֵתִים Interfectores. Perditi. כְּרֵתִי Cerethi כָּרַת Pangere s.fedus Percutere Inire.s.fedus. Ferire.s.fedus. Horrere.

כֶּשֶׂב Chéseb.agnus.Leuit.3.Si agnum obtulerit corā domino.& in eodem.22. Bos ouis & capra cum genita fuerit.Pro quo hebrei legunt.Bos vel agnus & capra. & in plurali כְּשָׂבִים Cesabim.vt Geñ.30. Diuisitq; gregē iacob. Pro quo he.le. Diuisitq; agnos iacob. Leuit.1. Quod si de pecoribus oblatio fuerit & de ouibus.Pro quo he.le.Quod si de ouibus oblatio eius fuerit de agnis.& in genere feminino כִּשְׂבָּה Chisba.idest agna.Leuit.5.Offerat de gregib9 agnam siue capram.

כֶּשֶׂב Agnus כְּשָׂבִים Agni. כִּשְׂבָּה Agna

כָּשָׂה Casa.dilatare.Deut.32.Incrassatus impinguatus dilatatus.Hebrei vero dicunt φ significat cooperire:sicut כָּסָה cū littera samech.Vnde in predicto loco ipsi legūt. Incrassatus es:impinguatus es:cooperuisti.s.cor tuum pinguedine:ne possis intelligere.

כָּשָׂה Dilatare

כָּשַׁל Casal.ruere.corruere.impigere. offendere. scandalizare.Labi.debilitari.īfirmari.Prouer.4. Nesciūt vbi corruāt.& in eodem.Et currens non habebis offendiculū.

כָּשַׁל Corruere Offendere

Ruere Et in eodem.24.Et in ruina eius ne exultet cor tuũ.i.cum
ruerit ne exultet cor tuũ.Esa.3.Ruit enĩ ierusalem & iudas
concidit.& in eodem.8.Et offendent ex eis plurimi.& in
Impigere eodẽ.31.Et corruet auxiliator.& in eodẽ.59.Impegimus
meridie quasi in tenebris.Et in eodem.Quia corruit in
platea veritas.Hiere.18.Impingentes in viis suis & in se=
Cadere. mitis seculi.& in eodem.20.Qui persequuntur me cadent.
& in eodem.31.In via recta & non impingent in ea.& in eo
dem.46.Quia fortis impegit in fortem:& in eodem.Mul
tiplicauit ruẽtes.Ezech.33.Et impietas impii non nocebit
ei.Pro quo he.le.Non impinget siue non offendet in eam.
Osee.4.Et corrues hodie & corruet etiam propheta te=
cum.& in eodem.5.Et israel & Ephraim ruent in iniquita
te sua:ruet etiam iudas cũ eis.& in eodem.14.Quoniã cor
ruisti in iniquitate tua.Naũ.3.Et corruẽt in corporibꝰ suis.
Zach.12.Et erit qui offenderit in die illa sicut dauid.Ma=
Scãdali lach.2.Et scandalizastis plurimos in lege.Item significat
zare. infirmari:vel ruere aut cadere in infirmitate.vt.1.Reg.2.
Debilitari Et infirmi accincti sunt robore.Nee.4.Debilitata est forti
Debilitare tudo portantiũ.Ps.30.Infirmata est in paupertate virtus
Infirmari mea.Ps.104.Et non erat in tribubus eorum infirmus.Ps.
106.Infirmati sunt nec fuit qui adiuuaret.Esa.40.Et iuue
Cadere in nes in infirmitate cadent.Threñ.1.Infirmata est virtꝰ mea
infirmitate Ponitur etiam pro vacillare.Iob.4.Vacillantem confirma
Vacillare. uerunt sermões tui.Inde מִכְשׁוֹל Michsol.i.offendiculum.
מִכְשׁוֹל ruina.scãdalum.Leuit.19.Nec corã ceco pones offẽdiculũ.
offẽdiculũ. 1.Reg.25.Et in scrupulum cordis.idest in offendiculũ cor=
Scrupulũ dis.Esa.8.Et in petra scãdali.& in eodem.57.Auferte offẽ=
Scãdalũ diculum de via populi mei.Ezech.3.Ponam offendiculum
coram eo.Scribitur etiam cum he in fine in genere femini
מַכְשֵׁלָה no & dr̃ מַכְשֵׁלָה Machsela.Esa.3.Et ruina autem hec sub
Ruina manu tua.& in pl̃ali מִכְשׁוֹלִים Michsoli siue מַכְשֵׁלוֹת Mach
מִכְשׁלִים seloth.Ezech.21.Et multiplicat ruinas.Soph.1.Et ruine im
Ruine. piorum erunt.& inde כִּשָּׁלוֹן Chisalon.i.ruina.vt Prouer.
כִּשָּׁלוֹן 16.Et ante ruinam exaltabitur spiritus.Item כַּשִּׁיל Chasil.
Ruina idest securis.Ps.73.In securi & ascia deiecerunt eam.
כַּשִּׁיל
Securis. כָּשַׁף Casaph.incantare.maleficiis vti.maleficũ esse.2.Pa=
רַשַׁף ralip.33.Maleficis artibus inseruiebat.& inde nomẽ
Maleficiis כֶּשֶׁף Ciseph.i.veneficꝰ seu maleficus.Hiere.27.Nolite au
vti. dire prophetas vestros & diuinos & somniatores & augu=
כֶּשֶׁף res & maleficos.Scribitur etiam cum mem in principio &
Maleficus dicitur מְכַשֵּׁף Mechaseph.i.maleficus.Deut.18.Ne sit male
מְכַשֵּׁף ficus.& ĩ plurali מְכַשְּׁפִים Mechasephim.Dañ.2.Vt cõuoca
מְכַשְּׁפִים rẽtur harioli & magi & malefici.& in gñe feminino מְכַשֵּׁפָה
Malefici Mechasepha.Exo.22.Maleficos nõ patiatis viuere.Quod
מְכַשֵּׁפָה in hebreo ponitur in genere feminino & in numero singu
Malefica lari.s.maleficam.Et dicunt hebrei ꝙ ideo ponitur in predi
cto loco in genere feminino quia illud genus maleficii cre=
כְּשָׁפִים brius reperitur in femina q̃ꝫ in viro.& inde כְּשָׁפִים Chesa=
pim.i.maleficia seu veneficia.vt.4.Reg.9.Adhuc fornica=
Veneficia. tiones iezabel matris tue & veneficia eius multa adhuc vi=
gent.Naũ.3.Propter multitudinẽ fornicationũ meretricis
& speciose & grate & habẽtis maleficia.& in eo.Que vẽdi=
Maleficia. dit gẽtes in fornicatiõibꝰ suis:& familias in maleficiis suis.
כָּשֵׁר כָּשֵׁר Caser.rectum.conueniens.cõgruum esse.Ester.8.Et
deprecatio mea non ei videtur eẽ cõtraria.Pro q̃ he.
Cõueniẽs. le.Et cõueniẽs seu cõgruẽs res erit corã rege:aut si rectũ erit
corã rege.Sed btũs Hieronymꝰ trãstulit sensum.Eccl's.11.
Nescis quid magis oriatur.i.nescis quid magis conueniat
כִּשְׁרוֹן vel congruens sit.& inde כִּשְׁרוֹן Chisron.i.rectitudo.seu cõ
uenientia.Beatus hieronymus transtulit solicitudinem seu
industriam.Eccl's.2.Nam cum alius laboret sapientia & do
solicitudo. ctrina & solicitudine.& in eodem.4.Rursum contemplatꝰ

sum omnes labores hominum & industriam.& in eodẽ.5. Industri
Et quid ꝓdest possessori.vbi pro eo quod in littera nostra
est prodest:in hebreo est predicta dictio.i.que conuenientia Prodess
vel congruentia est possessori.Scribitur ẽt cum he in prin= כשר
cipio & dicitur הַכְשֵׁר Hechser.Pro quo beatus Hieronymꝰ
transtulit industriam.Eccl's.10.Post industriam sequetur sa Industri
pientia.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Et abun=
dans congruẽtia est sapiẽtie.& inde כּוֹשָׁרוֹת Cosaroth.Pro שרות
quo translatio nostra traduxit fortitudinẽ.Ps.67.Qui edu
xit vinctos in fortitudine.Pro quo aliqui hebrei legunt.In Fortitud
rectitudinibus seu in cõgruentiis.Alii vero dicunt ꝙ in pre
dicto loco significat cathenas seu compedes.& inde כִּישׁוֹר ישור
Chisor.Pro quo beatus Hieronymus transtulit fortia.Pro= Fortia.
uer.31.Manum suam misit ad fortia.
כָּתַת Cathath.cõtũdere.cõterere.cõfringere.cõcidere.Le= ת
uit.22.Cõtritis vel tunsis vel sectis.4.Re.18.Et cõfre Contere
git serpentem eneũ.Esa.2.Et conflabũt gladios suos in vo Cõfrige
meres.i.concident gladios suos.& in eodem.30.Sicut con=
teritur lagena contritione perualida.Zach.11.Et concident Cõcider
terram.& aliquando scribitur cum simplici tau.vt.Nu.14.
Concidens eos vsqꝫ horma.Deut.9.Et in frustra cõminuẽs Cõmin
idest conterens vel confringens.Ps.88.Et cõcidam a facie Concid
ipsius inimicos eius.Esa.24.Et calamitas opprimet por=
tas.i.conteret vel confringet.Hiere.46.Et fortes eorũ ces= Opprim
sos.pro quo hebrei legunt.Et fortes eorum cõcidentur seu
conterentur.Ioel'.3.Concidite aratra vr̃a in gladios.Mich.
1.Et omnia sculptilia eius concidentur.& inde מְכִתָּה Mich תת
thath.i.contritio seu cũfractio.Pro quo beatus Hieronymꝰ
transtulit fragmenta.Esa.30.Et non inuenietur de fragmẽ Fragm
tis eiꝰ testa.& inde כָּתִית Cathith.i.cõtussũ.Exo.27.Vt affe ית
rant tibi oleum de arboribus oliuarum purissimum piloqꝫ Cõtussu
contussum.Ponitur etiam pro lucido vel purissimo.vt Le=
uit.24.Vt offerant tibi oleum de oliuis purissimum ac luci Puriss
dum.Nu.28.Que conspersa sit oleo purissimo.Inde מַכֹּת mus.
Macoth.Pro quo beatus Hieronymus transtulit cibaria.2. ת
Paralip.2.Dabo in cibaria tritici choros viginti millia. Cibari
כָּתַב Cethab.scribere.describere.Exo.32.De libro tuo quẽ ב
scripsisti.& in eo.Et scribã super eas verba que habue Scribe
runt tabule que fregisti.Deut.24.Scribet libellum repudii.
Ios.8.Et scripsit super lapides Deuteronomium legis moy
si.& in eodem.24.Scripsit quoqꝫ oĩa verba hec in volumi
ne legis.Ester.3.Et scriptum est vt iusserat Aman.& in eo=
dem.8.Scribite ergo iudeis sicut vobis placet.Iob.13.Scri=
bis enim contra me amaritudines.Ps.86.Dominus narra=
bit in scripturis populorum.Pro quo beatus Hieronymus
in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Dominꝰ
narrabit scribens populos.Ps.138.Et in libro tuo oẽs scri=
bentur.Esa.4.Omnis qui scriptus est in vita.& in eodẽ.10
Et scribentes iniustitiam scripserunt.& in eodem.Et puer
scribet eos.Hiere.17.Et recedentes a te in terra scribentur.
& in eodem.31.Et in corde eorum scribam eam.& in eodẽ.
32.Et scripsi in libro & signaui.& in eodem.36.Tolle volu
men libri & scribes in eo.Ezech.2.Et erat scriptus intus &
foris.& ĩde כְּתָב Chethab.i.scriptura.Esdre.1.Et etiam per
scripturam dicens.& in eodem.2.Hi quesierunt scripturã Scrip
genealogie sue & non inuenerunt.Ester.8.Iuxta linguas
& litteras suas.idest iuxta linguam & scripturã suã.Ezech.
13.Et in scriptura domus israel nõ scribentur.Ponitur etiã
pro epistola.Ester.3.Sũma epistolarum hec fuit.& in eodẽ Epist
Vt epistolis que regis nomine mittebantur.Scribitur etiã
cũ mem in principio & dicitur מִכְתָּב Michthab.vt Exo.32 ב
Scriptura quoqꝫ dei erat.Pro quo hebrei legũt.Et scriptu= Scrip
ra scriptura dei erat.2.Paralip.21.Allate sũt autem ei lr̃e ab Litte

helia propheta .i. allata est ei scriptura seu epistola. & inde כְּתָבָה Chethóbeth.i. descriptio. Pro quo beat⁹ Hieronymus trāstulit figuras. Leuit.19. Nec figuras aliquas aut stigmata facietis vobis.

כֹּתֶל Cóthel. paries. Canti.2. En ipse stat post parietem nostrum. & in lingua chaldaica dr̄ כְּתַל Chethal. Dañ.5. In superficie parietis aule regis. & in p̄lali כֻּתְלַיָּא Cuthlaia Esdre.5. Ligna ponantur in parietibus.

כֶּתֶם Chéthem. aurum. obrizū. corona. diadema. color. macula. Iob.31. Et obrizo dixi fiducia mea. Prouer.25. Inauris aurea & margarita fulgens. Pro quo hebrei legūt. Inauris aurea & monile auri siue obrizi. Cāti.5. Caput ei⁹ aurum optimū. Ponitur etiā pro corona vl' diademate. Ps. 44. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Pro quo beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Stetit cōiūx in dextera tua in diademate aureo. Ponitur etiam pro macula vel colore. Threñ.4. Mutatus est color optimus. Inde verbum passiuum נִכְתָּם Nichtham.i. signatum seu maculatum. Hiere.2. Maculata es in iniquitate tua corā me. & inde מִכְתָּם Michtham.i. insignis seu notatus. Pro quo translatio nostra tituli inscriptionem traduxit. vt in titulo. Ps.15. vbi dicitur. Tituli iscriptio psalmus dauid. Potest etiā legi. coronatio seu deauratio ipsi dauid. Sed beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Humilis & simplicis dauid. q̄ si diuidatur p̄dicta dictio potest significare humilem & simplicem sicut beatus Hieronymus transtulit. Et similiter in titulis quinq; psalmorū. scilicet a quinquagesimo quinto inclusiue vsq; ad sexagesimum exclusiue.

כֻּתֹּן Chethon. tunica. & scribitur cum tau in fine: eo qđ est generis feminini & dicitur כֻּתֹּנֶת Chethóneth. Geñ.37 Fecitq; ei tunicā polymitam. & in eodem. Nudauerūt eum tunica talari. & in eodem. Tulerunt aūt tunicam eius & in sanguinem hedi quem occiderant intinxerūt. Exo.39. Fecerunt & tunicas byssinas. quod in hebreo legitur singulariter. s. tunicam byssinā. 2. Reg.13. Que induta erat tunica talari. Cāti.5. Spoliaui me tunica mea. & in p̄lali כָּתְנוֹת Cothnoth siue כֻּתֳּנוֹת Cuthonoth. Geñ.3. Fecit dominus Ade & vxori eius tunicas pelliceas. Exo.28. Porro filiis Aaron tunicas lineas parabis. & in codē.29. Et indues tunicis lineis. Leuit.10. Sicut iacebant vestitos lineis tunicis.

כָּתֵף Catheph: siue כָּתֵף Chétheph. humerus. scapula. ora. s. vestimēti. latus seu pars. Nu.7. Et onera propriis portant humeris. Deut.33. Et inter humeros illius requiescet. Iob.31. Humerus meus a iunctura sua cadat. Esa.11. Et volabunt in humeros philistiim. Ezech.12. In humeris portaberis. & in eodem.29. Omnis humerus depilatus. Zach.7 Auerterunt scapulam recedētes. Ponitur etiam pro humerulis alicuius basis. 3. Reg.7. Et per quattuor partes quasi humeruli. & in eodem. Nā & humeruli illi quattuor. Item ponitur pro ora vestimentorum circa humeros. Exo. 28. Duas oras iunctas habebit in vtroq; latere summitatum. & in eodem. Et in oris que e regione sunt superhumeralis. Ponitur etiam pro latere vel parte. Exo. 27. Lateri vno deputabuntur. & in eodem. Et in latere altero erunt tentoria. et. 3. Reg. 7. Quinq; ad dexteram partem templi & quinq; ad sinistram. & in eodē. Mare aūt posuit in dexterā partem. Ezech.40. Et pauimentum in fronte portarum. i. in latere portarum. & in eodem. Et ad lat⁹ exterius qđ ascēdit ad ostium porte. & in eodem. Per latera porte octo mense erant. & in eodem.41. Et latera porte quiq; cubitis. & in eodem. Et similitudo palmarum hinc atq; inde in humerulis vestibuli. i. in lateribus vestibuli.

כָּתַר Cathar. circundare. vallare. expectare. sustinere. Iudi. 19. Atq; ita factū est vt ex vtraq; parte ab hostibus cederentur. Pro quo hebrei legunt. Circundederunt seu vallauerunt Beniamin. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. Ps.21. Tauri pingues obsederunt me. Pro quo beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Vallauerūt me. Abach.1. Quia impius preualet aduersus iustum. Pro quo hebrei le. Quia impius circundat seu circūuenit iustū. scilicet vt preualeat aduersus eū. Significat etiam sustinere vel expectare. vt Iob.36. Sustine me paululum. Prouer.14. Et expectabunt astuti scientiam. & inde כֶּתֶר Céther. i. corona seu diadema. eo quod est rotunda. vt Ester.2. Et posuit diadema regni in capite eius. & inde כֹּתֶרֶת Cotbéreth. i. coronula seu capitellū. vt. 3. Reg.7. Duo quoq; capitella fecit que ponerentur super capita colūnarū. & in eodē. Quinq; cubitorū altitudinis capitellū vnū: & quinq; cubitorum altitudinis capitellum alterū. & in eodem. Septena versuum retiacula in capitello vno. — כָּתַר Circūdare. Uallare. Sustinere. Expectare. כֶּתֶר Diadema. כֹּתֶרֶת Capitellū.

כָּתַשׁ Cathas. contūdere. conterere. Prouer.17. Si contūderis stultū in pila. & inde מַכְתֵּשׁ Machthes. i. pila in qua contūditur: vt in loco p̄dicto. et Soph.1. Vlulate habitatores pile. Et aliqui hebrei dicunt q̄ in predicto loco est nomen proprium loci. Accipitur etiam pro dente molari. Iudi.16 Aperuit itaq; dominus molarem dentem. — כָּתַשׁ Cōtūdere. מַכְתֵּשׁ Pila. Dēs molaris.

De incipientibus a littera ל lamed

Hec littera lamed quando preponitur nomini vel pronomini cōmuniter preponitur ad denotandū datiuū casū. Geñ.3. Deditq; viro suo. & in eo. Ade quoq; dixit. & in eo. 4. Dixitq; lamech vxorib⁹ suis. & sic לְדָוִד Ledauid. i. ipi dauid. לִשְׁלֹמֹה Lislomo. i. salomoni. & de hoc plena est scriptura. Et cōponitur cum pronominibus hoc modo לִי. i. mihi לְךָ Lecha. i. tibi. & in genere feminino לָךְ Lach. i. tibi. s. femine לוֹ Lo. i. ei. illi. ipi. & i gñe feminino לָהּ. i. ei. illi. ipi. scilicet femine לָנוּ Lanu. i. nobis לָכֶם Lachem. i. vobis & in feminino לָכֶן Lachen. i. vobis. s. femis לָהֶם Lahem siue לָמוֹ Lamo. i. illis. eis. ipis: vel ipsi datiui casus: singularis nūeri. Et in gñe feminino לָהֶן Lahen. i. eis. illis. ipis. s. feminis. Ponitur etiam לָמוֹ Lamo. in singulari. Esa.44. Et curuat⁹ est ante illud. Pro quo hebrei legunt. Et adorauit illū. & in eo. 53. Propter scelus populi mei percussi eum. Et aliquādo littera lamed denotat genitiuum. vt Geñ.9. Sanguinem eīn animarū vestrarum requiram. & in eo.32. Cuius es: aut quo vadis: aut cuius sunt ista que sequeris. & in eo. Serui tui iacob. Vbi pro omnibus genitiuis predictis preponitur littera lamed. & in titulo. Ps.9. vbi dicitur. In finem pro occultis filii psalmus dauid. Ps.67. Et dñi dei exit⁹ mortis. Cāti. 1. Cāticū canticorū salomonis. & in eo.8. Mille tui pacifici. Abach.2. Et loquelā enigmatū eius. Et aliqñ denotat accusatiuū. vt Geñ.1. Appellauitq; lucē diem & tenebras noctē. 2. Reg.3. Igitur Ioab & Abisai frater eius interfecerūt Abner. vbi huic nomini Abner preponitur littera lamed. Et aliquando ponitur pro noīatiuo. Iosu.10. Nullus cōtra filios israel mutire ausus est. Pro quo hebrei legunt. Non mutiuit contra filios israel vir lingua sua. vbi huic dictioni vir preponitur littera lamed. 1. Paralip.3. Tertium Absalom filiū Maacha. Pro quo he.le. Tertius absalom. s. fuit. Vbi huic dictiōi absalom preponitur littera lamed. Esa.63. Quare ergo rubrum est indumentum tuū. vbi preponitur ēt huic nomini indumentum. Ponitur etiam aliquando pro in vel ad. vt Geñ.1. Et sint in signa & tēpora & dies & annos. & in eodem.2. Et factus est homo in animam viuentē. & in eo.3 — Articulus datiui cas⁹. לִי Mihi. Articulus genitiui casus. Articulus accusatiui. Articulus nomiatiui. In.

Ad — Et dixit dn̄s deus ad mulierē. Ps.16. Sicut leo parat⁹ ad predam. & in eo.17. Qui docet manus meas ad preliū. Hiere.3. Ecce nos venim⁹ ad te. Osee.3. Et ipi respiciūt ad deos alienos. & similiter qn̄ preponitur verbis gerundiis uel infinitiuis. vt. Ps.118. Media nocte surgebā ad cōfitendū tibi. Ps.148. Ad faciendā vindictā in nationibus. & in eo. Ad alligandos reges eorū in cōpedibus. Itē ponitur pro aduersus.

Aduersus — fus. 2. Reg.13. Fecerunt ergo pueri absalom aduersus amnō sicut preceperat eis. Ponitur etiam pro de. vel ex. vt. 2. Reg.15. Et egressus de loco tuo. Esa. 33. Quis poterit habitare

De — de nobis cū igne deuorāte: quis poterit habitare de nobis cum ardoribus sempiternis. Ponitur etiā pro vt. Gen̄.1. Luminare maius vt preesset diei: & lumiare minus vt preesset

Vt — nocti. & in eo. Vt lucerent super terrā. Pōitur etiā pro iuxta vel secūdū. vt in eo. Faciens fructū iuxta genus suū. & in eo.

Iuxta. — Et faciētē semē iuxta gen⁹ suū. & in eo. Et hn̄s vnūquodq3 semētē secūdū speciē suā. & ī eo. Et bestias terre secūdū spe-

Secūdum — cies suas. Nu.1. Per cognatiōes & domos suas. i. scd'm cognationes & domos suas. Habet fortasse & alios modos significandi qui possunt reduci ad supradicta.

Sequuntur dictiones quarum prima littera substantialis est ל Lamed.

לֹא Non. — לֹא Lo. non. nec. neq3. neq uaq̄. nihil. De quo vide infra in dictione לוֹא Lo: cum vau in medio dictionis.

לָאֵב — לָאֵב Laab. solitudo. siccitas. & reperitur tantum in numero plurali & p additionem tau in principio dr̄ תַּלְאֻבוֹת Thaluboth. pro quo beatus Hieronymus solitudinē trāstulit. Osee.13. Ego cognoui te in deserto in terra solitudis. &

Solitudo. Siccitas — solum inuenitur in predicto loco. Et dicūt hebrei q̄ significat siccitatem vel sitim. Quia in lingua arabica velpunica terra sicca & arida hoc nomine appellatur.

לָאָה — לָאָה Laa. laborare. fatigari siue fessum esse: affligi vel deficere. moleste accipe. molestare. opprimere. Gen̄.19.

Laborare. — Ita vt ostiū inuenire non possint. Pro quo he. le. Et laborauerunt siue fatigati vel fessi sunt ad inueniendū ostiū. Exo.7. Et affligentur egyptii bibentes aquā fluminis. Iob.4.

Affligi. Moleste accipere. Deficere Opprimere Molestum esse. Deficere — Forsitā moleste accipies. i. fatigaberis vel deficies. & in eo. Nūc aūt venit ad te plaga & defecisti. & in eo.16. Nunc aūt oppressit me dolor meus. i. fatigauit me: siue deficere me fecit. Esa.1. Laboraui sustinens. & in eo.7. Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus: quia molesti estis & deo meo. & in eo.47. Defecisti in multitudine cōsiliorum tuorum. Ezech.24. Mlto labore sudatū est. Mich.6. Aut quid molestus fui tibi. Quod beatus Hieronymus in explanatio

תְּלָאָה Labor. — nibus expōit. Et quo labore te pressi. & inde תְּלָאָה Thelaa. idest labor. fatigatio. Exo.18. Vniuersūq3 laborē qui accidisset eis in itinere. Nu.20. Nosti oēm laborē qui apprehen

מַתְּלָאָה — dit nos. Scribitur ēt cū mem in principio & dr̄ מַתְּלָאָה. Pro quo beatus Hieronymus transtulit de labore. ac si diceret מַתְּלָאָה Mithelaa. Malach.1. Ecce de labore.

לָאַט Operire. — לָאַט Laat. operire. velare. 2. Reg.19. Porro rex operuit caput suū. & inde בַּלָּאט Balat. cū prepositione Beth in

בַּלָּאט Abscōdite. — principio. i. occulte. Abscōdite: siue in abscondito. Iudi.4. Et ingressa abscondite. Scribitur ēt sine aleph. De quo vide

לְאַט — infra in dictione לוֹט Lot. Item לְאַט. i. paulatim. leniter. De quo vide supra in dictione אַט At.

לָאַךְ מַלְאָךְ Angelus — לָאַךְ Laach. Angelus. nūcius. & semp additur ei mem in principio & dr̄ מַלְאָךְ Malach. vt Gen̄.16. Cunq3 inuenisset eā angel⁹ dn̄i. & in eo.22. Et ecce angel⁹ dn̄i de celo clamauit. & in eo.24. Ipse mittet angelū suū corā te. & in eo.32. Fuerūtq3 ei obuiā angeli dn̄i. & in eo. Misit aūt & nū

Nuncii. — cios ante se. & in eo. Reuersiq3 sunt nūcii ad iacob. Exo.32. Angelus meus p̄cedet te. Nu.20. Misit interea nūcios moyses. & in eo. Miseritq3 angelū qui eduxerit nos de egypto. & in eo.21. Misit aūt israel nūcios. & ī eo.22. Misit ergo nūcios ad Balaam. & in eo. Stetitq3 angelus dn̄i in via. Iudi.2. Ascendit angelus dn̄i de galgalis. & in eo. Cūq3 loqueretur angelus dn̄i. & in eo.13. Angelus dn̄i pariter in flāma altaris ascendit. Iob.1. Nūcius venit ad iob qui diceret. & in eo.33. Si fuerit pro eo angelus loquēs. 2. Paralip.26. At illi subsannabāt nuncios dei. Ps.34. Et angelus dn̄i coarctās eos. Prouer.13. Nuncius impii cadet in malū. Naū.2. Et non audietur vltra vox nunciorū tuorū: vbi ponitur מַלְאָכֵכֵה Malachecha p̄ מַלְאָכֵךְ Malachecha. & īde מַלְאֲכוּת Malachuth

מַלְאֲכוּת — nunciatio siue legatio: Aggei.1. Et dixit aggeus nunci⁹ domini de nūciis dn̄i. Pro quo he. le. Et dixit aggeus nūci⁹ do

Nunciatio מַלְאָכוֹת — mini in nunciatione siue in legatiōe dn̄i. & in p̄lali מַלְאָכוֹת Malachoth. i. nūciationes siue legationes. Trāslatio nostra

Predicationes. Annunciationes. מְלָאכָה — traduxit predicationes. Ps.73. Vt annūciē oēs predicatiōes tuas. & beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. vt enarrem oēs annūciationes tuas. Inde מְלָאכָה Melacha. i. opus. res. substātia. seu diuitie. Gen̄.2. Cōpleuitq3 de⁹

Opus. — die septimo opus suū. & in eo. Ab vniuerso opere qd' patrauerat. & in eo.39. Et operis quippiā absq3 arbitris faceret. Exo.20. Oñe opus nō facietis in eo. & in eo.36. Et qui spōte sua obtulerant se ad faciendū opus. & in eo. Nec vir nec mulier quicq̄ offerat vltra in opere sāctuarii. 2. Paralip.13. Et leuite sint in ordine suo. pro quo he. le. in opere suo. Ponitur etiā pro re vel opulētia aut substātia. Exo.22. Quod

Res. — nō extenderit manū suā in rem proximi sui. & in eo.36. Eo quod oblata sufficerent & superabūdarēt. Pro quo hebrei legunt. Et opus siue opulentia erat sufficiens ad omne op⁹ vt fieret illud: & superabundans. Et secundum hebreos in

מְלָאכָה — predicto loco ponitur מְלָאכָה Melacha pro auro vel argento & reliquis que obtulerunt. 1. Reg.16. Quidquid ergo vile fuit & reprobum demoliti sunt. Vbi ponitur pro eo qd'

Quidquid — in littera nostra est quidquid. Significat etiā iumenta ac pecudes. Gen̄.33. Et ego sequar paulatim vestigia eius sicut videro paruulos meos posse. Pro quo hebrei legunt. Et

Pecudes מְלָאכוֹת Opera מְלֶכֶת — ego sequar paulatim vestigia operis. idest armenti ac pecudis & vestigia paruulorū. Et in p̄lali מְלָאכוֹת Melachoth. i. opera. vt. 1. Paralip.28. vt intelligerem vniuersa opera exemplaris. Scribitur etiam מְלֶכֶת Melécheth sine aleph. Pro quo beatus hieronymus trāstulit reginam. quasi מַלְכַּת Malcath. a nomine מֶלֶךְ Melech. i. a rege deriuatum. Hie

Regina Opus. — re.7. Vt faciant placētas regine celi. & in eodem.44. Qd' si nos sacrificamus regine celi. Pro quo hebrei legūt. operi celi. idest stellis seu sideribus militie celi. Beatus Hieronymus in suis explanationibus super predicto loco sic ait. Re-

Militia — gine celi quam lunam debemus accipere: vel certe militie celi vt omnes stellas intelligamus.

לְאֹם Populus Tribus Populi — לְאֹם Leom. populus. gēs. vt Gen̄.25. Populusq3 populum superauit. Esa.51. Et tribus mea me audite. & in plurali לְאֻמִּים Leumim. vt Gen̄.25. Et duo populi de ventre tuo diuidentur. Ps.149. Increpationes in populis. Esa.34. Et populi attendite. & in eodem.41. Et gentes mutent for

לֵב Cor. — titudinem. & in eo.49. Et attendite populi de longe. Leb. cor. mens. De quo vide in dictione sequenti.

לֵבָב Cor. — לֵבָב Lebab. cor. mens. intellectus. Exo.14. Immutatumq3 est cor pharaonis & seruorū eius super populū. Deut.1. Nuncii terruerunt cor nostrum. & in eodem.4. Et ne excidat de corde tuo. & in eodē.6. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo & ex tota anima tua. Et in eodē. Eruntq3 verba hec que ego precipio tibi hodie in corde tuo. Iob.9. Sapiens corde est. Et in eodem.12. Et mihi est cor sicut & vobis. Ps.77. Et pauit eos in innocentia cordis sui. Esa.30.

Et letitia cordis sicut qui pergit in tibia. & in plurali לְבָבוֹת Lebaboth. secũdũ terminationẽ femininorũ.1.Paralip.28 Oĩa eñ corda scrutatur dñs.Repitur etiã in gñe masculino Naũ.2.Murmurantes in cordib⁹ suis.Scribitur ẽt cum simplici Beth tam in singulari q̃ in plurali.Exo.7. Et ego indurabo cor ei⁹.Deut.28.Dabit tibi dñs cor pauidũ.Iob.7. Aut quid appones erga eũ cor tuũ.Ps.11.In corde & corde locuti sunt.i.duplici corde locuti sunt.cuius oppositum habetur.1.Paralip.12.vbi dicitur.Venerũt in auxiliũ non corde duplici.Pro q̃ in hebreo hẽtur nõ corde & corde. Ps.16. Probasti cor meum.Eccl's.10. Cor sapientis in dextera ei⁹ & cor stulti in sinistra illius.Reperitur etiã in genere feminino cũ he vel tau in fine. Ezech.16. In quo mundabo cor tuũ.& in plurali לִבּוֹת Liboth.i.corda.Prouer.21. Appendit aũt corda dñs.Ps.124.Bene fac dñe bonis & rectis corde.Quod in hebreo legitur pluraliter.s.& rectis in cordib⁹ suis.Ponitur etiam pro mente.Leuit.26. Donec erubescat incircũcisa mens eorum.Deut.5.Quis det talem eos habere mentem.3.Reg.8.Hoc ipsum mẽte tractans.Prouer.19. Qui possessor est mentis diligit animã suã. & in eo.23. Et mens eius non est tecum.Eccl's.2.Nec per noctem mẽte requiescit.Et quia cor est in medio corporis:ideo ponitur aliquando pro medio alicuius rei.Deut.4.Qui ardebat vsq; ad celum.pro quo in hebreo habetur.Et mõs ardebat igni vsq; ad cor celi.Quod hebrei exponũt vsq; ad mediũ celi. 2.Reg.18.Cũq; adhuc palpitaret herens in quercu. Pro q̃ hebrei legũt.Cũq; adhuc viueret in corde quercus.i.in medio quercus.Ps.48.Et transferentur montes in cor maris. vnde in euãgelio.Matthei.12.Sic erit filius hominis in corde terre trib⁹ diebus.Inde verbũ לִבֵּב Libeb.i.cordificare. si liceret latine dici.Iob.12.Vir vanus in superbia erigitur. pro quo he.le.Vir vanus cordificatur.i.cor seu mentem recipit & Põt esse sensus sicut in littera nostra.Significat etiã vulnerare cor.Canti.4.Vulnerasti cor meũ.pro quo he.le. Cordificasti me.Item לְבִיב Lebib.i.sorbiciũcula. quod est cibus liquidus ex aqua & farina confectus.& solum inuenitur in numero plurali.s.לְבִיבוֹת Lebiboth.2.Reg.13. Et faciat in oculis meis duas sorbiciunculas.& in eo.Coxit sorbiciunculas.& inde verbũ לִבֵּב Libeb.i.sorbiciunculas facere siue liquefacere.vt in predicto loco vbi dicitur. Vt faciat in oculis meis sorbiciunculas.& in eodẽ.Et liquefaciẽs in oculis ei⁹.Vnde illud.Canti.4.Vbi dicitur vulnerasti cor meũ potest etiam legi liquefieri fecisti cor meũ. Inde לַבַּת Labath.i.flãma.Exo.3. Apparuitq; ei domin⁹ in flãma ignis.

לָבִא Labi.Leo.Deut.33.Quasi leo requieuit. & scribitur cũ littera iod ante aleph.& in gñe feminino לְבִיָּא Lebiia.Ezech.19.Quare mater tua leena.Ponitur etiã לְבִיא Labi pro leena. Gen̄.49.Accubuisti vt leo & quasi leena. Nu.24. Et quasi leena quã suscitare nullus audebit. & in plurali masculino לְבָאִים Lebaim. Ps.56. Anima mea in medio catulorũ leonum.& in gñe fe.לְבָאוֹת Lebaoth.Naũ. 2.Et necauit leenis suis.

לָבַט Labat.verberare. cedere. seu cedi. vapulare. Prouer. 10.Stultus ceditur labiis.& in eodẽ.Stultus labiis verberabitur.Osee.4.Et populus non intelligens vapulabit.

לָבַן Laban.dealbare.cãdidare.albũ siue cãdidũ esse.Ps.50. Et super niuem dealbabor.Esa.1. Quasi nix dealbabuntur.Dañ.11. Vt conflentur & eligantur & dealbẽtur vsq; ad tempus prefinitum.& in eo.12.Eligentur & dealbabuntur & quasi igni probabuntur.Ioel'.1.Albi facti sunt rami ei⁹. Inde לָבָן Laban.i.albus vel cãdidus aut candor.vt Gen̄.30. In his que spoliata fuerant candor apparuit.& in eodẽ.49 Et dentes lacte eius candidiores.Exo.16.Quasi semen coriandri album.Leuit.13.Et pilos in album mutatos colorẽ. & in eodem.Eo quod omnis in candore verba sit.& in plurali לְבָנִים Lebem.i.albi.Zach.6.Et in quadriga tertia equi albi.& in genere fe..לְבָנָה Lebana.idest alba.vt Leuit.13.Et in loco vlceris cicatrix alba apparuerit. & in eodem. Albã siue ruffam habuerit cicatricẽ.& in plurali feminino לְבָנוֹת Lebanoth.vt in eodem.Vir siue mulier in cuius cute cãdor apparuerit.Pro quo hebrei legunt. Vir siue mulier quãdo fuerint in cute carnis sue macule albe.& inde לְבֵנָה Lebena.idest later.eo quod dealbatur vel candidatur dum coquitur igni.Gen̄.11.Habueruntq; lateres pro saxis. Quod in hebreo legitur singulariter scilicet habuerunt laterem pro lapide. Ezech.4.Sume tibi laterẽ. & in plurali לְבֵנִים Lebenim.Exo.5.Et lateres similiter imperantur. & in eodem.Et reddetis cõsuetum numerum laterum.& inde deriuatur verbum לִבֵּן Liben.i. lateres facere vel cõficere. vt Gen̄.11.Venite faciamus lateres.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum : quasi diceret laterificemus lateres. Exo.5.Nequaq̃ dabitis vltra paleas populo ad conficiendos lateres.& inde מַלְבֵּן Malben.idest typus seu forma qua lateres formantur.2.Reg.12.Et traduxit in typo laterum. Naũ.3.Tene laterem.vbi ponitur pro latere.Ponitur etiam pro muro latericio. Hiere. 43. Et abscondes eos in crypta que est in muro latericio. & inde לִבְנָה Libna. idest genus lapidis candidissimi.Exo.24. Sub pedib⁹ eius quasi opus lapidis saphyrini. & inde לְבָנָה Lebana.idest luna.eo quod est lucida & candida.Esa.24.Et erubescet luna & confundetur sol. & inde לִבְנֶה Libne. idest genus arboris que detractis corticibus est multum alba.Pro quo beatus Hieronymus transtulit Populum.Gen̄.30.Tollẽs ergo iacob virgas populeas.Osee.4. Subtus quercũ populum & therebintum. & inde לְבוֹנָה Lebona.idest thus.eo quod est candidum. Exo.30.Et thus lucidissimum.Leuit.24.Et pones super eos thus lucidissimum.Canti.4.Vadam ad montem myrrhe & collem thuris.& in eodẽ.Cũ vniuersis lignis libani.Pro quo hebrei legunt. Cum vniuersis lignis thuris.i. thuriferis. & inde לְבָנוֹן Lebanon.idest libanus.eo q̃d sunt in eo ligna thurifera.Ps.91.Sicut cedrus libani multiplicabitur.Canti.3.De lignis libani.Esa.10.Et libanus cum excelsis cadet.& in eodem.29. Et erit libanus in chermel. Et in eo.35.Gloria libani data est ei. Item לַבֵּן Laben Secũdũ aliquos hebreos est nomen proprium hominis.Sed secundum translationem nostram & beatum Hieronymum illud lamed quod ponitur in principio dictionis non est de substantia dictionis sed denotat datiuũ casum vel genitiuũ. vnde לַבֵּן Laben idem est q̃d filio datiui casus:vel filii genitiui casus.vt in titulo.Ps.9.In finem pro occultis filii psalmus dauid.Et beatus Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve. transtulit.Victori super mortem filii psalmus dauid.

לָבַשׁ Labas.induere.vestire. Gen̄.3.Et induit eos.& in eodem.27.Vestibus esau valde bonis quas apud se habebat domi induit eum. & in eodem. Pelliculas hedorum circundedit manibus. Pro quo hebrei legunt. Pelliculasq; hedorum induit siue vestiuit super manus eius. & in eodẽ. 28.Et dederit mihi panem ad vescendum & vestimentum ad induendum.Exo.29.Indues aaron vestimentis suis.Et in eodem.Et indues tunicis lineis.& in eodem.Septem diebus vtetur illa qui pontifex pro eo fuerit.idest septem diebus induetur siue vestietur illa. Leuit.16. Tunica linea vestietur.Nu.20.Induit eis eleazarum filium eius.2.Reg.22 Vestiti cultu regio. & in eodem.Et induere vestibus tuis. Ester.6. Debet indui vestib⁹ regiis. Iob.29. Iustitia indutus sum & vestiui me.Ps.92. Indutus est dominus forti-

Albus. לְבָנִים Albi. לְבָנָה Alba. לְבָנוֹת Albe. לְבֵנָה Later. לְבֵנִים Lateres לִבֵּן Lateres facere מַלְבֵּן Typus laterum Murus Latericius לִבְנָה Lapis. לְבָנָה Luna. לִבְנֶה Populeᵘ. Populus. לְבוֹנָה Thus. לְבָנוֹן Libanus לַבֵּן Filii. לָבַשׁ Induere Vestire.

tudinē. Prouer. 31. Oēs domestici eius vestiti sunt duplicibus. Esa. 61. Quia induit me vestimento salutis. Ezech. 9. Vestitus erat lineis. & in eo. 23. Vestitos hyacitho. & in eo. Indutis veste varia. Soph. 1. Et super omnes qui induti sūt veste peregrina. Aggei. 1. Operuistis vos & non estis calefacti. Zach. 3. Erat indutus vestibus sordidis. & in eo. Et in dui te mutatoriis & inde לְבוּשׁ Lebus. i. indumentum. vestis. vestimētum. stola. Ester. 6. Debet indui vestib⁹ regiis. & in eodem. Et sumpta stola & equo fac vt locutus es. Iob. 24. Nudos dimittūt homines indumēta tollentes. & in eodem. 41. Quis reuelabit faciem indumenti eius. Scribitur etiam cū mem in principio & dicitur מַלְבּוּשׁ Malbus. Esa. 63. Et oīa indumenta mea inquinaui. Soph. 1. Qui induti sunt veste peregrina. Et aliqñ scribitur cum tau in principio & dicitur תִּלְבֹּשֶׁת Thilboseth. Esa. 59. Indutus est vestimentis vltionis. Et sequitur in hebreo indumento siue vestimento.

Operire. לְבוּשׁ Vestis. Indumētū. מַלְבּוּשׁ Indumētū Vestis. תִּלְבֹּשֶׁת Vestimētū.

לֹגֶם Legom. preposito aleph in principio dicitur אַלְגֻם Algum & significat gen⁹ ligni preciosi & solum inueni tur in numero plurali. s. אַלְגּוּמִּים Algumim. Pro quo beat⁹ Hieronymus transtulit ligna thina. 2. Paralip. 9. Serui hiram & serui salomonis attulerunt aurum de ophir & ligna thina. Reperitur etiam אַלְמֻגִּים Almugim per interpositionem mem. De quo vide infra in dictione לֹמֶג Lemog.

לֹגֶם אַלְגֻם אַלְגּוּמִּים Ligna thina.

לָהּ La. ei. ipsi. illi. datiui casus. Et aliqñ genitiui: singularis numeri: gñis feminini. Et qñ refertur ad masculum scribitur cum uau loco he vt infra dicetur. & in lingua chaldaica dicitur לַהּ Le siue לֵיהּ Le. Dañ. 2. Quia sapientia & fortitudo eius sunt. & in eo. Vt tempus daret sibi. & in eodem. Vt sacrificarent ei.

לָהּ Ei. ipsi. illi. לֵהּ Eius. Ei.

לָהַהּ Laha. deficere. opprimere seu opprimi vel fatigari. Geñ. 47. Et oppresserat fames terram maxime egypti. Pro quo he. le. Et deficiebat vel fatigabatur terra egypti & canaā. s. fame. & īde מִתְלַהְלֵהַּ Mithlaleha per duplicationem lameth & he. pro quo beatus Hieronymus transtulit Noxius est. Prouer. 26. Sicut noxi⁹ est qui mittit sagittas & lāceas in mortē. Et dicunt aliq hebrei q significat insanū siue stultū. vnde in predicto loco ipsi legunt sicut insaniēs qui mittit sagittas & lanceas in mortē.

לָהַהּ Opprimere Deficere. מִתְלַהְלֵהַּ Noxius.

לַהַב Lahab. flāma. fulgur. s. gladii: seu ferrum lācee vel gladii micantis. Iudi. 13. Cūq ascenderet flāma. Esa. 29. Et flāma ignis deuorantis. Reperitur etiā in genere feminino cum he vel tau in fine & dicitur לֶהָבָה Lehaba siue לַהֶבֶת Lahebeth. Nu. 21. Flamma de oppido esebon. Ps. 105. Flāma combussit impios. Esa. 43. Et flāma non ardebit in te Ezech. 20. Et non extinguetur flamma succensionis eius. & in plurali לַהֲבוֹת Lahaboth. Ps. 28. Vox domini intercidentis flāmā ignis. quod in hebreo legitur pluraliter. s. flammas ignis. & Ps. 104. Ignem cōburentem in terra ipsorū. Pro quo hebrei legunt. Ignem flāmarum in terra ipsorū. Vnde beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Ignem flāmantem in terra ipsorum. Reperitur ēt לְהָבִים Lehabim secundum terminationem pluralem masculinorum. Esa. 13. Facies cōbuste vultus eorū. Significat etiā לַהַב Lahab. fulgorem gladii seu ferrum gladii vel lancee micantis ad modū flāmee pyramidis. Iudi. 3. Vt capulus sequeretur ferrum in vulnere. 1. Reg. 17. Ipsum autem ferrū haste eius. Nañ. 3. Et micantis gladii.

לַהַב לֶהָבָה לַהֶבֶת Flāma. לַהֲבוֹת Flāme. לְהָבִים לַהַב Ferrū gladii. Micans.

לַהַג Lahag. meditatio. Eccl's. 12. Frequēsq meditatio carnis afflictio est. & solum inuenitur in predicto loco.

לַהַג Meditatio

לָהַט Lahat. vrere. exurere. comburere. succendere. inflammare. Deut. 32. Et montium fundamenta comburet. Ps. 56. In medio catulorum leonum dormiui cōturbatus. Pro quo he. le. In medio catulorū leonū dormiui inflāmantium. vñ beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. In medio leonū dormiui ferocientiū. Ps. 82. Et sicut flāma cōburens mōtes. Ps. 103. Et ministros suos ignē vrentem. Ps. 105. Flāma cōbussit impios. Esa. 42. Et cōbussit eū in circuitu. Ioel. 1. Et flāma succendit omnia ligna regiōis. & in eo. 2. Et post eū exurens flāma. Malach. 4. Et inflāmabit eos ignis veniens. Inde לַהַט Lahat. i. flāma seu acies gladii resplendentis. Geñ. 3. Et flāmeū gladiū atq versatilem. vbi ponitur pro flāmeo. Significat etiam incātationes seu veneficia. Exo. 7. Et fecerunt etiā ipsi per incātationes egyptiacas & arcana quedā similiter. Scribitur etiā sine he. vt in eo. Feceruntq similiter malefici egyptiorū incantatiōibus suis. & in eo. 8. Fecerūt aūt & malefici per incātationes suas similiter. & secūdū aliquos hebreos deriuatur a supradicta dictione לָאַט Laat cū aleph in medio: que significat operire aut velare vel abscondere.

לָהַט Cōburere. Inflāmare Ferocē ē. Vrere. Succēdere Inflāmare לַהַט Flameum. Incātationes.

לָהַם Laham. leniter loqui: aut simpliciter loqui. Prouer. 18 Verba biliguis quasi simplicia. pro quo he. le. Quasi leniter vel simpliciter loquentia. & solū inuenitur in predicto loco. Itē לָהֶם Lahem. i. eis. illis. ipsis. & est gñis masculini. & qñ refertur ad feminas scribitur cum nun in fine. De quo vide supra in dictione hem.

לָהַם Simpliciter loquēs לָהֶם Eis. לָהֶן

לָהֵן Lahen. in lingua chaldaica significat. ideo. itaq. excepto. sed. Dañ. 2. Igitur somniū & interpretationem ei⁹ nūciate mihi. i. ideo somniū nūciate. & in eo. Somniū itaq nūciate mihi. & in eo. Exceptis diis. & in eodem. Sed vt interpretatio regi manifesta fieret.

Ideo. Itaq. Sed.

לַהַק Lahac. cetus. Cuneus. cōgregatio. & scribitur cum tau in fine eo quod est generis feminini: & dicitur לַהֲקַת Lahacath. 1. Reg. 19. Qui cū vidisset cuneum prophetarū. idest cetū vel congregatiōnē prophetarū. quasi קְהִלַּת Cehilath. per transpositionem litterarum.

לַהַק לַהֲקַת Cuneus.

לוּ Lu. vtinā. si. forte. ne forte. fortasse. Geñ. 17. Vtinā ismael viuat corā te. & in eo. 30. Gratū habeo qd' petis. Pro q hebrei legūt. Vtinā eēt iuxta verbū tuū. & in eo. 50. Ne forte memor sit iniurie. Iudi. 8. Si seruassetis eos nō vos occiderē. Ezech. 14. Et si bestias pessimas induxero sup terrā. Et aliqñ scribitur cū aleph in fine. De quo vide in dictione sequēti. Itē לוֹ Lo. i. ei. illi. ipsi. datiui casus singularis nūeri vt dictum est in grāmatica in capitulo de pronomine.

לוּ Utinam. Forte. Si. לוֹ Ei. illi. ip[si]

לוֹא Lo. dictio ē negatiua. i. nō. ne. neq. nequaq. vt Ezech. 16. Nō fuit aūt sodoma soror tua audita in ore tuo. & in eo. 24. Nec fluēt lachrime tue. In aliis vero locis scribitur לֹא Lo. sine vau. vt Geñ. 2. Nō em pluerat dñs deus. & in eodem. De ligno aūt sciētie boni & mali ne comedas. & in eo. 3. Nequaq morte moriemini. Exo. 4. Neq audiēt vocem meā. & in eo. Nec audiuit eos. & in eo. 16. Neq vermis inuētus est in eo. Exo. 23. Nō suscipies vocē mēdacii. Deut. 26. Nō preteriui mādata tua nec sum oblitus. 2. Reg. 13. Si non vis venire. 4. Reg. 5. Dixitq Naamā vt vis. pro quo he. le. Dixitq Naamā & nō. i. si nō vis accipere nō accipias. & est sensus sicut in lra nostra. Iob. 7. Nequaq vltra iā viuā. Ps. 1. Beatus vir qui nō abiit in cōsilio impiorū & in via peccatorū nō stetit: & in cathedra pestilentie nō sedit. & in lingua chaldaica dicitur לָא La. Hiere. 10. Dii qui celos & terram nō fecerunt. Dañ. 2. Si ergo somnium non indicaueritis mihi Et quando preponitur ei littera vau que est coniunctio: tūc significat & non siue nec. aut neq: vt in locis predictis. Et aliquando preponitur ei littera beth & dicitur בְּלֹא Belo. idest in non: siue absq: aut fine. Deut. 32. Ipsi prouocauerunt me in eo qui non est deus. & in eodem. Et ego prouocabo eos in eo qui non est populus. Iob. 8. Nunquid vires

לוֹא Non. Nec. לֹא Non. Ne. Nequaq[uam] Neq. לָא Non. בְּלֹא In non.

re potest scirpus absq; humore.Ps.43. Vendidisti populum tuum sine precio.Ponitur etiam lo.pro nihilo. Iob. 27.Nihil secum affert. Ps.75.Et nihil inuenerunt viri diuitiarum.ponitur etiam in lingua chaldaica לָא La pro nihil. Dañ.4.In nihilum reputati sunt. Et cōiter quādo iungitur cū dictione דָּבָר Dabar que significat rem aut verbum tunc ambe dictiones ponuntur pro nihilo. idest non res aut non verbum.vt Deut.2.Et nihil eis defuit.Amos.6 Qui letamini in nihilum.Et aliquando scribitur cum he ī principio & dicitur הֲלוֹא Halo.idest nonne. siue nūquid nun.nunquid non.vtiq;.ecce.De quo vide supra in littera he.in dictione הֲלֹא Halo.Item לוּא Lu. idest vtinam. fortasse.si forte.Esa.48.Vtinam attendisses mandata mea.& in eo.64. Vtinam dirumperes celos.Et communiter scribitur sine aleph.De quo vide in dictione precedenti.

לֹג Log.Genus mensure.pro quo beatus hieronymus trāstulit sextarium. Leuit.14.Et olei sextarium: duosq; turtures.

לָוָה Laua.commodare.mutuare.mutuo accipere. fenerari.copulare.adherere.adiungere.comitari. Deut.28. Et fenerabis gentibus multis:& ipse a nullo fenus accipies idest mutuabis.Et in eodem.Ipse fenerabit tibi & tu nō fenerabis ei.idest mutuabit.Nee.5.Mutuo sumamus pecunias in tributa regis.ps.36.Mutuabitur peccator & nō soluet.Prouer.19.Feneratur domino qui miseretur pauperis Esa.24.Sicut fenerator sic is qui mutuū accipit.significat etiam copulare vel adiungere.vt Geñ.29.Nunc quoq; copulabitur mihi maritus meus.Eccl's.8. Et hoc solum secū afferet de labore suo.pro quo hebrei legunt.hoc solū copulabitur ei siue comitabitur eū.Esa.14 Adiungetur aduena ad eos.Et in eodem.56.Qui adheret domino. Hiere.50. Venient & apponentur ad dominum.Dañ.11. Et applicabuntur eis plurimi fraudulenter.Zach.2. Et applicabuntur gentes multe domino.& inde לִוְיַת Liuiath.idest copulatio vel augmentum. Prouer.1. Vt addatur gratia capiti tuo.pro quo hebrei legunt.Quia copulatio vel augmentum gratie sūt capiti tuo.Et in eo.4.Dabit capiti tuo augmenta gratiarum.Et inde לֹיוֹת Loioth.idest lora quibus animalia iunguntur.Et solum inuenitur in numero plurali.3.Reg.7.Et subter leones & boues quasi lora ex ere dependentia.Et in eodem.vt non celata sed apposita per circuitum viderentur.pro quo hebrei legunt.Et lora per circuitum.idest quasi loris adiuncta.& inde לִוְיָתָן Liuiathan. Nomen draconis sic nominati propter eius magnitudinē Ps.73.Tu confregisti capita draconis.pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Tu confregisti capita leuiathan.Ps.103.Draco iste quem formasti. pro quo beatus hiero. trāstulit Leuiathan istū plasmasti. Iob. 3.Qui parati sunt suscitare Leuiathan.Et ī eo. 40.An extrahere poteris leuiathan hamo.Esa.27. Super leuiathan serpentem vectem:& super leuiathan serpētē tortuosum.

לוּז Luz.recedere.discedere.Prouer.3. Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis.Et in eodem.4.Ne recedant ab oculis tuis.Et scribitur in predictis locis cum iod in medio:loco vau:quia est verbum tertie coniugationis.Inde לְזוּת lezuth. idest dicessio vel detractio.Prouer.4. Et detrahētia labia sint procul a te.pro quo hebrei legunt. Et detractio vel dicessio labiorum sit procul a te. siue peruersitatem labiorum longe fac a te.Et inde נָלוֹז Naloz. pro quo beatus hieronymus transtulit infamem siue illusorem.Prouerb. 2.Et infames gressus eorum.Et in eodem.3.Quia abominatio est domini omnis illusor.ponitur etiam pro tumultu.Esa.30.Et sperastis in calumnia & in tumultu. Hebrei vero dicunt q; significat recedentem.scilicet a via recta. Item לוּז Luz.Genus arboris.pro quo beatus hieronymus transtulit amygdalinum.Geñ.30.Virgas populeas virides & amygdalinas. Et aliqui hebrei dicūt q; signāt auelanū.

לוּז amygdal⁹

לוּחַ Lúach.Tabula.Exo.32.Duas tabulas testimonii lapideas.Et in eodem.34.Precide ait tibi duas tabulas lapideas.Prouer.3.Et describe in tabulis cordis tui.Canti.8 Compingamus illud tabulis cedrinis.Quod in hebreo legitur singulariter.s.tabula cedri.Esa.30.Scribe ei super buxum.Pro quo hebrei legunt. Scribe ei super tabulam. Et potest intelligi super tabulam buxeam.Hiere.17. Exaratum super latitudinem cordis eorum. pro quo hebrei legunt super tabulam cordis eorum. & ponitur ibi tabula p latitudine.& in plurali לֻחוֹת Luchoth.vt in aliquibus locis predictis.& Abach.2.Et explana eū super tabulas. reperitur etiam לֻחֹתַיִם Luchothaím:secundum terminationem dualem.Pro quo beatus hieronymus transtulit Tabulata maris.quasi diceret לֻחוֹתַיִם Luchoth iam.Ezech.27. Abietibus de sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris.Inde לַח Lach.idest viride siue humidum.Geñ.30.virgas populeas virides.Nu.6.vuas recentes siccasq; non comedet.i.vuas virides seu humidas.Ezech.17.Et siccaui lignum viride.& inde לֵחָה Lecha:quod secundum hebreos significat virorem seu reflorentiam.vt Deut.34.Nec dentes illius moti sunt.pro quo ipsi legunt.Nec fugerat.idest nec defecerat viror seu reflorentia eius.idest color viuidus vultus eius:seu humidum radicale illius. potest etiam deriuari a dictione. לְחָה Lecha. que significat mandibulam seu maxillam:vt infra dicetur.& tunc erit sensus sicut beatus hieronymus transtulit.

לוּחַ Tabula. לֻחוֹת Tabule. לֻחֹתַיִם Tabulata maris. לַח Humidum Viride. לֵחָה Viror. Humidum

לוּט Lot.Inuoluere.operire.colligare.1.Reg.21. Est inuolutus pallio post Ephod.Esa.25.Et precipitabit dominus in monte isto faciem vinculi colligati. vbi pro vinculi colligati hebrei legunt inuoluentis inuoluentis.nam ī hebreo dictio lot bis replicatur in hoc loco.quasi diceret colligantis colligantis.Et aliquādo scribitur sine vau.3. Reg. 19.Operuit vultum suum pallio.Scribitur etiam cū aleph in medio loco vau. De quo vide supra in dictione לָאט laat Et inde בַּלָּט Balat cum prepositione beth.idest in occulto siue clam aut abscondite vel oculte.vt Ruth.3.venit abscondite & discooperto a pedibus eius pallio se proiecit.1.Reg. 18.Loquimini ad dauid clam me dicentes.significat etiam incantationes:que nobis sunt abscondite.De quo vide supra in dictione לָאט Laat.Item לוֹט Lot.species aromatica pro quo beatus hieronymus transtulit stactem. Geñ.37. Camelos eorum portantes aromata & resinam & stacten.

לוּט Inuoluer. Operire. בַּלָּט Abscōdite Clam. לוֹט Stacte.

לוּל Lul.Cochlea.idest ascensus graduum columnam amplexantium in modum cochlee.3.Reg.6.Et p cochleam ascendebant in medium cenaculi.Item לוּלֵי lule cum iod in fine.idest si non.nisi.vt Geñ.31.Nisi deus patris mei Abraam & timor isaac affuisset mihi.Deut.32. Sed propter iram inimicorum distuli.pro quo hebrei legunt. Nisi iram inimicorum timuissem.Et est sensus sicut ī littera nostra.ps.123.Nisi quia dominus erat in nobis dicat nunc israel:nisi quia dominus erat in nobis.Esa.1. Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen.Et aliquādo scribitur cum aleph in fine loco iod.vt Geñ.43.Si non intercessisset dilatio.Iudi.14.Si non arassetis in vitula mea:non inuenisetis propositionem meam.1.reg.25.Nisi cito venisses in occursum meū.Et secundum aliquos est dictio composita a לוּ Lu.quod significat si & לֵי le vel לֹא Lo quod significat non.Ponitur etiam aliquando in nostra translatione affirmatiue pro si vel vtiq; vt.2.reg.2.Si locutus fuisses mane

לוּל Cochlea. לוּלֵי Nisi. Si non Si.

recessisset populus.sed et in predicto loco hebrei legunt.
Nisi locutus fuises.idest nisi dixisses mane :surgant pueri.
Ps.26.Credo videre bona domini.vbi premittitur in he=
breo predicta dictio לוּלֵי Lule.idest vtiq; credo. Pro quo
hebrei legunt. Nisi credidissem.

לין לון לִין Lun.siue לון Lon.Manere.morari.commorari.perno=
ctare.murmurare.conqueri.Gen.19.Et manete ibi. Et
Manere. in eodem.Minime sed in platea manebimus.Et in eodem
24.Est in domo patris tui locus ad manendum. Et in eo=
dem.32.Ipse vero mansit nocte illa in castris. Nu.22. Ma=
nete hic nocte.Iosu.6.Et reuersa in castra mansit ibi. Iudi.
19.Queso te vt hodie hic maneas.Et in eodem. & apud se
fecit manere.Et in eo.ne in platea maneas.Ruth.1. Et vbi
Morari morata fueris & ego pariter morabor.Nee.13. quare mane
tis ex aduerso muri.Iob.17.Et in amaritudinibus eorum
moratur oculus meus.Et in eo.24.nudos dimittunt homi
nes.Pro quo he.le.nudum faciunt manere.s.hoiem. Et est
sensus sicut in littera nostra.Et in eo.41.In collo eius mo=
rabitur fortitudo.Ps.25.Anima eius in bōis demorabitur.
Ps.48.Et homo cū in honore esset nō intellexit. pro quo
beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Et
Cōmorari. homo in honore non commorabitur.Sed in fine eiusdem
psalmi ponitur non intellexit:nam ibi ponitur יָבִין Iabin
hic autem יָלִין Ialim.Ps.9.In protectiōe dei celi cōmora=
bitur.prouerb.19.Et in plenitudine commorabitur. Esa.
Habitare. 1.Iustitia habitauit in ea.i.mansit vel morata est in ea. Hie
re.4.Vsq; quo morabuntur in te cogitatiōes noxie.Zach.
5. Et commorabitur in medio domus & consumet eam.
מלון & inde מָלוֹן Malon:siue מְלוֹן Melon.idest māsio: seu diuer
מְלוֹן sorium.Gen.43.Cum venissemus ad diuersorium. Exo.
Diuersori um. 4.Cumq; esset in itinere in diuersorio. Hiere.9. Quis da
bit me in solitudine diuersorum viatorum. debet legi di=
מְלוּנָה uersorium viatorum.& inde מְלוּנָה Meluna cum he in fine
idest tugurium quod custodes agrorum faciunt ad manen
Tugurium dum in nocte.Esa.1.Et tugurium in cucumerario. In alio
Taberna culū vnius noctis. vero loco Beatus hieronymus transtulit. Tabernaculū vni
us noctis.Esa.24.Et auferetur quasi tabernaculū vni9 no
ctis.Item לון Lon.idest murmurare.Exo.15. Et murmura
לון uit populus cōtra moysen.Et in eo.16.Et murmurauit om
Murmu rare. nis congregatio filiorum israel.Et in eo.Nos vero quid su
Musitare. mus quia musitastis contra nos.idest quia murmurastis. &
in eo.quibus murmurati estis contra eum. nu.14. Vsque
quo multitudo hec pessima murmurat contra me. Et i eo.
qui murmurastis contra me.Et in eo. qui reuersi murmu=
תְּלוּנָה rare fecerūt cōtra eū oēm multitudinē.& inde תְּלוּנָה The
luna.i.murmuratio seu murmur.querela.seu querimonia
Murmur. Exo.16.Audiuit enim murmur vestrum.Et in eo.Eo quod
Murmura tiones. audierit murmuratiōes vestras.Et in eo.Nec contra nos est
Querele. murmur vestrū.Nu.14.querelas filiorū israel audiui. idest
murmurationes.Et in eo.17.Et cohibebo a me querimoni
Querimo= nie. as filiorum israel.idest murmurationes.Et in eo. Et quie=
scant querele eorum a me.

לוע לוּעַ Loaa.absorbere.deglutire.deuorare.lambere. Abdie.
Absorbere 1.Et bibent & absorbebunt.Prouer.20.Ruina est homi
Deuorare ni deuorare sancta.Et licet in aliquibus bibliis nostris lega
tur deuotare.tamen in bibliis antiquis habetur deuorare.
sicut in hebreo.Iob.6.Vnde & verba mea dolore sunt ple
na.Pro quo hebrei legunt.Ideoq; verba mea absorta sunt.
Scribitur etiam cum littera ain in principio.vt Iob.39.pul
Lambere. li eius lambunt sanguinē.vbi ponitur יְעַלְעוּ Iaalu.pro יְלַעוּ
לועה Ielau: propter euphoniā.Inde לוֹעָה Loee.i.guttur. vt Pro
Guttur. uer.23.Et statue cultrum in gutture tuo.

לוץ לין לוּץ Lus.illudere.deludere.deridere.irridere.interpretari.
Ps.118.Superbi inique agebant vsq;quaq;.pro quo beatus Deridere
hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Superbi de Deludere
ridebant me nimis.Prouer.3.Ipse deludit illusores. Et in Illudere.
eo.14.Stultus illudet peccatū. Et in eo.19. Testis iniquus
deridet iudiciū. Et in eo.29.Si autem illuseris solus por=
tabis.scribitur ēt cū duplici sade.vt Esa.28. Et nunc nolite
illudere. Inde לֵץ Les.i.illusor.derisor.irrisor. Prouer. 9. Derisor.
Qui erudit derisorem ipse sibi iniuriā facit.Et in eo. Noli Illusor
arguere derisorem.Et in eo.13.Qui aūt illusor est non au= Pestilēs
dit cum arguitur.Et in eo.19. Pestilente flagellato stultus
sapientior erit.pro quo hebrei legunt. Illusorem percuti=
es:& insipiens astutior erit.Et in eodem.20.Luxuriosa res
vinū.pro quo he.le.Derisoria res vinum.idest facit homi=
nem illusorem siue derisorem.Et in eo. 21.Superbus & ar
rogans vocatur indoctus.Pro quo hebrei legunt. Supbus
& arrogans vocatur derisor.Et in eo.22. Eiice derisorem
& exibit cum eo iurgium.& in plu.לֵצִים Lesim.Ps.1.Et in צים
cathedra pestilentie nō sedit. pro quo beatus hieronymus
in psalterio iuxta he.ve.transtulit.Et in cathedra derisorū Derisor
non sedit.Prouer.19.parata sunt derisoribus iudicia.Repe
ritur ēt לוֹצְצִים Losesim cū duplici sade.Osee.7. Extēdit צצים
manū suā cū illusoribus.Et inde לָצוֹן Lason.i.delusio siue Illusor לון
irrisio.vt Esa.28.Audite verbū dñi viri illusores. pro viri
illusionis vel derisionis.significat etiam supradicta dictio. Illusio.
Interprerari vel exponere verba alterius:aut loqui pro a=
liquo.Et inde מֵלִיץ Melis.i.interpres:vel ille qui loquitur לין
pro alio.vt Gen.42.Eo quod per interpretem loqueretur Interp
ad eos.Iob.16.Verbosi amici mei. pro quo hebrei legunt.
Interpretes mei amici mei.& vocat eos interpretes:eo qd
interpretabantur eius verba in malā partē.Et in eo.33.Si Loquē alio.
fuerit pro eo angelus loquens.Esa.43. Et interpretes tui
preuaricati sunt in me.ponitur etiam pro legatis qui expo
nunt verba eorū a quibus mittuntur.2.paralip.32.Attamē
in legatione principum babylonis qui missi fuerant ad eū Legatu
Et inde מְלִיצָה Melisa.i.interpretatio.prouer.1. Animad= יצה
uertet parabolam & interpretationē eius.vide ēt de hoc in Interp tatio.
fra in dictione מָלַץ Malas.

לוש Lus.cōmiscere.miscere.s.farinam aqua:more pisto=
rum.conspergere.Gen.18.Tria sata simile commisce Cōmis
1.Reg.28.Tollensq; farinam miscuit eam.2.Reg.13. Que Misce
tollens farinam cōmiscuit.Hiere.7. Et mulieres consper= Cōsper
gunt adipem.pro quo he.le.Et mulieres conspergunt siue
cōmiscent massam.Osee.7. A mixtione fermenti donec
fermentaretur totum.

לות Leuath.In lingua chaldaica significat.Ad.siue a. Es=
dre.4.Iudei qui ascenderunt a te. Ad. A.

לז Laz.ille.iste.Et est communis generis:& recipit in pri
cipio litteram he:que ponitur quasi pro articulo:& dici
tur הַלָּז Halaz.Iudi.6.Pone supra petram illā.1. Reg.14. Ille.
Que est trans locum illum.4.Reg.4.Ecce sunamitis illa. Illa.
Zach.2.Loquere ad puerum istum dicens. Scribitur etiā Iste.
cū he in fine & dicitur הַלָּזֶה Halaze.Gen.24. quis est iste
homo qui venit per agrū.& aliqñ scribitur cū vau: & dici= Iste.
tur הַלֵּזוּ Halezu. Ezech.36.Terra illa inculta facta est velut
hortus voluptatis. Illa.

לזה Laza.detrahere.discedere.Prou. 4.Et detrahētia la
bia sint pcul a te.Et aliqui hebrei dicūt q; deriuatur a Detra
supradicta dictione לוּז Loz.De quo vide supra in eadem
dictione.

לחה Lecha.Maxilla.mandibula.genna. & scribitur cum
iod in fine loco he.vt Iudi.15.Inuentamq; maxillam maxil
idest mandibulam asini.& in eodem. In maxilla asini in
mandibula pulli asinarum.& in eodem.Proiecit mandibu mandi

lam de manu. Ps. 3. Quoniam tu percuſſiſti omnes aduerſātes mihi ſine cauſa. pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Quia percuſſiſti omnium inimicorum meorum maxillam. Threñ. 1. & lachryme eius ī maxilla eius. Mich. 5. In virga percutient maxillam iudicis iſrael. & in plu. לְחָיַיִם Lechaiáim ſiue לְחָיֵי Lechaie. Deut. 18 Dabunt ſacerdoti armum & ventriculum. Pro quo hebrei legunt. Dabunt ſacerdoti armum & mandibulas ſeu maxillas & ventriculum. Canti. 1. Pulchre ſunt gene tue. Eſa. 30. & frenum erroris quod erat in maxillis populorum. Et in eo. 50 Corpus meum dedi percutientibus & genas meas vellentibus. Ponitur ēt pro dentibus. Deut. 34. Nec dentes illius moti ſunt. De quo vide ſupra in dictione לוּחַ Lũach.

לָחַךְ Lachach. lingere. lābere. rodere. 3. Reg. 18. Et aquā que erat in aqueductu lambens. Ps. 71. Et inimici eiꝰ terram lingent. Nu. 22. Ita delebit hic populus oēs qui in noſtris finibus commorantur: quomodo ſolet bos herbas vſqꝫ ad radices carpere. pro quo he. le. Nunc lambet ſeu rodet hic populus omnia que in circuitu noſtro ſunt ſicut lābit ſeu rodit bos herbas agri. ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum.

לָחַם Lacham. comedere. manducare. deuorare. debellare. pugnare. Deut. 32. Et deuorabunt eos aues. p̄s. 140. Et non communicabo cum electis eorum. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Nec comedere in delitiis eorum. Prouer. 4. Comedūt panem impietatis. & in eo. 9. Venite comedite panem meū. Et in eo. 23. Quādo ſederis vt comedas cū principe. & in eo. Nec comedas cum homine inuido. & inde לֶחֶם Léchem. i. panis. cibꝰ. eſca. pabulū. & eſt commune ad omnem cibum ſiue ad omne comeſtibile. ſed magis communiter ponitur in ſcriptura pro pane. Geñ. 3. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et in eo. 14. Proferens panem & vinum. & in eo. 18. Ponāꝗ bucellam panis. & ī eo. 47. In toto enim orbe panis deerat. Et in eo. 49. Affer pinguis panis eius. Exo. 25. & pones ſup menſam panes ꝓpoſitionis. Leuit. 20. Veſcetur tñ panibus qui offeruntur in ſanctuario. & ſecundū hebreos accipitur ibi pro carnibus que offerebantur in ſanctuario. & in eo. 21. Non offerat panem deo ſuo. Nu. 14. Quia ſicut panem ita eos poſſumus deuorare. Et in eo. 28. Oblationē meā & panes. pro quo he. le. Oblationē meā panē meum. & accipitur ibi pro agnis qui offerebantur mane & veſpere. Deut. 8. Nō in ſolo pane viuit homo. p̄s. 103. Vt educas panē de terra. Prouer. 9. Comedite panē meū. & in eo. 22. In quo eſt panis mendacii. Eccl's. 11. mitte panē tuū ſup tranſeūtes aquas. Eſa. 3. & in domo mea nō eſt panis. Et in eo. 58. Frange eſuriēti panē tuū. Hiere. 11. mittamus lignū in panē eius. Ezech. 18. Panē ſuū eſurienti dederit. Ponitur ēt panis ꝓ māna. Exo. 16. Ecce ego pluā vobis panes de celo. & in eo. Iſte eſt panis quē dedit vobis dñs ad veſcēdum. Nee. 9. Panē quoqꝫ de celo dediſti eis. Ps. 77. Panē angelorū manducauit homo. Accipitur ēt pro quocūqꝫ cibo vel eſca aut pabulo. Geñ. 47. Prebēs cibaria ſingulis. Leuit. 3. in pabulū ignis & oblationis dñi. Et in eo. In alimoniā ignis & ſuauiſſimi odoris. & in eodem. 22. Aletur cibis patris ſui Nu. 21. ſuper cibo iſto leuiſſimo. 1. Reg. 4. maledictus vir qui comederit panem vſqꝫ ad veſperam. Et accipitur ibi panis pro quocūqꝫ cibo. Nam ionathas preuaricatus eſt: eo quod comedit modicū mellis. Ps. 135. Qui dat eſcam omni carni. Ps. 145. Dat eſcam eſurientibus. Ps. 146. Qui dat iumentis eſcam ipſorum. Item ponitur pro conuiuio. Dañ. 5. Fecit grande conuiuium. Ponitur etiam pro carne. Soph. 1. Et corpora eorum ſicut ſtercora. Pro quo hebrei legunt. Et carnes eorum ſicut ſtercora. Iob. 20. vbi nos legimus. pluet ſuper illum bellum ſuum. hebrei legunt. pluet ſuper illum in carne ſua. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. Item לָחַם Lacham. ideſt pugnare. expugnare. debellare. dimicare. a ſuperiori ſignificato deriuatum. Eo quod bellum eſt comeſtio & conſumptio gladii ex vtraqꝫ parte. Exo. 1. Expugnatiſqꝫ nobis egrediatur. Et in eodem. 14. Dominus enim pugnabit pro vobis. Et in eodem. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et in eodem. 17. Venit autem amalech & pugnabat contra iſrael. Et in eodem. Et egreſſus pugna contra amalech. Deut. 1. Aſcendamus & pugnabimus. Et in eodem. Nolite aſcendere nec pugnetis. Ioſ. 10. Et pugnabat contra eam. Et in eodem. Et exercitu per gyrum diſpoſito oppugnabat eam Et in eodem. Et circundedit atqꝫ expugnauit eam. Iudi. 5. Et portas hoſtium ipſe ſubuertit. Pro quo hebrei legunt. Tunc dimicauit ſiue expugnauit portas. ſcilicet inimicorum. Et in eodem. De celo dimicatum eſt contra eos. Et in eodem. Aduerſus ſyſaram pugnauerunt. Et in eodem. 9. Qui pugnauit pro vobis. Et in eodem. 11. Pugnabant filii Amon contra iſrael quibus acriter inſtantibus. Et in eodem. Aut docere poteſt ꝙ iurgatus ſit contra iſrael: & pugnauerit contra eum. Ps. 34. Expugna impugnantes me. p̄s 55. Tota die impugnans tribulauit me. Et in eodem. Multi bellantes aduerſum me. Ps. 108. Et expugnauerunt me gratis. Eſa. 63. Ipſe debellauit eos. & inde מִלְחָמָה milchama. ideſt bellum. pugna. Geñ. 14. Inirent bellum contra balla regem ſodomorum. Exo. 1. Si ingruerit contra nos bellum. Et in eodem. 15. Dominus vir pugnator. pro quo hebrei legunt. Dominus vir pugne. Et in eo. 17. Et bellum dei erit contra Amalech. Deut. 21. Si egreſſus fueris ad pugnam. Iob. 39. Procul odoratur bellum.

Caro. לָחַם Expugnare. Pugnare. Oppugnare. Dimicare. Iurgari. Impugnare. Bellare. Debellare. מִלְחָמָה Bellum. Pugna.

לְחֵנָה Lechena. in lingua chaldaica ſignificat concubinam. Dañ. 5. vxores & concubine illius. Et in eodē vxores tue & concubine tue vinum bibiſtis in eis.

לְחֵנָה Cōcubina.

לָחַץ Lachas. Arctare. coarctare. opprimere. affligere. atterere. tribulare. Exo. 3. vidiqꝫ afflictionem eorum qua ab egyptiis opprimuntur. Et in eodem. 22. Neqꝫ affliges eum. Nume. 22. Iungit ſe parieti: & attriuit ſedentis pedē. Pro quo hebrei legunt. Et arctauit ſe parieti: & arctauit ſiue attriuit pedem Balaam ad parietem. ideſt cum pariete. Iudi. 1. Arctauitqꝫ Amorreus filios dan in monte. Et in eodem. 4. Et per viginti annos vehementer oppreſſerat eos. 1. Regum. 10. Et de manu omnium regum qui affligebant vos. 4. Regum. 6. Claudite oſtium & non ſinatis eum introire. Pro quo hebrei legunt. Coarctate eum in oſtio. Ps. 105. Et tribulauerunt eos inimici eorum. Eſa. 19. Clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis: quod in hebreo legitur in plurali: ſcilicet a facie tribulantium. Hiere. 30. & viſitabo ſuper omnes qui tribulant eos. & inde לַחַץ Láchas ideſt tribulatio: ſiue afflictio: aut oppreſſio: vel coarctatio. Exo. 3. vidiqꝫ afflictionem eorum qua ab egyptiis opprimuntur. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatū. Eſa. 30. & dabit tibi dominus panem arctum & aquam breuem. i. aquā afflictionis vel tribulationis.

לָחַץ Opprimere. Affligere. Atterere. Arctare. Coarctare. Tribulare. לַחַץ Afflictio.

לָחַשׁ Lachas. muſitare. ſuſurrare. murmurare. incantare. 2. Reg. 12. Cū ergo dauid vidiſſet ſeruos ſuos muſitātes. p̄s. 55. Aduerſū me ſuſurrabāt oēs inimici mei. & inde לַחַשׁ Láchas. ideſt murmur. Eſa. 26. In tribulatione murmuris doctrina tua eis. Quod hebrei exponunt ſic. Ideſt in tribulatione conuertunt ſe ad ſecretā orationē. in alio vero loco pro לַחַשׁ Láchas beatus hieronymꝰ trāſtulit. eloquū myſticum. Eſa. 3. Et prudentem eloquii myſtici. ſignificat

לָחַשׁ Muſitare. לַחַשׁ Murmur. לַחַשׁ Eloquium myſticum.

etiam incantare. Ps. 57. que nō audit vocem incantantiū. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. vocem murmurantium. Eccl's. 10. Si mordeat serpens in silentio. Pro quo hebrei legunt. si mordeat serpens absq; incātatione. Potest etiam legi sic. si mordeat serpens absq; murmure vel susurratione. Quod est idem sensus cū littera nostra. Et inde dicūt hebrei ꝙ deriuatur dictio הַלּוֹחֵשׁ Haloches. Nee. 3. Selum filius haloes. idest filius cuiusdam sapientis exorziste siue incantatoris. sicut exponūt hebrei. quia ponitur ibi he articularis in principio que non solet apponi nomini proprio nisi tantū appellatiuo: vt dictum est supra in principio littere he. Et in de לְחָשִׁים Lechasim: Genus ornamenti muliebris. ꝓ quo beatus hieronymus transtulit inaures. Et solū inuenitur i nu. plu. Esa. 3. Inaures & annulos.

Murmurare. Incātatio. הַלּוֹחֵשׁ לְחָשִׁים Inaures.

לט Lat. clam siue abscondite. De quo vide supra in dictione לָאט Laat.

Clam.

לְטָאָה Letaa. serpentis vel reptilis genus. Pro quo beatus hieronymus transtulit. stellio. & scribitur cum he in fine. Leuit. 11. Et stellio & lacerta & talpa.

Stellio.

לָטַשׁ Latas. Acuere. polire. scilicet metallum. 1. Reg. 13. vt acueret vnusquisq; vomerē suū. Iob. 16. Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. pro quo hebrei legūt Inimicus meus acuit oculos suos contra me. Et ē sensus sicut in littera nostra. ps. 51. sicut nouacula acuta fecisti dolum. & inde לוֹטֵשׁ Lotes. pro quo beatus hieronymus trāstulit maleatorem. Geñ. 4. qui fuit maleator & faber in cūcta opera eris & ferri.

Acuere. לוֹטֵשׁ Maleator.

לַיִל Lail. siue לֵיל lel. nox. Exo. 12. nox ē ista obseruabilis dñi. Esa. 16. Pone quasi noctem vmbram tuam. Et in eo. 21. Custos quid de nocte: custos quid de nocte. & cōiter scribitur cum he in fine & dicitur לַיְלָה láila. vt Geñ. 1. Et tenebras appellauit noctem. Et in eo. Et luminare minus vt preesset nocti. Et in eo. 32. Ipse vero mansit nocte illa in castris. Ester. 6. Noctem illam rex duxit insomnem. Iob. 3. Et nox in qua dictū est conceptus est homo. ps. 16. Et visitasti nocte. & in plu. לֵילוֹת Leloth. idest noctes. Iob. 7. Et noctes laboriosas enumeraui mihi. Canti. 3. In lectulo meo per noctes. & inde לִילִית Lilith. Nomen animalis clamantis siue vlulantis per noctes: secundum hebreos: pro quo beatus hieronymus transtulit lamiam. Esa. 34. Ibi cubauit lamia.

ליל ליל Nox. לַיְלָה Nox. לֵילוֹת Noctes. לִילִית Lamia.

לַיִשׁ Lais. leo. Iob. 4. Tigris periit eo quod non haberet predam. pro quo he. le. Leo periit. Esa. 30. Leena & leo ex eis vipera.

לַיִשׁ Tigris. Leo.

לָכַד Lachad. capere. apprehendere. cōprehendere. cōstringere. Nu. 27. Cuius ceperunt viculos & possederunt habitatores. Deut. 2. Et spoliis vrbiū quas cepimus. Ios. 7. Et quācūq; tribū sors inuenerit. pro quo he. le. Et quācūq; tribū dñs apprehēderit. Et in eo. Quicūq; ille in hoc facinore fuerit apprehēsus. Et in eo. Et inuēta est tribus iuda. Et in eo. Inuēta est familia zare. i. deprehensa. Et in eo. Inuenit Achan filiū carmi. pro quo he. le. Et deprehensus est Achan filius carmi. & in eo. 10. macedā quoq; cepit Iosue. Et in eo. Et cepit eam die altero. 1. Reg. 14. Et saul confirmato regno super israel. pro quo he. le. Et saul cepit siue apprehendit regnū super israel. 2. Reg. 5. Cepit autem dauid arcē sion. Et in eo. 12. Et expugnabat vrbem regiam. i. nitebatur eā capere. Et in eo. Et capienda est vrbs aquarū. Et in eo. Obside ciuitatē & cape eā. Et in eo. Ne cū a me vastata fuerit vrbs. i. cū a me capta fuerit. Iob. 5. apphēdit sapiētes in astutia eorū. Prouer. 5. Iniquitates sue capiūt impiū. & in eo. 6. & captus ꝓpriis sermonibus. Esa. 44. Tenebitur laqueo. i. capietur. Hiere. 5. Laqueos ponētes & pedicas ad capiēdos viros. Et in eo. 6. Vir eni cū muliere capietur. Treñ. 4. Xp̄s dñs captus est in peccatis nr̄is. Abach. 1. Et capiet eā. Zach. 14. & capietur ciuitas. Ponitur ēt pro stringere vel cōstringere. Iob. 38. Et facies abyssi constringitur. Et in eo. 41. Et tenentes se nequaquā separabūtur. pro quo he. le. Et constringuntur & nō separātur. Inde לֶכֶד Láched. i. captio. Prouer. 3. Et custodiet pedē tuū ne capiaris. Pro quo he. le. Et custodiet pedem tuū a captione. i. ne capiaris. sicut est in lr̄a nr̄a. & inde מַלְכּוֹד Malcud. i. laqueus siue decipula qua aues capiūtur. Iob. 18. Et decipula ei⁹ super semitam.

לכד Capere. Apphēdere. Dephēdere. Tenere. Constringere. לכד nequaquā se. Captio. מלכוד Decipula.

לָכֶם Lachem. vobis. Et in lingua chaldaica dicitur לְכוֹן Lecon. Dañ. 3. vobis dr̄ populis tribubus & linguis.

Uobis. לכון Uobis.

לְמֹג Lemog. Genus ligni preciosi. & scribitur cū aleph in principio & dicitur אַלְמֹג Almug. & solū inueītur i numero plu. s. אַלְמֻגִּים almugim. Pro quo beatus hieronym⁹ trāstulit ligna thina. 3. Reg. 10. Attulit ex ophir ligna thina multa nimis. & in eo. Fecitq; rex de lignis thinis fulcra domus dñi & domus regie & citharas lyrasq; cantoribus. Reperitur etiam אַלְגּוּם Algom. per transpositionē litterarū. De quo vide supra in dictione לגם Legom.

למג אלמגים Thina.

לָמַד Lamad. Discere. docere. erudire. Deut. 4. vt discāt timere me oī tpe. Et in eo. 5. Discite ea & opere cōplete Et in eo. 17. vt discat timere dñm deū suum. Et in eo. 31. vt audientes discāt & timeāt dñm. Ps. 118. vt discā iustificationes tuas. Esa. 26. Et discet facere iustitiā. Hiere. 12. Si eruditi didicerint vias populi mei. Et in eo. 13. Cū didiceritis malū. Ezech. 19. Et didicit predā capere. signat ēt docere vel erudire. s. quādo est verbū secūde coniugationis. Deut. 4. Scitis ꝙ docuerim vos. & in eo. que ego doceo te. Et in eo. 5. Que docebis eos vt faciāt ea in terra. Et i eo. 6. vt docerem vos. Et in eo. 11. Docete filios vr̄os. Et in eo. 20. Ne forte doceāt vos facere cūctas abominationes. 2. Reg. 22. Docens manus meas ad preliū. p̄s. 33. Timorē dñi docebo vos. p̄s. 50. Docebo iniquos vias tuas. Ps. 93. qui docet hominē scientiam. Et in eodem. Et de lege tua docueris eū. Ps. 118. Doce me iustificationes tuas. Et in eodem. sup omnes docentes me intellexi. Eccl's. 12. Docuit populum. Canti. 3. & ad bella doctissimi. Hiere. 12. Sicut docuerunt populum meum iurare in baal. & in eo. 31. Quasi iuuenculus indomitus. pro quo he. le. Quasi vitulus nō doctus. i. indomitus iugo. Osee. 10. ephrain vitula docta. & inde לִמּוּד limud. i. doctus siue discipulus. Esa. 8. Signa legem in discipulis meis. & in eo. 50. Dñs dedit mihi linguā eruditam Pro quo he. le. Dñs dedit mihi linguā doctorū. Et in eodē. 54. vniuersos filios tuos doctos a dño. signat ēt assuetum vel consuetū. Iudi. 3. & haberent consuetudinē preliandi. Hiere. 2. Onager assuetus in solitudine. & secūdū hebreos īde deriuatur כִּלְמַד Chilmad. Ezech. 27. Asur & chelmad venditores tui. pro quo he. le. Asur quasi doctus vel assuetus venditor tuus siue negociator tuus. Potest etiam eē nomen propriū: sicut est in littera nostra. & inde תַּלְמִיד Thalmid per additionem tau in principio. idest discipulus. 1. Paralipo. 25. Doctus pariter & indoctus. pro quo hebrei legunt. Doctor. & discipulus. & inde מַלְמַד Malmad. idest vomer. Iudi. 3. Qui percussit de philistiim sexcentos viros vomere. Hebrei vero dicunt ꝙ significat stimulum bouis. idest virgā longā in cuius sūmitate est aculeus quo punguntur boues vt recte incedant: quasi a docendo dictum eo quod doceat ipsos boues.

למד Discere. Docere. ד Disci[pulus]. Doc[tus]. Cōsu[etū] nē ha[bere]. assue[tus]. ד Do[ctor]. Disc[ipulus]. Uom[er].

לָמָּה Lama. quare. cur. vt quid. quamobrem. De quo vide infra in dictione. מָה Ma.

לָמוֹ Lamo. illis siue ipsis: aut illi datiui casus de quo vide in grammatica in capitulo de pronomine.

לָעַב Laab. subsannare. irridere. 2. Paralip. 36. At illi subsannabant nuncios dei.

לָעַג Laag. subsannare. deridere. irridere. 2. Parali. 30. Illis irridentibus & subsannātibus. Nee. 2. Et subsannauerunt nos & despexerūt. Et in eo. 4. Et motus nimis subsannauit iudeos. Iob. 11. Et cum ceteros irriseris a nullo confutaberis. ps. 2. Dominus subsānabit eos. ps. 34. Tentauerūt me: subsannauerūt me. & inde nomē לַעַג Laag. i. subsannatio vel irrisio. Iob. 34. Qui bibit subsannationem quasi aquam. Ps. 43. subsannationē & derisum his qui sunt in circuitu nostro. Osee. 7. Hec est subsannatio eorum in terra egypti. Esa. 28. In loquella enī labii. Pro quo hebrei legūt. In subsannatiōe labii. Alii vero legūt sic: in balbutienti ei labio: quasi a עִלֵּג Ileg. quod significat balbū. vt Esa. 32. Et lingua balborū velociter loquetur. Et in eo. 33. populū alti sermonis: ita vt non possis intelli gere disertitudinem lingue eius: in quo nulla est sapientia. pro quo hebrei legunt. Populum profundi sermonis: ita vt non intelligatur balbutiens lingua eius: sine sapientia. & est sensus sicut in littera nostra.

לָעַז Loeez. barbarus. ps. 113. De populo barbaro. & solum inuenitur in predicto loco.

לָעַט Laat. comedere. deuorare. Geñ. 25. Da mihi de coctione hac ruffa. vbi ponitur verbum tertie coniugationis. idest fac me comedere vel deuorare de coctione hac ruffa. Et beatus hieronymus transtulit sensum.

לַעַן Laan. absinthium. amaritudo. Et scribitur cum he in fine & dicitur לַעֲנָה Laana. Deut. 29. Radix germinans fel & amaritudinem. Hiere. 9. Ecce ego cibabo populum istum absinthio. Threñ. 3. Inebriauit me absinthio. Et in eodem. Absinthii & fellis. Amos. 5. Qui conuertitis in absinthium iudicium.

לַפִּד Lapid. lampas. fax. Geñ. 15. Et apparuit clibanus fumans & lampas ignis. Iudi. 15. Et faces ligauit in medio. Iob. 12. Lampas contempta apud cogitationes diuitū Esa. 62. vt lampas accendatur. Zach. 12. Et sicut facē ignis in feno. Et in plu. לַפִּידִים Lapidim. Exo. 20. Cunctus autē populus videbat voces & lampades. Et inde deriuatur nomen לַפִּידוֹת Lapidoth. Iudi. 4. Erat autem debora pphetes vxor lapidoth.

לָפַת Lapath. apprehēdere. complecti siue amplecti. cōturbari. Iudi. 16. Et apprehendens ambas colūnas. Ruth. 3. Expauit homo & conturbatus est: sed etiam in predicto loco aliqui hebrei legunt. Expauit homo & amplexatus ē: in voce passiua.

לָצַר Lesar. Preposita mem littera cum apice segol significat dispensatorem: secūdum hebreos. Dañ. 1. Et dixit daniel ad malasar. pro quo hebrei legūt. Et dixit daniel ad dispēsatorem siue ad prepositum. Et in eodem. Porro malasar tollebat cibaria & vinum potus eorum. Potest etiā eē nomen proprium. sicut est in littera nostra.

לָקַק Lacac. lingere. lambere. Iudi. 7. Qui manu & lingua lambuerint aquas sicut solent canes lambere. Et in eodem. Qui manu ad os proiiciente aquas lambuerant. Et in eodem. In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos. 3. Reg. 21. In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem Naboth: lambent quoq; sanguinem tuum.

לָקַח Lacach. accipere. sumere. assumere. tollere. emere. Geñ. 2. Quoniam de viro sumpta est. Et in eodem. 5. Quia tulit eum deus. Et in eodem. 20. Propter mulierem quam tulisti. Et in eodem. 24. qui tulit me de domo pris mei. Et in eodem. 27. Primogenita mea ante tulit & nunc secundo surripuit benedictionē meam. idest tulit. Et in eodem. 31. Tulit iacob omnia que fuerunt patris nostri. Et in eodem. Abscondit idola subter stramenta cameli. Pro quo hebrei legunt. Tulit idola & posuit ea in stramenta cameli. Exo. 9. Et grando & ignis mixta pariter ferebantur. pro quo hebrei legunt. Et grādo & ignis assumpta in medio grandinis. Et est sensus sicut in littera nostra. Nu. 16. Nec asellum quidem vnquam acceperim ab eis. 1. Reg. 4. Et arca dei capta est. Et in eodem. Eo quod capta esset arca dei. 4. Reg. 2. Si videris me quando tollar a te. ps. 14. & munera super inocentem nō accepit. ps. 67. Accepisti dona in hoibus. Prouer. 24. Erue eos qui ducūtur ad mortē. Pro quo hebrei legunt. Erue assumptos ad mortem. Hiere. 23. qui assumunt linguas suas. Ezech. 33. Ille quidē in iniquitate sua captus est. & aliquando scribitur sine lamed scilicet in futuris & in imperatiuis & in infinitiuis vel gerūdiis. Geñ. 6. Tolle igitur tecum ex omnibus escis. Et in eodem. 15. sume inquit mihi vaccam triennem. Et in eo. 18. Sed afferam pauxillum aque. Pro quo hebrei legunt. Accipiatur obsecro pauxillum aque. Et in eodem. Ponāq; bucellam panis. idest accipiam bucellam panis. Et in eo. 22. Tolle filium tuum. Et in eodem. 30. Parum ne tibi videtur q̄ prerripueris maritū mihi: nisi etiam mandragoras filii mei tuleris. Et in eodem. 38. Habeat sibi. idest accipiat sibi pignus. Nu. 16. Tollat vnusquisq; thuribula sua. Iosu. 9. susceperunt igitur de cibariis eorum. Esa. 8. Sume tibi librum grandem. 4. Reg. 12. Nollite ergo amplius accipere pecuniam. Et in eodem. Prohibitiq; sunt amplius sacerdotes accipere pecuniam. Esa. 23. Sume citharam & circue ciuitatem. Hiere. 5. Renuerunt accipere disciplinam. Ezech. 17. Vt firmaret radicem super aquas multas. Pro quo hebrei legunt. Tulit super aquas multas. Osee. 11. Portabam eos ī brachiis meis. Pro quo hebrei legūt. Accipere eos siue ferre eos in brachiis suis. Et etiam in imperatiuis inuenitur aliquando cum lamed. vt Exo. 29. Tolle vitulum de armento. Ezech. 37. Et tolle lignum alterum. significat etiam emere. Prouerb. 31. Considerauit agrum & emit eū. 2. Reg. 4. Assumentes spicas tritici. Pro quo hebrei legunt. Quasi emētes triticum. Esa. 52. Quoniam ablatus est populus meus gratis. pro quo hebrei legunt. Quoniam emptus est populus meus gratis. Item significat quando aliquis conatur ad aliquid agendum. Sicut in nostro vulgari dicitur Accepit petrus & fecit hoc vel illud siue iuit ad illum locū. idest accepit seipsum vel socios secum. Et per talem modū loquendi dicitur in hebreo. Exo. 4. Posuit & testimoniū in arca. Pro quo in hebreo habetur. & accepit & posuit testimonium in arca. Nu. 16. Ecce autem chore. Pro quo hebrei legunt. Et accepit chore. & sequitur. & surrexerūt contra Moysen. Iudi. 14. Dederunt ei sodales triginta. p quo hebrei legunt. Et acceperunt sodales triginta & fuerunt cū eo. 2. Reg. 18. Porro Absalom erexerat sibi cum adhuc viueret titulum. Pro quo hebrei legūt. Et absalom accepit & erexit sibi in vita sua titulum. Iob. 15. Quid te eleuat cor tuum. Pro quo hebrei legunt. Quid te accipit cor tuum. & inde מַלְקוֹחַ Malcoach. idest preda. siue illud quod de spoliis capitur. Nu. 31. Predam & vniuersa que acceperant tam ex hominibus quam ex iumentis. Et in eodem. Tollite summam eorum que capta sunt. Et in eodem. Diuidesq; ex eo quo predam. Esa. 49. Nunquid tolletur a robusto preda. Et in eodem. Et quod ablatum fuerit a robusto saluabitur. idest quod captum fuerit a robusto. Accipitur etiam מַלְקוֹחַ Malcoach pro faucibus. vt. Ps. 21. Et ligua mea adhesit fau

Assumere. Accipere. Capere. Suscipere. Emere. מַלְקוֹחַ Preda. Quod captū est. Captum. מַלְקוֹחַ

מַלְקָחַיִם cibus meis.& inde מַלְקָחַיִם Melcachaim.i.forcipes quibus
accipimus prunas.& reperitur tantũ in hebreo in numero
Forcipes. emũctoria duali: quia ex duabus constat.Esa.6.Quem forcipe tulerat
de altari. Accipitur etiam pro emũctoriis lucernarũ. Exo.
25.Emũctoria quoq; & vbi ea que emuncta sunt extingã
מַקָּח tur.Inde מַקָּח Micach.i. cupido: siue aceptio munerũ.2.pa
Cupido. ralip.19.Nec cupido munerũ.& inde מַקָּחָה Mecacha.i.mer
מַקָּחָה ces.siue res venalis.Et solũ inuenitur in nũero plu.s.מַקָּחוֹת
מַקָּחוֹת Macachoth.Nee.10.Qui important venalia & omnia ad
Venalia. vsum.& inde לֶקַח Lecach.idest doctrina siue assumptio do
לֶקַח Doctrina. ctrine vel legis.Deut.32.Cõcrescat vt pluuia doctrina mea
Prouer.1.Audiens sapiens sapientior erit.pro quo hebrei
legunt.Audiet sapiens & addet doctrinam.Et est idem sen
sus cum littera nostra.Et in eo.4.Donum bonum tribuã
vobis.pro quo hebrei legunt.Doctrinam seu legem bonã
Lex. tribui vobis.Esa.29.Et musitatores discent legem. Põitur
Sermões. etiam pro sermonibus.Prouer.7.Irretiuit eum multis ser
monibus.

לָקַט לָקַט Lacat.colligere.congregare.Geñ.47.E quibus om
Cõgregarẽ. nẽ pecuniã cõgregauit.Exo.16.Colligat vnusquisq;
Colligere. ex eo quantũ sufficit.& in eo.Et collegerũt alius plus:alius
minus.Et in eo.Iuxta id quod edere poterant congregaue
runt.& in eo.In die aũt sexta collegerũt cibos duplices . Et
in eo.& egressi sunt de populo vt colligerent. Ruth.2. Va-
dam in agrũ & colligã spicas.& in eo.& que collegerat vir-
ga cedens.4.Reg.4. Vt colligeret herbas agrestes.& in eo
dẽ.& collegit ex ea coloquintidas agri.Iudi.11.Congrega-
tiq; sunt ad eum viri inopes.Esa.27.Et vos congregabimi
לֶקֶט ni vnus & vnus filii israel.& inde לֶקֶט Lechet.i.collectio vl'
Remanentes spice. congregatio.siue remanẽtes spice que a pauperibus colli-
gũtur.Leuit.9.Nec remanẽtes spicas colliges.& ĩde יַלְקוּט
יַלְקוּט Ialcut.i.pera pastoralis in qua vasa pastoris colliguntur.1.
Pera pastoralis. Reg.17.Et misit eos in perã pastoralẽ.

לֶקֶשׁ לֶקֶשׁ Leches.Pluuia vel imber serotinus.Amos.7.In prĩ
cipio germinantiũ serotini imbris.Et in eo. Et ecce
Serotinus serotinus post tonsionẽ regis.& aliqñ scribitur cũ mem in
מַלְקוֹשׁ principio & dicitur מַלְקוֹשׁ malcos Deut.11.Dabit pluuiam
terre vestre temporaneã & serotinã.Osee.6.Et veniet qua
si imber nobis tẽporaneus & serotinus . Zach.10. Petite a
לִקֵּשׁ dño pluuiã ĩ tempore serotino.& inde verbũ.לִקֵּשׁ Laches
i.retardare.Beatus hieronymus transtulit vidẽmiare.Iob.
Uidemiarẽ. Retardare 24.Et vineã eius quem vi oppresserunt vindemiant. Pro
quo he.le.Et vineã impii retardãt.quasi dicat.primo dep-
dantur bonos & iustos:& postea ẽt iniustos & impios:quia
nemini parcũt.Potest ẽt intelligi sicut est in littera nostra.

לָשָׁד לָשָׁד Lesad.humidũ.seu recens:secũdũ hebreos:btũs hie-
Panis. ronymus trãstulit panẽ.s.recẽtẽ vel humidũ . Nu.11.
Saporis quasi panis oleati.Ps.31.Conuersus sum in erũna
mea dũ confringitur spina.Pro quo he.le.Conuersa est hu
Humiditas miditas mea ĩ siccitate estatis.sed si illud lamed qđ ponitur
in principio dictionis nõ est de substãtia dictionis : sed est
prepositio sicut & in aliis locis:tunc potest legi sicut est in
littera nostra.s.in erũna mea.

לִשְׁכָּה לִשְׁכָּה Lesach.cenaculũ.Gazophylaciũ.camera.tricliniũ.1.
Tricliniũ. gazophylacium Reg.9.Introduxit eos in tricliniũ.Nee.10.Gazophy
laciũ domus dei nostri.Ezechiel.40.Et per singula gazo-
לְשָׁכוֹת phylacia ostiũ.Et in eo.Porro gazophylaciũ qđ respicit vi
gazophylacia. am aquilonis.& ĩ plu.לְשָׁכוֹת Lesachoth.vt in eo. & ecce ga
zophylacia & pauimẽtũ.& in eo. triginta gazophylacia in
circuitu pauimẽti. Et in eo.Gazophylacia cantorum in a-
trio interiori.

לֶשֶׁם לֶשֶׁם Lesem.lapis preciosus.quem translatio nostra ligu
Ligurius. rium appellat.Exo.28.In tertio scilicet versu ligu-
rius achates & amethistus.

לָשׁוֹן Lason.lingua.loquella.Exo.4. Impeditioris & tar- Lingua.
dioris lingue sum.Iudi.7.Qui manu & lingua lam-
buerint aquas.Iob.27.Nec lingua mea meditabitur men
daciũ.ps.11.Et linguã magniloquã.Ps.44.Lingua mea
calamus scribe velociter scribentis.Ponitur ẽt pro loqlla. Loquella.
vt Geñ.10.vnusquisq; scđm linguã suã.Deut.28.Gentẽ cu
ius linguã intelligere nõ possis.Ester.1.Diuersis linguis &
litteris . sigñat etiã lapidẽ terminalẽ vel sinũ maris vel flu
minis.eo qđ est ad similitudinẽ lingue.vt Iob.15.A ligua
eius que respicit meridiẽ.Et in eo . A lingua maris.Esa.11.
Et desolabit dñs linguã maris egypti.& in plu . לְשֹׁנוֹת Le- Lingue.
sonoth.i.lingue.vt Zach.8.Ex omnibus linguis gentium.
& in lingua chaldaica dr̃ לִשָּׁן Lisan.Dañ.3. Vt omnis po-
pulus & tribus & lingua.& in plu.לִשָּׁנַיָּא lisanaia. vt in eo.
vobis dr̃ populis & tribubus & linguis.& inde verbũ לָשַׁן
Lasen Quod sigñat detrahere.seu murmurare.vl' accusare
vt Ps.100.Detrahẽtem secreto proximo suo hunc perseq- Detrahere
bar.Prouer.30. Ne accuses seruum ad dñum suum. Accusare

לֶתַח Lethach.preposito mem & addito he in fine vt dica-
tur מַלְתָּחָה Melthacha:significat vestẽ seu vestimẽtũ.
4.Reg.10.Dixitq; his qui preerãt super vestes . Et aliq he- Uestis.
brei dicunt q; significat locũ quo vestes reponũtur. & solũ
inuenitur in p̃dicto loco.

לֶתֶךְ Lethech.Dimidia pars mensure cori.vt Osee.3.Et di
midio coro ordei.Et solũ inuenitur in p̃dicto loco. Dimidi cori.

לֶתַע Lethaa.p̃posito mem & addito he in fine vt dicatur
מַלְתָּעָה Maltheaa:significat molã dentium.& solũ in- mole
uenitur in numero plu.Ps.57.Molas leonũ cõfriget dñs.
Et inde verbũ נִתָּעוּ Nithau.quasi נִלְתָּעוּ Nilthau per defec
tum lamed.i.cõtriti seu cõquassati sunt.s.dentes.vt Iob.4.
Et dentes catulorum leonum contriti sunt.

De incipientibus a littera מ Mem.

Ista littera mem qñ preponitur alicui dictiõi sigñat. de.ex.
e.a.vel ab.& aliqñ significat comparatiuum precedentis di
ctionis.De quo vide infra in dictione מִן Min.

מְאֹד Meod.nimis.valde.vehemẽter.Geñ.1. Et erãt valde
bona.Et in eo.15.Merces tua multa nimis. Et in eo. Ualde. Nimis vehem[enter]
17.Et multiplicabo te vehementer nimis . vbi ponitur bis
p̃dicta dictio.Exo.1. Ac roborati nimis ĩpleuerũt terrã.p̃s.
118.Nõ me derelinquas vsquequaq;.pro quo beatus hiero
nimus in psalterio iuxta he.ve.trãstulit.vsq; nimis. Et ĩ eo.
Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis vsquequaq;.i.vs-
q; nimis.Esa.16.superbus est valde.& in eo.64.Ne irasca-
ris dñe satis.i.valde.ponitur ẽt p̃ validitate seu fortitudine Satis
Deut.6.Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo & ex tota a Fortit[udo]
nima tua & ex tota fortitudine tua.vbi ponitur pro fortitu-
dine.& põt poni pro mẽte q̃ est pars preciosa valde in ho-
mine.vnde in euãgelio põitur p̃ mẽte.Mathei.22. Ait illi
iesus : diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo & in tota ani
ma tua & in tota mẽte tua.& siľr Marci.12.ponitur pro mẽ mens. anima
te & virtute.& Luce.10.ponitur pro anima & viribus.

מֵאָה Mea.Centum.Geñ.33.Centum agnis.2.Paralip.36. Centum
Et condemnauit terram centum talentis argenti .&
aliquando mutat he vltimum in thau & dicitur מְאַת Meath
Geñ.21.Cum esset annorum centum.Ponitur etiam aduer Centies
bialiter pro cẽties siue centuplum.vt Eccl's.8. Peccator eo
quod centies facit malum.& in plurali.מֵאוֹת Meoth.Geñ.
5.Et facti sunt dies Adam postquam genuit seth octingen
ti anni.Quod in hebreo legitur octocenti anni.idest octo-
centena annorum.& in eo.Anni nongenti triginta.

מְאֹם Meum.aliquid.quicq̃. quantũcũq;. Et cõmũiter scribitur cum he in fine & dicitur מְאוּמָה Meũma.vt Nu.22.Nunquid loqui potero aliquid. Deut.13. Et non adherebit de illo anathemate quicq̃ i manu tua.& in eodẽ.24. Cum repetes a proximo tuo rem aliquã.4.Reg.5.Et accipiam ab eo aliquid.Hiere.39.Nihilq; ei mali facies.i. non facies ei aliquid mali.Reperitur etiam מאום Mum monosyllabum & sine he.Iob.31. Et si in manibus meis adhesit macula.Pro quo hebrei legunt.Et in manibus meis nõ adhesit aliquid.s.mali.Potest etiã deriuari a dictiõe מום Mum sine aleph:que signat maculam.vt infra in suo loco dicetur.

מָאֵן Maen.nolle.renuere.Geñ.37.Noluit consolationem accipere.Exo.10. Sin aũt resistis & non vis dimittere eum.& in eodẽ.22.Si pater virginis dare noluerit.Nu.22 Noluit Balaã venire nobiscũ.Ps.76.Renuit consolari anima mea.Hiere.5.Renuerunt accipere disciplinam. & in eodem.Et noluerunt reuerti.Item מָאן Man.in lingua chaldaica significat vas.& in plurali מָאנַיָּא Manaia siue מָאנֵי Mane. Dañ.5. Vt afferrent vasa aurea &argentea. & in eo. Tunc allata sunt vasa aurea.

מָאַס Maas.reprobare.abiicere.proiicere.repellere.spernere.odire. aborrere. dissoluere. Iob.10. Et opprimas me opus manuum tuarum.Pro quo hebrei legũt.Et reprobes siue abiicias opus manuum tuarum.Ps.52. Quoniam deus spreuit eos.Ps.88.Tu vero repulisti & detraxisti. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit.Tu aũt repulisti & proiecisti.Ps.117.Lapidem quem reprobauerunt edificantes.Esa.7.Vt sciat reprobare malum & eligere bonum.& in eodem.30.Pro eo quod reprobastis verbum hoc.& in eodem.54.Et vxorem ab adolescentia abiectam.Hiere.2.Quoniam obtriuit dñs confidentiã tuã. Pro quo hebrei legunt.Quoniam abiecit siue odiuit dominus confidentiam tuam.& in eodem 6.Argentum reprobum vocate eos.& in eodem.14.Nunquid proiiciens abiecisti iudam.Threñ.5.Sed proiiciens repulisti nos.Osee.4. Quia tu scientiam repulisti: repellam te.Amos.2.Eo quod abiecerunt legem domini.& in eodem.5.Odiui: proieci festiuitates vestras.Ponitur etiã pro dissoluere.vt.Ps.57.Ad nihilum deuenient tanq̃ aqua decurrens. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Dissoluantur sicut aque que fluunt.& de hoc vide infra in dictiõe מָסַס Masas. Itẽ ponitur pro contrahere.Iob.7.Cutis mea aruit & contracta est.Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et abominabilis facta est.

מָאַר Maar. inficere. dolorem vel amaritudinem inferre.Leuit.13.Infecta lepra reputabitur. Ezech.28. Et non erit vltra domui israel offendiculum amaritudinis. idest amaritudinem vel dolorem inferens.

מְאַת Meath.centum.siue centies.De quo vide supra in dictione מֵאָה Mea.

מֶגֶד Meged. fruct⁹ seu põa.s.optima & electa.fruges. Deut.33. De pomis celi & rore.& in eodẽ. De pomis fructuũ solis ac lune.& in eo.De pomis colliũ eternorum. & in eo. Et de frugibus terre.Canti.4.Cũ pomorũ fructibus. & secundũ hebreos significat optimũ vel electũ cuiuscunq; rei. Scribitur etiam cum nun in vltima syllaba & dicitur מִגְדָן Migdan.& solum inuenitur in numero plu.s. מִגְדָּנוֹת Migdanoth. Pro quo beatus Hieronymus transtulit. Dona seu munera aut pensationes.vt Geñ.24. Fratribus quoq; eius & matri dona obtulit.2.Paralip.21.Et pensationes cum ciuitatibus munitissimis.& in eodem.32.Et munera ezechie regi iuda.

מַגָּל Magal.falx.Hiere.50.Et tenẽtem falcem in tempore messis.Ioel.3.Mittite falcem qm̃ maturauit messis.

מָגֵן Migen.protegere.claudere.tradere.Geñ.14.Quo ꝓtegente: hostes in manibus tuis sunt. Pro quo hebrei legunt. Qui tradidit hostes tuos in manibus tuis . Potest etiam intelligi sicut est in littera nostra.Prouer.4.Corona inclyta proteget te. Osee.11.Protegam te israel.Pro quo aliqui hebrei legunt.Tradam te israel.s.in manus inimicorũ. Indeq; מָגֵן Magen.i.scutum.protectio. De quo vide supra in dictione גָּנַן Ganan.

מגן Protegere. Tradere.

מָגַר Magar. deiicere.dissipare.collidere.tradere.detrahere Esdre.6.Dissipet oĩa regna & populũ.Ps.88.Et thronum eius in terra detraxisti.Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trãstulit.Et sedẽ ei⁹ in terrã collisisti.Ezech.21.Gladio traditi sũt cũ pplo meo.

מָגַר Dissipare. Detrahere. Collidere. Tradere.

מַד Mad.tunica.vestis.seu vestimentum.& scribitur cũ vau in fine.Leuit.6. Vestietur tunica sacerdos.2. Reg. 20. Porro ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habit⁹ sui.Ps.108. Et induit maledictionem sicut vestimẽtum. Et pluraliter declinatur in gñe masculino & feminino.1.Reg.4.Scissa veste & cõspersus puluere caput.Quod in hebreo legitur pluraliter.s.scissis vestibus.Ps.133. Quod descẽdit in orã vestimẽti ei⁹. Pro quo hebrei legũt. In orã vestimẽtorũ eius.Et aliqui hebrei dicunt q̃ deriuatur a dictione sequenti.

מַד Tunica. Vestimẽtũ. Vestis.

מָדַד Madad.mẽsurare.metiri.expandere. Deut.21.Et metietur a loco cadaueris.2.Reg.8.Et mensus est eos funiculo.& in eodem.Mensus est autẽ duos funiculos.3.Reg.17.Et expãdit se atq; mensus est super puerum. Ps.59. Et conuallẽ tabernaculorũ metibor.Ezech.42.Et mensus est contra ventum aquilonis.& in eodem.43.Et metiantur fabricam.& aliquando scribitur cum simplici daleth.Exo.16 Et mensi sunt ad mensuram gomor.Nu.35.Contra orientem duo millia erunt cubiti.Pro quo hebrei legunt.Et mẽsurabis extra ciuitatem plagam orientalem duo millia cubitorum.Esa.65.Et remetiar opus eorum.Hiere.31.Si mensurari poterunt celi sursum. & in eodem.33. Sicut numerari non possunt stelle celi & metiri arene maris. Ezech.40 Et mensus est limen porte.& in eodem.47. Et mensus est mille cubitos.Osee.1.Sicut arena maris que sine mensura est.Pro quo hebrei legunt.Que non mensurabitur.Zach.2.Vt metiar ierusalem.& ĩde מִדָּה Midda.i. mẽsura.vt Iob.11.Longior terra mẽsura eius.& in eodem.28.Et aquas appendit in mensura.Zach.2.Et ecce funicul⁹ mensure in manu eius.Scribitur etiã cum duplici mem.Iob.38. Quis posuit mensuram eius.& in plurali מִדּוֹת Middoth. vt Ezech.43.Iste autem mensure altaris in cubito verissimo. Reperitur etiam מַדֵּי Midde secundum terminationem masculinorum.vt Hiere.13.Hec est sors tua parsq; mensure tue.Quod in hebreo legitur pluraliter.s.mẽsurarum tuarum. Dicitur etiam de homĩe procere stature.Nu.13.Populus quẽ aspeximus procere stature est. Pro quo hebrei legunt. Et omnis populus quem aspeximus in ea homines mensurarum sunt.s.magnarum.1.Paralip.11.Et ipse percussit virũ egyptium cuius statura erat quinq; cubitorum.Pro quo hebrei legunt.Et ipse percussit virum egyptium virum mensure Dicitur etiã de reb⁹ inanimatis.vt. Hiere.22. Et edificabo mihi domũ latã. ꝑ q̃ he.le.Edificabo domũ mẽsurarũ. Ponitur etiã מִדָּה Midda.ꝑ spatio vel dimẽsione.vt Ios.3.Spacium cubitorum duo millia.Itẽ ponitur pro tributo.Esdre.4. Tributum quoq; & uectigal & reditus accipiebãt.Nee.5.Mutuam accepimus pecuniam in tributa regis. & in lingua chaldaica scribitur aliquando cum nun in medio & dr̃ מִנְדָּה Minda.vt in eodem. Tributũ & vectigal & ãnuos red

מָדַד Metiri. Expãdere. Remetiri. Mẽsurare. מִדָּה Mensura. מִדּוֹת Mensure. מַדֵּי Statura. מִדָּה Spacium. Tributum. מִנְדָּה Tributum.

מִדָּה ditus non dabant. Ponitur etiam מִדָּה Midda pro vestimen
to. De quo vide in dictione precedenti. Ponitur etiam pre-
מַדַד dicta dictio מַדַד Madad pro expectare. vt Iob.7. Rursū ex-
Expectare pectabo vesperam. Et dicunt aliqui hebrei ꝙ in predicto lo
co significat motum vel cōmotionem. De quo vide infra in
dictione נָדַד Nadad.

מְדִן מְדִינָה מְדִן Medin. prouincia. regio. Et scribitur cum he in fine &
dicitur מְדִינָה Medina. Ester.1. Super centum viginti se
Prouīcia. ptem prouincias. & in eodem. Et misit epistolas ad vniuer
sas prouincias regni sui. & in eodem.3. Vt omnes prouin-
cie sciret. Threñ.1. Princeps prouinciarum facta est sub tri-
buto. Dañ.8. Cum essem in sussis castro quod est in elam re
מִדִּין gione. Item מִדִּין Middin. nomen proprium loci secundum
hebreos. Pro quo beatus Hieronymus transtulit. In iudicio
In iudicio Iudi.5. Et sedetis supra in iudicio. Pro quo aliqui hebrei le
gunt. Et sedetis supra medin. Et dicunt ꝙ est nomen ꝓpriū
loci. De quo habetur. Ios.15. vbi dicitur. Betharaba medin
& sacha. Potest etiam significare iudicium sicut est in litte-
ra nostra. De quo vide supra in dictione דון Dun.

מַדֻּעַ מַדּוּעַ Madūa. quare. cur. & cōmuniter scribitur cum vau in
secunda syllaba. Geñ.26. Quid venistis ad me. i. qua-
re venistis ad me. Et in eodem.40. Cur tristior est hodie so
Quare. Cur. lito facies vestra. Exo.2. Cur velocius venistis solito. Et
in eodē.3. Quare nō comburatur rubus. Nu.16. Cur eleua-
mini super populum domini. Esa.5. An quod expectaui vt
faceret vuas. Pro quo hebrei legunt. Cur expectaui vt face-
ret vuas.

מַדְרֵגָה מַדְרֵגָה Madrega. maceria. sepes. De quo vide supra in di
ctione דָּרַג Darag.

מָה מָה Ma. dictio est īterrogatiua vel dubitatiua. i. quid. quod.
qualis. quam. quantum. quando. quomodo. quare. cur.
Quid. Geñ.2. vt videret quid vocaret ea. Et in eodem.20. Quid
fecisti nobis & quid pecauimus in te. Et in eodem.37. Et ī
terrogauit quid quereret. Et ī eodem.38. Quid dabis mihi
Exo.3. Quod est nomen eius: quid dicam eis. Et in eo.16.
Nos vero quid sumus. Nu.16. quid est enim Aarom. Iudi.
18. Et qd egissent ciscitātibus respōderūt. 2. Reg.18. Quid
Que. impedit si etiā ego currero. Esa.40. Aut quam imaginem
ponitis ei. Zach.9. Quid enim bonū eius & quid pulchrū
eius. Ps.58. Memorare que mea sustantia est. Item signifi-
Qualis. cat. qualis. vt Nu.13. Considerate terram qualis sit. 1. Reg.
28. Qualis est forma eius. Canti.5. qualis est dilectus tuus
ex dilecto. Item significat. Quam siue quantum. vt Nu.24
Quam. Quam pulchra tabernacula tua Iacob. Ps.8. Quam admi
rabile est nomē tuum. Ps.30. Quam magna multitudo dul
cedinis tue. Ps.35. Quemadmodum multiplicasti miseri-
cordiā tuā deus. Pro quo hebrei legūt. Quam preciosa mi-
sericordia tua deus. Ps.83. Quam dilecta tabernacula tua.
Ps.103. Quam magnificata sunt opera tua domine. Ps.
118. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Ps.132.
Ecce quam bonum & quam iocundum. Canti.4. Quam
pulchre sunt māme tue. Item significat. quādo siue quo. vt
Iob.16. Si tacuero non recedet a me. Pro quo hebrei legūt.
Quando. Quo. quādo recedet a me: quasi dicat nūquam. Ps.4. Vsquequo
graui corde. Ps.78. Vsquequo domine irasceris in finem.
Item significat. quare siue quomodo. vt Geñ.27. quomō
Quomō. Quare. Cur. inquit tam cito inuenire potuisti. Et in eodem.38. quare
diuisa est propter te maceria. Iob.7. Cur non tollis pecca-
tum meum. Significat etiam aliquod incertum vel indeter
minatum: siue quodcunq̃. Iob.13. Quodcunq̃ mihi
quodcūq̃. mēs suggerit. Pro quo hebrei legunt. Et transeat super me
aliquid siue quodcunq̃. Sed beatus hieronymus transtu
לָמָּה lit sensum. & preponitur ei littera lamed: & dicitur לָמָּה La
ma. idest ad quid vel vt quid aut propter quid. quare. cur.
Geñ.4. Quare iratus es & cur concidit facies tua. & in eo.
12. Quare nō īdicasti mihi ꝙ vxor tua esset. Et ī eo.2. Quā
ob causam dixisti esse sororem tuā. & in eo.27. Cur vtroq̃
orbabor filio. & in eodem.47. Cur ergo morimur te vidē-
te. Exo.5. Quare misisti me. Ios.7. Cur iaces pronꝰ in ter-
ra. 1. Reg.1. Cur fles & quare non comedis & qnāobrem af-
fligitur cor tuū. Ps.10. Vt quid domine recessisti lōge. Ps.21
Quare me dereliquisti. Recipit etiā sin in principio. Cāti.
1. Ne vagari incipiam. i. propter quid vagari incipiā. Et qñ
scribitur cū caph in principio & dicitur כַּמָּה Cama. tunc est
interrogatiuū quātitatis. Geñ.47. Quot sunt dies annorū
vite tue. Iob.13. Respōde mihi: quātas habeo iniquitates.
Ps.118. Quot sunt dies serui tui. Ponitur etiam pro multi
tudine. Zach.7. Sicut feci iam multis annis. Significat etiā
quotiēs. vt Iob.21. Quotiēs lucerna impiorū extinguetur.

מָהַל Mahal. miscere. permiscere. Esa.1. Vinū tuū mixtū est
aqua. Et solum inuenitur in predicto loco.

מַהְמַהּ Mahmah. tardare. morā facere. negligere. turbari
obstupescere. Geñ.43. Si non intercessisset dilatio.
Pro quo hebrei legunt. Nisi tardassemus. Exo.12. Et nullā
facere sinentibus moram. Pro quo hebrei legunt. Et nō po
tuerunt moram facere. 2. Reg.15. Ego abscondar in campe
stribus deserti. Pro quo hebrei legunt. Ego moram faciam
in campestribus deserti. Ps.118. Paratus sum & nō sum tur-
batus. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he-
braicam veritatem transtulit. Festinaui & nō neglexi. i. nō
tardaui. Abach.2. Si moram fecerit expecta illum. Signifi-
cat etiam turbari vel obstupescere. vt Iudi.3. Dum illi turba
rentur effugit. Esa.29. Obstupescite & admiramini.

מָהַר Mahar. festinare. accelerare. cito facere. velociter ope-
rari. dotare. Geñ.18. Et festinauit Abraam in taberna-
culum. & in eodem. Accelera tria sata farine. & in eo. Qui
festinauit & coxit illum. & in eodem.19. Festina & saluare
ibi. & in eodem.27. Quomodo inquit tā cito inuenire po-
tuisti. & in eodem.45. Festinate & adducite eum ad me.
Exo.12. Vrgebantq̃ egyptii populum israel de terra exire
velociter. 1. Reg.13. Festina & veni. 2. Paralip.28. Voca cito
micheam. Pro quo hebrei legunt. Festina micheam. i. cito
voca eum. Ester.5. Vocate inquit Amā cito. & in eodem.6.
Festina: & sumpta stola & equo fac vt locutus es. Ps.15. Po
stea accelerauerunt. Esa.8. Velociter expolia. & in eodem.
51. Cito veniet gradiens ad aperiendū. & inde מַהֵר Maher.
idest cito. velociter. vt Exo.32. Recesserūt cito de via. Deut.
9. Qui conterat eos & deleat atq̃ disperdat velociter. & ali-
quando scribitur cū he in fine & dicitur מְהֵרָה Mehera. Nu.
16. Pergens cito ad populum. Esa.5. Et ecce festinus veloci
ter veniet. & inde מָהִיר Mahir. idest festinus. velox. Ps.44.
Lingua mea calamus scribe velociter scribētis. Pro quo he
brei legunt. Scribe velocis. Prouer.22. Vidisti virum velo-
cem in opere. Esa.16. Et velociter reddens quod iustum est
idest velox. Soph.1. Iuxta est & velox nimis. Scribitur etiā
cū nun in principio & dicitur נִמְהַר Nimhar. Abach.1. Gē-
tem amaram & velocem. Ponitur etiam pro insipiente. vel
stulto. eo quod omnia precipitat. Iob.7. Et consilium pra-
uorum dissipat. Pro quo hebrei legunt. Et consilium pra-
uorum stultum siue insipiens factum est. Esa.32. Et cor
stultorum intelliget scientiam. & in eodem.35. Dicite pusil
lanimis cōfortamini. Pro quo hebrei legūt. Dicite insipiē
tibus corde cōfortamini. Itē מָהַר Mahar. i. dotare. Exo.22.
dotabit eam. & inde מֹהַר Mohar. i. dos. siue dotatio. Geñ
34. Augete dotem & munera postulate. Exo.22. Iuxta
modum dotis quem virgines accipere consueuerant.

מוג Mog.fluere. defluere. tabescere. liquefieri.1. Reg.14. Et ecce multitudo prostrata. Pro quo hebrei legūt. Et ecce multitudo liquefacta vel tabefacta est siue defluxerat. Ps.64. In stillicidiis eius letabitur germinās. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Pluuiis irrigabis eā.i.liquefacies vł mollificabis eā pluuiis. Ps.74 Liquefacta est terra & oēs qui habitant in ea. Ps.106. Anima eorum in malis tabescit. Ezech.21. Et corde tabescere. Amos. 9. Qui tāgit terram & tabescit. & in eodem. Et oēs colles culti erunt. Pro quo hebrei legunt. Et omnes colles liquescent seu defluent.s.abundantia. Ponitur etiam pro allidere. Iob.30. Et quasi super ventum ponēs allisisti me valide. Esa.64. Et allisisti nos in manu iniquitatis nostre.

מוח Moach.medula. Iob.21. Et medulis ossa illius irrigantur. Scribitur etiam sine uau.vt. Ps.65. Holocausta medulata offeram tibi. Esa.25. Pinguium medulatorum. Ponitur etiam pro pinguedine uel vbertate. Esa.5. Et deserta in vbertatem versa aduene comedent.

מוט Mot.moueri.cōmoueri.labi.seu nutare.infirmari. cadere. Leuit.25. Si attenuatus fuerit frater tuus & infirmus manu. Pro quo he.le. Et cum depauperatus fuerit frater tuus & nutauerit seu deflexa fuerit manus eius tecum. Deut.32. Vt labatur pes eorum. Ps.16. Vt nō cōmoueantur vestigia mea. Ps.54. Et non dabit in eternum fluctuationē iusto.i.cōmotionem seu lapsum. Ps.65. Et non dedit in cōmotionem pedes meos. Ps. 93. Si dicebā mot⁹ est pes me⁹. Ps.120. Nō det in cōmotionem pedem tuum. Ps.139. Cadent super eos carbones. Prouer.24. Et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Pro quo hebrei legūt. Et labētes seu cadentes ad occisionem liberare ne cesses. & in eodē 25. Iustus cadens coram impio. Esa.24. Cōmotione commouebitur terra. & in eodem. 40. Quomodo statuat simulachrum quod non moueatur. & in eodem. 41. Et conforta uit eum clauis ꝙ non moueatur. & in eodem. 54. Et colles contremiscent. Pro quo hebrei legunt. Et colles commouebuntur. & in eodem. Et fedus pacis mee non mouebitur. Ponitur etiam pro declinare.vt.Ps.54. Quoniam declinauerunt in me iniquitatem. & de hoc vide infra in dictione נָטָה Nata. Item מוט Mot. bacul⁹ seu vectis aut pertica qua res suspense vehuntur aut mouentur. seu virga. Nu. 4. Et inducent vectes. & in eodem. Inducentꝗ vectes. Pro quo hebrei legunt. Et ponant in vecte seu in pertica.s.ad portādum. & in eodem.13. Quem portauerunt in vecte duo viri. Naū.1. Et nunc conteram virgam eius de dorso tuo. Scribitur etiam cum he in fine & dicitur מוֹטָה Mota.i.iugū. Pro quo beatus Hieronymus transtulit catenam. Hiere. 28. Et tulit Ananias propheta catenā de collo hieremie prophete. Esa.58. Si abstuleris de medio tui catenam. Ponitur etiā pro deprimente.vt in eodem. Soluere fasciculos deprimentes. & in plurali מוֹטוֹת Mototh.1.Paralip.15. Nūeris suis in vectibus. Hiere.27. Fac tibi vincula & catenas. & in eo. Catenas ligneas cōtriuisti & facies ꝓ eis catēas ferreas. Ezech. 34. Cum contriuero catenas iugi eorum. Ponitur etiā pro extensione.vt Esa.8. Et erit extensio alarum eius implens latitudinem terre tue.

מוך Much.depauperari.oppressum vł attenuatum esse. Leuit.25. Si attenuatus fuerit frater tuus. & in eodem. Si paupertate compulsus. Vide etiam de hoc infra in dictione מָכַךְ Macach.

מול Mol.circūcidere.secare.scīdere.cōcidere. Geñ.17. Circuncidetur ex vobis om̄e masculinū: & circūcidetis carnem preputii vestri. & in eo.21. Et circūcidit eū octauo die

[Left margin, partly cut off: מוג; ostrari.; efluere.; ifacere; besce re.; idere.; מוח; edula.; rtas; מוט; are; if; nouerl; ueri.; lere; uerl.; linare; מוט; is.; s; מוטָה; na.; imēs; מוטו; es.; ne.; isio.; מוך; uatū; perta; rimi.; מול; icidere]

& in eodē.34. Si aūt circūcidi nolueritis. Leuit.12. Et die octauo circuncidetur infantulus. Deut.10. Circuncidite igitur preputiū cordis vestri. & in eo.30. Circūcidet dn̄s deus tuus cor tuū. Iosu.5. Et circūcide secūdo filios israel. & in eo. Qui oēs circūcisi erāt. Hiere. 9. Et visitabo sup oēm qui in circūcisum habet preputiū. Pro quo he.le. Et visitabo sup oēm circūcisum in preputio. Et aliqñ duplicatur lr̄a lamed scilicet qñ est verbū quarte cōiugationis. Ps.57. Intēdit arcum suū donec infirmētur.i.donec cōcidātur. Ps.89. Vespe decidat & arescat. Pro quo beat⁹ Hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Vespe cōteretur.i.cōcidetur. Et qñ est verbū tertie cōiugatiōis scribitur cū iod in medio loco vau. Ps.117. Et in noīe dn̄i quia vlt⁹ sum in eos. Pro quo he.le. Quia concidā siue excidā eos. Itē מול Mul.i.cōtra.e regiōe. ante. versus. Exo.18. Esto tu populo in his que ad deū ptinent. Pro quo he.le. Esto tu populo ante deū. Nu.8. Cōtra eam partē quā cādelabrū respicit. Deut.1. Contra mare rubrū.1.Reg.18. Et declinauit paululū ad aliū.i. versus aliū.2. Reg.5. Et venies ad eos ex aduerso pirorū. vbi ponitur ꝓ aduerso. Et aliqñ scribitur cū aleph post vau. Nee.12. Et chorus secundus gratias referentiū ibat ex aduerso.i.e regione & secūdū aliquos hebreos a predicta dictione deriuatur dictio הַמּוּלָּה Hamula.i.loqlla.vociferatio.sonitus. De quo vide supra in littera he.

מום Mum.macula.sordes. Leuit.21. Qui habuerit maculam de semine Aaron. Nu.19. In qua nulla sit macula. Deut.32. Et non filii eius in sordib⁹. Cāti.4. Et macula nō est in te. & aliqñ scribitur cū aleph in medio & dicitur מאום Mum.vt Iob.31. Et in manibus meis adhesit macula. Dañ. 1. In quibus nulla esset macula.

מון Mum.similitudo. imago. figura. Et recipit tau in principio & he ī fine & dr̄ תְּמוּנָה Themuna.vt Exo.20. Neꝗ oēm similitudinē que est in celo desup & que in terra deorsum. Nu.12. Palā & nō ꝑ enigmata & figuras deū videt. Pro quo he.le. In visiōe & nō per enigmata.s.loquor ei. Sequitur & figurā vel similitudidē dn̄i cōtēplatur seu videt. Potest etiā legi sic. In visiōe & nō ꝑ enigmata & figurā domiñū videt. quod est idē sensus cū lr̄a nr̄a. Deut.4. Nō vidistis aliquā similitudinē in die qua locutus est vobis dn̄s. Ps. 16. Saciabor cū apparuerit glīa tua. Pro quo he.le. Saciabor cū euigilauerit similitudo tua siue figura tua. vnde beat⁹ Hieronym⁹ in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Implebor cū vigilauero similitudine tua. Quod etiam pōt legi secundum litteram hebraicam.

מוץ Mos.palea.seu stipula: vel sūmitas spice. & scribitur sine vau. Pro quo beat⁹ Hieronym⁹ trāstulit puluerem. Ps.1. Sed tanꝗ puluis quē proiicit vēt⁹. Osee.13. Sicut puluis turbine raptus. Soph.2. Quasi puluerē trāseūtē diē. Ponitur ēt ꝑ fauilla. Iob.21. Et sicut fauilla quā turbo dispgit.

מור Mor.myrrha. Exo.30. Sume tibi aromata prime myrrhe & electe. Ester.2. Vt sex mēsibus oleo vngerentur myrthino. pro ꝙ he.le. Oleo myrrhe. vñ in nr̄a trāslatione debet legi. Oleo vngerentur myrrhino. Ps.44. Myrrha & gutta & casia. Cāti.1. Fascicul⁹ myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi.

מוש Mus.recedere.deesse.auferre.cōmouere.palpare.tāgere. Exo.15. Nūꝗ defuit colūna nubis ꝑ diē. & ī eo.33. Minister ei⁹ iosue fili⁹ nun puer nō recedebat de tabernaculo. Nu.14. Nō recesserūt de castris. Iob.23. A mādatis labiorū ei⁹ nō recessi. Prouer.17. Nō recedet malū de domo ei⁹ Esa.54. Mōtes eñ cōmouebūtur. & in eo. Mia aūt mea nō recedet a te. Mich.2. Vñ nō auferetis colla vr̄a. Zach.3. Et auferā iniqtatē terre illi⁹. Signat ēt palpare: siue tāgere vel

[Right margin: Cōcidere. Decidere. Conteri. Vlcisci. מול Ante. Contra. Versus. Aduersus. הַמּוּלָּה Loquella. מום macula. Sordes. מאום macula. מון תְּמוּנָה Silitudo. Figura. מוץ Puluis. Fauilla. מור Myrrha. מוש Deesse Recedere. Cōmoueri Auferre]

Attrectare attrectare. Gen̄. 27. Si atrectauerit me pater me⁹. & in eo.
Tangere Accede huc vt tangā te. Exo. 1. Tam densevt palpari queat.
Palpare Iudi. 16. Dimitte me vt tangam colūnas. Ps. 114. Man⁹habent & non palpabunt. Vide etiam de hoc infra in dictione מַשַּׁשׁ Masas.

מוּת מוּת Muth. mori. & aliquando scribitur sine vau: vt in aliquibus locis sequentibus. Gen̄. 2. In quacunq; em̄ die
Mori. comederis ex eo morte morieris. & in eodē. 3. Ne forte moriamur. & in eodem. Nequaq; morte moriemini. & in eodē 11. Et mortuus est in aran. & in eodem. 19. Ne forte apprehendat me malum & moriar. & in eodem. 47. Cur ergo morimur. Leuit. 11. Si mortuū fuerit animal. 1. Reg. 17. Videntes aūt philistiim q̄ mortuus esset. & in eodem. 25. Et
Emori emortuum est cor eius intrinsecus. 2. Reg. 6. Vsq; in diem mortis sue. i. vsq; in diem qua mortua est. & in eodē. 12. Vt moreretur infans. & in eodem. Quod mortuus est paruul⁹ Esa. 6. In anno quo mortuus est rex ozias. Ezech. 28. Et morieris in interitu occisorum. & inde verbum transitiuū tertie vel quarte cōiugatiōis. Quod signat facere mori. i.
Occidere. interficere vel occidere. vt Exo. 22. Occideritq; virum aut mulierem. Deut. 21. Et adiudicatus morti appensus fuerit.
Interficere. Pro quo hebrei legunt. Et interfectus fuerit & appenderis eum in ligno. & in eodem. 24. Non occidentur patres pro filiis. 1. Reg. 14. Alios armiger eius interficiebat. & in eo. 17. Et suffocabā interficiebāq; eos. 2. Reg. 1. Ego interfeci xp̄m dn̄i. Ps. 33. Mors peccatorum pessima. Pro quo beat⁹ Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Interficiet impium malicia. Prouer. 19. Ad interfectionem aūt anime eius ne ponas animam tuam. Hiere. 20. Quia non me in-
מֵת terfecit a vulua. & inde מֵת Meth. i. mortuus. Exo. 12. Nec
Mortuus erat domus in qua non iaceret mortu⁹. Leuit. 21. Et ad omnem mortuū nō ingredietur omnino. Ps. 30. Obliuiōi datus sum tanq; mortuus a corde. Eccl's. 9. Melior est canis vi-
מֵתִים uus leone mortuo. & in plurali מֵתִים Methim siue מֵתֵי Me-
מֵתֵי the. i. mortui vel mortales. Exo. 12. Omnes moriemur. pro
Mortui quo hebrei legunt. Omēs nos mortui. s. erimus. Ps. 87. Inter mortuos liber. & in eodem. Nunquid mortuis facies mirabilia. Ps. 113. Non mortui laudabunt te dn̄e. Ps. 142. Sicut mortuos seculi. Esa. 5. Et nobiles eius interierunt fame. Pro quo hebrei legunt. Et nobiles eius mortui fame. Et in eodem. 22. Nec mortui in bello. & quando scribitur cū pūcto seua in prima syllaba. Tunc significat viros siue homi-
Homines. nes mortales. Iob. 11. Tibi soli tacebūt homines. De quo vi-
מָוֶת de infra in dictiōe מָתָה Matha. & inde מָוֶת Maueth. i. mors.
Mors Exo. 10. Et auferat a me mortē istā. Prouer. 18. Mors & vita in manibus lingue. Esa. 38. Nec mors laudabit te. Scribitur
מָוְתָה etiam cum he in fine & dicitur מָוְתָה Mautha. Ps. 115. Pre-
Mors ciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Scribitur
תְמוּתָה etiam cum tau in principio & dicitur תְמוּתָה Themutha. Ps 78. Posside filios mortificatorum. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Relinque filios in-
Interitus. teritus. & declinatur pluraliter מוֹתֵי Mothe. Esa. 53. Et di-
מוֹתֵי uites pro morte sua. Quod in hebreo legitur pluraliter. s.
Mortes. pro mortib⁹ suis. Et pōitur ibi plurale ꝑ singulari. Ezech. 28. Morte incircuncisorum morieris. Pro quo hebrei legunt. Mortibus incircuncisorum morieris. Scribitur etiam
מְמוֹתֵי cū duplici mem & dicitur מְמוֹתֵי Memothe. Hiere. 16. Mor-
Mortes. tibus egrotationū morientur. Eccl's. 28. Et morieris in in-
Interitus. teritu occisorum. Pro quo hebrei legunt. Et morieris mortibus occisorum.

מֶזֶג מֶזֶג Mazeg. poculum: seu commixtum poculum. Canti. 7
Poculum Nunq; indigens poculo.

מָזֶה Maza. adustio. s. famis. secundum hebreos. Sed beatus Hieronymus transtulit consumptionem. Deut. 32. Cōsumentur fame. & in lingua chaldaica significat incendere siue succēdere. Dan̄. 3. Et precepit vt succenderetur fornax septuplum quam succendi consueuerat. & in eodem. Fornax autem succensa erat nimis.

מֶזַח Mezach. cīgulum. zona. Ps. 108. Et zona qua semper precingitur. Esa. 23. Nō est cingulum vltra. Scribitur etiam cum iod in secunda syllaba. & dicitur מְזִיחַ Meziach. Iob. 12. Et eos qui oppressi sunt releuat. Pro quo hebrei legunt. Et cingulum fortium dissoluit.

מַזָּל Mazal. sidus. seu signum celeste. De quo vide infra in dictione נָזַל Nazal.

מָזֵר Mazer. preposita alia littera mem vt dicatur מַמְזֵר Mamzer: significat natum de adulterio vel de scorto. Deut. 23. Non ingredietur māzer. hoc est de scorto natus in ecclesiam domini. & in hebreo nō habetur hoc est de scorto natus: sed est expositio translatoris. In alio vero loco beatus Hieronymus pro mamzer transtulit separator. Zach. 9. Et sedebit separator in azotho. & aliqui hebrei dicunt q̄ deriuatur a dictione זָר Zar: que significat alienū siue extraneū Itē מַזָּרוֹת Mazaroth. i. lucifer siue aliud sidus. Iob. 38. Nū quid producis luciferum in tempore suo. Reperitur etiam מְזָרִים Mezarim secundum terminationem plurale masculinorum. Pro quo beatus Hieronymus transtulit arcturū. Iob. 37. Ab interioribus egredietur tempestas & ab arcturo frigus. & de hoc vide supra in dictione זָרָה Zara.

מָחָא Macha. plaudere. s. manu. De quo vide in dictione sequenti: & in lingua chaldaica significat percutere seu resistere vel cōfigere. Dan̄. 5. Quos volebat interficiebat & quos volebat percutiebat. Et in eodem. 4. Et non est qui resistat manui eius. Esdre. 6. Tollatur lignum de domo ei⁹ & erigatur & configatur in eo.

מָחָה Macha. delere. radere. auferre. tergere. plaudere. pertingere seu peruenire. Gen̄. 7. Et delebo omnem substantiam. & in eodem. Et deleta sunt de terra. Exo. 17. Delēs delebo memoriā amalec. Nu. 5. Et delebit ea aquis amarissimis. 4. Reg. 21. Et delebo ierusalem sicut deleri solēt tabule: delens vertam & ducam crebrius stilum super faciem eius. Nee. 4. Et peccatum eorum coram facie tua non deleatur. & in eodem. 13. Et ne deleas miserationes meas. Ps. 68. Deleātur de libro viuentiū. Prouer. 31. Et diuitias tuas ad delendos reges. Esa. 25. Et auferet dominus deus lachrimam. & in eodem. 44. Deleui vt nubem iniquitates tuas. Ezech. 6. Et delebuntur opera vestra. Significat etiam tergere. Iob. 30. Que comedit & tergens os suum. & aliquando scribitur cum aleph in fine loco he. & tūc significat plaudere. Ps. 97. Flumina plaudēt manu. Esa. 55. Omnia ligna regionis plaudent manu. Ezech. 25. Pro eo quod plausisti manu. Item significat pertingere. seu peruenire. Nu. 34. Inde peruenient contra orientem ad mare cenereth. Et in lingua chaldaica significat percutere. Dan̄. 2. Et percutiebat statuam in pedibus eius. Et in eodem. Lapis autem qui percusserat statuam. & inde מְחִי Mehi. idest aries ferreus. seu tormentum quo muri percutiūtur. Ezech. 26. Et arietes temperabit in muros tuos.

מָחַץ Machas. percutere. confringere. cōquassare. vulnerare. intingere. Nu. 24. Et perforabunt sagittis. Pro q̄ hebrei legunt. Et sagitte sue percutient seu vulnerabunt Et in eodem. Et percutiet duces moab. Deut. 32. Percutiam & sanabo. & in eodem. 33. Percute dorsa inimicorū eius. Iudi. 5. Et tempus valide perforans. Pro quo he. le. Et

percussit & perforauit tempus eius. Ps. 67. Veruntñ de⁹cõfringet capita inimicorũ suorũ. Ps. 109. Cõfregit in die ire sue reges. & in eodem. Concassauit capita in terra multorũ & inde מַחַץ Machas. i. percussura. Esa. 30. Et percussuram plage eius sanabit. Ponitur etiam pro intingere. Ps. 67. Vt intingatur pes tuus in sanguine. Sed beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicã ve. transtulit. Vt calcet pes tuus in sanguine.

מָחַק Machac. abscindere. afferre. Iudi. 5. Querens in capite vulneri locum. pro quo hebrei legunt. Et abscidit siue abstulit caput eius. & solũ inuenitur in predicto loco.

מָחָר Machar. cras. Geñ. 30. Respondebitq; mihi cras iustitia mea. Exo. 9. Cras faciet dñs verbum istud. & in eodem. 17. Cras ego stabo in vertice collis. & non solum accipitur pro crastina die sed etiã pro tẽpore lõge futuro. Exo. 8. Cumq; interrogauerit filius tuus cras. Iosue. 4. Et quando interrogauerint vos filii vestri cras. & in eodem. 22. Et nequaq̃ dicãt cras filii vestri filiis nostris. Prouer. 27. Ne glorieris in crastinũ. & recipit lamed loco prepositionis in principio & dicitur לְמָחָר Lemachar. i. in crastinum. vt Exo. 8. Qui respondit cras. Pro quo hebrei legunt. Qui respõdit in crastinũ. & aliquando scribitur cum tau in fine. & dicitur מָחֳרָת Machorath. Exo. 9. Fecit ergo dñs verbum hoc altera die. i. die crastina. Nu. 11. Toto die illo & nocte ac die altero. & in eodem. 33. Altera die phase. i. die crastino phase. 1. Reg. 30. Et percussit eos dauid a vespera vsq; ad vesperam alterius diei. Item מְחִיר Mechir. i. precium seu cõmutatio. Deut. 23. Nec preciũ canis in domo domini dei tui. 2. Reg. 24. Sed emam precio a te. 4. Reg. 21. Argenti precio quãtum digna est. Ps. 43. Et non fuit multitudo in cõmutationibus eorum.

מָטַט Matat. moueri. nutare. labi. & scribitur cũ simplici tet Ps. 16. Vt nõ moueantur vestigia mea. Et secũdũ aliquos hebreos deriuatur a dictione מוט Mot. De qua supra dictum est.

מְטָא Mata. in lingua chaldaica significat pertingere seu attingere vel aduenire. Dañ. 4. Proceritas eius contingens celum. & in eodem. Cuius altitudo pertingit ad celũ. & in eodem. 7. Et terminus aduenit. i. attingit.

מִטָּה Mita. lectus. lectul⁹. Geñ. 48. Sedit in lectulo. & in eodem. 49. Et collegit pedes suos super lectulum. Cãti. 3. En lectulum salomõis. & in plurali מִטּוֹת Mitoth. Ester. 1 Lectuli quoq; aurei & argẽtei. & de hoc vide infra in dictione נָטָה Nata. Item מַטֶּה Mate. virga. baculus. tribus. familia vt Exo. 4. Virgam quoq; hanc sume in manu tua. Esa. 10. Et baculus ipe est. Accipitur etiã pro tribu vel familia. Nu. 1. De tribu ruben. & in eodem. 36. De tribu in tribum. Et in plurali מַטּוֹת Matoth. Exo. 7. Sed deuorauit virga Aaron virgas eorum. Nu. 30. Et locutus est ad principes tribuum filiorum israel. Item מַטָּה Mata. infra. inferius. De quo vide infra in dictione נָטָה Nata.

מְטִיל Metil. fistula. Iob. 40. Ossa eius velut fistule eris. Hebrei vero dicunt ꝙ significat baculum. Vnde in predicto loco ipsi legunt. Ossa eius velut baculus ferreus. & solũ inuenitur in predicto loco.

מָטָר Matar. pluuia. imber. Exo. 9. Nec ultra stillãit pluuia super terram. Deut. 11. Dabit pluuiam terre vestre. Et in eodem. 28. Det dominus imbrem terre tue. & in eodem 32. Concrescat vt pluuia doctrina mea. Zach. 10. Dñs faciet niuem & pluuiã imbris. & declinatur pluraliter מַטְרוֹת Mitroth. Iob. 37. Et hyemis pluuiis & imbri fortitudinis sue. Pro quo he. le. Et pluuia imbris & pluuia imbrium fortitudinis sue. Et inde verbum tertie coniugationis. i. pluere facere. Geñ. 2. Non enim pluerat dominus deus super terrã. idest non fecerat pluere. Exo. 16. Ecce ego pluam vobis panẽ de celo. Ps. 10. Pluet super peccatores laqueos. Esa. 5. Et nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem. Amos. 4 Et plui super vnam ciuitatem & super alteram ciuitatẽ non plui. & in eodem. Pars vna compluta est. vbi ponitur verbũ passiuum prime coniugationis. Plucre Cõpluta.

מִי Mi. quis. qui. que. quid. quod. & est dictio interrogatiua Geñ. 3. Quis indicauit tibi ꝙ nudus esses. & in eodẽ. 21. Quis auditurus crederet Abraam. & in eodem. 33. Que nã sunt iste turme quas obuiam habui. Exo. 2. Quis cõstituit te principem. & in eodem. 3. Quis ego sum. & in eodem. 4 Quis fecit os hominis aut quis fabricatus est mutum & surdũ. & in eo. 10. Qui nã sunt qui ituri sunt. Iudi. 9. Quis est iste abimelech & que est sichem. & in eodem. 13. Quod est nomen tuũ. Ruth. 3. Et ait illi que es. 1. Reg. 25. Quis est dauid & quis est filius isai. Mich. 1. Quod scelus iacob: nonne samaria. & que excelsa iude: nõne ierusalem. Ponitur etiam מִי pro aliquo. Iob. 5. Et ad aliquem sanctorum conuertere. מֵי Me. aque. De quo vide in dictione sequenti מִי Quis. Que. Qui. Quod. Aliquis. מֵי

מַיִם Maim. aque. & solum inuenitur in numero plurali: & caret singulari. Geñ. 1. Et spiritus domini ferebatur super aquas. & in eodem. Congregentur aque. Exo. 15. Et nõ poterãt bibere aquas de marath. Iob. 14. Lapides excauãt aque. Ps. 17. Assũpsit me de aquis multis. & in eo. 28. Dñs super aquas multas. & aliquãdo ponitur in hebreo plurale pro singulari. Ps. 17. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. & similiter vbicunq; in nostra translatione legitur aqua in singulari: in hebreo ponitur in plurali. & qñ post se regit genitiuũ: tunc scribitur sine mem vltimo & dicitur מֵי Me. Geñ. 7. Quando diluuii aque innundauerunt super terram. Nu. 20. Hec est aqua contradictionis. Et quãdoq; scribitur sine mem ẽt si nõ regat gt̃m post se. Nu. 5. Ipse aũt tenebit aq̃s. amarissimas. & in eodem. Non te nocebunt aque iste amarissime. Ps. 72. Et dies pleni inueniẽtur in eis.. pro quo he. le. Et aque plene decurrent eis siue exprimẽtur eis: quod hebrei exponũt propter multitudinem lachrimarum que ab oculis eorum decurrent. Tamen si pro מֵי me legatur מִי mi tunc potest legi. Et quis plenus inuenietur in eis. Et sic trãstulit beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem. Vide etiam de hoc infra in dictione מַצָּה Masa. Esa. 48. Et de aquis iuda existis. Reperitur quoq; מָיִם Maim: ẽt si post se regat genitiuum. Esa. 30. Et dabit tibi domin⁹ panem arctum & aquam breuem. Pro quo hebrei legũt. Panẽ angustie & aquam tribulatiõis. Ezech. 47. Et traduxit me per aquam vsq; ad genua. Pro quo hebrei legunt. Et traduxit me per aquas genuum. idest vsq; ad genua. sicut est in littera nostra. Et aliquando scribitur cum duplici mem in principio. & dicitur מֵימֵי Meme. vt Iosue. 4. Respondebitis eis defecerunt aque iordanis ante arcam federis domini. Et etiã quando componitur cũ pronominibus duplicatur ista mem in principio: hoc modo. vt מֵימַי Memai. i. aque mee 1. Reg. 25. Tollã ergo panes meos & aquas meas. מֵימֶיךָ Memecha. i. aque tue. vt Nu. 20. Et si biberim⁹ aquas tuas nos & pecora nostra. מֵימָיו Memau. i. aque eius siue aque sue. vt in eodem. Et illa dabit aquas. Pro quo hebrei legunt. Et dabit aquas suas. מֵימֵינוּ Memenu. i. aque nostre. Threñ. 5. Aquam nostrã pecunia bibim⁹ מֵימֵיכֶם Memechem. i. aque vestre מֵימֵיהֶם Memehem. idest aque eorum. siue aque sue. Exo. 7. Et omnes lacus aquarum. Pro quo hebrei legunt. Et super omnem congregationem aquarũ suarum. & quãuis hec dictio מַיִם Maim siue מֵי Me. sit pluralis numeri tamẽ frequenter iũgitur cũ verbo singularis nũeri. Leuit. 11. Aque Aqua מֵי מֵימֵי Eque.

Si fu sa fuerit super eũ aqua.& in eodẽ.Si aũt quispiã aqua sementem perfuderit.Pro quo hebrei legunt.Si data fuerit idest si fusa fuerit aqua super sementem. Nu.19. Et non est aqua lustrationis aspersus. Pro quo hebrei legũt. Aqua lustrationis non est aspersa super eum.& in eodem.24.Fluet aqua de situla eius.

מִין Genus. Species — מִין Min.genus.species.Geñ.1.Faciens fructũ iuxta genus suum.& in eodem.Habens vnũquodq; semẽtẽ secũdũ speciem suam.& in eo.Producat terra animã viuentem in genere suo.& in eo.Et bestias terre secundum species suas. מִנִּים Chorde — Reperitur etiam מִנִּים Minim in numero plurali. Pro quo beatus Hieronymus transtulit cordas.Ps.150. Laudate eũ in chordis & organo.Pro quo hebrei legũt. In generibus vel speciebus.s.musicorum vel hymnorum.

מִיץ Premere. Emũgere Prouocare — מִיץ Mis.premere.exprimere.emungere.prouocare. Prouer.30.Qui aũt fortiter premit vbera ad eliciendum lac.& in eodem.Et qui vehementer emungit elicit sanguinem: & qui prouocat iras producit discordias. Vbi ter ponitur predicta dictio.& inde מֵץ Mes.Pro quo beatus Hieronymus transtulit puluerem.Esa.16.Finitus est puluis. Pro quo hebrei legũt.Defecit pressio siue suxio.& si legatur מוֹץ Mos: tunc significat puluerem sicut est in littera nostra. vt dictum est supra in dictione מוֹץ Mos.

מֵץ Puluis Suxio.

מִיק Dissolui. — מִיק Mic. dissolui. corrũpi.interire. Ps.72. Cogitauerunt & locuti sunt nequitiam. Pro quo hebrei legunt. Dissoluti sunt seu corrupti sunt & locuti sunt nequitiam. Vide etiam de hoc infra in dictione מָקַק Macac.

מִיר Mutare. — מִיר Mir.mutare.cõmutare.Leuit.27.Sanctum erit & mutari non potest.Hiere.2.Si mutauit gens deos suos. & in eodẽ.Et populus meus mutauit gloriam suam. & inde הְמוּרָה Themura.i. pmutatio vł cõmutatio siue illud,p quo aliquod mutatur.Leuit.27.Si quis mutauerit: & quod mutatum est & pro quo mutatum est sanctificabitur.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.

תְּמוּרָה Permutatio. Quod mutatum est.

מָכַךְ Humiliare — מָכַךְ Machach.humiliare.deprimere.depauperare.&scribitur cum simplici caph.Iob.24.Et humiliabuntur sicut oĩa.Ps.105.Et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Eccl's.10.In pigritiis humiliabitur cõtignatio.Significat etiã depauperare siue pauperẽ esse.Leuit.25.Si attenuatus fuerit frater tuus.i.si pauper fuerit.& in eodẽ. Si paupertate cõpulsus vendiderit se tibi.& inde מָךְ Mach.i.pauper.Leuit. 27.Si pauper fuerit.

Attenuari Paupertate compelli. מָךְ Pauper.

מַכָּה — מַכָּה Maca.percussio seu plaga.De quo vide infra in dictione נָכָה Naca.

מָכַר Vendere. Tradere. — מָכַר Machar.vendere.venũdare.tradere. Geñ.25. Vende mihi primogenita tua. Et in eodem. Et vendidit ei primogenita. Et in eodem.47. Vendentibus singulis possessiones suas. Exo.21.Si quis vendiderit filiam suam in famulã. Leuit.25.Quando vendes quippiam ciui tuo.Et in eodẽ. Quod reliquũ est reddet emptori. Pro quo hebrei legũt.Reddet ei cui vendidit.i.emptori.sicut est in lra nra. Deut.28.Ibi venderis inimicis tuis.& in eodem.32. Deus suus vendidit eos.Iudi.3.Tradidit eos in manus cusam resataim. Pro quo he.le.Et vendidit eos in manu cusam resataim.& in eo.4.Et tradidit illos dñs in manu iabin. Pro q̃ he.le. Et vẽdidit eos dñs in manu iabin. Et ĩde verbũ passiuum prime vel quarte coniugationis.3. Reg.21. Eo quod venundatus sis vt faceres malũ in conspectu dñi.& in eodẽ. Qui venũdatus est vt faceret malum. Ester.6. Traditi eñi sumus ego & populus meus.Pro quo hebrei legunt. Venditi eñi sumus.& in eodem.Atq; vtinam in seruos & famulos venderemur.Esa.50.Ecce eñi in iniquitatibus vestris venditi estis.Et inde מֶכֶר Mecher.i.vẽditio siue res venalis. vt Nee.13.Inferentes pisces & omnia venalia.Scribitur etiam cum duplici mem & dicitur מִמְכָּר Mimcar.vt in eodem.Et manserunt negociatores & vendentes vniuersa venalia foris ierusalem.Leuit.25.Quãdo vendes quippiã ciui tuo.i. quando aliquod venale vẽdideris. Ezech.17.Quia qui vẽdit ad id quod vendidit nõ reuerteretur.Ponitur etiã מִמְכָּר Mimcar.pro eo quod ex paterna successione debetur alicui: quasi ei vẽderetur.Nu.18.Excepto eo quod in vrbe sua ex paterna ei successiõe debetur.Inde מְכֵרָה Mechera.i. habitatio secundũ hebreos. Geñ.49. Symeon & leui fratres vasa iniquitatis bellantia.Pro quo hebrei legũt.Symeon & leui fratres vasa siue arma iniquitatis habitatio eorũ. Q̃ď exponens chaldaicus interpres ita transtulit.s.symeon & leui fratres viri fortes:in terra habitationis eorum opati sunt fortitudinem.Potest etiã significare arma vel gladiũ.Nam in lingua greca machera idem est quod gladi⁹.Et vt ait beatus Hieronymus in suis explanationib⁹ sup Soph.caplo.3 Ligua hebraica est matrix omniũ linguarũ.Vnde in predicto loco põt esse talis littera.Vasa iniquitatis arma eorũ siue gladii eorum.Potest etiã significare habitationem: sicut מְכוּרָה Mechora.cum vau. vt dictum est supra in dictione כּוּר Cur.

מֶכֶר (margin)

Venalia מִמְכָּר Venale

מְכֵרָה Bellant[ia] Gladius

מָלַל Dicere. Loqui. — מָלַל Malal.loqui.dicere.Geñ.21.Quis auditurus crederet Abraã q; sarra lactaret filiũ. Pro quo hebrei le. Quis dixisset Abrae q; sarra lactaret filiũ.Iob.8.Vsq; quo loqueris talia.& in eodem.33.Scientiã labia mea puram loquentur.Ps.105.Quis loquetur potentias domini.Ponitur etiã pro annuere.q; est idem quod loqui.Pro quo beatus Hieronymus transtulit terere.Prouer.6.Annuit oculis: terit pede.pro quo hebrei legunt. Annuit pede.& inde מִלָּה Mila. idest verbum.sermo.dictio. Iob.21.Audite queso sermões meos.Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet sermonẽ meũ.Ps.138.Quia non est sermo in lingua mea.& in lingua chaldaica dicitur מִלְּתָא Miletha.vt Dañ.2.Sermo recessit a me.& in plurali מִלִּים Milim.idest verba. sermones. eloquia.Iob.6.Ad increpandum tantum eloquia concinatis.Et in eodem.15. Arguis uerbis eum qui non est equalis tibi.& in eodem.16.Consolarer & ego vos sermonibus.Reperitur etiam מִלִּין Milin cum nun in fine loco mem. vt in eodem.18.Vsq; ad quem finem verba iactabis. & in eodem.19.Et atteritis me sermonibus.& in eodem.32.Plen⁹ sum sermonibus.Et aliqui hebrei dicunt q; inde deriuatur dictio הֲמֻלָּה Hamula.Pro quo beatus Hieronymus transtulit loquellam.Hiere.11.Ad vocem loquelle grandis exarsit ignis in ea.De quo vide supra in littera he.Inde מְלִילָה Melila.idest spica manibus fricata vel trita. Deut.23. Frãges spicas & manu conteres.

Annue[re] מִלָּה Sermo מִלְּתָא מִלִּים Sermo[nes] Eloqui[a] מִלִּין Verba. Sermo[nes] הֲמֻלָּה Loquel[la] מְלִילָה Spica

מָלֵא Repler[e] Imple[re] — מָלֵא Male.implere.replere.adimplere.complere.plenum esse.initiare.consecrare.Geñ.6.Repleta est terra iniquitate.Et in eodem. 23. Pecunia dignissima tradat eam mihi.Pro quo hebrei legunt. Pecunia plena siue plenissima aut completa tradat eam mihi.Et in eodem.24.Et impleuerat hydriam aqua. Et in eodem.29. Quia iam tempus impletum est.Pro quo hebrei legũt.Quia impleti sunt dies mei.& est sensus sicut in littera nostra.Et in eodẽ. Imple hebdomadam dierum.Exo.1.Ac roborati nimis impleuerunt terram.Et in eodẽ.15.Implebitur anima mea. Pro quo hebrei legunt.Implebitur ex eis anima mea. & in eodem.31.Et impleui eum spiritu dei. Et in eodem. 40. Et gloria domini impleuit tabernaculum. Leuit.8. Vsq; ad diem quo implebitur tempus consecrationis vestre. Nu. 14.Qui plenus alio spiritu secutus est me. Pro quo hebrei legunt. Eo quod fuit alius spiritus in eo & impleuit siue

compleuit post me. idest impleuit voluntatem meam. & est idem sensus cū littera nostra. Et similis modus loquēdi habetur in eo. 32. vbi dr. Isti impleuerūt volūtatē meā. pro quo he. le. Quia impleuerunt post me. Deut. 1. Quia secut⁹ est dominum. pro quo he. le. Quia impleuit post dominū.
lenū eē. & in eo. 33. Et plenus erit benedictionibus dñi. Iudi. 6. con cham rore impleuit. 1. Reg. 19. Et ānumerauit ea regi. pro
mplere. quo hebrei legunt. & compleuit ea regi. idest compleuit nu merū eorū. 3. Reg. 1. Complebo sermones tuos. & in eo. 7. Et plenū sapientia & intelligētia. 4. Reg. 9. porro hieu tē tēdit arcū manu. pro quo he. le. Et hieu impleuit manū suā arcu. Et est sensus sicut in līa nostra. Ester. 1. Cūq; impleren tur dies cōuiuii. Iob. 15. Anteq̄ dies eius impleatur pibit. Vbi vnū verbū hebraicū ponitur in nr̄a trāslatione ꝓ duo bus verbis. s. ꝓ implere & perire. & in eo. 16. Saciati sūt pe nis meis. i. impleti sunt. & in eo. 40. Nūquid implebis sage nas pelle eius. Hebrei vero in pdicto loco dicūt q̄ sigñat cō
ncidere cidere. vnde ipsi legūt. Nūquid cōcides cultris pellē eius. & sir. Naum. 1. vbi dicitur. cōsumētur quasi stipula ariditate plena. pro quo hebrei legunt. Consumentur quasi stipula arida concisa. ps. 80. Dilata os tuū & implebo illud. Can ti. 5. Caput meū plenū errore. & in eo. Et resident iuxta flu enta plenissima. vbi additur littera thau in fine dictionis. Esa. 2. Quia repleti sunt vt olim. i. repleti sunt iniquitate & nequitia. Et in eo. 6. Et ea que sub ipso erant replebant tem plum. & in eo. 33. Impleuit sion iudicio & iustitia. Et in eo dem. 65. Et libatis super eā. pro quo he. le. Et impletis nu merū libamento. Cuius expositionē vide infra in dictione מָנָה Mana. Hiere. 4. Clamate fortiter & dicite. Pro quo he. le. Clamate implete & dicite. i. clamate plena voce. Et in eo dem. 12. Et clamauerūt post te plena voce. & in hebreo non habetur voce: subintelligitur tm̄. Et in eo. 23. Nūquid nō ce lū & terrā ego ipleo. & i eo. 51. Implete pharetras. Ezech. 9. & implete atria interfectis. Et in eo. 25. Implebor: deser ta est. Zach. 9. Repleui ephraim. Et in eo. & replebuntur vt phiala. & aliquando scribitur sine aleph. Iob. 32. Plenus sū sermonibus. Ezech. 28. Repleta sunt interiora tua iniqui tate. Et aliqñ scribitur cum vau loco aleph. vt in eo. 41. Ad mensuram calami sex cubitorū spacio. pro quo he. le. Ple nū vel impletū calamū seu plenitudo calami. Scribitur ēt a
מְלֹא liqñ cū he loco aleph. Iob. 8. Donec impleatur risu os tuū. & inde מְלֹא Melo. i. plenitudo. Geñ. 48. Et semē illius cre
itudo. scet in gētes. pro quo he. le. Et semen illius erit plenitudo gentiū. ps. 23. Dñi est terra & plenitudo eius. Ps. 97. Mo ueatur mare & plenitudo eius. 1. Reg. 28. Statimq; saul ceci dit porrectus in terra. pro quo he. le. Et cecidit plenitudo stature eius in terra. & est idem sensus cū littera nostra. Po nitur ēt pro plena. Eccl's. 4. melior est pugillus cum requie
q̄ plena vtraq; manus. Esa. 6. Plena est omnis terra gloria
tudo eius. Ponitur ēt pro multitudine. Esa. 31. Cum occurrerit ei
מִלֹּא multitudo pastorū. & inde מִלּוֹא milo. nomen propriū loci vacui in ciuitate ierusalē: quem edificiis repleuit salomō. 3. Reg. 11. Tunc edificauit melo. & inde lapides preciosi que
מִלֻּא ponebantur in rationali & superhumerali dicuntur lapi
tiōes des מִלֻּאִים miluim. eo quod implebant illum locum va cuum in quo includebantur. Exo. 25. & lapides ad ornan dum ephod & rationale. Et in codem. Ponesq; in eo quattu or ordines lapidum. pro quo hebrei legunt. Et implebis in eo impletionem lapidis: quattuor ordines lapidis. Et in eo dem. Inclusi auro erūt per ordines suos. pro quo he. le. In
מַלֵּא clusi auro erunt in impletionibus suis. Ponitur etiam pre
are. dicta dictio מַלֵּא male. pro initiare vel consecrare. vt Exo. 28. Et cunctorum consecrabis manus. & in eo. Postq̄ ini tiaueris manus eorum. Et in eodem. 29. Eo quod sit aries Initiare. consecrationis. & in eodem. De ariete qui initiatus est. Et ī eodem. Arietem autem consecrationis tolles. Et in eodem. Quod si remanserit de carnibus consecratis. Et in eodem. Septem diebus consecrabis manus eorū. Et in eo. 32. Con secrastis manus vestras hodie. Leuit. 8. septem enim dieb⁹ finitur consecratio. Iudi. 17. Impleuitq; vnius filiorū suo rum manum & factus est ei sacerdos. idest initiauit vel con secrauit manum. 3. Regum. 13. quicunq; volebat implebat manū suā & fiebat sacerdos. & inde מְלֵאָה melea. idest plēa. מְלֵאָה & accipitur etiam pro pregnante cuius venter plenus est. Eccl's. 11. Et qua ratiōe compingantur ossa in ventre pgnā tis. Accipitur ēt מְלֵאָה melea. pro spica frumento plena. se Pregnās. cundū hebreos. pro quo beatus hieronymus transtulit De cimas. Exo. 22. Decimas & primitias tuas non tardabis of Decime. ferre. proquo he. le. plenitudinem tuam. s. frugum: & lachri mā tuā. i. liquorem vini & olei non tardabis. s. offerre. Nu. 18. Tam de area q̄ de torcularibus. pro quo hebrei legunt. Sicut frumentum de area & sicut plenitudo torcularis. sed Plēitudo. beatus hieronymus transtulit sensum.

מַלְאָךְ Malach. nuncius. angelus. De quo vide supra in di ctione לְאָךְ Laach. מַלְאָךְ Angelus.

מלח Malach. salire. sale condire. liquefacere. Leuit. 2. quid מָלַח quid obtuleris sacrificii sale condias. Ezech. 16. Et a Sale con qua non es lota in salutem nec sale condita. & inde מֶלַח me dire. lach. i. sal. Geñ. 14. Que est mare salis. & in eodem. 19. Ver מֶלַח sa est in statuam salis. Deut. 29. Sulphure & solis ardore cō Sal. burens. Debet legi & salis ardore. & inde מְלֵחָה Melecha. i. מְלֵחָה salsugo. Iob. 39. Et tabernacula eius in terra salsuginis. Ps. Salsugo. 106. Terram fructiferam in salsuginem. Hiere. 17. In terra salsuginis & inhabitabili. & inde מַלּוּחַ Malúach. idest her מַלּוּחַ ba quedam que in terra salsuginis nascitur: vel quia decliat ad saporem salis. pro quo beatus hieronymus generaliter transtulit herbas. Iob. 30. & mandebant herbas. Item מָלַח Herbe. Malach. i. liquefacere siue comminuere. vel deficere. Esa. 51 מָלַח Quia celi sicut fumus deficient. Et inde מְמֻלָּח Memulach. Deficere. idest comminutū. Exo. 30. mixtū diligenter & purum. Pro מְמֻלָּח quo hebrei legūt. Cōminutū & purū. sed in trāslatiōe chal daica est sicut in littera nostra. & inde מְלָחִים Melachim. i. Cōminutū panni cōminuti & triti ex nimia vetustate. Hiere. 38. & tulit מְלָחִים inde veteres pannos & antiqua que computruerunt. Et in Panni ve eo. Pone veteres pannos & hec scissa & putrida sub cubito teres manuum tuarum. Item מַלָּח Malach. i. nauta seu guberna tor nauis. Ezech. 27. Omnes naues maris & naute earum. מַלָּח Ione. 1. Et timuerunt naute. Nauta.

מלט Malat. saluare. liberare. eripere. euadere. parere. Geñ. מָלַט 19. salua animam tuam. Et in eodem. Sed in mōte sal Saluare uum te fac. Et in eo. Nec possum in mōte saluari. Et in eo. Et saluabor in ea. 1. Reg. 27. nōne melius est vt fugiā & sa luer in terra philistinorū. Et in eo. Fugiā ergo manus eius. idest euadam manus eius. 2. Reg. 19. Qui saluā fecerunt a Euadere nimā tuā. 3. Reg. 19. Quicunq; fugerit gladium Azael occi det eum hieu: & quicūq; fugerit gladium hieu. i. qui euase rit gladium. Iob. 1. Et euasi ego solus. & in eodem. 19. Et de relicta sunt tantum modo labia circa dentes meos. pro quo hebrei legunt. Et euasi cum pelle dentium meorum. & bea tus hieronymus transtulit sensum. Et in eodem. 22. Saluabi tur inocēs. ps. 106. Et eripuit eos de interinitionibus eorū Eripere. Eccl's. 9. Et liberauit vrbem per sapientiam suam. Ezech. Liberare. 17. Nunquid prosperabitur vel consequetur salutem. Et in eodem. Nunquid effugiet. idest euadet. Et in eodem. 33. A nimam suam saluabit. Amos. 2. Et robustus non saluabit animam suam. Et in eodem. Et velox pedibus non saluabi

מַלֶט Crypta tur. & inde מַלֶט Melet. idest crypta vbi homines abscōdun tur vt liberentur. Hiere. 43. Et abscondes eos in crypta. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ significat fornacem calcis. Significat etiam predicta dictio parere. vt Esa. 66. Anteꝗ̄ veniret Parere. partus eius peperit masculum. Et supra in eo. 34. Ibi habu it foueam ericius: & enutriuit catulos. pro quo he. le. Ibi nidificauit ericius: & peperit. Ponitur etiā pro incendere vel Accēdere. accendere. vt Iob. 41. sicut tede ignis accense. sed etiam in predicto loco hebrei legunt. sicut scintille ignis euadunt si ue vadunt.

מָלַךְ Regnare. מָלַךְ Malach. regnare. consulere. seu cogitare. Exo. 15. Dominus regnauit in eternum & vltra. Iudi. 9. Impera nobis. pro quo hebrei legunt. Regna super nos. & in eodē. veni & impera super nos. 2. Reg. 5. Et quadraginta annis regnauit: in Ebron regnauit super iudam septem annis & sex mensibus: in ierusalem autem regnauit triginta tribus annis. 3. Reg. 11. & regnabis super omnia que desiderat anima tua. 4. Reg. 8. Et octo annis regnauit in ierusalem. Et ī eodem. 11. Porro athalia regnauit super terram. Ester. 1. qui regnauit ab india vsqꝫ ad ethiopiam. Esa. 32. Ecce in iustitia regnabit rex. Hiere. 22. Nunquid regnabis. Et in eodē. 33. Et regnabit rex. Dan̄. 9. Qui regnauit super regnum chaldeorum. & inde verbum tertie coniugationis. i. regna Regē con stituere. re facere siue regem constituere. vt. 1. Reg. 8. Et constitue super eos regem. & in eodem. 11. Et fecerunt ibi regem saul coram domino. Et in eodem. 12. Et constitui super vos regem. Hiere. 37. Quē constituit regem nabuchodonosor. מֶלֶךְ Rex. & ide מֶלֶךְ melech. i. rex. Gen̄. 26. Abiit isaac ad abimelech regem palestinorum. Et in eodem. 36. Antequam haberēt regē filii israel. Exo. 1. Et surrexit rex nouus super egyptū p̄s. 20. Domine in virtute tua letabitur rex. & in ligua chal מַלְכָּא daica dicitur מַלְכָּא Malca. Dan̄. 2. rex in sempiternum vi מַלְכִים Reges. ue. & in plurali מְלָכִים melachim. i. reges. Gen̄. 14. & reges qui erant cum eo. Et in eo. quattuor reges aduersus quinqꝫ מְלָכִין p̄s. 2. Astiterunt reges terre. reperitur etiā מְלָכִין melachin cum nun in fine loco mem. Prouer. 31. Et vias tuas ad delē מַלְכִין dos reges. Et in chaldeo commūiter dicitur מַלְכִין malchin מַלְכַיָּא Reges. siue מַלְכַיָּא malchaia. Dan̄. 2. tran sfert regna atqꝫ cōstituit. pro quo hebrei legunt. auferēs reges & constituens reges. Et in eo. Tu rex regū es. scribitur etiam cum aleph in secun da syllaba quod alias nūcios siue āgelos significat. 2. Reg. 11. eo tpe quo solent reges ad bella procedere. & in gene מַלְכָּה Regina re feminino מַלְכָּה malca. i. regia. Ester. 1. vasthi quoqꝫ regi na fecit conuiuium. reperitur etiam cum aleph in secunda מְלֶאכֶת syllaba & cū thau in fine: & dr̄ מְלֶאכֶת Melechet. Hiere. 7. Vt faciant placentas regine celi. De quo vide supra in dictiōe לָאַךְ Laach. & ī plu. מְלָכוֹת melachoth. i. regie canti. 6. מְלָכוֹת Regine sexaginta sunt regine. Et inde מְלוּכָה melucha. idest regnū מְלוּכָה Regnum vt. 3. Reg. 10. De sermone autem regni non indicauit ei. & in eo. 11. Et innouemus ibi regnum. scribitur etiam cū duplici mem in principio & dicitur מַמְלָכָה mamlacha. siue מַמְלָכָה מַמְלֶכֶת מַמְלְכוּת Regnum. מַמְלֶכֶת mamlecheth. aut מַמְלְכוּת mamlechuth. i. regnum. vt Gen̄. 10. Fuit autem principiū regni eius Babylō. Exo. 19. & vos eritis michi in regnum sacerdotale. Nu. 32. Regnū seon regis amorreorum. Deut. 3. ciuitates regni og in Basan. Thren̄. 2. Polluit regnum & pricipes eius. Scribitur מַלְכוּת Regnum. etiam cum simplici mem & dicitur מַלְכוּת malchuth. idest regnū. vt Esdre. 4. & vsqꝫ ad regnum darii regis persarum Et in eodem. In regno autem asueri ipse est artaxerxes. מַלְכוּ p̄s. 102. Et regnū ipsius oībus dn̄abitur. Et in lingua chal מַלְכוּתָא Regnum. daica dicitur מַלְכוּ Malchu. siue מַלְכוּתָא malchutha. Dan̄. 2. Regnum & fortitudo & imperium & gloriam dedit tibi. & in eodem. & post te consurget regnum aliud. & in plurali. מַמְלְכוֹת mamlachoth. i. regna. 3. Reg. 10. Non est factum ta le opus in vniuersis regnis. p̄s. 67. regna terre cantate domino. & in lingua chaldaica dicitur מַלְכְוָתָא malcheuatha. Dan̄. 2. Comminuet autem & cōsumet vniuersa regna hec Item מְלַךְ Malach. consulere seu cogitare. Nee. 5. Cogitauitqꝫ cor meum. & inde מְלַךְ malach. quod in lingua chaldaica significat consilium. Dan̄. 4. Consilium meum placeat tibi. Item מֹלֶךְ molech. nomen idoli. Leuit. 20. si quis dederit de semine suo idolo moloch. Amos. 5. Et portastis tabernaculū moloch deo vestro. Et beatus hieronymus in explanationibus super predicto loco dicit ꝙ ponitur pro lucifero.

מָלַץ Malas. dulcorare. seu dulcem esse. p̄s. 118. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua. Et secundum aliquos inde potest deriuari מֵלִיץ melis: quod significat interpretem seu eloquentem. de quo vide supra in dictione לוּץ Los.

מָלַק Malac. scindere. secare. rumpere. Leuit. 1. Et retorto ad collum capite ac rupto vulneris loco. Et dicunt hebrei ꝙ significat secare vel scindere cum vnguine. vnde in predicto loco ipsi legunt. & vnguine secabit caput eius. Et in eo. 5. Retorquebit caput eius ad pēnulas ita vt collo adhereat & non penitus abrumpatur. pro quo he. le. Et scindet seu secabit caput eius versus collum & non diuidat. Et est idem sensus cum littera nostra.

מִן Min. de. ex. e. a. vel ab. magis. plus. super. ne. non. Gen̄. 2. Sed fons ascendebat de terra. Et in eodem. Formauit igitur dominus deus hominem de limo terre. Et in eodē. 3. Nisi ꝙ ex ligno de quo preceperam tibi vt n̄on comederes comedisti. Et in eodem. 29. Nam ex illo adaquabantur pecora. Iof. 3. A fluuio turbido qui irrigat egyptum. Iudi. 13. Erit enim puer nazareus dei ab infantia sua. Ezech. 39 A die illa & deinceps. Et aliquando scribitur cum lameth in principio. vt Exo. 9. A die qua fundata est. Iob. 36. Repetam scientiam meam a principio. Hiere. 7. A seculo vsqꝫ in seculum. scribitur etiam cum iod in fine & dicitur מִנִּי mini siue לְמִנִּי Lemini. Iudi. 5. Ex ephraim delebit eos. Et in eodem. De machir principes descenderunt. Iob. 20. Hoc scio a pricipio ex quo positus est homo super terram. Esa. 46. Qui portamini a meo vtero: qui gestamini a mea vulua. pro quo hebrei legunt. Qui portamini ab vtero: qui gestamini a vulua. potest etiam legi sicut est ī littera nostra vt infra dicetur. Mich. 7. Et vsqꝫ ad te veniet asur & vsqꝫ ad ciuitates munitas. pro quo hebrei legunt. Et vsqꝫ ad te veniet ab asur & ciuitates munitas: & a ciuitatibus munitis. & in compositione cū aliis dictionibus scribitur sine nun cū sola mem littera. vt Gen̄. 2. Quia in ipso cessauerat ab omni opere suo. & ī eodem. Ex omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientie boni & mali ne comedas. Et in eo. Hoc nunc os ex ossibus meis & caro de carne mea. Et in eo dem. quoniam de viro sumpta est. & in eodem. 5. Iste consolabitur nos ab operibus nostris. Exo. 9. Ab homine vsqꝫ ad iumentum. Et in eodem. Necdum timeatis dominum deum. pro quo hebrei legunt. Necdum timeatis a facie domini dei. Leuit. 19. Coram cano capite consurges. pro quo hebrei legunt. A facie cani consurges. Deut. 17. De numero fratrum tuorum. Et in eo. 33. Dominus de sion veniet. p̄s. 8. Ex ore infantium & lactentium. p̄s. 16. Ab inimicis manus tue domine a paucis de terra. p̄s. 112. Ex hoc nunc & vsqꝫ in seculum. Prouer. 8. Antequam quicꝗ̄ faceret a principio. & in eodem. Ab eterno ordinata sum & ex antiquis. Ezech. 44. que fuerit vidua a sacerdote accipiant. Et aliquando significat plus vel magis: aut magisquā: aut est not comparationis & tunc iungitur cum nomine cui

מַלְכוֹת Regna. מַלְכְוָתָא Regna. מְלַךְ Cogitare. מְלַךְ Cōsilium מֹלֶךְ Idolū moloch. מָלַץ Dulce esse. מֵלִיץ Interpres. מָלַק Rumpere. Secare. Retorquere. De. Ex. A. Ab. מִנִּי Ex. De. A.

[margin: agisquã] fit comparatio. Gen̄.20. Te ergo ipsum magisquam hos affligemus. Iudi.5. Benedicta inter mulieres hiael.idest magisquam alias mulieres. Et in eodem.& benedicatur in tabernaculo suo.pro quo hebrei legunt.plusquam mulieres [margin: lusquã.] in tabernaculo benedicatur. Ruth.1.quia vestra angustia magis me premit. Pro quo hebrei legunt.quia amaritudo est mihi magis quam vobis. Potest etiam legi sic.quia amaritudo est mihi ex vobis.idest ex vestra angustia. & tunc erit idem sensus cum littera nostra.p̄s.30. Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium.p̄s.44. Pre consortibus tuis.idest magis quam consortes tuos.p̄s.118. Sup omnes docentes me intellexi.& in eodem. Super senes intellexi. Prouer.8. Melior est fructus meus auro & lapide precioso:& genimina mea argento electo. Eccl's.7. Melius est nomen bonum quam vnguenta preciosa. Et in eo.9. Melius est canis viuus leone mortuo. Ponitur etiam aliquando p ne vel non.vt Gen̄.31. Caue ne quicquam aspere loquaris cum iacob.pro quo hebrei legunt. Caue de loquendo cum iacob.1.Reg.15. Abiecit te dominus ne sis rex. Et in eodē.25. Ita vt nemo possit ei loqui.3.Reg.15. Ne esset priceps in sacris priapi.Ps.82. Disperdamus eos de gente.idest ne sit gens. Esa.5. Ne pluant super eam imbrem. Ezech.16.& desines fornicari.pro quo hebrei legunt. Et desinere te faciam a meretrice.idest ne sis meretrix. Deut.33. Et qui oderunt eum non consurgunt:vbi ponitur מִן min pro non.& sic est etiam in translatione chaldaica. pōitur etiam aliquā de pro in.vt Esa.55. Non erit ibi amplius infans dierum. Pro quo hebrei legunt. Non erit inibi amplius infans dierum.& similiter. Deut.33. Dominus de sina venit. Pro quo ipsi legunt. Dominus in sina venit. p̄s.67. A templo tuo in ierusalem tibi offerent reges munera.pro quo hebrei legunt. In templum tuum in ierusalem.idest quod est in ierusalem. Est etiam aliquando quasi syllabica adiectio. Et ideo omittitur in nostra translatione. Gen̄.49. Aser pinguis est panis eius. Vbi preponitur huic dictioni aser. scilicet de Aser pinguis est panis eius.& in eodem. Deus patris tui erit adiutor tuus.vbi pro eo quod in littera nostra est deus in hebreo habetur מֵאֵל Meel.quod significat de deo. Leuit.23. Altero die sabbati.vbi preponitur huic dictioni altero:ac si diceret. De altero die sabbati.4.Reg.18. Et nō penitus iumenta intereant.vbi preponitur huic dictioni iumenta. Hiere.10. Non est similis tui domine.pro quo in hebreo legitur. De non est similis tui domine. Hiere.17. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens.vbi preponitur huic dictioni pastorem. Pro quo hebrei legunt. Et ego nō sum turbatus de pastore post te siue de pascendo post te. Aggei.2. Antequam poneretur lapis in templo domini. Pro quo in hebreo legitur. De antequam poneretur lapis in templo domini.& quando componitur predicta dictio cum pronominibus tunc duplicatur littera mem hoc modo. מִמֶּנִּי Mimeni.idest a me.siue de me aut ex me. Ps.2. postula a me. Reperitur etiam aliquando cum simplici mem & dicitur מִנִּי mini.seu מִנֵּי Meni.idest a me. Iob.16. Si tacuero non recedet a me. Et in eodem.21. Consilium impiorum longe sit a me.p̄s.64.verba iniquorum preualuerūt super nos.pro quo hebrei legunt.verba iniquorum preualuerunt a me.idest plusquam me vel super me. Esa.22. Recedite a me amare flebo.& in eodem.30.vt faceretis consilium & non ex me. Et in eodem.38. Et conuoluta est a me. מִמְּךָ Mimecha.idest a te. Exo.8.vt abigantur rane a te מִמֶּנּוּ mimenu.i.ab eo.siue de eo aut a nobis.vt Gen̄.2. In quacunq; enim die comederis ex eo. Et in eodem.23. nullusq; te phibere poterit.p quo he.le.nullus ex nobis sepulchrū suum prohibebit a te. Reperitur etiā מֶנְהוּ menhu.siue מִנְהוּ minehu. Iob.4. Suscepit auris mea venas susurri eius.pro quo hebrei legunt. Et suscepit auris mea parum ex eo. Ps.67. Ex inimicis ab ipso. Et in genere feminino scribitur cum he ī fine:& dicitur מִמֶּנָּה mimena.idest ab ea siue de eā aut ex illa.vt Gen̄.30.& habeam ex illa filios. reperitur ēt מִמֶּנּוּ mimenu in genere feminino. Iudi.11. Non enim habebat alios liberos.pro quo in hebreo legitur. non erat ei ex ea filius aut filia.idest preter eā. מִכֶּם michem:siue מִמְּכֶם Mimechem.idest a vobis siue de vobis. מֵהֶם mehem.idest ab eis siue de eis. Et aliquando scribitur cum littera nun & dicitur מִנְּהֶם minhem. Iob.11. Et effugium peribit ab eis. Item מֵן min.significat quoddam genus instrumēti musici & reperitur in numero plurali.scilicet מִנִּים minim. p quo beatus hieronymus trāstulit chordas. Ps.150. Laudate eū in chordis & organo. Itē מַן man.in lingua chaldaica significat quis siue quicunq;. Dan̄.3. Si quis autem non prostratus adorauerit. Et in eodem.quis est deus qui eripiet vos de manu mea. Item מַן man.idest mana cibus quo aliti fūt hebrei in deserto. De quo vide in dictione sequenti. [margin: מֵן / מִנִּים / Chorda. / מַן / Quis. / man.]

מְנָה Mana.numerare.constituere.decernere.parare.seu p̄parare. Gen̄.15. Sic erit semē tuum.pro quo hebrei legunt. Sic semen tuum numerabitur.2.Reg.24. vade numera israel & iudā.3.Reg.20. Instaura numerum militum qui ceciderunt. Iob.7. Et noctes laboriosas enumeraui mihi.p̄s.89. Dinumerare dexteram tuam sic notum fac. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit vt numerentur dies nostri sic ostende. Esa.65. Numerabo vos in gladio.& inde מְנִי meni.idest numerus. vt supra in eodem. Et libatis super ea.pro quo in hebreo habetur. Et impletis meni libamine.& dicunt aliqui hebrei ꝙ meni in predicto loco significat certam cōstellationem seu certū numerum stellarum quibus sacrificabant. Alii vero dicunt ꝙ significat septem planetas:vnde.lxx. interpretes vt refert beatus hieronymus super predicto loco sic transtulerunt. Et impletis demoni poculum. Alii vero dicūt ꝙ significat numerum.vnde sequitur in textu numerabo vos gladio: vbi alludit scriptura ad p̄dictā dictionē meni:more suo. Et inde מָנָה mana:quod significat genus ponderis quod cōtinet certum numerum vnciarum.pro quo translatio nostra ipsum nomen hebraicū posuit. Ezech.45. viginti sicli & viginti quinq; sicli & quindecim sicli mnam faciunt. & in plurali מָנִים manim. Esdre.2. Argenti mnas qninq; millia Nec.7. Et argenti minas duo millia.& inde מֹנִים monim. Pro quo btūs hiero.trāstulit vices. Gen̄.31.mutauit mercedē meā decē vicibus. Item מָנָה mana.idest constituere siue preparare.1.Paralip.9. Et qui credita habebant vtensilia sanctuarii.pro quo hebrei legunt.qui erant constituti sup vasa sanctuari. Dan̄.1. Et constituit eis annonam. & in eodē qui constituit vobis cibum & potum. Et in eodem. Et dixit daniel ad malasar quem constituit princeps eunuchorū Scribitur etiam sine he. Ione.2. Et preparauit dominus piscem grandem.& in eodem.4. Et preparauit dominus deus hederam.& in eodem. Et parauit deus vermem. & inde מָנָה mama.idest munus.pars.portio constituta seu debita. Leuit.8. In partem suam sicut preceperat dominus.p̄s.15. Dominus pars hereditatis mee. Ps.62.pars vulpium erūt Et in plurali מָנוֹת manoth. Ester.2. Et traderet ei partes suas.& in eodem.9. Et mittant sibi mutuo partes epularum & ciborum.& aliquando scribitur cum iod ī fine & dicitur מְנָיוֹת menaioth. idest partes seu munera. Nec.12. Dabāt partes cantoribus & ianitoribus. Scribitur etiam cum aleph & dicitur מְנָאוֹת menaoth.vt supra in eodem. In deco [margin: מְנָה / Numerare / Meni. / Cōstellatio / Demon. / מָנָה / mna. / מָנִים / mne / מֹנִים / Vices. / מָנָה / Cōstituere / Preparat / מָנָה / Pars. / מָנוֹת / Partes. / מְנָיוֹת / Partes / מְנָאוֹת]

re gratiarum actione sacerdotes & leuitas, pro quo hebrei
munera legunt. Munera seu partes pro gratiarum actione sacerdo
מַן tibus & leuitis. & inde מַן man. idest cibus quo hebrei in de
serto aliti sunt: quasi munere eis dato desuper. Exo. 16. Ap
man. pellauitq; domus israel nomen eius man. Nee. 9. Et mana
mana. tuum non prohibuisti ab ore eorum. Et secundum transla
מָן tionem nostram מָן man interrogatis particula est: & signi
Quid. ficat quid siue quis. Exo. 16. Dixerunt ad inuicem מָן הוּא
man hu. quod significat quid est hoc. tamen in hebreo nō
habetur quod significat quid est hoc: sed ē expositio trāsla
toris: quia sequitur in textu. Ignorabant enim quid esset.
Ps. 60. misericordiam & veritatem eius quis requiret. vbi
Quis. pro eo quod in littera nostra est quis in hebreo habetur
מָן man. Hebrei tamen dicunt q; in predicto loco significat
preparationem. Sed in lingua chaldaica communiter est
dictio interrogatiua. vt dictum est in dictione precedenti.

מִנְחָה munus. מִנְחָה mincha. munus. oblatio. sacrificium. Geñ. 43. Et deferte viro munera. Quod in hebreo legitur singula
riter. scilicet munus. & in eo. Tulerunt ergo viri munera. &
in eodem. Illi vero parabant munera. Iudi. 3. miseruntq; fi
lii israel per illum munera. Ponitur etiam pro sacrificio vł
Oblatio oblatione. Leuit. 2. Anima cum obtulerit oblationem sa-
crificii dño. & in eo. Omnis oblatio que offertur domino
Sacrificiū absq; fermento fiet. & in eodem. 7. Et omne sacrificium si
mile quod coquitur in clibano. Nu. 16. Ne respicias sacrifi-
cia eorum. 3. Reg. 18. Cumq; iam tempus esset vt offerret
holocaustum. idest sacrificium vespertinum. Esdre. 9. Et
ego sedebam tristis vsq; ad sacrificium vespertinū. ps. 140
Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.

מְנִיכָא Torques. מְנִיכָא menicha. in lingua chaldaica significat torquē. Dañ. 5. Et torquem auream habebit in collo.

מָנַע Priuare. Prohibere מָנַע manaa. priuare. vetare. prohibere. desinere. abscondere. celare. Geñ. 30. Qui priuauit te fructu ventris tui.
Nu. 22. Ne cuncteris venire ad me. Pro quo hebrei legunt.
Ne prohibearis siue ne desinas venire ad me. Et in eo. De
us priuauit te honore. 1. Reg. 25. Qui prohibuit te ne veni
res in sanguinem. 2. Reg. 13. Et non negabit me tibi. idest
Auferre. non prohibebit vel non vetabit me tibi. Iob. 38. Auferetur
ab impiis lux sua. Pro quo hebrei legunt. Et priuabitur seu
prohibebitur ab impiis lux eorum. ps. 20. & voluntate la-
biorum eius non fraudasti eum. idest non priuasti vel pro
hibuisti. ps. 83. Non priuabit bonis eos qui ābulant in ino
centia. Prouer. 1. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. &
in eodem. 3. Noli prohibere benefacere. Hiere. 2. Prohibe
pedem tuum a nuditate. Et in eodem. 5. Et peccata vestra
prohibuerunt bonum a vobis. Ezech. 31. Et prohibui flu-
mina eorum. Ioel. 1. Quoniam interiit de domo dei vestri
sacrificium & libatio. Pro quo hebrei legunt. Quoniam ꝓ
hibitum est de domo dei vestri sacrificium. ponitur etiam
pro celare vel abscondere. Iob. 20. & celabit in gutture suo.
Prouer. 11. Qui abscondit frumentum maledicetur in po-
abscondere Celare. pulis. Hiere. 42. Nec celabo vos quicquam.

מָנֹר Liciatoriū מָנֹר Manor. Liciatorium. idest lignum quo tela circūuoluitur. 1. Reg. 17. Hastile autem eius erat quasi liciatori
מְנֹרָה um texentium. Item מְנֹרָה Menora. idest candelabrum. De
quo vide infra in dictione נור Nur.

מַס Tributum מַס Mas. Tributum. vectigal. De quo vide in dictione sequenti.

מָסַס Liquefacere. dissolui pauore. ptimescere. מָסַס Masas. Dissoluere. liquefacere. tabefacere. terrere. Perterrere. ptimescere. seu terrore vel pauore dissol
ui Exo. 16. Cumq; incaluisset sol: liquefiebat. Ios. 2. Et elan
guit cor nostrum. Pro quo hebrei legunt. Et dissolutum
est cor nostrum. scilicet pauore. Et in eodem. 7. Pertimuit-
q; cor populi. idest pauore dissolutum est. vel liquefactum
est. vnde sequitur & ad instar aque liquefactum ē. vbi vtrū
q; significatum ponitur in translatione nostra pro vno ver
bo hebraico. Nam in hebreo sic legitur. Et dissolutum seu
liquefactum est cor populi & fuit sicut aqua. Iudi. 15. Ita vi Dissipare
cula quibus ligatus erat dissipata sunt & soluta. idest disso- Solui.
luta. 2. Reg. 17. Et fortissimus quisq; cuius cor est quasi leo
nis pauore soluetur. Iob. 6. Qui tollit ab amico suo miseri Pauore solui.
cordiam. Pro quo hebrei legunt. Qui dissoluit ab amico Dissoluere
suo misericordiam. ps. 57. Ad nihilum deuenient tanquā
aqua decurrens. pro quo beatus hieronymus in psalterio
iuxta hebraicam veritatem transtulit. Dissoluantur sicut a
que que defluunt. Et in eodem. Sicut cera que fluit auferen
tur. idest que dissoluitur vel liquefit. Hebrei tamen in pre- Liquefie
dicto loco legunt. Sicut testudo que liquefit vel dissoluitur
Vnde beatus hieronym9 in psalterio iuxta hebraicā verita
tē transtulit. Sicut vermis tabefactus pertranseant. Esa. 64 Tabesce
Sicut exustio ignis tabescerent. Michee. 1. Et consumentur
montes sub eo. Pro quo hebrei legunt. Et dissoluentur vł
tabescent montes sub eo. vide etiam de hoc in dictione se
quenti. Ponitur etiam pro terrere vel pertimescere. Deut.
1. Nuncii terruerunt cor nostrum. Esa. 10. Et erit terrore ꝓ Terrere
fugus. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et erit quasi
dissoluens signiferum: Nam quando signifer dissoluitur
tunc totus exercitus dissoluitur & dissipatur. Potest etiam
legi sicut est in littera nostra. De quo vide infra in dictio-
ne נסס Nasas. & inde מַס Mas. idest tributum. census. vecti
gal. inditio. Geñ. 49. Et erit tributis seruiens. Exo. 1. Pre- Tribut
posuit itaq; eis magistros operum. Pro quo hebrei legunt.
Et preposuerunt eis principes censuum seu tributorum. Census
3. Reg. 5. Et erat inditio triginta millia virorum. Et in eo- Inditio
dem. Et adoniram erat super huiuscemodi inditionem. E-
sa. 31. Et iuuenes eius vectigales erunt. Threñ. 1. Princeps Vectig
prouinciarum facta est sub tributo. & inde מִסָּה Missa. idest
oblatio. Que fit deo propter debitum munus personale. & Oblati
scribitur cum thau in fine loco he ratione genitiui sequen
tis. Deut. 16. Oblationem spontaneam manus tue quam of
feres iuxta benedictionem. Quod nomen vt quidam di-
cunt: nos christiani in sacrificio nostro impositum retinui
mus vt a nobis appelletur missa: cum hoc nomen nec gre-
cum nec latinum esse videatur: sed potius ab hebreis mu-
tuatum.

מָסָה Masa. dissoluere. Liquefacere. tabefacere. sicut dictio precedens. Ios. 14. Dissoluerunt cor populi. Ps. 6. la- Dissol
chrymis meis stratum meum rigabo. ꝓ quo hebrei legūt
Lachrymis meis stratum meum liquefaciam seu dissoluā Liqfac Tabes
vel tabefaciam. Ps. 36. Et tabescere fecisti sicut aranea ani-
ma eius.

מָסַךְ masach. miscere. libare. Ps. 101. Et poculum meum cum fletu miscebam. Prouer. 9. miscuit vinum su- miscer
um. Et in eodem. Bibite vinum quod miscui. Esa. 5. Et vi-
ros fortes ad miscendam ebrietatem. Et in eodem. 19. Do-
minus miscuit in medio eius spiritum vertiginis. Et inde
מֶסֶךְ mesech. idest mixtum seu libamen. ps. 74. Plenus
mixto. Scribitur etiam cum duplici mem & dicitur מִמְסָךְ mixtu
mimsach. prouer. 23. Et student calicibus epotandis. Pro
quo hebrei legunt. Venientibus ad requirendam mixtio-
nem. idest vinum mixtum. Sed beatus hieronymus tran-
stulit sensum. Esa. 65. Qui ordinatis fortune mensam & Libar
libatis super eam. Pro quo hebrei legunt. Et impletis nu-
merum mixtione siue libamine. Vide etiam de hoc infra
in dictione נסך Nasach. Item מָסָךְ masach. idest coope tentor
rimentum seu tentorium. Exodi. 26. Facies & tentorium

in introitu tabernaculi. Esa. zz. & reuelabitur operimentum iude. Ezech. z8. Omnis lapis preciosus opimẽtũ tuũ.

מָסַר Masar. tradere. delegare. Nu. 31. Dederũtq; millenos de singulis tribubus. pro quo hebrei legunt. & traditi sunt seu delegati sunt de millibus israel mille per singulos tribus. Et in eo. Et preuaricari vos fecerunt in dominum. pro quo hebrei legunt. vt traderent preuaricationẽ in dominum. & in lingua chaldaica communiter significat tradere.

מָעַד maad. labi. vacillare. nutare. deficere. infirmari. 2. Regũ. 22. Et non deficient tali mei. pro quo hebrei legunt. & non labantur tali mei. Ps. 17. Et non sunt infirmata vestigia mea. pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit & non deficient tali mei. p̃s. 25. Et in domino sperans non infirmabor. pro quo beatus hieronymus transtulit. & in domino sperans non deficiam. Ps. 36. non supplantabuntur gressus eius. pro quo beatus hieronymus transtulit. non deficient gressus eius. i. nõ vacillabunt seu non labentur. p̃s. 68. Et dorsum eorum semper incurua. Pro quo hebrei legunt. & lumbos eorum semper fac nutare seu vacillare. Prouer. 25. & pes lapsus. & inde מוֹעָדֵי Moade. i. lubricationes seu lapsus. Iob. 12. Parata ad tempus statutum. pro quo hebrei legunt. parata ad lubricationes seu lapsus pedis. potest etiam legi sicut est in littera nostra. De quo vide supra in dictione יָעַד Iaad.

מֵעֶה Meaa. viscera. intestina. venter. vterus. Et solum inuenitur in numero plurali. scilicet מֵעִים meaim. siue מְעֵי Mee. Nu. 5. Ingrediantur aque maledicte iste in vẽtrẽ tuum. p̃s. 39. Et legem tuam in medio cordis mei. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ transtulit. In medio ventris mei. Ps. 70. De ventre matris mee tu es protector meus. Canti. 5. Venter eius eburneus. Esa. 16. Venter meus ad moab quasi cithara sonabit. & in eo. 38. & stirps vteri tui vt lapilli eius. pro quo hebrei legũt Et stirps vteri tui sicut vteri eius. idest sicut stirps vteri ei?. Vbi bis ponitur eadem dictio. & dicunt hebrei q per stirpẽ vteri eius. scilicet maris: significantur pisces. sed in translatiõe chaldaica est sicut in littera nr̃a. & in eo. 36. Multitudo viscerũ tuorũ & miserationũ tuarũ super me continuerũt se. Hiere. 4. ventrẽ meũ doleo. & in eo. 31. Idcirco cõturbata sunt viscera mea super eũ. Threñ. 1. Venter meus cõturbatus est. Ione. 2. Et orauit ionas ad dominum deum suũ de ventre piscis.

מָעַט Maat. minuere. diminuere. minorare. seu minus facere. paruum seu minorem esse. decrescere. Geñ. 32. minor sum cũctis miserationibus tuis. Exo. 16. nec qui minus parauerat reperit minus. & in eo. 30. pauper nil minuet. Leuit. 25. quanto minus temporis numeraueris: tanto minoris et emptio constabit. pro quo hebrei legunt. secundũ paucitatẽ annorũ minues emptionẽ eius. & in eo. z6. & ad paucitatem cuncta redigent. idest cuncta minuent. p̃s. 106. Et iumenta eorum non minorabit. Prouer. 13. substantia festinata diminuetur. Eccl̃s. 12. Et ociose erunt molẽtes in minuto numero. pro quo hebrei legunt. & ociose erũt molentes: quia imminute sunt. Hiere. 10. Ne forte ad nihilũ redigas me. pro quo hebrei legunt. ne forte minuas me. & in eodẽ. 30. Et multiplicabo eos & non minuentur. Ezech. 29. & imminuam eos ne imperent gentibus. & inde מְעַט Meaat. idest minus. parum. pauxillum. modicũ. paucũ. siue paucitas. Geñ. 18. Sed afferam pauxillum aque. Et in eodem. 24. Pauxillum aque mihi ad bibendum prebe. Nu. 16. Nunquid parum vobis est q separauerit vos deus israel. Iob. 10. Nunquid nõ paucitas dierum meorum finietur breui. Ezech. 11. Et ero eis in sanctificationem modicam. Et in plurali. מְעַטִּים meatim. Ps. 108. fiant dies eius pauci. Eccl̃s. 4. Idcirco sint sermones tui pauci. & quando preponitur ei littera caph. tunc significat parum siue pene. Geñ. 25. potuit coire quispiam de populo cum vxore tua. Pro quo hebrei legunt. Quasi parum. idest pene coisset vnus de populo cum vxore tua. Ps. 72. mei autem pene moti sũt pedes. Prouer. 5. Pene fui in omni malo.

מְעַטִּים Pauci. Pene.

מָעַךְ maach. conterere. concassare. subigere. comprimere. figere. Leuit. 22. Omne animal quod vel contritis. Ezech. 24. Ibi subacta sunt vbera earum. Pro quo hebrei legunt. Ibi confregerunt seu compresserunt vbera earum. significat etiam figere. vt. 1. Regum. 26. Et hastam fixam in terra.

מָעַךְ Conterere Subigere Figere.

מָעַל maal. preuaricari. transgredi. preterire. scilicet mãdatum. contemnere. Leuit. 5. Anima si preuaricans cerimonias domini. Et in eodem. 6. Et contempto domino negauerit proximo suo depositum. pro quo he. le. Et preuaricatus fuerit preuaricationem in dominum. Iosu. 7. Filii autem israel preuaricati sunt mandatum. & in eo. 22. nõ ne Achan filius zare preteriit mandatum domini. prouer. 16. In iudicio non errabit os eius. idest non transgredietur vel non preteribit os eius. 2. Paralip. 28. Et contemptum habuisset dominum. & inde מַעַל maal. idest preuaricatio vel transgressio. Iosu. 22. que est ista transgressio. & in eodem. Si preuaricationis animo hoc altare construximus. Ponitur etiam pro mendacio seu pro eo quod repugnat veritati. Iob. 21. Cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati. Item מְעִיל meil. idest tunica seu pallium. Exo. 28. Tunicam & lineam strictam. Et in eodem. facies & tunicam superhumeralis totam hiacinthinã. 1. Reg. 2. & tunicam paruam faciebat ei mater sua. Esdre. 9. Scidi pallium meum & tunicam. p̃s. 108. Et operiantur sicut diploide. idest sicut pallio. Et in plurali. מְעִילִים meilim. 2. Reg. 13. Huiuscemodi enim filie regis virgines vestibus vtebãtur. idest tunicis huiuscemodi.

מָעַל Puaricari Preterire mandatũ Trãsgredi Cõtẽnere. מַעַל Transgressio. Preuaricatio. Repugnãs veritati. מְעִיל Tunica Pallium. מְעִילִים Tunice.

מַעַן maan. preposita littera lamed dicitur לְמַעַן lemaan: & significat propter. propterea. propterquod. vt. ideo. idcirco. Geñ. 18. Vt adducat dominus propter Abraam omnia que locutus est ad eum. Exo. 16. Vt tentem eum. Leuit. 17. Ideo sacerdoti offerre debent filii israel. Iob. 18. Nunquid propter te derelinquetur terra. Ps. 5. Propter inimicos meos. p̃s. 6. Et saluum me fac propter misericordiam tuam. Ps. 129. Et propter legem tuam sustinui te domine. Prouer. 16. vniuersa propter semetipsum operatus est dominus. Esa. 38. Propter me & propter dauid seruum meũ. Ezech. 36. Non propter vos ego faciam.

מַעַן לְמַעַן Vt. Ideo. Propter.

מָעַר maar. spelunca. & recipit he in fine & dicitur מְעָרָה meaara. Geñ. 19. Et mansit in spelunca. Et ĩ eo. 23. vt det mihi speluncam duplicem. 2. Reg. 23. Et venerunt tempore messis ad dauid in speluncam odolam. Et in plurali מְעָרוֹת meaaroth. Iudi. 6. Feceruntq; sibi antra & spelũcas. Esa. 32. Tenebre & palpatio facte sunt super speluncas. Itẽ מַעַר maar. idest incastratura siue sculptura. pro quo beatus hieronymus transtulit similitudinem. 3. Reg. 7. Quasi in similitudinem hominis stantis. vide etiam de hoc infra in dictione עָרָה Ara.

מַעַר מְעָרָה Spelũca. מְעָרוֹת Spelũce. מַעַר Similitudo.

מַץ Mas. azymum. litis. iurgium. & recipit he in fine quod denotat genus femininum: & dicitur מַצָּה masa. Leuit. z. Simile consperse oleo & absq; fermento. idest azymum. Et in plu. מַצּוֹת Masoth. idest azyma. Geñ. 19. Et coxit azyma & comederunt. Exo. 12. Septẽ diebus azyma comedetis. Et in eo. 29. Et lagana azyma. Itẽ מַצָּה masa

מַץ מַצָּה Azymum מַצּוֹת Azyma מַצָּה

Cōtentio. ideſt lis.ſeu contentio.Eſa.58.Ecce ad lites & contentiões
מין ieiunatis.& de hoc vide infra in dictione נָצָה Naſa. Itē מין
Mos.ideſt puluis ſeu ſtipula.De quo vide ſupra in dictiõe
Puluis. מוץ Mos.cum vau in medio dictionis.

מָצַץ מָצַץ Maſas.ſugere.mulgere.& ſcribitur cum ſimplici ſá-
dic.Eſa.66.vt mulgeatis & delitiis affluatis.vide eti-
Mulgere. am de hoc ſupra in dictione מיץ Mis.

מָצָא מָצָא Maſa.inuenire.reperire.ſufficere.ſeu ſufficientiam
prebere.accidere.Geñ.19.Ita vt oſtium inuenire nõ
Inuenire. Reperire. poſſent.Et in eodem.26.Et repererunt aquam viuam .Et
in eodem.37.Inuenitq̃ eum vir.Et in eodem.38. Non in
ueni eam.Et in eodem.44.Deus inuenit iniquitatem ſer
uorum tuorum.Exo.22.Si inuentũ fuerit apud eum. Et ĩ
eodem.33.Quia inueniſti gratiam coram me.Leuit. 25.ſi
nõ inuenerit manus eius vt reddat precium. Ioſ.2.Querē
tes per omnem viam non repererũt eos.Iudi. 14.quod
ſi ſolueritis mihi intra ſeptem dies conuiuii . pro quo he
brei legunt.Si annunciaueritis mihi in ſeptem diebus con-
uiuii & inueneritis.ſ.eius ſolutionem.1.Reg.13.Et non eſt
inuentus enſis & lancea in manu totius populi. Et in eodē
20.vade & affer mihi ſagittas.pro quo hebrei legũt.vade
inueni ſagittas.2.Reg.18.Non eris boni nuncii baiulus . ꝑ
quo he.le.Et tibi non eſt annunciatio inuenta.i.non eſt ſuf
ficiens vel conueniens tibi iſta annũciatio.4.Reg.7. ſcele
ris arguemur.Pro quo hebrei legunt.Et inueniet nos ſce-
lus.Eſter.4.Congrega omnes iudeos quos in ſuſis repe-
reris.Ps.31.Pro hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore
oportuno . Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta
hebraicam veritatem tranſtulit.Pro hac orabit omnis mi-
ſericors ad te tempus inueniēs.Prouer.3.Et inuenies gra
tiam & diſciplinã bonã.& in eo.4.vita enim ſunt inueniē
tibus ea.Et in eo.8.Et equi inuenientibus ſcientiam.Et in
eo.Qui me inuenerit inueniet vitã.Eccl's.7 . Et inueni a-
mariorem morte mulierem.Eſa.13.Omnis qui inuentus
fuerit occidetur.Et in eo.55 . Querite dominum dum in
ueniri poteſt.Hiere.5.Quia inuenti ſunt in populo meo ĩ
pii.Et in eo.6.Et inuenietis requiē animabus veſtris.Et in
eodem.10.Et tribulabo eos ita vt inueniantur.ſcilicet ab ad
uerſariis.Hiere.31.Inuenit gratiam in deſerto.Significat
etiam ſufficere.Nu.11. Vt poſſit ſufficere ad cibum.Et ĩ eo.
Sufficere. Vt eos facient.Pro quo hebrei legũt. Vt ſufficiat eis.Deut.
32.Inuenit eum in terra deſerta.Pro quo hebrei legũt. ſuf
fecit ei in terra deſerta.ideſt ſufficientiam cibi & indumēti
ei prebuit.Et ſic eſt in tranſlatione chaldaica. Poteſt etiam
legi ſicut eſt in littera noſtra.Ioſ.17.Nõ poterimus ad mõ
tana conſcendere.pro quo hebrei legunt.Non ſufficiet no
bis mons.Zach.10.Et non inuenietur eis locus . Pro quo
hebrei legunt.Et non ſufficiet eis.Poteſt etiam legi ſicut ē
in littera noſtra.Item ponitur pro accidere . Geñ .42 . Et
Accidere. narrauerunt ei omnia que accidiſſent ſibi.Pro quo hebrei
legunt.Et narrauerunt ei omnia accidentia que accidiſſet
ſibi.Exo.19.Vniuerſũq̃ laborem qui accidiſſet eis in itine
re.Deut.31.Et inuenient eum omnia mala . ideſt accident
ei omnia mala.& inde verbum tertie coniugationis . ideſt
ĩuenire facere.Pro quo beatus hieronymus tranſtulit.offer
re ſiue tradere aut reddere.Leuit.9.Obtulerũt ei filii ſui ſã
Offerre. guinem eius.Et in eodem.Cum capite & membris ſingu-
lis obtulerunt.2.Reg.3.Et non tradidi te in manu dauid.
Tradere. Reddere. Iob.34.& iuxta vias ſingulorum reſtituet eis.ideſt reddet
Zach.11.Ecce ego tradam homines vnumquēq̃ in manu
proximi ſui.

מָצַר מָצַר Maſad.obſidere.Eſa.29.Et omnes qui militauerunt
Obſidere. מָצַר & obſiderunt & vallauerunt eam.& inde מָצַר meſad

ideſt fortalicium.arx.munitio.preſidium.locus tutiſſimus
ſeu firmiſſimus:aut ĩaceſſibilis.refugiũ.1.Paralip.11.Habi
tauit aũt dauid in arce.Et communiter ſcribitur cum he in
fine & dicitur מְצוּדָה meſuda.1.Reg.22.Cunctis diebus qui
bus dauid fuit in preſidio.Et in eodem.nolli manere in p̃-
ſidio.Et in eodem.24.Et dauid & viri eius aſcenderũt ad
tutiora loca.2.Reg.5.Cepit autem dauid arcem ſion.1.Pa-
ralip.11.Porro dauid cepit arcem ſion.Iob.39.Atq̃ inaceſ
ſis rupibus.p̃s.17.Dominus firmamentum meum & refu
gium meum.p̃s.30.Quoniam fortitudo mea & refugium
meum es tu.Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iux-
ta hebraicam veritatem tranſtulit.Quia petra mea & mu-
nitio mea tu es.Et in plurali מְצֻדוֹת meſudoth. ſiue מְצָדוֹת
meſadoth.Iudi.6.Et munitiſſima ad repugnandum loca.
1.Reg.23.morabatur autem dauid in deſerto ĩ locis firmiſ-
ſimis.Et in eodem.In locis tutiſſimis ſilue.Ps.31.Et in do
mum refugii.Quod in hebreo legitur in plurali.ſcilicet in
domum munitionum.Eſa.33.monumenta ſaxorum ſubli
mitas eius.reperitur etiam מְצוֹדִים meſodim . ſecundũ ter-
minationem maſculinorum.vt Eccl's. 9.Struxitq̃ munitio
nes.Ponitur etiam pro laqueo venatorum ſeu hamo.Eccl's
7.Que laqueus venatorum eſt.& in eo .9 .Sicut piſces ca-
piuntur hamo.

מָצָה maſa.premere.exprimere.decurrere facere. Iudi.6.
Expreſſo vellere cõcham rore impleuit.p̃s.74 .verũ
tamen fex eius non eſt exinanita:bibēt omnes peccatores
terre.Pro quo he.le.veruntamen feces eius exprimēt:bi-
bent omnes peccatores terre.ideſt potabunt vſq̃ ad fundũ
calicis.vnde beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebrai-
cam veritatem tranſtulit . veruntamen feces eius potabũt
bibentes omnes impii terre.Eſa.51. Bibiſti & potaſti vſq̃
ad feces.vbi ponitur pro eo quod in littera noſtra eſt pota-
ſti vſq̃ ad feces.Cuius paſſiuum habetur.Leuit.1. vbi dici-
tur.Decurrere faciet ſanguinem ſup crepidinem altaris . ꝑ
quo hebrei legunt.Et exprimatur ſanguis eius ſuper parie
tem altaris.ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum .& in
eodem.5.quidquid autem reliquum fuerit faciet diſtillare
ad fundamentum eius.ideſt faciet decurrere . Pro quo he-
brei legunt.Exprimatur ad fundamentum altaris. Ps.72.
Et dies pleni inuenientur in eis . pro quo hebrei legunt.&
aque plene exprimentur eis . quod hebrei exponunt pro
multitudine lachrymarum que diſtillabunt ſeu decurrent
ab oculis eorum.Sed ſi ſcribatur cum littera aleph tunc ſi-
gnificat inuenire.ſicut eſt in littera noſtra. vt dictum eſt ſu
pra in dictione מָצָא maſa.cum aleph in fine. & in dictione
מַיִם maím.

מֵצַח méſach.frons.Exo.28.Et erit ſuper thiaram immi-
nens fronti pontificis Eſa.48.Et frons tua erea . E-
zech.3.Et frontem tuam duriorem frontibus eorum.Et in
plurali מִצְחוֹת miſchoth.Ezech.9.Super frontes virorum
gemētium.Item מִצְחָה miſcha.ideſt ocrea.genus armature
1.Reg.17.& ocreas ereas habebat in cruribus.

מֵצַר meſar.tribulatio.anguſtia. ſiue locus anguſtus. Ps.
117.De tribulatione inuocaui dominum.Et in plura
li מְצָרִים meſarim:ſiue מְצָרֵי meſare.p̃s.115. Et pericula in
ferni inuenerunt me.ideſt tribulationes inferni.Et beatus
hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tran-
ſtulit.Et munitiones inferni inuenerunt me.Quod etiam
poteſt legi vt infra dicetur in dictione צור Sur . Threñ .1.
Omnes perſecutores eius apprehenderunt eam inter
anguſtias.

מַק mac . fetor . ſeu fauilla . De quo vide in dictione ſe-
quenti.

מָקַק Macac. tabescere. cōtabescere. vel iterire facere. & scribitur cū simplici coph. Leuit. 26. Tabescent in iniquitatibus suis. Esa. 34. Et tabescet oīs militia celorū. Ezech. 4. Et contabescat in iniquitatibus suis. & in eodem. 33. Et in ipsis nos tabescim⁹. Zach. 14. Tabescet caro vniuscuiusq; stantis super pedes suos & oculi eius cōtabescēt in foraminibus suis: & lingua eorum cōtabescet in ore eorū. & inde מַק Mac. i. putredo. fetor. Esa. 3. Pro suaui odore fetor. In alio vero loco beatus Hieronymus transtulit fauillā. vt in eodē 5. Sic radix eorum quasi fauilla.

מַקֵל Macel: siue מַקֵל Macal. virga. baculus. Gen̄. 30. Tolles ergo iacob virgas populeas. & in eodem. Oues in tuerentur virgas. & in eodem. 32. In baculo meo transiui iordanem. Hiere. 1. Virgam vigilantem ego video. & in eodem. 48. Baculus gloriosus. Ezech. 38. Arcum & sagittam & baculos manuū. Osee. 4. Et baculus eius annunciauit ei.

מָקֹם Macom. locus. Exo. 20. In omni loco in quo memoria fuerit nominis mei. Et de hoc vide infra in dictione קוּם Cum.

מֹר Mar. stilla. amaritudo. myrrha. Esa. 40. Ecce gētes qua si stilla situle. Significat etiam amaritudinem siue amarum. De quo vide in dictione sequenti. Item מֹר mor. idest myrrha. De quo vide supra in dictione מור cum vau in medio dictionis. Item מַר siue מָרֵא mare in lingua chaldaica significat dominum seu dominantem. Dan̄. 2. Deus deorum est & dominus regum. Et in eodem. 4. Domine mi somnium his qui te oderunt.

מָרַר Marar. amaricare. amarum esse. Ad amaritudinē perducere seu prouocare. exacerbare. rebellare. mutare seu immutare. Exo. 1. Atq; ad amaritudinem perducebant vitam eorum. Et in eodem. 15. Eo quod essent amare. 1. Regum. 30. Quia amara erat anima vniuscuiusq; viri. Ruth. 1. Quia amaritudine repleuit me valde omnipotens. Iob. 27. Ad amaritudinem adduxit animam meam. Esa. 22. recedite a me amare flebo. pro quo hebrei legunt. dimittite me amaricabor ī fletu siue amara ero in fletu. Et in eo. 24. Amara erit potio bibentibus. Zach. 11. Et plangent eū plāctu quasi super vnigenitum. Pro quo hebrei legunt. & amaricare super eum quasi amaricare super vnigenitum. idest amare plangent super eum: sicut amare plangitur super vnigenitum. & inde מַר Mar. siue מָרָה Mara. idest amaritudo siue amarus aut amara. Exo. 15. Vocans eum mara. idest amaritudinē. Ruth. 1. Quia vestra angustia magis me premit. Pro quo hebrei legunt. quia amaritudo est mihi valde magis quā vobis. Potest etiam legi sic. Quia amaritudo ē mihi valde ex vobis. idest ex vestra angustia. Ester. 4. ostēdens amaritudinem suam. Prouer. 5. Nouissima autem illius amara quasi absinthium. Esa. 38. In amaritudine anime mee. Et in eodem. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Hiere. 2. quia malum & amarum est reliquisse te dominum deum tuum. Scribitur etiam מָרָא Mara cum aleph in fine loco he. Ruth. 1. Sed vocate me mara. idest amaram. Scribitur etiam cum tau in fine & dicitur. מֹרַת Morath. 1. Reg. 1. Cum esset amaro animo. Prouer. 14. Cor quod nouit amaritudinem anime sue. Et in plurali. מְרוֹרִים Merorim. Thren̄. 3. Repleuit me amaritudine. Quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet repleuit me amaritudinibus. Ponitur etiam מְרוֹרִים Memorim ꝓ lactucis agrestibus. Exo. 12. & azymos panes cum lactucis agrestibus. scribitur etiā מְרֹרֹת Meroroth. secundum terminationem pluralē femininorum. Deut. 32. & botrus amarissimus. quod in hebreo legitur in plu. f. botri amarissimi. & est in he. ge. fe. Iob. 13. Scribis enim contra me amaritudines. & inde מְרִירוּת Meriruth. idest amaritudo. Ezech. 21. & in amaritudine ingemiscе. & inde תַּמְרוּרִים Thamrurim. idest amaritudines. Hiere. 31. Vox in excelso audita est lamentationis luctus & fletus. pro quo hebrei legunt. Vox in rama audita est lamētationis fletus amaritudinum. idest amarissimi. Et in eo. Pone tibi amaritudines. Osee. 12. Ad iracundiam prouocauit ephraim in amaritudinibus suis. Hebrei tamen dicunt ꝙ in locis predictis significat statuas siue titulos. & inde מְרִירִי Meriri siue מְרִירִי merire. idest amarus siue amari: a ut amaritudines. Deut. 32. morsu amarissimo. Iob. 30. Et ī uoluatur amaritudine. & inde מֶמֶר memer. cum duplici mem. idest amaritudo. pro quo beatus hieronymus transtulit. dolorem. Prouer. 17. Et dolor matris que genuit eū. & in plu. מַמְּרוֹרִים mamerorim. Iob. 9. & implet me amaritudinibus. & inde מְרוֹרָה merora. idest fel seu amaritudo. Iob. 20. Fel aspidum interius. & in eodem. Et fulgurans in amaritudine sua. & in eodem. 36. & effudit in terra viscera mea. pro quo hebrei legunt. & effudit in terra fel meum. & inde verbum מַרְמַר marmar cum duplici mem & res. pro quo beatus Hieronymus transtulit. eferatus est. Dan̄. 9. & eferatus est in eum. Item מָרַר Marar. idest rebellare. seu exacerbare: aut prouocare. Exo. 23. Nec contēnendum putes. Pro quo hebrei legunt. ne rebelles in eū. Ps. 106. Quia exacerbauerunt eloquia dei. Ezech. 20. Et irritauerūt me domus israel. Et in eodem. Et exacerbauerunt me filii. Dan̄. 11. Et prouocatus rex austri egredietur & pugnabit aduersus regem aquilonis. vide ēt de hoc infra in dictiōe מָרָה mara. significat ēt mutare. vt Hiere. 44. & odor eius non est mutatus. vide etiam de hoc infra in dictione מִיר mir.

מְרִיא Meri. ouis seu aries pinguis vel saginatus. exaltatio seu eleuatio. 3. Reg. 1. Arietibus & vitulis & vniuersis pinguibus. Esa. 1. Adipem pīguium & sanguinem vitulorū. Et in eo. 11. Vitulus & leo & ouis simul morabūtur. Amos. 5. & vota pinguium vestrorum non respiciam. significat ēt exaltationē seu eleuationem. Iob. 39. Cum tempus fuerit ī altum alas erigit. pro quo hebrei legunt. Cum tempus fuerit in altum exaltatur seu eleuatur.

מֹרַג Morag. plaustrum quo fruges triturantur. 2. Reg. 24. Et plaustrum & iuga boum in vsum lignorū. Esa. 41. Ecce posui te quasi plaustrum triturans nouum.

מָרַד Marad. rebellare. recedere. Gen̄. 14. & tertiodecimo anno recesserunt ab eo. Nu. 14. Nolite rebelles eē cōtra dominum. Ios. 22. Tantum vt a domino & a nr̄o cōsortio non recedatis. 4. Reg. 18. rebellauit quoq; cōtra regem assyriorū. Iob. 24. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Ezech. 2 Ad gentes apostatrices que recesserunt a me. & inde מֶרֶד Mered. i. recessio. transgressio. preuaricatio. Ios. 22. Si preuaricatiōis animo hoc altare construximus. Thren̄. 3. Recordare paupertatis mee & transgressionis mee. & in plurali מְרוּדִים merudim. Vt in eodem. 1. Recordatus est ierusalem dierum afflictionis sue & preuaricationis sue. quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet preuaricationū suarū seu rebellionum suarum. significat etiam מְרוּדִים Merudim Abiectos seu egenos hoīes aut humiles. pro quo beat⁹ hieronymus transtulit vagos. Esa. 58. Et egenos vagosq; induc in domum tuam. & secūdum istud significatum exponunt hebrei illud. Thren̄. 1. Dierum afflictionis sue & ꝑuaricationis. idest egestatis seu humilitatis. Et in eodem. 3. Recordare paupertatis mee & transgressionis mee. quod potest etiam legi. & egestatis mee.

מָרָה Mara. rebellare. preuaricari. Inobedientem vel incredulum esse. exacerbare. ad iracundiam prouocare. Gen̄. 26. Que ambe offenderant animum isaac & rebecce.

inobedientē esse. idest inobedientes & rebelles fuerunt. Nu.20. Eo quod incredulus fuerit ori meo. Deut.1. Sed increduli ad sermonē (icredulū eē) domini dei vestri. & in eodē. Sed aduersantes imperio dñi idest rebellastis siue inobedistis imperio dñi. & in eodem. 9. Sed semp fuistis rebelles a die qua nosse vos cepi. 3. Reg. (Rebellare) 13. Quia non obediens fuit ori domini. Ps.5. Quoniā irritauerūt te. Pro q̄ btūs hieronymꝰ in psalterio iuxta he.ve. (Prouocar) transtulit. Quoniā prouocauerunt te. Ps. 77. In iram excitauerunt excelsum in inaquoso. Pro quo beatus hieronymus transtulit. vt prouocarent excelsum in inuio. & in eo (Exacerbar) dem. Quoties exacerbauerunt eum in deserto. Ps.104. Et non exacerbauit sermones eius. Pro quo btūs hieronymꝰ in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Et non fuerūt increduli verbis eius. Ps.105. Quia exacerbauerunt spiritū eius. Iob 17. Et in amaritudinibus eorū moratur oculus meus. Pro quo hebrei legunt. Et in prouocatione seu irritatione eorū moratur oculus meus. Potest etiam significare amaritudinem sicut est in littera nostra. de quo vide supra in dictiōe (ad iracundiam prouocare.) מָרַר Marar. Hiere.4. Quia me ad iracundiā prouocauit. Threñ.1. Quia os eius ad iracundiam prouocaui. & in eodem. Quia amaritudine plena sum. Pro quo hebrei legūt. Quia rebellans rebellaui siue prouocans prouocaui .s. ad iracundiam. Ezech.5. Et contēpsit iudicia mea vt plus esset impia .i. preuaricata est iudicia mea. Potest etiam deriuari a supradicta dictione מָרַר Marar: que significat rebellare vel contēnere sicut est in lrā nrā. & in eodē.3. Et ad iracundiam prouocauimus. Esa.3. Vt prouocarent oculos maiestatis eius. & in eodem.63. Ipsi autem ad iracundiā prouocauerunt & afflixerūt spiritū sanctū eius. & inde (מֹרֶה) מֹרֶה More idest rebellis. inobediens. prouocans. Beatus hieronymus transtulit proteruū seu contumacem. Deut.21. Si genuerit (proteruus.) homo filium contumacē & proteruum. Vbi ponitur pro proteruo. & in eodē. Filius noster iste proteruus est & con (Cōtumar.) tumax. vbi ponitur pro contumace. Ps.77. Generatio pra (Exasperās prouocās.) ua & exasperans. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve. trāstulit. Generatio declinans & prouocans. Ponitur etiā pro amaritudine. 4. Reg.14. Vidit dominꝰ affli (amaritudo מְרִי) ctionem israel amaram nimis. & inde מְרִי Meri. idest rebel (Cōtentio.) lio. contentio. prouocatio. Deut.31. Ego enim scio contentionem tuam. Ezech.2. Quia domus exasperans est. Pro (Rebellio.) quo hebrei legunt. Quia domus rebellionis est. & in eodē. (Exasperās) Et noli esse exasperans: sicut domus exasperās est. Ponitur (Iurgium.) etiam pro iurgio. Prouer.17. Semper iurgia querit malus. Item ponitur ꝑ amaritudine. Iob.23. Nunc quoqꝫ in ama (מְרָתַיִם) ritudine est sermo meus. & inde מְרָתַיִם Merathaim. Pro quo beatus hieronymus transtulit dominātes. Hiere.50. (Dñantes.) Super terram dominantiū ascende. Hebrei tamen dicunt ꝙ significat rebelliones seu rebellantes. Potest etiam deriuari a dictione מַר Mar. Que in lingua chaldaca significat (מוֹרָה) dominum seu dominātem: vt supra dictum est. Item מוֹרָה Mora .i. nouacula. Iudi.13. Cuius non tanget caput nouacu (Nouacula) la. & in eodē.16. Ferrum nunquā ascendit super caput meū idest nouacula ferrea.

(מָרַח) מָרַח Marach. Cataplasmare. hoc est emplastrum ponere. Esa.38. Et cataplasmarent super vulnus. & inde מְרוֹחַ (Cataplasmare. מְרוֹחַ) Meroach .i. compressus vel cataplasmatus in testiculis. Pro quo beatus hieronymus transtulit herniosum. Leuit.21. Si (Herniosus) impetiginem in corpore vel herniosus.

(מָרַט) מָרַט Marat. Depilare. decaluare. decapilare. euellere .s. capillos. limare: seu polire. leuigare. Leuit.13. Vir de cu (Depilare. Euellere capillos.) ius capite capilli fluunt .i. cum depilatum fuerit caput. Et in eodem. Et si a fronte ceciderint pili. Esd.9. Et euulsi ca (Decaluar) pillos capitis mei. Nee.13. Et cecidi ex eis viros & decaluaui eos. Esa.18. Ad gentem conuulsam & dilaceratā .i. depilatam. Et in eodem.50. Et genas meas vellentibus. Ezech. (Vellere.) 29. Omnis humerus depilatus. Significat etiā limare vel polire aut leuigare. 3. Reg.7. Omnia vasa que fecit hiram regi salomoni de aurichalco erāt. Pro quo he.le. De ere polito siue limato .s. aurei coloris. quod est idē quod aurichalcus. Nam chalcos grece idem est quod es latine. Ezech.21. Gladius exacutus est & limatus. & in eodē. Et dedi eum ad (Limare. Leuigare.) leuigandum. & in eodem. Et iste limatus est.

(מָרַץ) מָרַץ Maras. Detrahere. peruertere .s. verba alterius. molestare. Iob.6. Quare detraxistis sermonibus veritatis. (Detrahere.) Hebrei vero dicunt ꝙ significat fortificare: seu violentare. Vnde in predicto loco ipsi legunt. quā fortes seu fortificati (Fortificare. molestū esse.) sunt sermones recti. & in eodē.16. Aut aliquid tibi molestū est si loquaris. Pro quo ipsi legunt. Aut quid fortificabit vel (Violentare. נִמְרָץ) violentabit te si responderis vel loqr̄is. & inde נִמְרָץ Nimras. Pro quo beatus hieronymus transtulit pessimā. 3. Reg. 2. Qui maledixit mihi maledictione pessima. pro quo he. (fortis. Pessima.) le. maledictione forti seu violenta. Mich.2. Et corrumpetur putredine pessima.

(מָרַק) מָרַק Marac. abstergere. defricare. purgare. polire. limare. Leuit.6. Quod si vas eneū fuerit defricabitur. Hiere. (Defricare. Polire.) 46. Polite lanceas. & inde מָרוּק Maruc .i. tersum: seu mun (מָרוּק mūdissimū.) dissimū. 2. Paralip.4. Ex ere mundissimo. Significat etiā mundū muliebre siue id quod ad cultum vel ornatum mulierum pertinet. Ester.2. Expletis oībus que ad cultum mu (Cultꝰ muliebris.) liebrē pertinebant. Scribitur etiam cum tau in principio (תַּמְרוּק) & dicitur תַּמְרוּק Tamruc. vt in eodē. Et accipiant mundum (Mūdꝰ muliebris.) muliebrē. & in eodem. Quidquid postulassent ad ornatū pertinens accipiebant. Prouer.20. Liuor vulneris abster (abstergere. מָרָק) git mala. & inde מָרָק Marac .i. ius .s. carnium: eo ꝙ in eo car (Ius carnium.) nes absterguntur. Iudi.6. Et ius carniū mittens in ollam. & in eodem. Et ius desuper funde. Esa.65. Ius prophanum in vasis eorum.

(מָשַׁשׁ) מָשַׁשׁ Masas. Palpare. attrectare. tangere. Geñ.27. Si attrectauerit me pater meus. & in eodē. Accede huc (attrectare. Tangere.) vt tangam te fili mi. & in eodē.31. Scrutatusqꝫ omne tentorium &c. Pro quo hebrei legūt. Et attrectauit laban omne tentoriū. & in eodē. Et scrutatus es omnē supellectilē meā. Exo.10. Tam dense vt palpari queant. Iob.12. Palpabunt (Palpare.) quasi in tenebris.

(מָשָׁה) מָשָׁה Masa. Extrahere. educere. tollere .s. de aquis. Exo.2. Vocauitqꝫ nomen eius moyses dicens: quia de aqua (ferre de aquis.) tuli eum. vnde moyses qui hebraice dicitur מֹשֶׁה Mose. interpretatur extractus vel assumptus .s. de aquis. 3. Reg.22. (Extrahere.) Extraxit me de aquis multis.

(מֶשִׁי) מֶשִׁי Mesi. vestis serica subtiliter contexta. Pro quo beatus hieronymus transtulit subtile. Ezech.16. Et indui te (Subtile.) subtilibus.

(מָשַׁח) מָשַׁח Masach. vngere. linire. pingere. Geñ.31. Ego sum (Vngere. Linire.) deus bethel vbi vnxisti lapidē. Exo.29. Lagana quoqꝫ azima oleo lita. & in eodē. Vt vngātur in ea & cōsecrentur manus eorum. & in eodē.30. Et vnges ex eo tabernaculum testimonii. & in eodē. Aaron & filios eius vnges. Leui. 7. Et lagana azyma vncta oleo. Nu.19. Tibi tradidi & filiis tuis pro officio sacerdotali. Pro quo hebrei legunt. pro vnctiōe. 1. Reg.15. Me misit dñs vt vngerē te in regem. & in eodem.16. Surge & vnge eum. 2. Reg.1. Quasi nō esset vnctus oleo. & in eo.5. Vnxeruntqꝫ dauid in regem sup israel. 3. Reg.19. Vnges asael regem super syriam: & hieu filium namsi vnge regem super israel. & in eodē. Eliseū autē filiū saphat qui est de abel meula vnge prophetā pro te. Esa.21. Surgite principes arripite clypeū. Pro quo he.le. Surgite

principes vngite clypeum.ſignificat etiā pingere.Hiere.2
Pingitq; ſinopide.Et inde מָשִׁיחַ Maſiach.i.vnct9.& grece
dicitur christus.& accipitur pro rege vl' ſacerdote.eo quod
vngebātur oleo ſancto.Leuit.4. Si ſacerdos qui vnctus eſt
peccauerit.1.Reg.24.Ne faciam hanc rem dño meo xp̄o
dñi.Et in eodē.Quia xp̄us dñi eſt.2.Reg.1.Quare non ti-
muiſti mittere manū tuam vt occideres christum dñi. Ps.
2.Aduerſus dñm & aduerſus chriſtū eius. Ps. 104. Nolite
tangere chriſtos meos.Eſa.45.Hec dicit dñs xp̄o eiuscyro
Scribitur etiā cum duplici mem.& dicitur מִמְשַׁח Mimſach.
Ezech.28.Tu cherub extentus.Pro quo hebrei legunt. Tu
cherub vnct9. ſcilicet in regem.& inde מִשְׁחָה Miſcha.ideſt
vnctio.Leuit.7.Hec eſt vnctio aaron & filiorū ei9.Itē מְשַׁח
Meſach.in lingua chaldaica ſignificat oleum.Eſdre.6. Fru
mentum ſal vinum & oleum.

מָשַׁךְ Maſach. Trahere.attrahere.abſtrahere.extrahere.ad
ducere.tendere.protrahere ſeu prolongare. Gen̄.37
Extrahentes eum de ciſterna vendiderunt eū. Exo.12. Ite
tollentes animal per familias veſtras.Pro quo hebrei legūt
Trahite & tollite vobis pecus.Deut.21.Que nō traxit iugū
Iudi.20.Ingreſſi ſunt ciuitatē & percuſſerūt eam.pro quo
hebrei legūt.Attraxit ſiue duxit inſidians & percuſſit eam
ideſt populus inſidians attraxit ſiue duxit exercitū contra
ciuitatē & percuſſit eam.Iudi.4.Et duc exercitū in montē
tabor. & in eodē. Ego aūt adducam ad te in torrente ciſon
Siſaram.& in eodē.5.Qui exercitū ducerent ad preliandū.
Iob.21.Et poſt ſe omnes homīes trahit.& in eo.40.An ex
trahere poteris leuiatan hamo. Ps. 9. Dum attrahit eum
in rete ſuo.Eccl's.2. Abſtrahere a vino carnem meā. Canti.
1.Trahe me poſt te curremus.Eſa.5.Ve qui trahitis iniqui
tatem.Hiere.31.Ideo attraxi te miſerās. Ezech.32.Et attra
xerunt eam & oēs populos eius. Oſee.11.In funiculis Adā
trahā eos.Significat etiā tēdere arcum: eo quod attrahitur
chorda eius.3.Reg.2. Vir quidā tetēdit arcum.Item ſignifi
cat protrahere ſiue prolongare.Exo.19.Cum ceperit clan
gere buccina.Pro quo hebrei legūt. Cū protraxerit bucci-
nā.i.cum vox buccine fuerit lōgior atq; cōciſior. Et ſimile
verbum pōitur.Ioſ.6.vbi dicitur. Cum inſonuerit vox tu
be longior atq; cōciſior.Nee.9. Et protraxiſti ſuper nos an
nos multos.Prouer.13.Spes que differtur affligit animam
expectātis.i.que prolongatur.Eſa.14.Et dies eius nō elon-
gabuntur.& in eodē.18. Ad gentē cōuulſam & dilaceratā.
Pro quo hebrei legunt.Ad gentem prolongatam & depi-
latam aut conuulſam.Ezech.12.Non prolongabitur vltra
omnis ſermo meus.& inde מֶשֶׁךְ Meſech.i.attractio ſiue ꝓ-
longatio.Iob.28.Trahitur autem ſapiētia de occultis. Pro
quo hebrei legunt.Attractio aūt ſapientie de occultis. Ps.
125.Mittentes ſemina ſua. Pro quo hebrei legunt. Portās
attractionem ſiue prolongationem ſementis.Beatus Hie-
ronymus in pſalterio iuxta he.ve.trāſtulit portans florem
ſementis.Eſt etiā מֶשֶׁךְ Meſech.nomen prouincie vel gētis
q̄ latine dicitur moſoch.a moſoch filio iapheth dicta. Gen̄.
10.Et moſoch & thiras.Ezech.38.Principem capitis mo-
ſoch & tubal.& ſecūdum hoc legūt hebrei illud.Ps.119. vbi
nos habem9.Heu mihi quia incolatus meus ꝓlongat9 eſt.
ipſi legunt.Heu mihi quia peregrinatus ſum in moſoch.&
ſequitur Habitaui cum habitantibus cedar.& inde מְשָׁכִים
Moſchim.Pro quo btūs Hieronymus trāſtulit emiſſarios.
Hiere.5.Equi amatores in feminas & emiſſarii facti ſūt mi
hi.Quod aliqui hebrei exponunt equi de moſoch. qui ſūt
equi robuſtiſſimi atq; laſciui.

מָשַׁל Maſal. Dominari.preeſſe.cōparare. parabolizare.i.
parabolam vel prouerbium cōponere vel aſſumere.

Gen̄.1.Et preeſſent diei & nocti.& in eodē.4. Et tu dñabe- Preeſſe.
ris illius.& in eodem.37.Aut ſubiiciemur ditioni tue. Pro Dominari
quo hebrei legunt.Aut dominās dñaberis noſtri.& in eodē
45.Et ipſe dñatur in om̄i terra egypti. Deut.15. Domina-
beris nationibus plurimis:& tui nemo dñabitur. Iudi.8.
Dominare tu noſtri.1.Paralip.29.Tu dñaris omnium. Ps.
65.Qui dñatur in virtute ſua.Ps.105.Dominati ſunt eorū
qui oderunt eos.Eſa.40.Et brachiū eius dñabitur.& in eo
dē.28.Qui dñamini ſuper populū iſtum.Dan̄.11.Nec ſecū
dum potentiā illi9 qua dñatus eſt.Zach.6. Et dñabitur ſup
ſolio.& in eo.9.Et poteſtas eius a mari vſq; ad mare. & īde מֹשֵׁל
מֹשֵׁל Moſel.i.dominās ſeu princeps.Ps.104.Princeps po- Princeps
pulorū & dimiſit eum. Eſa.52. Dominatores eius inique Dñator.
agunt.& inde הַמְשֵׁל Hamſel.i.dñari.verbum infinitiuum
tertie cōiugationis.Pro quo beatus Hieronymus trāſtulit הַמְשֵׁל
poteſtatē.Iob.25.Poteſtas & terror apud eū.& inde מִמְשָׁל Poteſtas. מִמְשָׁל
Mimſal.i.dominatio.Dan̄.11. Et dñabitur ditione.i.domi Domīatio
natione.Scribitur etiā cū he vel tau in principio.& dicitur
מֶמְשָׁלָה Menſala ſiue מֶמְשֶׁלֶת Memſeleth.i.dñatio ſeu do- מֶמְשָׁלָה
minium.poteſtas.Gen̄.1.Luminare maius vt preeſſet diei. מֶמְשֶׁלֶת
Pro quo hebrei legunt.Lumīare maius in dominiū ſeu in Dominiū.
poteſtatē diei.& in eodē.Et luminare minus vt preeſſet no
cti.i.in dominiū noctis.Ps.135.Solem in poteſtatē diei.Ps Poteſtas.
144.Et dñatio tua in omni generatione & generatione. Domiatio
Dan̄.11.Multa eñ dñatio eius.& in plurali מֶמְשָׁלִים Mim- מֶמְשָׁלִים
ſalim ſiue מֶמְשָׁלוֹת Memſaloth.1. Paralip.26. Semeie filio מֶמְשָׁלוֹת
eius nati ſunt filii prefecti familiarum ſuarum.Pro quo he.
le.In dñationes familiarum ſuarum.& eſt ſenſus ſicut in lit Dñatiōes.
tera nr̄a.Ps.113.Iſrael poteſtas ei9.quod in hebreo legitur
pluraliter.ſ.poteſtates vel dñationes eius. Ps.135. Lunā & poteſtates.
ſtellas in poteſtatem noctis.Pro quo hebrei legūt.Lunā &
ſtellas in poteſtates noctis.Significat etiā predicta dictio cō
parare ſiue aſſimilare vel parabolizare.i.parabolam vel ꝓ-
uerbiū aſſumere vel dicere aut narrare.Nu.21. Idcirco di-
citur in prouerbio.Pro quo hebrei legūt. Idcirco dicebāt
prouerbiātes.i.parabolas vel prouerbia dicentes.Iob.17. Prouerbi
Poſuit me quaſi prouerbium vulgi.& in eodē.30. Aſſimila um dicer.
tus ſum fauille & cineri.& in eodē.41. Non eſt poteſtas ſup Aſſimilar.
terram que ei cōparetur. Vbi vtrūq; ſignificatū cōplectitur Cōparare.
tranſlatio noſtra pro vna dictione hebraica.Ps.26.Et aſſi-
milabor deſcendētibus in lacū.Ps.48.Comparatus eſt iu
mentis inſipiētibus.Ezech.16.Omnis qui dicit vulgo ꝓ- Prouerbi
uerbium:in te aſſumet iſtud dicens.& in eodē.17.Et narra um ſumer
parabolam domui Iſrael.& in eodē.18. Si erit vltra vobis Narrar pa
parabola hec in prouerbium.& in eodē. Quid eſt ꝙ inter bolam.
vos parabolā vertitis in prouerbiū.& in eo.20. Per para- Per pabo
bolas loquitur iſte.& inde מָשָׁל Maſal.i.prouerbiū ſeu pa- las loqui מָשָׁל
rabola.cōparatio.aſſimilatio. Nu.23. Et aſſumpta parabo prouerbiū.
la ait.Deut.28.Et eris perditus in prouerbiū & in fabulā.1.
Reg.9.Vnde & exiuit prouerbiū num & ſaul inter prophe
tas.Et in eodē.24.Sicut dicitur in prouerbio antiquo.3.
Reg.4.Locutus eſt quoq; ſalomō tria milia parabolas. p̄s. Parabos
48.Inclinabo in parabolā aurem meā.Prouer.1.parabole
ſalomonis filii dauid.Et in eodē.Animaduertet parabolā.

מֶשֶׁק Meſec.Procuratio.gubernatio.ſiccitas.Gen̄.15. Et מֶשֶׁק
filius ꝓcuratoris domus mee iſte damaſcus eliezer. Procuratio
Ponitur etiā pro ſiccitate.& tunc ſcribitur cū duplici mem: מִמְשַׁק
& dicitur מִמְשַׁק Mimſac. Soph.2. Siccitas ſpinarū & acer- Siccitas.
uus ſalis.vide etiam de hoc infra in dictione שָׁקַק Sacac.

מֶתֶג Metheg.frenum.camus.2.Reg.8. Et tulit dauid fre- מֶתֶג
num tributi de manu filiſtiim.Ps.31.In camo & freno Frenum.
maxillas eorum conſtringe. Prouer.26. Flagellum equo
& camus aſino.Eſa.37.Et frenum in labiis tuis. Camus.

מְתָה Matha. vir. homo. mortalis. & solum inuenitur in numero plurali. s. מְתִים Methim siue מְתֵי Methe. Deut. 2. Viris ac mulieribus ac paruulis. Iob. 11. Tibi soli tacebūt homines. Ps. 16. Ab inimicis manus tue domine a paucis de terra. Pro quo hebrei legunt. A viris manus tue domine a viris siue a mortalibus de mundo. vnde beatus hieronym⁹ in psalterio iuxta he. ve. transtulit. A viris manus tue dñe qui mortui sunt in profundo. Esa. 3. Viri tui gladio cadent. Et quādo iungitur cum dictione מִסְפָּר Mispar que significat numerum. tunc ambe dictiones significant paucos siue paucissimos idest viri qui facile possint numerari. Gen. 31. Nos autem pauci sumus. Deut. 4. Et remanebitis pauci. & in eodem. 33. Et sit paruus in numero.

מתח Mathach. extendere. expandere. Esa. 40. Et expādit eos sicut tabernaculū ad inhabitandū. & inde אַמְתַּחַת Amthachath. i. saccus. Gen. 42. Apertoq; vnus sacco vt daret iumento pabulum in diuersorio. & in eodē. 44. Pone in ore sacci iunioris. & in plurali אַמְתְּחוֹת Amthachoth. vt in eodem. Imple saccos eorum frumento.

מָתַי Mathai. Quando. aduerbium interrogandi. Iob. 7. Quando cōsurgam. Ps. 40. Quādo morietur. Ps. 41. Quando veniam & apparebo ante faciem dei. Ps. 118. Quādo consolaberis me. & in eodē. Quando facies de persequētibus me iudicium. & recipit in principio littera lamed. & dicitur לְמָתַי Lemathai. Exo. 8. Constitue mihi quando deprecer pro te. & quando preponitur ei dictio עַד Aad. que significat vsq; : tunc ambe dictiones significant vsquequo siue quousq;. Ps. 6. Et tu domine vsquequo. Ps. 79. Quousq; irasceris super orationē serui tui.

מְתֹם Methom. sanitas. integritas. Ps. 37. Non est sanitas in carne mea. Esa. 1. A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas.

מֹתֶן Mothen. Lumbus. & solum inuenitur in numero plurali. s. מָתְנַיִם Methenaim siue מָתְנֵי Mothne. i. lumbi. 2. Reg. 20. Dependente vsq; ad ilia. Pro quo hebrei legunt vsq; ad lumbos. 3. Reg. 18. Accinctis lumbis currebat ante achab. Iob. 40. Fortitudo eius in lumbis eius. Prouer. 30. Gallus succinctus lūbos. & in eodē. 31. Accingit fortitudine lumbos suos. Hiere. 1. Tu ergo accinge lūbos tuos. Ezech. 9. Et atramentariū scriptoris habebat in lumbis suis. Ponitur etiam pro renibus. Exo. 12. Renes vestros accingetis. & in eodē. 28. A renibus vsq; ad femora. 4. Reg. 1. Zona pellicea accinctus renibus.

מָתַק Mathac. Dulcorare. i. dulcem facere: siue dulcem esse aut in dulcedinem verti. Exo. 15. In dulcedinē verse sunt. Iob. 20. Cum enim dulce fuerit in ore eius malū. & in eodem. 21. Dulce fuit glareis cocyti. Pro quo hebrei legunt. Dulces fuerunt ei lapides torrētis. & in eodē. 24. Dulcedo illius vermis. Pro quo he. le. Dulcis est illi vermis siue dulcis fuit vermi. vtroq; enim modo potest intelligi secundū litteram hebraicā. Ps. 55. Qui simul mecū dulces capiebas cibos. Pro quo hebrei legūt. Qui simul dulcorauim⁹ secretum. vnde beatus hieronym⁹ in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Qui simul habuimus dulce secretum. Prouer. 27. Et bonis amici cōsiliis anima dulcoratur. & inde מֶתֶק Methec idest dulcedo. Iudi. 9. Quomodo possum deserere dulcedinem meā. Prouer. 16. Et qui dulcis est eloquio: maiora reperiet. Pro quo hebrei legūt. Et dulcedo labiorū addit doctrinam siue eruditionē. & in numero plurali scribitur cum duplici mē & dicitur מַמְתַקִּים Mamthachim. Canti. 5. Guttur illius suauissimum. Pro quo hebrei legūt. Guttur illius dulcedines. Et inde מָתוֹק Mathoc. i. dulcis. Iudi. 14. Quid dulcius melle. Eccl's. 11. Dulce est lumen. Canti. 2. Et fructus eius dulcis gutturi meo. Esa. 5. Ponentes amarū pro dulci & duce in amarum. Ezech. 3. Quasi mel dulce. Et in plurali מְתוּקִים Methuchim. Ps. 18. Et dulciora super mel & fauū. & in gñe feminino מְתוּקָה Methuca. Eccl's. 5. Dulcis est somnus operanti. Et in hebreo sōnus est generis feminini.

De incipientibus a littera נ Nun.

נָא Na. Dictio est obsecrātis vel exhortātis. i. nunc. eia. obsecro. Gen. 50. Nos quoq; oramus vt seruo dei patri tuo dimittas iniquitatē hanc. Pro quo hebrei legūt. Et nunc dimitte obsecro iniquitatē seruorū dei patris tui. Exo. 11. Dices ergo omni plebi. Pro quo hebrei legūt. Loquere nunc ad aures populi. Nu. 12. Obsecro dñe mi. & in eodē. Ne fiat hec quasi mortua. Pro quo hebrei legunt. Ne obsecro fiat quasi mortua. & in eodem. Deus obsecro sana eam. Ps. 117. Saluū me fac. Pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Salua obsecro. vbi ponitur הוֹשִׁיעָה נָּא Osiana. Pro q̄ osana canit ecclesia. i. salua obsecro: vel salua nūc. est etiam quasi syllabica adiectio: & ideo aliqñ ōmittitur in translatione nostra. Gen. 15. Suspice celū. Pro quo hebrei legunt. Suspice nunc celum. & in eodē. 18. Si inueni gratiā in oculis tuis. Pro quo hebrei legūt. Si nunc inueni gratiā in oculis tuis. & in eodē. Descendam & videbo. pro quo hebrei legūt descendam nunc. Et in eodē. 19. Educam eas ad vos. Pro quo he. le. Educam nunc eas ad vos. Canti. 3. Surgam & circuibo ciuitatem. Pro quo hebrei legunt. Surgā nunc: vel eia surgam & circuibo ciuitatē. Scribitur etiā cum aleph in principio & dicitur אָנָּא ana. Gen. 50. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrum tuorū. Ps. 117. O dñe saluū me fac. De quo vide supra in littera aleph in suo loco. Item נָא Na. i. crudum. Exo. 12. Non comedetis ex eo crudum quid. Item נֹא No. nomen propriū loci. Pro quo beatus hieronymus trāstulit Alexandriā. cui cōcordat translatio chaldaica. Ezech. 30. Et faciam iudicia mea in alexandria.

נֹאד Nod. vter. lagena. Ps. 55. Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo. Pro quo hebrei legūt. Pone lachrymā meā in vtre tuo siue in lagena tua. Ps. 118. Quia factus sum sicut vter in pruina. Et aliquādo scribitur cum vau & aleph. Iudi. 4. Que aperuit vtrem lactis. Et in plurali נֹאדוֹת Nodoth. Ios. 9. Vtres vini scissos. & in eodē. Vtres vini nouos impleuimus.

נְאֻם Naam siue נְאֻם Neum. dicere. loqui. Ps. 35. Dixit iniustus vt delinquat in semetipso. Ps. 109. Dixit dñs domino meo. Esa. 37. Et ciuitatē hanc non ingredietur dicit dñs. Hiere. 4. Erit in die illa dicit dñs. & in eodem. 23. Qui assumunt linguas suas & aiunt dicit. Vbi secundū beatū hieronymū subintelligitur dñs. Nam in hebreo nō habetur dñs. & secundū aliquos hebreos inde deriuatur נֶאֱמָנִים Neemanim. i. prudētes siue eloquētes. Pro quo btūs hieronymus transtulit veraces: deriuatū ab אָמֵן Amen qd' significat vere siue fideliter. Iob. 12. Cōmutans labium veraciū.

נָאַף Naaph. mechari. adulterare. Exo. 20. Nō mechaberis. Leuit. 20. Si mechatus quis fuerit cū vxore alterius & adulteriū perpetrauerit cum cōiuge ꝓximi sui morte moriatur & mechus & adultera. vbi pōitur verbū & noīa ab eo deriuata. Iob. 24. Oculus adulteri obseruat caliginem. Hiere. 7. Adulterari. iurare mēdaciter. Et in eodem. Et mechati sunt in vxores amicorum suorum. Ezech. 16. Quasi mulier adultera que super virum suū inducit alienos. Et inde נִאוּפִים Niuphim. i. adulteria. Ezech. 23. Et dixi ei que attrita est in adulteriis. Reperitur etiā cū duplici pe. Osee. 2. Et adulteria sua de medio vberum suorum.

נָאַץ Naas. Detrahere. blasphemare. opprobrare. exacerbare. irritare. ad iracūdiā pducere. florere: seu pullulaē Nu.14. Vsqueq̄ detrahet mihi ppl's iste. & in eo. Ne quisq̄ ex illis qui detraxit mihi intuebitur eam. Et in eodem.16. Scietis q̄ blasphemauerint dominū. 2. Reg.12. Veruntamen quia blasphemare fecisti inimicos nomē domini. Ps. 106. Et consilium altissimi irritauerunt. Prouer.1. Et detraxerunt vniuerse correctioni mee. Et in eodem.5. Et increpationibus nō acquieuit cor meum. Pro quo hebrei legūt Et increpationem blasphemauit siue odiuit cor meum. Esa.5. Et eloquium sancti israel blasphemauerūt. Et in eodem.52. Tota die nomen meū blasphematur. Hiere.14. Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum. Threñ. 2. Et in opprobrio & in indignatione furoris sui. Pro quo hebrei legūt. Et opprobrauit in indignatione furoris sui. Et inde נְאָצָה Niasa. idest opprobrium seu blasphemia. 4. Reg.19. Dies tribulationis & increpationis & blasphemie dies iste. Et in plurali נְאָצוֹת Niasoth. Nee.9. Fecerunt blasphemias grādes. Ezech.35. Audiui vniuersas blasphemias tuas. Item נָאַץ Naas. i. florere seu pullulare. Eccl's.12. Et florebit amygdalus. De quo vide infra in dictione נוץ nos.

נָאַק Naac. Gemere. exclamare. Iob.24. De ciuitatibus fecerunt viros gemere. Ezech.30. Et gement gemitib9 interfecti. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatū. Et inde נְאָקָה Naaca. idest gemitus. Exo.2. Et audiuit deus gemitum eorum. Et in plurali נַאֲקוֹת Naacoth. vt Ezech. 30. vbi supra.

נֵאֵר Nier. Attenuare. gloriam auferre. maledicere. Ps.88 Auertisti testamentum serui tui. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Attenuasti pactum serui tui. Threñ.2. Maledixit sanctificationi sue. Malach.3. Et in penuria vos maledicti estis.

נְבוּב Nebub. vanum. inane. concauum. De quo vide supra in littera beth in dictione בוב Bub.

נָבָא Naba. Prophetare. vaticinari. Nu.11. Prophetauerūt nec vltra cessauerunt. Et in eodem. Eldad & medad prophetant in castris. 1. Reg.10. Ipsosq̄ prophetātes. Et in eodem. Et prophetabis cum eis. & in eodē. Quod esset cū prophetis & prophetaret. Et in eodem.18. Et prophetabat in medio domus sue. Sed in translatione chaldaica in predicto loco habetur. Et insaniebat in medio domus. i. loquebatur seu garrulabatur sicut insanus. 3. Reg.18. Et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet. 1. Paralip.25. Sub manu asaph prophetātis iuxta regem. Hiere.33. Prophetant in baal. & in eodem.28. Suscitet dominus verba tua que prophetasti. Et in eodem.32. Quare vaticinaris dicens. Et in eodem.37. Vbi sunt prophete vestri qui pphetabant vobis. Ezech.3. Vaticinare ad prophetas israel. Et in eo.13. Que prophetant de corde suo. Et in eodem.37. Vaticinare de ossibus istis. Et in eodem Et prophetaui sicut preceperat mihi. Et in eodem. Vaticinare ad spiritum: vaticinare fili hoīs. Ioel.2. Et prophetabūt filii vestri. & inde נָבִיא Nabi. i. ppheta. Geñ.20. Quia ppheta. est. Exo.7. Et aarō frater tuus erit propheta tuus. Deut.13. Si surrexerit ī medio tui pphetes. & ī eo.34. Et nō surrexit vltra ppheta. Et pl'ali נְבִיאִים Nebiim. i. pphete. 1. Reg.19. Qui cum vidisset cuneū prophetarū. & in eo. Num & saul inter prophetas. Et in genere feminino נְבִיאָה Nebia. idest prophetissa. Exo.15. Sumpsit ergo maria pphetissa soror aaron. Esa.8. Et accesi ad prophetissam. Nee.6. Sed & noadie prophete & ceterorum prophetarum qui terrebāt me. Quod in hebreo legitur in genere feminino. s. Sed & noadie prophetisse & ceterorum prophetarum.

נִבְזְבָּה Nebizba. in lingua chaldaica significat donum vel munus. Dañ.2. Premia & donum & honorem multum accipietis. נִבְזְבָּה Donum.

נָבַח Nabach. Latrare. Esa.56. Canes muti non valentes latrare. & solum inuenitur in predicto loco. נָבַח Latrare.

נָבַט Nabat. Aspicere. attendere. videre. intueri. considerare. Esa.5. Aspiciemus in terram & ecce tenebre. Pro quo hebrei legūt. Et aspiciet in terram & ecce tenebre. Vbi secundum hebreos littera nun est de substantia dictionis & non denotat primam personā pluralem. Et cōmuniter scribitur sine nun. Geñ.15. Suspice celum. Et in eodem.19. Noli respicere post tergum. Exo.3. Non enim audebat respicere contra deum. Et in eodē.33. Respiciebantq̄ tergū moysi. Nu.23. Non est idolum in Iacob. Pro quo hebrei legūt. Non aspexit iniquitatem. i. idolum in iacob. 1. Reg.2. Et videbis emulum in templo. 2. Reg.16. Ne respicias vultum eius. Iob.6. Considerate semitas theman. Et in eodem.36. Vnusquisq̄ intuetur procul. Ps.9. Quoniā tu laborem & dolorem consideras. Ps.90. Oculis tuis cōsiderabis. Ps.101 Dominus de celo in terrā aspexit. Ps.103. Qui respicit terram & facit eam tremere. Ps.141. Considerabam ad dexteram. Esa.42. Et ceci intuemini ad videndum. Et in eodē. 51. Attendite ad petram vnde excisi estis. Ahach.1. Aspicite in gentibus & videte. Et in eode. Et respicere ad iniquitatem non poteris. Et inde מַבָּט Mabat. i. aspectus siue intuitus. Pro quo beatus hieronymus transtulit spem. Esa.20. Et confundantur ab ethiopia spe sua. Et in eodem heccine erat spes nostra. Zach.9. Quoniā confusa est spes eius. נָבַט Aspicere. Respicere. Uidere. Cōsideraf. Intueri. Attendere. מַבָּט Spes.

נָבֵל Nabal. Defluere. decidere. cadere. emarcescere. stultū esse. vilē esse. vilipendere: seu contumeliā facere. Exo. 18. Stulto labore consumeris. Pro quo hebrei legunt. Decidens decides: siue emarscescens emarcesces: vel defatigatus defatigaberis. 2. Reg.22. Filii alieni defluxerunt. Ps.1. Et folium eius non defluet. Esa.1. Velut quercus defluentibus foliis. Et in eodē.24. Fluxit & defluxit terra. Et in eodē. Defluxit orbis. & in eodem.28. Et flori decidenti. & in eodem.34. Sicut defluit folium de vinea & de ficu. & in eodē. 64. Cecidimus quasi folium vniuersi. Hiere.8. Et folium defluxit. Significat etiam stultum esse: siue stultum apparere. Prouer.30. Et qui stultus apparuerit postq̄ eleuatus est in sublime. Pro quo hebrei legunt. Si stultus fueris siue si stultus apparueris in eleuando. idest postquā eleuatus es. Et sequitur. si enim intellexisses. Item significat vilipendere seu contumeliā facere. Deut.32. Et recessit a deo salutari suo. Pro quo hebrei legunt. Et vilipendit seu contempsit deum salutis sue. Hiere.14. Neq̄ facias nobis contumeliā solii glorie tue recordare. Pro quo hebrei legunt. Ne vilipendas seu neq̄ despicias soliū glorie tue. Sequitur. recordare &c. Et inde נָבָל Nabal. idest vilis. stultus. insipiens. Deut.32. Popule stulte & non sapiens. 1. Reg.25. Super virum istum iniquū nabal: quoniā secundum nomen suum stultus est. Ps.13. Dixit insipiens in corde suo non est deus. Esa.32. Non vocabitur vltra is qui insipiens est princeps. Et in plurali נְבָלִים Nebalim. 2. Reg.13. Et tu eris quasi vnus de insipientibus. Et in plurali feminino נְבָלוֹת Nebaloth. Iob.2. Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Et inde נְבָלָה Nebala idest stultitia. fatuitas. nefas: siue feda res. Geñ.34. Eo quod fedam rem operatus esset. Iosu.7. Et fecit nefas in israel. 1. Reg.25. Et sit stultitia cum eo. 2. Reg. 13. Noli facere stultitiam hanc. Esa.32. Stultus enim fatua loquetur. Osee.2. Et nunc reuelabo stultitiam eius. Quod Beatus hieronymus exponit turpitudinem idest feditatem. Et inde נְבֵלָה Nebela. idest cadauer seu morticinium נָבֵל Decidere. Defluere. Decidere. Cadere. Stultū apparere. Stultū cē. Uilipēdeř. Cōtumeliā facere. נָבָל Stultus. Insipiens נְבָלִים Insipiētes נְבָלוֹת Stulte. נְבָלָה fatuitas. Feda res. Nefas. Stultitia. נְבֵלָה

Leuit.7. Adipem cadaueris morticinii. & in eodē.22. Morticiniū & captum a bestia. Deut.14. Quidquid morticiniū est ne vescamini ab eo. & in eo.21. Nō permanebit cadauer eius in ligno. Ponitur etiam pro interfectis. Esa.26. Interfecti mei consurgent. Pro q̄ in hebreo legitur. Cadauer meū consurgent. Item נֶבֶל Nebel.i. lagena seu vter. vel lagūcula.1.Reg.10. Alius portans lagenam vini. & in eodem.25. Et duos vtres vini. Esa.30. Sicut conterit lagenam figuli. Hiere.13. Omnis lagūcula implebitur vino. & in eodem.44. Et lagunculas eorū collident. Threñ.4. Quomō cōputati sunt in vasa testea.i. in lagunculas testeas. Item נֵבֶל Nebel. seu נָבֶל Nabel.i. psalteriū instrumentum musicum seu lyra.1.Reg.10. Et ante eos psalterium & tympanum. Ps 32. In psalterio decem chordarū psallite ei. Ps.70. Nam & ego cōfitebor tibi in vasis psalterii. Ps.91. In decachordo psalterio. Ps.150. Laudate eū in psalterio & cithara. & inde נִבְלֵי Nible. Pro quo beatus Hieronymus transtulit cōcētū. Iob.38. Et concentum celi quis dormire faciet.i. quis cessare faciet. & aliqui hebrei dicunt q̄ significat imbres seu inundationes. & inde מַבּוּל Mabul quasi מַנְבּוּל Manbul.i. diluuium. De quo vide supra in dictione בּוּל Bul.

[margin: morticiniū; Cadauer. Interfect⁹; נֶבֶל; Lagena. Vter. Lagūcula. נֵבֶל; Psalteriū; נִבְלֵי; Concētus; מַבּוּל; Diluuium]

נָבַע Nabaa. effluere. redūdare. emanare. eructare. Prouer.18. Torrens redundās fons sapientie. & inde מַבּוּעַ Mabūa.i. fons seu emanatio. Eccl's.12. Et cōteratur hydria super fontē. Esa.49. Et ad fontes aquarū portabit eos. Significat etiam eructare siue loqui aut ebulire vel scaturire. Ps.18. Dies diei eructat verbum. Ps.118. Eructabunt labia mea hymnū. Ps.58. Ecce loquuntur in ore suo. Ps.77. Loquar prepositiones ab initio. Eccl's.10. Musce morientes perdūt suauitatē vnguēti. Pro quo hebrei legunt. Musce mortis fetere & ebulire siue scaturire faciunt oleū pigmentarii. Sed beatus Hieronymus transtulit sensum. Et secūdū aliquos hebreos īde deriuatur אֲבַעְבֻּעֹת Abaabuoth.i. vesice seu ampule. Exo.9. Erunt enim in hominibus & iumentis vlcera & vesice turgentes.

[margin: נָבַע; Redūdare. מַבּוּעַ; Fons. Eructare. Loqui. Ebulire. אֲבַעְבֻּעֹת; Vesice.]

נֶבְרַשְׁתָּא Nebrastha. in lingua chaldaica significat candelabrum. Dañ.5. Manus hominis scribentis contra candelabrum.

[margin: נֶבְרַשְׁתָּא; cādelabrū.]

נֶגֶב Negeb. meridies. auster. Geñ.12. Et vltra progrediēs ad meridiē. & in eodem.13. Reuersusq̄ est per iter quo venerat a meridie. & in eodem.28. Et dilataberis ad orientem & occidentem & septentrionem & meridiem. Ios.17. Efrain sit ab austro.1.Reg.27. Contra meridiem iude & cōtra meridiē ierameel & cōtra meridiem ceni. Esa.30. Onus iumentorum austri.

[margin: נֶגֶב; Meridies; Auster.]

נָגַד Nagad. nunciare. annūciare. narrare. indicare. referre. explanare. & cōiter scribitur sine nun. Geñ.3. Quis eñ indicauit tibi q̄ nudus esses. & in eo.9. Nunciauit fratrib⁹ suis. & in eodem.24. Cucurrit puella & nūciauit in domo matris sue. & in eodem.49. Vt annunciem vobis que ventura sunt. Exo.19. Et annunciabis filiis israel. Deut.71. Et hoc tibi nunciatū fuerit. & in eo.26. Profiteor hodie corā dño.i. annūcio hodie corā dño. Ruth.2. Nunciata sunt mihi omīa que feceris socrui tue. & in eodē. Indicauitq̄ ei apud quem esset operata. Iob.1. Et euasi ego solus vt nūciarē tibi Ester.2. Necdū proderat Ester patriā & populū suū. Pro q̄ hebrei legūt. Necdū īdicauerat Ester populū suū & natiuitatem suam. Iob.26. Quē docere voluisti. Pro quo hebrei legūt. Cui annunciasti seu indicasti sermones. Eccl's.10. Et qui habent pennas annūciabūt sniam. Hiere.20. Persequimini & persequamur eum. Pro quo hebrei legunt. Annunciate & denunciemus eum. idest dicamus cōtra eum falsum testimonium. & in eodem.36. Nunciare debemus regi oēs sermones istos. & in eodem. Indica nobis quomodo scripsisti. & in lingua chaldaica significat trahere siue abstrahere seu prolongare. Dañ.3. Fluuius igneus egrediebatur a facie eius. Pro quo hebrei legunt. Fluuius igneus attrahebatur a facie eius. & in translatione chaldaica cōmuniter ponitur pro hoc verbo מָשַׁךְ Masaach. de quo supra dictum est in littera mem. Item נֶגֶד Neged. idest coram. ante. in conspectu. contra. e regione. ex aduerso. Geñ.31. Necetur corā fratribus nostris. & in eodem. Pone hic coram fratribus meis. 1.Reg.19. Nunc corā dño est xp̄us eius. Ps.50. Et peccatum meum contra me est semper. Ps.108. Fiant cōtra dominū semper. Prouer.21. Non est cōsilium contra dominū. Esa.40. Omnes gentes quasi non sint: sic sunt coram eo. Et recipit caph in principio & dicitur כְּנֶגֶד Cheneged. Geñ.2. Faciamus ei adiutorium simile sibi. Pro quo hebrei legunt Faciamus ei adiutorium quasi coram eo siue quasi ante eū. quod sic exponūt hebrei. quod stet corā eo vel quod sit sēp in conspectu eius ad obsequendū ei. Scribitur etiā cū lamed in principio & dicitur לְנֶגֶד Leneged. Nu.22. Quia puersa est via tua: mihiq̄ cōtraria. idest cōtra me. Ps.5. Nec permanebunt iniusti ante oculos tuos. Ps.13. Non est timor dei ante oculos eius. Ps.25. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מִנֶּגֶד Mineged. Geñ.21. Seditq̄ e regiōe procul.2.Reg.18. Et tu stares ex aduerso. Ps.37. Aduersum me appropinquauerunt & steterunt. Prouer.14. Vade cōtra virum stultum. & aliquando scribitur cum he in fine & dicitur נֶגְדָּה Negda. Ps.115. In conspectu omnis populi eius. Item נָגִיד Nagid. idest dux seu princeps.1.Reg.9. Et vnges eum ducem super populum meum israel. & in eodem.10. Ecce vnxit te dominus super hereditatem suam in principem.2.Paralip.32. Qui percussit omnem virum robustum & bellatorem & principem. Prouer.28. Dux indigens prudētia multos opprimet. Esa.58. Ducem & preceptorem gentibus. Et in plurali נְגִידִים Negidim. & ponitur pro rebus magnis & preciosissimis. Prouer.8. Quoniam de rebus magnis locuta sum.

[margin: נָגַד; Indicare. Nunciare. Annūciar. Egredi. Attrahe[re]. נֶגֶד; Coram. Contra. כְּנֶגֶד; לְנֶגֶד; Contra. Ante. מִנֶּגֶד; E regio[ne]; ex aduer[so]; Aduers[um]; Contra. נֶגְדָּה; in cōspe[ctu]; נָגִיד; Dux. Prince[ps]; נְגִידִים; res ma[gnae]]

נָגַהּ Naga. splendere. fulgere. illuminare. Iob.18. Neq̄ splēdebit flāma ignis eius. & in eo.22. & in viis tuis splēdebit lumē. Ps.17. Dñs de⁹ me⁹ illumiāt tenebras meas. Esa.13. Et luna nō splendebit in lumine suo. & inde נֹגַהּ Noga idest splendor. Ezech.1. Et splēdor in circuitu ei⁹. Abach.3. Splendor eius vt lux erit. & in lingua chaldaica scribitur cum aleph in fine & dicitur נָגְהָא Nigha. Et ponitur pro aurora. Dañ.6. Tunc rex primo diluculo cōsurgens. Pro quo he.le. Tunc rex diluculo surrexit in aurora. & in pl'ali נְגֹהוֹת Negohoth. Esa.59. Splendorē & in tenebris ambulamus. Pro quo hebrei legunt. In splēdorib⁹ quasi in tenebris ambulamus.

[margin: Splen[dere]; Illumi[nare]; Splen[dor]; splēdo[res]]

נָגַח Nagach. cornu percutere. siue cornu petere. cornu impellere seu ventilare. Exo.21. Si bos cornu percusserit. & in eodem. Si bos cornupeta fuerit. Deut.33. In ipsis ventilabit gentes. Ps.43. In te inimicos nostros ventilabimus cornu. Ezech.34. In cornibus vestris ventilabatis omnia infirma. Dañ.8. Vidi arietem cornibus ventilantem. Ponitur etiam pro preliari vel pugnare. vt in eodem.7. Pugnabant in mari magno. & in eodem.11. Et in tempore presini to preliabitur aduersus eum rex Austri.

[margin: Cornu [per]cute[re]; Ventil[are]; Pugn[are]; Preli[ari]]

נָגַל Nagal mutato nun in mem. vt dicatur מַגָּל Magal. q̄si מַנְגָּל Mangal. significat falcem. vt Ioel.3. Mittite falcē De quo vide supra in dictione מַגָּל Magal.

[margin: Falx.]

נָגַן Nagan. psallere. canere.1.Reg.16. Querant hominem scientem psallere in cithara: vt qñ arripuerit te spiritus

dei malus psallat manu sua. Et in eodē. Et percutiebat manu sua. Pro quo hebrei legūt. Et psallebat manu sua. 4. Regum. 3. Cumq; caneret psaltes. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. idest cum psalleret psallens vel psaltes. Ps. 67. Preuenerunt principes coniuncti psallentibus. Esa. 38. Et psalmos nostros cantabimus. vbi ponitur etiam verbum & nomen ab eo deriuatum. idest psalmos nostros psallemus. Et inde נְגִינָה Negina. idest psalterium aut organum seu aliud instrumentum musicum. vt in titulo. Ps. 60. Vbi dicitur in finem in hymnis psalmus dauid. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Victori super organum psalmus dauid. & in plurali נְגִינוֹת Neginoth. vt in titulo. Ps. 4. Vbi dicitur in finem in carminibus psalmus dauid. pro quo beatus hieronymus transtulit Victori in psalmis.

נגע Nagaa. tangere. attingere. impellere. pertingere. peruenire. percutere. seu flagellare. Gen. 3. Ne comederemus & ne tangeremus illud. Et in eodem. 20. Et non dimisi te vt tangeres eam. & in eodem. Qui tetigerit hominis huius vxorem. Et in eodem. Sicut & nos nihil tuorum attigimus. Exo. 4. Tetigitq; pedes eius. Et in eodem. 12. Et aspergite ex eo superliminare. Pro quo hebrei legunt. Et facite tangere superliminare ac duos postes de sanguine. Et in eodem. 19. Ne tangatis fines eius. Et in eodem. Manus non tanget eum. Leuit. 5. Sin autem non potuerit offerre pecus. Pro quo hebrei legunt. Sin autem non attigerit manus eius sufficientiam pecudis: & est sensus sicut in littera nostra. Ruth. 2. Vt nemo molestus sit tibi. pro quo hebrei legunt. Vt nemo tangat te. 1. Reg. 10. Exercitus quorum tetigerat deus corda. Iob. 5. non tanget te malum. Et in eo. 6. Que prius nolebat tangere anima mea. ps. 103. Qui tangit mōtes & fumigant. Esa. 6. Et tetigit os meum. Significat etiam pertingere. seu peruenire. 1. Paralip. 28. Ita vt vsq; ad celum pertingeret vestra crudelitas. Canti. 2 Tempus putationis aduenit. Esa. 16. Vsq; ad iazer peruenerunt. Item significat flagellare seu plagare vel percutere. Gen. 12. flagellauit autem dominus pharaōem plagis magnis. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum: ac si diceret plagauit plagis magnis. Ios. 8. Iosue vero & omnis israel cesserunt loco simulantes metum & fugientes. Pro quo hebrei legunt. Et percussi sunt iosue & omnis israel ante eos & fugerunt. idest ac si essent percussi fugerunt. 2. Paralipo. 27. Eo quod illico sensisset plagam domini. pro quo hebrei legunt. Eo quod plagasset seu percussisset eum dominus. Ps. 72. Et cum hominibus non flagellabuntur. Et in eodem. Et fui flagellatus tota die. Esa. 53. Et nos putauimus eum quasi leprosum. pro quo hebrei legunt. Et nos putauimus eum plagatum. idest plagis percussum seu flagellatum. Et inde נֶגַע négaa. idest plaga. seu percussio. Exo. 11. Adhuc vna plaga tangam pharaonem. Leuit. 13. Plaga lepre si fuerit in homine. ps. 37. aduersum me appropinquauerunt & steterūt. pro quo hebrei legūt ex aduerso plage mee steterunt. vnde beatus Hiero. in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit quasi contra lepram meā steterunt. Et in plurali נְגָעִים Negaim. Gen. 12. Flagellauit autem dominus pharaonem plagis maximis.

נגף Nagaph. Percutere. ledere. vulnerare. impellere. impīgere. Exo. 12. percutiens egyptios. Et in eodem. Ingredi domos vestras & ledere. idest percutere. Et in eodem. 21 Et percusserit quis mulierem pregnantem. Et in eodem. Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit. Deut. 28. Tradat te dominus corruentem ante inimicos tuos. pro quo hebrei legunt. Det te dominus percussum ante inimicos tuos. Iudi. 20. putauerunt enim solito eos more cedere. i. percutere. pro quo hebrei legunt. Et dixerunt filii Beniamin percussi sunt ante nos. Et in eodem. Filii autem beniamin cum se inferiores esse vidissent. pro quo hebrei legunt. Et viderunt filii beniamin quoniam percussi essent. 1. Regū. 26. Quia nisi dominus percusserit eum. 2. Reg. 10. Et quoniam corruissent coram israel. idest percussi essent. Et in eodem. 12. percussitq; dominus paruulum. 3. Reg. 8. Si fugerit populus tuus israel inimicos suos. pro quo hebrei legūt Si percussus fuerit populus tuus israel ante inimicos suos. 2. Paralip. 13. perterruit dominus hieroboam & omnem israel. pro quo hebrei legunt. Et percussit deus Ieroboam & omnem israel. Et in eodem. 17. Exterruitq; dominus ethiopes. idest percussit. Esa. 19. Et percutiet dominus egyptū plaga: & sanabit eam. ponitur etiam pro impingere seu offendere. ps. 90. ne forte offendas ad lapidem pedem tuum Prouer. 3. Et pes tuus non impinget. Hiere. 13. Antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos. & inde נֶגֶף négeph. idest percussio seu plaga. Exo. 30. Et non erit plaga in eis: cum fuerint recensiti. Nume. 16. Et plaga deseuit. Et in eodem. quam iam vastabat incendium. pro quo hebrei legūt. Et ecce inceperat plaga in populo. Scribitur etiam cum mem in principio loco nun & cum he in fine & dicitur מַגֵּפָה magepha. idest plaga seu mortalitas. vt in eodem. Et plaga cessauit. Et in eodem. postquam quieuit interitus. idest postquam quieuit plaga. Et in eodem. 25. que percussa est in die plage. Et in eodem. 26. postquam noxiorum sanguis effusus est. pro quo hebrei legunt. Et factum est post plagam. Et in plurali מַגֵּפוֹת magephoth. Exo. 9. Mittam omnes plagas meas in cor tuum.

נגר nagar. defluere. decurrere. detrahere. 2. Reg. 14. Quasi aque dilabimur super terram. pro quo hebrei legūt. Et quasi aque que defluunt seu decurrunt super terram. ps 74. Et inclinauit ex hoc in hoc. pro quo hebrei legunt. & decurrere seu defluere fecit ex eo. vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et propinauit ex eo. Threñ. 3. Oculus meus afflictus est. pro quo hebrei legunt. Oculus meus defluxit. idest effudit lachrimas Mich. 1. Sicut aque que decurrunt in preceps. significat et detrahere. vel tradere. Iob. 20. Detrahentur in die furoris domini. ps. 62. Tradentur in manus gladii. Prouer. 21. Rapina impiorū detrahet eos. Hiere. 18. Et deduc eos in manu gladii. idest trade seu detrahe eos ī manu gladii. Ezech. 35. Et conclusēris filios israel in manu gladii. Mich. 1. Et detraham in vallem lapides eius. Ponitur etiam pro extendere. ps. 76. manibus meis nocte contra eum. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. manus mea nocte extenditur.

נגש nagas. accedere. appropinquare. Gen. 19. Recede illuc. pro quo hebrei legunt. Accede illuc. Et in eodem 27. Accede huc vt tangam te. Et in eodem. Accessit ille ad patrem. Et in eodem. Accede ad me & da mihi osculum. Et in eodem. 33. Donec appropinquaret frater eius. Et in eodem. Et appropinquantes ancille & filii earum incuruati sunt: accessit quoq; lia cum pueris suis. Et in eodem. 44 Accedens autem propius iudas. Et in eodem. 45. Accedite inquit ad me & cum accessissent. Exo. 24. Solusq; moyses accedet ad dominum & illi non appropinquabunt. Et in eodem. 34. Timuerunt prope accedere. Et in eodem. venerunt ad eum etiam omnes filii israel. pro quo hebrei legunt. Accesserunt ad eum. Deut. 25. Accedet mulier ad eū. Ruth. 2. veni huc & comede panem. idest accede huc. 2. Regum. 1. Accede irrue in eum. Esa. 29. Eo quod appropin

Marginalia: ...ere. ...נְגִינָה ...anuz. ...נְגִינוֹת ...nina. ...lmi. נגע ...gere. ...ngere ...igere. ...ire. ...enire ...ellare ...gare. ...utere. נֶגַע ...נְגָעִים נגף ...tere. ...e. ...rare — pterrere. Exterrere. Offendere. Impīgere נֶגֶף plaga. מַגֵּפָה plaga. מַגֵּפוֹת plage. נגר Defluere. Decurrere Detrahere. Tradere. Deducere. Cōcludere Extendere נגש Accedere. Appropinquare.

Afferre. Offerre. Applicare Adducere.

quauit populus iste. Et in eo. 45. Accedite simul qui salua ti estis de gentibus. Et in eo. 49. Fac spaciũ mihi vt habitem. Pro quo hebrei legunt. Accede mihi vt habitem. idest accede illuc vt facias mihi spacium. Et in eo. 65. Non appropinques mihi. Amos. 9. Qui dicunt non appropinquabit Et inde verbũ tertie coniugationis. idest appropĩquare facere. applicare. siue afferre vel offerre. Gen̄. 27. Affer mihi inquit cibos. Et in eo. Quos cum oblatos comedisset. Pro quo hebrei legunt. Et obtulit ei & comedit. Exo. 20. Offerat eum dominus diis: & applicabitur ad ostium. 1. Reg. 15 Adducite ad me Agag regem. idest afferte siue applicate ad me. 2. Reg. 3. Et pedes tui non sunt compedibus aggrauati. idest non fuerunt applicati compedibus.

נָגַשׂ Repetere. Exigere. Affligere. Corruere. Offerre. נֹגֵשׂ Exactor.

נָגַשׂ Nagas. cum puncto cebolet in littera sin. exigere. repetere. affligere. angustiare. Deut. 25. Repetere nõ poteris quia annus remissionis est. Et in eodem. A peregrino & aduena exiges. 4. Reg. 23. Et vnũquẽq; iuxta vires suas exegit tam argentũ quam aurũ. Esa. 58. Et oẽs debitores vr̄os repetitis. Ponitur ẽt pro affligere. 1. Reg. 13. Afflictus enim erat populus. Item ponitur ꝑ corruere. Esa. 3. Et corruet populus vir ad virum. sed ẽt in predicto loco hebrei legunt. Et exiget populus siue angustiabit vel affliget. Ponitur etiam pro offerre. sicut supra נָגַשׂ Nagas cũ puncto sebolet vt. Esa. 53. Oblatus est quia ipse voluit. & inde נֹגֵשׂ nonges. idest exactor. Exo. 5. Precepit ergo in die illa prefectis operum & exactoribus populi. & in eo. Igitur egressi prefecti operũ & exactores ad populũ dixerũt. Esa. 14. & subiiciẽt exactores suos. Et in eo. Quomodo cessauit exactor.

נֵד aceruus. moles.

נֵד Ned. aceruus. moles. Exo. 15. Stetit vnda fluens. ꝑ quo hebrei legunt. Steterunt quasi aceruus seu quasi moles fluẽta seu fluentes. s. aque. Ios. 3. In vna mole consistent. Et in eo. Et ad instar mõtis intumescẽtes apparebant. pro quo he. le. Steterunt in aceruo vno siue in vna mole.

נָדַד Fugere. Recedere. Mouere. ammouere. Migrare. Recedere. Resilire נְדוּד Motus נְדוּדִים Dolores. מִדַּת Motus. נִדָּה Mẽstruata Mẽstruum

נָדַד Nadad. mouere. cõmouere. ammouere. recedere. fugere. Gen̄. 31. Fugiebatq; somnus ab oculis meis. i. ãmotus est vel recessit. Ester. 6. Noctem illam rex duxit insomnem. ꝑ quo he. le. In nocte illa ammotus est vel recessit sõnus regis. Iob. 15. Cum se mouerit ad querendum panem Et in eo. 20. Et transiet sicut visio nocturna. idest mouebitur vel recedet sicut visio nocturna. Et in eo. 18. Et de orbe transferet eũ. Pro q̄ he. le. Et de orbe ãmouebit eũ. Et ĩ eo. 42. Et mouerũt super eũ caput. p̄s. 30. Qui videbant me foras fugerunt a me. p̄s. 67. Rex virtutum dilecti dilecti. Pro quo he. le. Reges exercituũ mouebũtur. Potest etiã deriuari a dictione דוד Dod. que significat dilectũ. vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Reges exercituũ federabuntur. Esa. 10. & nõ fuit qui moueret pẽnã. Et ĩ eo. Migrauit madmena. i. mota est vel recessit madmena. Hiere. 50. Recedite de medio babylonis. Osee. 7. ve eis qm̄ recesserunt a me. Naum. 3. Resiliet a te. Et in eo. Sol ortus est & aduolauerunt. i. recesserunt. Et inde נְדוּד nedud i. motus seu commotio. p̄s. 54. Ecce elongaui fugiens. ꝑ quo he. le. Ecce elongabo motum. idest longe mouebor. & in plu. נְדוּדִים Nedudim. pro quo beatus hieronymus transtulit dolores. Iob. 7. Et replebor doloribus vsq; ad tenebras. & inde מִדַּת Midath. quasi מִנְדַּת Mindath. i. motus seu cõmotio. Iob. 7. Et rursum expectabo vesperam. Pro quo he. le. Et motus seu cõmotio vespere. Vide etiã de hoc infra in dictione נוד Nud. & inde נִדָּה Nida. i. menstruata. seu mẽstruũ aut immũda. eo quod ꝑpter sui ĩmũdiciã erat ãmota vel separata a viro & a templo. Leuit. 12. Iuxta dies separatiõis mẽstruate. & in eo. iuxta ritũ fluxus menstrui. Et in eo. 15. Et que mẽstruis temporibus separatur. Thren̄. 1. facta est ierusalem quasi polluta menstruis. Ezech. 18. Ad mulierem menstruatã nõ accesserit. Ponitur ẽt pro inmunda vel inmũdicia. 2. Paralip. 29. Et auferte omnẽ inmũdiciã de sanctuario. Esdre. 9. Terra inmũda est iuxta inmũdiciã populorum ceterarũ terrarũ. Ezech. 7. Et aurum eorũ in sterquiliniũ erit. i. in immũdiciã erit. Ponitur ẽt ꝑ aqua qua immundi aspergebantur. Pro quo beatus hieronymus transtulit aspersionẽ vel expiationẽ aut lustrationẽ. Nu. 19 vt sit multitudini filiorum israel in custodiã & in aquã aspersionis. Et in eo. Qui aqua aspersionis nõ est aspersus. Et in eo. Et non est aqua lustrationis aspersus. Et in eo. Omnis qui tetigerit aquas expiationis.

Inmũdicia Immũda. aspersio. Lustratio. Expiatio.

נָדַב Vltroneus offerre. Mente deuota offerre. Sponte offerre. Polliceri Sponte promittere. נְדָבָה Volũtaria Spõtaneũ נְדָבוֹת Volũtaria Spõtaneũ Volũtarie נָדִיב volũtarius Princeps Duces. נְדִיבוֹת נְדִיבִים Pricipes נְדִיבָה pricipalis נְדִיבָה Desiderium

נָדַב Nadab. voluntarie seu sponte offerre. vltroneũ offerre. seu liberalẽ esse. indulgere. sponte promittere seu polliceri. Exo. 25. Ab omni homine qui offert vltroneus accipietis eas. Et in eo. 35. obtulerũt mẽte promptissima atq; deuota. Et in eo. Mente deuota obtulerũt. Iudi. 5. Qui sponte obtulistis de israel animas vestras. 1. Paralip. 29. Et si quis sponte offert. & in eo. Polliciti sunt itaq; principes. Et in eo. & letatus est populus cũ vota sponte promitterent Et ĩ eo. In simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec. i. sponte obtuli. & inde נְדָבָה Nedaba. i. spõtaneũ vel illud quod volũtarie datur vel offertur. Exo. 35. Voluntaria dño dedicauerũt. Et in eo. 36. Mane vota populus offerebat. i. vota voluntaria offerebat. Ezech. 46. Cum aũt fecerit priceps spontaneũ. & in plu. נְדָבוֹת Nedaboth. p̄s. 67. Pluuiã volũtariã segregabis deus. Quod in hebreo legitur pluraliter. Ps. 109. Tecũ pricipiũ in die virtutis tue. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Populi tui spontanei in die fortitudinis tue. Potest ẽt legi sic. Populi tui principatus siue tecum principatus in die virtutis tue vt infra dicetur. Ps. 118. Volũtaria oris mei beneplacita fac dñe. & inde נָדִיב Nadib. i. voluntarius. vltroneus. liberalis Exo. 35. Omnis voluntarius & prono animo offerat. Ponitur etiã pro principe vel duce. eo q̄d debet esse liberalis & vltroneus. Esa. 32. Non vocabitur vltra is qui insipiens est princeps. Et in eo. Princeps vero ea que digna sunt pricipi cogitabit & ipse super duces stabit. vbi pro ducibus põitur נְדִיבוֹת Nediboth. i. ea que digna sunt duci vel principi. & ĩ plu. masculino. נְדִיבִים Nedibim. Ps. 46. Principes populorũ congregati sunt. p̄s. 112. vt collocet eum dñs cũ pricipibus cũ principibus populi sui. & in ge. fe. נְדִיבָה Nediba. Ps. 50. Et spũ principali confirma me. & in hebreo est ge. fe. quia spũs qui in hebreo dr̄ רוּחַ Ruach aliqñ est gñis feminini aliqñ masculini. Ponitur ẽt נְדִיבָה Nediba pro desiderio. Iob. 30. & abstulit quasi ventus desideriũ meũ. & dicũt aliqui hebrei q; in predicto loco accipitur pro anima que ẽ pars principalior in homine.

נָדָה abiicere Separare נֵדֶה Mercedes

נָדָה Nada. abiicere. ãmouere. separare. Esa. 66. Dixerũt fratres vestri odientes vos & abiicentes. Amos. 6. qui separati estis in die malo. Item נֵדֶה Nede. i. merces. s. meretricis. Ezech. 6. Omnibus meretricibus dãtur mercedes. scribitur ẽt cũ alio nũ in fine & dr̄ נֵדֶן neden. De quo vide ĩfra in suo loco. Item נִדָּה nida. idest menstruata seu immunda. De quo vide supra in dictione נָדַד nadad.

נִדְבָּךְ Ordo.

נִדְבָּךְ nidbach. in lingua chaldaica sigñat ordinẽ. Esd. 6. ordines de lapidib⁹ ĩpolitis tres: & ordo de lignis nouis.

נָדַח Errare abstrahere aberrare

נָדַח Nadach. aberrare. abiicere. eiicere. repellere. expellere. impellere. Deut. 13. Vt errare te faceret de via. Et in eodẽ. Quia voluit te abstrahere a dño deo tuo. pro quo hebrei legunt. Quia voluit te facere aberrare a domĩo deo tuo. & in eodem. Et auerterunt habitatores vrbis sue. idest aberrare fecerunt. Et in eodem. 19. Et securis fugerit manũ

Pro quo hebrei legunt. Et aberrauerit siue impulsa fuerit manus eius securi. & in eo.22. Non videbis bouem fratris tui aut ouem errantem. Et in eodem.30. si ad cardines celi fueris dissipatus. idest fueris expulsus siue eiectus. 2. Regū 14. Ne penitus pereat qui abiectus est. Et in eo. & nō reuocat eiectum suum. Et in eo.15. Et impellat super nos ruinā Iob.6. Necessarii quoq; mei recesserunt a me. pro quo hebrei legunt. Et prudētia seu sapientia recessit a me. De quo vide supra in dictione יֵשָׁה Iasa. Ps.147. Dispersiones israel cōgregabit. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Eiectos israel congregabit. Esa.8. Et caligo persequens. i. implens siue eiiciens. Et in eo.11. Et congregabit profugos israel. pro quo hebrei legunt. & congregabit eiectos siue expulsos israel. Et in eodem.13. & erit quasi damula fugiens. i. aberrans siue eiecta Hiere.27. Vt eiiciam vos & pereatis. Threñ.2. viderūt aūt tibi assumptiones falsas & eiectiones. vide etiam de hoc supra in dictione דָּחָה Dacha.

נָדָן Neden. vagina. 1. Paralip.21. Et conuertit gladiū suum in vaginam. Dañ.7. Ego daniel territus sum in his. pro quo hebrei legunt. Ego daniel in medio vagine. i. constrictus & afflictus ac si essē in medio vagine. Et aliqui hebrei dicunt φ inde deriuatur verbum יָדוֹן Iadon. pro quo beatus hieronymus transtulit permanebit. Geñ.6. Non permanebit spiritus meus in homine. Pro quo ipsi legūt. Non vaginabitur spiritus meus in homine. i. non permanebit sicut gladius in vagina. De quo vide supra in dictiōe דון dun Item נֶדֶן Neden. i. donū meretricis. Ezech.16. Tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis.

נָדַף Nadaph. impellere. repellere. proiicere. Iob.13. Cōtra folium quod vento rapitur. i. quod vēto impellitur vel proiicitur. & in eodem.32. Deus proiecit eum: non homo Ps.1. Sed tanquā puluis quē proiicit ventus. Ps.67. Sicut deficit fumus deficiant. Pro quo hebrei legunt. sicut impellitur fumus impelles. scilicet eos. Esa.41. sicut stipulam vēto raptam. idest impulsam vel propulsatam.

נָדַר Nadar. vouere. polliceri. Geñ.28. Vouit etiā iacob votū dicēs. Nu.30. Si qs virorū votū dño vouerit. Deut. 23. Cū votū voueris dño deo tuo. Et in eo. Si nolueris polliceri absq; peccato eris. 2. Reg.15. Vouens enī vouit seruus tuus. Ione.1. & vouerunt vota. & inde נֶדֶר Neder. i. votum Et in plu. נְדָרִים Nedarim. i. vota. vt in locis predictis.

נָהָה Naha. Lamentari. plangere. canere. s. carmē lugubre. languere. Ezech.32. Cane carmen lugubre super multitudinem egypti. Mich.2. Et cantabitur canticū cū suauitate dicentiū: depopulatione vastati sumus. pro quo he. le. Et lamentabitur lamentū lamentabile seu lugubre dicentium: depopulatione vastati sumus. Et est idem sensus cū littera nostra. nam cum dicitur cantabitur canticum intelligitur lugubre: sicut supra Ezech.32. Significat etiam languere. Dañ.8. Et ego daniel lāgui. De quo vide supra in dictione הָיָה Haia. Ponitur etiam pro requiescere. 1. Reg.7. & requieuit omnis domus israel post dominum. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Et planxerunt seu ingemuerunt omnis domus israel post dominum. idest cum plāctu & gemitu dominum quesierunt. Sed si scribatur cum littera cheth que est quasi eiusdem figure sicut he. tunc significat requiescere. sicut est in littera nostra. & inde נְהִי Nehi. i. lamentum seu lamentatio aut planctus. Hiere.9. Super montes assumam fletum ac lamentum. Et in eodem. Quia vox lamentationis audita est de sion. Et in eo. Docete filias vestras lamentum. Et in eodem.30. vox in excelso audita ē lamentationis. Ezech.27. Et assument super te carmen lugubre & plangent. Amos.5. Eos qui sciunt plangere. pro quo hebrei legunt. Eos qui sciunt planctum seu lamentū. Scribitur etiam sine iod & dicitur נֹהַּ Noha. Ezech.7. Et non erit requies in eis. Pro quo hebrei legunt. Et non erit lamentatio in eis. idest nullus remanebit ex eis qui lamentetur alios. φ si scribatur cum littera cheth vt dicatur נֹחַ noach. tunc significat requiem sicut est in littera nostra.

נָהַג Nahag. Minare. ducere. adducere. cōsuescere. assuefacere. Geñ.31. Tulitq; omnem substātiam suam & greges Pro quo hebrei legunt. Et minauit omnem gregem suum & substantiam suam. Et in eodem.31. Vt clam me abigeres filias meas. Pro quo hebrei legunt. Et furatus est cor meū & minasti seu duxisti filias meas. Exo.3. Cumq; minasset gregem. Et in eodem.10. Et dominus induxit ventū vrentem tota die illa. 1. Reg.30. Tulit vniuersos greges & armēta & minauit āte faciem suam. 2. Reg.6. Oza autem & Aio minabant plaustrum. 4. Reg.4. Mina & propera. Et in eodem.9. Preceps enim graditur. Pro quo hebrei legūt. stulte enim minat. s. exercitū vel seipsum. Ps.79. Qui deducis velut ouē Ioseph. Esa.60. Et reges eorū adducātur. Threñ. 3. Me minauit & adduxit. Naum.2. Et ancille eius minabātur gementes. significat etiam assuefacere. Eccl's.2. Et animum meum transferre ad sapientiam. pro quo hebrei legunt. Et cor meum assuefacerem in sapientia. & inde מִנְהָג Minhag. i. consuetudo. Pro quo beatus hieronymus transtulit incessum. 4. Reg.9. Est autem incessus quasi īcessus iehu filii Namsi.

נָהַל Nahal. minare. ducere. portare. sustētare. Geñ.33. Et ego sequar paulatim vestigia ei?. Pro quo hebrei legūt. Et ego minabo paulatim vestigia operis. idest vestigia pecoris & paruulorum. Exo.15. Portasti eum in fortitudine tua. Esa.49. & ad fontes aquarum potabit eos. debet legi portabit. significat etiam sustentare. Geñ.47. Sustētauitq; eos illo anno. Esaie.51. Non est qui sustentet eam. & inde נַהֲלֹלִים Nahalolim. Pro quo beatus hieronymus transtulit foramina. Esa.7. Et in omnibus frucetis & in vniuersis foraminibus. Hebrei vero dicūt φ significat quoddam genus arboris humilis.

נָהַם Naham. fremere. frendere. gemere. rugire. Prouer.5. Et gemas in nouissimis tuis. Et in eodem.19. Sicut fremitus leonis ira regis. idest fremit sicut leo. Esa.5. & frēdet & tenebit predam. Et in eodem. Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Pro quo hebrei legunt. & fremet super eum in die illa sicut fremitus maris. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. s. נְהָמָה Nahama. idest fremitus siue gemitus. ps.35. rugiebā a gemitu cordis mei.

נָהַק Nahac. rugire. clamare. vociferari. Iob.6. Nūquid rugiet onager cum habuerit herbam. Et in eo.30. Qui īter huiuscemodi letabantur. pro quo hebrei legunt. Inter arbusta clamabant seu rugiebant.

נָהַר Nahar. fluere. confluere. affluere. illuminare. illustrare Esa.1. & fluent ad eum omnes gentes. Et in eodē.60. Tunc videbis & afflues. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et illuminaberis. Hiere.31. Et confluent ad bona domini. Et in eodem.51. Et non confluent ad eum vltra gentes. & inde נָהָר nahar. idest fluuius seu flumen. Geñ.2. Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis. Iob.22. Fluuius subuertit fundamentum eorum. ps.45. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Ps.79. Et vsq; ad flumen propagines eius. & in plurali. נְהָרִים neharim secūdum terminationem masculinorum. Iob.20. non videat riuulos fluminis torrentis melis & butyri. pro quo hebrei legunt. non videat riuulos fluuios torrentes. Esa.33. Locus fluuiorum ri

Marginalia (right margin): נֹהַּ Requies. Lamētatio — נָהַג Minare. — Inducere. — Minare. — Deducere. Adducere. — Assuefacere מִנְהָג Incessus. — נָהַל Minare. — Portare. — Sustētare. — נַהֲלֹלִים Foramina — נָהַם Gemere. Fremere. Frendere. — נְהָמָה Gemitus. — נָהַק Rugire — נָהַר Fluere. Affluere. Confluere — נָהָר Fluuius. Flumen. — נְהָרִים Flumina. — Fluuii.

Marginalia (left margin, partly cut off): are pellere. icere. — pellere edere. — ere. — נָדָן ina — יָדוֹן maner — נֶדֶן ces. — נָדַף pellere iicere — נָדַר ere liceri — נֶדֶר m נְדָרִים — נָהָה נְהָה re ē lu e. are. ētari. — uere scere — נְהִי ntus tatio ē lu

ui latissimi. Abach.3. Nunquid in fluminibus iratus es domine. reperitur etiam נְהָרוֹת Neharoth .secūdū terminationem femininorum. ps.23. Et super flumina preparauit eā. Ps.88. Et in fluminibus dextera eius. Ps.136. Super flumina babylonis. Esa.19. Et deficient flumina. Item נָהַר nahar idest illuminare. ps.33. Respicite ad eum & illuminamini. Sed beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem primam significationem sequens transtulit. Respicite ad eum & confluite. & inde נְהָרָה Nehara. idest lumē. Iob 3. Nec illustretur lumine. Dan. 2. & lux cum eo habitat. Et inde נְהִירוּ Nehiru. idest scientia. Eo q̄ est lumen intellectus: vt in eodem. 5. Scientia & sapientia inuente sunt in eo. Et inde מִנְהָרוֹת minharoth. idest subterranee spelunce vel antra. vbi sunt fenestre & fissure per quas lumen ingreditur. Iudi.6. fecerūtq; sibi antra & speluncas in montibus.

נְהָרוֹת Flumina. נָהַר Illuminare. נְהָרָה Lumen. נְהִירוּ Scientia. מִנְהָרוֹת Antra.

נוא No. irritum facere. subuertere. infringere. seu contradicere verbis alicuius. prohibere. & scribitur cum iod in medio: loco vau. Eo quod est verbum tertie coniugationis. Nu.30. Si autem statim vt audierit contradixerit pater Et in eodem. Eo quod contradixerit pater. Et in eo.32. cur subuertitis mentes filiorum israel. Et aliqn̄ scribitur sine aleph. vt ps.140. Oleum autem peccatoris nō impinguet caput meum. pro quo hebrei legunt. Oleum autem primū seu principale non prohibebit vel non deseret caput meū. & inde תְּנוּאָה Thenua. idest querela seu querimonia. Pro quo beatus hieronymus transtulit vltionem. Nu.14. & scietis vltionem meam. & in plurali תְּנוּאוֹת Thenuoth. Iob.33 Quia querelas in me repetit. & aliqui hebrei dicunt q̄ significat occasiones. Alii vero dicunt q̄ significat desertiones seu discessiones.

נוא Cōtradicere. Subuertere. Prohibere. תְּנוּאָה Querimonia. Vltio. תְּנוּאוֹת Querele.

נוב Nub. germinare. fructificare. crescere. ps.61. Diuitie si affluant. idest si creuerint vel germinauerint. ps.91. adhuc multiplicabuntur in senecta vberi. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Adhuc fructificabunt in senectute. Prouer.10. Os iusti parturit sapientiam. pro quo hebrei legunt. Os iusti fructificat seu germinat sapientiam. s. ad modum arboris que germinat fructus suos. Zach.9. Et vinum germinans virgines. & inde נִיב nib idest fructus. Esa.57. Creans fructum labiorum. Malach.1 Et quod supponitur contemptibile est. pro quo hebrei legunt. Et fructus eius contemptibilis est. Vnde beatus hieronymus in explanationibus super hoc loco sic ait. fructꝰ autem altaris ignis est: cibusq; ignis hostie vel holocausta. Et inde תְּנוּבָה Thenuba. idest fructus. & reperitur tantū in numero plurali. Thren.4. Quoniam isti extabuerunt cōsūpti a sterilitate terre. pro quo he. le. A fructibus terre. i. pp defectū fructuū terre. & est idē sensus cum littera nostra.

נוב Germinare. Fructificare. נִיב Fructus. תְּנוּבָה Fructus.

נוד Nud. mouere. commouere. mobilē seu vagū cē. auferre. consolari. Gen.4. Habitauit profugus in terra. idest habitauit mobilis seu instabilis in terra. 2.Reg.23. Preuaricatores autem quasi spine euellentur vniuersi. idest mouebuntur siue auferentur. pro quo hebrei legunt. Quasi spina mota vel commota. Esa.24. & auferetur quasi tabernaculum vnius noctis. Hiere.18. Et mouebit caput suū. Et in eo.50. Et moti sunt & abierunt. Et in eodem. Recedite de medio babylonis. Pro quo hebrei legunt. Mouemini de medio babylonis. Osee.7. Ephraim in populis ipse commiscebatur. pro quo hebrei legunt. mouebatur siue commouebatur. Naum.3. Quis commouebit super te caput. Super hoc loco beatus hieronymus in explanationibus sic ait. In hebreo non habetur caput. Sed nos apposuimus vt sensus manifestior fieret. Ponitur etiam pro transmigrare vel transuolare. Ps.10. Transmigra in montē sicut passer. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Transuola in montem vt auis. Prouer.26. Sicut auis ad alta transuolans. pro quo hebrei legunt. sicut auis ad mouendum. vide etiam de hoc supra in dictione נָדַד Nadad. significat etiam consolari. eo quod ille qui consolabatur alium mouebat caput suum significās compassionem. Iob.2. Vt pariter venientes visitarent eū & consolarentur. Et in eodem.43. Et mouerunt super eū caput. & in hebreo non habetur caput: sed sic: et mouerunt super eum. idest consolati sunt eum. Hiere.16. Nec consoleris eos. Et in eodem.2. Nec lugeatis super eum fletu. pro quo hebrei legunt. Nec consolemini super eum. Et in eodem.48. Consolamini eum omnes qui estis in circuitu eiꝰ & inde נוּד Nud. idest motus seu commotio. ps.55. Vitam meam annunciaui tibi. pro quo hebrei legunt. Motum meum numerasti. Et beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Secretiora mea numerasti. & additur ei littera mem in principio & dicitur מָנוֹד Menod. Ps.43. Commotionem capitis in populis. Scribitur etiam sine vau in medio. & dicitur נָד Nad siue נֵד Ned. pro quo beatus hieronymus transtulit profugum. idest instabilem. Gen.4. Vagus & profugus eris in terra. Esa.17. Ablata est messis in die hereditatis. Et aliqui hebrei in predicto loco legunt. Aceruus seu cumulus messis in die infirmitatis. Quod etiam potest legi secundum litteram hebraicam. de quo vide supra in dictione נֵד Ned. scribitur etiam cum iod in medio loco vau. Iob.16. Et mouerē labia mea quasi parcens vobis. Pro quo hebrei legunt. Et motum labiorum meorum non prohiberem. Ps.35. Et manus peccatorum non moueat me. & inde נִידָה Nida. idest mota seu instabilis. vt Thren.1. Propterea instabilis facta est. Item נֹאד Nod cum aleph in medio loco vau. idest vter siue lagena. de quo vide supra in suo loco.

נוד Mobilē eē. Auferre. Mouere. Cōmouere. Transmigrare. Transuolare. Consolari. Motus. Secretiora. מָנוֹד Cōmotio. נָד Profugus. Ablata. Aceruus. Instabilis. נִידָה נֹאד Vter.

נוה Naua. Glorificare. decorare. siue decorum vel pulchrum esse. Exo.15. Ipse est deus meus & glorificabo eum. Canti.1. Pulchre sunt gene tue sicut turtures. Et in eodem.4. Quam pulchre sunt māme tue. Abach.2. Sic erit vir superbus & non decorabitur. & inde נָוָה Naua. idest decora siue speciosa. vt Hiere.6. Speciose & delicate assimilaui filiam sion. & inde נָוֶה Naue. idest habitaculum seu tabernaculum. pulchritudo. decus. species. Exo.15. Ad habitaculum sanctum tuum. Iob.8. Et pacatum reddet habitaculū iustitie tue. Et in eodem.18. Aspergatur in tabernaculo eiꝰ sulphur. Esa.33. Oculi tui videbunt ierusalem habitationē opulentam. Hiere.23. Et conuertam eos ad rura sua. idest ad habitacula sua. Ponitur etiam pro pulchritudine vel decore. Iob.5. Et maledixi pulchritudini eius statim. ps.67. Et speciei domus diuidere spolia. Esa.27. Et speciosa relinquetur & dimittetur quasi desertum. Et in eodem.32. & sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Hiere.31. Pulchritudo iustitie mons sanctus. Et in eodem.49. Quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam. Significat etiam caulam pastorum. Pro quo beatus hieronymus transtulit pascua. 2.Reg.7. Ego tuli te de pascuis. Soph.2. Et erit funiculus maris requies pastorū. idest caula seu pascua pastorum. Et in plurali quandoq; scribitur cum aleph & vau & dicitur נְאוֹת Neoth. Ps.22. In loco pascue ibi me collocauit. p q̄ he. le. in habitaculis siue in pascuis herbe. aut in caulis herbe me collocabit. Hiere.9. Et sup speciosa deserti plāctū. & in eo.25. Et cōticuerunt arua pacis. vbi pōitur p aruis. Iohel.1. Quia ignis comedit speciosa deserti. Et in eo.2. Quia germinauerunt speciosa deserti.

Glorificare. Pulchrum esse. Decora. Speciosa. Habitaculum. Habitatio. Rus. Pulchritudo. Species. Speciosa. Pascua. Caula. נְאוֹת Pascua. Speciosa. Arua.

נוח Noach. quiescere. requiescere. Gen. 8. Requieuitq; arca mense septimo. Exo. 20. Et requieuit die septio. Deut. 5. Vt requiescat seruus & ancilla tua. 1. Reg. 25. Locuti sunt ad nabal omnia verba hec ex nomine dauid & siluerunt. i. requieuerunt vel cessauerunt. s. loqui. 2. Reg. 7. Et opperiemus eum. Pro quo hebrei legūt. Et requiescemus super eū .i. castrametabimur super eum. Et in eo. 21. Et nō dimisit aues lacerare eos per diem. Pro quo hebrei legunt. & non dimisit aues requiescere super eos per diem. s. ne eos lacerarent. Iob. 3. nonne silui: nonne quieui. Esa. 10. Requieuit syria super ephraim. Et in eo. 11. Et requiescet super eū spiritus domini. Et in eo. 57. Requiescēt in cubili suo. Abach. 3. Et requiescam in die tribulationis. Et inde verbum tertie coniugationis. idest requiescere facere siue requiem dare aut refrigerare. seu reponere. Exo. 30. Et requiē dabo tibi. Et in eodem. & requiescere faciam te. Deut. 25. Cū ergo dñs deus tuus dederit tibi requiem. 2. Reg. 7. Et dñs dedisset ei requiē vndiq;. Iosu. 21. Dataq; est ab eo pax in omnes per circuitum nationes. Pro quo hebrei legunt. Requiescere fecit eos dñs per circuitum. Prouer. 29. Erudi filium tuum & refrigerabit te. Ezech. 5. Et requiescere faciam indignationem meam in eis. Et ī eo. 16. Et requiescet indignatio mea in te. Pro quo hebrei legunt. Et requiescere faciam indignationem meā in te. signat etiam reponere. Exo. 16. Quidquid reliquū fuerit reponite vsq; mane. Et in eo. 17 Sin autem paululum remisisset superabat amalech. ꝑ quo hebrei legunt. & qñ reponebat manus suas supabat Amalech. Ezech. 37. Et dimisit me in medio campi. i. reposuit me. & in eo. 44. Et reponā benedictionem domui tue. Et inde נַחַת Nachath. i. requies. Eccl̃s. 4. Melior est pugillus cum requie. Et in eo. 9. Verba sapientum audiuntur in silentio. i. in requie vel in tranquillitate. & inde מָנוֹחַ manoach. i. requies. Ruth. 3. Querā tibi requiem. p̃s. 114. Cōuertere anima mea in requiē tuā. scribitur etiam cū he in fine & dicitur. מְנוּחָה Menucha. Gen̄. 49. Vidit requiem q; esset bona. Iudi. 21. Nec erat vlla requies morientiū. Ps. 131. hec requies mea in seculum seculi. Pōitur etiam pro sepulchro qđ est locus requietiōis. Esa. 11. Et erit sepulchrū eius gloriosum. Itē ponitur ꝑ prophetia. Hiere. 51. saraias aūt erat princeps ꝑphetie. & in plu. מְנוּחוֹת Menuchoth. i. requietiones. Esa. 32. Et in requie opulenta. Quod in hebreo legitur pluraliter. s. in requietionibus opulentis. & inde הֲנָחָה Hanacha. i. requies. Ester. 2. Et dedit requiem vniuersis ꝓuinciis. & inde נִיחֹחַ Nichoach. i. suaue vel placens. Gen̄. 8. Odoratusq; est dñs odorem suauitatis. Leuit. 3. In oblationem suauissimi odoris domini. & in eo. 26. Nec recipiam vltra odorem suauissimi. Nu. 28. Holocaustum suauissimi odoris atq; incensi est dñi. & in plurali. נִיחוֹחִין Nichochin. Dan̄. 2. Et hostias & incensum precepit vt sacrificarent ei. Quod in hebreo legitur in plu. s. incensa.

נוּד Nud. mouere. concutere. p̃s. 98. moueatur terra. & beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. Concutiatur terra. Vide etiam de hoc supra in dictione מוט Mot.

נְוָלִי Neuali. In lingua chaldaica significat sterquilinium: secundum hebreos. Dan̄. 2. Et domus vestre publicabuntur. Pro quo hebrei legunt. Et domus vestre in sterquilinium ponentur. Et in eo. 3. Et domus eius vastetur.

נוּם Num. dormire. dormitare. Ps. 75. Dormierunt somnum suum. Ps. 120. Neq; dormiet qui custodit te. Et in eodem. Ecce non dormitabit. Naum. 3. Dormitauerūt pastores tui. & inde נוּמָה. Numa. idest dormitio seu dormitatio. Prouer. 23. Et vestietur pannis dormitatio. Scribitur ēt cum thau in principio & dicitur תְּנוּמָה Thenuma. p̃s. 131. Et palpebris meis dormitationem. & in plurali תְּנוּמוֹת thenumoth. Iob. 33. Et dormient in lectulo. pro quo hebrei legunt. In dormitationibus in lectulo. Prouer. 24. Paululū dormitabis. Pro quo hebrei legunt. Paululū dormitationū

נוּס Nus. fugere. cōfugere. Gen̄. 14. Et qui remanserant fugerunt ad montem. Et in eodem. 39. Qui relicto in manu eius pallio fugit. Exo. 4. Ita vt fugeret moyses. Nu. 35. Exules & profugi ante mortem pontificis nullo modo in vrbes suas reuerti poterunt. pro quo hebrei legunt. Et non accipietis precium ad fugiendum ad ciuitatem refugii sui vsq; ad mortē pontificis. & beatus hieronymus trāstulit sensum. Deut. 34. Nec dentes illius moti sunt. Pro quo hebrei legunt. Et non fugerat humiditas illius. idest humidum radicale non recesserat: siue speciositas eius non mutabatur propter senectutem. Potest etiam legi sic. Nec effugerat. idest nec mota fuit maxilla seu mandibula illius. Et ponitur ibi maxilla pro dentibus: sicut est in littera nostra vt dictum est supra in dictione לֵחָה Lecha. Iosu. 8. Fugiemꝰ & terga vertemus. Pro quo hebrei legunt. Et fugiemus ante eos. Et in eodem. 10. Cumq; fugeret filios israel. 2. Reg. 18. Siue enim fugerimus non magno opere de nobis ad eos pertinebit. Esa. 30. Sed super equos fugiemus ideo fugietis. Zach. 14. Et fugietis ad vallem montium. Et in eo. sicut fugistis a facie terremotus. Vide etiam de hoc in dictione נָסַס Nasas. & inde verbū tertie coniugationis. idest cōfugere facere siue fugare. Exo. 9. fecit confugere seruos suos & iumenta in domos. Iudi. 6. Vt fugeret madian. Pro quo hebrei legunt. Vt fugaret a facie Madian. & inde מָנוֹס Manos. idest fuga. effugium. siue refugium. Iob. 10. Et effugium peribit ab eis. Ps. 141. Periit fuga a me. Hiere. 16. Et refugium meum in die tribulationis. Hiere. 46. Fugerunt conciti. Pro quo hebrei legunt. fugam fugerūt. Scribitur etiam cum he vel thau in fine. Leuit. 26. Et ita fugiēt quasi gladiū. Pro quo he. le. Et fugient fugam gladii.

נוּעַ Noaa. Mouere. commouere. concutere. Nu. 32. Et circūduxit eum per desertum quadraginta annis. Proquo hebrei legunt. Et moueri vel commoueri fecit eos per desertum quadraginta annis. Iob. 16. Mouerem & ego caput meum. Ps. 21. Locuti sunt labiis & mouerunt caput. p̃s. 58 Ipsi dispergentur ad manducandum. Pro quo hebrei legunt. Ipsi mouebuntur ad manducandum. Et beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Ipsi vagabuntur ad manducandum. Esa. 7. Et commotum est cor eius & cor populi eius sicut mouentur ligna siluarum. Et in eodem. 19. Et mouebūtur simulachra egypti a facie eius. Et in eodem. 24. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius. idest commotione commouebitur terra. Dan̄. 10. Et erexit me super genua mea. Pro quo hebrei legunt. Et commouit me super genua mea. idest commouendo siue agitando erexit. Amos. 4. Et venerunt due & tres ciuitates ad vnam. Pro quo hebrei legunt. Et mouebuntur due tres ciuitates ad vnam. Et in eodem. 9. Et concutiam in oībus gentibus domum israel: sicut concutitur triticum. Naum. 3. Si concusse fuerint cadent in os comedentis. Et inde נָע Naa. idest mobilis. Pro quo beatus hieronymus transtulit vagus. Gen̄. 4. Vagus & profugus eris in terra. Et in eodem. Et ero vagus & profugus in terra. Et inde מְנַעַנְעִים Menaaneim. idest instrumenta musica enea a concutiendo vel mouendo dicta. Pro quo beatus hieronymus transtulit sistra. 2. Regum. 6. Et sistris & cymbalis. Et inde הֵנַע Henaa. Nomen proprium loci secundum translationem nostram. 4. Regum. 18. Vbi est deus

sepharuaim Ana & Aua. Hebrei tamen in predicto loco legunt sic. vbi est deus sepharuaim: mouit & disperdidit. scilicet rex assyriorum omnes supradictos.

נוף — Eleuare. — Leuare. — Aspgere. — Trahere. — agitare. — Cribrare.

נוף Nuph. leuare. eleuare. mouere. hinc inde agitare. aspergere. Exo. 29. Et sanctificabis eos eleuans coram domino. Et in eodem. Sanctificabisq; illud eleuans coram domino. Et in eodem. Et armum quem de ariete separasti. pro quo hebrei legunt. Et armum qui eleuatus est & separatus de ariete. Leuit. 8. Qui postquam leuauerunt ea corā domino. Et in eodem. Tulit ergo pectusculū eleuans illud coram domino. Nu. 6. Susceptaq; rursum ab eo eleuauit in conspectu domini. Et in eodem. 8. Cumq; leuati fuerint coram domino. Et in eodem. Et offeret Aaron leuitas mun9 in conspectu domini. pro quo hebrei legūt. Et leuabit Aaron leuitas eleuatione in conspectu domini. Et in eodem. Eleuabitq; eos Aaron in conspectu domini. 4. Reg. 5. Et tangeret manu sua locum lepre. pro quo hebrei legunt. Et eleuaret manum suam ad locum. scilicet lepre. Ps. 61. Pluuiam voluntariam segregabis deus. Pro quo Beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Pluuiam voluntariam eleuasti deus. Hebrei tamen legunt. aspersisti deus. significat etiam aspergere. prouer. 7. Aspersi cubile meum myrrha & Aloe. pōitur etiam pro trahere. Quod est hinc & īde mouere. vel eleuare. Esa. 10. Aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur. Et in eodem. Quomodo si eleuetur virga. Et in eodem. 13. Leuate manum. Ponitur etiā pro agitare vel cribrare. Esa. 10. Agitabit manum suam super montem filie sion. Et in eodem. 30. Ad pdendas gentes in nihilum. Pro quo hebrei legunt. Ad cribrandas gentes in cribro vanitatis. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. Potest etiam legi sic. Ad agitandas gentes agitatione vanitatis. Et inde תְּנוּפָה Thenupha. idest eleuatio siue agitatio. Exo. 29. Sanctificabisq; pectusculum consecratum. pro quo hebrei legunt. Sanctificabisq; pectusculum eleuationis. Leuit. 7. Pectusculum eleuationis & armum separationis. Et in eodem. 10. Pectusculum quoq; quod oblatum est. Pro quo hebrei legunt. Pectusculum quoq; eleuationis seu agitationis. Esa. 19. A facie commotionis manus domini exercituum. Et in eodem. 30. Et in bellis precipuis expugnabit eos. pro quo hebrei legunt Et in bellis eleuationis seu agitationis vel commotionis expugnabit eos. Item נֹפֶת Nopheth. idest fauus. p̄s. 18. Et dulciora super mel & fauum. Prouer. 24. Et fauum dulcissimum gutturi meo. Canti. 4. Fauus distillans labia tua. Itē נָפַת Naphath. prouincia. regio. sed translatio nostra posuit pro nomīe proprio. Ios. 17. Tertia ps vrbis nopheth. 3. Reg. 4. benadab cuius omnis nephador.

(Margin: תְּנוּפָה — Eleuatio. — agitatio. — Cōmotio. — נֹפֶת — Fauus. — נָפַת — Nopheth.)

נוץ — Florere — Efflorere. — נִצָּה — Flos — Germinar — נִצָּן — נִצָּנִים — Flores. — נִצִּיץ — Scintilla.

נוץ Nus. florere. Canti. 7. Floruerunt mala punica. Et aliquando scribitur cum iod in medio loco vau. Ps. 131. super ipsum autem efflorebit sanctificatio eius. Scribitur etiā cum aleph ī medio loco vau. Eccl̄s. 12. Et florebit amygdalus. Et inde נִצָּה Nisa. idest flos. Geñ. 40. & post flores vuas maturescere. Iob. 15. Et quasi oliua proiiciens florem suū. Ponitur etiam pro germinatione. Esa. 18. Et immatura pfectio germinabit. Scribitur etiam cum nun in fine & dicitur נִצָּן Nisan. Canti. 2. Flores apparuerunt in terra. vbi ponitur נִצָּנִים Nisanim. Et inde נִצִּיץ Noses cum duplici sade. idest scintilla. Ezech. 1. Et scintille quasi aspectus eris. & aliquando scribitur cum iod in prima syllaba. vt Esa. 1. Et opus eius quasi scintilla.

נור — Lucerna.

נור Nur. lucerna. Et communiter scribitur sine vau & dicitur נֵר Ner. Exo. 27. Vt ardeat lucerna semper. 1. Reg. 3. Et non poterat videre lucernam dei. Iob. 21. Quotiens lucerna impiorum extinguetur. Ps. 17. Quia tu illuminas lucernam meam. p̄s. 118. Lucerna pedibus meis verbū tuū p̄s. 131. Paraui lucernam christo meo. Scribitur etiam cum iod in medio & dicitur נִיר Nir. vt. 3. Reg. 11. Vt remaneat lucerna dauid seruo meo. Et ī plu. נֵרוֹת Neroth. Exo. 25. facies & lucernas septem. Nu. 8. Cum posueris septem lucernas. Et inde מְנוֹרָה Menora idest candelabrum. Exo. 25. facies & candelabrum ductile de auro purissimo. Et in eodē. 40. Candelabrum stabit cum lucernis suis. Item נִיר Nir. idest nouale. Prouer. 13. Multi cibi ī noualibus patrū. Osee. 10. Innouate vobis nouale. Vbi ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum. ac si diceret. Nouiter arate vobis nouale. Item נִיר Nir. in lingua chaldaica significat iugū. & sic transtulit beatus hieronymus. Nu. 21. Vbi dicitur iugum ipsorum disperiit. De quo vide supra in dictione יָרָה Iara. Itē נור Nur siue נוּרָא Nura. in lingua chaldaica significat ignē Dañ. 3. Mittetur in fornacem ignis. Et in eodem. 7. Fluuius igneus rapidus egrediebatur a facie eius.

נוש Nus. desperare. infirmari. p̄s. 68. Improperium expectauit cor meum & miseriam. Pro quo beatus hierōymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. opprobrio cōtritum est cor meum & desperatus sum. Hebrei tamen legunt. Et infirmatus sum. De quo vide supra in dictione אָנַשׁ Anas.

נָזַד Nazad. coquere. scilicet pulmentum. vt Geñ. 25. Coxit autem iacob pulmentum. & inde נָזִיד Nazid. idest pulmentū seu coctio. vt in loco predicto & 4. Regū. 4. Et concidit in ollam pulmēti. Et in eodem. Cum gustasset de coctione. Aggei. 2. Panem aut pulmentum.

נָזָה Naza. aspergere. & scribitur sine nun. Leuit. 4. Tincto digito asperget septies contra velum. Leuit. 6. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa. Et in eo. 8. Cumq; sanctificans aspersisset altare septem vicibus. Nu. 8. Aspergantur aqua lustrationis. Et in eodem. 19. Ipse quoq; qui aspergit aquas lauabit vestimenta sua. Esa. 53. Iste aspget gentes multas.

נָזַל Nazal. fluere defluere. erumpere: pluere vel stillare. Nu. 24. Fluent aque de situla eius. Deut. 32. fluat vt ros eloquium meum. Iob. 36. Que de nubibus fluunt. p̄s. 147 flauit spiritus eius & fluēt aque. Canti. 4. que fluunt impetu de libano. Et in eodem. Et fluent aromata illius. Esa. 64 A facie tua montes defluerēt. Hiere. 9. Et palpebre nostre defluant aquis. Et in eodem. 18. Erumpentes aque frigide. idest defluentes. Ponitur etiam pro pluere. Esa. 45. Et nubes pluant iustum. Et in eodem. 46. Aquam de petra produxit eis. Pro quo hebrei legunt. Aquam de petra stillare fecit vel fluere fecit eis. & īde נוֹזְלִים Nozlim. idest riui seu fluenta. Ps. 77. Et eduxit aquam de petra. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et eduxit riuos de petra. Et in eodem. Et imbres eorum ne biberent. idest fluenta. Prouer. 5. Et fluenta putei tui. Esa. 44. Et fluenta super aridam. Et īde מַזָּל Mazal. i. Sydus seu signum celeste. Et solum inuenitur in numero plurali. scilicet מַזָּלוֹת Mazaloth. 4. Regū. 23. soli & lune & duodecim signis. & secundum hebreos propter sui influētiam circa terrena appellantur hoc nomine.

נֶזֶם Nezem. Inauris ornamentum auris vel naris. Geñ. 24. Protulit vir inaures aureas. Quod in hebreo legitur singulariter. scilicet inaurem auream. Prouer. 11. Circulus aureus in naribus suis. idest in naribus porci. & in plurali נְזָמִים Nezamim. Geñ. 35. & inaures que erant in auribus eorum. Exo. 32. Tollite inaures aureas de vxorum filiorumq; & filiarum vestrarum auribus. Esa. 3. & gēmas ī frō

te pendentes.Pro quo hebrei legunt. Et inaures naris.

נזק Nazac.in lingua chaldaica ſignificat nocere ſeu damnare:aut damnum inferre. Eſdre.4. Et vſqȝ ad hec noxia perueniet.& in eodem.Et nocens regibus & ꝓuinciis.Dañ.6.Et rex non ſuſtinebit moleſtiam.i. nocumētū. & inde נֶזֶק Nézec.i.Damnū.nocumentū.Eſter.7.Nūc aūt hoſtis noſter eſt cuius crudelitas redundat in regem. Pro q̄ hebrei legunt.Quia nihil hoſtis prodeſt in damno vel cū damno regis.

נזר Nazar.ſeparare.abſtinere.conſecrare.ſanctificare.Leuit.22.Vt caueant ab his que conſecrata ſunt.Pro quo hebrei legunt.Et ſeparentur vel abſtineant ab his que conſecrata ſunt.Nu.6.Et ſe voluerint domino conſecrare.& in eodem.A vino & omni quod inebriare poteſt abſtinebunt & in eodem.Cunctis diebus quibus ex voto domino conſecrantur.& in eodem.Omni tempore conſecrationis ſue. Pro quo hebrei legunt.Cunctis diebus quibus conſecratur vel ſeparatur domino.& in eodem.Vſqȝ ad completum diē quo domino conſecratur.& in eodem. Et conſecrabit domino diem ſeparationis illius.Zach.6.Vel ſanctificare me debeo.Pro quo hebrei legūt.vel abſtinere aut ſeparare me debeo.ſ.a cibo & potu. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra.Ponitur etiam pro abalienare.Eſa.1. Abalienati ſūt retrorſum.Oſee.9. Et abalienati ſunt in confuſione.i.ſeparati ſunt.Et de hoc vide ſupra in dictione זור Zur. & inde נָזִיר Nazir.ideſt nazareus.conſecratus:vel ſanctificat⁹: aut ſeparatus.ſ.a vino & omni quod inebriare poteſt.Geñ.49 Et in vertice nazarei inter fratres ſuos. Nu.6.Vir ſiue mulier cū fecerint votū vt ſanctificentur.Pro q̄ he.le.Cū fecerit votū nazarei.& ī eo. Iſta eſt lex cōſecratiōis.ꝓ q̄ he.le.Iſta eſt lex nazarei.i.conſecrati vel ſepati.& in eo.Tunc radetur nazareus ad oſtium tabernaculi.& in eodē.Et tradet in manus nazarei.Iudi.13.Erit enim nazareus dei ab infantia ſua & inde נֵזֶר Nézer.i.ſeparatio:vel ſanctificatio: aut corona ſeu diadema.Nu.6.Omni tempore ſeparationis ſue nouacula non aſcendet ſuper caput eius.& in eodem.Quia conſecratio dei ſuper caput eius. & in eodem. Omnibus dieb⁹ ſeparationis ſue ſanctus erit domino.& in eodē.Quoniam polluta eſt ſanctificatio eius.Ps.31.Super ipum autem efflorebit ſanctificatio eius.Ponitur etiam pro coma vel capillis eo quod nazareus nutriebat comā.vt Hiere.7.Tonde capillum tuum & proiice.Ponitur etiam pro eo quod ſeparatur a cōmuni vſu.Leuit.25.Et vuas primitiarum tuarum non colliges.Pro quo hebrei legunt.Et vuas ſeparationis tue.i. quas tibi vt proprias ſeparaueras non vindemiabis : quia debebant eſſe omnibus cōmunes.Item נֵזֶר Nézer.i. corona ſeu diadema.Exo.39.Fecerunt & laminam ſancte venerationis.Pro quo hebrei legunt.Et fecerunt laminam coronam ſanctitatis.Erat eñ hec lamina circundata fronti pontificis in modum corone.2.Reg.1.Et tuli diadema qđ erat in capite eius.4.Reg.11.Et poſui ſuper eū diadema.& inde מִנְּזִיר Minezir.i.coronatus ſeu princeps.Pro quo btūs Hieronymus tranſtulit cuſtodem.Naū.3.Cuſtodes tui quaſi locuſte.

נחה Nacha.minare.ducere. deducere. dirigere. reponere. collocare.Exo.13.Non eos duxit domin⁹ per viā terre philiſtiim.& in eodem.Vt dux eſſet itineris.& in eodē.32. Vade & duc populum quo locutus ſum tibi.Iob.12.Et ſubuerſas in integrum reſtituet.Pro quo hebrei legunt.Expādens vel diſpergens gentes & deducit eas.Sed beatus Hieronymus tranſtulit ſenſum.1. Reg.22. Et reliquit eos ante faciem regis moab.Pro quo hebrei legūt.Et deduxit eos ante faciem regis moab.Iob.38. Et veſperum ſuper fines terre conſurgere facis.Pro quo hebrei legunt.Et ſydus ſeu veſperum ſuper filios ſuos deduces:Ps.22.Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitie.Ps.26.Et dirige me in ſemitam rectam Dirigere.
Ps.76.Deduxiſti ſicut oues populum tuum. Ps.77. Et in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos. Ps. 107. Quis deducet me vſqȝ in idumeam.Prouer.6.Cum ambulaueris gradiatur tecum.Pro quo hebrei legunt. Cum ambulaueris minabit te:Prouer.18.Et ante principes ſpacium ei faciet.Pro quo hebrei legunt.Et ante principes deducet eū. Minare.
Eſa.58.Et requiem tibi dabit dominus ſemper. Pro quo hebrei legūt.Et deducet ſeu minabit te dominus ſemp. Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra. De quo vide ſupra in dictione נוּחַ Nóach .Significat etiam reponere ſeu collocare.4.Reg.18.Et collocauit eos in Aila & in Abor.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.Et duxit ſeu deduxit eos.& ſecundum hebreos inde deriuatur מִנְחָה Mincha.i. mun⁹.vel donū.De quo vide ſupra in dictiōe מְנַח Menach. Collocare. מִנְחָה

נחל Nachal.hereditare.poſſidere.Exo.32. Et poſſidebitis eam ſemper.& in eodem.34.Noſqȝ poſſideas. Leuit. 25.Et hereditario iure tranſmittetis ad poſteros. Pro quo hebrei legūt.Et hereditabitis eos filiis veſtris poſt vos.Nu. 32.Vſqȝ dum poſſideant filii iſrael hereditatem ſuam.& in eodem.Nec quicq̄ȝ queremus trans iordanem.Pro quo hebrei legunt.Quoniam non hereditabimus cū eis trās iordanē. Nu.23.Quā diuidetis vobis ſorte.Pro quo hebrei legunt.Et poſſidebitis terram ſorte:& in eodem. Per trib⁹ & familias poſſeſſio diuidetur.i.poſſidebitis. & in eodē. Hec ſunt nomina virorum qui cum Ioſue terram vobis diuidēt Pro quo hebrei legunt.Hec ſunt noīa virorum qui hereditare facient vos terram.ſ.diuidendo vnicuiqȝ hereditatem ſuam.& in eodem.Vt diuiderent filiis iſrael terram chanaā Deut.21.Volueritqȝ ſubſtātiam inter filios ſuos diuidere. Pro quo hebrei legunt.Et erit in die qua hereditare faciet filios ſuos.ſ.diuidendo eis hereditatem.& in eodē.32.Qñ diuidebat altiſſimus gentes.Pro quo he.le. Qñ hereditare ſiue poſſidere faciebat altiſſim⁹ gētes.i.qñ diuidebat gētes ꝑ terras vt vnaqueqȝ gens poſſideret terram ei cōceſſam a deo.Ioſ.1.Tu enim ſorte diuides populo huic terram.i.hereditare facies.& in eodē.13. Hanc poſſeſſionē diuiſit moyſes in campeſtribus moab.& in eodem.14.Hoc eſt qđ poſſederunt filii iſrael in terra chanaā quam dederunt eis.ideſt poſſidere fecerunt eleazar ſacerdos & ioſue filius nun.Iob. 7.Sic & ego habui menſes vacuos. Pro quo hebrei legunt. Sic poſſedi mihi menſes vanitatis.i.vanos & vacuos.Ps.81 Quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.Ezech.22 Et poſſidebo te in conſpectu gentium.Zach.2. Et poſſidebit dominus iudam partem ſuam.& inde נַחֲלָה Nachala.i. hereditas.poſſeſſio.Leuit.25.Reuertetur homo ad poſſeſſionem ſuam.Nu.18. Ego pars & hereditas tua. Deut.18. Dominus enim ipſe eſt hereditas eorum. & in eodem.32. Iacob funiculus hereditatis eius.Ps.93.Hereditatem tuam vexauerunt.Ps.134.In poſſeſſionem ſibi.& in plali נְחָלוֹת Nachaloth.i.hereditates vel poſſeſſiones. Reperitur etiā נְחִילוֹת Nechiloth.vt in titulo.Ps.5.vbi dicitur in finē pro ea que hereditatem conſequitur.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Victori pro hereditatibus.Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco eſt nomē cuiuſdam inſtrumenti muſici ſic nominati. Item נַחַל Nachal.i.torrens.riuus.fluuius vallis. Leuit.23. Et ſalices de torrēte. Nu.13. Pergētes vſqȝ ad torrentē botri.Ioſ.13.Ab aroer que ſita eſt in ripa torrentis Arnon.3. Reg.7.Et ibi de torrente bibes.Iob.28.Diuiſit torrentem a populo peregrinante.Ps.109.De torrente in via bibet.

נָחַל Poſſidere Hereditar. Hereditar. Poſſidere נַחֲלָה Poſſeſſio Hereditas נְחָלוֹת Hereditates נְחִילוֹת Hereditates. נַחַל Torrens.

Eſa.57.In partibus torrentis pars tua. Et aliquādo ſcribi-
נַחְלָה tur cum he in fine & dicitur.נַחְלָה nachla.vt Nu.34. Vſq;
ad torrentem egypti.Ps.123.Torrentem pertranſiuit ani-
ma noſtra.Significat etiam vallem . Geñ . 23.Foderuntq;
Uallis. in torrente.ideſt in valle qua torrens defluit tempore plu-
uiali.Deut.2.Oppido quod in valle ſitū eſt . Et in eodem.
21.Ducentq; eam ad vallem aſperam atq; ſaxoſam.Ioel.3.
Et irrigabit torrentem ſpinarum. pro quo hebrei legunt.
Et irrigabit vallem ſetim.ideſt ſpinarum . Et in plurali
נְחָלִים נְחָלִים nechalim.ideſt torrentes ſeu valles.Nu.21.Sic faciet
Torrētes. in torrētibus arnon.Et in eodem.24. Vt valles nemoroſe.
Ualles. 2.Reg.22.Torrentes Belial terruerunt me. Iob.20. Tor-
rentes mellis & butyri.Eccl's.1.Omnia flumina intrant in
flumina. mare.Reperitur etiam נַחֲלַיִם nachalaim.Ezech.47.quo
נַחֲלַיִם cunq; venerit torrens viuet. vbi ponitur נַחֲלַיִם Nachalá
im pro נַחַל náchal.ideſt dualis numerus pro ſingulari.

נָחַם נָחַם Nacham.conſolari.conſolationem accipere.penitere
conſolari. penitudinem habere.penitentiam agere.Geñ.5.Iſte
conſolabitur nos ab operibus noſtris.& in eodem.24.Vt
dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret. Pro
quo hebrei legunt.& conſolatus eſt iſaac poſt mortem ma
tris ſue.ſed beatus hieronymus tranſtulit ſenſum . & in eo
dem.27.Minatur vt occidat te.pro quo hebrei legunt. Cō
ſolatur vt occidat te.& in eodem.37. Vt lenirent dolorem
Cōſolatio- patris.pro quo hebrei legunt.vt conſolarentur eum . & in
nē accipe. eodem. Noluit conſolationem accipere. Ruth.2.Quod cō
ſolatus es me.2.Reg.13.eo quod conſolatus eſſet ſuper Am
non interitum.Iob.29. eram tamen merentium conſola
tor.Pro quo hebrei legunt.Sicut qui conſolatur lugentes
ſeu merentes.& in eodem.21.Quomodo conſolamini me
fruſtra.Ps.68.& qui conſolarentur & non inueni. p̄s.76.
Renuit conſolari anima mea.p̄s.118.& conſolatus ſum . &
in eodem.fiat miſericordia tua vt conſoletur me.Eſa.1.heu
ego conſolabor ſuper hoſtibus meis.Et in eodem.40.con
ſolamini cōſolamini popule meus.Et in eodem.49.quia
conſolatus eſt dominus populum ſuum . & in eodem . 51.
Conſolabitur ergo dominus ſion.Et in eodem . Ego ipſe
conſolabor vos.Et in eodem.54.Tempeſtate conuulſa abſ
q; vlla conſolatione.ideſt que non eſt conſolata.Et in eodē
66.quomodo ſi cui mater blandiatur . pro quo hebrei le
gunt.ſicut vir quem mater ſua conſolatur. Et ſequitur.Ita
ego conſolabor vos:& in ieruſalem conſolabimini.Hiere.
31. Et nolentis conſolari ſuper eis. Ezech.5 . Et requieſce
re faciam indignationem meam & conſolabor . & inde
נֹחַם נֹחַם Nócham.ideſt conſolatio.Oſee.13.Conſolatio abſcō
Cōſolatio. dita eſt ab oculis meis.& in plurali . נִיחוּמִים nichumim.
נִיחוּמִים ideſt conſolationes.Eſa.57.Et reddidi conſolationes ei &
cōſolatōes lugentibus eius.Zach.1.Verba conſolatoria . pro quo he-
נֶחָמָה brei legunt . verba conſolationum . & inde נֶחָמָה Necha
cōſolatio. ma.ideſt conſolatio.Iob.6.Et hec mihi ſit conſolatio . p̄s.
118.Hec conſolatio mea in humilitate mea . Scribitur eti-
תַּנְחוּם am cum thau in principio & dicitur תַּנְחוּם Thanchum . &
תַּנְחוּמוֹת ſolum reperitur in numero plurali.ſcilicet תַּנְחוּמוֹת Than
תַּנְחוּמִים chumoth.ſiue תַּנְחוּמִים Thanchumim. Iob . 15 . Nunquid
grande tibi eſt vt conſoletur te deus . pro quo hebrei le-
cōſolatiōes gunt.Nunquid parum tibi conſolationes dei. ſcilicet ſunt.
Et in eodem.21.Et agite penitentiam . pro quo hebrei le
gunt.Et ſit hoc conſolationes veſtre . ideſt hoc reputetur
vobis pro conſolationibus.Poteſt etiam legi ſicut eſt in lit
tera noſtra.vt infra dicetur.p̄s.93.Conſolationes tue leti
ficauerunt animam meam.Eſa.66.& repleamini ab vbere
conſolationis eius.quod in hebreo legitur pluraliter: ſcili
cet conſolationum eius . Hiere.16 . & non dabunt eis po
tum calicis ad conſolandum. pro quo hebrei legunt . Et
non dabunt eis calicem conſolationum . Item נִחַם Ni-
cham.ideſt penitere,ſiue penitudinem habere . aut peni-
tentiam agere . Geñ.6 . Penituit eum hominem feciſſe in
terra . Et in eodem . Penitet enim me feciſſe eos .1. Re-
gum . 15 . Penitet me quod conſtituerim Saul Regem
Et in eodem. Et dominū penitebat q̄ conſtituiſſet regem
Saul.Et in eodem. Penitudine non flectetur neq; enim ho
mo eſt vt agat penitentiam. Iob.42. Et ago penitentiam
in fauilla & cinere.Ps.109.Iurauit dominus & non penite
bit eum . Hiere .8. Nullus eſt qui agat penitentiam ſuper
peccato ſuo . Significat etiā placari ſeu miſereri.i.penitere
ſuper malum.Exo.32. Et eſto placabilis ſuper nequitiā po
puli tui.E in eodē. Placatuſq; eſt dominus ne faceret ma
lum.Deut.32. Et in ſeruis ſuis miſerebitur.Ps.105. Et pe-
nituit eum ſecundū multitudinem miſericordie ſue.Ione.
3.Et miſertus eſt ſuper maliciam.Et inde נֹחַם Nechum.i.
penitudo.Oſee.11.Pariter conturbata eſt penitudo mea.

נַחְנוּ Náchnu.nos.p̄nomen eſt pluralis numeri prime per
ſone.Threñ.3.Nos iniq; egimus & ad iracūdiam pro
uocauimus.

נָחַץ Nachas. feſtinare.vrgere.i. Reg.21. Sermo enī regis
vrgebat.Pro quo hebrei legūt. Quoniam erat ſermo
regis feſtinatus vel acceleratus. Et ſolum inuenitur in pre-
dicto loco.

נְחִיר Nechir.naris. Iob.39. Gloria naris eius terror. Et in
eodem.41. De naribus eius procedit fumus. Et inde
נַחֲרָה Nachara.i.hinnitus. Beatus hieronymus trāſtulit fre
mitum. Hiere.8. A dan.i.a tribu dan auditus eſt fremitus
equorum eius.

נָחַשׁ Nachas. experiri ſiue experimento diſcere. augu-
rari. auguria obſeruare . Geñ.30. Experimento
didici quia benedixerit mihi deus propter te.Et in eodem.
44.Ipſe eſt in quo bibit dominus meus & in quo augura-
ri ſolet. Et in eodem. An ignoratis q̄ non ſit ſimilis mei in
augurandi ſcientia.Pro quo hebrei legunt.An ignoratis q̄
augurando auguratur vel diuinando diuinabit vir ſimilis
mei.Leuit.19. Nō augurabimini.nec obſeruabitis ſomnia
atq; auguria.3.Reg.20. Quod acceperūt viri pro omine.i.
pro augurio.Pro quo hebrei legunt.Et augurati ſunt viri.
4.Reg.21. Et ariolatus eſt & obſeruauit auguria. Et inde
נַחַשׁ Náchas.i.augurium. Nu.23. Non eſt augurium in Ia-
cob. Et in eodem.24. Nequaq̄ abiit vt ante perrexerat:vt
augurium quereret.Item נָחָשׁ Nachas.i.coluber aut ſerpēs
Geñ.3.Sed & ſerpens erat callidior.Et in eodem.49. Dan
coluber in via. Exo.4. Que verſa eſt in colubrum.Nu.21.
fecit ergo moyſes ſerpentem eneū. Sed illud quod premit
titur fac tibi ſerpentem eneum. Pro ſerpente eneo ponitur
in hebreo שָׂרָף Saraph.i.vrens vel adurens.eo quod flatu
oris adurit.Deut.8. In qua erat ſerpens flatu adurens. Vbi
ponitur in hebreo נָחָשׁ Nachas שָׂרָף Saraph.i.ſerpens adu
rens.Iob.26. Obſtreticāte manus eius eductus eſt coluber
tortuoſus.Eſa.27. Super leuiathan ſerpētem vectem: & ſu
per leuiathan ſerpentem tortuoſum.Amos.9. Ibi mādabo
ſerpenti & mordebit eos. Et in plurali נְחָשִׁים Nachaſim.
Nu.21.Serpentes ignitos.Hiere.8.Ecce ego mittam vobis
ſerpentes regulos. Item נְחֹשֶׁת Nechóſeth ſiue נְחוּשָׁה Ne-
chuſa.i.es ſiue ereum. aut eneum. Geñ.4. Faber in cuncta
opera eris & ferri. Exo.25.Aurum & argentum & es.Et in
eodē.27. Et operies illud ere.4. Reg.25. Et mare ereum
quod erat in domo domini confregerunt chaldei & tran-
ſtulerunt es omne in babylonem.i.Paralipo.18.Eris pluri-
mum de quo fecit Salomon mare eneum & columnas &

vasa enea. Iob.16. Nec caro mea enea est. Ezech.1. Quasi aspectus eris candētis. & in codē.16. Quia effusum est es tuū. Et in eodem.22. Omnes isti es & stagnum. ponitur etiam pro aurichalco. quod est es fusile coloris aurei.3. Reg.7. Omnia vasa que fecit hiram regi Salomoni in domo domini de aurichalco erāt. Et inde נחושתן Nechusthan. Trāslatio nostra habet nohestam: idest eneum siue ereum.4. Reg.18. Confregitq; serpentem eneum quem fecerat moyses: vocauitq; nomen eius nohestam. & secundum hebreos nun finalis est diminutiua. quasi dicat. Enulus est. idest parum eris est & nihil numinis habet. Et inde נְחֹשֶׁת Nechusath. idest compes. eo q sit ex ere. Threñ.3. Aggrauauit compedes meos. Quod in hebreo legitur singulariter scilicet compedem meum. Et in plurali נְחֻשְׁתַּיִם Nechustaim.2. Reg.4. Et pedes tui non sunt compedibus aggrauati.

נחת Nachath. descendere. opprimere. cōfringere. occumbere. siue occumbere facere.4. Reg.6. Quia ibi syri in insidiis sunt. Pro quo hebrei legunt. Quia ibi syri descēdentes. idest castrametati sunt in insidiis in aliquo valle vel profundo. Iob.21. Et in puncto ad infernum descendunt. Ps.37. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi: & confirmasti super me manum tuam. Pro quo hebrei legunt. Quoniam sagitte tue descenderunt in me: & descendit super me manus tua. Hiere.21. Qui dicitis quis percutiet nos. Pro quo hebrei legunt. Quis descendet super nos: vel quis opprimet nos. Dañ.4. Et ecce vigil & sanctus de celo descendit. Ioel.3. Ibi occumbere faciet dominus robustos tuos. Ponitur etiā pro multiplicare. Ps.64. Multiplica genimina eius. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Descendat in ripas vel in valles eius: scilicet pluuia. Ponitur etiam pro componere. ps.17. Et componens quasi arcum ereum brachia mea. Hebrei tamen in predicto loco legunt. Et con fractꝰ est arcus ereus brachiis meis. De quo vide supra in dictione חָתַת Cathath: quia inde potest deriuari. Et inde נַחַת Nachath. idest descēsio. Iob.17. Putas ne saltem ibi erit requies mihi. Pro quo hebrei legunt. Si simul in puluerem descensio: scilicet mea erit. Potest etiam deriuari a dictione נֹחַ Noach que significat requiescere. & tunc erit sensus sicut in littera nostra. Ponitur etiam pro terrore. Esa.30. Et terrorem brachii sui ostendet.

נטה Nata. declinare. inclinare. auertere. tendere. extendere. Nu.22. Auertit se de itinere. idest declinauit de itinere. Et in eodem. Et nisi declinasset asina de via. Deut.16. Nec in alteram partem declinent. Iudi.19. Donec increscat dies. Pro quo hebrei legunt. Donec declinet dies.1. Reg.8. Sed declinauerūt post auariciā.2. Reg.2. Et vade ad dexteram siue ad sinistram. Pro quo hebrei legunt. Et declina ad dexteram siue ad sinistram.3. Reg.2. Quod Ioab declinasset post adoniam & post Salomonem non declinasset. Esdre.7. Et in me inclinauit misericordiam suam. Iob.21. Viam eius custodiui & non declinaui ex ea. Et in eodem.31. Si declinauit gressus meus de via. Ps.17. Et inclinauit celos & descendit. Ps.61. Tanq̄ parieti inclinato. Ps.72. Mei autem pene moti sunt pedes. Pro quo hebrei legunt. Mei autem pene inclinati vel declinati sunt pedes. Ps.85. Inclina domine aurem tuam: et exaudi me. Ps.101. Dies mei sicut vmbra declinauerunt. Ps.118. Inclina cor meum in testimonia tua. Et in eo. inclinaui cor meū ad faciendas iustificatiōes tuas Ps.140. Ne declines cor meum in verba malicie. Prouer.4. Ad eloquia mea inclina aurem tuam. Et in eodem. Ne declines ad dexteram neq; ad sinistram. Esa.30. Declinate a me semitam. Et in eodem.66. Ecce ego declinabo super eam quasi fluuium pacem. Hiere.6. Quia longiores facte sunt vmbre vesperi. Pro quo hebrei legūt. Quia inclinate sunt vmbre vesperi. Et in eodē.15. Et quasi viator declinans ad manendum. Et frequenter scribitur sine nun & etiam sine he. vt in aliquibus locis predictis & in sequentibus. Osee.11. Et declinaui ad eum vt vesceretur. Vbi ponitur אַט At: & sola littera tet est essentialis illius verbi. nam littera aleph idicat primā personam futuri: & propter vau coniunctionem precedentem fit de futuro preteritum. vt dictum fuit in arte grāmatica. Significat etiam נָטָה Nata Tendere siue extendere. Geñ.26. Extendit tabernaculum suum. Et in eodem.33. Emitq; partem agri in qua fixerat tabernaculū. Pro quo hebrei legunt. In qua extenderat tabernaculum suum. Exo.6. Ac redimam vos in brachio excelso. debet legi in brachio extēto. Et in eodem.14. Extende manum tuam super mare. Et in eodem. Cum q extendisset Moyses manum. Nu.24. Vt valles nemorose. Pro quo hebrei legunt. vt valles extente seu inclinate.4. Reg.21. Et extendam super ierusalem funiculum samarie. Iob.9. Qui extendit celos solus. Ps.103. Extendens celos sicut pellem. Prouer.1. Extendi manum meam. Esa.3. Et ambulauerunt extento collo. Amos.2. Et super vestimētis pignoratis accubuerunt. Pro quo hebrei legunt. & super vestimentis pignoratis extenderunt se siue inclinauerunt se: idest accubuerunt: sicut est in littera nr̄a. Zach.1. Et perpendiculum extendetur super Ierusalem. Et inde מִטָּה Mita. idest lectꝰ. lectulus. reclinatorium. Geñ.47. Conuersus ad lectuli caput. Et in eodem.49. Collegit pedes suos super lectulum. Canti.3. En lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt. Ezech.23. Et sedisti in lecto pulcherrimo. Et in plurali מִטּוֹת Mitoth. Amos.6. Qui dormitis in lectis eburneis. Et inde מוּטֶּה Mute. idest declinatio seu auersio a via recta. Ezech.9. Et ciuitas repleta est auersione. Et inde מַטֶּה Mate. idest virga seu baculus super quo homo aliquādo inclinatur: aut sceptrum seu tribus. Exo.4. Versaq; est in virgam. Et in eodem. virgam quoq; hanc sume in manu tua. Leuit.26. Postq̄ confregero baculum panis vestri. Nu.27. Germinabit virga eius. Ezech.7. Floruit virga. Et in eodem. Iniquitas surrexit in virgā impietatis. & in plurali מַטּוֹת Matoth. Nu.27. Virgas duodecim. Et in eodem. Protulit ergo moyses omnes virgas. Reperitur etiā in genere masculino. Abac.3. Maledixisti sceptris eiꝰ. Item מַטֶּה Mate. idest tribus seu familia. Nume.1. De tribu ruben Et in eodem.31. Mille viri de singulis tribubus eligantur. & in plurali מַטּוֹת matoth. Nu.1. Hi nobilissimi principes multitudinis per tribus & cognationes suas. et in eo.30. & locutus est ad principes tribuum filiorum israel.

נטל Natal. Portare. leuare. iacere. proiicere.2. Regum.24. Trium tibi datur optio: elige vnum. Pro quo hebrei legunt. Tria ego proiicio super te: siue ego leuo super te: elige vnum. Esa.40. Ecce insule quasi puluis exiguus. Pro quo hebrei legunt. Quasi puluis leuatur siue proiicitur. scilicet vento. Et in eodem.63. Et portauit eos & eleuauit cunctis diebus seculi. Threñ.3. Quia leuauit super se. Dañ.4. Oculos meos ad celum leuaui. Vide etiam de hoc supra in dictione טיל Til. Et inde נֵטֶל Netel. idest onus siue onerosum. Prouerb.27. Graue est saxum & onerosa arena. Et in plurali נְטִילֵי Netile. idest onerati. Soph.1. Disperierunt omnes qui inuoluti sunt argento. pro quo hebrei legunt. Qui onerati sunt argento. idest qui portant argentum.

[Left margin glosses, partly cut off: aurichalcū נחושתן; נחשת; Compes. נחשתים; Compedes. נחת; Descendere; Occumbere; Multiplicare; נחת; Descensio. נטה; Declinare; Inclinare]

[Right margin glosses: נָטָה Extendere; Extendere; מִטָּה Lectulus. Lectus. מִטּוֹת Lectuli. מוּטֶּה Auersio. מַטֶּה Virga. Baculus. מַטּוֹת Virge. Sceptrū. מַטֶּה Tribus. מַטּוֹת Tribus. נָטַל Proiicere. Portare. Leuare. נֵטֶל Onerosus נְטִילֵי Onerati.]

נטע Plantare נָטַע Nataa. plātare. figere. defigere. stabilire. Geñ.2. Plantauerat autē dominus deus paradisum. Et in eodē. 9. Et plātauit vineā. Exo.15. Et plantabis eos in monte hereditatis tue. Deut.20. Quis est homo qui plātauit vineā. 2. Reg.7. Et plantabo eū & habitabo cū eo. Ps.106. Et plantauerunt vineas. Eccl's.2. Plantaui vineas: feci hortos & pomaria: & cōseui ea cuncti generis arborib9. Pro quo hebrei legūt. Et plātaui in eis lignū oīs fruct9. Et in eodē.3. Tēpus plātandi & tēpus euellendi quod plantatū est. Esa.40. Nec plātatus nec satus. Et in eodē.41. Adhuc plātabis vineas. Et in eodem.44. Plantauit pinum. Et in eodem.65. Non plantabunt & alius comedet. Hiere.1. Et edifices & plantes. Amos.9. Et plātabo eos super humū suam. Significat etiā figere. vel stabilire. Eccl's.12. Et sicut claui in altum defixi. Esa.51. Vt plantes celos & fundes terram. i. vt figas vel stabilias celos. Dañ.11. Et figet tabernaculum suum Apedno inter duo maria. Et inde נֶטַע Netaa siue נֶטַע Nataa idest plantatio. Iob.14. quasi cum prius plantatum est. Pro quo hebrei legunt. quasi plantatio. Esa.5. Et viri iuda germen eius delectabile. i. plantatio eius delectabilis. Et in plurali נְטִיעִים Netiim. Ps.143. Quorum filii sicut nouelle plantationes. Esa.17. Propterea plantabis plantationem fidelē Pro quo hebrei legunt. Propterea plantabis plantationes pulchras siue iocundas. Scribitur etiam cum mem in principio loco nun & dicitur מַטָּע Nata. Esa.61. Plantatio domini ad glorificādum. Ezech.34. Et suscitabo eis germen nominatum. i. plantationem nominatam. Mich.1. Et ponam Ierusalem quasi aceruum lapidum cum plantatur vinea. Pro quo hebrei legunt. In plantationes vinee. Et est idem sensus cum littera nostra.

Defigere. Figere. נֶטַע נֶטַע Plātatio. Germen. נְטִיעִים plātatiōes. מַטָּע plantatio. Germen.

נטף נָטַף Nataph. distillare. stillare. loqui. Iob.29. Super illos stillabat eloquium meum. Ps.67. Etenim celi distillauerunt. Canti.4. Fauus distillans labia tua sponsa. Et in eodem.5. Manus mee stillauerūt myrrham. Ioel.3. Stillabūt montes dulcedinem. Amos.7. Et non stillabis super domū idoli. Et in eodem.9. Stillabunt mōtes dulcedinem. Mich.2. Stillabo tibi in vinum. Et in eodem. Et erit super quem stillatur populus iste. Ponitur etiam pro loqui vel prophetare. vt Ezech.20. Et stilla ad africū. i. loquere vel propheta ad africum. Et in eodem.21. Et stilla ad sanctuaria. Mich.2. Ne loquamini loquētes. & sequitur. nō stillabit sup istos vbi eadem dictio ponitur pro loqui & pro stillare. Et inde נֶטֶף Neteph. i. gutta seu stilla. & solum inuenitur in numero plurali. Iob.36. Qui aufert stillas pluuie. Et inde נָטָף Nataph. i. species aromatica q̄ stillat de ligno aromatico. Pro quo beatus hieronymus transtulit stactem. Exo.30. Sume tibi aromata & stactem. Et inde נְטִיפוֹת Netiphoth. i. monilia seu ornamenta colli. Iudi.8. Absq; ornamentis & monilibus. Esa.3. Et monilia & armillas & mitras. Hebrei tamen interpretantur olfactoria in quibus ponuntur aromata.

Stillare. Distillare. prophetar. Loqui. נֶטֶף Stille. נָטָף Stacte. נְטִיפוֹת Monilia.

נטר נָטַר Natar. custodire. seruare. Canti.1. Posuerūt me custodem vineis. Et in eodem. vineam meam non custodiui. Significat etiam seruare inimiciciā in corde. Leuit.19. Non queras vltionem nec memoreris iniurie ciuium tuorum. Pro quo hebrei legunt. Non queras vltionem nec serues. s. inimiciciam filiis populi tui. i. ciuibus tuis. In aliis vero locis beatus Hieronimus transtulit irasci. Hiere.3. Nunquid irasceris in perpetuum. Naū.1. Et irascens ipse inimicis suis. & in lingua chaldaica cōmuniter significat seruare. vel conseruare. Dañ.7. Verba autem in corde meo conseruaui. Et inde מַטָּרָה Matara. i. custodia. Nee.12. Et steterunt in porta custodie. Ponitur etiam pro carcere in quo malefactores custodiuntur. Hiere.38. Mansit vero Hieremias in vestibulo carceris. Ponitur etiam מַטָּרָא Matara. pro signo ad quod sagittarius dirigit sagittam & illud obseruat. Iob.16. Et posuit me sibi in signum. Threñ.3. Et posuit me quasi signum ad sagittam. Et in predicto loco scribitur cum aleph in fine loco he.

Custodire. Querere vltionem. Irasci. conseruare. מַטָּרָה custodia. carcer. מַטָּרָא signum.

נטש נָטַשׁ Natas. derelinquere. deserere. dimittere. proiicere. Geñ.31. Non est passus vt oscularer filios meos. Pro quo hebrei legunt. Et non reliquisti seu dimisisti me vt oscularer filios meos. Exo.23. Anno autem septimo dimittes eam: & requiescere facies. Pro quo hebrei legūt. Anno autem septimo dimittes eam & derelinques eam. i. relinques eam quiescere. Iudi.6. Nunc autem dereliquit nos. i. Reg.10. intermissis pater tuus asinis solicitus est pro vobis. i. dimissis asinis. Et in eodem.17. Derelinquens ergo vasa. Et in eodem. Quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto. Ps.25. Ne derelinquas me. Ps.93. Quia non repellet dominus plebem suam. i. nō dimittet vel non derelinquet. Prouer.17. Et anteq̄ calūniam patiatur: iudicium deseret. Esa.2. Proiecisti enim populum tuum. Et in eodem.32. Domus enim dimissa est. Et in eodem.33. Laxati sunt funiculi tui. Hiere.12. Dimisi hereditatem meam. & in eodem.23. Et derelinquam vos & ciuitatem hanc. Ezech.16. Propagines eius relicte sunt. Et in eodem.29. Et proiiciam te in deserto. Osee.12. Et sanguis eius super eum veniet. Pro quo hebrei legunt. & sanguis eius super eum relinquetur vel dimittetur aut proiicietur. Amos.5. Et proiecta est in terram suam. & scribitur aliquando cum thau loco tet. Hiere.19. Et euulsa est in ira. Pro quo hebrei legunt. & dimissa est. potest etiam legi sicut est in littera nostra. De quo vide infra in dictione נָתַשׁ. Significat etiam extendere vel tendere: seu spargere: vel diffundere. Nu.11. Et dimisit in castra: itinere quantum vno die cōfici potest. Pro quo hebrei legunt. & expandit seu sparsit. Iudi.15. Castrametati sunt in loco qui postea vocatus est lechi. i. dispersi vel diffusi sunt. i. Reg.30. Ecce illi discumbebant super faciem vniuerse terre. Pro quo hebrei legunt. Ecce illi dispersi vel diffusi erant super faciem vniuerse terre. 2. Reg.5. Et diffusi sunt in valle Raphaim. Esa.21. A facie gladii imminentis. Pro quo hebrei legunt. A facie gladii extenti. Et inde נְטִישׁוֹת Netisoth. i. rami seu propagines arboris. eo quod extēduntur huc & illuc. Esa.18. Et que derelicta fuerint abscindentur. Pro quo hebrei legunt. Et propagines seu ramos auferet abscindetq;. Hiere.5. Auferet propagines eius. & in eodem.48. Propagines tue transierunt mare.

נטש Relinqre. Dimittere. Repellere. Deserere. proiicere. Laxare. Euellere. Expandere. Dispgere. Diffunde. נְטִישׁוֹת propagines.

ניב Nib. fructus. Esa.57. Creans fructū labiorum. De quo vide supra in dictione נוב Nub.

Fructus.

נין Nin. filius. progenies. stirps. posteri. Geñ.21. Nec noceas mihi & posteris meis stirpiq; mee. Vbi ponitur pro posteris. Iob.12. Nō erit semē eius neq; ꝓgenies in populo suo. vbi ponitur pro semine. i. pro filio. Ps.73. Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Dixerunt in cordibus suis posteri eorum simul. Esa.14. Et germen & propaginem. Hebrei tamen dicunt ꝙ solum significat filium. vnde in predicto loco ipsi legunt. filium & nepotem. & similiter. Geñ.21. & Iob.12. De quibus supra dictum est. Et inde verbum passiuum יִנּוֹן Inon idest filiabitur vel filiabatur: si latine posset dici: translatio nostra traduxit ꝑmanet. Ps.71. ante solem ꝑmanet nomē eius. pro quo in hebreo habetur. Ante solē filiabitur nomen eius. i. fili9 noīabitur vel vocabatur. Vide de hoc Burgeñ. In additionib9 super predicto

posteri. semen. cognati. Germen. Filius. permanet.

מנון psalmo.& inde מָנוֹן Manon.Pro quo beatus Hieronymus
transtulit cōtumacem.Prouer.29.Qui delicate a puericia
nutrit seruū suum postea sentiet eū cōtumacem.i.non exi⸗
stimauit se esse seruū:ac si esset filius dñi sui & heres.& ideo
non seruiet libenter domino suo.

ניק נִיק Nic.lactare.nutrire.s.lacte.Exo.2.Accipe puerum istū
& nutri mihi.& in eodem.Suscepit mulier & nutriuit
puerum.Vide etiam de hoc supra in dictione יָנַק Ianac.

ניר נִיר Ner.seu נִיר Nir.lucerna seu nouale.De quo vide supra
ניר in dictione נוּר Nur.

נֶכֶד Neched.nepos.i.filius filii.Pro quo beatus Hierony⸗
נכד mus transtulit stirpem seu progeniem vel propaginē.
Geñ.21.Et posteris meis stirpiq; mee.Iob.18.Non erit se⸗
mē eius nec progenies in populo suo.Esa.14.Et germē &
propaginem.

נָכָה נָכָה Naca.percutere.cedere.ledere.Geñ.19.Et eos q erāt
foris percusserunt cecitate.Exo.3.Et percutiā egyptū
in cūctis mirabilibus meis.& in eo.5.En famuli tui flagel⸗
lis cedimur.i.percutimur.& in eodem.7.Ecce percutiam
virga que in manu mea est aquas fluminis.Et in eodē.8.&
percute puluerem terre.Et in eodem.9.Cūctamq; herbā a
gri percussit grando.Et in eo.linū ergo & ordeum lesum
est.& in eo.Triticū autem & far non sunt lesa.& communi
ter scribitur sine nun vt in aliquibus locis p̄dictis.& Exo.
אך 9.Et percutiam te & populū tuū.vbi ponitur אַךְ Ach.i.p̄⸗
cutiam.& sola littera caph est essentialis in predicto verbo
percutiam & deficiunt nun & he.nam littera aleph denotat
primam personā singularis numeri futuri temporis.Et su
pra in eo.Et percussit grando in omni terra egypti.Vbi si
militer deficiunt littera nun & littera he.In aliis vero locis
communiter scribitur sine nun.Nu.17.percutiesq; petrā.
Deut.13.Statimq; percuties habitatores vrbis illius.Et in
eodem.27.Maledictus qui clam percusserit proximum su
um.1.Reg.17.Et suffocabam interficiebamq; eos.p̄ quo
hebrei legunt.Et percutiebam interficiebamq; eos.Et in
eodem.19.Percussit eos plaga magna.Et in eodem.Lācea
autem casso vulnere perlata est in parietē.pro quo hebrei
legunt.Et percussit lancea in parietem.Et in eodem.30.&
percusserant sicelech.i.vastauerant.2.Reg.11.Relinquite
eum vt percussus intereat.Et in eodem.24.Percussit autē
cor dauid eum.3.Reg.20.percute me:at ille noluit eū per⸗
cutere.p̄s.3.Quoniā tu percussisti omnes aduersantes mi⸗
hi.p̄s.101.Percussum est vt fenum & aruit cor meum.Esa.
1.Super quo percutiam vos.pro quo hebrei legunt.Super
quo percussi estis.Hiere.18.percutiamus eū lingua.Ezeh.
39.Et percutiam arcū tuū in manu sinistra tua.Osee.6.per
cutiet & sanabit.Zach.9.Et percutiet in mari fortitudinē
eius.Ponitur ēt p̄ occidere vel interficere.Nu.25.qui occi
sus est cū madianitide.Et in eodem.que pariter interfecta
est.ponitur etiā pro erūpere.Osee.14.Et erumpet radix
eius vt libani.Scribitur ēt cum aleph in fine loco he.Iob.
30.In terra penitus non parentes.pro quo hebrei legunt.
מכה percussi sunt seu attriti sunt de terra.& inde מַכָּה maca.i.p̄⸗
cussio.plaga.vulnus.Deut.28.Insuper & vniuersos lango
res & plagas.quod in hebreo legitur singulariter.s.vniuer
sum langorem & plagam.Esa.1.Et plaga tumens.Hiere.
30.percussi te castigatione crudeli.idest percussione crude
מכ li.& in plu.מַכּוֹת macoth.Deut.28.Augebit dominus pla⸗
gas tuas & plagas seminis tui.Zach.13.que sunt plage iste.
מכ Reperitur etiam מַכִּים machim:secundum terminationem
pluralem masculinorum.4.Reg.9.propter vulnera quia
נכ percusserant eum syri.& inde נָכֶה neche.idest claudus.seu
debilis pedibus.2.Re.9.Superest filius ionathe debilis pe
dibus.Et in plurali נְכִים nechim.p̄s.35.Congregata sunt נכים
super me flagella.idest infirmitates pedum.proquo hebrei Flagella.
legunt.Congregati sunt super me claudi seu claudicantes. Claudi.
Scribitur etiam cum aleph loco he & dicitur נְכָאִים necha⸗ נכאים
im.pro quo beatus hieronymus transtulit plagas.Esa.16.
His qui letantur super murum cocti lateris loquimini pla⸗ Plage.
gas suas.& inde נְכוֹ necho.idest claudus secundū hebreos. נכו
4.Reg.23.Ascendit pharao nechao rex egypti.p̄ quo he⸗
brei legunt.Ascendit pharao claudus.potest etiam esse no
men proprium sicut est in littera nostra. claudus.

נֹכַח Nochach.Coram.in conspectu.contra.idest ē regiōe נכח
pro.propter.rectum vel directum.Exo.14.In conspe in cōspectu
ctu eius castra ponetis.& in eodem.26.& contra mensam contra.
candelabrum.& in eodem.40.posuit & candelabrum in ta
bernaculo testimonii e regione mense.Ezech.46.sed e re⸗ E regione.
gione illius egredietur.significat etiam pro siue propter.
Geñ.25.Deprecatusq; est isaac dominum pro vxore sua.i. Pro.
propter vxorem suam.& inde נְכֹחָה nechocha.i.directio si נכחה
ue equitas aut rectum vel directum.Esa.57.Qui ambulat Directio.
in directione sua.& in eo.59.& equitas non potest ingre⸗ Equitas.
di.Amos.3.& nescierunt facere rectum.& in plu.נְכֹחִים ne Rectum. נכחים
chochim siue נְכֹחוֹת nechochoth.Prouer.8.Recti sunt itelli נכחות
gentibus.Esa.30.nolite aspicere nobis que recta sunt. Recti.

נָכַל Nachal.machinari.cogitare.excogitare.scilicet malū Recta.
vel dolum.dolose agere.insidiari.Geñ.37.Antequā נכל
accederet ad eos cogitauerunt illum occidere.Nu.25.quia Cogitare
& ipsi hostiliter egerunt contra vos & decepere insidiis.p̄ Decipere insidiis
quo hebrei legunt.quia ipsi hostiliter egerunt contra vos
in dolis seu in cogitationibus dolosis:quibus dolose cogi⸗
tauerunt contra vos:seu in machinationibus suis quibus
machinati sunt contra vos.vbi ponitur verbum & nomen Machiari
ab eo deriuatum.Ps.104.& dolum facerent in seruos suos
Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam Dolose a⸗
veritatem transtulit.Dolose agerent contra seruos suos.& gere.
inde נֹכֵל nochel.idest dolosus seu dolum excogitans.Ma נוכל
lach.1.Maledictus dolosus. Dolosus

נֶכֶס Neches.Diuitie.substantia.supellex.& declinatur tan נכס
tum in plurali & dicitur נְכָסִים nechasim siue נִכְסֵי ni⸗ נכסים
chse.Iosu.22.In multa substantia atq; diuitiis reuertimini נכסי
in sedes vestras.Esdre.4.& de arca regis idest de tributis Diuitie
que dantur de regione trans flumen.idest de substantia re⸗ Substātia
gis.

נָכַר Nacar.Cognoscere.agnoscere.alienare se.siue extra⸗ נכר
neum se facere.dissimulare.scilicet se esse qui est.Iob. cognoscer.
24.Nec cognouit tyrannum.Prouer.20.Ex studiis suis in
telligitur puer.idest cognoscitur puer.Threñ.4.Non sūt
cogniti in plateis.Et cōiter scribitur sine nun.Geñ.25.Et
non cognouit eum.Et in eo.31.scrutare quidquid tuorum
apud me inueneris.Pro quo hebrei legunt.Cognosce
quidquid tuorum.Et in eodem.38.Cognosce cuius sit a⸗
nulus.Et in eodem.42.Cum agnouisset eos.Deutero.1.
Nulla erit distantia personarum.pro quo hebrei legunt.
Non cognoscetis faciem in iudicio.idest non accipietis per
sonam.vt Prouer.18.Accipere personam in iudicio non
est bonum.Pro quo in hebreo habetur.Cognoscere faciē
in iudicio non est bonum.Iudi.18.& agnoscentes vocem a Agnoscēt.
dolescentis leuite.Nee.12.Et nesciebant loqui iudaice.
Pro quo hebrei legunt.Et non cognoscebant loqui iudai⸗
ce.Iob.4.Cuius non agnoscebam vultum.Ps.141.Et non
erat qui cognosceret me.Et inde מַכָּר Macar.i.cognitus seu מכר
notus.4.Reg.12.Accipiant illā sacerdotes iuxta ordinem
suū.Pro quo he.le.Accipiāt sacerdotes vnusquisq; a cogni
to suo siue a noto suo.Et i eo.Nolite ergo amplius accipere cognitus.

pecuniam iuxta ordinem vestrum. Pro quo hebrei legūt. A cognitis siue a notis vestris.& inde הַכָּרָה Hacara.i.agnitio. Esa.3. Agnitio vultus eorum respondebit eis. De quo vide supra in dictione הָכַר Hachar. Item נָכַר Hachar.i.alienare siue abalienare se.aut extraneum se facere: vl' dissimulare esse qui est. Gen̄.42. Cum agnouisset eos quasi ad alienos durius loquebatur. Pro quo hebrei legunt. Et cognouit eos & alienauit se ad eos.i.alienum se fecit eis.vel dissimulauit se esse qui erat.3. Reg.14. Cum ergo illa intraret & dissimularet se esse que erat.& in eodem. Quare aliam te esse simulas. Iob.21. Et hec eadem illum intelligere cognoscetis. Pro quo hebrei legunt. Et signa eorum non ab alienetis.i.non sint vobis aliena vel non ignoretis.sicut exponit Burgen̄.in additionibus super p̄dicto loco. Prouer.26. In labiis suis intelligitur inimicus. Pro quo hebrei legunt. In labiis suis alienatur inimicus. Potest etiam secundum primam significationē legi sic.s.in labiis suis cognoscitur inimicus.quod est idem sensus cū littera nostra. Hiere.19. Et alienum fecerunt locum istum. Ponitur etiā pro superbire. Deut.32. Ne forte superbirent hostes eorū. Ponitur etiam pro tradere: vel concludere. vt.1. Reg.23. Et ait saul tradidit eū dn̄s in manꝰ meas.& inde נֵכָר Necher: siue נֵכָר Nechar.i.alienatio siue alienus vel alienigena: aut extraneus seu peregrinus. Gen̄.17. Et alienigene pariter circuncisi sunt. Exo.12. Omnis alienigena non comedet ex eo. Deut.31. Et fornicabit post deos alienos. Iob.31. Et alienatio operantibus iniquitatem. Ps.17. Filii alieni mentiti sunt mihi. Ps.80. Neq; adorabis deum alienū.& in abdia. In die peregrinationis eius.& inde נָכְרִי Nochri.i.alienus: siue extraneus aut peregrinus. Deut.17. Non poteris alterius gentis hominem regem facere. Pro quo hebrei legūt. Non poteris cōstituere super te virum extraneum siue alienum. Ps.68. Et peregrinus filiis matris mee. Soph.1. Super omnes qui induti sunt ueste peregrina. & in plurali נָכְרִים Nochrim. Esa.2. Et pueris alienis adheserūt. & in Abdia. Et extranei ingrediebantur portas eius.& in genere feminino נָכְרִיָּה Nochria. vt Prouer.5. Et foueris in sinu alteriꝰ Pro quo hebrei legunt. Et amplexaberis sinum extranee: siue aliene.& in eodem.7. Et ab aliena que verba sua dulcia facit. Esa.28. Peregrinum est opus eius ab eo.& in plurali נָכְרִיּוֹת Nochriioth.i.aliene siue extranee. Gen̄.31. Nōne quasi alienas reputauit nos.

[Margin: Notus / הַכָּרָה Agnitio. / נָכַר / Alienare / Dissimulare se esse q̄ est. / Simulare / Alienū facere. / Supbire / Tradere. / נֵכָר / נֵכָר / Alienigēa / Alienatio / Alienus / Peregrinatio. / נָכְרִי / Extraneus / Peregrinus. / נָכְרִים / Alieni. / Extranei / נָכְרִיָּה / Extranea / Aliena. peregrinū / נָכְרִיּוֹת / Aliene.]

נְכֹת Nechoth. aromata. Gen̄.37. Et camelos eorum portātes aromata. Et in predicto loco scribitur cum aleph in medio. Esa.39. Et ostendit eis cellam aromatum.

[Margin: נְכֹת / Aromata.]

נָלָה Nala. consumare. deesse. Esa.33. Cum fatigatus desieris cōtenere cōteneris.& inde מִנְלָה Minla.i.cōsumatio. secundum hebreos. Pro quo beatus Hieronymꝰ trāstulit radicem. Iob.15. Nec mittet in terram radicem suam.

[Margin: נָלָה / Deesse. / מִנְלָה / cōsumatio. / Radix.]

נָמַל Namal. excidere. scindere. circuncidere. cōterere. atterere. Gen̄.17. Et circuncidetis carnem preputii vestri & in eodem. Et alienigene pariter circuncisi sunt. & in eo.34. Ritum gentis imitantes. Pro quo hebrei legunt. Sicut ipsi circuncisi sunt. Et communiter scribitur sine nun. Iob.14. Quasi flos egreditur & conteritur. & in eodē.18. Et sursum atteratur messis eius. & in eodem.24. Et sicut summitates spicarum contererentur. Vide etiam de hoc supra in dictione מוּל Mol. Itē נְמָלָה Nemala.i.formica. Prouer.6. Vade ad formicam o piger. & in plurali נְמָלִים Nemalim. secundum terminationem pluralem masculinorū. vt in eodem.30. Formice populus infirmus.

[Margin: נָמַל / circūcider. / Conterere / Atterere. / נְמָלָה / Formica. / נְמָלִים / Formice.]

נָמֵר Namer. pardus. Hiere.5. Pardus vigilans super ciuitates eorum.& in eodem.13. Aut pardus varietates suas Osee.13. Et ego ero eis sicut leena & sicut pardꝰ in via Assyriorum.& in plurali נְמֵרִים Nemarim. Abach.1. Leuiores pardis equi eorum.

[Margin: נָמֵר / Pardus.]

נַס Nas. In lingua chaldaica significat iram vel furorem. Dan̄.2. Rex in furore & ira magna.

נָסַס Nasas. leuare. exaltare. eleuare. signare. idest vexillū aut signum leuare. fugere. confugere. Ps.4. Signatū est sup nos lumen vultus tui dn̄e. Pro quo beatꝰ Hieronymꝰ in psal. iuxta he. ve. trāstulit. Leua sup nos lumē vultus tui dn̄e. Esa.59. Quē sp̄us dn̄i cogit. Pro q̄ he. le. Spiritus dn̄i leuauit seu eleuauit signū seu vexillum in eo. Zach.9. Quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius. Ponitur etiam pro fugere. Ps.59. Dedisti metuentibus te significationem vt fugiant a facie arcus. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Dedisti metuentibus te signum seu vexillum vt signentur ante firmitatem seu veritatem. vel sic. vt eleuent signum seu vexillum coram veritate vel firmitate. Esa.10. Et erit terrore profugus. vide etiam de hoc supra in dictione נוּס Nus.& in dictione מָסַס Masas. & inde נֵס Nes. idest exaltatio seu eleuatio. Exo.17. Et vocauit nomē eius dominus exaltatio mea. Significat etiam signum seu vexillum eo quod eleuatur in bello & ad eum milites confugiunt. Nu.21. Et pone eum pro signo. Esa.11. Et leuabit dominus signum in nationibus. & in eodem.30. Et quasi signum super collem. & in eodem.33. Vt leuare signum non queas.

נָסַג Nasag. comprehendere. assumere vel transferre.s. terminum. retrorsum conuerti. Mich.2. Non comprehēdet confusio. Deut.19. Non assumes & transferes termīos proximi tui. Vbi vtrūq; significatum comprehendit trāslatio nostra sub uno verbo hebraico. scilicet assumes & trāsferes.& in eodem.27. Maledictus qui transfert terminos ꝓximi sui. idest comprehendi facit. sicut exponunt hebrei. Prouer.22. Ne transferas terminos antiquos.& in eodem.23. Ne attingas terminos paruulorum. Pro quo hebrei legunt. Ne attingas siue ne transferas terminos seculi. idest terminos antiquos: nam eadem verba ponūtur in hebreo sicut supra caplo.22. Osee.5. Quasi assumentes terminū. Scribitur etiam cum sin & puncto ceboleth loco samech. Iob.24. Alii terminos transtulerunt. Significat etiam auerti vel conuerti retrorsum. Deut.39. Auertantur retrorsum & reuereantur. Ps.69. Auertantur retrorsum & reuereantur qui volunt mihi mala. Esa.42. Conuersi sunt retrorsum confundantur confusione. & in eodem.59. Et auersi sumus ne iremus post tergum dei nostri. vide etiam de hoc infra in dictione סוּג Sug.

נָסָה Nasa. Tentare. probare. assuescere vel consuetudinem habere. Gen̄.22. Tentauit deus Abraam. Exo.16. Vt tentem eum vtrum ambulet in lege mea. & in eodem.17. Quia tentauerunt dominum. & in eodem.20. Vt enim probaret vos venit deus. Deut.6. Non tentabis dominum deum tuum sicut tentasti in loco tentationis. Iob.4. Si ceperimus loqui tibi forsitan moleste accipies. idest si tentauerimus vel probauerimus loqui. Ps.94. Vbi tentauerunt me patres vestri. Significat etiam assuescere vel consuetudinem habere. 1. Reg.17. Non enim habebat consuetudinem. Et in eodem. Non possum sic incedere quia non vsum habeo. Eccl's.2. Vadam & affluam deliciis. Pro quo hebrei legunt. Et assuefaciam te deliciis. Inde מַסָּה Masa. idest tentatio. Exo.17. Et vocauit nomen loci illius tētatio. Et in plurali מַסּוֹת Masoth. vt Deut.29. Tētationes magnas. Ponitur etiam מַסָּה Masa. pro pena. Iob.9. Et non de penis innocentium rideat. pro quo hebrei le-

[Margin (right, partly cut off): נְמֵרִים Pardi. / Furor. / נסס / Signari / Leuare. / Leuare signum. / Eleuare. / Fugere. / Exaltat[io] / Signu[m] / Compre[hen]dere. / Assume[re] termin[os] / Trāsfer[re] termin[os] / Atting[ere] termi[nos] / auerti retrors[um] / Conue[rti] retro[rsum] / Tenta[re] / Prob[are] / Consu[etu]dinē h[abere] / Assum[ere] / Assue[sce]re. / Tētat[io] / Pen[a]]

gunt. In tentationem innocentiũ irridebit.

נסח Nasach. Demoliri. auferre. siue euellere. vt Prouer. 15. Domum superborum demolietur dominus. Ponitur etiam pro auferre vel euellere. vt Deut. 28. Vt auferamini de terra. Ps. 51. Et emigrabit te de tabernaculo tuo. ꝓ quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Et euellet te de tabernaculo tuo. Prouer. 2. Et qui iniq; agunt auferentur ab ea. Esdre. 6. Tollatur lignum de domo eius. idest euellatur. & inde מַסָּח Masach. i. deuastatio vel demolitio: secundum hebreos. 4. Reg. 11. Et custodietis domus mesach. pro quo hebrei legunt. Et custodietis excubias domus a demolitione siue a deuastatione. vel sic. Et custodietis custodiam domus ruinose. Potest etiam esse nomẽ proprium sicut est in littera nostra.

נסך Nasach. libare. fundere. miscere. conflare. constituere ordinare. ordiri. Exo. 25. In quibus offerenda sunt libamina. Pro quo hebrei legunt. In quibus libandum est. Et in eodem. 30. Nec libabitis. pro quo he. le. Et libamẽ nõ libabitis super illud. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. Nu. 28. Et libabitis vini quartam partem hyn. 2. Reg. 23. Sed magis eam libauit domino. Esa. 29. Quoniam miscuit vobis dominus spiritum soporis. Osee. 9. Non libabunt domino vinum. & inde נֶסֶךְ Nesech. idest libamẽ seu libatio. Nu. 28. Iuxta omnem ritum sacrificii matutini & libamentorum eius. Et in eodem. Et liba que rite fundũtur. Et in eo. Libamenta autem vini que per singulas fundenda sunt victimas. Deut. 32. Bibebant vinum libaminũ suorum. Hiere. 32. Et libabant diis alienis libamina. Ioel. 1. Periit sacrificiũ & libatio de domo dñi. Et in eo. 2. Sacrificiũ & libamen domino deo nostro. & inde מֶסֶךְ Mesech. seu מִמְסָךְ Mimsach. idest mixtum: seu libamen vel libatio. Ps. 74. Quia calix in manu domini vini meri plenus mixto. Esa. 65. Et libatis super eam. pro quo hebrei legunt. Et impletis ipsum meni libatione seu mixtione. De quo vide supra in dictione מְנָה Mana. Item נָסַךְ Nasach. idest conflare. Esa. 40. Nunquid sculptile cõflabit faber. Et in eo. 44. Et sculptile conflauit ad nihil vtile. Hiere. 10. Quoniã falsum est quod conflauit. Et inde נֶסֶךְ nesech. idest conflatile Esa. 48. Et sculptilia mea & conflatilia mandauerunt ista. Ponitur etiam pro simulachro. Esa. 41. Et vetus & inane simulachra eorum. Dañ. 11. Insuper & deos eorum & sculptilia eorum. & inde מַסֵּכָה Masecha. idest conflatile: seu fusile. Exo. 32. Fecerũtq; sibi vitulum conflatilem. Et in eo. 34. Deos cõflatiles non facies tibi. Osee. 13. Feceruntq; sibi cõflatile de argento suo. Item נָסַךְ Nasach. idest constituere. seu ordinare. Ps. 2. Ego aũt constitutus sum rex ab eo. Et beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trãstulit. Ego autem ordinaui regem meum. Prouer. 8. Ab eterno ordinata sum. & inde נְסִיכִים nesichim. idest principes seu rectores. & solum inuenitur ĩ nu. plu. Ps. 82. Et sicut zebee & salmana omnes principes eorum. Significat etiam predicta dictio ordiri. vt Esa. 30. vt ordiremini telã & nõ per spũm meum. & in eo. 25. Et telã quã orditus est sup oẽs natiões. & inde מַסֵּכָה Masecha. siue מַסֶּכֶת Masacheth. i. tela seu liciũ vt in duobus locis predictis. & Iudi. 16. Si inquit septẽ crines capitis mei cum licio plexueris. Et in eodem. Extraxit clauum cũ crinibus & licio. Ponitur etiam pro pallio. Esa. 28. Et pallium breue vtrũq; operire non potest.

נסע nasaa. Pergere. proficisci. progredi. recedere. moueri Gen. 12. Perrexitq; abraam vadens & vltra progrediens ad meridiẽ. Et in eo. 20. Profectus ide Abraã venit in terram australem. Et in eodem. 33. Gradiamur simul. Pro quo hebrei legunt. Proficiscamur & ambulemus. Et in eodem. 46. Profectusq; israel cum omnibus que habebat. Exo. 12. Profectiq; sunt filii israel de ramases. Et in eodẽ. 13. Viderunt egyptios post se. pro quo he. le. Et viderunt & ecce egyptus proficiscebatur siue pergebat post se. & in eodẽ 14. Tollensq; se angelus domini. i. mouit se siue ꝓfectus est angelus dñi. Nu. 10. Quando mouẽda sunt castra. Et in eo. Mouebũt castra primi qui sunt ad orientalẽ plagã. & in eo. Leuabunt tentoria qui sunt ad meridiẽ. pro quo he. le. Mouebunt castra. Et in eo. Mouerũtq; castra primi iuxta imperiũ dñi. Et in eo. Profectiq; sunt de monte dñi. Et in eodẽ. Cumq; eleuaretur arca. idest cumq; moueretur arca. Et in eo. 11. Ventus aũt egrediens a dño. i. pergens. Et in eo. 33. Profecti igitur de rameses. Et in eodem. Inde egressi venerunt contra phiairoth. Esdre. 8. Promouimus ergo a flumine Aua. 1. Profecti sumus. Ponitur etiam pro auferre. vt Iob. 4. Qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis. Esa. 38. Generatio mea ablata est. Et inde verbũ tertie coniugationis. i. proficisci facere seu mouere facere. Beatus hieronymus transtulit Tollere seu extrahere aut transferre. Exo. 15. Tulit autem moyses israel de mari rubro. idest proficisci fecit. Iudi. 16. Et apprehẽdit ambas porte fores. idest tulit seu extraxit. Et in eo. Extraxit clauũ cũ crinibus. 3. Reg. 5. Precepitq; rex vt tollerent lapides grandes. 4. Reg. 4. Et cum plena fuerint tolles. Eccls. 10. Qui transfert lapides & inde מַסָּע Masaa. idest profectio. Gen. 13. Reuersusq; est per iter quo venerat. idest per profectiones quibus venerat Deut. 10. Vade & precede populum. Pro quo hebrei legũt. Vade in profectione ante populum. idest perge ante populum. & in plurali. מַסְעֵי Masee. Pro quo beatus hieronymus transtulit Mansiones. nu. 33. He sunt mansiones filiorum israel. Et in eodem. Quas descripsit moyses iuxta castrorũ loca que domini iussione mutabant. Põitur etiam מַסָּע masaa pro armis bellicis. Iob. 41. nec hasta nec thorax. ꝓ quo hebrei legunt. Hasta & arma & thorax.

Monere. Egredi. Promouere. Tollere. Extrahere. Transferre. מַסָּע Profectio. מַסְעֵי Mãsiones. מַסָּע arma.

נסק nasac. Ascendere. scandere. Ps. 138. Si ascendero in celum tu illic es. Et inde verbum tertie coniugationis ꝙ significat ascendere facere. siue eleuare vel educere de aliquo profundo. Dañ. 3. porro viros illos qui miserant sydrach misach & abdenago. Pro quo hebrei legunt. Qui ascẽdere fecerant. Et in eodem. 6. Et danielem precepit educi de lacu. & in eodem. Eductusq; est daniel de lacu.

נָסַק ascendere. Educere.

נעל naal. Claudere. offirmare. scilicet clausura vel sera. calciare. Iudi. 3. Clausis diligentissime ostiis cenaculi & offirmatis sera. Et in eodem. Viderunt clausas fores cenaculi. Canti. 4. Hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus. idest clausus. & inde מַנְעוּל manul. idest sera seu vectis quo ostium clauditur. Nee. 3. Et statuerunt valuas eius & vectes. in alio vero loco. Beatus hieronymus transtulit Pesulum ostii. Canti. 5. Pesulum ostii mei aperui dilecto meo. Item נָעַל naal. idest calciare. 2. Paralipo. 28. Cumq; vestissẽt eos & calciassent. Ezech. 16. & calciaui te hyacintho. & inde נַעַל naal. cum accentu in prima. idest calciamentum. Exo. 3. Solue calciamentum de pedibus tuis. Deut. 25 Et tollet calciamentum de pede eius. Et in eodem. Et vocabitur nomen eius in israel domus discalciati. Pro quo hebrei legunt. Domus discalciati calciamenti. ps. 59. In idumeam extendam calciamentum meum. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מִנְעָל manal. Deut. 33. ferrum & es calciamentum tuum. & in plurali נְעָלִים nealim siue נַעֲלַיִם naalaim. Exo. 12. Et calciamenta habebitis in pedibus. Esa. 5. nec rumpetur corrigia calciamenti eius. quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet calciamentorum eius. Et in eodem. 11. Ita vt transeant per eum calciati. pro quo

נָעַל Offirmare. Claudere. Cõcludere. מַנְעוּל Vectis. Pesulum. נָעַל Calciare. נַעַל Calciamẽtum. מִנְעָל calciamẽtũ. נְעָלִים calciamẽta. נַעֲלַיִם

hebrei legunt. vt transeant per eum cū calciamētis. Amos.
נַעֲלוֹת 2.Et pauperem pro calciamentis.Reperitur etiam נַעֲלוֹת
Naaloth.secundum terminationem pluralem femininorū
Calciamēta. Iof.9.Calciamentaqꝫ perantiqua que ad indicium vetusta
tis pitatiis consuta erant.

נָעַם נָעַם Naam.suaue vel iocundum esse:seu dulce vel amenū
Decorū eē esse.placere.decorum esse.2.Reg.1.frater mi ionatha
Iocūdū eē decore nimis.Pro quo hebrei legūt.frater mi ionatha iocū
dus vel suauis fuisti mihi nimis. siue placuisti mihi nimis
aut decor⁹ fuisti mihi nimis.p̄s.140.Et audiāt verba mea
quoniam potuerunt.pro quo beatus hierōymus in ps. iux
ta he.ve.transtulit.Et audient verba mea quoniam decora
Placere. sunt.Prouer.2.Et scientia anime tue placuerit. Et in eo.9.
Et panis absconditus suauior est.Et in eodem.24.Qui ar
guunt eum laudabuntur.Pro quo hebrei legunt.Et arguē=
נָעִים tibus suaue siue iocūdum est.& inde נָעִים naim.i. iocūdus.
Egregius. Iocūdus. Suaue. suauis.decorus.egregius.2.Reg.23.Egregius psaltes isra=
el.Ps.80.Psalterium iocundum cum cithara.Ps.132. Ecce
q̄ꝫ bonum & q̄ꝫ iocundum.p̄s.134.Psallite nomini ei⁹quo
niam suaue est.Ps.146. Deo nostro sit iocunda decoraqꝫ
Pulchrus laudatio.Prouer.22.Que pulchra erit tibi cum seruaueris
eam in ventre tuo.Et in eo.24. Vniuersa snbstantia pre=
נְעִימִים ciosa atqꝫ pulcherrima.& in plu.נְעִימִים Neimim.2.Reg.1.
Decori. Saul & ionathas amabiles & decori valde. Iob.31. Comple
bunt dies suos in bono & annos suos in gloria. pro quo he
Iocunditates brei legunt.Et annos suos in iocunditatibus vel in suauita
נֹעַם tibus.Et inde נֹעַם Noam.idest iocunditas.vel suauitas. aut
decor.p̄s.90.Et sit splendor domini dei nostri super nos.
Pro quo beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit.
Decor. Et sit decor dn̄i dei nostri super nos.Prouer.16.Fauus me=
lis composita verba .pro quo he.le .Fauus melis verba io=
נְעִימוֹת cunditatis vel suauitatis.Et in plu.נְעִימוֹת Neimoth. p̄s.16.
Delectationes in dextera tua in eternum . pro quo beatus
Decores. hieronymus in predicto psalterio trāstulit.Decores in dex
tera tua eternos.Et aliquando scribitur cum mem in prin=
cipio.p̄s.140.& non cōmunicabo cum electis eorum . Pro
Delicie quo beatus hieronymus transtulit.Nec comedere in deli=
ciis eorum.idest in suauitatibus eorum.Scribitur etiam cū
נַעֲמָן nun in fine & dicitur נַעֲמָן naaman.& in plu.נַעֲמָנִים naama
נַעֲמָנִים nim.Esa.17.Propterea plantabis plantationem fidelem.
Iocūde Pro quo hebrei legunt.Propterea plantabis plantationes
iocundas vel suaues.

נַעֲץ נַעֲץ Naas.Genus arboris humilis.& scribitur cum dupli=
Saliūcula ci sadich & dicitur נַעֲצוּץ naasus.pro quo beatus hiero
נַעֲצוּץ nymus transtulit saliunculam.Esa.55.pro saliuncula ascē=
נַעֲצוּצִים det abies.Et in plu.נַעֲצוּצִים naasusim.pro quo beatus hie
Fruteta. ronymus transtulit fruteta . Esa . 7 . Et vniuersis frutetis
& in vniuersis foraminibus.

נָעַר נָעַר Naar.excutere.cōcutere.expergisci.siue consurgere.
Exo.14.Et inuoluit eos dominus in mediis fluctib⁹.
Excutere. pro quo hebrei legunt.& excussit dn̄s egyptios in medio
maris.Ps.135.Et excussit pharaonem & virtutem eius in
mari rubro.Iudi.16.Egrediar sicut ante feci & me excutiā.
Nee.5.Insuper excussi sinum meum & dixi : sic excutiet
deus omnem virum.Iob.38.Et excussisti impios ex ea.Ps.
Concuter. 108.Et excussus sum sicut locusta.Esa.33.Et concussa ē ba
san & carmelus.Et in eo.Et excutit man⁹ suas ab omni mu
nere.Et in eodem.52.Excutere de puluere.Hiere.51. Ex=
cutient comas veluti catuli leonum.Significat etiam exp=
Cōsurgere gisci vel consurgere.Zach.2.Quia consurrexit de habita
נֹעַר culo sancto suo.& inde נֹעַר nóar.idest excussio.ꝑ quo bea=
Tempestas tus hieronymus trāstulit tempestatem.Iob.36. Morietur
נְעֹרֶת in tempestate animaeorum.& inde נְעֹרֶת neoreth.i.stuppa.

seu fauilla stuppe q̄ excutitur ex lino.Iudi.16. Quomodo
si rūpat quis filum de stuppa. Esa.1.Et erit fortitudo vestra Stuppa
vt fauilla stuppe.Itē נַעַר naar.i.puer.iuuēis.adolescēs.Geñ. Fauilla
37.Pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer. Et in Puer.
eo.Puer non comparet.Ruth.2. Dixitqꝫ booz iuueni qui
preerat messoribus.1.Reg.1.puer autem erat adhuc infan= Iuuenis Adolesc
tulus.Prouer.1.Et adolescenti sciētia & intellectus. Hiere.
1.Quia puer ego sum.Accipitur ēt pro ministro vel famu=
lo.eo quod communiter puer maiori & seniori ministrat. Minist
Iudi.7.Descendat tecum phara puer tuus.idest minister vl' Famulu
famulus tuus.4.Reg.5.Dixitqꝫ giezi puer viri dei.i. mini
ster eius.Ponitur etiam pro ignaro vel rudi. 2. Paralip.13.
Porro roboan erat rudis & corde pauido. Accipitur etiam Rudis.
pro quocunqꝫ animali dum est in tenera etate.Zach.11. Di
spersum non queret & contritum non sanabit. pro quo he
brei legunt.puerum non queret.idest pecus tenerum non Pecus tenerum.
queret.Et in plurali נְעָרִים nearim.idest pueri . iuuenes.a=
dolescentes.2.Reg.2.Surgant pueri.3.Reg.20. per pedise Pueri.
quos principum prouinciarum.pro quo hebrei legunt. ꝑ
pueros principum prouinciarum.Et in eodem.Egressi sūt
autem pueri principū prouinciarum.Iob.29.Videbāt me
iuuenes & abscondebantur.Ponitur etiam pro ministris. Iuuene Minist
Nee.5.Sed & ministri eorum depresserant populum. Et
in genere feminino נַעֲרָה naara.Geñ.24.puella decora ni
mis.Ruth.2.Cuius est puella hec.3.Reg.1. Queramus do= Puella Adolescentula.
mino nostro regi adolescentulam virginem. Et in plurali.
נְעָרוֹת nearoth.Geñ.24.Igitur rebecca & puelle illius ascē
sis camelis secute sunt virum.Exo.2.Et puelle eius gradie Puelle
bātur per crepidinē aluei.Ester.2.querātur regi puelle vir
gines.& īde נְעוּרִים neurim.i.puericia.iuuētus.& declinatur
tantum pluraliter.p̄s.128.Sepe expugnauerunt me a iuuē Iuuent
tute mea.p̄s.127.Ita filii excussorum.pro quo beatus hie=
ronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit. Ita filii iuuentutis.
Potest etiam legi excussorum secundum primam signifi=
cationem.Reperitur etiam נְעֻרוֹת neuroth.secundum ter=
minationem pluralem femininorum.Hiere.32.Iugiter fa
cientes malum in oculis meis ab adolescentia sua. adolesc

נָפַח naphach.insuflare.inspirare.exsuflare.spirare.succen
dere.affligere.Geñ.2.Et inspirauit in faciem eius spi= Inspir
raculū vite.Esa.54.Ecce ego creaui fabrum suflantem in Suflar
igne prunas.Ezech.22.Vt succendā in ea ignē ad cōflandū Insufl
idest ad suflandum.Et in eodem.37.Et insufla super inter
fectos istos.Aggei.1.Et intulistis in domum & exsuflaui il Exsufl
lud.Malach.1.& exsuflatis illud.Hiere.15. Defecit anima
eius.idest spirauit.ponitur etiam pro succendere. Iob.20. Spira
Deuorabit eum ignis qui non succenditur.Et in eo.41.Si Succē
cut olle succense atqꝫ feruentis. Hiere. 1. Ollam succen=
sam ego video.& inde מַפּוּחַ mapúach.idest suflatorium
quo ignis succenditur.Hieremie.6.Defecit suflatorium in Suflat
igne. ponitur etiam predicta dictio pro affligere. Iob.
31.Et animam agricolarum eius afflixi.& īde מַפָּח mapach. Afflig
idest dolor seu afflictio.pro quo beatus hieronymus tran=
stulit abominationem.Iob.11.Et spes illorum abominatio abom
anime.

נֹפֶךְ Nópech.carbunculus lapis preciosus.Exo.28.In secū
do.scilicet versu carbūculus & sapphyrus & hyaspis.E Carbū
zech.28.Sapphyrus & carbunculus & smaragdus.

נָפַל Naphal.cadere.concidere.ruere.corruere.iacere.irrue
re.inferiorem esse.transfugere.Geñ.4.Et cōcidit vul Conci
tus eius.& in eo.Cur concidit facies tua. Et in eodem.15.
Sopor irruit super abraam & horror magnus & tenebro= irruer
sus inuasit eum.idest cecidit super eum.Et in eodem.17.ce Cader
cidit Abraam in faciem suam.Et in eodem.24.Descendit

de camelo.pro quo hebrei legunt.Cecidit de camelo.Et in
eodem.25.Coram cunctis fratribus suis obiit.idest cecidit.
Et aliqui hebrei exponunt sic.scilicet cecidit ei possessio co
ram cunctis fratribus suis.Et in eodem.50.Quod cernens
ioseph ruit super faciem patris.Leuit.26.Et corruent corã
vobis.Et in eodem.Cadẽt inimici vestri gladio.Nu.6 .Ita
tamen vt dies priores irriti fiant . Pro quo hebrei legunt.
Et dies priores cadant.idest cadant de numero vt nõ com=
putentur.Deut.22. Et sis reus labẽte alio & in preceps ruẽ
te.Ios.2.Etenim irruit in nos terror vester.Iudi.7. Et oẽs
orientales populi iacebant in valle.2.Regũ.1.Sciebam enĩ
ꝙ viuere non poterat post ruinam . idest postq̃ cecidit.3.
Reg.8.Non cecidit nec vnus quidem sermo.4.Reg.10.vi=
de ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini
in terram.Nee.6.Et conciderent intra semetipsos.pro quo
hebrei legunt.Et ceciderunt valde in oculis suis.idest infe=
riores sibi ipsis videbantur ex quo non preualuerant ad=
uersus hebreos.Et simile verbum habetur.Iob.12.Vbi di=
citur nec inferior vestri sum.ꝓ quo in hebreo legitur. Nec
cadens ego a vobis.& est sensus sicut in littera nostra . & in
eodem.14.Mons cadens defluit.pro quo hebrei legunt.
Mons cadens cadet siue corruet.Ps.19.Ipsi obligati sunt &
ceciderunt.Ps.36.Cum ceciderit non collidetur.Ps.144.
Alleuat dominus omnes qui corruunt.Esa.9.Et cecidit in
israel.Et in eodem.14.Quomodo cecidisti de celo lucifer
Et in eodem.21.Cecidit cecidit Babylon. Hiere.51. Et ca
dent interfecti in terra chaldeorum . Et in eodem . Subito
cecidit babylon.Iœl.2.Sed & per fenestras cadent. Amos
8.Et cadent & non resurgent.Et aliquando scribitur cum
duplici lamed. Ezech.28. Et corruent interfecti in medio
eorum.Significat etiam transfugere aut profugere.vel ad=
iungere se aliis.1.Reg.29.Ex die qua transfugit ad me.4.
Reg.7.Venite ergo & transfugiamus ad castra syrie.1.Pa=
ralip.12.Periculo capitis nostri reuertetur ad dominum su
um.idest transfugiet ad dominum suum.Et in eodem .trãs
fugerunt ad eum de manase.Hiere.21.Qui egressus fue=
rit & transfugerit ad chaldeos.Et in eodem.37. Ad chalde
os profugis.Et in eodem.52.Et de profugis qui transfuge
rant ad regem babylonis.Esa.54.Aduena quondam tuus
adiungetur tibi.Inde verbum tertie coniugationis.idest ca
dere facere: seu proiicere: vel dimittere:siue ꝓsternere.Iu
di.2.nõ diuiserũt adinuentiões suas.i.nõ ꝓiecerũt.1. Reg.
3.Non cecidit ex omnibus verbis eius in terra.pro quo he
brei legũt.Nõ cadere fecit:siue nõ proiecit ex oĩbus verbis
eius.Iob.29.Et lux vultus mei non cadebat in terra.ꝓ quo
he.le.Et lucẽ vultus mei non faciebant cadere.p̃s.105. vt ꝓ
sterneret eos ĩ deserto.i.cadere faceret.signãt ẽt sortẽ ꝓiice
re.i.sorte mittere vel sorte diuidere.Ios.13.Veniat ergo in
partẽ hereditatis israel.pro quo he.le.Proiice eã in heredi=
tatẽ israeli.i.sorte diuide eã.& in eo.23.Et nũc quia sorte di
uisi.p̃s.77.Et sorte diuisit eis terrã in funiculo . Prouer.1.
Sortẽ mitte nobiscũ.Ione.1.venite & mittamus sortes. Et
in eo.& miserunt sortes & cecidit sors super ionam . Et ĩde
verbũ quarte cõiugatiõis.i.prosternere se siue iacere.Deut.
9.Et procidi añ dñm sicut prius quadraginta diebus. i. ia=
cui siue prostratus sum ante dñm.Et in eo.Et iacui corã do
mino quadraginta diebus & noctibus.Et in eo. Quib⁹ eũ
suppliciter deprecabar.pro quo he.le.Quibus iacui siue q
bus prostratus fui.Põitur ẽt ꝓ subiicere.Geñ.43.Et violẽ=
ter subiiciat seruituti & nos & asinos nostros . & inde מַפָּלָה
Mapala.i.ruina. Esa.17. Et erit quasi aceruus lapidum in
ruina.Et in eo.23.posuerunt eã in ruinã. & in eo.25. vrbẽ
fortẽ in ruinã.Ezech.3.Et in ruina eius habitabũt vniuer=

sa volatilia celi.& inde מַפָּל Mapal.i.quisquilie que cadũt — מַפָּל
de frumento.Amos.8.Et quisquilias frumenti vendamus — quisquilie.
& inde מַפֹּלֶת Mapóleth.idest cadauer.Iudi.14.Declinauit — מַפֹּלֶת
vt videret cadauer leonis.& in numero plurali מַפְּלֵי Mapa — Cadauer.
le.& ponitur pro membris.Iob.41. Membra carniũ eius — מַפְּלֵי
coherentia sibi.Et inde נֵפֶל népel.idest abortiuus:eo quod — Membra.
cadit ex vtero.Iob.3.Aut sicut abortiuũ absconditum non — נֵפֶל
subsisterẽ.Ps.57. Supercecidit ignis:non viderunt solem. — Abortiuus
Pro quo btũs hiero.in psalterio iuxta he.ve.transtulit.qua
si abortiuum mulieris quod non vidit solem.Eccl's.6.pro=
nuncio ꝙ melior illo sit abortiuus.& ĩde נְפִילִים nephilim. — נְפִילִים
idest gigantes.eo quod propter sui magnitudinem ceteri
humiliores videntur cadere ante eos.vel quia irruit timor
eorum super alios.Geñ.6.Gigantes autem erant super ter — Gigantes.
ram in diebus illis.Nu.13.Ibi vidimus monstra quedam fi=
liorum Enach.pro quo hebrei legunt.Ibi vidimus gigan
tes filios enach.

נָפַץ Napas.dispergere.disgregare.disseminare. diuidere. — נָפַץ
allidere.collidere.conterere.confringere.Geñ.9. Et
ab his disseminatum est omne genus hoĩm super vniuer= — Disseminare.
sam terram.pro quo hebrei legunt.& ab his dispersa ẽ om=
nis terra.& est sensus sicut in littera nostra.Et in eo.11. An=
teq̃ diuidamur in vniuersas terras.& in eo . Inde dispersit — Diuidere.
eos dominus super faciem cunctarum regionum.Et in eo. — Dispgere.
49.& dispergam eos in israel.1.Reg.13.quia vidi ꝙ popu
lus dilaberetur a me.idest dispergeretur a me.2. Reg.18.
fuit autem ibi prelium dispersum super faciẽ vniuerse ter=
re.3.Reg.22.Vidi cunctum israel dispersum in montibus
Hiere.9.Dispergã eos in gentibus. & in eodem . & omnis
grex eorum dispersus est.Esa.33.Ab exaltatione tua disper
se sunt gentes.Hiere.13.Et dispergã eos virum a fratre suo.
Ezech.20.& cõgregabo vos de terris in quibus dispsi estis
Soph.3.supplices mei filii dispersorum meorũ.hebrei tñ ĩ
p̃dicto loco dicũt ꝙ est nomẽ proprium & legunt sic.Atha
rai filia phusai.& interpretatis his nominibus est sensus si=
cut in littera nostra.Significat etiam allidere. vel cõfringe
re.vt Iudi.7.Et hydrias confregissent. p̃s.2. Et tanq̃ vas — Cõfrigere.
figuli confringes eos.Ps.136.& allidet paruulos tuos ad pe — Allidere.
trã.Esa.27.sicut lapides cineris allisos.Hiere.4. & lagũcu
las eorũ collident.& in eodem.22.nunquid vas fictile atq̃ — Collidere.
cõtritum vir iste hieconias.& in eo.51.Collidis tu mihi va — Conterere
sa belli:& ego collidã in te gentes.& in eo.& collidam in te
equum & equitẽ eius.& inde נֶפֶץ néphes . i.allisio .Esa.30.
Allidet in turbine.pro quo he.le . Allisio turbinis. & inde — נֶפֶץ Allisio.
מַפֵּץ Mapas.i.instrumentum siue vas quo aliquid conteri= — מַפֵּץ
tur & dissipatur.Ezech.9.& vniuscuiusq̃ vas interitus in — Interitus.
manu eius.

נְפַק Naphac.in ligua chaldaica significat egredi : siue edu — נְפַק
cere. Dañ.2.& egressa sententia sapientes interficiebã — Egredi.
tur.& in eo.qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes
babylonis.& ĩ eo.3.egredimini & venite:statĩq̃ egressi sũt
& inde נִפְקַת napcath.idest sumptus.expense. Esdre.6. Sũ — נִפְקַת
ptus autem de domo regis dabuntur.& in eodem . Studio — Sumptus
se sumptus dentur viris illis.

נֶפֶשׁ Néphes.Anima.Geñ.1. Producat terra animam vi — נֶפֶשׁ
uentem.& in eodem.2.& factus est homo in animam
viuentem.& in eodem.19.Salua animam tuam.& in eodẽ. — anima.
35.egrediente autem anima eius pre dolore.Exo.12. Peri
bit anima illa de israel.& in eodem.21. Reddet animã pro
anima.Leuit.5.Si peccauerit anima.Nu.15. Quod si ani=
ma vna nesciens peccauerit.Deut.6 . & ex tota anima tua.
1.Regum.25.erit anima domini mei custodita quasi in fa
sciculo viuentium apud dominum deum tuum:porro ini

micorum tuorum anima rotabitur.3.Reg.17. Reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. Et in eodem.19 Tolle animam meam.Iob.1. Cuncta que habet homo dabit pro anima sua.Et in eodem.21.Et anima eius quodcunque voluit hoc fecit.Ps.23.qui non accepit in vanum animā suam.Ps.104. ferrum pertransiuit anima eius.Ps.118.& anima mea cognoscet nimis.Prouer.27.Anima saciata calcabit fauum.& communiter est generis feminini:vt patet ī aliquibus locis predictis.& aliquando reperitur in genere masculino.vt Geñ.46.Omnes anime quattuordecim.vbi in hebreo illud quattuordecim est generis masculini.& iungitur cū hoc nomīe aīe.& in eo.Anime due. Vbi pro eo qđ in littera nostra est due in hebreo est שְׁנַיִם Senaim. ꝙ est generis masculini.Nume.31.vnam animam ex quingētis tam ex hominibus quam ex iumentis. vbi pro eo quod in littera nostra est vnam in hebreo est אֶחָד Echad. quod est generis masculini.& aliquando accipitur pro toto homine seu pro corpore animato.vt in aliquibus locis predictis. & Geñ.14.Da mihi animas.idest da mihi homines. Et in eodem.46.Omnes anime domus iacob que ingresse sunt in

Homo.

egyptum.Ponitur etiam pro semetipso.Ps.104.vt erudiret principes eius sicut semetipsum. Deut.21. Dimittes eā

Semetips

liberam.pro quo hebrei legunt.Dimittes eam anime sue. idest sibiipsi:vt sit in sua libera potestate.Hiere.51. Iurauit dominus exercituum per animam suam.idest per semetipsum.sicut exponunt hebrei.Amos.6.Iurauit dominus deus in anima sua.ponitur etiam pro mortuo.idest pro morticino anime humane.Nu.6. super mortuum non ingredietur.pro quo hebrei legūt.& super omnes animas mortui seu morticini non ingredietur.& in eodem.quia peccauit super mortuum.pro quo hebrei legunt.Quia peccauit super animam.idest super morticinum anime humane. &

Mortuus

morticinū

in eo.19.Omnis qui tetigerit humane anime morticinū. Ponitur etiam pro desiderio.Ps.26.Ne tradideris me in animas tribulantium me.idest in desideria tribulantiū me.

Halitus.

Ponitur etiam pro halitu.Iob.41.Halitus eius prunas ardere facit.Et in plurali נְפָשׁוֹת nephasoth.secundum termi-

נְפָשׁוֹת anime.

nationem femininorum.Ps.71. Et animas pauperum saluas faciet.Ezech.13.Vt interficerent animas que non moriuntur.Reperitur etiam נְפָשִׁים nephasim secundum terminationem masculinorum.Vt in eodem.Et dimittam animas quas vos capitis animas ad volandum. & inde verbum נָפַשׁ naphes:qđ significat refrigerare.vel requiescere aut recreare.vel animari.idest animam sumere. Exodi.

נְפָשִׁים Anime.

נָפַשׁ

23.Et refrigeretur filius ancille tue & aduena.Et in eodem.

refrigerarī.

Septimo autem ab opere cessauit. pro quo hebrei legunt. Septimo autem quieuit & requieuit. siue refrigeratus est.

Reqescere

Loquitur enim scriptura de deo more humāo: sicut de homine dicitur ꝙ refrigeratur & requiescit perfecto opere.

Refocillarī

Ponitur etiam pro refocillari.2.Regum.16. Et refocillati sunt ibi.

נֵץ accipiter.

נֵץ Nes.Accipiter. Leuit.11. Et accipitrem iuxta genus suum.

נָצַב Cōstituere

נָצַב Nasab.Constituere.statuere.erigere.stare.3. Regum.22.Nec erat tunc constitutus rex in edom.Esa.3. Stat ad iudicium dominus. Threñ.2. firmauit dexteram suam

Statuere.

quasi hostis.idest statuit dexteram suam siue stetit dextera sua.Zach.11. Et quod stat nō enutriet. Et aliquando scri-

Stare.

bitur sine nun.De quo vide supra in dictione יָצַב Iasab.& inde נְצִיב Nesib.idest statua siue statio.Geñ.19. Que versa est in statuam salis.1.Paralipo.11. Et statio philistinorum in bethleem.Significat etiam prepositum seu prefe-

נְצִיב Statua Statio.

prefectus

ctum.3.Regum.4.Habebat autem salomon duodecim prefectos super omnem israel.Et in eodem. Nutriebantque eos supradicti regis prefecti.Et inde מַצֵּבָה Maseba. idest statio siue statua.vt Esa.22.Et expellam te de statione tua. po-

מַצֵּבָה statio.

nitur etiam pro titulo vel statua.Geñ.35.Erexitque iacob titulum super sepulchrum eius:hic est titulus monumenti rachel.Exo.23.& confringes statuas eorum. vide etiam de hoc supra in dictione יָצַב Iasab.Ponitur etiam נָצַב Nisab pro capulo gladii.Iudi.3.Vt capulus sequeretur ferrum in vulnere.Item נְצַב nasab.in lingua chaldaica significat plātare.& inde נִצְבַת nisebeth.idest plantatio.Dañ.2.De plantatione eris & ferri oriebatur.

Titulus. statua.

Capulus

Plantar

נִצְבַת Plātati

נָצָה Nasa.Iurgari.rixari.litigare.litem concitare.vastare.florere.volare.Exo.2.Conspexit duos hebreos rixātes.Et in eodem.21.Si rixati fuerint viri.Leuit.24.Iurgatus est in castris cum viro israelita.Nume.26. qui surrexerunt contra moysem & Aaron.pro quo hebrei legunt.qui iurgati sunt.Et in eodem.Quando aduersus dominum rebellauerunt.Pro quo hebrei legunt. Quando iurgati sunt aduersus dominum.Et in titulo.Ps.59.Vbi dicitur cū succendit mesopotamiam syrie.Pro quo beatus hieronymus transtulit.Cum pugnauit aduersus syriam mesopotamie. Et inde מַצָּה Masa.idest rixa.contētio.iurgium.Prouer. 16.Qui meditatur discordias diligit rixas. Esa.41. Viros rebelles tuos.Pro quo hebrei legunt.viri contentionis tue siue iurgii tui.idest iurgantes aduersum te. Et in eodem. 58.Ecce ad lites & ad contentiones ieiunatis.Significat etiam supradicta dictio:vastare.Hiere.4. Ciuitates tue vastabuntur.Esa.37.In erradicatione collium compugnantiū. Pro quo hebrei legunt.In erradicationem collium deuastatorum seu desertorum.& secundum primam significationem potest legi sicut est in littera nostra. significat etiam florere seu germinare.Canti.6. Si germinassent mala punica.Et in eodem.7.Si floruerunt mala punica. Vide etiam de hoc supra in dictione נוּץ nus.significat etiam volare.vt Threñ.4.Iurgati quippe sunt & commoti. pro quo hebrei legunt. Volauerunt & commoti sunt. Potest etiam legi sicut est in lr̄a nr̄a.Et aliqn̄ scribitur cum aleph in fine loco he.vt Hiere.48.Date florem moab quia florens egredietur.pro quo he.le. Date alam seu pennam moab.quia volans volabit.potest etiam legi sicut est in littera nostra. Et inde נוֹצָה nosa.idest pluma.Leuit.1. Vesiculam vero gutturis & plumas proiiciet.Ezech.17.Plena plumis & varietate.Et in eodem.Magnis alis multisque plumis.

Rixari. Iurgari

Pugna

Rixa. Contēt

Vastare

Germi. Florer

Volare

Plum

נָצַח Nasach.Triumphare.superare.vincere.seu victoriam obtinere.instare.solicitare.vrgere.Prefectum seu prepositum esse.1.Reg.15.Porro triumphator israel non parcet tibi.1.Paralip.15.In citharis pro octaua canebant epinicion.pro quo he. le. canebāt ad vincendum seu pro victoria.& est idem cum littera nostra:nam epinicion grece carmen triumphale significat.& in titulo.Ps.4. vbi dicitur in finem in carminibus psalmus dauid.pro quo beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit victori in canticis psalmus dauid.& sil'r in aliis titulis psalmorum.Dañ.6. Igitur daniel supabat oēs principes.Malach.3. Victor in psalmis canentem.significat ēt instare.vel vrgere. seu prepositū vel prefectum esse.2.Paralip.2.Prepositosque eorum tria millia.idest illos qui instabant operibus. Et in eodem. Tria autem millia sexcentos prepositos operum populi.Esdre.3.Vt vrgerent opus domini.Et in eodem.Vt instarent sup eos q faciebāt opus.& inde נֵצַח nesach.i.fortitudo.virtus.Esa.63.Et detraxi in terram virtutem eorum. Ponitur etiam pro sanguine in quo est fortitudo & vita. Et in eodem.Et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea.

triūph

Vince

supera

Prep esse.

Vrge

Insta

Virtu

sangu

significat etiam eternum seu perpetuum.vt.Ps.12. Vsque quo domine obliuisceris mei in finem. idest in eternum. Ps.48.Et viuet adhuc in finem. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Et viuet vltra in sempiternum.Esa.15. Non habitabitur vsq; in finem.idest vsq; in eternum.Hiere.15.Quare factus est dolor meus perpetuus.Threñ.3.Periit finis meus.pro quo secundum primam significationem aliqui hebrei legunt. Periit victoria mea.potest etiam legi sic piit eternitas seu perpetuitas mea.Ponitur etiam pro seculo.Esa.64.In secula seculorum non erit transiens per eam. Et inde נִצַּחַת nisachath.idest fortis seu perpetua.Beatus hieronym⁹ trãstulit.contentiosam.Hiere.8. Quare auersus est populus iste in ierusalem auersione contentiosa.

נָצַל Nasal.eripere.liberare.euadere.eruere. Auferre.abstrahere.spoliare.Geñ.37.Volens eripere eũ de manibus eorum.Exo.5.Et non liberasti eos.Et in eodem.18.Et eruit me de gladio pharaonis.Deut.23. Non trades seruum domino suo qui ad te cõfugerit.idest qui ad te euaserit.Ios.2.Et eruatis animas nostras a morte.2.Reg.22.in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum.2.Reg.20.Et effugiat nos. pro quo hebrei legunt.Et euadat oculos nostros.& est sensus sicut in littera nostra.4.Reg.18.Eruens liberabit nos dominus. Iob.5. In sex tribulationibus liberabit te.Ps.32. Vt eruat a morte animas eorum.p̄s.33.Et de omnibus his liberauit eum dominus.Ps.85.Et eruisti animam meam ex inferno inferiori.Esa.20. Vt liberarent nos a facie regis assyriorum .Et in eo.37.Et tu poteris liberari.Hiere.7. Et dixistis liberati sumus.Ezech.14.Ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. Amos.4.Quasi torris raptus ab incendio. idest liberatus vel erutus ab incendio.Zach.3.Nunquid non iste torris est erutus de igni.Et inde הַצָּלָה Hasala.idest liberatio. Ester.4.Per aliam occasionem liberabuntur iudei. pro quo hebrei legunt.Refrigerium & liberatio stabit iudeis de loco alio.Significat etiã aufferre vel spoliare.seu diripere. Geñ.31.Tulitq; deus substantiã patris vestri & dedit mihi. Et in eodem.Sed deus tulit opes patris nostri & eas tradidit nobis.Exo.3.Et spoliabitis egyptum.Et in eo.et spoliauerũt egyptios.idest abstulerunt ab eis opes.Et in eodem.33.Deposuerunt ergo filii israel ornamentum suum. 2. Paralip.20.Et diripuerunt ita vt omnia portare non possent.

נָצַר Nasar.custodire.seruare.vastare.Deut.32. Et custodiuit quasi pupillam oculi.Et in eodem.33.Et pactũ tuum seruauerunt.Ps.24.Requirentibus testamentum eius. pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.His qui custodiunt pactum eius.p̄s.33. Prohibe linguam tuam a malo.Pro quo beatus hieronymus in predicto psalterio transtulit.Custodi linguam tuam a malo. Ps.118.Quia iustificationes tuas exquisiui.pro quo beat⁹ hieronymus transtulit.Quia precepta tua custodiui.p̄s.140. Et ostium circunstantie labiis meis.pro quo beatus hieronymus transtulit.Serua paupertatem labiorum meorum. Prouer.4.Custodi illam quia illa est vita tua. Et in eo.22. Oculi dñi custodiunt scientiam.Et in eo.27.Qui seruat ficum comedet fructus eius.Esa.27.Ego dominus qui seruo eam.Et in eodem.Nocte & die seruo eam. Naum.2.Qui custodiat obsidionem.Et aliquando scribitur sine nun. vt Esa.8.Liga testimonium.Pro quo hebrei legunt.Serua testimonium.Potest etiam deriuari a dictioue צָרַר sarar. q̄ significat ligare.sicut est in littera nostra.Et inde נֹצֵר noser idest custos.& in plurali נֹצְרִים Nosrim.4.Reg.18.A turre custodum.Hiere.4. Auditum est in ierusalem custodes
venire de terra longinqua.Et in eodem.31. Clamabunt cu
stodes in monte ephraim. Et inde נְצוּרוֹת Nesuroth. i. res נְצוּרוֹת
obseruate & occulte.Hiere.33.Et annunciabo tibi grandia
& firma que nescis.pro quo hebrei legunt. Annunciabo ti
bi grãdia & obseruata vel occulta que nescis. Et ĩde נְצוּרַת obseruata. נְצוּרַת
Nesurath.idest occulta. scilicet ad insidiandum vel decipiẽ
dum.Prouer.7.Et preparata ad decipiendas animas. Pro
quo hebrei legunt.Et obseruata vel occulta corde.Potest ẽt Occulta.
legi sic.Et vastata seu deserta corde. Nam predicta dictio
etiam significat vastare vel desolare. Esa.1.Sicut ciuitas q̄
vastatur.Et inde נְצוּרִים Nesurim.idest loca deserta: vel va Vastare.
stata.Beatus hieronymus transtulit delubra mortuorum. נְצוּרִים
Esa.65.Et in delubris mortuorum dormiant. Ponitur eti Delubra
am pro fecibus.Esa.49.Et feces israel conuertendas. vbi mortuorũ.
pro fecibus ponitur נְצוּרֵי Nesure.sicut alias שְׁמָרִים sema Feces.
rim significat feces & deriuatur a שָׁמַר Samar. quod signi
ficat custodire: vt infra dicetur. Hebrei tamen in predicto
loco legunt.Et deserta seu deuastata israel ad conuertẽdũ.
Item נֵצֶר neser.flos.virgultũ.stirps.germẽ.Esa.11. Et flos נֵצֶר
de radice eius ascendet.Et in eodem.14. Tu autem reiect⁹ flos.
es de sepulchro quasi stirps inutilis.Et in eodem. 60.Ger Stirps.
men plantationis mee. Germen.

נָקִק Nechic.cauerna.foramẽ.fissura.Esa.7. Et in cauernis נָקִק
petrarum.Hiere.13.Absconde illud ibi in foramine cauerna.
petre. foramen.

נָקַב Nacab.perforare.explanare.declarare.nominare.ma נָקַב
ledicere.seu blasphemare.4.Reg.12. Et aperuit fora
men desuper.pro quo hebrei legunt. Et perforauit fora Perforar.
men.Iob.40.Et in sudibus perforabis nares eius. Esa.36
Intrauit in manum eius & perforauit eam.Aggei.1.In sac
culum pertussum.i.perforatum.& ĩde מַקֶּבֶת machebeth. מַקֶּבֶת
idest malleus.Iudi.4.Assumens pariter & malleum.Poni Malleus
tur etiam pro cauerna.Esa.51.Et ad cauernam laci vnde p̄ Cauerna.
cisi estis. & in plurali מַקָּבוֹת macaboth.idest mallei.3.Reg. מַקָּבוֹת
6.Et malleus & securis & omne ferramentum non sunt au Mallei.
dita in domo.Quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet
mallei & securis.Esa.44.Et in malleis formauit illud. Et
ĩde נְקֵבָה Necheba.idest femina.Geñ.1.Masculum & femi נְקֵבָה
nam creauit eos.Leuit.12.Si feminam peperit.Nu.31.Cur femina.
feminas reseruastis.Item נָקַב nacab.idest explanare.seu de נָקַב
clarare aut nominare.Geñ.30.Constitue mercedem tuam. Declarare
Pro quo hebrei legunt.Declara seu explana mercedem tu
am.Nu.1.Quos tulerunt moyses & Aaron.pro quo hebrei
legunt.Et tulit moyses & Aaron viros istos qui declarati
seu explanati sunt per nomina vel qui nominati sunt per
nomina.Esa.62.Quod os domini nomiauit. Amos.6.op Nominare
timates capita populorum.idest nominati capita populo
rum.Significat etiam maledicere seu blasphemare. Leuit.
24.Cumq; blasphemasset nomen domini. Et in eodem. Blasphemare.
Et qui blasphemauerit nomen domini morte moriatur. maledicer.
Nume.23.Quomodo maledicam cui non maledixit de
us. Et in eodem. Inde maledicito ei. Iob.3. Maledicant
ei qui maledicunt diei. Et in eodem. 5. Et maledixi pul
chritudini eius statim.Prouerb.21. Qui abscondit frumẽ
tum maledicetur in populis. Abach.3. Maledixisti scep
tris eius.

נָקֹד Nycud.Punctum seu stigma: aut macula. scilicet di נָקֹד
uersi coloris.Canti.1.Murenulas aureas faciemus ti
bi vermiculatas argento. Pro quo hebrei legunt. Cum
punctis vel stigmatibus argenti. Vbi ponitur נְקֻדּוֹת Ne Punctum
cudoth.in numero plurali. & inde נָקֹד Nacud.idest ani נְקֻדּוֹת
mal album habens maculas nigras vł econuerso.Geñ.30. Puncta. נָקוֹד
& separa cunctas oues varias.i.hñtes maculas varii coloris Vari⁹.

Et in eodem. Et quodcunq; fuluum & maculosum varium
q; fuerit. Et in eodē. Et omnia que non fuerint varia & ma
נוֹקֵד culosa. & fulua. Et a talibus pecoribus dictus est נֹקֵד noced
idest pastor. siue ille qui alit pecora. 4. Reg. 3. Porro mesa
Rex moab nutriebat pecora multa. Pro quo hebrei legunt
Pastor Erat armentarius seu pastor. & in plurali. נֹקְדִים Mocdim.
נֹקְדִים Amos. 1. verba amos qui fuit in pastoralibus thecue. & in=
pastorales de נִקּוּדִים Necudim. i. panis mucidus seu putrefactus. Eo
נִקּוּדִים quod in eo sunt quasi macule vel puncta diuersi coloris. p
Cōminuti. quo beatus hieronymus transtulit comminuti. Ios. 9. Pa=
nes quoq; quos portabant ob viaticum duri erāt in frustra
comminuti. Et in eo. Nūc sicci facti sunt & siccitate nimia
נִקּוּדִים cōminuti. ponitur etiam נִקּוּדִים Necudim pro crustula pa=
Crustula nis. 3. Regū. 14. Tolle quoq; in manu tua decem panes &
panis. crustulam.

נָקָה Naca. mundum seu innocentem esse. mundare. parce
Mūdū eē. נָקָה re. dessolare seu exterminare. Geñ. 24. Non tenebe=
ris iuramento. Pro quo hebrei legunt. Et mundus seu ĩno
cens eris a iuramento. Exo. 34. Nullusq; apud te per se in=
nocens est. Pro quo hebrei legunt. Et innocens non faciet
Innocentē innocentem vel non erit ĩnocens. vel sic. Et mundans non
esse. mundabit. Et est sensus sicut in littera nostra. Potest etiam
legi sic. Nec quasi innocenti parcet. Et eadem verba habē=
tur. Nu. 14. vbi dicitur. Nullūq; innoxiū derelinquens. &
Hiere. 46. Nec quasi innocenti parcam tibi. Et supra in eo
dem. 30. vbi dicitur. Et non tibi videaris innoxius. Nu. 5.
Non te nocebunt aque iste amarissime. Pro quo hebrei le=
gunt. Innocens seu innoxia eris ab aquis istis. Et in eodē.
Innoxium Erit innoxia & faciet liberos. Et in eodem. Maritus absq;
esse. culpa erit. idest innocens seu mundus erit a culpa. Ps. 18. ab
Mūdare. ocultis meis munda me. Et in eodem. Et emundabor a de
licto maximo. Hiere. 49. Et tu quasi innocens relinque=
ris: non eris innocens. Ioel. 3. Et mundabo sanguinem eo=
rum quos non mundaueram. & aliquando scribitur cum a
leph loco he. Dañ. 7. Et capilli capitis eius quasi lana mun
נִקָּיוֹן da. & inde נִקָּיוֹן Nicaion. idest mundicia. innocentia. Ps. 25
Lauabo inter innocentes manus meas. Pro quo beatus hie
ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtu=
Innocētia lit. Lauabo in innocentia manus meas. Osee. 8. Vsq; quo
non poteris emundari. pro quo hebrei legunt. Vsquequo
non poteris mundiciam. scilicet habere. Amos. 4. Dedi vo
Stupor bis stuporem dentium. Pro quo hebrei legunt. Dedi vobis
Mundicia mundiciam dentium. In quo significatur magnitudo fa=
mis. nam qui non comedunt mundos habent dentes. & in
נָקִי de נָקִי Nachi. i. mundus. innocens. innoxius. Geñ. 24. In
Innocēs. nocens eris a maledictione mea. Exo. 21. Dominus quoq;
bouis innocens erit. Iob. 4. Quis vnquā innocens periit.
Ps. 14. Et munera super innocentem non accepit. Ps. 23.
Innocens manibus & mundo corde. ps. 105. Et effuderunt
sanguinē innocentem. & aliquando scribitur cum aleph in
fine. Ioel. 3. Et effuderint sanguinem innocentem in terra
sua. Ione. 1. Et ne des super nos sanguinem innocentem. &
נְקִיִּים in plurali. נְקִיִּים Nechiim. Geñ. 44. vos autem eritis inno
Innoxii. xii. Ios. 2. Innoxii erimus a iuramento hoc quo adiurasti
מְנַקִּיּוֹת nos. Et inde מְנַקִּיּוֹת Menachiioth. Pro quo beatus hierony
Cyathi mus transtulit cyathos. Exo. 25. Et cyathos in quibus offe
נָקָה renda sunt libamina. Item נָקָה Naca. i. Desolare. seu exter
Desolare. minare. Esa. 3. Et desolata in terra sedebit. Zach. 5. Quia
Extermiaē omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur. pro quo he. le.
Iudicari. Exterminabitur siue desolabitur. & in eo. Et omnis iurās
ex hoc similiter iudicabitur.

נָקַם נָקַם Nacam. vindicare. vlcisci. Geñ. 4. Omnis qui occide
rit cain septuplum punietur. pro quo hebrei legunt.
Septuplum vindicabitur. Et in eodem. septuplum vltio da Vidicar
bitur de cain. Exo. 21. Criminis reus erit. pro quo hebrei le
gunt. vindicta vindicabitur. Et in eodem. non subiacebit
pene. Pro quo hebrei legunt. non vindicabitur. Leuit. 19.
non queras vltionem. idest non vindices te. Et in eo. 26. &
inducā sup vos gladiū vltorē federis. Nu. 31. Vlciscere pri Vlcisci.
us filios israel. Ios. 10. Donec vlcisceretur se gens de inimi
cis suis. Iudi. 15. Tamen adhuc ex vobis expetam vltionē.
Et in eodem. 16. & vlciscar me de hostibus meis. 1. Reg. 24
& vlciscatur me dominus ex te. 4. Reg. 9. & vlciscar sangui
nem seruorum meorum prophetarum. ps. 7. vt destruas
inimicum & vltorem. Esa. 1. & vīdicabor de inimicis meis.
Hiere. 46. vt sumat vindictam. & in eodem. 50. Quoniam
vltio domini est: vltionem accipite de eo. & in eodem. 51. &
vlciscar vltionem tuam. Ezech. 25. & vindictam expetiuit
de eis. pro quo hebrei legunt. & vlti sunt in eis. Naum. 1. de
us emulator & vlciscens dominus: vlciscens domin9 habēs
furorem. & inde נָקָם nacam. idest vindicta. vltio. vt in ali=
quibus locis predictis. & Deut. 32. & vindictam retribuet in Vindic
hostes eorū. scribitur etiam cū he vel thau in fine. ps. 149.
Ad faciendam vindictam in natiōib9. Hiere. 11. Videam vl
tionem tuam ex eis. & in plurali. נְקָמוֹת necamoth. ps. 93. Vltio
Deus vltionum dominus. Vltion

נָקַף nacaph. scindere. excidere. excutere. circuire. Esa. 10.
& subuertentur condensa saltus eius ferro. idest excidē Excid
tur ferro. & in eodem. 17. sicut excussio olee. & in eo. 24. Excut
Quomodo si pauce oliue que remanserint excutiantur ex
olea. Significat etiam circuire siue euoluere. Iob. 1. Cumq;
in orbem transissent dies conuiuii. idest cum circuirent vel Circu
cum euoluerentur aut cum in circuitu transissent. & in eo=
dem. 19. & flagellis suis me cinxerit. idest circundederit. & Cing
in eodem. & rursus circundabor pelle mea. Esa. 29. Solēni
tates euolute sunt. & inde נִקְפָּה nicpa. pro quo beatus hiero Euol
nimus trāstulit funiculum. Esa. 3. & pro zona funiculus. He
brei tamen dicunt q; significat excissionem. Excis

נָקַר nacar. euellere. eruere. perforare. effodere. Nu. 16. An
& oculos nostros vis eruere. Iudi. 16. Statim eruerunt Erue
oculos eius. 1. Reg. 11. Vt eruam omnium vestrum oculos Per
dexteros. Iob. 30. nocte os meū perforatur dolore. Prouer.
30. Suffodiant eum corui de torrente. Esa. 51. Et ad cauer
nam laci vnde excisi estis. idest vnde effosi estis. Et inde Exci
נִקְרַת nicrath. idest foramen vel scissura. Exo. 33. Ponā te
in foramine petre. Esa. 2. & ingredientur scissuras petrarū. For

נָקַשׁ nacas. offendere. scandalizare. illaquacare. insidiari.
cōprehendere. capere. collidere. Deut. 7. nec sumas
ex eis tibi quicquam ne offendas. Et in eodem. 12. Caue ne
imiteris eos. pro quo hebrei legunt. ne offendas post eos
1. Reg. 28. Quare ergo insidiaris anime mee vt interficiar.
Ps. 37. Et vim faciebant qui querebant animam meam. p
quo hebrei legunt. & insidiabantur vel scandalizabant seu
offendebant querentes animam meam. idest scandala seu
offendicula ponebant. Vide etiam de hoc supra in dictione
יָקַשׁ Iacas. significat etiam comprehendere. ps. 9. In ope
ribus manuum suarum comprehensus est peccator. potest
etiam legi offendit peccator. ponitur etiam pro scrutari.
ps. 108. Scrutetur fenerator omnem substantiam eius. Si=
gnificat etiam collidere. Dañ. 5. Et genua eius ad se inuicē
collidebantur.

נֵרְדְּ nerde. nardus. species aromatica. vnde ab hebreo tra
xit originem. Canti. 1. nardus mea dedit odorem su=
um. Et in eodem. 4. nardus & crocus. Et in plurali נְרָדִים
neradim. vt in eodem. Ciperi cum nardo: quod in hebreo
legitur pluraliter. scilicet cum nardis.

נָשַׁשׁ Nasas. obliuisci. & scribitur cum simplici sin. Gen. 41. Obliuisci me fecit deus omniū laborum meorum. & de hoc vide infra in dictione נָשָׁה Nasa.

נָשָׂא Nasa. cum sin & pūcto ceboleth. Leuare. eleuare. extollere. exaltare. portare. sustinere. sumere. ferre. iurare. nubere. parcere. dimittere. s. delictū vel peccatum. indulgere. Gen. 18. Cumq; eleuasset oculos. Et in eodē. 21. Cumq; eiulatu magno fleret. Pro quo hebrei legūt. Et eleuauit esau vocem suam & fleuit. Et in eodem. 29. Profectus ergo iacob venit in terram orientalē. Pro quo hebrei legunt. Et eleuauit iacob pedes suos & abiit in terram orientalem. Et in eodem 40. Recordabitur pharao ministerii tui. Pro quo hebrei legunt. Leuabit siue extollet pharao caput tuū. Et in eodē. Recordatus est inter epulas magistri pincernarum & pistorum principis. Pro quo hebrei legunt. Et leuauit siue extulit caput principis pincernarum & caput principis pistorum in medio seruorum suorum. Sed beatus hieronymus trāstulit sensum. Exo. 35. obtulerunt mente prōptissima atq; deuota. Pro quo hebrei legunt. Et venit omnis vir quem eleuauit cor suū. Nu. 16. Cur eleuamini super populum dñi. Ruth. 1. Et eleuata voce flere ceperūt. 2. Reg. 5. Et quoniā exaltasset regnum eius super populum suum. Et in eodem. 20. Leuauit manū suam cōtra regem. 3. Reg. 1. Adonias autem filius agith eleuabatur dicens ego regnabo. 4. Reg. 14. & subleuauit te cor tuū. Iob. 41. Cum sublatus fuerit timebūt angeli. i. cum subleuatus fuerit. Pro quo hebrei legūt. Ab eleuatione eius timebūt dii siue angeli vel fortes. ps. 23. Et eleuamini porte eternales. ps. 27. Dum extollo manus meas ad tēplum sanctum tuū. ps. 88. Motū autem fluctuū eius tu mitigas. Pro quo hebrei legunt. Cū eleuantur fluctus eius tu mitigas eos. Vnde btūs hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit eleuationes autem gurgitū eius tu mitigas. Ps. 138. Accipient in vanitate ciuitates tuas. Pro quo btūs hieronymus in psalterio iuxta he. ve. trāstulit. Eleuati sunt frustra aduersarii tui. Esa. 2. Et super omnem arrogantem. Pro quo hebrei legunt. Et super omnem eleuatū. i. eleuantē se siue elatum. Et in eodē. Et super omnes cedros libani sublimes & erectas. i. exaltatas. & in eodē. 30. Et super omnē collem eleuatum riui currentiū aquarū. Et in eodem. 37. Leua ergo orationē pro reliquiis. & in eodē. 40. Omnis vallis exaltabitur. & in eodē. 42. Letetur desertum & ciuitates eius. Pro quo hebrei legunt. Eleuent desertū & ciuitates eius. i. eleuēt vocē in exultatiōe. Ezech. 1. Et cū eleuarentur animalia de terra eleuabantur simul & rote. & in eodē. 10. Et cum eleuarent cherubim alas suas. & in eodē. 33. Et oculos vestros leuatis ad immūdicias vestras. Dan. 11. Filii quoq; preuaricatorū populi tui extollētur. Significat etiā portare vel sustinere. aut sustētare. quod est idē qd onus leuare. Gen. 13. Nec poterat eos capere terra. i. portare vel sustinere. & in eodē. 37. Et camelos eorū portantes aromata. Et in eodē. 44. Quantum possunt capere. i. quātum possunt ferre vel sustinere. Et in eodē. 45. Et tollite in de patrē meum. Exo. 19. Quomodo portauerim vos sup alas aquilarum. Et in eodem. 25. Ad subuehendam mensam. Pro quo hebrei legunt. Et portabitur in eis mensa. Et in eodem. 27. Erunt in vtroq; latere altaris ad portandum Leuit. 22. Ne forte sustineant iniquitatem delicti sui. Deut. 24. Et ex eo sustentat animam suam. 2. Reg. 17. Circundabit omnis israel ciuitati illi funes. Pro quo hebrei legunt. Portabunt seu tollent omnis israel ciuitatem illam funibus 3. Reg. 10. Deferens inde aurum & argentum. i. portans. 2. Paralipo. 20. Istā omnia portare nō possent. Ester. 2. Omnium oculis gratiosa & amabilis videbatur. Pro quo hebrei legunt. Et fuit ester portans gratiam. i. habens gratiam in oculis omnium videntium eam. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. Iob. 21. Sustinete me vt loquar. Esa. 46. Qui gestamini a mea vulua. Hiere. 10. Portata tollentur quia incedere non valent. Et in eodem. 31. Quoniam sustinui opprobrium adolescentie mee. Ezech. 17. Et erumpet in germen & faciet fructum. Pro quo hebrei legunt. Et portabit ramos seu frondes & faciet fructum. Et similia verba habentur in eodem. 27. Vbi dicitur. vt portet frondes & faciat fructum. Et in eodem. 18. Filius non portabit iniquitatem patris. Et in eodem. 23. Et peccata idolorum vestrorū portabitis. Et in eodem. 36. Et fructum vestrum afferatis. i. portetis. Osee. 1. Sed obliuione obliuiscar eorum. Pro quo hebrei legunt. Sed portans portabo eis. scilicet inimicos suos vt eos destruant. Sed si scribatur cum puncto seboleth in littera sin: tunc significat obliuisci sicut est in littera nostra. In translatione vero chaldaica sic habetur. Si conuersi fuerint parcēs parcam eis. Quod etiam potest intelligi secundum litteram hebraicam: sicut infra dicetur. Ioel. 2. Quia lignum attulit fructum suum. idest portauit. Et in eodem. Et portastis tabernaculum moloch deo vestro. Ponitur etiam pro adiuuare. Esd. 1. Adiuuent eum viri de loco suo. idest prouideant ei de vehiculo ad portandum vxorem & liberos. Significat etiam sumere vel suscipere aut tollere siue auferre. Gen. 27. Sume arma tua. Et in eodē. 4. Auferet pharao caput tuum. i. tollet. Exo. 23. Non suscipies vocem mendacii. Et in eodem. 30. Quando tuleris summam filiorum israel. Nu. 1. Nec pones summam eorum cum filiis israel. idest nec tolles summam eorum. Et in eodem. 4. Tolle summam filiorum chaath. Et in eodem. 16. Nec asellū quidē vnquam acceperim ab eis. Et in eodem. 23. Assumptaq; parabola sua dixit. & in eodem. 24. Et auferetur regnum illius. Potest etiam legi. Et exaltabitur: secundum primam significationem. 2. Reg. 5. Que tulit Dauid & viri eius. Hebrei tamen dicunt q in predicto loco significat comburere. vnde ipsi legunt. Que combusit Dauid & viri eius. & in eodem. 14. Nec vult deus perire animam. Pro quo hebrei legunt. Et non tollit seu non aufert deus animam. Et est sensus sicut in littera nostra. 4. Regum. 4. Tolle filium tuū. Iob. 21. Tenēt tympanum & citharam. i. tollūt vel sumūt. Et in eodem. 32. Et post modicum tollat me factor meus. Ps. 14. & opprobrium non accepit aduersus proximos suos. Ps. 23. Hic accipiet benedictionem a domino. Ps. 80. Sumite psalmum & date tympanum. Hiere. 7. nec assumas pro eis orationem. Ezech. 9. Et assumant super nos lamentum. Et in predicto loco scribitur sine aleph. & i eodē. 17. Vt euelleret eam radicitus. Pro quo hebrei legunt. vt tolleret eam a radicibus suis. Mich. 2. Et rapuerunt domos. idest violenter acceperunt. Significat etiam acceptionem personarū quod in hebreo dicitur acceptio facierum. Gen. 19. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas. p quo hebrei legūt. Suscepi faciem tuam. Et in eodem. 32. Forsitan propiciabitur mihi. Pro quo hebrei legunt. forsitan accipiet faciem meā. Deut. 10. Qui personam non accipit. & in eodem. 28. Gentem procacissimam que non deferat seni. pro quo hebrei legunt. Que non accipiat faciem senis. idest que nō reuereatur vultum senis. 4. Regum. 3. Si non vultum iosaphat Regis iude erubescerem. Pro quo hebrei legunt. Susciperem. 2. Paralipo. 19. Non est apud dominum deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio. Iob. 34. Qui non accipit personam principum. Ps. 81. Et facies peccatorum sumitis. Prouer. 6. Nec acquiescet cuiusq; precibus. pro quo hebrei legunt. Nec accipiet faciem cuiuscūq; precii siue pcio.

Gestare. Portare. Afferre. Adiuuare. Sumere. Auferre. Suscipere. Tollere. Accipere. Assumere. Cōburere. Accipere psonam.

Et in eodem.18. Accipere personam impii in iudicio non
est bonū. Malach.2. Et accepistis faciem in lege. Significat
Assumere nomē dñi .s. iuramēto. etiā iurare.i.nomen dñi in iuramēto sumere. Exo.20. Non
assumes nomē dñi dei tui in vanū.i.nō iurabis. Deut.5. Nō
vsurpabis nomen dñi dei tui frustra. Pro quo hebrei legūt.
Non iurabis siue non assumes nomen dñi dei tui in vanū si
ue frustra. Esa.3. Respondebit in die illa dicens nō sum me=
Iurare. dicus. Pro quo hebrei legunt. Iurabit in die illa. Significat
Accipere.s. vxorem. etiam nubere.i.vxorem accipere. Ruth.1. Et acceperūt vxo
res moabitidas.1. Paralipo.23. Acceperuntq; eas filii cis fra
tres earū. Nee.13. Et non acciperent de filiabus earum. Itē
significat parcere vel indulgere.i. peccatū tollere vel pecca=
tū dimittere. Geñ.4. Nōne si bene egeris recipies. Pro quo
aliqui hebrei legūt. Nōne si bene egeris indulgere.i. indul=
Indulgere gebitur tibi peccatum. Potest etiam legi sicut est in littera
Dimittere. nostra. Et in eodē.18. Dimittam omni loco propter eos. &
in eodem.50. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrum tuo=
rum. Pro quo hebrei legunt. Obsecro vt dimittas scelus fra
trum tuorū. Et in eodem. Nos quoq; oramus vt seruis dei
patris tui dimittas iniquitatem hanc. Exo.10. Sed nunc di=
Auferre.s. iniqtates mitte peccatum mihi. Et in eodem.34. Qui aufers iniqui=
tatē & scelera. Ios.24. Nec ignoscet sceleribus vestris. Iob.
Ignoscere. Remittere 7. Cur non tollis peccatum meū. Ps.31. Beati quorū remis
Cōtremiscere. se sunt iniquitates. Ponitur etiā pro contremiscere. Naū.1.
Et contremuit terra a facie eius. Hebrei tamen in predicto
loco legunt. Et arsit terra a facie eius. Sed secundū primā si
gnificationē potest legi. Et eleuata est terra a facie eius.i. ele
uata est de loco suo. quod est idē quod contremuit. Et inde
נְשִׂיא נָשִׂיא Nasi.i. princeps. eo quod eleuatur in populo. Geñ.
Princeps 23. Princeps dei es apud nos. Exo.22. Et principi populi
tui nō maledicas. Leuit.4. Si peccauerit princeps. & in plu
נְשִׂיאִים rali נְשִׂיאִים Nesiim.i. principes. Geñ.25. Duodecim prin=
Pricipes. cipes tribuū suarum. Exo.35. Principes obtulerunt lapides
נְשִׂיאִים onychinos. Ponitur etiā נְשִׂיאִים Nesiim pro nubibus: eo
Nubes. qđ eleuantur in aere. ps.134. Producēs nubes ab extremis
terre. Prouer.25. Nubes & ventus: & pluuie non sequen=
שְׂאֵת tes. Hiere.51. Qui leuat nubes ab extremis terre. Et inde
שְׂאֵת Seeth.i. eleuatio. Iob.30. Vt se mouerit turbabit vos.
Eleuatio. Pro quo hebrei legunt. Eleuatio eius turbabit vos.i. cum se
leuauerit turbabit vos. Ps.61. Veruntamen preciū meū co=
gitauerunt repellere. Pro quo hebrei legunt. Verūtamē de
eleuatione eius cogitauerunt repellere. Potest etiā significa
re partē vel portionē vt infra dicetur. Vnde btūs hierony=
mus in psalterio iuxta hebraicā veritatē transtulit. Partem
Pars. שְׂאֵת enim eius cogitauerunt repellere. Ponitur etiā שְׂאֵת Seeth
pro tumore vel eleuatione in cute seu pustula: aut plaga vel
diuersus color. Leuit.13. Homo in cuius cute ortus fuerit di
Diuersus color. uersus color seu pustula. Vbi ponitur pro diuerso colore. &
in eodē. Plaga cōbustionis est & idcirco mūdabitur.i. eleua
Eleuatio. שִׂיא tio siue tumor. Et inde שִׂיא Siia.i. eleuatio siue elatio. Pro
Superbia quo beatus hieronymus transtulit superbiā. Iob.20. Si ascē
מַשָּׂא derit vsq; ad celū superbia eius. Et inde מַשָּׂא Masa.i. eleua=
tio. Ezech.24. Et super quos requiescunt anime eorū. Pro
Eleuatio. quo hebrei legunt. Et eleuationē anime eorū.i. ad quos ele
uāt animas suas: sicut dicitur Hiere.44. Ad quam ipsi ele
uant animas suas: vt reuertantur & habitent ibi. Scribitur
etiā cum he vel thau in fine. Ps.140. Eleuatio manuū mea
rum sacrificiū vespertinū. Iudi.20. Vt ascēdente in altū fu=
mo. Pro quo hebrei legunt. Vt ascendere facerent eleuatio=
Columna nem fumi.i. quasi colūnam fumi. Et in eodem. Quasi colū=
nam fumi de ciuitate conscendere. Ponitur etiam pro vexil
lo. eo quod eleuatur in altum. Hiere.6. Et super bethacarē
Vexillum. leuate vexillum. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deri=

uatum. Significat etiam מַשָּׂא Masa onus. a leuando vel por
tando dictum. Exo.23. Si videris asinū odiētis te iacere sub
Onus onere. Nu.4. Ista sūt onera filiorū caath. Quod in hebreo
legitur singulariter.s. onus. Et in eodem. Et sciēt singuli cui
debeant oneri mancipari. Ps.37. Sicut onus graue grauate
sunt sup me. Et aliquādo scribitur cū he in fine. Esa.30. Et
graui onere. Accipitur etiam onus pro prophetia. Pro quo
vt ait beatus hieronymus.lxx. Assumptionem trāstulerūt.
4. Reg.9. Et dominus onus hoc leuauit super eum. Esa.13.
Prophetia Onus babylonis.i. prophetia contra babylonē. Et in eodē.
19. Onus egypti. & in eodē.22. Onus vallis visiōis. Hiere.
23. Qđ est onus dñi: & dices ad eos vos estis onus. Et quia
iniqui interpretabātur onus in malā partem: ideo dñs per
prophetam prohibet eos ne vltra prophetiam vocēt onus.
vt in eodem. Hec dicetis vnusquisq; ad proximū suū & ad
fratrem suum: quid respōdit dñs: & quid locutus est dñs. &
onus domini vltra nō memorabitur: quia onus erit vnicui=
q; sermo suus: & peruertistis verba dei viuentis. Et secundū
hebreos vbicūq; in prophetis ponitur מַשָּׂא Masa.i. onus.
ibi non prospera sed aduersa prophetātur. Vnde beatus hie
ronymus in prologo super Naū prophetam sic ait. Assum
ptio quam.lxx. interpretes dicunt: apud hebreos Masa po=
nitur.i. graue onus. eo quod eum aduersus quem propheta
tur premat: nec sinat leuare ceruicem. simulq; hoc attendē
dum: quod hec ipsa vel assumptio vel onus vel pōdus pro=
phete visio sit. Hec hieronymus. Ponitur etiam מַשָּׂא Masa.
Visio pro visione prophetica. Prouer.30. Visio quam locutus est
vir cum quo est deus. Et in eodem.31. Visio qua erudiuit eū
mater sua. Significat etiam eleuationem vocis in cantico.
Melodia Pro quo btūs hieronymus trāstulit melodiam.1. Paralipo.
15: Et ad precinendam melodiam. Et in plurali נְשֻׂאוֹת Ne=
suoth siue מַשָּׂאוֹת Masaoth.i. onera vel assumptiones. Esa.
46. Onera vestra graui pōdere vsq; ad lassitudinē. Threñ.
2. Viderūt autē tibi assumptiones falsas & eiectiones. Signi
ficat etiam מַשְׂאֵת Masa. numera dare seu prebere.2. Reg.19.
Aut munera nobis data sūt.3. Reg.19. Hiram rege tyri pre
bente salomoni ligna cedrina. Et inde מַשְׂאֵת Masath.i. mu
nus seu portio aut pars vel annona que datur alicui. Geñ.
43. Sumptis partibus quas ab eo acceperant: maiorq; pars
venit Beniamin. 2. Reg.11. Secutusq; est eum cibus re=
gius. idest portio seu annona regis. Hiere.40. Dedit quo=
q; ei magister militum cibaria & munuscula. Ponitur etiā
pro precio vel oblatione. 2. Paralip.24. vt deferrent singu
li precium.i. oblationē quod constituit moyses seruus dei.
ponitur etiam pro decimis. Ezech.20. & ibi queram pri=
mitias vestras & initium decimarum vestrarum. Scribitur
etiam sine mem. vt Ezech.20. & in oblatione donorum
vestrorum.

נָשָׁא Nasa. cum puncto seboleth in littera sin. decipere. se=
ducere. destruere. desolare. Geñ.3. Serpens decepit
me. ps.88. Nihil proficiet inimicus in eo. Pro quo beatus
hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem tran=
stulit. Non decipiet inimicus eum. De quo vide etiam
infra in dictione נָשָׁה Nasa. Esa.36. Nec conturbet
vos Ezechias dicens dominus liberabit nos. Pro quo he=
brei legunt. Nec decipiat siue nec seducat vos ezechias.
Hiere.4. Heu heu domine deus ergo ne decepisti populū
istum. Et in eodem.37. Nolite decipere animas vestras.
Et i abdia. Superbia cordis tui extulit te. Pro quo hebrei le
gunt. decepit te. idest seduxit te. Sed si scribatur cum pun=
cto cebolet in littera sin: tunc significat extollere sicut est in
littera nostra. Et in eodem. Omnes viri federis tui illuse=
runt tibi. idest deceperunt te. Et inde מַשָּׁאוֹן Masaon. idest

fraus vel deceptio. vt Prouer. 26. Qui operit odium frau-
ś. dulenter. Significat etiam destruere. siue desolare aut de-
uastare. 4. Reg. 19. Eruntq́ in ruinam collium pugnantiũ.
latio. idest in destructionẽ vel in desolationem. Esa. 10. Emarcue-
uere. runt principes mempheos. Pro quo hebrei legunt. destru-
cti vel vastati sunt principes mẽpheos. Hiere. 23. Propte-
rea ecce ego tollam vos portans. Pro quo hebrei legunt. Et
destruam vos destruens siue vastabo vos vastãs. Potest etiã
legi sic obliuiscar vos obliuiscens. Sed si scribatur cum pun
cto ceboleth in littera sin tunc significat portare seu tollere.
sicut est in littera nostra. Vt dictum est in dictione preceden
שְׁאֵת ti. Et inde שְׁאֵת Seeth. i. destructio seu vastatio. Threñ. 3. For
mido & laqueus facta est nobis vaticinatio & contritio. Pro
ctio. quo hebrei legunt. Destructio & contritio seu vastatio & cõ-
tritio. Et fortasse ĩ littera nostra vicio scriptoris fuit posita
מַשָּׁא vaticinatio pro vestatio. Et inde מַשּׁוּאוֹת Masuoth. i. vasta-
tiones seu destructiones. Beatus hieronymus trãstulit inte-
ritũ seu dissipationem. ps.. 72. Deiecisti eos dum alleuarẽ-
tur. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebrai-
itus. cã ve. transtulit. Deiecisti eos ad interitũ. Ps. 74. Leua ma
nus tuas in superbiam eorum. Pro quo hebrei legunt. Le-
ua uestigia tua seu plantas tuas. s. pedum ad destructiones si
patio ue ad dissipationes. Et beatus hieronymus in predicto psal
terio transtulit. Sublimitas pedum tuorum dissipata est.

נָשַׁב נָשַׁב Nasab. flare. sufflare. abigere. Geñ. 15. & abigebat eas
re. abram. p̃s. 146. Flauit spiritus eius & fluẽt aque. Esa.
lare 49. Quia spũs dñi sufflauit in eo.

נָשַׂג נָשַׂג Nasag. apprehendere. comprehendere. assequi. attin
gere. applicare. Geñ. 44. Et persequere uiros & ap-
edere prehensis dicito. Pro quo hebrei legunt. Persequere viros
& apprehendes eos & dices ad eos. Et in eodem. Et appre-
hensis per ordinem locutus est. Et in eodem. 47. Et non
peruenerũt vsq́ ad dies patrum meorum. Pro quo hebrei
gere. legunt. Et non attigerunt siue non apprehenderunt aut nõ
sunt assecuti dies patrum meorum. Leuit. 25. Et ipse pre-
cium ad redimendum potuerit inuenire. Pro quo hebrei le
gunt. Et attigerit siue assecuta fuerit manus eius & inuene-
rit quantũ sufficit ad redemptionem illius. Sed beatus hie-
ronymus transtulit sensum. & in eodem. Sin autem & ipse
potuerit redimet se. Pro quo hebrei legũt: Aut attigerit ma
nus eius. i. attigerit preciũ ad redimendũ se. Deut. 19. Et ap
prehendat eum si longior via fuerit. 1. Reg. 30. Persequar la
ēdere trũculos hos & comprehẽdã eos. Et in eodem. Persequere
& absq́ dubio comprehendes. 2. Reg. 15. Ne forte veniens
occupet nos. i. apprehẽdat nos. Significat etiã applicare. 1.
care. Reg. 14. Nullusq́ applicuit manũ ad os suum. Et inde שִׂיג
שִׂיג Sig. pro quo beatus hieronymus transtulit diuersorium. 3.
Reg. 18. Forsitan loquitur aut in diuersorio est. Hebrei ve-
oriũ. ro dicunt ꝙ significat apprehẽsionẽ. i. forsitan est occupa
sio. tus in apprehensione inimicorũ suorum.

נָשָׁה נָשָׁה Nasa. obliuisci. mutuare. fenerare. mutuo accipere. de
isci. bere: siue debitorem esse. Gñ. 41. Obliuisci me fecit
deus oĩum laborum meorũ. Deut. 32. Deum qui te genuit
dereliquisti. Pro quo hebrei legunt oblitus es. Iob. 39. Pri-
uauit enim eã deus sapientia. Pro quo he. le. Obliuisci fecit
eam deus sapientiã. Esa. 47. Nõ obliuiscaris me. Threñ. 3.
נְשִׁיָּה Oblit⁹ sum bonorũ. Et inde נְשִׁיָּה Nesiia. i. obliuio. p̃s. 87.
o. Et iustitia tua in terra obliuionis. Significat etiã mutuare.
seu fenerare. vel debere. aut debitorẽ esse. vł exigere. Deut.
re. 16. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre. Et
in eodem. 24. Cum repetes a proximo tuo rem aliquã quã
dare debet tibi. Nee. 5. Et ego & fratres mei & pueri mei cõmo-
dauimus. & in eodem. Vsuras ne singuli a fratribus vestris
exigitis. s. sicut feneratores. Et in eodem. Quam exigere so Exigere.
lebatis ab eis. Iob. 11. Et intelligeres ꝙ multo maiora exiga
ris ab eo q̃ meretur iniquitas tua. Pro quo hebrei legunt.
Et scires quoniã debitorẽ te faceret deus ab iniquitate tua. Debitores
i. secundum iniquitates tuas multo maiores penas deberet esse.
exigere a te deus. Ps. 54. veniet mors super illos. Pro quo
hebrei legunt. Mutuet siue feneretur mors super illos. p̃s. Fenerari.
88. Nihil proficiet inimicus in eo. Pro quo hebrei legunt.
Non fenerabitur inimicus ei. Vnde beatus hieronymus in
psalterio iuxta hebraicam veritatẽ transtulit. Non decipiet
inimicus eum. Potest etiam deriuari a supradicta dictione
נָשָׁא Nasa cum aleph in fine que significat seducere. vel de
cipere. vt dictum est supra. Esa. 24. Vt qui repetit: sic qui de
bet. Pro quo hebrei legunt. Vt qui mutuauit sic qui mutuo Mutuare.
accepit. Hiere. 15. Nõ fenerauit mihi quisq́. & aliquãdo scri
bitur cum aleph in fine loco he. 2. Paralipo. 6. Et iurare cõ-
tra eum paratus venerit. Pro quo hebrei legunt. Et debue-
rit ei iuramentum. i. si fuerit obligatus iurare ei. vide etiam
in dictione נָשָׁא Nasa cum aleph in fine. Et inde נֹשֶׁה No- נֹשֶׁה
se. i. fenerator. creditor. 4. Reg. 4. Creditor venit vt tollat Creditor
duos filios meos ad seruiendum sibi. Et in eodem. Vade vẽ
de oleũ & redde creditori tuo. Ps. 108. Scrutetur fenerator Fenerator
omnẽ substantiam eius. Esa. 50. Aut quis creditor meus cui
vendidi vos. Et inde מַשָּׁא Masa siue מַשָּׁאת Masath. i. debi- מַשָּׁא מַשָּׁאת
tum siue illud quod debetur. Deut. 24. Rem aliquam quã Debitum.
debet tibi. Nee. 5. vsuras ne singuli a fratribus vestris exigi
tis. Pro quo hebrei legunr. Debitum ne vnusquisq́ a fratre
suo exigitis. & in eodem. Non repetamus in cõmune istud
es alienũ: concedam⁹ quod debetur nobis. Pro quo hebrei
legunt. Relinquamus nunc debitum istud. Et in plurali.
מַשָּׁאוֹת Masaoth. Prouer. 22. Et vades se offerunt pro debi מַשָּׁאוֹת
tis. significat etiam predicta dictio emarcescere vel debilita Debita.
re. Geñ. 32. Quam ob causam non comedunt neruũ filii
Israel qui emarcuit in femore iacob. & in eodem. Eo quod emarcescer
tetigerit neruum femoris eius & obstupuerit. i. emarcuerit obstupes
vel debilitatum fuerit. Hiere. 51. Deuoratum est robur eorũ cere.
& facti sunt quasi mulieres. i. debilitatum est robur eorũ. Et Debilitari
inde נָשִׁים Nasim. idest mulieres siue vxores. vt ĩ predicto נָשִׁים
loco. & Exo. 1. Non sunt hebree sicut egyptie mulieres. Le Mulieres.
uit. 26. Ita vt decẽ mulieres in vno clibano coquãt panes.
Deut. 17. Non habebit vxores plurimas. 1. Reg. 1. Qui ha- Uxores.
buit vxores duas. & in numero singulari dicitur אִשָּׁה Isa.
de quo vide supra in dictione אִישׁ.

נָשַׁךְ Nasach. Mordere. fenerare: ad vsuram commodare. נָשַׁךְ
fenus seu vsuram accipere. Nu. 21. Quam obrẽ misit
dñs in populum ignitos serpentes ad quorũ plagas & mor
tes plurimorũ. Pro quo hebrei legunt. Et misit domin⁹ in
populũ serpentes ignitos & momorderũt populũ: & mor Mordere.
tuus est populus multus de israel. Et in eodem. Qui percus
sus aspexerit eum viuet. & in eo. Quẽ cũ percussi aspicerẽt
sanabãtur. Pro quo hebrei legunt. & erat quãdo mordebat
serpẽs aliquẽ & aspiciebat serpentẽ eneũ & sanabatur. Pro-
uer. 23 Et ĩ nouissimo mordebit & coluber. Eccl's. 10. q dissi
pat sepem mordebit eũ coluber. & in eodem. Si momorde-
rit serpẽs. Hiere. 7. & mordebũt vos ait dñs. Amos. 9. Ibi
mãdabo serpẽti & mordebit eos. Mich. 3. Qui mordẽt dẽti
bus suis. Abach. 2. nunquid nõ repente cõsurgent qui mor
deant te. Significat etiã fenerare siue vsurã vel fenus accipe
re. Deut. 23. Nõ fenerabis fratri tuo ad vsurã pecuniam nec Fenerare.
fruges nec quãlibet aliam rem. Et sequitur in hebreo: que
feneratur. idest que commodatur ad vsurã. Et in eo. fratri
autem tuo absq́ vsura. Et inde נֶשֶׁךְ Nesech. i. vsura. fenus. נֶשֶׁךְ
vt in predicto loco. & Exo. 22. Nec vsuris opprimes. pro q̃ Usura.

hebrei legunt. Non pones super eum vsuram. Ps.14. Pe-
נִשְׁכָּה cuniam suam non dedit ad vsuram. Item נִשְׁכָּה Nisca.i.ga-
zophylaciū.camera. Thesaurus. Nee.3. Post eos edificauit
mosolam filius barachie contra gazophylaciū suū. Et in eo
gozophylacium. dem.13. Vt faceret ei thesaurum.i. gazophylaciū seu came-
Thesaur⁹. rā. Et cōmuniter scribitur cū littera lamed & dicitur לִשְׁכָּה
Lischa. de quo dictū est supra in littera lamed. Et in plura-
נְשָׁכוֹת li נְשָׁכוֹת Nezachoth. Nee.12. Recensuerūt quoqꝫ in die illa
gozophylacia. viros super gazophylacia.

נָשַׁל נָשַׁל Nasal. expellere. eiicere. elabi: siue euelli. defluere. dis
calciare. Deut.7. Et deleuerit gētes multas coram te
Expellere. i. expulerit vel eiecerit coram te. Et in eodem.19. Ferrūqꝫ
Elabi. elapsum de manubrio amicū eius percusserit. Et in eodem
Defluere. 28. Quia defluent & deperibunt. Pro quo hebrei legunt.
Eiicere. Quia euellētur. 4. Reg.16. Et eiecit iudeos de haila. Iob.
27. Et non liberet deus animā eius. Pro quo hebrei legūt.
Euellere. Quia euellet siue expellet vel eiiciet deus animam eius. Si
gnificat etiam discalciare vel soluere.s.calciamentum. Exo.
Soluere calciamentū 3. Solue calciamētum de pedibus tuis. Ios.5. Solue inquit
calciamentum tuum.

נְשָׁם נָשַׁם Nasam. spiraculū. spiramētū. halitus. flatus. spiritus.
נְשָׁמָה & scribitur cum he vel thau in fine. Et dicitur נְשָׁמָה
Nesama. siue נִשְׁמַת Nismath. Geñ.2. Et inspirauit ī faciem
spiraculū eius spiraculum vite. Et in eodem.7. Et cūcta in quibus spi
raculum vite est in terra. Ios.10. Et omne quod spirare po-
terat interfecit. Pro quo he.le. omne spiraculū.i. omnē ani
mā vel omne quod spirare poterat interfecit. 3. Reg.17. Et
Halitus. erat langor fortissimus ita vt non remaneret in eo halitus.
Iob.26. Quē docere voluisti: nōne eū qui fecit spiramentū
spiramētū. Et in eodem.34. Spiritum illius & flatum ad se trahet. Et
in eodem.37. Flante deo concrescit gelu. Pro quo hebrei le
gunt. A flatu dei. Et in eodem. Flante deo perisse. Pro quo
Flatus. hebrei legunt. A flatu dei peribunt. Ps.150. Omnis spiri-
tus laudet dominū. & beatus hieronymus in psalterio iux-
Spiritus. Qd spirat ta hebraicam veritatem transtulit. Omne quod spirat lau-
det dominum. Esa.2. Cuius spiritus in naribus eius est. Et
in eodem. 42. Dans flatum populo qui est super eam.
תִּנְשֶׁמֶת Dañ.10. Sed & halitus meus intercluditur. Et inde תִּנְשֶׁמֶת
Thinsameth. genus auis immunde. Pro quo beatus hiero-
nymus trāstulit cignum. vt Leuit.11. Et cignum & onocro-
cignus. talum & porphyrionē. est etiā genus reptilis. Pro quo bea-
tus hieronymus transtulit talpam. vt in eodem. Et stellio &
Talpa. lacerta & talpa.

נָשַׁף נָשַׁף Nasaph. flare. sufflare. Exo.15. Flauit spiritus tuus &
operuit eos mare. Esa.40. Repente flauit in eos & a-
Flare. ruerunt. Item נֶשֶׁף Neseph.i. caligo. vesper. nox. obscurum
נֶשֶׁף Vesper. tenebre. 1. Reg.30. Et percussit eos Dauid a vespera vsqꝫ ad
vesperam alterius diei. 4. Reg.7. Surrexerunt ergo vespe-
ri vt venirent ad castra syrie. Iob.3. Obtenebrentur stelle
caligo. caligine eius. & in eodem.7. Et replebor doloribus vsqꝫ ad
Tenebre. tenebras. Et in eodem.24. Oculus adulteri obseruat caligi
nem. ps.118. Preueni ī maturitate & clamaui. Pro quo bea-
tus hieronymus in psal. iuxta he.ve. trāstulit. Surgebā ad-
Obscurū. huc in tenebris & clamabā. Prouer.7. Graditur in obscuro.
Esa.5. Et potandum vsqꝫ ad vesperam. Et in eodem.21. Ba
bylō dilecta mea posita est mihi in miraculum. Pro quo he-
brei legūt. Nox siue nocte desiderii mei vł dilectionis mee
posuit me in terrorem siue in stuporem vel in miraculum
נֶשֶׁף Sed aliquando babylon appellatur hoc nomine נֶשֶׁף Ne-
caliginosus seph. vt in eodem.13. Super montem caliginosum leuate si
gnum. & premittitur onus babylonis. Hiere.13. Et anteqꝫ
offendant pedes vestri ad montes caliginosos. Et inde
יַנְשׁוּף יַנְשׁוּף Iansuph. nomen auis que nocte volitat: secundum

hebreos. Pro quo beatus hieronymus trāstulit Ibin. Leuit. Ibis.
11. Et mergulum & ibin. Esa.34. Et ibis & coruus habita-
bunt in ea.

נָשַׁק Nasac. osculari. deosculari. obedire. adorare. adhere
re. armari. Geñ.27. Et da mihi osculum fili mi. idest
osculare me. Et in eo.31. Et non es passus vt oscularer filios Oscula
meos. & in eo.29. Et adaquato grege osculatus est eā. Et in
eodē. Et in oscula ruens. Pro quo hebrei legunt. Et oscula-
tus est eum. Et in eodem.33. Et osculans fleuit. 2. Reg.19.
Quasi osculās eum. 3. Reg.18. Osculer oro patrem meum
& matrem meam. Iob.31. Et osculatus sum manum meam
ore meo. ps.88. Iustitia & pax osculate sunt. Prouer.7. Ap
prehensumqꝫ deosculatur iuuenem. Et in eodem.24. La- deoscul
bia deosculabitur qui recta verba respondit. Canti.1. Oscu
letur me osculo oris sui. Et inde נְשִׁיקוֹת Nesicoth.i. oscula יקות
& solum inuenitur in numero plurali. Prouer.27. Melio- Oscul
ra sunt vulnera diligentis qꝫ fraudulenta oscula odientis.
Canti.1. osculo oris sui. Quod in hebreo legitur pluraliter:
scilicet osculis oris sui. Significat etiam adherere: more de
osculātiū. Ezech.3. Et vocē alarū animaliū percutientiū al
terā ad alteram.i. adherētiū. ps.2. Apprehēdite disciplinā. Adher
Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam
veritatem transtulit. Adorate pure. potest etiam legi sic. A- Adora
dorate filium siue osculamini filium. De quo vide supra in
dictione בַּר Bar. Osee.13. Vitulos adorant. Ponitur etiam
pro obedire. Geñ.41. Et ad tui oris imperium cunctus po-
pulus obediet. Hebrei tamen in predicto loco dicunt qꝫ si- Obed
gnificat regere vel gubernare. Item נָשַׁק Nasac.i. armari. 1.
Paralipo.12. Tendentes arcum. Pro quo hebrei legunt. Ar- Arma
mati arcu. ps.77. Filii ephraim intendētes & mittentes ar-
cum. Pro quo hebrei legunt. filii ephraim armati & mitten
tes arcum. Et inde נֶשֶׁק Nesec.i. Arma siue armamentariū.
Iob.20. Fugiet arma ferrea. Esa.22. Armamentarium do- Arma
mus saltus. Ezech.39. Et succendent & comburent arma. Armamentariu
Ponitur etiam pro bello. ps.139. Obumbrasti caput meū
in die belli. Bellu

נָשַׂק Nasac. cum puncto cebolet. incendere. succendere. ac
cendere. ps.77. Et ignis succensus est in iacob. Esa. Succ
44. Et succendit & coxit panes. Ezech.39. Et succendent
& comburent arma clypeum & hastam.

נֶשֶׁר Neser. aquila. Deut.14. Aquilā & halietum. Et in eo-
dem.32. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos aquila
suos. Ps.102. Renouabitur vt aquile iuuentus tua. Prouer.
30. Viam aquile in celo. Ezech.17. Aquila grandis magna-
rum alarum. Et in plurali נְשָׁרִים Nesarim. Exo.19. Quo- רים
modo portauerim vos super alas aquilarum. Esa.40. Assu aquile
ment pēnas sicut aquile.

נָשַׂר Nasar. cum puncto cebóleth in littera sin. Serrare.
& scribitur sine nun. 1. Paralipo.20. Fecit super eos
tribulos & trahas & ferrata carpenta transire. pro quo he-
brei legunt. Et serrauit eos serra vel tribulis ferreis. Et inde Serr
מַשּׂוֹר Masor. idest serra. Esa.10. Aut exaltabitur serra con- Serr
tra eum a quo trahitur.

נָשַׁת Nasath. Arescere. emarcescere. Esa.19. & arescet aqua
de mari. & in eo.41. lingua eorū siti aruit. Hiere.51. arere
deuoratū est robur eorum.i. emarcuit robur eorum. Vide emar
etiam de hoc in dictione נָשָׁה Nasa. Et inde נִשְׁתְּוָן Nisteuan
Pro quo beatus hieronymus transtulit accusationē. Esd. accu
4. Epistola autē accusationis scripta erat syriace. E aliquā-
do scribitur cum he vel aleph in fine. vt in eo. Accusationē
quam misistis ad nos.

נָתִיב Nethib. semita. via. iter. Iob.28. Semitam ignorabit Sem
auis. Ps.77. Viam fecit semite ire sue. Ps.118. De- Via

duc me in semitam mādatorum tuorum: quia ipsam volui. Scribitur etiam cum he vel thau in fine q̄ denotat genus femininū. Iob.30. Dissipauerunt itinera mea. Quod in hebreo legitur singulariter. s. iter meum. Prouer.12. Iter autem deuium ducit ad mortem. Vbi ponitur pro deuio. Esa. 43. Et in aquis torrentibus semitam. Et in plurali נְתִיבוֹת Nethiboth. Prouer.1. Prohibe pedem tuū a semitis eorum. Et in eodem.8. In mediis semitis stans. Esa..42. In semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciam.

נָתַח נתח Nathach. dimēbrare. i. concidere in mēbra vel in frusta aut in partes. siue secare. vel concidere. Exo.29. Ipsum quoq; arietem secabis in frusta. Leuit.1. Artus in frusta concidens. Pro quo hebrei legunt. & dimembrabit seu concidet eū per membra sua seu per artus suos. Iudi.19. Et cadauer vxoris cū ossibus suis in duodecim partes ac frusta concidens. Et in eodem.20. Quā arreptā in frusta concidi. Et inde נֵתַח Netach. i. membrū. frustum. particula. vt in locis predictis. & Leuit.1. Membra que sunt cesa de super ordinabis. Ezech.24. Cōgere frusta eius in eam: omnem partem bonam.

נָתַךְ נתך Nathah. stillare. fluere. mulgere. fundere. cōflare. Exo. 9. Nec vltra stillauit pluuia super terrā. 2. Reg.21. Donec stillaret aqua de celo. 2. Paralipo.12. Et non stillabit furor meus super ierusalem. & in eodem.34. Magnus enim furor domini stillauit super nos. & in eodem. Idcirco stillauit furor meus super locū istum. Iob.3. Et quasi innūdantes aque sic rugitus mei. Pro quo hebrei legūt. Et fluxerūt quasi aque rugitus mei. Et in eodem.10. Nōne sicut lac mulsisti me. Pro quo hebrei legunt. Stillare vel fluere me fecisti Dañ.9. Et stillauit super nos maledictio. Naū.1. Et indignatio ei⁹ effusa est vt ignis. Significat etiam conflare. 4. Reg. 33. Conflauerūt serui tui pecuniam. 2. Paralipo.34. Argentum quod repertū est in domo dñi conflauerunt. Hiere.7. Ecce furor meus & indignatio conflatur super locū istum. Et in eodē.42. Sicut cōflatus est furor meus & indignatio mea super habitatores ierusalem: sic cōflabitur indignatio mea sup vos. Ezech.22. succendā in ea ignē ad cōflādū. & in eodē. Et conflabo vos & congregabo vos. Et in eodem. Et conflabimini in medio ei⁹ vt conflatur argētū in medio fornacis. & in eodē. Sic eritis in medio ei⁹. Pro quo hebrei legunt. Sic conflabimini in medio eius.

נָתַן נתן Nathan. dare. donare. tribuere. largiri. tradere. ponere permittere: vel dimittere. Geñ.3. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno. & in eodē.12. Semini tuo dabo terram hanc. & in eodem.15. Domine deus quid dabis mihi. Et in eodem.23. Agrum trado tibi. Et in eodem 24. Fratribus quoq; eius & matri dona obtulit. i. dedit. Et in eodem.25. Largit⁹ est abraham munera. & in eodē.29. Et hāc quoq; dabo tibi. Et in eodē.38. Ne liberi fratris nomine nascerentur. Pro quo hebrei legūt. vt non daret semē fratri suo. & in eodem. Et non eū accepisset maritum. Pro quo hebrei legunt. E ipsa non esset ei tradita in vxorem. & est idem sensus cū littera nr̄a. Et in eodē. Vnus protulit manum. i. dedit manū. Exo.5. Non do vobis paleas. Et in eodem. Palee non dantur nobis. & in eodē.22. Si quis cōmendauerit amico suo pecuniā aut vas in custodiā. Pro quo hebrei legunt. Si quis dederit vel tradiderit. Leuit.11. Si autē quispiam aqua sementē perfuderit. Pro quo hebrei legūt. Et si data fuerit aqua super sementē. Et in eodē.26. Dabo vobis pluuias tēporibus suis. & in eodē. Et trademini in manibus hostiū. Nu.13. Dabisq; dono leuitas Aarō & filiis eius quibus traditi sunt. Deut.10. Et dat ei victū & vestitū. Iudi. 8. Vt demus exercitui tuo panes. & in eodē. Libētissime dabimus. 1. Reg.1. Anne autē dedit vnā partē tristis. 3. Reg.3. Quid vis vt dem tibi. & in eodē.4. Dedit quoq; de⁹ sapiētiā salomoni. 4. Reg.19. Da mihi manū: qui dedit ei manū suā. 1. Paralipo.29. Et cūcti filii dauid dederūt manū & sub iecti fuerunt salomoni. Iob.2. Oīa q̄ habet homo dabit pro aīa sua. p̄s.1. Quod fructū suū dabit in tēpore suo. Ps.80. Sumite psalmū & date tympanū. p̄s.135. Qui dat escā omni carni. Esa.35. Gloria libani data est ei. & ī eodē.37. Et dederunt deos earū igni. Et in eodē.41. Dabit quasi puluerem gladiū suū. & in eodem. Et ierusalē euāgelistā dabo. Hiere. 38.. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitus regis babylonis. Threñ.5. Egypto dedimus manū. Et aliquādo scribitur sine nū in principio: vt in aliquib⁹ locis predictis. & Geñ.14. Da mihi animas. & in eodē.24. & dedit ei oues & boues. & in eodem.30. Da mihi vxores & liberos meos. Et aliquādo scribitur sine nū finali. vt in aliquib⁹ locis predictis. & Iof.6. Ecce dedi in man⁹ tuas hiericho. Ps.60. Dedisti hereditatē timētibus nomen tuū. Esa.42. Dedi spūm meū super eum. Scribitur etiam aliquando sine nun tam in principio q̄ in fine. & tunc duplicatur littera thau. Geñ. 29. vt minores ante tradamus ad nuptias. Deut.28. Ne det eis de carnibus filiorū suorū. Iof.2. Cūq; tradiderit nobis dñs terrā. Iudi.8. Cū ergo tradiderit dñs zebee & salmana in man⁹ meas. 2. Reg.22. Inimicos meos dedisti mihi dorsum. Significat etiā ponere aut cōstituere. vt Geñ.41. & prepositum esse scirent vniuerse terre egypti. Exo.25. In qua pones testimoniū. Nu.14. Constituamus nobis ducem. 3. Reg.6. Vt poneret ibi arcam federis domini. 2. Paralip.25 Nūquid consiliarius regis es. Pro quo hebrei legunt. Nunquid consiliarium regi posuerunt vel constituerunt te. Et in eo.35. ponite arcā in sanctuario tēpli. signat ēt pmittere vel dimittere. vt Geñ.20. Et non dimisi vt tangeres eam. i. non permisi. Et in eodem.31. & tamen non dimisit eum deus vt noceret mihi. Et inde מַתָּן Mathā. i. donū. munus. Geñ. 34. Augete dotem & munera postulate. Prouerb.18. Donum hominis dilatat viā ei⁹. Scribitur etiā cū he vel thau in fine. vt Nu.18. Et tradidi donum domino vt seruiant in tabernaculo eius. Deut.16. Sed offeret vnusquisq; secundū quod habuerit. pro quo hebrei legunt. vnusquisq; secūdū donū manus sue. Ponitur etiā pro robore. Eccl's.7. Et perdet robur cordis eius. scribitur etiam sine nun & cū duplici thau & dicitur מַתַּת mathath. i. donū. 3. Reg.13. & dabo tibi munera. Eccl's.5. Hoc donū dei est. Et in plurali מַתָּנוֹת Mathanoth. Ps.67. Accepisti dona in hominibus. & in lingua chaldaica dicitur מַתְּנָן Mathenan. Dañ.2. munera & donū & honorem multum accipietis. Et inde נְתִינִים Nethinim idest nathinei qui erant traditi in ministerium templi. Esdre.2. Omnes nathinei & filii seruorum salomonis. & ī eo. 8. Et de nathineis quos dederat dauid & principes ad ministeria leuitarum.

Preponere. Ponere. Cōstituere. Dimittere permittere מַתָּן Munus. Donum. מַתַּת Munus. Robur. מַתָּנוֹת Dona. מַתְּנָן Munera. נְתִינִים Nathinei.

נתס Nathas. dissipare. euertere. Iob.30. Dissipauerūt itinera mea.

נתע Nathaa. confringere. conterere. Iob.4. & dentes catulorum leonum contriti sunt.

נתץ nathas. destruere. demoliri. dissipare. cōfrīgere. Exo. 34. aras eorū destrue. Leuit.11. siue cliban⁹ siue chytropodes destruētur. Deut.7. Aras eorū subuertite. i. destruite. & in eo.12. dissipate aras eorū. Iudi.6. viderūt destructā arā baal. & in eodē. Quia destruxit arā baal. & in eo.8. Destruā turri hāc. 2. Paralip.33. īstaurauit excelsa q̄ demolit⁹ fuerat ezechias pr̄ ei⁹. Iob.19. destruxit me vndiq;. p̄s.51. ptterea de⁹ destruet te ī finē. p̄s.57. molas leonū cōfrīget dñs. Esa. 22. Et destruxistis domos. Hier.1. vt euellas & destruas. & ī

נָתַס Dissipare. נָתַע נָתַץ Destruere subuertere Dissipare. Demoliri. Cōfringere.

eodem. 4. Et omnes vrbes eius destructe sunt. Et in eo. 33. Et ad domos regis iuda que destructe sunt. Ezech. 16. Et de molientur prostibulum tuum.

נָתַק נתק Nathac. euellere. abstrahere. rumpere. dirũpere. dissoluere. dissipare. Leui. 22. Omne animal quod vel cõtritis vel tunsis vel sectis ablatisq; testiculis est. Vbi ponitur pro sectis. Pro quo hebrei legunt. ruptis seu euulsis. Iosue. 4. Et siccam humum calcare cepissent. Pro quo hebrei legũt. (Euellere.) Euulse sunt plante pedum sacerdotum ad aridam. i. ad siccam humũ. Sed btũs hieronymus transtulit sensum. Et in eodem. 8. Donec persequentes ab vrbe longius protrahan(protraher.)tur. Pro quo hebrei legunt. Donec euellamus eos ab vrbe. Et in eodem. Cumq; recessissent a ciuitate. Pro quo hebrei (Abstraher.) legũt. Et euulserũt eos a ciuitate. Iudi. 20. vt abstraherent eos de ciuitate. Et in eodem. 16. Qui rupit vincula. & in eodem. (Rumpere.) Qui ita rupit vincula quasi fila telarum. & in eodẽ. 20. Sed (Erumpere.) & filii Beniamin audacter eruperunt de ciuitate. Iob. 17. (Dissipare.) Cogitationes mee dissipate sunt. Ps. 2. Dirumpamus vin(Dirumper.)cula eorum. Eccl's. 4. Funiculus triplex difficile rumpitur. Esa. 5. Nec rumpetur corrigia calciamenti eius. Hiere. 2. A seculo confregisti iugũ meũ: rupisti vincula mea. Pro quo hebrei legũt Rupi vincula tua. Et in eodem. 5. Et vincula eius ruperunt. Et in eodem. 10. Et omnes funiculi mei dirupti sunt. & in eodem. 12. Congrega eos quasi gregem ad victimam. Pro quo hebrei legũt. Euelle eos. scilicet de loco (Euellere.) suo. Et in eodem. 22. Inde euellam eum. Ezech. 17. Nõne radices eius euellet. Naũ. 1. Et vincula tua dirumpam. Ponitur etiam pro consumere. Hiere. 6. Malicie eorum nõ sunt consumpte. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Et (נֶתֶק) mali seu malicie non sunt conuulsi. Item נֶתֶק Nethec. i. tinea: seu plaga lepre corrosiue que nascitur in capite vel in (Lepra capitis.) barba. Leuit. 13. Quia lepra capitis & barbe est. & in eodem. (Macula.) Sin autem viderit locum macule equalem vicine carni. Et (אַתִּיק) in eodem. Si nõ creuerit macula. Et inde אַתִּיק Athic. idest edificium quoddam in atrio tẽpli fundatum: seu muro templi iunctum. Pro quo beatus hieronymus transtulit porti(Porticus.)cum. vt Ezech. 42. Vbi erat porticus iuncta porticui tripli ci. Et in eodẽ. Quia supportabant porticus que ex illis eminebant. Et aliquando beatus hieronymus posuit ipsum hebraicum. s. Ettheca. vt in eodẽ. 41. Cõtra faciem eius quod (Ettheca.) erat separatũ ad dorsum etthecas ex vtraq; pte. Et in eodẽ. Etthecas per circuitum per tres partes.

נָתַר נתר Nathar. saltare. soluere. dissoluere. Leuit. 11. Crura (Saltare.) per que salit super terram. Ps. 145. Dominus soluit (Soluere.) compeditos. Esa. 58. Solue fasciculos deprimentes. Abach. (Dissoluer.) 3. Aspexit & dissoluit gentes. Item נֶתֶר Nether. i. Nitrum (Nitrum.) quo pãni mundantur. Hiere. 2. Si laueris te nitro.

(Destruere.) נָתַשׁ נתש Nathas. euellere. dissipare. destruere. Deut. 29. Et eiecit eos de terra sua. i. euulsit eos. 3. Reg. 14. Et euellet (Euellere.) israel de terra bõa. Ps. 9. Et ciuitates eorũ destruxisti. Hiere (Destruere.) 1. vt euellas & destruas. Et in eo. 18. Aut euelli possunt aque erumpentes frigide. Et in eodem. 31. Et sicut vigilaui super eos vt euellerem. Et in eodẽ. Non euelletur & non destruetur in perpetuum. Et in eodem. 42. Plantabo & non euellam. Ezech. 19. Et euulsa est in ira in terraq; piecta. Mich. 5. Et euellam lucos tuos de medio tui. Ponitur etiam pro (Derelinquere.) derelinquere sicut נָטַשׁ Natas cum littera tet. De quo supra dictum est. Hiere. 23. Et derelinquam vos & ciuitatem quã dedi vobis.

De incipiẽtibus a littera. ס. samach.

סָס סס Sas. tinea. Esa. 51. Et sicut lanã sic deuorabit eos tinea. (Tinea.) Et solum inuenitur in predicto loco.

סְאָה סאה Sea. genus est mẽsure aridorum. Pro quo beatus hieronymus trãstulit modium vel satum. 4. Reg. 7. Modius simile vno statere. & in eodem. Factusq; est modius simile statere vno. Et in plurali סְאִים Seim vel סְאתַיִם Sathaim. Gen̄. 18. Accelera tria sata simile. 4. Reg. 7. Et duo modii ordei statere vno. Duplicatur etiam aliquando littera samach & littera aleph & dicitur סַאסְאָה Sasea. i. duplex mensura. Pro quo beatus hieronymus transtulit mensura contra mensuram. Esa. 27. In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabit eam.

סְאָן סאן Saon. preliare. pugnare. predari. Esa. 9. Quia omnis violenta predatio cũ tumultu. Pro quo hebrei legunt. Quia omnis bellãs vel pugnans pugnat cum tumultu: seu omnis predans predatur cũ tumultu. quasi dicat. Alia bella fiunt cum tumultu: sed hoc bellum fiet sine tumultu & sine sanguine ab angelo percutiente. Vt habetur infra Caplo. 37. Et predicta dictio solum inuenitur in predicto loco.

סָבַב סבב Sabab. circuire. circundare. circunducere: vallare. gyrare. vertere. reuerti declinare. Gen̄. 2. Ipse est qui circuit omnem terram euilla. 1. Reg. 7. Et ibat per singulos annos circuiens Bethel & galgala. Deu. 32. Circunduxit eũ & docuit. p̃s. 54. Die ac nocte circundabit eam super muros eius. p̃s. 117. Omnes gentes circundederunt me. Et in eodem. Circundantes circundederunt me. Eccl's. 1. Et flectitur ad aquilonem. Pro quo hebrei legunt. & circuit seu gyrat ad aquilonem. Hiere. 31. Femina circundabit virum. Et cõmuniter scribitur cũ simplici beth. Gen̄. 19. Viri ciuitatis vallauerunt domũ. & in eodem. 37. Vestrosq; manipulos adorare. Pro quo hebrei legũt. Et ecce circundabãt eũ vestri manipuli & adorabãt manipulũ meũ. Exo. 13. Sed circũduxit per viã deserti. Nu. 34. Qui circuibunt australẽ plagã. & in eodẽ. Ibitq; p gyrũ termin9 ab asemona. 1. Reg. 5. Circunducatur arca dei israel & circunduxerũt arcã. & in eo. Illis autẽ circunducẽtibus eã. & in eodẽ. Adduxerũt ad nos arcã dei israel. i. circũduxerunt ad nos. Iob. 16. Circũdedit me lãceis suis. Ps. 47. Circũdate sion. Esa. 23. Circue ciuitatẽ. & in eodẽ. 28. Nec rota plaustri sup cyminũ circuibit. Eze. 41. Et platea erat in rotũdũ ascẽdẽs sursum p cochleã. Pro quo he. le. Et lata erat & circũdabatur sursũ sursũ. Sed btũs hieronym9 trãstulit sensum. significat etiã declinare seu vertere vl' auertere aut reuertere siue cõuertere. Gen̄. 42. Auertitq; se parumper & fleuit. idest declinauit se ab eis. Nu. 32. & nabo & baalmeõ versisq; noĩbus. 1. Reg. 17. Declinauit paulisper ab eo. 2. Regum. 14. Vt verterem figuram sermonis huius. & in eodẽ. Reuertatur in domum suam & faciem meam non videat. 3. Regum. 2. Sed translatum est regnum & factum est fratris mei. idest conuersum est regnum. & in eo. 18. & tu conuertisti cor eorum iterum. 4. Reg. 20. & cõuertit faciem suam ad parietem. Esdre. 6. & conuerterat cor regis assyriorum ad eos. Eccl's. 2. Vnde cessaui renunciauitq; cor meum. pro quo hebrei legunt. & conuersus sum vt renunciaret cor meum. Hiere. 6. & transibunt domus eorum ad alteros. idest conuertentur ad alteros. & in eodem. 21. Ecce ego conuertam vasa belli que in manibus vestris sunt. Ezech. 1. Non reuertebantur cum incederent. Et inde סָבִיב Sabib. idest circuitus. gyratio: siue in circuitu: vel in gyro. Exo. 25. faciesq; illi labium aureum per circuitum. 3. Regum. 6. per circuitũ sculpsit variis celaturis. p̃s. 11. In circuitu impii ambulant. p̃s. 33. Immittit angelus domini in circuitu timentium eum. Ezech. 1. Et splendor eius in circuitu. & in eo. 4. & pones arietes in gyro. & aliquando duplicatur & dicitur סָבִיב סָבִיב Sabib sabib. Eccl's. 1. & ĩ circuitu pergit spũs. pro quo hebrei legunt. In circuitu in circui

Modius. Sata. Modii. Mẽsura contra mẽsuram. Predari. Pugnare. Circuire. circũducere. Circũdare. Vallare. Auertere. Vertere. Declinare. Reuerti. Conuertere. per circuitum. in circuitu. In gyro. in circuitu.

tu pergit spūs.Et in plurali declinatur tam masculine ꝙ fe
minine.Masculine.Ps.49.Et in circuitu eius tempestas va
lida.Quod in hebreo legitur pluraliter scilicet & in circui=
tis eius.Ps.75.Omnis qui in circuitu eius affertis mūera.
Hiere.49.Quia deuorauit gladius ea que per circuitum
tuum sunt.Declinatur etiam feminine.Iob.22.Propterea
circundatus est laqueis.Pro quo hebrei legunt. Propterea
in circuitibus tuis laquei seu carbones.scilicet sūt. Et in eo
dem.29.Et in circuitu meo pueri mei. Et in eodem. 41.
Per gyrum dentium eius formido.Ps.17.In circuitu eius
tabernaculum eius.Eccl's.1.Et in circulos suos reuertitur.
Scribitur etiam cum simplici beth & cum mem in princi=
pio & dicitur מֵסַב Mesab.3.Reg.6.Et omnes parietes tem
pli per circuitum.& in plurali מְסִבּוֹת mesiboth. Iob.34.
Lustrans cuncta per circuitum.& inde סִבָּה Siba. idest cir=
cuitio.translatio nostra transtulit auersationem.3. Reg.12.
Quoniam auersatus fuerat eum dominus.Et aliqui hebrei
dicunt ꝙ significat causam.& legunt.Quoniam a domino
fuit causa.Potest etiam legi sic.Quia a domino fuit circui=
tio.idest dominus circunuenit eum vt sic responderet po=
pulo:vt suscitaret verbum suum.scribitur etiam cum nun
in principio & dicitur נְסִבָּה Nesiba.2.Paralipo.10.vbi dici
tur.Erat enim voluntas dei vt compleretur sermo ei⁹.pro
quo he.le.a domino fuit circuitio vel causa.& inde מֵסַב Me
seb.idest accubitus:vbi sedent ad comedendū in conuiuio.
eo quod conuiue sedebāt per gyrum siue in circuitum. Cā
ti.1.Cum esset rex in accubitu suo.& inde מְסִיב mesib:idest
conuiua.& solum inuenitur in numero plurali.Ps.139.ca=
put circuit⁹ eorum. pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.
ve.transtulit.Amaritudo conuiuarum meorum.

סָבָא Saba.Inebriari.potare. scilicet excessiue.cōuiuiis va
care.Esa.56.Venite sumamus vinum & impleamur
ebrietate.idest inebriemur ebrietate.Naum.1.sic conuiuiū
corū pariter potantium.pro quo hebrei legunt.Et in ebrie
tate vel in conuiuio eorum inebriati.& inde סֹבֵא sobe.idest
potator. ebrius. Deut.21. Comessationibus vacat & luxu=
riis atq; conuiuiis.pro quo hebrei legunt. Comessator ē at
ꝙ potator. Prouer.23. Noli esse in conuiuiis potatorum.
Et in eodem.Quia vacantes potibus & dantes symbola cō
sumentur.Accipitur etiam סֹבֶא sobe.pro vino vel conui=
uio.Esa.1.Vinum tuum mixtum est aqua.Osee. 4. separa
tum est conuiuium eorum. Item סְבָא saba. nomen est filii
chus nepotis noe.Gen.10.filii autem chus saba & euila & sa
batha.Et ab eo nomen accepit terra saba. Que est prouīcia
in ethiopia.ps.71.Reges arabum & saba dona adducent.
Esa.43.Dedi propiciationem tuā egyptū:ethiopiam & sa
ba pro te.& inde dicuntur סְבָאִים sabaim.i.viri de saba. E=
sa.23.Adducebantur & veniebant de deserto. pro quo he.
le.Adducebantur sabei de deserto.& in eo.45. Labor egy
pti & negociatio ethiopie & sabaim. & qn̄ scribitur cū litte
ra sin tunc deriuatur a שְׁבָא Saba filio rema. Gen'. 10. filii
rema saba & dedan.& pōitur pro arabia.Ps.71. Reges ara
bum.Et in eodem.& viuet & dabitur ei de auro arabie. &
de hoc vide infra in littera sin.

סָבַךְ Sabach.irretire.pplexū esse.cōplecti. Iob.8.Sup ace
ruum petrarum radices eius densabuntur. pro quo
hebrei legunt.super aceruum petrarum complectuntur si
ue irretiuntur.Naum.1.Quia sicut spine se inuicem com=
plectuntur.& inde סְבַךְ sebach.idest vepres seu ramus con=
densus vel irretitus: aut arbusta secundum translationem
chaldaicam.Gen.22.Viditq; post tergum arietem inter ve
pres herentem cornibus.Ponitur etiam pro silua vel saltu
Ps.73.Quasi in silua lignorum securibus. & beatus Hiero
nymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit.In saltu lignorū
secures.Et in plurali סִבְכֵי sibache.pro quo beatus hierony
mus transtulit Condensa. Esa.10.Et subuertentur conden=
sa saltus ferro. Ponitur etiam pro cubili vel tugurio ani=
malium: eo quod fit ex frondibus vel ramis arborum se ī
uicem complectētibus.Hiere.4. Ascēdit leo de cubili suo.
& aliqnando scribitur cum sin loco samach.2.Reg.18.Cū=
ꝙ ingressus fuisset mulus subter condensam quercum. De
quo vide infra in littera sin in dictione שֹׂבֶךְ sebach.

סִבְכֵי Condensa. Cubile.

סָבַל Sabal. portare. supportare. sustinere. Nec.4.Debili=
tata est fortitudo portantis.Esdre.7.Et ponant funda
menta supportantia.Esa.46.Ego portabo. Et in eodem.
53.Et dolores nostros ipse portauit.Thren.5.Et nos iniq=
tates eorum portauimus. Ponitur etiam pro impinguari
vel incrassari.eo quod pinguedo ē homini quasi onus gra
ue.Ps.143.Boues eorum crasse. Eccl's.12. Et impinguabi=
tur locusta.Et aliqui hebrei legunt. Et onerabitur locusta.
Et dicunt ꝙ pro locusta intelligitur dorsum. & inde סֵבֶל se
bel.siue סַבָּל Sabal.idest onus.3.Reg.5.Septuaginta millia
eorum qui onera portabant. ps.80. Diuerti ab oneribus
dorsum eius.Ponitur etiam pro tributo. 3. Reg.11.Consti=
tuerat eum super tributum domus ioseph. Et in plurali.
סִבְלוֹת Sibloth.idest onera.Exo.1.vt affligerēt eum oneri
bus.Ponitur etiam pro ergastulo. Vt in eodem.6.Et educā
vos de ergastulo egyptiorum.pro quo hebrei legunt. Edu
cam vos de subter oneribus egyptiorum.

סָבַל Portare. supportar. Incrassari impīguari סֵבֶל סַבָּל Onus. Tributū. סִבְלוֹת Onera. Ergastulū.

סְבַר Sabar.In lingua chaldaica significat putare.seu co=
gitare.Dan.7.Et putabit ꝙ possit mutare tempora
& leges.

סְבַר Cogitare. Putare.

סָגַד Sagad.curuari.procidere.adorare.Esa.44.fecit scul=
ptile & curuatus est ante illud.Et in eodem. Curuatur
ante illud & adorat.Et in eodem.Ante truncum ligni pro
cidam.Dan.2.Et danielem adorauit.

סָגַד Curuari. adorare. Procider.

סְגֻלָּה Segula.peculium.seu peculiare.aut thesaurus. Exo.
19.Eritis mihi in peculiū de cunctis populis. Deut.
14.Vt sis ei in populum peculiarem.1.Paralip.29. De pe=
culio meo aurum & argentum do in templum dei mei.Ps.
134.Israel in possessionem sibi.Pro quo beatus hierony=
mus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Israel in peculium
sibi.Eccl's.2.Coaceruaui mihi argentum & aurum & substā
tias regum.1.Thesauros regum.

סְגֻלָּה Peculiū. Peculiar. Substā.

סָגָן Segan.princeps.seu magistratus. Et solum inuenitur
in numero plurali.scilicet סְגָנִים Seganim.Nec.2. Ma=
gistratus autem nesciebant quo abissent.Et in eo.5.Et in=
crepaui optimates & magistratus.& in eodem. Iudei quo
ꝙ & magistratus.Esa.42.Et adducet magistratus quasi lu
tum.Ezech.27.principes & magistratus iuuenes cupidi=
nis.& in lingua chaldaica dicitur סִגְנַיָּא Signaia. Dan.3.
Magistratus & iudices duces & tyrannos.

סְגָנִים Magist. Pricip. סִגְנַיָּא Magistrat.

סָגַר Sagar.claudere.concludere.includere. tradere. Gen.
5.Et inclusit eum dominus de foris. Et in eo.19.Clau
seruntq; ostiū.Exo.14.Conclusit eos desertū.Leuit.13.Re
cludet eum sacerdos septem diebus.Et in eodem.14.Egre
dietur ostiū domus & statī claudet illā.Nu.12.Separetur se
ptē diebus extra castra.ꝑ quo he.le.recludatur septē dieb⁹
extra castra.Nā extra castra erat quoddā tētoriū vbi leprosi
recludebātur.& in eo.Exclusa est itaq; maria extra castra.
Iosu.2.Cumq; porta clauderetur in tenebris.Et in eo.6.hie
rico aūt clausa erat atq; munita.1.Reg.1. Dominus autē cō
cluserat vuluā eius.Et in eo.23.Conclususq; est introgress⁹
vrbē.3.Reg.11.& coequauit voraginē ciuitatis dauid patris
sui.pro quo he.le.Et clausit rupturam seu diuisionem vel
diruptionem ciuitatis dauid patris sui.Ps.34.Et conclude

סָגַר Includere Claudere. Recludere. Cōcludere

eos qui persequũtur me.Esa.22.Et claudet & non erit qui
aperiat. Et in eodem .24. Clausa est omnis dom⁹ nullo in
troeunte.Et in eodem.26.Et claude ostia tua super te. Si=
gnificat etiam tradere.idest concludere in manu vel in po=
Tradere. testate alterius.Deut.23. Non trades seruum domino suo
qui ad te confugerit.1.Regum.23. Vt tradamus eum in ma
nu regis.Et in eodem. Si tradent me viri ceile in manus
eius.Et in eodem.Et dixit dominus tradent. Et in eo.24.
Quod tradiderit te dominus in manu mea. Et in eodem.
26.Conclusit deus inimicum tuum in manu tua. & inde
מַסְגֵּר מַסְגֵּר Masger.idest clausura: vel carcer.Esa.24.Et clauden
Carcer. tur ibi in carcere.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deri
Conclusio. uatum.Et in eodem.42.Vt educeres de conclusione vin=
Clausura. ctum.idest de clausura siue de carcere.Et in plurali מִסְגְּרוֹת
מִסְגְּרוֹת Misgeroth.2.Regum.22.& contrahentur in angustiis suis
Angustie. idest in clausuris.ps.17.Et claudicauerunt a semitis suis.pro
Clausure. quo btũs hiero.in psalterio iuxta hebraicam veritatẽ tran
סֻגַּר stulit.Et contrahentur in angustiis suis.& inde סֻגַּר Sugar.
idest carcer seu cauea: vbi vincti clauduntur.Ezech.19. Et
Cauea. miserunt eum in caueam.Et aliqui hebrei dicunt q significi
cat lignũ perforatum quo pedes seu colla vinctorũ constri=
מִסְגֶּרֶת gũtur.& inde מִסְגֶּרֶת Misgereth.idest illud quod constrin=
git aliquam rem & eam continet in circuitu.Exo.25. Et ip
Corona. si labio coronam interrasilem altam quattuor digitis & su
per illam alterã coronam aureolam.pro quo hebrei legũt.
clausura. Et facies ei clausuram ad mensuram pugni.idest alta quat=
tuor digitis in circuitu.& facies circulum seu labium ipsi
מִסְגְּרוֹת clausure in circuitu.& in plurali מִסְגְּרוֹת Misgeroth. pro quo
beatus hieronymus transtulit Interasile seu coronulas vel
sculpturas.3.Regum.7.Et ipsum opus basium interrasile
interrasile. erat.Et in eodem. Et sculpture inter iuncturas. Et in eodẽ.
Sculpture Variasq sculpturas ex semetipso.& in eodem.et inter coro
coronule. nulas et plectas.& in eodem.& media intercolũnia quadra
ta non rotunda. Vbi pro eo quod in littera nostra est me=
dia intercolũnia in hebreo est מִסְגְּרוֹת Misgeroth.Ponitur
anguli. etiam pro angulis. Vt in eodem.& in angulis cherubim.&
סֶגֶר inde סֶגֶר Segor.idest illud quod est clausum vel est interi⁹.
Interiora. Osee.13.& dirumpam interiora cordis eorum. Ponitur ẽt
סֶגֶר סֶגֶר Segor siue סָגוּר Sagur pro auro purissimo.eo quod
סָגוּר clauditur & custoditur sub firma custodia.3.Reg. 6. & ope
purissimũ. ruit illud atq vestiuit auro purissimo. Pro quo hebrei le=
.s.aurum. gũt.Auro sagur.Et in eo.7.Et mortariola & thuribula de
aurum. auro purissimo.Iob.28.Non dabitur aurum obrizum pro
obrizum. ea. Vbi ponitur pro auro obrizo.& inde מַסְגֵּר masger .i.in
מַסְגֵּר clusor.4.Regum.24.Et omnem artificem & inclusorem.
Inclusor. Et in eodem.Et artifices & inclusores mille.Hiere. 29. Et
principes iuda & ierusalem & faber & inclusor.Et dicunt a
liqui hebrei q significat thesaurarium qui includit & ser=
סַגְרִיר uat aurum & res preciosas.& inde סַגְרִיר Sagrir.idest impe
tuosus imber: seu frigus excessiuum.eo quod recludit homi
nes in domibus.Prouer.27.Tecta perstillantia in die fri=
Frigus goris.

סַד סַד Sad.lignum perforatum quo pedes vinctorum conti=
nentur.pro quo translatio nostra neruũ transtulit.Iob.
Neruus. 13.Posuisti in neruo pedem meum.

סָדִין סָדִין Sadin. sindon. linteum. Prouer. 31. Sindonem fecit
Sindon. & vendidit.Et in plurali סְדִינִים Sedinim.vt Iudi.14
סְדִינִים Triginta sindones & totidem tunicas.Esa.3.Et sindones &
sindones. vittas & teristra.

סֶדֶר סֶדֶר Seder.ordo.regula.Et solũ inuenitur in numero plu
Ordo. rali.Iob.10.Et nullus ordo.pro quo hebrei legunt.&
מִסְדְּרוֹנָה non sũt ordines.& inde מִסְדְּרוֹנָה Misderona .pro quo bea
Posticus. tus hieronymus transtulit posticum.Iudi.3. Per posticum
egressus est.Et aliquando scribitur cum sin loco samech.
De quo vide infra in littera sin.

סַהַר Sahar.Rotundum.pro quo beatus hieronymus tran
stulit tornatilem.Canti.7.Vmbilicus tuus crater tor= Tornat
natilis.Item סֹהַר Soar .i. carcer. seu lacus rotundus quo
vincti claudũtur.Geñ.40.Misit eos in carcerem. pro quo Carcer
hebrei legunt.Misit eos in domum carceris.

סוּג Sug.Auertere.auerti.conuerti.scilicet retrorsum. rece
dere.s.retro.2.Regũ.1.Sagitta ionathe numq rediit re Retro re-dere.
trorsum.ps.43.Non recessit retro cor nostrum.ps.52.om Declin
nes declinauerunt.ps.128.Et conuertantur retrorsum om Retror conue
nes qui oderunt sion.Esa.59.Et conuersum est retrorsum Auerti
cor nostrum.Soph.1.Et qui auertuntur de post tergũ do=
mini. Vide etiam de hoc supra in dictione נָסַג Nasag. & in
de.סוּג Sug.idest recedens.vel declinans.Prouer.14. Viis
suis replebitur stultus. pro quo hebrei legunt. De viis suis
replebitur recedens vel declinans corde.idest recedens vel Recede
declinans a via recta siue a recto iudicio rationis.& ĩde סוּגָה
Suga.idest vallata vel circundata.Canti.7. Vallatus liliis. Vallat

סוֹד Sod.secretum.arcanum.consilium: seu conciliũ.Iob.
29.Quãdo secreto erat deus in tabernaculo meo. & se secretu
cundum litteram hebraicam potest etiam legi sic.Quando
secretum dei in tabernaculo meo.scilicet erat.ps.24.firma
mentum est dominus timentibus eum.pro quo beat⁹ hie=
ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem trãstulit.
Secretum domini timentibus eum.Prouer.25. Et secretũ
extraneo ne reueles. Amos.3.Nisi reuelauerit secretum su
um ad seruos suos prophetas.Ponitur etiam pro consilio
vel concilio.scilicet secreto.Iob.15. Nunquid consiliũ dei consili
audisti.Ps.82.Super populum tuum malignauerunt con=
silium.ps.88.Deus qui glorificatur in consilio sanctorum.
Ps.110.In consilio iustorum & congregatione.Hiere.6. &
super concilium iuuenum simul.& in eodem.15. Non sedi concili
in concilio ludentium. Ezech .13.In concilio populi mei
non erunt.& inde verbum הוּסַד Husad.idest consiliatus est
seu consilio decreuit.2.Paralip.3.Et hec sunt fundamenta
que iecit salomon vt edificaret domũ dei. pro quo hebrei
legunt.Et hec sunt que consiliatus est salomon siue que cõ consili
silio decreuit vt edificaret domum dei.Potest etiam deriua
ri a dictione יָסַד Iasad: que significat fundare: seu funda=
menta iacere: sicut est in littera nostra.& inde deriuatur.סַד
Sad.quod significat lignum perforatum quo pedes vincto
rum continentur. Pro quo beatus hieronymus transtulit
neruum.Iob.13.Posuisti in neruo pedem meum. Neru

סוּה Saue.velamen.& scribitur cum mem in principio &
dicitur מַסְוֶה masue.Exo.34.Posuit velamen sup faci
em suam. Velan

סוּךְ Such.Vngere.purgare.scilicet ventrem. Deut. 28. &
non vngeris oleo.Ruth.3.Lauare igitur & vngere. 2. Unge
Regum.12. Et lot⁹ vnctusq est.Ezech.16. & vnxi te oleo.
Dañ.10.Sed neq vnguento vnctus sum.& inde אָסוּךְ asuch
idest laguncula olei seu lecythus.4.Reg.4.Non habeo an
cilla tua quicquã in domo mea nisi parum olei quo vngar
Pro quo hebrei legunt.Non habeo ancilla tua in domo ni
si lagunculam seu lecythum olei.Potest etiam esse verbum lagu
prime persone futuri temporis.sicut est in littera nostra.si=
gnificat etiam predicta dictio purgare ventrem.Iudi.3.for
siãt purgat aluum in estiuo cenaculo.1.Reg.24.Ingress⁹ Pur uen
est saul vt purgaret ventrem.

סוּס Sus.equus.hirũdo.Geñ.49.Mordens vngulas equi.
Exo.14.Et omnis equitatus pharaonis.Et in eodem. Equu equi
15.Ingressus est enim currus pharaonis cum curribus &
equitibus eius.pro quo hebrei legunt.Ingressus est equus

pharaonis.Ps.31. Nolite fieri sicut equus & mulus. Ps. 32. fallax equus ad salutem. Reperitur etiam in genere feminino סוּסָה Susa.Canti.1.Equitatui meo in curribus pharaonis.Et in plurali.סוּסִים Susim.Deut.17. Non multiplicabit sibi equos.Ps.19.Hi in curribus & hi in equis. Abach. 3. Qui ascendis super equos tuos.Et in eodem. Viam fecisti in mari equis tuis. significat etiam quoddã genus auis. Pro quo beatus hieronymus transtulit pullum.s. hirundinis:siue hirundinẽ.Esa.38. Sicut pullus hirundinis sic clamabo.Et aliquando mutat vau in iod.Hiere. 8. Turtur & hirundo & ciconia.& aliqui hebrei interpretantur grus.

סוּף Soph.finire.consumere.consumi.deficere. deesse .cõplere.Ester.9.Dies phurim idest sortium obseruẽtur a iudeis & ab eorum progenie que his cerimoniis obligata est.Pro quo hebrei legunt.Et dies phurim idest sortium isti non transeant a iudeis & memoria eorum non desinat siue non finiatur a semine eorum.Ps.72.Subito defecerũt Esa.66.Simul consumentur dicit dominus.Dañ.2. Comminuet & consumet vniuersa regna.Hiere. 8. Congregãs congregabo eos dicit dominus.pro quo hebrei legunt.cõsumens consumam eos dicit dominus.potest etiam deriuari a dictione אָסַף asaph:que significat congregare:sicut est in littera nostra.& similiter Soph.1.vbi dicitur.congregabo omnia a facie terre dicit dominus.congregans hominẽ & pecus:congregans volatilia celi & pisces maris.pro quo hebrei legunt.Consumam seu finiam omnia dicit domin⁹ consumens hominem & pecus.De quo vide supra in dictione אָסַף Asaph.& infra in dictione סָפָה sapha.Ponitur etiã pro complere.Dañ.4.sermo completus ẽ super Nabuchodonosor.Et inde סוֹף Soph.idest finis .terminus summitas Eccl's.7.In illa enim finis cunctorum admonetur. Et ĩ eodem.12.finem loquendi pariter omnes audiamus. Põitur etiam pro sũmitate.2.Paralipo.20.Et inuenietis illos in sũmitate torrentis.Item סוּף Suph.idest iuncus seu papirus aut carectus.Exo.2.Et exposuit eum in carecto.Et in eodẽ. Que cum vidisset fiscellam in papirione.Esa.19.Calamus & iuncus marcescent.Significat etiam pelagus. Ione.2.Pelagus operuit caput meum. & ĩde dicitur. יַם סוּף Iamsuph idest mare pelagosum: quia est quasi pelagus ingrediens a mari oceano & non habens exitum aliunde: vel quia in ripa eius oriuntur iunci siue papiri.Translatio nostra traduxit mare rubrum.eo quod habet arenas rubeas. Exo.15 Tulit autem moyses israel de mari rubro.Ps.105.Et irritauerunt ascendentes mare rubrum.Et in eodem.Et increpauit mare rubrum.Et inde סוּפָה Supha.idest tempestas .turbo.Iob.21.Et sicut fauilla quam turbo dispergit. Esa.5.Et rote eius quasi impetus tempestatis.Et in eodem.17.Et sicut turbo coram tempestate.Osee.8.Ventumseminauerũt & turbinem metent.Naum.1.Dominus in tẽpestate & turbine vie eius.Et in plurali סוּפוֹת suphoth.Esa.21. Sicut turbines ab Africo veniunt.

סוּר Sur.Recedere.declinare.diuertere.ammouere.separare.auferre.Geñ.19.Declinate in domum pueri vestri Et in eodem.Vt diuerterent ad eum.Exo.3. Vadam & videbo visionem hanc.pro quo hebrei legunt.Recedam siue declinabo & videbo visionem hanc.idest recedam de loco in quo sto:& vadam ad videndam visionem hanc.Et in eodem.Cernens autem dominus ꝙ pergeret ad videndum. Et in eodem.32. Recesserunt cito de via.Nu.12.nubes quoꝙ recessit que erat sup tabernaculo. & ĩ eo.14.Recessit ab eis omne presidium.Et in eodem.16.Recedite a tabernaculis impiorum.Ruth.4.Declina paulisper & sede hic. ps.13 Omnes declinauerunt.Ps.36.Declina a malo & fac bonũ. Ps.118.Declinate a me maligni.Hiere.17. Recedentes a te in terra scribentur.Osee.4.Separatum est conuiuium eorum.Et in eodem.7.Et recesserunt a me.Hebrei tamen in predicto loco legũt.Preuaricati sunt in me. nã in hebreo non habetur a me sed in me.Amos.6. Et auferetur factio lasciuientium.idest recedet.& aliquando scribitur cum sin loco samach. Osee.9. Sed & ve eis cum recessero ab eis. Sed in predicto loco in hebreo magis proprie legitur incarnatio mea ex eis.De quo dictum est supra in dictione בָּשָׂר Basar.significat etiam auferre vel ammouere. Geñ. 38.Que depositis viduitatis vestibus. pro quo hebrei legunt. Et abstulit vestes viduitatis sue. Et in eo. 49. Non auferetur sceptrum de iuda.Deut.7.Auferet dominus a te omnem langorem. Vbi ponitur verbum tertie coniugationis.idest recedere faciet.2.Reg.5. Nisi abstuleris cecos & claudos.3.Regum.15.Insuper & maacham matrem suam amouit ne esset princeps. Iob.27. Viuit deus qui abstulit iudicium meum.Esa.17. Ecce damascus desinet esse ciuitas.idest auferetur ne sit ciuitas.Ezech.21.Aufer cydarim:tolle coronam.Dañ.12.Cum ablatum fuerit iuge sacrificium.& inde סוּרָה Sura.pro quo beatus hieronymus trãstulit captiuam.idest recedens vel ablata de terra sua. Esa. 59.Transmigrata & captiua.& inde סַר Sar.idest tristis vel indignans:eo quod recedit a consortio hominum.3. Regũ 21.Venit ergo Achab in domum suam indignans.& ĩ genere feminino סָרָה Sara.vt in eodem. Vnde anima tua cõtristata est.& aliquando scribitur supradictum verbum cũ duplici res & dicitur סָרַר Sarar.idest subuertere. peruertere.declinare.scilicet a via recta. Threñ. 3. Semitas meas subuertit. Osee.4. Sicut vacca lasciuiens declinauit israel. Vbi ponitur verbum & nomen seu participium ab eo deriuatum.ac si diceret. Sicut vacca declinans declinauit israel. Et inde סוֹרֵר Sorer.idest peruersus.siue declinans a via recta:aut proteruus vel contumax.Deut.21. filium contumacem & proteruum.vbi ponitur pro contumace. Et in eodẽ filius noster proteruus & contumax est.vbi ponitur pro ꝓteruo.Ponitur etiam pro incredulo.idest apostata.Esa.65. Ad populum incredulum.Osee. 9. Omnes principes eius recedentes.idest declinantes a via recta.Zach.7.& auerterunt scapulam recedentes.& inde סָרָה Sara.idest discessio. preuaricatio.Deut.13.quia locutus est vt vos auerteret a domino deo vestro.pro quo hebrei legunt. Quia locutus est recessionem vel preuaricationem contra dominum deum vestrum.Et inde סוּרֵי Sure. pro quo beatus hieronymus transtulit prauum.Hiere.2. Quomodo ergo conuersa es mihi in prauum vinea aliena. Hebrei tamen dicunt ꝙ significat palmites seu ramos.& legunt sic.Quomodo ergo conuersa est mihi in palmites vinee aliene siue extranee. Item סוּר Sur.nomen est cuiusdam porte in templo salomonis existentis.4.Regum.11.Tertia pars sit in porta seir Debet legi ĩ porta sur.

סוּת Suth.Pallium seu coopertorium.Geñ.49.& in sanguine vue pallium suum.Et solum inuenitur in predicto loco.

סָחַב Sachab.Trahere.detrahere.deiicere. seu abiicere .putrescere.lacerare.2.Regum.17.Et trahemus eam ĩ torrentem.Hiere.22. Putrefactus & proiectus extra portas iersusalem.Et in eodem.49. Si non deiecerint eos paruuli gregis.Ponitur etiam pro lacerare. Hiere. 15. Et canes ad lacerandum.& inde סְחָבוֹת Sechaboth.idest panni lacerati & abiecti pre nimia vetustate.Hiere.38.Tulit inde veteres pãnos.Et in eo.Pone veteres pannos & hec scissa & putrida sub cubito manuum tuarum.

Separari. Preuaricari. Auferre. סוּרָה captiua סַר Indignãs סָרָה Cõtristata סָרַר subuertere Declinare סוֹרֵר contumax proteruus Incredul⁹ recedẽtes. סָרָה recessio. סוּרֵי Prauum. Palmites סוּר Sur. סוּת Palliũ. סָחַב Trahere putrescere Deiicere. lacerare. סְחָבוֹת Panni ueteres.

סָחָה Radere. סָחָה Sacha.Radere.abradere.Ezech.26.Et radam pulue rem eius de ea.Et inde סְחִי Sechi.idest abrasio.Pro
סְחִי erradicatio quo beatus hieronymus transtulit erradicationem.Threñ. 3.Eradicationem & abiectionem posuisti nos.

סָחַף Abradere. inundare סָחַף Sachaph.Abradere.inundare.computrescere.Prouer.28.Similis est imbri vehementi in quo paratur fames.Pro quo hebrei legunt.Imber abradens siue inundans & absq pane.sed beatus hieronymus transtulit sensū Ponitur etiam pro computrescere.Hiere.46.Quare com
Computrescere. putruit fortis tuus.

סָחַר סָחַר Sachar.Circuire.circumuoluere.negociari.vt Hiere.14.Propheta nāq & sacerdos abierunt in terram.
Circuire. Pro quo hebrei legūt.Propheta namq & sacerdos circuierunt in terram.idest huc atq illuc abierunt non inuenientes requiem.Et aliquando duplicatur littera cheth & littera res & dicitur סְחַרְחַר Secharchar.ps.37.Cor meum con
סְחַרְחַר Cōturbari turbatum est.Pro quo hebrei legunt.Cor meum circūuoluitur.idest fluctuat:& sic transtulit beatus hieronymus in
סֹחֵר psalterio iuxta he.ve.& inde dicitur סֹחֵר Socher.idest mercator seu negociator:eo quod circuit regiones & vadit huc atq illuc.Geñ.23.quadringentos siclos argēti probate monete.pro quo hebrei legunt.Quadringentos siclos argen
mercator. negociator ti transeuntis mercatori vel negociatori.& est sensus sicut in littera nostra.Et in eo.37.Et pretereuntibus madianitis negociatoribus.Esa.23.Cuius negociatores principes Ezech.27.Carthaginēses negociatores tui.ꝑ quo hebrei legūt.Tharsis negociatrix tua.vbi pōitur tharsis ꝑ carthagine.Et in eodem.Venerunt ad te negociatores tui.Et in eodem.Negociatores populorum sybilauerunt super te.&
סַחַר inde סַחַר Sechar.siue סְחוֹרָה Sechora.idest negociatio siue
סְחוֹרָה negociatio mercimonium.Prouer.3.Melior est acquisitio eius negociatione argenti.Pro quo hebrei legunt.Melior est negociatio eius negociatione argenti.Et in eodem.31.Quia bona est negociatio eius.Esa.23.Et facta est negociatio gentium.Et in eodem.& erit negociatio eius & merces eius sanctificate domino.Et in eodem.45.Labor egypti & negociatio ethiopie.Ezech.27.Et negociatio manus tue.Scri
מִסְחָר bitur etiam cum mem in principio & dicitur מִסְחָר Mischar.3.Regum.10.& negociatores vniuersiq scruta vendētes.Pro quo hebrei legunt.Et negociatio negociatorū seu
negociatio scruta vendentium.Sunt autem scruta res parui valoris.&
סָחַר negociari. inde verbum סָחַר Sachar.idest negociari.Geñ.34.Terra in potestate vestra est:exercete negociamini & possidete eam.Et in eodem.Negocientur in terra & exerceant eam.
סֹחֵרָה Clypeus Protectio Et inde סֹחֵרָה Sochera.idest clypeus rotundus secundū hebreos.Ps.90.scuto circūdabit te veritas ei⁹.ꝑ quo he.le.scutū & clypeus veritas ei⁹.& btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trā
סֹחָרֶת Marius. lapis. stulit.Scutū & ꝓtectio veritas eius.& inde סֹחָרֶת socháreth i.lapis p̄ciosus.ꝑ quo btūs hiero.trāstulit.lapidē pariū.Ester.1.Sup pauimētū smaragdino & pario stratum lapide.

סָחִישׁ Que sponte nascuntur סָחִישׁ Sachis.Renascentia que ex radicibus seminis oriuntur:seu que sponte nascuntur.4.Reg.19.In secūdo autem anno que sponte nascuntur.

סִיג Scoria. סִיג Sig.Scoria.rubigo.Ezech.22.Versa est mihi domus israel in scoriā.& declinatur pluraliter סִיגִים Sigim.
סִיגִים Prouer.25.Aufer rubiginem de argento.Et in eo.26.quo
Rubigo. Scoria. modo si argēto sordido ornare velis vas fictile.i.argēto rubiginoso vel cū scoria.Esa.1.Argentū tuū versum est ī scoriā.Et in eodem.& excoquam ad purum scoriam tuam.

סִיר Olla. סִיר Sir.Lebes.olla.spina.Exo.16.Quando sedebamus super ollas carnium.Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet super ollam carnium.4.Regum.4.Mors in olla.Eccl's.7.Sicut sonitus spinarum ardentium sub olla.

Hiere.1.Ollam succensam ego video.Ezech.24.Pone ollam.Et in plurali סִירוֹת Siroth.Exo.27.faciesq inusus ei⁹ lebetes.2.Paralipo.35.Pacificas vero hostias coxerunt in lebetibus.Amos.4.Et reliquias vestras in ollis feruentibus.Hebrei tamen in predicto loco legunt.Et reliquias vestras in sagenis piscium vel piscatorum.De quo vide supra in dictione דּוּג Dog.& in dictione דּוּגָה Daga.Item סִיר Sir idest spina.tribulus.& solum inuenitur in numero plurali scilicet סִירִים Sirim.Eccl's.7.Sicut sonit⁹ spinarum.Osee.2.Sepiam viam tuam spinis.Naum.1.Sicut spine se inuicem complectuntur.Reperitur etiam סִירוֹת Siroth.secundum terminationem pluralem femininorum.Ps.57.Priusq intelligerent spine vestre rhamnum.Hebrei tamē priusq intelligerent spine vestre rhamnum.Hebrei tamē primam significationem sequentes legunt sic.Priusq intelligerent idest sentirent olle vestre rhamnum.

סִית Sith.suadere.persuadere.incitare.decipere.seducere.auertere.Deut.13.Si tibi voluerit persuadere frater tuus.Ios.15.Que suasa est a viro suo.1.Regum.26.Si dominus incitauit te aduersum me.2.Regum.24.Commouitq dauid in eis.idest persuasit.3.Regum.21.Concitauit enim eum iezabel vxor sua.4.Regum.18.Nolite audire ezechiam qui decipit vos.2.Paralipo.32.Num ezechias decepit vos.Et in eodem.Nec vana persuasione deludat.Iob.1.Tu autem commonuisti me aduersus eum.idest persuasisti vel incitasti me.Et in eodem.36.Igitur saluabit te de ore angusto.Pro quo hebrei legunt.Et etiam suasit te de ore angusto vel de ore tribulantis vel hostis.idest suasit te ne incideres in os eius.vel sic.Auertit te de ore angusto.& est idem sensus cum littera nostra.Et in eodem.Non te ergo superet ira.idest ne incitet te.Hiere.38.Seduxerunt te & preualuerunt aduersum te.Ponitur etiam pro auertere.2.Paralipo.18.Atq auertit eos ab illo.idest suasit vel incitauit eos vt diuerterent ab eo.

סָכַךְ Sachach.Cooperire.velare.tegere.protegere.vt Exo.25.Tegant expandentes alas.Iob.10.Ossibus & neruis compegisti me.Pro quo hebrei legunt.texisti me seu protexisti me.Ezech.28.Tu cherub extentus & protegens.Et in eodem.Et perdidi te o cherub protegens.& cōmuniter scribitur cum simplici caph.Exo.40.Dimittesq ante illam velum.Pro quo hebrei legunt.Velabis seu protegés arcam cum velo.3.Regum.8.Et protegebant cherubim arcam & vectes eius.Iob.3.Et circundedit eum deus tenebris.Pro quo hebrei legunt.Et texit seu protexit deus pro eo.Et in eodem.38.Quis conclusit ostiis mare .i.qs velauit.& ī eo.40.ꝓtegūt vmbre vmbrā ei⁹.p̄s.90.scapulis suis obūbrabit tibi.i.ꝓteget te.Threñ.3.opuisti ī furore.& ī eo.opposuisti nubē tibi.& aliqñ scribitur cū sin loco samach.Exo.33.& ꝓtegā te dextera mea.& ide סוֹךְ such i.vmbraculū.seu tabernaculū vel tētoriū.p̄s.26.Qm̄ abscōdit me in tabernaculo suo.Et aliqñ scribitur cū sin loco samach.Threñ.2.& dissipauit q̄si hortū tētoriū suū.dr̄ ēt סַךְ Sach.p̄s.41.Qm̄ trāsibo vsq ad locū tabernaculi admirabilis.scribitur ēt cū he in fine & dr̄ סֻכָּה suca.Esa.4.Et tabernaculū erit in vmbraculū diei.& in plu.סֻכּוֹת Sucoth.Leuit.23.Erūt ferie tabernaculorū septē diebus dn̄i.Et ī eo.& habitabitis in vmbraculis septē diebus.& ī eo.manebit ī tabernacl'is.& ide מָסָךְ masach.i.tētoriū:seu velū aut ꝓtectio Exo.26.facies & tētoriū ī itroitu tabernacl'i.Nu.4.& depo nēt velū qđ pēdet añ fores.p̄s.104.spādit nubē ī ꝓtectiōe & inde סוֹכֵךְ sochech.i.tentoriū seu vmbraculū ex corio & tabulis fabrefactū quo expugnatores vrbiū vtūtur propter lapides & tela que de muro mittuntur.Naum.2.Velociter ascendet muros eius:& preparabitur vmbraculum.Et

[Right margin, cut off:] סִירוֹת lebetes. Spina. סִירִים Spine. סִירוֹת Persuadere. Suadere. Incitare. Concitare. Decipere. deludere. Auertere. Seducere. Tegere. Cōpingere. Protegere. Velare. Cōcludere. Obumbrare. Opponere. Tabernaculum. Tentorium. Umbraculum. tabernacula. tentorium. Uelum. Protectio. Umbraculum.

מוסך inde מוּסַךְ Musach. 4. Reg. 16. Musach quoq; sabbati. & dicunt hebrei q̄ erat tentoriū quoddam in atrio tēpli subter quod erant custodes templi in sabbatis.

סכל סָכַל Sachal. stulte agere. seu stulte operari. isanire. infatuare. fatuum seu stultum esse. Gen̄. 31. Stulte operatus es. 1. Regum. 13. Stulte egisti: nec custodisti mandata domini. & in eo. 26. Apparet enī quod stulte egerim. 2. Reg. 15. Infatua queso domine consilium achitophel. Esa. 44. Et scientiam eorum stultam faciens. & inde סֶכֶל Sechel. idest stulticia. fatuitas. vt Eccl's. 10. Positum stultum in dignitate sublimi. pro quo hebrei legunt. Positam stulticiā. Et si scribatur cum littera sin loco samach potest legi sic. Positū intellectū in dignitate sublimi. & sic legunt aliqui hebrei. nā aliquando ponitur sin loco samach & econuerso. vt dictum est in precedentibus: & vt infra dicetur. & inde סִכְלוּת Sichluth. idest stulticia. insipientia. error. vt Eccl's. 2. Trāsiui ad contemplandam scientiā erroresq; & stulticiam. Et in eo. Et vidi q̄ tantū precederet sapientia stulticiā quātū differt lux a tenebris. & in eo. 7. Errorem imprudentiū. Et in eo. 10. preciosior est sapientia parua q; gloria ad tēpus stulticia Et aliquando scribitur cum sin loco samach. vt supra in eo. 1. Vt scirem prudentiam atq; doctrinam erroresq; atq; stulticiam. & inde סָכָל Sachal. idest stultus. fatuus. insipiens. Eccl's. 10. Sed & in via stultus ambulans cum ipse insipiens sit omnes stultos estimat. Hiere. 5. Audi populo stulte.

סכן סָכַן Sachan. comparare. assimilare. assimilari. equalē seu coparem esse. acquiescere. intelligere. preuidere. consuescere. Iob. 15. Arguis verbis eum qui non est equalis tibi. Et in eodem. 22. Nunquid deo potest comparari homo. Et in eodem. 34. Non placebit vir deo etiam si cucurrerit cum eo. idest non comparabitur vir deo. Et aliqui hebrei dicunt q̄ significat prodesse seu conferre. Vnde i predicto loco ipsi legunt. Quid prodest vel quid confert homo cum cucurrerit cum deo. siue cum complacuerit cum deo. Et in eodem. 35. Non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit si ego peccauero. pro quo hebrei legunt. Quid tibi confert & quid tibi proderit si ego peccauero Significat etiam acquiescere. Iob. 22. Acquiesce igitur ei & habeto pacē. Item significat intelligere seu preuidere. Iob. 22. etiam cū perfecte fuerit scientie. pro quo hebrei legunt. etiam si intelligat in eis: siue super eos intelligens. sed beatus Hieronymus transtulit sensum. Ps. 138. Et omnes vias meas preuidisti. Significat etiam consuescere. Nu. 22. Dic quid simile vnquam fecerim tibi. pro quo hebrei legunt. Nunquid consuescens consueui vt facerem tibi talia. Significat etiam periclitari. pro quo beatus hieronymus transtulit vulnerare. Eccl's. 10. Qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. pro quo hebrei legunt. periclitabitur ab eis. Vnde periculum ipi vocant סַכָּנָה Secana. & inde מִסְכֵּן Mischen. idest pauper. egenus. Eccl's. 4. Melior est puer pauper & sapiens. Et in eodē. 9. Inuentusq; est in ea vir pauper & sapiens. Et in eodem. Sapientia pauperis contempta est. & inde מִסְכֵּנוּת Mischenuth. idest paupertas. penuria. Deut. 8. vbi absq; vlla penuria comedes panem tuum. Item סוֹכֵן Sochen. i. cellariū seu apotheca. Tabernaculum: siue cubicularius: vel thesaurarius. Esa. 22. Ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo Et in genere feminino סֹכֶנֶת Socheneth. 3. Regum. 1. Et foueat eum dormiatq; in sinu suo. pro quo hebrei legunt. Et sit ei cubicularia: dormiatq; in sinu suo. & inde מִסְכְּנוֹת Mischenoth. idest apothece: seu tabernacula vel cellaria. Exo. 1. Edificauerunt vrbes tabernaculorum pharaoni. 2. paralipo. 32. Apothecas quoq; frumenti vini & olei. Ponitur etiam pro munitionibus. 2. Paralipo. 8. Et alias ciuitates munitissimas edificauit in emath. Et in eodem. Et omnes vrbes firmissimas que fuerunt salomonis. Et in eodem 16. Et vniuersas vrbes neptalim muratas. Et in eodem. 17. Et edificauit in iuda domos ad instar turrium vrbesq; muratas. Et inde מְסוּכָן Mesucan. Pro quo beatus hieronymus transtulit fortem. Esa. 40. forte lignum & imputribile elegit artifex sapiens.

munitiōes. Murate. מְסוּכָן Fortis.

סכסך סִכְסֵךְ Sichsach. Miscere. concurrere facere. Esa. 19. Et concurrere faciam egyptios aduersus egyptios.

סִכְסַךְ Concurrere facere.

סכר סָכַר Sachar. claudere. obturare. concludere. tradere. Gen̄. 8. Et clausi sunt fōtes abyssi. ps. 62. Quia obstructum est os loquentium iniqua. Esa. 19. Et tradam egyptum in manu dominorum crudelium. pro quo hebrei legunt. Et concludam egyptum. Et inde שֶׂכֶר Secher. cum sin in principio loco samach. idest lacuna seu stagnum vbi aque clauduntur. Esa. 19. Omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces.

סָכַר Claudere. Obturare. Tradere. שֶׂכֶר lacuna.

סכת סָכַת Sacath. Attendere. auscultare. Deut. 27. Attēde & audi israel. Item סִכּוּת Sicuth. nomen idoli secundum hebreos. Amos. 5. Et portastis tabernaculum moloch deo vestro. Pro quo hebrei legunt. Et portastis sicuth regem vestrum seu regis vestri aut moloch vestri. q̄ si pro סִכּוּת sicuth ponatur סֻכַּת suchath. tunc significat tentorium seu tabernaculum. sicut est in littera nostra: vt dictum est supra in dictione סָכַךְ sachach.

סָכַת Attendere. סִכּוּת Tabernaculum.

סל סַל Sal. Canistrum. cartallus. Gen̄. 40. Et in vno canistro quod erat excelsius. Et in plurali סַלִּים Salim. Vt in eodem. Et ego vidi somnium q̄ tria canistra farine haberem super caput meum. Et in eodem. Tria canistra tres adhuc dies sunt. Reperitur etiam duplicatum. & dicitur סַלְסִיל Salsil. vt Hiere. 6. Quasi vindemiator ad cartallum. vbi ponitur סַלְסִלּוֹת Salsiloth in numero plurali. idest cartalli seu canistra. Et aliqui hebrei dicunt quod a predicta dictione deriuatur סֶלָה Sela: per additionem he in fine: & significat semper. De quo vide in sequenti dictione. quia secundū alios inde deriuatur.

סַל Canistrum. סַלִּים Canistra. סַלְסִיל cartallus. סַלְסִלּוֹת canistra. סֶלָה

סלל סָלַל Salal. Iter vel viam facere. viam preparare. Iter prebere. exaggerare. idest viā inequalem & asperā sternere lapidibus & lignis & eleuare humiliora & deprimere altiora vt sit via plana. calcare. terere seu opprimere. Iob. 19. Et fecerunt sibi viam per me. Ps. 67. Iter facite ei qui ascēdit super occasum. Esa. 57. viam facite prebete iter. vbi eadem dictio bis ponitur. Et in eodem. 26. Planum facite iter Pro quo hebrei legunt. Exaggerate exaggerate iter. i. planum facite iter. sicut est in littera nostra. Ponitur etiam pro terere vel calcare. Hiere. 18. vt ambulent per eas itinere nō trito. Et in eodem. 50. Tollite de via lapides & redigite in aceruos. Pro quo hebrei legunt. Calcate vel triturate eam sicut aceruos. scilicet messis. potest etiam intelligi sicut est in littera nostra. ponitur etiam pro opprimere. Iob. 30. oppressi quasi fluctibus semitis suis. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Et iter fecerunt super me semitis interitus sui. Ponitur etiam pro retinere. Exo. 9. Adhuc retines populum meum. Pro quo hebrei legunt. Adhuc calcas populum meum. idest subiicis. Alii vero legunt sic. Adhuc eleuaris contra populum meum. Nā secūdū hebreos ēt signat eleuare. Prouer. 4. Arripe illam & exaltabit te. pro quo ipsi legunt. Eleua illam & exaltabit te. & in predicto loco duplicatur littera samach & littera lamed. & inde מְסִלָּה Messila siue מַסְלוּל maslul. i. via trita seu strata. aut semita. Nu. 20. Per tritam gradiemur viam. 2. Regum. 20. Iacebat in media via. Et in eodem. Amouit eum de via in agrum Esa. 11. Et erit via residuo populi mei. Et in eodem. 35.

סָלַל Viā facere. Iter facere. prebere iter. exaggerare. Terere. Calcare. Opprimere. Retinere. Eleuare. מְסִלָּה מַסְלוּל Trita uia. Uia.

Semita. מְסִלּוֹת Et erit ibi ſemita. Et in plurali מְסִלּוֹת meſiloth. Iudi. 20. in illa quoq; fuga palantes in diuerſa tendentes occiderunt quinq; millia viros. Pro quo hebrei legunt. Et occiderunt in viis quinq; millia viros. ps. 83. Aſcenſiones in corde ſuo

Semite. Pro quo beatus hiero. in pſ. iuxta he. ve. tranſtulit. Semite in corde ſuo. Eſa. 35. Diſſipate ſunt vie. Et in eodē. 49. Et ſemite mee exaltabuntur. Ponitur etiam pro gradibus. 2.

Gradus. Paralip. 9. Ex quibus fecit ſalomon gradus in domo domi

סוֹלְלָה Munitio. ni. Et inde סוֹלְלָה Solela. ideſt agger ſeu munitio ex quib⁹ expugnantur ciuitates. 2. Reg. 20. Et circundederunt munitionibus ciuitatem. ideſt aggeribus ad expugnandam ci

Agger. uitatem. Eſa. 37. Et non mittet in circuitu eius aggerem. Hiere. 6. Et fundite contra ieruſalem aggerem. & in plura

סוֹלְלוֹת Munitiões. li סוֹלְלוֹת Soleloth. Vt in eo. 32. Ecce munitiones extructe ſunt aduerſum ciuitatem. Et in eodem. 33. Que deſtructe ſunt ad munitiones & ad gladium. & a predicta dictione de

סֶלָה riuatur סֶלָה Sela. pro quo btūs hiero. tranſtulit ſp. Abach.

Semper. 3. Deus ab auſtro veniet & ſanctus de monte pharan ſemper. & licet in aliquibus bibliis noſtris non habetur predictum aduerbium ſemper: tamen in bibliis noſtris antiquis habetur ſicut predictum eſt. Et in eodem. Iuramēta tribuſq; locutus es. vbi in hebreo additur predicta dictio סֶלָה Sela. ſcilicet que locutus eſt ſemper. Et in eodem. Denudaſti fundamentum eius vſq; ad collum. vbi ſimiliter in hebreo additur predicta dictio סֶלָה ſela. ſcilicet vſq; ad collum ſemper. Et frequenter reperitur in pſalmis. vt. Ps. 4. Et queritis mendacium. pro quo beatus hieronymus in pſal. iuxta he. ve. tranſtulit. Querentes mendacium ſemper. & in eo. Et compungimini. pro quo beatus hiero. tranſtulit. Et tacete ſemper. Ps. 7. & gloriam meam in puluerem deducat. ꝓ quo beatus hiero. tranſtulit. & gloriam meam in puluerem collocet ſemper. Ps. 9. In operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator. pro quo beatus hiero. tranſtulit. In opere manuum ſuarum corruit impius: meditatio ſemper Et ſimiliter in aliis pſalmis ponitur predicta dictio. ꝓ quo lxx. interpretes Diapſalma poſuerunt: vt ait beatus hieronymus in epiſtola ad marcellam. & nota ꝙ predicta dictio non ponitur niſi in pſalmis & in cātico Abachuc ſupra allegato. Poteſt etiam ſignificare eleuationem vel exaltationē. vt vbicunq; ponatur: ibi canens vel pſallens debet eleuare vocem & mentem ad deum. Vide etiam de hoc beatū hieronymum in predicta epiſtola ad marcellam de diapſalmate. & in explanatione pſalmi quarti. & Burgeñ. in additione tertia pſalmi. 83.

סָלָא Eſtimare. Conferre. סָלָא Sala. eſtimare. equiparare. cōferre. Threñ. 3. & amicti auro primo. ꝓ quo he. le. Eſtimati ſiue equiparati auro. ſcribitur ēt cū he in fine loco aleph. Iob. 28. Nō cōferetur tinctis indie coloribus. ideſt non comparabitur.

סָלַד Affligere. סָלַד Salad. Affligere. Iob. 6. Vt affligēs me dolore nō parcat. Et ſolum inuenitur in predicto loco. & dicunt hebrei ꝙ ſignificat exurere.

סָלָה Spernere Auferre. Deiicere. סָלָה Sala. Deiicere. ſpernere. calcare. ps. 118. ſpreuiſti omnes diſcedentes a iudiciis tuis. Threñ. 1. Abſtulit oēs magnificos meos. pro quo hebrei legunt. Calcauit ſeu deiecit omnes magnificos meos. ſignificat etiam conferre. Iob. 28. Non conferetur tinctis indie coloribus. De quo vi

סֶלָה de ſupra in dictione סָלָא ſala cum aleph in fine. Item סֶלָה ſela. ideſt ſemper. De quo vide ſupra in dictione סַלְסַל ſalſal.

סָלַח Dimittere Ignoſcere propiciari סָלַח Salach. parcere. propiciari. dimittere. ſcilicet peccatū. Leuit. 4. & dimittetur ei. Nu. 14. Dimitte obſecro peccatum populi huius. Et in eodem. Dimiſi iuxta verbū tuū. Deut. 29. Et dominus non ignoſcat ei. Ps. 24. Et propiciaberis peccato meo. Ps. 85. Quoniam tu domine ſuauis & mitis. Pro quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he. ve. tranſtulit. Tu enim es domine bonus & propiciabilis. i. bonus & parcens. & inde סְלִיחָה ſelicha. ideſt propiciatio. ps. 129. Quia apud te propiciatio eſt.

סֻלָּם Sulam. ſcala. Geñ. 28. Viditq; in ſomnis ſcalam ſtantem. & ſolum inuenitur in predicto loco.

סִלּוֹן ſilon. ſpina. tribulus. beatus hieronymus tranſtulit offendiculum. Ezech. 28. Et non erit vltra domui iſrael offendiculum amaritudinis. pro quo hebrei legunt. & nō erit vltra domui iſrael in tribulum amaritudinis. & in plu. סַלּוֹנִים ſalonim. Ezech. 2. Quoniam increduli & ſubuerſores ſunt tecum. pro quo hebrei legunt. Quoniam increduli & ſpine ſunt tecum. ideſt pungentes ſicut ſpine.

סַלְסַל Salſal. Arripere. Prouer. 4. Arripe illam & exaltabit te. Hebrei tamen dicunt ꝙ ſignificat exaltare. ſeu eleuare. vnde in predicto loco ipſi legunt. Exalta illam & exaltabit te. Item סַלְסַל Salſil. i. caniſtrum. ſeu cartalus. De quo vide ſupra in dictione ſal.

סֶלַע Selaa. petra. rupes. Nu. 20. Loquimini ad petram coram eis. Et in eodem. 24. Si in petra poſueris nidum tuum. Et in plurali. סְלָעִים ſelaim. ps. 103. petra refugium erinaciis. pro quo beatus hieronymus in pſ. iuxta he. ve. tranſtulit. Petre refugium erinaciis. Significat etiam arcem vel fortalicium ſupra firmam petram poſitum. ps. 17. Dominus firmamentum meum. 4. Regum. 14. & apprehendit petram in prelio. ideſt arcem ſupra petram poſitam. ponitur etiam pro fortitudine. Eſa. 31. Et fortitudo eius a terrore tranſibit. 2. Regū. 22. Dominus petra mea. ideſt fortitudo mea.

סָלְעָם Salaam. Genus locuſte. pro quo btūs hiero. trāſtulit Attachum. Leuit. 11. Atthachus atq; ophimachus.

סָלַף Salaph. mutare. peruertere. ſ. verba recta & iuſta. ſupplantare. Deut. 16. Munera excecant oculos ſapiētū & mutant verba iuſtorum. Prouer. 21. vt detrahat impios a malo. ideſt mutet ſeu reflectat. Ponitur etiam pro ſupplātare. Iob. 12. Et optimates ſupplantat. Prouer. 13. Impietas autem peccatorum ſupplātat. Et in eodem. 19. Stultitia hominis ſupplantat greſſus eius. & inde סֶלֶף ſeleph. i. ſupplātatio. peruerſio. mutatio. Prouer. 11. Et ſupplantatio impiorum vaſtabit illos. Et in eodem. 15. Qui autem immoderata eſt conteret ſpiritum. pro quo hebrei legunt. & peruerſitas vel ſupplantatio in ea: contritio in ſpiritu. ſ. eſt.

סָלַק Salac. In lingua chaldaica ſignificat aſcendere. Dañ. 2. Tu rex cogitare cepiſti ī ſtratu tuo. Pro quo hebrei legunt. Tu rex cogitationes tue ſuper ſtratū tuū aſcēderūt. Eſdre. 4. Iudei qui aſcenderunt a te ad nos.

סֹלֶת Soleth. ſimila. Geñ. 18. Accelera tria ſata ſimile. Leuit. 2. Simila erit eius oblatio. & in eodem. Pugillum plenum ſimile.

סַם Sam. Aroma. ſeu aromaticum. & ſolum inuenitur in numero plurali. Exo. 30. Sume tibi aromata. Et in eodem. Galbanum boni odoris & thus. pro quo hebrei legūt Et galbanum aromatum. i. aromaticum & thus.

סְמָדַר Semadar. vue immature. & proprie ſignificat quando vinee ſunt in flore vel quando flores fructum ꝓducunt. Canti. 2. & vinee florentes dederunt odorem ſuum & in eo. 7. Si flores fructum parturiunt. ideſt producunt.

סָמַךְ Samach. Inniti. adiungere. imponere. ſ. manum ſuper aliquem. ſtabilire. confirmare. ſuſtentare. Exo. 29 Imponentq; Aaron & filii eius manus ſuper caput illius. Leuit. 8. Super cuius caput cum impoſuiſſent Aaron & filii eius manum. Nu. 8. Ponent filii iſrael manus ſuas ſuper eos. Et in eodem. Leuite quoq; ponent manus ſuas ſuper

capita boum. Et in eo.27. Et pone manũ tuã sup eũ. Et in eodem. Et impositis capiti eius manibus. Deut.34. Quia moyses posuit super eũ manus suas. Esa.36. Cui si innixus fuerit homo intrabit manũ eius. Amos.5. Et innitatur manu sua super parietem. Significat etiã stabilire vel confortare aut confirmare seu fulcire. Geñ.27. frumento & vino stabiliui eum. 2. Paralipo. 32. Confortatusq; est populus huiuscemodi verbis. ps.36. Confirmat autem iustos dominus. ps.50. Et spiritu principali confirma me. ps. 70. A te confirmatus sum ex vtero. ps.87. Super me confirmatus est furor tuus. ps.110. Cõfirmata in seculũ seculi. ps.111. Confirmatũ est cor eius. ps.144. Alleuat dñs omnnes qui corruũt. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he. ve. transtulit. Sustentat dñs omnes corruentes. Canti.2. fulcite me floribus. Esa.26. Vetus error abiit. Pro quo hebrei legunt. Cogitatio.s. bona stabilita vel confirmata est. & beatus hieronym9 trãstulit sensũ. De quo vide supra in dictiõe יָצַר Iasar. Esa.59. Et iustitia ei9 ipsa confirmauit eũ. Et in eodem.63. Et indignatio mea auxiliata est mihi. Pro quo hebrei legunt. Confirmauit seu stabiliuit me. Ezech. 24. In qua confirmatus est rex babylonis aduersus ierusalem. Hebrei tamen in predicto loco legunt. In qua adiunctus est rex babylonis ad ierusalẽ. Et inde סְמִיכָה Semicha.i. palliũ eo quod adheret vel adiungitur homini. Iudi.4. Et opertus ab ea pallio.

סֶמֶל Semel. simulachrũ. imago. idolũ. Deũt.4. Ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem. Pro quo hebrei legunt. Ne forte decepti faciatis vobis sculptile similitudinẽ alicui9 simulachri vel idoli. Ezech.8. Vbi erat statutum idolum zeli. Et in eodẽ. Et ecce ab aquilone porte altaris idolum zeli in ipso introitu.

סָמָן Saman. miliũ. secundũ translationem nostram: & scribitur cũ nũ in principio & dicitur נִסְמָן Nisman. Esa. 28. Et hordeum & miliũ & vicia in finibus eius. Hebrei tamen dicunt q͏ est verbum seu participiũ. & q͏ significat signatum vel notatum. & in predicto loco ipsi legunt & hordeum signatum vel notatum. Vnde signum seu notam ipsi vocant סִימָן Siman.

סָמַר Samar. horripilare. inhorrescere. Iob.4. Inhorruerunt pilli carnis mee. ps.118. Confige timore tuo carnes meas. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Horripilauit a timore tuo caro mea. Hiere.51. Adducite equũ quasi bruchũ aculeatum. Pro quo hebrei legũt. Quasi bruchũ horripillatum.i. erectis crinibus. Item סֶמֶר Samar.i. clauus Et additur ei mẽ in principio & dr̃ מַסְמֵר Masmer & solũ inuenitur in numero plurali.s. מַסְמְרִים Masmerim vel מַסְמְרוֹת Masmeroth. 1. Paralipo. 22. Ferrũ quoq; plurimũ ad clauos ianuarũ. 2. Paralipo.3. Sed & clauos fecit aureos. Esa.41. & confortauit eũ clauis vt non moueretur. Hiere.10. Clauis & malleis compegit. & aliquãdo scribitur cũ sin loco samach Vt Eccl's.12. Et quasi claui in altum defixi.

סְנֶה Sene. rubus. Exo.3. Apparuit ei dñs in flãma ignis de medio rubi. Et in eodem. Quare nõ cõburatur rubus. Deut.33. Benedictio illius qui apparuit in rubo. Et inde dicitur mõs סִינַי Sinai.i. mõs rubi: sic dictus a rubo ibi existẽte in quo dominus apparuit.

סַנְוֵר Sanuar. cecitas. & declinatur tantũ pluraliter. scilicet סַנְוֵרִים Sanuerim. Geñ.19. Et eos qui foris erãt percusserunt cecitate. 4. Reg.6. Percute obsecro gentem hanc cecitate.

סוּמְפֹּנְיָא Sumphonia. symphonia. instrumentum musicum. Dañ.3. Psalterii & symphonie & vniuersi generis musicorum.

סַנְסִן Sansin. surculus seu ramus. Beatus hieronymus transtulit fructus. Canti.7. Dixi ascendam in pãlmam & apprehendam fructus eius. סַנְסִן Fructus.

סְנַפִּר Senapir. penula.s. piscium. vt Leuit.11. Omne quod habet penulas & squãmas. Et in eodẽ. Quidquid autem penulas & squãmas non habet. סְנַפִּר Penula.

סָעַד Saad. confortare. firmare. stabilire. fulcire. roborare. prandere. adiuuare. Geñ.18. Et confortetur cor vestrum. Iudi.19. Et conforta stomachum tuum. & in eodem. Obsecro iquit vt pauxillum cibi capias & assumptis viribus. Pro quo he. le. Conforta obsecro nunc cor tuũ. ps. 17. & dextera tua suscepit me. Pro quo btũs hieronymus in psal. iuxta he. ve. transtulit. Et dextera tua confortauit me. Ps.103. Et panis cor hominis confirmet.i. cõfortet. ps.118. Adiuua me & saluus ero. Pro quo hebrei legunt. Conforta seu fulci me & saluus ero. Prouer.20. Et roboratur clementia thronus eius. Esa.10. Vt cõfirmet illud & corroboret. Ponitur etiã pro prãdere. quod est stomachũ cõfortare. 3. Reg. 13. Veni mecũ domũ vt prandeas. Et in lingua chaldaica significat adiuuare. Esd. 5. Prophete domini adiuuantes eos. Et inde מִסְעָד Masaad.i. fulcimentũ seu fulcrũ. 3. Reg. 10. Fecit rex de lignis thinis fulcra domus dñi. סָעַד confortare confirmar. Fulcire. Roborare. corroborar Prandere Adiuuare. מִסְעָד Fulcrum.

סָעָה Soaa. cõmotio. tẽpestas. ps.54. A pusillanimitate spiritus & tempestate. Pro quo beatus hiero. in psalterio iuxta he. ve. transtulit. A spiritu tẽpestatis & turbinis. Vide etiam de hoc supra in dictione נָסַע Nasaa. סָעָה Tẽpestas

סְעִף Saiph. palmes. Ramus. cacumen. sũmitas.s. arboris. cauerna. cogitatio. Esa.17. In cacuminibus eius fructus ei9.i. in ramis ei9. & in eodẽ.27. Et cõsumet sũmitates eius. i. cacumina eius. Ezech.31. Abietes non adequauerũt sũmitatẽ eius.i. cacumina ei9. & in eodẽ. Et in ramis eius fecerũt nidos omnia volatilia celi. Ponitur etiã pro cacumine mõtiũ seu petrarũ. in quibus sunt fissure cauernose: seu spelũce Iudi.15. Et descendens habitauit in spelunca petre etham. Vbi ponitur pro spelunca. Esa.2. Et ingredientur in scissuras petrarũ & in cauernas saxorũ. ubi ponitur pro cauernis. Et in eodẽ.57. Subter eminentes petras.i. subter cacumina petrarũ. Significat etiã cogitationes. Iob.20. Idcirco cogitationes mee varie succedunt sibi. ps.118. Iniquos odio habui. Pro quo hebrei legunt. cogitationes.s. malignas odiui. Et btũs hieronymus in psal. iuxta he. ve. transtulit. Tumultuosos odiui. & aliqñ scribitur cũ sin loco samach. vt Iob. 4. In horrore visiõis nocturne. Pro quo hebrei legũt. In cogitationibus a visionibus nocturnis. Ponitur etiã pro parte. 3. Reg.18. Vsq; quo claudicatis in duas partes. Et aliqui hebrei legunt in duas cogitationes. Alii vero dicunt q͏ in predicto loco accipitur pro pedib9 qui sunt in homine quasi rami in arbore; quia homo est quasi arbor euersa. Item סָעַף Saaph.i. confringere.s. in partes minutas. Esa.10. Cõfringet lagunculã in terrore. סְעִף cacumen. Sũmitas. Ramus. Spelunca cauerna. Eminens. cogitatiões Pars. סָעַף confringer

סָעַר Saar. cõturbare. tempestare. turbine moueri siue turbine rapi. irruere vt tẽpestas. 4. Reg.6. Conturbatũ est cor regis syrie. Esa.54. Paupercula tempestate conuulsa. idest tempestate cõmota. Osee.13. Sicut puluis turbine raptus ex area.i. turbine cõmotus. Ione.1. Mare ibat & intumescebat. Abach.3. Venientibus vt turbo ad dispergendum me. Zach.7. Et dispersi eos per omnes gentes. Pro quo hebrei legunt. Et cõmoui eos per omnes gentes. Et aliquando scribitur cum sin loco samach. Iob.26. Et velut turbo rapiet eum de loco suo. ps.49. In circuitu eius tempestas valida. ps.57. Sic in ira absorbet eos. Pro quo beatus hieronymus in psal. iuxta he. ve. transtulit. Quasi ira tempestas rapiet eos. Hiere. 2. Et porte eius desolamini סָעַר conturbar. Tẽpestate. cõmoueri Turbine cõmoueri intumescer Venire vt turbo Dispergeř commouer Tẽpestas. Tẽpestate. rapere.

vehementer. Pro quo hebrei legunt. Et tempestemini.i.
sicut tempestas mouemini: desolamini vehementer. Sed
si pro שַׁעֲרוּ Saaru legatur שְׁעָרָיו Searau.tūc significat por=
tas eius: sicut est in littera nostra. Dañ. 9. Et quasi tempe=
סַעַר stas veniet contra illum rex aquilonis. Et inde סַעַר Saar.
סְעָרָה siue סְעָרָה Seara.i. turbo. tempestas.4.Reg.2. Et ascendit
turbo. helias per turbinē in celum.p̄s.82.Ita persequeris illos in
tempestas. tempestate tua.Hiere.22. Ecce turbo dominice indignatio
nis egreditur & tempestas irrumpens. Ione.1. Et facta est
tempestas magna in mari. Et in eodem. Quoniā propter
me tempestas hec. & aliquando scribitur cum sin loco sá=
Horror. mach. vt Iob.18. Et primos inuadet horror. Pro quo he=
brei legunt.Et primos inuadet tempestas.Nañ.1. Domin9
סְעָרוֹת in tempestate & turbine via eius.Et in plurali סְעָרוֹת Seaa=
roth. Ezech.13. Et ventum procelle dissipantem. Quod
turbines in hebreo legitur pluraliter.s. ventus turbinum vl' procella
Procelle. rum.Zach.9. Et vadet in turbine austri. Pro quo hebrei le
gunt in turbinibus austri.

סַף סַף Saph.peluis.hydria.limen.De quo vide in dictione se=
quenti.

סַפַּף סַפַּף Saphaph.peluis.crater.scyph9.hydria.siue quodcūq3
vas quo aqua vel vinum bibitur.limen. superlimina=
סַף re.Et scribitur cum simplici pe & dicitur סַף Saph.Exo.12.
Fasciculū myrrhe tingite ī sanguine qui est in limine. Pro
peluis quo hebrei legunt.Tingite in sanguine qui est in pelui seu
in cratere.Potest etiam legi sicut est in littera nostra: vt in=
fra dicetur.4.Reg.25.Et tres ianitores.Pro quo hebrei le=
gunt.& tres custodes vasorum. Potest etiam legi sic. & tres
custodes liminis.Quod est idem quod ianitores. & simili=
Janitores. ter.Ester.2. Duo eunuchi regis qui ianitores erāt. Pro quo
hebrei legunt.Duo eunuchi regis de custodibus scyphi seu
calicis.idest de custodibus vasorum in quibus rex bibebat.
& sic faciliter poterant inficere poculum regis & interfice=
re eum.Zach.12.Ecce ego ponam ierusalem superlimina=
re crapule.Pro quo hebrei legūt.Calicem seu hydriam cra
pule.potest etiam legi sicut est in littera nostra.Et in plura=
סִפִּים li סִפִּים Sipim.Hiere.52.Et hydrias & thymiamateria
סִפּוֹת & vrceos. Reperitur etiam סִפּוֹת Sipoth.secundum ter=
Hydrie. minationē femininorū.3.Reg.7.Et hydrias & fuscinulas
סַפּוֹת & phialas. Ponitur etiam סַפּוֹת Sapoth pro tapetibus. 2.
Reg.17.Obtulerūt ei stratoria & tapetia & vasa fictilia.Sed
tapetia. etiā in p̄dicto loco p tapetibus hebrei legūt hydrias seu scy
סַף phos.Item סַף Saph.idest limē.siue superliminare.3.Reg.
Limen. 14.Cumq3 illa ingrederetur limen domus.Ezech.40.Et
mensus est limen porte calamo vno.Et in eodem.Et limen
porte iuxta vestibulum porte.Et in eodem.43. Qui fabri=
סִפִּים cati sunt limen suum iuxta limen meum.Et in plurali סִפִּים
Cardines. Sipim.Esa.6. Et commota sunt superliminaria cardinum.
Liminaria Amos.9. Percute cardinem & cōmouebuntur superlimi=
סַפַּף naria. Et inde verbum סַפַּף Saphath.i. in limine esse.siue
abiectū eē. in limine habitare. Pro quo trāslatio nostra abiectum esse
traduxit.p̄s.83.Elegi abiectum esse in domo dei mei.

סַפָּא סַפָּא Sapha. pabulum iumentorum seu fenum. & scribi=
מִסְפּוֹא tur cum mem in principio. & dicitur מִסְפּוֹא Mispho
Geñ.24. Palearum quoq3 & feni plurimū est apud nos. Et
Fenum. in eodem.43.Deditq3 pabulum asinis. Iudi.19. Habentes
pabulum paleas & fenum in asinorum pabulum.

סָפַד סָפַד Saphad.plangere.lamentari.3.Reg.14. Et plangent
plangere eum omnis israel.Eccl's.3.Tempus plangendi & tem=
pus saltandi. Hiere.16. Neq3 vadas ad plangendum. Et in
eodem. Non plangentur & non sepelientur. Et in eodem.
22.Non plangent eum ve fratrer. Ezech.24. Non plāges
neq3 plorabis. Zach.6. Cum ieiunaueritis & planxeritis.
Et in eodem.12.Et plangent eum planctu quasi super vni=
genitū.Et inde מִסְפֵּד Misped.i.planctus.vt in p̄dicto loco.

סָפָה Sapha.consumere.perdere.perire.addere.congrega
re.Geñ.18.Nūquid perdes iustum cū impio.i.consu=
mes.Et in eodem. Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate
peribunt simul.Deut.29. Vt absumat ebria sitientem.idest
consumat. Potest etiam legi sic. vt addatur ebria sitienti
vel cum sitiente.1.Reg.26. Aut in prelium descendens pe=
rierit. Et in eodem.27. Aliquando incidam vno die in
manu saul.Pro quo hebrei legunt. Nunc peribo vno die in
manu saul.siue per manum saul. p̄s.59. Qui querunt ani=
mā meam vt auferant eam. idest vt perdant vel consumant
eam.Esa.7. Et barbam vniuersam. Pro quo hebrei legūt.
Et etiam barbam consumet.Hiere.12.consumptum est ani
mal. vide etiam de hoc supra in dictione סוֹף Soph.signifi=
cat etiam addere. vel augere. aut congregare. Nume.32.
Vt augeretis furorem domini contra israel. Deut.32. Con
gregabo super eos mala. Prouer.13. Et aliis congregantur
absq3 iudicio. Hebrei tamen in predicto loco secundum
primam significationem legunt sic. Et est qui consumi=
tur vel periit absq3 iudicio. Esa.13.Et omnis qui superue=
nerit cadet gladio.i. omnis qui adiunctus fuerit. Et in eo=
dem.29.Additus est annus ad annū. Vide etiam de hoc su=
pra in dictione יָסַף Iasaph.

סָפַח Sapach.iungere. adherere. recolligere.1. Reg.2. Di=
catq3 ei dimitte me ad vnam partem sacerdotalem.i.
iunge me siue recollige me. Et in eodem.26. Quia eiece=
runt me hodie vt non habitem in hereditate domini.i. vt
non adheream hereditati domini.Iob.30.Et esse sub senti=
bus delicias computabant.Pro quo hebrei legūt. Sub senti
bus iungebātur. Esa.14. Et adherebunt domui Iacob.
Abach.1. Mittens fel suum.i. iungens. Et inde סַפַּחַת Sapa
chath.i.pustula seu plaga lepre cuti adherēs. Leuit.13.Ho
mo in cui9 cute ortus fuerit diuersus color seu pustula. Scri
bitur etiam cum mē in principio & dicitur מִסְפַּחַת Mispa=
chath.vt in eodem.Mundabit eam quia scabies est. & in eo
dem.Iterum lepra creuerit.Et inde verbum שִׂפַּח Sipach
cum sin in pricipio loco samach.idest pustulis seu lepra aut
scabie inficere. Pro quo beatus hieronymus transtulit. De=
caluare.Esa.3.& decaluabit dominus verticem filiarū sion.
Et inde מִשְׂפָּח Mispach. idest pustula seu scabies.secundum
hebreos.Pro quo beatus hieronymus transtulit iniquitatē.
Esa.5.Spectauit vt faceret iudiciū & ecce iniquitas. Potest
etiam legi secundum primam significationem sic. Et ecce
liga siue ligatio.i.conuenticulum seu coniuratio. Et inde
מִשְׂפָּחוֹת Mispachoth.idest ceruicalia. Ezech.13. & faciunt
ceruicalia sub capite vniuerse etatis.& in eodem. Et dirum
pam ceruicalia vestra.Item סָפִיחַ Sephiach.i.illud quod re=
nascitur de terra vel illud quod sponte terra gignit. Leuit.
25.Que sponte gignit humus nō metes. Et in eodem.Nō
seretis atq3 metetis sponte in agro nascentia. Iob.14.Et
a lluuione paulatim terra consumitur. pro quo hebrei
legunt.Et inundat renascentia pulueris terre.

סֵפֶל Sephel.Phiala. Concha.Iudi.5. In phiala principū
obtulit butyrum.Et in eo.6.Concham rore impleuit

סָפַן Saphan. Recondere. tegere. Deut.33. Quod in parte
sua doctor esset repositus.idest reconditus vel tectus in
sepulchro.3.Regum.6.Texit quoq3 domum laquearíis ce
drinis. Et in eodem.7. Et tabulis cedrinis vestiuit totam
cameram.idest texit. & inde סִפּוּן saphun.idest laquearium
quod fit in tecto domus.3.Reg.6.Vsq3 ad sūmitatem parie=
tum & vsq3 ad laquearia. Hiere.22. Et facit laquearia
cedrina.Aggei.1.vt habitetis in domibus laqueatis. Et ali=

quando scribitur cum sin loco samach. Deut.33. Et abscon ditos thesauros arenarũ.i.tectos thesauros. Et inde סְפִינָה Sephina.idest nauis. Ione.1. Et ionas descendit ad interiora nauis.

סָפַק Saphac.plaudere.cõplodere. stringere.siue constringere.percutere.sufficere. vel sufficere facere. Nu.24. Iratusq; balac contra balaam cõplosis manibus ait. Hiere. 31. Et postq̃ ostẽdisti mihi percussi femur meum. Pro quo hebrei legunt. Plausi siue complosi super femur.s.manu.& in eodẽ.48. Et allidet manu moab in vomitu suo. Threñ. 2. Plauserunt super te manibus. Ezech.21. Idcirco plaudet super femur. Significat etiã percutere vel cõstringere. Iob. 34. Quasi impios pcusserit eos in loco videntiũ.& in eodẽ Inter nos interim constringatur. Et aliquando scribitur cũ sin loco samach. Vt in eodem.27. Stringet super eũ manus suas.i.plaudet manib9 suis. Significat etiã sufficere.3. Reg. 20. Si suffecerit puluis samarie pugillis omnis populi qui sequitur me. Esa.2. Et pueris alienis adheserũt. Pro quo hebrei legunt. Et pueris alienis sufficere sibi fecerunt. vel secũdum primã significationem potest legi sic. & pueris alienis applauserunt. vide etiam de hoc infra in littera sin in dictione שָׂפַק Saphac. Et inde סֶפֶק Sephec.i.concussio seu percussio. Pro quo beatus hieronymus transtulit oppressionem. Iob.36. Nõ te ergo supet ira vt aliquẽ opprimas. Pro quo hebrei legũt. Quia ira ne forte superet te siue persuadat tibi in oppressione.& est sensus sicut in littera nostra.

סָפַר Saphar. Numerare. supputare.censere.narrare.nũciare.ãnunciare.referre. Geñ.15. Et numera stellas si potes. Leuit.15. Numerabit septem dies purificatiõis sue.& in eodem.23. Numerabitis ergo ab altero die sabbati. & in eodẽ.25. Numerabis quoq; tibi septẽ hebdomadas. Nu.23. Et nosse numerum stirpis israel. Pro quo hebrei legunt. Et numerare stirpẽ israel. 2.Reg.24. Postq̃ numeratus est populus. 3.Reg.3. Qui enumerari & supputari non potest. 2. Paralipo.2. Numerauit igitur salomon omnes viros proselythos p̃s.21. Numerauerũt omnia ossa mea. p̃s.47. Narrate in turribus eius. Pro quo beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit. Numerate turres eius. Significat etiam narrare.siue referre vel nunciare. vt Geñ.40. Referte mihi quid uideritis. Exo.18. Narrauit moyses cognato suo cuncta que fecerat dñs pharaoni. Iudi.7. Narrabat aliquis somniũ proximo suo. Iob.28. Tunc vidit illam & enarrauit. Et in eodem.37. Quis narrabit ei que loquor.& in eodem.38 Quis enarrabit celorũ rationem. p̃s.55. Vitam meã annũciaui tibi. Sed beatus hieronymus primã significationẽ sequens in psal.iuxta he.ve.transtulit. Secretiora mea numerasti. p̃s.86. Dñs narrabit in scripturis populorum. p̃s.118. In labiis meis pronũciaui omnia iudicia oris tui. Esa.43. Laudem meã narrabit.& in eodem. Narra si quid habes vt iustificeris.& in eodem.52. Quia quibus non est narratum de eo videbũt. Et inde סְפִירָה Sephirath.i.narratio. p̃s.55. Sicut in narratione tua. Potest etiam legi sic. Sicut in libro tuo vel in scriptura tua. vt infra dicetur. Scribitur etiam cũ mẽ in principio & dicitur מִסְפָּר Mispar. Iudi.7. Cũq; audisset Gedeon somniũ. Pro quo hebrei legunt. Cumq; audisset gedeon narrationem somnii. Significat etiam מִסְפָּר Mispar numerationem seu numerum. Exo.33. Numerum dierum tuorum implebo. Deut.33. Et sit paruus in numero. 2.Paralipo.12. Nec erat numerus vulgi. Iob.25. Nunquid est numerus militum eius. Esa.40. Qui educit in numero militiam eorum. Scribitur etiam sine mem & dicitur סוֹפָר Supar. 2. Paralipo.12. Post dinumerationem quam dinumerauit dauid. Et inde סוֹפֵר Sopher.idest numerans seu scriba. Esa.33. Vbi est litteratus: vbi verba legis ponderans: vbi doctor paruulorum. Pro quo hebrei legũt. Vbi est numerans. vbi ponderans: vbi numerans turres. Potest etiam intelligi sicut est in littera nostra. Nam סוֹפֵר Sopher etiam significat scribam seu litteratum vel legis doctorem. Vt.2.Reg.8. Saraias autem scriba. Esd.6. Et ipse scriba velox in lege moysi. Hiere.37. Vt comprehenderent Baruch scribam. Et in euangelio. Mathei.13. Omnis scriba doctus in regno celorum. Vbi scriba accipitur pro litterato vel doctore. Et similiter pro eo quod in littera nostra est paruulorum in hebreo est מִגְדָּלִים Migdalim. Quod etiam potest significare paruulos: vt dictum fuit supra in dictione גָּדַל Gadal. Et in plurali סוֹפְרִים Sophrim. idest scribe. Ester.3. Vocatiq; sunt scribe regis. Et inde סֵפֶר Sépher.idest liber seu libellus quem scriba scribit. Geñ.5. Hic est liber generationis adam. Exo.17. Scribe hoc monumẽtum in libro. Et in eodẽ.32. Aut si non facies: dele me de libro tuo. Nume.5. Scribetq; sacerdos in libello. Deut.24. Scribet libellum repudii. Ios.1. Non recedat volumen legis huius de ore tuo. Hiere.32. Et scripsi in libro & signaui. Et in eodem. Et dedi librum possessionis Baruch filio nerie. Et in plurali סְפָרִים Sepharim. Dañ.9. Intellexi in libris numerum dierum. Ponitur etiam pro litteris vel epistola. 4.Reg.5. Vade & mittam litteras ad regem israel. Et in eodem. Cum acceperis epistolam hanc. Ester.3. Et littere signate ipsius annulo misse sũt. Esa.29. Et dabitur liber nescienti litteras. Et in eodem. Et respondebit. non scio litteras.idest nescio scripturam legere. Et inde סְפֹרוֹת Sephoroth. idest scripture seu litterature. p̃s.70. Quoniam non cognoui litteraturas. Item סַפִּיר Saphir. idest sapphyrus lapis preciosus. Vnde sapphyrus ab hebreo traxit originẽ. Exo.24. Quasi opus lapidis sapphyrini. Et in eodem.28. In secũdo carbũculus sapphyrus & hyaspis. Threñ.4. Sapphyro pulchriores. Ezech.10. Et ecce in firmamẽto quod erat super caput cherubim quasi lapis sapphyrus. Et in plurali סַפִּירִים Saphyrim. Esa.54. Et fundabo te sapphyris.

litteratus. Doctor Numerãs סוֹפֵר Scriba. סוֹפְרִים Scribe. סֵפֶר liber. libellus. Volumen. סְפָרִים libri. littere. Epistola. סְפֹרוֹת litterature סַפִּיר sapphyr9. סַפִּירִים Sapphyri

סְפָרַד Sepharad. Nomen proprium loci vel Regionis. Pro quo Beatus Hieronymus transtulit Bosphorum. vt in Abdia. Et transmigratio iesuralem que in bosphoro est. Hebrei tamen dicunt quod significat Hispaniam. Et sic ipsi appellant hispaniam sepharad. Et sic est in translatione chaldaica.scilicet hispania.

סְפָרַד Bosphor9

סָקַל Sacal.lapidare. Exo.17. Adhuc modicum & lapidabunt me. Et in eodem.19. Sed lapidibus opprimetur. pro quo hebrei legunt. Sed lapidando lapidabitur. Et in eodem. 21. Lapidibus obruetur. idest lapidando lapidabitur. Deut.13. Lapidibus obrutus necabitur. 2. Regum. 16. Et mittens lapides aduersus eum. idest lapidabat eum. 3.Regum.21. Et educite eum & lapidate. Et in eodem. Lapidatus est Nabal & mortuus est. Significat etiam lapides colligere. Esa.5.& lapides collegit ex ea.& in eo.62. planũ facite iter & eligite lapides.i.colligite ne offendant in eos iter agentes.

סָקַל lapidare. lapidibus opprimet lapides colligere.

סָרַר Sarar.subuertere.peruertere.preuaricari.declinare. scilicet a via recta. Threñ.3. Semitas meas subuertit. Osee.4. Sicut vacca lasciuiens declinauit israel. De quo vide supra in dictione סוּר Sur. & inde סוֹרֵר Sorer.i. Peruersus: p̃uaricator: aut declinans a via recta. Deut.21. Filium contumacem & proteruum. idest filium peruersum vel preuaricatorem. Et in plurali סוֹרְרִים Sorerim. Osee. 9. Omnes principes eius recedentes. ponitur etiam pro incredulo vel infideli. Ps.67. Similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris. Pro quo Beatus Hiero

סָרַר Subuertere סוֹרֵר Cõtumax. Peruers9 סוֹרְרִים Recedẽtes. s.auia recta.

Increduli. nymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Increduli autem habitauerunt in siccitate. Et in eodem. Et enim non credentes inhabitare dominum deum. Esa.1. Principes tui infideles. & in eodem.65. Ad populum incredulū. Hiere.6. Omnes isti principes declinantes.

Infideles. declinātes s.a uia recta.

סַרְבַּל סַרְבַּל Sarbal. in lingua chaldaica significat quoddam genus vestimenti. Pro quo beatus hieronymus transtulit Brachas. idest femoralia. Dañ.3. Vinctos cum brachis suis. Sed infra in eodem ipsam dictionem chaldaicam ponit in translatione. vbi dicitur. Et sarbala eorum non fuissent immutata.

Brache. Sarbala.

סִרְה סִרְיָן סִרְה Sire. lorica. & scribitur cum iod loco he & nun in fine & dicitur סִרְיָן Sirian. Hiere.51. Et non ascendet loricatus. Pro quo hebrei legunt. Et non ascendet in lorica sua. & cōmuniter scribitur cum sin loco sámach. De quo vide infra in littera sin.

Lorica.

סָרַח סָרַח Sarach. superesse. superfluere. extendere. luxuriari. corrumpere. Exo.36. Quod aūt superfluerit in saxis que parantur tecto. Et in eodem. Id est vnum saxum quod amplius est: ex medietate eius cooperies tabernaculi posteriora. Pro quo hebrei legunt. Ex medietate saxi quod amplius est extendes siue facies superfluere super tabernaculi posteriora. & in eodem. Vtrūq; latus tabernaculi proteges. Pro quo hebrei legunt. Superfluere facies super vtrūq; latus. i. extendes super vtrūq; latus. Ezech.17. Creuit in vineam latiorem. i. extensam. Amos.6. Et lasciuistis in stratis vestris. Et in eodem. Auferetur factio lasciuientium. Et inde סְרוּחֵי Seruche. Pro quo beatus hieronymus transtulit thiaras. Ezech.23. Et thiaras tinctas in capitibus eorum. Item סָרַח Sarach. i. corrumpere. corruptum esse: seu inutilem esse: aut fetere. Hiere.49. Inutilis facta est sapientia eorum. Pro quo hebrei legunt. Corrupta est siue fetuit sapientia eorum.

Supfluer. Extendere. Lasciuire. סְרוּחֵי Thiare. סָרַח inutile esse Corrūper.

סָרְכָא סָרְכַיָּא סָרְכָא Archa. in lingua chaldaica significat principem: & solū inuenitur in numero plurali. s. סָרְכַיָּא Sarchaia Dañ.6. Super eos principes tres. & in eodem. Igitur daniel superabat omnes principes.

Pricipes.

סֶרֶן סֶרֶן Saran. princeps. satrapa. axis. Et solū inuenitur in numero plurali. Iudi.16. Veneruntq; ad eam principes philistinorum. Et in eodem. Et principes philistinorū conuenerunt in vnum. 1. Reg.5. Congregauerunt omnes satrapas philistinorum. & in eodem.39. Sed satrapis nō places. Ponitur etiam pro axibus currus. 3. Reg.7. Et axes erei.

princeps. Satrape. Axis.

סָרִיס סָרִיס Saris. eunuch⁹. seu priuat⁹ testiculis. Ester.5. Sub manu egei eunuchi. Esa.56. Et nō dicat eunuchus ecce ego lignū aridū. Hiere.38. Audiuit autē abdemelech ethiops vir eunuchus. Et ī plurali סָרִיסִים Sarisim. Geñ.40. Accidit vt peccarent duo eunuchi. Ester.1. Septē eunuchis qui in conspectu eius ministrabant. Et in eodem.6. Adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis. Esa.39. Et erūt eunuchi in palatio regis babylonis. Accipitur etiam pro ministro vel famulo quāuis nō sit priuatus testiculis. vt Geñ.39. Emitq; eū putiphar eunuchus pharaonis. idest minister pharaonis: nam iste habebat vxorē: vt patet in eodē capl'o.

Eunuchus סָרִיסִים Eunuchi. Minister.

סַרְעַף סַרְעַף Saraaph. arbustum. ramus. Ezech.31. Et multiplicata sunt arbusta eius. Et solum inuenitur in predicto loco.

Arbustum

סָרַף סָרַף Saraph. comburere. Amos.6. Et tollet eum propinquus suus. & cōburet eum: vt efferat ossa de domo. & aliqui hebrei dicunt q̄ significat auūculum. i. fratrem matris. Vnde in predicto loco ipsi legūt. Et tollet eum patruus suus & auūculus suus vt efferat ossa de domo. Ad hoc enim q̄ significaret comburet eū debebat scribi cum littera sin loco sámach. Sed frequēter ponitur sámach pro sin & ecōuerso. vt in precedentibus dictum est.

Combures auūculus.

סִרְפַּד Sirpad. vrtica seu spina. Esa.55. Pro vrtica crescet myrtus. & solum inuenitur in predicto loco.

סִרְפַּד Urtica.

סְתָו Sethau. hyems. cāti.2. Iam enim hyems trāsiit: imber abiit & recessit. & solū inuenitur in predicto loco.

סְתָו hyems.

סָתַם Satham. obturare. obstruere. claudere. abscondere. Geñ.26. Omnes puteos quos foderant serui patris illius abraam illo tempore obstruxerunt implentes humo. Et in eodem. Et quos illo mortuo olim obstruxerant philistiim. 4. Reg.3. Cūctosq; fōtes aquarum obturabitis. 2. Paralipo.32. Vt obturaret capita fontium qui erant extra vrbem. & in eodē. Et obturauerūt cunctos fontes. & in eodē. Ipse est ezechias qui obturauit superiorem fontem aquarū gion. Nee.4. Et quod cepissent interrupta concludi. Et aliquādo scribitur cū sin loco sámach. Nu.24. Dixit homo cuius obturatus est oculus. Threñ.3. Exclusit orationē meā. Pro quo hebrei legunt. Clausit orationem meā. i. clausit ne ingrederetur in conspectu eius. Et inde סָתוּם Sathum. i. clausum seu absconditum vel occultum: aut secretum siue arcanum. p̄s.50. Incerta & occulta sapientie tue manifestasti mihi. Pro quo hebrei legunt. In abscōdito & in occulto vel arcano sapientiā vel sapientie manifestasti mihi. Vnde beatus hieronymus in psal. iuxta he.ve. transtulit. Absconditū & arcanū sapiētie tue manifestasti mihi. Ezech.28. Omne secretum non est obscōditū a te. Dañ.12. Quia clausi sunt signatiq; sermones vsq; ad prefinitum tempus.

סָתַם Obstruer. Obturare. Cōcluder. claudere סָתוּם Occultu. arcanū secretum clausum.

סָתַר Sathar. occultare. latere. abscondere. ꝓtegere. vt Geñ.4. Et a facie tua abscondar. Deut.7. Qui te fugerint & latere poterint. Deut.29. Abscondita dño deo nostro. i. peccata abscondita vel occulta diuino iudicio reseruātur puniendа. & in eodem.32. abscondam faciem meā ab eis. Iob 34. Ex quo absconderit vultū quis est qui cōtempletur eū. p̄s.18. Nec est qui se abscōdat a calore eius. p̄s.53. Nōne dauid absconditus est apud nos. Prouer.27. Melior est manifesta correctio q̄ amor abscōditus. Esa.16. Absconde fugiētes. & in eodem.29. Et intellectus prudentium eius abscondetur. & in eodem. Vt a dño abscondatis cōsilium. & in eodem.40. Abscondita est via mea a dño. & in eodē.45. Tu es deus abscōditus. & in eodē.49. In pharetra sua abscōdit me. & in eodem.53. Et quasi absconditus vultus eius. Et in eodē.59. Peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis. Hiere.36. Abscōdit autē eos dñs. Significat etiā protegere. Vt. p̄s.16. Sub vmbra alarū tuarū protege me. p̄s.63. Protexisti me a cōuentu malignantium. Esa.28. Et mēdacio protecti sumus. Scribitur etiā cum sin loco sámach. vt.1. Reg.5. Et computrescebant prominentes extales eorum. Pro quo hebrei legunt. Et occultabantur eis ficus. s. quos habebāt in ano. Et inde סֵתֶר Sether. i. locus abscōditus vel occultus. latibulū seu ꝓtectio vel refugiū. p̄s.30. Abscōdes eos ī abscōdito faciei tue. vbi pōitur verbū & nomē ab eo deriuatum. p̄s.31 Tu es refugiū meū. p̄s.80. Audiui te in abscondito tēpestatis. p̄s.90. qui habitat ī adiutorio altissimi. ꝓ quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Qui habitat in abscondito excelsi. Esa.16. Esto latibulū eorū. & in eo.28. Et protectionē aque inundabūt. Scribitur etiā cū he in fine & dr̄ סִתְרָה Sithra. Deut.32. & in necessitate vos ꝓtegant. & aliqñ scribitur cū mem in principio & dr̄ מִסְתָּר misthar. siue מִסְתּוֹר Misthor. vt. p̄s.9. Insidiatur ī abscōdito quasi leo in spelunca sua. Esa.4. Et securitatem & absconsionem a turbine & a pluuia. & in plurali מִסְתָּרִים Mistharim. p̄s.9. sedet in insidiis cū diuitibus in occultis. Hiere.23. Si occultabitur vir in abscōditis & ego non videbo eū. & in ligua chaldaica

סָתַר abscond. Latere. protege. occulta סֵתֶר abscōd. protect. latibul. סִתְרָה מִסְתָּר מִסְתּוֹר abscon. מִסְתָּרִים Occul. abscon.

dicitur מַסְתַּרְתָּא Mesatheratha.Dan̄.2.Et ipse reuelat profunda & abscondita.

De incipientibus a littera. ע Aim.

עָב Aab.spissum.grossum.densum.nubes.s.dēsa.seu caliginosa.3.Reg.7.Et epistylia super colūnas fecit. Pro quo hebrei legūt. Et grossitudo siue spissitudo super faciem earum.s.erat.Et in eodem. Grossitudo autem luteris triū vnciarum erat.Hiere.52.Porro grossitudo eius quattuor digitorū erat. Ezech. 41. Et erant grossiora ligna in vestibuli fronte.Et in eodem. Secundum latera domus latitudinēq͡ꝫ parietum.i.secundum spissitudinem vel grossitudinem parietum.Vide etiam de hoc infra in dictione עָבָה Aaba.significat etiam nubem.Esa.14.Ascēdam super altitudinem nubiū. Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet nubis.Et in eodem.19. Ecce dn̄s ascēdet super nubē leuem. Ponitur etiam pro caligine. Exo.19. Iam nunc veniam ad te in caligine nubis. Item ponitur pro imbre.Prouer.16.Quasi imber serotinus.i. quasi nubes imbris serotini. Et in plurali עָבִים Aabim.Iudi.5.Celiq͡ꝫ ac nubes stillauerūt aquis.Iob.22. Nubes latibulum eius. Vide etiam de hoc infra in dictione עִיב Iib.

עָבַד Aabad.seruire.ministrare.operari.laborare.Gen̄.14. Duodecim enī annis seruierunt chodorlaomor. Et in eodem.15. Et subiicient eos seruituti.i.seruire facient eos. Et in eodem.29. Gratis seruies mihi. & in eodem. Seruiā tibi pro rachel filia tua.Exo.4. Dimitte filium meū vt seruiat mihi.Et in eodem.21.Sex annis seruiet tibi.Nu.18.Solis filiis leui mihi in tabernaculo seruientibus. Pro quo hebrei legunt. Et seruiet leui ipse in ministerio tabernaculi federis.i.tribus leui.Deu.6.Deum tuū timebis & ipsi seruies. Iudi.4.Ne seruiatis hebreis.2.Reg.21.Cui ego seruiturus sum. Et in eodem. Sicut parui patri tuo:ita parebo & tibi. Pro quo hebrei legunt. Sicut seruiui patri tuo:ita ero ante te.3.Reg.16.Et seruiuit baal & adorauit eum.Iob.36.Si audierint & obseruauerint. Pro quo hebrei legunt. Si audierint & seruierint. Et in eodem.39.Nunquid volet rhinoceros seruire tibi.p̄s.2.Seruite domino ī timore.Eccl's.5.Rex imperat seruienti.Esa.14.& a seruitute dura quā ante seruiuisti. Et in eo.19. Et colent eum hostiis atq͡ꝫ muneribus. Hiere.27.Et seruient ei gentes multe. Et quādo in hebreo sequitur pronomen cum ista prepositione in:tunc ponitur ꝓ opprimere.Exo.1. Omniq͡ꝫ famulatu quo terre operib⁹ premebantur. Leuit.25. Non eum opprimes seruitute famulorum. Significat etiam operari vel laborare.aut facere. Gen̄.3.Vt operaretur terram de qua sumptus est. Et in eodem.4. Cum operatus fueris eam. Leuit. 25. Vsq͡ꝫ ad annum iubilei operabitur apud te. Deut. 21. Que non traxit iugum nec terrā scidit vomere. Pro quo hebrei legunt. Qua non fuerit operatum:que non traxerit iugum.i.que non arauerit terram nec traxerit iugum.2.Reg.9. Operare igitur ei terram.Esa.19.Et confundentur qui operabantur linum.Hiere.10.Dii qui celos & terram non fecerūt.Ponitur etiam pro arare:quod est idem quod terram operari. Ezech.36. Et arabimini & accipietis semētem. Et inde verbum tertie cōiugationis.i.seruire facere.laborare facere.opprimere. Exo.1. Et affligebant inuidentes & illudentes eis.Pro quo hebrei legunt. Et seruire fecerūt egyptii filios israel in violentia seu violenter.2.Paralipo.34.Et fecit omnes qui residui fuerāt in israel seruire domino.Esa.43. Nō te seruire feci in oblatione.Hiere.7.Et seruire faciam te inimicis tuis.Et inde עֶבֶד Aabed.siue עֶבֶד Eebed.idest seruus.mininister.famulus.Gen̄.9. Seruus seruorum erit fratribus suis. Et in eo.44.Manebo itaq͡ꝫ seru⁹ tuus pro puero. Et in eo. 41. Eiusdē ducis militum famulus. Exo.21. Famulus
Si emeris seruum hebreum. Deut.15. Vt requiescat seruus tuus & ancilla tua.Iob.7.Sicut ceruus desiderat vmbrā.debet legi. Sicut seruus. Et sic est in bibliis nostris antiquis.& in titulo.Ps.17. Vbi dicitur in finem puero domini David.idest seruo vel famulo domini.Et in plurali עֲבָדִים Aabadim.idest serui.Gen̄.20.Vocauit seruos suos. & in eodē. 47. Tui erimus eme nos in seruitutem regiam. Pro quo hebrei legunt. Eme nos & terram nostram pro frumento: & erimus nos & terra uostra serui pharaonis. Deut.6.Serui eramus pharaoni. p̄s.122. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum. Et inde עֲבֹדָה Aaboda. siue עַבְדוּת Aabduth.idest seruitus.opus.ministerium. Gen̄.21. Pro opere quo seruiturus es mihi. Exo.1. Atq͡ꝫ ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris. Et in eodem. omniq͡ꝫ famulatu. Nume.4. Ingredientes ad ministerium tabernaculi & onera portanda. Pro quo hebrei legunt. Omnis qui ingreditur ad operandum opus ministerii & ad opus oneris. Et est sensus sicut in littera nostra.2. Paralipo.12. Vt sciant distantiam seruitutis mee & seruitutis regni terrarum.Esd.9.Et in seruitute nostra non dereliquit nos deus noster.Eccl's.9.& opera eorum in manu dei. Esa.28. Et operaretur opus suum. & in eodem. 32. Et cultus iustitie silentium.i. opus vel seruitus iustitie. Et in lingua chaldaica dicitur עֲבִידְתָּא Abidtha. Dan̄.2. Et constituit super opera babylonis sidrach misach & abdenago. Scribitur etiam cum mem in principio.vt Iob.34. Nouit enim opera eorum.Et inde עֲבֻדָּה Abuda.i.familia operātium.Iob.1.Et familia multa nimis.

Puer עֲבָדִים Serui עֲבֹדָה עַבְדוּת Opus Famulat⁹ ministeriū Seruitus Cultus עֲבִידְתָּא Opus עֲבֻדָּה Familia

עָבָה Aaba.impinguare.incrassari. grossum esse .dēsum siue spissum esse.Deut.32.Incrassatus impinguatus dilatatus.3.Reg.12. Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei.Et īde עֳבִי Oobi.idest crassitudo seu crassum aut pigue.2. Paralipo.4. In regione iordanis fudit ea rex in argilosa terra. Pro quo hebrei legūt. In pīguedine terre siue in crassitudine terre: idest in pingui & dēsa terra sicut est terra argilosa.Iob.15.Et pingui ceruice armat⁹ est.Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מַעֲבֶה Naabe vt.3.Reg.7. In campestri regione iordanis fudit ea rex in argilosa terra.exponatur sicut supra.

עָבָה Impīguare Grossū esse עֳבִי Crassitudo Pinguis מַעֲבֶה Argilosa.

עָבַט Aabat.pignorare.pignus auferre. mutuare.declinare.Deut.24.Non ingrediaris domū eius vt pignus auferas. Pro quo hebrei legunt. Vt pignores pignus eius. Et inde עֲבוֹט Aabot.idest pignus vt in predicto loco. Et in eodem.Et ille tibi proferet quod habuerit. Pro quo hebrei legunt. Et ille proferet tibi pignus foris. & quia super pignore mutuatur:ideo ponitur etiam predicta dictio pro mutuare. Deut..15. Et dabis mutuum quo eum indigere perspexeris. Pro quo hebrei legunt. mutuans mutuabis ei quo indiget.significat etiam declinare. Ioel.2. Non declinabunt a semitis suis.

עָבַט Pignus. auferre. Pignorar̄ עֲבוֹט Pignus

עַבְטִיט Aabtit.dictio composita est:a עָב Aab.quod significat densum: & טִיט Tit. ꝙ significat lutū.i. dēsum lutum.Abach.2.Aggrauat contra se densum lutum.

עַבְטִיט Dēsū lutū

עָבַר Aabar. transire.preterite. progredi. transgredi.irasci. differre. concipere vel impregnare. Gen̄. 15. Et lampas ignis transiens inter diuisiones illas. Et in eodem. 32. In baculo meo transiui iordanem istum. Et in eodom.33. Et ipse progrediens adorauit. Pro quo hebrei legunt. Et ipse transiuit ante eos siue progressus est ante eos & adorauit. Exo.12. Et transibo per terram egypti nocte illa. Nume. 12. Obsecro vt liceat mihi transi

עָבַר Transire Progredi

re per terram tuam. Deut.28. Vt transeas in federe domi=
ni dei tui. Iof.1. Transi iordanem istum. 2. Reg. 16. Cum
transisset dauid paululū montis verticem. & in eodem.17.
Transierunt festinanter. Iob.13. Quodcunq; mihi mēs sug
gerit. Pro quo hebrei legunt. Et transeat super me quodcū=
q;. Sed beatus hieronymus trāstulit sensū. p̄s.16. Et non est
inuēta in me iniquitas vt nō loquatur os meū. Pro quo bea
tus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē tran
stulit. Et non inuenisti cogitationes meas non transire os
meū. p̄s.36. Et transiui & ecce non erat. p̄s.80. Manus eius
in cophino seruierūt. Pro quo beatus hieronymus in predi
dicto psalterio transtulit. Manus eius a cophino recesserūt
i. transierunt. Prouer.8. Ne transirent fines suos. Esa.40.
Et a deo meo iudicium meum transibit. Hiere.2. Et dixisti
non seruiam. Pro quo hebrei legunt. Et dixisti non tran=
sibo. Sed si scribatur cum littera daled que est quasi eius=
dem figure sicut littera res: tunc significat seruiā sicut est in
littera nostra. & in eodem.34. Et transierunt inter diuisio=
Trāsgredi. nes eius. significat etiā transgredi. Nu.14. Quare transgre
dimini verbum dñi. Deut.17. Vt transgrediantur pactum
illius. 2. Paralipo.24. Quare vos trāsgredimini preceptū
domini. p̄s.103. Terminū posuisti quem non transgredien
tur. Hiere.23. Et quasi homo madidus a vino, pro quo he=
Trāscēder. brei legūt. Et quasi homo quem trāscendit vinū. Et est sen
sus sicut in littera nostra. Dicitur etiā translatiue de mone=
ta currente. i. hinc inde trāseunte per manus mercatorum.
Geñ.23. Quadringentos siclos argenti probate monete
publice. Pro quo in hebreo legitur. Quadrigētos siclos ar=
genti transeuntis mercatori. Et inde verbū tertie coniuga=
Trāsferre. tionis. i. transire facere: traducere. trāsferre. Geñ.32. Tradu=
Traducer. ctis omnibus que ad se ptinebant. & in eodē.47. Et cūctos
populos ei9 a nouissimis terminis egypti. Pro quo hebrei
legunt. Et cunctos populos trāsire fecit siue trāstulit ad ciui=
tates: a nouissimis terminis egypti. i. habitatores vniuscu=
iusq; ciuitatis fecit transire ad aliam: vt nullus que sua erant
possideret. Exo.36. Iussitq; moyses preconis voce cantari.
Pro quo hebrei legunt. Iussitq; moyses & transire fecerunt
vocem. i. preconem per castra. Leuit.25. Et clāges buccina
mēse septimo. Pro quo hebrei legunt. Et transire facies buc
cinā mēse septimo. Deut.18. Ne inueniatnr in te qui lustret
filiū aut filiā suam ducens per ignē. Pro quo hebrei legunt.
Non inueniatur in te transire faciens vel transferens filium
aut filiam suā per ignē. Iof.7. Quid voluisti traducere po=
Trāsgredi. facere. pulum istum iordanē. 1. Reg.2. Vt trangredi faciatis popu=
lum dñi. & in eodē.20. Iecit aliam sagittā trans puerū. Pro
quo hebrei legunt. iecit sagittā vt trāsire faceret eū. 2. Reg.
12. Et traduxit in typo laterū. i. transire fecit. & in eodem.
19. Et traduceret eum iordanem. Et in eodem. Trāsierunt
vada vt traducerent domū regis. 2. Paralipo.15. Et abstulit
Auferre. idola de omni terra iuda. Pro quo hebrei legunt. Et transi
re fecit siue transtulit idola de omni terra iuda. Et in eodem
33. Et trāsire fecit filios suos per ignem. Hiere.15. Et addu=
Adducere cam inimicos tuos de terra quā nescis. i. transferā. Et inde
עֵבֶר עֵבֶר Eeber. i. trās. exaduerso. ante. pars. Exo.25. Vt luceat
ex aduerso. ex aduerso. Esa.9. Trans iordanē galilee. Ezech.9. Vnūqđ
Trans. Ante. q; ante faciem suam gradiebatur. & preponitur ei littera
בְּעֵבֶר beth. Et dicitur בְּעֵבֶר Beeber. Deut.1. Hec sunt verba que lo
cutus est moyses trans iordanem. Iof.1. Quam tradidit vo=
Trans. bis moyses trans iordanem. i. in altera parte iordanis. Et a
מֵעֵבֶר liquando scribitur cum littera mem in principio & dicitur
Trans. מֵעֵבֶר Meeber. Iof.18. Que est trans flumen ethiopie. Poni
עֵבֶר tur etiam עֵבֶר Eeber. pro parte. 1. Reg.14. Separamini vos
Pars. in partem vnam: & ego cū ionatha filio meo ero in parte

altera. Esa.43. vnusquisq; in via sua errauerunt. idest in
partem suam. Et in plurali עֲבָרִים Aabarim. Hiere.49.
Ex omni confinio eorum adducam interitum super eos. Confini
Pro quo hebrei legunt. Ex omnibus partibus eorum. Et in Partes
de הָעֲבָרָה Haabara. i. transitus seu vadum fluminis. Vt.2.
Reg.19. Et irrumpentes iordanem transierunt vada. Scri= Vadum.
bitur etiam cum mem in principio & dicitur מַעֲבָר Maabar
siue מַעֲבָרָה Maabara. Geñ.32. Transiuit vadum iaboc. Esa.
10. Transierunt cursim. Pro quo hebrei legunt. Transierūt Transit
vadum vel transitum aut transitu. Et in plurali מַעֲבָרוֹת
Maabaroth. Iof.2. Secuti sunt eos per viā que ducit ad va= Vada.
da iordanis. Iudi.3. Et occupauerunt vada iordanis. Hiere.
51. Et vada preoccupata sunt. Et inde עִבְרִי Iibri. idest he
breus. Geñ.14. Nunciauit Abram hebreo. Et in eodem. Hebreu
41. Erat ibi puer hebreus. Et in plurali עִבְרִים Iibrim. idest
hebrei. Exo.2. Conspexit duos hebreos rixantes. Et in eo= Hebrei
dem.3. Dominus deus hebreorum vocauit nos. Ponitur
etiā עֵבֶר Eeber in singulari pro hebreis. Nu.24. vasta=
bunt assyrios vastabuntq; hebreos. & vocantur sic eo quod Hebrei
patres eorum habitauerunt trans flumen eufratem: & inde
venit Abraam qui fuit dictus hebreus. quod interpretatur
transitor. Iof.24. Trans flumen habitauerunt patres vestri
ab initio. Et infra in eodem. Tuli ergo patrem vestrum A=
braam de mesopotamie finibus. pro quo hebrei legunt. De
trans flumen. Et inde בַּעֲבוּר Baabur. idest idcirco. vt. pro.
propter. propterea. Exo.9. Idcirco autem posui te. 2. Reg. Idcirc
12. Propter infantem cum adhuc viueret ieiunasti. p̄s.104. Prop Vt.
Vt custodiāt iustificatiōes eius. p̄s.131. Propter dauid seruū Pro.
tuum. Amos.2. Et pauperem pro calciamentis. Mich.2.
Propter immūdiciam suam corrumpetur. Scribitur etiam
aliquando cum lamed in principio & dicitur לְבַעֲבוּר Le=
baabur. Exo.20. Vt enim probaret vos venit deus. Item Vt
עָבַר Aabar. quando est verbum quarte coniugationis tunc
significat irasci: siue differre. Deut.3. Iratusq; est dominus Irasc
mihi. p̄s.77. Audiuit dominus & spreuit. idest iratus est.
Et in eodem. Et hereditatem suam spreuit. Pro quo he=
brei legunt. Contra hereditatem suam iratus est. p̄s.88. Di Differ
stulisti christum tuum. Pro quo Beatus Hieronymus in
psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit iratus es ad
uersus christum tuum. Prouer.14. Stultus transiuit &
confidit. Pro quo hebrei legunt. Et stultus irascitur & cōfi=
dit. Potest etiā legi sicut est in littera nostra secundū primā
significationem. & in eodem. 26. Sic qui transit & impa=
tiens. idest irascens commiscetur rixe alterius. Et inde
עֶבְרָה Eebra. idest ira. indignatio. p̄s.77. Indignationem indig
& iram & tribulationem. Prouer.z. Et virga ire sue con= Ira.
sumabitur. Esa.10. Et contra Populum furoris mei manda= Furo
bo illi. Et in eodem.16. Et indignatio eius plusquam for=
titudo eius. Hiere.7. Reliquit generationem furoris sui. Et
in plurali עֶבְרוֹת Eebroth. Iob.21. Ad diem furoris du=
cetur. Quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet ad diem
furorum vel indignationum. Et in eodem. 40. Disperge Furo
superbos in furore tuo. Pro quo hebrei legunt. Disper=
ge indignationes furoris tui. p̄s.7. Exaltare in finibus ini=
micorum meorum. Pro quo hebrei legunt. Exaltare in in=
dignationibus siue in furoribus hostium meorum. Vnde
Beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam verita=
tem transtulit. Exaltare indignans super hostes meos. Po=
test etiam legi sic. Exaltare in partibus vel in finibus inimi
corum. Nam עֵבֶר Eeber significat partem vel cōfinium. vt
supra dictū est. Item עָבַר Ibbar. i. concipere. Iob.21. Bos eo Con
rum concepit. Hebrei tamen legunt. Bos eorū īpregnauit. Im
Item עָבוּר Aabur. i. fructū seu frumentum. aut fruges. Iof.

uges. 5.Et comederunt de frugibus terre.Et in eodem. Defecit=
mana postquam comederunt de frugibus terre. Et dicunt
hebrei ꝙ significat frumētum anni transacti:a prima signi
עָבַר ficatiōe deriuatum.Item עָבַר Aabar.idest affigere.3.Reg.
igere. 6.Et affixit laminas clauis aureis.Et aliqui hebrei secūdū
primam significationem legunt.Et transire fecit laminas
aureas.idest transire fecit eas in pariete ab vno angulo pa
rietis in alterum.

עָבַשׁ עָבַשׁ Aabas.Computrescere.Ioel.1.Computruerunt iu=
mputre menta in stercore suo.& solū iuenitur in p̄dicto loco.
e.

עֲבֹת עֲבֹת Aaboth.Densum.frondosum.coherens.vinculum.
nsum. Leuit.23.Et ramos ligni densarum frōdium.Ezech.
ndosū. 6.Subter omnem quercum frondosam.& in eodem.31.Et
ndensa. dedit summitatem suam virentem atq condensam. Et in
עֲבֹתִים plurali עֲבֹתִים Aabothim.secundum terminationem plu=
עֲבֹתוֹת ralem masculinorum siue עֲבֹתוֹת Aabothoth.secundum ter
minationem pluralem femininorum. Ps.117. Constituite
ndensa. diem solennem in condēsis. Ezech.31.& inter condensas
ndēse. frondes eleuatum est cacumen eius.Ponitur etiam pro fu=
ndes. niculis vel laqueis seu vinculis sibi inuicem coherentibus
ad similitudinem ramorum arboris condense se inuicem
complectentium. Exo.28. Duas catenulas auri purissimi
herētes sibi inuicem coherentes.Iudi.16.Si ligatus fuero nouis fu
nes. nibus.ps.2.Et proiiciamus a nobis iugum ipsorum. Pro
ueus. quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Et proiicia
mus a nobis laqueos eorum.Esa.2.Et quasi vinculum plau
iculum stri peccatum.Osee.11.In vinculis charitatis.& inde ver=
ncula. עֲבַת bum עֲבַת Aabath.idest intricare siue peruertere. secundū
hebreos.Beatus hieronymus transtulit conturbare. Mich.
urbar. 7.Et conturbauerunt eam.

עָגַב עָגַב Aagab. Amare. scilicet mulierē.insanire. scilicet pre
nare. amore.Hiere.4.Contēpserūt te amatores tui.Ezech.
sanire. 23.Et in omnibus in quos insaniuit in immundiciis eorū.
Et in eodem. Super quos insaniuit libidine. & in eodem.
Plusq illa insaniuit libidine.Et in eodem. & insaniuit in a
matores suos.& in eodem.Et insaniuit super eos concupi=
עֲגָבִים scentia oculorum.& inde עֲגָבִים Aagabim.idest canticū dul
nticum ce & suaue quod amatores insani canunt.Ezech.33.Quia ī
usicum canticum oris sui vertunt illos.Et in eodem. Et es eis quasi
uaue et carmen musicum quod suaui dulciq sono canitur. & inde
ulce. עוּגָב עוּגָב Vgab.idest organum.Gen̄.4.Ipse fuit pater canenti=
um in cithara & organo.Iob.30.Et organum meū invocē
ganum flentiū.Ps.150.Laudate eum in chordis & organo.

עָגְנָה עָגְנָה Aaga.Detinere.retinere.Ruth.1.Si eos expectare veli
tis donec crescant & annos pubertatis impleāt ante eri
tis vetule q̄ nubatis.Pro quo he.le.Num eos expectare vul
etinere. tis donec crescant: num pro eis detente vel retente eritis
vt non habeatis maritum.idest nunquid retēte eritis in vi=
duitate vt non habeatis maritos donec illi crescant. Et bea
tus hieronymus transtulit sensum.& solum inuenitur in p̄
dicto loco.& dicūt aliqui ꝙ eius primitiuum est עָגַן Aagan
cum nun in fine:loco he.

עָגֹל עָגֹל Aagul.Rotundum.vitulus.3.Reg.7. Intercolumnia
otundū. quadrata non rotunda.2.Paralip.4. A labio vsq ad
מַעְגָּל labium rotundum per circuitum. & inde מַעְגָּל Maagal.i.
entoriū. tentorium rotundum:seu locus castrorum qui fossato cir=
מַעְגָּלָה cundatur.1.Reg.26. Et saulem dormientem in tentorio.
agala. Scribitur etiam cum he in fine & dicitur מַעְגָּלָה maagala.vt
cus cir= in eodem.17.Et venit ad locum magala.idest ad locum fos
ndatus. מַעְגָּל fato circundatum in quo erant castra.significat etiam מַעְגָּל
Maagal semitam siue iter.Ps.139.Iuxta iter scandalum po
ter. suerunt mihi Prouer.2.Et omnem semitam bonam. & in
emita. allis. eodem.4.Dirige semitam pedibus tuis.Esa.26.rect9 callis

iusti ad ambulandum.& in plurali מַעְגָּלוֹת Maagaloth.siue מַעְגָּלוֹת
מַעְגָּלִים Maagalim.Ps.16.Perfice gressus meos in semitis מַעְגָּלִים
tuis.Ps.22.Deduxit me super semitas iustitie. Prouer.2.& Semite.
infames gressus eorum.idest semite eorum.Et in eo.Et ad
inferos semite ipsius.& inde עָגִיל Aagil.idest ornamētum עָגִיל
rotundum vel circulus ex aure pendens. Beatus hierony=
mus transtulit dextralia. Num.31.annulus dextralia & mu Dextralia.
renulas.& in plu.עֲגִילִים Aagilim.Ezech.16.& circulos ī au עֲגִילִים
ribus tuis.Item עֵגֶל Eegel.idest vitulus.Exo.29.Tolle vitu Circuli. עֵגֶל
lum de armento.Et in eodem.32.Et fecit ex eis vitulū con
flatilem.Ps.28. Et comminuet eas tanq̄ vitulum. & in plu Vitulus.
rali עֲגָלִים Aagalim.Osee.9.Vitulos adorant. & in genere עֲגָלִים
feminino עֶגְלָה Eegla.siue עֶגְלַת Aagalath.i. vitula.Gen̄. Vituli.
15.Sume inquit tibi vaccam trienem. pro quo hebrei le= עֶגְלָה
gunt.vitulam trienem. Iudi.14. Si non arassetis in vitula עֶגְלַת
mea.Osee.10. Ephraim vitula docta.Et in plurali femini= Vacca.
no עֲגָלוֹת Aagaloth.Osee.10.Vaccis bethauen coluerūt ha Vitula. עֲגָלוֹת
bitatores samarie.Et idē עֲגָלָה Aagala.idest currus seu plau Vacce.
strum.sic dictum a rotūditate rotarum.1.Reg.6.facite plau עֲגָלָה
strum nouum vnum.Esa.28.Nec rota plaustri super cymi= Plaustrū.
num circuibit.& in plurali עֲגָלוֹת Aagaloth.Gen̄.45.Qui עֲגָלוֹת
bus dedit Ioseph plaustra secundum pharaonis imperiū. Plaustra.
Nu.7.Sex plaustra tecta cum duodecim bobus.

עָגַם עָגַם Aagam. compati.cōtristari.Iob.30. Compatiebatur עָגַם
anima mea pauperi.& solum inuenitur in p̄dicto loco Compati.

עָגוּר עָגוּר Aagur.Nomē auis. Pro quo beatus Hieronymus trā עָגוּר
stulit hirundinem.Esa.38.Sicut pullus hirundinis sic Hirundo.
clamabo.In alio vero loco traduxit ciconiam. Hiere.8 .tur
tur hirundo & ciconia.& aliqui hebrei dicunt ꝙ significat ciconia.
gruem.

עַד Aad.Donec.vsq.vsq ad.vsq in.adusq.vsquequo.siue עַד
vsquaq. Dum.tanq̄:eternū.siue in eternum.preda.
Et quando preponitur verbo tunc significat donec. seu in
eternum.Sed quando preponitur nomini vel pronomini
tunc significat vsq.Gen̄.3.Donec reuertaris in terram.Et Donec.
in eodem.19.Donec ingrediaris illuc.Exo.15.Donec per=
transeat populus tuus domine.Leuit.11. Donec implean=
tur dies purificationis sue. Nu.32. Donec introducamus
eos ad loca sua.Deut.1.donec veniretis ad locū istum.Et in
eodem.7.Donec deleas omnes atq disperdas.Ios. 2.Do=
nec reuerterentur qui fuerant persecuti.Iudi.3. Donec eru
bescerent.2.Regum.10.Donec crescat barba vestra.Iob. 8.
donec impleatur risu os tuū. Ps.17.& nō conuertar donec
deficiant.Ps.56.donec transeat iniquitas. Esa.22. donec
moriamini.& in eodem.36.donec veniam & tollam vos.
& in eodem.62.donec stabiliat & donec ponat ierusalem
laudem in terra.& additur ei aliquando dictio אֲשֶׁר Aser.
siue dictio כִּי Chi.que est dictio relatiua.quasi diceret. dōec
ꝙ.Gen̄.50.donec veniat qui mittendus est.Nu. 20.donec
transeamus terminos tuos.Ios.1.donec det requiem domi
nus.Canti.2. Donec aspiret dies.Esa.6.Donec desolentur
ciuitates.Osee.5.Donec deficiatis & queratis faciem meā.
Significat etiam vsq siue vsq ad.Gen̄.7.Ab homine vsq Vsq ad.
ad pecus.& in eodem.11.Veneruntq vsq aram. Et in eo.
12.Pertransiuit Abram terram vsq ad locum sichem &
vsq ad conuallem illustrem.Exo.10. Vsq in presentem di
em.Et in eodem.14.Vsq in sempiternum.Nume.21.lassi Vsq in.
peruenerunt in iophe & vsq medaba. pro quo hebrei le= Vsq
gunt.Vsq nophe & vsq medaba.Deut.1.Vsq ad cadesbar
ne.1.Reg.18.Vsq ad gladium & arcum suum.4.Reg.9.ve
nit vsq ad eos.Iob.18.Vsq ad quē finē verba iactatis. Ps.
17.Dauid & semini eius vsq in seculum.Esa.1. A plāta pe=
dis vsq ad verticem.Significat etiam dū siue adhuc. Iudi. Dum.

Adhuc. 3.Dū illi turbarentur effugit.Iob.1.Adhuc loquebatur ille
& ecce ali⁹ intrauit.Ione.4.Cū adhuc essem in terra mea.
idest dū essem in terra mea.& quandoq3 preponitur dictio
ni מְהֵרָה mehera.que significat velociter: vel dictioni מְאֹד
Meod:que significat nimis.idest vsq3 velociter.siue vsq3 ni
mis:aut vsq3quaq3:licet in trāslatiōe nostra aliquādo omit=
titur dictio vsq3.1.Reg.25.Erat enim ebrius nimis.ꝓ quo
Nimis. he.le.vsq3 nimis.3.Reg.1.Erat autē puella pulchra nimis.
Velociter. Ps.147.Velociter currit sermo eius.Ps.118.Non auferes
usq3quaq3 de ore meo verbū veritatis vsq3quaq3.Esa.64.Ne irascaris
Satis. domine satis.pro quo he.le.Ne irascaris domine vsq3 ni=
mis.Significat etiam tam:siue quam.Gen̄.7.Ab homīe vs
Tam. q3 ad pecus tam reptile q̄3 volucres celi.Significat etiā eter
Quam. nitatem seu in eternum vel in perpetuū aut iugiter.Exo.
15.Dominus regnabit in eternum & vltra.pro quo hebrei
In eternū. legunt.Dominus regnabit in seculum & in eternum.Iob.
20.Hoc scio a principio.pro quo hebrei legunt.Si hoc scis
Eternum. ab eterno.Ps.110.Cōfirmata in seculum seculi.pro quo bea
Jugiter. tus hieronymus in ps.iuxta he.ve.transtulit.firmata iugi
ter in sempiternum.Ps.111.Iustitia eius manet in seculum
seculi.idest in eternum.p̄s.148.Statuit ea in eternū.Esa.
26.Sperastis in domino in seculis eternis.& in eodem.57
Eternitas. excelsus & sublimis habitans eternitatem.Vide ēt de hoc
infra in dictiōe עוֹד Ood.pōitur etiā pro tpe futuro.Soph.
3.Qua pp expecta me dicit dn̄s in die resurrectionis mee
Futurum. in futurum.De quo vide infra in dictione עוֹד ood.& aliqn̄
scribitur cū iod in fine.Nu.23.Audi fili sephor.ꝓ quo he.
le.Audi vsq3 ad me.idest audi me fili sephor.& in eo.24.
Et ad extremum etiā ipsi peribunt.pro quo hebrei legūt.
Et etiam ipsi vsq3 ad perditionem.scilicet erūt.Et ē sensus
sicut in littera nostra.4.Reg.9.venit nuncius ad eos & nō
reuertitur.idest vsq3 ad eos.Iob.4.Tetigit te & conturba
tus es.pro quo he.le.pertingit vsq3 ad te & conturbatus es
Et in eo.32.Et donec putabam vos aliquid dicere conside=
rabam.Mich.4.Vsq3 ad te veniet.& quandoq3 scribitur
עֲדֶן cū nū in fine & dicitur עֲדֶן Aaden.& significat adhuc siue
vsq3 adhuc.Eccl's.4.Et feliciorem vtroq3 iudicaui qui nec
usq3adhuc dum natus est.pro quo he.le.qui vsque adhuc non fuit.scri
עֲדֶנָה bitur etiam cum he in fine & dicitur עֲדֶנָה Aadena.1.Para
Adhuc. lip.12.Magna enim pars eorū adhuc sequebatur domū sa=
ul.Eccl's.4.Et laudaui magis mortuos quā viuētes.ꝓ quo
he.le.Et laudaui mortuos qui iam mortui sunt magis q̄3 vi
uentes qui viuunt adhuc.Et qn̄ preponitur ei lr̄a beth & dr̄
בְּעַד בְּעַד Bead tūc signat pro.ꝓpter.per.sup.Gen̄.7.& inclusit
Pro. eum dn̄s de foris.pro quo he.le.Et clausit dn̄s pro eo.Et in
Per. eodem.26.Prospiciens abimelech rex philistinorum per
fenestram.Exo.8.Rogate pro me.Leuit.16.Orabit ꝓ se
& pro domo sua.4.Reg.1.Ceciditq3 ochozias per cancel
los.4.Reg.4.Et claude ostium tuum cum intrinsecus fue
ris tu & filii tui.Pro quo he.le.& claude ostium tuum pro
Super. te & pro filiis tuis.idest super te & super filios tuos.Et ī eo.
& clausit ostiū super se & super filios suos.2.Paralip.20.Do
minus bonus ꝓpiciabitur cunctis qui in toto corde reqrūt
dn̄m.Pro quo he.le.Dn̄s bonus ꝓpiciabitur pro cunctis si=
ue per cunctos.p̄s.137.Dn̄s retribuet ꝓ me.Prouer.6.pre=
ciū enim scorti vix est vnius panis.pro quo he.le.Quia ꝓ
muliere meretrice vsq3 ad tortā panis.& est sensus sicut in
lr̄a nr̄a.Esa.32.Tenebre & palpatio facte sunt super spelun=
cas.Hiere.11.In tpe afflictionis eorū.pro quo he.le.pro ma
lo vel ꝓ afflictiōe eorū.Ioel.2.Sed & per fenestras cadent.
& in eo.Per fenestras intrabūt quasi fur.Amos.9.& nō ve
niet super nos malum.Scribitur ēt cū mem in principio &
מִבַּעַד dicitur.מִבַּעַד Mibaad.idest intrinsecus.Canti.4.Absque

eo quod intrinsecus latet.Item עַד Aad.idest preda seu spo Intrinse
lium.Gen̄.49.mane comedet predam.Esa.33.Tunc diui= Preda
dentur spolia predarum multarum.De quo vide infra ī di= Spolia
ctione עוֹד Ood.Item עֵד Eed.idest testis de quo vide infra
in dictione עוֹד Ood.& inde עִדִּים Iidim.idest macule.scili
cet panni menstruate.eo quod est testis sue inmūdicie.Esa. mestru
64.& quasi pannus menstruate.
עָדַד Aadad.Erigere.subleuare.suscipere.sustentare.Ps. Erigere
19.Nos autem surreximus & erecti sumus.Ps.145. Suscip
Pupillum & viduam suscipiet.Ps.146.Suscipiens mansue Sustē
tos dominus.idest sustentans.
עָדָה Aada.ornare.transire.auferre.siue ammittere.Ezech.
16.& ornaui te ornamento.& in eodem.Et ornata es Ornar
auro.Et in eodē.31.Adhuc ornaberis tympanis tuis.Osee
2.Et ornabatur inaure sua.& inde עֲדִי Eedi.idest ornamē
tum.siue ornatus.Exo.33.Et nullus ex more indutus est
cultu suo.Pro quo he.le.Et nullus posuit ornamentū suum ornamē
super se.& in eodem.Iam nunc depone ornatum tuum.Et ornatu
in eodem.Deposuerunt ergo filii israel ornatum suum a
monte oreb.Ezech.7.Et ornamentum monilium suorū
in superbiam posuerunt.vbi ponitur pro monili.& in eo. Monil
16.Et peruenisti ad mundum muliebrem.pro quo hebrei Mund
legunt.Et venisti cum ornamento ornamentorum.vbi po muliet
nitur tam in singulari q̄3 in plurali.Ponitur etiam pro ore
vel maxilla.p̄s.31.In chamo & freno maxillas eorum cōstri Maxil
ge.p̄s.102.Qui replet in bonis desiderium tuum.Pro quo
hebrei legunt.Qui replet in bonis os tuum.sed beatus hie
ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem secundū
primam significationem transtulit.Qui replet in bonis or
namentum tuum.& inde עֵדוּת Eeduth.idest ornamentum.
decus.secundum hebreos.4.Regum.11.Et posuit super eū testim
diadema & testimonium.pro quo hebrei legunt.Et posuit ornan
super eum diadema et ornamētum:scilicet regium.sed ma tum.
gis proprie significat testimonium.sicut est in littera nr̄a.
De quo vide infra in dictione עוֹד ood.Et in titulo.Ps.79.
Vbi dicitur in finem pro his qui commutabuntur psalm⁹
pro assyriis:testimonium Asaph.vbi etiam hebrei pro te
stimonio legunt ornamentum seu decus.Item עָדָה Aada.
idest transire vel auferre.Iob.28.nec pertransiuit per eā pertrā
leena.& supra in eodem.25.Et luna etiam non splendet.
Pro quo hebrei legunt.Ecce aufert lunam & non splende= Aufer
bit.idest aufert lumen lune.Potest etiam legi sic.Ecce ad=
huc luna non splendebit.de quo vide supra in dictione עַד Amm
Aad.Prouer.25.& āmittit pallium in die frigoris.idest au= Trāsf
fert a se pallium.Dan̄.2.Transfert regna atque constituit.
Et in eodem.7.Aliarum quoq3 bestiarum ablata esset po=
testas.Et in eodem.Potestas eorum que non auferetur.Itē
עֵדָה Eeda.idest cetus seu congregatio hominum.De quo Cetus
vide supra in dictione יָעַד Iaad.
עָדַן Aadan.deliciare.deliciis abundare.deliciis affluere.de Abūd
lectari.voluptati operam dare.Nee.9.& abundauerūt delici
deliciis in bonitate tua magna.& inde עֵדֶן Eeden.idest vo
luptas delicie.Gen̄.2.Plantauerat autem dominus paradi=
sum voluptatis a principio.& in eodem.Et fluuius egredie Volu
batur de loco voluptatis.Ezech.31.& emulata sunt eū om=
nia ligna voluptatis.Scribitur etiam cum he in fine & dici=
tur עֶדְנָה Eedna.Gen̄.18.Postq̄3 consenui & dominus me= Volu
us vetulus est voluptati operam dabo.& in plurali עֲדָנִים A
adanim.2.Reg.1.Qui vestiebat vos coccineis in deliciis. Delic
Hiere.51.Repleuit ventrem suum teneritudine mea.idest
deliciis meis.Scribitur etiam cum mem in principio & di=
citur מַעֲדַנִּים maadanim.Prouer.29.& dabit delicias ani=
me tue.Reperitur etiam מַעֲדַנּוֹת maadanoth secundum ter

minatione pluralem femininorũ.1.Reg.15. Et oblatus est ei Agag pinguissimus tremens.pro quo hebrei legunt. & abiit ad eum Agag deliciis.i.delicatus siue cũ delectatione quia non timuit mortem:sed habuit eã pro deliciis. Sicut exponunt aliqui hebrei.alii vero dicunt ꝙ significat vincula:& ꝙ deriuatur a dictione עָנַד Aanad:& legunt sic.& abiit ad eum.idest oblatus est ei Agag in vinculis. idest ligatus. Et similiter.Iob.38. Vbi nos legimus.Nunquid coniungere valebis micantes stellas pliadas.Pro quo ipsi legunt. Nũquid colligabis colligationes seu applicationes chima. Et est chima nomen cuiusdam constellationis stellarũ: vt dictum est supra in littera chaph.& inde עֲדִינָה Aadina. idest delicata seu tenera.Esa.47.Audi hec delicata.Et in genere masculino עֲדִינוֹ aadino.1.Reg.23.Ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus.Item עִדָּן Iidan.In lingua chaldaica significat tempus siue horã.Dañ.2. Quod tempus redimitis.& in eo.Et ipse mutat tempora & etates.& in eo.7.Vsꝗ ad tempus & tempora & dimidium temporis.

עָדַף Aadaph.superesse.excedere.superfluere.excedens vel excrescens esse.Exo.16.Nec qui plus collegit habuit amplius.Pro quo hebrei legunt.& non excessit siue nõ supfluit illi qui plus collegit. Et in eo.26.Quod autẽ supfuerit in saxis. idest vnum saxũ quod amplius est. Nu.3. qui excedunt numerũ leuitarũ.& in eo.Precium eorũ qui supsunt.& in eo.Pecuniam eorũ qui fuerant amplius.

עָדַר Aadar.Deesse.deficere.priuare. auferre. Bellare.seu expedire.fodere.seu putare.idest abscindere.1. Regũ.30.Nec defuit quisꝗ a paruo vsꝗ ad magnum. 3. Reg.4. Cum ingenti cura prebebant in tempore suo. pro quo hebrei legunt.Non deficiebant in aliqua re.siue in aliquo verbo.sed beatus hieronymus transtulit sensum. Esa.34.vnũ ex eis nõ defuit.& in eo.40.Neꝗ vnũ reliquũ fuit.i.neꝗ vnũ defuit.Et in eo.59.& facta est veritas in obliuiõe. Pro quo hebrei legunt. Et facta est veritas priuata vel deficiens idest non inuenitur in eis veritas. Significat etiam bellare. siue aciem instruere vel expedire.1.Paralipo.12.Expediti ad pugnã corde perfecto.& supra in eo. In auxiliũ non in corde duplici.pro quo he.le.Ad bellandum seu ad instruendam aciem non in corde & corde.idest non corde duplici: sicut est ĩ littera nostra.Item עָדַר Aadar.i.fodere seu sarrire.Esa.5.Non putabitur & non fodietur. Et in eo. Et omnes montes qui in sarculo sarrientur. & inde מַעְדֵּר maeeder.idest sarculus seu fossoriũ.vt in predictoloco.Item עֵדֶר Eeder.idest grex.Ps.77.Et pduxit eos quasi gregẽ in deserto.Canti.6.Sicut grex caprarũ.& ĩ plu.עֲדָרִים Aadarim siue עֶדְרֵי Eedre.Geñ.29.Tres quoꝗ greges ouiũ.Et in eodem.mosꝗ erat vt cunctis ouibus cõgregatis deuoluerent lapidem.Pro quo hebrei legunt.& congregabantur illuc omnes greges & deuoluebant lapidem.Ioel.1. Sed & greges pecorum disperierunt.Ponitur ẽt pro caulis pecorũ.2. Paralip.32.Et presepia iumentorũ caulasꝗ pecoribus.

עֲדָשׁ Aadas.lens.& solum inuenitur in numero plurali.s. עֲדָשִׁים Aadasim.idest lentes.Geñ.25.Accepto pane & lentis edulio.Quod in hebreo legitur pluraliter. scilicet lentiũ.2.Reg.23.Erat quippe ibi ager plenus lẽte. Ezech.4.Et tu sume tibi frumẽtũ & hordeũ & fabam & lentem.

עוּג Vug.coquere.scilicet panes subter prunas. vel operire.Ezech.4.& stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eorum.i. coques illud cooperiendo stercore sicut cooperiendo prunis.& inde עוּגָה Vuga. idest torta seu panis sub prunis vel cinere cocta. vt supra in eodem.Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud. 3.Regum.19.Et ecce ad caput suum subcinericius panis. Osee.7.Subcinericius panis qui non reuersatur.Et in plurali עֻגוֹת Vugoth.Geñ.18.Et fac subcinericios panes. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מָעוֹג maog.3. Regum.17.Viuit dominus deus tuus quia non habeo panem.Ponitur etiam מָעוֹג maog pro subsãnatione. Ps.34. subsãnauerunt me subsãnatione.Et alii exponunt sic.Subsãnauerunt me pane.quasi dicat.pro cibo eis dato ab aduersariis meis.

עֻגוֹת Subcinericii panes. מָעוֹג subcinericius panis. Panis. מָעוֹג subsãnatio

עוּד Aauad.Testificari.testimonium prebere.contestari. predari.spoliare.Geñ.43.Denunciauit nobis vir ille sub attestatione iusiurandi dicens. pro quo hebrei legunt. Contestando contestatus est nos vir ille dicens.Exo.19.descende & contestare populum. Et in eodem.21.Et contestati sunt dominum eius.Deut.4.Testes inuoco hodie celum & terram.idest testificor seu contestor celum & terram contra vos.& in eodem.30.Et inuocabo contra eos celum & terram.idest contestabor.1.Regum.18. Contestare eos & predic eis ius regis.3.Regum.21.Et falsum testimoniũ dicant.Pro quo hebrei legunt.Et testificent eum dicentes. i. testimonium dicant contra eum.Nee.9.Contestatus es eos vt reuerterentur.Et in eodem.Et contestatus es eos in spiritu tuo.Et in eodem.Que testificatus es eis.Ps.80. Audi populę meus & contestabor te.Ps.94.Israel & testificabor te.Esa.8.& adhibui mihi testes fideles. Pro quo hebrei legunt.Et testificatus sum mihi.idest contestatus sum mihi testes fideles.idest testes adhibui mihi sicut est in littera nostra.Hiere.6.Cui loquar & ad quem contestabor. Et in eodem.32.Et scripsi in libro & signaui & adhibui testes. Amos.3.Audite & contestamini in domo iacob. Malach.2. Dominus testificatus est inter te & vxorem tuam. Ponitur etiam pro comparare.vt Threñ.3. Cui comparabo te. Potest etiam legi sic.Quem testificabor in te.idest quos testes adducã vt testificẽtur si talia aliquando aliquis passus sit sicut tu. Vnde idem erit sensus cum littera nostra. & inde עֵד Eed.idest testis.Geñ.31.Tumulus iste testis erit.Leuit.5.Testisꝗ fuerit.Deut.17.Nemo occidatur vno contra se dicente testimoniũ.Pro quo hebrei legunt. Nemo occidatur in ore vnius testis.1.Regum.12.Testis est dominus aduersus vos & testis xp̃us ei⁹.Ps.88.Et testis in celo fidelis.Hiere.29.Ego sum testis & iudex.Ponitur etiam p ro testimõio. Geñ.31.Quem vocauit labam tumulum testis: & iacob aceruum testimonii.Exo. 20. Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium. scribitur etiam cum he in fine & dicitur עֵדָה Eeda.Geñ.21.Vt sint mihi in testimonium.Et in eodem. 31. Tumulus inquam iste & lapis erit in testimonium.& in plurali עֵדִים Eedim. idest testes.Deut.17.In ore duorum vel trium testium.Iob.10.Instauras testes tuos contra me.Esa.44.vos testes mei. & inde עֵדוּת Eeduth.idest testimonium siue testamentum.vel testificatio.Exo.16. Posuitꝗ illud Aaron in tabernaculo reseruandum.Pro quo hebrei legunt.posuitꝗ illud Aarõ coram testimonio.idest coram arca testamenti vel testimonii.Et in eodem.25.In qua pones testimonium quod dabo tibi.Et in eodem.38.Hec sunt instrumenta tabernaculi testimonii.Et in eodem.40.Posuit & testimonium in arca.Ps.77.Et suscitauit testimonium in iacob.p̃s.92.Testimonia tua credibilia facta sũt nimis.p̃s.118. Beati qui scrutantur testimonia tua.p̃s.131. Et testimonia mea hec que docebo eos.Scribitur etiamcum tau in principio & dicitur תְּעוּדָה Theuda.Esa.8.Liga testimonium.& in eodem. Ad legẽ & ad testimoniũ.Itẽ עוּד Aauad.idest spoliare.seu predari.translatio nostra traduxit circumplecti. Ps.118. Funes peccatorũ circũplexi sunt me.& beatus hieronymus in

עוּד Denũciare. Cõtestari. testificare. Testimonium dicere. Adhibere testes. עֵד Testis. Testimõiũ עֵדָה Testimõiũ עֵדִים Testes. עֵדוּת Testimõiũ תְּעוּדָה testimoniũ עוּד circũplecti

Implicare psalterio iuxta he.ve.transtulit.Implicauerunt me . ꝑ quo
Depredari hebrei legunt.Depredati sunt me.& inde עַד Aad.idest pre
עַד da.seu spolium.Geñ.49. Mane comedet predam.Esa.33.
Preda. spolia. Tunc diuidentur spolia predarum multarum.Soph.3.qua
propter expecta me dicit domin⁹ in die resurrectiōis mee
in futurum . pro quo hebrei legunt . In die resurrectionis
mee ad predam seu ad spolium.potest etiā legi sic. s. in die
resurrectionis mee in eternum.De quo vide supra in dictio
עוֹד ne עַד Aad.Item עוֹד ood.idest adhuc.vltra.rursus.ampli⁹.
Adhuc. Geñ.7.Adhuc enim & post dies septem.Et in eo . 8. Cun-
ctis diebus terre.pro quo hebrei legunt.Adhuc cunctis die
bus terre.& in eo.45.adhuc pater meus viuit. Exo. 9.ad-
huc retines populum meū.1.Reg.20.& si vixero facies mi
hi misericordias domini.pro quo hebrei legunt.& non si
adhuc ego vixero & non facies mecū misericordias domi-
ni.Et est idem sensus cū littera nostra . nam due negatiōes
valent pro vna affirmatione.Ester.6.Adhuc illis loquenti
bus venerūt eunuchi regis.Iob.1.Cumq; adhuc ille loque
retur venit alter.& in eo.2.Adhuc tu permanes in simplici
Donec. tate tua.Et in eo.27.Quia donec superest halitus ī me.ps.
83.In secula seculorum laudabūt te .Pro quo beatus hiero
nymus in psal.iuxta he.ve.transtulit. Adhuc laudabunt te
semper.ps.140.Quoniam adhuc & oratio mea ī benepla-
citis eorum.Esa.5.Sed adhuc manus eius extenta . Osee.
11.Iudas autem testis descendit cum deo.Proquo hebrei le
gunt.Iudas autem adhuc descendit cum deo. Potest etiam
legi sic.Adhuc dominatus est cum deo.Amos.4.Cum ad-
huc tres menses superessent. Significat etiam vltra.siue rur
Ultra. sus aut amplius.Geñ.8.Nequaquam vltra maledicam ter-
re propter hominem.& in eodem. Non igitur vltra percu
tiam omnem animam.Et in eodem. 9.& non erunt vltra a
que diluuii.Et in eodem.46.Et inter amplexus fleuit.pro
quo hebrei legunt.Et fleuit super collum eius vltra siue am
Rursum. plius.Exo.4.Dixitq; dominus rursum mitte manum tu-
am in sinum tuum.Et in eodem. 10. Caue ne vltra videas
Amplius. faciem meam.Ps.87.Quorum non est memor amplius.
& Prouer.31.Et doloris sui nō recordetur amplius.Esa.62.
Non vocaberis vltra derelicta . Et communiter significat
tempus infinitum vel indeterminatū.Quandoq; vero ac-
cipitur pro tempore finito vel determinato. vt in aliquib⁹
locis predictis:&.4.Reg.6.Et vltra non venerūt latrones
syrie in terram israel.idest post certum tempus .Scribitur ēt
בְּעוֹד cum beth vel mem in principio & dicitur בְּעוֹד Beod. siue
מֵעוֹד מֵעוֹד Meod.idest dum adhuc:siue cum adhuc.Geñ.25. Dū
Dū adhuc adhuc ipse viueret.& in eo.40 . Tres propagines tres ad-
huc dies sunt:post quos recordabitur pharao ministerii tui
Pro quo hebrei legunt.tres propagines tres dies sunt: dū
adhuc tres dies.idest in spacio trium dierum recordabitur
pharao ministerii tui.Nu.22.Cui semper sedere consueui-
sti vsq; in presentem diem.pro quo hebrei legunt . Cui se-
dere consueuisti dum adhuc tu :vsq; in presentem diem.i.
ex eo tempore quo cepisti sedere super iumentum . Deut.
Adhuc. 31.Adhuc viuente me.2.Regum.12.Ecce cum paruulus ad
huc viueret.Et in eodem.Propter infantem cum adhuc vi-
ueret ieiunaui.Amos.4.Cum adhuc tres menses superesset.
עַד & inde עַד Aad.idest eternum siue eternitas . De quo vide
Eternitas. supra in dictione עַד aad.
עָוָה עָוָה Aaua.Iniq; vel iniuste agere.peccare.curuum esse . 2.
Reg.19.Ne reputes mihi domine mi iniquitatem : ne
memineris iniuriarum serui tui.pro quo hebrei legunt.ne
iniqз agere q; memineris q; iniq; egerit seruus tuus . Ester.1 . Non so-
Ledere. lū regē lesit regina vasthi.Pro quo hebrei legunt .nō cōtra
regem solū peccauit seu iniq; egit vasthi regina . Hiere. 9.

Vt iniq; agerent laborauerunt . Dañ. 9 . Iniquitatem feci-
mus impie egimus.Et quia illud quod iniquū est non est re
ctum & similiter quod curuū est non est rectum .ideo poni-
tur etiā pro curuari.Ps.38.Miser factus sum & curuat⁹sum
vsq; in finem.Pro quo hebrei legunt.Curuatus sum & hu-
miliatus sum vsq;quaq;.Et beatus hieronymus in psal.iux
ta he.ve.transtulit.Afflictus sum & incuruatus sum. vide ēt
de hoc infra in dictione עַוָּת Aauath . Ponitur etiam pro
affligere.Esa.24.& affliget faciem eius.Sed etiam in pre-
dicto loco hebrei legunt. & incuruabit faciem eius . Et in
de.עַוָּה Aaua.idest iniquitas.Ezech.21.Iniquitatem iniqui
tatem iniquitatem ponam eam.vbi ponitur ter predicta dictio.& inde עָוֺן aauon.idest iniquitas.peccatū.Geñ. 4. ma-
ior est iniquitas mea quam vt veniam merear.Et in codē.
15.Necdum enim complete sunt iniquitates amorreorū .
Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet necdū enī cō-
pletum est peccatū seu iniquitas amorrei.Et in eodē . 44.
Deus inuenit iniquitatem seruorum tuorum.Ps.50.Quo
niam iniquitatem meam ego cognosco.ps.68.appone ini
quitatem super iniquitatem eorum .& in plurali עֲוֺנוֹת aa-
uonoth.Iob.13.Quantas habeo iniquitates.Et in eodem.
Et consumere me vis peccatis adolescentie mee . Ps .129.
Si iniquitates obseruaueris domine.Prouer.5.Iniquitates
sue capiunt impium.Reperitur etiam עֲוֺנִים aauonim secū-
dum terminationem pluralem masculinorum.vt Esa.64.
Et iniquitates nostre quasi ventus abstulerunt nos.& in eo
dem.In manu iniquitatis nostre . Quod in hebreo legitur
pluraliter.scilicet iniquitatum nostrarum.Hiere.14.Si ini
quitates nostre responderunt nobis.& inde עִוְעִים Iiuim.
Pro quo beatus hieronymus transtulit vertiginem. Esa.19
Dominus miscuit in medio eius spiritū vertiginis . Potest
etiam legi.spiritum erroris vel iniquitatis.
עָוֶל aaual.Iniq; agere.Ps.70.& de manu contra legem a-
gentis & iniqui.pro quo beatus hieronymus in psalte-
rio iuxta hebraicam veritatem transtulit . De manu iniqui
idest iniq; agentis & nocentis.Esa.26. In terra sanctorum
iniq; gessit.& inde עַוָּל aaual.siue עֲוִיל aauil . idest iniquus.
Iob.16.Conclusit me deus apud iniquum.& in eodem.29.
Conterebam molas iniqui.Soph.3.Nesciuit autem iniqu⁹
confusionem.idest erubescentiam . & inde עָוֶל aauel. idest
iniquitas.Leuit.19 . nolite facere iniquum aliquid in iudi-
cio in regula in pondere & in mensura.Ezech.28.In mul-
titudine iniquitatum tuarum in iniquitate negociationis
tue.Et in eodem.33.Confisus in iustitia sua fecerit iniqui-
tatem.& in eodem.In iniquitate sua quam operatus est:in
ipsa morietur . Scribitur etiam cum he in fine & dicitur
עַוְלָה aaula.2.Reg.7.nec addent filii iniquitatis vt affligāt
eum.Iob.6.Respondete obsecro absq; contentione . Pro
quo hebrei legunt.absq; iniquitate.& in eodem.Et non in
uenietis in lingua mea iniquitatem.Et in eodem. Nūquid
deus indiget vestro mendacio.Pro quo hebrei legunt.nun
quid pro deo loquemini iniquitatem.Et est sensus sicut in
littera nostra.Et in eodem.34.Qui bibit subsannationem
quasi aquam.pro quo hebrei legunt. Qui bibit quasi a-
quam iniquitatem.ps.106 . Et omnis iniquitas oppilauit
os suum.Ezech.28.Donec inuenta est iniquitas in te . po-
nitur etiam pro infructuoso.Iob.24. Et conteretur quasi
lignum infructuosum.Dicitur etiam עוֹלָה oola.Iob.5. Ini
quitas autem contrahet os suum.& in plurali עוֹלֹת ooloth.
ps.57.Etenim in corde iniquitates operamini.ps.63.scru
tati sunt iniquitates. anteponitur ēt littera lamed lr̄e vau
& dr̄ עַלְוָה aalua.idest iniquitas.Osee.10 . Super filios ini-
quitatis.Item עוּל vul.infans paruulus.lactens.vt Esa.49.

Nunquid obliuiſcitur mulier infantem ſuum.Et in eodem
65.Non erit ibi amplius infans dierum.& in plurali עֲוִילִים
Aauilim.Iob.19.Stulti quoq; deſpiciebant me.pro quo he
brei legunt.Paruuli quoq; deſpiciebant me.Poteſt etiā le
gi ſic ſecundum primam ſignificationē.ſcilicet iniqui quo
ꝙ deſpiciebant me.Et in eodem.21.Egrediūtur quaſi gre
ges paruuli eorum.& in plurali feminino עָלוֹת Aaloth .i.fe
te.ſeu lactantes.Geñ.33.Oues & boues fetas mecū.1.Reg.
6.Et duas vaccas fetas quibus non eſt impoſitum iugum.
Et in eodem.Et tollentes duas vaccas que lactabāt vitulos
Eſa.40.fetas ipſe portabit.& inde עוֹלֵל Oolel.cum dupli
ci lamed.ideſt infans.paruulus.lactens.1.Regum.15.In
terfice a viro vſq; ad mulierem & paruulum.& in plurali
עוֹלְלִים oolelim.Ps.8.Ex ore infantium & lactētiū.Thren.
1.Paruuli eius ducti ſunt in captiuitatem.vide etiā de hoc i
fra in dictione עָלַל Aalal.Item עוֹל ool.ideſt iugum. De
quo vide infra in dictione עָלַל Aalal.Item עוּל Vul.in lin
gua chaldaica ſignificat intrare ſeu ingredi vel introduce
re.Dañ.2.Daniel ingreſſus rogauit regem.& in eodē.poſt
hec daniel ingreſſus ad arioch.& in eodem.Introduc me
in conſpectu regis.& inde מֶעָלֵי Maale.ideſt occaſus ſolis.ſ.
quando ingreditur ſub noſtro hemiſperio.Dañ.26.& vſq;
ad occaſum ſolis laborabat.

עוֹן Oon.Habitaculum ſiue habitatio.vel templum.& ſcri
bitur cum mem in principio & dicitur מָעוֹן maoon.ſiue
מְעוֹן Meoon.Deut.26.Reſpice de ſanctuario tuo.pro quo
hebrei legunt.De habitaculo ſancto tuo.1.Reg.2.Que pre
cepi vt offerrentur in templo.& in eodem.& videbis emu
lum in templo.2.Paralip.30.peruenit oratio in habitaculū
ſanctum celi.Ps.70.Eſto mihi in deum protectorem.Pro
quo beatus hieronymus in pſalterio iuxta he.ve.tranſtulit
Eſto mihi robuſtum habitaculum.Ps.89.Domine refugi
um factus es nobis.pro quo beatus hieronymus tranſtulit
Domine habitaculum factus es nobis.Ps.90.Altiſſimum
poſuiſti refugium tuum.pro quo beatus hieronymus tran
ſtulit.Excelſum poſuiſti habitaculum tuum.Hiere.10.Ha
bitacula draconum.Naum.2.Vbi eſt habitaculum leonū.
Scribitur etiam cum he in fine & dicitur מְעוֹנָה meoona.
Deut.33.Habitaculum eius ſurſum.Soph.3.Et non peribit
habitaculum eius.& in plurali מְעוֹנוֹת Meoonoth.Naum.
2.Et cubile ſuum rapina.Quod in hebreo legitur plurali
ter.ſcilicet habitacula ſua.ſiue cubilia ſua.Ponitur etiā pro
antris.Iob.38.Quando cubant in antris.& inde מְעוֹנִים
Meoonim.ideſt habitatores.1.Paralip.4.Et percuſſerunt
tabernacula eorum & habitatores qui inuenti ſunt ibi.Itē
עוֹנָה oona.ideſt tempus ſtatutum ſeu determinatum.Exo.
21.& veſtimenta & precium pudicitie non negabit.ꝓ quo
hebrei legunt.& veſtimentum eius & horam eius non mi
nuet.ideſt tempus determinatum vt reddat ei debitum qđ
vir debet reddere vxori ſue.Item עוֹנֵן oonen.augurari.a
riolari.veneficia exercere.ſomnia obſeruare.Deut.18.aut
qui ariolos ſciſcitetur.4.Regum.21.& hariolatus eſt & ob
ſeruauit auguria.Eſa.2.& augures habuerunt vt philiſtiim
Et in eodē.57.Vos autem accedite huc filii auguratricis.
Hiere.27.& augures & maleficos.Mich.5.Et diuinatores
non erunt in te.ideſt malefici ſiue harioli.Significat etiam
obſeruare ſomnia.Leuit.19.Nec obſeruabitis ſomnia.2.
Paralip.33.& obſeruauit ſomnia.& dicunt aliqui hebrei ꝙ
deriuatur a predicta dictione עוֹנָה oona & quod ſignificat
obſeruare tempora vel horas: ſicut dicunt augures talis di
es vel talis hora eſt bona ad tale opus incipiendum vel di
mittendum.Alii vero dicunt ꝙ deriuatur a dictione עָנָן Aa
nan.de qua infra dicetur.

עוּף Vuph.volare.aduolare.caligare.obſcurare.deficere. עוף
laſſare.Deut.4.vel auium ſub celo volantium.Iob.20 Volare.
Velut ſomnium aduolans non inuenietur.p̄s.54.volabo Aduolare
& requieſcam.Ps.89.Quoniam ſuperuenit manſuetudo
& corripiemur.pro quo beatus hieronymus in pſalterio
iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Quoniam tranſibi
mus cito & aduolabimus.Ps.90.A ſagitta volante in die.
Prouer.23.ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes ha Erigere.
bere:quia faciēt ſibi pēnas quaſi aquile:& volabūt in celū.
vbi ponitur etiam pro erigere.Eſa.6.Et volauit ad me vn9
de ſeraphim.& in eodem.60.Qui vt nubes volant.Et ali
quando ſcribitur cum duplici pe.vt Geñ.1.Et volatile ſup
terram.Pro quo hebrei legunt.Et volatile volitet ſuper
terram.Eſa.6.Et duabus volabat.Ezech.32.Cum volare
ceperit gladius meus ſuper faciem eorū.Oſee.9.Ephraim
quaſi auis aduolabit.& aliquando ſcribitur ſine vau.Eſa.11
Et volabunt in humeros philiſtiim.Zach.5.Volumen vo
lans.& inde מוּעָף Muaph.i.volitatio ſeu volās.Eſa.8.Et מועף
non poterit aduolare de anguſtia ſua.pro quo hebrei le
gunt.Quia non eſt volans ſiue quia non eſt volitatio cui uolans.
eſt anguſtia vel tribulatio.Et eſt ſenſus ſicut in littera no Volitatio.
ſtra.Dañ.9.Cito volans tetigit me.& inde עוֹף ooph.ideſt
auis.volucris ſeu volatile.Geñ.1.Et omne volatile ſecun עוף
dum genus ſuum.Et in eodem.Aueſq; multiplicentur Volatile.
ſuper terram.Et in eodem.6.De volucribus iuxta genus Auis.
ſuū.Leuit.1.Siue de auib9 holocauſtum obtulerit.Iob.12. Volucris.
Et volatilia celi indicabunt tibi.Et in hebreo ponitur in
predictis locis in numero ſingulari:& ponitur ſingulare
pro plurali.Significat etiam predicta dictio עוּף Vuph.cali
gare.vel obſcurare:ſecundum hebreos.Beatus hieronym9
tranſtulit oriri.Iob.11.Orieris vt lucifer.pro quo hebrei oriri
legunt.Si obſcuraberis:vt aurora eris.Quod exponunt obſcurare
ſic.obſcurum quod in te eſt:erit lucidum ſicut lumen matu
tinum.& inde עֵיפָה Eepha.ideſt obſcurum vel nebuloſum
Iob.11.Terram miſerie & tenebrarum.ideſt terram obſcu עיפה
ram vel caliginoſam ſicut tenebre.Amos.4.faciens matu Tenebroſa
tinam nebulam.Scribitur etiam cum mem in principio &
dicitur מָעוּף mauph.Eſa.8.Et ecce tribulatio & tenebre.& nebula.
inde עַפְעַף Aphaph.ideſt palpebra.& ſolum inuenitur in Tenebre.
numero plurali.Iob.16.Et palpebre mee caligauerunt.p̄s. מעוף
129.Et palpebris meis dormitationem.Hiere.9.Et palpe Palpebre
bre noſtre defluant aquis.Ponitur etiam pro ortu.ſcilicet עפעף
aurore.Iob.3.Expectet lucem & non videat:nec ortum ſur ortus
gentis aurore.Significat etiam predicta dictio עוּף Vuph
deficere vel laſſare aut ſitire.& tunc ſcribitur ſine vau vel
cum iod in medio loco vau.Iudi.4.Qui ſoporem morti
ſocians defecit & mortuus eſt.2.Reg.21.Deficiente autem Deficere
dauid.Ps.63.In terra deſerta inuia & inaquoſa.Pro quo
beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam verita
tem tranſtulit.In terra inuia & ſitiente ſine aqua.p̄s.142. Sitire
ſicut terra ſine aqua tibi.Pro quo beatus hieronymus tran
ſtulit.Quaſi terra ſitiens ad te.Eſa.29.Laſſus adhuc ſitit. laſſare
vbi vtrunq; ſignificatum complectitur noſtra tranſlatio.
ſcilicet laſſare & ſitire.& in eodem.32.Et vmbra petre pro
minentis in terra deſerta.ideſt in terra ſitiente.Hiere.4.
Quia defecit anima mea propter interfectos.vide eti
am de hoc ſupra in dictione יָעַף Iaaph.& infra in dictio
ne עָיֵף Aiaph.

עוּר Vur.Excitare.ſuſcitare.vigilare.expergiſci.ſurgere.ex עור
ſurgere.cōſurgere.ſuffodere.nudare.vel ſpoliare.exce Expgiſci
care vt Iudi.5.Surge ſurge debbora:ſurge ſurge & loquere ſuſcitare.
canticū.i.expgiſcere expgiſcere.Iob.40.Nō q̄ſi crudelis
ſuſcitabo eum.Ps.7.Et exſurge ad me in precepto quod Exſurgere.

Exsurgere. mandasti.ps.43.Exsurge quare obdormis domie.ps.57. Exsurge gloria mea: exsurge psalterium & cithara. Canti. Vigilare. 5.Ego dormio & cor meum vigilat. Hiere.25. Et turbo magnus egredietur a sūmitatibus terre. pro quo hebrei legunt. Et turbo magnus exsurget a sūmitatibus terre. Et in consurgere eodem.50.& reges multi consurgent a finibus terre. Ioel. 3.Consurgant & ascendant gentes. Abach.2.ve qui dicit ligno expergiscere: surge lapidi tacenti. Zach.2. Quia consurrexit de habitaculo sancto suo. Et quando est verbū tertie coniugatiōis tunc scribitur cum iod in medio loco vau. Suscitare. 2.Paralipo.36.Suscitauit dominus spiritum cyri regis persarum.ps.34.Exsurge intende in iudicio meo.ps.77. & non accendit omnem iram suam. pro quo hebrei legunt. & non facit suscitare vel non facit exsurgere omnem iram suam. Esa.41.Suscitaui ab aquilone. vnde in aliquibus locis vbi in hebreo habetur עיר Iir. quod significat ciuitatē: vt infra dicetur: aliqui hebrei legunt. suscitare vel exsurgere.ps.72.Domine in ciuitate tua imaginem eorum ad nihilum rediges. pro quo ipsi legunt. Dominus in excitādo vel in consurgendo imaginem ipsorum contemnes. vnde premittitur velut somniū surgentis. Osee.7. Quieuit paululum ciuitas. pro quo hebrei legunt. quieuit paululum excitans. Mich.6. Vox domini ad ciuitatem clamat. pro quo hebrei legunt. Vox domini ad excitandum vel ad consurgendum clamat. Et aliquando scribitur cum duplici res. s. עורר quando est verbum quarte coniugationis. & dr̄ עורר Orer.ps.79. Excitare. Suscitare. Excita potentiam tuam & veni. Iob.17.& innocens cōtra hypocritam suscitatur. Et ī eodem.31. Et exultaui cum inuenisset eum malum. pro quo hebrei legunt. Et suscitatus sum cum inuenisset eum malum. Canti.2. Ne suscitetis neqȝ vigilare faciatis dilectam. Esa.10. & suscitabit super illum dominus exercituum flagellum. Significat etiam leuare. scilicet hastā. vibrare seu leuare hastam. 1.Paralip.11. Ipse leuauit hastam suam contra trecentos vulneratos. Item significat Suffodere suffodere. Esa.23. Suffoderunt muros eius. Et quandoqȝ duplicatur littera aīn. Esa.15. Clamorem contritionis leuabunt. pro quo hebrei legunt. Clamorem contritionis suscitabunt. & aliquando duplicatur littera res & littera aīn & dicitur ערער Aaraar. Hiere.51. Murus babylonis ille altissimus Suffodere suffossione suffodietur. Significat etiam ערער Aaraar Humilis. Humilem seu vacuum. Ps.101. Respexit in orationem humilium. Pro quo beatus hieronymus in ps. iuxta he. ve. trāstulit. Vacuus. Respexit ad orationem vacui. Et aliqui hebrei secūdum primam significationem legunt. Respexit ad orationem excitati vel excitantis. & inde ער Eer. idest excitans. p quo beatus hieronymus transtulit magistrum. eo quod excitat Magister. mentem discipulorum. Malach.2. Magistrum & discipulum de tabernaculo Iacob. & īde עיר Iir. idest vigil. Dan. Vigil. 4. Vigil & sanctus de celo descēdit. Et in plurali עירין Iirin Vt in eodem. Vigiles. In sententia vigilum decretum est. Item עור vr. idest nudare. seu expoliare. Esa.32. Exuite vos & confūdemini. pro quo hebrei legunt. Et nudamini. Abach.3. Nudare. Suscitans suscitabis arcum tuum. pro quo hebrei legunt. Nudatione nudabis arcum tuum. & inde מעור Maor. idest nuditas. Nuditas. Abach.2. vt aspiciat nuditatem eius. Et inde ער Aar. siue עיר Iir. idest hostis siue aduersarius: vel ille qui īsurgit Emulus. hostis. contra alium. 1.Regum.28. Et transierit ad emulum tuum pro quo hebrei legunt. & transierit ad hostem vel inimicū tuum. Ps.138. Accipient in vanitate ciuitates tuas. p quo beatus hieronymus in psal. iuxta he. ve. transtulit. Eleuati Aduersarius. sunt frustra aduersarii tui. Esa.14. Nec implebunt faciem orbis ciuitatum. pro quo hebrei legunt. Nec implebunt faciem orbis hostium vel inimicorum. Hiere.15. misi super ciuitatem repente terrorem. pro quo hebrei legunt. misi super eam repente hostem & terrores. potest etiam legi sicut est in littera nostra. nam communiter significat ciuitatē: vt infra dicetur in dictione עיר Iir. & in lingua chaldaica cōmuniter ponitur pro hoste. Dan.4. Et interpretatio eius hostib⁹ tuis sit. Item עור Aauar. idest cecare. excecare. Exo.23. non accipies munera que etiā excecant prudētes. Deut.16. Quia munera excecant oculos sapientum. 2.Regū.25. Et oculos eius effodit. pro quo hebrei legūt. Et oculos ezechie excecauit. & inde עור Iiuer. idest. cecus. Exo.4. videntem aut cecum. Leuit.21. Si cec⁹ si claudus. Et in plu. עורים Iiurim. 2.Regū.5. nisi abstuleris cecos & claudos. Esa.42. Et deducam cecos in viam. & in genere feminino עורת Auereth. vt Leuit.22. Si cecum fuerit si claudum. & in plurali feminino עורות Iiudroth. Esa.42. vt aperiret oculos cecorum. Quod in hebreo legitur in genere feminino. & inde עורון Iiuaron. idest cecitas. Deut.28. Percutiat te dominus amentia & cecitate. Zach.12. Et omnem equum populorum percutiam cecitate. Item עור Oor. idest pellis. cutis. Gen̄.3. Fecit quoqȝ dominus ade & vxori eius tunicas pelliceas. pro quo hebrei legunt. Tunicas pellis. idest pelliceas Leuit.4. Pellem vero & omnes carnes. Iob.2. Pellem pro pelle & cuncta que habet homo dabit pro anima sua. Et in eodem.7. Cutis mea aruit & contracta est. Et in plu. עורות Ooroth. Gen̄.27. Pelliculasqȝ hedorū circundedit manib⁹ Exo.26. fecit & opertorium tabernaculi de pellibus arietū Reperitur etiam in genere masculino. Thren̄.1. Pelles nostre quasi clibanus exuste sunt. Item עור vur. in lingua chaldaica significat fauillā seu paleas minutissimas. Dan̄.2.& redacta sunt quasi in fauillam stiue aree.

עוש Vus. Congregare. cōuenire. Beatus hieronymus trāstulit. erumpere. Ioel.3. Erumpite & venite. pro q̄ he. le. Congregamini & venite. & inde עש Aas. idest quedā collectio seu congregatio vel constellatio stellarum. pro quo beatus hieronymus transtulit arcturum. Iob.9. Qui facit arcturum & oriona. & aliqui hebrei dicunt. q̄ significat cōgregationem stellarum circa caudam arietis. Scribitur etiam cum iod in medio & dicitur עיש āis. pro quo beatus hieronymus transtulit vesperum. Iob.28. Et vesperum super fines terre consurgere facis. Pōitur etiam עש Aas pro tinea Iob.4. Consumētur velut a tinea.

עות Aauath. iniqȝ agere. peccare. puertere. curuare. obliquū esse. tempus constituere. Ester.1. non solū regē lesit vasthi sed & omnes principes. pro quo hebrei legunt. non contra regem solum iniqȝ egit seu peccauit vasthi regina. Ps.118. Confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me Eccl's.7. Quod nemo possit corrigere quem ille despexerit. pro quo hebrei legunt. Quis potest corrigere vel rectificare quod ille curuauit: vel obliquare fecit aut peruertit. & in eodem.12. Et nutabunt viri fortissimi. idest curuabuntur vel obliquabunt. Thren̄.3. vt peruerteret hominem in iudicio suo. & inde מעות meuuath. idest iniquum seu peruersum vel curuum. Eccl's.1. peruersi difficile corriguntur. Pro quo hebrei legunt. Iniquum seu peruersum vel curuum non potest corrigi vel non potest rectificari. idest difficile corrigitur vel rectificatur. & inde עותה Auath. idest iniquitas. Thren̄.3. vidisti domine iniquitatem illorum aduersum me. Et inde נעות naauath. idest iniqua seu peruersa. 1.Regum.2. filius mulieris vltro virum rapiētis. Pro quo hebrei legunt. filius mulieris inique vel peruerse & rebellis. Item עות vuth. idest tempus cōstituere: vel tempus cōgruum eligere ad aliquid agendum: vel vt multo tempore duret. pro quo btūs hieronymus transtulit su-

stentare. Esa.50. Dominus dedit mihi linguam eruditam vt sciam sustentare eum qui lassus est verbo. Pro quo hebrei legunt. Vt sciam tempus constituere lasso:verbo. idest vt sciam quo tempore erudire debeam lassum verbo. Et inde עת Eth.i.Tempus siue hora.Gen̄.24. Eo tempore quo solent mulieres egredi.Et in eodem.29. Nec est tempus vt recludantur ad caulas greges. Leuit.26. Dabo vobis pluuias in tempore suo. Ios.5. Eo tempore ait dominus ad iosue.4.Reg.4. In hac eadem hora. Ruth.2. Quando hora vescendi fuerit. p̄s.118. Tempus faciendi domine. Eccl's.3. Omnia tempus habent. Et in eodem. Tempus nascendi & tempus moriendi. Et in eodem.7. Ne moriaris in tempore non tuo. Et in eodem.8. Tempus & responsionem cor sapientis intelligit.& in eodem.9. Nescit homo finem suum. Pro quo hebrei legunt. Nescit homo tempus suum.i.tempus determinatū vite sue. Esa.14. Prope est vt veniat tempus eius. Ezech.7. Venit tēpus appropinquauit dies. Et in plurali עתים Iithim.i. Paralipo.12. De filiis quoq; isachar qui nouerāt singula tempora.& in eodem.29. Et temporū que transierunt sub eo. Nee.13. In temporibus constitutis & in primitiis. Ester.1. Interrogauit sapientes qui ex more regio semper ei aderant. Pro quo hebrei legunt. Interrogauit sapiētes scientes horas vel tempora. Iob.24. Ab omnipotente non sunt abscondita tempora. Esa.33. Et erit fides in temporibus suis. Ezech.12. Et in tempora lōga iste prophetat. Reperitur etiam עתות Iithoth. secundum terminationem femininorum. p̄s.9. Adiutor in opportunitatibus in tribulatiōe.& in eodem. Despicis in opportunitatib9 in tribulatione. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Despicis in temporibus angustie.p̄s.30. In manu tua sortes mee. Pro quo beatus hieronymus transtulit. In manu tua tēpora mea. Et inde עתי Iithi. Pro quo beatus hieronymus transtulit paratum. Leuit.16. Emittet illum per hominē paratum in deserto.i.per hominē assuetum qui multis temporibus abiit in illum desertū: sicut exponunt hebrei. Et inde עתה Aatha.aduerbium temporis.i. nunc.modo. Gen̄.3. Nunc ergo ne forte mittat manū suam Et in eodem.22. Nunc cognoui q͞ timeas dominum. Et in eodem. 29. Nunc quoq; copulabitur mihi maritus meus. Nu.24. Videbo eum sed non modo.3. Reg.1. Ecce nunc Adonias regnat.p̄s.12. Nunc exurgam dicit dn̄s. Esa.29. Non modo confundetur iacob. Dan̄.10. Nihil enim in me remansit viriū. Pro quo hebrei legunt. Et ego a modo non remansit in me virtus

עז Eez.capra. Et est promiscui generis. quia accipitur tam pro masculo q͞ pro femina. Gen̄.15. Sume inquit mihi vaccam trienē & capram trinā. Leuit.3. Si capra fuerit eius oblatio. Et ī purali עזים Iizim. Gen̄.30. Et separauit in die illa capras & oues. & in eodem.32. Capras ducentas hircos viginti. Exo.26. Facies & saga cilicina.idest saga de pillis caprarum.1. Reg.25. Ouium tria millia & mille capre. Et inde עזאזל Aazazel. Pro quo beatus hieronymus transtulit caprum emissarium.vt Leuit.16. Et alterā capro emissario. Et est dictio cōposita ab עז Eez.i.caper. & אזל Aazal idest abiit. Et aliqui hebrei dicunt q͞ est nomen deserti ad quod caper emittebatur & q͞ ab eo nomen acceperit. Alii vero dicunt q͞ deriuatur a dictione sequenti:& q͞ significat desertum asperum atq; saxosum.

עזז Aazaz. fortificare. roborare. confortare. preualere. impudentē seu procacissimū esse. Et cōmuniter scribitur cum simplici zaim. Iudi.6. Et oppressi sunt valde ab eis. Pro quo hebrei legunt. Et fortificata est siue inualuit manus Madian contra israel. Et beatus hieronymus transtulit sensum. p̄s.51. Et preualuit in vanitate sua. p̄s.67. Confirma hoc deus quod operatus es in nobis. Eccl's.7. Sapientia confortauit sapientem. Esa.30. Expectantes auxilium in fortitudine pharaonis. Pro quo hebrei legūt. Ad fortificandum se in fortitudine pharaonis. Significat etiam librare. Prouer.8. Et librabat fontes aquarū. Sed etiā in predicto loco hebrei legūt. Et fortificabat fontes abyssi. Et inde עז Aaz.i.fortis. Esa.19. Et rex fortis dn̄abitur eorū. Et ī plurali עזים Aazim.p̄s.58. Irruerunt in me fortes. Et inde עזוז Iizuz. idest fortis seu fortitudo.aut virtus.p̄s.23. Dominus fortis & potens.p̄s.77. Et virtutes eius & mirabilia eius que fecit. p̄s.134. Et virtutem terribilium tuorum dicent. Esa.42. Effudit super eum indignationem furoris sui & forte bellum. Et communiter scribitur cum simplici zain & dr̄ עז Oz. siue עוז Vuz.vt Exo.15. Fortitudo mea & laus mea dn̄s. p̄s.21. Dn̄s in virtute tua letabitur rex. p̄s. 27. Dominus adiutor meus & protector meus. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Dominus fortitudo mea & scutum meum. Et in eodem. Dominus fortitudo plebis sue. p̄s.28. Dominus virtutem populo suo dabit. p̄s.115. Laudate eum in firmamento virtutis eius. Ponitur etiam pro imperio. Gen̄.49. Maior ī donis & maior in imperio.1. Reg.2. Et dabit imperium regi suo. Scribitur etiam cum mē in principio & dicitur מעוז Maoz Esa.17. Et erunt ciuitates fortitudinis eius derelicte. Et in eodem.23. Quia deuastata est fortitudo vestra.& in eodem 30. Et erit vobis fortitudo pharaonis in confusionē. Hiere. 16. Dominus fortitudo mea & robur meum. Scribitur etiā cum nun post litteram zain. Esa.25. Vt contererat fortes eius. Ponitur etiam מעוז Maaoz pro petra. Iudi.6. Tolle carnes & azymos panes & pone supra petram illam. Et inde dicunt aliqui hebrei q͞ deriuatur עזאזל Aazazel. & q͞ significat desertum: asperum atq; saxosum. De quo dictum est in dictione p̄cedenti. Item עז Aaz.idest impudens: seu procacissimus. Deut.28. Gentem procacissimam. Scribitur etiam cum nun in principio & dicitur נעז Noaz. Esa.33. Populum imprudentem non videbis.debet legi impudentē. Prouer.7. Et procaci vultu blanditur dicens. Inde עזניה Oznia.nomen auis īmunde. Pro quo beatus hieronymus transtulit Halietū. Leuit.11. Gryphum & halietum.

(Margin: Preualer. Cōfirmar. Cōfortare. Librare. עז Fortis. עזים Fortes. עזוז Fortis. Uirtus. עוז עז Fortitudo Imperiū. מעוז Fortitudo מעוז Petra. עזאזל עז Procacissima נעז Impudēs. עזניה Halietus.)

עזב Aazab. relinquere. derelinquere. dimittere. adiuuare. subleuare. fortificare. Gen̄.2. Quam ob rem relinquet homo patrem suum & matrem. & in eodem.28. Nec dimittam te nisi compleuero vniuersa que dixi. Exo.9. Et dimisit seruos suos & iumenta in agris. Nume.10. Noli inquit nos relinquere. Ruth.2. Quod reliqueris parentes tuos. 4. Reg.2. Viuit dominus & viuit anima tua quia non derelinquam te.& in eo.9. A die qua relinquit terram. Nee. 4. Nū dimittent eos gentes.& in eodem.13. Quare dereliquimus domum dei. Iob.10. Dimittam aduersum me eloquium meum.& in eodem.18. Nunquid propter te derelinquetur terra. p̄s.9. Tibi derelictus est pauper.p̄s.21. Quare me dereliquisti.p̄s.36. Et non vidi iustum derelictum. Esa. 6.& multiplicabitur que derelicta fuerat. & in eodem.7. Derelinquetur terra quam tu detestaris. & in eodem.17. Derelicte ciuitates Aroer: gregibus erunt. Et in eodem.32 Multitudo vrbis relicta est. & in eodem.62. Non vocaberis vltra derelicta. Significat etiam adiuuare vel subleuare. Exo.23. non pertransibis: sed subleuabis cum eo. Pro quo hebrei legunt.& desieris adiuuare eum: adiuuando adiuuabis cum eo: vel subleuando subleuabis cum eo. vel secundum primam significationem potest legi sic. Dimittens dimittes cum eo.idest dimittes odium quod habeba-

(Margin: עזב Relinq̄re. Dimittere derelinq̄re Subleuar Adiuuare)

in corde tuo cum eo. Et sic est in translatione chaldaica. Significat etiam secundum hebreos fortificare vel roborare. Nee.3. Et dimiserunt ierusalem vsq; ad murum platee latioris. idest extenderunt murum eius. vt exponit Nicolaus

Fortificare. de lyra. Pro quo hebrei legunt. Et fortificauerunt. idest munierunt ierusalem vsq; ad murum platee latioris. Hiere. 25. Dereliquit quasi leo tabernaculum suum. Et in eodem. 49. Quomodo dereliquerunt ciuitatem laudabilem. Pro quo hebrei legunt. Quomodo non fuit fortificata ciuitas laudabilis. Potest etiam legi sic. Quomodo non fuit derelicta ciuitas laudabilis. idest quomodo non fuit de-

עָזוּב Residuus. relicta ab obsidione. Et inde עָזוּב Aazub. idest dimissus vel residuus. Deut.32. Clausi quoq; defecerunt: residuiq; consumpti sunt. Vbi pro clausis ponitur עָצוּר Aasur. quod significat retentum. vel seruatum aut clausum. & pro residuis ponitur עָזוּב Aazub. quod significat dimissum vel derelictum. Et dicunt aliqui hebrei q; per עָצוּר Aasur intelligitur substantia argenti & auri quam homo retinet & claudit apud se. Et per עָזוּב Aazub intelligitur substantia pecoris & armenti. Et eadem verba habentur. 4. Reg.14. Vbi dicitur & q; consumpti essent vsq; ad clausos carceris

Extremus עִזָּבוֹן & extremos. Vbi pro clausis carceris ponitur עָצוּר Aasur. & pro extremis ponitur עָזוּב Aazub. & inde עִזָּבוֹן Iizebon. idest mercatus siue nundine. Ezech.27. Proposuerūt

Mercatus Nundine. in mercato tuo. & in eodem. Argento: ferro: stanno: plūboq; repleuerunt nundinas tuas.

עזק Sepire. עָזַק Aazac. sepire. Esa.5. Et sepiuit eam & lapides collegit ex ea. Et solum inuenitur in predicto loco. Item עִזְקָא Iizca. siue עִזְקְתָא Iizchetha. in lingua chaldaica significat annulum. Dan̄.6. Quē obsignauit rex annulo suo & annulo optimatum eius.

עזר Auxiliari. Adiuuare. עָזַר Aazar. auxiliari. adiuuare. auxilium prebere. Gen̄. 49. Deus patris tui erit adiutor tuus. idest auxiliabitur tibi. 1. Reg.7. Huc vsq; auxiliatus ē nobis dominus. 3. Reg.1. Qui adiuuabant partes adonie. 2. Paralipo.26. Adiuuit eū dominus contra philistiim. Et in eodem. Vt adiuuarent regi contra inimicum. Et in eodem. Eo quod auxiliaretur ei dominus. Pro quo heberi legunt. Quia mirabiliter adiutus est. Et in eodem.28. Dii regum syrie auxiliātur eis. Et in eodem. Et aderunt mihi. idest auxiliabuntur mihi. p̄s. 27. In ipso sperauit cor meum & adiutus sum. Ps. 45. Adiuuabit eam deus mane diluculo. Esa.41. Vnusquisq; priximo suo auxiliabitur. Et in eodem. Confortaui te & auxiliatus sum tibi. Et in eodem. 50. Dominus deus auxiliator meus erit. idest auxiliabitur mihi. Dan̄. 11. Cum q; corruerint subleuabuntur auxilio paruo. idest adiuuabuntur. Et inde עוֹזֵר Oozer. idest auxiliator siue ad-

עוֹזֵר auxiliator. iutor. Esa. 31. Et corruet auxiliator. Et inde עָזוּר Aazur. idest adiutus siue ille cui prestatur auxilium. Esa.31. Et ca-

עָזוּר det cui prestatur auxilium. Et inde עֵזֶר Eezer. idest adiu-

עֵזֶר Adiutorium torium siue auxilium. Gen̄. 2. Faciamus ei adiutorium simile sibi. Deut.33. Et adiutor illius contra aduersarios eius erit. Pro quo hebrei legunt. Et adiutorium eius. p̄s.123. Adiutorium nostrum in nomine domini. Scribi-

עֶזְרָה auxilium. tur etiam cum he in fine & dicitur עֶזְרָה Eezra. p̄s. 45. Adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Auxilium in tribulationibus inuentus est validum. Iob. 6. Ecce non est auxilium mihi in me. Et

עֲזָרָה inde עֲזָרָה Aazara. idest atrium templi in quo implorabant auxilium diuinum. Sicut exponunt hebrei. Beatus

Crepido. hieronymus transtulit crepidinem. Ezech.43. Et de sinu terre vsq; ad crepidinē nouissimā. Et in eodem. Et a crepidine minori vsq; ad crepidinē maiorē. & in eodem. Et crepido quattuordecim cubitorum erat.

עֵט Eet. stilus. calamus. Iob. 19. Stilo ferreo & plumbi lamina. Ps.44. Lingua mea calamus scribe velociter scribentis.

עָטָה Aata. inuoluere. induere. operire. contexere. amicire. diuertere. vagari. Leuit.13. Os veste contectum Pro quo hebrei legunt. Et super labia inuoluat vel cooperiat: Et est sensus sicut in littera nostra. Ps.85. Etenim benedictionem dabit legis lator. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Benedictione quoq; amicietur doctor. p̄s.103. Amictus lumine sicut vestimento. p̄s.108. Fiat ei sicut vestimentum quo operitur. Et in eodem. Et operiantur sicut diploide confusione sua. Esa.22. Et quasi amictum subleuabit te. Pro quo hebrei legunt. Et amiciēs amiciet te. siue inuoluens inuoluet te. Hiere.43. Et amicietur terra egypti: sicut amicitur pastor pallio suo. Ezech.21. Amicti ad cedem. Et inde מַעֲטֶה Maate. idest pallium siue amictum. Esa.61. Pallium laudis pro spiritu meroris. Significat etiam predicta dictio diuertere seu vagari. 1. Reg.15. Sed versus ad predam es. idest diuertisti ad predam. Canti.1. Ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Et aliqui hebrei secundum primam significationem legunt. Ne sim sicut inuoluta vel cooperta post greges vel super greges sodalium tuorum. Et Origenes super cantica legit sic. Ne quando fiam sicut coopertus super greges sodalium tuorum. Ponitur etiam pro auersari. 1. Reg.25. Et auersatus est eos. & aliqui hebrei dicunt q; deriuatur a dictione עַיִט Aait. de quo infra dicetur in suo loco.

עֲטַלֵּף Aataleph. vespertilio. Leuit.11. Vespertilionem & vpupam. Et in plurali עֲטַלֵּפִים Aatalephim. Esa. 2. Vt adoret talpas & vespertiliones.

עָטִין Aatin. viscera. secundum translationem nostram. Iob 21 Viscera eius plena sunt adipe. Hebrei tamen dicunt q; significat vas in quo lac mulgent. Et pro adipe hebrei legunt lacte: nam eisdem litteris vtrunq; scribitur in hebreo.

עָטַף Aataph. deficere. anxiari. mestum esse: cooperire. inuoluere seu occultare. serotinum seu posteriorē esse. p̄s.60. Anima eorum in ipsis defecit. p̄s.141. In deficiendo ex me spiritum meum. p̄s. 142. Et anxiatus est super me spiritus me9. Et in titulo. p̄s.101. Vbi dicitur oratio pauperis cum anxiaretur. Threñ.2. Cum deficeret paruulus & lactens. Et in eodem. Cum deficerēt quasi vulnerati. Et in eodem. Qui fame pereunt in capite omnium compitorum idest qui fame deficiunt. Significat etiam cooperire vel inuoluere. vt Iob.23. Si me vertam ad dexteram non videbo illum. Pro quo he.le. Inuoluetur siue coopietur ad dexterā & nō videbo. quasi dicat. si in p̄te dextera. i. in p̄te meridionali coopuerit vel occultauerit se non videbo eum. p̄s.72. Operti sunt iniquitate & impietate sua. p̄s.64. Et valles abundabunt frumento. Pro quo hebrei legunt. Operientur frumēto. Esa.57. Quia spiritus a facie mea egredietur. Pro quo hebrei le. quia spiritus a facie mea inuoluetur vel cooperietur. Alii vero secundum primam significationem legunt. Quia spiritus a facie mea anxiatur. idest orat cum anxia & gemitu. Inde מַעֲטָפוֹת Moatiphoth. idest palliola. Esa.3. Mutatoria & palliola & linteamina. Item עָטֵף Aataph. idest serotinū seu posteriorem esse. Gen̄.30. Quādo vero serotina admissura erat & conceptus extremus

non ponebat eas. & in eodem factaq; sunt ea que erant sero tina laban: & que primi temporis iacob.

עטר **עָטַר** Iiter.coronare.circuire.s.in modū corone.1.Reg.23. In modum corone cingebant Dauid & viros eius. p̄s.5. vt scuto bone voluntatis tue coronasti eum.p̄s.8.Gloria & honore coronasti eum.p̄s.64. Benedices corone anni benignitatis tue. Pro quo hebrei legunt. Coronasti annum bonitate tua. Beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve. transtulit. Voluetur annus in bonitate tua. p̄s. 102. Qui coronat te misericordia & miserationibus. Cāti.3. In diademate quo coronauit eum mater sua. Et inde עֲטָרָה Aatara. idest corona seu diadema. vt in p̄dicto loco.& Ps. 21. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Prouer.4. Corona inclyta proteget te. Esa.28. Pedibus conculcabitur corona superbie. Ezech.1. Aufer cidarim: tolle coronam. Et in plurali עֲטָרוֹת Aataroth. Zach.6. Et facies coronas & pones in capite iesu. Et inde מְעֻטָּרָה Maatira. idest coronata. Esa.33. Quis cogitabit hoc super tyrum quōdam coronatam.

עטש **עָטַשׁ** Aatas.sternutare.Iob.41. Sternutatio eius splendor ignis.& solum inuenitur in predicto loco.

עי **עִי** Ii. aceruus .s. lapidum. de quo vide infra in dictione עַיָּה Aaia.

עיב **עִיב** Aaiab. obnubilare. obtenebrare. caligine obtegere. Threñ.2. Quomodo obtexit caligine. Et inde עָב Aab idest nubes.caligo.3. Reg.18. Et ecce nubecula parua quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Prouer.6. Quasi imber serotinus. idest sicut nubes serotini imbris. Esa. 14. Ascēdam super altitudinem nubium. Quod in hebreo legitur singulariter. scilicet super altitudinem nubis. Et in eodem.18. Sicut nubes roris in die messis. Et in eodem. 19. Ecce dominus ascendet super nubem leuem. Ponitur etiam pro caligine. Exo.19. Iam nuc veniam ad te in caligine nubis. Et in plurali עָבִים Aabim. Iudi.5. Celiq; ac nubes stillauerūt aquis. Reperitur etiam עָבוֹת Aaboth. secundum terminationem femininorum.2. Reg.23. Mane absq; nubibus rutilat. p̄s. 76. Multitudo sonitus aquarū. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Excusserunt aquas nubila. Significat etiam loca ardua & inaccessibilia ad similitudinem nubium. Hiere. 4. Ingressi sunt ardua ascenderunt rupes.

עיה **עַיָּה** Aaia.aceruus.s.lapidum. siue deuastatio. Et scribitur sine he.& dicitur עִי Ii.Michee.1. Et ponam ierusalem quasi aceruum lapidum. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מְעִי Mei. vt Esa.29. Et erit sicut aceruus lapidum in ruina. Ponitur etiam עִי Ii.pro deuastatione.vel consumptione. Iob.30. Verūtamen non ad consumptionem eorum emittit manum. Et in plurali עִיִּים Iim. p̄s.78. Posuerunt ierusalem in pomorum custodiam. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Posuerunt ierusalem in aceruos lapidum. Mich.3. Et ierusalem quasi aceruus lapidum erit. Quod in hebreo legitur pluraliter. s. quasi aceruí lapidum.

עיז **עִיז** Aaiaz.congregare.confugere.Exo.19. Mitte ergo iā nunc & congrega iumenta tua. Significat etiam confugere: secundum hebreos. Esa.10. Migrauit medemena: habitores gabim confortamini. Pro quo hebrei legunt. Habitatores gabim confugite. Potest etiam legi congregamini: scilicet in arcem vel munitionem. Hiere.4. Confortamini nolite stare. Pro quo hebrei legūt. Congregamini vel confugite. scilicet in arcem vel in munitionem. Et in eodem. 6. Confortamini filii Beniamin in medio ierusalem. Pro quo hebrei legunt. Confugite filii Beniamin de medio ierusalem. Potest etiam deriuari a dictione עָזַז Aazaz que significat confortare. vt supra dictum est.

עיט **עַיִט** Aait. auis. volucris. & solum inuenitur in numero singulari. Et ponitur aliquando singulare pro plurali. Geñ. 15. Descenderunt volucres super cadauera. Esa. 18. Et relinquentur simul auibus montium. Et in eodem. Et estate perpetua erunt super eum volucres. Et in eodem. 46. Vocans ab oriente iustum. Pro quo hebrei legunt. Vocans ab oriente auem. & sic est in bibliis nostris correctis. s. auem. & dicitur de cyro rege persarū: qui dictus est auis propter eius velocitatem. Hiere.12. Nunquid auis discolor hereditas mea mihi: nunquid auis tincta per totum. Ezech. 39. Auibus omniq; volatili. Et inde dicunt aliqui q̄ deriuatur verbum עַט Aat.i.abigere ad similitudinem auium.1. Reg. 25. Et auersatus est eos. Pro quo ipsi legūt. & abegit eos. siue inuectus est in eos.

עיט Volucris. Auis. עט Abigere.

עים **עַיָּם** Aaiam. fortitudo. Esa.11. In fortitudine spiritus sui. & solum inuenitur in predicto loco. עים Fortitudo

עין **עַיִן** Aain. siue עֵין Een. oculus. aspectus. color. fons. Exo. 21. Oculum pro oculo. Deut.33. Habitabit israel confidenter & solus oculus iacob. Et in eodem.34. Non caligauit oculus eius. Iob.10. Ne oculus me videret. Prouer. 30. Oculum qui subsānat patrem. Esa.52. Oculo ad oculum videbunt. Zach. 9. Quia dominus est oculus hominis. Ponitur etiam pro aspectu vel superficie. Exo. 10. Que operiet superficiem terre. Pro quo hebrei legunt. aspectum vel colorem terre. Et in eodem. Operueruntq; vniuersam superficiem terre. Leuit.13. Et siquidem lepra vltra creuerit nec transierit in cute priores terminos. Pro quo hebrei legunt. Et ecce plaga in colore vel aspectu suo steterit: nec creuerit plaga in cute. Et in eodem. Et cum viderit faciem quidem pristinam non reuersam. idest colorem vel aspectum plage pristinum. Nume. 11. Erat autem man quasi semen coriandri coloris bdelii. Pro quo hebrei legunt. Et man quasi semen coriandri albū. s. erat: & color eius sicut color bdelii. Prouer. 23. Cū splenduerit in vitro color eius. Ezech.1. Quasi species electri. idest quasi aspectus electri. & in eodē. Et scintille quasi aspectus eris candentis. Et in eodē. Quasi visio lapidis sapphyrini. idest q̄si aspectus lapidis sapphyrini. Et ī plurali עֵינַיִם Eenáim. siue עֵינֵי Eene. Geñ.3. q̄ bonum esset lignum ad vescendū & pulchrum oculis. & in eodem. Hoc erit tibi velamen oculorum. Nu.10. Et eris ductor noster. Pro quo hebrei legunt Et eris nobis pro oculis. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. Deut.11. Et inter oculos vestros collocate. z. Paralipo. 16. Oculi enim domini contemplantur vniuersam terram. Iob. 21. Videbunt oculi eius interfectionem suam. Ps.33. Oculi domini super iustos. Esa.3. Vt prouocarent oculos maiestatis eius. Et in eodem.33. Regem in decore suo videbunt oculi tui. Ezech. 6. Et oculi eorum fornicantes. Zach.3. Super lapidem vnum septem oculi sunt. & est tam generis masculini quam feminini vt patet in locis predictis. Et inde verbum עָיַן Iien. idest intueri. aspicere. siue oculos in aliquem iniicere.1. Reg.28. Non rectis igitur oculis saul aspiciebat Dauid. Ponitur etiam עֵינַיִם Eenáim pro biuio itineris. eo quod ibi viator apertis oculis aspicit qnod iter capiat. Geñ. 38. Sedit in biuio itineris. Pro quo hebrei legunt. Sedit in porta oculorum siue in apertura oculorum. Et in eodem. Vbi est meretrix que sedebat in biuio. vbi pro biuio ponitur עֵינַיִם Eenáim. Item עַיִן Aáin. siue עֵין Een. idest fons. Geñ.14. Et vene

עין עין Oculus. Aspectus Superficies. Facies. Color. Species. Visio. עינים עיני oculi. עין aspicere. עינים Biuium. עין עין

runt vsq ad fontem mesphat. Et in eodem.24. Ecce ego
Fons. sto prope fontem aque. Iudi.15. Fōs inuocatis de maxilla.
עינות Et in plurali עֵינוֹת Eenoth.Exo.16.Duodecim fōtes aqua
Fontes. rum & septuaginta palme. Deut. 8. Terra riuorum & fon-
tium.Prouer.8.Et librabat fontes aquarum. Scribitur etiā
מַעְיָן cum mem in principio & dicitur מַעְיָן Maiian.Leuit.11.Fō
tes vero & cisterne. Quod in hebreo legitur singulariter.s.
fontem & cisternam.ps.113.Et rupem in fontem aquarum.
Fons. Prouer.25.Fons turbatus pede. Canti.4. Hortus conclu-
sus fons signatus. & in eodem. Fons hortorū puteus aqua-
מַעְיָנוֹת rum viuentiū.Et in plurali מַעְיָנוֹת Maianoth. Gen̄.7.Ru-
Fontes. ptiq sunt omnes fontes abyssi magne. Prouer.8.Nec dum
מַעְיָנִים fontes aquarum eruperant.Reperitur etiam מַעְיָנִים Maia
nim secundum terminationem pluralem masculinorum.
Fontes. ps.103.Qui emittis fontes in cōuallibus.ps.86.Sicut letan
tium omnium nostrum habitatio est in te. Pro quo beatus
hieronymus in psalterio iuxta he.ve.trāstulit. Et cantores
quasi in choris omnes fontes mei in te. Potest etiam legi se
cundum primam significationem sic. Omnes intuitus mei
in te.i.in te solum respiciunt oculi mētis mee.vel sic omnia
viscera mea in te. Nam in lingua chaldaica significat visce-
ra.Esa.12.Haurietis aquas in gaudio de fontib9 saluatoris.

עָיֵף עָיַף Aaiaph.deficere.lassum esse. Esa.40. Nō deficiet nec
Deficere. laborabit.& in eodem.Et deficient pueri & laborabūt.
Hiere.4. Quia defecit anima mea propter interfectos. Et
inde עָיֵף Aaieph.idest lassus seu deficiens.Deut.25.Quan
עָיֵף do tu eras fame & labore confectus. Pro quo hebrei legunt
Labore cō fectus. Et tu eras lassus & laborans.Esa.5. Non est deficiens nec la
Lassus. borans.& in eodem.28.Hec est requies:reficite lassum. Vi-
Deficiens de etiam de hoc supra in dictione יָעַף Iaaph.& in dictione
עוּף Vuph.

עָיַק עִיק Aaiac.stridere.Amos.2.Ecce ego stridebo subter vos
Stridere. sicut stridet plaustrum.Hebrei tamen dicunt q signi-
עָקָה ficat arctare.siue coangustiare. Et inde עָקָה Aaca.i. angu-
stia vl' tribulatio.Ps.54.A voce inimici & a tribulatiōe pec
tribulatio catoris.Scribitur etiam cū mē in principio & dicitur מוּעָקָה
מוּעָקָה Muaca.Ps.65.Posuisti tribulationem in dorso nostro.

עִיר עִיר Iir.ciuitas. vrbs. oppidum. pullus.s.asini. Gen̄.4.Et
Ciuitas. edificauit ciuitatem. & in eodem.11. Faciamus nobis
ciuitatem & turrem. Et in eodem.33. Transiuitq in salem
Vrbs. vrbem sichimorum.Deut.2.Oppidum quod in valle situm
Oppidū. est.Et in plurali cōmuniter scribitur siue iod in medio & di
עָרִים citur עָרִים Aarim. Gen̄.41. Omnis etiam frugum abun-
Vrbes. dantia in singulis vrbibus recondita est. Exo.1. Edificaue-
runt vrbes tabernaculorū pharaoni.Nume.13. Vrbes qua-
oppida. les murate an absq muro.Deut.3. Absq oppidis innume-
ris que non habebant murum.& in eodem.4.Tunc separa
uit moyses tres ciuitates.& quandoq retinet iod in plurali
עֲיָרִים & dicitur עֲיָרִים Aaiarim.Iudi.10.Principes triginta ciui-
Ciuitates. tatum. Pro quo hebrei legunt. Et triginta ciuitates eis.s.
erant.Ponitur etiam עָרִים Aarim.pro hostibus vel inimi-
עָרִים cis.1. Reg.28. Et transierit ad emulū tuum.i.ad hostem vel
Hostis. inimicum tuum. Mich.5. Et conteram ciuitates tuas. Pro
quo hebrei legunt.Et cōteram hostes tuos. Potest etiam le-
gi sicut est in littera nostra. De quo vide supra in dictione
עִיר עוּר Vur. Item עִיר Iir.siue עַיִר Aair. idest pullus.s.asini.
עַיִר Gen̄.49.Ligans ad vineam pullum suum. Iob.11. Pullum
Pullus. onagri se liberum natum putat.Zach.9.Et super pullum fi
עֲיָרִים lium asine.Et in plurali עֲיָרִים Aaiarim. Iudi.10.Habens
Pulli. triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum.& in
hebreo in predicto loco non habetur asinarum:sed sic. Se-
dentes super triginta pullos.Et dicunt aliqui hebrei q intel

ligitur de pullis equorum. Item עִיר Iir.i.vigil.De quo vi-
de supra in dictione עוּר Vur.

עַיִשׁ Aais.sidus.siue constelatio stellarū. Pro quo beatus
hieronymus trāstulit vesperum.Iob.38. Et vesperū
super fines terre consurgere facis. vide etiam de hoc supra
in dictione עוּשׁ Vus.

עַכְבָּר Aachbar.mus.Leuit.11.Mustela & mus.1. Reg.6.&
quinq mures aureos.

עַכָּבִישׁ Aacabis. aranea. Iob. 8. Aranearum tela fiducia
eius.Esa.59.Telas aranee texuerunt.

עֶכֶס Ecches.monile:seu calciamentum.i.ornatum.Esa.3.
Auferet dominus ornamentum calciamentorum.Et
Et inde verbum עָכַס Aachas: quod significat cum tali cal-
ciamento in pedibus incedere. vel composito gradu ince-
dere. Vt in eodem. & pedibus suis composito gradu ince-
debant. Ponitur etiam עֶכֶס Ecches pro compede: secun-
dum hebreos.Prouer.7. Et quasi agnus lasciuiens & igno-
rans & nescit q ad vincula stultus trahatur.Pro quo hebrei
legunt.Et sicut compes ad correctionem stulti:seu ad vincu
lum stulti.

עָכַר Aachar. turbare. conturbare. Gen̄.33. Turbastis me.
Ios.7. Quia turbasti nos exturbet te dominus in hac
die. Iudi.11. Et ipsa decepta est. Pro quo hebrei legunt. Et
tu fuisti in conturbantibus me.1. Reg.14. Turbauit pater
meus terrā.1.Paralipo.2. Qui turbauit israel.ps.38. Et do-
lor me9 renouatus est. Pro quo beatus hieronymus in psal.
iuxta he.ve.trāstulit.Et dolor meus cōturbatus est.Prouer.
15.Et in fructibus impiorum conturbatio.

עַכְשׁוּב Aachsub.aspis.serpentis genus.ps.139. Venenum
aspidum sub labiis eorum.Quod in hebreo legitur
singulariter.s. Venenum aspidis sub labiis eorum.

עַל Aal.super.supra.in.ad.apud.prope. iuxta.pro.propter
aduersus.aduersum.contra. De quo vide infra in dictio-
ne עָלָה aala.quia inde deriuatur.
עֹל ool.iugum.De quo vide in dictione sequenti.

עָלַל Aalal.operari.facere. vindemiare. deuastare. depre-
dari.spoliare. illudere. abuti. operire siue inuoluere.
Exo. 9. Quotiens contriuerim egyptios.Pro quo hebrei
legunt. Quid fecerim vel quid operatus sim in egypto.
Thren̄.1. quoniam vindemiauit me. Pro quo hebrei le-
gunt. quem fecit mihi siue quem operatus est mihi. Et ī eo
dē. Et vindemia eos sicut vindemiasti me. Pro quo hebrei
legunt.Et fac eis sicut fecisti mihi. idest destrue eos sicut
destruxisti me.Potest etiam significare vindemiare sicut est
in littera nostra. vt infra dicetur.& inde עֲלִילָה aalila. idest
actus.opus.studium. adinuentio.cogitatio.consiliū.ps.65.
Terribilis in consiliis super filios hominum. pro quo bea
tus hieronymus in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Terri-
bile consilium super filios adam.idest opera eius sunt terri
bilia.Hiere.32.Magnus consilio & incomprehensibilis co-
gitatu.vbi ponitur pro cogitatu.Et inde עִלָּה Iila. Quod
in lingua chaldaica significat occasionem.Dan̄.6. Et quere
bant occasionem ex latere regis. Et in eodem. Nullamq
causam & suspitionem reperire potuerunt. idest nullam oc
casionem.Et in plurali.עֲלִילוֹת aaliloth .1.Paralip.16. No-
tas facite in populis adinuentiones eius.i. opera eius. ps.
104.annunciate inter gentes studia eius. idest opera eius.
Ezech.20.Nec secūdum scelera vestra pessima.Pro quo he.
le.secundum opera vr̄a corrupta.significat ēt עֲלִילוֹת aali-
loth excusationes.scilicet falsas.siue occasiōes verborū. ps.
140.ad excusandum excusationes in peccatis. vbi poni-
tur verbum & nomen ab eo deriuatum. Sed Beatus Hiero-

nymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtu-
lit. Voluere cogitationes impias. idest cogitare cogitatio-
nes impias. Scribitur etiam cum mem in principio & dici-
tur מַעֲלָלֵי Maalele. idest opera seu adinuentiones: vel co-
gitationes. aut studia. Ps.27. Et secundum nequitiam adin
uentionum ipsorum. Ps.76. Memor fui operum domini.
Hiere.25. Et a pessimis cogitationibus vestris. & in codẽ.
26. Bonas facite vias vestras & studia vestra. Significat
etiam predicta dictio עֲלַל Aalal. vindemiare. seu reliquias
ex vindemia remanentes colligere. Deut.24. Non colliges
remanentes racemos: sed cedent in vsus aduene populi ac
vidue. Hiere.6. Vsqꝫ ad racemum colligẽt quasi in vinea re
liquias israel. Pro quo hebrei legunt. Vindemiando vinde
miabũt vel colligendo colligẽt quasi in vinea reliquias isra
el. Threñ.1. Q̃m vĩdemiauit me. Et ĩde עֹלֵלוֹת Ooleloth. i.
racemi remanentes post vindemiam. Iudi.8. Nonne me-
lior est racemus ephraim vindemiis abiezer. Esa.17. Et re-
linquetur in eo sicut racemus. & in eodem. 24. Et racemi:
cum fuerit finita vindemia. Hiere.49. Si vindemiatores
venissent super te nonne reliquissent racemos. Mich.7.
Velut qui colligit in autũno racemos vindemie. Item עֲלַל
Aalal. idest spoliare. depdari. deuastare. seu occidere. Iudi.
20. In illa quoqꝫ fuga palantes & in diuersa tendentes occi-
derunt quinqꝫ millia viros. Pro quo hebrei legunt. Et occi
derunt eos siue deuastauerunt in viis vel in itineribus quin
qꝫ millia viros. Esa.3. Populum meum exactores sui spolia
uerunt eum. Threñ.3. Oculus meus depredatus est animã
meam. Significat etiam illudere. Nume.22. Quia illusisti
mihi. 1. Reg.31. Et interficient me illudentes mihi. Hie-
re.38. Ne forte tradar in manus eorum & illudant me.
Significat etiam abuti. Iudi.19. Qua cum tota nocte abusi
essent. Itẽ significat operire vel inuoluere. Iob.16. Et ope-
rui cinere carnem meam. Pro quo hebrei legunt. Et inuo-
lui siue operui cinere cornu meum. Et accipitur cornu pro
fortitudine vel imperio. Item עוֹלֵל Oolel. idest paruulus
infans. Hiere.6. Effunde super paruulum foris. Threñ.2.
Cum deficeret paruulus & lactens in plateis oppidi. Et in
plurali עוֹלְלִים Oolelim. Ps.8. Ex ore infantium & lacten
tium perfecisti laudem. Threñ.4. Paruuli petierũt panem.
vide etiam de hoc supra in dictione עוּל Vul. scribitur etiã
cum thau in principio & dicitur תַּעֲלוּלִים Thaalulim.
Esa.3. Et effeminati dominabuntur eis. Pro quo hebrei le-
gunt. Et infantes seu paruuli dominabuntur eis. Potest etiã
significare abutentes. vt dictum est supra. Ponitur etiam
תַּעֲלוּלִים Thaalulim pro illusionibus. Esa.66. Et ego eli-
gam illusiones eorum. Item עֲלִיל Aalil. idest probatũ se-
cundum translationem nostram. ps.11. Argentum igne exa
minatum probatum terre. Hebrei tamen dicunt ꝙ signifi-
cat vas paruũ fictile in quo argentum vel aurum purgatur
seu purificatur. De quo vide supra in dictione בַּעַל Baal.
quia secundum aliquos hebreos illud beth quod preponi-
tur predicte dictioni non est prepositio sed est de substan-
tia dictionis. Item עֹל Ol. i. iugum. Geñ.27. Tempusqꝫ ve
niet cum excutias & soluas iugum eius de ceruicibus tuis.
Nume.19. Nec portauerit iugum. Deut.28. Et ponet iugũ
ferreum super ceruicem tuam. 1. Reg.6. quibus non est im-
positum iugum. 3. Reg.12. Pater tuus durissimum iugum
imposuit nobis.

עִלֵּג Iileg. balbus. Esa.32. Et lingua balborum velociter lo
quetur. & solum inuenitur in predicto loco.

עָלָה Aala. ascendere. leuare. eleuare. ducere. adducere. ob
ducere. crescere. pullulare. oriri. offerre. Geñ. 2. Sed
fons ascendebat de terra. Et in eodem. 17. Ascendit deus — Ascendere
ab abraam. Et in eodem. 32. Iam enim ascendit aurora. Et
in eodem. 35. Surge ascende bethel. & in eodem. 46. Et
ego inde adducam te reuertentem. Pro quo hebrei legunt.
Et ego ascendere te faciam vtiqꝫ ascendendo: eo quod ter-
ra egypti erat humilior terra promissionis. Et in eodem.
49. Quia ascendisti cubile patris tui. Exo.19. Moyses au-
tem ascendit in montem ad deum. Et in eodem. 24. Ascen
de ad me in montẽ. Nume. 9. Cumqꝫ ablata fuisset nubes
que tabernaculum protegebat. idest cum eleuata fuisset. Et
in eodem. Et statim diluculo tabernaculum reliquisset. Pro
quo hebrei legunt. Et eleuata esset nubes diluculo. & in eo- — Eleuare.
dem. Et si post diem & noctẽ recessisset. idest eleuata fuisset
& in eodem. 10. Vigessima die mensis eleuata est nubes de
tabernaculo federis. & in eodem. 16. Vt separentur a taber-
culis chore. Pro quo hebrei legunt. Et ascendant vel eleuẽ-
tur a tabernaculis chore. & in eodem. Cumqꝫ recessissent a
tentoriis eorum. idest cum ascendissent vel eleuati essent.
Deut.1. Et tumentes superbia ascendistis in montem. Ios.
15. Ascenditqꝫ terminus in bethagla. Iudi.8. Reuertensqꝫ
de bello ante solis ortum. Pro quo hebrei legunt. Ante
solis ascensum. idest antequam sol ascenderet super ter-
ram. 1. Reg.5. Ascendebat vlulatus in celum. & in eodem.
9. Et ascenderunt in ciuitatem. 4. Regum. 2. Cum leuare — Leuare.
vellet dominus heliam per turbinem in celum. 2. Paralipo.
16. Et facies eum a me recedere. Pro quo hebrei legunt.
Et ascendet a me. Iob.20. Si ascenderit vsqꝫ ad celum su-
perbia eius. Ps.46. Ascendit deus in iubilo. Ps.67. Ascen-
disti in altum. Canti.3. Que est ista que ascendit. Esa.2. Ve-
nite ascendamus in montem domini. Hiere. 4. Ascendit
leo de cubili suo. & in eodem. 46. Ascendens operiam ter-
ram. Et in eodem. 47. Ecce aque ascendent ab Aquilone.
& in eodem. 49. Quasi leo ascendet de superbia iordanis.
Et in eodem. 51. Et non ascendet loricatus. Ezech.19. Et
eduxit vnum de leunculis suis. pro quo hebrei legunt. Et
ascendit seu creuit vnus de leunculis suis. Et in eodem. 36.
Et ascendistis super labium lingue. Osee.1. Et ascendent de
terra. Et inde verbum tertie coniugationis. idest ascende-
re facere. seu ducere: aut educere vel adducere. scilicet de
inferioribus ad superiora. siue eleuare. Exo.32. Qui nos
eduxit de terra egypti. idest qui nos ascendere fecit. Et in — Educere.
eodem. Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egy
pti. Ios.7. Et duxerunt eos ad vallem achor. Et secundum — Ducere.
hebreos vallis Achor erat sublimior valle in quo ipsi erant
vel quia inter eos & vallem achor erat aliquis mons vel col
lis quo ascenderunt vt ducerent eos ad vallem Achor. 2.
Reg. 2. Sed & viros qui erant cum eo duxit Dauid. idest a-
scendere fecit eos: quia terra promissionis ad quam duxit
eos erat sublimior. Et in eodem. 6. Vt adducerent arcam
dei. Et in eodem. Et adduxit arcam dei de domo obed edõ — Adducere
Et in eodem. Dauid & omnis domus israel ducebant
arcam. Hiere.10. Eleuat nebulas ab extremitatibus terre. — Eleuare.
idest ascendere facit. Amos.2. Ego sum qui ascendere vos — Ascendere facere.
feci de terra egypti. Naum.2. Et miles captiuus ductus est.
Significat etiam obducere. Hiere.8. Quare non est obdu — Obducere
cta cicatrix filie populi mei. Et in eodem. 33. Ecce obdu-
cam eis cicatricem & sanitatem. Hebrei tamen dicunt ꝙ
significat sanare vel curare. Et inde תְּעָלָה Theala. idest — תְּעָלָה
sanitas seu medicamentum. vt in predicto loco. Et in eo- — Sanitas. medicamẽ
dem. 46. Frustra multiplicas medicamina: sanitas non
erit tibi. Significat etiam predicta dictio עָלָה Aala. cre- — עָלָה
scere seu pullulare. quod est idem quod ascendere. 3. Reg. — Crescere

Crescere. 22.Cōmissum est ergo preliū in die illa.Pro quo hebrei le=
gunt.Creuit seu augmētatum est prelium in die illa.Esa.5.
Et ascendent super eam vepres & spine.i.crescent seu pullu
labunt.& in eodem.32.Super humū populi mei spine & ve
Oriri. pres ascendent.i. crescent siue orientur. Et in eodem.34.
succrescere. Orientur in domibus eius spine.Ezech.34.Et succrescere
faciam super vos carnes.Et in eodem.Et carnes ascenderūt
idest creuerunt. Et in eodem. Et super torrentem orietur
in ripis eius. Ponitur etiam pro operire. Exo.16. Cumqꝫ
Operire. operuisset superficiem terre apparuit in solitudine quasi
minutum. Pro quo aliqui hebrei secundum precedentem
significationem legunt sic.& creuit ros qui iacuerat: & ecce
super faciem solitudinis minutum. significat etiā predicta
dictio עָלָה Aala offerre vel afferre sacrificium vel holo=
Offerre. caustū: eo quod eleuabatur corā domino. Geñ.8. Obtulit
holocausta super altare.Nume.22.Imposuerunt simul vitu
lum & arietem super aram.idest obtulerunt. Deut.12.Caue
ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris. Et in
eodem. Sed in loco quem elegerit domin⁹ in vna tribuum
tuarum offeres hostias.Iudi.6.Et taurum alterum imposi=
Afferre. tum super altere.idest oblatum.1.Reg.2.Quam afferebat
statutis diebus.3.Reg.10. Et holocausta que offerebat in do
mo domini.Et in eo.Mille hostias in holocaustum obtulit
salomon.2.Paralipo.24.Et offerebantur holocausta in do
עוֹלָה mo domini.Et inde עוֹלָה Oola.idest holocaustum. hostia
Holocaustum. Geñ.12.Et offeres eum in holocaustū.Leuit.1. In holocau=
stum & suauē odorem domini. Nume.29. Absqꝫ holocau
sto sempiterno. p̄s.19. Et holocaustum tuum pingue fiat.
עֹלֹת p̄s.50.Sacrificium & holocaustum. Esa.61. Odio habens
Holocausta. rapinam in holocaustū.Et in plurali עֹלֹת Ooloth. Geñ.8.
Obtulit holocausta super altare.3.Reg.3. Mille hostias in
עֲלָוָן holocaustum.Et in lingua chaldaica dicitur עֲלָוָן Aalauā.
Holocausta. Esd.6.Et hedos in holocaustum. Et inde עֲלוֹת Aaloth.i.
עֲלוֹת vasa quedam que erant in ministerium holocaustorum.2.
Uasa. Paralipo.24. De qua facta sunt vasa templi in ministerium
עֹלָה ad holocausta.Ponitur etiam עֹלָה Oola pro cogitatione.
Cogitatio Ezech.20.Nec cogitatio mentis vestre fiet.i.illud qđ ascen
עֲלִיָּה dit in mente vestra.Ponitur etiam עֲלִיָּה Aalia.pro holocau
Uictima. sto.seu victima.2.Paralipo.9.Et victimas quas immolabat
in domo domini.Hebrei tamen secundum primā significa
tionem in predicto loco legunt.Et ascensum eius quo ascen
עֲלִיָּה debat in domo domini. Et inde עֲלִיָּה Aalia.i.cubile.cenacu
Cenaculū. lum.Iudi.3. Viderunt clausas fores cenaculi. Et in eodem.
Forsitan purgat aluū in estiuo cenaculo.4.Reg.4. Facia
mus ergo ei cenaculum paruum. Et in eodem. Et veniens
diuertit in cenaculum.Dañ.6.Et fenestris apertis in cenacu
עֲלִיּוֹת lo suo.Et in plurali עֲלִיּוֹת Aalioth.p̄s.103. Qui tegis aquis
Cenacula. cenacula eius.Et inde מַעֲלֶה Maale.siue מַעֲלָה Maala.idest
מַעֲלֶה מַעֲלָה ascensus. seu gradus quo ascendunt. Nume.34. Per ascen=
Ascensus. sum scorpionum. Ios.10. Et persecutus est eos per viam as=
census bethoron.2. Paralip.32. Et sepelierunt eum supra se
pulchra filiorum dauid. Pro quo hebrei legunt. Et sepelie
runt eum in ascensu sepulchrorum filiorum dauid. Esa.15.
Per ascensum enim luith flens ascendet. Et in plurali.
מַעֲלוֹת מַעֲלוֹת Maaloth.Exo.20. Non ascendes per gradus ad alta=
Gradus. re meum.Et in titulo.p̄s.119.Canticum graduū. Et simili=
ter in psalmis sequentibus.Ezech.40. Et ascendit per gra=
dus eius.Et in eodem.Et septem graduū erat ascensus eius.
Et in eodem.46. Gradus autem eius versi erant ad orien=
Ascēsiōes tem. Amos.9.Qui edificat in celo ascensiones suas. Signi=
ficat ēt illud quod ascendit in cor hominis.i.cogitatiōes.vt
cogitatiōes Ezech.11. Et cogitationes cordis vestri ego noui. Ponitur
מַעֲלוֹת etiam מַעֲלוֹת Maaloth.pro horologio.vel lineis.eo quod ibi

erant quidam gradus per quorum vmbram designabantur
hore diei.Esa.38.Ecce ego reuerti faciam vmbram linearū
per quas descenderat in horologio achaz in sole retrosum
decem lineis. Et in eodem. Et reuersus est sol decem lineis
per gradus quos descenderat.Et inde מַעְלָה Máala.idest su=
pra.sursum.vel deinceps.Exo.30. A viginti annis & supra
Nume.1. Ab vno mense & supra. Deut.28. Et eris semper
supra.Et in eodem. Ascendet super te eritqꝫ sublimior.Pro
quo he.le.Ascendet sup te supra supra.1.Reg.9. Ab hume
ro & sursum eminebat supra omnem populum. Significat
etiam deinceps.1.Reg.30.Et factū est hoc ex illa die & dein
ceps. Aggei.1. & nūc ponite corda vestra a die hac & supra
.i. a die hac & deīceps.scribitur etiā cū lamed in prīcipio &
dicitur לְמַעְלָה Lemáala.Esa.7.Siue in excelsum supra.Et ī
eodem.37.Et faciet fructū sursum. Ezech.1. A lumbis eius
& desuper. Et aliquando scribitur cum mem in principio
& dicitur מִמַּעַל Mimáal.siue מִמַּעְלָה Mimáala.aut מִלְמַעְלָה
Milmáala. idest desuper Geñ.22. Posuit eum in altare su=
per struem lignorum. Et in eodem.49. Benedictionibus
celi desuper. Exo.20. Que est in celo desuper. Ios.3. Que
autem desup veniunt.3.Reg.7. Et mare super eos desuper
erat. Iob.3. Non requirat eum deus desuper. Esa.6. Sera=
phim stabant super illud. Pro quo hebrei legūt. Seraphim
stabant desuper ei. Ezech.1.Et facies & pēne eorum exten=
te desuper. Et in eodem. Et super firmamentum quod erat
imminens capiti eorum. Et inde מֹעַל Móal. idest eleuatio.
Nee.8.Et respondit omnis populus amen eleuātes manus
suas.i.cum eleuatione manuū suarum. Et inde עֶלְיוֹן Elion
idest excelsus.altissimus.superior.p̄s.12.Et psalam nomini
domini altissimi.p̄s.46. Quoniam dominus excelsus ter=
ribilis.p̄s.90. Qui habitat in adiutorio altissimi. Esa.14.
Similis ero altissimo. Et in lingua chaldaica dicitur עִלָּיָא
Ilaia.Dañ.3. Serui dei excelsi egredimini & venite.poni=
tur etiam עֶלְיוֹן Eliō pro exemplo.3.Reg.9. Et domus hec
erit in exemplum. Pro quo hebrei legunt. Et domus hec
erit excelsa.i.que erat excelsa.2.Paralipo.7. Et domus ista
erit in prouerbium vniuersis transeuntibus & dicent stupē
tes.Pro quo in hebreo habetur. Et domus ista que erat ex=
celsa vniuerso transeunti: super eam stupebit & dicet.Et in
genere feminino עֶלְיוֹנָה Eeliona.Esa.36. Et stetit in aque
ductu piscine superioris. Ezech.41. Et sic de inferioribus
ascendebatur ad superiora & medium. Et inde עַל Aal.i.su
per.supra.in.ad.cū.apud.prope.iuxta.pro.propter.aduer
sus.contra.Geñ.1.Et spiritus dei ferebatur super aquas. Et
in eodem.2. Non enim pluerat dominus super terram. Et
in eodem.3. Super pectus tuum gradieris. & in eodem 20.
Quia induxisti super me & super populum meū peccatū.
Exo.1.Surrexit interea rex nouus super egyptum.Et in eo
dem.20.Et offeretis super eum holocausta.Leuit.4.Et po
nes super eos thus. Iob.38. Et vesperum super fines terre
consurgere facis.& in eodem.39.Super ipsū sonabit phare
tra.p̄s.2. Super siō montē sanctū ei⁹.p̄s.39.Et statuit supra
petrā pedes meos.p̄s.128.Supra dorsum meū fabricauerūt
Peccatores.Esa.1.super quo pcutiā vos.& in eo.7.Quieuit
syria super ephraim.Et in eodem.8.Et ascendet super om
nes riuos eius.Et in eodem.11.Et requiescet super eū spiri
tus domini.Hiere.2. Sed in omnib⁹ que supra memoraui.
Osee.7.Reuersi sunt vt essent absqꝫ iugo. pro quo hebrei
legunt.Reuersi sunt:non supra.idest non tendunt ad supe=
riora.Et.lxx.transtulerunt.reuersi sunt in nihilum.sed si ꝓ
עַל Aal legatur עֹל ool.tunc significat iugum.sicut est in lit
tera nostra.vt dictum est supra in dictione עָלַל aalal.& simi
liter Osee.11.Vbi nos legimus iugum autem imponetur

tis simul quod non auferetur.Hebrei legunt.& ad supra.i.
ad superiora vocabit eum simul non eleuabitur.Potest eti-
am legi sicut est in littera nostra. Significat etiam in:siue ad
Geñ.19.Salua animam tuam.pro quo hebrei legunt. Sal-
uare in anima tua: siue saluum te fac in anima tua. Et in eo
dem.27.Viues in gladio.Exo.28.Sculpes eos nominibus
filiorum israel.idest in nominibus.Et in eodem.29. Et po
sita in canistro offeres.Ios.2.Et ecce mulier ascẽdit ad eos.
Et in eodem.Per viam que ducit ad vada iordanis.1. Reg.
1.Orauit ad dominũ flens largiter. & ĩ eo.2. Abiit elcha-
na in ramatha in domum suam.4.Regum.22. Dixit autẽ
elchias pontifex ad saphan scribam.Ps.47.Ipse reget nos
in secula.Pro quo hebrei legũt.Ipse reget nos vsq; ad mor
tem siue in morte:& beatus hieronymus in psalterio iuxta
he. ve. transtulit. ipse dux noster super mortem. De quo
vide infra in dictione עָלֶם Alam.Esa.29. Et dabitur liber
nescienti litteras.Pro quo hebrei legunt. Et dabitur liber
ad eum qui nescit librum siue litteras.Et in eodem.38.cun
ctis diebus vite nostre in domo domini.Hiere.23. Hec di-
cetis vnusquisq; ad proximum suum & ad fratrem suum.
Osee.12.& locutus sum super prophetas. idest ad prophe-
tas.Significat etiam cum.iuxta.apud.secus.ante. Geñ. 16.
Cumq; inuenisset eam angelus domini iuxta fontem. Et ĩ
eodem.18.Apparuerunt ei tres viri stantes prope eum. &
in eodem.Ipse vero stabat iuxta eos.Et in eodem. 30.sepa
ratis inter se gregibus.Pro quo hebrei legunt. & posuit si-
bi greges seorsum & non posuit eas cum ouibus laban si-
ue iuxta oues laban. Et in eodem.41.Quod autem vidis-
ti secundo ad eandem rem pertinens somnium. Pro quo
hebrei legunt.& iuxta secundationem vel iterationem som
nii.& est sensus sicut in littera nostra. Exo. 14 .repererunt
eos in castris super mare.idest iuxta mare. & in eodem.35.
Viri cum mulieribus prebuerunt.& in eodem.40.Dimit-
tesq; ante illam velum. idest iuxta arcam. Nume.2. & cum
eis tribus filiorum manasse.1.Regum.20. fac ergo miseri-
cordiam cum seruo tuo.2.Regum.2.& occurrerunt eis iux
ta piscinam gabaon.Nee.3.& iuxta eum edificauerunt viri
hiericho & iuxta eos edificauit zachur.Ps.1.& erit tãquam
lignum quod plantatũ est secus decursus aquarum.Canti.
1.Ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum .idest
iuxta greges vel cum gregibus.Ezech.1.iuxta fluuiũ cho-
bar.& in eodem. In terra chaldeorum secus flumen chobar
Significat etiam.de.2.Reg.23.Dixit vir cui constitutũ est
de christo dei iacob.Hebrei tamen secundum primam si-
gnificationem legunt sic.Dixit vir qui constitutus est su-
pra:christus dei iacob.idest qui constitutus est in statu subli
miori.significat etiam.pro.siue propter.Geñ. 26 .Pro illo
quoq; rixati sunt.Leuit.4.Offeret pro peccato suo. & in
eodem.Rogabitq; pro eo sacerdos.Nume.15.& rogabit sa
cerdos pro omni multitudine israel.ps.7.Et propter hanc
in altum regredere.Ps. 9.Propter quid irritauit impius de
um.Ps.31.Pro hac orabit ad te omnis sanctus.Ps.43. quia
propter te mortificamur tota die.Ps.44. Propter verita-
tem & mansuetudinem & iustitiam.Ps.68. Quia propter
te sustinui opprobrium.Threñ. 5 . Propterea mestum fa-
ctum est cor nostrum.Et in eodem. Propter montem sion
quia disperiit.Ione.4.Propter hoc preocupaui vt fugerẽ
in tharsis.Significat etiam aduersus siue contra . Geñ. 4.
Consurrexit cain aduersus fratrem suum Abel.Nu.16. Cũ
q; stetissent aduersus moysen.ps.2.Aduersus dominum &
aduersus christum eius.Ps.14.& opprobrium non accepit
aduersus proximum suum.ps.63.Et infirmate sunt contra
eos lingue eorum.Esa.7.Ad preliandum contra eam . Et
in eodem.9.simul ipsi contra iudam.& in eodem. 27. Ne
forte visitetur contra eam.Habet fortasse & alios modos si
gnificandi qui possunt reduci ad supradicta . scribitur eti-
am cum iod in fine & dicitur עֲלֵי aale. Iob.29.Quando se- עֲלֵי
creto erat deus in tabernaculo meo.Ps.91. In decachordo In.
psalterio cum cantico in cithara. vbi ter ponitur predicta cum.
dictio.Hiere.9.Dolor meus super dolorem. & aliquando Super.
preponitur ei littera chaph & dicitur כְּעַל Cheal.idest quasi כְּעַל
super: vel sicut ad.Esa.59.sicut ad vindictam quasi retribu Sicut ad.
tionem.idest quasi super retributionem.Et in eodem. 63.
Et super omnibus que reddidit nobis dominus. & aliquan Et super.
do preponitur ei littera mem & dicitur מֵעַל meal.idest de- מֵעַל
super.Geñ.1.Diuisitq; aquas que erant sub firmamento ab
aquis que erant super firmamentum.Ezech.1.nam cum fie Super.
ret vox super firmamentum. scribitur etiam cum duplici מִמַּעַל
mem in principio & dicitur מִמַּעַל Mimaal.siue מִמַּעְלָה mi- מִמַּעְלָה
maala.De quo supra dictũ est.& inde עָלֶיהָ aaleha.i.armũ. עָלֶיהָ
seu femur.1.Regum.9. Leuauit autem coquus armum & Armus.
posuit ante saul.Pro quo hebrei legunt.Leuauit autem co Femur.
quus crus & femur eius.siue id quod erat super illud.Item
עָלָה Aala.maculare vel profanare. succidere vel succen- עָלָה
dere.Geñ.49.Et maculasti stratum eius. pro quo hebrei Maculare
legunt. stratum meum maculatum seu profanatum est.
Iob.5.sicut infertur aceruꝰ tritici in tempore suo .pro quo
hebrei legunt.Sicut succiditur aceruus:scilicet messis in tẽ Succidere
pore suo.Ps.101.Ne reuoces me in dimidio dierum meo- Reuocare.
rum.Pro quo hebrei legunt.Ne succidas me vel ne consu-
mas me in dimidio dierum meorum.Hiere.48. Ciuitates
illius succenderunt.Et alii legunt succiderunt vel extermi- succendere
nauerunt.Zach.14.Et apprehendet vir manum proximi
sui.& sequitur in hebreo.& succidetur manus sua super ma
num proximi sui.Potest etiam legi sic. & ascendet siue ele-
uabitur manus eius super manum proximi sui.& ĩde תְּעָלָה תְּעָלָה
Theala.idest aqueductus.3.Regum.18. Steterunt iuxta a- Aqductus
queductum piscine superioris.Et in eodem.20. Et quomo
do fecerit piscinam & aqueductum.Esa.7.Ad extremum a
queductus piscine superioris.& inde עֱלִי Eli.idest pilum. עֱלִי
Prouer.27.Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas fe Pilum.
riente desuper pilo .& dicũt aliqui hebrei q; significat mor
tarium.Item עָלֶה aale.idest folium.frons. ramus. vt Geñ. עָלֶה
8.Portans ramum oliue virentibus foliis in ore suo. Ps.1. ramus.
Et folium eius non defluet.& in plurali עָלִים aalim. siue Folium.
עֲלֵי aale.Geñ.3.Et consuerunt folia ficus. Nee. 8. Afferte עָלִים
frondes oliue & frondes ligni pulcherrimi & frondes myr עֲלֵי
ti & ramos palmarum.vbi ponitur pro frondibus & pro Folia.
ramis.Et similiter.Esa.17.Vbi dicitur.ne forte visitetur cõ Frondes.
tra eam.potest etiam legi.ne forte deficiant folia eius. & sic
legunt aliqui hebrei.& Hiere.11.Vbi dicitur.Exarsit ignis
in ea.Pro quo ipsi legunt.Exarsit ignis in folia eius.
עָלַז Aalaz.exultare.letari.gaudere.gloriari.sopiri.2. Re- עָלַז
gum.1 ne exultent filie incircuncisorũ. Ps.67. exul- Exultare.
tate in conspectu eius.Ps.95. Gaudebunt campi & omnia gaudere.
que in eis sunt.Ps.149.Exultabunt sancti ĩ gloria .Hiere.
11.nunquid carnes sancte auferent a te malitias tuas in qui- gloriari.
bus gloriatus es.& in eo.15. non sedi in concilio ludenti-
um & gloriatus sum.Soph.3.Letare & exulta in omni cor-
de.significat etiam sopiri vel consopiri.Hiere.51.& inebria
bo eos vt sopiantur.& inde עַלָּז aalez.idest exultans.letus. Sopiri. עַלָּז
glorians seu gloriosus.Esa.5.Et populus eius & sublimes
gloriosiq; eius.Et in eodem.13.Exultantes in gloria mea. gloriosus. Exultans.
Et in eodem.24.Quieuit sonitus letantium.Soph.3.quia Letantes.
tũc auferam de medio tui magniloquos superbie tue.idest
gloriantes siue exultantes in superbia tua.& in genere se-

עֲלִיזָה
Exultans. Glorians.

minio עֲלִיזָה Aaliza. Eſa.22. Vrbs frequēs: ciuitas exultās. Et in eo.23. Nunquid non hec veſtra eſt que gloriabatur in diebus priſtinis.

עֲלָט
Caligo. tenebroſa.

עֲלָט Aalat. caligo tenebroſa. obſcuritas. & ſcribitur cū he in fine quod denotat genus femininum. Gen̄.15. Cū ergo occubuiſſet ſol: facta eſt caligo tenebroſa. Ezech.12. In caligine egredietur.

עָלַם
Abſcōder. Latere. occultare. celare.

עָלַם Aalam. Occultare. celare. abſcondere. latere. deſpicere. negligere. Leuit.5. Et oblita fuerit. pro quo hebrei legunt. Et abſconditum vel occultatum fuerit ab eo. ſiue latuerit eum. & in eodem.4. & per imperitiam fecerit quod contra mandatum domini eſt. pro quo hebrei legunt. & occultatum vel abſconditum fuerit verbum ab oculis turbe & fecerit. & in eodem.5. Et oblita fuerit immundicie ſue. i. ſi latuerit eam immundicia ſua. Deut.22. Non videbis bouem fratris tui aut ouem errantem & preteribis. Pro quo hebrei legunt. Et occultaberis vel abſcondes te ab eis. 4. Reg.4. Dominus celauit a me & non indicauit mihi. Iob. 6. Qui timent pruinam: irruet ſuper eos nix. Pro quo hebrei legunt. Denigrati gelu vel pruina: ſuper eos ocultabit vel occultabitur aut abſcōdetur nix. vel ſic denigrata aut offuſcata gelu: abſcondet ſiue celabit ea nix. & in eodem.28. Abſcondita eſt ab oculis omnium viuentium. p̄s. 25. Et cū iniqꜫ gerentibus non introibo. pro quo hebrei legunt. & cum celatis vel abſconditis non introibo. & eſt idem ſenſus Nam iniqꜫ gerentes volunt eſſe in abſcondito & odiunt lucem. iuxta illud Ioannis.3. omnis enim qui male agit odit lucem: & non venit ad lucem vt non arguantur opera eius. Thren̄.3. Ne auertas aurem tuam a ſingultu meo. pro quo hebrei legunt. Ne abſcondas aurem tuam. & quia quando aliquis deſpicit vel contemnit alium abſcondit & auertit faciem ſuam ab eo. ideo ponitur etiam pro deſpicere vel contemnere aut negligere.

Negligere

Leuit.20. Quod ſi negligēs populus terre & quaſi paruipendens dimiſerint hominem. pro quo hebrei legunt. Quod ſi occultando occultauerit populus terre oculos ſuos ab homine illo.

Deſpicere. cōtēner

Deut.22. Non deſpicies: ſed ſubleuabis cum eo. 1. Regū.12. & cōtemnā illud hodie: reſtituamqꜫ vobis. Ps.9. Deſpicis in opportunitatibus in tribulatione. Eſa.58. Et carnem tuam ne deſpexeris. Num.3. Eriſqꜫ deſpecta.

עָלוּם
Occultum. neglīgētia

& inde עָלוּם Aalum. ideſt occultum vel abſconditum. Ps.89. Seculum noſtrum in illuminatione vultus tui. pro quo hebrei legunt. & occulta vel abſcondita noſtra in luce vultus tui. & beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Negligentias noſtras in luce vultus tui.

עַלְמוּת
occulta.

Scribitur etiam cum tau in fine & dicitur עַלְמוּת Aalmuth. vt in titulo p̄s. 9. Vbi dicitur in finem pro occultis filii. ſed ſi predicta dictio diuidatur: tunc ſignificat ſuper mortem. & in aliquibus libris hebraicis ſūt due dictiones. & ſic traſtulit beatus hiero. in pſal. iuxta he. veritatem. ſcilicet victori ſuper mortem filii. & eadem dictio habetur. Ps.47. vbi dicitur ipſe reget nos in ſecula. ꝓ quo beatus hieronymus trāſtulit. Ipſe dux noſter ſup mortem. Poteſt etiam legi ſic. Ipſe reget nos in occultis. poteſt etiam ſignificare iuuentutem. vt infra dicetur. De quo vide Nicolaum de lyra in poſtilla pſalmi noni & Burgen̄. in additione.

תַּעֲלוּמָה
Abſcōditū

& inde תַּעֲלוּמָה thaaluma. ideſt abſconditum vel occultum. Iob.28. Abſcondita produxit ad lucem. Quod in hebreo legitur ſingulariter ſcilicet abſconditum.

תַּעֲלֻמוֹת
Secreta. Abſcōdita

Et in plurali תַּעֲלֻמוֹת Thaalumoth. vt in eodem.11. Et oſtenderet tibi ſecreta ſapientie. Ps. 43. Ipſe enim nouit abſcondita cordis.

עֶלֶם
Puer.

Item עֶלֶם E elem. ideſt puer. adoleſcēs. Iuuenis. 1. Regum.17. Interroga tu cuius filius ſit iſte puer.

עָלוּם
Adoleſcentia.

& inde עָלוּם Aalom. i. adoleſcentia. iuuentus. & reperitur tantū in plurali. Iob.20. Oſſa eius implebuntur viciis adoleſcentie ei9. Et in eodem.33. Reuertatur ad dies adoleſcentie eius. Ps. 88. Minoraſti dies temporis eius. pro quo beatus Hieronymus in pſal. iuxta he. ve. tranſtulit. Abbreuiaſti dies adoleſcentie eius. Eſa.54. Quia confuſionis adoleſcentie tue obliuiſceris.

עַלְמָה
Virgo. Puella

Et inde עַלְמָה Aalma. ideſt virgo abſcondita. adoleſcentula. puella. Gen̄.24. Et virgo que egredietur ad hauriendam aquam. Exo.2. Perrexit puella & vocauit matrem pueri. Eſa.7. Ecce virgo concipiet & pariet filium. & proprie ſignificat virginem adoleſcentulam & abſconditam & non in prouecta etate. vnde beat9 hieronymus in ſuis explanationibus ſuper predicto loco ſic ait. porro עַלְמָה Aalma apud hebreos verbum ambiguum eſt: dicitur enim & adoleſcentula & abſcondita. vnde & in titulo pſalmi noni. vbi in hebreo poſitum eſt עַלְמוּת Aalmuth: ceteri interpretes tranſtulerunt pro adoleſcentula: quod .lxx. interpretati ſunt pro abſconditis. Et in geneſi legimus vbi rebeca dicitur Alma: aquilam non adoleſcentulam nec puellā ſed abſconditam trāſtuliſſe. Sunamitis quoqꜫ mulier amiſſo filio cum eliſei fuiſſet pedibus prouoluta & prohiberet eam giezi audit a propheta dimitte eam quia in dolore eſt & dominus abſcondit a me. vbi in hebreo ſcriptum eſt הֶעְלִים מִמֶּנִּי Heeliim mimeni. ergo עַלְמָה aalma non ſolum puella vel virgo: ſed cum virgo abſcondita dicitur & ſecreta: que nunquam virorum patuerit aſpectibus ſed magna parentum diligentia cuſtodita ſit: līgua quoqꜫ punica que de hebreorum fontibus ducitur proprie virgo עַלְמָה Aalma appellatur. Et quantum cum mea pugno memoria nū quam me arbitror Alma in muliere nupta legiſſe ſed in ea que virgo eſt: vt non ſolum virgo ſed & virgo iunioris etatis & in annis adoleſcentie. hec hieronymus. Ponitur etiā עַלְמָה Aalma pro adoleſcentia. Prouer.30. Et via viri in adoleſcentia. Sed nicolaus in poſtilla dicit ꝙ in hebreo habetur in adoleſcentula. Et vtrunqꜫ poteſt legi ſecundum litteram hebraicam.

adoleſ[...]
עֲלָמוֹת
Iuuen[...] adoleſ[...] tule. arcan[...] Iuuēt[...]

Et in plurali עֲלָמוֹת Aalamoth. Ps. 77. In medio iuuencularum tympaniſtriarū. Canti.1. Propterea adoleſcentule dilexerunt te. Ponitur etiam pro iuuentutibus. vt in titulo p̄s. 45. Vbi dicitur in finem pro filiis chore pro arcanis. Pro quo beatus hiero. in pſalte. iuxta he. ve. tranſtulit. victori filiorum chore pro iuuentutibus canticū. Poteſt etiam ſignificare abſcondita vel arcana ſecundum primam ſignificationem.

[...]ם
Secul[...]

Item עוֹלָם oolam. ideſt ſeculum ſeu eternum: vel perpetuum. Gen̄.6. Iſti ſunt potentes a ſeculo. Exo.21. Et erit ei ſeruus in ſeculum. ideſt vſqꜫ ad quīquageſſimum annum iubilei: ſicut exponūt hebrei. p̄s. 118 Memor fui iudiciorum tuorum a ſeculo domine. Prouer. 22. Ne tranſgrediaris terminos antiquos. pro quo hebrei legunt. Ne tranſgrediaris terminos ſeculi. Eccl̄s. 9. Et non habent partem in hoc ſeculo. Eſa.61. Et edificabunt deſerta a ſeculo. Hiere.2. A ſeculo confregiſti iugum meum.

Etern[...]

Significat etiam eternitatem. vt Exo.15. Dominus regnauit in eternum & vltra. Ps.40. Benedictus dominus deus iſrael a ſeculo vſqꜫ in ſeculum. ideſt vſqꜫ in eternum. Ps.102. Miſericordia autem domini ab eterno & vſqꜫ in eternum. Ps.111. In memoria eterna erit iuſtus. Ps. 118. In eternum non obliuiſcar iuſtificationes tuas. Eſa.54. In miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui.

Semp[...] num. Perp[...]

Et in eodem.61. Fedus ꝑpetuum feriam eis. Hiere.31. In charitate perpetua dilexi te. Dan̄.12. Alii in vitam eternam. Et in eodem. Quaſi ſtelle in perpetuas eternitates. & beatus Hieronymus ſuper epiſtolam ad Galatas capitulo primo dicit ꝙ quādo ſcribitur cum littera vau tunc ſignificat eternitatem. et quando ſcribitur ſine vau tunc ſignificat tempus finitum et de-

terminatū.cuius verba sunt hec. Querēdū quoqꝫ est quid sit inter seculum & seculum seculi siue secula seculorum. & vbi pro breui temporis spacio vbi pro eternitate ponatur: quia in hebreo seculum seculi.idest עוֹלָם oolam: vbi vau litteram positam habuerit eternitatem significat: vbi vero si ne vau scribitur: annum quinquagessimum quem illi iubileum vocant. ob hanc causam & ille hebreꝰ qui ꝓpter vxorem & liberos amans dominū suum: aure pertūsa seruitio subiugatur: seruire iubetur in seculum. hoc est vsqꝫ ad annum quinquagessimum. Hec hieronymus. scribitur etiam cum iod in prima syllaba & cum vau in secunda. 2. Parali. 33. Et in ierusalem quam elegi de cunctis tribubus israel ponam nomen meum in eternum. Et solum in predicto loco ponitur עֵילוֹם Eelom. pro עוֹלָם oolam. & in lingua chaldaica dicitur עָלָם aalam. siue עָלְמָא aalma. Dañ. 2. Sit nomen domini benedictum a seculo. & in eo. 3. Regnū eiꝰ regnum sempiternum. & in plu. עוֹלָמִים oolamim. Ps. 60. In habitabo in tabernaculo tuo in secula. Eccl's. 1. Iam enim p̄ cesserūt in seculis que fuerūt ante nos. Esa. 26. In dño deo forti in perpetuū. pro quo he. le. In dño deo forti seculorū. Et in eo. 45. Israel saluatus est in dño salute eterna. ꝓ quo he. le. Salute seculorū. & in lingua chaldaica dicitur עָלְמִין Aalmin. siue עָלְמַיָּא Aalmaia. Dañ. 7. & obtinebunt regnū vsqꝫ in seculum & vsqꝫ in secula seculorum.

עָלַס Aalas. exultare. gaudere. sicut עָלַז Aalaz cum zain. De quo supra dictū est. Iob. 20. Iuxta multitudinem adinuentionū suarū sic sustinebit. ꝓ quo he. le. Iuxta multitudinē cōmutationis vel permutatiōis sue nō gaudebit. Prouer. 7. Et fruamur cupitis amplexibus. pro quo he. le. Et letemur amoribus vel dilectiōibus. Sed btūs hiero. transtulit sensum. & inde נֶעֱלָסָה neelása. i. gaudēs vel gloriosa. Iob. 39. Penna struthiōis similis est pennis herodii. ꝓ quo he. le. Ala siue penna struthionum gaudēs. i. gloriosa & pulchra est sicut penna herodii.

עָלַע Aalaa. lambere. deglutire. Iob. 39. Pulli eius lambūt sanguinē. & solum inuenitur in predicto loco. Item עִילְעָא Iilaa. in lingua chaldaica significat costam: secundū hebreos. & solū inuenitur in numero plu. f. עִלְעִין Iiliin. ꝓ quo btūs hiero. trāstulit ordines. Dañ. 7. Et tres ordines in ore eius. pro quo he. le. Et tres coste in ore eius.

עָלַף Aalaph. deficere. defessum esse. inuoluere. tegere. cōcutere. Esa. 51. filii tui proiecti sunt dormierunt in capite omniū viarū. pro quo he. le. filii tui defecerunt & iacuerunt siue dormierūt in capite oīm viarū. Amos. 8. In die illa deficient virgines pulchre & adolescentes in siti. Ione. 4 Et pcussit sol super caput Ione & estuabat. idest deficiebat. signat ēt inuoluere. vel tegere. seu velare. Geñ. 38. Assumpsit teristrū & mutato habitu sedit in biuio. pro quo he. le. Et operuit se teristro & inuoluit se vel texit se: & sedit in biuio. Canti. 5. Venter eius eburneus distinctus sapphyris. ꝓ quo he. le. tectus seu coopertus sapphyris. Ponitur ēt ꝓ cōcutere. vt Ezech. 31. & omnia ligna agri concussa sunt.

עָלַץ Aalas. exultare. letari. 1. Reg. 2. Exultauit cor meū in dño. 1. Paralipo. 16. Exultent agri & omnia que in eis sunt. Et inde עֲלִיצוּת Aalisuth. idest exultatio. Abach. 3. Exultatio eorū sicut eius qui deuorat pauperem in abscōdito

עֲלוּקָה Aaluca. Sanguisuga. & scribitur cum he in fine. pro uer. 30. Sanguisuge due sunt filie. & solum inueni tur in predicto loco.

עִם Iim. Cum. iuxta. in. contra. aduersus. Geñ. 24. Et fac misericordiam cum domino meo Abraam. Et in eodē 47. Sed dormiam cum patribus meis. 2. Regum. 6. Cūqꝫ tulissent eam de domo Abinadab qui erat in gabaa custodientis arcam dei. pro quo hebrei legunt. Et tulerunt eam de domo abinadab qui erat in gabaa cum arca dei. idest qui erat custos eius. Ps. 17. Cum sancto sanctus eris: & cum viro innocente innocēs eris: & cum electo electus eris: & cū peruerso peruerteris. p̄s. 71. Et permanebit cum sole. idest quā diu fuerit sol. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he. ve. transtulit. Et timebunt te quamdiu erit sol. Canti. 4. Cum pomorum fructibus: cipери cum nardo: cum vniuersis lignis libani. Et componitur cum pronominibus cum puncto dages in littera mem hoc modo עִמִּי Iimi. idest mecum. Geñ. 39. Dormi mecum. Ponitur etiam pro mihi. Leuit. 26. qđ si ambulaueritis ex aduerso mihi. Et in eodem. Sed ambulaueritis ex aduerso mihi. עִמְּךָ Iimecha. siue עִמָּךְ Iimach. i. tecum. Exo. 3. Ego ero tecum. Deut. 23. Habitabit tecum ī loco qui ei placuerit. Iosͤ. 1. Sit dominus deus tecum. עִמּוֹ Iimo. idest cum eo vel secum. Geñ. 13. Et lot cum eo ad australem plagam. 2. Regum. 16. Venit itaqꝫ rex dauid & vniuersus populus qui erat cum eo. Ponitur etiam עִמָּךְ Iimach ꝙ est secunde persone pro עִמּוֹ Iimo ꝙ est tertie persone. Zach. 14. Et veniet dominus deus omnesqꝫ sancti cum eo. Vbi in hebreo ponitur tecum pro cum eo. עִמָּנוּ Iimanu. i. nobiscum. Exo. 20. Loquere tu nobis & audiemus. pro quo hebrei legunt. Loquere tu nobiscum & audiemus. Et in eodem. Et non loquatur nobis deus. idest nō loquatur nobiscum. Osee. 12. Et ibi locutus est nobiscum. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ ponitur ibi עִמָּנוּ Iimánu. pro עִמּוֹ Iimo. idest cū eo. עִמָּכֶם Iimachem. idest vobiscum. Nu. 22. Quia prohibuit me dominus venire vobiscum עִמָּהֶם Iimahem. i. cum eis. vt in eodem. Noli ire cum eis. Et in genere feminino mutat mem vltimū in nun in prima & secūda persona pluralis. Significat etiam iuxta. Geñ. 25. Qui habitabat iuxta puteum noīe viuentis & videntis. Et in eo. 35. Subter therebintū que est post vrbē sichen. i. iuxta vrbē sichem. Iosͤ. 7. Contra ai que est iuxta bethauen. Iudi. 16. Et agnoscentes vocem adolescentis leuite. pro quo he. le. Ipsi iuxta domū miche: & ipsi agnouerunt vocē adolescētis leuite. 2. Regū. 19. Sepeliar iuxta sepulchrū patris mei. significat etiam in. Deut. 8. Vt recogites in corde tuo. Et in eodem. 15. Et dicas in corde tuo appropinquat septimus annus remissionis. Iob. 31. Si ambulaui in vanitate. Pōitur etiam pro contra. Leuit. 26. Ego quoqꝫ contra vos aduersus incedam. Et in eodem. Sin autem nec per hec audieritis me sed ambulaueritis cōtra me: & ego incedam aduersus vos in furore contrario. & in eodem. Ambulabo igitur & ego cōtra vos. Ponitur etiam pro cōiunctione. Et. 1. Reg. 16. Erat autem rufus & pulcher aspectu Et aliquando preponitur ei littera mem & dicitur מֵעִם meim. idest de iuxta: vel de prope. Sed in translatione nostra omittitur quandoqꝫ illa prepositio iuxta vel prope. Geñ. 48. Cūqꝫ tulisset eos ioseph de gremio patris. pro quo he. le. De iuxta vel de ꝓpe genua eius Exo. 9. Egressusqꝫ moyses a pharaone iratus nimis. Itē עָם Aam. i. populus: a superiori dictione deriuatū: eo quod est coadunatio vel cōiūctio hoīm. & est in hebreo vtriusqꝫ sexus: licet magis cōiter reperiatur in gñe masculino. Exo. 1. Ecce populus filiorū israel multus & fortior nobis est. Et in eo. 14. Timuitqꝫ populus dñm. & in eo. 15. Donec pertranseat populus tuus domine. Deut. 2. Populus magnus & multus. Ps. 17. Populus quem non cognoui seruiuit mihi. Ps. 109. Tecum principium in die virtutis tue. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatē transtulit. Populi tui spontanei in die fortitudinis tue. Potest etiam legi tecum: sicut lxx. transtulerunt. nam eisdem litteris vtrunqꝫ scribitur in hebreo. Esa. 43. Populum istum for

Marginal notes: עִמִּי Mecum. Mihi. — Iuxta. — In. — Contra — Aduersus. Et. — מֵעִם — עָם — Populus

maui mihi. Reperitur etiam quādoqꝫ in genere feminino
quia iungitur cum nomine adiectiuo aut participio vel ver
bo generis feminini. Exo.5. Et iniqꝫ agitur contra popu=
lum tuum. Iudi.18. Videruntqꝫ populum habitātem in ea.
Hiere.8. Quare auerſus eſt populus iſte in ieruſalem auer=
עַמִּים ſione contentioſa. & in plu. עַמִּים Aamim. i. populi. Geñ.
Populi. 27. Seruient tibi populi. Deut.33. Populos vocabūt ad mō
tem. Ps.44. Propterea populi confitebuntur tibi. Scribi=
עֲמָמִים tur etiam aliquando cum duplici mem & dicitur עֲמָמִים aa
Populi. memim. Iudi.5. Poſt eum ex beniamin in populis tuis.
Nec.9. Et reges eorum & populus terre. Et in lingua chal
עַמְמַיָּא daica dicitur עַמְמַיָּא aamemaia ſiue עַמְמִין aamemin. Dañ.
עַמְמִין 3. Vobis dicitur populis. Ponitur ēt עַם Aam. pro cōgrega
Populi. tione animalium cuiuſcunqꝫ ſpeciei. nam dicitur de formi=
עַם cis. Prouer.30. formice populus infirmus. Dicitur etiam de
locuſtis. Ioel.2. populus multus & fortis.

עָמַם עמם Aamam. obſcurare. occultare. abſcōdere. Threñ.4.
obſcurare. Quomodo obſcuratum eſt aurum. Ezech.28. omne
abſcōdere. ſecretū non eſt abſconditū a te. Et in eo.31. Cedri non fue=
runt altiores illo in paradiſo dei. pro quo he.le. Cedri non
occultauerunt eum in paradiſo dei. & btūs hieronymus trā
occultare. ſtulit ſenſum. Et inde dicunt aliqui ꝙ deriuatur עַם aam. i.
עַם populus. De quo vide in dictione precedenti.
Populus

עָמַד עמד Aamad. ſtare. aſſiſtere. ſubſiſtere. ſuſtentare. Statuere.
Stare. ceſſare. Geñ.19. Et non ſtes in omni loco circa regio=
nem. Et in eo.45. Et ſteterunt coram ioſeph. Exo.18. Et p̄
Suſtētare. cepta eius poteris ſuſtentare. Pro quo hebrei legunt. Et pre
ceperit tibi deus: & poteris ſtare vel ſuſtinere. Et in eo.20.
Statuere. Ac pauore concuſſi ſteterunt procul. Leuit.16. Statuet eum
viuum corā domino. Et in eo.19. Non ſtabis contra ſangui
nem proximi tui. Deut.5. Tu vero ſta hic mecū. Ioſ.4. Et
ſtetit ſol in medio celi. Iudi.4. Sta ante oſtiū tabernaculi.
1.Reg.9. Tu aūt ſubſiſte pauliſper. Et in eo.30. Subſtiterāt
Subſiſter. enim ducenti: qui laſſi tranſire nō poterant. 2.Reg.20. Vi
dit hoc quidā vir ꝙ ſubſiſteret omnis populus. Et in eo. Ne
ſubſiſterent tranſeuntes. 3.Regū.22. Et rex iſrael ſtabat in
curru ſuo. 4.Reg.23. Acquieuitqꝫ populus pacto. pro quo
hebrei legunt. Et ſtetit omnis populus in pacto. 1.Paralip.
20. Initum eſt bellum in gazer. pro quo hebrei legunt. Et
ſtetit bellum in gazer. Et in eo.21. Conſurrexit aūt ſatan
aduerſus iſrael. ideſt ſtetit. p̄s.25. Pes meus ſtetit in directo.
Hiere.15. Si ſteterint moyſes & ſamuel corā me. Et in eodē
Adeſſe. 23. Quis enim affuit in conſilio dñi. i. quis ſtetit. Et in eo. ſi
ſtetiſſent in conſilio meo. Hiere.32. vt permanere poſſint
dieb9 multis. i. vt ſubſiſtere vel ſtare poſſint. Ezech.22. nū
Suſtinere quid ſuſtinebit cor tuum. & in eo.17. Sed cuſtodiat pactum
eius & ſeruet eum. pro quo hebrei legunt. vt ſtet in eo. i. ne
recedat ab eo. Naum.2. State: ſtate. Zach.3. Et dabo tibi am
Aſſiſtere. bulantes de his qui nunc hic aſſiſtunt. Significat ēt ſtatuere
vel conſtituere aut inſtaurare. ſcilicet qñ eſt verbū tertie cō
Cōſtituere iugationis. Geñ.47. Quinqꝫ viros conſtituit coram rege
Statuere. Nu.8. Statueſqꝫ leuitas in conſpectu Aaron. ideſt ſtare fa=
cies. 2.Paralip.19. Porro rex iſrael ſtabat in curru ſuo. pro
quo hebrei legunt. Stare faciebat. ideſt faciebat ſemet=
ipſum ſtare quanuis eſſet vulneratus: ne ſui deficerent in
bello. Eſdre.9. Et extruxere ſolitudines eius. ideſt inſtaura
Inſtaurar. uerunt. Ps.30. Statuiſti in loco ſpacioſo pedes meos. Ps.
148. Statuit ea in eternum. ponitur etiam pro adiuuare. 2.
Adiuuare Paralip.34. Adiuuauit quoqꝫ ſuper hoc omnes qui reperti
fuerant in ieruſalem. Item ponitur pro diſſoluere. Ezech.
Diſſoluere 29. Et diſſoluiſti omnes renes eorum. Sed etiam in predi=
cto loco hebrei legunt. Et ſtatuiſti ſiue ſtare feciſti omnes re
nes eorum. ſcilicet ne vltra initerentur ſuper te: ſed ſubſi=
ſterent in ſemetipſis. Item עָמַד aamad. ideſt ceſſare. Geñ.
29. Ceſſauitqꝫ parere. 4.Reg.4. Stetit oleum. ideſt ceſſa= Ceſſare
uit. Et inde עֹמֶד oomed. ideſt ſtatio vel ſtatus: ſiue loc9 vbi
aliquis ſtat: aut gradus vel tribunal. 2.Paralip.34. & ſtans Tribun
in tribunali ſuo percuſſit fedus coram domino. Nee.13. Et
fecit ſtare in ſtationibus ſuis. Dañ.8. Et ſtetit iuxta: vbi ego Statio
ſtabam. Pro quo hebrei legunt. Et ſtetit iuxta ſtationē me=
am. Et in eodem. Et ſtatuit me in gradu meo. Et in eo. Et Gradus
ſta in gradu tuo. ideſt in loco vbi ſtas. Scribitur etiam cum
he ī fine & dicitur עֶמְדָּה Eemda. Mich.1. Accipiet ex vobis
que ſtetit ſibimet. pro quo hebrei legunt. Accipiet ex vo= Statio
bis ſtatiōem ſuam. ideſt diſcet ex vobis ſtare: ſicut exponūt
hebrei. & inde מַעֲמָד Maamad. ideſt ſtatus. ſubſiſtentia. ſub=
ſtantia. Ps.68. & non eſt ſubſtantia. ideſt ſubſiſtentia. Pro Subſtā
quo beatus hieronymus tranſtulit. & non poſſum ſubſiſte=
re. Eſa.22. Et de miniſterio tuo deponā te. pro quo hebrei miniſte
legunt. de ſtatione tua. & inde עִמָּדִי Iimadi. ideſt mecum.
ſcilicet in eo loco vbi ego ſto. Deut.5. Tu vero hic ſta me=
cum. Iob.23. Nolo multa fortitudine contendat mecum. Mecum
Et in eodem. Quando erat omnipotens mecum. Ps.49.
Et pulchritudo agri mecum eſt. Ponitur etiam pro mihi.
Geñ.29. Et hāc quoqꝫ dabo tibi pro opere quo ſeruitu=
rus es mihi. Et in eodem.31. Et tamen non dimiſit eum
deus vt noceret mihi. Iob.29. Et petra fundebat mihi ri=
uos olei. Et ſolum reperitur in prima perſona. & inde עַמּוּד
Aamud. ideſt columna. Exo.13. Per diem in columna nu= column
bis: & per noctem in columna ignis. Ps.98. In columna nu
bis loquebatur ad eos. Hiere.1. & in columnam ferream.
Et in plu. עַמּוּדִים Aamudim. Iudi.16. Vt tangā colūnas qui column
bus oīs īminet domus. Iob.26. Columne celi cōtremiſcūt.

עמל aamal. laborare. fatigari. p̄s.126. In vanum laboraue=
runt qui edificant eam. Prouer.16. anima laborātis la= Labor
borat ſibi. Eccl's.1. De vniuerſo labore ſuo quo laborat ſub
ſole. Et in eodem. Cui ego laboro & fraudo animam meā.
Et in eodem.5. Quid ergo prodeſt ei quod laborauit in
ventum. Ione.4. In qua non laboraſti. & inde עָמֵל aamel.
ideſt laborans ſeu laborator. Prouer.16. anima laborantis labora
laborat ſibi. & in plurali עֲמֵלִים aamelim. & ponitur etiam
pro fabris. Iudi.5. Siniſtram manū miſit ad clauum: & dex Fabri.
teram ad fabrorum malleum. & inde עָמָל aamal. ideſt labor Labor
fatigatio. Deut.26. Et reſpexit humilitatem noſtram & la=
borem. Iob.5. Homo naſcitur ad laborem. Ps.9. Sub lĩgua
eius labor & dolor. & in eodem. Vides quoniam tu laborē
& dolorem conſideras. p̄s.89. Amplius eorum labor & do
lor. Ps.104. Et labores populorum poſſederunt. p̄s.118. vi
de humilitatem meam & laborem meum. Eccl's.10. Labor
ſtultorum affliget eos. Ponitur etiam pro dolore. vt Iob. Dolor
4. Seminant dolores & metūt eos. & in eodem.5. Et de hu
mo non egredietur dolor. Hebrei tamen dicunt ꝙ etiam ſi
gnificat iniquitatem vel maliciam.

עמס aamas. onerare. onus imponere. onus portare ſeu le= Onera
uare. Geñ.44. Oneratiſqꝫ rurſus aſinis. Pro quo he=
brei legunt. Et onerauit vnuſquiſqꝫ aſinum ſuum. Nee.13.
Et onerātes ſup aſinos. p̄s.67. pſperū iter faciet nobis de= Porta levare
us ſalutariū nr̃orū. p quo btūs hiero. in pſ. iuxta he. ve. trā
ſtulit. portabit nos de9 ſalutis nr̃e. Eſa.46. qui portamini a
meo vtero. Zach.12. oēs q leuabūt eū. & aliqñ ſcribitur cū
lr̃a ſin loco ſamach. Nee.4. Edificātiū muros & onera por
tantiū. & inde מַעֲמָסָה maamaſa. i. onus: ſeu oneroſa vel pon onus.
deroſa. vt in eo. ponam ieruſalem lapidem oneris.

עמק Aamac. profūdare. profundū eſſe. profūde agere. Ps. Profū eſſe.
90. Nimis profunde facte ſunt cogitationes tue. Eſa.8
Pete tibi ſignum a domino deo tuo in p̄fundū inferni. pro

quo hebrei legunt. profundare in infernum. & est sensus si cut in littera nostra. & in eo. 29. Ve qui profundi estis corde. Et in eo. 31. Sicut in profundũ recesseratis filii israel. Osee. 9. Profunde peccauerunt: sicut in diebus gabaa. & inde עָמֹק Aamoc. idest profundus seu profundum: vel profunditas. vt Leuit. 13. Ipsamq; speciem lepre humiliorẽ cute. i. profundiorem. Eccl's. 7. Et alta profunditas: quis inuestiga bit eã. vbi ponitur etiam pro alta. iuxta illud iohãnis. 4. & puteus altus est. idest profundus. & in plurali עֲמֻקִּים Aamuchim siue עַמְקֵי Iimche. Prouer. 20. Sicut aque profũde sic consilium in corde viri. Esa. 33. Populũ alti sermonis. Pro quo hebrei legunt. populum profundorũ labio seu sermone. Ezech. 3. Non enim ad populum profundi sermonis & ignote lingue tu mitteris ad domum israel neq; ad populos multos profundi sermonis. Et in genere feminino. עֲמֻקָּה aamuca. Ezech. 23. Calicem sororis tue bibes profundum & latum. Et in hebreo est generis feminini. Et in plu. feminino עֲמֻקּוֹת Aamucoth. Iob. 12. Qui reuelat profunda de tenebris. & in lingua chaldaica dicitur עֲמִיקָתָא A amicatha. Dan. 2. Ipse reuelat profũda. & inde עֹמֶק oomec. idest profunditas seu profundum. Prouer. 25. Celum sursum & terra deorsum. Pro quo hebrei legunt. Celum ad altitudinem & terra ad profũditatem. Et in plurali scribitur cum mem in principio & dicitur. מַעֲמַקִּים Maamachim. ps 129. De profundis clamaui ad te domine. & inde עֵמֶק ẽemec. idest vallis a profunditate dicta. Gen. 14. In valle siluestri. Et in eodem. vallis autem siluestris habebat puteos multos. Ps. 83. Disposuit in valle lachrimarum. Esa. 17. Sicut querens spicas in valle Raphaim. & in plurali עֲמָקִים aamachim. 3. Regum. 20. Deus montiũ est deus eorum & nõ deus vallium.

עָמַר Aamar. Opprimere. scilicet per potentiam. in seruitutem redigere. venundare. scilicet in seruum vel ancillã. Deut. 21. Nec vendere poteris pecunia nec opprimere p potẽtiã. & in eo. 24. & vendito eo accepit preciũ. pro quo he. le. Et oppresserit eũ: vel in seruitutem redegerit & vendiderit eũ. Itẽ עֹמֶר oomer. genus mẽsure capiẽs decimã ptẽ ephi. p q̃ btũs hie. ipsũ hebraicũ posuit. s. gomor. siue manipulũ. Exo. 16. Gomor per singula capita. & in eo. Et mẽsi sunt ad mẽsurã gomor. & ĩ eo. Gomor aũt decima ps est ephi. Sigñat ẽt mãipulũ. s. spicarũ. Leuit. 23. Feretis manipulos spicarũ primitias messis vr̃e. Quod in hebreo legitur singl'r. s. manipulũ. & in eo. In quo obtulistis manipulũ primitiarũ. Deut. 24. & oblitus manipulũ reliqueris. Iob. 24. Et esurientibus tulerũt spicas. pro quo he. le. & esurientibus tulerũt manipulum. s. spicarũ. Et in plu. עֳמָרִים oomarim. Ruth. 2. Etiã si vobiscũ metere voluerit ne prohibeatis eã. pro quo he. le. Etiã si inter manipulos collegerit. Dicitur etiã עָמִיר Aamir. pro quo beatus hiero. transtulit fenum. Hiere. 9. Et quasi fenũ post tergũ metentis. Amos. 2. Plaustrum onustũ feno. Zach. 12. Et sicut facẽ ignis in feno. & inde verbum siue participium מְעַמֵּר Meamer. idest manipulos faciens vel manipulos colligens. Ps. 28. Et sinum suũ qui manipulos colligit. Item עֲמַר Aamar. In lingua chaldaica significat lanam. Dan. 7. Et capilli capitis eius quasi lana munda.

עָמִית Aamith. socius seu proximus. Leuit. 6. Et negauerit proximo suo depositũ. Et in eo. 19. Cum vxore pximi tui nõ coibis. Zach. 13. Et sup virũ coherẽtẽ mihi. i. proximũ meũ. Itẽ עֻמַּת Vumath. cõtra. e regione. quomodo. & scribitur cũ lamed in principio & dicitur לְעֻמַּת Leumath. Leuit. 13. Et caudã totã cũ renibus. 1. Paralip. 26. Custodiã cõtra custodiam. Eccl's. 7. Sicut enim hãc sic & illã fecit deus. Pro quo he. le. Etiã hãc cõtra illam siue corã illa fecit deus. Ezech. 1. Et rote pariter eleuabantur. pro quo he. le. Et rote eleuabantur contra ea siue e regione eorum. Et in eo. Pariter eleuabantur & rote. sigñat ẽt quomodo. Eccl's. 5 quomodo venit sic reuertetur. & in predicto loco scribitur sine lamed in principio & preponitur ei dictio כָּל Col. pro quo he. le. totũ ecõtra. vel totũ e regione quod venit sic vadit. sed btũs hiero. trãstulit sensũ. Ponitur ẽt p subter. Exo. 25. Subter coronã erunt circuli aurei. i. contra coronã vel e regione eius in parte inferiori.

עָנַן Aanan. obnubilare. seu nubib⁹ obducere. augurari. hariolari. Gen. 9. Cumq; obduxero nubibus celũ. p quo he. le. Cũq; obnubilauero nube sup terrã. & inde עָנָן aanan i. nubes. vt in predicto loco. & in eo. Apparebit arcus meus in nubibus. Quod in hebreo legitur singulariter. s. ĩ nube. Exo. 19. iam nũc veniã ad te in caligine nubis. Ezech. 1. nubes magna & ignis. Sigñat ẽt augurari vel hariolari. Deut. 18. Aut qui hariolos sciscitetur. 4. Reg. 21. Et hariolat⁹ ẽ & obseruauit auguria. Esa. 2. Et augures habuerunt vt philistiim. De quo vide supra in dictione עוֹן oon.

עֵנָב Aanab. vua. Deut. 32. Et sanguinẽ vue biberẽt meracissimũ. & in plu. עֲנָבִים Aanabim. Gen. 40. post flores vuas maturescere. Leuit. 25. & vuas primitiarũ tuarum nõ colliges. Osee. 9. Quasi vuas in deserto inueni israel.

עָנַג aanag. delectari. deliciari. vel deliciis affluere. Deut. 28 Propter molliciem & teneritudinẽ. pro quo he. le. propter delicias & teneritudinẽ. ps. 36. & delectare ĩ dño. & in eo. & delectabũtur in multitudine pacis. Esa. 55. & delectabitur in crassitudine aĩa vr̃a. & in eo. 66. vt mulgeatis & deliciis affluatis ab oĩmoda glĩa eius. & inde עָנֹג aanog. i. deliciosus. seu delicatus. Deut. 28. Homo delicatus in te & luxuriosus. i. delicĩosus & in ge. fe. עֲנֻגָּה aanuga siue מְעֻנָּגָה meunaga. Deut. 28. tenera & delicata que sup terrã ingredi nõ valebat. Hiere. 6. Speciose & delicate assimilaui filiã sion. & inde עֹנֶג oneg. i. delicie. delectatio. voluptas. Esa. 13. Et sirenes in delubris voluptatis. & ĩ eo. 58. Et vocaberis sabbatũ delicatũ. Scribitur ẽt cũ thau in principio & dicitur תַּעֲנוּג thaanug. Prouer. 19. nõ decẽt stultũ delicie. & in plu. תַּעֲנֻגוֹת Thaanugoth. siue תַּעֲנוּגִים Thaanugim. Eccl's. 2. & delicias filiorum hominũ. Canti. 7. quã pulchra est & q̃ decora carissima in deliciis.

עָנַד aanad. ligare. circũdare. Iob. 31. Et circũdem illũ quasi coronam mihi. Prouer. 6. & circunda gutturi tuo.

עָנָה aana. respondere. exaudire. loqui. cantare. canere. testificari. humiliare. affligere. laborare. occupari. Gen. 30. Respondebitq; mihi cras iustitia mea. & in eo. 41. absq; me deus respondebit prospera pharaoni. Exo. 19. Responditq; omnis populus simul. & in eo. Et dñs respondebat ei. Iudi. 5. Hec socrui verba respondit. 1. Reg. 28. & nõ respondit ei dñs. 3. Reg. 18. & nõ erat vox nec qui respõderet. Iob. 4. Respondens autem eliphaz themanites dixit. Et ĩ eo. 5. voca ergo si est qui tibi respondeat. Et in eo. 11. Nunquid qui multa loquitur nõ audiet. p quo he. le. nunqd cui multa loqtur nõ r̃ndebitur. vbi põitur verbũ passiuũ. Et in eo. 20. spũs ĩtelligẽtie mee r̃ndebit mihi. ps. 118. & r̃ndebo exprobrãtib⁹ mihi verbũ. Prouer. 26. ne r̃ndeas stulto iuxta stultitiã suã ne efficiaris ei similis: r̃nde stulto iuxta stultitiã suã ne sibi sapiẽs esse videatur. Eccl's. 10. pecũie obediũt omnia. pro quo he. le. Et argentũ siue pecunia respondet omnibus. idest corespondet omnibus. Et est sensus sicut in littera nostra. Esa. 30. Statim vt audierit respondebit tibi. Ezech. 14. Ego dñs respondebo ei. Ioel. 2. & r̃ndit dñs. significat ẽt exaudire. i. respõdere deprecãti. 3. Reg. 18. Baal.

Exaudire. exaudi nos. Et in eo. Exaudi me dñe: exaudi me. ps. 4. cũ i uocarẽ exaudiuit me deus iustitie mee. Ps. 16. Ego clamaui qm̃ exaudisti me de9. Ps. 19. Exaudiet illũ de celo sctõ suo. Ps. 117. Et exaudiuit me in latitudine dñs. Esa. 49. In tpe placito exaudiui te. Osee. 2. Exaudiã celos: & illi exaudient terram: & terra exaudiet triticũ. i. correspõdebũt necessari= is. & in eo. Et hec exaudient iezrael. signat et loqui vel dice
Loqui. re: vbi nulla precessit interrogatio. Deut. 26. & loqueris in conspectu dñi dei tui. 1. Reg. 9. Cũq aspexisset samuel sau
Dicere. lem dñs dixit ei. Iob. 3. & locutus est. Esa. 14. vniuersi res= pondebunt & dicẽt tibi. i. loquẽtur. Et hic modus loquẽdi habetur et in euãgelio vt ponatur respondere vbi nõ pre= cessit interrogatio. Mathei. 11. In illo tpe respondẽs iesus
מַעֲנֶה dixit confiteor tibi pater dñe celi & terre. & inde מַעֲנֶה Ma ane. i. respõsum seu respõsio. Iob. 32. Eo quod nõ iuenisset
responsum responsionem. Prouer. 15. Responsio mollis frangit iram.
responsio. Mich. 3. Quia non est responsum dei. Itẽ עָנָה Aana. i. cãta=
עָנָה re. canere. Exo. 15. Quibus precinebat dicens. Et in eo. 32.
Canere. Vocẽ cãtãtiũ ego audio. Nu. 21. Ascẽdat puteus cõcinebãt
Cantare. ei. 1. Reg. 21. Nõne huic cãtabant per choros. & in titulo ps
Concinere 87. Vbi dr in finẽ pro maalath ad respõdẽdũ. p quo btũs hiero. in ps. iuxta he. ve. trãstulit. victori sup chorũ ad preci nendũ. ps. 146. Precinite dño in confessione. Esa. 13. Et re spondebunt vlule in edibus eorum. pro quo he. le. & cãta= bunt vlule in edibus eorũ. vnde sequitur. & sirenes in delu bris voluptatis. s. cãtabũt. Et in eo. 27. Vinea meri cantabi tur ei. Hiere. 25. Celeuma quasi calcãtiũ cõcinetur. Osee. 2. Et canet ibi iuxta dies iuuẽtutis sue. Signat et quecũq cla
clamor. morẽ. Exo. 32. Non est clamor adhortantiũ ad fugam: nec
Vocifera vociferatio cõpellentiũ ad fugã. Significat et testificari vel
tio. testimoniũ dicere. Geñ. 30. Respondebitq mihi cras iusti=
Testificari tia mea. Pro quo he. le. & testificabitur mihi iustitia mea in die crastina. Exo. 20. Non loquaris cõtra proximũ tuũ fal= sum testimoniũ. i. ne testificeris. Deut. 19. Si steterit testis. mendax contra hominem accusans eũ. i. testificans contra eum. & in eo. Inuenerũt falsum testẽ dixisse cõtra frẽm suũ 1. Reg. 12. Loquimini de me corã dño. idest testificamini vl testimoniũ dicite de me. Iob. 16. Aduersus faciem meã con tradicẽs mihi. pro quo he. le. In facie mea testificatur. s. con tra me. Esa. 59. Et peccata nostra responderunt nobis. Pro quo he. le. Testificata sunt cõtra nos. Hiere. 14. Si iniquita tes nre responderũt nobis. i. testificate sunt cõtra nos. Osee 5. & rñdebit arrogãtia israel in facie eius. i. testificabitur. A bach. 2. Et lignũ quod inter iuncturas edificii est responde bit ei. Pro quo he. le. Testificabitur ei. Põt et signare res= pondere: sicut est in littera nostra: vt supra dictum est. Item
ענה עָנָה Iina. i. hũiliare vel affligere. siue opprimere. Geñ. 16.
Affligere. Affligente igitur eam sara fugam iniit. Et in eo. Et humi=
Hũiliare. liare sub manu eius. & in eo. 31. Si afflixeris filias meas. Et
opprimere in eo. 34. vi opprimens virginẽ. Exo. 10. Vsq quo nõ vis
Subiicere subiici mihi. i. humiliari. & in eo. 22. Vidue & pupillo non
Nocere. nocebitis. idest non affligetis. & i eo. Si leseritis eos. Leuit. 23. omnis anima que afflicta nõ fuerit. & in eo. Et affligetis animas vestras. Deut. 8. Et afflixit te penuria. Ruth. 1. quã dominus humiliauit. 3. Reg. 2. & sustinuisti laborem in om nibus in quibus laborauit pater meus. pro quo he. le. Affli= ctus es in oĩbus quibus afflictus est pater meus. & in eo. 11. Et affligam semen dauid super hoc. Ps. 34. Humiliabã in ieiunio animã meã. Ps. 54. Exaudiet deus & humiliabit il los. Ps. 101. Respondit ei in via virtutis sue. pro quo beatus hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. Afflixit in via fortitudi= nem meã. ps. 115. Ego autẽ humiliatus sum nimis. ps. 118. Ante q̃ humiliarer ego deliqui. Potest etiã legi secũdũ pri

mã significationẽ sic. s. anteq̃ responderẽ siue anteq̃ exau direm. Vnde btũs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. Ante quam audirẽ ego ignoraui. Et in eo. Bonum mihi quia hu miliasti me. Prouer. 15. Mens iusti meditatur obedientiã. pro quo he. le. meditatur ad humiliãdũ. i. meditatur ad hu= miliandũ semetipsum. Potest etiã legi sic. mens iusti medi= tatur ad respondendũ. Esa. 25. Propaginem fortium mar= cescere faciet. pro quo he. le. Propaginẽ fortiũ humiliabit. Et in eo. 31. & a multitudine eorum non pauebit. pro quo he. le. Et a multitudine eorũ non humiliabitur. Et in eodẽ. 45. Humiliabimus aĩas nostras. & in eo. 53. oblatus ẽ quia ipse voluit. Pro quo he. le. oblatus est & ipse humiliatus est idest humiliauit se. vnde Apostolus ad philipeñ. 2. cap. hu miliauit semetipsum factus obediens vsq ad mortẽ. Esa. 58. Et animã afflictã repleueris. Zach. 10. Affligẽtur quia non est eis pastus. & inde עֳנִי doni: siue ענות Enuth. i. affli ctio. humilitas. paupertas. Geñ. 16. Eo quod audierit dñs afflictionẽ tuã. Et in eo. 41. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Exo. 3. Vidi afflictionẽ populi mei in egy pto. Deut. 16. Septẽ diebus comedes absq fermẽto afflictio nis panẽ. Iob. 36. Eripiet de angustia sua pauperẽ. pro quo he. le. eripiet ab afflictiõe sua. vl de depauptate sua pauperẽ Et in eo. Hanc enĩ cepisti sequi post miseriã. i. post afflictio nẽ vel paupertatẽ. Ps. 21. Et a cornibus vnicorniũ humili= tatem meã. & in eo. Qm̃ nõ spreuit nec despexit depreca= tionẽ pauperis. pro quo btũs hiero. in psal. iuxta he. ve. trã stulit. modestiam pauperis. i. humilitatẽ pauperis. Ps. 131. Memento domine dauid & oĩs mansuetudinis eius. p quo btũs Hiero. trãstulit. & oĩs afflictionis eius. & inde עָנִי aani. i. paup. humilis. egenus. afflictus. Exo. 22. Si pecuniã mu= tuã dederis populo meo pauperi. Ps. 9. Dum superbit im= pius incenditur pauper. ps. 17. Qm̃ tu populũ humilẽ sal= uũ facies. ps. 69. Ego vero egenus & pauper. Ps. 87. paup sum ego. Ezech. 16. Et manũ egeno & pauperi nõ porrige bat. Soph. 3. Et relinquã in medio tui populũ pauperem & egenũ. Zach. 9. Ipse pauper & ascendens super asinam. & i plu. עֲנִיִּים Aaniim. Ps. 11. Propter miseriã inopũ & gemi tũ pauperũ. Esa. 41. Egeni & pauperes querunt aquas. Et in genere feminino עֲנִיָּה Ania. i. paupercula. Esa. 10. Paup cula anathoth. & in eo. 51. Audi paupercula & ebria non a vino. & in eo. 54. Paupercula paupertate conuulsa. & inde ענוה עֲנָוָה Aanaua. i. humilitas. mãsuetudo. modestia. ps. 17. & disciplina tua ipsa me docebit. pro quo btũs hiero. in psal. iuxta he. ve. trãstulit. Et mansuetudo tua multiplicabit me. Ps. 44. Propter veritatem & mansuetudinẽ & iustitiam. Prouer. 22. finis modestie timor dñi. & inde עָנָו Aanau. i. mitis. mansuetus. humilis. Nu. 12. Erat enim moyses vir mi tissimus sup oẽs hoĩes. & in plu. עֲנָוִים Aanauim. ps. 21. E= dent paupes & saturabũtur. pro q̃ btũs hiero. i psal. iuxta he. ve. trãstulit. comedẽt mites & saturabũtur. ps. 24. Diri get mãsuetos in iudicio & docebit mites vias suas. Prouer. 16. Melius est humiliari cũ mitibus. & ide תַּעֲנִית Thaanith idest afflictio vel ieiunium. Esdre. 9. & in sacrifitio vesper= tino surrexi de afflictione mea. Significat et pdicta dictio עָנָה Aana. laborare. vel occupari aut negociari. Eccl's. 1. Hãc occupationẽ pessimã dedit deus filiis hoĩm vt occupa rentur in ea. & in eo. 5. eo quod deus occupet deliciis cor il lius. & inde עִנְיָן Iinian. i. labor. occupatio. negocium. cura. Eccl's. 1. Hanc occupationẽ pessimã dedit deus filiis hoĩm. & in eo. 2. Cũcti dies eius doloribus & erumnis pleni sunt. Pro quo he. le. Quia cuncti dies eius dolorosi: & ira seu in= dignatio negociũ eius seu occupatio eius. & in eo. Peccato ri autem dedit afflictionem & curam superfluam. vbi p eo

quod in littera nostra est afflictionē & curā superfluā in hebreo est vna sola dictio.s. עִנְיָן Iinian.& in eodē.3.Vidi afflictionē quā dedit deus filiis hominū vt distendantur in ea. Pro quo hebrei legūt. Vidi occupationē seu negociū quod dedit de⁹ filiis hoīm vt occupētur vel negociētur in ea.vbi ponitur verbū & nomen ab eo deriuatū.& in eo.5. Multas curas sequūtur sōnia.vbi ponitur ꝑ curis.& in eo.8.Et itelligerem afflictionē que versatur in terra.Itē מַעֲנָה Maane.i. Iugerū.s. agri:quod par boū ī die potest arare.aut sulcus.ſ. qui fit cū aratro.1.Reg.14. In media parte iugeris quā par boū in die arare consueuit. ps.128. Supra dorsum meū fabricauerunt peccatores:prolōgauerūt iniquitatē suam.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Supra dorsum meū arauerunt arantes:prolongauerunt sulcum suū. Item לְמַעַן Lemaan.i.propterea:ꝑpter quod.vt.ideo.idcirco.Iob.18.Nunquid propter te derelinquetur terra.ps.51. Vt iustificeris in sermonibus tuis.Prouer.16.Vniuersa propter semetipm̄ operat⁹ est dn̄s. Vide etiam de hoc supra in dictione מַעַן Maan.

עָנָף Aanaph.ramus.propago.frōdes. Leuit.23.Et ramos ligni densarū frondiū. ps.79. Et arbusta eius cedros dei.Pro quo beatus hieronymus trāstulit. Et rami illius cedri dei. Ezech.17. Vt faciat frondes & portet fructū. Et in eodē.19.Fructus eius & frōdes eius creuerūt ex aquis.&in eodem.36.vos autem montes israel ramos vestros germinetis.Malach.4.Que non relinquet eis radicem & germē. Pro quo hebrei legunt.Radicem & ramum.

ענק Aanac.onerare. circūligare.s.collo. Deut.15. Dabis viaticū. Pro quo hebrei legūt. Onerans onerabis eū s.muneribꝰ& viatico:vt portet secū.ps.72.Ideo tenuit eos superbia.i.circūligauit eos superbia. Et inde עֲנָק Aanac.i. torques seu monile quod collo circunligatur. Canti.4.Et in vno crine colli tui. Pro quo hebrei legunt in vno torque vel in vno monili colli tui. Et in plurali עֲנָקִים Aanacim.Prouer.1.Et torques collo tuo.Reperitur etiam עֲנָקוֹת Aanacoth :secundū terminationē femininorū. Iudi.8. Et preter torques aureos circū colla camelorum. Est etiā עֲנָק Aanac nomen ꝑprium viri magne stature.Nu.13. Vbi erāt achiman & sisai & tholmai filii enac.Et in eodem. Ibi vidimus monstra quedam filiorum enac de genere giganteo.

עָנַשׁ Aanas.mulctare.cōdēnare.dānare. Exo.21.Subiacebit dāno quantum maritus mulieris expetierit. Pro quo hebrei legunt. Et mulctabunt eū siue condēnabūt eum quātum maritus mulieris expetierit. Deut.22.Condēnātes insuper centum siclis argenti.2.Paralipo.36. Et condēnauit terram centum talentis.Prouer.17. Non est bonum dānum inferre iusto.i.nōn est bonū condēnare vel dānare iustum:siue iusto. nā in hebreo est datiui casus. & in eodē.22. Innocens ptrāsiit & afflictus est dāno.i.dānatus est. Amos 2.Vinum dānatorū bibebant.Et inde עֹנֶשׁ Oones.i.dānū seu mulcta.4.Reg.23.Et iposuit mulctā terre centū talēta.

עָסַס Aasas.calcare. conculcare. comprimere. Et scribitur cum simplici samach. vt Malach.4. Et calcabitis impios.Et inde עָסִיס Aasis.i.mustum seu succus dulcis:eo qđ fit cōculcatione vel compressione.Canti.8.Et mustum malorum granatorum meorū.Esa.29. Et quasi musto sanguine suo inebriabūtur. Ioel.1.Qui bibitis vinū in dulcedine. & in eodem.3.Stillabunt montes dulcedinem.

עֳפָא Oopha.Ramus.seu frōdes.& solum inuenitur in numero plurali.s. עֳפָאִים Oophaim.ps.103.De medio petrarum dabunt uoces.Pro quo hebrei legunt. De medio ramorum vel frondium dabunt voces. Vnde beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit. De medio nemorum dabunt voces.Et aliquādo scribitur sine aleph. Dan̄.4.Folia eius pulcherrima. Folia.

עָפַל Aaphal.contenebrari.incredulum esse. Nu.14. At illi cōtenebrati ascenderunt in verticem montis. Abach. 2. Ecce qui incredulus est non erit recta anima ei⁹ in semet ipso. Hebrei tamen dicunt ꝙ significat repugnantiam vel contumaciam. Alii vero dicunt ꝙ significat elationem vel superbiam.Et inde עֹפֶל Oophel.i.tenebrosum.Esa.32.Tenebre & palpatio facte sunt super spelūcas. Hebrei vero dicunt ꝙ significat turrem vel fortaliciū. Vnde beatus hiero. in suis explanationibus super predicto loco sic ait.lxx.pro tenebris & palpatione que facte sunt super spelūcas in sempiternum:transtulerunt.Et erunt ille spelunce vsqꝫ in eternum.Quod in hebreo dicitur עֹפֶל Oophel:& בֹּחַן Baan quas hebrei duas turres in ierusalem fuisse arbitrātur excelsas atqꝫ firmissimas:q̄ his appellantur nominibus. Quarū prior interꝑtatur tenebre siue nubilū: qđ vsqꝫ ad nubes erigeret caput:altera ꝓbamētū & firmitas.siue vt symmachus vertit inquisitio:eo quod in contēplando culmine eius occuli fallerētur. Hec hieronymus.Mich.4.Et tu turris gregis nebulosa. Ponitur etiam pro vespera.4.Reg.5.Cūqꝫ venisset iam vesperi. Est etiam עֹפֶל Oophel.nomē propriū turris vel arcis.2.Paralipo.27.Et in muro ophel multa cōstruxit.& in eodē.33. Vsqꝫ ad ophel exaltauit illum. Nee.3. Nathinei autem habitabant in ophel. Ponitur etiam pro templo: eo quod erat altum & eminens ad instat turris & arcis. vt in eodem. A turre magna & eminenti vsqꝫ ad murum templi.Item עֹפֶל Aapol.infirmitas anus:quam ficum vocāt.& solū inuenitur in numero plurali.s. עֳפָלִים Aapolim. quam infirmitatem translatio nostra circūloquendo exprimit.Deut.28.Percutiat te dn̄s vlcere egypti & partem corporis per quā stercora digeruntur.1.Reg.5. Et percussit in secretiori parte natium.

עַפְעַף Aaphaph.palpebra.& solū inuenitur in numero plurali.ps.131.Et palpebris meis dormitationē.De quo vide supra in dictione עוּף Ooph.

עָפָר Aaphar.Puluis.terra. Gen̄.2. Formauit igitur dominus deus hominē de limo terre.Pro quo hebrei legūt Formauit igitur dn̄s deus hominē puluerem de terra. & in eodem .3. Quia puluis es & in puluerē reuerteris. Nu.23. Quis dinumerare possit puluerem Iacob.Deut.9.O mino qꝫ in puluerē redigēs. Iob.28. Ferrū de terra tollitur. Ponitur etiā pro cinere.Nu.19.Tolletisqꝫ de cineribꝰcobustionis atqꝫ peccati.Reperitur etiā in plurali עֲפָרוֹת Aaphroth. Iob.28.Et glebe illius aurū.vbi ponitur ꝑ glebis. Prouer. 8.Et cardines orbis terrarū.Et inde verbū עִפֵּר Iiphar.qđ significat puluerizare.i.puluerē vel terrā spargere.2.Reg. 16.Terrāqꝫ spargens.Pro quo hebrei legunt. Et puluerizabat puluere.Et inde עֹפֶרֶת Oophereth.i.plubū:eo quod habet plurimā partē terrestris elemēti. Exo.15. Submersi sūt quasi plūbum in aquis vehemētibus. Iob.29. Stillo ferreo & plūbi lamina.Hiere.6.Consumptū est plūbum.Zach.5. Et ecce talentū plumbi portabatur. Itē עֹפֶר Oopher.i. hinulus.Canti.6.Similis est dilectus me⁹ capree hinuloqꝫ ceruorū.Et in plurali עֳפָרִים Oopharim.vt in eodem.4. Duo vbera tua sicut duo hinuli.

עֵץ Ees.lignum.arbor.Gen̄.1. & lignum pomiferū faciens fructum iuxta genus suum.& in eodē.18. Et requiescite sub arbore.Leuit.23.Fruct⁹ arboris pulcherrime. Deut. 28.Om̄es arbores tuas & fruges terre tue rubigo cōsumet Scribitur etiā cum he in fine.Hiere.5. Cedite lignum eius. Pro quo hebrei legūt.Cedite lignum.i.ligna. Vbi secundū hebreos he vltimū nō denotat ꝓnomē tertie persone:quia

Marginal notes (right margin): עָפַל cōtenēbrari. עֹפֶל Tenebre. nebulosa. Vesper. עֹפֶל Ophel. Templū. עֹפֶל Ficus infirmitas. עֳפָלִים Ficus. עַפְעַף Palpebra. עָפָר Limus. Puluis. Terra. Cinis. עֲפָרוֹת Glebe. Terre. עִפֵּר Terrā spargere. עֹפֶרֶת Plūbum. עֹפֶר Hinulus. עֳפָרִים Hinuli. עֵץ Lignum. arbor.

ſcribitur ſine puncto mapic. Oſee.4. Populus meus in li-
עֵצִים gno ſuo interrogat.Et in plurali עֵצִים Eeſim. Geñ.22.Cũ-
Ligna. q; concidiſſet ligna in holocauſtum.& in eodẽ.Ecce inquit
ignis & ligna. Ioſ.9. Ligna cedant aquaſq; comportẽt.p̄s.
עֵץ 103.Saturabuntur ligna campi.Significat etiam עֵץ Ees ma
manubriũ. nubriũ ſecuris:ſiue haſtile lãcee. Deut.19. Ferrũq; lapſum
Haſtile. de manubrio amicũ eius percuſſerit.1. Reg.17. Haſtile au
tem lancee eius erat quaſi liciatorium texentium.

עָצַב עָצַב Aaſab.contriſtare.meſtum eſſe.dolere.ad iracundiam
prouocare.affligere.laborare.Geñ.6.Et tactus dolore
contriſtar. cordis. Pro quo hebrei legunt. Et contriſtatus eſt in corde
ſuo.Et loquitur de deo more humano.& in eodem.34.Ira
ti ſũt valde. Pro quo hebrei legũt. Cõtriſtari ſunt viri & ira
ti ſunt valde.& in eodem. 45. Nolite pauere. Pro quo he-
brei legunt.Et nunc nolite contriſtari.& in eodem. Contri
Dolere. ſtatus eſt enim ſuper dauid.2.Reg.19. Dolet rex ſuper filio
ſuo.3.Reg.1. Nec corripuit eum pater ſuus.i.nec cõtriſtauit
1.Paralipo.4.& feceris me a malitia nõ opprimi. Pro quo
meſtũ eſſe. hebrei legunt.non contriſtari.Eſa.54.Merentem ſpũ vo-
cauit te dñs.ſigñat etiã affligere.p̄s.55.Tota die verba mea
execrabãtur.Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve.trã-
Affligere. ſtulit. Tota die ſermonibus me affligebant. Eccl'ſ.10. Qui
transfert lapides affligetur in eis.Eſa.63. Ipſi autem ad ira-
cundiam ꝓuocauerunt & afflixerũt ſpũm ſancti eius. Signi
Facere ficat etiam laborare vel facere.Iob.10. Manus tue fecerunt
עֶצֶב me & plaſmauerũt me. Et inde עֶצֶב Eeſeb.ſiue עֹצֶב Ooſeb.
עֹצֶב i.dolor.afflictio.triſtitia.labor. Geñ.3. In dolore paries fili-
Dolor. os.1.Paralipo.4.Quia peperi eũ ĩ dolore. Prouer.10. Nec
Afflictio. ſociabitur cũ eo afflictio.& in eodem.15.Et ſermo durus ſu
ſcitat furorẽ.Pro quo hebrei legunt.Et ſermo triſtis aut ſer
mo afflictionis vel doloris ſuſcitat furorem.Eſa.14.Cũ re-
Labor. quiem dederit tibi dñs de labore tuo. Scribitur etiã cũ thau
עַצֶּבֶת in prĩcipio & dicitur עַצֶּבֶת Aaſabeth.vt in eodem.10. Qui
Dolor ãnuit oculo dabit dolorẽ. & in eodẽ.15.Et in merore animi
Meror deiicitur ſpũs. Scribitur etiã quãdoq; cũ mẽ in principio &
מַעֲצֵבָה he in fine & dicitur מַעֲצֵבָה Maaſeba.Eſa.50. In doloribus
Dolor. dormietis. Quod ĩ hebreo legitur ſingulariter.ſ.in dolore
עַצְּבוֹת vel in triſtitia aut in afflictiõe dormietis. Et ĩ plurali עַצְּבוֹת
opera. Aaſeboth.Iob.9.Verebar oĩa opera mea. Pro quo he.le.
Dolores. Verebar oĩes labores vel dolores meos.p̄s.146.Et alligat
cõtritiões. contritiones eorũ. ideſt dolores eorum. Et aliquãdo ſcribi
עִצָּבוֹן tur cũ nũ in fine & dicitur עִצָּבוֹן Iiſabon.Geñ.3. Multipli-
Dolores cabo erũnas tuas. ꝑ quo hebrei legũt. Labores vel dolores
Labores. tuos.& in eodem.In laboribus comedes ex ea.& in eodem.
5.Iſte cõſolabitur nos ab operibus noſtris & laboribus ma
עֶצֶב nuũ noſtrarũ. Significat etiã עֶצֶב Eeſeb.ſubſtãtiã vel pecu-
Labores niã labore acquiſitã.Prouer.5. Et labores tui ſint in domo
aliena.i.ſubſtãtia tua. Eſa.58. Et omnes debitores veſtros
repetitis. Pro quo hebrei legunt. Et omnes pecunias vr̃as
Pecunie. ſiue ſubſtãtiã veſtram repetitis. Ponitur etiam עֶצֶב Eeſeb
עֶצֶב pro vaſe fictili.Hiere.22. Nunquid vas fictile atq; contritũ
vas fictile. iſte ieconias. Significat etiã idolum vel ſimulachrũ.p̄s.138.
Iniquitas Et vide ſi via iniquitatis in me eſt.Pro quo beatus hiero.in
Idolum. pſal.iuxta he.ve.tranſtulit.Et vide ſi via idoli in me eſt.Eſa.
48. Ne forte diceres idola mea fecerunt hec. Quod in he-
breo legitur ſingulariter.ſ.idolũ meũ fecit hec.Et in plura-
עַצְּבוֹת li עַצְּבוֹת Aaſeboth.ſiue עֲצַבִּים Aſabim.p̄s.15.Multiplicate
עֲצַבִּים ſunt infirmitates eorum.Pro quo beatus hiero.in pſal.iux-
Idola ta he.ve.tranſtulit. Multiplicabuntur idola eorum. Poteſt
etiam legi multiplicabuntur dolores vel infirmitates eorũ.
p̄s.105.Quas ſacrificauerunt ſculptilibus chanaam.p̄s.113.
ſculptilia Simulachra gentium argentum & aurum. Oſee.4. Parti-
ſimłachra ceps idolorum ephraim.Et inde verbum tertie coniugatio
nis:quod ſignificat idolatrare ſiue idola colere.Hiere.44.
faciemus ei placentas ad colendum eam.

עָצַד Aaſad.aſcia inſtrumẽtum fabri. Et ſcribitur cum mẽ
in principio & dicitur מַעֲצָד Maaſad.Hiere.10.Opus
manuũ artificis in aſcia.In alio vero loco btũs hieronymus
tranſtulit. limã. Eſa.44. Faber ferrarius lima operatus eſt.

עָצָה Aaſa.Claudere.ſ.oculos. Prouer.16.qui attonitis ocu
lis cogitat praua.Pro quo hebrei legunt. Qui claudit
oculos ſuos ad cogitandũ praua.Item עָצֶה Aaſe.i.ſpina dor
ſi.Leuit.3.Et caudam totam cum renibus.Pro quo hebrei
legunt. Et caudam totam iuxta ſpinam diuidat eam. Et eſt
idem ſenſus cum littera noſtra.

עָצֵל Aaſel.piger.Prouer.16.vade ad formicam o piger.&
in eo.26. Sic piger his qui miſerũt eũ.Et inde עַצְלָה
Eeſla.ſiue עַצְלוּת Aaſluth.i.pigredo ſiue pigritia. Prouer.
19.Pigredo ĩmittit ſoporem.& in eodem.31.Et panẽ ocio-
ſa non comedit.Pro quo hebrei legunt. Et panem pigritie
ſeu ocioſitatis nõ comedit. Et ĩ plurali עֲצַלְתַּיִם Aaſalthaim
Eccl'ſ.10.In pigritiis humiliabitur cõtignatio.Et inde ver
bum pigritare ſeu pigrum eſſe. Iudi.18.Nolite ceſſare:ea-
mus & poſſideamus terram .i.nolite pigritare. ſiue nolite
ocioſi eſſe.

עָצַם Aaſam.fortificare.roborare.preualere.ſuperare.po-
tentiorem eſſe. Multiplicari.claudere.ſ.oculos. Geñ.
26.Quoniã potẽtior nobis factus es valde. Exo.1.Ac robo
rati nimis impleuerunt terram.p̄s.37. Inimici autẽ mei vi
uunt & cõfirmati ſũt.Pro quo btũs hiero ĩ.pſal.iuxta he.ve.
tranſtulit. Inimici autẽ mei viuẽtes cõfortati ſunt. p̄s.104.
Et firmauit eũ ſuper inimicos eius.i.cõfortauit eum. Dañ.
11.Et ſuperabit in modico populo. Significat etiã multipli
care.Hiere.15. Multiplicate ſunt mihi vidue eius ſuper are-
nam maris. & in eodẽ.30. Dura facta ſunt peccata tua. Pro
quo hebrei legunt. Multiplicata ſeu cõfortata ſunt peccata
tua. Et inde עָצוּם Aaſum.i.fortis.robuſtus.multiplicatus.
Exo.1.Ecce populus iſrael mult⁹ & fortior nobis eſt.Nu.32.
Et erat illis ĩ iumẽtis infinita ſubſtãtia. Pro quo he.le.Mul
ta nimis.& in plurali עֲצוּמִים Aaſumim.p̄s.9.Et cadet cum
dñatus fuerit pauperum. Pro quo beat⁹ hiero.in pſal.iuxta
he.ve.tranſtulit.Et irruet viribus ſuis valẽter. Poteſt etiam
legi.Et irruet ſiue cadet fortib⁹ ſuis vł robuſtis ſuis.Prouer.
7.Et fortiſſimi quiq; interfecti ſunt ab ea.& in eodẽ.18. Et
inter potentes quoq; diiudicat. Amos.5. Et fortia peccata
veſtra.Zach.8. Et venient populi multi & gentes robuſte.
Et inde עֹצֶם Ooſem.i.fortitudo.robur.Deut.8. Fortitudo
mea & robur man⁹ mee. Iob.21. Iſte moritur robuſtus. Pro
quo hebrei legũt.Iſte moritur in fortitudine vel in robore.
Scribitur etiam cũ he vel thau in fine. Eſa.40.Fortitudinẽ
& roborẽ multiplicat.& ĩ eodẽ.41. Afferte ſi quid forte ha
betis dicit rex iacob.. Vbi illud forte nõ eſt aduerbium dubi
tandi:ſed eſt nomen adiectiuũ quaſi diceret. Afferte ſi quid
validũ & forte habetis ad ſatiſfaciẽdũ pro vobis.& in eodẽ.
47.Propter duritiam incantatorũ tuorũ vehementer.Pro
quo hebrei legunt. Propter fortitudinem vel multitudinẽ
incantatorum tuorum ſeu incantationũ tuarum. Naũ.3.In
ethiopia fortitudo eius. Scribitur etiã cũ thau in principio
& dicitur תַּעֲצוּמָה Thaaſuma.i.fortitudo.cui⁹ plurale habe-
tur.p̄s.67.Vbi dicitur ipſe dabit virtutẽ & fortitudinẽ ple-
bi ſue. Pro quo he.le. Ipſe dabit virtutẽ & fortitudines ple
bi ſue. Et inde עֶצֶם Eeſem.i.os ab oſſe:eo quod eſt durũ &
forte.Geñ.2.Hoc nunc os ex oſſibus meis.& in eodem.29.
Os meũ es & caro mea.2.Reg.5.Os tuũ & caro tua ſumus
p̄s.101. Ahdeſit os meũ carni mee.p̄s.138. Nõ eſt occultatũ
os meũ a te.Sed in predicto loco aliqui hebrei legunt.Non

est occultata substantia mea a te. Nam apud hebreos עֶצֶם Eesem dicitur substantia. Et in plurali עֲצָמוֹת Aasamoth. secundum terminationem pluralē femininorū. Exo.13. Tulit quoq; moyses ossa ioseph secum. ps.21. Dinumerauerūt omnia ossa mea. Esa.66. Et ossa vestra quasi herba germinabunt. Ezech.37. Qui erat plenus ossibus. Reperitur etiā עֲצָמִים Aasamim. in gñe masculino. Geñ.2. Hoc nūc os ex ossibus meis. Eccl's.11. Et qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis. Et inde verbum עצם Iisem.i.exossare. Hiere.50. Iste nouissimus exossauit eum nabuchodonosor rex babylonis. Ponitur etiā עֶצֶם Eesem pro ebore: quod est os elephātis. Threñ.4. Rubicūdiores ebore ātiquo. Hebrei tamen dicunt q in predicto loco significat totū hominem seu totum corpus hominis. Vnde in predicto loco ipsi legunt. Rubescūt corpore magis quā gēme.s.rubicūde. Itē עֶצֶם Eesem.i.idem.ipsemet. Geñ.7. In articulo diei illi⁹ ingressus est noe.i.in eodem die.siue in ipsomet die. & in eodem.17. In ipsa die sicut pceperat ei deus. & in eodē. Eadē die circuncisus est abraam. Exo.24. Et quasi celum cū serenum est. Pro quo hebrei legunt. Et quasi ipsummet celū.siue quasi substātia celi. Item עצם Iisem.i.claudere.s.oculos. Esa.29. Claudit oculos vestros. & in eodē.33. & claudit oculos suos ne videat malum.

עָצַר Aasar. detinere. retinere. cōtinere. prohibere. cessare. claudere. concludere. obsidere. dñari. Nu.16. Et plaga cessauit.i.retenta est. Et in eodem. Postq; quieuit interitus.i.postq; retenta est plaga. Iudi.13. Obsecro te vt aquiescas pcibus meis. Pro quo hebrei legunt. Detineamus obsecro te.i.detinearis vt prandeas. & in eodem. Si me cogis nō comedam panes tuos.i.si me detines. 1.Reg.21. Et quidē si de mulieribus agitur continuimus nos ab heri & nudius terti⁹. 4.Reg.4. Nec mihi moram facias in eundo: & hoc age qđ precipio tibi. Pro quo hebrei legūt. Nec detinearis mihi vt ascēdam.s.super asinū.nisi dixero tibi. & in eo.18. Ne occupet te pluuia.i.ne detieat te. 2.Paralip.13. Nec valuit vltra resistere hieroboam. Pro quo hebrei legunt. Nec retinuit virtutem aut vires hieroboā. & in eodem.20. Nec potuerūt ire in tharsis. Pro quo hebrei legunt. Nec retinuerūt virtutem eundi in tharsis. Iob.12. Si continuerit aquas: omnia siccabuntur. & in eodem.29. Principes cessabant loqui. Ps.105. Et cessauit quassatio. Dañ.10. Et nihil in me remāsit viriū. Pro quo hebrei legunt. Et non retinui virtutē vel vires. Significat etiam claudere. vel obsidere. Geñ.16. Ecce cōclusit me dñs ne parerem. Hebrei tamē legunt phibuit me. Et in eodem.20. Cōcluserat enim dñs omnē vuluā domus abimelech. Deut.11. Iratusq; dñs claudat celum. 1.Reg.21. Erat autem vir quidā de seruis saul in die illa intus in tabernaculo dñi.i.clausus in tabernaculo dñi. 3.Reg.8. Si clausum fuerit celum. 4.Reg.17. Obsedit eum & vinctū misit in carcerē. Et inde עצור Aasur.i.clausus siue retētus. Deut.32. Et clausi quoq; defecerūt. De quo vide supra in dictiōe עָזַר Aazar. Hiere.20. Quasi ignis stuans claususq; in ossibus meis. Et in eodem.39. Cum clausus esset in vestibulo carceris. Et inde עֹצֶר Oóser.i.retentio. siue clausura. Prouer.30. Os vulue.i.clausura matricis. Ponitur etiam pro angustia. Esa.53. De angustia & de iudicio sublat⁹ est. & inde מַעְצוֹר Maasor.i.detentio siue phibitio. 1.Reg.14. Quia non est dño difficile saluare vel in multis vel in paucis. Pro quo hebrei legunt. Quia non est dño detētio seu prohibitio vt saluet vel in multis vel in paucis. Prouer.25. Qui nō potest in loquēdo cohibere spūm suum. Pro quo hebrei legunt. Cui nō est prohibitio spūi eius. Et est sensus sicut in littera nostra. Et inde עֲצָרָה Aasara. siue עֲצֶרֶת Aaséreth.i.cetus siue collectio vel concursus populi in vnū locum. Leuit.23. Est enim cetus atq; collectio. Esa.1. Iniqui sūt cetus vr̄i. Hiere.9. Quia om̄es adulteri sunt & cetus preuaricatorū. Ioel.1. vocate cetum. Item עצר Aasar. Dñari. preualere. 1.Reg.9. Iste dñabitur populo meo. 2.Paralipo.14. Non preualeat contra te homo. Et inde עֶצֶר Eeser.i.dñium siue regnū. Beat⁹ hieronymus trāstulit opes. Iudi.18. Magnarūq; opum. p quo hebrei legunt. possidens regnum vel dominium.

Cetus. Collectio עָצַר Dñari. Preualere. עֶצֶר opes Dominiū

עָקַב Aacab. supplantare. inuestigare. Geñ.27. Et supplantauit me en altera vice. Hiere.9. Omnis frater supplātans supplantauit. Osee.6. Supplantata sanguine. Et in eo.12. In vtero supplantauit fratrē suū.i.plantam pedis eius tenuit. Ponitur etiam pro inuestigare. Iob.37. Et non inuestigabitur cum audita fuerit vox eius. Et inde עָקֵב Aacheb. siue עָקֵב Eécheb.i.calcaneus. plāta.s.pedis. aut vestigiū: seu retributio. Geñ.3. Tu insidiaberis calcaneo eius. & in eodē.25. Plantam fratris tenebat manu. Iob.18. Tenebitur planta illius laqueo. Ps.40. Magnificauit super me supplantionem. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. trāstulit. Leuauit contra me plantam. ps.48. Iniquitas calcanei mei circundabit me. ps.69. Auertantur statim erubescentes. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Reuertantur ad vestigiū confusionis sue. ps.118. Et exquirā eam semp. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Et custodiam eam per vestigiū. Et in plurali declinatur tam masculine q feminine. masculine. Canti.1. Abi post vestigia gregū tuorum. feminine. vt ps.76. Et vestigia tua non cognoscentur. ps.88. Quod exprobrauerūt cōmutationem xp̄i tui. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Qui exprobrauerunt vestigia xp̄i tui. Significat etiam posteriorē seu extremā partē vel finē alicui⁹ rei: sicut planta est extrema pars corporis. vt Geñ.49. Et ipe accingetur retrorsum.i.accingetur posterior. Ios.8. Ita vt nouissimi multitudinis occidentalē plagam vrbis attingerent. ps.39. Ferant cōfestim confusionē suā. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Pereant post confusionē suam. Prouer.22. finis modestie timor dñi. Et quia retributio datur post laborē: ideo ponitur etiā pro retributione vel mercede laboris. Deut.7. Si postq; audieris hec iudicia. p quo he.le. Et erit merces seu retributio si audieritis iudicia hec ps.18. In custodiēdis illis retributio multa. ps.118. Inclina ui cor meū ad faciendas iustificationes tuas in eternū pp̄ter retributionē. & beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Inclinaui cor meū vt facerem iustitias tuas propter eternā retributionem. Potest etiam legi sic. Ad eternum vestigiū: siue ad seculi finē.i. vsq; ad seculi finē. Significat etiā pp̄ter ppterea. eo quod. Geñ.26. Eo qđ obedierit abraā voci mee Nu.14. Seruū meū caleb qui plenus alio spū. p quo he.le. & seru⁹ me⁹ caleb eo q fuit ali⁹ spūs cū eo. Itē עָקֹב Aacob.i.prauus seu iniquus. Esa.40. Et erunt praua in directa. Hiere.17. Prauū est cor hoīs & inscrutabile. & inde עָקְבָה ocba.i.insidie seu insidiose. 4.Reg.10. porro iehu faciebat hoc insidiose. Et secundū hoc significatū. Osee.6. Vbi nos hēmus supplātata sanguiē: pōt ēt legi.īsidiatrix sanguini.

עָקַב supplātare inuestigaē עָקֵב עָקֵב Calcaneus Planta Vestigiū. vestigia Retrorsum Posterior Nouissimi Post. Finis. retributio. eo q. עָקֹב Prauus. עָקְבָה Insidie

עָקַד Aacad. ligare. alligare. vicire. Geñ.22. cūq; alligasset Isaac filiū suū. & ide עֵקֶד eéched.i.camera. seu loc⁹ vbi pastores solent oues ligare vt tōdeātur. 4.Reg.10. Cūq; venisset ad cameram pastorum. Et inde עָקֹד Aacod.i.animal maculosū qđ habet maculas diuersi coloris circūligatas corpori seu pedibus. Geñ.30. Maculosa & varia & diuerso colore respersa. Et in eodem.31. Alba queq; accipes p mercede: omnes greges alba pepererunt. p quo hebrei legūt. Maculosa seu varia.i.habentia maculas albas. & in eodem. Varios & maculosos ac diuersorum colorum.

עָקַד Alligare עֵקֶד camera עָקֹד maculosus

עֲקֵה Murus. מַעֲקֵה
עֲקֵה Aache.antemurale. siue paruꝰ murus: qui tecto ante ponitur:ne quis inde cadat.& scribitur cum mē in principio & dicitur מַעֲקֵה Maache. Deut.22. Cum edificaueris domũ nouam:facies murum tecti per circuitum. Et solũ inuenitur in predicto loco.

עָקַל מְעוּקָּל Peruersũ עֲקַלָּתוֹן Tortuosus עֲקַלְקַלּוֹת Deuia. prauitates
עָקַל Aacal.peruertere.cuius participium passiuũ secunde coniugationis.s.מְעוּקָּל Meucal habetur.Abach.i.vbi dicitur ꝓpterea egredietur iudicium peruersum. Et inde עֲקַלָּתוֹן Aacalathō.i.peruersus siue tortuosus.Esa.27.Et super leuiathā serpentem tortuosum.Et inde עֲקַלְקַלָּה Aacalcala.cũ duplici coph & cũ duplici lamed.i.ꝑuersum:prauũ deuiũ. Et solum inuenitur in numero plurali.s. עֲקַלְקַלּוֹת Aacalcaloth. Iudi.5. Ambulauerunt per calles deuios.p̄s. 124. Declinantes autem in obligationes. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Qui autem declinãt ad prauitates suas.

עָקַר suffodere Euellere Erradicar. subneruare עָקָר sterilis עֲקָרָה sterilis עֵקֶר stirps Germen Truncus
עָקַר aacar.euellere.erradicare.suffodere.subneruare Gen̄. 49.Et in voluntate sua suffoderunt murũ.Potest etiã legi. Et in voluntate sua subneruauerũt bouem. & secundũ aliquos hebreos dicitur de ioseph qui dictus est bos. Deut. 33.Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius. Eccl's.3.Tēpus plantandi & tēpus euellendi. Soph.2. Et acharon erradicabitur. Significat etiam subneruare. Ios.11. Equos eorũ subneruabis.& in eodem. Equos eorum subneruabit.1.Paralipo.18.Subneruauit omnes equos curruum. Et ĩde עָקָר Aacar.i.sterilis. Deut.7. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus. Et in genere feminino עֲקָרָה Aacara. vt in predicto loco.& Gen̄.11.Erat autē sarai sterilis.Exo.23. Nō erit in fecunda nec sterilis in terra tua.p̄s.112. Qui habitare facit sterilem in domo.Esa.54.Lauda sterilis que non paris.Item עֵקֶר Eécher.i.radix.aut stirps.seu trũcus.Leuit.25.Et attenuatus frater tuꝰ vēdiderit se ei:aut cuiq; de stirpe eiꝰ.Dan̄. 4.Verũtamē germē radicũ eius in terra sinite.pro q he.le. Verũtamen trũcũ radicum eius in terra sinite.

עַקְרָב Scorpio עַקְרַבִּים scorpiões.
עַקְרָב Aacrab.scorpio. Deut.8.scorpio ac dipsas. Et ĩ plurali עַקְרַבִּים Aacrabim.Nu.34. Per ascēsũ scorpionum.3.Reg.12. Ego autem cedam vos scorpionibus.

עָקַשׁ Prauum. cōꝓbare Deprauar. incuruari. peruertere עִקֵּשׁ Peruersus עִקְּשִׁים peruerse Praui עִקְּשׁוּת Prauitas
עָקַשׁ Aacas. peruertere. deprauare. prauũ esse.seu prauũ cōprobare. Iob.9. Si innocentē ostendero:prauũ me cōprobabit.Pro quo hebrei legunt.Et deprauabit me.& est sensus sicut in littera nostra.Prouer.10. Qui autē deprauat vias suas:manifestus erit.& in eodem.28. Qui peruersis ingreditur viis:concidet semel.Pro quo he.le. Qui deprauat vel peruertit vias suas: concidet in vna:siue concidet semel Esa.59. Semite eorũ incuruate sunt eis.i.ꝑuerse siue deprauate sunt.potest etiã legi sic.Semite eorum ꝑuerterunt eos. Mich.3. Et omnia recta ꝑuertitis.Et inde עִקֵּשׁ Iiches.i.peruersus siue prauus.Deut.32.Generatio peruersa atq; praua 2.Reg.22. Et cum peruerso peruerteris.Prouer.8.Non est in eis prauũ quid neq; ꝑuersum. Et in plurali עִקְּשִׁים Iichesim.Prouer.2. Quorũ vie peruerse sunt.& in eodē.11. Abominabile dn̄o cor prauũ.Pro quo hebrei legũt.Abominatio est dn̄o praui corde.i.abominabiles sunt dn̄o. Et inde עִקְּשׁוּת Iichesuth.i. ꝑuersitas.prauitas.Prouer.4. Remoue a te os prauũ.Pro quo he.le. Remoue a te prauitatem oris.

עֲרִירִי Orbatus absq; liberis עֲרִירִים absq; filiis
עֲרִירִי Aarir.solus.orbatus.i.absq; liberis. Gen̄.15. Eego vado absq; liberis.Et in plurali עֲרִירִים Aaririm.Leuit. 20. Absq; liberis morietur.& in eo. Absq; filiis morietur.

עָרַב Cōmiscere
עָרַב Aarab.miscere.cōmiscere.aduesperascere. obtenebrare.fideiussorē esse. Vadē esse aut vadē se offerre.in fidē recipere.spondere.sub pignore accipere.Dulce seu amenum esse.Esd.9.cōmiscuerunt semen sanctũ cũ populis terrarum.p̄s.105.Et cōmixti sunt inter gentes.Prouer.14.Et in gaudio eius non miscebitur extraneus. & in eodē.20. Ei qui reuelat mysteria & ambulat fraudulēter & dilatat os suũ ne cōmiscearis. & in eodem.24. Et detractoribus non cōmiscearis. Ezech.16. Om̄es amatores tuos quibꝰ cōmixta es.Ponitur etiã pro applicare.Hier.36. Quis enim iste est: qui applicet cor suũ vt appropinquet mihi.i.qui cōmisceat cor suũ vt appropinquet mihi.Et inde עֶרֶב Eéreb.i.mixtio diuersorũ hoĩm vel diuersarũ rerũ. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Vulgus ꝓmiscuũ. Exo.12. Sed & vulgus promiscuũ innumerabile ascendit cum eis. Nee.13.Separauerunt omnē alienigenã ab israel.Pro quo hebrei legũt.Separauerunt omnē mixtionem.s.aliorum populorũ. Hiere. 25.Et vniuersis generaliter.Pro quo hebrei legunt.Et om̄i mixtioni.i.vulgo ꝓmiscuo.& in eodē.50. Et ad omne vulgus qui est in medio eius. Et inde עָרֹב Aarob.i.cōmixtio muscarum diuersi generis.Exo.8.Et implebũtur om̄es domus egyptiorum muscis diuersi generis.& in eodem.Et venit musca grauissima.i.multitudo muscarũ.p̄s.104. Dixit & venit cynomia. Pro quo beatus hiero.in ps.iuxta he.ve. transtulit.Dixit & venit musca om̄imoda.Hebrei tamen dicunt ꝙ significat cōmixtionē aĩalium & serpētum venenosorum:aspectuq; terribiliũ.Et inde עֶרֶב Eéreb.siue עֶרֶב Aáreb.i.vespera.nox.eo quod in ea nō potest homo distinguere figuras seu formas rerũ:quasi om̄ia essent cōmixta.Gen̄. 1.Et factum est vespere & mane dies vnus. & in eodem. Et vesperam vocauit noctem.& in eodem.49.Et vespere diuidet spolia.Exo.16.vespere comedetis carnes.Iob.7.Et rursus expectabo vesperã.p̄s.54.Vespere & mane & meridie. Et declinatur pluraliter עַרְבַּיִם Aarbáim. Exo.12. Immolabitq; eum vniuersa multitudo filiorũ israel ad vesperã.Pro quo hebrei legunt. Inter vesperas.& dicunt ꝙ sunt due vespere:vna.s.quãdo sol ĩcipit declinare ad occidētem: alia vero quãdo iã occidit sol & ocultatur nobis: & in hoc spacio tēporis quod est inter primã vesperã & secundã:debebat occidi agnus paschalis secũdũ hebreos. Significat etiam עֶרֶב Eéreb.occidētē seu occasum.i. illã ꝑtē mũdi qua sol occidit Hiere.25.Et cunctis regibus occidētis.& cōmuniter scribitur cum mē in principio & dicitur מַעֲרָב Maarab.p̄s.106.A solis ortu & occasu.Esa.43.& ab occidente cōgregabo te. Et in eo.59.Et timebũt qui ab occidente sunt nomen dn̄i. Scribitur etiam cum he in fine & dicitur מַעֲרָבָה Maaraba.1. Paralip.26.trans iordanē cōtra occidentem.2.Paralip.23. Extra ciuitatem dauid ad occidentem. & in eodem.32. Et auertit eas subter ad occidentem vrbis Dauid.Esa.45. Vt sciant hi qui ab ortu solis & qui ab occidente. Et inde verbum עָרַב aarab.idest aduesperascere:seu diē ad occasum declinare:vel pernoctare:seu vespere aliquid oꝑari.Iudi.19. Considera quoniam dies ad occasum decliuior sit.1.Regũ. 17.Procedebat vero philisteꝰ mane & vespere.Et inde verbum עָרְבָה áarba.idest obscurata est. seu obtenebrata est. Esa.24. Deserta est omnis letitia. Pro quo hebrei legunt. Aduesperata est seu obscurata est omnis letitia. potest etiam deriuari a עֲרָבָה Aaraba.quod significat desertũ vt ĩfra dicetur.Et inde עֹרֵב Ooreb.idest coruus:eo quod est nigri coloris.Gen̄.8.Dimisit coruum.Leuit.11. Et omne coruini generis. Iob.38. Quis preparat coruo escam. Et in plurali עֹרְבִים Oorbim.3.Reg.17. Coruisq; precepi vt pascant te.Et in eodem.Coruiq; deferebant ei panē.Prouer. 30.Suffodiant eum corui de torrēte.Item עָרַב Aarab.idest fideiussorē esse. in fidem accipere.Vadem se offerre.spondere.Gen̄.43.Ego suscipio puerum.idest in mea fide accipio:siue vadem me offero pro eo.Et in eodem.44.qui in meã hũc recepi fidē.Iob.17.libera me & pone me iuxta te.

Pro quo hebrei legunt.Pone obsecro vadem pro me: siue fi
dem fac pro me vel sponde pro me:& pone me iuxta te. ps.
118. Suscipe seruũ tuũ in bonũ.Pro quo btũs hiero.in psal.
iuxta he.ve.trãstulit.Spõde pro seruo tuo in bonũ. Prouer.
6.Si spopõderis ꝑ amico tuo. & in eodẽ.11. Affligetur ma
lo qui fidem facit pro extraneo.Et in eodem.22.Qui se va
des offerunt pro debitis.Esa.36. Et nunc trade te dño meo
regi assyriorum.s.vt te accipiat ĩ suam fidem. Potest etiam
legi sic:trade vadem dño meo.s.pro duobus millibus equis
tibi accomodandis:vt sequitur in textu. & in eodem.38.Re
sponde pro me.debet legi. Spõde pro me.Significat etiam
oppignorare.Nee.5.Agros nostros & vineas & domos no
stras oppignorauimus vt accipiamus frumentum. Et inde
עֲרֻבָּה Aaruba.i.fideiussio seu vades.aut pign⁹.1. Reg.17.Et
cum quibus ordinati sunt discę. Pro quo hebrei legunt. Et
pignus eorum accipe.s.si sub pignore vel in fide acceperũt
cibaria & alia necessaria : solue ꝑ eis debitum.Potest etiam
legi secundum primã significationem sic.Et cõmixtionem
eorum accipe.i.disce cum quibus cõmixti vel ordinati sũt.
sicut est in littera nostra.Prouer.17. Cũ spoponderit amico
suo. Pro quo hebrei legunt. Cum spoponderit.i.fideiusse-
rit fideiussionem pro amico suo. Et inde עֵרָבוֹן Eerabon.
idest.pignus. Gen.38.Patiar quod vis:si dederis mihi arra
bonem.& in eodem.Quid tibi vis pro arrabone dari. Vn-
de hec dictio arrabon ab hebreo traxit originem . Et inde
תַּעֲרֻבוֹת Thaaruboth.i.obsides.qui loco pignoris ponũtur
4.Reg.14.Et obsides:& reuersus est ĩ samariã.2.Paralipo.
25. Nec non & filios obsidum reduxit in samariã . Et inde
מַעֲרָב Maarab.i.negociatio seu mercatio aut mercatum. eo
quod negociatores dant & accipiunt in fidem vel sub vade
vel pignore. Ezech.27. fuerunt in populo negociationis
tue.Pro quo he.le. Fuerũt in te ad nogociandum negocia-
tionem tuam.Et in eodem.Et vasa erea addnxerunt popu-
lo tuo.Pro quo hebrei legunt.Et vasa erea adduxerũt in ne
gociatione tua vel in mercatu tuo.& in eo. Et mel & oleum
& resinã proposuerũt in nũdinis tuis . Et in eodem.Et na-
ues tharsis principes tui in negociatione tua. Et in eodem.
Et multiplex instrumẽtũ tuũ.Pro quo hebrei legũt.Et mul
tiplex negociatio tua.& in eodem.Naute tui & gubernato-
res tui tenebant supellectilẽ tuã. Pro quo he.le. Negociabã
tur negociationẽ tuã. & in eodẽ . In multitudine diuitiarũ
tuarum & populorum tuorum ditasti reges terre. Pro quo
hebrei legũt.In multitudine diuitiarũ tuarũ & negociatio-
num tuarũ ditasti reges terre.& in eodẽ. In profundis aqua
rum opes tue.i.negociationes tue.Item עָרַב Aarab.i.iocũ-
dum seu amenũ vł suaue esse:aut dulce esse:placere.ps.103.
Iocundum sit ei eloquiũ meũ. Prouer.3. Et suauis erit som
nus tuus.& in eodem.20.Suauis est homini panis mẽdacii.
Cãti.2.Quia vox tua dulcis.Hiere.3.Et somnus meus dul-
cis fuit mihi.Osee.9. Nec placebunt ei sacrificia eorũ.Ma-
lach.3.Et placebit dño sacrificiũ iuda & ierusalem.Et secun
dum predictum significatum exponũt aliqui hebrei illud
Hiere.36.Vbi dicitur.quis enim iste est vt applicet cor suũ.
Pro quo ipsi legunt. Qui amenũ siue iocundum faciet cor
suum. Item עֵרֶב Eereb.i. subtegmen.s. filũ quod textores
cum stamine texunt.Leuit.13.Que lepram habuerit in sta-
mine atq; subtegmine.&in eodem.Ista lex lepre vestimẽti
lanei & linei:staminis atq; subtegminis.Itẽ עֵרֶב Eereb.siue
עֲרָבָה Aaraba.i.desertum siue solitudo campestris. Deut.1.
In solitudine campestri cõtra mare rubrum.Iob.24.vigi-
lantes ad predam preparãt panem liberis. Pro quo hebrei
legunt. Vigilantes ad predam in deserto panem siue escam
iuuenibus siue liberis.i.latrocinãtes in deserto querunt pa
nem liberis suis.Et in eodem.39.Cui dedi in solitudine do Solitudo.
mũ.Esa.35.Et exultabit solitudo.& in eodem.Et torrentes
in solitudine.& in eodem.51.Et solitudinem eius quasi hor
tum dñi. Hiere. 50. Deserta inuia & arens. Abach.1.Velo-
ciores lupis vespertinis. Pro quo hebrei legunt . Velocio-
res lupis deserti.Soph.3.Iudices eius lupi vespere.Pro quo
hebrei legunt. Lupi deserti vel solitudinis. Potest etiam si-
gnificare vesperam sicut est in littera nostra: vt supra dictũ עֲרָבוֹת
est.Et in plurali עֲרָבוֹת Aarboth.siue עֲרָבוֹת Aaraboth.Nu. עֲרָבוֹת
35. In campestribus moab.ps.67.Iter facite ei qui ascẽdit cãpestria l.
super occasum. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.
transtulit. Preparate viam ascẽdenti per deserta.Hebrei ta- Deserta
mẽ dicunt ꝙ in predicto loco significat celum empyreum.
A iocũditate vel amenitate dictum: vt supra dictũ est. Item עֲרָב
עֲרָב Aarab.i.arabia. Regio sic dicta: quia est prope desertũ.
Esa.21.Onus in arabia.Hiere.25.Et cũctis regibus arabie. arabia.
Ezech.27.Arabia & vniuersi pricipes cedar . Et inde עֲרָבִי עֲרָבִי
Aarabi.i.arabs.Esa.13.Non ponet ibi tentoria arabs. Et in arabs.
plurali עֲרָבִים Aarabim.2. Paralip.21. Suscitauit ergo dñs עֲרָבִים
contra ioram spiritum philistinorũ & arabum qui cõfines Arabes
sunt ethiopib⁹. Item עֲרָב Aarab.i.salix.& solũ inuenitur in עֲרָב
numero plurali.Leuit.24.Et salices de torrente. Esa.44. Salices.
Quasi salices iuxta fluentes aquas
עָרַג Aarag.ingemiscere.clamare.Beatus hieronymus trã- עָרַג
stulit desiderare.ps.41.Queadmodũ desiderat ceruus Desiderar
ad fõtes aquarum:ita desiderat anima mea ad te deus.Ioel.
1.Sed & bestie agri quasi area sitiens imbrẽ suspexerunt ad
te.vbi ꝑ omnibus his dictionibus.s.quasi area sitiẽs imbrẽ
suspexerunt : in hebreo est vnũ verbũ tantũ.s. תַּעֲרֹג Thaa- תַּעֲרֹג
rog.pro quo hebrei legunt. Ingemiscent seu clamabũt.Po igemiscer
test etiam deriuari a dictione עֲרוּגָה Aaruga.que significat עֲרוּגָה
areã.siue areolã.i.lineam plantationũ.Canti.5.Gene illius areola
sicut areola aromatũ.Et in plurali עֲרֻגוֹת Aarugoth.Ezech. עֲרֻגוֹת
17.Vt irrigaret eam de areolis germinis sui. areole
עָרוֹד Aarod.onager.i.asinus siluestris. Iob.39. Et vincula עָרוֹד
onagri qs soluit. Dan.5. & cũ onagris habitatio ei⁹. onager
עָרָה Aara.fundere.effundere.euacuare.exinanire.nudare עָרָה
discooperire.Gen.24.Effundẽsq; hydriã in canalib⁹ Fundere.
2.Paralipo.24.Effundebatq; pecuniã que erat in arca.ps. Effundere
135. Qui dicũt exinanite: exinanite.ps.140. In te speraui Exinanire
nõ auferas aĩam meã. Pro quo btũs hiero.in psal.iuxta he.
ve.transtulit.Ne euacues animã meã.Esa.32 . Donec effun Euacuare
datur sup nos spũs de excelso. & in eodẽ. 53. Pro eo quod
tradidit in mortẽ aĩam suã.i.effudit vel exinaniuit.Et inde
מַעֲרֶה maare.i.decliuiũ mõtis seu collis quo aque defluũt. מַעֲרֶה
Iudi.20. Et ab occidentali vrbis parte . Pro quo hebrei le-
gunt.Et a decliuio gabaa. Significat etiam nudare vel re- Decliuius
uelare aut discooperire. Leuit.20.Et reuelauerit turpitudi- Reuelare
nem eius.Et in eodem. Qui hoc fecerit:ignominiam car-
nis sue nudabit. Esa.3. Et dominus crinem earum nudabit nudare
Et in eodem.22.Et parietem nudabit clypeus . Thren .4.
Inebriaberis atq; nudaberis . Abach. 3 . Suscitans suscita-
bis arcum tuum . Pro quo hebrei legunt . Nudatione nu-
dabis arcum tuum . Potest etiam deriuari a dictione עוּר
Vur que significat suscitare: sicut est in littera nostra. Et in-
de עֶרְיָה Eeria.idest nudatio.seu nuda . vel discooperta . עֶרְיָה
Beatus hieronymus trãstulit confusione vel ignominia ple
na.Ezech.16.Et eras nuda & confusione plena. Et in eo- Confusiõe plena
dem. Quãdo eras nuda & confusione plena. Et in eodem.
Et relinquẽt te nudam plenamq; ignominia . & inde עֶרְוָה עֶרְוָה
Eerua.i.turpitudo: seu ignominia. Leuit.18. Omnis ho-
mo ad proximam sanguinis sui non accedet vt reuelet tur
pitudinem eius.Et in eodẽ. Turpitudinem patris tui & tur turpitudo

pitudinē matris tue non discooperies: mater tua est: nō reue
labis turpitudinem eius. & in eodem. Turpitudinē vxoris
Ignominia patris tui. Esa. 20. Discoopertis natibus ad ignomiam egy
Infirmior pars. pti. Ponitur etiam pro infirmiori parte vel immunita: aut
lesione. Geñ. 42. Vt videatis infirmiora terre venistis. Et
immunita in eodem. Immunita terre huius considerare venistis. Esd.
Lesio. 4. Et lesionem regis videre nefas ducimus. Et inde מַעַר
מַעַר Maar. i. nuditas. Naū. 3. Et ostendam in gentibus nuditatē
tuā. Ponitur etiā pro similitudine. 3. Reg. 7. Et palmas qua
Nuditas. si similitudinem hominis stantis. Sed etiam in predicto lo=
co hebrei legunt. Quasi nuditatem hominis. i. quasi simili
עָרוֹת tudinem hominis nudi. Item עָרוֹת Aaroth. i. herbe. grami
na. secundum hebreos. Esa. 19. Nudabitur alueus riui a fon
Gramina. te suo. Pro quo hebrei legūt. Herbe seu gramina super ri
uum vel super flumen: super ora fluminis. sed magis pro=
prie significat nudare: sicut est in littera nostra. Nā eadem di
ctio habetur. Abach. 3. vbi dicitur nudasti fundamētū eius
vsq; ad collum. Et inde verbum seu participium quarte cō=
מִתְעָרֶה iugationis מִתְעָרֶה Mithare. idest virescens. ps. 36. Et eleua
Virescens tum sicut cedrus libani. Pro quo hebrei legunt. Et virescēs
sicut indigenam virentem. Et beatus hieronymus in psal.
fortissim⁹. iuxta he. ve. transtulit. Et fortissimū sicut indigenā virentē.
עָרַךְ עָרַךְ Aarach. ordinare. disponere. componere. preparare.
militare. estimare. apreciare. equiparare. Geñ. 22. De
Cōponere super ligna composuit. Exo. 40. Ordinatis coram propo=
Ordinare sitionis panibus. Pro quo hebrei legūt. Et ordinauit super
eo ordinationem panum. Leuit. 6. Et imposito holocausto
desuper. Pro quo hebrei legūt. Et ordinauit vel composuit
super eam holocaustū. & in eodem. 24. Ponetq; eas aaron
Ponere. a vespere vsq; mane. i. ordinabit seu disponet eas. & in eo
dem. Super candelabrū mundissimum ponētur semper in
conspectu dñi. Pro quo hebrei legūt. Sup candelabrū mun
dissimū ordinabit seu disponet lucernas in conspectu dñi
semper. 2. Reg. 23. Firmū in omnibus atq; munitum. Pro
quo hebrei legunt. Ordinatum seu preparatū in omnibus
atq; custoditum. Iob. 32. Nihil locutus est mihi. Pro quo he
brei legūt. Et non ordinauit ad me verba. ps. 5. Mane asta
bo tibi. Pro quo hebrei legunt. Mane ordinabo ad te: suple
orationē meā. Et beatus hiero. in psal. iuxta he. ve. transtu
lit. Mane preparabor ad te. Iob. 16. Hominis est animum
Preparare preparare. Esa. 30. Preparata est enim ab heri thopheth. Et
in eodem. 44. Et ordinem exponat mihi. Ioel. 2. Sicut po
pulus fortis preparatus ad preliū. Significat etiā militare.
i. aciem bellatorū ordinare vel disponere aut dirigere. vt. 1.
Aciē diri= Reg. 17. Et direxerunt aciē ad pugnandū contra philistiim
gere. Et in eodē. Direxerāt autē aciem israel: sed & philistiim ex
Militare. aduerso fuerant pparati. Iob. 6. Terrores dei militant con=
Disponere. tra me. & in eo. 33. Et aduersus faciē meā consiste. i. dispone
aciē contra me & consiste. vel sic. Prepara seu dispone te co=
עֵרֶךְ rā me: & consiste. Et inde עֵרֶךְ Eereth. i. ordinatio. seu dispo
sitio. Exo. 40. Pones super eā que rite pparata sūt. Pro quo
he. le. Et ordinabis ordinationē eius. vbi ponitur verbū &
ordinatio. nomē ab eo deriuatū. Scribitur etiā cū mē in principio & dr
מַעֲרָכָה מַעֲרָכָה Maaracha. siue מַעֲרֶכֶת Maarecheth. Exo. 39. Cande
מַעֲרֶכֶת labrum: lucernas. Pro quo hebrei legunt. Candelabrū mun
ordinatio. dissimū & lucernas eius: lucernas ordinationis. Leuit. 24.
Quorum senos altrinsecus super mensam purissimā. Pro
quo hebrei legunt. Ordinationē seu dispositionē sex panū
super mensam purissimā. Ponitur etiam pro acie ordinata
ad bellādum: siue pro plio vel agmine. 1. Reg. 4. Ego sum
Prelium. qui veni de prelio: & ego qui de acie fugi hodie. & in eo. 17.
Acies. Et ad exercitū qui egressus est ad pugnā. i. ad aciem. Et in
eodem. Direxerat autē aciē israel: sed & philistiim ex aduer=

so fuerant preparati. Pro quo hebrei legūt. Et ordinauerūt
israel & philistiim aciem contra aciem. Et in plurali מַעַרְכוֹת
Maarachoth. 1. Reg. 17. Ego exprobraui agminibus israel agmina
hodie. & in eodem. De geth de castris philistinorū. i. de acie
bus vel de agminibus philistinorū. & in eodē. Qui expro=
brauit acies dei viuētis. Itē עָרַךְ Aarch. i. estimare: apprecia
re. equiparare. Leuit. 27. Et quantū ille estimauerit & vide Estima
derit eū posse reddere. & in eodē. Qui diiudicans vtrū bo=
num aut malū sit. Pro quo hebrei legunt. Et estimabit seu a
preciabit eū sacerdos inter bonū & malū. & in eodē. Consi=
derabit eā sacerdos vtrū bona an mala sit. i. appreciabit seu appreci
estimabit. & in eodem. Et iuxta preciū quod ab eo fuerit cō
stitutum estimabitur. 4. Reg. 23. Et cū indixisset terre per
singulos vt cōferretur iuxta preceptum pharaonis: & vnū
quēq; iuxta vires suas exegit tam argentū q̃ aurū. Pro quo
hebrei legūt. Verūtamen appreciauit seu estimauit terram
vt daret argētū iuxta preceptū pharaonis: secundū estima=
tionem vel appreciationē vniuscuiusq; viri. i. vnusquisq; de
dit iuxta estimationē sue facultatis: sed in translatione chal
daica est sicut in littera nostra. Iob. 28. Non adequabitur ei adequa
aurum & vitrū. ps. 88. Quoniā quis in nubibus equabitur Equare
domino. Esa. 40. Aut quā imaginē ponitis ei. Pro quo he=
brei legūt. Aut quā imaginē vel similitudinē adequatis vel
equiparatis ei. Et inde עֵרֶךְ Eerech. i. estimatio. seu appre=
ciatio. vel equiparatio. Iudi. 17. Daboq; tibi per annos sin=
gulos decē argenteos ac vestem duplicem. Pro quo hebrei
legunt. Ac estimationē vestiū. i. sicut fuerit estimatū vel ap= Estima
preciatū. Iob. 28. Nescit homo preciū eius. i. appreciationē Precium
eius. ps. 54. Tu vero homo vnanimis. Pro quo hebrei le=
gunt. Et tu homo quasi estimatio mea. i. ego estimabam te
tāq; me ipsum. Scribitur etiam cū duplici caph. Leuit. 27.
Sub estimatiōe dabit pciū. & in eo. Si fuerit mascul⁹ a vice=
simo āno vsq; ad sexagesimū annū dabit quīquagīta siclos
argenti. p quo he. le. Et erit estimatio masculi a vicesimo an
no vsq; ad saxagesimū annū: eritq; estimatio quinquagin=
ta siclos argenti. & in eodē. Si pauper fuerit & estimationē
reddere nō valet. & in eodē. Omnis estimatio siclo sanctua=
rii ponderabitur. Scribitur etiam cū he articulari in princi
pio. vt in eodem. Supputabit sacerdos iuxta annorū nume
rum vsq; ad iubileū precium. & in eodem. Et dabit ille qui
vouerat eū dño. Pro quo hebrei legunt. Et dabit estimatio=
nem seu preciū in die illa sanctificatū domino. Et dicūt ali=
qui hebrei q caph vltima que ponitur in predicta dictione
denotat secundā personam. Vnde ipsi legunt. estimationē
tuā seu preciū tuū. Et dicūt q loquitur cū sacerdote: cui per
tinebat talis appreciatio vel estimatio.
עָרַל Aaral. Preputiari. i. preputiū habere. cōsopiri. Leuit.
19. Auferetis preputia eorū. Pro quo he. le. Preputia= prepu
bitis preputia eius. i. immundi vel prohiti erūt vobis eius
fructus tāq; preputiū. Et in eodem. Poma que germināt im
munda erunt vobis nec edētur. Et inde עָרְלָה Orla. i. prepu
tiū. Geñ. 34. Nec dare sororē nostrā homini incircūciso.
Pro quo he. le. Homini cui est preputiū. Exo. 4. Et circunci prepu
dit pputiū filii sui. Deut. 10. Circūcidite igitur preputiū cor
dis vestri. Et in plurali עֲרָלוֹת Aaraloth. Ios. 5. Et circunci=
dit filios israel in colle pputiorū. Et inde עָרֵל Aarel. i. ppu= prepu
ciatus siue incircūcisus. Geñ. 17. Mascul⁹ cuius pputii caro
circūcisa non fuerit. Leuit. 26. Donec erubescat incircūcisa Incircūcisus
mēs eorū. Esa. 52. Nō adiiciet vltra vt ptrāseat p te incircūci
sus & īmundus. Et in plurali עֲרֵלִים Aareli. 1. Reg. 31. Ne for
te veniāt incircūcisi. 2. Reg. 1. Ne exultēt filie incircūcisorū incirc
Ezech. 32. Descende & dormi cū incircūcisis. dr etiā de ho=
mine qui est duro corde; vel qui habet inepta & incōposita

labia vel aures ineptas. Exo.6.cũ icircũcisus sim labiis. Le uit.26.Donec erubescat incircũcisa mens eorum. Hiere.6. Ecce incircũcise sunt aures eorũ:& audire non possunt. Ezech.44.Omnis alienigena incircũcisus corde. Et in eo. Incircuncisus corde & incircuncisus carne.significat etiam supradicta dictio עָרַל Aaral consopiri quasi רָעַל Raal. Abach.2.Bibe tu & consopire.

עָרַם Aaram. Astutũ siue callidũ esse.callide agere seu maligne agere.1.Regum.23.Recogitat enĩ de me ꝙ callide insidier ei.Ps.82.Super populũ tuũ malignauerũt cõsiliũ.Prouer.15.Qui aũt custodit increpatiões astutior fiet Et in eo.19.Pestilẽte flagellato stultus sapiẽtior erit.i.astutior erit. & inde עָרוּם aarum.i. callidus.astutus. malignus. Gen.3.Sed & serpẽs erat callidior.Prouer.27.Astut⁹ vidẽs mala absconditus est.Et in plu.עֲרוּמִים Aarumim. Iob.5. Qui dissipat cogitationes malignorũ.& in eo.15.Et imitaris linguã blasphemãtiũ.pro quo he.le.liguã callidorũ vel malignorũ.& inde עָרְמָה oorma.i.astutia.calliditas. Iof.9. Callide cogitantes tulerũt sibi cibaria.pro quo he.le.& fecerũt ẽt ipsi in calliditate siue in astutia:& tulerunt sibi cibaria.Iob.1.Qui apphendit sapiẽtes in astutia eorũ. Prouer. 1.Vt detur paruulis astutia.& in eo.8.Intelligite paruuli astutiã.Itẽ עֵירֹם Eerom.siue עָרוֹם aarom.i.nudus siue nuda aut nuditas.Gen.3.Eo quod nudus essem. Deut. 28. In nuditate & in omni penuria.Esa.20. Vadens nudus & discalciatus.Et in eo.Sicut ambulauit seru⁹ meus Esaias nudus & discalciatus.Ezech.23.Et dimittẽt te nudam & ignominia plenã.Scribitur ẽt cũ iod post aim.Ezech.18. & nudũ operuit vestimento.& in plu.עֲרוּמִים aarumim.Gen. 3. Erat aũt vterꝗ nudus.ꝓ quo he.le. Et erãt ambo nudi. Et in eo.Cũꝗ cognouissẽt se eẽ nudos.Iob.22. Et nudos spoliasti vestibus.& inde מַעֲרֹם Maaram.i.nuditas.2. Paralip. 28.Oẽsꝗ qui nudi erãt vestierũt de spoliis.pro quo he.le. Et oẽm nuditatẽ eorũ vestierunt de spoliis.Item עֲרֵמָה arema.i.aceruus.cumulus.Ruth.3.Issetꝗ ad dormiẽdũ iuxta aceruũ manipulorũ. Canti.7.venter tuus aceruus tritici. Et in plu.עֲרֵמוֹת aaremoth.2.Paralip.31.Fecerunt aceruos plurimos.Nee.4.nũquid edificare poterunt lapides de aceruis pulueris. reperitur etiam עֲרֵמִים aaremim in genere masculino.Hiere.50.Tollite de via lapides & redigite in aceruos.& inde verbũ passiuũ.i.coaceruatũ esse: seu cõgregari.Exo.15.& in spũ furoris tui cõgregate sunt aque. Itẽ עַרְמוֹן Aarmon.i.platanus:nomẽ arboris.Gen. 30. Virgas populeas virides & amygdalinas & ex platanis.Ezech.31. Et platani non fuerunt eque frondibus illius.& dicunt aliqui hebrei ꝙ significat arborem castaneũ.

עָרִים Aaris.massa.seu pasta ex farina & aqua cõspersa. Pro ꝗ btũs hiero.trãstulit pulmẽtũ. Nu.15.Sicut de areis primitias sepabitis:ita de pulmẽtis dabitis primitias dño.

עַרְעָר Aarar.siue עֲרֹעֵר aaroer.species arboris humilis nascentis in locis desertis.pro quo btũs hiero. trãstulit Miricã.Hiere.17.Erit enim quasi mirica in deserto. Ponitur ẽt pro humili.ꝑs.101.Respexit in orationẽ humiliũ.de quo vide supra in dictione עור vur. Est ẽt עֲרֹעֵר aaroer nomen proprium loci prope desertum existentis.Deut.2.Ab aroer que est super ripam torrentis Arnon.Esa.17. Derelicte ciuitates Aroer gregibus erunt.

עָרַף Araph.stillare.fluere.influere.exceruicare. excerebrare.idest ceruicem vel cerebrum secare vel confringere Deut.32.Concrescat vt pluuia doctrina mea. pro quo hebrei legunt.Stillet siue influat vt pluuia doctrina mea. Et in eo.33.Celiꝗ caligabunt rore.pro quo hebrei legunt.celiꝗ eius stillabũt rore.Iob.36.Que de nubibus fluunt:que protegunt cuncta desuper.pro quo he.le.Que de nubibus fluunt stillant siue influunt sup hominũ multitudinẽ. & in de עֲרִיפַי aariphe.pro quo beatus hieronymus transtulit caliginem.Esa.6.Et lux obtenebrata est in caligine eius.Hebrei vero dicunt ꝙ significat celos propter suã influẽtiam in iferiora.Itẽ עֹרֶף ooreph.i.ceruix.Gen.49.Manus tue i ceruicibus inimicorum tuorum.Exo.32.Cerno ꝙ popul⁹ iste dure ceruicis sit.Deut.10.Et ceruicẽ vestrã ne induretis amplius.4.Reg.17.Indurauerũt ceruicem suã iuxta ceruicem patrũ suorũ.Ponitur ẽt pro dorso vel tergo. Hiere.2. Verterũt ad me tergũ & non faciẽ.Et in eo.18. Dorsum & non faciem ostendam eis.Et inde verbum עָרַף aaraph.i.decerulcare.excerebrare.ceruicem seu cerebrũ cedere vel confringere.Exo.13.Quod si nõ redemeris interficies. ꝓ quo he.le.Et si non redemeris deceruicabis eum.Et in eo. Sup vitulam que in valle percussa est.i.deceruicata est. Esa.66. Quasi qui excerebret canem. Signãt ẽt confringere. Osee. 10.Ipse confringet aras eorum.

Protegere · עֲרִיפַי caligo. celi · עֹרֶף ceruix. · Tergum. Dorsum. · עָרַף · Deceruicare. Excerebrare. cõfringere

עֲרָפֶל Aaraphel.caligo.obscuritas.tenebre.Exo.20.moyses autem accessit ad caliginem. Deut. 4. Tenebre & nubes & caligo.

עֲרָפֶל caligo.

עָרַץ Aaras.timere.formidare.terreri.fractum animo & cõsternatum esse.percutere.seu confringere. roborari. fortificari.Deut.6.Non timebis eos.& in eo.20. Nolite cedere:nec formidetis eos.Iof.1.noli metuere & noli timere. Iob.13.Contra foliũ quod vento rapitur ostendis potentiam tuam.pro quo he.le.nunquid foliũ raptũ.s. vento terres seu confringes.Et in eo.31.Si expaui ad multitudinem nimiam.Esa.8.Ipse pauor vester:& ipse terror vester.& in eo.29.Et deũ israel predicabũt.pro quo he.le.formidabũt idest predicabunt fortitudinẽ suam.Significat ẽt percutere vel confringere.Esa.2.Cum surrexerit percutere terrã. Et inde מַעֲרָצָה maarasa.i.terror.Esa.10.Confringet lagũculã in terrore.& inde עָרוּץ Aaros.idest fractura.Iob.30. In desertis habitant torrentiũ.i.in fracturis torrentiũ.Significat ẽt pdicta dictio roborare vel fortificare.Ps.10. vt nõ apponat vltra magnificare se homo super terram. i. fortificare vel roborare se.Esa.47. Si forte quid prosit tibi:si possis fieri fortior.& inde עָרִיץ Aaris.i. fortis vel robustus. Esa. 49.Et quod ablatũ fuerit a robusto saluabitur. Hiere. 20. Tanꝗ bellator fortis.& in plu.עָרִיצִים aarisim.Iob.27. Et hereditas violentorum quã ab omnipotente suscipient.i. hereditas robustorum.ꝑs.53.Et fortes quesierunt animã meam.Ps.85.Et synagoga pot ẽtium quesierunt animam meã.Esa.25.Ciuitas gentiũ robustarum timebit te.Et ĩ eo. Spũs enim robustorũ quasi turbo impellens parietẽ. Et in eo.Propaginẽ fortiũ marcescere facies.Ezech.31.Succidẽt eũ alieni & crudelissimi nationũ.vbi ponitur pro crudelissimis.Scribitur ẽt cũ nun in principio & dicitur נַעֲרָץ naaras. Ps.88. Deus qui glorificatur in consilio sanctorum. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Deus robustus In arcano sanctorum.

עָרַץ · Timere. Formidare · Terrere. Expauescere. · Percutere · מַעֲרָצָה · Terror. · עָרוּץ · Fractura. · magnificari. · Fortificari. fortiorem fieri. · עָרִיץ · Robustus. fortis. · עָרִיצִים · Violenti. fortes. · Potentes Robusti. · Crudelissimi. · נַעֲרָץ · robustus

עָרַק Arac.Rodere.comedere.Iob.30.Qui rodebant in solitudine.Et in eodem.Et qui me comedunt non dormiunt.Et solum inuenitur in predictis locis.Hebrei tamẽ dicunt ꝙ significat fugere vel fugare. Quia in lingua chaldaica vel syra significat fugere.& vt ait beatus hiero.in prologo super Iob.Liber iob ex hebraico sermone & arabico & interdum syro constat.vnde in predictis locis hebrei legunt.Qui fugati erant in solitudine.& infra. Et fugantes mei.idest persecutores mei non dormiunt.

עָרַק · rodere. comedere. · Fugere. · Fugare.

עֶרֶשׂ Eeres.lectus.stratũ.Deut.33.& monstratur lectus ei⁹ ferreus.Ps.6.Lachrymis meis stratum meum rigabo

עֶרֶשׂ · lectus. Stratum.

Ps.40. Dominus opem ferat illi super lectum doloris ei9.
עַרְשׂוֹת Strata Canti.1. Lectulus noster floridus.& ĩ plu. עַרְשׂוֹת Aarsoth
Amos.6. Et lasciuistis in stratis vestris.
עָשׁ Tinea. עָשׁ As.tinea.vermis.qui corrodit vestiměta & ligna.Iob.
4. Consumentur velut a tinea. Et in eo.13. Et quasi ve=
stimẽtum quod comeditur a tinea. Esa.50. Tinea comedet
עָשׁ eos. Osee.5. & ego quasi tinea ephraim. Est etiã עָשׁ aas.no
men syderis celestis. Pro quo beatus hiero. transtulit arctu
rum. De quo vide supra in dictione עַיִשׁ vus.
עָשֵׁשׁ עָשֵׁשׁ Aasas.corrodi.scilicet a tinea.a precedenti dictione
Turbari. deriuatum.pro quo translatio nostra traduxit turba
Corrodi. ri vel conturbari. Ps.6. Turbatus est a furore oculus me9.
Pro quo hebrei legunt. Corrosus est a furore oculus meus.
Caligare. & beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit caligauit pre
Cõturbari amaritudine oculus meus.ps.30. Conturbatus est in ira o=
culus meus. Et in eo. Et ossa mea conturbata sunt. Pro quo
hebrei legũt. Et ossa mea corrosa sunt.scilicet velut a tinea.
cõtabescere Et beatus hiero.transtulit: & ossa mea contabuerunt.
עֵשֶׂב עֵשֶׂב Eeseb.herba.fenũ.Gẽn.1. Germinet terra herbã. Et
Herba. in eodem.3. Et comedes herbam terre. Deut.11. Fenũ
fenum. q; in agris ad pascenda iumenta. Ps.71. Et florebunt de ci=
uitate sicut fenum terre.ps.103. Et herba seruituti hominũ
עִשְׂבוֹת Et in plu. עִשְׂבוֹת Iisboth. Prouer.27. Et collecta sunt fena
ena. de montibus.
עָשָׂה עָשָׂה Aasa.facere.agere.operari.preparare. adaptare. acq=
facere. rere.subigere.Gẽn.1. Et fecit de9 firmamẽtũ.& in eo.
Viditq; deus cuncta que fecerat.& in eo.ab vniuerso ope qđ
patrarat.i.quod fecerat. Et in eo.ab omni opere quod crea=
uit deus vt faceret.pro quo he.le. Quod creauit deus ad fa=
ciendum.idest vt de cetero ipsa opera ex se producerent a=
lia: & non esset necessarium nouas creaturas producere: si=
cut exponunt hebrei. Et in eo.6. Fac tibi arcam de lignis le
Agere. uigatis. Et in eo.44. Cur sic agere voluistis. Exo.1. Quid
nam est hoc quod facere voluistis. Et in eo.24. Omnia q̃
locutus est dñs faciem9. Nu.28. Holocaustum iuge ẽ quod
obtulistis in monte sinai.pro quo he.le. Holocaustum iuge
offerre. obseruare. quod factum est in monte sinai. Deut.5. Vt obseruares diẽ
Celebrare sabbati.pro quo he.le. Vt faceres diẽ sabbati.i.vt celebra=
res. Et ĩ eo.32. Et fecit & creauit te. Iudi.1. Sicut feci sic red=
didit mihi dñs.1.Reg.12. Dñs qui fecit moysen & aaron. E
ster.5. Etiam si dimidiam partem regni mei petieris impe
trabis.pro quo he.le. Etiã si dimidiã partẽ petieris fiet. vbi
fieri. ponitur verbũ passiuũ. Ps.138. Quod fecisti in oculto.pro
quo btũs hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit. Quia fact9 sũ
in abscondito. Eccl's.1. Quid est quod factum est: ipsum qđ
faciendũ est. Et in eo. De oĩbus que fiũt sub sole. Et in eo.4
Qui nesciunt quid faciunt mali. Esa.26. Salutes non feci=
mus in terra. Hiere.3. Et fecisti mala & potuisti. Et ĩ eo.27.
Ego feci terrã & homines. Threñ.2. fecit dominus que co=
gitauit. Ione.1. Qui fecit mare & aridam. Significat etiam
Coquere. parare.vel preparare. Gẽn.18. Qui festinauit & coxit illũ.
Preparare Pro quo he.le. Et festinauit vt faceret illũ.i.vt prepararet il
circũcidere. lum. Deut.21. Et circuncidet vngues.pro quo he.le. Et fa=
ciet vngues suas.1.Reg.25. Et quinq; arietes coctos. i. pre=
paratos.2.Reg.19. Descendit in occursum regis illotis pe=
dibus & intonsa barba. Pro quo he.le. Descendit in occursũ
regis: nõ fecit pedes suos & non fecit barbã suã.idest non a
daptauit vel non preparauit. Nee.5. Parabatur autem mihi
Parare. per dies singulos bos vnus. Et in eo. Exceptis volatilibus.
Pro quo he.le. Et volatilia parabantur mihi. Significat ẽt
acquirere acquirere. Gẽn.12. Et animas quas fecerant in aran.i. acq=
sierant: Deut.8. fortitudo mea & robur manus mee hec mi
hi omnia prestiterunt.idest acquisierunt. Et in eodem. Sed

recorderis domini dei tui: q̃ ipse vires tibi prebuerit. Et
sequitur in hebreo. Ad acquirendam vel consequendã sub
stantiam vel diuitias. Ponitur etiam pro congregare. Gẽn.
41. Venitq; fertilitas septẽ annorum: & in manipulos re= cõgrega
dacte segetes congregate sunt in horrea egypti. pro q̃ he.
le. Et congregata est terra.idest frumẽtũ terre in septẽ an=
nis fertilitatis in manipulos. & inde מַעֲשֶׂה Maase. idest fa= מַעֲשֶׂה
ctura.opus.actio.preparatio.acquisitio.seu possessio. Exo.
18. Et opus quod facere debeant. Et in eo.34. opus domi= Opus
ni terribile quod facturus sum tecum.1. Reg.20. In die qñ
operari licet. Pro quo he.le. In die operis. Et est sensus sicut
in littera nostra. Et in eo.25. Et possessio eius in carmelo. Posse
Esa.3. Et pro crispãti crine caluiciũ.i.pro factura vel p̃para Prepa tio
tione crinium.& in plu. מַעֲשִׂים Maasim.idest opera. Gẽn. שִׂים
20. Que non debuisti facere: fecisti nobis.pro quo he.le. O
pera que nõ licet facere: fecisti nobis. Exo.5. Solicitatis po= Opera
pulũ ab operibus suis. Ps.103. Quam magnificata sunt o=
pera tua domine. Ps.113. Opera manuum hominum. Hie=
re.47. Pro eo quod habuisti fiduciam in operibus tuis.
Item עָשָׂה Iisa.idest subigere.vel confringere. Ezech.23. ה
Et fracte sunt mamme pubertatis earum. Et in eo. Ibi con= Frang
fregerunt vbera pubertatis sue. Et in eo. Quando subacta Cõfrig Subig
sunt in egypto vbera tua. Soph.3. Ecce ego ĩterficiam om Inter
nes qui afflixerunt te.pro quo he.le. Ecce ego confringam
omnes confringentes te vel subigam oẽs subigẽtes te.
עָשַׁן Aasan.fumare.irasci. Gẽn.15. Apparuit clibanus fu=
mans. Exo.19. Totus autem mons sinai fumabat. Et ĩ Fuma
eo.20. Monteq; fumantẽ. Ps.103. Tangit montes & fumi= Fumi
gant. Esa.7. A duabus caudis titionũ fumigantiũ.& inde
עָשָׁן Aasan.siue עֶשֶׁן eesen.idest fumus. Exo.19. Et ascende=
ret fumus ex eo quasi de fornace. Esa.51. Sicut fumus defici
ent. Osee.13. Et sicut fumus de fumario. Naũ.2. Et succen= Fum
dam vsq; ad fumum quadrigas tuas: debet legi.vsq; ad fu=
mum.idest vsq; dum ascendat fumus magnus ex eis. & qa
fumus representat ignem: & ignis ponitur aliquãdo p̃ ira:
ideo predicta dictio ponitur etiam pro irasci. Deut.29. sed
tunc quã maxime furor eius fumet.i.irascatur.ps.17. Ascẽ
dit fumus de naribus eius.i.ascendit ira in furore suo. ps.
73. Iratus est furor tuus super oues pascue tue.ps.79. quo
vsq; irasceris super orationem serui tui. Irasc
עָשַׁק Aasac.calumniari.calumniam facere.vim facere.per
vim aliquid extorquere.violentare.idest per violen Calu
tiã vel fraudem aliquid obtinere. Leuit.6. Aut calumniam facere
fecerit. Et in eo. Reddet omnia que per fraudem voluit ob= Per dẽ ob
tinere. Et in eo.19. Nõ facies calũniã proximo tuo.1. Reg. Calũ
12. Si quenquam calũniatus sum. Et in eo. Non est calũnia
tus nos.ps.71. Et humiliabit calũniatorẽ. Prouer. 28. Ho=
minem qui calumniatur anime sanguinem. Eccl's.4. Et la
chrymas innocẽtium.pro quo he.le. Et lachrymas calũniã
patientium.idest eorum quibus facta est calumnia seu vio=
lentia. Et in eo.nec posse resistere eorum violentie: cuncto
rum auxilio destitutos.pro quo he.le. Et non est eis conso=
lator: & de manu calumniatorum suorũ violentia: & nõ est
eis consolator. Esa.38. Dñe vim patior. Hiere.21. Et eruite Vim Vi o
vi oppressum de manu calumniantis. Et in eo. 22. Et libe= merc
rate vi oppressum de manu calumniatoris. Et in eo. 50. ca=
lũniam sustinent filii israel. & inde עֹשֶׁק oosec.i.calumnia.
violentia.oppressio.ps.118. Redime me a calumniis homi Calu
num. Eccl's.7. Calumnia conturbat sapientem. Esa.54.
Recede procul a calũnia. Et in plu. scribitur cũ mem in pri=
cipio & dicitur מַעֲשַׁקּוֹת maasacoth. Prouer.28. Dux indi קוֹת
gẽs prudẽtia multos opprimet.p̃ q̃ he.le. m̃ltas opp̃ssiões
seu calũnias.s.faciet. Esa.33. qui p̃iicit auariciã ex calũniis. Calu

עָשַׂק Aasac.cum puncto cebólet.i.iurgari.Gen̄.26.Quam obrē nomen putei ex eo quod acciderat vocauit calumniam.pro quo he.le.Et vocauit nomen putei iurgium: quia iurgati sunt cum eo. Vbi ponitur verbū & nomen ab eo deriuatum.sed si scribatur cum puncto sebólet sicut dictio precedens:potest intelligi sicut est in littera nostra.

עָשַׁר Aasar.ditare.ditari.diuitem eē.diuitias habere. locupletari. Gen̄.14. Ne dicas ego ditaui Abrā.1.Reg.1. Dn̄s pauperem facit & ditat.Et in eo.17.Virū qui percusserit eū ditabit eum rex diuitiis magnis.Iob.15. Non ditabitur & non perseuerabit substantia eius.ps.64.Multiplicasti locupletare eam.Prouer.10.manus aūt fortium diuitias parat.idest ditat.Et in eo.Benedictio dn̄i diuitem facit. Et in eo.15. Noli laborare vt diteris.Hiere.5.Ideo magnificati sunt & ditati.Ezech.27.Ditasti reges terre.& idē עָשִׁיר Aasir.idest diues.Exo.30.Diues non addat.Ps.48.Simul in vnum diues & pauper.Prouer.14.Amici diuitū multi. Quod in hebreo legitur sing͡lr.s.amici diuitis multi.Et in eo. 22. Diues & pauper obuiauerunt sibi. Esa.53. Et diuitem pro morte sua.& in plu.עֲשִׁירִים Aasirim.i.diuites.ps. 44.Oēs diuites plebis.Eccl's.10.Et diuites sedere deorsū. & inde עֹשֶׁר oóser.idest diuitie.Et ī hebreo ē singularis numeri:& caret numero plurali.1.Paralip.29.Tue sunt diuitie:&tua est gloria.Prouer.7.In sinistra illius diuitie& gloria.Hiere.9.Et non glorietur diues in diuitiis suis.

עָשַׂר Aasar.cū puncto cebólet. decimare.decimas dare.decimas offerre. Gen̄.28.Cūctorū que dederis mihi decimas offeram tibi.Deut.26.Quando cōpleueris decimā cūctarū frugū tuarū.pro quo he.le.Quando cōpleueris decimare omnē decimā frugū tuarum.1.Reg.8.Et vinearum reditus addecimabit.Et in eo.Greges quoq͡z vr̄os addecimabit.& inde מַעֲשֵׂר Maaser.siue מַעֲשַׂר Maasar. idest decima siue decimatio.Gen̄.14.Et dedit ei decimas ex omnibus.Leuit.27.Si quis autem voluerit redimere decimas suas.Quod in hebreo legitur singulariter.s.decimā.Nu.18. Decimas quas dedi vobis.& in eo.Decimam partem decime.Malach.3.Inferte oēm decimam.& in plurali.מַעַשְׂרוֹת Maaseroth.Nume.18.Ex vniuersis quorum accipitis primitias offerte dn̄o.pro quo he.le.Ex vniuersis decimis vestris q̄s accipitis a filiis israel: dabitisq͡z ex eis primitias domino.& inde עִשָּׂרוֹן Iisaron.i.decima pars.Nu.28. Et decimā decime simile.Et in plu.עֶשְׂרֹנִים Eesronim.vt in eo.& duas decimas simile oleo conspsē. Et in eo.Et tres decimas simile.& inde עֲשָׂרָה Aasara.i.decē in gn̄e masculino. Gen̄. 18.Non delebo propter decē.Nu.8.Mortariolū ex decē siclis aureis.& in eo.Denos siclos appēdētia.i.vnūquodq͡z decē siclos appēdēs.Scribitur ēt cū tau in fine loco he.Gen̄.31 Et mutauit mercedē meā decē vicib⁹.&in ge.fe.scribitur sine he & dr̄ עֶשֶׂר eéser.Leuit.26.Ita vt decē mulieres in vno clibano coquāt.2.Reg.19.Decē partibus maior ego sum apud regem.& in plu.עֲשָׂרוֹת aasaroth.Exo.18.Et constitue ex eis tribunos & centuriones & quinquagenarios & decanos.i.principes decē.Ponitur ēt decē pro multis siue p̄ numero indeterminato.vt in eo.18.Quia tu vnus solus p̄ decē millibus cōputaris.i.pro multis millibus.Iob.19. En decies cōfudistis me.i.multotiēs.& inde עֲשִׂירִי aasiri.i.decim⁹ Gen̄.8.Vsq͡z ad decimū mēse:decimo enī mēse prima die mēsis apparuerūt cacumina mōtiū.Leuit.27.Quidq̄d decimū venerit:sactificabitur dn̄o.& in ge.fe.עֲשִׂירִית aasirith Exo.16.Gomor aūt decima ps est ephi.Nu.28. Decimā p̄tē ephi sim̄e.Hiere.32.verbū q̄d factū est ad hieremiā a dn̄o in anno decimo.Quod in hebreo est gn̄is feminini. Et inde עָשׂוֹר Aasor.i.decē seu decim⁹.Gen̄.24.Maneat puella nobiscum saltem decem dies. Exo.10. Decima die mensis huius. Significat etiam עָשׂוֹר Aasor.instrumentum musicum decem chordarum. ps.32. In psalterio decem chordarum psallite ei.ps.91.In decachordo psalterio:cum cithara.Ps.143. In decachordo psalterio psallam tibi. Et inde עֲשִׂירִיָּה Aasiria.idest decimatio.Esa.6. Et adhuc in ea decimatio.& inde עֶשְׂרִים Eesrim.i.viginti.s.bis decem. Gen̄. 18.Non interficiam propter viginti.& in eo.31.Viginti annis fui tecum.

decem עָשׂוֹר · Decachordus עֲשִׂירִיָּה decimatio. עֶשְׂרִים Viginti

עָשַׁת Aasath.impinguari.candidum seu lucidū esse.cogitare.Hiere.5.Incrassati sunt & impinguati.Hebrei tn̄ legūt.Incrassati sunt & candidi seu lucidi facti sunt. & inde עֶשֶׁת éeseth.siue עָשׁוּת Aasuth.i.candidū seu lucidū:aut purū seu purgatū.Canti.5.Venter eius eburneus.Pro quo he.le.Venter eius candidus seu lucidus sicut ebur. Ezech. 27.In nūdinis tuis proposuerūt ferrū fabrefactum.i. ferrū purū seu purgatū a rubigine.Itē עָשַׁת aasath.i.cogitare.recogitare.Dan̄.6.Porro rex cogitabat constituere eum sup omne regnum.Ione.1.Si forte recogitet deus de nobis. & inde עַשְׁתּוּת aasthuth.i.cogitatio.Iob.12.Lampas contempta apud cogitationes diuitum.quod in hebreo legitur singulariter.s.apud cogitationē.Et ī plu. עֶשְׁתֹּנֹות Eestonoth ps.146.In die illa peribunt omnes cogitationes eorū.Itē עַשְׁתֵּי Aasthe.idest vnus siue vnū aut vnam.Et semper iungitur cum dictione עֶשֶׂר éeser.que significat decē & dicitur עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה Aasthe eesre.siue עַשְׁתֵּי עָשָׂר Aasthe aasar: & tunc ambe dictiones significant vndecim.Exo.26.Saga cilicina vndeci.Deut.1.Quadragesimo anno:vndecimo mēse.Zach.1.vndecimi mensis sabat.

עָשַׁת Ipinguari. עֶשֶׁת עָשׁוּת Cādidus Purus. עָשַׁת Cogitare Recogitar עַשְׁתּוּת Cogitatio. עֶשְׁתֹּנוֹת cogitatōes עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה עַשְׁתֵּי עָשָׂר Undecim

עַשְׁתָּר Aastar.grex.scilicet ouiū. & solū inuenitur in numero plu.s.עַשְׁתְּרוֹת Aastaroth.Deut.7. Gregibus ouiū tuarū.Est ēt עַשְׁתָּרוֹת aastaroth siue עַשְׁתֹּרֶת aastéreth nomē idoli ad similitudinem pecudis facti :secundum hebreos.Iudi.2.Seruientes baal & astaroth.1.Reg.31. Et posuerunt arma eius in tēplo astaroth.3.Reg.11.Astartem deam sidoniorum.Est etiam nomen loci.Gen̄.14.Et percusserunt raphaim in astaroth carnaim.Deut.1. qui mansit in astaroth & in edrai.

עַשְׁתָּר עַשְׁתְּרוֹת Greges עַשְׁתָּרוֹת עַשְׁתֹּרֶת Astaroth Astarte

עֵת Eth.Tempus.hora.Gen̄.29.Nec est tempus vt reducātur ad caulas greges. Ruth. 2. Quando hora vescendi fuerit.& in plu.עִתִּים Iithim.siue עִתּוֹת Iithoth. De quo vide supra in dictione עוּת vuth.

עֵת Tempus Hora עִתִּים Hore.

עָתַד Aathad.Parare.paratū esse.futurū esse.Iob.15. Que in cumulos sunt redacte.pro quo he.le.Que parate vel future sunt in cumulos.s.redigi.Prouer.24.Prepara foris opus tuum:& diligenter exerce agrum tuum.pro quo hebrei legunt.Prepara foris opus tuum : & para illud in agro tuo.& inde עָתִיד Aathid.i.futurus.seu paratus. Iob.3. Qui parati sunt suscitare leuiathan.Et in eo.15.Sicut regē qui preparatur ad preliū.Ester.8.Paratos esse iudeos ad capiendam vindictam. Et inde tempus futurum vocatur apud hebreos עָתִיד Aathid.& in plurali.עֲתִידוֹת Athidoth. Deut.32.Et adesse festinant tempora.s.futura. Item עַתּוּדִים Aathudim.idest hirci:seu mares ouium vel caprarum. Et solum inuenitur in numero plurali.Gen̄.31.Et vide vniuersos masculos ascēdentes super feminas.Ps.49. Nec de gregibus tuis hircos.Prouer.27.Et hedi ad agri precium.pro quo hebrei legunt.Et precium agri hirci.scilicet sunt. Hiere.50.Et eritis quasi hedi ante greges. pro quo hebrei legunt.Et eritis quasi hirci.Ponitur etiam pro principibus vel ducibus.Esa.10.Et principes eorum depredatus sum. Et in eodem.14. Omnes principes terre surrexerunt de soliis suis.

עָתַד Parare. Preparar עָתִיד Paratus. preparat⁹. Futurū עָתִיד עֲתִידוֹת futura tpa. עַתּוּדִים Masculi. Hirci. Hedi Principes.

עַתָּה Nunc
עַתָּה Atha.nunc.aduerbiũ tpis.Geñ.12.Nunc igitur ecce coniux tua.ps̄.112.Ex hoc nunc & vſq; in ſeculum.vide ẽt de hoc ſupra in dictione עות vuth:quia inde deriuatur

עָתַם côturbare. obſcurare.
עָתַם Aatham.obſcurare.btũs hiero.tranſtulit.cõturbare. cuius verbũ paſſiuũ ponitur.Eſa.9.Vbi dr̃ in ira dñi exercituum conturbata eſt terra.pro quo hebrei legũt.obſcurata eſt terra.Et ſolum inuenitur in predicto loco.

עָתַק ſubleuari. inueterare עָתַק עָתִיק Vetus.
עָתַק Aathac.ſubleuari.inueterare.euellere.transferre. Iob 21.Quare impii viuunt ſubleuati ſunt:cõfortatiq; diuitiis. Pro quo he.le.Quare impii viuunt inueterauerunt ideſt ſeneſcunt.ps̄.6.Inueteraui inter omnes inimicos meos.& inde עָתַק Aathac:ſiue עָתִיק aathic.i.vetus ſiue antiquum.1.Reg.2.Recedant vetera de ore veſtro.quod in hebreo legitur ſingulariter. Et ponitur ibi ſingulare pro plurali.ps̄.30.Que locuntur aduerſus iuſtũ iniquitatem.p quo hebrei legunt.Que locuntur aduerſus iuſtũ vetera. & beatus hiero. in pſ.iuxta he.ve.tranſtulit.q̃ locuntur contra iuſtum dura.i.inueterata.Eſa.23.& veſtientur vſq; ad vetuſtatem.Dañ.7.Et antiquus dierum ſedit.Et in plu.עֲתִיקִים Aathichim.1.Paralip.4.Hec autem verba vetera.poteſt ẽt legi.verba ſuperna & ſublimia.nam ponitur etiam pro ſuperno. Prouer. 8. Opes ſupernas & iuſtitiam. Item עָתַק Athac.i.euellere.ſeu transferre.vel auferre.Geñ.12.Et inde tranſgrediens ad montem.Pro quo hebrei legunt. Et euulſit ſeu tranſtulit inde ad montẽ.ſ.tabernacula ſua. Iob. 9. Qui tranſtulit montes & neſcierunt.Et in eo. 14. Et ſaxũ transfertur de loco ſuo.Et in eodem. 32. Abſtulerunt a ſe eloquiũ.Eſa.28.Ablactatos a lacte euulſos ab vberibus. Significat etiam transferre de vna lingua in aliam. Prouer. 15.Hec quoq; ſunt parabole ſalomonis quas tranſtulerunt viri ezechie regis iuda.

Antiqu⁹ עֲתִיקִים Vetera. עָתַק Transferre Auferre Euellere.

עָתַר deprecari orare Rogare
עָתַר Aathar.orare.deprecari.rogare.derogare. Geñ.25. Deprecatuſq; eſt iſaac dominum pro vxore ſua.Exo. 8.Orate dominum vt auferat ranas a me.Et in eo.Quando deprecer pro te.Et in eo.Rogate pro me.& in eo.Egreſſus a te orabo dñm.Iob.22.Rogabis eũ & exaudiet te. Et ĩ eo.33.Deprecabitur deũ & placabilis erit ei.Et in voce paſſiua ſigñat exaudire ſeu placari.Geñ.25.Qui exaudiuit eum.1.Paralip.5.Et exaudiuit eos.Eſa.19.Et placabitur eis & ſanabit eos.Et inde עֲתֶרֶת Aathereth. ideſt deprecatio. Hiere.33.Et reuelabo eis deprecationem pacis & veritatis. Hebrei vero in predicto loco interpretantur multiplicationem.& inde עֲתָרַי aathrai.Pro quo beatus hiero. trãſtulit ſupplices mei. Soph.3.ſupplices mei filii diſperſorũ meorum deferent munus mihi.Hebrei vero dicunt ꝙ eſt nomẽ propriũ nationis vel gentis.Item עָתַר aathar.ideſt derogare.Ezech.35. Et derogaſtis aduerſum me verba veſtra. Hebrei tñ in predicto loco legunt. Et multiplicaſtis aduerſum me verba veſtra.& inde נַעְתָּרוֹת Naatharoth.Pro quo beatus hiero. trãſtulit fraudulenta.i.derogatoria. Prouer. 27.Quam fraudulenta oſcula odientis. Ponitur etiã עָתַר aathar.pro nebula ſiue pro multitudine fumi.Ezech.8. Et vapor nebule de thure conſurgebat.Pro quo hebrei legũt. Et nebula multitudinis incenſi conſurgebat.

Exaudire עֲתֶרֶת deprecatio Multiplicatio עֲתָרַי Suplices. עָתַר derogare mltiplicaſ. נַעְתָּרוֹת fraudulẽta עָתַר Nebula

De incipientibus a littera. Pe.

פֵּאָה Latus. Coma
פֵּאָה Pea.latus.angulus.finis.terminus.coma.Exo.26. Quarum viginti erunt in latere meridiano. Et in eodẽ.In latere quoq; ſecundo qđ vergit ad aquilonẽ.Ezech. 45.A latere maris vſq; ad mare:& a latere orientis vſq; ad orientem.Ponitur etiam pro coma.Leuit.19.Nec in rotũdum tondebitis comam.Et in eo. Nec radetis barbam.pro quo hebrei legunt.Et non diſſipes.ideſt nõ radas comam ſeu angulum vel finem barbe tue.Et in plurali פֵּאוֹת peoth. Exo.25.Et pones eos in quattuor angulis. Ponitur etiã p ducibus vel principibus.Nu.23.Et percutiet duces moab. Et aliqui hebrei ſecundum precedentem ſignificationẽ legunt.Et percutiet angulos ſeu terminos moab.Et inde verbum angulare.ideſt in angulos terre diſpergere: ſecundũ hebreos.Deut.32.Dixi vbi nã ſunt.pro quo hebrei legũt. Dixi diſpergam eos.ſ.per angulos terre.Poteſt etiam deriuari a dictione אַף aaph.que ſignificat iram.vt ſit ſenſus.dixi iraſcar eis.vbi ponitur אַפְאֵיהֶם Aaphehem. quod ſi legatur אֵיפֹּהֵם Eephohem: tunc ſignificat vbi ſunt:ſicut eſt in littera noſtra.

פֵּאֵר Paar.glorificare.gloriari.decorare.ſeu decorum eſſe recolligere. Exo.8.Cõſtitue mihi tempus quãdo deprecer pro te.pro quo hebrei legunt. Gloriare contra me quando deprecer pro te.ideſt tu habeas illam gloriam vt eligas tibi tempus:licet talem gloriam ego deberem habere ſ.vt ego eligerem tempus ad deprecandum pro te. Sic enĩ exponitur ab hebreis.Iudi.7.Ne glorietur contra me iſrael.Eſa.10.Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum qui ſecat in ea.Et in eodem.49.Quia in te glorificabor.Et ĩ eo. 55.Et ſanctum iſrael quia glorificauit te.Et ĩ eo.60.Et domum maieſtatis mee glorificabo.& inde תִּפְאֶרֶת Thiphereth.ideſt decor.gloria.Exo.26.Facieſq; veſtem ſanctã aaron fratri tuo in gloriam & decorem.ps̄.88. Quoniã gloria virtutis eorum tu es.Prouer.28.In exultatione iuſtorũ multa gloria eſt.Eſa.60.Et domum maieſtatis mee. Vbi ponitur pro maieſtate. Et inde פְּאֵר pheer.i.decor.ſeu gloria:& ponitur pro corona que ẽ ornamentum ſeu decor capitis.Eſa.61.Et darem eis coronam pro cinere.Et in eodẽ. Quaſi ſponſum decoratũ corona.Ezech.24. Corona tua circunligata ſit tibi. Et in plu. פְּאֵרִים paarim.ſiue פַּאֲרֵי paare.Exo.39.Et mitras cum coronulis ſuis. Ezech.24.Coronas habebitis in capitibus veſtris.Ponitur etiam pro vittis que capiti circũuoluuntur.Ezech.44. Vitte linee erũt in capitibus eorũ.Ponitur etiam pro diſcriminalibus:que ſunt quedam ornamenta capitis.Eſa.3. Et mitras & diſcriminalia.Item פָּארָה Pura.ideſt laguncula:ſeu olla ſcđm trãſlationẽ nr̃am.Eſa.10.Confringet lagunculam in terrore. Hebrei tñ dicũt ꝙ ſigñat ramũ ſeu propaginẽ.cuius p̃rale. פֹּארוֹת Poroth.ponitur pro ramis:vt infra dicetur. Poteſt ẽt ſigñare ollã:ſicut eſt in littera noſtra. De quo vide ſupra in dictione פּוּר Pur.& aliqñ ſcribitur cũ duplici res & dicitur פָּארוּר parur.Naum.2.facies oĩm ſicut nigredo olle.Et aliqui hebrei ſcđm primã ſignificationem legũt. Et facies oĩm retraxerũt decorẽ ſuũ.Itẽ פֵּאֵר paer.i. colligere.ſeu recolligere.ſ.quidquid in ramis arborũ remãſerit.Deut.24. Quidquid remanſerit in arboribus non reuerteris vt colligas.Et inde פֹּארוֹת Poroth.i.rami.ſeu frondes. Ezech.31. Et eleuati rami eius per aquas multas.Et in eo.Et ſub frondibus eius genuerunt omnes beſtie ſaltus Et in eo.& platani nõ fuerunt eque frondibus eius.& aliqñ ſcribitur cum aleph poſt res.De quo vide infra in dictione פָּרָא Para.

פַּג Pag.Groſſus.ideſt ficus qui primũ venit ad maturitatẽ Canti.2.ficus protulit groſſos ſuos.

פִּגּוּל Pigul.Immundum.prophanum.Leuit.19. Prophanus erit & impietatis reus.Ezech.4.Et non eſt ingreſſa in os meum omnis caro immũda.& in plu. פִּגּוּלִים Pigulim.Eſa.43.Et ius prophanum in vaſis eorum. Quod in hebreo legitur pluraliter.ſcilicet & ius prophanationũ vel immundarum.ſcilicet carnium in vaſis eorum.

פָּגַע Pagaa.occurrere.obuiare.irruere.deprecari.intercedere.orare.rogare.Geñ.32.fuerũtq; ei obuiã angeli dei

Exo.5.ne forte accidat nobis pestis aut gladius.Pro quo hebrei legunt.Ne forte occurrat nobis pestis aut gladius.Et ī eodem.23.Si occurreris boui inimici tui & asino erranti. Nu.35.Propinquus occisi homicidam interficiet statim vt apprehenderit eum.pro quo he.le.cū occurrerit vel obuiauerit ei:Ios.2.Ne forte occurrant vobis reuertentes. Et in eo.17.Et coniungantur sibi in tribu Aser. idest occurrant sibi.Et in eo.19.Peruenit in debaseth.pro quo he. le.& occurrit.i.pertingit in debaseth.Et in eo. Et peruenit terminus eius vsq; thabor.Iob.36.Et precepit ei vt rursus adueniat.pro quo he.le.occurrat.scilicet tenebris.Esa.47. Nō resistet mihi homo.idest non occurret mihi homo.Hebrei tñ secundum aliam significationē exponunt sic.Non accipiā deprecationem vel orationē hominis.Et in eo.64.occurristi letanti & facienti iustitiam.Hiere.15. Si non occurri tibi in tempore afflictionis.Amos.5. Et occurrat ei vrsus. Significat etiam irruere vel interficere.Iudi.8 .Tu surge irrue in nos.Et in eo.15.Spondete mihi ꝙ non occidatis me.idest ne irruatis in me.1.Reg.22. Noluerunt autem serui regis extendere manus suas in sacerdotes domini.ꝓ quo he.le.Noluerunt autem serui regis extendere manus suas vt irruerent in sacerdotes domini.2.Reg.1. Accedens irrue in eum.Et inde פֶּגַע Pégaa.idest occursus.contrarius. aduersarius.3.Reg.5. Non est satan neq; occursus malus. Scribitur etiam cum mem in principio.Iob.7.Quare me posuisti contrarium tibi. Significat etiam intercedere vel orare seu deprecari.Gen̄.23.Intercedite pro me apud Ephron.Et in eo.28.Cumq; venisset ad quendam locum. Pro quo hebrei legunt.Et orauit vel deprecatus est in loco Potest etiā legi sic.Et occurrit loco. Quod est idem sensus cū lr̄a nr̄a.Iob.21.Et quid nobis prodest si orauerimus illum.Esa.53.Et pro transgressoribus rogabit.Et in eo.59. Et aporiatus est:quia nō est qui occurrat.pro quo he.le. qa nō est qui oret vel deprecetur.pōt ēt legi sicut est in lr̄a nr̄a Hiere.7.Nec assumas pro eis laudē & orationē & nō obsistas mihi. pro quo he.le.Et nō depreceris siue nō ores me Et in eo.27.Et si ꝓphete sunt & est verbū dn̄i in eis:occurrant dn̄o exercituū.pro quo he.le. orent vel deprecentur dn̄m exercituum.Et in eo.36. Contradixerunt regem ne combureret librum.i.rogauerunt regem.

פֶּגֶר Péger.cadauer.morticinium.Esa.14. Quasi cadauer putridum.Amos.8.Multi morientur.Pro quo he.le. Plurimum cadauer.supple erit.& est sensus sicut in lr̄a nr̄a. Ponitur ēt pro ruina.Naum.3.Et grauis ruine. Et in plu. פְּגָרִים Pegarī. seu פִּגְרֵי pigre.Leuit.26.Cadetis īter ruinas idolorū vestrorū.pro quo he.le.Et dabo cadauera vr̄a sup̄ cadauera idolorū vestrorum.Nu.14.Vestra cadauera iacebunt in solitudine.Esa.37.Et ecce omnes cadauera mortuorū.Et in eo.62.Et videbūt cadauera virorū.Et idē verbum פִּגֵּר piger.Quod significat corruere.vel impingere. 1.Reg.30.Qui lassi transire non poterant torrētem Bosor. Pro quo he.le.qui corruerant vel impegerant ad torrentē Bosor.i.pre lassitudine transire non poterant:sicut est in littera nostra.

פָּגַשׁ Pagas.obuiare.occurrere.Gen̄.32.Si obuium habueris fratrem meum esau.i.si obuiauerit tibi.Et in eodē 33.Que nam sunt iste turme quas obuiam habui. Exo.4. Occurrit ei dominus.1.Reg.25. Quibus & illa occurrit. Iob.5.Per diem incurrunt tenebras. Prouer. 22. Diues & pauper obuiauerunt sibi.Et in eodem.29.Pauper & creditor obuiauerunt sibi.

פָּדָה Pada. Redimere.liberare.eruere.Exo.21.Dimittet eā. pro quo he.le.redimat eā.i.dimittat eā liberā. Leuit. 19.Et tn̄ precio nō est redēpta.ps.54.Redimet in pace animā meā.ps.118.Redime me a calūniis hoim̄.ps.129. Et ipse redimet israel.& inde פְּדוּת Peduth.i.redēptio.Exo.8.Ponāq; diuisionē inter populū meū & populū tuū.ꝓ quo he. le.Ponāq; redemptionē inter populū meū & populū tuū. ps.110.Redēptionē misit dn̄s populo suo.Scribitur etiā cū iod in fine & dr̄ פִּדְיוֹן pidion.ps.48. Et preciū redēptiōis aīe sue.& aliqn̄ sign̄at preciū solutiōis vel liberatiōis. Nu.3 In precio aūt ducētorū.scribitur ēt cū mē in fine & dr̄ פִּדְיוֹם Pidiom.vt in eo.Tulit igitur moyses pecuniā eorū qui fuerunt amplius.pro quo he.le. Et tulit moyses pecuniam redemptionis vel precii eorū qui fuerunt amplius.

פְּדוּת Redēptio. פִּדְיוֹן Redēptio. Preciū פִּדְיוֹם Precium.

פַּדָּן Padan.mesopotamia.regio.que grece sic noīatur a mesos qđ est mediū & potamos qđ est flumē.eo qđ est sita inter duo flūina tigrim.s.& euphratē.Gen̄.25.Duxit vxorē rebeccā filiā bathuelis syri de mesopotamia. Et ī eo.28. Vade & proficiscere in mesopotamiā syrie.Et in eodē.48. Quādo veniebā de mesopotamia:mortua est rachel.& hec dictio פַּדָּן Padan in lingua chaldaica sign̄at numerū parē siue dualem.in lingua vero punica seu arabica significat cāpestrē seu planiciē.& ideo dicunt aliqui ꝙ illa regio dicitur פַּדָּן padan.Eo quod est terra campestris:& secūdū aliquos hebreos inde deriuatur dictio אַפַּדְנוֹ apadno.Dan̄.11. Et figet tabernaculū suū apadno.De quo vide supra in dictione אֶפֶד Apad.

פַּדָּן Mesopotamia. אַפַּדְנוֹ

פְּדַע Padaa.redimere.liberare.Iob.33.Libera eum vt non descēdat ī corruptionē. & solū īuenitur ī ꝑdicto loco.

פְּדַע Liberare

פֶּדֶר Páder.adeps.Leuit.1.Caput & cūcta q̄ adherēt iecori. ꝓ quo hebrei legunt.Caput & adipē.i. adipē q adheret iecori.

פֶּדֶר Adeps.

פֶּה Pe.os.s.ab ore.Exo.4.Quis fecit os hoīs.& in eo. Et ipse loq̄tur ꝓ te & erit os tuū.Nu.12.ore enī ad os loquor ei.Ponitur ēt pro cōsensu.Ios.9.Cōgregati sunt pariter vt pugnarēt cōtra iosue & israel vno aīo eadēq; sentētia. ꝓ q̄ he.le. Vt pugnarēt cōtra iosue & israel vno ore.i.vno cōsensu eadēq; sentētia. Et qn̄ post se regit gtm̄ vel qn̄ cōponitur cū pronoībus tūc mutat he in iod.Gen̄.29.& os putei grādi lapide claudebatur.Exo.4.& ego ero in ore tuo & in ore illius.Nu.20.Eo qđ incredulus fuerit ori meo. Deut.8. Sed in oī verbo quod procedit de ore dei.Et in eo.11.quos aperto ore suo terra absorbuit.Ios.9.& os dn̄i nō interrogauerūt.ps.49.os meū loquetur sapiētias. Esa.49.& posuit os meū quasi gladiū acutū.Sign̄at ēt ꝑceptū seu imperium vel mādatū.Gen̄.41.& ad tui oris imperiū cūctus ppl̄s obediet.Nu.10.mouerūt castra primi iuxta impiū dn̄i. Ios. 1.quicūq; cōtradixerit ori tuo.i.impio vel mandato. Ponitur ēt pro capicio vel ora vestimēti.Exo.28. In cuius medio supra erit capicium & ora ꝑ gyrum: sicut fieri solet in extremis vestium partibus.Iob.30.Et quasi capicio tunice succinxerūt me.ps.132.Quod descendit in ora vestimenti eius.ponitur etiam pro ore gladii. idest pro acumine gladii.Exo.16.Fugauitq; Iosue Amalech & populum eius in ore gladii. Et in plurali פֵּיוֹת Peioth. Iudi.3. Qui fecit sibi gladium ancipitem. Pro quo hebrei legunt. Et fecit sibi gladium acutum habens duo ora.idest acutum ex vtraq; parte. Prouer. 5. Acuta quasi gladius biceps. idest ex vtraque parte acutus.& aliquando duplicatur littera pe & littera iod & dicitur פִּיפִיּוֹת Pipiioth.Ps.49.Et gladii ancipites in manibus eorum. Reperitur etiam פִּים Pim secundum terminationem pluralem masculinorum.1.Reg.5.Retusa erat acies vomerum. & quandoq; preponitur ei lr̄a caph & littera lamed & dr̄ כְּפִי Chephi.aut לְפִי lephi:& tūc aliqn̄ significat.iuxta. secundum.sicut.Gen̄.47. Prebens

פֶּה Os. Cōsensus Imperiū Capiciū Ora. פֵּיוֹת Anceps. Biceps פִּיפִיּוֹת Ancipites פִּים Acies כְּפִי לְפִי

Iuxta. cibaria singulis. Pro quo hebrei legunt. Prebens panē iuxta familiam. idest iuxta exigentiam familie singulorum. Exo.12. Que sufficere possunt ad esum agni. Pro quo hebrei legūt. Vnusquisq; iuxta id qđ pōt edere numeretur super agnum. Et est sensus sicut in littera nostra. Leuit.25.

Quanto. Quanto plus anni remanserit post iubileum: tanto crescet & precium: quanto minus temporis. Pro quo hebrei legūt. Iuxta multitudinem annorum cresces & precium. Nu.7.

Iuxta. Secundū. Iuxta ordinem ministerii sui. Et in eo. Iuxta id quod habebant necessarium. & in eodem. Secundum officia & cultū suum. Et in eo.9. Cumq; ablata fuisset nubes que tabernaculum protegebat: tunc proficiscebantur filii israel. pro quo hebrei legunt. Iuxta eleuationem nubis desuper tabernaculum: proficiscebātur filii israel. 3.Reg.17. Si fuerit annis his ros & pluuia nisi iuxta oris mei verba. Iob.33. Ecce & me sicut & te fecit deus. & aliquando preponitur ei dictio

Sicut. עלפי על Aal & dicitur עלפי Aalpi. Exo.34. Scribe tibi verba hec quibus & tecū & cū israel pepigi fedus. pro quo hebrei legunt. Scribe tibi verba hec: quia iuxta verba hec pepigi fedus tecum & cum israel. Deut.17. Et docuerint te iuxta legem eius.

Iuxta. פי שנים Et quando iungitur predicta dictio פי Pi cum dictione שנים Senaim que significat duo: tunc ambe dictiones significant duplicem partem vel duplicem portionem Deut.21. Dabitq; ei de his que habuerit cuncta duplicia. 4.Reg.2. Obsecro vt fiat in me duplex spiritus tuus.

Duplicia. Duplex. פה Hic. Huc. Item פה Po. idest. hic. siue huc. aduerbium loci. Deut.5. Tu vero hic sta mecum. Iosu.18. Vt hic coram domino deo vestro mittam vobis sortem. Iob.38. Vsq; huc venies & non procedes. Esa.22. Quid tibi hic: aut quis tibi hic. Et aliquando scribitur cum aleph in fine loco he. Iob.38. Et hic confringes tumentes fluctus tuos. Et quandoq; preponitur ei littera mem & dicitur מפה Mipo. idest hinc siue inde

מפה Hinc. Inde. Ezech.40. Tres hinc & tres inde. Scribitur etiam cū vau in fine loco he. Vt in eo. Due mense hinc: & due mense inde. Et in eo.41. Hectecas ex vtraq; parte centum cubitorū. Pro quo hebrei legunt. Et hectecas eius hinc & inde centum cubitorum.

פוג פוג Pug. Vacillare. hesitare. relaxare. Gen.45. quasi de graui somno euigilans: tamen nō credebat eis. Pro quo hebrei legunt. Et vacillauit siue hesitauit cor eius: quia nō credebat eis.

Vacillare. Lacerari. Abach.1. Propter hoc lacerata est lex. pro quo hebrei legunt. Propter hoc vacillat seu relaxata est lex. cuius verbū passiuū habetur. Ps.37. Vbi dicitur: afflictus sum & humiliatus sum nimis. vbi ponitur pro afflictus sum. Pro quo hebrei legunt. Laxatus sum siue relaxatus sum vel debilitatus sum.

Affligi. laxari. הפגות Et inde הפגות Hafugoth .i. relaxatiōes seu cessationes. Beatus Hiero. trāstulit requiem. Threñ.3. Oculus meus afflictus est nec tacuit: eo quod non esset requies. idest eo quod non esset relaxatio vel cessatio a lachrymis vel a fletu.

requies.

פוח פוח Phuach. Aspirare. flare. sufflare. insufflare. loqui. illaqueare. Canti.2. Donec aspiret dies. Et in eodem.4. perfla hortum meum. Ps.9. Omnium inimicorum suorū dominabitur. pro quo hebrei legunt. Omnes inimicos eius insufflabit in eos. idest cōtemnet eos & reputabit quasi vētum. Potest etiam legi. illaqueabit in eis. Ezech.21. In igne furoris mei sufflabo in te. Et in eodem.22. Vt succendā in ea ignem. pro quo hebrei legunt. Ad sufflandū in ea ignē. Vide etiam de hoc supra in dictione נפח Naphach.

Aspirare. Perflare. Insufflare. Illaqueat. Sufflare.

פיח Et inde פיח Piach. idest fauilla cineris: que sufflādo in aere eleuatur Exo.9. Tollite plenas manus cineris de camino. & quia locutio fit per aspirationem & flatum: ideo predicta dictio significat etiam loqui. Prouer.14. Profert autem mendaciū dolosus testis. idest loquitur mendacium. Et in eo. Et profert mendacia versipellis. Ps.11. Ponam in salutari fiducialiter agam in eo. Pro quo hebrei legunt. Ponam in salutari q loquitur ei. & subditur. Eloquia domini. idest ponam in salutari eum qui loquitur ei eloquia domini. Potest etiam legi secundum primam significationem Spirabit in eo. vel sic. illaqueat in eo. idest ponam in salutari pauperem & inopem quem impius illaqueat. nam predicta dictio etiam significat illaqueare. idest laqueos ponere. Prouer.29. Homines pestilentes dissipant ciuitatem. pro quo hebrei legūt. Illaqueant ciuitatem. Esa.42. Laqueus iuuenum omnes. Pro quo hebrei legunt. Illaqueare iuuenes omnes. & inde פח Pach. idest laqueus. Ps.68. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum. p̄s.118. Posuerunt peccatores laqueum mihi. p̄s.123. Anima nostra erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est & nos liberati sumus. Osee.9. propheta laqueus ruine factus est super omnes vias eius. Et in plurali פחים Pachim. p̄s.10. Pluet sup peccatores laqueos. Potest etiam deriuari a dictione פחם Pecham: que significat carbonem. vt infra dicetur. vnde btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. Pluet super peccatores carbones. Prouer.22. Arma & gladii in via superbi. pro quo hebrei legunt. Arma & laquei in via peruersi. Significat etiam laminas ex argento & auro seu ere. Exo.39. Inciditq; bracteas aureas .i. laminas. Nu.16. Producatq; ea in laminas.

Cinis. Proferre. loqui. Dissipa Illaqu laqueu laquei Bract lamin

פוט Put. Libia. nomen regionis. Hiere.46. Fortes ethiopie & libye. libia.

פוך Puch. Stibium nigri coloris: quo mulieres liniunt oculos. 4.Reg.9. Depinxit oculos suos stibio. Iob.42. Et nomen tertie cornu stibii. Hiere.4. Et depinxeris stibio oculos tuos. est etiam nomen lapidis preciosi coloris stibii. 1.Parali.29. Lapides onychinos & quasi stibinos. Esa.54. Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos. pro quo hebrei legunt. Ecce ego sternam in stibio lapides tuos. idest in lapides stibinos. Et dicunt aliqui hebrei q; significat carbunculum. Stibi Stibi

פול Pul. faua. Ezech.4. Et fabam & lentem. faba.

פון Pun. Conturbari: aut secundum hebreos: dubitare siue hesitare. Ps.87. Exaltatus autem humiliatus sum & cōturbatus. pro quo hebrei legunt. Tuli seu portaui terrores tuos & dubitabam seu hesitabam. s. ne mihi euenissent mala propter mea demerita. Et inde פן Pen. dictio dubitatiua. idest ne forte. Geñ.2. Ne forte moriamur. Et in eo. Ne forte mittat manum suam. Et in eo.19. Ne forte apprehendat me malum. Et in eo.24. Caue nequando reducas filiū meum illuc. Exo.1. Ne forte multiplicetur. Nu.20. Alioquin armatus occurram tibi. pro quo hebrei legunt. Ne forte in gladio occurram tibi. Prouer.5. Per semitam vite non ambulat. Pro quo hebrei legunt. Per semitam vite forte dirigetur: quasi dicat. Putas ne q; talis mulier dirigetur per semitam vite: non vtiq;. vnde sequitur. vagi sunt gressus eius. Et in eodem. Ne forte impleantur extranei viribus tuis. & in eodem.30. Ne forte saciatus illiciar ad negandum. Esa.27. Ne forte visitetur contra eam.

Contur Hesita Ne fo Nequ

פוץ Pus. dispergere. spargere. Diuidere. dissipare. contere re. Geñ.11. Antequam diuidamur in vniuersas terras. Et in eodem. Atq; ita diuisit eos dominus ex illo loco in vniuersas terras. Et in eodem. Et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Et in eodem.49. Et dispergam eos in israel. Exo.5. Dispersusq; est populus in omnem terram egypti. 1.Regum.14. Dispergimini in vulgus & dicite eis. Iob.37. Et nubes spargunt lumen. Et in eodem.40. Disperge superbos in furore tuo. Prouer.5

Diuid disper

Deriuentur fontes tui foras.i.diuidantur seu dispergantur. Hiere.23. Ve pastoribus qui dispergunt & dilacerāt gregē pascue mee.& in eodē. Vos dispsistis gregē meū. Ezech.11. In quib9 dispersi estis.& in eodē.29. Et dispergā egyptios in nationes.& in eodē. Et cōgregabo egyptum de populis in quibus dispersi fuerant.Naū.2. Ascēdit qui dispergat co rā te.Soph.3.Filii dispersorum meorū.Zach.13.Et disper gentur oues. Signat ēt affluere.vt in eo.1. Adhuc afflu̇ēt ci uitatesmee bonis.i.dispergētur seu diuidentur:quia nō po terūt simul cohabitare propter multitudinē pecorū & ar mētorum & aliorum bonorū.Et aliqñ scribitur cum dupli ci sadic.Hiere.23.Et quasi malleus conterens petrā.i.diui dens petrā.Abach.3.Et contriti sunt mōtes seculi. Iob.16. Et tenuit ceruicē meā & confregit me . vide de hoc supra in dictione נָפַץ Naphas.Et inde מַפֵּץ Mephis.i.instrumen tum quo petre conteruntur.Pro quo beatus hiero.trāstulit iaculum.Prouer.25. Iaculum & gladiū & sagitta acuta. Et inde תְּפוּצָה Thephusa .i. dispsio vel cōtritio aut dissipatio. Hiere.25. Quia completi sunt dies vestri vt interficiamini & dissipationes vestre.

פּוּק Puc.haurire.educere.effundere.dissoluere.offendere. p̄s.143.Eructantia ex hoc in illud. idest educentia seu haurientia.Prouer.18.Et hauriet iocūditatē a dn̄o .Signat ēt effundere.Ps.139.Cogitauerunt contra me : ne derelin quas me.Pro quo btūs hiero.in psal.iuxta he.ve. trāstulit. Scelera eorū ne effundantur. Sed ēt ī predicto loco hebrei legunt. Scelera eorum ne educas.i. ne permittas vt scelera eorū educantur in actu.Esa. 58 . Cum effuderis esurienti aīam tuā.Signat ēt dissoluere.Hiere.10.vt nō dissoluatur. Et inde פִּיק Phic.i.dissolutio.Naum.2.& dissolutio geni culorum.Signat etiā offendere.Esa.28.Ignorauerunt iudi ciū.pro quo he.le.offenderunt in iudicio.& inde פּוּקָה puca i.offensio seu offendiculum.Beatus hiero.trāstulit Singul tū.1.Reg.25.Nō erit tibi hoc ī singultū & ī scrupulū cordis

פּוּר Phur.irritū facere.dissipare.dissoluere.Gen̄.17.Quia pactum meū irritum fecit.Nu.30.In arbitrio viri erit si faciat:siue nō faciat.Pro quo he.le. Vir eius cōfirmet eū aut irritum faciat eum.s.iuramētum. Sed beatus hiero.transtu lit sensum.& in eodē. Si autē contradixerit postq̄ resciuit. i. si irritum fecerit . 3 . Reg.15. Peto vt venias & irritum fa cias fedus quod habes cum baasa rege israel.p̄s.32.Dn̄s dis sipat consilia gentium.p̄s.88. Misericordiā autē meam nō dispergam ab eo.Pro quo he.le. Non faciā irritā ab eo.Esa. 44.Irrita faciēs signa diuinorū.Hiere.33.Et si irritum po test fieri pactum meū cum die & nocte.& in eodē. Et pactū meum irritum esse poterit dauid seruo meo. Et aliqñ scri bitur cum duplici res.p̄s.73.Tu cōfirmasti ī virtute tua ma re.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Tu dis sipasti ī fortitudīe tua mare. Scribitur ēt cū duplici pe & res & dicitur פַּרְפַּר Parpar. Iob.16.Ego ille quōdam opulentus repente contritus sum. Pro quo he.le. Opulētus fui & con triuit me seu oppressit me.Et īde פּוּרָה Pura.i.torcular a te rendo vel premēdo dictum.Esa.63. Torcular calcaui solus. Est etiā פּוּרָה Pura genus mēsure. Pro quo beatus hierony mus transtulit lagenā. Aggei.2. Et intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquaginta lagenas.Ponitur etiā p̄ lagun cula. Esa.10. Confringet lagunculam in terrore . Item פּוּר Phur.i.sors.Ester.3.Missa est sors in vrnā : que hebraice dr̄ phur.Pro quo he.le. Misit phur.i.sortem.& in eodem. 9.& misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem. & in eo dem.Ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim.

פּוּשׁ Phus.crescere.diffūdere seu effūdi.salire.abūdare.au gere. Hiere.50. Quoniā effusi estis sicut vituli super bam.i.creuistis seu augmentati estis.Naū.3. Latitauit popu lus tuis in montibus . Pro quo he.le. Diffusus est populus tuus in montibus.vnde sequitur. & non est qui congreget. Abach.1.Et diffūdentur equites eius. Potest etiā legi. Cre scent vel augentur equites eius.Malach.4. Et salietis sicut vitulus de armento.Pro quo hebrei legunt. Et crescetis seu effundemini quasi vituli ad presepe. Et inde פֶּשַׁע Pas.pro quo beatus hieronymus transtulit scelus:quasi פֶּשַׁע Pesaa Iob.35. Nec vlciscetur scelus valde. Hebrei tamen dicūt q̄ significat multitudinem.vnde in predicto loco ipsi legunt. Nec scit in multitudine nimia seu valde.& refertur ad ip̄m Iob.quasi dicat.Nescit iob in multitudine nimia sapientie & scientie dei.vnde sequitur. Ergo iob frustra aperit os suū Et in lingua chaldaica cōmuniter significat predicta dictio multiplicare vel augmētare.Et inde dicūt aliqui q̄ deriua tur פִּישׁוֹן phison.quod est nomen magni fluminis paradi si : p̄pter eius incrementum & abundantiā.Gen̄.1. Nomē primi phison.Et beat9 hiero.in libro de hebraicis questio nibus dicit q̄ phison est fluui9 qui apud latinos gāges dr̄.

crescere. — diffundi — Salire. — פּוּשׁ — Scelus — multitudo. — פִּישׁוֹן — Phison.

פּוֹת Poth.cardo. & solum inuenitur in numero plurali.s. פּוֹתוֹת pothoth.3. Reg.7. Et cardines ostiorum domus interioris. Item פֹּתָה potha.siue פָּתָה pathe.i.crinis:secun dum translationē nostram.Esa.3.Et dn̄s crinem earum nu dabit.Hebrei vero dicūt q̄ significat turpitudinem seu ve rēda mulieris vel hominis. vnde in p̄dicto loco ipsi legūt. Et dn̄s turpitudinem earum nudabit.

פּוֹת — פּוֹתוֹת — cardines. — פֹּתָה — פָּתָה — crinis. — turpitudo.

פַּז paz.aurum.obrizum. De quo vide in dictione sequēti.

פַּז — Aurum

פָּזַז pazaz.salire.saltare.subsilire.dissolutum esse.2.Reg.6 Vidit regem subsiliētem atq̄ saltantem coram dn̄o. & scribitur aliquando cum simplici zain. Gen̄.49.Et disso luta sunt vincula brachiorū & manuū eius. & dicunt aliqui hebrei q̄ significat fortificari seu roborari. vnde in p̄dicto loco ipsi legūt.Et fortificata seu roborata sunt brachia ma nuū eius. Alii vero legunt sic. Et deaurata sunt brachia ma nuum eius.s.p̄pter ornamenta aurea que in brachiis & ma nib9 portabat. Nam פַּז paz aurum siue obrizum significat p̄s.20. Posuisti in capite eius coronam de lapide p̄cioso.p̄ quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit. Pones in ca pite ei9 coronam de obrizo. Scribitur etiā cum mē in prin cipio & dicitur מוּפָז Muphaz.3.Reg.10.Et vestiuit eū auro fuluo nimis. Pro quo hebrei legūt. Et vestiuit eū auro obri zo. Et aliquādo scribitur cum aleph in principio & dicitur אוּפָז Vphaz.Dan̄.10.Et renes eius accincti auro obrizo.

פָּזַז — Subsilire. — dissoluere. — Fortificari — Obrizum. — מוּפָז — Fuluū Aurū. — אוּפָז — aurū obrizū

פָּזַר pazar.dispergere.spargere.dissipare.p̄s.88. Dispersi sti inimicos tuos.p̄s.111.Dispersit dedit pauperib9.p̄s. 147.Nebulam sicut cinerem spargit. Prouer.11.Alii diui dunt propria.i.dispergunt.Hiere.3. Et dispersisti vias tuas alienis.& in eodem.50. Grex dispersus israel. Ponitur etiā pro dissipare.p̄s.52.Quoniam domin9 dissipauit ossa eo rum.p̄s.140.Dissipata sunt ossa n̄ra secus infernum.

פָּזַר — dispergere — Spargere — Dissipare.

פָּחַד Pachad.timere. formidare. expauescere.terreri. p̄ter reri.admirari.Iob.3.Quia timor quē timebā euenit mihi.p̄s.13.Ibi trepidauerunt timore.i.timuerunt timore. Prouer.28. Beatus homo qui semper est pauidus. Esa.51. Et formidasti iugiter tota die.Hiere.33.& timebunt & tur babūtur.Osee.3.& pauebūt ad dn̄m & ad bonū ei9 . signat etiam terreri.Iob.4.Et omnia ossa mea pterrita sunt.Esa. 33.Conterriti sunt in sion peccatores.Signat etiam mirari. Esa.60. Et mirabitur & dilatabitur cor tuum . & inde פַּחַד pachad .i. pauor. formido. terror. Gen̄.31. Et timor Isaac affuisset mihi.& in eodē. Iurauit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac.idest per deum quem timebat isaac.p̄s. 52. Illic trepidauerunt timore vbi non erat timor . Esa . 24.

פָּחַד — Timere — trepidare — Pauere. — Formidar. — pterrere — cōterrere — Mirari — פַּחַד — Timor.

Formido Formido & fouea & laque9. Et in plurali פְּחָדִים Pechadim.
פְּחָדִים Iob.15. Sonitus terroris in auribus illius. Quod in hebreo
Terrores legitur pluraliter. s. sonitus terrorũ vel formidinũ. Reperi-
tur etiam in genere feminino cum thau in fine. Hiere. 2. &
nõ esse timorẽ meum apud te: dicit dñs deus exercituũ. Itẽ
פַּחַד פַּחַד Páchad. testiculus. & solum inuenitur in numero plu-
Testicul9 rali. Iob. 40. Nerui testiculorum eius perplexi sunt.
פֶּחָה פֶּחָה Pecha. prĩceps. dux. Nec. 5. Annonas que ducibus de
Dux bebantur non comedimus. pro quo he. le. Panẽ prin-
cipis vel ducis non comedi. & est sensus sicut in littera nr̃a.
Et aliquando scribitur cum aleph loco he. Esd. 5. Quem &
Princeps principem cõstituit. Et quãdo post se regit genitiuũ: mutat
פַּחַת he in tau & dicitur פַּחַת Pachath. Esa. 36. Et quomodo susti
dux. nebis faciem ducis vnius ex seruis dñi mei. Aggei. 1. filium
פֶּחָם salathiel ducem iuda. Malach. 1. offer illud duci tuo. Scribi-
tur etiã cum mẽ in fine loco he: & dr̃ פֶּחָם Pecham. Nec. 5. vt
Dux פַּחוֹת essem dux in terra iuda. Et in plu. פַּחוֹת Pachoth. siue פַּחֲוֹת
Duces. Pachauoth. Nee. 2. Epistolas dedit mihi ad duces regionis
transflumen. & in eodẽ. Et veni ad duces regionis. & in eo.
5. Duces autem qui fuerunt ante me grauauerunt populũ.
פַּחֲוָתָא Ezech. 23. Prĩcipes & magistratus iuuenes cupidinis. & in
principes. lingua chaldaica dr̃ פַּחֲוָתָא Pachauatha. Dañ. 3. Magistra-
duces. tus & duces & tyrãnos.
פָּחַז פָּחַז Pachaz. vagum esse. vagari. festinare. temere agere.
Iudi. 8. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes & vagos
Vagũ esse. Hiere. 3. Prophete eius vesani. pro quo hebrei legunt. Pro-
vesanus phete eius festinantes siue temerarii. Et inde פַּחַז páchaz. i.
Festinare. festinatio seu temeritas. Geñ. 49. Effusus es sicut aqua. p
פַּחַז quo hebrei legũt. Festinatio. s. tua sicut aqua. i. sicut aqua fe-
Festinatio stinat in preceps: sic tu egisti temere & festinãter. Hiere. 23.
miracula Qui seduxerunt populum meũ in mendaciis suis: & in mi
raculis suis. vbi ponitur pro miraculis. pro quo hebrei le-
gũt. In mẽdaciis suis & in festinatiõe seu in temeritate sua.
פֶּחָם פֶּחָם Pecham. carbo. pruna. Prouer. 26. Sicut carbones ad
Carbo. prunas & ligna ad ignẽ. Esa. 44. In prunis & in mal
leis formauit illud. Ponitur etiã pro duce vel principe. De
quo vide supra in dictione פֶּחָה pecha.
פֶּחָר פֶּחָר Pechar. in lingua chaldaica significat figulũ. Dañ. 2.
Figulus. Quia vidisti pedũ & digitorũ partes ex testa figuli.
פַּחַת פַּחַת Páchath. fouea. fossa. 2. Reg. 18. Et proiecerũt eum in
Fouea. saltu in foueã grãdem. Esa. 24. Formido & fouea & la
פְּחָתִים queus sup te. & in plurali פְּחָתִים Pechathim. 2. Reg. 17. For
Fouee. פְּחֶתֶת sitã nunc latitat in foueis. Et inde פְּחֶתֶת Pechétheth. i. cõfos
sio seu corrosio. Leuit. 13. Eo quod infusa sit in supficie vel
Corrosio per totum lepra. pro quo hebrei legunt. Corrosio seu con-
fossio est. s. lepre.
פִּטְדָה פִּטְדָה Piteda. topazius. lapis preciosus. & scribitur cũ he vel
thau in fine. Exo. 28. In primo versu erit lapis sar-
Topazius dius & topazius. Iob. 28. Non adequabitur ei topazius de
ethiopia.
פָּטַר פָּטַר Patar. aperire. soluere. dissoluere. dimittere. remitte-
Aperire. re. declinare. Exo. 34. Omne quod aperit vuluam
meũ erit. Nu. 8. Pro primogenitis q̃ aperiunt omnẽ vuluã
Declinare 1. Reg. 19. Et declinauit dauid a facie saul. 1. Paralipo. 25. Hi
sunt principes cãtorũ per familias leuitarũ qui in exhedris
morabantur. p quo hebrei legunt. Hi sunt cantores princi-
pes patrũ leuitarũ ĩ exhedris dimissi vel soluti. i. soluti ab a-
liis operib9: quia erãt occupati in cãticis. 2. Paralipo. 23. Si
dimittere quidem ioiada non dimiserat abire turmas. p̃s. 21. Locuti
sunt labiis: mouerunt caput. Pro quo beatus hiero. in psal.
iuxta he. ve. trãstulit. Dimittũt labiũ: mouẽt caput. Prouer.
פְּטוּרִים 28. Qui dimittit aquã caput est iurgiorũ. Et inde פְּטוּרִים
peturim. siue פְּטוּרֵי peture. i. pminẽtes sculpture: q̃si emittã-

tur & egrediantur foras. 3. Reg. 6. Et picturas varias quasi
prominentes de pariete & egrediẽtes. & in eodem. Et cela- pmin
turas valde prominentes.
פַּטִּישׁ Patis. malleus. Esa. 41. faber erarius percutiens mal
leo. Hiere. 23. Et quasi malleus cõterens petrã. Item Mall
פַּטִּישׁ pates. in lingua chaldaica significat quoddã genus ve-
stimẽti. Pro quo beatus hiero. transtulit thiarã. Dañ. 3. Vin Thia
ctis cum brachis suis & thiaris.
פִּיד Phid. interit9. ruina. Iob. 30. Et si corruerint ipse salua
bit. p quo he. le. Si in interitu vel ruina ipsis salus. s. erit Corru
Et ẽ sensus sicut in littera nr̃a. & in eo. 31. Si gauisus sum ad Inter
ruinã ei9 q me oderat. puer. 24. & ruinã vtriusq̃ qs nouit. Ruina
פִּים Pim. pinguedo. aruina. & scribitur cũ he in fine & dr̃
פִּימָה pima. Iob. 15. Et de lateribus ei9 aruina depẽdet.
פָּכָה Pacha. redundare. egredi. Ezech. 47. Et ecce aque re aruina
dundantes a latere dextero. Et inde פַּךְ pach. i. laguncu
la. seu lenticula. 1. Reg. 10. Tulit ergo samuel lẽticulam olei. Redũ
פָּלַל Palal. iudicare. diiudicare. arbitrari. orare. rogare. seu
placare. Geñ. 46. Non sum fraudatus aspectu tuo. pro Lẽtic
quo hebrei legunt. Videre faciem tuam non iudicaui. i. nõ
putaui aut non diiudicaui. 1. Reg. 2. Si peccauerit vir in vi- Iudic
rum: placari ei potest deus: si autẽ in deum peccauerit: quis
orabit pro eo. p quo hebrei legunt. Si peccauerit vir in vi-
rum: iudicabit eum deus: siue iudicabunt eum iudices: qui Orar
dicuntur dii participatiue: vt dictum est supra in dictione
אֱלֹהִים Elohim: sequitur si aũt ĩ dñm peccauerit vir: quis iu
dicabit pro eo. potest etiam legi sicut est in littera nr̃a. Nam
predicta dictio etiã significat placari vel orare: vt infra dice
tur. p̃s. 105. Stetit autem phinees & placauit. pro quo bea
tus hiero. in psal. iuxta he. ve. trãstulit. stetit autem phinees
& diiudicauit. Ezech. 16. Que vicisti sorores tuas. pro quo diiudi
he. le. Que iudicasti vel diiudicasti sorores tuas. Et in eodẽ.
28. Et corruent interfecti in medio eius gladio. pro quo he
brei legũt. Et iudicabitur interfectus seu vulneratus in me-
dio eius gladio. potest etiã deriuari a dictione נָפַל Naphal:
que signat corruere: sicut est in littera nr̃a. Et inde פְּלִילִים
pelilim. i. iudices arbitri. Exo. 21. Et arbitri iudicauerint. & arbit
inde פְּלִילִי pelili. i. iudicãdus: seu reus iudicio. Iob. 31. Que
est iniquitas maxima. p quo hebrei legunt. Que est iniqui
tas iudicanda. i. rea iudicii. Scribitur etiã cum mẽ in fine & re9iu
dicitur פְּלִילִים pelilim. vt supra in eodem. Hoc enim nefas
est & iniquitas maxima. i. iniquitas iudicãda. Et inde פְּלִילָה
pelila. i. iudicatio seu iudiciũ. pro quo btũs hiero. transtulit
conciliũ. Esa. 16. Ini cõsiliũ: coge conciliũ. Scribitur etiam Cõcil
cum duplici iod & dr̃ פְּלִילִיָּה pelilia. Esa. 28. Et ignoraue-
rũt iudiciũ. & qñ p̃dicta dictio פָּלַל palal. ẽ verbũ quarte cõ Iudic
iugationis: tunc signat orare. vel placare. Geñ. 20. Orabit Orar
pro te quia ppheta est. & in eodẽ. Orãte autẽ abraã sanauit
deus abimelech. 1. Reg. 1. Orauit ad dñm flens largiter. Et
in eodẽ. 2. Et orauit anna & ait. 3. Reg. 8. Et orauerint & de
precati te fuerint. p̃s. 5. Quoniã ad te orabo. Et inde תְּפִלָּה
Thephila. i. oratio. 4. Reg. 20. Audiui orationẽ tuã. p̃s. 16. Orati
Auribus percipe orationẽ meã. & in titulo. p̃s. 89. Vbi dr̃
oratio moysi hominis dei. p̃s. 101. Respexit in orationẽ hu-
milium. Abach. 3. Oratio abachuc prophete.
פָּלָא Pala. mirificare. mirabiliter agere. mirabilẽ esse. occul
tum seu absconditum esse. aut dificile esse. separare. vl
segregare. Deut. 28. & augebit dñs plagas tuas & plagas se
minis tui. p quo he. le. Et mirificabit dñs plagas tuas & pla mirifi
gas seminis tui. i. plagas admirãdas inferet tibi. 2. Reg. 1. Et
amabilis sup amorẽ mulierũ. p quo he. le. Mirabilis fuit a- Mira esse
mor tuus mihi sup amorẽ mulierũ. Iob. 10. Reuersus mira
biliter me crucias. Esa. 29. Ecce ego addã vt admirationem admi

faciā populo huic miraculo grandi. Ioel.2. Qui fecit mirabilia vobiscū. & aliqñ scribitur cū he in fine loco aleph. Vt p̄s.16. Mirifica misericordias tuas. p̄s.30. Qm̄ mirificauit misericordiā suā mihi. Et inde פֶּלֶא Pele.i.miraculū seu mirabile: mirificum. miraculosum. Exo.15. Faciens mirabilia Quod in hebreo legitur singulariter.s.faciēs mirabile seu faciens miraculū. Esa.9. Et vocabitur nomē eius admirabilis cōsiliari⁹.i.miraculosus seu mirabilis aut mirificus. & in eodē.25. Qm̄ fecisti mirabilia. p quo he.le. Qm̄ fecisti mirabile seu miraculū. Et īde פִּלְאָה pelia.i. mirabilis. p̄s.138. Mirabilis facta ē sciētia tua ex me. Et in plu. פְּלָאוֹת pelaoth siue פְּלָאִים Pelaim. p̄s.118. Mirabilia testimonia tua. Threñ. 1. Et deposita est vehemēter. p quo he.le. & descēdit aut deposuit seu parui pendit miracula. Pōt ēt intelligi sicut est in littera nr̄a. Dañ.12. Vsq̃ quo finis horū mirabiliū. Et aliqñ scribitur cum nū in principio & dr̄ נִפְלָאוֹת Niphlaoth. siue נִפְלָאִים Niphlaim. p̄s.104. Memētote mirabiliū suorū. p̄s.129. Nec ambulaui in magnis: nec in mirabilibus sup me. p̄s.138. Mirabilia opera tua. & aliqñ p̄ponitur ei littera mē & dr̄ מִפְלָאוֹת Miphlaoth. Iob.37. Magnas & p̄fectas sciētias. signat ēt p̄dicta dictio occultū seu abscōditū aut difficile. Deut.17. Si difficile & ambiguū apud te iudiciū esse prospexeris. p quo he.le. Si occultū vel abscōditū aut ignotum fuerit a te verbū iudicii. & in eo.30. Mādatū hoc quod ego p̄cipio tibi hodie nō supra te est.i.nō est occultū vel absconditū a te. Iudi.13. Cur queris nomē meū quod est mirabile. Pro quo he.le. Quod ē occultū seu abscōditū. Pōt etiā legi secundū primā significationē sicut est in littera nr̄a. Et inde ille cuius nomē ignoratur vel tacetur ī scriptura dr̄ פְּלֹנִי Peloni.i.ille talis. 4. Reg.6. In loco illo & illo ponamus insidias. Ruth.4. Sede hic vocās eū noīe suo. p quo he.le. Sede hic talis viduus. dicitur ēt פַּלְמוֹנִי Palmoni. Dañ.8. Et dixit vn⁹ sctūs alteri nescio cui loquēti. vbi ponitur pro eo quod in littera nr̄a est alteri nescio cui. signat etiā predicta dictio segregare vel separare. Nu.6. Cū fecerit votū vt sctificetur. Pro quo he.le. Cū segregauerint vel separauerint se ad vouēdum votū nazarei. & in eo.15. Vota soluentes aut sponte offerētes. pro quo he.le. Ad segregandū vel separādū votū aut spōte.s.offerētes. vide ēt de hoc ifra ī dictiōe פָּלָה Pala.

פָּלַג Palag. diuidere. Geñ.10. Nomē vni phaleg: eo quod in diebus eius diuisa sit terra. Iob.38. Quis dedit vehemētissimo imbri cursum. p quo he.le. Quis diuisit vehemētissimo imbri aqueductū. p̄s.54. Precipita dñe & diuide linguas eorū. Dañ.2. Regnū diuisum erit. Et inde פְּלַג Pelag.i. diuisio seu dimidiū. Dañ.7. Vsq̃ ad tēpus & tēpora & dimidium tēporis. Et inde פְּלֻגָּה pelugath.i.diuisio. 2. Paralipo. 35. Et ministrate in sanctuario per familias turmasq̃ leuiticas. pro quo he.le. Et state in sanctuario secundū diuisionē dom⁹ patrū pro fratrib⁹ vr̄is filiis populi & per diuisionē domus leuitarū. Et beatus hiero. trāstulit sensum. Et in plu. פְּלַגּוֹת Pelagoth. Iudi.5. Diuiso cōtra se ruben. pro quo he.le. In diuisionibus ruben. Scribitur etiā cū mē in principio & dr̄ מִפְלַגּוֹת Miphlagoth. 2. Paralipo.35. vt darent per domos & familias singulorū.i.secūdū diuisiones domorū patrū. Et inde פֶּלֶג Peleg.i. riuus seu flumē qui ab alio magno fulmine diuisus est. p̄s.84. Flumen dei repletū est aquis. Et in plu. פְּלָגִים Pelagim. p̄s.1. Et erit tāq̄ lignū quod plātatū est secus decursus aquarū. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. trāstulit. Et erit tāq̄ lignū trāsplantatū iuxta riuulos aquarū. p̄s.45. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. Pro quo beatus hiero. trāstulit fluminis diuisiones letificāt ciuitatē dei. Esa.30. Riui currētiū aquarum. Reperitur etiā פְּלַגּוֹת Pelagoth. secundum terminationē femininorū. Iob. 20. Nō videat riuulos fluminis: torrentes mellis & butyri. Riuuli. פְּלָגוֹת

פִּלֶגֶשׁ Pileges. cōcubina. Geñ.22. cōcubina vero illi⁹ noīe roma. & ī eo.35. & dormiuit cū bala cōcubina pr̄is sui. & ī eo.36. Erat āt thāna cōcubina eliphaz. Et ī plu. פִּלַגְשִׁים Pilagsim secundū terminationē masculinorū. Geñ.25. Filiis aūt concubinarum largitus est munera. 2. Reg.20. Decē mulieres cōcubinas. Cāti.6. & octoginta cōcubine. Ponitur etiā p cōcubitu. Ezech.23. Et isaniuit libidine sup cōcubitū eorū. Cōcubina פִּלַגְשִׁים Cōcubine. cōcubitus.

פֶּלֶד Pelad. habena. secundū trāslationē nr̄am. Et solū inuenitur in numero plurali.s. פְּלָדוֹת Peladoth. Nañ.2. Ignee habene currus. Hebrei tñ dicunt q̄ signat lāpades sicut לַפִּד Lapid. de quo supra dictum est in littera lamed. פְּלָד פְּלָדוֹת Habene.

פָּלָה Pala. separare. diuidere. mirificare. mirabile facere. Exo.8. Faciāq̃ mirabile ī die illa in terra gesen. Pro q̄ he.le. Et separabo ī die illa terrā gesen. Pōt etiā legi sicut est in littera nr̄a: vt infra dicetur. & in eo.9. Et faciet dñs mirabile inter possessiones israel & egyptiorum. pro quo he.le. Et diuidet dñs inter possessiones israel & egyptiorū. & in eodē.11. Vt sciatis quanto miraculo diuidat dñs egyptios & israel. Et in eo.33. Vt glorificemur ab oībus populis. p quo he.le. Vt diuidamur ego & populus tuus ab oībus populis Potest etiā legi vt mirificemur. p̄s.4. Et scitote qm̄ mirificauit dñs sanctum suum. Vide etiam de hoc supra in dictione פָּלָא pala cum aleph in fine. פָּלָה Separare Mirabile facere. Diuidere. Mirificar.

פָּלַח Palach. diuidere. scindere. concidere. secare. dissecare. 4. Reg.4. Et reuersus concidit in olla pulmenti. Iob.16. Cōuulnerauit lūbos meos. Pro quo he.le. Secuit vel concidit renes meos. p̄s.14. Sicut crassitudo terre erupta est super terrā. Pro quo btūs hiero. in psal. iuxta he.ve. trāstulit. Sicut agricola qui scindit terrā. Prouer.7. Donec trāsfigat sagitta iecur ei⁹.i. donec diuidat vel scīdat. Et īde פֶּלַח pelach.i.fragmē. Iudi.9. Et ecce vna mulier fragmē mole desup deiiciēs. Cāti.4. Sicut fragmē mali pūici. & ī eo.6. Sicut cortex mali punici. vbi ponitur pro cortice. Ponitur ēt pro malleatore. eo quod diuidit & cōcidit. Iob.41. Et stringetur q̄si malleatoris inc⁹. Itē פְּלַח Palach. In ligua chaldaica signat seruire siue colere. Dañ.3. Deos tuos non colunt Et in eo. Quia deos tuos nō colimus. Et in eo.6. Deus tu⁹ quē colis semper. & inde פָּלְחָן pulchan.i.seruit⁹. ministerium. Esd.6. vasa quoq̃ que dantur tibi in ministerium domus dei tui. פָּלַח Cōcidere. Secare Scindere. diuidere. פֶּלַח Fragmen. Cortex. פְּלַח Malleator פּוּלְחָן Colere.

פָּלַט Palat. euadere. saluare. saluari. eruere. Eripere. liberare. eiicere: siue expellere. pere. 2. Reg.22. saluabis me a cōtradictiōibus populi. p̄s.16. Eripe aīam meā ab impio. p̄s.17. Refugium meum & liberator meus. p̄s.31. erue me a circundantibus me. p̄s.55. Pro nihilo saluos facies illos. Ezech.7. Et saluabūtur qui fugerint ex eis. Mich.6. et app̄hendes & nō saluabis: & quos saluaueris in gladio dabo. Hebrei tñ in p̄dicto loco legūt. et app̄hēdes & nō eiicies & q̄s eieceris gladio dabo. Signat ēt parere. Iob.21. vacca pepit & nō est priuata fetu. ponitur ēt p amplexari. Esa.5. & āplexabitur & non est qui eruat. & inde פְּלֵיטָה peleta.i.euasio. liberatio. siue illud quod euadit vel liberatur. Geñ.32. Alia turma q̄ reliq̄ est saluabitur. p quo he.le. & erit alia turma ī liberationē vel in euasionē. Et est sensus sicut in littera nr̄a. Exo.10. Sed comedatur q̄d residuū fuerit grandini.i. q̄d liberatū fuerit a grādine. Et inde פָּלִיט Palit.i.ille qui euasit vel effugit mortē vel piculū. Geñ.14. & ecce vnus qui euaserat. Threñ.2. Et nō fuit ī die furoris dñi qui effugeret. & in plu. פְּלֵטִים peletim. Iudi.12. quia dixerant fugitiuus est galaad de ephraim. q̄d in hebreo legitur ī. plu.s. fugitiui estis vos galaad de ephraim. Esa.66. Et mittā ex eis qui saluati fuerint ad gentes. & in abdia. nec stabis in exitibus vt פָּלַט ministeriū Saluare Eripere Liberare Eruere. Parere amplexari פְּלֵיטָה Liberatio. פָּלִיט Qui euasit qui effugit פְּלֵטִים Fugitiui. Saluati.

qui fugiũt interficias eos qui fugerint.

פֶּלֶךְ Fuſus. Vicus. Pagus.

פֶּלֶךְ Pelech.fuſus.baculus. vicus.2. Reg.3. & tenẽs fuſũ & cadẽs gladio.& aliqui he.dicũt ꝙ in p̃dicto loco ſignificat baculũ.Prouer.31.& digiti eius apprehẽderunt fuſum Significat etiam vicum ſeu pagum.Nee.3. Princeps vici ierusalem.& in eodem.princeps pagi maſpha.

פָּלַס Põderare Munire. Dirigere

פָּלַס Palas.põderare.dirigere.rectificare.p̃s.77. Viã fecit ſemite ire ſue.ꝓ quo he.le.Põderauit ſiue direxit ſemitã furori ſuo.Beatus hiero.in pſ.iuxta he.ve.tranſtulit. Muniuit ſemitã furori ſuo.ꝓuer.4. Dirige ſemitã pedib⁹ tuis. & in eo.5.Per ſemitã vite nõ ãbulat.ꝓ quo he.le. Semitã vite ne diriget vel ne dirigetur ĩ ea: cuius expoſitionẽ vide ſupra in dictione פּוּן Pun.Eſa.26.Rectus callis iuſti ad ãbulãdũ.ꝓ quo he.le. Rectũ callẽ iuſti põderabis ſeu diriges.& inde פֶּלֶס Péles.i.põdus.Prouer.16. pondus & ſtatera iudicia dñi ſunt.Eſa.40.Et librauit in pondere montes.

פֶּלֶס Põdus

פָּלַץ Cõcutere פַּלָּצוּת Tremor. Formido Tenebre.

פָּלַץ Palas.cõcutere.cõcuſſum eẽ.tremere.Iob.9. Et colũne eius cõcutiũtur. Et inde פַּלָּצוּת Palaſuth.i.tremor. cõcuſſio. Iob.21.& cõcutit carnẽ meã tremor. Ezech.7.& operiet eas formido.In alio vero loco beatus hiero.tranſtulit tenebras ſeu caliginẽ.p̃s.54.Et cõtexerũt me tenebre. Eſa.21. Tenebre ſtupefecerũt me. Sed ẽt ĩ p̃dictis locis hebrei interpretãtur tremorẽ ſeu concuſſionẽ.Et inde מִפְלֶצֶת Miphléſeth.i.idolũ priapi: ſecũdũ trãſlationẽ nr̃am.3.Reg 15.Inſup & maachã matrẽ ſuã ãmouit ne eſſet prĩceps in ſacris priapi.& in eo. Subuertitq́ ſpecũ eius & cõfregit ſimulachrũ turpiſſimũ. Et aliqñ ſcribitur cũ thau ĩ principio & dr̃ תִּפְלֶצֶת Thiphléſeth.Pro quo beatus hiero.trãſtulit arrogantiã.Hiere.49.Arrogantia tua decepit te.

מִפְלֶצֶת Priapus. תִּפְלֶצֶת arrogãtia.

פָּלַשׁ Cõſpgere. Aſpergere

פָּלַשׁ palas.inuoluere.cõſpergere.ſ.cinere vel puluere:qđ fiebat in ſignũ luctus & triſtitie.Hiere.6.& cõſpergere cinere.& in eo.25.Et aſpergite vos cinere.Ezech.27.Et cinere cõſpergẽtur.Mich.1.puluere vos conſpergite.

פָּלַשׂ מִפְלְשֵׂי Semite

פָּלַשׂ palas.cũ pũcto cebólet.extẽdere ſiue expãdere.& ſolum inuenitur nomẽ plurale ab eo deriuatũ.ſ.מִפְלְשֵׂי Miphleſe.i.extẽſiones ſiue expãſiões. ꝓ quo beatus hiero. trãſtulit ſemitas.Iob.37.Nunquid noſti ſemitas nubium.i. quibus viis vel ſemitis nubes expandatur ſuper terram.

פֻּם Os.

פֻּם Pum.in lingua chaldaica ſignificat os.Dañ.4.Cumq́ ſermo adhuc eſſet in ore regis.

פֶּן Ne forte. פִּנָּה Angulus.

פֶּן Pen.Ne forte.Geñ.26.Ne forte interficerẽt eũ. Et in eo. Ne morerer ꝓpter eã.i.ne forte morerer. vide ẽt de hoc ſupra in dictiõe פּוּן pum.Itẽ פִּנָּה pína.angulus.p̃s.117.Hic factus eſt in caput ãguli. Prouer.7.Tranſit per plateã iuxta angulũ.& in eo.Iuxta oẽm angulũ inſidiãs.Et ſecundũ hebreos he vltimũ eſt generis feminini:& ideo ei⁹ primitiuũ eſt p̃dicta dictio פֶּן Pen.alii vero dicũt ꝙ deriuatur a ſequẽti dictione פְּנִין penin.& in plu. פִּנּוֹת pinoth.Exo.27.Cornua autẽ per q̃ttuor angulos ex ipſo erunt.Iob.1.Et cõcuſſit q̃ttuor angulos domus.Soph.1.Et ſup ciuitates munitas & ſuper angulos excelſos.Et dicunt aliqui hebrei ꝙ in predicto loco ponitur pro turrib⁹ firmiſſimis:ſicut firmitas domus eſt in angulis. Et quia in angulis ponũtur lapides maiores & meliores.ideo maiores & prĩcipes populi appellãtur hoc noĩe.Iudi.20.Oñs ãguli populorũ.Reperitur etiã פִּנִּים pinim ĩ gñe maſculino.Zach.14.Et vſq́ ad portã angulorũ.

פִּנּוֹת anguli. anguli pro principib⁹ פִּנִּים anguli.

פְּנִין פְּנִינִים Geme

פְּנִין Enin.gẽma.ſeu margarita.& ſolũ inuenitur ĩ numero plu.ſ. פְּנִינִים peninim. Prouer.3. Precioſior eſt cunctis opibus.i.cũctis gẽmis.& ĩ eo.20. Eſt aurũ & multitudo gẽmarũ. & in eo.31. Procul & de vltimis finibus p̃ciũ eius. ꝓ quo he.le.Et ꝓcul ſiue lõge magis q̃ gẽme preciũ eius.i.lõge p̃cioſius gẽmis preciũ ei⁹.Threñ.4.Rubicũdiores ebore antiquo. ꝓ quo he.le. Rubicũdiores oſſe pluſq̃ gẽme.i. pluſq̃ gẽme rubicũde.& dicunt aliqui qđ a predicta dictione deriuatur פִּנָּה pinna.i.angulus: & ponitur ibi dages in littera nun ꝓpter defectũ alterius nun. alii vero dicunt qđ deriuatur a dictione פֶּן pen:dequa ſupra dictũ eſt.

פַּנַּג panag.balſamũ.vnguẽtum precioſum.Ezech.27.Balſamũ & mel & oleũ & reſinã ꝓpoſuerũt ĩ nũdinis tuis. Balſa

פָּנָה pana.reſpicere.intueri:aduertere.aĩaduertere.vertere auertere.declinare. parare.ſeu p̃parare.Exo.2. Cũq́ circũſpexiſſet huc atq́ illuc.& in eodẽ. Et reuerſus eſt moyſes de monte. pro quo he.le. Et reſpexit & deſcẽdit moyſes de mõte.Leuit.26. Reſpiciã vos & creſcere vos faciã.Deut. 31.Quia ſecut⁹ eſt deos alienos.pro quo he.le.Quia reſpexit ſeu diuertit ad deos alienos. Iudi.20. Beniamin quoq́ reſpiciens retro.Iob.6.Verũtamen quod cepiſtis explete. Pro quo he.le. Et nunc animaduertite: reſpicite in me :vel ſic.Et nunc quia cepiſtis:reſpicite in mẽ.p̃s.101.Reſpexit in orationem humiliũ. p̃s.118. reſpice in me & miſerere mei. Hiere.47.Non reſpexerũt patres filios. Ezech.9.Que reſpicit ad aquilonẽ.& in eodẽ.11. Que reſpicit ad ſolis ortũ. Significat etiã vertere vel auertere.ſiue diuertere :aut declinare. Deut.2. Profectiq́ inde venimus in ſolitudinem. pro quo hebrei legunt.Et diuertimus ſiue reſpexim⁹ : & ꝓfecti ſumus ad ſolitudinẽ. & in eodẽ. Ite contra aquilonẽ.i. vertite vel diuertite contra aquilonẽ. Et in eodẽ.29.Cuius cor auerſus eſt a dño deo vr̃o. Iudi.15.Candaſq́ earum iungit ad caudas.pro quo he.le.Et vertit caudã ad caudã.i.fecit vt mutuo reſpicerẽt.Et in eo. 20. Quod cum vidiſſent filii beniamin in fugã verſi ſũt.1.Reg.10.Cum auertiſſet humerum ſuũ vt abiret.& in eodẽ.14. Quocũq́ ſe verterat ſuperabat.Eſa.56.Omnes in viã ſuã declinauerunt.Hiere.2.verterunt ad me tergum & non faciẽ. Et in eodẽ.6. Ve nobis quia decliauit dies.& in eodẽ.49. Quomodo deiecit ceruicem moab.proquo he.le. Quomodo vertit ceruicẽ moab. ſcilicet vt fugeret. & in eo.4. fugite & terga vertite. Et in eodem. Verſa eſt vt fugeret.Ezech.43.Gradus aũt eius verſi ad orientẽ.Poteſt etiã legi ſecundũ primã ſignificationẽ. Reſpiciẽtes ad oriẽtẽ.& inde פְּנוֹת penoth.i.primo mane.ſ. qñ mane vl'aurora reſpicit ab oriẽte.Et ſcribitur cũ lámed ĩ prĩcipio & dr̃ לִפְנוֹת liphnoth.Exo.14.reuerſũq́ eſt prĩo diluculo ad priorẽ locũ.p̃s.45.Adiuuauit eã de⁹ mãe diluculo.põitur ẽt ꝓ tp̃e veſptino.& inde פָּנִים panim.i.facies.vultus.aſpect⁹.& declinatur tm̃ pl'r:& cõiter ẽ gñis maſculini. Geñ.1.Et tenebre erãt ſup faciẽ abyſſi:& ſpũs dñi ferebatur ſup aq̃s.ꝓ quo he.le.ſup faciẽ aquarũ.& in eo.4.& cõcidit vult⁹ eius.& in eo.& cur cõcidit facies tua.& in eo.32.vidi dñm facie ad faciẽ.& in eo.33.Sic enĩ vidi faciẽ tuã:quaſi viderim vultũ dei.Exo.33.loq̃batur dñs ad moyſen facie ad faciẽ.& in eodẽ.Nõ poteris videre faciẽ mea.Nu.6.Cõuertat dñs vultũ ſuũ ad te.Deut.4.eduxitq́ te p̃cedẽs.ꝓ q̃ he.le.Et eduxit te in facie ſua.i. in preſentia ſua. Et eſt ſenſus ſicut in lr̃a nr̃a.2.Reg.2.& leuare nõ potero faciẽ meã. Et in eo.11.Ponite vriã exaduerſo belli. Pro quo he.le.Ponite vriã exaduerſo faciei belli.i.in prima acie belli. p̃s.33 Et facies vr̃e nõ cõfundentur.Prouer.25.Et facies triſtis linguã detrahẽtẽ.& in eo.28.qui cognoſcit ĩ iudicio faciẽ:nõ bene facit.Repetitur ẽt in ge.fe.Ezech.21. Quocũq́ faciei tue eſt appetit⁹.& p̃ponitur ei lr̃a lámed & dr̃ לְפָנִים lephanim ſiue לִפְנֵי Liphne.i.corã.i cõſpectu.ante.anteq̃.Ab initio.Geñ.6.Corrupta eſt autem terra coram domino. & in eodẽ.10.Erat aũt robuſtus venator corã dño. & in eodem. 13.Ecce vniuerſa terra coram te.Et in eo.24. & appoſitus eſt in cõſpectu eius panis.& in eodem. 46.Miſit aũt iacob iudam ante ſe. Ruth.4. Hic autem erat mos antiquitus in

Circũ Reſpic Diuer auerte Verte declin dilucu Facie Vultu Coram incõſp Ante

israel.Pro quo hebrei legũt. Hoc autem erat ante.i.ab antiquo in israel.1.Reg.8.& egredietur ante nos.Nee.5.Duces autem primi qui fuerũt ante me. Iob.8.Et ante omnes herbas arescit.ps.71.Ante solem pmanet nomen eius. ps.101. Initio tu dñe terrã fundasti.Prouer.17. Cum spoponderit pro amico suo.pro quo hebrei legunt. Cum spopõderit coram amico suo.siue ante amicum suũ. & in eodẽ.18. Anteꝙ conteratur exaltatur cor hominis: & anteꝙ glorificetur humiliatur.Malach.4. Anteꝙ veniat dies dñi. Significat etiã velut aut quasi.1.Reg.1. Ne reputes ancillam tuã quasi vnã de filiabus belial.Iob.4.Cõterẽtur velut a tinea.Scribitur etiam cum mẽ in principio & dicitur מִפְּנֵי Mipene.i. a facie.a cõspectu. Gen.3.Abscondit se adam & vxor eius a facie dñi. & in eodem.16. A facie sarai dñe mee ego fugio. & in eodem.35. Cum fugeret fratrẽ suum. Pro quo hebrei legunt.Cum fugeret a facie Esau fratris sui. Hiere.5.Et a facie mea non dolebitis. Est etiã redditiuũ rationis. Exo.19. Eo quod descendisset dñs sup eũ in ignẽ. Scribitur etiã cũ lámed in principio & dr̃ מִלִּפְנֵי מִלִּפְנִים Milephanim.siue Miliphne.i.a facie. de vultu.de cõspectu.ab ãte:siue ab antiquo.Gen.4.Egressusꝙ cain a facie dñi.Exo.35.Egressa ẽ oĩs multitudo filiorũ israel de cõspectu Moysi.ps.16.de vultu tuo iudiciũ meum pdeat.ps.113. A facie dei mota est terra:a facie dei iacob.Ione.1. Vt fugeret in tharsis a facie dñi. Et aliqñ preponitur ei dictio עַל Al.vel dictio אֶל El.& dr̃ עַל פְּנֵי Aal pene.siue אֶל פְּנֵי El pene.i.ad faciẽ.in faciẽ.in cõspectu.ante faciẽ.corã.Gen.11.Mortu⁹ est autẽ arã ante thare prẽm suũ.i.viuẽte thare.& in eodẽ.25. Corã cunctis fratribus suis obiit.i.eis viuẽtibus. Exo.20. Nõ habebis deos alienos corã me. Nu.3. Functiꝙ sunt sacerdotio Eleazar & ithamar corã aaron patre suo. Deut.7.& reddẽs odiẽtibus se statim: ita vt dispderet eos.pro quo he.le. & reddẽs odiẽti se in facie sua.i.in vita sua.& in eo.Protinus eis restituens quod meretur.Pro quo he.le. In faciem suã reddẽs ei. Iob. 1.Nisi in faciem benedixerit tibi.& in eodem.6. Et prebete aurem & videte an mentiar. p quo hebrei legunt. Et in facie vr̃a si mẽtiar. & est sensus sicut in littera nr̃a. & in eodẽ. 21.Quis arguet corã eo vias eius. Item פְּנִים Panim.i.intus siue interi⁹.Ezech.2.Qui erat scriptus intus & foris.Potest etiã legi ante & retro. Scribitur etiã cum he ĩ fine & dicitur פְּנִימָה Penima. 3.Reg.6.& cedro oĩs domus intrinsecus vestiebatur.ps44. Omnis gloria eius filie regis ab intus. Et inde פְּנִימִי Penimi.i.interior. Ezech.40. Et itroduxit me in atrium interius. & in eodẽ.41. Vsꝙ ad domũ interiorẽ. Et in eodem. Intrinsecus & forinsecus.& in genere femininο פְּנִימִית Penimith. vt in eodem. 44. Cum ingredientur portam atrii interioris. Et in plurali פְּנִימִים Penimim.siue פְּנִימִיּוֹת Penimioth.1.Paralipo.28. Et cellariorum eius interiorum.2. Paralipo.4. Et ostia celabit tẽpli interioris.p quo hebrei legunt.Et ostia eius interiora.Et aliquãdo scribitur cum lámed in principio & dicitur לִפְנֵי Liphnai.3. Reg.6.Porro quadragita cubitorum erat ipsum tẽplũ prefo ribus oraculi.Pro quo hebrei legunt.Porro quadraginta cubitorum erat domus : hoc est tẽplum interius. Scribitur etiã cũ mẽ in principio & dicitur מִלִּפְנִים Miliphnim.vt in eodẽ.Quasi pminentes de pariete:et egredientes.pro q̃ hebrei legunt. Ab intrinseco & foris.s.egrediẽtes. Et quia ira ostẽditur in facie:ideo ponitur פָּנִים Panim.i.facies pro ira. Gen.32.Dixit eni placabo illũ muneribus . pro quo he.le. Dixit enim placabo irã eius munere. Leuit.zo. Ponã faciẽ meã sup hominẽ illum.i.ponã iram meã. Iob.9. Cõmuto faciem meã.pro quo he.le.Relinquã faciem meã.i.iram vel indignationẽ meã.ps.33. Vultus autẽ dñi sup facientes mala.Hiere.3.Nõ auertam faciem meã a vobis.pro quo he.le. Non imitam iram meã in vobis.Threñ.4.facies dñi diuisit eos.i.ira dñi. Item פִּנָּה Pinna.i.parare.pparare.expurgare.Gen.24.Preparaui domũ & locũ camelis tuis.Esa.40. Parate viam dñi. & in eo.57.Declinate de semita.pro quo he.le.preparate siue expurgate semitã.i.lapides ab ea tollite.vnde sequitur auferte offendicula de via populi mei.potest etiã significare declinare sicut est in littera nr̃a : vt supra dictum est.& in eodem.62. Preparate viã populo. Soph.3. Auertit inimicos tuos.p quo hebrei legũt. Expurgauit inimicos tuos . i.abstulit eos de terra tua. Potest etiã significare auertere sicut est in littera nr̃a: vt supra dictum est. Item פִּנָּה Pinna.i.angulus. Nee.3.vsꝙ ad flexuram & vsꝙ ad angulum.& in eodem.Et contra cenaculum anguli. Hiere.31. Vsꝙ ad portam anguli.de quo vide supra in dictiõe פֵּן pen.

פִּנָּה preparare. Parare.

expurgare

פִּנָּה Angulus.

פָּנַק Panac..i deliciis nutrire.seu delicate nutrire.Prouer. 29.Qui delicate nutrit a puericia seruũ suũ . & solum inuenitur in predicto loco.

פָּנַק Delicate nutrire.

פַּס Pas:siue פִּסָּה pisa.fragmẽtum.particula.Dañ.5. Et rex aspiciebat articulos manus scribẽtis.pro quo hebrei legunt.Et rex aspiciebat particulã seu fragmentũ manus scribentis.Et in eo.Idcirco ab eo missus est articul⁹ manus. Et in plurali פַּסִּים pasim.Gen.37.Feciꝙ ei tunicã polymitã. idest ex multis fragmentis seu pitaciis diuersorum colorũ siue ex multis filis diuersorum colorum contexta.nam polymita est dictio composita a poly quod grece sigñat multum:& mitos filum seu licium.Ponitur etiam pro talari. 2. Regum.13.que induta erat talari tunica . & inde פִּסָּה Pisa. idest fragmentum vel placenta aut placentula. ps. 71 .Erit firmamentũ in terra in sũmis montiũ.pro quo he.le . Erit fragmentum val placentula tritici in terra. Et beatus hiero. in psal.iuxta he.ve.transtulit.erit memoriale triticũ ĩ terra.

פַּס Articulus Particula

פַּסִּים polymita.

Talaris. פִּסָּה Fragmẽtũ

פָּסַס pasas.finire.deficere.diminui. & scribitur cũ simplici sámach.ps.11. Quoniã diminute sunt veritates a filiis hoĩm. Et aliqui hebrei dicunt quod inde deriuatur dictio פַּס pas.siue פִּסָּה pisa.idest fragmentum seu particula. De quo dictum est in dictione precedenti.

פָּסַס Diminui

פָּסַג pasag.distribuere.secundum trauslationem nr̃am.ps. 47.Distribuite domos ei⁹.hebrei vero dicũt ꝙ sigñat exaltare seu munire:& quod deriuatur a dictiõe פִּסְגָּה phasga.quod est locus altus & munitus. Deut.3. Ascende cacumen phasge.

פָּסַג distribuere Exaltare.

פָּסַח pasach.claudicare.claudũ fieri.trãsilire.trãsire.2.Reg. 4.Cecidit & claud⁹ effect⁹ est.3.Reg.18.Vsꝙquo claudicatis in duas partes.& inde פִּסֵּחַ piséach. idest claudus.Leuit.21. Si cecus fuerit: si claudus. 2.Reg. 9.Claudus vtroꝙ pede.Esa.35.Tunc saliet sicut ceruus claudus. & in plurali פִּסְחִים piscḣim.2.Reg.5.nisi abstuleris cecos & claudos.Esa.33.claudi diripiẽt rapinã.Sigñat et pdicta dictio trãsilire vł trãscẽdere.Exo.12.trãscẽdet ostiũ dom⁹.& ĩ eo. & videbo sanguinẽ & trãsibo vos.i.trãsiliã.3.Reg.18.Trãsiliebatꝙ altare qđ fecerãt.Esa.31.trãsiẽs & saluãs.& ĩde פֶּסַח pésach i.trãsit⁹.eo qđ trãsiliuit domos israelitarũ.Exo.12. victima trãsit⁹ dñi est.qñ trãsiuit sup domos filiorum israel: vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.

פָּסַח Claudus fieri. claudicare פִּסֵּחַ Claudus פִּסְחִים claudi. trãscendere Transire Trãsilire פֶּסַח Transitus

פָּסַל pasal.dolare.pscindere.sculpere.Exo.34.pcide ait tibi duas tabulas lapideas.&in eo. Excidit ergo duas tabulas lapideas.Deut.10.dola tibi duas tabulas lapideas . & ĩ eo.Cũꝙ dolasset duas tabulas lapideas.& inde פֶּסֶל pesel. idest idolum .sculptile . Leuit. 29. Non facietis vobis idolum & sculptile. Esa.40.Nũquid sculptile conflabit faber. & in eo.Quõ statuat simulachrũ qđ nõ moueatur Et in eo. 42.Cõfundantur confusione qui confidũt in sculptile . Et

פָּסַל precindere Excidere Dolare פֶּסֶל Idolum

in eo.44. Plaste idoli omnes nihil sunt. Et in eodē. Quis formauit deum: & sculptile formauit. & in eodem.45. Qui leuant lignum sculpture sue. Et in plurali. פְּסִילִים Pesilim. Deut.7. Sculptilia eorū igne comburite. Iudi.3. Et pertransiuit locum idolorum vnde reuersus fuerat. ps.77. Et in sculptilibus suis ad emulationē eū ꝓuocauerunt. Esa.4. Et laudem meam sculptilibus.

פְּסַנְתְּרִין Pesantherin. in lingua chaldaica signat instrumentum musicum. pro q̄ beatus hiero. trāstulit. psalteriū. Dañ.3. Et cithare & psalterii & symphonie.

פָּעָה Paa. clamare. ingemiscere. Esa.44. Sicut parturiēs loquar. Pro quo hebrei legunt. Sicut parturiens clamabo seu vociferabo. & inde אֶפְעֶה Ephee. quod signat serpentis genus. Pro quo beatus hieronymus transtulit viperam. Esa.30. vipera & regulus volans.

פָּעַל Paal. operari. facere. Iob.35. Si peccaueris: quid ei nocebis. Pro quo he. le. Si peccaueris quid operaberis cōtra eū. Et est sensus sicut in lr̄a nr̄a. Esa.41. quis hec opatus est & fecit. & in eodem.44. Et operatus est in brachio fortitudinis sue. Et in eo. De reliquo autē operatus est deum. Mich.2. Et operamini malum in cubilibus vestris. Et inde פֹּעַל Poal. idest opus. Ps.9. In ope manuū suarū cōprehensus est peccator. Hiere.22. Et mercedem non reddet ei. Pro quo he. le. & opus suū. i. mercedē operis sui nō reddet ei. & in plurali פְּעָלִים Pealim.2. Reg.23. Banaias filius ioiade viri fortissimi magnorum operū. & in ge. fe. פְּעֻלָּה peula. seu פְּעֻלַּת Peulath. Leuit.19. Non morabitur opus mercenarii apud te. Esa.40. Et opus illius coram illo. & in plu. פְּעֻלּוֹת Peuloth. ps.16. Vt non loquatur os meum opera hominū. scribitur etiam cū mem in principio & dicitur מִפְעָלוֹת Miphaaloth. ps.45. Venite & videte opera dn̄i.

פָּעַם Paam. terrere. perterrere. pulsare. Geñ.41. Et facto mane pauore ꝑterritus. Pro quo hebrei legunt. & perterritus est spiritus eius. Iudi.13. Cepitq̧ spūs dn̄i esse cū eo. pro quo he. le. Cepitq̧ spiritus domini pulsare eū siue expergefacere eum. Dañ.2. Et conterritus est spiritus eius. Item פַּעַם paam. i. vicis. vna vice. semel. nunc. Geñ.2. Hoc nunc os ex ossibus meis. Potest ēt legi sic. hac vice os ex ossibus meis. Et in eo.18. obsecro domine ne irascaris si loquar adhuc semel. Iudi.16. Et redde mihi nunc fortitudinem pristinam.2. Reg.17. Non est bonū consiliū quod dedit achitophel hac vice. Prouer.7. Nunc foris nūc ī plateis Et in plu. פְּעָמִים peamim. Geñ.33. & adorauit ꝓnus ī terra septies. i. septem vicibus. Leuit.4. Asperget septies. Nume.14. Et tentauerunt me iam per decē vices. Ezech.41. Latera autem: latus ad latus bis trigīta triū. pro quo he. le. Latꝰ ad latus trigīta & tribus vicibꝰ. & in numero duali פַּעֲמַיִם Paamaim. i. duabus vicibus seu bis. Geñ.27. & supplātauit me en altera vice. i. bis. & in eo.43. Si nō intercessisset dilatio: iam vice altera venissemus. Nu.20. Cūq̧ eleuasset moyses manū ꝑcutiēs virga bis silicē. & inde dicūt aliqui ꝙ deriuatur verbū פַּעַם Paam. Iudi.13. Cepitq̧ spūs dn̄i esse cū eo. i. hac prima vice cepit eē cū eo. de quo supra dictū est. ponitur etiā פַּעַם Paam ꝓ tūc tēporis. Esa.41. Eū qui cudebat tūc tp̄is. Hebrei vero dicūt ꝙ signat malleū. vñ in p̄dicto loco ipsi legunt. Eū qui cudebat malleo. Itē פַּעַם Paam. i. uestigiū seu plāta pedis. & solū inuenitur in nu. plu. f. פְּעָמִים peamim. Iudi.5. quare tardauerūt pedes quadrigarum illius. ps.16. Vt non moueātur vestigia mea. ps.73. Leua manus tuas in supbiā eorū in finē. pro q̄ btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. trāstulit. Sublimitas pedū tuorū dissipata est vsq̧ in finē Prouer.29. rete expādit gressibus eiꝰ. Cāti.7. quā pulchri sunt gressus tui ī calciamētis. Esa.26. Pes pauperis: gressus

egenorū. ponitur ēt ꝓ angulis. Exo.25. quos pones ꝑ q̄ttuor arce angulos. & ponitur ibi פְּעָמוֹת paamoth in ge. fe. Itē פַּעֲמֹן Paamon. i. tintinabulū. Exo.28. Mixtis in medio tintinabulis: ita vt tintinabulū sit aureū & malum punicū: rursumq̧ tintinabulū aliud aureū. Vbi ponitur tā in singulari ꝙ̄ in plurali.

פַּעְנֵחַ Paaneach. mūdus: seu orbis: secundū trāslationē nostrā. & est vocabulū egyptiacū: & solū inuenitur. Geñ.41. Vbi dr̄ & vocauit eū lingua egyptiaca saluatorē mūdi. vbi ponitur צָפְנַת פַּעְנֵחַ Saphnath paaneach. & dicunt aliqui hebrei ꝙ signat abscōditorū reptorē. vñ btūs hiero. in libro de hebraicis questionibus sup predicto loco sic ait Licet hebraice hoc nomē צָפְנַת פַּעְנֵחַ Saphnath Paaneach. absconditorū repertorē sonet. tamen quia ab egyptio ponitur ipsius lingue debet habere rationē. interp̄tatur ergo sermone egyptio saluator mundi: eo ꝙ orbē terre ab īminēte famis excidio liberauerit. hec hieronymus.

פָּעַר Paar. apire. s. os. hiare. Iob.16. aperuerūt sup me ora eorū. & in eo.29. & os suū apiebant q̄si ad ībrē serotinū. ps.118. Os meū apui. Esa.5. Et aperuit os suū.

פָּצָה Pasa. aperire. liberare. eruere. Iudi.11. Aperui enim os meum ad dn̄m. Iob.35. Ergo Iob frustra aperit os suū. ps.65. Que distinxerunt labia mea. pro quo btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. que promiserūt labia mea. i. pro quibus apta sunt labia mea. Esa.10. & nō fuit qui moueret pēnam & aperiret os. Ezech.2. Aperi os tuū & comede. Signat ēt redimere vel eripere. Ps.143. qui redemisti dauid seruū tuū. & in eo. Eripe me & erue me.

פָּצַח Pasach. cantare. gaudere. iubilare. vociferari. confringere. ps.97. Cātate & exultate & psallite. Esa.14. Gauisa est: & exultauit. Et in eo.54. Decanta laudē & hinni q̄ nō pariebas. & in eo.55. Montes & colles cantabūt corā vobis laudē. signāt ēt cōfrīgere. Mich.3. & ossa eorū cōfregerēt.

פָּצַל Pasal. decorticare. Geñ.3. Ex parte decorticauit eas: detractisq̧ corticibus. vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū. & in eo. quas decorticauit.

פָּצַם Pasam. Rūpere. dirūpere. Ps.59. cōmouisti terrā: & cōturbasti eā. pro quo btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. Dirupisti eā. & solū inuenitur ī p̄dicto loco.

פָּצַע Pasaa. vulnerare. cōterere.3. Reg.20. qui ꝑcussit eū: & vulnerauit. Canti.5. Percusserunt me: vulnerauerunt me. & inde פֶּצַע pesaa. i. vulnus. Exo.21. vulnus pro vulnere. & inde פָּצוּעַ pasuach. i. ille qui habet attritos testiculos. Deu.23. nō ītrabit eunuchꝰ attritis vl̄ āputatis testiculis.

פָּצַר Pasar. cōpellere. cogere. vim facere. perfidū eē. Geñ.19. cōpulit illos oppido. & in eo. vimq̧ faciebāt loth vehemētissime. Iudi.19. Et nihilominꝰ obnixe eum socer tenuit. ꝓ quo he. le. cōpulit siue coegit eū socer eiꝰ.4. Reg.2. Coegerūtq̧ eū donec erubesceret. & in eo.5. cūq̧ vim faceret: penitus nō acquieuit. & inde פְּצִירָה pesira. ꝓ q̄ btūs hiero. trāstulit. retusum.1. Reg.13. Retuse itaq̧ erāt acies vomerū. Hebrei vero dicūt ꝙ signat limā ferreā q̄ habet ora multa. nā iugitur cū dictiōe פִּים pim: que significat ora.

פָּקַד Pacad. visitare. requirere. censere. numerare. statuere constituere. preficere. ꝑfectum esse. ꝑcipere. deesse. deficere. Geñ.21. Visitauit aūt dn̄s saram. Exo.3. Visitās visitaui vos. Et in eodē.32. Ego autē in die vltiōis mee visitabo & hoc peccatū eorū. pro quo he. le. & in die visitationis mee: & visitabo super eos peccatū eorū. Et in eodē.34. Qui reddis iniquitatē patrū filiis ac nepotibꝰ eorū. pro quo he. le. visitans iniquitatē patrum super filios & filios filiorum Leuit.18. Cuius ego scelera visitabo. & in eodem.26. Visitabo vos velociter in egestate. Nu.14. Qui visitas peccata

e. patrū in filios. Iudi.15. Venit ergo samson inuisere volēs
vxorē suam. pro quo he.le. Et visitauit samson vxorem suā
1.Reg.14. Requirite & videte quis abierit ex nobis.i.visita
te.& in eodē.17. Et fratres tuos visitabis.& in eo.20. Et req
rere. reris: requiretur em̄ sessio tua.2. Reg.3. Et tu requisisti in
me quod argueres pro muliere hodie. Iob.7. Et visitas eū
diluculo.& in eodē.35. Nunc enī non infert furorē suū. Pro
quo he.le. Nunc enim qm̄ non visitat siue nō statuit furorē
suū. ps.8. Aut filiꝰ hominis quoniā visitas eum. ps.64. Vi-
sitasti terrā & inebriasti eā. ps.88. Visitabo in virga iniqui-
tates eorum. Esa.27. Visitabit dn̄s in gladio suo duro & grā
di.& in eodem. Ne forte visitetur contra eam. Potest etiam
legi. Ne forte deficiāt folia eius.& in eo.34. Alter alterū nō
quesiuit. Hiere.6. Hec est ciuitas visitatiōis. Pro quo he.le.
Hec est ciuitas que visitata est.& in eo.52. Et ibi erit donec
פְּקוּדָ visitem eū. Et inde פְּקוּדָּה Pecuda.i. visitatio. Nu.19. Et vi-
sitauerit eos plaga: qua & ceteri visitari solent. pro quo he.
atio le. Et visitatione omniū hoīm visitabitur super eos: & ē se
sus sicut in littera nostra. Iob.10. Et visitatio tua custodiuit
spūm meū. Esa.10. quid facietis in die visitationis. Et in eo.
15. Secundū magnitudinē operis: & visitatio eorū. & in eo.
60.& ponā visitationē tuā pacē. Hiere.6. In tpe visitatio-
nis sue corruent. Osee.9. Appropinquauerunt dies visita-
פְּקֻד tionis.& in plu. פְּקֻדּוֹת pecudoth. Ezech.9. Appropinqua-
atiões uerunt visitationes vrbis. Ponitur etiā pro custodia vel pfe
odia. ctura. Nu.3. Erunt sub custodia eorū tabule tabernaculi.4.
Reg.11. Et posuit sacerdos custodias in domo dn̄i.2. Parali-
po.34. Vt deferrent arcā corā rege. ꝓ quo he.le. vt defer-
rent arcā ad visitationē regis.i.vt rex eā visitaret & require
ret. Hiere.37. Erat ibi custos porte per vices. ꝓ quo hebrei
ctura legunt. Habens custodias vel prefecturas. & in eodem.52.
Et posuit eū in domo carceris.i.in domo custodie. Pōitur
etiā ꝓ episcopatu. ps.108. Et episcopatū eius accipiat alter.
פָּקַד Item פָּקַד pacad.i.numerare.cōputare.censere. recensere.
sere Exo.30. Et non erit plaga in eis cū fuerint recensiti. Et in
eo.38. Hec sunt instrumenta tabernaculi que enumerata
sunt. Pro quo he.le. He sunt numerationes seu computus
eraſ. tabernaculi testimonii que enumerata sūt. Vbi ponitur no
rare. men & verbū ab eo deriuatū. Nu.1. Numerabitis eos per
turmas suas.& in eodē. Hi sunt quos numerauerūt moyses
& Aarō.& in eo. Leuite aūt in tribubus familiarū suarum
nō sunt numerati cum eis.& in eodē.2. Vniuersi qui in ca-
stris Iude annumerati sunt.& in eo.3. Numera filios leui.&
in eodem. Numerauit eos moyses vt preceperat dn̄s. Iudi.
20. Inuentiq; sunt vigintiquinq; millia de beniamin edu
cētium gladium: preter habitatores gabaa qui septingenti
erāt viri fortissimi: Pro quo hebrei legūt. Et numerati sunt
seu recensiti sunt filii beniamin in die illa de ciuitatibus: vi
ginti quiq; millia educētium gladiū: preter habitatores ga
baa qui numerati sunt septingenti viri iuuenes.& in eo. vi-
rorum quoq; israel absq; filiis Beniamin inuenti sunt.i.re-
censiti sunt quadringenta millia. & in eo.21. Eo quoq; tpe
cum essent in silo: nullus ex eis ibi reptus est. Pro quo he.
legunt. Et recēsitus est populus: & ecce nullus erat ibi de ha
bitatoribus iabes galaad.1.Reg.13. Et recensuit saul popu-
lum.& in eodē.15. Et recēsuit eos quasi agnos.1. Paralipo.
utare. 23. in vna familia vnaq; domo computati sunt. Signat etiā
constituere vel statuere: aut preficere seu prefectū esse. Geñ.
39. A quo prepositus oībꝰ: gubernabat prepositam sibi do
ituere mū. ꝓ quo he.le. Et constituit eū siue preposuit eum super
domum suam. Et in eodē.4. at custos carceris tradidit eos
ioseph. pro quo he.le. Et prefectum fecit seu constituit prin
ceps militū ioseph cum eis.i.ꝓposuit ioseph eis ī custodia

Nu.1. Sed constitues eos super tabernaculum testimonii.&
in eodē.3. Aaron autē & filios eius constitues super cultum
sacerdotii.& in eodē.17. Prouideat dn̄s deꝰ spirituū omnis
carnis hominē: qui sit super multitudinē hanc.i.constituat
Deut.20. Vnus quisq; suos ad bellandū cuneos preparabit.
Pro quo hebrei legunt. Et constituent duces exercitus in ca
pite populi. Ios.10. Et ponite viros industrios qui clausos
custodiāt.i.cōstituite.1.Reg.29.& sedeat in loco suo in quo
constituisti eū.3.Reg.11. Cōstituerat eum prefectum sup tri
buta domus ioseph.4. Reg.25. Et prefecit godoliā filium Preficere
ahichā.& in eo. Quod constituisset rex babylonis godoliā. preponere
1.Paralip.26. preposuit aūt eos dauid rex rubenitis & gadi
tis.i.prefecit.2.Paralipo.24. Qui preerāt operariis in do-
mo dn̄i.i.prefecti vel prepositi erant. Nee.7. Et censui ia-
nitores & cantores & leuitas. pro quo hebrei legūt. & cōsti
tuti sunt ianitores & cantores. & in eodē.12. Recensuerunt
quoq; in die illa viros super gazophylacia. Iob.34. Quē
constituit alium sup terrā. ps.108. Constitue sup eum pecca
torem. Hiere.1. Ecce cōstitui te hodie sup gentes & sup re-
gna.& in eodē.51. Numerate contra eā taphsar. pro quo he
brei legūt. cōstituite super eā taphsar.i.principē seu ducem
exercitus. Et inde פָּקִיד Pachid.i.prefectus.prepositus.4. פָּקִיד
Reg.25. Qui erat prefectus super bellatores.2. Paralipo. prefectus.
24. Et quē primus sacerdos cōstituerat. Pro quo he.le. Et Prepositꝰ
prepositus seu prefectus sacerdos primus.& in plu. פְּקִידִים פְּקִידִים
Pechidim. Geñ.41. Qui cōstituat prepositos per cūctas re Prepositi
giones. Ester.2. Et mittantur qui considerēt per vniuersas
prouincias. Pro quo hebrei legunt. Et cōstituat siue prepo
nat rex prepositos per vniuersas prouincias. Signat ēt pre
dicta dictio reponere vel comēdare aliquid in aliquo loco
aut alicui.4.Reg.5. Tulit de manu eorū & reposuit in do- Reponere
mo. Esa.10. Apud machmas comēdauit vasa sua.i.reposuit comēdare.
Hiere.36. Porro volumen cōmendauerunt in gazophyla-
cio.& in eo.37. vt traderetur hieremias in vestibulū carce
ris. Pro quo he.le. Et cōmēdauit vl' reposuit hieremiam in
vestibulo carceris.& inde פִּקָּדוֹן pichadon.idest depositum פִּקָּדוֹן
siue repositum. Geñ.41. Et ꝑparetur future septē annorū
fami. pro quo he.le. Et erit cibus in depositū seu repositum depositū.
terre septē annis famis. Leuit.6. Et negauerit proximo suo
depositū. Item פַּקֵּד Pachad.i.precipe.impare. Esdre.1. Et פַּקֵּד
ipse precepit mihi vt edificarē ei domū. Esa.13. Dn̄s exerci Precipere.
tuū precepit militie belli.& īde פִּקּוּדִים picudim siue פִּקּוּדֵי פִּקּוּדִים
Picude.i.precepta siue mandata. ps.18. Iustitie dn̄i recte le פִּקּוּדֵי
tificātes cor. pro quo btūs hiero. in ps. iuxta he.ve. trāstulit Precepta
Precepta dn̄i recta letificantia cor. ps.118. Tu mandasti mā
data tua custodiri nimis.& in eodē. In mādatis tuis exerce Mandata
bor.& inde מִפְקַד Miphcad.i.preceptum seu imperium.2.
Paralip.31. Ex imperio ezechie regis. Ponitur ēt pro loco מִפְקַד
separato. Ezech.34.& cōbures eū in separato loco domꝰ. Imperiū locꝰ sepatꝰ
Potest etiam legi sic. & cōbures eum secundū ritū domus.
Signat ēt predicta dictio deficere vel deesse: & tunc poni-
tur in voce passiua. Nu.31. Et neq; vnus quidem defuit.1.
Reg.25. Nec aliqñ defuit quicq̄ eis.2. Reg.2. & defuerunt Deesse
de seruis dauid decem & nouē viri.3.Reg.20. Qui si lapsus
fuerit: erit aīa tua pro aīa eius. pro quo he. le. Si defuerit.
Esa.38. Quesiui residuum annorum meorum. pro quo he
brei legunt. Defeci siue defui residuo.idest in residuo an- Deficere
norū meorū. Potest etiā legi sicut est in littera nr̄a. secundū
primā significationē. Hiere.23. Nō pauebunt: & nullus q̄retur
ex nūero. ꝓ quo he.le. nō pauebūt: & non deficient. Item.
פְּקוֹד Pecod. nomē ꝓpriū gētis vel ꝓuincie: secundū hebre פְּקוֹד
os. ꝓ q̄ btūs hiero. trāstulit nobiles. Ezech.23. filios baby- nobiles
lonis & vniuersos chaldeos: nobiles tyrānosq; & prīcipes.

פָּקַח Aperire. פקח Pacach.apire. Gen̄.3.apientur oculi vr̄i. Et in eo. & apti sunt oculi amborum. Et in eo.21. Aperuitq; oculos eius deus.4.Reg.4. Apuitq; oculos suos. Et in eo.6. Domine api oculos pueri huius. Iob.14. Et dignum ducis sup huiuscemodi apire oculos tuos. Ps.145. Dn̄s illumiat cecos. ꝑ quo he.le.dominus apit cecos.i.apit oculos eorū. Esa.35. Tūc apientur oculi cecorū. & in eo.42. vt apias oculos cecorū. Et in eo. Qui apertas habes aures nōne audies. Hiere.32. Cuius oculi aperti sunt super vias filiorū adā. Zach.12. & sup domū iuda apiam oculos meos. & inde פִּקֵּחַ Pichéach.i.vidēs siue ille qui habet oculos aptos: vel prudens. Exo.4. Vidente & cecū. & in eo.23. Nec accipias munera: que ēt excecāt prudētes.i.vidētes. & inde פְּקַחְקוֹחַ pecachcoach.cū duplici cof & cū duplici cheth.i.apertio. Esa.61. Et clausis aptionē. & aliqui hebrei dicunt ꝙ sunt due dictiones: & legunt sic. & clausis aptionem carceris.

(Margin: פִּקֵּחַ Videns Prudens. פְּקַחְקוֹחַ Apertio)

פַּקֻּעַ פקע Pacūa. colocynthis. genus herbe amarissime. & solū inuenitur in nu.plu.f. פְּקָעוֹת pecuoth.4.Reg.4. Et collegit ex ea colocynthidas. Et dicunt hebrei ꝙ sign̄at cucumeres siluestres venenosos atq; mortiferos. Sign̄at ēt sculpturas similes herbe p̄dicte.3.Regum.7. Et sculptura subter labium circuibat illud.

(Margin: פְּקָעוֹת Colocynthide. sculpture)

פַּר Vitulus. Taurus. פר Par.taurus.vitulus. Exo.29. Tolle vitulum de armēto. Leuit.4. Offeret ꝑ peccato suo vitulū imaculatū dn̄o. Iudi.6. Tolle taurū p̄ris tui: & alterum taurum annorū septē. Et in plu. פָּרִים parim. Exo.24. imolauerūt victimas pacificas dn̄o vitulos. Nu.28. offeretis holocaustū domino vitulos de armēto duos. p̄s.21. Circūdederunt me vituli multi. Esa.34. & tauri cum potentibus. & in gn̄e feminino פָּרָה Para.i.vitula seu vacca. Nu.19. vt adducāt ad te vaccā ruffā. Esa.11. vitulus & vrsus pascentur. ꝑ quo he.le. Vitula & vrsus pascentur. Et in plu. פָּרוֹת paroth. Amos.4. Audite verbum domini vacce pingues.

(Margin: פָּרִים Vituli. פָּרָה Vacca Vitula. פָּרוֹת vacce)

פָּרוּר Olla Cacabus. פרור Parur.olla.cacabus. & scribitur cū vau in secunda syllaba. Nu.11. Coquēs in olla.1.Reg.2. Aut in ollā siue i cacabū. Scribitur ēt cū aleph in p̄ria syllaba. Ioel.2. oēs vultus redigentur in ollā.i.redigentur in nigredinē sicut olla.

פֶּרֶא Ferus Onager. פרא Pére.onager.ferꝰ.siluestris. Gen̄.16. Hic erit ferꝰ hō.idest siluestris sicut onager. Iob.6. nunquid rugiet onager cū habuerit herbā. Osee.8. Onager solitarius sibi ephraim. & aliqñ scribitur cū he in fine loco aleph. Hiere.2. Onager assuetus in solitudine. & in plu. פְּרָאִים peraim. Iob 24. Alii quasi onagri in deserto. p̄s.103. Expectabūt onagri in siti sua. Item פָּרָא para.i.diuidere. Osee.13. Quia ipse inter fratres diuidet.idest faciet eos habitare solitarios sicut onagri in solitudine.

(Margin: פְּרָאִים Onagri. פָּרָא Diuidere)

פָּרַד diuidere. Recedere. פרד Parad.diuidere.separare.recedere.dispergere. Gen̄.10. Ab his diuise sunt gentes in terra post diluuiū. Et i eo.13. Recede a me obsecro.i.diuidere vel separare a me. & in eodem.25. Et duo populi de ventre tuo diuidentur. Et in eodem.30. Diuisitq; gregem iacob. Deut.32. Quādo separabat filios Adam. Iudi.4. Haber autem cineus recesserat quondam a ceteris cineis.i.diuisus fuerat. Ruth.1. Si nō sola mors me & te separauerit. Iob.4. Et catuli leonū dissipati sunt.idest diuisi vel separati sunt: aut dispersi sunt. Ps.21. Et dispersa sunt oīa ossa mea. Prouer.17. qui altero sermone repetit separat federatos. Et in eo.18. Occasionēque rit qui vult recedere ab amico. Ezech.1. Et penne eorū extente desuper.idest separate vel diuise erant. Osee.4. quoniam ipsi cum meretricibus conuersabantur. pro quo hebrei legunt. Quoniam ipsi cum meretricibus separabantur. & inde פֶּרֶד péred.idest mulus ex equa & asino gn̄atus. eo quod tale animal non potest generare. & est quasi separatus & solus.2.Regum.13. Ascenderunt singuli super mulas suas. Pro quo hebrei legunt Ascenderunt vnusquisq; super mulum suum. Et in eo.18. Accidit autem vt occurreret Absalon seruis dauid sedens mulo: cumq; ingressus fuisset mulus. p̄s.31. nolite fieri sicut equus & mulus. & in plurali פְּרָדִים peradim. Esa.66. In mulis & in carrucis. & in genere feminino פִּרְדָּה pirda.idest mula.3.Reg.1. Et imponite salomonē filium meum super mulam meam. Et in eo. Et i posuerunt salomonem super mulam. Et in plu. פִּרְדוֹת pirdoth siue פְּרֻדוֹת perudoth. pro quo beatus hiero. transtulit iumenta. Ioel.1. computruerunt iumenta in stercore suo. hebrei tamen secundū primam significationē dicunt ꝙ significat grana seminis dispersa vel disseminata sub terra. vnde in predicto loco ipsi legunt. Computruerūt disseminata sub glebis suis.

(Margin: Separare Dispgere פֶּרֶד)

פַּרְדֵּס Pardes.paradisus.hortus.pomerium. vnde licet paradisus sit dictio greca & significet idem qđ hortus tamen ab hebreo traxit originē. Canti.4. paradisus malorū punicorū. Ponitur etiam pro saltu vel silua. Nee.2. Ad asaph custodem saltus regis. & in plurali. פַּרְדֵּסִים pardesim Eccl's.2. feci hortos & pomeria.

פָּרָה Para.crescere.augere.fructificare. Gen̄.1. Crescite & multiplicamini. Et in eo.17. Et multiplicabo te vehementer nimis.idest crescere te faciam. Et in eodem. & augebo & multiplicabo eum valde. Et in eo.26. Nunc dilatauit nos dn̄s & fecit crescere super terrā. Et in eo.41. Crescere me fecit deꝰ i terra pauptatis mee. & i eo.49. filiꝰ accrescens Ioseph. Ps.104. Et auxit populum suum vehementer. Ps.127. vxor tua sicut vitis abundās.i. fructificās. Esa.11. Et flos de radice eius ascendet.idest crescet seu fructificabit. Ezech.19. fructus & frondes eius creuerunt ex aquis. & inde פְּרִי peri.idest fructus Gen̄.1. Lignū ꝓmiferū faciens fructū. Leuit.23. Et fructū arboris pulcherrime. Deut.28. Et benedictus fructus ventris tui. Ps.1. quod fructū suū dabit in tpe suo. Ps.57. Si vtiq; est fructus iusto. Ezech.36. & fructū vestrum afferatis populo meo. Amos.9. Faciēt hortos & comedent fructus eorū. & inde dicunt hebrei ꝙ deriuatur אַפִּרְיוֹן Apirion.idest ferculū a ferēdo dictū. seu carruca. Canti.3. Ferculum fecit sibi rex salomō de lignis libani. & aliqui hebrei dicunt ꝙ significat thalamum.

פַּרְוָיִם Paruaím.nomē propriū loci vnde ferebatur aurū probatissimū.2.Paralip.3. Porro aurū erat probatissimū. pro quo he.le. Et aurū erat aurū pharuáim. & solū inuenitur in predicto loco.

פַּרְוָרִים Paruarim.suburbana. & solū reperitur in nu.plu. translatio n̄ra posuit pro nomine proprio.vt.4 Reg.23. Iuxta exhedram nathan melech eunuchi qui erat in pharurim. pro quo he.le. Qui erat in suburbanis.i. qui erat prefectus in suburbanis ciuitatis.

פָּרָז Peraz. Rus.vicus seu villa absq; muro. & solum inuenitur in numero plurali.f. פְּרָזוֹת perazoth. Ester.9. Hi vero iudei qui in oppidis non muratis ac villis morabantur. Zach.11. Absq; muro habitabitur ierusalem.idest i villis absq; muro. & inde פְּרָזִים perazim.i. hoīes habitantes in villis absq; muro. Ester.9. Hi vero iudei qui in oppidis nō muratis morabūtur. ponitur etiam ꝑ bellatoribus seu viris robustis & fortissimis. Abach.3. Maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius. Scribitur etiam cum nun in fine & dicitur פְּרָזוֹן perazon. Iudi.5. Cessauerunt fortes in israel. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. cessauerūt rura seu ville in israel. quia propter timorem inimicorum non audebant habitare nisi in vrbibus muratis. Et in eodē Et clementia in fortes israel.

פַּרְזֶל Parzel.siue פַּרְזְלָא parzela.in lingua chaldaica significat ferrũ.Dañ.2.Tibie aũt ferree.& in eodẽ. Quedam pars erat ferrea :quedam autem fictilis.& in eo .Quo modo ferrum comminuit & domat omnia.

פָּרַח Parach.florere.germinare.oriri.volare.Geñ.40.crescere paulatim in gẽmas:& post floresvuas maturescere.Leuit.13.Sin aũt effloruerit discurrens lepra in cute.Et in eo.Plaga enim lepre orta est invlcere.Nu.17.quẽ ex his elegero germinabit virga eius.& in eo.Inuenit germinasse virgã Aaron in domo leui.Iob.14.Ad odorẽ aque germinabit.p̃s.71.orietur in diebus eius iustitia.idest germinabit siue florebit.p̃s.91.Iustus vt palma florebit.& in eo. In atriis domus dei nñi florebunt.Prouer.14.Tabernacula iustorũ germinabũt.Canti.6.Si floruissent vinee. Esa. 35.Et florebit quasi liliũ.& in eo. Germinãs germinabit. Ezech.7.floruit virga:germinauit superbia.Et in eo.17. Frondere feci lignũ aridũ.ꝓ quo he.le. Florere vel germinare feci lignũ aridũ. Abach.3.Ficus enim nõ florebit. ponitur ẽt pro turgere.Exo.9.Erũtq; in hoĩbus & iumentis vlcera & vesicce turgẽtes.& in eo.facta sũt vlcera vesiccarũ turgentiũ.& inde פֶּרַח perach .i.flos.liliũ.Exo.25. Spherulas ac lilia ex ipso ꝓcedẽtia. & in eo. Spheruleq; ac lilia. Nu.17.& turgẽtibus gẽmis eruperãt flores.3.Reg.7. & folium repandi lilii.Scribitur ẽt cũ he in fine & dicitur פִּרְחָה pircha.& sc̃dm hebreos sig͂nat pueros vel iuuenes qui sunt in flore iuuẽtutis.Iob.30.Ad dexterã orientis calamitatis mee illico surrexerunt.pro quo he.le. Ad dexterã pueri vel iuuenes surrexerũt.potest ẽt legi sic.Ad dexterã germinãtis siue orientis: supple calamitatis mee.sicut est ĩ lr̃a nr̃a.Si g͂nat ẽt p̃dicta dictio volare.Ezech.13 Ecce ego ad puluillos vestros quibus vos capitis animas volantes.& in eo. Quas vos capitis animas ad volandũ.& inde אֶפְרֹחִים ephrochim i.pulli.s.auiũ.Deut.22.Et matrem pullis vel ouis desuper incubantem.

פָּרַט Parat.canere. Amos.6.Qui canitis ad vocem psalterii.& solum inuenitur in p̃dicto loco.& sc̃dm hebreos sig͂nat ꝑticularizare:sicut fit in instrumẽtis musicis vario tactu digitorum.vnde apud hebreos particulare dicitur פְּרָט Perat. Itẽ פֶּרֶט peret.i.racemus paruus:seu grana vuarum decidentia tempore vindemie.Leuit.19.nec in vinea tua racemos & grana decidentia congregabis.

פֶּרֶךְ Pharech.opp̃ssio.dura seruitus.violẽtia.Exo.1.omniq; famulatu quo in terre opibus ꝓmebantur.pro quo he.le.& in oĩ ope in agro ac omni famulatu eorũ quo seruiebant oppressione aut dura seruitute.Et in eo.Et affligebãt illudẽtes eis.pro quo he.le.& seruire fecerunt egyptii filios israel dura seruitute. Leuit.25. Non affliget eũ violenter in conspectu tuo.Ezech.34.Sed cum austeritate imperabatis eis & cum potentia.i.cum violentia.

פַּרְבָּר Parchar.Cellula.2.Paralipo.26.In cellulis quoq; ianitorũ ad occidentem quattuor invia:biniq; per cellulas.& solum inuenitur in predicto loco.

פָּרַם Param.scindere.rumpere.dissoluere.Leuit.10.Vestimẽta vr̃a nolite scidere.& in eo.21.vestimẽta nõ scindet.& in eo.13.Habebit vestimẽta dissuta:caput nudum.

פָּרַס Paras.diuidere.frãgere.scindere.seu concidere. expãdere.Leuit.11.omne quod habet diuisam vngulã. & ĩ eo.Sed vngulã nõ diuidit.Esa.58.Frange esurieñti panẽ tuum.Hiere.16.& nõ frãgẽt inter eos lugẽti panẽ. Scribitur ẽt cum sin in fine loco samach.Threñ.4.& nõ erat qui frãgeret eis.Mich.3.& conciderunt sicut in lebete.Sig͂nat etiam expandere.vel extendere.Hiere.4. Expandens manꝰ suas.Threñ.1.Expandit sion manus suas. De quo vide infra in dictione פָּרַשׂ paras.cum sin in fine.& inde פַּרְסָה parsa.idest vngula.Exo.10.Non remanebit ex eis vngula.Leuit.11.Omne quod habet diuisam vngulam . Et in plurali פַּרְסוֹת parsoth.Deut.14.Omne animal quod in duas partes vngulas findit.Esa.5.Vngule equorũ eius vt silex.reperitur etiam in genere masculino .vt Zach.11. & vngulas eorum dissoluet.& inde verbum siue participium מַפְרִיס Maphris.idest vngulas producens.p̃s.68.Et placebit dño super vitulum nouellum cornua producentem & vngulas & inde פֶּרֶס peres.i.gryphus.Leuit.11.Aquilam & gryphũ & halietum. Item פָּרַס Paras.persia.nomẽ prouincie.2.paralip.36.Anno primo cyri regis persarum .idest regis persie.Ester.1.Fortissimis persarum & medorum . Ezech. 38. Perse ethiopes & libyi.

פָּרַע Paraa.vacare.ociosum esse.deserere.abiicere. transire.dissipare.nudare.discoopire.Exo.5.Quare moyses & Aaron solicitatis populũ ab opibus suis.i. vacare facitis populũ ab operibus suis.Prouer.1 . Et despexistis omne consilium meum . pro quo hebrei legunt. & deseruistis.Et in eodem.4.Fuge ab ea:nec transeas per illam.pro quo hebrei legunt. Desere siue abiice eam : nec transeas ꝑ illam.Et in eodem.8.Et nolite abiicere eam.& in eodẽ.13. Egestas & ignominia ei qui deserit disciplinã .Et in eo.15. Qui abiicit disciplinam despicit animam suam. & in eodẽ 29.Cum prophetia defecerit dissipabitur populus .Ezech 24.Non transeam nec parcam.vbi ponitur pro transire.significat etiam nudare vel discooperire.Exo.32.Vidẽs ergo moyses populum ꝙ esset nudatus:expoliauerat enim eum Aaron.idest nudauerat. Leuit.10.Capita vestra nolite nudare.& in eo.13.Habebit vestimenta dissuta:& caput nudum.& in eodem.21.Caput suum non discooperiet. Nu.5. Discooperiet caput eius.& inde פֶּרַע peraa.idest coma. seu cesaries capitis.Nu.6.Crescente cesarie capitis eius . Item פְּרָעָה peraa.idest vindicta vltio:secundum hebreos.& solũ inuenitur in numero plu.scilicet פְּרָעוֹת peraaoth. Deut.32 Nudati inimicorum capitis.pro quo hebrei legunt. de capite vltionum inimici. Potest etiam secundum precedentem significationem legi:sicut est in littera nostra. Iudi.5. Qui sponte obtulistis de israel animas vr̃as ad periculũ:benedicite domino.pro quo hebrei legunt. In vindicãdo vindictas in israel:in offerendo se sponte populus:benedicite domino.idest cum se obtulit sponte ad vindictas :sustinendo periculum animarum suarum . vbi ponitur nomen & verbum ab eo deriuatum.

פַּרְעֹשׁ Paroos.pulex.1.Regum.24. Canem mortuũ persequeris & pulicem vnum.

פַּרְפַּר Parpar.Conterere.confringere.Iob.16.Repẽte cõtritus sum.

פָּרַץ Paras.Diuidere.vel dirumpere. confringere .percutere.diruere.dissipare.aperturam in muro facere. crescere.dilatare.cogere. Geñ.38.quare diuisa est ꝑp te maceria.Exo.19.Ne percutiat eos.2.Reg.16.Contristatus ẽ aũt dauid eo quod percussisset dñs ozam.2.Paralip.20.Percussit dominus opera tua.idest dissipauit vel diruit. Nee.1. Et murus ierusalẽ dissipatus est. & in eo.2.& considerabã murũ ierusalẽ dissipatũ.Iob.16.Concidit me vulnere sup vulnus.pro quo hebrei legunt.Diuisit vel dirupit me seu confregit me diuisione super diuisionem seu confractione super confractionem . Et in eodem.28.Diuidit torrens a populo peregrinante.Et in eodem.30.Quasi rupto muro & aperta ianua. idest diuiso vel dissipato muro . Prouerb. 25.Sicut vrbs patens absq; murorum ambitu . idest sicut vrbs diruta . Esa . 5 . Diruam maceriam eius . Osee .

פַּרְסָה Vngula. פַּרְסוֹת Vngule. מַפְרִיס Vngulas producẽs. פֶּרֶס Gryphus. פָּרַס Persia. פָּרַע Vacare. Despicere. Deserere. Abiicere. Dissipare. Transire. Nudare. discoopire. פֶּרַע Cesaries. פְּרָעָה פְּרָעוֹת Vltiones. vindicta. פַּרְעֹשׁ Pulex. פַּרְפַּר Conterere. פָּרַץ Diuidere. percutere. Dissipare. Concidere. Aperire. Diruere.

4.Inundauerunt:& sanguis sanguinē tetigit. pro quo he.
le. Diruerunt seu dissipauerūt aut diruperunt. Mich.2. Di-
uident & transibunt. Ponitur ēt ꝓ egredi. 1.Paralip. 13. Si
Egredi. placet vobis & a dn̄o deo nr̄o egredietur sermo. & ī de פָּרַץ
פֶּרֶץ Peres. i. diuisio. ꝑcussio. confractio. diruptio. interruptio.
Gen̄.38. Quare ꝓpter te diuisa est maceria. pro quo he.le.
Diuisio Quare diuisa est ꝓpter te diuisio: siue quare diuisisti super
te diuisionē. vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū. 2.
Percussio Reg.6. Et vocatū est nomē loci illius ꝑcussio oze. Esa. 30.
Iterruptio. Propterea erit vobis iniquitas hec sicut interruptio cadēs.
פְּרָצִים Et in plu. פְּרָצִים. perasim. 2.Regū.5. Diuisit dn̄s inimicos
meos corā me: sicut diuidūtur aque: propterea vocatum est
diuisiones nomen loci illius baalpharasim. i. habens diuisiones. vbi
ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū. Amos. 4. & per a-
Aperture. perturas exibitis altera contra alteram. & in eo. 9. Et reedi
פִּרְצוֹת ficabo aperturas murorum eius. & in ge.fe. פִּרְצוֹת perasoth
Ezech.13. Et nō ascendistis ex aduerso: nec opposuistis mu
Rupture rū ꝓ domo israel. pro quo he.le. Et nō ascēdistis in ruptis. s.
locis murorū: vnde aduersarii possent intrare ciuitatē: nec
opposuistis murum pro domo israel. Scribitur ēt cū mem
מִפְרָצִים in principio & dr̄ מִפְרָצִים miphrasim. Iudi.5. & in portu-
Portus. bus eius morabatur. vbi ponitur ꝓ portubus. Et inde פָּרִיץ
פָּרִיץ paris. i. predo. latro. qui rūpit & perfodit domos: seu preua
ricator. ps̄.16. Ego custodiui vias duras. pro quo btūs hiero
Latro nymus in psal. iuxta he.ve. transtulit. Ego custodiui vias la
Mala bestia tronis. Ponitur ēt pro mala bestia & fera: que rūpit & dilace
rat. Esa.35. Et mala bestia nō ascēdet ꝑ eā. & in plu. פָּרִיצִים
פָּרִיצִים *Latrones.* Parisim. Hiere.7. Nūquid spelunca latronum facta est do-
Emissarij. mus ista. Ezech.7. & intrabunt in illud emissarii: & cōtami
nabunt illud. i. intrabunt in illud latrones seu preuaricato-
Preuaricatores. res. Dan̄.11. Filii quoq; preuaricatorū populi tui extollen-
tur. Et inde verbū ꝑuaricari vel latrocinari. 1.Reg.25. Ho-
ꝑuaricari die icreuerūt serui qui fugiunt dn̄os suos. i. qui ꝑuaricātur
פָּרַץ contra dn̄os suos. Signāt ēt ꝑdicta dictio פָּרַץ Paras multi
Dilatari plicari vel dilatari: seu augeri: aut crescere. Gen̄.28. Dilata-
beris ad orientem & occidentē. Et in eo.30. Ditatusq; ē hō
Multiplicari. vltra modū. i. multiplicatus siue auctus est diuitiis. Exo.1.
Crescere. Tāto magis multiplicabātur & crescebant. 1.Reg.3. Non e-
rat visio manifesta. Pro quo he.le. Non erat visio multipli-
cata. vnde ꝑmittitur. & sermo dn̄i erat preciosus in diebus
illis. i. rarus. 2.Paralip.31. Quod cū ꝑcrebuisset in auribus
multitudinis. pro quo he.le. & cū multiplicatū vel augmen
tatū esset verbū: siue cū multiplicata esset res. Iob.1. & pos-
sessio eius creuit in terra. ps̄.105. & multiplicata est ī eis rui
Redūdare na. Prouer.3. & vino torcularia tua redūdabūt. i. augebūtur
Penetrare Esa.54. Ad dextetā enim & ad leuam penetrabis. idest. cre
sces vel dilataberis. Osee.4. Fornicati sunt & non cessaue
runt. pro q̄ he.le. fornicati sunt & nō multiplicabūtur: siue
Cogere nō augebūtur. Signāt ēt cogere seu flagitare. 1.Reg.28. coe
gerūt aūt eū serui sui. 2.Reg.13. Cū aūt cogeret eū & noluis
set. Et in eo. Coegit itaq; Absalom eū. 4.Reg.5. & coegit
eum: ligauitq; duo talenta.

פֶּרֶק פָּרַק Parac. Redimere. liberare. excutere. soluere. diuide-
Redimere re. lacerare. Ps.135. Redemit nos ab inimicis nostris.
Thren̄.5. Nō fuit qui redimeret de manu eorū. Dan̄.4. pec
cata tua elemosynis redime. Signāt ēt excutere vel solue
Excutere re. Gen̄.27. Cum excutias & soluas iugū eius de ceruici-
bus tuis. Exo.32. Tollite inaures aureas de vxorū filiorum
q; & filiarū vr̄arū auribus. i. dissoluite vel dilacerate aut di-
Dissoluer. rūpite. Et in eo. fecit populus quod iusserat: deferētes inau
res ad aaron. pro quo he.le. & dissoluit populus inaures au
reas que erāt in auribus suis: & detulerunt ad aaron. ps̄.7.
Dum nō est qui redimat neq; qui saluum faciat. pro q̄ bea-
tus hiero. in ps̄. iuxta he.ve. trāstulit. laceret & non sit qui e *Lacerat*
ripiat. Zach.11. & vngulas eorum dissoluet. Ponitur ēt pro *dissolue*
subuertere. 3.Reg.19. Subuertēs mōtes & conterēs petras. *subuert*
& inde פֶּרֶק perec. i. dilaceratio: siue diuisio. Naum.3. Dila- *dilacera*
ceratioē plena. ponitur ēt pro biuio itineris. s. vbi vie diui-
duntur: siue ꝓ exitu viarum. vt in abdia. Nec stabis in exiti *Exitus.*
bus. & inde מַפְרֶקֶת Maphrecheth. quod signāt ossa ceruic- *מַפְרֶקֶת*
cis. 1.Reg.4. Et fractis ceruicibus mortuus est. *Ceruic*

פָּרַשׁ Paras. declarare. explanare. exponere. separare. disp
gere. diuidere. pungere. Leuit. 24. Donec nossent
quid iuberet dn̄s. Pro quo he.le. Vt declararetur vel expo- *declara*
neretur eis ex ore dn̄i. Nu.15. nesciētes quid sup eo facere
deberēt. pro quo he.le. Quia nō erat expositū vel declara-
tum quid fieret ei. & inde מְפֹרָשׁ mephoras. i. expositum. de *מְפֹרָשׁ*
claratum. distinctum. seu distincte. Nee.8. & legerunt in li- *distinct*
bro legis dictincte & aperte. & inde פָּרָשָׁה parasa. i. declara *פָּרָשָׁה*
tio. explanatio. Ester.4. Quomodo aman promisisset vt
in thesauros regis pro iudeorum nece inferret argentum. *declara*
pro quo he.le. Et declarationē seu explanationē argēti quā
aman dixerat vt inferret in thesauros regis pro iudeis vt
dispderet eos. & in eo.10. & dignitas atq; sublimitas qua e-
xaltauit mardocheum. pro quo he.le. & declaratio seu ex-
planatio magnitudinis mardochei. sed beatus hiero. trāstu
lit sensum. Signāt ēt ꝑdicta dictio dispgere vel diuidere. E
zech.34. In die qn̄ erit in medio ouium suarum dissipata- *dissipa*
rum. i. dispsarū. Itē signāt pungere: scd̄m hebreos. Prouer. *diffund*
23. Et sicut regulus venena diffundet. Pro quo he.le. Et si- *Pung*
cut regulus seu basiliscus punget. & īde פָּרָשׁ Paras. i. eques
eo quod pungit equum cum calcaneis. Hiere.4. A voce e-
quitis & mittentis sagittam. Naum.3. Et equitis ascenden- *Eques*
tis. & in plu. פָּרָשִׁים parasim. Exo.14. Super currus & equi *פָּרָשִׁים*
tes eorum. & in eo. & operuerunt currus & equites. Et ī eo. *Equit*
15. Ingressus est enī equus pharaonis cum curribus & e qui
tibus in mare. Ezech.27. Equos & equites & mulos addu-
xerunt in forum tuum. Abach.1. Et diffundentur equites
eius. Ponitur ēt pro lapillis plaustri qui sunt acuti quasi vn-
gule. Esa.28. Nec vexauit eum rota plaustri: nec vngulis *Ungu*
suis comminuet eum. Item פֶּרֶשׁ Peres. Stercus. fimus. Le *Fimu*
uit.4. & pedibus & instentinis & fimo & reliquo corpore.
Nume.19. Tam pelle & carnibus eius quam sanguine & fi-
mo flamme traditis. Malach.2. et dispergam super vultum *Sterc*
vestrum stercus solennitatum vestrarum.

פָּרַשׂ Paras. cum puncto cebòleth. extendere. tēdere. expā
dere. dispergere. diuidere. Exo. 9. Extendam pal- *Exten*
mas meas ad dominum. Et in eodem. Tetendit manus su- *Tend*
as ad dominum. Et in eodem. 25. Expandentes alas & o- *Expā*
perientes oraculum. Nume.4. Extendentq; desuper pal-
lium totum hyacinthinum. 2.Regum. 17. Et expādit vela
men super os putei. 3.Regum.8. Et expanderit manus su
as in domo hac. 4.Regum.19. Et expandit eas coram do
mino. Iob.36. Si voluerit extendere nubes. Et in eodem.
Et fulgurare lumine suo desuper. pro quo hebrei legunt.
Ecce expandit super eum lumē suum. Et in eo.39. expādēs
alas suas ad austrum. ps̄.43. Et si expandimus manus no-
stras ad deum alienum. Ps.104. Expandit nubē in prote-
ctionem. Ps.139. Et funes extenderunt in laqueum. Ps.
142. Expandi manus meas ad te. Esa.1. Et cum extenderi
tis manus vestras. Et in eo.19. Et expandētes rete super fa
ciem aquarum. Et in eodem.25. Et extendet manus suas
sub eo: sicut extendit natans ad natandum. Et in eodem.
63. Expandi manus meas tota die. Thren̄.1. Expandit sion
manus suas. Ezech.2. Et expandit illum coram me. Osee.
5. Et quasi rete expansum super thabor. Ioelis.2. Sicut

manie expansum super montes.signat et dispergere vel diuidere.aut separare.ps.67.Dum discernit celestis reges su p eā.pro quo btūs hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Dum diuideret robustissimus reges in ea.Ezech.17. Residui aūt in oēm ventū dispgentur.Zach.2.qm̄ in quattuor ventos celi dispersi vos.Significat etiam concidere.Mich.3.& cōciderunt sicut in lebete.

פַּרְשֶׁגֶן Parsegen.in lingua chaldaica signat exēplar siue trasumptum . Esdre.4.Hoc est exemplar epistole quam miserunt ad eum.Et in eo . Exemplum edicti artaxerxis regis lectum est.

פַּרְשְׁדֹנָה Parsedona.Secessus seu stercus alui.Iudi.3 .Statimq; per secreta nature alui stercora prorūperunt.& solum inuenitur in predicto loco.

פַּרְשֵׁז Parsez.expandere.Iob.26.& expandit super illud nebulam suam.& solum inuenitur in predicto loco

פְּרָת Perath.Euphrates.Geñ.4.fluuius autē quartus ipse est euphrates.

פַּרְתְּם Partham.inclytus.prefectus.preses.& solum inuenitur in nu.plu.scilicet פַּרְתְּמִים Parthemim . Ester. 1.Fortissimis persarum & medorum inclytis.& in eo.6.Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equū eius vbi ponitur pro tyrannis.

פָּשָׂה Pasa.crescere.expandi.Leuit.13 . Et siquidem lepra vltra non creuerit.Et in eo.Et non creuerit in cute . Et in eo. Iterum lepra creuerit.i. se expanderit.

פָּשַׁח Pasach.confringere.Threñ.3.Semitas meas conuertit: & confregit me.& dicunt hebrei ꝙ significat scindere.vel concidere.

פָּשַׁט Pasat.spoliare.exuere.excoriare.pellem detrahere. nudare.irruere.s.ad predam:seu spolium inuadere. Geñ.37.Nudauerūt eū tunica talari & polymita.idest spoliauerunt seu exuerunt. Leuit.1. Detractaq; pelle ostie. Et in eo.6.Spoliabitur prioribus vestimentis.Et in eo.16 .Et depositis vestibus quibus prius indutus erat . pro quo he. le.Et exuet siue spoliabit vestimenta sua.Nu.20 .Cūq; nudaueris patrē veste sua.Et in eo.Cūq; aaron spoliasset vestibus suis.1.Reg.17.Nā spoliauit se ionathas tunica qua erat indut⁹.& in eo.19.spoliauit se vestimētis suis.& ī eo.31. Venerūt philistiim vt spoliarēt īterfectos.2.Reg.23.& popul⁹ qui fugerat reuers⁹ est ad cesorū spolia detrahēda.Iob.19. Spoliauit me glīa mea.& in eo.22.& nudos spoliasti vestibus.Canti.5.Spoliaui me tunica mea.Esa .32 . Exuite vos & cōfūdemini.Ezech.16.& denudabūt te vestimentis tuis. & in eo.26.Et vestimēta sua varia abiicient.i . spoliabūt vl' exuēt.Osee.2.Ne forte spoliem eā nudā.Mich. 3. & pelles eorū desup excoriauerūt.Signat et irruere vel inuadere.s. pdā vel spoliū.Iudi. 9.Et primo mane oriēte sole irrue su per ciuitatē.Et in eo.Surrexit & irruit in eam.1 . Reg .27. Et agebāt pdas de gesuri.i.inuadebāt pdas siue irruebāt ad pdas.& in eo.In quē irruistis hodie.& in eo.30.Amalechite impetū fecerūt ex parte australi.i.irruerūt vel inuaserūt Et in eo.Siquidē nos erūpimus ad australē plagam. Iob.1. Et inuaserunt camelos et tulerunt eos.

פָּשַׁע Pasaa.p̄uaricari.rebellare.recedere.peccare.3 . Reg. 12.Recessitq; israel de domo dauid.pro quo he.le. & p̄uaricatus est siue rebellauit israel in domo dauid.4.Reg. 1.p̄uaricatus est aūt moab in israel.2.Paralip.21.In diebus illis rebellauit edō ne esset subditus Iude.& in eo.eo tpe & lobna recessit ne eēt sub manu illi⁹.i.rebellauit. Prouer.28 & pro buccella panis deserit veritatē.p quo he.le. & p buccella panis p̄uaricatur vir.Esa.1.ipi vero spreuerūt me.pro q̄ he.le.Ipsi vero p̄uaricati sunt in me.& in eo.43.& interpretes tui p̄uaricati sūt in me.& in eo.59.peccare & mētiri cōtra dn̄m.Hiere.33.& spreuerūt me.i.& p̄uaricati sunt in me.siue rebellauerūt in me.Amos.4. venite ad bethel & ī pie agite:& ad galalā & multiplicate p̄uaricationē.& ei⁹ passiuū ponitur p adiuuari.Prouer.18.Frater q adiuuatur a fratre q̄si ciuitas firma.Et inde פֹּשֵׁעַ Poseaa.i.p̄uaricator trāsgressor.rebellis.sceleratus.Esa.48.& trāsgressorē ex ventre vocaui te.& in plu.פֹּשְׁעִים posiim.Esa .46 . Redite p̄uaricatores ad cor.& in eo.53.Et cū sceleratis reputatus est . Et in eo .Et pro trāsgresoribus rogabit.Dañ.8. Et post regnū eorū cū creuerint iniquitates.pro quo he.le.Cū cōsumati fuerīt p̄uaricatores.Osee.14.& p̄uaricatores corruēt in eis.et inde פֶּשַׁע pesaa.i.p̄uaricatio.trāsgressio.iniquitas scelus.Geñ.30.Quā ob culpā meā:et ob q̄d pctūm meum sic exarsisti post me.p quo he.le.que est trāsgressio mea vl' iniquitas mea:et q̄d est peccatū meū.Exo.22.Ad ppetrandā fraudē.i.p̄uaricationē seu iniquitatē.Et in eo . 34 .qui aufers iniquitatē et scelera atq; pctā.ps.31.beati quorū remisse sunt iniquitates.p quo btūs hiero .in psal . iuxta he . ve.trāstulit.btūs cui dimissa est iniquitas.et in plu. פְּשָׁעִים pesaiim.siue פִּשְׁעֵי pisee.Leuit.16.ab imūdiciis filiorū israel et a p̄uaricatiōibus eorū.Prouer.10.Et vniuersa delicta operit charitas.Hiere.5.qa multiplicate sūt p̄uaricatōes eorū

Peccare. Spernere. Impie agere. adiuuari פֹּשֵׁעַ trāgressor. פֹּשְׁעִים Preuaricatores. Scelerati. Trangressores. פֶּשַׁע Culpa. trāgressio. p̄uaricatio. Iniquitas. פְּשָׁעִים Preuaricationes. Delicta.

פָּשַׁע Pasaa:cū pūcto cebolēd.incedere.deambulare.gradiri.Esa.22.Gradiar super eā.& inde פֶּשַׁע pesaa.i.gressus.pasus pedū.btūs hiero.trāstulit gradum.1.Reg.20.viuit dominus & viuit anima tua quia vno tantum vt ita dicam gradu ego morsq; diuidimur.

פֶּשַׁע Gradiri. פֶּשַׁע Gradus.

פָּשַׂק Pasach. Aperire.s.labia:seu inconsiderate loqui.diuidere.Prouer.13.Qui autem inconsideratus est sētiet mala.Pro quo he.le.& qui apit labia sua sētiet mala.Ezech. 16.& diuisisti pedes tuos omni transeūti.

פָּשַׂק Inconsiderate loqui. Aperire. diuidere.

פְּשַׁר Pasar.interp̄tari.Dañ.5.Porro ego audiui ꝙ possis obscura interp̄tari.& inde פְּשַׁר peser.siue פִּשְׁרָה pisra.i.expositio.solutio.interp̄tatio.Eccl's. 7.& quis cognouit solutionē verbi.Dañ.2.& interp̄tationē eius indicabimus.& in eo.vt solutionem somnii indicarent mihi.

פְּשַׁר interp̄tari. פְּשַׁר solutio. īterp̄tatio.

פִּשְׁתָּה Pistha.linū.& scribitur cū he in fine.Exo.9 . Linū ergo & hordeū lesum est.& in eo.& linum iam folliculos germinaret.Esa.42.& linū fumigās nō extinguet. & licet sit gn̄is feminini:declinatur pluraliter פִּשְׁתִּים pisthim secūdū terminationē masculinorū.Deut.22.Non indueris vestimēto quod ex lana linoq; cōtextū est.Ios.2.Et operuit eos lini stipula.Iudi.15 . Sicut solent ad ardorem ignis lina consumi.

פִּשְׁתָּה Linum. פִּשְׁתִּים Linū Lina

פָּתַת Pathath.frāgere.diuidere.s.in frustra seu minutatim. Leuit.11.Diuides eā minutatim.& inde פַּת path.i . fragmētū.seu buccella panis.Geñ.18.ponāq; buccellā panis.Ruth.2.Intinge buccellā tuā in aceto.Iob.31.Sic comedi buccellā meā.Prouer.17.Meli⁹ est buccella sicca cū gaudio.Ponitur ēt pro pane vel cibo.2.Reg.11. De pane illius comedēs.Prouer.23.cibos q̄s comederas euomes.q̄d ī hebreo legitur singl'r.s.panē vel cibū.& in plu.פִּתִּים pithim. Leuit.11.Diuides eā minutatim.p q̄ he.le.diuidēs eā ī buccellas.ps.147 mittit crystallū suā sicut buccellas.repitur ēt פְּתוֹת pithoth scd̄m terminationē femininorū.Ezech.13 & violabāt me ad ppl'm meū pp pugillū hordei & fragmēta panis.& iūgitur cū dictiōe בַּג bag.& dr̄ פַּת בַּג pathbag. De quo vide supra in dictiōe בַּג bag.Itē פָּתַת pathath.i.lactare vel seducere.Prouer.24. ne lactes quenpiam labiis tuis. De quo vide infra in dictione פָּתָה patha.

פָּתַת diuidere. פַּת Buccella Panis Cibi. פִּתִּים Buccelle פְּתוֹת Fragmēta פַּת בַּג פָּתַת Lactare

פִּתְאֹם Pithom.subito.statim.confestim . De quo vide in dictione.פָּתָה patha.

פִּתְאֹם

פִּתְגִּל Fascia. פִּתְגִּל Pethigil.fascia pectoralis. Esa.3.& pro fascia pectorali cilicium.& solum inuenitur in predicto loco.

פִּתְגָם פִּתְגָם Pithgam.siue פִּתְגָמָא pithgama.verbū.res.sentētia Ester.1.Et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperiū.pro quo hebrei legūt.
Verbum. Et audietur verbum regis quod faciēdū est in omni regno
Res. eius.Dañ.3.Non oportet nos de hac re respondere tibi.i.de hoc verbo.Eccl's.8.Quia nō profertur cito contra malos
Sentētia sententia.

פָּתָה פָּתָה Patha.seducere.decipere,lactare.suadere. persuadere
Seducere. dilatare.Exo.23.Si seduxerit quis virginem.Deut.11
Decipere Ne forte decipiatur cor vestrum.3.Reg.22.quis decipiet achab regem israel.Et in eodē.Decipies & preualebis .Iob. 31.Si deceptum est cor meum super mulierem.Et in eo.Et letatum est in abscondito cor meum.Debet legi lactatū.i. seductū vel deceptum.sicut Prouer.1.Si te lactauerint pec
Lactare catores.idest seduxerint.Hiere.20. Seduxisti me domine
psuadere & seductus sum.Potest etiam legi.persuasisti me domine& persuasus sum.Ezech.14.& propheta cum errauerit. idest cum deceptus fuerit.Et in eodem.Ego dominus decepi ꝓphetam illum.Osee.2.Ecce ego lactabo eam.idest persuadam vel seducam eam.& in eo.Quasi columba seducta nō
פְּתָיוּת habens cor.& inde פְּתָיוּת pethaiuth.idest persuasio vel de
Illecebra ceptio.pro quo beat⁹ hieronymus trāstulit illecebras. Pro
פֹּתֶה uer.9.Plenaq; illecebris:& nihil omnino sciēs.& inde פֹּתֶה Pothe.idest insipiens.stultus.paruulus.scilicet intellectu:q
paruulus. facile seducitur. Iob.5. Et paruulum occidit inuidia. Et
פְּתִי communiter scribitur cum iod in fine loco he & dicitur פְּתִי Pethi.p̄s.18.Sapientiam prestans paruulis. Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet paruulo vel insipiēti. Pro
Innocēs uer.14.Innocens credit omni verbo.idest insipiens.Et in
Stultus eo.19.Pestilente flagellato stultus sapientior erit. Ponitur etiam פְּתִי Pethi.pro infantia.vt Prouer.1.Vsq; quo paruu li diligitis infantiam.idest insipientiā.& in plu.פְּתָיִם petha
Infantia פְּתָיִם im.siue פְּתָיִים pethaim cum duplici iod.p̄s.118. Intellectū
Paruuli dat paruulis.Prouer.1. Auersio paruulorum interficit eos. Et in eo.22.Innocens pertransiit& afflictus est damno.qđ
innocētes. in hebreo legitur pluraliter.scilicet innocentes vel insipiē
פְּתָאיִם tes transeunt.Et aliquando scribitur cū aleph & dr̄ פְּתָאיִם
paruuli Pethaim.p̄s.114.Custodiens paruulos dominus. Prouer. 1.vt detur paruulis astutia.Et in eodem.7.Et video paruulos.Et in eodem.8.Intelligite paruuli astutiā.& inde פִּתְאֹם
פִּתְאֹם pithom.idest subito.confestim.Statim.Nu.12.statim locu
Statim tus est dominus ad eum.Prouer.6.Huic extemplo veniet
Extemplo perditio sua.idest statim veniet.Malach.3.Et statim veniet
פָּתָה ad templum suum dominator quem vos queritis. Itē פָּתָה
Dilatare patha.idest dilatare.Geñ.9.Dilatet deus iapheth .Prouer.
פְּתָה 20.Et dilatat labia sua.& inde פְּתָה petha.i. latitudo. Dañ.
Latitudo 3.Latitudine cubitorum sex.

פָּתַח פָּתַח Pathach.aperire.patere.pandere.soluere. dissoluere.
Aperire. incipere.sculpere seu proscindere.Geñ.8.apiens noe fenestram arce.& in eodem.4. Aperuitq; ioseph vniuersa horrea.Nu.14.Vas quod non habuerit operculum.pro quo hebrei legunt.Et omne vas apertum quod non habuerit operculum.Deut.15.Vt aperias manum fratri tuo. Et in eodem.20.Et aperuerit tibi portas.Et in eo.28. Aperiet tibi dominus thesaurum suum optimum:celum. Iudi.3. Et videntes ꝙ nullus aperiret.4.Reg. 9. Aperies ostium & fugies.Et in eodem.15.Noluerant enim aperire ei.2.Paralipo.6.Et aperiantur oculi tui super domum istā.Nee.6. Et epistolam habebat in manu sua.pro quo hebrei legunt. Et epistola aperta in manu sua.scilicet erat.Et in eodem.8. Et aperuit esdras librum.Iob.12.Si incluserit hoiem:null⁹ est qui aperiat.p̄s.77.& ianuas celi aperuit.Esa.14. Vinctis eius nō aperuit carcerem.& in eo.26. Aperite portas.
Et in eo.35.Et aures surdorum patebunt.idest aperiētur. Patere
Et in eo.48.Nec ex tunc aperta est auris tua. & in eodem. 60. Et aperientur porte tue iugiter. Hiere.1.Ab aquilone
pandetur omne malum.idest aperietur. vel secundum he Pandere
breos incipiet. Ezech.37. Cum aperuero sepulchra vestra.Et in eodem.44.porta hec clausa erit & non apietur. Zach.13.In die illa erit fons patens domui israel.Signat ēt soluere.seu dissoluere.Geñ.24.destrauit camelos.i.stramē
ta dissoluit.3.Reg.20.non glorietur accinctus eque vt disci Dissol
ctus.pro quo hebrei legunt. Non glorietur qui accingitur sicut qui dissoluit.idest qui dissoluit a se baltheum militarē postquam vicerit.Iob.12.Baltheum regum dissoluit.& in eodem.30.pharetram suam aperuit.pro quo hebrei legunt.Chordam meam dissoluit.potest etiam significare a
perire vt supra dictum est.p̄s.101.vt solueret filios interē Solu
ptorum.Esa.5.Nec soluetur cingulum renum eius. Et in eodem.20.Solue saccum de lumbis tuis.Et in eodē.52. solue vincula colli tui. Significat etiam quando flores aperiuntur & incipiunt emittere fructus immaturos. Canti.7
Si flores fructus parturiunt.& inde מִפְתָּח Miphthach. idest partu
apertura siue apertio.Prouer.8.Et aperientur labia mea vt Apet
recta predicem.pro quo hebrei legunt. & apertio labiorū meorum recta.& scribitur etiam sine mem & cum nun in fine & dicitur פִּתְחוֹן pithchon.idest apertura.Ezech.29 Et
tibi dabo apertum os in medio eorū.pro quo he.le. Aper Aper
turam oris.& inde פֶּתַח pethach.i. ostiū.porta.ianua. fores
Geñ.4.In foribus peccatum tuum aderit.idest in ostio vel Fore Osti
in ianua.& in eo.6.Ostium autem arce pones in latere. Et in eo.18.Sedenti in ostio tabernaculi.Et in eo.19.Egressus ad eos loth post tergum accludens ostium.p̄s. 118 .Declaratio sermonum tuorum illumina.pro quo beatus hiero. in ps.iuxta he.ve.transtulit. Ostium sermonum tuorum lucidum.Prouer.17.Qui altam facit domum suam querit ruinam.pro quo he.le.Qui exaltat ostium suum siue ianuam suam querit ruinam.Ezech.46.& adorabit populus terre
ad ostium porte illius.& i plu.פְּתָחִים pethachim: siue פִּתְחֵי ם
pithche.p̄s.23.& eleuamini porte eternales. pro quo bea Por
tus hieronymus transtulit.& eleuamini ianue sempiterne. Jan
Esa.13.Et ingrediātur portas duces.Mich.7. Custodi claustra oris tui.pro quo hebrei legunt.Custodi ostia oris tui.
& inde מַפְתֵּחַ maphtheach.idest clauis: qua ostia aperiūtur
Iudi.3.Tulerunt clauem & aperientes inuenerunt domi Clau
num suum.Esa.22.Et dabo clauem domus dauid super humerum eius.ponitur etiam pro apertura.1. Paralip. 9. Vt quando tempus fuisset:ipsi mane aperirent fores.Pro quo
hebrei legunt. Et ipsi super aperturam in mane. & est sen Ape
sus sicut in littera nostra. Item פָּתַח pathach. idest sculpere
vel proscindere. Exo.28.Et sculpes ī eis nomina filiorum Scu
israel.& in eo.Sculpes eos in nominibus filiorum israel.3.
Reg.7.Sculpsit quoq; in tabulis illis.Esa.28.proscindet & prosc
sarriet humum suam.& inde פִּתּוּחֵי pithuche.idest sculptu
re:seu celature.Exo.28.opere sculptoris & celatura gēma Cela
rii.3.Regum.6.Sculpsit variis celaturis in torno. p̄s.63. Exciderunt ianuas eius in idipsum.pro quo beatus hiero.
in psal.iuxta he.ve.transtulit.Et nunc sculpturas eius parī sculp
ter.& inde פְּתִיחוֹת pethichoth.idest gladii seu lācee.p̄s.54 ות
Et ipsi sunt iacula.pro quo beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit.Cum sint lancee.Mich.3.Et pascent ter
ram assur in gladio:& terram nembrod in lanceis suis.& in Lan
de verbum פָּתַח pathach.idest euaginare.p̄s.36. Gladium
euaginauerunt peccatores. Eua

פָּתַל Pathal.cōparare.peruertere· Geñ.30. Cōparauit me dñs cum sorore mea. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ signi ficat in predicto loco addere vel adiungere. Vnde in pre dicto loco ipsi legūt. Additione dei addita sum cum sorore mea.siue cōiunctione dei adiuncta sum cum sorore mea. Si gñat etiā predicta dictio.peruertere vel subuertere.Ps.17. Cum peruerso peruerteris. Scribitur etiam cū pe post thau 2.Reg.22.& cū peruerso puerteris.vbi pōitur תִּתַּפָּל thitha pal pro תִּפַּתָּל Thipathal. Et inde נִפְתָּל Niphtal.idest puer sum seu prauū.Prouer.8.Nō est in eis prauū quid neq̧ per uersum.Et in plurali נִפְתָּלִים Nipthalim.Iob.5.Et consi liū prauorum dissipat.& inde פְּתַלְתֹּל pethalthol.i. peruer sum seu peruersa. Deut.32. Generatio praua atq̧ peruersa. Itē פְּתִיל pethil.i.filum seu vitta ex filis duplicatis. Nu.15. Ponētes ī eis vittas hyacinthinas. Iudi.16. Quomodo si rū pat quis filū de stupa.& in plu.פְּתִילִים pethilim. Exo.39. Et extenuauit in fila. Ponitur etiam פָּתִיל Pethil. pro liga tura que fit cū filo vel cum vitta. Nu.19. Vas quod non ha buerit operculum nec ligaturam desuper īmundum erit. Ponitur etiā pro armilla facta ex filis aureis vel argenteis. Geñ.38. Annulū tuū & armillā & baculū quē manu tenes. Et in eo.cognosce cuius sit annulus & armilla & baculus.

פֶּתֶן Pethen.siue פָּתֶן Pathen.aspis serpentis genus.ps.57. Sicut aspidis surde.ps.90. Super aspidem & basiliscum ambulabis. Vbi ponitur ꝓ basilisco.Esa.11. Et delectabitur infans super foramen aspidis. & in plu. פְּתָנִים Pethanim. Iob.20. Caput aspidum sugget.Et in eodem.Fel aspidū in trinsecus.Significat ēt limen porte: & tūc scribitur cū mē ī principio & dicitur מִפְתָּן Miphthan.1.Reg.5. Et due palme manuum eius abcise erant super limen.Ezech.46. Et ado rabit super limen porte.

פֶּתַע Pethaa.subito.fortuitu. casus seu euentus. Nu.6. Sin aūt mortu⁹ fuerit quispiam coram eo..i.si subito mor tuus fuerit. & in eodem.35. Quod si fortuitu absq̧ odio & inimicitiis quicq̧ horū fecerit.Prouer.6.Subito cōteretur nec habebit vltra medicinam.

פָּתַר Pathar.interpretari.s.sōnium aut exponere.vel conii cere. Geñ.40. Et non est qui interpretetur nobis. & in eo. Vt coniectoris veritas probaretur. Pro quo hebrei legunt. Sicut coniecit vel interpretatus est eis ioseph. & in eo.41.Audiuimus quidquid postea rei probauit euentus. Pro quo hebrei legunt. Et factum est sicut interpretatus est nobis: ita fuit.& in eo.vidi somnium nec est qui edisserat.i. qui exponat vel interpretur. & in eodem. Audiui te sapien tissime cōiicere.& inde פִּתְרוֹן pithron.i.interptatio. conie ctura. Geñ.40. Iuxta interpretationem congruam sibi. & in plu. פִּתְרֹנִים Pithronim. vt in eo. Nunquid non dei est i terpretatio .quod in hebreo legitur pluraliter.s.nūquid nō dei sunt interpretationes.

פַּתְשֶׁגֶן Pathsegen.exemplar. Sūma seu copia scripture. Ester.3. Sūma autem epistolarum hec fuit.& in eo dem.4.Exēplar quoq̧ edicti qđ pēdebat in susis dedit ei. & ī ligua chaldaica scribitur cū res loco tau & dr̄ פַּרְשֶׁגֶן par segen.Esdre.4.Hoc ē exēplar epistole quā miserūt ad eū.

De incipientibus a littera. צ .sadich

צֵאל Seel.vmbra.Iob.40. Sub vmbra dormit in secreto calami.Et in eo.Protegūt vmbre vmbrā eius.vbi po nitur tā in singlī ꝙ in plī.& cōiter scribitur sine aleph. De quo vide infra in dictione צֵלֶל Salal.

צֹאן Son.ouis.pecus.Et declinatur tantum singulariter:& caret numero plu.& pōitur singulare pro plurali. De quo vide infra in dictione צוֹן son.cum vau in medio.

צָב Sab.tegumen.aut plaustrū.vel lectica desup tecta. Nu. 7.Sex plaustra tecta.idest sex plaustra quodlibet cū te gumento suo.Et in plurali צַבִּים Sabim.Esa.66. Et in lecti cis & in mulis & in carrucis.

צָב Tectum. צַבִּים Lectice

צָבָא Saba.militare.pugnare.dimicare. exercitū ducere. ad bellum ꝓcedere.excubare. Nu.31.Cūq̧ pugnas sent contra madianitas.Esa.29.multitudo oīm gentiū que dimicauerūt cōtra ariel.Et in eodē.Sic erit multitudo om nium gentium:que dimicauerunt contra mōtē siō. Zach. 14. Omnes gentes que pugnauerunt aduersus ierusalem. Et aliqñ scribitur sine aleph.Esa.29.Et omnes qui dimica uerunt & obsederunt & preualuerunt aduersus eam. Et in de מַצְבִּיא Masbi:quod est participiū tertie coniugationis. idest militare faciēs. Pro quo beatus hieronymus trāstulit. Qui probat tyrones.idest qui probat nouos milites vtrū sint apti ad militiam vel exercitum.4.Reg.25. Et sopher principē exercitus qui probabat tyrones de populo terre. Hiere.52.Et scribam principem militum qui probabat ty rones. Significat etiam predicta dictio excubare seu stare in excubiis in modū exercitus.aut ministrare. Exo.38. De speculis mulierū que excubabant ad ostium tabernaculi. Nu.4. Omnes qui ingrediuntur vt stent & ministrēt in ta bernaculo federis.& in eo. Omnes qui ingrediuntur & mi nistrant in tabernaculo federis. Et īde צָבָא Saba.siue צְבָא Seba.i.exercitus siue militia aut bellū.Nu.1. Omnium vi rorum fortiū in israel. Pro quo hebrei legūt:omnes qui in grediuntur in exercitu siue in militia.Et in eo.2. Ad orien tem iudas figet tētoria per turmas exercitus tui.Et in eodē. & cunctus exercitus pugnatorum eius.Et in eo.31. Armate inquit ex vobis ad pugnam.Ios.5.Sed sum princeps exer citus domini. Iudi.8. Vt demus exercitui tuo panes. Et in eodem.9.Congrega exercitus multitudinem & veni.Esa. 13.Dñs exercituum precepit militie belli. Et in eo .24.In die illa visitabit dñs super militiam celi in excelso. Et in eo dem.40.Quoniam cōpleta est malitia eius:debet legi mi litia eius.Scribitur etiam cum he in fine loco aleph. Zach. 9.Et circundabo domū meā ex his qui militāt mihi.signi ficat etiam צָבָא Saba tempus determinatum seu statutum secundum hebreos:sed beatus hieronymus secundum pre cedentem significationem transtulit militiam: seu robur aut fortitudinem Iob.7.Militia est vita hominis sup terrā Pro quo hebrei legūt.Terminus.i.tempus determinatū est homini sup terrā.& in eo.10.Et pene militant in me. Pro quo he.le.Mutationes & terminus mecū.& in eo.14.Cun ctis diebus quibus nunc milito expecto.pro quo he.le.Cū ctis diebus termini mei.i.tēporis determinati vite mee ex pecto.Esa.40.Quoniam completa est malitia eius .debet legi militia eius.Pro quo he.le. Quoniā cōpletus est termi nus eius. Dañ.8.Robur aūt datū est ei contra iuge sacrifi cium.Pro quo he.le. & terminus datus est super iuge sacrifi cium.Et in eo.10.Et verbū verū & fortitudo magna.pro q̄ he.le.Et terminus magnus.& in omībus predictis locis po test ēt legi sicut est in lr̄a nr̄a.& ī plu.צְבָאוֹת sebaoth.i.exer citus.turme.Exo.12.Egressus est omnis exercitus domini de terra egypti.quod in hebreo legitur pluraliter.s.egressi sunt omnes exercitus domini.& in eodē.Eduxit dominus filios israel de terra egypti per turmas suas.idest per exer citus suos.Ps.24.Dominus virtutum ipse rex glorie.pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Dominus exercituum ipse rex glorie.Esa.6.Sanctus.sanctus.sanctus dominus deus exercituum. pro quo sabaoth canit ecclesia. Osee.12.Et dominus deus exercituum domin⁹ memoria le eius.Reperitur etiam in genere masculino.ps.102. Bene

צָבָא Pugnare Dimicare. מַצְבִּיא Qui ꝓbat tyrones Excubare. צָבָא Exercitus. Pugna Militia. צָבָא Militia Terminꝰ. Tēpus determinatū Robur. Fortitudo צְבָאוֹת Exercitus turme

Uirtutes dicite domino omnes virtutes eius.i.om̃es exercitus eius.
צְבָא Item צְבָא Saba.in lĩgua chaldaica ſignificat velle. Dañ.2.
Uelle. Cuicũq; voluerit dabit illud.& in eodem.5.Quos volebat
צְבוּ interficiebat:& quos volebat percutiebat.Et inde צְבוּ Sebu
ideſt voluntas.vt in eodem. Ne quid fieret cõtra danielem.
Pro quo hebrei legunt.Ne mutaretur voluntate.ſ.aduerſa-
Uolũtas. riorum contra danielem.

צָבָה צָבָה Saba.tumere.intumeſcere.inflari. Nu.5. Et tumens
Tumere. vterus tuus dirumpatur.& in eodẽ.Et vtero tumeſcẽ-
Inflari te putreſcat femur.& in eodẽ.Et inflato ventre cõputreſcet
צְבִי femur. Et inde צְבִי Sebi.i.hinulus:capreolus:ſeu caprea.
Caprea Deut.12.Sicut comeditur caprea & ceruus.& in eodem.14.
Ceruum & capream. Canti.2. Similis eſt dilectus meus ca-
צְבִיָּה pree.& ĩ genere feminino צְבִיָּה Sebiia.Canti.4:Duo vbe-
צְבָאִים ra tua ſicut duo hinuli capree. & in plurali צְבָאִים Sebaim.
capree. ſiue צְבָאוֹת Sabaoth.1.Paralipo.12.Et veloces quaſi capree
in montibus. Canti.2. Adiuro vos filie ieruſalem per ca-
צְבִי preas ceruaſq; camporum.Significat etiam צְבִי Sebi incly
tum:ſiue pulchrum vel decorũ:ſeu egregium:aut precipuũ
ſiue preclarum.vel gloriã aut magnificẽtiã.2.Reg.1.Incly-
ti iſrael ſuper montes tuos interfecti ſunt. & ponitur ibi in
Inclytus hebreo ſingulare pro plurali.Hiere.3. Et tribuam tibi he-
Preclara reditatem preclaram.Ezech.20.Que eſt egregia inter om
Egregia. nes terras.& in eodem.Precipuam terram omniũ.& in eo-
Precipua dem.25. Et de ciuitatibus eius inclytis terre bethſimuth.
Dañ.8.Et factũ eſt grande contra meridiẽ & contra orien-
tem & contra fortitudinem.vbi ponitur pro fortitudine.&
Fortitudo dicunt hebrei ꝙ ponitur ibi pro terra promiſſionis:que eſt
terra inclyta & precipua terrarũ. vt habetur Ezech. 20. Vt
ſupra dictum eſt.& in eodem.11. Et ſtabit in terra inclyta.&
in eodem.Super montem inclytũ & ſanctum. Ponitur etiã
pro gloria vel magnificentia. Eſa.4. In die illa erit germẽ
Magnifi-centia. dñi in magnificentia & gloria. & in eodem.23. Vt detrahe-
Gloria. ret ſuperbiam om̃is glorie.& in eodem.24.In finibus ter-
re laudes audiuimus gloriã iuſti. & in eodẽ.28. Et flori de-
cidenti glorie exultationis eius.& in eodem.In die illa erit
dñs exercituũ corona glorie. Ezech.26. Cum dedero glo-
riam in terra viuentiũ.Ponitur etiã pro ornamẽto.Ezech.
ornamẽtũ. 7.Et ornamentum moniliũ ſuorum.

צְבוּ צְבוּ Sebu.in lingua chaldaica ſignificat volũtatẽ. De quo
vide ſupra in dictione צְבָא ſaba.

צָבַט צָבַט Sabat.porrigere.congerere.Ruth.2.Et congeſſit po
Cõgerere lentã ſibi.pro quo he.le. Et porrexit ei polentã.& ſo
porrigere. lum inuenitur in predicto loco.

צָבַע צָבַע Sabaa.intingere. Dañ.4. Et de rore celi intingatur.
Intingere Et ĩde צֶבַע Sebaa.i.tinctura.ſ.diuerſorũ colorum:ſeu
צֶבַע veſtis tincta diuerſorũ colorũ.Iudi.5.veſtes diuerſorũ colo
Diuerſus rum ſiſare traduntur in predã:& ſupellex varia ad ornanda
color. colla congeritur. vbi ponitur tam in ſinguli q̃ in plurali.
Hiere.12. Nunquid auis diſcolor hereditas mea mihi.i.tin
אֶצְבַּע cta diuerſo ſeu vario colore.Et inde אֶצְבַּע Eſbáa.i.digitus.
Digitus. Exo.18.Digitus dei eſt.Nu.19.Et tingens digitũ in ſangui
אֶצְבָּעוֹת ne eius.Et in plurali אֶצְבָּעוֹת Eſbaooth.p̃s.143.Et digitos
Digiti. meos ad bellum.

צָבַר צָבַר Sabar. colligere. congregare.coaceruare.cõportare.
Gen̄.41.Et om̃e frumẽtum ſub pharaonis poteſtate
Cõgregar. condatur.i.congregetur vel colligatur.& in eodẽ. Tantaq;
fuit abũdãtia tritici vt arene maris coeq̃retur. ꝓ quo he.le.
Cõgregauit ioſeph frumẽtũ q̃ſi arenã maris pre multitudi
ne.Exo.8.Cõgregauerũt eas ĩ imẽſos aggeres.Iob.27.Si
Cõportare cõportauerit q̃ſi terrã argẽtũ.Abach.1. Et cõportabit agge
צִבּוּר rẽ:& capiet eã.& inde צִבּוּר Sibur.i.cõgregatio ſeu collectio
aut aceruus.& ſolum inuenitur in numero plurali.4.Reg.
10.Ponite ea ad duos aceruos.

צְבָת Sebath.manipulus. & ſolum inuenitur in numero
plurali.Ruth.2.Et de veſtris quoq; manipulis proiici
te de induſtria.

צַדַד Sadad.latus. & ſemp ſcribitur cũ ſimplici daled & dr̃
צַד Sad.Gen̄.6.Oſtiũ aũt arce pones in latere deorſũ.
Exo.25.Tres ex vno latere:& tres ex altero latere.1.Reg.20
Ego autem tres ſagittas mittam iuxta eum.i.in latere eius.
& in eodem.Et ſedit abner ex latere ſaul.p̃s.90.Cadent a la
tere tuo mille.Eſa.60.Et filie tue de latere ſuggent. & aliq̃n
ponitur pro contra.& tunc preponitur ei littera lamed & di
citur לְצַד Leſad.Dañ.7. Et ſermones contra excelſum loq̃
tur.Et in plurali צִדִּים Sidim.Exo.25. Sex calami egrediẽ
tur de lateribus eius.& in eodem.26. Vtrũq; latus taberna-
culi protegens.Ponitur etiã pro hoſtibus.Iudi.2. Vt habea
tis eos hoſtes.De quo vide ſupra in dictione צוּד Sud.

צָדָה Sada.inſidiari.deſolare.Exo.21.Qui autem nõ eſt in
ſidiatus.1.Reg.24. Tu autem ĩſidiaris anime mee: vt
auferas eam.Significat etiã deſolare vel deuaſtare:cui⁹ ver-
bum paſſiuũ ponitur. Soph.3. Vbi dicitur deſolate ſunt ci-
uitates eorum. Et ĩde צְדִיָּה Sediia.i.inſidiatio.ſiue inſidie.
Nu.35. Vel iecerit quippiam in eũ per inſidias. vide etiam
de hoc infra in dictione צוּד Sud. Item צְדָה Seda.in lingua
chaldaica ſignificat vere ne.ſeu nunquid. Et ſcribitur cum
he in principio. Dañ.3. Vere ne ſydrach Miſach & abdena-
go deos meos non colitis,

צָדַק Sadac.iuſtificare.iuſtũ eſſe.iuſte iudicare.vt Gen̄.38.
Iuſtior me eſt. & in eodẽ. 44. Quid lõquemur aut
iuſte poterimus obtinere. Pro quo he.le. Quid loquemur
aut quo iuſtificabimur. Exo.23. Quia auerſor impiũ. Pro
quo hebrei legunt. Quia non iuſtificabo impiũ. Deut.25.
Quem iuſtum eſſe proſpexerint: illi iuſtitie palmã dabunt.
Pro quo he.le.Et iuſtificabũt iuſtũ.& eſt ſenſus ſicut in litte
ra noſtra.2.Reg.15.vt ad me veniãt omnes qui habent ne-
gocium:& iuſte iudicem. Iob.4. Nunquid homo dei cõpa
ratiõe iuſtificabitur.& in eodem. 9.Si iuſtificare me volue-
ro.& in eodem.33. Volo enim te apparere iuſtũ.i.volo te iu
ſtificare.p̃s.18. Iuſtificata in ſemetipſa.ſ.ſunt.p̃s.50. Vt iu-
ſtificeris in ſermonibus tuis.p̃s.81.Humilem & pauperem
iuſtificate.p̃s.142. Quia nõ iuſtificabitur in conſpectu tuo
omnis viuens.Prouer.17.Et qui iuſtificat impiũ.Eſa.43.
Dent teſtes eorũ:& iuſtificẽtur. Hiere.3. Iuſtificauit animã
ſuã auerſatrix iſrael.Ezech.16.Et iuſtificaſti ſorores tuas.&
in eo. Iuſtificate enĩ a ſũt te. Dañ.8. Et mũdabitur ſanctua
riũ.Pro quo hebrei legũt. Et iuſtificabitur ſanctuariũ. & in
eodem.12.Et qui ad iuſtitiam erudiũt multos. Pro quo he.
le.& qui faciũt iuſtificari multos.& ẽ ſenſus ſicut ĩ littera no
ſtra.Et inde צַדִּיק Sadic.i.iuſtus.Gen̄.6.Noe vir iuſtus atq;
perfectus fuit.& in eo.18. Nunquid perdes iuſtũ cũ impio.
Exo.9. Dominus iuſtus. p̃s.7. Deus iudex iuſtus. Eſa.3.
Dicite iuſto quoniam bene.& in eodem.49. Aut quod ca-
ptum fuerit a robuſto ſaluum eſſe poterit. Pro quo hebrei
legunt. Aut quod captum fuerit a iuſto.i.ab illo qui iuſte ac
cepit. Et in plurali צַדִּיקִים Sadicim.ideſt iuſti.Deut.4.&
vt habeat cerimonias iuſtaq; iudicia.& in eodem.16.Et mu
tant verba iuſtorum.3. Reg.2. Quia interfecit duos viros
iuſtos melioreſq; ſe.p̃s.36.Oculi dñi ſup iuſtos.Ezech.23.
Viri ergo iuſti ſunt ipſi iudicabũt eas. Et inde צֶדֶק ſedec.i.
iuſtitia. Deut.16. Iuſte quod iuſtũ eſt perſequeris. Pro quo
hebrei legunt. Iuſtitiam iuſtitiam ſequeris. Iob.29. Iuſti-
tia indutus ſum.& in eodem.35.vt diceres iuſtior deo ſum.
ꝓ quo hebrei legunt. Iuſtitia mea a deo: ſiue maior q̃ dei.
& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. & ſcribitur cũ he vel thau

in fine & dicitur צְדָקָה Sedaca.siue צִדְקַת Sidcath.Gen̄.15. Et reputatum est ei ad iustitiam.& in eodem.30.Responde bitq; mihi cras iustitia mea.Deut.23.Et fecit iustitiam dn̄i. Et in plurali צְדָקוֹת Sedacoth.ps.10. Quoniã iustus domi nus & iustitias dilexit.Ponitur etiam pro elemosyna.Dan̄. 4.Peccata tua elemosynis redime.

צָהֹב Sahab.flauus:seu color auri. Leuit.13. Et capillus flauus solitoq; subtilior.Scribitur etiam cum mē in principio & dicitur מֻצְהָב Mushab.Esd.8.Et vasa eris fulgentis optimi duo:pulchra vt aurum.pro quo he.le.& vasa eris flaui.i.coloris aurei optima duo:preciosa vt aurum.

צָהַל Sahal.exultare. exhilarare. gaudere.iubilare.hinire. Ester.8.Omnisq; ciuitas exultauit.ps.103.Vt exhilaret faciem in oleo.Esa.12. Exulta & lauda. Significat etiam hinnire vel mugire.Esa.10.Hinni voce tua filia galin.Et in eodem.24.Hinnient de mari.Hiere.5.Vnusquisq; ad vxorem proximi sui hinniebaut. & in eodem.50. Et mugistis sicut tauri.Et inde מִצְהָלוֹת Mishaloth.i.hinnitus in numero plurali.Hiere.8.A voce hinnituum equorum eius cõmota est omnis terra.& in eodē.13.Adulteria tua & hinitus tui.

צֹהַר Sohar. fenestra. Gen̄.6. Fenestram in arca facies. Et inde צָהֳרַיִם Sahoraim.idest meridies.s.cum sol est in medio celi vel in nostro meridiano. Gen̄.43. Quoniã hodie mecum viri comesturi sunt in meridie.Iob.11. Et quasi meridianum fulgur cõsurget tibi ad vesperam.ps.36.Et iudicium tuum tanq; meridies.Canti.1. Vbi cubes in meridie. Et inde verbũ יַצְהִירוּ Iashiru.pro quo beatus hieronymus transtulit:meridiati sunt.i.sederunt in meridie.Iob.24.Inter aceruos eorum meridiati sunt. Hebrei vero dicũt q; deriuatur a sequēti dictione que significat oleum.vnde in predicto loco ipsi legunt. Inter aceruos eorum fecerũt oleum siue expresserunt oleum:aut oleificauerunt:si latine posset dici.Et inde יִצְהָר Ishar.i.oleũ:eo quod est lucidum & splēdidum. Deut.7. Oleo & armentis gregibus ouiũ tuarum. & in eodem.10. Vt colligatis frumentum & vinum & oleũ. & in eodem.28.Vt non relinquatur tibi triticum & vinum & oleũ.2.Paralip.32. Apothecas quoq; frumēti & vini & olei.Zach.4.Isti sunt duo filii olei splendoris .vbi ponitur pro vtroq;.s.pro oleo & pro splendore.

צוֹא Soa.sordes.immunditia.& scribitur cum he in fine & dicitur צוֹאָה Soa.Prouer.30. Et tamen non est lota a sordibus suis.Esa.4.Si abluerit dn̄s sordes filiarum sion. & in eodem.7.Omnes enim mēse replete sunt vomitu sordiumq;.& inde צוֹאִים Soim.idest sordidi. Zach.3.& iesus erat indutus vestibus sordidis.& in eodē.Auferte vestimenta sordida ab eo. Vide ēt de hoc supra in dictione יָצָא Iasa.

צוּד Sud.venari.venatione capere.insidiari.Gen̄.27.cum q; venatu aliquid apprehenderis.& in eo.vt iussionē patris impleret.pro quo hebrei legunt.Ad venandum venationem vt afferret.sed beatus hieronymus trãstulit sēsũ. & in eodem. Qui dudum capta venatione attulit mihi.Leuit.16. Si venatione vel aucupio ceperit auem vel feram. Hiere.4.Mittam eis multos venatores & venabuntur eos Et in eo.13.Et faciunt ceruicalia sub capite vniuerse etatis ad capiendas animas.idest ad venandas animas. Et in eo. Et cũ ceperint aĩas populi mei.& in eo. Quibus vos capitis animas volantes.& in eo.& dimittã animas quas vos capitis.Thren̄.3.Venatione ceperunt me inimici mei. & in eo.4.Lubricauerunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum.pro quo he.le. Venati sunt siue insidiati sunt vestigia nostra:ne ambularent in plateis nostris.idest inimici nostri prohibuerunt nos ne ambularem' in plateis nostris Vide etiam de hoc supra in dictione צָדָה Sada.inde צַיִד sáid.siue צֵיד Sed.idest venatio.Gen̄.10.Et erat robustus venator coram domino.pro quo hebrei legunt.Ipse erat robustus venatione coram domino.& in eo.25.Eo quod venatione illius vesceretur.Et in eo.27.Affer mihi de venatione tua.& inde מָצוֹד Mesud.siue מְצוּדָה Mesuda. idest rete:vel laqueus:aut hamus:siue sagena. Iob.19. Et flagellis suis me cinxerit.pro quo hebrei legunt.Et reti suo me cinxerit. Eccl'.9.Sed sicut pisces capiuntur hamo. Ezech. 12.Et capietur in sagena mea.Et in eo.Neq; erunt vltra in manibus vestris ad predandum. Pro quo hebrei legunt. Neq; erunt vltra in manibus vestris in rete siue in sagenã. Et in plu. מְצוֹדִים Mesudim.siue מְצָדוֹת Mesadoth.Eccl'. 7.Que laqueus venatorum est & sagena cor eius. quod in hebreo legitur pluraliter.scilicet laquei.Ezech.17.miserũt q; eũ in carcerē. Vbi ponitur pro carcere.Significat etiam arcem seu fortaliciũ.De quo vide supra in dictione מְצַד Mesad.Et inde צַיָּדִים Sadim.idest venatores.Hiere.8.Mittam eis multos venatores.Significat etiam hostes vel insidiatores.Hiere.z.vt habeatis eos hostes.Item צֵיד Sed.siue צַיִד Sáid.aut צֵידָה Seda.idest viaticum seu cibaria.Ios.1.Preparate vobis cibaria.Et in eo.9.Panes quoq; quos portabãt ob viaticum.& in eodem. Susceperunt igitur de cibariis eorum Nee.13.vt in die qua vendere liceret venderēt. p quo hebrei legunt. Venderent cibaria.ps.77. Cibaria misit eis in abundantiã.Ps.131. Viduam eius benedicens benedicã. Pro quo hebrei legunt. Cibaria seu viaticum eius benedicens benedicam. Et inde verbum הִצְטַיֵּד histaiad. quod significat cibaria tollere vel cibaria preparare. Ios.9. Tulerunt sibi cibaria.& in eodem.En panes quando egressi sumus de domibus nostris vt venirem' ad vos calidos sumpsimus.Pro quo hebrei legunt. En panis noster calidus erat quãdo pro viatico tulimus eum de domibus nostris: in die quo egressi sumus vt veniremus ad vos.

[Margin: Venator. Venatio. מָצוֹד. Rete. Hamus. Sagena. מְצוֹדִים Laquei. Carcer. צַיָּדִים venatores. Hostes. צַיִד. צֵידָה Cibaria. Viaticũ. הִצְטַיֵּד Cibaria tollere.]

צִוָּה Siua.precipere.mandare.iubere.imperare. Gen̄.2.precepitq; eis dicens.Et in eodem.44. Precepit autem ioseph dispensatori domus sue.Leuit.6. Precipe aaron & filiis eius.Et in eo.10.Sicut preceptum est mihi. Et in eodē. 25. Dabo benedictionem meam vobis. Pro quo hebrei legunt.Et mandabo benedictionem meam vobis. Deut.4. Sicut mandauit mihi dominus.Et in eodem.26. Feci omnia sicut precepisti mihi.Et in eodem.z8. Emittet dominus benedictionē in cellaria tua. Pro quo hebrei legũt. Mandabit dominus benedictionem.& in eodem.33.legem precepit nobis Moyses.2. Reg.14. Ego iubebo pro te. Esa.5. Et nubibus mandabo ne pluant super eam. Et in eodem. 13.Ego mandaui sanctificatis meis.& in eodem.z3. Dominus mandauit aduersus chanaan. Et in eodem.28. Mãda: remanda:specta:reexpecta.Esa.45.Super filios meos & super opus manuum mearum mandatis mihi. Et inde מִצְוָה Misua.idest preceptum:seu mandatum. Deut.5. Vt loquar tibi omnia mandata mea & cerimonias. Quod in hebreo legitur singulariter.scilicet omne mandatum.& in eodem. 30.Mandatum hoc quod ego precipio tibi hodie:non supra te est. Nee.11. Preceptum quippe regis super eos erat. Ps.18.Preceptum domini lucidũ.& in plu. מִצְוֹת misuoth. Deut.4.Custodi precepta eius atq; mandata. Prouer.7. Serua mandata mea & viues.

[Margin: צִוָּה Precipere. Mandare. Iubere. מִצְוָה mandatũ. Preceptũ. מִצְוֹת mandata.]

צָוַח Sauach.Clamare. vociferari. Esa. 44.De vertice montium clamabunt.Et inde צְוָחָה Seuacha. idest clamor.vociferatio.vlulatus.Esa.24. Clamor erit super vinũ in plateis. Hiere. 14. Et clamor ierusalem ascendit.& in eodem.46.Et vlulatus tuus repleuit terram.

[Margin: צָוַח Clamare. צְוָחָה Clamor vlulatus.]

צוּל Sul. profundũ.s.aquarũ & scribitur cum he in fine ad

צוּלָה profundū. מְצוּלָה profundus

denotandum genus femininum & dicitur צוּלָה Sula.i.profundum.Esa.44.Qui dico profundo desolare.& cōmuniter scribitur cum mē in principio & dicitur מְצוּלָה Mesula ps.68.Infixus sum in limo ꝓfundi.& in eodem. Ne absorbeat me profundum.Ione.2. Et proiecisti me in profundo in corde maris.Et in plurali מְצוּלֹת Mesuloth. Exo.15.Descenderunt in profundum sicut lapis. Quod in hebreo legitur pluraliter.s.in profunda.ps.67. Conuertam in profundū maris.ps.87. In tenebrosis & in vmbra mortis.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit. In tenebris & in profundis

מְצוּלֹת profunda

צוֹם Jeiunare

צוֹם Sum.ieiunare.1.Reg.31.Et ieiunauerunt septem diebus.2.Reg.12.Et ieiunauit dauid ieiunio. Ester.4.Et orate pro me.pro quo hebrei legunt. Et ieiunate pro me. & in eodem. Et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo. Esa.58.Quare ieiunauimus & non aspexisti. & in eodem. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis. Zach.7. Nunquid ieiunium ieiunastis mihi.Et inde צוֹם Som.i.ieiunium.3. Reg.21. Predicauerunt ieiunium.Ps.34. Humiliaui in ieiunio animā meam. Esa.58. In die ieiunii vestri inuenitur volūtas vestra.Et in plurali צוֹמוֹת Somoth.Ester.9.Susceperunt a se & a semine suo ieiunia atq; clamores

צוֹם Jeiuniū. צוֹמוֹת Jeiunia

צון Oues צֹנֶה צאן Oues

צוֹן Son.ouis.pecus.grex.s.pecorum.& declinatur tantum singulariter:& caret numero plurali :& ponitur aliquādo singulare ꝓ plurali. ps.8. Oues & boues.& scribitur ibi sine vau & cum he in fine & dicitur צֹנֶה Sone.in aliis vero locis scribitur cum aleph in medio loco vau & dicitur צֹאן Son. Gen̄.4.Fuit autem abel pastor ouiū.& in eodem.29. Date ante potum ouibus.& in eodem.30. Qui pascebat reliquos greges ei9.i.reliquas oues.& in eodem. Oues intuerentur virgas. & in eodem.31. Et vide vniuersos masculos ascendētes sup femias.i.sup oues.Exo.21.& quattuor oues ꝓ vna oue. Leuit.1. De bobus & de ouib9 offerēs victimas Et in eodē.Quod si de pecoribus oblatio est.1. Reg.8.Greges quoq; vestros addecimabit.2.Reg.12. Diues habebat oues & boues. Prouer.27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui.Canti.1. Abi post vestigia gregis. Esa.7. Nutriet homo vaccam boum & duas oues. Pōitur etiam pro arietibus.3.Reg.4.Et centum arietes.

Greges Pecus Arietes

צוף Natare Jnnūdare.

צוּף Suph.natare.enatare.inundare. Deut. 11. Quomodo operuerint eos aque maris rubri.ꝓ quo hebrei legūt. Quomodo natare siue inundare fecit dn̄s aquas maris rubri super faciem eorum.4.Reg.6.Natauitq; ferrū. Thren̄. 3.Innundauerunt aque super caput meum.Et inde צָפַת Saphath.i.inūdatio.Ezech.32. Et irrigabo terram fetore sanguinis tui.pro quo hebrei legunt.Innundatione sanguinis tui. Itē צוּף Suph.i.fauus.s.mellis.Prouer.16. Fauus mellis verba composita.Et in plurali צוּפִים Supim.ps.18.Et dulciora super mel & fauum.Pro quo hebrei legunt.Et dulciora super mel & fauum fauorum.i.fauum dulcissimum.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Fauum redundantem.

צָפַת Jnundatio. צוף Fauus. צוּפִים Faui

צוק Angustiar Coarctare

צוּק Suc.Augustiare.coartare.tribulare.fundere.Deut.28 In angustia & vastitate:qua opprimet te hostis tuus.ꝓ quo hebrei legunt. In obsidione & angustia qua angustiabit te hostis tuus. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.Iob.32.Coarctat me spiritus vteri mei.& supra in eodē.28. Et lapis solutus calore in es vertitur.i.angustiat9 vel coarctatus in fornace. Esa.29.Et circundabo ariel. Pro quo hebrei legunt. Et angustiabo ariel. Et in eodem.51.A facie furoris eius qui te tribulat. & in eodem. Vbi nunc est furor tribulantis.Et inde צוֹק Soc.i.angustia.Dan̄.9.Et rursum edificabitur platea & murus in angustia tēporū. Scribitur etiam cum he in fine & dicitur צוּקָה Suca.Esa.30. In terra tribulationis & angustie. Et aliquando scribitur cum vau & nū in secunda syllaba & dicitur צָקוּן Sacun. Esa.26. In tribulatione murmuris doctrina tua eis . Et aliquando scribitur cum mē in principio & dicitur מָצוֹק Masoc.Deut. 28.In angustia & vastitate.1. Reg.22. Et cōuenerunt ad eū omnes qui erant in angustia constituti. & quandoq; scribibitur cum vau in prima syllaba & dicitur מוּצָק Musac.Esa. 8.Et nō poterit auolare de angustia sua.Ponitur etiam pro fundamento.Iob.36. Et non habente fundamētum subter se.Ponitur etiam pro prominenti.1. Reg.14. Vnus scopulus ꝓminens ab aquilone.Et in plurali מְצוּקִים Mesuchim. Pro quo beat9 hieronymus trāstulit cardines.1.Reg.2.Domini enim sunt cardines terre. Significat etiam predicta dictio fundere vel effundere. Iosu.7.Proiecerunt q; ea ante dominū.i.fuderūt ea.Iob.29.& petra fūdebat mihi riuos olei

Tribulare. צוק angustia.

צוּר Sur.obsidere. oppugnare. angustiare. tribulare. ligare. vel includere. munire seu munitionem facere .formare seu figurare.aut fingere. Deut.2. Non pugnes contra moabitas. Pro quo hebrei legunt. Non obsideas vel non angusties moabitas.& in eodem. Caue ne pugnes contra eos. Et in eodem.20. Sin autem fedus inire noluerit:& ceperit cōtra te bellum:oppugnabis eam.i.obsidebis eam.Et in eodem. Quando obsederis ciuitatē multo tempore. & in eo. 28. Et obsiderit intra portas tuas. Iudi. 9.Et oppugnāt aduersum te ciuitatem.1.Reg.23. Et obsideret Dauid & viros eius.Esa.1. Sicut ciuitas que vastatur.Pro quo hebrei legūt. Sicut ciuitas obsessa.Et in eodem.21. Ascende elam obside mede.& in eodem.29.Et faciā contra te aggerem. Pro quo hebrei legūt.Et obsidebo sup te statiōe seu aggere.Ezech. 7.Qui relictus fuerit & obsessus fame morietur. Dan̄.1.Et obsedit eam.significat etiam angustiare vel tribulare.Gen̄. 32.Timuit iacob valde: & perterritus diuisit populum.pro quo hebrei legunt. Et timuit iacob valde:& angustiatus est siue tribulatus est. Exo.23. Et affligam affligentes te.i.tribulabo tribulantes te. Iudi.2.& vehementer afflicti sunt.i. tribulati sunt.2.Paralipo.28.Qui affixit eum:& nullo resistente vastauit. Pro quo hebrei legunt. Qui angustiauit siue tribulauit eum.& in eodem.33.Qui postq; coangustiat9 est orauit dominū deum suum.Nee.9.Et dedisti eos in manu hostiū suorum:& afflixeūrt eos.i.tribulauerunt eos.ps. 12.Qui tribulant me exultabunt si motus fuero.ps.30.Miserere mei domine quoniam tribulor.ps.118.Multi sūt qui persecuntur me & tribulant me. Esa.28. Et pallium breue vtrumq; operire non potest.i.angustum est . & in eodem. 63.In omni tribulatione eorum non est tribulatus. Hiere. 10.Et tribulabo eos:ita vt inueniantur.& in eodem.48.Sicut cor mulieris parturientis.Pro quo hebrei legunt.Sicut cor mulieris angustiate vel tribulate.Soph.1. Et tribulabo homines.& inde צַר Sar.i.angustia vel tribulatio:aut angustians vel tribulans.1.Reg.28. Coarctor nimis. Pro quo hebrei legunt. Angustia mihi valde.3. Reg.22. Et sustentate eum pane tribulationis.ps.4.In tribulatione dilatasti mihi.ps.118. Tribulatio & angustia inuenerunt me. Esa.5.Et. ecce tenebre tribulationis & lux obtenebrata est in caligine eius.& in eodem.26. In angustia requisierunt te. Ponitur etiam pro angusto.4.Reg.6. Ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis.Esa.49.Angustus est mihi locus. Ponitur etiam pro hoste vel inimico aut emulo.1. Reg.2.Et videbis emulum in templo. Ester.7. Nūc autem hostis noster est. & in eodem. Hostis & inimicus noster est amā.Iob.16.Hostis meus terribilib9 oculis intuitus est me. Esa . 59. Cum venerit quasi fluuius violentus . Thren̄. 2.

Tetendit arcum suum quasi inimicus. Et in plurali צָרִים Sarim.ps.26. Ne tradideris me in aīas tribulātiū me.Esa. 9. Eleuabit dñs hostes rasin sup eum. & in eo.26. Et ignis hostes tuos deuoret. scribitur etiā cū duplici res & dr צֹרֵר Sorer. Ester.9. Extra decē filiorū Amā agagites hostis iudeorū.& i plurali צֹרְרִים Sorerim. Nu.25. Quia ipsi hostiliter egerunt cōtra vos.Pro quo he.le. Quia ipsi hostes fuerunt vobis.Esa.11.Et hostes iuda peribūt. Vide etiā de hoc infra in dictiōe צָרַר Sarar.Et inde צָרָה Sara.i.angustia:vel tribulatio.Iob.27.Cū venerit super eū angustia. ps.9. Despicis in opportunitatib9 in tribulatione. Hiere.4. Vocem enim quasi parturiētis audiui:angustiā vt puerpere. Zach. 8.Neq3 exeunti erat pax pre tribulatione.& in eo.10.Et trāsibunt in maris freto.Pro quo he.le.Et transibit in mari angustia vel tribulatione.Pōt etiā legi sic.Et transibit in mari angusto. Quod est idē sensus cū littera nr̄a. Hiere.6.Tribulatio apprehendit me. Ponitur etiā pro emula vel inimica 1.Reg.1.Affligebat quoq3 eā emula eius.Et in plurali צָרוֹת Saroth. Iob.6. In sex tribulationibus liberabit te. Esa. 65. Qm̄ obliuioni tradite sunt angustie priores. Et inde מָצוֹר Masor.i.obsidio. siue machina que fit ad obsidendas vrbes.Deut.20.& extrues machinas donec capias ciuitatē. Et in eo.28. In angustia & vastitate qua opprimet te hostis tuus.p quo hebrei legunt. In obsidione & angustia. Hiere. 10. Cōgrega de terra cōfusionē tuā:que habitas in obsidione.Ezech.4.Et ordinabis aduersus eā obsidionē. Et in eo. Donec cōpleas dies obsidionis tue.Et in plurali מְצֻרוֹת Mesuroth. Esa.29. Et monumēta ponā in obsidione tua. Pro quo hebrei legunt. Et statuā contra te obsidiones.Ponitur etiam pro munitiōe tam in singulari q̄3 in plurali: eo quod ciuitas munita non potest capi nisi longa obsidione & extructiōe machinarum.2.Paralipo.11. Ciuitates muratas habētes portas & vectes.i.munitas.& in eodem. Et edificauit ciuitates muratas in iuda.Pro q̄ hebrei legūt. Et edificauit ciuitates pro munitione.ps.59.Quis deducet me in ciuitatem munitā.Abach.2.Et figam gradum super munitionē. Zach.9.Et edificauit tyrus munitionem suā.Scribitur etiā cum he in fine.2.Paralipo.14.Edificauit quoq3 vrbes munitas in iuda.Pro quo hebrei legūt. Et edificauit vrbes munitionis in iuda.Naū.2.Qui custodiat obsidionē. Pro quo he. le.Qui custodiat munitionē. Potest etiam legi sicut est in littera nr̄a. ponitur ēt pro aggere. Esa.19. Attenuabuntur & siccabuntur omnes riui aggerū. Significat etiam pre dicta dictio צוּר Sur ligare.Deut.14.Et in precium rediges portabisq3 manu tua.Pro quo he.le.Et dabis pro argēto:& ligabis seu includes argētū in manu tua.4. Reg.5.Ligauit q3 duo talēta argenti in duobus saccis. Esa.8. Liga testimoniū:signa legē.Ezech.5.& ligabis eos in sūmitate pallii tui Itē ponitur pro effundere.4.Reg.12.Effundebātq3 & numerabant pecuniā. Sed etiā in predicto loco hebrei legunt ligabantq3.i.postq3 numerabant: ligabāt pecuniā.& est ordo p̄posterus.Significat etiā formare seu figurare.Exo.32. Formauitq3 opere fusorio.ps.138. Tu formasti me. Canti. 8.Si ostium est cōpingamus illud tabulis cedrinis.i.figuremus vel formemus illud.Hebrei tñ̄ secundū p̄cedētē significatiōnē legūt. muniamus illud tabulis cedrinis. Esa.43. Creās te iacob:et formās te israel. De quo vide etiā supra in dictiōne יָצַר Iasar. Et inde צוּרָה Sura.i.forma vel figura. aut exemplar.ps.48.Et auxiliū eorum veterascet in inferno. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Et figura eorum conteretur in infernum.Ezech.43.Et erubescant ex omnibus que fecerunt:figuram domus & fabrice eius.Et in plurali צוּרֹת Suroth.vt in eodem. Et in omnem

descriptionem eius.Pro quo hebrei legūt.Et in oēs figuras — *Figure*
eius. Item צוּר Sur.i.petra.saxum.silex.Exo.17.En ego sta — צור
bo ibi coram te supra petram.& in eodē. Percutiesq3 petrā. — *Petra.*
Iob.14. Et saxum trāsferetur de loco suo.Et in eodem.18. — *Saxum*
Et trāsferetur rupes de loco suo. Esa.2.Ingredere in petrā. — *Rupes.*
Ezech.3.Vt adamantem & silicem dedi faciem tuam.Et ali — *Silex*
qñ scribitur sine vau & dr̄ צַר Sar.Esa.5.Vngule equorum — צר
eius vt silex.Ponitur etiā צוּר Sur.pro forti.1.Reg.2. Et nō — צור
est fortis sicut deus noster.Esa.26. Sperastis in domino in — *Fortis.*
seculis eternis:in dño deo forti in perpetuū.Ponitur etiam
צוּר Sur.pro deo. Deut.32. Dei pfecta sunt opera. Et in eo. — צור
Deum qui te genuit dereliquisti.& in eodē.Nōne ideo quia — *Deus.*
deus suus vendidit eos.& in eo. Nō enim est deus noster vt
dii eorum. Et in plurali צוּרִים surim.i.fortes vel robusti — צורים
seu petre aut rupes.2. Reg. 2. Et vocatum est nomen loci
illius ager robustorum. Esa.2.Et introibunt in speluncas — *Robusti.*
petrarū.Naū.1.Et petre dissolute sunt ab eo.Reperitur etiā — *Petre.*
צוּרוֹת Suroth.Iob.28.In petris riuos excidit. Ponitur etiā — צורות
צוּר Sur.pro petra acutissima vt gladius:seu pro gladio vel — צור
pro cultro.Exo.4.Tulit illico sephora acutissimā petram. — *Acutissima petra*
Ios.5. Fac tibi cultros lapideos.ps.88. Auertisti adiutoriū — *Culter.*
gladii eius. Pro quo hebrei legūt. Auertisti acumen seu aci — *Adiutoriū*
em gladii eius. Sed beatus hieronymus in psalterio iuxta
hebraicam veritatem trāstulit. Auertisti robur gladii eius. — *Robur*
Vbi ponitur pro robore.Et inde צִיר Sir cum iod in me — ציר
dio loco vau. idest legatus siue nuncius. Prouer.25. Sicut
frigus niuis in die messis ita legatus fidelis. Hiere. 49. — *Legatus*
Et legatus ad gentes missus sum. Et in abdia. Et legatum
ad gentes misit. Et in plurali צִירִים sirim. Esa.18. Qui — צירים
mittit in mare legatos. Et in eodem.57. Et misisti lega — *Legati.*
tos tuos procul. Ponitur etiam pro doloribus vel angu
stiis.1.Reg.4.Irruerant enim in ea dolores.Esa.13.Torsio — *Dolores*
nes & dolores tenebunt.Et in eodem.21. Et angustia posse
dit me quasi angustia perturiētis. Quod in hebreo legitur
in plurali.s.angustie vel dolores possederunt me quasi do — *Angustie*
lores parturientis. Ponitur etiam pro erroribus. Esa.45.
Abierunt in confusionem fabricatores errorum. hebrei ta — *Errores*
men legūt.fabricatores idolorum.ponitur etiam pro com — *Cōpages.*
pagibus. Dañ.10. In visione tua dissolute sunt compages
mee.Vnde|illud.1. Reg.4. vbi dicitur irruerant enim in ea
dolores. Aliqui hebrei legunt dissolute fuerant in ea com
pages ei9.Ponitur etiam צִיר Sir.pro cardine. Prouer.26. — ציר
Ostium vertitur in cardine suo.Item צַוָּר sauar.i.collū.cer — *Cardo.*
uix.Nee.3.Optimates autem eorum nō supposuerunt col — צַוָּר
lum suū in opere dñi sui. & cōmuniter scribitur cum aleph — *Collum.*
post vau.vt Geñ.41.& collo torquē aureā circūposuit. Esa.
8.Vsq3 ad collum veniet.Et in plurali צַוָּארִים sauarim.si — צַוָּארים
ue צַוָּארֵי sauare.Iudi.5.Et supellex varia ad ornanda colla — *Colla.*
congeritur.Hiere.27. Subiicite colla vestra sub iugo regis
babylonis.Reperitur etiam צַוָּארוֹת Sauaroth secundum
terminationem pluralem femininorū. Mich.2. vnde non — צַוָּארוֹת
auferatis colla vestra.Et sepe ponitur in plurali licet loqua — *Colla.*
tur de vno homine.Geñ.33. Stringensq3 collum eius. & in
eodem.45.Cūq3 amplexatus recidisset in collū beniamin.
Et in eodem. Illo quoq3 similiter flente super collum eius.
Scribitur etiam sine aleph & cū littera nū & dicitur צַוְּרֹנִים — צַוְּרֹנִים
Saueronim.Canti.4.& in vno crine colli tui.Item צוֹר sor — *Collum* צור
nomen prouincie.i.tyrus.ps.86. Ecce alienigene & tyrus. — *Tyrus*
Esa.23.Quis cogitauit hoc super tyrum.Hiere.47.Et dis
sipabitur tyrus & sidon.

צָחַח Sachach. Candere.lucidum vel clarum seu limpidum — צָחַח
esse.arere.aut aridum vel siccum esse.Canti. 5. Dile
ctus meus candidus & rubicundus.Esa.18.Sicut meridiana — *Cādidū eē*

Clarũ esse. Arere lux clara est.Hiere.4. Ventus vrens in viis que sunt in deserto.Pro quo hebrei legunt vẽtus clarus.Potest etiã legi secundum aliam significationem ventus aridus vel siccus aut vrens sicut est in littera nostra.Ezech.24.Super limpidissimam petram effudit illum.Et in eo.Dedi sanguinem eius super limpidissimam petram: ne operiretur.Threñ.4.Nitidiores lacte.idest candidiores.& inde צְחוֹת Sachoth.idest verba clara & plana.Esa.32. & lingua balborum velociter loquetur & plane.idest velociter loquetur verba clara seu plana aut polita.Scribitur etiam cum duplici sadic & cũ duplici cheth & dicitur צַחְצָחוֹת Sachsachoth. pro quo beatus hieronymus transtulit splendores.Esa.58.& impleuit in splendoribus animam tuam.Significat etiam predicta dictio arere: aut siccum vel aridum esse.Esa.5.Et multitudo eius siti aruit.& inde צְחִיחָה Sechicha.idest siccitas. p̃s.67. Similiter eos qui exasperant: qui habitant in sepulchris.ꝑ quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. increduli autem habitauerunt in siccitate.& inde צְחִיחִים Sechichim idest loca arida & sicca que sunt in cacumine petrarum vel in circuitu murorum.Nee.4.Statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis.

(Margin: Lipidissima. Nitida. צְחוֹת Plana Vba clara. צַחְצָחוֹת Splẽdores Arere. צְחִיחָה Siccitas צְחִיחִים Loc⁹ post murũ.)

צַחַן Sachan.putredo.seu fetor.& scribitur cum he vel tau in fine.Ioel.2.Et ascendet putredo eius:quia superbe egit. Et solum inuenitur in predicto loco. (Margin: צַחַן Putredo.)

צָחַק Sachac.ridere.ludere.iocari.illudere. siue irridere. Geñ.17.Cecidit abraã in faciem suam & risit.Et in eodẽ.18.Quo audito sara risit.Et in eodem. Negauit sara dicens nõ risi.Et in eodem.21. Quicunqꝫ audierit corridebit mihi.Et in eodem.Cumqꝫ vidisset filium agar ludentem cum isaac.Et in eodem.26. Vidit eum iocantem cum Rebeca vxore sua.Exo.32.Et surrexerunt ludere.Iudi.16. Qui adductus de carcere ludebat ante eos.significat etiam illudere vel irridere.Geñ.39.Vt illuderet nobis.& in eodem.vt illuderet mihi. Et inde צְחֹק Sechoc.i.risus seu ludus.Geñ.21.Risum fecit mihi dominus.Scribitur etiam cum sin loco sadic.De quo vide infra in littera sin in suo loco. (Margin: צָחַק Ridere. Ludere Iocari. Illudere צְחֹק Risus.)

צָחַר Sachar.Candidum seu nitidum.Ezech.27. Et lana coloris optimi.i.candida seu nitida.Et in plurali feminino צְחֹרוֹת Sechoroth.Iudi.5.Qui ascenditis super nitentes asinas. (Margin: צָחַר Candidũ. צְחֹרוֹת Nitentes)

צִיָּה Siia.siccitas.solitudo.desertum.Iob.24. Ad nimiũ calorem transient ab aquis niuium.pro quo hebrei legunt.Ad siccitatem & calorem.Ps.77.In ira excitauerũt excelsum in inaquoso.idest in loco sicco vel deserto. Et in plurali צִיּוֹת Sioth.p̃s.104. Abierunt in sicco flumina.i.in locis siccis vel desertis.Et inde צִיּוֹן Saion. Pro quo beatus hieronymus transtulit sitim.Esa.25.Sicut estus in siti. & in eodem.32.Sicut riui aquarum in siti. Hebrei vero dicunt ꝙ significat locum aridum & inaquosum.Et inde צִי Si.i. nauis vl' trieris.Esa.33.Nec trieris magna trãsgredietur eũ. Et in plu. צִים sim.Nu.24.venient in trieribus de italia. Ezech.30.Egredientur nuncii a facie mea in trieribus.Scribitur etiam cum duplici iod & dicitur צִיִּים Siim.Esa.23. Asur fundauit eam. Pro quo hebrei legunt. Asur fundauit eam nauibus.idest fecit in ea portus pro nauibus vel trieribus.Dañ.11.Et venient trieres & romani super eum. Ponitur etiam pro ethiopibus.Ps.71.Coram illo ꝓcidẽt ethiopes.p̃.73.Dedisti eum escam populo ethiopum.Potest etiã legi populo nauium.idest nautis.significat etiam צִיִּים siim animalia mõstruosa seu bestias feras.Esa.13.Sed requiescẽt ibi bestie.in alio vero loco beatus hieronymus transtulit demonia.Esa.34.Et occurrẽt demonia onocentauris. (Margin: צִיָּה Siccitas Inaqsum. Desertum. צִיּוֹת Siccum. צִיּוֹן Sitis. צִי Trieris צִים Trieres. צִיִּים Naues. Ethiopes. Bestie. Demonia.)

צִיּוּן Sion.titulus.vel tumulus.4.Regum.23.Quis est titulus ille quem video.Ezech.39.Statuent iuxta eum titulum donec sepeliant.& in plurali צִיּוּנִים Siiunim. pro quo beatus hieronymus trãstulit speculas.eo quod sunt in loco eminẽtiori.Hiere.31.Statue tibi speculas.Item צִיּוֹן Saion.siccitas vel sitis.De quo vide supra in dictione precedenti. (Margin: צִיּוּן Titulus צִיּוּנִים Specule.)

צִיץ Sis.florere.germinare.prospicere.Nume.17.Et turgentibus gemmis eruperant flores. pro quo hebrei legunt.Et produxit gẽmas: & floruit florem:siue germinauit florem. p̃s.71. Et florebũt de ciuitate sicut fenũ terre. Ps.91.Et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.Pro quo btũs hiero.in ps.iuxta he. ve.trãstulit. & floruerint omnes qui operantur iniquitatem.p̃s.131. Super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.Esa.27.Florebit & germinabit israel.Ezech.7 Floruit virga:germinauit superbia.Significat etiam apparere.vel prosp icere.Canti.2. Prospiciens per cãcellos.Et inde צִיץ Sis.i.flos.Esa.28.Et flori decidenti glorie exultationis eius. Et in eodem.40. Exsiccatum est fenum:& cecidit flos.Scribitur etiam cum thau in fine & dicitur צִיצַת Sisath.Esa.28.Et erit flos decidens. & inde צִיצִים Sisim.i.celature vel picture in similitudinẽ florum.3.Regum.6.Et picturas varias quasi prominentes de pariete & egredientes.& in eodem. Et celaturas valde eminentes.Item צִיץ Sis.idest ala siue penna:secundum hebreos.Hiere.48.Date florem Moab quia florens egredietur. pro quo hebrei legunt.Date alam siue pẽnam moab: quia volans volabit. Potest etiam legi sicut est in littera nostra. De quo vide etiam supra in dictione נוּץ nos.& in dictione נָצָה Nasa.& inde צִיצִת Sisith.idest ala seu fimbria vestimenti.Nume.15.Vt faciant sibi fimbrias per angulos quatuor:ponẽtes in eis vittas hyacinthinas. & ĩde צִיצִת Sisath idest floccellus:vel cincinus capitis.Ezech.8.Et apprehendit me in cincino capitis mei. Item צִיץ sis.i.lamina aurea quam sacerdos gerebat in fronte.Exo.28. Facies & laminã de auro purissimo.Et in eodem.39.Fecerunt & laminam sacre venerationis. (Margin: Florere Prospicere Flos. צִיצַת Flos צִיצִים Picture Ala. צִיצִת Fimbria Cincinus Lamina)

צִיר Sir.legatus.nuncius.vt in Abdia.& legatũ ad gentes misit. De quo vide supra in dictione צוּר Sur. (Margin: Legatus)

צִית Sith.succendere.comburere.Esa.27.Succendam eam pariter.De quo vide supra in dictione יָצַת Iasath. (Margin: Succendere)

צֵל Sel.vmbra.De quo vide in dictione sequenti.

צָלַל Salal.vmbra.Iob.40.Protegunt vmbre vmbrã eius Et cõmuniter scribitur cum simplici lamed.& dicitur צֵל Sel.Geñ.19.quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei Iudi.9.Venite & sub vmbra mea requiescite.Iob.7. Sicut seruus desiderat vmbrã.Ps.16. Sub vmbra alarum tuarum ꝓtege me.p̃s.143.Dies eius sicut vmbra pretereunt. Eccl's 8.Sed quasi vmbra transeant.Significat etiam presidium vel protectionem.Nu.14.Recessit ab eis omne presidium Eccl's.7.Sicut protegit sapientia:ita protegit pecunia.pro quo hebrei legunt.Sicut vmbra seu protectio sapientie:ita vmbra vel protectio pecunie.Et in plurali צְלָלִים Selalim siue צְלָלֵי silele.Canti.2.Et inclinentur vmbre. Hiere.6. Quia longiores facte sunt vmbre vesperi. Et inde verbum צָלַל Silel.idest obumbrare.siue vmbram facere. Nee.13. factum est autem cum quieuissẽt porte ierusalem. pro quo hebrei legunt.cum obumbrassent. idest cum vmbre earũ fierent lõgiores in vespere.Et inde מֵצַל Mesal.i.obũbrans siue nemorosus:eo quod facit vmbram.Ezech.31. Et floribus nemorosus.Itẽ צָלַל salel.i.tĩnire seu tremere.4. Reg. 21. Vt quicunqꝫ audierit tinniant ambe aures eius. Hiere. 19.vt omnis qui audierit tinniant aures eius. Abach.3. A voce tremuerunt labia mea.Et inde מְצִלְתַּיִם Mesilthaim. (Margin: Vmbra Vmbra Presidium Protectio Vmbre Obũbrare nemorosus Tinnire מְצִלְתַּיִם)

idest cymbala.1.Paralip.15.In organis musicorum nablis
videlicet & lyris & cymbalis. Et in eodē.In cymbalis eneis
concrepantes. Et inde מְצִלּוֹת Mesiloth.i.tintinabula que
ferūtur super equū causa ornatus. Zach.14. In die illa erit
quod super frenū equi est sanctum dño.Scribitur etiam cū
duplici sádic & cum duplici lámed:& dicitur צְלָצַל Silsal.
Esa.18. Ve terre cymbalo alarum. Hebrei tamē secundum
primā significationem legunt. ve terre obrūbrate alis: seu
obumbranti alis. Vnde beatus hiero.in suis explanationi-
bus sic ait. Verbum hebraicum צְלָצַל Silsal ꝙ symmachus
sonitum: theodotion aues interpretati sunt. & nos in cym-
balum vertimus: aquila in vmbram transtulit. Sed sciendū
ꝙ vmbra צֵל Sel dicitur: hic autem syllaba ipsa geminatur:
pro quo possumus dictum intelligere. Ve terre que in vm-
bra alarum suarum pollicetur auxilium. hec hieronymus.
Et in plurali צִלְצְלִים Silsalin.2. Reg.6.Et sistris & cymba
balis.p̄s.150.Laudate eum in cymbalis bene sonātibus: lau
date eum in cymbalis iubilationis.Item צִלְצַל Silsal.i. in-
strumētum quo pisces capiuntur. Pro quo beatus hiero-
nymus transtulit gurgustium.Iob.40.& gurgustiū pisciū
capite illius.Item צְלָצַל Selasal.i.rubigo que consumit fru
ctus arborum & terre nascentia. Deut.28. fruges terre tue
rubigo cōsumet.Item צָלַל Safal.i.submergi.Exo.15. Sub
mersi sunt quasi plumbum in aquis vehementib⁹. & inde
צְלִיל Selil.i.subcinericius panis. Iudi.7. Videbatur mihi
quasi subcinericius panis ex hordeo volui & in castra ma-
diam descendere. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a di-
ctione צָלָה Sala.

צְלָא Sala.in ligua chaldaica significat orare.Dañ.6.Ora-
bat: confitebaturq; coram deo.

צָלָה Sala.assare.Exo.12.Edent carnes tantum assas igni.
1.Regum.2.Da mihi carnem vt coquam sacerdoti, ꝓ
quo hebrei legunt. Da mihi carnem vt assem sacerdoti. vn
de sequitur non enim accipiam a te carnē coctam. Esa.44
Coxit pulmentum: & saturatus est. pro quo he.le. Assauit
assaturam & saturatus est. Vbi ponitur verbum & nomē ab
eo deriuatum. Et inde dicunt aliqui hebrei ꝙ deriuatur di
ctio צְלִיל Selil que significat panem subcinericium.i.coctū
sub cinere vel sub prunis: de quo dictum est supra in dictio
ne. צָלַל Salal.

צָלַח Salach.prosperari. siue prospere agere. Proficere.di
rigere.transire.s.cum ꝓsperitate.insilire.irruere.cō-
burere.Geñ.39.Et erat vir in cunctis prospere agens. Nu.
14. Quod vobis non cedet in prosperum.3.Reg.22.Ascē-
de & vade prospere.pro quo he.le. Ascende & prosperare.
1.Paralipo.22. Sit dominus tecum & prosperare.Et in eo-
dem.Tunc enim proficere poteris.idest prosperaberis. Et
in eodem.29.& cunctis placuit. Pro quo he.le. Et prospe-
ratus est.2.Paralipo.18.Ascende in ramoth galaad: et pro-
speraberis.& in eodem. Ascendite: cūcta enim prospera ve
niēt.i.prosperabimini.Et in eodem.20.Et cuncta eueniēt
prospera.p̄s.1.Et omnia quecunq; faciet prosperabuntur.
p̄s.36. Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua. p̄s.
44.Intēde prospere.p̄s.117.O domine bene prosperare.
Hiere.12.Quare via impiorum prosperatur. Et in eodem.
13.Ita vt nulli vsui aptum esset. pro quo he. le. Nulli vsui
proficeret.Ezech.16.Et profecisti in regnum.Significat ēt
dirigere. Geñ.24. Et diriget viam tuam. & in eodem.39.
Et omnia que gererentur ab eo dirigi in manu illius. Ios.1
Tunc diriges viam tuam.Nee.1.Et dirige seruū tuū hodie.
Hiere.5.Causam pupilli non direxerunt. Significat etiam
transire vel insilire aut irruere.2. Reg.19. Et irrumpentes
iordanem ante Regem transierunt vada.1.Regum.10.& in

silicet in te spiritus domini. & in eodem. Et insiluit in eum
spiritus domini.Iudi.14.Irruit autem spiritus domini in Irruere.
samson.Et in eodem.Irruit itaq; in eum spiritus domini.si
gnificat ēt cōburere.Amos.5.ne forte cōburatur vt ignis Cōburere.
dom⁹ ioseph.Item צַלַּחַת Saláchath.ascella: seu sinus.Pro- צַלַּחַת
uer.19.Abscōdit piger manum suam sub ascella. Et dicunt Ascella
aliqui hebrei ꝙ significat chaldariam. Item צְלֹחִית Selo- צְלֹחִית
chith.idest phiala: seu vas testeum.4.Regū.2.Afferte mi Vas.
hi vas nouum.

צֶלֶם Sélem.imago.similitudo.statua. Geñ.1.faciamus ho צֶלֶם
minem ad imaginē & similitudinem nostram. Et in Imago
eodem.Et creauit deus hominem ad imaginem suam. Et
in eodem. Et genuit ad imaginem & similitudinem suam.
Ps.38.Veruntamen in imagine pertransit homo. Sed ali-
qui hebrei in predicto loco ꝓ imagine legūt vmbrā seu te-
nebras: & dicūt ꝙ deriuatur a צֵל Sel quod sigñat vmbrā:
de quo supra dictum est. Et etiam in lingua arabica vel pu-
nica tenebre appellantur צֶלֶם Sélem. Vnde in predicto lo
co potest etiā legi.verūtamen in vmbra seu in tenebris per צְלָמִים
transit homo.Et in plu.צְלָמִים Selamim siue צַלְמֵי Salme. צַלְמֵי
vt Nu.33.Statuas cōminuite.i.imagines idolorum suorū.1. Imagines
Reg.5. Vt faciatis similitudines anorum vestrorum: & si- Silitudies
militudines murium.Et in lingua chaldaica aliquando scri
bitur cum aleph in fine tam in singulari ꝙ̄ in plurali.Dañ.
2.Statua illa magna.Item צַלְמָוֶת Salmáueth. idest vmbra Statua
mortis seu caligo mortis: compositū a צֵל Sel quod signi- צַלְמָוֶת
gnificat vmbram: & מָוֶת máueth quod significat mortem.
Iob.3. Obscurēt eum tenebre & vmbra mortis.& in eodē.
10.Ad terram tenebrosam & opertam mortis caligine. Et vmbra mor
in eodem. Vbi vmbra mortis & nullus ordo. Et in eodem. tis. Mortis ca
12.Qui producit in lucem vmbram mortis.p̄s.22. Si am- ligo.
bulauero ī medio vmbre mortis nō timebo mala. p̄s.43.
Cooperuit nos vmbra mortis.Et inde dicunt aliqui hebrei
ꝙ deriuatur צַלְמוֹן Salmon.i.locus obscurus & tenebrosus.
p̄s.67.Niue dealuabuntur in selmō.q.d.vbi est obscuritas צַלְמוֹן
& caligo: ibi erit niuis dealbatio.

צֶלַע Sélaa.costa.latus.Geñ.2. Et edificauit dominus deus
costam quam tulerat de adam.Et in plurali צְלָעוֹת Se צֶלַע
laóth.vt in eo.Tulit vnam de costis ei⁹.Et quia coste sunt Costa.
in vtroq; latere animalis: ideo significat etiam lat⁹: & est in צְלָעוֹת
hebreo communis generis. vt Exo.25. Duo circuli sint Coste.
in latere vno: & duo in altero.Et in eodē.Ad continēdas ta Latus.
bulas in vno latere tabernaculi.3. Reg. 6. Ostium lateris
medii in pariete erit. Hiere.20. Custodientes latus meum
Ezech.41.Et latitudinem lateris quattuor cubitorum. &
in eodem.Latera aūt latus ad latus bis triginta trium.& in
plurali צְלָעוֹת Selaoth.siue צְלָעִים Selaim. vt in eodē.Que צְלָעִים
ingrederentur per parietem domus in lateribus. Et in eo.
Et vidi in domo altitudinē per circuitum & fundata latera.
Ponitur etiam pro tabulis vel tabulatis.3. Regū.6.Et texit
pauimentum domus tabulis abiegnis. Et in eodem. Et ad Latera.
posteriorem partem templi tabulata cedrina.Et in eodē.7 Tabule
Et tabulis cedrinis vestiuit totam cameram.Est etiam צֶלַע Tabulata.
Sélaa nomen proprium loci.Ios.18.Et sela & eleph & ieb⁹ צֶלַע
que est ierusalē.Item צָלַע Salaa.i.claudicare.Geñ.32. Ipse צָלַע
vero claudicabat pede.Michee.4. Congregabo claudican Claudicar
tem.& inde צֶלַע Sélaa.i.claudicatio seu fractura cruris vel צֶלַע
pedis. Pro quo beatus hieronymus trāstulit plagam seu in
firmitatem.p̄s.34.Et aduersum me letati sunt & conuene
runt. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Et
in infirmitate mea letabantur.p̄s.37.Ego autē in flagella Infirmitas
paratus sum. Pro quo beatus hiero. transtulit. Ego autem Plaga
ad plagas paratus sum.

צְלָצַל Selasal.rubigo.Deut.28. Fruges terre tue rubigo consumet. Item צִלְצַל Silsal. Vas seu instrumentū quo pisces capiūtur. De q̄ vide supra in dictiōe צָלַל salal.

צַמָּם Samā.cincinus capillorū: seu coma capitis secundū hebreos: pro quo beatus hiero.trāstulit.id quod intrinsecus latet: & scribitur cum simplici mem & cum tau ī fine & dicitur צַמָּת Samath.Canti.4. Absq̧ eo quod intrisecus latet. In alio vero loco btūs hiero.trāstulit turpitudinem.vt Esa.47. Denuda turpitudinem tuam.pro quo he.le. Denuda comam tuam seu cincīnos capitis tui. Et inde dicunt aliqui hebrei q̧ deriuatur צַמִּים Samim. idest illi qui habitant in desertis: & habent longam comam & intōsam barbam.pro quo beatus hiero.transtulit sitientes. Iob.5. & bibēt sitiētes diuitias eius. De quo vide in dictiōe sequēti.

צָמֵא Sama.sitire.Exo.17. Sitiuit ergo populus propter aque penuriam. Ps.62. Sitiuit in te anima mea. Ps.106. Esurientes & sitientes. Esa.32. Et potum sitiēti aufert Et in eodē.48. Non sitierunt in desertis. Et aliquando scribitur sine aleph.vt Iudi.4. Da mihi obsecro paululū aque quia sitio valde. Ruth.2. Sed etiam sitiens vade ad sarcinulas & bibe. Iob.5. Bibent sitientes diuitias eius. Et in eodē.18. Et exardescet contra eum sitis.pro quo hebrei legunt. Et preualebunt contra eum sitientes. Et inde צָמָא Sama.i.sitis.Exo.17. vt occideres nos & liberos nostros in siti. Iudi.15. Et in siti morior. p̄s.68. Et in siti mea potauerūt me aceto. p̄s.103. Expectabunt onagri in siti sua. Amos.8. Nō fames panis nec sitis aque. & aliquando scribitur cum littera nun in fine & dicitur צִמָּאוֹן Simaon Deut.8. Ac dipsas. idest sitis.nam grece dipsas idem est quod sitis latine. Ps.106. Et exitus aquarum in siti.

צָמַד Samad. Iungere.adherere.concinare. Beatus hiero. transtulit initiari. Nume.25. Initiatusq̧ est israel beelphegor. Et in eodem.qui initiati sunt beelphegor. ꝓ quo hebrei legunt.iunctus est siue adhesit beelphegor. 2.Reg.20. Et desuper accinctus gladio dependēte vsq̧ ad ilia. Pro quo hebrei legunt. Et desuper accinctus gladio adiūcto seu adherente super lumbos suos. p̄s.49. Et lingua tua cōcinabat dolos. Et inde צָמִיד Samid.idest operculum quod ponitur super vas & cum eo iungitur. Nu.19. Vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper. & inde צֶמֶד semed.idest par seu iuga boum vel aliorum animaliū aut bini. Iudi.19. Habēs in comitatu puerū & duos asinos.idest par asinorum.3.Reg.19. Tulit par boum & mactauit illud. Hiere.51. Collidam in te agricolam & iugale ei⁹. Et in plu. צְמָדִים Semadim.3.Reg.19. Arantem in duodecim iugis boum.4.Regum.9. Memini enim quando ego & tu sedētes in curru sequebamur achab.pro quo hebrei legunt. Sedentes in iugis.idest in curribus qui vehebātur iugis equorum. Esa.5. Decem iugera vinearum facient laguncūlam vnam.idest vinee que decem iugis boum vno die possint arari. Item צָמִיד Samid.idest armilla. Nu.31. periscelides & armillam. Et in plu. צְמִידִים semidim. Geñ.20. cūq̧ vidisset inaures & armillas.

צָמַח Samach.germinare.pullulare.oriri.crescere.Geñ.2. Omnemq̧ herbam regionis priusq̧ germinaret. & in eodem.3. Spinas & tribulos germinabit tibi. Et in eodē 41. Alie quoq̧ spice totidem tenues & percusse vredine oriebantur.idest pulullabant. Exo.10. Corrodet enim omnia ligna que germinantur in agris. Leuit.13. Porro si steterit macula & capilli nigri fuerint. Pro quo hebrei legūt. Et capillus niger pullulauerit siue creuerit. Deut.29. Neq̧ virēs quippiam germinet. 2.Reg.10. Manete in hierico donec crescat barba vestra. Et in eodem.22. Nec est quicquā ex eo quod non germinet. p̄s.103. Producens herbam iumentis.idest germinare faciens. p̄s.146. Qui producit iumentis fenum. Eccl's.2. Vt irrigarent siluam lignorū germinantium. Esa.44. Germinabunt inter herbas. & in eo.55. Et infundit eā: & germinare eam facit. Ezech.16. Et pillus tuus germinauit. Et inde צֶמַח Sémach. idest germen. Geñ.19. Vniuersos habitatores vrbium & cuncta terre virentia. Pro quo hebrei legunt. Et omne germen terre. Esa.4. In die illa erit germen dñi in magnificentia. Zach.3. ecce ego adducam seruum meum orientē.i. germen seu germinantem. Et in eodem.6. Ecce vir oriens nomen eius.

צָמַק Samac.arere.siue aridum esse. Osee.9. Da eis vuluā sine liberis & vbera arentia. Et inde vue passe dicuntur צִמּוּקִים Simucim.1.Reg.25. Centum ligaturas vue passe. Et in eo.30. Et duas ligaturas vue passe.

צֶמֶר Semer.lana.cacumē.s.arboris.seu medula. Deut.22. Non indueris vestimentum quod ex lana linoq̧ cōtextum est. Prouer.31. Quesiuit lanam & linum. Esa.1. Velut lana alba erunt. Ezech.27. In lanis coloris optimi. Pro quo hebrei legunt. In lana candida. Item צַמֶּרֶת Saméreth idest cacumen seu summitas arboris: vel medula arboris. Ezech.17. Tulit medulam cedri. Et in eo. Et summam ego de medula cedri sublimis. & in eo.31. Et inter condensas frondes elatum est cacumen eius. & in eo. Et dedit summitatem eius virentē atq̧ condensam. Et in eo. Neq̧ ponens summitatem suam inter nemorosa atq̧ frondosa.

צָמַת Samath. Disperdere.perdere.consumere.ad internitionem perducere. 2.Reg.22. Obedientes me: & disperdam eos. Iob.6. Tempore quo fuerint dissipati peribūt idest perditi erūt vel cōsumētur. Ps.72. Perdidisti oēs qui fornicātur abs te. Ps.87. terrores tui conturbauerunt me. Pro quo hebrei legunt. Terrores tui consumpserunt me. & Beatus hiero.in psal.iuxta he.ve. transtulit oppresserunt me. p̄s.93. Et in malicia eorum disp̄det eos: disperdet eos dominus deus noster. p̄s.100. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar.pro quo hebrei legunt. hūc disperdebā siue cōsumebā. p̄s.118. Tabescere me fecit zelus meus. ꝓ quo btūs hiero.ī ps.iuxta he.ve.trāstulit. cōsūpsit me zelus meus. Threñ.3. Lapsa est in lacum vita mea. pro quo hebrei legunt. Disperierūt: seu consumpte sunt in lacu vite mee. & ponitur in hebreo in plurali.quia vita in hebreo est pluralis numeri: & caret numero singulari.

צֵן Senin.spina.siue vepres.translatio nostra traduxit lāceā seu sudē. & solū inuenitur in nūero plu.s. צְנִינִים seninim. Nu.33. & lācee in lateribus vr̄is. Ios.23. & sudes in oculis vr̄is. & inde צִנָּה Sina.i.scutū.3.Reg.10. fecit rex salomon cētū scuta de auro purissimo. Ps.34. Appħēde arma & scutū. p̄s.90. scuto circūdabit te veritas eius. Amos.4. Et leuabūt vos in cōtis.pro quo he.le. Et leuabūt vos ī scutis. & dicunt q̧ ponitur ibi ꝓ nauiculis p̱uis ad modū scuti factis. & inde צִנִּים sinim.i.arma seu armati. Iob.5. & ipsū rapiet armatus. Prouer.22. Arma & gladii in via sup̱bi. hebrei tamen dicunt q̧ significat spinas seu tribulos.

צָנַח Sanach.figere.defigere.suspirare. Iudi.4. Percussū q̧ malleo defixit in cerebrū vsq̧ ad terrā.signat ēt suspirare. Ios.18. Suspirauitq̧ vt sedebat in asino. Iudi.1. que cum suspirasset sedens in asino.hebrei tamen dicunt q̧ in duob⁹ locis p̄dictis signat descēdere seu declinare. vñ in p̄dictis locis ipi legūt. & descēdit seu declinauit de asino.

צָנַם Senum.aridū.siccū. & solū inuenitur in nu.plu. & ī ge.fe.s. צְנֻמוֹת senumoth. Geñ.41. alie q̄q̧ septē tenues & p̄cusse vredine oriebātur.pro quo he.le. & ecce septē spice aride tenues & p̄cusse vredie oriebātur post illas. & solū

Rubigo. צִלְצַל Samath (צַמָּת) Os intrinsecus latet. turpitudo. צַמִּים Sitiētes. צָמֵא sitire. צָמָא Sitis. צִמָּאוֹן Dipsas Sitis. צָמַד Initiari. Adfigere adherere. Cōcinare. צָמִיד Opculum צֶמֶד Par Jugale צְמָדִים Juga. Jugera צָמִיד Armilla. צְמִידִים Armille צָמַח germinare Oriri. Pullulaf. Crescere.

inuenitur in predicto loco.& dicunt aliqui ꝙ ſignificat minutas ſeu paruas.

צָנֻעַ Sanũaa.humilis.modeſtus.&ſolũ inuenitur in nu.plu.ſ.צְנוּעִים Senuim.Prouer.11. Vbi aũt eſt hũilitas: ibi & ſapiẽtia.ꝓ quo he.le.& cũ humilib9 ſapiẽtia.& ide הַצְנֵעַ haſnéa .i.humiliter.btũs hiero.trãſtulit ſolicitũ.Mich.6.& ſolicitũ ambulare cum deo tuo.& ſolũ inuenitur in p̄dictis locis.in lingua vero chaldaica ſignãt ſeruare ſeu obſeruare

צָנַף Sanaph.circũuoluere.amicire.Leuit.16.Cidarim mũdã iponet capiti.i.circũuoluet capiti.Eſa.22. coronãs coronabit te tribulatiõe.Pro quo he.le.Circũuoluẽs circũuoluet te inuolutione:ſiue amiciẽs amiciet te amictu . vbi ponitur verbũ & nomẽ ab eo deriuatũ.ſ.צְנֵפָה Senepha.& inde צָנִיף Saniph.i.vitta vel cidaris que capiti imponitur vel circũuoluitur aut amicitur.vt Zach.3. Ponite cidarim mundam ſup caput eius:& poſuerũt cidarim mũdã ſup caput eius.Scribitur ẽt cũ mem in principio & cũ tau in fine & dr̄ מִצְנֶפֶת Miſnépheth.Exo.28.Cidarim & baltheũ.Leuit.16.Cidarim lineã imponet capiti.vbi ponitur verbũ & nomẽ ab eo deriuatum.Ezech.21. Aufer cidarim : tolle coronam.Et in plu.צְנִיפוֹת Seniphoth . Eſa.3.& ſindones & vittas & theriſtra.vbi ponitur pro vittis.

צִנְצֶנֶת Sinſéneth.genus vaſis.vt lagũcula.Exo.16.ſume vas vnum & mitte ibi man.& ſolum inuenitur in predicto loco.

צִינֹק Sinoc. Carcer. Hiere.29. vt mittas eum in nerũum & in carcerem.& ſolum inuenitur in predicto loco.

צִנּוֹר Sinor.Fiſtula.canalis.ſeu cataracta.2. Reg.5. Et tetigiſſet domatũ fiſtulas.Ps.41.Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarum tuarum.

צַנְתָּר Santher. Canalis.btũs hiero.trãſtulit roſtrum. & ſolũ inuenitur in nu.plu.Zach.4 Que ſũt iuxta duo roſtra aurea:& ſolũ inuenitur in predicto loco.

צָעַד Saad. Incedere.ambulare .deãbulare.gradiri.cõculcare.Geñ.49.filie diſcurrerãt ſup murũ.i. incedebant vel deãbulabãt.Iob.18.& calcet ſup eum quaſi rex ĩteritus i.ãbulet ſup eũ.p̄s.67.Cũ ptranſieris per deſertũ.ꝓ q̄ btũs hiero.in pſ.iuxta he.ve.trãſtulit.& ambulares per deſertũ. Prouer.7.Viã domus illius graditur.& in eo.30.Tria ſunt q̄ bene gradiũtur.Abach.3.In fremitu cõculcabis terrã. & inde צַעַד ſead.ſiue צְעָדָה ſeada.i.greſſus.inceſſus. paſſus. 2.Reg.5.& cũ audieris ſonitũ clamoris gradiẽtis in cacumine pirorũ.ꝓ quo he.le.& erit cũ audieris ſonitũ greſſus. & in plu.צְעָדִים ſeadim.2.Reg.6.Cumq̧ trãſcẽdiſſent qui portabãt arcã dñi ſex paſſus.p̄s.17. dilataſti greſſus meos ſubt9 me.Scribitur ẽt cũ mem ĩ pricipio.p̄s.36.apud dñm greſſus hoĩs dirigũtur.Dañ.11.per libyã quoq̧ & ethiopiã trãſibit.ꝓ quo he.le.Libyi quoq̧& ethiopes in greſſib9 ei9 & inde אֶצְעָדָה Eſaada.quod ẽ gen9 ornamẽti . ꝓ quo btũs hiero.trãſtulit. piſcelides qđ ẽ ornamẽtũ cruris: a pi grece i.circũ:& ſcelos.i.crus:eo qđ ponitur circũ crura.Nu.31.periſcelides & armillas ãnulos & dextralia. & aliqui hebrei dicũt ꝙ eſt ornamentum brachii.2.Regũ.1.Et tulit diadema quod erat in capite illius:& armillã de brachio eius.vbi ponitur pro armilla.Et aliquando ſcribitur ſine aleph. Eſa.3. Et diſcriminalia & periſcelides & murenulas.

צָעָה Saa.Gradiri.diſcurrere. ĩſtabilẽ ſeu mobilẽ eſſe. ſternere. Eſa.51.Cito veniet gradiẽs ad apiẽdũ.& in eo.53.Gradiẽs in multitudine fortitudinis ſue . Hiere.2. Sub omni ligno frõdoſo tu proſternebaris meretrix.ꝓ quo he.le.Tu diſcurrebas meretrix:ſiue inſtabilis eras. poteſt etiã ſignificare ſternere vel proſternere ſicut eſt in lr̃a nr̃a . vt Hiere.48.Et mittã ei ſtratores & ſternent eum.

צָעַן Saan.moueri.ſeu tranſferri de loco in locũ.Eſa.33.tabernaculũ qđ nequaq̃ trãſferri poterit.

צען Trãſferri

צָעִיף Saiph.Genus veſtis:quo mulieres opiũt caput ſeu faciẽ.pro quo btũs hiero.trãſtulit teriſtrũ.Geñ.38.Aſũſit teriſtrũ & mutato habitu ſedit in biuio itineris. & in eo. Depoſitoq̧ habitu quem ſumpſerat.pro quo in hebreo habetur.& depoſuit teriſtrum ſuum de ſuper ſe.

צָעִיף Teriſtrum

צַעֲצֻעַ Saaſua. Statuarius.& ſolũ inuenitur in nu.plu.ſcilicet צַעֲצֻעִים Saaſuim.2.Paralip.3.Cherubim duo opere ſtatuarii.Quod in hebreo legitur plu.ſ.ſtatuariorum

צַעֲצֻעַ צַעֲצֻעִים Statuarij.

צָעַק Saac.Clamare.exclamare. vociferare . cõuocare . ſeu cõgregare.Geñ.4 Vox ſanguinis fratris tui clamãtis ad me de terra.Exo.5.& idcirco vociferãtur dicẽtes eamus & ſacrificem9 deo nr̃o.& in eo.14.qd clamas ad me.& ĩ eo.22.vociferabũttur ad me:& ego exaudiã clamorẽ eorũ. & ĩ eo.Si clamauerit ad me exaudiã eũ.4.Reg.2.heliſe9 aũt vidębat & clamabat.p̄s.33.Clamauerũt iuſti & dñs exaudiuit eos.p̄s.106.& clamauerũt ad dñm cũ tribularẽtur . Hiere. 22.aſcẽde libanũ & clama.Threñ.2.Clamauit cor eorũ ad dñm,Signãt ẽt cõuocare :ſiue cõclamare ad cõgregãdũ populũ vel exercitũ.vt Iudi.7.Cõclamãtes aũt viri iſrael.Et in eo.cõclamauitq̧ oĩs ephraim & p̄ocupauit aquas . pro q̄ he.le.& cõuocat9 ſeu cõgregat9 eſt oĩs ephraim . 1.Reg. 10.& cõuocauit ſamuel oẽm pplm̃ ad dñm 4.Reg.3.Conuocauerũt oẽs qui accincti erãt baltheo.& ide צְעָקָה Seaca i.clamor ſiue vociferatio.Geñ.18. Vtrũ clamorẽ qui venit ad me opę cõpleuerunt.Et in eodẽ.27.Et rugiuit clamore magno.Exo.3.& clamorẽ eius audiui. vide ẽt de hoc ſupra in dictione זָעַק zaac.

צָעַק Clamare vociferari. cõclamare Cõuocare. צְעָקָה Clamor

צָעַר Saar.minui.diminutũ ſeu minorẽ eſſe.Iob.14. Siue nobiles fuerint filii eius ſiue ignobiles nõ intelligit. ꝓ quo he.le.honorãtur filii ei9 & neſcit : & minorãtur ſiue diminuũtur & nõ ĩtelligit.Hiere.30.& glĩficabo eos & nõ attenuabũtur.i.nõ minuẽtur.et inde צָעִיר ſair .i.minim9 ſeu puus.Geñ.43.et minimus iuxta etatẽ ſuã.ꝓ q̄ he.le.minim9 ſeu minor iuxta minoritatẽ ſuã.Iob.32.Iunior ſum tpe.i.minor.Mich.5.Et tu bethleem ephrata puulus es in millibus iuda.et in plu.צְעִירִים ſeirim.Hiere.14.Maiores miſerũt minores ſuos ad aquã.Et in eo.48.annũciate clamorẽ puulis eius.Zach.13.Et cõuertã manũ meã ad puulos.Et in ge.fe.צְעִירָה Seira.Geñ.19.Dixit maior ad minorẽ.Et in eo.Minor quoq̧ pepit filiũ.Dañ.8. Egreſſum eſt cornu vnũ modicũ.Et in hebreo eſt ge.fe.et inde מִצְעָר miſaar.i.modicũ.ſeu modica. vel paruum. Iob.8. Et ſi priora tua fuerint parua.pro quo he.le. Et erit principium tuum modicum ſeu paruum.Eſa.63.quaſi nihilum poſederunt populum ſanctum tuum.ideſt quaſi modicum.

צָעַר Minui. attenuari צָעִיר minimus Iunior. Minor paruulus צְעִירִים minores Paruuli צְעִירָה minor. modicũ מִצְעָר Paruũ Nihilũ.

צָפַד Sapad. Adherere.Threñ.4. Adheſit cutis eorum oſſibus.et ſolum inuenitur in predicto loco

צָפַד adherere.

צָפָה Sapha.intueri ſeu reſpicere.ſpeculari.cõtẽplari.ſperare.coopire.Geñ.31.Intueatur et iudicet dñs ĩter nos. Iob.15.Circũſpectãs vndiq̧ gladiũ.i.intuẽs ſeu reſpiciens. Ps.5.Mane aſtabo tibi & videbo.pro quo beatus hiero. in pſ.iuxta he.ve.tranſtulit.Mane preparabor ad te & cõtemplabor.p̄s.65.Oculi eius ſuper gentes reſpiciunt. Eſa .21. Contemplare in ſpecula . Threñ . 4 . Cum reſpiceremus ad gentem que ſaluare nos non poterat. Naum . 2 . Contemplare diem. Abach.2.& contemplabor vt videam quid dicat mihi. Signãt ẽt ſpare.vt Mich.7.Ego aũt ad dñm aſpiciam .pro quo he.le.Ego aũt in domino ſperabo.& inde צוֹפֶה ſophe.i.ſpeculator ſeu contemplator.Ezech.3.Speculatorem dedi te domui iſrael. Oſee.9.Speculator ephraim cum deo meo.& in plurali צוֹפִים ſophim.1. Regum.14.Et

צָפָה Intueri circũſpicer Cõtẽplari. Reſpicere Sperare צוֹפֶה ſpeculator צוֹפִים

Speculatores reſpexerūt ſpeculatores qui erant in gabaa.Eſa.66.Specu-
latores eius ceci ſunt,& inde מִצְפֶּה Miſpe ſeu מִצְפָּה Miſpa.
מִצְפֶּה ideſt ſpecula.ſeu ſpeculatio.Eſa.21.Sup ſpeculā dn̄i ego ſū
מִצְפָּה ſtans iugiter.Oſee.5.Laq̄i facti eſtis ſpeculationi. Michee
Specula ſpeculatio 7.Dies ſpeculatiōis tue.Eſt ēt nomē propriū loci excelſi &
eminētis:vnde ſpeculatores ſolent ſpeculari.1.Regū.10.&
conuocauit ſamuel populū ad dn̄m in maſpha.Sign̄at ēt p̄
צָפָה dicta dictio צָפָה Sapha.coopire aut tegere.Exo.25.& deau
Cooperire rabis cā auro mūdiſſimo.i.cooperies.& in eo.36. Quas o-
Operire. peruit auro.& in eo.38.Quas & ipſas veſtiuit argento.i.o-
peruit.3.Reg.6.& operuit lignis cedrinis intrinſecus:& te
xit pauimētum domus:& in eodem. & operuit illū atq; ve
ſtiuit auro puriſſimo.Et in eodem.Domum quoq; an̄ ora
culum operuit auro puriſſimo.Prouer.26.Quomodo ſi ar
gento ſordido ornare velis vas fictile. ideſt coopire velis.
צִפּוּי Et inde צִפּוּי Sipui.i coopertorium.Nu.16. Et producat ea
cooptoriū. in laminas;& affigat altari.pro quo hebrei legūt.& p̄ducat
צֶפֶת ea i laminas in coopertorium altari.Et inde צֶפֶת Sépheth.
Caput columne. i.caput columne quo colūna operiebatur.2.Paralip.3.por
צָפַת ro capita earum quinq; cubitorū.Itē צָפַת Saphath.ideſt fe
Fetor. tor:ſecundū tranſlationē noſtram. Ezech.32.Et irrigabo
terram fetore ſanguinis tui. De quo vide ſupra in dictione
צוּף Suph.

צַפַּחַת scyphus. Lecythus צַפַּחַת Sapáchath.ſcyphus:aut phiala.vel lecythus.1.Reg.
26.Tulit igitur dauid haſtā & ſcyphū aque.3.Reg.
17.Et paululū olei in lecytho. & ī eodē.Neq; lecythus olei
minuetur.& ī eo.19.& ecce ad caput ſuū ſubcinericiꝰ panis
Vas. & vas aque. vbi ponitur pro vaſe. Item צַפִּיחִית Sapichith.
צַפִּיחִית Laganū. ideſt laganum:ſiue maſſa oleo frixa & melle lita. Exo.16.
Guſtuſq; eius quaſi ſimile cum melle.

צָפַן צָפַן Saphan.reſeruare.celare.tegere.protegere.reconde-
Abſcōdere re.ſeruare.cuſtodire.Exo.2.Et abſcondit tribus menſi
Celare. bus.& in eodem.Cūq; iam celare non poſſet.Ioſ.2. Tollēs
mulier viros abſcondit eos.Iob.10.Licet hoc celes in cor-
de tuo.& in eodē.14.Quis tribuat mihi vt in inferno p̄te-
Protegere gas me.Et in eo.15.& numerus annorū incertꝰ eſt tyranni
dis eius.pro quo he.le.Et numerus annorū abſconditus eſt
robuſto ſeu tyranno.Et in eo.17. Cor eorū longe feciſti a
Tegere diſciplina.pro quo he.le.Cor eorum texiſti ſeu celaſti a di-
ſciplina.Ps.16.Qm̄ abſcondit me in tabernaculo ſuo. Ps.
30.Quā abſcōdiſti timētibus te.p̄s.55.Inhabitabunt & ab
ſcōdēt.Ps.118.In corde meo abſcondi eloqa tua.Prouer.1.
abſcondamus tendiculas contra inſontem. & in eodem. Et
moliuntur fraudes cōtra aīas ſuas.pro quo he.le.& abſcon-
dunt pro aīabus ſuis:ſiue cōtra aīas ſuas. & in eodem.10.Sa
piētes abſcōdūt ſcientiā.Hiere.16.Et nō fuit occultata iniq
Occultare tas eorū ab oculis meis.Significat etiā ſeruare:ſiue reſerua-
re vel cuſtodire.Prouer.2.Et mandata mea abſconderis pe
nes te.i.ſeruaueris ſeu reſeruaueris.& in eodē.Cuſtodit re-
Cuſtodire ctorū ſalutē.& in eo.27.qui retinet eā:quaſi qui vētū tene-
at.pro quo he.le. Qui ſeruat eam:quaſi qui ſeruat ventum.
Canti.7.Noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi. Significat
Seruare Reſpicere. etiā reſpicere.p̄s.9.Oculi eiꝰ in pauperē reſpiciūt. Et inde
צָפוּן צָפוּן ſaphum.i.abſcōditū ſiue arcanū.Ps.15.& de abſcōditis
Abſcōditū tuis adimpletus eſt vēter eorū.p̄s.82.Et cogitauerūt aduer
ſus ſanctos tuos.pro quo btūs hiero.in pſ.iuxta he.ve. trā-
Arcanū. ſtulit. Et inierunt cōſilium aduerſus arcanū tuū. Ezech.7.
& violabūt arcanū meū. Scribitur ēt cū mem in pricipio.
Abſcondita vt in abdia. Inueſtigauerunt abſcondita eius. Et aliqn̄ ſcri-
צָפְנַת bitur cū tau in fine & dr̄ צָפְנַת ſáphnath.Geñ.41.Et voca-
uit eum lingua egyptia ſaluatorem mundi. Pro quo he le.
& vocauit eū abſconditorū reuelatorē. De quo vide ſupra.
abſcōdita. in dictione פַּעְנֵחַ Pachnéach.Itē צָפוֹן Saphon.i.aquilo ſeu
צָפוֹן ps ſeptētrionalis.Geñ.28.& dilataberis ad oriētē & occidē
tē & ſeptētrionē & meridiē. Iob.26.Qui extēdit aquilonē
ſuper vacuū.Eſa.43.Dicā aquiloni:da.Et inde צְפוֹנִי ſepho
ni.ideſt aquilonaris ſeu ille qui eſt ab aquilone.Ioel.2.& eū
qui ab aquilone eſt longe faciam a vobis.

צֶפַע Séphaa.ſerpentis genus.i.regulus ſeu baſiliſcus:aut
aſpis.Eſa.14.De radice enī colubri egredietur regu-
lus.ſcribitur ēt cū nun in fine & dr̄ צִפְעוֹנִי ſiphoni.Prouer.
23.Et ſicut regulus venena diffundet.Eſa.59.Oua aſpidis
ruperūt.& in plu.צִפְעוֹנִים Siphonim.Hiere.8. Quia ecce
ego mittā vobis ſerpentes regulos. Item צְפִיעַ Sephia.i.fi-
mus.ſtercus. & ſolum inuenitur in nu.plu.ſ. צְפִיעֵי ſephie.
Ezech.4.Ecce dedi tibi fimū boum pro ſtercoribus huma
nis.& in ge.fe.צְפִיעוֹת ſephioth : quod ſecundum hebreos
ſignificat nepotes.ſeu p̄genie.Beatus hieronymꝰ trāſtulit
diuerſa genera.Eſa.22.& ſuſpendā ſup eū oēm gloriā do-
mus p̄ris eiꝰ:vaſorū diuerſa genera.p̄ quo he.le.& ſuſpēdā
ſup eū oēm gl̄iā domꝰ p̄ris eiꝰ filios & nepotes ſeu p̄genie.

צִפְצֵף Siphſaph.garrire.gānire.muſſitare. Eſa.8.qui ſtri
dent in incantationibus ſuis.Pro quo hebrei legūt.
Qui garriunt & clamāt ſiue ſonant.Et in eo.10. Et nō erat
qui moueret pēnā & aperiret os & gāniret.& in eodē.29.
& de humo eloquiū tuum muſitabit.Et in eo.38. Sicut pul
lus hirūdinis ſic clamabo.i.garriā ſeu gāniā more auium.
Itē צַפְצָפָה ſaphſapha.i.ſupficies.Ezech.17.In ſupficie po
ſuit illud.hebrei tm̄ dicūt ꝙ ſign̄at genus quoddā ſalicis.

צָפַר Saphar.Manicare.i.mane conſurgere.Iudi.7.Qui ti
midus & formidoloſus eſt reuertatur. Pro quo he.le.
Reuertatur & manicet.i.mane recedat. Et inde צְפָרָא Sa-
phra:quod in lingua chaldaica ſignificat mane ſiue tēpus
matutinum.& inde צְפִירָה Sephira.pro quo btūs hiero.trā
ſtulit contritionē.Ezech.7.Venit contritio ſup te. & in eo.
Egreſſa eſt contritio.hebrei vero dicunt ꝙ ſign̄at ſenten-
tiā mane prolatā. Ponitur etiam pro corona vel ſerto. Eſa.
28.Corona glorie & ſertum exultationis.Item צִפּוֹר ſipor
i.auis ſeu volucris aut paſſer. & eſt cōmunis generis. Geñ.
7.Cunctūq; volatile ſecundum genus ſuum.Leuit.14.tin
get ī ſanguine paſſeris immolati. Deut.14.Omnē auem
mundam comedite.Ps.83.Et enim paſſer inuenit ſibi do
mū.Ps.101.Sicut paſſer ſolitarius in tecto.Et in plu. צִפֳּרִים
Siporim.Leuit.14.Vt offerat duos paſſeres viuos.p̄s.103.
Illic paſſeres nidificabunt.Eſa.31. Sicut aues volantes ſic
proteget dominus exercituum ieruſalem. Item צָפִיר Sa-
phir.i.hircus.Dañ.8.Ecce autem hircus caprarū veniebat.
Et in eodem.Hircus autem caprarū magnus factus eſt ni-
mis.& ī eodem. Porro hircus caprarum rex grecorum eſt.
Et in plu.צְפִירִים Sephirim.Nee.8.Hircos pro pctō duo-
decim.Item צִפֹּרֶן Siporen.vnguis ſiue vngula.Hiere.17.
Scriptum eſt ſtillo ferreo & vnguine adamātina.& in plu.
צִפָּרְנַיִם Sipornaím.Deut.21.Et circūcidet vngues eius.

צְפַרְדֵּעַ Sephardea.rana.Exo.8. Et aſcēderūt rane.quod
in hebreo legitur ſinglariter.ſ.& aſcendit rana.Et
ponitur ibi ſingulare pro plurali.ſ.צְפַרְדְּעִים ſephardeim.
i.rane.vt in eo.& educ ranas ſuper terram egypti.

צֶפֶת Sépeth.caput.ſ.colūne.2.Paralip.3. Porro capita ea-
rū quinq; cubitorū.De q̄ vide ſupra ī dictōe צָפָה ſapha

צִקְלֹן Siclon.pera paſtoralis.4.Reg.4.Et frumentū no-
uum in pera ſua.

צָרַר Sarar.Anguſtiare.tribulare.hoſtiliter agere.aduer-
ſari.claudere.ligare.Nu.25.Hoſtes vos ſentiant ma-
dianite.p̄ quo hebrei legūt. Anguſtiare ſiue tribulare ma-
dianitas.Et in eodem .Quia ipſi hoſtiliter egerunt con-
tra vos. Et in eodem.33. Auerſabuntur vobis in terra ha-

bitationis vestre.Leuit.18.Sororē vxoris tue in pellicatum non accipies.pro quo he.le.& mulierem siue vxorem cum sorore sua non accipies ad tribulandū siue ad auersandū.i. vt vnaqueq; sit hostis alterius siue auersetur alterā : & ad inuicē sint in angustiā & tribulationē.Hiere.10. Et tribulabo eos ita vt inueniantur.Soph.1.Et tribulabo hoīes.& in de צָרָה Sara siue מֵצַר Mesar.idest angustia siue tribulatio. & inde צַר Sar.siue צוֹרֵר Sorer.idest angustiator siue tribulator aut hostis.De quo vide supra in dictione צוּר Sur. Significat etiam claudere seu ligare.2.Reg.20. Sed erāt clause vsq; ad diem mortis sue.Iob.26.Qui ligat aquas in nubibus suis. Prouer.26. Sicut qui mittit lapidē in aceruum mercurii.pro quo he.le.Sicut qui ligat lapidem. Cuius expositionē vide infra in dictione רָגַם ragam.Et in eo.3.quis colligauit aquas quasi in vestimento.vide ēt de hoc supra ī dictione צוּר Sur.& inde צְרוֹר Seror.idest fasciculus.aut sacculus in quo pecunia ligatur.Cāti.1.fasciculus myrrhe dilectus me⁹ mihi.Prouer.7.Sacculū pecunie secum tulit. Aggei.1.Misit eas in sacculum pertusum. & in plu. צְרוֹרוֹת Seroroth.Gen̄.42.Repererunt in ore saccorum ligatas pecunias.i.sacculos pecuniarū.Item צְרוֹר Seror.lapillus:seu gleba parua que cadit de frumēto qn̄ cribratur. Amos.9.sicut cōcutitur triticū in cribro: & non cadet lapillus super terrā.

צָרַב Sarab.Comburere.ardere.Prouer.16.& in labiis ei⁹ ignis ardescet.Ezech.20.Et comburetur in ea oīs facies.& inde צָרֶבֶת Sarébeth.idest cicatrix que fit ex combustione. Leuit.13.quia cicatrix est combusture.

צֳרִי Sori.resina.& scribitur cū iod loco he.Gen̄. 43. modicum resine & mellis & storacis.Hiere.8. Nunquid resina non est in galaad.Et in eodem.45. Et tolle resinam virgo filia egypti. Ezech.27.Et mel & oleum & resinam. Et aliqui hebrei dicunt q̄ significat theriacam.

צָרַח Sarach.vociferari.fortiter clamare.Esa.42. vociferabitur & clamabit.Soph.1.vox diei domini amara:tribulabitur ibi fortis.pro quo he.le. Vociferabitur siue clamabit ibi fortis.& inde צְרִיחַ Seriach.i. turris alta ex qua speculatores clamant.Iudi.9. Ingressi sunt fanum dei sui berith.pro quo he.le. Ingressi sunt turrim fani dei sui berith.Et in eodem.Qui circumdantes presidium suscenderunt.i.turrim.& in plurali צְרִיחִים Serichim. pro quo beatus hieronymus transtulit antra.1.Reg.13.In petris quoq; & in antris & in cisternis.

צָרַךְ Sarach.oportere.necessarium esse.indigere.2.Paralipo.2.Nos autem cedemus ligna de libano quot necessaria habueris.Et in lingua chaldaica frequenter ponitur pro indigere vel oportere.

צָרוּעַ Sarūa.Leprosus.Leuit.13.quicunq; ergo maculatus fuerit lepra.idest leprosus fuerit.Et in eo.22. Homo de semine Aaron qui fuerit leprosus. Scribitur ēt cū mem in principio & dī מְצוֹרָע mesoraa. Leuit.14. Hic est ritus leprosi.2.Reg.3.Nec deficiet de domo ioab fluxū seminis patiēs & leprosus.& in ge.fe.מְצֹרַעַת mesoráath.Exo.4.p tulit leprosam instar niuis.& inde צָרַעַת Saráath. i.lepra. Leuit.13.Plaga lepre si fuerit in homine.Item צִרְעָה siraa. nomē reptilis venenosi.Beatus hieronymus trāstulit scrabrones.Exo.23.Emittens scrabrones prius qui fugabunt eueum & cananeum.

צָרַף Saraph.conflare.probare.examinare.purgare.s.sicut metalla probantur & purgantur conflādo ea in ignē Iudi.7.Et ibi probabo illos.p̄s.11.Argentum igne examinatum.p̄s.16.Igne me examinasti.p̄s.17.Eloquia domini igne examinata.Ps.25.Vre renes meos & cor meū.Pro q̄ beatus hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit.cōfla renes meos & cor meū.p̄s.65.Igne nos examinasti sicut examinatur argentū.Ps.104.Eloquiū dn̄i inflamauit eū. pro quo btūs hiero.transtulit.probauit eum.p̄s.118. Ignitum eloquium tuum vehementer.idest conflatum siue examinatum. pro quo btūs hiero.transtulit.probatus sermo tuus nimis.Esa. 1.Et excoquā vsq; ad purū scoriā tuā.i.igne purgabo.Et in eo.48.Ecce excoxi te:sed non quasi argētū.Hiere. 6. Frustra cōflauit conflans.Et in eo.9.Ecce ego conflabo & probabo eos.Dan̄.12.Et quasi ignis probabuntur multi.& inde צוֹרֵף Soreph.i.conflator.seu argentarius.Iudi. 18. Et dedit eos argentario.Esa.40.aut aurifex auro figurauit illud & laminis argenteis argentarius. Probare. Excoqre. צורף argentari⁹ artifex

צָרְפַת Sárphath. nomen proprium prouincie: que in nr̄a translatione sarepta dicitur:vt in abdia.& trāsmigratio exercitus huius filiorum israel omnia loca chananeorum vsq; ad sareptam.Hebrei tamen dicunt q̄ significat galliam seu franciam.Sed probabilius videtur esse nomen loci vel prouincie existentis in terra sidoniorum que est prope terram chanaā: vt habetur.3.Reg.17. Vbi dicitur vade in sareptam sidoniorum. Et in eodem. Surrexit & abiit in sareptam sidoniorum. צרפת Sarepta.

De incipientibus a littera. ק Coph.

קָאָה Caa.vomere.euomere.expellere.Leuit.18.Ne & uos similiter euomat: sicut euomuit gentem que fuit ante vos.Iob.20.Diuitias quas deuorauit euomet.Prouer.23 Cibos quos comedisti euomes.& aliquando scribitur cum littera iod loco aleph. Hiere.25.Bibite & inebriamini & vomite.& inde קִי Ci.idest vomitus.Prouer.26. sicut canis qui reuertitur ad vomitum suum.Esa.28.Omnes enī mense replete sunt vomitu. Vide etiam de hoc infra in dictione קוֹא coa. קאה Euomere Uomere. קי vomitus.

קָאֵם Caem.in lingua chaldaica significat stare seu consurgere.vt Dan̄.2.Stabat contra te. קאם Stare.

קָאַת Caath.Nomen auis.p̄ quo btūs hiero.trāstulit onochrotalum siue pelicanum.Leuit.11. onochrotalū & porphyrionem.p̄s.101. similis factus sum pelicano solitudinis.Esa.34.Et possidebunt eam onochrotalus & eritius. Soph.2.& onochrotalus & eritius. קאת Onochrotalus. Pelican⁹

קַב Cab.Cabus.genus mensure.4.Reg.6. Et quarta pars cabi stercoris columbarum quinq; argenteis. קב Cabus.

קָבַב Cabab.maledicere.imprecari.s.maledictiōe.Et scribitur cum simplici beth & ponitur punctus dagues p̄ alio beth qd̄ deficit.Nu.22.Veni & maledic ei.& in eo. veni & maledic pp̄lo isti.& ī eo.23.Quomodo maledicā cui nō maledixit deus.Iob.3.maledicant ei:qui maledicūt diei. קבב Maledicē.

קֵבָה Ceba.vētricul⁹.seu stomach⁹.Deut.18.dabūt sacerdoti armū & vētriculū. & dicūt hebrei q̄ signāt coagulum.Item קֻבָּה Cuba.idest lupanar.seu prostibulū. Nu.25. Ingressus est post virū israelitā in lupanar.Ponitur ēt p̄ loco genitaliū.vt in eo.Et pfodit ambos simul virum.s.& mulierē ī locis genitalibus.& aliqui hebrei secundum primā significationem legunt.In ventriculum seu in stomachū. קבה vētriculus קבה lupanar. Locus genitalium.

קַבֵּל Cabel.recipe.suscipe.acceptare.acqescere.1. Paralip. 21.hec dicit dn̄s elige qd̄ volueris.p̄ q̄ he.le.hec dicit dn̄s suscipe siue acceptā tibi.s.vnū de trib⁹.& in eo .12.suscepit ergo eos dauid.2.Paralip.29.& susceperūt sanguinē sacerdotes.Dan̄.2.& honorē multū accipietis a me.& in lingua chaldaica signāt ēt acqescere.seu obedire.Itē קֳבֵל cebal siue קָבֵל cobel.i.corā:seu cōtra:aut e regiōe.4.Reg.15.& p̄cussit eū palā & interfecit.p̄ q̄ he.le.& pcussit eū corā pp̄lo seu cōtra ppl'm.Dan̄.3.stabāt aūt in cōspectu statue.i. cōtra statuā.& in eo.5.Quasi manus hominis scribentis contra קבל Suscipere accipere. קבל Coram. Contra

ſcortator de filiis iſrael.3. Reg.14. Et efeminati erant in terra. Quod in hebreo legitur ſingulariter.ſ.efeminatus ſiue ſcortator. Et in plurali קְדֵשִׁים Cedeſim.3. Reg.5. Et abſtulit efeminatos de terra. Iob.36. Et vita eorū inter efeminatos. Et in genere feminino קְדֵשָׁה Cedeſa.i.meretrix. Geñ.38. Vbi eſt meretrix que ſedebat ī biuio. Deut.23. Nō erit meretrix de filiab⁹ iſrael. Et in plurali feminino קְדֵשׁוֹת Cedeſoth. Oſee.4. Et cū efeminatis ſacrificabant. pro quo he.le. Et cum meretricibus ſacrificabant.

קָהָה Caha. retuſſum vl' obtuſſum eſſe. obſtupeſcere. Eccl's 10. Si retuſſum fuerit ferrum. Hiere.31. Omnis qui comederit vuam acerbam; obſtupeſcent dentes eius. Ezech. 18. Et dentes filiorum obſtupeſcent.

קָהַל Cahal. congregare. colligere. coaceruare. concionari ſiue concionem facere. Exo.32. Congregatus aduerſus aaron dixit. & in eodē.35. Congregata igitur omni turba filiorū iſrael. Nu.16. Cūq̧ ſtetiſſent aduerſus moyſen & aaron. Pro quo he.le, Congregati ſunt aduerſus moyſen & aaron. & in eodem. Et coaceruaſſent aduerſus eos omnem multitudinē. & in eodē. Cūq̧ oriretur ſeditio & tumultus increſceret. Pro quo he.le. Et factum eſt cum cōgregaretur turba. Deut.4. Congrega ad me populum.1. Paralipo.15. Cōgregauit dauid vniuerſum iſrael. Eſter.8. Vt cōuenirent iudei per ſingulas ciuitates & in vnū preciperet congregari. & in eodem.9. Congregati ſunt per ſingulas ciuitates & loca. Hiere.26. Congregatus eſt omnis populus aduerſus hieremiā. Ezech.3. Et omnē multitudinē tuam que coaceruata eſt ad te. & in eodem. Congregaſti multitudinē tuam. Et inde קָהָל Cahal.i.cetus vel congregatio: aut eccleſia: ſiue contio: aut multitudo in vnū coaceruata. Nu.15. Vnum preceptum erit atq̧ iudiciū tam vobis q̄ aduenis terre. ꝓ quo hebrei legunt. Cetui vel congregationi vnū preceptū erit. tam vobis q̄ aduenis terre. & in eo.16. Cur eleuamini ſuper populum dñi.i.ſuper congregationē vel eccleſiā dñi. Deut. 23. Non intrabunt in eccleſiam dñi in eternū. p̄s.21. In medio eccleſie laudabo te. p̄s.25. Odiui eccleſiā malignantiū. Ezech.38. & equites veſtitos loricis vniuerſos: multitudinē magnam. & in eodem. Prepara & inſtrue te & omnē multitudinē tuam. Scribitur etiam in genere feminino cū he vel thau in fine. Deut.33. Hereditatem multitudinis iacob. Nee 5. Et congregaui aduerſum eos cōgregationem magnam. Et in plurali ſcribitur cū mē in principio & dr̄ מַקְהֵלִים Machelim. ſiue מַקְהֵלוֹת Macheloth. p̄s.25. In eccleſiis benedicā te dñe. p̄s.67. In eccleſiis benedicite deo. Et īde קֹהֶלֶת Coheleth.i.eccleſiaſtes. ſiue contionator: eo quod loquitur ad multitudinē: vel quia colligit ſiue congregat opiniones diuerſorum hominū. Eccl's.1. Verba eccl's filii dauid. & in eodem. Vanitas vanitatum dicit eccleſiaſtes.

קוֹא Coa. vomere. euomere. Leuit.18. Ne & vos ſimiliter euomat cū paria feceritis: ſicut euomuit gētē que fuit ante vos. Ione.2. Et euomuit ionam in arida. vide etiam de hoc ſupra in dictione קָאָה Caa. & inde קִי Ci.ideſt vomitus. Prouer.16. Sicut canis reuertitur ad vomitum ſuū. Eſa.19. Sicut ebrius & vomens. Pro quo he.le. Sicut errat ebrius in vomitu ſuo. Hiere.48. Et allidet manib⁹ moab in vomitu ſuo. Et componitur cum dictione קָלוֹן calon. que ſignificat ignominiā & dicitur קִיקָלוֹן cicalon.i.vomitus ignominie Abach.2. Et vomitus ignominie ſuper gloriā tuam.

קוֹב Cub. ventriculus. ſeu coagulum. De quo vide ſupra in dictione קָבַב cabab.

קַו Cau. linea. ſiue regula. aut norma. De quo vide in dictione ſequenti.

קָוָה Caua. expectare. ſperare. ſuſtinere. preſtolari. congregare. Iob.3. Expectet lucem & non videat. & in eodem.17 Si ſuſtinuero infernus domus mea eſt. p̄s.36. Suſtinentes autem dominum ipſi hereditabunt terram. p̄s.40. Expectans expectaui dñm. p̄s.129. Suſtinuit anima mea. Eſa.5. Expectauit vt faceret vuas. & in eo.8. Et preſtolabor eum. & in eodē.40. Qui autē ſperant in dño mutabunt fortitudinē. & in eodē.18. Ad gentē expectantē & conculcatam. & in eodē.28. Expecta: reſpecta. & in eo.49. Non cōfundentur qui expectant eū. & inde תִּקְוָה Thicua. ſiue מִקְוֶה micue ideſt ſpes. ſiue expectatio. Iob.15. Et erit egeno ſpes. & ī eodem.7. Et conſumpti ſunt abſq̧ vlla ſpe. & in eodē.17. Vbi eſt ergo nunc preſtolatio mea. & in eodē. Et patiētiam meā quis cōſiderat. Pro quo he.le, Et ſpem meā ſiue expectationem meā quis conſiderabit: ſiue quis intuebitur. Hiere.14. Tibi peccauimus expectatio iſrael. Significat etiā predicta dictio קָוָה Caua. congregare vel colligere. Geñ.1. Congregentur aque que ſub celo ſunt in locum vnū. Hiere.3. Et cōgregabuntur ad eum omnes gentes. Et inde מִקְוֶה Micue. ſiue מִקְוָה Micua.i.congregatio ſiue lacus vbi aque congregantur. Geñ.1. Congregationēq̧ aquarum vocauit maria. Eſa.22. Et lacum feciſtis inter duos muros. Ponitur etiam pro cetu vel congregatione negociatorum ſeu mercatorū. 3. Reg.10. Et de coa: negociatores enim regis emebant de coa. Pro quo hebrei legunt. Et cōgregatio ſiue collectio negociatorum regis emebant congregationem.ſ.equorum. Poteſt etiam eſſe nomen propriū regionis vel loci: ſicut eſt in littera noſtra. Et inde קַו Cau.i.linea ſiue regula. aut norma: vel perpendiculum.i.funiculus quo edificia regulātur. 3. Reg.7. Et reſticula triginta cubitorū cingebat illud. Pro quo hebrei legunt. Et linea triginta cubitorū. Iob.38. Vel quis tetēdit ſuper eā lineam. Ps.18. In omnē terram exiuit ſonus eorum. Pro quo hebrei legunt. In omnē terram exiuit linea ſiue norma eorū. Hiere.31. Et exibit vltra normā menſure. Threñ.2. Tetendit funiculum ſuū.i.perpendiculū ſeu normā ſuā. Eze.47. Qui habebat funiculū menſure in manu ſua. Zach.1. Et perpendiculū extendetur ſuper ieruſalē. Ponitur etiam pro mēſura. Eſa.28. Et ponā iudiciū in pondere: & iuſtitiam in mēſura. & in eodē.34. Et extendetur ſuper eam meſura. Et inde תִּקְוַת Thicuath.i.funiculus. Ioſ.2. Signū ne fuerit funiculus iſte coccineus. & in eodem Appendit funiculum coccineum in feneſtra.

קוּט Cut. diſplicere. tedere. tabeſcere. vel in faſtidio eſſe. Iob.8. Non ei placebit vecordia ſua.i.diſplicebit ei. & in eodem.10. Tedet animā meā vite mee. p̄s.94. Quadraginta annis proximus fui generationi iſti. Pro quo beatus hiero. in pſal. iuxta he. ve. trāſtulit. Quadraginta annis diſplicuit mihi generatio iſta. p̄s.118. Vidi preuaricantes & tabeſcebā.i.diſplicebant mihi. p̄s.138. Et ſuper inimicos tuos tabeſcebam. Ezech.6. Et diſplicebunt ſibi met ſuper malis que fecerunt. Et in eodem.36. Et diſplicebunt vobis iniquitates veſtre. Et īde קַט Cat.i.minus: pene. Ezech.16. Pauxillum minus pene ſceleratoria feciſti illis.

קוֹל Col. vox. ſeu ſonitus. Geñ.3. Vocem tuā dñe audiui. & in eo.4. Vox ſanguinis fratris tui clamātis ad me. Et ī eo.27. Vox quidē vox iacob eſt. Exo.32. Vocē cātātiū ego audio. Iob.29. Vocē ſuā cohibebāt duces. Ps.97. In tubis ductilib⁹ & voce tube cornee. p̄s.129. Dñe exaudi vocē meā Hiere.46. Vox eius q̄ſi eris ſonabit. Sigñat etiā ſonitū vel clamorē. vt Exo.19. Clangorq̧ buccine vehemēs.i.ſonit⁹ buccine. 4. Reg.6. Ecce ſonit⁹ pedū dñi ſui poſt eū. Iob.15. Sonitus terrorū in auribus eius. Et in lingua chaldaica dr̄ קָל Cal. Dañ.7. Aſpiciebā ꝑpter vocē ſermonū grandiū. Et in plu. קָלוֹת coloth. Exo.9. Et ceſſabūt tonitrua: & grādo

non erit.Pro quo.he.le.Cessabunt voces. & in eodē.19. Et
erant voces & tonitrua & nubes densissima super mōtem.

קום Cum.surgere.consurgere.insurgere.erigere.statuere.
firmare.confirmare.Suscitare.Geñ.13. Surge & pam
bula terrā.& in eo.21.Surge & tolle puerū.& in eo.27. Sur
ge sede & comede.& in eo.Surge pater mi.Nu.2. Surgens
ergo populus tota die illa & nocte.Deut.34. Et nō surrexit
prohetavltra.Ios.2.Nec remāsit in nobis spūs.Pro quo he.
le.Et non surrexit vel consurrexit amplius spūs in viro.i.in
aliquo viro.Iudi.2. Et surrexerūt alii qui nō nouerunt do-
minū.2.Reg.2.Surgant pueri & ludant corā nobis.1.Reg.
4.Et oculi ei9 caligauerant:&videre nō poterant.pro quo
he.le.Et oculi eius consurrexerant.i.discesserant oculi a vi
su:vel quia tēpore senectutis oculi cōtrahuntur de loco suo
ad interiorē partē.4.Reg.7.Qui surrexit nocte.Iob.16.&
suscitatur falsiloqu9 aduersum faciē meā.ps.26.Qm̄ īsurre
xerunt in me testes iniqui.Esa.33.Nunc consurgā dicit dn̄s
Amos.5 Cecidit & nō adiiciet vt resurgat.Mich.7.Filia cō
surrexit aduersus matrē suā. Et aliqn̄ scribitur sine vau:vt ī
aliquib9 locis predictis.& quādoq3 scribitur cū aleph in me
dio loco vau.vt Osee.10.Et consurget tumultus in populo
tuo.& in lingua chaldaica frequēter scribitur cū aleph ī me
dio:vt supra dictū est.& quādo est verbum secūde vel tertie
cōiugationis:tunc significat firmare vel confirmare.aut sta
tuere vel cōstituere siue erigere.Geñ.23. Confirmatus est a
ger quōdā ephronis.Leuit.25. Emptorq3 possidebit eā. p
quo he.le. Et cōfirmabitur domus que est in vrbe in perpe
tuū emptori.& in eo.26. Et firmabo pactū meū vobiscum.
2.Reg.23.Dixit vir cui cōstitutū est de xp̄o dei iacob.Ester.
9.Cōfirmauerunt & susceperūt iudei super se & semen suū.
Iob.22.Decernes rem & veniet tibi. Pro quo he.le.Et con
firmabitur tibi siue stabit tibi.p̄s.105.Et statuit pcellā ei9in
aurā.Ps.148.Confirma me in verbis tuis.Esa.7.Nō stabit
& non erit istud.Hiere.24.Cuius sermo cōpleatur.i.stabit
vel confirmabitur. & in eo. Quia vere cōplebuntur sermo
nes mei contra vos. Et aliqn̄ scribitur cū duplici mē. Iob.
27.Et aduersarius quasi iniquus. Pro quo he.le.Et īsurgēs
in me quasi iniquus. p̄s.16. A resistētibus dextere tue.i.ab
insurgentibus aduersus dexterā tuā.p̄s.138.Et cōtra inimi-
cos tuos tabescebā.i.contra insurgentes aduersū te. Mich.
2.Et e cōtrario populus meus in aduersariū consurrexit.&
inde קָמִים camim.i.insurgētes cōtra aliquē:siue aduersarii.
aut hostes vel inimici.Exo.15.Deposuisti aduersarios tuos
Et in eo.32.Et inter hostes nudū cōstituerat.2.Reg.18. De
manu omniū qui surrexerunt contra te.p̄s.3. Multi insur-
gunt aduersum me.p̄s.17. Supplantasti insurgētes in me.
p̄s.43.Et in noīe tuo spernemus insurgentes in nobis.p̄s.
73.Superbia eorū qui oderunt te ascendit iugiter.pro quo
beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Sonitus aduersa-
riorum tuorū.Hiere.51.& sup habitatores eius qui cor suū
leuauerunt cōtra me.Pro quo he.le. Et sup habitatores cor
de insurgentes contra me.Scribitur etiā cū vau & dr̄ קוֹמִים
Comim.4.Reg.16.Qui cōsurrexerūt aduersum me. Et in
de אַלְקוּם Alcum.i.nō consurgens:vel nō resistēs. Prouer.
3.Nec est rex qui resistat ei.Et est dictio cōposita ab אַל Al.
q̄ significat nō:& קום Cum q̄ significat cōsurgere.vel resi
stere.De quo vide supra in dictiōe אַל Al.Et inde קוֹמָה Co
ma.i.statura siue altitudo.Geñ.6. Et triginta cubitorum al
titudo illius.Exo.25. Altitudo cubitū similiter ac semisem
1.Reg.28.Cecidit porrectus ī terra. p quo he.le. Et cecidit
tota statura sua in terra. Canti.7. Statura tua assimilata est
palme.Esa.10.Et excelsi statura succidentur.& in eodē.37.
Et succidā excelsa cedrorum eius. Pro quo hebrei legunt
succidam staturam siue altitudinem cedrorum ei9. Et inde
קִימָה Cima.i.erectio:siue resurrectio.Iob.22.Nōne succis- קִימָה Erectio.
sa est erectio nostra.Et inde תְּקוּמָה Tecuma.siue קוֹמְמִיּוּת co תְּקוּמָה
memiuth.i.erectio.Leuit.26. Nemo vestrū inimicis aude-
bit resistere. Pro quo hebrei legunt. Et non erit vobis ere-
ctio ante inimicos vestros. & in eodē. Vt incederetis erecti.
Pro quo he.le. Incedere vos faciam in erectiōe siue erecte.
Et inde יְקוּם Iecum.i.substantia vel subsistēs. Geñ.7.Et de יְקוּם
lebo omnē substantiam quam feci de superficie terre. Nu. substantia.
19.Cum tabernaculis suis & vniuersa substantia eorum.Et
inde קָמָה Cama.i.seges erecta in agro.Deut.23.Si intraue- קָמָה
ris segetem amici tui. Iudi.15. Quibus succensis: & com- seges.
portate iam fruges & adhuc stantes in stipula concremate
sunt.Pro quo he.le.Et succenderunt a manipulo vsq3 ad se
getem.Et in plurali קָמוֹת Camoth.vt in eodē. Que statim קָמוֹת
perrexerunt in segetes philistinorum.Et inde קְיָים Ceiam segetes.
q̄ in lingua chaldaica significat pactū:siue fedus: aut statu- קְיָים
tum:vel decretū. Dañ.6. Vt omne decretū quod cōstituerit Decretum
rex.Et īde מָקוֹם Macom.i.locus. Geñ.22.vidit locum pro מָקוֹם
cul.& in eo.28. Vere dn̄s est in loco sancto isto. & in eo.quā Locus
terribilis est locus iste. & in eodem.36. Vbi vincti regis cu-
stodiebātur. Pro quo he.le. In loco vbi vincti regis erant.
2.Reg.7. Et ponā locum populo meo israel. Ester.4. Per
aliam occasionē liberabuntur iudei. Pro quo hebrei legūt.
Refrigeriū & liberatio erit iudeis de loco alio. Iob.7. Nec
cognoscet eum ampli9 locus eius.& in eodem.18. Iste est lo
cus eius qui ignorat deū.Eccl's.11. In quocūq3 loco cecide-
rit.Esa.66.Et quis est iste locus quietis mee. Ezech.36.Da
bo gog locum noīatum sepulchrū in israel.Et ī plu. מְקוֹמוֹת מְקוֹמוֹת
Mecomoth. Deut.12. Subuertite omnia loca in quibus co- Loca.
luerunt gentes.2.Reg.17. Forsitā nunc latitat in foueis aut
in vno quo voluerit loco.p quo he.le. Aut in vno locorum.

קִין Cun.lamentari.plangere.2. Reg.1. Planxit autē dauid קוּן
planctum huiuscemodi.2.Paralipo.35.Hieremias ma- Plangere
xime scilicet lamentatus est.p quo he.le. Lamētatus est hie Lamētari.
remias. Hiere.9.Vocate lamētatrices vt veniāt. Ezech.32.
Plāctus est:& plangēt eum filie gentiū:plangent super egy
ptum: & super multitudinē eius plangent.Et inde קִינָה Ci קִינָה
na.i.lamentatio siue planctus.Hiere.6.Et super speciosa de
serti planctum.Ezech.16.Et tu assume planctū super prin- Planctus
cipes israel.Et in plu. קִינוֹת cinoth.2.Paralipo.35. Lamēta קִינוֹת
tiones super iosiā replicant.& in eodē. Ecce scriptū est in la lamētatōes
mētationibus.Item קַיִן Cin.i.hasta seu lancea vel hastile.2. קַיִן
Reg.21.Cuius ferrū haste trecentas vncias appendebat. Hasta.

קוּף Cuph.circuire.ambire.in orbem trāsire.Ios.6.Circui- קוּף
te vrbē cūcti bellatores.3.Reg.7. Decē cubitis ambiēs Circuire.
mare.Iob.1. Cūq3 in orbē transissent dies cōuiuii. Et inde Ambire.
תְּקוּפָה Thecupha.i.circuitus vl'ambitus.Exo.34. Quādo תְּקוּפָה
redeunte anni tēpore cuncta conduntur. Pro quo he.le.In
circuitu anni vel in reuolutione anni.1.Reg.1.Et factum est circuitus
post circulū dierū cōcepit anna.p̄s.18. Et ocursus eius vsq3 circulus.
ad summū eius.i.circuitus vel reuolutio eius. Itē קוֹף cuph. קוֹף
i.simia.& solū īuenitur in numero plurali.s. קֹפִים Cophim Simia
3.Reg.10. Deferentes inde aurum & argentū & dentes ele- קֹפִים
phantorum & simias & pauones. Simie.

קוּץ Cus. tedere. molestari. detestari. abhorrere.suscitare. קוּץ
euigilare.vel resurgere.Geñ.27.Tedet me vite mee p Tedere.
pter filias heth.Exo.1. Oderantq3 filios israel egyptii. Pro Odire
quo he.le.Et molestabantur siue tedebat eos propter filios molestari
israel.Nu.22.Et impetū eius ferre nō possent.Pro quo he.
le. Et molestabatur siue tedebat moab propter filios israel.
3.Reg.11.Et hoc est malū asael & odium cōtra israel:regna-
uitq3 in syria.Pro quo hebrei legūt.Et molestabat israelem

Deficere. & regnauit i syria. Prouer.3. Ne deficias cũ ab eo corripẽris .i.ne tedeat te siue ne detesteris vel abhorreas : cum ab eo
Detestari. corriperis Esa.7. Derelinquetur terra quã tu detestaris. Po
abominari nitur etiã ꝓ abominari. Leuit.20. Oĩa enim hec fecerũt: & abominatus sum eas .i. detestatus sum eas siue pertesus fui eas. Significat etiã suscitare vel euigilare aut resurge-
Euigilare. re. Geñ.28. Cũq; euigilasset iacob de somno. 4. Reg.4. nõ
surgere. surrexit puer. ps.16. cũ apparuerit gloria tua. pro quo btũs hiero. in psal. iuxta he.ve. trãstulit. Implebor cum vigilaue ro similitudine tua. ps.34. Exurge & intẽde ĩ iudicio meo. Pro quo beatus hieronymus in predicto psalterio transtu-
Resurgere lit. Consurge & vigila in iudicium meum. ps.138. Resurre-
suscitari xi & adhuc sum tecum. Hiere.31. Quasi de somno suscitat⁹
Excitare sum: & vidi. Esa.7. Ascendamus in iuda & excitemus eum. & dicũt aliqui ꝙ in predicto loco significat succindere: vel iuxta primã significatiõem abhorrere vł detestari. Et inde קֵץ קץ Ces. siue קִצָּה Cese. i. finis: extremum: siue extremitas.
Finis. Geñ.6. Finis vniuerse carnis venit corã me. Exo.25. Cherub vnus sit in latere vno & alter in altero. Pro quo hebrei
Extremum legunt. cherub vnus sit ab vno extemo: & cherub vnus sit in alio extremo. Esa.7. Ad extremũ aqueductus piscine superioris. Ezech.7. Finis venit: venit finis. vide ẽt de hoc infra in dictione קָצַץ Casas. & in dictione קָצָה Casa. Et inde
קווצת קְוֻצּוֹת Ceuusoth. idest cincini capitis vł coma aut cesaries.
Cincini Canti.5. Cincini capitis mei gutis noctium. & in eodem.
Coma. Come eius sicut elate palmarum. Et inde קַיִץ cais .i. estas.
קַיִץ Geñ.8. Estas & hyems. ps.73. Estatẽ & ver tu plasmasti. Et
Estas. inde verbum קִיץ cas. i. estare in estate: vel esse in estate. Esa.
קִיץ 18. Et estate perpetua erunt super eum volucres. Significat
esse i estate etiã קַיִץ Cais ficus seu poma arborũ. eo quod colligũtur in
Palate estate. 2. Reg.16. Et centum massis palatarũ. & in eo. Panes & palate ad vescẽdum pueris tuis. Sunt enĩ palate masse de
Poma. ficibus confecte. Amos.8. Et ecce vncinus pomorum. & in eo. Quid tu vides amos: & dixi vncinũ pomorũ. Ponitur
Vindemia etiam pro vindemia seu messe: eo quod fiunt in estate. Esa. 16. Quoniam super vindemiã tuam & super messem tuam
Messis vox clamãtium irruit. Hiere.40. Collegerunt vinũ & mes-
קוץ sem multam nimis. Item קוֹץ cos. i. spina seu vepres. Geñ.
spina 3. Spinas & tribulos germinabit tibi. Esa.32. Super humũ populi mei spine & vepres ascendent. Quod in hebreo legitur singulariter. s. Spina & vepres ascendet. Et in plurali
קוצים קוֹצִים cosim. Esa.32. Spine congregate igni cõburentur.
spine
קור קוּר Cor. fodere. Esa.37. Ego fodi & bibi aquã. & secundũ
Fodere hebreos significat etiã manare. Hiere.6. Sicut frigidã facit cisterna aquã suã: sic frigidam fecit maliciã suam. Pro
Emanare quo hebrei legunt. Sicut emanat puteus aquã suã: sic emanere fecit maliciã suã. Potest etiam deriuari a dictione קָרַר Carar. q̃ significat frigiditatẽ: sicut est in littera nr̃a. & inde
מקור מָקוֹר Macor. i. fons seu vena. s. manans: a fodiendo vel ema
Fons. nãdo dicta. Leuit.20. Ipsaq; aperuerit fontem sanguinis
Vena. sui. Prouer.5. Sit vena tua benedicta. & in eodem.10. Vena iusti os vite. Et in eodem.25. Fons turbatus pede & vena corrupta. Hiere.2. Me dereliquerunt fontem aque viue.
קור Item קוּר Cur. i. tela. Et solum inuenitur in numero plurali
Tela Esa.59. Et telas aranearum texuerunt. & in eodem. Tele eo
קורה rum non erunt in vestimentum. Item קוֹרָה cora. i. tignum seu trabes ad cõtignationem domus. 4. Reg.6. Accidit au
trabes tẽ vt cũ vn⁹ materiã succideret. i. trabẽ vel tignũ succideret.
קורות Et in plu. קוֹרוֹת coroth. Cãti.6. Tigna domorũ nr̃arũ cedri-
Tigna. na. Itẽ קוֹר Cor. i. frigus. De q̃ vide infra ĩ dictiõe קָרָה cara.
קור
קוש קוּשׁ Cus. supplãtare. scandalum vel offendiculũ ponere.
supplãtare Esa.29. Et arguẽtẽ in porta supplãtabũt. De quo vide supra in dictione יָקַשׁ Iacas. & infra in dictiõe קָשַׁשׁ casas.

קָטַט Catath. displicere. molestare. Iob.10. Tedet aĩam meã vite mee. vide etiã de hoc supra in dictiõe קוּט Cut.

קֶטֶב Ceteb. morsus. succisio. succidẽs: aut cõfringẽs. Deut. 32. Et deuorabũt eos aues morsu amarissimo. ps.90. Ab incursu & demonio meridiano. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. A morsu insanientis meridie Esa.28. Impetus grandinis cõfrigẽs. Osee.13. Morsus tuus ero inferne.

קָטַל Catal. iterficere. occidere. Iob.13. Etiam si occiderit me in ipso sperabo. & in eodem.24. Interficit egenũ & pauperem. ps.138. Si occideris deus peccatorem. Dañ.2. Sapientes interficiebantur: querebaturq; daniel & socii ei⁹ vt perirẽt. i. vt interficerẽtur. Et inde קְטַל קֵטֶל Cãtel. siue Cẽtel aut קִטְלָא catla. i. iterfectio. occisio. vt in Abdia. Vt intereat vir de monte esau propter interfectionem.

קָטֹן Catan. minorare. minorem esse. diminuere. parum videri. seu paruũ aut diminutũ esse. Geñ.32. Minor sum cunctis miserationibus tuis. 2. Reg.7. Sed & hoc parum visum est in conspectu tuo dñe deus. Amos.8. Vt minuamus mensuram: & augeamus siclum. Et inde קָטָן catan. seu קָטֹן Caton. i. minor. paruus. minimus. pusillus. Geñ.1. Luminare minus vt preesset nocti. & in eodem.42. Minimus cum patre nostro est. 1. Reg.16. Adhuc reliqu⁹ est paruulus. Iob. 3. Paruus & magn⁹ ibi sunt. Esa.11. Et puer paruulus minabit eos. Accipitur etiam pro digito minimo manus. 3. Reg. 12. Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei. Et in plurali. קְטַנִּים Cetanim. ps.113. Pusillis cum maioribus Et in genere feminino קְטַנָּה cetana. Nu.22. Vt vel plus vel minus loquar. Pro quo he.le. Vt faciam rem minimam aut magnam. Et in plurali feminino קְטַנּוֹת Cetanoth. Zach.4 Quis enim despexit dies paruos. Pro quo he.le. Quis enĩ despexit diem minimarum. s. rerum.

קָטַף Cataph. euellere. carpere. confringere. seu decerpere. Deut.23. Franges spicas manu conterens. idest euelles. vel decerpes spicas. Iob.8. Cũq; adhuc sit ĩ flore ne carpatur manu. Ezech.17. Summitatẽ frõdiũ eius euulsit. & in code. Tenerum dispergã: & plantabo super montẽ excel sum. Pro quo he.le. Tenerum euellam seu decerpam.

קָטַר Catar. suffumigare. adolere. incendere. sacrificare. Exo.30. Et adolebit incensum super ea. i. suffumigabit. & in eodem. Quãdo cõponet lucernas incẽdet illud. & in eodem. vt offeratur in eo thymiama dño. i. vt suffumigetur. Leuit.1. Adolebitq; ea sacerdos super altare. & in eodẽ 2. Nec quicq̃ fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio domini. & in eodẽ.3. Adolebitq; ea super altare sacerdos. & in eodem.6. Et tota cremabitur in altari. i. adolebitur vel incẽdetur. Cãti.3. Ex aromatibus myrrhe & thuris. Pro quo hebrei legunt. Suffumigata myrrha & thure. Ponitur etiã pro sacrificare. Hiere.44. Nunquid nõ sacrificiũ quod sacrificastis in ciuitatibus iude Amos.4. Et sacrificare de fermento laudem. Malach.1. Et in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo. & inde קְטֹרֶת Cetoreth. siue קְטוֹרָה Cetora. i. suffumigatio: vel incẽsum aut thymiama. Nu.16. Et ponite super ea incensum. & in codẽ. Et hausto igni de altari mitte incensum desuper. Deut.33. Ponẽt thymiama in furore tuo 2. Paralipo.26. Adolere voluit incẽsum sup altare thymiamatis. Ezech.16. Et oleũ meũ & thymiamata mea posuisti coram eis. Et idẽ קִיטוֹר Citor. i. fumus: seu vapor. Geñ.19. Viditq; ascendẽtem fauillam de terra quasi fornacis fumũ. Ponitur etiam pro pruina vel glacie: que est vapor de terra congelatus frigore. Ps.118. Quia factus sum sicut vter in pruina. Potest etiam legi sicut vter in fumo seu in fumario. Ps.148. Ignis grando nix glacies. Et in-

de מִקְטָר Mictar.seu מִקְטֶרֶת Mictéret.idest thuribulum:seu altare in quib9 adoletur incēsū vel thymiama. Exo.30.Facies quoq; altare ad adolēdum thymiama.2. Paralipo.26.Et tenēs in manu thuribulū.Ezech.8. Et vnusquisq; habebat thuribulū in manu sua. Et ī plurali מְקַטְּרוֹת Mecatheroth. 2. Paralipo.30. Altaria vniuersa in quibus idolis adolebatur.Item קְטוּרָה Cetura.i.disposita:in genere feminino:& solum inuenitur in numero plurali.s. קְטֻרוֹת Ceturoth.vt Ezech. 46. In quattuor angulis atrii atriola disposita. Et aliqui hebrei legunt atriola colligata vel coniuncta.s.cum aliis atriis. Nam ī lingua chaldaica predicta dictio קְטַר Catar.significat colligare. Et inde קִטְרֵי Citre.siue קִטְרִין Citrin.i.colligature. vel compages. Dañ.5. Et cōpages renū eius soluebantur.& in codem. Ostensio secretorum & solutio ligatorum inuente sunt in eo.

קַיִט Cait.siue קַיְטָא Caita. in lingua chaldaica significat estatem siue estiuū.Dañ.2. Et redacte sunt quasi in fauillam estiue aree.

קַיִץ Cais.estus.siue estas: aut fructus qui in estate colligun tur.De quo vide supra in dictione קוץ Cus.

קִיק Cic.hedera.& scribitur cū vau & nū in fine & dicitur קִיקָיוֹן Cicaion. Ione.4. Et preparauit dñs deus hederam.& in codem.Tu doles super hederam.

קִיר Cir.paries.seu murus.Leuit.1.Decurrere faciet sanguinem super crepidinē altaris.Pro quo hebrei legūt. Super parietem altaris.1. Reg.19 . Nisusq; est saul configere dauid lancea in pariete.Et in eodem. Lancea perlata est in pariete.3.Reg.6.Et tāgebat ala vna parietem:& ala cherub secundi tangebat parietem alterum.4.Reg.5.Faciamus ergo ei cenaculum paruū. Pro quo hebrei legūt. Faciamus ei cenaculum parietis paruū.Esa.16.His qui letatur super murum cocti lateris.Et in plurali קִירוֹת Ciroth. Exo.30.Tam craticula ei9 ꝙ̄ parietes.3.Reg.6.Et edificauit parietes domus. Ponitur etiam pro sensibus & cogitationibus. Hiere. 4. Sensus cordis mei turbati sunt. Hebrei tamen dicunt ꝙ in predicto loco significat precordia:que sūt quasi parietes coniuncte cordi.Et inde verbum קַרְקַר Carcar:quod significat murū destruere vel euertere.Esa.22.Scrutans murū & magnificus super montē.Pro quo hebrei legūt. Destruens seu euertens murum.

קָלַל Calal.maledicere.despicere.vilipēdere: aut vilescere: seu inhonorare.alleuiare.Leuem aut velocem esse.tergere.tersum seu lucidum esse.Exo.21.Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur.Leuit.19. Non maledices surdo.Iob.24.Maledicta sit pars eius in terra.Esa.8. Et maledicet regi suo.Hiere.15.Oms maledicunt mihi. Significat etiā vilescere.vel despicere seu vilipēdere.vt Geñ.16.Despexit dñam suā.& in eo. Videns ꝙ cōceperit:despectui me habet.1.Reg.2.Qui autē contēnunt me erūt ignobiles.i.despicientur seu vilescent.& in eodē.3.Eo quod nouerat indigne agere filios suos . Pro quo he.le. Eo quod nouerat ꝙ despiciebant sine inhonorabant filii sui.s.me.2. Reg.6. Et vilior fiā plusꝙ̄ factus sum. & in eo.19.Cur fecisti mihi iniuriā.Pro quo he.le. Cur despexisti vl' inhonorasti me. Esa. 23. Et ad ignominiam adduceret vniuersos inclytos terre. Naū.1.quia inhonoratus es.vide etiā de hoc supra in dictione קָלָה Cala.& inde קְלָלָה Celala.i.maledictio. Geñ.27.& inducat super me maledictionē pro benedictione. & in eo. In me sit ait ista maledictio fili mi. Deut.11. Ecce ego ꝓpono in cōspectu vr̄o hodie benedictionē & maledictionem. & in eo.21.Maledictus a deo est qui pendet in ligno.ꝑ quo he.le.Quia maledictio dei suspēsus.& est sensus sicut in littera nr̄a.ps.108. Et dilexit maledictionē. Significat etiam predicta dictio קָלַל Calal alleuiare:siue leuē esse aut velocē esse. Geñ.8. Vt uideret si iā cessassent aque sup faciē terre. Pro quo he.le.vt videret si alleuiate fuissent aque a facie terre. & in codē. Intellexit ergo noe ꝙ cessassent aque sup terrā. Iob.39.Qui leuiter locut9 sum repōdere quid possum. Esa.9.Primo tēpore alleuiata est terra zabulon.& in eo.30. Et super veloces ascendemus:ideo velociores erūt qui persequūtur vos. Abach.1.Leuiores pardis.s.sunt.Et inde קוֹל Col.i.leuitas seu facilitas.Hiere.3.Ex facilitate fornicatiōis sue cōtaminauit terrā. & aliqui hebrei dicūt ꝙ signat vocē. de quo supra dictū est.& ide קַל Cal.i.leuis siue velox.Iob. 34.Leuis est sup faciē aque.Et in plu.קַלִּים Calim. Threñ. 4.Velociores fuerunt persecutores nr̄i aquilis celi. Et inde נָקַל Nacal.siue נְקַלָּה necala.i.leue seu leuitas.Ezech.8.Nūquid leue ē hoc domui iuda. Hiere.6. & curabāt cōtritionē populi mei cū ignominia.Pro quo he.le.Cū leuitate vel facilitate.Pōt etiā significare ignominiā secūdū primā significationē.Itē קָלָל Calcal.i.lucidū:vel tersum:aut candens. Ezech.1.Quasi aspect9 eris cādētis.& inde verbū קִלְקֵל Cical.qd̄ signat tergere.Ezech.21.Cōmiscēs sagittas.pro quo he.le. Tergēs seu limās sagittas.Eccl's.10.Si retussum fuerit ferrū:& hoc nō vt prius sed hebetatum fuerit:multo labore exacuetur.ꝑ quo he.le.Si retussū fuerit ferrū:& hoc non habuerit faciē tersam.i.limatā. Ponitur etiā pro cōturbare vel dissipare.Hiere.4.Et omnes colles conturbati sunt.

קָלַל Alleuiare. Leuit loq. velocē esse. קוֹל Facilitas קַל Leuis קַלִּים Veloces. נָקַל Leue. Ignomia. קָלָל Candens קִלְקֵל Tergere. Cōturbare

קָלָה Cala.torrere.frigere.inhonorare.vilipendere. Leuit. 2.De spicis adhuc virentibus torrebis eas igni.Ios.5. Azymos panes & polētā. Pro quo he.le. Azymos panes & torrefactū.i.spicas torrefactas igni. Hiere.29. Quos frixit rex babylonis igni.Et inde קָלִי Cali.i.grana tritici torrefacta igni.Beatus hiero.transtulit polentā. Leuit.23.Polentā & pultes nō comedetis.Ruth.2.Cōgessit sibi polentā.Ponitur etiā pro cicere torrefacto vel frixo oleo.2.Reg.7.Et frixū oleo cicer. Et aliqñ scribitur cū aleph in fine.vt.1.Reg. 7. Accipe fratib9 tuis ephi polēte.Itē קָלָה Cala.i.inhonorare seu vilipēdere. Deut.27.Maledictus qui nō honorat patrem suū & matrē suā.Esa.16.& auferetur gloria moab.pro quo hebrei legunt. Vilipendetur vel inhonorabitur gloria moab. Vide etiam de hoc in dictione precedenti. Et inde נִקְלֶה Nicle.idest inhonorat9: seu vilis:aut ignominia. Prouer.12. Melior est pauper & sufficiens sibi. Pro quo hebrei legunt Melior est vilis siue inhonoratus & seruiens sibi.ps. 37.Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionib9.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta.he.ve.transtulit. Quoniam lumbi mei impleti sunt ignominia.Et inde קָלוֹן Calon.idest inhonoratio.ignominia.vilipendium. ps. 82 . Imple facies corum ignominia. Abach.1.Replet9 es ignominia pro gloria.& componitur cum dictione קִי Ci:que significat vomitū:& tunc ambe dictiones significant vomitū ignominie. Abach.2.Et vomitus ignominie super gloriā tuam.

קָלָה Torrere. Frigere קָלִי Polenta. Cicer oleo frixum. קָלָה Inhonorar. vilipēdere. נִקְלֶה Ihonorat9. ignominia קָלוֹן Ignomia.

קַלַּח Calach.caldaria:seu olla. & scribitur cum thau in fine & dicitur קַלַּחַת Calachath.1.Reg.2.Et mittebat ea in lebete vel in caldaria aut in olla. Mich.3. Sicut in lebete & quasi carnem in medio olle.vbi ponitur pro olla.

קַלַּח קַלַּחַת Caldaria Olla.

קָלַט Calut.contractum.s.quando aliquod membrum cōtrahitur & abbreuiatur vel curtatur plus solito.Leuit. 22. Bouem & ouem aure & cauda amputatis. Pro quo hebrei legunt.Bouem & ouē dissolutum & contractum.s.in aliquo membro. Et inde מִקְלָט Miclat.idest locus refugii vbi fugitiui colligebātur.Nume.35.Decernite q̄ vrbes esse debeāt in presidia fugitiuorum. & in eodem. Et reducetur per sentētiam in vrbem ad quam confugerat.Ios.20.Separate vrbes fugitiuorum.

קָלַט Contractū מִקְלָט Presidiū Refugiū.

קָלַס Illudere קָלַס Calas.deridere.irridere.illudere.triūphare.4.Reg.2.Et illudebant ei dicentes:ascende calue. Ezech.16. Nec facta es quasi meretrix:fastidio augēs preciū. Pro quo Irridere. vilipēdere hebrei legūt.Nec facta es sicut meretrix: vt irrideres preciū seu donum.i.vilipēderes illud precium quod antea tibi dabatur & augeres illud:vel sic vt irrideres preciū.i.datorem Triūphar. precii vel muneris.& in eodē.22.Triūphabūt de te. Potest etiam legi.illudent te:siue irridebunt te. Abach.1.Et ipē de regibus triumphabit. Sed etiam in predicto loco aliqui hebrei legunt.Et ipē in reges illudet siue irridebit. & sic est in traslatione chaldaica.s.illudet.vnde sequitur.Et tyrāni ridiculi eius erūt.Et inde קֶלֶס Celes.i.derisus: siue illusio.ps. קֶלֶס Derisus 44.Subsānationem & derisum his qui sunt in circuitu nostro.Hiere.20.Et factus est mihi sermo dñi in opprobrium & derisum tota die.Et aliquando scribitur cum he in fine & קַלָּסָה Irrisio. dicitur קַלָּסָה Calasa.Ezech.22. Propterea dedit te opprobrium gentibus & irrisionem vniuersis terris.

קָלַע Fūda lapides iacere. קָלַע Calaa.fundibulare.i.funda lapides iacere: seu fūdam rotare.Iudi.20.Et sic fundis lapides ad certū iacientes.1.Reg.17.Tulitq; lapidem & funda iecit. Et in eodem. Rotare fūda. 25.Porro inimicorū tuorū anima rotabitur quasi impetu & circulo funde.Hiere.10.Ecce ego lōge proiiciam habita- Proiicere Fūdibular tores terre.Pro quo hebrei legūt.Ecce ego fundibulabo habitatores terre.i.proiiciam eos sicut lapis funda proiicitur. קֶלַע Funda. Et inde קֶלַע Calaa.i.funda.1.Reg.17.Et fundam manu tulit.Et in plurali קְלָעִים Calaim.& ponitur ꝓ fundibula- קְלָעִים fūdibularij riis.4.Reg.3. Et circundata est ciuitas a fundibulariis. Ponitur etiam pro cortinis vel tentoriis.Exo.27. In cuius au- Tentoria strali plaga contra meridiē erunt tentoria de bysso retorta. & in eodem.Et in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum. Significat etiam tornaturas & sculpturas vel picturas factas in similitudinem funde.vt.3.Reg. Celature 6.Et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis celaturis & torno.& in eodem. Et sculpsit in eis picturam cherubin.Et in eo.& cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur habens tornaturas. Tornature

קִלְקֵל קִלְקֵל Cilcal.dissipare. seu cōturbare. De quo vide supra in dictione קָלַל Calal.

קִלְשׁוֹן Tridens. קִלְשׁוֹן Cilson.tridens.idest instrumentum ferreum tres dētes ferreos habens.1.Regum.13.Acies vomerum & ligonum & tridentū. Et iūgitur cum dictione שָׁלֹשׁ Salos que significat tres: vt in predicto loco.

קֶמַח Farina. קֶמַח Cemach.farina. Nu.5.Decimā ptē sati farine hordeacee.1.Reg.28.Tollensq; farinam miscuit.Esa.47.& mole farinam.i.mole triticum vt fiat farina. Osee.8. Non faciet farinam.

קָמַט Rugare קָמַט Camat.Rugare.idest rugam facere:seu rugam habere.Iob.16.Ruge mee testimonium dicunt contra me Pro quo hebrei legunt. Et rugasti me:in testimoniū fuit.i. ruge quas mihi intulisti sunt in testimonium afflictionis & doloris mei. Et in eodem. 22. Qui sublati sunt ante tēpus suum.Pro quo hebrei legunt.Qui rugati sunt ante tēpus. Et aliqui hebrei in predicto loco legunt. Qui succisi Succidere sunt ante tempus.scilicet suum.

קָמַל Marcescer קָמַל Camal.succindere. excidere.marcescere.obsurdescere.Esa.19.Calamus & iuncus marcescent.Pro quo hebrei legunt. Succisi siue excisi sunt.Et in eodem.30.Confusus est libanus & obsurduit.Et etiā in predicto loco hebrei obsurdescē Succidere legunt.succisus siue excisus est.

קָמַץ Pugillū tollere. קָמַץ Camas.pugillū implere. aut plenū pugillum tollere. seu pugillo mensurare.& si latine posset dici pugillare.Leuit.2.Quorū vn⁹ tollet pugillum plenum simile. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum.ac si diceret.& pugillabit inde plenū pugillum suum. Nu.5. Vt prius pugillum sacrificii tollat.

קִמּוֹשׁ Vrtica. קִמּוֹשׁ Cimos.vrtica.Esa.34.Orientur in domibus ei⁹ spine & vrtice. Quod in hebreo legitur singulariter .s. spina & vrtica.Et in plurali קִמְּשׂנִים Cimesonim.Prouer. קִמְּשׂנִים vrtice. 24.Et ecce totum repleuerant vrtice.

קִנֵּן Nidificare. קִנֵּן Canan.nidificare. nidum facere. ps.103. Quoniā ibi passeres nidificabūt.Esa.34.Ibi habuit foueā hericius Pro quo hebrei legūt.Ibi nidificauit hericius. Hiere.48. Quasi colūba nidificans in summo ore foraminis. Ezech. 22.Nidificans in cedris:& in eodē.31. Et in ramis eius fecerunt nidos omnia volatilia celi.& inde קֵן Can siue קֵן Gen. Nidus. i.nidus. Deut. 22. Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum auis inueneris.Et in eodem.32. Sicut aquila prouocans ad volandū pullos suos. Pro quo hebrei legunt Sicut aquila expergefacit siue prouocat nidum suum. s. ad volādum.Iob.29.In nidulo meo moriar.ps.83. Et turtur nidum.Et in abdia.Et si inter sidera posueris nidum tuum Et in plurali קִנִּים Cinin.& ponitur pro māsiunculis factis ad similitudinem nidorum. Gen.6. Mansiunculas in arca māsiūc facies.

קִנֵּא Inuidere קִנֵּא Cana.inuidere.emulari. zelare.prouocare. Gen.26. Ob hoc inuidentes ei palestini.& in eodem.30.Inuidit sorori sue. & in eodem.37. Inuidebant igitur ei fratres sui. Nu.5.Si spiritus zelotypie concitauerit virum contra vxorem suam.pro quo hebrei legunt.Et transiuit super eū spiritus zelotypie vel emulationis: & zelauerit vxorē suā. Zelare Emulari & in eodem.Quid emularis pro me.& in eodem.25.Quia zelatus est pro deo suo.2.Regum.11.Et voluit saul percutere eos:zelo quasi pro filiis israel.Significat etiam prouocare.i.emulari vel inuidere facere. Deut.32. Prouocauerunt Prouocare eum in diis alienis.& in eo.Ipsi prouocauerunt me in eo q nō erat deus: & ego ꝓuocabo eos in eo qui nō est populus. Et inde קַנָּא Cana.idest zelator siue zelotes vel emulator. Zelotes Emulator Exo.34.Dominus zelotes nomē eius.Deut.4. Deus emulator.Et inde קִנְאָה Cinaa.idest zelus seu emulatio.4.Reg. 19.Zelus domini exercituū faciet hoc.ps.68.Zelus domus Zelus tue comedit me.Ezech.8. Idolum zeli ad prouocandam emulationem.Et i plurali קְנָאוֹת Cenaoth.Nu.5.Quia sacrificium zelotypie est.Quod in hebreo legitur in plurali. Zelotypia scilicet zelotypiarum vel emulationum.

קָנָה Emere קָנָה Cana.emere.possidere.acqrere.creare.Gen.33.Emitq; partem agri. & in eodem.49. Quem emit abrahā ab Ephron etheo.Exo.21.Si emeris seruū hebreū .Hiere. 32. Agri ementur pecunia. Significat etiam possidere. vel Possidere acquirere.Gen.4.Possedi hominem per deum . Deut.32. Nunquid nō ipse est pater tuus qui possedit te.ps.73.Quā possedisti ab initio. ps.138. Quoniam tu possedisti renes Acquirere meos.Prouer.4. In omni possessione tua acquire prudentiam.Hiere.32.Et possidebuntur agri.Zach.13.Quoniam adam exemplum meū fuit ab adolescētia mea.Pro quo hebrei legunt . Quoniam adam . idest homo acquirere siue possidere me fecit ab adolescentia mea.vel sic.Quoniā adā alere me fecit pecora.idest docuit me possidere vel acquirere terram & pecora & alia.Significat etiam creare.Gen.14. Creare benedictus Abraam deo excelso qui creauit celum & terrā. Et inde מִקְנָה Micne.i.emptio siue possessio vel acquisitio tam rerum mobilium quam immobilium . Gen. 13. Erat Possessio autem diues valde in possessione auri & argenti.& in eodē. 17.Tam vernaculus q̄ empticius.pro quo hebrei legunt. Natus domi & emptio argenti.i.emptus pecunia.Et in eodem.Et vniuersos quos emerat.pro quo hebrei legunt.Et omnem emptionem argenti sui.i.omnes quos emerat ar-

gento.Et in eodem.23.Abrae in posessionem videntibus
filiis heth.Et in eodem.26.Habuitq; posessionem ouiũ &
armentorum.& in eodem.49.Ibi & lia condita iacet. & se
quitur in hebreo.possessio seu emptio agri & spelunce que
in eo est a filiis heth. Leuit.25.Tãto minoris & emptio cõ
stabit.Esa.30.Pascetur in die illa in posessione tua agnus
spaciose.Ponitur etiam pro possessione pecorum & armẽ
torũ.Geñ.46.Adducite pecora vestra.Exo.17.Vt occide
res & liberos nostros ac iumẽta siti.Nu.20.Et si biberimus
aquas tuas nos & pecora nostra.Et in eodem.25. Filii autẽ
Ruben & gad habebant pecora multa.Eccl's.2.Armenta
quoq; & magnos ouium greges.Et inde קִנְיָן Cinian.idest
emptio.possessio.vel substantia.Geñ.34.Substãtia eorum
& pecora & cuncta que possident nostra erunt. Leuit.22.
Quem autem sacerdos:emerit.pro quo hebrei legunt. Et
sacerdos si emerit animã:emptionem vel possessionẽ argẽ
ti sui.Ezech.38.Qui possidere cepit:& esse habitator vm-
bilici terre.Pro quo hebrei legunt.Faciens.i.acquirens pos
sessionem vel substantiam in vmbilico terre. Et in eodem.
Vt auferas supellectilem atq; substantiam.Item קָנֶה Cane.
idest arũdo vel calamus.3.Reg.14.Sicut moueri solet arũ-
do.ps.67.Increpa ferã arundinis.Esa.19.Calamus & iun-
cus marcescent.Ezech.40.Calamus mensure in manu ei9
Accipitur etiam pro calamo aureo.Exo.25.Hastile eius &
calamus.& in plurali קָנִים Canim:siue קָנוֹת Canoth.
Exo.25.Sex calami egredientur de lateribus.& in eodem.
Hoc erit opus sex calamorum. Accipitur etiam pro osse
brachii: eo quod est ad similitudinem calami. Iob.31. Et
brachium meum cum suis ossibus confringatur.Accipitur
etiam pro calamo aromatico.Exo.3.Calami similiter ducẽ
tos quinquaginta siclos.Canti.4.Fistula & cinamomum.
vbi ponitur pro fistula.i.pro calamo aromatico. Esa.43.
Non emisti mihi calamum argento.Hiere.6.Et calamum
suaue olentẽ de terra loginqua. Ponitur etiam pro statera.
eo quod habet duo brachia hinc & hinc.Esa 46. Et argen-
tum statera ponderatis.

קִנָּמוֹן Cinamon.Cinamomum.Exo.30.Et cinamomi me
dium eius.Canti.4.Fistula & cinamomum.

קִנֵּץ Canas.finis. Iob.18.Vsq; ad quẽ finẽ verba iactabis.
De quo vide infra in dictione קָצַץ Casas.

קָסַס Casas.Distringere:fructus vel ramos ex arbore decer
pere.Ezech.17.Et fructus eius distringet & siccabit.

קָסַם Casam.diuinare. hariolari. seu hariolos sciscitari.
Deut.18.aut qui hariolos sciscitetur.1.Reg.28.Diuia
mihi in phytone.Ezech.13.Qui vident vana & diuinant
mendacium.Mich.3.Et confundẽtur diuini.i.diuinãtes.
Et inde קֶסֶם Cecem.idest diuinatio vel hariolatio.1.Reg.
15.Quoniã peccatũ hariolandi est.Prouer.16.Diuinatio in
labiis regis.Hiere.14.Diuinationem fraudulentam & se-
ductionem cordis sui prophetant.Scribitur etiam cum mẽ
in principio & dicitur מִקְסַם Micsam siue מִקְסֹם Micsom.
Ezech.12.Nec diuinatio ambigua in medio filiorum israel
Et in eodem.13.Et diuinationem mendacem locuti estis.
Mich.3.E tenebre vobis pro diuinatione.Et in plu.קְסָמִים
Cesamim.Nume.22.Habentes diuinationum precium in
manibus.4.Reg.17.Et diuinationi inseruiebant. Pro quo
hebrei legunt.Et diuinati sunt diuinationes. Vbi ponitur
verbum & nomen ab eo deriuatum.

קֶסֶת Ceseth.atramentarium.Ezech.9.Et atramentarium
scriptoris ad renes eius.Et solum inuenitur in predi-
cto loco.

קָעַע Caa.Ammouere.dimouere.dissoluere. recedere. Et
scribitur cum simplici aim.Geñ.32.Tetigit neruum
femoris iacob.Pro quo hebrei legunt.Et ãmouit seu dislo- amouere.
cauit coxã femoris Iacob.Ezech.23.Et recessit anima mea Recedere
ab ea:sicut recesserat anima mea a sorore eius. Vide etiã de
hoc supra in dictione יָקַע Iacaa. & inde קוֹעַ Coa. pro quo קוֹעַ
beatus hieronymus transtulit principẽ.Vt in eo.& nobiles
& tyrannos & principes.& aliqui hebrei dicunt quod ẽ no Princeps
men proprium nationis vel regionis.

קַעֲקַע Caacaa.Stigma.siue stigmatizatio. Leuit.19.nec fi קַעֲקַע
guras aliquas aut stigmata facietis vobis. Stigma.

קְעָרָה Ceara:scutela.Beatus hieronymus transtulit acepta קְעָרָה
bulũ.& scribitur cum he vel thau in fine.Nu.7.Ace
ptabulum argẽteum appendens centum triginta siclos. Et aceptabl'.
in plurali קְעָרוֹת Cearoth.Exo.25. Aceptabula & phialas קְעָרוֹת
& scyphos. aceptabla.

קָפָא Capa.coagulare vel congelare.congregare.defigere קָפָא
Iob.10. & sicut caseũ me coagulasti. Ponitur etiã pro Coagulare
congregare vel defigere.Exo.15. Congregati sunt abyssi Cõgregar.
in medio maris.1. Congelati.Soph.1.Viros defixos in feci Defigere
bus suis.Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Viros
coagulatos vel congelatos in fecibus suis.Et inde קִפָּאוֹן Ci קִפָּאוֹן
paon. Pro quo beatus Hieronymus transtulit niuem: que
est aqua congelata.Zach.14.Nõ erit lux sed frigus & nix. Nix.

קָפַד Capad. scindere. precidere. Esa.38. Precisa est velut קָפַד
a texente vita mea.& inde קְפָדָה Cephada.i.scissio vel Precidere
precisio. Pro quo beatus hieronymus transtulit angustiã. קְפָדָה
Ezech.7. Augustia superueniente requirent pacem. Item angustia
קִפֹּד Cipod.idest herici9.Esa.14.Et ponam eam in posses- קִפֹּד
sionem hericii.Et in eo.34. Onocrotalus hericius & ibis Hericius
Soph.2.Onocrotalus & hericius.

קִפּוֹז Cipoz.hericius:sicut dictio precedens.Esa.34.Ibi.ba קִפּוֹז
buit foueam hericius. Hericius

קָפַץ Capas. cõtinere.claudere.contrahere.trãsilire. Deut. קָפַץ
15.Non cõtrahas manum tuam:sed aperias eam pau- Cõtrahere
peri.Iob.5.Iniquitas autẽ contrahet os suum. ps.76.Aut Cõtinere
continebit in ira sua misericordias suas.Esa.52.Super ipm
continebunt reges os suum.Significat etiã transilire.Cãti.
2.Transiliens colles. Item ponitur pro auferre. Iob.24. auferre.
Et humiliabuntur sicut omnia & auferentur.

קֵץ Ces.finis.terminus.extremum.De quo vide in dictio-
ne sequenti. קֵץ Finis.

קָצַץ Casas. scindere. abscindere. secare. amputare. Exo. קָצַץ
29.Et extenuauit in fila. Pro quo hebrei legunt.Et Scindere.
scidit vel secauit fila.Deut.25.Abscides manum illius.Iudi amputare.
.1.scisis summitatibus manuũ eius ac pedum.Et in eodem.
Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum sũmitati
bus.2.Reg.4.Precidentes manus ac pedes eorum.ps.128
Dominus iustus concidet ceruices peccatorum. Ponitur Concidere
etiam pro tondere vel attondere.Hiere.9. Et super omnes attondere
qui attonsi sunt in coma.& inde קֵץ Ces.idest finis. termi קֵץ
nus: aut extremũ. Geñ.6. Finis vniuerse carnis venit corã Finis.
me.Et in eodem.40.Post duos annos vidit pharao somni
um.i.in fine duorum annorum.Deut.15. In septimo anno
facies remissionem.pro quo hebrei legũt.In fine vel a ter-
mino septem annorum facies remissionem.i.in anno fina-
li vel extremo septem annorum facies remissionẽ. Hiere.
44.Cum completi fuerint septem ãni dimittat vnusquis-
q; fratrem suum.idest in fine septem annorum. Ezech.7.
Venit finis.Vide etiam de hoc infra in dictione קָצָה casa.

קָצַב Casab.Prescindere.abscindere.4.Reg.6.Prescidit er קָצַב
go lignũ & misit illuc.Et inde קֶצֶב Cesceb.i.prescissio prescindere.
seu sculptura.3.Reg.6. In mensura pari & opus vnum erat קֶצֶב
duobus cherubim.pro quo hebrei legunt.Mensura vna & prescisio
prescissio vna erat duobus cherubim.idest sculptura una. &

sculptura קְצָבִים Extrema. קְצָבוֹת Tonse

in eo.7.& mensura sculpturaq; cõsimili. & in plu. קְצָבִים Cesabim.& põitur pro extremis.Ione.2.Ad extrema mõtium descendi. & in plurali feminino קְצָבוֹת Gesuboth. ꝑ quo beatus hieronymus transtulit tonsas. idest prescissas Canti.4.Sicut grex tonsarum.

קָצָה Concidere מְקֻצֶּה Claudus קָצֶה

קָצָה Casa.abscindere.concidere.radere.tedere.seu nauseam habere. Abach.2.Cõcidisti populos multos.& in de מְקֻצֶּה Mecase.i.abscissus vel truncatus.s. pedes.pro quo beatus hiero.transtulit claudũ.Prouer.26.Claudus pedib⁹ & iniquitatem bibens.& inde קָצֶה cese siue קָצָה case. i.finis aut summitas:siue terminus:vel extremitas. Exo. 25. Cherub vnus sit in latere vno:& alter in altero.pro quo he brei legunt. Et facies cherub vnum ab extremitate hinc:& cherub vnũ ab extremitate inde.& in eo.26. Qui mittentur per medias tabulas a summo vsq; ad summũ.i.ab extre mitate in extremitatem. Et in eo.ansulas hyacinthinas in lateribus & sũmitatibus facies.pro quo he.le.& facies ansu las hyacinthinas in ora cortine vnius.idest in extremitate Nu.20.Que est in extremis finibus tuis posita.ps.18. a sũ mo celo egressio eius.Esa.2.& non est finis thesaurorum eius. Et in eo.& innumerabiles quadrige eius .pro quo he. le.Et non est finis quadrigarum eius. Scribitur ẽt cũ mem in principio.Geñ.45. Extremos quoq; fratrum suorum quinq; viros constituit coram rege. Dañ.1. & postea staret in conspectu regis.i.in fine trium annorũ.& in plu. קְצוֹת Cesauoth.siue קְצוֹת cesoth.Exo.27.Per quattuor angulos erunt quattuor annuli.i.per quattuor extremitates eius Et ĩ eo.28.In vtroq; latere sũmitatum.& in eo.Iunges annulis que sunt in marginibus eius.idest in extremitatibus eius. Et in eo.Et ipsarum cathenarum extrema duobus copula bis vncinis.3.Reg.6.A sũmitate ale vsq; ad ale alterius sũmitatem.Ps.74.Et timebunt qui habitant terminos a signis tuis .reperitur ẽt קְצָוִים cisim siue קְנָצִים cinsim:secundum terminationem pluralem masculinorũ.vt in eo. psalmo.vbi dr̃ spes oĩm finiũ terre. Ezech.33.Et tulerit popul⁹ terre virũ vnũ de nouissimis suis.Et aliq̃n scribitur cũ lr̃a nun in medio.vt Iob.18.Vsq; ad quẽ finẽ verba iactabis.vi de ẽt de hoc supra in dictione קוֹץ cos:& in dictione קָצַץ ca sas. Sigñat ẽt predicta dictio קָצָה casa:radere: vel decorticare.Leuit.14.Et spargi puluerem rasure extra vrbem.& in eo.Postq; eruti sunt lapides & puluis elatus. i. rasus vel decorticatus.Item significat tedere vel nauseam habere.Nu me.21.& anima nr̃a nauseat super cibo isto leuissimo. 4. Reg.10.In diebus illis cepit dominus tedere super israel.

Extremitas Summũ Sũmitas Extremũ. Finis. קְצוֹת Sũmitates margines. Extrema. Termini. קְצָוִים Fines nouissimi קָצָה Radere Nauseare. Tedere

קֶצַח Git

קֶצַח Césach.genus frumenti vel leguminis. pro quo beatus hieronymus transtulit.git.Esa.28.Seret git: & cyminum sparget.Et in eo. Non enim in serris triturabitur git.& in eo.Sed in virga excutietur git.

קָצִין Princeps קְצִינִים principes

קָצִין Casin.Princeps.seu dux. Iudi.11. Veni & esto princeps noster.Esa.3.Princeps esto nr̃i.& in eo. Nolite constituere me principẽ populi.& in plu.קְצִינִים cesinim.Esa.1. Audite verbum domini principes sodomorum.& in eodẽ 22.Cuncti principes tui fugerunt.

קָצַע Abradere מִקְצֹעַ Angulus. מִקְצֹעוֹת anguli

קָצַע Casaa.radere.abradere.vel decorticare.Leuit.14 .domũ aũt ipsam abradet intrinsecus per circuitũ. & ĩde מִקְצֹעַ misoa.i.angul⁹.2.Paralip.26.Sup portã anguli. Hie re.3.ab angulo vsq; ad portã domus.Ezech.46.Et ecce atriolum erat in angulo atrii.& in plu.מִקְצֹעוֹת micseoth.siue מְקֻצָּעִים micsaim.aut קְצֹעוֹת cesaoth.Exo.26. Et rursus alias duas que in angulis erigantur.Et in eo. Duabus quoq; tabulis que in angulis ponende sunt.Ezech.41. Et anguli eius & longitudo eius.Et in eo.46. Per quatuor angulos atrii.Et in eo.In quattuor angulis atriola disposita Et ĩ eo.

Mensure vnius q̃ttuor erant. i. quattuor anguli.Itẽ קְצִיעָה Cesia.i.casia. & reperitur tm̃ in plu.f. קְצִיעוֹת cesioth. Ps. 44.Myrrha & gutta & casia a vestimẽtis tuis.est ẽt קְצִיעָה cesia nomen proprium femine.Iob.42. Et vocauit nomẽ vnius diem:& nomen secunde casia.

קָצַף casaph.Irasci.indignari.decorticare.Nu.16. Nũ vno peccãte cõtra oẽs ira tua deseuiet.pro quo he. le. Nun vno viro peccãte cõtra oẽm cetũ irasceris. Deut. 9.Nam & in oreb prouocastis eum.idest fecistis eũ irasci. Esa.8. & cũ esurierit irascetur & maledicet regi suo. & in eo. 57.Propter iniquitatem auaritie sue iratus sum.Et in eo.Abscondi & indignatus sũ.Zach.1.Iratus est dñs sup patres vr̃os iracundia.Ioel.1.Et ficũ meã decorticauit. & inde קֶצֶף céseph.siue קֶצֶף caseph.idest ira:siue iracundia:aut indignatio: vel furor.Nu.16.Iã enim egressa est ira a dño. p̃s.37. Dñe ne in furore tuo arguas me.Esa.60.In indignatione enim mea percussi te.Hiere.10.ab indignatione eius com mouebitur terra.Zach.1.Iratus est dñs sup patres vr̃os ira cũdia. vbi ponitur verbũ & nomẽ ab eo deriuatũ.Ponitur ẽt pro spuma. Osee.9.quasi spuma sup faciẽ aque.

קָצַר Casar. Abbreuiare.coangustare.decurtare.metere.tedere.Nu.11.Nũquid man⁹ dñi inualida est. pro quo he.le.Nũquid manus dñi abbreuiata siue coangustata est. Ps.88.Minorasti dies tpis eius.i.abbreuiasti.p̃s.101. respõdit ei in via virtutis sue paucitatẽ dierũ meorũ. ꝑ quo btũs hiero.in psal.iuxta he.ve.trãstulit.Afflixit in via fortitudinẽ meã: abbreuiauit dies meos.Prouer. 10. Anni impiorũ breuiabũtur.Esa.28.coangustatũ est enĩ stratũ.& in eo.50 Nũquid abbreuiata & paruula facta est manus mea. & ĩ eo. 59.Ecce nõ est abbreuiata manus dñi.Mich.2. Nũq; abbre uiatus est spũs dñi.& inde קְצַר cesar.i.breuis siue angust⁹. Iob.14.Breui viuẽs tpe.& iungitur cũ dictiõe אַפַּיִם Apaim:que sigñat irã:& tũc ambe dictiões sigñant iracũdũ vel impatiẽtẽ.i. breuẽ ad irã.s.qui facile irascitur. Prouer.14. Impatiẽs opabitur stultitiã.& in plu.קְצָרִים cesarim siue קִצְרֵי cisre.Esa.37.Habitatores earũ breuiata manu cõtremuerũt.ꝑ quo he.le.breues manu.& in plu.fe. קְצָרוֹת cesuroth.Ezech.42. Vbi erãt gazophylacia in supiorib⁹ humiliora.pro quo he.le.breuiora vel angustiora. & ĩde קֹצֶר cóser.i.abbreuiatio vel coangustatio:aut angustia .Exo.6. Propter angustiam spũs.Ponitur etiam pro tedere.Nu.21. & tedere cepit populũ.Sed ẽt in p̃dicto loco hebrei legũt. & coãgustata est anima populi. Sigñat etiã metere.Leuit. 23.& mesueris segetẽ.Deut.24.qñ mesueris segetẽ ĩ agro tuo.Ruth.2.& dixit messoribus dñs vobiscũ.p̃s.128.De quo nõ ipleuit manũ suã qui metet.& inde קָצִיר casir.i.messis Geñ.8.Sementis & messis frigus & estas.& in eo.30.Egressus aũt ruben tpe messis triticee.Exo.34 Die septimo cessa bis arare & metere.pro quo he.le.& die septimo cessabis:in messe & aratiõe cessabis vel requiesces. Deut.24. Qñ messueris segetẽ.pro quo he.le.qñ mesueris messem.vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatũ.Ruth. 1. Qñ primũ hordea metebãtur.pro q̃ he.le. In principio messis hordeacee.Esa.17.& erit sicut cõgregãs in messe. & in eo. Ablata est messis in die hereditatis.& in eo.18.ante messem enĩ to tus effloruit.Ponitur ẽt pro palmite vel ramo. Iob. 14.& faciet comam quasi cum prius plantatum est. idest faciet palmitem vel ramum.& in eodem.29. & ros morabatur in messione mea.pro quo hebrei legunt. In ramo vel palmite meo.p̃s.79.extẽdẽs palmites suos vsq; ad mare.

קֹר Cor.frigus.De quo vide in dictione sequenti.

קָרַר carar.frigescere.Hiere.6. Sicut frigidam facit cisterna aquam suam:sic frigidam fecerunt malitiam suã.

קְצִיעָה קְצִיעוֹת Casia קָצַף Irasci Indign decortic קֶצֶף Ira. Furor indignat Iracũd Spuma קָצַר abbreui minora coãgust קָצֵר Breuis Impat קְצָרִים Breuc קְצָרוֹת Breuio קֹצֶר Angust Tedere Meter קָצִיר messis Seges Coma Ramu Palm קָרַר Frigic cere

Et inde קֹר Cor.ideſt frigus.Gen.8.Frigus & eſtus.Et aliquando ſcribitur cum he vel thau in fine & dicitur קָרָה Cara.ſeu קָרַת Carath.Iob.24.Quibus non eſt operimentū in frigore.Ps.148.Ante faciem frigoris eius quis ſuſtinebit.Prouer.25.Et qui ammittit palliū in die frigoris.Et inde קַר car.ideſt frigidus vel frigidum. Et ſolum inuenitur in numero plurali.ſcilicet קָרִים carim.Prouer.25. Aque frigide anime ſitienti.& inde מְקֵרָה Mecera. ideſt locus refrigerii vbi habitant in eſtate.Iudi.3.Forſitan purgat aluū in eſtiuo cenaculo.Et inde קַרְקֹר Carcor.ideſt refrigerium Iudi.8.Zebee aūt & ſalmana requieſcebant. ideſt erant in refrigerio.hebrei tamen dicunt ꝙ eſt nomen proprium loci.Vnde in predicto loco ipſi legūt.Zebee autem & ſalmana erant in carcor.

קָרָא Cara.vocare.inuocare.appellare.nominare.clamare vel predicare.legere.occurrere.euenire.accidere. Gen.1.Appellauitq; lucem diem & tenebras noctem.Et ī eodem.Vocauitq; deus firmamentum celum. Et in eodē. Et vocauit deus aridam terram.Et in eodem.2. Vt videret quid vocaret ea. Et in eodē.Appellauitq; adam nominibꝰ ſuis cuncta animantia.Et in eodem.4. Iſte cepit inuocare nomen domini.1.Regum.9.Deinceps comedent qui vocati ſunt.3.Regum.1.Salomonem fratrem ſuum non vocauit Iob.12.Inuocauit deum: & exaudiet eum.Et in eo.27. Et inuocare deum omni tempore.Eſter.4. Siue vir ſiue mulier non vocatus.Et in eodem.Que triginta iam diebus nō ſum vocata ad eum.ps.98.Inuocabant dominum & ipſe exaudiebat eos.Prouer.27.Et oleum dextere ſue euacuat. Pro quo hebrei legunt.Et oleum dextere ſue euocat.Eſa. 41.Vocans generationes ab exordio.Et in eodem. 48.& tranſgreſſorem ex vtero vocaui te. Et in eodem. Et iſrael quem ego voco.Et in eodem.55.Ego dominus qui voco nomen tuum.Et in eo.58.Et vocaberis edificator ſepium. Et in eodem.65.Ad gentem que non inuocabat nomē meum.Hiere.23.Et hoc eſt nomen quod vocabunt eum dominus iuſtus nr̄.Ezech.10.Rotas vocauit volubiles. Oſee. 7.Egyptum inuocabāt. Signāt.etiam clamare. Ps.33.Iſte pauper clamauit.Ps.90.Clamabit ad me & ego exaudiam eū.ps.118.Clamaui in toto corde exaudi me domine.Et in eo.Clamaui ad te ſaluū me fac.Eſa.6. Et clamabāt alter ad alterum.Et in eodem.40.Vox clamantis in deſerto. Et in eod.48.Clama ne ceſſes.Significat ēt legere. Nee.8.Et legit in eo aperte in platea.Et in eodem. Et legerūt in libro legis dei diſtincte.Eſter.6.Que cū illo preſente legerētur. Eſa.29.Et dabitur liber neſcienti litteras: diceturq; ei lege iſtum.Abach.2.vt percurrat qui legerit in eo.Ponitur ēt ꝓ predicare vel preconizare.quod eſt idem quod clamare.vt Eſa.61.vt predicarem captiuis indulgentiā.Hiere.7.& predica ibi verbū iſtud.Ione.1.Et predica in ea predicationē. & inde קְרִיאָה Ceria.i.vocatio vel lectio: aut predicatio.vt in predicto loco: vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū Scribitur etiā cum mem in principio & dicitur מִקְרָא Micra.i.vocatio vel appellatio.aut lectio.Leuit.23. Dies primus erit vobis celeberrimus ſanctuſq;. pro quo hebrei legunt.In die prima erit vobis vocatio ſancta ſiue inuocatio ſancta.Et in eodem.Dies expiationis erit: & vocabitur ſanctus.pro quo hebrei legunt. Vocatio vel inuocatio ſancta erit vobis.& in plu. מִקְרָאִים Micraim ſiue מִקְרָאֵי micrae. Leuit.23.He ſunt ferie domini quas vocabitis ſanctas. pro quo hebrei legunt. vocationes ſancte.Eſa.4.Et creabit dominus ſuper omnem locum montis ſion & vbi inuocatū eſt nomen eius.Pro quo hebrei legunt.Et ſuper omnes vocationes vel inuocationes eius.& inde קְרוּאִים Ceruim.i. homines nominati vel vocati ſeu principales: vel nobiliſſimi populi.Nu.1.Hi nobiliſſimi principes multitudinis.& in eodem.16.Et qui tempore concilii per nomina vocabātur.Et ī eodem.26.Iſti ſunt dathan & abiram pricipes populi.Ezech.23.Et nominatos aſcenſores equorum. Ponitur etiam pro inuitatis.ideſt vocatis.1.Regum.9. Deinceps comedent qui inuitati ſunt. Significat etiam predicta dictio קָרָא cara.accidere.aut occurrere.Gen.42.Ne forte in itinere quicq; patiatur mali.pro quo hebrei legunt.Ne forte accidat ei periculum ſiue mors.Et in eo.Si quid ei aduerſitatis acciderit in via.Et in eo.49.Vt annunciem que vētura ſunt vobis.ideſt que euenient vobis.Exo.1.Et ſi īgruerit contra nos bellum.ideſt ſi acciderit.Deut.30. Et occurrent vobis mala in extremo tempore.2. Reg.1. Caſu veni in mōte gelboe.Et in eodem.18.Accidit autem vt occurret Abſalon ſeruis dauid.Et in eodem.2. Accidit autem ꝙ ibi eſſet vir belial.Eſa.60.Et occupauit ſalus muros tuos. Pro quo hebrei legunt.Et occurret ſiue eueniet ſalus. Hiere.13.Quare venerunt mihi hec.ideſt acciderunt. Et in eodem.23.Et euenerunt eis omnia mala hec.Dan.10.vt docerem te que ventura ſunt populo tuo.ideſt que euenient vel accident populo tuo.vide etiam de hoc infra in dictione קָרָה Cara cum he in fine.& inde קְרוֹת Coroth.ideſt accidētia.vel occurrentia.Eſa.51.Duo ſunt que occurrerunt tibi. & inde לִקְרַאת Licrath.ideſt in occurſum ſeu obuiam. Exo. 4.Ecce ipſe egredietur in occurſum tuum.Et in eo.19.Cū q; eduxiſſet eos moyſes in occurſum dei de loco caſtrorum Item קֹרֵא Core.ideſt perdix.1.Reg.26. Sicut perſequitur perdix in montibus.Hiere.17.Perdix fouit & non pepit.

nobiliſſimi | Vocati. | Pricipes. | Noīati. | Inuitati | Accidere | Occurrere | caſu venire | Euenire. | קְרוֹת Accidētia. | לִקְרַאת ī occurſuz. | קֹרֵא | Perdix

קָרַב Carab.appropinquare.accedere.appropiare.applicare.offerre.bellare.Gen.12.Cūq; prope eſſet vt ingrederetur egyptum.Et in eodem.47.Cumq; appropinquare cerneret diem mortis eius.Exo. 3. Non appropinques inquit huc.Et in eodem.12. Et tunc recte celebrabit.pro q̄ hebrei legunt.Et tunc accedat ſiue appropinquet vt faciat eum.ideſt vt celebret eū.Et in eo.14.Cūq; appropinquaſſet pharao.Et in eodem.Ita vt ad ſe inuicē toto noctis tpe accedere nōvalerent.Et in eo.22.Dn̄s domus applicabitur ad deos.Et in eo.29.Filios quoq; illius applicabis.i.appropinquare facies.& in eo.32. Cumq; appropinquaſſet ad caſtra.Et in eo.36.Et qui ſponte ſua obtulerant ſe ad faciendum opus.Pro quo hebrei legunt.Omnis quem eleuauit i.incitauit cor ſuū vt accederet ad opus ad faciendum illud Et in eodem.40.Accedentes ad altare.Deut.5. Tu magis accede & audi.Et in eo.15.Appropinquat ſeptimꝰ annus. Ioſ.5.Accedetiſq; mane ſinguli per tribus veſtras.2. Reg. 15.Et cum accederet ad eū homo & ſalutaret illū.4.Regū. 16.Vidit altare & veneratus eſt illud.Pro quo hebrei legūt. Et vidit rex altare: & acceſſit rex ad altare.ps.26. Dum appropriant ſuper me nocentes. Ps.68.Intende anime mee: & libera eam. Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Accede ad animam meam & redime eam.Eſa.8.Acceſſi ad propheteſſam. Et in eodem.41.Prope facite iudicium veſtrum dicit dominus.Ezech.36.Prope eſt vt veniant.Et in eo.37.Et adiunge vnum ad alterum.ideſt applica.Et in eo.42.Et ſic procedent ad populum.ideſt accedēt.Soph.2.Et ad deum ſuū nō appropinquabūt.Signāt ēt aliq̄n offerre.ſ.q̄n eſt verbū tertie cōiugationis tranſitiuū.i.appropinquare vel accedere facere.Leuit.1.Homo qui obtulerit ex vobis hoſtiam. Et in eo.3.Et offerrent de hoſtia pacificorū oblationē dn̄o & in eodē.21.& panes deo ſuo offerunt. Nu.18.Sed fratres tuos de tribu leui ſceptro patris tui ſume tecū.i.appropin-

קָרַב | Approp inquare | Accedere applicare. | adiungere | Offerre

quare fac tecum.Ezech.43.Et offeres vitulum de armēto.
קָרְבָּן Et in eo.Et offeres eū in conspectu dñi.& inde קָרְבָּן corbā
siue קֻרְבָּן curban.i.oblatio seu munus quod offertur dño.
Oblatio. Leuit.1.Si holocaustū fuerit eius oblatio.Et in eo.2. Ani-
ma cum obtulerit oblationē dño.Nee.10. Sortes ergo mi-
simus sup oblationem lignorum. & Mathei.15. corban.
i.munus quodcūq; ex me tibi proderit.Et in eo.27. Non
קָרוֹב licet eos mittere in corbanā.i.ī oblationē dñi.& inde קָרוֹב
Proxim⁹ carob.i.propinquus vel proximus.Exo.32. Et amicū & ꝓ
ꝓpinquus ximū suū.Leuit.21.Nisi tm̄ in cōsanguineis & propīquis.
Quod in hebreo legitur singlr̄.Ruth.2. Propīquus noster
est homo.Ps.14.Et opprobriū non accepit aduersus ꝓxi-
mos suos.pro quo btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit.&
opprobriū nō sustinuit sup propinquo suo.Ponitur ēt ad-
Prope uerbialiter.i.prope.p̄s.144.prope est dn̄s inuocātibus eū
קְרוֹבִים Esa.55.Inuocate eū dū ꝓpe est.& in plu.קְרוֹבִים cerobim.
i.proximi vel propinqui.Leuit.10.Sanctificabor in his q
appropinquāt mihi.Ester.9.Tā in vicino positis q̄ ꝓcul.
pro quo he.le.Propinquis & longinquis.& inde קָרֵב Ca-
reb.i.accedēs vel appropinquās.1.Reg.17.Ibat autem phi
Propīqui קָרֵב liste⁹ accedēs & appropinquās. 3.Reg.4.& necessaria mē
se regis salomonis cū ingenti cura p̄bebāt in tpe suo.ꝓquo
he.le.& oēm accedētē ad mensam regis salomonis nutrie-
Accedens. bant siue alebant vnusquisq; in mēse suo:in nullo deficie-
קִרְבָה bant.& inde קִרְבָה ceriba siue קִרְבַת cirbath. i.appropin-
quatio:vel adhesio.p̄s.72 Mihi autem adherere deo bonū
Appropin est.pro quo he.le. mihi autem appropinquatio vel adhesio
quatio. dei bona est.& inde קֶרֶב cereb.i.ītra:aut mediū alicui⁹ rei.
קֶרֶב Gen̄.18.& risit occulte.pro quo he.le.& risit intra se. Exo.
Intra 23.Et auferā infirmitatem de medio tui.Nu.15.Peribit de
Medium populo suo.pro quo he.le.Peribit de medio populi sui.De
ut.13. Si surrexerit in medio tui prophetes.& in eo.17.de
numero fratrū tuorū.pro quo he.le. De medio fratrū tuo-
rū.Et in eo.21.Et nō reputes sanguinē innocētē in medio
populi tui israel.Ponitur ēt pro vitalibus seu visceribus vl'
Intestina. interioribus aut intestinis.Leuit.1.intestinis & pedibus lo-
tis aqua.Et in eo. Intestina vero & pedes lauabunt aqua.
Ps.48.Sepulchra eorū domus eorū in eternū. ꝓ quo btūs
Interiora. hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit.Interiora sua domus eo-
rū in seculū.p̄s.102.Et oīa que ītra me sunt nomini sancto
eius.Ponitur ēt predicta dictio. קָרַב Carab pro calefieri.
Calefieri Osee.7.Oēs calefacti sunt quasi clibanus.Significat etiam
bellare.vel pugnare.p̄s.54.Appropinquat cor illius. Pro
Pugnare. quo btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit.Pugnat autem
cor illius.Et in eodem. Ab his qui appropinquant mihi.
Pro quo hebrei legunt.Ab his qui pugnant aduersus me.
קְרָב Et inde קְרָב cerab.i.bellū seu prelium aut pugna vel certa
men.2.Reg.17.Et tu eris in medio eorum.pro quo hebrei
Prelium legunt.Et facies tue ibunt in prelio vel in pugna.Ps.144
Certamē Qui docet manus meas ad prelium. Zach.14.Sicut prel-
קְרָבוֹת liatus est in die certaminis.& in plurali קְרָבוֹת ceraboth.
Bella. Ps.67.Dissipa gentes que bella volunt.

קַרְדֹּם Securis **קרדם** Cardum.securis.1.Reg.14. Vt acuerent vnusquis-
q; vomerem suum & ligonem & securim.& in plu-
קַרְדֻּמִּים rali קַרְדֻּמִּים cardumim siue קַרְדֻּמּוֹת cardumoth. Iudi.9.
Et arrepta securi proscidit arboris ramū.pro quo hebrei le
gunt.& accepit abimelech secures & proscidit ramū. 1.Re-
secures gum.13.Retuse itaq; erant acies vomerum & ligonū & tri-
dentium & securium.p̄s.73.Securibus exciderunt.

קָרָה Cōtingere. **קרה** Cara. accidere.contingere.euenire.occurrere. conti-
gnare.seu tegere.idest contignationem domorū con
struere.Gen̄.44. Et aliquid ei in via contigerit. Nume.
11.Iam nunc videbis vtrum meus sermo opere complea-
tur.Pro quo hebrei legunt. Nunc videbis vtrum contin-
gat vel eueniat tibi sermo meus. idest opere compleatur. Eueni[r]
Ruth.2.Accidit autem vt ager ille haberet dominum no- Accide[re]
mine booz.1.Regum.28.Viuit dominus quia non eueniet
tibi quicquam mali.2.Regum.1.Casu veni in monte gel-
boe.idest accidit mihi vt venirem in monte gelboe. Eccl's.
2.Et didici q; vnus vtriusq; esset interitus.pro quo hebrei
legunt.Et didici q; vnus accidens accidit omnibus his. Et
in eodem.Si vnus & stulti & occasus meus erit. Pro quo he
brei legunt. Sicut accidit stulto etiam mihi accidet. Esa.
41.Et nuncient nobis quecunq; ventura sint. Vide etiam
de hoc supra in dictione קָרָא Cara. Significat etiam occur
rere.Gen̄.24.Occurre obsecro mihi hodie. Et in eodem. Occur[rere]
27.Voluntas dei fuit:vt cito occurreret mihi quod volebā.
Nume.23.Si forte occurrat mihi dominus. Et in eodem.
Occurrit illi deus.Et in eodem.Donec ego obuius pergā.
idest occurram.Deut.25.Quomodo occurrerit tibi in via
Et inde קְרִי ceri.siue מִקְרֶה micre.idest accidens.euentus.ca
sus.Deut.23.Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollu-
tus sit somno.pro quo hebrei legunt. Qui fuerit pollutus
casu vel accidenti nocturno.1.Regum.20.Cogitabat enim Casus
q; forte euenisset ei quod non esset mundus.Eccl's.3. Idcir-
co vnus interitus est hominum & iumētorum.Pro quo he
brei legunt.Quoniam accidens vel euentus filiorum ho- accide[ns]
minum: & accidens vel euentus iumētorum: vnū accidēs
est eis.Et in eodem.9.Quia eadem cunctis eueniunt. Pro
quo hebrei legunt.Quia idem accidens vel euentus sit om Euen[tus]
nibus.Et inde קְרִי Ceri.idest occursus: vel ex aduerso: aut
e contrario. Leuit.26. Si ambulaueritis ex aduerso mihi: ex adu[erso]
ego quoq; contra vos aduersus incedam.Et in eodem. Et
ego incedam aduersum vos in furore contrario.Item קָרָה Cōtra[rio]
Cara.idest contignare aut contignationem domus facere:
seu domum tegere.2.Paralip.34. Ad contignationem do cōtig[nare]
morum.Nee.2.vt det mihi ligna: vt tegere possem porticū Tege[re]
templi.Et in eodem.3.Ipsi texuerunt eam: & statuerūt val
uas eius.p̄s.103.Qui tegis aqs supiora ei⁹. ꝓ quo btūs hie
ronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtu-
lit.Qui tegit aquis cenacula eius.& inde קוֹרָה Cora. idest
tignū seu trabes: aut lignum siue materia ad contignatio-
nem domorum.Gen̄.19. Quia ingressi sunt sub vmbra
culminis mei.Pro quo hebrei legunt. Quia ingressi sunt Culm[en]
sub vmbra trabis vel contignationis mee.s.domus. 4. Re Trab[s]
gum.6.Tollamus singuli de silua materias singulas. Et in mater[ia]
eodem. Accidit autem cum vnus materiam succidisset.
Et in plurali קוֹרוֹת Coroth. Canti.1. Tigna domorum
nostrarum cedrina. & inde מְקָרֶה Mecare. idest conti- Tign[a]
gnatio domus.Eccl's.10. In pigritiis humiliabitur conti- cōtig[natio]
gnatio.Et inde קִרְיָה Ciria.idest ciuitas.Nume.35. De-
cernite que vrbes esse debeant in presidia fugitiuorum.
Prouer.11.In bonis iustorum exaltabitur ciuitas. Esa.1. Ciuit[as]
Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis. Et in eodem.
29.Ve ariel ariel ciuitas quā expugnauit dauid. dicitur ēt
קֶרֶת Careth.Iob.29.Quando procedebam ad portas ci-
uitatis.Prouer.8.Iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus lo- ciuita[s]
quitur.Et in eodem.9.Vt vocarent ad arcem & ad menia
ciuitatis. Et in lingua chaldaica dicitur קִרְיָא Ciria. siue
קַרְתָּא Cartha.aut קִרְיָתָא Ciriatha.Esdre.4. Et habi-
tare eos fecit in ciuitate samarie. Et in eodem. Venerunt
in ierusalem ciuitatem rebellem & pessimam. Et in plura- ciuita[tes]
li קִרְיָתַיִם Ciriathaim.siue קְרִיּוֹת Cerioth.& ponitur ꝓ
nomine proprio cuiusdam ciuitatis.Hiere.48. Et sup do-
mum deblataim & super cariathaim.Et in eodem.Et super
bethramon & super carioth.

קָרַח Carach. Decaluare. depilare. radere. scilicet caput. seu caluitium facere. Leuit. 21. Nec radent caput nec barbam. Hiere. 16. Neq̧ caluitium fiet pro eis. Ezech. 27. Et radent super te caluitium. pro quo he. le. decaluabunt sup te caluitium. vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatum. Et in eo. 29. Omne caput decaluatū. Mich. 5. Decaluare & tondere sup filios delitiarū tuarū. & inde קֵרֵחַ cereach. i. caluus. 4. Reg. 2. Ascende calue: ascende calue. & inde קָרְחָה Corcha. i. caluitiū. Leuit. 13. Sin aūt in caluitio vel in recaluatione albus vel ruffus color fuerit exortus. Hiere. 47 venit caluitiū sup gaza. Amos. 8. Et sup omne caput caluitiū & aliqñ scribitur cū aleph in fine. Ezech. 27. & radēt super te caluitium. Mich. 1. Dilata caluitium tuum sicut aquila. Signat ēt superficiē pāni vel vestimēti in qua pili lane sunt tonsi vel pre vetustate defluxerunt. Leuit. 13. Eo q̧ infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra. Item קֶרַח Cerach. idest gelu: aut glacies. Geñ. 21. Die noctuq̧ estu vrgebar & gelu. Ponitur etiam pro crystallo: quia crystallus in greco idem est quod gelu latine. Ps. 147. Mittit crystallum suā sicut buccellas. Ezech. 1. Et similitudo super capita animalium firmamēti quasi aspectus crystalli horribilis

קָרַם Caram. extendere. scilicet cutem. cōtegere. vel corio obducere. Ezech. 37. Et extendam super vos cutem. Et in eodē. Et extenta est in eis cutis desuper. i. obducta. vel contecta.

קֶרֶן Ceren. cornu. vnde hoc nomen cornu ab hebreo traxit originem. & est in hebreo vtriusq̧ sexus. Dañ. 8. Fractum est cornu magnū. Pro quo in hebreo legitur. fracta est cornu magna. & in eo. De vno aūt ex eis egressum ē cornu vnū modicū. Mich. 4. Cornu tuū ponā ferreum. Ponitur etiam pro fortitudine vel imperio. 1. Reg. 2. & exaltatum ē cornu meū in deo meo. Et ī eo. Et sublimauit cornu christi sui. Iob. 16. Et operui cinere carnē meam. debet legi cornu meū. p̄s. 17. Et cornu salutis mee. Ezech. 29. In die illa pullulabit cornu domus israel. Threñ. 2. Confregit in die furoris sui omne cornu israel. & in lingua chaldaica dicitur קַרְנָא Carna. Dañ. 3. In hora qua audieritis vocē tube. pro quo hebrei legunt. vocē cornu. i. tube cornee. Et in plu. קַרְנַיִם Caraim. siue קְרָנוֹת Carnoth. Geñ. 22. Herentem cornibus. Ps. 74. Et omnia cornua peccatorū confringam: exaltabuntur cornua iusti. Dañ. 8. Et ecce aries vnus habens cornua. Et in eo. Et venit vsq̧ ad arietem illū cornutum. idest habentem cornua. Amos. 6. In fortitudie nostra assumpsimus nobis cornua. Abach. 3. Et cornua in manibus eius. Zach. 1. Et ecce quattuor cornua. Ponitur etiā pro angulo tā in singl'i q̄ in pl'i. Exo. 24. Cornua aūt per quattuor angulos ex ipso erunt. p̄s. 117. Vsq̧ ad cornu altaris. i. vsq̧ ad angulū altaris. Esa. 5. In cornu filii olei. idest in angulo terre pinguissimo apto oliuis. & inde verbum קָרַן Caran. idest cornutum esse. Exo. 34. Et ignorabat q̧ cornuta esset facies sua. Et in eo. Videntes autem Aaron & filii israel cornutam moysi faciem. Hebrei tamen in predicto loco dicunt q̧ significat splendescere. eo quod de facie eius exibant radii splendoris ad modū cornuum. Et inde verbū vel participiū tertie coniugationis. scilicet מַקְרִין macrin. idest cornua producens. p̄s. 68. Placebit dño sup vitulum nouellum cornua producentem & vngulas.

קָרַס Caras. ruere. īcuruari. cōteri. Esa. 46. Cōfract⁹ ē bel: cōtrit⁹ ē nebo. & in eo. cōtabuerūt & cōtrita sūt simul pro quo he. le. ruerūt īcuruati sūt. & īde קֶרֶס ceras. i. circul⁹ vel vncin⁹. seu fibula cui⁹ caput ē curuū: & solū īuenitur in nu. plu. Exo. 26. faciesq̧ quīquagīta circulos aureos. & ī eo. facies & quīquagīta fibulas eneas: quibus iungantur anse.

קַרְסֹל Carsul. talus. s. pedis. & solum inuenitur in nu. plu. 2. Reg. 22. Et non deficient tali mei.

קַרְסֹל Talus.

קָרַע Caraa. Scindere. rumpere. dirumpere. aperire. Geñ. 37. Scissisq̧ vestibus indutus est cilicio. p quo he. le. & scidit iacob vestimēta sua. Exo. 28. Ne facile rumpatur. Leuit. 13. rumpet eum & a solido diuidet. Nu. 14. Sciderunt vestimenta sua. Iudi. 11. Scidit vestimenta sua. 1. Reg. 15. Scidit dñs regnum israel a te hodie. 2. Reg. 15. Ecce occurrit ei chusai arachites scissa veste. 3. Reg. 13. Altare quoq̧ scissū est. p̄s. 34. Dissipati sunt nec cōpuncti. Pro quo btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. trāstulit. scīdētes: & nō tacētes Esa. 64 vtinā dirūperes celos. Hiere. 36. Scidit illud scalpello scribe. Signat ēt apire. Hiere. 22. qui aperit sibi fenestras. Signat ēt depīgere oculos stibio: ac si palpebre oculi rūpātur ex cōtinuatiōe stibii. Hiere. 4. Et pīgeres oculos tuos stibio. & īde קֶרַע ceraa. i. scissura: vel ruptura. Prouer. 23. & vestietur pānis dormitatio. pro quo he. le. & vestietur scissuris vel rupturis dormitatio. i. vestietur pānis ruptis vel scissis.

קָרַע Scindere. Rūpere Dirūpere. Aperire Pingere קֶרַע scissura.

קָרַץ Caras. conniuere. vel annuere. s. oculis vel labiis. excidere. formare. p̄s. 34. Annuunt oculis. Prouer. 6. annuit oculis: terit pede. & in eo. 10. Qui ānuit oculo dabit tristitiā. & in eo. 16. Mordēs labia sua perficiet malū. pro q̄ he. le. annuēs vel cōniuēs labiis suis perficiet malū. Signat ēt formare vel excidere. Iob. 33. & de eodē luto ego quoq̧ formatus sum. pro quo he. le. excisus sū. & inde קֶרֶץ ceres. i. excisio vel cōcisio: aut excisor. Pro quo btūs hiero. trāstulit stimulatorē. Hiere. 46. stimulator ab aqlone veniet. Itē קְרַץ Caras. in līgua chaldaica sigñat accusare seu crimīari. Dañ. 3. Accedētes viri chaldei accusauerūt iudeos. & in eo. 6. Adducti sunt viri illi qui accusauerūt danielē. & preponitur ei dictio אֲכַל Achal que sigñat comedere: quia forte in illis accusatiōibus vel cōiurationibus faciebāt aliqua conuiuia.

קָרַץ Annuere. Formare Excidere קֶרֶץ stimulator קְרַץ Accusare

קַרְקַע Carcaa. pauimentum. fundus. solum. Nu. 5. & pauxillum terre de pauimento tabernaculi. Amos. 9. si celauerint se in fundo maris.

קַרְקַע pauimētū. Fundus

קִרְקַר Circar. vastare. diruere. dissipare. Nu. 24. vastabitq̧ omnes filios seth Esa. 22. Scrutans murum. Pro quo he. le. dissipans vel diruens murum. De quo vide supra in dictione קִיר cir. & in dictione קָרַר carar.

קִרְקַר Vastare scrutari Dissipare.

קֶרֶשׁ Ceres. tabula. Exo. 26. In lateribus tabule due incastrature fient. & in plurali. קְרָשִׁים cerasim. vt in eo. facies & tabulas stantes tabernaculi de lignis setim. significat ēt trāstra seu tabulata nauis. Ezech. 27. Et transtra tua fecerunt tibi de ebore indico. i. tabulata tua.

קֶרֶשׁ tabula. קְרָשִׁים Tabule transtra

קַשׁ Cas. stipula. de quo vide in dictione sequenti.

קַשׁ

קָשַׁשׁ Casas. colligere. vel congregare. Exo. 5. Ipsi vadāt & colligāt stipulas. & in eo. Dispersusq̧ est populus in omnem terram egypti ad colligendas paleas. Nu. 5. Inuenerunt hominem colligentem ligna Soph. 2. Cōuenite congregamini. & aliquando scribitur cum simplici sin. De quo vide supra in dictione קוֹשׁ cus. & inde קַשׁ cas. idest stipula seu palee minutissime: aut ligna minutissima. Exo. 5. Et colligāt stipulas. & in eodem. Ad colligendas paleas. Iob. 13. Et stipulam siccam persequeris. p̄s. 82. Et sicut stipula ante faciem venti.

קָשַׁשׁ Colligere. Cōgregar. קַשׁ Stipula Palee.

קִשֻּׁא Casu. Cucumer. & solum inuenitur in numero plurali. scilicet קִשֻּׁאִים Cisuim. Nume. 11. In mēte nobis veniunt cucumeres & pepones. & inde מִקְשָׁה Micsa. idest cucumerarium. Esa. 1. Sicut tugurium in cucumerario.

קִשֻּׁא קִשֻּׁאִים cucumeres מִקְשָׁה Cucumerarium.

קָשַׁב Casab. Attendere. intendere. audire. auscultare. 1. Regum. 15. Et auscultare magis q̄ offerre adipem arietum Nee. 1. Sit auris tua attendens ad orationem serui tui

קָשַׁב auscultar Attendere

Audire — Ps.9.Preparationem cordis eorum audiuit auris tua . Ps.
Intendere — 16.Intende deprecationem meam.Ps.65 . Et attendit vo-
cem deprecatiõis mee.Ps.129.Fiant aures tue itẽdẽtes i vo
cem deprecationis mee.Prouer.1. Extendi manum meam
Aspicere — & non fuit qui aspiceret.ideſt qui attenderet.Esa. 42.Attẽ
dat & auscultet procul.Hiere.6 . Quia verba mea non au-
dierunt.Et in eodem.8.Attendi & auscultaui. Et in eo.18.
Et non attendamus ad vniuersos sermones eius . Et in eo.
Attende domine ad me.Dañ.9.placare domine: attẽde do
mine.Osee.9.Et attende domus israel . & inde קֶשֶׁב caseb
קֶשֶׁב — siue קֶשֶׁב ceseb.ideſt attentio vel intuitus aut auscultatio.4
Reg.4.Et non erat vox neqꝫ sensus.pro quo he.le . & non
erat vox neqꝫ auscultatio vel attentio.ideſt non erat qui at-
auscultatio — tenderet vel auscultaret.Esa.21.Et contemplatus est diligẽ
Intuitus — ter multo intuitu.

קָשָׁה — קָשָׁה Casa.indurare.aggrauare.seu durum vel graue esse.
resistere.Geñ.35.Difficultate partꝰ periclitari cepit
Indurare. — Pro quo hebrei legũt.Et indurata siue aggrauata est in par
tu suo.Exo.7.Sed ego indurabo cor eius. & in eo.13.Nam
cum induratus esset pharao & nollet nos dimitere. Deut.2
Quia indurauerat dominus deus tuus spiritum eius. Et in
eo.15.Non auertes ab eis oculos tuos.pro quo hebrei legũt
Nõ durũ sit vel non sit graue in oculis tuis cum dimiseris il
Durũ esse. — lum.1.Reg.5.Quoniam dura est manus eius super nos.2.
Regum.29.Durius autem responderunt viri iuda.2. Para
lip.36.Et indurauit ceruicem suam. ponitur etiam pro re-
Resistere — sistere.Iob.9.Quis restitit ei:& pacem habuit.& inde קָשֶׁה
קָשֶׁה — Case:siue נִקְשֶׁה Nicse.i.durus vel induratus.Exo.33. Po-
Durus — pulus dure ceruicis es tu.Deut.31.Ego enim scio contẽtio
nem tuam:& ceruicem tuam durissimam.Esa.8. Et transi-
bit per eã & corruet & esuriet.pro quo he.le . Transibit per
eam induratus: & corruet.potest etiam deriuari a dictione
יָקַשׁ Iacas.que sigñat offendere vel corruere sicut est in lit
קֹשִׁי — tera nostra.& inde קֹשִׁי cosi.siue קֹשִׁי cesi.i. durities. Deut.
Durities. — 9.Ne aspicias duritiẽ populi huius.& inde מִקְשָׁה Micsa .i.
מִקְשָׁה — ductile.s. metallũ percussum malleo & induratũ vel cõpla
Ductile — natum.Exo.25.Facies candelabrũ ductile de auro mundis
simo.Et in eodem. Aureos & perductiles. & dicunt aliqui
hebrei ꝙ in predicto loco significat equalem vel planũ.i.
opere plano & equali.Hiere.10.In similitudine palme fa-
bricate sunt.Pro quo he.le.Sicut palma: ductiles vel equa-
les sunt.Ponitur etiam pro crineqꝫ vel cesarie mulieris equa-
liter diuisa.Esa.3.Et pro crispante crine caluiciũ.Itẽ מִקְשָׁה
Crinis. מִקְשָׁה — micsa.ideſt cucumerarium . De quo vide supra in dictione
Cucumerarium. — קִשֻּׁא cisu.

קָשָׂה — קָשָׂה Casa.Thuribulũ.seu crater: secundum translationẽ
קְשׂוֹת — nostram.& solum inuenitur in numero plurali:scili-
thuribula. — cet קְשׂוֹת cesoth.Exo.25 Acceptabũla & phialas:thuribula &
ciathos.& in eodẽ.37.Acceptabula & thuribula de auro
Crater — purissimo.Nu.4.Et crateras ad liba fundenda.

קָשַׁח — קָשַׁח Casach.Indurari.durari.seu durum esse.Iob.39.du-
Durari. — ratur ad filios suos:quasi non sint sui.Esa.63.Indura
Indurare. — sti cor nostrum ne timeremus te.

קֹשֶׁט — קֹשֶׁט Coset.siue קוּשְׁטָא custa. veritas.seu firmitas. Ps.59
Veritas — Vt fugerent a facie arcus.Pro quo he.le. A facie ve-
ritatis vel firmitatis:siue propter veritatẽ vel firmitatem:
tamẽ si scriberetur cum tau in fine loco teth.tunc significat
arcum:vt infra dicetur.Sed in codicibus hebreorum inue-
nitur scriptum cum teth.quod significat veritatem vel fir-
Firmitas — mitatem.vt prouer.22 . Vt ostenderent tibi firmitatem &
eloquia veritatis.& in lingua chaldaica communiter signi
Vere — ficat veritatem.Dañ.2.Vere deus vester deus deorum est.
קְשִׂיטָה — Item קְשִׂיטָה Cesita.ideſt agna seu ouis.Geñ.33. Emitqꝫ par
tem agri in qua fixerat tabernaculum a filiis hemor centũ
agnis.Iob.42.Et dederunt ei vnusquisqꝫ ouem vnam.Et — Agna. Ouis.
aliqui hebrei dicũt ꝙ significat genus quoddã monete: seu
nũmum:aut obolum.Sed in translatiõe chaldaica est sicut
in littera nostra.

קַשְׂקֶשֶׂת Cascheseth.Squãma.vt Leuit.11. Omne quod — קַשְׂקֶשֶׂת
habet pennulam & squamã.& in plu. קַשְׂקְשׂוֹת — squamm
Caschesoth.Ezech.29. vniuersi pisces tui squãmis tuis ad — קַשְׂקְשׂוֹת squãme.
herebunt.reperitur etiam קַשְׂקַשִּׂים cascasim. secundũ ter- — קַשְׂקַשִּׂים
minationem pluralem masculinorum.1.Reg.17 .Et lorica
hamata induebatur.pro quo he.le.& lorica squãmarum.i.
squãmata induebatur.

קָשַׁר Casar.ligare.colligare.coniungere.Geñ.38.In quo — ר
obstetrix ligauit coccinum.Et in eodem.44. Cum — Ligare.
anima illius ex huius anima dependeat. pro quo hebrei le-
gunt.Et anima eius colligata est cum anima illius. Deut.6.
Et ligabis ea quasi signũ in manu tua.1.Regum.18.Et ani-
ma ionathe conglutinata est anime dauid . ideſt colligata . — Collig
Nee.4.Itaqꝫ edificauimus murum & coniunximus totũ. — cõiung
Iob.38.Nunquid coniungere valebis micantes stellas pli-
adas . Esa.49.Et circundabis eos tibi quasi sponsa.i.colli- — ורים
gabis vel coniunges.& inde קִשֻּׁרִים Cisurim . ideſt orna-
menta quedam que mulieres circunligant collo suo vel pe
ctori.Pro quo btũs hieronymus transtulit murenulas.Esa.
3.& murenulas & olfactoria. Põitur ẽt pro fascia pectorali. — muren
Hiere.2.Nunquid obliuiscitur virgo ornamẽti sui :aut spõ — ורים
sa fascie pectoralis sue.& ĩde קִשּׁוּרִים Cesurim siue מְקֻשָּׁרוֹת — שרות
Mebrusaroth . ideſt oues que nascuntur in principio ve-
ris.Geñ.30.Et que primi temporis iacob. Sigñat etiã pre- — Oues mi t
dicta dictio קָשַׁר Casar . coniurare aut coniurationem vel
colligationem facere contra aliquem.1.Regũ.22. Quoniã — Cõiur
coniurastis omnes aduersum me.2.Reg.15.Quod achito-
phel esset in coniuratione.pro quo hebrei legunt. In con-
iurantibus.4.Reg.10.Coniurauit ergo iehu filius namsi
contra ioram.Amos.7.Rebellauit contra te Amos . Pro
quo hebrei legunt.Coniurauit cõtra te amos.& inde קֶשֶׁר
Ceser.ideſt coniuratio.vel colligatio.2.Reg.15.facta est cõ
iuratio.Esa.8.Nõ dicatis coniuratio:omnia enim que lo- — cõiura
quitur populus iste coniuratio est.

קֶשֶׁת Ceseth.siue קַשֶּׁת caseth. Arcus.Geñ.9. Arcum meũ
ponã in nubibus. Et in eo.Apparebit arcus in nubi — Arcu
bus.Et in eo.21.Iuuenis sagittariꝰ.ꝑ quo hebrei legunt. ia
culator arcus.1.Reg.2. Arcus fortium superatus est.Esa.22
Dureqꝫ ligati sunt.Pro quo hebrei legunt . Ab arcu ligati
sunt.Potest etiam deriuari a dictione קָשָׁה Casa que signifi
cat indurare siue durum esse. Abach.1. Suscitans suscitabis
arcum tuum.Et in plurali קְשָׁתוֹת Cesathoth.ps.36. & arcꝰ — ות
eorum confringantur.Esa.5.Et omnes arcus eorum extẽ- — arcus
ti.& in eodem.13.Sagittis paruulos interficient . Pro quo
hebrei legunt.& arcubus paruuli interficientur.

קַתְרֹס Cathros. In lingua chaldaica significat quoddã in — ס
strumentum musicum.pro quo beatus hieronymꝰ
transtulit citharam.Dañ.3.In hora qua audieritis vocem
tube & fistule & cithare. — Cith

De incipientibus a littera. ר. Res.

רָאָה Raa.videre.intueri.aspicere.cernere.despicere.Geñ.
1.& vidit deus ꝙ esset bonum.& in eodem.16.Tu de — Vide
us qui vidisti me.Et in eodem.Profecto hic vidi posterio-
ra videntis me.& in eodem.27.Ecce odor filii mei sicut o-
dor agri.pro quo hebrei legũt. Vide odorẽ filii mei sicut o
dorẽ agri. Et est sensus sicut in littera nostra.& in eo . 29.
Vidit dominus afflictionem meam.Et in eodem.37.vade

& vide si cuncta prospera sint. Exo.3. Et videbo visionem hanc magnam.& in eodem. Vidi afflictionem populi mei. Leuit. 20. Et viderit turpitudinem eius: illaq; conspexerit fratris ignominiã. Nu.23. De sũmis silicibus videbo eũ. Ios.5. Et vidit virum cõtra se stantem.1. Reg.2. Et videbis emulum tuũ in templo.2.Reg.15. Vidẽtur mihi sermones tui boni & recti.4.Reg.14. Veni & videam⁹ nos.i.pugnemus inuicem.& in eodem.23. Occisus in magedo cum vidisset eum.p̃s.32. Vidit omnes filios hominũ.Ps.89. Anni quibus vidimus mala.Eccl's.12. Et tenebrescẽt vidẽtes per foramina.Esa.17.& oculi eius ad sanctum israel respicient. & in eodẽ.66. Et videbim⁹ in letitia vestra.Hiere.17. Et nõ videbit cum venerit bonũ.& in eodem. Et nõ timebit cum venerit estus. Pro quo hebrei legunt. Et nõ videbit cum venerit estus. Potest etiam deriuari a dictione יָרֵא Iare.que significat timere sicut est ĩ littera nostra.Ezech.16. Et abstuli eas sicut vidisti. Ponitur etiã pro audire. Geñ.42. Audiens autem iacob ꝙ alimenta venderentur in egypto. Exo.20. Cunctus autem populus videbat voces.i.audiebat. Hiere. 2. Videte verbũ dñi.i. audite. Significat etiam videre corde aut mẽte: vel intelligere: siue contemplari aut sentire. vt in aliquibus locis predictis.& Eccl'es.1. Et mens mea contẽplata est multa sapienter.et in eodem. Homo qui diebus & noctibus somnũ non capit oculis. Pro quo hebrei legũt. Sõnum in oculis suis non videt.i.nõ sentit. Et in voce passiua significat apparere.i.videri. Geñ.12. Apparuit autem dñs abrae.& in eodem. Edificauit ibi altare domino qui apparuit ei. Leuit.16. Quia in nube apparebo super oraculum. Iudi.19. Nunq̃; res talis facta est in israel. ꝓ quo he.le. Nũq̃; res talis visa est siue apparuit in israel.2.Reg.22. Lapsus est sup pẽnas vẽtorũ. Pro quo he.le. Apparuit seu visus est super pẽnas ventorũ. Iob.33. Et ossa que tecta fuerãt nudabuntur. Pro quo.he.le. Nudabũtur ossa ei⁹: q̃ nõ videbãtur siue que nõ apparebant.p̃s. 17. Et apparuerũt fontes aquarum.Canti.2. Flores apparuerunt in terra nostra. & quãdo est verbum tertie coniugationis tunc ponitur pro ostendere vel mõstrare.i.facere videri.Geñ.12. In terram quã monstrauero tibi. Leuit.13. Ostendetur sacerdoti. Nu.8. Iuxta exẽplar quod ostendit dñs moysi. Deut.34. Ostẽdit ei dñs omnẽ terram.& in eodem. Vidisti eam oculis tuis. Pro quo hebrei legũt. Videre te feci eam oculis tuis.i.ostendi eam tibi.4.Reg.11. Et ostẽdit eis filiũ regis. Esa.30. Et terrorem brachii sui ostendet. Mich.7. Ostẽdam ei mirabilia. Nũ.3. Et ostendam in gentibus nuditatẽ tuã. Significat etiã predicta dictio despicere vel negligere. Geñ.42. Quare negligitis.p̃s.21. Ipsi vero cõsiderauerũt & inspexerũt me.i.despexerunt me.p̃s.53. Et super inimicos meos despexit oculus me⁹.p̃s.111. Donec despiciat inimicos suos.Ps.117. Et ego despiciã inimicos meos. Ezech.28. Ante faciẽ regũ dedi te vt cernerent te. Pro quo hebrei legunt. vt despicerent te. Mich.7. Oculi mei videbunt in eam.i.despicient eam. Vnde Canticorum.1. Vbi dicitur. Nolite me considerare ꝙ fusca: sim potest etiã legi. Nolite me despicere ꝙ fusca sim. Et ĩde רְאוּת Reuth.siue מַרְאֶה Mare.i.visio.aut visus.Geñ.2. Produxit dñs deus de humo omne lignũ pulchrum visu. Exo.3. Videbo visionem hanc magnam. Nu.12. In visione apparebo ei.2.Paralipo.26. In dieb⁹ zacharie intelligẽtis & videntis deum. pro quo hebrei legunt. Intelligentis in visione dei. Iob.40. Et videntibus cunctis precipitabitur. Pro quo hebrei legũt. Vtiq; ad visionem suam proiicietur siue precipitabitur. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. Eccl's.5. Quid proderit possessori: nisi quod cernit diuitias oculis suis. Pro quo hebrei legũt. Quid proderit possessori: nisi visio oculorũ suorum. Et in plurali מַרְאוֹת Maroth. Geñ.46. Audiuit eum per visionẽ noctis vocantem se. Quod in hebreo legitur in plurali. scilicet per visiones noctis. Ezech.40. Et adduxit me illuc in visionibus dei. Et inde רְאִי Roi.i.visus. seu visio aut aspectus.1. Reg.16. Et pulcher aspectu decoraq; facie. Iob.17. Nec aspiciet me visus hominis.& in eodem.33. Consumpta est caro eius a supliciis.pro quo hebrei legunt. A visione: siue a visu. Potest etiam legi a feditate vel turpitudine: vt infra dicetur. Et inde רֹאֶה Roe.i.videns. Esa.28. Nescierunt videntẽ. Ponitur etiam pro propheta.1.Reg.9. Qui enim propheta dicitur hodie: vocabatur olim vidẽs.& inde illud quod videtur pertinere alicui dicitur רָאוּי Raui.Ester.2. & septem puellas speciosissimas de domo regis. Pro quo hebrei legunt.& septem puellas pertinentes de domo regis. Et inde מַרְאָה Mara.siue רְאִי Rei.idest speculum. Exo.38. De speculis mulierum. Iob.37. Qui solidissimi quasi ere fusi sunt. pro quo hebrei legũt. Fortissimi quasi speculũ fusile.scilicet ex ere. Item רֹאִי Roi.i.feditas siue obscenum vel turpe. Naũ.3. Et ponam te in exemplũ. pro quo hebrei legunt. Et ponam te in turpitudinem vel feditatem. Et inde מֹרְאָה Mora.i.feda vel turpis. Beatus hiero.transtulit prouocatricem. Soph.3. Ve prouocatrix & redempta. Item רָאָה Raa.nomẽ auis immunde. Pro quo beatus hieronymus transtulit ixon. Deut. 14. Ixon & vulturẽ & miluũ. Et dicunt hebrei ꝙ significat auem acutissimi visus: a primo significato deriuatum.

מַרְאוֹת — Visiones — רְאִי — Aspectus visus — רֹאֶה — Videns — רָאוּי — Pertinẽs. — מַרְאָה — Speculum — רֹאִי — Exẽplum. — מֹרְאָה — Prouocatrix — רָאָה — Ixon.

רְאֵם Reem.rhinoceros: seu vnicorni⁹. Nu.24. Cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Deut.33. Cornua rhinocerotis cornua eius.& aliquãdo scribitur cum iod in medio dictionis loco aleph & dicitur רֵים rem. Iob.39. Nunquid volet rhinoceros seruire tibi.& in eodem. Nũquid alligabis rhinocerotem ad arandum loro tuo. Et in plurali רְאֵמִים Reemim.siue רֵימִים remim.p̃s.21. Et a cornib⁹ vnicorniũ humilitatem meã.p̃s.28. Et dilectus quẽadmodum filius vnicornium.

רְאֵם — rhinoceros — רֵים — rhinoceros — רְאֵמִים — vnicornes.

ראשׁ Ros.caput.princeps: seu dux.principium.initium. cacumẽ.vertex. Sũmitas cuiuscũq; rei Fel. seu venenum.aut paupertas. Geñ.3. Ipsa conteret caput tuum.& in eodem.40. Auferet pharao caput tuum.& in eodem.47. Conuersus & lectuli caput. Exo.29. Et pones thiaram in capite eius. Nume.6. Polluetur caput consecrationis eius. Ios. 2. Sanguis ipsius erit in capite eius.3.Reg.20. Et funiculos in capite nostro.4.Reg.4. Caput meũ doleo.p̃s.7. Cõuertetur dolor eius in caput eius. Canti.7. Caput tuum vt carmelus. Esa.15. In cunctis capitibus eorum caluitiũ. Quod in hebreo legitur singulariter.s. in omni capite eorum caluitium. Ezech.9. Viam eorũ super caput eorum reddam. Et in lingua chaldaica dicitur רֵישׁ res.siue רֵישָׁא resa. Dañ. 2. Caput de auro optimo.& in eodem. Tu ergo es caput aureũ. Et in plurali רָאשִׁים rasim. Geñ.2. Qui inde diuiditur in quattuor capita. Leuit.20. Capita vestra nolite nudare. p̃s.73. Tu confregisti capita draconũ. Dicitur etiam רָאשׁוֹת rasoth in plurali: secundum terminationẽ pluralem femininorum. & tunc significat locum in quo caput reclinatur. Geñ.28. Tulit de lapidibus qui iacebant: & supponens capiti suo.& in eodem. Tulit lapidem quem supposuerat capiti 1.Reg.26. Hastam fixam in terra ad caput ei⁹.& in eodem. Et tolle hastam que est ad caput eius. Hiere.13. Quoniam descendit de capite vestro corona glorie vestre. Significat etiam predicta dictio ראשׁ ros. principem seu principalem: aut ducem: tam in singulari q̃; in plurali. Exo.30. Sũme tibi aromata prime myrrhe.i.principalis. Nu.13. Mittens principes viros. Deut.29. Principes vestri & tribus ac

ראשׁ — Caput — רֵישׁ — Caput. — רָאשִׁים — Capita. — רָאשׁוֹת — Caput — ראשׁ — pricipalis. — principes. — Primus

Primus. maiores natu. Canti.4. Cum omnibus primis vnguentis
idest pricipalib9. Mich.3. Audite principes domus iacob.
Primariū Zach.4. Et adducet lapidem primarium.i.pricipalem. Si=
gnificat etiam principium siue initium: aut exordium. Ps.
Principiū Exordium 118. Principium verborum tuorum veritas. Ezech.40. In
exordio anni decima mensis. Item significat cacumen: seu
Cacumen. Vertex. verticem: aut summitatem. Gen̄.28. Et cacumen eius tan=
gens celum. Exo.24. Quasi ignis ardens super verticem
montis. 2.Reg.15. Cūq; ascenderet Dauid summitatē mon
Sūma. tis. Ponitur etiam pro sūma. Exo.30. Quando tuleris sū=
mā filiorum israel. Leuit.6. Reddet omnia que per fraudē
voluit obtinere. Pro quo hebrei legunt. Reddet ea in sum=
ma. idest reddet sūmā omniū predictorū. Dan̄.7. Breui ser
mone comprehendit sūmatimq; perstringens ait. Et inde
ראשית רֵאשִׁית resith.i.principium siue initium. Gen̄.1. In princi=
Principiū pio creauit deus celum & terram. & in eodem.10. Fuit autē
principium regni eius babylon. Nu.24. Principium gen=
tium amalech. Deut.11. A principio anni vsq; ad finē eius.
Initium p̄s.101. Initium sapientie timor dn̄i. Eccl's.7. Melior est fi=
nis orationis q̄ principium. Ponitur etiam pro principali
Optimus. vel optimo. Amos.6. Et optimo vnguento delibuti. Et in=
ראשון de רִאשׁוֹן rison.i.primus. Exo.12. In die primo nō erit fer=
Primus. mentum in domibus vestris. Iob.15. Nunquid primus ho=
mo tu natus es. Ezech.45. In primo mense vna mensis. &
Pristinus aliquādo scribitur cum iod in medio loco a'leph. Iob.8. In
ראשונים terroga enim generationem pristinam. Et in plu. רִאשֹׁנִים
Primi. Risonim. Nu.6. Ita tamē vt dies priores irriti fiant. & in ge
ראשונה nere feminino רִאשׁוֹנָה risona. siue רִאשֹׁנִית risonith. Hie=
re.25. Ipse est annus primus Nabuchodonosor regis baby
lonis. & in hebreo est generis feminini. Zach.6. In quadri
Prima. gua prima equi ruffi. Accipitur etiam aduerbialiter.i.pri=
mū seu primo. Nu.2. Primi egredietur. Pro quo hebrei le=
Primum. gunt. Primū proficiscantur. Ester.1. Et primi post eum resi
ראשונות dere soliti erant. Et in plurali רִאשֹׁנִיּוֹת risonioth. Esa.43
Ne memineritis priorū. Item רֹאשׁ ros.i.fel seu venenum.
Priora. vt Deut.29. Germinans fel & amaritudinem. & in eodem.
ראש 32. Vua eorū vua fellis. & in eodem. Venenū aspidum insa
Fel. Venenum. tiabile. p̄s.68. Dederunt in escam meam fel. Thren̄.3. Et cir
cundedit me felle & labore. Significat etiam pauperem vel
paupertatem. De quo vide infra in dictione רוֹשׁ ros cum
vau in medio dictionis.

רב רַב Rab. multus: seu magnus: aut multū: vel plurimū. De quo vide in dictione sequenti.

רבב רָבַב Rabab. multiplicare. augere. cerescere. Gen̄.1. Cresci
te & multiplicamini. & in eo.6. Cūq; cepissent homi
mltiplicar. Crescere nes multiplicari super terram. & in eodem.17. Et multipli=
cabo te vehemēter nimis. Exo.23. Et crescant contra te be=
stie agri. p̄s.3. Dn̄e quid multiplicati sunt qui tribulāt me.
p̄s.17. Et fulgura multiplicauit. Ps.68. Multiplicati sunt su
per capillos capitis mei. Esa.54. Et multitudinem pacis fi
liis tuis. Pro quo he.le. & multiplicabitur pax filiorum tuo
rum. Vide etiam de hoc infra in dictione רַבָּה raba. Et inde
רב רַב Rab. siue רוֹב rob.i. multus: seu multitudo: siue magnus
Multus. aut princeps. Iudi.17. Adhuc populus multus est. Ester.10.
Et acceptabilis plebi fratrū suorū. Pro quo hebrei legunt.
Mltitudo. Princeps Multum. & acceptabilis multitudini fratrū suorū. & i eo.1. Preponēs
mensis singulis de principibus suis. Iob.11. Nunquid qui
multum loquitur non audiet. & in eodem.23. Nolo multa
fortitudine contendat mecū. & in eodem.33. Et omnia ossa
eius marcescere facit.i. plurima ossa eius. & in eodē.36. Nec
multitudo donorum inclinet te. Ps.47. Ciuitas regis ma=
magnus. gni. Prouer.11. Salus autē vbi multa consilia. Quod in he=
breo legitur singulariter. & in eodē.13. Multi cibi in nouali

bus patrum. Pro quo hebrei legūt. Multitudo cibi seu mul
tus cibus. & in eodem.14. Vbi autem apparent plurime se
getes.i. multitudo segetum. & in eodē.20. Multi homines
misericordes vocantur. Pro quo hebrei legunt. multitudo
hominū. & in eodē. Est aurū & multitudo gēmarū. Eccl's.1.
Eo quod in multa sapientia multus sit labor. & in eodem.5
Vbi sunt multa somnia: plurime suntvanitates. Pro quo he
brei legunt. Quoniā in multitudine somniorū & vanitatū.
Esa..19. Et mittet eis saluatorē & propugnatorē. Pro quo
hebrei legūt. Saluatorē & magnū. Potest etiā deriuari a di=
ctione רוּב rob. que significat pugnare vel obiurgari. vt in=
fra dicetur. & in eodē.42. Et post multos dies visitabuntur
idest post multitudinē dierum. Et in genere feminino רַבָּה
Raba. siue רַבַּת rabath.i. multa siue magna aut multiplicata
1.Reg.2. Et que multos habebat filios infirmata est. Gen̄.7
Rupti sunt omnes fontes abyssi magne. 2. Paralipo.3. Eo
quod multa turba sanctificata non esset. p̄s.77. Et adaqua=
uit eos velut in abysso multa. Ps.88. Deus qui glorificatur
in ecclesia sanctorū magnus & terribilis. Pro quo hebrei le
gunt. Deus roboratus in secreto sanctorū magno. & in he=
breo est generis feminini. p̄s.109. Cōquassauit capita i ter
ra multorū. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he. ve. tran=
stulit. Percussit caput in terra multa. Ponitur etiam רַבָּה Ra
ba siue רַבַּת rabath aduerbialiter.i. multū aut sepe. Ps.61.
Non mouebor amplius. p̄s.119. Multum incola fuit anima
mea. p̄s.122. Multū repleta est aīa n̄ra. Ps.128. Sepe expu=
gnauerunt me a iuuentute mea. Et in plurali רַבִּים rabim.
siue רַבּוֹת raboth. Ps.3. Multi insurgunt aduersum me. Ps.
33. Multe tribulationes iustorum. Prouer.29. Multi requi=
runt faciem principis. Ponitur etiā pro maiori vel lōgeuo.
Gen̄.27. Maior seruiet minori. Iob.32. Non sunt longeui
sapientes. & in lingua chaldaica dicitur רַבְרְבָן Rabreban.i.
magna siue magni aut principes. Dan̄.2. Et numera multa
& magna dedit ei. & in eodē.4. Et optimates mei & magi=
stratus me requisierunt. Et inde רְבָבָה rebaba. siue רִבּוֹ ribo.
i. multiplicatio: siue multiplicata. Ezech.16. Multiplicatam
quasi germē agri dedi te. & cōmuniter ponitur p̄ decē mil
libus. Deut.32. Et duo fugarēt decem millia. Iudi.20. Decē
viri eligantur ex centum ex omnibus tribubus israel: & cē
tum de mille: & mille de decē millibus. Ps. 90. Et decē mil=
lia a dextris tuis. Dicitur etiā רִבּוֹא Ribo cum vau & aleph i
fine. Nee.7. Omnis multitudo quasi vir vnus quadragin=
ta duo millia. pro quo he. le. Omīs multitudo quasi vir vn9
quatter decem millia & duo millia. & in eodē. Et quod de=
dit reliquus populus auri dragmas viginti millia. Pro quo
he. le. Bis decē millia: scribitur etiam sine aleph. 1. Paralipo.
29. Et solidos decē millia. & in eodē. Et eris talenta decē &
octo millia. Ione.4. In qua sunt plusq̄ centū millia homi=
nū. Pro quo. he. le. In qua sūt plusq̄ duodecies decē millia
hominū. Dan̄.7. & decies centena millia assistebant ei. Pro
quo hebrei legunt. Decies mille decē millia corā eo assiste=
bant. & est sensus sicut in littera n̄ra. Et in plurali רְבָבוֹת Re
baboth. siue רִבּוֹת riboth. aut רִבְּאוֹת ribooth. Nu.10. Reuer=
tere dn̄e ad multitudinē filiorū israel. vbi pro multitudine
ponitur רְבָבוֹת rebaboth. Deut.33. Et cum eo sanctorū mil=
lia. 1.Reg.18. Percussit saul mille & dauid decē millia. p̄ quo
hebrei legunt. Percussit saul in millibus suis: & dauid in de
cem millibus suis. idest in pluries decem millibus. Esd.2.
Dederunt in expensas operis auri solidos quadraginta mil
lia & mille. Pro quo hebrei legunt. Auri solidos septies de=
cem millia & mille. Nee.7. Dederunt in thesaurū operis au
ri dragmas viginti millia. Et in numero duali רִבֹּתַיִם Ribo
thaim.i. bis decem millia. p̄s.67. Currus dei decem millia

Pro quo hebrei legunt. Currus dei bis decem millia. Et dicunt aliqui hebrei q in predicto loco & in aliquibus predictis ponitur numerus determinat⁹ pro indeterminato. Vnde beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Currus dei innumerabiles. Et inde מְרֻבָּבוֹת Merubaboth.i.multiplicate siue abundantes.p̄s.43. Oues eorum fetose abundantes in gregibus suis. Et inde רְבִיבִים rebibim.i.gutte vel stille pluuie: propter earum multiplicationem. Deut.32. Et qua si stille super gramina.p̄s.71. Et sicut stillicidia stillantia su per terram. Mich.5. Et quasi stille super herbam. & inde רַב Rab.i.multiplex. Iob.5. Et scies quoniā multiplex erit semen tuū. Et in plurali רֻבֵּי rube. Osee.8. Scribam ei multiplices leges meas. Significat etiam רַב Rab satis vel sufficit. Exo.9. Orate dn̄o vt desinant tonitrua & grando. Pro quo hebrei legunt. Et sufficiat iā esse tonitrua. Nu.16. Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorū est. & in eodē. Multum erigimini filii leui.1.Paralipo.21. Sufficit: iā cesset manus tua. Significat etiam predicta dictio רָבַב Rabab.iurgari vel obiurgari. Geñ.49. Exasperauerunt eum & iurgati sunt. & aliqui hebrei dicūt q significat iaculari.i.iaculo vel sagitta pcutere. Et inde רֹבֶה robe.i.iaculator vel sagittarius Geñ.21. Factusq; est iuuenis sagittarius. Et in plurali רַבִּים Rabim. Hiere.50. Annunciate in babylone plurimis omnibus qui tendunt arcum. Pro quo hebrei legunt. Audire facite in babylōe iaculatores siue sagittarios omnibus qui tendunt arcus. Potest etiam significare plurimos sicut est in litera nostra: Ponitur etiam רַבִּים rabim.pro iaculis vel lanceis. Iob.16. Circūdedit me lanceis suis. vide etiam de hoc infra in dictione רוֹב rob.

רָבַד Rebid.torques.vel ornamētū quod suspēditur in collo. Geñ.41. & collo torquē aureū circūposuit. Ezech.16. Et torquē circa collū tuū. Et inde מַרְבַדִּים Marbadim.i.ornamēta q̄dā quibus lectulus ornatur: siue tapetia. Pro q̄ beatus hiero.transtulit funes. Prouer.7. Intexui funibus lectulum meū. Et inde verbū רָבַד Rabad.quod significat talibus ornamētis ornare vl' sternere lectū.vt in pdicto loco. Pro quo he.le. Ornamētis siue tapetibus ornaui vel struai lectulū meū. Vbi ponitur nomē & verbū ab eo deriuatū.

רָבָה Raba.multiplicare.augere.crescere.enutrire. Geñ.3. Multiplicabo erūnas tuas. & in eodē.22. Et multiplicabo semen tuū sicut stellas celi. & in eodem.35. Cresce & multiplicare. Exo.1. Ne forte multiplicetur. & in eodem. Tanto magis multiplicabantur & crescebant. Et in eodem. Vt multa signa fiant in terra egypti. Leuit.11. Et multos habens pedes. Pro quo he.le. Et multiplicans pedes. Deut.8. Vt possitis viuere & multiplicemini. & in eodem.14. Cum autē longior fuerit via. Pro quo he.le. Cum multa vel multiplicata fuerit tibi via. & in eodē.17. Non habebit vxores plurimas. pro quo hebrei legunt. Et non multiplicabit sibi vxores. & in eodē.30. Et viues atq; multiplicaberis. Iudi.9 Cōgrega exercitus multitudinē: & veni. pro quo hebrei legunt. Multiplica exercitum tuū: & veni.2.Reg.14. Vt non multiplicentur proximi sanguinis ad vlciscendum.2.Paralipo.33. Et multo maiora dereliquit. pro quo hebrei legūt. Et multiplicauit delicta.p̄s.15. Multiplicate sunt infirmitates eorum. Ps.138. Et sup arenā multiplicabuntur. Prouer.29. In multiplicatione impiorum multiplicantur scelera. Eccl's.5. Vbi multe opes sūt: multi & qui comedūt eas. Esa.9. Multiplicasti gentem. & in eodē. Multiplicabitur eius imperium. Ezech.21. Et multiplicat ruinas. Threñ.2. E repleuit in filia iuda humiliatum & humiliatam.i.multiplicauit. Ezech.24. Cōgere ossa que igne succendā. Pro quo he.le. Multiplica ligna. vide etiā de hoc supra in dictione רָבַב Rabab. Et inde הֶרֶב Hereb siue הַרְבֵּה Harbe: aut הַרְבּוֹת Harboth vl' מַרְבֶּה Marbe.i.multitudo: siue multiplicatio. Iudi.20. Vt ascendente in altum fumo captam vrbem demōstraret. Pro quo he.le. Vt multiplicatio vel multitudo fumi in altū ascenderet.p̄s.50. Amplius laua me ab iniquitate mea i.multum laua me.p̄s.129. Et copiosa apud eum redēptio. i.multa. Eccl's.1. Et mens mea contemplata est multa sapiēter. Esa.30. Ignis & ligna multa. & in eodē.33. Tunc diuidētur spolia predarū multarū. Ezech.16. Que est capacissima ebrietatis.i.multū capax. Amos.4. Percussi vos vento vrēte & aurigine multitudinē hortorū vīorū. Signat et pdicta dictio enutrire vel educare. Threñ.2. Quos educaui & enutriui Eze.19. & enutriuit catulos suos. & inde תַּרְבּוּת tharbuth.siue מַרְבִּית Marbith.i.icremētū vl' multiplicatio. Nu.32. Incrementa & alumni hominū peccatorū.1.Reg.2. Et pars magna domus tue morientur cum ad virilē etatē peruenerint. Significat etiā מַרְבִּית Marbith siue תַּרְבִּית Tharbith fenus vel superabundantiā aut vsurā. Leuit.25. Et frugum superabundantiā non exiges. Ezech.18. Ad vsurā nō cōmodauerit: & ampli⁹ nō acceperit. Itē רֹבֶה Robe.i.iaculator vel sagittarius. Geñ.21. Factusq; est iuuenis sagittarius. Pro quo he.le. Et fuit iaculator vel sagittarius. De quo vide supra in dictione רָבַב rabab. & a predicta dictione dicūt aliqui hebrei q deriuatur אַרְבֶּה Arbe.i.locusta. Exo.10. Ecce ego inducam cras locustam in fines tuos.

רָבַךְ Rabach.frigere.torrere. Leuit.6. Que in sartagine oleo conspersa frigetur.1.Paralipo.23. Et ad lagana & sartaginem & ad torrendum.

רָבַע Rabua.quadrū vel quadratū aut quadrāgulū.cōmisceri. Exo.27. Quinq; cubitos in lōgitudine & totidē in latitudine.i.quadrū. & in eodē.28. Quadrangulū erit & duplex. Ezech.43. Quadrāgulatū equis laterib⁹. & aliquādo scribitur cū iod & thau in fine & dicitur רְבִיעִית rebiith.3.Reg.6. Postes de lignis oliuarum quadrāgulatos. Ezech.48. Omnes primitie viginti quinq; millia in quadrū separabuntur. Scribitur etiam cum mē in principio & dr̄ מְרֻבָּעָה Merubaa siue מְרֻבַּעַת Merubaath.i.quadratum vel quadrata. Ezech.40. Longitudine centum cubitorū: & latitudine centum cubitorū per quadrū. & in eodē.45. Et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam. Et inde רֶבַע rebaa siue רְבִיעִית rebiith.i.quarta pars Leuit.23. Quarta pars hin. Nee.9. Et legerunt in volumine legis dn̄i dei quatter in die: & quatter in nocte cōfitebātur. Pro quo he.le. Et legerūt in volumine legis dn̄i dei q̄rta parte diei: & quarta parte confitebantur vel laudabant. Ponitur etiā רֶבַע Rebaa pro latere. Ezech.43. Quadrangulatum equis lateribus.i.per quattuor partes equales. Et inde אַרְבָּעָה Arbaa.i.quattuor. Geñ.2. Qui inde diuiditur in quattuor capita.4.Reg.7. Quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum porte. Prouer.30. Quattuor sunt minima terre. Et i genere feminino אַרְבַּע Arbaa sine he in fine Exo.22. Et quattuor oues pro vna oue. Esa.11. A quattuor plagis terre. Et aliquando scribitur cum thau in fine & dicitur אַרְבַּעַת Arbaath. Ezech.46. In quattuor angulos atrii atriola disposita. & in eodē. Mensure vnius quattuor erāt. Et inde אַרְבַּעְתָּיִם Arbathaim.idest quadruplum.2.Reg.12. Et ouem reddet in quadruplum. Et inde רְבִיעִי Rebii.i.quartus. Geñ.1. Et factum est vespere & mane dies quartus. & in eodē.2. Fluuius quartus ipse est euphrates. & in eodē.15. Generatione autem quarta reuertentur huc. Et in chaldeo dicitur רְבִיעָאָ Rebiaia. Dañ.2. Et regnum quartum erit velut ferrum. Et in plurali רְבִיעִים Rebiim. Exo.4. In tertiam & quartam generationem. Pro quo hebrei le-

הֶרֶב הַרְבֵּה הַרְבּוֹת מַרְבֶּה Multiplicatio. Amplius. Copiosa. Multa. Enutrire. תַּרְבּוּת מַרְבִּית Incremētū תַּרְבִּית Magna pars. Supabūdātia. Vsura. רֹבֶה Sagittarius אַרְבֶּה Locusta. רָבַךְ Frigere. Torrere. רָבַע Quadrum Q̄drāgulatū רְבִיעִית Q̄drāglatū מְרֻבָּעָה Quadrifaria רֶבַע Q̄rta pars. רֶבַע Later. אַרְבָּעָה Quattuor אַרְבַּע Quattuor אַרְבַּעַת Quattuor אַרְבַּעְתָּיִם Q̄druplū. רְבִיעִי Quartus. רְבִיעָאָ Quartus. רְבִיעִים Quarti.

gunt.In tertios & in quartos.i.natos in tertia & in quarta
generatione.4.Reg.10.filii tui vſq; ad quartã generationẽ
ſedebunt ſuper thronum iſrael.pro quo hebrei legunt.filii
quarti ſedebunt tibi ſuper thronum iſrael. & in genere fe=
רְבִיעִית minino רְבִיעִית rebiith.ideſt quarta ſiue quarta pars.Leuit.
Quarta. 19.Anno autem quarto omnis fructus eorũ ſanctificabitur
Et in hebreo eſt generis feminini.Item רָבַע rabaa.i.com=
רָבַע miſceri.ſ.in actu generationis: vel coire: aut ſuccũbere.Le
Cõmiſceri uit.18.Mulier,non ſuccumbet iumento nec miſcebitur ei.
Coire. & in eodem.19.Iumenta tua non facias coire cum alterius
generis animantibus.& in eodem.20. Mulier ſi ſuccubue=
Succũbeř rit iumento.& inde רֹבַע robaa.ideſt generatio: vel ſtirps.
רֹבַע Nu.23.Et noſſe numerũ ſtirpis iſrael.hebrei tamen in pre
Stirps. dicto loco iuxta primã ſignificationẽ legunt.& noſſe quar
רֶבַע tam partem iſrael.i.numerum quarte partis. Et inde רֶבַע
rebaa.ideſt accubatio.Ps.138. Semitam meam & funiculũ
meum inueſtigaſti.Pro quo beatus hiero.in pſalterio iux=
Accubatio ta he.ve.tranſtulit.Semitam meam & accubationem meã.
euentilaſti.

רָבַץ Rabas.cubare.accubare.requieſcere.ſternere. Gen.
רָבַץ 49.Requieſcens accubuiſti vt leo.Et in eodem. Ac=
Accubarc. cubans inter terminos.Nu.22.Concidit ſub pedibus ſedẽ=
Cõcidere tis.Pro quo he.le.Et concidit ſub Balaam.Deut.22.Et ma
Incubare. trem pullis vel ouis deſup incubatẽ.& in eo.29.Et ſedeant
ſuper eum omĩa maledicta que ſcripta ſunt in volumine le
requiſcere gis.pro quo he.le.& cubabũt ſuper eũ. Iob.11. Requieſces
Cubare. & non erit qui te terreat. Canti.1. Vbi cubes:vbi paſcas in
meridie.ps.22.In loco paſcue ibi me collocabit. ideſt cuba
re me faciet.Eſa.11.Et pardus cum hedo accubabit.& in eo.
13.Nec paſtores requieſcent ibi:ſed requieſcent ibi beſtie.
& i eodem.27.Ibi paſcetur vitulus & ibi accubabit.Hiere.
33.Habitaculum paſtorum & accubantium gregũ. Soph.
3.Et accubabunt:& non erit qui exterreat.Ponitur etiã pro
Sternere. ſternere.Eſa.54.Ecce ego ſternam per ordinem lapides
רֵבֶץ tuos.& inde רֵבֶץ Rebes.i.cubile:ſeu accubatio.vbi accubãt
Cubile. & requieſcunt.Prouer.4.Nec vaſtes requiẽ eius. i. cubile
eius:vbi requieſcit.Eſa.65.Et vallis achor in cubile armen
torum. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur
מִרְבַּץ מִרְבַּץ Mirbas.Ezech.25. Et filios amõ in cubile pecorum
Cubile. Soph.2.Quomodo facta eſt in deſertum cubile beſtie.

רָבַק רָבַק Rabac. Impingare:vel ſaginare. & ſolum inuenitur
מַרְבֵּק מַרְבֵּק Marbec ab eo deriuatum:quod ſignificat ſagi=
Saginatũ natum ſeu impinguatum:vel locus vbi animalia impigan
Paſcualis tur.Hiere.46.Quaſi vituli ſaginati vniuerſi ſunt. In aliis
vero locis beatus hiero.trãſtulit paſcualẽ ſeu armentum.1.
Reg.28.Mulier autem illa habebat vitulum paſcualẽ.ideſt
Armentuz Vitulũ ſaginatũ. Amos.6.Et vitulos de medio armenti.
Malach.2.Et ſalietis quaſi vitulus de armento.

רָגַז רָגַז Ragaz.Commoueri. vel inquietari. Tremere.vel con
tremiſcere. Iraſci.conturbari:vel contriſtari.Deut.2.
Vt audito nomine tuo paueant:& in morẽ parturientiũ cõ
Contremiſcere. tremiſcant.1.Reg.7. Et non turbabitur amplius. Pro quo
he.le.Non cõmouebitur vel nõ inquietabitur amplius. Et
in eodẽ.28.Quare inquietaſti me vt ſuſcitarer.i. cõmoui=
ſti me.2.Reg.22.Fundamenta montium cõcuſſa ſunt.Pro
Inquietaŕ quo he.le.Et fundamenta celorum cõmota ſunt vel contre
Concutere Cõmouere muerunt.Iob.9. Qui cõmouet terram de loco ſuo.ps.17.
Et fũdamẽta mõtiũ cõmota ſunt.& btũs hiero.in pſ.iuxta
he.ve.tranſtulit.Fundamẽta montiũ cõcuſſa ſunt.Prouer.
Moueri 30.Per tria mouetur terra.Hiere.50. Et commoueat habi=
tatores babylonis. Abach.3.Et ſubter me ſcateat. Pro quo
he.le.ſubter me cõtremiſcat ſiue cõmoueatur.Sigñat ẽt ira
Iraſci. ſci.Gen.45.Ne iraſcamini i via.Exo.15.Audierũt populi
& irati ſunt.Eſd.5.Poſtq; autem ad iracũdiam prouocaue=
rũt patres nrĩ.Ps.4.Iraſcimini & nolite peccare. poteſt ẽt
legi.cõtremiſcite.Prouer.29.ſiue iraſcatur ſiue rideat.Eſa.
37.Et inſaniã tuã cõtra me.pro quo he.le.& ꝙ iraſcaris ad
uerſũ me. & in eodem.Cũ fureres aduerſum me.i.iraſceris Furẽre
Ezech.16.Et prouocaſti me in oĩbus his.ſ.ad iracũdiã.& in
de רְגַז Regaz.quod in lingua chaldaica ſignificat irã vel fu
rorẽ.Dañ.3.tũc nabuchodonoſor in furore & ira.ſigñat ẽt Furor.
pauere.aut contriſtari vel conturbari. Deut.28. Dabit tibi Paue
dñs cor pauidũ.2. Regũ.28.Contriſtatus itaq; rex.Ioel.1. Cõtriſt
Conturbẽtur omnes habitatores terre.Mich.7.Perturba= Cõturb
buntur de edibus ſuis.Abach.3. Turbabuntur pelles terre Turba
madian. & in eodem. Audiui & conturbatus eſt vẽter me?.
Et inde רֹגֶז rogez.i.cõmotio:vel conturbatio:aut tremor:
vel cõcuſſio.Iob.3. Ibi impii ceſſauerunt a tumultu.ideſt a Tumu
cõmotiõe.Eſa.14.Cũ requiẽ dederit tibi dñs a labore tuo comm
& a cõcuſſione tua.Scribitur etiam cum he in fine. Ezech. Cõcuſſ
12.Et aquam tuam in feſtinatione & in merore bibes. vbi Feſtin
ponitur pro feſtinatione.

רָגַל Ragal.explorare.contemplari. accuſare.ſuſurrare.de
trahere.diffamare. Gen.42. Exploratores eſtis vos. Explo
Et in eo.Nec quicq; famuli tui machinãtur mali. pro quo
hebrei legunt. Non ſunt ſerui tui exploratores. Nu.21.Mi=
ſit itaq; moyſes vt explorarent iazer. Deut.1.& cõſiderata
terra. Pro quo he.le.Explorauerunt eam.Ioſ.7.Aſcendite
& explorate terrã. qui pcepta cõplẽtes explorauerunt hai
2.Reg.10. Et nõ ideo vt inueſtigaret & exploraret ciuitatẽ
& euerteret eam.Sigñat ẽt accuſare vel detrahere aut ſuſur
rare. ſiue diffamare. eo quod ſuſurrones & detractores ex=
plorãt dicta & facta aliorum vt detrahãt & accuſet. 2. Reg. Accuſ
19. Accuſauit me ſeruũ tuũ ad te dñm meũ regem.i.detra=
xit vel diffamauit me.ps.14.Qui nõ egit dolum in lingua
ſua.Pro quo beatus Hiero. in pſalterio. iuxta he.ve.tran=
ſtulit.Non accuſauit in lingua ſua.Itẽ רֶגֶל Reguel ſiue רָגֶל
Ragel.i.pes.& eſt in hebreo vtriuſq; ſexus.Gen.41.Abſq;
tuo imperio nõ mouebit quiſq; manum aut pedem. Deut. Pes
19.Pedẽ pro pede.ps.25. Pes me? ſtetit in directo. Ezech.
1.Et pedes eorum pedes recti.Pro quo hebrei legunt.Et pe
des eorum pes rectus. & in eodem.29. Non pertrãſibit eã
pes hominis.Et in plurali רַגְלַיִם Raglaim.Gen.19.Et laua
te pedes veſtros.Leuit.11. Ex cunctis animantibus que in= Pede
cedunt quadrupedia.ideſt quattuor pedibus.Iudi.5.Et ba
rach veſtigia ſunt ſecuti.Pro quo hebrei legunt.Et barach
in valle miſſus eſt pedibus ſuis.i.pedeſter.2.Reg.15.Egreſ
ſus eſt ergo rex & vniuerſa domus eius pedibus ſuis. & in
eo.Illotis pedibus & intonſa barba.Iob.29.& pedes clau=
do.Eſa.7.Caput & pillos pedum.Scribitur etiam cum mẽ
in principio & dicitur מַרְגְּלוֹת Margueloth.ideſt pedes:
vel locus pedum.Ruth.3.A parte pedum. Dañ.10.& bra= Pede
chia eius & deorſum vſq; ad pedes. & in lingua chaldaica
dicitur רַגְלַיָּא Raglaia.Dañ.2. Quia vidiſti partẽ pedum
& digitorum:partem teſteam figuli.Ponitur etiã רַגְלַיִם ra
glaim ſiue רַגְלִי Ragle pro peditibus vel pedeſtribus.Exo. Ped
12.Sexcenta fere millia peditum virorum.Nu.11. Sexcen=
ta millia peditum huius populi ſunt.Hiere.12.Si cũ pediti
bus currens laboraſti.Accipitur etiam pro comitatu vel cõ
tubernio.Gen.30.Benedixitq; tibi deus ad introitũ meũ.
Pro quo he.le.Pro comitatu vel cõturbernio meo.Exo.11. Com
egredere tu & oĩs ppl's qui ſubiectus eſt tibi.pro quo he.le.
Et oĩs populus qui eſt in pedibus tuis.i.in comitatu vel cõ=
tubernio tuo.Ponitur ẽt ꝑ veſtigio. Gen.33.& ego ſequar
paulatim veſtigia eius:ſicut videro paruulos meos poſſe.&
qñ iũgitur cũ dictiõe הַסָךְ Aſach:tũc ambe dictiões ſignãt Veſti

ventrem purgare seu mingere. Iudi.3. Forsitã purgat aluū
in estiuo cenaculo.1.Reg.24. In quam ingressus est saul
vt purgaret ventrem. Et inde vrina dicitur מֵירַגְלַיִם Mera
glaím.i.aque pedum.Esa.36.vt bibant vrinam pedū suorū
Significat etiam predicta dictio רֶגֶל Regel.vicem.Exo.23.
Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis.
Nu.22. Cur percutis me ecce iam tertio.i.trib⁹ vicibus.Et
in eodem.Cur inquit tertio verberas asinam tuam.Et inde
verbum רָגַל Ragal.i.assuescere vel consuescere. Osee.11.&
ego quasi nutricius ephraim.Pro quo hebrei legūt.Et ego
cõsuetus vl'assuetus fui ipsi ephraim. Potest etiã significare
pedetētim ambulare:a primo significato deriuatū.i.pedetē
tim cū eo ambulabam sicut nutricius cū puero. est etiã רֹגֵל
Rogel nomē fontis.3.Reg.1. Qui erat vicin⁹ fontis rogel.

רָגַם Ragam. lapidare.siue lapidibus obruere. Leuit. 20.
Lapidibus obruet eos.& in eodem.24.Lapidet eum
omnis multitudo. Nume.15. Obruat eum lapidibus om-
nis turba.Deut.21. Lapidibus obruet eū populus ciuitatis
Ezech.16.Et lapidabunt te lapidibus.& in eo.23.Et lapide
tur lapidibus populorum.Et inde מַרְגֵּמָה Margema.i.acer-
uus lapidum. Pro quo beatus hieronymus transtulit acer-
uus mercurii. Prouer.26. Sicut qui mittit lapidem in acer-
uum mercurii:ita qui tribuit insipienti honorem.Quod a
liqui hebrei exponunt sic. scilicet sicut qui mittit lapidem
scilicet preciosum in aceruum lapidum.s.cõmunium: ita
qui tribuit insipienti honorem. Potest etiam deriuari ab
אַרְגָּמָן Argaman q̄ significat purpuram: vt sit sensus:sicut
qui ligat lapidem vel saxum in purpura: ita qui tribuit insi
pienti honorem. Item רִגְמָה Rigma.i.ducatus vel principa
tus.p̄s.67.Principes iuda duces eorum. Et aliqui hebrei se
cundum primã significationem legunt. lapidatio eorum.
Sed beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Principes
iuda in purpura sua.s.ab אַרְגָּמָן Argaman quod significat
purpuram:vt supra dictum est.

רָגַן Ragan. Susurrare.murmurare.mussitare.Deut.1.Mur
murastis in tabernaculis vestris.Et inde נִרְגָּן Nirgan.
siue רֹגֵן Rógen.i.susurro vel murmurator aut mussitator.
prouer.16.Et verbosus.i.susurro separat principes.& in eo
dem.26.Verba susurronis quasi simplicia.Esa.29.Mussita
tores discent legem.

רָגַע Ragaa. scindere.diuidere. quiescere. turbare. Iob.7.
Cutis mea aruit & cõtracta est.pro quo hebrei legunt.
Cutis mea scissa est & contabuit.& in eodem.26.In fortitu
dine illius repente maria congregata sunt. Pro quo hebrei
legunt. In fortitudine illius scidit seu diuisit maria. Potest
etiam significare sicut est in littera nostra. Nam רֶגַע Régaa
significat repente vel subito: vt infra dicetur. Esa.51. Qui
conturbo mare & intumescunt fluctus eius. Pro quo he-
brei legunt. Diuidēs mare.Et inde רִגְעֵי rigee.i.diuisiones
vel scissure. p̄s.34. Et in iracundia terre loquētes dolos.p
quo he.le. & in scissuris terre.i.in locis abscõditis terre. Itē
רָגַע Ragaa.i.quiescere vel requiescere. Deut.28. In gētib⁹
quoq; illis nõ quiesces.Esa.30.Ibi cubauit lamia.i.requie-
uit.&in eodē.51.& iudiciū meū in lucē populorū quiescet.
Hiere.30.Vade in requiē suã israel.Pro quo hebrei legunt.
Vade ad requiescendum israel.Hiere.43.Refrigerare & sil
le.i.requiesce & sile. & in eodem. 50.Vt exterreat terrã:&
cõmoueat habitatores babylonis.Pro quo he.le. Vt requie
scere faciat terram. nam ex ruina babylonis quieuit terra.
vt habetur.Esa.14.Et inde מַרְגֵּעָה Margea.siue מַרְגּוֹעַ Mar
goa.idest requies.seu refrigerium. Esa.28. Et hoc est refri
gerium meū:.& noluerunt audire. Hiere.6. Et inuenietis
refrigeriū animab⁹ vr̄is.Item רֶגַע Régaa. siue רָגַע Rágaa.

idest subito.repēte:aut punctus.Iob.20.Et gaudiū hypocri   Punctus.
te ad instar puncti.& in eodem.21. Et in puncto in infernū
descendunt.p̄s.6.Et erubescãt valde velociter.Pro quo bea
tus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Et confundantur su   Subito
bito.Hiere.4.Repente vastata sunt tabernacula mea:subi-   Repēte.
to pelles mee.& in eodem.18.Repente loquar aduersus gē-
tem & aduersus regnum. & in eodem. Et subito loquar de
gente & regno. Scribitur etiam cum aleph in principio &
he in fine.& dicitur אַרְגִּיעָה Argía.Prouer.12. Qui autē te   אַרְגִּיעָה
stis est repentinus concinat linguam mēdacii. Hiere. 49.   Repētinus
Quia subito currere faciam illum ad illam. Et in plurali   subito
רְגָעִים Regaim.Esa.27.Repente propinabo ei.Pro quo he   רְגָעִים
brei legunt. In momentis propinabo ei.Ezech.32. Et ob-   Repente
tupescent repente.i.in momentis.

רָגַשׁ Ragas.fremere.tumultuare.congregare.p̄s.2.Qua   רָגַשׁ
re fremuerūt gentes.Et aliqui hebrei in predicto lo-   Fremere
co legunt. Quare congregate sunt gentes. Vnde beatus   Cõgregar.
hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Quare congregaue-
runt gentes.Et in lingua chaldaica cõmuniter ponitur pro
congregare. Dañ.6. Tunc principes & satrape surripuerūt
regi.i.congregati sunt ad regem:vel cum tumultu aut stre-
pitu venerunt.Et inde רֶגֶשׁ Rages.idest cõgregatio:vel cõ-   רֶגֶשׁ
sensus.Ps.54.In domo dei ambulauimus cū consensu.i.si   Cõsensus
mul cõgregati.Sed beatus hiero.in predicto psalterio tran-   Terror.
stulit.Ambulauimus in terrore.i.in tumultu.Scribitur etiã   multitudo
cum thau in fine.p̄s.63. Et a multitudine operantiū iniqui   Tumultus
tatem.Pro quo beatus hiero.in predicto psalterio trãstulit.
Et a tumultu operantium iniquitatem.

רָדַד Radad.extendere.expãdere.subiicere.3.Reg.6. Ope   רָדַד
ruit tam cherubim q̄ palmas auro.Pro quo hebrei le-   Extendere
gunt. Et extēdit super cherubim & super palmas aurum.i.
laminis aureis operuit ea.& in eodē.7.Subter leones & bo
ues lora ex ere dependentia.Pro quo hebrei legunt. Et sub
ter leones & boues lora opere extēto. Significat etiã subiice   subiicere.
re.Ps.143. Qui subdit populum meū sub me. Esa.45. Vt
subiiciam ante faciem eius gētes. Vide etiam de hoc supra   רְדִיד
in dictione יָרַד Iarad. Et inde רְדִיד Redid.idest pallium   Pallium
siue theristrum. Cãti.5.Tulerunt pallium meū.Et in plura
li רְדִידִים Redidim.Esa.3.Et sindones & vittas & theristra.   רְדִידִים
Vbi ponitur pro theristris: que mulieres expandūt super   teristra.
se:a primo significato deriuatum.

רָדָה Rada.dominari.preesse.imperare subiicere.sumere.   רָדָה
obtinere:applaudere.Geñ.1.Et presit piscibus maris   Preesse.
& volatilibus celi. & in eodem. Et dominamini piscibus   Dominari
maris.Leuit.25. Ne affligas eum per potentiam. Pro quo
hebrei legunt. Non domineris vel non imperes ei per vio
lentiam siue cum austeritate. & in eodem. Nõ affliget eum
violenter. idest non dominetur eius cum violentia vel au-
steritate. & in eodem.26.Et subiiciemini his qui oderunt
vos.Pro quo hebrei legunt.Et dominabuntur vestri:inimi
ci vestri.Nu.24.De iacob erit qui dominetur. Iudi.5.Sal-
uate sunt reliquie populi : dominus in fortibus dimica-
bit. Pro quo hebrei legunt. Tunc dominabitur qui reli-
quus fuerit in fortibus populi: dominus dominabitur mi-
hi in fortibus:idest contra fortes.Ps.67.Ibi beniamin ado-
lescentulus in mentis excessu. Pro quo hebrei legunt. Ibi
beniamin paruulus dominans eis. Pro quo beatus hiero.
in psal.iuxta he.ve.transtulit. Ibi beniamin paruulus con-
tinens eos.p̄s.71.Et dominabitur a mari vsq; ad mare.Ps.
109.Dñare in medio inimicorū tuorum. Esa.14. Subiiciē
tem in furore gentes crudeliter.Threñ.3. De excelso misit
ignē in ossibus meis:& erudiuit me.Pro quo hebrei legūt.
Misit ignem in ossibus meis:& dominatus est eorum:siue

subiecit vel continuit ea. Sed in lingua chaldaica significat erudire.sicut est in littera nra.Ezech.34.Sed cū austeritate
Imperare imperabatis eis. Vide etiā de hoc infra in dictione רוד Rod
Sumere Significat etiam sumere vel obtinere. Iudi.14. Quē cum sumpsisset in manibus.& in eodem.Quod mel de corpore
Obtinere. leonis sumpserat.Esa.21. Et reges obtinebit. Potest etiā legi.& regum dñabitur:secūdum primā significationem. Ponitur etiam pro applaudere.Hiere.5.Et sacerdotes applau
applauder debant manibus suis.

רָדַם רדם Radam.sopiri.dormire.s.sopore graui.vl' sopore demergi.stupefieri: vel stupore cadere. seu collabi. Iu
Sopiri. Dormire Collabi di.4.Qui soporem morti socians defecit.ps.75. Dormitauerunt qui ascenderunt equos.Dañ.8. Cūq; loqueretur ad me collapsus sum pronus in terra.Ione.1.Et dormiebat so
תַּרְדֵּמָה pore graui.Et inde תַּרְדֵּמָה Thardema.i.sopor.Geñ.2.Et misit deus soporem grauem in adam.Iob.4. Quando so
sopor let sopor occupare homines.

רָדַף רדף Radaph.persequi.sequi.Geñ.34. Et nō sunt ausi per
Persequi. sequi recedentes .Exo.14.Et psecutus est filios israel.
Sequi. Deut.16.Quod iustum est psequeris.i.sequeris.Iudi.5.Sequimini me.& in eodē.4.Et barach persequeretur fugientes currus.ps.7.Persequatur inimic9 animā meam.ps.33. Inquire pacem & persequere eā. ps.37. Quoniā sequebar bonitatem.Prouer.15.Qui sequitur iustitiā diligitur a deo Esa.5.Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam. Threñ.5.Ceruicibus nrīs minabamur.Pro quo he.le. Sup ceruices nostras psequebamur.i.persecutionē patiebamur Ezech.35.Cum sanguinē oderis:sāguis persequetur te. Et
מֻרְדָּף inde מֻרְדָּף Murdaph.i.persecutio.Esa.14. Subiicietem in furore gentes crudeliter.Pro quo he.le. Subiicietem in fu
Cessatio. rore gentes persecutione absq; cessatione.

רָהָה רהה Raha.formidare. Esa.14. Ne timeatis:neq; formide
Formidar. tis.& solum inuenitur in predicto loco.

רָהַב רהב Rahab.excedere.excellere. superbire.tumultuari.sus
amplius Excedere multiplicar. auolare Excellere citare.ps.89.Et amplius eorum labor & dolor.i.tempus quod excedit octoaginta annos est labor & dolor.Ps. 137.Multiplicabis in anima mea virtutem.i.excellere facies.Canti.1. Quia ipsi me auolare fecerūt. Pro quo hebrei legunt.Ipsi me excellere vel superbire fecerunt. Esa.3.Tu
Tumultuari. multuabitur puer cōtra senem.i.supbiet: vel excellentiorē se putabit.Ponitur etiam pro suscitare.Prouer.9. Discurre
רַהַב festina & suscita amicum tuum.Et inde רַהַב Rahab.i.super
suscitare. superbus superbia. bus vel superbia. Iob.36. Et prudentia eius percusit superbum.Esa.30. Superbia tantum est:quiesce.& in eodem.31. Nunquid tu non percusisti superbum. est etiā רַהַב Rahab. nomen proprium loci.Ps.86.Memor ero rahab & babylonis scientiū me. Sed etiam in predicto loco beatus hieronymus in psal.iuxta he.ve.transtulit.Memorabor superbie &
רְהָבִים babylonis.Et in plurali רְהָבִים Rehabim.ps.39.Et non respexit in vanitates & insanias falsas. Pro quo beatus hiero.i
superbie. psal.iuxta he.ve.transtulit.Et non est auersus ad superbias pompasq; mendacii.

רָהַט רהט Rahat.in lingua chaldaica significat currere.Et inde
Currere. רְהָטִים רְהָטִים Rehatim.i.canales vbi aque decurrunt. Geñ.
canales 30.Posuitq; eas in canalibus vbi effundebatur aqua. Significat etiam laquearia que in tectis domorum fiūt in modū
Laquearia. canalium.Cāti.1.Laquearia nostra cupressina.& in eodem. 7. Et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Pro quo hebrei legūt.Et coma capitis tui sicut purpura regis ligati in laquearib9.i.in domo laquearibus constructa. Potest etiam legi sicut est in littera nostra.

רוּב רוב Rob.litigare. rixari.obiurgari. contendere. iudicare. seu iudicio contendere.vindicare.vlcisci. Geñ.26.Sed & ibi iurgium fuit pastorum gerare aduersus pastores isaac Pro quo hebrei legunt.Et iurgati sunt pastores gerare ad- Iurgari
uersus pastores isaac. Et in eodem. Et pro illo quoq; rixati Rixari.
sunt. Et in eodem.Pro quo non contēderunt.Iudi.11.Aut docere potest q iurgatus sit contra israel.1.Reg.15.Et tetē
dit insidias in torrente.Pro quo hebrei legunt.Et obiurgatus est siue contendit in torrente.Iob.33.Aduersus eum cō obiurga
tendis. & in eodem.39. Nunquid qui contendit cum deo Cōtende
tam facile conquiescit. Esa.45. Ve qui contradicit factori suo.idest qui contendit vel litigat cum factore suo. Significat etiā iudicare vel iudicio cōtendere.ps.34.Iudica domi Iudicar
ne nocentes me.Esa.3.Stat ad iudicandum dominus.Et in eodem. 49. Eos vero qui iudicauerunt te ego iudicabo. Hiere.2. Propterea iudicio contendam vobiscum. Threñ. Iudicio tender
3.Iudica domine causam anime mee.Osee.2.Iudicate matrem vestram:iudicate. Ponitur etiam pro vindicare vel vlcisci. Iudi.6. Nunquid vltores estis baal.& in eodē. Si deus est: vindicet se de eo.Osee.2.Et misit ad regē vltorē.Et in vidicare
de ריב Rib.i.iurgium.litigium.Rixa.lis.causa.Geñ.13.Et facta est rixa inter pastores.Deut.25.Si fuerit causa inter aliquos. Prouer.25. Ne proferas in iurgio cito.& in eodem. Rixa Causa. Iurgium
Causam tuam tracta cum amico tuo.Scribitur etiam cū mē in principio & he in fine: & dicitur מְרִיבָה Meriba. Geñ.13. Ne sit queso iurgiū inter me & te.Exo.17.Et vocauit nomē Iurgium
loci illius temptatio propter iurgium filiorum israel. Pro quo hebrei legunt. Vocauit nomen loci illius temptatio & iurgium:propter iurgium filiorū israel.Et in plurali רִיבוֹת Riboth.Deut.17.Et iudicum intra portas tuas videris verba variari.Pro quo hebrei legūt. Verba litium siue causarū Lites
vel litigiorum.i.litigantium in portis tuis.

רוּד רוד Rod.dominari.preualere.humiliari.Geñ.27.Tēpus q; veniet,cum excutias & soluas iugum eius de ceruicibus tuis.pro quo hebrei legunt. Et erit cum preualueris vl' preuale
dominatus fueris & excuties iugum ei9 de ceruicibus tuis. Hiere.2.Quare ergo dixit populus meus recessimus. Pro quo hebrei legūt.Quare dixit populus meus dominati sumus siue preualuimus. Sed in translatione chaldaica est sicut in littera nostra. Osee.11. Iudas autem testis descendit cum deo. Pro quo hebrei legunt. Iudas autem adhuc preualebat siue dominabatur cum deo . Potest etiam deriuari a dictione ירד Iard que significat descendere sicut est in littera nostra.Sed in translatione chaldaica sic habetur.Domus autem iuda confortabantur siue preualebant in cultu domini. Vide etiam de hoc supra in dictione רָדָה Rada.ponitur etiam predicta dictio pro humiliare.ps.54. Contristatus sum in exercitatione mea . Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit.Humiliatus sum in meditatione mea. Vide etiam de hoc supra humilia
in dictione יָרַד Iarad.

רוה Raua.inebriare.irrigare.saciare.ps.35.Inebriabūtur pinguedine domus tue.ps.64.Riuos ei9 inebria.idest irriga. Prouer.11. Et qui inebriat:ipse quoq; inebriabitur. Inebria
Esa.16. Inebriabo te lachryma mea. Et in eodē.34.Quoniā inebriatus est in celo gladius meus.& in eodem.43.Et adipe victimarū tuarum non inebriasti me . & in eodē.55. Sed inebriat terram & infūdit eam.Hiere.31.Inebriaui animam lassam.Et in codē.46.& inebriabitur sanguine eorum.Threñ.3.Inebriauit me absinthio.& inde רָוֶה Raua. siue רָוֶה raue.idest ebria vel saturata aut irriguū. Deut.29. Ebria. Irrigu
Vt absumat ebria sitientem.Esa.58.Et eris quasi hortus irriguus.& aliquando scribitur cum iod in medio & dicitur Inebria
רְוָיָה Reuaia.Ps.23.Et calix me9 inebriās.Ponitur etiā p refrigerio.ps.65.Et eduxisti nos in refrigeriū.Itē רָוָה raua. refrige

In lingua chaldaica significat aspectum vel intuitum aut speciem. Dañ.2. Intuitus eius erat terribilis. Et in eo.3. Et species quarti similis filio dei.

רוח Rauach. respirare. refrigerari. seu refocilari. 1. Reg.16. Et refocilabatur saul. idest respirabat vel refrigerabatur. Iob.32. Loquar & respirabo paululũ. & ĩde רְוַח réuach idest respiratio vł spaciũ aut refrigeratio. Geñ.32. Et sit spacium inter gregem & gregem. Ester.4. Per aliam occasionem liberabuntur iudei. Pro quo hebrei legunt. spaciũ vel refrigerium erit iudeis de loco alio. & ĩde מְרְוָח Meruuach idest spaciosum. Hiere.22. Edificabo mihi domum latam & cenacula spaciosa. & inde רְוָחָה Reuacha. siue הֲרְוָחָה Haruacha. idest refrigerium: vel spacium: aut requies: siue respiratio. Exo.8. Vidẽs autem pharao ꝙ data esset requies. ponitur etiam pro singultu: qui est respiratio quedã. Threñ.3 Ne auertas aurem tuã a singultu meo. Et inde רוּחַ Rúach. i. spiritus. ventus. aer. seu aura. aut halitus. Geñ.1. Et spiritus domini ferebatur super aquas. Et in eo.41. qui spiritu dei plenus sit. Exo.15. Flauit spũs eius & operuit eos mare. Et in eo.28. Quos repleuit spiritus sapiẽtie. Nu.14. Qui plenus alio spiritu secutus est me. 2. Regum.23. Spiritus domini locutus est per me. 3. Regum.22. Egressus est autẽ spiritus: & stetit coram domino. 1. Paralip.12. Spiritus vero induit amasai. Iob.9. Non concedit requiescere spũm meũ Et in eo.15. Quid tumet contra deum spiritus tuus. Et in eodem. spiritum illius & flatum ad se trahit. Ps.50. Et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Et in eo. & spiritu principali confirma me. Prouer.29. Totum spiritum suum profert stultus. Eccl's.7. Ne sis velox ad irascendum. Pro quo hebrei legunt. Ne sis velox in spiritu tuo ad irascendũ. Et in eodem.12. Et spiritus redeat ad deum qui dedit illũ. Esa.11. Et spiritu labiorũ suorum interficiet impium. Et in eodem.31. Et equi eorum caro & non spiritus. Et in eodẽ.32. Donec fundatur super nos spiritus de excelso. Et in eo.48 Dominus misit me & spiritus eius. Et in eodem.61. Spiritus domini super me. Ezech.1. Quocũq; ibat spiritus: illuc eunte spiritu & rote pariter eleuabantur. Zach.6. requiescere fecerunt spiritum meum in terra babylonis. Malach.2. Et residuum spiritus eius est. Et in eodem. Et custodite spiritum vestrum. Et inde verbum tertie coniugationis quod significat inspirare: seu spiritu replere. Esa.11. Et repleuit eum spiritu timoris domini. Significat etiam predicta dictio רוּחַ Rúach ventum siue: aerem. aut auram. Geñ.3. Ad auram diei. Et aliqui hebrei legunt. Ad spiritum diei siue ad ventum diei. Exo.10. Ventus vrens leuauit locustas. Et in eodem.14. Flante vento vehementi & vrenti. 3. Reg.19 Spiritus grandis & fortis subuertens montes. idest ventus. Iob.1. Repente ventus vehemens irruit. Et in eo.41. Nec spiraculum quidem incedit per eas. i. neq; aer. Eccl's.1. & in circuitu pergit spiritus. Ezech.5. Tertiam vero partem in omnem ventũ dispgã. Et in lingua chaldaica aliqñ dicitur רוּחָא Rucha. Dañ.2. Et rapta sunt vẽto. Ponitur ẽt pro spiritu malo. Iudi.9. Misit dominus spiritum pessimum inter abimelech & habitatores Sichem. 1. Regum.16. Et exagitabat eum spiritus nequam. Et in eodem. Ecce spiritus domini malus exagitat te. Et in eodem. Recedebat enim ab eo spiritus malus. Accipitur etiam pro halitu. Iob.19. Halitũ meum exhorruit vxor mea. Accipitur etiam pro plaga terre seu pro parte. Hiere.52. Et fuerunt malogranata nonaginta sex dependentia. pro quo hebrei legũt. ex omni parte dependentia. Ezech.42. Mensus est autem contra ventum orientalem. idest contra plagam orientalem. & in eodem. Mensus est contra ventum aquilonis. & in eodẽ. Contra ventum occidentalem mensus est. & in plurali רוּחוֹת ruchoth. Nu.16. Fortissime deus spirituum oĩs carnis. Ezech.5. & inducam super helam quattuor ventos. idest a quattuor plagis terre. & inde רַחַת Ráchath. idest pala seu ventilabrum quibus fruges ventilantur. Esa.30. Sicut in area ventilatum est. pro quo hebrei legunt. Quod ventilatum est in pala & in ventilabro. & inde dicunt aliqui hebrei ꝙ deriuatur רִיחִים Richim & ꝙ significat naues: eo quod flatu vẽti mouentur. Esa.43. & detraxi vectes vniuersos. Pro quo ipsi legunt. & detraxi ĩ nauibus vniuersos. Sed si illa littera beth que ponitur ibi in principio dictionis est de substantia dictionis & non est prepositio: tunc significat vectes sicut est in littera nostra: vt dictum est supra in dictione בָּרַח Barach.

רוּחוֹת Spiritus Uenti.

רַחַת Pala

רִיחִים Uectes. Naues.

רום Rum. exaltare. leuare. eleuare. separare. Geñ.7. & eleuauerunt arcam in sublime a terra. pro quo hebrei legunt. & eleuauerunt arcã: & exaltata siue eleuata est desup terra. & in eodem.14. Leuo manum meam ad dominum. Deut.17. Nec eleuetur cor eius. & in eodem.32. Manus nostra excelsa. 1. Regum.9. Leuauit coquus armum. 3. Regum 11. Leuauit manum contra regem. & in eodem. & hec ẽ causa rebellionis aduersus eum. pro quo hebrei legunt. & hoc est verbum in quo leuauit manum contra regem. & in eodem.16. Pro eo quod exaltaui te de puluere. Esdre.9. & sublimaret domum dei nostri. Ps.11. Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. Pro quo beatus Hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Cum exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum. Ps.29. exaltabo te domine. Ps.45. exaltabor in gentibus: & exaltabor in terra. P̃s.56. exaltare super celos deus. Ps.74. hũc humiliat & hunc exaltat. Et in eodem. Exaltabuntur cornua iusti. Ps.106. Et exaltent eũ in ecclesia plebis. Prouer.3. Stultorum exultatio: ignominia. Debet legi exaltatio. ꝑ quo hebrei legunt. & stultos exaltare: ignominia. scilicet ẽ Et in eodem.14. Qui autem impatiens est exaltat stultitiam suã. Esa.1. Filios enutriui & exaltaui. Ezech.10. & eleuata est gloria domini desuper cherub. Et in eodem. & eleuata sunt cherubim. Et in eodem. Vt exaltarentur de terra. & in eo. Et cum eleuatis eleuabantur. & aliqñ scribitur cum aleph in medio loco vau. Zach.14. Et exaltabitur & habitabitur in loco suo. & inde רָם Ram. i. altus: vel eleuatus: aut excelsus. Esa.2. Et super omnem superbum & excelsum. & in plurali רָמִים Ramim. Deut.12. Super montes excelsos & colles. Esa.10. & excelsi statura succidentur. & in genere feminino רָמָה Rama. idest excelsa vel exaltata. & in plurali feminino רָמוֹת Ramoth. Prouer.6. Oculos sublimes linguam mendacem. & in hebreo est generis feminini. Et aliquando scribitur cum aleph in medio. vt Prouer.24. Excelsa stulto sapientia. Pro quo hebrei legunt. excelse stulto sapientie. Significat etiam רָמוֹת Ramoth quosdã lapides preciosos: sic dictos propter sui excellẽtiam. Iob.28. excelsa & eminentia non commemorabuntur comparatione eius. Pro quo hebrei legunt Ramoth & gabis non commemorabuntur. & dicunt ꝙ sunt lapides preciosi sic nomina ti. Ezech.17. & Ramoth & chodcod proposuerunt in mercatu tuo. & inde רוֹם Rom siue רוּם Rum. idest altitudo aut celsitudo seu exaltatio. Prouer.21. exaltatio oculorum & dilatatio cordis. Esa.2. Et incuruabitur altitudo virorũ. Hiere.48. Et altitudinem cordis illius. Abach.3. Altitudo manus suas leuauit. Et aliquando scribitur cum he in fine & dr̃ רוֹמָה Roma. Mich.2. & non ambuletis superbi. Pro quo hebrei legunt. Et non ambuletis in altitudine. idest in superbia. Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur

רום Eleuare. Leuare

Exaltare sublimare.

רָם Excelsus. רָמִים Excelsi. רָמָה רָמוֹת sublimes

Excelse. רָמוֹת Excelsa.

Ramoth רוֹם Exaltatio Altitudo

רוֹמָה superbia Altitudo

מָרוֹם altum · מְרוֹמִים Excelſa. · רוֹמְמוּת Exaltatio · רָמָה Excelſus · pſtibulū. · ſeparare · Recedere. · תְּרוּמָה Primitie. · תְּרוּמִיָּה · תְּרֻמוֹת primitie · רָמַת ſanies.

מָרוֹם Marom.i.altū ſeu altitudo:aut excelſum vł celſitudo. Ps.67. Aſcendiſti in altū.& in plu.מְרוֹמִים metromim.Iob.16.& conſcius meus in excelſis.Prouer.8.In ſummis excelſiſq; verticibus.Et in eo.9. Miſit ancillas ſuas vt vocarent ad arcē & ad menia ciuitatis. Pro quo he.le. Miſit ancillas ſuas vt vocarent ad menia excelſa ciuitatis.& inde רוֹמְמוּת Romemuth.i.altitudo vel exaltatio.Ps.149. Exaltationes dei in gutture eorum. Eſa.33. Ab exaltatione tua diſpſe ſūt gentes. Vide ēt de hoc infra in dictione רָמַם Ramam.& ide רָמָה Rama.i.locus excelſus vel eminens.Hiere.31. Vox in excelſo audita eſt.Ponitur etiā pro proſtibulo quod meretrices faciunt in loco excelſo & eminenti vt videātur a trāſeuntibus.Ezech.16.Et feciſti tibi proſtibulū:& excelſum tuū feciſti in oī platea.i.proſtibulū tuū.& in eo. Demolietur proſtibulū tuū. Significat etiam predicta dictio ſeparare. Exo.29.Et armū quē de ariete ſeparaſti. Leuit.4. Sicut offertur de vitulo hoſtie pacificorū.pro quo hebrei legūt. Sicut ſeparatur de vitulo pacificorū.& in eo.6. Tolletq; cineres quos vorans ignis exuſſit.pro quo he.le.& ſeparabit cineres. Nu.15. Separabitis primitias domino de cibis veſtris.Et in eo.16. Recedite de medio huius multitudinis.i. ſeparamini.Ezech.48. Erunt primitie quas ſeparabitis viginti quinq; millibus.Et in eo. Primitie quas ſeparabitis dño.Dañ.8.Et ab eo tulit iuge ſacrificium.i. ſeparauit vel abſtulit.& inde תְּרוּמָה Theruma.i.illud quod ſeparatur a cōmunib⁹ vſibus & offertur dño.pro quo btūs hiero.trāſtulit primitias.Exo.25.vt tollant mihi primitias.& in eo.hec ſunt aūt primitie quas accipere debetis.Scribitur etiam cū iod in medio & dicitur תְּרוּמִיָּה Therumia.Ezech.48.& erunt primitie de primitiuis terre ſanctū ſanctorū.& ī plu. תְּרֻמוֹת Therumoth.2.Reg.1.nec ſint agri primitiarum.& inde רָמַת ramath.pro quo beatus hiero.tranſtulit ſaniem. Eo quod ſeparatur & abiicitur.Ezech.32.& iplebo valles ſanie tua.

רוֹעַ malū facer · malū eſſe malignari · Nequiter agere. · Coterere · Frangere.

רוֹעַ Roaa. Malignare.malū facere.malū eſſe.affligere.cōfligere.vlulare.vel iubilare.Geñ.19.Nolite malū hoc facere.& in eo.43.In meā hoc feciſtis miſeriā.pro quo he.le.Quare male feciſtis mihi.Exo.23. Non ſequeris turbā ad faciēdū malū.Nu.11.Sed & moyſi intolerāda res viſa ē.pro quo he.le.& in oculis moyſi malū fuit.i. malū viſum ē in oculis eius.1.Reg.12.Quod ſi pſeueraueritis in malicia. Pro quo he.le.Si malefaciēdo malefeceritis.2.Reg.19.Et peius erit hoc tibi q̄ oīa mala que venerūt ſup te.i. magis malū erit tibi.3.Reg.14.Sed operatus es male ſup oēs q fuerunt ante te.p̄s.104.Et in prophetis meis nolite malignari.Prouer.24.ne forte videat dñs:& diſpliceat ei. pro quo he.le.Ne forte videat dñs:& malū ſit in oculis eius. Hiere.38.male fecerūt viri iſti.Mich.3.Sicut nequiter egerūt in adinuētionibus ſuis.Soph.1.Non faciet bene dñs: nec faciet male.Signat ēt affligere.Deut.26.Afflixeruntq; nos egyptii.3.Reg.17.Etiā ne viduā apud quā ego vtcūq; ſuſtētor afflixiſti.Prouer.11.Affligetur malo qui fidē facit pro extraneo.Signat ēt cōfringere vel cōterere.Iob.34.Cōteret multos & innumerabiles.p̄s.2.Reges eos in virga ferrea. Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve. trāſtulit.frāges eos in virga ferrea. Poteſt ēt deriuari a dictiōe רָעָה raa que ſignat paſcere vel regere.Eſa.8.Congregamini populi & vincemini.pro quo he.le.Conterimini ſiue confracti vel contriti ſtote.Prouer.13.Amicus ſtultorum ſimilis efficitur. Pro quo hebrei legunt.Qui nutrit vel pauit ſtultos conteretur.Poteſt etiam deriuari a dictione רֵיעַ Rea que ſignificat ſocium vel amicum.vt ſit ſenſus. Amicus ſtultorū ſociatur.ideſt confederatur eis:vel efficitur ſimilis eis:ſicut eſt in littera noſtra.Eſa.24.Confractione cōfringetur terra.Hiere.15.Nunquid federabitur ferrum ferro ab aquilone.Pro quo hebrei legunt.Nunquid conteret ferrum ferrum.Poteſt etiam legi ſicut eſt in littera noſtra.ſicut ſupra dictum eſt.Vide etiam de hoc infra in dictione רָעָה Raa.& inde רַע Ra.ideſt malus ſeu iniquus aut malum. Geñ.6.& cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad malū. & in eo.38. Fuitq; her primogenitus iuda nequam in conſpectu domini.Exo.33.Audienſq; populus ſermonem hunc peſſimum.Nee.2.Et eram quaſi languidus in facie eius.ꝑ quo hebrei legunt.& non fui malus in conſpectu eius. ideſt nō diſplicui ei.Prouer.11. Malum eſt: malum eſt dicit omnis emptor.Et in eodem.23.Ne comedas cum homine inuido Pro quo hebrei legunt.Ne comedas cum homine mali oculi.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. & aliquando ſcribitur cum mem in principio & dicitur מֵרַע Meraa.ideſt malus ſiue malefaciens.Prouer.17. Malus obedit lingue inique.Eſa.9.Quia omnis hypocrita eſt & nequā.& ī plurali רָעִים Raim.ſiue מְרֵעִים Mereim. Geñ.13.Homines autem ſodomite peſſimi erant.p̄s.36.Noli emulari in malignantibus.Et in eodem.Quoniam qui malignantur exterminabuntur.Eſa.1.Semini nequam.Pro quo hebrei legunt. Semen malignantiū ſiue malorū.Hiere.6.Et malicie eorū non ſunt conſumpte.& in genere feminino.רָעָה Raa.ideſt malicia:ſeu afflictio:vel mala:aut malū.Hebrei enim non habent genus neutrū.& pro eo aliquando vtuntur genere maſculino:aliquando feminino.Geñ.39.Quomodo ergo poſſum hoc malū facere.Exo.10.Cui dubium eſt q̄ peſſime cogitatis.ideſt malū.1.Reg.25.malicia ergo non inuenitur in te. Eſter.7. Intellexit enim a rege ſibi paratū malū.Ione.3.Super maliciā quā locutus fuerat vt faceret.i.ſuper malū vel ſuper afflictionē.Et in eo.4.& afflictus eſt ionas afflictione magna.Et in eo.Laborauerat enim.ꝑ quo hebrei legunt.vt liberaret eū a malo ſuo: vel ab afflictione ſua.Et in plurali רָעוֹת raoth.Deut.32. Congregabo ſuper eos mala.Ps.33.Multe tribulationes iuſtorum.ideſt multe afflictiones vel multa mala.Ps.39. Quoniam circundederunt me mala.Hiere.2.Inſuper & malicias tuas docuiſti. & inde רוֹעַ roaa.ideſt malicia ſeu malum aut nequitia.Nee.2.Non eſt hoc fruſtra ſed malum neſcio quod in corde tuo eſt.Ps.37.Et ſecundum nequitiam adinuentionū ipſorū. ponitur etiā pro putrido.Prouer.26.Dens putridus:&pes lapſus.Significat etiā macilentum ſeu deforme vel triſte. Geñ.40.Cur triſtior eſt hodie ſolito facies veſtra.Et in eodē.41.Fede confecteq; macie.Et in eodē.In tantū deformes & macilente: vt nunq̄ tales in terra egypti viderim. Et in eo.Simili macie & ſquallore torpebant.Nee.2. Quare vultus tuus triſtis eſt.Significat etiam predicta dictio רוֹעַ Roa.vlulare:ſeu iubilare:aut conclamare:vel vociferari. Nu.10.Et non conſciſſe vlulabunt.& in eodem.Clangetis vlulantibus tubis.Ioſ.6.Conclamabit omnis populus vociferatione magna.Et in eodem.Non clamabitis neq; audietur vox veſtra.Et in eodem. Igitur omni populo vociferante.Ps.59.Mihi alienigene ſubditi ſunt. Pro quo hebrei legunt.Super me paleſtina iubilauit ſeu vlulauit vel conclamauit.Poteſt etiam legi. Mihi paleſtina federata eſt vt dictum eſt ſupra.vnde Beatus hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Mihi paleſtina federata eſt.Ps.64.Clamabunt etenim:& hymnum dicent.p̄s 65.Iubilate deo omnis terra.p̄s.95. Iubilemus deo ſalutari noſtro.Eſa.16.In vineis non exultabit nec iubilabit.Et in eodem.42.Vociferabit & clamabit.& inde רֵיעַ Rea.i.iubilatio ſeu vociferatio vel vlulatio.Exo.32. Audiens autē

Cōfringet · Federari · רַע Malus. · Nequā · Peſſim⁹ · מֵרַע Malus. · Nequam. · רָעִים Peſſimi. · Malignā tes. · malitie · רָעָה · malum. · malitia. · afflictio · רָעוֹת · mala tribulatō · malitie. · רוֹעַ Malum. · Nequitia · Triſtis. · Deforme · Macilēte · רוֹעַ · Vlulare. · Cōclama · Clamare · vociferar · Iubilare · רֵיעַ

Iosue tumultũ populi vociferantis.Pro quo hebrei legunt In vociferatione sua.Iob.36.Annunciat de ea amico suo. Pro quo hebrei legunt. Annunciat super illud vociferatio eius.idest tonitruum eius.scilicet tonitruum annunciat sup fulgur: sicut exponunt hebrei. Potest etiã significare ami cum sicut est in littera nostra: vt infra dicetur. Mich. 4. Quare merore contraheris.pro quo hebrei legunt.Quare vlulas vlulationem. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. Potest etiam legi sicut est in littera nostra. vt supra dictum est.& inde תְּרוּעָה Therua.idest iubilatio vel vlulatio aut clamor vel clangor.Nume.10.Si autem prolixior atq; concisior clangor increpuerit.& in eo.23. Et clangor victorie regis in illo. & ĩ eodem. 28. Dies clangoris & tubarum.Hiere.20.Audiet clamorem mane & vlulatum ĩ tempore meridiano.Item רֵיעַ Rea cum iod in medio loco vau.idest socius.sodalis.vel amicus.proximus.Iob.6.& subuertere nitimini amicum vestrum. Et cõmuniter scribitur sine iod.Leuit.19.Diliges amicum tuum sicut te ipsum.1.Reg.15. Et tradidit illum proximo tuo. Prouer.6. & suscita amicum tuum. Et in eodem.23.Amicum tuũ & amicum patris tui ne dimiseris. Et in plu. רֵעִים Reim siue מֵרֵעִים Mereim.Iudi.14.Dederunt ei sodales triginta.Iob 17. Predam pollicetur sociis. & in eodem. 19. Miseremini mei miseremini mei: saltem vos amici mei. & inde verbũ vel gerundium quarte coniugationis quod significat associare.vt Prouer.18. Vir amicabilis ad societatem. pro quo hebrei legunt. Vir amicorum ad sociandum. Et aliqui hebrei secundũ primã significationẽ legunt. Vir amicorũ ad confringendum: vel ad conterendum: iuxta significationẽ predictam.

רוּף Ruph. tremere.confringere. Iob.26.Colũne celi cõtremiscunt.& dicunt hebrei ꝙ etiam significat conterere vel confringere.Et inde הֲרִיפוֹת Hariphoth.idest grana tritici vel hordei confracta vel contussa.pro quo beatus hieronimus transtulit ptisanas.2.Reg.7.Et expandit velamina super os putei quasi siccans ptisanas. Prouer.27.Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas. Et inde תְּרוּפָה Therupha.idest medicina pro cõfractione membrorum. Ezech.47.Et folia eius ad medicinam.

רוּץ Rus.currere.festinare.conterere.cõfringere.vt Gen. 18.Ipse autem ad armenta cucurrit. Et in eodem.33. Currens itaq; esau obuiam fratri suo.& in eodem.41. Eductum de carcere ioseph totõderunt. Pro quo hebrei legunt Et currere eum fecerunt de carcere: & tonsus est.1.Reg.17. Cucurrit ad locum certaminis. Et in eodẽ.20.Vade & affer mihi sagittas. Pro quo hebrei legunt. Curre & affer mihi sagittas.Et in eodem.Cumq; puer cucurrisset.2.Regũ.17. Et curre in castra ad fratres tuos. 4. Reg.5.Viuit domin⁹ quia curram post eum.2.Paralipo. 35. Et festinato distribuerunt vniuerse plebi. Iob. 15. Cucurrit aduersus eum erecto collo.ps.17.Quia in te eripiar a temptatione. Pro quo beatus hiero. in psalterio iuxta he.ve.transtulit. In te enim curram accinctus.Ps.67. Ethiopia preueniet man⁹ eius deo. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.ethiopia festinet dare man⁹ deo.Canti.1.Trahe me post te: curremus.Hiere.23. Non mittebam prophetas: & ipsi currebant.Et in eo.49.Quia subito currere faciam illum ad illam.Naum.2. Quasi fulgura discurrentia. Et inde רָץ ras.idest cursor seu currens.Hiere.51.Currens obuiam curr renti veniet.Et in plurali רָצִים Rasim.2.Reg.15.Et quinquaginta viros qui precederent eum. pro quo hebrei legunt.Et quinquaginta viros currentes ante eum.& inde מֵרוֹץ Maros siue מְרוּצָה Merusa.idest cursus.2. Reg.18.Cõtemplor ait cursum prioris quasi cursum Achimaas filii sadoch.Eccl's.9.Nec velocium esse cursum.Hiere. 22.& ad calumniam & ad cursum mali operis. Et in eodem. 23.Factus est cursus eorum malus. Significat etiam predicta dictio conterere vel confringere aut collidere. Gen. 25. Sed collidebantur in vtero paruuli.Iudi.10. Et confregit cerebrum eius.Et in eodem. Afflictiq; & vehementer oppressi. Pro quo hebrei legunt. Et confregerunt & cõtriuerunt eos 4.Regum.24.Et altaria que fecerat manases in duobus atriis templi domini destruxit rex: & cucurrit inde. ꝓ quo hebrei legunt.Et confregit seu contriuit inde.Potest etiam legi sicut est in littera nostra: iuxta primam significationẽ. Eccl's.12.Et recurrat vitta aurea.pro quo hebrei legunt. & conteratur seu confringatur fons aureus. potest etiam legi sicut est in littera nostra.Et in eodem.Et confringatur rota super cisternam.Esa.4.Non erit tristis nec turbulentus. Pro quo hebrei legunt. Non erit obscurus vel tristis neq; conteret vel confringet.Potest etiam legi sic. Non erit tristis neq; discurret: & tũc erit sẽsus sicut in littera nostra.Nã qui est turbulentus discurret huc atq; illuc. Vide etiam de hoc infra in dictione רָצַץ rasas.

Cursus Collidere. Cõfringere Recurrere

רוּשׁ Ros. Indigere.egere.pauperem esse. depauperare: siue pauperem facere.ps.33.Diuites eguerunt & esurierunt.& quando est verbum tertie coniugationis significat pauperem facere: siue depauperare.1.Regum.2. Dominus pauperem facit: & ditat.Et aliquando scribitur cum dupli ci sin. Prouerb.13.Et quasi pauper cum in multis diuitiis sit. Vide etiam de hoc supra in dictione רָשַׁשׁ rasas.& inde רָשׁ Ras.idest pauper vel egenus.2. Regum.12.pauper autẽ nihil habebat omnino.Prouer.19. Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua.Et in eodem. Fratres hominis pauperis oderunt eum. Et in eodem. Diues & pauper obuiauerunt sibi.Et in plurali רָשִׁים rasim. Prouer.22.Diues pauperibus imperat.Et aliquando scribitur cum aleph in medio dictionis tam in singulari quam in plurali.2.Regum.12.Vnus diues & alter pauper.Et in eodem. Tulit ouem viri pauperis.Prouer. 10. Egestatem operata est manus remissa.pro quo hebrei legunt.pauper siue egenus operatur stateram dolosam: siue palma aut manu dolosa. Et in eodem.13.Multi cibi in noualibus patrum. pro quo hebrei legunt. In nouali pauperum.Eo quod pauperes laborant multum in cultura terre.potest etiam legi in nouali principum.Nam dictio רָאשִׁים Rasim etiam principes significat vt dictum est supra in dictione רֹאשׁ ros: & princeps in scriptura pater nominatur.4. Regum.5. Pater si rem grandem dixisset tibi propheta. & inde רֵישׁ res. idest paupertas siue egestas.Prouerb.10.pauor pauperum egestas eorum.Et in eodem.28.Qui autem sectatur ocium replebitur egestate. Et in eodem.31.Et obliuiscatur egestatis sue. Et aliquando scribitur cum aleph in medio loco iod.Prouerb.30. Diuitias & paupertatem ne dederis mihi. Item רוֹשׁ Ros.idest fel. Deut.32. Vua eorum vua fellis.& communiter scribitur cum aleph loco vau. Deut.29. Germinans fel & amaritudinẽ.Threñ.2. Circundedit me felle & labore.Et in eodem.Absinthii & fellis. Ps. 68. Et dederunt in escam meam fel: & in siti mea potauerunt me aceto. Hiere.8.Et potum dedit nobis aquam fellis. Ponitur etiam pro veneno vel pro amaritudine.Deut.32.Venenum aspidum insanabile. Osee.10.Et germinabit quasi amaritudo iudicium.Amos.5.Qui vertitis in amaritudinẽ iudicium.

רוּשׁ Egere. Pauperẽ facere. Pauperẽ fieri. רָשׁ Pauper. רָשִׁים pauperes. רֵישׁ Egestas. paupertas רוֹשׁ Fel. Venenum amaritudo

רָזָה Raza.Marcescere.macilentum esse.attenuare.macrescere. Esaie. 17.Et pinguedo carnis eius marcescet. רָזָה Marcescere

Attenuare רָזָה Soph.2.Et attenuabit omnes deos terre.& inde רָז Raz.i. attenuatus vel macilentus aut macies. Esa.24. Secretum meum mihi:secretum meum mihi.pro quo hebrei legunt
macies. Macies mihi seu macredo mihi. ideſt confectus sum macie.Sed in lingua chaldaica significat secretum vel mysterium sicut est in littera nostra.vt Dan.2.vt quereret misericordiam a facie dei celi super sacramentum istud.ideſt sup
secretum. mysterium. sacramentum. secretum istud.Et in eodem. Tunc danieli mysterium per visionem noctis reuelatum est.Et in eodem.4. Et omne sacramentum non est impossibile tibi. Et in plurali רָזִין Razin siue רָזָיָא Razaia.vt in eodem.z. Reuelans mysteria.Et in eodem.Et qui reuelat mysteria ostendit tibi que
mysteria. רָזֶה ventura sunt.& in genere feminino רָזָה raza.Nume.13.humus pinguis an sterilis.ideſt macilenta vel tenuis. & inde
sterilis. Tenuis רָזוֹן Razon.ideſt tenuitas:siue macies:aut macredo.ps.105 Et misit saturitatem in animas eorum.pro quo beatus Hiero.in psalterio iuxta he. ve.transtulit. & misit tenuitatem
Tenuitas. in animas eorum.Esa.10. Propter hoc mittet dominator dominus in pinguibus eius tenuitatem.Mich.6.Et mensura minor ire plena.ideſt mensura extenuata vel breuis.Itē
minor. רָזוֹן רָזוֹן Razon. ideſt princeps.De quo vide infra in dictione רָזוֹן Razon.
רָזַח רָזַח Rezach.Conuiuium.Et scribitur cum mem in principio & dicitur מַרְזֵחַ marzeach.Hiere.6. Ne ingrediaris domum conuiuii.& vt ait Beatus hieronymus sup predicto loco proprie significat conuiuium quod fit in exequiis mortuorum.& inde מִרְזַח mirzach.Pro quo beatus hieronymus transtulit factioem Amos.6. Et auferetur factio lasciuientium.
Conuiuium. מִרְזַח Factio.
רָזַם Innuere. רָזַם Razam.innuere seu conniuere.scilicet oculis. Iob.15 Et quasi magna cogitans attonitos habes oculos.pro quo hebrei legunt.Et quid innuunt oculi tui. Et solum inuenitur in predicto loco.
רָזַן Princeps רוֹזְנִים Principes. רָזַן Razon.princeps seu tyrannus.Prouer.14.Et in paucitate plebis ignominia est principis.& in plu.רוֹזְנִים Roznim.ps.2.Et principes conuenerunt in vnu. Esa.40. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint.Pro quo hebrei legunt.Qui dat principes in nihilum. Potest etiā deriuari a dictione רָז raz.que in lingua chaldaica significat secretum:vt dictum est supra in dictione רָזָה raza. Abach.1.
Tyranni. Et tyranni ridiculum eius erunt.
רָחַב Dilatare. רָחַב Rachab.dilatare latum vel dilatatum esse. Gen.26. vocauit nomen eius latitudo dicens:nunc dilatabit nos dominus.Deut.19.Cum autem dilatauerit dominus terminos tuos.Et in eo.33.Benedictus in latitudine gad.pro quo hebrei legunt.Benedictus dilatans gad.1.Reg.2.Dilatatum est cor meum super inimicos meos.Ps.4.In tribulatione dilatasti mihi.ps.17.Dilatasti gressus meos subtus me.ps.24.Tribulationes cordis mei multiplicate sunt. pquo hebrei legunt.Dilatate sunt.vel sic.Tribulationes cor meum dilatauerunt.ps.80. Dilata os tuum & implebo illud.ps.118.Latum mandatum tuum nimis.Esa.5.Propterea dilatabit infernus animam suam.Esa.30. pascetur ī possessione tua in die illo agnus spaciose.i.in loco qui est spa-
spaciosum esse. ciosus & latus.Et in eo.54.Dilata locū tētorii tui. & in eo.60.& mirabitur & dilatabitur cor tuum.Ezech.40.& platea erat in rotūdū ascendens sursum.pro quo he.le.Et dilatabatur & circuibat sursum sursum.i.latior erat pars superior in circuitu.& inde רֹחַב rochab siue רְחָבָה rechaba.i. lati-
רֹחַב Latitudo. tudo vel dilatatio. Gen.13.Et perābula terrā in longitudine & latitudine.Exo.27. Quinqz cubitos in longitudine & quinqz in latitudine.3.Reg.4.Dedit quoqz deus sapientiā salomoni & prudētiā multā nimis & latitudinē cordis.

Iob.36.Igitur saluabit te de ore angusto latissime & nō habēte fundamētū.ps.17.Et eduxit me in latitudine.ps.118. Et ambulabā in latitudine.Prouer.21. Exaltatio oculorū & dilatatio cordis & lucerna impiorum:peccatū.& ide רָחָב Ra'chab.ideſt latus siue dilatatus vel spaciosus.ps.103.hoc mare magnū & spaciosū manibus.Prouer.28. Qui se iactat & dilatat:iurgia cōcitat.Pro quo he.le.Latus animo concitat iurgia.& est sensus sicut in lra nra.& in ge.fe. רְחָבָה Rechaba.Gen.34.Terra in potestate vestra est.pro quo he.le. Terra aūt ecce lata est manibus siue locis corā vobis.Exo. 3.Et educā de terra illa in terrā bonā & spaciosam.Et inde רְחֹב Rechob siue רְחָבָה rechaba.i.platea.Dan.9.& rursus edificabitur platea.& in plu.רְחֹבוֹת rechoboth.ps.143. nec clamor in plateis eorū.Prouer.1.In plateis dat vocē suā. & in eo.22.In medio platearum occidendus sum.
Latissime Dilatatio רָחָב spaciosus. Latus. רְחָבָה Lata. spaciosa. רְחֹב רְחָבָה Platea. רְחֹבוֹת Platee.
רָחֵל Rachel.Ouis:siue agnus.Esa.53.Et quasi agnus corā tondente se. Et in plurali רְחֵלִים rechelim.Gen.32 Oues ducentas.
רָחֵל Agnus. רְחֵלִים Oues.
רָחַם racham.misereri.clemētē eē.diligere.Exo.34.& clemens ero in quem mihi placuerit. pro quo he.le. Et miserebor cui miserebor.vnde apostolus ad Romanos. 9. sic ait.moysi enī dicit.miserebor cui misertus sum:& mīam pstabo cui miserebor.Deut.13.& misereatur tui & multiplicet te.Ps.102.Quō miseretur pater filiorū misertus ē dns timētibus se.Prouer.28.Qui aūt cōfessus fuerit & reliquerit ea:mīam cōsequetur.Hiere.31. Miserans miserebor eius ait dns.Osee.14.Quia eius qui in te est misereberis pupilli. & īde רַחוּם Rachū.i.misericors. Exo.34.Deus misericors & clemēs.& ī ge.fe.רַחֲמָנִית rachmanith.& ī plu.fe.רַחֲמָנִיּוֹת Rachamanioth.Thren.4.Manus mulierū misericordium coxerunt filios suos.& inde רֻחָמָה ruchama.i.illa que cōsecuta est mīam.Osee.1.Voca nomē eius absqz mīa.pro quo he.le.voca nomen eius non mīam cōsecuta. Et in eo.2. Et miserebor eius qui fuit absqz mīa.& inde רַחַם Rachem.i. mīa.Abach.3.Cum iratus fueris mīe recordaberis.Et communiter declinatur pluraliter & dicitur רַחֲמִים rachamim. 2.Regū.13.Multe enim sunt mīe eius. Ps.24.reminiscere miserationū tuarū dnē.Ps.50.Et secūdū multitudinē miserationū tuarum dele iniquitatem meā.Ps.105.Et dedit eis in misericordiā.Et in lingua chaldaica dr רַחֲמִין Rachamin Dan.2.Vt quereret misericordiam a facie dei celi. Item רֶחֶם rechem:siue רַחַם racham.ideſt vulua siue vterus. Gen.20.Concluserat enim deus omnem vuluam in domo Abimelech.Exo.13. Sanctifica mihi omnem primogenitum qui aperit vuluam.Et in eodem.34. Omne quod aperit vuluam.Nume.12.De vulua matris sue.Iob.34.quādo erumpebat quasi de vulua procedens. Ps.19. Ex vtero ante luciferum genui te.Ponitur etiam pro femina. Iudi. 5.Pulcherrima feminarum ei eligitur.Item רָחָם racham. nomen auis. Pro quo beatus Hieronymus transtulit porphyrionem.Leuit.11.Et onocrotalum & porphyrionem.
clemētē eē. misereri. רַחוּם misericors רַחֲמָנִית רֻחָמָה misericordiā cōsecuta. רַחַם misericordia. רַחֲמִים misericordie. misericordie. רַחֲמִין Misericordie. רֶחֶם Vulua. Vterus. Femina. רָחָם porphyrion.
רָחַף rachaph. Volare.volitare contremiscere. siue commoueri.Gen.1.Et spiritus domini ferebatur super aquas.Pro quo hebrei legunt.Et spiritus dei volabat seu volitabat super faciem aquarum.Deut.32.Et super eos volitans.Hiere.23.Contremuerunt omnia ossa mea. Pro quo aliqui hebrei legunt.Cōmota sunt omnia ossa mea.& solū inuenitur in predictis locis.
רָחַף Volare. Volitare cōtremiscere. Cōmoueri.
רָחַץ rachas.Lauare.abluere.confidere.Gen.18.Et lauentur pedes vestri.Et in eodem.24.Et aquam ad lauandos pedes eius.Exo.2.Ecce autem descēdebat filia pharaonis vt lauaretur in flumine.Et in eodem.30.Et missa aqua
רָחַץ Lauare.

lauabunt in ea. Iob. 9. Si lotus fuero quasi aquis niuis. Prouer. 9. Et tñ nõ est lota a sordibus. Esa. 1. Lauamini: mundi stote. Ezech. 16. Et aqua nõ est lota in salutē. & inde רָחַץ roches. siue רַחְצָה rochsa. i. lauacrum. Canti. 4. Que ascenderunt de lauacro. Ps. 59. Moab olla spei mee. Pro quo btũs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit. Moab olla lauacri mei: põt ẽt legi spei mee sicut. lxx. trãstulerũt. nã in lingua chaldaica predicta dictio significat confidere vel spare. Dañ. 3. Et eripuit seruos suos qui crediderunt in eum. Pro quo hebrei legunt. Qui confisi sunt vel sperauerunt in eo.

רָחַק Rachac. Elongare. lõge fieri. longe recedere. elõgatũ esse. Geñ. 44. Iam vrbē exierant: & precesserãt paululũ. pro quo he. le. ipi exierãt vrbē: nec elongati erãt. i. nec longe erant. Deut. 12. Locus aũt quē elegerit dñs deus tu⁹ vt sit nomen eius ibi si procul fuerit. Ios. 8. Nec longius recedatis. Iudi. 18. Cumq; a domo Michee essent procul. p̃s. 21. ne elongaueris auxilium tuum a me. Ps. 54. Ecce elongaui fugiens. Ps. 72. Qui elongãt se a te peribunt. Ps. 102. Longe fecit a nobis iniquitates nostras. Prouer. 5. Longe fac ab ea viam tuã. Esa. 6. Et longe faciet dominus homĩes. Et in eo. 29. Cor autem eorum longe est a me. Et in eodē. 54. Recede procul a calũnia. Hiere. 2. Quia elongauerunt a me. Ezech. 8. Vt procul recedant a sanctuario meo. Et in eo. 11. Dixerunt habitatores ierusalē longe recedite a me. Mich. 7. In die illa longe fiet lex. & inde רָחוֹק Rachoc. i. ꝓcul. seu lõge. aut lõginquus. Geñ. 37. Qui cũ vidissent eũ procul. Nu. 9. Homo qui fuerit inmũdus sup animã: aut in via procul. Ios. 3. Sitq; inter vos & arcam spacium: cubitorum duo millium. pro quo hebrei legunt. Sed longe aut ꝓcul erit inter vos & illã. i. arcã duorũ milliũ cubitorũ. & in eo. 9. De terra lõginqua venimus. 3. Reg. 8. Cũ venerit de terra longinqua. Et aliquando scribitur cum mem in principio & dicitur מֶרְחָק merchac Prouer. 31. De longe portãs panem suum. Esa. 46. Cernet terram de longe. Ezech. 23. Miserunt ad viros venientes de longe. & in plu. מֶרְחַקִּים Merchacim. Esa. 8. Et audite vniuerse procul terre. & in eodem. 33. Videbunt terram de longe.

רָחַשׁ Rachas. eructare. producere. p̃s. 45. Eructauit cor meum verbum bonum. Item מַרְחֶשֶׁת macheseth. i. craticula. Leuit. 2. Si autem de craticula fuerit sacrificium. & aliqui hebrei dicunt ꝙ significat sartaginem.

רֶטֶט Retet. tremor. Hiere. 40. Tremor apprehendit eam.

רָטַב ratab. humectare. seu virescere: aut viridem esse. Iob 8. Humectat⁹ videtur anteq̃ veniat sol. Et in eodem. 24. Quos imbres montium rigant. Pro quo hebrei legũt Humectant siue virescere faciunt.

רֻטֲפַשׁ Rutaphas. consumptũ vel extenuatũ esse. Iob. 33. Consumpta est caro eius a suppliciis. & solum inuenitur in predicto loco.

רָטַשׁ Ratas. allidere. collidere. relinquere. dimittere. 4. Reg. 8. Et paruulos eorũ allides. Esa. 13. Infantes eorum allidentur in oculis eorũ. & in eo. Sed sagittis paruulos interficient. Pro quo he. le. Et arcus iuuenũ allidētur. Potest etiam legi sic. Et arcubus paruuli seu iuuenes allidētur. idest interficiētur. Osee. 10. Mater super filios allisa. & in lingua chaldaica significat relinquere vel dimitere.

רִיחַ Riach. odorari. olfacere. Geñ. 8. Odoratusq; est dñs odorem suauitatis. Leuit. 26. Nec recipiam vltra odorem suauissimũ. Pro quo he. le. Et non odorabo in odorē suauissimũ vestrũ. Iudi. 16. Cũ odorē ignis acceperit. Iob. 39. Procul odoratur bellũ. Ps. 113. Nares habēt & nõ odorabũt. & inde רֵיחַ reab. i. odor. Geñ. 27. Ecce odor filii mei sicut odor agri. Canti. 1. In odorē vnguētorũ tuorũ. & īde dicũt aliqui ꝙ deriuatur רֵחַיִם rechaim. i. mole. s. supior & inferior. & ideo caret nũero singulari quia nihil ꝓdest vna sine alia. Deut. 24. Nõ accipies loco pignoris supiorē & inferiorē molã. Esa. 47. Tolle molam & mole farinam.

רֵחַיִם
mola.

רִיק Ric. euacuare. effundere. fundere. armare. Geñ. 42. Cum frumenta effunderent. Eccl's. 11. Si replete fuerit nubes: imbrē super terrã effundēt. Canti. 1. Oleum effusũ est nomē tuũ. p̃s. 17. vt lutũ platearũ delebo eos. ꝓ quo he. le. Vt lutũ platearũ euacuabo siue effundã eos. Hiere. 48. Nec transfusum est de vase in vas. Zach. 4. In quib⁹ sunt fusoria ex auro. pro quo he. le. Effũdentia ex se aurũ. & inde רַק rac. i. vacuus: siue inanis. Nee. 5. Et vacuus fiat. Et in plu. רֵקִים recim. 4. Reg. 4. Pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua. & in ge. fe. רֵיקָה reca. Esa. 29. expgefactus vacua est aĩa eius. Et in plu. fe. רַקּוֹת racoth. Geñ. 41. & septē spice tenues. i. euacuate. accipitur ẽt רַק rac pro hoĩe inope & egeno qui est vacuus bonis tpalibus: siue ꝓ fatuo qui est vacuus intellectu. Iudi. 11. Cõgregatiq; sunt ad eum viri inopes & latrocinãtes. 2. Regũ. 6. Et nudatus est quasi vnus de scurris. vbi ponitur pro scurris. i. ꝓ fatuis. vñ Mathei. 5. Qui aũt dixerit fratri suo raca reus erit concilio. Et inde רִיק ric. i. inane. aut vanũ. siue vacuũ. Leuit. 26. Cõsumetur in cassũ labor vr̃. i. in vanũ. p̃s. 2. Et populi meditati sunt inania. Hiere. 51. Reddidit me vas inane. scribitur etiã cũ mem in fine & dr̃ רֵיקָם recam. Geñ. 31. Forsitan nudũ me dimisisses. pro quo hebrei legunt. Nũc enim inanem siue vacuũ me dimisisses. p̃s. 7. Decidã merito ab inimicis meis inanis. Significat etiã predicta dictio armare siue arma preparare: aut gladium euaginare. Geñ. 14. Numerauit expeditos vernaculos suos. Pro quo hebrei legunt. Et armauit expeditos vernaculos suos. Exo. 15. Euaginabo gladium meũ. Leuit. 26. & euaginabo post vos gladium. Ps. 34. Effunde frãmeam. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Euagina gladium. Ezech. 5. Et gladium euaginabis post eos. Ponitur etiam pro expandere. Abach. 1. Super hoc ergo expandit sagenam suam. idest preparat eam tanquam gladium ad interficiendas gentes. Potest etiam legi secundum primam significationem super hoc ergo effũdit siue euacuat sagenam suam. scilicet vt iterum capiat cum ea gentes. vnde sequitur. & semper interficere gentes non cessat.

רִיק
Effundere.
Euacuare.
רַק
Vacuus.
רֵקִים
Vacua.
רֵיקָה
Vacua
רַקּוֹת
רַק
Inops.
Scurra.
רִיק
Vanus.
Innane.
רֵיקָם
Inane.
Armare.
Euaginarẽ.
Expanderẽ.

רִיר Rir. fluere. scilicet humorē: aut saliua vl' sputũ. Leuit. 15. Adheserit carni eius atq; cõcreuerit fedus humor. Pro quo hebrei legunt. Fluit caro eius in fluxu suo. significat etiam saliuam vel sputum. 1. Reg. 21. Defluebãtq; saliue eius in barbam. Iob. 6. Aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem. pro quo hebrei legũt. Aut est sapor vel gustus in albugine vitelli. scilicet oui: quia nihil est insipidius si non sit sale condita: vt premittitur in textu: & ponitur ibi pro albugine eo quod est similis saliue vel sputo. Potest etiam legi sicut est in littera nostra: vt dictum fuit supra in dictione חַלָּם chalam.

רִיר
Humor.
Fluere.
Saliua.
Albugo.

רָכַךְ Rachach. mollificare. mollire: mollem seu tenerum vel delicatum esse. Deut. 20. Non pertimescat cor vestrum. Pro quo hebrei legũt. Ne mollificetur cor vestrum siue ne tenerum sit cor vestrum. Ps. 4. Molliti sunt sermones eius super oleum. Esa. 1. Nec fota oleo. Pro quo hebrei legunt. Nec mollificata est oleo. & inde רַךְ Rach. idest tener. seu mollis. aut delicatus. Geñ. 18. Vitulum tenerrimum & optimum. Deut. 28. Homo delicatus in te & luxuriosus valde. 2. Regum. 3. Ego autem adhuc delicatus & vnctus rex. idest tener. Prouerb. 14. Tenellus & vnigenitus coram matre mea. Ezech. 17. De vertice ramo-

רָכַךְ
ptimescere
mollificarẽ
mollire.
רַךְ
Tener.
Delicatus
luxoriosus

רְכִים rum eius tenerū dispergā.& in plu.רַכִּים Rachim.Gen̄.33.
Teneri. Nosti dn̄e mi ꝙ paruulos habeā teneros.& in ge.fe. רַכָּה
רַכָּה Raca .Deut.28.Tenera in te & delicata.Esa.47 . Quia vl=
Tenera. tra nō vocaberis mollis & tenera . & in plu.fe.רַכּוֹת racoth
רַכּוֹת Gen̄.29.Et lia lippis erat oculis.pro quo he.le.Teneris ocu
Tenere. lis.& est in hebreo generis feminini.

רָכַב רכב Rachab.equitare.vehi.supersedere.supponere.ascen
dere.s.super iumētū vel aliud vehiculū.Gen̄.24.ascē
Ascendere sis camelis secuti sunt virū.pro quo he.le. Et ascēderūt sup
camelos:& secuti sunt virū.& in eo.41. Fecitq; eū ascēdere
sup currū.& in eo.49.Et cadat ascēsor eius retro. Exo.15.
Equū & ascēsorē proiecit in mare.Nu.22.Nōne aīal tuū sū
Supsedere cui semp sedere cōsueuisti.Deut.32.Cōstituit eū sup excel=
sam terrā.pro quo he.le. Ascēdere eū fecit super excelsa ter
re.Et in eo.33.Ascensor celi auxiliator tuus.2.Reg.6.Et i=
Imponere posuerūt arcā dei sup plaustrū nouū.Et in eo.16.Asini do
superpōer. mesticis regis vt sedeāt. 4.Reg.13.Pone manū tuam super
arcū.Et in eo.& cū imposuisset manus suas.Nec.2 . Et iu=
mentū nō erat mecū nisi animal cui sedebā.Ps.17. & ascen
dit sup cherubim & volauit.p̄s.44.Intende prospere pro
cede & regna.pro quo btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstu=
lit.prospere ascēde.p̄s.65.Imposuisti hoīem supcapita no
stra.Ps.67.Qui ascendit super celū.Esa.58.Sustollā te sup
altitudines terre.idest ascendere te faciam Osee.10.Ascen=
רֶכֶב dā super ephraim. & inde רֶכֶב Recheth.siue רְכוּב rechuch.
i.equitatus:siue curr9:aut quadriga :seu vehiculū.Gen̄.50
Currus. Habuit quoq; in comitatu currū & equites.Exo.14.Iūgit
ergo currū.& in eo.Tulit sexcentos currus electos.3.Regū.
22.Fluebat aūt sanguis plage in sinu currus.4.Reg.9.Tol
Ascensus. le currum & mitte in occursum eorū.p̄s.103.qui ponit nu=
bem ascensum suū.Canti.1.In curribus pharaonis.Esa.21.
Et vidit currū duorū equitū.Hiere.51.Collidā in te currū
Ascensor. & ascensorē.Ponitur ēt pro ascensore.Esa.21.Ascēsorē asi
ni & ascensorē cameli.Et in eo.& ecce iste venit ascēsor vir
Auriga. bige equitū.Ponitur ēt pro auriga.3.Reg.22.Dixitq; auri
ge sue verte manū tuā.& aliqn̄ scribitur cū mē in pricipio
מֶרְכָּבָה & he vel tau in fine & dr̄ מֶרְכָּבָה mercaba.siue מֶרְכֶּבֶת Mir=
Currus. chebeth.Gen̄.41.Fecitq; eū ascēdere super currū suū.& in
eo.46.Iuncto ioseph curru ascēdit obuiā patri .3. Reg.4.
Habebatq; salomō quadraginta millia equorū currilia . i.
Quadriga ad currum vel quadrigā suā.Et in eo.10. Egrediebatur aūt
quadriga de egypto sexcentis siclis.1.Paralip.28. Et vt ex
ipso fieret similitudo quadrige.Zach.6 . In quadriga prīa
מֶרְכָּבוֹת equi ruffi.Et in plu. מֶרְכָּבוֹת mercaboth. Exo.15 .Currus
Currus. pharaonis & exercitū eius proiecit in mare. Iudi.5. Qua=
Quadrige re tardauerūt pedes quadrigarū illius. 4.Reg.23 . Currus
aūt solis cōbussit igni.Canti.6.Anima mea cōturbata ē pro
pter quadrigas aminadab.Ioel.2.Sicut sonitus quadriga=
rū.Zach.6.Et ecce quattuor quadrige egrediētes . & illud
רֶכֶב in quo aliquis sedet vel equitat aut ascendit dr̄ רֶכֶב recheb.
seu מֶרְכַּב mercab.Leuit.15.Sagma super quod sederit in=
ascensus. mūdū erit.Canti.3.Ascēsum purpureū.Ezech.27.Dedan
רֶכֶב institores tui in tapetibus ad sedendū.& inde רֶכֶב racheb.
Mola inferior i.mola inferior.Deut.24.Non accipies loco pignoris su=
perīorē & inferiorem molam.

רֹכֵל רכל Rochel. Aromatarius seu pigmentarius.aut mercator
Pigmētarius. seu negociator.Canti.3. Vniuersi pulueris pigmēta=
rii.& in plu.רֹכְלִים rochlim.3.Reg.10.Et vniuersi scuta vē
רֹכְלִים dentes.Pro quo he.le.Et negociatio mercatorū vel nego=
scruta vendentes. ciatorū.& in bibliis nr̄is antiquis habetur & scruta vēdētes
Sunt enim scruta res venales parui valoris.Nee.3. Vsq; ad
Negociatores. domū natinneorū & scuta vēdentiū.Debet legi scruta sicut
supra.Et in eo.13.Et māserūt negociatores & vēdētes vni
uersa venalia.Ezech.17.In vrbe negociatorū posuit illum
Et in eo.27.grecia & tubal & mosoch institores tui.i.nego Institores
ciatores ,& in eo. Filii dedan negociatores tui . & in ge.fe.
רֹכֶלֶת Rochela siue רֹכֶלֶת rochéleth.i.negociatrix vel nego רֹכֶלָה negocia
ciatio siue mercatrix.Ezech.26.& eripiēt negociationem
tuā.Et in eo.26.& dices tyro que habitat in introitu maris
negociatiōi populorū.& in eo. Dedan negociatores tui.p Negociatrix.
quo he.le.negociatrix tua.& in eo.28 . In multitudine ne
gociationis tue repleta sunt interiora tua. Scribitur ēt cum
mem in principio.vt in eo.27.Cedros quoq; habebant in
negociatiōibus tuis.Itē רָכִיל rachil.i.susurro : siue crimina criminator
tor:vel detractor:aut fraudulentus.Leuit.19 . Non eris cri susurro
minator vel susurro in populis.Prouer.11.Qui ābulat frau fraudul
dulenter.Ezech.22.Viri detractores fuerunt in te. Detrac

רָכַס rachas.stringere.Exo.28.& stringetur rationale ānu
lis suis cū ānulis superhumeralis.Hebrei tn̄ dicunt ꝙ stringer
sigñat eleuare vel sursū trahere.vnde in p̄dicto loco ipsi le
gunt.& eleuēt rationale de ānulis suis ad ānulos superhu=
meralis.s.vt ora rationalis sit superposita ānulis superhu
meralis:& firmiter stringatur ad inuicē.& inde רֶכֶס rechas
i.mōs asper & eleuat9: & solum iuenitur in nu.plu.s.רְכָסִים רְכָסִים aspera.
rechasim.Esa.40.& aspera in vias planas.

רָכַשׁ rachas.acquirere.possidere . Gen̄.12 . Vniuersamq;
substantiā quā possederāt.& inde רְכוּשׁ rechus.i. sub Possid
stātia siue possessio:vt in predicto loco.Et in eo.14.Da mi
hi aīas:cetera tolle tibi.Pro quo he.le.Da mihi aīas:& sub= substan
stātiā tolle tibi.& i eo.15.Et post hec egredietur cū magna
substātia.Nu.16.Deuorauit illos cū tabernaculis suis & vni
uersā substantiā.Ponitur ēt רֶכֶשׁ Reches.pro substātia peco Peco
rū & iumētorū.vt in eo.35.& suburbana sint pecoribus ac
iumētis.4.Regū.4.Hordeū quoq; & paleas equorū & iu
mētorū. Sigñat ēt quoddā genus aīalis velocissimi : sicut ē
dromedarius.pro quo btūs hiero.trāstulit veredariū.Ester
8.Et misse per veredarios qui per oēs prouincias discurrē veredar
tes.pro quo he.le.& misse sūt epistole per manū cursorum
equitātiū velocissimos equos siue dromedarios . Et in eo.
Egressiq; sūt veredarii celeres . Mich.1.Tumultus quadri stupor.
ge stupori habitāti lachis.pro quo he.le.Liga quadrigam Dromedarius.
dromedario siue equo velocissimo.

רָמַם ramam.exaltare.eleuare.sublimare.recedere.scatere
Iob.17.propterea nō exaltabūtur.Et in eo.22. & su Exaltare sublimare
per stellarū verticē sublimetur.pro quo he.le. & vide verti
cē stellarū qa sublimate vel exaltate sūt.p̄s.63. Et exaltaui Leuare
sub ligua mea.Esa.33.nūc cōsurgā dicit dn̄s: nūc exaltabor
Ezech.10. & eleuata ē gl̄ia dn̄i super cherubim .& in eo. Et
eleuata sūt cherubim.et inde רוּם rum.i.altitudo. Dan̄.3.al altitud
titudine cubitorū sexaginta.vide ēt de hoc supra in dictiōe
רוֹם rom.sigñat ēt p̄dicta dictio recedere vel separari. Nu. Recede Auferr
26.Recedite de medio hui9 multitudinis. Osee.11.Iugū āt
iponetur eis simul:quod nō auferetur.vide ēt de hoc supra
in dictiōe רוּם Rum.Sigñat ēt p̄dicta dictio scatere.s.vermi
bus.Exo.16.& scatere cepit vermib9 & cōputruit. Et inde
רִמָּה Rima.i.vermis.seu tinea.Iob.21. Et vermis operiet Vermis Tinea.
eos.Esa.14.Super te sternetur tinea.

רָמָה Rama.piicere.iaculari:seu iacula mittere. decipe . de
fraudare:dolose agere.Exo.15.Equū & ascēsorē pie Proiic
cit i mare.p̄s.77.filii ephraī itēdētes & mittētes arcū.Hie mittere arcum
re.2.Et mittentis sagittas . & inde רְמוֹת ramoth.idest iacu sagitt
latio.vl̄ piectio.pq̄ btūs hier.trāstulit.saniē.s.exeūtē de pla Sanie
gis q̄ fiūt ex pcussiōe sagittarū vl̄ iaculorū.Ezech.32.& im
plebo valles sanie tua.pōt ēt deriuari a supradicta dictiōe
רָמַם Ramam q̄ sigñat scatere . s.vermibus vt dictū est supra
Sigñat ēt predicta dictio רָמָה Rama decipere vel defrau=

dare·aut fraudulēter vel dolose agere. Gen̄.29. Quare im posuisti mihi.idest decepisti me.1.Paralipo.12.Si autem in sidiamini mihi pro aduersariis meis. Pro quo he.le. Si aūt vt decipiatis vl' defraudetis p aduersariis meis.Prouer.26. Ita vir qui fraudulenter nocet amico suo. Thren̄.1. Vocaui amicos meos & ipsi deceperunt me. Et inde רְמִיָּה Remia.i. deceptio: vel fraus: siue dolus:aut fraudulenta:vel dolosa. Iob.13.Vt pro illo loquamini dolos.p̄s.51. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. p̄s. 119. Domine libera animā meam a labiis iniquis & a lingua dolosa : quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguā dolosam. Osee.7.Facti sunt quasi arcus dolosus· Mich.6. Et lĩgua eorum fraudulēta in ore eorum . Scribitur etiam cum mem in principio & dicitur מִרְמָה Mirma.Gen̄.34.Responderunt sychem & patri eius in dolo.Prouer.11.Statera dolosa abominatio est apud deū Hiere.9.Habitatio tua in medio doli.& in eodem.In dolo renuerunt scire me. Et in plurali מִרְמוֹת Mirmoth.p̄s.9. Cuius maledictione os plenum est & amaritudine & dolo. Pro quo beatus hiero.in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Maledictione os ei9 plenum est & dolis & auaricia. Ps.37. Et dolos tota die meditabantur: dicitur etiam תַּרְמִית Tharmith.p̄s.118. Quia iniusta cogitatio eorū. Pro quo hebrei legunt.Quia mēdax dolus eorum.Hiere.8. Apprehenderunt mendacium.i.dolum.& in eodem.14.Seductionē cordis prophetant vobis.i.dolū vel deceptionē. Et inde תָּרְמָה Thorma.i.dolus vel dolose. Pro quo beat9 hieronymus trāstulit clam.Iudi.9.Et misit clam ad abimelech dicens. Pro quo hebrei legūt. Et misit in dolo ad abimelech. Item רְמָה Rama in lingua chaldaica significat etiam ponere.vt Dan̄. 7.Donec throni positi sunt.

רֹמַח Romach.lancea seu hasta aut pugio. Nu.25. Et arrepto pugione ingressus est post illum.Et in plu.רְמָחִים Remachim.Nee.4.Cum gladiis suis & lanceis & arcubus. Hiere.46.Polite lanceas.

רַמָּךְ Ramach. equa secūdum hebreos. & solum inuenitur in numero plurali·s.רַמָּכִים ramachim.vt Ester.9.Annullo illius obsignate sunt & misse per veredarios.Pro quo he.le.Et signauit annulo regis:& scripsit epistolas in manu cursorum in equis per ascensores equorum filiorum equarum.i.equorum iuuenū & velocissimorum.

רִמּוֹן Rimon. malumgranatū:seu malūpunicum. Deut.8. In qua ficus& malum granatum &olíueta nascuntur. Canti.4. Sicut fragmē mali punici. Ioel.1. Ficus elanguit mal9 granata & palma.Et in plurali רִמּוֹנִים rimonim. Nu. 13.De malis quoq; granatis & de ficis.Canti.8.Et mustum malorum granatorum meorum. Accipitur etiam pro malo granato aureo ad similitudinem mali punici facto.Exo. 28.Ita vt tintinabulū sit aureum & malū punicum.

רָמַס Ramas.conculcare.calcare.p̄s.7. Et conculcet in terra vitam meam.p̄s.90. Et conculcabis leonem & draconem.Esa.1.Quis quesiuit hoc de manib9 vestris vt ambularetis in atriis meis. Pro quo hebrei legunt.Quis quesiuit hoc de manibus vestris calcare atria mea.idest vt calcaretis atria mea.Et in eodem.28. Pedibus conculcabitur corona superbie.Ezech.26. Conculcabit omnes plateas tuas. Et in eodem.34. Et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus.Naū.3.Intra in lutum & calca subigens.Et aliquando scribitur cum sin loco samech. De quo vide in dictione sequenti. Et inde מִרְמָס Mirmas.i.conculcatio. Esa. 5.Et erit in conculcationem.Et in eodē.7.Et in conculcationem pecoris.& in eodem.10. Et ponat illud in conculcationem.Ezech.34. Et oues mee his que cōculcata pedibus vestris erant pascebantur.

רָמַשׂ Ramas.reptare.seu moueri. Gen̄.1.Et omnē animā viuentem atq; motabilem. Pro quo hebrei legunt. Et omnē animā viuentem atq; reptātem. & in eodem. Vniuerseq; terre om̄iq; reptili quod mouetur in terra.& in eo. Et vniuersis animātibus que mouentur super terrā.& in eodem.7.Omne quod mouetur sup terrā in genere suo.& in eodē. Oīumq; reptiliū que reptāt super terrā.Deut.4.Atq; reptilia que mouētur in terra.p̄s.103.In ipsa pertrāsibūt omnes bestie silue.Pro quo btūs hiero.in psal.iuxta he.ve. transtulit in ipā mouebuntur om̄s bestie agri. Et inde רֶמֶשׂ Remes.i.reptile: siue motabile. Gen̄.1.Producat terra animā viuentem in genere suo iumenta & reptilia. & in eodē. Omne quod mouetur & viuit.Pro quo hebrei legūt.Omne reptile siue om̄e motabile quod viuit.p̄s.103.Illic reptilia quorum non est numerus.

רָמַשׂ Reptare. moueri
Pertrāsit
רֶמֶשׂ Reptile

רָנַן Ranan.exultare. cantare. laudare.clamare.sonare:seu preconizare.p̄s.32.Exultate iusti in domino. Iob.29. Et cor vidue consolatus sum.Pro quo hebrei legūt. Et cor vidue cantare seu exultare faciebā. p̄s.50.Exultabit lingua mea iustitiā tuam.Potest etiā legi.cantabit seu laudabit.p̄s. 64.Exmatuit9 tini & vespere delectaberis. Pro quo he.le. Exultare seu cātare facies.p̄s.80. Exultate deo adiutori nostro.p̄s.131.Et sancti eius exaltatione exultabūt. Esa.16.Et in vineis non exultabit neq; iubilabit. & in eodē.35.Exultabit letabūda & laudans.& in eodem.Et aperta erit lingua mutorū.Pro quo he.le. Et cantabit lingua mutorū. Hiere. 31.Exultate in letitia iacob. ponitur etiam pro laudare. Leuit.9. Quod cum vidissent turbe laudauerūt deum. Deut. 32.Laudate gentes populum eius.Iob.38. Cum me laudarent simul astra matutina. Prouer.29. Et iustus laudabitur atq; gaudebit.Esa.42. Laudate habitatores terre. Thren̄. 2.Cōsurge:lauda in nocte. Zach.2. Lauda & letare filia sion. Ponitur etiam pro clamare siue sonare. Iob.39. Super ipsum sonabit pharetra.p̄s.77.Tanq; potens crapulatus a vino.Pro quo hebrei legunt.Tanq; potens clamans vel resonans a vino. Prouer.1. Sapientia foris predicat.i.clamat. Hiere.51. Et laudabunt super babylonē. pro quo hebrei legunt. Et clamabunt siue resonabunt super babylonē. Et inde רִנָּה Rina siue רְנָנָה renana.i.exultatio. canticum. laudatio.clamor seu preconium.Iob.3.Nec digna laude.Et in eodem.20..Quia laus impiorum breuis sit.p̄s.99. Introite ī conspectu eius in exultatione.Esa.23. Et chaldei in nauib9 suis gloriantes. Pro quo hebrei legunt. Et chaldei in nauibus exultationis vel laudis sue. & in eo.54. Decanta laudē & hinni.Significat etiā preconiū vel clamorē.3.Reg.22.& preco insonuit in vniuerso exercitu.p̄s.16. Intende deprecationem meā. Pro quo hebrei legunt. Intende clamorem meū.Item רְנָן Renan.nomē est auis.pro quo beatus hiero. transtulit struthionem. & solū inuenitur in numero plurali s.רְנָנִים renanim.Iob.39.Pēna struthionis similis est penne herodii. Et aliqui hebrei dicunt q; significat pauones.

רָנַן Exultare
Cantare
Laudare
Sonare Clamare Predicar
רִנָּה רְנָנָה Laus Exultatio
Preco Clamor
רְנָן struthio
רְנָנִים struthiōes

רֶנֶב Renab. p̄posito aleph in principio vt dicatur אַרְנֶבֶת Arnebeth significat leporem.Deut.14.Camelū leporem & cirogrilum.

רֶנֶב אַרְנֶבֶת Lepus

רָנָה Rana.sonare seu clamare.Iob.39. Super ip̄m sonabit pharetra.De quo vide supra in dictione רָנַן ranan.

רָנָה sonare

רֶסֶס Resis.gutta.stilla:fissura.seu rima. & solum īuenitur in numero plurali.Canti.5. Et cincini mei guttis noctium.Et inde verbum רוֹס Ros.quod significat irrorare siue farinā aqua vel oleo cōspergere aut cōmiscere. Ezech. 46.Et de oleo tertiam partem hin vt misceatur simile.Significat etiam predicta dictio רְסִיסִים Resis fissuram siue rimā.vt Amos.6. Et percutiet domum maiorem ruinis. de-

רֶסֶס Gutta
רוֹס miscere
רְסִיסִים Ruina.

bet legi rimis.idest fissuris.vnde sequitur. & domū minorē scissionibus.

רֶסֶן Frenum. רֶסֶן Resen.frenū.Iob.30.Et frenū posuit in ore meo.& in eodē.41.In mediū oris eius quis intrabit.Pro quo hebrei legunt. In duplicitate vel duplicatione freni eius quis intrabit.ps.31. In camo & freno maxillas eorū constringe Esa.30.Et frenū erroris quod est in maxillis populorum.

רְעַע Comminuet רְעַע Raa.in lingua chaldaica significat confringere vel cōminuere.Dañ.2.Cōminuet & cōteret omnia hec.

רָעֵב Esurire רָעֵב Raab.esurire.famē pati.Deut.8. Et afflixit te penuria Pro quo he.legunt. Et afflixit te & esurire te fecit.Ps.33.Diuites eguerunt & esurierunt. ps.49. Si esuriero non dicam tibi.ps.106. Esurientes & sitientes. Prouer.10. Non affliget dñs fame animā iusti.i.nō faciet eam esurire. Et in

רָעָב Fames de רָעָב raab.i.fames.Geñ.12. Facta est fames ī terra.& in eo dē.41.& in vniuerso orbe fames preualuit.2.Reg.24.Aut septē annis veniet tibi fames. Scribitur etiā cū nū in fine &

רַעֲבוֹן Fames dicitur רַעֲבוֹן raabon.ps.36. Et in diebus famis saturabuntur. Ponitur etiā pro frumento vel cibario:tēpore famis ne

Frumētum cessario.Geñ.42. Et ferte frumentū quod emistis in domū vestrā.& in eodē. Et cibaria domibus vestris necessaria summite:& abite.

רָעַד Tremere רָעַד Raad.tremere.contremiscere.Esd.10.Trementes pro peccato & pluuiis.ps.103.Qui respicit terram & facit

רַעַד Tremor. eam tremere.& inde רַעַד raad siue רְעָדָה rehada.i.tremor. Exo.15.. Robustos moab obtinuit tremor.ps.42.Tremor apprehendit eos.

רָעָה Pascere רָעָה Raa.pascere.alere.nutrire. regere.cōfringere.cōquassare.Geñ.30.Qui pascebat greges reliquos ei⁹.Et in eodē.37. Cūq̧ fratres illius in pascendis gregibus pr̄is morarētur.& in eo.48. De⁹ qui pascit me ab adolescētia mea. Nu.14. Filii vr̄i erunt vagi in deserto quadraginta annis. Pro quo he.le. Filii vr̄i erunt pascentes in deserto q̄dragin-ta annis.i.erunt tanq̄ pascentes greges per diuersa loca discurrentes. Vnde beatus hiero.transtulit sensum. Iob.24. Pauit sterilē que nō parit.ps.77.Pauit eos in īnocētia cordis sui. Prouer.13. Amicus stultorum similis efficitur. Pro quo he.le.Qui nutrit siue pascit stultos conteretur.Pōt etiā legi sicut est in littera nostra.De quo vide supra in dictione רוֹעַ Roa.& in eo.28. Qui autē cōmessatores pascit:confun

Nutrire dit patrē suū. & in eodē.29. Qui autē nutrit scortum:perdet substantiā. Canti.1. Vbi pascas vbi cubes.& in eo. Et pasce hedos tuos.& in eodē.6. Vt pascatur in hortis. Esa.5.Et pascētur agni iuxta ordinē suū. & in eo.44. Pars ei⁹ cinis est.Pro quo he.le.Pascens cinerē.i.qui tale sculptile adorat & orat:idē est ac si pasceret cinerē.potest etiā significare cōfringere:vt infra dicetur.& tunc erit talis littera.s.illud q̄d cōfractū est ab eo cinis est.i.in cinerē redactus est.Et est sensus sicut in littera nr̄a.Hiere.3.Et pascent vos scientia & doctrina.& in eodē.22. Et omnes pastores tuos pascet vētus. Ezech.34.Et ego pascā oues meas.& in eo.Et suscitabo super eas pastorē vnū & pascet eas. Osee.12. Ephraim pascit vētū.Zach.11. Pasce pecora occisionis. Signat etiā regere.

Regere ps.2.Reges eos in virga ferrea. Sed btūs hiero. in psal.iuxta he.ve.transtulit. Frāges eos in virga ferrea. De quo vide supra in dictione רוֹעַ Roa. ps.22. Dñs regit me. ps.79.

רֹעֶה Pastor Qui regis israel:intende.& inde רֹעֶה roe.i.pastor. Geñ.4. Fuit autē abel pastor ouiū.Eccl's.11.Que data sunt a pastore vno. Zach.11.O pastor & idolū. & aliq̄n scribitur cū iod in fine loco he.Esa.38.Quasi tabernacula pastoris. & ī plu

רֹעִים Pastores. rali רֹעִים roim. Exo.2. Supuenerūt pastores & proiecerūt eas. Hiere.23. Et suscitabo super eos pastores. Ezech.34. Ve pastoribus israel qui pascent semetipsos:nōne greges a

pastoribus pascentur. Et inde רְעִי rei siue מַרְעֶה Miree.i. pastus.siue pascua.3.Reg.4. Et viginti boues pascuales.i. boues existētes in pastu.Iob.39.Circūspicit mōtes:pascua sua.Hiere.23.Quia vastauit pascua eorum dñs.Ezech.34. In pascuis vberrimis pascam eas. Osee.13.Iuxta pascua eorum adimpleti sunt. Ponitur etiā pro grege. Hiere.10.Et omnis grex eorū dispersus est.Item רֵעֶה ree. siue רֵעַ Rea.i. socius seu amicus.aut particeps.Geñ.38. Ipse & hiras opilio gregis.Pro quo hebrei legunt. Ipse & hiras socius vel amicus ei⁹. tamē si pro רֵעַ rea legatur רֹעֶה roe: tūc signat pastorē:siue opilionē gregis:sicut est in littera nostra.2. Reg. 16. Cū autē venisset chusi arachites amicus dauid. & in eo. Hec est inquit gratia tua ad dauid amicum tuū: quare non iuisti cum amico tuo.1.Paralipo.27.Et chusi arahites amicus regis. Vide etiā de hoc supra in dictione רוֹעַ roa. Scribitur etiā cum mē in pricipio. Geñ.26. Et ochozath amicus illius.Iudi.14. Vxor autem eius accepit maritū vnum de amicis eius & pronubis.Pro quo hebrei legunt.Et fuit vxor amico vel socio eius qui sociauerat eum. Vbi ponitur nomē & verbum ab eo deriuatū.Potest etiam legi. Qui pauit eum.s.in diebus cōuiuii. & tūc erit sensus sicut in littera nostra.Nam pronubus solet pascere sponsum & sponsam.& in eodē.15. Et tradidi eam amico tuo .Et in genere feminino רֵעָה rea siue רַעְיָה raaia. Canti.1. Assimilaui te amica mea. & in eodē.2. Amica mea formosa mea. Hiere.9. Et docete filias vestras lamētum:& vnaqueq̧ proximā suam planctū. Et in plurali רֵעוֹת reoth.ps.44. Proxime eius afferentur tibi. Et inde verbum רָעָה raa.i.associare siue amicum esse. Prouer. 18.Vir amicabilis ad societatem. & in eo.22. Noli esse amicus homini iracūdo.Itē רֵעַ rea.i.cogitatio.Ps.138 Intellexisti cogitationem meā de lōge. Sed beatus hiero. in psal.iuxta he.ve.transtulit.Intellexisti malū meū.Quod etiam potest legi. Nā potest deriuari a dictione רוֹעַ Roa.de qua supra dictū est. & in eo. Mihi autē nimis honorificati sunt amici tui deus.Pro quo he.le. Mihi autem preciose siue honorificate sunt cogitationes tue. Potest etiā significare amicos vel proximos sicut est in littera nr̄a.vt supra dictū est. Et idē רְעוּת reuth.siue רַעְיוֹן raion.i.cogitatio. Pro quo btūs hiero.transtulit afflictionē.Eccl's.1. Vanitas & afflictio spūs.i. superflua cogitatio spūs. & in eo. Labor & afflictio spūs.& in eodem.2.Et vidi in omnibus vanitatē & afflictionem animi. & in eodem. Quid enim proderit homini de vniuerso labore & afflictione spiritus. Potest etiam deriuari a dictione רוֹעַ Roa que significat affligere. Vt supra dictū est. Et etiam in lingua chaldaica significat cogitationem. Dañ.2.Tu rex cogitare cepisti ī stratu tuo. Pro quo hebrei legunt.Cogitationes tue super stratum tuum ascenderunt. Et in eodem. Et cogitationes mentis tue scires. Significat etiam predicta dictio רָעָה Raa.confringere vel conterere. ps.2. Reges eos in virga ferrea. Pro quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. frāges eos in virga ferrea. Hiere. 2.Construpauerunt te vsq̧ ad verticem.pro quo hebrei legunt.Confregerunt te vsq̧ ad verticem.Et in eodem.10. Et combusta sunt tecta eius. Pro quo hebrei legunt.Et cōfracta vel conquassata sunt tecta eius. Mich.5.Et pascēt terram assur in gladio.Proquo hebrei legunt.Et confringent vel cōquassabunt terrā assur gladio. potest etiā legi sicut est in littera nr̄a. vt supra dictū est.& in lingua chaldaica signat velle seu cōplacere.& inde רְעוּא raaua siue רְעוּת reuth.i.volūtas seu beneplacitū.Esd. 5.Et voluntatē regis sup hoc remittat ad nos.

רַעַל Raal.crapula.sopor.Zach.12.superliminare crapule omnibus populis. Et aliquando scribitur cum tau in

principio & he in fine. & dicitur תַּרְעֵלָה Tharela. ps. 59. Potasti nos vino cōpunctionis. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he. ve. transtulit. Potasti nos vino cōsopiente. Esa. 51. Ecce tuli de manu tua calicem soporis. Et inde verbū quod significat consopire. Naun. 2. Et agitatores consopiti sunt. Et aliqui hebrei dicunt φ significat tremere. Et inde רְעָלוֹת Realoth. i. ornamēta quedam. Pro quo beatus hieronymus transtulit mitras. Esa. 3. Armillas & mitras & discriminalia.

רָעַם Raam. tonare seu intonare. indignari. mutare. s. vultum. 2. Reg. 22. & tonabit de celo dñs. 1. Paralipo. 16 Tonet mare & plenitudo eius. Iob. 40. Voce simili tonans. ps. 17. Et itonuit de celo dñs. Et īde רַעַם Raam. i. tonitruū. Iob. 26. Quis potest tonitruū magnitudinis illius intueri. ps. 76. Vox tonitrui tui in rota. ponitur etiam pro vociferatione que fit in bello. Pro quo beatus hieronymus trāstulit exhortationem. Iob. 39. Exhortationem ducū: & vlulatū exercitus. Item ponitur pro hinnitu. vt in eodem. Aut circundabis collo eius hinnitum. Significat etiam predicta dictio indignari seu ad iracundiam prouocare: aut vultū pre indignatione mutare. 1. Reg. 1. Vt exprobaret φ dñs conclusisset vuluam eius. Pro quo hebrei legunt. vt faceret eam indignari: siue vt prouocaret eam ad iram. Ezech. 27. Mutauerunt vultum.

רַעֲנָן Raanan. virēs siue viride: aut floridus. vel vberrim9. Iob. 15. Et ramus eius arescet. Pro quo hebrei legūt. Et ramus eius non erit floridus: siue non erit virescens. Ps. 51. Ego sicut oliua fructifera. pro quo beatus hiero. transtulit. Ego quasi oliua virēs. ps. 91. Et senectus mea in mīa vberi. Canti. 1. Lectulus noster floridus. Hiere. 11. Oliuam vberem pulchram fructiferam. & in eodē. 17. Et erit foliū eius viride. Dan̄. 4. Et florens in palatio meo.

רָעַף Raaph. Irrorare. stillare. Iob. 36. Que de nubibus fluunt: que protegunt cuncta desuper. pro quo hebrei legunt. Que de nubibus fluūt: que irrorant vel stillant super hominū multitudinem. ps. 64. Et campi tui replebuntur vbertate: pinguescent speciosa deserti. Pro quo btūs hiero. in psal. iuxta he. ve. trāstulit. Et vestigia tua rorabuntur pinguedine. Prouer. 3. Et nubes rore concrescunt. pro quo hebrei legunt. Et nubes stillabunt rore. Esa. 45. Rorate celi desuper: & nubes pluant iustum.

רָעַץ Raas. pcutere. cōterere. seu atterere. Exo. 15. Dextera tua dñe pcussit inimicū. Iudi. 10. Afflictiq; sunt & vehemēter oppressi. p quo he. le. Et cōtriuerunt filios israel.

רָעַשׁ Raas. cōmouere. moueri. tremere. cōcutere. Iob. 39. Nunquid suscitabis eū quasi locustā. Pro quo he. le. Nunquid cōmouebis eum quasi locustam. ps. 17. Et cōmota est & contremuit terra. Ps. 59. Cōmouisti terrā & conturbasti eam. ps. 67. Terra mota est. Esa. 14. Qui concussit regna. Hiere. 50. A voce captiuitatis babylonis cōmota ē terra. Ezech. 26. Mouebūtur muri tui. & in eodem. Cōmouebuntur insule. & in eodē. 38. Et mouebuntur a facie mea pisces maris. & in eodē. 31. A sonitu ruine eius cōmoui gētes. Et īde רַעַשׁ Raas. i. cōmotio. 3. Reg. 19. Et post spūm cōmotio: nō in cōmotione dñs. Ezech. 3. Et vocē cōmotiōis magne. & in eodem. 12. Panem tuum in conturbatione comede. i. in cōmotione. & in eodem. 38. Erit cōmotio magna super terram israel. Ponitur etiam predicta dictio pro eleuare vel supextollere. ps. 71. Sup extolletur suplibanū fruct9 eius. Et btūs hiero. in psal. iuxta he. ve. trāstulit eleuabitur.

רָפָא Rapha. mederi. sanare. curare. restaurare. edificare. Gen̄. 20. Et sanauit deus abimelech. Exo. 21. Et impensas in medicos restituet. Pro quo hebrei legunt. Et sanitate sanabitur siue curando curabitur. Sed beatus hieronymus transtulit sensum. & in translatione chaldaica est sicut in littera nostra. Leuit. 13. Nouerit hominem sanatum esse. & in eodē. 14. Cū inuenerit leprā esse mundatam. Pro quo hebrei legunt. Et ecce sanata siue curata est lepra. Deut. 28. Sanariq; nō possis. 1. Reg. 6. Et tunc curabimini. 4. Reg. 8. Qui reuersus est vt curaretur. 2. Paralipo. 7. & sanabo terrā eorū. & in eodē. 30. Quē exaudiuit dñs & placatus est pplo. Pro quo he. le. Quem exaudiuit dñs & sanauit vel curauit populū. Iob. 5. Percutiet: & manus eius sanabit. ps. 40. Sana animā meā: quia peccaui tibi. Esa. 6. Et cōuertatur & sanem eū. Hiere. 6. Et curabant contritionē filie populi mei Et in eodē. 17. Sana me dñe & sanabor. & in eodem. 51. Si forte sanetur. & in eodem. Curauimus babylonem: & non est sanata. Thren̄. 2. Quis medebitur tui. Ezech. 47. Et sanabuntur aque. Et aliqn̄ scribitur cū he in fine loco aleph. ps. 59. Sana contritiones eius. Hiere. 3. Et sanabo auersiones vestras. Significat etiā restaurare vel reedificare. 3. Reg 18. curauit altare dñi quod fuerat destructū. i. restaurauit. & inde רֹפֵא rophe. i. medicus. Hiere. 8. Aut medicus non est ibi. Et in plurali רֹפְאִים rophim. Gen̄. 50. Precepitq; seruis suis medicis vt aromatib9 cōdirēt patrē. 2. Paralip. 16. Sed magis medicorū arte cōfisus est. Iob. 13. Et cultores peruersorū dogmatū. pro q̄ he. le. Et medici inanes: siue medici idoli omnes uos. potest etiā legi sic. & reedificatores. i. fabricatores idoli vos omnes. s. estis. & tunc erit sensus sicut in littera nostra. Et inde רְפוּאָה rephua siue רִפְאוּת riphuth. i. medicina vel sanitas. Prouer. 3. Sanitas quippe erit vmbilico tuo. Et in plu. רְפֻאוֹת rephuoth. Hiere. 46. frustra multiplicas medicamina. Et aliqn̄ scribitur cū mē in pricipio & dicitur מַרְפֵּא Marpe. Prouer. 6. Nec habebit vltra medicinam. & in eodem. 17. Vita carniū: sanitas cordis. Eccl's. 12. Quia curatio facit cessare peccata multa. Sed in duobus locis predictis dicunt aliqui hebrei φ deriuatur a dictione רָפָה Rapha cū he in fine & φ significat laxationē seu dimissionē. vt infra dicetur. Hiere. 8. Tempus medele & ecce formido. & in eo. 14. Quare ergo percussisti nos ita vt nulla sit sanitas. & in eo. 33. Ecce ego adducā ei cicatricem & sanitatem. Malach. 4. Sol iustitie & sanitas in pēnis eius. Item רְפָאִים rephaim. i. gigantes. seu robusti. Deut. 2. Gigātes sicut enachim. & in eodem. 3. Solus og rex basan restiterat de stirpe gigantum. Esa. 15. Suscitabit tibi gigantes. Et aliqn̄ scribitur cum he loco aleph. 2. Reg. 21. Iesbi de nob qui fuit de genere arapha. Pro quo hebrei legunt. De filiis gigātis. i. de genere giganteo. & in eodē. Caph de stirpe arapha de genere gigantū. Et in hebreo non habetur de genere gigātum. sed est interpretatio huius nominis arapha. & secūdū hebreos significat etiā predicta dictio רְפָאִים rephaim mortuos siue interfectos. Sed beatus hieronymus secundū precedentes significationes gigantes seu medicos traduxit. Iob. 26. Gigantes gemunt sub aquis. Pro quo hebrei legūt Interfecti seu mortui. ps. 88. Aut medici suscitabunt. Prouer. 9. Et ignorat φ illic sint gigantes. Pro quo hebrei legunt. Quod ibi sint mortui vel interfecti. Et in eodem. 21. Vir qui errauit in via doctrine: in cetu gigātū cōmorabitur Esa. 26. Gigantes non resurgant.

רָפַד Rapad. sternere. stipare. vel confortare. Iob. 16. Et in tenebris straui lectulum meum. & in eodem. 41. & sternet sibi aurum quasi lutum. Canti. 2. Stipate me malis. Et inde רְפִידָה rephida. i. stratum siue reclinatorium. Cāti. 3. Reclinatorium aureum.

רָפָה Rapha. laxare. relaxare. desinere. dissoluere. demittere. dimittere. ociosum esse. quiescere vel requiescere. Iob. 12. Et eos qui oppressi sunt releuat. Pro quo hebrei le

mederi

restaurare
רָפָא

medicus
רֹפְאִים
medici.

רְפוּאָה
sanitas
רְפֻאוֹת
medicamina.
מַרְפֵּא
medicina
Curatio.

medela

רְפָאִים
Gigantes.

Interfecti
mortui.

רָפַד
sternere
stipare.
רְפִידָה
recliatoriū

רָפָה
Releuare

Relaxare. Dissoluere Laxare. Demitter Dissoluer. Dimittere Desinere. vacar ocio Requiscer

gunt. Relaxat siue dissoluit. Prouer.18. Qui mollis & dissolutus est in opere suo.idest laxus. & in eodem.24. Si desperaueris laxus in die angustie: minuetur fortitudo tua. Pro quo hebrei legunt. Si laxus vel dissolutus fueris in die angustie. Esa.5. Et calor flāme exurit. Pro quo hebrei legūt Relaxat siue dissoluit. scilicet res gelu induratas. Ezech.1. Cūq; starent demittebantur penne eorum. Pro quo hebrei legunt. Laxabantur siue relaxabantur pēne eorum. Et aliquando scribitur cum áleph in fine loco he. Hiere.38. Dissoluit manus virorum bellantium. Significat etiam desinere seu demittere vel dimittere. Exo.4. Et dimisit eum post ꝙ dixit. Deut.9. Dimitte me vt conteram eum. Ios.1. Non dimittam te nec derelinquam te. Iudi.9. Considera ꝙ dies ad occasum decliuior sit: & appropinquat ad vesperū. Pro quo hebrei legunt. Ecce nunc demittitur siue laxatur dies: idest declinat dies ad vesperam. Iob.7. Nec dimittis me vt glutiam saliuam meam. ps̄ 36. Desine ab ira & relinque furorem. Item significat ociosum esse seu quiescere. Exo.5. vacant enim ocio: & idcirco vociferātur. Iudi.8. Quod cū locutus esset: requieuit spiritus eorum. 2.Reg.24. Cōtine manuū tuam. Pro quo hebrei legunt. Quiescere fac vel dimitte manum tuam. Et inde רָפֶה Raphe.i.laxus: seu dimissus vel dissolutus: aut infirmus vel impotēs. Nu.13. vtrū potens sit vel infirmus. 2. Reg.17. Quippe qui lassus est solutis manib?. Iob.4. Et manus lassas roborasti. Esa.35. Cōfortate man? dissolutas. Et inde רִפְיוֹן riphion.i.dissolutio: vel relaxatio. Hiere.47. Et nō respexerūt patres ad filios manibus dissolutis.

רָפֶה Infirmus Lassus. Dissolute. רִפְיוֹן Dissolutio

רָפַס Calcitrar. Cōculcare Discurrer

רָפַס Raphas.calcare.conculcare.calcitrare. ps̄.67. Vt excludant eos qui probati sunt argēto. Pro quo beatus hiero: in psalterio iuxta he.ve.transtulit. Calcitrantes contra rotas argenteas. idest conculcantes. Dañ.7. Et reliqua pedibus suis conculcabat. Ezech.32. Et conculcabas flumina eorum. Ponitur etiam pro discurrere. Prouer. 6. Vade discurre & suscita amicum tuum. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Vade conculcari.i.humiliari. Et aliquando scribitur cum sin loco samach. Ezech.34. Et reliqua pedibus vestris turbastis.i.conculcastis. & in eodē. His que cōculcata pedibus vestris fuerant pascebantur.

רַפְסַד רַפְסֹדוֹת Rates.

רַפְסַד Raphsad.ratis. & solū iuenitur in numero plurali.f. רַפְסֹדוֹת rasodoth. 2.Paralipo.2. Et applicabimus ea ratibus per mare in iopem.

רָפַק Inniti.

רָפַק Rapac.inniti. Cāti.8. Innixa super dilectum suum. & solum inuenitur in predicto loco.

רָפַשׂ Turbare רֶפֶשׂ cōculcatio

רָפַשׂ Rephas.conculcare.vel turbare. Prouer.25. Fōs turbatus pede & vena corrupta.i.cōculcatus pede. Et inde רֶפֶשׂ réphes.i.conculcatio. Esa.57. In cōculcationē & lutum. Vide etiam de hoc supra in dictione רָפַס rapas.

רֶפֶת Presepiū.

רֶפֶת Répheth.bouile.i.stabulū vbi boues clauduntur. Pro quo beatus hiero. transtulit presepium. Abach.3. Et non erit armentum in presepio.

רָצַץ Cōfrīgere Quassare. Opprimer

רָצַץ Rasas.conterere.confringere conquassare.opprimere. Iob.20. Qm̄ confringēs nudauit pauperis domū Eccl's.12. Et confringatur rota super cisterna. Esa.42. Calamū quassatū non conteret. & in eodē. Nō erit tristis nec turbulentus. pro quo hebrei legunt. Neq; confringet siue confringetur. & in eodē.58. Et dimittere eos qui cōfracti sunt liberos. Osee.5. Calūniam substinens est ephraim: confractus iudicio. Amos.4. Et cōfringitis pauperes. Vide etiam de hoc supra in dictione רוּץ ros. significat etiam opprimere. Deut.28. Et sis semper calūniam substinēs & oppressus cunctis dieb?. Iudi.10. Afflictiq; sunt & vehemēter oppressi. 1.Reg.12. Si oppressi aliquem. & in eodem. Non es calūniatus nos: neq; oppressisti nos. & inde רְצִים rasim.i.fragmēta siue laminas. ps̄.67. Excludant eos qui probati sunt argento. Pro quo hebrei legunt. Calcantes super fragmenta vel laminas argēteas. Et beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Calcitrantium contra rotas argenteas.

Fragm Rote Cōtend

רָצַד Rasad.contendere. ps̄.67. Vt quid suspicamini montes excelsi. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Quare contenditis mōtes excelsi. & solum inuenitur in predicto loco. Et dicunt aliqui hebrei ꝙ significat saltare siue insultare.

Placa Place Cōpla Bn̄pl accep Volu bn̄pl Cur Ire Per Req

רָצָה Rasa.placere.complacere.placare. seu velle.currere. complere.perficere.quiescere. Leuit.1. Ad placandū sibi dn̄m. & in eodem. Et acceptabilis erit. Pro quo he.le. & placatum siue complacatū erit ei. & in eodē.19. Profanus erit & impietatis reus. Pro quo he.le. Profanus erit & non placabitur.i.nō erit placabilis vl' acceptabilis deo. Deut.33. Sit placens fratribus suis. 1. Reg.29. Quomodo enī aliter placare poterit dn̄m suū. 2. Paralipo.10. Si placueris pp'lo huic & linieris eos verbis. Iob. 20. Filii eorum atterentur egestate. ꝑ quo he.le. Filii eius placabūt pauperes: siue cōplacebunt pauperib?.i.tam pauperes erūt: ꝙ etiā op?sit eis alios pauperes placare: siue eis complacere. Potest etiā deriuari a supradicta dictione רָצַץ rasas. que significat atterere vel cōterere. vt supra dictum est. ps̄.39. Cōplaceat tibi dñe vt eruas me. ps̄.45. Quoniā complacuisti in eis. ps̄.48. & postea in ore suo complacebunt. ps̄.76. Aut non apponet vt cōplacitior sit. ps̄.84. Benedixisti dñe terram tuā. Pro quo beatus hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Placatus es dñe terre tue. ps̄.101. Quoniā placuerūt seruis tuis lapides eius. ps̄.146. Beneplacitum est dñi super timētes eum. ps̄. 149. Quia beneplacitum est dño in populo suo. Prouer.3. Quasi pater in filio cōplacet sibi. Esa.42. Complacuit sibi in illo aīa mea. Hiere.14. Et dño non placuit. & in eo. Et si obtulerint holocaustomata & victimas nō suscipiā ea. Pro quo he.le. Non complacebo eis: siue nō erunt mihi acceptabiles. Aggei.1. & acceptabilis mihi erit: & glorificabor. Et inde רָצוֹן rason.i.volūtas seu beneplacitū. Geñ.49. Et in voluntate sua suffoderunt murum. ps̄.29. Et vita in voluntate eius. Ps.68. Tempus beneplaciti deus. ps̄.88. Et in beneplacito tuo exaltabis cornu nostrum. Prouer.8. Et hauriet salutem a domino. Pro quo hebrei legunt. Et hauriet voluntatem siue beneplacitum a domino. & in eodem.12. Qui bonus est hauriet gratiam a dño.i.hauriet voluntatē siue beneplacitum a dño. Significat etiam predicta dictio currere. Iob.34. Etiam si cucurrerit cum eo. ps̄.49. Si videbas furem currebas cum eo. Ezech.1. Animalia ibant & reuertebantur.i.currebant. Vide etiam de hoc supra in dictione רוּץ Rus. significat etiā cōplere siue perficere aut requiescere a labore. Leuit.26. Tunc placebunt terre sabbata sua. Pro quo hebrei legunt. Tunc perficiet siue complebit terra sabbata sua: vl' sic. Tūc quiescet terra sabbatis suis. & in eodem. Et requiescet in sabbatis suis. Et in eodem. Et tunc orabunt pro impietatibus suis. pro quo hebrei legūt. Et tunc cōplebunt siue perficient iniquitatē suā. Pōt etiā legi. & tūc placabūt ꝑ iniquitatib? suis. & ī eo. & cōplacebit sibi in sabbatis suis. Pro quo he.le. Et cōplebit sabbata sua siue requiescet in sabbatis suis. Iob.14. donec optata veniant: & sicut mercenarii dies eius.i. sicut cōplet mercenari? dies suos Esa.40. Dimissa est iniqtas illius. pro quo he.le. Cōpleta est siue perfecta est iniquitas illius. vnde premittitur completa est malitia eius.

Oc

רָצַח rasach.iterficere.occidere. Exo.20. nō occides. Deut. 4. qui occiderit nolēs proximum suū. Et in eodē.22

Et occidit animā eius. Iudi.20. Interrogatusq; leuita marī
tus mulieris interfecte.3.Reg.21.Occidisti insuper & posse
disti.ps.61.Interficitis vniuersos.Prouer.22.In medio pla
tearum occidendus sum. Osee.6. In via interficientiū per-
gentes de sichem. Et inde רֹצֵחַ Roséach. siue מְרַצֵּחַ Mera-
séach.i.occisor siue interfector:aut homicida. Nu.35.Et oc
ciderit propinquus sanguinis occisorem. Deut.19. Et hec
erit lex homicide.4.Reg.6.Nūquid scitis q misérit filius
homicide huc.Et inde רֶצַח résach.i.occisio siue interfectio.
ps.41.Dum confringūtur ossa mea.Pro quo hebrei legūt.
In occisione vel interfectione ossium meorum. Vnde bea-
tus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Cum me interfice-
rent in ossibus meis. Ezech.21.Vt aperiat os in cede.

רצע Rasaa.perforare.Exo.21.Perforabitq; aurem eius su
bula.Et inde מַרְצֵעַ Marséa.i.subula qua perforatur vt
in predicto loco. Vbi ponitur verbum & nomen ab eo deri
uatum.

רצף Réseph.pauimentū.calculus.s.ignitus:aut pruna vel
carbo.& scribitur cum he vel thau in fine. Ester.1.Su-
per pauimentū smaragdino & pario stratū lapide. Ezech.
40.Et pauimentum stratum in atrio. & in eodem.42.Cō
tra pauimentum stratum lapide. Scribitur etiam cum mē
in principio & dr̄ מַרְצֶפֶת Marsépheth. 4.Reg.16. Et po-
suit super pauimentum stratum lapide. Et inde רָצוּף Ra-
suph.q est participium passiuum.i.pauimentatum seu stra
tum. Canti.3.Media charitate cōstrauit.i. strauit.Pro quo
hebrei legunt. In medio eius pauimentatum seu stratum
charitate vel amore. Item רִצְפָה rispha.i.calculus.s.ignitus.
seu pruna vel carbo.Esa.6.Et in manu eius calculus:quem
forcipe tulerat de altari. Et in plurali רְצָפִים resaphim.3.
Reg.9. Et ad caput suum subcinericius panis. Pro quo he.
le.Panis prunarū.i.coctus sub prunis vel carbonibus.

רק Rac.tātūmodo solūmodo. dūmodo. quippe.nanque.
veruntamen.Gen.14.Exceptis his que comederūt iu-
uenes.Pro quo hebrei legunt. Exceptis tātūmodo his que
comederūt iuuenes.& in eodem.19. Dūmodo viris istis ni-
hil mali faciatis. Deut.3.Solus quippe og rex basam. Et in
eodem.Custodi igitur te ipsum.pro quo hebrei legunt. Ve
runtamen custodi te ipsum. & in eodem.15. Si tu audieris
vocē dn̄i dei tui.Pro quo he.le. Tantūmodo si audieris vo-
cem domini dei tui. & in eodem. Hoc solum obseruabis vt
sanguinem eorum nō comedas.i.solūmodo. Ios.1. Tantū
sit dominus deus tecum.

רקק Racac.spuere. & scribitur cum simplici coph. Leuit.
15.Si saliuā huiusmodi homo iniecerit. Deut.25. Et
spuet in faciem eius. Iob.30. Et faciem meam cōspuere nō
verentur. Et inde רוק ruc.i.sputum siue saliua. Iob.7. Nec
dimittis me:vt glutiam saliuā meam.Item רַק racac.i.te-
nuis.seu macilentus.& scribitur cū simplici coph. Gen.41.
Et ecce has sequebantur alie septem boues in tantum maci
lente. Vide etiam de hoc supra in dictione ריק ric. Et inde
רָקִיק recic.i.laganum:seu placenta tenuis. Exo.29. Laga-
na quoq; azyma oleo lita.Et inde רַקָּה raca.i.temp⁹ capitis.
Iudi.4.Et posuit supra tempus capitis eius clauū.& in eo.
5.Et perforauit tēpus eius.Canti.3. Sicut fragmen mali pu
nici ita gēne tue.Pro quo he.le.Ita tempus tuum.

רקב Racab.putrescere.cōputrescere. Prouer.10. Et nomē
impiorum putrescet.Esa.40. Forte lignū & imputri
bile elegit artifex.Pro quo he.le. Lignū quod nō putrescat
elegit.Et inde רָקָב racab.i.putredo. Iob.13.Qui quasi pu-
tredo cōsumendus sum.& aliqñ scribitur cum nū in fine &
dr̄ רִקָּבוֹן recabon.vt in eodē.41.Et lignū putridū ēs.

רקד Racad.saltare.subsilire.ps.28. Et cōminuet eas tanq̄
vitulum.Pro quo hebrei.le. Et subsilire faciet eas tanq̄ vitu- subsilire.
lum. Et beatus hiero.in psal. iuxta he.ve.transtulit. Et dis-
perget eas tanq̄ vitulum.Ps.103. Montes exultauerunt vt
arietes.pro quo beatus hieronymus trāstulit.Montes sub-
silierunt vt arietes.& in eodem. Mōtes exultastis sicut arie-
tes.Pro quo beatus hieronymus transtulit. Montes subsal- subsaltare.
tastis sicut arietes.Eccl's.3.Tempus plangēdi:& tempus sal saltare.
tandi.Esa.13.Et pilosi saltabunt ibi.Ioel.1.super capita mō Exilire.
tium exilient.Naū.3. Et equi frementis & quadrige ferue-
tis.Pro quo he.le..Et quadrige saltantis siue subsilientis.

רקח Racach.cōficere.seu pigmenta facere:aut condire:cō רקח
miscere vel componere.s.more pigmentariorum vel
vnguentariorū.Exo.30. Hō quicūq; tale cōposuerit.i.Pa cōponere.
ralipo.9.Filii autem sacerdotum vnguenta ex aromatibus
conficiebant.Ezech.14. Et coquatur vniuersa cōmixtio. conficere.
Pro quo hebrei legūt.Et cōmisce confecturam siue cōmix-
tionem vel confice confectionē. Vbi ponitur nomen & ver cōmiscere.
bum ab eo deriuatū. Et inde רֹקֵחַ rocéach.i.pigmentarius. רֹקֵחַ
seu vnguentarius.Exo.30. Compositum opere vnguenta- Vnguentarius.
rii mixtum. Et in plurali רֹקְחִים rócchim.i.vngentarii vel רֹקְחִים
pigmentarii. Et in plurali feminino רַקָּחוֹת racachoth.i. vnguētarii
Reg.8.Filias quoq; vestras faciet vnguētarias.& illa cōmix רַקָּחוֹת
tura vel confectio dicitur רֹקַח rócach.siue רֶקַח récach.aut vnguētarie.
מִרְקַחַת Mercáchath.vt in aliquibus locis predictis.&.1.Pa רֹקַח
ralipo.16.Que erāt pigmentariorū arte confecta. Iob.41. מִרְקַחַת
Quasi cum vnguenta bulliunt.Canti.5.Consite a pigmēta
riis.& in eodem.8. Dabo tibi poculū de vino condito.Esa. confecta.
57.Multiplicasti pigmenta tua. Vnguenta conditum.

רקם Racam. variegare. polymitare.i. opere polymito si- Pigmēta.
ue opere vario intexere:vel diuerso colore vestē con רקם
texere:siue acu depingere. Exo.26. Coccoq; bis tincto &
bysso retorta opere plumario.i.polymitario.& ī eo.28.Fa- Opus plumarii.
cies & baltheū opere plumarii.& in eo.36.Vt faciant opere
abietarii polymitarii ac plumarii.ps.138.& substantiā meā
in inferiorib⁹ terre.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.
ve.transtulit. Imaginatus sum in inferioribus terre.i.con- Imaginat⁹
textus sum diuersitate mēbrorū & ossibus ac carne.Et inde
רִקְמָה Ricma.i.vestis varii coloris:siue opere vario contex- רִקְמָה
ta.Iudi.5. Vestes diuersorū colorū sisare tradūtur in predā Vestes di-
& supellex varia ad ornanda colla congeritur. Vbi ponitur uersorum
tā in singulari q̄ in plurali. ps.44.In vestitu deaurato cir colorum.
cū amicta varietate.Ezech.17.Plena plumis & varietate. Varia. Varietas.

רקע Racaa.extendere.expandere.producere.stabilire.fir רקע
mare.allidere.s.pede.Exo.39.Inciditq; bracteas au-
reas:& extenuauit ī fila.Pro quo he.le. Et extēdit bracteas Extendere.
aureas siue laminas aureas: & incidit fila.i.pduxit aurū in
laminas:& incidit ex eis fila. Nu.16.Et produxit ea in lami Producere
nas.Iob.37.Tu forsitā fabricatus es cū eo celos.Pro quo he
brei legunt. Nunquid extendisti cū eo celos. Esa.40. Aut
artifex auro figurauit illud. Pro quo he.le. Et artifex auro
extendit illud.i.produxit illud.Hiere.10. Argentum inuo-
lutum de tharsis affertur. Pro quo hebrei legunt. Argentū
extensum.i.in laminas productum.Et indē רִקֻּעִים ricuim רִקֻּעִים
idest extensiones.seu lamine vel bractee. Nume.16. Et pro
ducat ea in laminas. Significat etiā predicta dictio firma- Lamine.
re siue stabilire.ps.135. Qui firmauit terrā sup aquas. Esa. Firmare, stabilire.
44. Stabiliens terram: & nullus mecum. Sed etiam in pre
dictis locis hebrei legunt extendens terram. Et inde רָקִיעַ רָקִיעַ
Racia. idest firmamentum. Gen.1. Fiat firmamentum in firmamētū
medio aquarum. Et in eodem. Vocauitq; deus firmamen-
tum celum.Ezech.1. Et similitudo super caput animalium
firmamenti. Hebrei tamen in predictis locis legunt ex-
tensionem seu expansionem. Significat etiam predicta Extensio.

dictio רָקַע Racaa calcare: seu allidere vel percutere pede.2. Reg.22.Cōminuam eos atq; confringam. Pro quo hebrei legunt. Atq; calcabo seu allidā. Ezech.6.Et allide pede tuo. & in eo.28. Pro eo quod plausisti manu & percussisti pede.

Calcare allidere Percuter.

רָשַׁשׁ רָשַׁשׁ Rasas.depauperare..seu pauperē esse.destruere.con terere.Prouer.13. Et est quasi pauper cum in multis diuitiis sit.Hiere.5.Et cōteret vrbes munitas tuas.Malach. 1.Quod si dixerit idumea destructi sumus.i.pauperes facti sumus.Vide etiam de hoc supra in dictione רוּשׁ ros.& inde

Conterere Destruere.

תַּרְשִׁישׁ תַּרְשִׁישׁ Tharsis.quod significat lapidē preciosum.Pro quo beatus hieronymus trāstulit chrysolithū. Exo.28. In quar to versu chrysolithus onyx & berillus. Ezech.28.Chrysoli thus & onyx berillus. Dañ.10.Et corpus ei⁹ q̄si chrysolithus in alio vero loco trāstulit hyacinthū.Canti.5.Plene hyacin this.est etiam tharsis nomen viri nepotis iapheth.Geñ.10. Filii autem iauan elisa & tharsis.est etiam nomen prouin cie que a successoribus predicti habitata fuit. p̄s.71. Reges tharsis & insule munera offerēt.Esa.2.Et super omnes na ues tharsis.Hiere.10. Argentum inuolutum de tharsis affe retur.Ione.1.Vt fugeret in tharsis.Et aliquando beatus hie ronymus transtulit carthaginem.Ezech..27.Carthaginē ses negociatores tui.Ponitur etiam pro mari. Esa.23.Vlu late naues maris. & vt ait beatus hieronymus sup predicto loco.Tharsis lingua hebraica proprie mare appellatur.

chrysolith⁹ Tharsis. Carthago. Mare.

רֶשֶׁה רִשְׁיוֹן רֶשֶׁה Rasa.licentia.facultas. & scribetur cum iod & nun in fine & dicitur רִשְׁיוֹן rision.Pro quo beatus hierony mus transtulit preceptum.Esd.3.Secundum quod precepe rat cyrus rex persarum. Pro quo he.le. Secundum licētiam siue facultatem cyri regis persarum.

Preceptū Licentia.

רָשַׁם רָשַׁם Rasam.signare. sigillare.cōstituere. Dañ.5. Scripsit quod exaratū est.i.qđ signatūvel sigillatum est.& in eo.Et cōfirma sententiam & scribe decretū. Pro quo he.le. Et scribe & signa scripturam.& in eodem.Porro rex darius proposuit edictum & statutum.Pro quo he.le.Signauit scri pturam vel statutum.& in eodem.Quod cum daniel com perisset constitutam legem.& in eodem.De edicto quod cō stituisti.& in eodem.10. Annūciabo tibi q̄ expressum est in scriptura veritatis.idest quod signatum vl' sigillatum est in scriptura veritatis.

signare. proponere Cōstituere Exprimere

רָשַׁע רָשַׁע Rasaa. impium esse.impie agere. iniq; facere . con dēnare.2.Paralipo.20.Cuius opera fuerunt impiissi ma.Iob.10.Si impi⁹ fuero: ve mihi.p̄s.17.Nec impie gessi a deo meo.Eccl's.7.Ne īpie agas multū.Dañ.9.Peccauim⁹ iniquitatē fecimus: iniq; egimus.significat etiam condēna re.s.quādo est verbū tertie coniugationis.Exo.22. Et si illi iudicauerint duplū restituet proximo suo. Pro quo he.le. Quem iudices condemnauerint: duplum reddet proximo suo.Iob.15.Condēnabit te os tuū & non ego. & in eodem. 34. Aut qui iustus est in tantum condemnas. & in eodem. Quis est qui condēnet. Ponitur etiam pro superare quod est idem quod condēnare.1.Reg.14.Et quocunq; se verte ret superabat. Et inde רָשָׁע rasaa.i.impius seu iniquus aut condēnatus: siue reus.Nu.15. Nō accipietis precium ab eo qui est reus sanguinis. Iob.27. Sit sicut impius inimicus me⁹.p̄s.108.Cum iudicatus fuerit exeat cōdēnatus. Esa.3. Ve impio in malum.Ezech.3. Si dicente me impio morte morieris. & in eodem. Vt auertatur impius a via sua mala Et in plurali רְשָׁעִים resaim.p̄s.1. Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum. Et in genere feminino רְשָׁעָה risaa. siue מִרְשַׁעַת Mirsaath.2.Paralipo.28.Athalia impiissima & filii eius destruxerunt domum dei.Ezech.5.Et contem psit iudicia mea: vt plus esset impia.& inde רֶשַׁע resaa.idest impietas.malignitas.iniquitas.Deut.9.Non aspicias duri

Impiū eē. impie agere iniq; agere. Cōdēnare superare רָשָׁע Reus. Impius. Cōdēnat⁹. רְשָׁעִים Impiū. רְשָׁעָה impiissima Impia. רֶשַׁע

tiem populi huius & impietatem.p̄s.83.Magis q̄ habitare in tabernaculis peccatorum.Pro quo beatus hiero.in psal terio iuxta he. ve. transtulit . Magis q̄ habitare in taber naculis impietatis. Eccl's.3. Vidi sub sole in loco iudicii im pietatem: & in loco iustitie iniquitatem.& in eodem.8.Nec saluabit impietas impium : & aliquando scribitur cum he vel thau in fine.Deut. 9. Et propter impietatē suam iste de lete sunt.& in eodē.Quia iste egerunt impie.i.propter im pietatem suam.Zach.5.Hec est impietas.

Impi[etas] Iniq[uitas]

רֶשֶׁף Reseph.volucris.auis.diabolus.lampas.seu carbo.s. ignitus.Deut.32.Et deuorabunt eos aues. Iob.5.Ho mo nascitur ad laborem & auis ad volandū.p̄s.75. Ibi con fregit potentias arcuum.Pro quo beatus hiero.in psal.iux ta he.ve.trāstulit.Ibi confregit volatilia arcus.i.sagittas ar cus.& dicūtur sagitte volatilia propter velocitatem motus. Ponitur etiam pro diabolo.Abach.5.Et egredietur diabo lus ante pedes eius. Ponitur etiam pro lampade. Canti.8. Lampades eius lampades ignis atq; flāmarum.

Auis Volat[ilia] Diab[olus] Lamp[as]

רֶשֶׁת Reseth.rete.siue retiaculum.Exo.28. Craticulamq; im modū retis eneam. Iob.18. Immisit enim in re te pedes suos.p̄s. 9.In laqueo isto quem absconderunt.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.in rete isto. & in eodē. Dum attrahit eū in laqueo suo. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Cum attraxerit eum ad rete suum. Osee.7. Et cū profecti fuerint: expandā super eū rete meū.

Rete.

רְתֵת Retheth. tremor. siue horror. Osee. 13 . Loquente ephraim: horror inuasit israel.

Horr[or]

רָתַח Rathach.ferbere.bullire.Iob.30.Interiora mea effer buerunt absq; vlla requie. & in eodem.41.feruescere faciet quasi ollā profundū.Ezech.24.Efferbuit coctio ei⁹.

Feru[ere]

רָתַם Ratham.ligare: siue sternere equum vel quadrigam. mich.1.tumultus quadrige.Pro quo he.le. Liga siue sterne quadrigam. Item רֹתֶם Rothem.nomen est arboris. Pro quo beatus hieronymus transtulit iuniperum.3. Reg. 19.Et sederet subter vnā iuniperum.Et in plurali רְתָמִים re thamim. Iob.30. Et radix iuniperorum: cibus eorum.Ps. 119.cum carbonibus desolatoriis. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he. ve. transtulit. cū carbonibus iuniperorum.

Tum[ultus] Liga[re] Juni[perus] [רְתָ]מִים Juni[peri]

רָתַק Rathoc.catena.Hiere.7.Fac conclusionem.Pro quo hebrei legunt.Fac catenam. Et in plurali רַתֻּקוֹת Re thucoth.Pro q̄ beatus hiero.transtulit laminas.3.Reg.6.Et affixit laminas clauis aureis.Pro quo he.le.Et transire fecit catenis aureis.i.ex vna parte parietis ad aliam. Esa.40. Et laminis argenteis argētarius.Et inde verbū רָתַק Retha qđ signat concatenare.i.catenis vel compedibus ligare. Nañ. 3. Et oēs optimates eius cōfixi sunt in cōpedibus.i.concate nati vel ligati sunt. Significat etiā rumpere vel dissoluere. Eccl's.12. Anteq̄ rumpatur funiculus argenteus.

Cōcl[usio] Cate[na] [רַתֻּק]ות Lami[na] Conc[ate]nare Rum[pere]

De insipientibus a littera ש Sin.

Ista littera sin. ש.in cōpositione qñ preponitur verbo siue aliis partib⁹ orōnis signat quia: siue qm̄ aut q̄.p̄s.135.quia in humilitate nr̄a memor fuit nr̄i.Eccl's.2.Et vidi q̄ tm̄ pre cederet sapiētia stultitiā.& in eo.7. Ne dicas quid cause est q̄ priora tēpora meliora fuere.& in eo. Viuētes sciūt se esse morituros. Pro quo he.le. Sciunt q̄ morituri sunt.Canti.1. Nolite me cōsiderare q̄ fusca sim. & ī eo.Quia decolorauit me sol.& in eo.5.Quia caput meū plenū est rore.Et in eo. Quia sic adiurasti nos.Est ēt relatiuū.& est oīs gñris & vtri usq; numeri.p̄s.135. Qui pcussit egyptū cū primogenitis suis.Eccl's.2. Vltra oēs qui fuerunt ante me.& in eo. Ad vni uersa opera que fecerant manus mee & ad labores in qui bus frustra sudaueram . Canti.1. Iudica mihi quem diligit

Quia Quod Qui. Que.

anima mea.Et in eo.3.In diademate quo coronauit eũ ma
ter sua.Et in eo.6.Que ascenderũt de lauacro. & qñ prepo
nitur ei dictio עַד ad tunc significat vsq̃quo : siue dum aut
donec.Canti.1.Dum esset rex in accubitu suo.Et in eo . Do
nec ipsa velit.Et in eo.3.Inueni quẽ diligit anima mea . ꝓ
quo he.le . Vsq̃quo siue donec inueni quem diligit anima
mea. Et in eodem.Donec aspiret dies.

שֵׁשׁ Ses.byssus quod est genus lini candidissimi.Geñ.41
Vestiuit eũ stola byssina.Exo. 25.Et byssum & pilos
caprarum.& in eo.& bysso retorta.Itẽ שֵׁשׁ ses.idest sex .de
quo vide infra in dictione שִׁשָּׁה sisa.

שִׁשֵּׁא Sasa.psuadere.Btũs hiero.trãstulit educere.Ezech.
39.Et educam te.idest persuadendo educam.

שִׁשָּׁה Sisa.Sex.Exo.25.Sex calami egredientur de lateri
bus.& in eo.28.Sex noĩa in lapide vno : & sex reliq̃
in lapide altero.& in ge.fe.scribitur sine he & dr̃ שֵׁשׁ ses'.
Prouer.6.Sex sunt que odit dñs.& aliqñ scribitur cũ tau in
fine & dicitur שֵׁשֶׁת seseth.Exo.16. Sex diebus colligite.&
in eo.20.Sex diebus opaberis.& in eo. Sex enim diebus fe
cit deus celũ & terrã.& inde verbũ שִׁשָּׁה Sasa :quod signat
Sextare.i.sextam partem tollere :seu in sex partes diuidere
Ezech.45.Et sextã partẽ ephi de choro hordei.pro q̃ he.
le.Et sextabitis ephi de mensura hordei . Et inde שִׁשִּׁים Si
sim.i.sexaginta.Canti.6.Sexaginta sunt regine.

שׁוּשַׁן Susan.Liliũ.3.Reg.7.Et foliũ repandi lilii.& in titu
lo psalmi.59.vbi dr̃ in finẽ pro his qui cõmutabun
tur in tituli scriptiõe.ꝓ quo btũs hiero . in ps . iuxta he.ve.
trãstulit victori pro liliis testimonii.& aliqñ scribitur cũ he
vel tau in fine.Cant.2.Ego flos campi & liliũ conualliũ.&
in eo.Sicut liliũ inter spinas.& in plu. שׁוֹשַׁנִּים Sosanim. Vt
in eo.Qui pascit iter lilia.& in eo . 5. Labia eius lilia distil
lantia.Et in eo.6.Et lilia colligat. Et in titulo psalmi.44.
Vbi dr̃ in fine.pro his qui cõmutabũtur.pro quo btũs hie
ro.i ps.iuxta he.ve.trãstulit victori ꝓ liliis.est ẽt שׁוּשַׁן susan
nomẽ ꝓpriũ ciuitatis. Ester.2.erat vir iude⁹ ĩ susis ciuitate.

שָׁשַׁר Sasar.color rubeus.aut miniũ.i.terra rubea qua pi
ctores vtũtur.& dr̃ sinopis a sinope vrbe vbi inueni
tur.Hiere.22.Et facit laquearia cedrina pingitq̃ sinopide
Ezech.23.Imagines chaldeorũ expressas colorib⁹ .ꝓ quo
he.le.Imagines chaldeorum depictas sinopide siue minio.

שָׁאַב Saab.haurire.Geñ.24.Eo tpe quo solet mulieres e
gredi ad hauriendã aquã.& in eo. Vt hauriret aquã:
& haustã oĩbus camelis dedit.Ruth.2.de quibus pueri mei
bibunt.pro quo he.le. Quas pueri hauriunt . Esa.12. hau
rietis aquas in gaudio.& inde מַשְׁאַבִּים masabim.i. loca vñ
aquã hauriũt.Iudi.5.& hostiũ suffocatus est exercitus.pro
quo he.le.Inter hauritiones.i.inter loca vbi aq̃ hauriũtur.

שָׁאַג Saag.rugire.Iudi.14.Apparuit catulus leonis seu⁹
& rugiẽs.ps.35.rugiebam a gemitu cordis mei. Ps.
103.Rugiẽtes vt rapiãt.Hiere.2.Sup eũ rugierũt leones. &
in eo.25.Dñs de excelso rugiet:& de habitaculo sancto suo
dabit vocẽ suã:rugiẽs rugiet sup decorẽ suũ.Amos.3. Nũ
quid rugiet leo in saltu.& in eo.leo rugit:quis nõ timebit.
& inde שְׁאָגָה Saaga.i.rugitus. Iob.4.Rugitus leõis & vox
leene.Esa.5.Rugitus eius vt leonis. Et in plu . שַׁאֲגֹת Saa
goth.Iob.3.Et quasi inundantes aque: sic rugitus mei.

שָׁאָה Saa. Desolare. deuastare.sonare.admirari. seu cõtẽ
plari cũ admiratiõe.Esa. 6 . Donec desolẽtur ciuita
tes absq̃ habitatore . & in eo.Et terra relinquetur deserta.
pro quo he.le . Et terra desolabitur siue deuastabitur deso
latione.Et in eo.37.Et factũ est in erradicatione colliũ cõ
pugnantiũ.pro quo hebrei legunt.& erit ad deuastandũ si
ue ad desoladũ colles pullulantes siue compugnãtes. & ide

שׁוֹאָה Soa siue שֵׁאִיָּה Seia aut מְשׁוֹאָה Mesoa . i . desolatio: שׁוֹאָה
vel deuastatio:aut calamitas:vel miseria. Iob.30.squallẽtes מְשׁוֹאָה
calamitate & miseria. p̃s.34. Veniat illi laqueus quẽ igno Calamitas
rat.ꝓ quo btũs hiero.in ps.iuxta he.ve.trãstulit . Veniat ei miseria.
calamitas.& in eo.Restitue aĩam meã a malignitate eorũ.
ꝓ quo btũs hiero.trãstulit cõuerte aĩam meĩ a calamitatib⁹
eorũ.Prouer.1.Cũ irruerit repẽtina calamitas.& in eo.3.&
irrũpẽtes potẽtias impiorũ.ꝓ quo he.le . & a deuastatione
vel a calamitate impiorũ cũ venerit.Esa.42 . & calamitas
opprimet portas.Signat ẽt p̃dicta dictio sonare. Esa.17.&
tumultus turbarũ:sicut sonitus aquarũ multarũ sonabũt.& Sonare.
inde שָׁאוֹן Saon.i.sonit⁹ siue strepitus aut tumultus:vt in p̃ שָׁאוֹן
dicto loco. vbi ponitur verbũ & nomẽ ab eo deriuatũ.& su
pra in eo.6.& populus eius & sublimes eius gloriosiq̃ ei⁹.
pro quo he.le.& descẽdet pulchritudo eius & tumultus ei⁹
& sonitus eius:& qui gloriatur in eo.& aliqñ scribitur cum sonitus
he in fine & dr̃ שׁוֹאָה Soa. Ezech.48. Ascẽdẽs aũt quasi tẽ שׁוֹאָה
pestas venies.ꝓ quo he.le.quasi sonitus siue strepitus veni Tẽpestas sonitus.
es.ponitur ẽt שָׁאוֹן Saon ꝓ pplo:pp ei⁹ tumultũ & strepitũ. שָׁאוֹן
Esa.66.Vox populi de ciuitate.Signat ẽt p̃dicta dictio שָׁאָה Populus
Saa admirari siue contemplari cum admiratione.Geñ.24 שָׁאָה
Ipse autem contemplabatur eam tacitus. Cõteplari. Admirari

שָׁאַט Saat .cõtemnere.despicere.spernere.seu aduersari . שָׁאַט
Ezech.16.Filiarũ palestinarũ qui ambiũt te p gyrũ Ambire.
pro quo he.le.Qui cõtẽnũt te vel aduersantur tibi p gyrũ Cõtẽnere.
Et in eo.28.Qui aduersabantur eis.& inde שְׁאָט Seat.i.cõ Aduersari
tẽptus vel despectio.Ezech.25.& gauisa ex toto affectu su שְׁאָט
pra terrã israel.ꝓ quo he.le.Ex toto contẽptu vel despectu Cõtẽptus.
tuo in aĩo.sed btũs hiero.trãstulit sensũ.& in eo.36.Cũ gau
dio & toto corde ex aĩo.pro quo he.le. Cum gaudio totius
cordis.& cum contemptu vel despectu animi.

שָׁאַל Saal.interrogare.querere.petere.postulare . cõmo שָׁאַל
dare.mutuare.mutuo accipere.Geñ.32 . Interroga interrogar
uit eũ iacob:dic mihi quo appellaris noĩe.& in eo.Cur q̃ris Querere.
nomẽ meũ.& in eo.43.Interrogauit nos hõ p ordinẽ . Et
in eo.Interrogauit eos dicẽs. Exo.13.Cũq̃ interrogauerit
te filius tu⁹ cras. Nu.27.Eleazar sacerdos cõsulat dñm.i.i
terroget. Deut.32.Interroga patrẽ tuũ.1.Reg.23 . cõsuluit Consulere
ergo dauid dñm.i.interrogauit vel quesiuit a dño.& in eo.
25.& salutabitis ex nomine meo pacifice.pro quo he.le.&
interrogabitis eũ noĩe meo pro pace.i.si valet ille & oĩa
sua.& in eo.30.Salutauit eos pacifice.i.interrogauit eos ꝓ
pace:sicut supra.2.Reg.20.Qui interrogant:interrogẽt in
abella.Iob.21.Interrogate quẽlibet de viatoribus. p̃s.34.
Que ignorabã :interrogabãt me. Signat ẽt petere siue po
stulare:aut mutuo accipere.Exo.3.Sed postulabit mulier a Postular
vicina sua.& in eo.11. Vt postulet vir ab amico suo & muli
er a vicina sua.Et in eo.12.Et petierunt ab egyptiis vasa ar Petere
gentea.& in eo.22.Qui a proximo suo quicq̃ horũ mu
tuo postulauerit.1.Reg.1.Eo quod a dño postulasset eũ. Et
in eo.Quem elegistis & petistis.& in eo.20.rogauit me ob Rogare
nixe:vt iret in bethleẽ.ꝓ quo he.le.postulãs postulat⁹ fuit
a me.i.a me petiuit licẽtiã.4.Reg.6.& hoc ipm mutuo ac mutuo accipere
ceperã. ꝓ quo he.le.Et hoc ipsũ postulatũ fuerat. i.mutuo
acceperã sicut ẽ in lr̃a nr̃a. Nee.2.Rogaui regẽ & veni ĩ ieru
salẽ.ꝓ quo he .le.postulatus sum a rege.i.petiui ab eo licẽti
am.Ps.2. Postula a me.Ps.108.Nutãtes trãsferãtur filii ei⁹
& mẽdicẽt.i.petãt elemosynã. Esa.7 Pete tibi signũ.Zach. Mẽdicare
10.petite a dño pluuiã.Signat ẽt cõmodare siue mutuare.s.
qñ est verbũ tertie cõiugatiõis.Exo.12. vt cõmodarẽt eis. Cõmodare
1.Reg.1.Idcirco & ego cõmodaui eũ dño cũctis dieb⁹ qui
bus fuerit accõmodatus dño.& inde שְׁאֵלָה Seela.i. petitio: שְׁאֵלָה
siue interroatigo.Iudi.8.vnã petitionem postulo a vobis. Petitio.

Iob.6.Quis det vt veniat petitio mea.& aliqñ scribitur sine aleph.1.Reg.1.Deus israel det tibi petitionē tuā.& ī plu. שְׁאֵלוֹת Seeloth.siue מִשְׁאֲלוֹת Misaloth.Ps.19. impleat dñs oēs petitiōes tuas.Itē שְׁאוֹל Seol.i.infern⁹ siue inferus:aut fouea: vel sepulchrū.Gen̄.37.Descēdā ad filiū meū cū dolore in infernū.& in eo.42.Et deducetis canos meos cum dolore ad inferos.3.Reg.2.Et nō deduces caniciē eius pacifice ad inferos.Iob.17. Si sustinuero :infern⁹ dom⁹ mea est.p̄s. 48.Sicut oues in inferno posite sunt. Et in eo. Verūtamē deus redimet aīam meā de manu inferi. Ps.85.Et eruisti animā meā de inferno inferiori.Prouer.15.Infern⁹ & pditio corā dño.Esa.14.Infernus subter te cōturbatus est.& dicunt hebrei ꝙ ēt sigñat foueam vel sepulchrum.

שָׁאַן Saan. Quiescere.pacatum esse.abundare seu fertilē esse.& scribitur cū duplici nū.Iob.3.& quōdā vincti pariter sine molestia.pro quo he.le.Simul vincti quiescēt i.qui quōdā erāt vincti:tunc quiescēt & erunt sine molestia. Prouer.1.Et abūdātia perfruetur timore malorū sublato. Pro quo he.le.Et requiescet a timore malo. Hiere. 46.Et reuertetur Iacob & requiescet & prosperabitur.i. opulentus erit.& in eo.48.Fertilis fuit moab ab adolescentia sua. & inde שַׁאֲנָן Saanan.i.opulentus: seu pacatus vel quietus. Iob.12.Lampas cōtēpta apud cogitationes diuitis.i.opulenti.Esa.33.Oculi tui videbūt ierusalē habitationē opulētam.& in plu.שַׁאֲנַנִּים Saananim. Amos.6. Ve qui opulēti estis in sion.& in plu.fe.שַׁאֲנַנּוֹת Saananoth.Esa.32.Mulieres opulēte surgite.& in eo. obstupescite opulente.& aliqñ scribitur cū lamed in medio & dicitur שַׁלְאֲנָן Salanan. Iob.21.Diues & felix.pro quo he.le.pacatus siue quietus vel opulētus & pacificus.Itē שָׁאוֹן Saon .i. sonitus siue tumultus.De quo vide supra in dictione שָׁאָה Saa.

שָׁאַף Saaph.bibere.glutire.absorbere.anhelare. attrahere.s.halitū siue ventū.desiderare.cōterere.cōculcare Iob.5.& bibēt sitientes diuitias eius.i.glutient. Esa. 42. Dissipabo & absorbebo simul.sigñat ēt attrahere vētū vel deglutire vētū seu spūm.Hiere.2.In desiderio aīe sue attraxit ventū.& in eo.14.Attraxerunt vētū quasi dracōes.ponitur ēt p desiderare.Iob.7.Sicut seru⁹ desiderat vmbrā. Et in eo.36.Ne ptrahas noctē.pro quo he.le. ne desideres noctē.Potest ēt legi sicut est in lr̄a nr̄a: scd̄m aliā significationē. ponitur ēt p reuertere.Eccl's.1.Oritur sol & occidit & ad locū suū reuertitur.s.quasi anhelās vel desiderās reuertitur.Sigñat ēt cōterere siue cōculcare.p̄s.55. Miserere mei deus: qm̄ cōculcauit me hō.& in eo.Cōculcauerunt me inimici mei.p̄s.56.Dedit in opprobriū cōculcātes me.Amos 2.Qui cōterūt sup puluerem terre capita pauperum. & in eo.7.Audite hoc qui cōteritis pauperem.

שָׁאַר Saar.remanere.relinquere.dimittere.s.reliquias.superesse:siue reliquū esse. Exo.10.Nō remansit nec vna quidē in cūctis finibus egypti. Nu.11. Remāserāt autē in castris duo viri.Ios.10. Non dimisit in ea saltē paruas reliquias.i.nō reliquit.& in eo.Nō reliquit in ea vllas reliquias.1.Reg.16.Adhuc reliquus est paruul⁹.2.Reg.14.Vt nō supersit viro meo nomē & reliquie super terram.4.Regū. 25.reliquā populi partē que remanserat in ciuitate. Et in eo.Populo aūt qui relict⁹ fuerat in terra iuda: quē dimiserat nabuchodonosor.Iob.21. Cū respōsio vr̄a repugnare ostensa sit veritati.pro quo he.le.& respōsio vr̄a remanet siue relinquitur falsa.& btūs hiero.trāstulit sensū.Esa.1.Nisi dñs exercituū reliquisset nobis semē.& in eo.4.Et erit omnis qui relictus fuerit in sion.& in eo.24.Relicta est in vrbe solitudo. Amos.5.reliquētur in ea cētū. & aliqñ scribitur cū duplici aleph.scilicet ante sin & post sin.vt Ezech.9.

שְׁאֵלוֹת Petiones שְׁאוֹל Infernus. Inferus. שָׁאַן Quiescere Abundare. prosperari Fertilē eē. שַׁאֲנָן Diues. Opulēta. שַׁאֲנַנִּים Opulēti. שַׁאֲנַנּוֹת Opulēte שַׁלְאֲנָן Diues. שָׁאוֹן sonitus שָׁאַף Bibere Absorbere. attrahere. Desiderare Reuerti. conculcare. conterere. שָׁאַר Remanere dimittere. Relinquere. superesse.

Et cede cōpleta remāsi ego. vbi ponitur נֶאְשְׁאַר Nesaar pro נִשְׁאַרְתִּי Nisarthi.& inde שְׁאָר Sear.i.reliquum siue remanēs:aut reliquie.Esa.10.Et reliquie ligni saltus eius.& in eo.Reliquie cōuertētur:reliquie inquā iacob. Et in eo. 14.& perdā de babylone nomē & reliquias & germē.Malach.2.Et residuū spūs eius est.& aliqñ scribitur cū iod & thau in fine & dr̄ שְׁאֵרִית Seerith.4.Reg.19.Fac orationē pro reliquiis que reperte sunt.p̄s.75.Et reliquie cogitationū.Soph.3.Reliquie israel nō faciēt iniquitatē.& aliqñ scribitur sine aleph.1.Paralip.12.Sed & oēs:reliquie ex israel vno corde erāt.Hiere.15.Si nō reliquie tue in bonū. Sed ī p̄dicto loco aliqui hebrei dicūt ꝙ deriuatur a dictiōe שָׁרָה Sara: que in lingua chaldaica sigñat soluere. Vnde ipsi legunt.Si nō solui te in bonū.Item שְׁאֵר Seer.idest caro.p̄s. 72.Defecit caro mea & cor meū.Ps.77 Aut p̄parare mensam populo suo.Pro quo btūs hiero. in psal.iuxta he.ve. trāstulit.Aut preparare carnem populo suo Et ī eo. & pluit sup eos quasi puluerē carnes.Hiere.51.Iniquitas mea & caro mea sup babylonē.Mich.6.Qui comederūt carnē populi mei.Ponitur ēt pro corpore.Prouer.5.Cū cōsumpseris carnes tuas & corpus tuū.Sigñat ēt consanguineū: seu cognatū:aut propinquū vel pximū cōsanguinitate.Leuit. 18.Oīs homo ad proximā sanguinis sui non accedat.& in eo.21.Nisi tm̄ in cōsanguineis atq; propinquis. Significat ēt alimētū vel cibū.Exo.21.Quod si alterā ei acceperit: prouidebit puelle nuptias:& vestimenta & preciū pudicicie nō negabit.Pro quo he.le.Si alterā acceperit ei alimentū siue cibū & vestimētū eius nō minuat.& aliqñ scribitur cū mē in principio.Exo.8.Et in reliquias ciborū tuorū. & in eo. 12.Ligās in palliis posuit sup humeros suos. p quo he.le. Cibos suos ligatos in pallis suis super humerossuos.Deut. 28.Et benedicte reliquie tue.pro quo hebrei legunt.Et cibi tui.idest reliquie ciborum tuorum.

שְׂאֹר Seor.Fermentum.Exo.12.In die primo nō erit fermentum in domibus vestris.Leuit.22.Nec quicquā fermenti & mellis adolebitur in sacrificio.

שְׂאֵת Seeth.tumor.siue diuersus color in corpore humāo exortus.Leuit.13.In cuius cute et carne ortus fuerit diuersus color.De quo vide supra in dictione נָשָׂא Nasa.

שָׁבַב Sabab.vertere.reuertere.decipere.circūagere.vagari.Ezech.38.Ad terrā que reuersa est a gladio. Mich 2.Reuertatur qui regiones nr̄as diuidat.Vide ēt de hoc infra in dictione שׁוּב Sub.sigñat ēt p̄dicta dictio vagari.Esa. 57.Et abiit vagus in via cordis sui.Hiere.50.Fecerūtq; vagari in mōtes. Sigñat ēt decipere vel circūagere. Esa.47. Sapientia tua & scientia tua hec decepit te.Ezech.38.Et circūagā te:& ponā frenū in maxillis tuis.Itē שְׁבִיב Sebib.i. scintilla seu flāma.Iob.18. Nec splendebit flāma ignis ei⁹ & in plu.שְׁבָבִים Sebabim.pro quo btūs hiero.trāstulit aranearū telas.Osee.8. Qm̄ in aranearū telas erit vitulus samarie:& aliqui he.le.In scintillas erit vitulus samarie.& in lingua chaldaica dr̄ שְׁבִיבָא Sebiba.Dan̄.3. Interfecit eos flamma ignis.& in plu. שְׁבִיבִין Sebibin.Dan̄.7.thronus eius flamme ignis.

שָׁבָה Saba.captiuare.captiuū ducere.capere.s. captiuū vel predam.Gen̄.14. Quod cum audisset Abraā captiuum videlicet loth.pro quo hebrei legunt.& audiuit abraam ꝙ captiuatus vel captiuus ductus esset frater suus. Nu.21.Duxit ex eo predam.pro quo hebrei legunt. & captiuauit ex eo captiuitatē.Deut.21.Captiuosq; duxeris.Iudi.5.Surge barach & apprehende captiuos tuos.idest captiua.1.Reg.30.& captiuas duxerunt mulieres. Et in eodē. & filios suos & filias ductas esse captiuas.Esa.14. Et erunt

caro. corpus cibus.

capientes eos qui se ceperant. pro quo hebrei legũt. & erũt captiuantes eos qui se captiuauerãt. Hiere. 41. Omnis populus quem ceperat ismael. Et in eodem. 43. Et captiuos ducet illos. & in Abdia. Quando capiebant alieni exercitum eius. & inde שְׁבוּי Sabui. idest captiu9. & in ge. fe. שְׁבִיָּה Sebuia aut שְׁבִיָּה Sebiia. Esa. 52. Captiua filia sion. & ĩ plurali שְׁבִיּוֹת Sebuioth. Geñ. 31. Quasi captiuas gladio. & inde שְׁבִי Sebi. idest captiuitas. vt in aliquib9 locis predictis. & Nu. 31. Tollite sũmã eorum que capta sunt. pro quo hebrei legunt. Tolle sũmã captiuitatis. Ps. 67. Captiuam duxisti captiuitatem. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. & aliquando scribitur cum he vel tau in fine & dicitur שְׁבִיָּה sibia. siue שְׁבִית Sebith. aut שְׁבַת sebat vel שְׁבוּת Sebuth. Nu. 21. Dedit filios eius in fugam & filias in captiuitatem. Deut. 21. & videris in medio captiuorum mulierẽ pulchram. pro quo hebrei legunt. Et videris in captiuitate mulierem pulchram. idest in medio captiuorum: sicut ẽ in littera nostra. & in eodem. 30. & reducet te dñs deus tuus in captiuitate tua. z. Paralip. 28. Et reducite captiuos quos adduxistis. pro quo hebrei legunt. Et reducite captiuitatẽ quam cepistis. Ps. 86. Auertisti captiuitatem iacob. p̃s. 125 In conuertendo dominus captiuitatem sion. Et in eo. Conuerte dñe captiuitatẽ nostram. Soph. 3. Cum cõuertero captiuitatem vestram. Item שְׁבוֹ Sebo. Lapis preciosus. Pro quo Beatus hieronymus transtulit Achates. Exo. 28. In tertio ligurius achates & ametistus.

שָׁבַח Sabach. Laudare. glorificari. mitigare. seu compescere. p̃s. 62. Labia mea laudabunt te. Ps. 105. Et gloriemur in laude tua. Ps. 144. Generatio & generatio laudabit opera tua. Et in eo. & labia mea laudabunt te. p̃s. 147. Lauda ierusalem dñm. Signãt ẽt mitigare seu cõpescere. p̃s. 64. Qui cõturbas p̃fundũ maris sonũ fluctuum ei9. Pro quo beatus hiero. in ps. iuxta he. ve. trãstulit compescẽs sonitum maris fremitum fluctuum eius. p̃s. 88. Motum autem fluctuum eius tu mitigas. Prouer. 29. Sapiens differt & reseruat in posterum. idest mitigat siue compescit spiritum suum in posterum.

שֵׁבֶט Sebet. tribus siue familia. virga. baculus. Deut. 29. Vir aut familia aut tribus. Ios. 4. & dimidiam tribũ manase. & in eo. 7. Et quãcũq3 tribũ sors inuenerit. Iob. 37 Siue in vna tribu siue in terra. Et in plurali שְׁבָטִים Sebatim Ios. 4. Iuxta numerũ filiorũ israel. pro quo he. le. Iuxta numerum tribuũ filiorum israel. & in eo. 7. Et applicuit israel per tribus suas. Et in eo. 18. Remanserãt aũt filiorum israel septem tribus. z. Reg. 7. Nunquid loquens locutus sum ad vnã de tribubus israel. Esa. 19. Deceperunt egyptum angulum populorum eius. idest tribuum eius. Significat etiam virgam seu baculum aut sceptrum. Exo. z1. Qui percusserit seruum suum vel ancillam virga. Ps. z. Reges eos in virga ferrea. Ps. 88. Visitabo in virga iniquitates eorum. Prouer. zz. Virga discipline fugauit eum. Hiere. 10. & israel virga hereditatis eius. Significat etiam sceptrum dominii vel principatus. Geñ. 49. Non auferetur sceptrum de iuda. p̃s 44. Virga equitatis virga regni tui. Esa. 14. Contriuit dominus baculum impiorum: virgam dominantium. Accipitur etiam pro calamo scribe. Iudi. 5. De zabulõ qui exercitum ducerẽt ad bellandum. pro quo hebrei legunt. De zabulon trahentes calamum scribe.

שְׂבָךְ Sabach. Cancellus: seu rete. & scribitur cum he in fine & dicitur שְׂבָכָה Sebacha. 3. Reg. 7. Et quasi in modum retis catenarum sibi inuicem miro opere contextarum. vbi ponitur tam in singulari q̃3 in plu. 4. Reg. 1. Cecidit q3 ochozias per cancellos cenaculi sui. Iob. 18. & in maculis eius ambulat. i. in foraminib9 retis in modũ cancelli facti. vnde premittitur. Misit enim in rete pedes suos. Itẽ שׂבַךְ Sobach. i. arbor condensa & irretita in modũ retis. 2. Reg. 18. Cumq3 ingressus fuisset mulus subter condensam quercũ. De quo vide supra in littera samach in dictiõe סְבַךְ Sabach. Item שַׂבְּכָא sabecha. in lingua chaldaica signãt instrumentũ musicũ. pro quo beatus hieronymus transtulit. sambucam. Dañ. 3. Fistule & cithare & sambuce.

שׂבַךְ condensa. שַׂבְּכָא sambuca

שְׁבִיל Sebil. semita. p̃s. 76. & semita tua in aquis multis. Hiere. 18. Semitis seculi. Item שׁבֶל sobal. i. humerus Esa. 47. Discoopi humerum: reuela crura. & aliqui hebrei dicũt q̃ signãt femur: alii vero q̃ signãt plantã pedis. Item שִׁבֹּלֶת Siboleth. i. spica. Iob. 24. & sicut sũmitas spice cõterẽtur. & in plu. שִׁבֳּלִים sibolim. Geñ. 41. Septẽ spice ascẽdebãt in culmine vno. Ruth. 2. Vadã in agrũ & colligã spicas Zach. 4. Quid sũt due spice oliuarũ. signãt ẽt שִׁבֹּלֶת siboleth. alueũ fluminis seu fluctus aquarũ. p̃s. 68. & tẽpestas dimersit me. pro quo btũs hiero. in ps. iuxta he. ve. transtulit Et flumẽ operuit me. Et in eo. Nõ me demergat tẽpestas aque. pro quo btũs hiero. transtulit. Ne operiat me fluctus aque. Esa. 27. Ab alueo fluminis vsq3 ad torrẽtẽ. & inde dicunt aliqui hebrei q̃ deriuatur illud quod habetur Iudi. 12. Dic ergo seboleth: nã erat iuxta alueũ fluminis: & rogabat aduersarios vt p̃mitteretur ei vt trãsiret flumẽ. & aduersarii rñdebant ei: Nũquid ephrateus est. quo dicẽte nõ sum ĩterrogabãt eũ: dic ergo seboleth. i. voca hoc flumẽ hoc nomine seboleth: qui respondebat ceboleth. quia ephratei nõ poterãt exprimere lrãm sin sed loco eius dicebãt cin. & q̃d habetur in aliquibus libris nostris in predicto loco quod interpretatur spica non est in hebreo: neq3 illud q̃d postea habetur. s. eandẽ lrãm spicam exprimere non valens.

שְׁבִיל semita. שׁבֶל Humerus. Femur. שִׁבֹּלֶת spica. שִׁבֳּלִים spice. שִׁבֹּלֶת Flumen. Fluctus. alueus

שַׁבְּלוּל Sabelul. vermis. p̃s. 57. Sicut cera que fluit auferentur. pro quo btũs hiero. in ps. iuxta he. ve. trãstulit. Quasi vermis tabefactus pertrãseãt. Hebrei tamen dicunt q̃ significat cochleam.

שַׁבְּלוּל vermis. Testudo

שָׁבִיס Sebis. Ornamentum muliebre. pro quo beatus Hieronymus transtulit. lunulam. & solum inuenitur in numero plurali. Esa. 3. Et lunulas & torques.

שָׁבִיס Lunula

שָׁבַע sabaa. iurare. Geñ. 22. p̃ me metipsũ iuraui: dicit dñs Et in eo. 24. Et iurauit mihi dicẽs. & in eo. 25. Iura ergo mihi: & iurauit ei. Deut. 6. Et per nomẽ eius iurabis. & q̃ñ est verbũ tertie cõiugatiõis tũc signãt adiurare. siue cõiurare. i. facere iurare. Geñ. 24. Vt adiurẽ te p̃ deũ celi. Et in eo. & adiurauit me dñs meus dicẽs. Exo. 13. Eo quod adiurasset filios israel. Nu. 5. Adiurabitq3 eã: & dicet. & inde שְׁבוּעָה Sebua siue שְׁבֻעַת Sebuath. i. iuramẽtũ: siue iusiurandum. Geñ. 26. Complẽs iuramentum q̃d spopondi patri tuo abrahe. Exo. 22. Iusiurãdũ erit in medio Nu. 5. erit q3 mulier in maledictionem & in exemplũ omni populo. Pro quo hebrei legunt. Eritq3 mulier in maledictionẽ & ĩ iuramentũ. s. imprecationis: vt dicant iurando taliter mihi contigat sicut illi mulieri. Iudi. 21. Grandi enim iuramẽto se constrinxerant. Esa. 65. Et dimittetis nomen vestrum in iuramẽtũ electis meis. & in plu. שְׁבֻעוֹת Sebuoth. Abach. 1. Iuramenta tribuũ que locutus es. Ezech. z1. Sabbatorũ ocium imitans. Pro quo hebrei legunt. Iuramenta iusiuranda eis. Potest etiam legi sic. Septimane eis. & quia septima dies dicitur sabbatum: ideo poterit esse sensus sicut ĩ littera nr̃a. Item שֶׁבַע sebaa siue שִׁבְעָה Sibaa. idest septem. sed q̃ñ est generis masculini: tunc scribitur cum he in fine: & quando est generis femenini: tunc scribitur sine he. Geñ. 21. Quid sibi volunt septẽ agne iste. Leuit. 23. Offeretisq3 cum panib9 septem agnos immaculatos. Et in eo. 25. Nu-

שָׁבַע Iurare. adiurare. שְׁבוּעָה שְׁבֻעַת Iuramẽtũ Iusiurãdũ. שְׁבֻעוֹת Iuramẽta. שֶׁבַע שִׁבְעָה Septem

merabis quoq; tibi septem hebdomadas annorum.idest se
pties septem.Iudi.14.Septem igitur diebus conuiuii fle
bat ante eum.1.Reg.16.Adduxitq; isai septem filios suos.
Plurimi. Ponitur etiam pro pluribus.1.Reg.2.Donec sterilis pepe
rit plurimos.Vnde beatus Gregorius in homelia super il
lud euangelii luce.7.Rogabat autem illum quidam de pha
riseis.Sic ait.quia enim septem diebus omne tempus com
prehenditur:recte septenario numero vniuersitas designa
שֶׁבַע tur.hec gregorius.Significat etiam שֶׁבַע Sebaa septies siue
Septuplū septuplum.Leuit.16.Addam correctiões vestras septuplū.
septies. Prouer.14.Septies cadit iust⁹:& resurget.idest pluries.scri
שִׁבְעָתַיִם bitur etiā pluraliter:& dicitur שִׁבְעָתַיִם Sibaathaim. Gen̄.
Septuplū. 4.Omnis qui occiderit cain septuplū punietur.Ps.12.pur
gatum septuplum.Ps.78.Et redde vicinis nostris septuplū
in sinu eorum.Prouer.6.Deprehensus quoq; reddet septu
septēpliciter plum.Esa.6.Et lux lune erit septempliciter.Ponitur etiam
שִׁבְעָתַיִם שִׁבְעָתַיִם Sebaathaim.pro septem.2.Reg.21. Et ceciderunt
septem. hi septem simul.Et inde שְׁבִיעִי Sebii.idest septim⁹. Gen̄.2.
שְׁבִיעִי Compleuitq; deus die septimo opus suum.Iudi.14.Cum
septimus q; adesset dies septimus.1.Paralip.2. Septimum dauid .& ī
שִׁבְעִים de שִׁבְעִים Sibiim. idest septuaginta.Nu.33.Et septuagin
septuaginta ta palme.Ps.89.Dies annorum nostrorū in ipsis septua gi
שָׁבוּעַ ta annis.& īde שָׁבוּעַ Sabūa.idest septimana:siue hebdoma
Hebdoma da.Gen̄.29.Imple hebdomadam dierum huius copule.&
da. in eo.& hebdomada trāsacta. Dan̄.9. Confirmabit autem
pactum multis hebdomada vna:& in dimidio hebdoma
שָׁבֻעוֹת de.& in plurali שָׁבֻעוֹת Sabnoth siue שָׁבֻעִים Sabuim.Exo.
Hebdoma 34.Festiuitatem hebdomadarum facies tibi.Deut.16.Sep
de tē hebdomadas numerabis tibi.Dan̄.9. Septuaginta heb
plenitudo domade abbreuiate sūt sup populū tuū.Pōitur ēt ꝑ plenitu
dine.Hiere.5.plenitudinē annue messis custodiētē nobis.

שָׂבַע שָׂבַע Sabaa .Saturare.satiare.replere . Exo.16. Et mane
panes in saturitate.pro quo hebrei legunt. Et mane
saturare. saturabimini panibus.Deut.8.Vt cum comederis & satura
tus fueris bn̄dicas dn̄o deo tuo.Et in eo.31. Cūq; comede
rint & saturati crassiq; fuerint.1.Paralip.23.Igitur dauid se
nex & plenus dierū.i.saturatus diebus. 2.Paralip.24.Se
nuit autem ioiada plenus dierū.idest saturatus diebus.Iob
10.Saturatus afflictione & miseria.Prouer.1. Suisq; consi
liis saturabuntur.Et in eo.19.Et in plenitudine cōmorabi
satiare. tur.pro quo he.le.Et saturatus siue satiatus commorabitur
Et in eo.25.Ne forte satiatus euomas illud.Eccl's.1.Nō satu
ratur oculus videre.& in eo.4.Nec satiātur oculi eius .Hie
re.5.Et saturaui eos & mechati sūt.Thren̄.3.Saturabitur op
probriis.Ezech.7.Animā suā nō saturabunt. Amos.4.vt
biberent aquam: & non sunt satiate.Mich.6 .Tu comedes
& non saturaberis.Ponitur etiam pro replere. Iudi. 5.Re
Repleri pleti prius:pro panibus se locauerunt . idest qui prius erāt
satiati.Iob.14.Et repletus multis miseriis.Ps.87.quia re
pleta est malis anima mea.ps.89.Repleti sumus mane mi
sericordia tua.Ps.122.Quia multum repleti sumus despe
Implere ctiōe.ps . 144.& imples omne animal benedictione.Pro
uer.14.Viis suis replebitur stultus. Et in eo. 27. Infernus
& perditio nunq; replebuntur.Esa.58.& animā afflictam
שֹׂבַע repleueris.Ioel.2.Et replebimini in eis.& inde שֹׂבַע sabaa
siue שֹׂבַע Sobaa.i.saturitas.satietas.vbertas.fertilitas.Gen̄.
Vbertas 41.Septē vbertatis āni sūt.& in eo.Ecce septē āni vēiēt fer
Fertilitas tilitatis magne.& in eo. Obliuiōi tradatur cuncta retro abū
Abūdātia dātia.i.satietas.Leuit.26.Et comedetis panē vrm̄ in saturi
saturitas. tate.Deut.23.Comede vuas quātū tibi placuerit.ꝑ quo he.
le.& comedes vuas iuxta anime tue saturitatē.i. vsq;ad satu
ritatē tuā.Prouer.3.& implebūtur horrea tua saturitate.&
aliquando scribitur cū he in fine.Esa.65.& canes impudē

tissimi nescierunt saturitatē.Ezech.16.Hec sunt iniquita
tes sodome sororis tue superbia & saturitas panis & abun
dantia. Aggei.1.Comedistis & non estis satiati.pro quo he
brei legunt.Comedistis & non ad satietatem.

שָׁבַץ Sabas.coarctare vel stringere.s. bysso vel serico aut
auro :sicut polymitarii faciūt in capicio vestimēti ne
facile rumpatur.aut includere.s.auro vel argēto sicut aurifi
ces faciunt: qui gēmas auro vel argento includunt . Exo.
28.tunicā lineā strictā.Et in eo.Stringesq; tunicā bysso. & stringe
in eo. Inclusi auro erunt.& inde מִשְׁבְּצוֹת Misbesoth . idest Inclu
capsele auree vel argentee quibus lapides preciosi includū
tur.Pro quo btūs hiero.trāstulit vncinos. Vt in eo.facies & Uncin
vncinos ex auro.& inde שָׁבָץ Sabas.idest angustia siue tri
bulatio.2.Reg.31.Quoniam tenent me angustie.& aliqui Angu
hebrei dicunt q; significat tremorem.

שְׁבַק Sabac . In lingua chaldaica sigñat relinquere vel di
mittere.Dan̄.2.Et regnū eius alteri populo non tra
detur.Pro quo hebrei legunt.Non relinquetur siue non di Dimit
mittetur.Et in eodem.4. Verūtamen germen radicū eius Reliq
in terra relinquite.

שָׁבַר Sabar.frangere.confringere.conterere.parere.eme
re:seu vendere.Exo. 9.Omne lignum regionis con Cōfri
fregit.& in eo.12. Nec os eius confringetis. & in eo. 23 . Et
confringes statuas eorū. Leuit.26.Postq; confregero bacu
lum panis vestri.3.Reg.13.Et confregit eum & occidit . Et
in eodem.Nec lesit asinū.i.nec confregit. & in eo.zz. quia Leder
confracte sunt in asion gaber.2.Paralip.14. Quia dn̄o ce Conte
dente contriti sunt. Iob.24.Sed conteratur sicut lignū in
fructuosum.Et in eo.38.Circūdedi illud terminis meis ,ꝑ
quo he.le.Et cōfregi super illud terminū meū.i .naturam
quam dedi aque.Ps. 33. Vnum ex his non conteretur .ps.
50.Sacrificium deo spiritus contribulatus : cor contritum
& humiliatum.ps.103.Expectabunt onagri in siti sua .Pro
quo hebrei legūt. Confringent onagri sitim suam.idest re
ficient.& sic transtulit Beatus hieronymus in psal.iuxta he
braicam veritatem.scilicet reficient onagri . & si scribatur
cum puncto cebolet tūc significat expectare sicut.lxx. tran
stulerunt.Prouer.6.& subito conteretur.Esa.14 . Contri
uit dominus baculum impiorum.Et in eodem.24. Attri Atter
ta est ciuitas vanitatis.Hiere.8.Sup cōtritionē populi mei
cōtritus sū.& in eo.19.Et cōteres lagūculā in oculis virorū
& in eo. Sic cōterā populū istū & ciuitatē istā:sicut cōteritur
lagūcula.Thren̄.2.Perdidit & cōtriuit vectes ei⁹ . Ezech .
6.quia cōtriui cor eorū fornicās.vbi pōitur in hebreo ver
bū passiuū pro actiuo:quasi diceret quia contrit⁹ sū.& ī eo.
26.cōfracte sunt porte populorū.& in eo.27 . Nūc cōtrita
est a mari.& inde שֶׁבֶר Seber.i.cōtritio siue cōfractio. Esa.
65.& pre cōtritiōe spūs vlulabitis.Ezech.32.Cū induxero Contr
cōtritionē tuā in gētibus.Amos.5.Et nihil patiebātur sup
cōtritionē ioseph.& in plu.שְׁבָרִים Sebarim.Iob.41.Et ter Cōtrit
riti purgabūtur.pro quo he.le.a cōtritiōibus vel cōfractiōi
bus purgabūtur vel expiabūtur.& aliqn̄ scribitur cū mem
in principio & dr̄ מִשְׁבָּרִים misbarim.2.Reg.zz. circūdede Cōtri
runt me cōtritiōes mortis.Signāt ēt fluctus maris:eo quod Fluct
cōfringūtur ad inuicē.Ps.41.oīa excelsa tua & fluct⁹ tui su
per me trāsierūt.ꝑ quo btūs hiero.in ps.iuxta he. ve.trāstu
lit.Omnes gurgites tui & fluctus tui. ps . 87 . Et omnes
fluctus tuos induxisti super me.Ps.91.Mirabiles elationes
maris.idest fluctus maris.& inde שִׁבָּרוֹן Sibaron .idest con
tritio.Ezech.21.Et ingemisce in cōtritiōe lūborū . Sigñat Contr
ēt p̄dicta dictio parere: dictū a cōfractiōe secūdinarū . Esa. Pare
66.Nunquid ego qui alios parere facio :nō pariam . Et in
de מַשְׁבֵּר Masber.i.partus siue vulua seu matrix mulierum

eo quod in partu frãgitur & cõteritur & aperitur. Eſa.37. Quia venerũt filii vſqȝ ad partũ.vbi ponitur pro partu. Oſee.13.Nunc ergo nõ ſtabit in cõtritiõe filiorum.ꝑ quo he.le.In vulua ſeu in matrice filiorũ.Sigñat ẽt ꝑdicta dictio emere.Geñ.41.vt emerẽt eſcas.Eſa.55.emite & comedite. & in eo.Venite & emite abſqȝ argento & abſqȝ vlla cõmutatiõe.Sigñat ẽt vẽdere.Geñ.41.Et vendebat egyptiis.& in eo.Atqȝ ad eius nutũ frumenta populis vendebãtur. Et in eo.47.Ex quibus oẽm pecuniam congregauit pro venditione frumẽti.Deut.1.Alimenta ꝑcio vende nobis.Amos.8.& venũdabimus merces.Et in eo.Et quiſquilias frumenti venũdabimus.& inde שֶׁבֶר Seber.i.frumentum ſiue alimentũ.Geñ.42.Audiens autem iacob ꝙ alimenta venderentur in egypto.Et in eo.Et ferte frumenta que emiſtis in domos vr̃as.& in eo.At illi portãtes frumenta in aſinis ſuis.Sigñat ẽt שֶׁבֶר Seber.interpretationẽ ſomnii.Iudi.7. Cũqȝ audiſſet gedeon ſomniũ & interpretationem eius.

שָׂבַר Sabar.expectare.ſperare.cõſiderare. Ruth.1. Si eos expectare velitis Ps.144.Oculi oĩum in te ſperant Eſa.38.Nõ expectabũt qui deſcendũt in lacũ veritatem tuam.& inde שֵׂבֶר Seber.i.expectatio vel ſpes.Ps.145.Spes eius in domino deo ipſius. Significat etiam conſiderare. Nee.2.Et conſiderabam murum ieruſalem.

שְׁבַשׁ Sabas.in lingua chaldaica ſigñat turbari ſiue iſipiẽtẽ vel inſanũ eſſe.Dañ.5.Sed optimates eius turbabantur.

שָׁבַת Sabath.quieſcere.requieſcere.ſabbatizare.ceſſare. vacare.deſinere.õmittere.Geñ.2.Et requieuit in die ſeptimo ab omni opere quod patrauerat.Exo.34.Die ſeptimo ceſſabis arare & metere.pro quo he.le.Et die ſeptimo requieſces:in aratura & in meſſe quieſces ſiue ceſſabis. Leuit.23.A veſpe vſqȝ ad veſperã celebrabitis ſabbata vr̃a pro quo he.le.Quieſcetis ſabbatis veſtris:ſiue ſabbatizabitis ſabbata vr̃a.& in eo.25.Sabbatizetis ſabbatũ dño.pro quo he.le.Requieſcet ſiue ſabbatizabit terra ſabbatũ dño. Et in eo.26.Sabbatizabit & requieſcet in ſabbatis ſolitudinis ſue:eo quod non requieuerit in ſabbatis veſtris.ſigñat ẽt ceſſare.vel deficere.Geñ.2.Quia in illo ceſſauerat ab oĩ opere ſuo.& in eo.8.Et nox & dies non requieſcent.ideſt non ceſſabunt.Exo.12.In die primo non erit fermentum in domibus veſtris.pro quo he.le.In die primo ceſſare faciẽtis fermẽtũ de domibus vr̃is.Deut.32.Ceſſare faciã ab hominibus memoriã eorũ.Ruth.4.Qui non eſt paſſus vt deficeret ſucceſſor familie tue.i.vt ceſſaret.4.Reg.23.deleuit auruſpices quos poſuerũt reges iuda.pro quo he.le.Et ceſſare fecit auruſpices.Iob.32.õmiſerũt autẽ tres viri iſti reſpondere.i.ceſſauerunt.Eſa.14.Quõ ceſſauit exactor quieuit tributum.Et in eo.30. Ceſſet a facie noſtra ſanctus iſrael.Et in eo.Superbia tñ eſt:quieſce.Threñ.5.Defecit gaudium cordis noſtri.i.ceſſauit.Ezech.33.Et deficiet ſupbia fortitudinis eius.& inde שֶׁבֶת Sebeth.ſiue שֶׁבֶת Sabeth. i.requies ſiue ceſſatio.Exo.21. Ita tñ vt operas ei⁹ & impẽſas in medicos reſtituat.Pro quo he.le. Ita tamẽ vt ceſſationẽ ſiue requiem eius reſtituat.i.illud quod perdidit in ceſſatione operis ſui.2.Reg.22.& comburentur vſqȝ ad nihilum.pro quo he.le.vſqȝ ad ceſſationem.i.quoadvſqȝ ceſſet eſſe:& redigãtur in nihilum.Poteſt ẽt deriuari a dictione. יָשַׁב Iaſab.que ſignificat ſtare vel ſedere.& tunc erit ſenſus comburentur in ſtatione.i.in loco vbi ſunt.Prouer.20. honor eſt homini qui ſeparat ſe a contentione.pro quo he.le. Honor eſt homini ceſſatio a contentione.& inde שַׁבָּת Sabath.ideſt requies vel ſabbatum.& eſt in hebreo communis generis.vt Exo.16.In die autem ſeptima ſabbatum eſt domini.Leuit.23.Sabbatum domini eſt.& in eodem.25. Sed erũt vobis in cibum.Pro quo hebrei legũt. Et erit ſabbatum terre vobis in cibum.ideſt fructus quos gignit i anno requieſcionis vel remiſſionis.Nu.28.Per ſingula ſabbata in holocauſtum ſempiternum.Deut.5.Obſerua diem ſabbati.Eſa.56.Cuſtodiens ſabbatum:ne polluat eum.& aliquãdo ſcribitur cum nun in fine & dicitur שַׁבָּתוֹן ſabbatõ Exo.16.Sabbatum requieſcionis eſt.Et in eo.Requies ſabbati ſanctificata eſt dñi.Et in eo.31.In die ſeptima ſabbatũ eſt requies ſancta dñi.& aliqñ ſcribitur cũ mem in principio.Threñ.1.& deriſerũt ſabbata ei⁹ & in plu. שַׁבָּתוֹת Sabbathoth.Leuit.32.Exceptis ſabbatis domini.Et in eo.36.Cuſtodite ſabbata mea.Ponitur etiam pro hebdomada. Leuit.23.Septem hebdomadas plenas.& in eodem. Vſqȝ ad expletionem hebdomade ſeptime. & in eo.25. Numerabis quoqȝ tibi ſeptem hebdomadas annorum.

שָׁגַג Sagag.ignorare.errare.ſ.neſciens vel per ignorantiam.Leuit.5.Qui orabit pro eo quia neſciens fecerit.Pro quo he.le.& orabit ſiue propiciabitur pro eo ſacerdos & pro ignorãtia ſua quã ignorauit:ipſe enim neſciuit & inde שְׁגָגָה Segaga. ideſt ignorantia ſiue error. Leuit. 4.Anima cũ peccauerit per ignorantiam.Nu.15.Quoniam non ſponte peccauerunt. pro quo hebrei legunt.quia ignorantia eſt.Et in eo.Pro ſe & pro peccato & errore ſuo Eccl's.10.quaſi per errorem egredientem a facie principis & aliquando ſcribitur cum ſimplici guimal & dicitur מִשְׁגֶּה Miſgue ſiue מְשׁוּגָה meſuga.Iob.19.Nempe ſi ignoraui:me cum erit ignorantia mea.Vide etiam de hoc infra in dictione שָׁגָה Saga.

שָׂגָא Saga.multiplicare.augere.creſcere.Iob.8. Aut creſcere carectum ſine aqua.& in eo.12. Qui multiplicat gentes & perdit eas.vide ẽt de hoc infra in dictione שָׂגָה Saga.cũ he in fine.& inde שַׂגִּיא Sagi.i.multũ ſeu multiplicatus aut magnus.Iob.37.Digne eũ inuenire nõ poſſum⁹: magn⁹ fortitudine.Dañ.2.Et honorẽ multũ accipietis a me.Et in eo.& munera multa & magna dedit ei.

שָׂגַב Sagab.Exaltare.eleuare.erigere.magnificare. protegere.Deut.2.Non fuit vicus nec ciuitas que noſtras effugeret manus.Pro quo hebrei legunt. Non fuit ciuitas que exaltaretur a nobis ſiue ſuper nos. & Beatus hieronymus tranſtulit ſenſum.Iob.5.Et merentes erigit ſoſpitate. Et in eodem.36.Ecce deus excelſus in fortitudine ſua. Ps. 106.Et adiuuit pauperem ab inopia.Pro quo Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Et ſubleuauit pauperem ab inopia.Ps.138. Confortata eſt & non potero ad eam.Pro quo beatus Hieronymus in predicto pſalterio tranſtulit.excellẽtior eſt: & non potero ad eãm.Ps.148.Quia exaltatum eſt nomen eius ſoli⁹. Prouer.29.Qui ſperat in domino ſubleuabitur.Eſa.9.Eleuabit dominus hoſtes raſin.Et in eodem.30.Et requiſita in muro excelſo. Et in eodem.33.Magnificatus eſt dominus.ideſt exaltatus.Significat etiam protegere. Ps.19. Protegat te nomen dei iacob.Ps.58. Et ab inſurgentibus in me libera me.Pro quo beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit.Protege me. & inde מִשְׂגָּב Miſgab.ideſt eleuatio:ſeu exaltatio: vel protectio. Ps.9.et factus eſt domin⁹ refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione. pro quo Beatus Hieronymus in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Et erit dominus eleuatio oppreſſo:eleuatio opportũa in anguſtia.Ps.58.Quia factus eſt ſuſceptor meus. Pro quo hebrei legunt.Quia factus eſt eleuatio mea ſiue exaltatio mea.

שַׁבָּתוֹן requieſcio. Requies. שַׁבָּתוֹת Sabbata. Hebdomada. שָׁגַג Ignorare Neſcire שְׁגָגָה Ignorãtia Error מְשׁוּגָה Ignorãtia שָׂגָא Creſcere multiplicare שַׂגִּיא Magnus. Multum שָׂגַב Exaltare Erigere Excelſũ eẽ Adiuuare Subleuare Excellẽtiorem eſſe. Eleuare Protegere מִשְׂגָּב Eleuatio Exaltatio

שָׁגָה Ignorare. Errare. Decipere. Seducere. Delectari.

שָׁגָה Saga.ignorare.errare.decipere.seducere.Leuit.4. Quod si oīs turba ignorauerit.Deut.16. Maledictus qui errare facit cecū in itinere.Iob.6.Si quid forte ignorauerim instruite me.Et in eo.28. Qui decipit iustos in via mala.i.qui errare facit.Prouer.5.Quare seduceris fili mi ab aliena.pro quo he.le.quare errabis fili mi in aliena. Et in eo.In multitudine stultitie sue decipietur.i.errabit.Et in eo.19.Neq; ignores sermones sciētie. Ezech.45.pro vno quoq; qui ignorauit & errore deceptus est. Ponitur etiam pro delectari.Prouer.5.& in amore eius delectare iugiter. Et in eo.20.Quicūq; in his delectabitur nō erit sapiēs. Potest ēt legi.Quicūq; in his errauerit nō erit sapiens. & īde

מִשְׁגֶּה Error. Delictū. Ignorātie

מִשְׁגֶּה Misge.i.ignorātia siue error.Geñ.43.Ne forte errore factum sit. & aliqñ scribitur cū aleph loco he.ps.18. Delicta quis intelligit.pro quo he.le.ignorātias quis ītelliget. Btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit.errores quis intelligit.vide ēt de hoc supra in dictiōe שָׁגַג Sagag. & inde שִׁגָּיוֹן Sigaion.i.ignorātia.vt in titulo psalmi.7. Vbi dr̄ in finem psalmus dauid quē cantauit dño.pro quo btūs hiero. ī ps. iuxta he.ve.trāstulit.pro ignoratiōe dauid:qui cecinit dño & in plu.שִׁגְיוֹנוֹת Sigionoth.Abach.3.Oratio Abachuc ꝓphete pro ignorantiis.

שִׁגָּיוֹן Ignorātia

שִׁגְיוֹנוֹת Ignorātie

שָׂגָה Multiplicare. Crescere.

שָׂגָה Saga.multiplicare.crescere.apphēdere seu obtinere. Iob.8.& nouissima tua multiplicētur nimis.& aliqñ scribitur cū aleph loco he.vt in eo.Aut crescere carectū sine aqua.vide ēt de hoc supra in dictiōe שָׂגָא Saga.cū aleph in fine.Signat ēt apphēdere vel obtinere.Deut.28. apphēdēt te.ps.72.& abūdātes in seculo obtinuerūt diuitias. & aliqñ scribitur cum duplici sin & duplici guimal.Esa.17.In die plātatiōis tue labrusca.pro quo he.le. In die plantationis tue multiplicaberis:secundū primā significationem.

Apphēdere. Obtinere.

שָׁגַח Respicere. Intueri.

שָׁגַח Sagach.aspicere.intueri.ps.32.De ꝓparato habitaculo suo respexit.Cāti.2.respiciens per fenestram. Esa. 14.Qui te viderint ad te inclinabuntur.pro quo hebrei legunt. Ad te aspicient sine te intuebuntur.

שָׁגַל Dormire cū mulier. Prostrari Violare.

שָׁגַל Sagal.coire.cōiūgi.s.actu matrimoniali. dormire. s. cū muliere.Deut.28.vxorē accipies & vir alius dormiet cū ea.Ezech.3.vbi nō ꝓstrata sis.i. violata. Zach.14. Et mulieres violabūtur.i.dormiēt cū eis.& inde שֵׁגָל Segal i.cōiux:siue vxor.ps.44.astitit regina a dextris tuis. pro quo btūs hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Stetit cōiux in dextera tua.Dañ.5.Vxores & cōcubine tue vinū bibistis ī eis.ponitur ēt pro regina.Nee.2.Dixitq; mihi rex & regina que sedebat iuxta eum.potest etiam legi. & coniux siue vxor que sedebat iuxta eum.

שֵׁגָל Coniux. Vxor. Regina

שָׁגַע Stupefieri. Insanire. Furiosū eē Furere.

שָׁגַע Sagaa.insanire.stupefieri.siue attonitū eē .furiosū eē Deut.28.& stupēs ad terrorē eorū que videbūt oculi tui.ꝓ quo he.le.& eris insanus siue attonit⁹ vel stupēs a visiōe oculorū tuorū.1.Reg.21.vidistis hoīem insanū q̄re adduxistis eū ad me.& in eo.An desunt nobis furiosi.& in eo. Quia induxistis istū vt fureret me presente.4.Reg.9.Ad quid venit insanus iste ad te.Hiere.29. Vt sis dux in domo dñi sup oēm virū arrepticiū.i.furiosū vel insanū.& inde

שִׁגָּעוֹן Amentia. Insania.

שִׁגָּעוֹן Sigaon.i.īsania seu amētia.Deut.28.Percutiat te dñs amētia & cecitate.4.Reg.9.Preceps enim graditur.ꝓ quo hebrei legunt.Cum insania enim graditur.idest sicut insanus aut amens vel furiosus.

שֶׁגֶר primitiuū. Iumenta.

שֶׁגֶר Segar.pecus seu armētū.s.primitiuū seu recēs natū. Exo.13.Et quod primitiuū est in pecorib⁹ tuis.Deut. 7.& iumentis & gregibus ouium tuarum.

שִׂגְשֵׂג

שִׂגְשֵׂג Sigsag.Crescere.multiplicari.De quo vide supra ī dictione שָׂגָה Saga.

שַׁד mamma.

שַׁד Sad.vber.māma.Threñ.4.Sed et lamie nudauerunt māmā.Dicitur ēt שֹׁד sod.Esa.60.Sed mamilla regū lactaberis.& in eo.66.Et repleamini ab vbere consolatiōis ei⁹. & in plu.שָׁדַיִם Sadaim.Geñ.49.Benedictiōibus vberū & vulue.Canti.1.Intra vbera mea cōmorabitur. & in eo.8. Et vbera nō habet.Ezech.23.Ibi subacta sunt vbera. & in eo.& cōfracte sunt māme pubertatis sue.& in eo. Vbera tua lacerabis.Osee.9.& vbera arentia.Item שֵׁד Sed.i. demon & solum inuenitur in numero plu.s.שֵׁדִים Sedim.Deut.32 Immolauerunt demoniis & non deo.

שָׁדַד Sadad.Depredari.vastare.deuastare.depopulari.terrā vomere vel sarculo scindere:aut sarrire. Iob.24. Vim fecerūt depredātes pupillū.Ps.90.Ab incursu & demonio meridiano.pro quo hebrei legunt. A morsu deuastātis meridie.pro quo btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit. A morsu insaniētis meridie.Prouer.11. Supplātatio peruersorū vastabit illos.& in eo.19.qui affligit patrē & fugat matrē.pro quo he.le.Qui deuastat siue depredatur patrē: fugat matrē.& in eo.24.Ne vastes requiem eius. Esa.15. Quia nocte vastata est ar moab.& ī eo.33.ve q predaris:nōne & ipse predaberis.& in eo.Cū cōsumaueris depredationem: depredaberis.Hiere.4.ve nobis quia vastati sumus Et in eo. Vastata sunt repēte tabernacula mea.& in eo.5.lupus ad vesperā vastabit eos.& in eo.47.In quo vastabuntur oēs filii tui.& in eo.49.& vastate filios oriētis.Ezech. 32.& vastabūt supbiā egyptiorū.Osee.10. Depopulabitur aras eorū.& in eo.& oms munitiōes tue vastabūtur.Ioel.1. Depopulata est regio nr̄a.Mich.2.Depopulatiōe vastati sumus.Naū.3. Vastata est niniue.& inde שׁוֹדֵד Soded.i. deuastans siue vastator.Esa.16.A facie vastatoris.Hiere.6. quia repēte veniet vastator sup nos.& inde שֹׁד Sod siue שַׁד sad i.vastatio:siue deuastatio aut vastitas:siue depdatio. Prouer.24.quia rapinā meditabitur mēs eorū. Esa.13.Quasi vastitas a dño veniet.& in eo.16.Cōsumatus est miser. pro quo he.le.cōsumata est vastitas:siue deuastatio vel depredatio.& in eo.22. Nolite incūbere vt cōsolemini me sup vastitatē filie populi mei.& in eo.60.vastitas & contritio ī viis eorū.ponitur ēt שַׁד sad.ꝓ erūna.ps.31.Cōuersus sum in erūna mea.& btūs hiero.in psalterio iuxta he.ve.transtulit Versatus sum in miseria mea.De quo vide supra in dictione לְשַׁד lesad.Signat ēt שַׁד sad.siue שֹׁד sod māmillam seu vber.de quo vide supra in dictione שַׁד Sad. & inde שַׁדַּי Sadai.pro quo btūs hiero.trāstulit oīpotētē.eo q̄d pōt deuastare vel mutare naturā elementorū & terrestriū & celestium:qñ oportet miracula facere.Geñ.17.Ego deus oīpotēs Exo.6.apparui abraā isaac & iacob ī deo omnipotēti. Iob 22.Eritq; omp̄s cōtra hostes tuos.& in eo.Ab oīpotēte nō sunt abscōdita tpa.Esa.13.Quasi vastitas a dño veniet.pro quo he.le.quasi vastitas ab oīpotente veniet.pōt ēt legi.q̄si vastitas a vastatore veniet.Ezech.1.Quasi sonum sublimis dei.ꝓ quo he.le.quasi sonū omnipotentis. Item שִׁדָּה sida idest scyphus. & in plurali שִׁדּוֹת Sidod.pro quo ipse transtulit vrceolos.Eccl's.2.scyphos & vrceolos. & dicunt aliq hebrei,φ significat quedam instrumēta musica. & illud q̄d sequitur in ministerio ad vina fundēda non est in hebreo. Signat etiam predicta dictio שָׂדַד Sadad terram vomere vel sarculo scīdere:aut humū sarrire:seu sulcos facere. Esa. 28.Proscindet & sarriet humū suā.Osee.10.Confringet sibi sulcos iacob.& inde שְׂדִים Sidim.idest campi seu campestria vel siluestria.Geñ.14.Duxerūt aciē cōtra eos in valle siluestri.& in eodē. Vallis autem siluestris habebat puteos multos.vide etiam de hoc in dictione sequenti.

שָׂדֶה Sade.ager.campus.aut locus campestris.Regio.prouincia.Geñ.4.Cumq; essent in agro.& in eodē.24.

Et egressus fuerat ad meditandum in agro. & in eodē.27. Quasi odor agri pleni. Leuit.25. Suburbana autē eorū nō veneant. ꝑ quo hebrei legūt. Et ager suburbani eorum nō veneat. Nu.20. Nō ibimus per agros neq; p vineas. Quod in hebreo legitur singulariter.s. non ibimus per agrū neq; per vineam.4.Reg.8. Clamans ad regē ꝑ domo sua & pro agro suo. Nee.5. Et agrum non emi. Prouer.31. Considerauit agrum: & emit eum. Hiere.32. Eme tibi agrum meum. Ezech.17. Et posuit illud in terra pro semine.i.in agro. Et in eodē. Que in terra bona super aquas multas plātata est.i.in agro bono. Et aliqn̄ scribitur cū iod in fine loco he. p̄s.8. Insup & pecora campi. p̄s.96. Gaudebunt cāpi & omnia que ī eis sūt. Quod in hebreo legitur singulariter.s. gaudebit campus & omnia que in eo sunt. Ponitur etiā pro regione vel ꝑuincia. Gen̄.14. Et percusserūt omnē regionē amalechitarum. Ruth.1. Vt peregrinaretur in regione moab.1.Reg.6. Fuit ergo arca dn̄i in regione philistinorū septē mēsibus. Hiere.40. Qui dispersi fuerāt per regionē. Osee.12. Fugit iacob in regionem syrie. & in plurali שָׂדוֹת Sadod.1.Reg.8. Agros quoq; vestros & vineas & olivueta vr̄a optima tollet. Hiere.32. Agri pecunia ementur. Reperitur etiam שָׂדִים Sadim. secundū terminationē pluralem masculinorum.3.Reg.2. Vade in anathoth ad agrū tuū. Pro quo hebrei legunt. Ad agros tuos. Esa.32. Super regiones desiderabiles. Mich.2. Qui regiones nr̄as diuidat. & inde dicunt aliqui hebrei ꝙ deriuatur שַׁד Sad siue שׁד sod. quod sign̄at mamā seu mamillā. De quo supra dictū est ī dictiōe שַׁד sad.

שַׁדַּי Saddai. omnipotens. De quo vide supra in dictione שָׁדַד Sadad.

שָׁדַם Sadam. exarescere. Esa.37. Et herba tectorum que exaruit: anteq̄ maturesceret. Item שְׁדֵמָה Sedema.i. campus siue aruū. Abach.3. Et arua non afferent fructum. Quod in hebreo legitur singulariter.s. & aruū non faciet fructū. Et in plurali שַׁדְמוֹת Sadmod. vel שְׁדֵמוֹת Sedemod Pro quo beatus hieronymus trāstulit suburbana. Deut.32. De vinea sodomorū vinea eorum: & de suburbanis gomorre. Est etiā nomen propriū vallis prope ierusalem.4.Reg.23. Foras ierusalē: in cōualle cedron. Pro quo in hebreo habetur in sadmoth cedrō. Hiere.31. Et vniuersam regionem mortis. Pro quo in hebreo habetur. & vniuersā sedemoth.i. vniuersam cōuallem sic noīatam. Sed si diuidatur predicta dictio ī duas dictiones: tūc significat regionem mortis sicut est in littera nostra.

שָׁדַף Sadaph. arere. exarescere. Gen̄.41. Alie quoq; totidē spice tenues & percusse vredine.i. arefacte.4.Reg 19. Herba tectorū que arefacta est. & inde שִׁדָּפוֹן Sidaphon.i. ventus vrens. Pro quo beatus hieronymus trāstulit aerē corruptum. Deut.28. Et aere corrupto & rubigine.

שְׂדֵר Seder. tabulatum. siue ordo tabularum. & solum inuenitur in numero plurali.s. שְׂדֵרוֹת sederoth. Pro quo beatus hieronymus trāstulit laquearia.3.Reg.6. Texit quoq; domū laquearibus cedrinis. & aliqn̄ scribitur cū samech loco sin. De quo vide supra in dictione סֵדֶר seder. Itē שַׁדַּר Saddar in lig̃ua chaldaica sign̄at laborare. siue operā dare aut mittere vel emittere. Dan̄.6. Laborabat vt erueret illū.

שֶׂה Se. agnus. pecus. Gen̄.22. Vbi est victima holocausti. ꝑ quo he.le. Vbi est agnus holocausti. & in eo. Deus prouidebit sibi victimā holocausti. Leuit.2. Siue bos siue ouis non īmoletur vna die cū fetibus. Deut.14. Bouē ouē & capram. Ezech.34. Ecce ego iudico īter pecus pingue & macilentū. & in eo.45. Et arietē vnū de grege. vbi ponitur ꝑ ariete. Ponitur etiam pro grege. Hiere.50. Grex dispersus israel. & aliqn̄ scribitur cū iod loco he. Exo.22. Nō videbis bouē fratris tui aut ouē errantem.1.Reg.14. Vt adducat ad me vnusquisq; ouem suā.

שָׂהֵד Sahad. testis. seu conscius. Iob.16. Testis meus & conscius meꝰ in excelsis. & ī lingua chaldaica significat testificare siue testimoniū reddere. Et inde שָׂהֲדוּתָא Sahadutha.i. testimoniū. Gen̄.31. Quē vocauit labā tumulū testis idest tumulū testimonii.

שָׂהֵד
Testis
Testificar.
שָׂהֲדוּתָא
testiōnium

שֹׁהַם Soham. onyx. lapis preciosus coloris vnguis. Gen̄.2. Ibi inuenitur bdeliū & lapis onychinus. Exo.25. Lapides onychinos & gēmas

שֹׁהַם
onyx

שַׂהַר Sahar. ornamentum equorū seu camelorum. Et solum inuenitur in numero plurali.s. שַׂהֲרֹנִים Sacharonim. Pro quo beatus hieronymus transtulit bullas. Iudi.8. Et tulit ornamenta & bullas de collo camelorum.

שַׂהַר
שַׂהֲרֹנִים
Bulle

שׁוֹא So. tempestas. sonitus. clamor. fremitus. desolatio. vanum. vacuū. inane. & scribitur cum he ī fine & dicitur שׁוֹאָה Soa. Prouer.1. Cum irruerit repētina calamitas. Pro quo he.le. Cum venerit quasi sonitus vel tempestas timor vester.i. illud quod timebatis. Potest etiā deriuari a dictiōe שָׁאָה Saa. & significare calamitatem sicut est in littera nr̄a: vt supra dictū est. Ezech.38. Ascendens aūt quasi tēpestas. Ponitur etiam pro inuio & desolato. Iob.38. vt impleret inuiā & desolatā. Et in plu. תְּשֻׁאוֹת Thesuoth. Iob.36. Que ꝑtegūt cuncta desup. Pro quo he.le. Clamores vel sonitus tētorii sui. & in eo.39. Clamorē exactoris nō audiet. Quod ī hebreo legitur pluraliter.s. clamores exactoris. Zach.4. & exequabit g̃ram g̃re eius. Pro quo he.le. Clamores g̃re gratie sibi: siue sonitus g̃ra gratia ei Potest etiā deriuari a dictione שָׁוָה Saua que significat exequare: sicut est in littera nr̄a vt infra dicetur. Item שָׁוְא Sau.i. vanū seu frustra: vel inane aut vacuū. Exo.28. Non assumes nomen dn̄i dei tui in vanum. Iob.15. Non credet frustra errore deceptus. & in eo.35. Nec enī frustra audiet deus. p̄s.11. Vana locuti sunt vnusquisq; ad proximū suum. p̄s.23. Qui nō accepit in vanum aīam suā. Ps.25. Non sedi in cōcilio vanitatis. p̄s.30. Odiui obseruātes vanitates supuacue. p̄s.126. In vanum laborauerunt qui edificant eā. & in eodē. Frustra vigilat qui custodit eam. Prouer.30. Vanitatē & verba mēdacii longe faca me. Hiere.2. Frustra ꝑcussi filios vr̄os. & in eodē.6. Frustra conflauit conflator. Ponitur etiā pro mendacio vel falso. Exo.23. Non suscipias vocem mendacii. Thren̄.2. Prophete tui viderunt tibi falsa & stulta. & in eodem. Viderunt autem tibi assumptiones falsas.

שׁוֹא
שׁוֹאָה
calamitas
Sonitus.
Tēpestas.
desolata.
תְּשֻׁאוֹת
Sonitus
Clamores
שָׁוְא
Vanum
Frustra.
Vanitas
mendaciū
Falsa

שׁוּב Sub. vertere. reuertere. reuerti. cōuertere. redire. reducere. reddere. retribuere. respōdere. habitare. Gen̄.15. Quarta autē generatione reuertentur huc. & in eo.16. Reuertere ad dn̄am tuā. Exo.4. Reuertar ad fratres meos. & ī eodē.24. Donec reuertamur ad vos. Leuit.25. Reuertetur homo ad possessionē suā. Nu.10. Reuertere dn̄e ad multitudinē israel. Ios.5. Et circūcide secūdo filios israel. ꝑ qͦ he.le. Et reuertere circuncide secundo filios israel.i. iterū circuncide secundo filios israel.4.Reg.20. Sed reuertatur retrorsum decē gradibus. Iob.17. Om̄s vos cōuertimini & venite. p̄s.6 Cōuertere dn̄e: eripe aīam meā. Eccl'.1. Et in circulo suo reuertitur. & in eodē.9. Verti me ad aliud. Canti.6. Reuertere reuertere sulamitis: reuertere reuertere & ītueamur te. Esa.6. Et cōuertatur & sanem eum. & in eodem.38. & reuersus est sol decē lineis. & in eo.55. Et vltra nō reuertetur. & in eodē.59. Auersi sumus ne iremus post deū nostrū. Et in eo. Qui redeunt ab iniquitate. Hiere.4. Si reuerteris ad me israel dicit dn̄s: ad me reuertere. & in eo.14. Reportauerūt vasa sua vacua. ꝑ quo he.le. Reuersa sunt vasa sua vacua Et in eo.31. Postq̄ cōuertisti me. & in eo.40. Et mecū noli

שׁוּב
Reuertere
Cōuertere
Vertere
auertere.
Redire.

venire:ſed habita apud godoliam.Pro quo he.le.Et adhuc
ille non reuertebatur:& reuertere ad godoliā.Ezech.16.Re
uertentur ad antiquitatē ſuā. & in eo.46. Et reuertetur ad
principem.& ī eo.47.Cūqꝫ me cōuertiſſem. Oſee.12.Et
tu ad dn̄m deū tuū cōuerteris.& in codē.14.Conuertere iſ
rael ad dn̄m deū tuū.& in eo.Cōuertentur ſedentes in vm=
bra eiꝰ.Naū.2.quia ſicut reddidit dn̄s ſuperbiā iacob:ſic ſu
perbiā iſrael.ꝓ quo he.le. Sicut cōuertit dn̄s ſuperbiā vl'cel
ſitudinem iſrael. Et inde verbum tertie cōiugationis quod
ſignificat reuerti facere.ſiue reducere:aut retribuere:vel re
Reducere — ſpondere.Geñ.14.Reduxit omnē ſubſtātiā.& in codē.24.
Filiū tamen meū ne reducas illuc.& in eo.43.Et illā quā in
Reportare — ueniſtis in ſacculis vr̄is reportate.i.reducite.& ī eodē.44.
Reportauimus ad te de terra chanaā.i.reduximus.Exo.10.
Reuocare — Reuocauerunt moyſen & aaron ad pharaonē.i.reuerti fe=
cerūt.1.Reg.6.Et recludite vitulos earū domi.Pro quo he.
le. Reuerti facite ſiue reducite vitulos earū in domū. Et in
Reddere — codem.Sed quod debetis ei reddere pro peccato.& in codē
Quid eſt quod pro delicto reddere debemus. & in eodem.
Soluere — Et vaſa aurea que ſoluiſtis ei ꝓ delicto.i.reddidiſtis ſeu retri
buiſtis.p̄s.50.Redde mihi letitiā ſalutaris tui.p̄s.71.Reges
tharſis & inſule munera offerent.i.reducent vel retribuent.
Offerre — p̄s.87.Auertiſti ab ira indignationis tue. pro quo he.le. A
uertere feciſti ab ira indignationem tuā:ſiue indignationis
Retribuere — tue.p̄s.115.Quid retribuā dn̄o. Eſa.38.Ecce ego reuerti fa
Reuerti fa cere. — ciā vmbrā linearū. & in codē.42. Nec eſt qui dicat:redde.
Hiere.29. Et reducam vos ad locum iſtum. & in eodem.
33.Et cōuertā cōuerſionē iuda.ꝓ quo he.le. Et cōuertere fa
ciam ſiue reducā conuerſionem iuda.& in eo.2. Reducā cō
ſoluere — uerſionē eorū.Ponitur etiā pro ſoluere.4.Reg.3.Et ſolue=
Reſpōdere — bat regi cētū millia agnorū. Significat etiā reſpōdere.Iob.
6.Reſpondete obſecro abſqꝫ contentione.& in eo.20.Idcir
co cogitationes mee varie ſuccedūt ſibi.ꝓ quo he.le.Idcir=
co cogitationes mee reſpondent mihi.& in eodē.33.Reſpō
de ſi habes quid loquaris.Prouer.18.Qui priꝰ reſpōdit q̄ꝫ
Habitare. — audiat.Pōitur etiā pro habitare.p̄s.22.Et inhabitem in do
mo dn̄i in longitudine dierū.Ezech.35.Ciuitates tue non
habitabuntur.Vide etiā de hoc ſupra in dictione יָשַׁב Iaſab
& aliqñ ſcribitur cum duplici beth.p̄s.22.Aīam meā cōuer
tet.Eſa.49.vt reducā Iacob ad eum.& in eo.58.Auertens
ſemitas in quietem.Hiere.3.Cōuertimini filii reuertētes.i.
auertētes ſeipos a via recta.& in codē.8. Et qui auerſus eſt
nō reuertetur:quare ergo auerſus eſt populus iſte in ieruſa
lem auerſione cōtentioſa.Ezech.38.Que reuerſa eſt a gla
dio.& in eodē.39.Et reduxero eos de populis.Mich.2.Cū
reuertatur qui regiones nr̄as diuidat.Significat etiā decipe
re.Eſa.47. Sapiētia tua & ſcientia tua decepit te.Vide etiā
שׁוּבָה — de hoc ſupra in dictione שָׁבַב Sabab. & inde שׁוּבָה Suba.ſi
מְשׁוּבָה — ue מְשׁוּבָה Meſuba.i.cōuerſio ſiue reditꝰ vel auerſio.Eſa.30.
Si reuertamini & quieſcatis:ſalui eritis.ꝓ quo he.le. In con
Cōuerſio. — uerſione & quiete ſalui eritis.Oſee.11.Et populus meus pē
Reditus — det ad reditū meū. Significat etiā auerſionē vel auerſatri=
Auerſio. — cem.Prouer.1. Auerſio paruulorū interficit eos. Hiere.2.
auerſatrix — Et auerſio tua increpabit te.& in eo.3. Que fecerit auerſa=
trix iſrael.& in eo. Iuſtificauit animā ſuā aduerſatrix iſrael.
& in eodem.8.Quare auerſus eſt populus iſte in ieruſalem
תְּשׁוּבָה — auerſione contentioſa.& inde תְּשׁוּבָה Theſuba ſiue שְׁבַת Se
שְׁבַת — bath aut שְׁבוּת Sebuth.i.reditus:ſiue cōuerſio.2. Reg.11.Fa
שְׁבוּת — ctū eſt autē vertēte anno.ī.in reditu anni.p̄s.125.In cōuer=
Reditus — tendo dn̄s captiuitatem ſion.Pro quo hebrei legunt.In cō
Cōuerſio. — uertendo dn̄s cōuerſionem ſion.Poteſt etiam deriuari a ſu=
pradicta dictiōe שָׁבָה Saba.que ſignificat captiuare ſicut eſt
in littera nr̄a.Hiere.3.Et cōuertā cōuerſionē ppl̄i mei. & in

eodem. Ecce ego cōuertam cōuerſionem tabernaculorum
iacob.& in eodem.33. Reducam enim cōuerſionem terre.
שׂוּב Sub.caneſcere.i.canum ſeu decrepitū eſſe.ſeneſcere.
1.Reg.1.Ego autē ſenui & incanui.& inde שֵׂיבָה Seba — ſeneſce[re]
ideſt canicies.ſenectus ſiue ſeniū.Leuit.19.Coram cano ca
pite conſurges.3. Reg.14. Quia caligauerāt oculi eius pre — Canu[s] ſenectu[s] Canici[es]
ſenectute.Prouer.20.Et dignitas ſenum canicies. Oſee.7.
Sed & cani effuſi ſunt ī eo.ꝓ quo hebrei le.Canicies effuſa
eſt in eo.& inde שָׂב Sab.i.canus ſeu ſenex.Iob.11. Et ſenes — Canus
& antiqui ſunt in nobis.
שׂוּד Sud.linire. leuigare.ſ.calce. Deut.21. Et calce leuiga=
bis eos.& in codē. Et leuigabis eos calce. Et inde שִׂיד — Leuig[are]
Sid.i.calx.vt in predictis locis.Ponitur etiam ꝓ cinere. Eſa. — Calx.
33.Et erunt populi q̄ſi de incendio cineris. Amos.2.Quia — Cinis
incenderit oſſa regis idumee vſqꝫ ad cinerem.
שָׁוָה Saua.equare.adequare.equiperare.equalem eſſe.po=
nere.prodeſſe. Prouer.3.Et omnia que deſiderantur — Cōpa[rare]
huic non valent comparari.i.adequari.& in eo.23.Ne effi= — Equalem
ciaris ei ſimilis.Pro quo he.le. Ne ſis ei equalis. & in codē.
27. Et litigioſa mulier comparatur.i.adequatur. Eſter.7.
Nunc aūt hoſtis noſter eſt:cuius crudelitas redūdat in regē
Pro quo hebrei legunt. Quia non equat ſiue equiperat ho
ſtis in dānum regis. Poteſt etiam legi.quia non ꝓdeſt. Eſa. — adequ[are]
28.Nōne cum adequauerit faciē eius.& in eo.40.Cui aſſi=
milaſtis me & adequaſtis.Threñ.2. Cui exequabo te & cō= — Exeq[uare]
ſolabor te.Oſee.10.Fructꝰ adequabitur ei.Significat etiam
ponere vel preponere.p̄s.15. Prouidebā dn̄m in conſpectu
meo ſemper. Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve.trā — Pon[ere]
ſtulit.Prepoſui dn̄m in conſpectu meo ſemper.p̄s.17.Qui — Imp[onere]
poſuit pedes meos tanq̄ꝫ ceruorū. p̄s.20. Gloriā & magnū
decorē impones ſup eum. p̄s.88. Poſui adiutoriū ſup po=
tentē.p̄s.118. Iudicia tua non ſum oblitus. Pro quo beatus
hiero.in pſal.iuxta he.ve.tranſtulit.Iudicia tua ꝓponebā. — prop[onere]
p̄s.130.Si nō humiliter ſentiebam:ſed exaltaui animā meā.
Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve.tranſtulit.Si non
poſui & ſilere feci animā meā. Significat etiā ꝓdeſſe vel ex
pedire.Eſter.3. Et optime noſti quod non expediat regno — Expe[dire]
tuo.& in eodem.5.& cum hec omnia habeam: nihil me ha
bere puto.Pro quo he.le.Et omnia hec non proſunt mihi.
Iob.33.Et vt eram dignus non recepi.pro quo he.le.& non — Pro[deſſe]
pro fuit mihi.Poteſt etiā legi.& non adequauit mihi.i.non
recepi equalia meis delictis. & tūc erit ſenſus ſicut in littera
nr̄a. Et dicūt aliqui hebrei ꝙ a predicta dictione deriuatur
שָׁוְא Sau quod ſignificat vanū ſiue fruſtra. De quo vide ſu= — Van[um]
pra in dictione שׁוֹא So.
שׁוּחַ Suach.incuruari.inclinari.Prouer.2. Inclinata eſt ad
mortem domus eius. De quo vide infra in dictione — Incl[inari]
שָׁחַח Sachach.& in dictione שָׁחָה Sacha.& inde שׁוּחָה Sucha
ſiue שִׁיחָה Sicha.i.fouea.p̄s.56.Foderūt ante faciem meam — Fou[ea]
foueam.Prouer.22.Fouea profunda os aliene.Et aliquan=
do ſcribitur cum thau in fine.p̄s 93. Donec fodiatur pecca=
tori fouea. Ezech.19. Non abſqꝫ vulneribus ſuis ceperunt
eum.Pro quo hebrei legunt.In foueis ſuis captus eſt.Et ſe=
quitur metaphorā capture leonis qui capitur in foueis. Po
teſt etiam legi ſic.in interitu ſuo ſiue in internitione ſua ca=
ptus eſt.& tūc erit ſenſus ſicut in littera noſtra. Ponitur etiā
שַׁחַת Sachath pro interitu vel internitione.p̄s.54. Dedu= — Int[eritus]
ces eos in puteum interitus.Eſa.51. Et non interficiet vſqꝫ — Int[ernitio]
ad internitionem.Ezech.28. Interficiēt & detrahēt te.pro
quo hebrei legunt.In interitum ſiue internitionem detra=
hent te.Poteſt etiam legi in foueam detrahent te. Vide etiā
de hoc infra in dictione שַׁחַת Sachath.& in plurali שִׁיחוֹת
Sichoth.p̄s.118.Narrauerūt mihi iniqui fabulationes.Pro

quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Foderunt mihi iniqui foueas.

שׂוּחַ Soach.meditari.loqui.Geñ.24.& egressus fuerat ad meditādum in agro.Iudi.5.Et ambulatis invia:loqui mini.Iob.12.Loquere terre & respondebit tibi.ps.68.Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta. ps.118. In mādatis tuis meditabor. ps.142. In factis manuū tuarum meditabar.Prouer.6.Euigilans eloquere cum eis.Esa.53. Generationē eius quis enarrabit.i.quis loquetur. Et inde שִׂיחַ Siach.i.meditatio:vel eloquiū.3.Reg.18.Forsitā loquitur.pro quo hebrei legunt.Forsitā est ei eloquiū.4.Reg.9. Nostis hominē & quid locutus sit.pro quo he.le.Nostis hominē & eloquiū eius.Iob.7.Et reuelabor loquens mecum in strato meo.Pro quo he.le. Et eleuabor eloquio meo:siue in meditatione mea.ps.54.Cōtristatus sum in exercitatione mea. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit humiliatus sum in meditatione mea. & in titulo psalmi.101.vbi dicitur. Et coram dño effudit precem suā. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Et coram dño fuderit eloquiū suum. ps.141. Effundo in conspectu eius orationem meam. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Effundā in conspectu eius eloquiū meum. Amos.4.Et annuncias homini eloquiū suum.Potest etiā legi meditationē suam.i.cogitationem cordis sui. quod soli deo pertinet. Ponitur etiā pro dolore vel querimonia.1.Reg.1.Quia ex multitudine doloris & meroris mei.

שׁוּט Sut.circuire.discurrere.dispergi.s. huc et illuc. remigare.Nu.11.Circuibat populus:& colligens illud frāgebat mola. 1.Reg.24.Perābula omnes tribus israel.i. discurre vel circue omnes trib⁹ israel.& in eodem. Et lustrata vniuersa terra affuerunt.pro quo hebrei legunt. Circuierunt siue discurrerunt per vniuersam terrā.2. Paralipo.16. Oculi enim dñi contemplātur vniuersam terram.Pro quo hebrei legunt. Oculi enim dñi discurrunt.i.circunspiciunt per vniuersam terrā. Iob.1. Circuiui terrā & perābulaui eā. Hiere.5.Circuite vias ierusalem.& in eodē.49. Plāgite & circuite per sepes. Zach.4.Oculi dñi qui discurrunt in vniuersam terrā. significat etiā remigare.Ezech.28.Habitatores sidonii & aruadii fuerunt remiges tui.& in eodem.In aquis multis adduxerunt te remiges tui.& inde מָשׁוֹט masot i.remus. vt in eodē.Quercus de basam dolauerūt ī remos tuos.& in eo.Omnes qui tenebant remū.& inde שָׁיט Sait. i.remiges. Esa.33.Non transibit per eum nauis remigum. Item שׁוֹט Sot.i.flagellum. Iob.5.A flagello lingue absconderis.Prouer.23.Flagellum equo & chamus asino.Esa.28. Flagellum inundans cū trāsierit.& in plu. שׁוֹטִים Sotim.3. Reg.12.Pater me⁹ cecidit vos flagellis.& aliqñ scribitur cū duplici teth & dicitur שׁוֹטֵט Sotet.pro quo beatus hieronymus trāstulit offendiculū.Ios.23. Sed erūt vobis in laqueū & in offendiculū in latere vestro.Item שִׁטִּים Sitim.genus est arboris.Exo.25.Et ligna setim.& in eodem.Arcam de lignis setim compingite.

שׂוּט Sut.errare.diuertere.s.a via recta.Nume.5.Vir cuius vxor errauerit.De quo vide ifra in dictiōe שָׂטָה Sata.

שׂוּךְ Such.vallare.sepire.cooperire.protegere.Iob.1.Nōne tu vallasti eum ac domū eius. Osee.2. Ego sepiam viam tuā spinis.& inde מְשׂוּכָה Mesucha.i.sepis:seu coopto riū.Prouer.15.Iter pigrorū quasi sepes spinarū.Esa.5.Auferā sepem ei⁹.& aliqñ scribitur cū samach loco sin. Mich.7.Et qui rectus est quasi spina de sepe.Significat etiā operimentū.Ezech.28.Oīs lapis p̄ciosus opimentū tuū.& inde שׂוֹכָה sucha.i.ramus.Iudi.9.& arrepta securi precidit arboris ramū.& in eo.Igitur certatim ramos de arborib⁹ precidentes sequebātur ducē.Pro quo he.le. Preciderunt oīs populus vnusquisq; ramū suū.& in plurali שִׂכִּים Sichim.i.sudes.Pro quo beatus hiero.transtulit clauos. Nu.25. Erunt vobis quasi claui in oculis vr̄is. & dicunt aliqui hebrei q̄ significat spinas seu ramos spinarū.& inde שַׂכִּין sachin.i.culter seu gladi⁹.Prouer.23. Et statue cultrū in gutture tuo.& inde שֻׂכּוֹת Suchoth.Pro quo btūs hiero.transtulit sagenas. Iob.40.Nunquid implebis sagenas pelle eius.hebrei vero dicunt q̄ significat cultros sicut dictio p̄cedēs. Vnde in predicto loco ipsi legunt.Nūquid cōcides cultris pellē eius.De quo vide supra in dictione מָלֵא Male.

שׁוּל Sul.sinus.seu ora inferior vestimenti.s.illa pars vestimēti q̄ est deorsum secus pedes.& solū inuenitur ī numero plurali.Exo.28. Deorsum vero ad pedes eiusdē tunice per circuitū.Pro quo he.le.Sup oras vestimēti per circuitum.Esa.6. Et ea que sub ipso erāt replebant tēplum.i.ore vel fimbrie inferiores vestimenti.Ponitur etiā pro locis verendis seu pudendis. Naū.3. Et reuelabo pudenda tua in facie tua.Potest etiā legi sic.& reuoluā fimbrias vel oras tuas s.inferiores sup faciē tuā.s.vt reuelētur pudenda tua.

שׁוּם Sum.alliū.& solū inuenitur in numero plu.s. שׁוּמִים Sumim.i.allia.Nu.11.Porriq; & cepe & allia

שׂוּם Sum.ponere.reponere.imponere. componere.constituere:facere:seu fabricare. Geñ.6. Ostiū vero arce pones in latere deorsum. & in eodē.30. Ponebat iacob virgas in canalibus.& in eodē.4.Et hic innocens in lacū missus sum.pro quo he.le. Et etiā hic nihil feci:vt ponerent me in lacum.& in eodē.15. & repositus est in loculo in egypto. Nu.11.Et cur imposuisti pondus vniuersi populi huius sup me.Deut.11.Ponite verba mea hec in cordibus vestris.Ios.8.Pone insidias vrbi.1.Reg.9. Et de asinis quas nudius tertius perdidisti:ne solicitus sis. Pro quo hebrei legūt. Ne apponas cor tuum eis.& in eo.28. Et posui animā meam in manu mea.2.Reg.12. Et circūegit super eos ferrata carpenta.i.posuit super eos.3. Reg.20. Et ait seruis suis circundate ciuitatē:& circundederunt.pro quo hebrei legunt.Et ait seruis suis ponite.s.obsidionē seu machinas.4.Reg.9.Depingit oculos stibio. pro quo hebrei legūt. Et posuit stibiū in oculis suis.Iob.4. Et quia nullus intelligit in eternū peribunt. pro quo he.le. Et quia nullus apponit.s.cor :in eternum peribūt.& in eodē.17.Libera me dñe & pone me iuxta te.& in eo.36.Simulatores & callidi prouocant iram dei. Pro quo he.le.Ponent siue apponent irā.s.dei.ps.47.Ponite corda vestra in virtute eius.ps.55. Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.ps.106.Et posuit sicut oues familias Canti.8.Pone me vt signaculū super cor tuū. Esa.28.Et ponam iudicium in pondere.& in eodem.41. Et recogitēt & intelligant pariter.pro quo he.le.Et apponāt.s.cor:& intelligāt pariter. & in eodē. Et ponemus cor nostrū & sciemus nouissima.Hiere.17. & ponit carnē brachium suū. Aggei.2.Anteq; ponatur lapis super lapidē in templo dñi. Significat etiā facere:seu fabricare. Exo.4. Quis fecit os hominis aut quis fabricatus es mutū & surdum.Significat etiam constituere vel ordinare.Exo.2. Quis constituit te iudicem & principē super nos.ps.49. Et illic iter:quo ostendā illi salutare dei.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.trāstulit.Et qui ordinat viam:ostendam illi salutare dei. Ponitur etiam pro resistere.1. Reg.15.Quomodo resistit ei in via.i. posuit insidias in via.Ponitur etiam pro parere. Esd.10.& fuerunt ex eis mulieres que pepererant filios.i.apposuerant filios. Et inde שׂוּמָה Suma.idest propositum seu positio.2. Reg.13. Quoniā in odio absalō erat positus.p̄ quo hebrei legunt. Quoniā in ore absalō erat positio seu p̄po

תְּשׂוּמֶת ſitũ.Et inde תְּשׂוּמֶת Theſumeth.i.de-
תְּשׂוּמֶת poſitũ. Leuit.6.& negauit proximo ſuo depoſitum.
Depoſitũ שׁוּעַ שׁוּעַ Sũaa.clamare.claudere.ſ.oculos.linire.admirari:ſiue
obſtupeſcere. Iob.30.Conſurgens in turba clamabã.
Clamare. שַׁוְעָה p̃s.17. Clamauerunt nec erat qui ſaluos faceret.p̃s.118.Pre
שַׁוְעַת ueni in maturitate & clamaui.Et īde שַׁוְעָה Saaua ſiue שַׁוְעַת
שׁוּעַ Saauath.aut שׁוּעַ Sũa.i.clamor ſiue vlulatus.1.Reg.5. Et aſ
cendebat vlulatus in celũ.p̃s.17.Et clamor meus in conſpe
Vlulatus. Clamor. ctu eius introiuit in aures eius.Hiere.8.Ecce vox clamoris
filie populi mei. Iob.30. Et ſi corruerint:ipſe ſaluabit.Pro
quo hebrei legunt. Si in interitu ſuo eis clamor.i.ſi clama-
uerint.Poteſt etiã deriuari a dictione יָשַׁע Iaſaa.que ſignifi
cat ſaluare ſicut eſt in littera noſtra.Et inde dicunt aliqui he
תְּשׁוּעָה brei ꝙ deriuatur תְּשׁוּעָה Theſua: ꝙ ſignificat ſalutem.p̃s.
Salus. 143.Qui das ſalutem regibus. De quo vide ſupra in dictio
שׁוּעַ ne יָשַׁע Iaſaa. ſignificat etiã predicta dictio שׁוּעַ Sũaa clau
Claudere. dere.ſ.oculos.Eſa.6.Et oculos eius claude. & aliqui hebrei
legunt.& oculos eius linire ſiue oblinire.ſ.luto ne videant.
De quo vide infra in dictiõe שָׁעָה Saa.& inde dicunt aliqui
מִשְׁעִי ꝙ deriuatur מִשְׁעִי Miſii.i.linitio vel lenitas. Ezech.16.Et a
ſalus. quis non eſt lota in ſalute.Pro quo ipſi legunt. Et aquis nõ
Lenitas. eſt lota ad leuitatẽ.Poteſt etiam deriuari a dictione יָשַׁע Ia-
ſaa que ſignificat ſalutem. vt ſupra dictũ eſt. Significat etiã
p̃dicta dictio obſtupeſcere ſiue admirari. Eſa.29.oſtupeſci
Obſtupe-ſcere. te & admiramini.Poteſt etiã legi ſecũdum primã ſignifica-
שׁוּעַ tionẽ ſic.ſ.clamate & exclamate.Itẽ שׁוּעַ Sũaa.i.magnificus
ſeu magnitudo:aut potẽs:vel tyrãnus.Iob.34.Nec cogno
Tyrann⁹. uit tyrãnum : cũ diſceptaret contra pauperem. & in eo.36.
Magnitudo. Depone magnitudinẽ tuã abſq; tribulatione.Eſa.22.Scru-
magnific⁹ tans murũ:& magnificus ſuper mõtem.Et aliqui hebrei in
predicto loco legunt.& clamor ſiue vlulatus ad montem:ſe
cundum primã ſignificationem. & in eodem.32.Nec frau-
Maior dulentus vocabitur maior.i.potẽs vel magnificus. Ezech.
23.Nobiles tyrãniq; & principes.
שׁוּף שׁוּף Suph.conterere.conquaſſare. conculcare. percutere.
Conterere Geñ.3.Ipſa.conteret caput tuũ.& in eo.Et tu inſidia-
beris calcaneo eius.Pro quo hebrei legũt.Et tu conteres: ſi
ue conquaſſabis calcaneũ eius. nam eadẽ dictio ponitur in
predicto loco pro cõterere & pro inſidiari.Iob.9. In turbi-
ne enim cõteret me.p̃s.138. Et dixi forſitan tenebre cõcul-
Cõculcare. cabũt me.& aliqui hebrei dicũt ꝙ in p̃dicto loco ſignificat
cõtenebrare. obſcurare ſiue contenebrare.vnde ipſi legunt.Forſitã tene-
bre obſcurabunt me. Et btũs hiero.in pſal.iuxta he.ve.tran
Operire. ſtulit.Operient me.ideſt cõtenebrabunt me:de quo vide ſu
pra in dictione נָשַׁף Naſaph.
שׁוּק שׁוּק Suc.deſiderare.appetere.redũdare.Eſa.29.Et anima
Vacuũ eẽ. eius vacua. Pro quo he.le. Et aĩa eius deſiderans ſiue
Deſiderare Inebriare appetens.ſ.cibũ & potum. p̃s.64. Viſitaſti terrã & inebria
ſti eam.pro quo he.le.Et deſiderare ſiue appetere eã feciſti.
Poteſt etiã deriuari a dictione שָׁקָה Saca.que ſignãt irriga-
תְּשׁוּקָה re ſeu inebriare:ſicut eſt in littera nr̃a.Et inde תְּשׁוּקָה The-
ſuca.i.deſideriũ ſeu appetitus.Geñ.3. Et ſub viri poteſtate
Deſideriũ eris.Pro quo hebrei legunt. Et ad virum tuũ deſideriũ tuũ
Appetit⁹. ſiue appetitus tuus.& in eodẽ.4.Sub te erit appetitus eius
Cõuerſio. Canti.7.Et ad me cõuerſio eius. Pro quo hebrei legunt.&
Redũdare. ad me deſideriũ ſiue appetitus eius.Significat etiã predicta
שׁוֹק dictio redundare.Ioel.2. Et redundabũt torcularia vino &
Platea oleo.Item שׁוֹק Soc.i.callis ſeu platea aut vicus. Eccl's.12.&
שְׁוָקִים claudẽt oſtia in platea.& in eo.Et circũdabũt in platea.& in
Vici. plu. שְׁוָקִים Seuachim. Canti.3.Per vicos & plateas. Item
שׁוֹק שׁוֹק Soc. ideſt.crus.ſeu armus: vel ſura. Exo.29. Armũq;
Armus. ſura dexterum.Iudi.14.Vt ſtupentes ſuram femori imponerẽt
שׁוֹקַיִם Et in plurali שׁוֹקַיִם Socaim.Deut.28. Percutiet te domin⁹

vlcere peſſimo in genibus & in ſuris. ſure.
שׁוּר Sur.canere. cantare.pſallere. aſpicere.intueri.inſidia
ri.ornare. Exo.15. Tunc cecinit Moyſes carmen hoc
domino.& in eodẽ.Cantemus domino. Iudi.5.Cecinitq;
debbora & barach.& in titulo pſalmi.7. Vbi dicitur in finẽ
pſalmus dauid quem cantauit dño.Eſa.5. Cantabo dilecto
meo.Soph.2. Vox cãtantis in feneſtra.Et inde מְשׁוֹרֵר Me-
ſorer.i.cantor: ſiue cãtans.1.Paralipo.6. Hemã cantor fili⁹
ioelis. Et in plu. מְשׁוֹרְרִים Meſorerim ſiue שָׁרִים Sarim.vt
in eodẽ.15. Vt conſtitueret de fratribus ſuis cantores. Nee.
10. Ianitores & cãtores & nathinei. p̃s.86. Sicut letantium
omniũ noſtrum habitatio eſt in te.pro quo beatus hiero.in
pſal.iuxta he.ve.tranſtulit. Et cantores quaſi in choris:om
nes fontes mei in te.& in genere feminino שָׁרוֹת Saroth.ſi
ue מְשׁוֹרְרוֹת Meſoreroth.2.Reg.19.vł audire poſſum vltra
vocem cantorum.2.Paralipo.35.Omnes cantores atq; cã-
tatrices vſq; in preſentem diem lamẽtationes ſuper ioſiam
replicant. Eſd.2.Et in ipſis cantores atq; cantatrices.Eccl's
1.Feci mihi cantores & cantatrices.Et inde שִׁיר Sir.i.canti
cum ſeu carmen.Iudi.5.Surge loquere cãticum.p̃s.39.Im
miſit in os meũ canticum nouũ. p̃s.41. Et nocte canticum
eius apud me. Scribitur etiã cum he in fine & dicitur שִׁירָה
Sira.Exo.15. Tunc cecinit moyſes & filii iſrael carmen hoc
dño.Deut.31.Scripſit quoq; moyſes canticum.Et in plura-
li שִׁירִים Sirim.Canti.1.Cãticum canticorũ ſalomonis.vbi
ponitur tam in ſingulari ꝙ̃ in plurali.Reperitur etiã in plu
rali שִׁירוֹת Siroth.ſecundũ terminationẽ pluralem femini-
norum. Amos.8.Et ſtridebũt cardines templi.Pro quo he-
brei legũt. Et vlulabunt carmina tẽpli.i. loco carminũ erit
vlulatio.Significat etiã predicta dictio שׁוּר Sur.aſpicere ſi-
ue intueri. Nu.23. Et de collibus conſiderabo eum.i.intue
bor eum.& in eodem.24. Intuebor illũ. Iob.33. Reſpiciet
homines & dicet.& in eodẽ.36.Memento ꝙ ignores opus
eius:de quo cecinerunt viri.Pro quo hebrei legunt. Quod
intuiti ſũt ſiue aſpexerũt vel cõteplati ſunt viri.ſ.ſancti. Po
teſt etiã legi ſicut eſt in littera nr̃a :ſecũdum primã ſignifica
tionẽ.Canti.4.Coronaberis de capite amana.Pro quo he.
le. Aſpicies ſiue ĩtueberis de capite amana.Põt etiã legi or-
naberis:quod eſt idẽ quod coronaberis:vt infra dicetur. Si
gnificat etiã inſidiari:eo quod inſidiatores aſpiciunt de la-
tibulis ſuis.p̃s.5. Dñe deduc me in iuſtitiã tuã ꝓpter inimi
cos meos.Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve.tranſtu-
lit. Propter inſidiatores meos.p̃s.58. Deus oſtẽdet mihi ſu
per inimicos meos. Pro quo beatus hiero.tranſtulit. Deus
oſtẽdet mihi in inſidiatoribus meis.p̃s.91.Et deſpexit ocu
lus meus ſuper inimicos meos . Pro quo beatus hierony-
mus trãſtulit. Et reſpiciet oculus meus eos qui inſidiantur
mihi.Hiere.5.Inſidiantes quaſi aucupes.Ponitur etiã pre-
dicta dictio pro ornare.Eſa.57. Et ornaſti te vnguento re-
gio.Hebrei tamẽ dicunt ꝙ in predicto loco ſignificat offer
re.ſ.munus ſiue donare. Vnde in predicto loco ipſi legunt.
Obtuliſti ſiue donaſti regi oleum ſiue vnguentum.Et inde
תְּשׁוּרָה Theſura.ideſt oblatio:ſiue munus vel donũ.1.Reg.
9. Et ſportulã nõ habemus:vt demus homini dei.Pro quo
hebrei legunt.Et oblatio ſeu munus non eſt nobis ad offe-
rendum viro dei.Item שׁוּר Sur.ſiue שׁוֹר Sor.ideſt murus.
Geñ.49.Et in furore ſuo ſuffoderunt murum. & in eodẽ.
filie diſcurrentes ſuper murum.p̃s.17. Et in deo meo tranſ
grediar murum . Et in plurali שָׁרוֹת Saroth. Hiere.5.
aſcendite muros eius. Ezech.27. Naues maris principes
tui. Pro quo hebrei legunt. Muri tui. ideſt ſunt in circuitu
tui quaſi muri. Quod ſi ſcribatur cum puncto ceboleth in
littera ſin tunc ſignificat principes in genere feminino:

vt in sequēti dictiōe dicetur.& in lingua chaldaica dr̄ שורייא Suraia.siue אושרנא Vsurna.i.muri.Esd.4. Et muros eius & parietes componentes. Et in eodem. Quia si ciuitas illa edificata fuerit & muros eius instaurauerint. & in eodem.5 Et muros eius instauraretis.& inde שרות Suroth.Pro quo beatus hieronymus transtulit aceruos.Iob.24.Inter aceruos eorum meridiati sunt.Item שור Sor.i.bos. Exo.22.Si bos cornu percusserit.Leuit.22.Bos ouis & capra. Iob.6. Aut mugiet bos: cum ante presepe plenū steterit.Et in plurali שורים Seuarim. Osee.12. Ergo frustra erant in galgal boues immolantes : & secundum hoc significatum. Gen̄. 49. Vbi nos habemus & in furore suo suffoderunt murū: aliqui hebrei legunt subneruauerūt bouē. & exponūt illud de ioseph qui dictus est bos vel taurus.Deut.33. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius.

שור Sur.dominari.imperare.principari.i.principatum exercere.siue principē esse.preualere.Iudi.9. Regnauitq; abimelech super israel:trib9 annis.Pro quo hebrei legūt.Et dn̄atus est:siue princeps fuit abimelech super israel. Prouer.8.Per me principes imperāt.Osee.8.Principes steterunt:& non cognoui.& in eodem.Et in fortitudine sua directus est cum angelo. Pro quo hebrei legunt. Dominatus est:siue preualuit.& in eodem. Et inualuit ad angelum: & cōfortatus est. Vide etiam de hoc infra in dictione שרה Sara. & aliquando scribitur cum littera samech loco sin.1.Paralipo.15. Conenias aūt princeps leuitarum prophetie preerat.Et inde שר Sar.i.princeps. Exo.2. Quis te constituit principem & iudicem. Ios.5. Sum princeps exercitus domini.& in plurali שרים Sarim.Iob.29. Pricipes cessabāt loqui. p̄s.118. Etenim sederunt principes:aduersum me loquebantur.& in eodem.Principes persecuti sunt me gratis Et aliquando scribitur cum littera samech loco sin. Hiere. 6.Omnes isti principes declinantes.& in genere feminino שרות Saroth. Iudi.5. Vna sapientior ceteris vxoribus ei9 hec verba socrui respondebat.Pro quo he.le. Sapientiores domine seu principes eius respondebant ei.3.Reg.11.Fueruntq; ei vxores quasi regine septingente. Pro quo hebrei legunt.Fueruntq; ei vxores principes septingente.Ezech. 27.Naues maris principes tue. Sed in aliquibus libris hebraicis reperitur שרות Saroth cū puncto seboleth.quod significat muros.vt dictū est supra in dictione precedēti. Itē משורה Mesura.i.mensura.Leuit.19.In pondere & in mensura.1. Paralipo.23. Et super omne pondus atq; mēsurā.& aliqn̄ scribitur sine mē.Esa.28.Et ponat triticū per ordinē Pro quo he.le.Et ponat triticum in mensura.Sed in lingua chaldaica significat ordinē.sicut est in littera nostra.s.quando scribitur cum puncto seboleth.

שוש Sos.letari.gaudere.exultare.Deut.28.Et sicut antea letatus est dn̄s super vos bene vobis faciens:sic letabitur disperdēs vos.& in codē.30.Et gaudeat super te in omnibus bonis:sicut gauisus est in patrib9tuis.p̄s.69.Exultēt & letentur in te.p̄s.118.Letabor ego super eloquia tua.Esa. 35.Letabitur deserta & inuia. & in eodē.61.Gaudens gaudebo in dn̄o.& in eodē.64.Occurristi letanti & facienti iustitiam.& in eodē.66.Gaudete cū ea gaudio.Et inde משוש Masos.i.gaudiū siue letitia:& vt in p̄dicto loco.Iob.8.Hec est enim letitia vie eius.Thren̄.2.Gaudiū vniuerse terre.& inde ששון Sason.i.gaudium seu letitia.p̄s.44.Propterea vnxit te deus deus tuus oleo letitie.p̄s.50. Redde mihi letitiam salutaris tui.

שות Soth.ponere.imponere.statuere.Gen̄.4. Posuit mihi dn̄s semē aliud.Exo.7.Neq; apposuit cor etiā hac vice.& in eodem.10.Vt faciā signa mea hec in eo. Pro quo hebrei legunt. Vt ponā signa mea hec in eo. & in eodē.23. Ponāq; terminos tuos a mari rubro vsq; ad mare philistinorum.1.Reg.4.Que non respondit eis:neq; animaduertit. p quo hebrei legunt.Neq; apposuit cor suū.Iob.7. Quid apponis erga eum cor tuū.& in eodem.38.Et hic confringes tumentes fluctus tuos.Pro quo he.le.Et hic pones.i.depones superbiam fluctuū tuorū. & est sensus sicut in littera nostra.p̄s.3.Non timebo millia populi circūdantis me.pro quo hebrei legūt. Non timebo millia populi:qui in circuitu posuerunt super me.s.obsidionem. p̄s.16. Oculos suos statuerunt declinare in terra. Pro quo beatus hiero.in psal. iuxta he.ve.transtulit. Oculos suos posuerūt.p̄s.48. Sicut oues in infernū positi sunt.Prouer.22. Appone autem cor tuū ad doctrinā meam. Esa.16. Pone quasi noctem vmbrā tuam.& in eodē.22. Et equites ponent sedes suas in portis. Hiere.13. Et ponet eam in vmbrā mortis:& in caliginem. Pro quo he.le. & ponet eā in vmbra mortis:& ponet in caliginem.Ponitur etiam pro dimittere.Iob.10.Dimitte ergo me vt plangam paululum dolorem meū.Et inde שית Sith. dimittere. שית
idest ornamentū quod mulieres ponūt super se.Prouer.7.
Et ecce occurrit ei mulier in ornatu meretricio. Ponitur ēt Ornatus
pro iniquitate.p̄s.72. Operti sunt iniquitate & impietate Iniquitas
sua. Et inde שת Sath.i.fundamentū.& solum inuenitur in שת
numero plurali.s.שתות Sathoth.p̄s.10. Quoniā quem per שתות
fecisti destruxerūt.Pro quo hebrei legunt.Quoniā fundamenta dissipata sunt.beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit leges: que sunt quasi fundamenta. alii vero dicunt q̄ significat retia:sicut Esa.19. Vbi nos habemus. & erunt irrigua eius flectentia. Pro quo ipsi legūt. Et erūt retia eius attrita vel dissipata.Potest etiā deriuari a dictione שתה satha que significat irrigua sicut est in littera nr̄a. Itē שת Seth.i. locus natiū:seu verēda.Esa.20.Discooptis natibus ad ignominiā egypti.Et in plurali שתות Sathoth.2.Reg.10.Et precidit vestes eorum medias vsq; ad nates. Fūdamēta Leges. שת Nates. שתות Nates.

שזב Sazab.in lingua chaldaica sign̄at liberare:seu eripere. Dan̄.3.Quis est de9qui eripiet vos de manu mea. & in eodem. Potest eripere nos de camino ignis ardētis:& de manu tua o rex liberare. שזב Eripere Liberare.

שזף Sazaph.aspicere.intueri.Iob.28. Nec intuitus est eū oculus vulturis. Cāti.1. Decolorauit me sol. Pro quo he.le. Aspexit me vel intuitus est me sol. שזף Intueri decolorař. Aspicere

שזר Sazar.retortū.s.filū duplicatū & retortū.& scribitur cū mē in principio & dicitur משזר Moszar. Exo.27 De bysso retorta. שזר משזר Retortum

שחח Sachach.curuare. humiliare.inclinare. Iob.9. Sub quo curuātur qui portāt orbē.& in eo.22. Et qui iclinauerit oculos suos saluabitur.& in eo.38.Qn̄ cubāt in antris.i.qn̄ curuātur vel humiliātur in antris.p̄s.9.Inclinauit se & cadet.p̄s.37.Miser factus sum & curuat9 sum vsq; in finē.p̄s.41. Quare tristis es aīa mea. Pro quo btūs hiero.in psal.iuxta.he.ve.trāstulit.Quare icuruaris aīa mea.p̄s.106. Et pauci facti sunt:& vexati.p quo he.le.Et pauci facti sūt: & humiliati vel incuruati sunt. Prouer.14. iacebūt mali añ bonos.i.humiliātur vel incuruātur.Eccl's.1. Et obsurdescēt oēs filie carminis.p quo he.le.& humiliabūtur oēs filie carminis.i.submissa voce canēt:nō valētes vocē eleuare.Esa.2 Et incuruabit se hō.& in eo.Et incuruabitur ois sublimitas hoim.& in eo.25.Et humiliabūtur & detrahētur vsq; ī terrā.& in eo.60.Et venient ad te curui:filii eorū qui humiliauerunt te.Thren̄.3.Et tabescet in me aīa mea. p quo he.le. Et curuatur siue humiliatur ī me aīa mea.Mich.6.Et humiliatio tua in medio tui.Abach.3. Incuruati sunt colles seculi.Vide etiā de hoc infra in dictione שחה Sacha. שחח curuare. Inclinare Humiliař.

שָׂחָה Natare. שָׂחָה Sachach. natare. p̄s.5. Lauabo p singulas noctes lectulū meū. ꝓ quo btūs hiero. in psal. iuxta he.ve. trāstulit. Natare faciā tota nocte lectū meū. Esa.25. Sicut extēdit natans ad natādū. Ezech.47. Qm̄ intumuerāt aq̄ ꝓfunde torrētis. ꝓ q̄ he.le. qm̄ intumuerūt aq̄ natatorie torrētis i. aque erāt tā ꝓfunde: ꝙ nō poterāt trāsuadari nisi natādo.

שֹׁחַד Munus. שֹׁחַד Sochad. munus seu donum. aut repetunde. Exo.23. Nec accipies munera: que etiam excecant prudentes. Deut.16. Nō accipies psonā neq̄ munera: quia munera excecant oculos sapientum. 1. Reg.8. Acceperunt munera & peruerterūt iudicium. 4. Reg.16. Misit regi assyriorū munera. p̄s.14. Et munera super innocentem nō accepit. Esa. 45. Nō in precio neq̄ in muneribus. & in hebreo declinatur tantum singulariter & caret numero plurali. & inde verbum שָׁחַד Sichad: quod significat donare siue munera dare vel accipere. Iob.6. De substantia vestra donate mihi. Pro quo hebrei legunt. Donate pro me. Ezech.16. Et dona donabas eis: vt intrarent ad te. (שָׁחַד Donare.)

שָׁחָה Inclinare. Humiliare. שָׁחָה Sacha. curuare. incuruare. humiliare. inclinare. adorare. Prouer.2. Inclinata est ad mortem domus eius. & in eodem.12. Meror in corde viri humiliabit illum. Esa. 51. Qui dixerūt anime tue incuruare: vt transeamus. Et inde שְׁחוּת Sachuth. i. curuatio: siue interit⁹. Prouer.28. In interitu suo corruet. vide etiam de hoc supra in dictione שָׁחַח Sachach. & quando est verbum quarte cōiugationis tunc significat adorare. eo quod adorantes inclināt se proni in terra. vt Geñ.18. Et adorauit in terra. & ī eodem.33. Adorauit ꝓnus in terra septies. Exo.24. Et adorabitis procul. 2. Reg 15. Sed & cum accederet ad eum homo vt salutaret illum. ꝓ quo hebrei legunt. Vt adoraret vel inclinaretur illi. & in eodem. Cūq̄ ascenderet dauid sūmitatē montis in quo adoraturus erat. & in eodē.16. Oro vt inueniam gratiā coram te dn̄e mi rex. Pro quo hebrei legunt. Adoro. i. grās ago. inueni gratiā coram te. Ezech.8. Et adorabāt ortum solis. & in eo 46. Adorabunt super limen porte. Et inde הִשְׁתַּחֲוָיָה histhachauaia. i. adoratio. 4. Reg.5. adorāte eo ī eodē loco: & ignoscat mihi deus seruo tuo. Pro quo he.le. In adoratione mea in domo remon ignoscat dn̄s seruo tuo. (שְׁחוּת Interitus. Adorare. הִשְׁתַּחֲוָיָה Adoratio.)

שָׁחַט Immolare. Occidere. שָׁחַט Sachat. iugulare. decollare. immolare. occidere. mactare. Geñ.22. Et arripuit gladium vt immolaret filium suum. Et in eodem.37. Et in sanguine hedi quē occiderant tinxerunt. Leuit.1. Immolabitq̄ vitulum corā dn̄o Nu.11. Nunquid ouiū vel boum multitudo cedetur. i. occidetur vel iugulabitur. 1. Reg.14. Tulit oues & boues & vitulos & mactauerūt in terra. & in eodē. Et occidite super istud 4. Reg.25. Filios autē sedechie occidit corā eo. 2. Paralipo. 30. Immolauerunt autē phase. Esa.22. Et iugulare arietes. & in eodem.57. Immolātes paruulos in torrentibus. Et in eodē.66. Qui immolat bouē quasi interficiat virum. Osee. 5. Et victimas declinastis in ꝓfundū. Pro quo hebrei legūt. Et immolare siue iugulare declinatores ī profundum. idest declinantes a via recta: profunde immolabant idolis. Et inde שְׁחִיטָה Sechita. i. iugulatio vel occisio. 2. Paralip.30. Immolauerunt leuite phase: his qui non occurrerant sanctificari domino. Pro quo hebrei legunt. Et leuite super occisionem vel immolationem pascharum: idest agnorū qui immolabātur in pascha. Ponitur etiam pro vulnerare. Hiere. 8. Sagitta vulnerans lingua eorum. Vbi pro vulnerans ponitur שָׁחוּט Sachut. & aliqui hebrei dicunt ꝙ in predicto loco significat limatam vel politam aut tersam a rubigine. Et inde dicitur זָהָב שָׁחוּט Zahab Sachut. i. aurum purissimū. scilicet a rubigine. 3. Reg.10. Fecitq̄ rex salomon ducenta scuta de auro purissimo. & aliqui he.le. de auro ductili. (Mactare. Iugulare. שְׁחִיטָה Occisio. Vulnerare. שָׁחוּט purissimū.)

שָׁחַט Sachat. exprimere. Geñ.40. Et expressi in calicem quē tenebam. & solum inuenitur in predicto loco.

שַׁחַל Sachal. leena. aspis. Iob.4. Rugitus leonis & vox leene. Et in eodem.28. Nec pertransiuit per eam leena Osee.13. Et ero eis quasi leena. Ponitur etiam pro aspide. p̄s.90. Super aspidem & basiliscum ambulabis. Itē שְׁחֵלֶת Sacheleth. genus est gūmi. Pro quo beatus Hieronymus trāstulit onycham. idest coloris vnguinis. Exo.30. Sume tibi aromata stactem & onycham & galbanum.

שְׁחִין Sechin. scabies. vlcer. Exo.9. Erunt enim in hominibus & in iumentis vlcera. Deut.28. Percutiat te deus vlcere pessimo.

שָׁחִיס Sachis. illud quod gignit terra ex granis semētis in messe cadentib⁹: vel quod sponte nascitur. Pro quo beatus hieronymus transtulit poma. Esa.37. In anno secūdo pomis vescere. Pro quo hebrei legunt. Et anno secundo que sponte nascuntur. Et aliquando scribitur cum samach in principio & sin in fine. 4. Reg.19. In quarto autem anno que sponte nascuntur

שַׁחַף Sacheph. egestas. & scribitur cum thau in fine & dicitur שַׁחֶפֶת sachepheth. Deut.28. Percutiat te domin⁹ egestate. Et solū inuenitur in predicto loco. & dicunt aliqui hebrei ꝙ significat calorem excessiuum. Alii vero dicūt ꝙ significat tu morē corporis: sicut fit in hydropicis. Itē שַׁחַף Sachaph. nomen est auis. Pro quo beatus hiero. trāstulit larum. Leuit.11. Et larum & accipitrem.

שָׂחִיף Sachiph. tabulatum. siue stratum ligneū. Ezech.41. Stratūq̄ ligno per gyrum.

שַׁחַץ Sachas. superbia. Iob.41. Ipse est rex super omnes filios superbie. In alio vero loco beat⁹ hieronymus transtulit institorē. Vt supra in eodem.28. Non calcauerūt eam filii institorum. potest etiam legi filii superbie.

שָׁחַק Sachac. contundere. cōminuere. Exo.30. Cūq̄ in tenuissimū puluerem vniuersa contuderis. Iob.14. Lapides excauāt aq̄. i. cōminuūt. p̄s.17. Et cōminuā eos vt puluerem ante faciem venti. Et inde שַׁחַק Sachac. i. puluis tenuissimus qui adheret statere. Btūs hieronymus transtulit momentum. Esa.40. Et quasi momentū statere reputate sunt. Item שַׁחַק Sachac. i. celum seu ether aut nubes. p̄s. 88. Et testis in celo fidelis. & in eodē. Quis in nubib⁹ equabitur dn̄o. Pro quo he.le. Quis in celo equabitur dn̄o. Pōt etiā legi sicut est in littera nr̄a. Et in plu. שְׁחָקִים Sechacim. Iob.38. Quis enarrabit celorū rationē. p̄s.17. Tenebrosa aqua in nubibus aeris. ꝓ quo btūs hiero. in psal. iuxta he.ve. transtulit. Tenebrosa aqua in nubib⁹ etheris. Ponitur etiā pro nubibus. Deut.33. Magnificētia eius discurrūt nubes. Iob.36. Que de nubibus fluunt. p̄s.35. Et veritas tua vsq̄ ad nubes. Potest etiam legi vsq̄ ad celos.

שָׂחַק Sachac. ridere. irridere. ludere. illudere. Abach.1. Ipse super omnē munitionē ridebit. Et cōmuniter scribitur cum littera sadic. De quo vide supra in dictione צָחַק Sachac cū sadic in prima. sign̄at etiā irridere. 2. Paralipo. 59. Illis aūt irridētibus & subsanātibus eos. Threñ.1. Et deriserūt sabbata ei⁹. Itē sign̄at ludere. Iudi.16. Vt vocarēt sāsō: & añ eos luderet. 2. Reg.6. Dauid aūt & oīs israel ludebāt corā dn̄o. & ide מִשְׂחָק Misshac. i. ridiculū. Abach.1. Et tyrāni ridiculū ei⁹ erunt. Et inde שְׂחוֹק Sechoc. i. derisus: ludus. Iudi.16. Expectantes ludētē sāson. ꝓ quo he.le. Expectātes ludū samson. Eccl̄s.2. Risū putaui errorē. & ī eo.10. In risu faciūt panē. & ide nomē ꝓpriū יִשְׂחָק Isaac. qd̄ interp̄tatur risus. Geñ.12. Vocauit abraam nomē filii sui quē genuit ei sarra isaac. Et licet ibi scribatur cū lr̄a sadic: tamen aliqñ scribitur cū sin. p̄s.104. Et iuramenti sui cū isaac. Ponitur etiā

יִשְׂחָק Isaac pro idolo: eo quod idolū est opus dignū risu
seu ridiculū. Amos.7. Et demolientur excelsa idoli. Et in
eo. Et nō stillabis super domum idoli.

שָׁחַר Sachar. nigrescere. denigrari. nigrū esse. Iob.30. Cu
tis mea denigrata est sup me. & inde שָׁחוֹר Sechor .i.
niger. Leuit.13. Et capillū nigrū. & in ge .fe. שְׁחוֹרָה secho-
ra siue שְׁחַרְחֹרֶת Secharchoreth. Canti.1. Nigra sum sed for
mosa. & in eo. Nolite me cōsiderare ꝙ fusca sim.i. nigra. &
inde שְׁחוֹר Sachor.i. carbo: eo quod est niger. Threñ.4. de
nigrata est sup carbones facies eorū. & inde fluuius egypti
dr̄ שִׁיחוֹר Sichor. Eo qđ habet aquā turbidam. Ios.13. a flu
uio turbido qui irrigat egyptū. Hiere.2. Vt bibas aquā tur
bidam. Item שַׁחַר Sachar.i. mane seu diluculū aut aurora.
Geñ.19. Cumq; esset mane cogebāt eū angeli. & in eo .32.
Iam enim ascēdit aurora. Iob.38. Nunquid post ortū tuū
precepisti diluculo. Esa.14. Lucifer qui mane oriebaris.
Osee.6. quasi diluculū preparatus egressus eius. Et in eo.
11. Sicut mane transiit. Ioel.2. Quasi mane expansū super
montes. Et aliqñ scribitur cū mē in principio & dr̄ מִשְׁחָר
Mischar. ps.109 Ex vtero ante luciferum genui te. pro quo
btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. trāstulit. De vulua orietur ti-
bi ros adolescētie tue.i. mane orietur. & inde verbū שָׁחַר sa
cher qđ sigñat manicare siue mane surgere vel mane que
rere. Iob.7. & si mane me quesieris non subsistam. & in eo.
8. Et si diluculo consurrexeris ad deū. & in eo.24. Vigilā-
tesq; ad predā.i. mane surgētes. Ps.62. Ad te de luce vigilo
ps.77. & diluculo veniebāt ad deum. Prouer.1. Mane cō-
surgent & nō inuenient me. & in eo.8. & qui mane vigilāt
ad me inuenient me. & in eodem.11. Bene consurgit dilu-
culo qui querit bona. & in eo.13. Qui aūt diligit illū: instan
ter erudit. pro quo he.le. Qui aūt diligit illum: euigilat il-
lū ad eruditionē. Esa.26. De mane vigilabo ad te. Osee.6.
In tribulatiōe sua mane cōsurgēt ad me. Ponitur ēt pro de
siderare. Prouer.7. Desiderans te videre. Sed ēt ī predicto
loco he.le. Vt mane cōsurgerē ante faciē tuā. & inde שַׁחֲרוּת
sachruth.i. pueritia scdm hebreos: que est quasi mane ī ho
mine. btūs hiero. trāstulit voluptatē. Eccl's.12. adolescentia
& voluptas vana sunt. ponitur ēt שַׁחַר Sachar ꝑ luce matu
tina. Esa.8. Nō erit eis lux matutina. ponitur ēt pro ortu.
Esa.47. Veniet super te malum: & nescies ortum eius.

שָׁחַת Sachath. corrūpere. putrescere. delere. dissipare. per-
dere. disperdere. peccare. Geñ.6. Corrupta est aūt ter
ra corā deo. Et in eo. Cūq; vidisset deus terrā esse corruptā:
oīs quippe caro corrupat viā suā. Hiere.13. Et ecce compu-
truerat lūbare.i. corruptū fuerat. Et in eo. Sic putrescere fa
ciā supbiā iuda. & in eo.51. qui corrūpis vniuersā terrā. Na
um.2. Et propagines eius corruperunt. Malach.3. & non
corrūpet fructus terre. Sigñat ēt violare seu irritū facere.
Amos.1. Et violauerit miam eius. Malach.2. Irritū fecistis
pactū leui. Sigñat ēt delere vel dissipare. aut pdere siue dis
pdere. Geñ.6. Et ego disperdā eos cū terra. & in eo.18. Nō
delebo.i. nō dispdā si inuenero ibi quadraginta quinq;. Et
in eo.19. Delebimus locū istū. & in eo. Quia delebit dñs ci-
uitatē hanc. Nu.22. Et vos causa eritis necis oīum. pro quo
he.le. Et disperdetis vel perdetis omnem populum istum.
Deut.9. Ne disperdas populū tuū. 2. Reg.20. Moliebātur
destruere murū. pro quo he.le. Dissipabāt ad diruendū mu
rum. Prouer.23. Et perdes pulchros sermones tuos. Hiere.
5. Ascēdite muros eius & dissipate. Ezech.25. Interficien-
tes & implētes inimicitias veteres. pro quo he.le. Ad disp-
dendum & dissipandum inimicitia seculi.i. propter inimi-
citiam veterem. Ponitur etiam pro peccare. Exo.32. Pecca
uit populus tuus. Deut.31. Noui ego ꝙ post mortem meā
inique agetis. idest peccabitis. & in eo.32. Peccauerunt ei.
Osee.9. Profunde peccauerunt sicut in diebus gabaa. & in
de מָשְׁחָת Moschath.i. corruptū: seu debile vl' desforme. Le מָשְׁחָת
uit.22. Quia corrupta & maculata sunt omnia Malach.1. corruptus
Et votū faciens: immolat debile dño. Ponitur ēt pro inglo Debile.
rio. Esa.52. Sic inglorius erit inter viros aspectus eius. Et Inglori⁹. מַשְׁחִית
inde מַשְׁחִית maschith.i. dissipans vel disperdens aut corrū Dissipās
pens. Prouer.18. Frater est opa dissipantis. & in eo.28. Par
ticeps homicide est. Pro quo he.le. Particeps est viro dissi-
panti vel corrūpēti. Hiere.51. Ecce ego ad te mons pestifer Pestifer.
pro quo hebrei legunt. Dissipans aut disperdēs vel corrū- corrūpēs.
pens. vnde sequitur qui corrumpis vniuersam terram. Po
nitur etiam pro interfectione vel internitione. Ezech.9. &
vnusquisq; vas interfectiōis habens in manu sua. Et in eo. Iterfectio.
21. Fabricantium interitū. Ponitur ēt pro laqueo vel pedi- Interitus
ca qua aues capiuntur. Hiere.5. Laqueos ponentes & pedi Pedica
cas ad capiendos viros. ponitur etiam pro macie vel defor
mitate. Dañ.10. Sed species mea mutata est in me: & emar-
cui. pro quo he.le. Et species mea mutata est in me in maci- Macies.
em vel deformitatē. est ēt nomē mōtis ꝓpe ierusalem. Pro
quo btūs hiero. transtulit offensionē. 4. Regū.23. Excelsa
quoq; que erāt in ierusalē ad dexterā partē montis offēsio Offensio
nis. & inde שַׁחַת Sachath.i. corruptio siue interitus. Ps.15. שַׁחַת
Nec dabis sanctū tuū videre corruptionē. Ponitur ēt ꝑ fo- corruptio
uea vel sepulchro. Quod est locus corruptiōis. ps.93. Do-
nec fodiatur peccatori fouea: De quo vide supra in dictiōe Fouea
שׁוּחַ Suach. & in plu. שְׁחִיתוֹת Sechithoth. ps.105. & eripuit שְׁחִיתוֹת
eos de internitiōibus eorū. Ponitur ēt ꝑ peccatis. Threñ. internitiões
4. Captus in peccatis nr̄is. & inde שְׁחִיתָא Sechitha. quod ī Peccata. שְׁחִיתָא
lingua chaldaica sigñat deceptionē. Dañ.2. Quod iterpta
tionē quoq; fallacē & deceptione plenam composueritis. Deceptio.

שָׂטָה Sata. errare. Preuaricari. auertere. diuertere. declina- שָׂטָה
re.s. a via recta Nu.5. Vir cuius vxor errauerit. & in Errare
eo. Et si nō polluta est deserto mariti thoro. pro quo he.le.
Et si non declinasti siue diuertisti pollutione sub viro tuo.
idest a viro tuo. & in eo. Sin aūt decliasti a viro tuo atq; pol declinare.
luta es. Prouer.4. Declina & desere eam. & in eo.7. Ne ab- abstraher.
strahatur in viis suis mens tua. pro quo he.le. ne diuertat si
ue declinet in viis eius cor tuum. Osee.5. & victimas decli-
nastis in profundū. & inde שֵׂטִים Satim. siue שֵׂטֵי sate.i. pre שֵׂטִים
uaricationes siue auersiones. ps.39. & nō respexit in vani-
tates & insanias falsas. pro quo he.le. nō respexit ad supbi- Insanie
as & ꝑuaricatiōes mēdacii. & aliqñ scribitur cū samach lo- Preuari- cationes
co sin. Ps.100. Facientes preuaricationes odiui.

שָׁטַח Satach. expandere. extendere. Nu.11. Et siccauerunt שָׁטַח
eas per gyrum castrorum. Pro quo he.le. Expande- Expādere.
runt siue extenderunt eas per gyrum castrorū.s. ad exsiccā
dum eas. 2. Regum.17. Et expandit velamen super os pu-
tei. Iob.12. Et subuersas in integrum restituet. Pro quo he-
brei legunt. Expandens gētes & deducit eas: siue requiesce
re facit eas. Ps.87. Expandi ad te manus meas. Hiere.8. &
expandent ea ad solem & lunam. Et inde מִשְׁטָח Mistach. מִשְׁטָח
idest locus vbi aliquid extenditur ad exsiccandum. Ezech.
26. Siccatio sagenarum erit in medio maris. ꝑ quo hebrei Siccatio
legunt. Extensio sagenarum erit in medio maris. idest lo- Extensio.
cus vbi sagene extendantur ad exsiccandum eas.

שָׂטַם Satham. Odire. odium habere. cōminari. Geñ.27. שָׂטַם
Oderat autem esau Iacob. Et in eodem.49. Inuide Odire
runtq; illi habentes iacula. Pro quo hebrei legunt. Oderūt
siue comminati sunt illi. Et in eodem.50. Ne forte memor
sit iniurie quam passus est. Pro quo hebrei legunt. Ne for-
te comminatus sit nobis ioseph. Iob.16. & comminās mi- Cōminari
hi infremuit contra me. & inde מַשְׂטֵמָה Mastema. idest cō- מַשְׂטֵמָה

minatio siue odium. Beatus hieronymus transtulit amentiam vel insaniam. Osee. 9. Propter multitudinem iniquitatis tue & multitudinem amentie. & in eodem. Insania in domo dei eius.

Amentia. Insania

שָׂטַן Satan. aduersari. contrarium esse. ps. 108. Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi. Pro quo beat⁹ hieronymus in ps. iuxta he. ve. transtulit. Aduersabantur mihi. Et in eodem. Hoc opus eorum qui detrahunt mihi. Pro quo beatus hieronymus transtulit. Qui aduersabantur mihi. Zach. 3. Et sathan stabat aduersus eum vt aduersaretur ei. & inde שָׂטָן Sathan. idest aduersarius seu contrarius. vt in predicto loco. vbi ponitur verbum & nomen ab eo deriuatum. Ps. 108. & diabolus stet a dextris eius. vbi ponitur pro diabolo. & inde שִׂטְנָה Sitna. idest aduersatio siue inimicitia. Geñ. 26. Appellauitq; eum inimicitiam.

שָׂטַן Aduersari · שָׂטָן aduersari⁹ diabolus. · שִׂטְנָה inimicitia

שָׁטַף Sataph. Lauare inundare. obruere. Leuit. 6. Defricabitur & lauabitur aqua. & in eo. Non lotis ante manibus. Pro quo hebrei legunt. Et manus suas non lauit aqua. & in eodem. Vas autē ligneum lauabitur aqua. 3. Reg. 22. Et lauerunt currus eius in piscina samarie. Significat ēt inundare vel obruere. Iob. 14. Paulatim terra consumitur. idest inundatur. Ps. 77. Et torrentes inundauerunt Canti. 8. Et flumina non obruent illam. idest non inundabunt. Esa. 8. Inundans & transiens. & in eodem. 10. Inundabit iustitiam. Et in eodem. 28. Flagellum inundans cū transierit. Esa. 30. Spiritus eius velut torrens inundans. Hiere. 47 & erit quasi torrens inundans: & cooperiet terram. Ezech. 13. Erit enim imber inundans. Dañ. 11. & veniet properans & inundans. Significat etiam ire cū impetu. Hiere. 8. Quasi equus impetu vadens in prelio. Pōitur etiam pro expugnare cum impetu & inundatione bellantium. Dañ. 11. & brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius. Et in eodem. Et exercitus eius opprimetur. ꝑ quo he. le. Et exercitus eius inundabit. idest expugnabit. potest etiam legi. expugnabitur siue inundabitur. & inde שֶׁטֶף Seteph. idest inundatio siue diluuium. Ps. 31. Veruntamē in diluuio aquarum multarum.

שָׁטַף lauare. · Inūdare. Obruere · Ire cū ipetu. · Expugnare · שֶׁטֶף Diluuium

שֹׁטֵר Soter. Executor: seu exactor. pretor. pro quo beatus hieronymus transtulit preceptorem siue magistrū. Prouer. 6. Que cum non habeat ducem nec preceptorem & in plurali שֹׁטְרִים Sotrim. Deut. 16. Iudices & magistros constitues in portis tuis. & in eodem. Qui docerent vos singula. Pro quo hebrei legunt. Et exactores vel pretores per tribus vestras. Potest etiam legi. & magistros siue preceptores per tribus vestras. & inde מִשְׁטָר Mistar. idest ratio. Iob. 38. Aut pones rationem eius in terra. & aliqui hebrei dicunt q̄ significat descriptionem. Item שְׂטַר Setar. in lingua chaldaica significat latus. Dañ. 7. Et in parte stetit. idest in vno latere.

שֹׁטֵר preceptor · שֹׁטְרִים Magistri. · מִשְׁטָר Ratio. · שְׂטַר Latus.

שַׁי Sai. munus. ps. 71. Tibi offerent reges munera. ps. 75 Omnes qui in circuitu eius affertis munera. & solū inuenitur in hebreo in numero singulari: & caret nūero plurali.

שַׁי Munus.

שִׂיג Sig. diuersorium: secundum translationem nostram: 3. Regum. 19. Forsitan loquitur: aut in diuersorio est. hebrei tamen dicunt q̄ significat negociationem siue occupationem.

שִׂיג diuersoriū

שִׂיחַ Siach. virgultum seu arbor. aut germen. Geñ. 2. Et omne virgultum agri. Iob. 30. Et mandebāt herbas & arboris cortices. & in plurali שִׂיחִים Sichim. Geñ. 21. Abiecit puerum subter vnā arborē. pro quo hebrei legūt. sub vna de arboribus. Iob. 30. Qui inter huiuscemodi letabantur. Pro quo hebrei legunt. Qui inter arbores siue inter virgulta letabantur.

שִׂיחַ Uirgultū Arbor · שִׂיחִים Arbores.

שִׁילֹה Silo. mittendus. secundum translationem nostram quasi שִׁילוֹחַ Siloach. vt Geñ. 49. Donec vēiat qui mittendus est. Hebrei tamen interpretātur מָשִׁיחַ Mesiach idest christus. & sic est in translatione chaldaica. scilicet donec veniat mesiach. idest christ⁹. potest etiam deriuari a dictione שָׁלַל Salal. vel a dictione שָׁלָה Sala. de quo infra dicetur.

שִׁילֹה mittendus · Christus

שַׁיִן Sain. vrina. Esa. 36. Et bibant vrinam pedum suorum.

Urina

שֵׁיר Ser. ornamentum brachiorum: vt armilla. & solum inuenitur in numero plurali. scilicet שֵׁירוֹת Seroth. Esa. 3. Et torques & armillas & monilia.

שֵׁירוֹת Armille

שַׁיִשׁ Sais. marmor. 1. Paralipo. 29. Et marmor parium abundantissimum. & aliquando scribitur sine iod & dicitur שֵׁשׁ Ses. Ester. 1. Columnis marmoreis. & in eodē. Smaragdino & pario stratum lapide.

שַׁיִשׁ marmor · שֵׁשׁ marmor · smaragd.

שַׁיִת Saith. vepres. spina. Esa. 5. Et ascendent super eā vepres & spine. Et in eodem. 7. Vepres enim & spine erunt in vniuersa terra. Et in eodem. 10. Et deuorabitur spina eius & vepres eius.

שַׁיִת Spina

שָׁכַךְ Sachach. cessare. quiescere. Geñ. 8. Et imminute sunt aque: & clausi sunt fontes abyssi. ꝑ quo hebrei legūt Et cessauerunt aque siue quieuerunt. Nu. 17. Et cohibebo a me querimonias filiorum israel. idest cessare faciā. Ester. 2. Postq̄ regis asueri indignatio efferbuerat. i. quieuerat vl cessauerat. Et in eo. 7. & ira regis quieuit.

שָׁכַךְ Cohibere · Cessare

שָׁכַב Sachab. cubare. iacere. requiescere. dormire. concubare. prostrari. Exo. 6. Mane quoq; ros iacuit per circuitum castrorū. Nu. 23. Nō cubabit donec deuoret predam. 2. Reg. 8. Coequans terre. Pro quo hebrei legunt. Iacere siue cubare fecit eos in terra. s. ad coequandū eos terre. Et in eo. 13. Cuba sup lectulū. & in eo. Cuba mecū soror mea. 4. Reg. 4. Et collocauit eum super lectulū hoīs dei. pro quo he. le. Et iacere siue cubare eum fecit. Hiere. 3. Vbi nō prostrata sis. i. vbi nō cubasti. Ponitur ēt ꝑ dormire vel requiescere. Geñ. 19. Ecce dormiui heri cū patre meo. Et in eo. 28 Terram in qua dormis: tibi dabo. & in eo. 47. Sed dormiā cum patribus meis. Leuit. 26. Dormietis: & nō erit q exterreat. Nu. 5. Si non dormierit vir alienus tecum. & in eo. Et cōcubuisti cū altero. i. dormisti. 1. Reg. 3. Reuertere & dormi. 3. Reg. 1. Cū dormierit dñs meus rex cū patribus suis. Iob. 30. Et qui me comedūt nō dormiūt. ps. 87. Sicut vulnerati dormientes in sepulchro. Prouer. 24. pauxillū conseres manus tuas vt quiescas. Eccl's. 2. Neq; per noctē mente requiescit. Et in eo. 4. Et si dormierint duo fouebuntur mutuo. Ezech. 31. Descende & dormi cum incircuncisis. Zach. 14. Et mulieres violabuntur. i. dormient vel cubabunt cū eis. Et ꝑprie p̄dicta dictio signat iacere vel cubare. modo sit ad dormiendū: modo ad quiescēdū: aut in sepulchro p mortē. vt patet in locis p̄dictis. & inde שִׁכְבַת Sichbath. siue מִשְׁכָּב Mischab. idest cubatio: siue concubitus. Leuit. 18. Et cū muliere ꝓximi tui nō coibis. pro quo he. le. Nō dabis cōcubitū tuū. & in eo. & cū masculo nō cōmiscearis coitu femineo. & in eo. 19. Hō si dormierit cū muliere coitu feminis. i. cōcubitu feminis. Signat ēt מִשְׁכָּב Mischab lectū siue lectulū aut stratū. Exo. 22. Sed iacuerit in lectulo. 2. Reg. 4. Qui dormiebat super stratum suum in meridie. Ps. 4. Et in cubilibus vestris compungimini. Canti. 3. In lectulo meo per noctem quesiui. & secundum hebreos significat etiam predicta dictio שָׁכַב Sachab effundere. scilicet super terram. Iob. 38. Et concentum celorum quis dormire facit. pro quo hebrei legunt. & lagenas siue lagūculas

שָׁכַב Iacere · Cubare · Prostrari · dormire · Cōcubare · Quiescere · Requiescere · שִׁכְבַת Cōcubitus · Coitus · מִשְׁכָּב Lectus · Stratum · Cubile

celorum quis effundere facit.& accipiũtur ibi laguncule ꝑ nubibus. Sed magis proprie eſt in tranſlatione noſtra. De quo vide ſupra in dictione נָבֶל nabel. & inde מִשְׁכָּב Miſcab. ꝙ ſecundum hebreos ſignificat vrceum. eo quod ab eo aqua effunditur. Pro quo beatus hieronymus tranſtulit ſtratoria. 2. Reg. 17. Obtulerunt ei ſtratoria & tapetia & vaſa fictilia.

שְׂכָה Sacha. depictum. imaginatum vel inſigne: & ſcribitur cum mem in principio & iod & thau in fine & dicitur מַשְׂכִּית Maſchith. Leuit.26. Nec inſignem lapidem ponetis in terra veſtra. Prouer.18. Et quaſi murus validus circundans eum. Pro quo hebrei legunt. Et quaſi murus excelſus in pictura ſua: ſiue in imaginatione ſua. Ezech.8. Et vnuſquiſq; in abſcondito cubilis ſui. Pro quo hebrei legũt. Et vnuſquiſq; in cubili depicto ſuo. & in plu מַשְׂכִּיּוֹת Machioth. Nu.33. Confringite titulos.i. lapides inſignitos vl' depictos. Ps.72. Tranſierunt in affectũ cordis. ꝑ quo btũs hiero. in pſ. iuxta he.ve. trãſtulit. Trãſierũt cogitatiões cordis.i. imaginatiões cordis. Põitur ẽt pro lectis. Prouer.25. Mala aurea in lectis argenteis. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt. Cum picturis argenteis. & inde שֶׂכְוִי ſechui ideſt gallus. Iob.38. Vel quis dedit gallo intelligentiam. & aliqui hebrei dicunt ꝙ ſignãt cor ſiue intellectum.

שָׁכַח Sachach. obliuiſci. obliuioni tradere. inuenire. Geñ. 40. Oblituſq; eſt interpretis ſui. Et ĩ eo.41. Vt obliuioni tradatur cuncta retro abundantia. Deut.4. Nec obliuiſcetur pacti in quo iurauit patribus tuis. Ps.9. Oẽs gentes qui obliuiſcuntur deũ. p̃s.30. Obliuioni datus ſum tanq̃ mortuus a corde. p̃s.49. Intelligite hec qui obliuiſcimini deum. p̃s.76. Aut obliuiſcetur miſereri deus. Ps.136. Si oblitus fuero tui ieruſalem: obliuioni detur dextera mea. Eccl's.8. Et laudabantur in ciuitate quaſi opera iuſtorũ. pro quo hebrei legunt. Et obliuioni tradũtur in ciuitate: ꝙ ita fecerint: ſiue quod rectum fecerint. Sed ſi pro יִשְׁתַּכְּחוּ iſtachechu legatur יִשְׁתַּבְּחוּ iſtabechu: per mutationem littere caph in litteram beth que eſt quaſi eiuſdẽ figure: tũc ſignificat laudabantur ſicut eſt in littera noſtra. Eſa.23. In obliuione eris o tyre ſeptuaginta annis. Hiere.2. Nunquid obliuiſcitur virgo ornamenti ſui. & in eo. populus vero meus oblitus eſt mei. & in eo.23. Qui volunt facere vt obliuiſcatur populus meus nõis mei. Threñ.2. Obliuioni tradidit dominus in ſion feſtiuitatem & ſabbatum. & in lĩgua chaldaica ſignificat inuenire. Dañ.2. Inueni hominem de filiis trãſmigrationis. & in eo. Nulluſq; locus ĩuẽtus eſt eis.

שָׁכַל Sachal. orbari. abſq; liberis fieri. Sterilem ſiue infructuoſum eſſe. Geñ.28. Cur vtroq; orbabor filio. Et ĩ eo.31. Oues tue & capre tue ſteriles non fuerunt. Et in eo. 42. Abſq; liberis me feciſtis. Et in eo.43. Ego autem quaſi orbatus: abſq; liberis ero. Leuit.26. Que conſumant vos & pecora veſtra.i. abſq; liberis faciant. Deut.32. foris vaſtabit eos gladius.i. abſq; liberis faciet. 1.Reg.15. Sicut fecit abſq; liberis mulieres gladius tuus: ſic abſq; liberis erit inter mulieres mater tua. Iob.21. Vacca peperit & non eſt priuata fetu. Hiere.15. Interfeci: perdidi populum meum pro quo hebrei legunt. Abſq; liberis feci & perdidi populũ meum. Et in eo.50. Sagitta eius quaſi viri fortiſſimi interfectoris. pro quo hebrei legunt. Quaſi viri fortiſſimi orbantis. ideſt abſq; liberis faciẽtis. Ezech.5. Et beſtias peſſimas vſq; ad internitionem. Pro quo hebrei legũt. & beſtias peſſimas: & abſq; liberis te facient. Et in eodem.14. Et beſtias terre induxero ſuper terram vt vaſtent eam. ideſt abſq; fructu eam faciant: ſiue vt faciant abſq; liberis habitatores terre. Et in eodem.36. Et non addes vltra vt abſq; eis ſis. ideſt vt ſis orbata abſq; eis. Et in eodem. Et ſuffocans gẽtem tuam. Pro quo hebrei legunt. Et orbans ſiue abſq; liberis faciens gentem tuam. Oſee.9. Da eis vuluam ſine liberis. Malach.3. Nec erit ſterilis vinea in agro. & aliquando preponitur littera caph littere ſin. Ezech.36. Et gentem tuam non necabis vltra. ideſt non facies eam abſq; liberis. & inde שָׁכוּל Sacul. ideſt orbatus: ſiue ille qui factus eſt abſq; liberis. 2.Regum.18. Veluti ſi vrſa raptis catulis in ſaltu ſeuiat. ideſt orbata. Oſee.13. Occurram eis quaſi vrſa raptis catulis. & in hebreo in predictis locis legitur in genere maſculino: eo quod eſt promiſcui gñis. & in genere feminino שְׁכוּלָה Sechula. ideſt orbata ſiue ſterilis. Canti.4. Et ſterilis non eſt inter eas. Eſa.49. Ego ſterilis & non pariens. ſcribitur etiam cum mem in principio & dicitur מְשַׁכֵּלָה Meſachela. ſiue מְשַׁכֶּלֶת Meſacháleth. Exo.23. Non erit infecunda & ſterilis terra tua. 4.Regum.2. Sed aque peſſime ſunt & terra ſterilis. & inde שְׁכוֹל Sechol. ſiue שִׁכּוּל Sicul. ideſt ſterilitas vel orbatio. Ps.34. Sterilitatem anime mee. Eſa.47. Et ignorabo ſterilitatem. Et in eodem. Veniẽt tibi duo hec ſubito in die vna ſterilitas & viduitas. Et in eodem.49. Filii ſterilitatis tue. dicitur etiam מְשַׁכֶּלֶת Meſacaleth. 4. Reg.2. & nõ erit mors neq; ſterilitas. Itẽ אֶשְׁכָּל Eſcol. ideſt botrus. Nu.13. Pergenteſq; vſq; ad torrentem botri. Et in eodem. Abſciderunt palmitem cum vua ſua. ꝑ quo hebrei legunt. Abſciderunt inde palmitem & botrum vuarum vnum. Canti.1. Botrus cipri dilectus meus mihi. Mich.7. Non eſt botrus ad comedendum. & in plurali אַשְׁכְּלוֹת Aſcheloth. Deut.32. & botri amariſſimi. Geñ.40 Et poſt flores vuas matureſcere. Pro quo hebrei legũt. Maturabant in botris eius vue. Canti.7. Vbera tua botris.

שָׂכַל Sachal. Intelligere. prudenter agere. aſpicere: ſupponere.ſ. in modum crucis. Deut.29. Vt intelligatis vniuerſa que facitis. Et in eodem.32. Vtinam ſaperent & intelligerent. Ioſ.1. Vt intelligas cuncta que agis. Et in eodem. Tunc diriges viam & intelliges eam. 1.Reg.18. Prudenti⁹ ſe regebat q̃ omnes viri ſaul. ideſt intelligebat. Et in eo. In omnibus quoq; viis ſuis dauid prudenter agebat. Et in eo. Videns itaq; ſaul ꝙ prudens eſſet nimis. 1.Paralip.28. vt intelligerem vniuerſa opera exemplaris. p̃s.2. Et nunc reges intelligite. p̃s.31. Intellectum tibi dabo. ideſt faciam te intelligere. p̃s.40. Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem. Prouer.16. Cor ſapientis erudiet os eius. pro quo hebrei legunt. intelligere facit os eius. & in eodem.17 Quocunq; ſe verterit prudenter intelliget. Et in eodem. 21. Excogitat iuſtus de domo impii. pro quo hebrei legũt. Intelligit iuſtus. & inde מַשְׂכִּיל Maſchil. ideſt intelligens vel ſapiens: aut prudens: vel eruditus. p̃s.13. Vt videat ſi eſt intelligens. Prouer.16. Et eruditus in verbo reperiet bona Et in eodem.17. Seruus ſapiens dominabitur ſtultis filiis. Amos.5. Ideo prudens in tempore illo tacebit. Ponitur etiam pro intellectu vel eruditione aut diſciplina. vt in titulo p̃ſi.31. Vbi dicitur intellect⁹ dauid. & in titulo. p̃ſi.34. vbi dicitur in finẽ pro filiis chore intellectus. & beatus hiero. in pſalterio iuxta hebraicam veritatem tranſtulit. Victori filiorum chore eruditio. & inde שֵׂכֶל Sechel. ideſt intellect⁹ ſeu diſciplina. 1.Regum.25. Eratq; mulier illa prudentiſſima. Pro quo hebrei legunt. Et erat mulier illa boni intellectus. p̃s.110. Intellectus bonus omnibus facientibus ea. Prouer.3. Et inuenies gratiam & diſciplinam bonam. Et aliquando ſcribitur cum he in principio & dr̃ הַשְׂכֵּל haſchel. Iob.34. Et verba eius non ſonant diſciplinam. & in lingua chaldaica dr̃ שָׂכְלְתָנוּ Sochlethanu. Dañ.5. Scientia & ſapientia inuente ſunt in eo. Signãt etiã predicta dictio

מִשְׁכָּב stratoria
שְׂכָה מַשְׂכִּית Insignis. Absconditum cubilis. Pictura מַשְׂכִּיּוֹת ... Affectus. Cogitatio ... Picture. שֶׂכְוִי Gallus
שָׁכַח Obliuisci. Obliuioni tradere. Inuenire
שָׁכַל Orbari. Sterilem esse. Absq; liberis esse. Priuari fetu. Interficere
Suffocare. Necare. שָׁכוּל Orbatus. שְׁכוּלָה Sterilis. מְשַׁכֵּלָה Sterilis. שִׁכּוּל Sterilitas. מְשַׁכֶּלֶת Sterilitas. אֶשְׁכָּל Botrus. אַשְׁכְּלוֹת Botri.
שָׂכַל Intelliger. Excogitar. מַשְׂכִּיל Intelligēs. Eruditus. Prudens. Intellect⁹. Eruditio. שֵׂכֶל Intellect⁹. Disciplina. הַשְׂכֵּל Disciplina. שָׂכְלְתָנוּ Scientia.

aſpicere.

aſpicere vel intueri.Geñ.3.Aſpectuq; delectabile.Pro quo he.le.Et deſiderabile erat lignũ ad aſpiciendum. Poteſt ēt legi ad intelligēdũ:ſecundũ primã ſignificationē.ſignãt ēt

ſup pōeř.ſ. in modũ crucis.

predicta dictio ſupponere.ſ.in modũ crucis.Geñ.48.Cōmutans manus.i.vnũ brachiũ ſupra aliud ponēs in modũ crucis.vnde apud chaldeos & indos crux dicitur מַשְׂכַּל maſcal.nam ego interrogaui quēdã indũ xp̄icolã qui ſemper crucē geſtabat in manu: quo noīe illa crux vocabatur ĩ ſuo idiomate apud indos & rñdit ꝙ appellabatur מַשְׂכַּל Maſcal. quod pōt interpretari intellectus ſeu ſapientia ſcḋm primã ſignãtionē. vnde apoſtolus prima ad corinthios capitulo primo ait.Nos aũt predicamus xp̄m crucifixũ iudeis quidē ſcãdalũ: gētibus aũt ſtultitiã: ipſis aũt vocatis iudeis atq; grecis xp̄m dei virtutem & ſapientiam.

שַׁכְלֵל Extruere. Inſtauraꝛ

שַׁכְלֵל Sachlal.In lingua chaldaica ſignãt conſtruere vel extruere aut inſtaurare.vt Eſdre.4.Extruētes muros eius.& in eodem.Si ciuitas hec edificata fuerit:& muri inſtaurati.

שָׁכַם Manicaꝛ. mãe ſurgere.

שָׁכַם Sacam.manicare .i. mane ſurgere. Geñ.19. Et mane proficiſcemini in viã vr̃am.Pro quo he.le.Et manicabitis in viã veſtrã.i.mane ſurgetis.1.Reg.1.Et ſurrexerunt mane & adorauerunt corã dño.2.Reg.15. Abſalō mane cōſurgens ſtabat in introitu porte.p̄s.126.Vanũ eſt vobis ante lucē ſurgere.i.manicantes.Eſa.37.Et ſurrexerunt mane.Hiere.5.E qui amatores in feminas & emiſſarii facti ſunt mihi.pro quo he.ſe.E qui armati manicãtes ſiue mane ſurgentes facti ſunt.poteſt ēt deriuari a dictiōe מֶשֶׁךְ maſach.& intelligi ſicut in littera noſtra. De quo vide ſupra in predicta dictione.Et in eo.11.Mane conſurgens & cōteſtãs Et in eo.25.De nocte conſurgens & loquens. pro quo he.

De nocte cōſurgeꝛ

le.Manicans & loquēs.vbi ponitur אַשְׁכֵּם aſchem ꝓ הַשְׁכֵּם Haſchem.& in eo.26.Quos ego miſi ad vos de nocte conſurgens & dirigens.Oſee.6.Quaſi ros mane pertranſiēs.

שְׁכֶם Humerus ſcapula

Item שְׁכֶם Sechem.i.humerus.Geñ.9.Palliũ impoſuerũt humeris ſuis.Et in eo.21.Impoſuit ſcapule eius.i.humero eius.Et in eo.24.Cum hydria quã portabat in ſcapula. Et in eo.49.Suppoſuit humerũ ſuũ ad portandũ.Ponitur ēt

Iunctura humeri. Pars. Dorſum.

pro iunctura humeri.Iob.31.Humer9 me9 a iũctura ſua cadat.Signãt ēt partē.vt Geñ.48.Do tibi partē vnã extra fratres tuos.p̄s.20.Qm̃ pones eos dorſum.pro quo he.le.qm̃ pones eos partē.poteſt ēt legi ſcḋm primã ſignificationē. Qm̃ pones eos humerũ.&ſic tranſtulit beatus hiero.in pſ. iuxta he.ve.ſ.humerũ.Soph.3.Et ſeruiant ei humero vno. Pro quo he.le.In partē vnã ſiue in parte vna.Eſt etiã שְׁכֶם Sichem nomen proprium loci.Geñ.12.Vſq; ad locũ ſichē Oſee.6.In via interficientium pergentes de ſichem. Sed etiam in predicto loco hebrei legunt.In via interficientiũ partem.ſ.hominum.

שָׁכַן Habitare.

שָׁכַן Sachan.habitare.morari. Geñ.35.Cũq; habitaret in illa regione.Exo.25.& habitabo in medio eorum. & in eo.40.Nube operiēte oĩa.Pro quo he.le. Eo quod habitabat ſiue morabatur ſup illud nubes.Leuit.16. Quod fixum eſt inter eos in medio ſordiũ habitatiōis eorũ. ꝓ quo he.le.Qui habitat cũ eis in medio ſordiũ eorũ. Deut.12.vt ponat nomē eius ibi & habitet in eo.& in eo. Vt ſit nomen eius ibi.i.vt habitet.& in eo.33.Et inter humeros illius re-

requieſceꝛ

quieſcet.i.habitabit.Ioſ.22.In qua tabernaculum dñi eſt. Pro quo hebrei legunt.In qua tabernaculum domini habitat.3.Regum.8.Dominus dixit vt habitaret in nebula. Ps.7.& gloriã meam in puluerem deducat.pro quo he.le. Et gloriam meam in puluere habitare faciat.p̄s.77.tabernaculum ſuum vbi habitauit in hominibus.p̄s.93.Paulominus habitaſſet in inferno anima mea.Ezech.17.Et habitabunt ſub ea omnes volucres.Ponitur etiam pro ſepelire.Naum.3.Sepelientur principes tui.& inde שָׁכֵן Sechan. ſiue שָׁכֵן Sachen.ideſt habitator ſeu vicinus.ideſt cohabitator.Exo.12.Aſſumet vicinum ſuum qui coniunctus eſt domui eius.Eſa.33.Nec dicet vicinus elangui. Oſee.10.Vaccas bethauen coluerunt habitatores ſamarie. Quod in hebreo legitur ſingulariter.ſcilicet habitator ſamarie.& ponitur ibi ſingulare pro plurali.Et in plurali שְׁכֵנִים Sechenim.Deut.1.Et ad cetera que ei proxima ſunt.Pro quo hebrei legunt.Et ad omnes vicinos eius.Hiere.12.Hec dicit dominus aduerſus omnes vicinos meos.& in genere femi nino שְׁכֵנָה Sechena Exo.3.Sed poſtulabit mulier a vicina ſua.& in plurali feminino שְׁכֵנוֹת Sechenoth.Ruth.4.Vicine autem mulieres congratulantes ei & dicentes. & inde מִשְׁכָּן Miſchan.ideſt habitaculum ſiue tabernaculum. Exo.26.Tabernaculum vero ita facies.Nume.19. polluit tabernaculum domini.Ps.73.Tabernaculum nominis tui.& in plurali מִשְׁכָּנוֹת Miſchanoth.Iob.39.Et tabernacula ei9 in terra ſalſuginis.Ps.83.Quam dilecta tabernacula tua.p̄s.131. Tabernaculum deo iacob.quod in hebreo legitur in plurali.ſcilicet tabernacula.Reperitur etiam מִשְׁכָּנִים Miſchanim. ſecundum terminationem pluralem maſculinorum.Ps.45.Sanctificabit tabernaculum ſuum altiſſimus. Pro quo he.le.Sanctificatio tabernaculorum excelſi.

שַׂכִּין Sachin.culter:ſeu gladius.Prouerbiorum.23. Et ſtatue cultrum in gutture tuo.De quo vide ſupra in dictione שׂוּךְ Such.

שָׁכַר Sachar.inebriari:ebriũ eſſe.Geñ.9.Bibēſq; vinũ inebriatus eſt.Deut.32.Inebriabo ſagittas meas ſanguine.1.Reg.1.vſq; quo ebria eris.Eſa.29.Inebriamini ſed nō a vino.& in eo.49.ſanguine ſuo inebriabũtur.& in eo.63 & inebriaui eos ĩ ĩdignatiōe mea.Hiere.51.Inebriãs oēm terrã.& ĩ eo.& inebriabo eos:vt ſopiãtur. Abach.2.mittēs fel ſuũ & inebriãs.Aggei.1.bibiſtis & nō eſtis inebriati. & inde שִׁכּוֹר Sichor.i.ebrius ſiue temulētus.1. Reg.25.Erat enĩ ebrius nimis.3.Reg.20.Benadab aũt bibebat temulētus.& in plu.שִׁכּוֹרִים Sichorim.Ioel.1. expergeſcimini ebrii.& in ge.fe.שִׁכּוֹרָה Sichora ſiue שְׁכוּרַת Sechurath.1.Reg.1.Eſtimauit ergo eã heli temulentã.Eſa.51.Et ebria & non a vino.& inde שִׁכָּרוֹן Sicharon.ideſt ebrietas.Hiere.13 Ecce ego implebo oēs habitatores terre huius & reges qui ſedent de ſtirpe dauid ſuper thronum eius & ſacerdotes & ꝓphetas & oēs hĩtatores ieruſalē ebrietate. & inde שֵׁכָר Sechar.i.cicera vel omne quod inebriare poteſt. Leuit.9. Vinũ & omne quod inebriare poteſt non bibetis. Nu.6.A vino:& oē quod inebriare pōt:abſtinebit.Deut.29. Vinũ & ſiceram non bibiſtis.Ponitur ēt pro ebrietate. Prouer.20. Et tumultuoſa ebrietas.Et in eodem.31. Quia nullum ſecretum eſt vbi regnat ebrietas.Eſa.5. Ad ebrietatem ſectãdam.Item אֶשְׁכָּר Eſcar cum aleph in principio. ideſt donum ſeu munus.p̄s.71.Reges arabum & ſabba dona adducent.ponitur etiam pro precio.Ezech.27.Dentes eburneos & hebeninos commutauerunt in precio tuo.

שָׂכַר Sachar.mercede cōducere.locare.Geñ.30.quia mercede cōduxi te.Deut.23.quia cōduxerũt cōtra te balaã filiũ beor.1.Reg.2.repleti prius: pro panibus ſe locauerunt.Nee.13.Et cōduxerunt aduerſus eos balaam. Aggei.1.Et qui mercedes congregat:miſit eas in ſacculum pertuſſum.pro quo he.le.& qui mercede cōducitur:cōducitur ad ſacculum perforatum.& eſt ſenſus ſicut in littera noſtra. Prouer.26.Et qui impoſuit ſtulto ſilentium iras mitigat. Pro quo hebrei legunt.Et qui cōducit ſtultos:& q cōducit tranſeuntes:vel tranſgreſſores. Poteſt etiã legi ſic. Et qui

obturat stultos: obturat irascētes.i.qui obturat os stultorū: quod est idem sensus sicut in littera nostra. & licet ad hoc qđ significet obturare deberet scribi cū littera sāmach loco sin: vt dictū est supra in dictione סכר Sachar.tamē frequenter ponitur in scriptura sin pro sāmach & econuerso. Sicut ēt reperitur predicta dictio cū sāmach loco sin.vt Esdre.4. Conduxerūt aūt aduersus eos consiliatores. & pro eo qđ ī littera nostra est iras: in hebreo habetur עוברים obrim q̄ dictio pōt ēt signare irascentes: vt dictū est supra in dictione עבר Aabar.& inde שכר Sechar.i.merces seu stipēdiū aut p̄cium laboris vel ministerii.Geñ.15.Merces tua magna nimis.& in eo.30.Dedit deus mercedē mihi. Nu.18. Preciū est p̄ ministerio quo seruitis in tabernaculo. Deut.24.Sed eadē die reddes ei preciū laboris sui.Prouer.11.Seminanti aūt iustitiā merces fidelis.Zach.8. Merces hoīs non erat nec merces iumentorum.& aliqñ scribitur cū mē in principio & tau in fine.Geñ.29.Dic quid mercedis accipias.& in eo.31.Et mutauit mercedē meā decē vicibus.& īde שכיר Sachir.i.mercenarius seu cōductus.Exo.22. Maxime si cōductū venerat pro mercede operis sui. Leuit.19. Nō morabitur opus mercenarii apud te.Iob.7.Et sicut dies mercenarii dies eius:Malach.3.Et qui calūniantur mercedē mercenarii.& in plu.שכירים Sechirim.Hiere.46. Mercenarii quoq; eius qui versabantur in medio eius. & in ge.fe. שכירה Sechira.Esa.7.In die illa radet dñs in nouacula cōducta.Item שכר Sécher.i.lacuna seu pelagus.Esa.19.Oēs qui faciebāt lacunas ad capiendos pisces.& aliqui hebrei dicunt φ significat rete.

שלל Salal.spoliare.depredari.proiicere.seu dimittere.p̄s.75.Turbati sūt oēs insipientes corde. pro quo btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit.Spoliati sunt supbi corde. Esa.59.Et qui recedit a malo: prede patuit.i. spoliatus est. Ezech.29.Depredabitur manubias eius:& diripiet spolia eius.Abach.2.Quia tu spoliasti gentes multas:spoliabunt te oēs qui reliqui fuerint de populis.& inde שולל Solal.i.spoliatus.Iob.12.Qui ducit consiliarios in stultū finē. Pro quo he.le.Qui ducit consiliarios spoliatos:quia nihil prodest eis consiliū & prudētia sua.pōt ēt intelligi spoliatos.i.priuatos scientia & intellectu qđ est idem sensus cū littera nostra.Mich.1.Vadā spoliatus & nudus.& inde שלל Salal i.spoliū.siue preda.Nu.31.& tulerūt predā & vniuersa que ceperāt.1.Reg.30.Hec est preda Dauid.Hiere.21.Et erit ei aīa sua quasi spoliū. Signāt ēt p̄dicta dictio p̄iicere seu dimittere.Ruth.2.Et de vestris manipulis proiicite de industria.& aliqui hebrei dicūt φ inde deriuatur שילה Silo.p quo btūs hiero.trāstulit qui mittendus est.Geñ.49.donec veniat qui mittendus est.De quo vide supra in dictione שילה Silo.

שלב Salab.conectere.coniūgere.Exo.26.Due incastraturе fiant:quibus tabula alteri tabule cōnectatur.& inde שלבים Selabim.i.iuncture vel connexiones.3.Reg.7. Inter iuncturas & inter coronulas & plectas.

שלג Séleg.siue שלג sáleg.nix.Exo.4. Protulit leprosam instar niuis.Iob.6.Irruit super eos nix.p̄s.50.Et super niuem dealbabor.Hiere.18.Nix libani.& inde verbū שלג Saleg.quod sigñat ningere:seu niue dealbari.p̄s.67.Niue dealuabuntur in selmon.Pro quo aliqui hebrei legūt.ningent in selmon.

שלה Sala.pacificari.quietari.abūdare.s.diuitiis.locupletari seu prosperari.mentiri:seu deficere.negligere. Iob.3.Nōne dissimulaui: nonne silui: nōne quieui.p quo he.le.Nōne pacificatus vel quietus fui:nōne silui.Et in eo.12.Abundāt tabernacula predonum.s.diuitiis:aut pacificata vel quieta sunt.p̄s.121.Et abūdantia diligentibus te. Pro quo he.le.Pacificati vel quieti sint:qui diligunt te.Et btūs hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit.Sit bene his qui diligūt te.i.abundātes vel locupletati sint.Hiere.12.bene est oībus qui preuaricātur & inique agūt.i.p̄sperātur seu locupletātur.Threñ.1.Inimici eius locupletati sunt:& inde שלו Saleu.i. quietus siue opulentus aut locupletatus vel diues. Iob.16.Ego ille quōdā opulētus.& in eo.21. Diues & felix vbi ponitur pro felice.pro quo he.le.quietus & pacificus. Hiere.49.Ascendite ad gētē quietam.Dañ.4.Ego nabuchodonosor quietus eram in domo mea.& in plu. שלוים Saluim. Ps.72.& abundantes in seculo obtinuerunt diuitias.& in ge.fe.שלוה Saléua.Zach.7.Cum adhuc ierusalem habitaretur & esset opulenta.& inde שלוה Salua.i.abūdantia vel prosperitas.pacificatio.vel quies.Ps.121.Et abūdantia in turribus tuis.Prouer.1.Prosperitas stultorū perdet eos.Hiere.22.locutus sum ad te in abundantia tua. Ezech.16.& abundantia & ocium. Dañ.11. & veniet clam. pro quo he.le.& veniet in pace vel quiete.& in eo.& abundantes & vberes vrbes ingredietur.pro quo he.le.in abundantia & in vbertatibus vrbis ingredietur. Sigñat etiam predicta dictio mentiri vel deficere.4.Regū.4. Nunquid nō dixi tibi ne illudas me.i.ne deficias vel ne mētiaris mihi.nam supra dixerat noli mentiri ancille tue.Iob.27.Et non liberet deus animā eius. pro quo he.le.& deficiat seu mentiatur deo anima eius.ponitur ēt pro negligere.2.Paralip.29.Filii mei nolite negligere.Et inde של Sal.i.error seu temeritas.2.Reg.6.& pcussit eū sup temeritatē. scribitur ēt cū iod in fine:& dr̄ שלי Séli.pro quo btūs hiero.transtulit dolū.2.Reg.3.vt loqueretur ei in dolo.Et inde שלו Salu:siue שלות Seluth.i.culpa:siue error vel delictū. Dañ.4.Forsitā ignoscet deus delictis tuis.& in eo.6. Ois culpa & suspitio nō inueniretur in eo.pōitur ēt שלו Salu pro blasphemia.& in eo.3.& lingua q̄cūq; locuta fuerit blasphemiam.Ponitur ēt pro neglīgētia.Esdre.4. Videte ne negligēter hec ipleatis.& īde dicūt aliqui hebrei φ deriuatur שליה Silia.i.illuuies secūdinarū.Deut.28.& illuuies secūdinarū q̄ egrediūtur de medio feminum eius.

שלהב Salhab.flāma.& scribitur cū tau ī fine & dr̄ שלהבת Salhébeth.Iob.15.Ramos ei9 arefaciet flamma.Ezech.20.Nō extinguetur flāma succēsionis ei9.& aliqñ cōpōitur cū dictiōe יה Ia & dr̄ שלהבת יה salhébeth ia.i.flāma domini.Canti.8.Lāpades eius lāpades ignis atq; flāmarū pro quo he.le.Flāma dñi.& dicūt hebrei φ cōponitur ibi cū dictione יה Ia quod est nomen domini ad denotandum magnitudinem flamme.

שלו Selau.coturnix.p̄s.140.Petierūt & vēit coturnix.& ī pl.שלוים saluiim.Nu.11.arreptas trās mar coturnices.

שלח Salach.mittere.immittere.dimittere.eiicere.extendere.spoliare.siue nudare.Geñ.3.Et emisit eum dominus deus de paradiso.Et in eodem.18. Et Abraam simul gradiebatur:deducens eos.Pro quo hebrei legunt. Et abraam gradiebatur cum eis:vt mitteret eos.Et in eodem.24.Dimiserunt ergo eam & nutricem illius.Et in eodem.26.Dimisitq; eos Isaac.Et in eodem.28. Cumq; dimisisset eum isaac.Et in eodem.Et misisset eum in mesopotamiam.Et in eodem.32.Misit autem nuncios ante se. Et in eodem.38.Misit autē iudas hedum.Et in eo. Ego misi hedū quē promisi.Et in eo.32.Beniamin domi retēto a iacob. Pro quo he.le.Et beniamin fratrem ioseph nō misit iacob cum fratribus suis.Et in eodem.43.Mitte puerum mecū. Et in eodem.Et remittat vobiscum frēm vestrū.Leuit.16. Ille vero qui dimiserit caprum emissarium. Et in eo.26.

Bene esse locupletari שלו Opulētus Felix Quieta. שלוים abūdātes שלוה Opulēta. שלוה p̄speritas abūdantia Illudere. Deficere. negligere של temeritas שלי Dolus. שלו Delictum Culpa. שלו blasphēia. neglīgētia שליה Illuuies secūdinarū. שלהב שלהבת Flamma. שלהבת יה Flamme. flāma dñi. שלו שלוים Coturnix. coturnices. שלח Emittere Dimitter mittere Remitter.

Emittãq; in vos bestias agri.Iudi.5.Et barach vestigia sũt secuti: qui quasi in p̄ceps & barathrũ se discrimini dedit.ꝑ quo he.le.Et barach in valle missus est pedibus suis. Et in eo.Manũ suã misit ad clauũ.4.Reg.15.cepit dñs mittere ĩ iudã rasin regẽ syrie.Ester.3.Et lr̃e signate ipsius noĩe missę sunt.Iob.8.Et dimisit eos in manu iniquitatis eorũ. Et in eo.18. Misit enim in rete pedes suos.& in eo.30. Pedes meos subuerterunt.pro quo he.le.Pedes meos miserũt. s.ĩ rete vel ergastulũ.p̄s.49.Os tuũ abũdauit malicia.ꝑ quo btũs hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit.os tuũ dimisisti in malicia.p̄s.73.Incẽderũt igni sanctuariũ tuũ. ꝑ quo btũs hiero.trãstulit.miserũt ignẽ in sanctuariũ tuũ.p̄s.104.Misit ante eos virũ.Prouer.6.Et eũ qui seminat inter frẽs discordias. Pro quo he.le.Et ĩmittẽs inter frẽs discordias seu rixas.& in eo.29.puer aũt qui dimittitur volũtati sue:cõfũdit matrẽ suã.Esa.27.Speciosa relinquetur:& dimittetur q̃si desertũ. Et ĩ eo.32.Immittẽs pedẽ bouis & asini.& in eo

Amittere. submitter — dẽ.43.Propter vos misi babylonẽ.Hiere.38. Et submiserũt hieremiã in funibus.& in eo.Et submisit ea ad hieremiam in lacũ.Ezech.2.Mitto ego te.Et in eo.ecce man⁹ missa ad me. Sig̃nat ẽt eiicere vel proiicere.Nu.5.Vt eiiciãt de

Eiicere — castris oẽm leprosum.& in eo.Tã masculũ q̃ feminã eiicite.Esa.27.Cũ abiecta fuerit iudicabit eã. Sig̃nat ẽt extẽde-

abiicere. — re.Geñ.37.Manusq; vr̃as seruate ĩnoxias. pro quo he.le. Et manũ nõ extendatis in eũ.Exo.24. Nec nõ sup eos q

Extender. — ꝑcul recesserãt de filiis isrl' misit manũ suã.i.extẽdit manũ suã.1.Paralip.13.Tetẽdit oza manũ suã.& in eo.Eo q̃d teti

Tendere. — gisset arcã.ꝑ quo he.le.Eo q̃d extendisset manũ suã in arcã.p̄s.54.Extendit manũ suã in retribuẽdo.p̄s.79.Extẽdit palmites suos vsq; ad mare.Esa.58.Extẽdere digitum: & loqui q̃d nõ ꝑdest.Hiere.17.& q̃d ad humorẽ mittit radices suas.i.extẽdit radices suas.Sig̃nat etiam nudare siue

Nudare Spoliar. מִשְׁלַח מִשְׁלַחַת — spoliare.Nec.5 Vnusquisq; tm̃ nudabatur ad baptismũ.& ĩ lingua chaldaica cõiter sig̃nat spoliare siue pellẽ detraher. & inde מִשְׁלַח Mislach.siue מִשְׁלוֹחַ Misloach. aut מִשְׁלַחַת Mislachath.i.missio.vel ĩmissio.Deut.12.& letabimini ĩ cũctis ad que miseritis manũ.pro quo he.le.Et letabimini in oĩ missiõe manuũ vr̃arũ.Et in eo.Et benedicat tibi dñs de

missio. — us tuus in oĩ ope tuo.pro quo he.le.In oĩ missione manus tue.i.in oĩ ad q̃d manũ miseris. Ester.9.Et mittãt sibi mutuo partes epularũ & ciborũ. ꝑ quo he.le.& missio mune-

Immissio — rũ vniuscuiusq;.Ps.77.Immissionem per angelos malos. Eccl's.8.Nec sinitur quiescere ingruẽte bello. pro quo he.le.Et nõ est missio siue legatio in bello.Esa.7.Et erit ĩ pascua bouis.pro quo he.le.& erit in missionẽ bouis .i. vt ibi mittatur in pascua.& in eo.11.Idumea & moab p̄ceptũ manus eorum. pro quo he. le. missio siue immissio manus.

שִׁלּוּחִים missiones — & in plu.שִׁלּוּחִים Siluchim.i.emissiones aut donatiões vel munera que mittũtur alicui.Exo.18.Tulit sephorã vxorẽ moysi postquã remiserat.pro quo he.le.Post missiões suas i.postq; remiserat eã: sicut est in lr̃a nostra. & aliqui he.le. Post donatiões vel dotes ei⁹.Mich.1.Dabis emissarios sup

Emissarii. munera. שְׁלָחִים — hereditatẽ geth.pro quo aliqui he.le.Dabis donatiões vel munera.& inde שְׁלָחִים Salchaim siue שְׁלָחוֹת Salchoth .i. ꝑpagines seu rami.eo q̃d emittũtur & extẽduntur huc &

Emissiões Ppagies. שֶׁלַח שִׁילוֹחַ Siloe. — illuc.Canti.4.Emissiones tue paradysus malorũ punicorũ.i.ꝑpagines tue vel rami tui.Esa.16.Propagines eius relicte sunt.& inde שֶׁלַח Selach.siue שִׁילוֹחַ Siloach :q̃d ẽ nomẽ fluuii ꝑpe ierusalem.Nec.3.& muros piscine siloe ĩ hortũ regis.Esa.8.Eo q̃d abiecit populus iste aquas siloe.& in terpretatur missus.Ioannis.9.Vade & laua in natatoria si-

שֶׁלַח — loe:quod interpretatur missus.& inde שֶׁלַח selach siue שֶׁלַח Salach.i.arma.s.missilia.aut gladius:vel pugio.2.Paralip.23.Cõstituitq; oẽm populũ tenentiũ pugiones. Et in eo.32.fecitq; vniuersi gñis armaturã.Nec.4.& altera tenebat gladiũ.Iob.33.Vt nõ trãseat in gladiũ.& in eo.36. Si autẽ nõ audierint trãsibũt p gladiũ.ponitur ẽt ꝑ fenestra.Ioel. 2.& p fenestras cadẽt.Itẽ שֻׁלְחָן Sulchan.i.mẽsa.Exo.25.facies & mẽsã de lignis setim.p̄s.22.parasti in cõspectu meo mensam.& in plurali שֻׁלְחָנוֹת Sulchanoth.2.Paralipo. 4. Nec non & mensas decem.Esa.28.Omnes enim mense re plete sunt vomitu.

שָׁלַט Salat.dñari.ptãtẽ habere.ptãtẽ exercere.Nec.5.Sed & ministri eorũ depr̃erant ppl'm.pro quo he.le.Dominati sunt vel ptãtẽ exercebãt sup ppl'm.p̄s.118.& nõ dñetur mei oĩs iniustitia.Eccl's.2.& dñabitur in laborib⁹ meis Et in eo.5.Potestatẽq; ei tribuit vt comedat ex eis.Et ĩ eo. 8.Dñatur hõ homini in malum suũ.& inde שִׁלְטוֹן Siltõ siue שַׁלִּיט Salit.i.dominãs:vel potẽs.Eccl's.8.Et sermo illi⁹ ptãte plen⁹ est.Et in eo. Nõ est in hoĩs ptãte ꝓhibere spũm ꝑ quo he.le.Non est hõ potẽs in spũ.& in eo.Nec habet potestatẽ in die mortis.& in lingua chaldaica dicitur שַׁלִּיטָא Salita.Dañ.2. Quia rege ptãtẽ accepat.& in plu. שַׁלִּיטִים Salitim.Vt in eo.7.Supra decẽ principes ciuitatis. & ĩ ge. fe.שַׁלֶּטֶת salateth.Ezech.16.Opa meretricis & procacis. pro quo he.le.Opa mulieris meretricis potẽtis.i.preualẽtis sup alias meretrices. Item sig̃nat scutũ seu clypeũ aut arma.& solũ inuenitur in nu.plu.s.שְׁלָטִים salitim:siue שִׁלְטֵי Silte.2.Reg.8.& tulit arma aurea que habebãt serui adadezer.4.Reg.11.Et dedit eis hastas & arma regis dauid. 2. Paralip.23.Deditq; ioiada sacerdos centurionibus lanceas clypeosq; & peltas regis dauid.Canti.4.Mille clypei pendent ex ea :oĩs armatura fortium.

שָׁלַךְ Salach.proiicere.deiicere.abiicere.mittere. Geñ.21. Abiecit puerũ.& in eo.27.Venite occidamus eum,& mittamus in cisternã veterẽ.i.proiiciamus. & in eo. Miserũtq; eũ in cisternã.Ios.18.Vt hic corã dño deo vestro in si lo mittã vobis sortẽ.3.Reg.13.& erat cadauer ei⁹ proiectũ in itinere.4.Reg.10.Et proiecerũt milites & duces.Ps.21 In te proiectus sum ex vtero.p̄s.147.Mittit crystallũ suam sicut buccellas.Esa.6.Et sicut q̃rcus q̃ expãdit ramos suos. i.que proiicit a se ramos suos.Hiere. 9.Q̃m deiecta sunt tabernacula nostra.Threñ.2.Proiecit de celo in terrã inclytã israel.Ezech.16.Sed proiecta es sup faciẽ terre.Dañ.8. Et deiecit locũ sanctificatiõis.& inde quedã porta in ierusalẽ dicebatur שַׁלֶּכֶת Salecheth. quod interpretatur proiectio seu missio.idest ducens vel mittẽs.1.Paralip.26.iuxta portam que ducit ad viam ascensionis.Item שָׁלָךְ Salach.nomen est auis.Pro quo beatus hieronymus trãstulit mergulum.Leuit.11.Mergulum & ibin.

שָׁלַם Salã.restituere.reddere.retribuere.soluere.s.debitũ. pacificare.siue in pace esse:vel pacificũ aut pacatum esse.perficere.complere.aut consumare.Exo. 21. Reddet bouem pro boue.Et in eo.22. Quinq; boues pro vno boue restituet.& in eodem. Si non habuerit quod pro furto reddat.idest restituat.Leuit.6.Reddet oĩa que per fraudem voluit obtinere.Iudi.1.Ita reddidit mihi deus.4.Reg. 4. vende oleum:& redde creditori tuo.Ps.7. Si reddidi retribuentibus mihi mala.Ps.34.Retribuebant mihi mala pro bonis.p̄s.61.Quia tu reddis vnicuiq; secundum opa sua. Prouer.11.Si iustus in terra recipit: quãtomagis impius& peccator.pro quo hebrei legunt.Si iusto in terra retribuitur.idest recipit secundum opera sua: quantomagis impi⁹ & peccator.Esa.65.Sed reddam & retribuam in sinu eorũ. Hiere.18.Nunquid reddetur pro bono malum.Ioel.3.Nũ quid vltionem vos redditis mihi.& inde שָׁלֵם Silem:siue

Pugi arma Gladi | Fenes חָן mensa חָנוֹת mense | domi | potes hab טוֹן יט | Pote Pote טָא Pote מִים Pric ת Pro Pote ים | arma | Clype arma | abiic mitte | Pro | deiic | ת que | merg | Retr | Resti | Redd

שִׁלּוּם Silum.i.retributio vel restitutio.Deut.32.Mihi vindicta: & ego retribuam eã.pro quo he.le.Mihi vĩdicta & retributio.Osee.9.Venerunt dies retributionis. Mich.7.& iudex in retribuendo est.pro quo he.le.Et iudex in retributione.Scribitur ẽt cũ tau in fine.ps.90. Et retributionẽ peccatorũ videbis.& in plu.שִׁלּוּמִים Selomim.Ps.68.Fiat mensa eorum corã eis in laqueũ & in retributiones.sigñat ẽt predicta dictio pacificare: aut pacatũ esse vel pacẽ habere.Deut.20.Si aũt fedus inire noluerit.pro quo he.le. Si aũt nõ pacificabitur.i.si noluerit tecũ pacẽ habere: vel pacẽ facere.Ios.10.Et quod transfugissent gabaonite ad israel.Pro quo he.le.Et quod pacificati fuissent cum israel.Et in eo.Quare transfugerit ad iosue.i.pacem haberet cũ eo. 3.Reg.22.Pacemq; habuit iosaphat.Iob.5.Et bestie terre pacifice erunt tibi.Et in eo.8.Et pacatũ reddet habitaculũ iustitie tue.Et in eo.22.Acquiesce igitur ei: & habeto pacẽ Prouer.13.Qui aũt timet preceptũ in pace versabitur.& in eo.16.Inimicos quoq; ei⁹ cõuertet ad pacẽ.pro quo he.le. Inimicos quoq; eius pacificabit ei. & est sensus sicut in lr̃a nostra.& inde שָׁלוֹם Salom.i.pax seu pacificus.aut cõcordia.Gen̄.43.Pax vobiscum: nolite timere.Leuit.26.Dabo pacẽ in finibus vestris.Nu.20.Do ei pacem federis mei.3.Reg.2.pacificus ne est ingressus tuus.Iob.25.Qui facit cõcordiã in sublimis suis.ps.37.Non est pax ossibus meis.ps 119.Cũ hiis qui oderunt pacẽ: erã pacificus.Esa.41.Transibit in pace.Et in eo.53.Disciplina pacis nostre sup eũ. & in eo.57.Veniat pax.& in eo.Pacem ei qui lõge est: & ei qui ꝓpe est.& in eo.Non est pax impiis.ponitur ẽt pro sano vl' sospite.Gen̄.43.Sanus ne est pater vester senex.pro quo he.le.est pax patri vestro seni.i.est sanus.Et in eo.qui rñderunt sospes est.Est ẽt dictio salutandi.1.Reg.25.& salutabitis eũ ex nomine meo pacifice.& sic dicetis.Sit fratrib⁹ meis & tibi pax: & oĩbus q̃cũq; habes sit pax.2.Reg.20.Salue mi frater.i.pax sit tibi.1.Paralip.12.Pax tibi & pax adiutoribus tuis.& inde שְׁלָמִים Selemim.i.pacifici.Gen̄.35.Viri isti pacifici sunt.2.Reg.20.Nonne ego sum que respondeo veritatẽ in israel.pro quo he.le.nõne ego pacificarũ fideliũ israel.i.vna de ciuitatib⁹ pacificis & fidelibus. ps.54 Extendit manũ suã in retribuendo.pro quo btũs hiero. in ps.iuxta he.ve.trãstulit.Extendit manũ suã ad pacifica sua. Naũ.1.Si perfecti fuerint & ita plẽs.Pro quo he.le.Si pacifici fuerint.Põt ẽt sigñare perfectos sicut est in lr̃a nr̃a: vt infra dicetur.Accipitur ẽt pro sacrificio pacificorũ.Exo.20. Et offeretis sup eo holocausta & pacifica vr̃a.& in eo.24. Immolauerũtq; victimas pacificas dño.Leuit.3.Hostia pacificorũ.Amos.5.Et vota pinguiũ vestrorũ nõ accipiam. Pro quo he.le.Et pacificũ pinguiũ vr̃orũ nõ accipiã.i.sacrificiũ pacificũ.& inde שׁוּלַמִּית Sulanith.Quod interpretatur pacifica.Cãti.6.reuertere reuertere sulamitis. sic debet legi: nõ sunamitis.Sigñat ẽt ꝑdicta dictio cõplere vel consumare aut ꝑficere.Gen̄.15.Nedũ cõplete sunt iniquitates amorreorũ.3.Reg.7.Et perfecit oẽ opus.& in eo.9.perfectũq; est oẽ opus.2.Paralip.4.Sicq; completũ est oẽ opus. Esa.38.De mane vsq; ad vesperã finies me.i.cõsumabis.& in eo.44.& consiliũ seruorũ suorũ cõplẽs.& in eo.& oẽm volũtatẽ meã cõplebis.& in eo.60.Et complebuntur dies luctus tui.& inde שָׁלֵם Salem.i.cõpletus vel cõsumat⁹ aut ꝑfectus siue integer.& in ge.fe.שְׁלֵמָה Selema.3.Reg.6.de lapidibus dolatis atq; perfectis.Quod ĩ hebreo legitur singulariter.s.lapide perfecto vel integro.Et est in he.ge.fe. Amos.1.Eo quod concluserint captiuitatem perfectam in idumea.& in plurali.שְׁלֵמוֹת Selemoth.Deut.27.Et de saxis informib⁹ & impolitis.Pro quo hebrei legunt.De lapidibus integris siue perfectis.& inde שְׁלוּמִים Selomim.idest perfectiones vel consumationes.Hiere.13.Translata ẽ omnis iuda transmigratione perfecta.Quod in hebreo legitur pluraliter.scilicet transmigratiõe perfectionum vel cõsumationum.& inde מְשֻׁלָּם Mesulam.idest consumatus.siue perfectus.Esa.42.Quis cecus nisi qui venundatus est. Pro quo hebrei legunt.Quis cecus sicut Mesulam.quod interpretatur perfectus siue consumatus aut pacificus. Potest etiam significare illum cui aliquod debitum solutũ est vel cui aliquid restitutum est.

שַׂלְמָה Salma.vestimentum.seu vestis.Exo.22.Et oue ac vestimento.Et in eodem.Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum.

שָׁלַף Salaph.euaginare.educere.scilicet gladium.discalciare.soluere.scilicet calciamentum.euellere.Iudi.3. Nec eduxit gladium.Et in eodem.8.Qui non eduxit gladium.Et in eodem.9.Euagina gladium tuum & interfice me.Et in eodem.20.Quadringẽta millia peditum pugnatorum.Pro quo hebrei legũt.Quadringẽta millia virorũ peditum euaginantium siue educentium gladium.& in eodem.Inuenti sunt viginti millia de beniamin educentium gladium.Iob.20.Eductus & egrediens de vagina sua. Significat etiam discalciare.Ruth.4.Soluebat homo calciamentum suum.Ponitur etiam pro euellere.ps.128.quod Priusq; euellatur exaruit.quod hebrei exponunt.priusq; educatur in culmine.

שָׁלֹשׁ Salos.tres siue tria.& est in hebreo generis femenini vel neutri.Exo.23.Tribus vicib⁹ mihi per singulos annos festa celebrabitis.Deut.19.Tres ciuitates separabis tibi.Prouer.30.Per tria mouetur terra.& in genere masculino dicitur שְׁלשָׁה Selosa.vel שְׁלשֶׁת selóseth.Gen̄.9.tres isti filii sunt Noe.Et in eodem.18.Apparuerunt tres viri. Et in eodem.41.Tres propagines: tres adhuc dies sunt.Nu me.12.Egredimini vos tantum tres.& inde verbum שִׁלֵּשׁ Siles.quod significat triplicare siue in tres partes diuidere aut in tertio die aliquid operari: vel tertio idẽ facere.Deut. 19.Et in tres equaliter partes totam terre tue prouinciam diuides.1.Regum.3.Requiretur enim sessio tua vsq; perendie.idest vsq; in tertium diem.hebrei tamen legunt cum sequentibus sic.& in tertio die descendes.3.Regum.18.& tertio idipsum facite.& inde שְׁלִישִׁי Selisi.idest terti⁹.Gen̄. 3.Et factum est vespere & mane dies tertius.Exo.39.In tertio ligurius achates & ametistus.& in plurali שְׁלִישִׁים Selisim.siue שִׁלְּשִׁים Silesim.Gen̄.3.Cenacula & tristega facies in eo.idest diuisa in tres mansiones.& in eodem.50.Et vidit ephraim filios vsq; ad tertiam generationem.Pro quo hebrei legunt. Et vidit ioseph de ephraim filios tertios. idest vsq; ad tertiam generationem.3.Regum.6.Et per cocleam ascendebatur in medium cenaculum: & a medio in tertium.Pro quo hebrei legunt. Et a medio in tertia.scilicet cenacula.quia erat in tres partes diuisum. Ezech.43. Vbi erat porticus iuncta porticui triplici.Pro quo hebrei legunt.Iuncta porticui in tribus siue in triplicibus. Et in genere feminino שְׁלִישִׁיָּה Selisia.siue שְׁלִישִׁית selisith. idest tertia.Deut.26.Anno decimarum tertio.& in hebreo est generis feminini: quia annus est generis feminini.1.Regum.20.Vsq; ad vesperam diei tertie.Et in eodem. Si in uestigauero sententiam patris mei crastino vel perendie. idest in die tertia.Esa.19.In die illa erit israel tertius egypto & assyrie.Et in hebreo est generis feminini: & refertur ad plebem Israel.& in eo.37.in anno aũt tertio seminare & metere.Zach.6.Et in quadriga tertia equi albi.sigñat ẽt שְׁלִישִׁית selisith.tertiã partem.Nu.28.Media pars hin per

EE

Margin notes (left): שִׁלּוּם Retributio; שִׁלּוּם Retributio; Pacẽ inire; Pacificare; Pacẽ habere; Pacificẽ; Pacatũ cẽ; שָׁלוֹם Pax; Pacific⁹; Concordia; Sanus; Sospes; Salutare; שְׁלָמִים Pacifici; Pacifica; שׁוּלַמִּית Sulamitis; Complere; Perficere; Finire; שָׁלֵם Perfect⁹; שְׁלֵמָה Perfecta; שְׁלֵמוֹת

Margin notes (right): Integre; Perfecte; שְׁלוּמִים ꝑfectiões; Cõsumat⁹; שַׂלְמָה Vestimẽtũ; שָׁלַף Educere; Euaginar̃; Soluere.s. calciamẽtum; Euellere; שָׁלֹשׁ Tres; Tria; שְׁלשָׁה Tres; שִׁלֵּשׁ In tres partes diuidere; tertio idẽ facere; שְׁלִישִׁי Tertius; שְׁלִישִׁים Tristega; Tertij; Triplex; שְׁלִישִׁיָּה Tertia; שְׁלִישִׁית

singulos vitulos & tertia per arietem.z. Paralip.23.T:rtia
pars vestrũ qui veniunt ad sabbatũ. Et in codẽ. Tertia vero
pars ad domũ regis: & tertia ad portã que appellatur fũda
Triplicit. mẽti. Significat ẽt tripliciter. Ezech.21. Et duplicetur gla⸗
שְׁלִישִׁיָּה di⁹ & triplicetur.i.tripliciter duplicetur. Sigñat ẽt שְׁלִישִׁיָּה
Selisiia conternantẽ seu trinã.i.trium annorũ. Esa.15. Ve⸗
Cõternãs. ctes eius vsq; ad segor vitulã釈 conternãtem.& inde מְשֻׁלָּשׁ
מְשֻׁלָּשׁ Mesulas.i.trinus seu trimus aut triennis. idest annorũ tri⸗
Triẽnis. um. Geñ.15. Sume inquit mihi vaccã triẽnem & caprã tri⸗
Trina. nã & arietẽ ãnorũ triũ.& in ge.fe. מְשֻׁלֶּשֶׁת Mesule'seth vt
ãnorũ triũ מְשֻׁלֶּשֶׁת in predicto loco:& in plu.fe. מְשֻׁלָּשׁוֹת Mesulasoth. Ezech.
42. Tristega enim erãt.i.per tria tecta diuisa vel p tres mã⸗
מְשֻׁלָּשׁוֹת siões.& inde שִׁלְשֹׁם Silsom.i.nudiustertius. Geñ.31.quod
nõ sit erga me sicut heri & nudiustertius.& inde שְׁלֹשִׁים Se
Tristega losim.i.triginta. Geñ.6. Et triginta cubitorũ altitudo illi⁹
שִׁלְשֹׁם Et in eo.41. Ioseph triginta erat annorũ qñ stetit incõspe
nudiustẽti⁹ ctu pharaonis.& inde שָׁלִישׁ Salis.i.mẽsura capiens tertiã
שְׁלֹשִׁים partẽ alterius mensure maioris. p̄s.79. Et potũ dabis no⸗
Triginta. bis ĩ lachrymis ĩ mẽsura. Sed btũs hiero.in ps.iuxta he.ve.
שָׁלִישׁ trãstulit. Et potasti nos lachrymis tripliciter. Ponitur ẽt p
Mensura mẽsura triũ digitorũ. Esa.40. Quis appẽdet tribus digitis
tripliciter. tres digiti molẽ terre.pro quo he.le. Et mensus est in mẽsura.s.triũ di
gitorũ siue in triplici.s.mẽsura puluerẽ terre. Sigñat etiã
שָׁלִישׁ שָׁלִישׁ Salis.ducẽ seu principẽ vel principalẽ.4. Regũ.7.
Dux. Rñdens vnus de ducibus.& in eo.9. Dixitq; iehu ad Bada⸗
char ducẽ. Et in eo.15. Coniurauit aũt cõtra eũ phacee fili
us romelie dux.& in plu. שָׁלִישִׁים Salisim. Exo.14. Et du
שָׁלִישִׁים ces totius exercitus.& in eo.15. Et electi principes eius sub
Duces. Prĩcipes. mersi sunt in mari rubro. Sigñat etiã שָׁלִישִׁים Salisim res
magnas & precipuas: scd̃m hebreos. Prouer.22. Ecce des
tripliciter. cripsi eã tibi tripliciter.pro quo ipsi legũt. Ecce descripsi ti
magna. bi magna siue precipua.põt ẽt intelligi sicut est in lr̃a nr̃a.si
gñat ẽt שָׁלִישִׁים Salisim quedã instr̃a musica: que fortasse
erãt triãgulata vel triũ chordarũ.pro quo btũs hiero. tran⸗
Sistra. stulit sistra.1.Reg.18. In tympanis leticie & in sistris.

שֵׁם שֵׁם Sem.nomẽ aut fama. Geñ.2. Nomen vni phison.& in
Nomen. eo.4. Iste cepit inuocare nomẽ dñi.& in eo.16. voca
uitq; nomen eius Ismael.& in eo.32. Quid queris nomen
meum. Leuit.24. Et qui blassemauerit nomen domini
morte moriatur. p̄s.9. Nomẽ eorũ delesti. p̄s.108. In gña⸗
tiõe altera deleatur nomẽ eius. p̄s.137. Qm̃ magnificasti su
p oẽ: nomẽ sanctũ tuũ. Hiere.29. Pro eo qd̃ misisti in noĩe
meo libros.pro quo he.le. Pro eo qd̃ misisti in noĩe tuo li⸗
bros siue ep̃las.& ponitur ibi שִׁמְכָה Simcha cũ he in fine p
שִׁמְךָ Simcha. Sigñat etiã famã vel famosum.i.noiatũ. Geñ.
Famosi 6. Isti sunt potẽtes a seculo viri famosi. pro quo he.le. Viri
Fama. fame vel nois.2.Reg.7. Feciq; tibi nomẽ grãde iuxta no⸗
שֵׁמוֹת men magnorũ.& in plu. שֵׁמוֹת Semoth. Geñ.2. Appella⸗
Nomina uitq; adam noĩbus cũcta aĩantia. Exo.1. Hec sunt noĩa filio
שָׁם rũ israel. Itẽ שָׁם Sam.i.ibi: aduerbiũ loci: siue illic: vel illuc
Ibi. Geñ.2. Ibi inuenitur bdeliũ & lapis onychinus. Deut.10.
Que vsq; hodie ibi sunt. Iob.3. Ibi impii cessauerũt a tu⸗
Illic multu. p̄s.13. Illic trepidauerũt timore. p̄s.49. Et illic iter
Illuc. quo ostẽdã ei salutare dei. p̄s.121. Illuc enim ascẽderũt trib⁹
p̄s.131. Illuc pducã cornu dauid. p̄s.138. Etenim illuc ma⸗
שָׁמָּה nus tua deducet me. Scribitur ẽt cũ he in fine & dr̃ שָׁמָּה sã⸗
Ibi. ma. Geñ.14.& ceciderũt ibi. Deut.1. Nec tu ingredieris il⸗
Illuc. luc. Et in eo.12. Illuc oĩa que p̄cipio cõferetis. Iob.2.& nu⸗
dus reuertar illuc. Ponitur ẽt pro tũc aduerbio tpis. Eccl's.
Tunc. 3.& tp̃s oĩs rei tunc erit.& cõponitur cũ mem in principio
מִשָּׁם & dr̃ מִשָּׁם Misam.i.inde siue illinc. Geñ.2. Qui inde diui⸗
Inde ditur in quattuor capita.& in eo.11.& inde dispsit eos dñs.
שָׁמַיִם Et in eo.49. Inde pastor egressus est.& inde שָׁמַיִם samaim

i.celi.& solũ inuenitur in nu.plu.& caret numero singulari
Sed ponitur aliqñ pro singulari: aliqñ pro plurali. Geñ.1.
In principio creauit deus celũ & terrã. Et in eo. Vocauitq; Celum
deus firmamentũ celum. Leuit.26. Daboq; vobis celũ de⸗
super sicut ferrũ. Deut.30. Si ad cardines celi fueris dissipa
tus. Et in eo.32. Audite celi que loquor.& in eo. Celiq; ca⸗ Celi.
ligabũt rore. Esa.13. Veniẽtibus de terra procul a sũmitate
celi. Sigñat ẽt regionẽ aeris excelsã q̃ est versus celũ. Deut.
9. Et ciuitates ingẽtes & ad celũ vsq; muratas.& est hypbo
lica locutio. Iob.2. Sparserunt puluerem super caput su⸗
um in celum. Prouer.30. Viam aquile in celo.& in lingua
chaldaica dr̃ שְׁמַיָּא Semaia. Hiere.10. Dii q celũ & terrã nõ א
fecerũt. Dañ.2. Sed est deus in celo reuelans mysteria. Celum

שָׁמֵם Samam.desolare.desertũ facere.perdere.disperdere ם
obstupescere. Leuit.26. Et deserta faciam sãctuaria Deser cere.
vr̃a.& in eo.disperdãq; terram vestram.i.desolabo.& ĩ eo. Di.p
Cunctis diebus solitudinis eius. Pro quo he.le. Cũctis die⸗ Desol
bus quibus desolata fuerit. Et in eo.patiẽs solitudinẽ ppter
illos.pro quo he.le. Cum desolata fuerit ab eis. p̄s.68.& lo
cũ eius desolauerũt. Esa.54.& ciuitates desertas inhabita
bis.i.ciuitates que desolate sunt. Hiere.17. desolatiõe deso
lata est oĩs terra.& in eo.49. Et dissipauerit cũ eis habita Dissip
cula eorũ. Threñ.1. facti sunt filii eius perditi.& in eo.5. p Perd
pter montẽ sion quia disperiit. Ezech.12. Terraq; deserta. Dispe
Et in eo.20. vt cũ offerrẽt omne qd̃ aperit vuluam ppter
peccata eorum.pro quo he.le. Cum offerrent omne qd̃ a⸗
perit vuluã: vt disperdã eos. Sed si pro אֲשִׁימֵם asimem lega
tur אֲשַׁמֵּם asamam.tũc sigñat culpã siue peccatũ eorũ: sicut
est in lr̃a nostra.& in eo.30. Et disperdã terrã.& in eo.36.
Pro eo quod desolati estis & cõculcati.& in eo.que quondã
fuerat desolata.& in eo. Et ciuitates deserte & destructe. Si
gñat ẽt obstupescere. Leuit.26. Et obstupescẽt sup eã ĩimi Obstu scere
ci vestri. Iob.17. Stupebunt iusti super hoc.& in eo.21. At
tendite ad me & obtupescite. p̄s.142. In memetipsum tur Turb.
batũ est cor meũ.i.stupefactũ est. Eccl's.7. Ne obstupescas.
Esa.52. Sicut obstupuerunt super te multi.& in eo.63.que
siui: & non fuit qui adiuuaret.pro quo hebrei legunt.& stu
pesactus sum: & non fuit qui adiuuaret. Hiere.2. Obstupe
scite celi super hoc. Et in eodem.4. Et obstupescent sacer⸗
dotes. Et in eodem.19. Omnis qui pertransierit eam: obstu
pescet. Dañ.8. Et stupebam ad visionem.& inde שׁוֹמֵם So⸗ ם
mem.idest desolatus: siue perditus.aut stupefactus vel me⸗
rens. Threñ.3. Posuit me desolatam. Scribitur etiam cum Desol
mem in principio & dicitur מְשׁוֹמֵם Mesomem. Dañ.9. מם
Et erit in templo abominatio desolationis. Et in eodem. Desol
Perseuerauit desolatio. Et in eodem.12. Posita fuerit abo⸗
minatio in desolatione. Ponitur etiam pro merente vel tri
sti. Esdre.9. Et sedi merens. Et in eodem. Et ego sedebam Mere
tristis. Potest etiam legi desolatus vel stupefactus. Ezech.3 Tristi
Mansi ibi tribus diebus merens.& in plurali שׁוֹמְמִים מים
Somemim. Threñ.1. Facti sunt filii mei perditi. Et in eo⸗ perdit
dem. Omnes porte eius destructe.& in genere feminino Destr
שׁוֹמֵמָה Somema. Esa.54. Quoniam multi filii deserte. מה Deser
Threñ.1. Posuit me desolatam.& in plurali feminino Desol
שׁוֹמְמוֹת Somemoth. Esa.61. Et desertas & dissipatas in ge מות
nerationem & generationem. Dañ.9. Et vide desolatio⸗ Deser
nes nostras. Et inde שַׁמָּה Sama: siue מְשַׁמָּה Mesama aut dsolat ה
שְׁמָמָה Semama.idest desolatio: siue stupor. Ps.72. Quo⸗ מה
modo facti sunt in desolationẽ. Hiere.5. Stupor & mirabi desola
lia facta sunt in terra. Et in eodem.18. Vt fieret terra eo⸗ stupor
rum in desolationem. Ezech.33. Cum dedero terram eo
rum desolatam & desertam. Et in eodem.35. Et dabo te de
solatum & desertum. Pro quo hebrei legunt. Et da⸗

bo te in desolationē & desertū. Ioel'.3. Egypt⁹ in desolatio nē erit. & in plu. שְׁמָמוֹת Samoth. siue שְׁמָמוֹת Semamoth. aut מְשַׁמּוֹת Mesamoth. ps.45. Qui posuit prodigia sup terrā. p quo btūs hiero. in ps. iuxta he. ve. trāstulit quātas posuit solitudines in terra. Esa.15. Aque nemrim deserte erunt. Pro quo he. le. Desolatiōes erūt. Ezech.35. In desolatiōes sempiternas tradā te. & inde שִׁמָּמוֹן Simamon. i. desolatio Ezech.12. Et aquā suā in desolatione bibēt. & inde שְׂמָמִית Semamith. i. stellio. Prouer.30. Stellio manibus nititur. & solum inuenitur in predicto loco.

שְׂמאֹל Semol. sinistra. De quo vide infra in dictione שְׂמֹאל Semol.

שָׁמַד Samad. destruere. disperdere. delere. dissipare. Leuit 26. Destruā excelsa vrā. Deut.1. vt traderet nos in manu amorreorū atq; deleret. Prouer.14. Domus impiorum delebitur. Esa.14. Et scopabo eā ī scopa terēs. p quo he. le. Destruēs vel delēs. & in eo.48. Nō fuisset attritū nomē ei⁹ a facie mea. idest non fuisset deletum vel dissipatū. Ezech. 14. Et delebo eum de medio populi mei israel. & in eo.32. Et dissipabitur multitudo eius. Osee.10. Disperdentur excelsa idolorum.

שָׂמַח Samach. letari. exultare. gaudere. Exo.4. Vidēsq; te letabitur corde. Deut.33. Letare zabulon in exitu tuo Iudi.9. Quod letificat deū & hoīes. Ester.8. Omnisq; ciuitas exultauit atq; letata est. ps.15. letatū est cor meū & exultauit lingua mea. Ps.88. Letificasti oēs inimicos eius. Ps. 104. Letata est egyptus in profectiōe eorū. Prouer.13. lux iustorū letificat. & in eo.27. Et letifica cor meū. Et in eodē 29. Et iustus laudabit atq; gaudebit. Eccl's.11. Letare iuuenis in adolescentia tua. Hiere.20. Quasi gaudio letificauit eū. & inde שָׂמֵחַ Sameach. i. letus siue gaudēs. Deut.16. Erisq; in leticia. Pro quo he. le. Erisq; letus siue gaudēs. Ester. 5. Letus & alacer. & in plu. שְׂמֵחִים Semechim. Iob.3. Gaudētq; vehemēter cū inuenerint sepulchrū. Pro quo he. le. leti siue gaudētes in leticia siue in exultatione: gaudebūt cum inuenerint sepulchrū. i. qui quondā gaudebāt in exultatione: mō gaudēt cū inueniūt sepulchrū. ps.34. Qui gratulātur malis meis. Esa.24. Ingemuerūt oēs qui letabātur corde. & inde שִׂמְחָה Simcha. i. leticia siue gaudiū. Nu.10. Si qñ habueritis epulū aut dies festos. pro quo he. le. In die leticie vestre & in festiuitatibus vestris. Eccl's.8. Laudaui igitur leticiam. Esa.55. In leticia egrediemini.

שָׁמַט Samat. dimittere. remittere. relinquere. precipitare declinare. calcitrare. Exo.25. Anno aūt septimo dimittes eā: & requiescere facies. Deut.15. Cui debetur aliqd ab amico vel proximo ac frē suo repetere nō poterit. pquo he. le. Remittat siue dimittat oīs cui debetur aliquid. & ieo. Ciuē & ppinquū repetēdi nō habebis ptātem. Pro quo he. le. Et qd fuerit tibi cū fratre tuo dimittet man⁹ tua. & est sēsus sicut in lrā nrā. Hiere.17. Et relinqueris sola ab hereditate tua. & inde שְׁמִטָּה Semita. i. remissio. Deut.15. Septimo anno facies remissionē. & i. eo. Appropinquauit septimus annus remissiōis. Signāt ēt pdicta dictio pcipitare. 4 Reg.9. Precipitate eā deorsū: & pcipitauerūt eā. ps.140. absorti sunt. pro quo he. le. pcipitati sūt. pōt ēt legi secūdū primā significationē dimissi sunt vel relicti sunt. Ponitur ēt pro declinare vel calcitrare. 2. Reg.6. Calcitrabāt boues & declinauerāt eā. vbi vna dictio hebraica ponitur pro dua bus dictiōibus latinis. nā in hebreo sic habetur. Qm̄ calcitrauerātboues siue qm̄ declinauerāt boues. & aliqui hebrei legunt in predicto loco. Qm̄ lapsi fuerant boues.

שָׁמַיִם Samaim celi. & declinatur tm̄ pl'r: & caret numero singulari: & ponitur aliqñ plurale pro singulari de quo vide supra in dictione שָׁם Sam.

שְׂמִכָה Semicha. opertorium seu pallium. Iudi.4. Et opertus est ab ea pallio. & solum inuenitur in predicto loco. — שְׂמִכָה Pallium.

שְׂמֹאל Semol. sinistra. & scribitur cū aleph ante lrā lāmed loco vau vocali. Geñ.48. Manasem vero in sinistra sua. & in eo. Sinistrā āt sup caput manasse. 2. Reg.16. A dextera & a sinistra eius. Esa.9. Et comedet ad sinistrā. & aliqñ scribitur sine āleph. 2. Reg.14. Dñe mi rex neq; ad dexterā neq; ad sinistrā. & inde שְׂמָאלִי semali. i. sinister. 3. Reg.6 Sil'r erexit columnā secūdā. p quo he. le. & erexit columnā sinistrā. & in hebreo est ge. maf. & in ge. fe. שְׂמָאלִית Semalith. Leuit.14. Olei vero partē mittet in manū suā sinistrā. & inde verbū הִשְׂמִאל Hasmel qd signat sinistrare: si latīe posset dici. i. ad sinistrā pergere. vel ad sinistrā declinare: aut vti sinistra. Geñ.13. Ego ad sinistrā pergā. 2. Paralipo.12. Vtraq; manu fundis saxa iacientes. pro quo he. le. Dextera & sinistra vtētes lapidibus. Esa.30. Et nō declinetis nec ad dexterā nec ad sinistrā. & aliqñ scribitur sine āleph. Ezech. 21. Exacuere valde ad dexterā & ad sinistram. Item שִׂמְלָה Simla. i. palliū seu vestimentū: aut pannus. Geñ.9. Palliū ī posuerūt humeris suis. Deut.8. Vestimētū tuū quo opiebaris nequaq; vetustate defecit. & in eo.22. Expandentq; vestimētū corā senioribus. & in plu. שְׂמָלוֹת Semaloth. Geñ. 45. Singulis aūt proferri iusit binas stolas. i. binas vestes Exo.3. Vasa argentea & aurea ac vestes.

— שְׂמֹאל Sinistra. שְׂמָאלִי Sinister. שְׂמָאלִית Sinistra. הִשְׂמִאל Ad sinistrā pergere. Sinistra vti vel declinare ad sinistraz. שִׂמְלָה Pallium. Vestimētū. שְׂמָלוֹת Stole. Vestes.

שָׁמֵן Saman. impinguare. incrassare. Deut.32. Incrassatus est dilectus. & in eo. Impinguatus: incrassatus. Nee. 9. Et saturati & impinguati sunt. Esa.6. Exceca cor populi huius. Pro quo hebrei legunt. Incrassari. idest incrassatum est cor populi huius. & sic habetur in euangelio secundum mattheum capitulo.13. vbi dicitur. Incrassatum est enim cor populi huius: & auribus grauiter audierunt. Hiere.5. incrassati sunt & impīguati. & inde שָׁמֵן Samen. idest pinguis 1. Paralip.4. Inuenerūtq; pascua vbera & valde bona. Pro quo hebrei legunt. Et inuenerunt pastum pinguē & bonū. Esa.30. Eritq; vberrimus & pinguis. & in plu. שְׁמֵנִים semanim. Esa.25. Conuiuium pinguium: cōuiuium vindemie: conuiuium pinguium medulatorum. Et aliquando scribitur cum mem in principio. Nee.8. Ite comedite pinguia. ps.77. Et occidit pingues eorum. Esa.10. Mittet dominator dominus in pinguibus eius tenuitatem. & in genere feminino שְׁמֵנָה Semena. Geñ.49. Aser pinguis est panis ei⁹ Nu.13. Humus pinguis an sterilis. Nee.9. Ceperuntq; vrbes munitas & humum pinguem. & inde שֹׁמֶן somen siue מִשְׁמָן Misman. idest pinguedo siue crassitudo. Geñ.27. In pinguedine terre erit habitatio tua. ps.108. Et caro mea mutata est propter oleum. Pro quo hebrei legunt. Et caro mea macilenta facta est: siue mutata est a pinguedine. Potest etiam significare oleum: vt infra dicetur. Esa.17. Et pinguedo carnis eius marcescet. & inde שֶׁמֶן Semem. siue שָׁמֶן Samem. idest oleum vel vnguentum. Exo.27. Oleum de arboribus purissimum. Leuit.24. Vt offerant tibi oleum de oliuis purissimis. Prouer.27. Et oleum dextere sue euocat. Canti. primo. Oleum effusum est nomen tuum Esa.1. Nec fota oleo. Et in eodem.5. In cornu filii olei. Et in eodem.10. Computrescet iugum a facie olei. Ezech.32. Et flumina eorum quasi oleum adducam. Ponitur etiam pro oliua. Nee.8. Et afferte frondes oliue: Significat etiam vnguentum siue oleum aromaticum. Ps.132. Sicut vnguentum in capite quod descendit in barbam barbā Aaron. Canti.1. Fragantia vnguentis optimis. Item שְׁמֹנָה Semona. idest octo. 4. Regum.22. Octo annorum

— שָׁמֵן Incrassare Impīguare. שָׁמֵן Pinguis Vberrim⁹ שְׁמֵנִים Pinguia. Pingues שְׁמֵנָה Pinguis שֹׁמֶן מִשְׁמָן Pīguedo שֶׁמֶן oleum. oliua. Vnguētuz שְׁמֹנָה octo.

erat iosias.Eccl's.11.Da partē septem necnō & octo . Mich.
שְׁמִינִי 5.Et octo primates hoim.& inde שְׁמִינִי Semini.i.octauus.
Octauus. Exo.22.Die octauo reddes eū mihi.Leuit.9.facto aūt octa
שְׁמִינִית uo die.& in ge.fe.שְׁמִינִית Seminith.vt in titulo. p̄s . 11.vbi
Octaua. dr̄ in finē psalmus dauid ꝓ octaua.& idē שְׁמֹנִים Semonim
שְׁמֹנִים i.octogīta.vt Geñ.16.Octoginta & sex annorū erat abraā.
Octogīta. Itē אַשְׁמַן Asman.i.locus caliginosus siue sepulchrū. & so=
אַשְׁמַן caliginosū lū iuenitur in nu.plu.Esa.59.Et in caliginosis q̄si mortui.

שָׁמַע Audire שָׁמַע Samaa.Audire.siue exaudire:acquiescere . obedire.
intelligere.Geñ.3.Vocē tuā dñe audiui.& in eo.quia
audisti vocē vxoris tue.Et in eo.18. Quo audito sara risit
post ostiū tabernaculi.pro quo he.le.Et sara audiebat post
Exaudire. ostium tabernaculi.Et in eo.21.Exaudiuit dñs vocē pueri
Et in eo.34.Quod cū audisset iacob.& in eo.45.Auditū
q̄ȝ est & celeri sermone vulgatū in aula regis. Pro quo he.
le.Et vox audita.i.rumor auditus est in domo pharaonis.
Exo.2.Audiui gemitū eorū.& in eo.22 . Si clamauerit ad
me:exaudiā eū.& in eo.23.Nec audietur ex ore vr̄o.Nu.12
Quod cū audisset dñs iratus est valde.1. Reg.15 . Precepit
itaq̄ȝ saul populo.Pro quo he.le.Et audire fecit saul popu=
lū.i.p̄conizare fecit vt oēs cōgregarētur ad preliū.4.Reg.
7. Siquidē dñs sonitū audire fecerat.1.Paralip.15.In nab=
lis & citharis cōcrepātes.Pro quo he.le. Audire facientes.
s.cantica & hymnos.Nee.12.Et audita est letitia ierusalem
Ps.57.Qui nō exaudiet vocē incantantium.p̄s.129.Dñe
exaudi vocē meā.Hiere.23. Nolite audire verba ꝓpheta=
rū.& in eo.51.Annūciate cōtra eā regibus Ararat . ꝓ quo
he.le.audire facite.Dañ.8.Audiui vnū de sanctis.Sigñat ēt
Acqiescere acquiescere vel obedire.Geñ.16.Cumq̄ȝ ille acquiesceret.1
Obedire Reg.15.& nō potius vt obediatur voci dñi.& in eo . Meli⁹
est enim obedientia q̄ȝ victime.Pro quo he . le. Melius est
enim obedire q̄ȝ victima.p̄s.17. In auditu auris obedient
mihi.Esa.11.Et filii amon obedientes erunt. Hiere . 35.qa
obedierunt precepto patris sui .& in eo. Quia obedistis p̄=
cepto ionadab. Sigñat ēt intelligere qđ est idē qđ audire
mēte & corde.Deut.28.Cuius linguā intelligere nō possis
Intelliger 3.Regū.3.Dabis ergo seruo tuo cor docile. pro quo he.le.
Cor intelligēs.Esa.36.Loquere ad seruos tuos syra lingua:
שֵׁמַע intelligim⁹ eā.& inde שֵׁמַע Sémaa. siue שְׁמוּעָה Semua.i.
שְׁמוּעָה auditio siue auditus;aut fama vel rumor.Iob.42 . Auditu
Auditus. auris audiui te.Esa.23.Cum auditū fuerit in egypto :dole
būt cū audierint de tyro.Pro quo he.le . Cū auditio fuerit
ī egypto :dolebūt ab auditiōe vel a rumore aut a fama tyri.
Nūncium Et in eo.37.Et audiet nūciū.Pro quo he.le.Et audiet audi
tionē siue famā vel rumorē.Et in eo.53. quis credidit audi
Auditio. tui nr̄o.Hiere.51.Veniet in āno auditio. Et in eo.& timea=
tis auditū qui audietur in terra.Ponitur ēt pro fama . Ios.
Fama. 6.Et nomē eius vulgatū est in omni terra.i.fama eius.Hie
re.5.Audiuit rex Babylonis famā eius.& aliq̄n scribitur cū
mē in principio & dr̄ מִשְׁמַע mismaa.2.Reg.22. Fecitq̄ȝ eū
מִשְׁמַע sibi dauid auriculariū a secreto.pro quo he.le.Et posuit eū
Auditio. dauid ad auditionē suā.i.vt secreta eius audiret.Esa.11.nec
Auditus scđm auditū auriū arguet.Ponitur ēt ꝓ obediētia.1.Regū.
Obediētia 22.Et pgens ad imperiū tuū.Pro quo he.le. ad obediētiā.
tuā.i.vt tibi obediat in omnibus que ei imperaueris. & in=
הַשְׁמָעוּת de הַשְׁמָעוּת Hasmacuth.i.auditio.Ezech.24. Vt annunci=
auditio et tibi.Pro quo he.le.In auditione aurium.i.vt audiasque
annunciabit tibi.

שֶׁמֶץ Paululū שֶׁמֶץ Sémes.parum.paululum.pauxillum.ignominia seu
infamia.Iob.4.Suscepit auris mea venas susurri e=
ius.pro quo he.le.Suscepit auris mea paululū seu pauxillū
Vix parū. ex eo.& in eo.26.Et cū vix paruā stillā sermonis eius au=
שִׁמְצָה dierim⁹.Scribitur ēt cū he in fine & dr̄ שִׁמְצָה simsa.i.igno
minia seu infamia.Exo.32.Propter ignominiam sordis. Ignom

שָׁמַר Samar.custodire.seruare.conseruare.obseruare .ca=
uere.Geñ.2. Vt operaretur & custodiret illum.Et in Custod
eo.3. Ad custodiendā viam ligni vite.Et in eo.28.Et custo
dierit me in via. Et in eo.37. Pater vero rem tacitus consi
derabat.pro quo he.le.Et pater eius cōseruabat rē seu ver=
bū.& per talē modū loquēdi dicitur.Luce.2.Maria aūt cō=
seruabat oīa verba hec: conferens in corde suo.Deut.4.ob Obser
seruabitis & implebitis opere.& in eo.custodi igitur temet
ipsum.Et in eo.Custodite igitur aīas vr̄as.Et in eo.24.ob
serua diligenter ne incurras plagā lepre.2.Reg.22. & custo
diui me ab iniquitate mea.Iob.14.Sed parce peccatis me=
is.pro quo he.le.Nō custodias siue obserues sup peccatum
meū.i.nō obserues mihi odiū seu vindictā.p̄s.15, Cōserua Cōser
me dñe qm̄ speraui in te.Ps.17.Quia custodiui vias dñi.
Ps.85.Custodi aīam meā qm̄ sanct⁹ sum.Eccl's.8. Ego os
regis obseruo.Hiere.31.Et custodiet eū sicut pastor gregē
suū.Amos.1.Et indignationē eius seruauerit vsq̄ȝ in finē. seruar
Ione.2.Qui custodiunt vanitates.Mich.6.Et custodisti p̄=
cepta Amri.Sigñat ēt cauere.s.q̄n est verbū passiuū prime Cauer
cōiugationis impatiui modi.Exo.19.Cauete ne ascenda=
tis in montē.Deut.4.Caue ne obliuiscaris pacti dñi dei tui
Et in eo.12.Caue ne offeras holocausta tua in oī loco . Ios.
6.Vos aūt cauete: ne de his que precepta sunt quicq̄ȝ con=
tingatis.Esa.7.Vide vt sileas.Pro quo he.le.Caue & sile . i.
temetipsum custodi vt sileas.& inde שׁוֹמֵר Somer.i.custos
Geñ.3.Nūquid custos fratris mei ego sū.1.Reg.28 .& ego Custo
custodē capitis mei ponam te.Esa.21.Custos quid de no=
cte.& inde מִשְׁמָר mismar:siue מִשְׁמֶרֶת Mismereth.i.custo
dia.Geñ.42.Et tradidit illos custodie.Exo.12 . & obserua Custo
bitis eum.pro quo hebrei legunt.Et erit vobis in custodiā
1.Reg.22. Mecūq̄ȝ seruaberis .Pro quo hebrei legunt. Et e
ris mecum in custodiam.& est sensus sicut in littera nostra.
1.Paralip.26.Custodiā contra custodiā.Prouer.4 . Oī cu=
stodia serua cor tuum.& in plurali מִשְׁמָרוֹת Mismaroth.
Nee.7.Et posui custodes.Pro quo hebrei legunt.Et posui Custo
custodias.Et in eodem.13.& constitui custodias.& in eodē.
Et constitui custodias sacerdotum & leuitarum. Dicitur eti
am שָׁמְרָה Somra.idest custodia.p̄s.104.Pone domīe custo
diam ori meo.& aliquando scribitur cum aleph in princi= Custo
pio & dicitur אַשְׁמוּרָה asmura.siue אַשְׁמֹרֶת asmoreth.idest
custodia.Ps.89.Et custodia in nocte.Ponitur etiam ꝓ vi= Cust
gilia.Exo.14.Iamq̄ȝ aduenerat vigilia matutina. Iudi. 7. Vigi
Incipientibus vigiliis noctis mediis.pro quo hebrei legūt
In principio vigilie noctis medie.& in plurali אַשְׁמֻרוֹת as
muroth.p̄s.118.Preuenerunt oculi mei ad te diluculo .Pro
quo beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veri
tatem transtulit.Preueniebant oculi mei vigilias. Et aliq̄n Vigi
scribitur sine aleph.p̄s.76. Anticipauerunt vigilias oculi
mei.Item שָׁמִיר Samir.i.adamas:aut spina vel vepres.Hie
re.17.Et in vnguine adamantino.Ezech .3. Vt adamantē adam
& silicem dedi faciem tuam.Zach.7.Et cor suum posue=
runt vt adamantem.Significat etiam spinam seu vepres .
Esa.5.Ascendent super eam vepres & spine .Et in eodem. Vep
6.Vepres enim & spine erunt in vniuersa terra. Et in eo= Spi
dem.7.In spinas & vepres erunt.Et in eodem .32 . Super
humum populi mei spine & vepres ascendent. Itē שְׁמָרִים
Semarim.idest feces .& solum inuenitur in numero plura
li.Ps.73. Veruntamen fex eius non est exinanita:bibent Fe
omnes peccatores terre.Pro quo hebrei legunt. Verunta= Fec
men feces eius bibent . Hiere.48 .Et requieuit in fecibus
suis . Soph.1. Et visitabo super viros defixos in fecibus
suis.

שֶׁמֶשׁ Semes. Sol. Gen̄.19.sol egressus ē sup terrā.p̄s.122 Per diē sol nō vret te. Eccl's.1. Et oritur sol & occidit. Malach.4.& orietur vobis timētibus nomē meū sol iustitie. & in ligua chaldaica dr̄ שִׁמְשָׁא Simsa. Dan̄.6.& vsq; ad occasū solis laborabat vt erueret illū.& in plu. שְׁמָשׁוֹת Simsoth: & sign̄at ꝓpugnacula. Esa.54. Et ponā iaspidē ꝓpugnacula tua. Item שַׁמֵּשׁ Sammes. in lingua chaldaica significat ministrare. Dan̄.7. Millia millium ministrabant ei.

שֵׁן Sen.dens.ebur.coccinū.Exo.21.dentē pro dēte.& ī eo. Dētē si excusserit. Prouer.25. Dēs putrid⁹ & pes lapsus & in plu. שִׁנַּיִם Sinnaim. Gen̄.49. Et dentes eius lacte cādidiores. Canti.4. Dētes tui sicut greges tōsarū. & qn̄ iūgitur cum dictione שָׁלֹשׁ Salos: que sign̄at tres: tūc ābe dictiones sign̄ant instr̄m ferreū qđ tridēs appellatur.1. Reg.2.& hēbat fuscinulā tridētē in manu sua. Accipitur ēt pro rupe vel scopulo acuto ī pte supiori.1.Reg.14. Eminētes petre ex vtraq; pte: & quasi in modū dentiū scopuli hinc inde p̄rupti. Iob.39. In p̄ruptis silicib⁹ cōmoratur atq; inaccessis rupibus. Sign̄at ēt p̄dicta dictio ebur qđ est dens elephātis.3.Reg.10. Thronū de ebore grādē. Cāti.5. venter eius eburneus. Ezech.17. Dētes eburneos & hebeninos. Sign̄at ēt coccinū seu colorē rubeū.& tūc scribitur cū iod in fine & dr̄ שָׁנִי sani. vt Gen̄.38. in q̄ obstetrix ligauit coccinū. Exo.39. purpura cocoq; bis tincto. Ios.2. Funicul⁹ iste coccine⁹. Cāti.4. sicut vitta coccinea labia tua.& aliqn̄ scribitur cū mē in fine: & dr̄ שָׁנִים sanim. Esa.1. Si fuerīt pctā vr̄a vt coccinū. Prouer.30. Oēs.n. domestici eius vestiti sunt duplicib⁹. pro quo he.le. Oīs.n. dom⁹ eius vestita est coccino. ꝙ si pro שָׁנִים Sanim legatur שְׁנַיִם Senaim: tūc significat duo vel duplicia sicut est in littera nostra.

שָׁנַן Sanan.acuere.narrare.cōfabulari.recitare.seu repetere. Deut.32. Si acuero vt fulgur gladiū meū. p̄s.44. sagitte tue acute. p̄s.139. acuerūt linguas suas sicut serpentes. p̄s.72. Et renes mei cōmutati sunt. proquo he.le. Et renes mei acuūtur siue acuti sunt. pōt ēt deriuari a dictiōe שָׁנָה sana q̄ sign̄at mutare siue commutare. sicut est in lr̄a nr̄a. Sed btūs hiero. ī ps. iuxta he.ve. trāstulit. renes mei velut ignis fumigās. Qđ ēt pōt intelligi scđm lr̄am hebraicā. nā ponitur ibi dictio אֶשְׁתּוֹנָן Esthonā.& pōt esse dictio cōposita ab אֵשׁ Es: qđ sign̄at ignē: & תְּנַן thenan ꝙ in lingua chaldaica sign̄at fumū siue fumigās. Sign̄at ēt p̄dicta dictio narrare siue confabulari. Deut.6. Et narrabis ea filiis tuis. & inde שְׁנִינָה Senina. idest narratio seu fabula. Deut.28. Et eris p̄ditus in parabolam ac fabulam.

שָׂנֵא Sana.odire.odiū habere. Gen̄.26. Ad hoīem quē odistis. Et in eo.29. Vidēs aūt dn̄s ꝙ despiceretur lia. ꝓ quo he.le. Videns aūt dn̄s ꝙ odiosa esset lia.& in eo.37. Oderāt eū: nec poterāt ei quicq̄ pacifice loqui. & ī eo. que cā maioris odii seminariū fuit. pro quo he.le. & addiderūt amplius odire eū. Exo.18.& qui oderint auaritiā. Nu.10.& fugient qui oderūt te a facie tua. Deut.1. Odit nos dn̄s. & ī eo.16. Que odit dn̄s de⁹ tu⁹.& in eo.19. Si quis āt odio hn̄s ꝓximū.& in eo.21. Si habuerit hō duas vxores: vnā dilectā & alterā odiosam. p̄s.43.& odiētes me dispdidisti. p̄s.138. Nōne qui oderunt te dn̄e oderā. Prouer.8. Timor dei odit malū.& in eo.14. Etiā ꝓximo suo paup odiosus est. & īde שִׂנְאָה Sinaa.i.odiū.2.Reg.13. vt maius esset odiū quo oderat eā. p̄s.23.& odio iniquo oderūt me.& inde שׂוֹנֵא Sone i.odiēs siue inimicus. Exo.23. Si videris asinū odiētis te iacere sub onere. Prouer.26. Labiis suis intelligitur inimic⁹ & in plu. שׂוֹנְאִים Sonim.2.Reg.5. odiētes aīam dauid. Esa.66. Dixerunt fratres vestri odientes vos. & aliqn̄ scribitur cum mem in principio. p̄s.43. Et odientes nos disperdidisti. Ps.89. Inimici domini mentiti sunt ei.

שִׁנְאָן Sinan. abūdās. p̄s.67. Multiplex millia letantiū. ꝓ quo btūs hiero. in ps. iuxta he.ve. trāstulit. Millia abundantium.& aliqui hebrei dicunt ꝙ significat certū ordinem celestis hierarchie.

שְׁנָב Senab.cācellus.& scribitur cū aleph in pricipio & dicitur אֶשְׁנָב Esnab. Prouer.7. per cancellos prospexi iuuenem. In alio vero loco beatus hieronymus transtulit cenaculum. Iudi.5. Et de cenaculo loquebatur.

שָׁנָה Sana.mutare.cōmutare.iterare.vel secūdare.1. Reg.21. Et mutauit os suum.3.Reg.14. Surge & cōmuta habitum. Hiere.52. Et mutauit vestimēta carceris eius. Malach.3. Ego dn̄s non mutor.& aliqn̄ scribitur cū aleph loco he.4.Reg.25. Et mutauit vestes eius. Eccl's.8. Et potētissimus faciē illius cōmutabit.& inde שׁוֹנִים Sonim.i.mutantes siue mutati.& ponitur pro detractoribus qui mutāt verba aliorū vt detrahant. Prouer.24. Et detractoribus ne cōmiscearis.& in ge.fe. שׁוֹנוֹת Sonoth.i.mutate siue diuerse. Ester.3. Nouis vtens legibus. Pro quo he.le. Et leges eorū sunt mutate siue diuerse ab omni populo.i.a legibus oīm populorū.& inde שְׁנוֹת Senoth.i.mutatio. p̄s.76. Mutatio dextere excelsi. Pōt ēt sign̄are annos vt īfra dicetur. sign̄at ēt predicta dictio שָׁנָה Sana iterare vel secundare. i. secūdo idem facere. Gen̄.41. Quod aūt vidisti secūdo ad eandē rē pertinēs somniū. Pro quo he.le. Et quia iteratū vel secūdatum est somniū pharaoni.1.Reg.26. Et secundo opus non erit. Pro quo he.le. Et nō secundabo ei.i.non inferam ei secundā plagā: quia vna tantū interficiam eū.2.Reg.20. nec secundo vulnus apposuit.3.Reg.18. Etiam secundo hoc facite: qui cū fecissent secūdo. Pro quo he.le. Et dixit reiterate: & reiterauerūt. Nee.13. Si secūdo hoc feceritis manū mittam in vos.& inde שֵׁנִי Seni.i.secūdus: siue alter. Gen̄.1. Et factū est vespere & mane dies secundus. Iudi.6. Et alterum taurum septē annorū. Et in plu. שֵׁנִים Seniim. vt Gen̄.6. Cenacula & tristega facies in ea. Pro quo he.le. Secūdos & tertios facies in ea.i.cenacula secunda & tertia: & in ge.fe. שֵׁנִית Senith. Ios.19. Et egressa est sors secunda filiorū beniamin. Nee.3. Mensurā secūdā cōtra ascensum firmissimi anguli. Reperitur ēt שֵׁנִי seni pro שֵׁנִית Senith. Vt in eodē Vbi dicitur Annon filius selo sextus mensurā secūdā. Ponitur ēt aduerbialiter.i.secūdo. Gen̄.22. vocauitq; abraā angelus dn̄i secūdo. Ios.5. Et circuncide secundo filios israel. Ester.2. Atq; inde in secūdas edes ducebantur. pro quo he.le. Ipsa reuertebatur ad domū mulierū secūdo.& īde מִשְׁנֶה Misne.i.secūdus. vel secūda. aut duplex. Deut.17. describet sibi deuteronomiū legis hui⁹.i.secūdā legē. Nam deuteronomiū grece idē est quod secunda lex latine.4. Regū.22. Et precepit rex elchie pontifici & sacerdotibus secundi ordinis.2.Paralip.34. Que habitabat in ierusalem in secunda. Ester.10. Quō mardocheus iudaici generis secundus a Rege asuero fuerit. Sign̄at ēt duplicē. Gen̄.43. Et pecuniam duplicem ferte vobiscum. Et in eodem. Tulerunt ergo viri munera & pecuniā duplicē. Deut.15. Quia iuxta mercedē mercenarii sex annis seruiuit tibi. pro quo he.le. qm̄ duplici mercede mercenarii seruiuit tibi sex annis. Esa.61. In terra sua duplicia possederunt. Hiere.17. Et duplici cōtritione contere eos.& inde מִשְׁנִים Misnim. Pro quo beatus hieronymus transtulit vestes.1.Reg.15. Et optimis gregibus ouium & armentorum & vestib⁹.& aliqui hebrei dicūt ꝙ sign̄at arietes duorū annorū.& inde שְׁנַיִם Senaim.i. duo. bini. ābo. vterq;. Gen̄.7 de aiantib⁹ īmūdis duo & duo Et in eo.25. Due gentes in vtero tuo: & duo ppl'i de ventre tuo diuidentur. Exo.34. p̄cide tibi duas tabulas lapideas

4.Reg.4.Vt tollat duos filios meos. Signat et binos siue
Bina. bina.Gen.6.Bina induces in arca.& in eo.Bina de oibus in
gredientur.Et qn coponitur cu pnoie plurali:signat vterqz
Vterqz. siue ambo.Gen.2.Erat aute vterqz nudus.Nu.25.Et perfo
Ambo. dit ambos simul.Iob.9.Et ponere manu sua in ambob9.&
שְׁנַיִם inde שְׁנַיִם Sanim.i.duplices vel duplicia.Prouer.31.Oms
Duplicia. eni domestici eius vestiti sunt duplicib9. Hebrei vero dicut
Coccinum q signat coccinu. De quo vide supra in dictione שֵׁן Sen.&
in genere feminino שְׁתַּיִם Sethaim siue שְׁתֵּי Sethe.i.due.
שְׁתַּיִם Gen.32.Tulit duas vxores suas.1.Reg.1.& habuit duas vxo
Due. res.Hiere.2.Duo eni mala fecit populus meus. & qn iungi
tur cu dictione עָשָׂר Asar q signat dece:tunc dr שְׁנֵים עָשָׂר
שְׁנֵים עָשָׂר Senem asar siue שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה Sethemesre. & ambe dictiões
Duodeci. significant duodecim.Gen.14.Duodecim eni annis seruie
rat cordolaomor.& in eo.35.Erat aut filii iacob duodecim.
שָׁנָה Item שָׁנָה Sana.i.annus.Gen.26.Inuenit in ipso ano cetu
Annus plu.Leuit.25.Donec vnus copleatur anus. Nu.14.Dies p
anno.Et qn post se regit genitiuum:tuc scribitur cum thau
in fine loco he.Leuit.25.Vsqz ad anum iubilei opabitur te
cu.Dan.1.fuit aut daniel vsqz ad annu primu cyri regis psa
שָׁנִים rum.& in plu.שָׁנִים sanim siue שְׁנֵי Sene.i.ani. Gen.23.Vi
xit aut sara cetum viginti septe annis. & in eo.29.Seruiuit
anni iacob pro rachel septe anis.& in eo.41.Septe vbertatis ani
sunt.Abach.3.In medio annorum viuifica eum.Reperitur
etiam שְׁנוֹת Senoth secundum terminationem pluralem fe
שְׁנוֹת mininorum.ps.89. Annis quibus vidimus mala. Et in eo
anni dem. Dies annoru nrorum:in ipsis septuaginta annis.& in
שְׁנָתַיִם numero duali dr שְׁנָתַיִם sanathaim.i.duo anni.siue bieniu
Duo anni Gen.41.Post duos anos vidit pharao somniu.& in eo.45.
Bienium. Bieniu est eni q cepit fames in terra. & a pdicta dictione di
שָׁנִי cunt aliqui hebrei p deriuatur שָׁנִי Sani:qd signat coccinu.
De quo vide supra in dictione שֵׁן Sen.

שֶׁנְהַבִּים שֶׁנְהַבִּים Senhabim.detes elephatoru.& est dictio coposi
ta a שֵׁן Sen.q signat dente & הָבִים Habim elepa
Detes ele tes.3.Reg.10.Et dentes elephantoru & simias & pauones.
phatoru שָׁנַס שָׁנַס Sanas.accingere.3. Reg.18. Accinctisqz lubis curre
bat ate achab.Pro quo he.le.& accingit lumbos suos
accingere. & currebat ante achab.& solum inuenitur in predicto loco.
שָׁסַס שָׁסַס Sasas.diripere. deuastare. depredari. & scribitur cu
simplici samach & cu puncto dagues pter defectu
diripere. alteri9 samach.ps.88.Et diripuerunt eu oes trafeuntes via.
Vastare. Zach.14.Et vastabuntur domus.Vide etia de hoc in dictio
מְשִׁסָּה ne sequenti.Et inde מְשִׁסָּה Mesisa.i.direptio vl deuastatio.
direptio. Esa.42.Quis dedit in direptionem iacob.
שָׁסָה שָׁסָה Sasa.diripe. deuastare. depdari: sicut dictio pcedes.
diripere. 1.Reg.23.Et diripiut areas.ps.43.Et q oderunt nos
Vastare. diripuerunt sibi.Esa.17.Hec est pars eoru qui vastauerunt
nos.Hiere.50.Diripietes hereditate mea.& aliqn scribitur
cu aleph in medio loco vau vocali.Hiere.30.Et oms qui te
vastant:vastabuntur.p quo he.le.Et erut qui te vastat in va
statione siue in direptione. & aliqn scribitur cu sin loco sa
mach.Esa.10.Et principes eorum depredatus sum.

depredari שָׁסַע Sasaa.diuidere.findere.dilacerare.decerpere.cofrin
שָׁסַע gere.Leuit.1.Cofringetqz ascellas eius.p quo he.le.
Cofringer Et diuidet siue scindet eum in alis suis. & in eo.11. Ome qd
diuidere. habet diuisa vngula & ruminat.& in eo. Et sus qui cu vngu
la diuidat no ruminat.Deut.14.Omne aial qd in duasptes
findit vngula.Iudi.14.Dilacerauit leone qsi hedu in frustra
Findere. decerpet.1.Reg.24.& cofregit dauid viros suos sermoib9.
dilacerare שִׁסֵּף Sasaph.in frustra cocidere.1.Reg.15. Et in frustra co
שִׁסֵּף cidit eu samuel.& solum inuenitur in predicto loco.
Concidere שָׁעָה Saa respicere.aspicere.aiaduertere.meditari.confide
שָׁעָה re.inclinari:seu declinare.excecare. siue caligare.di

mittere.remittere.recedere.Gen.4.& respexit dns ad abel Respi
& ad munera eius:ad cain aut & ad munera illi9 no respexit
Exo.5.Et no acquiescat verbis medacibus.p quo he.le. Et
no aspiciat siue no aiaduertat verba medacii.Esa.41. Et loq
mur & videamus simul.i.aspiciam9.Signat et meditari.ps. Aider
118.Et meditabor in iustificationibus tuis semp.Ponitur et Medi
p cofidere.Esa.31.Et no sunt cofisi sup sanctu israel.Signat Cofide
etia inclinare siue declinare.Esa.17.In die illa inclinabitur Incli
homo ad factore suu: & no inclinabitur ad altaria q fecerut
manus ei9.Pot et legi scdm prima significatione.in die illa
aspiciet homo seu aiaduertet ad factore suu.& in eo.41.Ne
declines quia ego de9 tu9. hebrei tn dicut q in pdicto loco
signat formidare vl timere.Ponitur et per antiphrasin p ex Decli
cecare vel oculos claudere aut caligare. Esa.6.Et oculos ei9 Form
claude.& in eo.32. Et no caligabut oculi videtiu. Vide etia Claud
de hoc supra in dictioe שׁוּעַ Soaa.signat et pdicta dictio di Ocul
mittere vel remittere aut recedere ab aliquo.Iob.10.Dimit caliga
te me vt plaga paululu dolore meu.ps.39.Remitte mihi vt Dimi
refrigerer.Iob.14.Recede ergo paululu ab eo.Esa.22.Re Remi
cedite a me:amare flebo.& aliqn duplicatur lra sin & littera Reced
ain: & tuc signat meditari siue delectari. ps.118.In iustifica
tionib9 tuis meditabor.De q vide ifra in dictioe שַׁעֲשַׁע Saa Medi
saa.Ite שָׁעָה Saa. seu שַׁעְתָּא saatha i lingua chaldaica signat
hora.vt Dan.3.Eade hora mittetur in fornace ignis.& i eo. Hora.
4.Cepit intra se tacitus cogitare quasi vna hora.

שַׁעֲטָה Saata.calcatio siue cocolcatio:scdm hebreos.Beat9
hiero.trastulit popa.Hiere.47.A strepitu pope ar Pom
moru & bellatoru ei9.p quo he.le.A sonitu calcatiois vl co Cocc
culcatiois vngularu fortiu ei9.& solu iuenitur i pdicto loco.

שַׁעַטְנֵז Saatnez. vestis seu panus ex lana & lino cotextus
Deut.22. Vestimento quod ex lana & lino contex Vesti
tum est.& solum inuenitur in predicto loco.

שֹׁעַל Saal.pugillus seu pugn9.Esa.40.Quis mesus est pu
gillo aqs.& in plu.שְׁעָלִים Sealim.3.Reg.20.Si suffe Pug
cerit puluis samarie pugillis ois ppli qui seqtur me.Ezech.
13.Et violabant me ad populu meu pter pugillos ordei. Pug
Item שׁוּעָל Sual.i.vulpes.Nee.3.Si ascenderit vulpes trasi Vulp
liet muru eorum.& in plu.שׁוּעָלִים Sualim.Canti.2.Capi
te nobis vulpes paruas que demoliuntur vineas.Ite מִשְׁעוֹל Vulp
Misool.i.semita angusta.Nu.22.Stetit angelus in angustiis
duarum maceriarum quibus vinee cingebantur.i.angusta Semi
semita duarum maceriarum. ang

שָׁעַן Saan.recubere.inniti. apodiari.fulcire.seu sustetare.
Nu.21.Et recuberet i finib9 moabitaru.4. Reg.4.Il Recu
lo innitete sup manu mea.2.Paralipo.13.Eo qd sperassent Inni
in dno deo patru suoru.i. nixi esset i dno. Iob.8.Innitetur Sper
sup domu sua.Prouer.3.Ne innitaris prudetie tue. Esa.10.
No adiiciet residuu israel & hi qui fugerint de domo iacob
inniti sup eu qui pcutit eos:sed innitentur sup dnm sanctu
israel.& in eo.50. Et innitatur sup dnm deum suu. Et inde
מִשְׁעָן Misaan. siue מַשְׁעֵן Maseen.i.fulcimetu siue sustetacu
lu aut sustetatio.ps.17.Et factus est dominus ptector meus.
Pro quo beeatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Et fa Firm
ctus est dns firmamentum meum.i.sustentaculum seu ful tum.
cimentum. Ponitur etia pro valido & forti aut pro robore. Valid
Esa.3 Validum & forte:omne robur panis & omne robur a forti
que.i.sustentaculu vel sustentatio aut fulcimetum. & aliqn Robu
scribitur cum he vel thau in fine.& ponitur etia pro baculo
in quo homo sustentatur & cui innititur. vt Exo.21. Et am Bacu
bulauerit foris super baculum suum.Esa.36. Ecce confidis
super baculum arundineum confractum.

שַׂעִף Saiph.cogitatio.& solum iuenitur in numero plura
li.scilicet שְׂעִפִּים Seipim.Iob.4.In horrore visionis Cogi

nocturne. pro quo he.legunt. In cogitationibus de visio nibus noctis.Et in eodem.20.Idcirco cogitationes mee va rie succedunt sibi.& aliquando scribitur cū littera samach loco sin de quo vide supra in dictione סָעַף Saiph.

שָׁעַר Saar.existimare.coiectare.Prouer.23.Quia in simi litudinem coniectoris & harioli extimatq̄d ignorat Pro quo hebrei legunt.Quia sicut existimat vel coiectatur in anima sua sic est.& inde שְׁעָרִים Searim . idest extimatio nes.Geñ.26.Et inuenit in ipso anno centuplum . Pro quo hebrei legunt. Et inuenit in ipso anno centum extimatio nes .idest centuplum ꝙ extimauerat.lxx. vero centuplum ordei transtulerunt. Vnde beatus hieronymus in hebrai cis questionibus super hoc loco sic ait . Licet in aliena terra seminauerit isaac : tamē non puto ꝙ tāta ei fertilitas ordei fuerit.vnde melius puto illud esse quod habetur in hebreo & aquila quoq; transtulit & inuenit in anno illo centuplū extimatum.licet enim eisdem litteris & extimatio scriba tur & ordeum: tamen extimationes שְׁעָרִים Searim legun tur.ordea vero.שְׂעֹרִים Seorim. Hec hieronymus . Item שַׁעֲרוּרָה Saarura.idest horribile siue turpitudo . Hiere. 5. Stupor & mirabilia facta sunt in terra . Pro quo hebrei le gunt.Stupor & horribile . i. res horrenda fuit in terra . Et in eo . 23 . Et in prophetis ierusalem vidi similitudinem adulterantium.pro quo hebrei legunt. Vidi turpitudinem adulterii.Et aliquando scribitur cum iod in fine & dicitur שַׁעֲרוּרִיָּה Saaruria. Osee.6. In domo israel vidi horrenda. & aliquando mutatur he in tau.& dicitur שַׁעֲרוּרִית Saaru rith.Hiere.18.Quis audiuit talia horribilia que fecit vir go israel. Vide etiam de hoc in dictione sequenti .& inde שֹׁעָרִים Soarim.idest horribiles vel abomiabiles . Pro quo beatus hieronymus transtulit malas.Hiere.29.Et ponam eos quasi ficus malas : que comedi non possunt. Item שַׁעַר Saar.idest porta.siue ianua.Geñ.23.Et possidebit semē tu um portā inimicorum tuorum.Et in eodem.28 . Non est hic aliud nisi domus dei & porta celi.Deut.25.perget mu lier ad portam ciuitatis.4.Regum.7.Iuxta introitum por te.& in plurali שְׁעָרִים Searim.idest porte siue ianue.Deut. 14.Et repones intra ianuas tuas.ps.66 . Diligit dominus portas sion.Naum.3.Pandentur porte terre tue. Ponitur etiam pro vrbibus.Deut.28.Donec disperdat & conterat i cunctis vrbibus tuis.& inde שֹׁעֵר Soer.idest ianitor.2.Reg. 18.Et vociferans in culmine ait.pro quo hebrei legunt. & clamans speculator ad ianitorē ait.& in plurali שֹׁעֲרִים soa rim.2.Paralipo.8.Et ianitores in diuisiōibus suis per por tam & portam.

שָׂעַר Saar.metuere. formidare.horrere.tempestatē fieri tempestate moueri:vel quasi tempestas commouere siue tempestate rapi.Deut.32.Quos non coluerunt patres vestri.Pro quo hebrei legunt.Quos non timuerūt siue for midauerunt patres vestri .Hiere.2.Et porte eius desolami ni vehementer. Pro quo hebrei legunt. Et horrescite: deso lamini vehementer.Sed si pro שַׁעֲרוּ Saaru legatur שְׂעָרָיו searau.tunc significat portas eius sicut est in littera nostra. Ezech.32.Et reges eorum horrore nimio formidabunt su per te. Significat etiam tempestē fieri: vel tempestate cō moueri:siue tempestate rapi.ps.49.Et in circuitu ei9 tem pestas valida.Ps.57.Sicut viuentes:sic in ira absorbet eos. Pro quo beatus hiero.in ps.iuxta he.ve.transtulit.Quasi vi uentes quasi ira:tempestas rapiet eos.Dañ.11.Et quasi tem pestas veniet contra eum rex aquilonis.idest quasi tempe stas commouebitur contra eū.& inde שַׂעַר Saar siue שְׂעָרָה Seara.idest horror siue tempestas.Iob.18.Et primos inua sit horror . Naum.1.Dominus in turbine & tempestate via eius. Vide etiam de hoc supra in dictione סַעַר Saar. Item שָׂעִיר Seir.idest hedus aut hircus.Geñ.37 . Et in sanguine hedi quem occiderant tinxerūt.Leuit.4 . Hircū de capris immaculatum.& in genere femenino שְׂעִירָה Seira.idest ca pra. Vt in eodem. Offeret capram immaculatam .& in plu rali שְׂעִירִים Seirim.Leuit.16.Duos hircos stare faciet co ram domino.Item שֵׂעָר Sear.idest pilus seu capillus aut pi losus.vel hispidus.Leuit.13. Et pilos versos in candorem. Et in eodem. Quod si pilus coloris est pristini. Et in eodē. Et capillus sui coloris est.Iudi.16 .Iamq; capilli eius rena sci ceperant.4.Regum.1. Vir pilosus .Pro quo hebrei le gunt.vir habens pilos.ps.67. Verticem capilli . Canti . 6. Capilli tui sicut grex caprarum.scribitur etiam cum he vel tau in fine.Iudi.20. Vt capillum quoq; possint percutere. Iob.4.Inhorruerunt pili capitis mei.& in aliquibus locis predictis ponitur singulare pro plurali.& in plurali dicitur שַׂעֲרוֹת Searoth.ps.38.Multiplicati sunt super capillos ca pitis mei.& inde שָׂעִיר Sair.siue שֵׂעָר sear.idest hirsutus vł pilosus aut hispidus.Geñ.25.Et totus in morē pellis hispi dus.Et in eodem.27. Nosti ꝙ esau frater meus homo pilo sus sit.Esa.34.Pilosus clamabit alter ad alterum. & in plu rali שְׂעִירִים Seirim.Esa.13.Et pilosi saltabunt ibi.Accipi tur etiam pro demonibus.Leuit.17.Et nequaq̄ vltra im molabunt hostias suas demonibus. & in plurali feminino שְׂעִירֹת Seiroth.idest pilose.Geñ.27.Quia pilose manus similitudinem maioris expresserant.Item שְׂעִירִים seirim. idest gutte siue stille pluuie.& solum inuenitur in numero plurali. Deut.32.Quasi imber super herbam:& quasi stille super gramina.Item שְׂעֹרָה Seora.idest ordeum. Exo. 9.li num ergo & ordeum lesum est:eo quod ordeum esset virēs Declinatur etiam pluraliter שְׂעֹרִים Seorim.4.Regum.7 Duo modii ordei statere vno.

שִׁעֲשַׁע Saasaa.delectari.blandiri.ps. 93. Cōsolatiōes tue letificauerunt animam meam.Pro quo beatus hie ro.in ps.iuxta he.ve.transtulit.Consolationes tue delecta bunt animam meam.ps.118. In iustificationibus tuis me ditabor.Pro quo hebrei legūt.In preceptis tuis delectabor Esa.11.Et delectabitur infans ab vbere.Et in eodem. 66. & super genua blandietur vobis. & inde שַׁעֲשֻׁעִים Saasuim. idest delectationes siue blanditie. Et solum inuenitur innu mero plurali:& ponitur plurale pro singulari.ps.118. Nisi ꝙ lex tua meditatio mea est. Pro quo btūs hiero. in ps.iux ta he.ve.transtulit.nisi ꝙ lex tua delectatio mea est. Et in eo dem. Mandata tua meditatio mea est.Pro quo beatus hie ronymus in predicto psalterio transtulit. mandata tua vo luptas mea est.Prouer.8.Et delectabar per singulos dies. Pro quo hebrei legunt.Et eram delectationes siue blandi tie per singulos dies.idest delectabar siue blandiebar p sin gulos dies.Hiere.31.Si puer delicatus.vbi ponitur pro de licato.idest puer cui blanditur.

שְׁפִיפֹן Sephiphon.Cerastes serpentis genus.Geñ.49. Ce rastes in semita.

שָׁפָה Sapha.nudare.eleuare.festinare.Iob.33. Et ossa que tecta fuerunt nudabuntur.Hebrei tamen dicunt ꝙ si gnificat eleuare.vnde in predicto loco ipsi legunt .Et eleua buntur ossa eius que non videbantur.idest ossa que erāt te cta carne & non videbantur:eleuabuntur:cum sint nudata carnibus propter nimiam maciem. Alii vero dicunt ꝙ si gnificat conterere: sicut dictio שׁוּף Suph. De qua supra di ctum est.& inde נִשְׁפֶּה Nisphe.idest excelsum vel eleuatū. Esa.13. Super montem caliginosum leuate signum . p quo hebrei legunt. Super montem excelsum leuate signū . po test etiā deriuari a dictione נֶשֶׁף Neseph.que signat caligi

שְׁפָאִים nem: de quo supra dictum est in littera nū. & inde שְׁפָאִים se
שְׁפָיִים phaim. vel שְׁפָיִים Sephaiim. i. colles vel mōtes excelsi. Esa.
supini colles. 41. Aperiā in supinis collibus flumina. i. in excelsis collib⁹
vie. vel in excelsis mōtibus. Ponitur etiā pro viis. Hiere. 4. Ventus vrēs in viis que sunt in deserto. Item שְׁפִי Sephi. i. velo
שְׁפִי velociter citer seu festinanter. Nu. 23. Cūq; abisset velociter. Sed in
Solus. translatione chaldaica habetur. Cūq; abisset solus. Item
שְׁפוֹת Sephoth. i. pingues pluralis numeri fe. ge. 2. Reg. 17.
Pingues oues & pingues vitulos. Et aliqui hebrei dicūt q̄ significat
Casei. caseos. vnde in translatione chaldaica sic habetur. & caseos lactis de vaccis siue de armentis.

שָׂפָה Sapha. labium. ora. ripa. seu littus. Gen̄. 11. Erat autē
Labiū. terra labii vnius. Iob. 12. Cōmutans labium veraciū.
Prouer. 12. Labium enim veritatis firmū erit in perpetuū.
שְׂפָתַיִם Soph. 3. Tūc reddā pplīs labiū electum. & in plu. שְׂפָתַיִם Sephathaim siue שִׂפְתוֹת Siphthoth. Exo. 3. Presertim cū sim incircuncisus labiis. 1. Reg. 1. Tantum labia eius mouebātur
Labia. Prouer. 4. Et detrahētia labia sint ꝑcul a te. & in eo. 14. Labia sapiētū custodiunt eos. Cāti. 5. Labia ei⁹ lilia distillātia
שָׂפָה Accipitur et שָׂפָה Sapha. pro ora vel extremitate. Exo. 26. Facies & quinquaginta ansas in ora sagi vnius. & in eo. 28.
Ora. In cuius medio supra: erit capicium & ora per gyrū. 3. Reg. 7. A labio vsq; ad labium rotundum in circuitu. 2. Paralip. 4. Labium illius: quasi labium calicis. i. ora vel sūmitas. Significat etiā ripā vel littus. Gen̄. 45. In ripā ānis ripa. Exo.
Ripa. Littus 14. Et viderunt egyptios mortuos super littus maris.

שִׁפְחָה Siphcha. ācilla. familia: seu cognatio. Gen̄. 16. Sed
ancilla. habēs ancillā egyptiā noīe agar. 4. Reg. 4. Nō habeo ancillā tua quicq; in domo mea. ps. 122. Sicut oculi an
שְׁפָחוֹת cille in manib⁹ dn̄e sue. & in plu. שְׁפָחוֹת Sephachoth. Gen̄.
ancille. 24. Argentum & aurum seruos & ancillas. Ioel. 2. Sed sup
מִשְׁפָּחָה seruos & ancillas meas effundā spūm meum. Item מִשְׁפָּחָה Mispacha. i. cognatio: seu familia. Gen̄. 24. De cognatione
Cognatio Familia. mea & domo p̄ris mei. Leuit. 25. Vnusquisq; rediet ad familiā pristinā. Deut. 29. Familia aut tribus. Hiere. 8. Qui residui fuerint de cognatione hac. Amos. 3. Et super omnē cognationē quā eduxit de terra egypti. Zach. 14. Quod si familia egypti nō ascēderit. i. gens vel populus. Et in plu.
מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת Mispachoth. Nu. 1. Per generationes & familias
Familie Cognationes ac domos suas. Ios. 7. Accedet per cognationes suas. Amos 3. Tātum vos cognoui ex oībus cognationibus terre. Significat etiā ꝓuincias. Hiere. 10. Et super ꝓuincias que nomen
Prouicie. Genus. tuū non inuocauerunt. Ponitur etiā pro genere. Gen̄. 8. Secundum genus suū egressa sunt de arca. Hiere. 15. Et visitabo super eos quattuor canes ad lacerādum & volatilia celi & bestias terre ad deuorandum & dissipādum. Pro quo he. le. Et visitabo super eos quattuor genera dicit dn̄s: gladium ad occidēdum: & canes ad lacerādum: & volatilia celi & bestias terre ad manducāndum & disipandum.

שִׂפַּח Saphach. decaluare. Esa. 3. Decaluabit domin⁹ verticē
Decaluare filiarum sion. De quo vide supra in littera samach in dictione. סָפַח Saphach.

שָׁפַט Saphat. iudicare. Gen̄. 19. Nunquid vt iudices. & in
Judicare. eo. 16. Iudicet dn̄s inter me & te. Exo. 18. Qui iudicent populum oī tēpore. Deut. 1. Quod iustum est iudicate. Iudi. 4. Que iudicabat populū in illo tēpore. 1. Reg. 8. Cōstitue nobis regem vt iudicet nos. 2. Reg. 18. Iudicauit enī pro te dn̄s hodie. 3. Reg. 3. Iudiciū quod iudicasset rex: & in de verbum passiuū quod signat iudicari vel iudicio conten
Judicari. iudicio cōtēdere dere. ps. 18. Cū iudicatus fuerit exeat condēnatus. Esa. 43. Iudicemur simul. Hiere. 2. Iudicio contendā aduersum te. Ezech. 20. Sicut iudicio contendi aduersus p̄res vr̄os. Et in
שׁוֹפֵט de שׁוֹפֵט Sophet. i. iudex. Exo. 2. Quis cōstituit te pricipē & iudicē sup nos. Et aliqn̄ scribitur cum mē in principio. Iob 9. Et iudicē meū deprecabor. & in plu. שׁוֹפְטִים Soptim.
Deut. 16. Indices & magistros cōstitues. Et inde מִשְׁפָּט Mispat. i. iudicium siue ius aut decretum. ordo. consuetudo. ritus. exemplar. aut figura. Gen̄. 18. Nequaq; facies hoc iudicium. Leuit. 19. Nolite facere aliquid iniquum in iudicio. Deut. 18. Hoc erit iudicium sacerdotum a populo. Et in eo. 27. Maledictus qui peruertit iudicium. 1. Reg. 8. Et predic eis ius regis. & in eo. Hoc erit ius regis. ps. 1. Propterea non resurgūt ipii in iudicio. Esa. 1. Querite iudiciū. Hiere. 46. Castigabo te i iudicio. & in eo. 48. Hucusq; iudiciū moab. Significat etiā decretum siue cōstitutum aut ordinē. 1. Reg. 22. Hec fecit dauid: & hoc erat decretum illi. 3. Reg. 4. Iuxta constitutum sibi. & in eo. 5. Perfecta est domus in oī ope suo & vniuersis vtensilibus suis. Pro quo he. le. Et perfecta ē domus in oībus rebus suis: & in oībus ordinibus vel cōstitutis suis. Hiere. 10. Et tēplum iuxta ordinē suū. significat et consuetudinē vel ritum. Gen̄. 40. Iuxta officium tuū sicut ante facere consueueras. Pro quo he. le. Iuxta cōsuetudinē primā quando eras pincerna eius. Ios. 6. Circuierunt vrbē sicut dispositum erat. i. sicut consuetum erat aliis diebus. 1. Paralipo. 24. Vt luceret iuxta ritum. Ponitur etiā pro exēplari vel figura. Exo. 26. Eriges tabernaculum iuxta exemplar quod tibi in monte mōstratum est. 4. Reg. 1. Cuius figura & habitus est vir. & in plu. מִשְׁפָּטִים Misphatim. i. iudicia. Exo. 21. Hec sunt iudicia. ps. 17. Qm̄ oīa iudicia eius in cōspectu meo. Et aliqn̄ scribitur sine mē & dr̄ שְׁפוֹט Sephot 2. Paralipo. 20. Si irruerint super nos mala: gladius: iudiciū Et in plu. שְׁפָטִים Sephatim. aut שְׁפוּטִים Sephutim. Nu. 23. Nā in diis eorum exercuerat vltionē. Pro quo he. le. Et in diis eorum fecit dn̄s iudicia. Ezech. 14. Quod si quattuor iudicia mea pessima. & in eo. 23. Et iudicia perpetrauerunt in ea. & in eodem. 28. Cum fecero iudicia in omnibus qui aduersantur eis.

[Right margin: Judex. שׁוֹפְטִים Judices מִשְׁפָּט Judicium ... Jus. ... Decretum Cōstitutum ... ordo. ... cōsuetudo ... Ritus Exemplar Figura מִשְׁפָּטִים Judicia ... שְׁפוֹט Judiciū ... שְׁפוּטִים שְׁפָטִים Ultio Judicia]

שָׁפַךְ Saphach. fundere. effundere. Gen̄. 9. Quicunq; effuderit humanum sanguinē: fundetur sanguis illi⁹. Leuit. 14. Et spargi puluerē rasure extra vrbē. Pro quo he. le. Et effundant puluerem. Deut. 21. Manus nr̄e non effuderunt sanguinē hunc. 3. Reg. 2. Et āmouebis sanguinē innocentē qui effusus est a ioab. & in eo. 13. Et effundetur cinis. & in eo. 21. Sanguinē innocentem fundit. ps. 21. Sicut aqua effusus sum. ps. 60. Effundite corā eo corda vr̄a. ps. 62. Pene effusi sunt gressus mei. Et in titulo psalmi. 101. Vbi dicitur. Et coram dn̄o effudit precē suā. Hiere. 6. Effunde sup paruulos foris. & in eo. Et fundite circa ierusalē aggerē. & in eo. 11. Effunde indignationē tuā super gentes que non cognouerunt te. Thren̄. 2. Cum exalarent animas suas in sinu matrum suarum. Pro quo he. le. Cum effunderētur aīe sue. & in eo. 4. Dispersi sunt lapides sanctuarii. i. effusi sunt Ezech. 16. Quia effusum est es tuum. & in eodem. 21. vt cō portet aggerē. Pro quo he. le. Vt effundat aggerē. i. fundat terrā & lapides vt fiat agger ad expugnandā ciuitatē. & in eodem. 26. Et cōportabit aggerē in gyro. Ioel. 2. Effundā spūm meū sup omnē carnē. Soph. 1. Et effundetur sanguis eorum sicut humus. & inde שֶׁפֶךְ Sephech. i. effusio vel locus vbi aliquid effunditur. Leuit. 4. In loco effusorum cinerum. & inde שָׁפְכָה Sophcha. i. effusorium: & accipitur ꝓ veretro quo vrina effunditur. Deut. 23. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis & abscisso veretro in ecclesiam domini.

[Right margin: Effundere ... Fundere ... Dispergere ... Locus effusionis]

שָׁפֵל Saphal. humiliare. deprimere. demittere. 1. Reg. 2. Humiliat & subleuat. Iob. 22. Qui enim humiliatus fuerit erit in gloria. ps. 17. Et oculos superborum humilia

[Right margin: Humiliare]

bis.ps.74.Hunc humiliat:& hunc exaltat.Esa.2. Oculi su
blimiū hoīm humiliabuntur.& in eo. Et super omnē arro-
gantē & humiliabitur.& in eo. Et humiliabitur altitudo vi
rorum.& in eo.29.Et humiliaberis:de terra loqueris.& in
eo.32.Et humilitate hūiliatur ciuitas. & in eo.57.Et humi
liata ē vsq; ad inferos.Hiere.13. Humiliamini sedete in ter
שִׁפְל ra.Et inde שִׁפְלוּת Siphluth siue שֵׁפֶל Sephal.i.humilitas.
שֵׁפֶל Eccl's.10.Et ī firmitate manuū perstillabit domus. Pro quo
rmitas he.le.Et in humilitate manuū pstillabit domus.i.in demis-
militas sione vel remissiōe manuū. Et ī eo.In humilitate vocis mo
שָׁפָל lentis.Et inde שָׁפָל Saphel.i.humilis.Leuit.13.Qui cū vide
milis rit locū lepre humiliorē carne reliqua.2. Reg.6. Et ero hu-
milis in oculis meis. Esa.57. Et cū contrito & humili spū.
שְׁפָל Ezech.17.Exaltaui lignū humile.& in plu.שְׁפָלִים Sepha-
niles lim.Esa.57. Et viuificet spūm humilium.& in ge.fe. שְׁפֵלָה
שְׁפֵלָ Sephela.Leuit.13. Nec humilior carne reliqua. Ezech.17.
milis Creuit in vineam latiorē humilē statura. & in eo.21. Nōne
hec est:que humilē subleuauit.Signāt etiā terrā humilem.i.
planam atq; cāpestrem.Deut.1.Et humiliora loca cōtra me
miliora ridiem.Ios.11.Et planiciem & occidentalē plagā montesq;
israel & cāpestria eius.2. Paralipo.1. Quasi sycomoros que
pestria nascuntur in campestribus.

שָׂפָם Sapham.os.bucca.Leuit.13. Caput nudum:os veste contectum.2. Reg.19. Et intōsa barba. Pro quo he. rba le. Non fecit os siue buccā suā.i.nō totōdit barbam circa os vel buccam suā in signum tristitie.quod solum tondebatur in illo tēpore.Ezech.24.Neq; amictu ora velabis.

שָׁפָן Saphan.cirogrillus:aut cuniculus.Leuit.11.Cirogril- grill lus qui ruminat.Et in plu. שְׁפַנִּים Sephanim.ps.103. Petra refugium herinaciis. Pro quo he.le. Petre refugium naciī. siue protectio cuniculis vel cirogrillis.

שֶׁפַע Sephaa.inundatio.globus.impetus.Deut.23. Quia inundationem maris quasi lac suggent. & aliqñ scri- datio. bitur cū thau in fine & dr̄ שִׁפְעַת Siphaath.4.Reg.9. Vidit bus globum iehu venientis: & ait video ego globum. Iob.38. petus impetus aquarum operiet te.& dicunt hebrei q; etiā signifi cat abundantiam seu multitudinem.

שָׂפַק Saphac.sufficere.plaudere.siue cōplodere.s.manib9 cere 3.Reg.20.Si suffecerit puluis samarie. Esa.2. Et pue ris alienis adheserunt. p quo he.le. Suffecerūt sibi. De quo vide etiā supra in dictiōne יָלַד Ialad.Et inde שֶׂפֶק Sephec. i.sufficientia:aut saturitas.Iob.20.Cum saturatus fuerit ar- ciētia. ctabitur. Pro quo he.le. Cum impleta fuerit sufficiētia eius arctabitur. Significat etiam predicta dictio plaudere vel cō ngere. plodere.s.manibus.Iob.27.Stringet super eū manus suas. audere. Pro quo he.le.Plaudet sup eum manibus suis.Et inde שֶׂפֶק Saphec.i.complosio vel percussio.Beatus hiero.transtulit rimer. oppressionem.Iob.36.Nō te ergo superet ira vt aliquē op rcussio primas.Pro quo he.le. Ne forte seducat te ira in percussiōe essio. vel in oppressiōne.i.vt aliquem percutias vel opprimas si- cut est in littera nostra.

שָׁפַר Saphar.ornare.pulchrū seu speciosum esse.Iob.26. are. Spiritus eius ornauit celos.ps.15.Etenim hereditas ciosissi- mea preclara est mihi.Pro quo btūs hiero.in psal.iuxta he. ū esse. ve.trāstulit.Et hereditas speciosissima mea est. Et inde שֶׁפֶר Sapher.i.pulchritudo.Geñ.49.Dans eloquia pulchritudi- chritu- nis.Et inde שַׁפִּיר Sapir.q; in lingua chaldaica significat pul chrum siue decorum. Dañ.4.Folia ei9 pulcherrima.& etiā alcher- predicta dictio in lingua chaldaica significat placere vel cō ma placere.Dañ.4. Placuit ergo mihi predicare eius signa.Et cere in eo.Consilium meum placeat tibi.Item שׁוֹפָר sophar. ccina. i.buccina siue tuba cornea.Exo.19.Et sonitus buccine pau latim crescebat. & in eo.20. Cunctus autē populus videbat

voces & lampades & sonitum buccine.ps.4.Et dn̄s in voce tube.ps.97.In tubis ductilib9 & voce tube cornee.Esa.58. Tuba Quasi tuba exalta vocem tuā.Et in plu. שׁוֹפָרוֹת sopharoth שׁוֹפָרוֹת Ios.6. Sacerdotes tollēt septem buccinas.& ī eo. Et sacerdo Buccine tes clangent buccinis. Item אֶשְׁפָּר Aspar.per additionem אֶשְׁפָּר aleph in principio.i.frustum carnis secundū hebreos. Pro quo beatus hiero.transtulit assaturam bubali carnis:ab אֵשׁ es qđ significat ignē & פַּר Par.i.bos seu bubalus.2. Reg.6. & partitus est vniuerse multitudini israel tā viri q̄ mulieri singulis colliridam pānis vnā & assaturā bubali carnis vnā. assaturabu bali. Item שַׁפְרִיר saphrir.i.folium. Hiere.43. Et statuet folium שַׁפְרִיר suū super eos. & aliqui hebrei dicunt q; significat tētorium folium. seu papilionem.

שְׁפַרְפָּרָה Sepharphera.in līgua chaldaica signāt dilucu- lū seu aurorā. Dañ.6.Primo diluculo cōsurgēs. שְׁפַרְפָּרָה aurora

שָׁפַת Saphath.ponere.reponere.ordinare.ps.21.Et ī pul- uerem mortis deduxisti me.Pro quo he.le. Posuisti שָׁפַת Deducere ponere dare. vl' reposuisti me. Ezech.24.Pone ollam:pone inquā.Esa. 26.Dn̄e dabis pacem nobis. Pro quo he.le. Dn̄e ordinabis ordinare. pacē nobis. Et inde שְׁפַתַּיִם sephathaím.i.termini. ps.67. שְׁפַתַּיִם Si dormieritis inter medios cleros. Pro quo beatus hiero. Cleri. in psal.iuxta he.ve.transtulit. Si dormieritis inter medios terminos.Et aliqui hebrei dicunt q; significat tripodes sup Termini. quas olle ponuntur ad coquendas carnes. Scribitur etiā cū Tripodes mē in principio:& dr̄ מִשְׁפְּתַיִם Mispetháim.Geñ.49.Accu מִשְׁפְּתַיִם bans inter terminos.ponitur etiā p labiis.Ezech.40.Et la Termini. bia earū palme vnius reflexa intrinsecus.Sed etiā in predi- Labia. cto loco hebrei legunt tripodes.nā pro labiis scribitur cum pūcto cebolet.De quo dictū est supra in dictiōe שָׂפָה sapha.

שְׁצָא Sasa.in lingua chaldaica significat consumare vel cōplere.vt Esd.6.& cōpleuerunt domū istam. שְׁצָא Complere

שֶׁצֶף Seseph.momentū.Esa.54. In momēto indignatio nis abscondi faciem meam a te. Et solum inuenitur שֶׁצֶף momētum in predicto loco.

שַׂק Sac.cilicium.saccus. Geñ.37. Indutus est cilicio.& in eo.42.Aperto:vnus sacco vt daret pabulum iumentis שַׂק Cilicium. saccus. 4.Reg.19.Et opertus est sacco.Iob.16.Saccum cōsui super cutem meā.ps.29.Cōscidisti saccum meum. Esa.3. Et pro fascia pectorali cilicium. & in eo.20.Solue saccū de lumbis tuis.Et in plu.שַׂקִּים sacim.2.Reg.3.Et accingimini saccis. שַׂקִּים sacci. 3.Reg.20.Ponamus itaq; saccos in lumbis nostris.

שָׁקַק Sacac.rugire.discurrere : siue ambulare.collidere . Prouer.28.Leo rugiēs & vrsus esuriens.Esa.33.Ve- שָׁקַק Rugire deābulare discurrere lut cū fosse plene fuerint de eo.p quo he.le. Sicut deambu- latio in fossis vel in cisternis: deambulabunt vel discurrent in ea. Ioel.2. Vrbē ingredientur.i.per vrbē discurrēt vel de Ingredi ambulabūt.Et aliqñ duplicatur littera fin.Nañ.2.Quadri- ge collise sunt in plateis. Et inde מֶשֶׁק Mesec.i.procurator Collidere vel dispensator domus: eo quod discurrit huc & illuc.Geñ. מֶשֶׁק pcurator. 15.Et filius procuratoris domus mee.

שָׁקַד Sacad.vigilare.continuare.Esd.8. vigilate & custodi te donec appendatis coram principibus sacerdotum שָׁקַד Uigilare ps.101. Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto. ps.126.Frustra vigilat qui custodit eā.Prouer.8.Et qui vi- gilat ad fores meas. Esa.29. Succisi sunt omnes qui vigila- bāt super iniquitatē.Hiere.1. Quia vigilabo ego super ver bo meo.& in eo.5. Pardus vigilans super ciuitates eorum. & in eo.31.Et sicut vigilaui super eos vt euellerem & demo lirer & dissiparem & disperderē & affligerē: sic vigilabo su per eos vt edificē & plantē. Dañ.9. Vigilauit dn̄s super ma liciā.Item שָׁקֵד saced.i.amygdalus.& accipitur tā pro arbo שָׁקֵד re q̄ pro fructu. Eccl's.12. Et florebit amygdalus. Hiere.1. amygdal9 Virgā vigilantē ego video. Pro quo he.le. Virgā seu bacu-

lum amygdali.i.baculum amygdalinũ vel nuceum ego video. Vnde beatus hieronymus in explanationib⁹ super predicto loco sic ait. Pro virga vigilante. lxx. baculum nuceum transtulerunt. Laborandum igitur nobis est vt breuiter hebrẽ etymologiã latinus lector intelligat. שָׁקֵד Saced nux dicitur. Vigil aũt seu vigilare appellatur שָׁקַד Soced.vnde & in posterioribus pardus vigilans hoc noĩe appellatur.ab eo igitur quod dr̃ nux ꝑpter verbi similitudinẽ ad vigilis intelligentiã nomen allusit.pro baculo nuceo virgã vigilãtẽ aquila & symmachus:theodotiõ vero amygdalinã trãstulerũt.hec hieronymus.Et in plu. שְׁקֵדִים Secedim.i.amygdale. Geñ.43. Modicum resine & mellis & storacis stactes & terebinthi & amygdalarum. Nu.17. Qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sũt.& inde מְשֻׁקָּדִים Masucadim.i.in modum amygdale vel nucis facti.Exo.25.Tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos.

שְׁקֵדִים amygdale מְשֻׁקָּדִים in nucis modum.

שָׁקַד Sacad.vigilare.sicut dictio precedẽs.Threñ.1. Vigilauit iugum iniquitatũ mearum.Hebrei tamen dicunt ꝙ significat continuare vel iungere.

Vigilare. continuare.

שָׁקָה Saca.potum dare.propinare.adaquare.irrigare.redundare.nutrire.Geñ.24. Et camelis tuis dabo potum.& in eo.Et dedit ei potum.& in eo.29. Date ante potũ ouib⁹.& in eo. Et adaquato grege osculatus est eã.Pro quo he.le.Et adaquauit oues labã fratris mr̃is sue: & osculat⁹ est iacob rachel.p̃s.77.Et adaquãt eos velut in abysso.Abach.2.Ve qui potũ dat amico suo. Signãt etiã irrigare. Iob.21. medulis ossa illi⁹ irrigãtur.p̃s.64.Visitasti terrã & inebriasti eã.i.irrigasti eam. Ioel.3. Et irrigabit torrentẽ spinarũ. Ponitur etiã pro redundare.Ioel.3.Et redundabũt torcularia vino & oleo.Ponitur etiã pro nutrire.Ezech.45. Et de his que nutrit israel in sacrificium.Et inde שִׁקּוּי Sicui.i.potus:vel poculum:aut irrigatio. p̃s.101. Et poculum meũ cũ fletu miscebam. Osee.2.Oleum meũ & potũ meũ.Prouer.3.Et irrigatio ossium tuorum.Et inde מַשְׁקֶה Masce.i.potũ dans vel pincerna:aut potus vel poculum. Geñ.40. Accidit vt peccarẽt duo eunuchi pincerna regis egypti & pistor Et in eo. Recordatus est inter epulas magistri pincernarũ. & in eo.Restituitq; alterũ in locum suũ:vt porrigeret ei poculum.Leuit.11.Et omne liquẽs quod bibitur.i.omnis potus qui bibitur. Esa.32. Et potum sitienti aufert. Et inde שֹׁקֶת Soceth.i.pila seu canalis vbi iumẽta adaquãtur. Geñ.24.Effundensq; hydriã in canalibus. Quod in hebreo legitur singulariter.s.in canali aut pila.Et in plu.שִׁקְתוֹת Sicathoth. Vt in eodem.30. Posuitq; eas in canalibus vbi aqua effundebatur.

שָׁקָה potũ dare. adaquare. Irrigare. Inebriare. Redũdare. Nutrire. שִׁקּוּי Poculum Potus. מַשְׁקֶה Pincerna. Poculũ Potus. שֹׁקֶת Canalis. שִׁקְתוֹת Canales.

שָׁקַט Sacat.quiescere.silere.mitigare.ꝑflare.Ios.11. Quieuitq; terra a preliis.Iudi.5.Quieuitq; terra quadraginta annis.& in eo.18.Iuxta consuetudinẽ sidoniorũ securum atq; quietum. Iob.3. Nõne siluí nõne quieui. & in eo.34.Ipso autẽ concedẽte pacẽ:quis est qui condẽnet.ꝑ quo he.le.Et ipse quiescere vel silere facit.s.bella: & quis est qui cõdẽnet:aut quis est qui inique agat. p̃s.75. Terra tremuit & quieuit.p̃s.82.Ne taceas neq; compescaris de⁹. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Ne sileas & non quiescas deus.Esa.7. Vide vt sileas: noli timere.& in eo.14 Conquieuit & siluit oĩs terra. & in eo.18.Quiescã & considerabo in loco meo.& in eo.57.Quod quiescere nõ potest Hiere.46.Et requiescet & ꝓsperabitur.& in eo.47. Quo modo quiescet.& in codẽ.48. Et requieuit in fecibus suis. Ezech.16.Quiescam & non irascar.Zach.1.Et ecce omnis terra habitatur & quiescit. Significat etiam mitigare.idest quiescere facere. p̃s.93. Vt mitiges ei a diebus malis. Prouer.15. Qui patiens est mitigat suscitatas. Significat etiam perflare.Iob.37. Cum perflata fuerit terra austri. Et inde שֶׁקֶט Secet.siue הַשְׁקֵט Hascet.i.quies vel silentiũ aut ociũ. 2.Paralipo.22. Et pacẽ & ociũ dabo in israel in diebus ei⁹. Esa.22. Et cultus iustitie silentium. & in eo.30. In silentio & in spe erit fortitudo vr̃a. Ezech.16.Et ocium eius.

שָׁקַט Quiescere Silere. Requiescere. Mitigare. Perflare. שֶׁקֶט Ocium Silentium.

שָׁקַל Sacal.ponderare.appendere.librare. Exo. 22. Reddet pecuniã iuxta modum dotis. Pro quo he.le. Argentum ponderabit seu appendet iuxta modum dotis.i.in pondere reddet. Esd.8. Appendiq; ei argentum & aurũ.& in eo. Et appẽdi in manibus eorum argentũ. Iob.6. Vtinã appenderentur peccata mea. & in eo.27. Neq; appẽdetur argentum in cõmutatione eius. Esa.40. Et librauit in pondere montes. Et inde שֶׁקֶל Secel.i.siclus.genus ponderis. Exo.30.Siclus viginti obolos habet.& in eo. Media pars sicli offeretur dño.Et in plu.שְׁקָלִים Secalim.Hiere.32.Appendi ei argentum septem stateres.Et inde מִשְׁקָל Miscal. i.põdus siue statera.Leuit.19.In iudicio in regula in põdere,& in mẽsura.Ezech.5.Et assumes tibi staterã põderis Scribitur etiam cum thau in fine & dr̃ מִשְׁקֹלֶת Miscoleth. 4.Reg.21. Et extendã super ierusalem funiculum samarie & pondus domus achab. Esa.28. Et ponam in pondere iudicium & iustitiam in mensura.

Pondera. Appẽdere. Librare. Siclus. Stater. Pondus.

שִׁקְמָה Sacam.morus.aut sycomorus.p̃s.77.Et moros eorum in pruina. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Et sycomoros eorũ in frigore.2.Paralipo.1.Quasi sycomoros que nascũtur in cãpestribus. Esa.9.Sycomoros succiderunt.Amos.7. Et vellicans sycomoros.

Morus. sycomorus.

שָׁקַע Sacaa.absorbere.demergere.submergere.ꝑfundare limpidare.ligare.Nu.11.& absortus est ignis.Hiere.51.Sic submergetur babylon.Amos.8. Et defluet q̃si riuus egypti. Pro quo he.le. Et ꝑfundabitur siue demergetur.& quia aque que sunt ꝑfunde:sũt limpidissime & purissime: ideo ponitur etiã ꝑ limpidare.i.purissimas aquas reddere. Hiere.32. Tunc purissimas reddã aquas eorũ. Ponitur etiã pro ligare. Iob.40. Et fune ligabis linguam eius. & inde מִשְׁקָע Miscaa.i.limpidissimũ vel purissimum.Ezech.34. Cum purissimam aquam biberitis.

absorbere. submergere. Defluere. purissimas aquas reddere. Ligare. purissimum.

שְׁקַעֲרוּרִת Secaarar.vallicula.& solum inuenitur in numero plura.s.שְׁקַעֲרוּרֹת Secaaruroth.Leuit.14.Quasi valliculas palore siue rubore deformes

Vallicula.

שָׁקַף Sacaph.aspicere.ꝓspicere.intueri. Geñ.19. Direxerũt oculos contra sodomã.ꝑ quo he.le.Et aspexerũt cõtra faciẽ sodome. & in eo.26.Prospiciens abimelech rex palestinorum per fenestrã.Nu.21. Quod respicit contra desertũ. Deut.26.Respice de sanctuario tuo.Iudi.5.Per fenestram respiciẽs vlulabat mater sisare.4. Reg.9. Et respexit per fenestram.p̃s.84.Et iustitia de celo prospexit.Prouer.7.Per cancellos prospexi iuuenẽ.Hiere.6.Quia malum visum est ab aquilone. Pro quo he.le. Quia malum ꝓspexit ab aquilone. Et inde שְׁקוּפִים Secufim.i.fenestre latiores & magis aperte in parte iteriori: sicut fit in tẽplis.ꝑ quo btũs hiero.transtulit obliquas.3.Reg.6. Fecitq; in templo fenestras obliquas. Significat etiam se inuicem respicientes.3. Reg.7. Contra se inuicẽ positas.i.se inuicem respiciẽtes.& in eo.Et super colũnas quadrãgulata ligna in cunctis equalia.i.cõtra se inuicẽ posita & iuicẽ respiciẽtes.& inde מַשְׁקוֹף mascoph.i.superliminare.Exo.12. Superliminare & vtrũq; poste.

aspicere. prospicere. Respicere. Obliquas. se inuicem respicientes. Superliminare.

שָׁקַץ Sacas. vitare.siue euitare.abominari.contaminare. detestari.spernere. Leuit.11.Et morticina eorum vitabitis.& in eo.Et vitanda sunt vobis.Pro quo he.le. Abominanda seu contaminãda sunt vobis.& in eo. Nolite cõtaminare aĩas vestras. Deut.7. Quasi spurciciẽ detestaberis. p̃s.21.Quõ nõ spreuit nec despexit deprecationẽ pauperis.

Vitare. abominari. Cõtaminare. Despicere.

Et inde שֶׁקֶץ Seces.siue שִׁקּוּץ Sicus.i.abominabile seu abominatio.aut execratio vel execrabile. Leuit.11. Abominabile vobis execrādūq; erit. & in eodem. Abominabile erit vobis.Dañ.12. Et posita fuerit abominatio in desolatione. Et in plu.שִׁקּוּצִים Sicusim .Deut.29. Vidistis abominationes eorum.Ezech.20. Vnusquisq; abominationes oculorū suorū nō proiecit.Dañ. 9. Et erit in tēplo abominatio desolationis.Q̄d in hebreo legitur in plurali.s.abominatiōes.

שָׁקַר Sacar.mētiri.falsificare.falsum loqui.aut falsum esse negare.inique agere.Geñ.21. Ne noceas mihi & posteris meis.Pro quo he.le. Ne mentiaris:siue ne falsificabis mihi.Leuit.19.Nō mētiemini nec decipiatis vnusquisq; ꝓximū suū.Pro quo he.le.Non mētiemini:nec falsificabitis. idest ne falsum aliquid faciatis vnusquisq; contra proximū suū.1.Reg.15.Porro triūphator israel non parcet. Pro quo he.le. Porro triūphator israel nō mentietur siue non loquetur falsē.ps.43. Et iniq; non egimus in testamēto tuo.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit.Nec mentiti sum9 in pacto tuo.Esa.63.Filii nō negātes. Et inde שֶׁקֶר Secer.i.mendacium seu falsum aut falsitas. Exo.20.Non loquaris cōtra ꝓximū tuū falsum testimoniū.& in eo.23.Mēdacium fugies.ps.7.Et peperit iniquitatē.Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta.he.ve.transtulit. Et peperit mendaciū. ps.18.Iniqui persecuti sunt me:adiuua me.pro quo beatus hiero.transtulit.falso ꝑsecuti sunt me.ps.119. Libera aīam meam a labiis iniquis.Pro quo beatus hiero.trāstulit.A labio mendacii. Prouer.18. Profert autē mēdacium dolosus testis.Hiere.8.Vere mendacium operatus est stilus mēdax scribarum. Sigñat etiā frustra siue in vanū.1. Reg.25.Vere frustra seruaui. ps.34. Qui aduersantur mihi iniq;.ꝓ quo he.le.Qui aduersantur mihi frustra.i.sine causa.Sed beat9 hiero.in psal.iuxta he.ve.secundū primā significationē trāstulit.Inimici mei mendaces.& in plu.שְׁקָרִים Secarim.ps. 100. Qui loquitur iniqua:nō direxit in conspectu oculorū meorum.pro quo beatus hiero.trāstulit.Loquēs mēdaciū. Hiere.23.& seduxerūt populū meū in mēdaciis suis.

שָׂקַר Sacar.innuere.s.oculis. Esa.3. & nutibus oculorum ibāt.hebrei tñ dicūt q̄ sigñat stibio oculos depīgere.

שֹׁר Sarar.vmbilicus. & scribitur cum simplici res & cū puncto dagues propter defectum alterius res. Cāti. 7.Vmbilicus tuus sicut crater tornatilis.Ezech.16.Non est precisus vmbilicus tuus.Scribitur etiam cum duplici res & dicitur שְׁרִירִי Serire.Iob.40.Et virtus ei9 in vmbilico vētris eius. Itē שְׁרִירוּת Seriruth.i.prauitas siue cogitatio mala.Deut.29.Et ambulabo in prauitate cordis mei.Hiere.3. Post prauitatem cordis sui pessimi.

שָׂרַר Sarar.dñari.principatum tenere.preualere. Nu.16. Nisi & dñatus fueris nostri. Ester.1.Esse viros principes ac maiores in domibus suis. Vide etiā de hoc supra in dictione שׁוּר Sur.

שְׁרָא Sara.in ligua chaldaica significat manere siue habitare. Dañ.2.Et lux cū eo est.i.manet siue habitat.

שָׁרָב Sarab.siccum siue aridum. aut estus. Esa.35. Et que erat arida in stagnum. & in eodem.49.Non percutiet eos estus & sol.

שַׁרְבִיט Sarbit.virga aut sceptrū.Ester.4.Rex aureā virgā ad eū tetēdit.& in eo.Tetēdit cōtra eā virgā auream.

שָׂרִיג Sarig.propago.ramus. & solum inuenitur in numero plurali.Geñ.40. In qua erant tres propagines.Ioel. 1.Albi facti sunt rami eius. Et inde verbū שָׂרַג Sareg.quod significat perplexum aut cōuolutum siue intricatum esse. sicut vites perplectuntur propaginibus.Iob.40.Nerui testiculorum eius perplexi sunt. Threñ.1. Conuolute sunt & imposite capiti meo.

שָׂרַד Sarad.remanere.relinqui.Ios.10. Hi qui israel effugere potuerunt:ingressi sunt ciuitates munitas. Pro quo he.le.Et reliqui qui remanserunt ex eis venerunt in ciuitates munitas.Et inde שָׂרִיד Sarid.i.ille qui relinquitur vel euadit.vt in ꝑdicto loco. Vbi ponitur verbum & nomē ab eo deriuatum.& in eo.8.Ita vt nullus de tanta multitudine saluaretur.i. relinqueretur. Threñ.2. Et non fuit in die furoris:dñi qui effugerit & relinq̄retur.Hiere.31. Populus qui remanserat a gladio.& in eo.42.Nullus de eis remanebit neq; effugiet.Item שְׂרָד Serad.i.ministerium.Exo.31. Et vestes sanctas in ministerio aaron sacerdoti & filiis eius Sigñat etiā instrumētum dolatorium.Pro quo btūs hiero. transtulit runcinā.Esa.44.Formauit illud in runcina.

שָׁרָה Sara.considerare.siue intueri. relinquere.soluere.incipere.Iob.37. Sup omnes celos ipse considerat. Vide etiā de hoc supra in dictione שׁוּר Sur.Hiere.15. Si nō relīquie tue in bonum. pro quo he.le. Si nō reliqui te i bonū De quo vide supra in dictione שְׁאָר Saar.alii vero legunt sic.Si non solui te in bonum.nā in lingua chaldaica significat soluere vl' dissoluere.Dañ.3. Ecce ego video viros quattuor solutos.& in eo.5.Et cōpages renum eius soluebātur. Significat etiā in lingua chaldaica incipere.Esd.5.Et ceperunt edificare domū dñi. Item שִׁרְיָה Siria.i.lorica siue thorax.Iob.41. Cum apprehenderit eū gladius:subsistere nō poterit:neq; hasta neq; thorax. Scribitur etiā cum nū in fine & dr̄ שִׁרְיָן Sirian.1.Reg.17. Et lorica hamata īduebatur 3.Reg.22. Et percussit regē israel inter pulmonē & stomachum.Pro quo he.le. Inter iuncturas & loricā. Esa.59.Indutus est iustitia vt lorica. Hiere.51.Et non ascendat loricatus. Et in plurali שִׁרְיוֹנוֹת Sirionoth.2. Paralipo.26.Et hastas & galeas & loricas.Item שָׁרוֹן Saron.i.campus seu planicies.Canti.2.Ego flos cāpi.Esa.35.Et factus est saron sicut desertū.i.cāpus in quo sunt vinee & frumenta:erit sicut desertum. Item מִשְׁרָה Misra.i.illud.quod ab alio exprimitur.Nu.6.Quidquid de vua exprimitur:nō bibet.& aliqui hebrei dicunt q̄ significat madefactum.i.quidquid est madefactum in vino vel in musto.

שָׂרָה Sara.preualere.dñari. Geñ.32.Quoniā si cōtra deū fortis fuisti:quāto magis cum hoībus preualēbis.pro quo he.le. Quoniā cum deo preualuisti siue dñatus fuisti. Osee.12. Et in fortitudine sua direct9 est cum angelo.i.preualuit.& in eo.Et inualuit ad angelum. Et inde מִשְׂרָה Misra.i.dñiū siue impium. Esa.9. Multiplicabitur ei9 impiū.

שָׂרַט Sarat.scindere.concidere.incidere.s.carnes vngulis vel ferro.vt Leuit.19. Super mortuo non incidetis carnes vr̄as.& in eo.21.Neq; in carnibus suis facient incisuras.Zach.12.Cōcisione lacerabuntur. Et inde שֶׂרֶט Seret. siue שָׂרֶטֶת Sarateth.i.incisionem. Leuit.21.Neq; in carnibus suis facient incisuras. pro quo he.le.Et in carnibus suis non incident incisionem. vbi ponitur verbum & nomē ab eo deriuatum.

שְׂרוֹךְ Seroch.corrigia.geñ.14.vsq; ad corrigiā caligę.Esa. 5.Nec rūpetur corrigia calciamenti eius.Et inde verbum siue participium מְשָׂרֶכֶת Mesarécheth.i.circuiēs sicut corrigia circunuoluitur. Pro quo beatus hiero. transtulit explicans.Hiere.2.Cursor leuis explicans vias suas.

שָׂרַע Saraa.superfluere.superfluū esse. Leuit.21. Vel paruo vel grādi.Pro quo he.le. Aut diminutum vel superfluum. & in eo.22. Bouē & ouē aure & cauda amputatis.ꝓ quo he.le. Superfluum vel diminutum.s.in aliquo mebro. Esa. 28. Coangustatum est enim stratum:ita vt alter decidat.Pro quo he.le. Coangustatū est enim stratum ne super

שָׂרַד Remanēr. שָׂרִיד Qui relīquitur. Qui remāsit. שְׂרָד ministeriū Runcina. שָׁרָה Cōsiderar. Relīquere Soluere Incipere. שִׁרְיָה thorax שִׁרְיָן Lorica. שִׁרְיוֹנוֹת Lorice. שָׁרוֹן Campus. Saron. מִשְׁרָה q̄d exprimit שָׂרָה preualere מִשְׂרָה Imperiū. שָׂרַט Incidere. Cōcidere Lacerare. שֶׂרֶט שָׂרֶטֶת Incisura. שְׂרוֹךְ Corrigia. מְשָׂרֶכֶת Explicans שָׂרַע Grāde. Sup fluere

fluat.i.ne superfluat alteri: quia est tam angustum ꝙ vix capit vnum hoiem: & si alius ibi recumbat necesse est vt alter illorum decidat. & sic beatus hiero. transtulit sensum.

שַׂרְעַף Saraaph. cogitatio. & solum inuenitur in numero plurali. ps.93. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo. Pro quo beatus hiero. in psalterio iuxta he.ve. transtulit. In multitudine cogitationũ mearũ: que sunt in me. ps.138. Et cognosce semitas meas. Pro quo beatus hiero. transtulit. & scito cogitationes meas.

Cogitationes

שָׂרַף Saraph. comburere. vrere. exurere. succendere. Exo.32. Combussitq; & cõtriuit vsq; ad puluerẽ. Leuit.10. Et oĩs domus israel plangat incendium: quod dñs succẽdit. & in eo. Exustum repetit. Nu.19. Cõburetq; eam cunctis videntibus. Deut.29. Sulphure & salis ardore comburens. 1.Reg.30. Et succẽderent eam igni. & in eo. Et inuenissent eã succensam igni. & in eodem.30. Et combuserunt eam igni 2.Reg.23. Et comburẽtur vsq; ad nihilum. 4.Reg.23. Succendit etiã lucum. & in eodem. & combussit eam sup altare. 2.Paralipo.26. Et cõbuserũt super eum ambitione nimia. Pro quo he.le. Et combuserunt super eum combustione nimia. Vbi ponitur nomẽ & verbum ab eo deriuatum. Esa.1. Ciuitates vestre succẽse igni. Hiere.36. Ne combureret librum. & in eo.26. Et ciuitatẽ hanc comburet igni. Pro quo hebrei legunt. Cõbures igni.i. eris causa vt cõburatur igni. Et aliquando scribitur cum samach loco sin. Amos.6. Et cõburet eum: vt efferat ossa de domo. & inde שְׂרֵפָה Serepha. idest incendium vel combustio. Leuit.10. Incẽdium quod dominus succendit. Nu.19. mittet in flãmam que vaccã vorat. Pro quo hebrei legunt. Mittet in medio combustionis vacce. 2.Paralipo.21. Et non fecit ei populus secundũ morẽ cõbustionis exequias. & in plurali מִשְׂרְפוֹת Misrephoth. Esa.33. Et erunt populi quasi de incẽdio ignis. Pro quo hebrei legunt. Et erunt populi quasi incendia vel cõbustiones ignis. Hiere.34. Et secundũ cõbustiones patrum tuorum priorum qui fuerunt ante te: sic comburent te. Et inde שָׂרָף Saraph.i. serpens ignitus qui flatu vrit. Nu.21. Fac serpẽtẽ eneum.i. similitudinem serpentis igniti. Esa.14. De radice enim colubri egredietur regulus: & semen eius absorbens volucrem. Pro quo he.le. Et fructus eius serpẽs volans: siue regulus volans. & in eo.30. Vipera & regulus volãs. vbi ponitur pro regulo. & in plurali שְׂרָפִים Seraphim. Nu.21. Misit dñs in populum ignitos serpentes. Sigñat etiam שְׂרָפִים Seraphim certũ ordinẽ angelorum celestis hierarchie. Esa.6. Seraphim stabant subter illud. & in eodem. Et volauit ad me vnus de seraphim.

Cõburere. Succẽdere. Exurere. שְׂרֵפָה Incẽdium. Cõbustio. מִשְׂרְפוֹת Incẽdia. שָׂרָף Serpens. Absorbẽs. Regulus. שְׂרָפִים Igniti serpentes. שְׂרָפִים Seraphim.

שָׁרַץ Saras. moueri. reptare. serpere. ebullire. producere. s. aĩalia mobilia seu reptilia. Geñ.1. Aĩam viuentẽ atq; motabilem quã produxerant aque. Pro quo he.le. Quã mouerunt aque.i. mouere fecerũt. & in eo. Producant aque reptile.i. mouere faciant. & in eo. Et ingredimini super terram.i. gradimini. Exo.8. & ebulliet fluuius ranas.i. moueri faciet. Leuit.11. Hec quoq; polluta reputabuntur: de his que mouẽtur in terra. ps.104. Edidit terra eorum ranas.i. produxit seu moueri fecit. Ezech.47. Et oĩs aĩa viuẽs que serpit. Et inde שֶׁרֶץ Seres.i. reptile aĩe viuẽtis. Leuit.11. Eorũ que in aquis mouẽtur & viuunt. & in eo. Omne de volucribus quod graditur sup quattuor pedes. Pro quo hebrei legũt. Omne motabile de volucribus.

Producere. Gradi. Ebullire. Moueri. Edere. serpere. שֶׁרֶץ motabile.

שָׁרַק Sarac. Sybilare. Esa.5. Et sybilabit ad eum de finib⁹ terre. & ĩ eo.7. Sybilabit dñs musce. Hiere.9. Et sybilabit super vniuersas plagas eius. Threñ.2. Sybiliauerunt & mouerunt capita sua. Zach.2. Sybilabo eis & cõgregabo illos. & inde שְׁרִיקָה Serica.i. sybilus. Mich.6. vt darẽ te in perditionẽ: & habitãtes in ea in sybilũ. & in plu. שְׁרִיקוֹת sericoth. Iudi.5. Vt audias sybilos gregũ. & inde מַשְׁרוֹקִיתָא Masrocitha. quod in ligua chaldaica sigñat fistulã. Dañ.3. In hora qua audieritis vocem tube & fistule.

שָׁרַק sybilare. שְׁרִיקָה

שֹׂרֵק Sorec. vitis.s. electa & optima: aut ꝓpago optima & fructuosa. Geñ.49. Ligans ad vineã pullũ suũ. & ad vitẽ o fili mi asinã suã. Esa.5. Et plãtauit vineã electã. ꝓ quo he.le. & plãtauit vitẽ seu ꝓpaginẽ.s. electã. Hiere.2. Ego autẽ plantaui te vineã electã. & dicunt aliqui hebrei ꝙ sigñat vitẽ que ꝓducit vuas sine granulis. & in plu. שְׂרוּקִים Serucim. Esa.16. Dñi gẽtiũ exciderunt flagella eius.i. ꝓpagines eius. Et inde שְׂרִיקוֹת Sericoth. Pro quo beatus hiero. transtulit plectentes. Esa.19. Et cõfundentur qui opabãtur linũ plectẽtes. & aliqui hebrei dicũt ꝙ sigñat linum optimũ & candidissimũ sicut est byssus. Item שָׂרֹק Saruc.i. variũ.s. colore. & solum inuenitur in numero plurali. Zach.1. Et post eum equi ruffi varii & albi.

שָׁרַשׁ Saras. radicare. erradicare. Iob.5. Ego vidi impiũ firma radice. ꝓ quo he.le. Ego vidi impium radicãtẽ: siue radicatum.i. firma radice plãtatum. ps.79. Plantasti radices ei⁹. ꝓ quo he.le. Radicasti radices ei⁹. Esa.40. Qui ingrediuntur impetu a iacob. ꝓ quo he.le. Ingrediẽtes siue ingrediẽtib⁹ radicabit iacob. Vnde sequitur. florebit & germinabit israel. & in eo.40. Nec radicato in terra trunco eorum. Hiere.12. Plantasti eos & radicẽ miserunt. Sigñat etiã per antiphrasin erradicare vel delere. Iob.31. Et progenies mea erradicetur. & in eo. Et oĩa erradicãs genimia mea. ps.51. Et radix tua de terra viuentium. ꝓ quo beatus hiero. in ps. iuxta he.ve. trãstulit. Et erradicabit te de terra viuẽtiũ. Iudi.5. Ex ephraim deleuit eos. & ĩde שָׁרְשִׁי Sorsi.i. exiliũ ꝙ est erradicatio a patria. Esd.2. Siue in mortẽ siue in exilium. Et inde שֹׁרֶשׁ Sores.i. radix. Deut.29. Et sit inter vos radix germinãs fel & amaritudinẽ. Iob.19. Et radicẽ verbi inueniamus cõtra eũ. & in eo.29. Radix mea apta est secus aquã. & in eo.30. Et radix iuniperorum erat cibus eorum. Esa.53. Et sicut radix de terra sitienti. & in plu. שָׁרָשִׁים Sarasim siue שָׁרְשֵׁי Sorse. Iob.8. Sup aceruũ petrarũ radices eius densabuntur. Hiere.17. Quod ad humorẽ mittit radices suas. Ponitur etiã pro vestigiis vel cardinib⁹. Iob.13. Et vestigia pedum meorum considerasti. & in eodẽ.36. Et cardines maris operuit.

שַׁרְשַׁר Sarser. catena. & solũ inuenitur in numero plu. s. שַׁרְשְׁרוֹת Sarseroth. Exo.28. Catenas sibi inuicẽ coherentes. 3.Reg.7. Et qui per modum retis & catenarum sibi inuicẽ miro ope contextarũ. 2.Paralipo.3. Et quasi catenas se inuicem complectentes.

שָׁרַת Sarath. ministrare. seruire. Nu.8. Eruntq; ministri fratrum suorũ. ꝓ quo he.le. Et ministrabũt cũ fratribus suis. & in eo.16. Et ministraretis ei. & in eo.18. Presto sint & ministrent tibi. Deut.18. Ministrabit in noĩe dñi dei sui. & in eo.21. Quos elegit dñs deus tuus: vt ministrẽt ei. 1.Reg.2. Samuel aũt ministrabat ante faciem dñi. 3.Reg.1. Et abisag sunamitis ministrabat regi. 1.Paralipo.6. Ministrabant corã tabernaculo. & in eo.23. Vt adoleret incẽsum corã dño secundũ ritum suũ. ꝓ quo he.le. Vt adoleret incensum corã dño: vt ministraret ei. Esa.60. Arietes nabaioth ministrabunt tibi. & in eo. Et reges eorum ministrabunt tibi. & inde מְשָׁרֵת Mesareth.i. minister. Exo.24. & iosue minister eius. Et inde שָׁרֵת Sareth.i. ministerium. Nu.4. Oĩa vasa quib⁹ ministratur ĩ sctõ. ꝓ quo he.le. Oĩa vasa ministerii. 2.Paralipo.24. & facta sunt vasa tẽpli in ministerium.

שָׁרֵת Sareth. cum puncto cebolet & ꝓposito mẽ vt dicatur מִשְׁרֵת Masreth: sigñat scutelã aut vas. 2.Reg.13. Tol

lensqꝫ quod coxerat: efudit & posuit corã eo. Pro quo hebrei legunt. Et tulit scutellam & effudit coram eo.

שֵׁת Seth.nates. Esa.20. Discoopertis natibus ad ignominiã egypti. De quo vide supra in dictiõe שׁוֹת soth. Itẽ שֵׁת Sith.in lingua chaldaica significat sex. Dañ.3. Latitudine cubitorum sex. Et inde שִׁתִּין Sithin.idest sexaginta. vt in eodem. Latitudine cubitorum sexaginta.

שָׁתַת Sathath.ponere.& scribitur cũ simplici tau.p̃s.48. Sicut oues in inferno posite sunt.p̃s.72. Posuerũt in celũ os suũ. De quo vide supra in dictiõe שׁוֹת soth.

שָׁתָה Satha.bibere.potare.Geñ.9. Bibensqꝫ vinum inebriatus est. Et in eodem.44. In quo bibit dominus meus. Exo.34. Panem non comedit:& vinum non bibit. Leuit.11. et omne liquẽs quod bibitur.p̃s.49. aut sanguinẽ hircorũ potabo.p̃s.77. Et imbres eorũ non biberẽtur. Prouer.9. Et bibite vinũ qđ miscui vobis.& ĩde מִשְׁתֶּה Misthe i.conuiuium:seu potatio vel potus. Geñ.19. Ingressiqꝫ domũ eius fecit cõuiuium.& in eodẽ.21. Fecitqꝫ abraam grãde conuiuium. Ester.1. fecerat grande conuiuiũ prĩcipibus suis. Esa.5. Et vinum in conuiuiis vestris. Dañ.1. Nec de vino potus eius.& inde שְׁתִי Sethi.idest ebrietas siue potatio Eccl's.10. Ad reficiendum & non ad luxuriã.i.non ad ebrietatem. Scribitur etiam cum he in fine & dicitur שְׁתִיָּה Sethiia. Ester.1. Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum. Pro quo hebrei legunt. Et potatio erat iuxta legẽ siue edictum:non erat qui cogeret. Item שְׁתִי Sethi.i.stamẽ. Leuit.13. In stamine atqꝫ subtegmine. Item שְׁתוֹת Sathoth.idest nates.2. Reg.10. Vestes eorum medias vsqꝫ ad nates. Vide etiam de hoc supra in dictione שׁוֹת Soth.

שְׁתַּיִם Sethaim.vel שְׁתֵּי Sethe.duo vel due. De quo vide supra in dictione שְׁנַיִם Sana.

שָׁתַל Sathal.plantare.trãsplãtare.fundare.p̃s.1. Quod plãtatum est secus decursus aquarũ. Ezech.17. Ecce plãtata est. Et in eo. Et plantabo super montẽ excelsum. Osee.9. Et erat fundata in pulchritudine. Pro quo he.le. Et erat plantata.& inde שָׁתִיל Sathil.i.nouella plantatio: vel palmes. Et solum inuenitur in numero plu. Ps.127. filii tui sicut nouelle oliuarum.

שְׁתֻם Sethum. obturat⁹. Nu.24. Dixit hõ cui⁹ obturatus est oculus.& solũ inuenitur in predicto loco.

שָׁתַן Sathan. mingere.1. Reg.25. Si reliquero de omnibus que ad ipsum pertinent:mingentem ad parietẽ.

שָׁתַק Sathac.silere.quiescere.cõpescere. seu mitigare. p̃s.106. Letati sunt quia siluerũt. Prouer.26. Iurgia cõquiescunt. Ione.1. Quid faciemus tibi & cessabit mare a nobis.i.compescetur siue mitigabitur.

שָׁתַר Sathar.computrescere.1. Regum.5.& computrescebant prominẽtes extales eorũ. Et solum inuenitur in p̃dicto loco. Et aliqui hebrei dicunt ꝙ deriuatur a dictione סָתַר Sathar.& ꝙ significat occultare vel cooperire. vnde in p̃dicto loco ipsi legũt.& ocultabãtur eis ficus. vel hemorroides .i.nascebantur in loco operto & occulto anus.

De incipientibus a littera. ת. Tau.

תָּא Tha.cubiculũ.thalam⁹.3. Reg.14.& postea reportabãt ea ad armamẽtariũ scutariorũ.ꝓ quo hebrei legũt. Ad cubiculum cursorum. Ezech.40. Et thalamũ vno calamo in lõgum & vno calamo in latũ.& in eo. Thalamus autem sex cubitorũ erat hĩc & inde.& ĩ plu. תָּאִים thaim siue תָּאוֹת thaoth. vt in eo.& inter thalamos quinqꝫ cubitos.& in eo. Porro thalami porte ad viã orientalem:tres hinc & tres inde.& in eo. Et marginẽ ante thalamos cubiti vnius.

תָּאַב Thaab.desiderare,cõcupiscere.detestari:siue abominari.p̃s.118. Cõcupiuit aĩa mea desiderarẽ iustificatiões tuas. & in eo. Ecce concupiui mãdata tua.& in eodẽ. Concupiui salutare tuũ dñe. Amos.6. Detestor ego supbiã iacob.

תָּאָה Thaa.signare.describere.circũscribere.limitare.i.limites ponere.metari. Nu.34. A mari magno termini incipiunt pueniẽtes ad mõtem altissimũ. Pro quo he.le. A mari magno describetis vel limitabitis vobis mõtẽ hor i.ibi ponetis limites.& in eo. Inde metabuntur fines. Item תְּאוֹ thao.genus cerui.pro quo btũs hiero. transtulit origẽ. Deut.14. Origem camelopardalum.

תָּאֹם Theom.geminus.gemellus.cõiũctus. & solũ inuenitur in nu.plu. Geñ.38. apparuerunt gemini in vtero eius. Cãti.4. Sicut duo hinuli capree gemelli.& aliqñ scribitur cũ vau loco aleph. Geñ.25. Et ecce gemini ĩ vtero ei⁹ reperti sunt. & inde verbũ seu participiũ qđ signat gemellos fetus habere. Canti.4. Omnes gemellis fetibus.& inde תְּאוֹמִים Thoamim.idest coniuncti. Exo.26. Erũtqꝫ sibi cõiuncte a sursum vsqꝫ deorsum.

תְּאֵן Theen.ficus. & solũ inuenitur in nũero plu.s. תְּאֵנִים theenim. Nu.13. & de ficis loci illius tulerunt. Hiere.8. Et non sunt ficus in ficulnea. Et inde תְּאֵנָה theena.i.ficulnea siue ficus arbor. vt in p̃dicto loco.& Ioel.2. Et ficum meã decorticauit. Et in plurali תְּאֵנוֹת theenoth. Amos.4. Oliueta vestra & ficeta vestra comedet.

תָּאַר Thaar. Describere.limitare.figurare.formare. tornare. Ios.15. Pertransitqꝫ a vertice montis vsqꝫ ad fõtẽ. pro quo he.le. Describetur siue metabitur terminus a vertice montis.& in eo. Inclinabiturqꝫ in bala.pro quo he.le. describetur siue limitabitur in bala. & in eo. Inclinabiturqꝫ in sarona.i.limitabitur. Esa.44. Formauit illud in runcina.& in eo.& in circino tornabit illud.& inde תֹּאַר thoar.i. forma seu facies:aut species. Geñ.29. Rachel decora facie & venusto aspectu.& in eo.39. Erat autem ioseph pulchra facie. Deut.21. Et videris in numero captiuorũ mulierem pulchram. Pro quo he.le. Mulierem pulchrã forma vel facie. Iudi.8. Et vnus ex eis quasi filius regis.pro quo he.le. Et vnus ex eis quasi forma filii regis.1. Reg.28. Qualis est forma eius. Esa.52. Et forma eius inter filios hominũ. Et in eodem.53. Non erat species ei neqꝫ decor. Threñ.4. Denigrata est super carbones facies eorum

תֵּבָה Theba.arca. Geñ.6. fac tibi arcam de lignis leuigatis. Et in eodem.8. Egredere de arca.

תֵּבֵל Thebel.orbis.s.terrarum. Iob.34. Aut quẽ posuit super orbem quem fabricatus est.p̃s.23. Orbis terrarũ & qui habitant in eo.p̃s.97. Iudicabit orbẽ in iustitia. Esa.14. Posuit orbem desertum. Item תֶּבֶל thebel.i.scelus.siue nephas. De quo vide supra in dictione בָּלַל balal.

תֶּבֶן Theben.palea.& solum inuenitur in numero singulari.& ponitur singulare pro plurali. Geñ.24. palearum quoqꝫ & feni plurimum est apud nos. Exo.5. Nequaq̃ dabitis vltra paleas populo:& aliqñ scribitur cũ mem in principio & dicitur מַתְבֵּן mathben. Esa.25. Sicut terũtur palee in plaustro.

תְּבַר Thabar. In lingua chaldaica signãt confringere vel conterere aut cõminuere.& inde תְּבִירָא thebira.i.contritum vl' cõminutum. Dañ.2. Ex parte regni erit solidum & ex parte cõminutum.

תְּדִיר Thedir.siue תְּדִירָא thedira. In lingua chaldaica ẽ aduerbium temporis & significat semper vel continuo Dañ.6. Deus tuus cui seruis semper.

תֹּהוּ Thohu. Inanitas.inane. vacuũ.nihil.& scribitur cum simplici he & cũ vau ĩ fine loco alteri⁹ he. Geñ.1. Terra aũt erat inanis & vacua. Iob.26. Qui extendit aquilonẽ

Vacuum Vanitas Inane.

super vacuū.Esa.24. Attrita est ciuitas vanitatis.i.inanitatis.& in codē.40. Iudices terre velut inanes fecit. & in eodem.41. Ventus & inane simulachra eorū.& in eo.49.Sine causa & vane fortitudinē meā cōsumpsi. Pro quo he.le. In inane siue in vacuū & in vanum fortitudinē meā cōsumpsi.Hiere.4. Aspexi terrā & ecce vacua erat & nihil. Ponitur etiā pro nihilo.Esa.34.Et extendetur super eā mensura vt redigatur ad nihilum.Significat etiam locum desertū qui est inanis & vacuus frugibus & arboribus.Pro quo beatus hieronymus transtulit locum horroris.Deut.32.In loco horroris & vaste solitudinis.

Vacua. Nihil. Loc⁹ horroris.

תְּהִלָּה Prauitas

תְּהִלָּה Thahola.prauitas.Iob.4.Et in āgelis suis repperit prauitatē.De quo vide supra in dictione הָלַל halal.

תְּהֹם Abyssus

תְּהוֹם Thehom.abyssus.Gen.1.Et tenebre erāt sup faciē abyssi.Iob.28.Abyssus dixit nō est in me. Ezech.26. Et adduxero sup te abyssum.Et in plu.תְּהֹמוֹת thehomoth. Exo.15.Abyssi operuerūt eos.& in codē.Congregati sunt abyssi.ps.70.Et de abyssis terre iterū reduxisti me.ps.105 Et deduxit eos in abyssis sicut in deserto.

תְּהֹמוֹת abyssi.

תּוּב

תוּב Thub.in lingua chaldaica signat reddere.vel respōdere.aut reuertere.vel reducere. Dañ.3. Nō oportet nos de hac re respōdere tibi.& in eo.4. Et sensus me⁹ redditus est mihi.& in eo.Et figura mea reuersa est ad me. Esd.5.Et tunc satisfaceret ad accusationē illā.i.redderēt rationē:siue responderent. & in eodem. Huiuscemodi autem sermonem responderunt nobis.& in eodem.6.Referātur in templum in ierusalem.i.reducantur.

Respōdere. Reuerti. Referre.

תָּוָה Signare Impingere

תָּוָה Thaua. signare.impingere.exacerbare: siue irritare. Ezech.9. Et signa thau sup frōtes virorū gementiū.1. Reg.21.Et impingebat in ostia porte.Sed etiā in pdicto loco hebrei legunt.& signabat.i.faciebat signa & stigmata sicut insanus & furiosus.ps.77. Et sanctū israel exacerbauerunt.& aliqui hebrei legunt signauerunt.i.petierunt ab eo signa:sicut ipsi exponūt.Et inde תָּו thau.i.signū.Ezech.9. Et signa thau.p quo he.le. Et signa signū. Pōt etiā esse nomen vltime littere alphabeti hebraici:q̄ dr̄ thau. Vñ beatus hiero.in suis explanationib⁹ sup pdicto loco sic ait.p signo quod.lxx. Aquila & symmach⁹ trāstulerūt.theodotio ipm verbū hebraicū posuit thau:que extrema est apud hebreos viginti & duarū litterarū: vt pfectā in viris gemētib⁹ & dolentibus scientiā demōstraret.siue vt hebrei autumāt: quia lex apud eos appellatur תּוֹרָה thora.q̄ hac in pricipio noīs sui littera scribitur: illi hoc accepe signaculū qui legis pcepta cōpleuerant.Et vt ad nr̄a veniamus:antiquis hebreorū litteris quibus vsq̄ hodie vtūtur samaritani extrema thau littera crucis habet similitudinē: q̄ in xpianorū frōtib⁹ pingitur:& frequenti manus inscriptione signatur.hec hiero. Ponitur etiā תָּו Thau p desiderio.Iob.31.Et desideriū meū audiat oīpotēs.Itē תְּוַה thaua.in lingua chaldaica sigñat obstupescere.Dañ.3. Tunc nabuchodonosor rex obstupuit.

Exacerbare. תָּו Thau. Signum. תָּו Desideriū. תְּוַה Obstupescere.

תָּוֶךְ Medium.

תָּוֶךְ Thauech.siue תּוֹךְ thoch.medium. intermediū. inter dolus.fra⁹.vsura.Gen.1. Sit firmamētū in medio aquarum.& in codē.15. Diuisit ea per mediū. Exo.3.Apparuit ei dñs in flāma ignis de medio rubi.& in eo.14. Et ingressi sunt filii israel per medium sicci maris.& in codē.15.Filii autē israel ambulauerunt per siccum in medio eius. Leuit. 11. Vas aūt fictile in quod horū quicq̄ intro ceciderit. Nu. 35.Eruntq̄ vrbes in medio.Deut.3.Vsq̄ ad torrentem arnō:medium torrentis.ps.21. In medio ecclesie laudabo te. Zach.2.Et habitabo in medio tui.Et inde תִּיכוֹן thichon.i. medius siue intermedius. Exo.26.Qui mittentur per medias tabulas. Pro quo hebrei legunt. Et vectis medius siue intermedius per medias tabulas. Et in genere feminino תִּיכוֹנָה Thichona.Iudi.7.Incipientib⁹ vigiliis noctis media.3.Reg.5.Et per cocleam ascendebatur in medium cenaculum.Et in hebreo est generis feminini.Item תּוֹךְ thoch. idest dolus aut fraus vel vsura.ps.9.Cuius maledictione os plenum est & amaritudine & dolo.ps.54.Et nō recedit de plateis eius vsura & dolus.ps.71. Ex vsuris & iniquitate redimet animas eorum.

Intro. תִּיכוֹן Medius. תִּיכוֹנָה Media תּוֹךְ Dolus Usura.

תּוּר Cōsiderare Explorare

תוּר Thur. explorare.considerare. contemplari.cogitare. Nu.13.Qui considerent terram chanaam.Pro quo hebrei legūt.Et explorent terram chanaam.& in eodem.Cūq̄ ascendissent explorauerunt terram. & in eodem. Detraxerunt terre quā inspexerant.idest explorauerant.& in eodem.14. Terra quam circuiuimus valde bona est. Pro quo hebrei legunt. Terra per quam trāsiuimus ad explorandū eam:valde bona est.Et in eodem. Iuxta numerum quadraginta dierum quibus explorastis terram. Et in eodem. Qui perrexerunt ad cōtemplandam terram. & in eodem. 15.Nec sequantur cogitationes suas & oculos.Pro quo hebrei legunt.Et non exploretis siue consideretis post corda vestra & oculos vestros. & est sensus sicut in littera nostra. Iudi.1.Nam cum obsiderēt vrbem: que prius luza vocabatur.Pro quo hebrei legunt. Cum explorarent siue considerarent vrbem.Iob.40. Huic mōtes herbas ferunt.Pro quo hebrei legunt. Contemplatur siue considerat montes in pastum suum.Eccl's.2.Cogitaui in corde meo abstrahere a vino carnem meam.Et inde תָּרִים Tharim.i.exploratores.Nu.14.Qui ipsi lustrauerāt terram. Pro quo hebrei legunt.De exploratoribus terre.Et aliquādo scribitur cum aleph in principio & dicitur אֲתָרִים Atharim.vt in eodem. 21.Venisse.s.israel per exploratorum viam. Significat etiā תָּרִים tharim negociatores vel mercatores: eo quod discurrunt per loca & domos tāq̄ exploratores.3. Reg.10. Excepto eo qd̄ offerebant viri qui super vectigalia erāt & negociatores.Et inde תּוֹר Thor. idest expectabilis siue considerabilis.1.Paralipo.17.Et fecisti me expectabilem super omnes homines. & a predicta dictione dicunt aliqui hebrei q̄ deriuatur תּוֹרָה thora.idest lex: a contemplando vel considerando dicta. Deut.4. Ista est lex quam proposuit moyses.2.Reg.7.Ista est lex adam : domie deus.ps.118.Lex domini immaculata. Vide etiam de hoc supra in dictione יָרָה Iara.Item תּוֹר Thor.i.turtur. Gen.15. Turturem quoq̄ & columbam.Canti.2.Vox turturis audita est in terra nostra ps.73. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi. Pro quo hebrei legunt.Ne tradas bestie animam turturis tui.Et loquitur metaphorice . sicut Canti . 2 . dicitur columba mea formosa mea.Potest etiam deriuari a dictione תּוֹרָה Thora que significat legem vt supra dictum est. Vnde beatus hieronymus in psalterio iuxta hebraicam veritatem transtulit. Ne tradas bestiis animam eruditam in lege tua.& sic est in translatione chaldaica: sicut beatus hieronymus transtulit.Et in plurali תּוֹרִים thorim.i.turtures. Leuit. 1. De turturib⁹ & pullis columbarum.& in eodem.5.Offerat duos turtures.Est etiam genus ornamēti maxillarum vel faciei. Pro quo beatus hieronymus transtulit murenulas. Canti. 1.Murenulas aureas faciem⁹ tibi.& in eodem.Pulchre sunt gene tue sicut turtures. Pro quo hebrei legūt. Pulchre sunt gene tue in murenulis siue in quibusdam aliis ornamētis. Item תּוֹר Thor.i.tempus statutum.Ester.2. Cum autē perueniisset tem pus singularum per ordinem.& in eo.Euoluto autē tēpore per ordinē.Item תּוֹר Thor.in lingua chaldaica significat bouē.Dañ.4.Et fenū vt bos comedes.

Cōtēplari. Sequi. Cogitare. תָּרִים Exploratores. אֲתָרִים negociatores. Expectabilis. תּוֹרָה Lex. Turtur. תּוֹרִים Turtures. murenule. Tēpus statutum. Bos.

תָּזַז Thazaz.abscindere.Esa.18. Et q̄ derelicta sunt abscindentur.& solum inuenitur in predicto loco.

Abscindere.

תּוֹתָח Thothach.malleus. Iob.41. Quaſi ſtipulã ſtimabit malleum.& ſolum inuenitur in pdicto loco.& dicunt hebrei ꝙ ſignificat machinam ſeu inſtrumẽtum bellicum quo lapides magni procul proiiciuntur.

תַּחְמָס Thachmas. nomẽ auis immunde. Pro quo beatus hieronymus trãſtulit noctuam. De quo vide ſupra in dictone חָמָס Chamas.

תַּחַר Thachar.ſiue תַּתְחַר thathchare.emular.zelare. irritare.Ps.36.Noli emulari in malignãtibus.& in eodem. Noli emulari in eo qui proſperatur in via ſua. Vide etiã de hoc ſupra in dictione חָרָה Chara.

תַּחְרָא Thachra.lorica. Exo.28. Sicut fieri ſolet in extremis veſtium partibꝰ:ne facile rũpatur.Pro quo he.le.Sicut fieri ſolet in ora lorice:ne facile rumpatur.

תַּחַשׁ Thachas.hyacinthus. ſeu hyacinthinus. Ezech.16. Et calciaui te hyacintho.& ĩ plu.תְּחָשִׁים thechaſim. Exo.25.Pelleſq; hyacinthinas: hebrei vero dicunt ꝙ ſignificat quoddam animal quod taxus dicitur.

תַּחַת Tachath.ſubter.ſubtus.deorſum.ꝑ eo.Gẽ.7.Opertiq; ſunt oẽs mõtes excelſi ſub vniuerſo celo.& in eodem.16. Et humiliare ſub manu eius. & in eodem. Ac requieſcite ſub arbore.Deut.12. Et ſubter omne lignum frondoſum.Iob.37.Subter omnes celos ipe conſiderat.ps.17. Dilataſti greſſus meos ſubtus me. & in eodem. Cadent ſubtus pedes meos. Et quandoq; preponitur ei littera mem & dicitur מִתַּחַת Mithachath.Deut.5.Et que in terra deorſum.Iob.18.Deorſum radices eius ſiccabuntur.& in lingua chaldaica dicitur תְּחוֹת thechoch.i.ſub vel ſubter. Hiere.10.Pereant de terra & de hiis que ſub celo ſunt.Dañ. 4.Subter eam habitantes beſtie agri. Significat etiã locũ in quo aliquis ſubſiſtit.Exo.16.Maneat vnuſquiſq; apud ſemetipſum.Pro quo he.le. Maneat vnuſquiſq; ſub ſe.i.in loco ſuo.1.Reg.14.Stemus in loco nr̃o: & ne aſcendamus ad eos.Significat etiam pro.i.loco alicuius rei.Exo.21.Oculũ pro oculo:dentem pro dente.Deut.28.Eo quod non ſeruieris dño deo tuo.i.pro eo quod nõ ſeruieris.2.Reg.19.Nunquid pro his verbis nõ occidetur ſemei.Iob.34.Quaſi impios pcuſſit eos.Pro quo he.le.Pro impiis ſiue loco impiorum percuſſit eos. ps.44.Pro patribus tuis nati ſũt tibi filii.Eſa.55.Pro ſaliuncula aſcendet abies:& pro vrtica creſcet myrtus.& in eo.60.Pro eo quod fuiſti derelicta.& quando cõponitut cum pronoĩbꝰ ponitur pluraliter hoc modo תַּחְתַּי thacthai.i.ſub me.ps.17. Et ſubdit populos ſub me. Abach.3.Et ſubter me ſcateat.dicitur ẽt תַּחְתֵּנִי thachthéni ideſt ſubtꝰ me.2.Reg.22.Dilataſti greſſus meos ſubtus me. & in codẽ.Et deiicis populos ſub me.תַּחְתֶּיךָ thacthécha.i. ſubter te.Eſa.14.Subter te ſternetur tinea תַּחְתָּיו thacthau ideſt ſub eo vel ſub ipſo.Iob.41.Sub ipſo erunt radii ſolis. Et ĩ genere feminino תַּחְתֶּיהָ thachthea.i.ſub ea vel pro ea aut in loco ſuo.Leuit.13.Si autẽ ſteterit in loco ſuo.Iob.28. Et in loco ſuo igni ſubuerſa eſt. Pro quo he.le. & ſub ea ardet ſiue incẽditur ſicut ignis. Reperitur etiam תַּחְתֶּנָּה thachthena.ideſt pro ea.Gẽ.2.Et repleuit carnẽ pro ea.Et inde תַּחְתּוֹן Thachthon.i.inferior.ſiue inferius.Ioſ.18.In monte qui eſt ad meridiẽ bethoron inferioris. & in genere feminino תַּחְתּוֹנָה thachthona. 3.Reg.7.Tabulatũ qđ ſubter erat ideſt tabulatũ inferius.& in hebreo eſt generis feminini.dr̃ etiam תַּחְתִּית thachthit.ſiue תַּחְתִּיָּה thachthiia.Deut.32.Et ardebit vſq; ad inferni nouiſſima.Pro quo hebrei legũt. Vſq; ad infernũ inferiorẽ.ps.85.Et eruiſti aĩam meã de inferno inferiori. Et in plurali תַּחְתִּיִּים thacthiim.ſiue תַּחְתִּיּוֹת thachthiioth.Gẽ.6.Deorſum cenacula & triſtega facies in ea.Pro quo he.le. Inferiora ſecunda & tertia facies eam.i.ſecunda & tertia cenacula.ps.62.Introibunt in inferiora terre.ps.138.Et ſubſtantia mea in inferioribus terre.

תַּיִשׁ Thais.aries.ſiue hyrcꝰ.Prouer.30.Gallus ſuccinctꝰ lũbos ſuos & aries.& in plu. תְּיָשִׁים Theiaſim.Gẽ.32. Capras ducentas & hircos viginti.

תֹּךְ Techach.vſura.ſiue fenus aut fraus.& declinatur tantũ in plurali.ſ. תְּכָכִים thechachim.Prouer.29.Pauper & creditor obuiauerũt ſibi.Pro quo hebrei legunt. Pauper & vir vſurarum vel fraudum obuiauerunt ſibi. Vide etiam de hoc ſupra in dictione תּוֹךְ thoch.

תָּכָה Thacha.adherere.appropinquare.Deut.32.& qui appropinquant pedibꝰ eius.Et ſolum inuenitur in predicto loco.Item תּוּכִּיִּים thuchiim.i.pauones. & ſolum inuenitur in numero plu.3.Reg.10.Et ſimias & pauones.

תְּכֵלֶת Thecheleth. hyacinthꝰ.ſiue hyacinthinꝰ. Exo.25. Aurum & argentum & es & hyacinthum.& in codẽ 28.Ligabiſq; eam vitta hyacinthina.

תָּכַן Tachan.parare.preparare.cõponere. appendere.ponderare.equũ vel iuſtum eſſe.adiuuare.1. Reg.2. Et ipſi preparantur cogitationes.4.Reg.12. Et dabãt eã iuxta numerum atq; menſuram.Pro quo he.le. Et dabant argẽtum quod ponderatum vel preparatum erat. Iob.28. Et aquas appendit in menſura.ps.74.Ego confirmaui colũnas eiꝰ. Pro quo beatus hiero.in pſal.iuxta he.ve.trãſtulit.Ego appendi colũnas eiꝰ. Prouer.16. Spiritus ponderator eſt dominus.Eſa.40.Et celos palmo ponderauit. & in eo.Quis adiuuit ſpũm dñi. Ezech.18. Et dixerunt filii iſrael non eſt equa via dñi. & in eodem. Nunquid vie mee nõ ſunt eque. & in eodem.Et nõ magis vie veſtre praue. Pro quo hebrei legunt. Vtiq; vie veſtre non ſunt eque ſiue nõ ſunt iuſte. Et inde תֹּכֶן thochen.i.numerus vel menſura.Exo.5.Et reddetis cõſuetum numerũ laterum. Scribitur etiam cum mẽ in principio & cũ thau in fine: & dicitur מַתְכֹּנֶת Mathconeth. Exo.5. Menſuram laterum quã prius faciebant imponetis ſuper eos. Ponitur etiã pro cõpoſitione vl' proportione.vt in eodem.3.Iuxta cõpoſitionẽ eius non facietis aliud.i.iuxta proportionem numeri & mẽſure illius.& in eodem.Talem cõpoſitionẽ non facietis in vſus vr̃os.2. Paralipo.24. Ac ſuſcitauerunt domũ dñi in ſtatum priſtinũ. Pro quo hebrei legunt. Et ſuſcitauerunt domũ dei iuxta cõpoſitionẽ vel proportionẽ eiꝰ.ſ.priſtinã.& inde תָּכְנִית thochnich.i.ſimilitudo vl' exẽplar.Ezech.28.Tu ſignaculũ ſimilitudinis Ponitur ẽt ꝑ fabrica. vt in codẽ.43.Et metiãtur fabricã.

תָּלוּל Thalul.eminẽs. vl' eleuatus:ſiue accumulatꝰ. Ezech. 17.Et plantabo ſup montẽ excelſum & eminẽtẽ.& inde תֵּל thel.i.tumulus vel cumulus aut aceruus. Deut.13.Et tumulus ſempiternus.Hiere.49.Et erit in tumulũ diſſipata.Ezech.3.Ad aceruũ nouarũ frugũ.Ponitur ẽt pro collibus vel excelſis.Ioſ.11.Abſq; vrbibus q̃ erãt in collibꝰ & in tumulis ſite.Hiere.30.& edificabitur ciuitas in excelſo ſuo. Et aliqñ duplicatur littera thau & lr̃a lamed . Et dr̃ תַּלְתַּל thalthal.i.elatꝰ ſiue accumulatꝰ. & ſolũ ĩuenitur ĩ nu.plu.ſ. תַּלְתַּלִּים thalthalim.Cãti.4. Come eiꝰ elate palmarũ.& inde תַּלְפִּיּוֹת thalpioth. ꝑ quo beatus hiero.trãſtulit ꝓpugnacula.Cãti.4 Que edificata eſt cũ ꝓpugnaculis.& eſt dictio cõpoſita a תֵּל thel ꝙ ſignãt tumulũ vl' eleuatũ:& פִּיּוֹת pioth ꝙ ſignãt ora.Itẽ תּוֹלָל tholal.i.affligere.ps.136.Et qui adduxerũt nos hymnũ.ꝑ q̃ btũs hiero.ĩ pſ. iuxta he.ve.trãſtulit & q affligebãt nos leti.& aliq he.dicũt ꝙ deriuatur a dictione יָלַל Ialal.q̃ ſignãt vlulare. & legũt ſic.ſ.& ĩ vlulatiõe nr̃a letitiã.i.ĩ tpe nr̃e vlulatiõis ĩterrogabãt nos hymnũ letitie.

תְּלַג Thelag.in lingua chaldaica ſignãt niuẽ.Dañ.7.veſtimentũ eius quaſi nix candida.

תָּלָה Suspēder. Pēdere. Appēdere.

תָּלָה Thala.suspendere.pendere.appendere. Gen̄.40. Ac suspēdet te in cruce. Deut.21.Maledictus a deo est qui pēdet in ligno.cuius expositionē vide supra in dictiōe קָלַל Calal.& in eo.28. Et erit vita tua quasi pendēs ante te.Iosu.10.Atq; suspendit eos super quinq; stipites:fuerūtq; suspēsi vsq; ad vesperā.Ester.2.Appēsus est vterq; eorum in patibulo.Iob.26.Et appēdit terrā super nihilū. Thren̄.5.Pricipes manu suspēsi sunt.Ezech.27.Clypeum & galeam suspēderunt in te.& in eo.Pharetras suas suspenderūt in muris tuis.& aliquando scribitur cum aleph in fine loco he.2.Reg.21.In qua suspenderant eos philistiim.Osee.11.Et populus meus pendebit ad reditum meū.& inde תְּלִי Theli.i.pharetra in qua pendent sagitte.Gen̄.27.Sume arma tua & pharetram.

תְּלִי Pharetra

תֶּלֶם Sulcus. תְּלָמִים sulci.

תֶּלֶם Thelem.sulcus.s.qui fit cum aratro.Iob.39.Nūquid alligabis rhinocerotā ad arādū loro tuo. Pro quo he.le.Nūquid alligabis rhinocerotā in sulco:loro suo.& beat⁹ hiero.trāstulit sensum.& in plu.תְּלָמִים Thelamim.Iob.31.Et cum ea sulci eius deflent.ps.64.Riuos eius inebria.pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Sulcos ei⁹ inebria.Osee.12.Et altaria eorum quasi aceruí super sulcos agri.

תּוֹלָע Vermis. תּוֹלָעִים Vermes. Coccus vermicul⁹ מְתוּלָעִים i coccíeis.

תּוֹלָע Tholaa.vermis.vermicul⁹.coccus siue coccinū.& scribitur cum he vl'thau in fine.Deut.28.Quoniā vastabitur vermibus.Pro quo he.le.Quoniā comedet illud vermis.Iob.25.Et filius hoīs vermis.Esa.41.Noli timere vermis iacob.& in plu.תּוֹלָעִים Tholaim Exo.16.Et scatere cepit vermibus.Significat etiā coccū siue coccinū.aut vermiculū.Exo.26. Purpura coccoq; bis tincto. Esa.1. Si fuerint rubra q̄si vermiculū.Thren̄.4.Qui nutriebātur in croceis.i.in coccineis.& inde מְתוּלָעִים Methulaim.i.coccinati.s.vestibus coccineis induti.Naū.3.viri exercitus in coccineis.

תְּלָת Tres. תְּלִיתָאי Tertium תַּלְתִּי Tertia ps. תְּלָתִין Triginta

תְּלָת Thelath.siue תְּלָתָא thelatha.in ligua chaldaica significat tres vel tria. Dan̄.3. Viri autem hi tres. Et inde תְּלִיתָאי Thelithai.i.tertius vel tertium. vt in eodē.2.Et regnum tertiū aliud ereum.& inde תַּלְתִּי thalthi.i.tertia pars Vt in eodē.5. Et terti⁹ in regno meo erit. Pro quo he le.& tertie partis regni dn̄abitur.& inde תְּלָתִין Thelathim.i.triginta.vt in eodem.6 Vsq; ad triginta dies.

תַּלְתַּל Elatum.

תַּלְתַּל Thalthal.elatum siue accumulatū. De quo vide supra in dictione תָּלַל Thalul.

תָּמַם Cōsumare Cōsumer.

תָּמַם Thamam.consumare.consumere.complere.perficere.deficere.Gen̄.47.Sustentauitq; eos illo anno pro cōmutatione pecorum.& in hebreo additur īmediate.cūq; consumatus siue perfectus fuisset ille ānus.Exo.26. Et vna oīs compago retinebit.Pro quo he.le.Et simul erunt consumate in capite:in vno annulo. & beatus hieronymus transtulit sensum.Nu.17. Nū vsq; ad internitionem delendi sumus.i.consumendi sumus.& in eodem.32.Donec cōsumeretur omnis generatio que fecerat malum. Deut.2. Donec consumeretur omnis congregatio bellatorum hominum. Ios.5.Donec consumerētur qui non audierunt vocē domini.& in eodem.Postq̄ autem omnes circuncisi sunt.p quo hebrei legunt. Postq̄ cōsumata siue perfecta est omnis gēs vt circunciderētur.idest postq̄ perfecta est circuncisio omnium.Esa.18.Ante mesem enī totus effloruit. Pro quo hebrei legunt. Ante messem enim cum cōsumaretur flos. Et in eodem.33. Cūq; consumaueris depredationē: depredaberis.& in eodē.47.Vniuersa venerunt super te. Pro quo hebrei legunt.Cum consumarentur vel perfecta essent:venerunt super te.Hiere.27. Donec consumam eas in manu eius.Thren̄.3. Misericordia domini quia nō sumus cōsumpti. Ezech.24.Vt consumatur rubigo eius. Significat etiā complere siue perficere.Deut.34. Et cōpleti sunt dies planctus lugentium moysen.2.Reg.20. Et sic proficiebant.debet legi perficiebant.idest postq̄ interrogabant:opere perficiebant.Thren̄.4.Completa est iniquitas tua filia siō.Significat etiam deficere.Gen̄.47.Cūq; defecisset emptoribus preciū.& in eodem. Deficiente pecunia: pecora simul defecerunt.ps.63.Defecerunt scrutantes scrutinio. ps.103. Deficiāt peccatores de terra. Ezech.22. Et deficere faciam īmundiciam tuam a te.& in eodem.47.Et nō deficiet fructus eius.Ponitur etiam pro conflare.4. Reg.22.Vt conflet pecunia:que illata est in domo domini.& inde תָּם tham idest perfectus:seu cōsumatus.aut īmaculatus: vel integer: aut simplex:vel innocens.Gen̄.25.Iacob autē vir simplex. Iob.1.Erat vir simplex & rectus.& in eodem.9. Si innocentem ostendero. & in eodem. Etiam si simplex fuero. Et in eodem. Innocentem & impium ipse consumit. & in genere feminino תַּמָּה Thamma. Canti.6.Vna est columba mea perfecta mea. & aliquando scribitur cum duplici mem & dicitur תָּמִים Thamim. Gen̄.6. Noe vir iustus atq; perfectus fuit.Leuit.1.Masculum īmaculatum offeret.Ios.10. Et non festinauit occumbere spacio vnius diei. Pro quo hebrei legunt.Et non festinauit occumbere sicut dies perfectus.idest spacio vnius diei perfecti vel integri. Ezech.5. Ecce cum esset integrum nō erat aptum ad opus. Ponitur etiam pro innocentia.ps.84.Non priuabit bonis eos qui ambulāt in innocētia.& in plurali תְּמִימִים Themimim.Exo.29.Arietes duos īmaculatos.ps.118.Beati īmaculati in via. Prouer.1.Et integros quasi descendentes in lacum.& in eodem.2. Et simplices permanebunt in ea. & in genere feminino תְּמִימָה Themima. Leuit.4. Et obtulerit pro peccato ouem īmaculatam. ps.18. Lex domini immaculata. & in plurali תְּמִימוֹת Themimoth.Leuit.23. Septem hebdomadas plenas.idest integras.& inde תֹּם Thom.idest simplicitas: vel innocētia:aut ītegritas: vel perfectio.3. Reg.22. Vir autem quidam tetendit arcum in incertū.Pro quo hebrei legunt. Tetendit arcum in simplicitate sua vel in innocentia sua.i. simpliciter vel innocenter.Iob.27. Non recedam ab innocentia mea. Ps.24. Innocentes & recti adheserunt mihi. Pro quo beatus hiero.in psal.iuxta he.ve.transtulit. Simplicitas & equitas seruabunt me.Ponitur etiam pro simplici vel innocente.Prouer.10 Fortititudo simplicis: via domini. & in eodem.13.Iustitia custodit innocentis viam.Et inde מְתֹם Methom.i.integritas vel sanitas.Ps.37.Non est sanitas in carne mea. Esa.1. A planta pedis vsq; ad verticem non est sanitas in eo. & inde verbum תָּמַם Thamam.quod significat immaculatum seu innocētem esse:aut perfectum esse.Iob.22.Si īmaculata fuerit via tua.Ps.17.Et cum viro innocente innocens eris.ps.18. Tunc immaculatus ero.Et inde תּוּמִּים Thumim.Pro quo beatus hieronymus transtulit veritatem vel perfectionem.Exo.28.Poneśq; in rationali iudicii doctrinam & veritatem.Deut.32. Perfectio tua & doctrina tua a viro sancto tuo. De quo vide supra in dictione אוּר Vr.

[Right margin, partly cut off: Comp. Perfi. Defice. Confla. simple. Innoc. Perf. Perf. imacu. Integ. Inno. imacu. Integ. simpli. imacu. Plen. simpli. Innoc. simpl. Innoc. sanitas. imacu. esse. Innocē. Verit. perfec.]

תָּמִיד Thamid. perpetuum.iuge. iugiter.semper. Leuit.6. Ignis est iste perpetuus qui nunq̄ deficiet.& in eodē. Decimam partem ephi offeret simile in sacrificio perpetuo. & in eodem.24. Ad cōcināndas lucernas iugiter. Nu.28. Holocaustum iuge.ps.24. Oculi mei semper ad dn̄m ps.34. Et dicant semper magnificetur dn̄s.Prouer.5.In amorē illius delectaberis iugiter. Ezech.39.& viros iugiter constituent lustrantes terram.

[Right margin: perpe. perpe. Iugit. sempe.]

תָּמַה Thama.Mirari.admirari.obstupescere.pauere.Gen̄.43.admirabātur nimis.ps.47.Ipsi vidētes sic admi

[Right margin: Adm.]

rati sunt.Eccl's.5.Nõ mireris sup hoc negocio.Esa.13.vn⁹ quisq; ad ,pximũ suũ stupebit.& in eo.29. Obstupescite & admiramini.Abach.1.admiramini:& obstupescite. signãt ẽt pauere.Iob.26.Et pauẽt ad nutũ ei⁹.Sed ẽt in p̄dicto loco he.le.& admirãtur siue obstupescẽt ab increpatiõe eius. & ĩde תִּמְהוֹן Thimhon.i.stupor siue admiratio.ꝑ quo btũs hiero.trãstulit furorẽ.Deut.28.Percutiat te dñs amentia & cecitate & furore mentis.& inde תְּמַהַיָּא thimhaia.quod in lingua chaldaica signãt mirabilia.Dañ.3.Signa & mirabilia fecit apud me de⁹ excelsus.Itẽ תַּמָּה thama.in ligua chaldaica signãt ibi siue illic.Esdre.5.Que est in babylõe. pro quo he.le.que ẽ ibi ĩ babylõe.& ĩ eo.Qui erãt repositi ĩ babylone.pro quo he.le.Que erant repositi ibi in babylone.

תַּמּוּז Thamuz.nomẽ idoli.ꝑ q̃ btũs hiero.trãstulit Adonidẽ.vt Ezech.8.mulieres sedẽtes:plãgẽtes adonidẽ. & solũ inuẽitur ĩ p̄dicto loco. & dicũt aliq he.ꝙ deriuatur a dictiõe תְּמַז maza.q̃ ĩ ligua chaldaica signãt icẽdere vl'ardere.

תָּמַךְ Thamach.sustẽtare.inniti.apphẽdere. tenere. suscipere.Exo.17.Substẽtabãt manus eius ex vtraq; pte. p̄s.16.pfice gressus meos in semitis tuis.pro quo btũs hiero.in ps.iuxta he.ve.trãstulit sustẽta gressus meos in semitis tuis.Prouer.5.& ad inferos gressus ei⁹ penetrãt. ꝑ quo he.le.Inferno gressus ei⁹ innitũtur siue sustẽtãtur. Signãt ẽt apphẽdere.vel tenere.Geñ.48.& apphẽsam manũ p̄ris leuare conat⁹ est.Prouer.3.& qui tenuerint eã beati. Et in eo.5.Et funibus pctõrũ suorũ cõstringitur.i. apphẽditur. Et in eo.Mulier grosa inueniet gloriã.ꝑ quo he.le. apphẽdet gloriã.& in eo.Robusti habebũt diuitias.ꝑ quo he.le. Apphẽdẽt siue tenebũt diuitias.& in eo.31. Et digiti eius apphẽderũt fusum Amos.5.Et tenẽtes sceptrũ de ascalon. Signãt ẽt suscipere.Esa.33.Et excutit manus suas ab omni munere.ꝑ quo he.le.& excutit man⁹ suas ne suscipiat munus.& in eo.41.Suscepi te dextera iusti mei. Et in eo.42. Ecce seruus meus suscipiam eum.potest etiam legi innitar in eo.& sic legunt aliqui hebrei.

תְּמוֹל Themol.heri.hesterna dies.nuper.Exo.4.Nõ sũ eloquẽs ab heri & nudiustertius.1. Reg. 21. Cõtinuim⁹ nos ab heri & nudiustertius.2. Reg.15.Heri venisti. Iob. 8.Hesterni quippe sumus:& ignoram⁹.i.nup vel hesterna die nati.& aliqñ scribitur cũ aleph in pricipio & dr̃ אֶתְמוֹל Ethmol.1.Reg.10.qui nouerãt eũ heri & nudiustertı⁹. Esa. 30.Preparata est ei ab heri thopheth.Mich.2. & ecõtrario populus meus in aduersariũ cõsurrexit.pro quo aliqui he. le.& heri siue nuper populus meus in aduersariũ consurrexit.Alii vero dicunt ꝙ est dictio cõposita ab אֶת eth. & מוּל Mul.ꝙ significat contra siue aduersus.i.ex aduerso.siue econtra.sicut est in littera nostra.

תֵּימָן Theman.auster.siue meridies. De quo vide supra in dictione יָמִין Iamin.Item תַּמָּן Thaman.in lingua chaldaica est aduerbium loci & significat ibi siue illic.

תָּמָר Thamar. palma arbor.Canti.7. statura tua similata est palme.Ioel.1.Malogranatum & palma & malũ. dr̃ ẽt תֹּמֶר thómer.Iudi.4.Et sedebat sub palma que nõie illius vocabatur.Hiere.10.In similitudinẽ palme fabricate sunt.& in plu.תְּמָרִים themarim. siue תִּמּוֹרִים thimorim. Nu.33.Duodecim fontes & septuaginta palme.3.Regũ.6. Et sculpsit in eis figuras cherubim & palmarum. & in eo. Et operuit tam cherubim q̃ palmas. Ezech.40. Añ frõte pictura erat palmarũ.& inde תִּימָרוֹת Thimaroth.i.eleuationes fumi in modũ palme.pro quo btũs hiero. trãstulit virgulã.seu vaporem.Canti.3.Sicut virgula fumi.pro quo he.le.Sicut eleuationes fumi.Ioelis.2.Et dabo prodigia ĩ celo & in terra:sanguinẽ & ignẽ & vaporem fumi.

תַּנִּין Thanin.coluber.draco.Exo.4.Et versa est in colubrũ & in eo.7.Et vertatur in colubrũ.p̄s.90. & cõculcabis leonẽ & draconẽ.Hiere.51.Absorbuit me quasi draco.& aliqñ scribitur cũ mẽ in fine loco nun.Ezech.29.Draco magne qui cubas in medio fluminũ tuorum.& in plu.תַּנִּינִים Thaninim.Exo.7.Que verse sunt in dracones. Ponitur ẽt pro cete.Geñ.1.& creauit deus cete grãdia.& aliqñ põitur תַּנִּים thanim pro תַּנִּינִים thaninim.Hiere.10.Habitacula draconum.Ponitur etiam pro lamiis.Threñ.4. Sed & lamie nudauerunt mãmam.

תַּנִּין Coluber Draco. תַּנִּינִים Dracones Cete Lamie.

תָּנָה Thana.Munera dare.seu mercede conducere.narrare lamentari.Osee.8.Munera dederunt amatoribus. & in eo.Sed & cũ mercede conduxerũt natiões.& inde אֶתְנָה Ethna.i.merces seu donũ.Osee.2.Mercedes he mee sunt. scribitur ẽt cũ nũ in fine loco he & dr̃ אֶתְנַן Ethnan. Deut. 23.Nõ offeres mercedẽ prostibuli.Esa.24. Et reducet eã ad mercedes suas.Mich.1.Et oẽs mercedes ei⁹ cõburẽtur. Signãt ẽt predicta dictio narrare siue lamẽtari aut plangere.Iudi.5.Ibi narrentur iustitie dñi.& in eo.11. vt plangãt filiã iepte galaaditis dieb⁹quattuor.Itẽ תִּנְיָן thinian.in lingua chaldaica significat secundum.& inde תִּנְיָנוּת thinianuth.idest secundo aduerbialiter siue iterum. Dañ.2. Responderunt secundo atq; dixerunt.

תָּנָה Muñera daŕ mercedẽ cõducere. אֶתְנָה Merces. אֶתְנַן Merces Narrare Plangeŕ. תִּנְיָן Secund⁹. תִּנְיָנוּת Secundo.

תְּנוּךְ Thenuch.Summitas siue extremum auris.Exo.29.& super extremum auricule dextere.

תְּנוּךְ Extremuз auris.

תַּנּוּר Thanur.clibanus.furnus.Leuit.10.Siue cliban⁹ siue chytropodes destruẽtur.& in plu.תַּנּוּרִים thanurĩ.Exo.8.& in furnos tuos & in reliquias ciborum tuorum.

תַּנּוּר Clibanus תַּנּוּרִים Furni.

תָּעַב Thaab.abominari.detestari.Deut.23.Non abominaberis idumeũ.1.Paralip.21. Eo qđ inuitus exequeretur regis imperiũ.pro quo he.le.quia abominabile vel detestabile erat verbũ regis apud ioab.Iob.9.Abominabuntur me vestimẽta mea.& in eo. quãtomagis abominabilis & inutilis hõ.& in eo.19.abominati sunt me quõdã cõsiliarii mei.p̄s.106.oẽm escã abominata est aĩa eorũ. Esa.14. Tu vero ,piectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis. ꝑ quo he.le.quasi stirps abominabilis.& in eo.49.ad cõtẽptibilẽ aĩam & abominatã gentem.Amos.5. Et loquentẽ perfecte abominati sunt.Mich.3.qui abominamini iudicium.& inde תּוֹעֵבָה thoeba.i.abominatio vel detestatio.Geñ. 43.Illicitũ est enim egyptiis comedere cũ hebreis. ꝑ quo he.le.abominatio est ei egyptiis comedere cũ hebreis. & ĩ eo.43.quia detestabantur egyptii oẽs pastores ouiũ. pro quo he.le.quia abominatio vel detestatio est egyptiis oĩs pastor ouiũ.Prouer.3.Abominatio dñi oĩs illusor. Et ĩ eo. 16.Abominatio dñi oĩs arrogãs.Esa.1.Incensum abominatio est mihi.Ponitur ẽt pro idolo.Deu.7.Neq; inferes quicq̃ ex idolo in domum tuam.& in plurali תּוֹעֵבוֹת thoeboth Deut.32.In abominationibus ad iracundiam concitauerunt eũ.Ezech.8.Videbis abominationes maiores.

תָּעַב Abomiari תּוֹעֵבָה Illicitum. abomiatio Idolum. תּוֹעֵבוֹת Abominationes.

תָּעָה Thaa.Errare.aberrare.decipere.conterere. Geñ. 21. que cũ abiisset errabat in solitudine bersabee.& in eo. 37.Inuenitq; eum vir errantẽ in agro.Iob.15. Non credet frustra errore deceptus. Ps.118.Erraui sicut ouis q̃ periit.Esa.19.Et errare fecerũt egyptũ in oĩ ope suo:sicut errat ebrius & vomens.& in eo.21.Emarcuit cor meũ.ꝑ quo he.le.Errauit siue aberrauit cor meũ.Et in eo.28. Verũ hi quoq; pre vino nescierũt.pro quo he.le. pre vino errauerũt.Ezech.44.Cũ errarent filii israel a me.& inde verbũ tertie cõiugationis.quod significat facere errare.i.decipere aut seducere.2.Paralipo.33.Igitur manases seduxit iudam & habitatores ierusalem.idest errare fecit. Prouer.10. qui autem odit increpationem errat.pro quo he.le.Errare

תָּעָה Errare. seducere.

facit.Esa.3.Ipsi te decipiūt.Hiere.42.quia decepistis aīas vr̄as.Osee.4.Spūs eī fornicatiōis decepit eos . ponitur ēt ꝓ cōterere.Iob.4.Et dētes catulorū leonū contriti sunt .i. euulsi sunt a suo loco: sicut ille qui recedit a suo loco dr̄ aberrare.& inde תּוֹעָה thoa.i.error siue fraus.Esa.32.& loquatur ad dominum fraudulenter.& inde מַתְעֶה Mathee.i.error. Esa.30.Et frenū erroris quod erat in maxillis populorū.

תַּעַר Tháar.nouacula.scalpellus.s.acut⁹ sicut nouacula.vagina.Nu.6.Nouacula nō transibit sup caput eius . Et in eo.8. Radāt oēs pilos carnis sue.Pro quo he.le.& trāsire faciāt nouaculā sup oēm carnē suā.ps.51.Sicut nouacula acutā fecisti dolū.Hiere.36. Scindit illud scalpello scribe .i. cultello acuto sicut nouacula.Ezech.5.Sume tibi gladiū acutū radētē pilos.pro quo he.le. Sume tibi gladiū acutum nouaculā tonsorū.i.acutū sicut nouacula tonsorū . Signāt ēt vaginā.2.Reg.20.& desup accinct⁹ gladio depēdēte vsq̃ ad ilia in vagina.Hiere.47.Ingredere in vaginā tuam.

תַּעְתֵּעַ Thaathéa.illudere.Geñ.27.timeo ne putet sibi me voluisse illudere.2.Paralip.36.Illudebātq̃ prophetis.Et inde תַּעְתוּעִים Thaathuim.i.illusiones.pro quo beatus hieronymus transtulit risu dignum.Hiere.10. Et opus risu dignū.Et in eo.51.vana sunt & risu digna.

תֹּף Thoph.tympanū.De quovide in dictione sequenti.

תָּפַף Thaphaph.tympanizare.i.tympano concrepare siue tympāo ꝑsonare.ps.77. In medio iuuēcularum tympanistriarū.Naū.2.murmurātes in cordib⁹ suis. ꝓ quo he.le.tympanizātes.i.q̃si tympanū cōcrepātes: aut tremētes sicut tympanū cū manu ꝑcutitur.& inde תֹּף thoph.i. tympanū.Exo.15.Sūpsit ergo maria ꝓphetissa tympanū.Iob.21 Tenēt tympanū & citharā.& in plu.תּוּפִים thupim.Exo.15 Cū tympanis & choris.Hiere.31.Adhuc ornaberis tympanis tuis.Ezech.28.Opus decoris tui & foramina tua . Pro quo he.le.Opus tympanorū tuorū & foramina tua. & ponūtur foramina ꝓ organis q̃ sūt ꝑforata.potest etiam deriuari a dictione יָפָה Iapha que significat pulchritudinē vel decorem sicut est in littera nostra.

תַּפּוּחַ Thapúach.malus.s.arbor.aut pomū.Canti. 2. Sicut malus inter ligna siluarū.& in eo.8.Sub arbore malo suscitaui te. Ioel.1.& malus & oīa ligna siluarū aruerūt.& i plu.תַּפּוּחִים thapuchim.Canti.2.Stipate me malis.

תָּפֵל Thaphel.insulsū.intēpatū.absq̃ tēperamēto.stultum vel stulticia.Iob.6.Aut poterit comedi insulsū qđ nō est sale cōditū.pōitur ēt ꝓ luto absq̃ paleis siue absq̃ tēperamēto.Ezech.13.Illi āt liniebāt eū luto absq̃ paleis .& in eo.Destruā parietē quē linistis absq̃ tēperamēto .signāt ēt stultū siue stultitiā aut fatuitatē.Threñ.2.prophete tui viderūt tibi falsa & stulta.& aliqñ scribitur cū he in fine & dicitur תִּפְלָה thiphla.Iob.1.Nec stultū quid cōtra deū locutus est.Hiere.23.& in ꝓphetis samarie vidi fatuitatē signāt etiā defectū seu vanū.Iob.24. Et de⁹ inultū abire nō patitur. Pro quo he.le.Et deus non ponit defectum seu vanū . i .in vanum.& beatus hieronymus transtulit sensum.

תָּפַר thaphar.cōsuere.Geñ.3.cōsuerūt folia fic⁹.iob.16.sac cū cōsui sup cutē meā.Eccl's.3.tp̄s scindendi & tp̄s cōsuēdi.Ezech.13.Ve qui cōsuūt puluillos sub omni cubito.

תָּפַשׂ Thaphas.apphēdere.cōphēdere.capere.tenere .cooperire.Geñ.4.pater canētiū in cithara & organo.ꝓ quo he.le.pater oīs apphēdētis siue tenētis citharā & organū.& in eo.39.Et illa apphēsa lacinia vestimēti ei⁹ diceret ꝓ quo he.le.Et apphēdit eū in vestimento suo dicens.& in eo.31,Diuidesq̃ ex equo p̄dā inter eos qui pugnauerūt.ꝓ quo he.le.Et diuides predā īter apphēdētes pugnā. Deut. 9.proieci tabulas de manib⁹ meis.ꝓ quo he.le. & apphēdi duas tabulas: & proieci eas de duabus manibus meis. & in eo.21.apphēdēt eū & adducēt ad seniores.& in eo.22.& apphēdēs cōcubuerit cū ea.4.Reg.7.Capiem⁹ eos viuos.Et in eo.10.Cōprehēdite eos viuos: Et in eo.14 . & apphēdit petrā in p̄lio.p̄s.9.Cōprehendūtur in cōsiliis qb⁹ cogitāt. Prouer.30.Stellio manib⁹ nititur.pro quo he.le . Manib⁹ cōprehēditur siue apphēditur.Hiere.51.Et vada p̄occupata sunt.ꝓ quo he.le.Et vada capta sunt.siue cōprehēsa sunt Ezech.12.& capietur in sagena mea.& in eo.21.Ipse aūt recordabitur iniquitatis ad capiendū.& in eo. Manu capiemini. Abach.2.Ecce iste coopertus est auro & argento.

תֹּפֶת Thópheth.Locus ī quo idolatre lustrabāt filios suos trāsferētes eos ꝑ ignē idolo moloch.4.Reg.23. Cōtaminauit quoq̃ thópheth ꝙ est in cōualle filii henō: vt nemo cōsecraret filiū suū ac filiā ꝑ ignē moloch . & scđm hebreos signāt ēt ignē infernalē.Esa.30. Preparata est enim ab heri thópheth.& dicūt aliqui he.qđ signāt infernū. Ponitur ēt pro exēplo.Iob.17. Et exēplū sū corā eis. & dicūt aliq hebrei ꝙ in predicto loco deriuatur a dictiōe תֹּף thoph que signāt tympanū.vñ in p̄dicto loco ipsi legūt. & tympanū añ siue quōdā erā.i.letus & gaudēs.& in lingua chaldaica signāt principē siue p̄fectū.vt Dañ.3.& p̄fectos omnesq̃ principes regni.vbi pro prefectis ponitur תִּפְתָּיֵי thiphthaie in plurali.Vnde in predicto loco potest legi. & princeps siue prefectus ante siue quondam eram.

תְּקַל Thecel.In lingua chaldaica signāt appēdere vel ponderare.Dañ.5.Thecel: appensus es in statera.

תָּקַן Thacan.corrigere.cōponere.restituere.Eccl's.1. Peruersi difficile corriguntur.Et in eo.7.Nemo pōt corrigere quē ille despexerit.& in eo.12.Composuitq̃ parabolas multas.Dañ.4.Et in regno meo restitutus sum.

תָּקַע Thacaa.clāgere.cōcrepare.s.tubis vl' buccinis.figere defigere.suspendere.pugnare.plaudere. cōplodere. proiicere.Nu.10.Et si semel clangueris.& in eo. Cūq̃ icrepueris tubis.Ios.6.Sacerdotes clāgēt buccinis. & i eo. Oīq̃ populus p̄cederet armati exercitus,pro quo he.le. Et armatus.s.populus ibat añ sacerdotes clāgētes tubis.1 . Reg. 13.Saul cecinit buccina in oī terra.i.clāgere iussit.Esa.18.& clāgorē tube audietis.ꝓ quo he.le.& cū clanget tuba: audietis.& inde תֵּקַע Thécaa.i.clāgor. Ps.150.Laudate eū ī sono tube.pro quo b̄tūs hiero.in ps.iuxta he.ve.trāstulit.Laudate eū in clāgore buccine.& inde תְּקוֹעַ Thecua.i.tuba q̃ clangitur.Ezech.7.Canite tuba vt preparētur oēs.vbi ponitur verbū & nomē ab eo deriuatū.Est ēt תְּקוֹעַ Thecuaa nomē propriū loci.2. Reg.14. Misit thecuā & tulit inde mulierē sapiētē.Hiere.6.Et in thecua clangite tuba.signāt ēt predicta dictio affigere vel īfigere aut defigere. Geñ.31. Iāq̃ iacob extēderat ī mōte tabernaculū . pro quo he.le. Et iacob fixerat in mōte tabernaculū.& in eo.ī mōte galaad fixit tētoriū.Iudi.3.Infixitq̃ eā in vētrē eius.& in eo.4 . Defixitq̃ in cerebrū vsq̃ ad terrā.1.Reg.31.Corpus vero eius suspēderūt in muro bethsā.ꝓ q̇ he.le.& corpus ei⁹ affixerūt in muro bethsan.Prouer.16.Defixisti apud extraneū manum tuā.& in eo.11.Qui cauet laqueos: securus erit.pro quo he. le.Et qui odit defixiōes: secur⁹ erit.i.qui cauet defigere manū: & vadē se offerre pro alio.vñ p̄mittitur.affligetur malo qui fidē facit pro extraneo.Et in eo.22.Noli eē cū his qui defigūt manus suas & vades se offerunt pro debitis.Esa.22 Et figā illū paxillū in loco fideli. Ponitur ēt pro pugnare. i.manu p̄liū cōmittere.Iob.7.Et cuius vis manus pugnet cōtra me.Sed ēt in p̄dicto loco he.le.quis est q manui mee defigatur.i.qui vadē se offerat pro me.signāt ēt plaudere vel cōplodere.Ps.46.Oēs gētes plaudite manib⁹.Naū.3.

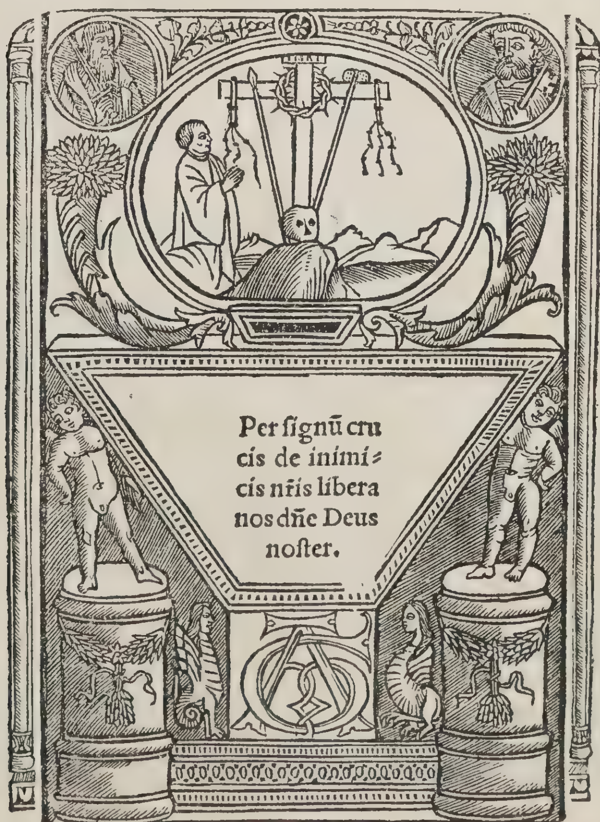
Marginal glosses (left column): Decipere. — Conterere — תּוֹעָה — Fraudulēter. — מַתְעֶה — Error — תַּעַר — Nouacula scalpellus — Vagina . — תַּעְתֵּעַ — Illudere — תַּעְתוּעִים — Illusiōes. — תֹּף — tympanum — תָּפַף — tipāistria — murmurare. — תֹּף — tympanū. — תּוּפִים — tympana. — תַּפּוּחַ — malus. — תַּפּוּחִים — mala. — תָּפֵל — Insulsum — lutū absq̃ paleis — Absq̃ tēperamento — stulta. — תִּפְלָה — stultum — Fatuitas. — תָּפַר — Consuere. — תָּפַשׂ — apphēdere.

Marginal glosses (right column, cut off at the edge): Capere — Cōphē[...] — Inniti. — p̄occupa[...] — Cooper[...] — ת[...] — thópheth — Exēplu[...] — Prefec[...] — [...]תִּ — [...]ל — Appē[...] — Corrig[...] — Comp[...] — Restitu[...] — [...]ע — Clāge[...] — Cōcrep[...] — canere [bu]ccina — [...]ע — Clang[...] — [...]עַ — Tuba — Thecu[...] — Figer[...] — Infig[...] — Defig[...] — suspēd[...] — Pug[...] — Plau[...]

Cõpresserunt manũ sup te.i.cõploserũt manu. põitur et ꝓ proiicere. Exo.10. arreptã locustã proiecit in mare rubrũ.
תְּקַף Thacaph. rob orare. ꝓualere. cõfortare. cõfirmarẽ. valere. Iob.14. Roborasti eũ paululũ. Eccl's. 4. Et si qs preualuerit cõtra vnũ: duo resistent ei. & inde תַּקִּיף Thaciph. siue תַּקִּיפָא thacipha.i. fortis vel solidum. Eccl's. 6. Et nõ possit cõtra fortiorẽ se in iudicio contẽdere. Dañ. 2. Ex parte regni erit solidũ. & inde תְּקֹף thóceph.i. fortitudo vel firmitas. Ester. 10. Cuius fortitudo & imperiũ & dignitas. & in lingua chaldaica dicitur תָּקְפָּא thocpa. Dañ. 2. fortitudinem & imperium & gloriam dedit tibi.
תַּרְגֵּם Thirgem. Interpretari. Edre. 4. Et legebatur sermone syro. Pro quo he. le. Et interpretatũ erat sermone syro. & inde interpres dicitur תּוּרְגְּמָן Thurgeman. & interpretatio dicitur תַּרְגּוּם Thargum.
תִּרְזָה Thirza. Ilex. Esa. 44. Tulit ilicem. & aliqui hebrei dicunt & significat pinum.
תְּרֵי There. siue תַּרְתֵּין tharthen. in lingua chaldaica signat duo seu binos. Dañ. 5. Annos natus sexaginta duos.
תֹּרֶן Thóren. Malus. s. nauis. Esa. 30. Quasi malus nauis in vertice montis. Et in eo. 33. Sic erit malus tu9. Ezech. 27. Vt facerent tibi malum.
תְּרַע Theraa. siue תַּרְעָא tharaa. in lingua chaldaica signat portam seu fores: aut ostium. Dañ. 2. Ipse aũt daniel erat in foribus regis. & in eo. 3. Tunc accessit nabuchodonosor ad ostiũ fornacis. & inde תָּרְעָתִים thiraathim.i. ostiarii seu ianitores. 1. Paralip. 2. Canẽtes atq; resonantes. Pro quo aliqui he. le. Ianitores atq; resonantes.i. cantores. Pro quo in hebreo habetur תִּרְעָתִים שִׁמְעָתִים Thiraathim simaathim. & dicũt aliqui hebrei ꝙ sunt nomina propria quarũ dã cognationũ hoĩm. Potest etiam deriuari a dictione רוּעַ Roa. que significat tuba clangere vel canere. & tunc significabit canentes. sicut est in littera nostra. — Canentes
תְּרָף Tharaph. idolũ. simulachrũ. siue statua. & solum inuenitur in nu plu. s. תְּרָפִים Theraphim. Geñ. 31. & rachel furata est idola patris sui. & in eo. Abscõdit idola. Iudi. 7. fecit ephod & theraphim.i. vestẽ sacerdotalẽ & idola. Et i eo. 18. Et tulit ephod & idola. 1. Reg. 18. Tulit aũt michol statuam. Osee. 3. Et sine ephod & sine theraphim. — תְּרָף תְּרָפִים Idola. Teraphi3 statua.
תַּרְשִׁישׁ Tharsis. Lapis preciosus. pro quo beatus hiero. trãstulit chrysolithum. Exo. 28. Chrysolithus & onyx. De quo vide supra in dictione רַשַׁשׁ rasas. — תַּרְשִׁישׁ Chrysolithus.
תֵּשַׁע Thésaa. nouem. Deut. 3. Nouem cubitos in longitudine. Et est in he. ge. fe. & in ge. mas. scribitur cum he vel tau in fine & dr̃ תִּשְׁעָה Thisaa. Ios. 13. Nouem tribubus & dimidie tribui manases. & inde תְּשִׁיעִי Thesii.i. nonus. Nu. 7. Die nono princeps filiorum beniamin. & in ge. fe. תְּשִׁיעִית Thesiith. Leuit. 25. Comedetis veteres fruges vsq; ad nonum annum. & in hebreo est generis feminini. & inde תִּשְׁעִים Thisiim. idest nonaginta. Geñ. 17. postq; vero nonaginta & nouem annorum esse ceperat. — תֵּשַׁע Nouem. תִּשְׁעָה Nouem. תְּשִׁיעִי Nonus. תְּשִׁיעִית nona. תִּשְׁעִים nonagita.

Explicit vocabularium hebraicum totius veteris testamenti cum

oĩbus dictiõibus chaldaicis in codẽ veteri testamẽto cõtentis: nouiter ĩpressũ in hac preclarissima Cõplutensi vniuersitate. De mãdato ac sũptibus Reuerẽdissimi in xp̃o patris & dñi: dñi. F. Francisci Ximenez de Cisneros tituli Sãcte Balbine sacro sancte Romane ecclesie presbyteri Cardinalis Hispanie Archiepiscopi Toletani & hispaniarum primatis: ac regnorum castelle Archicancellarii. Industria & solertia honorabilis viri Arnaldi Guilielmi de Brocario artis impressorie Magistri. Anno Domini Millesimo quingentesimo decimo quinto. mensis Marcii die decima septima.

Incipiūt interpretationes hebraicorum: chaldeorum: grecorumq; nominum: veteris ac noui testamenti secundum ordinem alphabeti.

De incipiētibus a littera. A.

Aron. Mōs siue mōtanus: aut docēs: siue cōcipiens.
Aaronite. Idem. plu. nu.
Aasbai. Confidens in me: vel frater circundans: aut ex hebreo & syro frater senectutis.
Aastari. Cursor: vel veredarius: siue festinatio turturis: aut festinatio exploratoris: siue frater qui explorat: vel ex syro & hebreo prīceps turturis: vel princeps exploratiōis.
Abba. Pater. syrum est.
Abachuc. Luctator: siue amplexans.
Abadon. Exterminans: vel perditio.
Abana. Lapideus: vel edificatio: siue pater obsecro nūc.
Abani. Filius: vel edificatio: siue intelligens. Heb. Bani.
Abarim. Transitus. p. n. siue trāseuntes: aut furores: vel pregnantes: aut syriace frumenta.
Abaron. Idem. s. n. D.
Abda. Seru9: aut seruit9: vel ex hebreo & syro nubes ista.
Abdai. Seruus: aut seruitus: vel nubes abundans.
Abdam. Cupiditas: aut calor iudicii. heb. amdan.
Abdehel. Seruus dei.
Abdehel. Gen. 25. & 1. Paralip. 1. vapor vł nubes apud deū vel cum deo: siue contristari faciens deus. Heb. adbehel.
Abdemelech. Seruus regis: vel seruus consilii.
Abdenago. Seruus claritatis: vel seruus anxius
Abdi. Seruus: aut seruitus: vel nubes abundans.
Abdias. Seruus domini.
Abdiel. Seruus dei: aut nubes abundantie dei.
Abdon. Seruus: aut nubes iudicii.
Abel. Vanitas: siue anhelitus: aut syriace vapor.
Abel. Iudi. 11. & 1. Reg. 6. & 3. Reg. 15. & 4. Reg. 15. interpretatur luctus.
Abela. Idem.
Abelmaim. Luctus aquarum.
Abelmeula. Luctus infirmitatis: aut luctus chori vł tympani: siue ex hebreo & syro luctus venie.
Abenboēn. Lapide9 digitus pollicis. s. qui est primus digitus: aut lapis in eis.
Aber. Socius: aut particeps: siue incantator: aut liuor.
Abesalom. Pater pacis: siue pater cōsumationis: aut pater retributionis.
Abesan. Patris scutū vel arma: aut pater frigiditatis.
Abgatha. Pater torcularis: vel patris torcular.
Abi. Hora: vel tempus: siue paratus. heb. ithai.
Abia. Pater domini: aut voluntas domini.
Abia. 3. Reg. 14. in fine & in toto cap. sequēti interpretatur pater maris. heb. abiam.
Abiaiel. Pater fortitudinis: aut pater exercit9: siue pater diuitiarum: aut pater antemuralis: vel pater doloris. Heb. Abiail.
Abiail. Idem.
Abiasab. Pater congregans: siue pater consumans vel finiens. Heb. Abiasaph.
Abiasaph. Idem.
Abiathar. Pater excellēs: aut pr̄ residui vel remanētis: siue pater explorationis vel cōtēplationis: aut pater funiculi.
Abida. Pater scientie: vel scientia patris.
Abidan. Pater iudicii: aut ex hebreo & syro pr̄ meus iste.
Abiel. Pater meus deus.

Abiēzer. Pater adiutorii: siue pr̄is adiutoriū: aut pr̄is atriū. אֲבִיעֶזֶר
Abiēzer. Nu. 1. & 2. & 7. & 10. & 1. Paralip. 12. Frater adiutorii: siue fratris adiutoriū: aut fratris atriū. heb. ahiēzer. אֲחִיעֶזֶר
Abigabaō. Pater collis: siue pater calicis vel scyphi: aut pater dorsi peccati. אֲבִיגִבְעֹן
Abigāil. Patris exultatio: vel pater exultationis. אֲבִיגַיִל
Abihāil. Pater fortitudinis: aut pater exercitus: siue pater diuitiarū: aut pater antemuralis: vel pater doloris. אֲבִיחַיִל
Abihāil. 1. Paralipo. 2. Pater luminis vel laudis. אֲבִיהַיִל
Abilam. Occult9: siue iuuenis: aut seculum. heb. Helam. עֵילָם
Abilina. Lugēs vel plorans: siue pater mansionis vel murmurationis. D.
Abimael. Pater a deo vel de deo. אֲבִימָאֵל
Abimēlech. Pater meus rex: aut pater regis vel consilii. אֲבִימֶלֶךְ
Abimēlech. 1. Paralipo. 24. & p̄s. 51. Frater me9 rex: aut frater regis vel consilii. heb. ahimēlech. אֲחִימֶלֶךְ
Abinadab. Pater spontaneus: aut pater vouentis vel voti: siue pater principis. אֲבִינָדָב
Abinadab. 3. Reg. 4. Frater spontaneus: aut frater vouētis vel voti: siue frater principis. heb. ahinadab. אֲחִינָדָב
Abinoēm. Pater pulchritudinis vel iocunditatis: aut pater motionis eorum. אֲבִינֹעַם
Abiram. Pater celsitudinis vel elationis: aut pater fraudis vel proiectionis. אֲבִירָם
Abiron. Idem. heb. Abiram.
Abisa. Pater meus. heb. abi. אֲבִי
Abisab. Pater augmenti vel consumationis: siue patris finis: au superliminare patris. heb. abisaph. אֶבְיָסָף
Abisac. Patris ignorātia: vel patris error: siue pater apprehendēs vel attingēs: aut pater multiplicās. heb. Abisag. אֲבִישַׁג
Abisag. Idem.
Abisai. Patris munus: vel pater muneris. אֲבִישַׁי
Abisai. 1. Paralipo. 12. Populi munus: vel cū munere. heb. Amasai. עֲמָשַׂי
Abisaph. Pater augmenti vel consumationis: aut patris finis: siue superliminare patris. אֶבְיָסָף
Abisūe. Pater salutis vel exclamationis: aut pater respiciens: siue pater magnificus vel potens. אֲבִישׁוּעַ
Abisur. Pater muri: aut pater bouis: siue pater cātantis: vel pater aspicientis: aut pater rectitudinis. אֲבִישׁוּר
Abital. Pater roris: vel hebreo & syro pater vmbre. אֲבִיטַל
Abiu. Pater ipse: vel pater est. אֲבִיהוּא
Abiud. Pater laudis vel confessionis. אֲבִיהוּד
Abiud. Nu. 34. Frater laudis vel cōfessionis. heb. ahiud אֲחִיהוּד
Abiud. 1. Paralip. 8. vbi dicitur genuit oza & abiud: in illo loco solum abiud interpretatur frater vnitatis: siue frater acuminis: aut frater enigmatis vel gaudii. heb. ahihud. אֲחִיחֻד
Abner. Patris lucerna: vel patris nouale. אַבְנֵר
Abobi. Pater incantationis vel absconsionis. D.
Abor. Socius: aut particeps: siue incantatio: aut liuor. חָבוֹר
Abra. ancilla: vel famula. G. ἄβρα.
Abraam. Pater multitudinis. אַבְרָהָם
Abram. Pater excelsus. אַבְרָם
Absalom. Pr̄is pax: siue pr̄is cōsumatio: aut pr̄is retributio. אַבְשָׁלוֹם
Absanias. Debitum clypei domini: siue dilectio vel absconsio clypei domini. חֲבַצִּנְיָה
Absalomi. Pater pacis: siue pater consumationis vel retributionis. D.
Achab. Frater pr̄is: vel fratris pater: siue arula patris. אַחְאָב
Achad. Amphora: vel hydria: aut scintilla. אַכַּד
Acad. Gen̄. 50. interp̄tatur Ramus: vel spinetū. heb. atad. אָטָד
Achaia. Frater domini. אֲחִיָּה
Achaia. Prouincia grecie: īterp̄tatur dolor vł tristitia. G. ἀχαΐα.
Achaicus. Dolens: siue tristis. G. ἀχαϊκός.
Achaim. Possessio: siue emptio: aut nidus. heb. achain. חָמִין

חכמוני Achamoni. Sapiens: vel ſapientiſſimus: aut hamus numerationis vel muneris: ſiue expectatio muneris.
עכן Achan. Tribulatio: vel ſtridor: aut antemurale.
עכן Achan. Ioſ. 7. &. 22. interpretatur cōterens: ſiue cōturbās.
עכר Achar. Conturbans.
עקר Achar. 1. Paralipo. 2. d. Sterilis: ſiue eneruans: aut euellens: vel truncus
עקרון Acharon ſiue accaron. Sterilitas: ſiue eneruatio: aut euulſio vel truncus.
עקרוני Acharonite ſiue accaronite. Steriles: ſiue eneruati: aut euulſi: vel trunci.
אכד Achat. Amphora: vel hydria: ſiue ſcintilla. heb. achad.
אחז Achaz. Apprehendens: ſiue poſſidens: aut videns.
אכזיב Achazib. Mendax: aut ceſſans: ſiue fluens vtiq;.
חכליה Achelai. Expectans dominum: ſiue hamus domini. heb. achelaia.
Acheldemach. Ager ſanguinis. ſyrum eſt. ſcribi debet acheldema.
עקש Acces. Peruerſus: aut prauus.
אחיה Achia. Frater domini.
איה Achia. Gen̄. 36. &. 2. Reg. 3. Vultur: vel heu: ſiue vbi eſt: aut inſula eius. heb. aia.
אחיה Achias. Frater domini.
חכילה Achila. Spes in ipſa: aut hamus in ipſa: ſiue palatum vel dulcedo in ipſa.
אחילוד Achilud. Frater natus: vel frater genitus.
Achim. Reſurgens: vel confirmans: aut vindicans: vel frater eorum. D.
אחימן Achimaan. Frater preparatus: vel frater dextere: aut frater quid. heb. achiman.
אחימעץ Achimáas. Frater conſilii: vel frater conſiliarius: aut frater ex ligno.
אחימלך Achimélech. Frater meus rex: aut frater regis vel conſilii.
אחימות Achimoth. Frater mortis: vel frater mortuus: ſiue frater dierum.
אחינעם Achinoe. Fratris pulchritudo vel iocunditas: aut frater motionis. heb. achinoem.
Achinoem. Idem.
Achinoen. Idem. heb. achinoem.
Achior. Fratris lumen: aut frater ignis. D.
אחירם Achiram. Fratris celſitudo vel elatio: aut fratris dolus vel proiectio.
Achiramite. Idem. plu. nu.
אכיש Achis. Vtiq; eſt: vel ſic eſt.
אחישר Achiſa. Frater principis: ſiue frater directionis vel cantici: aut frater inſidians. heb. achiſar.
אחיסמך Achiſamech. Frater ſuſtentationis vel firmitatis: aut frater coniungens.
אחיטוב Achitob. Frater bonitatis.
אביטוב Achitob. 1. Paralipo. 8. interpretatur Pater bonitatis. heb. abitob.
אחיתפל Achitóphel. Frater ruine vel frater defectus: aut frater inſipiditatis. i. rei inſulſe
עכו Accho. Compreſſus: vel confractus
עכבור Acchobor. Mus: vel conterens ſiue comprimens puteum.
עכור Achor. Turbatio.
הקוץ Acchos. Spina: ſiue eſtas: aut tedium: ſeu vigilia: vel finis.
Accos. Idem.
עברן Acran. Tranſitus: aut ira: ſiue impregnatio: vel nubes cantici: aut ſyriace frumentum. heb. abran
עקרון Achron. Sterilitas: ſiue eneruatio: aut euulſio: vel trūcus.
עכסה Achſa. Compoſita: vel adornata: aut laſciuiens: ſiue confractio vel diruptio velaminis.

Achſaph. Veneficus: ſiue conterens vtiq;: aut labium vtiq;.
Accub. Veſtigium: vel ſupplantatio: aut prauitas: vel calcaneum: ſiue retributio.
Achub. Idem.
Achupha. Preceptum oris: aut ſculptura oris.
Accus. Spina: ſiue eſtas: aut tedium: ſeu vigilia: vel finis.
Accus. Nee. 10. & 12. interpretatur Peccatum derelinquēs. heb. atus.
Achzib. Mendax: ſiue ceſſans: aut fluens vtiq;.
Achziba. Idem.
Ada. Cetus: vel congregatio: ſiue ornata: vel teſtificans: aut tranſiens: vel preda: aut ſyriace ablata.
Addad. Sonitus: aut clamor: ſeu mām̄illa: vel dilectio.
Adad. Gen̄. 25. & 1. Paralipo. 1. b. Acutus: vel gaudens: aut ſyriace nouus: vel vnitas.
Adad. Gen̄. 36. vbi dicitur Regnauit pro eo adad: nomenq; vrbis eius phou: interpretatur pulchritudo: ſiue habitaculum: aut generatio. heb. hadar.
Adad. 3. Reg. 11. c. vbi dicitur Et fugit adad: interpretatur interitus: aut nubes: vel vapor: ſeu fons.
Adada. Teſtimonium cetus vel cōgregationis: aut teſtimonio ornata: vel teſtis tranſitus ſiue prede eius: aut preda ſue prede: vel eternitas ſui teſtimonii.
Adadezer. Decor aut pulchritudo auxilii: ſiue habitaculū vel generatio auxilii: aut atrium pulchritudinis ſiue habitaculi vel generationis. heb. adarezer.
Adaia. Teſtis domini: ſiue ornatus vel preda domini: aut tranſitus vel eternitas domini.
Addaia. Idem.
Adaia. Nee. 12. Scientia domini: vel cognitio domini. heb. iadaia.
Adaias. Teſtis domini: ſiue ornatus vel preda domini: aut tranſitus vel eternitas domini.
Adalia. Hauriens: ſiue paupertas: aut nubes vel interitus laboris.
Adam. Homo: ſiue terrenus: aut ruffus: vel ſanguineus.
Adama. Terra: aut ruffa: vel ſanguinea.
Adam. Homo: vel human⁹: ſiue terrenus: aut ruffus: vel ſanguineus: aut nubes vel vapor ſiue interitus aquarum.
Addan. Delitioſus: ſiue voluptuoſus: aut ornatus: vel ſyriace temporalis. heb. adin.
Adar. Pallium: ſiue potentia: aut magnitudo.
Adarſa. Teſtificans ſolem vel ſurdum: aut teſtimonium arantis. D.
Adaſſa. Nouitas: aut mēſis: vel ex ſyro & hebreo vn⁹ aries.
Adaſſa. 1. Paralipo. 7. Aceruus. heb. aia.
Adaſſa. Nee. 12. Teſtis: ſiue ornatus: aut tranſitus vel preda. heb. addo.
Adazer. Teſtis vel teſtimonium auxilii. D.
Adeodatus. Latinum eſt: & in hebreo dicitur elchanan: & interpretatur a deo datus: ſiue gratia dei: aut miſericordia vel donum dei.
Addi. Teſtis: vel teſtimonium: ſiue ornatus: vel tranſitus: aut preda.
Adiada. Teſtimonium manus: ſiue teſtimonium teſtimonii: aut preda manus. D.
Adihel. Teſtimonium dei: ſiue ornatus vel tranſitus dei: aut preda vel eternitas dei.
Adin. Delitioſus: ſiue voluptuoſus: aut ornatus: vel ſyriace temporalis.
Addin. Idem.
Adina. Idem.
Adithaim. Cetus. p. n. ſiue congregationes: aut teſtimonia.

עַדְלַי Adli. Testis mihi: siue ornatus mihi: aut transitus vel preda mihi.

אַדְמָתָא Admatha. Nubes: vel vapor mortis: siue interitus mortis: vel terrestris: aut rubeus.

עַדּא Addo. Testis: siue ornatus: aut preda: vel transitus.

אַדָּר Addoar. Pallium: siue potentia: vel magnitudo. heb. adar.

עֲדֻלָּ Adolamites. De adullam quod interpretatur testimonium siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentū sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.

אֲדֻמִּים Adomim. Terreni: siue ruffi: aut sanguinei.

אָדוֹן Adon. Dominus: aut basis: vel syriace auris.

יְהוָה Adonay. Beatus hieronymus. Exo. 6. pro nomine dei tetragrammaton. i. quattuor litterarum adonay transtulit: & in aliis locis semper interpretatus est dominus. Et notandum quod iste quattuor littere huius nominis. s. Iod. he. vau. he. non sunt compacte ad hoc vt ex illis syllabizetur vl' formetur aliquis terminus vel dictio: idcirco est nomen ineffabile. Si tamen syllabizaretur vel pronunciaretur: esse vel essentiam aut generationem significaret. Itē notandum ꝙ adonay in hebreo: domini mei in plurali significat q̄n scribitur eisdē litteris quibus pronunciatur. s. Aleph. daleth. nun. iod. In translatione vero chaldaica pro hoc nomine dei tetragrammatō semper ponitur triplex iotha: quod non vacat mysterio.

אֲדֹנִיָּה Adonaia. Dominator dominus: aut basis domini: vel ex syro & hebreo auris domini.

Adonias. Idem.

אֲדֹנִי בֶזֶק Adonibezech. Domini fulgur: siue dominus fulguris: aut dominus in compedibus.

אֲדֹנִיקָם Adonicam. Dominus surrexit: aut dominus vindicans.

אֲדֹנִירָם Adoniram. Dominus excelsus: siue dominus celsitudinis vel elationis.

תַּמּוּז Adonis. Nomen idoli: in hebreo est thamuz: & interpretatur consumptus: siue incendium. syrum est.

אֲדֹנִי צֶדֶק Adonisedech. Domini iustitia: siue dominus iustus.

Ador. Generatio: vel habitatio: aut testimonium lucis vel ignis. D.

חֲדְרָךְ Adrach. Acumen siue gaudium teneritudinis: vel cubiculum tuum: aut ex syro & hebreo vnitas vel nouitas teneritudinis.

אַדְרַמֶּלֶךְ Adramelech. Pallium regis: siue magnitudo vel potentia regis vel consilii.

Adrumetina. In greco Adramytena: & interpretatur soliditas munda vel tersa. G.

עֲדֻלָּם Adulam. Testimonium siue ornamentum illis: aut testimonium siue ornamentum sue miserie: vel transitus aut preda sue miserie.

הֲדוֹרָם Aduram. Decor eorum: aut laus vel confessio sublimis: siue clamor excelsus.

אֲדֹרָם Aduram. 2. Reg. 20. & 3. Reg. 12. Pallium eorum: siue potentia vel magnitudo eorum: aut vapor excelsus: siue nubes excelsa: aut dolor vel interitus sublimitatis.

אֲדוֹרַיִם Aduram. 2. Paralipo. 11. interpretatur Fortitudo vel potentia maris: aut vapor siue interitus eius eleuatus: vel nubes eleuata. heb. aduraim.

Addus. Nouitas: vel mensis: aut trituratio. D.

עַיִן aen. Oculus: siue fons.

אַפַּיִם Apphaim. Vultus: vel facies: aut furores: siue nares: vel

הַפָּרָה pistores.

אֲפַרְסְ Aphara. Vacca: siue frugifera: aut acrescens vel irritans.

Apharsathei. Diuidētes siue dilacerantes pauones.

אֲפַרְסְ Apharsathei. Esdre. 5. & 6. interpretatur Diuidentes: siue dilacerantes. heb. apharsachei.

Aphech. Pelagus: vel fortitudo: aut vigor: vel syriace exitꝰ. אֲפֵק

Apheca. Idem. אֲפֵקָה

Aphechdomini. Portio vel diminutio sanguinū: aut diminutio tacentium vel assimilantium. heb. phechdomim. פַּסְדַּמִּים

Apheceia. Porta domini: siue aperuit dominus. heb. phetheia. פְּתַחְיָה

Apheg. Pelagus: vel fortitudo: aut vigor: vel syriace exitus. heb. aphech. אֲפֵק

Affenez. Pharetra aspersionis vel distillationis: siue magus aspersus. heb. asphenez. אַשְׁפְּנַז

Aphia. Flans vel exsuflans: siue loquens: aut illaqueans. אֲפִיחַ

Aphonites. Labium vel ripa aquarum: siue contritio aquarum. heb. sephomites. שִׁפְמִי

Aphraim. Fodientes: aut explorantes: siue confundentes: aut explorans vel confundens mare. חֲפָרַיִם

Aphrica. Esa. 66. In hebreo dicitur pul: & interpretatur casus vel ruina: aut faba. פּוּל

Aphrica. Naum. 3. In hebreo est put: & interpretatur crassa vel pinguis. syrum est. פּוּט

Aphsiba. Voluntas mea in ea. חֶפְצִי־בָהּ

Aphupha. Detectio: siue discoopertio: aut festinatio oris. heb. asupha. חֲשׂוּפָא

Apphus. Indignationis consilium: aut volans consilium: vel scrutator. D.

Agab. Locusta. חָגָב

Agabus. Idem: vel festiuitas patris. D.

Agag. Tectum vel solarium: quod est. scilicet in superiori parte domus אֲגַג

Agagites. Idem. אֲגָגִי

Agar. Aduena: siue peregrina: aut ruminans: vel timens. הָגָר

Agarai. Aduena: siue peregrinus: aut ruminās: vel timens. הַגְרִי

Agareni. Idem. plu. nu. הַגְרִים

Agarenus. Idem. s. n.

Agge. Sublimitas: siue exaltatio. אָגֵא

Ageba. Collis: siue vas vel calix. heb. geba. Nam illud. a. est prepositio ablatiui casus. גֶּבַע

Aggeus. Festiuus: siue solemnis: vel gyrans. חַגַּי

Aggi. Idem.

Aggia. Festiuitas domini: siue solemnitas domini: aut gyrus domini. חַגִּיָּה

Aggite. Festiuitates: vel solēnitates: aut gyrantes. חַגִּי

Agith. Festiua: siue solēnis: vel gyrans. חַגִּית

Agrippa. Latinum est. dictum ab eo ꝙ egros. idest difficiles partus faciat: vel dicitur ille qui in nascendo prius emittit pedes.

Ahaia. Vultur: siue heu: aut insula eius: vel vbi est. heb. aia. אַיָּה

Ahaiath. Iniqua: siue peruersa. heb. aua. עַוָּא

Ahamoni. Sapiens: vel sapientissimus: siue hamus numerationis vel muneris: aut expectatio muneris. heb. achamoni. הַחַכְמוֹנִי

Ahara. Frater redolens: aut pratum odoris. אַחְרַח

Aharel. Alter exercitus: siue nouissimus exercitus: aut alter dolor: siue nouissimus dolor: aut ouis fratris. אֲחַרְחֵל

Ahaz. Apprehendens: siue possidens: aut videns. אָחָז

Ahenremmon. Duo nomina sunt. Ahen. oculus: siue fons: & Remon. malum granatum: vel altitudo eius. עֵין רִמּוֹן

Aher. Alter: siue posterior: aut nouissimus. אַחֵר

Ahi. Frater meus: vel fratres mei. אֵחִי

Ahia. Frater domini. אֲחִיָּה

Ahia. 2. Reg. 21. Vultur: siue heu: aut insula eius: vel vbi est. heb. aia. אַיָּה

אֲיָלוֹן Ahialon. Ilex vel quercus: aut fortitudo siue ceruus.
אֲחִיאָם Ahiam. Frater matris: aut frater gentis.
אֲחִיָּה Ahias. Frater domini.
יְחִיָּה Ahias. 1. Paralipo. 15. Viuit dominus. heb. iehias.
אֲחִיקָם Ahicam. Frater resurgens: aut frater vindicans.
חִיאֵל Ahiel. Viuit deus: siue vita dei. heb. hiel.
יְעִיאֵל Ahiel. Esd. 10. in fine interpretatur Aceruus dei: siue abstulit deus. heb. iehihel.
אֵלָת Ahilam. Quercus: siue maledictio: aut fortitudo. heb. elath.
אֵילוֹת Ahilath. Quercus. plu. nu. siue cerue: aut maledictiones: vel fortitudines.
אֵילוֹן Ahilon. Quercus: siue fortitudo: aut ceruus.
אֲחִילוּד Ahilud. Frater natus. vel frater genitus.
אֲחִימָן Ahiman. Frater preparatus: siue frater dextere: aut frater quid.
אֲחִימֶלֶךְ Ahimélech. Frater meus rex: vel frater regis siue consilii.
אֲבִימֶלֶךְ Ahimélech. 1. Paralipo. 18. interpretatur Pater meus rex: siue pater regis vel consilii. heb. Abimélech.
אֲחִיָן Ahin. Frater vini: vel fratres. p. n.
אֲחִיו Ahio. Frater eius: vel fratres eius.
עַיִן Ahion. Intuitus: aut fons: vel oculus.
אֲחִירַע Ahira. Frater iniquitatis: siue frater societatis: aut frater pastoris: vel fratrem confringens.
אַחְבָן Ahobban. Frater filii: vel fratris filius: siue frater intelligentie: aut frater edificans: vel absconditus.
אֵהוּד Ahod. Laudans: siue confitens.
אֵחוּד Ahod. 1. Paralip. 8. interpretatur Vnitas: siue gaudium: aut enigma: vel acumen.
אֲחוֹחַ Ahóe. Tribulus: vel spina: siue fraternitas: aut hamus.
הוֹמָם Ahohiman. Tumultus siue turbatio eorum. heb. homam.
אֲחוֹחִי Ahoites. Frater viuus: aut tribulus vel spina mea.
אֵהוּד Ahoth. Laudans: siue confitens. heb. ahod.
אֲחוֹחִי Ahotites. Frater viuus: aut tribulus vel spina mea. heb. Ahohites.
אֲחוּמַי Ahumai. Pratum aquarum: siue frater aquarum.
חוּר Ahur. Liber vel ingenuus: siue albedo: aut foramē. heb. hur.
אֲחִיקָם Ahicham. Frater resurgens: aut frater vindicans.
עַיִן Ain. Oculus: siue fons.
אֵהוּד Aioth. Laudans: siue confitens. heb. Ahud.
עַיָּת Aioth. Esa. 10. interpretatur Hora: siue coaceruatio. heb. aiath.
חֶלְאָה Alaa. Infirmitas: siue rubigo.
אַחְלָב Alab. Frater cordis: siue lacteus: vel lactans: aut adeps.
עָלֶמֶת Alámath. Occultatio: siue iuuentus: aut secula: vel super mortem.
Alameth. Idem.
אֲבִיעַלְבֹן Albialbon. Pater superintelligens: aut pater superedificās vel ex hebreo & syro pater iniurie. heb. abialbon.
חֶלְקַת Alchat. Portio: siue diuisio: aut lenitas: vel lubricatio.
ἄλκιμος. Alchimus. Fortis. G.
לְחָלָה Ale. humiditas humida: aut tabula humida vel viridis: siue maxilla humida. heb. lale.
Aleph. Doctrina: siue mille. D.
הַלְלוּיָה Alleluya. Laudate dominum.
ἀλέξανδρος. Alexander. Adiutor vel auxiliator virilis vel fortissimus. G.
נֹא Alexandria. Hebraice dicitur no: & interpretatur crudum: siue irritatio: aut prohibitio. grece vero adiutoriū siue auxilium virile vel fortissimum.
ἀλεξάνδρεια.
ἀλεξανδρεῖς. Alexandrini. Adiutores siue auxiliatores viriles vel fortissimi. G.

Alexandrinus. Idem. s. n. G.
Alpheus. Millesimus: vel doctus: aut dux. D.
Aliam. Occult⁹: aut iuuenis: vel seculum. heb. ailam.
Alian. Folia: siue excelsus.
Alicarnasum. Caput maritime habitationis. G.
Alicarnasus. Idem. G.
Alimis. Vestibulum: vel porticus: aut fortitudo. D.
Almathan. Occultatio: siue iuuentus: aut secula: vel super mortem. heb. alémeth
Almon. Occultum: aut iuuentus: vel seculum ipsius.
Almoth. Occultatio: siue iuuentus: aut secula: vel super mortem.
Aloes. Incantator: aut tacens.
Allon quercus: vel fortis.
Alua. Ascensus eius: siue preuaricatio ipsius.
Aluba. Superior: vel excelsus: aut syriace peruersus. heb. aluan.
Alul. Dolor: siue principium doloris vel immundicie: aut expectatio doloris vel profanationis: siue obstetricatio doloris.
Amma. Obscurata: siue cooperta: aut populus eius: siue cum ea.
Amma. Iudi. 1. Lac: siue adeps: aut mansit in ea: siue principium vel dolor in ea. heb. alba.
Amaad. Populus testimonii: aut populi transitus vel preda: siue populus eternitatis.
Ammad. Ira: vel indignatio: siue calefactio: aut vter. heb. amath.
Amadáthi. Conturbans legem: vel mēsura.
Amal. Labor: aut iniquitas.
Amalech. Populus lambens: vel ex hebreo & syro populus percutiens.
Amalech. 3. Regum. 22. &. 2. Paralipome. 18. & Hiere. 36. &. 38. interpretatur Rex: siue consiliarius. heb. amélech.
Amalech. ps. 52. in titulo: interpretatur Chorus: siue infirmitas: aut syriace venia. heb. maalath.
Amalechite. Populi lambentes: vel ex hebreo & syro populi percutientes.
Amalechites. Idem. s. n.
Aman. Conturbans: aut tumultuans: siue preparans.
Amana. Fides: siue veritas: aut credulitas: vel nutrix.
Ammanite. Populares.
Ammanites. Idem. s. n.
Ammanitis. Popularis. s. g.
Amaria. Dicit dominus: aut celsitudo domini: vel ex syro & hebreo agnus domini.
Amarias. Idem.
Amasa. Populus parcens: siue populum tollens: vel populum eleuans.
Amasai. Populi munus.
Amasai. 1. Paralipo. 6. d. Fortis: vel robustus.
Amasai. Nee. 11. Populi conculcatio.
Amasia. Fortitudo domini.
Amasias. Idem.
Amasias. 2. Paralipo. 17. Onus domini.
Amasias. 2. Paralipo. 28. Populus parcens: siue populum tollens vel eleuans. heb. amasa.
Amasias. 2. Paralipo. 29. Populi munus: vel cum munere. heb. amasai.
Amasias. Sopho. 1. Dicit dominus: aut celsitudo domini: vel ex syro & hebreo agnus domini. heb. amarias.

חמתי Amatheus.Indignatio:siue calor:aut murus: siue vter:vel lagena.
אמתי Amathi.Verax:siue timens:aut cubitus:vel famulatus.
Amathitis.Idem.D.
Ammaum. Populus abiectus: siue populus obscuratus.D.
המלך Amelech.Rex:siue consiliarius.
אמן Amen.Vere:siue fideliter.
המתאר Amphar.Species:siue forma:vel figuratus:aut depictus:siue mortem maledicens.heb.amthar.
Amphipolis.Vallata vel circundata ciuitas.G.
Amiel.Populus dei.siue mecum deus.
עמיאל Ammiel.Idem.
Amihel.Idem.
אמי Amim. Mater: aut timor: siue cubitus: vel syriace gens. heb.ami.
עמינדב Aminadab.Populus spontaneus:siue populus vouens:aut populi princeps.
אבינדב Aminadab.1.Reg.7.&.16.&.17.&.2.Reg.6.&.1.Paralip.9.&.10.&.13.interpretatur pater spōtaneus: siue pater vouentis vel voti:aut pater principis.heb.abinadab.
עמישדי Ammisadai.Populus omnipotentis:siue mecum omnipotens:aut mecum deuastator.
חמיטל Amithal.Calor roris:aut indignatio roris:vel ex hebreo & syro caloris sui vmbra.
עמיהוד Ammiud.Populus laudis vel cōfessionis: siue mecum laus vel confessio.
עמיחור Ammiur. Populus libertatis vel foraminis: siue populus albedinis.
עמיזבד Amizadab.Populi dos vel dotatio.heb.amizabad.
אמנון Amnon. Fidelis:aut verax: siue nutritius: vel pedagogus: aut matris filius.
עמק Amoch.Vallis:aut profunditas.
עמון Ammon.Populus eius.
בן עמי Ammon.Gen̄.19.in fine: interpretatur Filius populi mei. heb.ben ami.
אמנון Amon.2.Reg.3.Fidelis:aut verax: siue nutritius vel pedagogus:aut matris filius.heb.amnon.
אמון Amon.3.Reg.22.&.4.Reg.21.&.1.Paralipo.3.&.2.Paralipo.18.&.33.& Nee.7.& Hiere.1.&.25.a.& Sopho.1.& Matth.1.interpretatur Fidelis: aut verax: seu artifex: vel nutritius.aut pedagogus.
חמון Amon.Iof.19.&.1.Paralipo.6.Calor:aut sol:siue ira eius.
המונה Amona. Numerans:siue preparans:aut multitudo eius:siue tumultus eius:vel syriace veritas.
עמוני Ammoni.Popularis.
Ammonite.Idem.p.n.
מעונים Ammonite.2.Paralipo.26.a.vbi dicitur & contra ammonitas interpretatur Habitacula:siue afflicti aut delinquentes:vel respondentes.heb.meonite.
עמוני Ammonites.Popularis.
עמונית Ammonitides.Populares.f.g.
אמרי Amorrei.Amari:vel loquaces:aut rebelles.
Amorreus.Idem.f.n.
אמוץ Amos.Fortis:vel robustus.
עמוס Amos.Vnꝰ ex duodecim prophetarū interpretatur Oneratus:vel onerans.
המצה Amosa.Iurgiū:vel adinuentio:siue azymū: aut cōpressio.
חמתדר Amothdor.Indignatio vel calor generationis aut pile vel sphere siue habitationis.
Ampliatus.Latinum est a verbo amplio amplias.
אמרפל Amraphel.Loquens ruinam: aut loquens occultum vel loquens iudicium.
עמרם Amram.Populꝰ excelsus:vł manipulꝰ eorū:aut cū excelso.

Amramite.Idem.p.n.
Amri.Manipulus:vel dominium: siue populus rebellis vel amarus. עמרי
Amri.Nee.3.Amarus:vel loquens:siue exaltatio: aut syriace aries. אמרי
Amsi.Fortis:vel robustus. אמצי
Amuel. Calor siue ira dei: aut ex syro & hebreo viderunt deum. חמואל
Amul.pius:siue misericors. חמול
Amulite.Idem.p.n.
Ana.Respondēs:vel cantans:siue affligens:vel pauper. ענה
Ana.4.Reg.18.& Esa.37.Cōmotio:vel motus. הנע
Anna gratiosa:siue misericors: aut requiescēs:vel donans. חנה
Anab.Vua:aut syriace nodus. ענב
Anam. Gratiosus: aut donans: siue pius: aut misericors. heb.anan. חנן
Anamelech.Responsio aut canticum regis: siue afflictio vel paupertas regis vel consiliarii. ענמלך
Anamim.Fons siue oculus aquarum:aut responsio vel afflictio seu canticum aquarum. ענמים
Anan.Gratiosus:aut donans:siue pius aut misericors. חנן
Anan.Gen̄.36.Respondens: vel cantans:aut affligens:vel pauper.heb.ana. ענה
Anan.1.Paralipo.3.Nubes: vel auguratio: aut diuinatio. heb.anani. ענני
Anan.Nee.10.vbi dicitur hanā.anan.interpretatur nubes: siue augurium:aut diuinatio. ענן
Anana.Nubes dn̄i:aut diuinatio dn̄i.heb.anania. ענניה
Ananeel.Gratia dei:siue misericordia dei:aut donum dei. חננאל
Ananeel.Hiere.32. Gratia ex deo:siue misericordia vel donum a deo.heb.anameel. חנמאל
Ananehel.Gratia dei:siue misecordia dei:aut donum dei. חננאל
Anani.Gratiosus:aut donans:siue pius:aut misericors. חנני
Anani.Nee.8.Idem.heb.anan. חנן
Annani.Gratiosus:aut donans:siue pius:aut misericors. חנני
Anania.Gratia domini:siue misericordia domini: aut donum domini. חנניה
Anania.Nee.12. Gratiosus:siue donans:aut pius:vel misericors.heb.anani. חנני
Ananias.Gratia domini:siue misericordia domini:aut donum domini. חנניה
Ananias.Nee.3.Nubes domini:aut diuinatio domini. ענניה
Annas.Affligens:vel humilians:aut respondens.D.
Anath.Responsio:vel canticū: aut afflictio:siue paupertas. ענת
Anathoth.Idem.p.n. ענתות
Anathothia.Responsiones uel cātica domini:aut afflictiones vel inopie domini. ענתתיה
Anathotites.Respōsio:siue canticum: aut afflictio:vel paupertas. ענתתי
Anathut.Idem.p.n. ענתות
Andreas.Virilis:vel fortissimus.G. ἀνδρέας
Andronicus.Vir victoriosus.G. ἀνδρόνικος
Anen.Responsio aut cāticum eorum:siue afflictio vel paupertas eorum:aut syriace ouis eorum.heb.anem. ענם
Aneni.Gratiosus:aut donās:siue piꝰ:vel misericors. חנני
Aner.Respōsio aut canticū lucerne:siue affligens lucernā. ענר
Ange.Gratie siue misericordie vallis.D.
Ani.Responsio:aut canticum:siue afflictus:vel pauper. עני
Ania.Responsio aut cāticum domini:siue afflictus vel pauper domini. ענניה
Aniam.Ego populi:siue nauis populi:aut dolor siue fortitudo populi. אניעם
Aniel.Gr̄a siue misericordia dei:aut requies vel donū dei. חניאל
Anihel.Idem.

ענים Anim. Respondētes:siue cātantes:aut afflicti vel pauperes

עניואליאב Anioliab. Duo nomina sunt. Primum ani quod interpretatur responsio:aut canticum:siue afflictus vel pauper. alterum oliab : quod interpretatur dei pater: vel deus patris. heb. Ani.& Eliab.

ענוב Anob. Vua:aut syriace nodus.

חנון Anon. Gratiosus:siue misericors:vl̄ donās:siue requiescēs.

ἀντίπας. Antiphas. Pro oībus:vel contra omnes.G.

ἀντιοχεῖα. Antiochia. Pro vehiculo : vel curru.s.loco currus:siue contra vehiculum vel currum.G.

ἀντιοχεῖς Antiocheni. Idem.p.n.G.

ἀντιοχεύς. Antiochenus. Idem.s.n.G.

ἀντίοχος Antiochus. Idem quod antiochia.G.

ἀντίπατρος Antipater. Pro patre: vel cōtra patrem.G.

Antipatris. Idem.G.

חנון Annum. Gratiosus:siue misericors:vel donans:aut requiescens.heb.annun.

Anun. Idem.

ἀπάμεια. Appamea. Expellens:vel abigens.G.

ἀπάμεια. Appamia. Idem.G.

אפדנו Apedno. Ornamentum eius:siue ira iudicii eius.

ἀπελλῆς Appelles. Expellens vel abigens.G.

ἀπφία. Appia.nomē femine. Producens vel pullulās.G.

Appiiforum: & appia via ex greco & latino lōgīquum vel remotum forum:siue longinqua uel remota via.

ἀποκάλυψις Apocalypsis. Reuelatio.G.

ἀπολύων Apollyon. Exterminans vel perdens aut destruēs.G.

ἀπολλώς Appollo. Perdens:vel destruens.G.

ἀπολλωφάνης Appollophanes. Perditionem vel destructionē ostēdēs.G.

ἀπολλωνία. Apollonia. Perditio:vel destructio.G.

ἀπολλώνιος. Appollonius. Perdēs: vel destruēs.G.

ἀπόστολος. Apostolus. Missus.G.

הפצץ Apses. Cōminuens:siue eripiens:aut aperiens.

הפותי Aputhei. Seducens:aut bucella:siue latitudo.

Aquila. Latinum est.

ער Ar. Suscitatio:siue vigilia: aut euacuatio:vel denudatio:seu ciuitas:aut emulus.

הרא Ara. Mons:aut pregnans:siue demōstratio.

ארא Ara.1.Paralipo.7. Maledicens:aut videns.

ארב Arab. Insidiās:vel multiplicās:aut fenestra:siue locusta.

Araba. Idem.D.

Arabathane. Insidiatio fortis:aut fenestre vl̄ locuste fortitudo vel donum:aut multiplicatio fortitudinis vel doni.D.

ערבאים Arabes. Vespertini:aut fideiussores:siue suaues:aut campestres:vel corui:aut salices: vel mixtiones.

שבא Arabes.p̄s.71. In hebreo est saba: & interpretatur. Conuersio:siue captiuitas:aut canicies:vel sessio.

ערב Arabia. Vespera:aut vespertina:vel fideiussio:siue suauitas: aut coruus vel coruina:seu desertū: vel salix:aut cōmixta.

שבא Arabia.p̄s.71. In hebreo est saba: & interpretatur cōuersio siue captiuitas:aut canicies:vel sessio.

ארובות Araboth. Cataracte:siue fenestre:aut insidie:vel locuste.

ערב Arabs. Vespertinus:aut fideiussor:vel suauis:siue cāpestris: aut coruus: vel salix:seu mixtio.

ארך Arach. Longitudo:siue medicina:vel sanitas.

ערקי Aracheus. Neruus:au syriace fugitiuus:

ארכי Arachites. Longus vel procerus:siue sanans:aut medicina.

ערד Arad. Onager:aut syriace draco.

חרד Arad. Iudi.7. Stupor:aut tremor.

חרדה Arada. Idem.

ארודי Aradius. Maledictionis abūdātia:ant descēdēs: vel iperās

ארוד Aradius. Ezech.27. Imperans:aut descendens.

Arado. Stupor:aut tremor:siue descensio: vel dn̄ium . D .

Ar.

Araph. Lux redemptionis : aut sternens.s.aliquid ad reclinandum.heb.arphad.

Arapha. Medicina:siue relaxatio:aut gigantissa : vel mōtis os.s.ab ore:aut mons hic.i.in hoc loco. [riace acutus.

Araphites. Opprobrium:aut hyems : vel iuuentus: aut sy-

Araia. Calor aut ira domini. [ctio eorum.

Aram. Celsitudo:aut sublimitas:seu decipiens: aut maledi-

Aram nomen viri. Geñ.11.&.1.Paralipo.23. Interpretatur Mons:siue montanus:aut pregnans: siue concipiens : vel cantans:aut preco.heb.haran.

Aram. Nee.12. Destructus:siue anathematizatus vl̄ rete siue retiaculū:aut dedicatus:siue consecratus.s.deo.

Aram. Ruth vltimo Excelsus : vel sublimis:aut proiiciens. heb.ram. [proiicens.

Aram. Matthei primo & Luce.3. Excelsus vel sublimis:aut

Arama. Excelsa:siue sublimis:aut vermis:siue proiiciens.

Aran.nomē loci. Geñ.11.in fine. Et.12.&17.&.28.&.29.& 4.Reg.19.& Esa.37.& Ezech.27. Et nomen viri.1.Paralipo.2. Vbi dicitur peperit aran. interpretatur Ira:siue irascens:aut syriace libertas.

Aran. Nomen viri. Geñ.11. & primo. Paralipo.23. interpretatur mons:siue montanus:aut pregnans:siue concipiēs: vel cantans: aut preco.

Aran. Geñ.36 . &.1.Paralipo.1. &.2. vbi dicitur & buna & aran:interp̄tatur Arca :siue exultans:aut maledictio eorū.

Araorites. Miryca:aut suscitatio vigilie : vel vigilia vigilie: aut nudatio pellis.

Ararath. Armenia:siue maledictio tremoris:aut ex hebreo & syrio maledictio siue lux currentis.

Arari. Montanus.

Arari.2.Reg.23.d. Tremefactus:siue stupefactus vel caloris aut ire abundantia.heb.aradi.

Ararites. Montanus.

Aras. Ira vel calor confidentie siue protectionis.

Aras.2.Paralipo.34. Defectus:siue deficiens.heb.asra.

Arath. Onager:aut syriace draco.heb.arad.

Arbatis. Fideiussor:vel suauis: aut mixtus:vel vespertinus: siue planicies.D.

Arbatites. Idem.

Arbee. Quattuor:siue accubatio.

Arbella. Suscitatio vestutatis:siue insidians ei: vel multiplicans eam:siue locusta eius.D.

Arbi. Locusta:vel fenestra:siue insidiator:aut multiplicās.

Arbona. Destructio:siue gladius eius nunc: aut siccitas eius nunc:siue ira edificantis:vel ira intelligentis.

Archelaus. Princeps populi.G.

Archiatharoth. Lōgitudo coronarum vel circulorum:aut sanitas vel cicatrix coronarum vel circulorum.

Archippus. Princeps vel prefectus equorum.G.

Architriclinus. Princeps triclinii. idest triū mensarum.G.

Ardon. Imperans:siue descēdēs:aut maledictiōis iudiciū.

Area. Via:siue semita:aut viator:vel odorās: siue annona. idest diurna portio. [mons in ea.

Areba. Magna:siue multa:aut proiiciens:vel litigiosa:siue

Arebia. Princeps vel cantans in domino:aut siccitas domini.heb.sarebia.

Arechon. Vacuus:siue mons lamentatiōis:vel mons posses-

Ared. Imperans:siue descendens. (sionis.

Aree. Via:siue semita:aut viator:vel odorans:aut annona idest diurna portio.

Areph. Hyems:siue opprobrium : vel adolescentia : aut sy-

Areli. Altare:siue lux dei:aut visio dei. (riace acutus.

Arem. Destructio:siue anathema:aut rete: vel retiaculum:

siue dedicatum aut consecratum.scilicet deo.
חֵרֵת Areth.Sculptura:aut libertas.
חֹרֶף Areth.Nee.10.Hyems:siue opprobrium: vel adolescentia: aut syriace acutus.heb.areph.
Aretha.Virtuosus:aut placidus.G.
Arethi.Esd.2.Non est in hebreo.
אֲרַוְנָה Aréuna.Arca:vel canticum:siue exultatio:aut lux nostra:siue maledictio nunc. (apharsei.
אֲפַרְסְ Arphasei.Dilacerantes:aut frangentes:siue diuidētes.heb.
אַרְפַּד Arphat.Lux redemptionis:aut sternens.s.aliquid ad reclinandum.heb.arphad.
אַרְפַּכְשַׁד Arphaxad.Sanans vel laxans quasi depredationē aut quasi mammillam:vel sanans aut laxans sicut demon.
אַרְגֹּב Argob.Gleba:vel glarea:aut maledictio putei vel dorsi:siue lux altitudinis.
יָרִיב Arib.Pugnans:siue multiplicans.Heb.iarib.
אֲרִידַי Aridai.Leo abundans:aut maledictionis abundātia.
אֲרִידָתָא Aridátha.Leonis lex:siue maledictionis lex vel ritus
אַרְדִּי Aridi.Imperans:vel descendens.
אֲרִיאֵל Ariel.Altare:siue leo dei:aut lux dei.
אַרְאֵל Ariel.Nu.26.Altare:siue lux dei:aut visio dei.
אַרְאֵלִי Arielite.Idem.p.n.
חֹרֶף Ariph.Hyems:siue opprobrium:vel adolescentia. aut syriace acutus.
אַרְיֵה Ariph.4.Reg.15.Leo:siue lux domini.heb.arie.
חֵרִים Arim.Destructus:siue anathematizatus:aut rete vel reticulum:seu dedicatus aut consecratus.scilicet deo.
Arimathia.Leo mortuus dño:vel lux mortis dñi.D.
אַרְיוֹךְ Arioch.Longus:vel procerus:siue facietas vel ebrietas tua aut leo tuus.
Ariopagita.De vico martis.G.
Ariopagus.Vicus martis.nomen erat cuiusdam curie atheniensis sic vocate.G.
אֲרִיסַי Arisai.Sponsus:aut syriace colonus: siue venenum.
Aristarchus.Optimus princeps.G.
Aristobolus. Optimus consultor: vel optimū consiliū.G.
אֲרָרַט Armenia.Hebraice dr̄ ararat:& interp̄tatur maledictio tremoris:aut ex hebreo & syro maledictio siue lux currētis.
Armenii.Idem.
הַרְמוֹן Armon.Malum granatum: vel mons numerationis: aut mons preparationis:siue mons doni vel muneris.
אַרְמֹנִי Armoni.Aula:siue maledictio numerationis vel preparationis:aut luminis munus:
אֲרָנָן Arnan.Exultans:siue arca eorum:aut lux filii: vel lux aut maledictio permanens vel eterna.
אַרְנוֹן Arnon.Idem.
עָר Arnon.Nu.21.d.ibi. Vt requiescerent in arnon.&.f.ibi. Et deuorabit arnon moabitarū:iterp̄tatur suscitatio:seu vigilia:aut euacuatio:vel denudatio:seu ciuitas: aut emulus.
אֲרוֹד Arod.Imperans:siue descendens. (heb.ar.
עָרָד Arod.1.Paralip.8.Onager:aut syriace draco.[bundantia.
חֲרֹדִי Arodi.Tremefactus: vel stupefactus: aut ire vel caloris a
אֲרוֹדִי Arodite.Imperantes:siue descendentes.
הָרוֹדִי Arodites. Imperās:vel descēdens: siue mōtis abundātia.
הָרוֹרִי Arodites.1.Paralip.11.Montanus.heb.arorites.
עֲרֹעֵר Aroer.Myrica:siue suscitatio vigilie:aut vigilia vigilie: vel denudatio pellis:aut denudatio emuli.
חֲרוּמַף Aromath.Destructio siue anathema oris:aut ex hebreo & syro ira cooperimenti.heb.aromaph.
חֲרֹשֶׁת Aroseth.artificium:vel aratura:siue testa:aut silentium: vel surditas:aut syriace silua.
הָרֹרִי Arothites. Maledictus: siue maledicens.Heb.arorites.
אַרְצָא Arsa.Terra:siue volūtas:aut cursus:siue maledictiōis exit⁹.

חַרְשָׁא Arsa.Esd.2.& Nee.7.&12.Artificium: vel aratura:siue testa:aut silentium: vel surditas:aut syriace silua.
Arsaces.Elenās scutū:aut eleuatio scuti.G.
Artaba.Genus est mensure.Dañ.13.D.
אַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא Artaxerxes.Lumen siue maledictio silentium vel festinationem ponens:aut feruor letitie.
אַרְתַּחְשַׁסְתָּא Artaxerxes.Esd.7.&.8.& Nec.2.&.5.&.13. Luminis siue maledictionis silentium:vel festinationem persuadēs: aut feruor direptionis.
Arteman.Integer vel incolumis:aut venust⁹.G.
חַרְנֶפֶר Aruaphet.Ira tauri:siue ira crescens:aut ex syro & hebreo libertas tauri vel crescens.heb.arnápher.
הָרוּם Arum.Excelsus:siue sublimis:aut separans: vel proiiciens.
חָרוּץ Arus.Incisus:siue aureus:aut solicitus:vel trituratus.
אָסָא Asa.Medicus:aut sanans.syrum est.
עֲיָא Asa.1.Paralip.7.f.Aceruus.heb.aia.
חֲשֻׁבָה Asaba.Numeratio:siue estimatio:vel cogitatio:aut artificium:vel festinatio aut silentium in ea.
חֲשַׁבְיָה Asabia.Numeratio vel estimatio aut cogitatio dñi siue artificium dñi:aut festinatio vel silentium in domino.
Asabias.Idem.
חוּקֹק Asach.Sculptor:aut scriba:siue legislator.Heb. achac.
חֲסַדְיָה Asadias.Misericordia domini.
עֲשָׂהאֵל Asael.Fecit deus:siue factura dei.
חֲזָאֵל Asael.3.Reg.19.&.2.Paralip.22.Vidēs deū.heb.azael.
עֲשָׂהאֵל Asahel.Fecit deus:siue factura dei.
אָסָף Asaph.Congregans:siue colligens:aut finiens.
עֲשָׂיָה Asaia.Fecit dominus:siue factura domini.
הַצְלֶלְפּוֹנִי Asalephum.Vmbra vel submersio vultus: aut sonitus vel tinnitus vultus.heb.asalélphuni.
עָשָׁן Asan.Fumus:aut fumigans.
הַסְּנָאָה Asana.Rubus:aut syriace inimicus.
אֵסַרְחַדֹּן Asaradon.Ligans acumen vel letitiam:aut syriace prohibens nouitatem vel vnitatem.
Asaramel.Btitudo populi dei:aut vestigiū circūcisiōis.D.
אֲשַׂרְאֵלָה Asarela.Beatitudo dei:aut intuens fortem vel quercum:siue gressus dei.
חֲצַר־מָוֶת Asarmoth.Atrium mortis:vel fenum mortis.
הֲצַר־סוּסִים Asarsasusim.Atriū equorū aut fenū equorū.heb.asarsusim
חַצְצוֹן תָּמָר Asasónthamar.Glarea vel lapillus commutationis: aut diuisio siue sagitta palme.i.datily.
הַצְּבָיִים Asbaim.Damule:vel pulchritudines:siue militie.
אַשְׁבֵּל Asbal.Ignis vetustatis:aut ignis defluens vel decidens.
Asbel.Idem.
אַשְׁבֵּלִי Asbelite.Idem.p.n.
אַשְׁקְלוֹן Ascalon.Appensio vel statera:siue ignis infamie.
Ascalona.Idem.D.
אַשְׁקְלוֹנִי Ascalonite.Idem.p.n.
אַשְׁכְּנַז Ascenez.Ignis quasi distillans vel quasi aspergens.
הַצְּבָיִים Asebaim.Damule:siue pulchritudines:aut militie.
חֲשַׁבְיָה Asebia.Numeratio vel estimatio dñi:aut cogitatio dñi:siue artificium domini:aut festinatio vel silentium in dño.
חֲשַׁבְנְיָה Asebia.Nee.9.Numeratio domini:siue silentium vel festinatio filii domini.heb.asebnia.
חֲשַׁבְנָה Asebna.Nūeratio:siue festinatio intelligētis aut edificātis.
חֲשַׁבְנְיָה Asebonias.Numeratio domini:siue silentium aut festinatio filii domini. [heb.azécha.
עֲזֵקָה Asecha. Fortis: siue murata vel septa: aut syriace ānulus.
הַצִּדִּים Assedim. Venationes: aut insidie: vel latera: aut syriace destructiones.
חֲשַׁבַּדָּנָה Asephdana. Festinans aut cogitans iudicium suum: siue silens aut computans iudicium suum.heb.asebdana
אָצֵל Asel.Prope aut iuxta:siue ablatio:vel separatio.

עָצָם Asem. Os.ab osse: aut fortitudo: vel clausura. scilicet oculorum: vel lignum eorum.
חָשָׁם Asem. Esd. 2. Silentium aut festinatio eorum.
אָסְנָה Asemaa. Periculũ: siue infortunium: vel rubus. heb. asena.
עַצְמֹנָה Asemóna. Os nunc ab osse: siue fortitudo nostra: vel clausura nr̃a: siue lignum vel consiliũ numerãtis vel preparãtis
חֶשְׁמוֹן Asemoth. Legatio. idest ambasiata: siue acceleratus numerus: vel festinata portio: aut silentium numeri vel portionis. heb. asemon.
חֻשִׁם Assen. Silentium eorum: siue festinatio eorum. heb. assem
הָשֵׁם Assen. 1. Paralipo. 11. Nomen: vel nominatus: siue positio vl' positus. heb. assem. [nũc.
אַשְׁנָה Asena. Mutatio: siue duplicitas: aut dormitatio: siue ignis
אָסְנַפַּר Asennaphar. Periculum siue infortunium tauri: aut periculi incrementum.
אַשְׁפְּנַז Assenez. Ignis q̃si distillãs vel q̃si aspergens. heb. ascenez.
אָסְנַת Assenez. Geñ. 41. & 46. Periculũ: siue infortuniũ. heb. asene
אָשֵׁר Aser. Beatitudo: siue felicitas. (neth.
אַסִּיר Aser. Exo. 6. Vinctus siue incarceratus: aut syriace prohibitus. heb. asir. [heb. Ieser.
יֵצֶר Aser. 1. Paralipo. 7. Plasmatio: vel angustians: aut ligans.
חֲצַרְגַּדָּה Asergada. Atrium hedi eius vel felicitatis eius: aut ex hebreo & syro atrium incisionis vel scisure.
חֲצֵרִים Aserim. Atria: siue vestibula: aut sagitta excelsa.
חֲצֵרוֹת Aseroth. Atria: siue vestibula.
אֲשֵׁדוֹת Aseroth. Iof. 10. & 12. & 13. Effusiones: siue decliuia: aut cãpestria: vel depredationes. heb. asedoth.
חֲצַרשׁוּעָל Asersua. Atrium vulpis: aut fenum vulpis vel semite siue pugilli. heb. asersual.
חֲצַרסוּסָה Asersua. Iof. 19. a. vbi dicitur bethmarchaboth & asersua: interpretatur atrium equi: aut fenum equi. heb. asersusa.
חֲצַרשׁוּעָל Asersual. Atriũ vulpis: vl' fenũ vulpis aut semite vl' pugilli.
Asphar. Plasmatio onagri: aut festinatio tauri. D.
ἀσία. Asia. Limosa vel cenosa. G.
ἀχαία. Asia. ad Ro. 16. In greco achaia & interp̃tatur dolor vel tristitia. G.
ἀσιανοί. Asiani. Limosi vel cenosi. G.
Assidei. Milui: vel herodii: aut venantes: vel insidiantes. D.
עֲשִׂיאֵל Asiel. Fecit deus: siue factura dei.
חֻשִׁים Asim. Tacẽtes: siue festinãtes: aut silẽtiũ vel festinatio maris
אֲשִׁימָא Asima. Delictum: siue positio: aut ignis maris.
συγκριτος. Asineretus. In greco asyncrit⁹: & īterp̃tatur īcõparabilis. G
הַסְּנִי Asineus. Rubus: aut syriace inimicitia.
עֶצְיוֹן גֶּבֶר Asiõgaber. lignũ viri vel robusti: aut cõsiliũ viri vl' robusti.
אַסִּיר Asir. Vinctus: siue incarceratus: aut syriace prohibitus.
אַשּׁוּרִים Assyrii. Insidiantes: siue beati: aut aspiciẽtes: vel gradiẽtes.
אַשּׁוּר Assyrius. Idem. s. n.
אֲצַלְיָהוּ Aslia. Prope dñm: siue ablatio vel separatio domini.
עַזְמָוֶת Asmáueth. Fortis mors: aut hircus vel fortitudo mortis. heb. azmáueth.
Asmodeus. Destructor: vel dissipator: aut delicti abundantia: vel peccatum abundans: siue ignem mensurans. D.
עַזְמָוֶת Asmoth. Fortis mors: siue hircus vel fortitudo mortis. heb. (azmoth.
הַסְּנָאָה Asnaa. Rubus: aut syriace inimicus.
חָשׁוּב Asob. Estimatus: aut numeratus: siue cogitatio: vel artificiũ
עֲשׁוֹת Asoph. Faciens: vel factura: aut tinee. scilicet vestimentorum. heb. asoth.
עָצְמָם Asom. Os ab osse: vel fortitudo: siue clausura. scilicet oculorum: aut lignum eorum.
חָשֻׁם Asom. Esd. 10. Silentium vel festinatio eorum.
אָצַם Ason. Festinatio eorum: siue ieiunans. heb. asam.
ἄσσον. Ason. Act. 20. & 27. Appropiquatio vel approximatio. g.
חָצוֹר Asor. Atrium: aut fenum.
אֶסַרְחַדּוֹן Assoradan. Ligans acumen vel letitiam: aut syriace prohibens vnitatem vel nouitatem.

Asormoth. atrium mortis: aut fenum mortis.
Asornóa. atrium nouum & hoc ex hebreo & syro. heb. asoradatha: & ex hebreo & latino asor nóua.
Asoromamsame. Tria nomina sunt. Asor: atrium. aut fenum. Amam. mater siue timor eorum: aut vlna siue cubitus eorum. Same auditio: vel obedientia. heb. Asor. Amam. Same.
Asrael. Beatitudo dei: vel intuitus fortis: aut gressus dei.
Asrael. primo Paralipo. 12. adiutorium dei: siue atrium dei heb. azrael.
Asriel. Beatitudo dei: aut intuitus fortis: vel gressus dei.
Asrielite. Idem. p. n.
Astaroth. Greges: siue diuitie: aut faciens explorationem: seu tinea legis.
Astaroth. Nu. 32. & Iof. 16. & 18. Corone: siue calamus inebriationis vel saturitatis: aut ex syro & hebreo consilium inebriationis vel saturitatis. heb. ataroth.
Astaroth. Iudi. 3. Nemora: siue luci: aut beatitudines: vel in fidie: siue gressus. heb. aseroth.
Astarothites. Greges: siue diuitie: aut faciens exploratiõe seu tinea legis.
Asterten. Idem.
Astyages. Ciuitatis ductor: vel dux. G
Assub. Estimatus: aut nũeratus: siue cogitatio: vel artificiũ.
Asub. Idem.
Assuerus. Princeps & caput.
Asupha. Discooperta: aut exhausta: vel nudata.
Asom. Silentium siue festinatio eorũ: aut sensualitas eorũ.
Assur. Insidians: siue beatus: aut aspiciens: vel gradiens.
Assur. 1. Paralipo. 2. & 4. Denigratus: siue ignis libertatis vel albedinis aut foraminis. heb. ashur.
Assurim. Insidiantes: siue beati: aut aspicientes: vel gradientes.
Athach. Hora tua: siue tempus tuum.
Athach. Hester. 4. Percutiens: vel humilians: aut sufficiens.
Athaias. Hora vel tempus domini.
Athalái. Hora mea: siue tempus meum vel mihi.
Athalia. Hora vel tempus domino.
Attalia. Act. 14. d. Augens vel nutriens. G.
Attalus. Auctus: siue nutritus. G.
Athanai. Fortis: siue asininus: aut donans.
Athar. Oratio: aut deprecatio.
Athara. Corona.
Atharoth. Corone: siue calamus inebriationis vel saturitatis: aut ex syro & hebreo consilium inebriationis vel saturitatis.
Attath. Contritio: aut timor.
Athene. Sine cumulo: vel ab athena. idest minerua mineruales. G.
Athenienses. Idem. G.
Athenobius. Minerue arcus. G.
Ather. Sinister: vel clausus.
Athersátha. Dissoluens fundamentum: vel contemplans fundamentum vel potum: siue turturis fundamentũ: aut ex hebreo & syro contemplans annum vel tempus.
Athil. Peccati vlulatio.
Athita. Peccati declinatio.
Athmatha. Lacerta vel stellio. heb. amta.
Athupha. Rapina: siue peccati coma vel reliquie. Heb. athipha.
Attus. Peccatum derelinquens.

חַקּוֹץ Attus.Nec.3.c.Spina:siue estas:aut tedium:siue vigilia: vt finis.heb.achus.
עַוָּה Aua.Iniquus:siue peruersus.
Augustus.Latinum est:vel ab augurio dictus:vel vt aliivo lunt ab augendo.
עַוִּים Auin.Iniqui:siue peruersi.heb.auim.
עֲנִיאָב Auioliab.Duo nomina sunt.Primum ani.quod interpretatur pauper:siue afflictus:aut respondens:vel cantans.alterum oliab.quod interpretatur deus meus pater:siue deus patris.heb.Ani.Eliab.
עַוִּית Auith.Iniqua:siue peruersa:aut temporalis.
חוּתָא Auothiayr.Oppida illumiatiõis:siue annũciatiões lumis.
חוּרָן Auran.Foramen:siue libertas:aut albedo.
עוּץ Ausitis.Hebraice dicitur hus:& interpretatur consiliũ aut lignum:vel syriace affixus:aut fixio.
עַכְסָה Axa.Composita:vel adornata:aut lasciuiens:siue confractio vel diruptio velaminis.
אַכְשָׁף Axab.Veneficus:siue vtiq; conterens.heb.axaph.
עַזָּא Aza.Fortitudo:aut capra.
אָסָף Azab.Colligens:siue congregans:vel finiens.heb.asaph.
חֲגָבָה Azaba.Locusta:siue festũ celebrans in ea:vel gyrans in ea. heb.agaba.
חֲזָאֵל Azael.Videns deum.
אָסָף Azaph.Colligẽs:siue congregans:vel finiens.heb.asaph.
חֲזָאֵל Azahel.Videns deum.
עַזְמָוֶת Azamaueth.Fortis mors:siue hircus aut fortitudo mortis
עֲזַרְאֵל Azarel.Adiutorium dei:siue atrium dei.
עֲזַרְיָה Azarias.Auxilium domini:siue atrium domini.
עֲזַזְיָהוּ Azarias.2.Paralip.31.vbi dicitur azarias & naad:interpretatur fortitudo domini.heb.azazias.
אֲזַנְיָה Azarias.Nec.10.Auris domini:siue auscultatio dñi:vel arma domini.heb.azanias.
עֲזְרִיקָם Azaricam.Auxilium resurgentis vel vindicantis:aut fortitudo vacua.
חָזוֹ Azau.Videns:aut prophetans.
אַזְנוֹת Azauoth.Aures:vel auscultationes:siue statere:vel arma. heb.azanoth.
עַזָּז Azaz.Fortis.
אֶזְבִי Azbi.Hysopus:genus herbe.
עַזְבּוּק Azboth.Hircus vel fortitudo vacuitatis:aut fortis dissipatio.heb.azboch.
זָבָד Azebeth.Dos:vel dotatio.heb.zabad.
עַזָּא Azech.Fortitudo:aut capra.heb.aza.
עֲזֵקָה Azecha.Fortitudo.siue murata vel septa:aut syriace anul⁹.
חָשֻׁם Azem.Silentium vel festinatio eorum.heb.asem.
עֵזֶר Azer.Adiutorium:siue atrium.
עַזְגָּד Azgad.Fortis exercitus:aut fortitudo felicitatis:vel ex hebreo & syro fortis scissura
עֻזִּי Azi.Fortis:siue hircus meus.
Azzi.Idem.
אַחְזַי Azi.Nec.11.b.Videns:siue apprehendens.heb.ahazi.
חֲזָיָה Azia.Videns dominum.
עֻזִּיָּה Aziam.Fortitudo dñi:siue hircus dñi.heb.azia.
יַחֲזִיאֵל Aziel.Videns deum.heb.iaziel.
חֲזִיר Azir.Porcus:aut syriace conuersus:vel reuersus.
מַחֲזִיאוֹת Aziud.Videns signum vel litteram.heb.maaziuth.
עֲזִיזָא Aziza.Fortitudo:aut fortis.
עַזְמָוֶת Azmaueth.Fortis mors:siue hircus aut fortitudo mortis.
Azmoth.Idem.
זָנוֹחַ Azone.Obliuio:siue abiectio:aut ista requies vel consolatio.heb.zanoa.
Azor.Adiutor:vel accinctus:aut syriace conuersus.D.
אַשְׁדּוֹדִית Azotide.Hebraice dicitur asdodioth:& interpretatur depredatrices:siue ignis dilectionum.
Azotii.In hebreo dicitur asdodim:& interpretatur depdãtes:siue ignis dilectorum vel patruorum. אַשְׁדּוֹדִים
Azotus.Hebraice dicitur asdod:& interpretatur depredatio:siue ignis dilecti:aut ignis patrui. אַשְׁדּוֹד
Azriel.Adiutorium dei:siue atrium dei. עַזְרִיאֵל
Azuba.Derelicta:siue deserta:aut fortitudo eius in ea. עֲזוּבָה
Azur.Adiutus:siue adiutor. עַזּוּר
Azur.Esd.2.&.Nec.7.Calefactus:siue arefactus:aut ira vel calor albedinis vel foraminis aut libertatis.heb.harhur חַרְחוּר

De incipientibus a littera.b.

Baal.Idolum:aut dominans:vel subiiciẽs:aut possidẽs בַּעַל
Baal.Osee.10.Vbi dicitur a domo eius qui vindicauit baal:pro eo quod in littera nostra est vindicauit baal:in hebreo est arbel:quod interpretatur pugnauit deus:siue vindicauit deus:aut vltus est pro deo. אַרְבֵּל
Baala.Idolum eius:aut dominans ei:vel subiecta:aut possessa:siue in ascensione:vel in eleuatione. בַּעֲלָה
Baala.Ios.19.Inueterata:siue turbata:aut defluẽs.heb.bala בָּלָה
Baaladiud.Duo nomina sunt.primum baalath quod interpretatur subiecta:siue possessa:aut in exaltatione:vel in ascensione.alterum Iud.quod interpretatur laudans:siue confitens.heb.baalath.& Iud. בַּעֲלָתוּיְהֻד
Baalath.Subiecta:siue possessa:aut in exaltatione:vel in ascensione. בַּעֲלָת
Baalberith.Idolũ federis vel pacti:aut subiiciẽs vel possidens fedus vel pactũ. בַּעַל בְּרִית
Baalpharasim.Idolũ diuisionum:aut subiiciens vel possidens diuisiones. בַּעַל פְּרָצִים
Baalgad.Idolum fortune vel felicitatis seu exercitus:aut subiiciens siue possidens felicitatem vel exercitum:aut ex hebreo & syro idolum scissure. בַּעַל גָּד
Baalia.Idoli dominus.ideſt deus idoli:vel subiiciens aut possidens dominus:siue in ascensu:vel in cenaculo בְּעַלְיָה
Baalim.Idola:siue dñantes:aut subiiciẽtes vel possidentes בְּעָלִים
Baalim.Osee.2.Vbi dicitur & non vocabis me vltra baalim:interpretatur Idolum meum:siue dominans mihi:aut subiiciens vel possidens me.heb.baali. בַּעְלִי
Baalmeon.Idolum habitaculi:vel idolum ex pctõ:aut subiiciens siue possidẽs habitaculũ:vel dñium ex peccato. בַּעַל מְעוֹן
Baaloth.Subiecte:siue possesse:vel in ascensione. בְּעָלוֹת
Baalthamar.Idolũ palme:aut subiiciẽs vel possidẽs palmã & accipitur hic palma pro arbore:aut idolũ cõmutatiõis:siue subiiciens aut possidens commutationem. בַּעַל תָּמָר
Baana.In responsione:siue in afflictione:aut in cantico:vel syriace deprecatio. בַּעֲנָה
Baana.1.Paralip.9.In motu.heb.banaa. בִּנְעָא
Baani.Filius meus:aut edificatio vel intelligentia mea. heb.bani. בָּנִי
Baasa.In factura:siue in tinea:aut in cõpressiõe:vel scrutatione tollẽs. בַּעְשָׁא
Babel.Confusio:vel commixtio. בָּבֶל
Babylon.Idem.
Babylonia.Idem.
Babylonii.Confusi:vel commixti.
Bachachar.Vacua vel inanis visitatio aut matutinatio vel vapulatio:aut inanis vacca.heb.bachbachar. בַּקְבַּקַּר
Bachanai.Miser siue pauper filius meus:aut paupertas vel humiliatio filii aut intelligentie vel edificationis.heb. machbanai. מַכְבַּנַּי
Bachenor.Ebrius:vel vinosus.G. Βακχήνωρ
Bachides.Idem.G. Βακχίδης
Badacher.In compunctione:siue in transfixione:aut in cõfossione:siue vectis frigiditatis:vel sola frigiditas. בִּדְקַר

בָּדָד Badad.Solitarius:siue in mammilla:vel in dilectione.
Badadi.Idem.heb.badad.
בְּדְיָה Badaias.Solus dominus:vel vectis domini.
בְּדָן Badan.Vectis:vel solus:aut in iudicio.
בִּגְתָה Bagatha.In torculari.
בִּגְתָן Bagathan.In torculari:aut cibum tribuens.
בְּעָלִים Bahalis.In letitia:siue in arrogantia.
Bahem.In eis:vel cum eis.D.
בַּחוּרִים Bahurim.Electi:siue iuuenes:aut in foraminibus vel in libertatibꝰ.
בִּלְהָה Bala.Inueterata:siue turbata:aut defluens.
בַּעֲלָה Bala.Iof.15.Idolū eius:aut dn̄ans ei:vel subiecta:aut possessa:siue in ascensione:vel in eleuatione.heb'.baala.
בֶּלַע Bála.1.Paralip.5.Deglutiens:aut destruens.
בִּלְהָה Ballaa.Inueterata:siue turbata:aut defluens.
בַּעֲלַת Balaad.Subiecta:siue possessa:aut in exaltatione:vel inascēsione.heb.baalath.
בִּלְעָם Baalam.Vetustas populi:vel absq; populo: siue deuoratio aut destructio eorum.
בִּלְהָן Balaan.Inueteratus:siue turbatus.
בַּעַל־חָנָן Balaana.Idoli gratia vel donum: siue possessio gratie vel doni.heb.báalanan.
בִּלְהָן Balaanan.Inueteratus:siue turbatus.heb.balaan.
בָּלָק Balach.Inuoluens:aut destruens:vel cum lambente:aut syriace cum percutiente.
בֶּלַע Bálach.Gen̄.36.Deglutiens:vel destruens.
בַּלְאֲדָן Baladam.Absq; imperio:vel absq; iudicio:aut vetustas imperantis vel iudicii.heb.baladan.
Baladan.Idem.
בִּלְהָן Balam.Inueteratus:siue turbatus.heb.balan.
בַּעַל־חָנָן Bálanan.Idoli gr̄a vel donū:aut possessor gr̄e vel doni.
בַּעַל־חָצוֹר Bálasor.Idoli atriū vel fenū:aut posessor atrii vel feni.
בִּלְדָּד Baldath.Vetusta dilectio vel mammilla: siue inueteratus motus:aut absq; motu:siue absq; dilectione vel mammilla.heb.baldad.
בֶּלַע Bale.Deglutiens:vel destruens.
Baleite.Idem.plu.nu.
בַּעַל־יָדָע Baliada.Idolū aptū vel manifestatū:siue possessor scientie
בְּעָלוֹת Baloth.Subiecte:vel possesse:aut in ascensione.
בַּעַל־שָׁלִשָׁה Balsalisa.Idolū tertiū:aut idolū ducis vel principis siue possessor triū:aut posessor ducatus vel principatus.
בֵּלְטְשַׁאצַּר Balthasar.Abscondite thesaurizans:siue in malleatore thesaurizans:vel occulte portans angustiam.
בֵּלְשַׁאצַּר Balthasar.Dan̄.5.&.7.&.8. Non portans angustiam: vel non thesaurizans:aut ex syro & hebreo scrutator thesauri.heb.balsasar.
בָּמוֹת Bamoth.Altaria vel excelsa:siue in morte.
בָּמוֹת־בַּעַל Bamothbáal.Altaria vel excelsa idoli:aut in morte idoli.
בַּעֲנָא Bana.In responsione:siue in afflictione:aut in cantico: vel syriace deprecatio.heb.baana.
Banaa.Idem.heb.baana.
בִּנְעָא Banaa.1.Paralip.8.In motu.
בְּנָיָהוּ Banái.Filius domini:aut intelligentia domini:siue edificatio domini.heb.banaia.
Banaia.Idem.
Banaias.Idem.
בָּנֵי Bane.Filii:aut edificantes:siue intelligentes.
בְּנָיָה Banea.Filius dn̄i:aut intelligentia vel edificatio domini.
Baneas.Idem.
בְּנֵי־יַעֲקָן Baneiaacan.Filii tribulationis vel laboris:aut edificatores tribulationis vel laboris:vel intelligentes tribulationem vel laborem.
בָּנִי Bani.Filius meus:aut edificatio vel intelligentia mea.
Banni.Idem.

Bannia.Filius dn̄i:aut intelligentia vel edificatio dn̄i.
Bannia.Esd.10.Nutrimentum domini:siue arma domini.heb.zania.
Baniel.Gratia dei:siue requies aut mīa dei.heb.haniel.
Baninu.Filii nostri:aut edificatores nostri:siue intelligentes nos.
Bara.incendium:siue expurgatio:aut pastus vel iumentum:siue insipientia:vel in vigilia.
Bara.1.Paralip.8.b.In societate:siue in malicia aut in vlulatione:vel in pastu.heb.baraa.
Barrabas.Filius patris vel magistri: aut filius confusionis vel ignominie.D.
Barach.Fulgur:siue in vanum:vel in vacuum.
Baracha.Benedictio:aut genuflexio.
Barachel.Benedicens deum:aut genuflectens deo.
Barachia.Benedicens dominum:aut genuflectēs domino
Barachias.Idem.
Barad.Grando:siue in descensu:aut in imperio.
Baraia.Creatura domini:siue impinguatio aut electio domini:siue in visione.
Barasa.In egestate:aut filii plasmatio:siue i cursu:vel in bn̄placito.D.
Báred.Grando:vel in descensione:aut in imperio.
Baria.Sera:vel vectis:siue fugitiuus:aut in odore.
Baria.1.Paralip.7.&.8.&.23.In malo:siue in clamore:aut in vlulatione:vel in pastu.
Barieu.Maleficus:vel magus:siue in nequitia.D.
Bariona.Filius colūbe:ex syro & hebreo.D.
Barnabas.Filius prophete:vel filius consolationis .D.
Barsabas.Filius reuersionis vel conuersionis:aut filiꝰ quietis:seu filius iuramenti.D.
Barthimeus.btūs hiero . dicit ꝙ corrupte legitur:& debet scribi barsemeꝰ:qđ syriace interp̄tatur filiꝰ cecꝰ:vel filius cecitatis.D.
Bartholomeꝰ.Filiꝰ susp̄edentis aquas.D.
Baruch.Bn̄dictus:siue genuflexus.
Barzaith.Filius anguli:aut puritas anguli: siue frumentū anguli.
Basa.In malo:siue in socio:aut in clamore:vel in pastu:siue in cōfractiōe.heb.bara.
Basaia.In factura dn̄i
Basan.In dente:siue in ebore:aut in mutatione:vel in somno seu in dormitatione:aut confusio:vel ignominia.
Baschama.Confusio vel erubescentia ire vel caloris.D.
Baschath.Masa:siue inflatio:aut i angustia:vel in effusiōe.
Basemath.Aromata:vel confusio mortis:aut in desolatiōe siue in positione:aut in nominibus.
Bathuel.Filiatio dei:aut mēsura dei:vel desertum dei.
Bauranites.Eligens aq̄s:aut eligēs quis.heb . bauramites.
Bazatha.Cōtēptꝰ:vel despectus:siue dep̄datio:aut in oliua
Baziothia.Cōtēptꝰ vel despectiōes eius:siue prede eiꝰ:aut in oliua domini.
Bean.In afflictione:vel in responsione:aut scrutatio earū: vel syriace deprecatio.
Bebai.Pupilla:siue concauus:aut vacuus.
Becbecia.Euacuatio vel dissipatio dn̄i:siue laguncula dn̄i.
Bechetia.Idem.heb.becbetia.
Bechecias.Idem.heb.becbecia.
Bécher.Primogenitus:aut primitie:siue in ariete.
Becherite.Idem.plu.nu.
Bechin.In ve.i.in luctu vel in miseria.syrū est. heb. beuai.
Béchor.Primogenitus:vel primitie:aut in ariete.
Bechor.1.Reg.9.primogēitura:ł primitie.heb.bechorath
Bechue.Vacuitas:aut euacuatio:vel dissipatio : siue laguncula.heb.becbuc.
Bedan. Vectis:vel solus:siue in iudicio.
Beélphegor.Idolum hiatus vel aperture.
Beelphegor.Iof.22.In hebreo est fogor: & interpretatur apertura:vel hiatus.

בַּעַל מְעוֹן Beélmeon. Idoli habitaculum: vel idolum de peccato: aut possessio habitaculi: vel possessio ex peccato.
בַּעַל צְפוֹן Beélsephon. Idolum aquilonis: vel idolum occultum: aut idolum specule: vel possessor aquilonis vel speculationis aut secreti.
בַּעַל טְעֵם Beéltheem. Idolum siue possessor saporis vel gustus aut rationis vel eloquii.
בַּעַל זְבוּב Beélzebub. Idolum muscarum: vel possessor muscarum.
בְּאֵרָה Beera. Puteꝰ: siue explanatio vel declaratio: aut in luce eiꝰ.
בְּאֵרִי Beeri. Puteus: siue explanans: aut declarans: vel in luce: siue in leone.
בְּאֵרוֹת Beeroth. Putei: siue explanationes: vel declarationes: aut in luminibus.
בְּגוַי Begoai. In corpore meo: siue in gente: aut syriace intrīsecꝰ
Beguai. Idem.
Beggui. Idem.
בְּהֵמוֹת Behemoth. Quadrupedia: siue in ipa mors: aut ī tumultu.
בֵּל Bel. Vetustus: aut nihil: siue defluens.
בֶּלַע Béla. Deglutiens: siue destruens.
חֵלֶף Béleb. Mutatio: siue transitus: aut perforatio. heb. heleph.
בִּלְגָּה Belga. Refrigeriū: vel confortatio: aut vetustas vultus.
בִּלְגַי Belga. Nee. 10. Refrigerium: siue confortatio: aut vetus valis. heb. belgai. ⌈belga
בִּלְגָּה Belgi. Refrigeriū: siue confortatio: vel vetustas vultus. heb.
בְּלִיַּעַל Belial. Peruersus: vel absq; iugo: siue non ascendens.
Belma. Nihilum: aut vetustas nimia. D.
בְּלְשָׁן Belsan. In lingua: aut in detractione: siue vetustas dētis: aut vetus ebur: vel syriace scrutans.
Belsar. Idem. heb. belsan.
אֲבֵל הַשִּׁטִּים Belsatim. Luctus deuiationum siue expansionum: aut luctus spinarum vel minarum. heb. abélsatim.
אֶלְתְּקֵן Belthecen. Dei correctio: siue dei preparatio. heb. elthecen
בֵּן Ben. Filius: vel edificans: aut intelligens.
בֶּן אֲבִינָדָב Benabinadab. Filius patris spontanei: aut filius patris volentis vel principis.
בֶּן הֲדַד Benadab. Filius sonitus vel clamoris: aut filius dilecti vel patrui siue mammille. heb. benadad.
בֶּן חַיִל Benáil. Filius fortitudinis vel exercitus: aut filius diuitiarū vel antemuralis siue doloris.
בֶּן דֶּקֶר Bendéchar. Filius compunctionis vel transfixionis.
בֶּן חֶסֶד Benéseth. Filius mīe vel opprobrii. heb. benesed.
בֶּן גֶּבֶר Bengáber. Filius viri: aut filius robusti vel potentis.
בֶּן הִנֹּם Benhennon. Filius diuitiarum suarum: aut filius decipientis vel contristantis eos. heb. benhennom.
בֶּן חוּר Benhur. Filius libertatis vel foraminis aut albedinis
בָּנִי Beni. Filius meus: aut intelligentia siue edificatio mea.
Benni. Idem.
בִּנְיָמִין Beniamin. Filius dextere.
מִנְיָמִין Beniamin. 2. Paralip. 31. c. vbi dicitur eden & beniamin interptatur de dextera: siue pparatio dexteř. heb. mēiamin
בִּנּוּי Bennoi. Edificatio: aut filiatio: siue in habitaculo meo: aut in pulchritudine.
בִּנּוֹ Bennon. Filius eius: aut edificatio vel intelligētia eiꝰ. heb. (beno.
בֶּן אוֹנִי Benoni. Filius doloris mei.
בָּנוֹת Benoth. Filie: siue intelligentie: vel edificationes.
בִּנּוּי Bennui. Edificatio: vel filiatio: siue in habitaculo meo: aut in pulchritudine.
בֶּן זוֹחֵת Benzoeth. Filius separationis: aut filius istius formidinis vel contritionis.
בְּעֹן Beon. In afflictione: vel in responsione: aut in cantico: vel scrutatio earum: aut syriace deprecatio. ⌈vel pastus.
בְּעוֹר Beor. Incendium: vel expurgatio: aut insipiēs: siue iumētū
בְּאֵרָה Bera. Puteꝰ: siue explanatio vel declaratio: aut in luce eius.

Berchameth. Puteus vel declaratio celsitudinis aut iaculationis: siue in luce excelsa. heb. berrameth. בְּאֵר רָמַת
Bercos. Filius concisionis vel separationis. בַּרְקוֹס
Berea. Puteus eius: vel filia eius: aut declaratio eius. D.
Beri. Filius meus: siue purꝰ: vel electꝰ: aut frumentū meum בְּרִי
Beri. Geñ. 46. Vigil. vel suscitatꝰ: aut effūdens: siue denudans: vel ciuitas mea: aut syriace inimicus. heb. heri. עֵרִי
Beria. In malo: siue in clamore: aut in vlulatione: vel ī pastu בְּרִיעָה
Beria. 1. Paralip. 7. In malo. בְּרִיעָה
Berith. Pactum: siue fedus. בְּרִית
Bernice. Grauis victoria: vel pondus victorie. G. Βερνίκη.
Beroea. Grauis: vel ponderosa. G. Βέροια.
Beroensis. Grauis vel ponderosus. G. Βεροιαῖος.
Beromi. Filius caloris vel indignationis: aut puritas siue frumentum indignationis: vel fugiens aquam. בַּרְחֻמִי
Beroth. Putei: siue explanationes: vel declarationes: aut in luminibus. ⌈pressus. heb. berothai. בְּאֵרוֹת
Beroth. 2. Regum. 8. Putei: siue pacta: vel puritas: aut cu- בֵּרֹתַי
Berotha. Idem. s. n.
Berothite. Putei: siue explanationes: vel declaratiōes: aut ī בְּאֵרֹתִים
Berothites. Idem. s. n. (luminibus.
Berothites. 1. Paralipo. 11. interpretatur puteus siue pactū: vel puritas: aut cupressus. בֵּרֹתִי
Bersa. In malo: vel in iniquitate: siue in condemnatione: aut filius respiciens. בִּרְשַׁע
Bersábee. Puteus iuramenti: siue puteus saturitatis aut pu- בְּאֵר שֶׁבַע
Bersábe. 2. Reg. 11. & 12. & 3. Reg. 1. & 2. (teus septimus. & ps. 50. Filia iuramenti vel saturitatis: aut filia septima. heb. bethsábe. ⌈aut filia potētis. heb. bethsúe. בַּת שֶׁבַע
Bersabee. 1. Paralipo. 3. Filia saluationis vel exclamatiōis. בַּת שׁוּעַ
Bersan. Domus tumultus: aut domus opulētie. heb. bethsā. בֵּית שְׁאָן
Berzelai. Ferreus: aut ex syro & hebreo filius contemptus בַּרְזִלַּי
Besai. Oua: siue cenosus: vel hūidꝰ: aut i naui. (vl' despectꝰ בֵּצַי
Besai. Nee. 7. e. conculcatio siue contemptio vel despectꝰ. בֵּסָי
Besechat. massa: siue inflatio: aut in angustia: vel in effusiōe בְּצָקַת
Besee. Conculcatio: siue contemptus: vel despectus. בֵּסַי
Besellam. In pace: vel in retributione: siue decoctio eorum בְּשַׁלָּם
Beseleel. In vmbra dei. בְּצַלְאֵל
Besluth. In vmbris: aut in assatiōe: vel syriace in oratione. בַּצְלוּת
Besodia. In secreto domini: siue in consilio domini. בְּסוֹדְיָה
Besor. Euāgelizatio: siue īcarnatio: aut in boue: vel ī muro. בְּשׂוֹר
Beth. Domus. D. ⌈aut domus agni eorum.
Bethacárem. Domus vinee: siue domus cognitionis eorū: בֵּית הַכֶּרֶם
Bethaphúa. Domus pomi: vel domus inflationis. בֵּית תַּפּוּחַ
Bethagla. Domus festiuitatis vel reuolutionis eius. בֵּית חָגְלָה
Bethaisimoth. Domus desolationum: aut domus repositionum vel nominationum. בֵּית הַיְשִׁמוֹת
Bethamoth. Domꝰ fortitudīs mortis. heb. bethazmoth. בֵּית עַזְמָוֶת
Bethanan. Domus gratie siue misericordie vel doni. בֵּית חָנָן
Bethanath. Domꝰ cātici vel rñsiōis: aut domꝰ afflictionis. בֵּית עֲנָת
Bethania. Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cātici: siue domus gratie domini. D.
Bethanim. Robusti vel fortes: aut munera: siue fortitudo maris. heb. ethanim. אֵתָנִים
Bethanite. Domus cantici vel responsionis: aut domus af- בֵּית עֲנָת
Bethanoth. Idem. (flictiōis.
Betharaba. Domus planiciei: siue domus suauitatis aut domus fideiussionis: siue domꝰ vespertina: aut domꝰ salicis. בֵּית הָעֲרָבָה
Betharam. Domus celsitudinis: aut domus pregnantium vel montium eorum. בֵּית הָרָם
Betharam. Nume. 32. Domus montis vel pregnantis: siue domus cantantis vel preconizantis. heb. betharan. בֵּית הָרָן
Betharan. Idem.

בֵּיתהָרָם Betharan. Iof.13. Domus celfitudinis: aut domus pregnan tium vel montium eorum. heb. betharam.
בֵּיתאָוֶן Bethauen. Domus vanitatis vel doloris: aut domus fortitu dinis vel iniquitatis.
בֵּית אֵל Bethauen. Iof.8. In hebreo habetur bethel. quod interpre tatur domus dei.
בֵּיתבָּרָה Bethbera. Domus filii eius: fiue domus electa: aut domus puritatis vel frumenti eius.
Bethbeffe. Domus confufionis: vel domus erubefcẽtie. D.
בֵּיתכָּר Bethchar. Domus agni: fiue domus cognitionis: aut do mum fodiens.
בֵּיתדָּגוֹן Bethdagon. Domus frumenti: vel domus pifcis.
בִּטָּה Bethe. Fiducia: vel confidentia: aut in linitione.
בֵּית אֵל Bethel. Domus dei.
בֶּתֶר Bethel. Cãti. 2. Diuifio: fiue in turture: aut in exploratione vel contẽplatione: aut fyriace pofterior. heb. bether.
בֵּיתעֵמֶק Bethemech. Domus vallis vel profunditatis.
בֶּטֶן Bethen. Venter: fiue terebinthus.
בֵּיתבָּרְאִי Betherai. Domus creatoris mei: aut domus fanitatis vł pin guedinis fiue electionis mee. heb. bethberai.
Bethphage. Domus oris vallium: vel domus bucce vallis: fi ue domus ficuum. f. precoquarum. D.
בֵּיתפָּלֶט Bethphalech. Domus liberatiõis vel expulfionis: aut ex he breo & fyro domus vomitus. heb. bethphalet.
Bethpheleth. Idem.
בֵּיתפַּצֵּץ Bethphefes. Domus diuifionis vel confractionis.
בֵּיתפְּעוֹר Bethphogor. Domus hiatus: fiue domus aperture.
בֵּיתגָּדֵר Bethgader. Domus muri vel macerie.
בֵּיתגָּמוּל Bethgamul. Domus retributionis: fiue domus ablactatio nis: aut domus cameli.
בִּתְיָה Bethia. Filia domini: vel menfura domini.
בֵּית הַיְשִׁימוֹת Bethiefimoth. Domus defolationum: aut domus repofitio num vel nominationum.
בֵּיתלְבָאוֹת Bethlebaboth. Domus leenarum: aut domus cordis littere vel figni: fiue domus venientibus. heb. bethlebaoth.
בֵּיתלֶחֶם Bethleem. Domus panis: fiue domus belli.
בֵּית הַלַּחְמִי Bethleemites. Idem.
Bethleemites. 1. Paralip. 20. panis: aut pugna. heb. leemites
בֵּיתמַעֲכָה Bethmacha. Domus cõpreffa vel cõtrita: aut domus fixa.
בֵּיתמָעוֹן Bethmaon. Domus habitaculi: vel domus ex peccato.
בֵּיתהַמַּרְכָּבוֹת Bethmarchaboth. Domus quadrigarum: fiue domus ama ritudinis extincte.
בֵּיתנִמְרָה Bethnemra. Domus pardi: fiue domus rebellionis vel ama ritudinis: aut domus commutationis.
בְּטֹנִים Bethonim. Ventres: fiue terebinthi.
בֵּיתחוֹרוֹן Bethoron. Domus ire: fiue domus libertatis aut foraminis vel albedinis.
בַּתְרוֹן Bethoron. 2. Reg. 2. Diuifio: fiue in exploratiõe ipfius: aut filia cantici: vel fyriace pofterius.
בֵּיתרָפָא Bethrapha. Dom⁹ fanitatis vł medicie: aut dom⁹ laxatiõis.
Bethfaida. Domus frugum vel cibariorum: aut domus ve natorum vel infidiantium. D.
Bethfaida. Ioannis. 5. Domus effufionis. id eft locus vbi a que pluuiales cõfluebant. In greco fcribitur bethefda. D.
בֵּיתשֶׁמֶשׁ Bethfames. Domus folis: vel ex hebreo & fyro domus fer uicii vel minifterii.
Bethfamite. Idem.
בֵּיתהַשִּׁמְשִׁי Bethfamites. Idem.
בֵּיתשֵׁן Bethfan. Domus dentis vel eboris: aut domus mutatio nis vel dormitionis.
בֵּיתשְׁאָן Bethfan. 3. Reg. 4. & 1. Paralip. 7. Domus tumultus: aut domus opulentie.
Bethfean. Idem.

Bethfeca. Domus deuiationis: aut domus extenfionis: fiue domus fpine. heb. bethfeta. בֵּיתהַשִּׁטָּה
Bethfemes. Domus folis: aut ex hebreo & fyro domus fer uicii vel minifterii. בֵּיתשֶׁמֶשׁ
Bethfemite. Idem.
Bethfimon. Domus defolationum: fiue domus repofitio num vel nominationum. heb. bethfimoth. בֵּיתהַיְשִׁימוֹת
Bethfimoth. Idem.
Bethfor. Domus rupis vel fortitudinis: fiue domus plafma tionis: aut domus obfidionis vel vinculi. בֵּיתצוּר
Bethfur. Idem.
Bethfura. Idem. D.
Bethuc. Vacuitas: aut euacuatio: vel diffipatio: fiue lagun cula. Heb. becbuc. בַּקְבּוּק
Bethularma. Duo nomina funt. Bethul. virgo. Arma. Ana thema: vel rete fiue retiaculum: aut dedicatum vel confe cratum. f. deo. בְּתוּלחֵרְמָה
Bethulia. Virgo dñi: aut domus parturiens dominum. D.
Bethzachara. Domus memorie vel recordationis. D.
Bethzecha. Domus tribulationis: fiue domus cõpedũ aut domus cõflationis: vel ex hebreo & fyro domus vtris. D.
Bezech. Fulgur: fiue in compedibus.
Biblii. Termini: vel cõfinia: aut termin⁹ maris. heb. gibli. גִּבְלִים
Bithalaffum. In greco eft dithalaffum quod interpretatur duo maria fiue diuerfa maria: quod in nauigatione vix fi ne periculo euenire folet. G. διθάλασσον
Bithynia. Violenta properatio. G. Βιθυνία
Blaftus. Germinans vel producens. G. Βλάστος
Boanerges. Beatus hieronymus dicit ꝙ debet fcribi bane reem. quod interpretatur filii tonitrui.
Bocci. Vacuus: aut diffipatio: fiue in vomitu.
Bocciau. Euacuatio vel diffipatio domini.
Bochor. Primogenitus: vel primitie: fiue in ariete.
Bochri. Idem.
Bochru. Idem.
Boem. Pollex: fiue in eis. heb. Boen.
Bonni. Filius meus: aut edificans: fiue intelligens.
Bonni. Nee. 9. Edificans me: fiue adoptans aut intelligens me. heb. banani.
Booz. In fortitudine: aut in hirco.
Borith. Herba in qua eft acrimonia faponis.
Bofes. Cenum: aut in ipfo flos: fiue in ipfo refpiciens.
Bofphorus. Hebraice dicitur fepharad: & interpretatur li ber fiue codex defcendens vel imperans: aut finis vel con fumatio defcenfionis vel imperii.
Bofor. Munitio: aut vindemia: fiue ablatio: vel prohibitio: aut in anguftia: vel in tribulatione.
Bofra. Idem.
Bofram. In grege eius: aut in diuitiis: fiue ĩ tinea legis: vel in tinea explorationis. heb. beafthara. בְּעֶשְׁתְּרָה
Breſith. Primus liber legis: & interpretatur in principio: more hebreorum qui libros ab eorum principiis quãdo ꝙ denoĩare folẽt. Grece vero appellatur genefis. i. gñatio eo quod ibi generationes celi & terre continentur.
Brie. In malicia: vel in focietate: aut in clamore: fiue in vlu latione: vel in paftu.
Brieite. Idem.
Bubaftus. Os conculcationis vel contemptus ab ore. heb. pubaftus.
Bugeus. Iactator. G. Βουγαῖος
Bul. Germen: fiue vetuftas: aut defluens.
Buna. Edificans: fiue intelligens: aut adoptans.
Buz. Contemptus: fiue depredatus.
Buzi. Idem.

De incipientibus a littera.c.

קְהָת Caath.Congregatio:siue ruga:aut obtusio.
קְהָת Caath.1. Paralip.6.b.vbi dr̄ caath filiꝰ eiꝰ:interpretatur subter vel sub:aut confractio:siue formido.heb.táath.
קְהָתִי Caathite.Congregationes:siue ruge:aut obtusiones.
קַבְצְאֵל Cabseel.Congregatio dei.
כָּבוּל Cabul·Compeditus:vel quasi germen:aut quasi defluens:vel quasi veterascens.
קְדֵמוֹת Cedemoth.Antiquiores:vel priores:siue oriētales:aut incendium vel incuruatio mortis.
קָדֵשׁ Cades sanctitas.
קָדֵשׁ Cadesbarne.Sanctitas filii instabilis:aut sanctitas frumenti vel puritatis cōmote vel instabilis.
קָדֵשׁ Cadesbarne.Deute.1.in fine capi.in hebreo est cades interpretatur sanctitas.
קַדְמֹנִים Cadumim.Antiqui:vel priores:siue oriētales:aut antiquū siue orientale mare:aut incendium vel humiliatio aquarū.
Caph.Vola.i.palma manus:aut phiala.D.
כְּפִירָה Caphara.Leūcula:aut propiciatio:siue linitio:vel villa:aut oppidum:siue glacies:aut syriace negatio.
Capharnaum.Ager penitentie:vel villa consolationis:aut propiciatio penitentis.D.
Capharsalama.Ager vel villa pacis vel retributionis.D.
Caphetetha.manꝰ doni:aut syriace vinculū:vl' colligatio.D
כְּפִירָה Caphira.Leūcula:aut propiciatio:siue linitio:vel villa aut oppidum:siue glacies:aut syriace negatio.
Cayphas.Inuestigator:vel sagax:seu vomens ore:aut vomitus oris.D.
קַיִן Cain.Possessio:vel possessus.
קֵינָן Caynan.Possessor:vel emptor:aut lamentator:vel nidus.
Caius.Lingua latina prisca interpretatur dn̄s.latinum est.
כְּלָל Calaal.Cōsumatio:vel totalitas:aut quasi nox:vel syriace corona.heb.calal.
כַּלְנֵה Calanne.Omnes nos:siue omnia hec:au consumatio nostra:vel sicut manens:aut quasi murmurans.
Calānus.Idem.
כַּלְכֹּל Calchal.Nutriens:siue consumās omnia:aut sustinens oīa.
כָּלֵב Caleph.Quasi cor:aut canis:siue canistrum.heb.caleb.
Calphi.Vox oris.vel consumatum aut perfectum os.D.
חֳלִי Cali.Infirmitas:siue deprecatio:aut expectatio:vel principium:aut gemma:vel monile.
Calisthenes.Pulchrum robur siue pulchra potentia.G.
קֹלִיָה Calitha.Refugium:siue contractio:aut vox declinans.
כְּלוּבַי Calubi.Caninus:aut canistrum meū:siue totus ipse in me.
קָמוּן Camon.Resurrectio siue confirmatio eius.
קְמוּאֵל Camuel.Surrexit deꝰ:vel suscitauit aut cōfirmauit eū deꝰ.
חָמוּל Camul.Pius vel misericors.
קְנָת Canath.Emptio:siue possessio:aut lamentatio.
תַּעְנָךְ Canath.Iudi.1.Confringens te:vel humilians te:siue respondens tibi.heb.tanach.
Candacis.Possidens contritionem:aut ex hebreo & syro possessio munda vel purissima.D.
כַּפְתֹּר Cappadoces.In hebreo est captorim:& interp̄tatur spherule:siue poma:aut vola vel palma turturū vel exploratorū.
כַּפְתֹּר Cappadocia.Idem.s.n.
קַבְצְאֵל Capseel.Congregatio dei.heb.cabseel.
כַּפְתֹּרִים Capturim.Cappadoces:siue spherule vel poma:aut vola vl' palma turturum vel exploratorum.
כַּרְכְּמִישׁ Carchamis.Agnus quasi ablatus:aut agnus quasi palpans:vel ex syro & hebreo ciuitas ablata
קָרֵחַ Carée.Caluus:siue glacies.
קֹרְחִי Careim.Idem.plu.nu.

Caria.Capitalis.G. καρία.
Cariath Ciuitas:vel vocatio:aut lectio:vel occursus. קִרְיַת
Cariathaa.Pauimētū:siue frigiditatē dissoluēs.he.carchaa. קַרְקָעָה
Cariathai.Ciuitates:aut vocatiōes:siue lectiōes:vl' occursꝰ. קִרְיָתַיִם
Cariátharbe.Ciuitas quattuor.i.quattuor patriarcharum.s.adam.abraam.isaac.& iacob.qui ibi sepulti sunt. קִרְיַת אַרְבַּע
Cariathbáal.Ciuitas idoli vel imperātis aut possidentis. קִרְיַת בַּעַל
Cariathiarim.Ciuitas siluarum. קִרְיַת יְעָרִים
Cariáthiarim.Esd.2.interpretatur Ciuitas ciuitatū vel oppidorum:aut ciuitas vigilantium:vel ex hebreo & syro ciuitas inimicorum.heb.cariatharim. קִרְיַת עָרִים
Cariatharim.Hiere.48.Ciuitates:aut vocationes:siue lectiones:vel occursus.heb.cariatháim. קִרְיָתַיִם
Cariáthim.Idem.
Cariathsépher.Ciuitas litterarum. קִרְיַת סֵפֶר
Cariathsena.Ciuitas rubi:vl' ex hebreo & syro ciuitas inimicitie. קִרְיַת סַנָּה
Carie.Capitalis.G. καρία.
Carioth.Ciuitates:aut vocatiōes:siue lectiōes:vel occursus. קְרִיּוֹת
Carith.Concisio:siue confossio:aut exterminatio כְּרִית
Carmel.Cognitio circuncisionis:vel agnus circūcisus:aut teneritudo.s.illa que est segetum:vel coccinus. כַּרְמֶל
Carmelites.Idem. כַּרְמְלִי
Carmelitis.Idem.femi.gene.
Carmelus.Idem quod carmel. כַּרְמֶל
Carmon.Quasi malum granatū:vel vinea doloris siue fortitudinis.
Carnaim.Cornua. קַרְנַיִם
Carpum.Fructus vel fructuosus.G. καρπόν.
Carpus.Idem.G. καρπός.
Cartha.Ciuitas:siue vocatio:aut lectio:vel occursus. קַרְתָּה
Carthaginenses.In hebreo est tharsis:& interpretatur contēplatio gaudii:vel exploratio marmoris:aut turtur gaudii:siue chrysolithus lapis.s.preciosus:aut mare. תַּרְשִׁישׁ
Carthan.Ciuitas:vel uocatio:aut lectio:vl' occursus:siue frigiditatem dans.heb.carthan. קַרְתָּן
Casaloth.Temeritates:siue fiducie:aut ilia. כְּסֻלּוֹת
Casbon.Numeratio:vel cogitatio:aut festinans filius.D.
Caseth.Quasi demon:aut quasi depredator:vel quasi mamilla:aut quasi ager.heb.cased. כֶּשֶׂד
Casphia.Argentaria:siue cupiditas:aut syriace verecūdia. כָּסִפְיָה
Casphin.Idem.D.
Casphor.Argēteus mons:aut desiderabilis mons.D.
Cassia.Species aromatica:vel angulus. קְצִיעָה
Casis.Concisio:aut finis. קְצִיץ
Casleu.Spes aut temeritas eius:siue thronus vel calix illius aut ilia eius. כִּסְלֵו
Catheth.Tedium:siue contentio. קַטָּת
Cauda.In greco clauda:& interpretatur vox facta:siue vox flebilis.G. κλαύδη.
Cedar.Nigredo:aut tristitia. קֵדָר
Cedes.Sanctitas. קֶדֶשׁ
Cedimoth.Antiquiores:vel priores:aut orientales:siue incendium vel incuruatio mortis. קְדֵמוֹת
Cedma antiquus:vel prior:aut orientalis. קֵדְמָה
Cedmiel.Antiquitatis vel prioritatis deus:aut orientis deꝰ. קַדְמִיאֵל
Cedron.Denigratus:aut tristis. קִדְרוֹן
Cephas.Petrus.s.a petra.syrum est.
Cephi.Speculator:vel fauus:siue cooperimentum:aut expectatio. צֹפִי
Cephira.Leuncula:aut propiciatio:siue linitio:aut villa vel oppidum:siue glacies:aut syriace negatio. כְּפִירָה
Ceila.Dissoluēs eā:siue diuidēs aut scindēs eā.vel fixio eiꝰ. קְעִילָה
Celaia.Vox dn̄i:aut alleuiatio domini:siue torrefactio. קֵלָיָה
Celaia.Nee.12.leuis:siue torrefactꝰ.aut vox mea.heb.celai קַלַּי
Celátha.Cetꝰ vel cōgregatio:siue ecclia.heb.cehálatha. קְהֵלָתָה

Celeon. Consumatio vel perfectio: aut alleuians dolorẽ vel tristitiam. D.
κοιλησυρία Celesyria. Curua siue depressa syria. G.
קְלִיטָא Celita. Refugium: vel contractio: aut vocis declinatio.
כִּסְלָחִים Celluim. Tegumentum vel sedes tabularum: aut spes vel temeritas vite.
κεγχρεαῖς Cenchris. Milium genus leguminis. G.
Cendebeus. Zelus vel possessio doloris: aut zeli emanatio.
כִּנֶּרֶת Genereth. Cithara: vel quasi lucerna.
Generoth. Idem. plu. nu.
קְנַז Cenez. Nidus iste: aut lamẽtatio hec: siue possessio vel emptio hec.
קְנִזִּי Cenezei. Idem.
Cenezeus. Idem.
קֵנִי Ceni. Possessio: vel emptio: siue nidus: aut lamentatio.
כְּרֵתִי Cerethi. Concisio: siue transfossio: vel exterminatio.
כָּרִי Cerethi. 4. Reg. 11. Milites: aut arietes. heb. cari.
קֵרֹס Ceros. Vncinus: aut incuruatio.
Cesar. A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vl' capillatura cũ qua ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est.
Cesarea. Idem: nam a cesare dicta est.
כִּסְלוֹת Ceseleth. Temeritates: siue fiducie: aut ilia.
קִשְׁיוֹן Cesien. Duricia: siue stipula: aut cucumerarium.
Cesion. Idem.
חִתִּית Cethea. Cõfracta: siue formidolosa: aut syriace descendẽs.
חִתִּיּוֹת Cethee. Idem. plu. nu.
חִתִּים Cethei. Confracti: vel formidolosi: aut syriace descendẽtes
כִּתִּים Cethim. Cõterẽtes: vel cõtritio maris: aut diadema: siue aurũ: vel tinctura: aut ex syro & hebreo coaceruatio maris.
כִּתְלִישׁ Cethis. Paries est: aut ex syro & hebreo caterua leene: vel syriace quasi euulsus. heb. cethlis.
קַדְמֹנִי Cethmonei. Antiquiores: vel priores: aut orientales.
קְטוּרָה Cethura. Aromatizans: vel fumigans: siue ligata.
זִיף Ciph. Istud os: vel ista bucca: aut syriace falsitas vel falsus. heb. zyph.
זִפִים Ciphei. Idem. plu. nu. heb. ziphei.
κιλικία. Cilicia. Voluens: vel reuoluta. G.
קַיִן Cin. Possessio: vel emptio: siue nidus: aut lamentatio.
קִינָה Cina. Idem.
קֵינִי Cinei. Idem. plu. nu
סִינִי Cineus. Idem. s. n.
Cineus. Geñ. 10. interpretatur rubus: vel syriace inimicitia.
κινυρίαι Cinoth. Lamentationes que & grece threni vocantur
χης. Cypriarches. Pnceps cypri: vel prĩceps pulchritudinis. G.
κύπριοι Cyprii. Pulchri. G.
κύπριος. Cyprius. Idem. s. n. G.
κύπρος. Cyprus. Pulchra: vel pulchritudo. G.
כֹּפֶר Cyprus. Canti. 1. & 4. Camphora: siue preciũ: aut propicitio: vl' pruina: siue oppidũ: aut leũcul⁹: vl' syriace negatio.
קִירָה Cirene. Paries: siue trabes: aut frigiditas: vel occursus.
Cirenei. Idem. plu. nu.
Cirenenses. Idem.
Cirenensis. Idem. s. n.
Cireneus. Idem.
κυρίνιος. Cirinus. In greco cyrinius: quod interpretatur dominans.
כּוֹרֶשׁ Cyrus. Quasi miser: vel quasi heres: aut venter.
קִישׁ Cis. Durus: aut stipula: vel cucumerarium.
קִישׁוֹן Cison. Idem.
Claudia. Latinum est.
Claudius. Idem.
Clemens. Latinum est: significatq; mitem: vel modestum.
κλεώπας. Cleophas. In greco cleopas: & interpretatur gloria omnis: vel omnimoda gloria. G.

Cleopatra. Gloria patrie vel patris. G. κλεοπατρα.
Cloes. Viridis: aut graminea. G. χλόης
Coe leth. Ecclesiastes: vel concionator.
Coph. Circuitus: vel congelatio. D.
Colaia. Vox domini: aut alleuiatio dñi: siue torrefactio.
Colonia. Latinum est: a colendo. i. habitando dicta.
Colosenses. Puniti: vel supplicio affecti. G.
Colosis. Punitio: vel supplicium. G.
Coloza. Omnis propheta: siue omnis videns: aut omne pectus.
Colozai. Idem. heb. coloza.
Corban. Donum: vel oblatio.
Corbona. Idem.
Corinthus. Saturitas: vel facietas: aut ornamentum. G.
Corinthii. Saturati vel saciati: aut ornati. G.
Cornelius. Latinum est a cornu.
Corozaim. Hoc secretum: vel hic est mysterium. D.
Cozbi. Mendax: aut cessans: siue q̃si fluens: aut q̃si fluxus.
Crescens. Latinum est a crescendo.
Creta. Carnea vel carnalis. G.
Cretenses. Idem. plu. nu. G.
Cretes. Idem. G.
Crispus. Latinum est.
Cusanresathaim. Ethiops vel nigredo iniquitatum.
Cutha. Combustio: siue contusio.
Cutheni. Idem.
Vncusq; per simplicem. c. litteram. i. sine aspiratione lecta sunt principia nominum: ex hinc que sequũtur aspiratione addita. i. per. ch. legenda sunt.
Chaana. Mercatrix vel negociatrix: siue contrita vel cõfracta: aut recte respõdẽs: vel recte affligens. heb. chanaana.
Chabri. Socius: aut particeps: siue incantor: aut liuor. D.
Chabul. Compeditus: vel q̃si germinans: aut quasi defluẽs seu quasi veterascens.
Chai aceruus. heb. hai.
Chalãne. Omnes nos: siue omnia hec: vel sicut manens: aut sicut murmurans.
Chaldea. Quasi demõ: aut quasi depredatrix: vel quasi mãmilla: aut quasi ager.
Chaldei. Quasi demones: aut quasi depredatores: vel quasi mammille: aut quasi agri.
Chaldeus. Idem. s. n.
Chale. Oportunitas: aut quasi viriditas: vel quasi humiditas: aut quasi tabula.
Cham. Calidus vel calor: aut niger.
Chamaal. In circuncisione: aut in mixtione. heb. bamaal.
Chamaan. Sicut illi: aut similis eis: vel quasi turbatio. heb. chamaam.
Chamos. Quasi palpans: aut quasi recedens: vel quasi auferens.
Chamuel. Surrexit deus: siue suscitauit aut confirmauit eum deus.
Chana. Zelus vel emulatio: siue possessio: aut lamentatio: vel nidus eius: aut cana. i. arundo.
Chanaan. Mercator: vel negociator: siue contritus vel confractus: aut recte respondens: vel recte affligens.
Chanaan. Iudi. 10. In hebreo est maon: & interpretatur habitaculum: siue delictum: vel ex peccato.
Chanaan. 3. Regum. 22. Mercatrix: vel negociatrix: siue cõtrita vel confracta: aut recte respondens: vel recte affligẽs. heb. chanaana.
Chanaan. Hiere. 41. interpretatur Sicut illi: aut similis eis: vel quasi turbatio. heb. chamaam.

Chanaana. Mercatrix: vel negociatrix: siue contrita: vel cõfracta: aut recte respondens: vel recte affligens.
Chananea. Idem.
Chananei. Mercatores: siue negociatores: aut cõtriti vel cõfracti: siue recte respondentes: vel recte affligentes.
Chananeus. Idem. s. n.
Chananeus. Vnus ex duodecim aplis. Zelotes aut emulator interpretatur. vt habetur Luce. 6. Non. n. erat ex chanaan: sed ex chana vico galilee: que in zelum vel emulationem conuertitur. D.
Chananitis. Mercatrix: vel negociatrix: aut contrita: vel cõfracta: siue recte respondens: vel recte affligens.
Charan. Quasi cantans: aut quasi clamãs: siue agnus vel cognitio eorum.
Charran. Idem.
Charran. Tob. 11. & Iudich. 5. & Act. 7. Ira: vel syriace libertas. D.
Charcas. Agni coopérimẽtum: aut agni thronus vel calix: aut quasi tortuosum. s. non planum.
Chariátiarim. Ciuitas ciuitatum vel oppidorum: aut ciuitas vigilãtium: vel ex hebreo & syro ciuitas inimicorum. heb. chariatarim.
Charioth. Ciuitates: aut vocatiões: siue lectiões: vł occursus
Charmi. Vinea siue cognitio aquarum: vel agn⁹ aquarum: aut quasi celsitudo.
Charmite. Idem.
Charsena. Agnus anniculus: siue agn⁹ dormiẽs vł mutat⁹.
Chasaia. Duricia aut grauitas eius: siue scandalum ipsius.
Chaselon. Fiducia vel temeritas eius: siue ilia eius: aut thronus mãsionis: vel calix siue tegumentum mãsionis.
Chasluim. Tegumentum tabularum: vel sedes tabularum: aut spes vel temeritas vite.
Chebóleth. Onus. heb. ceboleth.
Chebron. Societas: siue participatio: aut adhesio: siue incãtatio: vel liuor. D.
Cheleab. Totus vł oĩs pr̃: siue cõsumatio vel ꝓhibitio pr̃is.
Cheliáu. Omnis vel totus ipse: aut consumatio eius: siue prohibens eum.
Chelion. Consumatus: siue perfectus: aut totus colũbinus.
Chelmath. Quasi docens: aut totus mensurans: siue omne indumentum: aut consumatio vel cessatio mensure vel indumenti. heb. chelmad.
Chelmon. Exercitus preparatio vel numeratio: aut somnium eius. D.
Chelon. Ilex vel quercus: aut fortis. heb. helon.
Chelub. Canistrum: siue caninus.
Chenne. Basis: aut rectitudo: siue preparatio.
Chereas. Gaudens: vel letus. G.
Chermel. Cognitio circũcisionis: vel agnũs circũcisus: aut teneritudo. s. illa que est segetum: vel coccinus.
Cherub. Quasi magister vel quasi multiplicans: aut quasi pugnans: vel cognitionis aut scientie multitudo.
Cherubim. Idem. plu. nu.
Cherubim. 2. Reg. 22. Idem. s. n. heb. cherub.
Cheslon. Fiducia aut temeritas eius: siue ilia eius: aut thronus mãsionis: vel calix seu tegumentum mãsionis.
Chidon. Iaculum: vel infortunium: siue quasi iudicans.
Chium. Aperta: vel apertura. G.
Choa. Spes: vel congregatio: siue linea: aut regula.
Chobar. Fortitudo vel potentia: aut qsi filius: siue quasi puritas: vel quasi frumentum: aut iam. i. quod iam preteriit.
Chodchod. Iapsis: aut hydria hydrie.
Chodorlaomor. Quasi generatio seruitutis: aut quasi habitatio seruitutis: siue spherula vel rotunditas manipuli.

Chonenias. Preparatio aut firmitas vel rectitudo domini. כְּנַנְיָהוּ
Choo. Vertex: vel summitas. G. κῶς
Chóre. Caluus: vel caluicium: siue glacies: vel gelu. קֵרֵחַ
Chore. 1. Paralipo. 9. c. vbi dicitur Sellum vero filius chore. &. 26. &. 2. Paralipo. 31. interpretatur vocans: vel legẽs aut perdix. קוֹרֵא
Chorrei. Furores: aut libertates: seu foramina. חֹרִי
Chori. Caluus vel caluicium: aut glacies: vel gelu. קָרְחִי
Chorite. Idem. plu. nu. קָרְחִים
Chorites. Idem. s. n.
Choum. Vertex: vel summitas. G. κῶς
Christus. Vnctus. G. χρισός.
Chub. Extinguens. כּוּב
Chulia. Vox domini: aut alleuiatio dñi: siue torrefactio. קוֹלָיָה
Chum. Preparatio: siue placenta: aut syriace fenestra. heb. cun. כּוּן
Chus. Ethiops: aut niger. כּוּשׁ
Chus. 1. Paralipo. 4. interpretatur spina: aut estas: siue tedium: vel vigilia: aut finis. קוֹץ
Chusa. Videns: aut prophetãs: in greco scribitur chuza. D.
Chusi. Ethiops: aut niger. כּוּשִׁי
Chusi. 2. Reg. 15. &. 16. &. 17. &. 1. Paralipo. 27. interpretatur Sensus: aut festinans: vel silens. חוּשַׁי
Chusi. 1. Paralipo. 6. interpretatur Durus: siue stipula: aut cucumerarium. heb. cisi. קִשִׁי
Chusi. ps. 7. Ethiops: aut niger. heb. chus. כּוּשׁ
Chuza. Videns: vel prophetans. D.

De incipientibus a littera. d.

Dabai. Detrahens: siue loquens: aut senectus: vel syriace fluens. דָּבַי
Dabéreth. Verbum: siue res: aut apes: vel subiectio: aut syriace ductrix. דָּבְרַת
Dabbéreth. Idem.
Dabir. Oratorium: siue verbum: aut res: vel subiectio: aut syriace ductor. דְּבִיר
Dabreiamim. Verba dierum: grece autem vocatur hic liber paralipomenon. i. relictorum: eo quod in hoc libro ea maxime tractantur que in libris regum relicta sunt.
Dabri. Oratorium siue verbum meum: aut res vel apes siue subiectio mea: aut syriace ductor meus. דִּבְרִי
Dadan. Mãmilla: vel dilectio: aut patruus: vel iudicans. דְּדָן
Daphne. Laurus. G. δάφνη.
Daphnim fontem. Nu. 34. In hebreo est ayn: & interpretatur oculus: siue fons. עַיִן
Dagon. Frumentum: vel piscis. דָּגוֹן
Dalaia. Pauper domini: siue exhaustio aut ramus domini: vel macilentus. דְּלָיָה
Dalaias. Idem.
Dalila. Paupertas vel situla eius: aut ramus eius: siue exhauriens: aut macilenta. דְּלִילָה
Dalmanuta. Situla preparata: vel exhaustio numerata siue macies vel ramus preparatus vel numeratus. D.
Dalmatia. Lampas frustatoria: aut fulgur vanitatis. G. δαλματία
Damaris. Vxorcula. i. parua vxor. G. δάμαρις.
Damasceni. Sanguinis sacci: vel sanguinis pocula: aut sanguis femorum vel incendiorum seu procuratoris.
Damascenus. Idem. s. n. דַּמֶּשֶׂק
Damascenus. 1. Paralipo. 18. generationis aut habitationis procuratio: aut generatio vel habitatio incendii aut procuratoris. heb. darmascenus. דַּרְמֶשֶׂק
Damáscus. Sanguinis saccus: vel sanguinis poculũ: siue sanguis femoris vel incendii aut procuratoris. דַּמֶּשֶׂק

דּוּמֶשֶׂק Damaſcus.4.Reg.16.b.vbi dicitur perrexitq; achaz ī ocur ſum theglatphalaſar regi aſyriorū in damaſcum: interpretatur Similitudo incendii aut oſculi vel poculi ſiue ſacci: aut ſimilis femori: vel tacitum oſculum aut poculum. heb.dumaſcus.

דַּרְמֶשֶׂק Damaſcus.1.Paralipo.18.&.2.Paralipo.16.&.24.&.28. interp̄tatur generationis vel habitationis procuratio: aut generatio vel habitatio incendii.heb.darmaſcus.

דִּמְנָה Damna.Sterquilinium: aut cruentatio: vel taciturnitas: aut ſimilitudo noſtra.

דָּן Dan.Iudicans: ſiue iudicium.

לַעְדָּן Dan.1.Paralipo.26.c. Voluptuoſus: aut teſtificans ſiue deglutiens iudicium: aut ſyriace temporalis.heb.ladan.

דָּנִיאֵל Daniel.Iudicium dei.

אֲדָרָה Daran.Pallium: ſiue potentia aut magnitudo.heb.adara.

דַּרְעַ Daran.1.Paralipo.2.generatio vl' habitatio paſtoris aut ſocietatis ſiue iniquitatis: vel ſyriace brachium.heb.dara.

דָּרְיָוֶשׁ Darius.Requirens: aut inquirens.

דָּתָן Dathan.Ritus: aut lex.

Datheman.Legis preparatio: vel legis munus.D.

דָּוִד David.Dilectus.

דַּבֶּשֶׁת Debáſſeth.Meliflua: aut infamiam apponens.

דְּבֵלִים Debeláim.Palate.i.maſſe de ficibus compacte.

דְּבִירָה Debera.Oratorium: ſiue verbum: aut res: vel apes: aut ſubiectio: vel ſyriace ductrix.

דְּבֵלָתָה Debláta.Palata.i.maſſa de ficibus compacta.

δεκάπολις Deblataím.Idem.plu.nu.

Decapolis.Decem ciuitatum.ſ.regio.G.

דִּקְלָה Deda. Cōminutio eius: vel ſyriace palma.illa.ſ.que eſt arbor.heb.decla.

דְּדָן Dedā.Māmilla vel dilectio earum: aut patruus: vel iudicās.

דְּבוֹרָה Delbora apes: vel verbum: aut res: ſiue ſubiectio: vel ſyriace ductrix.heb.debbora.

דִּלְעָן Delean.Pauper afflictus: ſiue pauperis reſponſio vel canticum: aut exhauſta ſiue macilenta afflictio vel reſponſio: vel ex hebreo & ſyro pauper ouis.

Deleth.Ianua: ſiue paupertas.D.

דַּלְפוֹן Delphon.Stillicidium aut pauperem reſpiciēs: ſiue exhauſtum vel macilentum reſpiciens.

δῆλος Delo.Manifeſtata vel oſtenſa.G.

δῆλος Délos.Idem.G.

δημᾶς. Demas.Popularis: vel plebeius: aut pinguis.G.

δημήτριος Demetrius. Cerealis a cerere quam gentiles deam frumenti putabant.G

δημοφῶν. Demophon.Populi interfector: aut populi cedes.G.

דִּנְהָבָה Denába.Iudicium eius in ea: aut iudicium prebens.

דִּפְקָה Deptha.Pulſatio: ſiue impulſio.heb.depcha.

δέρβην. Derben.Circūſepta: vel vallata.G.

δερβεύς. Derbéus.Circūſeptus: vel vallatus.G.

דַּרְקוֹן Dercon.Generatiōis aut habitationis poſſeſſio vl' emptio: aut ſyriace draco.

Deſſan.Pinguedo: aut cinis.D.

διάβολος. Diabolus.Criminator ſiue calumniator: aut accuſator.G.

רֶשֶׁף Diabolus.Abachuc.3.in hebreo eſt réſeph: & iterpretatur volucris: ſiue flamma: vel lampas.

Diana.Latinum eſt: & dicta eſt a die: eo quod habeat lucem emulam diei.nam luna hoc nomine appellatur.

דִּיבֹן Dibon. Abundans filius: aut abundantia intelligentie vel edificationis: aut ſyriace fluxus.

דִּמוֹן Dibon. Eſa.15.d. Sanguinolenta: ſiue ſterquilinium. heb. dimon.

דִּיבֹן גָּד Dibóngad.Abundantia filii felicis: aut abundantia intellectus vel edificationis felicis: ſiue abundātia filii accincti.

Didymus.Geminus vel gēmellus: ille.ſ.qui cum alio vno & eodem partu naſcitur.G. δίδυμος

Diei.De generatione: aut exiſtentes.ſyrum eſt.heb.dieui.

Dilaiáu.Pauper domini: ſiue exhauſtio vel ramus domini: aut macilentus.

Dimona.Sterquilinium: ſiue coacervatio: aut abundās numerus vel munus. דִּימוֹנָה

Dina.Iudicium: vel iudicans: aut ſyriace iſta.

Dinei.Iudices: ſiue iudicia.

Dionyſius.Diuinitus ſtimulatus vel compunctus.G.

Dióscorus.Diuina ſaturitas: vel diuinum ornamentum.G.

Diotrepes.A ioue nutritus.G.

Diſan.Trituratio: ſiue pinguedo: vel cinis: aut abundans dens vel ebur.

Diſon.Trituratio: ſiue pinguedo: vel cinis.

Doch.Cōmotus: ſiue impulſus: aut cōminutus.D.

Dodan.Dilectio aut māmilla ei9: vl' patru9 ei9.heb.dodau.

Dodanim. Dilecti vel patruelis ſomnus: aut mammilla dormientis.

Dodanim.1.Paralipo.1. Imperantes ſiue deſcendentes: aut imperantis vel deſcendentis ſomnus.heb.rodanim

Doech. Solicitus: ſiue anxius: aut piſcator.heb.doeg.

Dom.Dominus: aut baſis: vel ſyriace auris.heb.adon.

Domim.Sāguinei: aut ſilentes: vel ſimiles: aut ſyriace pecunie.

Dor.Generatio: vel habitatio.

Doram.Generatio vel habitatio populi.D.

Dorcas.Caprea vel dāmula.G. δορκάς

Dorda.Habitaculum ſcientie: vel generatio ſcientie.

Dorimini.Generatio vel habitatio dextere.D.

Dorix.Rapidus: aut velox.D.

Doſitheus.Deodatus.G.

Dothaim.Ritus: aut lex.heb.dothan.

Druſilla.Rore conſperſa.G.

Dudi.Dilectus aut patruus meus.

Duel.Cognoſcite deum: ſiue ſcientia dei.

Duma.Silentium: vel ſimilitudo.

Durā. Generatio: vel habitatio: aut pyra.ſcilicet ignis.heb. dura.

De incipientibus a littera.e.

EBal.Aceruus vetuſtatis: aut aceruus defluens.

Ebal.Gen̄.10.interpretatur Peruerſitas vetuſtatis: aut peruerſitas fluxus.heb.obal.

Eccleſiaſtes.Hebraice dicitur cohéleth: & interpretatur cōgregans: Eccleſiaſtes autem in grēco congregans vel concionator interpretatur. ἐκκλησιαστής.

Edema.Terra: aut ruffa: ſiue ſanguinea.

Eden.Voluptas: ſiue delitie.aut ſyriace tēpus.

Edēna.Iudicium vel iudicans: aut ſyriace iſta.heb.dēna.

éder.Grex: ſiue defectio: vel priuatio.

édes.Menſis: aut nouitas.

Ediſſa.Myrtus: aut ſyriace letitia.

Edna.Voluptas: aut ſyriace tempus.

Ednas.Idem.

Ednas.1.Paralipo.12.interpretatur Eterna requies: ſiue teſtimonium quietis.

Edom.Ruffus: ſiue terrenus: aut ſanguineus.

Edóm.Ioſ.3.Homo: ſiue ruffus: aut terrenus: vel ſanguineus.heb.adom.& eſt nomen vrbis.

Edrái.Fortitudinis vel magnitudinis aceruus: aut nubes ſiue interitus iniqui aut ſocii vel paſtoris ſiue cōfractionis.

Epha.Laſſus: aut volās: vel ſyriace plicatus vel cōplicatus.

Epha.Ezechiel.45.Genus eſt menſure.

ἐπαινετός Ephenetus.Laudabilis.G.
חֵפֶר épher.Fodiens:aut explorãs:siue opprobriũ:vel cõfusio.
עֵפֶר épher.Gẽ.25.Et.1.Paralip.1.&.4.&.5.vbi dr.& epher & iahalon:interptatur puluis:siue hinulus aut plũbum.
חֶפְרִי Epherite.Fodientes:aut explorantes:siue opprobria:vel confusiones.
פַּרְמַשְׁ Ephermésta.Ruptura fundamenti:vel rupturã ponens:aut ex hebreo & syre taurus anniculus.heb.pherméfta.
...σιοι. Ephesii.Desiderabiles.G.
...σος. Ephesus.Idem.f.n.G.
Epheta.Aperire imperatiui modi:passiue vocis.
אֵפָה Ephi.Genus est mensure.
אֵפֹד Ephod.Superhumerale:aut ornamentum.
אֵפֹד Ephor.Iudi.8.f.&.1.Paralipo.15.interpretatur.Superhumerale:aut ornamentum.heb.ephod.
עָפְרָה Ephra.Puluerulenta:siue plumbea:aut damula.
אֶפְרַיִם Ephraim.Frugifer:aut crescens.
עָפְרָה Ephraim.1.Reg.13.interpretatur Puluerulenta:siue plumbea:aut damula.heb.ephra.
אֶפְרָתָה Ephráta.Vbertas:siue frugifera:vel crescẽs:aut incinerata.
אֶפְרָתִי Ephratei.Vbertates:siue frugiferi:aut crescẽtes:vł icinerati
Ephrateus.Idem.f.n.
חֻפְּרַע Ephree.Cooperimentum iniqui vel socii aut confracti:siue portus iniqui vel socii aut confracti.
אֶפְרַיִם Ephrem.frugifer:aut crescens.
עֶפְרוֹן Ephron.Pului :siue hinulus:aut plumbeus.
אַחְמְתָא Egbathana.Frater mortis.D.
Egbathanis.Idem.heb.echmatha.
הֶגֶא Egeus.Meditatio:siue loquela:vel gemitus:aut ablatio.
יִגְאָל Egial.Redemptor:vel redemptus:siue inquinatus.
מִצְרִי Egyptia angustians:siue tribulans.
מִצְרִי Egyptii.Angustiantes:siue tribulantes.
Egyptius.Idem.f.n.
מִצְרַיִם Egyptus.Angustie:siue tribulationes.
חֲגָלָה Egla.Festiuitas aut gyratio eius.
עֶגְלָה Egla.2.Reg.3.&.1.Paralipo.3.interpretatur Vitula:aut currus:siue rotunda.
עֶגְלוֹן Eglon.Vitulus:aut currus:siue rotundus.
אֵלָה Ela.Ilex:vel quercus:aut maledictio:vel iuramentum.f.imprecationis:aut syriace deus.
אֶלְעָד Elad.Dei eternitas:vel dei testimonium:aut dei preda.
אֶלְעָדָה Elada.Dei cetus vel congregatio:aut dei eternitas siue testimonium:vel dei preda.
Ellada.Grecia.G.
Elai.Fortis:vel deus meus.D.
עֵילָם Elam.Adolescens:siue occultus:aut seculum.
Elamite.Idem.p.n.
אֶלְעָשָׂה Elasa.Dei factura.
אֶלְקָנָה Elchana.Deus zelotes:aut dei possessio:vel dei calamus:siue deus nidus eius.
חֶלְקִיָּה Elceia.Portio siue pars domini:aut lenitas domini.
חֶלְקִי Elci.Portio:siue pars:aut lenis.
חִלְקִיָּה Elchia.Portio siue pars domini:aut lenitas domini.
Elchias.Idem.
אֶלְדָּעָה Eldaa.Dei sciẽtia:aut dei cognitio.
אֶלְדָּד Eldad.Dei dilectus.
Elleadebarim.Quintus liber legis:& interptatur hec sunt uerba:quia sic incipit in hebreo.grece autem vocatur deuteronomium.i.secundatio legis.
אֶלְעָלֵא Eleale.Dei ascẽsio:siue dei holocaustum.
אֶלְחָנָן Eleanan.Dei grã:siue dei miã:aut dei donũ.heb.elchanan.
אֶלְעָזָר Eleazar.Dei adiutorium:siue dei atrium.
Eleazarus.Idem.

חֵלֶק élech.Portio:siue pars:aut lenitas.
Elechite.Idem.p.n.
Electa.Latinum est:& grece idem significat.
חֶלֶד éleph.Mũdus.i.orbis:vel mustela:aut syriace rubigo.heb.
הֵלֵל Ellel.Laudans:siue lucifer:aut stultitia. (éled.
ἐλεύθερος. Eleutherus.Liber vel ingenuus.G.
אֶלְפָּעַל Elphaal.Dei opus:vel dei operatio.
אֱלִיפֶלֶט Elphéleth.Deus liberationis:siue deus meus expellens.
אֵלִי Eli.Deus meus.
אֱלִיאָב Eliab.Deus meus pater:siue deus patris.
אֶלְיַחְבָּא Eliaba.Deus absconditus:siue deus dilectionis.
אֶלְיָקִים Eliachim.Dei resurrectio aut affirmatio:siue deus resurrectionis vel firmitatis:aut deus vindicans.
אֶלְיָדָע Eliada.Dei sciẽtia:vel dei cognitio.
Eliadam.Idem.heb.eliada.
Eliade.Idem.
אֱלִיעָם Eliam.Dei populus.
אֵלִיָּהוּ Elias.De⁹ dominus:aut fortis dominus.
אֶלְיָסָף Eliasaph.De⁹ augẽs:vel de⁹ augmẽtationis:aut de⁹ finiẽs.
אֶלְיָשִׁיב Eliasib.Deus conuersionis:aut dei sessio vel habitatio:siue
Eliasub.Idem. (dei insuflatio.
אֱלִיאָתָה Eliátha.Deus meus tu:aut deus meus venit.
אֶלְיַחְבָּא Elibaa.Deus absconditus:siue dei dilectio.heb.eliaba.
אֱלִיקָא Elica.Dei pellicanus:aut fortis vomitus.
ἑλικοί. Elici.Nigri:aut circũuoluti:vel retorti.G.
אֶלְיָדָע Elida.Dei scientia:vel dei cognitio.
אֱלִיאֵל Eliel.Deus meus deus:vel dei fortitudo:siue dei potentia.
אֱלִיעֶזֶר Eliézer.Dei adiutorium:siue dei atrium.
אֵל פַּל Eliphal.Dei miraculum:vel dei iudicium.
אֱלִיפָלֶט Elipháleeh.De⁹ liberationis:siue de⁹ meus expellens.heb.
Elipháleth.Idem. (eliphálet.
אֵל פְּלֵהוּ Eliphalu.Deus mirabilis:siue deus iudicii.
אֱלִיפָז Eliphaz.Dei nisus vel conatus:aut dei aurum obrizũ.
אֱלִיפָלֶט Elipheleth.Deus liberationis:siue deus meus expellens.
אֵילִים Elim.Arietes:aut fortes:vel cerui:siue valles.
ἐλυμαΐς. Elymaida.Panicea:a panico qđ est genus seminis.G.
ἐλύμας. Elymas.Magus:siue corruptor:vel perniciosus.G.
אֱלִימֶלֶךְ Eliméelech.Deus meus rex:aut dei consilium.
אֶלְיוֹעֵינַי Elioenai.Ad ipsum oculi mei:siue ad ipsum fõtes mei:aut ad ipsum afflictio vel paupertas.
אֶלְיְהוֹעֵינַי Elioenai.1.Paralipo.26.& Esd.8.interpretatur Ad dominum oculi mei:aut deus ipse oculorum meorum.
ἡλιόπολις אוֹן Eliopolis.In hebreo est on:quod interpretatur dolor:vel fortitudo:aut tristitia:grece vero eliopolis interpretatur solis ciuitas.
אֱלִיחֹרֶף Elioreph.Dei hyems:aut deus iuuẽtutis:siue forte opprobrium:aut ex hebreo & syro:deus acuminis.
אֵל שָׂה Elisa.Deus est:aut dei agnus:siue deus cõmodans.
אֱלִישֶׁבַע Elisabeth.De⁹ iuramẽti vel saturitatis:siue dei septenariũ.
אֱלִיצָפָן Elisaphan.Deus aquilonis:siue de⁹ abscõditus:aut de⁹ speculator.
אֱלִישָׁפָט Elisaphat.Deus iudicans. (culator.
אֱלִישָׁמָע Elisama.Deus exauditionis:siue dei exauditio.
אֱלִישָׁע Eliseus.Dei salus:vel deus saluans.
Elisu.Idem.heb.elisua.
Elisua.Idem.
אֱלִישָׁמָע Elisua.1.Paralipo.3.interpretatur Deus exauditionis:vel dei exauditio.heb.elisama.
אֱלִיצוּר Elisur.Dei fortitudo:siue dei petra:aut dei plasmatio vel colligatio.
Eliud.Deus laudis:siue deus confessionis:aut dei laus vel confessio.D.
אֶלְמֶלֶךְ Elméleth.Dei regnum vel dei consilium.heb.elmélech.
אַלְמוֹדָד Elmodad.Dei mensura:aut atrium dilecti.

עלמדבלתים Elmondeblataím. Duo noĩa sunt Elmon quod interpretatur occultatio: siue adolescentia: aut seculũ: vel contẽptus Deblataím palathe.i.masse de ficibus compacte.
אלנעם Elnaem. Dei pulchritudo: siue deus mouens eos.
Elnaen. Idem. heb. elnaem.
אלנתן Elnathan. Deus dedit: siue dei donum.
Eloí. Deus meus.
אילון Elon. Illex vel quercus: seu fortis: aut ceruus.
חלון Elon. Nu.z.& Hiere.48. interpretatur Fenestra: vel pphanatio: siue dolor: vel infirmitas.
חלקת Elrath. Portio siue pars: aut lenitas. heb. elchath.
אלתולד Eltholad. Dei generatio.
אלול Elul. Vlulatus: siue pernoctatio.
בול Elul.3.Reg.6. Germen: aut defluẽs: siue vetustas. heb. bul.
אלזבד Elzebad. Dei dotatio.
זיף Elziph. Istud os vel ista bucca: aut syriace falsitas vel falsus. heb. ziph.
Emalchuel. Rex deus: aut regnum dei: vel nuncius dei. D.
הימם Emam. Turbatio eorum: aut tumultus eorum.
הימן Eman. Multus: aut tumultuans: vel syriace fidelis.
עמנואל Emánuel. Nobiscum deus.
חמת Emath. Ira: vel indignatio: aut calor: siue murus: aut vter: vel lagena.
מאה Emath. Nee.12. interpretatur Centum. heb mea.
חמתי Ematheus. Iratus: siue indignatus: aut calidus: siue muratus: aut vter: vel lagena.
Emaus. Timens consilium: vel matris aut gẽtis consilium: seu populus abiectus. D.
אמר Emer. Dicens: siue loquens: vel exaltatio: au syriace agnus.
Emmer. Idem.
אימים Emim. Timores: aut terribiles: vel populi: siue insula aqrũ.
חמור Emor. Asinus: siue lutũ: aut vinosus: vel syriace grauis: aut ponderosus
Emmor. Idem.
עמרי Emri. Manipulus meus: au seruitus: vel gomor genus mensure capiens decimam partem ephi.
ענק Enach. Gigas: aut torques vel monile: siue oneratus.
Enachim. Idem. p.n.
עינחדה Enada. Oculus acutus vel letus: aut fons acuminis vel letitie: siue ex syro & hebreo fons vel oculus vnus siue nouus.
חנדד Ennada. Nee.3. interpretatur Gratia vel misericordia dilecti. heb. enadad.
Enadab. Idem. heb. enadad.
עינם Enaim. Fons: vel oculus eorum.
Enam. Nubes vel fons eorum: aut oculus eorum. D.
עינן Enan. Nubes: vel augurium: siue fons aut oculus earum.
ἐγκαίνια. Encenia. Renouatio: vel dedicatio.i.festum pro renouatione vel dedicatione templi. G.
עינדור Endor. Fons siue oculus generationis vel habitationis.
αἰνέας. Eneas. Laudatus. G.
חנדד Enebad. Gratia vel misericordia dilecti. heb. enedad.
עינגדי Engaddi. Fõs siue oculus hedi vel felicitatis: aut ex hebreo & syro fons siue oculus incisionis vel scissure.
עינעגלים Engallim. Fons siue oculus vitulorum vel curuum aut rotunditatum.
עינגנים Enganni. Fons hortorum: siue oculus protectionum. heb. engannim.
Engannim. Idem.
חנוך Enoch. Dedicatus: vel disciplinat9: aut morigeratus.
Enochite. Idem. p.n.
עינן Enon. Nubes vel obnubilatio: siue fons aut oculus eius: vel augurium.
הנם Ennon. Ecce illi: siue diuitie eorum: aut decipiens eos: vel contristans eos. heb. ennom.
אנוש Enos. Homo vel vir: siue oblitus: aut desperat9.

Ensémes. Fons siue oculus solis: aut ex hebreo & syro fons siue oculus ministerii vel famulatus. עין שמש
Epaphras. Spumans. G. ἐπαφρᾶς
Epaphroditus. Venustus: siue iocundus. G. ἐπαφρόδιτος.
Epicurei. Adiutores: siue auxiliatores. G. ἐπικουρεῖοι.
Epinicion. Canticum victorie. G. ἐπινίκιον
Erastus. Amabilis. G. ἔραστος
Erem. Destructio: siue anathema: aut rete vel retiaculum: siue dedicatum vel consecratum.s.deo. חרם
Erioch. Longus: aut procerus: siue facietas vel ebrietas tua aut leo tuus. D.
Esaan. Innixus: vel sustentatus: siue ignis afflictionis vel responsionis. אשען
Esaia. Salus domini. ישעיה
Esaias. Idem.
Esamari. Custos vel custodia. heb. iesamari. ישמרי
Esau. Faciens: vel operans: aut tinea eius. עשו
Esbaal. Ignis idoli: siue ignis dominantis aut subiicientis vel possidentis. אשבעל
Esbon. Festinans intelligere: siue festinans edificare. אצבון
Escarioth. In greco scribitur iscarioth: & hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminatiõis vel mortis. D.
Escariothes. Idem.
Escariotis. Idem.
Eschol. Botrus: siue orbatio: aut ignis omnis. אשכל
Esdras. Adiutor: siue atrium. heb. ezras. עזרא
Esdrelon. Adiutorium fortitudinis: vel quercus auxilii. D.
Esdrin. Adiutorium. D.
Eseban. Ignis filii vel edificantis aut intelligentis. אשבן
Esebon. Numerus: siue cogitatio: aut festinans intelligere vel edificare. חשבון
Esebon. Geñ.46. Festinatio filii: aut festinatio intelligentis vel edificantis. אצבן
Ésech. Violentia: siue calumnia. עשק
Ésel. Ambulans: siue vilificans: aut stillans. heb. ézel. אזל
Eser. Cellarium: siue thesaurus: aut angustians. אצר
Éser.1.Paralipo.4. Adiutorium: siue atrium. heb. ézer. עזר
Esphátha. Cõgregatio: siue collectio: aut cõsumãs vl' fines. אספתא
Esmona. Festinatio numerationis vel muneris: aut festinatio preparatiõis: vel legatio.i.ambasiata. חשמנה
Esna. Mutatio: siue dormitatio: aut iteratio vel secundatio. אשנה
Esrael. Adiutorium dei: siue atrium dei. heb. ezrael. עזראל
Esrái. Atrium: siue fenũ. חצרי
Esriel. Beatitudo dei: aut intuitus fortis: vel gressus dei. אשריאל
Esrom. Sagitta exultationis: siue diuisio cantici: aut atrium vel fenum. heb. esron. חצרון
Esromite. Idem. p.n. heb. esronite.
Esthama. Exauditio: vel mulieris vterus. אשתמע
Esthamo. Idem.
Estaol. Postulatus: aut mulier fortis: vl' ignis laboris. אשתאל
Estaolite. Idem. p.n.
Esthemo. Exauditus: vel mulieris vterus. אשתמע
Esthon. Vxor eius: aut ignis donũ. אשתון
Ethái. Robustus: siue signũ meũ: aut vomer: vel aduentus. אתי
Ethaia. Frater domini. heb. echaia. אחיה
Ethalon. Contritio mansionis: aut formidabilis mansio: siue iuolutio eius. חתלון
Etham. Fortitudo: siue vomer earum: aut insule donum. heb. ethan. איתן
Etham. Exo.13.& Nu.33. Fortitudo eorum: aut vomer vel aduentus eorum: siue signum eorum. אתם
Etham. Iudi.15.&.1.Paralipo.4.a. vbi dicitur. Ista quoq; stirps etham. & in eo.c.&.2.Paralip.11. Auis eorũ: siue iuolutio eorũ: vel calamus eorum: aut syriace cõsiliũ eorum. עיטם

אֵיתָן Ethan.fortitudo:siue vomer earum:aut insule domini.
אֶתְנָן Ethan.1.Paralip.4.a.ibi Isaar & ethan:interpretatur Donū:aut merces: vel signū filii:aut aduētus filii.heb.ethnā.
עָנִי Ethanni. Afflictus: vel paup:siue respondens. heb. hanni.
אִתִּיאֵל Etheel. Mecū de⁹:siue signū dei:aut aduēt⁹ vel vomer dei
חִתִּי Ethei.Confracti:siue formidantes:aut stupentes: vel syriace descendentes.
עִתִּי Ethei.1.Paralip.2.Hora mea vel tempus meum.
עֲתַר Ether. Oratio:siue deprecatio.
חֵת Ethe⁹.Cōfract⁹ vl̄ formidās:aut stupēs:vl̄ syriace descēdēs
עִתִּי Ethi.Hora vel tempus meum.
תִּילוֹן Ethilon.Murmuratio :siue aceruus eius : aut suspensio ei⁹ heb.thilon.
חִתִּים Ethim.Confracti:siue formidantes:aut stupentes: vel syriace descendentes.
כּוּשׁ Ethiopia. In hebreo dr̄ chus:& ĩterp̄tatur nigra vel nigredo,Ethiopia aūt in greco ardorē vel incendium signat.
כּוּשִׁי Ethiops . In hebreo dicitur chusi:& interpretatur niger. ethiops aūt in greco ardentem vel incensum significat.
Ethiopes.Idem.p.n.
צִיִּים Ethiopes.ps.71.&.73.In hebreo est siim:& interpretatur Siccitates:aut naues vel trieres:siue demones.
כּוּשִׁית Ethiopissa. In hebreo dicitur chusith:& interpretatur nigra.greee vero ardentem vel incensam significat.
חַוָּה Eua. Viua:vel viuens.
εὔβουλος Eubolus.Prudens:aut bene consulens.G
εὐοδία. Euchodia.In greco est euodia:& ĩterpretatur Bonus odor vel bene olens.G.
חִוִּי Euei. Viuētes:aut loquētes:vel nūciātes:aūt syriace colubri
עַוִּים Euei.Deut.2.& Iof.15.&.4. Reg.17.interpretatur iniqui
εὐεργέτης Euergetes.Benefactor:siue beneficus.G. (siue puersi
חִוִּי Eueus. Viu⁹:aut loquēs:vel nunciās:aut syriace coluber.
פְּרָת Euphrates. Frugifer:siue fructificans:aut crescens.
אֶפְרָתִי Euphrateus . Frugifer : siue fructificans : aut incineratus. heb.ephrateus.
אֱוִי Eui. Ve:aut desiderans:vel desiderium meum.
חֲוִילָה Euila.Dolens:siue parturiens:aut loquens illi:siue annuncians illi.
Euilath.Idem.heb.euila.
Euilmerodach. Stulti amaritudinem conterens:aut stultus amare contritus.
εὐμενής. Eumenis.Mitis:siue beniuolus.G.
εὐνίκη. Eunice.Bona victoria.G.
εὐπάτρος Eupater.Bonus pater.G.
εὐπάτρος Eupator.Idem.G.
εὐπόλεμος Eupolemus.Bene pugnans:vel bonus pugnator.G.
Euthicus.Felix:aut bene fortunatus.G.
ἔξορος / כְּסִיל Exul.Arcturus nomē stelle:siue stultitia:aut ilia.heb.chesil
עַזְגָּד Ezeab.fortitudo felicitatis:siue fortis accinctus: aut ex hebreo & syro fortis concisio.heb.ezgad.
חִזְקִי Ezeci.Fortis:siue apprehendens.
חִזְקִיָּה Ezechias.Fortitudo dn̄i:siue apprehensio dn̄i.
יְחֶזְקֵאל Ezechiel.fortitudo dei:siue apprehensio dei.
יְחֶזְקֵאל Ezechiel.Esd.8.interp̄tatur. Vidēs deū.heb.ieziel.
אָצֵל Ezel . Ambulatio :siue vilificatio:aut stillatio.
אֲצַלְיָהוּ Ezelias.Liberās vel reseruans dn̄s:aut prope dn̄m.
עֵזֶר Ezer.Adiutorium:siue atrium.
הַקָּטָן Ezethan.Paruus:siue minimus.heb.ecethan.
יִזִּיָּה Ezia.Distillatio vel aspersio domini.
עֻזִּיאֵל Eziel.fortitudo dei:siue hircus dei.
עֲזַרְאֵל Eziel.1.Paralip.27.c.auxiliū dei:siue atriū dei.heb.ezriel
חִזָּיוֹן Ezion. Visio:vel prophetia.
חֵזִיר Ezir.Porcus:aut syriace conuersus: vel reuersus.
עֶזְרָא Ezra.Adiutorium:siue atrium.
אֶזְרָחִי Ezraites.Indigena:siue orientalis.

Ezrel.Adiutorium dei:siue atrium dei. עֲזַרְאֵל
Ezri.Adiutorium:siue atrium. עֶזְרִי
Ezricam.Auxilium resurgentis vel vindicantis:siue atrium resurgentis vel vindicantis. עַזְרִיקָם
Ezriel. Auxilium dei:siue atrium dei. עַזְרִאֵל
Ezro.Atrium aut fenum eius חֶצְרוֹ

De incipientibus a littera.f.

FAcee.Aperiens. פֶּקַח
Faccia.Aperiens dominus. פְּקַחְיָה
Fadaia.Redemptio domini. פְּדָיָה
Fadaia.4.Regum.22.Interpretatur testis domini: siue ornatus vel preda domini:aut transitus vel eternitas domini.heb.adaia. עֲדָיָה
φοίβη. Fadassur.Redemptor fortis:vel redimens petra:aut redemptio plasmationis vel colligationis. פְּדָהצוּר
Fadon.Redēptio ei⁹:aut syriace iugum vel iuga.f. boum. פָּדוֹן
Falaia.Miraculum domini:siue occultum domini. פְּלָאיָה
Falcam.Fragmen:vel frustum:aut scissura : vel syriace obsequium.heb.falea. פִּלְחָא
Falech. Diuisio.heb.faleg. פֶּלֶג
Falech.1.Paralipo.2.e.interpretatur ruina: vel iudicatio. heb.faleth. פֶּלֶת
Falech.1.Paralip.2.f.interpretatur Liberatio: siue expulsio.heb.falet. פֶּלֶט
Falel.Cogitans:siue orans:aut iudicans פָּלָל
Falleth.Liberatio siue expulsio. פֶּלֶט
Falonites.Cadens:siue ocultus. פְּלוֹנִי
Falti.Liberatio:siue expulsio. פַּלְטִי
Faltias.Liberatio dn̄i:aut expulsio domini. פְּלַטְיָה
Faltiel.Liberatio dei:aut expulsio dei. פַּלְטִיאֵל
Fallu.Mirabilis:aut occultus. פַּלּוּא
Falluite.Idem.p.n.
Fanuel. Videns deum:siue facies dei. פְּנוּאֵל
Fara.Frugifer:vel fructificans:aut crescens:siue vacca פָּרָה
Farai.Hiatus:siue apertio. פַּעֲרַי
Faram.Onager eorum:vel ferocitas eorum:aut fructificatio matris:vel taurus matris. פִּרְאָם
Faran.pulchritudo:siue laus:aut gloriatio: vel propagies. פָּארָן
Farao.Dissipans:siue discooperiens aut nudans: vel syriace vindicans. פַּרְעֹה
Faraonechao.Dissipans siue discooperiens aut nudās claudum vel percussum:aut ex syro & hebreo vindicans claudum vel percussum. פַּרְעֹהנְכֹה
Farathon.Dissipatio vel ruptura aut denudatio eius: vel syriace vindicta eius. פִּרְעָתוֹן
Farathonites.Idem.
Fares.Diuisio. פֶּרֶץ
Fares.1.Paralip.7.Interpretatur Eques:aut diuidens:siue exponens:vel declarans. פֶּרֶשׁ
Fares.Esd.2.&.8.Pulex:vl̄ culex:siue fruct⁹ tīee.heb.faros פַּרְעֹשׁ
Fareíte.Diuisi. פַּרְצִי
Farfar.Cōminut⁹:aut fructificatio fruct⁹:siue taurus tauri. פַּרְפַּר
Farisei.Diuisi.D.
Fariseus.Diuisus.D.
Farnath.Taurus percutiens vel percussus aut contussus:siue fructificatio aromatum.heb.farnach. פַּרְנָךְ
Faros.Pulex:vel culex:aut fructus tinee. פַּרְעֹשׁ
Farsandáthan. Reuelatio menstrui vel commotionis; siue: aut equitis commotio:siue stercus menstruorum vel commotionis eius. heb.farsandátha. פַּרְשַׁנְדָּתָא
Faria.Floridus:aut syriace volans. פָּרוּחַ
Faruda.Separatio:vel dispersio. פְּרוּדָא

פַּרְוָרִים Farurim.Lebetes:siue suburbana.
פֶּסַח Fáse.Transitus:siue claudicatio.
Fásea.Idem.
Faselida.Trāsit⁹ vel claudicatio natiuitatis vel gñatiōis.D.
Faseron.Oris canticum:siue os planum.D.
פַּסְפָּה Fassa.Diminutio oris:vel os diminutum.
פִּסְגָּה Fasga.Collis:siue altitudo:aut munitio.
פַּשְׁחוּר Fassor.Extendens vel multiplicans libertatem vel principatum:aut expandens foramen vel albedinem.
Fassur.Idem.
נְתַחְיָה Fataia.Porta domini:siue aperiens dominus.
פְּתוּאֵל Fatuel.Buccella dei:siue persuasio dei :aut dilatatio dei.
פַּתְרֻסִים Fatures.Buccella roris:aut persuasio vel dilatatio ruine vel (distillatiōis
פָּעוּ Fáu.Vlulans:aut gemens:vel apparens.
Fe.Os ab ore:aut hic.scilicet aduerbium loci.D.
φοίβη. Feben.Lucida:vel pura.G.
פְּדָאֵל Fedael.Redemptio dei.
פַּגְעִיאֵל Fegiel.Obuiatio dei:siue deprecatio dei.
פִּלְדָּשׁ Feldas.Ruina triture:aut iudicium triture.
פְּלָאיָה Feleia.Miraculum domini:siue occultum domini.
פְּלַלְיָה Feleia.Nee.11.Cogitans dominum:aut orans dominum:siue iudicium domini.heb.Felelia.
פֶּלֶת Féleth.Ruina:siue iudicatio.
Felethi.Idem.
רֵעַי Felethi.3.Reg.1.In hebreo est rei:& interpretatur associantes:siue pastores:vel amici.
רָצִים Felethi.4.Reg.11.In hebreo ē rasim:& iterp̄tatur cursores
Felix.Latinum est.
פְּלוֹנִי Felonites.Cadens:siue occultus.
פַּלְטִי Felti.Liberatio:vel expulsio.
פְּלַטְיָה Feltia.Liberatio domini:aut expulsio domini.
Feltias.Idem.
פְּנִנָּה Fenenna.Gemma:siue facies nostra.
φοινικίς. Fenicis.Rubea:vel purpurea:aut palma.s.arbor.G.
Fenicis.Geñ.14.Non est in hebreo.
פְּרִזִּי Ferezei.Rurales.idest habitantes in villis absq; muro.
Ferezeus.Idem.s.n.
פַּרְעֹשׁ Feros.Pulex:vel culex:siue fructus tinee.
פֶּסַח Fesse.Transitus:siue claudicatio.
Festus.Latinum est.
פַּשְׁחוּר Fessur.Extendens vel multiplicans libertatem vel principatum:aut expandens foramen vel albedinem.
פַּחַתמוֹאָב Féthmoab.Dux moab:vel dux ex p̄re:siue fouea ex patre.
פַּתְרֻסִים Fethros.Bucella roris:aut psuasio vel dilatatio ruine vel di (stillationis.
Fetrusim.Idem.p.n.
פִּי הַחִירֹת Fiairoth.Os vel labium libertatis:aut os sculptum : ab ore non ab osse.
פִּיכֹל Ficol.Os oīum.i.oīs lingua:aut oris pfectio vel cōsumatio
φιλαδελφία Filadelphia.Amor fratris vel fraternitatis.G.
φιλάρχης Filarches.Amator principis.G.
φιλήμων. Filemon.Deosculans.G.
φίλητος. Filetus.Amabilis.G.
φύγελλος Filetus.Secunda ad Timotheum.1.d.In greco est fygellus: & interpretatur fugitiuus.G.
φιλιππήσιοι Filippenses.Bellicosi:siue amatores equorum.G.
φιλίππις. Filippis.Bellicosa:siue amatrix equorum.G.
φίλιππος. Filippus:Bellicosus:vel amator equorum.G.
פְּלֶשֶׁת Filistea.Conspersa.s.cinere vel puluere: siue ruina apposita:vel ruina duplex:seu ruine potus:vel cecidit bibens.
פְּלִשְׁתִּים Filistei.Conspersi.s.cinere vel puluere: aut ruine apposite: vel ruine duplices:siue ruine pot⁹:aut ceciderūt bibētes
פְּלִשְׁתִּי Filisteus.Idem.s.n.
Filistiim.Idem.p.n.
Filistini.Idem.
Filologus.Amator litterarum:vel amator verbi.G. φιλολόγ
Filometor.Amator matris.G. φιλόμη
Finees.Aspect⁹ vel facies cōfidētie vel protectionis.
Finon.Gemma:siue aspiciens:aut os eternitatis:vel os filii aut ex hebreo & syro os piscis:ab ore non ab osse.
Finon.Nu.33.Gemma:siue aspiciens.heb.funon.
Fison.Oris mutatio:siue multitudo: aut extensio.
Fiton.Bucella eorum:aut oris consumatio : siue persuasio vel dilatatio eorum.heb.fitom.
Fiton.1.Paralip.8.&.9.Buccella eius:aut persuasio vel dilatatio eius:vel oris donum.
Flegon.Comburens:siue ardens.G. φλέγων.
Focéreth.Oris exterminatio:vel oris concisio.
Fogor.Hiatus:siue apertio.
Follathi.Opera mea:siue opus meū.
Forátha.fructificatio:siue multiplicatio:aut sortilegus.
Fortunatus.Latinum est.
Fosech.Fragmentum tuum:siue diminutio tua.
Fóu.Vlulans:aut gemens:siue apparens.
Frygia.Sicca:vel ardens.G. φρυγία.
Fryx.Siccus:vel ardens.G. φρύξ.
Fua.Hic aduerbium loci:aut os ab ore.
Fua.Exo.1.Gemens vel vlulans:aut apparens.
Fua.Iudi.10.&.1.Paralip.7.Angulus:aut coma.
Fuaite.Aspiciens:vel facies mea.heb.funite.
Ful.Ruina:aut faba.
Funiel.Videns deum:siue aspiciens deum.heb.fanuel.
Fur.Sors.
Furim.Sortes.
Fut.Aphrica:aut syriace crassa:vel pinguis.
Futhiel.Aphrica dei:vel ex syro & hebreo pinguedo dei.
Futiphar.Ex syro & hebreo pinguedinē dissipans:vel pinguedinis denudatio:aut syriace pinguedinis vindicta.

De incipientibus a littera.g.

GAabathites.Collis:siue calix:aut excelsa hora.heb.gabaathites.
Gáad.cōfract⁹:aut formidās:vł syriace descēdēs.heb.iáath
Gáal.Abiectio:siue abominatio.
Gáam.Tempestas:vel commotio.heb.gáas.
Gáas.Idem.
Gaaz.Idem.heb.gáas.
Gába.Collis:siue calix.
Gabaa.Idem.
Gabaa.1.Reg.14.a.vbi dicitur sub malo granato que erat in agro gabaa:in hebreo est Migron:& interpretatur de gutture:aut timor siue horreum eius.
Gabaad.Collis:aut calix:siue excelsa hora.heb.gabaath.
Gabaath.Idem.
Gábae.Collis:aut calix.
Gabaon.Collis:vel calix:aut dorsū vel eleuatio iniquitatis
Gabaonite.Idem.p.n.
Gabaonites.Idem.s.n.
Gabatha.Eminens:vel excelsum.grece dicitur lithostratos quod interpretatur lapidibus stratus:& erat locus vel stratum lapideum eminens.D.
Gabathon.Dorsum vel eleuatio eius:aut palpebre eius : siue excelsum donum.
Gábee.Collis:aut calix.
Gabelus.Terminus:vel limes:aut confinium.D.
Gáber.Vir:aut virilis vel fortis:aut syriace gall⁹ gallinace⁹

גור Gaber.4.Regum.9.Catulus:siue habitatio: aut collectio: vel timor.heb.gur.
גבים Gabin.Cisterne:aut locuste:siue altitudines.heb. gabim.
גבריא Gabriel. Vir deus:aut fortitudo dei: vel fortis meus deus.
גד Gad.Felix:vel accinctus.
גדל Gaddel.Magnus:siue magnitudo:aut fimbria.
גדר Gader.Murus:siue maceria vel sepes
Gaderothites.Idem.
גדגד Gadgad.Felicitas felicitatis:aut accinctus exercitus.
גדי Gadi.Hedus:siue felix:aut accinctus:vel syriace incisus.
Gaddi.Idem.
ידעא Gadihel.Scientia dei.heb.iadihel.
גדרו Gadiroth.Muri:siue macerie vel sepes.
Gaddis.Aceru⁹:vel cōgeries:siue felix vel accinct⁹ vir.D.
גדי Gadite.De gad:quod interpretatur felix:vel accinctus.
גדור Gador.Murus:siue maceria aut sepes.
נחר Gaer.Exitus caloris vel ire.
Gaius.Latinum est:& interpretatur dn̄s ex lingua latina prisca.grece vero terrenū aut gloriantem significat
גלעד Galaad.Aceruus testimonii.
Galaadite.Idem.plu.nu.
Galaadites.Idem.f.n.
Galaaditim.Idem.
Galaaditis.Idem.
גלל Galal. Rota:siue reuolutio:aut confinium:vel marmor.
Galalai.Idem.
...κται. Galate.Lactantes:vel lactei.G.
...κτία. Galatia.Lactans:vel lactea.G.
גלגל Galgal.Rota:siue reuolutio:aut aceruus aceruí:vel reuolutio aceruí.
Galgala.Idem.
Galgalis.Idem.
גליל Galilea.Volubilis:siue volutabilis:aut rota.
גליל Galilea.Ios.13.Idem.p.n.heb.galiloth.
Galilei.Volubiles:siue volutabiles:aut rotantes.
Galileus.Idem.f.n.
גלים Gallim.Coaceruantes:siue transmigrantes : vel reuoluentes:aut discooperientes.
אגלי Gallim.Esa.15.Gutte:aut gutta maris:siue coaceruātes:vel transmigrantes:aut reuoluentes.heb.agallim.
...λίων. Gallion.Lactans:vel lacteus.G.
גמרי Gamalias.Consumatio domini:siue consumptio domini. heb.gamarias.
גמלי Gamaliel.Retributio dei:aut camel⁹ dei:siue ablactat⁹ dei.
גמרי Gamarias.Consumatio domini: aut consumptio domini
גמול Gamul.Retributio:siue ablactatio.
גמזו Ganzo.Etiam iste:aut scirpus vel iuncus iste.heb.gamzo.
נחם Gaon.Educens eos:siue exit⁹ eorū: aut exit⁹ caloris . heb. gáam.
גרב Gareb.Scabies:aut syriace hydria.
גרזי Garizim.Secures:vel scissores.
גרמי Garmi.Osseus,vel ossa:aut peregrinationis aqua : vel syriace causa mea.
גשפא Gaspha.Appropinquatio oris:siue accedens huc.
געתם Gatham.Tactus eorum:vel mugitus eorum : aut mugitus perfecti vel simplicis.
גולן Gaulon.Transmigratio eorum: vel reuolutio eorum: aut ex syro & hebreo intus manens.
עזה Gaza.Fortis:aut capra.
גזבר Gazabar.Thesaurarius.
גזרה Gazara.Prescissio:siue diuisio:aut sententia.
Gazaris.Idem.D.
עזתי Gazei.Fortes:aut capre:vel hirci.
גזם Gazem.Eruca:siue vellus eorum:aut transitus eorū:siue tōdens eos.
Gazenses.Fortes:aut capre: vel hirci.D.

Gázer.Prescissio:siue diuisio:aut sententia. גזר
Gazer.Ios.13.&.1.Paralip.26.Auxiliū:siue auxiliator.heb iazer. יעזר
Gazophylaciū. Vbi gaza.i.thesauri templi seruabantur ex persico & greco.
Geba.Collis:aut calix:siue vas. גבע
Gebai.Dorsum:siue eleuatio:aut cisterna:siue locusta: vel syriace exactor. גבי
Gebal.Terminus vel limes. גבל
Gebar.vir:aut virilis:siue fortis:vł syriace gall⁹ gallinace⁹ גבר
Gebellem. Vallis salinarū vel nautarū.heb.gemelle. גימלח
Gebeth.Collis:aut calix:siue excelsa hora. גבעת
Gebethon.Dorsum siue eleuatio eius:aut palpebre eius:siue excelsum donum. גבתון
Gebneel. Edificatio dei:siue intelligentia dei : aut filiatio dei.heb.iebneel. יבנאל
Geddel.Magnus:siue magnitudo:aut fimbria. גדל
Gedeon.Conterens vel confringens:aut ex syro & hebreo abscissio iniquitatis. גדעון
Gedera.Murus:siue maceria:aut sepes גדרה
Gederites.Idem.
Gederothaím.Idem.plu.nu. גדרתים
Geddiel.Hedus dei:siue felicitatis deus:aut accinctionis vł expeditionis deus. גדיאל
Gedor.Murus:siue maceria:aut sepes. גדר
Gedur.Idem.
Gehenna.Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarum: aut syriace infernus.D.
Gehennon. Vallis decipiēs vel cōtristās eos:siue vallis diuitiarū suarum:aut syriace infernus.heb.gehennom. גיהנם
Gelboe.Reuolutio inuestigationis vel scrutationis: aut aceruus tumoris vel inflationis:aut ex hebreo & syro reuoluens deprecationem. גלבוע
Geldeti.Magnitudo:aut fimbria.heb.gedleti. גדלתי
Gelonites.Exultans:siue reuoluens: vel transmigrans: aut reuelans vel detegens. גלוני
Gemali.Retributio vel merces:aut ablactatus:vel camelus גמלי
Gemineus.Dextera vel dexter.heb.iemineus. ימיני
Gemini.Idem.heb.iemini.
Gemneus.Dexter.D.
Genebath.Furtiua:vel furtum:aut protectio vel hort⁹ filie גנובת
Genesar.Hortus principis:vel protectio principis.D.
Genesar.Math.14.In greco genesareth:& hebraice īterpr̄tatur hort⁹ aut ꝓtectio prīcipis: siue hortus vel protectio ministrantis.D.
Genesareth.Idem.D.
Genthon.Hortus vel viridarium aut protectio eius. גנתון
Geon.Pectus:siue eductio:aut exitus:siue vallis gratie vel mansionis. גיחון
Gera.Ruminatio:siue pegrinatio:aut certatio vel cōflictus גרא
Gerara.Peregrinatio:vel certatio:aut conflictus. גררה
Geraris.Idem.
Geraseni.In greco gergeseni:& hebraice interp̄tatur peregrinatiōi siue cōflictui aut ruminatiōi appropīquātes.D.
Geraseni.Marci.5.a.& Luce.8.In greco gadarei &hebraice interp̄tatur septi:vel murati.D.
Gerreni.Incole:siue pegrini:aut certātes:vel cōfligētes.D
Gergesei.Peregrinationi vel cōflictui aut ruminationi appropinquantes גרגשי
Gerseus.Idem.f.n.
Gersan.Aduena ibi:siue peregrinus noiat⁹ . heb .gersam. גרשם
Gersephatia.Non est in hebreo.
Gerson.Exilium eius:vel peregrini mutatio. גרשון
Gerson.1.Paralip.15.&.Esd.8.Aduena ibi:siue peregrin⁹ nominatus.heb.gersom. גרשם
Gersonni.Exul:vel peregrini mutatio. גרשני
Gersonite.Idem.

Gersonites.Idem.
יְהַצָּה Gesa.Rixa:vel contentio:aut domini exitus.heb.iésa.
גֹּישָׁן Gesan.Appropinquans:aut vallis mutationis siue eboris
גֹּשֶׁן Géssen.Appropinquatio vel approximatio (vel somni.
גְּשׁוּר Gessur.Vallis aspectus:aut vallis bouis: siue vallis murus:
גְּשׁוּרִי Gessuri.Idem. (aut pons.
אֲשׁוּרִי Gessuri.2.Reg.2.Beatitudo:aut intuitus:vel gressus.heb.
גַּת Geth.Torcular. (assuri.
גִּתַּיִם Gethái.Torcularia.heb.gethaím.
Getháim.Idem.
גַּת־הַחֵפֶר Gethépher.Torcular fodiens vel explorans: siue torcular confundens aut exprobrans.
גִּתִּים Gethei.Torcularia.
חִתִּים Gethei.4.Reg.7.Confracti:siue formidantes:aut stupentes:vel syriace descendentes.heb.ethei.
גֶּתֶר Géther. Vallis explorationis vel contemplationis: siue torcular explorationis:aut vallis turturis.
יֶתֶר Gether.1.Reg.30.&.1.Paralip.7.Excellens:aut residuum: siue remanens:vel explorans:aut funiculus.heb.iether.
גִּתִּי Getheus.Torcular.
גַּת־רִמּוֹן Gethremmon.Torcular mali punici:aut torcular excelsū.
Gethsemani.Vallis pinguissima;siue vallis olei.scribi debet gesemani.D.
גֵּז Gezen.Tondens:aut vellus:siue transitus.heb.gezez.
גֶּזֶר Gézer.Prescissio:siue diuisio:aut sententia.
Gezeron.Prescissio doloris siue fortitudinis:aut diuisio vel sententia doloris siue fortitudinis.D.
גִּזוֹנִי Gezonites.Tondens:siue transiens.
גִּרְזִי Gezre.Securis:siue scissor.heb.gerze.
גְּדֵרוֹת Gideroth.Muri:siue macerie:aut sepes.
גֵּיחֲזִי Giezi.Vallis visionis:aut vallis pectoris.
גִּלֹה Gilo.Exultatio:siue reuolutio:vel transmigratio: aut reuelatio:vel detectio.
גִּלֹנִי Gilonites.Exultans:siue reuoluens:vel transmigrans: aut reuelans.vel detegens.
Gimel.Retributio:siue ablactatio.D.
גִּנַּת Gineth.Hortus:vel protectio.
גִּיחוֹן Gion.Pect⁹:aut eductio:l'exitus:siue vallis gr̄e vel māsiōis
κνίδος. Gnidum.Atriplex genus herbe purgatiue vel laxatiue.G.
גֹּעָתָה Goátha.Tactus eius:aut mugitus eius.
גּוֹב Gob.Cisterna:vel locusta:aut altitudo.
גִּדַּלְתִּי Godólathi.Magnitudo:aut fimbria mea.
גְּדַלְיָהוּ Godolias.Magnitudo domini:aut fimbria domini.
גּוֹג Gog.Tectum vel solarium:siue tegulatum.
גּוֹלָן Golam.Trāsmigratio:siue reuolutio:aut ex syro & hebreo intus manens.heb.golan.
Golgotha.Caluaria.scilicet vbi sunt capita mortuorum.
גָּלְיַת Golias.Trāsmigratio:aut accumulatio:siue reuolutio: vel
Goliath.Idem. (detectio.
גֹּמֶר Gómer.Consumans vel consumens:aut deficiens.
עֹמֶר Gómor.Genus mensure.idest decima pars ephi.
עֲמֹרָה Gomorra.Populus rebellis:aut populus timens: siue manipulus:vel seruitus:aut syriace lana.
Gomorrei.Idem.
γοργίας. Gorgias.Terribilis:aut velox.G.
γορτύνα. Gortinam.Faretra.G.
גֹּשֶׁם Góssem.Pluuia:aut ap p̄piquatio eorū:vel syriace corpalis
גֹּשֶׁן Gósen.Appropinquatio:vel approximatio.
גַּעְתָּם Gothan.Tactus eorum:aut mugitus eorum: siue mugitus perfecti vel simplicis.heb.gotham.
עָתְנִיאֵל Gothoniel.Hora siue tempus meum deus.
גּוֹזָן Gozan.Tonsio:aut vellus:siue transitus: vel corpus nutriens:aut ex syro & hebreo intus nutriens.

Greci.Hebraice dicitur ieuanim:& interpretatur deceptores:vel contristantes:siue cenosi:aut columbini:grece vero robusti vel fortes interpretatur.
Grecia.In hebreo est iauan:& interpretatur decipiens:vel contristans:siue cenosa:aut columbina.grece vero robusta vel fortis interpretatur.
Grecus.Idem.masculini generis.
Guhel.Redemptio dei:siue exaltatio dei.
Guni.Hortus:siue protegens.
Gunite.Idem.
Gurbáal.Catulus idoli vel dominantis aut subiicientis vel possidētis:aut peregrinatio siue timor aut habitatio idoli vel dominantis aut subiicientis vel possidentis.

De incipientibus a littera.h.

HAanan.Gratiosus:siue misericors:aut donans.
Háber.Socius:aut particeps:siue incātator:aut liuor
Haberite.Idem.p.n. (do.G.
Hadria.In greco andria:& īterp̄tatur virilitas:aut fortitu
Hadriel.Grex dei:aut ablatio dei:siue priuatio dei.
Haemes.Ouum:siue cenosus:aut lineus.heb.habes.
Haphan.Thalamus eorum:siue coopertura eorum: aut littus eorum.heb.hapham.
Happhim.Thalami:siue cooperti:aut littus maris.
Hay.Aceruus:vel coaceruatio.
Hay.Nee.11.Idem.heb.haya.
Hayalon.Quercus vel ilex:siue fortis:aut ceruus.
Hayan.Frater matris:aut frater gentis.heb.hayam.
Hayla.Ilices:vel quercus:aut cerue:vel fortitudines.heb.hayloth.
Hayla.4.Reg.18.Dolor vel infirmitas maxille:siue principium humiditatis vel teneritudinis.heb.hala.
Haylam.Ilices vel quercus:aut maledictiones: vel fortitudines.heb.haloth.
Haylam.4.Reg.17.Dolor vel infirmitas maxille:siue principium humiditatis vel teneritudinis.heb.hala.
Haylath.Ilices vel quercus:aut cerue:vel fortitudines.
Haylon.Ilex vel quercus:siue fortis:aut ceruus.
Hayman.Frater preparatus:siue frater dextere: aut frater
Hayo.Frater eius. (meus quid.
Hayrsémes.Ciuitas solis:aut ex hebreo & syro ciuitas seruicii vel ministerii.
Haysáar.Frater matutinus:aut frater niger vel nigredinis
Halus.Commixtio vel conspersio.
Hamaran.Asinus:vel lutum:aut vinosus.
Hana.Essentia:siue generatio.heb.haua.
Hanan.Gratiosus:siue misericors:aut donans.
Hares.Sol:aut testa.
Harim.Destructio:siue anathema:aut rete vel retiaculum: siue dedicatum:vel consecratum.s.deo.
Hasarsual.Atrium vel fenum vulpis:aut fenum semite.
He.Ecce:vel ista.D.
Hebal.Aceruus vetustatis:siue aceruus defluens.
Héber.Transiens vel transitus:aut ira:seu pregnans:vel syriace frumentum.
Héber.Gen̄.46.&.1.Paralip.4.&.7.&.8.b.vbi dicitur & ezeci & heber.iterpretatur socius aut particeps: vel adherens:siue incantator:aut liuor.
Hebrea.Transiens:siue irata:aut pregnans.
Hebrei.transeuntes:siue irati:aut pregnantes: vel syriace
Hebreus.Idem.s.n. (frumenta.
Hebri.Idem.

חֶבְרוֹ Hebron. Societas:siue participatio:vel adhesio:aut incan-
עֶבְרֹנָ Hebróna. Transiens:aut irascens. (tatio:vel liuor.
זִפְרֹנָ Hebróna. Nu.34.ex syro & hebreo falsitas cātici vel exul-
tationis.heb.zephróna. [tio:vel liuor.
חֶבְרוֹ Hebroni. Societas:siue participatio:vel adhesio:aut incāta
Hebronite. Idem.plurali numero.
עֵדֶר Héder. Grex:siue defectio:aut priuatio.
אַדּוֹ Heddo. Vapor aut nubes vel interitus eius.
חָצוֹר Hepher. Atrium:aut fenum.heb.hasor.
אֵלָה Hela. Ilex vel quercus:siue fortitudo:aut maledictio
עֵילָ Helam. Adolescens vel virgo.m.g.siue occult⁹: aut seculū.
חֵלָא Helam.2.Reg.10. Exercit⁹ mr̄is l'gētis siue ancille:aut do-
lor siue expectatio matris vel ācille aut gentis:vel sōniū.
אֵלָה Helam.1.Paralip.9. Ilex vel quercus:aut fortitudo:vel ma
אֶלְעָ Helasa. Dei factura. (ledictio.heb.hela.
אַיָּלָ Helath. Cerua:siue fortitudo:aut ilex vel quercus.
אֶלְקָ Helchana. De⁹ zelotes:aut dei possessio:siue dei calamus:
אֶלְקָ Helcheseus. Dei duricies:vel serotin⁹.(vel deus nidus ei⁹.
אֶלְתְּ Helchetē.ex hebreo & syro dei theca l'capsa.heb.helthece.
חֶלְקִ Helchias. Portio siue pars domini:aut lenitas domini.
חַכַלְ Helchias.nee.1.expectās dn̄ȝ:siue ham⁹dn̄i.heb.hechelias
מַלְכִ Helchias.Hiere.38. Rex dn̄s:siue cōsiliū vel regnum dn̄i.
חֵלֶק Hélech. Portio:siue pars:aut lenitas. (heb.melchias.
אֶלֶף Héleph. Mille:siue doctrina:aut bos.vel dux.
הֵלֶם Hélem. Sōniās:aut sanās:siue expectatio eorum: aut dolor
חֶלֶץ Héles. Armatus:siue liberatus:aut nudatus. (eorum.
Helles. Idem.
אֶלְעָ Helesa. Dei factura.
Helesmoth. Secūdus liber legis:& interpretatur hec sūt no
mina:quia sic incipit ī hebreo. Grece aūt exodus vocatur
i.exit⁹:qa ī eo exit⁹ filiorū israel de egypto prīo cōtietur.
חֶלֶד Héleth. Mūd⁹.i.orbis:aut mustela:vel syriace rubigo.heb.
héled. [vel mortariolū.
עֵלִי Heli. Eleuatio:siue oblatio:aut eleuans:vel offerēs seu pila:
אֵלִיָ Helia. Deus dominus:aut fortis dominus.
אֱלִיאָ Heliab. Deus pater:vel deus patris.
אֶלְיָ Heliachim. Dei resurrectio vel affirmatio:siue deus resur-
rectionis vel firmitatis:aut deus vindicans.
אֱלִיעָ Heliam. Dei populus:aut deus populi.
אֵלִיָ Helias. Deus dominus:aut fortis dominus.
אֱלִידָ Helidad. Dei dilectus:vel dei dilectio.
אֵלִים Helim. Arietes:siue fortes:vel cerui:aut valles.
ωρος Heliodorus. Solis donum.G.
πολις Heliopolis. Hebraice dicitur on:& interpretatur dolor:si-
אֹן ue tristitia:aut fortitudo. Grece vero heliopolis solis ciui-
tas interpretatur.
אֱלִיחֹ Helióreph. Dei hyems:aut deus iuuentutis: siue forte op-
probrium:aut ex hebreo & syro deus acuminis.
אֱלִישָׁ Helisa. Deus est:siue dei agnus:aut deus commodans.
אֱלִישָׁ Heliseus. Dei salus:vel deus saluans.
אֱלִיהוּ Heliu. Deus meus ipse:aut fortitudo ipsius.
Helmadan. Deus mensure eorū:vel deus īdumētī eorū. D.
אֶלְנָ Helnathan. Dei donum.
אֵלוֹן Helon. Ilex:vel quercus:aut fortis.
חֵלוֹן Helon.Nu.1.&.10.&.1.Paralip.6.e.interpretatur fenestra
vel prophanatio:siue dolor aut infirmitas.
אַיָּלוֹ Helon.Ios.19.c.vbi dicitur helō & thēna.&.1.Paralip.6.
f.interp̄tatur ilex vel q̄rcus:siue fortis:aut ceruus .heb .a-
אֵלוֹנִ Helonite. Ilices vel quercus:aut fortes. (yalon.
הֵדַי Helthai. Laudatio:siue confessio:aut clamor .heb. hedai.
אֶלְתְּ Helteco. Ex hebreo & syro dei theca vel capsa.
אֶלְתּוֹ Heltholad. Dei generatio.
הֵמָן Heman. Multus:aut tumultuans:vel syriace fidelis.

Hemona. Popularis:siue populus noster. עַמֹּנָה
Hen. Gratia:siue misericordia:aut mansio:vel requies. חֵן
Henan. Nubes: vel auguriū:seu fons aut ocu'us earum. עֵינָן
Hennon. Ecce illi:siue diuitie eorum:aut decipiens vel cō- הִנֵּם
tristans eos.heb.hennom.
Her. Vigil:aut denudās:vel effūdēs:siue emul⁹: vel ciuitas עֵר
Heran. Idem. עֵרָן
Heranite. Idem.p.n.
Herchuei. Lōgi:aut sanantes: siue maledictio cōbustiōis. אַרְכְּוַי
Hercules. Iunonis vel dominatricis gloria.G. ἡρακλῆς.
Héred. Imperans:siue descendens. אֶרֶד
Hered. Ios.12. Onager:aut syriace draco. עֲרָד
Heredite. Imperantes:siue descendentes. [ce inimici אַרְדִּי
Herite. Vigiles:siue denudantes:aut effundentes: vel syria. עֵרִי
Herma. Destructio:siue anathema:aut rete: vel retiaculum: חָרְמָה
siue dedicatum vel consecratum.scilicet deo.
Hermagedon. Mons euangelii vel euangelizationis: aut
mons pomorum vel fructuum.scilicet electorum.D.
Herman. Sustentaculum:vel inauris.G. ἑρμᾶν.
Hermes. Mercurius:aut lucrum:vel refugium.G. ἑρμῆς.
Hermogenes. Mercurio genitus:aut lucri generatio : vel ἑρμογένης
refugium generationis.G.
Hermon. Destructio:siue anathema:vel rete siue retiaculū חֶרְמוֹן
aut dedicatum vel consecratum.scilicet deo.
Hermonii. Idem.p.n. חֶרְמוֹנִים
Herodes. Pellis gloria:vel pellibus glorians:aut mons glo
rie vel arrogantie:aut syriace draco ignitus.D.
Herodiani. Idem.p.n.D.
Herodias. Idem.f.g.D.
Herodion. Iunonis vel dominatricis cantilena.G. ἡρωδίων.
Heser. Atrium:aut fenum: חָצוֹר
Hesli. Prope me:vel iuxta me:siue auferens vel separās.D.
Hestaol. Postulatus:aut mulier fortis: vel mulier stulta: siue אֶשְׁתָּאוֹל
ignis laboris.
Hester. Occulta:siue abscondita: vel demoliens.aut ex sy- אֶסְתֵּר
ro & hebreo medicine exploratio vel contemplatio: aut
medicina turturis.
Heth. Confractio: vel formido:aut stupor: vel syriace descē חֵת
Heth. nomen littere. Vita.D. (sus.
Hiedor. Murus:siue maceria:aut sepis.heb.gedor. גְּדוֹר
Hieramel. Misericordia dei:aut ex syro & heb.dilectio dei יְרַחְמְאֵל
Hieramihel. Idem.
Hierapolis. Sacra ciuitas.G. ἱεράπολις
Hieremia. Celsitudo dn̄i vel sublimitas dn̄i:aut exaltās do יִרְמְיָהוּ
Hieremias. Idem. (minum.
Hieremiel. Mīa dei:aut ex syro & hebreo dilectio dei. יְרַחְמְאֵל
Hiericho. Luna: vel mensis:aut odor eius. יְרִחוֹ
Hieriel. Timor dei:aut visio vel proiectio dei. יְרִיאֵל
Hierimoth. Altitudines:siue timens mortem : aut videns יְרֵמוֹת
mortem:seu proiectio mortis.
Hierimuth. Idem.
Hiermai. Altitudo mea:siue timens vel proiiciens aquas. יְרֵמַי
Hieroam. Misericors:aut syriace dilectus. יְרֹחָם
Hierobáal. Impugnans idolum. יְרֻבַּעַל
Hierobáal. 2.Reg.11. Impugnans confusionem vel ignos- יְרֻבֶּשֶׁת
miniam:aut impugnans idolum. heb.ierobéseth.
Hieroboam. Impugnans vel obiurgans populum : vel יָרָבְעָם
multiplicans populum.
Hieroboam.1.Regum.1.&.2.Paralip.23. Misericors: aut יְרֹחָם
syriace dilectus.heb.hieroam.
Hieronymus. Sacra lex.G. ἱερώνυμος.
Hierosolyma. Visio pacis:aut visio perfecta vel consuma- יְרוּשָׁלַם
ta:siue timor perfectus vel consumatus.

Hierosolymite. Idem. p. n.
יְרוּאֵל Hieruel. Timor dei: aut visio dei.
יְרוּשָׁא Hierusa. Hereditas: vel exilium.
יְרוּשָׁלַם Hierusalem. Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ⌈aut iteratio.
יְשָׁנָה Hiesana. Dormiens: aut antiqua vel annosa: siue mutatio:
יִתְרִי Hietrites. Excellens: siue explorans: aut residuus: vel rema
ὑμέναιος. Hymeneus. Carmen nuptiale. G. (nens: siue funiculus.
הִין Hyn. Mensura erat liquidorum.
עִיר Hir. Ciuitas: aut vigil: siue effundens: vel denudās: aut pul⸗
עִירָה Hira. Idem. (lus. s. asini.
הָיְאָרִי Hiraites. Illuminatus: aut flumen: vel fluuialis.
חִירָם Hiram. Vite celsitudo.
עִירָם Hiram. Geñ. 36. &. 1. Paralip. 1. Ciuitas eorū: siue vigilia eorū: aut denudatio vel effusio eorum: siue aceru⁹ excelsus
חִירָה Hiram. Geñ. 38. Libertas: aut ira. heb. hira.
הָרָם Hiram. Iof. 10. Interpretatur mons eorum: siue manifestās eos: aut concipiens eos.
עִירָא Hiram. 2. Reg. 20. Interp̄tatur ciuitas: aut vigil: siue denudatio: aut effusio: vel aceruus visionis. heb. hyra.
חוּרָם Hyram. 2. Paralip. 2. &. 4. &. 8. Albedo eorū siue foramē ꝟ libertas eorū: aut destruēs: vel anathematizās. heb. hurā.
עִירָא Hyras. Ciuitas: aut vigil: siue denudatio: aut effusio: vel aceruus visionis.
חִירָה Hyras. Geñ. 38. Interpretatur libertas: aut ira.
Hyrcanus. Ciuitatis possessor: seu vigilans emulator. D.
עירואלה Hyrhela. Vnum nomen est: & interpretatur ciuitas ilicis vel quercus aut fortitudinis vel maledictionis: aut vigilia siue denudatio vel effusio ilicis vel quercus siue fortitudinis vel maledictionis.
מַעֲשֵׂיָה Hismaasia. Opus domini. heb. maasia.
יִשְׁמָעֵאל Hismael. Exauditio dei.
יִשְׁמְעֵלִים Hismaelite. Idem. plurali numero.
ἱσπανία. Hispania. Rara. idest preciosa. G.
אֶשְׁתְּמֹה Hystemo. Ignis admirationis vel consumatiōis: siue ignis perfectionis vel simplicitatis.
אִישְׁטוֹב Histob. Vir bonus: aut viri bonitas.
הוֹד Hod. Laus: siue confessio.
חֶדְלַי Hodali. Cessatio: vel vetatio: aut defectus.
חֶלְדַּי Holdai. Mūdus: vel orbis: aut mustela: vel syriace rubigo.
Holophernes. Fortis dux: ex hebreo & syro. D.
אוֹן Hon. Dolor: siue fortitudo: aut iniquitas.
חֻפָּה Hoppa. Thalam⁹: siue cooptorium: aut littus vel ripa eius.
הֹר Hor. Mōs: siue cōcipiens: aut demonstrans: vel ostendens.
חֹרִי Horrei. Principes: vel liberi aut ingenui: vel irascentes.
חֹרֶם Horem. Destructio: siue anathema: aut rete vel retiaculum: siue dedicatum aut consecratum. s. deo.
חֹרִי Horreus. Princeps: vel liber aut ingenuus: vel irascens.
Horri. Idem.
חָרְמָה Horma. Destructio: siue anathema: aut rete: vel retiaculum siue dedicatum aut consecratum. s. deo.
הָרָמָה Horma. Iof. 19. Excelsa: siue proiecta: aut vermis.
אֹרְנָן Hornan. Exultans: siue arca eorum: aut lux filii: vel lux siue maledictio permanens vel eterna.
הֹסָה Hosa. confidens: vel protegens.
חָדְשִׁי Hosdi. Mensis: vel nouitas: aut ex syro & hebreo vni⁹ munus: aut nouum munus. heb. hodsi.
חוֹתָם Hothan. Sigillū: aut signaculū: siue clausura. heb. hotham.
אוּאֵל Huel. Aut deus: siue aut fortis: vel desiderans siue concupiscens deum. ⌈stetricatio
חוּל Hul. Dolor: vel infirmitas: siue arena: vel prestolatio: aut ob
עֵיסֹנְעַ Humesen. Duo nomina sūt. Hum. Aceruī. heb. hiim. Esem
עֶצֶם os ab osse: siue fortitudo: aut lignum eorum: vel consiliū eorum: aut clausura. s. oculorum.
Hur. Libertas: vel albedo: aut foramen.
Hurai. Idem.
Huri. Lux siue ignis meus.
Hus. Consilium: aut lignum: vel syriace fixus.
Hus. 1. Paralip. 8. Tinea corrosus: aut compressus: vel congregatus. heb. iehus.
Husan. Festinatio eorum: aut silentium eorum: vel sensualitas eorum. heb. husam.
Husi. Festinans: vel tacens: aut sensualis.

De incipientibus a littera. i.

Iaath. Confractus: aut formidans: vel stupens: aut syriace descendens.
Iaazia. Visio domini.
Iaba. Absconsio; vel dilectio: aut syriace peccatum vel obligatio.
Iabaar. Eligens: vel electus. (gatio.
Iabel. Defluens: siue apportans: vel inueterascens: aut germinans: siue iubileus: aut buccina.
Iabes. Siccitas: vel confusio.
Iabes. 1. Paralip. 2. &. 4. Tristitia: siue dolor.
Iabin. Intelligens: siue edificans.
Iaboch. Euacuatio: vel dissipatio: aut lucta. ⌈iachan.
Iacham. Conterens: vel cōprimens: siue ablatio basis. heb.
Iachan. tribulatio vel labor: aut ablatio possessiōis vꝉ nidi.
Iachanen. Possidens populū: siue nidificatio populi. heb.
Iacim. Surgens: aut confirmans. (iachanem.
Iachin. Preparans: siue preparatio: vel firmitas.
Iachinite. Idem. plu. nu.
Iacob. Supplātator: vel calcane⁹: aut planta. i. vestigium.
Iacoba. idem.
Iacobus. idem. ⌈nus. heb. iatur.
Iachur. Custodiens: aut ordo vel series: aut syriace monta⸗
Iadab. confractus: aut formidans: vel stupens: aut syriace descendens. heb. iaath.
Iadai. Sciens vel cognoscens. heb. iada.
Iadaia. Scientia domini: vel cognitio domini.
Iadan. Sciens: vel cognoscens. heb. iada.
Iadason. cognitio ouis: vel cognitio mutationis. D.
Iadias. Simul vel solus dominus: aut gaudium siue acumē domini: vel ex syro & hebreo vnus dominus.
Iadiel. Viuit deus. heb. iahiel.
Iadihel. Scientia dei: siue cognitio dei.
Iadin. iudicans: aut litigans: vel manus eius. heb. iadon.
Iaddo. Manus eius: aut potestas eius: siue confessio eius.
Iadon. iudicans: aut litigans: vel manus eius.
Iael. ipsi deo: aut ipsi forti: vel potens. heb. lael.
Iapheth. Dilatatus: aut pulcher: vel persuadens.
Iaphia. Illuminans: siue apparens: aut gemens
Iaphia. 2. Reg. 5. interpretatur Loquens: vel illaqueans: aut insuflans.
Iaphie. illuminans: siue apparens: aut gemens.
Iagur. colonus: vel aduena: aut timens: siue congregans.
Iahaddai. Simul uel solus ego: aut acutus: uel gaudens: aut syriace unitas mea.
Iahala. Ascendens: aut damula uel caprea
Iahalon. manens: siue murmurans. heb. ialon.
Iahel. Ascendens: aut damula uel caprea.
Iahelel. Expectās deū: aut orans deū: siue incepit deus.
Iaheri. Lux mea: siue illuminans: aut illuminatus.
Iahiel. Aceruus dei: siue abstulit deus.
Iahihel. idem.

Iahihel.2.Paralipo.21.Viuit deus.
Iair.Illuminans vel illuminatus.
Iairus.idem.D.
Iala.Ascendens:aut damula vel caprea.
Ialalehel.Laudans deum:aut claritas siue illuminatio dei.
Ialel.Expectans deum:aut orans deum: siue incepit deus.
Ialel.1.Paralipo.4.Laudans deum:aut claritas siue illuminatio dei.heb.ialalel.
Ialelite.Expectans deum:aut orans deũ:siue incepit deus.
Iambri.Amaricãs:siue rebellans:aut cõmutans.D.
Iami.Non est in hebreo.
Iamin.Dextera vel dexter:aut auster vel australis.
Iaminite.Idem.plu.nu.
Iamne.In greco scribitur ianne:cũ duplici.n.& hebraice interpretatur respondens:vel incipiens loqui: aut afflictus siue humiliatus:vel pauper.D.
Iamnes.In greco scribitur iannes & est idem q̃d ianne.D.
Iamnia.Edificans:aut intelligens.heb.iabnia.
Iamnite.Idem.plu.nu.D.
Iãnor.Maris lucerna:aut dextera lucis:vl' dextere lumẽ.D.
Iamra.Rebellis:aut amaricans:siue cõmutatio.
Iamuel.Dies eius deus:aut mare dei.
Ianadiath.Confractus:aut formidãs:vel stupens:aut syria descendens.heb.iáath.
Ianái.Respondens:siue affligens:aut depauperans.
Ianóe.Requiescens:aut manens:siue deducens.
Ianum.Dormiens.
Iara.Odorans:siue aspirans:aut luna:vel mensis.
Iara.1.Paralipo.9.Silua:aut fauus:siue denudans vel effundens:aut euigilans.
Iaramoth.Altitudines: siue timens mortem:aut proiectio mortis
Iarbi.Pugnans:vel obiurgans:siue multiplicãs.heb.iarib.
Iare.Luna:vel mensis:siue odorans.
Iareb.Scabies:aut syriace hydria.heb.gareb.
Iared.Imperans:vel descendens.
Iarephel.Sanitas dei aut medicina dei: siue relaxans deus.
Iareth.Imperans:siue descendens.heb.iáred.
Iarib.Pugnans:vel obiurgans:siue multiplicans.
Iarim:Saltus:vel silue.
Iasa.Rixa vel contentio:aut domini exitus.
Iasa.Esa.15.interpretatur Rixa vel cõtentio.heb.iáhas.
Iassen.Antiquus:siue dormiens.
Iáser.Figmentũ:siue plasmatio:aut tribulans vl' angustiãs.
Iáser.1.Paralipo.2.Rectus: aut cantans:siue respiciens:aut dominans:vel preualens.
Iaserite.Figmenta:siue plasmationes:aut tribulãtes:vel angustiantes.
Iasi.Faciens:vel factor meus.
Iasie.Illuminãs:siue apparens:aut gemẽs.heb.iaphie.
Iasiel.Diuidens deus:vel dimidians deus:aut festinatio dei.
Iasiel.1.Paralipo.11.&.27.Opus dei vel factura dei.
Iasiel.1.Paralipo.12.interpretatur aspersio dei vel distillatio dei.heb.iaziel.
Iason.Sanans:vel medicans.G.
Iason.Act.21. In greco mnason: & interpretatur indagator:aut spondens:vel reminiscens.G.
Iasub.Conuersio:aut habitatio:vel sessio.
Iasubite.Idem.plu.nu.
Iathanael.Donum dei.
Iauan.Decipiẽs:vel contristãs: aut cenosus:vel columbus.
Iaus.Tinea corrosus:aut cõpressus:vel congregatus.
Iazal.Ambulans:siue vilificans.heb.ozal.
Iazer.Auxiliator:siue adiutor.

Iazer.Ios.21.d. in hebreo est iasa: quod interpretatur rixa vel contentio:aut domini exitus. יָהְצָה
Iaziel.Fortitudo dei. יַעֲזִיאֵל
Iaziel.1.Paralipo.23.&.24.&.2.Paralipo.20.videns deũ vel visio dei. יַחֲזִיאֵל
Iaziz.Splendor:aut syriace discessio. יָזִיז
Ichabod.Vbi gloria:aut ve glorie. אִי־כָבוֹד
Ichaboth.Idem.heb.ichabod.
Iconium.Veniens.G. Ἰκόνιον
Ichutiel.Spes dei:aut congregatio dei. יְקוּתִיאֵל
Idaia.Manus domini:vel confessio domini. יְדָיָה
Idaia.Nee.7.&.11.& Zacharie.6.Scientia domini. יְדַעְיָה
Idida.Dilecta:siue amabilis:vel manus manus ei9: aut per translationem potestas manus eius. יְדִידָה
Idithun.Lex eius:vel legalis:siue laudẽ vel cõfessionẽ dãs. יְדוּתוּן
Idox.Iocundus vel letus:aut triturans.D.
Idumea.Ruffa:vel terrena:aut sanguinea. אֱדוֹם
Idumee.Idem.plu.nu.
Idumei.Ruffi:siue terreni:aut sanguinei. אֲדוֹמִים
Idumeus.Idem.s.n.
Ieabarim.Aceruí hebreorũ vel trãseuntiũ:aut aceruí irascẽtiũ vel pregnãtiũ:aut ex hebreo & syro aceruí frumenti. עִיֵּי הָעֲבָרִים
Iebaar.Electio:siue electus. יִבְחָר
Iebanias.Edificatio dñi: siue filiatio dñi:vel intellect9 dñi. יִבְנִיָּה
Iebar.Electio:siue electus. יִבְחָר
Ieblam. Inueteratio populi:vel defluens populus:aut germinatio populi:siue deglutiens eos. יִבְלְעָם
Ieblaan.Idem.heb.ieblaam.
Iebnael.Edificatio dei:siue intellectus dei. יַבְנְאֵל
Iebneel.Idem.
Ieboch.Euacuatio:vel dissipatio:aut lucta. יַבֹּק
Iebsam.Congregationes.heb.cibsáim. קִבְצַיִם
Iebton.Celsitudo eius:aut dorsum eius:siue palpebre eius: aut excelsum donum.heb.gebeton. גִּבְּתוֹן
Iebus.Conculcatio:aut volutatio:vel presepium. יְבוּס
Iebusei.Conculcati:siue volutati:aut presepia. יְבוּסִי
Iebuseus.Idem.s.n.
Iecbaa.Exaltatio:siue altitudo.heb.iegbaa. יָגְבְּהָה
Iechbaa.Idem.heb.iegbaa.
Iecelia.Consumatio domini:vel potestas domini. יְכָלְיָהוּ
Iecemia.Resurrectio domini:siue confirmatio domini:aut vindicta domini. יְקַמְיָה
Iecmaan.Resurrectio ppli:siue cõfirmatio vl' vindicta ppli. יָקְמְעָם
Iecnal.Possessio populi:siue emptio aut nidificatio populi (heb.iecnam. יָקְנְעָם
Ieconam.Idem.
Iechonias.Preparatio domini:aut firmitas domini. יְכָנְיָה
Iechonias. Hiere.22.&.37.interpretatur Preparatus ipse. heb.chonias. כָּנְיָהוּ
Iechonias. Hiere.35.&.40.&.42. & Ezechiel.8.&.11.interpretatur. Nutrimentum domini:aut auscultatio vel arma domini.heb.iezonias. יְזַנְיָהוּ
Iechri.Frater meus.heb.achi. אָחִי
Iechri.1.Paralipo.8.&.2.Paralipo.23. Memor siue memorans:aut masculinus.heb.zechri. זִכְרִי
Iecsan.Durities:siue scandalum:aut syriace collisio. יָקְשָׁן
Iectan.Paruulus:aut tedium:siue contentio. יָקְטָן
Iectel.Congregatio dei. יָקְתְאֵל
Iecter.Excellẽs: aut residuus siue remanens: vel funiculus: aut explorans:heb.iether. יֶתֶר
Iedda.Scitus:aut cognitus. יָדוּעַ
Iedaba.Timor maledictionis: seu visio maledictionis: aut ex hebreo & syro timor dei:vel visio dei.heb.ierala. יְרָאֵלָה
Iedaia.Scientia domini:vel cognitio domini. יְדָעְיָה

ידוע Iedboa.Scitus vel cognitus.heb.ieddoa.
ידבש Iedebos. Melifluus:aut manus cõfusionis vel erubescẽtie.
ידעיה Iedeia.Scientia domini:vel cognitio domini.
יחדיהו Iedeia.1.Paralipo.24.c.Vnus dñs: aut letitia dñi:siue acumen dñi:aut ex syro & hebreo renouatio domini.
גדליהו Iedelias.Magnitudo dñi:vel fimbria dñi.heb.gedelias.
יחדיאל Iediel.Vnitas dei:siue letitia dei: aut acumen dei: vel ex syro & hebreo renouatio dei.
ידיעאל Iehihel.Scientia dei:vel cognitio dei.
יחיאל Iedihel.Esd.10.Viuit deus.heb.iehiel.
ידלף Iedlaph.Distillatio : vel stillicidium : aut ex hebreo & syro manus iuncta.
יחדו Ieddo.Solus ipse:vel vnus ipse:aut letitia eius:siue acumen eius:vel syriace nouitas eius.
ידו Ieddu.Manus eius:siue confessio eius.
ידוע Ieddua.Scitus:aut cognitus.
יפדיה Iephdaia.Redemptio domini.
יפלט Iephlath.Liberatus:aut expulsus.
Iephlethi.Idem.
יפנה Iephone.Aspiciens:siue intuens.
Iephonne.Idem.
יעיאל Iehiel.Abstulit deus:aut coaceruans deus.
יחיאל Iehiel.Esd.10.Viuit deus.
יעיאל Iehihel.Abstulit deus:aut coaceruans deus.
יחיאל Iehihel.1.Paralipo.15.&.16.&.23.&.29.&.2.Paralipo.21.&.29.&.31.&.35.& Esd.8.&.10. interpretatur Viuit deus.
יהוא Iehu.Ipse:siue existens.
יעואל Iehuel.Abstulit deus.
יעוש Iehus.Tinea corrosus:aut compressus:vel congregatus.
יעוץ Iehus.1.Paralipo.8.Cõsiliãs:vel ligneus: aut syriace fixus.
יקותיאל Iehutiel.Spes dei:vel congregatio dei.heb.iecutiel.
ידיה Ieiada.Manus domini:vel confessio domini.heb.iedaia.
יחיאלי Ieiheli.Viuit deus.
יעלם Ielon.Occultus:siue adolescens:aut caprea eorum:vel seculum.heb.ielom.
יחמי Iemai.Calefaciens:aut calidus.
ימיני Iemini.Dextera vel dexter.
ימלה Iemla.Repletio:aut circuncisio.
ימלך Iemleth.Regnans:aut consulens.heb.iemlech.
ימנה Iemna.Dextera: aut numerans:siue preparans: vel syriace constituens.
ימנע Iemna.1.Paralipo.7.g.Prohibitio : aut impedimentum: siue mare cõmotum.
זמה Iemna.2.Paralipo.29.c. Scelus : aut cogitatio.s.peruersa. heb.zema.
ימנה Iemnaite.Dextere : aut numerantes : siue preparantes:vel constituentes.
יעוש Ieos.Tinea corrosus:aut compressus:siue congregatus.
יבשם Iepsem.Aromatizans: vel siccitas eorum : aut confusio vel erubescentia eorum.heb.iebsem.
יפתח Iepta.Aperiens.
יפתחאל Ieptael.Aperiens deus.
יפתח Iepte.Aperiens.
ירחע Ieraa.Luna:aut mensis:siue odoratio.
ירחמאל Ieramehel.Mĩa dei:aut ex syro & hebreo dilectio dei.
Ieramel.Idem.
Ierameli.Idem.
Ieramiel.Idem.
ἱεράπολις Ierapolis.Sacra ciuitas.G.
ירקעם Ierchaam.Extensio eorum:siue viriditas populi: aut sputũ populi:vel armatura aut euacuatio populi.
ירקון Ierchon. Erugo : aut viriditas: siue sputum:vel armatura: aut euacuatio.

Ieremia.Celsitudo dñi:aut sublimitas dñi:vel exaltãs dñm.
Ieremias.Idem.
Ieremiel.Mĩa dei:aut ex syro & hebreo dilectio dei.
Ieria.Proiectio domini:aut timor vel visio domini.
Ierias.Timor domini:vel visio domini.
Ieriau.Proiectio dñi:vel timor domini: aut visio domini.
Ieribai. Pugnans siue obiurgans:aut multiplicans.
Iericho.Luna:vel mensis:aut odor eius.
Ierichontinus.Idem ꝙ iericho.
Ieriel.Timor dei:aut visio vel proiectio dei.
Ierimoth. Altitudines: siue timens mortẽ:aut videns mortem:seu proiectio mortis.
Ierimuth.Idem.
Ierioth.Cortine:siue linteamina:aut vlulatiões:siue cõfractiones.
Ieroam.Misericors:aut syriace dilectus.
Ierobaal.Impugnans idolum.
Ierobaal.2.Reg.11.In hebreo est ierobeseth: & interp̃tatur impugnãs cõfusionẽ vel ignominiã:aut impugnãs idolũ.
Ieroboam. Impugnãs vel obiurgans populum:aut multiplicans populum.
Ieroboam.1.Reg.1.&.2.Paralipo.23.Misericors.aut syriace dilectus.heb.ieroam.
Ieron.Timor:vel visio:aut proiiciens dolorem vel fortitudinem.
Ieronymus.Sacra lex.G.
Ierosolyma.Visio pacis:aut visio p̃fecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.
Ierosolyme.Idem.
Ierosolymita.Idem.
Ierosolymite.Idem.plu.nu.
Iersia. Lectul⁹ siue stratũ dñi:aut abstulit paupertatẽ dñs.
Ierusa.Hereditas:vel exilium.
Ierusalem. Visio pacis : aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.
Iessa.Respiciens vel ad respiciẽdum : siue ad horam:vel ad tempus.heb.iassa.
Iessaar.Claritas:siue oleum:aut meridianus.
Iessaarite.Idem.plu.nu.
Iessaia.Est dominus:aut munus ipsum vel ipsius.
Iesba.Laus:siue tranquillitas.
Iasbaal.Ignis idoli:siue ignis dominantis:aut subiicientis vel possidentis.heb.esbaal.
Iesbaam.Sedens populus:aut cõuersio populi:siue insuflatio aut captiuitas populi.
Iesbacassa.Est requirens vel deprecans.aut sessio dura: vel insufflatio siue conuersio dura.
Iesban. Ignis filii : aut ignis intellectus vel edificationis. heb.esban.
Iesbidenob.Sedens in ꝓphetia vel in locutione siue in germinatione:aut conuersio siue insufflatio in prophetia vel in locutione siue in germinatiõe: aut captiuãs in ꝓphetia vel in locutione siue in germinatione.heb.iesbibenob.
Iesboam.Cõuersio populi:siue sessio populi : aut ĩsufflatio vel captiuitas populi.
Iesboch.Est vacuus vel euacuatus:aut syriace derelictus:vel derelinquens.
Iescha.Vngens:siue cooperiens: aut protegens vel obumbrans:aut syriace speculans.
Iesse.Ens:siue existens:aut munus vel oblatio.
Iesse.1.Paralip.2.vbi dicitur iesse autẽ genuit.&c. interpretatur.Vir meus:aut virilis:siue insule munus:vel oblatio.
Ieseias.Salus domini.
Iesema.Appositus:vl' noĩat⁹:aut admiratio: siue desolatio.
Iessen.Appropinquatio vel approximatio. heb.gessen.
Iesser.Figmẽtũ:siue plasmatio:aut tribulatio:vl' angustiãs.

ישׁישׁ Iesesi. Antiqu9: siue sexagenari9: aut exultãs: vel est mun9.
ישׁפה Iespha. Iaspis lapis. s. preciosus: aut est hic. i. in hoc loco: vel labium: siue conterens.
ישׁפן Iespham. Absconditus: siue confractus: aut cuniculus. heb. iesphan.
ישׁעי Iesi. Salus: aut respiciens.
ישׁיה Iesia. Est dominus.
Iesias. Idem.
ישׁעיה Iesias. 1. Paralipo. 3. Salus domini.
יחצאל Iesiel. Diuidens deus: vel dimidiãs deus: aut festinatio dei.
Iesielite. Idem. plu. nu.
ישׁימון Iesimuth. Desolatio: aut solitudo. heb. iesimon.
יזליא Iesia. Distillatio vel aspersio laboriosa. heb. iezlia.
יסמכיה Iesmachias. Adherẽs vel innitens dño: aut iunctus dño.
ישׁמעיה Iesmeias. Audiens dominum: vel obediens domino.
חצרון Iesron. Sagitta exultationis: siue diuisio cãtici: aut atriũ: vel fenum. heb. esron.
Iesu. Saluator.
Iesu. Luce. 3. f. in greco Iose: & hebraice potest interpretari Parcens: vel eleuatus: aut existens. D.
ישׁוע Iesia. Saluator.
ישׁוה Iesua. Geñ. 46. &. 1. Paralipo. 7. Planicies: siue equalis: aut ponens vel positus.
ישׁוע Iesiie. Saluator.
ישׁיה Iesue. Esd. 10. interpretatur Est dominus. heb. iesie.
ישׁוי Iesui. Planus: siue equalis: aut ponens vel positus.
Iesuite. Idem. plu. nu.
גשׁור Iesur. Vallis aspectus: aut vallis bouis: siue vallis murus: vel pons. heb. gesur.
ישׁוע Iesus. Saluator.
ישׁעיה Iesus. 1. Paralipo. 3. Salus domini. heb. iesaias.
יהושׁע Iesus. Zacharie. 3. &. 6. Dñs saluator: vel domini salus.
יחת Ieth. Confringens: vel formidans: aut stupens: vel syriace descẽdens.
יטה Iethan. Declinãs: vel diuertẽs. heb. ietha.
יתנן Iethan. Ios. 15. Merces: siue donum: aut syriace fumigans. heb. iethnan.
יטבה Ietheba. Bñfaciens: vel bonitas eius: aut diuertẽs vel declinans in ea.
יטבתה Iethebátha. Bonitas sua: siue declinans filia eius: aut declinans desertum.
יתלה Iethela. Pendens: vel suspensio: siue coaceruatio.
יתר Iether. Excellens: aut residuus: siue remanens: vel explorãs: aut funicul9.
יתת Iether. 1. Paralip. 1. Donãs. heb. ietheth.
Ietheth. Idem.
יתמה Iethma. Orphan9: siue admiratio: aut cõsumatio vl' pfectio
יקמעם Iethmoan. Resurrecto populi: aut confirmatio vel vindicta populi. heb. iechmoam.
יתרא Iethra. Excellens: siue residuus: vel remanens: aut explorans: vel funiculus.
יתרעם Iethraam. Excellentia populi: aut residuus populi: siue exploratio vel funiculus populi.
Iethraan. Idem. heb. iethraam.
יתרי Iethrái. Excellens: siue residuus vel remanens: aut explorans: vel funiculus.
אתרי Iethrái. 1. Paralip. 6. b. Explorãs: aut syriace loc9. he. ethrái.
יתרן Iethram. Excellens: siue residuus vel remanens: aut explorans: vel funiculus. heb. iethran.
Iethran. Idem.
Iethrei. Idem.
גתרמון Iethrẽmon. Torcular mali punici: aut torcular excelsum. heb. gethrẽmon.
יתרי Iethreus. Excellens: siue residuus vl' remanẽs: aut explorãs vel funiculus.
יתרו Iethro. Idem.
ראשׁ Iethros. Caput: siue principium. heb. ros.
קדמות Iethson. Ios. 21. d. In hebreo est cedimoth: quod interpretatur antiquiores: vel priores: aut oriẽtales: siue incendium vel incuruatio mortis.
יוזבד Iezabad. Dotatus.
איזבל Iezábel. Insula habitaculi: vl' ve habitaculo: aut ex hebreo & syro insula sterquilinii: vel ve sterquilinio.

Iezaria. Oriens dominus: aut claritas domini. יזרחיה
Iezechel. Cetus vel congregatio dei. heb. iecethel. יקתאל
Iezedelia. Magnitudo domini. heb. iegedelia. יגדליהו
Iezem. Eruca: aut vellus eorum: siue transitus eorum: vel tondens eos. heb. gezem. גזם
Iezer. Insula adiutorii: siue insula atrii: aut ve adiutorio vel atrio. איעזר
Iezer. 1. Paralipo. 6. Auxiliator siue adiutor. יעזר
Iezerite. De iezer: quod interpretatur insula adiutorii: siue insula atrii: aut ve adiutorio vel atrio. איעזרי
Iezerites. Oriens: aut clarus. יזרח
Iezíel. Videns deum: vel visio dei. יחזיאל
Iezonias. Auscultatio dñi: aut statera dñi: vl' arma domini. יאזניהו
Iezra. Porcinus: aut syriace conuersus. יחזרה
Iezrael. Semen dei: aut distillans contritionẽ vel malũ de9 siue distillatio amicitie dei: vel aspersio pastoris dei. יזרעאל
Iezraelites. Idem.
Iezreli. Idem quod israel: quod interpretatur preualens siue dominans cum deo. heb. iesreli. ישׂראלי
Iezriel. Auxilium dei: siue atrium dei. heb. ezriel. עזריאל
Igaal. Redemptus: siue coinquinatus. יגאל
Igal. Idem.
Ilái. Ascendens: vel superior: aut aceruus mihi. עילי
Illyricum. Exhilaratio: aut letificatio. G. ἰλλυρικον
Indi. De india: que hebraice dicitur hodu: & interpretatur laudatio: siue confessio: aut decora: vel pulchra. הדו
India. Idem.
India. Iob. 28. Hebraice dicitur ophir: & interpretatur cinis: vel incineratio: aut fructificatio. אפיר
Ioa. Fraternitas: vel habens fratrem. יואח
Ioaa. Idem.
Ioaa. 1. Paralipo. 8. Viuificans. יוחא
Ioab. Paternitas: vel habens patrem: aut voluntarius. יואב
Ioachan. Domini apprehensio: siue domini possessio: aut dominus videns. heb. ioachaz. יהואחז
Iaochan. 2. Paralipo. 34. interpretatur Apprehendens: siue possidens: aut videns. heb. ioachaz. יואחז
Ioachim. Dñi resurrectio: siue dñi cõfirmatio: vl' dñs vindicans. יהויקים
Ioachim. Nee. 12. interpretatur Resurgens: siue confirmãs aut vindicans. יויקים
Ioachim. Hiere. 52. g. interpretatur Domini preparatio: aut domini firmitas. heb. ioachin. יהויכין
Ioachim. Ezech. 1. interpretatur Preparatus: vel firmus. heb. ioachin. יויכין
Ioachin. Domini preparatio: siue domini firmitas. יהויכין
Ioachin. 4. Reg. 10. interptatur Domini apprehensio: aut domini possessio: vel dñs videns. heb. ioachaz. יהואחז
Ioachin. Ezechiel. 1. Preparatus: vel firmus. יויכין
Ioaha. Fraternitas: vel habens fratrem. יואח
Ioahe. Idem.
Ioamim. Dextera. heb. iamin. ימין
Ioarib. Pugnãs vel obiurgãs: siue multiplicãs. heb. ioiarib. יויריב
Ioarim. Dñi exaltatus: vel dñi exaltatio. D.
Ioas. Diffidens: vel desperãs: aut ignitus: vel vrens. יואשׁ
Ioas. 4. Reg. 11. in fine. &. 12. vsq; ibi Reliqua autẽ sermonũ Ioas exclusiue. &. 13. ibi Regnauit ioas filius ioachan. & eo. caplo. in fine ibi. Porro ioas. &c. &. 14. b. c. d. excepto ibi Vixit autẽ amasias filius ioas: in omnibus istis locis interpretatur Dñi ignis: vel domini oblatio. יהואשׁ
Ioas. 1. Paralipo. 7. &. 27. interpretatur Tinea corrosus: siue compressus: vel congregatus. יועשׁ
Ioathan. Consumatus: siue perfectus. heb. iotham. יותם
Ioathan. Nee. 12. Dñi donũ. heb. ionathan. יהונתן
Iob. Dolens: vel gemẽs: siue vlulans: aut exosus: vel patiens inimicitiã. איוב

יוֹבָב Iobab.Dolens:vel gemens:aut vlulās.
יוֹב Iobab.Geñ.46.Idem.heb.iob. (iobania.
יִבְנִיָה Iobama. Edificatio dñi:siue filiatio aut intellect⁹ dñi.heb.
יוֹאֵל Iobel. Volens:siue incipiens:aut iurans.heb.iohel.
חֲבָיָה Iobia.Absconsio dñi:aut dilectio domini:vel ex syro & he=
breo debitum vel obligatio domini..heb.hobia.
יוֹכֶבֶד Iochábed.Gloriosa:aut grauis vel ponderosa.
Iocabeth.Idem.heb.icchábed.
Iod.Laudatio:siue confessio:aut manus.D.
יְדָעְיָה Iodaia.Scientia domini.
יוֹעֵד Ioed.Testificans:vel ornās:siue p̄dans:aut trāsiēs:vel syria=
יוֹאֵל Ioel. Volens:siue incipiens:aut iurans. (ce auferēs.
יוֹעֵאלָה Ioela.Eleuatio:siue ꝓficiens:aut auferēs maledictionē.
יוֹעֶזֶר Ioézer. Adiuuans.
נֹפַח Iópbe.Insufflās:aut tumidus:siue illaqueans.heb.nópbe.
אוֹפִיר Iophir.Incineratio:vel fructificatio.heb.ophir.
יָגְלִי Iogli.Reuelatio:vel trāsmigratio:aut reuolutio:siue exulta
יוֹאָח Ioha.Fraternitas:vel habens fratrem. (tio.
יוֹחָא Ioha.1.Paralipo.11.interpretatur Viuificans.
יוֹאָח Iohaha.Fraternitas:vel habens fratrem.
Iohanna.Dñi gr̄a:siue dñi donū:au dñi misericordia.D.
Iohanna.Ioh.1.f.vbi dicitur Tu es symō filius iohanna in
greco scribitur iona:& hebraice interp̄tatur columba.D.
יוֹחָנָן Iohannan.Gatiosus:siue donās:aut pius vel misericors.
יְהוֹחָנָן Iohannan.1.Paralip.26. &.2.Paralip.17.&.23.b.&.28.&
Esd.10.& Nee.6.&.12.in omnib⁹ istis locis interpretatur
Domini gr̄a:siue domini donum:aut dñi misericordia.
Iohannes.Idem.D.
Iohannes.Ioh.21.d.vbi dicitur Symon Iohānis:pro iohā=
nis in greco est iona:quod interpretatur columba.D.
יוֹאֵל Iohel. Volens:siue incipiens:aut iurans.
Ioheli.Idem.heb.iohel.
יְהוֹיָדָע Ioiada.Domini scientia:aut domini cognitio.
יְהוֹעַדָּה Ioiada.1.Paralipo.8.interpretatur Dñi cetus vel cōgrega=
tio:aut dñi trāsitus vel testimoniū: siue dñi ornatus vl' pre
da:aut ex hebreo & syro dñi ablatio.heb.ioada.
יוֹיָדָע Ioiada.Nee.3.&.12.&.13.Scitus:aut cognitus.
יְהוֹעַדָּן Ioiaden.Domini delitie:vel dñi voluptas:aut ex hebreo &
syro domini tempus.
יוֹיָרִיב Ioiarib.Pugnās vel obiurgās:siue multiplicans.
יְהוֹיָרִיב Ioiarib.1.Paralipo.9.& 24.interpretatur Domini pugna
siue domini obiurgatio:vel domini multiplicatio.
יוֹנָה Iona.Columba:siue depopulans vel deuastans.
יוֹנָדָב Ionadab.Spontaneus vel vouens:siue principalis.
יְהוֹנָדָב Ionadab.2.Reg.13.a.vbi dicitur Cui respōdit ionadab.&c.
&:4.Reg.10.in his locis interpretatur Dñi spontaneus:
aut domini princeps:vel domini votum.
יוֹחָנָן Ionan . Gratiosus : aut donatus : siue pius vel misericors.
heb.iohannan.
יוֹנָה Ionas.Columba:siue depopulans:vel deuastans.
יְהוֹנָתָן Ionathan.Domini donum.
יוֹנָתָן Ionathan.1.Reg.13.&.3.Reg.1.&.1.Paralipo.2.&.10.&.11.
&.Esd.8.&.10.&.Nee.12.& Hiere.40.in omnibus his lo=
cis interpretatur columbe donum.
יוֹחָנָן Ionathan.Nee.12.b.vbi dr̄ Ionathan filii eliasib.interp̄ta=
tur Gratiosus:vel donat⁹ : seu pi⁹ aut misericors. heb.io=
יוֹנָתָן Ionathas.Columbe donum. (hannan.
יְהוֹנָתָן Ionathas.2.Reg.1.&.17.&.21.Domini donum.
יָפוֹ Ioppe.Pulchritudo:aut decor.
Ioppite.Pulchri:siue decori.D.
יוֹרָה Iora.Tēporaneus:aut ostēdēs:siue demostrās:vel ꝓiciens:
Iorai.Idem. (aut syriace lebes.
יוֹרָם Ioram.Excelsus:siue sublimis:aut proiectus.

Ioram.3.Reg.22.&.4.Reg.1.&.3.&.8.vbi dicitur Regna
uit ioram filius iosaphat;& infra eodē. ibi Regnauit ocho
zias filius ioram;& in fine eiusdē capituli:ibi Porro ocho
zias filius ioram.&.9.d.ibi.Dixitq; ioram.& sic vsq; in fi
nē capituli:excepto ibi Anno vndecio iorā.&.12.ca.&.2.
Paralip.17.&.21.&.22.a. & Matth.1.ī oīb⁹ his locis inter
p̄tatur. Dñi celsitudo:aut dñi sublimitas:siue dñi ꝓiectio.
Iorā.1.Paralip.12.īterp̄tatur Misericors:aut syriace dilect⁹
Ioram.2.Paralipo.22.ibi Omnem stirpem regiā domus
ioram: pro ioram in hebreo est iuda : quod interpretatur
Laudatio:siue confessio.
Iordanis.Fluuius iudicii:aut demōstratio vel proiectio iu=
dicii:seu descensio:aut ex syro & hebreo lebes iudicii.
Iorei.Via:siue semita:aut viator : vel anona.i.diurna por=
tio:aut odoratio.heb.aréa.
Iorim.Dominus exaltans:vel domini exaltatio.D.
Iosa.Ens:vel existens:aut obliuiscens:vel debens.
Iosába.Domini saturitas:aut domini sacietas : vel domini
iuramentum:siue domini septenarium.
Iosabéseth.Habitaculū vel sedes misericordie:aut insuffla=
tio vel conuersio misericordie.heb.iosabésed.
Iosabeth.Dñi sacietas:vel dñi iuramentum:aut domini se=
ptuplum:siue dominus conuertens horam.
Iosabeth.Esd.10.& Nee.11.Dotatus.heb.iozabed.
Iosabia.Habitaculum vel sedes domini:siue conuersio aut
insufflatio domini:vel captiuitas domini.
Iosachar.Memorans:siue masculinus.heb.iozachar.
Iosaphat.Dominus iudex:vel domini iudicium.
Iosaphat.1.Paralipo.11.Iudicatus:vl' iudicatio.
Iosedech.Dominus iustus:vel domini iustitia.
Iosedech.Esd.3.&.5.&.10.& Nee.12. interpretatur Iustifi=
catus:vel iustificatio.
Ioseph.Augmētum:vel prefectus.
Ioseph.p̄s.80.Dñi augmentum: vel dñi profectus.
Ioseph.Matth.13.g.&.27. vbi dr̄ Et ioseph mater.& Mar.
6.a.&.15.d.ibi. Et ioseph mater.& ibi & maria ioseph.&
Act.4.g.In omnibus his locis in greco est ioses.quod he
braice potest interp̄tari parcēs:vl' eleuatus:aut existēs.D.
Iosephus.Augmentum:vel profectus.D.
Iosphias. Augmentum vel profectus domini : aut consu=
mans vel finiens dominus.
Iosias.Ignis domini:aut vrens dominus.
Iosias.Zach.14.interpretatur Fortitudo domini:siue hir=
cus domini.heb.ozias.
Iosoia.Equitas domini: vl' planicies dñi: aut apponet dñs.
Iosue. Dominus saluator.
Iosue.Esd.2.&.3.&.4.&.5.&.8.&.10. & Nee.3.&.8. &.9.
&.12.In omnibus his locis interpretatur saluator.
Ioth.Laudatio:siue confessio:aut manus.D.
Iothan. Oliua:siue oliuetum.heb.zethan.
Iothan.1.Paralip.7.g.iterp̄tatur Sigillū:aut clausura.heb.
Iouis.Quasi iuuans pater.Latinum est. (hotham.
Iozabad.Domini dos:vel domini dotatio.
Iozabath.Dotatus.heb.iozabad.
Iozabath.4.Reg.12.&.1.Paralipo.26.&.2.Paralipo.17.&
24.Dñi dos:vel domini dotatio.heb.iozabad.
Iozabed.Dotatus.
Iozaded.Dotatus.heb.iozabed.
Iozadeth.Idem.heb.iozabed.
Irad.Onager:siue aceru⁹ descēsiōis:vel acerui descēsio:aut
Isaac.Risus. (aceruus imperii:vel syriace draco.
Isaar.Candidus:aut lucidus.
Isaar.1.Paralipo.4.Idem.heb.saar.

יִצְהָר Isaar.1.Paralipo.6.interpretatur Oleum: siue claritas: aut meridianus.
Isaaris.Idem.heb.isaari.
Iasaarite.Idem.plu.nu.
יִצְחָק Isac.Risus.
יִשָּׂשכָר Isachar.Est merces vel premium.
יִשַׁי Isai.Munus.aut ens: siue existens: vel debitor.
אִישַׁי Isai.1.Paralipo.2.vbi dicitur Isai autem genuit.&c. interpretatur vir meus: aut virilis: siue insule munus: aut oblatio.
יְשַׁעְיָה Isaias.Salus domini.
יֵצֶר Isari.Figmētum: siue plasmatio: aut tribulās: vel angustiās.
יִשְׁבַּעַל Isbaal.Sessio vel habitatio patris: aut cōuersio vel inflatio siue captiuitas patris.heb.isbaab.
אִישׁבֹשֶׁת Isboseth.Vir confusionis vel ignominie: aut viri mora.
יִשְׁמָעֵאל Ismael.Exauditio dei.
Ismaelite.Idem.plu.nu.
Ismaelitis.Idem.s.n.
יִשְׁמִיאֵל Ismiel.Nominatio dei: aut admīratio vel stupor dei.
יִשְׂרָאֵל Israel.Preualens: siue dominās cum deo.
Israelite.Idem.plu.nu.
Israelites.Idem.s.n.
Israelitis.idem.
יִזְרְעֶאל Israelitis.1.Paralip.3. De iezrael: quod interpretatur semē dei: aut distillans cōtritionem vel malum de⁹: siue distillatio amicitie dei: vel aspersio pastoris dei.heb.izraelitis.
יִזְרַחְיָה Israhia. Oriens dominus: aut claritas domini. heb.izraia.
Israia.Idem.heb.izraia.
יִשְׂרְאֵלָה Isreela.Preualens vel dñans deus: siue rectitudo dei: aut cā(ticum dei.
Isrehela.idem.
אֶשְׁתְּמֹעַ Istimam.Exauditus: vel mulieris vterus.heb.istimóa.
אִישׁטוֹב Istob.Vir bonus.
יְשׁוֹחָיָה Isuaia.Cōprimēs vel humilians dñs: seu meditatio dñi.
יִצְהָר Isuar.Oleum: siue clarus: aut meridianus.
אִתַּי Itai.Robustus: aut signum: vel vomer: aut syriace veniens.
Italia.Ab italo rage dicta est: vel ab italis.i.vitulis: eo quod illa regio vitulis abundat: latinum est.
כִּתִּים Italia.Nu.24.& Ezechiel.27.In hebreo ē cethim: & interpretatur conterentes vel cōtritio maris: siue diadema: aut aurū: vl' tinctura: aut ex syro & hebreo coaceruatio maris.
תּוּבַל Italia.Esa.66.Hebraice dr̄ thubal: & interp̄tatur orbis: aut confusio vel ignominia: siue portatus: vel adductus.
ἀτταλεία. Italia.Act.14.d.In greco scribitur attalia: & interpretatur augens: vel nutriens.G.
Italica cohors: ab italia dicta est: latinum est.
אִיתָמָר Ithamar.Insula palme vel dactilorum: aut insule cōmutatio vel permutatio: seu ve palme aut cōmutationi.
יְקַמְיָה Ithamian.Resurrectio domini: aut cōfirmatio domini: vel vindicans dominus.heb.ichamia.
Ithurea.Custodita: vel syriace mōtana vel montuosa.D.
יְטוּר Iturei.Custoditi: siue custodie: aut coordinati: vel syriace montani vel montuosi.
יוֹבֵל Iubileus.Buccina: vel defluēs: siue apportās: aut germinās siue inueterascens.
יָקְדְעָם Iuchadan.Incuruatio populi: siue incendium populi.heb. iuchadam.
יְהוּכַל Iuchal.Dñi omnia: aut domini perfectio vel cōsumatio.
יוּכַל Iuchal.Hiere.38.interpretatur Potens: siue perfectus: vel consumatus.
יְהוּדָה Iuda.Laudatio: siue confessio.
יְהוּדִית Iudaia.Laudatio siue confessio domini.
Iudaismus.Laudatio: siue confessio.
יְהוּדָה Iudas.Idem.
Iudea.Idem.

Iūdei.Laudates siue confitentes. יְהוּדִים
Iudeus.Idem.s.n.
Iudi.Idem.
Iudith.Laudans: siue confitens: aut iudea. יְהוּדִית
Iulia.Lanuginosa.G. ἰουλία.
Iulia.Ad Ro.16.a.In greco iunia a iunone.i.dñatrice.G. ἰουνία.
Iulius.Lanugo vel lanuginosus.G. ἴουλος.
Iustus.Latinum est.

De incipientibus a littera.l.

Laabim: Inflāmati: siue flāme: aut gladii. לְהָבִים
Laad.Laudans: siue ad laudādū: vel ad confitendum. לַהַד
Laada. Pro ornatu: vel ad congregandum: siue ad testificādum: aut transiens: vel predans: aut syriace auferens. לַעְדָּה
Laadan.Pro voluptate: seu deuorans iudicium: aut pro ornatu: vel pro testimonio: aut syriace ad tempus. לַעְדָּן
Laban.Albus: vel candidus: aut later. לָבָן
Labana.Luna: siue albedo: aut thus: vel later. לְבָנָה
Labanath.Idem. λακεδαί-
Lacedemones.Lacus demonū: vel puteus insanietium.G. μονες.
Lachis.Ambulans vel vadens extitit: aut tibimet existens. לָכִישׁ
Lahem.Panis: vel pugna aut bellum. לֶחֶם
Lais.Leo. לַיִשׁ
Laisa.Leena. לַיְשָׁה
Lamazabathani.Vt quid dereliquisti me. לָמָה עֲזַבְתָּנִי
Lamech.Pauper: vel humilitatus: aut percussus. לֶמֶךְ
Lameth.Nomen littere Doctrina vel disciplina.D. לָמֶד
Lamuel.Illis de⁹: vel cū illis deus: aut cum quo est deus. לְמוּאֵל
Laodicia.Populus iustus.G. λαοδικεία
Laodicenses.Idem.plu.nu.G. λαοδικεῖς
Laomim.Gentes: siue absq; aquis. לְאֻמִּים
Lapidoth.Fulgura: aut lampades. לַפִּידוֹת
Lasthenis.Lapidis robur.G. λασθένης
Latussim.Malleatores: vel limatores. לְטוּשִׁים
Lazarus.Dei adiutorium: siue dei atrium.D.
Lebana.Luna: siue albedo: aut thus: vel later. לְבָנָה
Lebbaoth.Leene: siue cordis signum: aut ad introitum. לְבָאוֹת
Lebna.Luna: siue albedo: aut thus: vel later. לִבְנָה
Lebnitica.Idem.
Lebona.Idem.
Lecha.Ambulans: vel vadens. לֵכָה
Lechi.Maxilla. לְחִי
Leci.1.Paralipo.7.interpretatur Lex: siue doctrina aut assumptio mea. לִקְחִי
Lecum.Resurgens: vel confirmans: siue ad resurgendum: vel ad confirmandum. לַקּוּם
Ledan.Pro voluptate: vel deuorās iudiciū: siue ꝑ ornatu vl' testimōio: aut trāsit⁹ vl' dep̄datio earū: aut syriace ad tēp⁹. לַעְדָּן
Leed.Confractus: vel formidans: aut stupens: vel syriace descendens.heb.ieeth. יַחַת
Leedan.Pro voluptate: vel deuorās iudicium: siue pro ornatu vel testimonio: aut transitus vel depredatio earum: aut syriace ad tempus. לַעְדָּן
Leemas.Panis eorū: aut pugna vel bellū eorū. heb.leemā. לַחְמָם
Lesem.Nomen vel ponens: aut ipsi nominato vel posito: aut lyncurius lapis preciosus: de quo Exo.28. לֶשֶׁם
Lesemdan.Nomen iudicii: vel ponēs iudicium: aut ad nomen iudicii: siue ad ponēdum iudicium: vel lyncurius iudicii qui est lapis preciosus. לְשֶׁמְדָן
Leui.Copulatus. לֵוִי
Leuiathan. Copulatio vl' societas sua: aut sibimet traditus. לִוְיָתָן
Leuita.Copulatus. לֵוִי
Leuite.Idem.plu.nu.

לוי Leuites. Copulatus.
לֵאָה Lia. Laboriosa vel fatigata.
לְבָנוֹן Libanus. Albus: vel candidus: aut thus: vel cordis filiatio.
Libertini. Latinum est. i. filii manumissorum.
פוט Libia. Hebraice dicitur phut: & intepretatur aphrica: aut syriace crassa vel pinguis.
לְבִים Libia. Daniel. 10. In hebreo lubim: & interpretatur cor maris: vel corda plurali numero.
פוט Libies. In hebreo est phut: & interpretatur aphrica: aut syriace crassa: vel pinguis.
לֻבִים Libies. 2. Paralipo. 12. & 16. & Nau. 3. In hebreo est lubim: & interpretatur Cor maris: Vel corda. p. n.
λυκαονία. Lycaonia. Lupina. G.
λυκία. Lycia. Idem. G.
λιθόστρωτος. Lycostratos. In greco lithostrotos: & interpretatur lapidibus stratus. G.
λύδη. Lyda. Stagnum. s. aquarum. G.
λύδη. Lydda. Idem. G.
לוד Lydi. Natiuitas: vel generatio.
Lydia. Idem.
לודים Lydii. Natiuitates: vel generationes.
λῖνος. Linus. Rete vel retiaculum. G.
λυσανίας. Lysania. Dissoluens tristitiam. G.
λυσίας. Lysias. Dissoluens. G.
λυσίμαχος. Lysimachus. Dissoluens pugnam. G.
Lystra. Dissoluens. G.
λύστρα. Lystra. Act. 27. In greco scribitur myra: & interpretatur virgultũ: siue vnguentum odoriferum. G.
μύρα.
λύστροις. Lystris. Dissoluentes. G.
לִבְנָה Lobna. Luna: siue albedo: aut thus: vel later
Lobni. Idem.
יוֹטָה Loche. Declinans vel diuertens. heb. iothe.
לוד Lod. Natiuitas: vel generatio.
לוֹדְבָר Lodabar. Ipsimet verbum: aut ipsimet pestis vł mors: seu generatio electa: vel ex hebreo & syro natiuitas filii.
לודחדיד Lodadin. Nascens gaudẽs: vel nascẽs acutus: aut ex hebreo & syro generatio vel natiuitas noua. heb. lodadid.
λωίδη. Loide. Melior. G.
לוט Loth. Inuolutus: siue colligatus: aut coopertus: vel resina preciosa que dicitur stacte.
לוֹטָן Lothan. Idem.
Lucas. hebraice potest interp̃tari lpi resurrectio: vel latine
Lucius. a luce. Latinum est. (a luce. D.
לוד Lud. Natiuitas: vel generatio.
Ludim. Idem. plu. nu.
לוחית Luith. Tabulatum: vel tabule: aut viriditas.
לוּזָה Luza. Amygdalus: seu discessio: vel declinatio.
אֶלְעוּזַי Luzai. Dei fortitudo. heb. Eluzai.

De incipientibus a littera. m.

מַעֲכָה Maacha. Compressa: vel attrita: aut fixa.
מַעֲכָתִי Maachati. Compressus vel atritus: aut fixus. seu ventris contritio.
מַעֲדַי Maadi. Solemnis: vel festiuus: aut ornatus: seu labilis: vel testificans: aut transiens: vel syriace auferens
מְעַי Maai. Venter: aut coaceruatio.
מַחְלָה Maala. Chorꝰ: vł cithara: siue infirmitas: aut syriace venia.
מַחְלוֹן Maalon. Idem. [riens: aut euigilans.
מְעָרָה Maara. Spelunca: siue euacuatio: aut effusio: vel discoope=
חֵרֶם Maarem. Destructio: siue anathema: aut rete vł retiaculum siue dedicatum aut consecratum. s. deo. heb. arem.
מַרְיָה Maaria. Amaritudo vel myrrha domini: aut docẽs vel preceptor dominus. heb. maraia.

Maasia. Opus domini. מַעֲשֵׂיָה
Maasia. 1. Paralipo. 9. Opus meum. heb. maasi. מַעֲשַׂי
Maasias. Opus domini. מַעֲשֵׂיָהוּ
Maasias. Hiere. 51. interp̃tatur Protectio siue cõfidẽtia dñi. מַחְסֵיָה
Maath: Abstergens: aut delens: siue confringens: aut formidans: vel syriace percussio. מַחַת
Mabdiel. Annuncians vel euangelizans deum: aut pomũ dei. i. fructus electus dei. heb. magdiel. מַגְדִּיאֵל
Mabsan. Aromatizans: vel confundens eos. heb. mabsam. מִבְשָׂם
Mabsar. Munitus: vel muratus: siue prohibens: vel auferẽs aut vindemians. מִבְצָר
Macha. Compressa: vel attrita: aut fixa. מַעֲכָה
Machabeus. Percutiens. grece vero pugnator. D.
Macharai. Accelerans: siue dotatio: aut montanus: vel de monte meo. heb. maharai. מַהֲרַי
Machati. Cõpressus vel attritꝰ: aut fixꝰ: seu vẽtris cõtritio. מַעֲכָתִי
Machbena. Paupertas vel percussio filii eius: aut paupertas siue percussio intelligentis vel edificantis. מַכְבֵּנָה
Maceda. Incendium: aut adoratio: vel incuruatio. מַקֵּדָה
Macedo. Hebraice idẽ. grece vero excelsus vel eminẽs. G. μακέδων.
Macedones. Idem. plu. nu. G. μακέδονες
Macedonia. Excelsa vel eminens. G. μακεδονία
Maceloth. Ecclesie vel cetus: aut congregationes. מַקְהֵלֹת
Maceloth. 1. Paralipo. 8. & 9. & 27. Virge aut baculi: siue voces: aut leuitates: vel despectiones. מִקְלוֹת
Macenias. Possessio domini: siue emptio domini: aut pecus vel armentum domini: siue nidificatio domini. מִקְנֵיָהוּ
Macces. Finis vel finiẽs: siue tedium: aut euigilans vel estas siue estuans: aut spinans. מָקַץ
Machi. Percussor: aut pauper: vel humilis. מָכִי
Machir. Vendens: siue cognoscens. מָכִיר
Machir. 1. Paralipo. 4. interpretatur Precium. מְחִיר
Machirite. Vendentes: siue cognoscentes. מָכִירִי
Machmas. Percussor vel pauper ablatus: aut percussor vel pauper palpans siue tangens vel auferens. מִכְמָשׂ
Machmas. Esd. 2. & Nee. 7. interp̃tatur Occultatio: vel percussoris aut pauperis tributum. מִכְמָס
Machmetat. Percussoris vel pauperis donum: aut percussoris vel humilis mors. מִכְמְתָת
Madaba. Aq̃ doloris: aut ex hebreo & syro aque manantes מֵידְבָא
Madabas. Idem. D.
Madai. Mensura: siue iudicans: aut indumentum. מָדַי
Mandan. Litigium: siue iudicãs: aut mẽsura: vel indumẽtũ. מְדָן
Madan. Ios. 11. & 12. interpretatur Iurgium: aut indumentum vel mensura eius. heb. madon. מָדוֹן
Madia. Solẽnitas vel festiuitas domini: siue adornatio vel testimoniũ aut fedus domini: vel transiens dominus. מַעַדְיָה
Madian. Iudicium vel iudicans: siue litigãs: aut obiurgãs. מִדְיָן
Madian. Hiere. 38. interpretatur Donum: aut lumbus: vel syriace expectatio. heb. mathan. מַתָּן
Madianita. De madian: quod interpretatur iudicium vel iudicans: siue litigans: aut obiurgans. מִדְיָנִי
Madianite. Idem. plu. nu.
Madianitis. Idem. s. n.
Madid. Acutus: siue gaudens: aut syriace nouitas: vel ex syro & hebreo vna manus. heb. adid. עֲדִיד
Madmena. Mẽsura numeri vł muneris: aut indumẽti munus: vel indumẽti p̃paratio aut numerus: vel sterquiliniũ. מַדְמֵנָה
Maeleth. Chorus vł cithara: aut ĩfirmitas: vł syriace venia. מַחֲלַת
Magala semita: vel circulus aut rotunditas: siue currus: vel plaustrum: aut vitula. מַעְגָּלָה
Magdalena. Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel
Magdalene. Idem. D. (turris. D.

Magdalgad. Turris felix vel accincta: siue magnitudo felicitatis: vel magnitudo accincta.
Magdalum. Turris: vel magnitudo.
Magdiel. Turris siue magnitudo dei. heb. magdalel.
Magdiel. 1. Paralip. 1. interpretatur annuncians vel euãgelizans deum: siue pomum dei. idest fructus electus dei.
Magedan. Euãgelizatio grẽ: aut poma vel fruct⁹ gratie. D.
Magedan. Math. 15. in fine in greco magdala: & hebraice interpretatur turris: vel magnitudo. D.
Maggedo. Annunciatio: vel euangelizatio: aut pomum. i.
Magedon. Idem. (fructus electus.
Mageth. Torcular: aut liquefactio. D.
Magi. Sapientes: vel philosophi: aut qui presũt sacris hoc est sacerdotes. persicum est.
Magmas. Percussor vel paup ablatus: aut pcussor vel pauper palpans vel tangens siue auferens. heb. machmas.
Magog. Tegẽs vel tegulãs: aut tabefactus: vel liquefactus.
Magron. Timor: siue horreum: aut de gutture.
Mahumites. Nũciãs: siue delẽs: aut radẽs: vel medulle.
Maida. Enigma: aut acumen: vel radens siue abstergens manum: aut syriace percussio manus.
Maimna. Dexter: aut aquas p̃parãs. heb. maimin.
Malaath. Chorus: siue cithara: vel infirmitas: aut syriace venia. heb. maalath.
Malachias. Angelus siue nuncius meus. heb. malachi.
Malachim. Regum. scilicet liber.
Malalai. Circuncisio vel locutio mea.
Malalehel. Laudans deum: vel illuminatio dei.
Malasar. Circuncisio angustie vel vinculi: siue dispẽsator.
Malchiel. Rex meus deus: vel regnũ dei: aut consilium dei
Malchus. Rex vel regnum: aut consiliarius. D.
Maloch. Regnans: aut consulens.
Malothe. Adimplentes: vel adimpleti. D.
Mambre. Rebellis: aut amarus: vel cõmutans aut pmutãs.
Mambres. Idem: sed in greco scribitur iambres: & hebraice põt interpretari mare cũ egestate vel paupertate. D.
Mammona. Pecunia vel diuitie aut cupiditas. syrum est. D
Mamucha. Paratus: vel certus: aut depauperatus: vel pcussus. heb. mamuchan.
Man. Preparatio: aut quid.
Manna. Idem.
Manaath. Requies: aut munus: siue preparata formido vel confractio: aut numerus stuporis: vel ex hebreo & syro p̃parata descensio: vel numerus descendens.
Manahem. consolator: aut ductor eorum: siue p̃paratio caloris: aut munus incensum: vel numerans calefactionem.
Manaim. castra.
Manasse. Oblitus: aut obliuio.
Manasses. Idem.
Manath. Requies: aut munus: siue preparata formido vel confractio: aut numerus stuporis: vel ex hebreo & syro p̃parata descensio: vel numerus descendens.
Mane. Numeratus: vel numerans.
Maneeth. Requies: aut munus: siue preparata formido vel confractio: aut numerus stuporis: vel ex hebreo & syro p̃parata descensio: vel numerus descendens.
Manhu. Quid hoc.
Manlius. Solutus vel non ligatus. G.
Manser. Adulterin⁹: vel quilibet de scorto nat⁹: heb. mam
Manue. Requies: aut munus. (zer.
Maoch. compressus vel attritus: aut fixus.
Maol. chorus vel cithara: aut infirmitas: siue arenosus: aut syriace venia.

Maon. Habitaculum: siue delictum: vel de peccato. מָעוֹן
Maonathi. Idem.
Maozim. Fortificati: vel fortitudines: aut refugia. מָעֻזִּים
Mapsar. Munitum vel muratum: siue prohibens: vel auferens: aut vindemians. heb. mabsar. מִבְצָר
Mara. Amara: vel amaritudo. מָרָה
Marai. Accelerãs: siue dotatio: aut mõtan⁹: vł de mõte meo. מַהֲרַי
Maraioth. Amaritudines: vel rebelliones: aut commutationes vel permutationes. מְרָיוֹת
Maranatha. Dominus noster venit. syrum est.
Marath. Amaritudo. מָרַת
Marcus. Limatus: vel fricatus: aut expolitus. idest a rubigine abstersus. D.
Mardochai. Amara contritio: vel myrrha contrita: siue docens contritionẽ: aut ex hebreo & syro myrrha purissima מָרְדֳּכַי
Mardocheus. Idem. (fractio.
Mares. Irroratio: vel distillatio: aut syriace apostema: vel cõ מֶרֶס
Maresa. A capite ł a pricipio: aut caput vel pricipiũ: siue hereditas: aut amaritudo mulieris: vel amara mulier. מָרֵאשָׁה
Maresa. 1. Paralip. 2. & 4. Et. 2. Paralip. 11. & 14. & 20. & Michee. 1. interp̃tatur a capite vel a principio: aut hereditas: vel amaritudo agni. מָרֵשָׁה
Mareth. Spelunca: vel euacuatio: aut effusio: siue discooperiens: aut euigilans. מַעֲרָת
Maria. Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro & heb. domina maris. (siue fraudulentie. מִרְיָם
Marimuth. Amaritudo vel myrrha mortis: aut altitudĩes: מְרֵמוֹת
Marmach. Dolus vel fraudulentia: siue altitudo: vel extollens se. heb. marma. מִרְמָה
Marodach. Amarus contritus: siue myrrha contrita: aut ex hebreo & syro myrrha purissima. מְרֹדַךְ
Marsana. Amaritudo aut myrrha rubi vel inimici: aut ostẽdens rubum vel inimicum. מַרְסְנָה
Martha. Prouocans: siue amaricans: vel syriace domina: vel doctrix. D.
Massa. Onus: siue assũptio: vel aliqñ translatiue prophetia מַשָּׂא
Masal. Parabola: aut imperans: vel dominans. מָשָׁל
Masaloth. Idem. p. n. D.
Masan. Postulans vel postulatus: siue commodatus: aut sepulchrum: vel infernus: aut fouea: siue ablatio vel tactus dei. heb. masal. (expectatio. מִשְׁאָל
Masepha. Speculatio: siue specula: aut coopimentum: vel מִצְפָּה
Maserecha. Sibilus vel sibilans: aut attractio vanitatis: vel tangens vanitatem aut vacuitatem: vel vitis. מַשְׂרֵקָה
Maserephot. Incendia: vel combustiones. מִשְׂרְפוֹת
Maserei. Stratum: siue auferens vel tangens socium vel amicum aut pastorem vel maliciam. מִשְׁרָעִי
Maspha. speculatio siue specła: aut coopimẽtũ: ł expectatio מִצְפָּה
Maspha. Ios. 21. in fine Aquarum apparitio: siue aquarum impetus. heb. miphaath. מֵיפַעַת
Masphat. Speculatio: siue specula: aut cooperimentum: vel מִצְפַּת
Masphe. Idem. (expectatio.
Masi. Opus domini. heb. masia. מַעֲשֵׂיָה
Masia. Idem.
Masia. Nee. 10. Fortitudo dñi: aut refugiũ dñi. heb. mazia. מַעַזְיָה
Masma. Exauditio: siue audiens: vel obediens. מִשְׁמָע
Masmana. Pinguedo aut oleum eius: siue tangens vel auferens preparationem vel munus aut numerum. מִשְׁמַנָּה
Masobia. Statio domini: siue stans dominus: aut damula. מְצֹבָיָה
Masrecha. Sibilus vel sibilans: aut attractio vanitatis: vel tãgens vanitatem vel vacuitatem: aut vitis. מַשְׂרֵקָה
Mathamu. Donum domini: vel lumborum dominus: aut מַתַּנְיָהוּ

ex syro & hebreo expectatio domini.heb. mathaniu.
מתן Mathan.Donum:vel lumbus:siue mors eorum: aut syriace expectatio vel spes.
מתנה Mathana.Idem.
Mathanai.Idem.
מתניה Mathania.Donum domini:vel lumborum dominus : aut ex syro & hebreo spes domini.
Mathanias.Idem.
מתני Mathanites.Donum:aut lumbus: vel syriace spes aut expectans.
מתתה Mathat.Donum eius.heb.mathata.
Mathat.Luce.3.Donum:vel donans.D.
Mathata.Donum eius.D.
מתתיה Mathatia.Donum domini.
Mathatias.Idem.
מתניה Mathatias.4.Reg.24.Donū dñi:vel lūborū dñs : aut ex syro & hebreo spes vel expectatio domini.heb.mathāias
מתתה Mathet.Donum eius:vel donans.heb.mathata.
Matheus.Donatus.D.
Mathias.Donum domini.D.
מכמתת Mathmata.Percussoris vel pauperis donum : aut humilis vel pauperis mors.heb.machmathat.
מטרד Matred. Virga descendens:aut virga imperantis: siue lectuli descensio vel imperium:aut syriace labor.
Mathreth.Idem.heb.matred.
מתושאל Mathusael.mortem suam postulans : aut mors sua infernus vel sepulchrum.
מתושלח Mathusalem.mortem suam misit: aut mortis sue arma:vel ex hebreo & syro mortem suam spolians: vel mortis spolium.heb.mathusale.
מחויאל Mauiael. Annuncians deum:aut radens vel delens deus: vel ex syro & hebreo percussus a deo.
מהומן Mauman.Turbatus:aut tumultuans:vel multitudo.
מעזיהו Maziau.Fortitudo domini:siue refugium domini.
מגפיעש Mechphia. Corpus compressum vel congregatum : aut corporis vel vestimenti tinea.heb.megphias.
מכמש Mechmas.percussor vel pauper ablatus:aut percussor vel pauper palpans vel tangens siue auferens.
מכנדבי Mechnedabai.percussor vel pauper vouens siue spontaneus:aut percussio vel paupertas vouentis vel principis aut spontanei.
מידבא Medaba.Aque doloris:vl ex hebreo & syro aque manātes
מידד Medad.mēsurās:siue aque dilectiōis vel vberū aut patrui.
מרעלה Medalaa.Sopor uel inebriatio : aut amaritudo ascēsionis vel holocausti:aut myrrhe holocaustum siue foliū:aut docens holocaustum uel ascensum.heb.merala.
מדי Mede. Vocatiuus casus est a nominatiuo medus : quod interpretatur mensura:uel abundans:aut indumentum.
מדמנה Medemena.mensura muneris vel numeri:aut indumenti munus: vel indumenti preparatio:aut sterquilinium.
מדי Medena.mensura: vel abundans:siue indumentum.
Medi.Idem.p.n.
Media.Idem.f.n.
מדין Medin.Iudicium:siue litigans:aut obiurgans.
מדמנה Medmena.Mensura muneris vel numeri : aut indumenti munus: vel indumenti preparatio:aut sterquilinium.
מדיא Medus.mensurans:aut abundans:vel indumentum.
מהיטבאל Meezabel.Quā bon9 de9:siue bñfaciēs de9.heb.meetabel
מיפעת Mephat. Aquarum apparitio:siue aquarum impetus.
משפט Mephat.Geñ.14.Iudicium.heb.misphat.
מפעת Mephet.Apparitio:vel gemitus.
מגביש Megbis.Eminens:siue altitudo.
מכרתי Meheratites. Venditio:aut cognitio.heb.mecheratites.
מהיטבאל Mehetabel.Quam bonus deus:siue benefaciens deus.

Mehusim . Tacentes:aut festinantes:siue sensuales.
Melcha.Regina:vel consiliatrix.
Melcha.Luce.3.Idem.sed in greco scribitur melea : & hebraice interpretatur adimplens:vel adimpletus.D.
Melchi.Rex meus:siue consilium meum.D.
Melchia . Rex dominus:aut consiliator dominus.
Melchias.Idem.
Melchias.Nee.3.b.Liberatio domini.heb.melthias.
Melchiel.Rex meus deus:aut regnum dei:siue consiliator meus deus.
Melchielite.Idem.
Melchiram.Rex excelsus:aut cōsiliator vel cōsiliū excelsū.
Melchisédech.Rex iustitie.
Melchisua.Rex saluator:aut rex vel consilium saluatoris vel salutis:siue rex magnificus.
Melchisue.Idem.
Melchom.Rex eorum:vel consiliator eorum.
Melchon.Idem.heb.melchom.
Mélech.Rex:aut consiliarius.
Melech.Geñ.28.& in titulo.p̄s.87.Interpretatur chorus vel cithara:aut infirmitas:vel syriace venia.heb. maalath
Mello.Plenitudo:vel repletio.
Meloda.Natiuitas:vel generatio.
Melóthi.Plenitudo:vel circuncisio.
Melluch.Regnans:vel consulens.
Mem.Aque.D.
Memphis.Hebraice dicitur noph: & interpretatur fauus: aut distillatio:vel eleuatio:aut cribrum.
Memphis.Osee.9.hebraice dicitur moph:& īterpretatur ab ore:vel syriace coopertorium.
Memius.maculatus:vel vituperatus.D.
Menna.numeratus:vel remuneratus:aut preparatus.D.
Menelaus.Potentia aut robur populi.G.
Menni.Preparatio: vel munus:aut numerus.
Mennith.Idem.
Mer.Dicēs:vel loquens:siue exaltatio.aut syriace agnus. heb.emer.
Meraioth.Amaritudines:vel rebelliones : aut commutationes vel permutationes.
Merari.Amarus:siue irritatus:aut prouocatus.
Merarite.Idem.p.n.
Mercurius.A mercibus dictus est:quia mercature deus putabatur a gentilibus.Latinum est.
Mercurius.Prouer. 26 . In hebreo scribitur marguema: & interpretatur lapidans vel lapidatio:aut purpura.
Méred.Rebellis:siue descendens:aut imperans.
Mereth.Idem.heb.méred.
Merimuth.Fraudulentie:aut amaritudo vel myrrha mortis:siue altitudines.
Merob.Pugnans:siue obiurgans:aut multiplicans:vel syriace magisterium.
Merodach.Amara contritio:siue myrrha contrita : aut ex hebreo & syro myrrha purissima.
Merodach.4.Reg.20.Creans cōtritionē:vel electio interitus:aut filius interitus vel vaporis tui:siue frumētū vel puritas nubis aut vaporis tui.heb.berodach.
Merom.Celsitudo:aut sublimitas.
Merom.Iud.5.Secretum:vel macies.heb.meroz.
Merome.Altitudines:siue amaritudo aquarum.
Meron.Celsitudo:aut sublimitas.heb.merom.
Meronathites.Cantatio mea:siue exultans:aut exclamās: vel syriace dominās
Meroz.Secretum:vel macies.
Mes.Auferens:vel tangens.
Mes.1.Paralip.1.Attrahens:siue prolongans:aut vallans:

vel sepiens.heb.mésech.
מַשָּׂא Messa.Onus:vel assumptio:siue aliquando translatiue ꝓphetia.
מַסָּה Messa.4.Reg.11.Erradicatio:vel conculcatio.
מֵישַׁע Mesa.4.Reg.3.&.1.Paralip.2.interp̄tatur Salus: vel aqua salutis:aut aquas aspiciens.
מִשְׁאָל Messal.Postulans vel postulatus:aut commodatus.siue sepulchrū:vel infern⁹:aut fouea:siue ablatio aut tactus dei.
מְשֻׁלֶּמֶת Mesalémeth.Solutio:aut pacificatio: vel perfectio:aut retributio:vel parabola mortis:aut dominium mortis.
מְשֶׁלֶמְיָה Messelemia.Pax dn̄i:vel perfectio domini: aut retributio domini:vel parabola domini:seu dominium domini.
מְשֵׁיזַבְאֵל Mesezebel.Auferens fluxum deus:vel ex syro & hebreo liberatio vel salus dei.
מִסְפָּר Mesphar.numerus:vel narratio:aut librarius:vel scriba: siue tributi taurus.
מִסְפֶּרֶת Mespharath.numerās vel narrans:aut tributi fructificatio vel augmentatio.
מִצְפָּה Mesphe.Speculatio vel specula:aut cooperimentum : vel expectatio.
מָשִׁיחַ Messias.Vnctus.grece autem dicitur christus.
מְשֵׁיזַבְאֵל Mesizabel.Auferens fluxum deus:vel ex syro & hebreo liberatio vel salus dei.
מַלּוּךְ Mesluch.Regnans:aut consulens.heb.melluch.
מְשֻׁלָּם Mesollam.Pacificus:siue perfectus:aut retribuens:vel parabola eorum:siue potestas eorum.
μεσοποταμία Mesopotamia.Regio sic appellata eo quod duobus fluuiis euphrate ambiatur & tygri:mesos enī medi⁹ potamos vero fluuius grece interpretatur.Hebraice vero Gen̄.24.& Deut.23.& Iud.3.&.1.Paralip.19.& in titulo p̄s.59.dicitur Aram naharáim.i.syria fluuiorū.in aliis vero locis pro mesopotamia in hebreo est padā:quod interpretatur redemptio:vel syriace parilitas aut coniunctio.
אֲרַם נַהֲרַיִם
פַּדָּן
עֵבֶר הַנָּהָר Mesopotamia.Ios.24.In hebreo est ébber hanáar:quod interpretatur trans flumen.
מִצְרַיִם Mesráim.Angustie:siue tribulationes.
מְשֻׁלָּם Messulam.Pacificus:siue perfectus:aut retribuens: vel parabola eorum:siue potestas eorum.
אֶחָלְבַּעַל Methaal.Ad idolum:siue ad dominantem : vel ad subiicientē:siue ad possidentem:aut signum idoli vel dn̄antis aut subiicientis vel possidentis.heb.ethbáal.
מְהֵיטַבְאֵל Methabeel.Quam bonus deus:aut benefaciens deus.
מִתְקָה Methcha.Dulcedo:aut suauitas.
מִכְרִי Methri.Pluuia:siue custodia:uel carcer.
מֵיזָה Meza.Distillatio uel aspersio:aut ex isto:uel syriace incensio uel consumptio.
מֵי זָהָב Mezaab.Deauratus:uel aque auri:siue quid aurum.
מִיָּמִין Miamim.Dexter:aut aquas preparans.heb.miamin.
Miamin.Idem.
מִבְחָר Mibaar.Electus uel electio:aut iuuentus.
מִיכָה Micha.Pauper:uel humilis:aut percutiens uel percussus:siue quis hic.i.in hoc loco:aut aque hic.
מִיכָיָה Micha.4.Reg.22.Quis sicut dn̄s:aut pauptas uel hūilitas dn̄i:siue pcutiēs dn̄s:uel percussio domini.heb.michaias.
מִיכָאֵל Michael.Quis sicut deus:aut humilitas siue paupertas dei. uel percussio dei:siue percutiens deus.
מִיכָיָה Michaia.Quis sicut dominus:aut paupertas uel humilitas domini:siue percutiens dn̄s:uel percussio domini.
Michas.Idem.heb.michaias.
Michéa.Idem.
Michéas.idem.
מִיכָה Michéas.Hiere.26.& Michee.1.Pauper uel humilis : aut pcutiēs uel pcussus:siue quis hic.i.in hoc loco:uel aq̄ hic
מִיכַל Michol.Quis oīa.q.d.tu:aut que pfecta uel cōsumata.q.d nulla nisi tu:siue aqua tota:aut aquarum perfectio uel cōsumatio seu prohibitio.

Mido.cura:siue consilium.G. μῆδος.
Miphaat.Aquarū apparitio:siue aquarum impetus. מֵיפַעַת
Miphibóseth.De ore ignominia:siue de ore confusio:aut oris ignominia vel confusio aut verecundia vel mora. מְפִיבֹשֶׁת
Miletum.Rubra vel coccinea.G. μίλτωτον.
Milicho.Regnum eius:aut consilium eius. מַלּוּכִי
Miribáal.Rebellio vel impugnatio idoli vel dominantis siue subiicientis aut possidentis. מְרִיבַּעַל
Misaam.Saluator eorum:siue respiciens eos :aut auferens vel tangens populum:vel syriace lenitas eorum. מִשְׁעָם
Misac.Prolōgās:siue attrahēs:aut aquas val̄lās vel sepiens מֵישַׁךְ
Misael.Quis postulatus aut cōmodatus:siue quis postulās vel cōmodās:siue abstulit deus:vel recessit deus. מִישָׁאֵל
Mysia.Scelesta:vel abominabilis.G. μυσία.
Misor.Planicies:aut serra:siue murus vel murat⁹:aut bos ꝉ boninus. מִישׁוֹר
Mitylene.mūditia vel abstersio torcularis.G. μιτυλήνη
Mitilene.Act.28.a.ī greco melita:& īterp̄tatur meliflua.G μελίτη.
Mithridates.Explorans vel contemplans legem : aut solens legem:siue mortis descensus vel dominium. מִתְרְדָת
Mizaab.Deauratus:vel aque auri:siue quid aurum. מֵי זָהָב
Moab.De patre:quoniam de patre eum filia genuit. מוֹאָב
Moabite.Idem.
Moabites.Idem.
Moabitides.Idem.
Moabitis.Idem.
Moadia.Solēnitas vel festiuitas domini:siue adornatio vel testimonium aut fedus dn̄i:vel transitus domini. מוֹעַדְיָה
Mobonai.Filius vel filiatio:siue edificatio: aut intellectus vel intellectio. מְבֻנַּי
Mochober.duo nomina sunt:Moch quod interpretatur ꝓfundum:aut vallis.Ober transiens:siue ira:aut pregnans vel syriace frumentum.heb.amochéber. עֲמוּק עֵבֶר
Mochona.Basis vel sustentaculum:aut preparatio. מְכוֹנָה
Mochori.Venditio:vel cognitio. מַכְרִי
Modin.Iudicium vel iudicatio:aut iurgium.D.
Moyses.Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. מֹשֶׁה
Molada.Natiuitas:vel generatio. מוֹלָדָה
Molathi.Chor⁹ ꝉ cithara:siue īfirmitas:aut syriace venia. מְחֹלָתִי
Molathites.Idem.
Molchom.Rex eorum:vel consiliarius eorum. מַלְכָּם
Molid.Generatio:vel natiuitas:aut circuncisio manus. מוֹלִיד
Móloch.Regnans:aut consiliarius. מֹלֶךְ
Moloch.3.Reg.11.Rex eorū:aut cōsiliari⁹ eorū.heb.molchom. מַלְכָּם
Moola. Chorus vꝉ cithara:siue īfirmitas:aut syriace venia. מַחְלָה
Mooli.Idem.
Moos.Lignum vel ligneus:siue consiliarius. מֵעֵץ
Morasthi.Heres:vel pauptas:aut de pauptate ꝉ hereditate. מוֹרַשְׁתִּי
Morasthites.Idem.
Moria.Amaritudo vel myrrha dn̄i:aut ostendens vel indicans dn̄s:siue ex syro & hebreo dominatio domini. מוֹרִיָּה
Mosa. Azymū:aut iūctus:ꝉ exit⁹:siue exprimēs:ꝉ emūgēs מוֹצָא
Mosa.1.Paralip.8.a.interp̄tatur Onus:siue assūptio : vel ꝓphetia aliqñ translatiue:aut aquarum eleuatio. מַשָּׂא
Mosera.Eruditio:siue disciplina:aut vinculū:vel syriace datio vel traditio. מוֹסֵרָה
Moseroth.Idem.p.n.
Mosobab.Reuersus:aut auersus:vel conuersus. מְשׁוֹבָב
Mósoch.Attrahēs:siue prolōgās:aut vallans vel sepiens. מֶשֶׁךְ
Mosolla.Pacificus:siue perfectus:aut retribuens : vel parabola eorum:siue potestas eorum.heb.mosollam. מְשֻׁלָּם
Mosollam.Idem.
Mosollamia.Pax domini:siue perfectio domini:aut retributio domini:vel parabola aut dominium domini. מְשֶׁלֶמְיָה

מְשֻׁלֵּמוֹת Mosollamoth. Pacificatio: aut perfectio: siue retributio: aut parabola mortis: vel dominium mortis.
מְשִׁלֵּמִית Mosollamoth. 1. Paralip. 9. Pacifica: siue perfecta: aut retribuens: vel parabola mortis: aut dominium mortis. heb. mosollamith.
מְאוּזָּל Mozel. Ambulans vel vadens.
מַחֲזִיאוֹת Mozioth. Videns signum: aut videns litteram.
מְעוּנִים Munim. Habitacula: siue afflicti: aut delinquentes: vel respondētes. heb. munim.
Munim. Idem.
מוֹצָא Musa. Azymum: siue inuentus: vel exitus: aut exprimens: vel emungens.
מוּסָךְ Musach. Vnctio: siue cooperimentum: aut libatio.
מוּשִׁי Musi. Auferens: vel tangens: aut recedens: vel ablatus.

De incipientibus a littera. n.

נַחְבִּי Naabi. Occultus vel absconditus: siue dilectus meus: aut requiescens mecum: siue ductor mecum.
נַחַת Náad. Requies: vel ductor: aut syriace descēsio. heb. náath.
נַהֲלוֹל Naalol. Laudatus: siue lucidus: aut stolidus.
Naalon. Idem. heb. naalol.
נַעֲמָה Naama. Pulchra: siue decora: aut mouens valde.
נַעֲמָן Naaman. Pulcher siue decorus: aut motum preparans.
נַעֲמָתִי Naamathites. Pulchritudo: vel iocunditas: siue motus mortis mee.
נַחֲמָנִי Naamim. Consolator: siue penitens: aut requiei mun⁹ vel numerus: siue requiei preparatio. heb. naamani
נַעֲרָה Naara. Puella vel iuuenis: aut excussio: vel vigilans.
נַעֲרַי Naarai. Puer vel iuuenis: siue excutiens: aut vigilans.
נַחֲרַי Naarai. 2. Reg. 23. & 1. Paralip. 11. vbi dicitur naarai berothites: interpretatur naris siue nasus: aut hinniens: vel calefactio: siue ariditas: vel raucedo: aut syriace suffocatio.
נְעַרְיָה Naaria. Puer domini: aut excussio domini: siue vigil domini: vel vigilans dominus.
Naarias. Idem.
אֲנַחֲרָת Naaroth. Ariditas: aut incensio: vel ira: siue hinnitus: aut raucedo: vel syriace suffocatio. heb. anaaroth.
נָחָשׁ Naas. Coluber vel serpens: aut augurans: vel diuinās: siue eneus.
נַחְשׁוֹן Naason. Idem.
נַחַת Náath. Requies: vel ducens: aut syriace descendens.
נְבָיוֹת Nabaioth. Loquele: siue prophetie: aut fructus: vel germinationes.
נָבָל Nabal. Stultus: vel insipiens.
נְבָט Nabath. Aspiciens: siue intuens.
עֶבֶד Nábeth. Seruus: vel operarius. heb. ábed.
נְבוֹ Nabo. Loquela: siue prophetia: aut loquens: vel prophetās siue fructificans: vel germinans.
נָבוֹת Naboth. Idem.
Nabu. Idem.
נְבוּכַדְנֶצַּאר Nabuchodonosor. Gemitus siue planctus iudicii angustie vel pressure: siue coartans iudicium angustie vel pressure
נְבוּכַדְרֶצַּאר Nabuchodonosor. In toto Hieremia excepto cap. 27. & 28. & 29. a. & 34. & 39. b. & in Ezechiel. 26. & 29. & 30 In omnibus his locis in hebreo scribitur nabuchodorosor: quod interpretatur gemitus siue planctus generationis angustie vel pressure: aut coartatio generationis angustie vel pressure.
נְבוּשַׂרְסְכִים Nabusarsathin. duo nomina sunt. Nabu quod interpretatur loquela: siue prophetia: aut loquens: vel prophetans: siue fructificans: vel germinans. & Sarsathim: quod interpretatur ppositꝰcoopimētorū vel vnctionū. heb. sarsachim
נְבוּשַׁזְבָּן Nabusesban. Loqla siue prophetia vel germinatio manās vel fluēs: aut ex hebreo & syro fructus vel germinatio liberationis. heb. nabusesbaz.
Nabuthei. Loquentes: siue prophetantes: aut germinantes. D.
נְבוּזַרְאֲדָן Nabuzardan. Germinatio vel prophetia extranei siue vētilati aut effusi iudicii: vel germiatio siue ꝓphetia extranei siue vētilati aut effusi dñi vel basis. [riace suffocatus.
Nachor. Raucus: vel aridus: aut iratus: vel incensus: aut syriace suffocatus.
Nachor. 2. Reg. 6. Paratus vel certus. heb. nachon.
Nadab. Spontaneus: aut vouens: vel princeps.
Nadabia. Votū dñi: siue spontaneus aut princeps domini.
Nápheg. Imbecillis: aut remissus: vel laxatus.
Naphei. Anima: vel refrigeratus: aut requiescens: vel syriace multiplicans. heb. naphis.
Naphez. Pulcher siue decorꝰ: aut motor eorū. heb. nahem
Naphis. Anima: vel refrigeratꝰ: aut requiescēs: vel syriace multiplicans.
Nage. Claritas: vel splendor. D.
Nahaliel. Torrens dei: siue hereditas dei: aut vallis dei.
Naham. cōsolatio: vel pnīa: siue ducēs eos: aut requies eorū. D.
Nahem. Pulcher: siue iocundus: aut mouens eos.
Naym. Pulchritudo: siue iocūditas: vl'cōmotio aut motꝰ eorum. D.
Naioth. Pulchritudo: siue decor: aut habitaculū.
Namsi. ablatꝰ: siue auferēs: aut tāgēs: vel dormitiōis munꝰ.
Namuel. Dormiens deus: vel dormitio siue somnus dei.
Namuelite. Idem.
Nanee. i. Diane: sic. n. appellabatur diana in lingua persica
Naram. 2. Reg. 23. Non est in hebreo.
Narcissus. Stupefactus: vel negligens. G.
Nasia. Victor: siue eternus: aut fortis.
Nasor. Fons siue oculus atrii vel vestibuli: aut fontis fenum vel herba. heb. enasor.
Natalia. in greco Attalia: & iterptatur augēs: vel nutriēs. G
Nathamélech. Donū regis: siue donum consilii. heb. nathāmélech.
Nathan. Dans vel donatus.
Nathanael. Donum dei.
Nathania. Donum domini.
Nathania. Esd. 10. Donū dñi: vel lumborū dñs: aut ex syro & hebreo spes vel expectatio domini. heb. mathania.
Nathanias. Donum domini.
Nathaniel. Donum dei. heb. nathanel.
Nathinnei. Dati vel donati.
Nathon. Idem. s. n.
Nathon. Ios. 19. Gratie vel misericordie donum.
Naue. Posteritas vel stirps: aut filius: vel eternus seu permanens: vel pulchritudo: siue habitaculum: aut syriace piscis. D.
Naum. Consolator: siue penitens: aut ductor eorum.
Nazarei. Separati: siue coronati: aut sanctificati.
Nazareni. Idem. Sed si per sade litteram scribatur: interpretatur custodientes: vel floridi: aut virgulta. D.
Nazarenus. Idem. s. n. D.
Nazareth. Sanctificata: aut separata: vel coronata. Si autem per sade litteram scribatur interpretatur Custodita: vel florida: aut virgultum. D.
Nazareus. Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus.
Nazareus. Math. 2. Idem. vel per sade litteram custos: siue flos: aut virgultum. D.
Neama. Pulchra siue decora: aut mouens valde.
Neapolis. Noua ciuitas. G.
Nebaan. Fructificans vel germinans visionem: aut loquēs vel prophetans visionem. heb. nebaaz.
Nebai. Fructificans: vel germinans: aut loqnēs: vel ꝓphetans.
Nebalath. Prophetia siue loquela inuoluta vel abscondita: aut germinans vel fructificans siue prophetans inuolute vel abscondite.
Nebath. Aspiciens: vel intuens.
Nebo. Loquela: siue prophetia: aut loquens vel prophetās siue fructificans: vel germinans.

נְבַע Nebo. Nee. 7. d. vbi dicitur Viri rama & nebo interpretatur Collis: aut calix vel vas. heb. géba.
נִבְשָׁן Nebsan. Loquela siue prophetia aut germinatio dormitationis vel mutatiōis: siue germinatio l loq̄la dētis vel eboris
נְבוֹ Nebui. Loquela: siue prophetia: aut loquens: vel prophetans: siue fructificans: vel germinans. heb. nebu.
נְכֹה Nechao. Claudus: vel percussus.
נֶקֶב Néceb. Foramen: aut maledictio: siue vocatio: aut nominatio: vel explicatio.
נַחַלאֶ Néchelescol. Torrens botri: aut vallis botri.
Nechoda. Depictus: siue varius: aut punctuatus: vel pastor: aut incuruatus: vel incensus.
נְחֶלָמִ Neelamites. Somniator vel somnus: siue torrens aut vallis aquarum: vel hereditas aquarum.
נְחֶמְיָה Neemias. Consolatio vel requies domini: aut penitens dominus: siue directio domini.
נְפַתּדֹ Nephador. Fauus hītatiōis vel gn̄ationis: aut distillās siue eleuans vel cribrans habitationem vel generationem.
נֶפֶג Népheg. Imbecillis: aut remissus: vel laxatus.
Nephi. Purificatio. D.
נְפוּסִי Nephusim. Diminuti: aut dilacerati.
נְעִיאֵל Nehiel. Commotio vel motus dei.
נַעֲמָן Neman. Pulcher siue decorus: aut motum preparans.
נִמְרָה Nemra. Leopardus: siue rebellio: aut amaritudo: vel cōmutatio.
Nemrim. Idem. p. n.
נִמְרֹד Nemroth. Rebellis: vel dormitio descensionis: aut dormiens dominans. heb. nemrod.
νεομηνία. Neomenia. Nouilunium. G.
נַפְתָּלִי Neptali. Cōpatio l eqparatio: aut retorsio vel tortuositas.
Neptalim. Idem. heb. neptali.
Neptalite. Idem.
Nepthar. Purificatio. D.
נֶפְתּוֹחַ Nepthóa. Apertus vel apertio: siue sculptura.
Neptuim. Idem. p. n.
נֵר Ner. Lucerna: siue nouale.
נֵרְגַל Neregel. Explorans: vel pedester: siue lucerna discooperta vel coaceruata: aut nouale discoopertum vel reuolutum.
Nergel. Idem.
Nere9. Lucerna: vl nouale. grece vero magn9 iterp̄tatur. D
Neri. Lucerna: vel nouale. D.
נֵרִיָּה Neri. Hiere. 32. lucerna dn̄i: aut nouale domini. heb. neria
Nerias. Idem.
נְצִיב Nesib. Stans: siue statio: vel erectio. scilicet alicuius tituli: aut syriace plantatio.
נִסְרֹךְ Nesrach. Fuga vel tentatio tenera vel delicata: aut vexillū delicatum: vel syriace tabula tua.
-τεύς. Nesteus. Ieiunus vel ieiunans. G.
נְטוֹפָתִ Nethophati. Gutta: siue distillatio: aut gummi.
Nethophatites. Idem.
נְטֹפָה Nethupha. Gutta: siue distillatio: aut gummi: vel declinatio oris.
Nethuphati. Idem.
-μηνίος. Neumenius. Nouus mensis: vel nouilunium. G.
-άνωρ. Nicanor. Victor vel victoriosus. G.
Nicodemus. hebraice interpretatur innocens sanguis. grece vero victoria populi. D.
-λαιτα Nicolaite. Victorie plebis. G.
-λαος. Nicolaus. Idem. s. n. G.
-πολις Nicopolis. Victorie ciuitas: vel victoriosa ciuitas. G.
-φα. Niger. latinum est.
שִׁחֹר Nilus. Hebraice dicitur sychor: & interpretatur niger: vel turbidus: aut matutinus.
-φα. Nympha. Sponsa. G.
נִינְוֵה Niniue. Pulchra siue speciosa: aut habitaculum.
Niniuite. Pulchri siue speciosi: aut habitacula.
Nisan. Vexillum: siue probatio: aut tentatio: vel fuga: aut syriace miraculum. נִיסָן
Noa. Mouens: vel commota. נֹעָה
Noadia. Testificatio vel cetus aut congregatio domini: siue ornatus domini: aut transiens dominus: vel ex syro & hebreo ablatio domini. נוֹעַדְיָה
Noaha. Requiescens: aut ducens vel ductor. נוֹחָה
Nob. Loquela: siue prophetia: aut loquens vel prophetās: siue fructificans vel germinans. נֹב
Nobe. Idem.
Nóbe. Nu. 23. & Iudi. 8. Latrans vel latratus. נֹבַח
Nodab. Vouens: siue spontaneus: aut principalis. נוֹדָב
Nodaia. Testificatio vel cetus aut congregatio dn̄i: siue ornatus domini: vel transiens dominus: aut ex syro & hebreo ablatio domini. heb. noadia. נוֹעַדְיָה
Nóe. Consolatio: vel requies. נֹחַ
Noema. Pulchra siue decora: aut mouens valde. נַעֲמָה
Noeman. Pulcher siue decorus: aut motum preparans. נַעֲמָן
Noemanite. Idem. p. n.
Noemi. Pulchra siue decora. נָעֳמִי
Noesta. Enea: vel erea: aut augurās: vel serpēs: aut serpētina נְחֻשְׁתָּא
Nophech. Fauus: aut cribrū: siue distillatio. heb. nopheth. נֹפֶת
Nóga. Claritas: siue splendor. נֹגַהּ
Noge. Idem.
Nohestan. Eneum: vel cupreum: aut augurium: siue serpētis datum vel donum. נְחֻשְׁתָּן
Nooman. Pulcher siue decorus: aut motum preparans. נַעֲמָן
Noram. Puer vel iuuenis: siue excutiens: aut vigilans: vel mouens canticum. heb. naaran. נַעֲרָן
Norátha. Iuuentus: siue pueritia: aut excussio: siue vigilia: aut stuppa. heb. naarátha. נַעֲרָתָה
Numenius. nouus mensis: vel nouilunium. G. νουμήνιος.
Nun. Posteritas vel stirps: aut filius: vel eternus: seu permanens: aut syriace piscis. נוּן
Nun. Nomen littere. posteritas: aut stirps: vel eternus aut syriace piscis. D.

De incipientibus a littera. O.

Obab. Dilectus. חֹבָב
Obadia. Seruus domini: vel operarius domini. עֹבַדְיָה
Obdia. Idem.
Obdias. Idem.
Obed. Seruus: vel operarius. עֹבֵד
Obed. 2. Paralip. 15. & 28. interpretatur sustentans: vel tenens: aut erigens. heb. oded. עוֹדֵד
Obededom. Seru9 hoīs vel terreni aut sanguinei vel russi עֹבֵד אֱדֹם
Obedia. Seruus vel operarius domini. עֹבַדְיָה
Obediel. Seruus: vel operarius. heb. obed. עֹבֵד
Obeth. Sustentans: vel tenens: aut erigens. heb. oded. עוֹדֵד
Oboth. Phytões: siue vtres: aut p̄res: l desideria. [fr̄is olium אֹבוֹת
Ochozath. possessio: siue app̄hēsio: l collectio: aut visio: seu אֲחֻזַּת
Ochozias. Apprehensio vel possessio dn̄i: seu visio dn̄i. אֲחַזְיָהוּ
Ochran. Turbidus: vel conturbans. עָכְרָן
Odaia. Laus domini: siue confessio domini. הוֹדַיָה
Odaias. Idem.
Odallam. Testimoniū siue ornamētū illis: aut testimōiū siue ornamētū sue miserie: vel transitus aut p̄da sue miserie עֲדֻלָּם
Odaren. Laudis canticum: vel testimonium arce. D.
Odeuia. Laus domini: siue confessio domini. הוֹדַוְיָה
Odia. Idem.
Odoia. Idem.

עֲדוּלָּם Odollam.Testimonium siue ornamentum illis: aut testimoniũ siue ornamẽtũ sue miserie: vel transitus aut preda (sue miserie.
Odolamites.Idem.
הוֹדַוְיָה Oduia.Laus domini: siue confessio domini.
אֶפְלָל Ophal.Iudicans: vel orans.heb.ophlal.
עֹפֶל Ophel.Turris: aut obscuritas: vel nebula.
חֵפֶר Opher.Fodiens: aut explorans: vel confusio.
עֵיפַי Offi.Lassus: aut volans: vel syriace plicatus vel complicatus: aut folium.
חֻפִּים Ophim.Thalamus: siue coopertus: aut littus maris
אוֹפִיר Ophir.Cinis vel incineratio: aut fructificatio.
אוּפָז Ophir.Hiere.10.Aurum obrizum.heb.ophaz.
חָפְנִי Ophni.Pugnus vel pugillus: aut cooperiens.
עָפְנִי Ophni.Iosu.18.Interpretatur volans: siue lassitudo: aut syriace plicatio vel complicatio.
עָפְרָה Ophora.Puluis: aut plumbum: vel hinulus.
Ophra.Idem.
עוֹג Og.Subcinericius panis vel torta: aut subsannatio: vel syriace detentus: aut impeditus.
הוֹהָם Ohani. Ve eis: siue tumultuans: vel conturbans.
אֹהֶל Ohel.Tabernaculum: siue tentorium: aut splendor.
Ohol.Idem.
אַחְלַי Oholai.Deprecans: vel expectans: aut incipiens: vel dolens: siue frater mihi. [aut folium.
עֻלָּא Olla.Eleuatio: vel holocaustum: aut infans vel paruulus.
חֻלְדָּה Olda.Mundus: vel orbis: aut mustella: vel syriace rubigo.
Oldai.idem.
ὀλυμπιάς Olympiadis.Celestis.G.
ὀλυμπᾶν Olympiadem.ad.Ro.16.Idem.in greco olympam.G.
ὀλύμπιος Olympius.Celestis.G.
חלון Olon.Fenestra: siue prophanatio: aut dolor.
אוֹמָר Omar.Dicens vel loquens: siue amarus: vel exaltans.
אָמְרִי Omrai.Dicens vel loquens: aut exaltans: siue amarus: aut syriace agnus.
אוֹנָם Onam.Dolor aut fortitudo siue iniquitas eorum.
אוֹנָן Onan.Dolor: siue iniquitas: aut fortitudo.
ὀνησιφόρος Onesiphorus.Vtilitatem afferens.G.
ὀνήσιμος. Onesimus.Vtilis.G.
Onias.Fortitudo domini: aut nauis.D.
אוֹנוֹ Ono.Dolor aut fortitudo siue iniquitas eius.
אָהֳלָה Oolla.Tabernaculum vel tentorium siue splendor eius.
Oolla.Ezech.24.b.vbi dicitur Ve ciuitati sanguinũ oolle.scribi debet olle: & sic est in bibliis nostris antiquis: & est nomen vasis in quo carnes coquuntur.
אַחְלַי Ooli.Deprecans: siue expectans: aut incipiens: vel dolẽs: siue frater mihi.
אָהֳלִיאָב Ooliab.Tabernaculũ vel tẽtoriũ pr̃is: aut splẽdor patris.
אָהֳלִיבָה Ooliba.Tabernaculũ vel tẽtoriũ meũ in ea: aut splendor meus in ea. [dor excelsorũ.
אָהֳלִיבָמָה Oolibama.Tabernaculum vel tẽtoriũ excelsum: siue splẽ-
אֲחֻזָּם Oozam.App̃hẽsio eorũ: siue possessio eorũ: aut visio eorũ
חֹרֵב Oreb.Desertum vel solitudo: siue destructio: aut siccitas: vel gladius.
עֹרֵב Oreb.Iudi.7.&.8.&.p̃s.82.&.Esa.10.in omnibus his locis interpretatur coruus: vel suauis: aut fideiussor: vel cõmiscens: seu vespertinus. [tio oris
עָרְפָּה Orpha.Ceruix: vel ceruicosa: siue suscitatio oris: l' denuda-
אָרְנָן Ornan.Exultans: siue arca eorum: aut lux filii: siue lux aut maledictio permanens vel eterna.
הֲרָרִי Orodi.Montanus.heb.orori.
חֹרֹנַיִם Oronaim.ire: vel furores: aut syriace libertates.
Oronites.idem.s.n.
ὀρθωσίαδα Orthosiada.Recta vel rectificata.G.

Osa.Confidens: aut protegens. חֹסָה
Osa.1.Parali.4.Festinans: siue tacens: aut sensualis. חוּשָׁה
Osanna.Salua obsecro: vel salua nunc. הוֹשַׁעְנָא
Osée.Saluator: aut salus. הוֹשֵׁעַ
Osia.Fortitudo domini: siue hircus domini.heb.oziáu. עֻזִּיָּהוּ
Osias.Saluator dominus: aut salus domini. הוֹשַׁעְיָה
Osiáu.Fortitudo domini.heb. aziau. עֻזִּיָּהוּ
Othei.Tempus vel hora mea: aut iniquitas mea. עַתַּי
Othin.Tempus siue hora mea.heb.othni. עָתְנִי
Othir.Excellens: vel residuus: aut remanens. הוֹתִיר
Otholia.Tempus domino: siue hora domino. עֲתַלְיָהוּ
Othoniel.Tempus dei: siue hora dei. עָתְנִיאֵל
Oza.Fortitudo: aut capra. עֻזָּה
Oza.1.Paralip.16.confidens: vel protegens.heb.osa. חוֹסָה
Ozái.Videns. חוֹזָי
Ozam.Fortitudo: aut capra.heb.oza. עֻזָּא
Ozan.Fortitudo eorum: aut capra eorum. עֻזָּן
Ozazin.Fortitudo domini.heb.ozaziu. עֲזַזְיָהוּ
Ozenzara.Auricula carnis vel consanguinitatis: aut auricula fermentata vel remanens: siue statera carnis vel consanguinitatis aut residui.heb.ózensara. אָזֶן שֶׁאֱרָה
Ozi.Fortis vel fortitudo mea: aut hircus meus. עֻזִּי
Ozi.Nee.3.interpretatur tunc: siue aut iste. אוּזַי
Ozias.Fortitudo domini: siue hircus domini. עֻזִּיָּה
Ozias.1.Paralip.3.Apprehensio vel possessio domini: siue visio domini.heb.ochozias. אֲחַזְיָהוּ
Ozias.Hiere.42.&.43.interpretatur saluator dominus: aut salus domini.heb.osias. הוֹשַׁעְיָה
Oziáu.Fortitudo domini. עֻזִּיָּהוּ
Oziel.Fortitudo dei: siue hircus dei. עֻזִּיאֵל
Oziel.1.Paralip.23.a.vbi dicitur oziel & aram: interpretatur videns deum. [heb.ozriel. עֻזִּיאֵל
Oziel.1.Paralipo.27.Adiutorium dei: siue atrium dei. עֲזַרְאֵל
Ozieli.Fortitudo dei: siue hircus dei. עָזִּיאֵלִי
Ozielite.Idem.
Ozihem.Non est in hebreo.
Ozni.Auris vel auscultatio mea: siue statera. אָזְנִי
Oznite.Idem.

De incipientibus a littera.p.

Paphum.Bulliens vel estuans.G. πάφος.
Palestina.conspersa.s.cinere vel puluere: siue ruina apposita: vel ruina duplex: aut ruine potus: vel cecidit (bibẽs פְּלֶשֶׁת
Palestini.conspersi.s.cinere vel puluere: siue ruine apposite: vel ruine duplices: aut ruine potus: vel ceciderunt bibentes. פְּלִשְׁתִּים
Palmyra.Hebraice dicitur thamor: & interpretatur palma vel dactilus: aut cõmutatio vel p̃mutatio: siue amaritudo תָּמֹר
Palmyra.2.Paralip.8.Hebraice dicitur thadmor: & interpretatur confessio vel laus amaritudinis: vel confessiõis aut laudis myrrha: siue ex hebreo & syro laus preceptoris vel domini. תַּדְמֹר
Pamphilia.Tota dilecta vel amabilis.G. παμφιλ
Paraclitus.consolator: vel aduocatus.G. παράκλητος.
Parasceue.Preparatio.G. παρασκευή.
Parmena.Permanens.G. παρμέν
Parthi.Lingua scythica dicuntur fugaces vel exules.D.
Páscha.Transitus: vel claudicatio. פֶּסַח
Pathara.calcata: seu conculcata.G. πάταρ
Pathmos.Letalis: vel mortifera.G. πάτμος
Patroba.Paternalis.G. πατρόβ
Patroclus.Patris vel patrie gloria.G. πάτροκλος.

Paulus. Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: & ideo maximus quia minimus. D.
Pedno. Ornamentũ eius: siue ira iudicii eius. heb. apedno.
Pelusium. Hebraice dicitur syn: & interpretatur rubus.
Pentapolis. Quinq; ciuitatum. s. regio. G.
Pentatheucus. Quinq; volumina veteris testamenti: a pente quod est quinq; & teuchus volumen. G.
Pentecoste. Quinquagesima. G.
Pergamus. Altitudo vel sublimitas. G.
Pergen. Valde terrestris. G.
Persa. Frãgens: siue diuidens: aut vngula vel gryphus.
Perse. Idem. plu. nu.
Presepolis. Perse ciuitas. G.
Perses. Frãgens: siue diuidens: aut vngula vel gryphus.
Persia. Idem.
Persida. Idem.
Petrus. Saxum: vel petra. G.
Pigmei. Hebraice dicitur gamadim: & interpretatur nani vel cubitales.
Pila. Hebraice dicitur machthes: & interpretatur contussio vel pila: siue mortariolum.
Pilatus. Constringens vel constrictus. G.
Pyrrhus. Flauus aut rubeus. G.
Pisidia. Picea. i. pice. denigrata. G.
Pisticum. Fidele. G.
Polonites. Cadens: aut occultus.
Pontius. Marinus. G.
Pontus. Mare. G.
Pontus. Geñ. 14. a. Hebraice dicitur elasar: & interpretatur auferens deus: vel ablatio dei: siue recedens a deo.
Portius. Vitulus: aut vitulinus. G
Possidenius. Potum prebens. G.
Priapus. In hebreo est Miphléseth: & interpretatur simulachrum: siue tremor: vel concussio.
Prisca. Latinum est. i. antiqua.
Prisca. Ad Ro. 16. a. &. 1. ad Corinthios. 16. d. &. 2. ad Timoth. 4. d. in greco Priscilla: & interpretatur idem quod prisca diminutiue. Latinum est.
Priscilla. Idem. Latinum est.
Probatica. Ouina: idest locus vbi pecora sacrificanda tenebantur. G.
Prochorus. Expeditus vel facilis: aut promptus vel paratus. G.
Proselytus. Aduena: vel peregrinus. G.
Ptolomaida. Bellicosa. G.
Ptolomais. Idem. G.
Ptolomei. Idem. plu. nu. G.
ptolomenses. Idem. G.
Ptolomeus. Sulcus. s. qui fit cum aratro: siue suspendens aquas: aut coadunatio aquarum. grece vero bellicosus.
Publius. Latinum est.
Pudens. Latinum est.
Puteoli. Latinum est.
Putiphar. Africe taurus: aut ex syro & hebreo saginat9 taurus: vel pinguedinis fructificatio.
Putiphar. Geñ. 41. &. 46. Ex syro & hebreo pinguedinem dissipans: vel pinguedinis denudatio: aut syriace pinguedinis vindicta.

De incipientibus a littera. q.

Quartus. Latinum est.
Quintus. Latinum est.

De incipientibus a littera. r.

Raab. Lata: siue dilatata: aut platea. רָחָב
Ráab. ps. 86. interpretatur Superba: aut fortis: vel tumultuans. רַהַב
Raabía. Latitudo siue platea domini. רְחַבְיָהוּ
Raahía. Visio domini. רְאָיָה
Raaía. Idem.
Ráam. vulua: siue misericordia: aut syriace amicus. רַחַם
Raamías. Tonitruũ domini: siue malum a domino: aut socius a domino: vel pastor a domino. רַעְמְיָה
Rabba. Multa siue grãdis: aut iurgium vel impugnatio. רַבָּה
Rabbath. Idem.
Rabbi. Magister.
Rabmag. Multitudinem dissoluens vel liquefaciẽs: aut magister vel princeps liquefactionis: siue magister vel princeps liquefactus vel tabefactus. רַבְמַג
Rabboni. Magister. syrum est.
Rabboth. Fenus vel vsura: aut multitudo: vel iurgium: siue impugnatio. רִבִּית
Rabsaces. Magister vel prepositus eunuchorum. heb. rabsares. רַבְסָרִים
Racha. Vacuus vel vanus. D.
Rachal. Susurro: aut aromatarius: siue negociator. רָכָל
Rachel. Ouis. רָחֵל
Raddái. Descendens: vel dominans. רַדַּי
Rapha. Medicina vel medicus: aut relaxatio: vel gigas. רָפָא
Rápha. 1. Paralipo. 7. Relaxatio laquei. רָפָה
Raphael. Medicina dei. D.
Raphaia. Medicina domini: siue relaxatio domini. רְפָיָה
Raphaim. Gigantes: vel medici: aut relaxati. רְפָאִים
Raphaim. 1. Paralipo. 20. in fine Gigantissa: vel medicina: aut relaxatio. heb. rapha. רָפָא
Raphia. Medicina domini: siue relaxatio domini. רְפִיָּה
Raphidim. Reclinatoria vel stramẽta: aut remisse manus: vel medicina manuum. רְפִידִים
Raphon. Medicina: vel relaxatio: aut gigas. D.
Raphu. Idem. רָפוּא
Ragau. Socius: aut pastor eius: siue malũ vel cõfractio eius. רְעוּ
Rages. Tempestas: vel cõmotio. D.
Raguel. Pastor dei: aut amicus dei: vel confractio dei. רְעוּאֵל
Rahelaia. Sopor domini: vel inebrians dominus: aut socius vel pastor ipsi domino. רְעֵלָיָה
Rahia. Visio domini. רְאָיָה
Rahuel. Pastor dei: aut amicus dei: vel confractio dei. רְעוּאֵל
Ram. Excelsus: vel sublimis: aut proiiciens. רָם
Rama. Excelsa vel sublimis: aut proiecta. רָמָה
Rama. 1. Reg. 30. in fine destructio: siue anathema: aut rete: vel retiaculũ: siue dedicatũ aut cõsecratũ. s. deo. heb. horma חָרְמָה
Ramatha. Excelsa vel sublimis: aut proiecta. רָמָתָה
Ramathaím. Celsitudines vel sublimitates: aut proiectiones. רָמָתַיִם
Rámathléchi. Eleuatio maxille. רָמַת לֶחִי
Ramathe. Excelsa: vel sublimis: aut proiecta. D.
Ramesses. Tonitruum vel exprobatio tinee: aut malum delens siue dissoluens: vel confractionem dissoluens: aut cõfractus a tinea. רַעְמְסֵס
Rameth. Sublimis vel excelsa: aut proiecta. רָמֶת
Ramoth. Idem. plu. nu.
Ramoth. Deut. 4. &. Ios. 20. &. 1. Paralipo. 6. interpretatur Videns mortem vel intuitus mortis: aut altitudines. רָאמֹת
Ramoth. Esd. 10. Altitudines: siue timens mortem: aut videns mortem: vel proiectio mortis. heb. ieramoth. יְרֵמוֹת
Rapsaces. Magister vel prepositus bibentium: aut magistri osculum vel sacculus: siue multum bibens aut osculãs: vel magnus saccus. heb. rabsaces. רַבְשָׁקֵה

רַבְסָרִיס Rapſaces.Hiere.39.interpretatur Magiſter vel prepoſitus eunuchorum.heb.rabſares.

Rapſaris.Idem.heb.rabſaris.

רָצִין Raſin.Voluntas vel volũtarius: aut curſor ſiue veredarius.

Razias.Secretum domini:vel myſterium domini.D.

רְזוֹן Razon.Tenuis vel macilentus: ſiue ſecretum: aut ſecretarius:vel princeps.

רֶבַע Rébe.Quartus vel quadratus:ſiue accubãs vel accubatio.

רִבְקָה Rebecca.Saginata:ſiue impinguata:aut contentio obtuſſa: vel contentio impedita.

רֶבַע Rébee.Quartus vel quadratus:ſiue accubãs vel accubatio.

רִבְלָה Rebla.Rixa vel magnitudo illi: aut iurgium inueteratum vel conturbatum:ſiue iurgium defluens.

Reblátha.Idem.

רַכָּה Recha.Tenera:vel delicata.

רֵכָב Rechab.Quadriga:aut equitatus vel equitans.

Rechabite.Idem.plu.nu.

רַקַּת Rechath.Vacuitas: ſiue ſputum: aut ſaliua: vel tempus.ſ. quod eſt pars capitis.

רֶקֶם Récem.Vacuꝰ:aut vanus:vel pictura varia: aut ſaliua eorũ.

רְאָיָה Rechia.Viſio domini.heb.rehia.

ῥήγιον. Regium.Ruptura vel factura:quoniã illic terra rupta eſt inter regnum neapolitanum & ſiciliam.G.

רַעְמָה Regma.Tonitruum:ſiue exprobatio:aut malum quoddã: ſiue ſocietas quedam:vel confractio quedam.

מֹלֶכֶת Regma.1.Paralip.7.In hebreo eſt Molécheth:quod interpretatur regina:& ſic tranſtulit beatus hieronymus:& inuenitur in blibliis noſtris antiquis.ſ.regina:ſed vitio ſcriptoris fuit hic poſitum regma pro regina.

רֶגֶם Régom.Lapidans:vel lapidatus:aut purpureus.

רֶקֶם Réchem.Vacuus:aut vanus:ſiue pictura varia: vel ſaliua eorum.heb.récem.

רַעְמָה Rema.Tonitruum:ſiue exprobatio:aut malum quoddã:ſiue ſocietas quedam:vel confractio quedam.

רְמַיָה Remeia.Sublimis vel excelſus dñs:aut proiectio domini.

כִּיוּן Rempha.Pro hoc in hebreo eſt chiun: quod interpretatur placenta.i.torta adipe conſperſa:ſiue preparatus:aut compoſitus.hebrei vero dicunt chiun lingua arabica vel punica ſaturnium ſignificare.

Remmi.Non eſt in hebreo.

רִמּוֹן Remmon.Malum granatum:ſiue altitudo.

רִמֹּן פֶּרֶץ Remmõphares.Maligranati diuiſio:aut malum granatum diuiſionis:ſiue altitudinis diuiſio.

רִמּוֹנוֹ Rẽmono.Malum granatum eius:ſiue altitudo eius.

מְרֵמוֹת Remoth.Amaritudo ſiue myrrha mortis: aut altitudines: vel deceptiones.heb.meremoth.

Res caput:ſiue principium:aut paupertas.D.

רִסָּה Raſſa.Irroratio:vel ſtillicidium.

Reſa.Luce.3.Caput:vel voluntas:aut curſus.D.

רֶשֶׁף Réſeph.Volucris:aut diabolus:vel ſagitta.ſ.ignita.

רֶצֶף Réſeph.4.Reg.19.& Eſa.37.interpretatur Pauimentum: vel extenſio:aut pruna.i.calculus ignitus.

מֹפִים Reſemophim.Ex ore: vel ſyriace cooperimenta.heb.mophim.

רֶסֶן Réſen.Frenum.

רִצְפָּה Reſpha.Extenſio:ſiue pauimentum: aut pruna.ideſt calculus ignitus.

רִצְיָא Reſia.Volũtas:aut voluntarius:ſiue curſor:aut veredarius.

רִתְמָה Rethma.Iuniperus:ſiue ſonitus aut ſtrepitus.

רְעוּ Reu.Socius:vel amicus:aut paſtor: ſiue malũ:aut cõfractio.

רְחוּם Reum.Pius ſiue miſericors:aut ſyriace amicus.

רִיבַי Ribai.Pugnans vel obiurgans:ſiue multiplicans.

רִיפַת Riphat.Medicina:ſiue relaxatio: vel bouile:hoc eſt vbi boues clauduntur.

Rimma.Canticum:ſiue exultatio.heb.rina.

Rimoth.Altitudines:ſiue videns mortem:aut timens mortem:vel proiectio mortis.heb.ierimoth.

Roaga.Saturatus vel inebriatꝰ meditatione vl' eloquio:aut ſaturatus vel inebriatus abſtractione vel ſeparatione.

Roboam.Dilatans populum: aut latitudo vel platea populi:ſiue odor vel odorans cum populo.

Rode.Roſa.G. ῥόδη.

Rodochus.Roſeus currus.G. ῥόδοχος.

Rodum.Roſa.G. ῥόδος.

Rogel.Pes:ſiue pedeſtris:aut explorans:vel delator ſiue accuſator:aut ſyriace conſuetudo.

Rogelim.Idem.plu.nu.

Rogomélech.Lapidans regem vel conſiliarium:aut purpura regis vel conſiliarii.

Roma.Excelſa vl' ſublimis: aut rhinoceros:vl' ĩtuẽs nimis.

Roma.Ioſ.15.Excelſa vel ſublimis:aut proiecta.

Roma.1.Reg.30.Deſtructa:ſiue anathematizata:aut rete vl' retiaculũ:ſiue dedicata vel conſecrata.ſ.deo.heb.arama.

Roma.Ciuitas italie: valẽs vel valẽtia:aut potens vel robuſta.G. ῥώμη.

Romani.Idem.plu.nu.G. ῥωμαῖοι.

Romani.Daniel'.11.Pro hoc in hebreo eſt chithim: & interp̃tatur cõterentes:vel cõtritio maris:ſiue diadema: aut aurum:vl' tinctura:aut ex ſyro & hebreo coaceruatio maris.

Romanus.Valens:ſiue potens:aut robuſtus.G. ῥωμαῖος.

Romathites.Excelſus vel exaltatus:aut proiiciens vel proiectus.

Romelia.Excelſus domini: ſiue celſitudo domini:aut proiectus a domino.

Romethiézer.Exaltans adiutorem vel auxilium: ſiue exaltaui atrium.heb.romemthiézer.

Roob.Latitudo ſiue dilatatio:aut platea.

Roobia.Latitudo ſiue dilatatio dñi:aut platea domini.

Rooboth.Latitudines ſiue dilatationes:aut platee.

Roth.Corone: ſiue calamus inebriationis vel ſaturitatis: aut ex ſyro & hebreo conſilium inebriationis vel ſaturitatis.heb.ataroth.

Ruben.Videns filium:vel viſio filii:aut viſionis filius.

Rubenite.Idem.

Rubenites.Idem.

Ruffus.Latinum eſt.

Ruma.Excelſa ſiue ſublimis:aut proiecta.

Ruth.Saturata:vel inebriata.

De incipientibus a littera.S.

SAaph.Cogitãs:aut qui volat vel preuolãs.

Saal.Poſtulãs ſiue poſtulatus: aut cõmodatus: ſiue ſepulchrum:vel infernus:aut fouea.

Saarim.Porte:ſiue eſtimationes:aut appreciationes:vel capilli:ſiue ordeum:aut tempeſtates: ſiue demones: aut piloſi:vel hirci.

Saba.Conuerſio:ſiue captiuitas:aut canicies:vel ſeſſio.

Saba.Geñ.10.a.&.1.Paralipo.1.a.vbi dicitur Saba & euila. & p̃s.71.& Eſa.43.a.interpretatur Circuitio: aut ebrius: vel ſyriace ſenex.

Saba.3.Reg.11.d.Excercitus: ſiue militans: aut preceptum in ea:vel inflata aut tumida.heb.ſoba.

Sabaa.Non eſt in hebreo.

Sabad.Dei dos:vel dei dotatio.heb.elzabad.

Sabaim.Circuitiones:aut ebrii:vel ſyriace ſenes.

Sabama.Conuerſio ſiue captiuitas nimia: aut canicies vel ſeſſio multa.

שְׁבָם Saban. Conuerſio vel captiuitas eorum: aut canicies vel ſeſſio eorum. heb. ſabam.

שְׁבַנְיָה Sabania. Conuertens vel captiuās dominus: aut intelligēs vel edificās dominus: ſiue intellectus vel filiatio domini.

צְבָאוֹת Sabbaoth. Exercitus. plu. nu. ſiue militie: aut fortitudines.

שְׁבָרִים Sabarim. Confractiones: ſiue ſpes: vel expectationes: aut frumenta.

סִבְרַיִם Sabarim. Ezechiel. 47. c. Circuitus altitudinis: aut ſyriace opiniones vel cogitationes: aut ſperantes vel ſpes.

שֵׁבֶט Sabath. Sceptrum vel virga: aut tribus.

סַבְתָּה Sabatha. Circuitus vel circuiens: aut cauſans: vel ſyriace ſenectus.

סַבְתְּכָא Sabathaca. Circuiens percuſſionem: vel cauſa percuſſionis: aut ex ſyro & hebreo ſenectutis percuſſio.

שַׁבְּתַי Sabathai. Sabbatum meum: vel requies aut ceſſatio mea.

Sabbatiſmus. Requies: vel ceſſatio. D.

שַׁבָּת Sabbatum. Requies: ſiue ceſſatio.

שָׁוֵה Sabe. Planicies: vel eqtas: aut ponēs vel poſit⁹. heb. ſaue.

שֶׁבַע Sabee. Septem vel ſeptimus: aut ſaturitas: ſiue iuramētum.

שְׁבָאִים Sabei. Captiuantes: ſiue conuertentes: aut cani: vel ſedētes.

שֶׁבֶר Saber. Confractio: aut ſpes: vel frumentum.

צֹחַר Saber. Gen. 46. Lucidus vel candidus. heb. ſaher.

חֲשַׁבְיָה Sabias. Numeratio vel eſtimatio aut appreciatio domini: vel cogitatio ſiue artificium domini: aut feſtinatio vel ſilētium in domino. Heb. aſabias.

שְׁבַנְיָה Sabnia. Conuertens vel captiuans dominus: aut intelligēs vel edificans dominus.

זָבוּד Sabud. Dotatus: vel dos. heb. zabud.

סֻכָּה Sacha. Vmbraculum: vel operimentum: ſiue protectio: aut vnctio: vel ſyriace ſpeculatio. heb. ſachacha.

שָׂכָר Sachar. Merces: ſiue precium: aut ſicera: vel ebrietas.

זַכּוּר Sachur. Memor vel cōmemorās: aut maſcul⁹. heb. zachur.

Sade. Iuſtus: vel iuſtitia. D.

צָדוֹק Sadoch. Iuſtus: aut iuſtificatus.

Saducei. Idem. plu. nu. vel ſyriace ſciſſi vel ſciſmatici. D.

סַף Saphai. Limē vel ſuperliminare: aut hydria: vel phiala: ſeu finis: aut conſumatio.

שָׁפָן Saphan. Hericius: aut cuniculus vel cyrogrillus: ſiue abſconditus vel reconditus: aut labium vel ripa ſiue confractio eorum.

שְׂפָם Saphan. 1. Paralipo. 5. interpretatur Barba: ſiue labium aut ripa eorū: vel confractio aut ſolitudo eorū. heb. ſapham.

שָׁפָט Saphat. Iudex: vel iudicans.

שְׁפַטְיָה Saphata. Iudicās dñs.: ſiue iudiciū domini. heb. ſaphatia.

Saphatia. Idem.

Saphatias. Idem.

Saphira. Narrans: vel numerans: aut libraria vel litteraria: aut ſyriace formoſa. D.

צָפוֹן Saphon. Aquilo: ſiue abſconditus: aut ſpeculator.

שָׁגֶה Saie. Ignorans: ſiue comprehendens vel attingens: aut ſyriace multus: ſiue multiplicans. heb. ſage.

שֻׁעָלִים Salabim. Reſpiciens corda: ſiue pugnus vel pugillus in mari: aut vulpes in mari: vel ſemita in mari.

שֻׁעֲלְבֹנִי Salabonites. Vulpis intellectus vel fili⁹: aut vulpis edificiū: ſiue pugilli aut pugni edificium vel intellectus: ſiue ſemita edificii vel intellectus aut filii.

שֶׁלַח Salai. Miſſio vel mittens: ſiue ramus: aut propagines, vel telum: aut arma. ſ. miſilia: vel ſyriace ſpolians vel ſpoliat⁹.

שְׁלֻמִיאֵל Salamiel. Pax dei: ſiue perfectio dei: aut retributio dei.

σαλαμίνα Salamina. Cōmota: vel conquaſſata: aut fluctuans. G.

צִלְתַּי Salathi. Vmbra: ſiue tinnitus: aut aſſans vel torrefaciens: aut ſyriace orans.

שְׁאַלְתִּיאֵל Salathiel. Poſtulatus dei: ſiue cōmodatus dei.

Salboni. Vulpis intellectus vel filius: aut vulpis edificium: vel pugilli aut pugni edificium vel intellectus: ſiue ſemita edificii vel intellectus aut filii. שַׁעַלְבֹנִי

Sale. Miſſio: vel mittens: ſiue ramus aut propagines: vel telum: aut arma. ſ. miſilia: vel ſyriace ſpolians vel ſpoliatus. שֶׁלַח

Salebim. Reſpiciens corda: ſiue pugnus vel pugillus in mari: aut vulpes in mari: vel ſemita in mari. שַׁעַלְבִים

Salecha. Caniſtrum tuum: aut eleuatio ſiue cōculcatio tua. סַלְכָה

Saled. Afflictio: vel ſyriace calefactio: vel aduſtio. סֶלֶד

Saleph. Euaginans: vel euellens: aut diſcalcians. שֶׁלֶף

Salem. Pax. שָׁלֵם

Salem. Gen. 33. & 46. interpretatur Pax: ſiue perfectio: aut retributio. שָׁלֵם

Salemoth. Pacificatio: ſiue perfectio: aut retributio. שְׁלוֹמוֹת

Salphaad. Vmbra formidinis: ſiue tinnitus formidinis: vel aſſationis aut ſubmerſionis formido. צְלָפְחָד

Salim. Vulpes. plu. nu. aut pugilli ſiue pugni: vel ſemite. שַׁעֲלִים

Salimith. Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuens. שְׁלוֹמִית

Saliſa. Trina: aut principalis: ſiue ternaria: vel principiſſa: aut duciſſa. שָׁלִשָׁה

Salma. Pax: ſiue perfectio: vel retributio: aut veſtimētum. שַׂלְמָה

Salmana. Vmbra prohibita: aut vmbra vel imago cōmotionis: ſiue tinnitus cōmotionis: vel ſubmeſio prohibitionis aut cōmotionis. צַלְמֻנָּע

Salmana. Oſee. 10. interpretatur Pacificus: ſiue perfectus: aut retribuens. heb. ſalman. שַׁלְמַן

Salmanaſar. Pax ligata: ſiue perfectio vel retributio ligata: aut pax vel perfectio ſiue retributio nunc ablata vel nunc recedens. שַׁלְמַנְאֶסֶר

Salmias. Pax domini: ſiue perfectio aut retributio dñi. שְׁלֶמְיָה

Salmon. Pacificus: ſiue perfectus: aut retribuens. שַׁלְמוֹן

Salmona. Vmbre munus vel numerus: ſiue tinnitus numeri vel muneris: aut imago noſtra. צַלְמֹנָה

Salmonem. Fluctuatio vel cōmotio: aut conquaſſatio. G. σαλμώνη.

Salo. Caniſtrū: vel exaltatio: ſiue cōculcatio: aut equiparat⁹. סַלּוּא

Salome. Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuens. D.

Salomi. Pacificus: ſiue perfectus: aut retribuens. שְׁלוֹמִי

Salomith. Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuens. שְׁלוֹמִית

Salomon. Pacificus. שְׁלֹמֹה

Salon. Manens: vel qui manet: aut pacificus: vel abundans: aut ſyriace illudens vel decipiens. D.

Salon. Fluctus: vel cōmotio. G. λάσον.

Saltus. Latinū nomen eſt: & eſt interp̄tatio huius nominis iaheri: quod ſaltum ſiue ſiluam aut fauum ſignificat. יַעְרִי

Salum. Caniſtrum: ſiue exaltatio: aut conculcatio: vel equiparatus. heb. ſalu. סַלּוּא

Salumith. Pacifica: ſiue perfecta: aut retribuens. שְׁלוֹמִית

Saluſa. Trinus: vel principalis: aut dux. שִׁלְשָׁה

Sāma. Perditio: ſiue deſſolatio: vel ſtupor: aut ibi: ſiue nomen: aut nominatus: vel appoſitus. שַׁמָּה

Sāma. 1. Paralip. 2. e. & 5. & 8. īterp̄tatur audiēs: vel obediēs. שֶׁמַע

Sāma. 1. Paralipo. 3. Exauditus: ſiue ipſe exaudiens vel obediens. heb. hoſama. הוֹשָׁמָע

Sāmaa. Perditio: ſiue deſolatio: aut ſtupor: vel ibi: ſiue nomen aut nominatus: vel appoſitus. שַׁמָּה

Sāmaa. 2. Reg. 21. & 1. Paralipo. 6. & 20. interpretatur Audiens: vel obediens. שִׁמְעָה

Sāmaa. 1. Paralipo. 8. interpretatur Nominatus: vel appoſitus: aut perditio: vel deſolatio. שִׁמְאָה

Samach. Adherens: vel innixus: aut iunctus. סָמַךְ

Samad. Deſtruens: ſiue exterminans: aut conterens. שֶׁמֶד

Sāmai. Nomen meum: aut deſolatio vel perditio mea: ſiue ſtupor: aut celi. שַׁמַּי

שְׁמַעְיָה Samaia.Audiens dominū:vel obediens domino.
Samaias.Idem.
שַׁמְּהוֹת Samaoth.Desolatio vel pditio:aut stupor:siue ibi iniquitas aut nomē iniquitatis:vel desolās aut perdēs iniquitatem.
צְמָרַיִם Samaráim.Lane:aut medulle.s.arborum.
שְׁמֶרֶת Samarath.Custodia: vl'adamas:aut vepres:vl'spina seu fex.
צְמָרִי Samareus.Lana:vel medulla.s.arborum.
שֹׁמְרוֹן Samaria. Custodia : vel adamas : aut vepres vel spina : seu fex eius.
שְׁמַרְיָה Samaria.1.Paralipo.12.& Esd.10. interpretatur Custodia domini:aut adamas domini:seu vepres vel spina domini.
Samarias.Idem.
שֹׁמְרֹנִים Samaritani.Custodes:vel adamātini:siue spinosi:aut feces: vel feculenti.
Samaritanus.Idem.singu.nu.
Samarite.Idem quod samaritani.
צְמָרִי Samarites.Lana aut laneus:vel medulla.s.arborum.
סְמַכְיָהוּ Samatias.Adherens domino:vl'innitens aut iunctus domino.heb.samachias.
שָׁמַע Sáme.Audiens: vel obediens.
Samech.nomē lrē:Adhesio:siue innixio:aut iūctura.D.
שְׁמַר זְמַר אוֹן Sameron.Custos amaritudinis vel myrrhe fortis vel dolorose aut inique:aut adamas vel spina siue fex myrrhe doloris aut iniquitatis vel fortitudinis. heb.samerōmeron.
שַׁמְגַּר Samgar.Nominatus aduena:siue ibi peregrinus vel certās: aut nominis ruminatio: vel desolatio siue stupor aduene vel ruminantis aut certantis.
שָׁמִיר Samir.Custodia:seu vepres vel spina:aut adamas:vel fex.
שֵׁמוֹת Samoth.Nomina: vel desolationes : aut perditiones : siue stupefactiones.
σαμοθρᾳκη Somothracia.Arenosa:& aspera.G.
שִׁמְרִי Samri.Custodiens:siue spina:aut fex:vel adamas.
שֹׁמְרוֹן Samron.Custodia : siue adamas : aut vepres vel spina : seu fex eius.
שֵׁמוֹת Samroth.Nomina:aut desolationes : siue perditiones : aut stupefactiones.heb.samoth.
שִׁמְשַׁי Samsái.Sol meus:aut nomen muneris : siue ibi munus:aut syriace minister.
Samsame.Nomen auditum:vel famosa auditio.D.
שַׁמְשְׁרַי Samsari. Nomen cantantis vel dominantis:aut ibi cantor: vel ibi dominans.
שִׁמְשׁוֹן Samson.Sol eius : aut nominis iteratio vel secundatio siue mutatio: vel nomen dormientis:aut ibi dormiens:vel syriace seruicium aut ministerium eius.
שַׁמּוּעַ Sāmúa.Audiens:vel obediens.
שְׁמוּאֵל Samuel.Postulatus a deo:aut nomen eius a deo.
שַׁמּוּעַ Samúha.Audiens:vel obediens.
σάμος Samum.Arenosa.G.
סַנְבַלַּט Sanaballath. Rubus in abscōdito vel in inuolutione:aut ex syro & hebreo inimicus in abscōdito vel in inuolutione.
צַעֲנַנִּים Sanamim.Motiones:vel motus dormiētis.heb.sananim.
צִנָּן Sanan.Frigiditas:siue scutum vel arma.
שְׂנִיר Sanir.Dormiens lucerna vel nouale: siue iteratio vel mutatio aut secundatio lucerne vel noualis:aut mutatio vel iteratio aut secundatio docentis vel ostendentis.
שִׁיאֹן Sanir.Deut.4.Sonitus siue strepitus:aut munus fortitudinis vel doloris.heb.seon.
שָׁמִיר Sanir.Iudi.10.Custodia:siue vepres:aut spina:vel adamas: seu fex.heb.samir.
שָׂרָה Sara.Dn̄a vel princeps.
שֶׂרַח Sára.Geñ.46.& Nu.26.&.1.Paralip.7.f.interp̄tatur Odorans:vel dn̄a odoris:aut canticum odoris.
צָרְעָה Sara.Iudi.13.&.16.& Nee.11.Lepra:aut scrabo.
זֶרַח Sára.1.Paralipo.1. interp̄tatur Oriēs: vel clarus.heb.zára.

Sa.

Sara.1.Paralipo.7.e.Caro:vel consanguinitas:aut fermentum:siue residuum vel remanens.
Saraa.Lepra:aut scrabo.
Sarabia.Siccitas dn̄i:vel preualēs cū dn̄o.aut psallēs in dn̄o vel cum domino.
Sarabias.Idem.
Sarahim.Nigri:vel turbidi:aut matutinantes vel manicantes:heb.saharáim.
Saráí.Domina mea:vel princeps mea.
Sarai.1.Paralipo.2. Leprosus:vel scrabro.
Sarai.Esd.10. Dn̄s aut princeps meus: vel cāticum meum.
Saraia.Princeps domini:vel canticum domini.
Saraia.1.Paralip.9.iterp̄tatur Porta dn̄i : siue estimatio aut appreciatio vel capillus dn̄i:aut hircus dn̄i:siue ordeū vel tempestas domini:aut demonis dominus.heb:saaria.
Saraias.Princeps domini:aut canticum domini.
Sarar. Vmbilicus:aut cogitatio: vel insidiatio:siue cantans: vel dominans.
Sarásar. Prepositus thesauri vel cellarii : aut psallentis thesaurus vel cellarium:seu qui videt angustiam: aut ex syro & hebreo castrametatio angustiantis.
Sarathásar.Plasmatio matutina:aut angustia vel colligatio matutina:siue angustia vel figura nigredinis.
Sarathi.Leprosus vel scrabro.
Sardis.Princeps iocunditatis:aut canticum letitie: vl'id qđ remanet aut relinquitur:vel syriace cortina.D.
Sarea.Lepra: vel scrabro.
Sareas.Princeps domini:aut canticum domini.
Sarebias.Siccitas domini: vel preualens cum domino : aut psallens in domino vel cum domino.
Sáred.Ablatio dominii vel descēsionis:aut syriace cortina.
Sareda. Angustia vel colligatio dominii vel descensionis: aut plasmatio dominii vel descensionis.
Saredatha.Idem.
Saredite.Ablatio dn̄ii vel descensionis: aut syriace cortina.
Sareite.Leprosus:vel scrabro.
Sarépta.Angustia bucelle vel panis:siue conflatio vel conflatorium:aut angustie dilatatio vel persuasio.
Sáres.Radix:vel catenula.
Sáreth.Ablatio dominii vel descensionis: aut syriace cortina.heb.sáred.
Sareth.1.Reg.9.Non est in hebreo.
Sargon.Auferēs protectionem vel corpus aut colorē : siue auferens hortum:aut syriace rete vel retiaculum.
Saria.Porta domini: siue estimatio vel appreciatio aut capillus domini:vel hircus domini: siue ordeum vel tempestas domini:aut demonis dominus.
Sarias.Princeps domini:siue canticum domini.
Sarim.Porte:siue estimationes : aut appreciationes:vel capilli:siue ordeum:vel tempestates:aut demones: siue pilosi:vel hirci.
Sarion.Lorica:vel planicies:aut canticum columbe.
Sarith.Relictus vel remanens:aut principis manus: siue cāticum manus.heb.sarid.
Sarma.Destructio: siue anathema : aut rete vel retiaculum: siue delicatum aut cōsecratum.s.deo.heb.harma.
Sarohen. Princeps gratie vel principis gr̄a : siue canticum gratie.
Saron.Planicies:aut canticum eius.
Sarona.Idem.heb.saron.
Saronites.Planicies:vel planus:siue cantans.
Sarsathin. Prepositus cooperimentorum vel vnctionum. heb.sarsachim.
Sarthan.Tribulatio siue angustia:aut colligatio : siue plasmatio:aut figuratio: vel angustiam dans.

Sarthana.Idem.
Saruch.Palmes vel farmentum : fiue ramus : aut conuolutio.heb.farug.
Saruia.Anguftia vel tribulatio domini : aut colligatio fiue plafmatio vel figuratio domini.
Safabafar. Gaudium in tribulatione vł in anguftia:aut gaudii prohibitio vel munitio: fiue gaudium vindemie : vel fexta anguftia:aut lignum vel byffus anguftie.
Safagazi. Qui facit trāfitum vel tonfionem: aut refpiciens trāfeuntem vel tondentem:fiue comprimens vellus.
Sathan.Contrarius fiue aduerfarius.
Sathanas.Idem.
Saul.Poftulatus:fiue cōmodatus:aut fouea fiue fepulchrū: vel infernus.
Saul.1.Reg.13.d. vbi dicitur ad terrā faul interpretatur vulpes:fiue femita:aut pugnus vel pugillus.heb.fual.
Saulite. De faul quod interpretatur poftulatus: fiue cōmodatus:aut fouea:fiue fepulchrum:vel infernus.
Saulus.Poftulatus:fiue cōmodatus:aut fepultus.
Saura.Salamandra:genus lacerte.G.
Schariot.In greco fcribitur ifcarioth:& hebraice interpretatur vir occifionis:aut vir exterminationis vł mortis.D.
Schariotes.Idem.
Scena.In greco fcribitur fceua:& interpretatur difpofitus: vel preparatus.G.
Scenophegia.Feftum tabernaculorum.G.
Scythe.Coriarii:vel cerdones.G.
Scytopolite.Coriarii ciues.G.
Sebe. Septem vel feptimus:fiue faturitas:vel iuramētum.
Sebechai. Sabbatū:fiue requies:vel ceffatio:heb.febethai.
Sebenia.Conuertens vel captiuās dominus: aut intelligēs vel edificās dominus : fiue intellectus vel filiatio domini.
Sebenia.Nee.11.Audiēs dn̄m:vł obediēs dn̄o.heb.femeia.
Sebenias.Conuertens vel captiuās dn̄s: aut intelligens vel edificās dominus:fiue intellectus aut filiatio domini.
Sebeon.Stās iniquitas: fiue inflatio vel tumor peccati : aut fyriace tinctus vel intingens.
Sebia. Damula vel caprea : aut pulchra : vel precipua : fiue ftans dominus:aut fyriace voluntaria.
Sebna.Conuertens vel captiuās dn̄s:aut intelligēs vel edificans dn̄s:fiue intellectus vel filiatio dn̄i.heb.febnia.
Seboim.Damule vel capree : fiue pulchri vel precipui : aut inflati:vel fyriace voluntarii.
Seboim.1.Reg.13.& Nee.11.interpretatur Intincti:aut tincture:vel ftantes acerui.
Sebbóleth.Spica:aut fluctus.f.aquarum.
Sechamonites. Vmbra lambentis vel percutientis populū meum:aut affans vel torrefaciens lambentem vel percutientem populum meum.heb.félechamonites.
Sechar.Munus hoc:aut munus afpergens.heb.feza.
Sechem.Pars:fiue portio: vel humerus : aut manicatio vel matutinatio.
Sechemite.Idem.p.n.
Sechenia. Vicinus dominus:aut habitatio domini.
Sechenia.Nee.10.Conuertens vel captiuans dominus : aut intelligens vel edificās dominus:fiue intellectus aut filiatio domini.heb.febenia.
Sechenias.Vicinus dominus:aut habitatio domini.
Sechri.Occultus vel abfconditus:aut demoliens:fiue refugium meum.heb.fethri.
Sechróna.Ebrietas aut precium vel merces eius.
Secundus.Latinum eft.
Sedáda. Latus eius : fiue cibarium aut venatio eius:vel infidie eius.

Sedechias.Iuftus domini:vel iuftitia domini. צִדְקִיָּהוּ
Sedei. Oīpotens:vel deuaftator:aut ager: feu mām̄illa.D.
Sedeur.Ager luminis vel ignis:fiue vbera luminis:aut omnipotentis lumen:vel deuaftatoris ignis. שְׁדֵיאוּר
Seddo.Iuftus:vel iuftificatus.heb.fedoch. צָדוֹק
Sepham.Barba:vel labium eorum : aut ripa vel littus fiue confractio eorum. שְׂפָם
Sephàma.Barba:vel labium eius:aut ripa vel littus quoddā fiue conterens aut confracta valde. שְׂפָמָה
Sephamoth.Barbe:vel labia: fiue ripa vel littus mortis:aut labium mortis:vel conterens mortem. שִׂפְמוֹת
Sephan.Barba: vel labium eorum : aut ripa vel littus eorū: fiue confractio eorum.heb.fepham. שְׂפָם
Sephar.Liber:aut fcriba:fiue narratio:aut numerus:vel fyriace portus. סְפָרָה
Sepharuáim.Libri: vel fcribe:aut narrationes: vel numeri: fiue liber vel numerus eius mare : aut ex fyro & hebreo portus maris. סְפַרְוַיִם
Sephat.Specula:fiue cooperimētum:aut enatatio:vel expectatio:aut fauus. צְפַת
Sephata.Idem.
Sephei.Inūdatio:fiue multitudo. שְׁפְצִי
Sephela.Humilis:vel cāpeftris:aut planicies.D.
Sepher.Tuba: vel pulchritudo:aut fyriace bonitas. שֶׁפֶר
Sephi.Solitudo vel defertū:aut labium: feu ripa: vel littus: aut confractio. שְׁפוֹ
Sephi.1.Paralipo.1.interpretatur Speculator:vel fauus:aut cooperimentum:vel expectatio. צְפִי
Sephiphima.Barba:vel labiū eorum:aut ripa vel littus eorum:fiue confractio eorum.heb.fephim. שְׁפִים
Sephon.Aquilo vel aquilonaris:fiue abfconditus : aut fpeculator. צְפוֹן
Sephonite.Idem.plu.nu.
Sephor. Auis vel paffer:aut corona vel fertum : aut fyriace mane.i.matutinum tempus:vel hedus. צִפּוֹר
Sephora.Pulchra:aut tuba:vel fyriace bn̄ficiens vł bonitas. שִׁפְרָה
Sephora.Exo.2.&.4.&.18. interp̄tatur Auis vł paffer:aut corona vel fertū: aut fyriace mane.i.matutinū tempus: vł hedus. צִפֹּרָה
Sephtan.Iudex vel iudicans. שְׁפָטָן
Sephua Speculator: fiue cooperimentum : aut expectatio: uel fauus.heb.fephu. צְפוֹ
Sephupham.Ceraftes ferpentis genus.heb.fephuphan. שְׁפוּפָן
Ségor.Parua. צוֹעַר
Segub.Fortificatus:aut exaltatus. שְׂגוּב
Seyr.Hifpidus fiue pilofus:aut hedus:vel demō: feu ordeaceus:vel tempeftas. שֵׂעִיר
Seyr.4.Reg.11.Receffio:fiue rebellio.heb.fur. סוּר
Seyra.Parua:fiue tribulata. צְעִירָה
Seyra.1.Paralip.7.fcribi debet Syra.eft.n. ī hebreo aramia que mulierem de aram.i.de fyria fignificat:& interpretatur fublimis vel excelfa:aut decipiens. אֲרַמִּיָּה
Seyrath.Hedus:fiue pilofus : aut demon : vel tempeftas:fiue ordeum. שְׂעִירָתָה
Seys.Flos:aut germē:fiue cincinnus:aut afpectus:vel fyriace ala:vel penna. צִיץ
Sella. Vmbra : aut affatio vel torrefactio : fiue tinnitus : aut fyriace oratio. צִלָּה
Sela.Diffoluēs:fiue difcalciās: vł fyriace illudēs vł decipiēs. שֵׁלָה
Séla.Iof.18.Cofta fiue latus:aut claudicatio. צֵלַע
Sela.4.Reg.12.interpretatur Exaltatio: fiue conculcatio: vel equiparatio:aut fyriace caniftrum. סֶלָא
Selachi.Ramus vel propagines:fiue miffio vł mittēs:aut telum vel arma.f.miffilia:vel fyriace fpolians vel fpoliatus. שִׁלְחִי
Sellai.Caniftrum:vel eleuatio:fiue conculcatio. סַלַּי

Sellaia.Idem.heb.sellai.
שַׁלָּנִי Sellaite.Discalcians: siue dissoluens:vel syriace illudens vel decipiens.
סַלְכָה Selcha.Canistrum tuũ:vel eleuatio aut conculcatio tua.
שַׁעַלְבִין Selebim.Vulpis intellectus vel filius: aut pugnus vel pugillus intellectus:siue semita intellectus vel filii:aut respiciẽtis intellectus.heb.selebin.
Selebin.Idem.
צֶלֶק Sélech.Vmbra vel tinnitus lambentis vel percutientis:aut assans vel torrefaciens lambentem vel percutientem.
שַׁלֵּם Sellem.Pacificus:siue perfectus:aut retribuens.
שֶׁלֶמְיָהוּ Selemiáu.Pax domini:siue perfectio domini:aut retributio domini.heb.selemiáu.
Selemias.Idem.
שִׁלֵּמִי Sellemite.Pacifici:siue perfecti:aut retribuentes.
שְׁלֹמִית Selemith.Pacifica:siue perfecta:aut retribuens.
שָׁלִשׁ Selles.Trinus:aut princeps:vel dux.
צְלְלְתַּי Selethai.Vmbra: siue assatio: vel torrefactio: aut tinnitus meus:vel syriace oratio mea.
σελευκεία Seleucia.Cõmota vel conquassata:aut fluctuans.G.
σέλευκος. Seleucus.Cõmotus: vel conquassatus:aut fluctuans.G.
שְׁלָחִים Selim.Missi:vel propagines:aut rami:siue arma.s.missilia: aut syriace spoliantes.
שַׂמְלַי Selmai.Linteum:vel sinister:aut nomen mihi:vel stupefactio mihi:siue appositus mihi.heb.semlai.
צַלְמוֹן Selmon.Obscuritas:aut imago eius: siue vmbra muneris vel numeratiõis: aut tinnitus numerationis vel muneris.
שַׁלְמַי Selmon. Nee.7. Pacificus: siue perfectus: vel retribuens. heb.selmai.
צֶלַף Selo. Vmbra vel tinnitus concussionis:aut ex hebreo & syro vmbra coniuncta.heb.seleph.
שְׁלֹמִית Selomith.Pacifica:siue perfecta:aut retribuens.
שַׁלֻּם Sellum.Pacificus:siue perfectus:aut retribuens.
שַׁלּוּן Sellum.Nee.3.d.vbi dicitur sellum filius colozai: interpretatur manens vel qui manet:aut pacificus:vel abundans: aut syriace illudens vel decipiens.heb.selun.
סַלּוּא Sellum.Nee.11.&.12.interpretatur Canistrũ: aut exaltatio: siue conculcatio:vel equiparatio.heb.sellu.
שֵׁם Sem.Nomen:vel fama seu ponens vel positus:aut ibi
שַׁמָּה Sẽma.Perditio siue desolatio.vel stupor:aut ibi:siue nomẽ aut nominatus:vel appositus.
שָׁמָע Sẽma.1.Paralipo.11.Audiens:vel obediens.
Sẽmaa.Idem.
שַׁמָּה Sẽmaa.2.Reg.23.Perditio:siue desolatio: vl' stupor:aut ibi siue nomen aut nominatus:siue appositus.
שְׁמַעְיָה Semaia.Audiens dominum.vel obediens domino.
שְׁמְאָם Sẽmam.Nomen matris vel gentis: aut nomen timoris:siue ponens timorem: vel appositus matri vel genti:aut ibi timor: vel ibi mater aut gens.
שְׁמָרִית Semarith.Custodita:vel adamãtina:aut spina:vel fex.
שִׁמְעָת Semath.Audiens:vel obediens.
שֻׁמָּתִי Semathei. Nominatus: vel positus:siue desolatus: aut stupefactus.
שֶׁמְאֵבֶר Semẽber.Nomen vel fama robusti vel fortis: aut nomẽ ale vel pẽnati:seu destruens fortitudinẽ vel alam aut pẽnam.
סַמְגַּר Semegar. Aromata peregrini vel aduene aut ruminantis vel certantis.
שִׁמְעִי Semei.Audiens: vel obediens: aut nomen acerui: vel destruens aceruum.
שָׁמַי Semei.1.Paralipo.2.interpretatur Nomẽ meum:aut desolatio siue perditio mea: vel stupefactio: aut celi.
שְׁמַעְיָה Semei.Hiere.26.Audiens dominum: vel obediens domino.heb.semeia.

Semeia.Idem.
Semeias.Idem.
Semeias.1.Paralipo.25.&.27.interpretatur Audiens: vel obediẽs:siue nomẽ acerui:aut desolatio acerui.heb.semei. שִׁמְעִי
Semeitica.Idem.
Sémer.Custos:vel adamas:seu vepres:aut spina:vel fex. שֶׁמֶר
Semeria.Custodia domini:vel adamas domini: seu vepres vel spina domini. שְׁמַרְיָה
Semerõ.Custodia:vl' adamas:seu veps aut spina:vl' fex ei9. שֹׁמְרוֹן
Semeron. 2. Paralipo.13. Lane: aut medulle.s. arborum. heb.semerim. צְמָרַיִם
Semida.Nomẽ sciẽtie vel cognitionis: aut ponẽs sciẽtiã:vl' desolationis aut stupefactionis cognitio: vl' celorũ sciẽtia. שְׁמִידָע
Semidaite.Idem.plu.nu.
Semiramoth.Celorũ altitudines:aut nominis sublimitas. שְׁמִירָמוֹת
Semla.Linteum:siue sinistra eius:aut nomen illi: vel stupor illi:siue appositus illi. שַׂמְלָה
Semran.Custodia:aut adamas:seu vepres vel spina:aut fex (eius. שִׁמְרוֹן
Semramite.Idem.plu.nu.heb.semranite.
Semri.Idem.s.n. שִׁמְרִי
Semron.Idem.
Semúa.Audiens:vel obediens. שַׁמּוּעַ
Sen.Dens:aut ebur:vel mutatio:aut dormiens. שֵׁן
Senna.Scutum vel arma:aut frigiditas. צִנָּה
Sẽnaa.Rubus:vel syriace inimicus. סְנָאָה
Senaar.Dormientis vigilia vel suscitatio:aut dentis euacuatio vel denudatio aut excussio: vel dens emuli: siue mutatio ciuitatis. שִׁנְעָר
Sẽnaar.Gẽñ.14.a.vbi dicitur Et cõtra sennaar regem adame:interpretatur Dens patris: aut mutationis pater: vel dormitio patris.heb.senaab. שִׁנְאָב
Sẽnacherib. Rubus destructionis:aut rubus gladii:siue rubus solitudinis vel siccitatis:aut ex syro & hebreo inimici gladi9 vel destructio. סַנְחֵרִיב
Sene.Rub9:aut syriace inimicus.
Sennẽser.Dentis vel eboris thesaurus:aut dormientis thesaurus:vel mutationis angustia vel thesaurus:aut inimic9 angustie vel tribulationis. סְנֶה / שֶׁנְאַצַּר
Senia.Audiens: vel obediens.heb.séma. שֶׁמַע
Sennim.Motiones:vel motus dormientis.heb.senanim. צַעֲנַנִּים
Senon.Sonitus: siue strepitus: aut munus fortitudinis vel doloris.heb.seon. שִׂיאֹן
Sensenna.Ramus vel propagines:siue rub9 rubi:aut ex hebreo & syro rubus inimici. סַנְסַנָּה
Senua.Rubus:vel syriace inimica. סְנוּאָה
Seon.Erradicatio:siue conculcatio. סִיחוֹן
Séor.Candidus vel lucidus. צֹחַר
Seor.1.Reg.9. Angustians: siue vinculum: aut colligatio: vel lapillus.heb.seror. צְרוֹר
Seorim.Porte:siue estimationes: vel appreciationes:aut capilli: siue ordeum: vel tempestates:aut demones: vel pilosi:siue hirci. שְׂעֹרִים
Ser.Angustia siue tribulatio:aut vinculum vl' colligatio: seu plasmatio: vel fortitudo:aut petra. צֵר
Serabia.Siccitas domini:vl' pualẽs cũ domino: aut psallens in domino vel cum domino. שֵׁרֵבְיָה
Seraphim. Ardentes: vel igniti. שְׂרָפִים
Serebia. Siccitas domini: vel preualens cum domino:aut psallens in domino vel cum domino. שֵׁרֵבְיָה
Seréser. Princeps thesauri vel cellarii:aut psallentis thesaurus vel cellarium: vel qui videt angustiam: aut ex syro & hebreo castrametatio angustiantis. שַׂרְאֶצֶר
Séreth.Angustia:siue tribulatio:aut vinculum vel colligatio:seu plasmatio. צֶרֶת

σέργιος Sergius.Rete vel retiaculum.G.
חֵרֶם Serim.Destructio:siue anathema:vel rete aut retiaculum: vel dedicatum aut consecratum.s.deo.heb.herim.
Seron.Princeps meroris: vel cantans tristitiam:aut planicies.D.
צָרוּעָה Serua.Leprosa:aut scabro.
שְׂרוּג Seruch.Palmes vel sarmentum:siue ramus:aut conuolutio. heb.serug. seu muneris eleuatio
שִׁישָׁא Sesa.sextus vel senarius: aut marmoreus: vel iocundus:
שִׁישַׁק Sesac. Munus sacci: aut munus osculi vel poculi: siue donum femoris.
שִׁישַׁק Sesach.3.Reg.14.&.2.Paralip.12.a.vbi dicitur Ascendit sesac rex egypti:interpretatur Vanũ vel vacuũ sacculũ: aut vanitatis osculũ vel poculũ:siue vanitatis femur.
שֵׁשַׁק Sesac.1.Paralip.8.Lini vel byssi saccus:vel senarius aut sextus saccus:siue letitie osculum vel poculum aut femur.
שֵׁשַׁךְ Sesac.Hiere.25.&.51.Linum vel byssus tua: aut gaudiũ tuum:siue senarius tuus. nus:vel lineus.
שֵׁשַׁי Sesai.senarius vel sextus:siue gaudens vel letus: aut byssi
שֹׁשַׁן Sesan.Lilium siue rosa:vel letitia:aut linum vel byssus.
שֵׁשְׁבַּצַּר Sesban.Manãs vel fluẽs:aut syriace liberatio.heb.sesbaz.
שְׁחַצִים Sesenna.Hũiliatio ieiunii:aut fouea siue meditatio ieiunii
שֵׁת Seth.Positus vel posuit. (vel superbia maris.heb.setema.
שַׁבְּתַי Sethai.sabbatũ:vel requies:siue cessatio.heb.sebthai.
שְׁכַנְיָה Sethia.Protectio vel ramus domini:siue sepiens aut vallans dñs:vel cessatio domini.heb.sechia.
שִׁטִּים Sethim.Expãsiões:aut diuertẽtes:siue flagella:vel spine.
שְׁתוּרַי Sethrai.Exactor:vel ꝓpositus:aut syriace obligatio vel cõtractus.
צִיחָא Sia.splendor:vel candor:aut siccitas.
סִיעֲהָא Siaa.Motus:aut syriace adiutorium.
צִיחָא Siaha.splendor:vel candor:aut siccitas.
צִיבָא Siba.Exercitus vel militia:aut fortitudo:vł ceruus:siue na uis veniẽs.
שֶׁבַע Siba.2.Reg.20.interꝑtatur sacietas:siue iuramentum:aut septem vel septimus.
שְׁוָא Siba.2.Reg.20.in fine interpretatur vanitas:aut eleuatio: vel tumultus.heb.siua.
סִיוָן Siban.Rubus:vel spinosus.heb.siuan.
Sichar.Conclusio vel clausura:aut inebriatio: vel merçes. Dicit aũt btũs Hiero.qđ corrupte ponitur pro sichem: qđ interꝑtatur humerus: siue portio: aut manicatio vel matutinatio:sed in greco sichar inuenitur.D.
צִקְלַג Sicelech.Effusio sextarii vel mensure:aut coangustãs sextarium vel mensuram.heb.siceleg.
שְׁכֶם Sichem.Hũerus:siue pars:aut manicatio vel matutinatio.
שֵׁכָר Sicera.Ebrietas.Vñ notãdũ qđ sicera descẽdit ab hebreo: & signat omne quod inebriare potest vt ait btũs Hiero.
שְׁכֶם Sichima.Humer9:siue ps:aut manicatio vel matutinatio.
Sichimi.Idem.
σικυώνη Sicyone.Cucumerarium.G.
Siden.Venatio:aut insidiatio:siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicii.D.
צִידוֹן Sidon.Idem.
Sidonia.Idem.
צִדֹנִיּוֹת Sidonie.Venatrices:aut insidiatrices:vel cibaria.
צִדֹנִים Sidonii.Venatores:aut insidiatores:siue nauis iudicantiũ.
Sidonius.Idem.s.n.
שַׁדְרַךְ Sidrach.Mãmilla tenera vel delicata:aut depredatio tenera:siue ager delicatus:aut syriace missus tuus.
סְוֵנֵה Siene.Rubus:vel syriace inimicitia.
σίλας Silas.Considerans:vel animaduertens.G.
שִׁלֹה Silo.Dissoluens:vel discalcians:seu pax : aut abundantia: vel syriace illusus:vel decipiens.
שִׁלֹחַ Siloe.Missus:vel mittens:aut ramus:siue telum :aut arma .s.missilia:vel syriace spolians vel spoliatus.
Siloe.Esa.8.& Ioh.9.interpretatur Missus.

שִׁלוֹנִי Siloni.Manens vel qui manet:aut pacificus: vel abundãs: aut syriace illudens vel decipiens.
Silonites.Idem.
Siluanus.Latinum est a silua.
שִׁמְעָא Simmaa.Audiens:vel obediens.
Simmaha.Idem.
שִׁמְעוֹן Symeon.Audiens:vel exauditio.
Symeonite.Idem.p.n.
Symon.Audiens:vel obediens.D.
שִׁימוֹן Symon.1.Paralip.4.Ponens vel positus:aut munus ꝑparationis vel numeri:seu pinguedo:vel oleum.
סִין Sin.Rubus.
צִן Sin.Nu.13.&.20.&.27.&.33.d.&.34.& Deut.32.& Iof.15.In oĩb9 his locis ĩterꝑtatur scutũ ł arma:aut frigiditas
Sin.Nomen littere interpretatur Dens:aut ebur.D.
צִנָּה Sina.Scutum uel arma:aut frigiditas.
סִינַי Sina.Deut.33.& Eccli.48.interꝑtatur rub9:vel syriace inimicitia.heb.sinai.
Sinai.Idem.
συντύχην Syntycen.Colloquens vel confabulans.G.
צִיּוֹן Sion.Aceru9 aut tumulus:uel specula:aut siccitas.
צִיעֹר Syor.Paruulus:aut nauis uigilantis uel suscitati aut emuli uel denudati.
שִׁיחוֹר Syor.Iof.19.&.1.Paralipo.13.Niger: uel turbidus : aut matutinus.
סִירָה Syra.spina:aut olla:uel lebes:siue rebellio: aut recessio.
συρακοῦ Sirach.sibilus:aut canticũ fratris:uel munus uacuum.D.
σαι. Syracusa.Atrahens uiolenter.G.
אֲרָם Siria.Hebraice dicitur aram:& interpretatur excelsa uel sublimis:aut decipiens:siue maledictio eorum.
Syri.Idem.p.n.
συροφοινίκισσα. Syrii.Idem.
Syrophenissa.Attracta rubedo:uel attractio purpurea.G.
σύρτιν. Syrtim.Attrahens uel attractio.G.
אֲרַמִּי Syrus.Hebraice dicitur arami:& interpretatur excelsus uel sublimis aut decipiens:siue maledictio eorum.
שֵׁשַׁי Sisai.senarius uel sextus:siue gaudens uel letus: aut byssinus:uel lineus.
סִיסְרָא Sisara.Hirundinem uidens:aut tineam uel equum uidẽs.
שִׁטִּים Sithim.Expansiones:uel diuertẽtes:seu flagella:uel spine.
σμύρνα. Smyrna.Myrrha.G.
צֹחָא Soa.Candor:aut siccitas.
צוֹבָה Soba.Exercitus:siue militans:aut preceptum in ea: uel inflatio:aut tumor.
חוֹבָה Soba.Geñ.14.Dilectio:uel absconsio:aut syriace obligatio:uel peccatum.heb.hoba.
שׁוֹבָב Sobab.Reuersus : aut auersus uel conuersus : aut syriace scintilla.
שׁוֹבָךְ Sobach.Rete uel retiaculum:aut cancellus: uel captiuitas siue conuersio tua:aut syriace columbarium.
שֹׁבַי Sobai.Conuersio:uel captiuitas:aut sessio:uel sedens.
שׁוֹבָל Sobal.Semita:uel spica:aut crura:uel femur : seu uana uestustas.
צוֹרָה Sobal.ꝑs.59.& Iudi.13.Exercitus : siue militans:aut preceptum in ea:siue inflatio aut tumor.heb.soba
שׁוֹבֵק Sobech.Equiparatus vanitati:uel appositus uacuitati uel dissipationi:atit uana euacuatio :uel syriace derelictus.
שֹׁבַי Sobi.Conuersio:uel captiuitas:aut sessio uel sedens.
שֶׁבְנָה Sobna.Sede nunc:aut conuertere nunc:siue captiua nunc: uel edificans:aut qui intelligit.
Sobnas.Idem.
צוֹבֵבָה Soboba.Exercitus uel militia in ea: siue inflatio uel tumor in ea.

סְבְכַי Sobochai.Ramus vel propagines:aut tugurium.
שׂוֹכֹה Socco.Protectio vel vallatio:aut ramus:siue cessatio.
Socho.Idem.
סֻכּוֹת Sochot.Tabernacula vel tentoria.
שׂוֹכֹה Sochot.Iosu.15.&.1.Reg.17.&.19.interpretatur protectio: vel vallatio:aut ramus:vel cessatio.heb.socho.
סֻכּוֹת בְּנוֹת Sochotbenoth.Tabernacula filiarum vel edificationum:siue auscultationes vel vnctiones filiarum vel edificiorum
סוֹדִי Sodi.secretum meum.
סְדֹם Sodoma.secretum eorum:siue calx aut cementũ eorum.
Sodomi.Idem.
Sodomite.Idem.
שֹׁהַם Soem.Onyx lapis ꝑciosus:aut syriace detẽtio ł mora eorũ
צוֹפַי Sophai.Speculator:aut fauus:siue natatio:vel cooperimentum:aut expectatio.
שׁוֹפָן Sophan.Cuniculus vel cyrogrillus:siue absconditus vel reconditus:aut conterens:siue confractio.
צוֹפַר Sophar.Matutinus:aut corona:seu circulus:vel passer:aut syriace hedus. (sophach.
שׁוֹפֵךְ Sophat.Effundens vel effusus: aut vanus lecythus. heb.
סֹפֵר Sopher.Scriba:vel liber:aut narrans vel numerans.
סֹפֶרֶת Sophereth.Numerans:vel narrans siue narratio: aut librarius:vel scriba.
צוֹפִים Sophim.Specule vel speculantes:siue cooperti:aut natantes:vel expectantes:aut fauus.
צְפַנְיָהוּ Sophonias.Absconsio domini:siue secretum domini:aut speculator noster dominus:vel aquilo domini.
שֹׁמֵר Somer.Custos:vel adamas:seu vepres aut spina:vel fex.
שְׁמַרְיָה Sommoria.Custodia domini:siue adamas domini:aut vepres vel spina domini.
שְׁחַרְיָה Sooria.Mane domini:aut matutinatio vel manicatio domini:seu niger domini.
Soptim iudices.& inde dicitur liber iudicum.
שֹׂרֵק Soreth.Vinea vel vitis:aut sibilus vel sibilans .heb.sorech
צְרִי Sori.Angustiator:siue vinculum aut colligatio:vel plasmatio:aut resina:vel tyriaca:siue petra:vel fortis.
σωσίπατρος Sosipater.Saluans patrem:vel salus patris.G.
σωσθένης Sosthenes.saluator potens vel robustus.G.
σώστρατος Sostratus.saluans exercitum vel salus exercitus.G.
סוֹטַי Sothai.Preuaricatio:siue declinatio.
Sothei.Idem.
σπαρτιάται Spartiani.seminati vel seminantes.G.
Spartiate.Idem.G.
שְׁתַר בּוֹזְנַי Staburzanai.Cõputrescens contẽnentes me:vel qui explorat contemptores meos.heb.starbuzanai.
στάχυν Stachium.spica.G.
στεφανᾶ Stephana.Corona vel coronata.G.
στέφανος Stephanus.Corona vel coronatus.G.
στωικοί Stoici.a stoa.i.porticu in quo disputabãt illi philosophi dicti sunt.G.
סְתוּר Sthur.Occult⁹ vel abscõdit⁹:seu destruẽs vel demoliens.
שׁוּעַ Sua.Clamans:vel saluans:aut potens: vel magnificus:seu respiciens.
סוֹא Sua.4.Reg.17.Modius vel mensura:aut velamen.
שׁוּחָה Sua.1.Paralip.4.Fossa:aut natatio:siue hũiliatio: aut meditatio:vel loquela:aut germinans.
שׁוּעָא Suaa.Clamans:vel saluans:aut potens:vel magnific⁹: seu respiciens.
שׁוּעָל Sual.Vulpes:aut semita:siue pugnus:aut pugillus.
צוֹעַר Suar.Paruulus:aut ꝑceptũ vigilie vel ciuitatis aut emuli ł denudatiõis aut euacuationis:vel syriace angustiator.
צוֹבָה Suba.Exercitus siue militans:aut preceptum in ea:vel inflatio aut tumor.

שׁוּבָאֵל Subahel.Conuersio dei:siue captiuitas dei:aut sedes dei.
שׁוֹבָל Subal.semita:ł spica:aut crura vel femur:seu vana vetustas
שְׁבוּאֵל Subuel.Cõuersio dei:siue captiuitas dei:aut sedes dei.
Subuhel.Idem.
שׁוּעַ Sue.Clamans:vel saluans:seu potens: vel magnificus: aut respiciens.
שׁוּחַ Sue.Geñ.25.&.1.Paralip.1.Loquens:siue orans:aut fossa: vel humiliatio:aut natatio.
שָׁוְא Sue.1.Paralip.2.f.Vanitas:aut eleuatio:vel tumultus.
סוּחַ Sue.1.Paralip.7.g.Erradicatio:vel conculcatio.
צוּף Suph.Fauus:siue specula:aut cooperimentum:vel natans: aut expectans.
צוֹפַח Supha.Lecythus:aut preceptum illaqueãs:vel preceptum flatus:siue preceptum inflationis.
שְׁפוּפָם Supham.conterens eos:siue barba vel labium eorũ :aut ripa vel littus eorum.heb.sephupham.
Suphamite.Idem.
שׁוּחָם Suham.Locutio siue meditatio eorum:aut fouea vel humiliatio eorum:siue natatio vel germinatio eorum.
Suhamite.Idem.
שׁוּחִי Suites.Meditatio:aut fouea:vel incuruatio:aut humiliatio siue natatio aut natans.
שׁוּנֵם Sunam.Mutatio siue dormitatio eorum:aut vana dormitatio:vel iteratio aut secundatio eorum.
שׁוּנַמִּית Sunamitis.Dormiens:vel mutata:aut vana dormitio : vel iteratio aut secundatio dormitionis.
שׁוּלַמִּית Sunamitis.Canti.6.&.7.Pacifica:siue perfecta : aut retribuens.heb.sulamitis.
שׁוּנֵם Sunem.Mutatio siue dormitatio eorum:aut vana dormitatio:vel iteratio aut secundatio eorum.
שׁוּנִי Suni.Mutatus:vel dormiẽs:aut iteratus vel secundarius.
Sunite.Idem.
שׁוּר Sur.Murus:aut bos: vel aspiciens.
צוּר Sur.Nu.25.&.31.& Iosu.13.&.1.Paralip.8.&.9.interꝑtatur petra:vel fortis:aut obsidens:vel angustians:siue plasmator vel figurator:aut ligatus:vel ligans.
אוּרִי Suri.Lux vel lumen meũ:aut ignis meus.heb.vri.
צוּרִיאֵל Suriel.Petra dei:siue fortitudo dei:aut plasmatio vel figuratio dei:siue vinculũ aut colligatio dei:vel obsidio dei.
צוּרִישַׁדָּי Surisaddai.Petra vel fortitudo oĩpotẽtis vel deuastãtis:aut plasmatio vel figura oĩpotentis vel deuastãtis:vel vinculum siue obsidio omnipotentis vel deuastantis.
שׁוּשַׁן Susa.Lilium siue rosa:aut letitia.
שַׁוְשָׁא Susa.1.Paralip.18.Vanitatis eleuatio:aut exultans.
שׁוּשַׁן Susan.Lilium vel rosa:aut letitia.
Susanna.Idem.D.
שׁוּשַׁנְכָיֵא Susannachei.Lilia vel rose : aut gaudium claudorum vel percutientium.
סוּסִי Susi.Equus:vel hirundo:aut tinea.
שׁוּשַׁן Susis.Lilium:siue rosa:aut letitia.
שׁוּתֶלַח Suthala.Plãtatio viriditatis vel humiditatis:aut potus humidus:siue ponens humiditatem vel viriditatem.
Suthalaite.Idem.

De incipientibus a littera.t.

תַּחַת Taath.subter vel subtus: aut pauor siue formido: vel syriace descensio.
טָבְאֵל Tabeel.Bonus deus.
טְבַלְיָהוּ Tabelias.Intinctus a domino:vel baptismus domini: siue bonitas ipsi dño.
Taberne.Latinum est.
Tabita.Dorcas.i.damula vel caprea.syrum est.
Tabita cumi.Marci.5.d. In greco scribitur talithacumi: quod ex syro & hebreo interpretatur puella surge.

Tabremmon. Bonum malūgranatum: siue bonitas excelsa vel sublimis: aut vmbilicus preparatus vel numeratus aut muneratus.

Tachasin. Hora vel tempus principis: siue nunc princeps. heb. itachasin.

Taddeus. Laudans vel confitens. D.

Taphnes. Occulta tentatio vel fuga: aut coopertum vexillum: vel ex hebreo & syro occultum miraculum.

Taphnis. Hebraice dicitur soan: & interpretatur mouens vel motio aut motus.

Taphnis. Hiere. 43. & 44. & 46. & Ezechiel. 30. vbi dicitur & in taphnis nigrescet dies: interpretatur Operimentum confidentie vel protectionis: aut occulta confidentia vel protectio.

Taphua. Pomum: vel inflatio: aut insuflatio: vel illaqueatio.

Tapsa. Transitus: vel claudicatio: aut pascha. idest locus vbi pascha fit.

Tapsar. Princeps: vel exercitus: siue paruulos auferens: aut distillationem vel guttam auferens.

Taracha. Explorator vel contemplator obtussus: seu legis hebetudo vel impedimentum: aut turturis obtussio vel hebetudo.

Tau. Signum.

Tebbath. Bona vel bonitas.

Tebeth. Idem.

Tebon. Extinguens vel extinctus: aut quasi intelligēs: vel quasi edificans. heb. chebon.

Tehinna. Deprecatio aut misericors: siue gratiosus vel gratia.

Telmon. Ros preparatus vel roris preparatio: aut roris munus: vel ros numeratus: aut ex syro & hebreo vmbre preparatio vel munus.

Tenach. Cōfringēs te: vel hūilians te: aut rñdens tibi.

Teraphim. Simulachra vel statue: aut figure vel imagines.

Tertius. Latinum est.

Tertullus. Falsa annuncians: vel mēdax: aut mōstrosus. G

Teth. Verrere: siue scopis mundare. D.

Tethron. Aromatizans: vel fumigans: aut colligatio: vel vinculum: siue atediati canticum: aut syriace nodus. heb. cethron.

Tiberiadis. Bona visio: vel vmbilicus: aut confractio. D.

Tiberius. Idem. D.

Tibianei. Palee vel paleati: aut bene respondentes: vel bene gratificantes. D.

Tichicus. Casualis vel contingens. G.

Tygris. Hebraice dicitur hidecel: & interpretatur acumen velocitatis: aut acutus sonitus vel vox: seu letus sonitus vel leta velocitas: aut ex syro & hebreo vna vox: vel vnisonus aut vnica velocitas.

Timotheus. Honor dei: vel honorās deū: aut preciosus deo. G

Tyrannus. Imperans vel princeps. G.

Tyrii. hebraice dr sorim: & iterptatur tribulātes: siue obsidētes: aut angustiātes: vel ligātes siue vīculati: vel figurātes: aut plasmātes: siue fortes: vel petre.

Tyrius. Idē. s. n.

Tyrus. Hebraice dicitur sor: & interpretatur tribulatio: vel obsidio: siue angustia: aut vinculū vel colligatio: seu plasmatio aut figuratio: vel fortitudo: aut petra.

Titichus. In greco tychicus: & interpretatur casualis vel contingens. G.

Titus. Honorabilis. G.

Tob. Bonus: siue bonitas.

Tobadonias. Bonus dñator dñs: aut bona basis domini.

Tobia. Bonus dominus: vel bonitas domini.

Tobias. Idem.

Tophet. Tympanum: vel seductio: aut dilatatio.

Tolmai. Sulcus. s. qui fit cum aratro: aut suspendens aquas vel coadunatio aquarum. תַּלְמַי

Toparchia. Territorium. G. τοπαρχία

Traconitidis. Saxosa vel aspera. G. τραχωνῖτις

Triphena. Deliciosa vel delicata. G. τρύφαινα

Triphon. Deliciosus vel delicatus. G. τρύφων

Triphosa. Deliciosa vel delicata. G. τρυφῶσα

Tripolis. Trium ciuitatum. s. regio. G. τρίπολις

Troadem. Perforata. G. τρωάδα

Trophimus. Nutritus: siue educatus. G. τρόφιμος

Troglodyte. Hebraice dicitur suchiim: & interpretatur vncti vel vngentes: aut cooperti vel obumbrati. idest in tabernaculis vel tuguriis habitantes. סֻכִּיִּים

Tubal. Orbis: vel mundanus: aut confusio vel ignominia: seu portatus vel adductus. תּוּבַל

Tubal. Geñ. 4. Defluens siue apportans: vel inueterascens aut germinās: siue iubileus: vel buccina. heb. iubal. יוּבַל

Tubin. Bñ mēsurata vel bona mēsura: aut bonū vinū. D.

Hucusque per simplicem. t. litteram. i. sine aspiratiōe lecta sunt principia nominum: ex inde que sequuntur aspiratione addita. i. per. th. legenda sunt.

Thaan. Depcās: aut misericors: siue gratiosus uel gratia. תַּחַן

Thaas. hyacinthinus: uel festinans: aut silens. תַּחַשׁ

Thaath. Subter uel subtus: aut pauor siue formido: uel syria ce descensio. תַּחַת

Thabee. Iugulatio uel occisio: aut coquus. טֶבַח

Thabeel. Bonus deus. טָבְאֵל

Thabita. Dorcas. i. damula uel caprea. syrum est.

Thabitacumi. In greco scribitur talithacumi: & ex syro & hebreo interpretatur puella surge.

Thabor. Electio: siue puritas: aut syriace contritio uel confractio. תָּבוֹר

Thacan. cōcatenatus: siue retrussus vel cōclusus. heb. thartach. תַּרְתָּק

Thadal. Cōterēs iugū: seu sciētia eleuatiōis vel ascēsionis. תִּדְעָל

Thaddeus. Laudans: siue confitens. D.

Thaphet. Distillatio: aut gutta: vel paruula. טָפַת

Thaphnes. Operimētū cōfidētie vel protectionis: aut occulta confidētia vel protectio. תַּחְפַּנְחֵס

Thaphnis. Hebraice dicitur soan: & iterpretatur mouēs: vel motus aut motio. צֹעַן

Thaphnis. Hiere. 43. & 44. & 46. & Ezech. 30. c. interpretatur operimentum confidentie uel protectionis: aut occulta confidentia vel protectio. תַּחְפַּנְחֵס

Thaphua. Pomū uel inflatio: aut īsuflatio: uel illaqueatio. תַּפּוּחַ

Thalassa. In greco lassea: & iterptatur spissa: vel prudens. G. λασαῖα

Thalassar. Suspensio principis: uel tumulus principis: aut suspendens canticum: uel tumulus canentis. תְּלַשָּׂר

Thale. humectatio: aut uiriditas: siue humectās: aut uirescēs. תֶּלַח

Thamar. Palma uel datilus: siue commutatio uel permutatio: aut amaritudo. תָּמָר

Thamna. Vetita: siue prohibita: aut pfecta uel consumata commotio. תִּמְנָע

Thamna. Ios. 15. Imago uel figura: aut numeratio uel nūerans: aut syriace cōstituens. תִּמְנָה

Thamnas. Idem.

Thamnata. Idem.

Thamnateus. Idem.

Thamnatsara. Figura uel imago extensa uel remanēs aut fetēs: siue nūeratio residua: aut nūeratio extensiōis uel fetoris: aut ex syro & hebreo cōstituta extēsio uel fetor: aut statuta residuitas. תִּמְנַת סֶרַח

Thamnatsare. Idem.

Thamnatsare. Iudi. 2. Imago uel figura solis: aut imago vel figura testea uel fictilis: aut numerus solis uel teste: aut ex syro & hebreo cōstitutus sol uel testa. heb. thamnatares. תִּמְנַת חֶרֶס

Thana. Cōfringens te: uel humiliās te: siue rñdēs tibi. heb. thanach. תַּעְנַךְ

Thanna. Imago uel figura: aut numeratio: siue nūerās: uel syriace constituens. heb. thamna. תִּמְנָה

תַּעֲנַךְ Thanach.Confringens te:vel humilias te:siue rñdes tibi

Thanam.Idem.heb.thanach.

תַּנְחֻמֶת Thanameth.Consolatio:vel penitentia:aut doni laguncula vel murus:siue donum indignationis vel caloris: aut requies mortis.

תִּמְנָה Thannan.Imago vel figura:aut numeratio vel numerãs: aut syriace constituens.heb.thamna.

כְּנָנִי Thanani.Preparatio vel basis mea:heb.chanani.

תְּאֵנַת שִׁלֹה Thanatselo.Ficum vel ficulneam dissoluens vel discalcians aut decorticans:seu ficulnea errans vel mentiẽs:aut ficulnea abundantie vel pacis:seu occasio erroris vel mendacii:aut occasio.f.est abundantia vel pax.

תַּעֲנֵךְ Thane.Confringens te:vel humilians te:aut respondẽs tibi.heb.thanach.

חָנֵס Thanes.Gratie vexillum:siue gratie tentatio vel fuga:aut ex hebreo & syro gratie miraculũ.heb.hanes.

צֹעַן Thanis.Hebraice dicitur soan:& interpretatur:mouẽs:vel motio:aut motus.

תַּתְּנַי Thantanai.Donans vel donator.heb.thathanai.

תִּפְסַח Thapsa.Transitus:vel claudicatio: aut pascha, idest locus vbi pascha fit.

Thapsam.Idem.heb.thapsa.

תַּאֲרֵעַ Thara.Vlulans:aut malefaciens:vel cubiculũ malicie: aut cubiculum pastoris vel socii:aut syriace euentus:siue terrestris:vel inferior.

תַּחְרֵעַ Thara.1.Paralip.9.Ira vel contentio praua:aut ira vel cõtentio socii vel pastoris.

Thara.Ester.12.Idem quod thares quod interpretatur heres:aut miser:vel exul.D.

תִּרְהָקָה Tharaca.Explorator vel contemplator obtussus:siue legis hebetudo aut impedimentum: vel turturis obtussio vel hebetudo.

תִּרְחֲנָה Tharana.Explorator vel contemplator gratie vel misericordie:aut turtur gratie vel misericordie.

תֶּרַח Thare.Odorans:vel spirans:aut abigens.

תַּרְאֲלָה Tharela.Exploratio vel turtur maledictiõis:aut turtur fortitudinis vel ilicis:aut explorans ilicem vel fortitudinem

תֶּרֶשׁ Thares.Heres:aut miser:vel exul.

Ταρσεῖς· Tarsenses.Alati vel pennati.G.

Ταρσεύς· Tharsensis.Idem.f.n.G.

תַּרְשִׁישׁ Tharsis.Contẽplatio gaudii:vel exploratio marmoris:aut turtur gaudii:siue chrysolith⁹ lapis.f.pciosus:aut mare.

Τάρσος· Tharsum.Alata vel pennata.G.

תַּרְתָּן Thartan.Explorans vel contemplans donum:aut turturis donum:vel lex ipsarum.

Thasi.Oblitus vel obliuiscens:aut debitor.D.

תָּו Thau.Signum.

תֹּחוּ Thau.1.Reg.1.Viuens:aut nuncians.

טַבָּעוֹת Thebaoth.Annuli vel circuli:aut submersi:seu bonum tẽpus:vel bona hora.

טִבְחַת Thebath.Iugulatio vel occisio:aut coquus:seu bene formidans:vel bene confractus.

תֶּבֶץ Thebes.Cenosus:aut sericeus:vel ouum:aut syriace lineus

תִּבְנִי Thebni.Palea:aut fenum:vel intelligens:aut filiatio.

טַבָּעוֹת Thebboath.Annuli vel circuli:aut submersi:vel bonũ tẽpus:aut bona hora.

תְּקוֹעָה Thecua.Tuba:vel clangor:aut fixa.

תִּקְוָה Thecua.4.Reg.22.& Esd.10.Spes:vel funiculus:aut linea vel congregatio.

תַּוְקַחַת Thecuat.Signum vel figurationem assumens.

תְּקוֹעַ Thecue.Tuba:vel clangor:aut fixa.

תְּקוֹעִים Thecueni.Tube:vel clangentes:aut fixi.

Thecuites.Idem.singu.nu.

Thecuitis.Idem.fe.ge. תְּקוֹעִית

Theglatphalasar.Captiuitatem miraculosam vel ruinosã abstulit vel ligauit:aut ex hebreo & syro captiuitatem miraculosam vel ruinosam prohibuit. תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר

Theglatphalasar.1.Parali.5.&.2.Paralip.28.Niuẽ cadẽtẽ phibẽs ł ligãs:ex syro & hebreo.heb.thelgatphalnasar. תִּלְגַת פִּלְנְאֶסֶר

Thehen.Deprecans:aut misericors:siue gratiosus: vel castrametans. תַּחַן

Thehenite.Idem.p.n.

Thehinna.Idem.f.n. תְּחִנָּה

Thelarsa.Coaceruatio vel suspẽsio aratri vel surditatis aut silentii siue artificii vel teste.aut ex hebreo & syro aceruata vel suspensa silua. תֵּל חַרְשָׁא

Thelasar.Coaceruationem vel suspensionem auferens:aut coaceruationis vel suspensionis recessus. תְּלַסַּר

Thelem.Agnus siue ros eorũ:aut syriace vmbra eorum. טֶלֶם

Thelmela.Aceruus salis vel naute:aut suspensio vel appẽsio salis vel naute. תֵּל מֶלַח

Thelmon.Ros preparatus vel roris preparatio: aut roris munus:vel ros numeratus: aut ex syro & hebreo vmbre preparatio. טַלְמוֹן

Thema.Admiratio:vel consumatio:aut austrum. תֵּימָא

Thema.Esd.2.& Nee.7.interpretatur Delens vel radens: aut abstergens:vel syriace percutiens. תֶּמַח

Theman.Australis vel aphricus:aut consumatus vel perfectus:aut syriace ibi. תֵּימָן

Theman.Iob.6.& Hiere.25.Admiratio:vel consumatio: aut austrum.heb.thema. תֵּימָא

Themani.Perfectissimus:vel australis:aut syriace cõstitut⁹ תֵּימָנִי

Themanites.Idem.

Themna.Imago vel figura:aut numeratio vel numerans aut syriace constituta. תִּמְנָתָה

Thenach.Cõfrigẽs te:vel hũilians te:aut rñdens tibi. תַּעֲנָךְ

Thenath.Idem.heb.thenach.

Thenoemeth.Consolatio:vel penitentia: aut doni laguncula vel murus:siue donum indignationis vel caloris:aut requies mortis. תַּנְחֻמֶת

Theodas.Fluens aqua.G. Θευδᾶς·

Theodotius.Deo datus.G. Θεοδότιος

Theophilus:Amicus dei:vel deo dilectus.G. Θεόφιλος

Theraphim.Simulachra vel statue:aut figure ł imagines. תְּרָפִים

Therphalei.Raptores fatigati vel laboriosi:aut series miraculosa vel ruinosa:aut ex syro & hebreo mons vel custos miraculi vel ruine:aut folium laboris. טַרְפְּלָיֵא

Thersa.Complacens:vel volens:aut suauis:vel currens. תִּרְצָה

Thessalonica.Dei altera victoria:aut situs siue positio alterius uictorie.G. Θεσσαλονίκη·

Thessalonicenses.Idem.p.n.G. Θεσσαλονικεῖς·

Thessalonicensis.Idem.f.n.G. Θεσσαλονικεύς·

Thesbites.Captiuans:vel cõuertẽs:aut sedens vel habitãs תִּשְׁבִּי

Thet.Verrere:siue scopis mundare.D

Thethel.Appensio.heb.thechel. תְּקֵל

Thyatira. Odor siue sacrificium laboris vel contritionis. G. Θυάτειρα

Thyatireni.Idem.p.n.G. Θυατειρεῖ

Thicon.Medium vel intermedius:aut preparatio. תִּיכוֹן

Thyphonicus.turbulentus:vel tempestuosus.G. Τυφωνικός·

Thimon.Honorabilis:vel preciosus.G. Τίμων·

Thimeus.Cecus vel cecitas.D.

Thiras.Demolitor:siue destructor:aut irrorãs:vel irrorat⁹ תִּירָס

Thiria.Exploratio:vel contemplatio: תִּירְיָא

Thobia.Bonus dominus:vel bonitas domini. טוֹבִיָּה

Thobias.Idem.

תֹּכֶן Thócen.Medium:vel intermedius:aut preparatus.
תָּפֵל Thóphel.Ruina:aut stultitia:siue insulsitas:aut insipiditas
תֹּפֶת Thóphet.Tympanum:vel seductio:aut dilatatio.
תֹּגַרְמָה Thógorma.Osseus:vel robustus:siue incolatus nimiꝰ:aut peregrinus valde:vel timens valde:seu anxiosa celsitudo
תּוֹלָע Thola.Vermis:aut vermiculus:vel coccus aut coccineus.
תּוֹלָד Tholad.Natiuitas:vel generatio.
תּוֹלָעִי Tholaite.Vermes:aut vermiculi:vel coccus aut coccinei.
תַּלְמַי Tholmái.Sulcus.s.qui fit cum aratro:aut suspendēs aquas: vel coadunatio aquarum.
Tholomai.Idem.
Thomas.Abyssus:vel geminus:& grece didymus appellatur:quod interpretatur gemellus.idest ille qui cum alio vno & eodem partu nascitur.D.
τόπος. Thopo.Locus.G.
תִּיצִי Thosaites.Dissipatio vel dissipatus:aut exiens.
Thosan.In greco scribitur chosam:& hebraice interpretatur diuinans.D.
תֹּעִי Thou.Errans.
תֹּחַ Thóu.1.Paralip.6.interpretatur Telum:vel iaculum.
θρᾷκες. Thraces.Asperi:vel saxosi.G.
θρασέα. Thrasea.Audax:vel temerarius.G.
תּוּבַל Thubal.Orbis:vel mundanus:aut confusio vel ignominia seu portatus vel adductus.
יוּבַל Thubal.Geñ.4.Defluēs:siue apportās: vel inueterascens: aut germinās:siue iubileus:vel buccina.heb.iubal.
תּוּבַל קַיִן Thubalcáin.Mundana possessio vel emulatio : aut mundi nidus:seu cōfusionē possidēs:vel ignominiam emulans.

De incipientibus a littera.u.

Uagao.Interior:vel intimus:aut elatus vel eleuatus:siue corporeus.D.
Vaiecra.Liber leuitici sic vocatur ab hebreis:quia sic incipit.idest & vocauit.
Vaiedaber.Liber nūeri:quia sic incipit.i.locutusq; est.
וַיְזָתָא Vaisátha.Aspergens thalamum vel cubiculum:aut ex syro & hebreo ve oliue.heb.vaizátha.
וָפְסִי Vapsi.Fragmentū vel particula:aut diminutio ł diminutꝰ.
וַשְׁנִי Vasseni.Secundus:vel dualis:siue mutatus:aut coccineus: vel dens aut annus meus.
וַשְׁתִּי Vasthi.Bibens vel potās:aut duplicās:vel ponēs:aut stamē
Vau.Et.quod est coniunctio.D.
אוּבִיל Vbil.Adductus vel portatus:aut luctuosus:vel veterascens
חוּקְקָה Vcáca.Sculptura:aut preceptum:vel legislatio.
חוּפָם Vpham.Thalamus eorum:aut operimentum eorum:siue littus vel ripa eorum.
Vphamite.Idem.plu.nu.
אוּלַי Vlái.Fortitudo:vel stultitia:aut forsitan.
אוּלָם Vlam.Vestibulū:vel porticꝰ:aut fortitudo ł stultitia eorū.
אוּר Vr.Ignis:vel lumen aut lux.
חוּר Vr.Nu.31.& Iosf.13.&.1.Paralip.2.&.4.Et.2.Paralip.1.In omnibus his locis interpretatur libertas:siue albedo:aut foramen.
עִירִי Vrai.Vigil:aut ciuitas:siue denudans:vel euacuans:aut pullus.s.asini.heb.irai.
חוּרָם Vram.Libertas eorum:siue albedo vel foramē eorum.
Vrbanus.Latinum est.
אוּרִי Vri.Ignis:siue lumen aut lux.
חוּרִי Vri.Nu.13.&.1.Paralip.5.Interpretatur irascens:vel libertas:siue albedo:aut foramen.
אוּרִיָּה Vria.Ignis domini:siue lumen domini:aut lux domini.
Vrias.Idem.
אוּרִיאֵל Vriel.Ignis dei:siue lumen dei:aut lux dei.
חֻשִׁים Vsan.Festinantes:vel tacentes:aut sensuales.heb.vsim.
חֻשָׁתִי Vsathi.Idem.s.n.
Vsathites.Idem.
חֻשִׁים Vsim.Idem.p.n.
עוּתַי Vthái.Peruersitas:aut hora:vel temporalis.
אוּזָל Vzal.Ambulans:seu vilificans:aut distillans.

De incipientibus a littera.x.

ξανδικός. Xandicus.Mensis aprilis G.

De incipientibus a littera.z.

זָבָד Zabad.Dos siue dotatus.
Zabadei.Idem.p.n.D.
זְבַדְיָה Zabadia.Dos domini:siue dotauit dominus.
Zabadias.Idem.
זַבַּי Zabbai.fluxus:siue fluens.
זַעֲוָן Zabam.Tremor:aut vexatio.heb.zauan.
זָבָד Zabath.Dos siue dotatus.heb.zabad.
זַבְדִּי Zabdi.Dos vel dotatus:siue fluxus abundantia.
Zabdias.Idem.heb.zabdi.
זַבְדִּיאֵל Zabdiel.Dos dei:siue dotatus dei.
Zabdihel.Idem.
זָבָד Zabed.Dos siue dotatus.
זְבַדְיָה Zabedias.Dos domini:siue dotatio domini.
זָבָד Zabeth.Dos siue dotatus.heb.zabed.
זְבִינָה Zabina.Fluxus vel fluens nunc : aut syriace venditio :vel emptio.
זְבוּלוּן Zabulon.Habitaculum vel habitans.
Zabulonite.Idem.p.n.
Zabulonites.Idem.singu.nu.
זַכַּי Zachái.Purus:aut nitidus:vel syriace iustus.
זַבַּי Zachai.Nee.3.Fluxus siue fluens.heb.zabai.
זְכַרְיָה Zacharias.Memoria domini:aut masculus domini.
זָכָר Zacher.Memoria:siue masculus.
Zacheus.Purus:aut nitidus:vel syriace iustus:aut iustificatus.D.
זַמּוּר Zachur.Memor siue memorans:aut masculinus.
זָבָד Zadab.Dos siue dotatus.heb.zabad.
סַף Zaph.Peluis vel hydria:aut limen vel superliminare:seu finis:vel consumatio:aut iuncus:vel pelagus.
Záin.Fornicatio:aut syriace arma.D.
זִמָּה Zama.Cogitatio:aut scelus:vel turpitudo.
Zamma.Idem.
זִמְרִי Zambri.Cantans vel psallens:seu vitis vel palmes:aut putatio vel prescissio.
זְמִירָה Zamira.Idem.
זִמְרָן Zamran.Idem.
Zamri.Idem.
שִׁמְרִי Zamri.1.Paralip.11.Interpretatur custos : vel adamas : seu vepres vel spina:aut fex.heb.samri.
אִמְרִי Zamri.Nee.3.Loquens:vel amarus:aut exaltans: vel syriace agnus.heb.amri.
זָנוֹחַ Zanóa.Obliuio:siue abiectio:vel ista requies:aut ista consolatio.
Zanóe.Idem.
זֶרַח Zára.Oriens:vel orientalis:aut claritas.
Zarai.Idem.
זְרַחְיָה Zaraias.Oriens dominus:aut claritas domini.
שְׂרָיָה Zaraias.1.Paralip.6.vbi dicitur Azarias genuit zaraiam & zaraias.&c.interpretatur princeps domini: siue canticum domini.heb.saraias.
זֵתָר Zarath . Iste explorans vel contemplans : aut oliua explorationis vel contemplationis : siue iste turtur

vel oliua turturis.heb.zethar.
זרח Zàre.Oriens vel orientalis:aut claritas.
זרד Zàred.Aliena descensio:aut extranea vel sparsa potestas.
זרחיה Zaree.Oriens dominus:aut claritas domini.heb.zaria.
קרחה Zarée.4.Reg.25.interpretatur caluus vel caluicium:aut glacies:vel gelu.heb.carée.
זרחי Zareite.Orientales:aut clari.
זרש Zàres.Extranea miseria:vel extranea hereditas:aut sparsa miseria vel hereditas:seu circulus vel corona miserie vel hereditatis.
זרד Zàreth.Aliena descensio:aut extranea vel sparsa potestas heb.zàred.
זרחיה Zarias.Oriens dominus:aut claritas domini.
שריה Zarias.1.Paralip.6.interpretatur princeps domini:seu cãticum domini.heb.sarias.
זתם Zathan.Oliua eorum:siue iste perfectus:aut iste consumatus:vel iste simplex.heb.zatham.
זאב Zeb.Lupus.
זבדי Zebedeus.Dos siue dotatus:aut fluxus vehemens.
זבדיה Zebedia.Dos domini:siue dotauit dominus.
זבח Zébee.Victima aut sacrificiũ:vel decollatio aut iugulatio.
זבידה Zebida.Dotata:siue dotatio.
זבול Zebul.Habitaculum:vel syriace sterquilinium.
זכרי Zechri.Memor vel memorans:siue masculinus.
Zechur.Idem.
זלפה Zelpha.Distillatio oris:aut vilitas vel contemptus oris
ζηλωτής. Zelotes.Emulator.G.
ζηνᾶς. Zena. Viuens.G.
זתם Zethan.Oliua eorum:siue iste perfectus: aut iste consumatus:siue iste simplex.heb.zetham.
שתר Zethar.Explorãs:aut putrefact9:vel putrefaciẽs.heb.sethar.
זתוא Zethu.Oliuetum.
Zethua.Idem.
זען Zeuan.Tremens aut tremor:vel vexatio.
זיע Zie.Sudor:aut tremor.
זיף Ziph.Istud os vel ista bucca:aut syriace falsitas vel falsus.

Zipha.Idem.
Ziphei.Idem.p.n.
Zio.Iste:vel syriace splendor:aut claritas.
Ziza.Vniuersalis vel omnimodus: seu bestia vel fera : aut resplendens:vel syriace recedens.
Ziza.1.Paralip.23.vbi dicitur Leeth & ziza:interpretatur fornicatio:aut syriace nutrimentum:vel arma.heb.zina.
Zizamoi.Equus vel hirundo aquarum : aut tinea aquarũ: vel syriace cecitas.
Zizara.Hirundinẽ vidẽs:aut tineã vel equum videns.
Zocho.Protectio vel vallatio eius : aut ramus vel cessatio eius.heb.socho.
Zoéleth.reptans vel trahens.
Zoeth.Separatio:aut iste stupens vel pauidus: seu iste confractus:vel ex hebreo & syro iste descendens.
Zomim.Scelus vel turpidinem cogitantes:seu scelus sceleratorum.heb.zomzomim.
Zonóa.repellens:vel abiiciens:aut obliuiscens:seu iste requiescens.
Zoom.Abominans:uel immundus.
Zorobabel.Alienus a confusione : aut aliena uel extranea confusio:siue extranea cõmixtio:aut dispersio confusiõis uel cõmixtionis:seu circulus commixtionis uel cõfusiõis
Zuzim.Postes:uel superliminaria:aut splendentes: uel syriace recedentes:aut pecunie.

Ista littera.D.in fine interpretationis posita significat interpretationem esse dubiam:ex eo quod charateres cum quibus ille dictiones originaliter fuerunt conscripte ignorantur.Item ista littera.G.in fine ĩterpretationis posita significat interpretationem esse grecam.

Finis.

Introductiones artis grãmatice hebraice. Et primo de modo legendi & pronũciãdi

AD habendam noticiam hebraice lingue: in qua scripturam sacram veteris testamenti constat esse conscriptã: necessaria est cognitio artis proprie & peculiaris illius lingue: quam greci grammaticam: latini rem litterariam appellant. Sed quia grammaticam precedit emendata lectio: que ex figuris litterarum cum suis vocibus constat: ideo imprimis est aduertendum viginti duas litteras siue prolationes esse apud hebreos: figuras vero ipsarum litterarum esse viginti septem. Nam quinque illarum duplicantur. quia licet seruent eundem sonũ: diuersis tamen characteribus figurantur. Et etiam quia per eas aliter scribuntur principia & media dictionũ: aliter fines. Sunt preterea apud eos omnes he littere consonantes. Et ad designandas quinque vocales nostras vtuntur duodecim apicibus: ex quibus & illis viginti duabus litteris lingue hebraice lectio constat. Sed quia littere accidunt tria. Nomen. Figura. Potestas: alphabetum hebraicum disposuimus in tribus columelis siue ordinibus: in quibus tria illa accidẽtia e regione versuum explicauimus. Sed imprimis alphabetum ipsum recto ordine posuimus.

táu sĩ res coph sádic sádic phe pe aáin sámach nũ nũ mẽ mẽ lámed chaph caph iod teth heth záin váu he dálet gimal beth áleph

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ך ל מ ם נ ן ס ע פ ף צ ץ ק ר ש ת

Nomen.		Figura.		Potestas.
áleph.	אָלֶף		א	A
Beth	בֵּית		ב	b
Gimal.	גִּימֶל		ג	g
Dáleth.	דָּלֶת		ד	d
He.	הֵא		ה	h
Váu.	וָיו		ו	v
Záin.	זַיִן		ז	z
Heth.	חֵית		ח	ch
Teth.	טֵית		ט	t
Iod.	יוֹד		י	i
Caph: Chaph.	כַּף: כַף	ך	כ	c ch
Lámed.	לָמֶד		ל	l
Mem: Mem.	מֵם מֵם	ם	מ	m m
Nun: Nun.	נוּן נוּן	ן	נ	n n
Sámach.	סָמֶךְ		ס	s
Aáin.	עַיִן		ע	a
Pe: Phe.	פֵּא פֵא	ף	פ	p ph
Sádic: Sádic.	צָדִיק צָדִיק	ץ	צ	s s
Coph.	קוֹף		ק	c
Res.	רֵישׁ		ר	r
Sin.	שִׁין		שׁ	ſ
Táu.	תָּו		ת	th

Sequuntur duodecim signa siue apices quibus hebrei vtuntur ad designãdũ quĩque vocales nr̃as ordine supra disposito.

Nomina apicum.		Figura.		Potestas.
Pathach.	פַּתַח	ַ	אַ	A
Cames.	קָמֵץ	ָ	אָ	a
Hateph pathach	חֲטֵף פַּתַח	ֲ	אֲ	a
Cere.	צֵרֵי	ֵ	אֵ	e
Cegol.	סֶגּוֹל	ֶ	אֶ	e
Seba.	שְׁבָא	ְ	אְ	e
Hateph segol.	חֲטֵף סֶגּוֹל	ֱ	אֱ	e
Hiric.	חִירֶק	ִ	אִ	i
Holem.	חוֹלֶם	ֹ	אֹ	o
Hateph camez.	חֲטֵף קָמֵץ	ֳ	אֳ	o
Surec.	שׁוּרֶק	ֻ	אֻ	v
Surec.	שׁוּרֶק	וּ	אוּ	v

De combinatione litterarum.

Et quoniam ex predictis litteris & apicibus qui sunt signa quinq; vocaliũ syllabe constant & fiunt. Ideo subditur modus combinãdi ipsas litteras ponẽdo exẽplũ in lr̃a beth discurrendo per omnes apices & signa quinq; vocalium.

bu bu bo bo bi be be be be ba ba ba

בּוּ בֻּ בֹּ בֳּ בִּ בֱּ בְּ בֶּ בֵּ בֲּ בָּ בַּ

Et per hunc modum debet fieri combinatio omnium aliarũ litterarum cum predictis apicibus vt syllabe fiant: & vt ex syllabis fiant dictiones ex quibus omnis oratio constat: vt infra dicetur. Sed circa predictas litteras & apices aliqua sunt notanda. Et primo circa litteras est notandum q̃ ex predictis viginti & duabus litteris quinq; sunt duplices scilicet. ץ ף ן ם ך Et sic sunt omnes littere viginti & septem quantum ad figuram litterarũ. Et he quinque littere duplices ponuntur semper in fine dictionum: alie vero quinque que sunt eis consimiles. s. כ מ נ פ צ ponuntur in principio aut in medio dictionum & nunquam in fine. Item ex his quinque litteris que veniunt in fine dictionis: tres veniunt sine aliquo apice & pertinent ad syllabam precedentem siue trahuntur a syllaba precedenti. s. ץ ף ם Alie vero due que sunt ך ן veniunt aliquando cum apicibus: quarũ nun. ן venit aliquando sine aliquo apice: & tunc pertinet ad syllabã precedentem sicut tres alie supradicte. Aliquando vero venit cũ apice camez vel pathach & facit ןָ na. Sed littera. ך. chaph nunq̃ venit sine apice: & quãdo venit cum camez vel pathach tunc facit ךָ cha: vt אֵלֶיךָ Elécha. & quando venit cum apice seba tunc trahitur a syllaba precedenti: vt לֵךְ lech. & sola ista littera caph licet ipsa proferatur in fine dictionis apex tamen illius non profertur: quod in omnibus aliis que veniũt in fine dictionis nunquã contingit quod apex non proferatur. Item notandũ q̃ ex viginti & duabus litteris supradictis vndecim sũt substantiales & nunquã possunt esse accidentales: que his quattuor dictionibus comprehenduntur צֶדֶק נֶגַע סֵפֶר מַח Iste enĩ vndecim littere vel quelibet earum in quacunque dictione venerint constituunt significatum illius dictionis: & sunt ex radice primitiua eiusdem dictionis: siue scribantur sine aliquo apice vel cum quolibet apice. Alie vero vndecim possunt esse accidentales: & comprehenduntur his tribus dictionibus. אֶתְכֶנָּה מֹשֶׁלִי בוֹ Iste vndecim littere vel quelibet earum possunt esse substantiales sicut & alie supradicte: & possunt esse accidentales ad denotandum genus vel personam aut casum siue declinationem vel tempus aut cõiugationem: & de hoc plenius dicetur infra. Item notandũ q̃ ex predictis vndecim litteris accidẽtalibus quattuor possunt esse nota siue signa vocaliũ: & hoc qñ scribũtur sine aliquo apice & nõ pferũtur. & sunt iste א ה ו י Et tunc littera áleph ponitur communiter in medio vel in fine dictionis pro. a. vocali vt קָרָא Cara & quandoq; ponitur pro e. vel pro. o. vt רֵאשִׁית רֹאשׁ Resith Ros. Et ista littera. ה. communiter ponitur pro. a. in fine dictionis vt גָּלָה gala: & aliquãdo ponitur pro. e. vel pro. o. vt שָׂדֶה sade פַּרְעֹה pharao. & ista littera. ו. ponitur pro. o. vel pro. u. tam in medio quam in fine dictionis vt תְּהוֹם thehom. תֹּהוּ thóhu. & ista littera. י. ponitur pro e. vel pro. i. tam in medio quam in fine: vt בְּנֵי bene בְּנִי beni. & quando predicte littere scribuntur cũ apicibus sunt vere consonãtes. Si enim vau subscribatur cũ apice camez vel pathach hoc modo. וָ. tunc sonat va: & similiter cum reliquis apicibus

ſonat.va.ve.vi.vo.vu.& eodē mō iod cū p̄dictis apicib⁊ ſonat
ia.ie.ii.io.iu.& eodē mō iſta lr̄a.ה.cū p̄dictis apicibus ſonat.ha.
he.hi.ho.hu. De lr̄a aleph dictū eſt ſupra. Itē notandū qđ qn̄
due lr̄e ex quattuor ſupradictis que poſſunt eſſe ſigna vocaliū
poſite ſine apice veniunt in fine dictionis: prima earū nō ꝓ-
fertur: ſecūda vero profertur ſicut cōſonās: & trahitur a ſyllaba
precedēti.vt גּוֹי goi בָּנָיו banáu. & qn̄ ſola iod vel vau ponitur
poſt lr̄am ſubſcriptam cū camez vel patha tunc illa littera iod
vel vau trahitur a ſyllaba p̄cedēti vt צַו ſáu בָּנַי banái. & qn̄ poſt
vau vel iod ſeqtur vau cū apice ſurech: tūc illud vau vel iod pri
mū eſt cōſonās & ſonat.vu.ſiue.iu.vt קִיו chiuu חָיו haiu. Itē no
ta ꝙ aliqn̄ veniunt iod & aleph ſiue vau & aleph. ſine apice in
fine dictionis & ambe non proferuntur vt הִיא.hi.

De prolatione litterarum.

PRolationis ſeu ſonus lr̄arū poſſumus habere aliquā co
gnitionē ex lr̄is latinis e regiōe poſitis in prīcipio hu-
ius tractat⁊: licet ad hn̄dā integrā cognitionē op⁊ eſſet
viua voce: quia ſunt alique lr̄e hebraice quarū ſonus nō pōt ex
primi lr̄is latinis: quia nō hn̄t latini talē ꝓlationē: eo quod ꝓfe-
rūtur in gutture. Sunt enī que ſequūtur ע ח ה ה. ideo neceſſe ē
vt predicte littere deſignētur ꝑ aliq̄s litteras latinas. Ponemus
itaq; pro cheth.ח.ch. & pro aáin.ע.a. & pro he.ה.h. Preterea ſūt
tres lr̄e hebraice q̄ exprimūtur per.ſ.latinū. & ſunt que ſequun
tur ſámach.ס.ſádic.צ.ſin.שׂ.cū apice ſeból eth: & ſin .שׁ.cū api-
ce cebóleth. Que cū apud hebreos ſint diuerſe tā figura quam
ſono: oportet vt apud latinos aſſignetur aliqua diferētia. Pro
fertur itaq;.ס.ſámach dētibus ſicut apud latinos.c.cū vocali.e.
vel.i. & littera.צ.ſádic ꝓfertur fortius extrictis dētibus.שׂ.ſin
vero cū apice ſibólet ꝓfertur ſicut apud latinos ſimplex.ſ.ſed
ſi p̄dicta littera.שׁ.ſcriberetur cū pūcto cebólet tūc profertur ſi
cut.ס.ſámach. Eſt enim ſebóleth pūctus ſeu apex quidā poſit⁊
ſupra lr̄a.ש.Sin in ꝑte dextera hoc mō.שׁ.cebólet vero eſt in
ꝑte ſiniſtra hoc mō.שׂ.

De dagues.

HAbent p̄terea hebrei quēdā punctū ſiue apicē quē da-
gues vocāt qui ponitur in medio littere ſiue in ventre
eius: & tūc illa lr̄a que habet p̄dictū apicē fortius ſonat
ac ſi illa littera eſſet geminata. vt מִמֶּנּוּ mimé nnu: & qn̄ talis lit
tera ſcribitur ſine dagues tūc ꝓfertur blāde & exiliter. ſunt pre
terea ſex lr̄e que poſſunt habere dagues ſiue raphe: eſt enim ra
phe apex quidā ſimilis apici patha ſupra litterā poſit⁊ hoc mō
בֿ גֿ דֿ כֿ פֿ תֿ iſte enī lr̄e fortius ſonāt cū predicto puncto dagues
quā cū raphe: & in quattuor earū mutat ſonū ipſarum.ſ.in his
ב.כ.פ.ת. Nā beth cū p̄dicto apice dagues ſonat ſicut beth dupli
catum: vt אַבָּא Abba. & cū raphe vel ſine dagues tendit ad ſonū
u.cōſonantis. & lr̄a כּ ſonat ſicut.q.latinū: & ſine dagues ſonat ſi
cut chi grecū. & pe פּ cū p̄dicto apice dagues ſonat ſicut. pe. la
tinū: & ſine illo ſonat ſicut.f. & thau.תּ.cū dagues ſonat ſicut.t.
& ſine illo ſonat ſicut thita grecū. & qn̄ predicte littere veniunt
ſine dagues ſonant blande & exiliter ac ſi eſſent ſcripte cū ra-
phe. Ponitur etiā predictus punctus dagues propter alias cau-
ſas de quibus infra dicetur. Sunt preterea quinq; littere q̄ non
recipiunt predictum apicem dagues: & ſunt que ſequuntur.
ר ע ח ה א Sed in littera.ה.aliquando ponitur predictus pū
ctus in medio hoc modo.הּ.Et tunc fortius ſonat & vocatur p̄-
dictus punctus mapich & non dagues: & communiter ponitur
ad denotandum genus femininum tertie perſone ſingularis
numeri.

De littera.ר.res.

De prolatione littere res.ר.eſt notādum ꝙ in principio dictio
nis ſonat ſicut duplex.rr.vt ראשׁ rros רֵאשִׁית rreſith. Sed ī me
dio vel in fine dictionis ſonat ſicut ſimplex.r.vt בְּרֵאשִׁית bere
ſit שָׁמַר Samar.

De locis in quibus littere formātur: ſecundū hebreos.

EX viginti & duabus litteris ſupradictis quattuor ſunt q̄
proferuntur labiis.ſ.ב ו מ פ.& quinq; proferuntur den
tibus ז ס צ ר ש.& quinq; proferuntur lingua.ſ.ד ט ל נ ת
& quattuor palato.ſ.ג י כ ק & quattuor gutture.ſ.א ה ח ע.Ex p̄-
dictis vigīti duab⁊ lr̄is q̄ttuor ſūt ſimiles ī figura aliis q̄ttuor &
iō cauendū eſt lectori ne in illis decipiatur. ſunt em̄ he ב נ ד ם q̄-
rū ſimiles ſunt כ נ ר ס Que cū multū diferant inter ſe nomine
& prolatiōe: diferūt etiā in figura in hoc: quia quattuor prime
declināt ad quadrangulū vel ſemiquadrangulū. alie vero decli
nāt ad circulū vel ſemicirculū.

De apicibus.

Dictum eſt ſupra de litteris: nunc vero circa apices & eorū
officia aliqua ſunt notanda: & primo de apice patha.

DIctū eſt ꝙ patha ponitur pro.a.vocali. circa quod no-
tandū ꝙ cū in fine dictionis ſubiicitur his duabus litte
ris.ח.ע.vocalis que per patha deſignatur preponitur:
heth atq; aáin poſtponūtur: ꝙ eſt cōtra naturā aliarū litterarū
& apicum: quia ſꝑ in prolatione apices conſonantibus poſtpo
nuntur: eſto exēpli cauſa verbū hoc יֵשׁוּעַ ieſúaa hoc eſt ieſus:
in quo prius profertur patha quā aáin: & in verbo רוּחַ rúach.
i.ventus ſiue ſpiritus in quo patha prius profertur q̄ heth. ha-
bentq; huiuſmodi noīa ſemper accētum in penultima. qđ ſi ad
datur his noībus he littera vt diſtinguatur maſculinū a femini
no: aut referat ꝓnomē femininū: tūc ad regulā ſyllabicandi ge
neralem recurrēdū eſt. vt ſi ad יֵשׁוּעַ ieſúa addatur littera he fit
יְשׁוּעָה ieſuaa: quod eſt ſaluatio: profertur q; ieſuaa regulariter:
eodem modo de רוּחַ rúach ſi addatur littera he fit רוּחָה rrucha
quod eſt ſpiritus eius.ſ.rei generis feminini. & pari modo de
ſimilibus.

De camez.

SI in dictiōib⁊ diſyllabis vel polyſyllabis ſeba ſeqtur aut
p̄cedit apicē camez: tūc camez plerūq; ꝓfertur ſicut ho
lē: vt in hac dictiōe חָכְמָה.i.ſapiētia: vbi ſeba poſtpōitur
camez. ꝓferēdūq; eſt chochma. & ī verbo אֶשְׁמָר.i.ſeruabo vbi
ſeba p̄cedit camez: legēdūq; eſt eſmor. Eſt p̄terea dictio mono
ſyllaba כָּל.i.oīs: vtriuſq; gn̄is & numeri q̄ ſcribitur per camez
& accentū quē hebrei vocāt macaph: & ꝓfertur quaſi ꝑ holem
col. Preterq̄ duobus in locis ſacre ſcripture: vbi neq; ſcribitur
per accētū macaph neq; legitur per holē ſed regulariter legi-
tur cal. primus locus eſt.p̄s.34. כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה.i. oīa oſſa
mea dicent. alter locus eſt. Prouer.19. כָּל אֲחֵי רָשׁ.i.omnes fra-
tres pauperis.

De ſeba.

HVius apicis complura ſunt officia: primum eſt de quo
dictum eſt ſuperius: quod pōitur loco.e.vocalis. ſcilicet
quando venit in principio dictionis. ſed quādo venit
in medio dictionis tunc ſeba non profertur: & littera cui ſub-
ſcribitur trahitur a ſyllaba precedenti. vt אֶפְקֹד Ep dcod. ideſt
viſitabo. מִרְיָם miriam. ideſt maria. que regula tribus in locis
fallit. Primo ſi littera cui ſubiicitur ſeba continet dagues. tunc
enim ſeba profertur in.e.vt in dictione אִתְּכֶם ithechem. ideſt
vobiſcum. Secundo cum duo apices ſeba ſibi ipſis ſuccedunt:
quia tunc prior ſilet: & poſterior profertur in vocalem.e. vt
יִפְקְדוּ iphchedu. ideſt viſitabunt. בֵּלְטְשַׁאצַּר Belteſaſar. Tertio
cum eadem conſonans geminatur atq; prime earum ſubditur
ſeba: tunc enim euphonie cauſa ſeba ꝓfertur. vt רַנְּנוּ Ranenu.
ideſt exultate. Dicunt preterea aliqui hebrei quod ſeba plerun
q; fungitur aliorum apicum officio. idq; duobus modis. Primo
cum poſt ſeba ſequitur iod cum aliquo apice tunc enim ſeba ꝓ
fertur quaſi hiric vt בְּיַד biiad. ideſt in manu. vbi ſeba ſuppoſi-
tus beth littere legitur quaſi hiric. Secundo cum ſeba ponitur
in principio dictionis & accentus collocatur in eadem ſyllaba
& ſequitur littera que non ſit vocalis quocunq; apice illi ſubie
cto: tunc enim ſeba profertur quaſi patha. vt בְּמַקְהֵלוֹת Báma-
cheloth. ideſt in eccleſiis.

De apice cere & cegol.

SI duo apices diſtant inter ſe: quod ī prolatione cere nō protenditur: & cegol immoratur: maxime quando venit in principio dictionis polyſyllabe: in penultima. inter cere quoq; et ſeba eſt diferentia quod per alterutrum mutatur verbi ſignificatio vt מֵתִים Methim per ſeba ſignificat viros: & cum cere ſignificat mortuos. diſtat quoq; cegol a cere quod in hac dictione אֵל el.i.deus ſcribitur per cere. in hac vero particula אֶל el que eſt articulus datiui caſus vel ponitur pro iſta prepoſitione ad vel in: ſcribitur cum cegol vt אֶל הָאִישׁ el hais.i.viro ſiue ad virum. eſt & aliud officium cere quod in nominibus maſculinis numeri pluralis quibus iungitur genitiuus poſſeſſionem ſignificans ſemp ſubiicitur in fine dictionis vt בְּנֵי אַבְרָהָם.i.filii abraham. Sed de hoc in alio loco dicetur commodius.

De ſurech.

SVrech apicis duo ſunt genera: alterū in quo tria puncta ſcalariter deſcendunt hoc modo ֻ appellaturq; קִבּוּץ שְׂפָתַיִם.i.coniunctio labrorum. alterum cum vau apponitur punctū ad latus ſiniſtrum hoc modo וּ & differunt inter ſe ꝙ ſurech prior nunq̄; ponitur in fine dictionis niſi alia littera ſequatur. ſurech vero poſterior venire poteſt in quocunque loco.

De dagues.

DAgues qui apicibꝰ annumeratur multis fungitur officiis. Primū eſt de quo ſupra diximus ꝙ in quacunq; littera ponitur fortius ſonat illa littera ac ſi eſſet duplicata. Secundum eſt ꝙ ubi ex regula memorata ꝙ ſeba ſilet cum ſubiicitur priori ex duabus conſonantibus que veniunt in medio dictionis: ſi conſonans illa prior habet dagues nihilominus profertur. vt in Exo.15. מִקְּדָשׁ Micedas.i.templum: quod alias dicitur מִקְדָשׁ Micdas. Ponitur etiam aliquando euphonie cauſa. Tertium eſt cum apponitur in ſupplementum alicuius littere. vt וַתִּקַּח vathichach.i. accepit: in quo verbo dagues ponitur ad ſupplendū. ל.lamed litterā pro וַתִּלְקַח vatilchach. quia eius primitiuum eſt לָקַח lachach. vbi lamed eſt littera ſubſtantialis. Quartum. cum ponitur differentie cauſa in ſignificatione. vt in dictiōe אַמָּה Ama. ſi mem enim nō habet dagues ſignificat ancillam. ſi autē habet: ſignificat cubitum. & יָמִּים. iamim ſi non habet dagues ſignificat dies. ſi habet ſignificat maria. Quintum. emphaſeos id eſt vehemētie cauſa quod preſertim in verbo accidit. vt פִּקֵּד Piched.i.viſitauit: quod eſt verbum ſecunde coniugationis: in quo littera media hoc eſt coph habet dagues per quem ſignificatur quam diximus vehementiam. vt plenius dicetur vbi de verbo. Eſtq; aduertendum quinq; litteras finales non recipere dagues: preter chaph. que cum recipit dagues efficitur exilis atq; accedit ad ſonum coph.

De accentu.

POſtea quā lector didicit ex litteris cōpingere ſyllabas & ex ſyllabis dictiones: opus eſt vt cuiq; ſyllabe ſuum accentū accōmodet. eſt aūt accentus: vt a grammaticis definitur: certa lex vel regula ad eleuādam vel deprimendā cuiuſq; dictionis ſyllabam. Nam id eſt naturale atq; omnibus linguis & nationibus cōmune: vt quaſdā ſyllabas attolant: iſq; dicitur acutus accentus: quaſdam rurſus deprimant. iſq; eſt accentus grauis. Greci & latini habent etiam accentū circunflexum: atq; eo forſitan hebrei non carent: qui habent innumeras uocum flexiōes: ſed ille ad cantū potius quā ad lectionē pertinet. Nos itaq; in hebreo ſermone duos tātū notauimꝰ accētus: acutū & grauē: cum preſertim circunflexus nec ab ipſis quidē grecis & latinis percipiatur. legitur acutus accētus in qualibet dictione atq; ex ea cauſa dicitur accētus dictiōis: quia vnaqueq; dictio habet ſuū accentū per quē diſtinguitur ab alia dictiōe: vt ſit accētus quaſi forma vel potius anima dictionis. Accentus vero grauis non dicitur accētus dictiōis ſed accētus ſyllabicus hoc eſt illius ſyllabe quā deprimit. Ex quo fit vt in vna dictiōe non poſſint eſſe duo accentus acuti: nō magis quā in vno corpore due anime. At accentus graues bene poſſunt eſſe plures tot ſcilicet quot ſunt ſyllabe dictiōis: preter illam in qua collocatur accētus acutus. Qui aut collocatur in vltima dictiōis ſyllaba aut in penultima aut in tertia a fine. quod & omniū nationū linguis fere accidit. Sed hoc eſt hebreorū ſermoni peculiare: quod plures dictiones in fine acuūt. paucas vero accentu in penultima vel in antepenultima proferūt. Et quia vt diximus illorum varios accentus magis ad ſuos cātores quā ad noſtrorum hominū lectionē pertinent: duos tantū memoratos accentus precipimus obſeruandos: hoc eſt acutū & grauem. nā circunflexū valere ſinimus. Atq; omiſſo graui qui omnibus aliis ſyllabis cōuenit. acutū qui dictionis accentus eſt fecimus notari per virgulam ſurſum aſcendētem: ita tamen vt ratione hebreorū qui econtrario legūt q̄; nos paululū declinet ad ſiniſtrā ecōtrario quā deſignatur a grecis & latinis ī hūc videlicet modū. ˎ. idq; tātū in penultimis aut antepenultimis dictionū hebraicarū ſyllabis: de quibus poterat eſſe dubitatio quo accentu eſſent proferēde. Nam de vltimis vulgo perſuaſum erat omnes in fine debere regi accentu acuto. & quoniā ars circa difficile verſatur in vocabulario hebraicarū dictionū: quod imprimēdum curauimꝰ: & in veteri inſtrumēto quod molimur imprimere: hāc rationē obſeruari precepimus vt in dubiis tantū accentibus hac nota vterentur. Apud hebreos tamen vbi videris aliquē ex illorū accentibus: ibi collocandus eſt dictionis accētus. q̄d ſi in eadē dictiōe duos videris ſignatos accētus in priori ſyllaba collocabitur accentus.

De punctis.

ET quia ratio pungendi ſcripturā nō minus ad lectionē quā ad intellectū illiꝰ pertinet: viſum eſt hoc in loco aliquid de punctis dicere: quibus lectio ipſa diſtinguenda eſt: cū p̄ſertim hec pars ab hebreis nō ſit neglecta. Sed illi com plures alios habent accentus: qui magis ad cantū ſiue modulationē ſuam pertinent q̄; ad intellectū ſacre ſcripture: idcirco nos duobus tantū vtemur qui ſunt vſu apud latinos comate q̄d hebrei vocāt אַתְנָח Athnach ſic. ֑. & colo q̄d hebrei vocāt סוֹף פָּסוּק Soph paſuc. ſic. : . quibus et hieronymus dicit prophetas eſſe diſtinctos. vt per cola inquit ſcribantur & comata. quā pungēdi rationē ſolā in teſtamēto veteris impreſſione obſeruari iuſſimus. Et ſic de pungendi ratione atq; ex inde de toto legendi modo hec fuerit ſatis.

Sequitur de aliis partibus grāmatice hebree
& primo de partibus orationis.

QVemadmodū ex litteris colligitur ſyllaba: & rurſus ex ſyllabis dictio. ita ex dictiōibus cōponitur orō. Sunt itaq; dictiōes: ptes orōnis: quas alii plures alii pauciores poſuerūt tam ex græcis q̄; ex latinis. hebrei tres tantū ennumerant. שֵׁם ſem.i.nomē. פֹּעַל póal.i.verbū. מִלָּה milla.i.dictionē. milla ponitur ab illis ꝓ eo ꝙ nō eſt nomē neq; verbū: cū alioquin milla ſit dictio q̄ cōplectitur oēs partes orōnis ex doctrina illa vulgata apd' dialecticos & philoſophos. ꝙ cū ſpecies nō habet nomē: appellatur generis nomine. & hebrei ad nomē referūt ꝓnomē. ad verbū participiū. ad dictionē alias partes orōnis indeclinabiles. ſ. ꝑpoſitionē aduerbiū interiectionē cōiunctionē & articulū. Greci vocant articulū arthron q apud illos ē pars orōnis q̄ addita nomini oſtēdit cuiꝰ generis ſit: queādmodū in ſermone hiſpano dicimꝰ. el. la. los. las. Sed hebrei nō vtūtur articulis ad deſignādū genꝰ ſed potius emphatice ad oſtendendū. ſ. quādam vehementiam ſiue aliqd aliud de quo vide pleniꝰ in vocabuliſta in prīcipio littere. he. & ſic apud illos erūt nouem partes orōnis quas reducūt ad tres partes ſupradictas. quem diuidendi modū in tres partes orōnis Ariſtotiles quoq; ſecutus eſt ponens nomen verbum & ſincathegoreuma. & ad iſtas tres partes reducit omnes alias. nam ad nomē refert pro

nomen & articulum.ad verbum ſimul cū nomine refert participiū.ad ſincathegoreuma.i.partē orōnis conſignificatiuā refert reliquas partes orationis indeclinabiles.his in genere dictis de nouem partibus orationis quas habent hebrei:reſtat vt de ſingulis dicamus:atq; imprimis de nomine.

De nomine.

NOmen eſt quod ſignificat ſubſtantiam ſiue accidens ſine tempore:& habet caſus:licet apud hebreos nō declinetur. Duplex itaq; eſt nomē:ſubſtantiuū & adiectiuū. ſubſtantiuū eſt:quod per ſe ſubſiſtit. vt אֱנוֹשׁ ideſt homo. adiectiuum eſt quod alteri adiicitur:vt אֱנוֹשִׁי hoc eſt humanus טוֹב טוֹבָה Bonus bona. Igitur nomini hebraico ſeptem accidūt.q̄litas.ſpecies.figura.genus.numerus.perſona.caſus. Qualitates nominum due ſunt:propria & appellatiua. Proprium nomen eſt quod vni tantum conuenit:vt אַבְרָהָם Abraham שָׂרָה Sara. Appellatiuum nomen eſt quod pluribus cōuenit.vt אָדָם ideſt homo quod conuenit petro & iohanni.quanquā & adam non ſolum eſt nomen appellatiuum:ſed aliquando eſt etiam proprium:vt cum dicitur de ſolo primo parente.Species nominū due ſunt.primigenia & deriuatiua.Primigeniū nomē eſt illud quod non habet aliud antiquius vnde deriuetur. vt אִישׁ.i.vir. Deriuatiuum eſt:quod ab alio priori deriuatur vt אִשָּׁה ab אִישׁ hoc eſt virago a viro.figure nominū due ſunt.ſimplex & compoſita.Simplicis figure nomen eſt:quod non pōt diuidi ī partes ſignificatiuas eius quod integrum ſignificabat:vt adam in a.&.dam.cuius altera pars nihil ſignificat. Compoſite figure nomen eſt:quod poteſt diuidi in partes ſignificatiuas eius qđ integrum ſignificabat.vt abraam:ex ab quod interpretatur pater:& ram celſitudo מַלְכִּיצֶדֶק melchiſédec.i.rex iuſtitie. Genera nominum quinque ſunt.Maſculinum. femininum. Cōmune duorū.dubiū.promiſcuum.Maſculini generis nomen eſt quod maribus conuenit aut ad maſculorū voces refertur. vt אַבְרָהָם abraam. אִישׁ vir. דָּבָר verbum.femininum eſt quod feminis conuenit:aut ad feminarum voces refertur. vt חַוָּה eua. אִשָּׁה mulier תּוֹרָה Lex. Cōmune duorū eſt quod tam maribus quā feminis conuenit.vt אָדָם ideſt homo חַיִל fortis. ſ.vir aut mulier.Dubium eſt quod aliquando profertur genere maſculino aliquādo feminino.vt רוּחַ ventus שֶׁמֶשׁ ſol.quod cū apud grecos & latinos rarum ſit:apud hebreos latiſſime patet.Promiſcuum genus:quod greci epicenum vocant: eſt illud quod ſub vna terminatione vtrūq; ſexū cōplectitur.vt גָּמָל pro camelo maſculo ſiue femina.& יוֹנָה pro columbo & columba.Numeri nominum apud hebreos quemadmodū & apud grecos tres ſunt.Singularis qui de vno loquitur.vt אִישׁ אִשָּׁה vir. mulier. Dualis qui de duobus loquitur:cuiuſmodi ſunt que fere nunquā reperiūtur niſi paria.vt עֵינַיִם oculi.אָזְנַיִם aures יָדַיִם manus. רַגְלַיִם pedes.Pluralis eſt qui de pluribus loquitur: de quibus etiam paulo poſt.Perſone nominum tres ſunt.Prima que de ſe loquitur vt אֲנִי ideſt ego.Secunda ad quam prima loquitur.vt אַתָּה ideſt tu.Tertia eſt:de qua prima loquitur.vt הוּא .i. ille:& omnia alia nomina.Sed de perſona quod eſt accidēs cōmune nomini pronomini & verbo commodius vbi de pronomine agetur.Caſus apud hebreos non diſtinguntur terminationibus:quemadmodū apud grecos & latinos:ſed aut coordinatione:vt ſalomon filius dauid: ordo oſtendit dauid eſſe caſus genitiui.aut oſtenditur prepoſitione articulari.vt pſalmus le dauid. illa prepoſitio le oſtendit dauid eſſe caſus datiui vel gti.Sed de hoc infradicetur cū de caſu diſputabitur.Declinationes quoque apud eoſdē nō diſtinguntur niſi ex ſingulari numero in pluralem.vt ſit prima declinatio nominum maſculinorū:que in plurali mittūt numerū multitudinis in im.vt אִישׁ אִישִׁים vir.viri.Secunda declinatio femininorū:que mittūt eūdē numreū multitudinis in.oth.vt אִשָּׁה אִשּׁוֹת mulier mulieres.Patitur tamen hec regula exceptionem.nam & maſculina exeunt aliqn̄ in oth.atq; e diuerſo feminina in im.vt ſuo in loco poſtea dicetur.

De nominum deriuatiuorum ſpecie.

QVas eſſe diximus noīm ſpēs primitiuā & deriuatiuā. Sed deriuatiuorū ſunt rurſus multe differentie. Patronymica:que noīa patrū ſigāt.vt a בִּנְיָמִן יְמִינִי beiamiiemini pro filio beniamin: aut aliquo vno ex deſcēdētib⁹ ab illo.Gētilia:que gentē aut nationē aliquā deſignāt.vt ab אֲרָם אֲרַמִּי aram arami.hoc eſt a ſyria ſyrus.Poſſeſſiua: hoc eſt que ſignāt quātū gtūs ſui primigenii vnde deriuātur.vt a נְחֹשֶׁת נָחוּשׁ. ideſt ab ere ereus.que omnia noīa ſupradicta patronomica & gentilia eādē propemodū hn̄t formationē: nā terminātur in.i.iota.formāturq; a primigeniorū ſuorū terminatiōe ſi eſt conſonās addita.i.littera.vt ab iſrael iſraeli. Si vero deſinūt in he.aut he mutatur in nun & additur.i.iota.vt שֵׁלָה שֵׁלָנִי aut nihil mutatur ſed primigeniū ponitur pro deriuatiuo.vt a יִמְנָה יִמְנָה pro viro deſcendente ex genere imna. Quod ſi nomina primigenia deſinunt in iod: deriuatiua nihil mutant:ſed ponūtur pro illis.vt leui de leui.nepthali de nepthali. greci tamen & latini dicūt leuita.nepthalita. Que oīa ſub hac terminatiōe gn̄is ſunt maſculini.nā feminina deſinūt in.ith. formāturq; a maſculinis addita tau.vt ab arami aramith. ab iſraeli iſraelith.Sunt quoq; noīa q̄ cū nō ſint patronymica nec gētilia hn̄t tn̄ illorū formā.vt רֵאשִׁית.i.prīcipiū.Eſtq; aduertēdū quod hmōi patronymica plerūq; in plurali recipiūt alterū iod.vt מִצְרִי מִצְרִיִּים.i.egyptius egiptii פְּלִשְׁתִּי פְּלִשְׁתִּיִּים paleſtin⁹ paleſtini. Denominatiua quoq; ſunt apud hebreos quemadmodū & apud nos:ſic dicta quod a noībus deriuantur vt a צֶדֶק צַדִּיק.i.iuſtus a iuſticia רֶשַׁע רָשָׁע.i. malus a malicia. Diminutiua noīa hoc eſt a ſuis primigeniis diminutionē ſignificantia non ſunt apud hebreos:ſed circūloquūtur illa per hoc nomē קָטָן ſiue קְטַנָּה quod eſt paruū.vt hec:אָדָם קָטָן.i.homo paruus hoc eſt homūcio.עִיר קְטַנָּה.i.ciuitas parua.Cōparatiua quoq; noīa no ſunt apud eos.circūloquūtur tn̄ ea p hoc aduerbiū יוֹתֵר.i.magis:& nomē adiectiuū qđ ſignare pōt magis & minus.& id ad quod fit cōpatio ponitur cū p̄pōne. מֵ vel. מִ cū cere vel hiric.vt דָּוִד צַדִּיק יוֹתֵר מִשְּׁלֹמֹה dauid magis iuſtus ſalomone.& יוֹחָנָן צַדִּיק יוֹתֵר מֵאֲבִיָּה.i.ioānes magis iuſtus abia. & aliqn̄ fit cōparatio ſine aduerbio יוֹתֵר cū ſola prepoſitione מֵ vel מִ addita nomini cui fit cōpatio.vt צַדִּיק מִמֶּנִּי.i. iuſtior me טוֹב מִמֶּנּוּ.i.melior illo. Suplatiua preterea illi nō hn̄t: ſed circūloquuntur ea p hoc aduerbiū מְאֹד meoth:qđ ſignat nimis ſiue valde & nomē adiectiuū qđ ſignare pōt intēſionē & remiſſionē.vt וְדָוִד צַדִּיק מְאֹד.i.dauid iuſtus nimis vel iuſtiſſimus.ſed cū exprimitur is ad quē fit ſuperlatio:cōſtruitur eodē mō quo cōparatiuū:hoc ē cū p̄poſitiōe מֵ vel מִ vt Nu.12. עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם.i.mitiſſim⁹ oīm hoīm. Verbalia quoq; noīa ſūt apud hebreos.i.q̄ a verbis deriuātur.vt ab אָהַב אַהֲבָה. ideſt amor ab amo.as.Illud vero qđ nos per nomē verbale dicim⁹: qa ſignat actionē verbi:a quo deriuatur & participiale: qa formatur ab eiuſdē verbi participio.vt amator.i.q amat:illi per participiū exprimūt.vt אֹהֵב.i. amans.

De numeralibus.

SVnt & alie ſpēs noīm tā primitiuorū q̄ȝ deriuatiuorū q̄lia ſūt nūeralia:q̄ qa in freq̄nti ſūt vſu:& nō nihil varietatis hn̄t:qđ in artē redigi debeat:aliqd de his hoc in loco dicēdū ē.ac primū de nūeralib⁹ ſimplr̄.Eſtq; aduertēdū qđ noīa nūeralia ſūt adiectiua & p̄ter vnū & duo plr̄is nūeri.Itaq; a trib⁹ vſque ad decē maſculina deſinunt in he lr̄am: & nonnūquam in tau:ſed tunc poſſunt etiam femininis iungi. Atqui feminina in tau aliquando deſinunt:& nunquā in he.hoc mō.

אֶחָד אֶחָד אַחַת	Vnus vna.
שְׁנַיִם שְׁנֵי שְׁתַּיִם שְׁתֵּי	Duo due.

שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשֶׁת שָׁלֹשׁ Tres mares.&.f.
אַרְבָּעָה אַרְבַּעַת אַרְבַּע Quattuor mares.&.f.
חֲמִשָּׁה חֲמֵשֶׁת חָמֵשׁ Quinque mares.&.f.
שִׁשָּׁה שֵׁשֶׁת שֵׁשׁ Sex mares. &.f.
שִׁבְעָה שִׁבְעַת שֶׁבַע Septem mares.&.f.
שְׁמֹנָה שְׁמֹנַת שְׁמֹנֶה Octo mares.&.f.
תִּשְׁעָה תִּשְׁעַת תֵּשַׁע Nouem mares.&.f.
עֲשָׂרָה עֲשֶׂרֶת עֶשֶׂר Decem mares.&.f.

Aduertendum tamen est: quod aliquando in numero designãte vnum gñis masculini: p apheresin aufertur aleph vt Ezech. 33. וְדִבֶּר חַד אֶת אַחַד hoc ē. & dicũt vnus ad alterũ. Aliqñ p apocopē aufertur daleth a fine. vt Ezech. 18. וְעָשָׂה אָח מֵאַחַת מֵאֵלֶּה hoc est. & fecerit vnum de istis. Sunt tñ qui dicãt quod hoc verbum אָח sit frater: vt sit sensus & fecerit fratri vnum ex his. & cũ numerus multitudinis repugnet vnitati: nihilominus in plurali dicimus. אֲחָדִים. idest vnos. vt latine cum nominibus declinatis pluraliter dicimus vnas litteras vna menia. & vna in genere feminino hoc est אַחַת cũ põitur in fine oratiõis: aleph ponitur subiecto segol pro patha. & heth per camez loco patha. vt Exo. 36. אַחַת אֶל אֶחָת hoc est. alteram alteri. s. cortine. & numerus septenarius generis masculini aliquando per epēthesin recipit nun litteram ante he finalem. vt Iob. 42. שִׁבְעָנָה בָנִים idest septem filii. Notandum preterea quod ab vno vsq3 ad quinque ponuntur aliquando numeri non tam vt significent numeros illos: quam vt ostendant illud esse quid minimũ vt tertio. Reg. 17. מְקֹשֶׁשֶׁת שְׁנַיִם עֵצִים. hoc est. en colligo duo ligna. duo posuit pro pauca. Ē diuerso a quinque ad decem ponuntur aliquando nnmeri non vt illos precise significent: sed vt illius rei crebram repetitionem. vt prouerb. 24. כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק .i. septies cadit iustus. vbi septies non tam pro septem vicibus: quam pro sepe siue frequenter positum est. Illud quoq3 hoc in loco non omittēdum: quod ab his nominibus numeralibus figurantur verba denominatiua. vt a duobus diuido .is. pro in duas partes diuidere. tertio. as. pro in tres partes diuidere. quarto. as. pro in quattuor partes. quinto. as. pro in quinq3. sexto. as. pro in sex. A septem & octo & nouem huiusmodi verba non formantur. a decem vero bene formatur decimo. as. de quo in vocabulario plenius dicetur. Atq3 hi quidem numeri simplices sunt: qui vero sequuntur: vsq3 ad vndeuiginti componuntur ex eisdem numeris simplicibus & decem preposito sp minori numero. Sed numeri denarii in gñe feminino hñt in fine he lrãm. masculina vero nõ habent: vt in hac serie patet.

אַחַד עָשָׂר: אַחַת עֶשְׂרֵה Vndecim.m.f.
עַשְׁתֵּי עָשָׂר: עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה Vndecim.m.f.
שְׁנֵי עָשָׂר: שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה Duodecim.m.f.
שְׁנַיִם עָשָׂר: שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה Duodecim.m.f.
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר: שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה Tredecim.m.f.
אַרְבָּעָה עָשָׂר: אַרְבַּע עֶשְׂרֵה Quattuordecim.m.f.
חֲמִשָּׁה עָשָׂר: חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה Quindecim.m.f.
שִׁשָּׁה עָשָׂר: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה Sedecim.m.f.
שִׁבְעָה עָשָׂר: שְׁבַע עֶשְׂרֵה Septendecim.m.f.
שְׁמֹנָה עָשָׂר: שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה Octo & decem.m.f.
תִּשְׁעָה עָשָׂר: תְּשַׁע עֶשְׂרֵה Nouem & decem.m.f.

A viginti vsq3 ad nonagĩta numeri maiores p masculino gñe & p feminino finiuntur in. im. in numero plurali. minores vero numeri precedunt maiores. vt vnus & viginti. duo & vigĩti. tres & viginti. & eodem modo de aliis.

עֶשְׂרִים Viginti.m.f. אֶחָד וְעֶשְׂרִים Vnus & viginti.
אַחַת וְעֶשְׂרִים Vna & viginti. שְׁלֹשִׁים Triginta.m.f.
אַרְבָּעִים Quadraginta.m.f. חֲמִשִּׁים Quĩquagĩta. m.f.
שִׁשִּׁים Sexaginta.m.f. שִׁבְעִים Septuaginta.m.f.
שְׁמֹנִים Octoginta.m.f. תִּשְׁעִים Nonaginta.m.f.

Aliqñ tñ numerus maior precedit minorē: quod fere in esdra repitur. vt שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם .i. septuaginta duo. & ibidem. חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה .i. quinquagĩta q̃ttuor. Deinde a cētũ vsq3 ad mille numeri maiores ptinēt ad masculos & feminas. & cētenarius nũerus desinit in he vel in tau indifferēter. ducētenarius habet terminationē dualis hoc est in. im. p̄cedente patha vel camez: reliqui oēs vsq3 ad nõgētos desinũt in oth. & iunguntur illis numeri minores terminationis femininorum: ita vt precedant illos significentq3 masculos & feminas in hunc modum.

מֵאָה מְאַת Centum.m.f. מֵאוֹת Centum.m.f.
מָאתַיִם Ducentum.m.f. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת Tercentum.m.f.
אַרְבַּע מֵאוֹת Quater cētũ.m.f. חֲמֵשׁ מֵאוֹת Quĩquies cētũ.m.f.
שֵׁשׁ מֵאוֹת Sexies cētũ.m.f. שְׁבַע מֵאוֹת Septies cētũ.m.f.
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת Octies cētũ.m.f. תְּשַׁע מֵאוֹת Nouies cētũ.m.f.
אֶלֶף Mille.m.f. אַלְפַּיִם Duo millia.m.f.
אֲלָפִים אַלְפֵי Millia.m.f.

Sed millia a tribus vsq3 decē plerũq3 veniunt cũ numeris minoribus masculinis desinētibus in tau preposito eodem numero minori in hunc modum.

שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים Tria millia.m.f. אַרְבַּעַת אֲלָפִים q̃ttuor millia.
חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים Quĩque millia.m.f. שֵׁשֶׁת אֲלָפִים sex millia.m.f.
שִׁבְעַת אֲלָפִים Septē millia.m.f. שְׁמֹנַת אֲלָפִים Octo millia.m.f.
תִּשְׁעַת אֲלָפִים Nouē millia.m.f. עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים Decē millia.m.f.

& deinceps ascendēdo vsq3 ad cētũ mille. & rursus a cētũ mille vsq3 ad mille millia idest decies centũ mille. in hunc modum.

עֶשְׂרִים אֶלֶף Vigĩti mille. m.f. מֵאָה אֶלֶף Centũ mille. m. f.
אֶלֶף אֲלָפִים Mille millia.m.f.

Sunt p̄terea & alie denominatiões a nominibus numeralibus que dicuntur multiplicia. vt

שִׁבְעָתַיִם Septuplum. אַרְבַּעְתַּיִם Quadruplum.
רְבָבָה רִבּוֹא Decem mille. רִבּוֹתַיִם Viginti mille.
רְבָבוֹת רִבֹּאוֹת Multa millia.

Aduertēdum preterea quod nomina iuncta numeris ponũtur aliqñ in singulari cũ nũero plu. & maxie qñ ē nomē spēi. vt חֲמִשָּׁה בָקָר .i. quinq3 bos: p quinq3 boues. אַרְבַּע צֹאן .i. q̃ttuor ouis: p q̃ttuor oues. & hoc fit frequētius & q̃si sp ab vndecī & deinceps ascēdēdo in infinitũ. vt illa nũero multitudinis iuncta licet ponãtur ĩ singl̃i: nihilominus intelliguntur pl̃alia. vt geñ. 5. וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה hoc est octingēti ann⁹: pro octĩgēti anni. & ĩ eo. 32. אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ .i. quadringēti vir: p q̃dringēti viri. Alias cõbinationes numerorũ ex iis que in supioribus dicta sunt: p te ipsum sine preceptore poteris conficere.

De numeris deriuatiuis.

Numeralibus noĩbus deriuãtur noĩa ordinalia hoc est ordinē aliquarũ rerũ ab vno aliquo prĩcipio significãtia. & sunt in termiatiõe silĩa noĩb⁹ patronymicis de quibus supra dictũ ē. formãturq3 a noĩb⁹ mĩorib⁹: a duob⁹ vsq3 ad decē. Nã prĩus nõ deriuatur ab vno sed a verbo רֹאשׁ qđ ē prĩcipiũ. vñ ē רִאשׁוֹן p eo qđ ē prim⁹. A secũdo ãt ad decimũ masculina desinunt in. iod. femi. in. ith. & aliqñ in. ia. in hũc modũ.

רִאשׁוֹן רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנִית Prim⁹.a. שֵׁנִי שֵׁנִיָּה שֵׁנִית Secũdus.a.
שְׁלִישִׁי שְׁלִישִׁיָּה שְׁלִישִׁית Tertius.a. רְבִיעִי רְבִיעִית Quartus.a.
חֲמִישִׁי חֲמִישִׁית Quintus quinta. שִׁשִּׁי שִׁשִּׁית Sextus sexta.
שְׁבִיעִי שְׁבִיעִית Septimus septima. שְׁמִינִי שְׁמִינִית Octau⁹ octaua
תְּשִׁיעִי תְּשִׁיעִית Nonus.a. עֲשִׂירִי עֲשִׂירִיָּה עֲשִׂירִית Decimus.a.

Masculina vero pl̃ia desinunt in im p iod simplex & nõnũquã p iod duplex. feminina vero ĩ oth p̄cedēte iod excepto prĩo. vt

רִאשֹׁנִים רִאשֹׁנוֹת Primi prime. שְׁנִיִּם שְׁנִיּוֹת Secundi secũde

Pro nũeris ordinalib⁹ ponũtur nũeri nũerales ab vndecĩ ad vigĩti & deĩceps tã in singl̃i q̃3 in pl̃i. tã pro masculinis quã p femininis. in hũc modũ. בְּיוֹם עַשְׁתֵּי עָשָׂר In die vndecimo. בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר ĩ die duodecĩo. בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר ĩ die tredecĩo. Sed qa ordinalia plerũq3 signãt vnã aliq3 portionē nũeri grãdioris: partē illã hebrei designãt p nũerũ diuidētē & diuisũ. vt p eo qđ nos dicimus decimus q̃s illi dicunt אֶחָד מֵעֲשָׂרָה hoc est vnus de decem. & pro eo qđ nos due centesime: illi dicunt שְׁנַיִם מִמֵּאָה hoc est duo de centum.

Distributiua numeralia cuiusmodi sunt apud latinos bini bine bina: terni terne terna. quaterni quaterne quaterna: nō sunt apud hebreos: designantur tamen per eiusdem numeri geminationem vt pro bini viri: illi dicunt שְׁנַיִם שְׁנַיִם hoc est duo & duo.s.viri. Numeralia quoq; aduerbia nō sunt apud eos: circumloquuntur tamen illa per nomina numeralia & hoc nomen פַּעַם quod vicem significat. vt pro eo quod nos dicimus quater illi dicūt אַרְבַּעָה פְּעָמִים hoc est quattuor vicibus.

De numeris designandis per litteras alphabeti.

Latini in representandis numeris aliam sequuntur rationem quam hebrei & greci. nam illi per. i. iota designant vnum. per duo iota duo. p tria iota tria. p quattuor iota quattuor. per. v. quintam vocalium quinque. At greci quemadmodum & hebrei per litteras alphabeti per ordinē numeros scribunt. puta per alpha vnū. per beta duo. per gama tria. per delta quattuor. Hebrei quoq; ad eūdē modū sic.

Vnus	א	Triginta	ל
Duo	ב	Quadraginta.	מ
Tria	ג	Quinquaginta.	נ
Quattuor	ד	Sexaginta.	ס
Quinque	ה	Septuaginta.	ע
Sex	ו	Octoginta.	פ
Septem	ז	Nonaginta.	צ
Octo	ח	Centum.	ק
Nouem	ט	Ducenti.	ר
Decem	י	Tercenti.	ש
Viginti	כ	Quadringenti.	ת

Sunt tamen qui quingentenarium numerū & deinceps vsque ad mille per quinque litteras finales designarent. puta quingenta per ך sexcenta per ם septingenta per ן octingenta per ף nongenta per ץ Sed hec ratio numeros designandi nō ab omnibus recipitur: sed per litteras alphabeti compositas id faciunt. vt quingenta per תק hoc est per quadringenta & centum. atq; eodem modo de ceteris. Id quoq; non est dissimulandum hebreos vsque adeo: reformidasse prodere nomen illud ineffabile tetragrammaton: vt quoties in numeris designādis aliquot ex illis inciderent: in alias litteras commutarent: que alios numeros exhibent. vt quindecim qui per יה designari debuerant:: hoc est per quinq; & decem: per טו describerent hoc est per sex & nouē. Sed de numeris in presentiarū satis multa.

De relatiuis.

Relatiuorum nominum duo sunt genera: nam quedam sunt relatiua substantie: quedam relatiua accidentis. Relatiua substantie sunt: que referunt aliquod antecedens substantiuum. vt אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ Beatus vir: qui nō abiit: qui relatiuum refert antecedens illud vir: quod est nomē substantiuum. Est autem apud hebreos vnum relatiuum substantie. id autem est aser. que est dictio per se potestq; referre antecedens vtriusq; generis & numeri & cuiusq; persone: neq; declīatur ex singulari nūero in pluralē sed tm̄ p articulos sic. הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּא Vir q venit. הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ Viri qui venerūt הָאִשָּׁה אֲשֶׁר בָּאָה Mulier q̄ veīt. הַנָּשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ Mulieres q̄ venerūt. & eodē mō p alios casus. Est ꝑterea alterū relatiuū substātie: qđ nūquā repitur separatū p se: sed tm̄ in cōpositiōe cū verbo quod sequitur: cuiusmodi est in oratione dominica sic. Pater noster qui es in celis. pro quo in hebreo dicitur אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. שֶׁ non est dictio per se: sed componitur cum verbo quod sequitur בַּשָּׁמַיִם dicimusq; sub vno accētu. שֶׁבַּשָּׁמַיִם Est namq; regula apud hebreos: quod nulla dictio est que vna tantum littera contineatur. Quod si vspiam reperitur huiusmodi particula siue sit nomen siue prepositio siue coniunctio siue articulus: non est censenda dictio per se sed cum verbo sequenti iungitur siue per compositionem siue per appositionē Relatiua accidentis sunt: que referunt aliquod antecedens adiectiuū. vt si dicā ego reddo tibi librū pulchrū qualem mihi tu dedisti: qualem relatiuum est accidentis: quia non refertur ad librum sed ad pulchrum. & huiusmodi relatiua non sunt apud hebreos: circumloquuntur tamen ea per hoc aduerbium כְּמוֹ quod potest interpretari sicut. perinde ac si dicam reddo tibi librum sicut dedisti mihi. Sunt preterea relatiua pronominū: sed de illis differetur vbi de pronomine & de verbo agetur. nunc ad genera pergamus.

De genere nominum.

Genera nominum que apud hebreos diximus esse qui que: aut cognoscuntur sola natura duce: hoc est sexu quo distinguitur masculus a femina. De quibus nō potest dari regula certior: q̄ quod nomina propria masculorum aut appellatiua ad masculos pertinentia sunt generis masculini. Quodq; nomina propria feminarum aut appellatiua ad feminas pertinentia sunt generis feminini. Quodq; nomina appellatiua que possunt ad masculos & ad feminas pertinere: sūt communia duorum generum hoc est masculini & feminini. Promiscua vero siue habeant sexum cōfusum siue discretum: sunt illius generis in quo proferri consueuerunt. nam sub alterutro genere comprehenditur vterq; sexus. aliquando tamē distinguntur terminatione. vt כֶּבֶשׂ כִּבְשָׂה. i. agnus agna. & tūc cuique terminationi accommodatur suum genus. Que vero sexum non habent: nihilominus necesse est sub alterutro genere proferri: vt nō committamus soloecismum: cum fuerint illis accommodanda nomina adiectiua. aut participia. aut verba. Nam & verbo quemadmodum & nomini accidit genus: vt suo in loco dicetur. Greci huiusmodi nominum genera distinguūt per articulos. Latini qui articulis carent per regulas aut significationis aut terminationis. Hebrei qui neq; articulos habent. vt greci: neq; terminationum regulas ut latini: tribus modis possunt venire in huius rei cognitionem. primo terminatione. Nam feminina plerūq; tribus litteris his אתה terminantur. vt צָבָא militia. צָמָא sitis. בְּרָכָה benedictio. ת littera siue signum אות שִׁבֹּלֶת spica. Desinentia vero in quamcunq; aliā litteram plerumq; sunt generis masculini: possunt quoq; esse generis feminini: quare ad genus dubium referenda sunt. determinantur tamen ad certum genus per nomen adiectiuum aut pronomen relatiuum. aut per participium. aut per verbū. que coniunguntur generi feminino: desinunt in he vel in tau. De aliis terminationibus nulla certa ratio tradi potest: cū non nunquam reperiantur duo adiectiua diuersorum generū reddita eidem supposito. vt in tertio regum. cap̄. 19. וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק. i. sp̄us grandis & fortis subuertēs. vbi גְּדוֹלָה gn̄is ē feminini: quia desinit in he. חָזָק vero adiectiuum & מְפָרֵק participium que desinunt in coph generis sunt masculini. Exemplū de verbo possum⁹ habere ex ecclesiaste cap̄. 1. וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ idest oritur sol. Vbi sol generis est masculini. quia verbum precedens est generis masculini. & Naū. 3. שֶׁמֶשׁ זָרְחָה idest sol ortus est: vbi sol generis est feminini: quia verbum precedens generis est feminini quia desinit in he. & hic est secundus modus cognoscēdi genus nominis substantiui hoc est per nomē adiectiuum. per pronomē. per verbum. per participium. Tertius modus cognoscendi genus nominis est ex ipsius declinatione: quoniam masculina mittunt numerum multitudinis in im. vt אִישׁ אִישִׁים idest vir viri. feminina vero in oth. vt אִשָּׁה אִשּׁוֹת. idest mulier mulieres. Sed hec regula non vsquequaq; vera est: nam patitur plerumq; exceptionem: vt in declinatione nominis differemus in. cap̄. sequenti.

De declinatione nominum.

Declinationes nominum apud hebreos non distinguntur nisi a singulari numero in pluralem. que diuersitates quia due sunt tantum: due erunt apud illos nominū declinationes. Prima masculinorum mittentia pluralē in. im. a quacunq; singularis terminatione. idq; duobus modis aut addita im. vt דָּבָר דְּבָרִים idest verbum verba. aut vltima littera

mutata in im.vt שִׁבֹּלֶת שִׁבֳּלִים idest spica spice. Secunda declinatio est femininorum mittentia pluralem in oth a quacumq; singularis terminatione: idq; duobus modis aut addita oth.vt צָבָא צְבָאוֹת idest militia militie. aut vltima littera mutata in oth.vt מִלָּה מִלּוֹת idest dictio.dictiones. Sed in hac formatione plerumq; precedentium syllabarum vocales mutantur. sed nō vno modo. Nam monosyllaba non mutant vocalem preter ad modum pauca: que nonnunquam mutant.e.vocalem in .a.vt נֵס נִסִּים בֵּן בָּנִים filius filii. sed plerūq; in.i.vt חֵץ חִצִּים i.sagitta. iaculum עֵז עִזִּים hircus siue capra. עֵת עִתִּים tempus siue hora. קֵן קִנִּים nidus קֵץ קִצִּים finis. שֵׁן שִׁנַּיִם dens. Alia quoq; ex hoc genere non mutant.vt עֵד עֵדִים testis. עֵץ עֵצִים lignum siue arbor. שֵׁם שֵׁמוֹת idest .nomen. Alia quoq; ex monosyllabis mutant alias vocales in alias.vt יוֹם יָמִים dies. צַד צְדָדִים latus עִיר עָרִים ciuitas. sed hec sunt admodum rara. Nomina duarū syllabarum cuiuscumq; sint generis plerumq; mutant vocalem in vocalem.vt דָּבָר דְּבָרִים idest verbum.verba. חֵלֶק חֲלָקִים pars: partes. Excipiuntur illa que habent similitudinem cum his dictionibus nihil significantibus: פָּעוּל : פָּעִיל : פְּעַל : פְּעִיל : פִּיעוֹל : פּוֹעַל : פּוֹעֵל : פִּיעוּל : פּוֹעִיל quoniam sequentes proportionem illarum nihil mutant vt זְאֵב זְאֵבִים lupus lupi: quod sequitur proportionem illius dictionis פְּעֵל. & ad hanc rationē reducuntur alia complura. Sed aduertendū quod nomina habentia similitudinem cum dictione illa. פָּעוּל si in littera substātiali in medio dictionis posita non habent dages.mutant vocalem aliam in aliam.vt בָּרוּךְ idest benedictus.in בְּרוּכִים benedicti. Quod si habent dages nihil mutant.vt אַלּוּף אַלּוּפִים idest dux duces. טַבּוּר טַבּוּרִים vmbilicus vmbilici. תַּנּוּר תַּנּוּרִים furnus furni. תַּפּוּחַ תַּפּוּחִים pomum poma. & etiam quando prima littera est ex quattuor gutturalibus subscripta cū apice camez vel patha nihil mutant siue habeant dages in medio siue non habeant.vt חָרוּץ חֲרוּצִים Solicitus soliciti. עַמּוּד עַמּוּדִים colūna colūne. Nomina quoq; huius ordinis desinentia in he: nihil mutant plerumque.vt שָׂדֶה שָׂדוֹת campus.campi. Nomina p̄terea trium aut plurium syllabarū plerūq; nihil mutāt ex singulari numero in pluralem. vt תְּאֵנָה תְּאֵנִים ficus fici.

De heteroclitis.

Sunt complura nomina que non subiiciuntur regulis q̄ superius tradite sunt de formatione nominum masculinorum & femininorum numeri pluralis ex singulari: quoniam sunt complura feminina: quæ mittunt numerū multitudinis in im. Atq; ediuerso masculina: que mittunt eundem numerum in oth. Sunt præterea quedā q̄ cum in singulari sint masculina vel feminina: in plurali hn̄t vtrāq; terminationem.

De femininis in.im.

אֶבֶן אֲבָנִים Lapis lapides:	אֹזֶן אָזְנַיִם Auris aures:
אֵלָה אֵלִים Quercus qrcꝰ.	אֲלֻמָּה אֲלֻמִּים Māipulus .li.
אֵימָה אֵימִים Timor timores	אִשָּׁה נָשִׁים mulier mulierēs
בֵּיצָה בֵּיצִים ouum oua:	דְּבֵלָה דְּבֵלִים Carica carice.
דֶּרֶךְ דְּרָכִים Via vie	דְּבוֹרָה דְּבוֹרִים Apis apes.
חִטָּה חִטִּים Triticū tritica:	יַעֲנָה יְעֵנִים Struthio.ones.
כֻּסֶּמֶת כֻּסְּמִים Far farra:	לְבֵנָה לְבֵנִים Later lateres:
מוֹפֵת מוֹפְתִים Miraculū .cula.	נְמָלָה נְמָלִים formica .mice.
סְאָה סְאִים Mēsura mēsure:	עַיִן עֵינַיִם Oculus oculi.
עִיר עָרִים Ciuitas .tates.	פִּילֶגֶשׁ פִּילַגְשִׁים Cōcubīa.bine.
צֶבֶת צְבָתִים Manipulus .li.	רָחֵל רְחֵלִים Ouis oues.
שִׁבֹּלֶת שִׁבֳּלִים Spica spice:	שׁוֹשַׁנָּה שׁוֹשַׁנִּים Rosa rose.
שָׁנָה שָׁנִים Annus anni	שְׂעוֹרָה שְׂעוֹרִים Hordeū .dea.
תְּאֵנָה תְּאֵנִים Ficus fici.	De masculinis in oth.
אָב אָבוֹת Pater patres:	בְּכוֹר בְּכֹרוֹת Priogenitꝰ.ti.
חֲלוֹם חֲלֹמוֹת Somniū somnia	מָאוֹר מְאוֹרוֹת Lumē lumina.
מִזְבֵּחַ מִזְבְּחוֹת Altare altaria:	מָטָר מְטָרוֹת Pluuia pluuie.
מָקוֹם מְקוֹמוֹת Locꝰ loci vel loca	מִשְׁכָּן מִשְׁכָּנוֹת tabernaculū.la.

סִיר סִירוֹת Olla olle:	קָהָל קְהִלּוֹת Ecclesia.sie.
קוֹל קוֹלוֹת Vox voces:	קִיר קִירוֹת Paries parietes
שָׂדֶה שָׂדוֹת Campus campi.	שֵׁם שֵׁמוֹת Nomen noīa.

De vtrisq; in im & in oth simul.

אֵימָה אֵימִים אֵימוֹת Timor .res.	אֹמֶר אֲמָרִים: אֲמָרוֹת verbū verba
דּוֹר דּוֹרִים דּוֹרוֹת Gn̄atio.tiōes.	דֶּלֶת דְּלָתַיִם דְּלָתוֹת Ianua. nue.
חָצֵר חֲצֵרִים חֲצֵרוֹת Villa ville.	מִלָּה מִלִּים: מִלּוֹת Dictio.ones.
מַעְיָן מַעְיָנִים מַעְיָנוֹת Fōs fōtes.	עָוֹן עֲוֹנִים עֲוֹנוֹת Peccatū peccata.
פִּנָּה פִּנִּים: פִּנּוֹת Angulus āguli.	צֵלָע צְלָעִים צְלָעוֹת Latus latera
קֶרֶן קְרָנַיִם קְרָנוֹת Cornu cornua.	שָׁנָה שָׁנִים שָׁנוֹת Annus anni

Potest fieri vt alia complura interlegendum reperias: sed q̄ impresentiarum occurrerunt: exempli gratia sufficiant.

De numero.

Numerus nō solum accidit nomini: sed & pronomini: & verbo & participio. Sed quoniam declinatio fit p numeros & per casus: dicendū est prius de numeris .tū de casibus. Sunt autē numeri vt dictum est apud hebreos quēadmodū & apud grecos tres. singularis qui hebraice dicitur. לְשׁוֹן יָחִיד hoc est lingua vnius. Dualis qui לְשׁוֹן שְׁנַיִם hoc est ligua duorū. Pl'is qui. לְשׁוֹן רַבִּים .i. ligua plurīū. Singl'ris nūerus in nomine non habet certam terminationem in masculinis sed neq; in femininis preter q̄ in illis que desinunt in he siue in tau. A masculino singulari formatur plurale atq; femininum singulare & plurale. Dualis numerus tam in masculinis q̄ in femininis formatur a singulari addendo im siue vltima littera mutata in im. & ante iod plerumq; precedit patha siue camez: vt efficiatur áim accentu acuto supera. vt עֵינַיִם idest. oculi. אָזְנַיִם aures יָדַיִם manus. רַגְלַיִם pedes. Pluralis numerus tam masculinorum quam femininorū qua ratione formentur a singulari dictum est vbi de nominis declinatione. Sed sunt complura nomina appellatiua atq; etiam propria locorum siue hominum: que cum sint singularia habent terminationem pluralium hoc est in im.vt אֲדֹנִים .i.dn̄s. תַּמִּים .i.innocēs. קַדְמִים subsolanus vetus. מִצְרַיִם egyptꝰ. לוּדִים nomen viri. Aduertendum preterea quod ab huiusmodi nominibus in.im. desinentibus aliquando per apocopen abiicitur mem illud finale. 2. Regū.cap̄. 22. וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי hoc est. liberabis me a cōtradictiōibus populorum. pro quo trāslatio communis habet populi mei. Aliquando abscinditur mem littera finalis: & profertur iod non quasi vocalis sed quasi consonans.ut Ieremie cap̄. 22. וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי hoc est qui aperit sibi fenestras. pro eo quod esse debuit חַלּוֹנִים. Aliquando mem finalis mutatur in nun.vt Dan̄. 12. לְקֵץ הַיָּמִין .i. in fine dierū. & Ezech. 4. קַח לְךָ חִטִּין hoc est: accipe tibi tritica. Notādum est preterea quod in nominibus desinentibus in iod in numero singulari: que ex ratione declinatiōis debuerāt geminare iod in numero multitudinis abiicitur ex illis alterū iod. vt ab eo quod est גּוֹי .i.gēs. dicimus גּוֹיִם .i.gētes per vnum iod: cū deberemus dicere per duplex iod. גּוֹיִּים Illud quoq; aduertendum esse quedā noīa dualiter aut pluraliter declinata in im desinentia: que carēt numero singulari. cuiusmodi sunt: q̄ sequuntur.

מִכְנָסַיִם Bracche.	מַיִם Aque.	מֹאזְנַיִם Statere.
כִּלְאַיִם Res mixte	חַיִּים Vite.	שָׁמַיִם Celi.
רֵחַיִם Mole.	צָהֳרַיִם Meridies.	פָּנִים Facies.
מֶלְקָחַיִם Forcipes		

In quibus pōt itelligi nūerus singularis: nisi sequatur aut p̄cedat nomen adiectiuum aut verbum aut participium numeri pluralis: quoniam tunc pluraliter nominantur. puta מַיִם רַבִּים idest aque multe. שִׁמְעוּ שָׁמַיִם .i. audite celi. Sūt e diuerso nomina singulariter declinata que carent numero multitudinis. cuiusmodi sunt que sequuntur: & fortasse alia plura.

צֹאן Ouis.	פּוֹל Faba	יַיִן Vinum	חֹמֶץ Acetum
הִין Mensura.	גֵּרָה Granum.	קַיִץ Ver.	חוֹם Calor.

קוֹר Frigus חֵבֵל Mundus יָרֵחַ Luna שֶׁמֶשׁ Sol חֹרֶב Siccitas. Ex quibus pōt figurari pluralis numerus: licet in sacris litteris nō reperiatur. plurali quoq; numero carēt noīa propria hoīm siue locorū. vt אַבְרָהָם abraam. בָּבֶל babylon. & nomina desinentia in .uth. nō habēt in vsu pluralē: quanquam possumus illum formare si fuerit opus. qualia sūt נַבְהוּת superbia יַלְדוּת Iuuētus כְּלִמּוּת Verecundia. שִׁפְלוּת Humilitas.

De casibus nominum.

CAsus noīm, p̄noīm ac participiorū apud latinos & grecos distingūtur tū terminatiōe: tū articulis. tū sigñatione: siue partiū orōnis cōstructione. Apud hebreos casus plerumq; distinguntur constructione nominatiui cū verbo vt si dicam אִישׁ אָכַל לֶחֶם hoc est vir comedit panem. manifestum est quod vir est casus noīatiui. aut genitiui qui regitur ex vi possessionis ab aliqua re possidente. vt שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד. i. salomon filius dauid. clarum est quod dauid casus est genitiui. Alter modus cognoscendi casus est per articulos: siue proarticulos vt hieronymus appellat. Nā articulus est pars oratiōis q̄ additur nomini ad ostendendū cuius generis ē. proarticulus vero ad demonstrandū cuius est casus. Igitur apud hebreos casus sunt sex. articuli vero quattuor. Nominatiui articulus est הַ. genitiui quoq; articulus est idem הַ. datiui לְ. accusatiui אֶת. vocatiui non habent articulos sed aduerbia vocandi. Ablatiuus non habet articulum sed prepositionem. de qua in suo loco. Septimus vero latinorū casus apud hebreos exprimitur per ablatiuū & בְּ p̄positionē hoc est. in. vt in psalmo. 32. בִּדְבַר יְהֹוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. i. verbo dñi celi firmati sunt. pro quo hebrei dicunt ī verbo domini. Sed aduertendum quod particula ha quam diximus esse articulum nominatiui & genitiui: potest etiam iungi aliis casibus. Et nunquam reperitur per se: sed semper in compositione cum suo casuali. & aduertendum quod in dictionib9 disyllabis aut polysyllabis ab áin vel heth incipiētibus loco patha vel camez scribitur. per segol. veluti. הֶהָרִים mōtes. הֶעָרִים ciuitates. & quāquā diximus הַ esse articulū nominatiui: & vocatiuū nō habere articulū: aliqñ nominatiuus reperitur sine articulo & vocatiuus cū articulo. Cū vero nomen aliquod post se regit genitiuum ex vi possessionis non admittit articulum. vt Gen̄. cap̄. 2. תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. i. generationes celi & terre Nomina quoq; locorum siue hominum propria non recipiūt articulum. neq; regere possunt genitiuum: nisi interueniat nomen appellatiuum. vt שְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִד. i. salamon filius dauid. potest tamen subintelligi etiam si non exprimatur. vt in euangelio: maria iacobi subintellige mater. Quare si duo nomia propria aut etiam duo substantiua funguntur: vtrumq; erit in eodem casu. vt רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן hoc est ruben. simeon. Quod si duo huiusmodi nomina iunguntur quorū alterū sit in genitiuo: illud nomen distinctionis gratia recipit. הַ. vt אִישׁ הָאֱלֹהִים hoc ē vir dei. reperitur etiam genitiuus huiusmodi sine articulo. vt in eodem exemplo. Potest etiam fieri vt genitiuus regatur ab altero genitiuo. vt Gen̄. cap̄. 5. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. i. hic est liber generationis adam. Sed de articulis & prepositiōibus quo modo apponuntur nominibus & pronominibus: vbi departibus indeclinabilibus agetur copiosius differemus. nunc eorū que diximus exempla proponamus cum articulis & sine illis.

Masculina.

אִישׁ הָאִישׁ	Nominatiuo hic vir.
אִישׁ הָאִישׁ	Genitiuo viri.
לְאִישׁ לְהָאִישׁ	Datiuo viro.
אֶת אִישׁ אֶת הָאִישׁ	Accusatiuo virum.
אִישׁ הָאִישׁ	Vocatiuo o vir.
מֵאִישׁ מֵהָאִישׁ	Ablatiuo a viro.
בְּאִישׁ בְּהָאִישׁ	Septimo casu. viro.
אִישִׁים הָאִישִׁים	Plurali nominatiuo. viri.
אִישִׁים הָאִישִׁים	Genitiuo virorum.
לְאִישִׁים לְהָאִישִׁים	Datiuo viris.
אֶת אִישִׁים אֶת הָאִישִׁים	Accusatiuo viros.
אִישִׁים הָאִישִׁים	Vocatiuo o viri.
מֵאִישִׁים מֵהָאִישִׁים	Ablatiuo a viris.
בְּאִישִׁים בְּהָאִישִׁים	Septimo casu viris.

Feminina.

אִשָּׁה הָאִשָּׁה	Nominatiuo mulier.
אִשָּׁה הָאִשָּׁה	Genitiuo mulieris.
לְאִשָּׁה לְהָאִשָּׁה	Datiuo mulieri.
אֶת אִשָּׁה אֶת הָאִשָּׁה	Accusatiuo mulierem.
אִשָּׁה הָאִשָּׁה	Vocatiuo o mulier.
מֵאִשָּׁה מֵהָאִשָּׁה	Ablatiuo a muliere.
בְּאִשָּׁה בְּהָאִשָּׁה	Septimo casu muliere.
אִשּׁוֹת הָאִשּׁוֹת	Plurali nominatiuo mulieres.

& de aliis casibus eodem modo dicendum quo dictū est de masculinis. Atq; ad proportionem horum duorum nominum alterius masculini & alterius feminini: declinātur omnia alia nomina si nō carēt alterutro nūero. Et de nomine dicta sufficiāt: qđ ad proportionē attinet. Est p̄terea aīaduertēdū: q̄ ī noībus duarū aut plurium syllabarum que construuntur cum genitiuo: plerumq; mutant primas vocales a prima positione: nā monosyllaba raro mutant. Mutant igitur camez in seba. vt מָקוֹם idest locus. iunge illi genitiuum & tunc dices מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ. i. locus altaris. atq; eodem modo. דָּבָר iunge genitiuum & dices דְּבַר יְהֹוָה idest verbum domini. & שָׂדֶה iunge genitiuum & dices שְׂדֵה עֶפְרוֹן Campus ephron. In dictionibus preterea disyllabis: que habent in medio litteram iod: exteritur illud iod in prolatione: si dictiones ille cōstruuntur cum genitiuo. vt בַּיִת iunge genitiuum & dices בֵּית יִשְׂרָאֵל. idest domus israel. זַיִת idest oliuetum: adde genitiuum & dices זֵית שֶׁמֶן hoc est oliuetum olei. חַיִל. i. exercitus: adde genitiuum & dices חֵיל פַּרְעֹה. i. exercitus pharaonis. Exteritur etiam iod in prolatione qñ illud nomē componitur cum pronomine vt בֵּיתִי. idest domus mea. & etiam in numero plurali vt זֵיתִים. idest oliue. Aliquādo tamen in huiusmodi nominibus iod non exteritur in prolatione. vt in eo quod diximus חֲיָלִים. idest exercitus. Noīa quoq; nonnulla que in plurali desinunt in im. aliquando amittūt mem litteram si cum genitiuo construuntur: & littera que precedit iod scribitur p cere. et mutant primas vocales: sicuti mutabant in formatione pluralis ex singulari. vt בָּנִים idest filii. adde genitiuum & dices בְּנֵי אַבְרָהָם. idest fili abraam. & eodem modo דְּבָרִים idest verba דִּבְרֵי הַיָּמִים: idest verba dierum. Nomina preterea trium syllabarum quarū due priores veniūt cū patha siue camez: si sequatur genitiuus: posterior apex vertitur in seua qui pertinet ad syllabam precedentem. hoc mō. אֲנָשִׁים idest homines. אַנְשֵׁי הָעִיר. idest homines ciuitatis. חֲכָמִים. idest sapientes. חַכְמֵי לֵב idest sapientes cordis. Cum nomina quoq; in plurali componuntur cum pronominibus: amittunt etiam mem. vt אֲדֹנִים. idest domini. אֲדֹנֶיךָ idest domini tui. sed hoc in cap̄. sequenti quod est de pronomine dicetur. Est etiam aduertendum quod nomina feminina desinentia in. ה. he. si post se construantur cum genitiuo: mutant illud. he. in tau. vt צְדָקָה idest iusticia. צִדְקַת הַצַּדִּיק. idest iusticia iusti שָׁנָה idest annus. שְׁנַת רָצוֹן idest annus propiciationis. Aliquando tamen in huiusmodi nominibus. ה. non vertitur in. ת. sed potius excluditur si sequatur genitiuus. vt in verbo לַיְלָה. idest nox. Exo. 12. ca. לֵיל שִׁמֻּרִים. idest nox obseruationum. Nomina quoq; feminina que non desinunt in he vel in tau. si construuntur cum genitiuo: recipiunt in fine tau. vt דָּבָר. idest verbum דִּבְרַת שְׁבוּעָה idest verbum iuramenti. אֹמֶר idest dictum אִמְרַת אֱלוֹהַּ idest dictum dei. Quando nomen aliquod construitur cum genitiuo articulus datiui p camez accipit seba. vt Gen̄. cap̄. 16. לְקוֹל שָׂרָי.

idest voci fare. Idem quoq; dicendum de prepositiõe. vt gen. cap.21. בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים idest in terra philistinorum. Recipiunt quoq; seua pro camez quando post nomen substãtiuum sequitur adiectiuum. vt gen. cap.18. לְגוֹי גָּדוֹל. i. in gentẽ magnã. & Exodi.12. בְּבַיִת אֶחָד idest in domo vna. preter quã si adiectiuũ venit cũ he articuli: quia tũc beth & lamed possunt accipere camez. vt Deut. cap.8. בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל idest in deserto grandi. Nõnunquam articulus datiui seruit pro genitiuo. sicut gen. cap. 32. לְמִי אַתָּה. i. cuius es tu. & in eodẽ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב. i. serui tui iacob. & psalmo.3. מִזְמוֹר לְדָוִד. i. psalmus dauid. Articulus quoq; accusatiui aliqñ ponitur pro prepositione ablatiui. vt gen. 31. אֶת יוֹסֵף. i. cum ioseph. Aliquando he ponitur in fine dictionis ad ostendendũ quod est accusatiui casus. vt חֹרֵבָה. i. ad oreb מִצְרַיְמָה idest ad egyptum. Si preterea nominis littera prima habet seba: lamed datiui & mem & beth ablatiui accipiunt hiric. vt לִצְדָקָה idest iusticie. & בִּצְדָקָה. i. in iusticia. quod precipue fit si huiusmodi dictio construitur cum genitiuo, sicuti ps. 32. בִּדְבַר יְהוָה idest in verbo domini. Illud quoq; aduertendũ quod nomina propria hominum siue locorũ: lamed datiui & beth ablatiui recipiunt seba. vt Gen. cap.6. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ idest dixit deus noe. & numeri.12. בְּעַבְדִּי בְּמֹשֶׁה. i. in seruo meo moyse. Quod si prima littera noĩs proprii habet seba: lamed datiui & beth ablatiui recipiunt hiric. vt לִשְׁלֹמֹה. idest salomõi בִּרְאוּבֵן. idest cum ruben.

De nominibus anomalis.

IN superiorib9 dictum est de nominibus regulariter declinatis: nunc de irregularibus: hoc est que in declinatione aliquid mutant. Nam quod de nominum formatione a singulari in pluralem dictum est; quod masculina exeunt in .im. addita im vel vltima littera ĩ im mutata: non vsquequaq; obseruatur quoniam aliquando additur vel detrahitur vel mutatur littera vel apex: aut vtrumq;. vt ecce. אֹזֶן hoc est auris per rectam formationem debuit facere אֹזְנִים dicendũ est tamen אָזְנַיִם hoc est a vocalis addita. Et ne in singulis immoremur disposuimus quedam nomina in quibus vna aut plures huiusmodi irregularitates reperiuntur.

אָדוֹם . אֲדוּמִּים	Ruber. rubri.
אֹזֶן . אָזְנַיִם	Auris. aures.
אָחוֹת . אֲחָיוֹת	Soror sorores.
אֱנוֹשׁ . אֲנָשִׁים	Homo homines.
אַף . אַפַּיִם	Naris nares.
אִשָּׁה . נָשִׁים	Mulier mulieres.
בַּיִת . בָּתִּים	Domus domus.
בֶּרֶךְ . בִּרְכַּיִם	Genu genua.
בַּת בָּנוֹת	Filia filie.
גְּדִי . גְּדָיִים	Hedus hedi.
דֶּלֶת . דְּלָתַיִם	Ianua ianue.
דֶּרֶךְ . דְּרָכִים	Via vie.
חָלָץ . חֲלָצַיִם	Lumbus lumbi.
יָד . יָדַיִם	Manus manus.
יוֹם . יָמִים	Dies dies.
יָרֵךְ . יְרֵכַיִם	Femur femora.
כָּנָף כְּנָפַיִם	Ala ale.
כַּף . כַּפַּיִם	Palma manus. palme.
כֶּפֶל . כִּפְלַיִם	Duplicatio. duplicationes.
כִּכָּר כִּכָּרִים	Talentum talenta.
כֶּרַע . כְּרָעַיִם	Crus crura.
לְאֹם . לְאֻמִּים	Populus populi.
לְחִי . לְחָיַיִם	Maxilla. maxille.
מַלְכוּת . מַמְלָכוֹת	Regnum regna.
עַיִן . עֵינַיִם	Oculus oculi.
עָרוֹם . עֲרוּמִּים	Nudus nudi.
פֶּה . פִּים . פִּיּוֹת	Os ora.
צְבִי . צְבָאִים	Hinnulus. hinnuli.
צַד . צְדָדִים	Latus latera.
צֵל . צְלָלִים	Vmbra vmbre.
קֶרֶן . קַרְנַיִם	Cornu cornua.
רֶגֶל . רַגְלַיִם	Pes pedes.
שַׁד . שָׁדַיִם	Mamma mamme.
שֵׁן . שִׁנַּיִם	Dens dentes.
שָׂפָה . שְׂפָתַיִם	Labrum labra.
תָּם . תַּמִּים . תְּמִימִים	Perfectus perfecti.

Sunt preterea quedam nomina que per figuram quam greci vocant metathesim idest transpositionem littere mutant ordinem a principio in medium siue in finem: aut a fine siue a medio in principium. cuiusmodi sunt hec.

גֹּמֶא אֲגַם	Iuncus siue pelagus.
כֶּבֶשׂ כֶּשֶׂב	Aries.
כְּסִיל סָכָל	Stultus
רֹגֵעַ . גּוֹעֵר	Reprehendens
שָׁחִים . סָחִישׁ	Pomum.
שַׂלְמָה . שִׂמְלָה	Lintheum.

Atq; ad hunc modum alia complura. que permutatio non solum reperitur in litteris: sed etiam in syllabis & in partib9 orationis: quoniam particule prepositiue postponũtur: & postpositiue preponuntur. Quod vitium excusari potest: si intellectui non nocet: vt gen.41. וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה. i. hoc est omnes prouincie veniebant egyptum in. pro in egyptum. & in eo. לִשְׁבֹּר אֶל יוֹסֵף. idest vt emerent ad ioseph. pro ad ioseph vt emerent. i. veniebant ad ioseph vt emerent. & .4. Regum. cap.9. וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ idest & posuit in stibium oculos suos. pro & posuit stibium in oculis suis. Sed de nomine satis multa dicta sũt: nũc de pronomine agendum videtur: si premiserimus antea alios articulos a superioribus qui non veniunt in compositione. puta שֶׁל genitiui. אֶל datiui. מִן ablatiui. עִם effectiui: que idcirco hoc in loco diximus quoniam ex his prepositionibus pronominum casus deriuantur.

De pronomine.

PRonomen est pars oratiõis que loco proprii nominis ponitur. Pronomini accidunt sex. Species. figura. persona. genus. numerus. casus cum declinatione. Species pronominum sicut & nominum due sunt. primigenia & deriuatiua. Primigenia vero reperiuntur separata. deriuatiua tantum in compositione. Casus quoq; primitiuorum deriuati sũt a prepositionibus siue articulis nominum. vt שֶׁלִּי qui est genitiuus huius pronominis primitiui אֲנִי. & לִי siue אֵלַי qui ẽ datiuus ab eo quod אֶל. & eodem modo de aliis casibus. idq; p additionem vel detractionem littere. qui in prima persona in singulari desinunt in. iod. in plurali vero in nu. hoc modo.

אֲנִי . אָנֹכִי Nominatiuo ego. שֶׁלִּי Genitiuo mei.
לִי . אֵלַי Datiuo mihi. אֹתִי Accusatiuo me.
Vocatiuo caret. מִמֶּנִּי . מִנִּי Ablatiuo a me.

Plurali numero.

אֲנַחְנוּ : נַחְנוּ : אָנוּ Nominatiuo nos. שֶׁלָּנוּ Genitiuo nrm
לָנוּ : אֵלֵינוּ Datiuo nobis. אֹתָנוּ accusatiuo nos
Vocatiuo caret. מִמֶּנּוּ Ablatiuo a nobis.

Pronomen primitiuum secunde persone in nominatiuo singulari generis masculini terminatur in he littera. femininũ vero eiusdem numeri desinit in tau cum seua. Casus vero obliqui finiuntur in caph subiecto camez pro masculinis: sed pro femininis cum seba: qui pertinet ad syllabam precedẽtẽ: sic.

אַתָּה : אַתְּ Nominatiuo tu. שֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ Genitiuo tui.
לְךָ אֵלֶיךָ : לָךְ אֵלַיִךְ Datiuo tibi. אֹתְךָ אֹתָכָה : אֹתָךְ Accusatiuo te.
אַתָּה : אַתְּ Vocatiuo o tu. מִמְּךָ : מִמֵּךְ Ablatiuo a te.

Plurali numero.

אַתֶּם : אַתֶּן : אַתֵּנָה Nominatiuo vos. שֶׁלָּכֶם : שֶׁלָּכֶן Genitiuo vrm.

לָכֶם אֲלֵיכֶם:לָכֶן Datiuo vobis.
אֶתְכֶם:אֶתְכֶן Accusatiuo vos.
אַתֶּם:אַתֶּן Vocatiuo o vos.
מִכֶּם:מִמְּכֶם.מִכֶּן Ablatiuo a vobis.

Aduertendum est: quod pronomen prime persone tam in recto quam in obliquis tam in singulari ꝙ̄ in plurali terminationes habet communes masculino generi ac feminino. At uero pronomen secunde persone terminationes habet diuersas ꝓ masculinis & femininis vt dictum est. Illud preterea notandū est: quod pronominis huius generis feminini terminatio tribus in locis scripture tantum reperitur iuncta masculini generis nomini. Primo. Numeri.cap̄.11. וְאִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִּי ꝓ ꝓ quo latini habent. sin aliter tibi videtur. Secundo Deut.cap̄.5. וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ nos autem ad hunc modum. tu loqueris ad nos. Tertio Ezech.28. אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ idest tu cherub extentus & protegens. Nonnunquam preterea datiuus & accusatiuꝰ generis feminini iungitur generi masculino. vt Deut. cap̄.7. לָתֵת לָךְ Latine sic: vt daret tibi. & Prouer.7. תֵּנְחֶה אֹתָךְ Latine sic: gradietur tecū. quod maxime contingit in fine clausule.
Aduertendum est quoqꝫ quod huius pronominis plurale masculinum terminatur in mem precedente littera cui subiicitur segol. femininum vero mutat mem. in nun.
Pronomen primitiuum tertie persone generis masculini numeri singularis desinit in vau cum surech: sequenti aleph ociosa. Femininum vero desinit in iod precedente hiric sequenti quoque aleph ociosa. Obliqui vero masculinorum numeri singularis desinunt in .o. preter ablatiuum qui terminatur in .u. feminina vero desinunt in .a. per apicem cames sequenti he cū apice mapic. in modum sequentem.

הוּא:הִיא הִוא Nominatiuo ille. illa.
שֶׁלּוֹ:שֶׁלָּהּ Genitiuo illius vel sui.
לוֹ אֵלָיו:לָהּ אֵלֶיהָ Datiuo illi vel sibi.
אֹתוֹ:אֹתָהּ Accusatiuo illum illam vel se.
Vocatiuum non habet.
מִמֶּנּוּ מִמֶּנָּה Ablatiuo ab illo illa vel a se.
Plurali.
הֵם הֵמָּה:הֵן הֵנָּה Nominatiuo illi ille.
שֶׁלָּהֶם:שֶׁלָּהֶן Genitiuo illorum. arū. vel sui.
לָהֶם אֲלֵיהֶם:לָמוֹ אֵלֵימוֹ לָהֶן אֲלֵיהֶן Datiuo illis: vel sibi.
אֹתָם אֶתְהֶם:אֹתָן אֶתְהֶן Accusatiuo illos illas vel se.
Vocatiuum non habet.
מֵהֶם מִנְהֶם:מֵהֶן מֵהֵנָּה Ablatiuo ab illis vel a se.

Estqꝫ hoc in loco notandum: quod ablatiuus numeri singularis huius pronominis assimilatur ablatiuo pronominis prime persone numeri pluralis. que ambiguitas non potest tolli nisi ex contextu partium orationis. Nominatiuus preterea huius pronominis in genere masculino numeri pluralis finitur in .em. per .m. femininum vero in .en. per .n. Notandum preterea quod aliquando reperitur nominatiuus generis masculini huius pronominis coaptatꝰ generi feminino. vt in libro ruth pri. וְהֵמָּה בָּאוּ hoc est ille venerunt. atqꝫ ediuerso reperitur eiusdem pronominis genus femininum coniunctum generi masculino. vt secundo. Reg.5. וְהֵנָּה בָּאוּ hoc est & illi venerunt. In quibusdam tamen codicibus recentiores particulam illam aliter punxerunt in hūc modum. וְהִנֵּה idest & ecce. quē sensum trāslatio chaldaica sequitur. hoc modo. וְהָא אִתּוֹ. Pronomē superius est demonstratiuum rerum coniunctarum tertie persone: que sunt remotiores. quod vero sequitur demonstrat res ꝓximas prime aut secunde persone: cuius explicatio est.

זֶה זוּ:זֹאת זוֹ Nominatiuo hic hec.
שֶׁל זֶה:שֶׁל זֹאת Genitiuo huius.
לָזֶה:לְזֹאת Datiuo huic.
אֶת זֶה:אֶת זֹאת Accusatiuo hunc hanc.
Vocatiuum non habet.
מִזֶּה.מִזֹּאת Ablatiuo ab hoc ab hac.
Plurali.
אֵלֶּה:אֵלּוּ Nominatiuo hi he.
שֶׁל אֵלֶּה Genitiuo horum harum.
לָאֵלֶּה Datiuo his.
אֶת אֵלֶּה Accusatiuo hos has.
Vocatiuum non habet.
מֵאֵלֶּה Ablatiuo ab his.

Hoc in loco notādū est. q̄d plerūqꝫ supius pronomē seqtur verbū & nō nomen. vt numeri.26. לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ idest his diuidetur terra. nam apud hebreos elegantius dicitur viro huic quam huic viro. Et duobus proximis pronominibus in nominatiuo plerūqꝫ preponuntur nominibus. vt זֶה הָאִישׁ .i. hic vir. in obliquis vero non preponuntur. dicimus namqꝫ לָאִישׁ הַזֶּה & non לָזֶה הָאִישׁ At uero quando he cum patha vel camez anteponitur illis: tunc pronomina postponuntur nominibus in hunc modum.

הָאִישׁ הַזֶּה הַלָּזֶה Vir iste.
הָאִשָּׁה הַזֹּאת:הַלֵּזוּ הַלָּז Mulier ista.
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הָאֵל Viri isti.
הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה הָאֵל Mulieres iste.

Et hec de nominibus primitiuis dicta sufficiant: nunc de deriuatis siue compositis dicendum est. Componuntur vero pronomina deriuatiua cum nomine. aut cum verbo. aut cum participio: vel cum prepositione: neqꝫ vnquam reperiuntur separata: semperqꝫ illis preferuntur alie partes orationis supradicte atqꝫ in hunc modum composita vocantur ab hebreis כִּנּוּיִים que in formatione numeri pluralis ex singulari communiter mutant primas vocales: quemadmodum in nominibus dictū est. Et prime persone vtriusqꝫ numeri sunt similes in genere masculino & feminino: sicut dictum est in pronominibus primitiuis. & sequuntur easdem terminationes casuum obliquorum supradictorum & easdem litteras in fine pronominū ad denotādū personā cuius est sermo. in hūc modum. דָּבָר verbū.

דְּבָרִי Verbum meum. m. vel. f.
דְּבָרְךָ:דְּבָרֵךְ דְּבָרְכִי Verbum tuum. m. f.
דְּבָרוֹ דְּבָרֵהוּ:דְּבָרָהּ Verbum suum vel illius. m. f.
דְּבָרֵנוּ Verbum nostrum. m. vl' f.
דְּבַרְכֶם:דְּבַרְכֶן דְּבַרְכֶנָה Verbum vestrum. m. f.
דְּבָרָם דְּבָרֵמוֹ:דְּבָרָן Verbū suū vel illorū illarum.
דְּבָרִים Verba. Plurali numero.
דְּבָרַי Verba mea. m. vl' f.
דְּבָרֶיךָ:דְּבָרַיִךְ דְּבָרַיְיכִי Verba tua. m. f.
דְּבָרָיו:דְּבָרֶיהָ Verba sua vel illorum. m. f.
דְּבָרֵינוּ Verba nostra. m. f.
דִּבְרֵיכֶם:דִּבְרֵיכֶן Verba vestra. m. f.
דִּבְרֵיהֶם:דִּבְרֵיהֶן דִּבְרֵיהֶנָּה Verba sua vel illorū illarum

Quando est finis clausule venit pronomen secūde persone generis masculini numeri singularis cum segol loco seba; inclinaturqꝫ eodem accentus. vt numeri.14. סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ idest pepercі iuxta verbum tuum. & notandum quod nomina feminina desinentia in he si componuntur cum pronomine mutant illud he in tau. ad hunc modum. תּוֹרָה Lex.

תּוֹרָתִי Lex mea. m. vel f.
תּוֹרָתְךָ:תּוֹרָתֵךְ Lex tua. m. f.
תּוֹרָתוֹ:תּוֹרָתָהּ Lex illius vel sua. m. f.
תּוֹרָתֵנוּ Lex nostra. m. vel f.
תּוֹרַתְכֶם:תּוֹרַתְכֶן Lex vestra. m. f.
תּוֹרָתָם:תּוֹרָתָן Lex illius vel sua. m. f.
תּוֹרוֹת Leges. Plurali numero.
תּוֹרוֹתַי Leges mee. m. vel f.
תּוֹרוֹתֶיךָ:תּוֹרוֹתַיִךְ Leges tue. m. f.

תּוֹרֹתָיו:תּוֹרֹתֶיהָ	Leges ei9.m.f.
תּוֹרֹתֵינוּ	Leges nostre.m.vel.f.
תּוֹרֹתֵיכֶם.תּוֹרֹתֵיכֶן	Leges vestre.m.f.
תּוֹרֹתֵיהֶם:תּוֹרֹתֵיהֶן	Leges sue.m.f.

Sunt tamen quedā nomina feminina in he desinentia :in quibus aliquando he non vertitur in tau.vt סוּכָּה idest tabernaculum.Psal.26.כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה idest abscondet me in tabernaculo suo.vbi pro סוּכָּתוֹ ponitur.סֻכֹּה. Item פִּשְׁתָּה.idest linū.Osee.11.צַמְרִי וּפִשְׁתִּי idest lana mea & linum meū . vbi pro eo quod esse debuit פִּשְׁתָּתִי legitur פִּשְׁתִּי.& alia complura ad hunc modum.Et notandum quod pronomē tertie persone numeri singularis aliquando habet he ociosam cum puncto mapic . vt דִּבְרָהּ תּוֹרָתָהּ. Nomina preterea simplicia nonnunquam repe‑riuntur terminari ad pronominum similitudinem.vt Geñ.ca.49.בְּנִי אֲתֹנוֹ idest filius asine sue.Ieremie quoq̃ cap̃.22.וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי & aperit sibi fenestras.que possunt dignosci ex cōtextu partium orationis.Sunt preterea quedam nomīa monosyllaba que finita in.iod possunt esse pronomina prime persone numeri singularis:aut nomina que possunt construi cum genitiuo.vt אָב.i.pater.אֲבִי יִשַׁי.i.pater isai.אָח.i. frater . אֲחִי אַבְרָם idest frater abraam.פֶּה.os. פִּי יְהֹוָה. i.os domini . Que nomina si iunguntur pronominibus tertie persone numeri singularis ponuntur dupliciter hoc modo.

אָבִיו אֲבִיהוּ	Pater eius vel illius.
אָחִיו אֲחִיהוּ	Frater eius vel illius.
פִּיו פִּיהוּ	Os eius vel illius.

Notandum quod hoc pronomen כָּל quando iungitur his pronominibus mutat camez siue holem in surec.vt כֻּלָּנוּ.idest omnes nos.Alia pronominum accidentia ad nominis rationem reducenda sunt.nunc ad verbi considerationem accedamus.

De verbo.

VErbum est q̄ significat cū modis & temporibus:cui p̄ter speciem ac figuram accidunt septem.s.coniugatio. vox.modus.tempus.numerus.persona.genus masculinum aut femininum. Coniugationes verborum quattuor sunt.Prima coniugatio est verborum habentium tres litteras substantiales tantum: quarum prima scribitur subiecto camez secunda subiecto patha.hoc modo.פָּקַד.idest visitauit.vocaturq̧ hec coniugatio בִּנְיָן הַקַּל idest coniugatio leuis & simplex: quia non recipit alias litteras preter quam illas que sunt necessarie ad designanda ipsius verbi accidentia.& est fundamentū aliarum coniugationum.Appellatur quoq̧ leuis : quia profertur leniter:ideoq̧ non admittit dagues: cuius est litteram duriorem facere:quod precipue recusat in littera media . Secū da coniugatio est verborum habentium dagues in littera substantiali media:vocaturq̧ פֹּעַל הַדָּגוּשׁ idest verbum durum prolatu:propter dagues quem habet.vt.פִּקֵּד. Tertia coniugatio est verborum habentium quinque litteras:quoniam in principio additur he subiecto hiric & in medio iod ociosa . vt הִפְקִיד idest fecit visitare:vocaturq̧ eodem nomine hoc est . הִפְעִיל Quarta coniugatio est quattuor litterarum substantialium:& prima syllaba scribitur per vau.& tertia littera plerumq̧ geminatur vt רוֹמֵם idest exaltauit.& vocatur פּוֹעֵל מְרוּבָּע hoc est verbum quadratum:a quattuor litteris quas continet in tertia persona singulari preteriti indicatiui . Et sunt quedam verba que possunt per omnes quattuor coniugationes declinari cuiusmodi est verbum פָּקַד quo vsi sumus exempli causa. Sunt tamen alia verba que non possunt declinari nisi per quasdam illarū. Differunt he quattuor coniugationes inter se ratione significationis:quia prima significat actionem remissam . Secunda actionem intensam. Tertia que facit actionem verbi transire in aliam personam.sicuti.4.Reg.7.הִשְׁמִיעַ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם idest audire fecit castra syrie: & propterea hec coniugatio habet duas litteras vltra substantiales. Quarta que etiam significat aliquando actionem transitiuam: sicut & tertia . Signatur quoq̧ differentia in verbo: mutatione significatiōis.vt in verbo דִּבֵּר si est secunde coniugationis significat loqui. si tertie cōfregit aut occidit.vt Psalmo.17.וַיַּדְבֵּר עַמִּים idest confregit populos. preterea חָרַשׁ si est prime coniugationis significat arare. si tertie est tacere.& ad hunc modum alia complura.Sed aduertēdū imprimis: quod prima cuiusq̧ verbi & coniugationis positio vnde alia tempora formantur:est tertia persona numeri singularis:preteriti pfecti indicatiui modi.Illud quoq̧ non omittendum: esse quedam verba perfecta: & alia imperfecta . Perfecta sunt:que non amittunt aliquam ex tribus litteris substantialibus que sunt proprie significationis verbi.Imperfecta sunt illa que amittunt aliquam ex illis litteris in coniugationis discursu:de quibus infra suo in loco dicetur.nunc interim de perfectis. Vox quam diximus esse secundum verbi accidens est illud quo distinguitur verbum actiuum a passiuo.vt פָּקַד idest visitauit.נִפְקַד idest visitatus est.in hac coniugatione vox actiua difert a passiua per litteram nun subiecto hiric.in aliis aliter atq̧ aliter. Modi verborum sunt tres.indicatiuus.imperatiuus.infinitiuus.indicatiuus est:per quem simpliciter ostendimus quid fit.vt פָּקַד.idest visitauit. imperatiuus quem vocant צִוּוּי est per quem imperamus aliquid fieri.vt פְּקֹד idest visita. infinitiuus quem vocant מָקוֹר est cuius actio siue passio infinite hoc est sine numeris & personis ponitur.vt פָּקֹד. idest visitare. Optatiuus & subiunctiuus supplētur per aduerbia siue cōiunctiones:& per indicatiuum aut infinitiuum.

Tempora verborum tria sunt.presens. preteritum . futurum. Presens tempus hebrei non habent :circumloquuntur tamen illud per participium & personam que illi adiungitur . & p eo quod nos dicimus ego audio:illi dicunt אֲנִי שׁוֹמֵעַ.idest ego audiens.s.sum.& intelligitur verbum substantiuum: alioquin nō esset enunciatio.Preteritum imperfectum suppletur per futurum indicatiui.aut per preteritum:sed plerumq̧ per participium presentis & verbum substantiuum eiusdem temporis.plusquam perfectum vero confunditur cum preterito perfecto.

Numeri verborum duo sunt.Singularis qui de vno loquitur. vt פָּעַל.idest fecit.Pluralis qui de pluribus loquitur . vt פָּעֲלוּ.i. fecerunt. Persone verborum quemadmodum nominum & pronominum tres sunt.Prima que de se loquitur.vt אֲנִי פָּעַלְתִּי ego feci.Secunda ad quam prima loquitur. vt אַתָּה פֹּעֵל tu facis Tertia de qua prima loquitur vt הוּא פּוֹעֵל ille facit. Genera verborum quemadmodum & nominum & pronominū duo sunt.masculinum & femininum.masculinum est quod iungitur supposito generis masculini expresso vel subintellecto.sicuti.אֵל פָּעַל idest deus fecit.Femininum verbi genus est:quod iungitur supposito generis feminini expresso vel subītellecto vt אִשָּׁה פָּעֲלָה.idest mulier fecit.Sed antea quam ad explicationem coniugationis uerborum veniamus aduertendum est:qđ in prima uerbi persona tam in singulari quam in plurali gen9 masculinum & femininum assimilantur in preterito & in futuro indicatiui modi.preterita quoq̧ eiusdem modi in tertia p sona plurali in genere masculino & feminino sunt in terminatione similia.Illud quoq̧ notandum quod in prima coniugatione prima verbi positio habet terminationes tres : primam in.a cum patha sequenti alia littera .ut פָּקַד.secundam in. e.cū cere.vt חָפֵץ.idest uoluit.Tertiam in.o.cum holem .ut יָכֹל idest potuit.& in hac coniugatione prima littera scribitur subiecto camez.cuius explicatio in hunc modum sequitur.

Prima coniugatio.

IN uoce actiua indicatiuo modo tempore preterito.

פָּקַד	Visitauit.m.	פָּקְדָה	Visitauit.f.
פָּקַדְתָּ	Visitasti.m.	פָּקַדְתְּ	Visitasti.f.

פָּקַדְתִּי Visitaui.m.&.f.

Plurali.

פָּקְדוּ Visitauerunt.m.&.f. פְּקַדְתֶּם Visitastis.m.
פְּקַדְתֶּן Visitastis.f. פָּקַדְנוּ Visitauimus.m.&.f.

Aduertendum quod quando prima verbi positio hoc est פָּקַד iungitur dictioni monosyllabe aut habenti accentum in prima:illa quoq; habet accentum in principio. vt geñ.cap.1. קָרָא לָיְלָה idest vocauit noctem.& numeri.27. וְשָׁאַל לוֹ idest & interrogabit eum. Illud quoq; est notandum quod quando prima littera substantialis vel media est aliqua ex his quattuor אהחע & debebat scribi cum seba:tunc seba mutatur in camez: vel patha vt אֲהַבְתֶּם .i. dilexistis בָּחֲרָה idest elegit.que regula obseruatur in omnibus modis.temporibus.& personis. vbicũq; seba supponitur littere substantiali in medio ipsius verbi:si illa littera est ex illis quattuor:seba quoque vertitur in camez. Et quando venit in fine clausule : etiam si littera substantialis media non sit aliqua ex illis quattuor seba littere medie substãtialis vertitur in camez vel patha: & in ea collocatur accentus. vt Numeri.19. אֶת מִשְׁמֶרֶת יְהוָה שָׁמָרוּ idest custodiam domini custodierunt.& Iudicum.19. חָלָב נָתָנָה idest lac dedit. Tertia ꝑterea verbi pluralis persona recipit aliquando nun in fine. vt Deut.8. אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ idest que non cognouerunt patres tui.& per preteritum huiusmodi suppletur preteritum imperfectum & plusquam perfectum eiusdem. vt Geñ.37. אָהַב אֶת יוֹסֵף idest amabat ioseph.suppletur etiam preteritum imperfectum per futurum.vt Iob.1. כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב idest sic faciebat iob. Nonnunquam additur he littera in fine verbi secunde ꝑsone gñis masculini numeri singularis.vt geñ.3. הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה idest mulier quam dedisti. Aliquando quoq; he finalis vertitur in tau:in verbis tertie persone generis feminini numeri singularis.vt Esaie.23. וְנִשְׁכַּחַת צֹר idest obliuioni dabitur tyrus. Presens indicatiui modi circumloquimur per participium quod deriuatur a prima verbi positione:& habet semper.o.vocalem in principio.& est simile nomini adiectiuo tã in genere ꝙ in terminatione & declinatione.sic.

פּוֹקֵד qui visitat. פּוֹקֶדֶת vel פּוֹקְדָה que visitat.
פּוֹקְדִים qui visitant. פּוֹקְדוֹת que visitant.

& quemadmodum in preterito dictum est quando aliqua illarum quattuor litterarum אהחע est in medio:seba vertitur in camez.vt צוֹעֲקִים צוֹעֲקוֹת idest qui clamãt vel que clamant .& ꝑ hoc participium & pronomina circũloquimur personas vtriusq; numeri.sic. אֲנִי פּוֹקֵד idest ego visito: & preponitur pronomen participio:nõnunquam vero postponitur.vt Ieremie 1. שֹׁקֵד אֲנִי idest vigilo ego.que regula ad alias quoq; coniugationes pertinet. Cum vero littera substantialis in fine positionis prime est áin siue heth.tunc in participio generis masculini numeri singularis suppletur.a.ante illud áin vel heth.& accentus ponitur in littera substantiali que est ĩ medio.vt בּוֹרֵחַ idest qui fugit.genus vero femininũ eiusdẽ numeri sic. בֹּרַחַת idest que fugit.& hec quoq; regula extendit se ad alias coniugationes: quoties littera substantialis in medio posita venit cũ aliquo apice preterq̃ cum camez & patha. Aliquando tamen littera substantialis in medio posita recipit patha : & áin siue heth finalis pertinet ad vocalem precedentem:quia nullum habet apicẽ subiectum.vt psalmo.93. הֲנֹטַע אֹזֶן idest qui plantat aurem.& quando participium generis feminini numeri singularis venit in fine clausule:tunc in littera substantiali media habet camez:& in ea collocatur accentus.vt iosue.11. בְחוֹמָה הִיא יוֹשָׁבֶת idest in muro illa habitabat.in verbis quoq; desinentibus in.e.vel in.o.nulla est differentia preteriti ad presens. vt אֲנִי חָפֵץ idest ego volo. אֲנִי יָכֹל idest ego possum. Non nunquã etiam participium generis masculini numeri singularis desinit in hiric sequẽti iod.vt geñ.44. אֹסְרִי לַגֶּפֶן idest qui alligat ad vitem.& Deutero.33. שֹׁכְנִי סְנֶה idest qui habitat in rubo .& alia eodem modo. Et notandum quod per hoc participiũ presentis quandoq; circumloquimur preteritum imperfectum indicatiui modi cum eiusdem temporis uerbo substantiuo.eram eras erat.ut אֲנִי הָיִיתִי פּוֹקֵד ego eram uisitans.i.ego uisitabam

Futurum in omnibus coniugationibus scribitur per unam ex his quattuor litteris איתן additam in pricipio prime verbi positionis subiecto hiric:preter quã aleph prime persone numeri singularis cui subscribitur cegol. Terminatiões uero prime persone utriusq; numeri sunt similes in utroq; genere :quemadmodum in preterito dictum est. Quod in aliis quoq; coniugationibus obseruatur.in quibus etiam prime persone utriusq; numeri plerumq; recipiunt he in fine:aliquando tamen nõ recipiunt.ut

אֶפְקוֹד uel אֶפְקְדָה uisitabo.m.&.f.
תִּפְקוֹד Visitabis.m. תִּפְקְדִי Visitabis.f.
יִפְקוֹד Visitabit.m. תִּפְקוֹד Visitabit.f.

Plurali.

נִפְקוֹד uel נִפְקְדָה Visitabimus.m.&.f.
תִּפְקְדוּ Visitabitis.m. תִּפְקוֹדְנָה Visitabitis.f.
יִפְקְדוּ Visitabunt.m. תִּפְקוֹדְנָה Visitabunt.f.

Et notandum quod vau littera que ponitur ante litteram substantialem finalem aliquando abiicitur. Notandum preterea quod terminatio secunde persone generis masculini numeri singularis est similis tertie persone generis feminini numeri singularis in omnibus futuris tam actiue vocis quam passiue. que voces non possunt dignosci nisi ex contentu partium orationis. Secũde quoq; & tertie persone voces generis feminini pluralis numeri similes sunt. Eiusdem quoq; futuri persone omnes generis masculini numeri singularis atq; etiam prima persona pluralis quando iunguntur dictionibus monosyllabis cum accentu macaph aut habentibus accentum in principio:tunc littera substantialis medie dictionis habet camez & legitur quasi holem. vt Psalmo.88. אֶשְׁמָר לוֹ חַסְדִּי .idest seruabo illi misericordiam meam.& ad hunc modum alia complura.in omnibus etiam personis eiusdem temporis littera substãtialis medie dictionis aliquando venit cum patha hoc modo. אֶפְעַל idest faciam.quod precipue fit in verbis quorum littera substãtialis media aut finalis est aliqua harum quattuor. אהחע vt אֶשְׁמַע idest audiam. אֶצְעַק idest clamabo. & in vtrisq; huiusmodi futuris in eodem verbo littera substantialis media potest esse cum holem & potest esse cum patha.vt. אֶחְפֹּץ volam. יֶחְפַּץ idest volet:& in fine clausule seba littere substantialis medie aliquando vertitur in camez siue holem :& in ea collocatur accentus etiam si littera substantialis non sit vna ex illis q̃ttuor in hunc modum אֶפְקֹדָה. אֶפְקֹדָה: תִּפְקֹדִי. תִּפְקֹדִי: תִּפְקֹדוּ. תִּפְקֹדוּ: יִפְקֹדוּ. יִפְקֹדוּ: venit etiam ad eundem modum sepe:licet non sit in fine clausule. In quibusdam etiam verbis quorũ littera substãtialis prima est áin siue heth in prima persona singulari:subiicitur illis cegol.sic אֶעֱבוֹר idest transibo. Sed in aliis personis vltra litteram que additur ad designandum personam futuri:littera substantialis prima habet camez vel patha. sic תַּעֲבוֹר.idest transibis. תַּעֲמֹד idest stabis. In quibusdam quorum principium est aleph:littere addite habent holem in prima persona:& aleph substantialis prima amittitur.vt אֹכַל .i. comedam אֹמַר.idest dicam.in aliis vero personis aleph rursus emergit:sed non profertur:vt תֹּאמַר idest dices. תֹּאכַל idest comedes. Sunt preterea verba quorum initium est aleph:in quibus littere que adduntur futuro & substantialis prima habent cegol & non abiicitur aleph.qualia sunt. אֶאֱסוֹף idest congregabo אֶאֱסוֹר idest alligabo. Nonnũquam etiam secunde & tertie persone generis masculini numeri pluralis & secunda persona generis feminini singularis accipiunt in fine nun. vt

תִּפָּקְדוּן יִפָּקְדוּן תִּפָּקַדְנָה que regula seruit coniugationibus aliis tam in voce actiua quam in passiua. Et notandum quod quando preponitur vau cum camez siue patha: & vau est particula coniunctiua: futurum vertitur i preteritum hoc modo. וַיִּפְקֹד idest & visitauit. quod si tau habet seba siue hiric: tunc non mutatur futurum. vt וְיִפְקֹד idest & visitabit. Quod si vau preponitur preterito: subiecto quocunq; apice: preteritum vertitur in futurū. vt וְשָׁקַט idest & quiescet: preterquam in prima persona singularis numeri in cuius littera substantiali media collocatur accentus: quia tunc manet in eodem preterito. vt Osee 12. וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים idest & locutus sum ad prophetas. Si tamen accentum habet in vltima: nihilominus vertitur in futurum. vt Exo. cap. 12. וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם idest. & transibo per terram egypti. Quodque hoc in loco de vau diximus ad alias quoq; pertinet coniugationes in vtraq; voce. Per tempus etiā futurum aliquando suppletur preteritum imperfectum eiusdē modi. vt Geñ. cap. 2. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ idest fons ascendebat de terra.

De imperatiuo.

Imperatiuus modus qui hebraice dicitur צִוּוּי tantū habet vnum tempus presens: caretq; primis personis numeri vtriusq;: hoc modo. פְּקֹד vel פְּקֹד vel פְּקַד visita. m. פִּקְדִי visita. f. פִּקְדוּ visitate. m. פְּקֹדְנָה visitate. f.
Et notandum quod ad proportionem trium illarum vocum secunde persone imperatiui: numeri singularis: generis masculini: declinantur alie persone eiusdem modi. hoc modo.
פְּקַדְנָה פִּקְדוּ פְּקַדוּ פְּקֹדוּ visitate. m. פִּקְדִי פְּקַדִי פְּקֹדִי visita. f. פְּקֹדְנָה visitate. f. quod plerumq; contingit in fine clausularum. Eadem quoq; secunda persona potest accipere he in fine: idq; tribus modis. Primo si littera substantialis prima legitur cum hiric & vltima cū camez siue patha. vt Geñ. 39. שִׁכְבָה עִמִּי dormi mecū. Secundo cum littera substantialis prima legitur cum camez & profertur quasi holem. vt Nee. 13. זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי idest recordare mei deus meus. Tertio cum littera substantialis prima legitur cum seba. vt Dañ. 19. יְהוָה שְׁמָעָה יְהוָה סְלָחָה. i. domine audi: domine parce. Generis quoq; feminini: numeri singularis: littera substantialis prima aliquando habet camez & profertur holem. vt Iudicum. cap. 9. מָלְכִי עָלֵינוּ idest regna super nos. Et cum aliqua littera substantialis prima vel media prime verbi positionis est gutturalis: tunc genus femininum numeri singularis & masculinum pluralis possunt habere primas & secundas litteras cum patha: hoc modo פַּעֲלִי idest fac. F. פַּעֲלוּ. idest facite. m. Nonnunquam vtreq; littere prime in masculino plurali veniunt cum cegol. hoc modo. אֶהֱבוּ idest amate אֶחֱזוּ. idest comprehendite. Et in feminino singulari littera substantialis prima scribitur aliquando per camez hateph qđ profertur per holem. vt Hieremie cap. 22. וְצָעֳקִי. i. & clama: aliquando etiam he finalis in secunda persona feminini pluralis deficit. vt Ruth. 1. קְרֶאןָ לִי מָרָא idest vocate me amarā. In eodem quoq; verbo littera substantialis prima venit cum hiric & nun finalis pertinet ad vocalem precedentem. vt Exodi. 2. קְרֶאןָ לוֹ idest vocate eum. In verbis quoq; quorum tertia persona preteriti desinit in. e. vel in. o. sequenti consonante: preteritum non differt ab imperatiuo. vt Geñ. 29. מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת idest imple septimanam huius. Et notandum quod tertia persona presentis imperatiui tam singularis quam pluralis suppletur per futurum indicatiui. & quod per idem futurum indicatiui suppletur futurum imperatiui: quod est etiam aliarum coniugationum proprium.

De infinitiuo & gerundiis.

Infinitiuus modus qui ab hebreis dicitur מָקוֹר. idest origo: appellatur sic: quoniam ab illa verbi significatione confusa incipiunt distingui operationes. vt: פָּקֹד. I. פְּקֹד. I. פְּקַד idest visitare. Itaq; apud hebreos infinitiu9 aut iungitur prepositionibus: & tunc ponitur pro nostris gerundiis: aut iungitur verbo indicatiui modi & tunc ponitur pro participio vel nomine infinito. vt Geñ. 50. פָּקֹד יִפְקֹד idest visitās visitabit. & Exodi. 3. פָּקֹד פָּקַדְתִּי idest visitans visitaui. Prepositiones vero ad circumloquendum gerundia sunt בכלם quibus subscribitur hiric in hunc modum.

בִּפְקֹד	In visitando.	כִּפְקֹד	Cum visitando.
לִפְקֹד	Ad visitandum.	מִפְּקֹד	De visitando.

Nonnunquam hec gerundia recipiunt in fine he: & littera substantialis prima habet camez qui profertur quasi holem. vt Exo. 36. לְקָרְבָה אֶל הַמְּלָאכָה ad accedendū ad opus. idest vt accederet operi. Aliquando etiam veniunt cum hiric in fine: sequenti iod. vt Psalmo. 111. לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים idest ad habitandum cum principibus. vbi debuit dicere. לְהוֹשִׁיב. Per eundem quoq; infinitiuum suppletur subiunctiuus: mutato seba prime littere in holem. & preposita beth siue caph cum seba: & in fine addito vno ex pnominibus: vt ex omnibus fiat vna dictio ad hunc modum. בְּפָקְדִי. i. in visitādo me. pro eo quod est cum visitem vel visitauero. & eodem modo alie persone.

בְּפָקְדְךָ	cum tu visites. m.	בְּפָקְדֵךְ	cum tu visites. F.
בְּפָקְדוֹ	cum ille visitet.	בְּפָקְדָהּ	cum illa visitet.
בְּפָקְדֵנוּ	cum visitemus. m. vel. F.		

De optatiuo.

Hebrei optatiuum non habent: circumloquuntur tamen illū p preteritum & futurum indicatiui modi & duo hec aduerbia optādi. לוּ: אַחֲלַי. hoc est vtinā. vt Esaie cap. 48. לוּ הִקְשַׁבְתָּ idest vtinam audiuisses. & Psalmo. 118. אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכַי. idest vtinam dirigantur vie mee.

De voce passiua.

Vocis passiue preteritum indicatiui modi formatur ex eodem preterito vocis actiue addita in principio nun cum hiric: & mutato camez prime littere substātialis i seba. vt.

נִפְקַד	visitatus fuit	נִפְקְדָה	visitata fuit.
נִפְקַדְתָּ	visitatus fuisti.	נִפְקַדְתְּ	visitata fuisti.
נִפְקַדְתִּי	visitatus vel visitata fui.		Plurali.
נִפְקְדוּ	visitati vel visitate fuerunt.		
נִפְקַדְתֶּם	visitati fuistis.	נִפְקַדְתֶּן	visitate fuistis.
נִפְקַדְנוּ	visitati vel visitate fuimus.		

Notandum tamen quod in fine clausule seba littere substantialis medie vertitur in camez. hoc modo. נִפְקָדוּ נִפְקָדָה quod si littera substantialis prima est aliqua illarum quattuor אהחע tunc in omnibus personis littera substantialis prima & nū passiue vocis scribuntur per cegol. vt Geñ. cap. 22. נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ. i. apprehensum in vepribus. Aliquando littera nun scribitur cū patha. vt Geñ. 31. לָמָּה נַחְבֵּאתָ idest quare absconditus es.
Presens tempus huius vocis & modi in tertia persona masculini singularis est simile participio eiusdem passiue vocis & preterito eiusdem vocis & modi. differunt tamen quod preteritū scribitur cum patha in littera substantiali media quando non est finis clausule. presens vero siue participiū scribitur cum camez nisi construatur cum genitiuo. vt.

נִפְקָד	qui visitatus est.	נִפְקָדָה vel נִפְקֶדֶת	q̄ visitata ē
נִפְקָדִים	qui sunt visitati.	נִפְקָדוֹת	que sunt visitate.

Et cum littera substantialis prima est aliqua illarum quattuor אהחע scribitur per cegol. Et similiter nun passiue vocis scribitur p cegol. vt Numeri. cap. 12. נֶאֱמָן הוּא idest fidelis est ille. & aliqñ littera substantialis media participii generis masculini pluralis scribitur cū seba loco camez. Ester. 1. הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן. i. q iuēti sūt in susis. futurū recipit has q̄ttuor litteras איתן vocis actiue: & deficit nun preteriti vocis passiue: que suppletur per dagues impositum littere substantiali prime: hoc modo.

אֶפָּקֵד vel אֶפָּקְדָה viſitabor.m.&.f.
תִּפָּקֵד viſitaberis.m. תִּפָּקְדִי viſitaberis.f.
יִפָּקֵד viſitabitur.m. תִּפָּקֵד viſitabitur.f.
Plurali.
נִפָּקֵד vel נִפָּקְדָה viſitabimur.m.&.f.
תִּפָּקְדוּ viſitabimini.m. תִּפָּקַדְנָה viſitabimini.f.
יִפָּקְדוּ viſitabuntur.m. תִּפָּקַדְנָה viſitabuntur.f.

Et in fine clauſule ſeba littere ſubſtantialis medie vertitur in cere cum accentu.vt תִּפָּקֵדִי ideſt viſitaberis.Et notandum quod áleph prime perſone aliquando recipit hiric. vt Exodi.14. וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה.ideſt honorabor in pharaone. Nonnunquam etiam cere littere ſubſtantialis medie vertitur in patha ſiue camez.vt Numeri.16.וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה ideſt &ceſſauit peſtilētia.quo in loco tau futuri ſcribitur cum cere.& hoc eſt quia quando littera ſubſtantialis prima eſt aliqua iſtarum אהחער tunc littere que adduntur futuro recipiunt cere. vt Gen̄.cap.42. יֵאָסֵר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם ideſt ligabitur in domo cuſtodie veſtre. Ione.1.וַיֵּרָדַם.i.& dormiuit Prouer.22.בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ.ideſt in medio platearum occidar. Et quando littera ſubſtantialis vltima eſt ain ſiue heth.ſcribitur ſubiecto patha. ſic יִשָּׁמַע.i. audietur.יִפָּתַח.ideſt aperietur. Nonnūquam etiam littera ſubſtantialis media vertit cere in patha.quod tenet verum cū non eſt clauſule finis.vt.4.Regum.2.בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ ideſt antequam tollar a te.& in feminino plurali plerumq; littera ſubſtātialis media ſcribitur cum camez ſiue patha. vt Pſalmo.36. וְקַשְּׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה ideſt arcus eorum confringentur.

De imperatiuo modo.

IMperatiuus formatur a ſecundis perſonis futuri eiuſdem vocis paſſiue mutata tau in he.& littera ſubſtantialis prima habet dagues ſicut in futuro vt ſuppleatur defectus littere nun que erat preteriti.hoc modo.
הִפָּקֵד viſitare.m. הִפָּקְדִי viſitare.F.
הִפָּקְדוּ viſitamini.m. הִפָּקַדְנָה viſitamini.F.
& quando littera ſubſtantialis prima eſt aliqua harum quattuor אהחע he addita ſcribitur cum cere.ſicut Deutero.32.וְהֵאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ ideſt apponere populis tuis. & nonnunquam genus maſculinum pluralis numeri accipit nun preteriti in prīcipio vt Iere.50.בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל יְהֹוָה hoc eſt venite & iungimini dn̄o.

De infinitiuo modo.

INfinitiuus vocis paſſiue ſimilis eſt ſecūde perſone imperatiui numeri ſingularis generis maſculini.vt הִפָּקֵד ideſt viſitari. Aliquando infinitiuus accipit nun preteriti.vt Eſter.3.וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים.i. & mittere epiſtolas. & ex hoc infinitiuo & prepoſitionibus harum quattuor litterarū בכלם fiunt gerundia vocis paſſiue:quemadmodum in infinitiuo actiue vocis dictum eſt.& nonnunquam he infinitiui amittitur. vt Exo.10.מֵאַנְתָּ לֵעָנוֹת מִפָּנָי ideſt non vis ſubiici mihi.vbi deficit he quia debuit dici לְהֵעָנוֹת Ex hoc infinitiuo paſſiue vocis ſupplentur optatiuus & ſubiunctiuus eiuſdem vocis: quemadmodum in infinitiuo actiue vocis dicebamus. Et notādum q; he regule cum plerisq; ex ſuperioribus non tam ad hanc cōiugationem quam ad omnes alias pertinent. Eſt & aliud participium vocis paſſiue huiuſmodi.
פָּקוּד viſitatus. פְּקוּדָה viſitata.
פְּקוּדִים viſitati. פְּקֻדוֹת viſitate.
Sunt qui inter hec duo participia faciant differentiam: vt participium de quo ſuperius dictum eſt ſignificet per modum actus in tempore.hoc vero per modum habitus.
Sunt preterea verba neutra vocis actiue que reperiuntur aliq̄n do in voce paſſiua ſignificant tamen actionem: & carent participiis vocis paſſiue: que tamen habent participia vocis actiue actionem quoque ſignificantia: cuiuſmodi ſunt hec.
הָלַךְ vel נֶהֱלַךְ ambulauit יָשַׁב habitauit נָפַל cecidit עָמַד ſtetit. רָכַב Equitauit.In quibus quidem verbis non dicitur הָלוּךְ neq; in aliis huius generis. Sūt etiam quedam verba communia: quorū participia vocis actiue aliquando ſignificant paſſionē. & vocis paſſiue actionem vt a בָּטַח.ideſt confidit בּוֹטֵחַ בָּטוּחַ.i. confiſus & confidēs: et a שָׁכַן.i. habitauit שׁוֹכֵן שָׁכוּן.i.habitatus & habitans. ſunt alia verba que latinorum more poſſūt appellari deponentia: quia cum habeant vocem paſſiuam carent actiua.vt נִשְׁבַּע ideſt iuratus vel iurauit נוֹתַר.ideſt remanſit ſiue relictum eſt.Sunt alia verba que carent participiis preſentis actiue & paſſiue vocis: in quorum loco ponuntur nomina adiectiua.vt קָרַב.ideſt acceſſit.רָחַק ideſt receſſit: a quibus deriuantur nomina adiectiua a priori.קָרוֹב.ideſt propinquus. a poſteriori רָחוֹק.ideſt longinquus: que in locum ſuorum participiorum ſucceſſere tam actiuorum q; paſſiuorum. In participiorū quoq; locum ſuccedunt ſequentia nomina adiectiua.גִּבּוֹר ideſt fortis.חָזָק ideſt fortis.חָכָם.ideſt ſapiens סָכָל ideſt ſtultus צַדִּיק ideſt iuſtus.קָטָן ideſt paruus רָשָׁע ideſt malus. Quoniam verba a quibus hec nomina deriuantur carent vtroq; participio. & hoc verbum.יָכֹל ideſt potuit: neq; habet participium actiuū neq; paſſiuum neq; nomen adiectiuum: in quo preteritum ponitur pro preſenti.

De ſecunda coniugatione.

SEcunda coniugatio eſt trium litterarum: quarum prima ſubſcribitur cū hiric.ſecunda cum cere ſiue patha.vt פִּקֵּד פִּקַּד & nonnunquam cum cegol.& littera ſubſtantialis media ſcribitur per dages: ſi non ſit aliqua harum quinque. אהחער q̄ non recipiunt dagues.& tunc prima verbi poſitio vtroq; modo ſcribi poteſt.Poſſunt quoq; prima & ſecunda ſubſtantialis littera ſcribi per cere.vt בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה ideſt declarauit legem. Poſſunt etiam venire prima cum cere & media cum patha.vt Gen̄.24.בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם ideſt benedixit abraam. Sunt qui dicant quod littera ſubſtantialis media idcirco habet dagues: vt per eum ſuppleatur defectus littere iod: que debuit interponi duabus primis litteris ſubſtantialibus.Senſus huius coniugationis in omnibus modis & temporibus eſt ſimilis coniugationi prime.

Secunda coniugatio actiue vocis.indicatiuo modo tempore preterito.
פִּקֵּד viſitauit.m. פִּקְּדָה viſitauit.F.
פִּקַּדְתָּ viſitaſti.m. פִּקַּדְתְּ viſitaſti. F.
פִּקַּדְתִּי viſitaui.m.&.f. Plurali.
פִּקְּדוּ viſitauerunt.m.&.f.
פִּקַּדְתֶּם viſitaſtis.m. פִּקַּדְתֶּן viſitaſtis.F.
פִּקַּדְנוּ viſitauimus.m.&.f.
Et notandum quod in fine clauſule ſeba littere ſubſtātialis medie vertitur in cere & in eadem collocatur accentus. vt Deut. 5: אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ ideſt quod locuti ſunt. Aliquando etiam in prima verbi poſitione veniunt in principio due littere ex his אהחע ſimul.& vtraq; cum cegol.vt iudicium.cap.5. מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי מַרְכְּבוֹתָיו ideſt quare tardauerunt pedes quadrigarum illius. Et aliquando hec coniugatio reperitur ſine dagues. vt Ezech. 9. וּמַלְאוּ אֶת הַחֲצֵרוֹת ideſt implete atria.
Preſens quod per participia vocis actiue & paſſiue huius cōiugationis & earū que ſequuntur ſuppletur: plerūque venit cum mem addita in principio.vt.
מְפַקֵּד qui viſitat מְפַקֶּדֶת vel מְפַקְּדָה que viſitat
מְפַקְּדִים qui viſitant מְפַקְּדוֹת que viſitant.
In fine vero clauſule littera ſubſtantialis media in gn̄e feminino numeri ſingularis plerumq; venit cū cere: & in ea nōnūquā accentus collocatur. ut מְפַקֵּדָה. ideſt.que uiſitat: & participium quod deſinit in tau venit in hunc modum. מְפַקֶּדֶת
Cum uero participium maſculinum numeri ſingularis iungitur pronomini: aliquando littera ſubſtantialis media

scribitur cum hiric.vt Leuitici.21.מְקַדִּשְׁכֶם idest qui sanctificat vos. Littere que adduntur futuro in principio veniunt cū seba preter aleph prime persone singularis que venit cum patha.vt אֲפַקֵּד vel אֲפַקְּדָה visitabo.m.&.f. תְּפַקֵּד visitabis.m. תְּפַקְּדִי visitabis.f. יְפַקֵּד visitabit.m. תְּפַקֵּד visitabit.f. Plurali. נְפַקֵּד vel נְפַקְּדָה visitabimus.m.&.f. תְּפַקְּדוּ visitabitis.m. תְּפַקֵּדְנָה visitabitis.f. יְפַקְּדוּ visitabunt.m. תְּפַקֵּדְנָה visitabunt.f. In fine vero clausule seba littere substantialis medie vertitur in cere: & in ea ponitur accentus. hoc mō. אֲפַקֵּדָה que regula obseruatur in omnibus coniugationibus.

De imperatiuo.

פַּקֵּד vel פַּקְּדָה visita.m. פַּקְּדִי visita.f.
פַּקְּדוּ visitate.m. פַּקֵּדְנָה visitate.f.

Aliquando ī secunda persona masculini singularis littera substantialis media venit cum patha.vt Psal.54. בַּלַּע יְהוָה פַּלַּג לְשׁוֹנָם idest precipita domine: diuide linguam eorum.

De infinitiuo.

פַּקֵּד Visitare. Aliquando in hoc modo littera substantialis media venit cum holem.vt Psal.117. יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ idest castigans castigauit me dominus. Aliquando littera substantialis prima scribitur cum hiric.vt Leuitici.14. אַחַר חִלֵּץ אֶת הָאֲבָנִים.i.post ea quam eruti fuerint lapides. & ex hoc infinitiuo supplentur gerundia & subiunctiuus modus: antepositā vna ex his quattuor litteris בכלם subscriptis cum seba.vt in infinitiuo prime cōiugationis dictum est. Aliquando etiam cum he in fine. vt Leuitici.26. לְיַסְּרָה אֶתְכֶם ad castigandum vos.

De voce passiua.

In voce passiua littera substantialis prima scribitur cum surec. & appellatur בִּנְיַן פֻּקַּד quoniam sic incipit.ad hunc modum.indicatiuo modo tempore preterito.

פֻּקַּד visitatus fuit. פֻּקְּדָה visitata fuit.
פֻּקַּדְתָּ visitatus fuisti. פֻּקַּדְתְּ visitata fuisti.
פֻּקַּדְתִּי visitatus fui vel visitata fui.

Plurali.

פֻּקְּדוּ Visitati fuerunt vel visitate fuerunt.
פֻּקַּדְתֶּם visitati fuistis. פֻּקַּדְתֶּן visitate fuistis.
פֻּקַּדְנוּ visitati fuimus l' visitate fuimus.

Et quando littera substantialis media est aliqua harum quattuor אהער surec littere substantialis prime vertitur in holem. vt exo.12. כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם.i.quia eiecti fuerūt ex egypto. & ī hūc modum alia cōplura. & licet littera substātialis media sit heth: tn̄ prima substantialis scribi potest cum surec.vt Ezech.cap.16 וּבְמַיִם לֹא רֻחַצְתְּ idest & aqua non es lota. Et quando littera substantialis media est aliqua harum quattuor אהחע seba eiusdē littere vertitur in camez: vt in preterito vocis actiue prime coniugationis dictum est. preterea in fine clausule seba littere substantialis medie vertitur in camez: & in ea collocatur accentus hoc modo. פֻּקָּדָה Presens eiusdem vocis assimilatur preterito eidem: excepto ꝙ preteritum scribitur cum patha in littera media substātiali: presens vero cū camez.sic. פֻּקָּד qui est visitatus פֻּקָּדָה que est visitata פֻּקָּדִים qui sunt visitati פֻּקָּדוֹת que sūt visitate. Futurū cui littere addite recipiūt seba: & aleph prime ꝑsone singularis habet patha hoc mō. אֲפֻקַּד visitabor.m.&f. תְּפֻקַּד visitaberis.m. תְּפֻקְּדִי visitaberis.f. יְפֻקַּד visitabitur.m. תְּפֻקַּד visitabitur.f. Plu. נְפֻקַּד vel נְפֻקְּדָה visitabimur.m.f. תְּפֻקְּדוּ visitabimini.m. תְּפֻקַּדְנָה visitabimini.f. יְפֻקְּדוּ visitabuntur.m. תְּפֻקַּדְנָה būtur.f. In fine vero clausule seba lr̄e sb̄alis medie vertitur in camez atq; in eadē accentus collocatur hoc mō. תְּפֻקָּדִי תְּפֻקָּדוּ & hec vox passiua caret imperatiuo modo. Infinitiuus vocis passiue est פֻּקַּד vel פֻּקֹּד.i.visitari. cui si ꝓponātur ꝓpōnes harū quattuor litterarum בכלם circūloquimur gerundia. Subiūctiuus vero suppletur eo modo quo dictū est in infinitiuo prime cōiugatiōis. Est & aliud participiū vocis passiue מְפֻקָּד qui est visitatus מְפֻקֶּדֶת vel מְפֻקָּדָה que est visitata. מְפֻקָּדִים q sunt visitati מְפֻקָּדוֹת que sunt visitate. Et qn̄ littera substātialis media est aliqua harum quinque אהחער: surec littere substantialis prime vertitur in holem.vt Deutero.33. מְבֹרֶכֶת יְהוָה.i.benedicta domini.

De tertia coniugatione.

Tertia coniugatio queādmodū supra dictum est appellatur הִפְקִיד propterea quod facit actū verbi trāsire in aliā personā: quod fit precipue in verbis transitiuis. vt הִפְקִיד אֶת הַחוֹלֶה.i.fecit visitare infirmū. vbi sunt tres persone qui facit visitare. qui visitat. qui visitatur. Et in verbis absolutis actus transit in secundā personā & non vltra. vt הֶעֱמִיד fecit stare: quod verbū nō trāsit in aliā rē. Itaq; in hac cōiugatione per vnum verbum significātur due actiones diuerse. s. actio principalis eiusdem verbi: & actio huius verbi facio facis. vt a supradicto verbo פָּקַד.i.visitauit dicitur הִפְקִיד.i.visitare fecit. & a קָרַב.i.appropinquauit: dicitur הִקְרִיב.i.appropinquare fecit. Et aliquando per huius coniugationis verba actus permanet in prima vel in secunda ꝑsona.vt הֶחֱרִישׁ hoc est tacuit vel tacere fecit. & quando littera substantialis vltima est ain siue heth scribitur per patha hoc modo. הִשְׁמִיעַ idest audire fecit. Et in preterito huius coniugationis: iod exteritur ex medio preterquam in tertiis personis vtriusq; generis & numeri. hoc modo.

Indicatiuo modo actiue uocis in preterito.

הִפְקִיד fecit visitare.m. הִפְקִידָה fecit visitare.f.
הִפְקַדְתָּ fecisti visitare.m. הִפְקַדְתְּ fecisti visitare.f.
הִפְקַדְתִּי feci visitare.m.&.F.

Plurali.

הִפְקִידוּ fecerunt visitare.m.&.F.
הִפְקַדְתֶּם fecistis visitare.m. הִפְקַדְתֶּן fecistis. tare.F.
הִפְקַדְנוּ fecimus visitare.m.&.F.

Quando vero littera substantialis prima est aliqua harum quattuor. אהחע he addita in principio & littera substantialis prima scribuntur per cegol hoc modo. הֶעֱבִיר idest fecit transire. Et aliquando littera substantialis prima tantum scribitur per seba hoc modo הֶעְלִים idest abscondit vel fecit abscondere. Vno tamen in loco tantum he addita reperitur cum cegol quamuis littera substantialis prima non sit aliqua ex supradictis quattuor. primo. Regum.25. לֹא הֶכְלַמְנוּם idest nunquam eis molesti fuimus.

Presens circumloquimur per participium: quod habet mem additam in principio subiecto patha siue camez: & abiicitur he preteriti addita sic.

מַפְקִיד qui facit visitare מַפְקִידָה vel מַפְקֶדֶת que facit visitare. מַפְקִידִים qui faciunt visitare מַפְקִידוֹת que faciunt visitare. Et cum littera substantialis prima est aliqua harum quattuor אהחע illa littera scribitur cum patha loco seba in hunc modum. מַעֲבִיר idest qui facit transire. Et aliquādo littera substantialis media loco hiric habet cere: & excluditur iod.vt Psalmo.134. מֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו idest qui educit ventos de thesauris suis.

Littere que adduntur futuro scribuntur cum patha: & excluditur he preteriti. & littera substantialis media habet hiric: ī hūc modum. אַפְקִיד vel אַפְקִידָה Faciam visitare.m.&.f.

תַּפְקִיד facies visitare.m. תַּפְקִידִי facies uisitare.f.
יַפְקִיד faciet uisitare.m. תַּפְקִיד Faciet uisitare.f.

Plurali.

נַפְקִיד uel נַפְקִידָה faciemus visitare.m.&.f.
תַּפְקִידוּ facietis visitare.m. תַּפְקֵדְנָה facietis visitare.f.
יַפְקִידוּ facient visitare.m. תַּפְקֵדְנָה faciēt visitare.F.

Cum vero littera ſubſtantialis prima eſt aliqua harum quattu or.אהחע littera illa ſcribitur cum patha hoc modo אַעֲמִיד ideſt faciam ſtare.& aliquando futurum recipit he preteriti. vt pſal. mo.114.וְלִי יְהוֹשִׁיעַ ideſt & me ſaluum faciet. Aliquando etiã littera ſubſtantialis media ſcribitur per cere loco hiric: & excluditur iod ex medio.vt Gen̄.cap.1.וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים.i. & diuiſit de us.& ad hunc modum alia complura. Nonnunquam preterea in plurali littera ſubſtantialis media ſcribitur cum ſeba loco hiric & excluditur iod ex medio.vt.1.Regū.31. וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים hoc eſt irrueruntq; philiſtim:pro quo debuit eſſe וַיַּדְבִּיקוּ.Q̄d etiam fit cum pronomini iungitur.vt.1.Reg.17.יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ ideſt diuitem faciet illum rex.pro quo debuit eſſe. יַעֲשִׁירֶנּוּ

De imperatiuo.

Imperatiuus habet in principio he additam cum patha & in ſecunda perſona maſculini ſingularis & feminini pluralis littera ſubſtantialis media plerumq; ſcribitur cum cere:& excluditur iod ex medio. In aliis tamen perſonis littera ſubſtantialis media ſcribitur cum hiric:& non abiicitur iod ex medio.ſic.הַפְקֵד vel הַפְקִידָה fac viſitare.m.הַפְקִידִי fac viſitare.f.הַפְקִידוּ facite viſitare.m.הַפְקֵדְנָה facite viſitare.f. Et cũ littera ſubſtãtialis media eſt aliqua harum quattuor. אהחע ſcribitur cum patha.vt.2.Reg.cap.11.הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ ideſt conforta bellum tuum. aliquando ſecunda perſona imperatiui maſculini ſingularis littera ſubſtantialis media ſcribitur cum cegol.vt 1.Para.21.הַעֲבֶר נָא ideſt fac tranſire nunc. Nonnunquam preterea idem imperatiuus venit cum hiric loco cere.vt Ieremie 17. הָבִיא עֲלֵיהֶם hoc eſt.induc ſuper eos. & quandoq; littera ſubſtantialis media ſcribitur cum patha loco cere. ſicut in Pſalmo.5. הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ hoc eſt dirige in conſpectu meo viam tuam. Idem quoq; modus aliquando ſcribitur cum he in fine.vt Iere.18.הַקְשִׁיבָה יְהוָה ideſt audi domine.

De infinitiuo.

Infinitiuus modus recipit he quemadmodum & imperatiuus.& littera ſubſtantialis media ſcribitur cum cere ſiue hiric & iod.in hunc modum.הַפְקֵד vel הַפְקִיד.i. facere viſitare. Aliquando etiam he addita ſcribitur cum hiric. vt Eſaie.31.גָּנוֹן וְהִצִּיל פָּסֹחַ וְהִמְלִיט ideſt protegere & liberare. tranſire & ſaluare.& alia ad hunc modum.Per infinitiuũ quoq; ſupplentur gerundia & ſubiunctiuus prepoſitis illis quattuor litteris בכלם cum ſeba:quemadmodum in ĩfinitiuo prime coniugationis dictum eſt.Et cum ſic veniunt gerundia cum prefatis litteris nonnunquam he addita in principio excluditur:& littera addita ex quattuor predictis ſcribitur cum patha ſiue camez.vt Pſal.25.לַשְׁמִיעַ בְּקוֹל תּוֹדָה hoc eſt ad audiẽdum vocem laudis.& alia ſimiliter.

De voce paſſiua.

Paſſiua vox accipit he in principio ſubiecto ſurec ſiue camez quod profertur quaſi holem.hoc modo. הָפְקַד vel הֻפְקַד ideſt viſitatus fuit.

Indicatiuo modo tempore preterito.

הָפְקַד	Viſitatus fuit.	הָפְקְדָה	viſitata fuit.
הָפְקַדְתָּ	Viſitatus fuiſti.	הָפְקַדְתְּ	Viſitata fuiſti.
הָפְקַדְתִּי	Viſitatus vel viſitata fui.		Plurali.
הָפְקְדוּ	Viſitati vel viſitate fuerunt.		
הָפְקַדְתֶּם	Viſitati fuiſtis.	הָפְקַדְתֶּן	Viſitate fuiſtis.
הָפְקַדְנוּ	Viſitati vel viſitate fuimus.		

Et quando littera ſubſtantialis prima eſt aliqua harum quattu or.אהחע he addita ſcribitur aliquando cũ camez.& littera ſubſtantialis prima ſcribitur cum camez hateph hoc modo. הָעֳמַד ideſt ſtatutus eſt:&quando eſt in fine clauſule:littera ſubſtantialis media ſcribitur cum camez loco ſeba accentu in eadem poſito.hoc modo הָפְקָדוּ. Preſens circumloquimur per participium quod habet he additam in principio ſubiecto ſurec ſiue camez quod profertur quaſi holem:ſicut in preterito.hoc mõ

הָפְקָד vel הֻפְקָד	qui viſitatur	הָפְקָדָה	que viſitatur.
הָפְקָדִים	qui viſitantur.	הָפְקָדוֹת	que viſitantur.

Futurum litteras additas accipit ſubſcriptas cum ſurec ſiue camez hateph quod profertur quaſi holem ad hunc modum.

אָפְקַד vel אֻפְקַד	viſitabor.m.&.f.		
תּוּפְקַד	viſitaberis.m.	תּוּפְקְדִי	Viſitaberis.f.
יוּפְקַד	Viſitabitur.m.	תּוּפְקַד	Viſitabitur.f. Plu.
נָפְקַד vel נוּפְקַד	viſitabimur.m.&.f.		
תּוּפְקְדוּ	Viſitabimini.m.	תּוּפְקַדְנָה	Viſitabimini.f.
יוּפְקְדוּ	Viſitabuntur.m.	תּוּפְקַדְנָה	Viſitabuntur.f.

Et cum littera ſubſtantialis prima eſt aliqua harum quattuor אהחע tunc littere addite futuri ſcribuntur cum camez:& littera ſubſtantialis prima cum camez hateph quod profertur quaſi holem.vt Leuitici.16.יָעֳמַד חַי ideſt ſtatuatur viuus.Eſdre.10 יָחֳרַם כָּל רְכוּשׁוֹ ideſt deſtructur omnis ſubſtãtia eius.& hec vox paſſiua non habet modum imperatiuum.

De infinitiuo.

Infinitiuus he additam in principio recipit ſcriptam cũ camez qui profertur quaſi holem:& littera ſubſtantialis media venit cum cere hoc mõ.הָפְקֵד vel הֻפְקֵד Viſitari. Infinitiuus tamen qui frequentior eſt in ſacra ſcriptura: eſt qui venit cum he ſcripta cum camez quod profertur quaſi holẽ.vt Ezechielis.16.וְהָמְלֵחַ לֹא הֻמְלַחַתְּ וְהָחְתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ ideſt & ſaliri nõ es ſalita.& inuolui non es inuoluta.ꝑ quo nos habemus nec ſale ſalita nec inuoluta pannis. & aliquando infinitiuus venit cum he addita in fine.vt Ezechielis.32.רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת עֲרֵלִים ideſt deſcende & dormire cum incircunciſis. Participiũ huius vocis eſt huiuſmodi.

מוּפְקָד	qui viſitatur	מוּפְקֶדֶת vel מוּפְקָדָה	que viſitatur.
מוּפְקָדִים	qui viſitantur.	מוּפְקָדוֹת	que viſitantur.

Aliquando participium venit cum he preteriti poſt mem.vt Ezechiel.46.לְאַרְבַּעְתָּם מְהֻקְצָעוֹת.hoc eſt.ad quattuor illa agulata.pro quo nos habemus menſure vnius quattuor.& quãdo littera ſubſtantialis media eſt aliqua harum quattuor אהחע littera mem plerumq; venit cum camez.& littera ſubſtãtialis prima ſcribitur cum hateph camez.vt Ezechiel.29. בְּתוֹךְ עָרִים מָחֳרָבוֹת hoc eſt inter vrbes deſtructas.

De quarta coniugatione.

Quarta coniugatio que vt in parte ſuperiori diximus vocatur qnadrata:quattuor habet litteras ĩ tertia perſona ſingulari preteriti:& habet duas ſyllabas:quarũ prima ſcribitur cum vau & holem & ſecunda cum patha. hoc modo.רוֹמַם ideſt exaltauit.& hec coniugatio plerumq; eſt verborum que dicuntur imperfecta.& in prima coniugatione ſunt vnius ſyllabe.vt קוּם רוּם hoc eſt leuauit ſurrexit.Et in ſecunda ſyllaba quarte coniugationis frequenter habet cere hoc modo קוֹמֵם.ideſt eleuauit:vbi omnes quattuor littere ſunt ſubſtantiales:quia etiam vau eſt de ſubſtantialibus. Hec quoq; coniugatio eſt verborum in quibus littera ſubſtantialis ſecunda geminatur.vt מָדַד ideſt menſus eſt.& tunc verbum quadratum ſcribitur cum patha ſiue cere in ſecunda ſyllaba.& illic non ſunt niſi tres littere ſubſtãtiales verbi quia vau eſt octioſa. Et raro hec coniugatio reperitur in verbis in quibus littera non duplicatur aut non ſunt monoſyllaba.Et ſi quãdo aliter reperitur treſ tantum ſunt littere illius ſubſtantiales.& ſecunda ſyllaba ſcribitur cum patha ſiue cere.& in diſcurſu coniugationis horũ verborum ſecunda ſyllaba ſcribitur ſubiecto patha excepto in tertia perſona ſingulari feminini:& in tertia perſona plurali.in q bus ſcribitur cum ſeba. Indicatiuo modo vocis actiue.

פּוֹקֵד	Viſitauit.m.	פּוֹקְדָה	viſitauit.f.
פּוֹקַדְתָּ	Viſitaſti.m.	פּוֹקַדְתְּ	Viſitaſti.f.
פּוֹקַדְתִּי	Viſitaui.m.&.f.		Plurali.

פוקדו visitauerunt.m.&.f. פוקדתם visitastis.m. פוקדתן visitastis.f. פוקדנו visitauimus.m.&.f. In fine vero clausule seba littere substantialis tertie vertitur in camez & accētu in eadē vt Ieremie.cap̄.12. נטעתם גם שרשו idest plantasti eos.& radices miserunt. Presens circumloquimur per participiū quod habet mem additam in principio subiecto seba: hoc modo. מפוקד qui visitat מפוקדה vel מפוקדת que visitat. מפוקדים qui visitant. מפוקדות que visitant. Inuenitur quoq; nonnunquam participium generis masculini singularis addita iod in fine.vt Psalmo.99. מלשני בסתר idest qui accusat in secreto.pro quo debuit dici. מלושן. Futuri quattuor littere que adduntur: recipiunt seba: preter aleph prime persone singularis: que venit cum patha hoc modo. אפוקד vel אפוקדה visitabo.m.&.f. תפוקד visitabis.m. תפוקדי visitabis.f. יפוקד visitabit.m. תפוקד visitabit.f.

Plurali.

נפוקד vel נפוקדה visitabimus.m.&.f. תפוקדו visitabitis.m. תפוקדנה visitabitis.f. יפוקדו visitabunt.m. תפוקדנה visitabunt.f. Et aliquando tertia littera generis feminini pluralis venit cum cere hoc modo. תפוקדנה. Et quando est in fine clausule: seba secunde littere substantialis vertitur in cere accentu in eadem.hoc modo אפוקדה תפוקדי תפוקדו יפוקדו. Imperatiui secunda persona masculini singularis & pluralis est similis vocibus tertie persone preteriti: que dignoscuntur ex contextu partium orationis.hoc modo פוקד vel פוקדה visita.m. פוקדי visita.f. פוקדו visitate.m. פוקדנה visitate.f. Infinitiuus est similis imperatiuo generis masculini singularis.hoc modo. פוקד idest visitare. & ad supplendum gerundia recipit prepositiones harum quattuor litterarum ב כ ל מ vt dictum est in infinitiuo prime coniugationis.

De voce passiua.

VOx passiua huius coniugationis appellatur verbum graue: quia est quinque litterarum. Ad tres namq; substantiales in principio adduntur due: hoc est he cum hiric & tau cum seba: vt pertineat ad litteram precedentem .& littera substantialis media habet dagues hoc modo התפקד. quo etiam nomine vocatur.& significat passionem siue actionem que communiter non transit in aliam personam: sed fit illius passionis vel actionis reciprocatio in personam agentem.& eadem est persona agens & patiens.vt התחזק idest confortatus est: vel confortauit se. התפקד idest visitauit seipsum: siue visitatus est a seipso. Nonnunquam reperiuntur huius coniugationis verba transitiua: qualia sunt verba prime coniugationis. vt התפלל idest orauit התבונן idest intellexit siue intellectus est quod etiam potest esse absolutum . vt התהלך idest ambulauit Aliquando tau superaddita deficit: que suppletur per dagues in littera substantiali prima.vt Iosue.22. אשר לא הטהרנו idest a quo non mundauimus nos vel nō sumus mundati: & alia ad hunc modum. Aliquando littera substantialis media scribitur cum cere quando non est in fine clausule. Et aliquando scribitur per cegol.vt Gen̄.15. התהלך נח idest ambulauit noe. Quandoq; ex littera substantiali media deficit dagues. Et est notandum quod in hac coniugatione semper tau ponitur ante litteras substantiales: preter quam cum littera substantialis prima est vna ex his quattuor זסצש: quia tunc littera illa ponitur ante tau. vt Mich.cap̄.6. וישתמר חקות עמרי idest seruabantur precepta ambri. quia ex huius coniugationis ratione debuit dici. ויתשמר. & cum venit cum aliqua ex illis quattuor litteris: aliquando tau vertitur in teth. vt genesis.44. מה נצטדק idest in quo iustificabimus nos vel iustificabimur. quod verbum venit a. צדק cuius coniugatio explicatur hoc modo. התפקד visitauit se.m. התפקדה visitauit se.f. התפקדת visitasti te m. התפקדת visitasti te.f. התפקדתי visitaui me .m .&.f.

Plurali.

התפקדו visitauerunt se.m.&.f. התפקדתם visitastis vos.m. התפקדתן visitastis vos.f. התפקדנו visitauimus nos.m. &.f. In fine vero clausule seba littere substantialis medie vertitur in camez: & accentu in eadem.sic התפקדו Presens circūloquimur per participium presentis: addita mem in principio subscripto hiric & excluditur he preteriti ad hunc modum. מתפקד qui se visitat מתפקדה vel מתפקדת que se visitat. מתפקדים qui se visitant. מתפקדות que se visitant. Futurum amittit he preteriti: quod fit ne proferantur tres littere addite simul. quod esset in prolatione perquam graue: & littere addite futuri scribuntur subiecto hiric preter aleph prime persone que venit cum cegol: & littera substantialis media scribitur cum cere.hoc modo. אתפקד vel אתפקדה visitabo me.m.&.f. תתפקד visitabis te .m. תתפקדי visitabis te.f. יתפקד visitabit se.m. תתפקד visitabit se.f.

Plurali.

נתפקד vel נתפקדה visitabimus nos .m .&.f. תתפקדו visitabitis vos.m. תתפקדנה visitabitis vos.f. יתפקדו visitabūt se.m. תתפקדנה visitabunt se.f. Aliquando littera substantialis media scribitur cum patha.vt prouer.25: אל תתהדר לפני מלך idest non glorieris coram rege. Et cum venit in fine clausule seba littere substantialis medie vertitur in camez: et accentu in eadem. vt Exo.19. הנגשים אל יהוה יתקדשו idest qui accedunt ad dominum sanctificentur. Imperatiuus accipit he additam in principio subiecto hiric.hoc modo. התפקד visita te.m. התפקדי visita te.f. התפקדו visitate vos.m. התפקדנה visitate vos.f. Infinitiuus hoc modo profertur. התפקד l' התפקד Visitare se. Passiue vocis aliud ꝑticipipiū est מפוקד visitatus. מפוקדה vel מפוקדת visitata. מפוקדים visitati מפוקדות visitate.

Quattuor itaq; coniugationes regulares atq; perfecte ad hunc modum explicate sunt.

SEd antea quam ad verba irregularia descendamus: nō est omittendum id quod hebrei dicunt: esse videlicet quedam verba ex duabus coniugationibus composita vt psalmo.7. ירדוף אויב נפשי idest persequatur inimicus animam meam. quod verbum est futuri tertie persone singularis Hoc igitur verbum componitur ex futuro prime coniugationis vocis actiue hoc est. ירדוף: & ex futuro secunde coniugationis eiusdem vocis hoc est ירדף: quoniam hiric qui subiicitur iod & holem qui imponitur daleth: sunt coniugationis prime: & patha qui subiicitur littere res & dagues qui subiicitur daleth sunt secunde coniugationis. Ad eundem quoq; modum reperiuntur verba composita in voce passiua. vt numeri.1. לא התפקדו בתוכם idest nō sunt numerati inter illos: quod verbum componitur ex voce passiua tertie coniugationis que est הפקד: & ex voce passina quarte coniugationis: que est התפקד quia camez qui subiicitur he: est vocis passiue tertie coniugationis.& tau est eiusdem vocis quarte coniugationis. Sunt etiā alia verba que componuntur ex duobus temporibus. vt Ezechielis.8. והמה משתחויתם idest illi humiabant se siue adorabant: componitur namq; ex preterito & presenti vocis passiue quarte coniugationis. quia mem prima est participii presentis.& tau secunda est preteriti.

De verbis irregularibus siue defectiuis.

POstea quam explicata est ratio verborum regularium consequens est vt de irregularibus & defectiuis differatur: idq; secundum ordinem coniugationum. Estq; in primis animaduertendum quod verba hebraica communiter habent ternas litteras substantiales illius verbi: que sunt immutabiles in omnibus vocibus.modis.tēpibus.numeris.gn̄ib9 & personis que inde deriuantur. Et tres ille littere vocantur

שֹׁרֶשׁ idest radix: quoniam sunt radix & fundamentum omni=
um coniugationum que ex illis deriuantur: atq; ex eis forman
tur partes illarum. Esto exempli gratia פָּעַל idest fecit que est
tertia persona preteriti indicatiui modi prime coniugationis:
& tres littere hoc est pe. aáin lámed sunt substantiales omnium
verborum ab illo descendentiuum. & prima littera huius ver=
bi dicitur. pe verbi. secunda aáin verbi. tertia lámed verbi. &
verbum quod in omnibus modis & temporibus retinet has
tres litteras substantiales dicitur verbum perfectum. quod aūt
amittit aliquā ex illis dicitur imperfectum siue defectiuum. Et
sunt quedam verba imperfecta quantum ad vocem tātum: quo
niam licet habeant omnes tres litteras substantiales: non pro=
feruntur ex illis nisi due tantum priores: & finales plerumq;
sunt áleph siue he ociose. vt קָרָא idest vocauit. עָלָה. idest ascen
dit. Sunt etiam verba in quibus non proferuntur littere substā
tiales medie que sunt plerūq; vau siue iod. vt בִּין hoc est intelle
xit. שׁוּב idest reuersus est. que verba dicuntur נָחִים idest ociosa
quia habent litteras ociosas. Sunt quoq; verba imperfecta: qui
bus in processu coniugationis deficiunt alique littere substan=
tiales: quod contingit modis quattuor. Primo quando prima
littera deficit. Secundo quando deficit secunda. Tertio quan=
do deficit vltima. Quarto cum deficit prima & vltima. que ver
ba dicuntur חֲסֵרִים idest defectiua. Sunt preterea verba que ap
pellantur duplicia: quibus in discursu coniugationis deficiunt
due littere. de quibus omnibus infra dicetur: & primo de illis q
bus prima littera deficit ex iis que substantiales sunt. Que ver
ba plerumq; sunt incipientia ab aliqua harum litterarum לני
vt לָקַח idest accepit נָגַשׁ. idest accessit. יָדַע. idest cognouit. Et
ex verbis defectiuis incipientibus a lámed tantum reperitur
לָקַח supradictum. Et defectus horum verborum plerumq; est
in imperatiuo & in futuro indicatiui: quia in preterito & p̄sen
ti communiter retinent tres litteras substātiales. & formantur
ex proportione aliorum verborum perfectorum que supra
dicta sunt. & quia huiusmodi verba defectiua plerumq; incipi
unt a littera nun: de his primū agendum est. Ponimusq; exem
pli causa hoc verbum נָגַשׁ idest accessit. cuius preteritum & p̄=
sens possunt formari ex proportione preteriti & presentis pri
me coniugationis verborum perfectorum. Sed in futuro defi=
cit nun substantialis prima: que suppletur per dages littere sub
stantialis medie cui subiicitur camez. sic. אֶגַּשׁ vel אֶגְּשָׁה accedā
m. &. f. תִּגַּשׁ Accedes. m. תִּגְּשִׁי. accedes. f. יִגַּשׁ. accedet. m. תִּגַּשׁ. ac
cedet. f.

Plurali.

נִגַּשׁ vel נִגְּשָׁה accedemus. m. &. f. תִּגְּשׁוּ. accedetis. m. תִּגַּשְׁנָה. acce
detis. f. יִגְּשׁוּ. accedent. m. תִּגַּשְׁנָה. accedent. f. Et quando ē
in fine clausule: seba littere substantialis medie vertitur in ca=
mez: accentu in eadem. vt Gen̄. 45. גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ. idest ac=
cedite ad me & accesserunt. & dagues littere substantialis me=
die venit etiam in nomine quod a verbo deriuatur. vt נָבַע idest
manauit. vnde deriuatur nomen. מַבּוּעַ. hoc est fons vnde
aliquid manat. in quo nun littera substantialis prima deficit: q̄
suppletur per dagues vt dictum est. Et quando littera substan=
tialis media est aliqua ex his quattuor אהחע non excluditur nū
littera substantialis prima; quia non recipit dagues: preter quā
in hoc verbo. נָחַת idest descendit. quia in futuro amittit nun: &
venit in hunc modum אֵחַת תֵּחַת In quibusdam etiam verbis
incipientibus a nun: littera substantialis media scribitur per
holem. vt נָגַף idest percussit. נָפַל idest cecidit: quorum fu=
tura exeunt in hunc modum. אֶגֹּף idest percutiam אֶפֹּל. i.
cadam. atq; sic alia complura. Imperatiuus horum ver=
borum explicatur ad hunc modum. גַּשׁ vel גֶּשׁ accede. m.
גְּשִׁי accede. f. גְּשׁוּ accedite. m. גַּשְׁנָה accedite. f. Secunda p
sona imperatiui masculini singularis: loco cere scribitur aliqn̄
per cegol & aliquando recipit he in fine. vt גְּשָׁה accede. m. ali
as scribitur cum holem hoc modo. גֹּשׁ גֹּשִׁי idest accede. m. f.
Et aliquando venit cum nun substantiali prima: hoc modo.
נְגוֹשׁ. Infinitiuus explicatur sic. גֶּשֶׁת. l. נְגוֹשׁ idest accedere.
Subiunctiuus & gerundia supplentur per prepositiones harū
quattuor litterarum. בכלמ vt supra in verbis perfectis. & quan
do littera substantialis vltima est aliqua ex his אהחע: littera sub
stantialis media scribitur per patha atq; etiam vltima. vt eccle
siastes. 3. עֵת לָטַעַת idest tempus plantandi.

De voce passiua

In preterito vocis passiue littera substantialis prima deficit. a
qua licet verbum incipiat: non est substantialis: sed ponitur ad
designandum vocem passiuam prime coniugationis. & littera
substantialis prima supletur per dagues littere substātialis me
die. & explicatur hoc modo. Indicatiuo modo tempore pre
terito. נִגַּשׁ oblatus fuit נִגְּשָׁה oblata fuit נִגַּשְׁתָּ oblatus fuisti
נִגַּשְׁתְּ oblata fuisti נִגַּשְׁתִּי oblatus vel oblata fui.

Plurali.

נִגְּשׁוּ oblati vel oblate fuerūt נִגַּשְׁתֶּם oblati fuistis נִגַּשְׁתֶּן oblate
fuistis נִגַּשְׁנוּ oblati vel oblate fuimus. Presens.
נִגָּשׁ qui oblatus est נִגָּשָׁה vel נִגֶּשֶׁת que oblata est נִגָּשִׁים qui
oblati sunt נִגָּשׁוֹת que oblate sunt. Et quando littera substantia
lis vltima est aliqua harum quattuor אהחע littera: substantialis
media & vltima participii generis feminini singularis scribū=
tur per patha. vt Ezechiel. 34. וְאֶת הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבֹתֶם. i. quod
abiectum est non reduxistis. In futuro nun vocis passiue exclu
ditur. & nun remanens est littera substantialis. & dagues litte=
re substantialis medie venit ad supplementum nun vocis pas=
siue. hoc modo. אֶנָּגֵשׁ vel אֶנָּגְשָׁה oblatus vel oblata ero תִּנָּגֵשׁ
oblatus eris. תִּנָּגְשִׁי. oblata eris. יִנָּגֵשׁ. oblatus erit תִּנָּגֵשׁ oblata
erit. Plurali.
נִנָּגֵשׁ vel נִנָּגְשָׁה oblati vel oblate erimus. תִּנָּגְשׁוּ oblati eritis
תִּנָּגַשְׁנָה oblate eritis. יִנָּגְשׁוּ. oblati erunt. תִּנָּגַשְׁנָה. oblate erunt.
Imperatiuus modus explicatur sic. הִנָּגֵשׁ oblatus esto הִנָּגְשִׁי
oblata esto הִנָּגְשׁוּ oblati estote. הִנָּגַשְׁנָה. oblate estote. Infiniti=
uus est similis imperatiui modi secunde persone generis mas=
culini singularis numeri ad hunc modum. הִנָּגֵשׁ Applicari.
Subiunctiuus modus & gerundia supplētur per prepositiones
illarum quattuor litterarum de quibus in aliis coniugationi=
bus dictū ē: cum agebatur de illarum infinitiuis. Et quia verbū
hoc נָגַשׁ est neutrum: ideo in hac coniugatione caret participi
is vocis passiue: quia supplentur per tempus presens. Cum ve
ro sin scribitur cum ciboleth mutat significationem in id quod
est angere vel constringere: & tunc non est neutrum: & habet
participia vocis passiue ad modum actiuorum. vt נָגוּשׂ qui cō
strictus ē נְגוּשָׂה que cōstricta נְגוּשִׂים qui constricti נְגוּשׂוֹת que
constricte sūt. Et notandum quod in hac coniugatione & in cō
iugationibus verborum imperfectorum que sequuntur: serua
tur ordo & forma verborum perfectorum de quibus dictū est.
quia semper incipiunt a tertia persona generis masculini sin
gularis preteriti indicatiui modi: & habent easdem terminatio
nes: quas habent verba perfecta. Secunda coniugatio non
inuenitur in hoc verbo נָגַשׁ.

De tertia coniugatione.

TErtia coniugatio huius verbi נָגַשׁ est ī qua deficit nun
littera substantialis prima: & suppletur per dagues lit=
tere substantialis medie. & explicatur ad hunc modum
הִגִּישׁ fecit accedere. m. הִגִּישָׁה. fecit accedere. f. הִגַּשְׁתָּ fecisti acce
dere. m. הִגַּשְׁתְּ. fecisti accedere. f. הִגַּשְׁתִּי. feci accedere. m. &. f.

Plurali.

הִגִּישׁוּ fecerunt accedere. m. &. f. הִגַּשְׁתֶּם fecistis accedere. m.
הִגַּשְׁתֶּן fecistis accedere. f. הִגַּשְׁנוּ fecimus accedere. m. &. f.
In cuius preterito si non fuisset exclusa nun littera substantia=
lis prima debuit dici הִנְגִּישׁ הִנְגִּישָׁה. deficit preterea nun prima

in tota hac coniugatione tam in voce actiua quam passiua. Presens circumloquimur hoc modo. מַגִּישׁ qui facit accedere. מַגֶּשֶׁת vel מַגִּישָׁה que facit accedere מַגִּישִׁים qui faciunt accedere מַגִּישׁוֹת que faciunt accedere. In futuro venit littera substantialis media subiecto hiric sequenti iod ociosa ad hunc modum. אַגִּישׁ vel אַגִּישָׁה faciā accedere. תַּגִּישׁ facies accedere.m. תַּגִּישִׁי facies accedere.f. יַגִּישׁ faciet acceder̄.m. תַּגִּישׁ faciet accedere.f.

Plurali.

נַגִּישׁ vel נַגִּישָׁה faciemus accedere.m.&.f. תַּגִּישׁוּ facietis accedere.f. יַגִּישׁוּ facient accedere.m. תַּגֵּשְׁנָה facient accedere.f. Et in omnibus personis supradictis: littere substantiali medie potest subiici cere & sequens iod excludi. sic אַגֵּשׁ תַּגֵּשׁ Imperatiuus explicatur ad hunc modum. הַגֵּשׁ fac accedere.m. הַגִּישִׁי fac accedere.f. הַגִּישׁוּ facite accedere.m. הַגֵּשְׁנָה facite accedere.f. Et aliquando imperatiuus secunde persone numeri singularis generis masculini accipit hiric in littera substantiali media vt Gen̄.27. הַגִּישָׁה לִי וְאֹכְלָה idest accede ad me & comedam. Infinitiuus explicatur hoc modo. הַגֵּשׁ.l'. הַגִּישׁ facere accedere.

De voce passiua.

In voce passiua huius coniugationis deficit nun littera substātialis prima: & est similis verbis perfectis vocis passiue tertie cōiugationis: que est הָפְקַד hoc modo. Indicatiuo modo tempore preterito הֻגַּשׁ oblatus fuit הֻגְּשָׁה oblata fuit. הֻגַּשְׁתָּ oblat⁹ fuisti הֻגַּשְׁתְּ oblata fuisti הֻגַּשְׁתִּי oblatus vel oblata fui. Et alie persone ad eundem modum. Presens explicatur isto modo. הֻגָּשׁ qui oblatus est הֻגָּשָׁה que oblata est הֻגָּשִׁים qui oblati sunt הֻגָּשׁוֹת que oblate sunt. Futurum explicatur hoc modo. אֻגַּשׁ oblatus ero.m.&.f. תֻּגַּשׁ oblatus eris תֻּגְּשִׁי oblata eris יֻגַּשׁ oblatus erit תֻּגַּשׁ oblata erit. Imperatiuus deficit. & infinitiuus huius coniugationis explicatur sic. הֻגַּשׁ Applicari. Participia vocis passiue sunt. מֻגָּשׁ oblatus מֻגָּשָׁה vel מֻגֶּשֶׁת oblata מֻגָּשִׁים oblati מֻגָּשׁוֹת oblate.

Quarte coniugationis vox actiua non reperitur in hoc verbo nisi tantum passiua: que potest formari ad proportionem vocis passiue verborum perfectorum quarte coniugationis. Sunt etiam quedam verba incipientia a littera nun & desinentia in aleph sicut נָשָׂא idest portauit: que possunt declinari ad proportionem superius dicti verbi נָגַשׁ. preterquam quod aleph non profertur. sic. נָשָׂא נָשָׂאתָ נָשָׂאתִי .i. portauit. portauisti portaui: & pari modo in aliis modis. temporibus. numeris. personis & generibus. Et quemadmodum in predicto verbo excluditur nun in processu coniugationis: ita & in hoc verbo. לָקַח idest accepit excluditur lamed: quod solum vt diximus reperitur defectiuum in verbis incipientibus a littera lamed. & in preterito & in presenti habet omnes suas litteras quasi verbum perfectum: ad cuius proportionem declinatur in preterito & in presenti prime coniugationis. & aliquando in preterito reperitur sine lamed: & coph venit cū camez. vt Ezechielis.17 קָח עַל מַיִם רַבִּים idest accepit sup aquas multas. pro quo nos habemus. vt firmaret radicem sup aquas mult.s. In futuro amittit hoc verbum lamed litteram substantialem primam: que suppletur per dagues impositum littere coph. & potest formari ad proportionem futuri prime cōiugationis huius verbi נָגַשׁ in hunc modum אֶקַּח vel אֶקְּחָה accipiam.m.&.f. תִּקַּח accipies.m. תִּקְחִי accipies.f. יִקַּח accipiet.m. תִּקַּח accipiet.f. Et quando littera substantialis media scribitur cum seba tunc venit sine dagues. hoc modo תִּקְחוּ יִקְחוּ .i. accipietis. accipient. quod fit vt prolatio sit facilior in hoc verbo quod in sacris litteris frequentatur. Imperatiuus duob⁹ modis reperitur. primo quando habet lamed litteram substantialem primam. hoc modo. לְקַח accipe.m. לִקְחִי accipe.f. לִקְחוּ accipite.m. לְקַחְנָה accipite.f. Secundo modo quando scribitur sine lamed in hunc modum. קַח accipe.m. קְחִי accipe.f. קְחוּ accipite.m. קַחְנָה accipite.f. Secunda persona masculini singularis imperatiui scribitur per patha. & hanc differētiam hebrei ponunt inter imperatiuum & preteritum sine lamed de quo superius dictum est. Inuenitur quoq; hic modus cū camez quando venit in fine clausule. vt.1.Reg.21. אִם אוֹתָהּ תִּקַּח לְךָ קָח idest si istum vis tollere tolle. Infinitiuus explicatur ad hunc modum. קַחַת.l'. לָקוֹחַ Accipere. De voce passiua. Vocis passiue preteritum aliquando venit sine lamed substantiali prima. sic נִקַּח נִקַּחְתָּ idest fuit l' fuisti acceptus: & nonnunquam cum lamed substantiali. vt Ezechiel.33. הוּא בַּעֲוֹנוֹ נִלְקָח idest propter peccatum suum captus est. & .1.Regum.4. וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָח idest arca dei capta est. Presens. & futurum. & imperatiuus modus huius verbi possunt formari p vocem passiuam prime coniugationis. Et hoc verbum לָקַח non reperitur in voce actiua secunde neq; tertie neq; quarte coniugationis: sed reperitur in vocibus passiuis. vt Esaie.52. כִּי לֻקַּח עַמִּי idest quia captus est populus meus. quod verbum est temporis preteriti vocis passiue secunde coniugationis. & Gen̄.18. יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם idest accipiatur nunc paululum aque: quod verbū est futuri tertie coniugationis. & Exo.19. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת idest ignis & grando pariter ferebantur. quod est participium generis feminini singularis vocis passiue quarte coniugationis. & quia heth est littera gutturalis: littera substantialis media & vltima scribuntur per patha. Et dicunt hebrei quod propterea quod hoc verbum לָקַח inuenitur in voce passiua: potest etiam ex eo per proportionem fingi actiua: quod etiam in aliis verbis potest fieri.

De verbis a iod incipientibus.

Verba a littera iod incipientia: plerumq; amittunt illā. aut iod vertitur in vau tam in voce actiua quam passiua: ponimusq; exempli causa hoc verbum יָדַע idest sciuit vel cognouit: quod verbū in preterito indicatiui actiue vocis prime coniugationis & in presenti: retinet tres litteras substantiales & formatur ex proportione aliorum verborum perfectorum in eisdem temporib⁹. Sed in futuro huiusmodi & in imperatiuo plerumq; deficit iod littera substantialis prima: littere vero que adduntur: veniunt cum cere hoc modo. אֵדַע vel אֵדְעָה sciam.m.&.f. תֵּדַע scies.m. תֵּדְעִי scies.f. יֵדַע sciet.m. תֵּדַע sciet.f.

Plurali.

נֵדַע vel נֵדְעָה sciemus.m.&.f. תֵּדְעוּ scietis.m. תֵּדַעְנָה scietis.f. יֵדְעוּ scient.m. תֵּדַעְנָה scient.f. Et in hoc verbo littera substātialis media scribitur plerumq; cum patha: propterea quod littera substantialis vltima est gutturalis. Quod si littera substantialis vltima non est aain siue heth: tunc littera substantialis media scribitur per cere. vt אֵרֵד descendam. אֵלֵךְ idest ambulabo אֵשֵׁב habitabo siue sedebo. Que verba si veniunt cum vau addita in principio: littere addite in futuro veniunt cum cere & cum accentu: & littera substantialis media venit cum cegol in hunc modum וַיֵּרֶד וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב Et aliquando in vtrisq; verbis littere futuri addite veniunt cum hiric. hoc modo. אִיקַץ תִּיקַץ idest expergiscar expergisceris. אִיגַע תִּיגַע idest laborabo laborabis. & in quibusdam verbis littere substantiales medie veniunt cum patha siue cum holem: in hunc modum. אִיסַר castigabo.m. vel.f. תִּיסוֹר castigabis.m. Sunt etiam verba quedam incipientia a littera iod. que in processu coniugatiōis non āmittunt iod neq; vertunt in vau. cuiusmodi est. יָטַב. i. benefecit: vt Exo.1. וַיֵּיטֶב אֱלֹהִים idest & benefecit deus. Imperatiuus explicatur hoc modo. דַּע vel דְּעָה scito.m. דְּעִי scito.f. דְּעוּ scitote.m. דַּעְנָה. scitote.f. In verbis vero quorum littera substantialis vltima non est aliqua ex his quattuor אהחע: secunda persona imperatiui masculini singularis scribitur per cere in littera substantiali media. hoc modo. רֵד. idest descende לֵךְ. i. ambula. שֵׁב idest sede. Infinitiu⁹ explicatur hoc mō דַּעַת: דֵּעָה: יְדֹעַ

ſcire. De voce paſſiua.
Vocis paſſiue verbum predictum in prima coniugatione litte
ra ſubſtantialis prima hoc eſt iod in preterito & in preſenti ver
titur in vau ocioſum.quia in hebreo he quattuor littere permu
tãtur inter ſe.אהוי.& in hac voce preteritum & preſens ſcribun
tur per nun cum holem hoc modo. Indicatiuo modo.tempo
re preterito.נוֹדַע ſcitus fuit נוֹדְעָה ſcita fuit נוֹדַעְתָּ ſcitus fuiſti
נוֹדַעַתְּ ſcita fuiſti.נוֹדַעְתִּי ſcitus vel ſcita fui. נוֹדְעוּ ſciti vel ſcite
fuerunt נוֹדַעְתֶּם ſciti fuiſtis נוֹדַעְתֶּן ſcite fuiſtis.נוֹדַעְנוּ ſciti vel ſci
te fuimus. Preſens explicatur hoc modo.
נוֹדָע qui eſt ſcitus.נוֹדָעָה que eſt ſcita נוֹדָעִים qui ſunt ſciti נוֹדָעוֹת
que ſunt ſcite. Futuri iod littera ſubſtantialis prima vertitur
in vau cum dagues ad ſupplendum defectum littere nun prete
riti ſic.אִוָּדַע vel אִוָּדְעָה ſciar.m.&.f.תִּוָּדַע ſcieris.m.תִּוָּדְעִי ſcie
ris.f.יִוָּדַע ſcietur.m.תִּוָּדַע ſcietur.f. Plurali.
נִוָּדַע vel נִוָּדְעָה ſciemur.m.&.f.תִּוָּדְעוּ ſciemini.m.תִּוָּדַעְנָה ſcie
mini.f.יִוָּדְעוּ ſcientur.m.תִּוָּדַעְנָה ſcientur.f.Imperatiuus expli
catur hoc modo.הִוָּדַע ſcire.m.הִוָּדְעִי ſcire.f.הִוָּדְעוּ ſcimini.m.
הִוָּדַעְנָה ſcimini.f.Infinitiuus. הִוָּדֵעַ vel הִוָּדַע cognoſci. Parti
pium vocis paſſiue hoc modo.יָדוּעַ ſcitus יְדוּעָה ſcita יְדוּעִים
ſciti יְדוּעוֹת ſcite. Et predicta verba a iod incipientia carent ſe
cunda coniugatione De tertia coniugatione.

TErtia coniugatio eſt:in qua iod littera ſubſtantialis pri
ma vertitur in vau ocioſam:& habet in principio he ad
ditam cum holem:& explicatur ad hunc modum.
Indicatiuo modo tẽpore preterito.הוֹדִיעַ fecit ſcire.m.הוֹדִיעָה
fecit ſcire.f.הוֹדַעְתָּ feciſti ſcire.m.הוֹדַעַתְּ feciſti ſcire.f.הוֹדַעְתִּי feci
ſcire.m.&.f. Plurali. הוֹדִיעוּ fecerunt ſcire
.m.&.f.הוֹדַעְתֶּם feciſtis ſcire.m.הוֹדַעְתֶּן feciſtis ſcire.f.הוֹדַעְנוּ fe
cimus ſcire.m.&.f.Preſens explicatur ſic מוֹדִיעַ q facit ſcire.m.
מוֹדִיעָה qui facit ſcire.f.מוֹדִיעִים qui faciunt ſcire.m.מוֹדִיעוֹת qui
faciunt ſcire.f. Futuro littere addite ſcribuntur per holem:
& iod littera ſubſtantialis prima vertitur in vau quod non pro
fertur.hoc modo.אוֹדִיעַ vel אוֹדִיעָה faciã ſcire.תּוֹדִיעַ facies ſci
re.m.תּוֹדִיעִי facies ſcire.f.יוֹדִיעַ faciet ſcire.m.תּוֹדִיעַ faciet ſcire.f
Plurali.
נוֹדִיעַ vel נוֹדִיעָה faciemus ſcire.m.&.f.תּוֹדִיעוּ facietis ſcire.m.
תּוֹדַעְנָה facietis ſcire.f.יוֹדִיעוּ facient ſcire.m.תּוֹדַעְנָה facient ſci
re.f. Et in quibuſdam verbis iod littera ſubſtantialis prima
non excluditur.vt Oſee.10.אֲיַסְּרֵם ideſt caſtigabo eos. Im
peratiuus explicatur hoc modo.הוֹדַע fac ſcire.m.הוֹדִיעִי fac ſci
re.f.הוֹדִיעוּ facite ſcire.m.הוֹדַעְנָה facite ſcire.f. Secunda per
ſona imperatiui numeri ſingularis maſculini aliquando ha
bet litteram ſubſtantialem mediam cum cere. ad hunc modũ.
הוֹשֵׁב fac ſedere.m.הוֹרֵד fac deſcendere.m. Aliquando ta
men non amittitur iod.vt Pſalmo.5.הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ. ideſt di
rige in conſpectu meo viam tuam. In voce quoq; paſſiua hu
ius coniugationis vau ponitur pro iod. & declinatur ad pro
portionem tertie coniugationis vocis paſſiue verborum per
fectorum.ad hunc modum. De voce paſſiua.
Indicatiuo modo tempore preterito.הוּדַע ſcitus fuit הוּדְעָה ſci
ta fuit הוּדַעְתָּ ſcitus fuiſti.הוּדַעַתְּ ſcita fuiſti הוּדַעְתִּי ſcitus vel ſci
ta fui. Ad hunc modum formantur alie perſone .poteſt quo
q; he cum holem poni pro ſurec.ſic. הוֹדַע הוֹדַעְתָּ. Preſens ex
plicatur ad hunc modum.הוּדָע qui eſt ſcitus הוּדָעָה que eſt ſcita
הוּדָעִים qui ſunt ſciti הוּדָעוֹת que ſunt ſcite. Futurum explica
tur iſto modo. אוּדַע vel אוּדְעָה ſciar.m. &.f. תּוּדַע ſcieris.m.
תּוּדְעִי ſcieris.f.יוּדַע ſcietur.m.תּוּדַע ſcietur. f. Imperatiuum
hec vox non habet ..Infinitiuus ad hunc modum explicatur
הוּדַע ſciri. Participium vero in hunc modũ.מוּדָע ſcitus מוּדָעָה
vel מוּדַעַת ſcita.מוּדָעִים Sciti מוּדָעוֹת ſcite. Quarta cõiugatio
Inuenitur quoq; hoc verbum יָדַע in voce actiua quarte coniu
gationis quadrate.vt.1.Reg.cap̃.21.וְאֶת הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי & pue

ris meis condixi:& in voce paſſiua eiuſdem quarte coniuga
tionis iod littera ſubſtantialis prima vertitur in vau que pro
fertur.& declinatur ex proportione vocis paſſiue quarte coniu
gationis hoc eſt הִתְפַּקֵּד.hoc modo.Indicatiuo modo tempore
preterito.הִתְוַדַּע ſciuit ſe.m.הִתְוַדְּעָה ſciuit ſe.f.הִתְוַדַּעְתָּ ſciuiſti
te.m.הִתְוַדַּעַתְּ ſciuiſti te.f.הִתְוַדַּעְתִּי Sciui me.m.&.f.
Preſens explicatur hoc modo.מִתְוַדַּע qui ſcit ſe מִתְוַדְּעָה que ſcit
ſe.מִתְוַדְּעִים qui ſciunt ſe.מִתְוַדְּעוֹת que ſciunt ſe.
Futurum explicatur hoc modo.אֶתְוַדַּע vel אֶתְוַדְּעָה ſciam me.
m.&.f. תִּתְוַדַּע ſcies te.m. תִּתְוַדְּעִי ſcies te.f. יִתְוַדַּע ſciet ſe.m.
תִּתְוַדַּע ſciet ſe.f. In quibuſdam tamen verbis iod non verti
tur in vau.vt numeri.1.וַיִּתְיַלְדוּ ideſt & numerati ſunt per ge
nerationes. Imperatiuus explicatur hoc modo. הִתְוַדַּע ſcito
te.m.הִתְוַדְּעִי ſcito te.f.הִתְוַדְּעוּ ſcitote vos.m. הִתְוַדַּעְנָה ſcitote
vos.f.Infinitiuus vero ad hunc modum.הִתְוַדַּע cognoſcere ſe
Sunt preterea alia verba a iod littera incipientia :cuiuſmodi ẽ
hoc יָצָא:que poſſunt declinari ex proportione horum verbo
rum incipientium a iod.niſi quod aleph non profertur:quo
rum preteritum eſt huius modi.יָצָא exiuit.m. יָצְאָה exiuit.f.
יָצָאתָ exiſti.m.יָצָאת exiſti.f.יָצָאתִי exiui.m.&.f. Preſens ex
plicatur ad hunc modum.יוֹצֵא qui exit. יוֹצְאָה vel יוֹצֵאת que
exit יוֹצְאִים qui exeũt יוֹצְאוֹת que exeũt.Futurum vero ad hũc
modum.אֵצֵא vel אֵצְאָה exibo.m.&.f. תֵּצֵא exibis.m.תֵּצְאִי
exibis.f.יֵצֵא exibit.m.תֵּצֵא exibit.f. Imperatiuus explicatur
hoc modo צֵא vel צְאָה exi.m.צְאִי exi.f.צְאוּ exite.m.צֶאנָה exi
te.f. In hoc modo aliquando reperitur iod ſubſtantialis pri
ma.vt Geñ.8.הַיְצֵא אִתָּךְ ideſt educ tecum. Infinitiuus vero
ad hunc modum.צֵאת.i'.יָצוֹא exire. Sunt preterea nõnulla ver
ba a iod littera incipientia deſinentia in aleph: de quibus po
ſtea dicetur:& propter illorum varietatem non ponũtur hic.

De verborum irregularium ſecundo modo.

VErborum imperfectorum ſecũdus modus eſt: illorum
videlicet que ſunt monoſyllaba & quorum littera ſub
ſtantialis media eſt iod ſiue vau que non proferuntur:
cuiuſmodi ſunt בִּין ideſt intelligere שׁוּב redire.in quorum pre
terito & preſenti iod ſiue vau excluduntur.& hiric vel ſurec lit
tere ſubſtantialis prime vertitur in camez ad hunc modum.
Indicatiuo modo tempore preterito.בָּן intellexit.m. בָּנָה intel
lexit.f.בַּנְתָּ intellexiſti.m.בַּנְתְּ intellexiſti.f. בַּנְתִּי intellexi.m.
&.f. Et ad hunc modum alie perſone. Preſens explicatur
iſto modo.בָּן qui intelligit בָּנָה que intelligit בָּנִים qui intelli
gunt בָּנוֹת que intelligunt.Futurum explicatur in hunc modũ
אָבִין intelligam.m.&.f. תָּבִין intelliges.m. תָּבִינִי intelliges.f.
יָבִין intelliget.m.תָּבִין intelliget.f.Aliquando littera ſubſtãtia
lis prima per camez ſcribitur:qui profertur quaſi holem.vt
וַיָּקָם ideſt ſurrexit וַיָּעַף ideſt volauit.Aliquando etiam littera
ſubſtantialis prima venit cum ſurec in hunc modum.אָשׁוּב vel
אָשׁוּבָה redibo.m.&.f.תָּשׁוּב redibis.m.תָּשׁוּבִי redibis.f. יָשׁוּב
redibit.m.תָּשׁוּב redibit.f.Et ſimiliter declinantur alia verba.
Imperatiuus explicatur hoc modo.בִּין vel בִּינָה vel בּוֹן intellige
m.בִּינִי vel בּוֹנִי intellige.f.בִּינוּ vel בּוֹנוּ intelligite.m. בּוֹנֶנָה. in
telligite.f. Sunt quedam verba:quarum littera ſubſtantialis ẽ
vau ſiue iod & in proceſſu coniugationis non excluduntur ſed
proferuntur.vt numeri.20.כִּי גָוַע אַהֲרֹן. i. quod defũctus eſſet
aaron.& Pſalmo.39.שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ ideſt clamaui ad te.que verba
declinantur ſecundum proportionem verborum perfectorũ
in prima vel ſecunda cõiugatione tantum. Infinitiuus ex
plicatur hoc modo בּוֹן intelligere. In voce paſſiua huius cõ
iugationis non excluditur littera ſubſtantialis media hoc eſt
iod:ſed vertitur in vau ſic. Indicatiuo modo tempore prete
rito.נָבוֹן fuit intellectus נְבוֹנָה fuit intellecta נְבוּנוֹתָ fuiſti intel
lectus נְבוּנוֹת fuiſti intellecta.נְבוּנוֹתִי fui intellectus uel fui intel
lecta. Preſens explicatur hoc modo. נָבוֹן qui intelligitur.

נְבוֹנָה que intelligitur נְבוֹנִים qui intelliguntur נְבוֹנוֹת que intelliguntur. Futurum explicatur hoc modo. אֶבּוֹן intelligar. m.&.f. תִּבּוֹן intelligeris.m. תִּבּוֹנִי. intelligeris.f. יִבּוֹן intelligetur m. תִּבּוֹן intelligetur.f. Et quando littera ſubſtantialis media eſt aliqua harum quinqꝫ אהחער littere futuri addite ſcribũtur per cere loco hiric: ad hunc modum. יֵעוֹר ideſt expergefiet. Imperatiuus explicatur hoc modo. הִבּוֹן intelligere.m. הִבּוֹנִי. intelligere.f. הִבּוֹנוּ intelligimini.m. הִבּוֹנָּה. intelligimini.f. Infinitiuꝰ explicatur hoc modo. הִבּוֹן intelligi. Participia vocis paſſiue בּוֹן qui intelligitur בּוֹנָה que intelligitur בּוֹנִים qui ĩtelligũtur בּוֹנוֹת que intelliguntur. Et predicta verba que ſunt monoſyllaba in preterito indicatiui modi actiue vocis carent ſecunda coniugatione.

Tertia coniugatio eſt verborum tranſitiuorum hoc eſt quorum actio tranſit in tertiam perſonã. & in verbis abſolutis tranſit in ſecundam perſonam & non amplius. in quibus he ſcribitur per cere. ſic. Indicatiuo modo. tempore preterito. הֵבִין fecit intelligere.m. הֵבִינָה. fecit intelligere.f. הֵבִינוֹתָ feciſti intelligere.m. הֵבִינוֹת. feciſti intelligere.f. הֵבִינוֹתִי. feci.intelligere.m.&.f. Plurali. הֵבִינוֹנוּ fecimus intelligere.m.&.f. Aliquando tamen he ſcribitur cũ patha hoc modo הַבִינוֹתָ. aliquando in omnibus perſonis excluditur iod hoc modo. הֵבֶן הֵבַנְתָּ. Preſens explicatur ad hunc modum. מֵבִין qui facit intelligere מְבִינָה que facit intelligere מְבִינִים qui faciunt intelligere. מְבִינוֹת. que faciunt intelligere. Futurum autem hoc modo. אָבִין vel אֲבִינָה faciam intelligere.m.&.f. תָּבִין facies intelligere.m. תָּבִינִי. facies intelligere.f. יָבִין faciet intelligere.m. תָּבִין faciet intelligere.f. Imperatiuus explicatur hoc modo. הָבֵן vel הָבִין vel הָבִינָה fac intelligere.m. הָבִינִי. fac intelligere.f. הָבִינוּ Facite intelligere.m. הָבֵנָּה. vel הֲבִנְנָה Facite intelligere.f. Imperatiui generis maſculini numeri ſingularis littera ſubſtantialis prima loco cere aliquãdo ſcribitur cum camez ſiue patha. vt Eſaie.42. וְאֵין אוֹמֵר הָשַׁב. ideſt & nõ eſt qui dicat reuertere. Infinitiuus explicatur hoc modo. הָבִין. l. הָבֵן facere ĩtelligere. Gerundia vero circumloquimur per prepoſitiones harum quattuor litterarum. בכלם vt in ſuperioribus ſepe dictum eſt. Paſſiue vocis tertia coniugatio ſic. Indicatiuo modo tempore preterito. הוּבַן intellectus fuit הוּבָנָה intellecta fuit הוּבַנְתָּ intellectus fuiſti הוּבַנְתְּ intellecta fuiſti הוּבַנְתִּי intellectus vel intellecta fui. Preſens explicatur hoc modo. הוּבָן qui intelligitur הוּבָנָה que intelligitur הוּבָנִים qui intelliguntur הוּבָנוֹת que intelliguntur. Futurũ explicatur hoc modo. אוּבַן intelligar.m.&.f. תּוּבַן intelligeris.m. תּוּבָנִי. intelligeris f. יוּבַן intelligetur.m. תּוּבַן intelligetur.f. Imperatiuum hec coniugatio non habet. Infinitiuus explicatur hoc modo. הוּבַן. Intelligi. Participium vocis paſſiue hoc modo. מוּבָן qui intelligitur מוּבָנָה que intelligitur. מוּבָנִים qui intelliguntur מוּבָנוֹת que intelliguntur.

Quarta coniugatio que dicitur quadrata eſt verborum in quibus littera ſubſtantialis tertia duplicatur. neqꝫ excluditur ex medio vau. & explicatur in modum ſequẽtem. Indicatiuo modo tempore preterito. בּוֹנֵן intellexit.m. בּוֹנְנָה ĩtellexit.f. בּוֹנַנְתָּ intellexiſti.m. בּוֹנַנְתְּ. ĩtellexiſti.f. בּוֹנַנְתִּי. intellexi.m.&.f.& ad hunc modum alie perſone formantur. Preſens autem tempus hoc modo. מְבוֹנֵן qui intelligit מְבוֹנְנָה vel מְבוֹנֶנֶת que intelligit מְבוֹנְנִים qui intelligunt מְבוֹנְנוֹת que intelligunt. Futurum quoqꝫ iſto modo. אֲבוֹנֵן vel אֲבוֹנְנָה intelligam.m.&.f. תְּבוֹנֵן intelliges.m. תְּבוֹנְנִי. intelliges.f. יְבוֹנֵן intelliget.m. תְּבוֹנֵן intelliget.f. Imperatiuus modus hoc modo explicatur. בּוֹנֵן intellige.m. בּוֹנְנִי. intellige.f. בּוֹנְנוּ intelligite.m. בּוֹנַנָּה intelligite.f. Infinitiuus vero ad iſtum modum. בּוֹנֵן ĩtelligere. In voce paſſiua huius quarte coniugationis vau littera ſubſtantialis media non excluditur: litteraqꝫ ſubſtãtialis tertia geminatur hoc modo. הִתְבּוֹנֵן ideſt intellectus eſt vel intellexit ſe: aut intellexit: quia actio huius verbi aliquando tranſit in ſecundam perſonam vt dictum eſt ſupra in verbis perfectis: & in fine clauſule littera ſubſtantialis vltima ſcribitur per camez. vt Eſaie.1. עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן ideſt populus meus non intellexit. & explicatur ſic. Indicatiuo modo tempore preterito. הִתְבּוֹנֵן intellexit ſe.m. הִתְבּוֹנְנָה. intellexit ſe.f. הִתְבּוֹנַנְתָּ intellexiſti te.m. הִתְבּוֹנַנְתְּ. ĩtellexiſti te.f. הִתְבּוֹנַנְתִּי. ĩtellexi me.m.&.f. Preſens autem hoc modo explicatur. מִתְבּוֹנֵן qui intelligit ſe מִתְבּוֹנְנָה vel מִתְבּוֹנֶנֶת que intelligit ſe מִתְבּוֹנְנִים qui intelligũt ſe מִתְבּוֹנְנוֹת que intelligunt ſe. Futurum etiam explicatur hoc modo. אֶתְבּוֹנֵן vel אֶתְבּוֹנְנָה intelligam me.m.&.f. תִּתְבּוֹנֵן intelliges te.m. תִּתְבּוֹנְנִי. intelliges te.f. יִתְבּוֹנֵן ĩtelliget ſe.m. תִּתְבּוֹנֵן. intelliget ſe.f. Plurali. נִתְבּוֹנֵן vel נִתְבּוֹנְנָה intelligemus nos.m.&.f. תִּתְבּוֹנְנוּ intelligetis vos.m. תִּתְבּוֹנַנָּה. intelligetis vos.f. יִתְבּוֹנְנוּ intelligent ſe.m. תִּתְבּוֹנַנָּה intelligent ſe.F. Et in fine clauſule venit littera ſubſtantialis cum camez loco cere. vt Pſalmo.118. עֵדוֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן ideſt teſtimonia tua intelligam. Imperatiuus explicatur iſto modo. הִתְבּוֹנֵן intellige te.m. הִתְבּוֹנְנִי intellige te.f. הִתְבּוֹנְנוּ intelligite vos.m. הִתְבּוֹנַנָּה. intelligite vos.f. Infinitiuus autem in hunc modum הִתְבּוֹנֵן Intelligi. Participium vocis paſſiue iſto modo. מְבוֹנָן qui intelligit ſe מְבוֹנָנָה vel מְבוֹנֶנֶת que intelligit ſe מְבוֹנָנִים qui intelligunt ſe. מְבוֹנָנוֹת que intelligunt ſe.

Per primam & tertiam coniugationem iſtorum verborum vnius ſyllabe poſſunt quoqꝫ declinari alia verba monoſyllaba deſinẽtia in aleph cuiuſmodi eſt hoc בּוֹא ideſt venit ſiue intrauit. niſi quod aleph non profertur: hoc modo. בָּא venit.m. בָּאָה. venit.f. בָּאתָ veniſti.m. בָּאת. vẽiſti.f. בָּאתִי. veni.m.&.f. Preſens vero explicatur hoc modo. בָּא qui venit בָּאָה que venit בָּאִים qui veniunt בָּאוֹת que veniunt. Futurum autem ad hunc modum. אָבֹא. vel אָבוֹאָה veniã. m.&.f. תָּבֹא venies.m. תָּבֹאִי. venies.f. יָבֹא veniet.m. תָּבֹא. veniet.f. Imperatiuus modus explicatur hoc modo. בּוֹא vel בּוֹאָה veni.m. בּוֹאִי. veni.f. בֹּאוּ venite.m. בֹּאנָה. venite.f. Infinitiuus modus explicatur ſic. בּוֹא venire.

Tertius verborum imperfectorum modus eſt: que in pceſſu coniugationis amittunt he litteram ſubſtantialẽ tertiam vel vertitur in iod. cuiuſmodi eſt hoc verbum גָּלָה quod habet camez in prima & ſecunda: & declinatur hoc modo. Indicatiuo modo. tempore preterito. גָּלָה. reuelauit.m. גָּלְתָה reuelauit.f. גָּלִיתָ. reuelauiſti.m. גָּלִית. reuelauiſti.f. גָּלִיתִי. reuelaui.m.vel.f. Plurali. גָּלוּ reuelauerunt. m.&.f. גְּלִיתֶם reuelauiſti.m. גְּלִיתֶן. reuelauiſti.f. גָּלִינוּ. reuelauimus.m. vel.f. Preſens explicatur ad hunc modũ. גּוֹלֶה. qui reuelat גּוֹלָה que reuelat גּוֹלִים qui reuelant גּוֹלוֹת que reuelant. Futuri littere que adduntur veniunt ſubſcripto hiric preter aleph prime perſone ſingularis que venit cum cegol hoc modo. אֶגְלֶה. reuelabo.m.vel.f. תִּגְלֶה. reuelabis.m. תִּגְלִי. reuelabis.f. יִגְלֶה. reuelabit.m. תִּגְלֶה. reuelabit.f. Plurali. נִגְלֶה reuelabimus. m.vel.f. תִּגְלוּ reuelabitis.m. תִּגְלֶינָה. reuelabitis.f. יִגְלוּ. reuelabunt.m. תִּגְלֶינָה. reuelabunt.f. Nonnunquam hoc futurum venit ſine he vltima: & littera ſubſtantialis prima venit cum cegol. hoc modo אֶגֶל תִּגֶל יִגֶל נִגֶל. Aliquando littere addite veniunt cum cere. vt Numeri.16. אַל תֵּפֶן אֶל מִנְחָתָם non aſpicias ad munus illorum. Et cum littera ſubſtantialis prima vel ſecunda eſt aliqua harum quattuor אחהע tunc littera ſubſtantialis prima venit cum patha pro cegol: & littere addite poſſunt venire cum hiric ſiue cere. vt Exo.19. וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל ideſt & caſtrametatus eſt illic iſrael. & Geneſis.47. וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם & defecit terra egypti. que verba veniunt a prima horum verborum poſitione חָנָה לָהָה. & quando littera ſubſtantialis prima eſt áin ſiue heth: vel he. littere addite poſſunt venire cum patha: ſic.

אֶעֱלֶה Ascendam.m.vel.f.תַּעֲלֶה ascendes. m. תַּעֲלִי ascēdes. f. יַעֲלֶה ascendet.m.תַּעֲלֶה ascendet.f.& quando veniunt sine he vltima: veniunt hoc modo אֶעַל תַּעַל יַעַל & in verbis quorū littera substantialis media est iod cuiusmodi est hoc הָיָה idest fuit he littera substātialis vltima excluditur.& iod relinquitur ociosa.sic. אֱהִי Ero.m.vel.f.תְּהִי Eris.m.vel.f.יְהִי Erit.m.vel.f. Et in hoc verbo רָאָה idest vidit: iod tertie persone masculini singularis venit cum patha quando venit cum vau in prīcipio hoc modo.וַיַּרְא.i. & vidit.quod fit vt prolatio sit facilior ī hoc verbo: quod est freques in sacra scriptura. Atque etiam ex hac causa quod si iod cum hiric scriberetur: sonus esset similis huic verbo.וַיִּרָא quod venit aliquando cum simplici iod.idest & timuit.cuius prima positio est יָרֵא timuit.de quo in inferioribus dicetur. Imperatiuus explicatur hoc modo.

גְּלֵה reuela.m.גְּלִי reuela.f.גְּלוּ reuelate.m.גְּלֶינָה reuelate.f.Infinitiuus explicatur ad hūc modum.גְּלוֹת.גְּלֹה Reuelare. Vox passiua prime huius coniugationis. Indicatiuo modo tempore preterito.נִגְלָה reuelatus fuit.נִגְלְתָה reuelata fuit נִגְלֵיתָ reuelatus fuisti נִגְלֵית reuelata fuisti נִגְלֵיתִי reuelatus vł reuelata fui. Plurali. נִגְלוּ reuelati vel reuelate fuerunt נִגְלֵיתֶם reuelati fuistis נִגְלֵיתֶן reuelate fuistis נִגְלֵינוּ reuelati vel reuelate fuim9. Presens explicatur hoc modo.נִגְלֶה qui reuelatur נִגְלָה que reuelatur נִגְלִים qui reuelantur נִגְלוֹת que reuelantur. In futuro nun preteriti excluditur: quod suppletur per dages in littera substantiali prima hoc modo.אֶגָּלֶה reuelabor.m.&.f.תִּגָּלֶה reuelaberis.m.תִּגָּלִי reuelaberis.f.יִגָּלֶה reuelabitur. m. תִּגָּלֶה reuelabitur.f. Plurali. נִגָּלֶה reuelabimur.m.&.f.תִּגָּלוּ reuelabimini.m. תִּגָּלֶינָה reuelabimini.f. יִגָּלוּ reuelabuntur.m. תִּגָּלֶינָה reuelabuntur.f. Aliquando in hoc futuro excluditur he vltima: quemadmodum in voce actiua ad sequentem modum אֶגָּל תִּגָּל יִגָּל נִגָּל Imperatiuus explicatur hoc mō.הִגָּלֵה reuelare.m.הִגָּלִי reuelare.f.הִגָּלוּ reuelemini.m הִגָּלֶינָה reuelemini.f. Infinitiuus autem ad hunc modum.הִגָּלוֹת vel הִגָּלֵה reuelari. Participiū vocis passiue hoc modo.נִגְלֶה reuelatus נִגְלָה reuelata נִגְלִים reuelati נִגְלוֹת reuelate. De secūda cōiugatiōe.

Secunda coniugatio verborum que dicuntur grauia ꝓpterea quod littera substantialis media scribitur cū dages: & declinatur ex proportione verborum pfectorum secunde coniugationis hoc modo. Indicatiuo modo tēpore preterito.גִּלָּה reuelauit.m.גִּלְּתָה reuelauit.f. גִּלִּיתָ reuelasti.m.גִּלִּית reuelasti.f.גִּלִּיתִי reuelaui.m.&.f. & ad hunc modū alie persone. Presens explicatur hoc modo.מְגַלֶּה qui reuelat מְגַלָּה que reuelat מְגַלִּים qui reuelant מְגַלּוֹת que reuelant Futurum autem ad hunc modum.אֲגַלֶּה reuelabo.m.&.f.תְּגַלֶּה reuelabis.m.תְּגַלִּי reuelabis.f.יְגַלֶּה reuelabit.m. תְּגַלֶּה reuelabit.f. In hoc futuro quemadmodum in futuro prime coniugationis supra memorate aliquando he vltima excluditur.ad hūc modum. אֲגַל תְּגַל יְגַל נְגַל Imperatiuus huncin modum explicatur גַּלֵּה reuela.m.גַּלִּי reuela.f.גַּלּוּ reuelate.m. גַּלֶּינָה reuelate f. Infinitiuus autem exit in hunc modum.גַּלּוֹת reuelare. Cōiugationis huius vox passiua sic. Indicatiuo modo tempore p̄terito.גֻּלָּה reuelatus fuit גֻּלְּתָה reuelata fuit גֻּלֵּיתָ reuelatus fuisti גֻּלֵּית reuelata fuisti גֻּלֵּיתִי reuelatus vel reuelata fui. Plu. גֻּלּוּ reuelati vel reuelate fuerunt.גֻּלֵּיתֶם reuelati fuistis גֻּלֵּיתֶן reuelate fuistis.גֻּלֵּינוּ reuelati vel reuelate fuimus. Presens explicatur ad hunc modū.מְגֻלֶּה qui reuelatur מְגֻלָּה que reuelatur מְגֻלִּים qui reuelantur מְגֻלּוֹת que reuelantur. Futurū āt isto modo explicatur.אֲגֻלֶּה reuelabor.m.&.f.תְּגֻלֶּה reuelaberis.m.תְּגֻלִּי reuelaberis.f.יְגֻלֶּה reuelabitur.m.תְּגֻלֶּה reuelabitur.f. Imperatiuum non habet hec vox. Infinitiuus autem explicatur hoc mō גֻּלּוֹת reuelari. Participium vocis passiue hoc modo.מְגֻלֶּה reuelatus מְגֻלָּה reuelata מְגֻלִּים reuelati מְגֻלּוֹת reuelate.

De tertia coniugatione.

Tertia coniugatio est verborum: quorum actio transit in tertiam personam.& declinatur ad ꝓportionē verborum perfectorum tertie coniugationis ad hunc modum. Indicatiuo modo tempore preterito. הִגְלָה vel הֶגְלָה fecit reuelare.m.הִגְלְתָה fecit reuelare.f.הִגְלֵיתָ fecisti reuelare.m.הִגְלֵית fecisti reuelare.f.הִגְלֵיתִי vel הֶגְלֵיתִי feci reuelare.m.& f.& ad hunc modum formari possunt persone numeri pluralis Et quando littera substantialis prima est áin vel heth: tunc he addita & áin siue heth subscribuntur per cere siue cegol.vt threnorum.2.הֶעֱלוּ עָפָר עַל רֹאשָׁם idest fecerunt ascendere puluerē super caput suum. Presens vero explicatur ad hunc modum. מַגְלֶה qui facit reuelare מַגְלָה que facit reuelare.מַגְלִים qui faciunt reuelare מַגְלוֹת que faciunt reuelare. Futurum autem isto modo explicatur.אַגְלֶה faciam reuelare.m.&.f.תַּגְלֶה facies reuelare.m.תַּגְלִי facies reuelare.f.יַגְלֶה faciet reuelare.m. תַּגְלֶה faciet reuelare.f. Imperatiuus ad hunc modum explicatur. הַגְלֵה fac reuelare.m.הַגְלִי fac reuelare.f.הַגְלוּ facite reuelare.m. הַגְלֶינָה facite reuelare.f. Cōiugationis huius vox passiua sic. Indicatiuo modo tempore preterito.הָגְלָה reuelat9 fuit הָגְלְתָה reuelata fuit הָגְלֵיתָ reuelatus fuisti הָגְלֵית reuelata fuisti הָגְלֵיתִי reuelatus vel reuelata fui. Presens aūt explicatur hoc modo. מָגְלֶה qui reuelatur מָגְלָה que reuelatur מָגְלִים qui reuelantur מָגְלוֹת que reuelantur. Futurum vero explicatur hoc modo. אָגְלֶה reuelabor.m.vel.f.תָּגְלֶה reuelaberis.m. תָּגְלִי. reuelaberis.f.יָגְלֶה reuelabitur.m.תָּגְלֶה reuelabitur. f. Imperatiuū hec vox non habet. Infinitiuus explicatur ad hunc modum. הָגְלֵה הָגְלֹה reuelari. Verba supradicta desinentia in he non reperiūtur in voce actiua quarte coniugationis quadrate.reperiantur tamen in passiua.& declinantur ex proportione verborū perfectorum passiue vocis quarte coniugationis sic. Indicatiuo modo tempore preterito הִתְגַּלָּה reuelabit se.m.הִתְגַּלְּתָה reuelabit se.f.הִתְגַּלֵּיתָ reuelasti te.m.הִתְגַּלֵּית reuelasti te. f. הִתְגַּלֵּיתִי. reuelaui me.m.&.f.& ad hunc modum persone numeri pluralis. Presens huius vocis explicatur sic.מִתְגַּלֶּה q reuelat se מִתְגַּלָּה que reuelat se מִתְגַּלִּים qui reuelant se מִתְגַּלּוֹת que reuelant se. Futurum autem explicatur hoc modo.אֶתְגַּלֶּה vel אֶתְגַּל reuelabo me.m.&.f.תִּתְגַּלֶּה reuelabis te.m. תִּתְגַּלִּי reuelabis te.f. יִתְגַּלֶּה reuelabit se.m.תִּתְגַּלֶּה reuelabit se.f. Imperatiuus vero explicatur hoc modo. הִתְגַּלֵּה reuelare.m. הִתְגַּלִּי reuelare.f. הִתְגַּלּוּ reuelamini.m.הִתְגַּלֶּינָה reuelamini.f. Infinitiuus autē ad hunc modum.הִתְגַּלּוֹת vel הִתְגַּלֵּה reuelari.

Quartus modus defectiuorum verborū est: qñ ex tribus litteris substantialibus deficit aliqñ prima & tertia. aut deficit prima & non profertur tertia. Esto exēpli causa hoc verbū נָטָה idest declinauit siue extendit.quod verbum inflectitur per primam coniugationem actiuam & passiuā. Preteritum vero & presens possunt inflecti ex proportione verborum predictorum in he desinentium. & in futuro excluditur nun littera substantialis prima que suppletur per dagues impositum littere sequenti. Futurum vero explicatur hoc modo. אַטֶּה declinabo.m.&.f. תִּטֶּה declinabit.m. תִּטִּי declinabit.f.יִטֶּה declinabit.m.תִּטֶּה declinabit.f. Plurali. נִטֶּה declinabimus.m.&.f.תִּטּוּ declinabitis.m.תִּטֶּינָה declinabitis.f.יִטּוּ declinabunt.m.תִּטֶּינָה declinabūt.f. In hoc futuro aliqñ ex litteris tribus substantialibus deficit prima & tertia. & littere addite scribuntur cū cere & aleph cū cegol hoc modo אֵט תֵּט יֵט נֵט Prouer.4.אַל תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאל nō declines ad dextrā neqꝫ ad sinistrā. Aliqñ littere addite futuri scribuntur ꝑ hiric.vt.4.Re.9.וַיִּז מִדָּמָהּ idest sparsit de sanguine suo.quod verbum habet originem ab hoc verbo.נָזָה. Imperatiuus & infinitiuus veniunt cum nun littera substantiali prima ad modū sequētē.נְטֵה declina.m.נְטִי Decliā.f.נְטוּ decliāte.m. נְטֶינָה declinate.f.īfinitiu9 נְטֹה ł נְטוֹת declinare. Vocis passiue prima

coniugatio.נִטָּה declinatus fuit.נִטְּתָה declinata fuit.נִטֵּיתָ declinatus fuisti.נִטֵּית declinata fuisti.נִטֵּיתִי declinatus vel declinata fui. plurali. נִטּוּ declinati vel declinate fuerunt. נִטֵּיתֶם declinati fuistis.נִטֵּיתֶן declinate fuistis. נִטֵּינוּ declinati vel declinate fuimus. Et aliquando in singulari littera substantialis media scribitur cum hiric.ad hunc modum.נִטִּיתָ נִטִּיתִי.& in tertia persona plurali he littera substātialis vltima aliqñ vertitur in iod.vt Numeri.24.כִּנְחָלִים נִטָּיוּ vt torrentes inclinati sunt. pro quo nos habemus.vt valles nemorose.Presens autē explicatur hoc modo.נִטֶּה qui declinatur נִטָּה que declinatur. נִטִּים qui declinantur נִטּוֹת que declinantur. Futurum quoqȝ explicatur hoc mō.אֶנָּטֶה declinabor.m.vel.f.תִּנָּטֶה declinaberis.m.תִּנָּטִי declinaberis.f.יִנָּטֶה declinabitur.m. תִּנָּטֶה declinabitur.f.Cui futuro aliquando deficit he vltima quemadmodum & in voce actiua: ad hunc modum.אֶנָּט תִּנָּט יִנָּט Imperatiuus explicatur hoc modo.הִנָּטֶה declinare.m.הִנָּטִי declinare.f.הִנָּטוּ declinemini.m.הִנָּטֶינָה declinemini.f. Infinitiuus hoc modo explicatur.הִנָּטוֹת l' הִנָּטֶה Declinari.Participia vocis passiue hoc modo.נָטוּי declinatus נְטוּיָה declinata.נְטוּיִם declinati נְטוּיוֹת declinate.

Ertia coniugatio supradicti verbi est in qua deficit nū littera substantialis prima in omnibus modis & tēporibus: que suppletur per dagues in littera substātiali media:ad hunc modum. Indicatiuo modo tpe preterito.
הִטָּה fecit declinare.m.הִטְּתָה fecit declinare.f.הִטֵּיתָ fecisti declinare.m.הִטֵּית fecisti declinare.F.הִטֵּיתִי feci declinare.m. & .F. Plurali. הִטּוּ fecerunt declinare.m.vel.F.הִטֵּיתֶם fecistis declinare.m.הִטֵּיתֶן fecistis declinare.F.הִטֵּינוּ fecimus declinare.m. vel.F. Presens vero explicatur hoc modo. מַטֶּה qui facit declinare.מַטָּה que facit declinare.מַטִּים qui faciunt declinare. מַטּוֹת que faciunt declinare. Futurū aūt in hunc modū.
אַטֶּה faciam declinare.m.&.f.תַּטֶּה facies declinare.m. תַּטִּי facies declinare.f. יַטֶּה faciet declinare.m. תַּטֶּה faciet declinare.f. Plurali. נַטֶּה faciemus declinare.m.vel.f. תַּטּוּ facietis declinare.m. תַּטֶּינָה facietis declinare.f. יַטּוּ facient declinare.m. תַּטֶּינָה facient declinare.f. In hoc futuro nonnunquam deficiunt prima & tertia littera ex tribus substātialibus quemadmodum in voce actiua prime coniugatiōis. hoc mō.אַט תַּט יַט נַט. Imperatiuus ad hunc modum explicatur הַטֵּה fac declinare.m הַטִּי fac declinare.F.הַטּוּ Facite declinare.m.הַטֶּינָה Facite declinare.F. In hoc imperatiuo in masculino singulari excluditur nonnunquam he vltima.vt Prouer.22.הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע.i. inclina aurem tuam & audi. Infinitiuus aūt explicatur hoc mō. הַטּוֹת l' הַטֵּה Facere declinare. Vocis passiue tertia coniugatio. Indicatiuo modo tempore preterito.הֻטָּה declinat⁹ fuit הֻטְּתָה declinata fuit הֻטֵּיתָ declinatus fuisti הֻטֵּית declīata fuisti הֻטֵּיתִי declinatus vel declinata fui.Presens explicatur hunc in modū. מֻטֶּה qui declinatur מֻטָּה que declinatur מֻטִּים qui declinantur מֻטּוֹת que declinantur.Futurum explicatur hoc modo. אֻטֶּה declinabor.m.&.F.תֻּטֶּה declinaberis.m.תֻּטִּי declinaberis.F.יֻטֶּה declinabitur.m.תֻּטֶּה declinabitur.F.Imperatiuus in hac voce deficit.Infinitiuus autem exit ad hunc modum.הֻטּוֹת declinari Cum vero prima littera ex tribus substantialibus est aleph cuiusmodi est.אָבָה idest voluit:littere futuri addite veniunt cum holem.sic.אֹבֶה volam.m.&.F.תֹּאבֶה voles.m. תֹּאבִי voles.F. יֹאבֶה volet.m.תֹּאבֶה volet.F. Sunt qui dicant hoc verbum נָטָה posse inflecti per vocem passiuam quarte coniugationis ad modum verborum desinentium in he:de quibus dictū ē in superioribus hoc mō:הִתְנַטָּה declinatus est הִתְנַטְּתָה declinata ē.

St preterea verbū יָרֵא hoc est timuit:cuius littera substantialis prima est iod & tertia aleph que non profertur.& inflectitur ad proportionem huius verbi פָּעַל & declinatur per primam coniugationem:in quo aliquando nō profertur iod.& nonnunquam iod vertitur in vau.& in preterito & in presenti iod profertur ad hunc modum. Indicatiuo modo tempore preterito.יָרֵא timuit.m.יָרְאָה timuit.F.יָרֵאתָ timuisti.m.יָרֵאת timuisti.F.יָרֵאתִי timui.m.vel.F. Plurali. יָרְאוּ timuerūt.m.vel.F.יְרֵאתֶם timuistis.m.יְרֵאתֶן timuistis.f. יָרֵאנוּ timuimus.m.vel.F.Nonnunquam huius temporis res littera secunde persone masculini & feminini pluralis scribitur subiecto camez hoc modo.יְרָאתֶם יְרָאתֶן & quando est in fine clausule:seba littere substantialis medie vertitur in cere accentu in eadem collocato. vt Geñ.18.כִּי יָרֵאָה idest quia timuit. Presens huius verbi explicatur sic.יָרֵא qui timet יְרֵאָה que timet יְרֵאִים qui timent יְרֵאוֹת que timet.Futurum autem ī hūc modum.אִירָא timebo.m.&.F.תִּירָא timebis.m.תִּירְאִי timebis F.יִירָא timebit. m.תִּירָא timebit.F.Plurali. נִירָא timebimus.m.&.F.תִּירְאוּ timebitis.m.תִּירֶאנָה timebitis.F. יִירְאוּ timebunt.m.תִּירֶאנָה timebunt.F.Futurum hoc scribitur cū iod littera substantiali prima que tamen non profertur. In fine vero clausule:seba littere substantialis medie vertitur in camez accentu in eadem collocato.vt Leuitici.19.אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ Vnusquisqȝ matrem suam & patrē suum timeat.In tertiis quoqȝ personis masculini singularis & pluralis aliquando deficit iod littera substantialis prima.& iod que apponitur est futuri. vt.1.Rex.17.וַיִּרָא שָׁאוּל מִלִּפְנֵי דָוִד & timuit saul ante dauid.& alia reperiuntur ad hunc modum.In feminino etiam plurali aliquando deficit he vltima & aleph non profertur. vt Exo.1. וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדוֹת idest timebāt obstetrices. Causa autem cur futurum scribitur cum iod littera substantiali est quia sine illa mutaret significationem.Et significaret videre: ab hoc verbo רָאָה.idest vidit. Imperatiuus autem explicatur sic.
יְרָא time.m.יִרְאִי time.f.יְרָאוּ vl' יִרְאוּ timete.m.יְרֶאנָה timete.f. In secunda persona masculini pluralis aliquando non profertur aleph.vt Iosue.24.יְראוּ אֶת יְהוָה idest timete dominū. In feminino quoqȝ plurali non profertur aleph:vt assignetur differentia vocis inter coniugationem huius verbi יָרֵא quod est timere:& coniugationē alterius רָאָה quod est vidit. quia si proferatur aleph significat videre. Infinitiuus explicatur ad hunc modum.יְרוֹא timere. Infinitiuus preterea vt sepe dictū est prepositis prepositionibus illarum quattuor litterarū בכלם ponitur pro gerundiis & subiunctiuo:& scribuntur cum hiric: & iod littera substantialis prima non profertur.hoc mō בִּירוֹא .i.in timendo.Aliquando lamed addita scribitur cum cere: & excluditur iod littera substantialis prima.vt.1.Regū.18. לֵרֹא מִפְּנֵי דָוִד.i.vt timeret coram dauid. Vocis passiue prima coniugatio in cuius preterito iod substantialis prima vertitur ī vau ociosam.vt. Indicatiuo modo tempore preterito נוֹרָא formidatus fuit נוֹרְאָה formidata fuit.נוֹרֵאתָ formidatus fuisti. נוֹרֵאת formidata fuisti נוֹרֵאתִי Formidatus vel formidata fui.
Presens autem explicatur hoc modo נוֹרָא qui formidatur נוֹרָאָה que formidatur נוֹרָאִים qui formidantur נוֹרָאוֹת que formidantur. In futuro & in imperatiuo iod littera substantialis prima vertitur in vau que profertur in hūc modum.אִוָּרֵא formidabor.m.&.f.תִּוָּרֵא formidaberis.m.תִּוָּרְאִי formidaberis.f. יִוָּרֵא formidabitur.m.תִּוָּרֵא formidabitur.f. Imperatiuus explicatur hoc mō.הִוָּרֵא formidari.m.הִוָּרְאִי formidari.f. הִוָּרְאוּ formidemini.m.הִוָּרֶאנָה formidemini.f.Infinitiuus explicatur hoc modo.הִוָּרֵא formidari. Hoc verbum caret participiis vocis passiue quoniam est neutrum.

Vnt alia verba quorum littera substantialis prima ex tribus est iod & vltima he.cuiusmodi est hoc יָרָה. idest docuit.siue proiecit.quod in presenti & in p̄terito prime coniugationis inflectitur ad proportionem verborum desinentium in he:de quibus supra dictum est.& in futuro nō profertur iod.hūc in modū אִירֶה docebo.m.&.f.תִּירֶה docebis.m.

תִּירִי docebis.f.יֹרֶה docebit.m.תִּירֶה docebit.f. & aliquādo ex hoc futuro excluditur he vltima hoc modo.אִיר תִּיר vt Ezech. 31.וַיִּיף בְּגָדְלוֹ & erat pulcherrimus in magnitudine sua. Imperatiuus explicatur in hunc modum. יְרֵה doce.m.יְרִי doce.f. יְרוּ docete.m.יְרֶנָה docete.f.Infinitiuus autem ad hunc modū יְרוֹת יְרֹה‎ I docere. Vox passiua huius coniugatiōis īflectitur ad modū vocis passiue precedentis coniugationis loco aleph littere posita he in vltima littera ex substātialibus . & participiū eiusdem vocis exit in modū sequentē. יָרוּי qui docetur יְרוּיָה que docetur יְרוּיִם qui docentur יְרוּיוֹת que docentur.

TErtie coniugationis verborum forma est quorū actio plerumq; transit in tertiam personam : nonnunquam tamen manet actio in secunda sic.
הוֹרָה fecit docere vel docuit.m.הוֹרְתָה fecit docere.f. הוֹרֵיתָ fecisti docere.m.הוֹרֵית fecisti docere f.הוֹרֵיתִי feci docere.m.&.f. Plurali. הוֹרוּ fecerūt docere.m.&.f.הוֹרֵיתֶם fecistis docere.m. הוֹרֵיתֶן fecistis docere.f.הוֹרֵינוּ fecimus docere.m.&.f. Presens explicatur ad hūc modū.מוֹרֶה qui docet מוֹרָה que docet מוֹרִים qui docent.מוֹרוֹת que docent.Futurum autem ad hunc modū. אוֹרֶה docebo.m.&.f.תּוֹרֶה docebis.m.תּוֹרִי docebis.f. יוֹרֶה docebit.m.תּוֹרֶה docebit.f.Futurum hoc aliqñ excludit he litterā vltimam hoc modo.אוֹר תּוֹר יוֹר.vt.4.Reg.13. וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר .i.& dixit eliseus iace sagittā: et iecit. Imperatiuus explicatur hoc modo.הוֹרֵה doce.m.הוֹרִי doce.f.הוֹרוּ docete.m. הוֹרֶנָה docete.f.Infinitiuus vero ad hunc modū : הוֹרוֹת facere docere. Ex hac cōiugatiōe formari pōt vox passiua: vau cū holē prime syllabe mutata in vau cū surec hoc mō.הוּרָה doct⁹ fuit הוּרְתָה docta fuit הוּרֵיתָ doct⁹ fuisti הוּרֵית docta fuisti.הוּרֵיתִי doctus vel docta fui.Presens aūt ad hunc modū.מוּרֶה doctus מוּרָה docta מוּרִים docti מוּרוֹת docte.Futurum explicatur hoc modo אוּרֶה docebor.m.&.f.תּוּרֶה doceberis.m.תּוּרִי doceberis.f.יוּרֶה docebitur.m.תּוּרֶה docebitur.f.Imperatiuus huius vocis deficit.Infinitiuus autem explicatur sic.הוּרוֹת doceri.

EStalia forma verborū in quibus littera substantialis vltima est aleph que nō profertur: qualia sunt. מָצָא idest inuenit.קָרָא idest vocauit: quibus in discursu cōiugationis ex substantialibus littera nulla deficit: preter quā cū verbum incipit a nun siue iod.de quibus dictum est in superioribus.nunc dicendū de iis que incipiunt a quacūq; alia littera:& ponūtur hoc in loco quia inflectuntur ad modū verborū desinentium in he.hoc modo. Indicatiuo modo tempore preterito. קָרָא vocauit.m. קָרְאָה vocauit.f. קָרָאתָ vocasti.m. קָרָאת Vocasti.f. קָרָאתִי Vocaui.m.&.f. Presens explicatur ad hunc modum. קוֹרֵא qui vocat. קוֹרְאָה que vocat. קוֹרְאִים qui vocant קוֹרְאוֹת que vocant. Futurū aūt hoc mō אֶקְרָא uel אֶקְרְאָה Vocabo.m.&.f. תִּקְרָא Vocabis.m. תִּקְרְאִי vocabis.f. יִקְרָא Vocabit.m. תִּקְרָא Vocabit.f. Imperatiuus aūt ad hunc modum. קְרָא Voca.m .קִרְאִי Voca.f.קִרְאוּ uocate.m.קְרֶאנָה uocate.f. Imperatiuo feminini pluralis deficit aliqñ he:& aleph nō pfertur. vt Ruth. 1.קְרֶאןָ לִי מָרָא .i. Vocate me amaram. Nonnunquam littera substantialis prima legitur cum hiric.& aleph profertur. vt Exo.2. קִרְאֶן לוֹ וְיֹאכַל לָחֶם idest Vocate eum & comedat panem. Infinitiuus sic.קְרֹאת ‎I קְרֹא I קָרָא Vocare. Vox passiua huius coniugationis sic. Indicatiuo modo tempore preterito. נִקְרָא Vocatus fuit נִקְרְאָה Vocata fuit נִקְרֵאתָ Vocatus fuisti. נִקְרֵאת Vocata fuisti נִקְרֵאתִי Vocatus uel uocata fui. Presens autē explicatur hoc modo.נִקְרָא qui uocatur נִקְרָאָה que uocatur נִקְרָאִים qui uocantur נִקְרָאוֹת que uocantur. Futurum ad hunc modum explicatur. אֶקָּרֵא Vocabor.m.&.f. תִּקָּרֵא Vocaberis.m.תִּקָּרְאִי Vocaberis.f.יִקָּרֵא uocabitur.m. תִּקָּרֵא Vocabitur.f. Imperatiuus autem explicatur sic.הִקָּרֵא Vocare.m.הִקָּרְאִי vocare.f. הִקָּרְאוּ Vocemini.m. הִקָּרֶאנָה Vocemini.f. Infinitiuus autem ad hunc modum. הִקָּרֵא Vocari. Participium vocis passiue hoc modo. קָרוּא vocatus קְרוּאָה vocata קְרוּאִים vocati,קְרוּאוֹת vocate.

EStaliud verbum cuius littera substantialis prima atq; vltima est nun: hoc modo.נָתַן idest dedit . quod verbū inuenitur solum in prima coniugatione in cuius discursu aliquando excluditur nun prima.aliquando vltima.aliquando vtraq;& geminatur media.& in preterito prime coniugationis excluditur nun vltima scilicet in prima & secūda psona singulari & plurali: que suppletur per dagues littere sequentis:hoc modo. Indicatiuo modo tempore preterito.
נָתַן dedit.m. נָתְנָה dedit.f.נָתַתָּ dedisti.m.נָתַתְּ dedisti.f. נָתַתִּי dedi.m.&.f. Plurali נָתְנוּ dederunt.m.&.f. נְתַתֶּם dedistis.m. נְתַתֶּן dedistis.f. נָתַנּוּ vel נָתַנְנוּ dedimus.m.&.f. Aliquando in secunda persona masculini singularis excluditur nun prima & vltima:& tau in medio duplicatur vt supra dictum est.vt.2.Regum.22.וְאֹיְבַי תַּתָּה לִּי עֹרֶף idest & inimicos meos dedisti mihi dorsum . quo in verbo ponitur dagues in vtraq; littera duplicata.quia dagues prime supplet defectum nun prioris:& secunde:nun posterioris.Presens explicatur ad hunc modum. נוֹתֵן qui dat נוֹתְנָה vel נוֹתֶנֶת que dat. נוֹתְנִים q dant נוֹתְנוֹת que dant. Futurum autem isto modo. אֶתֵּן vel אֶתְּנָה dabo.m.&.f. תִּתֵּן dabis.m. תִּתְּנִי dabis.f. יִתֵּן dabit.m. תִּתֵּן dabit.f. Plurali. נִתֵּן vel נִתְּנָה dabimus.m.&.f. תִּתְּנוּ dabitis.m. תִּתֵּנָּה vel תִּתְּנֶנָה dabitis.f. יִתְּנוּ dabunt.m. תִּתֵּנָּה dabunt.f. In hoc futuro & in imperatiuo & in infinitiuo deficit nun littera substantialis prima & suppletur per dagues tau littere sequentis. Imperatiuus ad hunc modū explicatur.תֵּן da.m.תְּנִי da.f.תְּנוּ date.m. תֵּנֶּנָה date.f. Aliquando tamen masculinum singulare & femininum plurale exeunt huc in modum.תְּנָה.i.da.m.vel date.F. Infinitiuus ad hunc modum explicatur. תֵּת ‎I נָתוֹן Dare. Et quando infinitiuus venit sine nun & iungitur prepositionibus beth siue lamed siue caph: per quas circumloquimur gerūdium:tunc tau prima scribitur sine dagues.hoc modo. בְּתֵת .i. in dādo: & cum mem venit cum dagues:hoc modo.מִתֵּת.i.de dando.& inuenitur hic infinitiuus cum littera nun addita in fine.vt.3.Reg.6.לְתִתֵּן שָׁם אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה idest vt darent illic arcam federis domini.

VOx passiua huius coniugationis inflecti potest per passiuam vocem prime coniugationis huius verbi נִגַּשׁ.i. accessit.de qua dictum est superius.& hoc verbum נָתַן non inuenitur in reliquis tribus coniugationibus preter quā in voce passiua tertie coniugationis.vt Leuitici.11.וְכִי יוּתַּן מַיִם idest quando dabitur aqua. & dicunt hebrei : quod quia verbū hoc reperitur in voce passiua: quod ex proportione possumus formare actiuam ad hunc modum.הִנְתִּין idest fecit dare.

De verbis duplicatis.

SVnt quedam verba que ex tribus litteris substantialibus habent duas vltimas easdem hoc est duplicatas .cuiusmodi sunt hec.
בָּזַז diripuit. גָּזַז totondit.דָּלַל attenuatus est.חָנַן misert⁹ est. סָבַב circuiuit. שָׁלַל spoliauit. תָּמַם consumpsit. siue impleuit. He vero littere quas diximus duplicari: aliqñ veniunt simplices.vt תַּם cuius tres littere substantiales sunt תָּמַם Et prima littera per dages scribitur.In processu vero cōiugationis hec verba duplicata aliquando veniunt integra ad modum verborum perfectorum.aliquando vero excluditur littera substantialis media: que suppletur per dages impositum vltime littere.Qui defectus plerumq; reperitur in verbis prime & secunde coniugationis tam in voce actiua quam passiua quemadmodum in verbo sequenti liquet. Indicatiuo mo-

do.tempore preterito.סַב circuiuit.m.סַבָּה circuiuit.f.סַבּוֹתָ cir cuisti.m.סַבּוֹת circuisti.f.סַבּוֹתִי circuiui.m.&.f. Plurali. סַבּוּ circuierunt.m.&.f.סַבּוֹתֶם circuistis.m.סַבּוֹתֶן circuistis.F. סַבּוֹנוּ circuiuimus.m.&.F. Presens explicatur ad hūc modū. סַב qui circuit סַבָּה que circuit סַבִּים qui circueunt סַבּוֹת que cir cueunt. Futurum autem ad hunc modum. אָסוֹב circuibo. m.&.F.תָּסוֹב circuibis.m.תָּסוֹבִּי circuibis.F.יָסוֹב circuibit.m. תָּסוֹב circuibit.f. Plu. נָסוֹב circuibimus.m.&.f.תָּסֹבּוּ cir cuibitis.m.תְּסוּבֶּינָה.l.תָּסֹבֶּינָה circuibitis.F.יָסֹבּוּ circuibunt.m. תְּסוּבֶּינָה circuibunt.f. Cum vero futurum hoc scribitur per vau in principio:holem littere substantialis prime vertitur in camez qui profertur quasi holem.vt Deut.2.וַנָּסָב אֶת הַר שֵׂעִיר hoc est circuiuimus montem seir. Imperatiuus in hunc mo dum explicatur.סוֹב circui.m.סוֹבִּי circui.F.סוֹבּוּ circuite.m. סוֹבֶּינָה circuite.F. Infinitiuus autem ad hunc modum. סוֹב Circuire.Vox passiua huius coniugationis. Indicatiuo modo tempore preterito. נָסַב circundatus fuit נָסַבָּה circun data fuit נָסַבּוֹתָ circūdatus fuisti נָסַבּוֹת circūdata fuisti נָסַבּוֹתִי circundatus vel circundata fui. Plu. נָסַבּוּ circūdati vel cir cundate fuerunt נָסַבּוֹתֶם circundati fuistis נָסַבּוֹתֶן circundate fuistis נָסַבּוֹנוּ circundati vel circundate fuimus. Hec vox pas siua potest etiam inflecti ex proportione verborū que sequū tur פָּעַל פָּעֵל hoc modo נָסַב נָסֵב נָסָב idest circundatus est. & potest etiam inflecti ex proportione illorum trium modo rum in omnibus personis. Sed in sacra scriptura vsitatior est primus modus. Presens explicatur ad hunc modum.

נָסַב vel נָסֵב qui circundatur נְסַבָּה que circundatur נְסַבִּים qui circundantur נְסַבּוֹת que circundantur. Futurum autem in hunc modum. אֶסּוֹב circundabor.m.&.F. תִּסּוֹב circunda beris.m.תִּסּוֹבִּי circundaberis.F. יִסּוֹב circundabitur.m.תִּסּוֹב circundabitur.F. Imperatiuus explicatur hoc modo. הִסּוֹב vel הִסַּב circundare.m.הִסַּבִּי circundare.F.הִסַּבּוּ circun demini.m.הִסַּבֶּינָה circundemini.F. Infinitiuus autem ad hunc modum.הִסַּב vel הִסּוֹב circundari.Participium vocis pas siue hoc modo.סוֹב qui circundatur סוֹבָּה que circūdatur סוֹבִּים qui circundantur סוֹבּוֹת que circundantur.

Tertia coniugatio verborum transeuntium in tertiam personam.que inflectuntur ad hunc modum.הֵסַב vel הֵסֵב Fecit circundare.m.הֵסַבָּה Fecit circūdare.f.הֲסִיבּוֹתָ Fecisti circundare.m.הֲסִיבּוֹת fecisti circundare.f.הֲסִיבּוֹתִי feci circundare.m.&.F. Plurali. הֵסַבּוּ Fecerunt circunda re.m.&.f.הֲסִיבּוֹתֶם Fecistis circundare.m.הֲסִיבּוֹתֶן fecistis circū dare.F.הֲסִיבּוֹנוּ Fecimus circundare.m.&.F. Presens explica tur ad hunc modum.מֵסֵב qui facit circundare מְסִיבָּה que facit circundare.מְסִיבִּים qui faciunt circundare מְסִיבּוֹת que faciunt circundare. Futurum autem isto modo. אָסֵב vel אֲסִבָּה fa ciam circundare.m.&.f.תָּסֵב facies circundare.m.תָּסֵבִּי Facies circundare.F.יָסֵב faciet circundare.m.תָּסֵב faciet circūdare.F. Plurali. נָסֵב vel נְסִבָּה faciemus circundare.m.&.f.תָּסֵבּוּ Fa cietis circundare.m.תְּסִיבֶּינָה facietis circundare.F. יָסֵבּוּ Faciēt circundare.m.תְּסִיבֶּינָה Facient circundare.F. Imperatiuus hoc modo explicatur. הָסֵב Fac circundare.m.הָסֵבִּי Fac circū dare.F.הָסֵבּוּ Facite circundare.m.הֲסִבֶּינָה Facite circundare.F. Infinitiuus autē ad hūc modum הָסֵב.l.הָסֵב.l.הָסֵב Facere circū dare. Vox passiua huius coniugationis inflectitur prima syl laba scripta cum surec hoc modo. Indicatiuo modo.tem pore preterito. הוּסַב Fuit circundatus הוּסַבָּה fuit circun data הוּסַבּוֹתָ fuisti circundatus הוּסַבּוֹת fuisti circundata הוּסַבּוֹתִי Fui circundatus vel circundata. Plurali.

הוּסַבּוּ Fuerunt circundati vel circundate.הוּסַבּוֹתֶם Fuistis circū dati הוּסַבּוֹתֶן Fuistis circundate הוּסַבּוֹנוּ Fuimus circundati vel circundate. Presens ad hunc modum explicatur.

מוּסָב qui circundatur מוּסַבָּה que circundatur מוּסַבִּים qui circū dantur מוּסַבּוֹת que circundantur. Futurum autem ad hunc modum. אוּסַב circundabor.m.vel.f.תּוּסַב circūdaberis.m. תּוּסַבִּי circundaberis.f.יוּסַב circundabitur.m.תּוּסַב circunda bitur.f. Imperatiuum hec vox non habet. Infinitiuus au tem exit in hunc modum. הוּסוֹב Circundari.Et per quartam coniugationem quadratam inflectuntur verba duplicata sine alicuius littere defectu:& tam in voce actiua quam in passiua possunt declinari per quartam coniugationem verborum per fectorum.vt רוֹמֵם idest exaltauit.הִתְרוֹמֵם idest exaltatus ē vel exaltauit se.

Sunt etiam verba quedam habentia quattuor litteras substantiales:quorum tres sunt differentie.prima est verborum que nullam duplicant litteram ex illis:cuius modi sunt hec.כִּרְבֵּל idest inuoluit.כִּרְסֵם conculcauit.פַּרְשֵׁז ex tendit.Secunda est verborum quorum tertia & quarta littera sunt eadem:quia geminatur.vt אֻמְלַל i.defecit aut egrotauit. vel succisus est.Tertia est verborum:quorū prima & tertia lit tera sunt eadem atq; pari modo secunda & quarta.cuiusmodi sunt hec.כִּלְכֵּל idest pauit vel sustentauit כִּרְכֵּר saltauit.סִכְסֵךְ in uoluit קִרְקַר destruxit.שִׁעֲשַׁע delectauit.que tres verborū diffe rentie:per secundam coniugationem inflectuntur:tam in voce actiua quam in passiua:que in tertia littera recipiunt dagues. & quāquam hec verba non reperiantur nisi per secundam con iugationem inflexa:nihilominus ex proportione possunt p alias tres coniugationes declinari.& in processu coniugatiōis nullam ex quattuor substantialibus amittunt.hoc modo.

Secunda coniugatio.

Indicatiuo modo.tempore preterito. כִּלְכֵּל sustētauit.m. כִּלְכְּלָה sustentauit.f.כִּלְכַּלְתָּ sustentasti.m.כִּלְכַּלְתְּ sustentasti.f. כִּלְכַּלְתִּי sustentaui.m.&.f. Plurali. כִּלְכְּלוּ sustenta uerunt.m.&.f.כִּלְכַּלְתֶּם sustentastis.m.כִּלְכַּלְתֶּן sustentastis.f. כִּלְכַּלְנוּ sustentauimus.m.&.f. Presens explicatur ad hunc modum.מְכַלְכֵּל qui sustentat מְכַלְכְּלָה vel מְכַלְכֶּלֶת que sustētat מְכַלְכְּלִים qui sustentant מְכַלְכְּלוֹת que sustentant. Quando lit tera substantialis vltima est ain siue heth subiicitur illis patha in singulari ad hunc modum. מְשַׁעֲשֵׁעַ idest qui delectatur. Fu turum explicatur ad hunc modum אֲכַלְכֵּל vel אֲכַלְכְּלָה Susten tabo.m.&.f.תְּכַלְכֵּל sustentabis.m.תְּכַלְכְּלִי sustentabis.f.יְכַלְכֵּל sustentabit.m.תְּכַלְכֵּל sustentabit.f. Plurali. נְכַלְכֵּל vel נְכַלְכְּלָה sustentabimus.m.&.f. תְּכַלְכְּלוּ sustentabitis.m. תְּכַלְכֵּלְנָה sustentabitis.f.יְכַלְכְּלוּ sustentabunt.m.תְּכַלְכֵּלְנָה su stentabūt.f. Quando vero littera substātialis vltima est ain si ue heth:littera sbālis tertia subscribitur p camez siue patha.sic אֲשַׁעֲשַׁע. idest delectabor.m.vel.f. Imperatiuus explicatur ad hunc modum.כַּלְכֵּל sustenta.m.כַּלְכְּלִי sustenta.f.כַּלְכְּלוּ Su stentate.m.כַּלְכֵּלְנָה Sustentate.f. Infinitiuus autem ad hunc modum. כַּלְכֵּל Sustentare. Hec verba duplicata in vo ce passiua possunt inflecti per prefatam secundam coniugatio nem:littera substantiali prima prolata cum camez qui vertitur in holem siue cum surec:nulla ex quattuor substantialibus lit teris exclusa.hoc modo. Indicatiuo modo tempore preteri to. שֻׁעֲשַׁע vel שֻׁעֲשַׁע delectatus fuit שֻׁעַשְׁעָה delectata fuit. שֻׁעֲשַׁעְתִּי delectatus fuisti שֻׁעֲשַׁעַתְּ delectata fuisti. שֻׁעֲשַׁעְתִּי dele ctatus vel delectata fui. Presens autem explicatur hoc mo do. מְשֻׁעֲשָׁע qui delectatur מְשֻׁעֲשָׁעָה vel מְשֻׁעֲשַׁעַת que delecta tur מְשֻׁעֲשָׁעִים qui delectantur מְשֻׁעֲשָׁעוֹת que delectantur. Fu turum vero ad hunc modum. אֲשֻׁעֲשַׁע Delectabor.m.&.f. יְשֻׁעֲשַׁע delectaberis.m.תְּשֻׁעַשְׁעִי delectaberis.f.יְשֻׁעֲשַׁע delecta bitur.m.תְּשֻׁעֲשַׁע Delectabitur.f. Imperatiuum non habet. Infinitiuus hoc modo.שֻׁעֲשׁוּעַ delectari.

Aduertendum quod in explicanda coniugatione vsi sumus in compendium.m.littera pro masculino.&.f.pro feminino: & hoc tam in nominibus q̄ in pronominibus & verbis.

Sunt preterea verba habentia quinque litteras substantiales: quarum quattuor vltime sunt duplicate ad formā supradictorū verborum. sic. סְחַרְחַר. הֲפַכְפַּךְ .i. peruertit. circuiuit. Que quidem verba inflecti possunt per primam coniugationem verborum perfectorū: nulla ex quinq; litteris substantialibus exclusa. Notandum quoq; est: quod hoc verbum חֲמַרְמַר חֲמַרְמַרְתְּ idest incaluit incaluisti: declinatur per vocem passiuam secunde coniugationis: nulla ex quinq; litteris substantialibus exclusa. Notandum preterea quod littere geminatio in verbo atq; etiam in nomine fit ad maiorem dictionis illius expressionem. Atq; in hunc modum explicate sunt verborum tam perfectorum quam imperfectorum coniugatiões. Defectiuorum quoq; hoc est illorum que in processu coniugationis amittunt ex tribus litteris substantialibus vnam aut duas. Illorum etiam que habent quattuor aut quīque litteras substantiales. Animaduertendum est quoq; quod verba defectiua hoc est quibus aliqua ex substantialibus litteris deficit: siue etiam habentia vltra tres litteras substantiales: non inueniuntur in sacra scriptura iuxta formam omnium quattuor coniugationum que superius posite sunt: neq; in omnibus modis. temporibus & personis: atq; idcirco in quibusdam illorum non ponitur forma omnium quattuor coniugationum verborum perfectorum: nisi ille tantum in quibus talia verba possunt repiri.

De compositione verborum cum pronominibus.

Verba componuntur cum pronominibus: atq; ita componuntur vt ex vtrisq; confletur vna dictio. Et quemadmodum nomina componūtur cum pronominibus deriuatiuis: ita pronomina primitiua cum verbis actiuis transitiuis: sed non cum passiuis. & componuntur hec pronomina cum verbis omnium quattuor coniugationum actiue vocis verborum perfectorum & imperfectorum. Plerumq; etiā cōponuntur verba huiusmodi cum accusatiuis horum pronominū. ego. tu. ille. ipse. is. nos. vos. illi. ipsi. ii. In feminina quoq; terminatione. Et est animaduertendum quod in preterito indicatiui modi tertia persona numeri & generis vtriusq; variatur decem modis: non connumerata eiusdem persone duplici terminatione nisi pro simplici. Secunda vero persona habet sex terminationes varias. Prima vero habet octo: quemadmodum liquet in hoc verbo. פָּקַד idest visitauit: quod est verbum tertie persone generis masculini numeri singularis indicatiui modi actiue vocis: cuius sunt variationes decem. In quibus camez littere substantialis prime vertitur in seba. hoc modo. פָּקַד Visitauit. m. פְּקָדַנִי. visitauit me. m. vel. f. פְּקָדְךָ visitauit te m. פְּקָדֵךְ. visitauit te. f. פְּקָדוֹ vel פְּקָדָהוּ visitauit illum פְּקָדָהּ visitauit illam. Plurali. פְּקָדָנוּ Visitauit nos. m. & f. פְּקָדְכֶם visitauit vos. m. פְּקָדְכֶן. visitauit vos. F. פְּקָדָם visitauit illos פְּקָדָן visitauit illas. Tertia quoq; persona feminini singularis que est פָּקְדָה idest visitauit. F. decem habet diuersitates sic. פְּקָדַתְנִי visitauit me. m. & f. פְּקָדַתְךָ visitauit te. m. פְּקָדַתֵךְ. visitauit te. f. פְּקָדַתּוֹ vel פְּקָדַתְהוּ visitauit illum פְּקָדַתָּה vel פְּקָדַתְהָ visitauit illam. Plurali. פְּקָדַתְנוּ visitauit nos. m. & f. פְּקָדַתְכֶם. visitauit vos. m. פְּקָדַתְכֶן. visitauit vos. f. פְּקָדַתַם vel פְּקָדַתְמוֹ visitauit illos פְּקָדַתַן visitauit illas. Secunda persona masculini singularis que est פָּקַדְתָּ idest visitasti sex habet terminationes ad hūc modū. פְּקַדְתַּנִי. visitasti me. m. & f. פְּקַדְתּוֹ vel פְּקַדְתָּהוּ visitasti illum פְּקַדְתָּהּ visitasti illam. Plurali. פְּקַדְתָּנוּ visitasti nos m. & f. פְּקַדְתָּם vel פְּקַדְתָּמוֹ visitasti illos פְּקַדְתָּן visitasti illas. Secunda quoq; verbi persona pronominis singularis que est פָּקַדְתְּ idest visitasti: sex habet terminationes. vt פְּקַדְתִּינִי visitasti me. m. & f. פְּקַדְתִּיהוּ. visitasti illum פְּקַדְתִּיהָ visitasti illam. Plurali. פְּקַדְתִּינוּ visitasti nos. m. & F. פְּקַדְתִּים visitasti illos פְּקַדְתִּין uisitasti illas. Prima persona masculini uel feminini generis: numeri singularis: que est פָּקַדְתִּי octo habet uarias terminationes sic. פְּקַדְתִּיךָ uisitaui te. m. פְּקַדְתִּיךְ uisitaui te. f. פְּקַדְתִּיו uel פְּקַדְתִּיהוּ uisitaui illum פְּקַדְתִּיהָ uisitaui illam. Plurali. פְּקַדְתִּיכֶם uisitaui uos. m. פְּקַדְתִּיכֶן uisitaui uos. f. פְּקַדְתִּים uisitaui illos פְּקַדְתִּין uisitaui illas. Et in huiusmodi uerbo פְּקַדְתִּיהוּ aliquando littera substantialis media scribitur cum hiric loco patha. ut Iud. 13. וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ idest & nō interrogaui eū. Sunt qui in predicto uerbo addant aliam differentiam: que est: פְּקַדְתִּינִי idest uisitaui me. Tertia persona masculini uel feminini pluralis preteriti indicatiui modi que est פָּקְדוּ .i. uisitauerunt habet uarietates decem: ad hūc modum sequentem. פְּקָדוּנִי uisitauerunt me. m. & f. פְּקָדוּךָ. uisitauerunt te. m. פְּקָדוּךְ. uisitauerunt te. f. פְּקָדוּהוּ uisitauerunt illū פְּקָדוּהָ uisitauerunt illam. Plurali. פְּקָדוּנוּ uisitauerunt nos. m. & f. פְּקָדוּכֶם uisitauerunt uos. m. פְּקָדוּכֶן uisitauerūt uos. f. פְּקָדוּם uisitauerunt illos פְּקָדוּן uisitauerunt illas. Secunda ꝑsona masculini preteriti indicatiui modi que est פְּקַדְתֶּם idest uisitauistis: habet uarietates sex: in quibus mem ultima uertitur in uau: ad modum sequentem. פְּקַדְתּוּנִי. uisitastis me. m. & f. פְּקַדְתּוּהוּ uisitastis illum פְּקַדְתּוּהָ uisitastis illam. Plurali. פְּקַדְתּוּנוּ Visitastis nos. m. & f. פְּקַדְתּוּם Visitastis illos פְּקַדְתּוּן uisitastis illas. Hoc preteritum. פְּקַדְתֶּן idest uisitastis femininum: habet easdem diuersitates de quibus supra dictum ē. Prima persona masculini vel feminini pluralis que ē. פָּקַדְנוּ idest visitauimus masculini vel feminini generis: habet differentias octo. hoc mō. פְּקַדְנוּךָ visitauim⁹ te. m. פְּקַדְנוּךְ. m⁹ te. f. פְּקַדְנוּהוּ. visitauimus illum פְּקַדְנוּהָ visitauimus illam. Plurali. פְּקַדְנוּכֶם visitauim⁹ vos. m. פְּקַדְנוּכֶן. visitauim⁹ uos. f. פְּקַדְנוּם visitauimus illos פְּקַדְנוּן visitauimus illas.

De participii varietatibus.

Participium presentis actiue vocis cuiuscumq; generis aut numeri per quod circumloquimur presens indicatiui modi decem habet differētias. vt in hoc participio פּוֹקֵד hoc est qui visitat. ad hunc modum. פּוֹקְדֵנִי vel פּוֹקְדִי qui visitat me. m. & f. פּוֹקֶדְךָ. qui visitat te. m. פּוֹקְדֵךְ. qui visitat te. F. פּוֹקְדוֹ vel פּוֹקְדֵהוּ qui uisitat illum פּוֹקְדָהּ q uisitat illā. Plu. פּוֹקְדֵנוּ q uisitat nos. m. & f. פּוֹקֶדְכֶם. qui uisitat uos. m. פּוֹקֶדְכֶן. qui uisitat uos. f. פּוֹקְדָם uel פּוֹקְדֵהֶם qui uisitat illos פּוֹקְדָן uel פּוֹקְדֵהֶן qui visitat illas. In fine uero clausule in hmōi uerbo פּוֹקְדֶךָ lr̄a substātialis ultima scribitur cū cegol & accētu ī eadē. ut Psal. 119. יְהֹוָה שֹׁמְרֶךָ. idest dominus custodit te. Quando uero littera substantialis ultima est aliqua harum quattuor אהחע tunc littera substantialis media scribitur cum cere hoc modo. שׁוֹלֵחֲךָ idest qui mittit te. nonnunquam venit etiam cum patha. vt Esaie. 43. כֹּה אָמַר יְהֹוָה בּוֹרַאֲךָ. idest hec dicit dominus creans te. Participium vero presētis feminini singularis quod est. פּוֹקֶדֶת idest que visitat decem habet differentias: ad hunc modum. פּוֹקַדְתִּי. que visitat me. m. & f. פּוֹקַדְתְּךָ que uisitat te. m. פּוֹקַדְתֵּךְ. que visitat te. f. פּוֹקַדְתּוֹ que visita illum פּוֹקַדְתָּהּ q̄ visitat illam. Plurali. פּוֹקַדְתֵּנוּ que visitat nos. m. & f. פּוֹקַדְתְּכֶם que visitat vos. m. פּוֹקַדְתְּכֶן. que visitat uos. f. פּוֹקַדְתָּם que uisitat illos פּוֹקַדְתָּן que uisitat illas. Et notandum quod in hoc participio quod desinit ī tau. idest פּוֹקֶדֶת fiūt predicte uarietates: sed non in participio quod desinit in he. quod fit pronunciationis leuioris ratione.

Participium presentis generis masculini pluralis quod est. פּוֹקְדִים idest qui visitant. habet differentias decem sic. פּוֹקְדַי. q visitant me. m. & f. פּוֹקְדֶיךָ. qui visitant te. m. פּוֹקְדַיִךְ. qui visitant te. f. פּוֹקְדָיו qui visitant illum פּוֹקְדֶיהָ qui visitant illam. Plurali. פּוֹקְדֵינוּ qui visitant nos. m. & f. פּוֹקְדֵיכֶם. qui visitāt vos. m. פּוֹקְדֵיכֶן. qui visitant vos. f. פּוֹקְדֵיהֶם qui visitant illos. פּוֹקְדֵיהֶן qui visitant illas. Idem participium presentis generis feminini pluralis quod est פּוֹקְדוֹת idest que visitant: decem quoq; differentias habet. ad hunc modum. פּוֹקְדוֹתַי. que visitāt

me.m. &.f.פּוֹקְדוֹתַיִךְ que visitant te.m.פּוֹקְדוֹתַיִךְ que visitant te.f.פּוֹקְדוֹתָיו que visitāt illum פּוֹקְדוֹתֶיהָ que visitant illam. Plurali. פּוֹקְדוֹתֵינוּ que visitant nos.m.&.F.פּוֹקְדוֹתֵיכֶם que visitant vos.m.פּוֹקְדוֹתֵיכֶן que visitant vos.F. פּוֹקְדוֹתֵיהֶם que visitant illos פּוֹקְדוֹתֵיהֶן que visitant illas.

De futuri varietatibus.

Futurum indicatiui modi easdem habet differentias: quas in preterito diximus: hoc est quod prime persone cuiuscumq; generis & numeri habent octo varietates non connumeratis que ponuntur in eadem persona duobus aut tribus modis: aut amplius. Quodq; secunde persone habent varietates sex. atq; rursus tertie persone varietates decem Quod vero prime & secunde persone pauciores habent differentias quam tertie: ratio est quoniā raro fit reciprocatio prime persone ad primam. aut secunde ad secundam. Neq; enim dicimus visitaui me aut visitauimus nos: per vnum verbum compositum cum pronomine modo predicto: sed per verbum passiuum quarte coniugationis. vt הִתְגַּדַּלְתִּי idest magnificatus sum. הִתְגַּדַּלְנוּ idest magnificati sumus. In secunda quoq; persona non dicimus visitasti te. visitastis vos. per vnū verbum compositum cum pronomine modo predicto: sed p verbum passiuum quarte coniugationis. vt הִתְחַזַּקְתָּ idest confortatus es. vel confortasti te. Itaq; quod de preterito dictum est: idem & de futuro indicatiui & de imperatiuo dicendum est. Quamobrem in futuro non ponuntur nisi octo differētie prime persone singularis quod est. אֶפְקוֹד idest visitabo: quia per varietates seu terminationes illius persone possunt formari varietates secunde vtriusq; numeri.

אֶפְקָדְךָ Visitabo te.m. אֶפְקְדֵךְ visitabo te.F. אֶפְקְדוֹ vel אֶפְקְדֵהוּ siue אֶפְקְדֶנּוּ vel אֶפְקְדֶנְהוּ visitabo illū אֶפְקְדֶהָ vel אֶפְקְדֶנָּה visitabo illam. Plurali. אֶפְקָדְכֶם Visitabo vos.m. אֶפְקָדְכֶן Visitabo vos.f. אֶפְקְדֵם vel אֶפְקְדֵמוֹ visitabo illos. אֶפְקְדֵן visitabo illas.

In fine vero clausule variatio prima secūde psone singularis bet litterā substantialem vltimā subscriptam cum cegol: accentu in eadem. hoc modo. אֶפְקְדֶךָּ. Illud quoq; hoc in loco est animaduertendum: quod nun tertiarum personarum siue sit masculini siue feminini generis semper scribitur cum dagues: vt supradictum est: & sine dagues in primis personis. vt תִּפְקְדֵנוּ idest visitabis nos.

De imperatiui varietatibus.

Imperatiui modi secunda persona vtriusq; numeri & generis sex habet variationes hoc modo. פְּקוֹד idest visita. qui est imperatiuus secunde persone generis masculini singularis. qui uariatur sic.

פָּקְדֵנִי Visita me.m.&.f. פָּקְדוֹ uel פָּקְדֵהוּ Visita illum פָּקְדָהּ Visita illam. Plurali. פָּקְדֵנוּ Visita nos.m.&.f. פָּקְדֵם uel פָּקְדֵמוֹ Visita illos פָּקְדֵן Visita illas. Et notandum quod uariatiões imperatiui exeunt ad proportionem particule huius פְּעַל: cuius littera substantialis prima scribitur in compositione cum hateph camez qui profertur quasi holem. Sed imperatiui qui inflectuntur ad proportionem huius particule פְּעַל littera substantialis illorum prima scribitur cum seba. vt. 1. Reg. 16. קוּם מְשָׁחֵהוּ idest surge & vnge illum. Imperatiuus quoq; secunde persone feminini singularis variationes habet sex hoc modo. פִּקְדִינִי visita me.m.&.f. פִּקְדִיהוּ visita illū פִּקְדִיהָ visita illā. Plurali. פִּקְדִינוּ visita nos.m.&.f. פִּקְדִים visita illos פִּקְדִין visita illas. Imperatiui eiusdem secunda psona masculini pluralis que est פִּקְדוּ idest visitate. sex habet variatiões sic פִּקְדוּנִי visitate me.m.&.f. פִּקְדוּהוּ visitate illum פִּקְדוּהָ visitate illam. Plurali. פִּקְדוּנוּ visitate nos.m.&.f. פִּקְדוּם visitate illos פִּקְדוּן visitate illas. Secunda vero persona īperatiui feminini pluralis que est. פְּקֹדְנָה easdem habet diuersitates.

De infinitiui varietatibus.

Infinitiuus vocis actiue vt פְּקוֹד vel פְּקֹד idest visitare decem habet differentias. quarum sex sunt eedem cū imperatiuo secunde persone masculini singularis: de quibus est dictum superius. in quibus camez siue seba littere substantialis prime vertitur in hateph camez. Differentie vero q̄ adduntur in infinitiuo sunt secunde persone singularis & pluralis. & vna item persone singularis: que differt ab ea que ē imperatiui. vt פָּקְדִי Visitare me.m.&.f. פָּקְדְךָ vel פְּקָדְךָ visitare te m. פָּקְדֵךְ Visitare te.f. Plurali. פְּקָדְכֶם vel פָּקְדְכֶם visitare vos.m. פְּקָדְכֶן Visitare vos. F. Et nonnūquam hateph camez littere substātialis prime vertitur in surec. vt Leui. 23. וּבְקֻצְרְכֶם & in metere vestrum: idest quando messueritis. Verba tamē vocis passiue non habent supra memoratas differentias vocis actiue: quia non possunt componi cum pronominibus: possūt tamen componi participia vocis passiue. cuiusmodi sunt hec. פָּקוּד Visitatus פְּקוּדָה Visitata פְּקוּדִים Visitati פְּקוּדוֹת Visitate. Que quidem participia componuntur cum pronominibus: habentq; decem differentias sicut & nomina cum pronominibus: de quibus est dictum in superioribus: veniuntq; cum eisdē litteris quibus denotatur numerus. genus. & persona. hoc modo. Participium passiue masculini singularis. פָּקוּד Visitatus. פְּקוּדִי Visitatus meus.m.&.f. פְּקוּדְךָ Visitatus tuus.m. פְּקוּדֵךְ Visitatus tuus.F. פְּקוּדוֹ visitatus suus.m. פְּקוּדָהּ visitat⁹ suus.f. Plurali. פְּקוּדֵנוּ Visitatus noster.m.&.f. פְּקוּדְכֶם visitatus vester.m. פְּקוּדְכֶן visitatus vester.f. פְּקוּדָם visitatus eorum. פְּקוּדָן visitat⁹ earum. Participium vocis passiue feminini singularis cuiusmodi est. פְּקוּדָה vertit he vltimam in tau: sicut est dictum cum de compositione nominum cum pronominibus dicebatur. in hunc modum sequentem. פְּקוּדָתִי visitata mea. m.&.f. פְּקוּדָתְךָ visitata tua.m. פְּקוּדָתֵךְ visitata tua.f. פְּקוּדָתוֹ visitata ei⁹ m. פְּקוּדָתָהּ visitata eius.f. Plurali. פְּקוּדָתֵנוּ visitata nostra. m.&.f. פְּקוּדַתְכֶם visitata uestra.m. פְּקוּדַתְכֶן visitata uestra.f. פְּקוּדָתָם visitata eorū.m. פְּקוּדָתָן uisitata earum.f. פְּקוּדִים qui visitantur פְּקוּדַי uisitati mei. m.&.f. פְּקוּדֶיךָ uisitati tui.m. פְּקוּדַיִךְ uisitati tui.f. פְּקוּדָיו uisitati ei⁹. m. פְּקוּדֶיהָ uisitati ei⁹.f. Plurale ratione pronominis. פְּקוּדֵינוּ uisitati nostri.m.&.f. פְּקוּדֵיכֶם uisitati uestri.m. פְּקוּדֵיכֶן uisitati uestri.f. פְּקוּדֵיהֶם uisitati eorum פְּקוּדֵיהֶן uisitati earum. Participium passiuum feminini pluralis. פְּקוּדוֹת uisitate פְּקוּדוֹתַי uisitate mee.m.&.f. פְּקוּדוֹתֶיךָ uisitate tue.m. פְּקוּדוֹתַיִךְ uisitate tue.f. פְּקוּדוֹתָיו uisitate eius.m. פְּקוּדוֹתֶיהָ uisitate eius.f. Plurale ratione pronominis. פְּקוּדוֹתֵינוּ uisitate nostre.m. &.f. פְּקוּדוֹתֵיכֶם uisitate uestre.m. פְּקוּדוֹתֵיכֶן uisitate uestre.f. פְּקוּדוֹתֵיהֶם uisitate eorum פְּקוּדוֹתֵיהֶן uisitate earum. Et in hunc modum prime coniugationis actiue uocis inflectuntur aliarum coniugationū uerba tam perfecta quam imperfecta. regularia & irregularia. & in his uarietatibus supra memoratis quemadmodum dictum est in preterito prime coniugationis camez littere substantialis prime uertitur in seba ut פָּקַד idest uisitauit פְּקָדַנִי idest uisitauit me. Sed in secunda & tertia coniugatione apex littere substantialis prime non mutatur. Nam in secunda coniugatione hiric littere substantialis prime manet in declinatione hoc modo פִּקֵּד idest uisitauit. פִּקְּדוֹ idest uisitauit illū. In tertia quoq; coniugatione non mutatur hiric qui subiicitur he littere addite hoc modo. הִפְקִיד idest fecit uisitare הִפְקִידוֹ idest fecit uisitare illum. Aliquando tamen hiric uertitur in cegol. ut. 1. Reg. 25. לֹא הֶכְלַמְנוּם idest nunquam confundere eos fecimus. Atq; ad hunc modum explicita est uerborum inflexio p uoces. modos. tempora. numeros & personas tam simplicium quam cōpositorum. regularium & irregularium. Reliquum est ut de ptibus orationis que dicuntur syncategorematice differamus.

De dictionibus consignificatiuis.

Quemadmodũ iam supra dictũ est octo sunt partes ora-
tionis: quarum duo sunt gñã: qm̃ altere principaliter
& per se signãnt: quare possunt appellari significatiue
possuntq́ȝ inflecti: puta nomẽ & pronomen per casus: verbum
per modos & tempora: participium per vtraq́ȝ. Altere sunt p-
tes orationis: que non significant per se: sed cum partibus qui
bus iunguntur: atq́ȝ idcirco dicte sunt consignificatiue: neq́ȝ de
clinantur. Cuiusmodi est prepositio: que preponitur nomini
& pronomini. Aduerbiũ quod additur verbo ad determinan
dã in illo qualitatẽ actiõis. vt bene legit. male legit: vnde a grã
maticis adiectiuum verbi dicitur. Aliquãdo etiam determinat
nomen & participium. vt est valde bonus. valde doctus. Inter-
iectionem greci non faciunt partem orationis per se: annume
rant tñ illam aduerbio. latini ab aduerbio illam distingũt. Cõ-
iunctio est que dictiões eiusdẽ gñis cõiungit. vt deus & domi-
nus. creat & sustentat me & te. iuste & misericorditer. Ecce quo
modo .&. particula coniunxit duo noĩa. duo verba. duo prono
mina. duo aduerbia. Sed aduertendum quod harũ partiũ inde
clinabiliũ duo sunt gñã. quedã nãq́ȝ sunt que nũquã reperiun
tur nisi in cõpositione: quedã que reperiuntur etiam separate.
Que non reperiuntur nisi in cõpositione: plerũq́ȝ sunt p̃posi
tiones & cõiũctiones. sic eñ cõponuntur siue adherent ptibus
quibus p̃ponuntur aut quas cõiungũt: vt efficiãtur cũ illis vnũ
corpus. vnde & apud grecos & latinos nõ hñt accentũ p se: sed
accentũ particule insequẽtis. Cõponuntur itaq́ȝ particule hu-
iusmodi cũ noĩe aut cũ verbo atq́ȝ etiã cũ aliis partibus oratio
nis. & cõstant ex vna tm̃ littera ex accidẽtalibus preposita aut
postposita dictioni cui adherent. ex quo datur intelligi quod se
parata nihil significat: quia in hebreo sermone nulla dictio si-
gnificatiua scribitur nisi aut duabus aut pluribus litteris. Et an
tequam de predictis particulis differamus est aduertendum id
quod supra dictũ est quod ex duabus & viginti litteris que sũt
in vsu apud hebreos: vndecim vocantur substantiales: quia sũt
de substãtia dictionis in qua veniunt: & per quas ostenditur il
lius dictionis significatio: neq́ȝ ad alios vsus deseruiunt. & sũt
he. טַח סֵפֶר גֹּזַע צֶדֶק. Sunt alie vndecim accidentales he que se
quuntur. אֶתְכֶנָה מֹשֶׁלִיבוֹ que nihilominus aliquando possunt
esse substantiales: quemadmodum superiores. He dicuntur ac
cidentales quia adduntur in principio aut in fine dictionũ ad
designandos in nomine aut pronomine casus. aut in verbo vo
ces modos tpa numeros & personas. & ex his accidentalibus
litteris quedam ponuntur loco articulorum siue prepositionũ
& quedã ponũtur tantũ ornatus causa. Que vero ponuntur p̃-
positionum siue articulorũ loco sunt he. quattuor. בהלם. qua-
rum quelibet deseruit suo casui. beth namq́ȝ ponitur pro in p̃
positione. & iungitur pronomini sic. בִּי in me. m. & f. בְּךָ in
te. m. בָּךְ In te. f. בּוֹ in illo בָּהּ in illa. Plurali. בָּנוּ in nobis.
m. & f. בָּכֶם in vobis. m. בָּכֶן in vobis. f. בָּהֶם vel בָּם in illis. m. בָּהֶן
vel בָּהֵנָּה in illis. F. Quomodo beth quoq́ȝ noĩbus p̃ponatur
suo in loco dictum est in declinatione nominum. He littera
vt in superioribus sepe repetitum est ponitur ad designandos
casus loco articuli. Animaduertendum est preterea quod he ad
dita in principio nominis subiecto patha vel camez tres habet
vsus. primum interrogandi. vt Exo. 2. הַאֵלֵךְ וְקָרָאתִי לָךְ idest
si ibo & vocabo tibi. vocatur autem hebraice הֵא הַשְּׁאֵלָה .i. he
interrogationis. alterũ cũ venit per admirationis modum. vt
Geñ. 18. הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט .i. nunquid iudex oĩs
terre non faciet iudicium. & vocatur hebraice הֵא הַתְּמִיהָה. idest
he admirationis. Tertiũ relationis. vt Geñ. 46. כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית
יַעֲקֹב הַבָּאָה .i. oĩs anima de domo iacob: que venit. Et quando
he venit aliquo ex his tribus modis immo alio quouis modo
cũ cegol: dictio cui iungitur incipit a camez siue patha. vt Nu-
meri. 11. הֶאָנֹכִי הָרִיתִי .i. si ego concepi. Caph vero quando p̃
ponitur noĩbus aut verbis aut participiis designat cũ preposi
tionem: aut sicut siue quemadmodũ coniunctiones. vt כַּ כְּ כָּ
Sin vero quando preponitur nomini aut verbo aut participio
designat relationem: sicut dictum est in suo loco vbi de relati-
uis agebatur. Sed in quos vsus he accidentales littere adhiberi
soleant: copiosius in vocabulario sub vnaquaq́ȝ littera per se a
getur. Littere vero que ponuntur in fine noĩm ad designãdũ
pronomina cũ quibus cõponũtur: iam in suo loco posite sunt.
Sex vero littere que sequuntur: יְתְמָהוּ qñ ponũtur in fine ver-
bi cuiuscumque cõiugationis: veniunt ad designandũ psonas
aut genus. Quod si preponantur he quattuor littere אֵיתָן desi
gnatur futurũ indicatiui: vt dictum est superius. Littere vero q̃
veniunt in dictione ornatus causa siue ad designandum nomẽ
verbale in hac dictione comprehenduntur הֶאֱמַנְתִּי. Quattuor
preterea littere que sequuntur אֶלְבָּשׁ qñ ponũtur in prĩcipio
dictionũ possunt esse accidentales vel substantiales: sed in fine
dictionum sp sunt substantiales. Septem vero littere que sequũ
tur: possunt esse accidẽtales siue ponantur in principio siue in
fine. תֹכֵן הַיּוֹם.

De consignificatiuis separatis. & primo de
prepositione.

Partes vero oratiõis que reperiuntur separate: neq́ȝ cõ-
ponuntur cũ noĩbus neq́ȝ cũ verbis sunt in duplici dif
ferentia: qm̃ alie variãtur cũ cõponuntur cũ pnomine
alie tñ immutabiles sunt. Igitur prepõnes sic disponũtur. בְּמוֹ.
in. אֶל ad. in. אֵצֶל prope. iuxta. circa. secus. אֶת cũ. ad. אַחַר post
postea. בַּעֲבוּר propter. per. ob. לְבַעֲבוּר propterea. חוּץ foris. ex
tra. preter. לְפִי secũdum. לִפְנֵי corã. ante. לְבַד solũ. tm̃. seorsũ.
preter. מִלְּבַד preter quam. excepto. נֶגֶד cõtra. e regione. נֹכַח co
ram. contra. סָבִיב circum. in circuitu. עֵבֶר trans. עַל super. iuxta
propter. contra. עִם cum. עַד donec. vsq́ȝ. בְּעַד per. pro. קָרוֹב ppe
רָחוֹק longe. תּוֹךְ inter. בְּתוֹךְ intra. תַּחַת sub. subter. He prepo
sitiones variantur in fine ad designandum personas & nume-
ros pronominũ cũ quibus componuntur. quarũ alique in pri
ma persona singulari non desinunt in i sicut in pronomine
sed in ai. & sunt he. אֶל אַחַר לִפְנֵי עַד עַל תַּחַת Nã in prima perso
na veniunt ad hunc modũ. אֵלַי idest ad me. לְפָנַי corã me. עָדַי
vsq́ȝ ad me. אַחֲרַי post me. עָלַי super me. תַּחְתַּי sub me. In secun
dis & tertiis personis vtriusq́ȝ numeri terminationes prono-
minum sunt he q̃ sequũtur. אֵלֶיךָ: אֵלַיִךְ ad te. m. f. לְפָנֶיךָ: לְפָנַיִךְ
coram te. m. f. עָלֶיךָ: עָלַיִךְ super te. m. f. Et sic de reliquis. &
omnes dictiones superius dicte variantur. preter quam que se
quuntur. לְפִי secundum. חוּץ extra. preter. foris. מִלְמַעְלָה desup
מַעְלָה supra. עֵבֶר trãs. מַטָּה idest infra. que iungũtur pnomini
bus postposita hac dictione מִן. hoc modo חוּץ מִמֶּנִּי idest pre-
ter me. חוּץ מִמְּךָ preter te. & ad hunc modum cum aliis prono-
minibus. Dictiones indeclinabiles que non cõponũtur nec
variantur sunt aduerbia & coniunctiones cum interiectioni-
bus.

De aduerbio.

Inter aduerbii accidentia est significatio. Sunt itaq́ȝ aduerbio-
rum significationes complures. Temporis. אָז tunc. עַתָּה nũc
מָחָר cras. אֶתְמוֹל heri. תְּמוֹל idem. שִׁלְשֹׁם triduo .i. תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם
nudiustertius. אֶמֶשׁ heri. עֶרֶב vesperi. בֹּקֶר mane. כְּבָר iã. Loci.
שָׁם Ibi siue illic. שָׁמָּה ibi siue illic. מִשָּׁם illinc פֹּה hic. מִפֹּה hinc.
מִזֶּה isthinc. מִתַּחַת inferius. מִמַּעַל superius. בְּכָל מָקוֹם vbiq́ȝ.
Interrogandi. אַיֵּה vbi. hoc aduerbium אַיֵּה variatur qñ cõ
ponitur cum pronomine. אֵי vbi. מֵאַיִן vnde אֵי מִזֶּה vnde. לְאָן
quo vel qua. אֵיךְ quomodo. אֵיכָה quomodo. מָה quid. מָתַי quã
do. אָנָה vbi. quo. אֵיפֹה vbi. לָמָּה quare. Negandi. בִּלְתִּי ex
cepto. nisi. זוּלַת nisi. preter. בִּלְעֲדֵי nisi. preter. & hec tria aduer
bia variantur: que vero sequuntur non variantur. אַיִן nõ. ne
אֵין non. לֹא non. בַּל ne. non. בְּלִי absq́ȝ. ne. אֶפֶס sed. לוּלֵי nisi.

Affirmandi. כֵּן ita.vtiq̃ȝ.כֵּן הוּא ita eſt.כֹּה ſic כָּכָה ſic.כְּמוֹ ſicut tanquam. Demonſtrandi. הֵן ecce.en.הִנֵּה ecce.quod aduerbium cum in he deſinat variatur. Rogandi ſiue optandi. אַחֲלַי vtinam.לוּ vtinam.הַאִם idem.מִי יִתֵּן quis dabit נָא אָנָּא obſecro.בִּי אֲדֹנִי obſecro domine mi. Qualitatis.vt. טוֹב bene.יָשָׁר recte.רַע male.רַע רָע peſſime.אֱמֶת vere.נָכוֹן certe. Quantitatis.vt כַּמָּה quantū.רַב multum.מְעַט parum.minus. זְעֵיר parum.מִזְעָר parum. Dubitandi. פֶּן ne forte.אוּלַי forte.forſitan. Congregandi. יַחְדָּיו pariter.ſimul.יַחַד idem כְּאֶחָד idem. Diuidendi. בֵּין inter.quod aduerbium variatur.Iungendi.גַּם etiam.quoqȝ.אַף etiam.quanto magis.quod aduerbium non variatur.Iurandi.vt חֵי נַפְשִׁי per vitam anime mee.חֵי נַפְשְׁךָ per vitam anime tue. Diminuendi.vt מְעַט paulatim.pauliſper.לְאַט paulatim. Augendi.vt מְאֹד multū valde.יוֹתֵר magis.מְאֹד מְאֹד nimis.

De interiectione.

Interiectio quam a grecis diximus vocari aduerbii certam ſignificationē.has habet particulas.הֶאָח euge.הֶאָח vah.אֲבוֹי ve. אֲהָהּ heu.אַלְלַי ve.הוֹהּ ve.אִי ve.אוֹי ve.הוֹי ve.& hec vltima interiectio aliquando eſt aduerbium vocandi ſicut o apud latinos.

De coniunctione.

COniunctionum quoqȝ ſicut & aduerbiorum diuerſe ſunt ſignificationes:ſed frequentior eſt copulatiua que imprimis eſt que per vau ſcribitur: componiturqȝ cū dictione quam coniungit.vt וַיְדַבֵּר ideſt & locutus eſt:& poteſt venire cum quocumqȝ alio apice preter quam cum holem. Quod ſi componatur cum dictiōe incipienti a littera ſubiecto ſeba tunc vau ſcribitur cum ſurec.ſicut וּמְעַט ideſt.& parū.atqȝ vt ſupra dictum eſt vau nunquam venit niſi in compoſitione. Aliquando hec coniunctio reperitur pro diſiunctiua vel:ſiue: aut.vt Exo.21.וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ ideſt qui percuſſerit patrem & matrem:quo in loco manifeſtum eſt & poni pro vel. Aliquando hec coniunctio ponitur pro cum ſiue quando. Nonnūquā eſt ad faciendam comparationem:que varietates non poſſunt dignoſci niſi ex contextu orationis.Sunt alie coniunctiones q̃ reperiuntur ſeparate ſicut que ſequuntur כִּי quia.quod.quoniam.אֲשֶׁר quod.כַּאֲשֶׁר ſicut.quatenus.כֵּן quidē.vtiq̃ȝ.וְכֵן & quidem.לָכֵן propterea.אוֹ aut.vel.ſeu.אַךְ ſed.tamen.אֲבָל ſed.רַק verumtamen.הֲלֹא nonne.nunquid non.& aduerſatiua אַף כִּי ideſt quamuis.vide etiam de ſignificatione predictarum dictionum indeclinabilium in vocabulario de vnaquaqȝ in ſuo loco per ordinem alphabeti.

De modo inueniendi ſores ideſt radicem ſiue primitiuum cuiuſqȝ dictionis hebraice.

POſtq̃ȝ in ſuperiori tractatu grammatice hebraice diſeruimus de modo legēdi & de partibus orationis tam declinabilibus q̃ȝ indeclinabilibꝰ.reſtat nūc tractare de modo cognoſcendi radicem ſiue primitiuum vnde alie dictiones deriuatiue habēt originem. vt primitiuo inuento recurratur ad vocabularium hebraicū quod procedit per ordinem alphabeti hebraici:in quo ponuntur primitiua omniū dictionū que in veteri teſtamento continentur:& ſignificationes earum.& in quolibet primitiuo ponuntur etiam dictiones deriuatiue que ab eo procedunt.Et quia in verbo eſt maior difficultas cognoſcendi originem:& vtrum ſit primitiuū an deriuatiuum.quoniam non ſolum ab eo deriuantur alia verba & participia ſed & nomina & alie partes orationis:ideo primo de illius origine agendum erit:deinde de nomine & aliis dictionibus.& ideo circa primitiuū verbi primo eſt aduertendum:ꝙ primitiuum quod apud hebreos dicitur שֹׁרֶשׁ ſores.i.radix cuiuſcunq̃ȝ verbi vel participii & omnium dictionū que ab eo deriuātur ſunt littere que conſtituunt tertiam perſonā ſingularē prime vel ſecunde coniugationis actiue vocis indicatiui modi tēporis preteriti:vel infinitiuū eiuſdem vocis.Que cōiter ſunt tres littere & nonnūq̃ȝ quattuor vel quinq̃ȝ:ſed hoc rariſſime.exēpli grā.ex פָּקַד.i.viſitauit deriuātur oīa verba quattuor coniugationū que continent predictas tres litteras:& etiā omnia nomina & alie partes orationis que a predicto verbo deriuātur.ſicut apud latinos Amo eſt primitiuū ceterarum perſonarū & modorum & temporū & omniū aliarū dictionum que ab eo deriuantur Et ſunt alie dictiones que a verbis non deriuātur:quarum primitiua aliquando cōtinēt plus vel minus q̃ȝ tres littere.Et quia apud hebreos multe littere preponuntur vel poſtponuntur ipſis primitiuis in compoſitione:ideo oportet dare aliquas regulas:vt ſciamus aliquo modo diſtinguere que littere ſunt de ſubſtantia dictionis:& que littere non ſunt de eius ſubſtantia.Circa quod ſciendū ꝙ ex viginti duabus litteris alphabeti hebraici vndecim ſunt ſemper ſubſtantiales:que in quacunq̃ȝ dictione venerint:ſunt de ſubſtantia illius dictionis:& conſtituunt ſignificatū & primitiuū eiuſdem dictionis:& reiici nō poſſunt.ſunt enim que ſequūtur ג ד ז ח ט ס ע פ צ ק ר Que his quattuor dictionibus conprehēduntur טַח סֵפֶר גֶּזַע צֶדֶק.Ex quibus litteris due ſunt duplices.ſ.פ.pe.&.צ.ſadic.alie vero vndecim que ſequūtur pñt eſſe accidētales.ſ. א ב ה ו י כ ל מ נ ש ת ex quibus tres ſunt duplices.ſ.caph.mem.nun.& comprehenduntur predicte vndecim littere his tribus dictionibus.אֶתְכַּנָּה.מֹשֶׁלִי בוֹ.he enim vndecim littere vel quelibet earum poſſunt eſſe ſubſtantiales ſicut alie vndecim ſupradicte:& poſſunt eſſe accidentales ad denotandum numerum vel perſonam aut caſum vel cōiugationē.modos.tempora.prepoſitionem vel articulum aut pronomina affixa de quibus in grammatica dictū eſt. Et aliquando adduntur maiori ex parte nominibus cauſa ornatus:& alique earum ponuntur aliquādo loco vocalium. Que enim ponūtur in fine verborum ad denotandum numerum vel perſonam aut genus:ſunt ſex que ſequuntur.ה ו י מ נ ת Que hac dictione comprehendūtur יִתְּהֶמוֹן.Que vero preponuntur ad denotandum coniugationem vel vocem paſſiuam hac dictione comprehenduntur.הִנֵּה.Que autem preponuntur in futuro ſunt quattuor:que hac dictione comprehenduntur.אֵיתָן.Que ponūtur in fine nominum aut verborum ad denotanda pronomina que cum eis componuntur:ſunt que ſequuntur. ה ו י כ ך ם ס נ ן.Que in compoſitione ponuntur pro coniunctione vel articulis aut relatiuis vel prepoſitionibus ſunt ſeptem:que his duabus dictionibus continentur. וְהַשֶּׁ כָּל בַּם.Nam littera vau quando venit in principio dictionis:non eſt de ſubſtantia eiuſdem dictionis:ſed ponitur pro coniunctione.vt infra dicetur:& etiam in fine dictionis vau vel iod non poſſunt eſſe ſubſtantiales niſi in paucis admodum locis.Et iſta littera.ה.he.ponitur aliquando in principio dictionis loco articuli:ſicut in noſtro vulgari dicitur. el.la.los.las. Et aliquando ponitur interrogatiue vel admiratiue:vt ſupra in grammatica dictum eſt.
Et iſta littera. שׁ. Sin. ponitur aliquando pro hec

relatiuo qui.que.quod.omnis generis & vtriuſq; numeri. Et iſta littera.ב.beth ponitur pro prepoſitione in.ל. lamed vero articulus eſt datiui caſus vel genitiui:ponitur etiam aliqñ pro ad.Et iſta littera.מ.mem ponitur loco prepoſitionis.a. vel ab de.ex. Littere vero que ponũtur aliqñ loco vocaliũ:ſunt q̃t tuor.ſ.אהוי.Et eſt notãdum quod iſte quattuor littere אבלש Quando ponuntur in fine vel in medio dictionis ſemper ſũt ſubſtantiales:alie vero ſeptem que his duabus dictionibus cõprehenduntur תִּכֶן הַיּוֹם poſſunt eſſe accidentales: ſiue ponantur in principio ſiue in fine dictionis. Littere vero que adduntur aliqñ dictiõibus cauſa ornatus:ſunt ſex:que hac dictione comprehenduntur.ſ.הָאֱמַנְתִּי. Sunt preterea aliqua verba que in proceſſu coniugationis aliquando amittunt unam litteram ex tribus ſubſtantialibus:aut duas.& hoc quattuor modis Primo quando amittunt primam litteram ſubſtantialem:ſecũdo quando amittunt mediam.tertio qñ amittunt vltimã.quarto quando amittunt primam &vltimam. Verba uero que amittunt primam litteram ſubſtantialem:ſunt illa quorum prima littera ſubſtantialis eſt una ex his tribus.ſ. ילנ ut יָדַע.i.ſciuit לָקַח.i.accepit.נָגַשׁ.i.acceſſit.Et iſta littera.ל.lamed tantũmõ amittitur in predicto verbo לָקַח lacach.ſ.in futuro & in imperatiuo & infinitiuo:vt ſupra dictum eſt. Que vero amittunt litteram mediam:ſunt illa quorum littera ſubſtantialis media eſt uau uel iod. ut שׁוּב ideſt reuertere בִּין ideſt intelligere:quorum uerborum infinitiuus continet tres litteras ſubſtantiales. Que uero amittunt ultimam:ſunt illa que deſinunt in. ה .ut גָּלָה.i.reuelauit.uel illa quorum littera ultima duplicatur.ut רָבַב.i.multiplicauit:quoniam tunc vna ex illis amittitur in diſcurſu coniugationis. Que vero amittunt primam & vltimã: ſunt illa quorum littera ſubſtantialis prima eſt.נ. & vltima eſt.ה.vel.נ.ut נָטָה.i.tetendit נָתַן.i.dedit. Et ut ea que ſupra dicta ſunt manifeſta fiant:ponamus exemplum in aliquibus uerbis & nominibus:ut poſſimus diſcernere que littere ſunt ſubſtantiales ex eorum primitiuo:& que ſunt accidentales. & que deficiunt.Eſto exempli gratia hoc uerbum וְהִלְבִּישׁוּהוּ quod in hebreo eſt vnum verbum compoſitum:& ſignificat:& fecerũt indui eum.In quo prima littera que eſt uau ponitur pro coniunctione.Et ſecunda littera que eſt he & quinta que eſt iod denotant uerbũ eſſe tertie coniugationis.Septima littera que eſt vau denotat tertiam perſonã pluralem.octaua & nona littera que ſunt he & uau:denotant pronomen ſingulare tertie perſone.ſ.eum uel illum:quod cõponitur cũ predicto uerbo. remanent igitur tres lr̃e.ſ.לבש que in tertia pſona ſingulari indicatiui prime coniugationis faciunt לָבַשׁ.i.induit. qđ eſt primitiuum ſupradicti uerbi. Ponamus iterum exemplũ in uerbis defectiuis.& eſto exempli gratia hoc uerbum יִתְּנֵנִי.i.dabit me in quo iod prima deſignat tertiam perſonam futuri: & nun & iod vltime conſtituunt pronomen prime perſone.ſ.me:quod componitur cum predicto verbo.remanent itaq; due littere.ſ.ת. &.נ.& quia predictum verbum eſt nature verborum defectiuorum:que in proceſſu coniugationis amittunt nun litteram ſubſtantialem primam: ideo addendo nun predictis duabus litteris in principio fit נָתַן.i.dedit:quod eſt primitiuum ſupradicti verbi Ponamus exẽplum in vno nomine.ſ.תַּרְבּוּת.i.incrementum vel multiplicatio:in quo tau prima eſt ex litteris הָאֱמַנְתִּי.que aliquãdo addũtur in principio nominis:vt ſupra dictum eſt.tau vltima denotat genus femininum.vau vero ponitur loco.u.vocalis.remanent ergo due littere.ſ.ב ר: cuius primitiuum eſt רָבָה ſiue רָבַב.i.multiplicauit. quia vt dictũ eſt ה.finalis primitiui & littera que duplicatur: aliquando amittitur in deriuatiuis. Ponatur iterum exemplum in alio nomine.ſ.בְּמִשְׁמַרְתֶּךָ.i.in cuſtodia tua. cuius primitiuum eſt שָׁמַר.i.cuſtodiuit.quia littera prima que eſt beth ponitur pro prepoſitione in:& littera mẽ que ſequitur eſt de litteris que adduntur in principio nominis:vt ſupra dictum eſt.tau vero denotat genus femininũ:chaph vltima deſignat hoc pronomen tua: q̊d componitur cum predicto nomine.Et hec hactenus dicta ſint de primitiuis verborum. circa cognitionẽ vero primitiuorũ nominis & aliarum dictionũ indeclinabilium que a verbis nõ deriuantur eſt aduertendum ꝙ in primis ſunt reiiciende omnes littere accidentales:que denotant numerum:articulum:ſiue prepoſitionem:& litteras que addi conſueuerũt ornatus cauſa.vel que deſignant pronomina que cum illis componuntur: quemadmodum de nominibus verbalibus ſupradictũ eſt. quibus reiectis littereque remanent ſubſtantiales ſunt:vt exempli gratia לַאֲבוֹתֵינוּ.i.patribus noſtris. tolle lamed datiui. vau & tau & iod deſignãtes pluralem.& nun & vau deſignantes pronomen poſſeſſiuũ prime perſone pluralis:relique ſunt aleph & beth hoc eſt ab אָב. vt in prima dictione vocabularii.

Et quia ad inueniendũ primitiuum cuiuſcũq; dictionis deriuatiue oportet habere noticiam grammatice hebraice: in qua plenius ea que predicta ſunt continentur: quod non omnibus contingit:cum etiã apud ipſos hebreos vſu magis quã arte diſcant bibliam hebraicam:& vix inueniatur in eis vir doctus in ſua grammatica:ideo in biblia quã imprimendam curauimus ãnotabuntur in margine primitiua dictionũ quarum inuentio non eſſet facilis omnibus Veruntamen in aliquibus dictionibus non erit opus adnotare primitiua in margine:videlicet in illis que continent litteras primitiui nec plus nec minꝰ:quãuis in ſignificato vel in apicibus ſit aliqua differẽtia. vt דֶּבֶר.i. mors vel peſtis: cuius primitiuum eſt דִּבֶּר.i.locutus eſt.et פֹּקֵד.i.viſitans cuius primitiuum eſt פָּקַד.i.viſitauit. Item ſi in principio dictionis ſunt littere primitiui: quãuis poſtea habeat alias lr̃as accidẽtales:nõ ponetur eius primitiuũ in margine vt אִמְרָתִי.i.verbum meũ: cuius primitiuum eſt אָמַר.i. dixit. Item ſi dictio incipit a littera vau& poſt illam immediate continet litteras primitiui: tunc non notabitur primitiuum:quia vt ſupra dictum eſt littera vau in principio dictionis ſemper ponitur pro coniunctione: & nunquã eſt de litteris primitiui exceptis duobus locis tãtum: & aliquibꝰ nominibus propriis vt patet in vocabulario. Item ſi poſt aliquam iſtarum quinq; litterarum ב ה כ ל מ que ponũtur in principio dictionis pro articulis vel prepoſitionibus ſi immediate ſequuntur littere primitiui:non ponitur primitiuum in margine. Et quia predicte quinq; littere aliquãdo ſunt de ſubſtantia dictionis ſiue de eius primitiuo: ideo quando ſunt accidentales & ponuntur pro articulis vel prepoſitionibus: notantur quodam apice deſuper impoſito hoc modo בּ́ ה́ כ́ ל́ מ́ Et quia in trãſlatione chaldaica quam etiam fecimus imprimi iſte quattuor littere א ה ו י frequentius ponuntur loco vocalium quam in hebreo:ideo ſi his demptis dictio continet litteras primitiui:non erit opus ſignare primitiuum in margine.Item quia in predicta lingua caldaica littera daleth eſt articulꝰ genitiui caſus:ideo quando non eſt de ſubſtantia dictionis: notabitur predicto apice hoc modo ד́ & ſi poſt talem litteram ſequantur littere primitiui:non ponetur in margine.& de his dicta ſufficiant.

Explicit grãmatica hebraica nouiter impꝛ̃ſſa in hac p̄clariſſima cõplutenſi vniuerſitate. De mãdato ac ſumptibus reuerẽdiſſimi in xp̄o patris & dñi: dñi .F. Franciſci Ximenez de Ciſneros Cardinalis Hiſpanie Archiep̄i Toletani & hiſpaniarum primatis ac Regnorum caſtelle Archicancellarii. Induſtria & ſolertia honorabilis viri Arnaldi Guilielmi de Brocario artis impreſſorie magiſtri. Anno dñi. M.D.xv. menſis Maii die vltima.

Fo. Fo. Fo. Fo. Fo. Fo.

Fo. Fo. Fo. Fo. Fo. Fo.

Finis.

NOmina que sequuntur sunt illa que in vtroq; testamento vicio scriptorum sunt aliter scripta quã in hebreo & greco & in aliqui bus bibliis nostris antiquis. In pri mo autem ordine ponũtur ipsa no mina sicut sunt ĩ bibliis nostris mo dernis: in secundo vero ordine vel e regione ponũtur sicut sunt in he breo & greco & in pfatis bibliis no stris antiquis: & hoc per ordinem alphabeti.

A.

ABani.pro.bani.
Abdam.pro.amdan.
Abdehel.Geñ.25.&.1.Paralipo.1. pro.adbehel.
Abi.pro.ithai.
Abia.3.Reg.14.in fine: & in toto cap̃.sequenti.pro.abiam.
Abiaiel.pro.abiaiil.
Abiézer. Nu.1.&.2.&.7.&.10.&. 1.Paralipo.12.pro.ahiézer.
Abilam.pro.helam.
Abimélech.1.Paralipo.24.& ps. 51.pro.ahimélech.
Abinadab.3.Reg.4.p.ahinadab.
Abisa.pro.abi.
Abisab.pro.abisaph.
Abisac.pro.abisag.
Abisai.1. Paralipo.12.pro.amasai.
Abiud.Nu.34.pro.ahiud.
Abiud.1.Paralipo.8.a. vbi dicitur genuit oza & abiud.pro.ahihud.
Achad.Geñ.50.pro.atad.
Achaim.pro.achain.
Achat.pro.achad.
Achelai.pro.achelaia.
Acheldemach.pro.acheldema.
Achia.Geñ.36.&.2.Reg.3.p.aia.
Achimaan.pro.achiman.
-hinoe.pro.achinóem.
hinoen.pro.achinóem.
.chisa.pro achisar.
Achitob.1.Paralipo.8.p abitob.
Acran.pro.abran.
Accus.Nee.10.&.12.pro.attus.
Addad.Geñ.36.vbi dicitur Regna uit p eo addad: nomeq; vrbis ei9 fou.pro.hadar.
Adadezer.pro.adarézer.
Adaia.Nee.12.pro.iadaia.
Addan.pro.adin.
Adassa.1.Paralipo.7.pro.aia.
Adasa.Nee.12.pro.addo.
Addoar.pro.adar.
Adrumetyna.pro.adramytena.
Aduram. 2.Paralipo.11.pro. aduráim.
Apharsathei. Esd. 5. &. 6. pro.apharsachei.
Aphechdomini.p.aphechdomim
Aphceeia.pro.pheteia.
Apheg.pro.aphec.
Affenez.pro.assenez.
Aphonites.pro.sephomites.
Aphupha.pro.asupha.
Ageba.pro.geba.
Ahaia.pro.aia.
Ahaiath.pro.aua.
Ahamoni.pro.achamoni.
Ahia.2.Reg.21.pro.aia.
Ahias.1.Paralipo.15.pro.iehias.
Ahiel.pro.hiel.
Ahiel.Esd.10.pro.iehiel.
Ahilam.pro.elath.
Ahimelech.1. Paralipo.18.pro.abimélech.
Ahohiman.pro.homam.
Ahoth.pro.ahod.
Ahotites.pro.ahohites.
Ahur.pro.hur.
Aioth.pro.ahud.
Aioth.Esa.10.pro.aiath.
Albialbon.pro.abialbon.
Ale.pro.lale.
Aliam.pro.ailam.
Almathan.pro.almath.
Aluba.pro.aluan.
Amma.Iudi.1.pro.alba.
Ammad.pro.ammath.
Amalech.3.Regum.22.&.2.Paralipo.18.& Hiere.36.&.38.pro.amélech.
Amalech.ps.52.in titulo. pro.ma alath.
Amasias. 2. Paralipo. 28. pro. amasa.
Amasias. 2. Paralipo. 29. pro. amasai.
Amasias.sopho.1.pro.amarias.
Amphar.pro.amthar.
Amim.pro.ami.
Aminadab.1.Reg.7.& 16.&.17.& 2.Reg.6. &.1.Paralip.9. &.10. & 13.pro.abinadab.
Amizadab.pro.amizabad.
Ammon.Geñ.19.g.pro.benami.
Ammon.2.Reg.3.pro.amnon.
Ammonite.2. Paralipo.26.a. vbi dicitur Et cõtra ammonitas.pro. meonite.
Anam.pro.anan.
Anan.Geñ.36.pro.ana.
Anan.1.Paralipo.3.pro.anani.
Anana.pro.anania.
Ananeel. Hiere.32.pro.anameel.
Anani.Nee.8.pro.anan.
Anania.Nee.12.pro.anani.
Anen.pro.anem.
Anioliab.pro.ani & eliab.
Annum.pro.annun.
Aram.Nomẽ viri.Geñ.11.&.1.Paralipo.23.pro.haran.
Aram.Ruth.vltimo.pro.ram.
Arari.2.Reg.23.d.pro.aradi.
Aras.2.Paralipo.34.pro.asra.
Arath.pro.arad.
Arebia.pro.sarebia.
Areth.Nee.10.pro.areph.
Arphasei.pro.apharsei.
Arphat.pro.arphad.
Arib.pro.iarib.
Ariph.4.Reg.15.pro.arie.
Arnon.Nu.21.d.ibi. Vt requiescerent in arnon.&.f.ibi. Et deuorabit arnon moabitarum.pro.ar.
Arodites.1. Paralipo.11. pro. arorites.
Aromath.pro.aromaph.
Arothites.pro.arorites.
Aruaphet.pro.arnapher.
Asa.1.Paralipo.7.f.pro.aia.
Asach.pro.achac.
Asael.3.Reg.19.&.2.Paralipo.22. pro.azael.
Asalephum.pro.asalelphuni.
Asarsasusim.pro.asarsusim.
Asebia.Nee. 9.pro.asebnia.
Asecha.pro.azécha.
Asephdana.pro.asebdana.
Asemaa.pro.asena.
Asemoth.pro.asemon.
Assen.pro.assem.
Assenez.pro.ascenez.
Assenez. Geñ.41.&.46.pro.asenneth.
Aser.Exo.6.pro.asir.
Aser.1.Paralipo.7.pro.iaser.
Aseroth.Ios.10. &.12.&.13.pro.asedoth.
Asersua.pro.asersual.
Asersua.Ios.19.a.vbi dicitur Beth marchaboth & asersua: pro.asersusa.
Asia.ad Ro.16.pro.achaia.
Asyneretus.pro.asyncritus.
Asmaueth.pro.azmáueth.
Asmoth.pro.azmoth.
Asoph.pro.asoth.
Ason.pro.asom.
Asornoa.pro.asor noua.
Asoromamsame. pro.asor:amam: same.
Asrael.1.Paralipo.12.pro.azrael.
Astharoth. Nu.32.& Ios.16.&.18. pro.atharoth.
Astharoth.Iudi.3.pro.aseroth.
Assur.1.Paralipo.2.&.4.p.ashur.
Athmata.pro.amta.
Athupha.pro.atipha.
Athus.Nee.3.e.pro.achus.
Auin.pro auim.
Auioliab.pro.ani & eliab.
Axab.pro.axaph.
Azab.pro.asaph.
Azaba.pro.agaba.
Azaph.pro.asaph.
Azarias.2. Paralip.31. vbi dicitur Azarias & naad.pro.azazias.
Azarias.Nee.10.pro.azanias.
Azauoth.pro.azanoth.
Azboth.pro.azboch.
Azcbeth.pro.zabad.
Azech.pro.aza.
Azem.pro.asem.
Azi.Nee.11.b.pro.ahazi.
Aziam.pro.azia.
Aziel.pro.iaziel.
Aziud.pro.maaziuth.
Azone.pro.zanóa.
Azur.Esd.2. & Nee.7.pro.arhur.

B.

BAala.Ios.19.pro.bala.
Baaladiud.p.baalath & iud.
Baalim. Osee.2. vbi dicitur Et nõ vocabis me vltra baalim.p.baali
Baana.1.Paralipo. 9.pro.banaa.
Baani.pro.bani.
Bachachar.pro.bacbachar.
Bachanai.pro.machbanai.
Badadi.pro.badad.
Bala.Ios.15.pro.baala.
Balaad.pro.baalath.
Balaana.pro.baalanan.
Balaanan.pro.balaan.
Baladam.pro.baladan.
Balam.pro.balan.
Baldath.pro.baldad.
Balthasar.Daniel.5.&.7.&.8.pro balsasar.
Bana.pro.baana.
Banaa.pro.baana.
Banai.pro.banaia.
Bania.Esd.10.pro.zania.
Baniel.pro.haniel.
Bara.1.Paralipo.8.b.pro.baraa.
Basa.pro.bara.
Bauranites.pro.bauramites.
Bechetia.pro.becbecia.
Bechetias.pro.becbecia.
Bechin.pro.beuai.
Bechor.1.Reg. 9.pro.bechorath.
Bechue.pro.becbuc.
Beleph.pro.heleph.
Belga.Nee.10.pro.belgai.
Belgi.pro.belga.
belsar.pro.belsan.
Belsatim.pro.abelsatim.
Beltecen.pro.elthecen.
Benadab.pro.benadad.
Beneseth.pro.benésed.
Benhenon:pro.benhenom.
Beniamin.2.Paralip.31.vbi dr edẽ & beniamin.pro.meniamin.
Bennon.pro.beno.
Bercameth.pro.berrameth.
Beri.Geñ.46.pro.heri.
Beroth.2.Reg.8.pro.berothai.
Bersabe. 2. Regum. 11 &.12. &.3. Regum.1.&.2.&.ps.50.pro.beth sabe.
Bersabe.1.Paralip.3. pro.bethsue.

Berſan.pro.bethſan.
Bethamoth.pro.bethazmoth.
Bethanim.pro.ethanim.
Betharam.Nu.32.pro.betharan.
Betharan.Ioſ.13.pro.betharam.
Bethauen.Ioſ.8.pro.bethel.
Bethel.Canti.2.pro.bether.
Betherai.pro.bethberai.
Bethphalech.pro.bethphaleth.
Bethlebaboth.pro.bethlebaoth.
Bethleemites.1.Paralipo.20.pro leemites.
Bethſaida.Iob.5.pro.betheſda.
Bethſeca.pro.bethſeta.
Bethſimon.pro.bethſimoth.
Bethue.pro.becbuc.
Biblii.pro.giblii.
Boem.pro.bóen.
Bonni.Nee.9.pro.banani.
Boſram.pro.beaſthara.
Bubaſtus.pro.pubaſtus.

C.

CAath.1.Paralipo.6.vbi dicitur Caath filiꝰ eiꝰ.pro.táath.
Cadeſbarne.Deut.1.in fine capi.ꝑ cades.
Calaal.pro.calal.
Caleph.pro.caleb.
Canath.Iudi.1.pro.tanach.
Capſeel.pro.cabſeel.
Cariathaa.pro.carchaa.
Cariathiarim.Eſd.2.pro.cariathathim.
Cariathiarim.Hiere.48.ꝑ.cariathim.
Carthari.pro.carthan.
Caſeth.pro.caſed.
Cauda.pro.clauda.
Celaia.Nee.12.pro.celai.
Celatha.pro.cehálatha.
Cerethi.4.Reg.11.pro.cari.
Ceſien.pro.ceſion.
Cethis.pro.cethlis.
Ciph.pro.ziph.
Ciphei.pro.ziphei.
Cirinus.pro.cyrinius.
Colozai.pro.coloza.

Ch.

Chaana.pro.chanaana.
Chai.pro.hai.
Chamaal.pro.bamaal.
Chaman.pro.chamaam.
Chanáan.Iudi.10.pro.maon.
Chanaan.3.Regum.22.pro.chanaana.
Chanaan.Hiere.41.ꝑ.chamaam.
Chariathiarim.pro.cariatharim.
Cheboleth.pro.cebóleth.
Chelmach.pro chelmad.
Chelon.pro.elon.
Cherubim.2.Reg.22.pro.cherub
Chum.pro.chun.
Chuſa.pro.chuza.
Chuſi.1.Paralipo.6.pro.ciſi.
Chuſi.ṗs.7.pro.chus.

D.

DAmaſcenus.1.Paralipo.18.ꝑ darmaſcenus.
Damaſcus.4.Reg.16.b.vbi.dicitur Perrexitq; achaz ĩ occurſum theglatphalaſar regi aſſyriorum in damaſcum.pro.dumaſcus.
Damaſcus.1.Paralipo.18.Et.z.Paralipo.16.&.24.&.28.pro.darmaſcus.
Dan.1.Paralip.26.c.pro.ladan.
Daram.pro.adara.
Daran.1.Paralipo.2.pro.dara.
Deda.pro.decla.
Delbora.pro debbora.
Deptha.pro.depcha.
Dibon.Eſa.15.pro.dimon.
Diei.pro.dieui.
Dodan.pro.dodáu.
Dodanim.1.Paralip.i.ꝑ.rodanim.
Doech.pro.doeg.
Dom.pro.adon.
Duram.pro.dura.

E.

EBal.Geñ.10.pro.obal.
Edenna.pro.denna.
Edom.Ioſ.3.pro.adom.
Ephermeſta.pro.pherméſta.
Ephor.pro.ephod.
Ephraim.1.Reg.13.pro.ephra
Egbathanis.pro.echmatha.
Eleph.pro.eled.
Eliadam.pro.eliada.
Elibaa.pro.eliaba.
Eliphalech.pro.eliphalet.
Eliſu.pro.eliſúa.
Eliſua.1.Paralipo.3.pro.eliſama.
Elmeleth.pro.elmélech.
Elnaen.pro.elnaem.
Elrath.pro.elcath.
Elul.3.Reg.6.pro.bul.
Elziph.pro.ziph.
Emath.Nee.12.pro.maa.
Ennada.Nee.3.pro.ennadad.
Enadab.pro.enadad.
Enebad.pro.enedad.
Enganni.pro.engannim.
Ennon.pro.ennom.
Eſamari.pro.ieſamari.
Eſcharioth.pro.iſcharioth.
Eſdras.pro.ezras.
Eſel.pro.ézel.
Eſer.1.Paralipo.4.pro.ézer.
Eſrael.pro.ezrael.
Eſrom.pro.eſron.
Eſromite.pro.eſronite.
Ethaia.pro.echaia.
Etham.pro.ethan.excepto.Exo.13.&.Nu.33.& Iudi.15.&.1.Paralip.4.a.vbi dr̃ iſta quoq; ſtirps etham.&.e.&.2.Paralipo.11.
Ethan.1.Paralipo.4.a.ibi Iſaar:& ethan.pro.ethnan.
Ethanni.pro.hanni.
Ethilon.pro.thilon.
Euchodia.pro.euodia.
Eufrateus.pro.efrateus.
Euilath.pro.euila.
Exul.pro.cheſil.
Ezeab.pro.ezgad.
Ezechiel.Eſd.8.pro.ieziel.
Ezethan.pro.eccetan.
Eziel.1.Paralipo.27.c.pro.ezriel.

F.

FAdaia.4.Reg.22.ꝑ.adaia.
Faleam.pro.falea.
Falech.pro.faleg.
Falech.1.Paralip.2.e.pro.faleth.
Falech.1.Paralipo.2.f.pro.falet.
Fares.Eſd.2.&.8.pro.pharos.
Farnath.pro.farnach.
Farſandatham.pro.farſandátha.
Feleia.Nee.11.pro.felelia.
Felethi.3.Reg.1.pro.rei.
Felethi.4.Reg.11.pro.raſin.
Filethus.2.ad Timoth.1.d.pro.fygellus.
Finon.Nu.33.pro.funon.
Fiton.pro.phitom.
Fuaite.pro.funite.

G.

GAabathites.pro.gabaathites.
Gaad.pro.iaath.
Gaam.pro.gaas.
Gaaz.pro.gaas.
Gabaa.1.Regum.14.a.vbi dicitur ſub malo granato que erat in agro gabaa.pro.migron.
Gabaad.pro.gabaath.
Gaber.4.Reg.9.pro.gur.
Gabin.pro.gabim.
Gadihel.pro.iadihel.
Galilea.Ioſ.13.pro.galiloth.
Gallim.Eſa.15.pro.agallim.
Gamalias.pro.gamarias.
Ganzo.pro.gamzo.
Gaon.pro.gáam.
Gazer.Ioſ.13.&.1.Paralip.26.pro iazer.
Gebelem.pro.gemele.
Gebneel.pro.iebneel.
Gehennon.pro.gehennom.
Geldeti.pro.gedleti.
Gemineus.pro.iemineus.
Gemini.pro.iemini.
Geneſar.Matth.14.ꝑ.geneſareth
Geraſeni.pro.gergeſeni.
Geraſeni.Marc.5.a.& Luce.8.ꝑ gadareni.
Gerſan.pro.gerſam.
Gerſon.1.Paralip.15.& Eſd.8.pro gerſom.
Geſa.pro.ieſa.
Geſſuri.2.Reg.2.pro.aſſuri.
Gethai.pro.getháim.
Gethei.4.Reg.7.pro.ethei.
Gether.1.Reg.30.&.1.Paralipo.7 pro.iether.
Gezen.pro.gezez.
Gezre.pro.gerze.
Golam.pro.golan.
Gothan.pro.gotham.

H.

HAdria.pro.andria.
Haemes.pro.habes.
Haphan.pro.hapham.
Hay.Nee.11.pro.haya.
Hayan.pro.hayam.
Hayla.pro.hayloth.
Hayla.4.Reg.18.pro.hala.
Haylam.pro.haloth.
Haylam.4.Reg.17.pro.hala.
Hana.pro.haua.
Hebrona.Nu.34.pro.zephróna
Hefer.pro.haſor.
Helam.1.Parlipo.9.pro.hela.
Helcheten.pro.helthece.
Helchias.Nee.1.pro.hechelias.
Helchias.Hiere.38.ꝑ.melchias.
Heleth.pro.heled.
Helon.Ioſ.19.c.vbi dicitur Helon &thenna.&.1.Paralipo.6.f.pro aialon
Helthai.pro.hedai.
Hennon.pro.hennom.
Hiedor.pro.gedor.
Hierobaal.z.Regum.11.pro.hierobéſeth.
Hieroboam.1.Reg.1.&.2.Paralip z3.pro.hieroam.
Hiram.Geñ.38.pro.hira.
Hiram.2.Reg.zo.pro.hira.
Hiram.2.Paralipo.z.&.4.&.8.ꝑ huram.
Hiſmaaſia.pro.maaſia.
Hoſdi.pro.hodſi.
Hothan.pro hotham.
humeſen.pro.himeſem.
Hus.1.Paralipo.8.pro.iehus
Huſan.pro.huſam.

I.

IAcham.pro.iachan.
Iachanen.pro.iachanem.
Iachur.pro.iathur.
Iadab.pro.iaath.
Iadi.pro.iada.
Iadan.pro.iada.
Iadiel.pro.iahiel.
Iadin.pro.iadon.
Iael.pro.lael.
Iahalon.pro.ialon.
Ialel.1.Paralipo.4.pro.ialalel.
Iamnia.pro.iabnia.
Ianadiath.pro.iaath.
Iarbi.pro.iarib.
Iareb.pro.gareb.
Iareth.pro.iared.
Iaſa.Eſa.15.Pro.iahas.
Iaſie.pro.iaſie.
Iaſiel.1.Paralipo.12.pro.iaziel.

Saban.pro.sabam.
Sabe.pro.saue.
Saber.Gen̄.46.pro.saher.
Sabias.pro.asabias.
Sabud.pro.zabud.
Sacha.pro.sachacha.
Sachur.pro.zachur.
Saphan.1.Paralip.5.pro.sapham.
Saphata.pro.saphatia.
Saie.pro.sage.
Salmana.Osee.10.pro.salman.
Salum.pro.salu.
Samma.1.Paralip.3.pro.hosama.
Samathias.pro.samachias.
Sameron.pro.sameronmeron.
Samroth.pro.samoth.
Sanamim.pro.sananim.
Sanir.Deut.4.pro.seon.
Sanir.Iudi.10.pro.samir.
Sara.1.Paralip.1.pro.zara.
Sarahim.pro.saharim.
Saraia.1.Paralip.9.pro saaria.
Sareth.pro.sared.
Sarith.pro.sarid.
Sarma.pro.harma.
Sarona.pro.saron.
Sarsathin.pro.sarsachim.
Saruch.pro.sarug.
Saul.1.Reg.13.d.vbi dicitur ad terram saul.pro.sual.
Scharioth.pro.iscarioth.
Scena.pro.sceua.
Sebechai.pro.sebethai.
Sebenia.Nee.11.pro.semeia.
Sebna.pro.sebnia.
Sechamonites.pro.selechām̄oītes
Sechar.pro.seza.
Sechenia.Nee.10.pro.sebenia.
Sechri.pro.sethri.
Seddo.pro.sedoch.
Sephan.pro.sepham.
Sephiphima.pro.sephim.
Sephua.pro.sephu.
Sephupham.pro.sephuphan.
Seyr.4.Reg.11.pro.sur.
Seyra.1.Paralip.7.pro.syra.
Sellaia.pro.sellai.
Selebim.pro.selebin.
Selemau.pro.selemiau.
Selmai.pro.semlai.
Selmon.Nee.7.pro.selmai.
Selo.pro.seleph.
Sellum.Nee.3.d.vbi dicitur sellū filius colozai.pro.sellun.
Sellum.Nee.11.&.12.pro.sellu.
Semei.Hiere.26.pro.semeia.
Semeias.1.Paralip.25.&.27.pro.semei.
Semerō.2.Paralip.13.p.semerim.
Semramite.pro.semranite.
Sennaar.Gen̄.14.a.vbi dicitur.Et contra sennaar regem adame.p senaab.
Senia.pro.sema.
Sennim.pro.senanim.
Senon.pro.seon.
Seor.1.Reg.9.pro.seror.
Serim.pro.herim.
Seruch.pro.serug.
Sesban.pro.sesbaz.
Sesenna.pro.sesema.
Sethai.pro.sebthai.
Sethia.pro.sechia.
Siba.2.Reg.20.in fine.pro.siua.
Siban.pro.siuan.
Sichar.pro.sichem.
Sicelech.pro.siceleg.
Sina.Deut.33.& Eccli.48.p.sinai
Soba.Gen̄.14.pro.hoba.
Sobal.ps.59.& Iudi.3.pro.soba.
Sochoth.Ios.15.&.1.Reg.17.&.19 pro.socho.
Sophat.pro.sophach.
Soreth.pro.sorech.
Staburzanai.pro.starbuzanai.
Supham.pro.sephupham.
Sunamitis.Cant.6.&.7.pro.sulamitis.
Suri.pro.vri.

T

Tabitacumi.Marc.5.d.pro.talithacumi.
Tachasin.pro.itachasin.
Tebon.pro.chebon.
Tethron.pro.cethron.
Titichus.pro.tychicus.
Tubal.Gen̄.4.pro.iubal.

Th.

Thabitacumi.pro.talithacumi.
Thacan.pro.thartach.
Thalassa.Act.27.pro.lassea.
Thamnatsare.Iudi.2.pro.thamnatares.
Thana.pro.thanac.
Thanna.pro.thamna.
Thanam.pro.thanach.
Thannam.pro.thamna.
Thanani.pro.chanani.
Thane.pro.thanach.
Thanes.pro.hanes.
Thantannai.pro.thathanai.
Thapsam.pro.thapsa.
Theglatphalasar.1.Paralip.5.&.2.Paralip.28.pro.thelgatphalnasar.
Theman.Iob.6.& Hiere.25.pro.thema.
Thenath.pro.tenach.
Thethel.pro.thechel.
Thosan.pro.cosam.
Thubal.Gen̄.4.pro.iubal.

V

Vaisatha.pro.vaizátha.
Vrai.pro.irai.
Vsan.pro.vsim.

Z

Zaban.pro.zauan.
Zabath.pro.zabad.
Zabdias.pro.zabdi.
Zabeth.pro.zabed.
Zachai.Nee.3.pro.zabai.
Zadab.pro.zabad.
Zamri.1.Paralip.11.pro.samri.
Zamri.Nee.3.pro.amri.
Zaraias.1.Paralipo.6.pro.saraias.
Zarath.pro.zethar.
Zarce.pro.zaria.
Zaree.4.Reg.25.pro.carée.
Zareth.pro.zared.
Zarias.1.Paralip.6.pro.sarias.
Zathan.pro.zatham.
Zethan.pro.zetham.
Zethar.pro.sethar.
Ziza.1.Paralip.23.pro.zina.
Zocho.pro.socho.
Zomim.pro.zomzomim.

Finis.

-02147-6

BA 514
= B582b
v. 6
2-SIZE

GAUDEO